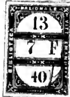

IHS

NAZIONALE
13
7 F
40

DILVCIDVM AC PERVTILE GLOSSEMA.

SEV, COMMENTATIO

Ad Regulam Octauam Cancellariæ,

DE RESERVATIONE MENSIVM, ET ALTERNATIVA EPISCOPORVM.

Diligentiſsimè elaborata per HIERONYMVM GONZALEZ I. C. Hiſpanum, ex oppido de Arnedo diœceſis Calagurritanæ ortum, & in Romana Curia integerrimum Aduocatum.

Opus ſanè, omnibus vtriuſque iuris profeſſoribus perquàm neceſſarium.

Omnem prorſus RESERVATORIAM materiam, ac totius REI BENEFICIARIAE florem, amplectens.

Acceſſerunt etiam mirabiles Annotationes, contra nullitates, & attentata, in cauſis beneficialibus. Vbi quamplura de ſtylo Curiæ & Hiſpaniæ, ſcitu digna, inſeruntur.

Cum breui totius operis Compendio, & copioſiſsimo Indice.

Nunc rurſum, poſt Autoris obitum ex ipſius manuſcripto exemplari, multis ADDITIONIBVS locupletius, & emendatius editum.

ADDITIONES aſteriſcorum ſigna ⁂ paſsim indicant.

Et cum Priuilegijs S.D.N. Pauli V. & Philippi III. Hiſpaniarum Regis.

ROMAE, Ex Typographia Iacobi Maſcardi. M.DCXI.

SVPERIORVM PERMISSV.

Imprimatur ſi placet Reuerendiſſ. P. Magiſtro Sacri Palatij.

B.Gipſius Viceſgerens.

Ego Andreas de Rueda Ricco, S.D.N. vtriuſque ſignaturæ Referendarius, & Canonicus Doctoralis Eccleſiæ Corduben. &c. De ordine, & commiſsione Reuerendiſſ. Patris Magiſtri Sacri Palatij, vidi totum hunc librum. Dilucidum & perutile Gloſſema, ſeu commentatio ad regulam Octauam Cancellariæ,nuncupatum, diligenterq. conſideraui, & nihil contra fidem, bonos mores,nec contra Sedem Apoſtolicam inueni. Ac videri meo,eſt opus non ſolum vtile, verumetiam valde neceſſarium, omnibus vtriuſque iuris profeſſoribus, practicis,& theoricis. Magno namque ingenij acumine,dicendi facilitate,ac claritate,& doctrinarum vbertate, Auctor materiam præfatam declarat. ac difficillimas, & nouas quæſtiones proponit, diſputat, & reſoluit, & contrarias opiniones ad concordiam,eruditione maxima,reducit. Ita vt ex illius impreſſione non modica reſultabit communis vtilitas. Præſertim quia nemo haſtenus de iſta materia admodum difficili & quotidiana, ſcripſit. Quapropter ſi placet Reuereudiſſ. P. Magiſtro Sacri Palatij imprimendum cenſeo. Romæ die 31.Ianuarij ann.1604.

Andreas de Rueda Ricco manu propria.

Imprimatur.

Fr.Io.Maria Braſichelen.Sacri Palatij Apoſt.Magiſter.

Deinde cum,incboata iam impreſſione,auctor ſupplicaret Sanctiſſ. D.N. Clem.VIII. pro priuilegio, vt nullus illo inuito poſſet imprimere,nec vendere dictum librum,idem Sanctiſſimus remiſit d.opus videndum,& referendum ad ſapientiſſimos & Illuſtriſſ. DD.S.R.E. Cardinales SERAPHINVM OLIVARIVM, ET HIERONYMVM PAMPHILIVM. qui totum illud diligentiſſime viderunt, & approbarunt. ac perutile,& neceſſarium eſſe,Sanctiſſimo retulerunt, vt ipſemet S.D.N. in ſuo breui ratione dicti priuilegij conceſſo, declarat.

Imprimatur ſi videbitur Reuerendiſs. P. M. Sacri Palatij Apoſtolici.

Cæſar Fidelis Viceſg.

Ex commiſsione Reuerendiſsimi P.Fr.Ludouici Yſtellæ S.P.Apoſtolici Magiſtri, Ego Marcus Antonius Petilius I.V.D.rector,in Additionibus ad Hieronymum Gonzalem,de reſeruatione menſium, & alternatiua Epiſcoporum,manu Auctoris ipſius, vt creditur, in vno ex exemplaribus impreſsis, paſsim ſuis locis adſcriptis,perlectis, & examinatis,nil Catholicæ Religioni, ſediue Apoſtolicæ, aut bonis moribus repugnans deprehendiſſe.proinde imprimendas permitti poſſe. Romæ die 15. Aprilis 1611.

Marcus Antonius Petilius qui ſupra, manu ſua.

Imprimatur.

F. Thomas Pallauicinus Bonon.Magiſter,& Reuerendiſsimi P.F. Ludouici Yſtellæ Sacri Palatij Apoſtolici Magiſtri Socius, Ord. Prædicatorum.

ILLVSTR.MO ET REVER.MO D. D.
POMPEIO ARRIGONIO
TITVLI S. BALBINAE
CARDINALI AMPLISSIMO,

Atque Beneuentanæ Ciuitatis Archiepiſcopo vigilantiſsimo.

PETRVS MICHAEL
Archipresbyter Seguntinus S. P. D.

IERONYMVS GONZALEZ quantum in Romana Curia, & patrocinando, & ſcribendo ad communem omnium Doctorum, & Aduocatorum vtilitatem valuerit ampliſsimo, & colendiſsimo D. meo ſatis notum eſſe perſpicio; ipſius enim laborem & opus quod ſuper octauam regulam Cancellariæ in publicum plurimorum efflagitione, qui rem vrgebant, non ſine quibuſdam veluti næuis prodire coactus fuit, quare antequam ex hac vita migraſſet, ipſum diligentius expolitum & ornatum denuò publicandum parauit, aliqua emendando, reformando, elucidando, ordinando, & addendo. Verùm dum ſub prœlo emittere parat, inuida mors eum de medio tollit. Et ita labores, & vigilias in obſcuro relictę bibliothecæ eius limen ipſo viuente egredi minimè potuerunt. At ipſe vt me in ſuo vltimo quod condidit teſtamento ſibi neceſsitudine coniunctum, rerum omnium ſuarum tutorem ac defenſorem, & executorem reliquit, & extremum agens ſpiritum ſtudioſiſsime lucubrationes ſuas veluti orbos fructus obnixè commendauit, imponens ac rogans vt vniuerſo gloſſemati adiectas additiones, & emendationes in publicum euulgari conarer.

Poſteà cum non ſpernendas alias etiam lucubrationes ſuper Curialium priuilegijs paſsim, ac plenè explicando, & Commentaria ſuper Bulla ſanctiſsimi D. N. Pauli PP. V. edendo impoſuit, vt hunc etiam laborem ad publicam omnium Curialium, ac ſtudioſorum vtilitatem typis dandum curarem: dignum Illuſtriſsime, & Reuerendiſsime D. eſſe

† 2 cenſeo,

censeo, vt ipso D. Hieronymo vita functo, siue potius eius corpore extincto, præclara eius monumenta permaneant, ac in æternum conseruentur, & clarescant. Verum cum ita natura comparatum sit, nullas actiones humanas per se subsistere posse, sed semper alieno auxilio indigere. Propterea q. in more, instituto q. maiorum semper fuisse, vt scribentes alicui Principi commendent, vt sub tali tutelæ auctoritate excellere magis queant; sed cui magis hoc opus dicari posse arbitrandum est, quam tibi Illustrissime, & Reuerendissime D. de tanto viro optimè merito? quem vnà mecum semper fouisti, & maxima in vtrumque semper beneficia ex tua benignitate contulisti, ac exaltare curasti, ea es enim Iustitia, Fide, Temperantia, Liberalitate, ac Sapientia præditus, vt inter omnes Ecclesiasticos Prælatos quasi quoddam clarissimum sydus fulgeas, omitto aliquid de generis nobilitate dicere, quia dignitas tua, virtus tua, sapientia, & scientia tua quamlibet prosapiam nobilitarent, in quo omnis generis virtus elucet; distat enim plusquam existimari potest, in quibus personis dignitates, & magistratus collocentur: licèt honorum gradus summis hominibus, & infimis pares sint, gloriæ tamen & laudis disparitas apparet; cogitationes namque tuæ, & actiones, ac prudentia in omnibus gerendis officijs, qualis sis, ex cuius prosapia satus, quali doctrina ornatus satis clarè ostendunt, adeò quòd si de moribus, ac vita tua dicendum esset, plurimæ laudes essent commemorandæ; sed non id ago, solum nunc dico, ex quibus mihi meritis præ cæteris visus fueris; cui hæc lucubratio D. Hieronymi tui obseruantissimi dirigatur. Accipe igitur Illustrissime, & Reuerendissime Domine, benigno animo, & fauore hunc famuli tui laborem, tuo nomini dicatum; tibi, vt opinor, tanto iucundiorem futurum, quanto magis forensibus controuersijs eum cognoueris profuturum, & diu feliciter viue seruitutis nostræ memor. Vale.

BREVE COMPENDIVM
EORVM, QVÆ CONTINENTVR
IN HOC OPERE.

RÆFATIO folio primo, continet causam, qua motus fuit author ad glossandam istam regulam 8. & operis diuisionem.

§. Primus procemialis. à fol. tertio, continet, qualiter à CHRISTO omnis potestas conferendi beneficia, soli Papæ data fuit. Et ab eo ipso, Episcopi & alij inferiores, eam acceperunt, & quando, à num. 1. vsque à num. 19. Et quòd Episcopi de iure communi habent fundatam intentionem prouidendi. Olimq. raro fiebant reseruationes. Et quomodo postea creuerunt, vsque ad num. 50. Item de reseruatione, & concessione mensium. Et qualiter hodie omnes expectatiuæ, & mentales, ac speciales reseruationes sunt sublatæ. Ac Episcopi cum mensibus eisdem concessis, debent esse contenti, vsque ad num. 81. vbi alia plura notanda interseruntur. In quibus omnis status, à primitiua Ecclesia vsque ad hodiernam diem, ad effectum de quo agitur, declaratur.

§. Secundus procemialis. est a fol. 8. in quo concluditur, quòd Papa potest in mensibus ordinarijs prouidere. Et qualiter nemo concedit alteri tantam potestatem, quòd eandem apud se non retineat. Ac quòd iurisdictio data, censeatur accumulatiue, & non priuatiue. In propositoq. multa singularia adducuntur, vsque ad numer. 36. Et qualiter persona concedentis, aut loquentis non censetur comprehensa, vsque ad num. 42. Quòd Papa est Ordinarius ordinariorum, & Episcopus totius Orbis, plenam in beneficialibus potestatem habens, vsque ad num. 51. Et de potestate Nunciorum in conferendo, & committendo causas beneficiales. Ac quando dicatur causa beneficialis, vsque ad num. 68.

§. Tertius procemialis. est à fol. 16. Vbi ad longum agitur, quòd inter Papam, & Episcopos est locus præuentioni, in collatione beneficiorum vacantiũ in mensibus ordinarijs. Et plene de materia præuentionis, vsque ad num. 22. Discutitur quæstio, quis præcedere debeat, an anterior in prouisione, & posterior in possessione, vel è conuerso. Et decisiones Rotales conciliantur, vsque ad num. 43. A quo reassumitur materia præuentionis, & lucidius, ac vberius quam alibi tractatur materia Capituli, si à sede, de præbendis lib. 6. Ac regulæ de concurrentibus in data. Et de effectu possessionis, ac horæ, ac nonnullarum clausularum. Et an effectus subrogationis gratiosæ, superet effectum possessionis. Aliaque in proposito vtilissima, vsque ad num. 146. Denique num. 147. firmatur conclusio, quòd collatio facta ab Ordinario, sine notario & testibus se subscribentibus, non teneat, nec præuentionem operetur in præiudicium prouisi Apostolici propter præsumptionem antidatæ. Quæ regula ampliatur septem modis, & quinque limitationes contingere vsque ad num. 172.

§. Quartus procemialis. incipit a fol. 31. Vbi scribitur, quòd Papa in dubio non intendit præuenire in mensibus Ordinariorum, nec inferre illis præiudiciũ. Et quare fuit facta reseruatio mensium, cum multis singularibus doctrinis, vsque ad num. 24. Ac ex nu. 25. vsque ad 66. ad longum agitur, Num materia collationis beneficialis sit modici, aut grauis præiudicij. & reijcitur opinio Ioan. de Selua. Ac obiter quamplura non contemnenda inseruntur. Et ex num. 67. reassumitur materia cępta, ac dicitur in quibus casibus Pa-

pa colligatur velle præuenire, cum exemplis. Et quod fuit narratiuá in mense reseruato, restringit ad illam, totam gratiam, &c. vsque ad num. 98.

§. 5. Procemialis incipit ex fol. 40. continet quod quamuis regula nostra sit lex generalis, tamen reseruatio illius, cessat per obitum naturale, vel ciuile Papæ, & effectus inde resultantes. Et quod plures Pontifices maximi renunciarunt Pontificatui. Ac quare regulæ Cancellariæ non sunt perpetuæ, & ligent statim ante publicationem. aliaque plura scitu digna, vsque ad num. 59. An beneficium vacans sede Apostolica vacante, & nō prouisum, incidat in reseruationem post editionem huius regulæ, vsq. ad num. 74. & 75. Vbi de regula Gregorij X I V. comprehendente præteritas vacationes. Item an Ordinarius conferre valeat beneficium quod vacauit ante obitum Papæ in mense reseruato, quod non fuit ab illo prouisum, vsq. ad num. 94. Rursus, an teneat prouisio Ordinarij facta de beneficio vacante, quando sedes Apostolica vacabat, ante verisimilem notitiam vacationis. Ac in medium afferuntur plura, circa priuilegia, absolutiones, & gratias, num suffagentur ante notitiā illarum, vsque ad num. 124. Latè agitur de materia capituli, si Apostolica, de prębendis in 6. & concluditur quòd non sit derogatum, ac multis modis ampliatur, & declaratur, vsque ad numerum 147. Nec non, de capit. statutum, eodem titulo, & libro. vbi ostenditur esse correctum, vsque ad numerum 160.

§. 6. Procemialis incipit à fol. 55. in quo latissimè disputatur, An regula nostra sit odiosa, vel fauorabilis. & tandem concluditur quòd sit fauorabilis. Ac infinita valdè vtilia in proposito cumulantur vsq. ad num. 74.

§. 7. Procemialis incipit à fol. 65. vbi adducitur, & plenissimè interpretatur, cōstitutio 142. Pij IV. ad fauorem regulæ nostræ emanata, vt de beneficijs reseruatis apponatur sequestrum. & qualiter inferiores non debent se intromittere in collatione beneficiorum reseruatorum, vsq. ad num 7. Quam plura damna ex litibus prouenientia vsque ad num. 18. In quibus casibus sit locus sequestro, vbi 34. casus numerantur vsque ad numer. 27. Constituuntur octo discordantiæ istius constitutionis, & Clementinæ 1. de sequestr. possess. & fructuum, vsq. ad num. 64. Et totidem, seu nouem concordantiæ, vsq. ad numer. 110. Quinque opportunę, & vtiles quæstiones, explanationem d. constitutionis concernentes, resoluuntur, vsq. ad num. 161. Et in 6. quæstione abundantissimè agitur de interpretatione horum verborum, *fructus, redditus, & prouentus.* Maximè circa distributiones quotidianas, de quibus plenissimè agitur, vsq. ad num. 206. Deniq. in septima quæstione disputatur, & concluditur, quòd vltra remedia breuium Cameralium, & gratiosæ subrogationis, resultant sex effectus ex d. constitutione. Ac qualiter intereſt plura habere remedia vsq. ad nu. 247.

Littera regulæ nostrę 8. est à fol. 85. & dilucidè, ac distinctè diuiditur, & explanatur per tria folia sequentia, & 11. numeros.

Glossa prima. Item cupiens idem Dominus noster Papa. à fol. 89. in principio summariè laudatur vita Sanctissimi Domini Nostri Clemen. V I I I. Et de effectu dictionum, *Item,* ac *cupiens*, agitur vsque ad numerum 17. Et postea de significatione illorum verborū, *Idem Dominus*, vbi scribitur, quibus conueniat nomē, *Domini*, maxime, *Domini nostri*. Ac pulcra notatu digna desuper adducuntur, vsq. ad num. 32. Postea agitur de etymologia illius dictionis, *Papa*. Et quod sit omnibus maior. Ac quare Diuus Petrus depingitur in manu sinistra, & Paulus in dextera. Ac de effectu manu dexteræ. De excellentia, & humilitate Papæ. Quare ante illum stupæ comburuntur, & dicit, *sic transit gloria mundi, &c.* vsq. ad nu. 52.

Glossa secunda. Pauperibus Clericis. à fol. 93. declarat qualiter, & quando sunt beneficia conferenda pauperibus clericis. Et an potius, quàm diuitibus. Et alia quam plura in materia pauperum scitu digna cumulantur, vsque an num. 59. Et inde, vsque ad num. 75. ponitur regula; quòd beneficia clericis non laicis, sint conferenda, cum 4. ampliat. & totidem limitationibus.

Glossa 3. Et alijs. à fol. 100. copiosè declarat vim, & naturam dictionis, *&*, vsque ad num. 21. Et dictionis, *alij*, vsque ad num. 51. cum pluribus ampliationibus, exemplis, & declarationibus.

Glossa 4. Personis benemeritis prouidere. incipit ex folio 107. Et diffusè tractat, quæ personæ dicantur benemerita, incipiens à personis litteratis, de quibus, & illarum remunerationibus, præmiis, laudibus, ac excellentiis, late agitur, vsque ad numer. 36. Et contra illitteratas,

vsque

vsque ad num. 59. Quæ, & quanta scientia requiratur ad singularia beneficia, a primo vsque ad vltimum, vsque ad num. 83. An sacerdos debeat examinari ad beneficium simplex vtiliter ponitur regula negatiua, cum 5. limitationibus, & declarationibus, vsque ad num. 103. De litteratura ad ordines, num. 104. & 105. Qualiter probetur litteratura: & an possit votare, qui non interfuit lectionibus, num. 106. & 107. Et de alijs idoneitatibus numer. 108. & 109. Quis dicatur magis idoneus ad parochiales in terminis Concilij Tridentini sess. 24. cap. 18. Ac quando sit confirmanda, vel infirmanda prima electio, & alia quamplura huius materiæ traduntur, vsque ad num. 146. Quod sit multum habenda consideratio de residentibus in Curia, & de alijs fauoribus illorum, vsque ad nu. 156. De non descendentibus ex sanguine puro, &c. nu. 160. 161. & 162. De non oriundis, aut patrimonialibus nu. 163. Quod sint prouidendæ personæ gratæ Ecclesijs, & populo, vsque ad nu. 167. An præsumatur habilitas ad beneficiũ, & quando, & à quo sit probãda, vsque ad nu. 172. Vtrum Papa prouideat tam Ecclesijs, quam personis, & alia desuper opportuna, vsque ad nu. 186. Denique adducuntur aliæ plures causæ reseruationis, præter expressas in hac regula, vsque ad nu. 97. Ac de significatione multiplici dictionis, *persona*, vsque ad num. 200.

Glossa 5. Omnia beneficia Ecclesiastica. à fol. 124. in principio tractat de requisitis e ssentialibus ad beneficium Ecclesiasticum, vsque ad num. 18. Plenissimè scribitur de materia CAPELLANIARVM, an & quando dicantur beneficia Ecclesiastica, vt intret reseruatio nostræ regulæ, & cadat in illis simonia &c. Et de prohibitione fundatoris, quod Ordinarius, aut alius non se intromittant in prouisione. Quando sint sacerdotales, aut residentiam personalem requirant. Et alia desuper vtilissima à nemine sic collecta, & declarata. Præsertim circa Capellanias Hispaniæ, vsque ad nu. 108. Postea ex nu. 109. vsque ad 127. agitur, An filius legitimus ex patre spurio, dicatur de familia, & sanguine, vt admittatur ad Capellaniam relictam illis qui sunt de familia. & multipliciter distinguitur. ac plura diligenter notanda in medium afferuntur.

§. primus gloss. 5. à fol. 136. tractat. de PRÆBENDIS An cadant sub reseruatione huius regulæ. multiplex distinctio assignatur, plures decisiones, & doctrinæ, ac tota præbendarum materia explanatur, vsque ad num. 29.

§. 2. gloss. 5. à fol. 138. agit de PRÆSTIMONIIS, & quando sint beneficia Ecclesiastica, vt reseruationi locus sit. Ac de alijs, illorum materiam concernentibus, vsque ad numer. 15.

§. 3. gloss. 5. à fol. 140. tractat, & amplectitur totam VICARIARVM materiam, secularium & Ecclesiasticarum, temporalium, & perpetuarum, ac de officio, & præeminentia Vicariorum, & quando in illis intret reseruatio regulæ nostræ, vsque ad nu. 47. A quo; vsque ad num. 79. late agitur de interpretatione constitutionis Pij V. 46. vbi multa notanda obiter scribuntur.

§. 4. gloss. 5. à fol. 147. continet HOSPITALIVM materiã. Et quando sint Ecclesiastica beneficia. An sub regula nostra includantur, dilucide explicatur, vsque ad nu. 24.

§. 5. gloss. 5. à fol. 150. tractat de PENSIONE. An sit Ecclesiasticum beneficium, & intret in pensione reseruatio. Vtrum sit narranda, quando possit imponi ab Ordinario. An sit soluenda à Capitulo durante absentia, vel vacatione. Ac alia quamplura præter alios diligenter explanantur, vsque ad num. 53.

§. 6. gloss. 5. incipit fol. 156. Et in ea, tota MANVALIVM beneficiorum matera dilucidè enucleatur, maximè circa reseruationem regulæ 8. Ac quando possint, vel auferri sine causa, & status mutari, &c. Nonnullaque satis notanda in medium adducuntur, vsque ad num. 62. Deinde ex num. 63. & 64. dicitur quid sit beneficium de mensa. Et concluditur quòd non cadant sub regula nostra.

§. 7. glos. 5. à fol. 164. DE BENEFICIIS VNITIS. continet An vnitum beneficium cadat sub regula nostra. Quando per vnionem desinat esse beneficium. De multiplici modo, & differentia vnionum vsque ad num. 65. Vtrum futuro Seminario, aut Collegio possit fieri vnio, aut donatio, aut legatum relinqui. ac alia plura huius farinæ scitu digna, vsque ad ad num. 111. De vnione Ecclesiarum, Castrorum, & Regnorum. Et an sub primis legibus debeant gubernari. Quando vnio censeatur facta accessoriè, vel eque principaliter. Et denique tota fere vnionis materia accuratè explanatur vsque ad num. 156.

§. 8. glos. 5. à fol. 178. agit de COMMENDIS. An beneficia commendata incidant in reseruationem huius regulæ. Et per commendam cesset & expiret reseruatio. Ac de materia commendæ, clara, & dilucida explicatio, vsque ad num. 66.

§. 9. glos. 5. incipit à fol. 185. & includit omnem COADIVTORIÆ materiam, maximè cum futura successione, secundum concessiones modernas. De officio, & prærogatiua Coadiutorum vsque ad num. 52. Quod in vna concessione possunt esse plures gratiæ

✝ 4 diuersæ,

diuersæ, ac deficiente vna, remaneat alia, cumulantur plura digito liganda, vsque ad num. 63. Et denique in materia plures quæstiones practicæ, ac nouæ, admodum necessariæ, plenius quam hactenus, resoluuntur, vsque ad num. 131.

§. 10. glos. 5. ex fol. 196. tract. de FEVDIS Ecclesiasticis, ac PATRIMONIIS. An sint beneficia Ecclesiastica, & veniant sub reseruatione regulæ nostræ. Ac alia satis notanda, vsque ad num. 37.

§. 11. glos. 5. à fol. 199. loquitur de OFFICIIS quando dicantur Ecclesiastica beneficia. Et an in illis cadat reseruatio. Ac alia plura in proposito bene notanda: maxime circa officia notariatuum, vsque ad num. 29.

Glossa 6. Cum cura, & sine cura. à fol. 206. continet ampliatam materiam. In primis disputatur, An venirent in regula nostra beneficia curata, si non exprimerentur. & resoluitur affirmatiuè, vsque ad num. 25. Licet de superflua notari non possit, ex pluribus quæ eleganter adducuntur, vsque ad num. 32. Assignantur quatuor substantialia requisita, vt dicatur Ecclesia parochialis, vsque ad nu. 47. Et inde extrahuntur sexdecim mirabiles, & perquam necessariæ illationes, vsque ad num. 110. Postea agitur de concursu faciendo in parochialibus, iuxta formam Concilij Tridentini sess. 24. cap. 18. vbi ampliatur tribus modis. Et tredecim casus, seu limitationes, in quibus cessat concursus parochialium, accuratè & diligenter adnotantur, vsque ad num. 162. Rursus, disputatur neruosè, & copiosè pulchra quæstio. An sicut in prouisione parochialis non datur appellatio suspensiua à prima sententia: sit etiam similiter exequenda secunda sententia contraria, non obstante appellatione possessoris. & in medium afferuntur quamplura ad alias similes materias animaduertenda, vsque ad num. 222. Postmodum discutitur, An quando prima sententia non fuit executioni mandata, sit secunda exequenda appellatione remota, vsque ad num. 241. Vtrum detur concursus in beneficijs simplicibus, vsque ad num. 148. Quod hodie sit præcisior, & exixior residentia parochialium, latè ostenditur vsque ad num. 274. Vbi multa singularia interseruntur. Denique dicitur qualiter Curiales Romanæ Curiæ sunt exempti ab spolio, nisi habeant curam animarum, vsque ad num. 277.

Glossa 7. Secularia. incipit à fol. 227. Tractat qualiter omnia beneficia præsumuntur secularia, & quare. Ac quantum temporis sufficiat ad præscribendum statum secularitatis ex regularitate, vsque ad num. 9. Quod sit fauorabilis reuersio ad primam naturam, ità quod minus tempus sufficiat in destruendo, quam in construendo, & qualiter intelligatur, clarius, ac lucidius, quam alibi reperietur, explicatur, vsque ad num. 37. Postea, vsque ad num. 53. numerantur omnes species secularium beneficiorum, & an, & quando secularia beneficia conferri possint regularibus.

Glossa 8. Et quorumuis ordinum regularia. à fol. 234. Continet An beneficia regularia cadant sub reseruatione, quando non sunt expressa. & post longam discussionem concluditur affirmatiuè vsque ad num. 29. Quæ dicantur beneficia regularia, & quibus modis efficiantur. Et quando secularibus possint conferri, vsque ad num. 49. Vtrum Prioratus Sancti Augustini, Sancti Dominici, ac beneficia Religionum Militarium includantur in regula nostra. Et plura singularia de militaribus religionibus, vsque ad num. 86. An quando clerico seculari confertur beneficium regulare, possit fieri professio ante lapsum annum, vsque ad num. 95. Quod beneficia vnius Religionis, non sint Religiosis alterius Religionis conferenda. Et an eiusdem, tamen aliorum monasteriorum, vsque ad num. 110. Quotuplicia sint beneficia Regularia vsque ad num. 135.

Glossa 9. Qualitercunque qualificata. à fol. 242. In qua tractatur de beneficijs qualificatis. Et an dispositio simpliciter loquens comprahendat qualificata. An mixta veniant sub simplicibus. Quando qualitates alterent naturam, & sint exprimendæ &c, vsque ad num. 31. Dictio *quæcunque* quid includat, & an dignitatem Episcopalem. Quæ dicantur beneficia consistorialia vsque ad nu. 39.

§. Primus glo. 9. à fol. 247. tractat de beneficijs patrimonialibus. Quæ, & vnde dicantur beneficia patrimonialia. An filij patrimoniales differant à filijs naturalibus. Quas qualitates habere debeat filius patrimonialis, aut naturalis, vsque ad num. 22. An beneficia patrimonialia cadant sub regula nostra plenissimè disputatur hinc inde, & resoluitur vsque ad num. 70, ac declaratur vsque ad num. 74. Vtrum beneficia patrimonialia dicantur liberæ collationis. Et de multiplici effectu vsque ad num. 80. An præsumatur quis filius patrimonialis, ac probatio cum vno, prosit quo ad alios, vsque ad num. 87. An ante præsentationem habeant aliquod ius considerabile, vsque ad nu. 95. Qualiter probetur patrimonialitas. Et an per baptismum, vsque ad nu. 113. Ac alia de materia vsque ad nu. 118.

Hic

Hic ex fol.264. vsque ad fol.292. collocantur nonnullę annotationes, contra nullitates,& attentata in causis beneficialibus per nu.300. Et in principio assignatur ratio auctorem mouens. Et qualiter processus de partibus modicum valent. Nec Rota exequitur sententias de partibus non visis actis, nisi in octo casibus vsque ad num.13. A num.14. vsque 45. declaratur quando prouisio beneficiorum sit actus iudicialis, vel extraiudicialis. Ac effectus inde resultantes. Ex num.46. vsque 116. ponitur vna Annotatio circa nullitatem examinis testium, ob defectum citationis. Vbi plura singularia, maxime circa stylum Hispaniæ adducuntur, & animaduersiones nunquam obliuiscendæ apponuntur. Ac Hispaniæ stylus cum stylo Curiæ, quantum possibile est, concordatur. Deinde, ex num.117. vsque 174. scribitur secunda annotatio circa nullitatem ex defectu citationis ad sententiam. Ac regula, cum 15. ampliationibus,& quampluribus limitationibus constituitur. Postea a num.175. vsque 202. tertia ponitur annotatio circa attentata ante diffinitiuam. Vbi quamplura singularia scribuntur. Denique vsque ad nu.300. collocatur quarta annotatio circa attentata. post diffinitiuam cum regula, ampliationib. & limitationib. ac vtilibus declarationibus. Maxime circa praxim executionis litterarum Apostolicarum, & breuium Cameralium, & recursus ad signaturam pro illorum executione impedienda. Nec non quando apponatur, & quid operetur clausula. *Arbitrio Rota,&c.*

§.2.glo.9. à fol.293. continet materiam Canonicatuum doctoralium,& Magistralium ac fundationem illorum. num includantur sub regula nostra, discutitur neruosissimè ad vtramque partem, & resoluitur negatiuè. Ac contrarijs fundamentis respondetur, copiosum singularium doctrinarum numerum in medium proferendo, vsque ad num.80. Postea agitur de Canonicatibus lectionis sacræ Scripturæ, & Pœnitentiario, Ac de alijs materiam istam concernentibus vsque ad num.93.

§.3.glo.9. à fol.302. tractat de beneficijs Ecclesiæ non numeratæ. Et disputatur an cadant sub regulæ nostræ reseruatione. Et resoluitur negatiuè,& declaratur, ac alia plura in materia enucleantur vsque ad num.25.

§.4.glo.9. à fol.305. habet materiam beneficiorum monocularium. & ibi disputatur, vtrum monocularia veniant sub regula nostra, ac quando dicatur monoculare,&c. vsque ad num.27.

§.5.glo.9. à fol.308. loquitur de beneficijs noniter post editionem regulæ nostræ erectis. Et ad hoc quod futura non comprehendantur sub quacumque dispositione cumulantur 40. mirabiles doctrinæ vsque ad num.43. Et nihilominus contrarium resoluitur,& declaratur vsque ad nu.50.

Glossa 10. Et vbicumque existentia. à fol.312. bene declarat, ac exemplificat thematis verba. Et an beneficia consistentia intra limites, vel muros Ecclesiæ patronatæ, sint etiam de iurepatronatus. Nec non vbi dicatur consistere beneficium, quando Canonicus Collegiatæ ministrat in Cathedrali. Et quid si in diuersa Ecclesia recipiuntur prouentus. Ac alia in proposito singularia cumulantur vsque ad num.31. Deinde vsque ad num.43. declaratur quando dicatur incompatibilitas ratione eiusdem tecti. Et an beneficia debeant esse vniformia. Ac quando dicantur vniformia &c.

Glossa 11. In singulis Ianuarij, Februarij, Aprilis, Maij, Iulij, Augusti, Octobris, & Nouembris, mensibus. incipit à fol.318. in qua assignatur ratio huiusmodi diuisionis mensium, vsque ad num.4. Vnde dicatur mensis. Qualiter computentur, & quando terminentur, vsque ad num.10. Notantur plura de instrumentis de nocte celebratis, vsque ad num.15. Casa practici adducuntur, an deficiente horologio, sit attendendum canticum galli, Ac plura de gallicinio vsque ad num.25. Quis teneatur probare finitum fuisse mensem præcedentem, & intrasse sequentem de tempore vacationis, vsque ad num.47. vbi plures quæstiones resoluuntur. Vtrum beneficium vacans in mense ordinario, incidat in reseruationem, si durat vacatio vsque ad mensem reseruatum, vsque ad num.78. An reseruatio mensium contentetur cum prima vacatione eiusdem beneficij. Et ibi plura de materia legis boues. §. hoc sermone, vsque ad num.97. Vacatio in mense reseruato, est probanda concludenter. Et firmatur regula, cum quatuor limitationibus,& alijs declarationibus, vsque ad num.117.

Glossa 12. Vsque ad suæ voluntatis beneplacitum. incipit à fol.329.& continet, quando finiatur Papæ beneplacitum, & quid de beneplacito Sedis Apostolicæ, vsque ad num.12. Quando extinguatur beneplacitum, & voluntas Principis, vel iudicis. Et quando sit potius considerranda

randa persona, quam dignitas, aut officium. Quando expiret gratia concessa per obitum concedentis, vel non, plenissime declaratur vsque ad num. 74. Qualiter beneplacitum Papæ suppleat omnes defectus, & quando ex lapsu temporis præsumatur. An sit locus pœnitentiæ, dum non obtinetur. Quando corruat vel non, concordia confirmata, ob cancellationem alicuius clausulæ. ac alia plura, in materia, singularissima, vsque ad nu. 10.

§. Primus glo. 12. à fol. 339. in quo optimè explanatur materia naturæ istarum dictionum vsque, ad, à, ab. & quamplures singulares doctrinæ, & illationes hinc inde, tam in theorica quam in praxi, colliguntur vsque ad num. 33.

Glossa 13. Extra Romanam Curiam. à fol. 343. continet, quæ beneficia dicantur vacare in Romana Curia. Et de beneficijs existentibus in Vrbe, ac de iurisdictione Cardinalium quo ad suas Ecclesias titulares. & de declaratione regulæ 7. Cancellariæ, multa scitu digna dilucidè declarantur vsque ad num. 28. De vacatione apud Sedem, & de illius potentia, & prærogatiua vsque ad num. 41. De vacationibus per resignationem in manibus Papæ, aut per priuationem, & iuxta extrauagantem, ad regimen, ac alias reseruationes vsque ad num. 53. De quibus vacationibus intelligatur limitatio regulæ nostræ, ac alijs singularibus in medium adductis vsque ad num. 89. Quis effectus resultet ex eo, quod ista limitatio capiat omnia beneficia alias reseruata, & de multiplici circulo, declaratur latè vsquè ad nu. 101.

§. 1. glos. 13. à fol. 352. habet, quid sit Curia Romana. & vbi dicatur esse, ac plura de illius excellentia. & qui dicantur Curiales &c. vsque ad num. 20.

Glossa 14. Alias quam per resignationem. à fol. 355. continet de qua resignatione loquatur regula nostra. An de pura, vel de sola conditionali, seu potius de vtraque. Et interseruntur quamplures doctrinæ semper notandæ, & concluditur quod de vtraque. Vtrum resignatio in fauorem, possit fieri coram Ordinario. & quid de simplici. cum declaratione constitutionis Pij V. vsque ad num. 30. Agitur an hodie possit fieri permutatio beneficiorum coram Ordinarijs. & quid si adest reseruatio pensionis pro æqualis fructibus. Vtrum in permutatione sit necessarius alius titulus vltra admissionem. An traditio possessionis, aut tollerantia, habeat vim collationis &c. vsque ad num. 61. An regula nostra loquatur de sola resignatione expressa, vel etiam de tacita, vsque ad num. 75. Quare potius excepit hunc casum vacationis per resignationem, quam alium, vsque ad num. 84. De dictione, aliàs, plura scribuntur vsque ad num. 87.

Glossa 15. Quocunque modo vacatura. ex fol. 364. est diligenter elaborata. & continet quinquagesimum & vnum, casus vacationis ipso iure, vsque an nu. 133; ac omnes sigillatim declarantur. Maximè tertius de vacatione per assecutionem. vbi pro declaratione plurium iurium, quinque tempora constituuntur. Ac multi modi residentiæ explanantur. ac quando sit incompatibilitas respectu tituli, vel respectu fructuum à nu. 9. vsque 26. An narratiua obtentorum, inducat dispensationem incompatibilis pro securitate conscientiæ, late declaratur vsque ad num. 40. Nec non, in vacatione 46. iuxta decretum, quamplura singularissima cumulantur ex nu. 109. vsque 126. Postea à nu. 134. declarantur casus, in quibus vacat beneficium non ipso iure, sed per priuationem. Et ex num. 140. vsque ad num. 156. ponuntur effectus resultantes ex eo, an vacatio contingat ipso iure, vel per sententiam. & quinque effectus exprimuntur, & alij 164. effectus remissiue dicuntur. Et in num. 90. & num. 158. ponitur tenor singularium constitutionum, scilicet 33. Pauli IV. loquentis de recipientibus beneficia cum intentione dimittendi. & 20. Pij IV. prohibentis conferri beneficia iudicibus, qui possessores illis priuarunt &c.

§. 1. Glos. 15. incipit à fol. 382. in quo diffuse discutitur An regula nostra loquatur de vacatione de solo iure, vel de solo facto, vel de vtraque. & quodlibet genus istarum vacationum declaratur vsque ad nu. 8. Et quòd dumtaxat loquatur de vacatione de iure, & de facto, fundatur vsque ad num. 13. Quod sufficiat vacatio de solo iure fundatur vsque ad nu. 44. Quod sufficiat de solo facto suadetur vsque ad num. 62. Et postea concluditur, & resoluitur quæstio, cum multis exemplis, & admodum singularibus doctrinis in medium allatis, & limitationibus, & declarationibus. & quando ius & proprietas absorbeat possessorium. Et quod remedia possessoria sint, in conscientia, periculosa. An aduocatus possit in causis beneficialibus tuta conscientia indifferenter patrocinari vsque ad num. 96.

§. 2. Glos. 15. à fol. 391. continet disputationem, ac resolutionem vndecim pulchrarum quæstionum, materiam vacationis beneficiorum concernentium vsque n. 64. A quo vsque ad nu. 79. adduntur alia plura singularia eandem materiam respicientia. cum quibus in hac gl. 15. remanet vberius, & lucidius explanata vacationum materia, quam hactenus à nemine

mine factum reperiatur. Postea vsque ad nu. 92. optime declaratur, quando sedes Episcopalis incipiat,& desinat vacare. & alia notatu digna in medium afferuntur.

Glossa 16. Ad collationem. ex fol.400. in qua declaratur quotupliciter accipiatur, hæc dictio *collatio*, & quod sit nomen generale, omnem dispositionem beneficiorum amplectens, nisi in certis casibus vsque ad nu.1.

Glossa 17. Prouisionem. à fol.401. continet naturam huius verbi *prouidere*, & quòd sit latissimum vsque ad num. 4.

Glossa 18. Præsentationem. à fol. 403. plene declarat, quòd regula nostra comprehendit beneficia iurispatronatus Ecclesiastici, non tamen laicalis, aut mixti, nisi sit pro minori parte, quia potentior pars dominatur, & c. vsque ad nu. 17. Et dummodo tale ius patronatus sit ex fundatione, dotatione, aut constructione, iuxta formam Concil. Trid. c.9. sessione 25. qui canon lucidius, & fusius interpretatur, tam quo ad personas particulares, quàm quo ad potentes, & vniuersitates, quam alibi reperiatur, ita vt amplius desiderari non possit vsque ad n.87. Quod non sit bona consequentia, habeo ius præsentandi, ergo, & ius patronatus, vsque ad nu.92. An hodie in aliquo casu suffragetur ius patronatus ex priuilegio, ostenditur, & declaratur plene, vsque ad nu. 106. Verum præsumatur fundatum iuspatronatus à clerico, ex bonis acquisitis intuitu Ecclesiæ, vel potius ex patrimonialibus, ac alia istius glossæ materiam concernentia, vsque ad nu.111.

Glossa 19. Electionem. à fol.414. tractat. An ista dictio *electionem* superflua fuerit, & de prærogatiua beneficij electiui, & quod dicatur electiuum. An Clerici Ecclesiæ parochialis, faciant corpus, vel collegium, vsque ad nu.16.

Glossa 20. Et quamuis aliam dispositionem. à fol.415. ponderatur in hac glossa natura dictionis *dispositionem*, & *ordinationem*, ac *constitutionem*, & quid comprehendant maxime iuncta dictione, *quamuis*, & omnia declarantur vsque ad num.8.

Glossa 21. Quorumcunque collatorum. à fol.417. agitur hæc materia. Quando pluralitas resoluitur in suas singularitates, & è conuerso. cum pluribus vtilibus vsque ad num. 18. An priuilegium conferendi, ad modicum tempus concessum, censeatur per regulam nostram moderatum. Qualiter sint intelligendæ decisiones Rotales dicentes, quod læsio enormissima sit consideranda respectu totius patrimonij, & non respectu rei de qua agitur. & desuper opportunus intellectus datur, vsque ad num. 30. Qui dicantur ordinarij, & qui extraordinarij collatores. Verum collator ex fundatione includatur in regula nostra, vsque ad num.39.

Glossa 22. Et collatricum. a fol.420. in qua dicitur, quare de collatricibus mentionem fecit, & an fœminæ conferre beneficia possint, & ex quo titulo, ac plura desuper adiunguntur, vsque ad num.20.

Glossa 23. Secularium,& quorumuis Ordinum regularium. ex fol.421. in qua plene declaratur. Qui sint seculares collatores, vsque ad nu.19. Et qui regulares, nu.20.& 21. Quando Episcopus possit conferre beneficia regularia, nu.22.& 23.

Glossa 24. Non tamen Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium. à fol.426. In qua agitur, qualiter regula nostra excludit Cardinales propter illorum excellentiam, vsque ad nu.3. Disputatur an censeantur comprahensi in regula nostra, & alijs, nisi exprimerentur. & concluditur quod sic, maxime in reseruationibus, vsque ad nu.25. Quod indulta nihil de nouo conferant, nec facultatem iuris communis amplient, vsque ad num.31. An regula nostra loquatur de Cardinalibus ordinarijs collatoribus tantum, cum multis illationibus, vsque ad num.46. Quod non possint conferre beneficia vacantia in mense reseruato sine Capitulo, quando sunt simulaneæ cum illo collationis, vsque ad nu.60. Procedit etiam in alijs reseruationibus, stante indulto. Ac plura de indultorũ materia, vsque ad n.77. Ad quem deuoluatur beneficium per Cardinalem conferendum, (data illius negligentia) vsque ad nu.107. An Cardinalis Ordinarius possit conferre beneficium, quod ante ingressum illius vacauerat in mense reseruato, quando erat Episcopus, alius non Cardinalis, vel è conuerso, vsque ad nu.130. Verum regula nostra procedat in Cardinalibus à Curia absentibus, vsque ad nu. 152. An Reges, & Principes collatores excludantur à reseruatione regulæ nostræ, & qui sint isti collatores, vsque ad num.160. Quare regula nostra loquatur de Cardinalibus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, & non simpliciter, vsque ad nu.163. aliaq. notatu dignissima in medium adducuntur.

Glossa 25. Aut aliorum sub concordatis inter sedem Apostolicam, & quos-

& quoscunque alios initis. à fol.438, in qua tractatur late de concordatis Germaniæ, & Franciæ. Quid contineant. Quas prærogatiuas habeant. An sint fauorabilia. An auferant collationem Papæ vti ordinarij. ac alia opportuna de hac materia. Et de effectu concordiæ, a sede Apostolica confirmatæ, vsque ad nu.23.

Glossa. 26. Et per eos qui illa acceptare, & obseruare debuerint acceptatis. à fol. 441. vbi agitur de effectu acceptationis, & qualiter sine illa, nullus contractus, gratia, aut alius actus, operetur, ac pœnitentiæ locus erit, &c. Et quid sit acceptatio, vsque ad nu.26.

Glossa. 27. Et obseruatis. à fol.444. tractat qualiter concordata sunt indiuidua, & correspectiua, ac quando dicatur actus correspectiuus, & de effectu illius. Et vno corruente omnia corruunt, vsq. ad num.6. De prerogatiua exceptionis in obseruatæ concordiæ, pacti, aut contractus, cumulantur plura satis vtilia, vsq. ad nu.24. Quòd non seruanti fidem, non est seruanda, nec potest opponere de culpa alterius, qui causam dedit, aggregantur desuper plura, vsq. ad num.46. & in num.47. dicitur an præsumatur obseruantia concordatorum.

Glossa. 28. Quæ lædere non intendit comprehensorum. à fol.449. vbi agitur qualiter Papa non intendit lædere concordata, nec tertio præiudicare, & plura de hoc, vsque ad num. 10. Quòd concordata habeant vim contractus, & princeps teneatur contractum seruare, vsque ad num.20. An priuilegium pecunia comparatum, transeat in contractum, & quid in gratiis Apostolicis, quando soluitur compositio, vsque ad nu.30.

Glossa. 29. Quomodolibet pertinentia. à fol.452. declarat, & limitat verba thematis. Et qualiter fundator beneficij potest ponere leges sibi bene visas, &c. ad num.6.

Glossa. 30. Dispositioni suæ generaliter. à fol.453, tractat late, An reseruatio huius regulæ, & aliarum, sit generalis. & post plura hinc inde, concluditur affirmatiuè, ac 5. effectus ex hoc assignantur, vsq. ad n.25.

Glossa. 31. Reseruauit. à fol.455. in qua ponitur diffinitio reseruationis, & effectus illius. & qualiter inficit etiam possessionem, & integram attentatorum purgationem. Multipliciter ampliatur. ac plures decisiones declarantur, vsq. ad nu.26. Qualiter corruant omnia, quæ sub falso aut erroneo fundamento & principio fundantur: ac desuper plura in theorica, & praxi nunquam obliuiscenda, in vnum reducuntur, vsq. ad num. 50. Quod stante reseruatione, Auditor Rotæ non possit conferre vigore Clementinæ, auditor, vsq. ad nu.54.

Glossa. 32. Volentes supplicationibus, seu concessionibus gratiarum, quæ de dictis beneficijs tunc vacantibus, etiam motu proprio, fient, de mense in quo vacauerint, dispositiuè mentionem fieri, alioquin gratias nullas esse. à fol.461. in hac glossa assignatur ratio, quare de mense vacationis fieri debeat expressio. Ac desuper regula firmatur, cum 9. ampliationibus, & octo limitationibus, ac pluribus declarationibus, & illationibus, à nemine sic collectis, per num.63.

Glossa. 33. Ac consuetudines etiam immemorabiles. à fol.467. vbi agitur qualiter sublata consuetudine quacunq. non censetur sublata immemorabilis. Et qualiter opiniones oppositæ concordãtur. Ac plura de effectu immemorabilis, vsq. ad nu.13.

Glossa. 34. Optandi maiores, & pinguiores præbendas. à fol.470. in hac glossa non solum agitur de materia optionis, quatenus respicit regulam nostram, sed etiam vniuersalis illius materia per 35. quæstiones disputatas, omnino concluditur. Et quamplura noua ab alijs nõ tacta collocantur per num. 129.

Glossa. 35. Nec non priuilegia, ac indulta Apostolica circa ea. ac etiã disponendi de huiusmodi beneficijs. à fol. 483. in qua tractatur. An differant priuilegium, & indultum. ac priuilegium & exemptio. Et an alternatiua nostræ regulæ sit priuilegium, vsq. ad nu.20. An regula nostra deroget consuetudini immemorabili, nõ solum quo ad optiones, sed etiam quo ad prouisiones, vsq. ad nu.30. An possit Papa derogare priuilegijs datis ad conferendum, cum causa, & sine illa, vsque ad nu.34.

Glossa 36. Aut quod sub huiusmodi reseruationibus nunquam comprehendantur, etiam cum quibusuis derogatoriarum derogatorijs, & fortioribus, efficacioribus, & insolitis clausulis. nec non irritantibus, & alijs decretis. a fol. 487. Tota hæc glossa continet materiam derogatoriam, satis difficilem. Primo quæritur vnde habuerit origo clausula, *quod priuilegia sub huiusmodi reuocationibus non comprehendantur*. Et ostenditur late, vsque ad nu. 7. Quæ sit clausula derogatoriarum derogatoria, vsq. ad num. 12. Quando prima concessio continens clausulam derogatoriam ad sequentes dispositiones, censeatur sublata per sequentem, continentem clausulam *pro expressis, &c.* Et hinc inde quamplures doctrinæ afferuntur, vsque ad nu. 30. & pro resolutione quinque conclusiones constituuntur, & singula opportune declarantur. Ac infinite doctrinæ singulares traduntur etiam in materia testamentorum, & aliorum actuum, vsq. ad nu. 81. Quando dicatur derogatio gener. & quando specifica. nu. 82. Qualiter verificentur reliqua verba thematis huius glossæ, vsq. ad nu. 88. Denique ista materia, clarius & vberius traditur hic, quam alibi reperiri poterit.

Glos. 37. Quibusuis personis, & collegijs. a fol. 494. In hac glossa, copiosè docetur, quòd personarum appellatione, Collegia non veniunt. Et quòd aliud est Collegium, seu Vniuersitas, & aliud singulæ personæ illius. Ac quamplures doctrinæ in proposito congregantur, vsq. ad nu. 30 postea quinque limitationes. Et aliæ illationes, ac declarationes, vsq. ad nu. 51.

Glossa 38. Cuiuscumq. dignitatis, status, gradus, ordinis, & conditionis existentibus. a fol. 503. Declaratur huiusmodi clausula, & quare fuit inuenta. Ac quas personas comprehendat, vsq. ad num. 5.

Glossa 39. Quomodolibet concessa. a fol 503. Declarat verba thematis, quòd procedant, siue ad supplicationem, siue ex proprio motu, vel aliter concessa fuerint, &c. vsq. ad nu. 3.

Glossa 40. Aduersus reseruationem huiusmodi minime suffragari. ex fol. 504. in qua agitur de natura dictionis *minime*. ac dictionis *huiusmodi*. Et quòd regula nostra non derogat in totum consuetudinibus, & priuilegijs; sed quatenus sine illi contraria respectu mensium Apostolicorum, vsq. ad nu. 5.

Glossa 41. Insuper Sanctitas sua ad gratificandum Patriarchis. a fol. 504. Continet qualiter residentia Patriarcharum, & Episcoporum, est valde grata Papæ. Et quod sicut non residentes multis pœnis puniuntur, sic quando residene magnis fauoribus, quorum vnus est alternatiua, potiuntur. vsque ad num. 10. Postea dicuntur plura de officio, & excellentia Patriarcharum, & quot sint. Ac alia de hac materia, vsq. ad nu. 30.

Glossa 42. Archiepiscopis, & Episcopis intenta a fol. 507. Tractat qualiter solis Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis conceditur alternatiua. An Vicarius Episcopi habens potestatem conferendi, possit conferre vigore alternatiuæ. An alternatiua sit priuilegium. Vnde dicatur Archiepiscopus, & Episcopus. Ac de illorum potestate. An Episcoporum appellatione veniant Patriarchæ, & Archiepiscopi, vsque ad nu. 19.

Glossa 43. Ipsis quamdiu apud Ecclesias aut diœceses suas, vere & personaliter resederint, dumtaxat. a fol. 512. Ista glossa continet materiam diffusã. ac valde difficilem. In principo ponderatur, quod solis Episcopis residentibus conceditur alternatiua. Deinde adducũtur plura circa fictã residentiam, vsq. ad nu. 11. Postea firmatur regula, quòd ficta nõ prosit, sed debeat esse vera, & personalis, quia valde differunt. Et ponderantur admodum, singula verba thematis, vsq. ad nu. 41. Disputatur an d. regula sit temperanda, quando absentia est valde momentanea, & paruæ distantiæ, ac ex vrgentissima causa, vsq. ad nu. 83. vbi quamplura scitu dignissima incidenter dicuntur. Ac illationes deducuntur. Quis teneatur probare residentiã, vel absentiã, & quando. Et an absentia Episcopi noceat Papæ quo ad menses Martij, & Septembris, vsque ad nu. 115. & a nu. 113. vsq. 135. Vtrũ Episcopus, qui acceptauit alternatiuam, possit cõferre in mẽsibus Iunij, & Decemb. si absens fuerit, vsq. ad n. 132. An absentia in principio mensis, auferat potestatem conferendi quo ad reliquum, si resideat, vsq. ad num. 160. Num præsentia totius mensis, cum animo tamen recedendi, suffragetur Episcopo vt gaudeat alternatiua

de tem-

de tempore illo, vsque ad num.178. & num.179. datur consilium Episcopis. An sufficiat residere in loco exempto Diœcesis, & plura notanda in proposito, vsque ad nu.192. Vtrum diœcesis appellatione veniat Ciuitas, & è conuerso, vsque ad num.198. An gaudeat alternatiua Episcopus, qui non potest ingredi in suam diœcesim ob proteruiam impiorum. num. 199.& 200.

Glossa 44. De omnibus,& quibuscunque beneficijs Ecclesiasticis,cum cura, & sine cura,secularibus, & regularibus. à fol.532.in hac glossa declarantur verba thematis remissiue ad alias glossas.

Glossa 45. Ad liberam ipsorum dumtaxat,non autem aliorum cùm eis dispositionem,seu præsentationem, vel electionem. à fol.533. Ista glossa continet, quod alternatiua dumtaxat conceditur in beneficijs liberæ collationis, & sic partim potest Episcopus gaudere alternatiua, partim non, vsque ad num.8. Quæ dicatur libera collatio. Ac quamplura singularia de hoc, vsque ad num.41. An beneficia Ecclesiarum Cathedralium, & Collegiatarum sint liberæ collationis, multipliciter declaratur, vsque ad num.50. Quam potestatem habeat solus Episcopus in collatione simultanea cum Capitulo. Et an sint duo corpora. Ac effectus mirabiles de hoc, vsque ad num.70. Quid operetur in hac materia consuetudo,vsque ad num.75.

§.1.Glos.45. à fol.542. Abundantissime, ac maiori qua potuit auctor, claritate, tractat An intret alternatiua, quando exercitium prouidendi, est libere diuisum inter Episcopum, & Capitulum, vel alios in beneficijs,quæ aliàs non erant liberæ collationis. Ac de multis modis istarum diuisionum. Et an possit fieri diuisio ad effectum vt intret alternatiua,vsque ad num.79.

§.2.glos.45. à fol.549. in qua agitur qualiter, ad effectum vt intret alternatiua,principaliter attenditur quasi possessio. Et ad omnes fere alios casus infertur. Et multis modis declaratur. Et septem requisita ad requirendam d.quasi possessionem ponuntur, aliaque quamplura notatu digna,diligenter scribuntur,vsque ad num.53.

§.3.Glos.45. à fol.555. in quo TVRNORVM materia super collationibus, & alijs dispositionibus accurate, ac fusius quam ab alio factum fuerit, enucleatur. & non pauca memoranda interferuntur per num.56.

Glossa 46. Nec etiam cum consilio. à fol.560. abundantissime tractat, qualiter & quando prouisio facienda cum alterius consilio,desinat esse libera. Et reliqua quæ de consilij materia desiderari possunt,per nu.89.

Glossa 47. Vel consensu. à fol.569. continet plenam materiam consensus, tam circa propositum regulæ nostræ, quam de alijs rebus per num.64.

Glossa 48. Seu interuentu Capitulorum,vel aliorum. ex fol.575. tractat abundanter de materia præsentiæ,seu interuentus. An cuius effectus sit. An & quando impediat libertatem actus,non solum in collationibus, sed etiam in alijs casibus. Ac omnium istorum,& aliorum materiam concernentium,clara & dilucida ponitur explanatio,per nu.59.

Glossa 49. Aut aliàs pertinentibus. à fol.580. Declarat qualiter in proposito regulæ nostræ, verificetur hæc dictio *alias*. & assignantur sex casus seu exempla. Et de natura d.dictionis,aliàs,vsque ad num.13.

Glossa 50. Quæ in antea,in mensibus Februarij,Aprilijs,Iunij,Augusti,Octobris, & Decembris,extra curiam ipsam vacare contigerint. à fol.582. Declarat qualiter menses dispares sunt Papæ,& pares Episcopi. Et quousque duret alternatiua acceptata &c. per num.12.

Glossa 51. Dummodo alias dispositioni Apostolicæ reseruata. à fol.584. copiosissimè, & vtilissimè congerit triginta & quinque casus reseruationis alias quam ratione mensium, quos auctor diligenter in vnum collegit, & singulos bene declarat, per num.117.

Glossa 52. Vel affecta non fuerint. à fol.598. ista gl.vberius, ac vtilius quam hucusque reperiri possit, explanat materiam affectionis ex manus appositione Papæ. Et in quo differat à reseruatione. Firmatur regula,cum 22.illationibus nunquam obliuiscendis,& 10. limitationibus valdè notandis. Ac alijs pluribus declarationibus,per num.63.

Glossa 53. Libere disponendi facultatem concessit. à fol.605. Hæc gl. continet 26. significatus dictionis *libere*. vsque ad n.24. Postea disputatur, an ista libera facultas disponendi vigore alternatiuæ, excludat omnino resetuationem, vel potius aperiat facultatem de reseruatis. Ac plura in proposito declarantur, vsque ad nu.42. Deinde agitur. An indultum conferendi in omnibus mensibus, sit incompatibile cum alternatiua. Et obiter in medium affertur, quando priuilegium vltimum tollat primum, seu præscriptionem, aut aliam gratiam, vsque ad num.60.

Glossa 54. Ac etiam voluit, vt si ipsi in collatione, vel alia dispositione beneficiorum, in alijs sex mensibus, videlicet Ianuarij, Martij, Maij, Iulij, Septembris, & Nouembris, vacaturorum, quæ etiam dispositioni suæ, vt præfertur, reseruauit. à fol.609. continet plene qualiter concessio sex mensium, est reseruatio aliorum sex. cum infinitis doctrinis, & regulis in propositum adductis, vsque ad num.24. Et postea dicitur, quod Episcopus, & Capitulum, ad summum non possunt habere nisi sex menses. Ac affertur in exemplum, pulcher casus. l. si ità scriptum. ff. de liber. & posth. vsque ad num.27.

Glossa 55. Seu etiam aliorum, dispositioni suæ, & dictæ sedis alias quomodocunque reseruatorum, vel affectorum, se se intromiserint, aut quo minus, prouisiones & gratiæ Sanctitatis suę de illis debitum effectum consequantur, impedimentum quomodolibet præstiterint. ex fol.612. Hæc gl. in primis declarat litterã thematis. postea agitur, quòd paria sint, conferre beneficia reseruata, vel prouisis Apostolicis obstare. Ac huius farinę quamplura cumulantur. Et qualiter effectus, non modus, potissime in omnibus attenditur. Ac multa alleguntur de hoc. Ac postea declaratur, vsque ad num.33. Denique assignatur ratio quare Papa vocatur Sanctissimus, & ipsum solum osculemur in pede &c. vsque ad nu.38.

Glos. 56. Vsu, & beneficio prędictę facultatis, eo ipso priuati existant. à fol.616. In qua latissime scribitur, quod abutens alternatiua, & priuilegio, perdit illam, & illud. Ac cumulantur quamplura huius farinæ. maxime circa dominos abutentes suis subditis, & vassallis, vsque ad nu.26. Et de hoc, in casu abusus alternatiuæ, regula firmatur. Ac ampliatur quatuor modis, vsque ad num.47. Limitatur primo vt procedat, Papa volente, & declarante. Cui limitationi adduntur in comprobationem quadraginta doctrinæ singulares, & amplius, ad hoc vt semper pœna incurratur, aut actus intelligatur, parte petente, vsque ad num.109. Deinde fiunt in materia nostra plures illationes perutiles, vsque ad num.118. Et declaratur vsque num.125. Postea adduntur aliæ tres limitationes ad d. regulam. & singula earum bene interpretatur, vsque ad num.151. vbi multa scitu digna, obiter, insinuantur.

Glossa 57. Ac collationes, & alię dispositiones de beneficijs, illius prętextu deinceps faciendę, nullius essent roboris, vel momenti. à fol.629. Dicitur in hac glossa de nullitate collationis vigore alternatiuę perditæ. De dictionibus *prætextu. & deinceps.* Quod per egressum alternatiuæ, intrat reseruatio, vsque ad nu.11. Quòd actus nullus, nullum producit effectum, copiosissime traditur, præsertim remissiue, vsque ad num.23. Declaratur vsque ad nu.28. An pœna statuta contra aliquid facientem incurratur si de solo facto gestum fuerit, fuse distinguitur, & enucleatur, vsque ad num.57.

Glossa 58. Illi vero qui gratiam alternatiuę prędictę acceptare voluerint. à fol.633. continet, quòd acceptatio alternatiuæ est voluntaria. & quòd non datur inuito beneficium. quod extenditur, & declaratur, vsque ad num.13. Quòd si semel fuerit acceptata alternatiua, non erit locus pœnitentiæ, & variationi vsque ad nu.19. Quòd acceptatio alternatiuę sit personalis, nec prosit quo ad aliam diœcesim Quòd de consensu Papę receditur ab acceptatione. Quid sit acceptatio, & an per excommunicarum fieri possit, vsque ad num.27. Alternatiua vnde dicatur, & qualiter fieri possit, ac inter quot verificetur, vsque ad num.41.

Glossa 59. Acceptationem huiusmodi per patentes litteras. à fol.637. continet quare acceptatio fieri debeat potius per litteras patentes, quàm per litteras clausas, & quibus magis credatur. Quando dicantur patentes. An differant ab instrumento. ac alia plura huius propositi, vsque ad num.21.

Glossa

Glossa 60. Manu propria subsignatas. à fol.639. in hac glossa plenissime agitur de materia, & effectu subscriptionis. Quando noceat subscribenti, quando non. An subscriptio sit necessaria, quando adest descriptio manu propria. Subsignatio, & subscriptio, an differant. Qualiter subscriptio fieri debeat. & interponuntur plures quæstiones materiam thematis concernentes, aliaque multa de subscriptione & signo afferuntur, vsque ad num.75. Deinde agitur quando sententia vnius Cardinalis, aut Auditoris, possit subscribi ab alio. Et de stylo Curiæ pronunciandi, prout in cedula continebitur. & vbi fundetur, &c. vsque ad num.98.

Glossa 61. Suoque sigillo munitas. ex fol.647. tractat ad longum de materia, & effectu sigilli. Quale esse, & quid continere debeat. Quotuplex sit. An differat à signo, vel anulo. An quis possit ad libitum assumere sigillum. Quando alieno vti possit. Quando noceat, & probet, aut non. Ac aliæ plures quæstiones materiam sigilli imprimendi in litteris acceptationis alternatiuæ respicientes, per num.43.

Glossa 62. Et in sua quisque Ciuitate, vel Diœcesi datas declarare. à fol. 652. continent rationem, quare acceptatio fieri debeat in propria diœcesi, cum actus voluntariæ iurisdictionis, contractus, & testamenta, possint extra fieri, vsque ad num.22. Postea quæritur, An sit apponendus locus loci. An possint dari litteræ patentes in loco exempto diœcesis. An præsumatur acceptata alternatiua. An sit necessaria litterarum expeditio. Quænam sit formula litterarum patentium acceptationis, vsque ad nu.34.

Glossa 63. Et litteras ipsas huc ad Datarium Sanctitatis suæ transmittere teneantur. à fol.656. in qua agitur, An transmissio fieri debeat cum nuncio proprio, vsque ad nu.10. An sit necessarium speciale mandatum ad præsentandum litteras coram D. Datario. Ac multa de præsumptione, quòd deferens litteras sit contentus in illis. Et de mandato præsumpto. Et quid ad obtinendum rescripta gratiæ, & iustitiæ, vsque ad num.21. Verum possit Episcopus pœnitere post transmissionem litterarum. Ac plura in proposito. Ac qualiter acceptatio consistat in vno puncto, vsque ad num.35. An sit necessaria intimatio reuocationis. vbi plene quamplura pulchra in medium afferuntur. Et de differentia nūcij, & procuratoris vsque ad n.54. Quare litteræ patentes, sint potius transmittendę ad Datarium, quam ad alium. Et multa de excellentia officij Datarij, vsque ad nu.62.

Glossa 64. Quibus ab eo receptis, & recognitis. à fol.662. habet qualiter ista recognitio fieri debeat. An sit necessaria instrumenti producti recognitio. Quid si negetur. Quæ cautelæ adhibeantur vt negatio non noceat. Ac alia quamplura de materia recognitionis, vsque ad n.29. Et nu.30, ponitur formula fidei recognitionis litterarum acceptationis, per D. Datarium dandæ.

Glossa 65. Tunc demum, & non antea, vti incipiant gratia supradicta. à fol.666. in hac glos. ponderatur ad longum, natura & effectus dictionis, *tunc*. & qualiter denotet temporis extremitatem, diem, horam, & momentū, præsertim stante dictione, *demum*. Ac verbis, *& non antea*. Deinde deuenitur ad decem pulchras valde vtiles, ac practicabiles illationes, in materia de qua agitur, vsque ad num.22.

Glossa 66. Decernentes in prædictis omnibus per quoscunque, &c. iudicari debere. à fol.669. vbi, vberius quam hactenus, agitur de materia clausulæ *sublata &c.* cuius potentiæ sit, & vndę originem habeat. Ac constituitur regula, cum tredecim ampliationibus, & nouem limitationibus, alijsque declarationibus, & illationibus per num.54.

Glossa 67. Ac irritum. &c. ex fol.674. in hac glossa in primis agitur de effectu dictionis, *&c.* tam abbreuiatæ, quàm extensæ, vsque ad num.10. Postea vniuersalis materia decreti irritantis, per diuersas quæstiones, maxime regulam nostram concernentes, absoluitur, vsque ad num.70. Vbi finis operi ad laudem omnipotentis DEI imponitur.

DILV-

DILVCIDVM AC PERVTILE GLOSSEMA,

Seu Commentatio Reg. octauæ Cancellariæ, de Reseruatione Mensium, & de Alternatiua pro Episcopis residentibus loquentis.

ELABORATA DILIGENTER PER HIERONYMVM Gonzalez Iurisconsultum Hispanum, ex Oppido de Arnedo diœcesis Calagurritanæ ortum, & in Romana Curia Aduocatum.

PRÆFATIONIS SVMMARIA.

1 *Praxi quæ sunt in quotidiana, iudicantur perquam necessaria.*
2 *Regulæ octauæ Cancellariæ materia est frequentissima.*
3 *Doctores, qui scripserunt super regulis Cancellariæ, recitantur.*
4 *Regulæ octauæ nemo hucusque glossam dedit, & licet quidam modernus promisit, non compleuit. & num. 5.*
6 *Auctor erubescit, eo quod primus regulam 8. glosset.*
7 *Sapiens occasione sapientior erit.*
8 *Liber nullus est tam malus, qui non prosit.*
9 *Libros faciendi nullus est finis.*
10 *Laudandus est cuiusque scriptoris conatus, sicut è conuerso reprehendendus, qui possit, & nolit posteris aliquid scriptum relinquere.*
11 *Perfectum in rebus humanis nil inuenitur.*
12 *Præfatione omissa, rem exponere, nefas est.*
13 *Præfationes libentius ad lectionem perducunt.*
14 *Ordo operis.*

PRAEFATIO.

1 CVM vsu frequentia, † & in praxi quotidiana iudicentur perquam necessaria, Iureconsulto Vlpiano attestante l. 1. ff. ad exhibendum, & in l. certe, 6. ad finem, ff. de precario. nihilque non solum † in
2 Vrbe, sed etiam in toto Orbe, in Tribunalibus saltem Ecclesiasticis, tam crebrum, tamque necessarium contingere soleat: quam casus passim occurrentes circa materiam Regulæ octauæ Cancellariæ, de reseruatione mensium Apostolicorum, & de alternatiua Episcopis residentibus concedenda. Cumque sæpe considerauerim, quod licet super alijs regulis
3 Cancellariæ plures scripserint auctores, † ac eas competentibus scholijs dotauerint, scilicet Alphonsus Soto, Gulielmus Cassadorus, & Ludouicus Gomezius omnes Hispani, nec non Petrus Rebuffus, ac Quintilianus

Mandosius; verumtamẽ neque ipsi, neque alius
4 † de hac regula quidquam scriptum reliquerunt. Et quamuis modernus additionator ad
Simonetam in suo tract. de reseruationibus,
5 Paulus Granuntius † nuncupatus in scholio
ad quæstionem. 45. huic regulæ opportunum
Commentarium propediem non sine ingenti
labore ædendum spoponderit, effectus tamen
dictæ promissionis euanuit. Quapropter ego;
6 † etsi vt minimus omnium, nimis erubescens,
ac summe contremiscens in re adeò difficili
primus manum imponere, pro vtilitate verò
communi, & vt nouis in Curia, ac prorsus extraneis, multis hinc inde sparsis more apum
collectis, aliquatenus istius materię viam aperiam, occasionemq. vt alij aptius, & diffusius
articulos hic tactos pertractent, & resoluant,
præbeam: nam, vt legitur prouerbiorum cap. 9.
& in cap. vides. in fine. 25. quæst. 6. *da occasio-*
7 *nem † sapienti, & sapientior erit*. Pro meis imbecillibus viribus Glossa ornatum præfatæ regulæ collocare proposui, ea saltem nixus spe,
quod iuxta Plinij sententiam, nullus est liber
8 † tam malus, qui aliqua ex parte non prosit, &
9 quia vt Sapiens † scripsit Ecclesiastes cap. 12.
in fine, *faciendi plures libros nullus est finis*, laudandusque est scriptoris cuiusque conatus,
10 † quoniam lenius in addiscendo passurus sit
onus, qui collectas in vnum materias lectitabit, sicut è conuerso reprehendendus, qui possit, & nolit posteris studiosis quicquam scriptũ
relinquere, vt Baldus dixit in proœmio Decretalium in principio. num. 3. Confisus denique non in meo tenui sensu, sed in eius auxilio, qui cunctarum est Auctor scientiarum,
quique sapientiam præstat paruulis, & intellectum, & dat omnibus affluenter, rem institutam aggredior, humiliter deprecans, quod si
quid erroris fuerit, benignè per discretum Lectorem corrigatur, non immemor, nihil perfe-
11 ctum † in humanis rebus inueniri. Et quia
Gaio docente in l. 1. ff. de origine Iuris nefas
12 videtur esse, nulla † præfatione facta rem ex-
13 ponere, nam præfationes † libentius ad lectionem propositæ materiæ perducunt, in primis
14 pro clariori, & faciliori intelligentia † septem.
§§. proœmiales constituam, & postmodum litteram nostræ regulæ præuia opportuna diuisione, explanabo, deinde singulas eiusdem regulæ partes per glossas sexaginta, & septem
interpretabor, & vbi alicuius glossæ materia
apparebit dilata, eandem quoque glossam in
nonnullos. §§. separabo.

SVMMARIA. §. 1. PROOEMIALIS.

1 *Iurisdictio omnis à principio non Apostolis, sed Petro illorum Principi à Christo data fuit.*
2 *Papa solus in primordio orientalis Ecclesia beneficia instituit.*
3 *Collatio beneficiorum ad solum Papam, qui illa instituit, spectabat.*
4 *Papa concessit Episcopis potestatem conferendi in suis Diœcesibus.*
5 *Episcopi sunt vocati in partem solicitudinis, non in plenitudinem potestatis.*
6 *Episcopi in suis diœcesibus dicuntur Papa Vicarij.*
7 *Mundus totus dicitur Parochia Papa.*
8 *Papa habet pro propria diœcesi totum Orbem.*
9 *Iurisdictio omnis ab ipso Papa, & Principe procedit, fluit, & refluit.*
10 *Iurisdictio nec minima alicui competere potest, nisi procedat à Principe.*
11 *Cuncti Prelati de Mundo habent potestatem à Papa, ipse vero à solo Deo, & exemplum adducitur de inferioribus Episcopi, quo ad ipsum Episcopum. & nu. 12.*
13 *Imperator habet imperium à Papa.*
14 *Potestas omnis, qua politicam gubernationẽ Ecclesia concernit, in Summo Pontifice, vt in fonte reposita est, & ab eo in alios deriuatur. & n. 15.*
16 *Potestas à capite in membra transmittitur.*
17 *Iacobus Sahagun primarius Salamantinus, auctoris præceptor, laudatur.*
18 *Episcopi non successerunt Apostolis quo ad Iurisdictionem.*
19 *Episcoporum Iurisdictio sic se habet quo ad Papã, sicut Proconsulis quoad Imperatorem.*
20 *Episcopi ab initio nascentis Ecclesia à Papa conferendi benefitia potestatem receperunt.*
21 *Omnes Patriarcha, Archiepiscopi, & Episcopi habent de iure communi fundatam intentionem in iure beneficia conferendi.*
22 *Episcopi poterant conferre in omnibus mensibus ante impedimentum nostra regula alijs reseruationibus cessantibus.*
23 *Pontifices maximi raro olim faciebant gratias beneficiales.*
24 *Reseruationum, & expectatiuarum de materia non agitur in volumine Decretorũ. & nu. 25.*
26 *Papa quando pro aliquo beneficiando scribebant, tria paria literarum dabant.*
27 *Papa postmodum frequenter faciebant reseruationes, & expectatiuas cõcedebãt, ità vt ordinarij possent cõqueri, ex sentẽtia Abbatis. & n. 28.*
29 *Ordo Ecclesiasticus confunditur, nisi sua iurisdictio vnicuique conseruetur.*
30 *Reseruationibus totum Ius Canonicũ destruitur.*
31 *Abbatis dictum taxatur.*
32 *Papa in beneficialibus plenissimam habet potestatem.*
33 *Papa solus dominus beneficiorum.*
34 *Papa nullis legibus coarctatur in beneficialibus.*
35 *Papa facit vnum Consistorium cum Deo.*
36 *Papa de potestate ordinaria an possit sine causa alicui suum beneficium auferre.*
37 *Papa iudicatur Deus in terris quo ad beneficialia.*
38 *Papa potest adequare quadrata rotundis.*
39 *Iurisdictionis qua sunt, ad libitum Princeps reuocat.*

40 *Papa*

40 *Papa potest iuri conferendi vti rei propriæ adÿcere onus, quod velit.*
41 *Ordinarÿ non possunt conqueri de Papa, quamuis multiplicatas expectatiuas concesserit.*
42 *Iniuriam nemini facit, qui vtitur Iure suo.*
43 *Iniuriam non facit, qui aufert alteri consueta commoda sine animo nocendi.*
44 *Liberalitatem exercet, qui dat id, ad quod non tenetur.*
45 *Papa potest dicere cuilibet Episcopo, Amice non facio tibi iniuriam, &c.*
46 *Papa auocando ad se Ius conferendi ab ipso concessum, nemini facit præiudicium.*
47 *Fauorabilis actus dicitur, quando res ad pristinā naturam reuertitur.*
48 *Doctores impugnantes dictum Abbatis citantur.*
49 *Abbatis dictum declaratur, vt de sola vrbanitate procedat.*
50 *Papa lege honestatis, & vrbanitatis quodammodo adstringitur.*
51 *Papa vt neque de inurbanitate argui posset, regulam de mensibus fecit.*
52 *Papa per d. regulam quatuor menses Episcopis concessit, & sibi octo reseruauit.*
53 *Episcopi non habent nisi semiplenam potestatem, Papa verò plenam, & ideò dupliceς menses sibi reseruat. & nu. 54.*
55 *Rebuffus taxatur, dum dicit, quod per extrauagantes erat reseruatio mensium.*
56 *Papa vrbanius procedens sex menses Ordinarÿs alternatiuam acceptantibus concedit.*
57 *Expectatiuæ omnes sunt hodie sublatæ per Concil. Tridentinum. & nu. 58.*
59 *Hodie infiniti textus Decretalium, Sexti libri, & Clementinarum de expectatiuis, & de mandatis de prouidendo loquentes, ab aula recesserunt.*
60 *Expectatiuas post Concilium Tridentinum rarissimè Papæ concedunt, si vellent tamen, concedere possent. & nu. 61.*
62 *Papa est supra generale Concilium Tridentinum.*
63 *Decretum Concilij Tridentini cap. 19. Sess 24 procedit, etiam si Episcopi accedat consensus ex sententia sacræ Congregationis.*
64 *Canonici supernumerarÿ ad futuram præbendam hodie post Concil. creari non possunt, & procedit etiam in capitulis. & nu. 65.*
66 *Reseruationes mentales sunt quoque sublatæ per Concilium Tridentinum.*
67 *Reseruatio mentalis qualis erat.*
68 *Reseruatio mentalis operabatur effectum contra regulam, quod voluntas in mente retenta, &c.*
69 *Velle non sufficit nisi exprimatur ore, nam voluntas in mente retenta nihil valet. & nu. 70.*
71 *Voluntas, seu cogitatio, quæ in lucem non producitur, censetur partus abortiuus.*
72 *Papa quando reseruat, præsumitur quod ritè, & rectè procedat.*
73 *Regalem sensum regere nemo potest.*
74 *Papa non potest facere, quod factum non fuerit factum: potest tamen facere, quod pro infecto habeatur. & nu. 75.*
76 *Concilium Tridentinum similiter sustulit Indulta Cardinal. in præiudicium Ordinariorum.*
77 *Papa quando concedit Cardinalibus ius conferendi in aliqua diœcesi aliena, censetur concedere sine læsione Ordinarÿ, quo ad prouisiones reseruatas. & nu. 78.*
79 *Indultum concessum à Pio V. Duci de Alba quomodo intelligatur.*
80 *Concil. Tridentin. etiam tollit omnes speciales reseruationes.*
81 *Episcopi hodie non habent querimoniæ causam.*

§. 1. PROOEMIALIS.

1 SCire oportet pro faciliori dicendorum intelligentia, quod omnis Iurisdictio, † ac potestas disponendi de beneficijs à principio non Apostolis, sed Petro illorum Principi à Christo data fuit. c. ita Dominus. §. hunc enim. 19. distin. c. fin. 11. dist. cap. in nouo. 21. distin. Ioannes Andreas in cap. cum ex eo, sub nu. 13. de pœniten. & remiss. Gaspar de Perusio in tract. de reseruationib. in princ. ex nu. 12. vsque ad num. 18. Ludouicus Gomezius in suo tract. de expecta-
* tiuis. num. 10. * & conferunt quæ bene tradit Bursatus plures referens consil. 125. num. 51. & 52.

2 Ideo solus Papa † in primordio Orientalis Ecclesiæ ordinauit, & instituit dignitates, & alia Ecclesiastica beneficia. cap. 1. & 2. 22. distinct. & docet Ioannes de Selua in tractat. de beneficijs. 2. par. quæst. 22. nu. 1. ac faciunt tradita per Petrū Andream Gambarum in tract. de officio, & potestate legati lib. 5. tit. an legatus possit plura beneficia vni conferre. nu. 37. Vbi & ponit originem beneficiorum. Et conse-
3 quenter ad Papam solum † spectabat collatio. argumento tex. in cap. admonet. de renunciatione. Ioannes Selua. d. nu. 3.

*Vnde prouisus ab Ordinario dicitur à Papa mediatè prouisus. cū Ordinarius authoritate sibi à Papa concessa, contulerit. Rodoan. in tract. de spolio Ecclesiæ. quæst. 1. sub nu. 41. vers. *facit.*

4 Deinde Pontifex Maximus concessit † Archiepiscopis, & Episcopis prædictam potestatem, vt quilibet in sua diœcesi beneficia ibidē consistentia conferre posset. cap. Decreto. ibi, *quæ vices suas in alijs impertiunt Ecclesijs, vt in*
5 *partem sint vocatæ solicitudinis, † non in plenitudinem potestatis.* cap. qui se scit, in princ. 2. q. 6. cap. multum stupeo. ibi, *Vices enim nostras ita tuæ credimus potestati.* 3. quæst. 6. Gaspar de Perusio, vbi supr. nu. 2. Hieronymus Gabriel cons. 197. sub nu. 3. & sub nu. 9. lib. 1.

Hinc Episcopi in suis diœcesibus dicūtur Pa-
6 pæ Vicarij. † Ioānes Selua de beneficijs. 2. par.

7 quæst. 1. num. 19. Nam totus mundus † dicitur Parochia Papæ. Barba. in tract. de præstantia Cardinalium. par. 1. quæst. 2. num. 14. Philippus Probus in additione ad Io. Monachũ in proœmio lib. 6. Decretalium. nu. 77.

8 Et Papa habet pro propria † diœcesi totum orbem. Felin. in c. gratiæ. sub n. 2. post medium versic. *Et de hoc alias posset dici.* de officio Ordinarij, per tex. in c. cuncta per mundum. 9. q. 3. Ludouicus Gomez. in c. 1. n. 34. de constit. in 6.

Omnis nãque conferendi potestas, & Iuris-
9 dictio † ab ipso Papa, tãquã à fonte procedit, & fluit, & refluit, adeò vt, nec minima quidem
10 Iurisdictio † alicui aliter cõcedi possit, Alexã. in l. 1. nu. fi. versic. *Vnde dicit Bald.* ff. de Iurisdictione omn. Iudic. & in cons. 24. nu. 1. lib. 5. Afflictus in constitutionibus Siciliæ. lib. 1. rubrica. 47. nu. 6. Thomas Grammaticus decis. 46. nu. 1. Abbas in c. venerabilẽ. sub nu. 19. ad med. de electione, & latè tradit Franciscus Vargas in tract. de Iurisdictione Episcoporum, & Pontif. maximi auctoritate, axiomate 2. cũ tribus sequentib. Menoch. de præsumption. lib. 2. præsumptione. 14. nu. 4. Acebedus in l. 1. nu. 70. tit.
* 1. lib. 4. recopilation. * Paris. cons. 1. nu. 12. lib. 2. Parlador cum alijs lib. 2. rerum quotid. c. 1. nu. 7. Roderic. Suarez allegatione 7. nu. 7.

11 Et cuncti Prælati de Mundo † habent potestatem à Papa; ipse verò à solo Deo. c. quamuis. 21. dist. Gomez. in d. tract. de expectatiuis sub n. 11. vbi n. 10. adducit exemplum. Bursat.
12 cons. 125. n. 52. Nam sicut inferiores † Episcopo non habent potestatem conferendi, nisi in quantum Episcopus tacitè concessit, vel patiatur. c. ex frequentibus. c. cum venissent, de Institutionibus. Ita etiam Episcopi, nisi ex Papæ concessione, non habent conferendi potestatem, vt in d. c. multum stupeo. 3. q. 6.

13 Nec mirũ, cum & Imperator † habeat Imperium à Papa immediatè concessum. Bart. in l. 1. §. præsides. nu. 4. ff. de requiren. reis. Abbas in c. nouit. num. 11. cum sequentib. de Iudicijs. post gl. 2. ibidem, & in cap. 1. nu. 3. de probatio. Deci. in d. c. nouit. n. 7. Nauar. notab. 3. per totum, vbi infinitos allegat. n. 19. & 20. in d. c. nouit. ac alios contrarium dicentes.

14 Potestas vtique omnis, quæ ad politicam Ecclesiæ gubernationem spectat, in Summo Pontifice, ceu in fonte reposita est, & ab eo im-
15 mediatè ad alios deriuatur, † ac veluti per riuulos quosdam, & canales transfunditur, &
16 permanat, & ab ipso capite in membra † trãsmittitur. c. ita Dominus, ibi, *Vt ab ipso quasi à quodam capite dona sua velut in corpus omne diffunderet.* 19. distinctione. & post Franciscum Vargas vbi supra, tradit Acebedus in l. 1. nu. 97. tit. 5. lib. 8. recopilationis, & eleganter do-
17 cuit percolendus Magister meus † doctissimus Iacobus Sahagun; ac Scholæ Salamantinæ in iure Pontificio Lucerna, in cap. decernimus. de Iudicijs. in princip. ex nu. 7. cum sequentibus.

18 Vbi etiam firmat, quod Episcopi † Apostolis quo ad iurisdictionem minime successerũt, sed à Romano Pontifice eam obtinuerunt. & Acebedus vbi proximè, nu. 100. cum sequentibus. ac facit. glo. verb. *Apostolorum.* in cap. videntes. 12. quæst. 1. tradit etiam Turrecremata in tract. de auctoritate Papæ. quæst. 13. vbi ad-
19 dit quod sicut se habet potestas † Imperatoris ad potestatem Proconsulis, sic se habet potestas Papæ ad omnem potestatem Ecclesiæ, & Episcoporum.

Quam potestatem Episcopi etiam habuerũt
20 à Papa ab initio † nascentis Ecclesiæ. glo. in cap. quamquam. 18. verb. *deuoluetur.* circa medium vers. *vt igitur huius originis*, & Dominicus Geminianus ibi sub n. 4. de electione lib. 6. Abbas in quæst. 5. sub nu. 6. vers. *secundo probatur ad idem sic.* Staphileus de litteris gratiæ in præludio. sub num. 2. vers. *quia ab initio.* Gomezius vbi supra nu. 3.

21 Vnde omnes Archiepiscopi, & Episcopi † dicta concessione mediante de Iure communi habent fundatam intentionem in Iure conferẽdi omnia beneficia Ecclesiastica in suis diœcesibus consuetudini & cap. regenda. 10. quæst. 1. c. nullus omninò. 16. quæst. 7. cap. nemo. de consecratione distinct. 1. cap. ex frequentibus. de Institutionibus. cap. conquerente. de officio ordinar. c. 2. de religiosis domibus. cap. cum personæ. vers. *& si in priuilegium.* de priuilegiis in 6. Et pro regula ponit, cum duabus ampliationibus, & quinque limitationibus. Felin. in cap. cum venerabilis. nu. 31. cum pluribus sequentibus. de exceptionibus. Dec. cons. 117. & pro tenui. num. 1. & cons. 152. in causa exemptionis. ante nu. 1. Selua de beneficijs. 2. par. q. 26. ex num. 28. & 35. & 52. Mandosius in regula Cancellariæ. 14. quæst. 2. nu. 2. Franciscus Marchus quæst. 392. nu. 3. & quæst. 870. nu. 2. lib. 2. Rota decis. 4. nu. 1. in principio. de concess. præbendæ. in nouis, & decis. 78. nu. 1. & per totam. par. 1. diuersorum.

22 Hinc est, quod ante impedimentum † nostræ regulæ 8. reseruatoriæ octo mensium, alijs reseruationibus cessantib. Episcopi poterant cõferre beneficia in quolibet mense vacantia, & habebant omnes menses liberos. Gomezius in tractatu de expectatiuis. nu. 20. in fine. Caputaq. decis. 214. nu. 5. par. 2. Cassadorus decis. 3. num. 4. & decis. 4. num. 1. & 2. de priuilegijs. Put. decis. 492. nu. 3. lib. 2. Crescen. decis. 3. nu. 4. de priuilegijs.

Quinimmo olim Romani Pontifices rarò fa-
23 ciebant † gratias beneficiales. Et ideo in volu-
24 mine Decretorum † de ista materia non tractatur, vt tradit Io. Andr. in additionib. ad Speculatorem in rubrica tituli de cõcessione præbendæ post principium vers. *& sciendum est.* Staphileus de litteris gratiæ in præludio. num. 2. Gomez. de exspectatiuis, sub nu. 3. Greg. Lopez in l. 3. gloss. 1. ad fin. titul. 16. Partita pri.

Selua

Selua de beneficijs.2.par.quæst.1.nu.14.
25 Verum postea tempore procedente † cœpe-
runt Papæ illas concedere, tamen moderatè,
* *scilicet ab an.1200. tempore Innocen.III. te-
ste Bursato.cons.126.ex num.49.& 92.lib. 2.*
Et propterea quãdo pro aliquo beneficiando
26 scribebant, tria paria literarum dabant. † Pri-
mo monitorias, quibus monebãt Ordinarium
collatorem, vt prouideret ei, pro quo Papa scri
bebat. Secundo dabant litteras præceptorias,
quæ concedebantur, si monitorijs non obtem-
perabant. Tertio dabant litteras executoria-
les, per quas deputabatur executor ad proui-
dendum loco Papæ, vel ad compellendum or-
dinarium Collatorem, quia antiquitus Summi
Pontifices non grauabãt Ordinarios Collato-
res. Abbas in c.constitutus.19. ante nu.1.nota-
bili primo. de rescriptis. & in cap. ex insinua-
tione.37.nu.1.eodem tit. Ioannes Andreas in
additione ad Speculatorem, titulo de conces-
sione præbendæ in rubrica, post principium.
vers. *inceperunt demum illas dare*. Staphileus
vbi supra.nu.3. Aeneas de Falconibus in tract.
de reseruatione primo præludio. nu.1. Gomez.
de expectatiuis. nu.4.
27 Deinde Papæ frequenter faciebant † reser-
uationes, ac expectatiuas cõcedebãt, ità quod
dixit Abbas in cap.mandatum. num.2. vers. *ex
quo infertur*. de rescriptis. quod hodie possunt
28 † Ordinarij multum conqueri, cum ex reserua-
tione Summi Pontificis, & ex litteris expecta-
tiuis Ius conferendi sit quasi abdicatũ ab ipsis
Ordinarijs, quod est contra cap. Ecce. 99.dist.
quia non debet Papa prouidere suis commo-
dis, seu necessitatibus Romanæ Curiæ cum
tam graui præiudicio Ordinarij: & ordo Eccle
29 siasticus confunditur, † si sua Iurisdictio vni-
cuiq. Episcopo non seruatur. cap. peruenit. 11.
quæst.1. Verba sunt formalia Abbatis, vbi su-
pra: & refert Gregor. Lopez. d. glo. 1. ad finem.
glo.1.tit.16.partita.1.
Similiter Decius in cap.1.nu.6.vers. *& certe
hoc*. de electione. & Paris. cons.19.num.5.lib.4.
30 dicunt, quod totum Ius canonicum † destrui-
tur per tot reseruationes.
31 Sed profecto Abbas ratione caret: † qa Pa-
pa habet plenissimam potestatem, & disposi-
32 tionem † in beneficialibus, c.2. in principio. de
præben.lib.6.cap.proposuit. ibi, *quia secundum
plenitudinem potestatis*. eo. tit. Clemen.1. in fi.
vt lite pẽdẽte, & ꝑbat ẽt lex 1. in fi. tit.16. par.
1.& Gregor. Lopez ibi verbo, *a quien quisiere*.
33 Et naturaliter Papa solus est Dominus † be-
neficiorũ. Æneas de Falconibus in tractatu de
reseruationib. præludio.2.nu. 2. Flaminius Pa-
risius de resignatione lib. 2.q.4.nu.34. Et Papæ
34 potestas nullis legibus, † aut regulis coarcta-
tur. Grammat. cons.2.nu.23. ad finem decisio-
num suarum. Et facit vnum consistorium cum
35 Deo. † Hostien. in c. quanto. nu.11. de transla-
tione Episcopi. per tex. ibi. Gomezius de expe-
ctatiu. sub num. 38. Ita vt possit de potestate
ordinaria (etiam sine causa) beneficium Eccle
36 siasticum vni auferre, † & dare alteri. Gemi-
nian. cons.99.num.7. vbi allegat gl. in c. omnis
qui gemebat. verbo, *coacte*. 7.q.1. Simoneta de
reseruationibus.q.2.nu.6. Mohedanus decis.4.
nu.2. de restit. spoliat. latè Anton. Gabriel lib.
3. titulo de iure quæsito non tollendo. conclus.
1.nu. 9. cum sequentibus vsque ad 16. Aceue-
dus in l.2.tit.14.nu.10.lib.4. recõpilationis. vbi
37 dicit Papam † iudicari Deum in terris quo ad
beneficialia. facit gloss. verbo. *homini*. in c. fun-
damenta. §. ne autem. de electione in 6. de quo
vide plura hinc inde per Pinel. in rubrica C. de
rescind. venditione c.2.nu.29. & 30. post An-
* tonium Gabrielium vbi supra.* Gomezium in
regula de non tollendo iure quæsito. q.1.n. 24.
post Innocen. & alios dicentes fore intelligen-
dum, dato bono contracambio, &c.* quia super
hoc nunc nihil firmo.
Sic dicitur Papam posse adæquare quadrata
38 † rotundis. Hostien. in c. cum conuenissent. de
Iudicijs. nu.5. Franciscus Marcus quæst. 1185.
nu.4. par. pri. Et ea, quæ sunt Iurisdictionis, &
sic Iurisdictionalia, Princeps ad sui libitum re-
39 uocat, † & tollit quando vult, vt post alios fir-
* mat Thom. Grammat. decis.46.n.2.3.& 4.* Et
Papa sit omnia, & super omnia Paris. post Bal.
cons.5.nu.71. cum sequentibus, vbi plura.
Dixit etiam Archidiacon. in c. Statutũ. sub
nu.3. de præbend. in 6. loquendo de collatione
beneficiorum, quod Papa potest iuri conferen-
40 di vti rei propriæ adijcere onus, † quod velit.
& glo. ibidem verbo, *per seipsos*. in fin. Hinc se-
quitur, quod immeritò possint Ordinarij con-
41 queri de Papa, † quamuis concederet multi-
plicatas expectatiuas. nam nemini facit iniu-
42 riam, † qui vtitur iure suo. l. iniuriarum.13.§.
1.ff. de Iniurijs. c. cum Ecclesia Vulterana.31.
de electione. Sicut nec dicitur iniuriam face-
43 re, qui aufert alicui consueta commoda † sine
animo nocendi. l. Proculus.26. ibi, *quia non de-
bet videri is damnum pati, qui eo veluti lucro, quo
adhuc vtebatur, prohibetur*. ff. de damno infe-
cto. l. si in meo. 31. ff. de aqua pluuia arcenda.
gloss. verbo, *iniuriam*. in d. cap. cum Ecclesia
Vulterana. de electione. Et qui dat id, ad quod
44 non tenetur, liberalitatem † exercere videtur.
Sarn. in d. tract. de expectat. n.14. cap.1. de do-
nationibus. glo. verbo, *liberaliter*. in cap. rela-
tum. de præbendis.
45 Posset etenim dicere Papa, † Amice non fa-
cio tibi iniuriam; an non licet mihi, quod vo-
lo, facere? an oculus tuus nequã est, quia ego
bonus sum? vt legitur Matthæi capite 20.
Vnde Papa auocando ad se siue reseruando,
46 quæ Episcopis (vt ita dixerim) præcario † cõ-
cesserit, non solum non dicitur Episcopis ali-
quod causare notabile præiudicium: imo ali-
47 quo modo dicitur actus mere fauorabilis; † cũ
res ad suam primæuam naturam, & originem

reuertatur: vt in specie tradit Aeneas de Falconibus in d. tract. de reseruationibus secundo preludio, sub n. 2. vers. *unde si contigerit*. Mādos. in reg. 2. q. 2. n. 12. ante fin. l. si vnus. §. pactus ne peteret. in fin. ff. de pactis. gl. verbo. *numerandum*. in c. 3. de præbend. lib. 6. Felin. plura cumulans in c. cum omnes. nu. 7. & 8. & in cap. cum accessissent. n. 5. & 6. & 30. de constitutionibus. & infra dicetur. §. 6. nu. 28.

48 Ideoq. impugnant † dictum Abbatis in d. c. mandatum, Staphileus de litteris gratiæ in c. de vi & effectu clausularum. §. posthæc in litteris dicitur. num. 5. Selua de beneficijs. 2. par. quæst. 1. nu. 28. & 29.

Vel possumus dicere cum Selua d. nu. 28. in fin. quod Abbas intelligatur de sola honestate,
49 † & vrbanitate, non verò de necessitate. Nam Papa lege honestatis, & vrbanitatis, quodam-
50 modo adstringi † videtur. c. peruenit, in fine. 11. q. 1. c. ecce. 9. distinctione. l. digna vox. C. de legibus. Ioannes Andreas in c. significasti. 18. n. 3. de foro cōpetenti. Franciscus Marcus q. 456. nu. 3. Flamin. Paris. de resign. lib. 3. quæst. 1. nu. 17. & 28. post D. Thomam, & alios. & est pulchra decisio Rotæ prima ante nu. 4. & sub eodem nu. 4. de bigamis. in nouis.

Sed vt neque de inurbanitate Papæ pos-
51 sent Episcopi conqueri, † per suas regulas Cancellariæ, anni menses Romani Pontifices diuisere, concedendo Episcopis tàm residentibus, quàm non residentibus quatuor menses, videlicet Martium, Iunium, Septembrem, ac Decembrem; & sibi reliquos octo mēses, propter suam maiorem potestatem reser-
52 uarunt. † Nam sicut Episcopi non habent nisi
53 semiplenam † potestatem; Papa verò plenam, vt inquit gl. verbo, *plena*. in c. consequens. 11. distinct. Speculator tit. de Iurisdictione omn. Iudic. n. 1. Sic etiam Papa Episcopis dat quat-
54 tuor menses, † & sibi reseruat alios quattuor duplicatos, idest, octo, scilicet Ianuarium, Februarium, Aprilem, Maium, Iulium, Augustum, Octobrem, & Nouembrem.

55 Vnde quatenus Rebuffus † in praxi titulo de expectatiuis. n. 2. dicit, quod dicti quattuor menses sunt Episcopis concessi, & reliqui octo menses reseruati per extrauag. ad regimen. de præbendis. decipitur: quia in d. extrauaganti de hoc nihil dicitur.

* *Quam concessionem quattuor mensiū Martij, Iunij, Septembris, & Decembris cum reseruatione reliquorum octo mensium, primus fecit Nicolaus V. de an. 1447. & deinde cæteri Pontifices continuarunt. attestante Bursato cons. 126. num. 102. lib. 2.

56 Adhuc etiam vrbanius † agens Papa, quò magis Episcopi ad personaliter residendum inuitentur, æqualiter diuisit omnes menses anni, inter ipsum, & Episcopos residentes, & alternatiuam, quo ad beneficia liberæ dumtaxat collationis, acceptare volentes, vt in nostra regula continetur.

* *Et ista gratia Alternatiuæ prius fuit concessa nonnullis Episcopis ex speciali indulto à Paulo II. an. 1470. vt post Alphonsum Sotum, tradit Bursatus in d. cons. 126. nu. 103. lib. 2. & dixi in gl. 31. nu. 15.

Vlterius omnes expectatiuæ, ac mandata de prouidendo, & aliæ quæcumque gratiæ ad va-
57 caturà, sunt iam hodie † sublata per Conc. Trident. sess. 24. de reform. c. 19. Ideoq. cum iam redierint illa fœlicia tempora decretorū, quan-
58 do † nullæ erant expectatiuæ, vt dicit Mandos. in praxi signaturæ gratiæ, titulo de expectatiuis, in principio, multò minus moderni Episcopi querelam formare valebunt, de expectati-
59 uarum obstaculis. Et plura, ac plura lura, † quę sunt sub titulis de rescriptis, de præbendis, & de concessione præbēdæ, tàm in Decretalibus, quàm in Sexto, & Clementinis, ac Extrauagantibus, vna cum eorum glossis, & tractatibus de expectatiuis per Doctores compositis, iam hodie euanuerunt, & ab aula recesserunt.

60 Quia Romani Pontifices rarissime † post Concil. Trid. tales expectatiuas ad beneficia vacatura indulgere volunt, sed ad vngue Concil. Trid. seruare intendunt. Quamuis, si vellent
61 illas concedere, † prout aliquando post d. Concil. fuisse expectatiuas quasi miraculosè concessas vidi, non esset de illarum viribus dubitandum, tam ex supradictis, quàm etiam, quia
62 Papa est supra generale Concilium † Tridentinum. c. significasti. 4. ante finem ibi, *quasi Romanæ Ecclesiæ legem Concilia vlla præfixerunt, cum omnia Concilia per Rom. Ecclesiæ auctoritatem, & facta sint, & robur acceperint, & in eorum statutis Rom. Pontificis patenter excipiatur auctoritas*. de electione. & Abbas ibi nu. 3. cum eius additione magna, verbo, *Concilia*, cap. proposuit. de concessione præbendæ. gloss. verbo, *præsumit*. in c. sicut sancti. 15. distin. Geminian. cons. 44. Dominus noster. nu. 1. & seq. Cassad. decis. 2. nu. 4. de præbendis. Grammaticus cons. 2. nu. 16. & 17. & 23. * Ac proinde dis ponitur in d. Cōcil. Trid. sess. 25. cap. fi. quod omnia in illo contenta intelligantur salua Sedis Apost. authoritate.

Procedit etiā d. decretum Concil. Trid. c. 19. Sess. 24. etiam si Episcopi accedat consensus,
63 † vt fuit declaratum per Illustrifs. DD. dicti Concilij Interpretes Cardinales, vt sequitur:

Expectatiuæ sunt omninò sublata, & si illæ facta sint de consensu Ordinariorum.

Fuit etiam declaratum, quod hodie nō pos-
64 sunt creari Canonici † supernumerarij ad futurā præbendā; cuius declarationis tenor est:

Ex hoc decreto expectatiuarum abrogatarum, colligitur non posse erigi Canonicatum supranumerarium ad futuram præbendam.

65 Quod etiam procedit in Capitulis, † vt neque Capitula Ecclesiarum possint Canonicos supernumerarios creare super futura præbenda,

da, vt eadem cenſuit ſacra Congregatio.
Pariter etiã per ſupradictum caput.19.Con-
66 cil.Tridentini tolluntur omnes mentales † re-
67 ſeruationes. Erat enim mentalis reſeruatio,
quando Papa reſeruabat beneficiũ vel in ſpe-
cie,vel in genere per Bullam,vel per Breue, vt
perſonæ gratæ prouideret, quam non expri-
mebat, ſed in mente retinebat,& ſic in nullius
perſonæ expreſſæ fauorem facta fuerat reſer-
uatio. Tunc enim dicebatur mentalis, quaſi in
mente retenta; quo ad prouiſionem perſonæ.
Deinde quando vacabat beneficium, manda-
bat fieri prouiſionem alicui ſub data reſerua-
tionis, vel antea, vel poſt, vt ſibi placebat.
Caſſadorus deciſ.4.de reſeruation. à nu.1.cum
tribus deciſionibus ſequentibus. & deciſ. final.
num.8.de conceſſ. præben. Simoneta de reſer-
uat.quæſt. 4.num.2. & 20. Mandoſ. in reg.11.
quæſt.4.nu.2.
Quæ reſeruatio mẽtalis, ſeu pectoralis ope-
68 rabatur effectum † ſingularem contra vulga-
rem regulam,quod voluntas in mente retenta
nihil operatur.l.ſi repetendi. C.de condictione
ob cauſam datorum. l. quidam cum filium.46.
poſt principium.ff.de hæred.inſtituen.l.cum in
plures.60.§.locator.ff.locati.l. 46. poſt mediũ.
tit.14.par.5.gl.verbo, *conditio*. ad med.in cap.
quemadmodum, de iureiurando. Caſſad.deciſ.
2.ante num.2.de locato. Probus in cap.cum in
illis.nu.44.de præben.in 6. vbi poſt Ioan. Mo-
69 nachum, addit quod non ſufficit † velle, niſi
exprimatur ore. Nam voluntas clauſa in men-
70 te nihil valet † in actibus hominum, ſed ex-
preſſa verbis,aut factis, quia animi cogitatio,
quæ non producitur in lucem,cenſetur aborti-
71 ua, † & eſt ſicut poſthumus exiſtens in vtero,
qui,ſi non naſcatur, & in lucem producatur,
nihil eſt.Bald.in l.1. nu. 32. C. qui admitti ad
bonorum poſſeſſionem. Iaſ. in l.ſi ita legatum.
* 65.§.ſi volet.n.2.ff.de legat.1. * Albaradus de
coniecturata mente diffuncti lib.1.c.2.nu.6.7.
& 8.& pleniſſimè Tiraquel.in l.ſi vnquam.ver-
bo, *libertis*. ex nu.21.vſque ad num. 25. & ego
plenè dico. de priuileg. Curial. notab. 22.
Mandoſ.in d.reg.11. q. 4. num. 3. Menoch.de
præſumption.præſ.26. num. 13. lib. 1. & præ-
ſump. 67.nu.15.lib.4.
Tamen cum Papa fecerit has reſeruationes
mentales, credendum eſt, quod ritè, & rectè
72 proceſſerit: † nam de eius poteſtate dubitare,
eſſet ad inſtar ſacrilegij. l. 2. C. de crimine ſa-
crilegij.cap.ſi quis ſuadente. §. qui autem. 17.
q.4.ac ponere os in cœlum. Lambertin. de Iu-
repatron.1.par. lib. 1. q.8.art.4.num.1. *Quis
enim tanta ſuperbia faſtidio tumidus eſt, vt re-
73 galem ſenſum † regat?* dicit. l. fin. verſ. quid
enim.C.de legibus.
Quamuis enim Papa non poſſit facere,quod
74 factum non fuerit factum, † nec è contra. l. in
bello.12.§.facti autem cauſa. ff.de captiuis, &
poſtliminio reuerſis.c.ſi Paulus. §. caue quæſo.
& gl.ibi verbo: *ſuſcitare*. 32. q. 5. Gomezius in
reg.de infirmis reſignantibus. q. 30. nu.3.Po-
75 teſt tamen facere, quod facta habeantur † pro
infectis, & non facta habeantur effectualiter
pro factis. Cardinalis in Clemẽ. 1.nu.6.de im-
munit. Eccleſiarum. Philippus Probus in cap.
cum in illis. 16.n.54.de præb.lib.6. latè Tiraq.
de Iure conſtituti.par.3.limit.7.num.47. Rota
deciſ.149.nu.4.par.2. diuerſorum.
Similiter, ne Epiſcoporum, vel aliorum Col-
latorũ Iuriſdictio diminueretur, indultis Car-
76 dinalium, † fuit etiam conſtitutum in d. c.19.
Seſſ.24.de reformatione, ne concedantur ali-
cui ex S.R.E. Cardinalibus Indulta ad alienas
Eccleſias, vel Monaſteria, & hactenus conceſ-
ſa abrogata cenſerentur. Quod & ad amuſſim
ſeruari videmus. Nam quamuis Sixtus V. ac
77 nonnulli Papæ † aliquibus Cardinalibus con-
ceſſerint Indulta,conferendi beneficia vacan-
* tia in alienis diœceſibus: * & tradit Burſatus
conſ.126.nu.102.in fine lib.2.tamen talis con-
ceſſio non fuit facta in præiudicium Ordina-
78 riorum, † niſi tantummodo ad conferendum
beneficia reſeruata ratione menſium, vel ex
alio capite, in quibus conferendis Ordinario-
rum manus erant aliàs ligatæ.cap.niſi cum pri
dem.in fine.de renunciatione. Caputaq.deciſ.
345.num.3.par.3.& ſic de ſuo Iure conferendi
ſine ordinariorum læſione, ac derogatione di-
cti decreti Conciliaris, licitè, & honeſtè Papa
Indultum Cardinalibus concedere potuit. l.in
re mandata. C. mandati. l. etiam. §. licet. ff.
ſolut.matrim.
* *Et Pius V.per ſuam Bullam.34. Incipientem
Sanctiſſimus, ſub die 11. Aprilis 1567. reuo-
cauit omnes facultates cõceſſas Cardinalibus
ad conferenda beneficia in alienis diœceſibus
conſiſtentia.
Prout in ſimili videmus,quod Indultum cõ-
79 ceſſum à Pio V. Duci de Alua † ad præſentan-
dum certa beneficia, excepit vacationes illo-
rum in quatuor menſibus ordinarijs, vt in
ipſis Ordinarij liberè prouidere valeant, &
reſtringitur ad menſes per noſtram regulam
reſeruatos. Rota deciſ. 442. num. 1. & per to-
tam par.1.diuerſ.
Denique per d. Concilium in ſupradicto c.
80 19.ſublatæ fuerunt omnes reſeruationes † ad
fauorem certarum perſonarum, vt in illis ver-
bis, *nec alia quæcunque gratia ad vacatura*. Fla-
minius Pariſius de reſignat. lib.2. q.16. nu.18.
vbi dicit, quod ſpeciales reſeruationes receſ-
ſerunt ab aula.& dixi in gl.30. nu.23.
81 Quo fit, vt hodie † ſtante noſtra regula.8.&
ceſſantibus expectatiuis, & reſeruationibus
mentalibus, ac ſpecialibus ad fauorem certa-
rum perſonarum, ac Indultis ad conferendum
in menſibus Ordinariorum, iuſta cum ratione
omnes Epiſcopi poſſunt eſſe contenti, abſque
aliqua querimoniæ cauſa.

SVM-

SUMMARIA. §. 2. PROOEMIALIS.

1 *Papa potest etiam prouidere in mensibus ordinarijs.*
2 *Papa concedendo alijs potestatem eandemmet sibi reseruat.*
3 *Episcopi Iurisdictio in causa haresis non est per commissionem à Papa alijs in eadem causa datam, sublata.*
4 *Iurisdictio militaris, si alicui Iudici sit data, non censetur adempta maiori Iudici, & idem quo ad annonam nu. 5.*
6 *Episcopus concedendo suo Vicario potestatem, tantam, & maiorem sibi conseruat, idemque in Domino, quo ad procuratorem nu. 7. & 8.*
9 *Princeps concedendo Iurisdictionem alicui, eandem sibi reseruat.*
10 *Iurisdictionis in concessione intelligitur concedentis potestas illaesa.*
11 *Iurisdictio suprema non potest à Principe separari, etiam si ipse Princeps velit. nu. 12.*
13 *Iurisdictio suprema Papae neque tempore immemorabili praescribi potest, licet quo ad alios Principes articulus sit dubius de iure communi. num. 14.*
15 *Iurisdictio suprema Regis Hispaniae est imprascriptibilis.*
16 *Iurisdictio concessa à Papa laicis contra assassinos, quomodo intelligatur.*
17 *Papa nunquam censetur sibi inferre praeiudicium nec ligat sibi manus. nu. 18. & 19.*
20 *Iurisdictionis concessio intelligitur accumulatiuè, non priuatiuè.*
21 *Concilium Tridentinum dum concedit Episcopis ius visitandi, alijs non aufert.*
22 *Iurisdictio concessa à primo Duce Mediolanensi qualiter intelligatur.*
23 *Iurisdictionis praescriptio in dubio interpretatur accumulatiuè.*
24 *Iurisdictionem priuatiuam superioris nemo potest ita praescribere, vt apud superiorem non remaneat in habitu, & nu. 25.*
26 *Iurisdictio, & potestas absoluendi in Mari magno concessa intelligitur accumulatiuè.*
27 *Iurisdictio cumulatiua censetur concessa, quamuis apponatur in concessione dictio, taxatiua, & nu. 28. 29. & 30.*
31 *Concordata Franciae de collatione Graduatis facienda non auferunt Papae potestatem conferendi, & praeueniendi. Nec legati de latere. ibidem & de concordatis Germaniae, ibidem.*
32 *Donatio Iurispatronatus intelligitur accumulatiuè, & nu. 33.*
34 *Beneficij fundator, si nominat extraneum in patronum, intelligitur cumulatiuè cum suo harede.*
35 *Episcopus potest erigere Tribunal in qualibet parte sua dioecesis, ita vt cum alijs inferioribus concurrat cumulatiuè.*
36 *Princeps supremus semper excipitur, ne videatur sibi legem imponere. & nu. 37.*
38 *Persona concedentis numquam censetur comprehensa in generali concessione. & nu. 40.*
39 *Statuta statuentes non ligant.*
41 *Persona locantis censetur excepta in gabellarum locatione. & idem in persona executorem nominantis. nu. 42.*
43 *Ordinarij habent curam animarum à Papa, & sub Papa.*
44 *Papa est ordinarius ordinariorum. & nu. 45.*
46 *Papa est Episcopus totius Orbis.*
47 *Papae sunt cuncta mundi beneficia obedientialia, necnon manualia. & nu. 48.*
49 *Papa voluit, & reuoluit omnia in beneficialibus.*
50 *Patria communis ibi est, vbi est Papa.*
51 *Mensibus in ordinarijs Papa concurrere potest cum inferioribus collatoribus, necnon cum Cardinalibus indultum habentibus.*
52 *Nuntius potest concurrere etiam in mensibus ordinarijs, & auctoritate Apostolica confert. nu. 53. & quid sit hodie. nu. 55.*
54 *Nuntius solet habere facultates legati de latere, qui concurrunt cum Ordinarijs.*
56 *Nuntij facultas in conferendo est limitata citra valorem. 24. etiam computatis distributionibus, licet antea secus. nu. 57.*
58 *Nuntij facultas in conferendo non extenditur ad praebēdas in Cathedrali, nec Collegiata, quamuis non excedant 24.*
59 *Nuntius non habet iurisdictionem in causis beneficialibus, quando valor beneficij excedit 24. & ex hoc capite plures sententiae de partibus fuerunt à Rota reuocatae. nu. 61.*
60 *Causae beneficiales sunt Rotales.*
62 *Nuntius non potest derogare Constitutionibus de Dietis loquentibus.*
63 *Nuntiorum facultates sunt inspiciendae, quia solent alterari.*
64 *Nuntij Commissio est in actis producenda, quando dubitatur de eius iurisdictione.*
65 *Beneficialis causa quae dicatur. n. 65. 66. & 67. & diuersi effectus sunt considerandi. nu. 68.*

§. 2. PROOEMIALIS.

QVAMVIS, vt dictum fuit, in §. praecedēti, Ordinarij habeāt quattuor menses ordinarios, vel sex, si alternatiua vsi fuerint; caeterum aduertendum est, quod pariter in istis men-
1 sibus ordinarijs, potest Papa prouidere, † ac cum Ordinarijs concurrere. Quia etsi Episcopis cōcesserit dictam potestatem, penes ipsum tamen Papam remansit eadem potestas, & ma-
2 ior. † tex. in c. dudum. 14. vers. nos igitur. de praebendis lib. 6. dicit enim. *Nos igitur attendentes, quod, etsi memorato Episcopo praedictam cōcessimus potestatem, penes nos tamen nihilominus remansit maior.* Caputaq. decis. 337. n. 8. par. 1. tex.

tex.etiam in c. per hoc. 17. de hæret.in 6. *Per*
hoc, inquit, *quod negotium hæreticæ prauitatis*
3 † *alicui,vel aliquibus ab Apoſtolica Sede genera-*
liter in aliqua Prouincia, Ciuitate, vel diœceſi
delegatur, diœceſanis Epiſcopis, quin & ipſi au-
ctoritate ordinaria, vel delegata (ſi habent) in
eodem procedere valeant, nolumus derogari. Pro
quo facit tex.in l.fi.C.de Iuriſd. omnium Iudi-
4 cum,vbi licet Rectori militum † in cauſis illos
concernentibus concedatur Iuriſdictio,non ta
men intelligitur adempta maiori, & genera-
liori Iudici.Cumulat plura Felin.in c.Paſtora-
lis.nu. 2. de officio Ordinarij. facit etiam tex.
in l.1.C.de officio Præfecti Vrbis, vbi dicitur,
quod licet ſpecialis officialis conſtituatur ſu-
5 per Annona, † non propterea auſertur Iuriſ-
dictio,quam alius ſuperior ſuper dicta Anno-
na obtinebat. Romanus plura adducens conſ.
393.præſens conſultatio.ex n.2. cum ſequẽtib.
Sicut etiam per poteſtatem datam ab Epi-
6 ſcopo ſuo Vicario † non abdicatur eadem po-
teſtas ab Epiſcopo, ſed tanta, & maior apud
illum remanet.Et ideò conceſſa facultate con-
ferendi ab Epiſcopo ſuo Vicario, poterit nihi-
lominus idem conferre, & poteſtatem confe-
rendi certum beneficium Vicario datam adi-
mere.Rebuffus in praxi titulo de forma Vica-
riatus.num. 89.
7 Similiter conceſſa facultate à Domino † pro-
curatori, eadẽ, & maior remanet penes ipſum
Dominum.Anchar.conſ.28.rationes.num.4.&
conſ.164. de Iuribus.ante nn. 6. verſ. *nec ex eo*
quod populus.Et propterea dicit Geminian.in
d.cap.dudum.per tex.ibi nu.5. quod licet pro-
8 curator patroni laici præſentauerit vnũ, † per
hoc non excluditur patronus à poteſtate ac-
cumulandi alium cum penes eum remanſerit
* poteſtas eadem,& maior. * Tradit etiam De-
cius conſ.129.nu.2.poſt medium. verſ. *vt in ſi-*
mili de patrono.Vbi idem dicit de poteſtate eli-
gendi operarios ab Epiſcopo Parochianis cõ-
ceſſa, quia eandem poteſtatem ſibi Epiſcopus
reſeruauit.Et Ceſar Lambertin.de Iure patro-
natus.1.parte.2.lib.q.4. art.6. nu.1. & per to-
tum,& 3.parte lib.2.q.6. art.4.
Conſuluit etiam Bald. in conſ. 326. incipit.
Rex Romanorum.in.fin.in fin.per d.c.dudum.
quod Princeps committens Iuriſdictionem
9 alicui videtur eandem † ſibi reſeruare,niſi pro
bono pacis permittat expreſſe contrarium.fa-
cit bonus tex.in c. intellecto. de Iureiurando.
Auileſius in Capitulis Prætor.c.1.gl.1.nu.3.
Idem etiam Bald.in l.qui ſe patris.ſub num.
14.verſ. *Item in conceſſis*.dicit,quod in conceſ-
10 ſione Iuriſdictionis † ſemper auctoritas ſupe-
rioris concedentis præſeruatur illæſa. Cum ci-
tra eius auctoritatem nequeat exerceri,& in
11 eo ſemper reſideat † ſuprema poteſtas inſepa-
rabilis.Menoch. de præſumpt. lib.2.præſumpt.
18.nu.1.& ſequentibus.
Adeo quidem, vt quamuis Princeps velit,di-
12 ctam ſupremam poteſtatem à ſe abdicare,† nõ
poſſit.vt in d.c. intellecto de Iureiurando; vbi
latè Abbas,& omnes.Felin.in c.dilecti. ſub nu.
1.de maioritate, & obedien. Ioan. Lupus in c.
per veſtras.2.notabili.§.1. num.40.Couar.in
cap. quamuis pactum. 2.p.§.2.nu.4. de pactis.
lib.6.Menchaca de ſucceſſion.creatione. §.26.
num.39.& 82.
Item eadem ratione nullo tempore etiam
immemorabili poteſt præſcribi aliquid de ſu-
13 prema † Iuriſdictione Papæ.Innocen. in c. bo-
næ.el 2.ante nn.2.verſic. *quidam etiam*. de po-
ſtulatione Prælatorum, communiter approba-
tus ſecundum Franciſ.Varg. in tract. de Iuriſ-
dictione Epiſcopi, & Pontif.Max. auctoritate.
axiomate 1.pagina 2.& latius in confirmatio-
ne.6.Acebedum in l.1.tit.15.n.39.lib.4. Reco-
14 pilationis.Licet quo ad alios Principes † ſæcu-
lares ſit de Iure communi quæſtio difficilis, vt
latiſſimè per Felin.in cap.cum non liceat.à nn.
10. vſque ad fin. de præſcriptionib. Iſta tamen
15 difficultas ceſſat in Hiſpania, † quia per dictã
l.pri.tit.5.lib.4.recopil.dicitur nullo tempore
etiam immemorabili, poſſe præſcribi aliquid
de ſuprema Iuriſdictione.
Quibus conſonat,quod per conceſſionem
factam per Summum Pontificem in Concilio
16 Lugdunenſi Iudici laico contra aſſaſſinos, † vt
in c.1.de homicidio.lib.6. non præſumitur vo-
luiſſe Papam,à ſe abdicare Iuriſdictionem, &
ſibi præiudicare. Thomas Grammaticus conſi.
2.ſub num.10.
Numquam namq. cenſetur Papa, velle ſibi
17 præiudicium † aliquod inferre, argumento c.
ſuper eo.55.de offic.deleg.Alexan.conſ.86.in
cauſſa.nu.3. Grammaticus vbi ſupra. num.11.
18 Nec Papa per gratiam alteri factam ligat † ſi-
bi manum. c.1. de conceſſ.præben. in 6.Lapus
allegat.84.nu.4.Rota deciſ.16.num. 2. de præ-
ben. in antiq. Caſſad. deciſ. 8. num. 2. in fine.
de præbendis.
19 Nec,quod Eccleſia Romana † velit priuile-
giare aliquem contra,ſe.gl.2. in c.cum inſtan-
tia.de Cenſibus.Geminian.conſ. 44.nu.6.
Supradictis affine eſt,quod iuriſdictio ſem-
per cenſetur regulariter data, & conceſſa cu-
20 mulatiuè, † non autem priuatiuè.Aretin.conſ.
102.ſpectabilis domine.nu.1. Bald. in l.vnica.
§.vbi autem.nu.6.de Caducis tollendis. Iaſ. in
l.quod in rerum.24.§.ſi quis poteſt. nu. 8.ff.de
* legat.1. * Felin.in c.paſtoralis.nn.2.cum ſeqq.
de offic. ordina. vbi regulam ponit cum 8. li-
mita. & multis declarationib. * Puteus deciſ.
239.nu.3.lib.3.Idem Puteus deciſ.345. num.1.
lib.2.Grammaticus deciſ.39. nu.1. cum ſequẽ.
Auendañus in c.1.Prætor.num.29.verſ. *Et hæc*
iuriſdictio.Acebedus in l.1.tit.13.ex nn.19.lib.
3.& in l.10.à nu.15.tit.3.lib.8.recopilation.De
qua materia vide late Menoch.2.tom. de præ-
ſumpt.præſumpt.18.per totam.& Decianum
lib.4.de delictis.tom.1. cap.55.

Sic

Sic videmus, quod, dum Concil. Tridentin.
Sess.6.cap.4.& Sess.25. de reform. cap. 6. con-
21 cedit Episcopis, vt possint visitare ✝ omnia
Capitula, & illorum personas, non obstanti-
bus quibuscumqne consuetudinibus, senten-
tijs, iuramentis, & concordijs; ista visitatio
est intelligenda acoumulatiuè, non vero pri-
uatiue ad Abbates, vel Decanos, seu alias per-
sonas, quibus ante Concilium competebat vi-
sitatio; nam illarum iurisdictioni nihil fuit sub-
latum. Puteus decis.213. in causa Augustana.
nu.4. lib. 3. & sæpe censuit sacra Congregatio
Concilij, cuius Congregationis declaratio ita
se habet:

Hæc facultas non est priuatiua ad illos, qui ius
habent visitandi, & corrigendi; vt sunt Abbates,
Decani, & similes: quia istis licet visitare, & cor-
rigere seorsum ab Episcopis. Et iterum dicit: *An*
visitatio, de qua in cap. 4. Sess. 6. & cap. 6. Sess. 25.
de reformatione eatenus competat ex his decretis
Episcopis, vt non liceat Decano, & Capitulo re-
gulares personas ipsi Capitulo subiectas cumula-
tiue cum Episcopo, seorsum tamen ab eodem non
excludendo ipsum Episcopum, toties, quoties sua
auctoritate vti voluerit, visitare, corrigere, &
emendare iuxta consuetudinem hactenus obser-
uatam? Congregatio Concilij censuit, imo totali-
ter licere Decano, & Capitulo visitare subditos
suos.

22 Accedit resolutio Rotæ ✝ facta de mense
Ianuarij 1538. coram Aragonia. vbi fuit ten-
tum Imperatorem Vincislaum, qui primus om-
nium Ducatum Mediolanen. erexit, & omni-
modam infeudandi iurisdictionem Duci tradi-
dit, maiorem apud se, sicut Papa, iurisdictio-
nem, & potestatem retinuisse. Gomezius de ex-
pectatiuis.nu.10.vers. *Per quam rationem*.

His congruit, quod iurisdictio præscripta
23 ab inferiore ✝ contra superiorem pari cum
ratione, in dubio censeatur præscripta accu-
mulatiue, non vero priuatiue. Abbas post gloss.
ibi in cap. Pastoralis.nu.7. de officio Ordinarij.
& ibi latissime Felin. nu.2. vbi pluribus modis
declarat, & limitat, cum numeris sequentibus.
Balbus de præscription.2.par.5.partis.q.3. nu.
11.vers.4.dubitatur.

Imo nullus inferior potest ita priuatiue
24 præscribere ✝ iurisdictionem contra superio-
rem: veluti inferior Episcopo contra Episco-
pum, quod saltem apud eundem Episcopum
non remaneat iurisdictio in habitu, vt data
negligentia inferioris superior iurisdictionem
exerceat. Oldrad. cons. 172. Quia omnes. nu.
13. Abbas in c.irrefragabili. nu.1. de offic. Or-
dinarij. Felin. ibi nu.2. Abbas in c.cæterum. nu.
5.& Decius sub num.3. notabili 4. Idem Abbas
in c. cum contingat. nu.18. in fin. de foro com-
petenti. Rota decis.514.nu.2. par.1. diuersorũ
& decis.259.nu.2.par.1. diuersorum. vbi omnes
dicunt, hoc etiam procedere, quamuis infe-
25 rior iurisdictionem priuatiue ✝ ex concessio-
ne haberet. Quod probatur per tex. in c.licet
ex suscepto, & cap.ex tenore. de foro compet.
vbi data negligentia Iudicis sæcularis, dicitur
quod Iudex Ecclesiasticus possit procedere
contra laicos in casibus, in quibus alias non
* posset. * Vide etiam Parlador. lib. 2. rerum
quotidian.cap.1.nu.14.cum sequentibus.

His consonat decisio Putei 95. incipit. de
mense Martij. lib. 1. vbi fuit resolutum, quod
26 potestas absoluendi ✝ concessa in Mari magno
Fratribus Prædicatoribus, intelligitur accumu-
latiue, non concedendo illis ampliorem pote-
statem; quàm Parochis, & Curatis Sacerdoti-
bus est à Iure concessa; de quo est tex. expres-
sus in extrauag.1. §.vt autem. vers. *per hoc au-*
tem. de priuilegijs. inter communes.

Amplius, quamuis in concessione iurisdi-
ctionis facta inferiori apponatur dictio taxa-
27 tiua, ✝ vt ille solus, vel ille tantum procede-
re, & prouidere possit, & prouideat, ac proce-
dat, adhuc iurisdictio, & potestas conceden-
tis non remanet restricta, nec limitata. l. vi-
ros spectabiles. C. de diuersis officijs. lib.12. vbi
disponitur, quod concessio, vt Duces tantum-
28 modo conueniantur coram magistro ✝ officio-
rum, non excludit iurisdictionem magistri mi-
litum, qui alias cognoscere poterat.

Et Bartolus ibi. nu. 1. notat quod si statuto
caueatur, scholares debere conueniri tantum
29 sub Episcopo, ✝ & de consuetudine est, quod
Rector etiam cognoscat de illis; per dictum
statutum non derogatur dictæ consuetudini.
Rom.cons.393. Bald.cons.233.nu.3. lib.3. præ-
sens Consultatio. nu.11. in princ. Decius cons.
30 3.nu.1. volum.1. Hinc dicit ✝ Thomas Gram-
maticus in d.cons.2.num.9. post Bald. quod di-
ctio taxatiua, quæ apponitur in concessione
iurisdictionis facta alicui, intelligitur exclu-
dere alios Iudices pares illi, cui tribuitur iu-
risdictio, non autem maiorem, generalem, &
* ordinarium. * De hoc tamen vide Menoch.
cum citatis ab eo. de præsumption. lib.2. præs.
18 nu.11. & 14.

31 Accedat quod dicit Rebuffus ✝ tract. de no-
minationibus p.16.nu.21. vbi tenet, quod licet
in Regno Galliæ secundum tenorem concor-
datorum parochiales Ecclesiæ sint graduatis
conferendæ; tamen quod Papa iure præuen-
tionis potest conferre non graduato, nec qua-
lificato: licet postea cogitandum relinquat, &
in concor. tit. de mandatis Apostolicis. §. de-
clarantes. in gloss. *verba qualificata*. Sicut nec
concordata Germaniæ tollunt de iurisdictione
Legati de Latere, vt dicam in gloss.25. num.15.
cum sequentibus.

32 Ad hæc, si Patronus donat ✝ Ius præsentan-
di, intelligitur donasse accumulatiue, & non
priuatiue. Dec. cons.542. num.5. in fin. & cons.
609. nu.4. cum sequentibus. Federicus de Se-
nis cons.147. vers. quæritur. Ruin. cons.50. nu.
9. cum seq. lib.5.

33 Pro hoc, quia in dubio, quando ✝ lex mor-
tua, aut viua concedit aliquod Ius,vel exerci-
tium ipsius, vel aliquis priuatus se immiscet
alicvi iuri alteri competenti, intelligitur con-
cedere, & se immiscere accumulatiue, & non
priuatiue cum illo, qui iam habet idem Ius.
Decius post alios conf.3. nu.3. Rot. decis.385.
nu.8.par. 1.diuers.

34 Prout etiam, si fundator beneficij, ✝ vel Ec-
clesiæ nominat extraneum in patronum, talis
nominatio intelligitur accumulatiue, cum se
ipso, & hæredibus proprijs; & non priuatiue i
ne censeatur se ipsum, & proprios hæredes ex-
cludere; cum prima charitas incipiat à seipso.
Ancharan.conf.81.prima facie.nu.3.& per to-
tum. Calderin. conf.4. de Iurepatron. Rochus
de Curte, & alij relati per Lambertinum, de
iurepatron. lib.1. par.2. quæst.2.art.5. quam
opinionem veram, & communem esse firma-
uit Rota decis.385. nu.1.8. & 14. ac per totam
par.1.diuers.

Accedit quod Episcopus potest erigere Tri-
35 bunal ✝ in qualibet parte suæ diœcesis. c.1. de
offic.ordinar.c.cum Episcopus,eod.tit.in 6.Ita
vt concurrat cumulatiue cum alijs inferiori-
bus habentibus iurisdictionem, vt post alios
tradit Francus in d. cap. cum Episcopus.num.
3.Lancellottus de attentat.2.par. cap.4. limit.
1. num.69.

36 Deinde,quia Princeps ipse supremus ✝ sem-
per excipitur, ne sibi legem imponere videa-
tur. cap.fin. §.illud quoque,de prohibita feud.
alienat. per Federicum, in vsibus feud. Put.de-
cis.52.nu.4.lib.1. Menoch. de præsumpt. lib.2.
præsumpt.18. nu. 4. Nam in omni dispositione
37 Papæ, & Principis persona ✝ intelligitur exce-
pta.c.venientes.19. c.eam te.22. de Iureiuran.
c.fin.in princ.de offic.delegat.in 6.ibi, *Regibus,
& Regnis qui sicut dignitatis altitudine præemi-
nent, sic prærogatiua gratia ipsos conuenit ante-
ferri, duntaxat exceptis*. late Mandos.*in regul.*
11.q.fin.per totam.& dicam in gloss.24.

Rursus,quod Papa possit prouidere in men-
sibus ordinarijs, comprobatur ex eo; quia in
generali concessione, vel sermone numquam
38 comprehenditur persona ✝ loquentis, vt læsa
censeatur. l.si mercedem. 53. §. si habitatori-
bus,ff.de actionibus empti. & gloss. ibi verbo,
habitatio; l.1.in fin.& ibi gloss.verbo, *relatum*.
ff. de Senatoribus,c.petitio,iuncta gl.fin.de iu-
reiuran.plene tradit Anton.Gabriel. lib.6. tit.
de verb.signific. conclus.9. vbi reg.ponit, cum
nonnullis limitationibus. Rota decis. 241. nu.
5.6.& 7.cum seq.par.1.diuersorum.

Hinc statuta non ligant personas statuen-
39 tes, ✝ quia nemo potest sibi ipsi imperare,nec
se ligare.l. penult. ff.de arbitris. late tradit A-
lexander in l.1. nu.2. cum sequentibus. & Ias.
ibidem nu.6. ff. quod quisque iuris. Felin. in
cap.1.nu.24.vers.amplia quarto, de Constitu-
* tionib. Puteus decis.363. lib. 1. * plene tradit

Rolandus à Valle multa cumulans in tract. de
lucro dotis, q.84.nu.1.& per totam.

Vnde habens priuilegium, vt nullum bene-
ficium alicuius diœcesis possit conferri, fine
40 alicuius consensu expresso, ✝ ipsi tamen priui-
legiato cōferri potest,& tenet collatio, quam-
uis expresse consenserit; quia in generali ser-
mone non comprehenditur persona eius, ad
quem verba diriguntur. Put.decis.44.nu.1. &
per totam lib.1.

41 Sicut etiam, si Ciuitas locat gabellas ✝ sui
Territorij,non potest conductor,seu Arrenda-
tarius exigere gabellas de contractibus factis
per ipsam Ciuitatem; quia in locatione facta
à Ciuitate, Ciuitas non censetur comprehen-
sa.Afflict.decis.39.sub nu.8. Vbi etiam num.9.
post Bald. & alios dicit, quod promissio de
defendendo non intelligitur contra seipsum.
Parladorus lib.1.rerum quotid.cap.3. nu.20.

Similiter, cum Ciuitas, vel Castrum habet
potestatem nominandi executorem pro exe-
42 quendis ✝ mandatis executiuis, contra debi-
tores, si ipsa Ciuitas, vel Castrum nominat,
seu conducit executorem, non potest ipse exe-
cutor recuperare decimam, nec alia Iura exe-
cutori debita ab ipsa Ciuitate, vel Castro pro
executione in illius bonis facta. Acebedus in
l.4.num.9. & 10.tit.21.lib.4.recopilationis re-
gni Castellæ.

Ab eodem fonte procedit, quod scriptum
reliquit Gaspar de Perusio in tract.de reserua-
tionib. c.1. nu.19. quòd Ordinarij habent cu-
43 ram animarum à Papa, ✝ & sub Papa per text.
quem ipse allegat in cap.1.22.distinct.

Vlterius ideo potest Papa prouidere in mē-
44 sib. ordinarijs, quia ipse est Ordinarius ✝ or-
dinariorum.cap.cuncta per mundum. cap. per
principalem,9. q.3. Hostien.in cap. dilecti filij.
nu.5.de foro compet. & in c.cum Ecclesia. 38.
nu.4.de appellation.Staphileus de litteris gra-
tiæ in præludio.num.7.Francisc.Marcus quæst.
249.nu.1.par.2. Gomezius in procemio Regu-
larum Cancellariæ. quæst. 2. vers. considera
etiam. sub nu.7. Caputaq.decis.282. nu.3.par.
1.Mohed.decis.1.nu.4.de concess. præbend.

45 Nullumq. esse maiorem ✝ Ordinarium in
beneficiorum collatione ipso Papa dixit Rom.
* consf.335.nu.7. * Et Papa concurrit immedia-
te cum omni Prælato, & per se stat & non mi-
nuitur per concursum alterius iurisdictionis.
Sicut mare quod nō augetur nec minuitur per
concursum fluminum. Vnde Papa habet iuris-
dictionem,non per viam accumulationis, quia
esset collega vel haberet parem, nec per viam
gradualitatis, quia sic haberet priorem Præsi-
dentem potiorem se, sed per viam, quia Papa
est totum continens omnia, vt post Bald. tra-
dit Ias. in l. qui Romæ. §.Seia, nu.15. & 16. ff.
de verb.oblig.

46 Necnon est Episcopus ✝ totius Orbis. glos.
verb.*priuata*. in cap.fœlicis. in §.finali.de pœ-
nis,

nis, lib. 6. Cardinalis Alexandrinus in cap. suspectus, & in cap. sicut, nu. 3. 2. q. 1.

Et Papæ sunt omnia beneficia totius mun-
47 di obedientialia. ✝ Bald. in l. rescripta, nu. 7. ante finem, vers. item omnia beneficia, de precibus Imperatori offerend. Philippus Francus in cap. generali, 13. num. 41. de electione, in 6. Gomezius in procemio regularum, d. quæst. 2. sub nu. 7. Ac etiam Papæ sunt omnia beneficia
48 manualia. ✝ Bald. vbi supra d. nu. 7. in fin. Gomezius in regula de non tollendo, quæst. 1. nu. 7. vers. *Illud tamen*. Simoneta de reseruatione, q. 2. nu. 2. & 3. & conducunt quæ dixi in §. præcedenti, nu. 32. & sequentibus.
49 Et Papa voluit, & reuoluit ✝ omnia in beneficialibus. Hieronymus Gabriel consil. 187. nu. 2. lib. 1.

Consonat etiam dictum Baldi in d. l. rescripta, num. 7. vers. 11. C. de precibus Imperatori
50 offerend. quod vbi est Papa, ✝ ibi est communis Patria. Probus in additione ad Io. Monachum in cap. vbi periculum, nu. 5. de elect. in 6.
51 Denique in terminis ✝ hanc sententiam, nempe, quod Papa non abdicauerit à se potestatem conferendi in mensibus ordinarijs, & quòd possit cum Episcopis concurrere in prouisionibus in dictis mensibus contingentibus, tenent Staphileus de litteris gratiæ in præludio, n. 8. Sarmen. in tractat. de expectatiuis nu. 12. Puteus decis. 48. nu. 8. lib. 3. Ioannes Selua de beneficijs par. 3. quæst. 46. à nu. 1. & sequentibus, & quæst. 67. nu. 1. Simoneta de reseruationibus quæst. 2. nu. 7. & 8. & quæst. 18. num. 2. Franciscus Marcus q. 196. nu. 3. & q. 382. nu. 2. & 4. & q. 371. nu. 3. par. 1. & q. 658. nu. 2. par. 2. Rebuffus in praxi tit. de deuolutionibus num. 47. Menochius cons. 83. nu. 12. & 13. volum. 1. Thomas Grammaticus cons. 2. ad finem suarum decisionum nu. 47. Rebuff. in concordatis in rubrica de mandatis Apostolicis, verbo, *Iure præuentionis*, per totam illam glossam, & in praxi tit. de expectatiuis, nu. 2. in fin. Flaminius Parisius de resignatione lib. 7. q. 11. nu. 7. & 8. Palatius Rubeus in rubr. de donation. int. vir. & vxor. in procemio, §. Decretalis, nu. 7. vers. *Et*
* *quod plus est*.* Anastas. Germõ. de Indultis Cardinal. §. alioquin, num. 1. cum sequentibus, vbi idem cõcludit quo ad indulta Cardinalium ad
* conferendũ reseruata beneficia concessa.* Rota decis. 127. nu. 5. lib. 1. par. 3. diuersorum. & fuit resolutum in Rota in vna Calagurritan. dimidij beneficij del Burgo 4. Iulij 1590. coram Comitulo, & in Hispalen. portionis 17. Maij 1595. coram Illustris. Card. Blanchetto, tunc Rotæ Auditore, & alibi sæpe.

Et non solum Papa concurrere potest cum Ordinarijs collatoribus in suis mensibus or-
52 dinarijs: sed etiam Nuntius ✝ habens facultatem conferendi beneficia, cuius fructus non excedunt 24. ducatos. Quia d. facultas comprehendit etiam vacantia in mensibus ordinarijs, non obstante regula nostra, quæ restringuando octo menses, reliquos quatuor Ordinarijs relinquit. Nam cum in illis Papa prouidere possit, & cum Ordinario concurrere ex supradictis; idem dicendum est in Nuntio, qui
53 auctoritate ✝ Papæ potestatẽ habet conferendi, vt fuit resolutum in vna Compostellana teste Crescentio decis. 160. alias decis. 8. de priuilegijs. Achil. decis. 1. nu. 1. & 4. de præbendis.

Item, quia Nuntij habent facultatem Legati de latere, vt in eorum facultatibus legitur. At vero Legatus de latere potest concur-
54 rere cum Ordinarijs, cap. 1. & ibi glos. fin. in fine, de offic. legat. in 6. cap. si à sede, & ibi gloss. verb. *legato*, de præben. lib. 6. Puteus decis. 345. sub num. 1. lib. 2. Rebuff. in concordat. titul. de collation. §. si quis vero, in verbo, *ad alium*, & fuit decisum in vna Verdunen. Canonicatus coram R. P. D. meo Pamphilio 19. Iunij 1595. & dicemus in glos. 25. in fine.

Hodie tamen, vt à peritis personis audiui, Nuntius habet facultates limitatas, vt cum
55 Ordinarijs ✝ in suis mensibus concurrere non
* possit: * & ita disponitur in suis facultatibus, quas vidi. vbi cauetur, quod dumtaxat conferat beneficia reseruata ratione mensium, non autem aliter reseruata, nec affecta. Dicitur etiam in dictis facultatibus, quod non possit Nuntius conferre talia beneficia ratione mensium reseruata, nisi vacauerint per obitum: nam ad alias vacationes, de quibus dixi nu. 15. facultas non extenditur.
56 Attende etiam, quod facultas ✝ Nuntij, quo ad collationem beneficiorum in mensibus reseruatis, non extenditur ad beneficia, quorum valor computatis omnibus distributionibus quotidianis excedit 24. ducatos de Camera, vt ex facultatibus modernis patet, & hodierna praxis obseruat.
57 Licet antiquæ facultates ✝ non includerent distributiones, sed meros fructus, qui non residentibus in absentia dantur. Rota decis. 745. num. 2. par. 3. diuers. Vide etiam Cæsarem de
* Grass. decis. 7. per totã, de præben. * Quod adeo verum est, vt disponitur in prædictis facultatibus Nuntij Hispaniæ, quod non prius prouisiones huiusmodi facere debeat, quam eidem Nuntio constiterit per fidem dignorum testimoniorum talia beneficia d. valorem annuum 24. non excedere, alioquin prouisiones sint nullius roboris vel momenti. Ideoq. stante d. clausula cõprobatur opinio, quod prouisus à Nuntio, etiã si sit reus & possessor, teneatur ad excludendum prouisum Apostolicum, probare, quod beneficium sibi à Nuntio collatũ non excedat 24. cum d. valor, ac diligentiæ faciendæ de tẽpore collationis sint pars gratiæ. Rot. decis. 10. de probat. in nouis. Put. decis. 321. nu. 3. lib. 3. Pro quo facit, quia licet regulariter præsumatur pro rectitudine Iudicis, hoc tamẽ locum non habet, quando facultas Iudicis est restricta,

ſtricta,& limitata ad certũ caſum vel cauſam: nam tunc non præſumitur, niſi talis caſus, vel cauſa probetur. Alciatus de præſumptionibus, reg.3.præſ.9. nu. 11. Decius in cap.quæ Eccleſiarum,nu.28.de Conſtitutionibus. Iaſo. in l.1. in princ.nu.6. ff.de officio eius cui eſt mandata Iuriſdictio.Menoch.de præſumption.lib.2.præſump.67.nu.9. cum ſeqq.Neque obſtat deciſio Mohedan.20.de præbend. & Puteus deciſ. 138. lib.2.quia loquuntur, quando facultas non eſt ita limitata, ſed eſt plena; prout in indultis Cardinalium. licet ſi non expediantur litteræ cum noua prouiſione Apoſtolica infra tempus aſſignatur, collatio reſoluatur, vt dixi in gl. 15. in princ. ex nu. 110. ſecus vero eſt in caſu noſtro, vbi ab initio poteſtas eſt reſtricta & limitata cum decreto, irritanti ſi valor excedat 24. vt bene declarant ipſæmet deciſiones Mohedani, & Putei. *

58 Sicut nec poteſt dictus Nuntius ✝ conferre dignitates, nec Canonicatus, nec præbendas in Eccleſijs Metropolitanis, Cathedralibus, & Collegiatis; quamuis non excedant d.valorem 24.ducatorum,vt in dd.facultatib. diſponitur, Cæſar de Graſſ.deciſ.2.in princ. de præbendis. Licet in facultatibus antiquis ſecus eſſet. Creſcen.deciſ.1.de priuilegijs. Et videas quoque deciſionem 805.lib.3.par.3.diuerſorum.

Quinimò nõ ſolùm non poteſt Nuntius conferre beneficia maioris valoris 24.ducatorum de Camera incluſis etiam diſtributionibus;ſed, quod magis aduertendum eſt, neque habet Iu-
59 riſdictionem in cauſis beneficialibus ✝ excedentibus dictum valorem 24. ducatorum: & ideò neque poteſt ipſe cognoſcere, nec committere tales cauſas, neque in prima Inſtantia, neque in gradu appellationis. Nam expreſſe excepteantur cauſæ beneficiales in facultatibus Nuntij, vt fuit dictum in vna Calaguritana portionum. 12. Ianuarij anno 1588. coram ſapientiſſimo R.P.D.Pamphilio, & in alia Calaguritana beneficij 5.Maij anno 1600. coram R. P. D. Seraphino Rotæ Decano meritiſſimo,& alias pluries.

Cum enim cauſæ beneficiales ſint ex ſua na-
60 tura ✝ Rotales, & Curiales, vbi melius quam alibi tractantur,& diffiniuntur. Rota deciſ.36. ſub nu.2.de appellationibus,in nouis, & deciſ. 1.nu.1.iuncta additione Papazon.de conſuetudine,in non.Marcheſan.de Commiſsionibus,2. p.c.3.de commiſsione appellationis, nu.2.& 8.

Ideo nil mirum,ſi in facultatibus Nuntij excepetuentur, & reſeruentur; Quod diligenter animaduertant, præſertim Hiſpani,quia communiter ſunt in hac ignorantia, & errore, &
61 propterea vidi plures ſententias ✝ de partibus Hiſpaniæ reuocatas in Rota,ex capite nullitatis ex defectu Iuriſdictionis, quia Nuntius, qui cauſas commiſit, Iuriſdictione in cauſis huiuſmodi beneficialibus carebat, & multo magis ſi commiſsio data foret vltra dictas contentas in cap.nonnulli,de reſcriptis,& cap.ſtatutum, §. cum vero,& §.ſeq.eodem tit.in 6.Quibus Con-
62 ſtitutionibus Nuntius derogare ✝ non poteſt, vt fuit etiam in dictis deciſionibus Calaguri-
* tanis deciſum, & notum eſt. * Cæterum hodie rectè poteſt Nuntius Hiſpaniæ quaſcunque cauſas beneficiales etiam vltra valorem 24. committere,vt legi in modernis facultatibus.*
63 Circa prædictas tamen facultates ✝ Nuntiorum, quia ſolent mutatione Pontificum, & Nuntiorum in aliquibus augeri, vel reſtringi, vt certior quis de illis eſſe poſsit, ante omnia illarum tenor inſpici debet,cap.porro, cap.recepimus de priuilegijs,l.diligenter,ff.mandati.
64 Ac propterea, quando ✝ agitur de aliqua cauſa beneficiali, ſunt facultates Nuntij in actis producendæ. Rota deciſ. 73. lib.3.par.3. diuerſorum.

Quando autem ad hunc effectum,& ad alios
65 ſimiles, dicatur cauſa ✝ beneficialis? concludc,quod tunc dicitur cauſa beneficialis, quando agitur dumtaxat de collatione iam facta, vel facienda, & ſic de titulo in re, vel ad rem, tàm in petitorio, quàm in poſſeſſorio,gloſ.verbo, *beneficijs*, in clemen.diſpendioſam,de Iudicijs, vbi Vitalin.nu.5.& 33. Cardinalis, nu.12. cum ſeqq.Milius in repertorio, verbo, beneficialis cauſa,nu.15.Puteus deciſ.496.nu.3.lib.2.
66 Vnde fuit reſolutum in d. deciſione ✝ Calaguritana beneficij 5.Maij 1600.quod ſi ex parte vnius agitur de obtinenda collatione beneficij, & ex parte alterius prætenditur, quod non ſit locus collationi, ſed quod debeat fieri ſuppreſsio illius; quod tunc non dicetur cauſa propriè beneficialis, & Nuntius poterit illam committere, & terminare. Quod etiam fuit iterum deciſum in eadem cauſa ad effectum dandi remiſſoriam,17.Ianuar.1602.coram Reuerendiſsimo D. Corduba Epiſcopo Paeen.
67 Similiter ſi agatur de vnione perpetua ✝ beneficij, cauſa deſinit eſſe beneficialis: ſecus verò, ſi ſolum agatur de vnione temporali facienda de vno beneficio alteri beneficio, quod aliquis poſsidet ad vitam tantum illius; nam tunc dicetur cauſa beneficialis. Caſſad. deciſ.
* 3. nu. 1. & 3. ac per totam de Iudic. * Nec lis ſuper fructibus beneficij inducit litem ſuper ipſo beneficio, nec è contra. Caputaquen. deciſ.41.num.1. & 4. parte 2. & deciſ. 172. num. 3. & 2. eadem parte 2. Cæſar de Graſsis deciſione 1.num. 4. de clericis non reſident. Achilles deciſione ſexta, vt lite pendente. Puteus deciſione 226. num. 4. & 5. lib. 2. Idemque procedit in lite ſuper expenſis. Mohedanus deciſione ſecunda,vt lite pendente. & de omnibus tradit plene Lancellott.de attent. ſecunda parte cap. 4. in præfatione, ex num.169. & 179. Et in limitatione 2. ex num. 18. vſque ad num.43.

Sicut etiam quamuis actio hypothecaria ſit intentata, non dicitur litigioſa res hypothe-

cata, quia non agitur principaliter de dominio rei, sed de consequẽda pecunia debita, vt in authen. de litigios. §. ab hoc autem, collat. 8. glos. verbo, *dominio*, in auth. litigiosa, C. de litigios. vbi Bald. & omnes. Guido papa q. 472. n. 6. & q. 337. nu. 4. Greg. Lopez in l. 13. tit. 7. verbo, *e que era suya*, partita 3. Couarr. in pract. q. 15. nu. 6. post princ. Burgos de Paz. cons. 4. nu. 25. & 26. & cons. 31. ex nu. 1.

Rursus non efficitur res litigiosa, si quis intentat actionem personalem exempto ad rem tradendam. Abb. post alios in c. cum M. de constitut. nu. 7. Bald. in l. 1. n. 1. C. com. diuid. Rom. cons. 270. nu. 2. & 3. Ripa in d. c. cum M. n. 192. Couar. in practic. cap. 15. nu. 6. in princ. Ferretus cons. 13. pro decisione, nu. 3. & adde quæ dixi in gl. 9. in annot. contra attentata, à nu. 18.*

Alios etiam casus, in quibus causa dicatur, vel non dicatur beneficialis, vide per d. gloss. verbo, *beneficijs*, & Cardinalem à nu. 13. vsque ad 18. & cæteros Doctores ibidem in d. Clemen. fin. de iudicijs, Puteum decis. 66. & decis. 496. lib. 2. Rotam decis. 766. lib. 3. par. 3. diuers.

68 Aliquando tamen ad diuersos effectus, + vtpotè, vt beneficium dicatur litigiosum, vel non, in terminis Clemen. 1. vt lite pendente; non sufficit, quod agatur de obtinenda collatione, nec quod quis sit electus, vel præsentatus, si tamen confirmationem, institutionem, aut collationem non habet. Quia non sufficit esse debitum benefi[illegible]um, nisi sit collatum; & aliud est esse beneficium collatum, & sic suum; cum per hoc dicat, se habere Ius in re; & aliud dicere sibi debitum, cum per hoc dicat se habere Ius ad rem, gloss. verbo, *collato*, in d. Clemen. 1. & Imola ibi nu. 19. Vitalinus nu. 47. & cæteri, glos. in clemen. auditor, verbo, *debitum*, de rescript. Couarr. in practicis quæstionibus cap. 36. nu. 7. vers. primus casus. Et vide quæ dicam in gloss. 15. §. 2. in prin. & quæ docet Bald. in authen. litigiosa, num. 1. C. de litigios. Cassador. decis. 4. nu. 1. vt lit. penden. Mandos. in regula de subro. quæst. 13. nu. 4. Lancell. de atten. par. 1. c. 3. nu. 127. & 2. par. c. 4. in præfatione, nu. 686. & 687. Additio ad decis. 3. Rotæ vt lit. penden. in nou. & quæ latè resoluit Rota in vna Terdonen. Præpositura 26. Octobris anni 1601. coram R.P.D. Cuccino, & in Calagur. benefic. 19. Octob. d. anni coram R.P.D meo Lancellotto.

SVMMARIA §. 3. PROOEMIALIS.

1 *Papa, & Episcopo concurrentibus in collatione beneficij in mense ordinario vacantis, illius prouisio praualet, qua pracessit.*

2 *Prauentionis locus est inter collationes factas à Papa, & à Legatis.*

3 *Prauenire potest Papa in beneficijs deuolutis, & num. 5.*

4 *Deuolutio est gradatim probanda, priusquam ad Papam deueniat.*

6 *Prauentio locum habet inter Episcopos, & alios collatores inferiores.*

7 *Prauenire potest Legatus Episcopum, & quoslibet Ordinarios, cum quibus concurrit.*

8 *Prauentio in conferendo sibi vendicat locum inter Episcopum, & suum Vicarium.*

9 *Episcopi mediantibus suis procuratoribus praueniebant Papam in collatione beneficiorum vacantium in Curia ante constitutionem, c. 2. de prabend. lib. 6.*

10 *Cautelam dat Hostiensis Canonicis electoribus, qualiter praueniant Papam, & nu. 11.*

12 *Prauentionis locus est inter plures Iudices.*

13 *Prauentio non fit per solam commissionis prasentationem, nisi sit in Rota, & nu. 14.*

15 *Prauentio locum habet inter plures Procuratores.*

16 *Prauentio qualiter fiat in collatione parochialis, quamuis Episcopus apponere debeat edictum concursus, & datur cautela à Sacra Congregatione Concilij, nu. 17.*

18 *Prauentio intrat inter habentes pares gratias, & quomodo.*

19 *Prauentio procedit inter duos primogenitos simul nascentes; & quis sit anterior natiuitate, ignoratur.*

20 *Prauentio adest in venatione animalium, & piscatione, necnon in occupatione loci ad molendinum, & nu. 21.*

21 *Prauentio regulariter procedit in omnibus rebus, & citantur Doctores de hoc plenè tractantes.*

22 *Praueniens Canonicus, vel Officialis in capienda possessione acquirit antiquitatem, quamuis alius sit in prouisione anterior, & num. 23. & 35. & 36.*

24 *Honor, & pramium datur antiquiori Canonico propter eius merita, & seruitia Ecclesia.*

25 *Antiquitas ad effectum pracedendi non consideratur respectu atatis, sed temporis, quo militauerit.*

26 *Praeminentia, & optiones sunt fructus possessionis, quia ad possessorem pertinent, & nu. 27.*

28 *Collatio beneficij dat plenum Ius in re, sed non perficitur ante adeptionem possessionis, & n. 29.*

30 *Beneficiatus, qui possessione caret, non dicitur effectualiter, & proprie beneficium obtinere.*

31 *Beneficium sine fructibus dicitur inutile, fictum, & ventosum, & sicut corpus sine anima.*

32 *Possessio capta non retrotrahitur ad tempus collationis beneficij.*

33 *Primo Consul, & vltimò Patritius, prafertur medio tempore, facto Consuli, & Patritio.*

34 *Primò Licentiatus, & postea Doctoratus anteponitur medio tempore Licentiato, & Doctorato.*

37 *Decisiones Rotales super antiquitate contraria conciliantur, & regula cum limitatione apponitur, & nu. 38. & 43.*

39 *Impedimentum prastans ne alius possessionem capiat, ex sua culpa commodum non reportat.*

Terminus

40 *Terminus appellandi non currit, quando aduersarius, vel Iudex fuit in culpa, ne appellaretur.*
41 *Morosus non dicitur, qui impeditur facto aduersarij.*
42 *Possessio habetur pro capta in praeiudicium aduersarij, quando facto illius fuit impedita.*
43 *Possessio translata à Camera Apostolica in prouisum Apostolicum, cuius effectus sit, nu. 45. in fi.*
44 *Praeuentio non solum causatur ex anterioritate diei, sed & horae, & nu. 45.*
46 *Praeuentia causatur ex anterioritate vnius puncti, vel momenti.*
47 *Punctum quantum temporis sit.*
48 *Momentum, quod tempus sit, & nu. 49.*
50 *Collatio, si fit eadem die à Papa vni, & ab Episcopo alteri, nec constat de anterioritate, quenam intelligatur anterior.*
51 *Possessio facit, quod collatio praesumatur anterior.*
52 *Duobus litigantibus super beneficio, defunctis vno in Curia & alio extra illam, consideratur quis decedat in possessione ad effectum collationis Papae, vel Ordinarij.*
53 *Possessio beneficij facit praesumi Dominium.*
54 *Possessio sola beneficij an det titulum, vel inducat praesumptionem, & 55.*
56 *Possessionis effectus plures, remissiue, & num. 57. & 58.*
59 *Possessor dicitur beatus.*
60 *Possessor reus plus Iuris in retinendo consequitur, quam actor in agendo.*
61 *Possessor ex lege municipali in dimidia valoris proprietatis aestimatur.*
62 *Possessione vnius, & hora alterius concurrentibus, quae collatio praeualeat.*
63 *Collatio cum hora praefertur collationi sine illa.*
64 *Possessionis effectus superat effectum horae, nu. 65.*
66 *Possessio vtriusque prouisi si concurrit eadem die cum aequali prouisione, illa possessio, quae continet horam, praeponitur.*
67 *Vincula duo sunt vno fortiora.*
68 *Possessio est potentior clausula gratificationis.*
69 *Possessio licet capta non sit eadem die prouisionis, habet nihilominus praerogatiuam.*
70 *Prouiso Apostolico impossibile est capere eadem die possessionem beneficij vacantis extra Curiã.*
Decretum irritans nihil operatur in materia praeuentionis.
71 *Possessio prius capta concurrens cum alia si fuerit amissa, an operetur effectum, de quo agitur.*
72 *Qualitas adiuncta verbo debet regulari secundum tempus verbi.*
73 *Possessio validat Ius illius, qui primo adeptus est illam.*
74 *Ius alterius semel extinctum numquam amplius reuiuiscit.*
75 *Qualitas anterioritatis sufficit, quod sit de tempore dispositionis.*
76 *Neminem possidere, vel vtrumque possidere ad effectum, cap. si à sede, an sit idem.*
77 *Possessionis virtus vtrum operetur in sequenti possessore? & resoluitur negatiue.*
78 *Prouisus ab Ordinario semper solet praecedere in capienda possessione, & nu. 79.*
80 *Hora non apponitur in prouisione Papae.*
81 *Possessio non capitulariter capta de praebendis Cathedralis, & Collegiatae, non releuat.*
82 *Papa aliquando ponit datam sub eadem die vacationis, licet postea prouideat.*
83 *Possessionis anterioris de effectu, in terminis cap. si à sede, plura remissiuè.*
84 *Possessio anterior prouisi ab Ordinario, si concurrit cum subrogatione gratiosa Apostolici, quae praeualeat.*
85 *Clausula gratiosae subrogationis operatur continuationem possessionis sine temporis intermedio, & nu. 86.*
87 *Ficta possessio ex Principis ministerio habet vim verae possessionis.*
88 *Possessio vera transfertur per gratiosam subrogationem, & non dicitur noua, sed prima possessio, & num. 89.*
90 *Subrogatio gratiosa quo ad possessionem est ad instar statuti de continuanda possessione defuncti.*
91 *Prouisus Apostolicus praecedit in concursu possessionis data paritate, & nu. 113.*
92 *Possessio capta a prouiso ordinario dicitur noua, & non continuata.*
93 *Rota restringit effectum gratiosae subrogationis quo ad immissionem.*
94 *Subrogatus gratiosae non agit remedio retinendae, nec recuperandae sine noua apprehensione.*
95 *Gratiosae subrogationis clausula semper apponitur in litteris Apostolicis.*
96 *Subrogatio gratiosa an operetur ad effectum declarandi.*
97 *Declarationis ad effectum multa prosunt, quae ad alium effectum non prosunt.*
98 *Dispositio cap. si à sede, est exorbitans.*
99 *Opinionibus ex nouis noua fantasmata generantur.*
100 *Possessione cessante intrat effectus horae.*
101 *Papa solet signare semper supplicationes de mane paulo ante prandium meridiei, sed non ideò eius signatura dicitur habere certam horam nisi exprimatur, & nu. 102. & 103. Vbi dicitur an releuet dicere, quod Data non fuit posita in eadem die.*
104 *Collatio beneficij facta à Papa eadem die ei, qui in partibus hora secunda noctis eiusdem diei, factus fuit Clericus, tenet.*
105 *Horae appositio vincit clausulam anteferri.*
106 *Hora certa in vtraque collatione concurrente illa praeualet, quae continet punctum, idemque est respectu anni, mensis, & diei, & nu. 108. & 109.*
107 *Probatio magis specialis dicitur certior, & potentior.*
110 *Anterioritas prouisionis si constat aliunde, cessant omnes praesumptiones.*
111 *Prouisus à Papa semper praefertur, data in omnibus paritate, & nu. 112.*

114 *Canonicus creatus à Papa cæteris paribus præfertur creato ab alio. Idemq. est de Doctore, vel milite creato à Principe, & n. 115. & n. 118.*

116 *Ordinatus à Papa anteponitur.*

117 *Ordinem vnum qui recepit à Papa non potest alios recipere ab inferiore.*

119 *Effectus possessionis, & horæ locum habet inter prouisos à Papa, & Nuntio, & à Papa, & Imperatore. & nu. 120.*

121 *Prouisus à Legato, vel Nuntio præfertur prouiso ab Ordinario. Idemq. est respectu Archiepiscopi, & Episcopi, & nu. 122. & Episcopi, & illius Vicarij. nu. 123.*

124 *Prouisus à Vicario Episcopi cum possessione præfertur prouiso ab Episcopo sine illa, quando de anterioritate non apparet, & nu. 125. 126.*

127 *Dispositio d. c. si à sede. vtrum procedat in præsentato corā Ordinario concurrente cū Apostolico.*

128 *Prouisione Ordinarij, & reseruatione in eadem die concurrente, quæ præualeat.*

129 *Decisio Rotæ 29. nu. 1. de rescriptis, in antiquis, declaratur.*

130 *Concurrentibus expectante, & reseruatiuo, quis præferatur.*

131 *Præuentioni locus est, quando sunt tres, pluresue collatores.*

132 *Regula 16. de concurrentibus in data procedit inter plures Apostolicos, & num. 133. & 136. & 137.*

134 *Correctio Iuris communis non est inducenda, & fugiendus est intellectus correctionem inducens, & nu. 135.*

138 *Gratia per, Fiat, præfertur gratiæ per Concessum, & de intellectu regulæ 33. & nu. 139.*

139 *Concurrentibus sub eadem data duabus prouisionibus ex capite resignationis, præfertur prius publicata.*

140 *Concurrentibus pluribus prouisis ab eodē Ordinario sub eadem data quis præferendus, & n. 141.*

142 *Collatio pluribus facta, sub eadem data ab Ordinario corruit, si non constat de anterioritate alterius, ratione incertitudinis.*

143 *Incertitudinis causa plura corruunt, remissiue.*

144 *Papa an præueniat per manus appositionem quo ad beneficia Regni Franciæ ratione concordat. & nu. 145.*

146 *Manus appositio Papæ impedit alios collatores, licet collatio sit inutiliter facta.*

147 *Episcopi attendant, quod de suis collationibus fiat Instrumentum coram Notario, & testibus se subscribentibus, & sigillo munitum: alias non probat in præiudicium prouisi Apostolici, & datur regula cum 7. ampliationibus, & 5. limitationibus.*

148 *Episcopi, vel eorum Cancellarij sæpe anticipant datas in suis collationibus in præiudicium prouisorum Apostolicorum.*

149 *Apostolici prouisi, sunt exosi Episcopis.*

150 *Antidata suspectio procedit etiam in collationibus Legatorum, necnon Nuntiorum, & num. 151.*

152 *Antidatæ præsumptio locum habet respectu resignationis.*

153 *Collatio facta ab Episcopo non probatur, si sit coram Secretario Episcopi, & testibus, si Secretarius non est Notarius, etiam si testes sunt subscripti, & nu. 154.*

155 *Antidatæ suspectio procedit respectu appositionis alicuius clausulæ, prouiso Apostolico præiudicialis.*

156 *Ordinarius collator non est idoneus testis ad probandum collationem ab ipso factam, idemq. est in inuestitore, & nu. 159.*

157 *Voluntatem suam qui explet, [illegible].*

158 *Collator male conferens quando tenetur de euictione.*

160 *Testes adhibendi in collationibus Episcoporum non possunt esse familiares, sed debent esse omni exceptione maiores.*

161 *Antidata præsumptio cessat, quando constat de possessione anteriori prouisioni Apostolicæ, vel de resignatione, & nu. 162.*

163 *Antidatæ præsumptio cessat, quando sunt duo Prælati Collatores, & omnes contulerunt; idem si fiat à Capitulo, & nu. 164.*

164 *Collatio præbendarum in Cathedralibus, & Collegiatis ad quem spectet, & nu. 165.*

166 *Capitulum non venit in dispositione loquente de Prælato, maxime materia odiosa.*

167 *Præsumptiones, & verisimilitudines concurrentes excludunt suspectionem antidatæ, & num. 171.*

168 *Præsumptio pro validitate collationis est potentior.*

169 *Præsumptio pro euitando delicto est benignior, & fortior, præsertim vt minus recedatur à Iure communi, & nu. 170.*

172 *Antidatæ præsumptio cessat, quamuis Notarius non sit rogatus, si reliqua concurrunt.*

§. 3. PROOEMIALIS.

OSTQVAM in §. præcedenti, dixi quod Papa potest concurrere cum Ordinarijs in collationibus beneficiorum vacantium in mensibus ordinarijs. Nunc oportunum erit, agere, quomodo concurrant, ac quæ prouisio sit melior, & præferenda.

Qua in re dicendum est, quod illa prouisio
1 præcedat, † & teneat, quæ prius facta fuerit,
siue à Papa, siue ab Episcopo; ita vt præuentioni locus sit, cap. dudum, 14. §. nos igitur, ibi: *propter quod nostra, qui eandem præoccupauimus potestatem potior debet esse conditio*, de præbend. lib. 6. cap. si à sede, 31. eod. tit. cap. si plures, 8. §. porro, de off. deleg. in 6. & vtrobique Doctores, Rota decis. 1. sub nu. 2. post medium, vers. *ipse enim conferendo*, de præbend. in nouis, & decis. 17. sub num. 2. vers. *præterea Papa potest præuenire*, de præbend. in nouis. Staphileus

phileus de litteris gratiæ in præludio, num. 8. Gomezius de expectatiuis, n. 16. Boerius q. 24. nu. 4. & q. 287. sub nu. 1. Abbas in c. quia diuersitatem, nu. 5. de concess. præbendæ. Bonifacius Vitalinus in clem. 1. nu. 38. vers. *vnde si Papa præuenit*, vt lit. pendente. Rebuff. in concordatis, in rubr. de mandatis Apostolicis, §. declarantes, in gloss. verbo, *Iure præuentionis*, in principio, & per totam, vbi in proposito multa adducit; & in praxi tit. de deuolution. nu. 46. 47. & 48. Rot. decis. 272. n. 4. lib. 2. p. 3. diuers.

Sicut etiam est locus præuentioni inter pro-
2 uisiones factas à Papa, & à Legatis, gl. per tex. ibi in cap. si à sede, 31. verbo, *legato*, de præben. lib. 6. & ibi Abbas, Lapus nu. 4. Geminian. nu. 9. Franc. nu. 8. Mandof. in reg. Cancel. 16. de concurrentibus, q. 10. nu. 4.

3 Pariter est locus præuentioni ✝ in deuolutis beneficijs: nam quamuis de Iure sit probanda
4 deuolutio gradatim ✝ per semestre lapsum cuilibet inferiori priusquam ad Papam, tanquam supremum, deueniat, cap. 2. cap. licet, il 1. de supplen. neglig. prælat. cap. 2. de concess. præbend. gl. in clemen. vnica, verbo, *locorum*, de supplen. neglig. Abb. in cap. cum in cunctis, §. clericis, nu. 5. de electione, Rebuff. in praxi, tit. de deuolution. nu. 39. & sæpe tenuit Rota.

5 Tamen Papa statim, ✝ quod sit lapsum primum semestre, potest prouidere Iure præuentionis: quia tanquam ordinarius concurrit cum quolibet inferiori, vtpotè cum Episcopo, Capitulo, Archiepiscopo, Legato, & quocunque alio. Rota decis. 3. iuncta additione Papazon. de offic. legati, nu. 6. in nouis, Rebuff. vbi supra nu. 46. & 51. & in concordat. in rubrica de collation. §. si quis, verbo, *deuolutio*, Crescentius decis. 1. nu. 5. de dilationibus. Mandosius in regula de annali, quæst. fin. num. 6. & dicam §. 4. seq. ex nu. 88.

6 Item inter Episcopos, ✝ & alios quoscunque Collatores etiam ipso Episcopo inferiores est locus præuentioni. Abbas. Lapus in d. cap. si à sede, nu. 3. de præbend. lib. 6. Ioan. Andreas in cap. Pastoralis, nu. 7. de offic. ordinarij, per tex. quem allegat in cap. irrefragabili, §. excessus, eod. tit. Mandos. d. reg. 16. q. 10. nu. 8.

7 Rursus Legatus ✝ potest præuenire Ordinarios, ex quo concurrit cum quolibet Ordinario. Gambarus in tract. de legato, lib. 3. n. 207. Put. decis. 345. in vna Augustana, num. 1. & per totam, lib. 2. & fuit dictum in vna Verdunen. Canonicatus 6. Martij 1593. ad medium coram R.P.D. meo Pamphilio.

Quod etiam procedit inter Episcopum, &
8 suum Vicarium ✝ habentem potestatem conferendi: nam illa prouisio præualebit, quæ prior tempore fuerit. Calderin. consf. 2. num. 1. & in cons. 7. nu. 1. de offic. Vicarij, Felin. in cap. Capitulum Sanctæ Crucis, nu. 16. in princ. de rescriptis.

9 Similiter dicit glos. ✝ in cap. statutum, 3. in verbo, *per se ipsos*, in princ. de præbendis, lib. 6. quod ante constitutionem, cap. 2. eodem titulo reseruatis beneficia vacantia apud sedem, habebant Episcopi procuratores in Curia, qui statim cum vacabant beneficia, conferebant illa, & sic præueniebant Papam.

Vnde Hostiens. in summa titu. de electione, §. qualiter, num. 11. vers. *quod si timeant*, dat
10 cautelam ✝ Canonicis, ne præueniantur à Papa, quod si timent ne Papa, vel Legatus præueniant, quia propè sunt, aut Cursor aliquis, qui solet vti diplomate, profectus est ad eos, ipsi eligentes eligant, absentibus non vocatis,
11 & curialiter ✝ faciet contemptus, si, quod factum est, ratificet; licet possit agere de contemptu, cap. quod sicut, de electione. Et per prædictam electionem, vel præsentationem præueninnt Papam, vel Legatum, Selua de benef. 3. par. quæst. 67. nu. 5. & vide quæ dicam in §. 5. procemiali, ex nu. 120.

12 Similiter, quando sunt plures Iudices ✝ Competentes, ille, qui prius cognoscendo præuenit, remanet cum causæ Iurisdictione, vt ille solus procedere debeat, l. si quis postea, 7. l. vbi ceptum, 30. ff. de Iudicijs, l. cum quidam, ff. de Iurisd. omn. Iudic. cap. significasti, de foro competenti, l. 12. tit. 7. Partita 3. De qua materia vltra ordinarios in dictis locis vide plenè per Bartolum, Alexand. & Iasonem in l. si pluribus, 33. ff. de legatis primo. Marian. Socinum in d. cap. proposuisti, de foro competenti, Tiberium Decianum in tom. de delictis, lib. 4. cap. 20. 21. & 22. Mascardum de probationib. conclus. 1232. incipit, præuentio. Facit de præuentione peculiarem tractatum Acebedus in l. 10. tit. 13. lib. 8. Recopilationis, vbi præfatam regulam ponit cum 11. ampliationibus, & 12. limitationibus, ad quos me remitto.

13 Solum enim per transennam ✝ aduerto, quod, licet per solam præsentationem commissionis seu rescripti, Iudex delegatus non dicatur præuenire, glos. verbo, *assignata*, & ibi communiter omnes, in cap. vt debitus honor, 59. de appellationibus, cum alijs per Mascardum d. conclusione 1232. nu. 12. Tamen in Ro-
14 ta contrarium ✝ seruatur, nam per solam commissionis præsentationem præuenitur, Rota decis. 1. de Constitutionibus; & decisione 6. de rescriptis, in antiquis. Cassadorus decis. 5. num. 1. & per totam, de rescriptis. Puteus de-
* cis. 47. nu. 1. lib. 2. vbi declarat. * Quod expressè disponitur per constitutionem 10. Innocen. viij. in princ. & tradit etiam Mandos. de inhibition. quæst. 130. & 131.

15 Item inter plures procuratores ✝ in solidum ad causam datos, illius erit melior conditio, qui per litis contestationem negotium primitus occupabit, l. pluribus, 32. ff. de procuratoribus, cap. non iniusto, de procuratoribus, cap. si duo, vers. *secus*, eod. tit. in 6. l. 18. tit. 5. Partita 3. Crescen. decis. 16. de procuratoribus.

16 Similiter non aufertur ✝ per Conc. Trid. c. 18. sess. 24. de reformatione præuentio competens alijs inferioribus in Iure cõferendi aliqua beneficia curata, quamuis disponatur, quod prouideri non possit, nisi per edictum concursus ab Ordinario apponendum, &c. Et ad præseruandam præuentionem sacra Concilij Congregatio dedit inferiori cautelam huiusmodi:

17 *Si inferior ✝ haberet præuentionem cum Ordinario, debet, habita notitia vacationis parochialis, coram Notario declarare se velle dictam parochialem conferre; & ideo rogare Episcopum, vt proponat edicta, & hac ratione tuebitur Ius suæ præuentionis.*

18 Idem inter habentes pares ✝ gratias, quia ille præfertur, qui præuenit in præsentatione suæ gratiæ coram executore, cap. Capitulum 30. in fine, de rescrip. cap. duobus 14. eod. tit. in 6. Rota decis. 5. & decis. 13. nu. 1. de rescriptis, in nouis, & decis. 58. de rescriptis, in antiquis, & decis. 21. de conceß. præbend. ibidem latißime Felin. in d. cap. Capitulum Sanctæ Crucis, de rescriptis. Caputaq. decis. 5. par. 1. Puteus decis. 156. qui loquitur de præuentione acceptationis, lib. 1.

19 Item si nascuntur duo filij primogeniti ✝ insimul, nec scitur quis illorum primus natus fuerit, & sic vterque succedit in solidũ quo ad exercitium Iurisdictionis, Regni, vel Castri iuxta legem 12. titulo fin. Partita 7. Anton. Gomez. in l. 40. Tauri, sub num. 68. vers. *sexta, & principalis opinio*. Molina lib. 3. de Hispan. primogen. cap. 1. num. 21. tunc inter illos erit locus præuentioni, nisi Iurisdictionis exercitium sit diuisum. Anton. Gomez. d. num. 68. ante fin. Couar. in practicis, cap. fin. nu. 1. in princ.

20 Idem in venatione ✝ animalium, & piscatione piscium, quia prius præuenientis, & occupantis fiunt, l. 1. §. piscium, ff. de acquiren. rerum dominio, §. feræ igitur bestiæ, Institut. de rerum diuisione, l. 17. tit. 28. Partita 3.

21 Idem in eo, qui præuenit in occupatione ✝ loci Molendini, & haustus aquæ. Bart. in l. quominus, ff. de fluminibus, nu. 10. & ibi plene per Iasonem, & Ripam à nu. 25. & sequentibus.

22 Tandem, quia esset procedere in infinitum, ✝ generalis regula fit, quod inter habẽtes æquale Ius, melior est conditio præuenientis, ex vulgata regula. *Qui prior est tempore*, de reg. iuris, in 6. l. quoties vtriusque, 99. ff. de regulis iuris. Roman. cons. 47. visis necessarijs, num. 1. De qua regula plura tradunt Ripa in l. priuilegia, ff. de priuileg. creditorum. Neguzantius in tractat. de pignoribus, 5. par. 2. memb. per totum. Solys in suo tract. de censibus lib. 3. c. 5. Mascardus de probationibus conclus. 1234. Matienzus in l. 7. gloss. 5. tit. 16. lib. 5. recopilationis.

Quibus addo, quod ille Canonicus, seu beneficiatus, Iudex, aut officialis, qui præuenit in apprehendenda

23 possessione, ✝ & in antiquiori receptione, præcedere debet alios in stallo, voce, optione, ac alijs prærogatiuis, & præeminentijs, cap. 1. & ibi omnes, de maioritate, & obedientia. Bart. in l. 1. nu. 4. ff. de albo scribendo. Bald. per text. ibi in cap. cum olim, nu. 1. notabili 2. de consuetudine. Roman. in l. cum mulier, §. de viro, vers. 9. infertur, ff. soluto matrim. late Ruinus cons. 19. num. 9. vol. 1. Cassaneus in catalogo gloriæ mundi, 4. par. consideratione 76. & 11. par. consideratione 17. vers. & non solum hæc antiquitas. Rebuff. in tract. de nominatio. q. 21. nu. 4. Boerius in tractatu de auctoritate magni Concilij, nu. 80. Caputaq. decis. 357. nu. 2. par. 2. Rota decis. 2. nu. 1. iuncta additione Papaz. de consuetud. in nouis. Curia Pisana lib. 2. cap. 2. nu. 3. & cap. 4. nu. 2. vbi Acebedus in additione illius. Quis præcedere debeat: An prior in prouisione, & posterior in possessione, vel è cõtrario.

24 Quod etiam procedit, & ampliatur, quamuis alius sit in prouisione prior, ✝ si tamen sit in possessione posterior, etiam si per eum non steterit, quod possessionem prima et perit, sed propter litem, vel aliud obstaculum fuerit impeditus, vt fuit resolutum in Rota in vna Vicen. præcedentiæ 27. Aprilis 1594. coram Gipsio, quæ decisio fuit postea confirmata in vna causa Burgen. de Velorado 30. Aprilis 1599. coram R. P. D. Litta meritißimo Rotæ Auditore, & alias sæpe.

25 Ratio est, quia honor iste datur antiquiori Canonico ✝ propter eius maiora onera, & seruitia, quæ in Ecclesia subijt, d. 2. in fine, ibi, *vt is gradu ceteros antecedat, quem stipendia meliora, vel labor prolixior fecit anteire*, C. de officio magistri officiorum, cap. miramur, circa finem, ibi: *nec potest de eius prouectione dubitari; cui pro laboribus multis, pro moribus castis, pro actionibus strenuis celsioris loci præmium debetur*, 61. distinctione. Cassaneus d. consideratione 17. vers. *Et non solum*. vbi alia plura Iura refert, gloss. optima, in cap. fin. verbo, *antiquiores*, de consuetudine, lib. 6. vbi dicit, quod antiquiores sunt intelligendi non ætate, sed tempore, quo in Ecclesia militarunt. Mohedan. decis. 11. de renunciatione, ante numerum primum, vers. *nam cum locus*, dicens, quod locus competit Canonico ratione possessionis. Igitur qui receptus non fuit, nec in seruitio Ecclesiæ militauit, siue sit anterior, siue posterior in prouisione, siue steterit per illum, vel non steterit, præferri non debet anteriori recepto, qui in seruitio Ecclesiæ militauit, cum ex receptione acquiratur antiquitas, & præeminentia ex supradictis.

26 Comprobatur, quia istæ præeminentiæ, & optiones ✝ sunt fructus, & emolumenta possessionis, gloss. in verbo, *Capitulo*, in cap. cum olim, post medium, vers. sed collatio beneficiorum, de maior. & obedien. Selua de beneficijs 3. par. quæst. 40. nu. 4. Cassador. decis. 3. de pensionibus, nu. 6.

Sed

27 Sed fructus semper spectant † ad possesso-
rem, cap. quærelam, 24. de electione, c. consul-
tationibus, de Iure patronatus, c. cum olim, de
causa possession. l. bonæ fidei. 48. ff. de acquir.
rerum dominio, cum similibus. Rota decis. 7. de
Iure patronatus, in nouis, & decis. 14. eod. tit.
in antiquis, & 49. de rescript. in antiquioribus.
Aym. cons. 342. nu. 5. Mascard. conclus. 173. de
probationibus, per totam. cum alijs addncen-
dis in glo. 35. §. 2. Igitur debentur primo pos-
sessionem habenti.

Accedit, quod licet sola collatio concedat
28 † plenum ius in re, c. fin. de concessione præ-
ben. Ias. in l. quoties, nu. 3. C. de rei vendicatio-
ne. Couar. lib. 3. variar. c. 16. nu. 1. tamen ante
29 adeptionem possessionis non perficitur † asse-
cutio beneficij, Achil. decis. 9. nu. 6. de priuileg.
30 neque dicitur effectualiter, & proprie † obti-
nere beneficium, qui habet solum titulum be-
neficij sine possessione, secundum glo. in verbo,
obtinebunt, in §. item insuper, tit. de collatio-
nibus, in pragma. sanction. Additio ad Rotam
decis. 31. sub littera B. de concess. præben. in an-
tiquis. Quando enim beneficium est sine pos-
sessione, & fructuum perceptione, non dicitur
31 beneficium, † sed est inutile, ventosum, & fi-
ctum, & sicut corpus sine anima, vt late tradit
Gomezius in reg. de annali. q. 47. nu. 3. & 4.

Cæterum contra dictam decisionem Rota-
lem dicentem, esse præferendum primo rece-
ptum antiquiori in prouisione, & posteriori in
receptione, quamuis per eum non steterit, in-
uenio aliam expressam Rotæ decisionem con-
trariam, quæ est 6. de consuetudine, in anti-
quioribus Bisigneti, vbi adducit bona funda-
menta. Et maximè mouetur, quia secunda re-
32 ceptio retrotrahitur, † ex quo primus impe-
trans erat recipiendus, & per eum non stetit.
Et subijcit quod per tres sententias ita pronū-
ciatum fuit. Quam decisionem refert, & sequi-
tur Rochus de Curte in c. fin. de consuetudine
sect. 4. nu. 11. vers. *per hoc videtur decidi quæstio*,
quæ decisio non fuit allegata in alia decisione
moderna coram Gipsio facta.

Potest etiam corroborari dicta decisio an-
tiqua per tex. expressum in l. 1. vers. *quod si quis
prior*, C. de cōsulibus, lib. 12. vbi statuitur, quod
33 si quis fuerit prior † consul, & vltimo patri-
tius, est præferendus in honoribus medio tem-
pore facto Consuli, & patritio.

Hinc emanauit illa magis cōmunis opinio,
34 quod prius Licentiatus, † & postea Doctora-
tus sit præferendus medio tempore Licentia-
to & Doctorato. De qua per Felin. in rubrica.
de maioritate, & obedien. nu. 3. Alciat. de præ-
sumpr. reg. 1. præsump. 45. n. 7. Anton. Gabriel
lib. 6. titu. de maioritate, & obedien. conclus. 1.
per totam. Faciunt tradita per Vincent. de
Franch. decis. 138. & 144. par. 1. licet hoc diffi-
cultate non careat, & quamplures contra-
rium teneant.

35 Quinimò, quod inspecto Iure communi † sit
anterioritas prouisionis, seu promotionis at-
tendenda, quamuis prouisus, & promotus sit
in receptione posterior, nisi aliud sit de statu-
to, vel consuetudine, tenet post longam dispu-
tationem desuper factam quidam Collegialis
Bononien. Iosephus Gonzalez nuncupatus, in
suis quæstionibus, quæst. 14. per totam.

Verum, quicquid ille dicat, opinio prima est
36 amplectenda tanquam magis vera † ex ratio-
nibus in ea deductis. Et ita seruari in omnibus
Ecclesijs, & Collegijs, attestatur Rota in d. de-
cis. facta 27. Apr. 1594. de qua in nu. 23. quod
etiam in regalibus audientijs seruari vidi.

Solum enim respondebo ad dictam decisio-
nem 6. de cōsuetudine, in antiquioribus, istam,
& modernam decisionem distinctionis fœdere,
concordando, hoc modo videlicet, quod sem-
37 per, & regulariter † sit præferendus primo lo-
co receptus, licet vltimo loco prouisus, quam-
uis per prius prouisum non steterit: vt memo-
rata Rotæ moderna decisio cantat.

Cōciliatio duarum decisionū Rotaliū.

Dummodo ista regula sit temperanda, & li-
mitanda respectu eius, qui mouet litem, & de-
38 dit causam † impedimento, vt antea prouisus
possessionem capere non posset. Nam tunc ille
anterior in prouisione, & posterior in receptio-
ne præcedere debet posteriorem in prouisione,
& priorem in possessione culpam habentem, &
impedimentum præstantem, ne ex sua culpa
39 commodum † consequatur, l. in fundo, ff. de
rei vendicat. c. sedes, 15. c. ex tenore, 16. de re-
script. Sicut appellationis terminus non cur-
40 rit, † quando aduersarius, vel Iudex fuit in
culpa, l. fin. §. illud, vers. *nisi ipse appellans*, C. de
temporibus appellation. gl. verbo *finiri*. in cle-
men. 1. de restit. in integrum, Cassad. decis. 9. n.
5. de appellationibus, Cæsar de Grass. decis. 3.
nu. 5. de constitution.

41 Nec dicitur morosus, † qui impeditur fa-
cto aduersarij, Bart. in l. amplius, nu. 8. in fin. ff.
rem ratam haberi, Caputaq. decis. 108. num. 6.
par. 2. plura in proposito tradunt gloss. verb.
factum, in c. si capitula, de concess. præben. in 6.
Gomezius in reg. de annali. q. 14. per totam.
Rota decis. 1. nu. 5. de constitutio. in nouis, inn-
cta additione, & decis. 5. nu. 5. par. 1. diuers. Fe-
lib. in c. cum causam, nu. 16. & 17. de testib. Af-
flictus decis. 302. nu. 1. vers. *quo casu*, vbi dici-
42 tur, quod possessio habetur pro capta † in
præiudicium aduersarij, quādo facto illius fuit
impedimentum præstitum. Et alios plures si-
miles casus supradicti Doctores adducunt, &
Flaminius Parisius de resignatio. beneficiorū,
lib. 11. quæst. 13. à nu. 95. Sfortius. Oddus de re-
stitutio. in integrum, q. 12. per totam, cum ad-
ducendis in gl. super verbo *obseruatis*, & in gl.
* 27. & in §. 7. procem. nu. 161. limit. 5.

Quam distinctionem ego colligo ex tenore
prædictarum decisionum. Nam decisionis mo-
dernæ casus erat, quod quidam Iacobus proui-
sus

sus de quodam Canonicatu in Ecclesia Vicen.
litigauerat longo tempore super eodem Cano
nicatu contra alium, quem vicerat, & isto me-
dio tempore vacauerant alij septem Canoni-
catus in eadem Ecclesia, & prouisi de illis pos-
sessionem obtinuerunt ante dictum Iacobum,
quem Rota declarauit sedere debere in poste-
riori loco, &c. sicque isti Canonici, qui medio
43 tempore † possessionem acceperunt, nullam
litem, nullamque impedimenti causam mo-
uerunt.

Secus verò fuit in dicta decis. 6. de consue-
tudine; in antiquioribus. Nam fuerunt duo im-
petrantes, primus, & secundus, & cum vterque
occurreret ad Capitulum pro obtinenda ad-
missione, orta quæstione inter illos Capitulum
admisit secundum, & primum iniustè neglexit,
quamuis primus prouisus petijsset se admitti.
Tandem vacante alia præbenda vigore suæ
gratiæ expectatiuæ fuit etiam primus admis-
sus. Et postea agebatur inter illos, quis esset
antiquior, ad optandum præbendam maiorem
vacantem. Fuit tentum, quod primus, licet vl-
timo loco admissus, deberet præferri, & sic pri-
mus in data præcessit secūdum, causam & im-
pedimentum præstantem, ne primus admitte-
retur ante illum.

Quid autem sit de prouiso Apostolico ha-
bente cessionem de possessione nomine Came-
ræ capta? vide latè in gloss. 34. quæst. 20. à nu.
101. vsque 122.

Redeundo igitur, vnde sum digressus,
dico, quod præuentio cau-
44 satur non solum per vnum diem † anteriori-
tatis, ex glo. in cap. si eo tempore, 45. verb. *iam*,
de elect. in 6. sed etiam ratione vnius horæ,
45 † glo. verbo, *die obligauit*, in l. si ex pluribus. 89.
§. fin. de solutionibus, & in c. duobus, 14. verbo,
si non appareat, de rescrip. in 6. Bald. in l. impe-
rator, 1. lectura, num. 4. ff. de statu hominum, &
in l. præscriptione, num. 15. C. si contra Ius, vel
vtilitatem publicam, Franc. in c. si à sede, nu. 4.
de præbendis in 6. Feli. & Decius vterque, nu.
5. in c. pastoralis, in princ. de rescript. Idem Fe-
lin. in c. 1. nn. 12. de fid. Instrum. Ioan. Selua de
beneficijs, 3. par. q. 5. nu. 33. Cassad. decis. 20. nu.
1. de præben. & decis. 4. nu. fin. super regulis. Pu
teus decis. 172. nu. 3. lib. 3. Menochius de adi-
piscenda, rem. 4. nu. 792.

Item non solum vnius horæ proprietas, sed
46 etiam † vnius puncti, vel momenti facit præ-
uentionem, Decius in d. c. pastoralis, nu. 5. Ti-
raq. de primog. q. 2. n. 1. & 2. Menochius de ar-
bitrarijs, centuria 1. casu 48. nu. 3. Cassadorus
d. decis. 20. nu. 1. in fin. post Bald. in l. de rebus,
nu. 2. C. de donationibus ante nuptias, Rota
decis. 19. nu. 3. par. 2. diuer. gl. fi. in l. si ex pluri-
bus, §. fin. ff. de solution. & in c. duobus, verbo,
si non apparet, de rescrip. lib. 6. Anto. Gomez in
in l. 40. Tauri. nu. 68. post principium.
47 Quantum temporis sit vnum punctū, † vnū-
que momentum, ex nostris nobis scriptum re-
liquere, Ioan. Andreas in c. 1. nu. 7. Abbas etiā,
n. 7. de causa possess. & propriet. dicentes, quod
punctus est quarta pars vnius horæ, & momen
48 tum † est decima pars vnius puncti, & sic hora
habet quatuor puncta, & quadraginta momen
ta. Quod prius dixerat, licet ipsi non allegent,
Accursius in l. cum bissextum. 98. glo. fin. ff. de
verb. signif. & Alciat. ibidem sub littera E. vbi
dicit, horam constare ex 60. minutis, & quod
49 Latini simpliciter † accipiunt momentum
pro breui tempore, sicut & punctum.

Sed quid, si eadem die fiat collatio vni
à Papa, & ab Ordinario alte-
50 ri, & non constet de anterioritate † horæ, pū-
cti, vel momenti? conclude, quod tunc intrat
casus Tex. notabilis in c. si à sede, 31. de præ-
bendis, lib. 6. dicentis, quod potior sit conditio
possidentis, & si neuter possideat, prouisus à
Papa, vel eius legato, propter conferentis
ampliorem prærogatiuam, erit alteri præfe-
rendus.

Hinc incipit materia, c. si à sede de præbend. in 6. & prosequitur latè vsque ad num. 146.

51 Ex quo tex. colliges magnum effectum † pos-
sessionis, vt propter illam, possidentis prouisio
præsumatur anterior, Caputaq. decis. 47. par. 2.
& 236. par. 3. Mascard. de probation. conclus.
314. nu. 4. Rebuff. de pacific. possessoribus, num.
* 297. vbi plenè. * Quod etiam procedit in alijs
pluribus casibus, nam possessio facit præsumi
anterioritatem actus, Rot. decis. 7. de concess.
præben. in antiquis.

52 Sicut etiam, si duo litigant † super benefi-
cio, & vnus decedit in Curia sine possessione,
& alter extra Curiam cum possessione, ratio-
ne possessionis spectat prouisio ad Ordinariū,
& è cōuerso. Nam possidens melius Ius habe-
re præsumitur, Tex. in clemen. 1. §. quod si vnū
& ibi glo. verbo, *possidebat*, vt lite pendente,
quem textum singularem dicit Tiraquel. in lo-
co proximè citando, n. 20. in fine. Nam ex pos-
53 sessione beneficij præsumitur † Dominium, vt
notat Imola in d. Clem. 1. nu. 2. & plura tradit
Menoch. de præsump. lib. 6. præsump. 63. ex nu.
11. Quod intelliges quando titulus incidenter
deducitur. Imola in d. Clem. 1. nu. 3. & cæteri,
Bart. in l. quidam in suo, n. 4. vers. *secundo casu*,
ff. de condit. instit. Abbas in c. cum ad Sedem,
nu. 20. de restit. spol. cum alijs per Menoch. de
præsump. lib. 6. dicta præsumpt. 63. nu. 11. cum
sequentibus.

Dicit etiam Rota decis. 10. nu. 2. de præben.
in antiq. quod per tex. in d. c. si à sede, videtur
54 † probari, quod sola possessio dat titulum in
beneficialibus.

Et eo ipso, quod constat de possessione be-
55 neficij, præsumitur titulus, † cum sine illo pos-
sideri non possit, Imola vbi supra, nu. 10. Rot.
decis. 423. nu. 2. & decis. 595. nu. 8. & decis. 802.
nu. 2. & 4. par. 1. diuers. Et alios plures effectus
56 possessionis † vide in §. commodum, Insti. de
interdictis, & per Philippum Probum in addi-
tione

tione ad Io. Monachum in d. c. si à sede, nu. 3. 4.
& 5. Rebuff. vbi supra d. nu. 297. per totum. Ca
stellum in l. 17. Tauri in glo. verbo, *la possession.*
Crescent. decis. 5. de Iurepatro. Put. decis. 330.
lib. 1. & decis. 443. nu. 1. & 2. lib. 2. Acchil. decis.
57 17. de probation. cum alijs † quamplura Tiraq.
de primog. q. 17. opin. 11. per totum. Mascar. de
probation. concl. 1200. incipiente, per posses-
sionem transferri, Menoch. de præsumpt. lib. 6.
58 præsumpt. 69. vbi 28. † commoda possessionis
ponit. Et vide quæ dicam in gloss. 45. §. 2. & in
gloss. 4. nu. 172. & glos. 5. nu. 62.

Et propterea dicitur vulgariter, quod bea-
59 tus † qui possidet, gl. verbo, *requirat*, in c. 1. §.
si Iudex, vers. *si tres fratres*, de pace tenenda, &
eius violatoribus, & ibi Bald. sub num. 1. vers.
item noto in gloss. in vsibus feu.

Dicit etiã Speculator. in tit. de emphyteusi,
quæst. 66. num. 83. ad med. quod qui possidet,
60 plus Iuris † in retinendo consequitur, quàm
actor in agendo, Mandos. cum alijs in regula
33. quæst. 4. nu. 2.

Et possessionem solam æstimari in dimidia
61 † valoris proprietatis, apud Lusitanos, lege
municipali cauetur; lib. 3. tit. 77. §. 10. Aluarus
Valascus consultatione 51. num. 47. tom. 1. &
conducunt quæ tradit Menoch. dicta præsump.
69. nu. 34. & 35.

Quæstio prima.

Vnde primo quæro, si constat de certa
hora vnius prouisionis, & de pos-
62 sessione alterius, quis sit † præferendus, an ha-
bens possessionem sine hora, an vero habens
possessionem sine hora, an vero habens proui-
sionem cum hora certa; & sine possessione?

Videtur quod habens prouisionem cum cer-
ta hora esset præferendus, quia habens certam
63 horam † præfertur cuicunque carenti hora,
Ias. in l. 1. nu. 6. Rip. nu. 1. Socin. nu. 12. ff. solut.
matrim. Cassad. decis. 20. de praeben. num. 1. &
decis. 4. nu. 6. super regulis. Decius in c. pasto-
ralis, nu. 3. de rescriptis, Menoch. de arbitrar.
lib. 2. centuria 1. casu 42. nu. 24. vsque 28. Tira-
quel. de retrac. consanguinitat. §. 11. gl. 1. n. 10.
Mandos. in reg. 16. q. 19. nu. 10. & seq. Mascar.
de probat. conclus. 314. nu. 13.
64 Contrarium † tamen tenuit Rota pro maiori
parte in vna Fulginaten. teste Puteo decis.
321. nu. 2. lib. 1. post Decium in l. in ambiguis,
85. sub nu. 4. ff. de reg. Iur. & in c. Pastoralis, sub
nu. 5. vers. *sed considerando opiniones*, de rescript.
& alios ibidem allegatos. Quod etiam tenet
cum pluribus per eum citatis, Tiraquel. de iur.
Primogeni. quæst. 17. opin. 11. nu. 3. Mascar. de
probation. concl. 1234. Prioritas, nu. 33. Rebuf.
latè adducens plura hinc inde de pacif. possess.
nu. 299. per totum.

Ratio est, quia appositio horæ facit præsum-
65 ptionem, sed non concludit † necessario, cum
potuerit esse prior alia prouisio sine hora. Cas-
sador. d. decis. 20. sub num. 1. vers. *quia licet non
sequatur*, de praeben. At verò præsumptio pos-
66 sessionis est potentior † horæ præsumptione,
& vti talis apponitur in d. c. si à sede, & ideo
possessio præfertur; quæ opinio magis mihi
placet contra Menoch. in dicto casu 48. in fin.
& nu. 34. Nec Doctores pro contraria parte
allegati loquuntur in casu diuerso.

Eadem etiam ratione, si cum æquali colla-
tione concurrit probatio possessionis vtriusq;
captæ sub eadem die, est præferendus habens
possessionem cum hora certa: cum in isto casu
67 concurrant duo vincula, † horæ & possessio-
nis, quæ fortiora sunt vno, videlicet, solius pos-
sessionis vinculo, §. affinitatis, instit. de nu-
ptijs, l. cum in adoptiuis, C. de adoptionibus, &
in terminis fuit resolutũ in Rota, teste Mohed.
decis. 12. nu. 2. de restit. spoliat.

Ista etiam prærogatiua possessionis poten-
68 tior est clausula gratificationis † contenta in
gratia non possidentis sub eadem data, Puteus
decis. 299. num. 2. 3. & 4. lib. 2. licet d. decisio sit
minus benè correcta in nu. 1. quia dum dicit,
quod non, debet dicere quod sic, prout ex se-
quentibus rationibus deprehenditur, licet Re-
buff. in d. tract. de pacif. possess. nu. 300. contra-
rium dicat. Et cum Puteo tenuit Anton. Au-
gust. in Repert. in tit. de faculta. ordin. prouis.
§. 1. & nouissimè Rota. in Hispalen. benefic. 2.
Maij. 1603. Coram R. P. D. meo Iusto.

Secundo quæro, quid si possessio nõ
sit capta eadem die
69 prouisionis factæ, sed postea, † an tunc talis
possessio habeat dictam prærogatiuam, vt ra-
tione possessionis prouisio præsumatur ante-
rior? Conclude, quod sic, cum Puteo decis. 125.
lib. 1. per totũ, vbi mota fuit Rota ex eo, quod
d. c. si à sede, loquitur indistinctè: & alias esset
magna restrictio eius; & quia nunquam posset
ille tex. verificari in prouisione Apostolica fa-
cta de beneficio vacante extra Curiam; cum
70 impossibile sit, eodem die † capere possessionẽ:
& respondit ad Cassador. decis. 25. num. 1. vers.
sed solum procedit, dum contrarium dicere vi-
debatur. Et hãc opinionem tenuit maior pars
Dominorum, scilicet septem ex decem, tribus
contrarium tenentibus. Allegat etiam idem
Puteus pro sua decis. Calderin. cons. 7. de præ-
bendis. Tenent etiam Mohedan. decis. 8. de
præbendis. Gambara de officio legati, lib. 3. nu.
666. & 667. Sarnen. decis. 32. Simonet. decis. 6.
& nouissimè fuit resolutum in vna Hispalen. be-
neficij, 2. Maij, 1603. Coram R. P. D. meo Iu-
sto, vbi propterea fuit decisum, non obstare
decretum, irritans contentum in gratia Apo-
stolica: de quo dicemus Deo dante, in gloss.
fi. num. 56.

Tertio quæro, quid erit, si alter prius
possessionem accepit,
71 sed eam amisit; † & alter, qui fuit posterior in
possessione, possideat de tempore, quo contro-
uertitur de anterioritate prouisionis; quis præ-
feretur istorum? Videtur, quod possidens de
tem-

tempore , quo agitur, ita, quod ille, qui tunc
possidet , sit potior; licet alter prius fuerit in
possessione, quam nunc habet: cum tex. in d. c.
si à sede, dicat, quod melior sit conditio possi-
dentis. Secus ergo erit, si non possidet & nunc,
72 licet prius possiderit ; nam qualitas † adiun-
cta verbo debet regulari secundum tẽpus ver-
bi , l. in delictis, §. extraneus, ff. de noxalibus,
Mohedan. decis. 23. nu. 1. de præbendis, & ita
expresse tenet Lapus Abbas. in d. cap. si à sede,
num. 2. vers. *nunc cum agitur*, quem refert Cas-
sadorus in decis. 15. ante numerum primum
de præbendis .

Contraria tamen opinio verior est & tenen
73 da : quia ex quo possessio validat † ius illius,
qui primo adeptus est illam, l. 1. §. semel, ff. de
bon. poss. secũdum tabul. de necessitate sequi-
tur extinctio Iuris alterius , quod nunquam
74 amplius reconualescit, l. qui res, 98. §. aream, ff.
de solution. c. quam periculosum, 7. q. 1. Item
quia sufficit , quod sit qualitas anterioritatis
75 de tempore , † quo dispositio sumit effectum;
licet postea cesset, glo. verbo, *Canonicus*, ante fi-
nem, in c. statutum, 11. de rescript. lib. 6. & Go-
mezius post alios ibidem, nu. 118. idem Gome-
zius in reg. de annali. q. 50. Mandos. super eadẽ
reg. q. 54. per totas . Et ita expressè hanc opi-
nionem tenent Geminianus in d. c. si à sede. nu.
7. & Francus nu. 2. ad medium. Rebuf. de pacif.
possessor. nu. 297. vers. 6. *procedit*, Gambarus in
tr act. de officio legati. lib. 3. nu. 587. pro quo est
etiam gl. in eodem capitulo, verbo, *neuter*. dum
76 dicit, quod idem † est, neminem possidere, vel
vtrumque possidere; si tamen non apparet,
quis tunc primo possideret. Si ergo appareat,
quis primo possideret, illius erit potior condi-
tio, non verò eius, qui postea possideat.

Quarto quæro , An virtus dictæ pos-
sessionis obtineat in
77 sequenti successore. † Verbi gratia , vnus ha-
bet prouisionem à Papa, & alius ab Ordinario
sub eadem die, & de prioritate non apparet. Si
neutro possidente , prouisus ab Ordinario ce-
dat, vel decedat ; & alius prouideatur ab ipso
Ordinario, qui statim possessionem capiat ; an
iste sit præferendus prouiso à Papa , vel eius
successori per cessum, vel decessum? Quæstio est
satis ambigua, quæ pro vtraque parte in pun-
cto Iuris sustineri posset . Sed cum iam habea-
mus casum decisum pro maiori parte Rotæ, vt
per Cassador. decis. 15. nu. 1. & per totam, de
præbendis . Concludendum est, quod non; sed
prouisus à Papa sit præferendus per rationes
in d. decis. deductas. Et vide, quæ de vacatione
de Iure, dicam in glo. 15. §. 1.

Sed cum plerumque prouisus ab Ordinario
78 immitatur † statim in possessionem beneficij;
dictaque immissio sit breuis admodum , & fa-
cilis propter paruam distantiam loci , vbi be-
neficium consistat, quod secus est in prouiso à
Papa de beneficio vacante extra Curiam , vt
dicit Puteus decis. 125. nu. 2. lib. 1. rarò contin-
79 get † casus iste, nec quod prouisus à Sede Apo
stolica, vel eius Legato sit anterior in posses-
sione. Et pari ratione, quãuis in prouisionibus
à Sede Apostolica factis adsit hora certa, talis
horæ appositio non erit alicuius ponderis, vel
momenti, ideoque in hoc prouisi ab Ordinario
sunt melioris conditionis.

Præsertim quod in prouisione Papali non
80 apponitur † hora, Cassador. d. decis. 20. in prin
cipio, de præben. Menoch. d. casu 48. n. 30. in fi.
Crederem tamen, quod si Datario supplicare-
tur instanter, forsan eam apponeret.

Posset tamen casus iste facilius contingere
in Canonicatibus, & præbendis Ecclesiarum
Cathedralium, & Collegiatarum, quarum pos-
81 sessio capta nullius † est momenti, quando nõ
est capitulariter capta, idest , à maiori parte
Capituli data, Cassador. decis. 8. num. 1. & per
totam, de causa possess. & decis. 5. nu. 3. de Iure
patron. Paleotus decis. 295. & passim seruat
* Rota *præsertim in decis. 1156. nu. 1. lib. 3. par.
3. Diuers. * Ideoque, cum non sit in manu Or-
dinarij immittere in possessionem prouisum
ab illo, nisi Capituli concurrat consensus, pos-
set Capitulum ex iusta causa denegare posses-
sionem prouiso ab Ordinario , & illam Apo-
stolico prouiso dare, & sic possent euenire ca-
sus, de quibus agitur .

Aliquando etiam percepi ad occurrendum
Ordinariorũ præuentionibus poni datam gra-
tiæ Apostolicæ sub data eiusdem diei obitus ;
82 † quamuis longè postea facta fuit . Et nunc
scribo in vna causa simili ad fauorem prouisi
Apostolici : pro quo facit decisio Rotæ , 588.
nu. 3. lib. 3. diuers.

Denique de effectu anterioritatis possessio-
83 nis, iuxta d. c. si à sede, vide † latissimè per Re-
buf. in d. tract. de pacif. possessor. vbi ponit re-
gulam cum 12. ampliat. & 16. limitationibus,
sub nu. 297. 298. & 299.

Quinto nouiter, & subtiliter quæro. An
data paritate datarum respe-
ctu diei; quamuis prouisus ab Ordinario obti-
neat possessionem, nihilominus sit excludẽdus
84 à prouiso per Papam propter clausulam † so-
litam apponi in gratia, *quod prouisus subroga-
tur gratiose quo ad possessionem defuncti in eius
locum*. si literæ sunt expeditæ in forma gratio-
sa? Et quidem videtur, quod sic.

Ratio est , quia dicta clausula gratiosæ sub-
rogationis, quo ad possessionem defuncti , vel
cedentis , operatur continuationem † posses-
sionis beneficij inter cedentem , vel deceden-
tem, & prouisum Apostolicũ. Et sic facit quod
statim post obitum, vel cessionem sit translata
possessio Papæ ministerio in ipsum prouisum
85 adeò, vt nullum tempus † intermedium consi-
derari possit, nec dici etiam per momentum
eam possessionem vacare , glos. ordinaria in l.
cum hæreditas, verbo, *successeritis*, C. depositi,
quæ

quæ inquit, quod vbi datur continuatio dominij, vel poſſeſsionis, non eſt dare hæreditatem iacentem, Baldus in conſ.330. *ſtatuto cauetur*, num. 4. lib. 1. per l.quæſitum, §. præſenti, ff.de legat. 1. cum alijs pluribus per Tiraquel. in tract. Le mort Saiſit le uif, parte 2. declarat. 6.num.10.

Et talis poſſeſsio, licet per Principis fictio-
87 nem ✝ ſit ſtatim acquiſita, & tranſlata, vera tamen poſſeſsio dici poſſet; & veræ poſſeſsionis effectus producit, c.contingit, ibi, *verus con ſtituatur elapſo anno poſſeſſor*. vbi latè notat Bald.nu.1.de dolo, & contumacia, l.certè, ff.de præcario, Tiraquel. qui plures ad id refert in dicto tract. le mort, 5.par. declarat.1. num.4. cum ſequentibus, Anton. Gomez.in l.45.Tauri.num.111.ad fin.Anton.Gabriel.lib.5.comm. opinion.tit.de acquir.poſſeſſ.concl. 9.nu.6.Molina de Hiſpanorum Primogenijs, lib. 3.c.12. nu.19. & dicam etiam de virtute fictionis, in glo.51.caſu 4. reſeruationis.

In terminis etiam huius clauſulæ gratioſæ ſubrogationis à Papa factæ, quod per eam ſit
88 tranſlata ✝ vera poſſeſsio in prouiſum, & quod dicatur poſſeſsio continuata principis mini-
89 ſterio, non autem de nouo ✝ acquiſita, vltra Rebuf.in praxi in 3.parte ſignaturæ, verbo, *& ſubrogationis*, fuit reſolutum in vna Cæſarauguſtana Parochialis.10.Decemb.1558.teſte Paleoto deciſ.102.incipit, Marius, & in alia Peruſina teſte eodem Paleoto deciſ.119.& in alia Gebeneñ.Parochialis. Coram Antonio Auguſtino, 23.Februarij. 1553. Lancellot. de attentat.2.par.cap.4.à nu.393.& 395.cum pluribus ſequentibus, & nu.409.in vltima impreſsione, Flaminius Pariſius de reſignat. beneficior. lib. 2.q.3.nu.70.& 74.Mohedan.deciſ.11.nu. 2. vt lite pendente, vbi dicit, quod huiuſmodi gra-
90 tioſa ſubrogatio regulatur ad inſtar ✝ ſtatuti de continuanda poſſeſsione defuncti in ſucceſſorem, vel hæredem; & dixit Rota in vna Calaguritañ.beneficij de Zenizero. 30. Octobris, 1587.coram R.P. D. meo Pamphilio Rot. De-
* can. * Et in Toletana, beneficij de Manzares 17.Ianuar. 1606.Coram D.Iuſto. Vbi propterea fuit tentum, quod d.ſubrogatio excludit medio tempore prouiſum, vigore reſignationis, vt non intret clauſula (vel alio quouis modo) Pro quo etiam facit deciſ.723. lib. 3. p. 3. diuerſor. *

Quo ſit, vt ſtante iſta poſſeſsione prouiſi Apoſtolici, & prouiſione ſub eadem die, quod ſemper videatur debere interpretari pro anterioritate ſuæ prouiſionis. Si quidem concur-
91 rente poſſeſsione vtriuſque, (ſemper præcedit prouiſus Apoſtolicus, ſi non conſtat de anterioritate alterius poſſeſsionis, gl.verbo, *neuter*, & ibi communiter omnes in d. c. ſi à ſede, de præben.lib.6.& paulò inferius dicemus.

Præſertim cum poſſeſsio capta à prouiſo
92 per Ordinarium non ſit continuata, ✝ nec eadem poſſeſsio, ſed diuerſa; & neceſſariò detur inter illam, & poſſeſsionem defuncti temporis intermedium: quod ſecus eſt in prouiſo Apoſtolico ex ſupradictis.

Ideo ego fortaſſe tenerem, quod mediante iſta clauſula ſubrogationis gratioſæ quo ad poſſeſsionem, data paritate diei in data, prouiſus Apoſtolicus in forma gratioſa præcedere deberet; niſi conſideraſſem, quod Rota ſolet
93 ✝ reſtringere virtutem huius ſubrogationis quo ad interdictum adipiſcēdę dumtaxat; hoc eſt, quod tali prouiſo concedatur mandatum de immittendo in poſſeſsionem. Non autem conceditur remedium retinendæ, ſeu manutentio, nec minus recuperandæ; prout nunquam concedi in Rota meo tempore vidi; nec temporibus ſuis fuiſſe cõceſſum ab alijs antiquioribus, & peritis huius Curiæ Aduocatis audiui. Pro quo eſt deciſio Mohedani.325.alias 21. ſub titulo de reſtitutione ſpoliatorum. Vbi in
94 fine dicit, quod ſubrogatus, ✝ vel ſubrogandus vigore mandati de ſubrogando non poſſit agere, niſi tantum interdicto adipiſcendæ, & quod eſt neceſſarium factum ad capiendam poſſeſsionem, ad l.cum hæres, ff.de acquir.poſſeſsione. Facit etiam deciſio Mohedani, 8. de præbendis, vbi fuit reſolutum, quod prouiſio Ordinarij concurrens in data cum Apoſtolica prouiſione ſit præferenda propter anterioritatem poſſeſsionis captæ à prouiſo ordinario. Et
95 tamen ſi clauſula gratioſæ ſubrogationis, ✝ quę ſemper apponitur, contrariũ operaretur, contrarium ſimiliter decidendum eſſet; & ſequeretur, quod ferè abolita eſſet diſpoſitio, d.cap.ſi à ſede, ſaltem quo ad prouiſiones factas à Papa. Et faciunt tradita per Menoc.de retinen.rem. fin.nu.17. tradit etiam Lancellottus de attenta.2.par.cap.4.in profeſsione, num. 407. in fine, firmat etiam Virginius de Bocatijs in tract.de interd.vti poſsidetis, c.2. num. 71. & alias ſæpe dixit Rot.

Forſan tamen dici poſſet, quod licet prædicta ſubrogatio gratioſa nou ſuffragetur ad effectum interdicti retinendæ, nec recuperãdæ; quod ſaltim ſuffragari debeat in caſu dicti c. ſi à ſede, ad effectum de quo agitur, ideſt, decla-
96 randi ✝ quænam gratia ſit anterior cũ diſparratio ſit; ex quo multa proſunt ad effectum
97 declarationis, ✝ quæ ad alium diuerſum non proſunt, Ripa in l.qui Romæ, §.duo fratres, nu. 84.ff.de verb.oblig. Acchil.de Graſs.deciſ.3.n. 4.& 5.qui filij ſint legitim. & notatur in l. hæres palam, §.ſed ſi notam, ff.de teſtamen.& per Anton.Gabrielem latè ſub titulo de regu. iur. concl.3. per totam.

Præſertim cum diſpoſitio d.cap. ſi à ſede. ſit
98 exorbitans. ✝ Caſſador. deciſ.14. nu.2.de præben.poſt Francum in d.c.ſi à ſede, ſub num.6. ante medium, verſ. *Imo vero dicit*.

Sed nihilominus ego non audeo recedere à d.ſtylo Rotæ, videlicet, quod dicta ſubrogatio gra-

gratiosa non obstet dispositioni, d.c.si à sede. Et dum in quadam causa tentans scriberem, & in voce informarem pro contraria opinione; Dominis non placebat. Ideoq; nouam opi-
99 nionem tenere nolo; nam ex nouis † opinionibus noua fantasmata generantur, vt post Bald. tradit Ludouic. Gomezius in c.si pater, sub num.11.de testam.in 6. Et post hæc scripta fuit in terminis nouissime resolutum à Rota, contra d. gratiosam subrogationem, in vna Ispalen. beneficij de Villanueua. 2. Maij huius anni 1603. Coram R.P.D. meo Iusto. Pro quo etiam ego pondero, quod licet in supplicatione, & in pluribus decisionibus dicatur, quod fit etiam subrogatio quo ad possessionem; tamen in literis saltem modernis non dicitur sic, sed quod subrogatur, quo ad Ius, & admittitur quo ad possessionē, & cum hoc tollitur omnis difficultas, quia literæ, & non supplicatio sunt attendendæ, vt in reg.de non iudicando.

100 Quæro sexto, An cessante possessione intret effectus horæ? † Conclude quod sic: nam propter illius expressionem, anterior talis prouisio censetur, Cassadorus d.decis.20.de præbendis, & decis. 4.n.6. super regulis, cum alijs supra citatis. Gambarus de officio legati, lib.3.nu.586. Feli. in c.Pastoralis, nu.5. de rescript.

Et hoc adeo verum est, quod licet Papa semper soleat signare supplicationes de mane pau
101 lò ante prandium † meridiei; nihilominus talis signatura, & prouisio non dicitur habere
102 certam horam, † nisi signanter exprimatur. Caputaq.decis.351.nu.3.& 4.par.3. & propte-
103 rea est anteponenda † prouisio Ordinarij de eadem die, si certam horam habeat; quamuis hora sit post meridiem, quia negari nō potest, quin certius probet, Cassador.d. decis. 20. sub nu.1.de præben. Menoch.d.casu 48.nu.26. Mascardus de probation. conclus. 1234. incipit, Prioritas, nu. 26. Puteus decis.372.nu.2.lib.3. Quod etiam procedit, quamuis dicatur, quod non semper datatur supplicatio in eadem die, qua fuit signata, vt censuit Rota in d.causa Ispalen.in nu.99.citata.

Pro quo etiam facit pulchra decisio Crescētij, 169. alias 4.de præsumption. Vbi fuit reso-
104 lutum, quod collatio † facta à Papa eadem die ei, qui in partibus hora secunda noctis eiusdem diei factus fuerat Clericus, teneat: nam præsumitur posterior, Clericatu certam horam continente. Et in eadem decis. alij plures casus similes referuntur, Mandosius de signatura gratiæ, §.prouisiones, colum.13.vers. *pulchrum dubium.*

Tanti etiam ponderis est horæ appositio, quod vincit etiam gratiam habentem clausu-
105 lam, † *Anteferri*, vt tenuit Rota teste Crescentio decis.16.num.2.& per totam, de præbendis.

Quod si vtraque prouisio haberet horam certam, & vna illarum contineat punctum,
106 seu momentum, illa veniet præferenda non habenti punctum, vel momentum: nam dicetur habere certius, & clarius tempus, per ea, quæ dicta sunt supra, nu.102.& num.103. Quia
107 probatio magis specialis † dicitur magis certa, & potentior, Ias. in l.1.num.4. vers. *secundo singulariter limita*, ff. solut.matrim. Menoch.de arbitrar.casu 472.nu.18.

Quod à fortiori procedit respectu anni, &
108 mensis. † Nam si vnum Instrumentum solummodo contineat annum, & aliud, annum, & mensem; præsumitur anterius, habens mensem: & si vnum Instrumentum habet mensem, &
109 aliud mensem, & diem; † potius erit continēs diem, cum habeat certum, & determinatum tempus, Cassadorus decis. 4. num.6. super regulis Cancellariæ, Petrus Plaza de delictis, lib. 1.c.39.nu.22.

Intellige tamen omnia supradicta, nisi de
110 anterioritate † temporis, mensis, diei, horæ, puncti, vel momenti, posset constare per probationem testium; quamuis ex instrumentis non constet: quia tunc cessarent omnes præfatæ coniecturæ, Menochius d.casu 48.n. 4. Mascard.in d.concl.1234. nu. 38. cum citatis per illos. Nam, quamuis gratia Papæ nō possit nisi per literas probari, Ioannes Andreas post Archidiaconum in procemio, lib. 6. §. Sacrosanctæ, nu.7. Rota decis.27.nu.1.de rescrip. in nouis, Bald.in l.humanum, nu.6.in fin. C.de legibus. Mascard.de probation.concl.845. à nu.12 cum sequentibus. Ista tamen qualitas anterioritatis potest legitimè per testes probari. Cassadorus decis.1.nu.2. de reseruationib. Caputaq.decis.51.num.2.par.2. Rota d.decis.27. sub nu. 1. vers. *tamen probata collatione*, & decis. 1. nu.4. iuncta additione Papazoni. de consuetudin.in nouis. Natta cons.420.n.8.lib.2. Menoc. de arbitrar.lib.1.centur.1.casu 48. nu.6.

111 Data verò in omnibus paritate, † semper est præferendus prouisus à Papa propter eius ampliorem prærogatiuam: vt in d.c.si à sede, de præben.lib.6. Clem.1.§.neutro, vt lite pendente, vbi dicitur, quod duobus litigantibus super beneficio defuncti, si neuter erat in possessione, tunc prouisio spectet ad
112 † Romanum Pontificem propter authoritatis prærogatiuam.

Vnde, si prouisus à Papa, & prouisus ab Ordinario sub eodem die, eodemq. momento ca-
113 piunt possessionem, præferendus est † prouisus Apostolicus, glo.in d.c.si à sede, verbo, *neuter*, & omnes ibi. Vitalinus in clem. 1.nu.58. vt lite pendente, Rebuf.de pacif.possess. num. 297. post principium. Quod intellige, vt per Gomezium in regul.de annali.quæst. 47. sub num.2. vers. *hinc est, quod quando*.

Sicut etiam Canonicus creatus à Papa cæteris paribus est præferendus Canonico facto
114 ab Inferiore † Bartol. in l.1.num.2. C.de albo scri-

scribendo, & ibi Alexander sub litera C, Boer. de authoritate magni Concilij, nu. 81.

Et Doctor, vel miles creatus ab Imperato-
115 re, vel Principe † est præferendus Doctori, vel militi per inferiorem creato. Antonius de Butrio in cap. per tuas, num. 2. de maioritate, & obedientia. Et Abbas ibi nu. 1. Feli. nu. 3. Boer. vbi supra, nu. 92.

116 Similiter, qui recepit sacros ordines † a Papa, est anteponendus, d. c. per tuas, ibi, *quod & si decens sit, vt illis quantum conuenit a te inter alios tibi subditos deferatur, quos benignitas Apostolica collatione ipsius ordinis donauit*, de maiorit. & obed. & ibi gl. verbo, *subdiaconatus*, & omnes. Et propterea, qui semel recepit vnū
117 † ordinem à Papa, non potest promoueri ad alios per aliquem inferiorem, c. cum in distribuendis, de temporibu. ordinationum, l. 5. post medium, tit. 5. Partita 1. & dixi in gl. 52.

Dicit quoque tex. in l. 2. ff. de albo scribēdo,
118 quod nomina eorum, † qui dignitates à Principe consequuti sunt, sunt prius scribenda in albo decurionum; quam eorum, qui tantum municipalibus honoribus functi sunt.

Nec solum prædicta procedunt inter prouisos à Papa, & Ordinario; sed etiam ista prærogatiua maioritatis est semper consideranda, &
119 præferenda † inter omnes. Quo fit, vt prouisus à Papa præferatur prouiso à Legato, vel Nuntio; gl. in d. c. si a sede, verbo, *Legato*, vers. *quid dices*, & Geminian. ibi. nu. 9. Francus nu. 3. ver. *In gl. prima*.

Similiter prouisus Apostolicus præfertur
120 prouiso † ab Imperatore conferendi potestatem habente, Rota decis. 15. de præbend. in antiquioribus Besigneti, ac etiam prouiso ab Archiepiscopo, Rota decis. 16. eod. tit. de præbendis, in antiquioribus num. 1.

Nec non prouisus à Legato, vel Nuntio est
121 præferendus † prouiso ab Ordinario, vt in d. cap. si à sede.

122 Et prouisus ab Archiepiscopo † alias Iurisdictionem habente ex Priuilegio, Statuto, vel Consuetudine, præferri debet ex identitate rationis prouiso ab Episcopo; sicut præfertur prouisus ab Episcopo prouiso ab eius Vicario.

123 † Calderinus consi. 2. nu. 1. de officio Vicarij; & in cons. 7. de præbendis, Geminia. in d. cap. si a sede, nu. 10. Francus num. 4. vers. 2. *aduerte*, Rebuff. de pacif. possess. num. 297. vers. 4. *etiam*

* * Modern. in tract. de officio Vicarij, lib. 2. q. 94. nu. 1. & per totam, post alios Couarr. lib. 3. variar. cap. 20. num. 8. in fin. * Mandof. in reg. 16. quæst. 10. num. 10. Vbi nu. 8. cum alijs idem dicit de prouisione facta ab Episcopo, vel eius Vicario respectu Inferioris; Geminian. in d. c. si a sede, num. 8.

Et supradicta similiter sunt intelligenda,
124 † quod data paritate diei sēper possessor præferatur, quamuis possessor, sit prouisus a Vicario Episcopi, & concurrat alius prouisus ab eodem Episcopo d. possessione carens, vel illam posteriorem habens, Calderin. in d. cons. 7. de præbend. Franc. in d. c. si à sede, n. 4. vbi impugnat Geminianum tenentem contrarium ibidem in fine, ex eo, quod Episcopus confe-
125 rendo † aufert potestatem Vicario. Nam hæc ratio non applicatur, cùm non cōstet de ante-
126 rioritate, & potius stāte possessione † prouisi à Vicario præsumitur anterior Vicarij prouisio. Sequitur etiam Rebuf. d. nu. 297. vers. 4. *etiā procedit*, vbi benè respondet Geminiani fundamento; ac refert pro hac sententia iudicasse Senatum Parisien. ann. 1589. 29. Iulij, Menochius de arbitrarijs lib. 2. casu 48. nu. 11. & 12.

Verum tamen est, quod Cassador. decis. 14. de præben. sub num. 2. obiter loquens se inclinat pro opinione Geminiani, allegans etiam Calderin. d. cons. 7. qui potius dicit contrarium. Non tamen ipse Cassadorus firmat pedes, & propterea non est recedendum ab opinione Franchi, Rebuffi, & aliorum, quæ verior est, &
* tenenda. *Tradit etiam Francisc. Marcus decis. 999. nu. 3. par. 1. Modern. Sbrozzins in tract. de officio Vicar. lib. 2. q. 94. nu. 5. & 6.*

An vero d. c. si a sede sibi vendicet locum
127 in præsentato † coram Ordinario cum possessione cōcurrente cum prouiso Apostolico sub eadem die? vide Gambarum in tract. de off. legati, lib. 3. nu. 645. vsque 668. vbi disputat, & tenet, quod si Institutio Ordinarij est sub eadē die, & institutus habet possessionem, præferatur talis institutus; secus vero si Institutio est posterior, licet præsentatio sit sub eadem die.

* *Verum autem procedat, quando eadē die Ordinarius contulit per obitū, quia tunc mortuus fuit, & Papa contulit per resignationem, & sic ex diuersa vacatione. Probus in c. eum cui. 7. nu. 30. ante finem, concludit, quod non, quia clarum est, quod prouisus ab Ordinario, statim caperet possessionem, & sic nō haberet locum resignatio facta per procuratorem in manibus Papæ. Sed ego contrarium puto, quia d. c. si à sede generaliter loquitur, nec se restringit ad eandem vacationem. & quia prouisus ab Ordinario capiendo possessionem vtitur Iure suo, vt supra num. 70. & 74. Et idem esset versa vice si Ordinarius conferret eadem die per simplicē resignationē, & per obitū Papæ.*

Prædictis adde, quod si eadē die contingeret vacatio beneficij in mense reseruato, & prouiso
128 Ordinarij, nec nō reseruatio † nostræ regulæ, vt puta quia eadē die Papa Regulas Cācellariæ faceret; tali casu credo, quod cessāte possessione prouisi ab Ordinario, præsumeretur reseruatio anterior, & ligaret manus Ordinarij; Secus tñ esset, si prouisus ab Ordinario anteriorē possessionem haberet, quā alius postmodū à Papa prouisus; Ex eo, qa tex. in d. c. si à sede, habet etiā locum, qñ concurrit reseruatio Papæ, iuncto decreto, prout semper fieri solet cū prouisione Ordinarij, Geminian. post Lapū in

* eodem,cap.si à sede, nu.4. * Philippus Probus in c.eum cui.7.nn.22.& 23.de præbend. in 6.* Aeneas de Falconibus plures pro hac opinione referens in tract. de reseruationibus. quæst. 4.principali, effectu 33.per totum; Simoneta de reseruation.q.79.ex nu.4.vbi etiam plura adducit pro contraria parte,& vide in glo.fin. num.15.16.17.& 18.

* * Idemq; pari ratione tenendum est quãdo in eadẽ die mensis reseruati contingeret mors Papæ,per quam dissoluitur reseruatio,vt infra in §.6.procemiali latius dicimus, nec non vacatio beneficij,quia tunc intrat dispositio d.c. si à sede,cum supradictis. *

129 Neque obstat Rota † decis.29.num.1.de rescriptis,in antiquis,dum dicit, quod, quando reseruatio Papæ,& collatio exequutoris Apostolici simul concurrunt; quod tunc præfertur collatio reseruationi. Quoniam aliud est in exequutore Apostolico Apostolica authoritate prouidente, & aliud in Ordinario, vt respondet Aeneas de Falconibus,vbi supra ad finem,post Geminia.& Ancharanum. Vide etiã quæ dico,§.5.procemiali,vers. *vnde dicit glossator*,num.57.& 58.

* Quinimo hodie stante declaratione Sixti V.per suam Bullam 18.in fine videtur tenendum,quod si in eadem die concurrat reseruatio nostræ regulæ, & vacatio beneficij cum possessione capta à prouiso Ordinario, quod præualere debeat reseruatio, quia includit omnes vacationes per totam illam diem contingentes. Nam Sixtus V. ita declarauit in terminis reseruationis mensium Apostolicorum per eum factæ, & ita consultus respondi in quadam simili vacatione occurrente. *

Quid autem sit,si eadem die concurrant ex-
130 pectans Apostolicus, & reseruatiuus? † Vide plenè per Simonetam de reseruatione q. 78. per totam,Puteum decis.248.incipit, *In vna Salamantina*,nu.1.& per totam.

Ea enim quæ diximus,quãdo sunt duo prouisi à duobus collatoribus diuersis, similiter
131 locũ habent,quando concurrerent tres † collatores, plnresuè, & quilibet diuersam personam prouideret,gl.in vers.*idem dico*, in d.c.si à sede,de præben.lib.6.& Franchus ibidem ante numerum quartum.

132 Non obstat supradictis reg.16.Cancellariæ de cõcurrentibus † in data dicens, quod inter concurrentes in data eiusdem diei habentes gratiam,Motu proprio non habentibus similem gratiam, graduati nõ graduatis,& inter graduatos magis graduati, possessores non possessoribus,præsentes in Curia non præsentibus, & inter præsentes non beneficiati beneficiatis,& inter absentes, oriundus non oriundo, diocesanus non diocesano, prius præsentantes executoribus literas, posterius præsentantibus,præferantur. Et consequenter videtur, quod istæ qualitates sunt attendendæ, & quod gratiæ Motu proprio, ac gradus sint anteponendi possessioni, & à fortiori horæ appositioni.

Quia respondeo, quod ista Regula 16. procedit, quãdo omnes concurrentes sunt prouisi
133 † à Sede Apostolica, & habent gratias ab eodem fonte manantes;vt illa verba, *Apostolicas desuper literas eorum executoribus præsentauerunt*,apertè demonstrant. Nos autem loquimur in terminis dicti capituli,si à sede,quãdo procedunt prouisiones à diuersis fontibus,scilicet, à Sede Apostolica,& Episcopo. Et quia corre-
134 ctio Iuris communis † non est inducenda, sed potius Iura Iuribus concordanda, l.præcipimus,in fin. C.de appellationibus, l. si quando, C. de inofficio. testam. cap.cum expediat, 29. de electione.libro sexto. Et fugiendus est omnis
135 intellectus † iuris correctionem inducens,glo. in cap.cum dilectus,verbo, *Iuri communi*, de consuetudine,Cassad.decisione prima,numero octauo,de testamentis. Caputaque.decisione 81.num.sexto,cum sequentibus,parte 2.Et ità declarat Francus in dicto capitulo si à sede, sub num. quinto,vers. *Et istud procedit quando à diuersis*.

Quam responsionem etiam dat Mandosius in dicta regula 16.quæst. 10. numero 17.& 18. dum dicit, quod illa regula plenius prouidet, quam omnia Iura canonica.Nam d.cap.si à sede,non prouidebat in casu dictę regulæ,quando gratiæ ab eodem concessæ erant, sed quan-
136 do à diuersis. † Quod etiam sentit Cassadorus in decisione 14.num.1. iuncto num. 3. de præbend.vbi tamquam diuersa vnum, & aliud ponit:licet Rebuffus de pacificis possessoribus, num. 198.vers.4.*restringe*, contrarium sentiat; quatenus dicit, quòd gratia eius, qui habet
137 clausulam † Motu proprio, præferatur possessori iuxta d.reg.16.Cancellariæ.Et videtur loqui de prouisionibus à diuersis Collatoribus factis,veluti à Papa,& Episcopo.

Ex his etiam oritur responsio ad regulã 33.
138 Cancellariæ dicentem,gratiam per Fiat,† sub eadem die,præferendam fore gratiæ per Concessum, etiam ex Motu proprio: & ad Cassadorum decis.14.de præbendis,tenentem, quod d.cap.si à sede; dum concedit prærogatinam possessori, non intret, quando habens gratiam per concessum, possidear, & cõcurrat cum habente gratiam per Fiat. Quod etiam tenent Mandos.in reg.33.quæst.4.nu.1. & per totam, Rebuffus de pacific. possessoribus, sub numero 300.ante finem,vers. *Vltimo si is,qui habuit per Concessum*.

Quia vt dictum est,procedunt,quando om-
139 nes gratiæ sunt Apostolicæ;† non vero in terminis nostris,quãdo Apostolica concurrit sub eadem data, cum gratia Ordinarij; & solum dicta reg.16. Cancellariæ remedium adhibuerit, quando concurrunt plures Apostolici sub eadem data. Quibus adde, quod inter duos con-

concurrentes sub eadem data, à Sede Apostolica prouisos ex capite resignationis, præfertur, qui prius publicauit, vt disponitur in Constitutione Gregoriana,87.de publican.resigna.Flamin.Parisius de resign.benefic.lib.11. quæst.4.nu.27.

Sed quid erit, quando concurrunt plures
140 prouisi ab Ordinario † sub eadem data,nec constat de anterioritate horæ, vel possessione alterius?

Respondeo,quod tunc occurrendum erit ad Ordinarium, qui fecit dictas collationes, qui subtiliter, & curiosè certificatus, quis fuerit primus, illud declaret: cum impossibile sit,
141 †quod detur bina collatio in eodem momento
✱ diuersis personis ab eodem collatore: * Nec quod vnum beneficium duobus conferatur in simul,* vt post Ancharanum,Geminianum, & alios tradit Philippus Probus in additionibus ad Ioannem Monachum in d.c.si à sede, nu.8. de præben. lib. 6. Rebuff.de pacif.possess.num. 295.vers.*Igitur oportet*.

At verò si non possit fieri congrua declaratio,tunc vtraque gratia corruit ratione incer
142 titudinis: † argumento l.duo sunt Titij,39.ff. testamen.tutela.l.si fuerit, decimaprima, ff.de rebus dubijs,l.stipulatus, 105.ff. de verborum obligationi. cap. 2. de electione in 6.Mandosius in dicta regula Cancellariæ 16. quæst. 10. num.19.Rebuffus vbi supra dicto numer. 295. vers.*Quid si duobus facta sit collatio*, Baldus in terminis,in lege prima, numero 9. in fine, C. quando prouocare nõ est necesse; Hyppolitus de Marsilijs in rubrica,De probationibus, numero 397.vbi à numero 377.vsque ad 437.cumulat infinita in ista materia Incertitudinis,
143 † Tiraquel.de primog.quæstione decimaseptima,opinione prima, num.decimo, vbi etiam per totam illam opinionem adducit plura in proposito, Menochius de arbitrar. centuria secunda,casu 188. per to nm,Ioan. Gutierez, de Iuramento confirmatorio,quæst.64. num.1. & per totam.

✱ * Quibus adde, quod si litteræ collationis sunt in anteriori loco registratæ,quod tũc præsumatur ex eo sua collatio anterior. Vt notanter docet Probus in c.eum cui. 7.num.6.de præben.in 6.vbi propterea cõsulit habẽti collationem, vt quàto citius curet suas litteras, vel scripturam describi, & registrari, vt eius collatio præualeat. quod limitat, & declarat, n.11.nisi alias actus non posset sustineri. Et in n.5.dicit idem Probus, quod si Episcopus vnico contextu contulit beneficiũ Petro, & Ioanni,& postea declarat,quod non intendebat illud conferre nisi vni, quod præsumitur collatum Petro, vti prius nominato,argumento c. mandato,de prebend.& c.penult.§.verum, de electione in 6.

Idem etiam Probus ibidem nume.22. ponit quid erit, quando plura beneficia insimul vacant,nec scitur quod prius,nec posterius,quod illorum debeatur primo nominato, vel expectanti primam vacaturam, & si Ordinarius confert vtrumq;,quæ collatio teneat, vel non, & concludit,quod vltima collatio non teneat, & plura adducit. *

Meminisse illud oportet,quatenus Rebuffus super concordatis,titulo de mãdatis Apostolicis,§.declarantes, in glo.verbo, *Iure præuentionis*, vers.*Item collationem nullam*, dicit,quod
144 si præuenit † Papa Ordinarium, conferendo tamẽ nulliter propter aliquam subreptionem, vel obreptionem,vel quia obstaret regula Cãcellariæ, 29. de verisimili notitia,vel ex alia causa,quod non propterea remaneret Ordinarius impeditus,vt sua collatio postea facta nõ teneret, cum actus præuentionis nullum præstet impedimentum,Roman.cons.312.nu.5.
145 Tamen licet hoc admittatur † in Regno Franciæ, vbi stantibus concordatis, non admittitur alia reseruario, nec est de mente Papæ illam facere, nisi concordata ad vnguem seruare, vt dicit Rebuffus vbi supra,ità vt obstantibus dictis concordatis in tali casu manus appositio Papæ non afficiat, Puteus decis. 226.num.14.lib.3.
146 In alijs verò Regnis, vel Prouincijs, † vbi non adsunt talia concordata, nullo modo posset amplius Ordinarius se intromittere.Quia licet prouisio facta per Papam sit nulla, tamen per manus appositionem Papæ pro illa vice beneficium remanet affectum, ità quod nullus alius præter illum posset conferre, cap. vt nostrum, 56. de appellation. & Decius ibi, sub num.primo, post alios, cap. inter dilectos, de excessibus prælatorum, extrauag. ad Roman.14.vers.*Romani quoque Pontificis, manus appositionem*,de præben.inter Communes, Roman. cons.335.numero 12.13. & 14. Felin.in cap.fin.num.fin.de præsumptionibus,Rebuffus, in praxi titulo de reseruatione, num.30.Rota decis. 12. num.secundo, de præbendis,in antiquis,& decis. 25. num. primo, de concessione præbendæ,ibidem.Cassador.decis.1.numero 8. de restit. spoliat. Puteus decis. 180.numero 3, parte 3.& latius dicam in glo. 52. & præcipuè in 5.limitatione.

Postremò aduertant Domini Episcopi circa hanc materiam præuentionis,ne sua præuentio inutilis,& inanis reddatur, quod semper faciant suas collationes
147 per Instrumentum † celebratum coram Notario,& testibus se subscribentibus in eodem collationis Instrumento. Nàm sine illis, quando agitur contra prouisum Apostolicum, non creditur litteris Ordinarij super prouisione ab ipso facta, etiamsi in illis apponatur ipsius Ordinarij authenticum sigillum. Ratio est, ne confingantur fraudes in anticipanda data;nã semper, vel quasi frequẽter accidit,quod Episcopi, † vel eorum Cancellarij Agitur de materia antidatae in collationibus & firmatur regula. cũ 7.ampliat. & 5.limitat.
148

C 2 contra

contra Apostolicos impetrantes anticipant datas; præsertim ad fauorem suorum Nepotum, vel Consanguineorum; Et ità ex his rationibus de stylo Curiæ seruari, assueuerat, Rota decis. prima, num. primo, secundo, & quinto, & per totam, & decis. 10. de probation. in nouis. Milus in suo Repertorio, verbo, *litteris Episcopi sine tabellione & testibus*, Aegidius Bellamera decis. 321. *In causa Domini Guliel.* & decisione 326. *In causa Domini Cardinalis.* Abbas in c. post cessionem, sub nu. 4. vbi totam supradictam decisionem primam de verbo ad verbum repetit, Feli. nu. 17. in fine, vers. *Quinto considera*, Decius num. 10. vers. *Secundo fallit*, de probation. dicentes, quod ideò requiritur maior probatio, quia agitur de maximo præiudicio, & quia propter fraudis suspicionem maior solemnitas requiritur, iuxta cap. primũ, de procurator. Idem etiam tenet Selua de beneficijs, 3. p. quæst. 23. sub num. 1. vers. *Sed in isto casu*, Vitalinus in clemen. 1. num. 54. de probation. Rebuff. in concordat. rubric. de mandat. apostoli, §. 1. vers. *litteras*, Mandos. consilio 50. numero 1. & per totum, Ripa in l. admonendi, nu. 141. ff. de Iureiurando, Aymon. cons. 171. sub num. 7. vers. *Immò isto casu*, Crescentius decis. 157. alias 13. sub titulo de probatio. & fuit decisum in vna Mediolan. beneficij, prima Iunij 1592. coram R.P. D. Seraphino, meritissimo, Rotæ Decano, & alias sæpius.

149 Exosi etenim sunt Ordinarijs, † impetrantes Apostolici; ideò Ordinarij facilè vti solent antedatis, & sigillum eorum apponunt ad libitum, teste Vitalino in elem. fi. nu. 78. de senten. excom. Rebuff. in tract. nomination. q. 10. num. 22. & 23. & super concordat. in rubr. de collatio. in princ. vers. *palam etiam*.

AMPLIA Quod primò, vt procedat non solum in Episcopis, & alijs collatoribus inferio-
150 ribus; sed etiam in Cardinalibus † Legatis de latere. Nàm, si suæ prouisiones carent prædicta solemnitate, non probant contra prouisos à Papa, Rota d. decis. 10. de probationibus, in nouis, & fuit resolutum in vna Maioricen. beneficij, & in alia Vigellen. teste Achille decis. 7. num. 2. & decisione octaua, numero 2. de probationibus.

Secundo amplia, vt etiam procedat, si ab Episcopo fuerit facta collatio vni, & à Nuntio intra limites suæ facultatis, alteri: Nam dicta prouisio Ordinarij, licet anterior, non probabit sine Notario, & testibus cõtra prouisum
151 † à Nuntio; vt fuit decisum in vna Vasionen. Parochialis de Faleo. 30. Octobris, 1545. teste Puteo decis. 324. In vna Vasionen. nu. 1. & per totam, lib. 2.

Tertio amplia, quod idem procedat, eadem, imo fortiori ratione in assertione facta ab Or-
152 dinario de resignatione † coram eo facta, in præiudicium Apostolici prouisi; nam alias esset in facultate Ordinariorũ eludere omnes prouisiones per obitum, asserendo beneficia fuisse in eorum manibus prius resignata, Rota coram Crescentio d. decis. 13. de probation. num. 1. & per totam.

Quarto amplia, vt non sufficiat, quod collatio fuerit facta coram Secretario Episcopi, &
153 testibus; si Secretarius † non esset Notarius,
154 vel si testes non essent subscripti, † vt tenuit Rota in d. decis. Vigellen. de anno 1550. vt per Achilem decis. 8. num. 2. de probation.

Quinto amplia, quod non solum procedat in antidatione, sed etiam in clausula, in qua
155 esset aliqua suspicio, & quæ auferret † beneficium Apostolico, Achil. decis. 7. numer. 3. de probation.

Sexto amplia, vt neque ipsi Ordinarij col-
156 latores sint idonei † testes ad probandas collationes per ipsos factas, Tum ratione naturalis affectionis, quam præsumitur Ordinarius
157 habere, vt sua collatio habeat effectum: † nã lucrari dicitur, qui explet voluntatem suam, l. si pignori, 56. ibi, *species enim lucri est*. ff. de furtis, Rota decis. 33. sub num. 17. vers. *Maxime quia ex naturali*, de præbend. in antiquis, Tiraquel. de retrac. consang. in præfatio. nu. 25. Menoch. de recuper. tem. 1. nu. 422.

158 Tum quia tenetur de euictione † iuxta tex. in c. inter cætera, 17. de præben. Rebuff. in tracta. nominationum, q. 19. nu. 2. & in praxi supra reg. de infirmis, glo. 2. nu. 37. Tum quia videtur ferre testimoniũ in causa propria, Rot. dicta decis. 1. sub num. 2. ad med. de probation. in nouis.

Et ità in specie tradunt Rom. sing. 725. *Quidam dicit sibi collatum beneficium*, Stephan. Aufredus in tract. de testibus, num. 19. Crotus de testibus, nu. 187. Mascard. de probation. concl. 315. num. 1. & sequentib. Rebuff. in tract. de reprobatione testium, nu. 89.

159 Idem etiam dicit Bal. de Inuestitore, † quia non admittitur in testem ad probandam inuestituram ab ipso factam in c. 1. §. si duo, nu. 2. de pace tenen. in vsibus feud. & in donatore firmat Abb. in c. insuper, 6. nu. 12. de testib.

Septimo amplia, vt testes adhibendi in collationibus Episcoporum sint omni exceptione
160 maiores. † Ideò familiares, & domestici, quibus imperari potest, non probarent. Rebuff. super concordatis in rubrica de collationibus, vers. *Non admittuntur tamen collationes*, pagina 263. in paruis.

LIMITA nunc præfatum stylum Curiæ, & supradictam traditionem, quod non credatur litteris Episcopi, etiam sigillatis sine Notario, & testibus in præiudicium Apostolici impetrantis: Quando constaret de possessione an-
161 teriori † habita à prouiso ordinario, ante datam litterarum impetrantis Apostolici: nam tunc fraus excluditur, & consequenter est ipsis litteris fides adhibenda. Sic declarat author additionis ad dictam decis. 1. de probationib.

in nouis,vbi attestatur sic fuisse concordi omnium Dominorum voto resolutum, vt refert Mascard.de probation.concl.991. litteræ Episcopi. num. 18. Et licet ego non reperiam talem declarationem factam per additionatorem ad dictam decisionem primam,vt Mascardus refert; placet tamen mihi dicta limitatio; quæ est vera,& sæpe illam tenuit Rota, vt per Thom. de Tanis decis. 50. Guidobo. decis. 69. Chisan.decis. 81.Caputaq.decis.146. lib. 1. & decis. 55. lib. 3. in manuscriptis: & nouissimè fuit resolutum in vna Placentin.beneficiorum, 2. Maij, 1603. coram R.P.D. meo Mellino,& vide infra,nu.168.

Secundo limita,quando post datam litterarum Ordinarij absque dicta solemnitate ille, cui erat prouisum,resignasset ante datam litte-
162 rarum Papæ,& de consensu resignationis† cōstaret per duos testes: quia ob id cessabit omnis timor antidationis: vt fuit resolutū in vna Vlixbonensi coram Capizucco, teste Achille decis.172.alias 8.de probation.nu.3.

Tertio limita, quando prouisio spectaret ad
163 duos † Prælatos,& adessent litteræ illorum; quia tunc magis creditur illis, quàm litteris vnius tantum, ac excluditur fraudis suspicio. Francis.Pauin.in tract. de off.& potestate Capituli sede vacante,prima parte,quæst.3.num. 10.ante finem; Mascard.de probation. d.conclus. 991.num. 19. Achill.decis.17.num.5.de probationibus.

Quo fit, vt, cum omnes præbendæ Ecclesiæ Cathedralis de Iure communi sint simultaneæ collationis Episcopi,& Capituli, Cassad.decis. 22.de præbendis,Caputaq.decis. 88. num.5.& decis.283.par. 2. Puteus decis.172. num.1.lib.
164 3.Regula non habeat locum † in litteris collationis factæ ab Episcopo, & Capitulo cum subscriptionibus, & sigillis illorum; quamuis deficerent Notarius,& testes: quia non est verisimile,quod tot personæ Capitulares de facili acquiescant dictæ fraudi,glo.in verbo,*Collegium*,in fin.in l.metum, §. animaduertendum, ff.quod met.causa.

Parique ratione idem dicendum venit in
165 præbendis Ecclesiæ Collegiatæ, † siue collatio spectet ad Episcopum,& Capitulum; siue Capitulo præsentatio & electio,& Episcopo confirmatio & Institutio competat, Rota decisione octaua,de prębendis,in antiquioribus.Cassadorus dicta decis.22.de præbend. Puteus decis.135.lib.primo,& 412.nu.fin.lib.3. & dicam in glo. 45.

* *Pro quo multum facit Menoch. de præsump.lib.3. præsump.90.nu.15.dum concludit, quod Conc. Trid. dum in sess. 25. de refor.c.9. duriorem probationem Iuris patron. imponit personæ potenti quam priuatæ, non procedat si sint Patroui vnus potens,& alius priuatus.

Pro hoc facit, quia dicta decisio prima de probation.in nouis, loquitur de Episcopis, & Prælatis,non autem de Capitulis; & constitu-
166 tio loquens de Prælato † non extenditur ad Capitulū,maximè in materia pœnali,& odiosa,cap.graue nimis, & ibi notat Abbas, nu.7. de prębendis, Rebuf. ad concordata in rubrica de collationibus, §. præfatique Ordinarij, verbo, *quicunque*.

Quarto limita, quotiescunque concurret pro literis Episcopi carentibus Notario,& te-
167 stibus aliqua præsumptio,† seu verisimilitudo, quæ excluderet dictam præsumptionem fraudis, & antidationis: nam vna præsumptio potentior, & maior excludit aliam minorem, cap.literas,de pręsumptionibus,Abbas in cap. cum inter, R. 16. de electione, Cassadorus decisio. prima, numero 9. de testam. Achiles decisio. 1. de confess.num.2.Puteus decisione 101.num.2.lib.2. & decisione 136. nume.3.eodem lib.2.

168 Et præsumptio, quæ concurret † cum literis Ordinarij erit potentior.Tum,vt Ordinarij collatio teneat,l.quoties, ff. de rebus dubijs, l. quoties,ff.de verborum obligatione, Alciatus de præsumption.reg.3.præsump.34.Rota decis. 15.num.1.de concess.præben.in nouis, Rota decis.107.num.3.& decis.382. num. 3. par. 1. diuers.Menoch.de præsump.lib.3.præsump.27. Et vide supra nu.104.

Tum quia esset benignior, vt euitetur deli-
169 ctum † antidationis,l.merito,ff.pro socio, Alciat.de præsumption.regu.3.præsump. 1. Anto. Gabriel lib.7.tit.de delictis,concl.2. à nu. 1. & sequentibus,Petrus Duennas reg.197.Mascardus de probation.concl.496. Menoch. de præsumption.lib.2.præsump.2.

Tum etiam,vt minus recedamus à Iure cō-
170 muni, † vt in specie considerauit Rota, teste Achil.d.decis.7.nu.8.de probationibus,Menochius de arbitrar. lib. 2. centuria 5. casu 472. nu.11.vbi per totum dictum casum, ponit vndecim regulas ad cognoscendum, quæ sit maior & potentior præsumptio.

Vnde fuit resolutum in vna Verduneñ. Canonicatus 6. Martij, 1593. coram R.P.D. meo Pamphilio, quod satis sit probata collatio Le-
171 gati † carens testibus, quando est sigillata sigillo magno Legationis, & subscripta ab ipso Legato, & ab eius Vicelegato; qui erat Prothonotarius Apostolicus, & à Secretario, qui erat Notarius Apostolicus, descriptus in Archiuio Romanæ Curiæ.

* *Et comprobatur,quia stilus sacri Palatij,de quo superius ex nu. 147. fuit introductus longe ante annum 1447. quando cœpit reseruatio mensium,vt supra in §. 1. procemiali,ex num. 55. Ideoq; cum antea nulla adesset mensium reseruatio, sed liberè poterant Ordinarij conferre in omnibus mensibus:nimirum si contra Ordinarios seruaretur d. rigor ne Apostolicæ prouisiones eluderetur cum ante datis, & alijs fraudibus. Cæterum cum hodie ex d. anno

1447.iam adsit d.reseruatio mensium, vltra alias plures reseruationes & affectiones, de quibus dixi in glo. 51. & 52. Meritò relaxandus est ante d.rigor, vt minus quam fieri possit præsumatur fraus & delictum, & recedatur à Iure communi, vt supra ex num. 167. cum sequentib.

172 Quinto limita, seu declara, † quod collatio facta ab Episcopo, seu Nuntio legitimè probetur, quando adsunt Notarius, & testes, ac illorum subscriptiones cum sigillo Episcopi, seu Nuntij. Quamuis talis Notarius rogatus non fuerit de prouisione, de qua agitur, Rota decis. 163. incipit, In causa, lib.2. par. 3. diuersor. & decis. 133. lib.3. par. 3.

SVMMARIA §.4. PROOEMIALIS.

1 *Papa quamuis possit præuenire in mensibus ordinarijs, non tamen passim vult.*
2 *Iurisdictio Episcoporum, si illis tollitur, Ordo Ecclesiasticus confunditur.*
3 *Honestum non est, quod Papa auferat alijs potestatem, quam habent.*
4 *Inconuenientia multa euitantur, si Papa Episcopis, in suis mensibus ordinarijs prouidere non obuiet.*
5 *Episcopi eo magis vigilabunt, non se intromittere in prouisione beneficiorum reseruatorum, si ipsi in suis mensibus non impediuntur.*
6 *Præuenire velle Papam in mensibus ordinarijs, in dubio non præsumitur, & nu.23.*
7 *Mensis vacationis expressio ideò requiritur, ne Ordinarijs præiudicium irrogetur.*
8 *Expectatiua non capiunt beneficia vacatura in mensibus ordinarijs, etiam si sint Ordinarij vigore alternatiuæ, & nu.9. nisi exprimatur, & nu.10.*
11 *Expectatiua loquens de mensibus ordinarijs non capit mēses ordinarios virtute alternatiuæ, nisi adijciatur verbum vniuersale, Quomodolibet.*
12 *Alternatiuam, nulla derogatio comprehendere censetur.*
13 *Regula de mensibus fuit introducta, vt in mensibus reseruatis expectatiuæ suum haberent effectum, & quatuor mēses Ordinarij liberi remanerent, & nu.14.*
15 *Expectatiuis cessantibus, cessabat regula nostra.*
16 *Expectatiuæ succedebāt loco regulæ octo mensiū.*
17 *Regula nostra olim solummodo fiebat ad quinquennium, & tacitè prorogabatur, & n.18. hodie vero durat per vitam Papæ, & n.19.*
20 *Alternatiua per concessionem coarctatur quodāmodo Papa ad non conferendum in mensibus ordinarijs.*
21 *Præiudicium graue fit Ordinarijs, ex præuentione Papæ in suis mensibus.*
22 *Principis concessiones intelligūtur sine tertij præiudicio.*
24 *Indultum concessum ad conferendum non intelligitur in mensibus ordinarijs.*
25 *Doctrina Ioannis Seluæ dicentis, quod quæstio collationis beneficiorum sit modici præiudicij, discutitur.*
26 *Præiudicij modici non est, auferre alicui potestatem conferendi.*
27 *Conferre beneficia, est actus Iurisdictionis.*
28 *Regula nostra tollit de Iurisdictione ordinaria.*
29 *Iurisdictio, nullo pretio numario cōparari valet.*
30 *Præbeminentiæ causa dicitur grauis præiudicij, & nu. 31.*
32 *Turnum præeminentiæ alicui auferre, est illum grauiter lædere.*
33 *Conferre beneficia est maxima præbeminentia.*
34 *Conferendi potestas non venit in generali concessione Vicariatus.*
35 *Capitulum sede vacante nequit beneficia conferre.*
36 *Canonici grauati in non eligendo, an veniant instituendi, & n.38.*
37 *Restitutio in integrum non datur pro modico præiudicio.*
39 *Princeps potest sine causa lædere aliquem in modica læsione.*
40 *Allegatio generalis, & in confuso est allegatio ad Balistam, & sic allegans dicitur ligare arenam sine cemento.*
41 *Allegatio bona debet esse in specie, & non in genere, & non allegare, vel male allegare paria sunt & nu. 43.*
42 *Regulas per generales expedire consultantes, est officium procuratoris, & Doctoris positiui.*
42 *Allegare doctrinam in terminis, doctissimi Doctoris est.*
43 *Doctrina in indiuiduo inuenta in contingentia facti, est maxime æstimationis.*
43 *Aegrotus cum valet, fastidiat ea, quæ infirmus adorat.*
44 *Doctrina vnius in specie loquentis magis attenditur, quam communis opinio in genere.*
45 *Conferendi beneficia maxima vtilitas est.*
46 *Conferre licet sit necessarium, tamen in cui dando, est voluntarium.*
47 *Episcoporum lucrum est, conferre beneficia suis Nepotibus, & filijs legitimis, & nu.48.*
49 *Episcopus potius tenetur subuenire suis, si sunt benemeriti, quam alienis, & nu.50.*
51 *Episcopi suis familiaribus benemeritis possunt conferre beneficia cessante pacto, & nu.52.*
53 *Conferre est donare.*
54 *Donans obligat sibi donatarium obligatione antidotali, & naturali.*
55 *Creatura omnis mouetur ad benefaciendum benefacienti.*
56 *Hominis interest beneficio affici hominem.*
57 *Donare ex alieno, lucri species est.*
58 *Ordinarius habens alternatiuam temporalem magis grauatur, si conferre impediatur, quam si habeat alternatiuam perpetuam.*
59 *Damnum dicitur sentire, qui suam voluntatem implere non potest.*

60 Col-

60 *Collationis quæſtio eſt grauis præiudicij, & num. 61.*

62 *Præiudicium graue an ſit, admittere alios ad conferendum, & nu.63.*

64 *Eligentium poteſtas diminuitur, ſi extranei ad eligendum admittuntur.*

65 *Viſitare in aliena diœceſi ſine procuratione, an ſit magni præiudicij, diœceſano.*

66 *Proprietas beneficij eſt illius, ad quem ſpectat collatio.*

67 *Papa aliquando ſolet præuenire ex iuſtis cauſis.*

68 *Præſumptio ceſſat, quando de veritate apparet.*

69 *Coniecturis locus non eſt in claris.*

70 *Expreſſio vacationis in menſe ordinario declarat intentionem præueniendi, ſi ſupplicatio ſignatur, & nu.72.*

71 *Voluntas magis factis, quàm verbis declaratur.*

73 *Gratia ſi fundatur in pluribus Capitulis, & reliqua ceſſant, intrat caput præuentionis, & n.74.*

75 *Præueniendi intentio ceſſat, quando aliqua reſeruatio narratur.*

76 *Reſeruatio ſi adeſt, Ordinarij poteſtas ligatur.*

77 *Reſeruatio narrata ſi non verificatur, gratia eſt ſubreptitia, & nu. 78.*

79 *Narratiua eſt pars gratiæ.*

80 *Narratiua vacationis in menſe reſeruato reſtringit totam gratiam ad reſeruationem.*

81 *Fraudum via eſt euitanda.*

Deuolutio non inuenitur in Iure, ex eo, quod Epiſcopus, & Capitulum ſimultaneam collationem habentes diſſentiant.

82 *Iuris error, ſeu falſitas in ſupplicatione narrata non nocet, nec adeſt ſubreptio, & nu.83.*

84 *Narrare non eſt neceſſe qualitates, quæ in Iure conſiſtunt, ſed quæ conſiſtunt in facto.*

85 *Papa omnia Iura in ſcrinio pectoris ſui, habere cenſetur.*

86 *Papa ſemper cenſetur conſiderare ius commune quando reſpondet.*

87 *Subreptio in narratiua menſis excludit præuentionis præſumptionem.*

88 *Deuolutio non intrat regulariter quo ad Papam, niſi gradatim ad illum perueniat.*

89 *Deuoluto in beneficio non præſumitur in dubio Papam velle præuenire inferiores; niſi aliter ex narratiua colligatur, & nu.90.*

91 *Papa poteſt concurrere quo ad beneficia deuoluta cum Capitulo, Archiepiſcopo, & Legato.*

92 *Ordinarius poteſt prorogare in ſui præiudicium tempus ad præſentandum, non autem in præiudicium Papæ, & nu.93.*

94 *Inferior facto ſuo nequit præiudicare ſuperiori.*

95 *Beneficia vacantia in Curia, & intra menſem non prouiſa deuoluuntur ad Ordinarium, ſed Papa poteſt etiam in illis præuenire, & nu.96. & nu. 97.*

98 *Exceptio, quod Papa noluit præuenire, an retardet executionem literarum.*

§.4. PROOEMIALIS.

QVAMVIS in menſibus ordinarijs Papa præuenire Epiſcopos, & Ordinarios collatores poſſit, vt præcedentibus in §§. dixi :
1 nihilominus non paſſim† huiuſmodi prouiſiones facere vult, nec intendit; vt minus de illo Epiſcopi conqueri valeant. Quod profectò valde laudabile eſt, ac ſua vrbanitate, & liberalitate, dignũ.

Quia, vt dixit tex. in cap. peruenit, in fin. 11. quæſt. 1. *Si ſua unicuique Epiſcopo Iuriſdictio nõ*
2 *ſeruatur, † quid aliud agitur, niſi vt per nos, per quos Eccleſiaſticus cuſtodiri ille ordo debuit, confundatur?* Et ideò licet Papa concurrat cum omnibus Ordinarijs in collatione beneficiorũ:
3 tamen non eſt honeſtum, † quod alijs auferat poteſtatem, contra rationem Gregorij in cap. ecce, 99. diſtinct. Abbas in cap. quia diuerſitatem, nu.5. de conceſſ. præbendæ; Simonet. de reſeruatione quæſt.5. nu. 7. & 8.

4 Excuſantur etenim hoc modo non modica † inconuenientia. Nam ſemper inter prouiſos Apoſtolicos, & Ordinarios inſurgerent graues lites, & per fas, ſeu nefas iuſtè prouiſus moleſtaretur; & maximis ſumptibus, & laboribus vexaretur: quod Iura nimis deteſtantur, l. litibus, C, de agricolis, & cenſitis, lib. 11. c. finem litibus, c. venerabilis, c. de dolo, & contumacia.

Item hoc modo tantò magis Epiſcopi vigi-
5 labunt, non ſe intromittere in faciendis prouiſionibus beneficiorum vacantium in menſibus reſeruatis, ſeu alijs ad Papam ſpectantibus; cum ipſi viderint, quod Papa in ſuis menſibus ordinarijs, licet poſſet, prouidere nolit, c. nouit, in principio, de Iudicijs, c. 1. & c. 3. de pactis, cap. peruenit, il 2. in fine, de iureiurando; & conducunt, quæ in §.7. procœmiali ex nu. 3. & 4. dicam.

6 Hinc eſt quod in dubio non præſumitur, † Papam velle præuenire in menſibus ordinarijs. Rota deciſ. 30. ſub nu. 2. verſ. *Nec eſt veriſimile, quod Papa collationem Ordinariorum velit impedire*, de præbendis, in antiquis, Selua de beneficijs 3. par. q. 60. ſub nu. 1. verſ. *Ad iſtud poteſt reſponderi*. Staphileus in tract. de breuibus, §. 2. incipit *Datur per breue licentia*, nu. 23. Caſſadorus deciſ. 34. nu. 3. ſuper regulis Cancellariæ, & magis in ſpecie Gomez. in tract. de expectatiuis, ſub nu. 16. ad med. verſ. *Et iſta, quæ dicta ſunt*. Acchil. deciſ. Rotæ prima de præben. nu. 4. & deciſ. 6. nu. 1. de priuilegijs.

Quo fit, vt in noſtra regula 8. expreſsè diſponatur, quod in ſupplicatione gratiæ, etiamſi
7 ex motu proprio fiat, exprimatur † diſpoſitione menſis vacationis, & hoc, non alia intentione fuit ordinatum, niſi vt Papa ſciat, ſi beneficium ſit reſeruatum ex eo, quod vacauerit in ſuis menſibus. Nam vacaturum in menſibus ordinarijs prouidere non intendit. Puteus deciſ. 53.

cis.53.nu.5.lib.2.& decis.25.nu.1. lib.3. Rota
decis.700.par.3.diuers.Rot. decis.9.nu.22.par.
2.diuers.& latius(Deo iuuante)dicam in gl.32.

Sic etiam gratiæ expectatiuarum ad benefi-
cia vacatura non capiunt beneficia, quæ in
8 mensibus Ordinariorum † vacabunt; sed so-
lum vacantia in mensibus reseruatis. Rota
decis.127.in lib.1. par. 3. diuers. Puteus decis.
92.in fin.num.2.lib.1. & idem Puteus decis.53.
lib.2.decis.48.in vna Calagurritana,nu.2.& 3.
lib.3.Cæsar de Grass.decis.15. nu.5.de præben.
Gomez.in tractat.de expectatiuis,nu.21. in fi.
9 vbi idem dicit de mensibus alternatiuis† Or-
dinario concessis, ratione alternatiuæ acce-
ptatæ. Mohedan. decis.19. de præbendis.Quod
etiam procedit, quamuis sedes Episcopalis va-
cet; quia tunc expectantes acceptare non pos-
sunt in quatuor mensibus concessis Ordinario.
Mohed.decis.29.de præbendis.

Nisi expressè Papa huic regulæ de mensibus
10 derogauerit, † vel alias constiterit velle,
quod mẽses etiam ordinarios expectatiuæ ca-
perent. Puteus d.decis.48.sub nu.2. lib.3. Cas-
sador.d.decis.15. nu.4.& 5. de præbend.

Et quamuis expectatiua loquatur de men-
11 sibus ordinarijs: non caperet † menses ordi-
narios vigore alternatiuæ sibi concessæ, nisi
adijciatur verbum vniuersale, ***Quomodolibet***.
Puteus decis.215.& 222.lib.1.

Sicut,& nulla derogatio censetur cõprehen-
12 dere alternatiuam, † nisi de illa fiat expressa
mentio.Puteus d.decis.222. nu.3. & decis. 215.
nu.3.& 4.eodem lib.1. & vide quæ dicam in §.
proximo seq.ex nu.50.

Immo ista regula reseruatoria mensium fuit
13 introducta, † vt expectatiuæ suum haberent
effectum in mensibus reseruatis, saluis existen-
tibus ad Episcoporum dispositionem quatuor
mensibus ordinarijs. Rota d.decis.127.num.1.
lib.1. par. 3. diuers. & decis. 63. nu.1. & decis.
272.nu.1.lib.2.& decis.538.nu.3.lib.3. parte 3.
diuers.Puteus decis.333. in causa Pampilonen.
in vers.***Item quia reseruatio fit ad effectum***, lib.
3.Comezius in tract. de expectatiuis, num.13.
Crescent.decis.8.in fi.vbi dicit, quod ideò fue-
runt assignati menses ordinarij,vt in illis qua-
14 tuor mensibus impedimentum † expectatiua-
rum non obstaret Episcopis. Parisius loquens
de mensibus alternatiuis cons.143.scripseram,
sub nu.12.vol.4.

Ità, vt tunc cessantibus expectatiuis simili-
15 liter cessaret d.reg.reseruatio † tanquam cor-
respectiua. Rota d.decis.63.nu.1.par.3.Puteus
decis.492.***In vna Corduben.***sub num.2. lib.2. &
decis.33.***In vna Pampilonen.*** in princ. & in fin.
lib.3.Paris.cons.18.n.3.& 4.lib.4. Acchil.decis.
1. per totam, super regula reseruatoria octo
mensium.

Ideo dicit Rota decis.537.nu.10.lib.3.par.3.
16 diuers. quod expectatiuæ † succedebant loco
regulæ octo mensium in casu illius decisionis.

17 Nam temporibus præteritis,† solum fiebant
regulæ reseruatoriæ mensium, ad certum limi-
* tatum tempus, veluti quinquennium. * Vel
potius erant constitutiones quinquennales ex-
tra corpus regularum Cãcellariæ incidentes. *
Quod etiam seruatum fuit vsque ad tempus
Pij V. vt in sua Constitutione 164. in Bullario
legitur; & vsque ad tempus Gregorij XIII. vt
in dicto Bullario, constitutione 6. inter illas
eiusdem Gregorij. Et tunc de stylo ex tacitur-
nitate Papæ & Episcopi censebatur facta pro-
rogatio † ad aliud quinquennium ad instar lo-
cationis & conductionis, l. item quæritur, §.
qui impleto, ff.locati, & fuit decisum in vna
Fauentin. Canonicatus, 16. Decembris ann.
1585.coram Illustriss.D.Blanchetto.

Hodie vero regulæ sunt sine temporis præ-
18 fixione † vsque ad beneplacitum Papæ, vt in
nostra regula cauetur.

Dicit etiam Mohedan.decis.1. nu.4.de con-
cess. præbend. quod per alternatiuæ concessio-
19 nem † coarctatur Papa ad non conferendum
in mensibus ordinarijs obstante decreto irri-
tanti. Tradit etiam Puteus decis.492. nu.2.in
fin.lib.2. & Felinus in c.cum ex officij,num.36.
in fin.vers.***quid autem***, de præscript. Vbi etiam
loquitur in terminis alternatiuæ.

Nec mirum, quod non præsumatur, velle
Papam præuenire in mensibus ordinarijs, cum
20 ex dicta præuentione grauiter præiudicetur †
Ordinariorum Iurisdictio, cap.mandatum 38.
& ibi Abbas sub nu.3.cap.Abbatem,40. de re-
scriptis. Geminian.cons.34.nu.4. Cassador.de-
cis.34.nu.2.super regulis, & decis.2. nu. 2. de
concess.præbendæ. Acchil.decis.6.ante num.1.
ibi, ***quia nimis præiudicant Ordinarijs***, de priui-
legijs. Mohedan.decis.9.nu.1. de concess. præ-
bend. & faciunt tradita à Geminiano cons. 92.
In causa Canonicatus, ante numerum primum.

Papæ autem,seu Principis,concessiones om-
21 nes semper præsumuntur† sine præiudicio ter-
tij, l.2. §. si quis à Principe, ff. ne quid in loco
publico, cap.cum dilectus, de consuetudine,
cap.dudum,31.de priuilegijs, cap. quamuis, 8.
in fin.de rescript.lib.6.Rota decis.21. nu.5.de
præbend. in nouis. Alciat. de præsumpt.reg.3.
præsumptione 11. Lambertin.de Iurepatrona-
tus, lib.2.3.p. q.9.per omnes articulos d. quæ-
stionis. Acebedus in l.2. ex nu. 3. vsque ad nu.
53.tit.14.lib.4.recopilationis. Menochius de
arbitrarijs lib.1.q.9.à num.11.& de præsumpt.
lib.2.præsumptione 9.ex num.8.Puteus,qui lo-
quitur in nostris terminis decis.48. in vna Ca-
lagurritana,ante num.4. lib.3. declarat etiam
regula nostra, ibi, ***quæ lædere non intendit***, ac
dicam latius in gloss.28.

Hinc in casu nostro non applicatur, quod
alias in diuerso proposito scriptũ reliquit Ga-
spar Perusinus de reseruationibus, cap. 3.quis
sit effectus,num.11. videlicet, quod Papa con-
ferendo simpliciter, videtur conferre Iure or-
dinario.

23 dinario, † non autem reseruato; quia in casu
nostro, potius præsumitur contrarium ex su-
pradictis.
24 Similiter Indultum concessum † alicui ad
conferendum omnia beneficia spectantia ad
collationem Papæ non extenditur ad vacantia
in mensibus ordinarijs, vt Ordinariorum in-
iuria euitetur; sed dumtaxat ad ea beneficia,
quæ priuatiuè ad ipsius Pontificis collationem
pertinent. Rota decis.442.nu.1.& 2.p.1.diuers.

An quæstio collationis sit magni, vel parui præiudicij.

Ex quo infertur ad id, quod dicit Ioan.de
Selua in tractat.de benef.2.par.q.
1.nu.40.& q.2.nu.29.eadem 2.parte, & 3. par.
q.60.nu.3. vbi tenet, quod quando agitur de
collatione beneficiorum, est quæstio de modi-
25 co præiudicio † ipsorum Collatorum, seu Eli-
gentium; quia ipsi in conferendo, vel eligendo
non possunt consequi aliquam vtilitatem, cap.
1. vt Ecclesiastica beneficia sine diminutione
conferantur.

Quæ doctrina mihi, salua reuerentia, non
placet. Quia si auferre, vel minuere Episcopis
potestatem conferendi, est grauiter illos læde-
26 re; ex supradictis; igitur non est quæstio † mo-
dici præiudicij, sed maximi.

Item, quia conferre beneficia, est actus Iu-
27 risdictionis, † gl.fin.in fin.in cap.nouit, & Ab-
bas ibi sub nu.3.de off.legati, gl.& Doctores in
* cap.transmissam, de electione. * Lapus allegat.
89.nu.12.* Probus in cap.cum in illis, nu.11.de
præben.in 6. Milius in repertorio, verbo, Bene-
ficium, nu.4. Idem Selua de benef.q.40. nu.1. &
per totam. Gomezius in reg. de non iudican-
do, quæst.3.per totam. Couar.lib.3.variar.cap.
20.nu.8.& 9.

Vnde Rota decis.46.num.4.par.2.diuers.di-
28 cit, quod † reseruatio nostræ Regulæ tollit de
Iurisdictione Ordinarij.

Iurisdictio autem, cum sit honor, nullo pre-
29 tio comparari † valet, l. Iulianus, 26. §.non
enim, ff.si quis omissa causa testamen. Cardina-
lis in clem.2.sub num.4.de pœnis. Paris de Pu-
teo in tractatu de re militari, §.an rex, nu. 50.
Cassad.decis.3.nu.3. de Iurepatronatus. Greg.
Lupus in l.22.gl.1.tit.18.Partita 2.
30 Rursus causa præeminentiæ † dicitur grauis
præiudicij. Puteus decis.440. nu.4. lib.2. & de-
cis.6.lib.3.& fuit resolutum in vna Calaguritta-
na præeminentiarum, coram R.P.D.Seraphi-
no, 30.Iunij 1568. vbi fuit tentum non potuis-
se Capitulum cuiusdam Collegiatæ, compro-
31 mittere super Iuribus præheminentiarum † non
præcedente Iuris solemnitate; quia agebatur
de graui præiudicio.

Idem etiam fuit resolutum in vna Siracusa-
na præheminentiarum, 28. Februar.1568. co-
ram Bubalo, vbi fuit tentum, esse nullam, &
subreptitiam confirmationem obtẽtam à Col-
legiata Ecclesia S.Agathæ, erectionis in ma-
tricem factæ ab Ordinario; ex eo quod esset
in graue præiudicium aliarum parochialium,

32 quæ habebant Turnos † cum illa; & tempore
Turnorum præcedebant illam vti digniores.
33 Cum ergo sit præheminentia † maxima be-
neficia Ecclesiastica conferre, vt notorium est,
cap.ex frequentibus, de institutionibus, c.con-
querente, de officio Ordinarij. Et tradit idem
Selua in suprad.tract.de benef.2.par. quæst.11.
nu.9. post princ. Flaminius Parisius in tractat.
de confiden.q.28.nu.267. igitur, &c.

Sic videmus, quod in generali concessione
Iurisdictionis facta ab Episcopo, suo Vicario
34 non comprehenditur † potestas conferendi,
tanquam negocium graue, cap. fin. de officio
Vicarij, lib.6. Rota decis. 1. de officio Vicarij,
in antiquior. Decius cons.127. sub nu.3. Paris.
cons.80.nu.17.& 18.lib.4. Rolan. à Valle cons.
47.nu.19.lib.1.
35 Similiter Capitulum sede vacante, † licet
omnia regulariter facere possit, sicut Episco-
pus, conferre tamen non potest, cap.2.ne sede
vacante aliquid innouetur, cap.1. §.cum vero,
eodem tit.lib.6.cap.1.de Institut.in 6.l.9.in fin.
tit.16.Partita 1. Pauin. de off.& potestate Ca-
pituli sede vacante, 2.par.q.1.per totam. Selua
de benef.2.p.q.11.nu.6.cum seqq.

Præterea d.Io. Selua in d.2. par. quæst.1.nu.
41.in comprobationem suæ sententiæ adducit,
quod si Canonici sunt grauati in non eligen-
36 do, non veniunt restituendi † aduersus læsio-
nem illam, quia agitur de modico præiudicio,
allegans ad hoc Abbatem in cap. 1. de in inte-
grum restitutione, col.fi. quẽ ego non inuenio.

Nam licet sub nu.2. ibidem post medium di-
cat ipse Abbas, quod pro modico damno non
37 datur Ecclesiæ † vel minori in integrum re-
stitutio: non tamen dicit, quod quæstio colla-
tionis, vel electionis sit leuis præiudicij.

Ideoque contra eundem Seluam, quod com-
38 petat restitutio † in integrum Ecclesiæ aduer-
sus electionem à suis Canonicis non factam, ex
eo, quod interesse facultatis eligendi repute-
tur pro honorificentia, & prærogatiua maxi-
mi momenti, vt probatur in c.venerabilem, 33.
cum sua materia, de electione, firmat Sfortia
Oddus de restit.in integrum, art.6.nu.25.& 26.

Allegat etiam pro sua sententia d. Selua in
d.nu.40. Felin. post alios in cap. quæ in Eccle-
siarum, de constitutionibus sine numeri, vel
columnæ citatione. cum Felinus super d. cap.
triginta, & duas longas columnas scripserit. Et
non inuenio, quod in proposito Felinus aliud
39 dicat, nisi quod Princeps † etiam sine causa
potest aliquem lædere in modica læsione, vt in
nu. 47. dicit ipse Felinus. Et ad hunc proposi-
tum eum allegat ipsemet Selua in 3. par. q.60.
sub n.2. non vero ad probandum quod quæstio
collationis sit modici præiudicij: quia ad hoc
solum allegat Abbatem in d. cap. 1. de restitu-
tione in integrum, qui nihil dicit.

Talis vtique allegatio in genere, & in con-
fuso est allegatio ad Balistam; cum non con-
cernat

cernat præcisè casum, de quo quæritur, vt post Hypolitum de Marsilijs scribit Ludouicus Gomezius in cap. cum in multis, nu. 11. de re-
40 script. lib. 6. Vbi ✝ etiam addit: quod taliter allegãtes dicuntur ligare arenã sine cemento.

Allegari namque, & citari debent Iura, & Doctores non in genere, sed in specie, & in
41 indiuiduo. ✝ Cardinalis in clem. sæpe, sub nu. 6. vers. *sexto oppono*. Dominicus Geminianus cap. 1. nu. 3. de Clericis coniugatis, in 6.

Ideo dixit Felinus in cap. cum ordinem, ante num. 4. de rescriptis, quod expedire consul-
42 tantes per regulas generales, ✝ est officium Procuratorum, & eorum Doctorum, quos vulgus Positiuos appellat; sed allegare in terminis, doctissimi Doctoris est. Quem ad hoc citat Gomezius in reg. de non tollend. q. 16. in fin. num. 4. & subdit Felinus vbi supra, quod in
43 contingentia facti doctrina indiuidua, ✝ quæ alias negligitur, est maximæ æstimationis. Sicut facit ægrotus, qui cum valebat, fastidiebat ea, quæ postea infirmus adorat. Et paria sunt, non allegare, vel inepte allegare. Rolan. cons. 19. nu. 30. lib. 4.

44 Et magis attenditur doctrina vnius ✝ in specie loquentis, quam communis in genere. Neguzantius in sylua nuptiali, limit. 8. nu. 72. Alphonsus Hojeda de incompatibilit. benef. 2. p. cap. fin. nu. 26.

Neque est verum fundamentum eiusdem Io. Seluæ, quod ideo sit quæstio collationis de modico præiudicio ipsorum collatorum, quia ipsi in conferendo non possint consequi aliquã vtilitatem: quia potius consequuntur maxi-
45 mam. ✝ Nam licet conferre beneficiũ sit præcisum, & necessarium: conferre tamen magis
46 vni, quàm alteri, ✝ est voluntarium, & gratiosum, ac est gratia, & liberalitas, in cui dando, pulchra gl. in cap. relatũ, verbo, *liberaliter*, de præbendis, gl. verbo, *libera*, in cap. fin. de officio Vicarij, lib. 6. Staphileus de gratijs, & expectatiuis, §. nona forma, nu. 6. alias nu. 8. & 9. Molina de Primogenijs, lib. 2. c. 4. nu. 13. & 14.

Quo fit, vt nõ sit leuis vtilitas Episcoporum conferre beneficia suis Nepotibus, aut Con-
47 sanguineis ✝ pauperibus idoneis, ac bene meritis, vnde, se valeant sustentare, quibus alias de proprijs bonis subuenire erant adstricti: Cum conferre illis beneficia, sit licitum, & honestum, cap. dilecto, 25. in princ. ibi, *intendentis prouidere G. Nepoti suo*, vbi notat Abb. nu. 2. de præbendis, & in cap. quia clerici, n. 6. de Iurepatronatus, Menoch. de præsumption. lib. 5. præsumpt. 35. nu. 9. Lambertinus de Iurepatronatus, lib. 2. par. 1. q. 8. principali, art. 12. nu. 10.
48 vbi cum pluribus idem dicit in filijs ✝ legitimis ipsorum Episcoporum.
49 Imo plus tenentur subuenire suis, quàm ✝ extraneis, cap. non satis, 86. distinct. 1. 7. vers. *la sesta cosa*, tit. 23. Partit. 1. Et nemo carnem suã odio habuit, cap. non æstimemus, §. corpori, 13. quæst. 2. Tiraquel. de pœnis temperand. causa 51. nu. 80. Non obstante gl. fin. in cap. peruenit, 1. q. 3. dum dicit cæcos esse Episcopos circa Nepotes, ex quo grauem læsionem sentit Ec-
50 clesia: quia debet intelligi, quando non est idoneitas in illis Nepotibus, aut Consanguineis, per Iura supra allegata.

Idemque est respectu suorum familiarium,
51 ✝ & aliarum sibi gratarum personarum; quibus, licet Episcopis beneficia conferre in gratificationem, & remunerationem seruitiorum;
52 dummodo tale pactum ✝ non præcedat, gloss. verbo, *promiserat*, in cap. cum essent, 12. de simonia, vbi Anton. de Butrio post Hostien. & alios, nu. 7. & 9. Abbas nu. 4. Felin. nu. 2. l. 3. post principiũ, tit. 17. Partit. 1. Couar. lib. 1. variar. cap. fin. nu. 3. Nauarrus in Manuali cap. 23. sub nu. 106. vers. *ad quartum*, dicens, non esse simoniam, conferre beneficium alicui ad liberandum se ab obligatione antidorali.

53 Deinde, quia conferre est donare, ✝ cap. fin. de officio Vicarij, lib. 6. vbi notat Geminianus nu. 4. & omnes, cap. relatum, & ibi not. Abbas nu. 4. de præbendis, gl. verbo, *non possit*, in cap. 1. de institut. in 6. Sed donans obligat sibi do-
54 natarium quadam obligatione ✝ naturali, & antidorali, vt benefacienti benefaciamus, l. sed & si lege, 25. §. consuluit, ibi: *quamuis ad remunerationem sibi aliquem naturaliter obligauerunt*, ff. de petitione hæreditatis, vbi gl. verbo, *obligauerunt*, dicit, quod omnis creatura
55 ✝ mouetur ad benefaciendum ei, qui sibi benefacit: & quod talis obligatio ex instinctu naturali procedit, l. venia, & ibi glossa verbo, *naturali ratione*, C. de in ius vocando, l. si non sortem, 26. §. libertas, in principio, & ibi gloss. verbo, *natura*, ff. de conditione indebiti. Bart. in d. §. consuluit, nu. 2. & 3. & communiter om-
✱ nes. * Cumulant desuper plura Tiraquellus in l. si vnquam, ex nu. 11. C. de reuocan. donation. Couarr. post gloss. ibi in cap. cum in officijs, de
56 testamen. nu. 20. * Et interest hominis ✝ beneficio adfici hominem, l. seruus, in fin. ibi, *cum beneficio adfici hominem interfit hominis*, ff. de seruis exportand. bonus tex. in l. si pignore, 56. ff. de furtis, ibi: *species enim lucri est, ex alieno*
57 *largiri*, ✝ *& beneficij debitorem sibi acquirere*. & in terminis conferentis beneficium, quod obliget illum, cui confertur, ad antidora naturali obligatione, tenet Milius in repertorio, ver. *beneficiorum collatio*, nu. 14. Abbas per text. ibi in cap. post electionem, nu. 2. de conceß. præb.
✱ * Et in præsentato, quod debeat semper esse gratus præsentanti, late tradit Lambertin. 2. p. lib. 2. q. 5. art. 4. & 5. *

Conducit decisio Rotæ coram Puteo decis. 47. Nicolaus, num. 9. & 16. lib. 1. vbi habetur,
58 quod multo magis præiudicatur, ✝ & granatur Ordinarius habens alternatiuam temporalem, de qua in nostra regula, si aufertur illi aliqua collatio, quam si haberet alternati-

uam perpetuam, prout in concordatis Germaniæ continetur.

59 Hinc damnum dicitur sentire ✝ Episcopus, qui istam voluntatem in conferendo implere, & suo desiderio satisfacere, impeditur. Bart. in l.si filius,qui patri, sub nu. 7. ad medium, vers.*ratio quia ex eo*, ff.de vulgari, & pupill.gl. verbo, *incommodo*, in §. 1. Institut. de hæred. qualit. & differen. cum alijs citatis per Tiraq. de vtroque retractu in præfatione,nu.25. Menoch.de recuperan.remed.1.nu.422.

60 Vnde negari non potest, quin quæstio ✝ collationis sit grauis præiudicij respectu collatoris; quod expresse tenet glos.in cap. cum olim, verbo, *Capitulo*, post med. in vers. *sed collatio*, de maior.& obedien.dum dicit,quod ideo Capitulum sede vacante non potest facere colla-

61 tionem, quia magnum fieret ✝ præiudicium Episcopo, & successori per talem collationem, cum collatio beneficiorum inter bona Episcopalia, & fructus computetur. Quam glossam sequuntur ibi Anton.de Butrio sub nu. 26. Abbas sub nu.2.Imola n. 6. vers.*ex prædictis nota*. Felin.nu.2.Milius in repertorio, verbo, *beneficiorum collatio*,nu.16.ad medium.Cassador.de-

✻ cis.3.nu.6.de pensionibus. * cum alijs per Gasparũ Bahoza de decima tutor.c.13. ex n.16.*

Sic etiam quatenus Anton.de Butrio in cap. peruenit,n.17. ante med.de censibus, & Nicolaus Milius in repertorio, verbo, *præscribi an possit Ius eligendi*, dicunt, quod licet abdicare totale Ius eligendi, sit graue præiudicium: le-

62 uius tamen, & modicum est præiudicium, admittere alios ad participationem eligendi:

✻ * quod etiam post alios tradit Balbus de præscription.1.pat.5.partis principalis, q.8.nu.7. subdens,quod tali casu non sit in totum contra Ius præscriptio: sed potius secundum,vel præter Ius, * sunt intelligendi, vt arbitror, non quod simpliciter sit modicum præiudicium,admittere alios ad participationem Iuris eligen-

63 di, sed quod respectu, & comparatione ✝ omnimodæ priuationis dicatur modicum, seu leuius. Nam aliter eorum dicta minus vera deteguntur, ex quo per talem participationem, diminuitur eligentium potestas, & valde in-

64 tersit illorum, ne ✝ extranei admittantur ad eligendum, ne ipsorum potestas diminuatur. Abbas in cap.scriptum, nu.3.de electione. Felin.in cap.cum omnes,nu.18. vers.3.fallit, de consuetudine. Ideo fuit resolutum coram Puteo decis.6.lib.3. quod sit considerabile præiudicium, creare nouos præbendatos viuentibus antiquis, nec dicitur leue præiudicium, quando pars dominij perditur.

Et eodem etiam modo est declarandum, quod dicit idem Anton.de Butrio, in d.c.peruenit, sub eodem nu.17.post principium, vers. *pone enim quod Episcopus*, de censibus, quatenus dicit, quod si Episcopus in aliena diœcesi

65 vellet ✝ nudum Ius visitandi absque procuratione, vel Iurisdictione, exercere, & absque aliquo commodo quærere, non esset hoc magni præiudicij Episcopo Diœcesano.

66 Præsertim quia proprietas ✝ beneficiorum est illorum, ad quos spectat collatio eorum. Innocen.in cap.statuimus, nu.1. post princ. de translationibus. Milius in repertorio, verbo,

✻ *beneficiorum proprietas*, sub nu.29.* nam ✝ ob-

a tinens beneficium non dicitur habere dominium illius,glos.verbo,*diffinitiuam*,in cap.cum

b olim,de reru permut.*Et sic ✝ quæstio de collatione beneficiorum est grauior, tanquam quæstio proprietatis beneficiorum,quam quæstio ipsius beneficij, hoc est, vsusfructus. Et hoc de proprietate beneficiorum adde ad ea, quæ addit Abb.in cap.cum super,nu.18.cum seqq. de causa possess.

✻ * Rursus pariformiter non obstat consilium Ferreti 64.nu.5.& consil.eiusdem 143. num.4.

c dum tenet,quod interesse præeminẽtiæ, ✝ cessante commodo bursali, & pecuniario, non sit considerabile, & allegat Alexan. cons.57. nu. 5.& 6.lib.2. & in alijs locis. Quia ex supradictis aperte constat subsistere non posse. Vel possent forsan dicta consilia saluari, quando

d agens de d.præeminẽtia esset ✝ persona ordinaria, & vilis, quæ magis præponderaret minimum interesse pecuniarium, quàm maximũ honorem præeminentiæ; secus vero in persona graui & honorata, prout Episcopi & Collatores beneficiorum semper esse solent, vt in simili dicit Paulus Castrens.in l. interdum, 16, §.idem autem,nu.3. ff.de public.& vectig. vbi concordando illum tex.dicentem, quod potest alicui irrogari maius delictum, & iniuriam, quam corrumpere eius vxorem, cum tex.in l. Lutius,§.matre,ff.de legat.2. disponente secũdum communem lecturam, contrariũ,& quod

e magis ✝ offendit adulteriũ in aliquẽ commissum, quam occisio filiorum, concludit Castrensis, quod in hoc est attendenda qualitas personarum, qui quidam de primo non curãt, vt viles homines, quidam autem è conuerso, argumento,l.isti quidem,ff.quod metus causa, & Castren. sequuntur. Palatius Rubeus in rubric. de donation. inter, §.78. nu.3. Philippus Probus in rubrica de renuntiatione,in 6.n.30.

Neque Alexan.citatus à Ferreto dicit con-

f trariũ,sed solum dicit, ✝ quod facultas concedendi certã licentiã super alienatione bonorũ erat inestimabilis, & sic potius retorquetur.

Minus vrget tex.in cap.dudum, 14. ante finem,de præbend. in 6. quem ponderat Ferret. ibi: *quia in hoc casu vbi de luero dicti G. tantum tantum agitur,& non de præiudicio Episcopi memorati*. Quia respondetur, quod cum Papa potuerit præuenire, prout in illo casu præuenit,non fuit Episcopo illatum præiudiciũ considerabile, vt dixi in §.2. procemiali, per eundem tex.nu.2. cum sequentibus. & conferunt quæ scripsi in §.1.prooem.à nu.45. Item quia

præiu-

præiudicium Episcopi, comparatiue ad In-
crum dicti G. dicitur nimis leue, vt sup. nu. 62.
Ex quibus etiam difficilis & turbida reddi-
tur ratio communis Doctorum in cap. cũ cau-
sam, de probation. videlicet, quod quæstio de
finibus diœcesanis sit leuis præiudicij, cum pa-
rum intersit, quod illam partem habeat vnus,
vel alter Episcopus, vt per illum text. notat
Abb. ibi not. 1. & sub nu. 2. Aretin. nu. 1. Felin.
nu. 10. Corneus conf. 333. nu. 17. cum alijs ci-
tatis à Hieron. de Monte in tract. de finibus,
c. 99. Neque d. tex. in c. cum causam, hoc pro-
bat, vt bene aduertit Decius ibidem num. 4. d.
sententiam impugnans; licet postea eam sal-
uare nitatur respectu Iurisdictionis, sed neque
respectu Iurisdictionis mihi placet per supra-
dicta ex nu. 25. cum seqq.
Pariter ex eisdem rationibus datur respon-
sio ad id quod dicitur, quod habens Inspatro-
natus non dicatur locupletior, cum non detur
æstimatio illius, vt plene per Lambertin. de
iurepatron. 2. par. lib. 1. quæst. 5. art. 8. & art. 9.
per tot. præsertim cum iuspatron. sit ius vtile,
vt per Rochum de Iurepatron. verbo, *vtile*,
per totum.*
AD PROPOSITVM igitur, à quo fui di-
gressus, reuertendo, licet in dubio non præsu-
matur, Papam velle præuenire Ordinarios ex
67 supradictis: aliquando tamen ✝ ex iustis cau-
sis sibi beneuisis hoc facere solet. Et quando
ex tenore gratiæ constaret de præuentione,
tunc cessaret dicta præsumptio, quæ non ha-
68 bet locum, quando de veritate apparet, l. nu-
ptura, 57. in fin. ff. de Iure dotium, l. fin. in prin.
ff. de neg. gestis, Alex. conf. 1. nu. 21. lib. 4. Iaf. in
l. 1. nu. 15. C. qui admitti, Felin. in cap. per tuas,
nu. fin. vers. *Quinto nota*, de probation. Decius
conf. 400. nu. 8. Aymon. conf. 35. nu. 5. Roland.
conf. 6. nu. 35. vol. 2. Rota decis. 64. nu. 3. & de-
cis. 582. nu. 3. par. 1. diuers.
69 In claris enim ✝ coniecturis locus non est,
l. ille, aut ille, 25. §. cum in verbis, ff. de legat. 3.
l. continuus, 137. §. cum ita, in fin. ff. de verbor.
oblig. cap. fin. & ibi gl. finalis, 30. q. 5. cap. ad au-
dientiam, & ibi gl. verbo, *in dubijs*, de homicid.
Caputaq. decis. 75. nu. 3. par. 1. & decis. 305. nu.
2. par. 2. Molina de primogen. Hispanorum, lib.
3. cap. 5. nu. 1.
70 Et tunc dicitur constare ✝ ex tenore gratiæ
de præuentione, quamuis de illa nulla fiat ex-
pressa mentio, si tamen ex lectura appareat
voluisse Papam, præuenire. Veluti si quis pe-
tat gratiam per obitum, & narret vacasse be-
neficium in aliquo mense ordinario, nec ex-
presserit aliquam reseruationem. Nam tunc
eo ipso, quod Papa concedit gratiam, vult
alium quemcumque collatorem inferiorẽ præ-
uenire, in euentum, quod alia prouisio ante-
rior facta non fuerit: quoniam multo melius
71 voluntas declaratur factis, ✝ quàm verbis, l. si
tamen, 48. vers. *multo enim amplius*, ff. de ædili-
tio edicto, l. de quibus, vers. *nam quid interest*,
ff. de legibus, cap. dilecti, 52. vers. *cum autem*,
cap. vt nostrum, 59. cap. ad audientiam, 34. de
appellationibus. Rota decis. 54. nu. 3. eod. tit. in
nouis, & decis. 238. nu. 16. par. 1. diuers. Tiraq.
in tract. de Iute constituti, 3. par. limitat. 30.
nu. 22. Tiberius Decianus respons. 19. & nu. 73.
vol. 1. Mascard. de probationibus concl. 1422.
ex nu. 34. Lancellot. de attentat. 2. par. cap. 12.
ampliat. 16. per totam.
72 Et in specie quod per solam expressionem ✝
mensis Ordinarij satis conuincatur intẽtio Pa-
pæ, vt præuenire voluerit, est decisio Putei 59.
Papa affirmauerat, lib. 3. & fuit decisum in vna
Toletana Canonicatus 26. Iunij 1595. coram
R. P. D. meo Seraphino Rotæ Decano, & in
vna Hispalen. portionis 7. Maij 1595. coram
D. Cardinali Blanchetto, & in Mediolanen.
beneficij, 26. Iunij 1596. coram R. P. D. meo
Pamphilio. Et vide quæ dicam in gloss. 9. §. 3.
ex nu. 23.
Imò quando gratia Papæ fundatur in pluri-
73 bus capitibus, ✝ & reliqua cessant, ita vt gra-
tia sustineri non valeat, nisi in vim præuen-
74 tionis; tunc ad sustinendam ✝ gratiam Papæ
dicendum est Iure præuentiuo, validam esse:
vt fuit resolutum in Hispalen. portionis, 17.
Maij 1595. coram Illustriss. D. Blanchetto, vbi
fuit decisum, quod cum Prouisio facta à Papa
de dicta portione Hispalen. cuidam Gabrieli
sustineri non posset in vim reseruationis, quia
illa portio reseruata non erat; nec in vim de-
uolutionis, quia nondum fuerat elapsum seme-
stre; nec ex alio capite, præterquam Iure præ-
uentionis: necesse est fateri Papam voluisse,
Ordinarium præuenire: & sic ratione præuen-
tionis fuisse validam dictam gratiam Aposto-
licam. Idem etiam fuit resolutum in alio casu
simili in vna Eluen. beneficij, 16. Nouembris
huius anni 1602. coram R. P. D. meo Penia. Et
adde quæ dicam in gl. 9. §. 3. ad finem.
Intellige tamen, nisi esset narratus dispositi-
75 uè aliquis modus, ✝ reseruationis, seu deuolu-
tionis: quia tunc, quamuis Papa posset præ-
uenire, non præsumitur velle in præiudicium
Ordinarij, sed potius præsumitur motus dicta
narratiua: tum ex supradictis.
Tum etiam, quia aut verificatur dicta nar-
ratiua, & tunc iam non esset locus præuentio-
76 ni, ex quo stante reseruatione, ✝ vel deuolu-
tione cessaret potestas Ordinarij: vt de reser-
uatione est tex. in cap. 2. in fin. de præbendis, in
6. Lapus alleg. 19. sub nu. 2. Simonet. de reser-
uat. q. 48. cum alijs, & de deuolutione est tex. in
cap. 2. de concess. præben. cap. litteras, cap. di-
lecto, de supplenda negligen. Prælat.
Aut non verificatur, & tũc esset gratia sub-
77 reptitia ✝ & nulla, quia fuit Papa deceptus,
& omnia narrata habent vim conditionis, *ve-
ris existentibus prænarratis*. & nisi verificentur
78 ruit ✝ gratia, l. vniuersa, C. de diuersis rescri-
ptis,

ptis,cap.2.cap.super litteris,20. c. postulasti,
21.de rescript.latè Feli.in cap.quod super his,
nu.3.& seq.de fid.instrum.& in cap.fin. à nu.3.
de præsumpt.Rota decis.20.ad med.de præben.
in nouis. Decius cons.142.num.6. Socin.cons.
164.nu.6.lib.2. Ripa post alios in d.cap.2. de
rescriptis. Mohedan.decis.35. nu.1. de renun-
ciatione. Puteus decis.245. nu.1. lib.1. Capu-
taq. decis.39.& 240.par.2.Cæsar de Grass.de-
cis.1.nu.3. de rescript.& decis.12. nu.1. & per
totam, de probationibus, & decis. 20. num.1.
eodem titulo.Rota decis.176.nu.4. & 412.nu.
1. par.1.diuersor. Neque in hoc casu intraret
effectus manus appositionis,vt dicam in gloss.
52.limit.2.

79 Narratiua namque est pars gratiæ. ✝ Ægi-
dius Bellamera decis.76.post medium, vers.*Et
si teneremus*.Rot.decis.9.nu.6.de præbend. in
antiquioribus Risignet.Caputaq.decis.271.nu.
3.par.1.& decis.39. nu.2. par.2. Achil.decis.2.
nu.3.de probation.

Quinimmo sola narratiua vacationis in
80 mense ✝ reseruato dispositiue facta, operatur
vt omnis gratia,& eius clausulę,restringantur
ad reseruationem: & non valet prouisio, si re-
seruatio non verificetur, ita quod neque in
isto casu possit suffragari clausula,*Vel alio quo-
uis modo,&c.*quia restringitur, ne contradicat
expressis,vt tradit in terminis Acchil.de Gras.
decis.1.de præbendis,nu.1.& per totam. Cas-
sador.decis.5. de præbendis,nu.3. & fuit deci-
sum in causa Corduben.Cãtoriæ,5.Maij 1559.
& postea latissimè in vna Virdunen. Canoni-
catus coram R.P.D.meo Pamphilio Rotæ De-
cano 19.Iunij 1595.per totam illã decisionem.
& coram eodem in Romana Clericatus S. Pe-
tri 27.Nouembris 1602. vbi aliæ plures citan-
tur decisiones. Et dixi in glos.32.nu.9.

81 Item quia aliter via fraudibus aperiretur;✝
quod fieri non debet,l.in fundo,38. vers.*neque
malitijs*, ff.de rei vendicatione,l.1.§.penul. C.
de Latina libertate tollenda, c.sedes, 15. cap.
ex tenore,16.de rescript.Et nemo ex suo dolo,
seu fraude commodum reportare debet, l. hæ-
res meus,76.§. quod infra, ff.de condit. & de-
monst.cap.nobis, 27. de simonia. Hyppolitus
de Marsilijs singulari 177.malitijs.Boerius de-
cis.287.nu.1.Acchilles in cap.1.Prætorum, gl.
de cuya mano, nu.1. cum seqq.vbi plura.

Neque obstat, quod in dicta decisione Hi-
spalen. portionis fuerat narratum, quod be-
neficium erat deuolutum, & nihilominus fuit
resolutum, quod gratia substineri deberet in
vim præuentionis,quia deuolutio locum non
habebat.

Quoniam in casu dictæ decisionis fuit nar-
rata Papæ veritas facti,prout iacebat;scilicet,
quod dicta portio vacauerat de certo mense,
& anno, & cum spectaret prouisio ad Archie-
piscopum,& Capitulum Hispalen. insimul, di-
scordes fuerunt, & propterea prouisio non te-
nebat,& ad Papam deuoluta erat, &c. Ex quo
facto constitit Papæ, qualiter deuolutio non
intrabat, nec ratione discordiæ inter Archie-
piscopum, & Capitulum,quia de Iure talis de-
uolutio non inuenitur; nec ratione lapsus sex
mensium, quia à tempore vacationis narratæ
vsque ad tempus gratiæ lapsi non fuerant. Et
quamuis fuit dictum,quod propterea prouisio
erat deuoluta; hoc non nocet. Quia est error,
82 ✝ & falsitas in iure dicere, quod propter di-
ctam dissentionem Episcopi, & Capituli causa-
retur deuolutio;ex quo nulla oritur subreptio,
83 ✝ cum Papa non possit decipi in his,quæ sunt
Iuris. Felin.in cap.super litteris,nu.8. vers.*Se-
cunda regula*,de rescriptis, Rot.decis.75.de re-
scriptis,in antiquis, Caputaq.decis.163. nu.2.
* par. 2. *Rota decis.19.nu.1. par.1. diuersor.*
Et vide, quæ dicam in gloss.45.in princ. ante
fin.vers.*Quo fit,vt quando collatio.*

Sicut nec est necesse narrare qualitates,quæ
84 in Iure consistunt; ✝ sed solum quæ consistunt
in facto; vt ex illo ius resultet. Rota decis.13.
nu.2.ad fin. & nu.fin.de rescript.in antiquiori-
bus. Bald.in cap.cum ordinem,num.17. de re-
scrip.Ægidius Bellam. decis. 488.*si impetrans*,
ante finem.Rom.singulari 37.*vtrum nobilis*,in
fin. Cassador.decis.12.nu.8. de præbendis. Ca-
putaq.decis.49.nu.4.& 5.par. 1. & fuit dictum
in d. decisione Hispalen.

Ratio est, quia Papa Iura omnia in scrinio
85 ✝pectoris sui censetur habere,l.omnium,C.de
testamentis, c.1.de constitution.lib.6.vbi Go-
mezius nu.99.cum seqq. bene declarat, quali-
ter intelligatur. Et ideò semper censetur con-
86 siderare Ius commune,✝quando respondit, gl.
fin. in fin. in cap.consultationi, de temporibus
ordinationum,glo.in verbo, *consultationem*, in
cap.ex tua, de filijs Presbyterorum,c. ex mul-
ta,in princ.de voto.Cardin.in clem.fin.sub nu.
1. vers.*secundo oppono*, de præbend. Felin. cum
alijs in c.1.nu.17.de constitutionibus.

* *Pro quo facit, quod sufficit si reus propo-
nat factũ, ex quo possit exceptio resultare, li-
cet exceptionẽ non opponat, quia est perinde
ac si opposuisset, & Iudex ex suo officio potest
illum absoluere. Bart.in l.1.nu.6. & 7.ff.de ex-
ception. Afflict.decis.354.nu.10.*

Declaratio autẽ supradicta procedit,quan-
87 do in facto ✝ esset deceptus Papa propter falsi
suggestionem; quia tali casu cessaret præuen-
tio ex supra deductis.

* *Pro quibus est considerandum, quod si lit-
teræ incipiunt, *Dudum siquidem, &c.* quod
tunc gratia principaliter fundatur in reserua-
tione, cum dicta reseruatio narretur in præ-
fatione à qua tota dispositio regulatur, l. fin.
ff.de hæred.instit. & dico in §.7. procem. num.
122. & 192. Ac consequenter tunc non præsu-
mitur intentio præueniendi ex supradictis.

Et multo minus si in dictis litteris sit appo-
sita clausula,*Dummodo eius dispositio ad nos hac*

vice pertineat, quæ excludit omnẽ præueniendi intentionem, ac restringit totam gratiam ad reseruationem. Ordinarijsque suam præseruat collationẽ eo ipso quod pro illa vice collatio non pertinet ad Papam, tanquam de beneficio reseruato, vt bene tradunt Francis. Pauin. in tract. de offic. & potest. Capit. sede vacãte prę ludio 7. sub n. 18. vers. *Præterea etiam*. Simonet. de reseruat. c. 61. nu. 1. & 3. & fuit decisum in vna Ianuen. Canonicatus, 14. Octobris 1569. coram Oradino, & in Aquilana beneficij, 6. Februarij 1604. coram Ludouisio.

88 Similiter, quamuis de Iure sit necessarium † vt deuolutio perueniat ad Papam, quod ascendat gradatim per omnes Inferiores, & probetur negligentia cuiuslibet per lapsum semestris, quod eorum cuilibet conceditur, c. licet, de supplen. negligen. Prælatorum, cum allegatis in §. præcedenti post principium, & Rebuf. in concordatis, tit. de Collationibus, §. si quis vero, gloss. verbo, *contrauenerint*, & tetigi in §. 3. procœmiali praeced. nu. 4.

89 Et in dubio non præsumatur, † velle concurrere Papam cum Inferioribus; vt fuit resolutum in vna Calciaten. dimidiæ portionis, 17. Decemb. 1582. coram Orano, & ex supradictis.

Tamen, si in supplicatione narretur veritas, 90 † & à quo tempore beneficium vacauit: & ex narratiua constet, quod non fuerint lapsa omnia semestria cunctorum inferiorum, & nihilominus Papa concedat gratiam, erit valida Iure concursus, & præuentionis: quia potest Papa concurrere cũ Capitulo, Episcopo, Archie-
91 piscopo, & Legato. † Rebuff. vbi supra, verbo, *deuolutio*, & in praxi, tit. de deuolutionibus, nu. 31. dicẽs, quod pauci hoc intelligunt. Rota iũcta additione Papazon. decis. 3. nu. 6. de off. legati, in nouis. Mandos. in reg. de annali, q. fin. nu. 6. Crescen. decis. 1. nu. 5. de dilationibus. Vbi etiam dicit, quod licet Ordinarius possit pro-
92 rogare † tempus ad præsentandum concessum patrono; tamen illa prorogatio tenebit in sui
93 præiudicium, non verò in præiudicium † Papæ concurrẽtis in deuolutione cum quolibet Ordinario. Et licet in fine dicat, quod hoc aliquibus Dominis non placuerit, nec fuerit benè discussum; ego tamen verum esse reor; quia inferior nullo modo potest facto suo præiudicare
94 † superiori; nec illius manus ligare, cap. cum inferior, de maiorit. & obedien. Clement. ne Romani, in princ. de elect. cum alijs.

His congruit, quod quamuis beneficia vacantia in Curia, si infra mẽsem non conferan-
95 tur à Papa, eorum collatio deuoluatur † ad Ordinarios, iuxta cap. statutum, de præben. lib. 6. Papa tamen iure pręuentionis poterit etiam
96 illa conferre post deuolutionem: cum concurrat cum quolibet Ordinario. Io. And. in d. cap. statutum, nu. 1. in princ. Gemin. nu. 8.

Vnde, licet in dubio Papa non præsumatur velle præuenire ex his, quæ superius dixi; si ta-
97 men fuit narrata † veritas dictæ deuolutionis, & faciat gratiam, tunc iam constabit de intentione præueniendi, & ex Iure pręuentiuo sustinebitur eius gratia. Idemq; est dicendum in casu c. si Apostolica, 35. de præbend. eod. lib. 6. De quo, & de d. cap. statutum, eod. tit. latius tractabo in §. seq. & ibi dicam, an hodie illæ constitutiones sint abrogatæ, vel non.

Arbitror tamen quod dicta exceptio, quod Papa in dubio non habuerit intentionem præueniendi, difficile admittetur in via executiua
98 † ad impediendam executionem litterarum Apostolicarũ, quo ad immissionem in possessionem, ex quo requirit altiorem indaginẽ, & titulum concernit. Abb. in c. cum olim, n. 15. de causa possessionis. Aym. cons. 258. n. 5. & cons. 311. n. 1. & per tradita in l. 2. C. de edicto D. Adriani tollen. vbi Bal. n. 42. Dec. n. 19. Et in alio proposito dicã in gl. 15. §. 1. ante fin. Super quo tamen plurimum valebit iudicãtis arbitrium, pensatis & cõsideratis omnibus circũstantijs.

SVMMARIA. §. 5. PROOEMIALIS.

1 *Regula nostra 8. est facta per viã legis generalis.*
2 *Reg. 8. extinguitur morte Papæ illius conditoris.*
3 *Ad tempus quod prohibetur, post illud permittitur, & è contra, & nu. 4.*
5 *Constitutio non est perpetua, quando restringitur ad certum tempus.*
6 *Lex limitata limitatum habet effectum.*
7 *Actus nullus operatur vltra intentionẽ agentis.*
8 *Beneplacitum ad Papæ, est facta reseruatio reg. 8.*
9 *Beneplacitum Papæ extinguitur morte illius, non tamen beneplacitum Sedis Apostolicæ, & n. 10.*
11 *Sedes Apostolica minus potest deficere quam Sol, & Luna.*
12 *Reseruatio nostra reg. an sit realis, vel personalis.*
13 *Alternatiua acceptata est personalis.*
14 *Voluntas morte finitur.*
15 *Aliud est reseruare dispositioni Papæ, & aliud Sedis Apostolicæ.*
16 *Regula 8. euanescit renunciatione Papæ, & nu. 23. & nu. 28. dicitur quid sit de priuatione.*
17 *Pontifices maximi, qui Papatui renunciarunt, enumerantur.*
18 *Clemens I. quare fuit bis nominatus Papa.*
19 *Celestinus V. dedit causam c. 1. de renunciat. lib. 6.*
20 *Causa, quare plures Pontifices Maximi renunciarunt Pontificatui remissiuè.*
21 *Renunciare Papatui, est de raro contingentibus, & casus coruo albo rarior.*
22 *Carolus V. Imp. renunciauit Imperio, & Regnis.*
24 *Renuncians habetur pro mortuo.*
25 *Renocatio procuratoris per mortem, vel per renunciationem, pari passu ambulant.*
26 *Mors ciuilis æquiparatur naturali quo ad renunciantem.*
27 *Paria sunt obire, vel Papatui renunciare.*
29 *Lex an debeat esse perpetua, & nu. 30. & 31.*

Lex

32 *Lex quod sit perpetua, respicit quod frequenter accidit, non tamen est de substantia.*
33 *Cancellaria regulæ, non dicuntur Constitutiones locales, sed ligant vbique.*
34 *Cancellariæ regulæ quare sic appellentur.*
35 *Cancellariæ regulæ dicuntur Canones, & leges.*
36 *Papa ex humilitate facit regulas suo dumtaxat tempore duraturas, vel ne ab alio reuocentur.*
37 *Lex, illius conditore viuente magis afficit, & fortior sit, & nu.38.*
39 *Mitius agitur cum lege, quam cum homine.*
40 *Dubia concernentia regulam Cancellariæ ante omnia disputantur.*
41 *Papa quilibet facit regulas Cancellariæ in crastino die assumptionis.*
42 *Regulæ Cancellariæ reuiuiscunt cum nouo Papa ad instar Phœnicis, & eædem ferè semper sunt.*
43 *Regulæ Cancellariæ ideò publicantur, vt appareat de intentione Papæ volentis illas approbare.*
44 *Papa dicitur assumptus, quando est electus, licet non sit coronatus.*
45 *Mensium reseruatio cessat per obitum Papæ, & num.46.*
47 *Indultum Regis Scotiæ quomodo intelligatur.*
48 *Mensis Ianuarij Sede Apostolica vacante, spectat ad Ordinarium.*
49 *Indultum conferendi beneficia vacantia in mensibus Apostolicis, qualiter intelligi debeat.*
50 *Mensem ad ordinarium expectatiua concessa, non intelligitur de mense Ianuarij ordinario ratione vacationis Sedis Apostolicæ, & nu.51.*
52 *Dictio, Quomodolibet, facit comprehendi in expectatiua mensem ordinarium ratione alternatiuæ.*
53 *Reseruatio nostra regulæ dormit etiã post assumptionem Papæ vsque ad renouationem illius.*
54 *Publicatio Regularum Cancellariæ non est necessaria, vt ligent.*
55 *Reseruatio cum decreto est gladio ancipite penetrabilior.*
56 *Clausula, Ex tunc suo tempore duraturas, quid importet.*
57 *Acceptatio facta eadem die, quo fiunt regulæ Cancellariæ, an suffragetur, & nu.58.*
59 *Nauarrus in cons.31. de præbendis, frustra se fatigauit.*
60 *Beneficium vacans Sede Pontificia vacante, & non prouisum nisi post editionem regulæ nostræ, an incidat in reseruationem, & nu.71.*
61 *Qualitas adiuncta verbo, regulatur secundum tempus verbi.*
62 *Regula nostra loquitur de beneficijs vacaturis, non verò de vacantibus.*
63 *Reseruatio est Ordinarijs præiudicialis.*
64 *Vacans nunc, dicitur etiam in futurum vacare.*
65 *Vacauit, verbum, capit beneficium vacans.*
66 *Vacatura, verbum in materia reseruationis capit tunc vacantia.*
67 *Mens Papæ est consideranda ad inspiciendum, si verbum, Vacaturum, capiat beneficium tunc vacans, & nu.70.*
68 *Papa cum facit regulam nostram, illam restituit ad pristinum statum.*
69 *Impossibile est, quod Papa habeat notitiam vacationis omnium beneficiorum Orbis, cum primum vacant.*
72 *Ordinarij collatores semper sunt diligentes in conferendo.*
73 *Diligentia semper prodest.*
74 *Reseruatio regulæ nostræ aliquando extenditur ad beneficia prius vacantia; quia sic Papa declarauit; non tamen ad illa, in quibus Ius ad rem quæsitum fuerit, & nu.75.*
76 *Ordinarius an possit prouidere Sede Pontificali vacante, beneficium quod vacauit ante obitum Papæ, & non fuit ab ipso collatum.*
77 *Reseruatio nostræ regulæ est limitata ad beneplacitum Papæ.*
78 *Regula spirante spirat reseruatio, & intrat Ius commune dispositio.*
79 *Beneficium si semel sit reseruatum, an duret semper reseruatum ex noua causa, & n.80. & 94.*
81 *Regula de Infirmis, non intrat si facta renunciatione beneficij in manibus Papæ intra 20. dies decedat Papa, & postea resignans.*
82 *Paria sunt vacare beneficium Sede Pontificali vacante, vel viuente Papa, si de illo non disposuit, & nu.83.*
84 *Regula 10. Cancellariæ exponitur, & nu.85.*
86. *Effectus causatus à Regula non expirat expirante regula, & nu 89.*
87 *Beneficiũ vacans in mense reseruato, Papa viuente iam incidit in reseruationẽ, & nu 88. & 89.*
90 *Beneficium vacans de tempore, quo regula non est in rerum natura, non incidit in reseruationem, & nu.91.*
92 *Mortuo Papa si vnus intrat in familiaritatem Cardinalis, & exit ante nouam creationem alterius, non adest reseruatio, & nu.93. & 94.*
95 *Mortuo Papa an Episcopi collatio facta ante notitiam mortis teneat, si beneficium vacauit in mense, qui viuente Papa erat reseruatus, & num.119.*
96 *Regula de verisimili notitia habet locum in collatione ordinaria, & num.122. dicitur quomodo procedat.*
97 *Absenti seruo, libertas data non prodest ante habitam notitiam.*
98 *Absens electus de dignitate Patriciatus, non liberatur à patria potestate ante scientiam electionis.*
99 *Absenti non suffragantur priuilegia ante notitiam, & nu.100. & 104.*
101 *Absenti non prodest Iurisdictio data ante præsentationem commissionis, nec mandatũ, & n.102.*
103 *Vicarius Episcopi potest post obitum Episcopi ante scientiam mortis beneficia conferre.*
105 *Episcopus conferens beneficium, quod alias esset reseruatum, ante notitiam obitus Papæ, dolo carere non videtur.*
106 *Opinio, & communis reputatio attenditur.*
107 *Collatio facta de beneficio reuera vacante tenet*

quamuis collator, ac ille, cui confertur, ignorent vacationem.

108 *Absenti facta collatio, tenet ante notitiam.*

109 *Veritas potissime attenditur in beneficialibus.*

110 *Absenti prodest restitutio à Principe concessa ante scientiam.*

111 *Sententia lata super declaratione notorietatis sustinetur, quamuis tunc in actis non constet de illa, si postmodum probatur. Idem in processu facto per contumaciam, & nu.112.*

113 *Sententia tenet, quamuis procuratoris mandatum non sit productum, si re vera erat concessum, & postea producitur.*

114 *Absolutio à censuris quando suffragatur ignoranti.*

115 *Collatio facta à Capitulo suspenso, tenet, si de illo tempore erat absolutus, licet notitiam veram absolutionis non haberet.*

116 *Reseruatio ligat ignorãtes; & ideò extinctio illius debet suffragari etiã ignorantibus, & nu.117.*

118 *Contrariorum eadem est ratio, & nu.119.*

120 *Electores, & collatores, an possint eligere, & conferre in euentum, quod sedes Apostolica vacet, & nu.121.*

123 *Regula de verisimili notitia potissimè fundatur in euitando voto captandæ mortis.*

124 *Exemplum adducitur de ligato manibus, qui scribere non potest; tamen si ligatura dissoluitur, ministerio proprio scribit, non ministerio dissoluentis.*

125 *C.si Apostolica, de præbend. lib. 6. in medium adducitur; & explanatur vsque ad nu.147.*

126 *Reseruatio vacationis apud sedem limitatur per d.c.si Apostolica, & nu.127.*

128 *C.si Apostolica, derogatũ non reperitur, & n.132.*

129 *Constitutio generalis numquam derogat casibus specialibus alterius legis, etiamsi excipiat aliquos casus, & nu.130.*

131 *Lex noua loquens in vno casu extenditur per legem antiquam.*

133 *Reg.10.Cancell. non procedit in Parochialibus.*

134 *Regula 5.Cancellariæ est limitanda iuxta terminos c.si Apostolica.*

135 *Assertio, quod beneficium semel affectum semper remanet affectum, non procedit in Parochial.*

136 *Concilium Tridentinum sess. 24. de reform. c.18. declaratur iuxta terminos c.si Apostolica.*

137 *Parochialis vacans extra Curiam in mense reseruato potest conferri ab Ordinario in casu c.si Apostolica.*

138 *C.si Apostolica, an procedat in alijs reseruationibus, quo ad parochiales.*

139 *Dispositio c.si Apostolica, est fauorabilis.*

140 *Vacatio diuturna periculum affert animabus.*

141 *Vacare censentur in Curia omnia beneficia reseruata.*

142 *C.statutum, de præbendis. lib. 6. an procedat quo ad alias reseruationes, præter vacationem apud sedem.*

143 *Abbatis Lappi, & aliorum dictum discutitur.*

144 *Deuolutio nõ datur sine culpa, & mora inferioris*

145 *Papæ nullum tempus assignatur ad conferendam beneficia, & nu.146.*

147 *Vacatio Parochialis quando contingit in Curia, Sede Apostolica vacante, à principio competit Episcopo illius dispositio.*

148 *C.statutum, de præbendis, lib.6. est abrogatum, licet aliqui dubitent, nu.149. & 150. & num. 151. & 152.*

153 *Leges plures abrogatæ sunt inserta corpori Iuris ciuilis.*

154 *Procemium libri 6. dicens, quod non recipiantur aliæ constitutiones, nisi insertæ in illo libro; qualiter intelligatur.*

155 *Derogatæ leges, & Canones allegantur pro interpretatione, aut inductione, aut ratione.*

156 *Extrauagans, an dicatur facere Ius commune.*

157 *C. statutum, de præben. in 6. hodie etiam locum habet in Gallia.*

158 *C.statutum, de præben. in 6. licet derogatum non esset, difficile posset hodie practicari quo ad parochiales stante Concil. Trident.*

159 *Concordata Germaniæ trahunt originem à dispositione d.c.statutum, & nu.160.*

§.5. PROOEMIALIS.

REGVLA EB nostræ reseruatio li-
1 cet sit facta per viam legis † ge-
neralis, prout aliæ regulæ Can-
cellariæ, vt docuit Geminianus
in cons. 93. Clemens VII. ante
n.1. Frãcis. Pauinus in procemio
extrauagantium, vers. *Regulæ Cancellariæ*. Fe-
lin. in cap. 2. sub nu. 46. vers. *Regulæ Cancellariæ*,
vbi recedit ab Ancharano contrarium tenen-
te, de rescriptis. Gomezius in procemio regu-
larum Cancellariæ, q. 2. num. 7. vers. *In contra-
rium vero pro parte*, & nu. 8. cum seqq.

Perpetua tamen non est: quia extinguitur
2 † morte cuiuslibet Papæ illam promulgantis
ex quo in proœmio regularum Cancellariæ di-
citur, quod facit regulas, *Ex tunc suo tempore
duraturas*. Et sic per obitum illius, & post tem-
pus eius extinguuntur, ac expirant, & moriun-
tur cũ authore suo. Milius in suo repertorio,
verbo, *reseruatio*, vers. finali. Caputaq. decis. 58.
nu. 3. & decis. 214. nu. 4. p. 2. & decis. 41. num. 7.
p. 3. Gomezius in procemio regularum, q. 1. nu.
2. Puteus decis. 92. In vna Corduben. n. 3. lib. 2.
Paris. cons. 49. *ad primum videtur*, nu. 8. lib. 4. &
cons. 18. nu. 7. & 14. eodem lib. 4. latè Flaminius
Paris. de resignatione, lib. 11. q. 2. nu. 31.

Quod enim ad tempus prohibetur; post il-
3 lud tempus † permittitur, l. final. C. de legatis,
l. Titia, 34. §. final. vbi notat Bart. ff. de legat. 2.
l. in tempus, 62. ff. de hæredibus instituen. gloss.
verbo, *donec*, in clement. 1. de decimis. Decian.
cons. 597. nu. 4. & 5. Caputaq. decis. 23. num. 2.
par. 2. Simoneta de reseruat. q. 58. nu. 13. & 14.
latè Parisius in terminis nostræ regulæ cons.
18. nu. 7. cum 8. seqq. lib. 4.

Sicut

Sicut è contra conceſſum ad tempus poſt
4 tempus ✝ prohibetur d.l.in tempus, 62. ff.de
hæred.inſtituen.cap. Donatum,in fi.1.quæſt.7.
Rota Beſigneti deciſ.15. nu.1. de procuratori-
bus. Dec.conſ.386.nu.3. Cæſar de Graſſis de-
✱ ciſ.4.nu.7.de couſtit.;* Cumulat deſuper quã-
plura Peregrinus de fideicommiſſis, art. 52. ex
nu.3.& latius Surdus deciſ.Mantuana 75.nu.5.
cum ſeqq.Tiraquell. de retractu conuentiona-
li,§.1.gloſ.2.ex nu.46.cum multis ſeqq.*
Nam quando Papa non exprimit in Conſti-
tutione,quod ſit perpetua,ſed quod duret cer-
5 to tempore limitato; ✝ talis Conſtitutio non
ſe extendit vltra illud tempus,c.non eſt vobis,
11.& ibi gloſſ.verbo,*donec*,de ſponſalibus. Do-
minicus Geminianus conſ.93.nu.4.5. & 6. vbi
plura.Simoneta d.quæſt.58. nu. 13.
6 Limitata enim lex limitatum ✝ habet effe-
ctum, l.age cum Geminiano, C.de tranſactio-
bus,l.cum ſeruo,63.ff.de contrahen.empt.c.1.
de ſepulturis. Caſſadorus deciſ.36. nu.5. ſuper
regulis. Milius in dicto repertorio,verſ.*reſer-
uatio facta per regulas*, in fin.latè Felin.in cap.
cum ordinē,6.de reſcriptis,n.4.& 5.& 6.vbi in
propoſito cumulat 36.illationes ſatis vtiliter,
ad quas ſemper recurre. Pariſ. loquens de re-
ſeruatione conſ.33.nu.58.vol.3.& conſ.18. nu.
7. vol.4.
Nullusq. actus operatur vltra intentionem
7 ✝ agentium,l.non omnis,ff.ſi certum petatur,
cap.fin.de præbendis. Rota deciſ. 14. nu.3. de
conceſſ.præben.in nouis. Aucudanus reſponſo
12.per totū.Pariſ.conſ.18.n.11. lib.4.vbi n.19.
dicit,quod expiratio noſtræ regulæ eſt fauora-
bilis, cum per eam fiat reductio ad primū ius.
Præterea quia noſtra regula 8.ſemper fit vſ-
que an Papæ illam facientis beneplacitum, &
8 voluntatem, ✝ vt in ipſa diſponitur, & latius
dicam in gl.12.Quando autem aliqua diſpoſi-
tio cantat ad beneplacitum Papæ, tunc per
9 eius obitum, ✝ per quem ipſius beneplacitum
omnino extinguitur, eo ipſo expirat, tex.in c.
ſi gratioſe,5.de reſcriptis,lib.6. vbi ſecus eſſe
10 dicit, ſi dicat ad Apoſtolicæ ✝ ſedis beneplaci-
tum. Tunc enim,quia ſedes ipſa non moritur,
durabit perpetuo; niſi à ſucceſſore fuerit reuo-
cata. Vbi dicit Philippus Probus num.2.quod
11 ſicut Sol,& Luna ✝ nunquam deſinent eſſe, itá
nec ſedes Apoſtolica. Et quod beneplacitum
euaneſcat morte Papæ, vide per Calderinum
conſ.3.n.1. de reſcript. Felinum in c.ex literis,
nu.9.verſ. *ſed pro vtili intelligentia*,& nu.10.de
reſcript.Simonet.de reſeruat.q.47.num.1.& 2.
Puteus deciſ.404. in vna Neapolitana,lib.1.&
deciſ.154.nu.5.lib.2.Couarr.lib.3.variar.c.15.
nu.2.Gozadin.conſ.22.num.10.Menochius de
arbitrarijs, lib.1. quæſt.69. nu.5.& ſeqq.
Vnde quatenus Mohedanus deciſ. 29. nu.1.
de præbendis,dicit,quod noſtra regula conce-
dens quatuor menſes Ordinarijs eſt realis, &
12 non perſonalis: ✝ eſt intelligendus reſpectu
Ordinariorum; ſecus vero reſpectu Papæ.
13 Sic alternatiua acceptata eſt perſonalis: ✝
vt Panuinus tradit in tractat. de officio & po-
teſtate Capituli,parte 1. quæſt.10. nu.23. ante
medium.Nauarr.conſ.31.nu.2.de præbendis,&
dixi in gloſſ.50.poſt princ.
14 Prout etiam voluntas Papæ eius morte ✝
finitur, l.4. ff.locati, l.centeſimis, 46. §.fin. ff.
de verbor. obligationibus, l.vxor, 4. §.Scæuo-
la, ff. de legat.3. & vbique omnes aſſeuerant.
Hyppolitus in rubrica de probationibus,num.
251.Antonius Gomezius lib.1. variarum, de
ſubſtitutione fideicommiſſaria,num.27.& cap.
6.de tranſmiſſione hæreditatis, nu. 2. verſ. *ſed*
iſta ratio,Menochius de arbitrarijs lib.2. cent.
5.caſu 498. nu.33. & de præſumptionibus, lib.
4.cap.40.nu.6.Io.Gutierrez in practicis quæſti
lib.3.quæſt.11.nu.20.
15 Huc pertinet, quod aliud ✝ eſt, ſi Papa
dicat, Reſeruamus nobis, & aliud ſi dicat,
Sedi Apoſtolicæ. Imola in clement. 1. not. 1.
de probation. Aeneas de Falconibus in tract.
de reſeruation.par.4.principal. effectu 6. num.
12. in fine.
Pari etiam ratione regula noſtra euaneſce-
16 ret, ſi Papa renunciaret ✝ Papatui, prout re-
nunciare poteſt,cap.1.de renunciatione, lib.6.
vbi tradunt omnes,gloſſ.verbo, *vt non ſuccede-*
ret,in fi.in cap.non autem,7.quæſt.1. cum alijs
congeſtis per Flaminium Pariſium de reſigna-
tione,lib.2.q.1.nu.4.
Fuerunt namque plures Papæ, qui Papatui
17 ceſſerunt, ✝ ac renunciarunt: quorum primus
fuit, Diuus Petrus, cui ſucceſſit Clemens.
Deinde Clemens,cui ſucceſſit Linus,de quibus
loquitur tex.in cap.ſi Petrus, 8.quæſt.1. vbi gl.
verbo, *aut ligandi*, narrat, qualiter poſtea ite-
18 rum ✝ ſucceſſit Clemens poſt Lini, & Cleti
obitum. Cyriacus tertio loco renunciaſſe fer-
tur; cui ſucceſſit Antheros. Poſtea Marcelli-
nus quarto loco ceſſit, necnon Liberius; cui
Felix ſucceſsit. Ac iterum aſſumpto eodem
Liberio de nouo, & vice ſecunda renunciante
aſſumptus fuit Leo Nonus; vt ſcriptum poſt
alios reliquit Gomezius in reg. de Infirmis re-
ſignantibus quæſt.1. nu.9. & Ioannes Burgun-
diæ in ſuo tractatu de renunciatione Papæ;
Auguſtinus Triumphus in tract. de poteſtate
Eccleſiaſtica,quæſt.4.art.8.
19 Poſtremo Celeſtinus Papa V. ✝ cauſam de-
dit, vt Conſtitutio illa Bonifacij Octaui, de
qua in dicto capitulo primo de renunciatione
lib.6. ſtatueretur. Seu potius, vt ipſa cantat,
ne conſtitutio deſuper facta ab eodem Cele-
ſtino Quinto per temporis curſum obliuioni
daretur, aut in dubitationem deduci contin-
geret,ipſam inter alias Conſtitutiones ad per-
petuam rei memoriam, prædictus Bonifacius
redigendam duxit.
20 Cauſas etiam, ✝ quare ſupradicti Pontifi-
ces renunciauerint Pontificatui maximo, vide

per. Flaminium Parif. in d. tractatu de resignat. lib. 2. quæst. 1. à nu. 11. cum seqq. & rursus plura dicit lib. 7. quæst. 5. per totam.

21 Et quamuis hoc rarò † contingat, vt firmat
Bonifatius Vitalin. in clement. ne Romani, §. sane, nu. 39. de electione, & iste sit casu coruo rarior albo, vt dicit Gomezius in d. reg. de infirmis resignan. q. 1. nu. 9. in princ. & assueuerat Mandosius in proœmio regulæ 19. ante finem, quod tales renunciationes de Papatu, vel Imperio recesserunt ab Vrbe, & ab Orbe.

Quare, quod antiquis contigisse temporibus legimus, non potest hodie in modernis Pon-
22 tificatibus euenire? prout nuper † contigit.
Nam Inuictissimus Carolus Quintus Imperator noster longè ante eius obitum renunciauit Imperio ac Regnis.

Renunciante igitur Papa statim eius Regu-
23 læ Cancellariæ expirabunt, † quia fuerunt factæ suo tempore duraturæ, quod per renunciationem fuit consumptum, & terminatum, l. statuliberum, 11. §. Stichũ, ff. de legatis 2. l. Titia, la prima, §. fin. ff. eodẽ titulo. Decius cons. 697. superiori anno, nu. 4. & 5. cum supra relatis.

Similiter renuncians habetur quo ad hunc
24 effectum pro mortuo. † Rota decis. 28. de procuratoribus, in nouis. Card. nu. 13. Vitalin. nu. 3. in clement. fin. de procuratoribus, dicentes quod dicta clementina finalis, quatenus dicit, quod procurator constitutus à Prælato reuo-
25 catur per eius mortem, † procedit etiam per
renunciationem; glos. per tex. ibi, in cap. si Episcopus, verbo, *mortem*, de supplen. negligentia Prælatorum, lib. 6. gl. in cap. susceptum, verbo, *non morte*, de rescriptis, eodem lib. 6. Anton. de Butr. in cap. veniens, nu. 27. de renunciatione, Parisius cons. 143. num. 19. vol. 4. Puteus decis. 354. sub nu. 2. & nu. 4. lib. 3. & cons. 98. num. 16. lib. 4.

26 Nam in hoc mors ciuilis † æquiparatur na-
turali, gl. in cap. si propter tua, verbo, *vacabit*, de rescriptis, lib. 6. l. Deo nobis, & ibi Bal. nu. 8. C. de Episcopis, & Clericis. Natta cons. 281. nu. 8. Rota decis. 92. nu. 2. parte 2. diuersorum. Mandos. in regula 30. de verisimili notitia, quæst. 7. nu. 4. & 5. cum sequentibus, Flaminius Parisius de resignatione lib. 1. quæst. 4. ex nu. 6. & sequentibus, & lib. 10. quæst. 4. nu. 3. Franciscus Castracanus de societate officiorum Romanæ Curiæ, quæst. 73. nu. 12. 19. & 28.

27 Pariaq. sunt, Papam obijsse, † vel Papatui
renunciasse; vt in specie probatur in clementina ne Romani, §. sane, iuncta glos. verbo, *moriente*, de electione. Felin. in cap. licet vndique 3. sub num. 2. ad medium, vers. *Et ex dicto Bartoli*, de off. delegati.

Et in nostris terminis, quod Regulæ Cancellariæ expirent renunciatione, sicut morte naturali Papæ, tradunt Parisius cons. 19. *mortuo Episcopo*, nu. 9. 10. & 11. lib. 4. Mandosius in regula 30. de verisimili notitia, quæst. 7. nu. 14. & 15. cum allegatis per eum, Aeneas de Falcon. de reseruatio. q. 5. princ. §. 1. nu. 8.

Eisdem etiam rationibus idem dicendum esset, si daretur casus; (quod Deus auertat)
28 vbi Papa remoueretur, † seu priuaretur; vt
in terminis consuluit Geminianus cons. 91. sub num. 10. vers. *quod autem tempus Petri Lunæ expirauerit*, gloss. in d. cap. si propter, verbo, *vacare*, de election. in 6. Aeneas de Falconibus vbi supra d. q. 5. princip. §. 1. nu. 9.

Neque obstat dicere quod regulę Cancellariæ non sint leges generales, ex quo sunt tem-
29 porales, & lex debet esse perpetua, † l. edita;
ibi *perpetui edicti*, C. de edendo. Archidiaconus in cap. Donatum, 1. quæst. 7. nu. 2. Nicolaus Milius in suo repertorio, verbo, *lex*, vers. 2. Mandos. in reg. 9. q. 5. prope num. 2.

Quia respondetur, quod non est de essentia legis, vt sit perpetua; sed potest esse tempora-
30 lis, † & nihilominus erit lex generalis, & ge-
neraliter ligabit, quia hoc est positum in voluntate Principis, tex. in cap. fin. in fine, ibi, *nostris volumus exulare temporibus*. de rescriptis, lib. 6. dict. cap. non est nobis, & gloss. ibi verbo, *donec*, de sponsalib. l. 1. §. fin. de officio Præfecti Vrbis, gl. per tex. ibi in d. cap. Donatum, gl. 2. 1. quæst. 7.

Ideo non inuenitur tale requisitum in c. erit autem lex, 4. distinctione, vbi enumerantur decem requisita, quæ lex habere debeat, cui conuenit l. 8. & 9. tit. 1. Partita 1. l. 1. tit. 1. lib. 2. recopilationis, vbi latè glossographi.

Nihil enim refert ad vniuersalitatem legis,
31 quod lex sit temporalis; † quia in hoc volun-
tas condentis attenditur; à qua sola pendet, quod sit temporalis, vel perpetua; vt in specie regularum Cancellariæ docuerunt Geminianus in d. cons. 91. Clemens 7. nu. 4. & 5. & 6. cum sequentibus; Gomezius in proœmio regularum, q. 2. sub nu. 12. vers. *non obstat*.

Ad Archidiaconum cum supra allegatis respondeo, quod illud respicit, quod frequenter
32 contingere solet. † Nam à communiter acci-
dentibus lex solet esse perpetua; tamen si contingat fieri ad tempus, nihilominus vinculum generale constituet, cum hoc pendeat, vt dixi, ex Principis voluntate, vt Gemi. & Gomez. vbi supra. & ibid. Gomez. sub nu. 9. vers. *& licet dicantur regulæ*, respondet ad tacitam obiectionem, nempè, quod videantur Constitutiones
33 locales, † cum dicantur Regulæ Cancellariæ.
Et num. 13. dicit, sufficere fieri illarum publicationem in Cancellaria Apostolica, vt ligent
34 † extra Curiam prædictæ regulæ. Quæ quam-
uis, regulæ vocentur, & non leges, nec Capitula, nec Bullæ, nec Canones, nihil refert: quia
35 regula † est idem quod Canon, & Canon Græ-
cè Latinè regula nuncupatur, c. canon, c. regula 3. distinctione, prout & regulæ dicuntur leges, vt in titulo, ff. de regul. Iuris, in quo leges sub illo titulo collocatæ vocantur regulæ.

Dicit

Dicit etiam Alphonſus Soto gloſſator antiquus regularum Cancellariæ in proœmio poſt medium, verſ. *& ſi iſta regula deberent eſſe*
16 *perpetuæ*, quod Papa ex humilitate † facit has regulas non perpetuas, ſed ſuo tempore duntaxat duraturas: vel fortè ne nouus Papa reuocet illas.

Alia tamen, & forſan melior ratio adduci
37 † poteſt;nempè, vt tales regulæ (Papa illarum conditore viuente) magis afficiant, & fortiores fiant. Nam reſeruatio hominis, ſeu Papæ
38 viuentis potentior † eſt reſeruatione Iuris, Calder.conſ.9.ad fi.de præben. Aeneas de Falconibus de reſeruatione,4.par.principali,effectu 18. ante finem,verſ. *dicas aliud eſſe in reſeruatione iuris*.Simonet.de reſeruatione,q.19.Et
39 mitius agitur cum lege, quam † cum homine, l.Celſus,ff.de arbitris,l.6.tit.9. Partita prima, & l.33.titulo 4.Partita tertia,Felin.in cap.ſtatuimus,num.fin.in fine,de maior.& obedien. Et in hoc caſu adeſt lex viua,hoc eſt Papa conditor regularum: & Ius, ſeu lex mortua, hoc eſt ipſæ regulæ Cancellariæ: & duplex vinculum fortius eſt vno, cap. primo, de tregua, & pace,§. affinitatis, Inſtitution.de nupt.cum ſimilibus.

Sic videmus, quod quando in Rota agitur
40 hinc inde ſuper dubio † dando, ſi altera pars petit dubium concernens aliquam ex regulis Cancellariæ,ſemper tale dubium ante omnia diſputari mandatur,propter regularum maiorem potentiam & prærogatiuam; ex quo Papa author illarum viuit.

Quapropter quilibet Papa in craſtina, & ſe-
41 quenti die † aſſumptionis ſuæ de nouo facit prædictas regulas Cancellariæ,ac de nouo publicantur:per quem modernum Papam ad in-
42 ſtar phenicis † reuiuiſcũt; & veluti aquila,renouantur.Quæ noua promulgatio,ac publicatio non fit ad effectum,vt innoteſcant;cum ferè eædem regulæ ſemper ſint: ſed vt dignoſca-
43 tur voluntas † approbatoria ipſius noui Pontificis, qui ſi eas tempore aſſumptionis ſuæ ad Apoſtolatus apicem non approbaret, mortuæ remanerent,vt per Gomezium in d. quæſtio.2. proœmiali, nu.13.verſ. *verum quia morte Pontificis*, apud quem lector videre poterit alia plura circa hanc materiam. Solum enim refero,quæ concernunt pro ornatu, & intelligentia Regulæ noſtræ 8.

Et intellige, quod tunc dicitur aſſumptus Papa ad apicem Pontificatus; quando eſt ele-
44 ctus;quamuis nondum † ſit coronatus, Dominicus Geminianus per tex.ibi,in cap.fin. num. 1.de conceſſ. præbendæ, & ibi gloſ. verbo, *apicem*.gloſ.verbo, *Pontificatus*,in data libri ſexti, ad finem tituli de regulis Iuris, Alphon. Soto gloſſator antiquus in proœm.regularum,verſ. *Ex quibus ſequitur.*

Cum igitur ex ſupradictis appareat regulam iſtam extingui per obitum Papæ illam ſa-
45 cientis,& cõſequenter ceſſet reſeruatio † menſium per illam inducta, Milius verbo, *reſeruatio*,verſ.vltimo,Simonet.de reſeruatione, quæſtio.58.num.14.

Sequitur, quod vacante Sede Apoſtolica
46 † Epiſcopi liberè poſſunt prouidere beneficia vacantia in omnibus menſibus ſine aliqua diſtinctione;quia tunc ſunt obſtacula ſublata, & omnes menſes dicuntur Ordinariorum, Caputaq.deciſ.86.nu.3.lib.1.Creſcen.deciſ.3. nu. 4. de priuilegijs, Puteus deciſ.462. in vna Corduben.num.3.lib.2. Gomezius in tracta.de expectatiuis,num.10.& 11.in fin.Aeneas de Falconibus de reſeruatione,4.par.princip. effectu 11.num.2.verſ.*quartum*,vbi dicit,quod ſi Sede vacãte vnus efficiatur familiaris alicuius Cardinalis,quod illius beneficia non ſubiacent regulæ 31.de impetran.benefic. per obitum fam. Card. ſi familiaritas ceſſet ante nouum Papã, & nouæ regulæ renouationem, Gomez. in reg. de impetran. beneficia vacan. per obitum famil.Card.quæſt.20.per totam, Mandoſius ibidem.hoc eſt ſuper regula 32.glo.10. num.2. & per totam illam quæſtionem.

47 Vnde fuit reſolutum,teſte Mohedano † deciſ.13.de priuil.quod indultum conceſſum Regi Scotiæ ad conferendum omnia beneficia vacatura, exceptis generaliter reſeruatis, extenderetur ad omnes menſes anni ex eo, quod de tempore illius conceſsionis nondum erat ædita regula noſtra, & ſic non intrabat eius reſeruatio.

Ideoque fuit dictum in vna Aſtoricen. Canonicatus, 18. Martij anni 1551. quod menſis
48 Iannarij Sede Pontificali vacante † ſpectabat ad Ordinarium; quia mortuo Papa expirat iſta regula reſeruatoria octo menſium; & illa extincta omnes menſes ſpectant ad Ordinarium, teſte Caputaquen. deciſ. 214. num.3.4. & 5. parte 2.

Prout etiam indultum conceſſum ad confe-
49 rendũ beneficia † vacantia in menſibus Apoſtolicis non extenditur ad beneficium vacans in menſe Septembris Ordinario Sede Epiſcopali vacante, Rota deciſ. 442.per totam,par. 1.diuerſor.

Quod intellige, niſi contrarium ex materia
50 ſubiecta, vel veriſimili mente † Papæ colligatur,vt fuit reſolutum in vna Aretina Canonicatus, 21.Nouembris 1552.coram Guidobono vbi,cum quis haberet expectatiuam ad primã præbendam vacaturam reſtrictam ad collationem Ordinarij, & ad mẽſes Ordinariorum, fuit dictum,quod illa gratia non capit præbendam vacantem in menſe Ianuarij ſede Pontificali vacante,ea ratione,quia licet vacante ſede ſint regulæ Cancellariæ expiratæ per obitum Papæ,& illarum obſtacula ſublata; tamen
51 quia non eſt veriſimile, † quod Papa intellexiſſet de menſibus Ordinariorum per ceſſationem dictæ regulæ reſeruatoriæ per obitum Papæ,

Papæ, sed tantum de quatuor mensibus con-
cessis per regulam reseruatoriam; & sic quod
non haberet respectum ad vacationem Sedis,
attento maxime, quod inspiciatur tempus
datæ, fuit decisum contrarium, teste Verallo
decis. 58. p. 2.

Puteus etiam decis. 215. in vna Verdunen.
& decis. 222. habebat, lib. 1. tenet cum Rota,
quod expectatiua ad menses quomodolibet
ordinarios concessa capit menses alternati-
uos Ordinariorum propter illam dictionem,
52 *Quomodolibet*, † & sic cessante dicta dictione,
Quomodolibet, sensit Rota contrarium fore te-
nendum.

Et non solum erunt omnes menses ordina-
rij ante assumptionem noui Papæ, sed etiam,
53 antequam faciat † regulas Cancellariæ, quæ
semper solent fieri in die immediatè sequenti
dictam assumptionem, ita quod si etiam in illo
medio tempore ab assumptione, vsque ad fa-
ctionem regularum, vacaret aliquod benefi-
cium in mensibus alias reseruatis, nullum ob-
staculum Ordinarius habere dicatur, Gemin.
cons. 62. *In causa canonicatus*, ante nu. 1. & sub
ipso num. 1. Glossator antiquus in procemio
regularum Cancellariæ, vers. *Item ponderanda*,
Gomezius in dicto procemio, quæst. 2. sub nu.
14. vers. *vnde si vacaret*. Et loquens de regu.
nostra tenuit Rota decis. 21. num. 6. in fine, lib.
2. p. 3. diuers.

54 Non tamen est necessaria publicatio † re-
gularum, vt ligent; quia statim ab initio quan-
do sunt factæ, ligant, quamuis publicatæ non
sint, & beneficia vacantia in isto tempore in-
termedio in mensibus Apostolicis, cadunt sub
reseruatione, licet aliæ leges obligare non de-
beant nisi post duos menses à tempore pro-
mulgationis, & publicationis, vt in authenti-
co, vt factæ nouæ constitutiones, §. 1. collatio-
ne 5. glo. verbo, *ante prohibitionem*, in cap. 2. de
constitutionibus, vbi omnes.

Ratio est, quia reseruatio cum decreto, de
55 qua in nostra regula, est penetrabilior † gladio
ancipite, & eius decretum omnia interiora &
occultissima afficit & adstringit, Aeneas de
Falconibus, de reseruatione quæst. 4. princ. ef-
fectu 1. sub num. 1. & effectu 21. per totum, &
ligat ignorantes, c. 1. de concess. præben. in 6.
Cassador. decis. 1. nu. 1. de præbendis, Ant. Ga-
briel lib. 6. titu. de clausulis, conclus. 3. à num. 1.
Puteus decis. 175. nu. 3. lib. 1. Lancellot. de at-
tentat. 2. p. c. 4. limit. 23. num. 13. & plenius di-
cam in glos. 31.

Item quia in procemio regularum ponitur
illa dictio, *Ex tunc*, dum dicit, *Ex tunc & suo*
56 *tempore duraturas obseruari voluit*. † Ex qua
dictione declaratur voluntas Papæ, vt non sit
necessaria publicatio, vt ligare incipiant, sed
quod statim obligent ad effectum nullitatis
actus in contrarium gesti: non tamen quo ad
pœnas incurrendas, Abbas in d. c. 2. sub nu. 7.
vers. *adeo quod si constitutio dicat ex nunc*; Felin.
ibi sub num. 7. limitatione 5. & reliqui omnes
glo. verbo, *Ex nunc*, in clem. 2. de hæreticis, vbi
latè, Vitalin. ex num. 23. & omnes ibidem. Et
dicam in glo. 65.

Vnde dicit Glossator antiquus in d. procemio
vers. *Et ex hoc soluo*, quod fuit tentum, esse nul-
lam quandam acceptationem expectatiuæ, fa-
ctã de beneficio vacãte eadem die qua fuerunt
57 conditæ † regulæ, quamuis post acceptationẽ
fuerit sequuta publicatio; nam à principio li-
gare cœpit. De quo dicit idem Glossator, quod
dolebat, quia erat causa cuiusdam amici sui
Hispani. Et facit quod diximus de collatione
ordinaria, & reseruatione concurrentibus in
eadem die, in §. 3. procemiali nu. 128.

Similiter dicit Gomezius in d. q. 2. procemia-
li, quod conclusit Rota in vna Romana Cano
nicatus Sãctæ Mariæ Maioris coram illo, quod
vacatio de quodam Canonicatu S. Mariæ Ma-
ioris 14. Octobris an. 1534. p duas horas post
Solis ortum eadem die, qua Paulus III. fecerat
regulas reuocatorias expectatiuarum, licet pu
58 blicatę † nõ fuerant nisi die sequenti 15. Octo-
bris, comprehendebatur sub dictis regulis; &
quod ita pronunciauit sententiam dictus Go-
mezius contra quendam Valerianum, qui ac-
ceptauerat eadem die 14. vigore expectatiuæ,
quam à Clemente VII. habebat, & in fauorem
cuiusdam prouisi in prædicto Canonicatu ab
ipso Paulo Tertio.

59 Quorum nihil considerauit † Nauarrus in
suo cons. 31. incipit, *quæsitum fuit*. de præben-
dis, vbi ad fundandum, quod quidam Canoni-
catus Gienen. qui vacauit die ipsa 4. Maij, an.
1585. in qua regulæ Cancellariæ Sixti V. & sic
regula nostra, fuerant publicatæ, erat reserua-
tus, non animaduertit, quod regulæ ipsæ fuerãt
factę in crastina die assumptionis, videlicet 25.
mensis Aprilis præcedentis, vt ex procemio ip-
sarum regularum Sixti V. constat, in quo ade-
rat dicta dictio, *Ex nunc*, nec citat aliquem
ex dictis Doctoribus, sed se fatigat in fundan-
do, an illa vulgata quæstio, si dies termini com
putatus in termino, intret in dicto casu, vel si
dictio, A, vel Ab, sit inclusiua, vel exclusiua, vt
* ex lectura dicti cons. 31. patet. * Sed nihilomi-
nus. Nauarrus ex supradictis culpari non po-
test. Siquidem de tempore Sixti V. constitutio
per eum edita, super reseruatione mensium
Non erat regula Cancellariæ, sed constitutio
separata à regulis in ordine 18. sub data præ-
facta die 4. Maij 1585. Cessabat tamen diffi-
cultas illa, an dies publicationis computetur
in termino reseruationis: attento, quod idem
Sixtus V. statim sub die 27. Iulij 1585. declara-
uit, quod omnia beneficia, quæ vacassent in ip-
samet die 4. Maij eiusdem anni 1585. & per to-
tam diem, essent inclusa & comprehensa in d.
reseruatione, vt in tenore d. declarationis, quę
est ad finem d. Bullæ 18.

Sed.

Prima quæſtio.

Sed nunc primo quæro, quid erit, ſi beneficium vacauit Sede Papali vacante,
60 ✝ in menſe alias reſeruato, ſi ſedes non vacaret, & antequam ſit alicui collatum, ſuccedat nouus Papa, & faciat iſtam regulam reſeruatoriam mẽſium,ac intrauit aliquis menſis reſeruatus; vtrum non obſtãte noſtra regula ſuperueniente poſsit Ordinarius illud conferre?

Videtur,quod ſic.Primo , quia vacauit ſede Pontificali vacante,& de tempore habili,quando nulla aderat reſeruatio , vel obſtaculum ex ſupradictis.

61 Secundo,quia qualitas adiuncta✝ verbo,debet regulari ſecundum tempus verbi, l. in delictis,§.ſi extraneus,de noxalibus actionibus, l.ex facto , ff.de vulgari,& pupillari, Simonet. de reſeruatione, q.54.nu.2.Mohedan.deciſ.23. nu.1.de præbend. Igitur,ſi tempus vacationis, quod inſpici debet,conſideramus,nulla prohibitio reperitur.

Tertio,quia noſtra regula ſolum reſeruat be
62 neficia vacatura,✝& non vacantia,ponderando illa verba, *Quomodocunque vacatura*, & ſic non capit vacantia de tempore reſeruationis: nã diſpoſitio loquẽs circa futura,nec præterita,nec præſentia comprehendit,l.ſolemus,9.ff. de conditionibus & demonſtr. l. nouiſſima. ff. iudicatum ſolui,l.ſi ita ſcriptum, 45.§.fin.ff.de leg.2.cum alijs pluribus congeſtis per Oldrad. conſ.310.*thema tale*.num.2.

Quarto , quia dicta verba ſunt tanto magis reſtringenda , cum reſeruatio ſit præiudicium
63 ordinariæ ✝ poteſtatis,Rota deciſ.1.nu. fin.de præbendis , in antiquioribus; Mohed.deciſ. 9. num.2.de præben.Mendoſ.in reg.1.q.1.num.4. & ſequentibus.

Quinto,quia hoc corroboratur ex intentione Papæ, quæ colligitur ex verbis noſtræ regulæ,argumento l.in conditionib.ff. de condit. & demonſtr.cum ſimilibus.

PRO contraria ſententia vigent fortiſſima fundamenta . Primo,quia ſi de tempore promulgationis noſtræ regulæ beneficium nondũ erat prouiſum,ſed vacans,dicetur etiam in fu-
64 turum ✝ vacare. Nam verbum, *erit*, interdum etiam præteritum,non ſolum futurum tempus demonſtrat,l.verbum erit,123.ff.de verbor.ſignif.& ibidem latè Horatius Mandoſius in repetitione,quam ſuper illa lege facit.Et verbũ, *oportebit* , tam præſens,quam futurum tempus ſignificat,l. verbum,oportebit,§.fin.eod.tit.de verbor. ſignificatione , l.Titius 25.§.Lucius,ff. de liberis,& poſthumis,glo.verbo, *ſede*, cap. ſi Paulus,32.quæſtio. 5. Roman. conſ.333.*quo ad primum*,num. 3.

65 Item,quia verbum,*vacabit*, capit ✝ etiam beneficium vacans. Nam ex quo vacat tempore datæ noſtræ regulæ , & in futurum ab illo puncto vacabit,gloſſ.verbo,*notitia*, verſ. *fateor tamen*,in clem. 1.§. ſecus,de conceſſ.præb.quæ eſt omnibus communiter recepta, vt poſt omnes tradit Vitalin . ibidem num.36. cum quatuor ſequentibus,Milius in repertorio, verbo, *verbum futuri temporis* , Oldradus conſ. 310. num. 4. verſ. *non obuiat*,Felin.in c.ad hæc, ſub num.2.verſ.*adde etiam*,de reſcriptis,Aeneas de Falconibus in tract. de reſeruatione , quæſt.4. principali, effectu 10.

66 Sic etiam hoc verbum, *vacatura* , ✝ in materia reſeruationis capit tunc vacantia,glo.in c.ſi poſtquam, 12.verbo,*poſtmodum*, & verbo, *vacaturam*,de præbendis,lib.6. & Geminianus ibi nu.6.ante fin.Francus nu. 4. & reliqui ſcribentes, Alexander conſ. 136.in cauſa,nu.5.lib. 5.Idem in d.l.Titius,25.§.Lucius, num. 7. poſt Bald.Caſtr. & Imol.ibid.& Iaſ.nu.11.in eod.§. Lucius,Bal.in c.cõſtitutus,nu.17.de reſcriptis; Decius cõſ. 233.*viſo tenore*,ſub n.4.verſ.*Et videmus.quod ſi Papa*,Mandoſ.in regu.26. de vacaturis poſt promotionem in procemio nu. 3. & 4.Simonet.de reſeruat.q.74.per totam, Aeneas de Falcon. d.q.4.effectu 13.

Et quamuis dicta gloſſ. in clemen.1.in verb. *notitia*,ad finem,de conceſſ.præbend. dicat, in
67 primis eſſe conſiderandam mentem ✝ Papæ, vt ſub verbo futuri temporis comprehendatur præteritum , vel præſens, vel non comprehendatur,Vitalin.nu.38.ibidem,Alciat.in d.l. verbum,*erit*.ff.de verb. ſignific. In noſtro caſu videtur , quod tanto magis ex mente Papæ verbum vacatura capit vacãtia propter rationes procemiales noſtræ regulæ. *Vt commodius poſſit prouidere pauperibus clericis , & alijs benemeritis perſonis*, ex quibus verbis proœmialibus declaratur voluntas,l.fin.ff.de hæred.inſtit. Gomez. in reg.de annali.q.1.

Item, quia cum Papa modernus reſtituat ad primum ſtatum,ac reuiuiſcere faciat hanc regulam, non eſt dubium, quod ſit ſuæ intentio-
68 nis,✝ vt reſtitutio,& reuiuiſcentia fiat meliori, & ampliori modo, quo ſine læſione alterius poſſit.Ad tex.in l.3.ff.de milit.teſtam.& tradita per Alciatum de præſumption.regu.3.præſumpt.36.nu.5.& per totam,Puteus deciſ.278. Patiens.n.6.lib.1.Et eo magis, quia noſtra regula eſt fauorabilis,vt §.6. ſequenti dicemus.

Baldus etiam in d.cap.conſtitutus,nu.17.& Imola,ac alij allegati per Mandoſ.vbi ſupra, ſub d.nu.4.faciunt quandam diſtinctionem.An Papa habeat notitiam vacationis, & tunc non cenſeatur intellexiſſe de vacantibus: aut illam ignorabat,& tunc comprehendatur .

Verumtamen in caſu noſtro talis diſtinctio admitti non debet : tum quia reprobatur per Alex.in d.l.Titius,§.Lucius,nu. 7.ff.de liberis, & poſthum,Simonet.d.q.74.nu.2.cum alijs .

Tum etiam,quia in noſtro caſu eſſet impoſſibile, quod Papa haberet notitiam beneficio-
69 ciorum in toto Orbe vacantium; ✝ & ſic deſtruerentur omnia ſupradicta .

Tum denique,quia ſi ſciret,eo ipſo, quod nõ
70 declarat ✝ reſeruationem non extendi ad beneficia

neficia vacātia, sed potius apponit verba apta comprehendere beneficia tunc vacantia, tanto magis tali casu includerentur: nam si aliud voluisset, expressisset, l. apud Labeonē, §. ait prætor, vers. *ea enim*, ff. de iniurijs, cap. ad audientiam, 12. in fine, de decimis.

71 Cæterum prædictis non obstantibus in † primam sentētiam procliuior sum, ex rationibus pro prima parte adductis, & adducendis in gl. 11. super verbo, *in mensibus, &c.* a nu. 48. vsq; ad 77. & in gl. 24. q. 6. nu. 112. vbi ad contraria respondebo.

Verum quidem est, quod Episcopi, & alij inferiores Ordinarij semper sunt ita vigiles, &

72 & diligentes † in prouidendo de beneficijs vacantibus, quod vix dabunt locum, vt iste ca

73 sus contingat. Semper enim prodest † diligentia, c. dilecto, in fin. de verb. signific. l. pupillus, 24. in fin. ff. quæ in fraudem creditorum. Et iste casus superadditur alijs 31. casibus congestis per Gomezium in regula de triennali, q. 28. ex §. hactenus, vsque ad finem, in quibus prodest diligentia.

74 Adiungo, quod aliquando † Papa solet in hac regula 8. reseruare non solum beneficia vacatura in octo mēsibus Apostolicis, sed etiā, quæ prius vacauerāt, vt fecit Gregorius XIV. qui ad nostram regulam post illa verba, *Vbicunq; existentia*, addidit verba hæc, *A die assumptionis suæ, videlicet quinta Decembris anni præfati ab Incarnatione Domini 1590. inclusiuè per totum annum præfatum, sequentibus vero annis, &c.* Dicta tamen reseruatio de beneficijs, quæ vacauerant non solum nō capit beneficia iam prouisa, & plena; sed neque comprehendit be-

75 neficia † iam absenti collata, & nondum acceptata, seu de quibus electio, seu præsētatio fuit facta, vel ad quæ ius ad rem alias competeret alicui. c. si eo tempore, 45. de electione in 6. Rota decis. 17. nu. 1. de præben. in nouis. Gemin. nu. 7. & 17. Francus nu. 14. in c. si tibi absenti, de præbē. lib. 6. Simoneta de reseruat. q. 17. per totam, & in specie tradit Glossator antiquus in reg. 9. Cancellariæ post principium, vers. *Ex quo infertur.* Ac ratione dictorum verborum in illa regula additorum non modicæ lites ortæ fuere, quarum nonnullæ adhuc durant.

* Hoc tamen quod dicimus, vt reseruatio præfata non capiat beneficia de quibus iam fuerat facta electio seu præsentatio, intellige ad effectum, vt destruatur talis electio seu præsentatio, Secus vero ad effectum, vt solus Papa debeat facere confirmationem, vel institutionem, eidem iam electo seu præsentato, & nō alteri, vt in d. c. si eo tempore 45. de electio. in 6. vbi glo. penult. & vlt. Quod intellige de præsentato à Patrono Ecclesiastico, secus si à laico vbi non intrat reseruatio, vt dico in glo. 8.

Quando autem assumptus fuit S. D. N. Paulus V. nullam desuper reseruationem fecit, quo ad beneficia, quæ iam vacauerant in mensibus ordinarijs, vel Sede Apostolica vacante, sed solummodo concessit Conclauistis suæ electionis omnia beneficia Sedi Apostolicæ reseruata vel affecta, de quibus Ordinarij disponere non poterant; ac etiam non reseruata, de quibus Ordinarij Collatores de tempore suæ assumptionis & vsq; ad datam d. constitutionis nulliter & de facto disposuerant. Dummodo non excedant valorem 200. ducat. de camera, vt in tenore d. constitutionis sub data 4. Kalen. Iunij an. 1605. Quæ Bulla seu cōstitutio quo ad eius vltimam partem de beneficijs non reseruatis, nulliter tamen collatis, videtur declaranda & reducenda ad terminos regulæ primæ Cancellariæ, de qua scripsi in glo. 52. nu. 48.

Secundo quæro, quid erit è conuerso, si ante obitum Papæ vacauerat beneficium in mense reseruato, & Papa morte præuentus illud non prouidit;

76 † an per obitum Papæ cessauerit reseruatio, ita vt Episcopus, vel alius Ordinarius valeat disponere de illo?

Primo videtur, quod Ordinarius possit illa conferre; quia reseruatio nostræ regulæ est li-

77 mitata vsque ad beneplacitum Papæ, † quod eius obitu extinguitur, c. si gratiosè, de rescriptis lib. 6. cum supra allegatis.

Vnde spirante regula, & cessante reseruatio-

78 ne † intrat dispositio iuris communis, & Episcopus potest conferre, Puteus decis. 492. nu. 3. lib. 2. Crescentius decis. 3. nu. 4. de priuilegijs, Paris. cons. 18. *ad resolutionem*, ex nu. 7. lib. 4.

Nec obstat si dicatur, quod ex quo beneficiū

79 fuit semel † reseruatum, semper durat reseruatio, etiam si causa reseruationis deficiat, ita vt non possit venire ad manus inferioris, donec Papa de illo disponat, Rota decis. 13. & decis. 1. nu. 2. de præbendis, in antiquis, & decis. 10. & 12. eod. tit. in nouis.

Quia hoc procederet, vbi reseruatio esset

80 simpliciter † facta: secus tamen quando est restricta & limitata ad certum tēpus, nempè ad beneplacitum & vitam illius Papæ. Nicolaus Milius in repertorio, verbo, *reseruatio*, vers. vltimo, Geminian. cons. 93. num. 14. Paris. d. cons. 18. nu. 7. cum sequentib. lib. 4.

Sic etiam disputat & resoluit Gomezius in regula de infirmis resignantibus, q. 32. quod si facta renunciatione per infirmum in manibus Papæ ante præstitum consensum Papa mori-

81 tur, & infirmus ex eadem † infirmitate postea decedat infra viginti dies post præstitum consensum, non habet locum illa regula, quia eius dispositio, & obligatio expirauit morte Papæ.

Quibus addo bonum textum in c. si Aposto-

82 lica, † 35. de præben. lib. 6. vbi probatur, quod ad effectum, vt Ordinarius non sit impeditus

83 conferre beneficium curatū, paria sunt † incepisse vacare Sede Apostolica vacante, vel ante obitum Papæ, si de illo in vita non disposuit, &c. præsenti de off. legati in 6.

Bre-

Breuiter dico, quod veritas eſt in contrariũ. Nam habemus legem expreſſam hoc diſponẽtem, & ſic ceſſat omnis Iuris dubitatio, l. ancillæ, C. de furtis, l. illam, C. de collationibus.

Iſta autem lex eſt regula 10. Cancellariæ, dicens in hæc verba:

84 *Item declarauit † omnium & ſingularum Cathedralium, & Monaſteriorum prouiſiones, quas prædicti prædeceſſores ſui, ordinationi, & diſpoſitioni eorum, necnon omnia, & ſingula beneficia Eccleſiaſtica, quæ dicti prædeceſſores, etiam prædictæ diſpoſitioni cum interpoſitione decreti reſeruarunt, quæ quidem Eccleſiæ, & Monaſteria nec non ſic reſeruata beneficia, tempore obitus eorumdem prædeceſſorum vacabant, &c. remanſiſſe & remanere per huiuſmodi reſeruationem & decretum affecta; nullumq; de illis præter Romanum Pontificem ea vice ſe intromittere, vel diſponere potuiſſe, ſiue poſſe quoquo modo, &c.*

Quæ regula habet quandam conformitatem
85 † cum extrauaganti, ad Romani. de præbendis, inter communes, vt tradit Mandoſ. ſuper d. regula Cancellariæ, quæ alias eſt 9. q. 5. & 6. Simonet. de reſeruatione q. 57. & 58. per totas, Gambarus in tract. de Legato, lib. 3. num. 180. cum ſequentibus.

Et in hoc caſu intrat dicta vulgaris ſententia, quod beneficium ſemel affectum, ſemper durat affectum, Rota deciſ. 12. & deciſ. 13. de præbendis, in nouis, cum alijs ſupra allegatis. Et hãc eſſe maximam, & regulam in Rota tritiſsimam, dicit Geminianus in ſupra allegato conſ. 93. num. 16.

Nam quamuis expiret regula reſeruatoria,
86 non tamen expirat † regulæ effectus cauſatus ante obitum Papæ, Mandoſius in d. regula 9. quæſt. 9. nu. 5. in fine.

Nec obſtat, ſi dicatur, quod, ſi hoc eſt verum eadem ratione, quamuis beneficia vacare incipiant poſt obitum Papæ, Sede Apoſtolica vacante in menſibus alias Apoſtolicis, ſemper erunt reſeruata, & ſic eſſet contra id, quod ſupra diximus.

Quia reſpondeo diuerſiſsimam eſſe rationẽ. Nam quando beneficium vacabit viuente Pa-
87 pa in menſe Apoſtolico, iam incidit † in reſeruationem, quæ ſemper durat, vt in Iuribus proximè allegatis, ita vt dici non poſſit, quod ceſſauit cauſa, ex quo effectus fuit iam con-
88 ſummatus † per vacationem in menſe Apoſtolico regula viuente, vt dicit Simonet. in d. q. 58. n. 15. Nam ad effectum reſeruationis inſpicitur tempus vacationis, Caſſadorus deciſ. 8. nu. 9. & nu. 12. in fi. de præbend. Et quia licet regula expiret quo ad inchoandum ex ea nouas reſeruationes, non expirat quo ad reſer-
89 uationes † iam inductas, Geminian. d. conſ. 93. num. 16.

At vero ſecus eſt, quando beneficium vacabit de tempore, quo regula reſeruatoria non erat in rerum natura; † ſed fuerat cum Papa
90 conditore ſepulta, & ius commune vigebat.
91 Nam tunc nunquam beneficium † incidit in reſeruationem; nec erat aliquis ſequutus effectus, nec inchoata reſeruatio, & ideo prouiſio ſpectat ad Ordinarium, Geminian. d. conſ. 93. nu. 15. vbi ponit hoc exemplum. Quod ſi mortuo Papa, vnus intrat in familiam vnius Car-
92 dinalis, † & exiuit antequam nouæ regulæ per nouum Papam conſtituantur; quod tunc beneficium iſtius non erit reſeruatum, nec ſubiacet regulæ 31. de impetrãtibus beneficia per obitum familiariũ Cardinalium, Caputaq. deciſ. 86. nu. 3. lib. 1. & Creſcentius deciſ. 3. num. 4. de priuilegijs, cũ alijs ſuperius citatis, Pariſ. conſ. 18. ad reſeruationem, nu. 14. lib. 4.

Et hoc etiam inſinuat dicta regula 10. dum ſolum declarat, durare reſeruationem beneficiorum vacantium de tempore obitus Papæ, & ſic à contrario ſenſu ſentit, aliud eſſe in be-
93 neficijs vacantibus poſt obitum Papæ; † vt benè animaduertit gloſſator antiquus ſuper eadem regula, quæ tunc erat noua, verſ. *Et ex hoc infero à contrario ſenſu*.

Vnde in noſtro caſu non intrat dicta regula trita, quod beneficium ſemel affectum ſemper remanet affectum; quia nũquam fuit affectum, ex quo non vacauit, niſi poſt obitum Papæ, quando nulla erat regula, nec obſtaculum. & ad hoc vt beneficium dicatur reſeruatum, vel non, conſideratur tempus vacationis, Rota deciſ. 774. num. 3. & 10. p. 3. diuerſ. & nuper dixi num. 88.

94 Et ita eſt intelligendus † Nicolaus Milius in ſuo repertorio, verbo, *Reſeruatio facta per Regulas Papæ*, paulò ante citatus, dum dicit in fine, quod reſeruatio limitata finitur, finito tẽpore. Nam aliter eius doctrina vera non eſſet per ſupradicta.

* *Rurſus non obſtat extrauagans Ad Romani, Pauli 2. inter communes de præben. vbi declarat ſemper durare reſeruationẽ beneficiorum familiarium Cardinalium collectorum, & ſubcollectorum, ac aliam quamcumque reſeruationem factam a Papa defuncto, nullumq; Ordinarium poſſe ſe intromittere, &c. Quia hoc rectè procedit in omnibus reſeruationib. ratione rei, veluti Epiſcopatuum, Monaſteriorum, Dignitatum primarum poſt Pontificales & principalium in collegiatis & ſimilium, de quibus in regulis 1. 2. & 3. Nec non in reſeruationibus ratione perſonarum, vt in familiaribus Papæ aut Cardinalium collectorum, aut ſubcollectorum, vt in dictis reg. 1. 2. 3. & 4. & alijs quibuſcumq; reſeruationibus, quæ ſimpliciter fiunt, non autem ſunt reſtrictæ ad vacationem de certo tempore. In his namq; caſib. quamuis vacatio contingat Sede Papali vacante, ſemper remanet reſeruatio prius ſimpliciter & abſolutè facta, & cauſata, & Ordinarij ſe intromittere non poſſunt, vt in d. extrauaganti ad Roman. & in d. reg. 10. & optimè declarat

rat Simoneta de reseruat. q. 57. per totam, & q. 58. nu. 14. & 15.

Quod etiam procedit à fortiore in vacatione ratione loci, veluti in vacatione apud sedē, de qua in c. 2. de preben. in 6. maximè cum ista reseruatio sit perpetua & inclusa in corpore Iuris, nec cessat morte Papæ. Secus vero est in reseruationibus ratione temporis, de quibus in regula nostra. In quibus diuersa militat ratio, & de tempore vacationis nulla adest reseruatio ex supradictis. Idemq; pari ratione dicendum apparet in reseruatione beneficiorum vacantium, sede Episcopali vel Abbatiali vacante, de qua in reg. 2. Cancellariæ, & in gl. 51. ex nu. 52. nam si tunc Sedes Apostolica similiter vacaret, cessaret vtiq; d. reseruatio ratione temporis causata, cum de illo tempore vacationis, nulla adsit regula nec reseruatio, & reseruatio ratione temporis sit restricta ad tempus vacationis. *

Pulchra quæstio.

Tertio quæro cum superius diximus, quod Episcopus potest liberè conferre beneficia vacantia Sede Apostolica vacante, vtrum collatio facta ab Episcopo de beneficio vacante post obitum Papæ in mense alias reseruato, qui tamen re vera non erat propter obitum Papæ, valeat

95 quando mors Papæ verisimiliter † ignorabatur ab eodem Episcopo? Quæstio est satis pulchra & vtilis, & in hac materia à nemine, quē ego viderim, tacta.

Pro parte negatiua vrget in primis regula Cancellariæ, 29. de verisimili notitia, quæ re-

96 gula habet etiam locum † in collatione ordinariorum, vt tradit Gomez. ibidem q. 1. ubi in fine refert, sæpius ita Rotam iudicasse, Puteus decis. 144. in princ. lib. 1.

Secundo facit tex. in l. si absenti, 38. ff. de acquir. possess. ubi probatur, quod si absenti seruo quis scribat, ut in libertate moretur, non eius

97 fuit mentis, ut statim libertatem † consequatur; sed uoluntatem suam conferri in tempus, quo certior seruus factus sit, ubi Bar. à num. 2. Ias. num. 47. & communiter omnes plura in proposito notant.

Tertio facit tex. in l. fin. C. de consulibus lib. 12. ubi statuitur, quod filius familias electus

98 † in dignitatem Patriciatus liberatur à patria potestate statim ab Imperialibus codicillis præstitis. Et ibi inquit gl. uerbo, *præstitis*, idest, præsentatis sibi litteris electionis.

Quarto urget tex. in cap. 1. uers. *nec obstaret*, ibi, *quia in priuilegijs, & indulgentijs, seu concessionibus specialibus secus extitit in quibus sufficit quo ad illorum, quibus conceduntur, notitiam perueniant*, de conces. præben. lib. 6. Et quamuis ista sint verba narratiua partis allegantis, attamen apparet ex fine illius tex. Pontificem

99 Maximum pro illa parte † rescribere, atq; ita in eis fundamentum constituere.

Quinto accedit doctrina Bartoli in l. fin. nu. 4. ff. de constitutionibus Principum, vbi tenet, quod nō acquiritur priuilegium priuilegiato,

100 † nisi à tempore scientiæ.

Sexto, quia commissio, & Iurisdictio data

101 ignoranti † non prodest illi, nec potest exercere Iurisdictionem, non solum ante scientiam, sed neque ante præsentationem, Rota decis. 6. de off. delegati, in nouis, num. 1. & per totam, & decis. 4. nu. fin. eod. tit. in antiquis, Rot. decis. 21. à num. 3. & per totam. de concess. præben. in nouis. Feli. in c. fi. n. 37. de præsumptionib. Crescentius decis. 5. nu. 4. de fide instrum. Caputaq. decis. 284. nu. 3. p. 2. Puteus decis. 285. nu. 3. lib. 3. Achil. de Grassis decis. 2. nu. 1. & sequentib. de officio delegati.

Sicut nec prodest mandatum ante accepta-

102 tionem, & receptionem. † Rota decis. 7. de procuratoribus, in nouis, Lancellot. de attent. par. 2. c. 10. nu. 27. Flamin. Parisius de resignatione lib. 7. q. 11. ex nu. 16. & sequentibus, vbi idem dicunt de resignatione.

Præterea, quia Vicarius Episcopi, quamuis per obitum Episcopi expiret eius Iurisdictio;

103 tamen ante scientiam † dictæ mortis potest beneficia conferre, si conferendi potestatem habebat, & erit collatio valida, Rota iuncta additione Papazoui, decis. 1. n. 4. de officio Vicarij in nouis, Mohedan. decis. 29. num. 1. & 2. de renūciatione. Puteus decis. 370. *In vna Iacien.* lib. 2. vbi idem dicit in Legato, Flaminius Parisius de resignat. lib. 7. q. 24. à n. 33. & sequentib. vbi plura, Lancellot. vbi supra, nu. 29. & 30.

104 Similiter licentia concessa † ad testandum, vel fundandum maioricatum nō prodest ante scientiam illius, vt plenè per Molinam de Hispanorum primogenijs lib. 2. c. 7. nu. 67. & 69.

* Pariter quoque titulus coloratus ad præscribendum, non suffragatur, quando ignorat se illum habere, Bald. in l. 1. post principium, vers. nunc venio, C. per quas personas, Iclin. in cap. illud, sub nu. 1. post medium, vers. dixit etiam Bald. de præscription. & cum alijs pluribus tradit Bald. de præscriptionib. 2. p. 3. part. q. 9. nu. 5. & per totam, vbi bene declarat, & conciliat Bart. & alios contrarium tenentes. *

Possem etiam pro ista parte adducere alia sexcenta, quæ tradunt Doctores in supradictis locis, & Tiraq. in tract. de Iure constituti. 3. p. limit. 30. per totam, Menoch. de arbitrarijs, lib. 3. casu 185. à nu. 30. vsque ad 50. Ioan. Gutierrez in allegatione 3. per totam, Rota decis. 14. per totam, p. 2. diuers.

Accedit etiam, quod Episcopus, cum non habeat notitiam de morte Papæ, & sibi constet de reseruatione nostræ regulæ, non posse vide-

105 tur excusare malam fidem † in conferendo, cum faciat contra expressam legem, cap. qui contra Iura, 82. de regu. iur. in 6. cap. non satis, de simonia, cum similibus. Et proeterea tanto minus talis prouisio mala fide, dolo, ac fraudè fabricata sustineri potest, cap. 2. ante finem, de dolo,

dolo,& contumacia,l.1.ff.de dolo malo.

Præsertim,quia vt plurimum attenditur ma
106 gis quod est in opinione, + quam quod est in veritate, l.Barbarius Philippus, ff. de officio prætoris,cap. fiscitatus,de rescriptis,latissimè Anton. Gabriel in tit. de probationibus, conclus. 8.à num.1.& per totam, Palatius Rubeus in rubrica de donationibus inter virū & vxorem,§.36.num.1.& sequentibus, Rota decis.2. de filijs presbyt.in nouis,num.9. Mohed.decis. 5.num.3.de appellationibus.

Pro parte verò affirmatiua, & sic pro validitate talis collationis adduco sequentia.

Primo expressam Rotæ decision.36.de præbendis,in antiquis, disponentem valere prouisionem de beneficio re vera vacante; quamuis tā
107 collator,quam ille cui confertur,ignorent† vacationem.Quæ decisio sequitur opinionem Io. Monachi in c.si tibi absenti,num.5. & 6.& ibidem Philippus Probus num.5.6.& 7.& plenius Dominicus Geminianus, num.9. cum sequentibus,de præbendis lib. 6. Mandos.in regula 3. quæst.1.num. 2. Igitur, cum re vera Papa esset defunctus de tempore vacationis, licet Collator ignoret, debet tenere collatio. * & confirmatur per tex.in l. qui se pupillū, 96.& ibi gl. 1.ff.de acquir. hæredit. vbi probatur quod tenet actus gestus ab eo qui se putabat nihil agere, & se pupillum, cum non esset, falsò existimabat. *

Secundo adduco tex. d. c. si tibi absenti 17. de præbendis lib.6.vbi probatur,quod tali modo sit efficax & valida collatio beneficij facta
108 absenti,& ignoranti;+ vt collator nullatenus possit illam reuocare,nec alteri tale beneficiū conferre,tex.etiam in c.gratia quam,7.ibi,*tibi absenti,& ignoranti collatio*,de rescriptis lib.6. Couar.lib.3.variar.c.16.nu.1.

Tertio,quia in beneficialibus opinio semper
109 cedit veritati, + Rota decis.4.num. 4. de officio delegati,in nouis,Philippus Probus in d.c. si tibi absenti, nu.5. Anton. Gabriel plures referens in conclusione 8. sub titulo de probationibus,num.34.Aegidius decis.559.Felin.in cap.fuscitatus,num.12. de rescriptis, Curtius Iunior cons.63.num.11.Rota decis. 435. nu. 1. p.1.diuers.

Quarto facit doctrina Bartoli in l.fin. nu. 5. ad finem, C.de sententiam passis, dicentis restitutum à Principe, statim antequam ad eius
110 notitiam† perueniat gratia restitutionis gaudere eodem restitutionis beneficio in se collato. Vbi idem dicit de libertate per testatorem data,per l.eius qui in prouincia,§.fin. ff.si certum petatur. Et dicit Puteus in decis.175. nu. 3.lib.1.quod priuilegium habens decretum irritans,operatur ante certificationem, & ligat ignorantes.

Sic etiam dicit Matthæus de Afflictis decis. Neapolitana 178.in causa,sub nu.7.post Innocentium ibi allegatum in c.tua,nu.9.ad finem, de cohabitatione clericorum, quod, si Iudici
111 non fuit † notum notorium,& Iudex ferat sententiam, antequam probetur,quod factum sit notorium,valet sententia, Anto.Gabriel lib.7. de delictis,concl.12.nu.7.

Prout etiam sustinetur processus factus per contumaciam, & audientiam contradictarum, quamuis tunc non constet de contumacia, quę aderat in rei veritate, si tamen post sententiā
112 probetur, + Rota iuncta additione,Papaz.decis.2.nu.27.de rescript.in nouis, Puteus decis. 391.*voluerunt Domini*,p.2.Mandos. in reg.de annali,quæst.31.num.1.& 10.Vestrius in praxi titulo de dolo & contumacia, lib.4.cap. 4. nu. 5.vbi alia plura in proposito adducunt. Conducit etiam; quia possessio capta per procuratorem acquiritur ignoranti. Vt dixi in gloss. 6.num.157.

* *Necnon tenet examen testium,post lapsum tempus assignatum in remissoria,quamuis de prorogatione facta in Curia tunc notitia non adsit,Caputaq.decis.114. & decis.402.par.2. *

Similiter tenet sententia,quamuis mandatū procuratoris non producatur,nec de illo con-
113 stet;si tamen in rei veritate erat + concessum, & postea ostendatur,Puteus decis.383. *Procurator*,nu.11.lib.2.Aym.cons.108. num.1.& per totum, Vantius de nullitate ex defectu mandati,nu.118.Crescen.decis.4. de procuratorib. Achil.decis.6.nu.2.eod. tit.

Quinto, quia absolutio à censuris prodest
114 ignoranti,+ quamuis scientiam illius non habeat,Arohidiaconus in c.quanto, nu.6. & ibidem Geminianus,2.quæst.4. Et fuit resolutum in Rota in vna causa Calciaten. Canonicatus, 6.Maij, 1589. Coram R. P. D. meo Seraphino Rotæ Decano, vbi fuit dubitatum, an teneret prouisio de quodam Canonicatu vacante, fa-
115 cta à Capitulo + Calciaten. in mense ordinario,in personam Ferdinandi de Palatios, ex eo quod constabat fuisse suspensum Capitulum ante dictam prouisionem,& quod licet in Curia fuisset dicto Capitulo iam concessa absolutio de tempore factæ prouisionis, tamen dictū Capitulum illius notitiam habere non poterat? Et Rota resoluit pro validitate collationis ex eo, quod dicta absolutio suffragabatur
* etiam ante habitam illius notitiam. *Quæ decisio fuit per me citata & à Rota confirmata in vna Pampilonen.Matrimon.die 10.Decembris 1608. coram Iusto, vbi fere omnia supradicta comprobantur.*

Sexto & vltimo,quia reseruatio facta, præ-
116 sertim cum decreto irritanti, + ligat etiam ignorantes ita vt prouisio facta ab Ordinario ignorante,& bonam fidem habente, & in Iure communi suam intentionem fundante, sit ab ipso Iure nulla stante dicta reseruatione, c. si eo tempore, 45.& ibi glo. verbo, *ignoranter*, de electione,lib.6.cap.1.c.si soli, de concess. præbend.eod.lib.plenè Anton. Gabriel. titulo de

E clau-

clausulis, concl.3.ex nu.1. Mandos.in additione ad Lapum, allegatione 14.sub littera D. Simonet. de reseruatione, quæstio. 96. num.7. & quæst.99.num.5. Caputaquen.decis.249.num. 3.par.1.& decis.1.num.2. par.2. & paulò superius tetigi.

Sicut igitur reseruatio ligat prorsus ignorantes; ita in pari ratione reseruationis extinctio per mortem Papæ causata, suffragari de-
117 bet ignorantibus: † cum contrariorum, &
118 correlatiuorum eadem † sit ratio, tex. in principio, Instit. de tutelis, & ibi glos. verbo, *ita enim*, §.1.Institut. de his, qui sunt sui, vel alieni Iuris. Et omnis res per quascumque causas nascitur per easdem dissoluitur, l.nihil tam naturale, 35.ff.de regul.iuris, cap.1.eod.tit.in decretalibus. Et quod operatur propositum in proposito, idem operatur oppositum in opposito, l.& si contra tabulas, 35.ff.de vulgari, cap. secundum, 8.q.1. Et lex loquens in vno ex correlatiuis habet locum in alio, l.fi.C.de indicta viduitate tollenda; latissimè per Ant. Gabriel. lib.6.tit.de legibus, concl.3. correlatiuorum à nu.1. & per totam.

Denique suffragatur regula nostra dum dicitur in fine, quod Episcopi incipiat vti alternatiua; statim post recognitionem à Datario factam, ac dicam in gl.65.illatione 8.

* *Conferunt etiam alia plura quæ adducit Gomezius in regula de non verisimili notitia, quæst.1.num.1.2. & 3.*

Ex quibus hæc vltima opinio mihi magis
119 placet † vt talis prouisio Ordinarij (ignorata morte Papæ) in mense reseruato facta, teneat, & sit valida. Et fere in terminis ita dicit, & tenet Glossator antiquus regularum Cancellariæ, in regula 9. vers. *Et hanc credo fore veritatem*. vbi postquam firmat reseruationes per regulas inductas extingui per obitum Papæ, asseuerans hanc esse veritatem, subiungit hæc verba. *Ideo si starem in par-*
120 *tibus, & vacaret ibi Ecclesia Cathedralis, † consulerem quod Canonici eligerent, & Archiepiscopus confirmaret, quia tunc forte Papa esset mortuus, & valeret electio, & confirmatio per prædicta, & si essem Canonicus eligerem.* Ita idem Glossator. Ad quod vide, quæ dixi supra in §.2. procem.ex num.11.

121 Quapropter nonnulli Episcopi † solent facere similes prouisiones de beneficijs in mensibus reseruatis vacantibus, moti ex eo, quod tunc fortè Papa esset mortuus, & sublata esset de medio reseruatio. Nollem tamen, quod hoc prætextu sic prouisus intruderetur; & quamuis postea constet de superuinentia Papę, in intrusione & peccato perseueret; vt latius dico in §.7.super declaratione Constitutionis Pij IV. à 42.in princ.nu.8.& seq.

* *Denique veritas istius opinionis comprobatur. Nā quando Papa decedit in aliquo mense reseruato, Vt contigit Leoni X I. qui obijt die 27. Aprilis 1605. Breuia Cameralia, quæ postea concessa fuere à S. D. N. Paulo V. illius successore, quo ad beneficia quę vacauerāt in d.mense Aprilis, continent constitum hoc, videlicet, quod N.obierit in possessione talis beneficij in d.mense Aprilis, & ante obitum Leonis X I. & sic apertè ostenditur, quod statim per obitum Papæ cesset reseruatio d. regulæ quo ad omnes effectus, nulla habita consideratione si Ordinarius habuerit, vel non habuerit verisimilem notitiam de tali morte Papæ.*

Neque obstat regula de verisimili notitia: quia loquitur in diuerso casu, scilicet de noti-
122 tia † obitus illius, per quem vacat beneficium; nos autem versamur in obitu Papæ, per quem beneficium non vacat, sed impedimentum reseruationis remouetur. Et ideò cum dicta regula sit exorbitans, non egreditur suos terminos, nec extenditur de casu ad casum, Mohed. decis.30.de præbend.num.1.per totam, Puteus decis.252. *in dubio*, numero 1.& per totam, libro primo, Mandosius super eadem regula quæst.8.num.3.& sequentibus, dicentes, ideo non extendi ad præsentationem Patroni, sicut extenditur ad beneficium vacans per resignationem, Cassadorus decis. 29. super regulis Cancellariæ.

123 Præterea fundamentum, & ratio † dictæ regulę, est ne detur locus fraudi, nec voto captādæ mortis, Gomez. in procemio dictæ regulæ, nu.2.Puteus decis.280.nu.4.in fi.lib.2.Quæ rationes cessant prorsus in hoc casu.

Minus obstant, quæ dixi de priuilegio concesso, libertate donata, & officio collato, iurisdictione, mādato, & similibus. Quia vltra alias responsiones, quæ possunt capi ex Doctoribus supra citatis, nos non sumus in isto casu, in priuilegio, nec donatione, nec iurisdictione concessis; cum illis non indigeat Episcopus, sed de iure communi habeat intentionem fundatam, ac vigore iuris communis prouideat; & sic illi datur, nec conceditur, Cassador.decis. 3.num.2.& per totam, & decis.5. nu. 3. de priuil.Puteus decis.215.num.5.lib.1.& decis. 226. num.2.lib.3. Mandosius in regula 11.quæst.11. nu.3.& 4.& dixi in glo. 43.

124 Comprobatur claro exemplo † tradito per Ioannem Monachum in cap. cum aliquibus, sub num.3.in fine, Ioannem Andream numero primo, post medium; Archidiaconum, & alios ibidem, de rescriptis libro sexto, Cassadorum decis.octaua, num.5.ante finem, de præbendis, & Gomezium in reg.de non tollendo, quæstio. 26. post principium, de homine ligato pedibus, vel manibus. Nam si talis ab aliquo dissoluitur, & solutus scribit, vel ambulat, non per hoc dicitur scribere, vel ambulare ministerio dissoluentis, sed ille idem ex se hoc facit, licet si dissolutus non fuisset, minime scriberet, vel ambularet. Sic in nostro proposito per remo-

remotionē regulæ huius, nihil conceditur Episcopis, sed solum tollitur ligamen per illā causatum, & Episcopus qui prius habebat manus ligatas, & nunc solutas, nititur iure cōmuni. & ex se prouidere potest, nō alterius ministerio.

Priusquam ab hoc §. recedam, reminisci me oportet de egregio textu in cap. si Apostolica, 35. de præbendis, libro 6. quem supra per transennam tetigi; qui textus loquitur de prouisionibus Parochialium, sede Apostolica vacante, & dicit, *si Apostolica Sede vacante* ✝ *aliquas Parochiales vacare de cætero contigerit apud ipsam, statuimus vt de eis (ne ipsarum vacatio diutina periculum valeat animabus afferre) per eos, ad quos pertinet, possit liberè ordinari, constitutione fel. recordationis Clementis Papæ prædecessoris nostri de beneficijs apud Sedem ipsam vacantibus, per alium, quam per Romanum Pontificem minime conferendis, vel alia quauis contraria super hoc edita, non obstante. Idem volumus, & de illis, quæ ibidem ipso Romano Pontifice viuente vacabunt, si de ipsis per eum ante ipsius obitum non fuerit ordinatum.*

Agitur pleae de materia pulchri textus in c. si Apostolica. de præbendis, lib. 6.

125

126 Per quem tex. limitatur, & declaratur ✝ tex. in cap. 2. eodem titu. & libro. Nam, cum ibi sit dispositum, quod omnia beneficia vacantia in Curia, sint Papæ reseruata, & ista reseruatio sit fortior omnibus, cum sit clausa in corpore iuris, vt per Cassadorum decis. 23. num. 8. de præbendis, Gomezium post alios in regula de triennali, quæstione 31. nume. 19. vbi ponit septem speciales effectus huius reseruationis, & dicam in glo. 13.

Venit dictum capitulum si Apostolica, limitando d. cap. secundum, vt non procedat quo ad beneficia curata vacantia in Curia, Sede Papali vacante, nec quo ad illa, quæ vacanerunt ante obitum Papæ, si de ipsis per eum

127 ✝ ante ipsius obitum non fuerit ordinatum, & sic tali casu Episcopus potest liberè conferre, & prouidere Ecclesias Parochiales, absque aliquo reseruationis impedimento, & hæc constitutio habet multum æquitatis; vt Ioan. Andreas ibid. in princ. & Ancharan. dicunt.

128 Et non inuenio, quod sit derogatum ✝ in aliquo, dispositioni dict. capit. si Apostolica per extrauagantes, vt dicit Abbas Lapus in dicto capit. si Apostolica, num. 1. in fine, Geminianus ibidem num. 6. ante finem, vbi referunt plures constitutiones, quæ emanarunt super reseruatione vacationis in Curia, & ampliatione d. cap. 2. de præben. lib. 6. quas etiam memorat Mandos. super regu. 5. Cancellariæ, in procemio num. 1. & 2.

Non enim sufficit, quod de nouo fiat lex, vel constitutio disponens, quod quæcunq; beneficia vacantia in Curia, etiam curata, sint reseruata, ita vt nullo casu liceat Ordinario de illis

129 disponere, nisi specialiter ✝ exprimeretur de parochialibus vacantibus in Curia, Sede Apostolica vacante, ita vt casus d. c. si Apostolica specialiter cōprehendatur: ratio est, quia nunquam noua lex quantumuis generalis cōprehendit casus speciales legis antiquæ, gl. 1. in l. 3. C. de silentiar. lib. 12. gl. 1. in l. sciendum, vers. *an sit hodie correcta*, ff. qui satisdare cogātur, & Ias. ibid. nu. 5. inquit, semper illam glossam allegari, ad hoc, quod lex generaliter corrigēs, non corrigat casus speciales legis antiquæ; & esse communiter approbatam, testantur Ioan. Crot. ibid. nu. 6. Ias. in l. 1. nu. 9. ff. solu. matrim. Anton. Gomez. in l. 9. Tauri. nu. 10. Rodericus Suarez in l. 2. in princ. nu. 3. titulo, *de los emplaçamientos*, lib. 2. fori; Cassador. decis. 6. num. 11. super regulis Cancellariæ, Ioan. Guttierrez in quæst. practica. 96. lib. 2. Palaez in tract. de Primogenijs, 1. par. q. 1. nu. 25. Rota decis. 75. num. 14. par. 2. diuersorum, Simonet. de reseruatione, q. 87. nu. 2. Puteus decis. 213. in causa Augustana, nu. 4. lib. 1. cum alijs allegandis in glo. 5. §. 3. de Vicarijs, vers. *quoniam nulla lex quantumuis generalis*, ex nu. 65.

Et hoc ampliatur, quamuis lex noua loquēs in terminis iuris communis excipiat aliquos

130 casus. Quia non ideò firmat ✝ regulam in non numeratis, immo suppletur à Iure communi in casibus non expressis, vt eleganter trad. Abbas in c. inter alia, num. 15. de Immunit. Eccles. Couar. cum alijs lib. 2. variar. c. 5. nu. 6.

Sicut etiam lex noua loquens in vno casu

131 extenditur per legem ✝ antiquam, Bartol. in l. Marcellus, 3. nu. 6. ff. ad Trebell. per glo. quam allegat in l. quod vero, ff. de legib. Cassador. decis. 6. nu. 8. de Iurepatronatus.

Vnde cum iste casus specialis d. cap. si Apostolica, nullibi reperiatur correctus, nec per dictas extrauagantes, nec per regulas Cancel-

132 lariæ, remanet intactus, ✝ in sua viridi obseruantia, l. præcipimus, in fi. C. de appellationib. Caputaquen. decis. 83. nu. 7. & 8. par. 2. Et ideo Rebuffus in praxi, titulo de forma nouæ prouisionis, §. dummodo tempore datæ, nu. 14. & Additionator ad Simonet. de reseruatione, quæst. 47. num. 2. allegant dict. cap. si Apostolica, tanquam non correctum, ac in suo robore permanens.

Ex quo infertur ad declarationem, & limi-

133 tationem regulæ ✝ 9. Cancellariæ disponentis, quod beneficia reseruata, quæ tempore obitus Papæ remansere vacantia, & minime prouisa, semper censeantur reseruata, vt supra diximus latè ex nu. 83. & 84. in hoc §. quod locum non habeat in vacatione parochialium, quæ vacarunt in Curia ante obitum Papæ, & de illis in vita non disposuit, in terminis dicti capituli si Apostolica.

134 Secundo infertur ad regulam 5. ✝ Cancellariæ, reseruantē omnia & singula beneficia Ecclesiastica, quorumcumq; Curialium, quos dū Curia Romana de loco ad locum transfertur, eam sequendo, decedere contigerit in quouis

loco,quantumcunq; etiam à d. Curia remoto, vt temperetur in 2.casu d.c.si apostolica, nam in primo verificari non potest ex quo d.regula extinguitur cum Papa decedente, vt dictum remanet,de qua reg.5.dicam in gl.51. casu 19.

135 Tertio infertur vna limitatio ✝ ad illam tritam regulam, seu doctrinam, quod beneficium semel reseruatum,semper sit reseruatum,vt nō procedat in casu d.c.si Apostol.

136 Quarto infertur ad Concil. Trid. ✝ sessione 24. de reformatione cap.18.vbi cauetur,quod Parochiales Ecclesiæ prouideantur per concursum, iuxta formam ibi traditam, scilicet quod semper fiat concursus etiā in Parochialibus vacantibus in Curia, & electio fiat ab Episcopo, collatio verò ab eo, ad quem alias de Iure ptinet,& sic à Papa,vt in c.2. de præb. in 6. Quod si de illo tempore vacauerit sedes Apostolica, Episcopus nō solū poterit eligere, sed etiam conferre, vt in d.c.si Apostolica.

137 Quinto infertur,quod pari, immò maiori ✝ ratione, si aliqua Parochialis non vacaret in Curia,sed extra illam in mense reseruato,iuxta tenorem nostræ regulæ 8. ante obitum Papæ,& decedat ante illius dispositionem, quod tali casu possit Ordinarius illam conferre, & sic limitantur quæ supra tradimus in isto §. nu.87.cum sequentibus.

Sexto infertur,quod dispositio dicti capituli si Apostolica, procedat nedum in Parochialibus reseruatis ratione vacationis in Curia,
138 vel apud Sedem,sed etiā ex alia qualibet ✝ reseruatione Ecclesiarum Parochialium. Ratio est,quia si in reseruatione fortiori, & grauiori, ac perpetua, vacationis in Curia, quæ, vt inquit Rebuffus in praxi, tertia parte signaturæ,versiculo, *alia clausula*, num.15. fuit inducta,vt Papa suis ministris laborantibus in vinea Domini prouideret,& nulla est maior illa, Cassador.decis.23.nu.8. de præbendis, fuit ita dispositum per d.cap.si Apostolica. Multo magis debet habere locum in alijs reseruationib. temporalibus, & minus efficacibus per argumentum de maiori ad minus, quod validissimum est, cap.licet vniuersis, 23.& ibi gloss. 1. verbo, *multo minus*, de testibus,l.neq; ex vera, C.de acquir.possess.Euerardus in loco à maiori,num.1.& per totum.

Præsertim cum constitutio d.cap.si Apostolica
139 sit fauorabilis, ✝ tum quia restringit reseruationem, cap.2.eod. tit.ac reducit quo ad illum casum,materiam ad ius commune, & sic est extendēda, vt in terminis similis restrictionis dicti capitis secundi,factæ per c. statutum, de præben.lib.6.dicit ibi gl.verbo, *numerandū*, ibi,*per hanc redditur ad Ius commune:extendenda est igitur*,quæ gloss.communiter est celebrata,vt per Couar.lib.3.variar.c.6.n.4. Gutierez in tract.de Iuram.confirmatorio, 1.par.c.51.n. 8.cum ibi allegatis.

Tum denique est fauorabilis dispositio, d.c. si Apostolica, ne Parochialium vacatio peri-
140 culum ✝ valeat animabus afferre, vt ibi dicitur: Et vt celerius prouideatur Ecclesijs.Cum sit damnosa Ecclesiarum vacatio, cap.quam sit,de electione in 6. Ac propterea constitutio prouidens vt celerius prouideatur, tanquam fauorabilis est extendenda, Rebuffus in concordatis, in rubrica de collationibus, gloss. *contrauenerint* ante finem,vers. *nec refragatur*, vbi loquitur de difficiliori casu, Geminianus in cap. statutum, numero 6. ad medium, vers. *item Iura loquentia*, de præbend.in sexto.Semper enim fit extensio, etiam de casu exceptuato propter identitatem rationis, cap.cum dilecta, §.nos igitur, de confir. vtil.vel inutil.& ibi gloss. verbo *similitudine*, & Abbas numero 6. Decius nume. 5. & 6. cap. post translationem,§. quamquam, de renunciatione,vbi notat Bald. sub num. 1. ad finem, vers. *nota quod exceptio in vno casu*,ergo a fortiori, vbi maior militat ratio.

Item quia omnia beneficia reseruata cen-
141 sentur ✝ vacare in Curia, Simonet. de reseruatione,quæstio.30. num. 3. vbi tenet etiam quod d.cap.statutum procederet in alijs reseruationibus, si reuocatum non esset. Idem etiam tenet Gomezius in regula de triennali, quæst. 31. sub num.5. vers.*ex quo infertur*, vbi dicit, quod omnia beneficia reseruata poterāt per Ordinarios post mensem conferri, iuxta d.cap.statutum, de præbendis lib. 6. nisi reuo-
142 catum ✝ esset,igitur expressè tenent, quod dispositio d.cap.statutum,& consequenter d.cap. si Apostolica, extenditur ad alias reseruationes, & ideo cum d.cap.si Apostolica,non inueniatur correctum, vt dictum est superius, procedere debet quo ad omnes alias reseruationes respectu Ecclesiarum Parochialium.

Inuenio tamen, quod Abbas Lapus in d.c. statutum,in prin.de præbēdis lib.6. dicit quod nec ille tex.nec d.cap. si Apostolica habent lo-
143 cum in beneficijs ✝ reseruatis, nec ad Papam deuolutis, ex eo quod non præfigitur aliquod tempus Papæ ad conferendum, nisi vbi est expressum in Iure,vt in d.c.statutum, & d.cap. si Apostolica,& tū sequitur Francus in eod.c.statutum,sub nu. 16.vers.*secundo intellige*, & in d. c.statutum nu.11. ad fin. vers. *quæro nunquid*, videtur sequi prædictum Abbatem Lapum, & Gaspar Perusinus in tract. de reseruationibus, q.5.nu. 1.quem allegat additio. ad Simonetam de reseruatione q.47. nu.fin.

Cæterum quod in deuolutis locum non habeat, hoc libenter admitto duplici ex ratione.
144 Prima,quia in deuolutione datur culpa, ✝ & mora inferiorum,quod secus est in casu, d.c.si Apostolica,vt bene tradit Ioannes Andreas in d. c. statutum, sub nu. 1.vers.*post mensem* & d. c.si Apostolica,verbo,*vacante*,ante nu.1.Francus in d.c.si Apostolica,num.2.vers. *nec etiam*, & omnes ibidem.

Secun-

Secunda, quia beneficia deuoluta, non sunt
145 reseruata,nec è contra. ✝ Cassadorus decis.8 num.3. & 8. de præbendis. Ideoq; cum de Iure nullum tempus præfigatur Papæ ad conferendum beneficia reseruata, vt præfati Doctores asseuerant,& Cassadorus d.decis.8.n.7. non est mirum,quod locum non habeat,nec d.c.statutum,nec d.c.si Apostolica, in beneficijs deuolutis, prout etiam docet Io. Andreas in dictis locis,Anchar.in d.c.si Apostolica,ante num.1. qui nihil dicunt de reseruatione, & dicam in gl.15.§.2.q.6.a num.21.

Et ratio assignata a supradictis Doctoribus, quod non præfigatur Papæ aliquod tempus ad
146 conferendum, ✝ nisi in casibus a Iure expressis, quod etiam dixit Cassad.decis.8.num.7.de præbendis,licet adaptari posit ad terminos,c. statutum,de præbendis in 6.

Secus tamen est in terminis d.c.si Apostolica,in quo ab initio,quando Parochialis vacat in Curia Sede Pontificali vacante,copetit Epi-
147 scopo † illius dispositio,& sic,licet Aeneas de Falcon.in tract.de reseruat.q.4.princip.effectu 20.ad hūc propositum adducat d. c. statutum, nullam tamen mentionem facit de d.c.si Apostol.ex eo,quod in illo diuersa militet ratio.

Vnde,vel est dicendum,quod dicti Doctores intelligantur quo ad reseruationes aliorum beneficiorum,nempe quod dispositum in d.c.si Apostolica,de parochialibus, non extendatur ad alia beneficia non curata,& secundum hoc, doctrina Abbatis Lapi relata per Geminianū, & Francum,erit verissima, vel salua pace doctissimorum virorum,minus vera eorum opinio,ex supradictis, detegitur. * Cogitabis tamen quia nunquam vidi hunc casum in praxi Iudiciaria disputatum pro, nec contra, & pro prouisione Apostolica in dubio semper fieret interpretatio. *.

148 Postremo aduerto, d. c. statutum esse reuocatum,†& sublatum,per tex. in extrauaganti 1.de præbendis inter communes, quæ incipit, Piæ solicitudinis, vbi statuitur, quod beneficia vacantia in Curia etiam post lapsum mensis sint Papæ reseruata, prout asseuerant Ioan. Andreas in d.cap.statutum, sub num.1.verbo, *valeat*,Geminian.ibi.num.8. Philippus Probus ibidem nu.11. sub littera H. & Philippus Fräcus sub n.6.vers.*& vide etiam*, Rota decis.12.ante nu. 1. de præben. in nouis. Milius in repertorio, verbo,*beneficia reseruata vacantia in Curia*, Lapus allegat. 96. in princ. Simonet. de reseruat. quæst. 30.num.3.Gomezius in reg.de triennali.quæst. 31.num.5. vers. *Et ideo ob eam causam*.

An c. statutum de præben. in 6. sit derogatum.

149 Contrarium tamen defendere conatur ✝ Aeneas de Falconibus de reseruationibus,q.4. principali,effectu 6.num. 2. dicens quod non esset magnum peccatum tenere, quod d.c. statutum non sit derogatum per extrauagantes, ex eo quod Bonifacius voluit inseri,d.cap.statutum in 6.Decretalium, & si esset abrogatum non insereretur, vt dicit idem Bonifacius in procemio dicti libri 6.in fi.ibi,*nullas alias prae-*
150 *ter illas, quæ inseruntur ✝ aut specialiter reseruantur in eo,Decretales,aut Cōstitutiones,à quibuscumq; nostris prædecessoribus Romanis Pontificibus, post editionem dicti voluminis promulgatas,recepturi vlterius, aut pro decretalibus habituri*) Præsertim quia dicta extrauagans prima est eiusdem Bonifacij de anno primo sui Pontificatus, & longè postea fuerit compilatus dictus liber sextus, videlicet, anno quarto sui Pontificatus nonis Martij,& ideo cum in dicto libro sexto nō posuerit dictam extrauagantem, sed d.c.statutum, dicit ille author, quod ipse Bonifacius ex aliqua causa motus voluit d.c. statutum obseruari.

151 Pro quo addit ✝ quod glo. in cap.fin.verbo, *ordinatur*,de consuetudine lib.6.se fundat in d. cap. statutum, præsupponens esse in obseruantia,& illud allegat Cardinalis conf. 117. super præmissis sub nu.2.vers. *& præsupposito*.nec est credendum, quod tantus Doctor illud allegauerit ad decisionem,si esset reuocatum,& subdit alia,de quibus ibi.

His ego etiam superaddo, quod Cassadorus decis.8.nu.7.citat d.c.statutum, pro casu speciali, in quo ob moram Papæ datur deuolutio ad Ordinarium, nullam de derogatione mentionem faciens.

Nec non allegat d.c.statutum, glo.fin.in fin. in c.1. de off.legat. in 6.ad probandum, quod Legatus potest conferre beneficia vacantia in Curia post mensem.

Pariter Rebuffus in praxi tit. de forma, & declaratione nouæ prouisionis, nu.8.& iterum nu.14.in fi.ponderat d.c.statutum in suo casu, nec vllum verbum de reuocatione dicit.

Item Gomezius in tract.de expectatiuis,nu. 21.quem fecit post glossam ad regulā de trien-
152 nali,dubitat † de dicta reuocatione, & dicit, quod tenendo opinionem quod non sit reuocatum, datur casus,in quo Episcopus,vel alius quilibet Ordinarius, sunt melioris cōditionis, quam Papa, nam ob moram illorum non causatur deuolutio,nisi post sex menses,c.2.de cōcess.præben.ob moram tamen Papæ, per vnum solum mensem datur deuolutio ad inferiores, vt in d.cap.statutum.

Ego vero non dubito de dicta reuocatione. Quia cum constet de illa per d. extrauagantē primam,ad reliqua est facilis responsio.

Nam ad id,quod dicitur, quod si d.c.statutum esset reuocatum,non insereretur in volumine,lib.6.decretalium, respondeo, quod sunt innumerabiles textus Iuris Ciuilis, & Cano-
153 nici, qui quamuis sint reuocati ✝ nihilominus non sine iusta ratione inseruntur, vt eorū notitia habeatur,c.fuerunt,& ibi glo.verbo, *necessario*,7.distinctione,gl.verbo, *quicumque*,in c. nouit,§.nec sic,de Iudicijs,vbi etiā dicit,quod

licet lex distruatur, ratio tamen durat, Abb. ibidem nu.23.l.eas,ff.de capitis diminut.

Ad id quod dicitur, quod Bonifacius noluit quod reciperentur pro decretalibus aliæ constitutiones nisi insertæ in libro sexto, remouetur difficultas ex verbis supra relatis d.proœmij lib. 6. dum dicitur, de constitutionibus aliorum Pontificum prædecessorum, & sic non
154 loquitur de proprijs ipsius † Papæ, prout erat dicta extrauagans prima, vt bene respondent Ioan. Andreas in cap. statutum, sub num. 1. & Geminianus sub nu.8.

Neq; obstat dicere, quod si d.c.statutum reuocatum esset, non allegaretur à glosa, & Doctoribus, quia aut tunc temporis non reminiscuntur de tali reuocatione, aut si reminiscuntur, eo ipso quod in corpore Iuris, lex
155 sit inserta posset allegari † pro interpretatione, & declaratione Iuris communis, vel in argumentum, vel inductionem, tex. in cap. authoritate, vers. *sicut contingit*, de concess. præbend. lib. sexto, vbi Papa allegat in argumentum leges correctas, & notat ibi gloss. * verbo, *agnatus*, * etiam in cap. quamuis, & ibi glo. verbo, *necessaria* 7. distinctione, glo. verbo, membranas, in c. Romanorum, 19. distin.* Bar. l.fin. sub num. 3. ff. ad legem Corneliam, de falsis, Anto. de Butr. in c. 1. nu. 6. & 7. & post Imolam, & omnes ibidem, Feli. num. 19. vers. *primus quando*, de constitutionibus, vbi latè cumulat plura in proposito, Decius nu. 11. vers. *secunda conclusio*. Idem Felin. in c. fraternitatis, num. 3. de hæreticis.

Minus obstat dicere, quòd dicta extrauagās prima non sit inserta in corpore iuris commu-
156 nis. Quia potius † apparet de contrario, cum dicta extrauagans in volumine iuris Canonici semper inueniatur, & ideo facit ius commune, Peregrinus decis. 225. *in vna Romana*, Cæsar de Grassis decis. 4. num. fin. de rebus ecclesiæ. Dicit etiā Bal. in proœm. decret. verbo, *Rex pacificus*, nu. 54. quòd extrauagans vsu ap- * probata, habetur pro volumine, * & declarat bene Felin. in c. nonnulli, sub nu. 18. vers. *modo circa*, de rescriptis. *

Maxime stante antiquissima obseruantia contra dispositionem, d.c. statutum, quia nunquam vidimus, nec audiuimus, quòd post lapsum mensis, Ordinarij fecerint similes collationes beneficij vacantis in Curia, nec Papa aut Curia eas admitteret. Obseruantia namque est optima dictæ reuocationis interpres, l. si de interpretatione, 37. in fine. ff. de legibus, cap. cum dilectus, de consuetudine, l. sed & Iulianus, §. perinde, ff. ad Macedonian. Aym. cons. 101. num. 3. Mandos. in reg. Cancellariæ, 29. quæst. 2. nu. 3. & 4. Cæsar de Grassis decis. 2. num. 3. de electione.

Et quamuis Philippus Probus in eodem c. statutum, sub n. 1. vers. *nihil tamen dicas*, tenuerit, quòd non admittatur derogatio eiusdem
157 c. statutum, in Regno Franciæ, † in quo nec extrauagans 1. de præben. inter commun. nec reliquæ similes extrauagantes sunt in viridi obseruantia. Illius tamen opinio non placet, ex quo versātur in reseruatione ratione vacationis apud Sedem, quæ reseruatio viget etiā quo ad Regnum Galliæ cum per concordata sublata non sit. Vt ostendam in gl. 51. sub nu. 4.

Rursus d. cap. statutum multo minus potest
158 hodie procedere quo ad Parochiales † ex eo, quia per Conc. Trident. cap. 18. sess. 24. disponitur, quòd Parochiales, etiam vacantes in Curia prouideantur à Papa præuio examine per concursum, & approbatione examinatorum, ac Episcopi electione. Et ideo non potest in Parochialibus præfati mensis mora verificari respectu Papæ, vt collatio ad Ordinarios deuoluatur.

159 Addo quòd trahere videntur originem † à d.c. statutum, concordata Germaniæ, de quibus in Constitutione 1. Nicolai V. de anno 1447. Kalendis Aprilis, vers. *quoties vero*, disponētis, quòd vacante aliquo beneficio in Ianuarij, Martij, Maij, Iulij, Septembris, & Nouembris, mensibus, specialiter dispositioni Apostolicæ reseruatis: si non apparuerit infra tres menses à die notæ vacationis in loco beneficij, quod alicui de illo, Apostolica auctoritate prouisum fuerit: ex tunc, & non antea Ordinarius, vel alius, ad quem dispositio pertinebit, de illo liberè disponere possit. Quamuis in hac parte d. constitutio sit hodie moderata
160 † per aliam constitutionem Gregorij XIII. quæ incipit, *Quæ in Ecclesiarum*.

SVMMARIA §. 6. PROOEMIALIS.

1 *Regula nostra, an sit odiosa, vel fauorabilis, & num. 25.*
2 *Odiosa sunt restringenda, & fauorabilia amplianda.*
3 *Regula 8. est correctoria iuris communis.*
4 *Correctoria dispositio est odiosa, & restringenda; sicut & omnis recessus à iure commum, & n. 5.*
6 *Reseruatio dicitur odiosa, etiam per viam legis, & in corpore iuris facta, & nu. 12.*
7 *Ordinarijs aufertur potestas per regulam 8.*
8 *Derogatoria potestatis ordinariæ dispositio est odiosa.*
9 *Dispositio, quæ alterum lædit, restringi debet.*
10 *Ordinarij prouident Ecclesiis motu proprio, Papa, & Legati prouident personis.*
11 *Ordinarij sunt magis deliberati in collatione beneficiorum, quam Papa, & Legatus.*
13 *Cancellariæ regulæ sunt stricti iuris, nec possunt egredi fines suos.*
14 *Cancellariæ regulæ sunt debiliores, & strictiores statutis.*
15 *Regula 8. imponit impetrantibus nouum onus exprimendi mensem.*

16 Re-

16 *Regula de exprimendo valore, est exorbitans, & odiosa.*

17 *Odiosum est auferre beneficium, seu priuilegium iam concessum.*

18 *Priuilegia quando sunt in fieri, sunt odiosa.*

19 *Priuilegia post concessionem non sunt contra ius commune, sed de iure communi, idemque est de iurisdictione, & nu.20.*

21 *Pensio ante reseruationem dicitur odiosa, sed postea fauorabilis, idem etiam de attentatis, & num.22.*

23 *Constitutio probibitiua cū decreto dicitur odiosa. Concurrentibus duobus priuilegijs, vel regulis: vno probibitiuo, & alio permissiuo, praualet probibitiuum.*

24 *Fauor, & odium si concurrunt in vna dispositione, censebitur odiosa simpliciter.*

26 *Fauorabilis præsumitur in dubio omnis dispositio*

26 *Concurrentibus duobus iuribus, vel statutis contrarijs, praualet quod est magis speciale, & fauorabile, ibidem.*

27 *Reseruationes per viam legis dicuntur fauorabiles: secus si sint ad instantiam partis, vel speciales, & nu.74.*

28 *Potestas disponendi de beneficijs ab initio fuit penes solum Papam.*

29 *Reseruatio nostra regulæ manutenet pristinum ius Papæ.*

30 *Proœmialis ratio consideratur, ad inspitiendum si constitutio sit fauorabilis, vel odiosa, necnon intentio principalis legislatoris, & nu.31.*

32 *Proœmialis ratio Regulæ 8. est pauperibus Clericis, & alijs personis benemeritis prouidere.*

33 *Ecclesia indiget viris litteratis, nō asinis ferratis.*

34 *Fauorabilis est dispositio tendens ad vtilitatem Ecclesiæ, etiam si aliàs sit pœnalis, & nu. 35. & 38. & 43.*

36 *Fauorabilis iudicatur constitutio partim odiosa, & partim fauorabilis, & nu.37.*

39 *Fauorabilis iudicatur reg. 8. dum requirit expressionem mensis vacationis.*

40 *Fauorabilis est omnis constitutio emanata ad euitandas fraudes.*

41 *Constitutio obuians fraudibus, est iuri naturali, & diuino conformis.*

42 *Fauorabilis est secunda pars regulæ nostræ alternatiuam concedens.*

44 *Cultus diuinus est potius augendus, quàm minuendus.*

45 *Regulæ nostræ prima pars, est partim odiosa, & partim fauorabilis.*

46 *Fauorabilis esse potest eadem lex vno respectu, & odiosa ex alio.*

47 *Edictum de in ius vocando est fauorabile ex parte patroni & odiosum ex parte liberti, nec non expectatiua.*

48 *Item statutum Vrbis, & lex Hispana de non meliorandis filiabus ratione dotis.*

49 *Item statutum excludens fœminas propter masculos.*

50 *Item regula 31. Cancellariæ de impetrand. benef. vacan. per obitum famil. Cardin.*

51 *Item reseruatio beneficiorum Sede Episcopali vacante.*

52 *Item Constitutio Gregoriana de publicandis.*

53 *Item primogenia Hispaniæ.*

54 *Item fideicommissum.*

55 *Item resignatio beneficij.*

56 *Item dispositio l. si quis maior, C.de transac.*

57 *Item spolij remedium.*

58 *Item attentatorum remedium.*

59 *Item constitutio Alexandrina.*

60 *Item statutum excludens habentes originem à Iudæis, & d.*

61 *Item clement.1.de supplen.neglig.Prælat. Idem est in statutis admittentibus dumtaxat ad beneficia filios patrimoniales.*

62 *Reseruatio non est simpliciter odiosa.*

63 *Constitutio eadem non potest esse partim odiosa, & partim fauorabilis.*

64 *Res eadem non debet iure diuerso censeri.*

65 *Partim acceptare, & partim repudiare absurdum est.*

66 *Partim esse seruum, partim liberum ridiculū est.*

67 *Partim esse subditum, & partim superiorem, repugnantia est.*

68 *Partim esse legitimum, & partim illegitimum non quadrat.*

69 *Res eadem diuersis respectibus, potest diuerso Iure censeri, & nu.70.*

71 *Res eadem intellectuali consideratione potest diuersimode censeri.*

72 *Fauorabilis, vel odiosa dicitur constitutio à parte potentiori.*

73 *Fauorabilis pars nostræ regulæ 8. est dignior, & potentior.*

§.6. PROOEMIALIS.

N Regula nostra octaua sit odio-
1 sa, vel fauorabilis? † hic se in-
spiciendum offert, pro vtilitate
dicendorum. Nam si est odiosa,
erit vtique restringenda: sin mi-
2 nus amplianda, † cap.odia re-
stringi, de reg.iuris, in 6. l.cum quidam, ff.de
liberis, & posthumis, l.non possunt, l. iura non
in singulas, ff.de legibus, Euerardus in loco à
ratione legis larga, 78. à nu.6. vsque ad nu.40.
In primis videtur, quod ista reg. sit odiosa;
nam corrigit ius commune, de quo Ordina-
3 rijs libera conceditur † facultas disponendi
de omnibus beneficijs in omnibus mensibus,
cap.ex frequentibus, de institutionibus, c.con-
querente, de off.Ordinarij, & supra diximus in
§.1.procemiali, nu.22.
Ex quo confestim sequitur, quòd dispositio
4 correctoria iuris communis † vti odiosa est
stricte interpretanda, l.quod vero, 24. ff.de le-
gibus, cap. quæ à iure communi, de reg. iuris,
lib. 6. Quod enim est contra ius commune,
idem simul stricti iuris, & odiosum est, teste
Baldo

Baldo in l.non fine,ante nu.5. C.de bonis, quæ liberis. Abbate in cap. quia circa,nu.3.de priuilegijs,& in cap.olim,nu.7. de verbor. signif. Corn.conf.89. *viso suprascripto*, nu.7.lib.3. Et
5 omnis recessus à iure communi ✝ est odiosus. Romanus cons.448.nu.2.Tiraquell.de vtroque retract.in proœmio,nu.62.& in §.35.glo.1.sub nu.2.Rota decis.432.nu.11. p.1.diuers. Menochius de recuperanda remedio 4.nn.38.
6 Secundo,quia reseruatio dicitur ✝ odiosa. Rota decis.1.nu.fin. de præben.in antiquiorib. Calderin.cons.10.in fi.de præbend. Gem.cons. 136.nu.2.Bellam.cons.36.super responso 6.nu. 5.Mohedanus decis.9.nu.2.de præbendis. Decius in cap.2. nu.6.de electione. Parisius cons. 19.nu.4.lib.4. Cassador.decis.2. nu.9.de vnionibus,& decis.3.num.2.de reseruationib.& decis.4.nn.1. & 6. de constitutionibus, Gambarus de legato lib.3.nu. 194. Mandosius in reg. 1.Cancellariæ,q.4.à n.4. & seqq. Puteus decis. 140.regula Cancellariæ,lib.3.vbi loquitur de nostra regula. Flaminius Parisius de resignatione,lib.7. q.11.nn.13.

Nec mirum, cùm per hanc regulam aufera-
7 tur potestas ✝ ordinariæ iurisdictioni, quæ dicitur fauorabilis, & naturalis, gloss. penult.in clement.2.de officio Ordinarij, Rota decis. 5. nu.2.& per totam,de concess. præben. in antiquioribus Besigneti. Nauarrus in c. cum contingat 3.nullitate,nu.3. de rescript. Gomezius in reg.de veri simili notitia,q.1.n.3.Puteus decis.48.in vna Calagurritana,sub nu.3.lib.3.

Et omnis dispositio derogatoria potestatis
8 Ordinarij est odiosa. ✝ Abbas in cap. si quis contra, notab.2. de foro competen. Crescent. decis.1.nu.1.& decis.3.n.6.de priuilegijs.Nam ordinaria facultas semper durat, nisi expressè tollatur. Caputaq.decis.43.nu.3.par.3.Et extenditur ad omnia,quæ nõ inueniuntur prohibita,Besignet.decis.5.nu.3.de concess. præben.

Quælibet etiam dispositio, etiam quæ latissimè interpretari solet, quatenus alterum læ-
9 dit, restringi debet,& strictè interpretari,cap. super eo,de off.delegati, vbi Abbas,& omnes, Decius cons.443.nu.6. Cassadorus decis. 3. de priuilegijs, num.3.Hieronymus Gabriel cons. 197.nu.5.& 6.volum.1.

Hinc dicit Cardinalis in d. clement.2. q.17. sub nu. 13. ad medium, de officio Ordinarij, quem refert Felinus in cap.ad aures,sub num. 15.de rescriptis, quod Ordinarij intelliguntur
10 prouidere Ecclesijs motu proprio, ✝ sed Papa, & Legati prouident personis. De quo, & qualiter intelligatur, Deo annuente, dicam in gloss.4.à nu.173.

Quoniam vt ipsi Doctores dicunt, Ordina-
11 rij sunt ✝ magis deliberati, & certi in beneficijs ad suam dispositionem spectantibus, quàm Papa in beneficijs totius orbis, vel Legatus in beneficijs totius Prouinciæ.

Vnde quamuis reseruatio sit per viam legis generalis, & in corpore iuris clausa, vt est illa, de qua in cap.2. de præben. lib.6.de vacan-
12 tibus in Curia: Nihilominus dicitur ✝ odiosa, quia detrahit iurisdictioni ordinariæ. Gemінian.in d. cap.2.sub nu. 9. in fin. Franchus sub nu.4.de præbend.lib.6. Simonet.de reseruatio. q.5.nu.27.28.& 29.

Tertio, quia regulæ Cancellariæ sunt stricti
13 iuris, ✝ adeò quod nec extendi, nec egredi fines suos possunt. Cassadorus decis.16. nu.5.& decis.23.nu.6.de præbendis, & decis.35. nu. 1. super regulis. Et debilioris, & angustioris, &
14 strictioris iuris sunt, quàm ✝ statuta. Gomezius in 2. q. proœmij reg. Cancellariæ,num.4. vers. *quinimmo vinculum*,& in regula de impetrantibus beneficia per obitum famil. Cardin. q.5.n.2.vers. *& ista in casu isto*,Parif.conf.19.n. 3.cum seqq. lib.4.vbi subdit,quod destruit ius commune,Mandos. in reg. de Annali, q.3.n.1.

Quarto,quia ista regula imponit impetran-
15 tibus nouum ✝ onus exprimendi dispositiuè mensem vacationis: alioquin gratias esse nullas statuit: quod de iure cõmuni cautum non reperitur,& ideò est in hoc regula ista,exorbitans,& restringenda, cap.quæ à iure communi exorbitant, de reg.iuris, in 6.cap.quanto, de Iudicijs.

Sicut etiam dicimus de regula de exprimẽ-
16 do valore, quod sit odiosa, ✝ exorbitans, & restringenda, ex eo, quòd de iure communi, valor non est exprimendus. Cassadorus decis. 20. sub nu.4.super regulis. Mohedanus decis. 16.nu.2.de præbendis. Cæsar de Grassis decis. 7.nu.9.de præbendis.

Quinto,quia hæc regula tollit, vel saltem restringit omnia priuilegia,& indulta Apostolica;necnon consuetudines,etiam immemorabiles,quibus omnibus in hac parte derogat,vt in octo mensibus Apostolicis tales priuilegiati prouidere non valeant: Ac propterea eo ma-
17 gis dicitur odiosa, quia odiosum ✝ est auferre priuilegia,& beneficia principum, quæ debent conseruari,& decet esse mansura,c.si cui nulla, 36.de præbend.lib.6.regula,decet 16.de regul. iuris,in 6.Achilles decis.21. num.2.de priuilegijs,& in specie, quod auferre priuilegium sit odiosum, tradit Cæsar de Grass. decis. 1.nu.6. de verborum significatione.

Nam, quamuis priuilegia ante concessionẽ,
18 & quando sunt in fieri, dicantur odiosa,& contra ius: Tamen ex post facto quando iam sunt concessa, non dicuntur contra ius commune,
19 sed de iure communi. ✝ Cæsar de Grass. d.nu. 6.vbi allegat exemplum de præscriptione, quæ licet dicatur odiosa, & contra ius, vbi tamen est acquisita, dicitur secundum ius. Parisius in cap. veniens, sub nu.16.vers. *tamen*,de præscri-
* ptionibus. * Felin. post alios in cap. nonnulli, num. 11. de rescriptis. vbi propterea subdit, quod in concessione priuilegij nõ est necessaria clausula,non obstantibus,vt sit derogatum

Iuri

Iuri communi, & multis modis declarat. *

20 Sicut etiam de iuriſdictione + idem dicit Abbas in cap.1.ſub nu.17.ante finem, verſ. *ex quo ſemel*, de Iudicijs.

21 Et de penſione, quòd ante + conceſſionem quando in eſſe deducitur, dicatur odioſa, & poſt conceſſionem, quando iam eſt in eſſe deducta, quòd dicatur fauorabilis, tradit Gigas de penſionibus,quæſt.94.in princ.& per totam illam quæſtionem.

Idem etiam dicit in materia attentatorum,
22 + quòd, quando deducuntur in eſſe, dicantur odioſa,cum ſit delictum, & res pœnalis, quatenus verò iam ſunt in eſſe deducta, & conſtat de illis,tunc reuocatio, & pęnæ attentatorum executio, eſt fauorabilis. Lancellottus de attentat.in præfatione primæ partis num. 16. & 18. in noua impreſſione.

Sexto, quia omnis conſtitutio prohibitiua
23 cum decreto irritanti, + & annullatione actus, prout eſt noſtra regula,dicitur odioſa.Bald.in l.ſi quis in conſcribendo,nu.5. ante finem, C. de pactis, Corneus conſ. 136. diligenter, nu. 13.lib.4.

Sicut etiam, concurrentibus duobus priuilegijs,vno prohibitiuo, & alio permiſſiuo, vel duabus regulis, vna prohibitiua, & alia permiſſiua,vel vna quæ nocet,& alia quæ prodeſt: præferendum eſt priuilegium prohibitiuum, & regula prohibitiua, & nociua, vt poſt alios plures plenè tradunt Alex.nu.6. Iaſ.nu.1. & 2. in l.ſi Ruffinus, C.de teſtemen.militis.

Accedit,quòd ſi in aliqua diſpoſitione concurrit fauor,& odium,vt ſæpiſſimè ſit, ea cen-
24 ſebitur ſimpliciter + odioſa. Ioan. Andr.in cap. fin.ſuper glo.5.nu.10. de verbor.ſignificatione lib.6.& Geminian.ibid.ſub nu.10.ad medium, & cæteri omnes. Milius in repertorio, verbo, *lex dicitur fauorabilis*, & verbo, *priuilegium, ſi vno reſpectu eſt odioſum*. Corneus conſ. 89. nu.5.& 6.lib.3.Sic etiam dato quòd noſtra regula contineat aliquem fauorem,ſufficit,quod in parte ſit odioſa, vt ſimpliciter cenſeatur odioſa.

Denique in terminis reſeruationis regulæ
25 noſtræ, quòd ſit + odioſa, ſcripſit Ripa in reſponſo 6.nu.6.& 7.ſub titulo de conſtitutionibus, & tradit Puteus deciſ.345.à nu.1.lib.2. &
* in allegata deciſ.140.lib.3.* & accedit Calder. conſ.1.de peculio Clericor.vbi tenet quod reſeruatio facta à Papa de ſpolijs Clericorum, ſeu bonis intuitu Eccleſiæ relictis, eſt odioſa & reſtringenda vti facta contra Ius commune, de quo ſpectant ad Eccleſiam, vbi conſiſtit beneficium,cap.1.& 3.de pecu.Cleric.cap.1.cap. cum in officijs, de teſtam. *

PRO contraria parte, & quòd regula noſtra non ſit odioſa, ſed fauorabilis concurrunt plura.

Primo, quia omnis conſtitutio, & ſtatutum
26 in dubio præſumitur + fauorabile ex ſententia Baldi in l.fin. nu.2. & 3. C.qui non poſſunt ad libertatem peruenire,idem Bald. in l.ſi quis in conſcribendo,ante nu.6. C.de pactis.Tiraq.de vtroque retract. in prooemio, ſub nu. 56. verſ. *& quia etiam in dubio*,& ſub n.65.verſ.*verum*.

Ac propterea ſi reperiuntur duo ſtatuta,vel iura ad inuicem contraria, & repugnantia, præfertur illud, quod eſt magis ſpeciale, & illud dicitur magis ſpeciale, cuius ratio eſt magis fauorabilis. Iaſ.in l.ſi Ruffinus, nu.3. C.de teſtamento militis.

Item quia reſeruationes factæ, non ad inſtantiam alicuius nec ad fauorem certæ perſonæ, ſed ex proprio motu, & per viam legis generalis, prout eſt in caſu noſtro: non dicun-
27 tur odioſæ + ſed potius fauorabiles. Lapus allegatione 26. *diſputat*, ſub nu.2. & ibi eius additio, ſub littera F. Federic.de Senis conſ.112. *amice*,nu.1. & in tractatu permutationis, q. 1. nu. 2. verſ. *ſed reſeruationes*, Ægidius Bellam. deciſ.425. *ſi Papa*,verſ.*ratio quia talis gratia*. Petrus de Vbaldis in tractat. de permutatione beneficiorum,§. nunc videamus, nu.20.ibi, *ſed reſeruationes quæ fiunt per Papam generaliter*. Bonifacius de Vitalinis in clementina vnica de probationib.nu.81.in fin. Æneas de Falconibus in tractat.de reſeruationibus,in 20.prę-ludio, nu.2.& 3.Philippus Probus in additione ad gloſſam pragmaticæ, in cap. licet, verſ. *cauſa*, nu.5. de electione, Philippus Decius in conſ.168.incipit, *Reuer.Pater*, ſub nu.2. in fi. verſ. *vltimo non obſtat*, Mandoſ.in reg.2.Cancellariæ,q.2.nu.12.& rurſus in reg. 9. quæſt.6. nu.6.Additio ad Simonet.de reſeruat. quæſt.5. ſub nu.37.verſ.*illa vero vt prouideatur*, Hieronymus Gabriel conſ.197.nu.3.lib.1. * Rot. deciſ.240.nu.14.p.1.diuerſ.
*

Quibus adſtipulatur, quòd cum ab initio omnis poteſtas conferendi beneficia reſideret
28 penes ſolum Papam, + Gaſpar de Peruſio in tractat.de reſeruat.in prin.nu.2. Gomezius de expectatiuis,n.10. Hieronymus Gabriel conſ. 197.ſub nu.3.& ſub nu.9.lib.1. & dixi ſupra in §.1.nu.1.Reſeruando ſibi octo menſes, reducit in hac parte ius conferendi ad primarium ſtatum, & naturam, & ſic dicitur actus mere fauorabilis: Nam per talem reſeruationem ſolum conſeruatur ius Papæ, & cauſatur primæ-
29 ui iuris manutentio, + non autem aliquid de nouo acquiritur, vt ſingulariter tradit Æneas de Falconibus in tractat.de reſeruatio.ſecundo præludio,nu.2.verſ.*vnde ſi contigerit*, Mandoſ. in reg.2.quæſt.2.nu.12.ante finem, ac etiam dixi in d.§.1.nu.47.

Præterea ad cognoſcendum ſi conſtitutio ſit fauorabilis, vel odioſa, eſt inſpicienda ratio
30 prooemialis, + teſte Baldo in l.ſi quis in conſcribendo,ſub nu.5.poſt medium, verſ.*ſed quomodo cognoſcam*, C.de pact. Corneus conſ.136. diligenter conſideratis, lib. 4. Caputaq.deciſ. 215.n.8.lib.3.Mandoſ.in reg.de annal.q.4.n.7.

Nec

Nec non est inspiciendũ, an legislator prin-
cipaliter motus fuerit ob fauorem, licet secun-
31 dario + redundet in odium alterius. tex. in l.
qui exceptionem, 40.ff.de condictione indebi-
ti, vbi notat Bartolus 2. notabili, nu.2.& reli-
qui omnes. Roman.cons.4. *sententiam præfati*,
nu.7.& cons.32.*visa municipali*, post nu.5.vers.
ad considerandum, & cons.328. *præsens consul-
tatio*, nu.2. Curtius senior cons. 9. *Ticinensi sta-
tuto*, nu.20. vers. *& ita in proposito decidit*. Mi-
lius in repertorio, vers. *lex dicitur fauorabilis*.
Simonet.de reseruatione q.5. nu. 32. Tiraq. de
vtroque retractu in proœmio, nu.56. vers. *nam
ad cognoscendum*, & iterum in §.30. gloss.1.nu.
5. Lancellot.de attentat.par.1.in proœmio, nu.
107.in nouis. Caputaq. decis.215.nu.9. par. 3.
Molina de Hispanorum primogenijs, lib. 1.c.
18.nu.3. Hojeda de incompatibilit. benef.pri-
* ma parte, cap.23. nu. 13. Rota * decis.240.nu.
8.& 9. * & decis.457.nu.2.par.1.diuersor. Me-
noch.de recuperand.remed.1.nu.18.& de adi-
piscen.remed.4.nu.39.

At vero ratio proœmialis nostræ regulæ est,
vt Papa pauperibus Clericis, & alijs beneme-
32 ritis personis + prouidere valeat, vt in eadem
regula legitur: quorum pauperum prouisio est
fauorabilis. Rota decis.5.n.55.de concess.præ-
ben.in antiquis. Staphilæus de litteris gratiæ,
§.de prærogatiuis expectantinm, nu.24. Lam-
bertin.de Iurepatronatus, lib.2.par.3. quæst.5.
principali, art.3.per totum, ac plura, Deo an-
nuente, dicemus in glos.2.

Sicut etiam est fauorabilis prouisio perso-
narum benemeritarum pro vtilitate Ecclesia-
rum, quæ indigent viris benemeritis, & litte-
33 ratis, + non asinis ferratis, cap.cum ex eo, 34.
vbi notat Ioan.Monachus in princ. & ibi Pro-
bus ante num.2. de electione, in 6. Felinus in
cap.si quando, num.7.de rescriptis, & dicemus
latius in gloss.4.verbo, *Cleritis benemeritis*, Ro-
* ta decis.457.nu.1.par.1.diuers. * & decis. 240.
nu.23.& 24.par.1.diuers. *

Et omnis dispositio tendens ad vtilitatem
34 Ecclesiæ dicitur + fauorabilis. Abbas in cap.
nihil, nu.1. vers.2. principaliter, de electione.
Caputaq.decis.215.num.6.& 202.num.4.lib.3.
35 Etiam si alias sit pœnalis, + quia fauore Ec-
clesiarum dicitur fauorabilis, & extendenda.
Geminian.cons.37.dubitatur, sub nu.6. vers.3.
vbi constitutio, & cons.106.super dicto dubio,
nu.2. Gomezius de expectatiuis, nu.100.

Rursus quia dato quod nostra Constitutio
sit partim odiosa, tamen sufficit quod sit alio
36 respectu, † & partim fauorabilis, vt absolutè
iudicetur fauorabilis, nam potius est confide-
37 randus fauor + quàm odium, gl.in cap. sciant
cuncti, 12.verbo, *alios*, ante fin.de electione, lib.
6. vbi dicit, quod quamuis Constitutio d.cap.
sciant cuncti, imponens pœnam excommuni-
cationis contra grauantes personas Ecclesia-
sticas, vel earum consanguineos in casu illius
tex. sit vti pœnalis, odiosa: tamen quia illa con-
38 stitutio est ad fauorem † Ecclesiarum, iudica-
tur fauorabilis: quæ glossa est communiter re-
cepta per Geminian.ibi nu.6. Francum eodem
nu.6.& cæteros. Idem etiam tenent Geminia.
nu.10. Francus nu.3.in cap.statutum, de præb.
lib.6. Ancharan.cons.37.contra Ioannem, n.2.
vers. *venio ad secundam rationem*, & cons.215.
scripsit Papa, nu.8. Abbas in cap.in litteris, nu.
fin.vers. *Item vbi concurrunt odium*, de restitut.
spoliatorum. Tiraquell.de vtroque retractu in
præfatione, nu.64.vers. *verum idem Bald.*& nu.
* seq. * Rota decis.240.nu.11.& 29.p.1.diners.

Vlterius, regula ista quatenus disponit, quod
impetrantes beneficia vacantia in mensibus
reseruatis, teneantur exprimere mensem sub
39 nullitatis pœna, est fauorabilis: + nam ideo
hoc sancitum fuit vt Papa, & Ordinarij sciant
an beneficium vacet in mense reseruato Papæ,
vel Ordinario, & ne Papa prouideat de bene-
ficijs non reseruatis vacantibus in mensibus
ordinarijs, & ne desuper committantur frau-
des, ac semper fere eludatur dicta regula, vt
fuit dictum in vna Corduben. S.Michaelis 23.
Aprilis 1562. corã Palæot. quæ est decisio 700.
(hoc idem) par.3.diuersor.& decis.624.nu.6.
eodem lib.3. Puteus decis.25.dubitauit, num.1.
lib.3.& dicam latius in glos.32.

Cæterum omnis Constitutio emanata ad
40 euitandas fraudes + est fauorabilis. Felinus
in cap.de quarta, nu.15.ad finem, vers. *& sic est
aliqua dispositio*, de præscriptionibus. Caputaq.
decis.215.nu.1.& seqq. par.3. Flamin. Parisius
de resign.lib.11.q.3.nu.18.& plenius lib.12. q.
2.ex nu.9.cum seqq. Rota decis. 42.n.9. par.2.
diuers. Didac.Perez in l.22.gl.1.tit.2. lib.7. or-
dinamenti. Rota decis.457.nu.8. par.1. diuers.
Gomezius in reg. de infirmis resignan. q. 17.
sub nu.4.vers. *& quia emanauit*.

Comprobatur, quia talis constitutio, vel sta-
tutum obuians fraudibus est conforme iuri
41 naturali, & diuino, + secundum quod fraus est
prohibita, vt in prima distinct.decreti, in prin
cipio. Caputaquen.post Bald.ibi allegatum
in d.decis.215. nu.2. par.3. Flamin. Parisius d.
quæst.2.nu.12.& seqq.

Quid tenendum.

PRO faciliori resolutione dico, quod regula
nostra habet duas partes principales, primã,
& secundam; prima pars reseruat beneficia
vacantia in octo mensibus, secunda pars con-
cedit alternatiuam Episcopis residentibus in
sex mensibus. Antea namque diuersæ erant
regulæ vna reseruatoria mensium, & alia de
alternatiua, nunc verò est vnica tantum regu-
la amplectens vtramque partem, vt dicam in
declaratione litteræ.

Quo ad secundam partem concedentem di-
42 ctam alternatiuam, non potest + in dubium
refricari,

refriecari, quia est fauorabilis, & amplianda cum innitatur iure communi. Ancharan.consf. 231.ad exclusionem,num.1. Felin.in cap. causam quæ,sub nu.7.vers.limita hæc,de rescript. Cassador.decis.8.nu.6. de præbend. & decis.4. nu.2.de priuilegijs.Caputaquen. decis. 88. nu. 6.& decis.214.nu.6. par. 2. Puteus decis. 222. nu.3. lib. 1. & decis.490. in vna Corduben.nu. 2.lib.2.Mandos.in regul.11.Cancellariæ,q.11. nu.2.3.& 4.Hieronymus Gabriel in conf. 197. in princ. lib. 1.

Præsertim quia, vt regula nostra declarat, cōceditur alternatiua Episcopis residentibus, vt ad residendum in suis Ecclesijs inuitentur, ac propterea est ad Ecclesiarum fauorem in-
43 troducta, & dicitur fauorabilis, ✝ tanquam tendens ad Ecclesiarum vtilitatem. Abbas in cap.nihil,nu.9.vers.2.*principaliter*, de electione. Caputaq.decis.202.nu.4.& 215. nu.6. p.3. & supra paulo anterius dixi. Augetur etiam
44 ex residentia cultus diuinus, ✝ qui semper est augendus, potius quàm diminuendus, cap.ex parte, de constitutionibus. Abb.in cap. cum dilectus, num.7.de Clericis non residentibus. Caputaq.decis.215.nu.6.lib.3.Rota decis.222. nu.3.par.2. ac Deo adiuuante dicam in gl.43.

Quatenus autem ad primam partem de reseruatione 8.mensium: negari non potest,quin
45 sit partim odiosa, ✝ & partim fauorabilis. Est odiosa, quia detrahitur potestati ordinariæ,& corrigitur ius commune, & ex alijs in prima parte adductis. est etiam fauorabilis, quia est facta, vt pauperes clerici, & aliæ benemeritæ personæ prouideantur,& per viam legis generalis, ac ex alijs fundamentis additis pro secunda parte.

Nam nouum non est,quod vna lex possit es-
46 se vno respectu ✝ fauorabilis, & alio respectu odiosa diuersis rationibus, seu intuitu diuersarum personarum,rerum,vel causarum, gl.in l.2. verbo, *liberis*, vers.*respondeo*,de in ius vocando,& ibi notat Bald. nu.3. post medium, Salicet.nu.2.Ias.num.5. Decius nu.5. & cæteri scribentes,gl.in l.sed & si in hac,§.semper autem,verbo,*interueniat*,ff.eodem titulo, de in ius vocando,vbi probatur,quod edictum de in
47 ius vocando ✝ cum reuerentia debita,ex parte patroni est fauorabile,ex parte verò liberti est odiosum,& pœnale. Decius conf.258.in casu, nu.9.Curtius iunior conf.5.num.34.& conf.7. nu. 2. & 15.

Item expectatiua dicitur fauorabilis respectu expectantis. Mohedan.decis.9.num.2.de præbendis. Quatenus autem est gratia ambitiosa,& ad vacatura,est odiosa, & restringenda, Caputaq.decis.3. nu.2. par.1.& isto modo concordantur istæ duæ decisiones, quæ videntur contrariæ, nam vna dicit simpliciter quod expectatiua est fauorabilis, & alia quod est odiosa.

Item statutum prohibens dari in dotem vltra summam duorum millium, est contra ius commune,tamen Rota,inspecta principali intentione statuentium,iudicauit esse dispositionem fauorabilem in decis.457. nu.6. par.1. diuersor. Quod etiam pari ratione dicendum est de pragmatica Hispaniæ de non melioran. fi-
48 liabus ✝ ratione dotis, vel contractus,quæ est l.1.tit.2.lib.5.recopilationis.

Vnde statutum excludens fœminas propter
49 masculos, quantū ad ipsas ✝ fœminas est odiosum, sed quantum ad masculos est fauorabile, & ampliandum,vt tradunt Bald. nu.4. Salicet. nu.2.& 3.Cumanus,Fulgosius,Paulus Castren. & Ias.nu.6. in d.l.2. C. de in ius vocando, Tiraquel.de vtroque retractu,in præfatione, sub nu.64.Mandosius in reg.de annali, quæst.3.nu. 10.Hieron.Gabriel conf. 197.nu.4.vol.1.Paris. conf.85.num.28.lib.2. Molina de Primogenijs Hispanorum, lib.1.cap.18.nu.5. vbi nu.4. plures pro contraria parte, scilicet quod sit omnino fauorabile, recenset.

Sicut etiam regula 31. Cancellariæ de impetrantibus beneficia,per obitum familiarium
50 Cardinalium, respectu Cardinalium,✝ quibus conceditur priuilegium dictæ regulæ, est fauorabilis, & lata interpretatione adiuuanda contra concedentem, quia conseruat spem benè seruientium; sed respectu impetrantium est exorbitans, & odiosa, vt scriptum reliquit Gomezius in d.reg.31.q.15. sub nu.4.

Idem dicit Hieronymus Gabriel. de reg. reseruatoria beneficiorum vacantium, Sede Episcopali vacante, ad collationem Episcopi
51 quomodolibet pertinentium,✝quod sit partim fauorabilis, & amplianda, & partim odiosa, & strictè interpretanda, in conf.197. ante nu. 5.volum.1.

Necnon Constitutio Gregoriana de publi-
52 candis resignationibus,est partim odiosa,quia est correctoria iuris communis, & partim fauorabilis, quia est introducta ad obuiandum fraudibus. Flamin. Paris. de resignatione, lib. 11.q.3.nu.7.& 17.& 83.

53 Similiter circa Primogenia Hispaniæ,✝quod quatenus concernunt publicam vtilitatem, & familiarum conseruationem, sint fauorabilia, & amplianda, quatenus autem sunt in præiudicium aliorum filiorum sint odiosa,& restringenda, tradit Molina de Hispan.Primogenijs, lib.1.cap.18.nu.6.vers.*ex his igitur*.

54 Idem etiam est in fideicommisso,quia ✝ quatenus respicit disponentem, & liberam testandi voluntatem, est fauorabile; quatenus vero aufertur hæredi, libertas alienandi bona, & imponitur onus illa restituendi; dicitur odiosum, & restringendum, vt plenè per Peregrinum in suo tractatu de fideicommissis, art. 1. ex nu.23.vsque ad finem.

Nec non resignatio beneficij, vno respectu
55 ✝ quatenus fit vt Ecclesiæ prouideatur, dicitur fauorabilis, & quatenus fit ad fauorem personæ

personæ certæ dicitur odiosa, vt late adducit Flamin.Pařisius de resignatione, lib. 1. quæst.fi. nu.1.cum pluribus seqq.

Rursus, quamuis dispositio l. si quis maior,
56 C. de transactionibus sit odiosa, ✝ & restringenda propter impositionem pœnæ: tamen quia principaliter est facta propter obseruantiam iuramenti, & sic propter fauorem animæ, censetur fauorabilis, & extendenda, vt firmat Ias.ibidem nu.8.

57 Et in materia spolij, quod respectu ✝ spoliantis, sit odiosum remedium, vnde vi: respectu vero spoliatoris sit fauorabile, adducit cũ pluribus Menochius de recuperand. remed. 1. ex nu.33.vsque ad nu.37. * & in pens.latissime Rota decis.240.per totam,par.1.diuers.*

Item, in attentatorum materia, quòd re-
58 spectu ✝ attentantis sit odiosa, & respectu attentati fauorabilis, idem refert Lancellott. de attentat.par.1.in præfatione,nu.113. vers.*tertia ex præmissis*, licet ipse cum hac opinione non transeat.

59 Sicut etiam Alexandrina ✝ constitutio, quæ est 11.Alexan.VI. contra offendẽtes litigantes in Romana Curia,& eorum Aduocatos, procuratores,& testes, qnamuis vti pœnalis & rigorosa,sit restringenda, tamen quatenus consulit quieti & securitati litigantium, est fauorabilis.Putens decis.104.nu.1.lib. 1.

Item in statuto excludẽte originem haben-
60 tes à Iudæis, ✝ Mauris, vel alias ex sanguine non puro, sed infecto descendentes: quamuis sit odiosum respectu illorum, est tamen fauorabile respectu Ecclesiæ, vel Collegij, ne ad illam, vel illud, tales admittantur,Hojeda de incompatibilit. beneficio. prima par. cap.23. nu.13.Rota decis.457.sub nu.6.par.1.

In terminis etiam clement. primæ de sup-
61 plenda ✝ negligentia Prælatorum, dicentis, quod si Prælati regulares infra sex menses non conferant, quod prouisio deuoluatur ad Ordinarios,dicit Rebuff.in concordata, tit. de collationibus, §.si quis vero, prope finem, vers. *nec refragatur*,quod illa constitutio est partim respectu Ecclesiarum, vt celerius prouideatur Ecclesijs,fauorabilis,& partim odiosa respectu Prælatorum regularium negligentium. De quibus plenè, & ad saturitatem videri potest pulchra decisio in causa Nucerina bonorum 21.Maij 1602.coram R.P.D.meo Sacrato. Sic etiam statutum disponens, quod beneficia conferantur solis filijs patrimonialibus, respectu ipsorum,est fauorabile,respectu verò aliarum personarum, quæ excluduntur,est contra ius,& odiosum; vt dicam in gl.9.§.1.nu.37.

Ex quibus oritur responsio ad ea quæ supra diximus, quod reseruatio, de qua in cap.2.de præbendis lib.6.sit odiosa; & quod omnes reseruationes sint odiosæ. Quia non est intelli-
62 gendum simpliciter, ✝ & absolutè: sed partim & secundum quid,habito respectu ad derogationem iuris communis, seu præiudicium ordinariæ potestatis, non tamen propterea desinunt esse ex alio respectu fauorabiles,quando sunt factæ per viam legis, & non ad fauorem certæ personæ ex supradictis.

Cæterum quod vna constitutio non possit esse partim odiosa, & partim fauorabilis;sed quod in totum sit odio-
63 sa, aut fauorabilis, tenent Decius in d. l.2. C. de in ius vocando,sub nu.5.vers.*circa primum*, Cephalus cons.256.nu.14.Portius cons.183. n. 30.Gomezius in §.pœnales,nu.35.Institut.de actionibus,& hoc sibi placere tradit Tiraq. de vtroqne retractu,in præfatione,nu.65. Aimon cons.137. nn. 12.& 13. moti ea ratione, quod
64 vna, & eadem ✝ res non possit diuerso iure censeri,l.cum qui ædes, ff.de vsucapionibus, c. cum in tua,30.de decimis, cap. quocirca, de priuilegijs. Cassadorus decis.3. ante nu. 7. de reseruationibus.

Et etiam addo, quod sicut est absurdum
65 partim ✝ acceptare, & partim repudiare, l. nam absurdum,ff.de bonis libertorum;& monstrum est, partim esse hominem, & partim non,l.non sunt liberi, ff.de statu homin. Et ri-
66 diculum, partim esse ✝ seruum, partim liberum,l.duobus,30.ff.de liberali causa, & repugnantia magna est, partim esse subditum, &
67 partim esse ✝ superiorem. Oldrad. cons. 172. nu.5.& dicam in §.proœmial. seq. nu. 106. &
68 seq.Nec partim potest quis esse legitimus,✝& partim illegitimus, gl.in cap.fin. vers. *si ambo*, de clandestina desponsatione. Tiraquell.in l. si vnquam,verbo,*donatione largitus*, nu.284. Sic etiam videtur absurdum, quod vna, & eadem constitutio sit partim fauorabilis, & partim odiosa.

Sed nihilominus prima sententia mihi placet,ac displicet ista Decij,& aliorum,qui eam sequuntur, opinio. ad quam est in promptu responsio, admittendo, quod sit verum, quod vna res non debeat diuerso iure censeri,quan-
69 do eadem militat ✝ ratio, & idem consideratur respectus; secus verò quandó diuersæ militant rationes, ac diuersi considerantur respectus, tex.in l.si quis perferendum, 35. §.fin. de furt.& Bart.ibi notat, vbi probatur quod
70 diuersis respectibus possunt duo fures ✝ eiusdem rei, alter dici fur manifestus, alter non manifestus,l.miles, 75. §.pro parte,ff.de legatis 2. cap. cum Cappella, de priuilegijs, vbi Abb.nu.5.in fin.vers.*nam ratione iurium diuersorum*,idem Abbas in d.cap.cum in tua,nu.fin, in fine,de decimis. Ripa in l.fin.nu.122. C.de reuocandis donationibus. Tiraquel. de retractu lignag.§.1.glos.18.nu.23.& §.8.gloss.5. nu. 14.ante fin.vers.*nec inconueniens est*,idem Tiraquel.de nobilitate,cap.28. nu.12. cum 4.seqq. vbi plura in proposito cumulat.

Ac propterea, contra dictam opinionem Decij, & aliorum,tenent Menochius de recuperanda,

peranda, rem. 1. nu. 35. in fin. ac nu. 36. & 37. ac alij per eum citati, & Molina de Hiſpanor. Primogenijs, lib. 1. cap. 18. nu. 6. dicit hanc opinionem Decij proculdubio falſam eſſe.

Poteſt etiam reſponderi cum doctrina Baldi in l. 1. nu. 4. C. de ſeruis fugitiuis, dicentis,
71 quod licet corporali ✝ conſideratione, eadem res non poſſit diuerſo iure cenſeri, tamen attenta intellectuali conſideratione, poteſt diuerſimode cenſeri. Tiraquel. de nobilitate, cap. 28. nu. 12. Rochus de Curte in cap. fin. ſect. 2. num. 19. de conſuetudine, vbi hanc, & alias ſeptem limitationes ponit ad dictam regulam, quod eadem res non poſſit diuerſo iure cenſeri.

Cum itaque prima pars noſtræ regulæ, ſit partim fauorabilis, & partim odioſa, reſtat videre, quæ qualitas iſtarum præualeat, ad hoc, vt dicatur, vel fauorabilis, vel odioſa,
72 nam illa pars, quæ præponderat, ✝ & præualet faciet regulam odioſam, vel fauorabilem. A Tiraq. de retract. lignag. §. 30. glo. 1. nu. 6. & 9. Menochius de recuperan. rem. 1. nu. 37. ad fin. Nam à potentiori fit denominatio, l. quæritur, ff. de ſtatu hominum. Iaſ. in l. 1. in princ. nu. 21. ff. de verbor. oblig. Roland. conſ. 23. ex num. 26. vol. 1. Puteus deciſ. 374. nu. 6. lib. 1. & latè fuit concluſum in d. deciſione Nucerina bonorum 21. Maij 1602. coram R.P.D. meo Sacrato.

Conclude quod pars fauorabilis, eſt maior,
73 fortior, ✝ & potentior ex adductis pro iſta parte, & tradit Abbas in cap. in litteris, num. 34. de reſtit. ſpoliat. Aim. conſ. 18. nu. 10. Rota deciſ. 457. nu. 17. & 19. par. 1. diuerſ. Et ſic nedum ſecunda pars noſtræ reg. 8. ſed etiam prima pars, quæ concernit reſeruationem in octo menſibus, eſt fauorabilis, & amplianda, & multo magis quatenus iubet exprimere menſem vacationis, ad obuiandum fraudibus. Caputaquen. d. deciſ. 215. nu. 1. & ſequentibus, par. 3. cum ſupra allegatis.

* Accedit, quod quando aliqua conceſſio eſt tertio præiudicialis ex aliqua cauſa honeſta, & rationabili, à iure approbata, tunc lata ſit interpretatio etiam in præiudicium tertij, cap. tua nobis, vbi Abb. num. 4. de teſcriptis. Seiſel. in l. fin. num. 51. ff. de conſtitut. princip. Rota deciſ. 240. num. 23. par. 1. diuerſ. vbi poſt Abbatem in cap. non dubium, nu. 3. de ſenten. excom. fundit, quod quotieſcunque odium eſt rationabile, non fit ſtricta interpretatio. *

Denique in terminis noſtræ regulæ, quod eius reſeruatio ſit fauorabilis, quia vult prouidere pauperibus clericis, & benemeritis perſonis, tenet Creſcentius deciſ. 20. nu. 6. de præbendis. * ac etiam d. deciſio 457. parte 1. diuerſorum. *

Neque obſtat, quod reſeruationes ſint odioſæ, Rota deciſ. 1. nu. fin. de præbendis, in antiquioribus, cum reliquis allegatis, quia ſunt intelligendæ de reſeruationibus particulari-
74 bus, ad fauorem certarum perſonarum, ✝ vel ratione expectatiuarum ad beneficia viuentium, iſtæ namque reſeruationes ſunt odioſæ, & ambitioſæ. Simonet. de reſer. q. 5. n. 2. cũ ſeqq.

Secus autem eſt, quando reſeruatio eſt per viam legis generalis, & non ad fauorem certæ perſonæ: ſed ad prouidendum pauperibus, & alijs benemeritis perſonis, vt in caſu noſtræ regulæ, in quo procedunt allegationes pro iſta parte adductæ, ad probandum reſeruationes eſſe fauorabiles.

SVMMARIA §. 7. PROOEMIALIS.

1 *Conſtitutio 142. Pij IV. emanauit ad fauorem noſtræ regulæ, vt de beneficijs reſeruatis ratione menſis, apponatur ſequeſtrum.*
2 *Tenor dictæ Conſtitutionis Pij IV.*
3 *Ordinarij collatores, non debent ſe intromittere in collatione beneficiorum reſeruatorum, ſicut & Papa, Ordinarios, in ſuis menſibus nõ impedit.*
4 *Ius ſuum vnicuique eſt conſeruandum.*
5 *Prouiſus bene ab Ordinario in ſuis menſibus non eſt moleſtandus per calũnioſos, & deuolutarios impetrãtes, & beneficia piſcantes, & inſidiãtes.*
6 *Prouiſi Apoſtolici, moleſtari non debent per intruſos.*
7 *Aequalitas in Iuſtitia miniſtranda, ſeruari debet.*
8 *Prouiſi Apoſtolici, in Curia reſidentes, plura incõmoda patiuntur, & ſæpè per intruſos vexãtur.*
9 *Homini nihil prodeſt, ſi totum mundum lucretur, animæ vero ſuæ detrimentum patiatur.*
10 *Anima cunctis rebus eſt præferenda.*
11 *Litibus fatigatus, ad redimendum vexationem, inuitus concordari compellitur.*
12 *Litibus quilibet efficitur pauper, & nu. 15.*
13 *Viri boni lites execrantur.*
14 *Iſaias dixit, non enim in ſempiternum litigabo.*
16 *Litigare cum pari, anceps eſt, cum ſuperiore furioſum, cum inferiore ſordidum.*
17 *Litium plura inconuenientia remiſſiuè.*
18 *Litium vincula diſſolui, & pacis fœdera adſtringi, precatur Eccleſia.*
Lis vt euitetur; conſilium eſt, petenti totum, dare dimidium, ibid. & alia plura.
19 *Sequeſtrationis nouum caſum ponit Conſt. Piana.*
20 *Sequeſtratio regulariter prohibetur, niſi in caſibus à Iure expreſſis, qui ſunt pluſquam trigenta remiſſiuè.*
21 *Conſtitutio 67. Pij V. mandat ſequeſtrari fructus, & diſtributiones præbendæ, quando litigatur contra Capitulum.*
22 *Conſtitutio 67. Pij V. procedit, quando Capitulum fuit in culpa, vel impedimentum, vt poſſeſſio non caperetur, præſtitit.*
23 *Sequeſtrum apponitur, quando litigatur ſuper beneficio reſeruato, iuxta formam Conſtitutionis Pij V.*
24 *Sequeſtrum cum Oeconomo apponitur, quando vacat beneficium.*

Exce-

107 Excedens ad excessum, veluti se habent proprietas, & possessio, necnon Archidiaconus, & Archipresbyter, & nu. 108.

109 Excedens ad excessum, veluti se habent clausula, motu proprio, & clausula, ex certa scientia, necnon diversæ Ecclesiæ habentes ad inuicem certas praecedentias, & nu. 110.

111 Clausula, quantum sibi videtur, importat arbitrium boni viri, & nu. 112. & 113.

114 Constitutio Piana procedit in alia reseruatione, vel affectione, vltra reseruationem ratione mensis.

115 Affectionis, & reseruationis differentia est, quòd affectio respicit actum realem, reseruatio verbalem.

116 Constitutio Piana, an procedat in beneficio litigioso. & nu. 120.

117 Litigiosum beneficium ab Ordinario prouideri non potest.

118 Litigiosum beneficium esse, aliud est, & aliud esse reseruatum, vel affectum.

119 Sequestrum apponitur, quando Ordinarius prouidet beneficium litigiosum.

121 Sequestro, vt locus sit, an debeat prouisus Apostolicus docere de collatione ordinaria intrusi.

122 Finalem causam inducunt procemialia verba, a quibus tota dispositio regulatur, & nu. 192.

123 Dictio, &, est comunctiua cum omnibus suis qualitatibus.

124 Dictio, nihilominus, auget dispositionem.

125 Geminatio verborum plenam deliberationem declarat, & alios plures effectus inducit, & num. 126.

127 Verbum etiam minimum non debet esse in lege, sine aliqua operatione, ita vt neque vna sillaba debeat vacare, & nu. 128.

129 Titulorum multiplicatio datur in beneficialibus.

130 Titulo vno dato præsumitur alius melior.

131 Possessor beneficij potest iuuari possibilitate alterius tituli.

132 Reseruatione existente, resultat quod prouisus ab Ordinario, vel ab alio quam à Papa, sit intrusus.

133 Intrusus sua sola auctoritate, non debet esse melioris conditionis, quam prouisus, & immissus ab Ordinario.

Stultus non debet esse potioris conditionis. ibid.

134 Nefas est, vt sit melioris conditionis, qui magis deliquit.

135 Titulum, qui habere dicit, illum docere tenetur ad euitandum sequestrum.

136 Stylus Papæ facit ius.

137 Stylus Papæ est, quod in breuibus de capienda possessione, solummodo apponatur clausula, vt sola reseruatio verificetur.

138 Constitutio Piana, non debet seruire de vento.

139 Iuris communis interpretationem, recipit constitutio qualibet.

140 Possessor Apostolicus molestari non debet, cum sequestro ex Constitutione Piana.

141 Præsumptiones dicitur limpidissima probationes.

142 Tituli melioris præsumptio, locum habet stante triennali possessione.

143 Tituli alterius possibilitate possessorem iuuari, quomodo, & quando procedat.

Non probat hoc esse, quod ab hoc contingit abesse. ibidem.

144 Reseruatio nostra regula inficit possessionem.

145 Citatio, vt valeat, reproduci debet, nisi, &c. & nu. 146.

147 Citationis defectum supplet partis comparitio, vel mandati specialis concessio, & nu. 148. & alijs modis, & nu. 149.

149 Citatio ad subhastationem non est necessaria, quando reus se opponit.

150 Citationis ex non reproductione reali, sed verbali dumtaxat, duplex sequitur vtilitas, vna euitandæ forsan nullitatis, alia expensæ registri. & nu. 151.

152 Productio citationis facta post terminum retrotrahitur, quando intra terminum fuit facta, licet inutiliter.

153 Distributiones quotidianæ, an sint sequestrandæ, in casu Pianæ constitutionis.

154 Constitutio loquens de fructibus, non capit distributiones.

155 Fructuum perceptorum condemnatio non capit distributiones, nisi in quinque casibus, primo, quando fuerunt protestatæ, & nu. 156. secundo quando beneficium in solis distributionibus consisteret, & nu. 157.

158 Distributionum sunt plures species, & nu. 159. & & 205. & 206.

160 Fructuum condemnatio comprehendit distributiones, quando condemnatio loquitur etiam de fructibus, qui percipi potuissent.

Fructuum, qui percipi potuerunt condemnatio, solet à Rota fieri in tribus casibus. ibidem.

Fructuum condemnatio capit distributiones re vera perceptas.

161 Distributiones debentur ab impediente executionem litterarum Apostolicarum.

Damnum semper præsumitur illatum, & delictum commissum ab eo, qui ex illo sentit commodum.

162 Distributiones non dicuntur de corpore beneficij, sed natura diuersæ.

163 Fructus propriè dicuntur, qui in absentia percipi possunt deductis oneribus.

164 Distributionibus in percipiendis, magis elaboratur.

165 Testari Clericus potest de distributionibus, licet non de fructibus beneficij.

Distributiones potius acquiruntur ratione operarum impensarum, quã ratione præbendæ, ibid.

166 Annata dimidia, quæ soluitur in Cancellaria, non soluitur de distributionibus.

167 Annata non soluitur de Canonicatibus S. Petri, & Ecclesiæ Toletanæ, &c. quia demptis distributionibus, non excedunt 24.

168 Canonicatus Corduben. & Salman. consistunt etiam in fructibus.

169 Fructus suos, non facit, qui personaliter non præstitit fidei professionem, distributiones vero sic, & nu. 170.

171 Distributiones non comprehenduntur in dispositione Concilij, de contributione pro seminarijs facienda.

172 Compositio debet fieri de fructibus malè perceptis, non tamen de distributionibus, & nu. 173.

174 Distributionibus ex quotidianis, an debeatur charitatiuum subsidium.

175 Indultum de lucrandis fructibus in absentia, non capit distributiones.

176 Indultum de lucrandis distributionibus in absentia, intelligitur de illis, quæ consistunt in pecunia, non de illis, quæ in pane, & vino consistunt, nisi omnes consistant in pane, & vino, & num. 177.

178 Distributiones, non percipiunt litteris operam dantes, etiam de licentia Papæ, & nu 179.

180 Distributiones, an capere debeat Lector Sacræ Scripturæ.

181 Distributiones, an debeantur, missam tempore horarum celebranti.

182 Absentes in mensibus permissis distributiones non recipiunt.

183 Distributiones non recipiunt præbendati, associantes Episcopum extra Ecclesiam.

Absentes causa suorum, vel Ecclesiæ negociorum, non percipiunt distributiones, ibidem.

184 Distributiones quotidianæ non sunt in congrua portione computandæ.

185 Distributiones computantur in congrua assignanda Vicarijs Parochialium.

186 Dictio, redditus, & prouentus, an comprehendat distributiones.

187 Priuilegium de capiendis distributionibus in absentia, an includat tertiariam datam colligenti fructus decimales, &c.

188 Distributiones si comprehẽdere voluisset Pius IV. expressisset, sicut fecit Pius V. & nu. 189.

190 Dictiones, fructus, redditus, & prouentus, ponuntur in litteris beneficialibus, ad denotandum solum valorem fructuum.

191 Materia quando est correctoria, verba sunt restringenda.

192 Proœmialibus ex verbis, tota dispositio regulatur.

193 Verba multiplicata, fructus, redditus, & prouentus, debent quodlibet de per se aliquid operari.

194 Redditus dictio, amplius comprehendit, quàm dictio, fructus.

195 Fructus omnis, consistit in redditu, sed non è contra.

196 Redditus dictio, comprehendit omnes prouentus, & alia, & nu 204.

197 Prouentus, siue prouentiones idem sunt, & quid importet dictio, prouentus.

198 Obuentionum appellatione, includuntur oblationes, & funeraria, vel quæ ex sigillo, vel hominis facto proueniunt.

199 Obuentiones sunt parui, & magni redditus, & differunt a fructibus.

200 Obuentionum appellatione, veniunt oblationes, & personales decimæ.

201 Dictio, obuentio, est nomen generale.

202 Distributiones, si non comprehenderentur in Piana constitutione, esset sæpe illusoria.

203 Distributiones comprehenduntur in Instrumentis Rotalibus de apponendo sequestro.

207 Remedia plura uberrima competunt prouiso Apostolico, absque remedio Constitutionis Pij IV.

208 Breue de capienda possessione conceditur, quando beneficium est reseruatum, absque vitio spolij, & appellatione remota.

209 Breuis executioni, vt locus sit, solummodo est verificandum constitutum concernens reseruationem.

210 Breue de capienda possessione, plus operatur, quam res iudicata.

211 Subrogationis gratiosæ littera, habent paratam executionem, cum sola verificatione clericatus, possessionis prædecessoris, ac reseruationis, aut litigij, & nu. 212. & 213.

214 Remedium subrogationis gratiosæ, pluribus videtur consultius, quam remedium breuis de capienda possessione. & vigore illius potest capi possessio propria auctoritate.

215 Remedium constitutionis Pianæ, est valde opportunum, & magni effectus.

216 Præiudicio agitur de graui, quando tractatur de excludẽdo à possessione prouisum ab Ordinario.

217 Obitus de mense reseruato, est concludenter probandus.

218 Clausula, breuiter, & summariè, contenta in breui, quomodo intelligatur, & nu. 219.

220 Stylus, an sit in tribunali A.C. quod minor plena probatione, sufficiat pro verificatione contenti in breui contenti, & nu. 221.

222 Sequestratio est minus tedialis, quam immissio aduersarij, ac minus præiudicialis, & nu. 225.

223 Sequestrationis ad effectum, sufficit leuis causæ cognitio.

224 Sequestrationis ad effectum, sufficit leuis probatio. & nu. 226.

227 Immissioni, vt locus sit, debet esse probatio Iudicialis, secus ad effectum sequestri ex Piana Constitutione.

228 Sequestrationis de iniustitia, difficile apparere potest, ex actis.

229 Sequestratio potest iustificari ex alijs probationibus non deductis in scriptis.

230 Iudex, non semper se applicat ad vnam probationis speciem.

231 Iudex, ex allegatis in eius præsentia, & ex alijs format animi sui motum.

232 Iudicis officium, nunquam conquiescit.

233 Iudex, in probatione extraiudiciali, non tenetur comparare testes, nec processum publicare.

233 Dictio, constiterit, an intelligatur de Iudiciali notitia, vel etiam de extraiudiciali.

234 Clericatus est probandus, ad effectum immissionis

nis vigore subrogationis, necnon possessio prædecessoris, & nu. 235.

236 *Sequestratio vigore Pianæ Constitutionis, ex solo officio potest poni.*

237 *Manutentio non conceditur ex officio; sed parte instante.*

238 *Sequestrationem, non impedit oppositio de excommunicatione.*

239 *Excommunicationis exceptio, non obstat petenti reuocationem attentatorum.*

240 *Gratia principalis si est subreptitia, non est locus executioni breuis, à principali gratia dependentis.*

241 *Sequestratio nihil dat prouiso Apostolico; sed conseruat fructus victuro in causa.*

242 *Immissio vigore breuis, vel gratiosæ subrogationis: potest ex pluribus impediri remissiuè.*

243 *Immissio impeditur, quando concurrit par titulus, nisi procedat ex diuersa vacatione, & in alijs casibus & nu. 244.*

245 *Pius IV. conditor d. Constitutionis, non ignorabat remedia breuium, & subrogationis gratiosæ.*

246 *Remedia plura habere, ex quibus opportunius eligi possit, interest nostra.*

247 *Pœnæ plures fuerunt appositæ, contra reseruata beneficia prouidentes.*

248 *Collector Italiæ ex Constitutione 35. Pij V. poterat capere possessionem omnium beneficiorum reseruatorum, statim quod haberet notitiam vacationis, vt illam prouiso Apostolico traderet.*

§. 7. Procemialis in quo plene interpretatur Constitutio 142. Pij IV. de apponendo sequestro in beneficijs reseruatis.

1 NVNC scire oportet, quòd ad fauorem nostræ regulæ emanauerit ✝ quædam Constitutio felicis recordationis Pij IV. Pontificis Maximi, sub die 26. Mensis Octobris anni 1560. quę in bullario est 142. inter eiusdem Papæ Constitutiones, per quam statuitur, quod quando beneficia ratione mensium, seu aliàs, sunt reseruata, & inter prouisum Apostolicum, & ab Ordinario prouisum desuper litigare contigerit: Iudex, statim quod, parte legitimè citata, & citatione reproducta, cognouerit præfatam reseruationem, etiam summariè, & extraiudicialiter, quantum sibi pro rei qualitate sufficere videbitur, fructus, redditus, & prouentus beneficiorum sequestrari mandet, ac faciat, &c.

Et quia ista Constitutio est egregia, & non paucis, etiam de Curialibus, incognita, vt eius copia facilius ad manum habeatur, (Nam eam explicare in isto, §. intendo,) tenorem illius saltim in parte nostrum propositum tangente, hic inserere decreui, & omittam aliam partem Constitutionis, quæ tractat, circa resignantes fraudulenter beneficia litigiosa, de qua non inuenio mentionem fecisse Flaminium Parisium, in suo copioso, & vtili tractatu de resignatione.

Sanctiss. in Christo Pater, &c.

2 *Pius ✝ diuina prouidentia Papa Quartus. cupiēs, prout suo pastorali incumbit officio, vnicuique quod suum est tribui, Iustitiamq. inter omnes æqua lance ministrari, ac animarum periculis, & fraudibus eorum, qui passim beneficia Ecclesiastica in mensibus, in quibus illorum collatio, & prouisio per Constitutiones suas, seu Cancellariæ Apostolicæ regulas desuper editas, dispositioni suæ pro tempore reseruata existunt, vacantia, seu aliàs eidem, & Sedis Apostolicæ dispositioni generaliter reseruata, aut ex generali reseruatione Apostolica, vel alias affecta, ordinaria, seu alia auctoritate contradictarum Constitutionem, tenorem, aut alias indebitè sibi conferri, & de illis etiam prouideri procurant, & in eis prætextu collationum, seu prouisionum huiusmodi se intrudunt, ad hoc vt illorum fructus suos faciant, & ex eis impetrantes Apostolicos, seu alias iusto titulo prouisos molestent, & interim lites adeò in longum protrahant, vt impetrantes, & iustum titulum habentes, aut cum eis concordare, aut eorum iuri cedere, & renuntiare, aut in prosecutione litium omnes fere eorum facultates dissipare, & tandem in illarum prosecutione mori cogantur, &c.*

Hac sua perpetuo valitura Cōstitutione, statuit, & ordinauit, quòd quoties in anteà, aliquem super quouis beneficio Ecclesiastico, vt præfertur, reseruato, seu affecto, & dicta auctoritate, vel aliàs nulliter collato, tam in Curia, quàm extra eā, litigare contigerit, & Iudici ordinario, seu eius causa desuper commissa fuerit: etiam summarie, & extraiudicialiter, quantum sibi pro rei qualitate, sufficere, parte legitime citata, videbitur, cōstiterit, beneficium ipsum, in dictis mensibus vacauisse, aut alias, vt præfertur reseruatum, seu affectum: & nihilominus ordinaria, seu alia auctoritate, nulliter collatum, & indebite detentum existere. Idē Iudex, reproducta citatione, fructus, redditus, & prouentus beneficiorum sic nulliter collatorum, & indebite detentorum, sequestrari mandet & faciat, ac alia exequatur in præmissis necessaria & opportuna: super quo eidem Iudici omnem potestatem, & auctoritatem impartitus est. Idemq. Sanctitas sua, in causis nunc, & in quauis instantia, coram eisdem Iudicibus pendentibus, similiter obseruari mandauit, &c. & ita in præmissis omnibus, & singulis, per eosdem, & alios quoscumque Iudices & etiam causarum Palatij Apo-

Iioliei Auditores sublata, &c. Iudicari, & diffiniri debere. irritum quoque, &c.

Placet, describatur, & publicetur I. Lecta, & publicata fuit supradicta Constitutio Romæ, in Cancellaria Apostolica, anno Incarnationis Dominicæ 1560. Sabbato 26. mensis Octobris.

Ex qua Constitutione, ibi, *vnicuique, quod suum est tribui*. collige primo, quod sicut Papa non solet, nisi ob iustam causam auferre prouisiones Ordinariorum, in suis mensibus per præuentionem, vt in §.
3 procemiali 4. dicebam. Ita Ordinarij non debent se intromittere, in conferendis beneficijs vacantibus, in mensibus reseruatis, si quidem, tales prouisiones, non ad illos, sed ad Apostolicam Sedem spectarent, ita vt vnicuique
4 quod suum ✝ est tribuatur, l. Iustitia, §. iuris præcepta, ff. de Iustitia, & iure, §. iuris præcepta, Instit. eodem titulo, cap. nouit, de Iudicijs, in princ. & notat Imola nu. 1. & omnes, late Mandos. super facult. A.C. in procmio, in verbo, *quod suum est*, & verbo, *vnicuique*.

Et similiter, sicut non est iustum, quod be-
5 ne prouisus ab Ordinario ✝ in suis mensibus, indebitè molestetur per calumniosos impetrantes, ac deuolutarios piscantes, beneficijsq. alienis pacifice possessis, insidiantes: Sic pariformiter prouisi, à Sede Apostolica, in
6 mensibus reseruatis, non debent indebitè ✝ molestari per intrusos, & malè ab Ordinario, vel alio prouisos, vt æqua lance Iustitia mini-
7 stretur, & æqualitas ✝ seruetur, l. vt liberis, post principium, ibi, *æqua lance parique modo prospici possit*, C. de collationibus, l. terminato, l. fin. C. de fructibus, & litium expensis. Rota decis. 2. num. 6. de pactis, in antiquis. Decius cons. 122. sub num. 3. vers. *postremo ad confirmationem*. Socinus iunior cons. 160. *circa præsentem*, nu. 24. vol. 2. Aim. cons. 133. nu. 7. Gregor. Lopez in l. 5. verbo, *igualdad*, tit. 5. Partita 6. Rota Achilles decis. 18. nu. 2. de appellationibus, & vide infra nu. 245. & seq.

Secundo nota ex illis verbis, *& in eis prætextu collationum, &c.* cum sequentibus, quod, ad pedem litteræ, non raro, in Curia (de quo nimis est dolendum) seruari
8 videmus, ✝ nam postquam Clerici Hispani, ac alij de longinquis partibus propriam patriam relinqnunt, & multis periculis terræ ac maris se exponentes, vt aliquod beneficium, cum quo sustentari valeant consequautur, Romam veniunt: & in Curia per plures, & plures annos, (quot laboribus, & miserijs Deus scit) commorati sunt, & non solum illorum patrimonium, sed etiam fratrum, ac propiuquorum interdum exhauriunt: quando iam non modica forte, & fortuna sibi gratiam fieri de aliquo beneficio reseruato obtinent, & (vt in alio simili proposito dicit Constitutio 42. Gregorij xiij. incipit, *quæ in Ecclesiarum*, vers. *quæ de causa*,) quando securè, in propriam patriam redire, vt dicto beueficio, & aliqua requie potiantur, credunt: inueniunt, in suis beneficijs, à Nuntijs, vel Ordinarijs perperam, & de facto prouisos, & interdum sine aliqua penitus collatione, intrusos: non alia intentione, nisi, vt sibi illorum fructus vsurpent, & ex eis prouisos Apostolicos, cum litium anfractibus molestent, & lites ad longum, in quo hominis vita consumitur, protrahant, & his, & alijs illicitis modis, ac extorsionibus, (vt nostra inquit Constitutio) iustos titulos habentes, cum eis se concordare, aut eorum iuri cedere, aut renunciare, aut in prosecutione litium omnes ferè eorum facultates dissipare, & semetipsos exinanire impellunt, & tandem in præfatarum litium prosequutione iustè prouisi mori cogantur. Cardin. in clemeut. 1. nu. 16. in fin. de sequest. possess. & fructuum.

Sed aduertant huiusmodi intrusi, talia facientes, quòd cruciabuntur in Inferno, nisi prius titulum dimittant, fructus integrè restitnant, & expensas, ac damna inde sequuta, persoluant: Considerantes, quòd nihil prodest
9 homini, si vniuersum mundum ✝ lucretur, animæ verò suæ, detrimentum patiatur, cap. Matthæus, in fi. de Simonia, & quod anima est cun-
10 ctis rebus præferenda, ✝ l. sancimus, la prima, ad fin. C. de sacrosanct. Ecclesijs, cap. cum infirmitas, in fi. de pœniten. & remissionibus.

Et similia verba nostræ Constitutionis, assignantur, per text. in cap. nonnulli, 28. in principio, ibi, *vt reus fatigatus laboribus, & expen-*
11 *sis ✝ liti cedere, vel importunitatem actoris, redimere compellatur*, de rescriptis.
12 Quia, propter lites, quis efficitur ✝ pauper, vt in authentico, vt differentes Iudices, §. 1. vers. *hæc autem omnia*, collatione 6. Ideo boni
13 viri eas execrantur, ✝ l. item si res, §. fin. ff. de alien. iud. mut. caus. fact. Et ob id dixit Isaias
14 cap. 57. *non enim in sempiternum ✝ litigabo*. Sine magnis namque sumptibus, homines, non
15 prosequuntur ✝ lites, cap. finem litibus, de dol. & contum. Propterea dixit Seneca, relatus à Baldo cons. 218. *petita venia*, sub num. 1. vers.
16 *quo ad personas*, lib. 3. cum pari contendere ✝ anceps est, cum superiore furiosum, cum in-
17 feriore fordidum. Alia plura damna ✝ de litibus, vide per Rebuff. in praxi, in regula de subrogan. collitig. gloss. 1. vbi inter alia dicit, quod lites sunt flagella omnium durissima, & in rubrica ad concordata, super verbo, *sumptibus*. Nec omitto, quod passim dicimus Hymnum, vbi habetur, *dissolue litis vincula, adstringe pacis fœdera*. Item, *ne litis horror insonet*, nec non, *extingue flammas litium*. Ludouicus Gomezius
✱ * in regula de triennali, quæst. 2. num. 2. cum sequentibus, * & in cap. dispendia, ex nu. 6. vsque ad 17. de rescriptis, lib. 6. vbi num. 12. scribit, quod in tantum sunt lites fugiendæ,
18 quod satius sit, rem totam petenti, ✝ dimidiam partem dare, quàm pro tota litigare.

Imo

Imo petenti tunicam, est potius dimittendum pallium, quam litigandum, Matthęi c. 10. c. 1. in fin. 14. q. 1. Rodoan. de Simonia 2. part. c. 31. ex num. 9. Vbi post alia dicit nihil esse tam similes actibus dæmonum, quã litigare, & quod litigatores mali viri appellantur.

* *Vnde litis extinctio est tam fauorabilis, vt ratione dirimendæ litis quamplura iure permittantur, Gomez. . . .

Ideo læsus non dicitur qui aliquid fecit, vt litem euitaret, l. item si res, §. fin. ff. de aliena. iudic. mutan. Mandellus conf. 132. n. 15. lib. 1. *

19 Tertio nota nouum & specialem casum, vbi licitum est fructus ✝ beneficij sequestrare, nam regula est in contrarium, quod sequestratio, tam de iure ciuili, quàm Canonico, prohibita sit, vt in rubro, & nigro, C. de prohibita sequestratione pecuniæ, cap. 1. de sequestratione possessionum & fructuum, c. 1. vt lite pendente, Franciscus Curtius in tract. de sequestris, nu. 6.

20 A qua regula excipiũtur plures casus, ✝ quorum quatuor ponit gloss. in l. 1. C. de prohibita sequestratione pecuniæ. Vndecim ponit gl. fin. in c. 2. de sequestratione possess. & fructuum; Totidem ponit Angelus de Perusio in tract. de sequestris, ex num. 4. & sequentibus; Sexdecim, Abbas ponit in d. c. 2. à nu. 7. vsque ad num. 10. quos omnes reducit ad sex l. 1. tit. 9. Partita 3. vt dicit Greg. Lupus ibidem gl. 1. Lancellot. de attenta. 2. p. c. 12. limitatione 12. ex nu. 19. qui alios plures narrat.

Et viginti, & octo casus cumulauit Iacobus Sahagun, præceptor meus Salmantin. in repetitione d. c. 2. de sequestrat. poss. & fruct. à num. 26. cum pluribus sequen.

21 Quibus addo casum vigesimumnonum Constitutionis ✝ Pij V. incipientis, *cordi nobis est*, sub 3. Kal. Aprilis an. 1568. quæ est in bullario 67. inter constitutiones Pij V. videlicet, quando litigatur inter prouisum à Sede Apostolica, vel Ordinario de aliqua dignitate, Canonicatu, præbenda, portione, seu alio beneficio Ecclesiastico in aliqua Ecclesia Cathedrali, vel Collegiata consistenti, ex vna parte, & ex alia Capitulum, & Canonicos eiusdem Ecclesiæ, ad quos admissio, seu receptio ad tale beneficium spectat, & quibus accrescunt fructus, & distributiones de eo tempore, quo possessio capta non fuerit, tali casu, ne Capitulum vtilitatem sentiens ex fructuum & distributionum perceptione, litem dolosè protrahat, & collitigans nimis molestetur, nec si causam vicerit, de nouo in recuperandis à Capitulo fructibus, fatigetur, statuit dicta Constitutio, quod interim lite pendente fructus, redditus, prouentus, ac distributiones, cæteraque emolumenta; penes idoneam personam deponantur, restituenda ei, cui de iure postea restituenda fuerint.

22 Quæ constitutio, vt locum habeat, oportet quod Capitulum fuerit in aliqua culpa, ✝ non tradendi possessionem, vel aliquod impedimentum præstiterit, vt fuit resolutum in vna Placentina Decanatus 5. Iulij 1599. coram R. P. D. Pegna, vbi fuit iudicatum sufficiens impedimentum, si litteras Apostolicas ad Consilium Regium, vel alios Iudices seculares, detulerit, & paulò prius fuerat idem latè deductum, & tẽtum in vna causa Cartaginen. Canonicatus coram R. P. D. meo Lancellotto.

23 Sit etiam trigesimus casus constitutionis nostræ, ✝ quando litigatur super beneficio reseruato, seu affecto ratione mensis, vel alias.

24 Item, quando beneficium vacat, sequestrantur fructus cum appositione Economi † iuxta formam cap. cum vos, de officio ordinarij, cui concordat lex 11. tit. 15. Partita prima, & fuit decisum in vna Cremonen. Cappellæ, 24. Iunij 1590. coram Comitulo.

25 Erit quoque alius ✝ propter recursum factũ ad Iudices Laicos, in causis beneficialibus, vt statim subijciam, nu. 36.

Item alius casus sit, quando agitur de attentatis, seu manutentione, & discussio pendet à negotio principali, siue factum sit intricatum,

* habens multas ambages & difficultates. *Aut est aliquis intrusus lite pendente, & causa non habet bonum odorem,* nam tunc eligitur media via, vt discutiatur de bono iure negotij

26 principalis, & interim † apponatur sequestrũ vt benè docet Lancellot. plures Rotæ decisiones allegans de attenta. 3. p. c. 24. q. 1. ex n. 60. & q. 19. nu. 5. & 6. & 3. par. c. 29. Vide etiam infra num. 34. 35. & 37.

27 Et generaliter Iudex ex iusta causa sibi benè visa potest ex officio † apponere sequestrũ, in omnibus casibus, in quibus sequestratio ad instantiam partis, fieri non posset, Bar. in l. Imperatores, §. fi. num. 3. ff. de appellation. Berous conf. 116. nu. 6. lib. 3. Caualcan. decis. Fiuizana, 23. sub nu. 34. vers. *Iudex tamen ex officio*. Lancellot. de attenta. 2. par. c. 12. limit. 12. nu. 26. & 3. par. c. 29. nu. 148. & 149. vbi dicit, quod Rota generaliter ex causa sibi benè visa, solet deuenire ad appositionem sequestri.

Quarto nota ex illis verbis, *super quouis beneficio Ecclesiastico*. &c. quod ad hoc, vt apponatur sequestrum in casu no-

28 stro, debet esse introducta lis super ipso ✝ beneficio. Vnde si esset solum introducta lis super possessione, forsan cessaret dictum sequestrum, quia lis super sola possessione beneficij, non

29 facit ✝ beneficium, nec proprietatem litigiosam, glo. 1. in cap. 1. de confirmatione vtil. vel inutil. vbi notat Abb. nu. 5. & omnes, Cassador. decis. 6. num. 2. de rescriptis, Aymon. cons. 279. nu. 4. & 5. decisio Pedemontana 144. num. 10. Comezius in regula de triennali, quæst. 53. nu. 8. Menoch. de arbitrarijs, casu 202. num. 17. & 18. Flaminius de resignatione lib. 2. quæst. 3. & nu. 52. Lancellot. de attent. 1. p. c. 3. num. 142. & 2. p. c. 4. in præfatione, à num. 379. & in limitatione

tione 2.principali eiusdem c.4.ex nu. 9.vsq; ad nu.43.in vlt.impressione. Ratio est, quia nihil habet commune proprietas cum possessione, l.naturaliter, §.nihil commune, ff. de acquirend. possess.

Et in hoc differet ista Constitutio, à Clementina prima de sequestratione possess.& fructuum, nam in illo casu non erat necessaria lis super petitorio, sed sufficiebat lis in possesso-
30 rio, † si contra possessorem dabatur sententia in possessorio, vt probat ipse tex.ibi, *in petitorio vel possessorio*,& notat Vitalinus sub nu. 8.in fi. Sed attenta mente, & ratione dictæ constitutionis,tentari posset,quod etiam locum habet, quando lis super sola possessione penderet, de quo erit cogitandum.

Secundo differt nostra constitutio ab illa,quia in illa non potest appo-
31 ni sequestrum ante sententiam † in Rota promulgatam,vt docet tex. ibi iuncta glo. verbo, *promulgata*,& Cardin.ibi num.17.in casu vero
32 nostræ constitut. sic statim in principio † litis, dummodo procedat citatio prout de iure re-
33 quiritur. † ad hoc,vt sit locus sequestro, Cardinalis in dicta clementina 1.num.28.ad med. & num. 3. Vitalin. num. 10. de sequestratione poss.& fruct. Ias. in l.si fideiussor, §. si satisdatum,num.2. ff.qui satisdare cogantur, Franciscus Curtius in tract.de sequestris,nu.40. Ant. Gabriel.titulo de citation. conclus. 1. numero 256.& 281. & 444.

Interdum tamen, etiam seclusa ista Constitutione, & cessante fructuum dilapidatione, solet apponi sequestrum in causa beneficiali, nempe quando timetur, quod non possit com-
34 modè fieri executio,& recuperatio † fructuũ: Puteus decis. 150. num.3. lib.2.& 249. num.3. parte 3. Rota decis. 13.num.3.& per totam, par.2.diuers. vbi multa in proposito adducuntur,& respondet ad decisionem 164.eiusdem Putei lib.2.quæ videtur obstare,& dixi supra num.26.& 27.

Item in casu decisionis Caputaquen. 152.p. 3.quando possessor in prima instantia obtinuit
35 remissoriam † in causa beneficiali,ex eo quod tunc habeatur sententia pro data.

Similiter vidi apponi sequestrum ante sententiam in causa beneficiali, quando ratione illius beneficij de quo agitur, possessor recur-
36 rit † ad Iudices seculares pro defendenda sua possessione,quam Ecclesiasticus Ordinarius iniustè abstulit,& de mandato eorumdem Iudicũ secularium fuit reintegratus,vt fuit decisum in vna causa Calagurritana beneficij de Ausejo,coram R.P.D.meo Coccino Rotæ Auditore, sub die 10. Decembris 1601. & in alia etiam Calagurritana beneficij Sanctorum Andreæ, & Iacobi 17. Iunij 1602. coram R.P.D. meo Litta,& aliàs sæpe.

Item quando esset possessio beneficij capta
37 lite pendente, † & sic attentata,Caputaq.decis. 151.& 157.p.3.Mohedan.decis. 1.nu.5. de sequestra.poss.& fructuum,Crescen.decis.3. de sequestratione possess. & fructuum, Cassador. decis.3.nu.7.vt lite pendente, Cæsar de Graf. decis.2.nu.1.de appellationibus.

Tertio discrepat nostra Constitutio à dicta Clementina prima, quia in casu dictæ Clementinæ debet lis pendere apud
38 Sedem † Apostolicam in Curia, vt dicit tex. ibi, *apud Sedem Apostolicam dumtaxat*. iuncta glossa verbo, *dumtaxat*, quæ dicit fuisse hoc prudenter sic temperatum; nam absurdum fuisset per singulas sententias Ordinariorum,
39 † vel delegatorum, possessores possessione priuari, Vitalinus ibidem num.31. & reliqui. At vero nostra Constitutio contentatur quòd, si-
40 ue in Curia,siue extra Curiam,coram † Iudice Ordinario, vel delegato litigari contingat, & sequestro locus sit,prout ipsa expresse declarat.

Quarto discrepat, quia in casu dictæ Clementinæ primæ, non solum
41 sequestrantur fructus,sed etiam possessio, † & ipsummet beneficium, vt ibi, *beneficium ipsum, &c. apud aliquam personam idoneam sequestretur*,& ibi glo.verbo, *beneficium*, & Cardin.nu. 5.Anchar. eo.num.5. Imola num.23.hoc bene ponderant. Per nostram autem Constitutionẽ, neq; sequestratur beneficium, neque possessio;
42 sed fructus, † redditus,& prouentus, talis beneficij reseruati. Et qualis fuerit effectus sequestrandi tantum fructus, vel etiam possessionem, seu ipsummet beneficium,vide per gl. verbo, *beneficium*, in dicta Clementina prima, & Cardin.num.9.& 33.Vitalinus 69.& nu.60. etiam dicit,quod possessor victus vna sententia contra quem est factum sequestrum, non
43 perdit commodum possessionis,† quo ad onus euitandæ probationis; quia sicut ante sequestrum actor tenebatur probare de iure suo, & eo non probante,veniebat absoluendus reus; idẽ & post sequestrum factum sibi incumbit idem onus probandi,& vide Gomezium,in re-
* gula de annali quæstione 46. nu. 4.* Quod intellige si possessio fuit ab initio iusta & legitima,secus vero si attentata vel spoliatiua aut vitiosa, quia tunc nullum habet iuris fomentum.

Quinto discrepat,quia dicta Clementina procedit in quocunque beneficio litigioso, reseruato vel non reseruato; ista tamen Constitutio solum procedit in beneficijs † reseruatis,& affectis ratione mensis, vel alias,vt ex lectura eius ostenditur.

Sexto discrepat, quia in dicta Clementina prima apponitur pœna excom-
45 municationis, necnon priuationis † cuiuslibet iuris, ipso facto, contra violantem sequestrum,vt in vers. *si quis autem*,& vers. *nihilominus*.Piana vero, *Constitutio*, nullam istarũ pœnarum infligit, & ideo pœna dictæ Clemen-

46 mentinæ tanquam odiosa, non extendetur ✝ ad casum præsentem, Ægidius Bellamera decis. 54. *in sententia*, in principio, Puteus decis. 45. num. 2. & 3. & decis. 33. lib. 2. Mohedan. decis. prima, num. 4. & 5. de sequestratione poss. & fructuum, vbi in terminis dictæ Clementinæ primæ, tenent illius pœnam non extendi de casu ad casum.

Septimo discrepat, quia Clementina dat facultatem apponendi seque-
47 strum loci Ordinario, ✝ quamuis coram illo causa non pendeat; sed pendeat in Rota, vbi prima sententia prolata fuerit, vt ibi, *per loci Ordinarium*, & glo. verbo, *loci Ordinarium*, & Cardinalis num. 8. & 20. post alios, quos ipse recenset, Anchar. nu. 7. vers. *in casu ergo*, Imol. num. 15. vbi notat casum, in quo de causa ad
48 Curiã deuoluta, se intromittit ✝ ordinarius.

Constitutio verò Piana vult, vt ille Iudex, qui de causa cognoscit, dumtaxat, siue sit Or-
49 dinarius, ✝ siue delegatus, sequestrari mandet & faciat, vt patet ex illis verbis, *Iudici Ordinario, seu cui causa desuper commissa fuerit, &c.* & postea subdit, *Idem Iudex sequestrari mandet, &c.* & iterum paulò inferius, *coram eisdem Iudicibus*, quasi velit, quod ipsemet Iudex, non alius hoc facere possit, & debeat ponderando illam dictionem, *idem*, quæ excludit diuersitatem & significat identitatem, l. 2. in princ. ff. si cert. petatur, & ibi Bar. Soccin. post Bald. Alex. & alios, num. 3.

50 De stylo tamen, & praxi Curiæ ✝ idem ferè est, tam in vno casu, quam in alio, quia stylus Curiæ, qui est optimus iurium interpres, habet vt mandetur ab Auditore Rotæ, qui sententiã tulit, diœcesano, quatenus sequestret beneficiũ huiusmodi, iuxta determinationem dictæ Clementinæ. & sic videtur quòd Ordinarius non
51 potest se intromittere, ✝ nisi accedente huiusmudi mandato, vt docuit Bonifacius Vitalin. in d. Clementina prima, num. 48. & 49. & licet dicat, quòd tunc relaxabatur tale mandatum sub bulla, per Cancellariam; hodie vero secus
52 est, quia nulla bulla conficitur, ✝ sed Notarius actuarius Rotæ, de mandato Domini, facit instrumentum sequestri, eiusdem Iudicis sigillo munitum, & illud parti consignat.

Idemque Vitalinus num. 51. & sequentibus, defendere conatur, contra glo. Lapum, Ancharan. Cardinalē & alios, quòd dictus stylus, non sit contra dictam Clementinam, nàm littera eiusdem, dum dicit, *per loci ordinarium*, debet
53 intelligi ✝ recepto prius mandato de sequestrando. Quicquid sit, hanc Vitalini opinionem seruat quotidiana praxis, & experientia, quæ
54 est rerum ✝ magistra. c. quam sit, de electione in 6. §. penult. Instit. de satisdationibus.

Octauo discrepat, quia ad hoc vt deueniatur in casu dictæ Clementinæ ad sequestrum, oportet quòd acta & pro-
55 bationes fiant iudicialiter, vt ex illis possit proferri sententia, & relaxari sequestrum: non verò ex his quæ sunt extra acta, l. illicitas, §. veritas, vbi Bart. & omnes, ff. de off. præsidis, c. 1. iuncta glo. verbo, *quod Canones*, in versiculo, *Item ex eo quod dicit hic*, de officio Ordinarij, Cassadorus decis. 12. num. 8. & 9. super regulis, Couarruuias latissimè lib. 1. variar. c. 1. per totum, Rolan. à Vall. cons. 70. ex nu. 17. lib. 1. Io. Gutierez, q. Canonica 29. nu. 1. & per totum, lib. 1. Acebedus in l. fi. tit. 17. lib. 4. recopilationis, nu. 129. & sequentib. Rota decis. 445. nu. 7. & 8. par. 1. diuersorum.

Cæterum in casu nostræ Constitutionis, sufficit, si constet de d. reseruatione & intrusione
56 extraiudicialiter, ✝ vt probat d. Constitutio ibi, *etiam summariè & extraiudicialiter, quantum sibi pro rei qualitate sufficere, parte legitimè citata videbitur, constiterit*, & dicam inferius ex num. 227. cum seq. In quo ista Constitutio est valdè singularis; nam per illã Papa, qui est supra leges, l. Princeps, ff. de legib. l. ex imperfecto, ff. de legat. 3. maximè in his beneficialibus, in quibus habet plenissimam potestatem ad libitum suum, c. 2. de præben. lib. 6. Rota decis. 11. nu. 1. de præbend. in nonis, & decis. 18. de præb. in antiquis, voluit in hac parte ius commune limitare & moderare.

Ratio potest esse, quia agitur de leui præiu-
57 dicio, ✝ ex quo intrusus non priuatur sua possessione, seu detentatione, quam de facto habet per fructuum sequestrationem, l. licet, §. rei depositæ, ff. depositi, gl. 2. in c. examinata, de Iudicijs, vbi Abb. nu. 14. Felin. nu. 10. Tiraq. de iure Constituti, 3. p. limit. 17. nu. 6. Vitalinus in dicta Clementina 1. ex nu. 60. vsque ad 70. de sequestratione poss. & fruct. Cassador. decis. 14. nu. 12. super regulis, Mandosius in regu. de annali, quæst. 43. nu. 5. Rota decis. 273. num. 1. diuersorum parte 2.

Præsertim, cum nec beneficiũ, nec possessio sequestretur, sed solummodo fructus, & pro-
58 pterea intrusus potest continuare ✝ alios actus possessorios, dempta fructuum perceptione,
59 nam limitata sequestratio, ✝ limitatum habet effectum, l. age cum Geminiano, C. de transactionibus, l. in agris, ff. de acquir. rer. dominio. Et ità sentit, quando possessio non esset sequestrata, Vitalin. in dicta Clementina prima, nu. 67. & nu. fi. ibid. Vestrius in praxi lib. 7. c. 2. nu. 5. in fine, & nu. 2. & tenet Acebedus in l. 1. sub nu. 17. vers. *quo ad fructus*, titulo 12. libro 4. recopilationis.

60 Et fructuum sequestratio facilior ✝ est, quã rei, vel possessionis, & ideò prohibita seque-
61 stratione rei, non prohibetur ✝ sequestratio fructuum, Alexan. per tex. ibi in additionibus ad Bart. in l. Imperatores, §. idem rescripserũt, litera K. ff. de appellationib.

Præterea in euentum, in quo aliquo modo fructus spectarent ad intrusum, non illi aufe-
62 runtur, sed differuntur; ✝ nam quod differtur non

non aufertur, l.quoties, C.de precibus Impe-
ratori offeren. c.ancillam, 32.q.2. c. nemo de-
fperandus eſt, de pœnitentia, diſtinct.7.
Et præiudicium dilatiuum, non eſt in con-
63 ſideratione, ✝ eum nou ſit magnum damnum
in mora modiei temporis, l.debitoribus, ff.de
re iudicata, Caputaq.decis.61.num.3.p.2.vbi
plures allegat, Puteus decis.245. in medio, lib.
1.& decis. 68.lib.2.& decis. 141. ſub nu.4.eod.
* lib. 2. * Gemiuian.in cap.ſi propter, uum. 10.
de reſcrip.lib.6.
Noſtra etiam Conſtitutio, hoc inſinuare vi-
detur, in illis verbis, ***quantum ſibi pro rei qua-
litate ſufficere videbitur.*** quaſi dieat, quod qua-
64 litas rei, & effectus ſequeſtri, ✝ de quo agitur,
eſt modici præiudieij, Abbas in c.2.num. 28.de
ſequeſtratione poſſeſſ.fructunm.
Vtrum verò, ſit locus ſequeſtro, in caſu dictæ
Clementinæ vigore primæ ſententiæ, latæ in
cauſa attentatorum, vide plenè per Laneell.de
attentatione, 4.p.c.29.ex nu.139.vſque ad nu-
merum 141.vbi concludit; regulariter negati-
uè, Puteus decis.33.lib. 2.

Conſtitutio Piana, & Clementina in nouẽ rebus cõueniunt.

Et quemadmodum iſtæ duæ Conſti-
tutiones, Clemẽ-
tina, & Piana diſcrepant in octo rebus me-
65 moratis, ſic etiam conueniunt, ✝ ſaltim in
alijs octo.
Prima eſt in ratione procemiali, à qua
66 regulatur ✝ omnis diſpoſitio, l.ſi.
ff.de hæredibus inſtituendis, Curt.Iunior conſ.
185.n.1.& 2.nam ratio procemialis dictæ Cle-
67 mentinæ, eſt ad compeſcendas litigantiũ ✝ ma-
litias, vt in principio dictæ Clementinæ, & ea-
dem ratio procemialis eſt in dicta Conſtitu-
68 tione Piana, vt ibi (***ac animarum periculis ✝ &
fraudibus eorum***, &c. cum omnibus verbis ſe-
quentibus dicti procemij.
Secunda concordantia eſt, nam ſicut d.
Clementina procedit in quo-
69 cumque beneficio, etiam ſi dignitas, ✝ vel per-
ſonatns exiſtat, ac curam habeat animarum,
vt legitur in eadem, & ibi Imola nu.16. ſimili-
ter Piana Conſtitutio procedit in quocumque
beneficio Eeeleſiaſtico, etiam dignitate, perſo-
natu, & curam animarum habente, vt conſtat
ex illis verbis, ***ſuper quouis beneficio Eccleſiaſti-
co.*** nam illa dictio. ***quouis***, quæ eſt idem, ac quo-
cumque, & omnia ſupradicta beneficia com-
70 præhendit ✝ c.ſciant cuncti, de electione lib.6.
l.quicumque, C.de ſeruis fugitiuis, Felin.in c.
de quarta, nu.15.de præſcriptionib. Gomez. iu
reg.de triennali.q.2.verſ. ***tamen bis***, nu.3. Cre-
ſeentius decis.1.de priuileg. nu.2.
Vltra quod, militat eadem ratio d.Conſti-
71 tutionis, imò maior, ✝ in maiori beneficio, &
dignitate, quàm in modico, l.illud, ff.ad l.aquil.
c.inter eorporalia, verſ. ***vnde***, in fine, Rota de-
cis.21.nu.3.de præbeud.in nouis, & dicam in-
fra nu.104.& ſequen.

Tertio conueniunt, nam ſicut dicta Cle-
mentina prima, ceſſat cõtra triẽ-
72 nalem ✝ poſſeſſorem, ante litem motam, vt ibi,
***dummodo triennio pacificè antea ab eo poſſeſſum
non fuerit***, Caſſador.decis.4.nu.1.& per totam
de ſequeſtratione poſſeſſ.& fruct.Puteus decis.
347.nu.2.lib.3. Caputaq. decis.354. nu.1.& 2.
parte 2.vbi dicit, idem eſſe, quamuis poſſeſſio
triennalis, immediata uon ſit, & Puteus decis.
347.nu.2.part.3.
Sic etiam conſtitutio iſta (vt opinor) locum
73 non habet, ✝ contra triennalem poſſeſſorem,
in continenti de triennalitate docentem, nam
licet hoc non exprimat Conſtitutio eadem; ta-
74 men eſt trahenda & interpretanda, ✝ ſecun-
dum alia iura priora, l.ſed & poſteriores, ff.de
legibus, Abb.in c.inter alia, nu.15.de immuni-
tate Eccleſiarum, Couar. lib.2. variarum c.5.
num.6.ante finem.
Nec lex noua, quantumuis generalis, corri-
75 git caſus ſpeciales ✝ legis antiquæ, glo.1.in l.
3.C.de ſilentiarijs, lib.12.Felin.in c.ſicut Ro-
mana, num.3.& 10.de reſcript.Caſſado.decis.
6.nu.11.ſuper regulis, Simonet.de reſeruatio-
ne, q.49.nu.2.& q.87.nu.2.Anton. Gabriel in
tit.de legib.concl.1.num.1.& per totam, Man-
doſius in reg.11.q.13.num.3.Puteus decis.195.
num.1.& ſeq.lib.1.Ioan.Gutier.de iuram.cou-
firmatorio prima parte quæſt.40.num.2.in fin.
& in authentica ſacramenta puberum, nu.76.
& latius dieam in glo. 5. particula 3. de Vica-
rijs, ac etiam dixi in 5.§.procemiali, a nu. 129.
& ſequentibus.
76 Rurſus, quia obſtaret ✝ regula 35.Cancel-
lariæ de triennali, diſponens, quod nullus poſ-
ſeſſor triennalis, abſq; ſimoniaco ingreſſu, eu-
iuſcunque beneficij quantumuis reſeruati, ſu-
per eodem beneficio moleſtari poſſit, dummo-
do habeat aliquem titulum coloratum, & re-
ſeruatio non ſit ratione vacationis in Curia,
de qua in c.2. de præben.in 6.
Vnde, ſi talis poſſeſſor poſſet ſe tueri dicta
regula de triennali, & incontinenti docere de
ſua triennali poſſeſſione, non dubito, ꝙ poſſit
euitare ſequeſtrum, aliâs autem minimè.
Quarto conueniunt, quia ſicut in caſu
dictæ Clementinæ primæ, oppo-
77 nens de nullitate ſententiæ, ✝ non poteſt ex-
cuſare ſequeſtrum, vt in finalibus verbis eiuſ-
dem textus ſancitur, & Cardinalis ibid. nu.1.
& 2.Vitalin.nu.1. cum ſequentib.Imol. nu.41.
& 42.Caputaq.decis.156.nu.2.p.3.
Non minus dicendum videtur, in caſu no-
ſtræ Conſtitutionis, quòd nulla oppoſitio nul-
78 litatis, ✝ ſeu ſubreptionis gratiæ obtentæ, à
prouiſo Apoſtolico excludet appoſitionem, &
executionem d. ſequeſtri; nam talis oppoſitio
non admittetur, prout neque admittitur in
79 Iudicijs ſummarijs ✝ ad retardandam execu-
tionem, Rota decis.3.de exceptionibus, in no-
uis, nu.1. & per totam, Caputaq. decis.317.&
342.nu.

342. num. 1. & per totam, par. 2. diuers. Puteus decis. 245. num. 4. lib. 1. & 276. nu. 2. lib. 2. Cæsar de Graff. decis. 20. nu. 5. de probation. & vide inferius num. 240.

Nec ad retardandam concessionem manda-
80 ti ✝ de manutenendo, Menoch. de retin. remedio vltimo, nn. 36. & 41. Couar. in practic. quæstionibus, cap. 17. num. 4. vers. 7. & Lancell. de attent. 2. par. c. 4. declaratione 4. nu. 19. & 20. & latius in 3. parte c. fin. num. 201. cum pluribus sequentibus, Rota decisio. 27. num. 11. & 12. par. prima diuers. Boccat. in tract. de censibus, 2. p. num. 175.

81 Nec ad excludendum attentata, ✝ vt latissimè per Lancell. de attent. 3. p. cap. 24. quæst. 10. à num. 10. & sequentibus, per totam illam quæstionem.

Quod etiam nostra constitutio insinuare videtur, dum solummodo vult, quòd constet de lite, reseruatione, & intrusione, vt statim sequestro locus sit.

Quinto conueniunt, quia sicut appellatio interposita in terminis dictæ
82 Clementinæ primæ, non impedit ✝ executionem, nec effectum sequestri, vt latè per Cassador. decis. 5. nu. 1. & per totam, de sequestratione possess. & fruct. Vestrius in praxi lib. 7. c. 2. nu. 5. Lancel. de attent. 2. par. c. 12. limit. 12. nu. 2. cum sequentibus.

Pari ratione, nulla appellatio, sequestrum
83 nostræ constitutionis ✝ impedire valet, maximè quia in hoc casu sequestrum potius imponitur à lege quàm ab homine, & Iudex nihil aliud facit, nisi legem exequi, tanquam execu-
84 tor legis, ✝ Vestrius, vbi supra num. 9. vers. *sed*
85 *percipiuur*. A lege autem nemo potest ✝ appellare, l. fi. §. fi. ff. quibus appellari non licet, nec à
86 legis executore, ✝ l. ab executore, ff. de appell. l. ab executore, C. quorum appellationes non recipiantur.

87 Sicut, nec potest appellari, à pœna ✝ legis, vel Canonis, cap. quia nos, 33. & ibi gl. fin. in fine, de appellationibus, l. siqua pœna 244. ff. de verbor. signif.

Et quia tale decretum, nõ est sententia dif-
88 finitiua; sed interlocutoria, ✝ a qua non datur appellatio, Cassador. d. decis. 5. nu. 1. 2. & 4. de sequestratione possess. & fructuum, l. ante sententiam, C. quorũ appellationes non recipiantur, & in reg. 36. Cancellariæ.

89 Quamuis aliàs appellari possit ✝ a sententia de sequestro faciendo, vt per Marantam de ordine Iudiciorum, 6. p. actu 2. num. 296. sub 35. limitatione principali, Lancell. de attent. 2. par. cap. 12. limitatione 12. vbi multipliciter declarat.

Sexto conueniunt, quia, sicut in terminis dictæ Clementinæ, potest apponi se-
90 questrum in 2. instantia, ✝ quamuis in ipsa prima sententia non declaratur. Octauianus Vestrius in praxi lib. 7. c. 2. nu. 1. ante fin. vers. *quod si is, qui sententiam obtinet, &c.* Lancell. de attent. 2. p. c. 12. limit. 12. n. 6, Petrus Duenas in reg. 42. limit. 15.

91 Similiter in casu nostræ constitutionis, potest decerni sequestrum in 2. & qualibet instantia, quando prouisus Apostolicus hoc petierit, vt ipsa constitutio cantat in illis verbis, *& in quauis instantia*.

Sit etiam septima concordantia, quia, sicut decisio dictæ Clementinæ extenditur ad causas, quæ tunc pendebant per appellationem,
92 ✝ vt in illis verbis, *præmisit ne dum circa futura, sed etiam circa per appellationem pendentia obseruandis*, ad quas causas per appellationem
93 pendentes, nunquam leges ✝ extenduntur, nisi specialiter exprimatur, vt in authentico, vt cũ de appellatione cognoscitur, §. 1. collatione 8. l. fi. tit. 14. Partita 3. Vitalin. in dicta Clementina 1. §. præmissis, c. fin. de constitu. vbi plenissimè Felin. & omnes.

Eodem modo, constitutio Piana extenditur
94 ad causas ✝ per appellationem pendentes, vt in illis verbis, *Idemque Sanctitas sua in causis nunc & in quauis instantia coram iisdem Iudicibus pendentibus, similiter obseruari mandauit.*

Octauo concordant, quia sicut in casu dictæ Clementinæ, non potest
95 euitari sequestrum per cautionem ✝ de restituendis fructibus oblatam, Ioan. Andr. in additionibus ad speculatorẽ in Rubrica de sequestratione possessión. & fructuum, vers. *& nota, quod licet regulariter.* Milis in repertorio, verbo, *sequestrum vbi est fiendum*, Card. in d. Clem. 1. nu. 29. Put. decis. 311. nu. 1. lib. 1.

96 Quamuis regula sit in contrarium, ✝ nempe quòd data cautione, euitetur sequestrum, l. Senatus, in fi. ff. de offic. præsidis, l. si fideiussor, §. fi. ff. qui satisdare cogantur, quia cautio subrogatur loco sequestri, Cæsar. de Graff. decis. 3. nu. 5. de fideiuss. Bernar. Diaz in regula 685. *sequestrum euitatur*, Azebed. in l. 1. nu. 4. & 5. tit. 12. lib. 4. recopilationis.

Pariformiter in casu dictæ Constitutionis
97 Pianæ, non potest euitari ✝ sequestrum, quamuis detur qualibet cautio. Ratio est, quia dicta regula generalis procedit, quando sequestratio, solum permittitur; non verò quando à
98 lege præcipitur, ✝ & fieri mandatur, vt in casibus dictæ Clemen. & Pianæ Constitutionum, Ioan. Andr. & Milis vbi supra, Vestr. in praxi lib. 7. cap. 2. num. 9.

Item, quia Constitutio nostra fundatur, ne intrusus, ex fructibus molestet impetrantes
99 Apostolicos, ✝ vt in procemio legitur, quod etiam fundamentũ habuit d. Clem. 1. vt Card. ibi nn. 16. in fi. & si cum cautione dat cessaret sequestrum, non occurreretur huic & alijs inconuenientibus, Put. decis. 311. nn. 7. lib. 1.

Quibus addo, quòd sicut in casu d. Clem. ter-
100 tius ✝ pro suo interesse se opponens, non potest impedire sequestrum, Rot. decis. 4. nu. 1. & per

per totam, de sequestratione possess. & fructuũ
in nouis, & decis. 11. num. 1. de senten. & re iu-
dic. in antiquis, rationem reddentes, quia ex
d. sequestro; non solum, non resultat præiudi-
101 cium tertij; sed potius cõmodum: ┼ Ita quòd,
si facto sequestro à Iudice primæ instantiæ, pẽ-
deret causa in 2. instantia, & in hac instantia
venerit tertius pro suo interesse, in statu & ter-
minis, in quibus reperitur, non potest Iudex
primæ instantiæ, qui apposuit sequestrum, etiã
102 de consensu partis, ad cuius fauorem ┼ fuit
oppositum, illud tollere & relaxare, propter d.
præiudicium tertij, qui in secunda instantia
comparuit & litigat, Caputaq. decis. 101. per
totam, & decis. 160. par. 3. diuers.

Necnon, sicut sequestratio d. Clemen. dum-
taxat, extenditur ad fructus stantes de tempo-
103 re ┼ sequestri, & futuros, non autem ad iam
perceptos, ex eo, quia fructus percepti, iam nõ
dicũtur fructus beneficij; sed solum ipsius pos-
sessoris, & quia sequestrum limitatur ad tem-
pus, de quo factum est, & sic non trahitur re-
tro, vt docuit Vitalin. in d. Clementina prima,
num. 77. & 78.

Sic non dispari ratione, dicendum est, quòd
hæc omnia adaptẽtur ad terminos nostræ Cle-
mentinæ, cum in vno & altero casu eadem
104 prorsus & æqualis ratio ┼ procedat, §. pari ra-
tione, instit. quibus modis ius patriæ potest.
soluitur, & glo. ibi, verbo, *Pari*, l. à Titio 108. in
fin. ff. de verb. obligat. l. quædam, §. nummula-
rios, & ibi glo. verbo, *quia & hic*, ff. de edendo,
Aym. cons. 118. nu. 15.

105 Et vbi est eadem ratio, dicitur adesse ┼ ea-
dem lex, non extensiuè, sed comprehensiuè, l.
illud, C. de sacrosanctis Ecclesijs, l. his solis,
vers. *satis etiam cautè putamus*, C. de reuoc. do-
nationibus, Bald. in l. data opera num. 16. 17. &
18. C. qui accusare non possunt, & in d. l. his so-
lis, nu. 1. & in cons. 433. *Domina Ioanna*, nu. 3.
lib. 3. Paris. cons. 83. n. 25. lib. 3. latè plura addu-
cens, Tiraq. in l. si vnquam, in verbo, *libertis*, nu.
45. & 46. C. de reuocan. donat.

Ecce igitur, qualiter nostra Constitutio est
in pluribus, ad instar d. Clem. 1. de sequestra-
tione posses. & fructuum, & licet, in nonnullis
à dicta Clementina, vt ostenditur supra in pri-
ma, quarta, quinta, & sexta discordantia. In
alijs tamen nostra Piana Constitutio excedit
& superat eandem Clementinam, & ita se ha-
106 bent, vt excedentia ┼ & excessa, prout in simili
107 de possessione ┼ & proprietate dicit glo. verb.
nihil, in fi. in l. naturaliter, §. nihil commune, ff.
de acquir. posses. Et de Archidiacono & Archi-
presbytero, qui ad inuicem se excedunt. nam
108 ┼ Archidiaconus est maior, in iurisdictione
Archipresbytero, extra Ecclesiam: & in ordi-
ne minor illo, intra Ecclesiam: quod se habeãt,
vt excedentes & excessi, tradit Abb. post Ho-
stiensem & alios in c. 1. ante num. 1. de officio
* Archipresbyteri. * Cassaneus in catalogo glo-
riæ mundi, 4. parte consideratione 44. * Et de
clausula *motu proprio*, & clausula *ex certa scien-
tia*, quod similiter se habeant, vt excedentia
109 † & excessa firmat, Mandos. in reg. Cancellariæ
16. de concurrentibus, quæst. 6. nu. 1. in fi. ac per
totam. Et de duobus Ecclesijs habentibus ad
110 inuicem certas maioritates, ┼ ac prærogati-
uas præheminentiarũ, dixit Rota in vna Mes-
sanen. præheminentiarum 14. Decemb. 1584.
corã Illustriss. D. Blanchetto, quod ius vtriusq;
fuit redactum, ad instar excedentis & excessi.
* Sic etiam diuersis respectibus vnus & idem
potest esse maior & minor, Decius in c. sanè,
nu. 2. de offic. deleg. & pluribus comprobat. Ti-
raquel. de retract. lignagier. §. 1. glo. 18. ex nu.
22. Arius Pinellus in Rubrica, C. de rescind.
vendi. 2. par. nu. 9. * & vide quæ dixi, in §. præ-
cedenti, ex num. 63. vsque ad 70.

* Similiter remedium ex l. fin. C. de edicto Di-
ui Adriani, & remedium quorum bonorum se
habent, vt excedentia & excessa, Castren.
in d. l. fin. num. 14. Menoch. de adipiscen. rem.
4. num. 45.

Descendamus nunc, ad aliquas quæ-
stiones cõcernentes de-
clarationem huius Constitutionis. Quæst. 1.

Quæro primo, an illa verba nostræ Cõ-
stitutionis, *quantum sibi videbi-*
111 *tur*, importent ┼ arbitrium boni viri, an vero
meram voluntatem. Nam si important arbi-
trium, Iudex tenetur se regulare, prout de iu-
re, secus autem, si important voluntatem, l. 1.
ff. de legatis secundo, l. fideicommissa 11. §. quã-
quam, ff. de leg. 3.

Breuiter dico, quod important arbitrium
112 boni viri, ┼ non vero liberam voluntatẽ, tex.
in l. fideicommissaria 46. vers. *si tibi videbitur,
peto, manumittas, ita enim hoc accipiendum est, si
tibi, quasi viro bono videbitur*, ff. de fideicomm.
libertatibus, & in d. l. fideicõmissa, §. quãquã,
ibi *vel videbit*, ff. de leg. 3. Bar. in l. si sic in prin.
nu. 2. ff. de leg. 1. c. 2. & ibi glo. verbo, *visum fue-
rit*, de corpore vitiatis, Roman. cons. 55. sub nu.
1. ante medium, & cons. 228. ante nu. 12. Alex.
cons. 82. *ponderatis*, in fin. lib. 5. Corn. cons. 144.
licet videtur, sub num. 1. lib. 4. Gozadin. cons. 91.
num. 9. Deci. consi. 493. num. 19. Paris. cons. 92.
num. 22. lib. 1. Menoch. de arbitrarijs, lib. 1. q. 8.
num. 1. 2. & 3.

Quod multo magis procedit, stantibus illis
verbis, *pro rei qualitate sufficere, parte legitimè
citata, videbitur*. Nam ideo citatur pars, vt iu-
113 dex procedat, non ad libitum & liberam ┼ vo-
luntatem suam; sed vt videat, & arbitretur,
prout de iure, Paris. cons. 95. nu. 22. lib. 1. Deci.
d. cons. 493. nu. 18.

Quæro secundo, an ista Cõstitutio pro-
114 cedat in alia reseruatione, † præ- Quæst. 2.
ter quam ratione mensis. Respondeo ex illis
verbis, *aut alias, prout præfertur, reseruatum
vel affectum*, quod dicta Constitutio, non solũ
pro-

procedit in beneficijs reseruatis ratione mensium, sed etiam in reseruatis, ex alia quacunque reseruatione, vel affectione. Et quæ sint istæ reseruationes, Deo volente, dicam in gloss.
115 51. & 52. Interim tamen vide differentiam ✝ reseruationis, & affectionis, per Simonett. de reseruatione, quæst. 64. per totam. Mandosium in procemio regularum Cancellariæ, quæst. 5. art. 1. & seqq. dicentes, reseruationem respicere actum verbalem, affectionem vero actum realem, & quod differunt, veluti inter tacitum, & expressum. Nam reseruatio oritur ex verbis Papæ, affectio autem, ex manus appositione eiusdem.

Quæst. 3. Tertio quæro, an ista Constitutio in hac parte, procedat in beneficio liti-
116 gioso, ✝ ita vt si lite pendente Ordinarius prouideat de aliquo beneficio, sequestrationi locus sit, vigore huius Constitutionis.

Primo videtur, quod sic, quia ista Constitutio loquitur generaliter de beneficijs reseruatis, in quibus Ordinarius non potest se intromittere, nec prouidere: be-
117 neficia autem litigiosa, similiter ✝ prouidere prohibetur, cap. 2. vt lite pendente, lib. 6. Clementina 1. eod. tit. ergo.

Breuiter de stricto rigore, contrarium tenendum apparet, quia aliud est esse benefi-
118 cium litigiosum, & aliud esse reseruatum. ✝ Nam reseruatum prohibetur conferre Ordinarius, litigiosum vero non prohibetur, sed eius potestas suspenditur, donec futurus litis declaretur euentus, vt in d. Clemen. 1. *§. si ergo*, vt lite pendente, Simonetta de reseruatione, quæst. 10. num. 5. Mandosius in regula de impetrantibus beneficia per obitum Cardinal. quæst. 9. num. 5. 6. & 7. vbi latè declarat Gomezius in eadem regula quæst. 8. sub num. 4. vers. *istis tamen non obstantibus*, ibi, *quia certum est, quod beneficia litigiosa in Curia, sunt adeo affecta soli Papæ, quod si vnus ex collitigantibus moriatur in Curia, nullus de illis prouidere potest, nisi Papa*. Nempe, quòd sit tale beneficium reseruatum, seu affectum ratione mortis in Curia, in terminis Clementinæ primæ, vt lite pendente, & non aliter. Et eodem modo est intelligendus idem Mandos. in regula de triennali, quæst. 81. sub nu. 9. vers. *qui tamen litigiosa, & sic reseruata, &c.* Couarr. pract. quæst. cap. 36. nu. 7. vers. 5. ad idem ibi, *neque tamen ex hoc sequitur*, & etiam dicam in gloss. 6. verbo, *cum cura*, à nu. 142. vsque 157.

Ex quadam tamen identitate rationis, ne collitigantes multiplicentur, contraria sententia suaderi potest.

Verum tamen est, quòd si Ordinarius attentauerit, prouidendo beneficium litigiosum (etiam circumscripta dicta Constitutione)
119 esset locus sequestro, ✝ ratione attentati. Cassadot. decis. 3. nu. 6. de restit. spoliat. in nouis. Caputaquen. decis. 52. lib. 1. & decis. 157. lib. 10. Mohedan. decis. 1. nu. 3. de sequestratione possess. & fruct. Cæsar de Grass. decis. 2. nu. 1. de appellationibus. Et hoc sequestrum, potius fit vigore iuris communis, quam ex dispositione nostræ Constitutionis Pianæ: & ideò ista quæstio, non est magnæ considerationis, quia si sequestro locus est, parum refert quod fiat vigore iuris communis, vel in vim dictæ Constitutionis Pianæ.

120 Sed adhuc esset non leuis effectus, ✝ si haberet locum sequestrum vigore nostræ Constitutionis, ex quo probatio de lite esset magis priuilegiata, cùm sufficeret extraiudicialis probatio, & minor quàm aliàs, vt infra dicam, nu. 28. & 29.

Quarto quæro circa illa verba sequentia constitutionis, *& nihilominus ordinaria, seu alia auctoritate nulliter collatum, & indebite detentum existere*. vtrum sufficiat constare de reseruatione ratione mensis, vel alio modo, ac etiam de intrusione, vel indebita detentatione, vt sequestro locus sit; vel potius debeat etiam constare de prouisione
121 ✝ nulla, ordinaria, seu alia auctoritate facta, antequam deueniatur ad sequestrum. Et quòd debeat constare de vtroque sancitum videtur per clara verba nostræ Constitutionis, tum ex verbis procemialibus, ibi, *ordinaria, seu alia auctoritate contra dictarum Constitutionum tenorem, aut alias indebite sibi conferri, & de illis etiam prouideri procurant*, quæ verba proce-
122 mialia inducunt ✝ causam finalem. Paul. Castr. cons. 2. num. 6. lib. 1. Roman. cons. 180. *si admittimus*, nu. 6. vers. *ad quod ostendendum* Gomezius in regula de annali, quæst. 1. nu. 1. & 2. Roland. à Valle cons. 49. nu. 43. vol. 1. *Iacobus Philippus*. Portius, qui plura refert cons. 125. nu. 10. lib. 2. Rota decis. 298. nu. 2. par. 2. diuersor. Molin. de primogen. lib. 1. cap. 5. nu. 6. plenissime Menochius de præsumption. lib. 6. præsumptione 2. nu. 1. & per totam.

Tum ex suprascriptis verbis in dispositiua positis, *& nihilominus ordinaria, seu alia auctoritate nulliter collatum, &c.* ponderando illam dictionem, *&*, quæ est coniunctiua, cum eis-
123 dem ✝ qualitatibus, l. Titie textores, 36. §. nihil, ff. de leg. 1. Cæsar de Grasis decis. 1. num. 5. de rebus Ecclesiæ, & de sua natura semper addit, Puteus decis. 230. nu. 2. lib. 2. Ac dicam in gloss. 3. Præsertim si consideramus illam dictio-
124 nem ✝ *nihilominus*, quæ auget dispositionem, & eam præcisam reddit, quasi dicat (non solum probetur vnum; sed omnino probetur alterum) ad tex. l. fin. §. fructus, iuncta glos. verbo, *nibilo magis*, ff. quæ in fraudem creditorum, & l. qui in potestate, in fine principij, ff. qui testamenta facere possunt.

Tum etiam, ex illis verbis sequentibus, & geminatis, *beneficiorum sic nulliter collatorum, & indebitè detentorum*. verba autem geminata
125 ✝ declarant plenam deliberationem, gloss. verbo,

G

bo, *reiteratio*. in cap. si quis iratus, 2. quæst. 3. Felin. in cap. si cautio, num. 39. ante finem, cum pluribus sequentibus, de fide instrumento. Palatius Rubeus in rubrica c. per vestras. §. 17. num. 10. cum sequentibus. Simonet. de reseruatione. quæst. 80. num. 2. Anton. Gabriel. titulo de clausulis conclus. 2. num. 109.
126 cum sequentibus, vbi infinita ✝ de effectu geminationis adducunt post Corset. in suo tract. de verbis geminatis. * Et quando verba sunt generata, & geminata, tunc cōprehendunt ea quę alias non venirent in generali dispositione Aymon. cum alijs, cons. 29. num. 4. Rota decis. 229. num. 1. part. 2. diuersor. *

Comprobatur, Nam aliter prædicta verba dictæ constitutionis, semel, iterum, atque iterum repetita, non essent alicuius effectus, quòd minime dicendum est. Nam quantumlibet minimum verbum ✝ in lege positum, debet aliquid operare, & suum debitum effectum producere, l. si quando 109. ff. de legat. primo. cap. si Papa, in fin. de priuilegijs lib. 6. Hippolytus in rubrica de fideiussoribus. nu. 64. Aym. cons. 183. num. 24. & cons. 92. num. 5. Puteus decis. 56. in fin. lib. 1. Rota decis. 121. num. 25. part. 1. diuers.
127

Maxime in Constitutione Papali, vbi neque
128 vna sillaba ✝ vacare debet. gloss. verbo, *tamquam*, in c. solitæ, de maiorit. & obedien. Staphileus de litteris gratiæ. tit. de vi, & potestate clausularum. §. & primo. num. fin.

Rursus, quia cum in beneficialibus detur ti-
129 tulorum ✝ multiplicatio c. post electionem de concess. præbendæ, Lapus allegatione 132. in fine, vbi additio, littera L. Cassador. decis. 21. num. 5. super regulis, & decis. 3. num. 8. de causa possess. Felin. in c. in nostra. num. 2. de rescriptis, Caputaq. decis. 339. num. 4. p. 1. Selua de benef. 3. part. quæst. 19. per totam: Dato vno titulo, licet inualido, vigore possessionis,
130 præsumitur ✝ alius melior. Puteus decis. 356. num. 2. lib. 1. Ac potest possessor beneficij iuua-
131 ri possibilitate ✝ alterius tituli. * Lapus allegatione 89. num. 16. post principium. & nu. 17. an finem. * Crescen. decis. 21. num. 4. de probationibus, & fuit resolutum in vna. Cæsaraugustana Parochialis de Mecla. 8. Nouembris 1599. coram sapientissimo R. P. D. mēo Pamphilio, & dictum in vna Romana Parochialis 21. Ianuarij 1600. corā R. P. D. Corduba tunc Rotæ auditore, nūc Episcopo Paz. meritissimo.

Quo fit, vt dicendum videatur, non sufficere, si dicatur, quòd eo ipso, quòd constat de reseruatione & intrusione, præsumatur indebite & iniuste occupatū beneficium; sed quòd nihilominus sit probandum, quòd occupetur, vigore collationis nullę ab Ordinario, vel alio, sibi factæ, &c.

Prædictis tamen non obstantibus: contraria opinio mihi amplectenda videtur ex sequentibus.

Primo quia statim quòd constat de reseruatione ratione mensis, seu alias, ac de intrusione, remanet fundata in-
132 tentio ✝ impetrantis Apostolici, quoniam neque Ordinarius, neque vllus alius præter Papam potuit prouidere, cap. 2. de præbendis, lib. 6. Rota decis. 30. nu. 2. de præbendis, in antiquis, latè Æneas de Falconibus de reseruatione, quæst. 4. effectu 1. per totam. Cassad. decis. 6. nu. 9. de præbendis. Simonet. de reseruatione, quæst. 99. nu. 7.

Vnde, aut intrusus se fundat in collatione Ordinarij, vel alterius quam Papæ, & clarum est, sibi non suffragari; aut non se fundat in aliqua collatione, sed in sola occupatione, de sua, non alterius auctoritate, & tunc multò minus potest euitare sequestrum, quia non
133 debet esse melioris conditionis, ✝ quàm prouisus ab Ordinario, vel alio, in mense reseruato, cap. eum qui 18. ibi, *non enim decet, quòd stultus melioris quàm peritus conditionis existat, vel quod inuasor priuilegio gaudeat potiori*, de præben. lib. 6. l. Seruius, ff. quod vi, aut clam.

Neque fas est, quòd sint melioris conditio-
134 nis illi, qui magis ✝ deliquerunt, l. 3. §. sed fas non est, ff. de donationibus inter vir. & vxor. l. non fraudantur, 176. §. nemo, ff. de reg. iuris, cap. si vero, 34. iuncta glos. verbo, *reportare*, de sententia excommunicationis.

Aut vult dicere, quòd habeat titulum Apostolicum anteriorem, & tunc nisi doceat de
135 illo, illum habere ✝ non præsumitur, cap. Ordinarij, §. cæterum, de officio Ordin. lib. 6. latè Felin. in cap. licet Heli, à num. 7. cum seqq. de simonia. Gomezius in regula de triennali, quæstione 26. num. 7. 8. & 9. Menochius de præsumptionibus, lib. 3. præsumptione 13. num. 99.

Quo fit, vt non sit necessaria alia verificatio ad effectum de quo agitur, nisi de reseruatione, & occupatione, vel intrusione.

Corroboratur ex stylo Papæ, quem tota die
136 seruari videmus, & facit ✝ ius cap. ex litteris de constitutionibus, cap. in causis, de re iudicata. Rota decis. 2. de appellationibus, in nou. & decis. 16. de consuetudine, in antiquis. Cassadorus decis. 2. num. 4. ante finem, de locato. Gigas de pensionibus quæstione 58. num. 2. & sequentibus.

Nam, quando facit alicui gratiam de aliquo beneficio reseruato ratione mensis, solet illi concedere breue de capienda possessione, vel nomine Cameræ, vel ad fauorem
137 litterarum, appellatione remota, ✝ & sine vitio attentatorum, & cum clausula sublata, &c. & Constitum verificandum dicti breuis, nihil aliud continet, nisi quod N. decesserit de tali mense reseruato, in gratia principali narrato, in possessione dicti beneficij, & facta dicta verificatione, citata parte, statim conceditur immissio in possessionem, vt paulò

paulò inferius etiam dicemus ex numero 208.

Si igitur in re grauiori, hoc est in immissione, in fauorem prouisi Apostolici, & exclusione intrusi, cum fructuum, & expensarum condemnatione, appellatione remota, non est necessaria alia verificatio, à fortiori, idem dicere debemus in re parui præiudicij, prout est sequestrum ex supradictis, & infra à nu.222.

Rursus, quia aliter sequeretur, quòd ista Constitutio Piana esset ferè frustratoria, &
138 solùm seruiret de vento, ┼ contra cap. Commissa, 35. §. porro, de electión. in 6. ex quo dicta probatio, quòd intrusus esset prouisus ab Ordinario, vel ab alio inualidè & inutiliter, esset valdè difficilis.

Præterea dicta Constitutio est interpretanda
139 secundum ┼ ius commune. l. 2. C. de noxalibus, vbi gloss. & omnes, cap. cum dilectus, ante finem, iuncta gloss. verbo, *iure communi*, de consuetudine. Roman. cons. 328. num. 10. vers. *si vero*. Aimon. in quæstione de indemnit. mulierum, nu. 25. Cassadorus decis. 36. num. 7. super regulis, Rota decis. 512. num. 5. parte 1. diuersorum.

De iure autem communi, sufficit constare de reseruatione, & occupatione, vt inferatur, beneficium tale esse indebitè detentum, vt cuilibet intuenti, ex prædictis datur intelligi, igitur Prouisus Apostolicus non est alio onere probationis grauandus.

Neque obstant verba ponderata dictę Constitutionis, Nam solummodo tendere videntur
140 ad effectum, ┼ vt si forsan possessor habeat aliquam prouisionem Apostolicam, non molestetur mediante sequestro, illa autem cessante, cum oriatur contra occupatorem præsumptio indebitæ detentationis, iam verificantur verba dictæ Constitutionis, ex quo iu-
141 ris præsumptio dicitur ┼ liquidissima probatio. l. si tutor, iuncta gloss. fin. ibi, *quia probationes legum liquidissimæ sunt*, C. de periculo tutorum, vbi notat Bald. nu. 2. & Salicet. ibid. in fine, l. licet Imperator, vbi Iason. num. 13. post omnes, ff. de legat. primo. Aimon cons. 6. num. 44. Afflictus decis. 13. num. 24. Menoch. de recuperan. remed. 15. num. 400. & de præsumptionibus, lib. 1. præsumptione 36. nu. 3. & 8. & præsumptione 47. num. 3. Puteus decisione 372. sub num. 3. lib. 3. Rota decis. 4. nu. 21. par. 2. diuersorum.

Minus obstat, quòd dicitur de præsumptio-
142 ne melioris ┼ tituli, vigore possessionis, quia illud haberet locum, quando esset triennalis possessor, cum requisitis dictæ reg. de triennali, Gomezius in eadem regula, quæst. 26. num. 7. cum seqq. & quæst. 10. nu. fin. quem allegat Puteus d. decis. 356. num. 2. lib. 1. Hieron. Gabriel. cons. 181. num. 60. & 61. lib. 2.

Vel etiam posset habere locum cessante triennalitate, quando impetratur beneficium à Sede Apostolica, non vti reseruatum; sed ex eo, quòd collatio facta ab Ordinario in suo mense, esset nulla ex aliquo defectu, vt putà, quia non fuit seruata forma requisita ad concursum beneficij curati per Concil. Tridentin. in cap. 18. sess. 24. de reform. vel ex alia simili causa, vt fuit in casu dictæ decisionis Cæsaraugustan. Tunc quia impetrans narrat, quod N. indebite sit intrusus vigore dictæ collationis nullæ ab Ordinario obtentæ, nullo alio ti-
143 tulo, ┼ aut iuris adminiculo sibi desuper suffragante, & fundetur in eo, quamuis probet nullitatem d. collationis, non tamen probat quòd non habeat alium titulum, nec ius; nec sequitur, quòd possessor non possit iuuari possibilitate alterius tituli validi, ad effectum obtinen. sententiæ absolutoriæ dumtaxat, quia non probat hoc esse, quod ab hoc contingit abesse, l. neque natales, C. de probationibus: & hoc est, quod dicunt dd. decisiones Cæsaraugustan. & Romana, quod longè diuersum est à casu nostro. * & hoc intellige quando dicta verba sunt in supplicatione, nam si non essent nisi in litteris expeditis, nihil nocerent, vt dixi in gloss. 15. §. sub nu. 70. *

Maximè, quia reseruatio huius regulæ in-
144 ficit, & annullat possessionem. ┼ Cassadorus decis. 1. num. 1. & per totam, de restitutione spoliatorum, & decisione prima de causa possessionis. Puteus decisione 190. num. 5. lib. 3. Simonet. de reseruatione quæst. 40. & quæst. 48. à num. 6. Rota decis. 510. num. 3. par. 3. diuersorum, & latius dicemus in gloss. 31. super verbo, *reseruauit*.

Quinto quæro, dum dicit nostra Constitutio hæc verba, *reproducta citatione*, an idem sit de iure communi. Respondeo, quòd idem est de iure communi. Nam ad hoc, vt valeat citatio, est necessaria eius Quæst. 5.
145 ┼ reproductio, seu relatio in actis, vt constet Iudici de eius executione, tex. in l. hæc autem, §. non defendi, vers. *constare debet, liquereque Pratori*, vbi notat Bart. nu. 2. ff. quibus ex causis in possessionem eatur, idem Bart. in l. si finita, §. Iulianus nu. 18. ff. de damno infect. Abb. in cap. quoniam contra, nu. 11. de probationib. & in cap. ad nostram, li tertio, nu. 7. de iureiurando. Felin. in cap. Ecclesiæ Sanctæ Mariæ, num. 14. vers. *ad hanc partem*, de Constitutionibus. Vantius de nullitatibus, tit. de nullitate ex defectu citationis, num. 145. & 146. Vestrius in praxi Roman. Curiæ, lib. 4. cap. 3. de executione citationis, num. 9. Lancellottus de attentat. 2. parte, cap. 4. in præfatione, nu. 125. vers. *quarto, quando Nuntius*, Mandosius in regula de annali, quæst. 35. ante num. 6. vers. *quartum requisitum*.

Quo fit, vt ad effectum nostræ Constitutionis, non sit necessaria relatio, seu execu-
146 tionis reproductio, in casibus ┼ in quibus de iure communi non requiritur: nempè quando pars citata comparuit in actis, per quam compa-

147 comparitionem suppletur † omnis defectus
citationis, glossa verbo, *sententia*, ante finem,
in l.1.ff.de ferijs. Vantius de nullitatibus, cap.
finali, num.41.& num. 100. & num.116. Lan-
cellott. vbi supra num. 129. Cassadorus decis.
2.num.3. de Iudicijs. Caputaquen. decis. 97.
num. 5. & decisione 112. parte 1. Vestrius in
praxi, lib.4.cap.4.num.5. & 6.Achill. decis.2.
super regula de triennali, & Rota decis. 447.
nu.3.parte 2. diuers.

Vel quando citatus constituit mandatum
148 speciale † ad illam causam. Nam ex eo colli-
gitur citatio præsumpta. Rota decisione 11.
ante num.1. & decisione 17. num. 5. vers. *fuit
tamen*, de dolo, & contumacia, in nouis. Ca-
putaquen.decisione 110. parte 1. Achilles de-
cis.7.num.1. de dolo & contumac. Lancellott.
d.cap.4.de attentatis in præfatione, ex nu.132.
& sequentibus, parte 2. vbi multis modis li-
149 mitat, & cumulat alios plures † casus; in qui-
bus citationis defectus suppletur.

Hinc quando reus executus se opponit exe-
cutioni, allegans reuocari debere, iuxta for-
mam l.19.titulo 21.lib.4.recopilationis Hispa-
niæ, non est necessaria citatio ad subhastatio-
nem per eandem legem requisitam. Ioan.Gu-
tierrez quæst.practica 133.lib.1.& Suarez de
Paz. in sua praxi 1.tom.4. par.cap.2. num.47.
Parladorus lib.2. cap.fin.5. p.§.9.nu.2. & 3.ac
probat l.36.in fin.tit.4.lib.3.recopilationis.

Immo, vt dicit Vestr. in praxi d.lib.4. cap.
4.nu.6.& 7.vtilius esse solet, quòd non repro-
ducatur citatio de facto, sed solo verbo, donec
videatur an pars compareat, vel tale manda-
tum speciale mittat, nam ex hoc duplex vti-
150 litas † resultare posset: vna, quod plerumque
citationes, non fiat legitimè exequuntur, quo
casu si realiter, ante rei comparationem pro-
ducerentur, posset reus, vel eius procurator
ad causam missus, antequam compareret, vel
mandatum daret, rescire defectum citatio-
nis, & proinde à comparitione abstinere, &
processus vigore talis citationis fabricatus es-
set nullus. Altera vtilitas est, quod compa-
rente reo ante realem productionem, vel spe-
ciale mandatum mittente, cum hoc obtineat
vim citationis, vt supra diximus, excusabitur
151 actor ab expensa † registri, quæ fieret in re-
gistratura Instrumenti citationis, & execu-
tionis, ac reproductionis, quæ ad minus est
duorum aureorum, vt ipse Vestrius dicit,
quem vide hoc amplius extendentem, & bo-
nam practicam ponentem, & attenta ista
praxi fuit resolutum pro saluanda quadam
reproductione citationis, solo verbo facta, in
vna Burgen. Quindenniorum, coram Otano
sub 5.Martij 1599.

Et hæc praxis potest fundari ex doctrina
Baldi in cap.1.in princ.ante num.1.de fide In-
strumentorum, dicentis, quòd productio,
quæ fit post terminum ad confirmationem, &
comprobationem actus inutilis in termino fa-
152 cti, retrotrahitur, † & in termino facta cense-
tur: quem sequitur Felin. in cap.licet causam,
sub nu.18.ad medium, vers.*limita* 4. de probat.
vbi ponit hanc limitationem ad regulam,
quòd probatio facta post terminum perem-
ptorium, non teneat, inter alias quamplures
limitationes, quas ibi adducit.

Quæstio 6. in qua pleniùs agitur de materia distributionum, & istarũ dictionũ fructus, redditus & prouentus.

Sexto quæro, quatenus nostra Constitu-
tio dicit, quòd sequestrentur fru-
ctus, redditus, & prouentus, An distributiones
153 quotidianæ sint sequestrandæ, † vel non. Et in
hac quæstione, aliquantulum immorabor, pro-
pter quasdam appendices valdè vtiles, mate-
riam præsentis quæstionis concernentes.

Pro parte negatiua facit; quia in pri-
mis, si inspiciamus illam dictionem,
154 *fructus*, dicendum est, quod non capit † di-
stributiones quotidianas, quia licet dentur
beneficiato propter beneficium, fructus ta-
men non sunt, cap. vnico, de Clericis non resi-
dentibus, lib. 6. vbi latè Philippus Probus in
additionibus ad Ioann. Monach. num.53. Ol-
dradus cons.118. à num.1. & per totum, Rota
decis.8.num.1.de præbendis, in nouis, & decis.
33.num.1.& 2.de sententia, & re iudicat. in
antiquis. Cassadorus decis. 6. num.6. de præ-
bendis. Couarr. lib.3. variat. cap. 13. num.1.
Gregorius Lupus in l.29.glos fin.in fin. tit.16.
Partita 1.Puteus decis.489.num.3.lib.2. Cæsar
de Grass.decis.5.nu.1. de præbendis, Rota de-
cis.230.num.1.par.1.diuersor. Ioan. Gutierrez
cons.8.nu.2.

155 Hinc in condemnatione fructuum † perce-
ptorum, non veniunt regulariter distributio-
nes quotidianæ, nec ad illas se extendit con-
demnatio, quia tales distributiones non sunt
de corpore beneficij, sed dantur ratione
seruitij personalis laboris & mercedis. Boe-
rius decis.340. *statutum, vel consuetudo*, num.
4. Caputaquen. decis. 29. num.1. parte 1. Pu-
teus decis. 383. num.7. lib.1. Rota decisione
1170.num.2. parte 3.diuersorum. Lancellott.
de attentat. tertia parte, cap. fin. num. 31. &
sequentibus, Vbi num. 36. dicit, quòd con-
demnatio fructuum intelligitur de perceptis
iure ordinario, non autem iure speciali, alle-
gans Cottam decis.781. Puteus decis.489. nu.
5.in fin.lib.2.

Limita tamen hoc obiter, quinque modis.
156 Primò, nisi sit protestatio † facta ipsi posses-
sori apud acta, quòd aut possidens resideat,
& intersit horis, & sic interessendo percipiat
distributiones, aut possessionem dimittat, quia
tunc venirent distributiones. Anton. August.
decis.11. aliàs decis.1170. num.4. & 5. parte
tertia diuersorum. Puteus decis. 239. num. 3.
& 4. & num. fin. in fine, lib. 2. Rota iuncta
additione Anton.Mariæ Papazon.decis.1.num.
7. de renunciatione, in nouis. Mohedan. de-
cis.6.in fin.de præbendis. Lancellot. vbi supra
nu.32.

nu. 32. & 36. & fuit resolutum in vna Oueten. fructuum coram Robusterio 16. Iun. 1567. & & alias sæpe, & Rot. decis. 618. sub num. 2. vers. *si vero*, parte 1. diuers.

Secundo limita, quando beneficium non cõsisteret in alijs fructibus, nisi in distributioni-
157 bus, † quia tunc, vt condemnatio in aliquo verificetur deberentur distributiones, saltem illæ, quæ residentibus dantur, Mohedan. d. decis. 6. num. 1. & per totam, de præbend. Capntaq. d. decis. 29. num. 4. & 5. par. 2. vbi facit di-
158 stinctionem † de distributionibus minutis, quæ dantur interessentibus singulis horis, & istæ non debentur, nisi protestentur; & de distributionibus grossis, quæ dantur in fine mensis, vel anni pro residentia, pront contingit in ferè omnibus Canonicatibus, & potionibus Hispaniæ, quæ consistunt in solis distributionibus, vt statim dicam, & tunc ta-
159 les distributiones grossæ † debentur, quia licet non sint verè fructus, tamen magis sunt fructus quàm veræ distributiones quotidianas Caputaquen. d. decis. 29. nu. 2. p. 2. Puteus decis. 375. nu. 6. & sequentib. lib. 2.

Tertio limita, quando quis esset condemna-
160 tus in fructibus perceptis, & qui percipi † potuissent, quia tunc pariter venirent distributiones quotidianæ, nulla requisita præuia protestatione, Pontanus in tractatu de spolio lib. quarto, sub num. 21. post princip. versic. *at pariter venirent.*

Talis autem condemnatio de fructibus, qui percipi potuerunt, solet fieri à Rota in tribus
161 † casibus.

PRIMO contra violentum spoliatorem, etiã
* sine armis & possessorem. *Rota decis. 9. de restitu. spolia. in antiquioribus,* Cassador. decis. 6. num. 3. de præbendis, Rot. decis. 11. de restit. spolia. in antiquioribus Bisigneti, Put. decis. 383. nu. 2. & 6. lib. 1. Rota decis. 552. par. 1. di-
* uers. * & decis. 1156. num. 3. lib. 3. par. 3. diuers.

SECVNDO quando agit pupillus minor, vel Ecclesia, Crescen. decis. 8. de causa possessionis, Roman. cons. 454. *in re præsenti*, num. 28. & in singulari 528. *tu habes*, Tiraquel. de retrac. lignag. §. 25. glos. 1. num. 28.

TERTIO contra attentantem, Rot. decis. 5. de restit. spoliat. in nouis, plenè Lancell. de attentatis, 3. p. c. f. ex nu. 12. vsque 89.

Quarto limita, nisi ab intruso essent perceptæ distributiones, quia interfuit diuinis officijs, nam tunc licet protestatio non præcesserit, veninnt in condemnatione fructuum, Rota decis. 618. p. 1. diuers.

Quinto limita, quando intrusus dedit impedimentum executioni litterarum de capienda possessione ad fauorem prouisi Apostolici, vtpotè, quia fecerit auferri dictas litteras per Iudices laicos, vel aliàs. Nam tunc etiam tenebitur ad distributiones quotidianas, licet nulla adsit protestatio, vt fuit resolutum in vna Placentina fructuum, 5. Maij, ann. 1584. coram Orano, & in Compostellana liquidationis fructuum, 28. Iunij 1591. coram Illustrissimo Blanchetto, ad quod fuit allegata dicta decisio Putei 385. nume. 5. & 6. lib. 1. Necnon fuit dictum, quod eo ipso quòd constabat de dicta substractione litterarum non erat necessaria alia probatio, vt præsumeretur subtractas fuisse ad instantiam d. intrusi cum ex eo sentiret commodum. Quia semper præsumitur damnum illatum, aut delictum commissum ab illo, qui ex tali damno, aut delicto sentit commodum, Bartol. in l. fin. sub numero 5. vers. *Item quod illa res*, ff. de quæstionibus. Bosius in praxi. titulo de indicijs, num. 58. Felinus in cap. 2. num. 2. de homicidio, Menochius de recuperanda, remed. 1. num. 56. Lancellot. de attenta. par. prima, cap. 1. num. 71. & 91. Molina de Hispanor. Primogenijs libro 2. cap. 5. a num. 45.

* * Et hæc quinta limitatio procedit etiam generaliter, quando ex facto ipsius Capituli impeditur quis residere & interesse, ne ex facto suo locupletetur cum iactura alterius, Puteus decis. 383. num. 7. & 8. lib. primo, Pontanus de spolio lib. 4. nume. 27. ad finem, & fuit decisum in vna Salamantina Censurarum, prima Iunij 1594. coram Corduba, & in eadem causa 28. Nouembris eiusdem anni coram Seraphino, & faciunt ea quæ dixi in §. tertio proœmiali, ex num. 40. & 41. & in gloss. 27.

Distributiones namque non dicuntur de corpore bene-
162 ficij, † sed sunt de diuerso genere, & diuersa natura, nec augent corpus præbendæ, ex quo dantur ratione operæ & ministerij personalis, Oldradus dict. consi. 118. nu. 4. Rota decis. 8. nu. 1. de præbend. in nouis, Staphileus de litteris gratiæ in §. *nona forma expectatiuarum*, nu. 45. & 46. Rota decis. 402. n. 4. de præbend.

Fructus verò sunt propriè illi, qui deductis
163 cunctis oneribus, † recipi possunt in absentia, & portatis non residendo, Gomez. in regul. de valore, q. 8. nu. 3. & in tract. de expectatiuis, nu. 104. Mohed. decis. 16. num. 1. post med. Put. decis. 464. num. 2. 3. & 6. lib. 2. Achilles decis. 1. num. 2. super reg. de valore.

Vnde cum in percipiendis distributionibus,
164 magis laboretur, plenius † acquiruntur quam fructus, & ita de illis potest Clericus vti verus
165 Dominus liberè testari, † licet nõ possit de fructibus, Geminian. in c. vnico, §. qui verò, nu. 3. Anch. ibi. nu. 4. Francus eod. nu. 4. post alios ab eis allegatos, de cleri. non resid. & facit decis.
* Capu. 92. nu. 3. p. 1. * Tradit plenè Rodoan. de spolio Ecclesiæ q. 1. ex nu. 27.* Nec mirũ, quia potius acquiruntur ratione operarum impensarũ, quã ratione præbẽdæ. Rota decis. 26. sub nu. 1. ante medium, vers. *respondebatur*, de præ-
* bend. in nouis, * Bursat. cons. 185. nu. 11. lib. 2. & ego dico in gl. 6. §. 1. notab. 13. nu. . . * tradit

etiam Rodoan. in tract. de spolio Ecclesiæ, q.
10.nu.28.Couarrau.in cap.cum in officijs, nu.
4.de testamentis.

✻ *Quo ad illas nãque distributiones locum
non habet,quod dicitur de fructibus,videlicet,
quod Prælatus, seu Clericus, sit in vita domi-
nus, & in morte seruus nuda vita contentus,
vt dixit Bald.in cap. cum M. sub nu.20. ante
finem,de constit.Probus in cap.2.nu.7. de reb.
Ecclesi.non alien. in 6. *

Quibus confert,quod quamuis in Cancella-
ria Apostolica, sit soluenda dimidia annata,
166 † hoc est dimidia pars fructuum vnius anni,
beneficij à Sede Apostolica collati,cuius valor
excedit 24.ducatos de Camera; tamen ad hũc
effectum,vt passim videmus, non taxantur di-
stributiones,cum longè à fructibus distent,nec
de distributionibus annata soluitur. Et pro-
pterea nulla annata soluitur de Canonicati-
167 bus † Basilicæ S.Petri Vrbis, quamuis ad ferè
mille ducatos valor ascendit, nec Ecclesiæ To-
letanæ,& Hispalen. ac aliarum,quæ ascendunt
ad ducatos duo mille, vnà cum distributioni-
bus. Nam ad hunc effectum solum exprimitur
valor 24. eo quod si non resident nihil valent.
Gomezius in reg. de valore, quæst. 8. ante fin.
vers.*quia clarum est.* Aragon.decis.58.de ma-
puser.Ioan.Gutierrez in q.Canonica 1. n.122.
lib.1.Flaminius Paris.de resignation. lib.10. q.
2.nu.63.licet in Canonicatibus Cathedralium
168 Corduben.& Salmantin. † Hispaniæ,aliud sit,
ex eo, quod illorum valor consistit in magna
parte fructuum ratione præstimoniorum an-
nexorum, teste Rota decis. 1408. incipit, *Fa-
bius*,p.3.lib.3.diuers.in impressis.

✻ *Rursus pensiones difficillimè reseruantur
super quotidianis distributionibus, rationi-
bus ex supradictis, & quando conceditur ta-
lis reseruatio, est soluenda compositio vnius
ducati pro quolibet ducato. Mandos.in tract.
de signatura gratiæ, tit.de pensionibus, col.7.
vers. *pensiones non dantur*. *

Similiter quamuis prouisi de beneficijs,non
169 faciunt fructus suos † donec iuramentum fi-
dei, personaliter & non per procuratorem,
præstiterint,vt disponit Conc.Trident. sess.24.
cap.12.de reform. vers.*prouisi etiam*, distribu-
170 tiones tamen acquirunt, & faciunt suas, †
quamuis non iurauerint, vt declararunt Illu-
striss. DD. Cardinales.

Similiter Mandosius consil. 15. num. 2. &
ante numerum quintum, & per totum consu-
luit, quòd Concilium Tridentinum sess. 23.
cap.18. de contributione facienda pro Semi-
171 nario, non comprehendit † distributiones
quotidianas.

Pariter qui possidet beneficium vigore gra-
tiæ nullæ ab Ordinario obtentæ; licet in no-
ua prouisione Papæ teneatur narrare fructus,
172 quos percepit, & de illis se componere † cum
Camera Apostolica; aliàs gratia erit nulla,

Puteus, cum alijs decisione 26.lib. 1. Secus ta-
men est, quo ad distributiones quotidianas,
173 † Cassadorus decis.6.in princ. & sub nu.4.in
fin. & ante nu.9.& sub eodem nu.9.in fin.vers.
ex quibus, de præbendis.

✻ *Neque etiam soluitur compositio de fru-
ctibus, quando beneficium est litigiosum, vt
quotidie in Dataria seruari videmus. Et ratio
est, quia tunc tales fructus spectant, & sunt
adiudicandi reportanti victoriam in lite,& cui
adiudicabitur beneficium.....*

Item ex distributionibus quotidianis, non
174 debetur charitatiuum† subsidium inspecto iu-
re communi, nisi contrarium fuisset sancitum.
Bartholomæus Bellezini.in tract. de charitati-
uo subsidio,quæst.76.nu.1.& 2. Lapus allegat.
136.nu.7.per totum. Mandosius cons.15.nu.4.
✻ *† in tractatu de signatura gratiæ, colum. 8.
vers.*nec etiam ex distributionibus decima Papa-
lis*, Parisius cons.33.nu.5.lib.4.Geminian.cons.
85.nu.18.& 25. vbi dicit, non constare de ali-
qua sanctione, vel Papæ declaratione in con-
trarium.* Marcus Mantua. cons. 1. lib.1. post
num.89.vers. *non obstat quarto*. vbi idem de
decimis dicunt.

175 Sicut etiam indultum † concessum, ad lu-
crandum fructus in absentia,non comprehen-
dit distributiones, gloss. verbo, *adfuerint*, in
cap. vnico de clericis non residentibus in 6.
& ibidem Philippus Probus num. 50. in fine,
Cassadorus decis.1. eod. tit. Didacus Couarr.
lib.3. variar. cap.13. num. 2. ad med. vers. *sed
quamuis Princeps*.

Immo si indultum esset ad percipiendas
176 etiam distributiones † quotidianas in absen-
tia, priuilegiatus illius vigore haberet tan-
tum illas quæ sunt in pecunia; non autem
panem, & vinum, & alia similia, quæ in de-
narijs non consistunt, secundum Archidiaco-
num in cap.Sacerdos,nu.3.1.quæst.2.& in cap.
vnico, sub nu. 1. vers. *non tamen talis percipiet
victualia*, de clericis non residentibus, lib. 6.
quem sequitur Greg.Lupus in l.19.gl.*las distri-
buciones*, vers.*& bene nota*, tit.16. Partita pri-
ma, vbi declarat procedere, quando quædam
essent in pecunia,& quædam in pane, & vino;
177 secus si omnes essent in pane † & vino, & si-
milibus, & nullæ essent pecuniæ; argum. legis,
fundus, qui locatus est 24. cum l. sequenti, ff.
de fundo instructo, l.quibus diebus, 40. §.Do-
minus, vbi notat Bartol. ff. de condition. &
demonstration. & faciunt quæ dixi supra
nu.157.

Quibus annecto, quòd litteris operam
dantes, vel magistri docentes in
Aliqua Academia,ad maiorem vtilitatem Ec-
clesiarum, licet in absentia possint recipere
178 beneficiorum fructus; non tamen † prædictas
distributiones, cap.licet,32. & ibi glos.verbo,
distributiones,de præbend.Couarr.d.lib.3.cap.
13.nu.2.post princ.

Quod

Quod etiam procedit, quamuis de licentia
179 Papæ sit absens, + studiorum causa: vt censuit Congregatio sacra Concilij, declarans. cap. 3. sess. 21. de reformatione.

Idemq. erat dicendum de Canonico lectore
180 Sacræ Scripturæ + in qualibet Ecclesia iuxta formam cap. 1. sess. 5. Conc. Triden. nisi Papa Gregorius XIII. de gratia speciali illas condonasset, vt dixit eadem sacra Congregatio.

Fuit etiam declaratum, quòd celebrantes
181 missam priuatim, + tempore horarum, non debeant habere præfatas distributiones,* & in specie tradunt Federic. cons. 225. Abb. nu. 3. & 6. Felin. nu. 2. in cap. cum olim, de re iudicata.*

Eadem, & maiori cum ratione, qui absunt
182 tribus mensibus + à Concilio Tridentino concessis per cap. 12. sess. 24. de reformatione, nequeunt pro illo tempore consequi quotidianas distributiones, vt etiam declarauit Sacra Congregatio 3. Augusti 1586.

Nec prætermitto, quòd Præbendati, associantes suum Episcopum extra Ecclesiam, non
183 lucrantur distributiones, + cap. de cætero, cap. ad audientiam, de Clericis non residentibus, l. fin. tit. 16. Partita 1. Boerius decis. 17. nu. 32. ac declarauit eadem Congreg. Sacra.

Accedit tex. in cap. cum non deceat, 30. de electione, lib. 6. ibi, *quotidianis distributionibus dumtaxat exceptis*, vbi habetur, quòd absentes à suis Ecclesijs, & ad Curiam accedentes pro vtilitate Ecclesiarum, debent habere fructus, non tamen quotidianas distributiones. Boerius d. decis. 17. nu. 16. vbi plura, Ioannes Gutierrez quæst. Canonica 1. nu. 143. par. 1.

Nec in congrua portione assignanda, sunt
184 computandæ quotidianæ distributiones. Rebuff. in tract. de congrua portione, quæst. 8. nu. 83. & 86. Rota decis. 5. nu. 4. & per totam par. 2. diuers. Cæs. de Grassis decis. 6. nu. 12. & 13. de præben. & passim seruat Rota.

Limita tamen, in congrua portione assi-
185 gnanda Vicarijs + Parochialium, quia tunc, côputantur quotidianæ distributiones ex speciali constitutione Pij Quinti dicentis, quòd Prælati assignent Vicarijs, nec minorem quinquaginta, nec maiorem centum scutorum annuorum summam, computatis omnibus, etiam incertis emolumentis, & alijs obuentionibus communiter percipi solitis, quæ Constitutio est in Bullario 46. inter illas eiusdem Pij V. incipit, *ad exequendum*, sub dat. Calen. Nouemb. anni 1567. & in specie consuluit Ioan. Gutierrez cons. 8. per totum, de qua constitutione nulla fuit facta mentio in dictis decisionibus Rotalibus, nec in alijs modernioribus, quas ego vidi, & annuente Deo, aliquid dicemus de illa, super glos. 5. huius regulæ in §. 3. de Vicarijs.

* Prout etiam Canonicus Pœnitentiarius dum in Ecclesia audit confessiones, habetur pro præsente in Choro ad effectum percipiendi distributiones, vt disponitur in Concil. Trid sess. 24. de reform. cap. 8. in fine.

Quæ etiam procedit in exercente curam animarum in eadem Ecclesia, dum sit occupatus in his quæ pertinent ad ipsam curam, cum par ratio sit, vt declarauit Sacra Congregatio Concilij.*

SATIS diximus, quo ad dictionem, *fructus*, deueniendo nunc ad verba, *redditus, & prouentus*. similiter videtur dicendum, quod non ca-
186 piant distributiones quotidianas, + prout consuluit Oldradus d. cons. 118. in princ. & per totum, dicens, quòd gratia alicui facta de beneficio, cuius redditus, & prouentus annui 30. librarum summam non excedunt, si beneficium, sine distributionibus non excedit, & cum illis excedit dictam summam, quòd gratia est bona, quia quotidianæ distributiones, non comprehenduntur, ex quo redditus sunt qui percipiuntur ex corpore beneficij, vt ibi nu. 4. in fine, & quod verba, *redditus, & prouentus*, denotant relationem substantiæ, secundum illud, quod soluitur per totum Capitulum, vt in nu. 6. & tandem nu. fin. concludit esse diuersa, & separata.

Facit etiam Puteus decis. 489. lib. 2. vbi fuit
187 dubitatum, an priuilegium + percipiendi in absentia fructus, redditus, & prouentus beneficiorum, comprehendat tertiariam vulgo nuncupatam, quæ debetur in diœcesi Conchen. & alijs, colligenti fructus decimarum, pro labore suo, quando est in Turno colligendi: & licet nihil fuerit firmatum, tamen dimidia pars Dominorum votantium, ad quam magis inclinabat ipse Puteus, tenebat, quod non comprehenderentur. Et si in illo casu præfatæ tertiariæ, quæ vere diuersa est à distributionibus debitis, singulis horis interessentibus fuerunt vota paria, in casu nostro maior vrget ratio, vt distributiones non comprehendantur, nec sequestrentur.

Rursus, quia si Pius IV. voluisset côprehendere quotidianas distributiones, in dicto se-
188 questro expressisset, + ac propterea cum non expresserit, eas exclusisse videtur, l. item apud, §. ait Prætor, vers. *ea enim, quæ notabiliter fiunt*, ff. de iniurijs, cap. ad audientiam, 12. in fine, de decimis.

Sic videmus, quod Pius V. in sua Constitutione 67. super apponendo sequestro supra relata, post hæc verba, *redditus, & prouentus*, addidit, *distributiones, cæteraq. emolumenta*. Non enim contentus fuit exprimere semel distributiones, sed etiam adiunxit, cæteraque
189 emolumenta, + quod est verbum generalissimum pro omni vtilitate ex re prouenienté. Boerius decis. 224. nu. 6. Ioan. Gutierrez cons. 8. nu. 4. in fin. Et Cardinalis in Clem. 2. §. 1. nu. 15. de ætate, & qualitate, dicit quòd emolumenta veniunt appellatione distributionum, non tamen anniuersaria.

Accedit,

Accedit, quod tota die apponnntur ista verba, *fructus, redditus*, & *prouentus*, in litteris Apostolicis, ad narrandum valorem fru-
190 ctuum, exclusis † distributionibns, & omnia insimul, solummodo denotant fructus, non autem distributiones.

* *Necnon quod si reseruatur à Sede Apostolica aliqua pensio super fructibus, redditibus, & prouentibus alicuius Canonicatus, vel portionis alteriusue beneficij, nullo modo erit imposita super distributionibus eiusdem beneficij, ita vt si beneficium non consistat nisi in meris distributionibus, pensio nullius effectus erit, vt late fuit decisum in vna Hispalen. pensionis, 26. Nouembris 1574. & in Salman. pensionis 31. Ianuar. & 18. Martij 1588. coram Bubalo, & in eadem Salman. 25. Iunij 1582. coram Lancellotto. Maxime in his temporibus, in quibus soluitur compositio vnius ducati pro ducato quolibet pensionis reseruatæ super distributionibus, vt per Mandos. de signat. gratiæ, tit. de pensionibus, col. 8. vers. *pensiones non dantur*, & quotidie practicari videmus. Vnde non obstat decis. 8. Achilles, sub tit. de pēsionibus. Quia loquitur de tempore Leon. X. quando nulla soluebatur compositio, & stilus ita seruabat, licet aliud esset de iure, vt ipsa decisio declarat.*

His suffragatur, quod sumus in materia correctoria iuris communis, exorbitanti &
191 odiosa, & ideo sunt ista verba restringenda, † vt minus recedamus à iure communi, l. præcipimus, in fine, C. de appellationibus, cap. cum expediat, de electione, in 6. regula, quæ à iure communi exorbitant, de reg. iuris, in 6. cum adductis, §. 6. procemiali.

Necnon, quòd in procemio d. Constitutio-
192 nis, à quo tota dispositio † regulatur, vt supra nu. 122. nulla fit mentio de redditibus, nec prouentibus, sed de solis fructibus.

Cæterum, pro contraria parte, vt distributiones comprehendantur, concurrunt sequentia:

Primo, quia illa verba, *redditus*, & *pro-*
193 *uentus*, debent aliquid † operari, l. si quando, ff. de legat. 1. & supra dixi in isto §. nu. 127. & 128.

Secundo facit tex. in cap. graudi, iuncta glos. ibi, verbo, *redditus*, de supplenda negligentia Prælatorum, lib. 6. vbi dicitur, quod verbum
194 *redditus*, est nomen generale, † & quòd plus est in redditu, quam in fructu. Nam partus Ancillæ est in redditu, in fructu tamen non est, l. in pecudum, 28. §. partus, ff. de vsuris, §. in pecudum, vers. *partus*, Instit. de rerum diuisione, glos. etiam in cap. generali, 13. verbo, *redditus*, de electione, lib. 6. dicit, quòd omnis fructus
195 consistit † in redditu, sed non conuertitur, quia non omnis redditus consistit in fructu, & glos. verbo, *redditus*, & verbo, *fructuum*, in Clementina 1. de rebus Ecclesiæ non alienandis, Dicit quoque Cardinalis in Clementina prima, notabili 9. sub num. 1. de excess. prælat.
196 quòd verbum redditus † includit omnes pro-
* uentus. * plene etiam tradit Gaspar Baeza de inope debitore, cap. 23. ex nu. 2. Alexan. in l. diuortio, §. si vir, nu. 8. ff. solut. matrim. Otalora de nobilitate 1. parte cap. 1. nu. 8. *

197 Tertio, quia hæc dictio, *prouentus*, † est nomen generale ad omnes fructus naturales, industriales, & artificiales, vt sunt pensiones, l. si vrbana, ff. de cond. indebiti, l. defuncta, §. fi. ff. de vsufruct. Bald. in cap. cum M. nu. 6. de constitutionibus. Mandos. super facult. Aud. Cam. §. & taxam, verbo, *prouentus*.

Item, quia hæc dictio, *prouentus*, quæ est idem, quod *prouentiones*, siue *obuentus*, includit omnia, quæ ex facto hominis proueniunt,
198 † vt oblationes, funeraria, vel quæ ex sigillo, aut ex alio emolumento beneficij, vel ex redditu magno, aut paruo, & similia. Nicolaus Boerius decis. 224. nu. 5. Io. Gutierrez in cons. 8. nu. 3. ante fin.

Vnde dixit glos. in l. 1. §. exercitorem, verbo, *obuentiones*, & ibi Albericus nu. 16. de exercito. actione, quòd obuentiones sunt parui, &
199 magni redditus, † & differunt à fructibus, & quòd sæpe ponitur hoc verbum, *obuentiones*, in contractibus, & promissionibus, & collationibus præbendarum.

Dicit etiam bona, gloss. verbo, *obuentiones*, vers. *licet posset dici*, in cap. ad audientiam, il 1. de Eccles. ædifican. quòd obuentionis appella-
200 tione, veniunt oblationes, & personales † decimæ, quæ dantur diebus, quibus accedunt ad Ecclesiam: & ex mortuorijs, & similibus, & Abbas ibi nu. 15. asseuerat, quòd verbum, *ob-*
201 *uentiones*, est verbum multum generale † comprehendens omnes redditus cuiuscumque
* qualitatis sint, * quibus adde Nauarr. cons. 4. de verbor. signif. *

Præterea est considerandum, quòd aliter esset d. constitutio illusoria, & frustratoria,
202 † quo ad omnes Canonicatus omnium ferè Ecclesiarum Cathedralium, & Collegiatarum, quia in solis distributionibus, illorum redditus consistunt, & sic valor illorum semper narratur in solis 24. ducatis, vt supra in hoc §. diximus nu. 16. cum seqq.

Item quia videmus, quòd in Instrumentis sequestrorum de fructibus beneficij, quæ solent à Rota relaxari, semper apponuntur post principium, omnes istæ dictiones, *fructus, redditus, prouentus, iura, obuentiones, & emolumenta*, & postea in eisdem Instrumentis solum exprimuntur, fructus, redditus, & prouentus: quasi
203 ista verba habeant † eandem vim comprehensiuam, ac si adderentur iura, obuentiones, & emolumenta.

Item ad dictionem, *prouentus*, quòd plus
204 contineat, quam fructus, pondero † regulam quartam Cancellariæ, ibi, *fructuum, & prouen-*

prouentuum Cameræ Apostolicæ debitorum.

Ecce qualiter articulus iste est hinc inde difficilis, quid tenendum?

Breuiter ego distinguendum arbitror, inter distributiones illas grossas, quæ dantur residentibus, & alicui horæ interessentibus, & tunc non actu distribuuntur; sed ad finem mensis, semestris, vel anni diuiduntur; & alias distributiones minutas,
205 † quæ singulis horis nocturnis, & diurnis interessentibus dantur, & tunc actualiter distribuuntur, quæ sunt propriæ distributiones, vt dicit gl. verbo *in totum*, post medium, vers. *distributiones enim*, in extrauagan. vnica, in prin. ne sede vacante aliquid innouetur, inter communes; prout etiam distinctionem prædictam ad alios effectus faciunt, Archidiaconus in cap. vnico de clericis non residentibus, in 6. nu. 2. & Probus ibidem nu. 12. Caputaq. decis. 29. par. 1. Paris. cons. 32. nu. 6. 7. & 8. Nauarrus in suo cons. minus emendato 13. de Clericis non residentibus. Rota decis. 330. nu. 5. & 6. par. 1. diuers. Puteus decis. 375. nu. 5. lib. 2.

In primo enim casu, scilicet, quo ad illas grossas distributiones, crederem comprehendi in d. Constitutione, vt sequestrari possint, siuè sint alij certi fructus, qui in absentia percipi possint, siue non. In secundo vero casu, puto minime comprehendi, nec sequestro locum esse, & secundum hanc distinctionem possunt ad concordiam reduci, quæ supra pro vtraque parte adduxi.

Si vero essent tres species distributionum,
206 † prout sunt ex consuetudine, vel statuto, in pluribus Ecclesijs, tunc etiam putauerim, quòd omnes veniant sequestrandæ, saluis memoratis distributionibus in singulis horis nocturnis & diurnis, interessentibus assignatis, & quæ tunc actualiter distribuuntur, vt supra dixi.

Septimo & vltimo (vt huic §. finem imponam) quæro cuius vtilitatis, & effectus sit huiusmodi Piana Constitutio.

Cuius effectus sit ista Cōstitutio.

Et quidem primo videtur esse nullius prorsus, aut parui momenti, quia si beneficium est reseruatum, prout ista Constitutio requirit,
207 competunt alia vberiora remedia, † quorum comparatione, remedium huius Constitutionis pro nihilo reputabitur.

Nam in primis, quando beneficium est re-
208 seruatum, semper solet concedi breue † de capienda possessione nomine Cameræ, vel ad fauorem litterarum, sine vitio spolij, & attentatorum, & appellatione remota, ac cum clausula sublata, &c. vt statim summariè exequatur Constito de vacatione in mense Apostolico, vel de alia reseruatione: & verificato d. Constito, breuiter & summariè absque alia
209 verificatione, † non solum conceditur prouiso Apostolico immissio in possessionem beneficij, ac declaratoria contra intrusum; sed etiam intrusus condemnatur in fructibus, & expensis, appellatione remota, & sine vitio spolij, & attentatorum, &c. Caputaquen. decis. 71. par. 1. & decis. 180. par. 3. per totam. Gomezius in tractat. de breuibus, num. 14. vers. *per breue*, & nu. seq. vbi dicit esse mirandum; quod talia
210 breuia plus operentur, quam res † iudicata, latissime Lancellott. de attentatis 2. par. cap. 4. in præfatione ex nu. 455. vers. *decimotertio, & vltimo limita*, vsque ad nu. 517. & cap. 12. limitatione 30. Flaminius Parisius de resignatione lib. 10. quæst. 6. num. 20. 21. & 22. quibus in locis quamplura de istorum breuium materia reperientur.

Rursus, quamuis causa sit in Rota, vel in alio tribunali commissa, & effecta ordinaria, quotiescumque constet esse beneficium reseruatum, vel litigiosum, ita quòd manus ordinarij fuerint ligatæ, ac prouidere non potuerit obstante reseruatione, vel lite: tunc productis litteris in forma subrogationis gratio-
211 sæ † quo ad ius, & possessionem defuncti, prout passim fieri solet, ac verificata reseruatione,
212 vel lite, ac sola † possessione antecessoris, & clericatu ipsius prouisi Apostolici, absque alia verificatione, statim conceditur mandatum de immittendo in possessionem dicti beneficij, ipsi prouiso Apostolico. Mohedanus decis. 11. vt lite pendente. Put. decis. 495. num. 1. lib. 2. Caputaq. decis. 346. nu. 1. par. 2. Lancellot. de attentat. 2. par. cap. 4. in præfatione, num. 393. cum pluribus seqq. & fuit resolutum in vna Burgen. de Pancoruo 24. Octobris, & 28. Nouembris 1588. coram Giptio, & in alia Calaguritan. portionum del Burgo 20. Decembris 1593. coram R. P. D. meo Mellino, & in Tullen. Prioratus 18. Nouembris 1594. coram R. P. D. meo Decano, & in Corduben. præstimonij, 21. Octobris 1596. coram R. P. D. meo Litta, & præsertim in illa decisione Miranden. Parochialis, quæ est magistralis in materia, 17. Maij 1600. coram eminentissimo R. P. D. meo Peña, & alias passim.

213 Ratio est, quia nulli fit iniuria, † ex quo nullus præter Papam poterat tale beneficium reseruatum, seu litigiosum conferre, & ideo alia verificatio non requiritur, vt in dictis decisionibus.

214 Ita vt hodie quamplures consultius † esse putant, hoc remedium gratiosæ subrogationis, quam breuis de capienda possessione nomine Cameræ, & propterea dixit Rota in vna Burgen. de Pancoruo 28. Nouembris 1588. coram Gyptio, quòd hoc remedium subrogationis gratiosæ, est plenius, & vberius, quoniam absque ministerio Iudicis potest subrogatus adipisci possessionem.

Si igitur potest ita breuiter, & de facili impetrans, possessionem adipisci, quod sibi vtilius, & magis est. Agere de obtinendo sequestro

strofructuum, vigore nostræ Constitutionis, esset in vanum ferè tempus conterere.

VERUM prædictis non obstantibus, inficiari nemo potest, quòd remedium huius constitutionis sit valde opportunum, & magni
215 ✝ effectus ex pluribus.

Primo quia, cũ agatur de graui præiudicio in priuando, vel excludendo prouisum ab Ordinario, ac de ipsius Ordinarij præiudicio, oportet, quòd ad hoc vt sit locus
216 † immissioni in possessionẽ, siue vigore breuis de capienda possessione, siue virtute litterarũ subrogationis gratiosæ, quo ad iús, & possessionem prædecessoris, plenè, integrè, & con-
217 cludenter ✝ probetur, obitus in possessione de mense reseruato, vel aliâ quælibet reseruatio. Rota decis. 16. de præbendis. in nouis. Ægid. decis. 470. *testis* in fine, & decis. 612. *actor*, vers. *tamen hoc adijcit*. Simonet. de reseruat. q. 24. Puteus decis. 266. num. 3. & 4. lib. 3. Rot. decis. 46. num. 3. & 4. parte 2. diuersorum, & fuit dictum in vna Pampilonen. beneficij de Allo, 8. Martij 1577. coram Cantucio, & in vna Corduben. dimidiæ portionis 21. Februarij 1602. coram R. P. D. Sacrato, & plenius in vna Gienen. Canonicatus coram Illustriss. Blanchetto 10. Maij 1587. vbi fuit declaratum, quòd illa verba breuium. *breuiter*,
218 *& summariè*, non excusant plenam ✝ & concludentem probationem; sed solum respiciunt
219 modum, & breuitatem ✝ probandi, & procedendi, vt procedi posit breuiter, & sine multis solemnitatibus. Bartol. in extrauaganti ad reprimendum, verbo *summariè*, decisio Pedemontana prima num. 2. Rota coram Robusterio in vna Gienen. Canonicatus 4. & 11. Maij 1587. & in vna Corduben. beneficij de Castro 21. Aprilis 1559. coram Quiroga, tunc Auditore, & postea Archiepiscopo Toletano, & in altera Burgen. de Pancoruo coram Gyptio. 28. Aprilis 1591. & in Placentin. Canonicatus prima Martij 1599. coram Orano, in quibus omnibus decisionibus fuit conclusum, requiri plenam probationem pro probanda reseruatione, & latius declarabo in gl. 11. ad finem, ex num. 103.

Semper namque, quando apponitur clausula *consito*, seu *si constiterit*, importans conditionem, vt in casu nostro, probatio debet esse plena, & vera, l. Lucius Titius, 83. ff. de condition. & demonstration. Felin. post Bald. & alios in c. si constiterit. num. 5. de accusationibus.

Vnde, quamuis Auditor Cameræ prætendat, quòd in suo tribunali sit specialis stylus,
220 quòd sufficiat semiplena † probatio ad verificandam reseruationem contentam in constitis breuium Cameralium: Signatura tamen, & Rota numquam talem stylum admittere volunt; sed quando coram Auditore Cameræ, non est constitum plenè verificatum, Signatura solet committere in Rota causam appellationis, cum clausula arbitrio Rotæ, & in Rota statim reuocatur, vel nulla declaratur sententia Auditoris Cameræ.

221 Posset enim talis stylus† admitti in nonnullis casibus specialibus, quos notaui in gl. 11. q. fin. ex num. 103.

AT VERO in casu nostro, cum agatur de minori præiudicio, ex quo sequestratio minus
222 tædialis ✝ est, quæ sit apud bonum virum, quam immissio aduersarij, vt dicit Baldus in l. vnica. num. 2. in fine de prohibita sequestratione pecuniæ, minor probatio sufficit, vt contra Bartol. tradit Abbas in cap. 2. num. 28. de sequestratione possess. & fruct. dicens sufficere,
223 vt Iudex aliquam † præmittat causæ cognitionem. Et quòd sufficiat semiplena probatio docent Alexan. num. 8. Iason. num. 12. & 13. post Ioan. de Platea. Io. de Imola. Aretinum, & alios in l. si fideiussor. §. si satisdatum. ff. qui satis dare cogantur. Mascard. de probationibus conclus. 1304. num. 3.

Sicut etiam sufficit semiplena probatio ad
224 effectum obtinendi † mandatum de manutenendo, quia agitur de modico præiudicio. Aym. cons. 158. num. 12. latè Menochius de retinenda, remedio vltimo. num. 34. post Couar. & alios, quos allegat. Paleott. decis. 19. & fuit resolutum in vna Vicen. iuris piscandi de mense Nouembris 1599. coram doctissimo R. P. D. meo Iusto.

225 Immo cum sit minus præiudicium ✝ sequestrum in fructibus apponere, quàm mandatum de manutenendo aduersario concedere, vt sup. num. 57. & 58. puto quòd in nostro casu, quamuis esset aliquantulum minor probatio,
226 quàm semiplena † sufficeret. Et tandem arbitrio Iudicis relinquitur, vt in illis verbis nostræ Constitutionis, *quantum sibi pro rei qualitate videbitur*. Menochius de arbitrarijs. lib. 1. q. 8. num. 1. & sequentibus.

Secundo quia, vt sit locus immissionis vigore breuis, vel litterarum subrogationis gratiosæ, requiritur probatio
227 iudicialis, ✝ & quod constet ex actis; secus vero in casu nostræ Constitutionis, quia sufficit extraiudicialis, vt superius diximus. nu. 55.

Hinc est, quòd in nostro casu difficile, qui fuit citatus potest opponere de iniustitia sequestri, nec per viam appellationis, nec alio
228 modo, † ex eo, quòd non iustificetur ex probationibus in actibus existentibus, si quidem vigore nostræ Constitutionis, potest iustificari
229 ex alijs probationibus extraiudicialibus† non deductis in scriptis. Puteus decis. 113. num. 2.
✱ lib. 3. cum ibi allegatis. * Bartol. in l. si quid ex Pamphila, num. 3. ff. de legat. 2. Aymon. cons. 202. num. 10. & cons. 218. nu. 4. Cagnol. in l. quatenus. nu. 24. & 25. ff. de reg. iur. & fuit decisum in Romana bonorum de Leulis. 31. Maij 1606. coram R. P. D. Marcamonte. *

Iudex

Iudex enim non semper ad vnam speciem
230 probationis applicat ✝ mentem suam; sed ex
allegationibus, & alijs, quæ in eius præsentia
231 proponuntur, format animi sui motum. ✝ c.
in præsentia: de renunciatione.cap.pastoralis.
in fine de cauf. possess. Geminian. consil. 119.
num. 3. Rota decis. 29. num. 4. de rescriptis
in antiquis. Acchil. decis. 1. num. 4. de confessis.
232 Et officium Iudicis nunquam quiescit. ✝ c.
cum nobis 19. de electione. gl. verbo *peremptorio*.in fine.in capite finali,de electione.lib.6.
* * Maxime in materia beneficiali in qua officiu̅ Iudicis est latissimum. Anchar. cons.297. efficacibus. nu.11.*

Sicut,nec tenetur Iudex in hac informatione extraiudiciali, comparare testes, nec pro-
233 cessum ✝ publicare, quando extraiudicialiter
procedere potest. Abbas cons.41.*videndum*.
nu.1. ante finem. vers. *ex quibus verbis*. parte
prima;cuius doctrina fuit canonizata per Rotam in vna Leodicen. prætensi census coram
Orano. 20. Ianuar. 1596. & alias sæpe. Nec
non allegatur à Rota in decis.160. sub num.7.
& 8.par.2.diuers. vbi etiam dicitur, non sufficere extraiudicialem informationem rerum
Ecclesiæ,secundum Constitutionem Paulinam,
nisi in rescripto (si in euidentem) illi derogatur, & specialiter concedatur facultas extra-
* iudicialiter se informandi. * & Rodoanus in
tract. de rebus Eccles. cap.24. de tract.nu.48.
Capicius decis.16.nu.4. *

Adde etiam,quòd illud verbum *constiterint*.
contentum in d. constitutione Piana,potest ex
illius natura referri ad extraiudicialem cognitionem. cap. cum contingat, de rescriptis, &
ibi Felin. num. 6. & in cap.fin.nu.18.in fine.
& nu.28.sub fallen.6.& sub nu.33.ad medium;
vers. *adde etiam in lege non dubium*.de præsumptionibus, idem Felin. post Baldum, & alios,
quos allegat in cap. si constiterit de accusationibus sub nu.5. Abbas in d.c.fin. sub nu.13.
ante finem. vers. *extra prædictos casus*. de præsumptionibus.
* * Licet regulariter talis dictio (si constiterit) quando apponitur ad simplicem informationem, requirat causæ cognitionem & telam
Iudiciariam, Felin. in d.c. si constiterit. nu.3.
Bald.in l.non dubium. nu. 13.C.de legib.& fuit
resolutum in vna Calagur. benef. de Maestu.
16.Februarij 1604.coram R.P.D.Lancellotto.

Tertio quia, ad hoc vt concedatur mandatum de immittendo, vigore
gratiosæ subrogationis, requiritur probatio
234 clericatus ✝ impetrantis Apostolici, vt paulò
ante tetigimus nu.212. Nostra vero Constitutio,non requirit talem probationem.

Sicut etiam posset impetrans Apostolicus
deficere in probatione possessionis prædecesso-
235 ris,✝& propterea denegaretur sibi dicta immissio,quod secus est ad effectum sequestrationis.

Quarto, quia in casu nostræ constitutionis, posset ipse Iudex pro
officio,nemine instante,apponere sequestrum,
236 vt ipsamet insinuat Constitutio, & sicut etiam
apponitur ex officio, quãdo constat de attentatis. Caputaq.decis.151.& 157. parte tertia.
Rota decis.10. nu.4. ad med. & per totam, vt
lite pendente, in nouis, & Mohedan. decis.1.
nu.3. de sequestratione possess.& fructuum.
Cassador.decis.3. nu.6. de restit.spoliat. Cæsar
de Grassis decis.2. de appellat. & fuit decisum
in causa Vrgelen. Archidiaconatus.24. Octobris.1582.coram Gyptio,& in Zamoren. portionis coram R.P.D. Corduba 5. Iulij, & dixi
supra in hoc §.nu.119.

Quando autem agitur de concedendo mandato de immittendo, ex officio fieri non po-
237 test, sed parte instante, ✝ & petente.l.4.§.hoc
autem edictum. ff. de damno infecto, cum ibi
notatis,cum adductis in gloss.56. ex nu.48.

Hinc sequestrum impediri non potest, quã-
238 uis opponatur ✝ de excommunicatione maiore actoris,ex c. intelleximus de Iudicijs cum
ex officio possit apponi sequestrum.

Quinimo posset forsan tentari, ad instantiam prouisi Apostolici posse apponi sequestru̅,
non obstante excommunicatione, sicut dici-
239 mus de attentatis, quæ reuocantur ✝ ad petitionem excommunicati, non obstante oppositione excommunicationis. Rot.decis.2. iuncta
additione sub nu.3. vers. *tertia differentia*. de
restit.spoliat.in nouis.Lancell.plures allegans
de attent.2.p.c.12.ampliat.13.per totam,& 3.
parte.cap.24.q.3. à nu.9.

240 Quinto quia si gratia principalis, vel breue esset subreptitia, ✝ vel
subreptitiu̅,non esset locus immissioni,ex quo
non merentur executionem, vt per tex. in c. si
super gratia,de officio delegati in 6. fuit resolutum in vna Vrgellen. Archidiaconatus. 13.
Aprilis 1593. coram R.P.D. Litta, & in Astoricen. Prioratus.9. Decembris 1596. coram
eodem, & in Vallisoletan. Scholasticæ. 5. Iulij
1599. coram R.P.D.meo Lancellotto. Lancellott. de attent.2. parte. cap.4.in præfatione.
nu.427.& sequen. vers.*quinto necessario intellige*. & num.478. vers. *secundo quando est subreptitiam*. & vide supra in hoc §. nu.78.& 79.

In proposito autem nostro,statim quòd constet,secundum formam prædictam de dicta reseruatione, nulla exceptio retardabit appositionem dicti sequestri, vt colligitur ex dicta
Constitutione, & quia ex sequestratione nihil
241 acquiritur prouiso Apostolico,✝sed fructus victuro in causa reseruantur. Rota decis.2. iuncta additione nu.69.in fine de rescriptis.in nouis. facit Mohedan.decis.2.nu.2.de sequestratione possess.& fruct.

Sexto quia immissio vigore breuis, vel gratiosæ subrogationis, potest im-
242 pediri ex pluribus ✝ rationibus, quæ colligi
possunt

possunt ex recollectis per Lancellott. vbi proxime, ex nu. 413. vsque 454. & ex nu. 477. vsque 517. & ex alijs, quæ ex diuersis factorum contingentijs, quotidie occurrunt.

Prout etiam impeditur immissio, quando
243 adest par titulus ✝ ab eodem fonte emanatus, vt per doctrinam Bart. communiter receptam in l. fin. nu. 21. C. de edicto Diui Adriani toll. Tradunt Mohedanus decis. 3. ante fin. vt lite pendente. Puteus decis. 302. & decis. 316. nu. 1. lib. 1. & decis. 135. lib. 2. Caputaquen. decis. 329.
✻ n. 2. par. 1. * Rota decis. 723. lib. 3. par. 3. diuers. vbi addit procedere, quamuis alter titulus esset inualidus. * Nisi volens impedire immissionem, veniret cum gratia obtenta ex di-
244 uersa ✝ vacatione, quia tunc minime impediretur immissio, vt plene fuit resolutum in vna Vercellen. beneficij 16. Nouemb. anni 1602. coram R. P. D. meo Litta, & nouissime in Toletana Parochialis, de Ieuenes 23. Ianuarij anni 1604. coram R. P. D. meo Sacrato, & facit Caputaq. d. decis. 329. nu. 2. in fin. & nu. 3. Et in alijs casibus, qui colligi possent ex eodem Ca-
✻ putaquen. decis. 345. & 346. parte 2. * Pro quo etiam faciunt bene ea quæ dixi in glos. 52. nu. 49. & 50. vbi concludo, quod manus appositio Papæ in vna vacatione, non afficit quo ad aliam vacationem eiusdem beneficij. *

Quod secus est in casu nostro, quia numquam impeditur sequestrum.

Clarum etenim est, quod Pio IV. d. Constitutionis legislatori, erant nota præfata reme-
245 dia ✝ vigore breuium, & subrogationum gratiosarum; sed quia nihilominus prouisi Apostolici vexabantur, & immissio nimis ad longum multoties solebat, & solet dilatari. Ideo prouisis Apostolicis consuluit cum breui, & opportuno remedio nostræ Constitutionis. In-
246 terest enim nostra, plura habere remedia, ✝ ex quibus, quod magis expediat, quilibet eligere possit, l. non est nouum, 10. ff. de action.
✻ empti. * l. Lutius Titius, ff. de petit. heredit. l. 3. C. eodem, l. eum qui, C. de inoff. testam. * Salicet. in l. si ex cautione, sub nu. 29. ad medium, vers. *ego puto*, C. de non num. pecunia, glos. fin. in l. fin. C. si aduers. rem iudicatam, & Bart. ibi nu. 3. Baldus nu. 5. Abbas in cap. ex parte, il 2.
✻ num. 9. de rescriptis. * Mandos. in regula de annali, quæst. 14. num. 2. Aimon cons. 16. nu. 6. Rota decis. 201. nu. 11. par. 2. diuersor. *

Annecto prædictis, quod per Constitutionem Gregorij XIII. incipientem, *quæ in Ecclesiarum*, sub datum Calen. Nouemb. anni 1576. & est in Bullario Constitutio 42. infligitur Ordinarijs prouidentibus in mensibus Sedi
247 Apostolicæ reseruatis, pœna ✝ suspensionis à beneficiorum, & officiorum collatione, donec veniam petentes restitutionis gratiam à Sede Apostolica meruerint obtinere; Tamen ista pœna non egredietur (vt arbitror) limites d. Constitutionis, quæ generalis non est, nisi specialis contra Ordinarios Germaniæ, qui prætextu concordatarum post lapsum trium mensium, à tempore vacationis, beneficia vacantia in sex mensibus Apostolicis, prouidere non erubescunt. & ideo ad alios Ordinarios, neque ad alios casus tanquam exorbitans, & pœnalis extendi non debet, l. quod vero, 27. ff. de legibus. cap. odia restringi, 15. cap. quæ à iure communi, 28. de regulis iuris, lib. 6. & de dictis concordatis loquemur in gloss. 25.

Necnon addo constitutionem 35. eiusdem Pij IV. incipientem, *volentes*, sub die 22. Aprilis 1561. per quam fuit data facultas Thesaurario, & spoliorum collectori generali Sedis Apostolicæ totius Italiæ, quòd statim habita notitia vacationis quorumcunque beneficiorum, quorum dispositio, ratione mensis Apostolici, vel alterius reseruationis, est soli Pon-
248 tifici Maximo reseruata, caperet ✝ realem, & actualem possessionem illorum, amotis exinde, etiam absque vitio spolij, quibusuis, (præterquam auctoritate Apostolica) prouisis, detentoribus, & intrusis. Quam possessionem postmodum cum fructibus, & redditibus, restituat, & relaxet prouiso Apostolico, qui litteras sub plumbo expeditas illi exhibuerit,
249 & præsentauerit, & grauissimæ pœnæ ✝ collatoribus ordinarijs, qui talia beneficia con-
✻ tulerint infliguntur. * Et ipsemet Pius IV. in sua Constitutione 29. applicauit Cameræ Apostolicæ omnes fructus beneficiorum Regni Neapolitani eidem Sedi reseruatorum à die vacationis vsque ad diem apprehensæ possessionis, & Nauarr. in tract. de spolijs Clericor. §. 7. nu. 3. notat istam differentiam inter beneficia reseruata & non reseruata. nam in non reseruatis, fructus de tempore vacationum non spectant ad Cameram Apostolicam. Dicta tamen Constitutio vigesima nona non habet locum, quando super tali beneficio, ante vacationem pendebat lis in Rota.

LITTE.

LITTERA REGVLAE OCTAVAE CANCELLARIAE DE reseruatione mensium Apostolicorum, & de alternatiua pro Episcopis residentibus.

ITEM cupiens idem D.N.Papa, [1] pauperibus Clericis, [2] & alijs,[3] benemeritis personis,prouidere,[4] omnia beneficia Ecclesiastica,[5] cũ cura, & sine cura, [6] secularia, [7] & quorumuis Ordinum Regularia, [8] qualitercumque qualificata, [9] & vbicunque existentia, [10] in singulis Ianuarij, Februatij, Aprilis, Maij, Iulij, Augusti, Octobris, & Nouembris mensibus, [11] vsque ad suæ voluntatis beneplacitum, [12] extra Romanam Curiam,[13] aliàs quàm per resignationem, [14] quocumque modo vacatura, [15] ad collationem, [16] prouisionem, [17] præsentationem, [18] electionem, [19] & quamuis aliam dispositionem, [20] quorumcumque collatorum, [21] & collatricum, [22] secularium, & quorumuis Ordinum Regularium, [23] (non tamen Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, [24] aut aliorum sub concordatis inter Sedem Apostolicam & quoscumque alios initis, [25] & per eos, qui illa acceptare,& obseruare debuerant, acceptatis, [26] & obseruatis, [27] quæ lædere non intendit, comprehensorum) [28] quomodolibet pertinentia, [29] dispositioni suæ generaliter,[30] reseruauit.[31] Volens in supplicationibus,seu concessionibus gratiarũ,quæ de dictis beneficijs tunc vacantibus, etiam Motu proprio fient,de mense,in quo vacauerint, dispositiuè mentionem fieri: alioquin gratias nullas esse. [32] Ac consuetudines, etiam immemorabiles[33] optandi maiores,& pinguiores præbendas,[34] necnon priuilegia,etiam in limine erectionis cõcessa,& indulta Apostolica,circa ea,ac etiã disponendi de huiusmodi beneficijs,[35] aut quod illa sub huiusmodi reseruationibus nunquã comprehendantur,etiã cum quibusuis derogatoriarum derogatorijs, & fortioribus, efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus, & alijs Decretis,quorũ tenores pro expressis haberi,& latissime extẽdi voluit,[36] quibusuis personis,& Collegijs,[37] cuiuscumque dignitatis,status, gradus, ordinis, & conditionis existentibus,[38] quomodolibet concessa,[39] aduersus reseruationem huiusmodi; minimè suffragari.[40] Insuper Sanctitas sua ad gratificandum Patriarchis,[41] Archiepiscopis, & Episcopis intenta, [42] ipsis quamdiù apud Ecclesias, aut Diœceses suas,verè ac personaliter resederint, dumtaxat,[43] de omnibus, & quibuscumque beneficijs Ecclesiasticis, cũ cura, & sine cura,secularibus,& Regularibus:[44] ad liberam ipsorum dumtaxar, non autem aliorũ cum eis dispositionem, seu præsentationem,vel electionem,[45] nec etiam cũ consilio, [46] vel consensu, [47] seu interuentu Capitulorum,vel aliorum,[48] aut aliàs pertinentibus: [49] quæ in antea,in mensibus,Februarij,Aprilis,Iunij,Augusti, Octobris, & Decembris, extra Curiam ipsam vacare contigerit,[50] (dummodo aliàs dispositioni Apostolicæ,reseruata,[51] vel affecta non fuerint) [52] liberè disponendi facultatem concessit. [53] Ac etiam voluit,vt si ipsi,in collatione,aut alia dispositione beneficiorum, in alijs sex Mensibus, videlicet Iannarij, Martij, Maij, Iulij, Septembris, & Nouembris,vacaturorum (quæ etiam dispositioni suæ,vt præfertur, reseruauit) [54] seu etiam aliorum, dispositioni suæ, & dictæ Sedis, aliàs quomodolibet reseruatorum, vel affectorum sese intromiserint, aut quo minus prouisiones & gratiæ Sanctitatis suæ de illis, debitum effectum consequantur, impedimentum quoquo modo præstiterint, [55] vsu,& beneficio prædictæ facultatis, eo ipso priuati existant, [56] ac collationes, & aliæ dispositiones de beneficijs,illius prætextu deinceps faciendæ,nullius essent robotis, vel momenti. [57] Illi vero,qui gratiam alternatiuæ prædictæ acceptare voluerint, [58] acceptationem huiusmodi per patentes litteras, [59] manu propria subsignatas, [60] suoq. sigillo munitas, [61] & in sua quisque Ciuitate, vel diœcesi datas, declarare, [62] & litteras ipsas, huc ad Datarium Sanctitatis suæ, transmittere teneantur, [63] quibus ab eo receptis, & recognitis, [64] tunc demum, & non antea, vti Incipiant gratia supradicta. [65] Decernens sic in prædictis omnibus per quoscumque, &c. iudicari debere, [66] ac irritum, [67] &c.

H Sum-

Summaria diuisionis, ac declarationis litteralis.

1 *Regula nostra octaua diuiditur in duas partes principales.*
2 *Prima pars regulæ 8. continet. reseruationem, impedimentum, ac præiudicium, &c.*
3 *Regula octaua olim erat diuisa in duas regulas separatas.*
4 *Regula reseruatoria mensium, est antiquior regula alternatiua, & antea, per breuia seu litteras concedebatur alternatiua.*
5 *Prima pars principalis regulæ 8. continet septem partes, de quibus num. 9.*
6 *Prima pars regulæ 8. est confusa & intricata, ex eo, quod est sub eadem structura, & ab vno solo verbo regitur, & nu. 7. & 8.*
10 *Annullatio actus dicitur pœna.*
11 *Secunda pars principalis regulæ 8. continet in se alias septem partes.*

Diuisio regulæ 8. ac declaratio litteræ.

OSTRA Regula 8. diuiditur principaliter in duas partes, ✝ prima est in principio, vsque ad verbum, suffragari, & postea in vltimis verbis regulæ, quæ primam
1 etiam partem respiciunt. Secunda pars est à §. insuper, vsque ad finem. Prima pars tractat de reseruatione octo mensium, secunda pars concedit Episcopis alternatiuam in sex mensibus. Prima pars continet reseruatio-
2 nem, & manibus Ordinariorum ligamen imponit. Secunda verò pars, dictam reseruationem, & vinculum moderatur, & partim relaxat, ac impedimentum remouet. Prima pars, est Episcopis, & Ordinarijs præiudicialis. Secunda pars est Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, ac Ecclesijs fauorabilis. Prima pars est iuris communis derogatoria. Secunda pars est aliquantulum ad terminos iuris communis restitutoria.

Et quælibet istarum pars, erat olim regula
3 de per se distincta, ✝ & separata, videlicet, Prima pars, erat regula reseruatoria octo mensium. Secunda pars, erat alia regula de alternatiua Episcopis concedenda. Hieron. Gabr. cons. 197. *quamquam regula*, in princ. lib. 1.

Imò à principio, quamuis fuit facta regula de reseruatione octo mensium, non tamen erat regula de alternatiua, sed concedebatur per
4 litteras, aut per viam breuis, ✝ indultum ad gaudendum illa, vt colligitur ex lectura Francisci Panini Rotæ Auditoris, in tractatu de officio, & potestate Capituli, parte 1. quæst. 10. num. 23. & aliquid Parisius cons. 42. num. 1. & sequen. lib. 4. Cassadorus in decisione 2. nu. 3. de restitutione spoliatorum, & dicam in gloss. * 31. vers. *secundo respondeo*, nu. 15. * Bursat. cons. 126. nu. 101. lib. 2. *

5 Prima pars continet alias 7. partes, ✝ nempè præfationem, reseruationem, extensionem, limitationem, declarationem, derogationem, & pœnam.

Et quia ista prima pars aliquibus videbitur
6 confusa & intricata ✝ ex eo, quòd omnes septem eius partes sunt sub eadem structura, & constructione, & reguntur ab vnico verbo in fine posito. Nàm quamuis eleganter in fine clausulæ verbum poni soleat, tamen, quando sunt ità longè constructiones, offuscant mentem & animos legentis, propter verbi tam longam distantiam, teste Mandosio in proœmio regulæ 16. de concurrentibus in data. qui loquens de illa regula, dicit: quòd in hoc (si fas
7 est dicere) non modicum peccant regulæ ✝ Cancellariæ, & quòd, vtinam non videret alias regulas difficiliores in suis verbis, & constitutionibus, & sensibus: quarum omnium, vt reor,
8 ista nostra regula, tàm in prima parte, quàm in secunda longior, obreptior, ac difficilior est. Propterea q. singulas septem partes diuidendo, vt clarior appareat, ad quamlibet illarum, annectam (omissis alijs intermedijs) verba, quæ illam respiciunt.

Prima itaque pars, primæ partis principalis
9 continet rationem fundamentalem, & proœmialem, qua Papa mouetur ad condendam regulam, reseruationemq. faciendam, nempè, vt possit subuenire pauperibus Clericis, & alijs personis benemeritis prouidere, vt in illis verbis: *Item cupiens S. D. N. Papa pauperibus Clericis, & alijs benemeritis personis prouidere.*

Secunda pars, primę partis principalis, continet generalem reseruationem omnium beneficiorum Ecclesiasticorum; quæ quocunque modo vacauerint in octo mensibus Apostolicis, vsque ad eiusdem Papæ beneplacitum, vt in illis verbis, *omnia beneficia Ecclesiastica, in singulis Ianuarij, Februarij, Aprilis, Maij, Iulij, Augusti, Octobris, & Nouembris Mensibus, vsque ad sua voluntatis beneplacitum, quocunque modo vacatura, dispositioni sua generaliter reseruauit.*

Tertia pars, continet ampliationem, & extensionem d. reseruationis, nam extenditur ad quæcumque beneficia, curata, & non curata, secularia, & regularia, & qualitercumque qualificata, vbique locorum existant, vt in illis verbis, *cum cura, & sine cura, secularia, & quorumuis Ordinum regularia, qualitercumque qualificata, & vbicumque existentia.*

Item, eadem tertia pars ampliatiua, extenditur, etiam si prædicta beneficia sint collatiua, electiua, & patronata, vel alio quouis modo spectent ad prouisionem quorumcumque virorum, & mulierum, tam secularium, quàm regu-

regularium, vt in illis verbis: *ad collationem, prouisionem, præsentationem, electionem, & quamuis aliam dispositionem, quorumcunque collatorum, & collatricum, secularium, & quorumuis Ordinum regularium, quomodolibet pertinentia.*

Quarta pars continet tres expressas limitationes dictæ reseruationis; prima limitatio est in beneficijs vacantibus per resignationem, vt in illis verbis, *aliàs quam per resignationem*, necnon de beneficijs vacantibus intra Romanam Curiam, vt in illis verbis, *extra Romanam Curiam.*

Secunda limitatio, est quo ad Illustrissimos Cardinales collatores, nam regula nostra illos excipit & saluat, in illis verbis, *non tamen Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium.*

Tertia limitatio est, quòd in hac regula non comprehendantur concordata facta inter Sedem Apostolicam, & alios quoscumque super modo conferendi beneficia. Nam illa illæsa & salua relinqui intendit, dummodò sint acceptata, & ex parte illorum obseruentur, vt in illis verbis, *aut aliorum, sub concordatis inter Sedem Apostolicam, & quoscunque alios initis, & per eos, qui illa acceptare, & obseruare debuerant, acceptatis, & obseruatis; quæ lædere non intendit, comprehensorum.*

Quinta pars huius primæ partis, continet declarationem, hoc est modum, & formam narrandi vacationem, in impetratione & gratia, vt fraudibus obuietur, & locus non detur, videlicet, quòd semper, siue gratiæ sint ex motu proprio, siue ad partis supplicationem, fiat mentio clara, plana, & dispositiua de mense, in quo beneficia, quæ conceduntur vacauerint, sub nullitatis pœna, vt in verbis *volens in supplicationibus, seu concessionibus gratiarum, quæ de dictis beneficijs, tunc vacantibus, etiam motu proprio fient, de mense, in quo vacauerint, dispositiue mentionem fieri, alioquin gratias nullas esse.*

Sexta pars derogat, & de medio tollit, in hac parte, seu restringit quascunque consuetudines, etiam immemorabiles, & priuilegia, in contrarium existentia, & quibuscunque personis, & Collegijs, cuiuslibet dignitatis, & qualitatis concessa, tam optandi maiores, & pinguiores præbendas, quàm disponendi de supradictis beneficijs; ità vt prædictis consuetudinibus, etiam immemorabilibus, & priuilegijs Apostolicis non obstantibus, d. reseruatio semper sibi locum vendicet, & effectum sortiatur, quamuis talia priuilegia sint amplissima, & dicant, quòd illa non comprehendantur, sub huiusmodi reseruationibus, cum quibuscumque prægnantissimis, & insolitis clausulis, & efficacissimis derogationibus, &c. vt patet ex illis verbis.

Ac consuetudines, etiam immemorabiles optandi maiores, & pinguiores præbendas, necnon priuilegia, & indulta Apostolica, circa ea, ac etiam disponendi de huiusmodi beneficijs, aut quod illa sub huiusmodi reseruationibus, numquam comprehendantur, etiam cum quibuscunque derogatoriarum derogatorijs, & fortioribus, & efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus, & alijs decretis, quibusuis personis, & Collegijs, cuiuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis, & conditionis existentibus, quomodolibet concessa, aduersus reseruationem huiusmodi minime suffragari.

Septima, & vltima pars huius primæ partis principalis, infligit pœnam aduersus contrauenientes, & prouidentes, & prouisos ab alio quàm à Papa, de prædictis beneficijs reseruatis. scilicet, quòd tales prouisiones sint prorsus irritæ, & nullæ, & quòd ita per quoscunque Iudices iudicetur, cum clausulis sublata, &c. & decreto irritanti, vt in vltimis verbis dictæ regulæ, *decernentes, sic in prædictis omnibus per quoscumque, &c. iudicari debere, ac*
10 *irritum, &c.* Nam annullatio † actus dicitur pœna, l. Senatus, 52. ff. de contrahen. emptione, glos. verbo, *processus*, in cap. decet, de immunit. Eccles. lib. 6. Abb. in cap. cognoscentes, nu. 5. de constitution. Vantius de nullitat. in princ. nu. 15. Boerius decis. 1. nu. 16. Cassador. decis. 14. num. 7. super regul. Cancell. Puteus decis. 356. Cardin. nu. 6. lib. 2. vbi loquitur in terminis.

Similiter secunda pars principalis nostræ regulæ, continet sex par-
11 tes, † videlicet, rationem procemialem, concessionem alternatiuæ, duas limitationes, alias duas declarationes, formam acceptandi alternatiuam, & duplicem pœnam.

Prima pars secundæ partis principalis, nempè, ratio procemialis, seu finalis, est, vt Patriarchæ, Archiepiscopi, & Episcopi inuitentur ad residendum in suis Ecclesijs, aut diœcesibus, ideò Papa cum illis vult se reddere gratum, vt in illis verbis, *insuper Sanctitas sua, ad gratificandum Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis intenta, &c.*

Secunda pars habet, quòd Papa concedit Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis ius prouidendi alternatim, quæcunque beneficia, cum cura, & sine cura, regularia, & secularia, vacantia extra Curiam, in sex mensibus, scilicet Februarij, Aprilis, Iunij, Augusti, Octobris, & Decembris, vel potius illis remouet obstaculum, & impedimentum, mediante reseruatione appositum, vt in illis verbis: *De omnibus, & quibuscunque beneficijs, cum cura, & sine cura, secularibus, aut regularibus, quæ in antea, in mensibus Februarij, Aprilis, Iunij, Augusti, Octobris, & Decembris, extra Curiam vacare contigerit, liberè disponendi facultatem concessit.*

Tertia pars, continet duas limitationes, quarum prima est, vt dicta concessio alternatiuæ, restringatur ad solos Patriarchas, Ar-

chiepiscopos, & Episcopos, non autem ad capitula, nec ad alios collatores. Necnon restringitur ad tempus, in quo ipsi Patriarchæ, Archiepiscopi, & Episcopi resederint verè, & realiter, ac personaliter apud suas Ecclesias, aut diœceses. Nam si absunt, etiam ex quacunque iusta causa, dicta alternatiua gaudere non valent, vt regula nostra cantat sub his verbis: *ipsi quandiu, apud Ecclesias, aut diœceses suas, verè, ac personaliter resederint dumtaxat.*

Secunda limitatio est, vt dicta Concessio restringatur ad sola beneficia, quæ sunt liberæ collationis ipsorum Patriarcharum, Archiepiscoporum, & Episcoporum, ita vt ipsi soli possint prouidere, ac disponere, absque alterius, cum eis dispositione, præsentatione, seu electione, consensu, consilio, vel præsentia, vel alia operatione, quocumque modo vocetur; nam aliàs cessat dictum Indultum, & non intrat alternatiua, vt cauetur in illis verbis, *ad liberam dumtaxat, non autem aliorum, cum eis dispositionem, seu præsentationem, vel electionem, neque etiam, cum consilio, vel consensu, seu interuentu Capitulorum, vel aliorum, aut aliàs pertinentibus.*

Quarta pars huius secundæ partis, continet duas declarationes dictæ concessionis alternatiuæ, vna est, vt non intelligatur de beneficijs aliàs ex alio capite reseruatis, vel affectis; nam in illis cessat alternatiua, vt ibi, *dummodo aliàs dispositioni Apostolicæ reseruata, vel affecta non fuerint.*

Alia declaratio est, quòd dicti Patriarchæ, Archiepiscopi, & Episcopi, prætendere non valeant, prætextu dictæ concessionis alternatiuæ concessæ in præfatis sex mensibus; quòd possint prouidere, etiam in alijs duobus mensibus ordinarijs Martij, & Septembris, in quibus, sine alternatiua prouidere poterant; Sed intelligant, quòd omnes alij sex menses, videlicet, Ianuarius, Martius, Maius, Iulius, September, Nouember, sunt Sedi Apostolicæ reseruati, & affecti, ita vt nullatenus in illis prouidere possint, vt docetur in sequentibus verbis: *Ac etiam voluit, vt si ipsi in collatione, aut alia dispositione beneficiorum in alijs sex mensibus, videlicet Ianuarij, Martij, Maij, Iulij, Septembris, & Nouembris, vacaturorum, quæ etiam dispositioni suæ, vt præfertur, reseruauit, &c.*

Quinta pars, huius secundæ partis principalis, dat formam, & modum acceptandi alternatiuam, nempè quòd Patriarchæ, Archiepiscopi, & Episcopi (nam alij non possunt) si illam acceptare voluerint, litteras acceptationis, in propria Ciuitate, vel diœcesi conficiant, ac propria manu subscribant, suoq; sigillo muniant, & litteras ipsas apertas & patentes, ad Illustrissimum Suæ Sanctitatis Datarium transmittant, quibus transmissis, & à Datario receptis, examinatis, ac recognitis, ex tunc dicta alternatiuæ gratia fruantur, & non anteà, vt legitur in huiusmodi verbis:

Illi verò, qui gratiam alternatiuæ prædictæ acceptare voluerint, acceptationem huiusmodi, per patentes litteras, manu propria subsignatas, suoq; sigillo munitas, & in sua quisque Ciuitate, vel diœcesi datas, declarare, & litteras ipsas huc, ad Datarium Sanctitatis suæ transmittere teneantur, quibus ab eo receptis, & recognitis, tunc demum, & non antea, vti incipiant gratia supradicta.

Sexta, & vltima pars huius secundæ partis principalis, continet pœnam duplicem aduersus prædictos Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos alternatiuam acceptantes, qui beneficia vacantia, in sex alijs mensibus reseruatis, vel aliàs Sedi Apostolicæ reseruata, prouidere attentauerint, vel prouisionibus Apostolicis, quominus debitum non sortiantur effectum, aliquod impedimentum præstiterint. Prima pœna est, annullatio, cassatio, & irritatio prouisionum per ipsos factarum, seu fiendarum, vt in illis verbis: *Ac collationes, & aliæ dispositiones de beneficijs, illius prætextu deinceps facienda, nullius essent roboris, vel momenti;* necnon in verbis finalibus dictæ regulæ, *decernentes, sic in præmissis omnibus per quoscumque, &c. iudicari debere, ac irritum, &c.* prout etiam superius dixi in vltima parte primæ partis principalis.

Secunda pœna est, quòd eo ipso prædicti Patriarchæ, Archiepiscopi, & Episcopi, vsu & beneficio dictæ alternatiuæ priuati existant, vt in illis verbis: *seu etiam aliorum dispositioni suæ, & dictæ Sedis, aliàs quomodolibet reseruatorum, vel affectorum, sese intromiserint, aut quominus prouisiones, & gratiæ Sanctitatis suæ de illis debitum effectum consequantur, impedimentum, quoquomodo præstiterint: vsu, & beneficio prædictæ facultatis, eo ipso priuati existant, ac collationes, & aliæ dispositiones de beneficijs, illius prætextu, deinceps facienda, nullius essent roboris, vel momenti.*

In istius regulæ diuisione nihil declaro, sed consultò omitto, quia in singulis glossis opportunius declarabitur.

Summaria Glossæ primæ.

1 *Clemens VIII. Pontifex Maximus est huius regulæ auctor.*
2 *Clemens VIII. ex omni parte laudandus.*
3 *Dictio,* Item, *aliquando denotat principium nouæ dispositionis, seu orationis,*
4 *Dictio,* Item, *quandoque denotat tacitam repetitionem præcedentium.*
5 *Dictio,* Item, *denotat continuationem ad præcedentia.*
6 *Regula 8. prius erat in ordine, 69. ad finem regularum Cancellariæ.*

7 *Regula Cancellariæ, an conſtituāt vnam legem cum diuerſis §§. vel potius diuerſas leges.*
8 *Regula qualibet Cancellariæ, facit legem ſeparatam.*
9 *Regula idem eſt quod lex.*
10 *Decretum appoſitum ad finem regularum, an cōprebendat omnes regulas.*
11 *Signum Notarij appoſitum ad finem protocolli Inſtrumentorum, cenſetur appoſitum cuilibet Inſtrumento in eo contento.*
12 *Regula noſtra tanquam lex ſeparata habet de per ſe ſuum decretum irritans.*
13 *Leges plures de eadem materia loquentes, includuntur ſub vnico titulo.*
14 *Dictio*, Item, *licet denotet continuationem, non propterea facit, quod non ſit lex diuerſa.*
15 *Continuatio non ſolum procedit inter diuerſas leges, ſed etiam inter diuerſas rubricas, & libros.*
16 *Lex, quando dicatur, quando §. & quando verſiculus, ac quando debet apponi littera groſſa. remiſſiuè.*
17 *Verbum*, cupere, *eſt maioris efficaciæ, quàm verbum*, deſiderare.
18 *Papa appellatur* Dominus.
19 *Nomen*, Domini, *eſt proprium Dei.*
20 *Papa habet vices Dei in terris, & eſt Chriſti Vicarius.*
21 *Imperator appellatur* Dominus.
22 *Papa dicitur Imperator.*
23 *Imperatores multi probibuerunt alios appellari Dominos, & lege Hiſpana ſancitur, & numero 24.*
25 *Nomen* Domini, *eſt nomen ſuperioritatis, ſæpè tamen honoris gratia profertur, & numero 26.*
27 *Dominæ vocantur mulieres, reuerentia & honoris cauſa.*
28 *Domini nomen, hodie vſurpatum eſt à vilibus perſonis, & num. 29.*
30 Dominus noſter, *ſolus Papa, aut alius Summus Princeps vocatur, & num. 31.*
32 *Dictio*, Idem, *quid importet remiſſiuè.*
33 *Papa denominatur a dictione Greca, Papè, quod eſt interiectio admirantis.*
34 *Papa denominatur a Papòs, ideſt maior.*
35 *Papa eſt maior in adminiſtratione, & auctoritate omnibus Sanctis.*
36 *Pictura Pauli in manu dextera, & Petri in ſiniſtra, quid denotet, & num. 37.*
38 *Paulum Apoſtolum virginitatem conſeruaſſe fertur.*
39 *Dextera manus, licet inducat præſumptionem, nō tamen concludit maioritatem.*
40 *Papa maior eſt Imperatore, & omnibus Principibus mundi, &c. Et ſe habet ad illos ſicut Sol ad ſtellas.*
41 *Papa eſt admirabilis potentiæ, & ſe habet in Eccleſiis, ſicut Sol in Planetis.*
42 *Papæ præſtant obedientiam, & deoſculantur in pede, omnes creaturæ, & Principes.*
43 *Papa, & Imperatore, contrarium inſimul mandantibus; potius eſt obediendum Papæ.*
44 *Papa quare mutat nomen, quando eligitur, & num. 45.*
46 *Papa quanto maior eſt, tanto ſe humiliorem facit, & ſeruum ſeruorum vocat.*
47 *Papa gloriam mundi contemnit.*
48 *Papa poſt creationem ſtupæ comburuntur, & dicitur. Sic tranſit gloria mundi Pater Sancte.*
49 *Papa denominatur à dictione Græca Papòs, ideſt Pater patruum. ſeu Pater pauperum.*
50 *Dictio*, Papa, *eſt corruptè ſcripta, vt nōnulli aſſeuerant.*
51 *Litteræ S.P.Q.R. cum ✝ in principio quid ſignificent.*
52 *Papa, multiplicatis nominibus vocatur, remiſſiuè.*

Item cupiens idem Dominus noſter Papa.

Gloſſa Prima.

VPIT pauperibus Clericis,
& alijs benemeritis perſonis
prouidere, Sanctiſsimus Dominus
noſter Papa, huius re-
1 gulæ Conditor, ✝ qui eſt
CLEMENS VIII. ex
2 omni parte laudandus, ✝ nobilitate,
ſapientia profundiſsima, in miniſtranda Iuſtitia integritate maxima, religione, humanitate, modeſtia, & in proximum, & pauperes Charitate, necnon ſumma in omnibus rebus, in quibus manum impoſuit, fœlicitate; cuius Pontificatus annus vndecimus eſt iſte.
Et in primis, circa illam dictionem, *Item*,
ſciri debet, quod denotat aliquando principiū
3 ✝ nouæ diſpoſitionis, ſeu orationis. Bartol. in l.
1. num. 1. ff. de vectigalibus, & Alexander conſil. 117. ſub num. 2. lib. 1. Rota deciſ. 230. num. 3. par. 2. diuerſ. Et ſic accipitur in caſu noſtro, quia iſta dictio, *Item*, eſt appoſita in principio nouæ regulæ, & nouæ diſpoſitionis.
4 Aliquando denotat tacitam ✝ repetitionem
præcedentium quando iſta dictio, *Item*, eſt appoſita in clauſula quæ de per ſe eſt imperfecta, veluti, ſi quis dixerit, lego Titio centum, Item Scio. 50. Nam ſubintelligitur illud verbum, *lego*, cum alias, oratio remaneret imperfecta ſine verbo: & ratione illius dictionis *Item*, intelligitur repetitum verbum, in oratione præcedenti contentum, vt plenè docet Bartol. in l. in repetendis, ſub numero 1. poſt medium. ff. de legatis 3. & in l. à ſententia, in principio. per tex. ibi. ff. de appellationibus. Iaſ. in §. æquè. numero 45. Inſtitut. de actio. Soccin. conſil. 26. numero 26. volumin. 1. Pariſ. conſil. 16. numer. 34. volum. 2. Et in hoc

ſignificatu, minimè accipitur in noſtro caſu, cum regula noſtra de per ſe ſit congrua.& perſecta diſpoſitio, & non egeat ſubintelligentia præcedentium.

Interdum quoque,& frequentius,iſta dictio,
5 *Item*,denotat continuationem † ad præcedentia,cap.paſtotalis,§.Item cum totum, vbi Abbas nu.2.Felin.nu.13.& cæteri,de off.delegati, plenè Bart.& Doctores, in d.l.1.nu.1. ff.de vectigalibus: Et in hoc ſignificatu, intrat in regula noſtra, quæ eſt continuata, non ſolum ad regulas præcedentes, ſed etiam ad reſeruationes: Nam omnes regulæ antecedentes loquuntur de reſeruationib. Et merito in nouis regulis, fuit appoſita regula noſtra, in octauo loco, continuata cum cæteris regulis de reſeruationibus loquentibus, & ſublata de loco, in quo erat de tempore Pij V. & Gregorij XIII.
6 Nam tunc erat extra corpus † omnium
* regularum Cancellariæ, * per ſeparatam conſtitutionem,vt dixi ſupra in §.4.proœm.nu.17.

Et iſta dictio, *Item*,facit pro dicto Caſſadori in deciſione 1.nu.fin. ad fin.de reſtitut. ſpoliatorum, ſcribentis, quòd omnes iſtæ regulæ
7 reſeruatoriæ habeantur pro vna lege, † & quælibet reputetur vnus §. quem etiam refert, & ſequitur, reſpectu omnium regularum præcedentium, Mandoſ.in proœm. regularum Cancellariæ, in princ.& in quæſt.1. Rebuff.in Concordata Franciæ,tit.de fir.& irreuoc.concordat.ſtabilit.verſ.*vltimo notanda*.

Mihi vero contrarium videtur. Quia quælibet regula eſt de per ſe prorſus diſtincta, & ſeparata, & diuerſum numerum, diuerſamq.
8 reſeruationem continet, & ſic,diſtinctam † & ſeparatam legem conſtituit. Nam regula, &
9 lex, idem ſunt, † vt patet in titulo ff. de regulis iuris, quia ſub illo continentur 211. leges: Et titulus, ſeu rubrica, dictas leges, regulas appellat.

Nec aliquid facit, motiuum Caſſadori, ſcilicet, quod decretum irritans appoſitum in fi-
10 ne regulæ 7. hoc modo comprehenderet † regulas præcedentes,tanquam diuerſos §§.eiuſdem legis: Quia quamuis ſint leges diſtinctæ comprehendit dictum decretum irritans di-
11 ctas reg.præcedentes. Sicut, & ſignum † appoſitum per notarium in fine libri Inſtrumentorum,cenſetur appoſitum in quolibet Inſtrumento eiuſdem libri, vt eſt communiter notariorum mos. Bart.in l.ſi quis ex argentarijs,§. ſi initium,nu.33.in fi. vbi communiter omnes, ff.de edendo, facit etiam l.fin.C. plus valere, quod agitur. Mandoſius in 2. quæſt. proœm. regular.nu.2.& 3.& quæſt.3.per totam.Iaſ.in l.ſi ita ſtipulatus,126.§.Chryſogonus,nu.10.ff. de verbor. obligat.

Rurſus, in regula noſtra eſt minor difficultas, quia tanquam lex principalis, & ſepara-
12 ta habet de per ſe, † ſuum decretum irritans, ac clauſula, ſublata, &c. De quo, Deo adiuuante,dicemus in gloſſ. penul.& fin.Quæ clauſulæ capiunt etiam Regulas præcedentes ex ſupradictis.

Minus facit dicere, quod omnes ſeptem regulæ præcedentes, loquantur de reſeruationibus.Quia non propterea ſequitur,quòd non
13 ſint leges diuerſæ, † nam ſub omnibus titulis iuris Ciuilis,& Canonici,adſunt plures leges, & textus de eadem materia tituli loquentes,& nihilominus ſunt diuerſæ leges, & diuerſi textus, vt ad oculum patet.

Non obſtat dicta dictio, *Item*, continuationem denotans: Quia non ideò facit, quòd le-
14 ges deſinant eſſe diuerſæ, † vt in l.Item apud, ff.de iniur.l.item ſi vnus,ff.de pactis, cum alijs infinitis. Vltra quòd, non ſolum habet locum
15 continuatio † inter diuerſas leges;ſed etiam inter diuerſos titulos,& diuerſos libros, glo.in rubrica, Inſtitut. de rerum diuiſ.cum alijs ferè omnibus rubricis titulorum, & librorum iuris Ciuilis, & Canonici, vbi omnes ſcribunt.
16 Quando autem dicatur lex, † & quando §. & quando verſ. ac quando debeat apponi littera groſſa: declarat Bart.in l.& ſi pepercerit, §.filius,nu.9.ff.de liberis, & poſthumis, & Iaſ. ibi nu.8.gloſ.in cap.1.verbo, *ſic*,ante finem,de poſtulatione prælator.lib.6. Iaſ.in §. ſed iſte, nu.1.Inſtitut.de actionibus.

Et dum regula noſtra loquitur per illud participium, *cupiens*, nota, quòd Pontif.Max. non ita ordinarie deſiderat pauperibus clericis, & alijs perſonis benemeritis prouidere; Sed etiam enixe, & maximo cum affectu hoc intendit, & propterea regula noſtra vtitur illa dictione,*cupiens*,& non dicit, *volens*,aut, *deſi-*
17 *rans*, aut, *intendens*, ſed per verbum, *cupiens*, loquitur,vt oſtendat maximam cupiditatem circa has res iuſtas, & ſanctas, Pontificem ſummum habere. Nam verbum, *cupere*, longe ſuperat verbum, *deſiderare*, vt omnes humanitatis ſcriptores aduertunt, & faciunt textus in cap.virum,& in cap.bonorum,47. diſtinct.

DVM dicit regula noſtra, *Idem Dominus noſter*, collige, quòd Papa appellatur *Domi-*
18 *nus*.† Nam hoc nomen,*Dominus*,eſt proprium
19 Dei, † vt in Pſalmo 109.& paſſim legimus in Sacra Scriptura. Et cum Papa habeat vices
20 † Dei, & ſit Chriſti Vicarius, cap. inter corporalia, verſ.*non enim*,& ibi gloſ.verbo, *Vicarium*,de tranſlatione Epiſcopi, cap.mulierem, 33. quæſt. 5. merito conuenit illi per excellentiam hoc nomen,*Dominus*. Ac propterea Papa appellatur Dominus Dominantium,& dicitur omnia, & ſuper omnia, in ſpiritualibus. Iaſ. poſt Bal. & alios in l.reſcripta, ſub nu.4.C.de precib. Imperat.offerẽdis. Caſſan.in cathalog. gloriæ mundi,4.par.conſideratio.7. poſt princ. Cumulat plura Mandoſ. ſuper facult. A.C.in proœmio,in verbo,*Domini*.
21 Item Imperator appellatur *Dominus*, † l. proxime, ibi, *rogo te Domine Imperator audias*

me

me patienter, ff. de his, quæ in testamento delentur, ac Bartol. Iustinianum Imperatorem Dominum appellat in rubrica Codicis, num. 7.

22 Et Papa dicitur Imperator, ✝ quia obtinet Imperium Romanum, cap. Dominus, & ibi gl. 1. distinct. 93. Bald. in l. rescripta, nu. 7. & 8. C. de precib. Imperat. offerend. vbi plura de excellentia Papæ.

Hinc quia hoc nomen *Domini*, est proprium Principis, & Superioris; multi Imperatores

23 hoc nomine vocari alios prohibuerunt, & sibi solis reseruarunt, ne superioritatem indicarent, vt scribit Suetonius Tranquillus, in vita Octauij August. cap. 50. Et hoc idem Tyberium & Alexandrum Imperatores fecisse legimus, & quidam tradunt super illo versu Virgilij: *Et Dominum Aeneam in regna recepit*. Quod itidem nuper sanxisse, quo ad nominationem in scriptis, Potentissimum Philippum secun-

24 dum Hispaniarum ✝ Regem nostrum per suam pragmaticam, de anno 1585. de Vrbanitatibus intitulatam, omnibus notum est.

25 Et quod hoc nomen, *Domini*, sit ✝ nomen superioritatis, patet etiam in authentica habita ad fin. C. ne filius pro patre, & in cap. grauem, de excessibus Prælatorum, & scripsit Corneus in cons. 129. incipit, *visis verbis*, num. 2. vol. 3. Mandos. vbi supra. Tiraquell. in legibus Connubial. l. 1. gloss. 1. par. 1. nu. 14. & 15.

26 Sæpe tamen profertur ✝ gratia honoris, l. cum quis decedens, 27. §. Seiam, ibi, *Sempronium Dominum meum*, vbi glos. verbo, *Dominum*: & Bart. nu. 3. ff. de legat. 3. Paul. Castrens. cons. 313. *postremo*, sub nu. 3. post princ. vol. 1. Et propterea honoris, & reuerentiæ causa,

27 mulieres Dominæ ✝ vocantur, vt plenè per Tiraquell. in legibus connubialibus, l. 5. nu. 11. cum seqq. Cassaneum in Cathalogo gloriæ mūdi, par. 2. consideratione 31. Vbi etiam dicunt; ideò in Hispania, & in Italia, & in maxima parte Franciæ vulgariter *Damas* vocari, prout notissimum est, ac referunt plures, qui proprias vxores Dominas appellarunt.

Hodie autem viles, & nebulones, hoc no-

28 men, *Domini*, vsurparunt, ✝ Nec est, qui non sibi de honore, plurimum detrahi arbitretur, si hoc nomine non salutetur, vt scripsit Ludouicus Gomezius in cap. 1. num. 41. post med. de constitutionibus, lib. 6. Licet in Italia adhuc

29 viget mos, ✝ quòd, quilibet artifex vulgo, *misser*, & eius vxor, aut filia, aut alia mulier inferior, *Madonna*, vocantur: Ad distinctionem maiorum, qui *Signori* dicuntur.

Tamen nomen generale, *Domini nostri*, iuncta dictione, *nostri*, nemini datur, nisi Ponti-

30 fici Maximo, vel altero summo Principi, veluti memorato Hispaniarum Regi, qui per antedictam pragmaticam sanciuit, quòd in Instrumentis, & alijs scripturis, vbi de Rege fieri

31 mentio ✝ contingit: addantur hæc verba, *Dominus noster*, vt adamussim seruari videmus.

32 De illa dictione relatiua, *idem*, ✝ vide text. in l. 2. in princ. iuncta gloss. verbo, *sed idem*, vbi Alexan. uu. fin. in fin. Socin. nu. 3. & cæteri, ff. si cert. pet. & Rota decis. 115. nu. 13. par. 1. diuersorum.

DENIQVE circa dictionem, *Papa*, notandum erit, quòd deriuatur à dictione Græca,

33 *Papè*, quòd est interiectio ✝ admirantis, & verè admirabilis, quia vices Dei in terris gerit, glos. in proœmio Clementinarum, verbo, *Papa*, vbi allegat dictum Poetæ Anglici, *Papa stupor mundi*, &c. Archidiaconus in cap. quia Sacerdotes, nu. 2. 10. quæst. 1. Nauarrus cons. 2. nu. 5. qui filij sint legitimi, & de spolio Cleric. §. 1. num. 1.

Vel dicitur Papa à papòs, idest maior, quia

34 Papa est maior ✝ omnibus, cap. solitæ, de maioritate, & obedien. Ita, vt Papa in administratione, & auctoritate, sit maior omnibus

35 Sanctis, ✝ excepto Petro cap. 1. 20. distinctione, Baldus in l. rescripta, sub nu. 7. C. de precibus Imperat. offeren. Abbas in c. qualiter, il 2. nu. 2. in fin. de accusationibus. Henricus Botheus in tractat. de Synodo Episcopi, parte 1. nu. 27. Cassaneus in cathalogo gloriæ mundi, 4. parte, consideratione septima, in fin.

Et licet aliqui contenderent, non esse Petrum maiorem Paulo, ex eo, quia Paulus secundum consuetudinem Ecclesiæ dipingatur à dextris Christi, & Petrus à sinistris, vt etiam in Bullis Papalibus obseruatur: Tamen hoc non est verum, quia Petrus est maior Paulo,

36 non obstante ✝ dicta pictura. Nam illa designatio picturæ, non est facta ad ostendendam maiorem potestatem clauium; sed mysterium

37 temporum ✝ ante, & post passionem Christi: quia sinistra est pars mortis, quam Christus habebat tempore quo Petrus venit ad Christum ante passionem: dextera autem denotat Immortalitatem Christi, quam habuit post Resurrectionem, tempore quo Paulus venit ad Christum, vt tradit Cardinalis Alexandrinus in cap. quamuis, 21. distinctione. Decius in c. translato, in 2. lectura, num. 20. de constitution. Ioannes Selua de beneficio, par 1. quæst. 5. nu. 77. Alij etiam scribentes dicunt rationem esse,

38 quia Paulus virginitatem ✝ conseruabat, qua Petrus vti coniugatus carebat.

Pro quo etiam ego addo, quòd locus manus dexteræ, licet inducat quandam præsumptio-

39 nem maioritatis, non tamen ✝ concludit, neque est incompatibile, quòd maior, & dignior sit in manu sinistra, & inferior in manu dextera. Rota decis. 4. sub nu. 1. de electione, in nou. vbi fuit resolutum, quòd quamuis Præpositus illius collegiatæ, de qua agebatur, sederet & incederet supra Decanum, & in manu dextera: tamen quia Decanus habebat alias maioritates: Decanus erat dignitas principalis, & maior in dicta Collegiata. Quoniam non erat incompatibile, quod Præpositus haberet ma-

num

num dextram, licet inferior, & Decanus sinistrã, licet principalior; de quo etiam dicã, Deo adiuuante, in gl.51.sub 15. casu reseruationis, de dignitatibus principalibus in collegiatis.

40 Vnde à fortiori, Papa maior † est Imperatore, & omnibus Regibus, & Principibus mundi, & se habet erga illos sicut Sol erga Lunam, ac Stellas, cap. solitæ, de maioritate, & obedientia. Vbi gloss. verbo, *inter Solem, & Lunam*, hoc bene declarat. Dixit etiam Bald. in cap. bonæ, il secondo, nu.10. de postul. Prælator.

41 quod Papa est admirabilis † potentiæ, & se habet in Ecclesijs sicut Sol in Planetis.

Hinc omnes Principes, & creaturæ præstant humilem reuerentiam, & obedientiam Pontifici Maximo, illiusq. deuotissimè deosculantur

42 pedes, † gl. verbo, *osculandi*, in l.1.C. de domesticis, & protectoribus, lib.12.l.4. tit.5. Partita 1. cum alijs adductis in glos.55. nu. fin.

Ideo si Papa, & Imperator, aut Rex simul mandant duo contraria, erit potius obedien-

43 dum † Papæ, vti maiori, & superiori, gl.2. per tex. ibi, in cap. cum parati, 19. vbi Abb. nu.8. & 9. cum seqq. Decius nu.8. & 9. de appellat.

Propter quam summam maiestatem, & excellentiam Papa, statim quod est electus mu-

44 tat primum nomen, † quia ex subdito efficitur omnis creaturæ superior, & Dominus. Nam iustum est, quòd, quando præest omnibus, non vocetur amplius nomine antiquo, quo appellabatur dum suberat: Sed nouum nomen habeat, sicut de nouo omnium Domi-

45 nus, † & Dei Vicarius est effectus: gl. verbo, *Bonifacius*, in proœm. lib.6. vbi omnes. Vitalin. in proœmio Clemen. verbo, *Ioannes*, nu.21. Guglicl. Benedict. in cap. Raynutius, in princ. ex nu.44. de testam.

Sed quanto Papa maior, & excelsior est, tanto humilior omnibus creaturis ostenditur,

46 & propterea se seruum † seruorum appellat, cap. relatum, 37. in fine, de sent. excomm. & in proœm. decretalium, vbi glos. verbo, *seruus*, & omnes ibid.

Ex quo prouenit, quòd vt Papa gloriam

47 mundi † contemnat, dum consecratur, ante illum, stupæ in summitate arundinis eleuatæ

48 comburuntur, † & clamando dicitur, *Sic transit gloria mundi, Pater Sancte*, vt latè per Nauarr. in reperit. cap. inter verba, 11. quæst.3. concl.5. nu.77. Ludou. Gomez. omnino videndus in cap.1. nu.45. & 46. de constitutionibus, qui huius mysterij alia plura notanda post alios in 6. quos allegat, cumulat.

Vlterius, & communius, hæc dictio, *Papa*, habet etymologiã à voce Græca Papós, idest,

49 Pater patruum, † vt adnotauit gl. in d. proœmio Clemen. in ver. *Papa*, in fi. vbi Ioan. Andr. & cæteri: seu Pater pauperum, vt tradit Ioan. Hugo in tract. de offic. quatuor prælator. par. 1. §. commiss. num. 1. tradit etiam d. l.4. tit.5. Partita 1. quæ lex, & aliæ similes leges Partitarum Papam Apostolicum appellant.

Vnde sunt, qui putant nomen istud, *Papa*,

50 corruptum † esse sicut alia pleraque (aduentu Gothorum) nomina corrupta fuere, nam cum primo breuitatis causa scriberetur hoc modo pp. vel isto *pa. pa.* quod est idem, quòd Pater patruum, vel Pater patriæ, seu Pater pauperum, vulgus indoctum, illas dictiones abbreuiatas ad istam appellationem nominis Papæ, qua hodie vtimur retulit: Et illius abbreuiationis antiquæ, argumentum præstat stylus scriptorum Bullarum, qui eodem modo, sicut olim hodie per abbreuiationem pp. scribunt.

Sic etiam videmus factum in illis litteris, quas nunc Romani pro insignijs vtuntur, Cru-

51 ce in princip. apposita, videlicet † S.P.Q.R.† Nam cum illæ litteræ olim, ita abbreuiatæ à Sybilla Laminis, seu Libica, insculptæ æræ is di mitterentur, in vaticinium, seu prophetiam D.N. Iesu Christi, sub illo significatu, videlicet (Iesu salua populum, quem redemisti) nonnulli hoc vaticinium ignorantes, ad illum sensum retorserunt, scilicet, Senatus Populusq. Romanus: Cui quidem interpretationi vulgari, series illarum litterarum, non ita quadrat, sicut primo significatui, si Crucem in principio positam. & illa, Q. consideremus, prout scripsit Ludouicus Gomezius in cap.1. de constitutionibus, in 6. nu.47. vbi plura, & post glos. ibidem, verbo, *Romanus*, & alios Doctores ex nu. 1. vsque ad num.46. infinita cumulat, super di-

52 uersis, † & multiplicatis nominibus Papæ, & plenius Mandosius in glos. ad facultates Auditoris Cameræ, in princ. in gloss. verbo, *Episcopus*, per totam, & in §. ac tantum, in verbo, *Romani Pontificis*.

Summaria Glossæ secundæ.

1 *Proœmialis ratio nostra regulæ est, vt pauperibus Clericis reseruata beneficia conferantur.*
Pauperum cura spectat ad Papam, tanquam Patrem Pauperum.

2 *Pauperibus Clericis sunt beneficia conferenda, vnde se valeant sustentare.*

3 *Pauper clericus est miles cælestis militiæ.*

4 *Militare proprijs stipendijs nemo debet, nec qui eligitur ad onus, est à mercede repellendus.*

5 *Ecclesia stipendijs sustentari debent, qui diuinis obsequijs adscribuntur.*

6 *Pauper Clericus est persona ad beneficia benemerita.*

7 *Pauperi conferre beneficium, potius est Iustitia, quàm gratia.*

8 *Beneficiales gratiæ sunt ambitiosæ.*

9 *Gratia in forma pauperum, non dicitur ambitiosa.*

10 *Ambire non licet Ecclesiastica beneficia: sed honestè conceduntur petentibus; fallit in Clerico paupere, & nu.11.*

Paupe-

12 *Pauperes expectantes, praeferuntur diligentibus in processu.*
12 *Pauper Clericus praefertur diuiti, in assequendo beneficium.*
13 *Pauperem esse se fingens in impetratione beneficij, cum non sit, non portat nisi ventum.*
14 *Beneficia Ecclesiastica dicuntur panis pauperum.*
15 *Pauperum mater dicitur Ecclesia.*
16 *Pauperes dicuntur habere dominium bonorum Ecclesiasticorum.*
17 *Pauperum vita, & sanguis dicuntur redditus Beneficiorum.*
18 *Pauperum patrimonium, dicuntur decimae.*
19 *Pauperes dicuntur thesaurus Christi.*
20 *Paupertas est legitima causa, vt fiat vnio beneficij.*
21 *Pauperes possunt cogere diuites, vt sibi tribuant eleemosynam.*
22 *Pauper habet actionem ad petendum panem quē auarus detinet.*
23 *Ciuitas sine pauperibus non est perfecta.*
24 *Pauper Clericus praesumitur excedere diuitem, in bonis moribus, ac magis idoneus, quàm diues.*
25 *Condemnatus ratione spolij, audiendus non est in petitorio, nisi prius purget spolium, & expensas, vsque ad obolum, nisi sit pauper.*
26 *Minor, vel mulier solo iuramento probat paupertatem, ad effectum vt audiatur in negocio principali; secus alia persona. & nu. 27.*
28 *Clericus aduocare non potest in Curia seculari, nisi sit pauper, & nu. 29.*
30 *Clericus si pro pauperibus potest postulare, à fortiori pro se ipso, vt se sustentet si sit pauper.*
31 *Charitas benè ordinata incipit a se ipso.*
31 *Charitas ordinata plus amat se in vngue pedis, quam alium in vertice capitis.*
32 *Agris nostris sitientibus, alienos irrigare non debemus.*
33 *Postulare potest Monachus de licentia sui Praelati, pro sustentando paupere Monasterio.*
34 *Abbas Lapus suos Monachos alebat ex sua aduocationis lucro.*
35 *Paupertatis priuilegia plura remissiuè: sed a talibus priuilegijs plures dicunt, libera nos Dominē. & nu. 36.*
37 *Pauperibus non sunt danda beneficia maiora, nec Canonicatus Cathedralium, & numer. 38. & 40.*
39 *Canonicatum habere in Cathedrali magnus honor, & praeheminentia est.*
40 *Pauper, vilis persona praesumitur.*
41 *Diues melius quàm pauper potest conseruare decorem dignitatis.*
42 *Pauperibus dare cibos delitiosos, veniale peccatum est.*
43 *Pauper, quis dicatur remissiuè.*
44 *Paupertas quomodo probetur remissiuè.*
45 *Pauperi litiganti contra diuitem, diues nō tenetur expensas ad litem ministrare, nisi in certis casibus.*
46 *Pauper, & egenus an differant.*
47 *Pauperibus alicuius Parochiae legatum relictum post mortem haeredis, an haeres possit illud soluere in vita sua, in praeiudicium futurorum pauperum. & nu. 48.*
49 *Pauperibus distributio facienda, intelligitur principaliter ordinata pro salute animae, & nu. 50.*
51 *Persona vniuersalis est incerta.*
52 *Fideicommissaria bona restituere rogatus post mortem, poterit viuens cum voluerit illa restituere.*
53 *Pauperibus quibus testator in specie reliquit, non est amplius per testamentarios elargendū. et ibidem dicitur, an vnus tantum pauper eligi possit.*
54 *Exequutor nominatus ad distribuendum inter pauperes, potest distribuere inter suos filios, & consanguineos pauperes, & nu. 55.*
56 *Exequutor deputatus ad bona distribuenda inter pauperes, potest etiam distribuere in se ipsum.*
57 *Eligere, vel praesentare se ipsum, nemo potest.*
58 *Procurator constitutus ad praesentandum, non potest se ipsum praesentare.*
59 *Pauperes inter quos diuidi debent bona per testatorem relicta, quando ipse non declarauerit. Et fit remissio ad Doctores de hac materia tractantes.*
60 *Clericis, non laicis sunt beneficia Ecclesiastica conferenda. & nu. 63.*
61 *Laicus est incapax spiritualium.*
62 *Beneficium continet in se spiritualitatem, & temporalitatem.*
64 *Laico incedenti in habitu Clericali, pro tali Clerico reputato, collatio facta de beneficio est nulla. & num. 65.*
66 *Collatio beneficij facta laico, non sustinetur, quamuis statim Clericus efficiatur.*
67 *Laico etiam religioso, collatio beneficij fieri non potest.*
68 *Clerico coniugato licet competat priuilegium Canonis, tamen beneficium conferri nō potest, nec Episcopus potest in hoc dispensare. & nu. 69.*
70 *Laicus ex dispensatione Papae potest habere beneficium, & in alijs casibus, de quibus numer. 71. & 72.*
73 *Collatione beneficij, & ordinatione, eodem die concurrentibus, praesumitur anterior ordinatio, quamuis sit facta hora secunda noctis.*
74 *Horae appositio, operatur anterioritatis praesumptionem, etiam in Curia. & nu. 75.*

Pauperibus Clericis.

Glossa Secunda.

VNA ratio procemialis, & fundamentalis nostrae regulae: qua quilibet Papa mouetur ad faciendum illam, est ista, vt pauperi- *Plura notanda ad ducuntur ad fauorē pauperum.*
1 bus Clericis † de beneficijs reseruatis prouidere possit, prout ipsamet regula

gula docet, & tradit Achilles de Grassis decis. vnica super hac regula nu. 2. Nam ad Papam, tamquam Patrem pauperum, spectat cura pauperum, cap. nihil, de præscriptio. Ioan. Hugo, in tract. de officio quatuor prælator. p. 1. §. commissę. nu. 1.

Pauperibus namque Clericis prouidendum est de beneficijs, unde se valeant sustentare, ex
2 quo se deputarunt seruitijs ✝ diuinis, & non habent aliud beneficium. c. Episcopus. 4. de pręben dis. c. si pauper. 30. eod. tit. lib. 6. vbi Geminian. numer. 2. & cæteri: Staphilæus de litteris gratiæ. §. nona forma pauperum. nu. 2.

Quia cum Clericus pauper, sit miles cælestis
3 ✝ militiæ. tex. in c. degradatio. vers. *actualis*, de pœnis, lib. 6. gl. verb. *facere potest*. in l. miles 6. ff. de re iudicata, & ibi Bart. nu. 3. Alexan. nu. 5. Ias. num. 11. Rip. num. 5. certè nō debet proprijs
4 stipēdijs ✝ militare, nec qui eligitur ad onus, debet a mercede repelli. c. cum secundum Apostolum, de præbendis. c. ex his 12. q. 1.

Sed dignum est, vt Ecclesiæ stipendijs susten
5 tentur, in qua, ✝ & per quam diuinis obsequijs adscribuntur. c. Ecclesiasticis. 12. quæst. 2. d. cap. cum secundum Apostolum, de præbendis.

Et Clericos pauperes esse personas beneme
6 ritas ad beneficia, ✝ insinuat regula nostra in verbis sequentibus, dum dicit, *& alijs benemeritis, &c.* ponderando illam dictionem, *alijs*. quę est repetitiua similium. cap. sedes, de rescriptis, & dicemus in glossa sequenti.

Vnde conferre beneficium pauperi Clerico,
7 potius dicitur iustitia, ✝ quam gratia, cum illi sit debitum. & propterea rescripta in forma pauperum, dicuntur rescripta iustitiæ. gl. verbo *pauper*. in d. cap. si pauper. de præben. lib. 6. per tex. in Clemen. litteras. eod. tit. gl. verbo *gratia*. in extrauagan. 1. §. nos amouere. de cōcessione præbendæ. Ioan. 22. Rota decis. 55. nu. 4. de concessio. præben. in antiquis. Staphilæus de litteris gratiæ, vbi supra sub num. 5. Cassador. decis. 8. n. 9. de concess. præbendæ, licet Rebuff. in praxi beneficial. tit. de rescripto in forma communi, & in forma pauperum nu. 6. contrarium defendere conetur.

Hinc confestim sequitur, quòd licet omnes
8 gratiæ beneficiales sint ✝ ambitiosæ. c. quamuis 4. post principium. c. si motu proprio. 23. de præben. lib. 6. Rota decis. 3. ante medium, de concessione præbendæ, in nouis. & decis. 60. nu. 7. de rescriptis in antiquis. Cassador. decis. 8. n. 4. de concess. præbendæ.

Litteræ tamen, in forma pauperum, non di-
9 cuntur ambitiosæ. Rota decis. 10. nu. 11. de concess. prębendæ in antiquis.

Sic etiam, quamuis ambire non liceat Ecclesiastica beneficia, nec sit honestum illa petere,
10 licet honoste ✝ concedantur. l. si quemquam 30. vers. *tantum ab ambitu*. C. de Episcopis, & Clericis. c. sancimus. 1. q. 7.
11 Hoc vero cessat in Clerico paupere, ✝ quærente beneficium, ex quo se valeat sustentare, nè in opprobrium totius Cleri mendicare cogatur. c. diaconi. il 5. vers. *mendicat infelix*. 93. distinctio. Concil. Triden. sess. 21. cap. 2. in principio.

12 Item pauperes expectantes, præferūtur ✝ diligentioribus in processu. Staphil. de lit. gratiæ. tit. de vi, & effectu clausularum. §. deinde sequitur. nu. 2. Necnon veniunt præferendi officialibus Curiæ, ac familiaribus descriptis Papæ, idem Staphilæus de lit. gratiæ. c. de prærogatiuis expectantium. nu. 18. & 22. & 24.

Similiter Clericus pauper est præferendus diuiti, in assequendo beneficium. Anto. de Butrio post Hostiensem ibi in c. tuam. sub. nu. 7. ante fin. vers. *per prædicta dicit Hostiensis*. de ętate, & qualitate. Rochus de Curte de Iure patronatus, verbo *honorificum*, quæst. 15. numer. 42. versic. *secundo crederem*, latè Lambertinus de iure patronatus. lib. 2. parte. 3. quæst. 5. principali, articulo 3. nu. 1. & 3. & 9. ac per totum. Surdus in tract. de alimentis. tit. 1. quæst. 93. num. 17.

Et per regulā 16. Cancellariæ de concurrentibus in data, disponitur quòd pauper non beneficiatus concurrens in data cum beneficiato præferatur eidem.

* Sic etiam in dubio est pro paupere pronūtiandum. Castren. in l. quod filium. §. Sabinus. ff. ad Trebellian. Beninccas. in tract. de paupere. q. 4. ex num. 8. Rota decis. 72. nu. 7. part. 1. diuers.

¶ Si verò habet pauper malam causam, non erit misericordia sed crudelitas illi fauere. c. si res. 14. quæst. 5. c. ex tenore de foro compet.

Dicit etiam Baldus in cap. cum adeo, nu. 1. de rescriptis, quod qui in impetrando benefi-
13 cium, fingit ✝ se esse pauperem, cum non sit. non reportat nisi ventum.

Beneficia etiam Ecclesiastica dicuntur panis
14 pauperum. Gomezius in tract. de expectatiuis. nu. 75. ad finem.
15 Ac Ecclesia dicitur esse mater ✝ pauperum cap. super prudentia. ante finem. 14. quæst. 2. Gregorius Lopez in rubrica tituli. 18. Partita prima.

Pauperes item dicuntur habere dominium
16 bonorum ✝ Ecclesiasticorum. cap. quod autem, ibi, *non sunt illa nostra, sed pauperum, quorum procurationem quodammodo gerimus, non proprietatem*, 23. quæst. 7. super quo tex. Nauarrus facit suum tractatum de redditibus Ecclesiæ. gl. 1. in cap. expedit. 12. quæst. 1. gloss. 1. in c. fin. 16. quæst. 1. Et bona Ecclesiarum, & Clericorū sunt bona pauperum, cap. aurum, c. indignę. 12. quæst. secunda. Abbas in c. cum super. nu. 12. & 20. de caus. possess.

Rursus fructus beneficiorum dicuntur vita
17 ✝ & sanguis pauperum. Philippus Probus in additionibus ad Ioan. Monac. in c. nemo. num. 45. de electione. lib. 6. post Dominicum, quem ipse allegat.

Et de-

Et decimæ, in quibus, vt plurimum reddi-
18 tus beneficiorum consistunt, dicuntur † patrimonia pauperum, cap. quia iuxta Sanctorum, in princ. 16.quæst.1. Philippus Probus, vbi supra sub nu.46.

19 Pauperes etiam dicuntur thesaurus † Christi, vt asseruit Diuus Laurentius. Tiraquel. in tractat. de pia causa, in præfatione, vers. *Item relicta pauperibus*.

Paupertatis etiam causa est legitima, vt
20 vnio † beneficiorum fiat, cap. vnio, ante finem, ibi, *quæ vero minus alijs coniunguntur Ecclesijs*, 13.quæst.3.cap.postquam, 16. quæst.1. Caccialup. in tract. de vnionibus, art.5.causa 3.Felin.cons.2.nu.33. ad fin. vers. *vel alter respondeo*, Mandos.in reg.22.de vnionibus, quæst. 5.nu.3.ad fin. Conc. Tridentin.sess.21.de reformatione, cap.5.& sess.24.cap.13.

Præterea pauperes possunt cogere diuites,
21 implorato Iudicis officio pro tribuenda sibi eleemosyna, glos. in cap. sicut ij, qui per insaniam, verbo, *esurientium*, 47.distinct. quam glossam commendat Abbas in cap. si quis proper.nu.5.de furtis. Felin.in cap.si qui testium, sub nu. 10. ad fin. de testibus. Auendanus de exequendis mandatis principum, 2. par. cap. 10.nu.10.vbi plura in proposito adducit. Menochius de arbitra.cas.182.nu.43.

Habent etiam actionem ad petendum pa-
22 nem, † quem auarus detinet. Speculat.tit. de instrumentorum editione, §.nunc vero aliqua, de vltima voluntate, nu.66.

23 Item ciuitas sine pauperibus † non est perfecta, l.2.de nundinis. Surdus in trac.de alimentis, tit.1.q.77.nu.5.

Quibus adfine est, quòd Clericus pauper præsumitur excedere diuitem in bonis mori-
24 bus. Rebuff.in praxi, tit.de rescriptis in forma communi, & in forma pauperum; nu.12.vbi allegat cap.si forte, de electione, lib. 6. Rolan.à Vall.cons.47.nu.82.lib.1.vbi dicit, quòd pauper præsumitur magis idoneus, quàm diues.

Pariter licet condemnatus ratione spolij, audiri non deberet in negocio principali, do-
25 nec illud prius purgauerit, † & omnes expensas, etiam vsque ab obolum refecerit. Bald.in cap.conquerente, nu.1.de restit. spoliat. Abb. in cap.accedens, il 2.nu.5.Barbat.nu.27.vt lite non contestata. Achilles decis.2.nu.7.ad fin.de locato. Caputaq.decis.270.num.5.par.2.& decis.171.& 184.par.3.Put.decis.298.lib.2.

Quando tamen est pauper, audiendus est, quamuis nec expēsas, nec fructus restituat; sed obtinere potest commissionem, vt constito de paupertate, & reseruatis expensis, & fructibus, vsque ad finem litis, ad vlteriora procedatur, & de negotio principali tractetur. Staphilæus de litteris Iustitiæ, §.penul.in fi.Vestr. in praxi Rom.Curiæ, lib.7.c.1.sub nu.8. latè Lancell.de attentat.3.p.c.fi.nu.93.& nu.154.cum seqq. in noua impressione. Marchesanus de commissionibus, 2.p.c.2. de commissione super nullitatibus, nu.64.fol.153.

26 Ita vt si talis pauper, esset minor † vel mulier, sufficeret solum iuramentum pro probatione paupertatis; vt fuit resolutum in vna Leodicen. attentatorum, 20. Decembris 1556. teste Lancellotto d.c.fin.nu.94.

Licet quo ad alias personas, solum iuramē-
27 tum † pro paupertate probanda ad hunc effectum, non sufficeret. Staphilæus de litteris Iustitiæ, §.si quispiam, nu.10.in fin.fol. mihi 513. Marchesanus vbi supra nu.66.

A quibus non multum distat, quòd quamuis clerico in sacris ordinibus constituto, sit regulariter prohibitum aduocare coram seculari-
28 bus † Iudicibus, nisi in certis casibus, vt in cap.1.& per totum titulum de postulando.

Cæterum, si sit pauper, & non habeat benefi-
ficium, nec patrimonium, vnde se valeat su-
29 stentare, tunc licitum erit illi, † inspecto iure communi, absque aliqua dispensatione, Aduocati munus, etiam in Curia seculari, seclusa accusatione in causis criminalibus, exerce. Host. in d.c.1.de postulando, nu.8. Ant.de Butr.post Henricum, & alios nu.15.Abb.nu.4.vers. *si vero non habet*, & omnes communiter recentiores. Rodoanus in tract.de spolio Ecclesiæ, q.2. nu.
* 23. * & Modernus Alphons. Vilagut in praxi Canonica lib.9.tit.de aduocatis concl. 6. post med. vsque ad fin. Nauarr.in tractat. de spolijs Clericor.§.7.sub nu.5.vers. *eademq. ratione*. *

Et vltra iura, & rationes per ipsos Doctores allegatas, ista sola sufficeret, nempè, quia si hoc potest facere pro pauperibus, & miserabilibus personis, vt illorū necessitati subueniat, c.1.c.3.eod.tit.de postulādo; à fortiori sibi erit
30 licitum † & honestum, vt propriæ egestati & necessitati consulat, nam charitas bene ordi-
31 nata † incipit à seipso, l.præses, C.de seruitutibus, & aqua. c.3.& in glo.verbo, *videamur*, de suppl.neglig.Prælat. Puteus decis.88.nu.2.lib.1.

Dicit quoque Bal.in cons.312.*visis actis*, sub nu.3.ante med.lib.4. quòd ordinata charitas, plus amat se in vngue pedis, quàm aliū in vertice capitis. Aim.cons.6.nu.25.& cons.8. n.17.

32 Et agris nostris sitientibus † alienos irrigare non debemus. Bellam.q.87.c.non satis, 86.di-
* stinct. * late glo.fin.in c.nisi specialis, de auth. & vsu palij, * & vide infra nu.54.cum seqq.

Immo etiam Monachus posset de licētia sui
33 Prælati, † pro vtilitate, & sustentatione Monasterij pauperis, aduocati officium exercere, c. Monachi, in fi.19.q.1. Nauarr.in c.nō dicatis, nu.99.12.q.1. Ignatius de Salcedo. in addit.ad praxim criminalem Bernardi Diaz, c.63. gl.1. limit.2. vbi post Abbatem, & alios, dicit, quòd
34 Abbas Lapus † Monachos suos, ex suæ aduocationis lucro alebat. Rodoanus de spolio Ecclesiæ, q.2.nu.27.vbi à n.18.cum seqq. plura di-
* cit. * Alphons. Vilagut, vbi supra concl.5.
35 Alia etiam plura commoda, & priuilegia † pauper-

paupertatis, vide per Archidiaconum in cap.
pauper, num.1. 11. quæst. 3. vbi cumulat 22.
priuilegia,& Felin.in c.si quis testium.8.de testi
bus,num.10.post Bal.ibidem.Gigantē in tract.
de pensionibus.q. 80.per totam.Gregor.Lupū.
in l.4.gl.1.tit. 19.Partita. 4. Rebuff. de priuile-
giis scholarium, priuilegio 90.per totum. Vbi
etiam dd. Doctores dicunt,præcipuę Felin.vbi
sup.nu.11.procedere,quamuis ex culpa pro-
pria procedat paupertas.Couarr.lib.2.variar.
c.36.nu.fin.

Cynus tamen,& alij DD. in l.si quis ad de-
clinandū.§.fi.C.de Episcop.& Clericis, dicunt,
36 quòd à tali priuilegio ✝ paupertatis. *libera-
nos Domine*.Aretin.in §.1.nu.3. ad fin.Institut.
quibus ex causis manumittere non liceat. Re-
buff.in d.priuil.90.sub nu. 18.

Quando pauper fit det e- rioris cō ditionis

Quamuis autem, vt superius diximus,
sint pauperibus Clericis bene
ficia Ecclesiastica conferenda,temperādum ta-
men est,quia illis non est regulariter prouiden
dum de maioribus beneficiis,nec Canonicati-
37 bus in Ecclesiis ✝ Cathedralibus. Staphilæus
de litteris gratiæ.§.nona forma expectatiuarū
num. 40.& 41.Gomezius de expectatiuis.num.
76.Rebuff.in praxi.tit.de rescrip. in forma cō-
muni,& in forma pauperum.n.181.Nisi sit lit-
teratus,ex his quæ dicam in gl.4.ex nu.20.

Ridiculum enim vulgo videretur,videre ru-
dem & panuosum Clericum,canonicum Eccle
38 siæ Cathedralis, ✝ iuxta illud,quod dicit glos.
verbo,*committantur* in c.statutum in princ. de
rescrip.lib.6.Staphil.vbi sup.nu.42. de expecta
tiuis. Gomezius de expectatiuis.num. 102. ad
medium, vers. *ridiculum*. vbi dicit,quòd ista
ratio potest morderi,ex quo habito Canonica
tu ex eius redditibus facile posset vestes com-
parere.

Habere etenim Canonicatum, vel præben-
dam in Ecclesia Cathedrali est magnus honor,
39 ✝ & preheminentia,c.quamuis.§.quamquam.
de præbendis.lib.6.Rota decis.26. num. 6. de
præbendis.in nouis,& decis.2. de filiis præsby-
terorum in nou.nam Canonicus, dicitur pars
corporis Ecclesiæ,& Episcopi.c. requisistis de
testamentis.c.nouit.de his quę fiunt à Prelato.
Staphil.de expectati.§.inter formas igitur.nu.
3.& 4.Gomezius.d.nu.102.

Ideoque pauper,cum præsumatur vilis per-
40 sona, ✝ non est de præbendis Ecclesiæ Cathe-
dralis prouidendus.Staphil. Gomezius, & Re-
buff.vbi supra.Et quòd pauper præsumatur vi-
lis persona,quia paupertas dicitur vilitas, est
tex.in l.2.vers.*quid enim*,ibi,*& paupertatis dete
gi vilitatem*, C. quando & quibus quarta pars.
lib.10.gloss.verbo *vilium*,in authentico de mā
datis Principum. §. sit tibi,collat. 3. & probat
etiam l.2.post princip.tit.9.part.2.

Et quia diues,cum maiori idoneitate pote-
41 rit melius conseruare decorem ✝ Canonica-
tus,seu dignitatis,& illum defendere, quam
pauper,& sic est præferendus.Felinus in c.cum
adeo.num. 6. de rescriptis. vbi plura adducit,
& vide Lambertin. de Iure patrona.lib.2.par-
te 3.q.5.nu.1.& per totum,vbi bene distinguit.

Quibus consonat tex. in cap. vnum orato-
rium,prope fin. vers. *si pauperibus*, 25. distin.
42 vbi disponitur, nō esse dandos pauperibus ✝ de
litiosos,& delicatos,nec sumptuosos cibos, &
peccatū veniale incurrere,qui tales cibos pau
peribus præparauerit.cum quo tex.concordat
lex. 34.post med.tit. 5. par.1.Abbas num. 9. ad
medium.Felin.nu.32.vers. *adde etiam tex*. in c.
cum omnes de constitut. Tiraq. de nobilitate.
c.20.nu.146. Lara in repetitione l. si quis à li-
beris.§.sed si filius.n.48.ff. de liberis agnoscen.
43 Quis autem dicatur ✝ pauper,vide latè per
Couar.in practicis quæstionibus c.6. nn.3.in
fin.vers.*pauper autem dicitur*,& lib.2.variar. c.
6.num.8.Ioan.Lupum de Palatios Rubeos,in
rubrica de donationibus inter vir. & vxor. §.
11.à.num.8.Gigantem de pensionibus.q.89.n.
10. Tiraquel. in l. si vnquam. verbo *omnia vel
partem*.num.31.Mascardum de probationibus
conclus.1159.à num. 8. Cæsar de Grassis decis.
1.de successionibus ab intestato, vbi post plu-
ra signa,quæ ponunt ad probau.paupertatem,
totum arbitrio Iudicis relinqui asseuerant.Me
noch.de arbitr.iud.cas.65.nu.7.& per totum.
44 Et ✝ quomodo paupertas probetur,ad diuer
sos effectus,& per quem sit probāda,& an præ
sumatur, vide plenissime per Mascardum in d.
conclus.1159.per totam.Puteum deci.16.libro
3.Couar.& Menoc.vbi supra, eundem Meno-
chium de præsumptio.lib.6. præsumptione 25.
per totam,& vide supra.n.26.& 27.

✱ * Et adde quod pauper probatur eo ipso
quod quis est male vestitus,præsertim si mendi
cat.Albericus in l.si vero.§.1. nu.6. qui satisd.
cogan.Gregor.Lopez.in l.20.gl.2.in fine titulo
23.part.3.

✱ Necnon quod affectata paupertas nō suf-
fragatur.Couarru.in pract.quæst.c. 6. num.3.
vers.sed & si quis.Acebed.in l.8.num.25. tit.3.
lib.4.recopilation. *

Verū autē actori pauperi litiganti,teneatur
45 ✝ reus diues expensas ad litem ministrare,dic
quòd regulariter non,nisi in certis casibus, se-
cundum veriorem opinionem, de qua per Co-
uar.in pract.quæst.c.6.num.5.Menochium de
arbitrar.casu 169.ex nu.12. Simon. de Pretis.
lib.5.interpretat.2.in prin.nu. 28. Surdum de
alimen.tit.1.q.120.

Casus autem speciales,in quibus sunt mini-
strandi pauperi sumptus ad litigandum, etiam
contra ministrantem,sunt,velnti si filius petat
alimenta à patre,vel vxor à marito,vel Mona
chus à suo superiore, & in aliis pluribus, de
quibus videas per Palati. Rubeum in rubrica
de donation.inter virum,& vxorem.§.39.à nu
mer.5.Afflic.decis.10.Didac.Perez in l.8.tit.1.
lib.1.ordinamenti,col.76.Laram.in d.l. si quis
à liberis.

à liberis. §. sed si filius. d. nu. 49. vsq. 69. Io. Gutierrez quæst. Canonica 24. nu. 7. Aluarum Valascum consultat. 1. Surd. in tract. de alim. tit. 1. q. 119. cum multis sequen.

46 Quæ differantia sit inter pauperem, ✝ egenum, & inopem, vide Alexandrū. cons. 91. *repetitum*, nu. 2. 3. & 4. lib. 7.

DENIQVE dubitatur, an legatum relictū pauperibus talis Parochiæ, vel Castri, post mortem filij, vel alterius, possit de eius consen-
47 su, solui præsentibus ✝ pauperibus, in præiudicium futurorum pauperum. vel si mandetur restitui post quatuor menses pauperibus, possit statim fieri restitutio. Bart. sanè in l. cum pater 77. §. à filia. nu. 1. per tex. ibi. ff. de legatis 2. dicit, quòd non, quia esset in præiudicium futurorum pauperum, quod dicit esse notandum, & perpetuo menti tenendum, & Bartol. sequuntur ibidem. Imola, & Castrensis n. 2. Idem tenet Bart. in l. post mortem. n. 2. C. de fideicommis. & ibi Imol. 3. Castren. nu. 2. Salicet. eo. nu. 2. & infinitis vicibus se ita practicasse dicit Angel. in eadem l. post mortem. n. 2. Ias. n. 6. qui plures casus in facti contingentia afferunt, & communem opinionē esse dicunt. Roman. cons. 452. *circa primū* n. 1. & 2. ac per totū, Alex. post alios, quos refert in l. stipulatio ista. §. si quis dolum nu. 6. ff. de verbor. oblig. Decius cons. 146. *in testamento* nu. 2.

48 Cęterum contrarium ✝ tenet Bald. & Fulgosius. nu. 2. in dicta. l. post mortem. C. de fideicō missis, Auchara. consil. 122. *circa primum*. nu. 4. Abb. in cons. 11. *factum sic proponitur*. nu. 1. lib. 2. Decius sibi contrarius in l. cum tempus 17. numero 2. & 3. ff. de reg. Iuris, qui mouentur.

Tum, quia huiusmodi restitutio inter paupe-
49 res, est principaliter facta pro salute ✝ animæ defuncti, cui expedit quòd celerius prouideatur.

Tum, quia, si testator cogitasset de voluntate grauati, bene permisisset, quòd statim fieret restitutio, & sic talis præsumpta mens testatoris habetur pro expressa. l. licet Imperator 14. ff. de leg. 1.

Tum, quia huiusmodi legatum, non videtur incertum, nec conditionale, cum Deo censeatur relictum, iuxta illud, quod vni ex minimis fecistis, mihi fecistis.

Tum, quia illa dilatio fuit adiecta ad fauorem
50 hæredis, seu ✝ grauati, qui fauori suo renunciare poterat, l. si quis in conscribendo. C. de pactis, cum similibus.

Tum etiam, quia licet persona singularis vel particularis sit incerta, tamen vniuersalis
51 est certa, ✝ & necessaria, idest Collegium pauperum, argumento tex. in authentica omnes peregrini. C. communia de successionibus; & comprobatur auctoritate Domini dicentis, *pauperes autem semper habebitis vobiscum*.

Tum, deniq. quia testator, non videtur habuisse magis affectionem ad vnos pauperes, quàm ad alios, nec ad futuros, quàm ad præsentes; sed ad genus personarum, paupertate, & pietatem, & sic eius voluntas verificatur in præsentibus pauperibus.

Et pro hac opinione videntur textus expressi in l. vxorem. §. Scęuola. ff. de legat. § & in dict. l. post tempus. C. de fideicommissis, vbi habetur, quòd rogatus restituere bona fidei-
52 commissi, ✝ poterit viuens, cum voluerit, illa restituere. Et hanc sententiam contra Bartol. cum Bald. & alijs supra relatis, tenent quamplures recentiores, Didac. Couarru. in cap. tua. numer. 5. de testament. Menes. de Padilla in l. vnum ex familia. in princip. num. 12. ff. de leg. 2. Antonius Gomezius in l. 17. Tauri. num. 7. Menchaca de success. creatione part. 1. §. 7. num. 19. Spinus de testamentis. gl. 28. num. 71. Aluarus Velascus, in consultationibus Lusitanis, consultat. 102. num. 27. vbi post Padillam, vbi supra numer. 13. dicit, modernam praxim hanc postremam opinionem admisisse. firmat etiam latè Mantica de coniecturis. libro. 8. tit. 5. num. 20.

Adde etiam, quòd si testator reliquit aliqui-
53 bus certis pauperibus, ✝ quos nominauit, certas quantitates, & postmodum mandauit reliqua bona sua distribui inter pauperes, per suos testamentarios eligendos, quòd prædictis pauperibus certis, & nominatis à testatore, nihil amplius possunt testamentarij distribuere, nisi illud dumtaxat, quod Testator specialiter illis reliquit. lex. 3. titulo 10. partita 6. vbi
* Gregorius Lopez post alios benè declarat, * & facit bene, text. in l. alimenta. §. Basilicæ cum ibi notat. ff. de alimen. & cib. legat. * Et an per testamentarium possit eligi vnus pauper tantum, & quando, Vide Menoch. de præsumptionib. libro 4. præsumptione 125. ex numero 20.

Itē, quòd executor nominatus ad distribuenda bona inter pauperes, poterit distribuere in
54 suos filios, ✝ & consanguineos pauperes, fra-
* de cessante, * Calderin. cons. 39. de testam. licet in cons. 31. eiusdē tit. cōtrarium senserit. * Abb. in c. 1. num. 5. de cohabitatio. Clericorum, & mulierum. Iason, in l. si is qui, la prima. num. 7. in fine. vers. *Item per istum tex*. ff. de vulgari, & pupillari substitutione. Gregor. Lopez in l. 3. in glos. verbo, *tuuiere por bien*. tit. 10. part. 6. Diuus Thomas. 2. 2. q. 32. artic. 9. & ibi Caietanus. Mantica de coniecturis. lib. 8. art. 5. ex nu.
* 16. * Palatius Rub. in rubric. de donat. inter virum & vxorem. §. 6. n. 49. & in cap. per vestras, §. 12. nu 7. in fin. & n. 9. vbi multipliciter ampliat videlicet, vt procedat in bonis male quæsitis quorū restitutio est necessaria, quia testamentarius potest illa applicare sibi, & suis filiis, ac filijs testatoris. Ac ipsemet restituere obligatus possit illa retinere.

I Et pau-

Et pauper dicitur ad hunc effectum nobilis, qui licet habeat bona, non tamen potest secundum suam conditionem conseruare decenter suum statum, Bald. in l. si quis ad declinandam, nu. 5. C. de Epis. & Clericis. Palatius Rub. in rubric. de donation. inter, §. 11. nu. 11. ante finem.

Considerari etiam debet in hac materia, quod semper consanguineus testatoris est præferendus, & magis propinquus minus propinquo, & legitimus non legitimo, nisi talis sit necessitas, vel circunstantia, qua ex arbitrio boni viri aliud iudicandum æquius appareat, vt late per Cordubam in summa, quæst. 72. Rodriguez in sum. cap. 181. num. 7. & vide in glos. 5. in princ. ex nu. 123. *

Sic etiam, si est commissa electio pauperum Priori Fratrum Prædicatorum potest eligere

55 fratres † suos. Bartol. in l. eum quidam, num. 3. ff. de legat. 2. & ibi latè additio sub littera G.

Immo deputatus ad certa bona distribuenda inter pauperes, potest etiam distribuere

56 in seipsum, † vti talem pauperem, si egeat, Abbas in cap. eum in iure, sub num. 4. vers. *& hac faciunt optime*, de electione. Nauarrus in manuali, cap. 25. nu. 122. late Padilla in l. præses, nu. 12. C. de seruitut. & aqua. Flamin. Paris. de resignat. lib. 9. quæst. 17. num. 120. Benedict. Capra in tract. de execut. vltim. volunt. memb. 6. ex nu. 169. cum sequentibus.

Nam, quamuis in his quæ sunt ambitiosa,

57 † veluti in beneficialibus, nemo possit se ipsum eligere, cap. per tuas, de iurepatron. cap. si. de Institut. cum alijs, & sic procurator ad resignandum in fauorem personæ per procura-

58 torem eligendæ, non potest se ipsum † eligere. Caputaquen. decis. 397. num. 1. & 2. p. 2. Paleot. decis. 249. Bursatus cons. 395. nu. 24. Flaminius Paris. vbi sup. num. 102. & 103. cum seqq. Secus tamen est in rebus non ambitiosis.

Rursus, si testator non declarauerit inter quos pauperes sit diuidenda eleemosyna, diuidi debet inter pauperes illius loci, in quo testator habitabat, & domicilium habebat,

59 † vbi fomentum, consolationem, & seruitia à multis recepit, non verò inter alios ab illo loco extraneos, l. si quis ad declinandam, l. nulli, C. de Episcopis, & Clericis, glossa verbo, *pauperes*, in cap. si pater, de testamen. in 6. l. 20. & ibi Gregorius Lopez in verbo, *de aquel lugar*, tit. 3. part. 6. Padilla in d. l. præses, num. 24. C. de seruit. & aqua. Couarr. in cap. cum tibi, nu. 14. de testamentis, vbi recedit ab opinione nonnullorum, quos allegat, tenentium quòd hoc non procederet, quando pauperes sint nominati ab executore testamentario. Hippolytus de Marsilijs in l. fin. nu. 168. ff. de iurisdict. omn. Iudic. Mantica de coniect. lib. 8. tit. 5. nu. 2. cum seqq. Menoch. de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 125. vbi ad longum tradunt, de elect. pauperum facienda. Et an potius sint eligendæ fœminæ, quàm masculi, & an prius moniales, quàm seculares, & alia quamplura, ad quas lectorem reijcio, necnon ad Beninca sium in suo peculiari tract. de paupertate, præsertim quæst. 8. & per totam.

Dum dicit regula nostra, *Clericis*, nota, quòd beneficia Ecclesiastica sunt

60 Clericis † conferenda, non autem laicis, cap. cum adeo, de rescriptis, cap. ex litteris, de transactionibus, cap. 2. de Institutionibus, & vbique tradunt communiter Doctores. Rebuff. in praxi, titulo de Clericis, & à quibus, & quomodo creentur, num. 4. Mandosius in reg. 24. de malè promotis, num. 3. Lambertin. de Iurepatron. lib. 2. par. 1. quæst. 7. art. 7. num. 2. cum sequentibus, Menochius de arbitrarijs, cas. 201. num. 33. Capra in tractatu regularum, regula 97. num. 39. Alfonsus Hojeda de incompatibilitate, parte 1. cap. final. num. 71. cum sequentibus. Parisius de resignatione, lib. 4. quæst. 2. nu. 1. & per totam. Nauarr. cons. 1. de præbendis.

Laico nō cōferatur beneficiū, & quomodo, & vnde id mitatur.

61 Ratio est, quia laicus est incapax † spiritualium, cap. si quis deinceps, 16. quæst. 7. cap. causam quæ, de præscription. cap. quamuis, de decimis, Et beneficium est res spiritualis, cap. dilecto, de præbendis, & Abbas ibi nu. 16. & in cap. maioribus, eod. tit. nu. 1. & 2. Rota decis. 8. nu. 1. & 2. de procuratoribus, in antiquis. Cardinalis cons. 131. *Sanctissimus*, ad finem, Hojeda vbi supra, sub d. nu. 71.

Nam omnia beneficia continent in se duo,

62 nempè spiritualitatem, † quod est principale; & temporalitatem, quod est accessorium, cap. sanctorum, §. quis, 70. distinctione, cap. eos qui, 81. distinct. Oldrad. cons. 166. nu. 2. Selua de beneficio, par. 1. quæst. 1. nu. 5. vers. *quo ad tertium*, Mandosius in regula Cancellariæ 22. quæst. 4. nu. 2.

63 Ita vt, neque vna sola hora † potest laicus habere beneficium ecclesiasticum. Bero. in cap. super litteris, num. 72. de rescriptis. Parisius, vbi supra nu. 13.

Amplia primò, quamuis ille, cui confertur beneficium incederet in ha-

64 bitu, † & tonsura, & reputaretur Clericus, quia si adhuc constat de veritate, non teneret collatio beneficij. Staphilæus de litteris gratiæ, tit. de expectatiuis, 9. forma expectatiuarum, num. 24. vers. *similiter purus laicus*, & nu. sequenti. Selua de beneficio 3. par. quæst. 5. nu. 1. Gomezius de expectatiuis nu. 88. & fuit resolutum in Rota 13. Decembris 1547. teste Peregrino decisione 50. in manuscriptis, lib. 1. Flaminius Parisius latè d. quæst. 2. num. 19. cum sequentibus; & licet ibi nu. 20. & 21. dicat, quòd hoc nullum habet contradictorem, scilicet, quòd in hoc casu non applicetur, nec locum habeat dispositio legis Barbarius Philippus, ff. de officiô Prætoris.

Non

65 Non tamen cõtradictoribus caret,† quia adeſt gloſſa,& Rotæ deciſ.contrarium tenẽtes,gloſſ. eſt in c.2.gl.finali de inſtitutionibus,deciſ.Rotę eſt 12.*nota quod Clericus*.de probationibus. in antiquis,vbi nu.2.clarè dicitur, quod collatio facta non Clerico incedenti in habitu & tonſura,ſit valida,& teneat.

Tamen Staphil. & Gomezius vbi ſupra, & Mandoſ. in dicta regula.24.q. 4.nu.12. reprobant,tàm dictam gloſſam, quàm Rotæ deciſionem,& ità eſt tenendum, quando conſtat reue ita laicum fuiſſe tempore collationis; In dubio tamen Clericus præſumetur,ſi in poſſeſſione beneficij reperitur.Rota dicta deciſ.duodecima, nu. 1.de probat.in antiquis,latè per Maſcard. de probation.concluſ.34.numer. 1. & 2.& per totam.

Secundo amplia,vt nec talis collatio ſubſtineatur, licet ſtatim poſt illã,

66 quis Clericus efficiatur. † Nam cum collatio fuerit à principio ipſo Iure nulla,non conualeſcit.Anchar.in c.ſi eo tempore.nu.2.verſ. *Item not.* poſt gloſſ.ibi,verbo.*effectum*,de reſcriptis. lib.6.Peregrin.d.deciſ.50.lib.1.Staphil. & Gomezius,vbi ſup.& vide infra nu.73.

Ampliatur tertio,etiam ſi ſit regularis, vel religioſus.† Nam ante

67 tonſuram,non poteſt obtinere beneficium.Anton.de Butrio in d.c.2.ſub nu.12. veſ. *de regularibus autem*.de inſtitut.Rebuf.in tract.de pacifi.poſſeſſor.nu.224.Lambertin.de Iurepat. li. 2.p.1.q.7.ar.3.n.1.& per totum.

Quarto ampliatur,vt etiam procedat in

68 Clerico coniugato,† quia quamuis potiatur priuilegio Canonis, *ſi quis ſuadente* 17.q.4.& priuilegio fori, ſi concurrant in illo qualitates Concil.Triden.ſeſſ.23.c.6.verſ.*in Clericis vero coniugatis*,c.1.de Clericis coniugatis.lib.6.vbi omnes:in reliquis tamen habetur pro mero laico,& priuilegio Clericali non gaudet,vt in d.c.1.de Clericis coniugatis. verſ. *in cæteris*.lib.6.& ſic beneficium Eccleſiaſt.nequit obtinere,Capra d.reg.97.n.23.Selua de benef. p.1.q.7.n.17.& 3.p.q.5.n.19.

69 Ita vt, neq. Epiſcopus diſpenſare valeat, † vt Clericus coniugatus poſſit obtinere beneficium ſimplex,vt poſt Imol.Bellamer.& Panormitan. reſoluunt.Capra vbi ſup.n.43.& Hojeda de incompatibilitate 1.p.c.fin.nu.77.vbi reprobant opinionem Speculatoris ,Hoſtien. & Anton. de Butrio contrarium tenentium, per tex.in c.Ioannes.de Clericis coniugatis,& eorum fundamentis reſpondent.

Limita nunc primo prædictam concluſionem,quando Papa diſpenſauerit

70 Quia ex Papæ diſpenſatione, laicus poteſt obtinere beneficium.Felin.in cap.cauſam quæ num.6.de præſcription. Capra vbi ſup.nu. 34. Caputaq.deciſ.138.p.2.deci.24.p.3.& tradunt Doctores in dict. c. Ioannes, de Clericis coniugatis.

Secundo niſi fuiſſet conceſſum benefi-

71 cium laico,non in titulum,† ſed in ſuſtentationem,concurrentibus Eccleſię vtilitate,& ſeruitiis Eccleſiæ factis, & ita procedit,quod habetur in c.ſi quis 32.diſt.& in c. quia tua, 12.q.1.& reſoluit Capra vbi ſu. ex n. 35.Hojeda n.76.in fi.Pariſ.n.45.vbi ſup.

Tertio limita,quando verè benef. Eccle-

72 ſiaſt.non ſunt,vt in Capellanijs,† præbendis,& alijs,quæ poſſunt laicis concedi, iuxta ea quæ per diſtinctiones,late dicemus in gl.5.per totam,vbi de ſingulis agemus,& in §. 2.de præben.à nu.26.& in §.2.à nu.6.

Quarto limita,ſeu declara , quòd collatio Papæ facta eadem die,& qui

73 in partibus hora ſecunda noctis † factus fuerat Clericus.in dubio præſumitur collationem ſubſequutam fuiſſe Clericatũ, pro ſuſtinenda collatione,vt fuit reſolutum in Rota teſte Creſcentio deciſ.169.aliàs 4.de præſumptio.Tum, vt actus collationis ſuſtineatur.l.quoties.ff. de rebus dubijs.c.Abbate.§.hic autem ſenſus de verbor.ſignif. Tum ratione appoſitionis horæ.

74 † Caſſadorus deciſ.20.de præben.cũ alijs deductis in §.3.proœmial ex nu.100.

75 Et in d.deciſ. Creſcentij reprobatur † opinio Socin.dicentis,quòd in Curia non habeat locum effectus horæ.& vide etiam Menoch.de adipiſcen.rem.4.nu.792.Guiliel.Benedictum in c.Raynutius, in verbo *teſtamentum*, 2.num. 27. de teſtam. vbi etiam loquuntur de effectu horæ appoſitæ in teſtamentis.

Reliqua concernentia iſtam materiam,vide per Lambertinum de Iurepatronatus.lib. 2. p. 1.q.7.principali.art.3.& 7.per totos. Capram, & Hojedam, vbi ſup. Flaminium Pariſ.de reſignat.lib.4.q.2.per totam, vbi in hac materia 109.numeros expendit.

Summaria Gloſſæ Tertiæ.

1 *Dictio,&,regulariter eſt coniunctiua, cum eiſdē qualitatibus.*

2 *Legatum Titio factum de fundo, ſub conditione, ſi nauis ex Aſia venerit, de domo, cenſetur relicta domus,ſum eadem conditione.*

3 *Dictio*,necnon,*reſoluitur in*, &.

4 *Concil.Triden.Seſſ.*23.c.18.*verſ.*necnon, *declaratur.*

5 *Dictio,&, aliquando ponitur ampliatiue.*

6 *Legatum*,mille, *relictum Doctoribus Iuris, & Medicis, debetur etiam Medico quamuis Medicus Doctor Iuris non ſit.*

7 *Legatum de equo,& armis, intelligitur de armis equi,& equitantis.*

8 *Clauſula*,omni meliori modo,*cum dictione*, &, *capit etiam alios modos maiores expreſſis,aliàs non.*

9 *Dictio,&, ponitur declaratiuè,ad verba præcedētia,& num.*10.

Et aliis.

Glossa Tertia.

IN HAC glossa breuiter videre oportet, de natura istarum duarum dictionum &, ac *alij.*

Natura dictionis &, copulæ declaratur ac desuper ad plura vtilia infertur.

Incipiendo à dictione, &, dicendum est regulariter esse
1 coniunctiuam, † & copulatiuam, cum eisdem qualitatibus. l. Seiæ 20. §. Gaio. ff. de fundo instru. vbi Bart. num. 2. & sequētibus benè distinguit. l. Titię textores §. nihil ff. de legat. 1. Ias. latè in l. 1. num. 2. per totum ff. de Iustitia & Iure. Negusantius cons. 72. num. 14. Caputaquen. deci. 173. num. 7 parte 2. Franciscus Pauinus de officio, & potestate Capituli sede vacante, præludio. 3. n. 2.

Ideò, si testator legauit Titio fundum, sub conditione, si nauis ex Asia venerit, & Do-
2 mum: etiam legatum domus, † censetur relictum, sub eadem conditione, vt tradit Bartolus in d. §. Gaio. num. 2. Aretin. cons. 1. nu. 12. Ruinus cons. 115. num. 6. lib. 3. Gozadinus cons. 82. num. 9. Bero. cons. 20. nu. 65. lib. 2. Ias. in d. l. 1. num. 2. de Iust. & Iure, vbi declarant, si sit in eadem oratione conceptum; secus autem si in diuersa.

Sic etiam dixit Rota corā Cæsare de Grassis. decis. 1. nu. 5. de rebus Eccles. non alienandis; quòd Concil. Triden. sess. 23. c. 18. vers. *nec non beneficia*, quòd attēta illa dictione, *necnon*,
3 quæ resoluitur † in copulatiuam, &, quòd eadem solemnitas requiritur in vnione beneficiorum Seminario facienda, quæ requiritur in de-
4 tractione † fructuum ex alijs beneficijs. & secundum hunc modum, accipitur dicta dictio, &, in casu nostro: nàm reseruatio, de qua in nostra regula, pariformiter fit ad prouidendum alijs personis benemeritis, sicut ad prouidendum clericis pauperibus.

Aliquando hæc dictio, &, ponitur amplia-
5 tiuè † quia auget, & ampliat, ad præcedentia. l. ea tamen adiectio 46. & Bart. ibi notat ff. de legat.

legat.Bald. in rubrica.C.de emptione,& venditione.nu.9.q.9.Puteus decis. 230.n.2.lib.3.Vnde si relinquatur legatum mille ducatorum

6 Doctoribus Iuris, & Medicis, + dictum legatum debetur,tam Medicis,quàm Iuris Doctoribus, neque requiritur,quòd sit idē Medicus, & Doctor Iuris,vt determinauit Baldus in l.1. sub num.5.ad medium.vers.*& ideo si legatum*

* *factum*.ff.de Iustitia,& Iure,vbi plura.*Rolan. cōs.79.num.23.vol. 3. vbi num.24. idem concludit de legato relicto militibus, & Doctoribus.* Euerardus in loco à natura copulæ, n. 1. vbi etiam subdit cum aliis, quòd si testator le-

7 gauit equum suum, + & arma intelligitur legasse arma equi,& equitantis.

Similiter, quando clausulę, *omni meliori modo*, apponitur supradicta dictio *&*, veniunt

8 etiam alij modi, vltra † expressos:secus vero, si non apponitur,l.1.§.si quis ità.vbi Bart. nu. 5.Ias.num. 3.in fin.ff.de verbor.oblig. Achilles decis.4.de procuratoribus.in fine, & decis. 13. in fin.de verbo. significatione. Capntaq. decis. 124 part. 1.& decis. 260.num.4.parte 3. Crescentius decis.10. num.fin. de dolo, & contumacia.Cęsar de Grassis decis.1.num.4.de electione. De qua clausula vide plura cumulata per decisionem Perusinam.117. num.2. & pluribus sequentibus.

Aliquando hæc copula, *&*,stat declaratiuè,

9 + ad effectum declarandi verba præcedentia, vt latè per Socinum Iuniorem cons. 181. num. 35.lib.2.Rota decisione 327.num.3.part.2.diuersor.vbi dicit, quod hęc dictio apposita inter verba,*lis*,*quæstio*, & *differentia*, stat decla-

10 ratiuè,vt verbum *lis*, intelligatur de lite, seu contentione extraiudiciali.

Aliquando etiam,& vt plurimum est de natura huius dictionis, *&*, vt ponatur inter di-

11 uersa, † tex.& ibi not. Bartol. in l.si is qui ducenta 14. in principio.ff.de reb. dubijs gloss.in rubrica.ff. de iuris,& facti ignoran. & Bar.ibi in vers.*nota glossam*, & Bald.ibidem in vers. *in eadem*. gloss. in capit. quærelam, 15. verbo *non potuit*, ad medium, de simonia, vbi dicitur,quòd si conceditur monasterium cum per-

12 tinentiis suis, + & Ecclesia, quòd tunc ratione dictionis, *&* Ecclesia, non venit, tamquam accessoria, & de pertinentiis, sed venit tāquā diuersa &separata,& docet ibi Abb.sub numer.6.& reliqui omnes, tradit latè Paulinus de offi.& potestate Capituli sede vacante,præludio 3. numer. 1. cum sequentibus.

Si vero copula, *&*, ponitur inter duo idem sonantia, tunc, quia hoc est contra eiusdem copulæ naturam, remota copula, illa duo in

13 vnum plerumq. resoluuntur. + l. 1. & ibi notat Bartol. numer. 2. ff. de pactis. Idem Bart. in rubrica.C.de agricolis,& cēsitis.Euerardus in d.loco à natura copulæ num.11.vbi num.3. cum quinque numeris sequentibus ponit differentiam inter dictionem, *&*, & dictionem *cum*, cum pluribus vtilibus illationibus.

Quibus adde,quòd aliquando propter subiectam materiam,dictio, *&*, ex

14 ponitur pro disiunctiua + *vel*, cap. 2. de rescriptis, vbi latissimè Felinus post alios à numero 21.vsque ad 38. l.generaliter. C de institutionibus, & substit.Ias. in l. Gallus. §. quidam rectè. numer.23. & 24.ff.de liberis,& posthum. Sicut è conuerso dictio, *vel*, siue, *aut*,

15 resoluitur in *&*, + maximè, quando ponitur inter personas, tex.in l. cum quidam. §.melius itaq. C. de verbor. significatio. vbi omnes tradunt, & præcipue Ias.num.1.& 2.vbi ponit regulam cum octo limitationibus. Felinus in cap. inter cæteras. numer.16.per totum de rescriptis.

Aliquando etiam ista copulatiua,*&*,diuidit

16 pro dimidia, + veluti si quis instituat Titium, & filios Gaij habebunt dimidiam.tex.in l.reos 12.§.cum in tabulis.ff.de duobus reis.l.cum pater.§.hæreditatē ff.de legat. 2. §.si plures,in stit. de hæredibus instituen. Decius cons. 253. *proponitur*,n.3.Puteus decis.289.nu.2. lib.2.

Hinc si relinquatur Iuspatronatus Rectori

17 Ecclesiæ, & Incolis, pro medietate + erit Ius patronatus Rectoris, & pro alia medietate Incolarum. Crescentius decisio. 4.de Iurepatronatus. Ias. in l. fin. numer.4. cum sequent. C.de impuber. vbi plura cumulat. Felinus in cap. pastoralis. num.8.& 9.de rescrip.Rot.decis.408.n.1.& decis.770. num. 1.p.1.diuers.

Et quid, si plures vocentur per istam copulam, *&*, verbi gratia,si testator instituat fratrem,& eius filios.an isti filij censeantur voca-

18 ti simul,& semel,& eodem tempore + cum patre concurrere debeant, tradunt DD. per tex. ibi in l. Gallus. §. quidam rectè. ff. de liberis, & posthumis,vbi Bartol.nu.4.tenet quòd non.

19 sed ordine successiuo, + post obitum patris. Sed contra Bartol.est cōmunis opinio,vt Imola ibid. num.20.Ias.nu.22.Socin.num.3. Galliaula.num.20.Fortuuius num.47.Menchaca de successión.creatione.§.20.n.150.Iulius Clarus lib.3.sententiarum.§.testamentum.q.80.per totam,vbi ponit quinque conclusiones. Osasc.decis.81.per totam.Cæsar de Grass.decis.2.ex nu. 3.& decis. 4. de testam. Hieronymus Gabriel cons.101. num.1. cum sequentibus. lib. 1. Couarru. in cap. Rainutius. §. 2. per totum. de testam.

In materia tamen maioricatnum,vel emphi

20 teusis, + opinio Bart.est verior,& tenenda, vt per Molinam de Hispanorum Primogenijs.lib. 1.c.6.nu.5.post alios ab eo citatos.Puteus, qui loquitur in materia emphyteusis,d.decis. 289. nu.1.lib.2.

21 Alia plura cōcernentia materiam † hanc,& de alijs multis modis,qualiter accipiatur prædicta copulatiua, *&*, vltra DD. in supradictis locis,vide Euerardum in d. loco à natura copulæ,per totum, & plenissime Menochium de

præsumptionibus, præsumptione 180. *Conditio, & qualitas adiecta vni legato, an, & quando in altero repetita præsumatur*, ex num. 24. vsque 46. vbi ponit 11. casus per distinctiones. vide etiam Franciscum Pauinum in tract de offi. & potestate Capituli Sede vacante, præludio 3. de virtute, & importantia copulę, *&*, per totum plenissime, vbi etiã tradit de dictionibus, *nec, non, ac, atque, item, vna, quàm, etiam*, & de alijs similibus.

Dictio, alius, a. ud. quid importet plene discutitur.

Quantum ad dictionẽ, *alius, alia, aliud*, dicendum est, denotare simi-
22 lia, & paria, † ac eiusdem naturæ, nõ verò dis-
similia, nec maiora, nec alterius naturæ, tex.
iuncta gloss. verb. *alia pœna*, in l. si fugitiui. C.
de seruis fugitiuis, & ibi notat Bald. nu. 6. Pau
lus, Angelus, & Salicetus, numer. 3. Ias. nu-
mer. 3. Decius num. 33. authentica ex testamẽ
to, & ibi gloss. verbo *aliorum datorum*, & Sali-
cet. sub num. 1. C. de collationibus, l. fin. C. de
his, qui à non domino manumissi sunt, vbi Bal.
nu. 1. c. sedes, & ibi gloss. fin. de rescript. & Ab-
bas ibi num. fin. Felin. num. 6. Roman. cons. 42.
sub num. 5. vers. *vel etiam*, & cons. 92. sub num.
2. Abbas in c. officij num. 2. de pœnit. & remiss.
& in c. mulieres. nu. 2. de sent. excommunic. Gi
gans de pensionibus quęst. 28. num. 2. Cassador.
decis. 4. num. 3. de priuilegijs, Matienzus, & alij
plures per ipsum relati in l. 3. gloss. 2. numer. 2.
tit. 8. lib. 5. recopil. Puteus decis. 23. num. 2.
lib. 2. Mandos. in regul. Cancell. 12. q. 6. nu. 2.

Vnde, si alicui Priori conceditur indultum,
quòd nullum in suo monasterio, seu in aliqua
alia Ecclesiarum sui Ordinis, teneatur recipe-
23 re, † auctoritate litterarum Apostolicarum,
nisi de illo Ordine fecerit mentionem, tale pri-
uilegium est intelligendum de Ecclesijs regula
ribus, ratione illius dictionis *alia*, quæ est repe
titiua similium; non vero de Ecclesijs seculari-
bus. Rota decis. 54. num. 2. & per totam. de re-
scriptis, in antiquis, & decis. 12. eodem titulo.
in antiquioribus.

Hinc infertur declaratio ad verba nostræ
regulæ ibi, *& quamuis aliam dispositionem*, vt
24 intelligatur de similibus expressis: † non autẽ
de Iurepatronatus laicali, vel alia dissimili. Pu
teus decis. 226. in vna Germana n. 8. lib. 3. Cas-
sador. decis. 4. nu. 3. de priuilegijs.

Item, si statutum dicit, vt committens tale
maleficium condemnetur in centum, vel alia
pœna arbitrio Iudicis, non potest imponi alia
25 pœna, † quæ non sit æqualis primæ, vel parum
excedens, ita scriptum reliquit Bald. in l. & si
post tres. in 1. lectura num. 9. ante finem, versi.
sed quid, si statutum dicit. ff. si quis cautionibus.
Felin. in d. c. sedes nu. 16. vers. *dicit pulchre Bal.*
de rescriptis. Menochius cum alijs de arbitra-
rijs. lib. 2. casu 80. nu. 121. & 122.

Sicut è conuerso, si statutum dicit, quod pu-
niatur delinquens in pœna amputationis pe-
dis, vel alia. illud intelligitur de simili, & non
26 de pecuniaria † pœna, quæ non conuenit in
genere pœnæ, nec intelligitur de amputatio-
ne capitis, quæ longe remota est à mutilatio-
ne mẽbri, vt tradit idem Bal. in l. conuenticulã
sub nu. 3. vers. *Item est argumentum a natura al
ternatiuorum*. C. de Episcopis, & Clericis. Soci.
in l. 1. num. 4. ff. de rebus dubijs, & in l. si fugi-
tiui. n. 40. & 41. C. de seruis fugitiuis. Menochi
us de arbitrariis lib. 1. quæst. 95. num. 4. & 5.

Hinc infertur ad legem Hispanam 3. titu
lo decimo. libro 8. recopilationis,
imponentem pœnã 200. marapetinorum, vel
aliam arbitrio Iudicis, dicenti aliquam leuem
iniuriam verbalem de contentis in eadem le-
ge, quod tunc Iudex non possit imponere pœ
nam exilij, vel aliam diuersi generis; sed so-
27 lam pecuniariam, † in maiori, vel minori quã
titate eius arbitrio, prout qualitas casus re-
quirit, vt adnotauit Salazar in suo tractatu de
vsu, & consuetudine. cap. 5. num. 4. vbi etiam
subdit, quòd arbitrium Iudicis, ratione ver-
borum dictæ legis, *maior pœna*, non debet ex-
28 tendi, vltra limites pœnæ ducentorum † ma-
rapetinorum assignatorum in eadem lege, ita
vt arbitrium Iudicis accessorium, non sit in
maiori summa, quàm pœna principalis, & sic
tota pœna iuncto arbitrio extendi non valet,
vltra 200. marapetinos, nàm dictio *plus*, in
maiori summa, non in minori verificatur. l.
hæc adiectio. ff. de verborum significatione. la
tè Menochius plura in proposito adducens de
arbitrarijs, lib. 2. casu 145. num. 1. & per totum
illum casum. Verum quidem est, quòd cum
hodie valor pecuniæ, nimis post datam dictæ
legis decreuerit, ac deminutus fuerit, ideò so-
lent Iudices aliquando maiorem, & meritò pœ
nam infligere.

Item si quis obtineat gratiam, vt sibi proui
deatur de beneficio præbendali, vel alio, non
29 poterit prouideri de beneficio curato, † Nam
illa dictio *alio*, facit positionem eiusdem quali
tatis, & debet intelligi de simili, non de Cura
to, in quo requiritur maior ętas, & maior ido-
neitas. Selua de beneficio. par. 1. q. 3. nu. 8. post
Doctores, quos allegat in cap. final. de præben.

Eademque ratione, non veniret personatus
30 † neque dignitas. Staphilæus de litteris gra-
tiæ in §. de vi & effectu clausularum, qui inci-
pit *subsequenter*, num. 48. alias incipit *sexto si-
milis motus proprius*. nu. 10.

Vnde clausula vacationis per obitum Anto-
nij, vel alio quouis modo, non capit vacatio-
31 nem ex persona alterius, † quia verbum alio
est relatiuum pręcedentium, cum eadem quali
tate. Staphil. vbi sup. in §. sunt & aliæ. num. 15.
alias. §. quo vero ad alias. n. 3. Rota decis. 1. nu.
1. & per totam de rescrip. in nouis.

32 Rursus facultas concessa Nuntio, † ad di-
spensandum ad præstimonia, & alia beneficia

non

non comprehendit dignitates, neque alia be-
neficia maiora præstimonijs, sed similia. Go-
mezius in reg.de triennali, quæst.2.nu.2. vers.
Item quia dictio alia.

Accedit, quod dicit Alexan.conf.34.*quam-
uis prima facie*, nu.2.lib.1. quòd si quis suppli-
cat Principi, quòd dignetur ei dare alium Iu-
33 dicem † in tali causa, quod ponderando il-
lud verbum, *alium*, impleat, quòd qui tunc,
vel ante erat cognitor, erat etiam Iudex in
eadem causa. nam dictio, *alium*, est implica-
tiua similium.

Pariter idem Alexand. conf.204. *consideran-
tis*, num.4. lib.2. asseuerat, quòd si substitutio
facta à testatore dicat, ita tamen, quòd vno
ipsorum fratruum decedente sine liberis, pars
decedentis ad alium, vel ad alios superuenien-
tem, vel superuenientes debeat peruenire; il-
la dictio, *alium*, vel *alios*, importat quòd pars
decedentis debeat pertinere ad solū fratrem,
34 vel fratres superstites, non autem ad filios fra-
trum præmortuorum, quia de sua propria na-
tura est relatiua, seu repræsentatiua eiusdem
qualitatis, qualis erat ille, de quo facta est
mentio.

Huius farinæ est, quod tradit Parisius conf.
72.nu.33.lib.4. quòd si testator vocet ad fidei-
35 commissum filium masculum, † & alios descen-
dentes ab illo, ratione dictionis *alios*, censean-
tur vocati descendentes masculi dumtaxat,
non autem fœminæ, ex quo dictio *alios*, est re-
petitiua similium. Idem Parisius conf.109. nu.
15.lib.3.

Nec distat, quod idem Parisius conf. 141.
nu.5.eod.lib.4.scripsit, dum dicit, quòd subie-
cta derogatoria ad prædictas reuocationes, &
alias constitutiones Apostolicas, necessario
36 derogare voluit cuicumque constitutioni †
Apostolicæ, propter relatiuum, *& alias.*

Huc pertinet, quòd clausula, *quidam alij*,
37 non comprehendit pauperes, † qui propter
paupertatem se defendere non possunt. Bald.
in d.cap. sedes, nu.5.de rescript. Felin. in cap.
significantibus, ante num. 6. in 4. priuilegio
paupertatis, de officio delegati.

38 Sicut nec ista clausula capit fœminas † Go-
mezius in cap.2.nu.60.cum seq.de rescrip.in
6. licet Mandos. in commissione super causa
beneficiali, verbo, *omnesq. alios*, vers. *quarto
quæro*, contrarium teneat.

Et idem Mandosius ibidē dicit post plures,
quod clausula *omnesq. alios*, non comprehen-
39 dit vniuersitatem, nec Capitulum, † vel Col-
legium. Gomezius in d. cap.2. de rescript. nu.
68.de quo latius dicam in gloss.37.

Neque etiam comprehenduntur Principes,
40 nec personæ illustres, † & qualificatæ. Mandos.
vbi proxime, vers. *secundo quæro*, post alios,
quos adducit.

Similiter in clausula *rebusq. alijs*, non com-
prehenduntur res maiores, nec grauiores ex-
pressis, gloss. in cap. præsentium, verbo *rebus
alijs*, de testib.lib.6. & ibi communiter omnes.

Accedat, quòd si in sententia, vel appella-
tione exprimitur certa causa, & annectitur
41 clausula generalis, *& ex multis alijs* † *causis, &c.*
quòd si expressa causa est irrationabilis, &
friuola, similiter præsumitur, quod aliæ clau-
sulæ non explicitæ comprehensæ sub clausula
generali, sint quoque irrationabiles, & friuo-
læ. Abb.in cap.constitutis, 46.nu.13. & Franc.
sub nu.8.de appellat. Ac propterea meritò di-
xit Imol.in l.si is ad quem, nu.2.ff.de acquiren.
hæreditate, quod fatuus est Iudex, qui causam
inserat in sententia; quia viam aperit impu-
gnandi suam sententiam. Tiraquell. de pœnis
temperan. in præfatione, nu. 53. de quo vide
tex.in cap.sicut nobis, 16.& ibi gloss.fin.& Do-
ctores de senten. & re iudicata, & Tiraquel.vbi
supra nu.54.& sequentibus.Marantam in pra-
xi 6.parte, tit.de sententia, ex nu.50.

Ampliatur etiam si prædictæ dictioni
addatur dictio vniuersalis,
42 *quæcunque*, † seu *quæuis*, quia nihilominus
non denotat maiora, sed paria, vel similia præ-
cedentibus. Oldrad.conf.8.nu.1.& per totum.
Anton.de Butr.in cap.cum dilecti, nu.5.de do-
nationibus. Ias.in l.si vnus, in princ.nu.10.ff.de
pactis, vbi ponunt casum de testatore man-
43 dante † solui certis creditoribus alicuius ci-
uitatis, & quibusdam alijs habere debentibus,
nam illa verba, *& quibusdam alijs*, intelligun-
tur de creditoribus, qui sunt eiusdem ciuita-
tis, & non extraneis.

Quibus adfine est, quòd scriptum reliquit
Romanus in l.damni, §.si is, qui
vicinus, ff.de damn.infecto, num.2.Ias.in d.l. si
vnus, sub eodem nu.10.quòd si constituo pro-
curatorem ad talem litem, quam habeo cum
Titio, & ad quascumque alias, intelligitur de
44 litibus quas habeo cum eodem Titio, † vt sit
repetitiua similium.

Cæterum contrariam sententiam, quòd
quando adiungitur dictio,
quæuis quæcumque, vel alia vniuersalis: exten-
45 datur † verbum, *alius, alia, aliud*, ad maiora,
& dissimilia, tenet gloss.in clem.1.verbo, *quæ-
uis alia*, de sententia, & re iudicata, vbi cum
tex.dicat de causa beneficiali, vel quauis alia,
gloss. declarat includi omnes causas spiritua-
les, quasi spirituales, criminales, ciuiles, &
mixtas, & notat ibidem Ioan.de Imola. Abbas
in conf.finali, *inuocato diuino suffragio*, num.5.
lib.1.Gomezius in d.reg.de annali, quæst.2.nu.
5.& 6.vbi dicit sic fuisse decisum, ac iudicatū.
Ac asserit, quod data facultate dispensandi ad
beneficia, & præstimonia, & alia quæcumque
46 beneficia, † quod talis facultas extenditur ad
dignitates, & personatus. Couarr.in practicis
quæstionibus, cap.25.nu.3.

47 Prædicta tamen contrarietas, potest
concordari, † quòd opinio
glossæ

glossæ in d.clem.1.de sententia, & re iudicata, procedat regulariter: opinio vero prima contraria, locum habeat, quando materia subiecta aliud insinuet; nam ratione materiæ subiectæ potest importare plus, vel minus; quam distinctionem facit additionator ad Felin. in d. cap.sedes,nu.16.sub littera A.

Ex quibus colliges duas limitationes ad supradictā regulam, quòd ista dictio *alius*, sit repetitiua similium.

Prima limitatio est, quando adiungitur alia
48 dictio vniuersalis, † vt in casu supradicto, & tradit Decius in d.c.sedes, in fine, vers. *secundo limitatur*, & superius allegati, cap.officij, ante finem, vbi Abb.2.not.de electione. Mandos.in reg.12.quæst.6.nu.13. & multo magis quando adduntur verba, *similia, vel dissimilia*, vt sæpe fieri solet.

Secunda limitatio est, nisi materia subiecta
49 † de qua agitur aliud suadeat. Abb. in d.cap. sedes, nu.fin.in fin.Decius ibi in fin.vers. *& ista conclusio limitatur primo*. Bertachinus in tractatu de Gabellis, par.2.sub nu.1.& 8.Caccialupus in tract. de pensionibus, q.12.nu.7. Caputaq.decis.296.nu.3.4.& 5. par.2. Paris.cons. 5.nu.43.& 44.lib.3.& dixi in glo.48.in fine.

Tertia sit limitatio, ratione absurdi vitan-
50 di. † Nam quando sequeretur absurdum, dictio *alius*, implicat diuersa, & dissimilia, vt in illa auctoritate Euangelij, Christus crucifixus est, & alij duo latrones, quia dictio *alij*, nisi impropriaretur, inferret quòd Christus esset latro, quòd esset hæreticum. Abb. in cap. accedens, nu.6.de præbend.gl.& Doctores in auth. ex testamento, C. de collationibus. Gigans de pensionibus, quæst.28.nu.4. Hojeda de incompatibilitate beneficiorum, 2.par.cap.7.nu.6.ad finem. Euerardus in loco à subiecta materia,
* nu.25. * Afflict.decis.244.nu.4. *

Quarta limitatio est, seu potius declaratio, quod licet ista dictio, *alius, alia, aliud*, de sui natura includat similia, tamẽ includit diuersa
51 ab expressis, quia nullum simile † est idem, l.quod Nerua, ff.depositi, & ita declarat Socin. cons.300. *in causa interpellationis*, sub nu.2.post med.vers. *tertio principaliter probatur*, lib.2.

Summaria glossæ Quartæ.

1 *Reseruatio nostra regula 8. eò tendit, quò personis benemeritis, de beneficijs reseruatis prouideatur.*
2 *Beneficia non indignis, sed benemeritis sunt conferenda.*
3 *Extrauag. ad regimen, reseruatio, ideo fuit facta, vt personis benemeritis prouideantur beneficia.*
4 *Ecclesia indiget viris litteratis.*
5 *Litterati in Ecclesia dicuntur stella, & fulgent veluti splendor firmamenti.*
6 *Fidei fauorem concernit, haberi in Ecclesia scientificos viros.*
7 *Litteratis viris remotis, principes nihil aliud possident, nisi saccum, & peram.*
8 *Virtutum præmia benemeritis dare conuenit.*
9 *Virtus non creditur esse, cum sequestratur à præmio.*
10 *Spem præmiorum, iura ciuilia illorum professoribus pollicentur.*
11 *Leges non permittunt illorum professores in egestate viuere, neque in anxietate mori, licet Hippolytus contrarium dixerit, & nu. 12.*
13 *Vilissimi officiales communiter ex suo artificio diuites efficiuntur, secus verò Doctores, & iurium professores, & nu.14.*
15 *Hippolytus de Marsilijs fuit pauper in bonis fortunæ.*
16 *Studiosi, vt plurimum ex suo studio fructus consequuntur.*
17 *Labor non debet esse sine remuneratione, & præmio.*
Labor est res laudabilis, & pater gloriæ.
18 *Professores disciplinarum inuitat ad libentius docendum, Imperator multis propositis præmijs.*
19 *Litterati licet inopes, quotidie extolluntur ad altiora.*
20 *Litteratis conuenit illud*, Suscitans à terra inopem, vt collocet eum cum Principibus.
21 *Præmijs, & honoribus donati, libentius studijs, & laboribus operam dant.*
21 *Principi seruiens in iuuentute, in senectute egere non debet.*
22 *Doctores legum sunt in omni loco, & in omni tempore felices.*
23 *Laborantes pro Principe, seu Patria remunerari debent.*
24 *Litterati, & studiosi in vinea Domini laborare dicuntur; necnon in seruitio Ecclesiæ Principis, & Patriæ, & nu.25.*
26 *Litteratis cum viris, est ad beneficiorum pluralitatem dispensandum.*
27 *Litteratæ personæ nobilibus comparantur.*
28 *Litterati, & graduati concurrentes in pari data, præferuntur.*
29 *Scientia est cunctarum virtutum mater.*
30 *Principes iure naturali adstringuntur ad remunerandum viros litteratos.*
31 *Theologi, & Canonistæ ædificant in cælo.*
32 *Benefacientibus benefacere, quilibet iure naturæ tenetur.*
33 *Scientia est res sanctissima, & inæstimabilis, & quæ nullo precio nummario comparari potest.*
34 *Scientia vendi non potest.*
35 *Studere multum, diu noctuq. insudare oportet, ad scientiam acquirendam.*
36 *Litteratus potest ordinari sine beneficio, neque patrimonio, intuitu suæ scientiæ.*
37 *Ignari, & illitterati Clerici maximo odio habentur.*
38 *Ignorantia est mater omnium errorum, maxime in Sacerdotibus.*

Illitte-

39 Illitteratus cæco comparatur, & nullus in Ecclesia dicitur, & num. 40.
41 Illitteratus est irregularis.
42 Illitteraturæ defectus est intolerabilis.
43 Illitteratus est indispensabilis.
44 Scientiam qui repellit, repellendus erit.
45 Illitteratus dispensatus, an sit in conscientia securus, & nu. 46.
47 Illitterato facta collatio beneficij, est ipso iure nulla, si nunquam litteras didicit, alias secus, & num. 48.
49 Collatio nulla facta illitterato, quando ex tolerantia reuiuiscat.
50 Collatio beneficij simplicis facta illitterato, non est ipso iure nulla.
51 Illitterato conferens beneficium, tenetur Ecclesiæ damnum resarcire, sicut & magistratus, minus idoneo tutelam decernens, & nu. 52.
53 Illitteratos contra beneficia conferentes, duodecim infliguntur pœnæ remissiuè.
54 Hostiensis dictum ridiculum recitatur, de eo qui elegit asinum suum.
55 Illitterati, non nisi nomine tantum, homines dicuntur.
56 Illitterati distant à litteratis, ut equi indomiti à domitis, & tanquam viuus à mortuis, & n. 57.
58 Sapientia tantum præcedit stultitiam, quantum differt nox à tenebris.
59 Illitteratus promotus decapitari meretur.
60 Litteratura, seu scientia, qualis esse debeat ad singula beneficia.
61 Papatus dicitur beneficium.
62 Papa debet habere maiorem scientiam reliquis omnibus. Et quid de Cardinalibus, ibid.
63 Archiepiscopi, & Episcopi, quantam scientiam habere debeant, & nu. 67.
64 Episcopi pollere debent scientia utriusque Iuris.
65 Episcopus unus electus, fuit à B. Gregorio repulsus propter ignorantiam rerum ciuilium.
66 Episcopi non tenentur habere Vicarios.
68 Dignitates Pontificalibus inferiores iurisdictionem habentes, debent habere peritiam Iuris Canonici.
69 Dignitates carentes iurisdictione, & Canonici mediocrem scientiam habere debent.
70 Canonici dicuntur de corpore Episcopi.
71 Scientia maior requiritur ad beneficium curatum, quam ad Canonicatum.
72 Cura animarum dicitur ars artium.
73 Beneficia ad simplicia, quæ scientia requiratur, & nu. 74.
75 Scientiam talem quilibet habere debet, quæ muneri, & oneri beneficij incumbat.
76 Turpe est alicui arte, in qua versatur ignorare.
77 Verecundum est quærere ex manibus aliorum, quod apud se inueniri debet.
78 Scientia qualis, & quanta requiratur in beneficio, arbitrio Iudicis relinquitur.
79 Cautor qualem scientiam habere debet.
80 Scientia minus toleratur, quando adest spes addiscendi.
81 Scientia tripliciter consideratur, eminens, mediocris, & sufficiens, & de qualibet, & nu. 82. & 83.
84 Idoneus præsumitur ad simplex beneficium, sacris ordinibus ordinatus, nec aduersatur Concil. Triden. sess. 14. cap. 3. nu. 85. limita quinque modis à nu. 89. usque 102.
86 Examinari non debet notoriè litteratus, nec graduatus, & nu. 87.
88 Curiæ stylus, circa examen ad beneficia qualis sit.
89 Examen pro forma assignatum, omitti non potest, quamuis examinandus sit notorie idoneus.
90 Examen per concursum ad parochialem, cum requiratur pro forma, subire tenetur quilibet Doctor, & litteratus, etiam si sit Vicarius Episcopi, & nu. 91. & 92.
93 Examen subire tenetur ad integrum simplex beneficium, iam captus beneficiari, quando examen pro forma requiritur, & quid seruetur in diœcesi Calagurritana, & nu. 94.
95 Felinus fuit examinatus in ingressu Auditoratus Rotæ.
96 Ordinatus in sacris, ex noua causa potest ad simplex beneficium examinari.
97 Nouo indigent auxilio, quæ de nouo emergunt, & plures casus circa hoc, vide remissiuè, & nu. 98.
99 Promotus ad sacerdotium indignè, debet de nouo examinari, etiam quamuis successiuè sit admissus ad duas parochiales, & nu. 100.
101 Examinari debet sacerdos, quando agitur de administratione Sacramentorum.
102 Examinari debet ordinatus in sacris, ad beneficium simplex qualificatum, veluti ad dignitatem sine cura, & Canonicatum.
103 Nauarri cons. 2. de præbendis, qualiter sit intelligendum.
104 Scientia qualis, & quanta requiratur ad ordinet.
105 Litteratura non præsumitur, nisi probetur.
106 Litteratura, an possit probari per testes.
107 Examini, & actibus oppositorum ad Canonicatus magistrales, qui præsens non fuit, eligere, nec votare non valet.
108 Benemeritus ut quis dicatur, non sufficit, quòd sit in litteratura idoneus.
109 Idoneus ut aliquis sit, habere debet 47. requisita.
110 Concil. Trident. sess. 14. cap. 18. non contentatur cum sola litteratura, ut aliquis idoneus dicatur; sed ætate, moribus, prudentia, &c.
111 Idoneor quamuis vnus sit in scientia, non ideo debet præcedere alios, quorum mores sunt cogniti, & approbati, & nu 112.
113 Dignior simpliciter, non dicitur doctior, nec sanctior ad curam, & nu. 114.
115 Electio Episcopi de approbato in æquali scientia, fuit confirmata in Rota, quamuis non esset sacerdos, nec doctor, nec pauper, sicut aduersarius, & nu. 116.
117 Electus ab Episcopo, ex approbatis ad Parochialem, præsumitur maiores qualitates habere,

Notitia

118 Notitia antiqua de qualitatibus alicuius multum operatur, etiam quo ad litteraturam, & n. 119
120 Idoneor potest quis apparere in vno examine, quam verè sit ex fortuna puncti assignati.
121 Examinari quis, ter debet, vt verè idoneus dignoscatur, nam ex vno actu certitudo esse non potest, & nu. 122.
123 Irundo vna, non facit ver.
124 Appellantes ab iniusta electione Episcopi, non facile docere possunt de grauamine.
125 Concilium Tridentinum multum defert iudicio Ordinarij.
126 Iudex se informat ex varijs animi sui motibus.
127 Constitutio prouincialis, disponens, quod collatio Canonicatus facta alteri quam idoniori, sit nulla, est contra ius commune.
128 Idoniori est prouidendum, quando actus est in fieri, alias prouidens mortaliter peccat.
129 Electio facta de digno, omisso digniori, tenet etiam stante iuramento, & nu. 130. ne Respublica perniciosis litibus inuoluatur, & nu. 131.
132 Interpretatio fieri debet ad fauorem electi ab Episcopo, quando sumus ex post facto.
133 Interpretatio est facienda pro actus validitate, & præsumitur precessisse necessarium, & n. 134.
135 Interpretationem recipit à iure communi omnis noua Constitutio.
136 Electionis ab Episcopo factæ, de iniustitia, si constet in secunda instantia reuocari debet.
137 Forma non seruota actus corruit.
138 Constitutio Pij V. de prouisionibus Parochialium, in medium adducitur.
139 Constitutio Pij V. locum non habet, nisi constito de dolo, aut irrationabili iudicio Ordinarij.
140 Electio Ordinarij, si irrationabilis detegatur, reuocari debet.
141 Electio facta ab Episcopo de persona sui familiaris, aut consanguinei est suspecta.
142 Constitutio Pij V. non debet esse illusoria.
143 Refertur nouissimus casus, in quo Rota reuocauit electionem Ordinarij.
144 Appellans à rationabili iudicio Episcopi, an possit in secunda instantia prouocare ad concursum, si prius non docuerit de sumo læsionis.
145 Arbitrium iudicantis multum valet in isto casu.
146 Episcopus malè eligens, licet eius electio sustineatur in foro exteriori, tamen apud Deum nullam excusationem habebit.
147 Benemerita persona ad effectum, de quo agitur considerantur ex residentia in Curia.
148 Venientes ad Curiam de longinquis partibus, multis periculis se exponunt, ac grandes expensas faciunt.
149 Residentes in Curia, vt plurimū vigilant studijs.
150 Residentes in Curia insudant inseruiendo Papæ, & Cardinalibus.
151 Curiales graues iniurias patiuntur.
152 Romana Curia est priuilegiata, & sic residentes in ea priuilegijs gaudere debent.
153 Priuilegijs datis loco hostili, gaudent, non militantes in eo existentes.
154 Antecedere cæteros debet, quem stipendia meliora, & labor prolixior fecerit anteire.
Laboribus Curiæ, qui magis participauit, citius debet prouisionis consolationem recipere.
155 Reseruatio ideo inducta fuit, vt residentibus in Curia prouideatur.
156 Beneficia reseruata intendit Papa conferre suis ministris, in vinea Domini laborantibus.
157 Residens in Curia, concurrens in data præfertur.
158 Antiquioribus in residentia Curiæ, citius conferuntur beneficia, quàm recentioribus.
159 Priuilegia plura residentibus in Curia conceduntur remissiuè.
160 Idoneus vt quis sit, debet habere omnes qualitates in fundatione beneficij requisitas, vel aliud sufficiens beneficium obtinens.
161 Idoneus non dicitur, qui non est ex sanguine puro, stante statuto contrario, & plura de hac materia remissiue, & nu. 162.
163 Idoneus non est, qui non est oriundus, vel filius patrimonialis, vbi solis oriundis, & filijs patrimonialibus sunt beneficia conferenda.
164 Idoneus, vt quis dicatur, debet esse persona grata, & bene accepta.
165 Collator curare debet, quantum possit, ponere Rectorem ad beneplacitum Populi.
166 Princeps secularis potest non admittere in Prælatum personam sibi suspectam, de qua confidere non potest.
167 Episcopus si exosus Populo sit, ita vt graue immineat scandalum, potest ad renunciandum Episcopatui induci.
168 Idoneus ad beneficium, an quis præsumatur.
169 Idoneus non præsumitur actor ad beneficium, nisi probauerit.
170 Praxis Curiæ circa hoc recitatur.
171 Actor beneficium petens, debet docere se idoneum, præsertim si de excludendo alterum à possessione beneficij agatur.
172 Idoneus quis præsumitur, quando est reus, & possessor.
173 Cardinalis dictum, quòd Episcopi prouident Ecclesijs, & Papa personis, in medium adducitur.
174 Absurdum est dicere, quod Papa non prouideat Ecclesijs.
175 Beneficio de persona, non verò persona de beneficio prouidendum est.
176 Ordinarius Ordinariorum, dicitur Papa.
177 Ecclesiarum vtilitatibus prouidere, est proprium Papæ munus.
178 Ecclesia sæpè ponitur pro beneficio.
179 Ordinarij sunt magis deliberati, quo ad beneficia suarum diœcesuum, quàm Papa, quo ad beneficia totius orbis.
180 Pluribus intentus, minor est ad singula sensus.
181 Papa quando confert beneficia se informat de commodis Ecclesiarum.
182 Aptior ad gubernationem Ecclesiæ, dicitur Idonior.

Subre-

183 *Subreptio non intrat in prouisionibus Ordinarij.*
184 *Ordinarius semper prouidet motu proprio, non ad partis petitionem.*
185 *Papa semper prouidere solet ad supplicationem.*
186 *Absurdi euitandi causa, verba sunt impropriandа.*
187 *Reseruationi causam dedit abusus Ordinariorũ.*
188 *Ordinarij ex sententia Baldi faciunt maiores abusus prætextu Iurisdictionis, quàm exempti prætextu exemptionis.*
189 *Messis Papæ est multa, operarij verò pauci, & ideo multi vocantur in partem solicitudinis, & nu.190.*
191 *Remunerare tenetur Papa seruientibus Sedi Apostolicæ, & antecessoribus suis, & nu.192.*
193 *Remunerationibus Ecclesiasticis gaudere debent, Ecclesiasticis aesudantes vtilitatibus.*
194 *Prouidendum est filijs illorum, quorum industria, & opera Sedes Apostolica adiuta fuit.*
195 *Apostolica Sedes in conferendis beneficijs, se liberalem debet ostendere.*
196 *Donandi immensitas, iusta mensura est in Papa.*
197 *Reseruatio semper præsumitur ex iusta causa facta.*
198 Persona, *dictio, multiplices habet significatus.*
199 *Dictio,* persona, *accipitur in casu nostro pro viro, non pro muliere.*
200 *Mulier est incapax beneficiorum.*
Dictio, prouidere, *quid comprehendat.*

Personis benemeritis prouidere.

Glossa Quarta.

EGVLA nostra ponit istam
secundam rationem procemia-
lem, in qua fundatur reseruatio
mensium, scilicet, vt Papa per-
1 sonis benemeritis, † & idoneis
prouidere valeat, nam istis de
iure communi sunt beneficia conferenda, cap.
graue, 29. de præbendis, vbi textus ille dicit,
*graue nimis est, & absurdum, quòd quidam Ec-
clesiarum Prælati, cum possint viros benemeritos
2 † ad Ecclesiastica beneficia promouere, assume-
re non verentur indignos, quibus, neque morum
honestitas, neque litterarum scientia suffraga-
tur, &c.* cap. ex parte, in fine, de constitutioni-
bus, cap. nihil est, cap. causam quæ, de electio.
cap. ad decorem, de institutionibus, cap. cum
adeo, de rescriptis, cap. is cui, 19. de præbend.
lib. 6. l. 14. tit. 16. Partita 1. l. 31. tit. 3. lib. 1. re-
copilationis Hispaniæ, tex. etiam in extrauag.
excerabilis, §. vnde, de præbend. Io. 22. ibi, *plu-
rimorum sibi vendicent stipendia, quæ multis lit-
teratis viris, vitæ puritate, ac testimonio bonæ
famæ pollentibus, qui mendicant, &c.*
Eandem etiam rationem ad faciendam re-
seruationem posuit Benedictus XII. in extra-
3 naganti ad regimen, † in ordine 13. de præ-
bendis, & dignitatibus, in principio; quæ con-
stitutio quotidie renouatur per omnes Ponti-
fices Maximos in prima regula Cancellariæ:
sicut etiam assignat Simoneta de reseruatione,
quæst. 3. nu. 6. eamdem quoque assignauit Gre-
gorius XIIII. in sua constitutione, quam fecit
de reuocatione, & moderatione Indultorum
S.R.E. Cardinalium, super collatione benefi-
ciorum, in princ.
4 Ecclesia namque indiget viris litteratis, † Quãplura munera in fauore litteratorũ cumulantur.
cap. cum ex eo, 34. & ibi Ioan. Monac. nu. 1. de
electione, in 6. & in cap. finali, nu. 10. de verb.
signific. & vtrobique Philippus Probus in ad-
ditionibus ad eumdem Monach. Felinus in
cap. si quando, num. 7. de rescriptis. Didacus
Perez in l. 2. tit. 12. lib. 3. ordinamẽti, col. 1177.
Nauarr. in d. cap. si quando, exceptione 16. nu.
5. Albertus Troti, lib. 2. de vero, & perfecto
Clerico, cap. 32.
5 Nam litterati in Ecclesia dicuntur † stellæ,
& fulgent veluti splendor firmamenti, cap. fin.
de magistris. Roland. à Vall. in cons. 47. *visis
Iuribus,* nu. 77. cum seqq. lib. 1. Mandosius in
reg. 16. quæst. 15. num. 3. Et haberi in Ecclesia
6 viros scientificos concernit in fauorem † fi-
dei, & exaltationem vniuersalis Ecclesiæ. Ge-
minian. cons. 37. sub nu. 6. vers. *sed ista conclusio.*
* * Hinc Ecclesia multum fauet viris littera-
tis. Abb. in cap. ne multa, in fine, de præbend.
Tiberius Decian. responso 14. nu. 34. vol. 1. nec
mirum cum plus prosit vnus litteratus decem
Ecclesijs, quàm decem illitterati vni Ecclesiæ,
vt tradit Ioan. de Lignano in tract. de plurali-
tate beneficiorum relatus à Deciano, vbi su-
pra nu. 37. *
Et remotis viris litteratis, Principes nihil
7 aliud possident, † nisi saccum, & peram, vt
scripsit Philippus Probus in cap. statutum, nu.
18. de rescriptis, lib. 6.
Ac propterea illis sunt conferenda benefi-
8 cia, quia virtutum præmia † dare benemeri-
tis conuenit, l. vt virtutum, 4. in princ. C. de
statuis, & imaginibus, l. lege Cornelia 25. in
fine, ibi, *præmij nomine se daturum Prætor pol-
licetur,* ff. ad Senatus Consultum Sillanianum.
Gregor. Lopez in l. 51. glos. fin. tit. 18. Partita 3.
vbi cum Ioanne de Platea in l. 1. C. de consuli-
bus, lib. 12. allegat illud vulgare dictum, *non
9 creditur esse virtus, † cum sequestratur à præ-
mio.*
Sic iura ciuilia illorum professoribus spem
10 præmiorum pollicentur, † §. summa itaque
ope, ibi, *& spes vos pulcherrima foueat,* in
proœmio Institutionum, & in proœmio dige-
storum, in §. nos vero, ibi, *ditissimi legum ora-
tores efficiantur.* Rebuffus de priuilegijs scho-
larium, priuilegio 43. Flaminius Parisius de
resignatione lib. 5. quæst. 3. nu. 222. Dixit etiam
Bald. in proœmio digestorum, 1. constitutione,
§. itaque,

§.itaque,nu.9.quod Doctores legum sunt omni tempore & loco fœlices.

Vnde dicit egregius text.in authentico de hæredibus, & falcidia,§.finali,in fine,collatio-
11 ne 1. quod leges non permittunt † illarum professores, in paupertate viuere, neque in
* anxietate mori. * Probus in cap.1.nu.27. de Cleric. non resid.in 6. * Quamuis Hippolytus de Marsilijs in rubrica,ff.de fideiussoribus, nu. fin. ad medium, dicat, quòd temporibus istis,
12 textus ille mentitur, † vt oculata fide dignoscitur. Nam Cerdones, Barbitonsores, Araminatores,& similes vilissimi, & abiecti,communiter ex eorum labore, & artificio vitam
13 ducunt, & diuites † efficiuntur, Doctores au-
14 tem, & Iurium professores fame pereunt, † & ad nullum pretium iam reducti sunt: fuit enim iste doctissimus vir, vt alij Doctores attestantur, præsertim Auilesius in cap.10. *syndicatus*, in gloss.verbo, *fiable*, in fine, pauper in bonis
15 † fortunæ. Idcirco nil mirũ si prouocatus hoc diceret, tamen vt plurimum studiosi, & benemeriti, vnus plus, alius minus, ex labore suo
16 fructus consequuntur. Nam labor non debet
17 esse sine remuneratione, † & fructu, cap. fin. & ibi gloss.verbo, *laborem*,7. quæst.1. Gregor. Lopez in l.14.gloss.1.tit.6. par.3. Didacus Perez in l.2.tit.5. lib.2. ordinamenti, col. 437. & habetur Matthæi cap.19. ibi, *quid ergo erit nobis?* Et qui magnum laborem sustinet, magnis præmijs affici debet, Petrus de Vbald. de Canon.Episc.vers.*quo ad secundam quæstionem*, num.27. Rodoan.de spolio Ecclesiæ,quæst.7.§. occurrit, nu.4. Horatius Lucius de priuilegijs scholar.in præfatione,nu.11.

Nam labor est res laudabilis, vt tradit Gaspar Baheza in tract.de inope debitore, cap.2. num.44.

Hinc labor est gloriæ pater, vt tradit Cicero de natura Deorum,lib.2.Flaminius Parisius de resignatione beneficiorum, lib.5. quæst.3. num.218.

Vnde Imperator multis propositis præmijs inuitat bonarum disciplinarum professores,
18 † vt libentius docerent, l.medicos, C.de professoribus, & medicis,lib.11.

Quotidie namque contingit, quòd viri ino-
19 pes, † quia sunt litterati, extolluntur ad Prælatorum, & consultorum Principum; munera, & ad alias sublimes dignitates, ita vt rectè illis conueniat,illud psalmi 110. *Suscitans à ter-*
20 *ra inopem, vt collocet † eum cum principibus.* Rebuffus de priuilegijs scholarium, priuil.43.

Hinc oritur præsumptio, quòd præmijs, &
21 honoribus donati, libentius † studijs, & laboribus operam dent, vt plenè per Menoch. de præsumptionibus lib.6. præsumptione final. per totam, licet nihil supradictorum alleget.

Facit etiam bonus tex.in l. Lucius, 11. ibi, *partim veteranis in præmia assignatas*, ff.de euictionibus, quem tex. Alciatus de præsumptionibus, regula 3.præsumpt.19.nu.fin.in fin.allegat ad hoc, quòd, qui in iuuentute seruierit Principi, in senectute egere non debet,sed potius gratificari. Acebedus in l.1.nu.2. ante fin. tit.10.lib.5.nouæ recopilationis.

Vnde Baldus dicit per text. ibi in prooemio digestorum,in prima constitutione, §.itaque,
22 nu.9.quòd Doctores legum sunt in omni † loco, & tempore fœlices.

Sicut etiam sunt remunerandi, tamquam benemeriti, qui pro Principe,seu Patria labo-
23 rarunt, & fidelem operam præstiterunt, † vt inquit Imperator in l.1. vers.*quod si morbo,vel ætatis senio*.C.de præpositis agentium in rebus, lib.12.& in l.1.C.de priuilegijs eorum,qui in sacro Palatio militarunt,eodem lib. 12. l. cum nauarchorum, ad finem,C.de nauicularijs,lib. 11.Arias Pinellus in l.1.3.par.sub nu. 62. vers. *infertur*,14. C.de bonis maternis.
24 Vnde cum studiosi in vinea † Domini laborauerint, cap. super specula, in fine, de magistris, ac in seruitio Ecclesiæ, Principis, ac Pa-
25 triæ † insudauerint,& totus mundus per illos illustretur,vt in authentica habita, C.ne filius pro patre. Baldus ibi nu.12. in 3.notab. Mandosius in regula 16.quæst.15.nu.3.Meritò sunt tamquam benemeriti remunerandi, & de Ecclesiasticis beneficijs prouidendi.

Hinc eum viris litteratis debet dispensari,
26 ad beneficiorum pluralitatem, cap. de multa, ibi, *circa litteratas personas; quæ maioribus beneficijs sunt honorandæ, cum ratio postulauerit*. de præbendis,& ibi gloss.verbo,*litteratas*.Abb. nu.5.& reliqui. Rebuff. in praxi benef. tit. de dispensationibus ad plura beneficia,ex nu. 43. cum seqq. Gambara de officio legati, lib.5. *an Legatus possit plura beneficia vni conferre*,à nu. 137.& seqq. Hojeda de incompatibilitate, 2. par.cap.fin.num.52.tradit in proposito plura Rubuffus de priuileg. scholarium, priuileg.39. per totum.

Litteratæ etiam personæ comparantur no-
27 bilibus, † & sublimibus. Abbas per tex. ibi in d.cap.de multa,nu.5.Hojeda vbi supra d. num. 52.in fin.Rolan.cons.47.nu.78.lib.1.
* * Necnon vota Patronorum & electorum litteratorum sunt pinguiora, & magis qualificata, quam aliorum non litteratorum. & data paritate votorum, præualere debet præsentatio, vel electio à litteratis facta. Abbas in cap.dudum,il primo sub nu.2. ibi, *idem est in litterato*, de quo Lambertin. de iurepatron. lib.1.par.2.q.1.art.24.nu.7.& 8. *

Sic inter plures concurrentes in data, præ-
28 feruntur litterati, † & graduati, vt disponitur in regula 16.Cancellariæ.

Et scientia est cunctarum virtutum mater,
29 cap.præsentium, 1. quæst. 5. Menoch. de præsumpt.lib.6.præsumpt.91.nu.20.

Sic princeps iure naturali adstringitur, ad
30 remunerandum † viris litteratis,& benemeri-

tis,

ritis, vt notat Bolognet. per tex. ibi in d. au-
thentica habita, ibi, *hoc nostræ pietatis benefi-
cium*, & Rebuffus ibidem, C. ne filius pro pa-
tre, quod d. allegaui S. D. N. Clementi Papæ
VIII. dum informarem in quadam causa, ad
fauorem inclytæ vniuersitatis Compluten. su-
per concessione cuiusdam priuilegij, in qua
obtinui. Nam cum ipsi alijs benefaciant, &
omnibus prosint, cap. 2. de priuilegijs, libro 6.
& Theologi, & Canonistæ in cœlo ædificent,
31 ✝ vt tradunt Hostien. in prooemio suæ summæ,
§. fin. sub nu. 19. & Archidiac. in cap. nonne, 36.
32 distinct. nu. 2. benefacienti benefacere, † iure
naturæ quicumque tenetur, l. sed & si lege, §.
consuluit, ff. de petitione hæreditatis, l. si non
sortem, §. libertus, ff. de condiction. indebiti.
33 Scientia enim res sanctissima est, ✝ & quæ
nullo pretio nummario comparari valet. Sa-
pientiæ cap. 7. Prouerbiorum cap. 8. l. 1. §. est
quidē res sanctissima, ff. de varijs, & extraor-
dinarijs cognitionibus, gl. verbo, *litteratas*, in
cap. de multa, ad finem, de præbend.
34 Neque potest donari, nec vendi, ✝ gl. ver-
bo, *æstimandi*, in d. §. est quidem res sanctissi-
ma, verbo, *æstimanda*, ff. de var. & extraor. cog.
Sed ad illam acquirendam opus est multum
35 studere, ✝ diu, noctuq. insudare, & passim
facere mensam de libris, glo. verbo, *parum ob-
seruasse*, in l. vnicuique, C. de proximis sacro-
rum scriniorum, lib. 12. Silua nuptialis, lib. 5.
num. 51. cum tribus sequentibus, vbi plura cu-
mulat in proposito.
* * Et est incipiendum studium in iuuentute,
non autem post ann. 25. quia tunc minus aptus
ad scientiam reputatur, l. 1. & ibi Bart. C. qui
ætate se excusant, lib. 10. vbi probatur, quod
scholares non gaudent immunitate, nisi vsque
ad 25. ann. tradit etiam Rebuff. post tract. de
priuilegijs scholarium, requisito 3.
Vnde legatum relictum pro scholaribus non
debetur habenti 25. annum ætatis, Gregorius
Lopez in l. 4. gloss. 2. tit. 7. Partita 2. Nam libe-
rales artes in adolescentia addiscuntur, l. 1. &
ibi gloss. C. de liberalib. artibus Vrbis Romæ,
libro 11.
Hinc fuit decisum in sacra Congregatione
Concilij Tridentini, quod licentia quæ à iure
communi conceditur non residendi studiorum
causa, vt in cap. fin. de magistris, cap. relatum,
de Clericis non residen. cap. cum ex eo, 33. de
electio. in 6. non est danda habenti ætatem 30.
annorum ad studia incipienda, licet secus ad
prosequenda. Sic etiam ego in quadam fun-
datione, quā relinquo in patria mea pro scho-
laribus pauperibus, vt adiscant Theologiam,
Canones, leges, aut medicinā, & cuilibet den-
tur pro quinque annis ducatis 500. statuo,
quod non concedatur illi qui ante d. ætatem
25. annorum non incepisset. Bene quidem ve-
rum est, quod aliquando videmus, quod inci-
piens post d. ætatem optimos progressus & fru-
ctus facit, & de Accursio iuris ciuilis glossato-
re, tradit Bar. in d. l. 1. C. qui ætate se excusant,
quod incepit ann. 28. sed ad ea quæ raro acci-
dunt leges non adaptantur, l. nam ad ea, ff.
de legibus. *

Ex quibus semel consului, quòd vnus
Doctor in sacra Theologia,
vel Iure Canonico, vel aliàs persona gradua-
ta, & litterata, quamuis non haberet patri-
monium, nec beneficium, potest legitimè or-
36 dinari, ✝ non obstante Concil Triden. sessione
21. cap. 2. de reformat. quia cum dicta littera-
tura satisfit menti d. Concilij, ex quo verisi-
militer ei congrua sustentatio, non deficiet ad
supradicta: & postea reperij idem tenuisse,
post alios, quos allegat Emanuel Rodriguez in
sua summa, 2. par. cap. 15. de ordine, nu. 15. vbi
etiam attestatur, sic respondisse graues Docto-
res vniuersitatum Salmantinæ, & Compluten.
hac de re consultos.

Et per contrarium ignari, & illitterati
clerici, maximo odio habentur.
37 ✝ Nam ignorantia est mater omnium erro-
38 rum, maxime in sacerdotibus, cap. ignorantia,
38. distinct. cap. nisi cum pridem, §. pro defectū
quoque scientiæ, de renunciatione, plenè per
Lambertin. de iurepatronatus, lib. 2. par. 1. q. 9.
art. 24. nu. 4. per totum.

Contra ignaros, & illitteratos multa adducuntur.

39 Et illitteratus cæco † comparatur, cap. post
translationem, vers. *item si quis propter littera-
turæ defectum*, eod. tit. de renunciatione.
40 Item illitteratus est nullus † in Ecclesia Dei,
teste Baldo in cap. congregato, per tex. ibi nu.
4. de electione.
41 Item illitteratus est irregularis, ✝ & ordi-
nari non potest, cap. præcipimus, 34. distinct.
cap. illitteratos, 36. distinct. cap. 1. 55. distinct.
Simon Maiolus de irregularitate, lib. 1. cap. 32.
per totum. Nauarr. in cap. si quando, exceptio-
ne 11. nu. 1. de rescriptis. Aluarus Pelagius de
planctu Ecclesiæ, lib. 1. art. 48. Bernardus Diaz
in praxi criminali, cap. 21. nu. 1. & ibi eius ad-
ditionator Salcedus, sub littera B.
42 Et est defectus intolerabilis, ✝ cap. si in lai-
cis, 38. distinctione, gloss. verbo, *scientiæ*, in
cap. si forte, 11. in principio, de electione, in
6. Magis est quoque odiosus illitteratus, quàm
homicida. Bernardus Diaz in d. cap. 21. sub nu.
6. Nauarr. in cap. si quando, de rescriptis, exce-
ptione 12. sub nu. 1. Flamin. Paris. de resignat.
lib. 4. quæst. 11. nu. 20.
Pariter illitteratus est indespensabilis om-
43 nino, cum sit de iure diuino requisita littera-
tura. Turrecremata in cap. si in laicis, 38. dist.
Bernardus Diaz in d. cap. 21. sub num. 2. Maio-
lus de irregularitate d. cap. 32. nu. 13. Rebuff.
in tractatu de pacif. possessoribus, num. 264.
vbi dicit, super hoc nunquam vidisse dispen-
sationem, Flaminius Parisius de resignatione,
libro 5. quæstione 3. num. 100. Rota decisione
21. num. 4. de probationib. in antiquis. Nam

Osea cap. 4. dicit, *tu scientiam repulisti, & ego*
44 *te repellam*, † *ne sacerdotio fungaris mihi*. Et Paulus in Epistola prima ad Timotheum cap. 4. præcepit, Episcopum esse debere peritum in scientia, cum alijs pluribus auctoritatibus sacræ Scripturæ cumulatis per tex. in cap. qui Ecclesiasticis, 36. distinct.

Proinde Felinus dicit post plura, quæ hinc inde adducit, quòd si PP. dispensaret cum pe-
45 nitus illitterato, forte sua dispensatio, † non teneret, nedum in promoto ad Episcopatum, sed etiam ad beneficium curatum.

Cæterum, quando fieret cum iusta causa,
46 benè teneret, † & sine dubio Papa potest dispensare. Felinus vbi supra. Hojeda de incompatibilitate beneficiorum, par. 1. cap. 24. nu. 30. quia, vt inquit tex. in d. cap. nisi cum pridem, vers. *tu enim*, de renunciatione, *imperfectum scientiæ potest supplere perfectio charitatis*.

Rursus collatio beneficij facta illitterato, est
47 ipso iure nulla, † Abbas post Innocen. in cap. cum in nostris, num. 22. de concess. præbendæ. Bernardus Diaz in d. cap. 21. num. 6. Felinus in cap. per tuas, sub num. 1. in fine, de simonia. Nauarr. in d. cap. si quando, exceptione 11. de rescriptis. Ioan. Coras. in tract. de Sacerdotib. par. 3. cap. 5. nu. 3. Flamin. Paris. de resignat. lib. 4. quæst. 11. nu. 19.

Quod tamen tribus modis declara. Primo, vt solum procedat in eo, qui nunquam litteras didicit, ita vt prorsus illas
48 ignoret, † vt ex supradictis auctoribus colligitur, quia ille dicitur prorsus illitteratus, qui non habet aliqua principia. Præpositus in cap. 1. nu. 2. distinct. 32. Rota decis. 16. num. 3. par. 2. diuersor. Diaz in praxi, cap. 21. nu. fin.

Secundo quòd licet collatio facta prorsus illitterato, sit à principio nulla, si tamen postea addiscat litteras, & is, qui contulit, non peniteat, pristina collatio,
49 tacita quadam collatione superueniente † reuiuiscit, Ignatius de Salcedo in additione ad Bernardum Diaz d. cap. 21. in gloss. sub littera H. ad finem, per multa, quæ ibi adducit.

Tertio quòd procedat in beneficijs curatis, seu Canonicatibus, vbi requiritur industria, & consilium; secus autem
50 in beneficio simplici, † vt declarat Rota decis. 22. num. 4. in fine, de probationibus, in antiquis. Staphilæus de litteris gratiæ, in 9. forma expectatiuæ, nu. 23. & Rota nouissime decis. 16. nu. 4. 2. par. diuers.

Quo fit, vt conferens beneficium illitterato, teneatur resarcire Ecclesiæ
51 † damnum, illi, ex prædicta mala collatione, resultans, ad similitudinem magistratus, qui
52 minus idoneo tutelam pupilli † commisit, vt in l. 1. & per totum titulum, ff. de magistratibus conueniendis, l. 1. & 2. C. de periculo nominatorum, lib. 11. cap. Valentinianus, 63. distinctione, ibi, *super vos est talis electio*, vt in specie docent Ancharan. in Clement. 1. sub num. 5. vers. *ego crederem*, de ætate, & qualitate, & Cardinalis ibidem, quæst. 10. nu. 10. Philippus Probus in cap. cum ex eo, num. 1. de electione, lib. 6. Felinus in d. cap. si quando, sub nu. 7. vers. *Item dicit Petrus Ancharanus*. Ioannes Lopez. Palatius Rubeus in cap. per vestras, §. 26. num. 11. de donationibus inter vir. & vxor. Rebuffus in concordata, in rubrica de collationibus, §. præfati ordinarij, in glossa, verbo, *idoneis*, vers. *Imo conferentes indignis*. & in praxi, titulo, pœnæ contra collatores indignis conferentes, num. 8. & 9. cum sequentibus, vbi per totum illum titulum ponit duodecim pœ-
53 nas, † contra conferentes illitteratis, & indignis, ac non benemeritis, beneficia.

Prædictis consonat, quod refert Hostiens. in d. cap. graue, nu. 3. de præbendis, & post eum Ioannes Andreas, & alij, de Canonicis Argentinis, qui cum non possent concordari de creandis Canonicis, conuenerunt, quòd qui-
54 libet Canonicus crearet suum, † & cum vnusquisque crearet nepotem, vel consanguineum indignum, quidam Romanus, Canonicus eiusdem Ecclesiæ, nominauit asinum suum, &c.

Proinde dici solet, illitteratos homines, non
55 nisi nomine † tantum homines esse, & tales, non venire appellatione hominum; sed iumentorum, quorum similitudinem gerunt, vt recenset Gomez. in regula de annali, q. 47. in fi.

Hinc Aristippus interrogatus, dixisse fertur, inter doctos, & indoctos perinde distare,
56 vt inter domitos equos, & indomitos, † aut quantum inter viuentes, & mortuos.

Sic etiam interrogatus Aristoteles, quo differrent docti ab indoctis? quo viui à mortuis,
57 respondit. Philippus Probus in cap. fin. de verb. signif. lib. 6. nu. 14.

Et Ecclesiastes cap. 2. dicitur, quòd tanto præcedit sapientia stultitiam, quantum differt
58 lux † à tenebris, & quòd sapientis oculi in capite eius, ac stultus in tenebris ambulat.

Subintrat celebre dictum gloss. in l. qui cum vno, in verbo temporalium, ff. de re militari,
59 quòd indignè promotus † meretur decapitari. Felinus in d. cap. si quando, sub nu. 7. de rescriptis. Rebuff. in praxi, titulo pœnæ contra collatores indignis conferentes nu. 16.

60 Quæ autem & quanta scientia requiratur ad beneficia; † & incipiendo à Papatu, qui etiam dicitur bene-
61 ficium † capite primo de maledicis, ibi, *in dispositione officij, & beneficij nostri*. Rebuffus in praxi, titulo seculare beneficium quotuplex sit, num. 3. quam scientiam debeat habere Papa? dic, quòd debet habere maiorem scien-
62 tiam † reliquis omnibus, cum sit præpositus curæ totius Christianitatis. Abb. in cap. cum in cunctis, sub num. 4. de electione, latè per Seluam de beneficio, 3. parte, quæst. 5. nu. 2. & sequentibus, vbi nu. 9. dicit, quòd Cardinales debent

debent esse viri periti in Theologia, aut iure Canonico;& excelsæ eruditionis, & plenè docet in vtroque casu Menochius de arbitrarijs, casu 425.ex nu. 18.& ex nu. 21.

63 Archiepiscopi, & Episcopi † cum sint Iudices animarum, debent habere scientiam noui, & veteris testamenti, cap. qui Episcopus, 23. distinct. cap. 1.& 2.distinct.62.Necnon debent

64 pollere scientia † vtriusque Iuris, cum ius dicere, ac iudicare debeant, vt in authentico, vt clerici apud proprios Episcopos, §.1.collatione 6. glossa in authentico de Sanctissimis Episcopis, in §.si quis contra, verbo, *Iudicem*, in fine, collatione 9. Maurius Mantuanus in tractatu de concilio, num. 100.volum. 2. tract. Gregorius Lupus in l.7.gloss. 2.titulo decimo, Partita 4.probat etiam text.in cap. 1. & 2. 39. distinctione, vbi dicitur, quòd quidam in Epi-

65 scopum electus, † fuit à Beato Gregorio repulsus propter ignorantiam rerum ciuilium, & secularium. Menochius vbi supra ex num. 24. vsque 40.

Præsertim cum non teneantur habere Vi-

66 carium, † seu officialem, secundum veriorem opinionem, quam tenet Rota, vt per Felinum in cap.quoniam, nu.5.de officio Ordinarij.Put. decis.43.nu.2.& decis.seq.lib.1.Mohedanus decis.4.de officio Vicarij,num.1.Rota decisione 222.nu.5.parte 2.diuersorum. Hojeda de incompatibilitate 2.parte,cap.10. nu.9. additionator ad Simonet.de reseruat.quæst.85. nu.11.vbi plures hinc inde allegat.

Hodie autem, circa scientiam Episco-

67 porum per Concilium Tridentinum † cap.2. sess. 22. disponitur, quòd Episcopus tali scientia pollere debeat, vt muneris sibi iniuncti necessitati possit satisfacere, ideoq. antea in vniuersitate studiorum magistet, siue Doctor, aut licentiatus in sacra Theologia, aut Iure Canonico meritò sit promotus, aut publico alicuius Academiæ testimonio, ad alios docendum ostendatur idoneus. Flaminius Parisius de resignatione lib.8.quæst.5. nu.5. & per tot. vbi latè.Menoch.d.casu 425. nu.35.

68 Dignitates inferiores † Pontificalibus Iurisdictionem habentes, debent etiam habere scientiam Iuris Canonici. Nam secundum illud debent iudicare,& visitare,cap.1.de consanguinitate, & affinitate. Selua vbi supra nu. 10. Innocentius in cap.cum in cunctis, sub nu. 1.de electione, & Abbas ibidem sub nu. 4. Et propterea à Concilio Tridentino, sess. 24. cap. 12. de reformatione, disponitur, quòd Archidiaconi sint Doctores, seu licentiati in sacra Theologia, vel Iure Canonico, idemque magis præcisè disponitur,quo ad scholastriam in cap. 18. ad finem, vers. *de cætero vero officia*, sess. 23. Menochius de arbitrarijs, centuria 5. casu 425.ex num.41.

Aliæ vero dignitates, non habentes Iurisdi-

69 ctionem, vt Canonici, † cum teneantur dare industriam, & consilium in Capitulo, debent habere mediocrem scientiam. Rota decis. 12. de probationibus,nu.4.in antiquis. Menoch. vbi supra à nu.45.

70 Præsertim cum sint de corpore Episcopi, † nam Episcopus est caput, & Canonici membra, cap.nouit, de his quæ fiunt à Prælatis sine consensu Capituli.

71 Ad beneficium autem curatum, † maior requiritur scientia, quam ad Canonicatus,vel alia beneficia simplicia, ex quo cura anima-

72 rum,dicitur ars † artium,cap.penult. de ætate,& qualitate; nam cum Parochianos confiteri teneantur, & scire distinguere inter lepram, & lepram, peccatum, & peccatum, & Euangelium declarare, maior in eis, quàm in alijs requiritur scientia, Staphilæus de litteris gratiæ,§.sexta forma, nu.2. Nauarrus in manuali, cap. 2. nu.2. & in cap.1.§.caueant,nu. 19.cum sequentibus, de pœnit.& remissionib. Flaminius Paris. de resignatione lib.10. quæst. 2.nu.27.Concil.Trident.sess.5.cap.2.

* * Vnde fuit decisum in vna Pampilonen.parochialis de Badaltain. 20. Martij 1609. coram R. P. D. Lancellotto. Quod non sequitur est aliquis licentiatus in sacra Theologia, ergo est idoneus ad curam animarum, quia non omnes licentiati in Theologia sunt idonei ad talem curam. vbi etiam dicitur minus sequi. est aliquis approbatus ad exercitium curæ animarum, & Sacramentorum administrationem, ergo est idoneus ad obtinendum beneficium curatum. cum non adhibeatur tanta diligentia in tali approbatione generali ad administrationem Sacramentorum, sicut adhibetur ad collationem Ecclesiæ parochialis. *

73 Ad beneficia vero reliqua simplicia † sufficit, vt sciant, & possint recitare horas Canonicas,ad quæ tenentur.Nauarrus de horis Canonicis, cap.7.nu.3.Parisius de resignatione, lib.4.quæst.11.nu.3. necnon construere, & intelligere. Cardinalis in clemen. 1. num.1. de concess.præbendæ. Rebuff. in praxi, tit.de forma Vicariatus Archiepis. nu.87. Gomezius de expectatiuis,num.79.Mascardus conclus.878. num. 17. Quo ad hæc enim beneficia simplicia dixit Innocentius in cap.1.de summa Trinitate, & fide Catholica, num.4. quòd sufficit cle-

74 ricis pauperibus, † quòd tantum sciant, sicut simplex laicus, vel aliquantulum plus circa Sacramenta, circa quæ quotidie versantur; sequitur Baldus ibi in rubrica, num.5.Gomezius de expectatiuis,num.82.Gregorius Lopez in l.5.verbo, *digno titulo*, tit. 15.Partita 1.ad medium. Hostiensis num. 10. Ioannes Andreas numero 9. Butrius numero 7. in cap. cum in cunctis, de electione.Selua de beneficio 3.par.

* quæstione 1. num. 12. * & plura vtilia de hoc vide per Rotam decis.16.num.2.& 3. cum seq. par.2.diuersorum. *

In summa, quilibet debet habere talē scientiam,

75 tiam, qua possit explorare † ea, quæ incum-
bunt muneri, ac oneri beneficij, quod habet,
& secundum dignitatem, statum, & officium,
ad quod assumitur, vt in cap. 1. & per totam
23. distinct. Innocentius in d. cap cum in cun-
ctis, num. 1. in princ. de electione. Hostien. nu.
8. & 9. Ioannes Andreas num. 9. Butrius num.
11. Abbas d. num. 4. vers. *quia vt dixi*, Decius
nu. 16. ibidem. Felinus in cap. per tuas, nu. 2.
de simonia. Nauartus in cap. si quando, ex-
ceptione 14. nu. 1. & per totam, de rescriptis.
Menoch. d. casu 425. ex nu. 47. cum seqq.

76 Nam turpe est alicui ignorare † artem, in
qua versatur, l. 2. §. Seruius, ff. de origine Iu-
ris, Speculat. tit. de aduocato, §. 1. num. 33. l.
si vero, 13. §. si Iudex, ff. de adulterijs, l. pro-
fessio tua, C. de muneribus patrimoniorum,
lib. 10. cap. cum sis, de conuersione Coniuga-
torum. Sarmientus lib. 3. selectarum, cap. 12.
Nauarrus in cap. 1. §. Sacerdos, num. 1. de pœ-
niten. distinctione 6. Et verecundum est alio-
77 rum † ex manibus quærere, quod apud se
inueniri debet. Innocentius in d. cap. cum in
cunctis, sub num. 1. post principium, de ele-
ctione, & Ioannes Andreas num. 9. plura in
proposito tradit Gomezius in regula de sub-
rogandis, quæst. 7. num. 9. vers. *nam vt dicit tex.*
& num. 10.

Quapropter totum hoc relinquitur arbi-
78 trio † iudicis. Innocentius in d. cap. cum in
cunctis, nu. 1. Hostiensis nu. 15. ad finem. Ioann.
Andreas nu. 12. Anton. de Butr. nu. 11. Abb. d.
nu. 4. Bonifacius Vitalinus in Clement. 1. num.
46. de ætate, & qualitate. Nauarr. in d. cap. si
quando, exceptione 11. nu. 6. apud quos plura
in proposito lector reperire poterit, & quali-
79 ter cantor † scire debet cantum, & dicunt,
80 quòd si adsit spes adiscendi in futurum, † mi-
nor scientia sufficit, & Rota decis. 16. num. 1.
par. 2. diuersorum. Ac omnes assignant diffe-
81 rentiam, scilicet inter scientiam † eminen-
tem, mediocrem, & sufficientem. Eminens
scientia est illa, per quam quis scit difficilli-
mas quæstiones explicare, & diffinire ex tem-
pore sine reuolutione librorum, quòd nulla-
tenus, aut vix, in hac nostra professione con-
tingere poterit; Mediocris, qui cum delibe-
82 ratione, † & reuolutione librorum veritatem
scit inuenire; Sufficientem scientiam habet,
83 qui sibi per se † sufficit ad ea, quæ sibi immi-
nent expedienda. Innocentius d. num. 1. Ho-
stiensis vbi supra nu. 15. Ioann. Andreas nu. 12.
Butrius nu. 9. 10. & 11. Abb. d. nu. 4. Decius nu.
13. 14. 15. & 16.

Approbatus ad ordines, & notoriè quando sit examinandus, vel non, ad beneficia simpliciter decla

Sciendum item est, quòd eo ipso, quòd
aliquis sit admissus, & ordi-
natus sacris ordinibus, præsumitur habilis,
84 & idoneus ad beneficia simplicia. Ita vt nouo
examine opus non sit, cap. accepimus, 13. de
ætate, & qualitate, ibi, *quos à te, vel prede-
cessoribus tuis ordinatos fuisse constaret, eò præ-
sertim, quò ad obtinendum beneficium debes ido-
neos reputare, quos ad ordines suscepisti*, & no-
tat ibi Hostiensis nu. 12. Ioannes Andreas nu.
13. Antonius de Butrio num. 8. & 12. Abbas in
cap. finali, num. 5. de præsumptionibus, & Fe-
linus ibi, num. 1. in fine. Lambertinus de iure-
patronatus, lib. 2. parte prima, quæstione de-
cima, art. 2. num. 5. Rebuffus in praxi, titulo
de rescripto in forma communi pauperum,
num. 11. Boerius decis. 149. num. 16. Caputa-
quensis decis. 367. parte secunda, per totam.
Rota decisione 16. numero primo, parte se-
* cunda diuersorum. * & fuit decisum in vna
Gienen. Cappellaniæ, 8. Iunij 1605. coram
R.P. D. Lancellotto. Ad curatum autem be-
neficium semper fieri debet nouum examen,
quia d. cap. accepimus, solum loquitur de sim-
plici beneficio, non de curato, vt post Oldrad.
Ioannem Andream & alios tradit Felinus in
cap. cum venerabilis, sub num. 49. ad medium,
de exceptionibus, & vide infra ex nu. 99. *

Neque Concilium Tridentinum, sessione
14. cap. 3. de reformatione aliquid in contra-
85 rium disposuit, † vt censuit sacra Congrega-
tio super illius Canonis declaratione; & ite-
rum Congregatio censuit, non comprehendi
examinatos, & promotos ad sacros ordines à
prædecessoribus Episcopis, nisi noua causa post
promotionem superueniat.

Sicut etiam examinari non debet, qui est
86 notoriè † litteratus, & habilis, cap. qui Epi-
scopus, iuncta glossa secunda, 23. distinctione,
cap. nullus, 24. distinctione, & ibi glossa vnica.
* * Bart. in l. 1. nu. 2. C. de athletis, lib. 10. * Fe-
linus post alios in cap. finali, num. 28. plura
cumulans, de præsumptionibus. Decius per
textum ibi in cap. constitutis, 46. numero 3.
notab. 4. de appellationibus. Lambertinus de
iurepatronatus lib. 2. parte 1. quæst. finali, art.
3. num. 1. Gregorius Lupus in l. 15. tit. 16. Par-
tita prima, in glossa 1. late per Mandosium in
reg. 24. de malè promotis, quæst. 3. num. 4. cum
pluribus sequentibus.

87 Et in graduatis, quod excusentur † ab exa-
mine, ex quo iam sunt examinati, & appro-
bati ab vniuersitatibus, ne fiat iniuria ipsis
vniuersitatibus, tradit Rebuffus in praxi, tit.
de rescripto in forma pauperum pro gradua-
tis, num. 3. & 4. & de priuilegijs scholarium
* priuilegio 86. per totum. * tradit etiam Abb.
in cap. cum secundum, nu. 7. de præbend. quod
Episcopus ordinans aliquem ad preces, seu
præsentationem alterius Episcopi, non tenetur
illum examinare, quia nisi esset idoneus, non
est verisimile quod præsentaretur. *

88 Præterea in Curia seruari videmus, † quod
semel examinatus, & approbatus ad vnum
beneficium simplex, non amplius examinatur
ad aliud simile. idem est, si semel sit approbatus
ad Canonicatum, vel dignitatem in Collegia-
ta, non amplius examinatur ad similem Cano-
nica-

nicatum, vel dignitatem in alia Collegiata; similiter semel approbatus ad Curatum, vel Canonicatum, vel dignitatem in Cathedrali, non vltra examinatur ad simile, vel similem.

Limita tamen primo, quod supra diximus, vt semel approbatus amplius examinari non debeat, quando examen
89 est pro forma † assignatum, quia tunc nullatenus omitti potest, aliàs actus corrueret, quamuis promotus sit persona nota, pro valde litterata, benemerita, & famosa. * Bart. in d. l. 1. nu. 2. in fin. C. de athlet. lib. 10. * Lambertinus de iurepatronatus, lib. 2. par. 1. quæst. 11. art. 3. num. 1. post principium, & num. 2. Decius conf. 90. num. 6. & conf. 262. nu. 4. & conf. 439. num. 4. Staphileus de litteris gratiæ, in vltima expectatiua, num. 5. Paris. conf. 12. nu. 47. Fuscus de visitatione, lib. 2. cap. 5. num. 10. Mandosius in dicta regula 24. quæst. 3. num. 8. cum pluribus sequentibus. Rebuffus de priuilegijs scholarium, priuilegio 86. vers. *ego verò contrarium seruari*, vbi dicit, quòd in vniuersitatibus, in quibus requiritur pro forma examen ad obtinendum gradum, quòd omitti non potest, quamuis examinandus sit notoriè doctus.

Quo fit, vt in terminis Concilij Tridentini. sess. 24. de reformatione, cap. 18. de prouisione parochialium, cum ibi requiratur pro forma
90 examen † per concursum necessario fieri, vt sæpe censuit Sacra Concilij Congregatio.
91 Pariter non excusatur ipsemet Vicarius † Episcopi, nec Archidiaconus, vel Penitentiarius, nec aliqua persona eminens, quantumcumque idonea, & in dignitate Ecclesiastica constituta, vt etiam declarauit eadem Sacra Interpretum Congregatio, prout latè adducit Flaminius Paris. de resignatione, lib. 8. quæst. 9. num. 83. vsque 92. & à num. 93. & seqq. benè declarat.

Sic etiam fuit resolutum sæpe in Rota, & signanter in vna Calaguritana beneficij de Ornillos 12. Octobris 1587. coram R. P. D. meo Pamphilio Auditore doctissimo, quòd cœptus
93 beneficiari † de beneficio simplici patrimoniali, debet examinari pro obtinenda reintegratione eiusdem beneficij, ex quo examen requiritur pro forma, præsertim stante constitutione, & proprio motu Sixti Quinti, sub data 24. Septembris anni 1586. super modo conferendi beneficia illius diœcesis Calaguritan.
94 licet hodie per nouam † Constitutionem Sanctissimi D. N. Clementis VIII. emanatam sub die 28. Aprilis 1596. pro reintegratione, non requirit, ita exactum & rigorosum examen per concursum, sed sufficit simplex examen, & approbatio Ordinarij.
95 Hinc est, quòd licet, quando Felinus † fuit nominatus ad Auditoratum Sacræ Rotæ ægreferret quòd deberet examinari, ex quo erat ama super ætera notus, & qui iura Canonica tanto tempore legerat; tamen cum primum sciuit examen requiri pro forma, illi libenter se subiecit, vt per Mandos. in d. reg. 24. quæst. 3. nu. 12. Flaminium vbi proximè nu. 90. * ac tradit ipse Felin. in cap. cum venerabilis, num. 49. ante finem, vers. *& ideo Doctorato*, de exceptionibus. *

Secundo est limitandum, quòd supra diximus, ordinatum in sacris, esse habilem absque nouo examine ad benefi-
96 cia simplicia, quando aliqua causa de nouo † superuenit, vt puta, quia per longum internallum fecit intermissionem, seu diuersionem à studijs, & de hoc constaret, vel aliud simile accideret, quia tunc etiam si pro forma non requireretur examen, deberet examinari ratione nouæ causæ, vt insinuant declarationes Illustrissimorum Cardinalium nuper relatæ; * & post Abb. ac alios tradit Decius in c. cum venerabilis, nu. 38. de exception. * Nam ea,
97 quæ de nouo emergent, † nouo indigent auxilio, l. de ætate, §. ex causa, ff. de interrogator. actionibus, cap. cæterum, & ibi glossa penult. de Iuramento calumniæ, Caputaquen. decis. 123. nu. 6. par. 3. latè Romanus in l. si verò, §. de
98 viro, nu. 83. vbi cumulat 22. casus † deuiantes à communibus regulis, ratione nouitatis superuenientis, ff. soluto matrimon. * & vide infra sub nu. 146.

99 Tertio limita, quando constaret, † quòd talis promotus ad ordines sacros, fuit indignè promotus. Oldrad. conf. 118. circa, primum, num. 1. vbi consuluit, quòd si Episcopus ordinauit aliquem ad sacerdotium, & admisit eum successiue ad duas parochiales curatas, potest eum repellere, quo ad tertiam
100 † parochialem, si per diligentiorem inuestigationem reperierit eum esse indignum: etiam si dicta Parochialis tertia non fit maioris curæ, sed æqualis & minoris, & Oldradum sequuntur. Ioan. Andreas, Ancharanus, Antonius de Butrio, & alij citati per Felinum in cap. ex litteris, nu. 7. de constitutionibus, vbi, & in nu. 6. nonnulla vtilia, & opportuna congerit. * Ac latius tradit ipse Felin. in cap. cum venerabilis, nu. 49. per totum, de exception.

Quarto limita, quando ageretur de administratione Sacramentorum,
101 vel cura animarum exercenda, nam tunc presbyter curam animarum exercens, vel Sacramenta ministrans: seu exercere, vel ministrare intendens, potest examinari ab Episcopo successore, licet ab antecessore fuerit approbatus, & si minus idoneus repertus fuerit excludi debet, si licet Rector non sit, & perpetuum titulum non habeat; & si titulum habuerit, potest suspendi, & coadiutor benemeritus, illius expensis apponi, vt disponit sacrum Trid. Conc. c. 6. sess. 21. de reform. & cap. 3. sess. 14. de refor. quod ita intelligendum censeo. * Ac tradunt Oldr. Felin. & alij citati in num. præcedenti.

Quinto limita, quando beneficium sim-
102 plex esset qualificatum, ✝ veluti dignitas sine cura, vel Canonicatus in Ca-
Cathedrali, vel Collegiata, in quibus requiritur indpstria, & consilium, vt supra dixi, nam
in hoc casu temperatur dispositio, tex. in d. c.
accepimus, Lambertinus de Iurepatronatus,
lib. 2. par. 1. quæst. 10. art. 2. vers. *tertio adduco*.
Menochius de præsumptionibus, lib. 6. præsumpt. 91. nu. 21.

Vnde quatenus Nauarrus in cons. 2. de præ-
103 bendis, † & in alijs locis ibi relatis dicit, quòd
idoneus reputatus ad sacros ordines, non ideò
reputatur idoneus ad beneficium simplex, sed
tenetur se iterum examini subijcere: est intelligendus, quando versaremur in aliqua ex supradictis limitationibus, nam aliter minus tutum detegeretur.

Ad singulos ordines quæ litteratura requiratur.

Quo ad ordines singulos suscipiendos.
104 †per dictum Concilium Tridentinum adscribitur, quæ, & qualis litteratura requiratur: nam tonsura non nisi Chrismate
confirmatis, & fidei rudimenta, & legere, ac
scribere, scientibus, confertur, vt dispositum
est in cap. 4. sess. 23. de reform.

Minores vero ordines non conferuntur, nisi Latinam linguam intelligentibus, & post
redditum testimoninm de litteris, ac moribus
per parochum, aut scholæ magistrum, vt in
cap. 5. & cap. 11. eadem sess. 23.

Maiores autem sacri non dantur, nisi his,
qui probe versati sunt in minoribus, ac de his
bene instructi sint, quæ exercendo ordini, quem
suscipiunt conueniunt, vt in cap. 13. eiusdem
sessionis.

Presbyteratus ei soli conceditur, qui docere possit Populum, ea quæ ad salutem scire necesse est, vt in cap. 14. ipsius sess. 23. & vide Menoch. de arbitrarijs, lib. 2. centuria 5. casu 425.
ex num. 48. vsque ad finem.

Prædictis adde, quod litteratura non præsu-
105 mitur, ✝ nisi probetur. Mascardus de probationibus conclusione 989. num. 1. & per totam.
Flaminius Parisius de resignat. lib. 10. quæst. 3.
nu. 64. Menochius de præsumptionibus, lib. 6.
præsumpt. 91. nu. 18. Ratio est, quia litterarum
scientia magno labore acquiritur, & tamquam accidens extrinsecum, non præsumitur,
glos. in cap. si forte, 11. verbo, *scientiæ*, de elect.
lib. 6. Menoch. d. nu. 18. & 19. vbi proxime.

Potest tamen probari litteratura, non solum
per examen, & litteras Graduatorum; sed
106 etiam per testes ✝ in illa scientia peritos. Rota decis. 8. nu. 1. & per totam, de probationib.
in nouis. Milis in repertorio, verbo, *probari non potest litteratura*. Franchus in d. cap. si forte, in fin. de electione, lib. 6. Mascardus de probationibus conclus. 877. nu. 1. 9. & 11.

Aduerto tamen, quod Rota in vna Cartaginen. præbendæ, 28. Nouembris ann. 1600. resoluit, quod ille capitularis, vel elector, qui
non interfuit lectionibus, & actibus oppositorum ad Canonicatum magistralem, vota-
107 re non poterat, ✝ quia non poterat benè iudicare de litteratura, & sufficientia oppositorum, si præsens non fuit, & propterea fuit
declaratum, votum Decani esse nullum ex dicto defectu, non interuentionis: quæ decisio
fuit facta vna tantum parte informante, &
difficultate non caret, ex pluribus, quæ in
contrarium adduci possent, & ex dictis in numero præcedenti.

Benemeritus, & idoneus quando quis dicatur ad diuersos effectus, & quando magis idoneus maxime in materia concursus ad parochiales.

Sed neque ad hoc, vt quis benemeritus,
& idoneus dicatur, vt illi beneficia
108 conferantur, sufficit sola scientia; ✝ sed etiam
debet esse idoneus vita, moribus, & ætate:
nam verba, *personis idoneis*, intelliguntur inspecta re in communi, de idoneitate in scientia,
vita, moribus, & ætate, cap. cum in cunctis, 6.
in principio, ibi, *ætatis maturitas, grauitas morum, & litterarum scientia inquirenda*, cap. innotuit, 20. ibi, *inducere videbantur, litterarum scientia, morum honestas, vitæ virtus, & fama personæ*, de electione, cap. si forte, eod. tit. in 6.
cap. fin. de præsumptionib. Paris. cons. 40. *quamuis Ioannes*, nu. 12. 13. & 14. lib. 4. Rebuf. in praxi, tit. forma Vicariatus, nu. 87. Selua de benef.
par. 3. quæst. 6. à nu. 1. & per totam.

Quinimo ad hoc, vt dicatur, quis vere idoneus ad beneficia, cumulat quadragintaseptem
109 requisita ✝ Cæsar Lambertinus de iurepatronatus, lib. 2. par. 1. quæst. 10. art. 1. num. 1. & per
totum, & sub num. 3. vers. *vnum tamen*, dicit
quòd turbatur videndo tot, & tanta requisita, quia potest dici, & præsertim hodie, quis
est hic, in quo illa concurrant? seu maior, immo minor pars, & laudabimus eum? certe
nullus: succurrat igitur Christus; vide etiam
Rebuff. de pacificis possessor. à nu. 174. vsque
260. vbi plenissime de singulis defectibus, qui
inhabilitatem ad beneficia inducunt, & Maiolum in suo tractatu de irregularitate, per totum, plura adducit Roland. in suo cons. 47.
lib. 1. ex nu. 57. vsque ad finem.

110 Et propterea Concilium Tridentinum ✝
sess. 24. de reformatione, cap. 18. dum agit de
prouisione parochialium in §. peracto, dicit
hæc verba, *peracto deinde examine, denuntientur quotcunque ab his idonei iudicati fuerint, ætate, moribus, doctrina, prudentia, & alijs rebus, ad vacantem Ecclesiam gubernandam opportunis, & ex his Episcopus eum eligat, quem cæteris magis idoneum iudicauerit, atque illi, non alteri collatio fiat, &c.* & sic non solum consideratur idoneitas respectu scientiæ, sed etiam
respectu ætatis, morum, prudentiæ, & aliarum
rerum opportunarum ad talem Ecclesiam Parochialem gubernandam.

Vnde quamuis quis sit idonior in scientia,
111 non ideo ✝ præcedere debet alios, quorum
mores sint magis cogniti, & approbati, nam
dictum Concilium, non se fundat tantum in
scien-

scientia;sed etiam in reliquis omnibus supra-
112 dictis, ✝ & ita fuit declaratum per Illustrissi-
mos Cardinales Concil.triden.interpretes.

Comprobatur ex traditis per nostrum Co-
uarru.in regul.peccatum,2.p.§.6.num.4.versi.
dignior vero, dum dicit, quòd non dicitur di-
113 gnior simpliciter, ✝ qui doctior, vel sanctior
est;sed is,qui iuxta munus, & rem,cui præficiē
dus est,aptior eius ministerio apparet;ac pro-
pterea diligentior ad curam præferendus est,
viro sanctiori,qui non ita diligens est:eaq. ra-
tione, non ita aptus est sanctior administratio
ni eius muneris,cui est præficiendus,idque ob
seruandum erit circa doctrinam, & eruditio-
14 nem.Nam frequentissime,qui doctior ✝ est,nō
ita conuenit muneri publico,sicut is, qui do-
ctus est,& doctrinam habet sufficiētem ad mu
nus,quod ei confertur,Lambertin. d. art.1. q.
10.p.1.lib.2.sub num.2. vers. 30. *requiritur*,&
vers. 31. *requiritur*. Soto de Iustitia, & Iure.
lib.3.q.6.art.2.conclus.9.ad medium.Emanuel
Rodriguez in sua summa p.1.q.106.num.2.di-
xit etiam Rota in terminis d.Concilij Triden-
tini, in vna Beneuentana Parochialis 13. Iu-
nij.an.1590.coram Orano, & in alia Rauena-
ten. Parochialis 2. Decem.1592.corā Illustris-
simo nunc meritissimo Cardinali Arigonio,
tunc Rotæ Auditore.Et in alia nullius Concur
sus. 4. Decemb.an.1600. coram R. P. D. meo
Ludouisio.

Vbi fuit resolutum, quòd ex duobus appro-
batis per examinatores pro æquè idoneis in
scientia,electio vnius facta per Ordinarium
erat bona,legitima,& canonizanda, quamuis
115 non esset Sacerdos, ✝ nec Doctor,nec pauper,
sicut erat alter approbatus ab examinatori-
bus,qui fuit reiectus ab Episcopo. Ratio fuit,
quia licet dictæ qualitates Doctoratus,Sacer-
dotij,& paupertatis sint consideratione dignę,
Abbas in c.1.num.1.& 3. de maiorita. & obe-
dien.Decius cons.542.num.12.& 13.Lamberti
nus latè de Iurepatronatus lib.2.p.3.q.5.art.3.
cum sequen.& art.12.Nihilominus ista sola
116 non faciunt aliquem digniorem ✝ pro guber-
nanda parochia, cum vltra doctrinam,in qua
fuerunt ambo approbati,vti æquè idonei,erāt
quoque considerandi,mores,prudentia,& alia
opportuna ad gubernandā Ecclesiam, vt tàm
de Iure communi.quàm ex d. Concil.Tridenti.
disponitur:ita vt aliquo modo ille, qui est do-
ctior, & sanctior, non sit iudicandus dignior;
sed qui iuxta munus,& rem, cui præficiendus
est,aptior eius ministerio appareat.Vnde cum
Ordinarius alterum ex æque idoneis in scien
117 tia elegerit,præsumitur †cognouisse in illo,ma
iores qualitates,circa mores, prudentiam, &
alia necessaria. Quia pro iudicio Episcopi est
præsumendum.c.in præsentia. de renunciatio-
ne.c pastoralis in fi.de caus.possess.c. sicut. de
sententia & re iudicata.

Præsertim,quando vita,mores,conditiones,
& qualitates electi, erant Ordinario prius no-
118 tæ,& de illis plenam ✝ notitiam habere pote-
rat quia in Ciuitate,vel diœces. residentiam
electus fecerat,vel ex illis oriūdus erat, ex his
quæ plenè tradit Lambertin.de Iurepatronat.
lib 2.p.1.q.7.art.24.nu.1.& per totum, Capu-
taq.decis.406.p.2.Puteus decis.395.post princi
pium.lib.3.Menoc.de arbitrar.lib.2. casu 201.
numer.154.& fuit consideratum in dictis deci-
sionibus.

Immo non solum interest habere notitiam
pristinam de vita,& moribus, & alijs qualita-
119 tibus; sed etiam de scientia, † & litteratura,
quia potest quis in vno examine apparere ma
120 gis doctus, ex fortuna Puncti assignati, ✝ vel
quæstionis propositæ,cum re vera sit minus,&
è cōuerso,vt per tex.ibi in l.vnica.C.de athle-
tis lib. 10.dicit ibi Bartol. num.2.& Angelus,
& Platea,tenētes quòd propterea deberet quis
121 ter examinari, † vt idoneus dignoscatur,& vi
ctoriam mereatur.tradit plura Tiraquel.de pœ
nis temperand.caus. 51. num.159. vbi etiam
dicit,quòd non sufficit,quòd quis semel in vno
actu sit vir probatus, sed vt sæpissime in pluri-
122 bus diuersisque actibus † perspectus, explora-
tusq.sit,facit tex.in proœmio Institut.§.cumq.
hoc Deo propitio, ibi *tam ex multis rerum*
argumentis accepimus. & ibi not.glos.& Io.Fa-
123 ber.Neque vna hirundo facit † ver,Bald. in l.
* Iura constitui.nu.1.ff.de legibus. * Et quod ter
fieri debeat examen,nam ex vno examine non
potest deprehendi tota scientia vnius. Forte
quia habuit punctum familiarem, vel aliquē
examinatorem subornauit,tradunt Archidia-
con. in c.de quibusdam,num.5.& 6.37. distin-
ctione, Abbas in c.cum secundum,num. 14. de
præbendis.Felin.in c. cum venerabilis. sub nu.
49.de exceptionibus. *

Quapropter appellantes ab iniusta electio-
124 ne:vel iudicio Episcopi,nō facile possunt † do
cere de d.grauamine, & iam factam electionē
euertere,ex quo Concil. Tridentinum multum
125 deferat ✝ iudicio Ordinarij,qui ex variis ani-
mi sui motibus,pensatis & consideratis omni-
126 bus supradictis,se informare ✝ potuit,vt in d.
c.in præsentia,in principio. de renunciatione.
Rot.decis.29.n.4.de rescrip.in antiquis. Achil.
decis.1.num.4.de confessis.

Hæc mihi scribenti, in mentē venit pulchra
resolutio Rotalis,quæ bene facit in proposito,
scilicet in vna Toletana Canonicatus 18.Maij
1584. coram Hippolyto Aldobrandino, tunc
Rotæ Auditore, & nunc Diuina prouidentia
Sanctissi. D.N.Papa Clemente VIII. quæ po-
stea fuit confirmata in vna causa Calagurita-
na Iuris prouidendi 29. Martij 1591. coram
R.P.D.meo Serafino Rotæ Decano,& in Valli-
soletana præheminentiarum. 24. Nouembris
1603.coram R.P.D.meo Pamphilio,nunc meri
tissimo Rotæ Decano, & alias sæpe;vbi fuit re-
127 solutum ✝ quòd quædam constitutio facta in
Conci-

Cõcilio Prouinciali Toletan. in qua disponeba
tur, quòd præbenda lectionis Sacræ Scripturæ,
daretur per cõcursum magis idoneo, alias pro
uisio facta, esset ipso iure nulla, erit contra ius
commune, & non teneret, nisi Apostolica au-
ctoritate esset confirmata: quia quamuis ante
factam electionem, vel prouisionem, Iura cla-
128 ment magis idoneum ✝ esse præferendum. c.
licet ergo, c. illud. 8. q. 1. cap. Metrapolitana
65. distinctione, in fin. cap. quoniam, de Iurepa-
tronatus; & eligens dignum prætermisso di-
gniori mortaliter peccet, Decius in cap. consti
tutis. 2. num. 5. de appella. Couar. in regul. pec-
catum. 2. p. §. num. 8. vers. *igitur humana natu-
ra*, cum infinitis ibi allegatis. Rodriguez in
summa p. 1. cap 106. num. 4. & 5. vbi dupliciter
limitatur. Tamen electio facta de digno, omis-
129 so digniori tenet. ✝ cap. cum nobis olim. de
electione. c. nisi cum pridem. §. pro defectu. de
renunciat. c. constitutis. 2. de appellationibus,
vbi Butrius nu. 15. Cardin. sub num. 3. Præpos.
nu. 2. Abbas n. 7. Decius num. 5. Couarr. in dict.
reg. peccatum. 2. p. §. 7. num. 2. in fin. vers. *bis de
mum*. & numer. 3. etiam si staret iuramentum
130 ✝ de eligendo digniorem, Cardin. &. Præposit.
vbi sup. Couarru. d. §. 7. sub num. 4. ante finem,
* versi. 2. *probatur*. * Rota decis. 435. par. 3. lib.
3. diuers. * Ac propterea dicta Constitutio pro
uincialis annullans electionem factã de digno,
omisso digniori, dicitur contra Ius commune,
talem electionem approbans ob salutem publi
cam, ne litibus perniciosis omnia inuoluantur,
131 ✝ & Respublica Christiana vexetur, & pertur
betur, prout fieret, si electio facta de digno, o-
misso digniori, non teneret. Et ideo non tenet
d. Constitutio sine Papę confirmatione. c. super
his, vbi Abb. nu. 1. Felin. num. 2. de maiorit. &
obedien. cum alijs.

* * Iura namq. dicentia idoniorem fore præ-
sentandum procedunt in solo foro interiori, se-
cus vero in exteriori in quo valet præsenta-
tio, & institutio de digno. omisso digniori. Ro
ta decis. 16. nu. 6. cum seqq. p. 2. diuersor.*

Sic in proposito nostro, quamuis Concil. di-
cat, quando est in fieri, quòd Episcopus eligat,
quem cæteris magis idoneum iudicauerit, fa-
cta tamen iam electione per Episcopum, est in-
132 terpretatio facienda, ✝ ad fauorem Episcopi,
quòd omnia considerauit, & magis idoneum
arbitrio suo elegerit: Tum vt electio sustinea-
133 tur, ✝ & actus valeat, l. quoties. ff. de rebus du
bijs. l. quoties. ff. de verbor. obligati. Rota decis.
15. num. 1. de concess. præben. in nouis. Gome-
zius in regula de impetran. benef. q. si. per to-
tam, Mandos. in reg. 27. q. 20. nu. 8. Et vt actus
134 valeat, præsumitur præcedere ✝ omne illud,
quod est necesse. Rota decis. 1. de præsumptio-
nibus in antiquioribus. Felin. in c. pastoralis in
principio nu. 5. post medium, de rescrip. Cassa-
dor. decis. 21. nu. 1. de præben. Caputaq. decis.
271. n. 7. p. 3. Achil. decis. 1. de pactis.

Tum etiam, vt minus recedamus à Iure com
135 muni, ✝ à quo omnis constitutio recipit inter
pretationem. l. 2. C. de noxalibus. cap. cum dile-
ctus, & ibi gloss. verbo *Iure communi*. de con-
suetud. Roman. consil. 328. numer. 10. versi.
si vero. Aimon in q. de indemnit. mulierum. nu.
25. Cassador. decis. 36. num. 7. super regulis. Ro-
ta decis. 512. num. 5. & decis. 724. num. 15. p. 1.
diuersorum.

Cæterum, si hodie constaret de graua-
mine, & quòd Episcopus nõ
elegit digniorem ex approbatis, collatio paro
136 chialis non teneret: ✝ sed esset subreptitia, &
nulla, quia Concilium Tridẽ. in d. c. 18. quo ad
prouisionem parochialium, dat formam, quod
ex omnibus approbatis, vti idoneis per exami
natores, Episcopus eligat quem cæteris magis
idoneum iudicauerit, atq. illi soli, & non alte-
ri collatio fiat, vt postea subiicit. *quod aliàs pro
uisiones omnes, seu Institutiones præter supradi-
ctam formam factæ subreptitiæ censeantur*. Quã
do enim aliquid assignatur pro forma, si illa ad
137 vnguem non seruatur, actus corruit, & est ✝ ip
so Iure nullus. c. cum dilecta, de rescriptis, vbi
latissime Felinus à num. 6. vsque ad 14. ponit re
gulam cum 12. ampliationibus, & 8. limitatio-
nibus, cap. si cui de non sacerdotali. de præ-
bendis in 6. Tiraquel. de ratract. consanguini-
tat. §. 36. glos. 2. à num. 26. & sequen. Mandosi.
in reg. 27. q. 20. à n. 16. & 17. Parisius de resigna.
lib. 8. q. 9. n. 86.

Presertim stante Constitutione Pij V. super
138 collatione parochialium, ✝ sub data 14. Kal.
Aprilis. an. 1566. vbi declarantur omnes proui
siones factæ, & faciendæ contra d. formam, nul
læ irritæ, & nullius roboris, & momẽti. & quòd
prouisis nullum Ius, nullumque titulum colo-
ratum possidendi prębeant; & quòd Parochia
les huiusmodi censeantur vacare, vt prius an-
te collationes; & quòd, si Episcopi minus habi-
lẽ posthabitis magis idoneis, elegerint, possint
ij, qui reiecti fuerũt, à mala electione huiusmo
di ad Metropolitanum, vel si ipse eligens Me-
tropolitanus, aut exemptus fuerit, ad vicinio-
rem Ordinarium, vti sedis Apostolicæ delega-
tum, vel ad ipsam Sedem, appellare, & electum
ad nonum examen coram ipso appellationis Iu
dice, & eius examinatoribus prouocare: & con
stito de prioris eligentis irrationabili iudicio,
eoque reuocato, parochialis Ecclesia magis
idoneo conferatur. Interim tamen dict. appel-
latio effectum suspensiuum non habeat, &c.
vt latius in tenore dict. Constitutionis, quæ
est in Bullario 32. inter Constitutiones eius-
dem Papæ.

Quamuis autem dict. Constitutio Pij V. sit
in viridi obseruantia, & Rota seruet illam, ad-
uertendum tamen est, quòd non aduersatur su
pradictis, dum diximus num. 124. quòd proba-
tio grauaminis sit difficilis ex rationibus ibi
adductis.

Nam

Nam dicta Constitutio locum nō habet nisi
139 quando appellans docet ✝ de dolo, & irrationabili iudicio Episcopi, vt apparet in illius narratiua proœmiali, ibi, *personis minus idoneis, carnalitatis, aut alium humanæ passionis affectum non rationis sequentes, &c.* à quibus verbis proœmialibus, tota dispositio regulatur, l. fi. ff. de hæredibus instituendis. Gomezius in regul. de annali. q. 1. per totam.

Necnon apparet ex dispositiua eiusdem constitutionis, ibi, *consisto de prioris eligentis, irrationabili iudicio*, vt fuit dictum in dictis decisionibus Benenentanę, & Rauennaten. & in alia Pāpilonen. parochialis, coram R. P. Domino meo Litta.

Docto autem de iniustitia electionis, tunc illa cassatur, & magis idoneo Parochialis adiudicatur. Et ad docendum hoc, multum confide-
140 ratur, ✝ an electus sit familiaris, vel consanguineus talis Episcopi eligentis, ex quo electio eius redditur suspecta: & sic fuit resolutum in vna Ciuitatis Castellæ Parochialis, vt refertur in dicta decis. Rauennaten. Parochialis, quòd cōstabat de grauamine, & doloso iudicio Ordinarij, eo ipso, quòd reiectus erat doctior repertus ab examinatoribus diœcesanis, electus autem erat familiaris ipsius Episcopi, & Forensis.

Similiter in vna Aretina Parochialis fuit idē resolutum, ex eo, quod reiectus erat similiter doctior, & vnus ex compatronis.

Item in alia causa Dertusien. Parochial. 18 Decembris 1581. coram Gyptio fuit idem deci-
141 sum, ex eo, quòd electus erat familiaris, ✝ & Secretarius Episcopi, & minus doctus, quàm exclusus, & eo magis, quia Episcopus noluit, quòd apponerentur in scriptis relationes factę ab examinatoribus, de eo qui erat magis idoneus, prout fieri solitum erat: sed solum sibi referri, an illi, qui coucurrebant essent idonei, quod fecisse pręsumendum erat, vt facilius relinqueretur locus gratificationi, idcirco electio reddebatur suspecta. Vbi etiam fuit consideratum, quòd si Episcopus posset pro eius voluntate, & arbitrio ad libitum suum eligere, facillimè dicta Constitutio Pij V. redderetur illuso-
142 ria, ✝ & nūquam esset locus prouocationi prędictæ. & quòd illud verbum *iudicauerit*, appositum in Concil. Trident. non denotat meram voluntatem, sed arbitrium boni viri. Abbas in c. cum autem. num. 6. de Iurepatron. c. 2. de corpore vitiatis. Menoch. de arbitrarijs lib. 1. q. 8. num. 1. & per totam.

Idem etiam fuit nouissimè resolutum in vna Tuden. Parochial. 28. Aprilis huius anni 1603. pro maiori parte Dominorū, corā R. P. D. meo Sacrato nō minus sapientiss. quàm nobiliss. Vbi fuit decisum electionē factā ab Ordinario Tuden. ad fauorem cuiusdam Francisci sui fami-
143 liaris, esse irrationabilem, ✝ & reuocandam, & Parochialem adiudicandam cuidam Doctori Scobar appellanti, vti magis idoneo, ac plures, & maiores qualitates habenti, quas qualitates memorat ibi d. decisio, & respondet ad dict. decisionem Rauennaten. & reliquas superius citatas, dicens, quòd quamuis relinquatur iudicio Episcopi an quis sit magis idoneus, quod hoc procedit dumtaxat quatenus Episcopus rectè iudicauerit. Abb. in c. cum autem. nu. 6. de Iurepatron. Alexan. consl. 33. nu. 2. lib. 1. secus quando constat de iniqua, & irrationabili electione.

Vnde, quamuis semel Rota dixerit, quòd ad hoc vt appellās à mala electione Episcopi, iuxta formam Constit. Pij V. possit in secunda instantia prouocare ad nouum examen, debeat prius docere de fumo læsionis, & grauaminis aliàs audiri non debet.

144 Tamen nouissimè ✝ Sacra Congregatio Cōcilij Tridentini, in vna causa Pistorien. contrarium sensit, quia aliter esset ligare manus appellanti, vt non possit docere de grauamine, præsertim cum sæpe, & vt plurimum acta examinis primæ instantiæ, tali modo componatur & fabricentur, vt ex illo, de læsione apparere minime valeat. Necnon esset frustratoriam ferè reddere dictā Constitut. Pij V. ac illius literam, & mentē violare, quæ ideo disponit, vt in secunda instantia possit appellās, ad nouum examen prouocare, vt ex illo liqueat, de irrationabili, vel rationabili Iudicio Ordinarij.

In summa, ad iudicandum, an sit magis idoneus electus, vel non, multum valet Iudicis su-
145 perioris arbitrium, pensatis, & consideratis ✝ omnibus. Bald. in l. si pro debilitate, numer. fin. vers. *quæro igitur, quæ personæ dicantur discretæ*. de offi. delegati. Hippol. de Marsilijs in l. quæstionis modum, n. 40. ff. de quæst. Tiraquel. in tract. de nobilitate, q. 10. nu. 12. Menochius libro 2. de arbitrarijs. cent. 2. casu. 67. nume. 3. & casu 69. nu. 4.

Vnum autem certum erit, quòd quidquid sit in foro exteriori, in interiori saltem Episcopus, minus benè eligens, exactam rationem Deo
146 reddet, apud quem ✝ nulla excusatio valebit, cum arcanorum cognitor, & Iudex sit. c. erubescant. in fin. 32. dist. c. nouit, vbi bene Nauarr. notabili 1. de Iudicijs.

* Nec omittendum est, quòd ad hoc vt possit cognosci quis sit idoneor in litteratura, non debet transire multum tempus inter primum examen, & secundum. Nā de illo medio tempore posset appellans laboriosè studere, & doctior fieri, & sic prouocatio ad secundum examen debet fieri infra breue tempus arbitrio Iudicis regulandum. Quia non est attendenda litteratura, nisi de tempore primi examinis, quando appellans prætendit grauatum fuisse. cap. si eo tempore de rescriptis in 6. cap. dudum il primo, in ordine 22. vbi Abbas num. 8. de electio. Et fuit decisum in vna Legionen. Parochialis, 30. Martij, & 9. Aprilis 1590. corā Perusino.

Vbi

vbi propterea fuit denegatum examen secun-
dum post lapsum quinq. annorum. Idem etiam
fuit decisum in Calagurritana beneficij de
Zurbano 6. Februarij 1609. coram R. P. D.
Peña, & latius in Pampilonen. parochialis de
Baldattan. 20. Martij 1609. Coram R. P. Domi-
no meo Lancelloto.*

Alia etiam plura, in materia examinis, ad
Parochialem, iuxta formam d. Concilij, & Con
stitutionis Pij V. vide in gl. 6. ex nu. 111. vsque
ad num. 162.

Curialiū de fauore plura dicuntur.

Rursus, vt quis dicatur persona beneme-
rita, ad effectum nostræ regulæ, vt
illi debeant beneficia conferri, non solum consi
derantur supradicta: sed etiam attenditur, an
147 per longum tempus, in hac Romana † Curia
fuerit commoratus. Nam potius Curialibus,
quàm aliis debere conferri beneficia, multi-
* plex ratio postulat * Egidius Bellamera decis.
654. Cappellam S. Petri. *

Tum, quia veniendo ad Curiam de remotis-
148 simis partibus, multis periculis, † maris, &
terræ se exponunt, & exules fiunt, ac propter
Curiæ immodicas impensas, de diuitibus pau
peres, & maximo ære alieno oppressi, commu-
niter efficiuntur, vt inquit tex. in authen. habi
ta. vers. *quis enim*. C. ne filius pro patre, ac dixi
in §. 7. procemiali. nu. 8.

149 Tum quia ad extremū † insudant inseruien-
do Papæ, seu Cardinalibus, & alijs Prælatis,
Mandosius in regul. 16. q. 29. num. 1. ad finem,
& ex eorum adsistentia, Curia decoratur, & di
tescit.

Tum, quia existentes in Curia, vt plurimum
150 vigilant studijs, † & sanctitati, vel saltim id
facere debent, Mandos. vbi sup. Nam ideo Ro-
mana Curia habet studium generale, omnibus
priuilegijs aliorum studiorum generalium de-
coratum. c. 2. de priuilegijs. lib. 6. l. vnica. C. de
studijs liberalibus Vrbis Romæ. lib. 11. Idemq.
est, esse in scholis, aut in Romana Curia. c. fi. de
rescrip. lib. 6. ibi. *siue in scholis essent, aut in Ro-
mana Curia moram traherent.*

Tum etiam, quia præsentes in Curia, graues
151 iniurias patiuntur à vilissimis † hominibus,
quod grauiter ferendum est, vt de ipsis Curia-
libus dicit Alphonsus Soto Hispanus, Glossa-
tor antiquus, in reg. 15. versic. *venio nunc ad
quartam*, applicando ad Curiales textum in d.
auth. habita.

Tum denique, quia sicut ipsa Curia Romana
est priuilegiata, sic debent esse priuilegiati re-
152 sidentes in Curia, † & loco priuilegiato. tex.
in l. fi. ff. de militari testamento, vbi probatur,
quòd personæ non militantes existentes in lo-
co hostili, gaudent priuilegijs datis ipsi loco,
153 † perinde ac si in effectu militassent, gloss. fi. in
l. scriniarijs C. eo. tit. Parisius cons. 32. num. 25.
vol. 2. Mandos. in d. regula. 16. q. 28. num. 7. &
q. 29. num. 2.

Quapropter nimis iustum est, ac rationi cō-
sentaneum, quòd in conferendis beneficijs re-
seruatis, maxima habeatur consideratio de re-
sidentibus in Curia, vt prius prouideatur, qui
prius ad Curiam accesserit, & longiorem adsi-
stentiam fecerit, vt is cæteros antecedat, quem
154 stipendia meliora, † & labor prolixior fecerit
anteire, tex. in l. 2. in fin. C. de offi. magistri offi
ciorum: cum similibus: vt qui magis participa-
uit de laboribus Curiæ, citius consoletur, & gu
stet de præmio, & dulcedine beneficiorum; nā,
vt inquit Diuus Ambrosius, qui consortes fue-
runt passionis, & contumeliæ, sint etiam parti
cipes lætitiæ, & consolationis: c. 1. de sepultu-
ris. & faciunt tradita per Roman. in cons. 25. in
cipit, *viso facto*. num. 1. & per totum. Felin. in
c. cum olim. num. 1. de senten. & re iudica. Me-
noch. de arbitrarijs. casu. 223. ex numer. 7. cum
sequentibus.

Et quòd ideo fuerit introducta reseruatio,
155 vt prouideatur residentibus † in Curia, dixit
gl. in extrauaganti execrabilis. §. quæ omnia,
in verbo, *reseruamus*, de præbendis Ioan. 22.
dum dicit: *Si quæris à me, quæ potuit esse causa
rationabilis, quòd Papa ad se talia beneficia reuo-
cauerit conferenda, possum respondere, quòd cum
ad eius sedem confluant vndecumque Clerici in-
digentes, quibus paterna prouisione subuenire te-
netur, iustum fuit, & æquum, adinuenire modū,
per quem Papa possit de multis beneficiis proui-
dere*, vt latius ibidem, & paulo inferius reassu
mam.

Sic dixit Rebuf. in praxi, in 2. p. signaturæ.
verb. *alia clausula*, nu. 5. quòd Papa semper in-
tendit prouidere beneficia reseruata, ratione
156 vacationis in Curia, suis ministris † laboran-
tibus in Vinea Domini.

Similiter videmus, quòd per regulam Can-
cellariæ 16. de concurrentibus in data, statui-
157 tur quòd præsentes in Curia, † absentibus præ
ferantur.

Videmus etiam, quòd semper ferè, Papæ, &
eorum Datarij, valdè considerant hanc quali-
tatem antiquæ residentiæ in Curia, in conferē-
158 dis beneficijs, potius illis, † quam recentio-
ribus Curialibus, & multo magis, quam absen
tibus moti rationibus supradictis

Et de alijs pluribus priuilegijs residenti-
159 bus † in Curia Romana concessis, vide l. 1. &
2. C. de Curialibus Vrbis Romæ. lib. 11. & Con
stitutionem Eugenianam, quæ est extrauagans
3. de priuilegijs inter communes, & Bullam
11. Sixti IV. & bullam 2. Alexandri VI. & Bul-
lam 7. Leonis II. & Bullam 3. Iulij III. Marche-
sanum de commissionibus. 2. p. in commissio-
ne appellationum. c. 6. à nu. 52. vsq. ad finem. &
videas etiam, quæ dicam in glossa 6. ex nu. 274.
cum sequentibus.

Ecce igitur, qualiter ad effectum obtinen-
di beneficia, idonea & benemerita
persona iudicatur, non solum ex scientia, pru-
dentia, ætate, & moribus; sed etiam ex residen-
tia,

tia, & antiquitate in Curia, & alijs pluribus,
de quibus per Lambertin.& alios, vbi supra.

[illegible]

Quibus adde Rochum de Curte de Iurepatronatus verbo, *honorificum*, n.
21. Ioannem Gutierrez.cons.2.nu.16.& 17. &
22. Caputaquen.decis.145.nu 11.& decis. 411.
nu.5.p.2. Mohedan.decis.7.per totam. de concess.præbendæ, dicentes in summa, quòd ille dicitur benemeritus,& idoneus, qui habet omnes qualitates requisitas, ad beneficium, de quo agitur, tàm de iure, quàm ex fundatione,
160 + statuto, seu consuetudine,& incompatibile
* beneficium non habeat, * Lambertin. de Iurepatron. 1.p.lib.2.quæst.7.art. 26.& 27.* Hinc, si concedatur rescriptum ad fauorē N. vt prouideatur de aliquo beneficio, si sit idoneus, & ille habeat aliud sufficiens beneficium, non dicetur idoneus.c.is cui.19.de præben.lib. 6. Archidiaconus in c. Clericus.num.3.21.quæst. 1. Felin. in c.fin.sub num.33.ante medium. versi. *adde etiam Archidiaconum*, de præsumptioni-
* bus.* Et ad declarationem tex. in d. c. is cui vide Parisium.cons.4.ex numer.9.cum sequen. volum.4.Caputaquen.decis.88.& 89.par. 1.& & decis.144.& 411.par.2.

Omnesque dictæ qualitates concurrere debent de tempore electionis, præsentationis, vel prouisionis. Nec sufficit si postea superueniant. cum actus a principio sit nullus, tex.in c.dudū 22.il 1.& ibi Abb.num.8.de electione ac cæteri DD. c.eam te, de rescript.c.si eo tempore.9. de rescrip.in 6. Lambertin.de Iurepatron.1. p. lib.2.q.7.art.27.ex num.1. Didacus Perez, in l.1.tit.6.lib.1. ordinam. * Dicit etiā Tiraquel. post Bald.in l.precibus.col.6.C.de impuber. in tracta.de pœnis temperandis causa 51.numer. 42. ad fin. quòd ille est idoneus, quem virtus probat.*

Addo etiam, quòd ille nō erit benemeritus,
161 nec idoneus, qui non sit de sanguine puro, + quia ducat originem ex stirpe Iudæorum, vel Maurorum, aut à Sancto Inquisitionis officio punitorum (quamuis aliàs neophitus non sit, nec à iure communi prohibitus) quo ad beneficia Ecclesiastica, consistentia in Ecclesijs, vbi ex particulari statuto, à Sede Apostolica confirmato, huiusmodi personę excluduntur, sicut in pluribus Hispaniæ Ecclesijs obseruatur, vt per Simancam, de Catholicis Institutionibus, tit.47.num.82. Otaloram, de nobilitate.2.p.3.partis.cap.7.numer.23.vsque ad num.30. Pelaez de maioricatibus 1.p.q.66.nu. 10. Acebedus post tex.ibi in l.22.num.2. tit. 7. lib. 1.recopilation.latissime Salcedo in additione ad praxim Bernardi Diaz.c.23.ex.num. 11. vsque ad finem,& plenissimè plusquam per 40 numnas 90. Alphonsus Hojeda de incompatibilitate beneficiorum p.1.c.23.à numer.1.& per totos numeros 151.& à nu. 140. vsq. ad finem multa notanda, circa testium examen,& fidem illis in hac materia adhibendam, adiungit. Vi-
162 de etiam de istorum statutorum materia, + Cōstitutionem Gregorij XIII. sub idibus Nouembris an.1580.incipientem, *in Ecclesijs præsertim insignibus*, Caputaq.decis.202.& 208.& 209. p. 3. Puteum decis.267.lib.1.& dec.400.& 526.li. 2. Rotam.decis.38.& 41.& 259. & 238.& 999. lib.3.p.3.diuerso.& decis.120.& 130.lib.2.p. 3. diuersorum,& decis.176.part.1.diuersor.& præsertim decisionem factam in vna Toletana portionis coram R.P.D. Seraphino 7. Maij 1568. & coram Illustrissimo D.Mantica in alia Toletana Portionis 2.Maij 1594. & nouissime in vna Legionen.Canonicatus 28.Maij 1602.coram R.P.D.meo Coccino.

Sicut etiā idoneus non erit, qui nō sit natus,
163 vel oriundus + ex Ciuitate, vel oppido, aut diœces.seu prouincia, quando ex priuilegio, statuto vel consuetudine, beneficium debet, oriundis, seu filijs naturalibus, vel patrimonialibus cōferri; non vero extraneis,& alienigenis, vt per Guillelm. Benedict.in c.Rainutius, in verbo, *& vxorem nomine Adelasiam*.num.482. de testam. Couarru.in quæstione practica 36. num.4.vers. *similiter*. Rebuf.de pacif. possess. n. 216.& in praxi tit de rescriptis mixtis glos. 1. latissimè per Salcedū in praxi. Bernard, Diaz c. 54.per totum, Acebedum in l.24.titulo 3.lib.1. recopilat.num.5.& seq.& probant lex 21. cum quattuor sequentibus.titul.3.lib.1.recopilatio. Flamin, de resignat.lib.2.q.12.de quibus etiam loquuntur decisiones, Caputaquen.decis.66.p. 1.& decis.89.p.2. Puteus decis.162.& 235. lib. 2.& decis.163.lib.3. Acchilles decis.5.de priuilegijs. Crescen.decis.12.de conces. prębend.latissimè Mandosius in reg. 19. de infirmis resignātibus, q.15.per totam, Hojeda de incompatibilitate beneficiorum.p.1.c.24.num.86. cum quinque sequentibus.de quo dicemus etiam in gloss.9.§.1.

Postremo adiungo, quòd circa idoneitatem est etiam cōsiderandum, Rector semper debet esse gratus Populo.
164 quòd prouidendus sit persona grata + Ecclesiæ cui præficitur,& parochianis eius, c. quod Dei timorem, vbi notat Abbas nu.1. Anton. de Butrio nu.5. de statu Monachorum. Philippus Probus in cap.cum in illis. numer. 34. de præben.libro 6.

Ac propterea collator curare debet, quantū
165 possit, ponere Rectorem ad beneplacitum + Populi.c.nullus.61.distin.Ioan. Selua de benef. 2. p.q.fin.n.35.& 36.

Hinc potest Princeps secularis, non admitte
166 re in Prælatum + personam sibi suspectam, de qua non possit confidere, ne fortè reuelet aduersarijs secreta sui Regni. Innocen. in c. super his.nu.8.in fine de accusationibus. Abbas in c. 1.num.9.& in c. cum terra. sub numer.2. & in cap.quod sicut.n.7.de electione. Hostien. in summa, titulo de electione. §.quis possit eligere.sub num.5.vers. *sed & electione iam facta*. Ioann. Andreas in c. nobis 25.sub num.12.de Iurepatro.

Iurepatron. Io. Selua, vbi supra, nu. 65. Palatius
Rubeus in rubrica de donationibus inter viru,
& vxorem, in præfatione. §. decretalis. n. 29. &
30. vbi in proposito alia plura subiungit.
167 Ideo si Episcopus est exosus Populo, ✝ ita,
vt graue immineat scandalum, potest induci
ad renunciandum Episcopatui, Innocen. in c.
nisi cum pridem, sub num. 4. ad medium. vers.
& ideo quod diximus, de renunciatione. Franciscus
Marcus. q. Delphinatus. 944. numer. 1.
volum. 1.
* * Quibus adde, quod si Patronus alicuius
Monasterij Monialium præsentat Capellanum
ad Ecclesiam illius, qui Capellanus non sit gratus,
sed iuuenis, quod possunt se opponere, &
impedire ne instituatur; vt tradit Federicus de
Senis. cons. 95. super dubitationum in 4. dubio,
Lambert. de Iurepatron. 1. part. lib. 2. q. 5. princip.
art. 5. nu. 8.*

Idoneus quando quis præsumatur

168 An autem quis præsumatur idoneus ✝
ad obtinenda beneficia. vide
cap. fin. de præsumptionibus, vbi post omnes late
Felinus à num. 1. vers. *in textu.* ibi, *præsumatur
idoneus*, cum numeris sequentibus. Lambertinus
de Iurepatron, lib. 2. p. 1. q. 10. art. 2. à
num. 1. & per totum. Alciat. de præsumptio. regul.
3. præsumptione 3. Mascard. de probation.
conclus. 878. *Idoneus quis in dubio præsumatur*,
per totam illam quæstionem. Flaminium Parisium.
de resignat. lib. 10. q. 3. à num. 54. vsq. in
finem. Menoch. de præsumption. lib. 6. præsum.
91. per totam, vbi multipliciter distinguunt, &
* declarant, vt apud ipsos videri potest. * Ac latius
per d. Menoch. de præsump. lib. 5. præsum.
1. per totam.
Ad effectum tamen nostrum, scilicet, obtinendi
beneficia Ecclesiastica, semper est talis idoneitas
probanda, siue sit extrinseca, siue intrin
169 seca, ✝ nam ex quo aliquis petit sibi conferri
beneficium; tenetur se esse idoneum ostendere,
ita vt non sufficiat in hoc casu præsumptio
naturæ. vt per Gomezium post alios in tracta.
de expectatiuis. nu. 79. vers. *nec sufficit in hoc ca-*
* *su præsumptio naturæ.* & num. 80. * Rota decis.
prima de præsumptionibus in antiquis. Menochius
de præsumptiou. lib. 5. præsump. prima, n.
31. cum sequentibus, vbi cumulat alios casus
in quibus sit etiam probanda idoneitas & bonitas
intrinseca. *
170 Ideoque in Curia, vulgatissima praxis ✝ est,
vt prouisus per obitum, vel alio quouis modo,
postquam supplicatio est signata in forma gratiosa,
antequam mittatur ad registrum, & sit
locus litterarum expeditioni, examinãtur summariè
testes super idoneitate, scilicet, vita, &
moribus, natalibus, & ætate: & deinde subsequuta
approbatione, quo ad scientiam relaxatur
supplicatio, & registratur, & fit expeditio
litterarum, Si vero prouisio fit, in forma dignũ,
hoc est, quod Papa non confert beneficium,
sed committit Ordinario facultatẽ conferendi,
expeditis litteris, in forma dignum, & præsentatis
coram Iudice Commissario, illarum
exequutore, similiter coram illo recipitur informatio,
de vita, & moribus, & alijs supradictis,
& testes desuper examinantur, & sic narratiua
litterarum, verificatur, ac deniq. beneficium
illi confertur.
Præsertim, si agatur de præiudicio tertij, ve-
171 luti de excludendo ✝ aliquo intruso in beneficio,
vt tradit Abbas. in c. cum in Iure. sub. num.
2. vers. *Item cum agitur.* de offi. delegati. Felin.
in d. c. fin. de præsumptionibus. numer. 12. vers.
Fallit primo. Mascard. de probatio. d. conclus.
878. num. 5.
Quando autem, quis possidet beneficium, &
172 vti reus ✝ conuenitur, ac molestatur, non solũ
non tenetur probare idoneitatem suam intrinsecam,
nec extrinsecam; sed neque narratiuam
suæ gratiæ Apostolicæ verificare tenetur: nam
commodum possessionis hunc effectum producit,
vt per tex. in §. commodum. Institut. de interdictis,
tradunt Mohedan. decis. 7. de præsumptionibus,
& decis. 20. & 24. de præbendis. Puteus
decis. 24. num. 14. & decis. 330. lib. 1. & decis.
198. ante num. 1. & decis. 443. nu. 1. & 2. lib.
2. Achilles decis. 2. & decis. 17. de probationibus.
vide in proposito plenissimè per Mascardum.
de probationibus. conclus. 1200. per
totam, & adde, quæ dixi de commodo possessionis.
§. 3. proœmiali. ex numer. 50. cum sequentibus.
* * Nec omittere libuit, quod beneficia non
sunt concedenda ad preces & fauores magnatum.
Nam sæpius propter importunitatem
illorum conferuntur personis non idoneis nec
benemeritis, & sic tales preces & importunitates
potentium sunt reprimendæ. Bart. per text.
ibi in l. prima, num. 1. C. de fundis limitro. libr.
10. Vbi in specie hoc notat cõtra Curiales Romanos,
subdens quod sæpe rescripta sic impetrata
sunt nullius momenti. Sequitur Corsetus
in suis singularibus. verbo, *rescripta impetrata
a potentibus.* Mandosius in regul. 26. aliàs 25. de
beneficijs vacaturis per promotionem quæst.
prima, nu. 2. 3. & 4. *

An Papa prouideat solis personis vel etiã Ecclesiis.

Omissis itaque his, quæ idoneitatem cõcernũt,
de quibus satis diximus,
dum regula nostra dicit, *personis benemeritis
prouidere.*, & non agit de prouisione Ecclesiarum,
opportunum se offert adducere in mediũ,
173 dictum Cardinalis ✝ in Clem. 2. sub num. 13. q.
17. de officio Ordin. asserentis, quòd Episcopi,
& Ordinarij intelliguntur prouidere Ecclesijs
motu proprio, cum ad hoc teneantur, sed Papa,
& Legati prouident personis, & non Ecclesijs,
&c.
Cum quo dicto, videtur consonare regula
nostra, quatenus in illa nulla fit mentio de prouisione
Ecclesiarum, sed de prouisione personarum.
Et Cardinalẽ, vbi supra allegat, & sequitur.
Felin

Felin.in c. ad aures. nu. 15.ad fi.vers. *unde dicit Cardinalis*. de rescriptis.

Et allegauit etiam Rota in vna Oriolen. beneficiorũ.21.Maij 1593.corã R. P. D. Seraphino.Insinuant quoq.decisiones Putei 395.in vna Abulen.post prin.in vers. *quia prouisio Ordinarij*.Caputaq.decis.406.p. 2. Menoch. de arbitrarijs.casu 201.n.154.& 155.

Cæterum dicere, quòd Papa conferendo beneficia personis benemeritis,nõ prouideat etiã Ecclesijs,absurdũ vide
174 tur, + quia in necessariam consequentiam resultat prouisio,& vtilitas Ecclesiarum,cum Ecclesiæ indigeãt personis benemeritis.c.cum ex eo, 34.ibi,*quæ ad sui regimen viris litteratis præ maximè noscitur indigere*, de electione in 6. cũ alijs allegatis in ptin. huius glossæ.

175 Beneficio namque de persona,+ non autem personæ de beneficio prouidendum est,vt tradit Bonifacius de Curtilis,in tract.de nobilitate.p.3.nu.46.

Præsertim, cum Papa sit etiam Ordinarius,
176 + immò Ordinarius ordinariorum. c.cuncta per mundum.9.q.3. Hostiensis in c.dilecti filij.n.5. de foro competen. & dixi supra in proœmio.§.2.n.44.& sequen.

Item,quia proprium munus est Papæ,Eccle-
177 siarum vtilitatibus prouidere,+& pro illarum tranquillitate voluntarios labores appetere. c.frequens.in prin.de restitut.spoliat.in 6.& in proœmio lib.6.post prin.

Rursus,quia Ecclesia sæpe ponitur pro bene
178 ficio,+ & è contra,c.2.de concess.præben.cap.cum non ignores. de præben. Rebuf. in praxi, tit.quare sint instituta beneficia.n.9. Cæsar de Grass.decis.13.n.11.de præben.Rota decis.508. sub n.9.par.1.diuersorum.

Quomodo ergo dictum Cardinalis intelligi debet, ne eum arguamus de errore, vel inurbanitate, aut inciuilitate, maximè cum nemo ex supradictis eum allegantibus, illum increpet, sed potius sequatur.

Posset enim colligi responsio ex eodem Cardinali,d.n. 13. paulo anterius, quatenus dicit, quòd Ordinarij sunt magis certi,& deliberati in modicis,& certis beneficijs,quæ ad dispositionem suam spectant,quam Papa in beneficijs
179 totius orbis. + arg.c.fin.16.distinctione, & c. quosdam. de præsumptionibus, Et cũ pluribus
180 intentus + minor fit ad singula sensus.c.diuersis,& ibi gloss. verbo,*diuisus*,de Clericis coniugatis,non mirum est si Papa non ita bene intelligat quæ expediant ad commodum cuiuslibet Ecclesiæ,quam nunquam vidit,sicut Ordinarius, qui semper assistit, & saltim quolibet anno illas visitare tenetur.c.mãdamus de officio Archidiaconi.Clemen.fin. post principium de statu Monachorum.

Prædicta tamen responsio mihi non placet,ex eo quia licet si verum, quòd Papa non possit ita bene scire cunctas qualitates omnium Ecclesiarum totius Orbis, sicut Episcopus suæ diœcesis:Nihilominus sem
181 per informari de omnibus procurat, + & non minus Ecclesiarum commodis occurrere intẽdit,quam quilibet Ordinarius:& propterea,cũ ille dicatur idoneus ad beneficium,qui aptior
182 + pro Ecclesiæ gubernatione fuerit,& vt illius necessitatibus subuenire valeat, vt per Rochũ de Curte,de Iurepatronat.verbo, *honorificum*, q.19.n.49.Lambertin.lib.2.p.3.q.5.ar.3.n.2.& per totũ,& diximus supra ex n.137.& 160.Negari nõ potest,quòd Papa prouideat Ecclesijs, prouidendo personis benemeritis.

Vnde censeo doctrinam Cardinalis fore intelligendam,ast effe-
183 cum vt non possit opponi de subreptione + facta ab Ordinario . nam cum Ordinarius semper prouideat proprio motu , & non ad partis
184 petitionem, + vt ipse Cardinalis ibidem asseuerat.Puteus.decis.395.in prin.p.3.Menoch.d. casu 201.nu. 155. Ideo nõ potest dari de subreptione prouisionis ordinariæ,quasi factæ, ipsi sola Ecclesia, nõ vero alicuius persona petentis:secus verò est quando Papa prouidet , nam Papa semper prouidet ad instantiam persona-
185 rum + impetrantium,propterea q.ad effectum, vt subreptio debeat impetrãtibus personis nocere , dicitur potius facta prouisio personis, quam Ecclesijs.

Qui intellectus cõprobatur, tum ex materia subiecta,de qua loquitur Cardinalis ibidẽ, nã tractat: An præsumatur subreptio in Ordinario,sicut in Papa,prout etiã in eodẽ proposito loquuntur Felin.& Rotales decisiones supracitatæ:& verba sunt intelligenda secundũ materiam subiectã,etiam si improprientur.l.quæro. ff.locati.l.stipulatus.ff.de vsuris.Rota.decis.10. n.6.de testam.in antiq.& decis.70.n.9.p.1. diuers.& sunt intelligenda,eo respectu,quo proferuntur.Aimon.cons.9.n. 25.Rota. decis.316. nn.16.p.2.diuers.& ratione respectus cõsideratur effectus.Bal.in l.ad probationẽ.n.8.ff.locat.

Tum etiam,vt euitetur absurdũ, quod alias sequeretur ex supradictis:& ratione absurdi vi
186 tandi,verba sunt impropriãda.Felin.in c.auditis.in ptin.de præscript.Euerardus in loco ab absurdo.n.4.Crescen.decis.6.nu.4.de senten.& re iudicata.

Quinimò expressè disponitur in exordio extrauagãtis,ex debito pastoralis officij,4.de electione,inter communes, quòd ideo fit reseruatio illius cõstitutionis,vt vtilius Ecclesijs prouideatur,nulla de personis mentione facta.

Tandem, vt huic glossæ finem imponã, intelligi oportet,quòd reseruationes,non solum introducuntur, ex causis supra relatis, scilicet ad prouidendum Clericis pauperibus,& personis benemeritis in Curia residentibus, & vtilius Ecclesijs consulendum;sed etiam ex alijs, Reseruationes quibus ex causis fuerunt factæ.

187 Nempe propter magnos abusus ✝ nonnullorũ
Ordinariorum, qui, aut suis cõsanguineis, ami
cis, aut familiaribus dumtaxat prouidebant:
vltra quod, si alijs eos prouidere contingebat,
ant fauoribus, aut imptessionibus laicorum il-
licitis, aut simonijs, plerumque id faciebant. &
in electionibus corrupta, vt plurimum suffra-
gia, aut per potentiam laicorum, quasi coacta
præstabantur, aut inter eligentes, & ipsis adhæ
rentes infinitæ oriębantur contentiones, & ri-
xæ, vt tradit Simonet. de reseruationibns. c. 3.
n. 10. & vide quæ dicam (Deo dante) in gl. 56.

Vnde dicit Bald. in suo tractatu de exem-
ptionibus, inter tractatus diuersorum Doctorũ
188 inserto. n. 24. quòd Ordinarij ✝ faciunt maio-
res abusus prætextu suæ Iurisdictionis quam,
habent, quàm exempti prætextu suæ exem-
ptionis.

Item fuerunt introductæ reseruationes, quo
niam solicitudo onerosa officij pastoralis, mul
189 tis indigeat in officio ✝ ministris. cap. inter so-
licitudines. de purgatione Canonica, quoniam
messis multa est; sed opetarij pauci. c. in nouo.
190 in fi. 21. distinct. ✝ Et propterea multi vocen-
tur in partẽ solicitudinis istius. c. ad honorẽ. de
anctoritate, & vsu pallij, quos Papa remunera-
191 re tenetur, ✝ cum secundum Apostolũ, qui Al-
tari seruiat, de Altari viuete debet. cap. cum,
secnndum. de præbend. Immo Põtifices, illos ad
huc remunerare tenentur, qui antecessoribus
192 eorum seruitia ✝ laudabiliter præstiterũt: Nã
Ecclesiasticis desudantes vtilitatibus, Ecclesia-
193 sticis remunerationibus dignum ✝ est gaude-
re. c. Ecclesiasticis. 12. q. 2. Insuper cum prouidẽ
dum sit nobilibus, & magnis personis, vel eorũ
194 filijs, & consanguineis, quorum industria, ✝ &
opera, Ecclesia sæpe adiuta est, & in dies adiu-
uatur, ac deceat quòd Sedes Apostolica se li-
195 beralem in conferendis ✝ beneficijs ostendat.
c. Sedes Apostolica. de rescrip. vt pro tẽpore ad
seruiendum, & auxilium ei pręstandũ cuncti fa
cilins inducãtur: instũ fuit, & æquum, inuenire
modũ, per quem Papa posset de ingratitudine
non redargui, maximè cum in eo donandi im
196 mensitas, ✝ iusta mensura sit. §. finimus in au-
thentico. de non alienandis. collatione 2.

Has rationes (vltra snpradictam de paupe-
ribus Clericis ad Curiam confluentibus) assi-
gnat glossa Zenzelin. in extrauaganti execra-
bilis. Ioan. 22. §. quæ omnia, verbo, *reseruamus*,
& refert Simonet. de reseruatione. d. c. 3. n. 1. cũ
quinq. sequentibus, vbi n. 11. & 12. cõcludit, re-
seruationes semper pręsumi ex iusta causa fa-
197 ctas; ✝ quia quãuis sufficeret pro ratione volũ-
tas in hac materia reseruationis: Nihilominus
nõ est credendũ, quod sine causa velit Papa,
aliorũ iurisdictiones turbare, & auferre. c. non
nos. 40. distin. c. quãuis de rescrip. lib. 6. tradit
etiam Mandos. de signatura gratię. tit. de reser
uis, ante finem. vers. *reserua huiusmodi*, & Rota
decis. 457. n. 11. p. 1. diuersorum.

Et priusquam ab hac glossa, de perso-
nis benemeritis loquen-
te, discedam, addo, quòd hæc dictio, *persona*.
198 multipliciter ✝ sumitur, nam aliquando sumi-
tur pro vniuersitate, vt plenè per Iason. in l. si
quis maior. nu 8. & sequen. C. de transaction. &
in l. de quæstione. nu. 5. ad fin. vers. *septimo ex-
tende*. C. de pactis. Auiles in c. 1. prætorum. in
gl. *de ninguna persona*. nu. 3. cũ seqq. Gomezius
in regul. de idiomate. q. 2. n. 2. Tiberins Decia.
responso. 10. nu. 45. lib. 1. Roman. cons. 195. n. 3.
& cons. 400. nu. 3. & per totum, vbi latè additio
Mandos. & dicã in gl. 37. Aliquãdo pro Capite,
vel Prælato, vt Bald. in l. 2. in fin. C. de impuber.
& alijs. Aliquando pro Ecclesia. c. dudum. post
principium. ibi, *in personam Ecclesia*, de conuer-
sione coniugatorum. Et interdum significat no
men, interdum faciem confictam. vt histrio-
nes, interdum pro qualitate, qua homo differt
ab homine, animo, & corpore, & denique ali-
quando pro ipso homine, vt plures Historiogra
phos allegans tradit Alphonsus Hojeda de in-
compatibilitate beneficiorum. 1. p. c. 9. num. 1.
plura dicit Mandos. super facult. A. C. §. nos
qui, gl. verbo, *personis*.

Et quando hæc dictio, *persona*, accipitur,
pro homine, denotat non solum masculum,
199 ✝ sed etiam fœminam. cap. mulieres, vel aliæ
personæ. de senten. excommunic. cap. cum per
sonæ, de priuilegiis. lib. 6. Decius post Bald. &
alios in l. 2. nn. 129. ff. de regul. Iuris. Auilesius
vbi supra. d. nu. 3. Gomez. in regul. de idioma
te. q. 2. nn. 2.

In proposito nostro, *persona*, capitur pro ho
mine masculo. & Clerico. Rebuf. in concorda-
ta. Rubrica de collationibus. §. statuimus. 2.
gloss. verbo, *personis*, Mandos. de signatura gra
tiæ. §. prouisiones. colum. 12. versic. *indubitati
Iuris est*.

Non autem pro fœmina, sen muliere, quæ
100 prorsus beneficiorum incapax est. ✝ cap. sa-
cratas. 23. dist. cap. diaconissam. 27. q. 1. in cap.
noua, de pœniten. & remissionibus, plenè per
Lambertinum de Iurepatronatus. lib. 2. p. 1. q.
7. art. 6. nu. 1. & per totum. Gomezius in d. q. 2.
regulæ, de idiomate. nn. 3. & 4. Alphonsus Hoje
da de incompatibilit. beneficiorum. p. 1. c. 24.
nu. 73. Rebuf. de pacificis possessoribus. n. 260.
vide infra in gloss. 22.

Tandem circa illam dictionem, *prouide
re*, in themate glossæ nostræ cõ
tentam, vide quę plenè dicam in gl. 17. verbo,
prouisionem.

Summaria glossæ Quintæ.

1 *Benefitia Ecclesiastica reseruãtur per regulam.*
1 *Beneficium Ecclesiasticum, quid sit, plures diffini-
tiones assignantur. & n. 3. 4. & 5.*
6 *Beneficium Ecclesiasticum habet sex requisita sub
stantialia, & n. 16.*

7 *Bene-*

7 *Beneficium Eccleſiaſticum debet auctoritate Epiſcopi fundari.*

8 *Beneficium debet habere aliquid ſpiritualitatis annexum.*

8 *Beneficium datur propter officium.*

9 *Beneficium Eccleſiaſticum eſt conferendum Clerico, non laico.*

10 *Beneficium Eccleſiaſticum conferri non poteſt, niſi à perſona Eccleſiaſtica.*

11 *Beneficium debet eſſe perpetuum.*

12 *Matrimonium carnale eſt perpetuum.*

13 *Matrimonium contrahitur inter Beneficiatum, & Eccleſiam.*

14 *Collator non poteſt ſibi conferre beneficium.*

15 *Beneficium eſt conferendum purè, & ſine extrinſeca conditione.*

17 *Beneficium, quo nomine nuncupetur, curandum non eſt, ſi aliàs habet eſſentialia requiſita.*

18 *Natura rei potius attendi debet, quàm ſimplex nominatio.*

19 *Reſeruatio quid ſit.*

20 *Capellaniæ fundatæ ſine Epiſcopi auctoritate, non dicuntur beneficia Eccleſiaſtica, etiam ſi Epiſcopus ſit fundator, non vti Epiſcopus, ſed vti priuatus, & nu. 21.*

22 *Capellania huiuſmodi, non incidunt in reſeruationem regulæ noſtræ, & n. 23.*

24 *Verba legis, vbi non conueniunt, nec eius diſpoſitio locum habet.*

25 *Simonia nõ committitur ex pactis initis circa Capellanias, ſine Epiſ. auctoritate fundatas.*

26 *Capellaniæ huiuſmodi poſſunt à laico, vel fœmina obtineri, quando fundator aliud non diſpoſuit.*

27 *Capellania iſtæ, non requirunt ætatem 14. annorum ſicut Eccleſiaſticum beneficium.*

28 *Capellanias ſine Epiſcopi auctoritate fundatas, poteſt laicus patronus conferre, & prouidere, & nu. 29. ponitur declaratio Sacræ Congregationis Concilij Triden.*

30 *Capellania huiuſmodi non obligat ad recitandum horas Canonicas.*

31 *Capellania ad titulũ ordinari nemo poteſt, quando non eſt Eccleſiaſticum beneficium.*

32 *Capellaniæ S. Iacobi Hiſpanorum de Vrbe, beneficia Eccleſiaſtica non ſunt.*

33 *Succeſſio non datur in beneficijs Eccleſiaſticis, & quomodo intelligatur.*

34 *Capellania huiuſmodi, regulantur in Hiſpania, ſecundum naturã maioratuum, & in illis datur ſucceſſio.*

35 *Capellanijs huiuſmodi, Epiſcopus non habet ius inſtituendi, nec deſtituendi, nec viſitandi, nec aliud ius diœceſanum.*

36 *Sepulchrum auctoritate Epiſcopi fundatum, nec vendi, nec pignorari poteſt, ſecus, ſi ſine illa. & numero 37.*

38 *Religioſus locus., licet de Iure ciuili efficiatur ex illatione cadaueris, ſecus vero de Iure Canonico, & nu. 39.*

40 *Fundator beneficij cum conſenſu Ordinarij, nihil poteſt alterare, nec mutare poſt factam fundationẽ, ſecus autẽ ſi d. auctoritas deficiat. & n. 41.*

42 *Capellaniam fundans, an poſſit adijcere conditionem, nec Ordinarius ſe intromittat, aliàs reuocetur fundatio. & reſoluitur quod non, quãdo eſt beneficium Eccleſiaſt. & n. 43. aliàs ſecus n. 44.*

45 *Moderator, & arbiter, quilibet eſt in rebus proprijs.*

45 *Rationem reddere an teneantur Epiſcopo adminiſtratores piorum locorum. ibidem.*

46 *Menchacha doctrina, diſtinctione declaratur, & ſuſtinetur.*

47 *Fundator poteſt in fundatione beneficij, de Epiſ. conſenſu apponere legem, quòd in prouiſione, nec priuatione, Epiſ. ſe intromittere non valeat.*

48 *Epiſcopus in Iure quærendo, non nocet dignitati Epiſcopali, ex ſuo conſenſu.*

49 *Fundator poteſt appellare à denegatione conſenſus Epiſcopi, in legibus per fundatorem, in beneficij fundatione apponendis.*

50 *Capellania in dubio præſumitur auctoritate Epiſcopi fundata, niſi quaſi poſſeſſio ſit in contrarium. & nu. 51.*

52 *Iuſpatronatus, an ſit fundatum ex bonis laicalibus, vel potius Eccleſiaſticis, colligitur ex quaſi poſſeſſione.*

53 *Antecedens vult, qui & conſequens.*

54 *Poſſeſſionis traditio, facta ab habente poteſtatem conferendi, habet vim collationis.*

55 *Conſenſus patroni ſubſequutus, habet vim præſentationis.*

56 *Conſenſus vbi requiritur, ſufficit regulariter, ſi poſtea ſequatur.*

57 *Qualitas extrinſeca non præſumitur.*

58 *Capellania, an poſſit fieri collatiua, ad inſtantiam vnius patroni alio contradicente, & quid in hoc Rota iudicauit.*

59 *Fundatoris voluntati conſonat, quod Capellania ſit collatiua, quandiu de contrario expreſſe non conſtat, maxime ſi bona diſsipantur, & nu. 60.*

61 *Capellania, Capellæ, altaria, oratoria, anniuerſaria, & ſimilia pari paſſu ambulant.*

62 *Capella dicitur, qualibet Eccleſia, etiam parochialis de per ſe conſiſtens, dummodo collegiata non ſit.*

63 *Capellania ſolet dici illa, quæ non eſt per ſe, ſed intra aliam Eccleſiam fundata.*

64 *Adminiſtratio perpetua locorum piorum, non dicitur beneficium, nec cadit ſub regula noſtra; quamuis ſit Eccleſiaſtica. & nu. 66.*

65 *Adminiſtratio non venit ſub regula de exprimendo valore.*

67 *Adminiſtratio Eccleſiaſtica, & penſio, à pari procedunt.*

68 *Capellania, altare, oratorium, vel adminiſtratio, ſi ſunt erecta præuia auctoritate ordinaria, dicuntur beneficia Eccleſiaſtica, & in illis intrat reſeruatio regulæ noſtræ, niſi ſint de Iurepatronatus laicali, vel mixto. & n. 69.*

70 *Capellam, vel altare intra Eccleſiam ædificans, an ad dotationem teneatur.*

70 *Capella vnde dicatur.*

71 *Capellanus infirmus, an teneatur per alios facere celebrari missas, quas ipse ratione infirmitatis non valet.*

72 *Capellanus, an debeat esse sacerdos, quando fundator disposuit quòd Capellanus prouidendus debeat certas missas celebrare, & nu. 73. citantur partem affirmatiuam tenentes.*

74 *Capellania non dicitur sacerdotalis, quamuis Capellanus teneatur celebrare certas missas.*

75 *Capellaniae fundator, mandans quòd Capellanus celebret certas missas, nō excludit, quòd per substitutum celebrare non possit, & n. 76. & 77*

78 *Verba fundationis, continentia quòd Capellanus celebret missas, potius denotant obligationem, & onus, quam factum ipsum, ab ipsomet Capellano gerendum.*

79 *Onus celebrationis per ipsummet Capellanum, quando impositum non est expressè, per substitutum exerceri potest.*

80 *Residentiam non requirunt simplicia beneficia, ex uniuersali totius orbis consuetudine.*

81 *Testator semper censetur se velle conformare cum iuris communis dispositione.*

82 *Capellania, nec simplex beneficium de Iure communi, non præsumitur sacerdotale.*

83 *Sacra Cong. Conc. Trid. declarauit non esse necessarium præsentare Presbyterum ad talem Capellaniam, & n. 84. tenor declarationis, & nu. 85. adducitur quædam resolutio Rotalis.*

86 *Presbyteri nomen, lato modo conuenit alijs Clericis non Sacerdotibus.*

87 *Obseruantia est optima interpres voluntatis fundatoris.*

88 *Capellania non dicitur Sacerdotalis, quamuis fundator dixerit, quòd Capellanus debeat celebrare diuina officia diu noctuque.*

89 *Capellania, non requirit residentiam personalem, sed potest deseruiri per substitutum.*

90 *Capellania non requirit ordinem sacrum regulariter, & nu. 91. agitur de declar. Sac. Cong.*

92 *Aetas 14. annorum sufficit, ad obtinen. Canonicatum in Collegiata.*

93 *Aetas 14. annorum sufficit ad obtinen. dimidiam portionem in Cathedrali.*

94 *Aetas 14. annorum immò septem sufficiebat, ante Concilium, ad Canonicatum, & dimidias portiones in Cathedrali.*

95 *Concil. Triden. disposuit, quòd nullus ante 14. annos obtineret beneficium, &c.*

96 *Concil. Triden. nihil innouauit, quo ad Canonicatus in Collegiata, nec dimidias portiones in Cathedrali.*

97 *Portionum appellatione, non veniunt dimidiæ portiones, maximè in materia correctoria.*

98 *Episcopus potest dispensare cum illegitimo, vt possit obtinere Canonicatum in Collegiata.*

99 *Episcopus potest cum illegitimo dispensare, vt possit obtinere dimidiam portionē in Cathedrali.*

100 *Cappellania, in nonnullis casibus requirit residentiam personalem, & Sacerdotium, veluti ex fundatione expressa, & nu. 101.*

102 *Fundator potest in fundatione facere Capellaniam Sacerdotalem.*

103 *Fundator beneficij potest apponere in fundatione quascunque iustas conditiones voluerit.*

Fundator potest potest inducere vacationem, ipso Iure, vbi de Iure communi non sit.

Consuetudo, an valeat, quod possit per substitutum deseruiri, quando testator elegit industriam personæ.

104 *Capellania, quando est Sacerdotalis ex fundatione, adhuc sufficit esse in ea ætate, vt saltim intra annum possit promoueri, nisi in fundatione requiratur quòd sit de illo tēpore actualiter Presbyter, & nu. 105. & ibi dicitur de Dominis Rotæ Auditoribus.*

106 *Capellania requirens Sacerdotalem ordinem actualiter, potest obtineri à Sede Apostolica per habentem ætatem, vt infra annum promoueatur, ratione clausulæ.* non obstantibus, &c.

107 *Capellania non Sacerdotalis, potest ex consuetudine esse Sacerdotalis, & è conuerso.*

108 *Capellaniæ consistentes in Cathedralibus, quarum redditus principaliter in distributionibus consistunt, personalem residentiam requirunt.*

109 *Filius legitimus ex patre spurio, an dicatur de genere, vel familia, ad obtinen. Capellaniam debitam illis, qui sunt de genere, vel familia, & n. 120. & 121. vbi adducuntur Rotæ decis.*

110 *Spurius non dicitur de familia, nec eius filius legitimus, & n. 111. & 112. & 114 & 125.*

113 *Radice ex infecta, fructus non producuntur.*

115 *Filius legitimus ex patre spurio, est idoneus ad quæcunque beneficia, & honores. Ac potest hæres institui ab auo, & alijs quibuscūq. & n. 116.*

117 *Filius masculus ex fœmina, quando admittatur ad Maioratum, licet fœmina sint exclusa.*

118 *Filius legitimus ex patre spurio, succedit in iurepatronatus.*

119 *Filius legitimus ex matre spuria, legitimata à Principe, an succedat in Cappellania debita vni de familia, vel sanguine.*

122 *Filium quemlibet non esse legitimum, non est de iure naturali, de quo omnes sunt æquales.*

123 *Voluntas testatoris attendi debet super eo, an spurius, vel legitimus natus ex eo, admittatur ad anniuersarium, vel dotem, aut sumptus studiorum, & nu. 124*

126 *Naturalis affectio bene cadit in consanguineis spurijs, necnon impedimentum matrimonij.*

127 *Naturalis ex affectione, potius præsumitur vocatio à fundatore, quam ob aliam causam.*

Omnia Beneficia Ecclesiastica.

Glossa Quinta.

EGVLA nostra reseruat omnia beneficia Ecclesiastica, † 1 vacantia in octo mensibus in ea contentis, Quid autem sit beneficium † 2 Ecclesiasticum? (quia pro

pro istius materiæ intelligentia sciri oportet.) Selua in tractatu de beneficio, in principio, refert plures diffinitiones, quarum vulgaris est assignata per textum in c.1.in quibus causis feudum amittatur, in vsibus feudorum,
3 nempè, quòd beneficium nihil aliud est, ✝ quã beneuola actio, gaudium tribuens capienti, & tandem illa, quæ ipsi magis placet, & cum qua remanet, est ista, beneficium Ecclesiasticum est beneuola actio proueniens ex prouentibus Ecclesiasticis, & Deo dedicatis, per habentem potestatem,& auctoritatẽ,& gaudium tribuens capienti. Nec non Rebuf.in praxi, circa principium, titulo quid sit,& quot modis dicatur beneficium, numer.2. dicit quòd benefi-
4 cium est gratia concessa ✝ præter ius, & tandem se remittit ad Ioan.Seluam, vbi supra.

Nouissime Gregorius Tholosanus, in suo breui tractatu de beneficijs. cap. 6. numer.5.& in lib. 17. Syntag.cap. 2. alio modo diffinit, scilicet, quòd beneficiũ
5 sit, ✝ portio Iurium Ecclesiasticorum distincta,& spirituali muneri coniuncta, certis ædibus sacris in hoc assignata, vt perpetuo per Prælatum, ad vitam vtendo Clerico legitimè assignetur.

Beneficium Ecclesiasticum cõtinere sex requisita substantialia.

6 Ad hoc vt sit aliquod beneficium Ecclesiasticum, debent insimul sex ✝requisita concurrere, quæ tradit Abbas.cons.47. *illud de Iure*, num.1.p.2. Decius in rubrica de rescriptis.nu.3.vers.*& ibi concludit*. Gigans de pensionibus.q.86.nu.7.& 8.& q.99.num.24. & alij infra citandi.

7 Quorum primum est, quòd sit fundatum Episcopi auctoritate ✝ interueniente, gloss.verbo, *si beneficiorum*. in fine in Clem.2.de decimis, & ibi communiter omnes, Abbas in cap.significatum.nu.5.in fin. de præbend. Felinus in c. ex Parte.il 2.nu.2.de rescriptis, Decius cons.210.*viso puncto*.nu.4. Guido Papa.decis.187.nu.1.Ripa in c.decernimus. n. 69.vers. *in isto puncto*. de iudicijs, Bertrandus cons.179.nu.1.lib.6. Rebuf.in praxi.titulo quare instituta sint beneficia.nu.10.Gomezius in regula de annali. q. 20. Spinus de testamentis. gl.4.principali.nu. 36. Lambertin.de Iure patron.lib.1.q.9.art.4.num.1.& per totum. Rot. decis.509.nu.1. p.1.diuersor. Cæsar de Grassis decis.13.nu.9.de præbend. Ratio est, quia nullus priuatus sine Episcopi auctoritate, potest locum sacrum, vel rem spiritualem cõstituere. c.ad hæc de religiosis domibus. Guido Papa.d.
* decis.187.nu.1. * Latè consuluit Felin.cons.41. & 45.nu.3.cum seqq.vbi num.5. post alios concludit quod talis auctoritas debeat procedere solemniter collationem beneficij, alias nihil operabitur. *

Secundum requisitum est, quòd habeat quid
8 spiritualitatis ✝ annexum, nam propter diuinum officium datur beneficium.c.fin.de rescriptis.in 6. Abbas.d.cons.47.nu.1. vers. *Tertium consideratur*. Ancharan.in regula, beneficium. nu.4.de reg.Iur.in 6.Barbatia.in c.in nostra.n. 74.de rescript.Rebuf.in tract. de pacif. possess. n.287.vers.*tertio cognoscitur*.Lambertin.de Iur. patro.lib.1.q.9.art.3.sub.num.3.vers.*tertio requiritur*.

Tertiũ requisitum est, quòd sit conferendum
9 Clerico, ✝ non laico.c.cum adeo, de rescrip. c. ex litteris, de transact.c.2. de institutionibus, Anchar.Abbas.& reliqui, vbi supra, Selua de beneficio, in princi.nu.2.& dixi plenè supra in gl.2.ex num.60.vsq.ad finem.

Quartũ requisitũ est, quòd conferri nõ pos-
10 sit, nisi ab Ecclesiastica ✝persona, Episcopo, vel Prælato, non vero à laico.c.si quis deinceps. c. si quis nullus.16.q.7.& ibi glos.in summa, Anchar.in d.reg.beneficium, sub nu.3. Abbas.nu. 1.in d.cons.47.nu.1.Lambertin.d.art.3.nu. 10. post principium, Rebuf.de pacif.possess.d.num. 287.in principio.

* Patronus autẽ laicus bene posset, ex dispositione testatoris, ponere sua sola auctoritate clericum qui deseruiat beneficio.Bald.in cons.38. sub nu.1.lib.4.

11 Quintũ requisitũ est, quod sit perpetuũ, ✝hoc est, quòd nõ conferatur ad certũ tẽpus, sed perpetuo,& ad vitã eius cui confertur, hoc enim propriũ beneficiorũ est.c.sanctorũ.70.distin. c. penult.de Clerico ægrotante.c. si gratiose. de rescrip. lib.7. Milis in repertorio.*verb. beneficium*.nu.24.Gigans.d.q.86.vers.*quintum requisitum*.Rebuf.cum alijs, vbi sup. vers. *quinto dignoscitur*, Achil.decis.1.n.44.de officio Vicarij. Fastolus dubio 56.nu.1.

12 Nã, sicut matrimonium carnale ✝ est perpetuum(est enim, viri& fœminæ coniunctio, indiuiduam vitę consuetudinẽ cõtinẽs.§.1.Institu. de patria potestate) sic, & hoc matrimonium,
13 quod cõtrahitur✝inter beneficiatũ,& Ecclesiã. c.inter.de translatione Episcopi.Rebuf.in praxi.titulo requisita ad bonã collationem.nu.13.

Sextũ requisitũ est, quòd cõferẽs, nõ possit si-
14 bi illud cõferre, ✝nec retinere.c.fin.de institut. c.relatum de præben.& ibi notatur.

Nec non, quòd pure,& sine aliqua extrinse-
15 ca ✝ conditione debeat illud alteri conferre.c. si quis dator,& sequenti, cap. si quis obiecerit. 1.q.3.cap.ex parte 1.de officio delegati.c.2.de electione.lib.6. Ancharan. in dicta regula beneficium.num.3. Abbas d.cons.47.nu.1.versic. *quartum consideratur*.Gigans d.q. 86. num. 9. Rebuf. vbi supra.Selua de beneficio in principio. num.5.

16 Prædicta namque requisita sunt substãtialia, ✝in beneficio Ecclesiastico, vt post Calderin.& alios tradit Felin. in c. in nostra.nu.9.in principio, de rescriptis. Lambertin.de Iurepatronatus.d. quæst..9.art.3.nu. 10.Rebuffus vbi supra.dict.nu.287.Rota decis. 508.n.3.& 4.p. 1.diuers. & latissime fuit dictũ, in vna Vlisbonen. administrationis Capellæ

26. Ianuarij 1591. coram doctissimo. R. P. D. meo Pegna, & in alia Hispalen. heremitorij 4. Decembris 1596. coram sapientissimo R. P. D. meo Pamphilio.

Neque est curandum, quo nomine beneficiū
17 nuncupetur, † vtrum beneficium, præstimoniū, Capellania, officium, portio, siue pēsio, vel alio nomine vocetur; quia nunquā dicitur beneficiū Ecclesiasticū, si prædictæ qualitates nō concurrant, ex quo non est vis in nomine, sed potius
18 attendi debet natura rei, † quam simplex nominatio, vt argumento l. si vno, ff. locati, & c. cū quæ. de simon. tradit Abb. cons. 47. nu. 2. Selua de beneficio in prin. n. 6. Felin. in d. c. in nostra. n. 9. vers. *at quartū*. de rescrip. & fuit dictū in dictis decisionibus Vlisbonen. & Hispalen.

19 Reseruationis autem diffinitio † est, alicuius beneficij Ecclesiastici vacaturi, per habentem potestatem ad se facta auocatio, vt docet Aeneas de Falconibus in tract. de reseruation. q. 1. principali, nu. 1. per totam, vbi singula diffinitionis verba bene declarat, & latius in regula. 31. verbo *reseruauit*. dicemus.

Capellania de materia [illegible] hic agitur vsq. ad finē.

Ex quibus infertur, quòd Capellaniæ,
20 quæ sæpe fundari † solent, maximè in Hispania, absq. aliqua Episcopi, vel alterius superioris auctoritate, vt in illis succedant clerici de parentela, vel alij, quos apposuerint Patroni laici desuper nominati, vel aliter vocati sint, quòd quamuis talis Capellania, debeat esse perpetua, vsq. ad obitū Capellani, & habeat cætera requisita, præter auctoritatē, & institutionē, seu prouisionē Ordinarij, nihilominus, nō erit beneficiū Ecclesiasticum, ex quo primū, & quartū requisitum deficiunt, vt benè tradit Guidopapa. q. 187. nu. 1. cum seqq. post glossam à cōtrario sensu inductā. in d. Clem. 2. ver. *beneficiorum*. de decimis, Decius cons. 135. n. 1. & 210. n. 4. Felin. nu. 2. Decius eodem num. 2. in fin. c. ex parte il 2. de rescrip. Spinus de testamentis gloss. 4. principali. nu. 42. Antenanus in suo dictionario, verbo *beneficio*, & de exeq. mandat. 2. parte. c. 14. nu. 3. vers. *item alij*. Salazar de vsu, & consuetudine. c. 12. num. 46. Emanuel Rodriguez in sua summa. c. 42. parte 2. Salcedus in additione ad praxim Bernardi, c. 18. nu. 9. Nauarrus cons. 5. de præbendis, incipit *quidam*. & cons. 7. eodē titulo incipit *de Capellania*. Aluarus Velascus cōsultation. Lusitan. 6. num. 12. Gregorius Tholosan. in institutionibus rei beneficiariæ. cap. 12. nu. 1. Parisius cons. 34. *circa resolutionem*. numer. 9. cum sequentibus lib. 4.

21 Quod etiam procedit, quāuis fundator † esset Episcopus, & in forma communi, tamquam laicus, de bonis proprijs talem Capellaniam fundaret, non vero Episcopali auctoritate. Nauarrus cons. 7. nu. 1. & 2. incipit, *de Capellania*, de præbendis.

Et consequenter, cum huiusmodi Capellaniæ non sint beneficia Ecclesiastica, de quibus loquitur regula nostra, licet aliàs essent fundatæ de bonis intuitu Ecclesiæ acquisitis, tamen
22 nullatenus comprehenduntur, † sub illius reseruatione, quia nec ab Episcopo, neque à Papa possunt conferri. Curtius Iunior consil. 20. *præsuponitur*. nu. 1. & 2. part. 1. Rebuf. de pacif. possess. d. nu. 287. ad finem, vers. *Et ideo Capellania fundata per laicos*.

Et quia, in huiusmodi Capellanijs, non con
23 ueniunt † verba diffinitionis reseruationis, quę vt nuper dixi, solum adaptatur ad beneficium Ecclesiasticum.

24 Vbi enim verba legis non conueniunt, † neque eius dispositio locum habet. l. 4. §. toties. ff. de damn. infecto. c. indemnitatibus. §. penult. de election. lib. 6. Caputaq. decis. 28. n. 3. part. 3.
* plene Tiraquel. in l. si vnquam, verb. libertis, n. 2. C. de reuoc. donatio. *

Sicut etiam, pactū factum ratione talis Ca-
25 pellaniæ, † sine Papæ auctoritate, non erit simoniacum, ex quo non est quid spirituale, cum beneficium Ecclesiasticum non sit, nec quid spirituale auctoritate Episcopi erectum. Rota decis. 365. num. 2. par. 2. diuersor. Caputaquen. decis. 356. par. 2. & ita sæpe consului, & præsertim in vna Calaguritan. Capellaniæ de Grabalos, in qua fuerunt pronunciatæ tres sententię conformes, ad fauorem cuiusdam Michaelis Ximenez, pro quo ego scripsi, qui accusabatur de simonia, ratione cuiusdam pacti, & concordiæ, propria, & non superioris auctoritate præcedente, in simili Capellania initæ, ac effectuatæ: & fuit absolutus ab omni crimine, & labe si-
21 moniæ, per dictas tres sententias conformes, secundum meum consilium prolatas, & vide infra in §. 1. de præben. n. 28. & 29.

Item talis Capellania posset obtineri a lai-
26 co, vel fœmina, † nisi voluntas fundatoris cōtrarium declararet. Aluarus Velascus, d. cōsultatione 60. n. 13. Rota decis. 264. nu. 1. & decis. sequent. par. 2. diuers. & decis. 182. nu. 2. p. 1. diuersor. & faciunt, quę dicam in §. 1. huius gloss. de præben. à nu. 25.

Sic etiā, non requiritur ætas 14. annorū re-
27 quisita ad obtinen. † beneficium Ecclesiasticū, vt declarauit Sacra Congregatio Concilij, & refert Rota. decis. 482. in fi. par. 1. diuers.

Pariter quoq. potest laicus patronus illam
28 conferre, † si testatoris voluntas ita voluerit. Guidopapa. d. q. 187. n. 2. vel quilibet alius hæres ipsius fundatoris, sine aliquo Episcopi consensu. Gregor. Tholosan. d. c. 11. nu. 10. ad finē. vers. *si vero tales Capellania*.

29 Extat etiā super hoc Cōcil. Tridē. declaratio.

Quo fit, vt ratione talis Capellaniæ, non te-
30 neatur quis ad recitationem † Canonici officij, Instructoriū conscientiæ. 2. par. c. 93. Spinus de testamen. d. gloss. 4. principali. n. 42. vers. *quo fit*, post Nauarr. quem allegat.

Prout, neque ad titulum illius, tamquam ad titulum

titulum beneficij, potest quis ad sacros ordi-
31. nes promoueri, + Salcedus in praxi Bernardi
Diaz, cap. 18. nu. 9. Spinus vbi supra, vers. *neque ad titulum*.
32. Hinc etiam Capellaniæ S. Iacobi + Hispanorum de Vrbe, vbi recipiuntur per administratores illius Ecclesiæ Capellani absque aliquo titulo, non possunt dici beneficia Ecclesiastica, nec cadunt sub reseruatione.

Sequitur etiam, quòd licet in beneficijs,
33 non admittatur successio, + cap. 1. de præbendis. Concil. Triden. sess. 25. de reformatione, cap. 7. Ita vt, neque filius legitimus admitti possit ad beneficium per patrem possessum, cap. ad extirpandas, de filijs presbyterorum, Abbas in d. cap. 1. nu. 5. Rebuffus in praxi, tit. de dispensatione super defectu natalium, nu. 19. Achill. decis. 1. nu. 1. & per totam, de filijs presbyterorum. Puteus decis. 225. in vna Calciaten. Canonicatus, lib. 3. dicentes procedere in beneficijs immediatè possessis, secus si per 30. annos mediate alius possederit, vel quando beneficij natura est mutata, veluti si tale beneficium, tunc erat portio, & nunc sit Canonicatus, vt Achilles, & Puteus vbi supra declarant, & vide infra §. 5. huius glossæ n. 22.

In Capellanijs tamen, de quibus agitur in-
34 distinctè hoc locum non habet, + cum beneficia Ecclesiastica non sint, Vnde in Cappellaniarum quarumcumque successione, quando vocantur Clerici consanguinei, seu de familia, in causis Hispaniæ, dubiæ orta diffiniri debent per leges, & iura, de maioricatibus loquentia. Antonius Gomezius in l. 4. Tauri, num. 65. in fine, Padilla in rubrica, C. de fideicommissis, nu. 8. Molina de primogenijs, lib. 1. cap. 7. num. 10. Ioannes Gutierrez qq. practic. cap. 8. nu. 9. lib. 2. Velazquez de Auendaño in l. 40. Tauri, gl. 2. nu. 66. Micres de Maioratu, in princ. nu. 7. Spinus in speculo testamentorum, gl. de maioricatu, num. 57. Rota decis. 100. sub num. 6. vers. *secundo non obstat*, par. 2. diuersor.
* *Gregorius de Cauedo decis. 51. nu. 4. par. 2. * vide in §. 4. huius gloss. nu. 6. cum seqq.

Prout neque Episcopus habet in talibus Capellanijs ius instituendi, seu destituendi,
35 nec visitandi, + nec aliud ius diœcesanum, vt plenè consuluit Parisius cons. 34. num. 9. & 11. cum seqq. & num. 27. 28. 31. 33. 40. & 41. lib. 4. vbi plura cumulat.

Facit in simili, quod quamuis sepulchrum auctoritate Episcopi fundatum, vendi, seu pi-
36 gnorari non possit, + neque etiam ius sepeliendi, tex. in cap. postquam, 13. q. 2. l. 1. tit. 13. Partita 1. vbi notat Gregorius Lopez in verbo, *vendere*: tamen, si sepulchrum, seu monumentum est factum, non interueniente Epi-
37 scopi auctoritate + potest vendi, & alienari, quamuis in illo sit aliquis sepultus, vt tradit Felinus in cap. quanto, nu. 4. de Iudicijs, Gregorius Lopez, vbi supra, & Molina statim citandus. Paris. d. cons. 34. nu. 14. & 15. lib. 4.

Neque obstat dicere, quòd eo ipso, quòd inferatur mortuus in sepulchrum, efficiatur
38 locus + religiosus, l. 2. cum similibus, C. de religios. & quòd locus religiosus non potest vendi, nec alienari, l. si in emptione, 34. §. omnium, ff. de contrahen. emptio. l. 1. §. eam, & ibi gloss. verbo, *non potest*, ff. quæ res pign. oblig. non possunt.

Quia hoc procedit de iure ciuili, hodie au-
39 tem de iure Canonico, + quod est obseruandum, secus est, cum nullus locus, nisi præuia Episcopi licentia religiosus efficiatur, cap. ad hæc, de religios. domibus. Decius in d. cap. quanto, nu. 5. de Iudicijs, tradit latè Molin. de Hispanorum primogen. lib. 1. cap. 24. nu. 38. 39. & 40. Parisius in d. cons. 34. nu. 15. lib. 4.

Huc pertinet, quod fundator beneficij cum consensu Ordinarij, licet non possit postea
40 aliquid mutare, nec alterare, + sine ipsius Ordinarij consensu. Milis in repertorio, vers. *patronus in fundatione*. Rocchus de Curte, de iurepatronat. verbo, *pro eo, quod de diœcesani*, nu. 31. & seq. quæst. 13. Lambertin. lib. 1. par. 1. quæst. 9. principali, in principio, nu. 49. & 50. Caputaq. decis. 290. num. 4. & per totam, par. 2.
* Ita vt si quis in fundatione facta dicat, quod præsentatio fiat per se & Titium, vel per alios quos ipse fundator duxerit eligendos pro libito voluntatis, deinde ipse fundans vna cum d. Titio bis præsentauit effectuatione subsecuta, non potest postea ipse fundator excludere Titium, & alium eligere. Calderin. cons. 20. de iurepatron. Rochus de Curte de iurepatro. verbo, ipse, vel is à quo, quæst. 17. nu. 33. Lambertin. lib. 2. par. 1. quæst. 2. art. 16. num. 1. & per totum, quia fundator eo ipso quod admisit Titium semel & iterum, eum iam elegit, & sic fuit verificata eius dispositio, & postea variare non potest.

Declarare tamen bene potest fundator d. suam dispositionem iam perfectum nihil refragante, l. perfecta donatio, C. de donation. quæ sub modo. Socin. cons. 126. visum, num. 4. lib. 3. Curtius Iunior cons. 56. præsupponitur, nu. 9. in fi. & nu. 10. Burgos de Paz in proœmio legum Tauri, n. 309. & 314. Albaradus de coniecturat. mente defuncti, lib. 2. cap. 2. num. 12. Lambertin. de iurepatron. 1. par. lib. 1. quæst. 2. art. 4. nu. 13. *

In cappellanijs tamen, de quibus agitur,
41 secus erit, + cum beneficia Ecclesiastica non sint, nec Episcopus se intromittere possit. Rebuffus de pacif. possess. nu. 287. in fin. cum alijs supra allegatis. Paris. in allegato cons. 34. nu. 12. lib. 4. vbi plura adducit.

Quibus accedit, quod quamuis fundans Capellaniam, nequeat in illius
42 fundatione adijcere grauamen, + quòd Episcopus, nec alius superior, non se intromittant in prouisione vel dispositione, alias ex nunc,

nunc, pro ex-tunc cassat, reuocat, & annullat
dictam fundationem, & tamquam pro non
facta, & constituta haberi vult, & omnes il-
lius fructus, & redditus conuerti in aliud opus
pium, &c. Nam talis conditio est contra na-
turam substantialem beneficij, & nemo potest
43 † facere quin iura desuper constituta, in sua
fundatione locum non habeant, vt in terminis
tradunt Rota decis. 10. nu. 1. & per totam, de
* testamentis, in antiquis. * Bald. cons. 38. vo-
luntas, nu. 1. vol. 4. * Felin. in cap. cum venera-
bilis, nu. 32. de exceptionibus. Lambertin. de
iurepatronatus, lib. 1. q. 9. principali, in princ.
nu. 40. vers. *amplia*, Couarr. in 4. 2. par. cap. 3. §.
1. nu. 20. & in cap. tua nobis, nu. 8. de testamen-
tis, Gutierrez in l. nemo potest, à nu. 449. cum
duobus seqq. post alios multos, ff. de legat. 1.
* * & dicitur sub decisione 310. §. Reuerendissi-
me, nu. 3. par. 2. diuersor.

44 Cæterum in Capellanijs, † de quibus
agitur, quæ sine Episcopi, vel
alterius superioris auctoritatem habentis, li-
centia fundatur, nec beneficij nomen habere
merentur, contrarium dicendum erit, cum
in hoc casu nulla lege, nec ratione talis con-
ditio prohibeatur, & prorsus cessat ratio su-
perius assignata: ac propterea testatoris vo-
luntas erit in hoc seruanda, sicut in alia qua-
45 libet dispositione, cum in bonis proprijs, †
quilibet sit moderator, & arbiter, vt vulga-
ta concernunt iura: sicq. vidi plures, & plu-
res fundationes similium Capellaniarum, ta-
lia grauamina, & similes clausulas continen-
tes, & esse validas, in hoc casu sæpe consultus
respondi; ac in terminis ita distinguit, & de-
clarat Spinus, de testamentis glossa 4. princip.
nu. 39. iuncto nu. 42. vers. *ex quo deducitur posse
testatorem*, quod etiam expresse approbari vi-
detur à Concilio Trident. sess. 22. cap. 9. de re-
formatione. ibi, *nisi secus forte institutione, vel
ordinatione talis Ecclesiæ, seu fabricæ expresse
cautum esset*, vbi disponitur, quòd administra-
tores rerum Ecclesiæ, & piorum locorum te-
neantur Ordinario rationem adducere, nisi
contrarium esset in fundatione dispositum,
prout etiam Sacra Concil. Trident. Congreg.
* declarauit, * & addo Innocen. in cap. cum
accessissent, nu. 1. in fin. de constitution. *

Vnde quatenus Menchaca de success. crea-
tione, §. 7. num. 15. & 17. tenet esse validam, &
46 seruandam † dictam conditionem, in limine
Capellaniæ appositam; & ideo reprobetur à
Ioanne Gutierrez, vbi supra nu. 451. Tamen, vt
eiusdem Menchacæ opinio saluetur, est intel-
ligenda, in secundo casu, quando in fundatio-
ne nulla interuenerit auctoritas Episcopi, &
Capellania non est re vera beneficium Eccle-
siasticum.

Vel, quando licet Episcopi auctoritas in-
terueniat, ipsemet Episcopus in ipsa funda-
47 tione † consensit præfatis grauamini, & con-
ditioni, nam tunc teneret; & valeret talis di-
spositio, ac esset seruanda: quia quamuis Epi-
scopus post conditum testamentum, seu dispo-
sitionem, non posset consentire in præiudicium
iuris quæsiti dignitati Episcopali, potuit ta-
48 men in iure quærendo, † valide consentire,
vt docuit Rocchus de Curte de iurepatrona-
tus, verbo, *pro eo, quod de diœcesani*, quæst. 12.
nu. 26. ad medium, allegans Abbatem in cap.
cum dilectus, in 5. notabili, de consuetudine.
Felinus in d. cap. cum venerabilis, nu. 33. in fin.
de exceptionibus. Lambertin. in loco statim
citando. Io. Gutierrez vbi supra d. nu. 451. Et
hoc etiam insinuare videtur Concilium Trid.
d. cap. 9. Nam cum Ecclesiæ, nec loca pia fun-
dari nequeant sine consensu Ordinarij, vt su-
pra dixi, præsupponendo validam fundatio-
nem disponit, quòd clausula, & conditio ex-
presse apposita, quòd Ordinarius non se in-
tromittat, est seruanda.

Immo firmat Lambertin. de iurepatron. lib.
1. par. 1. quæst. 1. principali, art. 1. nu. 83. & 86.
& par. 2. quæst. 1. art. 20. sub num. 5. ante finem,
vers. *adduco vigesimotertio*, quòd si Episcopus
nolit consentire fundationi Capellaniæ, in
qua dicatur, quòd ipse Episcopus nequeat se
intromittere in institutione, seu prouisione;
sed quod vadat de sacerdote in sacerdotem,
absque institutione, seu confirmatione Episco-
49 pi, quòd poterit adiri superior, vt vel consen-
tiat, vel Episcopum consentire compellat, &
* ita in facto se consuluisse scribit. * Et secun-
dum supradicta intelligi debent tradita per
Fuscum in tractat. de visitation. lib. 2. cap. 31.
ex num. 13.

Declara tamen omnia supradicta, circa
istam materiam huiusmodi Ca-
pellaniarum, quòd in dubio præsumendum
50 † erit interuenisse diœcesani consensum, in
tali fundatione, vt potius beneficium Eccle-
siasticum censeatur. Rebuff. in praxi, tit. quid
sit, & quot modis dicatur beneficium, num. 8.
ad finem. Acebedus in l. 10. nu. 30. tit. 6. lib. 5.
recopilationis. Cæsar de Grass. decis. 13. nu. 9.
de præbendis. Rota decis. 508. nu. 7. par. 1. di-
* uersor. * & conferunt tradita per Federicum
cons. 130. Paris. cons. 34. nu. 8. & num. 43. & 46.
lib. 4. cum alijs per Io. Gutierr. quæst. canonica
35. nu. 18. par. 1. tradit etiam Roman. sing. 321.
incipit, *tu Senensis*. *

Hoc tamen intelligendum arbitror, quando
Ordinarius esset in quasi possessione conferen-
51 di, † vel ad alterius præsentationem instituen-
di. Nam tunc ratione quasi possessionis præsu-
metur beneficium Ecclesiasticum cum debita
solemnitate creatum, sicut dicimus de iurepa-
tronatus: Quod ad cognoscendum, si sit fun-
datum ex bonis Ecclesiasticis, vel secularibus,
& si sit Ecclesiasticum, vel seculare, est inspi-
ciendum an laicus sit in quasi possessione
52 præsentandi, & tunc præsumatur laicale, si
vero

vero Ecclesia, vel persona Ecclesiastica, tanquam Ecclesiastica, sit in quasi possessione praesentandi, tunc iudicabitur Ecclesiasticum. Puteus decis. 282. lib. 2. & decis. 90. lib. 3. Crescentius decis. 9. de iurepatronatus. Mohedan. decis. 9. eod. tit. Achilles decisione 1. de iurepatronatus. Mascardus de probation. concl. 860. num. 12. & vide plura, quae in simili adduxi in glossa 45. §. 2.

Vel saltem, quando constaret de aliqua collatione, vel institutione facta ab Ordinario de tali Capellania debitum effectum sortita,
53 quia tali casu per necessarium antecedens ✝ censebitur approbare fundationem, & praeuiam auctoritatem interponere, ad similitudinem traditionis possessionis de beneficio factae ab habente potestatem conferendi, nam
54 sola immissio in possessionem ✝ continet in se per antecedens necessarium, canonicam collationem. Rota decis. 16. nu. 1. & per totam, de concess. praebend. in nouis. Selua de benef. 3. par. quaest. 10. per totam. Couarru. lib. 3. variarum, cap. 16. sub num. 10. Puteus decis. 120. & 125. lib. 3. Achill. decis. 4. de praebendis. Rebuff. de pacif. possessoribus, nu. 12. vsque ad nu. 18. Rota decis. 987. lib. 3. par. 3. diuersor. & dicam in glos. 14. nu. 45. 46. & 47.

Et consensus patroni subsequutus habet vim
55 ✝ praesentationis. Crescentius decis. 2. de iurepatronatus. Rota decis. 434. num. 4. parte 1. diuersorum. Nam regulariter, quotiescunque
56 requiritur consensus, sufficit si postea ✝ superueniat, cap. cura, cap. suggestum, de iurepatronatus, l. cum vir praedium, ff. de vsufructu. Bart. & Ias. late in l. si quis mihi bona, §. iussum, ff. de acquirend. haeredit. Rota decis. 3. in fine, de confess. in nouis. Puteus decis. 268. nu. 2. lib. 3. & plene, annuente Deo, dicam in glos. 47. super verbo, *consensu*.

Secus tamen erit, quando neque constat de quasi possessione Ordinarij, nec de aliquo actu collationis, vel institutionis effectum habentis, nec minus de tali consensu de tempo-
57 re fundationis. Nam tunc, ✝ cum sit qualitas extrinseca non praesumitur, l. si vero, §. qui pro rei qualitate, ff. qui satisdare cogantur. Ias. cons. 1. nu. 121. lib. 1. late Mascard. de probat. conclus. 1254. ex nu. 1.

Quibus addo decisionem Rotae 1122. lib. 3. parte 3. diuersor. incipit, *Ferdinandus*, vbi stante fundatione Capella-
58 niae ✝ facta per testatorem de suis bonis, in qua disposuit, quod celebrarentur omni hebdomada quatuor missae, & relictis tribus patronis, simpliciter ordinauit quod Capellani apponerentur per patronos, & quod vnus ex patronis praesentauit corā Ordinario Cappellanum, & Ordinarius erexit ad titulum beneficij dictam Cappellaniam, & de illa fecit institutionem praesentato: alter vero patronus fundatoris nepos contradixit, & impugnauit dictam praesentationem, erectionem, & institutionem, & ab omnibus appellauit, dicens, quod erectio, & prouisio erant nullae, quia fuerat contrauentum voluntati testatoris, quam Ordinarius alterare non poterat, nec mutare, & fuit dubitatum, an erectio dictae Cappellaniae esset recte facta, & resolutum pro maiori parte (pluribus contradicentibus) ad validitatem erectionis, ex eo quod non erat
59 talis erectio contra voluntatem testatoris, ✝ quia non prohibuit talem erectionem, nec prouisionem, sed potius ad fauorem illius voluntatis, vt bona magis conseruarentur, & Cappellania perpetuaretur, praesertim quia constabat, quod bona dictae Cappellaniae dissipa-
60 bantur per vniuersitatem ✝ loci de Congosto, vnam ex patronis nominatam.

Denique idem, quod supra diximus de Cappellanijs, procedit, & locum habet in Cappellis, Altaribus, Oratorijs, & Anniuersarijs,
61 & alijs similibus, ✝ quia non sunt beneficia Ecclesiastica, nec cadunt sub reseruatione nostrae regulae, ex quo non sunt Episcopi auctoritate fundata, nec habent alia signa denotantia beneficium Ecclesiasticum. Rebuffus in tractat. de nominationibus, quaest. 16. num. 53. Federicus cons. 151. num. 3. Abbas in cap. fin. num. 4. vers. *sed quaero qualiter cognoscitur oratorium*, de censibus. Decius cons. 148. num. 1. Gregor. Tholosan. in institutionibus rei benef. cap. 11. nu. 10. late Mandos. in regula de annali, quaest. 17. nu. 1. & per totum, praecipue num. finali, vbi plene agit de singulis supradictis, & in quo differant.

Addo, quod dicitur Cappella qualibet Ec-
62 clesia, ✝ etiam Parochialis de per se consistens, dummodo non fuerit collegiata. Abb. per illum text. in cap. nobis, de iurepatronatus, sub nu. 3. notabili 2. & in cap. exposuisti, nu. 6. de praeben. Doctores in rubrica de cappellis Monachorum, & sic ille titulus interpretatur, hoc est, de Ecclesijs Monachorum, etiam parochialibus. Rebuffus super concordata, in forma mandati Apostolici, super verbo, *Cappella*, vbi etiam dicit, quod Cappella solet dici illa,
63 ✝ quae non est per se, sed est intra Ecclesiam fundata, & constructa.

64 Pari quoque ratione, idem dicendum venit in administratione ✝ perpetua data per testatorē de aliquibus operibus pijs, vel alijs rebus concernentibus cultū diuinum, veluti in faciendo celebrari missas, & similia: quia nec ista talia comprehenduntur sub hac regula, sicut non comprehenduntur sub regula de annali, vti non beneficia Ecclesiastica, vt tradit Gomezius in eadem regula de annali, quaest. 20. per totam, & vide quae dicam in §. 4. huius gloss. de hospitalibus ex nu. 6. & nu. 8. & in §. 1. de praebend. nu. 26. cum seqq.

Sicut nec conueniunt sub regula de expri-
65 mendo valore, ✝ vt fuit resolutum 16. Nouembris

uembris 1571. in vna Visen. administrationis Capellaniæ, coram Cotta, & in eadem causa, & coram eodem Iudice, 29. Nouembris 1574. quæ sunt in impressis diuersor. decis. 182. par. 1. & decis. 264. ac 265. par. 2. diuerso. vbi etiam habetur, quòd laici, & fœminæ sunt capaces harum administrationum, & quòd in illis non committitur simonia.

Quod etiam procedit, quamuis talis admi-
66 nistratio sit Ecclesiastica, † ex eo, quòd in fundatione caueatur, quòd non posſit obtineri, nisi à persona Ecclesiastica, quia adhuc non dicetur Ecclesiasticum beneficium. Cæsar de Grasſis decis. 3. nu. 1. 4. 5. & 10. de præbendis, vbi nu. 6. dicit, quòd talis administratio vacat per contractum matrimonij, post Abbatem ibi allegatum in cap. sanè, num. 2. de clericis coniugatis, & decis. 1. nu. 4. de exception. dicens, quòd licet huiusmodi administratio sit laicalis, tamen si datur in titulum, non cadit in coniugatum, & vacat per contractum matri-
67 monij, sicut in simili dicitur de pensione, † quæ regulariter cadit in laicum, si tamen sit data in titulum, vacat per contractum matrimonij.

Si vero dictæ Capellaniæ, altaria, oratoria, vel administrationes essent erectæ auctoritate Episcopi, & in titulos creatæ, tunc enim ca-
68 derent sub reseruatione † nostræ regulæ, quia essent Ecclesiastica beneficia, gloss. in d. clem. finali, verbo *beneficiorum*, de decimis, Selua de beneficio 1. par. quæst. 3. nu. 29. Rebuffus in praxi, titulo, seculare beneficium quotuplex, nu. 13. & 15. & de pacif. possess. nu. 87. Gregor. Tholosanus d. cap. 11. nu. 10. Saleedus in additione ad praxim Bernardi d. c. 18. nu. 9. Mandosius, & Spinus in locis supra citatis, Gomezins in regula de infirmis resignan. quæst. 23.
* * Fuscus in tractat. de visitatione, lib. 2. cap. 11. nu. 6. cum seqq. * Et hoc locum habet etiam si collator sit ex fundatione nominatus, in qua d. sponatur quòd minimè reseruatio locum habeat, vt supra nu. 42. & 43.

Quod intellige, nisi essent de iurepatrona-
69 tus † laicali, vel mixto, vt plene dicam in glossa 18.

Et Capellam ædificans, vel altare, intra
70 Ecclesiam, dotare eam non † tenetur, sed sufficit Ecclesiam esse dotatam, vt tradit Lambertin. de iurepatronatus, lib. 1. par. 1. quæst. 3. art. 1. nu. 5. Rebuf. de pacif. possesso. nu. 88. cum alijs, quos allegat. vbi nu. 86. dicit, quòd Capella dicitur, quasi capiens laicos, vel populum, seu capiens laudem, vel à cappa B. Martini, quæ alios capit, & cooperit.

An autem Capellanus infirmus teneatur per alios celebrari facere tempore infirmita-
71 tis, † quando illius Capellania habet onus celebrandi certas missas, vide latè Petrum Nauarrum in suo tractat. de restitutione, lib. 2. nu. 210. etiam Marcum Anton. Genuensem in sua praxi Archiepiscopali, cap. 54. per totum, vbi concludunt, quòd regulariter sic, nisi paruitas temporis omissi, aut egestas aliud suadeat.

Illud etenim, antequam ab hac Capellaniarum materia discedam, omittere nolui, videlicet, testator fundauit ex proprijs bonis, præuia licentia Ordinarij, quamdam Capellaniam, ac disposuit, quòd quotiescumque vacaret, prouideretur Capellanus, qui celebret, vel dicat tot missas in qualibet hebdomada, dubitatur an ipse Capellanus debeat
72 esse Sacerdos, † vel saltem in tali ætate, quòd posſit infra annum presbyteratus ordinem recipere.

Sanè quamplures sunt, qui tenent talem de-
73 bere esse Sacerdotem, † qui per seipsum posſit dictas missas celebrare, nam qui Sacerdos non est, satisfacere non valet testatoris voluntati, & sic censetur exclusus, cum deficiat illa qualitas, & verba non conueniant. Quam sententiam adeo tenent, vt firment, quòd præsentandus debeat esse actualiter Sacerdos tempore præsentationis, nempe Barbatia cons. 33. incipit, *scripsit psalmista*, nu. 6. & 7. lib. 2. Rocch. de Curte, de iurepatron. verbo, *honorificum*, nu. 21. Decius cons. 129. nu. 5. Lambertin. de iure patronat. lib. 2. par. 1. quæst. 7. princip. art. 27. nu. 1. & seqq. Ripa in l. ex facto, nu. 31. ff. de vulgari, & ex Hispanis eam sequuntur D. dacus Perez in l. 1. tit. 6. lib. 1. ordinamenti, col. 246. vers. *notabile est etiam dubium*. Ioannes Gutierrez cons. 1. nu. 11. & per totum, vbi satis ad longum defendere conatur, & iterum cons. 2. per totum. Spinus in speculo testamentorum, glos. 4. principali, nu. 68. cum seqq. vbi ipse dicit, quòd sufficit quòd posſit saltem infra annum in sacerdotem ordinari, quamuis actualiter sacerdos non sit, & quòd ista opinio est tenenda, & non quòd debeat esse sacerdos tempore præsentationis, licet aliquando fuerit contraria opinio seruata. præfatam etiam opinionem, quòd talis Capellania sit sacerdotalis, tenuit etiam Rota in vna Romana Capellaniæ 19. Martij 1586. coram R. P. D. Pamphilio.

Cæterum contraria opinio, quòd talis Capellania non sit Sacerdotalis, neque requiratur quòd præsentandus debeat esse tempore præsentationis Sacerdos,
74 † neque in ea ætate, vt infra annum posſit ad Sacerdotium promoueri, verior est tenenda.

Ratio est, quia per prædicta verba, quòd prouideatur Capellanus, qui celebret, vel dicat tot missas in qualibet hebdomada, vel mè-
75 se, non excludit fundator, † quòd eas non posſit missas dicere, vel celebrare per alium substitutum, vt docuit Lapus allegat. 33. nu. 2. & allegatione 117. *factum*, num. 2. vbi dicit, quòd satisfit testatoris voluntati, si per alium diuina
76 † celebrentur: nec iure expressum reperitur, quòd hoc casu per se deseruire debeat, &

qui

77 qui facit per alium, per se ✝ ipsum facere vi-
detur, regula, qui facit, de reg. iur. lib. 6. & La-
pum sequitur Cardinalis in cap. de multa, pro-
pe finem, vers. *quaro si habens*, de præbendis, &
Felinus in cap. cum omnes, ante num. 33. vers.
& hoc procedit etiam si ex ordinatione testatoris,
& Decius ibi, in secunda lectura, ante finem,
vers. *sed quando non esset necessaria*, de consti-
tutionibus. Ioan. Baptista Ferret. cons. 112. *D.
Caro*, in princ. lib. 1. Istam etiam sententiam
amplexa est Rota in dicta causa Romana Ca-
pellaniæ, 23. Ianuarij 1589. coram eodem R.P.
D. meo Pamphilio, recedendo à decisione fa-
cta in ipsa causa 19. Martij 1586. fuit etiam
resolutum in Rota, in vna Lucana Capellaniæ
12. Decembris 1593. coram Gyptio, & in plu-
ribus alijs, ac nouissime in Tirasonen. Capel-
læ, 9. Iunij 1603. coram R.P.D. meo Sacrato.
Vbi etiam fuit adducta alia ratio, scilicet,
quòd prædicta verba, *qui celebret tot missas*, non
78 respiciunt factum ipsum † celebrationis ab ip-
somet Capellano, nec obligationem sacerdo-
tij; potius sunt posita ad denotandum obliga-
tionem, & onus, quod ipse fundator Capellæ
imponebat, & sufficit, quòd onus expresse non
79 sit ita impositum † Capellano, quòd per alium
expleri non possit, & ideo cum dicta Capella-
nia, quamuis auctoritate Episcopi sit fundata,
sit beneficium simplex, in quo, ex generali to-
tius orbis consuetudine, non requirit residen-
80 tiam, ✝ vt post Cardinalem tradit Imola in
cap. fin. nu. 9. Abbas nu. 3. de Clericis non resi-
dentibus. Mandosius in regula prima Cancel-
lariæ, q. 15. nu. 7. & seq. in 2. editione. Menoch.
de arbitrarijs casu 201. nu. 75.
Ac dixit Sacra Congregatio Concilij. Re-
sultat sufficere, quòd seruiat, & missas dicat
* per substitutum. * Fuit etiam resolutum in
vna Gienen. Capellaniæ 8. Iunij 1605. coram
Lancellotto. *
Præsertim cum fundator semper censeatur
velle se conformare cum dispositione iuris
81 communis, ✝ seu vniuersalis consuetudinis,
l. 2. ibi, *ad ius retulit*, C. de hæred. instituen. l.
cum quidam, §. quemadmodum, C. de verbor.
signif. Bald. in l. precibus, nu. 44. C. de impube-
rum. Aimon cons. 25. nu. 15. Roias de successio-
nibus, cap. 32. à n. 11. cum seqq. Gutierrez cons.
18. nu. 7. Mohed. decis. 18. de caus. possess. Cæsar
de Grassis decis. 1. nu. 3. & decis. 2. nu. 7. de iu-
repatronat. Puteus decis. 197. nu. 8. lib. 2. Rota
decis. 11. nu. 1. & decis. 550. par. 1. diuers. Spinus
in terminis ferè loquens, vbi supra nu. 66.
82 De iure autem communi, ✝ & ex disposi-
tione Conc. Trident. clarum est, quòd ad obti-
nendum quodcumque beneficium simplex, non
requiritur ordo Presbyteratus, nec ætas maior
14. annorum, vt inferius dicam.
Rursus in dicta decisione Lucana additur
alia ratio, quod quidquid forsan aliàs dicen-
dum esset, hodie non videtur hæsitandum,
stante declaratione Congregat. Sacri Concilij
83 Tridentini, in vna causa Pistorien. ✝ facta,
nempe, quòd non sit necessarium præsentare
presbyterum.
84 Vnde ista opinio est sine difficultate ample-
ctenda, cum tam Sacra Concilij Tridentini
Congregatio, quam Rota multoties illam ca-
nonizauerit.
Quibus accedit decisio facta in quadam
causa Pampilonen. sacrificij 11.
Februarij 1591. coram Illustrissimo Mantica,
vbi stante simili fundatione, auctoritate Apo-
stolica confirmata, per quam disponebatur,
quòd præsentarentur, & instituerentur Presby-
85 teri † ad certam Capellaniam, & quòd sæpe
fuerant præsentati presbyteri, & aliquando
alij Clerici, non presbyteri, fuit resolutum
illam Capellaniam, seu beneficium non esse sa-
cerdotale, ita vt præsentari debeat sacerdos:
quia licet presbyteri proprie dicantur, qui ha-
bent ordinem sacerdotalem, tamen hoc no-
86 men, potest etiam alijs ✝ Clericis conuenire,
vt colligitur ex cap. vestra, iuncto principio
cum fine, de cohabitatione Clericorũ, & ideo
ex obseruantia subsequuta admittendi aliquã-
do non presbyteros, fuit tentum vt supra,
87 quia obseruantia ✝ est optima cuiuslibet di-
spositionis interpres, l. si de interpretatione,
l. minimè, ff. de legibus, Roman. cons. 271. nu.
* 4. Aimon Craueta cons. 101. nu. 7. * late Sur-
dus cons. 140. nu. 43. vsque 47. vol. 1. & in hac
materia tradit Parisius cons. 50. sub nu. 19. an-
te finem, lib. 4. *
Ampliatur etiam, quamuis fundator
in sua fundatione dixerit,
quod Capellanus debeat celebrare diuina of-
88 ficia die noctuque, ✝ sicut cæteri Capellani
faciunt, vt similiter declarauit Sacra Concilij
Congregatio.
Ex quibus infertur, quòd prædictæ Ca-
pellaniæ, quamuis sint fun-
datæ de licentia Ordinarij, & sint beneficia
Ecclesiastica, non solum non requirunt resi-
dentiam personalem, & possunt per substitu-
89 tum ✝ deseruiri, sicut reliqua beneficia simpli-
* cia, vt ex supradictis satis patet, * & tradunt
Lapus d. allegatione 35. & allegatione 116. vbi
tradit Mandos. illius additionator. Felin. in
cap. cum omnes, nu. 32. circa finem, de consti-
tut. & plenè post alios Alphonsus Hojeda de
incompatibilitate benefic. 2. par. cap. 1. num. 2.
Decisio Marchę, 155. nu. 3. cum sequentibus, ac
per totum. *
Sed etiam non requiritur ad tales Capella-
90 nias aliquis ordo sacerdotalis, † seu diacona-
tus, vel subdiaconatus, nec ætas ad illos re-
quisita; sed sufficit prima tonsura, cum attin-
gentia ætatis quatuordecim annorum, prout
hodie sufficit ad beneficia simplicia, vt dispo-
nitur in Concil. Trident. cap. 6. sess. 23. de refor-
91 matione. vbi sacra Congregatio declarauit, ✝
quòd

quòd si in fundatione sit statutum, quòd minor ista ætate possit beneficiũ obtinere, quòd deberet seruari, quia non est per dictum decretum fundationi derogatum.

Quæ ætas quatuordecim annorum sufficit
92 ad obtinendum Canonicatum ✝ in Ecclesia Collegiata, vt etiam censuit Congregatio supradicta, declarando cap. 12. sess. 24.

Sicut neque hodie requiritur maior ætas 14.
93 annorum ad obtinendum dimidiam ✝ portionem in Ecclesia Cathedrali, nec tales dimidiæ portiones Ecclesiarum Cathedralium habent annexum ordinem sacrum, vt pariter prædicta Sacra Congregatio censuit.

Ratio prædictorum est, quòd ante Concil. Tridentinum sola ætas 14. an-
94 norum, imò septem duntaxat, ✝ sufficiebat, inspecto iure communi, ad canonicatus collegiatæ, vel dimidias portiones Ecclesiæ cathedralis, cap. ex eo, ibi, *in pupillari ætate existens*. de electione, lib. 6. Abb. in cap. præterea, nu. 5. & 6. de ætate, & qualitate, Rota decis. 1. de ætate, & qualitate, in antiquis, Mandos. in regula 18. de ætate pro canonicatibus, quæst. 1. num. 3. Neque etiam requirebatur alius ordo, nisi sola tonsura, Abbas vbi supra d. nu. 5. in fin. Mandos. d. q. 18. à nu. 4. Boer. decis. 171. in principio.

95 Sed Concilium Tridentinum ✝ postea in cap. 6. sess. 23. disponit, quòd nullus ante 14. annum beneficium possit obtinere, & sufficit, quòd attingat istum annum 14. vt etiam censuit sacra Congregatio Concilij. Et postea in cap. 12. sess. 24. de reformatione, vers. *neminem*, dicit, *neminem deinceps ad dignitatem, Canonicatum, aut portionem recipiant, nisi qui ordine sacro sit initiatus, quem illa dignitas, præbenda, aut portio requirit, aut in tali ætate, vt infra tempus à iure, & ab hac Sancta synodo statutum initiari valeat. In omnibus verò Ecclesijs Cathedralibus, omnes Canonicatus, ac portiones habeant annexum ordinem presbyterij, Diaconatus, vel subdiaconatus, &c.*

* * Et sic ad Canonicatus & portiones integras in Cathedrali requiritur attingentia 21. anni, vt intra tempus à Iure, & ab eodem Concilio Tridentino statutum possit sacrum ordinem suscipere, scilicet intra annum, cap. licet canon. de electio. in 6. & in eodem Conc. sess. 22. cap. 4. iuncto cap. 12. sess. 23. ac sæpe declarauit Sacra Congregatio. Nisi eidem Canonicatui, vel portioni sit annexus ordo presbyteratus aut Diaconatus: quia tunc est necessarius ingressus in 24. vel 23. annum respectiuè, vt idem Concilium declarat. *

Cum ergo Concilium Tridentinum non di-
96 sponat ✝ aliquid de Canonicatibus Ecclesiarum Collegiatarum, nec minus de dimidijs portionibus Ecclesiarum cathedralium; sed solum de canonicatibus, & portionibus Cathedralium: & portionum appellatione, dimidiæ portiones ✝ non comprehendantur, maximè in materia correctoria iuris communis, & stricta, cap. cui de non sacerdotali, 27. vers. *similiter*, de præbend. lib. 6. meritò, nec Canonicatus collegiatæ, nec dimidia portio in Cathedrali, non habent ordinem sacrum annexum, nec requirunt maiorem ætatem 14. ann.

* * Quod est intelligendum, nisi fundatione, statuto, vel consuetudine legitime introducta, esset contrarium dispositum, quod talis dimidius Portionarius debeat habere ætatem 20. ann. completam. nam tunc illud esset seruandum. Abb. in cap. cum in cunctis, §. inferiora, num. 10. & 11. de electione. Rebuffus in praxi, tit. requisita ad bon. collationem, numer. 33. & 34. *

Ac propterea potest Episcopus dispensare
98 cum illegitimo, ✝ vt possit obtinere Canonicatum in collegiata. Rota iuncta additione Papazon. in decisione 1. num. 15. de filijs Presbyterorum, in nouis, post Staphilæum ibidem allegatum.

Necnon ad obtinendam dimidiam portio-
99 nem in Cathedrali, cum dimidia portio ✝ sit ex inferioribus beneficijs Ecclesiæ Cathedralis, vt fuit resolutum in vna Ciuitaten. dimidiæ portionis 28. Martij 1536. coram Aragone, quæ est decisio 34. inter decisiones Aragon. Gomezius in tractat. de expectatiuis, nu. 98. Flaminius Parisius de resignat. lib. 2. quæst. 1. num. 117.

Si igitur ad Canonicatum collegiatæ, & ad dimidiam portionem in Cathedrali sufficit ætas 14. annorum, à fortiori sufficere debet in dictis Capellanijs.

* * Nec omitto, quod si quis habet maiorem ordinem, vel ætatem quam requirit præbenda seu beneficium, quod non propterea debet excludi, sed potius admitti, quia habens maiorem ordinem non recedit à minore, sicut nec habens maiorem ætatem desinit habere minorem. Geminian. in cap. eam cui, nu. 5. licet Archidiacon. & alij per eum citati aliter sentiunt respectu habentis maiorem ordinem. *

Attamen supradicta, quæ diximus de Capellanijs, quòd non sint beneficia Sacerdotalia, nec requirant personalem residentiam, nec maiorem ætatem 14. ann.
100 limitanda arbitror ✝ nonnullis modis.

Primo nisi expressè contrarium esset dispositum in fundatione, quòd non possent missæ celebrari, nec diuina officia exerceri per substitutum, vel quòd sit sacerdota-
101 lis, vel simile. ✝ Nam tunc cum cesset dubitandi, & interpretandi ratio, talis dispositio seruanda erit.
* * Rebuffus in praxi, titulo de dispensatione ratione ætatis, verbo, *incompatibilia*, nu. 6. & in titulo de non promotis intra annum, nu. 17. & nu. 62. * Nam fundator potest
102 in fundatione facere ✝ Capellaniam Sacerdotalem, cap. significatum, de præbend. Rota decis.

decif.1.de præben.in nouis. Lambertin. de iurepatr.lib.2.par.1.quæſt.7.art.29.nu.2. Et ap-
103 ponere quaſcumque conditiones, † quas voluerit, cap.præterea, il 2.de iurepat. c. quanto, de cenſibus: & expreſſe diſponitur in Concil. Trid.ſeſſ.25.de reform.cap.5. Rota decif.4. de teſtamentis, in antiquis. Rocchus de Curte, de iurepatr.verbo, *pro eo quod*, num. 25.& ſeq. Lambert.vbi ſupra cum alijs adductis in gloſſ. 15.in prin.vacatione 49.nu.130.Ac etiam poteſt inducere vacationem ipſo iure. Caput.decif.290. nu.1.& 2.p.2.Necnon diſponere, quòd vſque ad certum tempus obtineat Capellaniã, nõ ſacerdos,& illo lapſo,quòd Capellanus debeat eſſe ſacerdos.Rot.decif.4.de teſta.in anti.

✱ * Vnde conſului in vna Palentina capellania de Duenas de menſe Februarij ann.1605. poſt huius operis primam editionem, vt dixi fol. 745.in informat.

Nec Ordinarius poteſt diſpenſare ſuper incompatibilitate à teſtatore in ſua fundatione impoſita. Lambert.de iurepatron.lib.2.par.1. quæſt.7.art.15.nu.9.& quæſt.10. art.6.num.1. ibidem.

Iſta tamen limitatio intelligenda erit, quòd ſi fundator faciat Capellaniam Sacerdotalem, vel dicat, quòd Sacerdotes præſententur, & non alij: adhuc ſufficiat eſſe in ea ætate, vt
104 ſaltim intra annum † ad Presbyteratus ordinem promoueri valeant, cap.2.de inſtitutionibus,lib.6.cap.licet Canon. 14. cap. cum ex eo, 33 de electione, in 6.cap.ei,cui,29.de præben.
✱ lib.6.* Roman.conſ.335.*quo ad primum*,n.1.& 2.Rocchus de Curte de iurepatron.verbo, *honorificum*,ex nu.26.Lambertin.lib.2.par.1.q.7. art.29.per totum. * Spinus in terminis d.gl.4. principali, nu.68. Rebuff.in praxi,tit.de non promotis intra annum, nu. 17. & facit Rota decif.347.nu.3.lib.3.par.3.diuerſo. quæ loquitur de Dominis Auditoribus Rotæ, qui debent eſſe Sacerdotes.

Si vero expreſſerit, quòd talis Capellanus
105 præſentandus, ſit actualiter † Sacerdos, tunc quidem eius voluntas ſeruanda erit, & non ſufficit, quòd poſſit infra annum, aut ſtatim promoueri, ſi tunc Sacerdos non eſt cum effe-
✱ ctu, ex ſupradictis. * Lambertin.d.q.7. art.29. nu. 1. cum pluribus per eum citatis, * & conducunt tradita per Mohedan. decif.7. de præben.Puteum decif.337.nu.2.& 3.lib.1.Selua de beneficio,3.par.quæſt.52.n.1.& per totam, vbi latè habetur, quòd non dicitur idoneus ille, qui actualiter non habet omnes qualitates à fundatore requiſitas. & in hoc caſu admittenda erit opinio ſupradictorum Doctorum, dicentium, requiri actualiter Sacerdotium de tempore præſentationis.

Quamuis ſi prouiſio ſit facta auctoritate Apoſtolica, adhuc dici poteſt, quòd ſufficit eſſe in tali ætate, vt valeat promoueri, quam-
106 uis actualiter † non ſit Sacerdos, propter ordinariam clauſulam, *non obſtantibus, &c.* in gratijs omnibus contentam, vt eleganter tradit Rota decif.1.nu.1.& per totam de præben. in nouis. Caputaq. decif.127.nn.2.& 3. par.1. quod eſt denotandum.

✱ * Hæc tamen intellige, niſi laicus expreſſe dicat in fundatione, quod non ſufficiat eſſe in tali ætate, niſi quod de tempore collationis ſit actualiter ſacerdos. Rota deciſione 41. nu.2. de conceſſ.præbendæ, in antiquis, & in d. deciſione 1.nu.1. verſ.*quam concluſionem*,de præbendis. Aliud tamen eſſet, ſi fundator laicus non eſſet, & bene tradit Abb.in cap. eum in cunctis, §.inferiora,num.10.& 11. de elect. & vide gloſſ.35. §. 1. Rebuff.in praxi, in forma nouæ prouiſionis, verſ. *& qualibet*, fol. 226. in fine.

Quibus eſt addendum,quod beneficium, ſeu Capellania poteſt eſſe ſacerdotalis tribus modis. primo ſi ex fundatione, ſtatuto, vel conſuetudine caueatur, quod non poſſit conferri, niſi ſacerdoti. ſecundo, quod promotus ad illam teneatur eſſe ſacerdos,alias priuabitur. tertio, quod teneatur fieri ſacerdos, alias priuetur fructibus. Lapus Abb. poſt alios in c. ei cui,29.nu.13. de præbend.in antiq.Pariſ.conſ. 50.ex n.16.& 17.lib.4. & ſubdunt quod in primo caſu debet eſſe Sacerdos, in 2. vero caſu ſufficit quòd ſit in tali ætate, quod poſſit promoueri. nec, & à fortiori in tertio caſu. tradit etiam Ioan.Andreas in c.ei cui, 29. nu. 11. de præben.in 6.& cæteri DD.ibi, & Abb. in c. cum in cunctis,nu. 10.& 12. in §.inferiora, de elect. vbi ſubdit,quod fundatione,ſtatuto, vel conſuetudine poteſt introduci quod ſit beneficium conferendum actualiter ſacerdoti.

Adde tamẽ,quod ad hoc,vt præbẽda dicatur ſacerdotalis, primo,& ſecundo modis,non ſufficit ſi dicatur, quod tot & tales præbendæ ſint ſacerdotales, nam tunc ſufficeret initiari presbyteratu, quando talis prouiſus ætatem legitimam haberet, licet de tẽpore prouiſionis illi d.ætas deficeret.nec teneretur infra annũ promoueri, ſed debet expreſſe dici, quod dictis præbendis, ſeu beneficijs ſit ordo ſacerdotalis annexus,vt tradit gl. ver.*ſacerdotalis*,& ibi Gemin.nu.11. Franc.nu.6. & cæteri in d.c.ei cui, 29.de præbend. in 6. *

Secundo erit limitanda prædicta reſolutio,vt locum habeat,niſi contrarium conſuetudine, legitimè introducta,
107 ſeruatum fuerit, † nam talis conſuetudo ſimiliter erit ſeruanda,ſiue ſit in reſidendo (quamuis in fundatione non caueatur) ſiue in non reſidendo, licet in fundatione contrarium diſponatur, gloſſa finalis per text. ibi in dicto cap. cum omnes, de conſtitutionibus,vbi Abbas,& omnes.Felin. ibidem ante num. 33. latè Selua de benef.4.par.quæſt.2.nu.1. per totam. Riminald. Senior conſ.229. num.7. & 8. lib.2. Afflictus decif.289.num.11.Nauarrus conſ. 6.

de clericis non residentibus,n.1.& per totum, & fuit declaratum per Sacram Trident. Concilij Congregationem.

Tertio limita in capellanijs existentibus in Ecclesijs Cathedralibus, qua-
108 rum † redditus principaliter in distributionibus quotidianis consistunt,& non nisi solis interessentibus distribuuntur, nam tunc tales capellaniæ requirunt præcisam residentiam personalem, & non possunt per substitutos deseruiri. & si habent onera Missarum dicentur Sacerdotales, vt declarauit etiam Sacra Concil. Tridentr.Congregatio, quam declarationem ego originaliter vidi.

Denique circa hanc materiam Capellaniarum.

Quæro, quid si fundator vocauit ad Capellaniam clericum, ex sua familia,aut sanguine. An clericus, filius legitimus, natus ex patre, aut matre, auo, vel auia illegitimis, dicatur
109 de familia fundatoris, † vel sanguine, vt censeatur vocatus ad talem Capellaniam?

Videtur, quòd non. Quia eodem modo, sicut pater,aut filius illegitimus, seu spurius,nõ
110 dicitur de familia, nec veniret admittendus, l.si spurius,ff.vnde cognati. Bart.in l. pronunciatio,§.familiæ,nu.1.ff.de verb.sign. Rocchus de Curte in tract.de iurepatr. verbo. *ipse, vel is,à quo*,nu.13.Lambert.in eod.tract.lib.1.par. 2.q.2.art.27.nu.1. & per totum. Tiraq. de nobilitate,cap.5.nu.25.Ludouicus Molina de Hispan.primogenijs,lib.1.cap.4.nu.45.cum seqq. Spinus plura in proposito adducens, in speculo testamentorum,glo.16.princip. de filio spurio,nu.25.cum multis seqq.

Sic etiam, pari ratione filius legitimus natus ex patre,vel auo spurio,non potest dici de
111 familia, vel agnatione † fundatoris,quia nulla consequentia potest esse legitima, ex illegitimo nascendi principio,l.fi. C.de naturalibus liberis. Alexand.cons.174. incipit, *super eo,de quo quæritur*, sub nu.1.& 6.lib.5.Decius cons. 365.incipit, *viso consilio*,num.2.

112 Quia non potest plus iuris esse in causato,† quàm in influenti potentia causæ. Bald. in l.1. nu.2.& 3.ff.de senatoribus. Paul.Castrens.in l. Gallus,§.nunc, de lege Velleia,n.16. Alex.nu. 3.Ias.num.16.cum sequentibus, ff.de liberis & posthumis,Molina de Hispan.primogenijs,lib. 3.cap.7.nu.1.Anton.Gab.tit.de fideicom.conclus.6.ex nu.1.

* Et quilibet actus causatus regulatur à sua causa. Socin.cons.24.num.12.volum.1.plene Surdus decisione Mantuana 217.num.3.& per totam.*

Et infecta radice fructus non producuntur:
113 Alex.d.cons.174.sub nu.2.lib.5.cap.vulnerato, 1.quæst.1.Anchar.cons.339.nu.6.idem Ancha. in cap.si beneficia,nu.fi.8. notabili, de præben. lib. 6. ac conferunt alia plura, quæ scripsi in gl.31.nu.30.vsque ad nu.50.

Ac bene faciunt ea, quæ copiose differit Menochius cons.172.lib.2. & in tract.de præsumption.lib.4.præsump.79.nu.29.& Gama. decis. 278.nu.15.& 20.vbi etiam tenet,quòd spurius legitimatus non potest succedere in bonis Ca-
114 pellæ, † quæ deferuntur proximioribus de familia, ex dispositione testatoris.

Contraria autem sententia fundatur ex pluribus.

Primo quia cum dictus nepos sit legitimus, consequenter est habilis, & idoneus ad quæ-
115 cumque beneficia, dignitates, † & honores, quamuis descendat à patre spurio,vel illegitimo,vt palam est,cap.nunquam cum similibus, 58.distinct.

Rursus,quia nepos legitimus, natus ex pa-
116 tre spurio, potest legitime hæres † institui, tam ab auo, quam ab alio quocumque, gloss. verbo, *apertimus*, in l. fin. C.de natural. liber. Alex.nu.8.Ias.24.in l.Gallus,§.si quid is,ff.de lib.& posthum.Couar.in 4.libro decretalium, 2.par.cap.8.§.5.nu.13.Ant.Gom.in l.9. Tauri, sub nu.17. Paleotus in tract.de nothis, & spu-
* rijs, cap.53. nu.1. & per totum. * Rota decis. 505.nu.5.par.1.diuersor.& dixi in gloss.6. §.1. notab.18.

Sic etiam videmus, quòd quamuis feminæ sint exclusæ à maioratu,& primogenitura, seu fideicommisso,& vocentur masculi dumtaxat,
117 quod admittitur masculus † descendens ex femina, vbi non agitur principaliter de conseruanda agnatione: sed præcipue fundatur in masculinitate. Decius cons.303. nu.8. Rubeus cons.22.nu.12. Molina cum alijs in d.tract. de Hispanorum primogen.lib.3.cap.5.n.48. Cortius Iun.cons.24.nu.4.vers.*sexto aduertendum*. Ruin.cons.49.nu.2.vers.*sed tamen*,& nu,3. lib. 1.Ant.Gab.in tit.de fideicom. conclus.6. nu.7. & 8.cum seqq.Rota decis.15.nu. 1. & 2.par.2. diuersorum.Mantica de coniecturis vlt.voluntatum. lib.8.tit.18. nu.53.& 54.& lib.5.tit.14. nu. 6.& 7.

Vnde magis in nostris terminis, est firma conclusio, quòd non excluditur, sed potius admittitur ad iuspatronatus, filius legitimus
118 † natus ex patre spurio, vt consuluerunt Ancharan.cons.355.incipit,*visis punctis*, nu. 1. in fine. Anton. de Butrio consil.29.incipit etiam *visis punctis*. Et resoluit Rocchus de Curte de iurepatron.verbo,*competens alicui*,quæst.2.nu. 8.Lambertinus de iurepatron.2.par.lib.1.q.2. art.32.nu.1.& per totum. Ioannes Gutierrez cons.3.nu.3.

Hinc conclusit Nauarrus in cons.4. nu.2. & per totum, de iurepatr. quòd nepos legitimus ex matre spuria, aliàs tamen legitimata per rescriptum Principis, admittitur ad Cape-
119 laniam † fundatam ab auo clerico, ad quam fuit vocatus clericus magis proximus, & consanguineus d.fundatoris,quia naturaliter, inspecto iure naturæ, filij bastardi, & spurij, dicuntur

cuntur

cuntur procedere ex sanguine, & parentela defuncti, cum in eis naturalis affectus cadat, vt not. Bart. in l. pronunciatio, §. familiæ, sub n. 1. ibi, *quia ab eodem sanguine proficiscuntur, & sic natura magis, quam iuris inspicitur*. ff. de verb. signific. * Filij namque tales, natura ipsa non differunt à legitimis, vt in authen. quibus mod. effician. legit. §. si quis sane non habens, & in authen. quib. mod. effic. sui, §. si quis ergo filios. Tiraq. de nobilit. c. 15. nu. fin. Peregrinus de fideicom. art. 22. nu. 89. Matienzus in l. 8. gloss. 1. nu. 2. tit. 8. lib. 5. recop. dicentes post dictos tex. quod iure naturali ante leges scriptas nulla erat differentia inter filios legitimos & illegitimos. late tradit Paleottus de nothis & spurijs, cap. 1. per totum.

120 Istam etiam sententiam tenuit Rota † in vna causa Ispalen. illegitimitatis 22. Februarij 1574. coram Rubeis.

Nouissime etiam fuit decisum in vna causa Tirasonen. eleemosynariæ 14. Nouembris anni 1603. coram R. P. D. meo Lancellotto, quòd illegitimitas patris non obstabat filio legitimo, vt præsentari non posset ad Canonicatum, seu eleemosynariam iurispatronatus, ad quem, seu quam testator vocauerat clericum descendentem à quodam Ioanne, & dictus clericus erat filius legitimus patris spurij, qui descendebat à dicto Ioanne: & in eadem decisione redditur ratio, videlicet, quia licet legitimi ex patre illegitimo, sint incapaces eorū quæ proueniunt ex persona patris, seu contemplatione illius: tamen sunt capaces omnium ex persona propria prouenientium. Bart. cons. 118. nu. 1. & 2. ac per totum lib. 1. Paleotus in d. tract. de nothis & spurijs, cap. 53. Cephal. cons. 103. nu. 7. cum seqq. lib. 1. qui late prosequitur.

121 Respondet etiam ista vltima decisio, † ad fundamenta eorum, qui tenent, quòd filius legitimus natus ex patre spurio, non dicatur de familia, iuxta cons. Fulgos. 159. nu. 1. cum similibus adductis per Gam. d. decis. 278. quòd procederet, quando testator, seu fundator loquitur per verba ciuilia, veluti, si vocaret Capellanum ex sua familia, vel cognatione: ita vt constaret exclusisse nominationem naturalem: secus tamen esset, quando loqueretur per verba naturalia, veluti si vocaret descendentes, aut consanguineos, iuxta distinctionem Bart. in l. tutelas, num. 4. ff. de capit. diminut. & in l. pronunciatio, §. familiæ, ff. de verbor. signific.

122 Nam filium non esse legitimum, † non est de iure naturali, de quo omnes filij legitimi, & spurij sunt æquales, sed est de iure positiuo, vt in authentico quibus modis naturales efficiantur legitimi, §. liceat, collatione 6. & in authentico quibus modis naturales efficiantur sui, §. illud tamen, vers. *si quis ergo*, collat. 7. Immo Bart. vbi supra, non loquitur in legitimo proueniente ex patre spurio; sed in ipso filio spurio, & sic in fortiori casu.

123 Itaque in summa attendenda est in hoc mens, † & voluntas testatoris, & communis vsus loquendi, & an materia, de qua agitur sit proportionabilis, vt in ea includatur, vel excludatur talis spurius, aut filius legitimus ex illo descendens: veluti testator reliquit legatum, aut perpetuum anniuersarium pro alendis pauperibus scholaribus in studio, aut clericis, aut maritandis virginibus de genere, aut agnatione sua, quo casu

124 minime sunt † excludendi, nec spurius, neque multo minus filius legitimus ex eo, vt late per Tiraq. in præfatione, tractatus de pia causa, col. 7. vers. *& satis pro prima parte*, Mantica de coniecturis vltim. volun. lib. 8. tit. 5. nu. 16. cum seqq. * & tit. 17. in eod. lib. 8. nu. 10. & 11. *

Item considerandum erit, quid fuerit obseruatū, l. si de interpretatione, ff. de legib. c. dilectus, de consue. & fuit dictū in d. decis. Tirason.

Necnon, An cæteris paribus concurrat alius de familia, & genere testatoris, qui sit legitimus, ac filius patris legitimi: nam tunc illum præferendum fore, indubitatum erit.

In dubio autem, quando non benè constat quòd fundator Capellaniæ voluerit excludere, etiam descendentes legitimos, ex patribus

125 spurijs, erit ad fauorem illorum † interpretandum. Tū quia de iure communi sunt habiles, & idonei ad quæcumque beneficia, dignitates, & honores, vt superius dixi, & qualibet dispositio recipit interpretationem à iure communi, l. 2. C. de noxal. act. cap. cum dilectus, de consuetud. Tū, quia in huiusmodi filijs, & patribus eorum spurijs bene cadit affectio natu-

126 ralis. † Abbas in cap. nonnullis, §. sunt & alij, nu. fin. in fin. de rescript. cum alijs adductis per Nauar. in d. cons. 4. nu. 2. de iurepatr. Et sic videmus, quòd quo ad matrimomonium impediendum, & dirimendum est par consanguinitas, & affinitas, cum illegitimis, sicut cum legitimis, cap. per tuas, de probat. c. discretionem, de eo, qui cognouit consang. vxor. Tum denique, quia in dubio semper est præsumendum

127 potius fieri vocationem ex naturali † affectione, quam ob aliam causam. Bald. in auth. ex testamento, nu. 5. C. de collat. Decius cons. 120. n. 4. Tiraq. de pia causa, in præfatione, col. 4. vers. *quod tamen intelligendum*, in fin.

* Huic gl. addes q. An & quando Patronus Capellaniæ cum consensu Episcopi possit pro vna vice alternare, &c. vt verbo, *fundator*, n. 4. & 5. fol. 216.

Itē an consanguineo proximiori sit ius quæsitum, iuxta Crescen. decis. 7. de iurepatr. Rota decis. 482. p. 2. & dixi in Gerundien. benef. fol. 845. & vide decis. in eadem causa factam.

Item quod si in defectum consanguinei vocati detur alteri, quamuis superueniat consanguineus, debet prouisus remanere cum Capellania per totam vitam. Spinus de testam. gl. 4. princip. nu. 70. & 71.

M 2 Sum-

Summaria §. 1. Glossæ 5.

1 *Præbenda an cadat sub reseruatione nostra reg.*
2 *Præbenda multipliciter sumitur.*
3 *Præbenda aliquando sumitur pro ipso titulo beneficij,*
4 *Præbenda etiam sumitur pro patrimonio, & redditu beneficij, & ponderatur decisio Rotæ, sex modos, & differentias istarum præbendarum assignans.*
5 *Præbenda, duo continet consideranda, videlicet, ius ipsum præbendæ, & fructus ex ea prouenientes.*
6 *Præbenda interdum capitur pro certa portione distincta, nihil spiritualitatis continente, &c.*
7 *Præbenda quando est beneficium, includitur sub regula nostra.*
8 *Expectatiua ad beneficia, capit præbendas, necnon indultum de percipiendis fructibus primi anni, & nu. 9.*
10 *Præbenda non potest renunciari, sine auctoritate superioris.*
11 *Præbendæ fieri debet mentio, in impetratione beneficij, necnon de qualitate dictæ præbendæ, & nu. 12.*
13 *Præbenda quando capitur pro beneficio, non potest permutari, nisi cum alia re spirituali.*
14 *Præbendarum Cathedralis Ecclesiæ collatio, ad quem spectat.*
15 *Præbenda quando est accessoria, & dos beneficij, includitur in regula nostra.*
16 *Canonico debetur præbenda.*
17 *Canonicatus trahit ad se præbendam.*
18 *Obligatio est mater actionis, & illam parit.*
19 *Canonia est mater præbendæ, & se habet sicut mater ad filiam.*
20 *Præbenda dicitur à præbeo præbes, vel à pretio, & nu. 21. vel à prædio, & nu. 22.*
23 *Præbenda quando capitur pro dote beneficij, dicitur res spiritualis, vti accessoria.*
24 *Præbendæ accessoriæ ad beneficium, mentionem facere necesse non est in impetratione.*
25 *Præbenda quando capitur pro certa portione distincta nihil spiritualitatis habente, non includitur in regula nostra, quia nullam habet spiritualitatem, & nu. 26.*
27 *Præbendæ temporales non inducunt incompatibilitatem.*
28 *Præbenda téporalis potest vendi sine labe simoniæ.*
29 *Præbenda temporalis potest propria auctoritate permutari.*

§. 1. gloss. 5. de præbendis.

1 QVAERO nunc. An præbendæ sint† reseruatæ per nostram regulam? Respondeo, quòd pro huius quæstionis resolutione sciendum est, quod præbenda
2 † multipliciter sumitur, vt docent Archidiac. in cap. si quis obiecerit, nu. 3. & 4. 1. quæst. 3. & in cap. alienationis, nu. 6. 12. q. 2. Card. in clem. fin. q. 12. nu. 11. de præbend. & Vitalinus ibid. nu. 37. cum seqq. Feli. in cap. postulasti, nu. 4. de rescriptis, glos. verbo, *receperint*, & ibi Abbas nu. 22. Felin. nu. 13. in cap. cum M. de constitutionibus. Roman. consil. 328. nu. 8. Alphonsus Hojeda de incompatibilitate beneficiorum, par. 1. cap. 12. nu. 2. & 3. vbi ponit quinque modos præbendarum.

3 In summa, aliquando præbenda sumitur pro ipso titulo † beneficij, vt in rubricis de præbendis, & de concess. præbendæ. Ægidius Bellamera decis. 647. *expectans*, Selua de beneficio prima par. quæst. 3. nu. 9. & 17. Felinus in cap. postulasti, nu. 4. de rescrip. Rebuffus super concordata in rubrica de collationibus, §. 1. verbo, *Canonicatum, & præbendam*, in fin. Rota decis. 62. de rescriptis, in antiquis.

4 Aliquando, & secundo sumitur pro patrimonio, & redditibus † ipsius beneficij, & tunc dicitur accessio titulo Canoniæ, & quædam annexio rei spiritualis, titulum, & Canoniam sequens, cap. maioribus, cap. relatum, cap. dilecto, de præben. glos. in d. cap. cum M. verbo, *receperint*. Cassador. decis. 17. nu. 4. de præben. Cigaus de pensionibus, q. 33. nu. 2. & cæteri supra relati, Rota decis. 6. de consuetudine, in nouis, vbi nu. 1. satis vtiliter assignat sex modos, & status istarum præbendarum annexarum, secundum consuetudines diuersarum Ecclesiarum. Puteus decis. 201. nu. 2. & 3. lib. 2. Nam in
5 præbenda duo considerantur, † videlicet, ius ipsum præbendæ, & fructus ex illa prouenientes. Archidiac. in cap. si quis, nu. 3. 1. quæst. 3. Felinus in cap. cum M. nu. 18. de constitut. Rota decis. 597. nu. 3. par. 1. diuersorum, vbi ponit exemplum de proprietate, & vsufructu.

6 Aliquando, & tertio accipitur pro certa portione de per se distincta, † nihil spiritualis habente, veluti pro quodam prædio, & cómoditate temporali, pro soluendis salarijs aduocati, procuratoris, musicorum, & similium, gl. in d. cap. cum M. de constitutionibus, verbo, *receperint*, & communis ibidem. Archidiac. Card. Vitalinus, Romanus, Gigans, & Rebuf. vbi sup. Abb. in cap. tua nos, n. 3. de simonia, & in c. dilecto, n. 6. de præben. Antonius de Pratis in suo clipeo pastorali, cap. 3. in princ. nu. 11. Gregor. Tholosan. vbi supra cap. 11. nu. 15.

7 In primo itaque casu, cum præbenda sit verè, & realiter beneficium Ecclesiasticum, non est dubium, † præbendam comprehendi in nostra regula reseruatoria, cum reseruet omnia beneficia Ecclesiastica.

8 Et propterea dicimus, quòd in tali casu, gratia expectatiua ad beneficia Ecclesiastica, capit istas præbendas, † Rota decis. 62. de rescriptis, in antiquis, & decis. 8. in prin. de concessione præbendæ, in nouis, Felin. in d. cap. postulasti, nu. 4. de rescript. vbi ponit reg. cum 4. limitationibus:

Item

Item indultum de percipiendis fructibus be
neficiorum vacantium in primo, & secundo
9 anno, capit tales præbendas vacantes, † tan-
quam vera beneficia, tex. in cap. tua, 31. de ver-
bor. signif. ibi, *Nos igitur auctoritate præsen-
tium declaramus, quòd in hoc casu, præbendæ ac
alia beneficia generali beneficiorum nomine con-
tinentur.* Facit etiam tex. in cap. olim, 16. eod.
titulo, de verbor. signif. & in cap. pro illorum,
22. de præbend.

Item non potest præbenda renunciari sine
10 auctoritate † superioris. Rota decis. 6. nu. 2.
de consuetudine, in nouis.

Similiter in impetratione beneficij, debet
11 fieri mentio de tali præbenda, † tamquam de
vero titulo, & beneficio. Rota decis. 33. nu. 1.
& 2. de rescriptis, in nouis, & decis. 72. eod. tit.
in antiquis, & decis. 2. de rescriptis, in anti-
quioribus. Staphilæus de litteris gratiæ, tit. de
qualitate, & statu beneficiorum, §. circa istam
incompatibilitatem, nu. 1. & 2.

Necnon est facienda mentio de qualitate
12 talis præbendæ, † in illius impetratione. Rota
decis. 62. per tot. de rescript. in antiq.

Prout etiam non potest permutari, nisi cum
13 † alia re spirituali, cap. ad quæstiones, de rer.
permutatione, Cardinalis in clemen. fin. num.
11. vers. *duodecimo quæro*, de præbend. Gigans
de pensionibus, quæst. 33. nu. 2.

Sic dicimus, quòd collatio præbendarum
Ecclesiæ Cathedralis, spectat insimul ad Epi-
14 scopum, & Capitulum, † Cassadorus decis. 22.
de præbend. cum allegandis in gl. 45. in princ.
ex num. 36.

In secundo quoque casu, quando præ-
benda est accessoria, & an-
nexa titulo beneficij, similiter comprehendi-
15 tur in regula nostra † reseruatoria, non tan-
quam titulus, & beneficium de per se; sed tan-
quam prædium accessoriū ad tale beneficium
comprehensum sub regula nostra. Nam eo ip-
so quòd quis recipitur in Canonicum, debetur
illi præbenda, tamquam prædium, & redditus
16 Canonicatus, † cap. cum M. §. verum ex ad-
uerso, & ibi glo. verbo, *receperint*, & Doctores
de constit. cap. relatum, c. dilectus, il 1. de præ-
bend. c. cum super quæstione, de concess. præb.
Puteus decis. 441. nu. 3. lib. 1.

17 Et Canonicatus trahit ad se præbendam, †
cum non possit esse sine præbenda, saltem diu,
cap. si quis obiecerit, 1. quæst. 3. & in d. cap. re-
latum. Rota decis. 33. sub nu. 1. de rescriptis, in
nouis, & decis. 19. in fin. de præbend. in nouis.
18 Ac sicut obligatio est mater actionis, † l.
licet, 42. §. ea obligatio, ff. de procuratoribus,
& parit actionem, vt in principio Institut. de
verbor. obligat. glossa verbo, *parit*, in d. §. ea
obligatio; Ita Canonia est mater præbendæ,
19 † & eam parit, ac se habet sicut mater ad fi-
liam, Hostien. in summa tit. de præbend. nu. 1.
Rota decis. 11. nu. 10. & 11. de concess. præb. in
antiquioribus. Besignet. Rota decis. 26. n. 5. ante
fin. de præbend. in nou. & decis. 33. nu. 1. de re-
scriptis, in nouis. Cardin. in clem. fin. nu. 10. de
præbend. Achill. decis. 16. nu. 5. de præben.

Ideóque dicitur præbenda à præbeo præbes,
20 † quia præbet redditus ad congruam sustenta-
tionem. Archidiaconus in cap. alienationis,
nu. 6. in princ. 12. quæst. 2. Bonifacius Vitalinus
in clem. finali, nu. 38. vers. *vnde merito dicitur*, de
præbendis. Rota decis. 26. nu. 1. vers. *præterea
præbenda*, de præbendis, in nouis.

Vel dicitur præbenda à pretio, quod quis pro
21 labore † recipit, Rota decis. 33. sub nu. 1. de re-
script. in nouis, vers. *dicitur à pretio*, Cardinal.
in d. clem. fin. nu. 11. quæst. 11. Ioan. Selua de be-
neficio, par. 1. quæst. 30. nu. 17.

Vel forsan dici posset, quòd dicatur à præ-
22 dio, † quasi præbenda sit quodam prædium ip-
sius beneficij pro eius dote sibi assignatum, si-
cut dicimus de beneficio vnito alteri accesso-
riè, quòd sit quodam prædium illius. Rebuffus
de pacific. possess. num. 293. Caputaquen. decis.
329. num. 2. par. 3. cum alijs adducendis in §. 7.
huius glossæ.

In isto inquam secundo casu, præbenda vni-
23 ta, & accessoria † dicitur res spiritualis, & se-
quitur naturam principalis. & sicut beneficiū
principale cadit sub reseruatione, sic præben-
da accessoria, vt in regula accessorium, cum
alijs vulgaribus. de reg. iuris, in 6. c. dilecto, vbi
Innocen. & Abb. ac reliqui de præben. quamuis
Decius in cap. ex litteris, nu. 2. vers. *sed tamen
considerandum est*, de probat. dubitet de hoc.

Vnde in isto casu, in impetratione benefi-
cij, non est opus facere mentionem de præ-
24 benda † illi annexa. Rota d. decis. 33. num. 2.
vers. *hoc verum*. Staphilæus de litteris gratiæ,
titulo de qualitate, & statu beneficij, §. circa
istam, num. 2. Felin. in cap. nostra, Correllario
33. nu. 30. de rescriptis, cum pluribus per eum
allegatis.

In tertio autem casu, quando præben-
da accipitur pro certa portio-
ne de per se distincta, nihil spiritualis haben-
te, cum beneficium Ecclesiasticum non sit, mi-
25 nime † comprehenditur sub regula nostra, nec
intrat in illa, reseruatio. nam etiam laicis, &
mulieribus possunt tales præbendæ concedi,
ex quo aliquam spiritualitatem non habent
26 † glos. verbo, *receperunt*, vers. *vnde & laicus*, in
d. cap. cum M. de constitutionibus, & omnes
ibidem ante Decium, num. 31. Roman. d. cons.
328. num. 8. Cardinal. in d. Clement. finali, de
præbend. sub nu. 11. Abbas in cap. tua nos, nu.
3. de simonia. Decius in cap. ex litteris, num. 2.
de probationibus. Caputaquen. decis. 356. nu.
2. par. 2. & decis. Rotæ 67. de rescriptis, in an-
* tiquis. * Cardin. cons. 126. num. 6. vers. *sic er-
go*. Calderin. cons. 3. num. 2. vers. *sed talis optio*,
de constitut. Cassadorus decis. 17. num. 2. de
præbendis. *

Vnde istæ præbendæ temporales, quamuis sint plures, & habeantur insimul cum aliqua dignitate, non inducunt incompatibilitatem,
27 Romanus d.conf.328.nu.8.verf.*& huius etiam Iuris*, sequitur Caputaquen.d.decif.356.num. 3.par.1.dicens, quòd ideo vna monialis potest retinere duas, & tres præbendas sine dispensatione.

Hinc tales præbendæ possunt vendi fine ali-
28 qua labe simoniæ. ✝ Caputaquen. decif. 237. num.1.& per totam,par.2.& d.decif.356.num. 6.parte 2.Rota decif.265. num.2. parte 2. diuersorum.

Quo fit, vt etiam possit permutari, & renunciari propria auctoritate huiusmodi præ-
29 benda, ✝ tamquam res temporalis, Cardinalis in d.Clem.fin.sub nu.11.de præbend.Rota iuncta additione Papaz. decif.6.nu.6.& 7. de consuetudine in antiquis.

** Adde quæ scripsi in Informat. Salernitan. præbend. 8.Ian.1609. fol.1773. & Ægid.decif. 63.587.& 588.

Aduertendum tamen est,quod in dubio præbenda qualibet præsumitur spiritualis,vel rei spirituali annexa,cap.dilecto,ante fin. de præbend.& quia hoc nomen, præbenda, denotat spiritualitatem, vt in titulis de præbend.& dignitatibus in decretalibus sexto & Clementinis. Abb.in cap. maioribus, ante num.4. de præbend. Imola in clemen, si iuxta, nu.8.verf. *quærit vlterius*,eod. titulo, & fuit me obtinente decisum in vna Ipporrigien. præbendæ,23. Ianuar. 1608.coram R.P.D. Manzanedo vbi tanto magis hoc procedere fuit resolutum, si prouisus ab Ordinario eiectus à possessione vigore breuis Cameralis iustificati, ageret contra prouisum Apostolicum possessorem, dicens præbendam non cadere sub reseruatione, quia sit temporalis,quia tunc duriori & concludenti probatione temporalitatis obligaretur.

Summaria §. 2. Glossæ Quintæ.

1 *Præstimonium, an sit beneficium Ecclesiasticum, vt comprehendatur sub regula nostra.*
2 *Præstimonium, non venit appellatione beneficij.*
3 *Præstimonia ab initio instituta fuere,pro studentibus, & subsidio contra infideles, absque vllo obsequio spirituali.*
4 *Præstimonia mille, possunt obtineri sine dispensatione.*
5 *Præstimonij, non est facienda mentio in impetratione.*
6 *Præstimonium dicitur,quasi præstans munium.*
7 *Præstimonia dicuntur Ecclesiastica beneficia, & num. 8.& 9.*
10 *Præstimonium consistens in sola temporalitate, & obsequium spirituale non habens, non dicitur beneficium, aliàs secus, & nu.11.*
12 *Præstimonium, vt sit Ecclesiasticum beneficium, non sufficit dari in titulum, si non habet aliquod onus spirituale.*
13 *Præstimonium, vt præsumatur beneficium, vel non, considerari debet observantia, & vltimus status, & nu.14.*
15 *Præstimonia Hispaniæ, communiter sunt solita dari in titulum perpetui beneficij.*

§. 2. Glossæ 5. qui loquitur de præstimonijs.

1 QVAERITVR nunc de præstimonijs. An sint beneficia Ecclesiastica, ✝ ita vt cadant sub regula nostra reseruatoria.

Et quòd præstimonia non
2 sint beneficia ✝ Ecclesiastica, docet Ioannes Andr.in cap.vnico, nu. 3. verf. *& nota quod dicit beneficia, quasi alterum esset beneficium*, de rerum permutatione,lib.6.Geminianus conf.89. *super dubijs præmissis*, nu.3. & 4.Abb.conf.47.*illud de iure*, nu.4. Felinus in cap.postulasti, post nu.8.in 4.declaratione, de rescrip.Staphilæus de litt.gratiæ, in 5. forma expectatiuarum,nu.2.& 3. Gomezius in tract. de expectatiuis, nu.39. Andreas Gabarus in cap.vnico,de rerum permutat. lib.6. num. 66. Hojeda de incompatibilitate beneficiorum, 2. par.cap.7.nu.11. Gregor.Tholosan.in institut. rei benefic.cap.11.nu.9.

Dicentes, quòd præstimonia ab initio in-
3 stituta fuere, ✝ pro studentibus, & pro subsidio contra infideles, & quòd nullum habent seruitium spirituale annexum in Ecclesia, nec
4 aliquod onus, & propterea possunt mille ✝ præstimonia obtineri absque aliqua dispensatione: neque opus esse de illis in beneficiorum
5 impetratione mentionem aliquam facere: ✝ & quòd ideo dicitur præstimonium,quasi præ-
6 stans munium: ✝ & sic non comprehenduntur sub nomine beneficiorum, tum propter nominis,tum propter naturæ diuersitatem, & latissimè tradit Hojeda de incompatibilitate beneficiorum, 2.par.cap.8.nu.2.3.& 4.

In contrarium tamen, quod sint beneficia Ecclesiastica, facit text.in cap.fin.post principium, de concess.præbendæ, lib. 6. vbi præsti-
7 monia inter beneficia connumerantur, ✝ & facta mentione præstimoniorum, Canonicatuum, & parochialium, &c. subijcitur clausula, *& alijs quibuscunque beneficijs*, cum illa dictio,*alijs*, implicet, & designet similitudinem, & idem in qualitate, gloss. finalis in l. si fugitiui, C.de seruis fugitiuis,cum allegatis supra in gloss.3.ex nu.22.

Idem etiam apertius probatur ex Concilio Tridentino cap.9.sessione 14.de reformatione, ibi, *beneficia vnius diœcesis, etiam si parochia-*
8 *lis Ecclesia, Vicaria, seu præstimonia*, ✝ *aut præstimo-*

stimoniales portiones fuerint, alterius diœcesis beneficio, aut monasterio, seu collegio, vel loco, etiam pio, vniuntur. & sic præstimonia nominantur beneficia.

Necnon ex capite 18. sess. 23. post medium ibi, *necnon beneficia aliquot simplicia, cuiuscumque qualitatis, aut dignitatis fuerint, vel etiam præstimonia, vel præstimoniales portiones nuncupatas, &c.*

9 Et quòd sunt Ecclesiastica beneficia. † scriptum reliquit Oldradus cōs. 81. *quod processus,* sub num. 2. vers. *nam præstimonia sunt beneficia,* & in cons. 140. *in Ecclesia Calagurritana* num. Nicolaus de Milis in repertorio, verb. *benefi. ij appellatione continentur præstimonia,* Frāciscus Paunnus de officio, & potestate Capituli, sede vacante. in prima quæst. 2. partis. sub numer. 5. vers. *& idem dicendum est de præstimoniis, & præstimonialibus portionibus, quia sunt beneficia Ecclesiastica.* Cassado. decis. 3. num. 32. & 33. de præbendis. Rebuf. de pacif. possessor. num. 90. & in praxi. tit. beneficium seculare quotuplex sit. nu. 16. Staphilæus de litteris gratiç. tit. de qualitate, & statu beneficiorum. §. 1. numer. 4. & 5. Put. decis. 146. nu. 1. lib. 2. & decis. 158. in prin. & decis. 17. & 317. & 371. lib. 3.

10 Vnde pro concordia distinguēdum † erit, aut loquimur de præstimonijs in sola temporalitate consistentibus, & quæ non dantur in titulum perpetuum, neq. habent annexum aliquod obsequium spirituale, & tunc procedit prima opinio, quòd non sint beneficia Ecclesiastica, nec in illis intrat reseruatio.

Aut loquimur de præstimonijs, quæ in titulum perpetuum dantur, & habent annexum aliquod obsequium spirituale, & tunc procedit
11 † secunda opinio, quòd sint beneficia Ecclesiastica, & vti talia cadant sub reseruatione regulæ nostræ.

Quæ distinctio sumitur ex mente, & verbis Oldradi, vbi supra. Ioan. Andreæ. in c. postulasti. num. 7. de rescriptis, Geminian. d. cons. 89. num. fin. vers. *puto considerandum.* Cassador. d. decis. 3. n. 32. & 33. de præbendis. tradunt Mandos. in regul. de annali. q. 12. num. 3. vers. *posset distingui.* Ignatius de Salcedo in additione ad praxim Bernardi Diaz. cap. 18. n. 19. Menoch. de arbitrarijs. lib. 2. casu 201. num. 55. cum quatuor sequentib. Alphonsus Hojeda, vbi supra. 2. p. c. 8. num. 11. 12. & 13. & quasi per totum. Flamin. Parisius de resignatione. lib. 1. q. 2. nu. 123. cum tribus sequentib. & lib. 2. quæst. 1. nu. 136. & 137.

Non tamen sufficit, quòd præstimonium detur in titulum perpetuum beneficij Ecclesiastici, nisi habeat annexum aliquod onus spiritua
12 le, † taliter quòd intitulatus arctetur ad aliquod seruitium Ecclesiasticum per se, vel per alium, quod per laicum fieri non possit. Cassador. dict. decis. 3. num. fin. de præbendis. Sufficeret tamen obligatio dicendi Ecclesiasticum officium, popter quod datur beneficium. c. si. de rescrip. in 6. & ita seruatur.

Quando autem sumus in dubio an detur in titulum, & an habeat onus spirituale, vel non, vt dicatur, vel non dicatur beneficiū, & intret, vel non intret reseruatio: tunc recurrendum
13 erit ad obseruantiam, † & vltimum statum præstimonij. Alphonsus Hojeda vbi supra. nu. 13. quia consuetudo est optima legum interpres. l. si de interpretatione. ff. de legibus. l. quædam. in fin. ff. de rebus dubijs. Aimon cons. 101. nu. 3. Cæsar de Grass. decis. 10. nu. 7. de præben. & decis. 2. nu. 3. de electione.

Et vltimus status, est in materia benaficiali
14 † considerandus. Felin. in c. eam te. nu. fin. ad medium. de rescriptis, Ferrettus cons. 12. num. 6. & cons. 382. nu. 11. p. 1. Rota decis. 2. de præben. in nouis, & decis. 49. ante nu 1. de rescrip. in antiquis. Puteus decis. 189. & 192. lib. 1. cum alijs adducendis in gloss. 45. §. 2. num. 4. cum sequentibus.

In Hispania autem, communiter præstimo-
15 † nia consueta sunt dari in titulum perpetuū beneficij, habentque onus spirituale annexum, vt inquit Mandos. vbi supra, ante num. finalē. Dominicus Soto de Iustitia, & Iure. lib. 10. q. 5. artic. 3. conclus. 2. Ignatius de Salcedo. dict. cap. 18. numer. 10. ad finem. Hojeda. dict. cap. 8. numer. 13. & sic sequitur, quòd regulariter in præstimonijs Hispaniæ intrat nostræ regulæ reseruatio.

Summaria §. 3. Glossæ Quintæ.

1 *Vicariæ, an cadant sub regula nostra 8.*
2 *Vicarius dicitur. omnis qui alterius vices gerit.*
3 *Vicarius seruus sæpe in Iure ciuili dicitur.*
4 *Vicarios habent magistratus.*
5 *Vicarius Christi dicitur Papa.*
6 *Vicarij Papæ qui sint.*
7 *Vicarios habent omnes Prælati, qui etiam officiales appellantur. & nu. 8.*
9 *Vicarij Pedanei, seu foranei, qui sint remissiue.*
10 *Vicarij in beneficijs, alij sunt perpetui, & alij temporales.*
11 *Vicarius perpetuus ponitur, quando parochialis vnitur accessoriæ.*
12 *Vicarius temporalis dicitur, quando fit ad certum tempus, vel voluntatem constituentis.*
13 *Vicaria perpetua non datur, quando parochialis habet Rectorem.*
14 *Vicarius temporalis creari potest in parochiali vnita Ecclesiæ Collegiatæ, licet hodie secus.*
15 *Vicarius temporalis constituitur, quando simplex beneficium vnitur, nec non, quando Vicaria perpetua vnitur, & nu. 16.*
17 *Consuetudo attenditur, & vltimus status ad considerandum, si Vicaria sit perpetua, aut temporalis. & nu. 18.*
19 *Vicaria perpetua, quæ datur in titulum beneficij,*
est

§. 3. gloss. 5. qui loquitur de Vicarijs.

MODO videre oportet de Vicarijs. An comprehendantur ✝ sub regula nostra? Et quia hæc quæstio pendet ex eo

ex eo, an tales Vicariæ sint beneficia Ecclesiastica, & quando: Præsuppono, quòd Vicarius lato sumpto vocabulo dicitur om-
2 nis, qui alterius vices † gerit, vel in loco eius est subrogatus, l. Vicarius, ff. de legationibus, l. 1. C. de seruis Reipublic. manumitten.
3 Ita vt sæpe in iure reperitur seruus † Vicarius, hoc est, ille qui gerit vices serui maioris in familia, l. si in re, §. final. ibi, *eiusque Vicarius*, & postea, ibi, *dedere Vicarium*, ff. de noxalibus, l. si noxali, §. denique, & in l. si seruus meus ordinarius Vicarios habeat, ff. de peculio.

Vnde in Codice habemus titulum de officio
4 Vicarij, † vbi agitur de Vicarijs Magistratuum, & militum.

In iure autem Canonico, Vicarius multipliciter sumitur. Nam incipiendo à capite,
5 Papa dicitur Christi † Vicarius, prout etiam fuit Petrus, cap. quanto, post principium, cap. inter corporalia, de translatione Episcopi, cap. vbi periculum, §. cæterum, ibi, *cum agitur de creatione Vicarij Iesu Christi*, de election. in 6. cap. vt nostrum, vt Ecclesiastica beneficia sine dimin. confer.

6 Deinde habemus Vicarium ipsius Papæ, † de quo loquitur text. in cap. sua nobis, de officio Vicarij, Et lato saltem modo, omnes Patriarchæ, Archiepiscopi, & Episcopi dicuntur Vicarij Papæ. Selua de benef. 2. par. quæst. 1. num. 9.

Item sunt Vicarij Patriarcharum, Archie-
7 piscoporum, & Episcoporum, † aliorumque Prælatorum, de quibus loquuntur cap. 1. 2. & 3. de officio Vicarij, in 6. cap. 2. de consuetudine, eod. lib. & omnes decisiones Rotæ collocatæ sub rubrica de officio Vicarij, in nouis, & quasi omnes sub eodem titulo, in antiquis, & in antiquioribus, qui etiam officiales appel-
8 lantur, † cap. fin. ibi, *Officialis, aut Vicarius generalis Episcopi*, de officio Vicarij, in 6. de quibus latè per Rebuff. in praxi, tit. de forma Vicariatus per numeros 242.

Item sunt alij Vicarij inferiores, pedanei,
9 seu foranei † nominati, de quibus in clement. 2. & ibi gl. verbo, *foraneo*, de rescriptis. Mohed. decis. 5. de appellationibus.

Rursus in beneficijs sunt alij Vicarij perpe-
10 tui, † & alij temporales. Perpetui Vicarij sunt, quando beneficium vnitur accessoriè. Nam
11 tunc apponitur Vicarius perpetuus, † cap. extirpandæ, §. qui vero, de præbend. cap. 1. de
* Capellis Monachorum, * cap. 1. eodem tit. in 6. * Clemen. vnica, de officio Vicarij; de quibus Vicarijs perpetuis loquuntur tex. in cap. 1. 2. 3. & 4. & cap. fin. de officio Vicarij, Rota decis. 2. & 5. de officio Vicarij, in antiquis, & decis. 758. nu. 2. & 3. par. 1. diuersor. Cardinalis in d. clemen. vnica, quæst. 3. nu. 4. & seq. cum alijs. Rebuffus in praxi, titulo de Vicaria perpetua, per totum, & dicitur Vicarius perpetuus, hoc est ad vitam ipsius. Vitalin. in clem. prima, numero 11. de officio Vicarij.

Vicarius temporalis dicitur, quando solum-
12 modo † ad tempus, vel ad voluntatem Constituentis fit, veluti, quando quis habet duas Ecclesias parochiales æque principaliter vnitas. tunc enim vnus curatus est vtriusque, & non tenetur constituere Vicarium perpetuum in altera, sed ad tempus, videlicet, quando ipse non vult illi inseruire, probat tex. in cap. temporis, 16. quæst. 1. & in cap. 1. ne sede vacante, Rebuff. in praxi, tit. de Vicario perpetuo, nu. 3. Nam quando Ecclesia curata habet
13 Rectorem, † non datur Vicaria perpetua. Caputaq. decis. 339. nu. 1. par. 3. diuersorum.

Item quando beneficium est vnitum mensæ Episcopi, vel Capituli, tunc enim potest con-
14 stitui † Vicarius temporalis, vt inquit gloss. in verbo, *ad mensam*, in Clement. 1. de excess. prælator. glo. & Doctores in Clemen. 1. de rescriptis. Rebuff. in praxi, tit. de Vicaria perpetua, num. 6. quod tamen hodie limitatur per constitutionem Pij V. vt infra dicemus.

Item quando vnitur beneficium simplex, quia tunc non solet constitui Vicarius perpetuus, sed temporalis, † gloss. verbo, *parochialium*, & ibi Doctores in d. clem. vnica, de officio Vicarij, Geminian. cons. 86. *in causa Traiecten.* nu. 5. Rebuff. vbi supra num. 5. Rota decis. 758. nu. 2. par. 1. diuersor.

Necnon quando Vicariæ perpetuæ vniun-
16 tur. Nam tunc efficitur † temporalis, & ad nutum possidentis instituitur Rector. Rota decis. 2. sub nu. 2. de excessibus Prælatorum. Gambara de officio legati in vniendo, nu. 102. Alphons. Hojeda de incompatibilitate beneficiorum, par. 1. cap. 15. nu. 8. per totum.

Super quibus multum operabatur consue-
17 tudo † apponendi Vicarium perpetuum, seu potius temporalem, ex latissime traditis per Antonium Gabrielem, lib. 6. tit. de consuetudine, conclus. 1. & 2. Et quòd sit attendendus
18 vltimus status, † ad inspiciendum si sit Vicaria perpetua, vel temporalis, fuit resolutum in vna Pampilonen. decimarum 1. Aprilis 1591. vbi allegatur Decius in l. pacta nouissima, nu. 9. C. de pactis, & cons. 126. nu. 2. Ferrett. cons. 12. nu. 16. lib. 1.

Quibus sic præsuppositis, & omissis alijs Vicarijs profanis; Ant loquimur in Vicaria perpetua, quæ datur in titulum, &
19 tenendum est † regulariter (saluis casibus, de quibus in Constitutione Pij V. vt infra videbimus) cadere sub reseruatione nostræ regulæ; Ex quo verè sunt beneficia Ecclesiastica, cap. G. perpetuus, de fide instrument. cap. postulasti, de rescriptis, cap. ad hæc, de offic. Vicarij, clement. vnica, eodem tit. Anton. de Butr. cons. 3. *supposita*, post num. 2. Roman. cons. 356. *circa primum*, num. 5. Rebuff. in praxi, tit. de Vicarijs perpetuis, nu. 14. Gomez. in reg. de Idiomate, quæst. 11. nu. 2.

Nam

Nam tales Vicarij perpetui habent verum
20 titulum, ✝ cap. ad hæc, & Abbas ibidem. de offi. Vicarij.tex.& ibi gloss.in d.Clem.1.de offi. Vicarij,Ioan. Nicola. in tract. de pluralitate beneficiorum.cap.1.num.37.Gambarus.de officio, & potestate Legati de latere.lib.6.tit. de dispensatione.numer. 10. & ita est tenendum, quicquid in contrarium dicat.glos.verbo, *tenes*,in d.c.ad hæc.

Hinc omnia iura loquentia de beneficijs cu
21 ratis,✝ circa vacationem per assecutionem,& per non promotionem,& de eorum ætate, locum habent in huiusmodi Vicarijs perpetuis. Clem.vnic.de officio Vicarij,vbi præter alios, latissimè Bonifacius Vitalinus,Flamin.Parisius. de resignation.lib.3. quæst.1.num. 315. cum sequentibus.

Nec Vicarius perpetuus potest remoueri,
22 etiam,si Rector ✝ principalis moriatur, vt in d.c.ad hæc.de offi.Vicarij,Rebuf.vbi supra.nu. 15.Alphonsus Hojeda de incompatibili. beneficiorum.1.p.c.15.n.12.

Dicitur namque iste Vicarius,perpetuus Re
23 ctor ✝ curæ animarum, licet proprie non sit Rector Ecclesiæ. Vitalinus in dicta Clem. 1. de officio Vicar.numer.24.cap.ex parte,& Abbas ibi not.3.de offic.Vicarij.Et cura actualis aufertur Rectori, & transfertur in Vicarium
24 ✝ perpetuum.Nauarrus cons.21.nume.7. de Clericis non residentibus,iuxta impressionem Romanam,vbi num.8.dicit,quòd in habitu re sidet cura penes Rectorem. Caputaquen.decis. 339.num.2.& 3.p.3.& aliquid dicam in gloss.
* 6.in illatione 14.ex nu.97.* & num. 161. Vbi dicitur quod aliquando transfertur in Vicarium perpetuum,nedū actualis cura,seu exercitium illius, sed etiam ipsa habitualis,& propria cura,ac alia plura.de quo etiam vide in d.gloss.6.§.1.notab.12.vers. 19.causa.

Sic etiam,sicut Vicarius generalis Episcopi,
25 non potest conferre beneficia ✝ sine speciali facultate.c.fi.de offi.Vicarij.lib.6. Ita nec potest conferre Vicariam perpetuam,nec illam erigere.Puteus decis.239.*secunda Martij*. num.1. & per totam.lib.2.

Item talis Vicarius perpetuus habet de iure communi fundatam intentionē,in iure percipiendi decimas, & iura parochialia pro sua
26 congrua sustentatione ✝ assignata. Rot. decis. 5.de offi.Vicarij,in antiquis. Crescen. decis. 2. n.1.de decimis.Caputaq.decis.339.n.2.p.3. In reliquis autem decimis, habet fundatā intentionem Rector,
27 ✝ vel is,cui est beneficium vnitum,Cardinalis in Clem. finali. ad fin.de decimis, Mohedan. decis.5. de decimis. Caputaq. decis.353.nu.3.parte .2.& d.decis.339.numer. 3. & 4.lib.3.

Si vero nullus adest Rector, nec appareret de vnione,tunc Vicarius perpetuus fundatam
28 habet de iure communi intentionē, ✝ quo ad omnes decimas.Rebuf.in tract.de congrua. n. 110.vers.*tertius est*. Vitalinus in Clem. 1. num. 71.de Iurepatronatus,& fuit resolutū in vna Pampilonen.decimarum 14.Ianuarij.1591.coram Comitulo,& in eadem causa.13. Decembris 1592.coram R.P.D.meo Pamphilio,& vide quæ dicam in gloss. 6. illatione. 7. ex numero 75.

Hinc spectat,quòd Vicarius perpetuus sic de
29 bet honorari ✝ in loco, & alijs , sicut is,cuius vices gerit.cap.præcipimus.93.distinct. & per tex.in d.Clem. vnica.tenet ibidem Cardinalis. sub n.2.vers.*sexto oppono*.de officio Vicarij. Felinus in c.cum olim.il 2.de offi.delegat. Hojeda vbi supra,nu.13.

Item regula de Idiomate habet locum in Vi
30 cario perpetuo , ✝ vt latè per Gomez. in reg. de Idiomate.q.11.per totam.
31 Nec non regula de annali, ✝ vt Mandosius in reg.33.de annali,✝ q.13.per totam.

Quod etiam procedit,& locum habet, siue vocetur Vicarius,siue Curatus,siue Rector, si
32 ue alio ✝ quouis nomine.Rebuf.in d.tract. de congrua.112.& in tract.nominationum. n. 48.
* vers.29.*non comprehenduntur*.q.15. *Nam aliquando ista nomina vti synonima variantur, & vnum ponitur pro alio,gloss. in Clem. 1. §. nonnulliquoq.verbo Rectoribus.vbi Vitalinus nu.35.de excessibus prælat.cum alijs citatis in causa Vigelen.parochialis,13.Nouemb. 1603. coram Pamphilio, & in Vlisponen. iuris prouidendi.2.Decembris.1605.coram Litta. *

Non tamen est prætermittendum, quòd
33 ista Vicaria perpetua duplex ✝ est, vt tradit Rebuf.in praxi. tit. de dispensatione ratione ætatis,verbo,*vel earum perpetuę Vicarię*.Vna est,quæ cōtinet curam animarū actu, vt in casibus supradictis:Altera est,illa quæ cōsistit in Ecclesia Cathedrali,vel Collegiata.Nā cura residet penes Capitulum,& exercitium
34 penes Vicarium . & tamen si datur in titulum perpetuum,pariter cadit sub regula nostra,cū Ecclesiasticum beneficium sit.Hojeda de incōpatibilit.p.1.c.15.num.17.& vide,quę inferius dicentur.

In alijs autem Vicarijs, non perpetuis , sed
35 temporalibus,secus tenendum ✝ erit, quia talis Vicaria,non datur in titulum, nec in perpetuum;sed ad certum tempus,& sic non est beneficium Ecclesiasticum.cap.peruenit. il 2. 28. de appellationibus,vbi habetur, quod propter absentiam titularis , & contumaciam in non
36 residendo , sit assignandus Vicarius , ✝ donec vel veniat ad residendum, vel alius prouideatur.cap.cum ex eo.vers.*porro septennio*, de electione.lib.6.vbi mandatur apponi Vicarium durante tempore concesso Curato ad studendum.cap.2.de ætate,& qualitate.vbi habetur, quòd Ecclesia dispensatiuè cōcessa minori ætate,est per Vicarium temporalem constituendū regenda,donec titularis perueniat ad ætatem, extrauagans execrabilis.§.quantum autem, ibi.

non per Vicarios perpetuos; sed per Rectores, aut ministros beneficiorum ipsorum, vel illorum temporales Vicarios exercenda. de præben. Io. 22. vbi gloss. verbo, *temporales*, dicit, ideo temporales dici Vicarios, quia ad tempus, non in perpe-
37 tuum duratura ✝ est eorum Vicaria, puta cessante causa, vel lapso tempore, ob quam, vel vsq. ad quod talis Vicaria concessa est. Concil. Tridentin. sess. 24. de reformat. c. 18. post principium. ibi. *debeat Episcopus statim habita notitia vacationis Ecclesiæ, si opus fuerit idoneum in ea Vicarium, cum congrua (eius arbitrio) fructuum perceptionis assignatione constituere, qui onera ipsius Ecclesiæ sustineat, donec ei de Rectore prouideatur.*

Vnde Rector Ecclesiæ patronatæ, potest apponere Vicarium temporalem in illa, sine con
38 sensu ✝ Patroni. c. ad hæc, de officio Vicarij, Lambertin. de Iurepatron. lib. 3. q. 5. artic. 10. num. 1. & per totum. Vitalinus in dicta Clem.
* vnica. num. 56. de offi. Vicarij. *Francus in cap. cum ex eo num. 2. vers. quarto, de electione in 6. Lapus allegatione. 5. & fuit decisum, etiam quo ad alium quemcumq. Rectorē, in vna Ispalen. iurisnominandi 10. Octobris 1583. coram Seraphino.

Similiter quilibet beneficiatus, qui non tenetur residere, potest nominare Vicarium substitutū, vt in locū illius deseruiat, tāquā talis Vicarius tēporalis, amobilis. & talis nominatio spectat ad titularem beneficiatū, & non ad Episcopum: vt fuit decisum in d. decis. Ispalen. iurisnominandi. Vbi dicitur, quod talis nominatio facienda à titulari, est potius secundum ius quam contra ius. Et faciunt tradita a Lapo. d. allegatione. 5. nu. 8. Butrio, cons. 3. num. 3. Parisio. cons. 50. nu. 5. cum seqq. lib. 4. *

Hinc talis Vicarius temporalis potest ad nu
39 tum ✝ amoueri per eum, qui illum constituit. Vitalinus. d. n. 56. in fi. Abbas. in cap. edoceri. n. 10. de rescriptis.

Vnde isti Vicarij temporales, non debent
40 gaudere prærogatiuis, ✝ & emolumentis, quibus gaudent Rectores, vel Vicarij perpetui. Bart. in l. filius. in prin. ff. de legationibus. Cardinalis in Clem. 1. sub. nu. 2. in 6. oppositione. de offi. Vicarij. Felin. in d. c. cum olim. il 2. num. 1. de officio delegati. Purpuratus in l. 1. ff. de officio eius cui est mandata iurisdictio. nu. 632. & aliquid dicam super hac glos. §. 8. de coadiutorijs prope finem.

Nisi aliud priuilegio concedatur prout vidi concedi à Sede Apostolica, Vicarijs temporalibus apponendis per inclytum Collegium Compluten. in beneficijs eidem Collegio vnitis, vt admitterentur ad Congregationes, &
41 omnes præheminentias, † ac prærogatiuas, quas faciunt, & quibus potiuntur ibi Rectores, & perpetui beneficiati diœcesis Toletanæ, & præfatum priuilegium ab impugnationibus obreptionis, & subreptionis contra illud, ex aduerso oppositis, defendi, debitumq; fuit sortitum effectum.

Neque ad titulum Vicariæ temporalis po-
42 test quis ordinari ✝ sacris ordinibus. Salcedus in additione ad praxim Bernardi. c. 14. num. 8. vers. *& ea ratione vicaria temporalis.* Flamin. Parisi. de resignat. lib. 2. q. 6. nu. 2. Maiolus de irregularit. lib. 4. c. 15. n. 4.

Similiter regula de annali, nō intrat in istis
43 Vicarijs temporalibus. Mandos. in reg. de annali. q. 13. n. 1. & 2.
44 Sicut nec subijcitur nominationibus, ✝ Rebuf. in tractat. de nomination. quæstione. 15. numer. 48.

Denique in nihilo istæ Vicariæ temporales
45 regulantur, ✝ vti beneficia Ecclesiastica, neq. comprehenduntur in reseruationibus, ex supradictis, & tradit Hojeda vbi supra. num. 162. gloss. optima. in c. si pauper. 30. verbo. *esset causa mandati.* de præbend. lib. 6. Tholosan. d. c. 11. n.
46 16. & 17. & loquens de reseruatione, † ratione expectatiuæ, docet Staphilæus de litteris gratiç. 9. forma expectatiuarum. numer. 29. in fin. versic. *ex quo infero, quod nec Vicariam temporalem.*

Vnde Episcopus potest apponere vnum Vicarium temporalem in benefitio reserua-
47 to, vt inseruiat illi, ✝ dum Papa non prouidet, argumento. c. regenda. 11. quæst. 1. Abbas in cap. cum nobis. vltim. notab. de electione. Rebuf. in praxi. tit. requisita ad bonam collat. n. 20. & probatur in d. Concil. Triden. sess. 24. de reform. c. 18.

Tandem in hac materia Vicariarū perpetuarum, pro declaratione, & modificatione regulæ nostræ, meminisse omni-
48 no oportet, Constitutionis ✝ Pij V. quæ incipit, *ad exequendum.* Calen. Nouemb. an. 1567. Declaratur late constitutio 46. Pij V.
& est in Bullario 46. loquentis de Vicarijs perpetuis Ecclesiarum parochialium, Cathedralibus, & alijs Ecclesijs, Monasterijs, Beneficijs, Collegijs, & alijs pijs locis, pro illarum, seu illorum congrua sustentatione, seu dotis augmento vnitis. Et postquam tractat de erigendis Vicariis, & congrua portione assignanda ipsis Vicarijs perpetuis, ex fructibus, & redditibus præfatarum parochialium, subiungit hæc verba.

49 Et quoniam *iniquum esset ✝ eos, qui cōmodis priuantur, eadem onera, quæ prius sustinebāt debere sufficere, volumus, et statuimus, quòd Ecclesiæ, Monasteria, Collegia Benefitia, & Pia loca huiusmodi, in quorū Parochialibus Ecclesijs vnitis, contigit Vicarias prædictas erigi, pro quantitatibus fructuū ipsis Vicarijs perpetuis assignatorū, ad solutionē quindeniorū, quā nobis, & Cameræ soluunt, vlterius nō teneātur, sed eis detractio fiat, ad ratā certorū, quæ de fructibus dictarum parochialiū percipiuntur. Ita tamen quod Vicarij perpetui, qui pro tēpore deputabūtur, teneantur accipere a Sede Apost. nouam prouis-*

prouisionem suæ deputationis, & soluere annatam pro portione fructuum, redditŭum, & prouentuum certorum sibi assignata, & expedire litteras Apostolicas. Nec aliàs ad possessionem dictarum Vicariarum perpetuarum, & seruitium earumdem parochialium admitti possint, nisi soluta annata, & expeditis litteris Apostolicis nouæ prouisionis, vt præfertur, alioquin integrum quindenium solui debere. Nec Vicarij prædicti antea tuta conscientia fructus percipere possint.

Volumus insuper, & ita mandamus, quod dicti Vicarij perpetui ad liberam Ordinariorum electionem, seu ad nominationem illorum, in quorum Ecclesijs vnitis ponentur, cum ipsorum Ordinariorum, seu eorum Vicariorum, preuio examine approbatione deputentur.

Et si dictæ Parochiales vnitæ erunt Monasterijs Regularium Mendicantium, possint à superioribus dictorum Monasteriorum nominari ex ipsis Mendicătibus, quos si Ordinarij preuio examine per se, aut eorum Vicarios faciendo, idoneos ad curam animarum exercendam inuenerint, & ita pro idoneis approbauerint, teneantur in Vicarios, ad nutum tamen superiorum suorum amobiles, deputare.

Idemq. seruetur in regularibus Monachis, tantum, dummodo in ea parochiali, in qua vnus ex eis Monachus fuerit, seruata forma prędicta, Vicarius deputatus, habitent cum eo, saltem quatuor alij ex dictis Monachis. hactenus d. Constit. quæ venit pro declarat. & supplem. Conc. Tridentini, sess. 7. cap. 7.

De Vicarijs amobilibus apponendis à regularibus mendicantibus, seu Monachis, nulla insurgit dubitatio, quo ad regulam nostram, quia sicut diximus tales Vicariæ, ad nutum amobiles, non sunt beneficia Ecclesiastica, in quibus cadere possit reseruatio.

Quantum autem ad Vicarios perpetuos apponendos, secundum præfatæ constitutionis tenorem, ista constitutio est valde singularis.

Tum, quia Episcopi, & Ordinarij, non ha-
50 bent liberam † collationem in his Vicarijs, sed dumtaxat illis conceditur confirmatio, seu deputatio ad nominationem Ecclesiarum, seu locorum, quibus dictæ parochiales sunt vnitæ, prout ex dicta bulla dicit Sacra Conc. Trident. Congreg. & vide infra nu. 60.

Tum, quia talis deputatio ab Ordinarijs facienda, præcedente antedicta nominatione, concedi videtur indefinitè, & absque aliqua
51 temporis, vel mensium distinctione, † in omnibus mensibus Anni.

Tum etiam, quia versa vice, tales Vicarij, in quibuscunque mensibus, etiam ordinarijs prouideantur, tenentur, non obstante d. pro-
52 uisione, nonam prouisionem † à Sede Apostolica obtinere, & litteras desuper expedire, & annatam, si fructus sine distributionibus 24. ducatos de Camera excedunt soluere, antequam ad possessionem admittatur, nec tuta conscientia fructus suos facere possint.

Tum denique, quia in hoc casu limitari videtur dispositio Concilij Trident. sess. 24. cap. 18. de reformatione, super forma prouidendi parochiales Ecclesias, vt non sit seruanda for-
53 ma d. Concilij, sed forma d. Constitut. quatenus sit Concilio contraria, quia est posterior per quatuor annos à publicat. d. Conc. arg. l. generali, 13. iuncta authent. ingressi sequenti, C. de sacrosanct. Ecclesijs, l. pacta nouissima, C. de pactis, vbi late Ias. nu. 3. cap. 1. de constitut. in 6. vbi probatur, quòd per leges sequentes corriguntur, & limitantur præcedentes. & vide quæ dicam in glo. 6. ex nu. 161.

54 Hinc emanauit Sacra Congr. Tridentini declaratio.

Vnde oritur dubitandi occasio. An re-
55 gula nostra reseruatoria † mensium locum habeat in præfatis Vicarijs, stante d. Constitutione 46. Pij V.

Et profectò sine difficultate affirmatiua pars tenenda videbatur.

Primo, ex generalitate verborum nostræ regulæ reseruantis omnia beneficia Ecclesia-
56 stica, † cum cura, & sine cura, secularia, & quorumuis Ordinum regularia, qualitercumque qualificata, & vbique existentia, in octo mensibus Apostolicis vacatura, ad prouisionem, collationem, præsentationem, electionem, & quamuis aliam dispositionem, quorumcumque collatorum, secularium, & regularium, &c. Et ideo cum istæ Vicariæ perpetuæ sint beneficia Ecclesiastica, cum cura, vt paulò antea diximus, comprehendi debent in reseruatione nostræ regulæ.

Secundo, quia regula nostra continet præ-
57 gnantissimas clausulas † derogatorias, vt patet ex vers. *ac consuetudines, &c.* latissimè Felinus in cap. nonnulli, nu. 2. cum seq. præsertim sub nu. 5. vers. *fallit autem prædicta regula*, de rescriptis. Puteus loquens in terminis regulæ nostræ decis. 164. *fuit dubitatum*, lib. 2. per totam.

Tertio, & quod fortius est, quia regula nostra est posterior dicta constitutione Pij V, cum sit facta, seu suscitata per omnes, & singulos Papas, qui postea successerunt, & semper in posterum de nouo fiet per futuros Pontifices Maximos, & sic tamquam noua lex cōtraria Constitutioni Pij V. antiquiori derogat illi, quia semper secunda, vel vltima lex con-
58 traria derogat primæ, l. non est nouum, 26. & ibi gl. l. sed & posteriores, 28. ff. de legibus, l. pacta nouissima, C. de pactis, cap. 1. de constitution. lib. 6. ibi, *constitutionem condendo posteriorem, quamuis de ipsa mentionem non faciat, reuocare noscatur*. vbi plenissime post alios Gomez. nu. 51. cum seqq. Et in oppositis, vel contrarijs, posito vno, tollitur aliud. Paul. Castren. in d. l. non est nouum, nu. 3. ff. de legib.

Sed

Sed nihilominus contrarium fuit resolu-
tum per Rotam in vna causa Tiraso-
nen. Vicariæ. 3. Octobris ann. 1595. coram R.
P.D. meo Litta, vbi fuit firmatum, nostram re-
gulam. 8. reseruatoriam mensium, non obstare,
59 nec derogare ✝ præd. Constit. Pij V. & conse-
quenter fore limitandam in casu d. Constitut.
ex rationibus sequentibus.

Primo, quia d. Constitutio Pij V. habet locũ
etiam, quando dictæ Vicariæ vacant in mense
60 reseruato, seu cadunt sub alia ✝ reseruatione,
quod patet ex eo, quia aliàs dicta Constitutio
non solum esset superflua, ex tex. in c. de Mona
chis, de præbendis, & dignitatibus, cum nota-
tis. in cap. 1. de Cappellis Monachorum, vbi
probatur, quòd Episcopo competit institutio
Vicarij, & Monasterio, cui est vnita parochia-
lis præsentatio.

Sed etiam esset valde exorbitans, grauando
prouisos ab Ordinarijs in eorum mensibus, ad
accipiendum nouam prouisionem, & expedien
dum litteras, & soluendum annatam, quod non
61 solet fieri, nisi ✝ quando beneficium est reser-
uatum, vel aliàs illius collatio spectat ad Sedẽ
Apostolicam. quo casu, ne Cancellaria fraude-
tur suis regalibus, opus est noua prouisione,
quæ reualidet præsentationem alias defectiuã.
Puteus decis. 443. lib. 1. Mohedan. decis. 4. de
concess. præbendæ. Rebuff. in praxi. tit. de for-
ma nouæ prouisionis, per totum. Achiles decis.
7. de præbendis.

Rursus, quòd d. Constitutio procedat in Vi-
carijs alias reseruatis inquit Rota. quod indi-
62 cat ratio posita ✝ in §. *& quoniam iniquum*
esset, dum pro rata assignata Vicarijs, aufertur
Rectoribus onus soluendi quindenij, & trans-
fertur in Vicarios perpetuos, eos grauando ad
solutionem annatæ. & sic sicut solutio quinde-
nij, prius fiebat à Rectoribus, pro beneficijs re
seruatis: ita eodem modo, pariter Vicarij te-
nentur in reseruatis ad expeditioné nouæ pro
uisionis, & solutionem annatæ, cum regulariter
translatio fiat cum suo onere. l. Caio. ff. de ali-
mẽt. & cibarijs legat. l. Imperator. ff. de public.
& vectigalibus. Gigans de pensionibus. q. 43.
per totã. Ista tamen ratio non bene quadrat d.
constitut. quæ potius releuat Vicarios ab one-
re antiquo, quã de nouo grauet ad quindenia.

Præterea sicut Papa grauauit Vicarios ad
obtinendam nouam prouisionem, & soluendũ
annatam, & expediendum litteras, etiam in
mensibus ordinarijs; ita etiam, versa vice, est
63 satis verisimile, ✝ quòd voluerit concedere
hunc fauorem, vt semper ad nominationem il-
lius Ecclesiæ, vel Collegij, cui fuerat vnita pa-
rochialis, Ordinarius institueret, seu confirma
ret, vt in vno grauatus, sit in alio per modum
recompensæ releuatus. l. cum qui, 30. & ibi gl.
verbo *probandi*. & Ias. n. 4. & 5. ff. de iure iuran.
& faciunt tradita in §. 7. procemiali, vers. *ecce*
igitur. ex nu. 106.

64 Et nemo duplici onere ✝ grauari debet. l. 4.
§. sed si nauis. ff. ad legem Rhod. de iactu. Cassa
dor. decis. 3. nu. 2. de pensionibus, Caputaquen.
decis. 86. nu. 3. p. 3.

Non obstat dicere, quòd regula nostra sit
modernior, cum sit facta & renouata
per singulos Papas, & quòd sit generalissi-
ma, &c.

65 Quoniam nulla lex quamtumuis generalis,
comprehendit casum specialem, ✝ nec priui-
legiatum per aliam legem decisum; imò lex no
ua determinatur, & intelligitur per l. antiquã.
l. sed & posteriores. ff. de legibus, & expressè te
net. gl. 1. relata ad suum casum in l. 3. C. de silen
tiarijs, & decurion. lib. 12. & gl. rectè inspecta
in l. hac consultissima, in principio. gl. 3. C. qui
testam. facere possunt. Ias. nu. 16. Orosius num.
33. in l. 1. ff. de constitut. princip. latè Felin. in
c. 3. nu. 10. & sequentib. de rescrip. Menchaca
de success. creatione. §. 3. n. 3. & nu. 16. Anton.
Gomezius in l. 9. Tauri. nu. 10. Cassado. decis. 6.
nu. 11. super regulis Cancell. Ioan. Gutierrez
in repetitione Authen. sacramenta puberum,
C. si aduersus venditionem. nu. 76. & de iura-
mento confirmat. 1. p. c. 4. nu. 2. & in quæstione
practica. 96. lib. 2. Antonius Gabriel in titulo
de legib. lib. 6. conclus. 1. per totam, Tiraquel.
de retract. lignag. §. 1. gl. vnica, num. 4. Couar.
lib. 2. variar. c. 5. num. 6. Puteus decis. 213. nu. 4.
lib. 3. Rota decis. 75. n. 6. parte. 1. diuers. & decis.
75. num. 14. & decis. 139. num. 1. & 2. part. 2. di-
uersorum. Menoch. de præsumption. lib. 6. præ-
sumptione 38. num. 17. cum pluribus sequen.
& dixi in §. 5. procemiali, ex num. 129. cum
sequentibus.

Semper enim generi per speciẽ derogatur, si
66 ue genus præcedat speciem, ✝ siue species præ
cedat genus, vt latè per Decium loquenté in
materia derogationis priuilegiorũ, per nouas
leges generales sequentes, in l. in toto iure 80.
n. 8. cum sequentib, ff. de regul. iur. Felin. in. c. 1.
nu. 10. de rescriptis.

Vnde, licet primus procurator constituens
67 censeatur reuocatus per constitutioné ✝ secũ-
di. l. si quis 31. §. final. ff. de procur. l. 24. titul. 5.
Partita 3. hoc tamen locum non habet, quando
68 prima nominatio procuratoris ✝ fuit specia-
lis, & secunda generalis. Puteus decis. 167. inci
pit, *in vna Conchen.* lib. 3.

Et in terminis reseruationis, quòd reserua-
tio generalis, non comprehendat casus specia
les, resoluit Simonet. in tractatu. de reseruatio-
ne. quæstione 49. per totam, vbi dicit, quòd si
69 Papa concessit alicui speciale ✝ indultum con
ferendi beneficia, etiam reseruata, non cen-
setur sublatum per regulas posteriores reser-
uantes beneficia. vbi allegat Geminianum,
qui benè loquitur, cons. 30. incipit. *Bonifacius*
Nonus. numer. 3. & 4. postea subdit ibidem
Simoneta. quòd ideo videtur, quòd priui-
legia concessa varijs Ordinibus, vt possint

procedere ad electiones, non obstantibus reseruationibus, nō impediuntur per regulas posteriores, omnia monasteria reseruātes. de quo ego nihil firmo.

Prout etiam idem Simonet. concludit in quęstione 87. quòd per generales reseruationes regularum, non intelliguntur renocatæ reserua-
70 tiones, ✝ quæ sunt factæ ab inferioribus à Pa p.., vigore suorum priuilegiorum, vbi allegat glossam in dicta l. 3. C. de silentiarijs. libro 12. post Oldrad. consil. 226. & iterum in quæst. 99. numer. 27. quibus adde, quæ habes in gl. 9. §. 2.

Procedit etiam in materia reseruationum, vulgaris regula, quòd generi per speciem de-
71 rogatur. ✝ Lapus allegat. 83. n. 3. Geminian. d. d. cons. 30. num. 3. & 4. AEneas de Falconibus. in tract. de reseruationib. q. 4. principali effectu. 6. sub. nu. 9.

Insuper tanto magis cōstitutio Pij V. de qua agimus, non censetur derogata, cum per viam
72 legis sit facta, & sic est derogatio ✝ difficilior. Gomezius in procemio regul. Cancel. q. 5. in fi. Felin. in c. nonnulli. n. 4. vers. *est vnum quod si fieret*. in 1. fallen. & ita respondit Rota in dicta causa Tirasonen.

Præsertim, quia regula nostra octaua similiter erat facta per Pium V. ante dictam constitutionem, & per eandem constitutionem fuit in hac parte limitata. Regule autem posterio-
73 res, ✝ nihil amplius continent, quam illa regula Pij V. continebat, nisi quatenus reuiuiscunt per nouos Papas, cum per obitum antiquorum expirauerint. & sic censentur renouatę, ac
74 subrogatæ cum eisdem qualitatibus, ✝ & moderationibus. argumento eorum, quæ tradunt Cassador, decis. 8. nu. 1. & 6. de rescriptis. Mohedan. decis. 5. eod. titulo. Puteus decis. 71. lib. 1. Tiraquel. de retract. liguag. §. gloss. 10. nu. 27. vbi dicunt. quòd clausulæ, & qualitates contentæ in commissione primæ instantiæ, & in actu confirmato, censentur repetitæ in commissione secundæ instantiæ, & in actu confirmante, & sic de similibus.

✻ Item quia subrogatum sapit naturam eius in cuius locum subrogatur. l. si eum. §. iniuriarum. ff. si quis cantion. Anton. Gabriel, titul. de regul. Iur. conclus. 2. per totam. *

Rursus dicta decisio Tirasonen. dicit, supra-
75 dicta locum ✝ habere, non solum in Vicarijs, quæ ante dictam constit. non dabantur in titulum; sed post dictam Constitutionem sic: verum etiam in Vicarijs, quæ ante d. Constitutionem conferebantur in titulum perpetuum, cū eadem militet ratio. maxime stantibus verbis dispositiuis, licet verba narrativæ contrarium suaderent, quia magis est inhærendum ratio-
76 ni legis, ✝ quàm verborum cortici. l. scire oportet. §. aliud. ff. de excusation. tutor. cap. propterea. cap. intelligentia, de verborum significatione.

Dixit etiam Rota in eadem causa Tirasonē. quod d. Cōstitutio Pij V. locum habeat etiam
77 in Vicarijs, de quibus non soluitur annata, ✝ ex eo, quod fructus, absque distributionibus, non excedant valorem annuum 24. ducatorū de Camera, quia dispositio est generalis, & nō restringitur ab illa qualitate solutionis annatæ, depēdente a sola expressione valoris. & propterea est intelligenda d. constitutio in casu in quo sit annata soluēda: vt remaneat generalis, & vtrumque casum, siue soluatur annata, siue nō soluatur, capiat. Bar. in l. quæsitum. §. si quis fundum. n. 1. ff. de fundo. instruct. Cassador. decis. 25. ante n. 3. super regulis. Io. Gutierrez. in cons. 13. tex. in l. fin. §. si quis, vbi notat Bart. ff. de Iur. & fact. ignorantia.

Præsertim, quia raro de prædictis Vicarijs
78 soluitur annata. ✝ ratio est, nam dicta Constitutio dicit, quod assignentur pro congrua Vicarijs, non minor 50. nec maior 100. ducatorū summa, computatis omnibus, etiam incertis emolumentis, & alijs obuentionibus, communiter percipi solitis. & sic comprehenduntur distributiones, de quibus annata non soluitur, vt in terminis huius constitution. consuluit. Io. Gutierrez. consil. 8. per totum, & dixi in §. 7. procemiali, vers. *neque in congrua portione*. numero 185.

Nec dicta Constitutio 46. Pij V. est renoca-
79 ta per Constitutionem 15. Gregorij XIII. ✝ sub data Kalē. Martij. an. 1. sub titulo, Reductio literarū fel. recordat. Pij Papæ V. pro mendicātibus: Quia vltra quod præfata Cōstitutio 15. Gregorij XIII. dumtaxat procedit, quo ad Vicarios Parochialium vnitarū monasterijs. Postea idē Gregorius XIII. ore reualidauit eandem Constitutionem Pij V. dummodo cum fratre, seu Religioso Vicario ad nutum amobili per Monasterium pro subeunda animarum cura assignando, vnus dumtaxat alius Religiosus extra claustrum maneat, & non plures, prout sacra Concilij Tridentini Congregatio declarauit, pro interpretatione. cap. 7. sess. 7. de reform. & sic memorata constitutio est hodie seruanda.

Summaria §. 4. Glossæ Quintæ.

1 *Hospitalia, an sint reseruata per regulam nostram.*
2 *Regula nostra, vti generalis, & fauorabilis, an capiat hospitalia.*
3 *Regula 26. Cancellariæ de beneficijs vacantibus per promotionem, capit hospitalia.*
4 *Hospitalia, an includantur sub Iuribus loquentibus de beneficijs, & n. 7.*
5 *Publicatio fieri debet in hospitalibus.*
6 *Hospitale approbatum vendi non potest, absq. simonia.*
7 *Hospitalia non veniunt appellatione beneficij.*

Hospi-

8 *Hospitalium administratores, sunt ad instar tutorum, & curatorum.*
9 *Hospitalis constructio, & destructio regulariter spectat ad personas Confraternitatis ipsius Hospitalis.*
10 *Reseruatio extrauagan. ad regimen, non comprehendit Hospitalia.*
11 *Hospitalia, eleemosynariæ, leprosaria, xenodochia, & operariæ, pari passu ambulant.*
12 *Hospitalia non includuntur sub reseruatione, etiam si Episcopi auctoritate sint fundata, & quocunque nomine vocentur.*
13 *Hospitalia regulariter conceduntur ad nutum amobilia.*
14 *Hospitale, quando est beneficium, & datur in titulum perpetuum, cadit sub reseruatione regula nostra.*
15 *Hospitalia conferuntur in titulum perpetuum ex dispositione fundatoris, vel quando sunt electiua.*
16 *Hospitalia vnita alijs beneficijs, cadunt sub reseruatione, tamquam accessoria.*
17 *Hospitalis fauorem, non respicit reseruatio.*
18 *Generalitas reseruationis regulæ nostra, restringitur ad sola beneficia perpetua.*
19 *Constitutio de publicandis, non solum procedit in beneficijs, sed etiam in officijs.*
20 *Hospitalis fauorem concernit, quod certum sit, An fructus bene distribuantur, & à quo ratio sit exigenda.*
21 *Hospitale, quamuis non sit beneficium, tamen est res Ecclesiastica, & religiosa, quando auctoritate Episcopi fuit fundatum, & nu. 22.*
23 *Laicus est capax Hospitalis, Episcopi auctoritate fundati.*
24 *Hospitale in dubio potius præsumitur laicale quam Ecclesiasticum.*

§. 4. gloss. 5. qui loquitur de Hospitalibus.

NVNC videre oportet, An
1 hospitalia † comprehendantur sub regula nostra? & pro parte affirmatiua facit.
In primis, quòd nostra regula est fauorabilis, vt diximus in §. 6. proœmiali, & quando materia est fauorabilis, beneficiorum appellatione Hospi-
2 talia † comprehenduntur, gloss. in Clementin. dispendiosam, de Iudicijs, in verbo, *beneficijs*, in principio, vbi, quia præmissum erat de beneficijs, seu officijs, concludit comprehendi etiam Hospitalia, & Ancharan. ibi num. 2. notab. 4. Cardinalis quæst. 3. in fine. Ioan. Selua de benef. parte prima quæst. 3. Lambertin. de Iurepatronat. lib. 1. par. 1. quæstione 11. art. 11. num. 4. Flamin. Parisius de resignatione lib. 11. quæst. 3. num. 49.
3 Secundo, quia regula Cancellariæ 26. † de beneficijs vacaturis per promotionem, capit etiam huiusmodi Hospitalia, & eleemosynarias. Felinus in cap. de quarta, de præscrip. colum. 5. ante numerum 16. vers. *& si aliqua dispositio iuris, vel regularum*, & num. 16. vbi in fine dicit, ita iudicatum fuisse in causa propria, Mandosius in d. regula Cancellariæ 26. quæst. 6. num. 2.
Tertio, quia dicit Collectaneus in cap. fin. quæst. 21. in fine, de sortilegijs, quòd tempori-
4 bus suis, Rota traxit Iura loquentia de † beneficijs ad Hospitalia, Mandosius d. quæst. 6. sub num. 1.
Quarto, quia verba generalissima nostræ regulæ, loquentis de omnibus beneficijs Ecclesiasticis, cum cura, & sine cura, tàm sæcularibus, quàm regularibus, & qualitercumque, & vbique existentibus, videntur satis apta comprehendere prædicta Hospitalia.
Quinto, quia sub die 15. Nouembris 1587. & iterum 3. Iulij 1588. fuit resolutum in Rota coram Bubalo, in vna causa Regien. hospitalis, quòd Constitutio Gregorij XIII. de publi-
5 candis † resignationibus beneficiorum, habet locum in vna Aquilana Prioratus 14. Aprilis 1582. coram Cantuccio, & tradit Flami. Paris. de resign. lib 11. q. 3. à nu. 38. & nu. 43.
Sexto facit, quia quamuis hospitale non sit beneficium perpetuum, tamen cum sit fundatum auctoritate Episcopi, & soleat solis Clericis concedi, non est titulus totaliter prophanus, sed potius Ecclesiasticus, & sine labe
6 simoniæ † vendi non potest, vt tradit Federicus de Senis in tract. de rerum permutatione, num. 22. Bellameta in eodem tract. par. 3. q. 3. Flamin. Paris. de resignat. lib. 2. quæst. 15. nu. 7. & iterum lib. 11. quæst. 3. nu. 52.
Prædictis tamen non obstantibus, contrarium tenendum est, quia regulariter hospitalia non veniunt appellatio-
7 ne beneficij † Clementina quia contingit, §. vt autem, de religios. domib. *vt autem*, inquit, *præmissa promptius obseruentur, nullus ex locis ipsis, secularibus Clericis in beneficium conferatur, etiã si de consuetudine, quam reprobamus penitus, hoc fuerit obseruatum, nisi in illorum fundatione secus constitutum fuerit, seu per electionem sit de Rectore loci huiusmodi prouidendum, sed eorum gubernatio viris prouidis, idoneis, & bonis testimonijs committatur, qui sciant, velint, & valeant, loca ipsa, bona eorum, ac iura vtiliter regere, & eorum prouentus, & redditus in personarum vsum miserabilium fideliter dispensare, &c.*
Probat etiam textus in Clementina per litteras, de præbendis, cuius verba sunt, *per litteras à Sede Apostolica, vel Legatis ipsius, super prouisione quorumlibet Clericorum, directas, de Xenodochijs, leprosarijs, eleemosynarijs, seu hospitalibus, etiam si Ecclesias, vel capellas, decimas, aut alia spiritualia iura noscantur habere, nulli posse decernimus, prouideri,*

niſi hoc in Apoſtolicis litteris,caueatur expreſſe.
Ecce qualiter in iſtis duabus Conſtitutioni-
bus diſponitur, in vna , quòd hoſpitalia non
ſunt beneficia Eccleſiaſtica , neque vni talia
conferenda,ſed veluti quædam adminiſtratio-
nes , ſeu gubernationes ipſorum hoſpitalium,
8 ad inſtar ✝ tutorum,& curatorum,vt tex.ibi-
dem declarat;& in altera quòd in litteris reſer
uatorijs;& mandatis de prouidendo , non ve-
niant huiuſmodi hoſpitalia.

9 Item quia conſtructio, & deſtructio ✝ talis
adminiſtrationis,regulariter fieri ſolet per per
ſonas Confraternitatis ipſius hoſpitalis, Lapus
allegatione 42.Cardinalis.conſ.11. Abbas in
diſputa.3.nu.13.ad finem. Pariſius de reſigna-
tione d.lib.11.q.3.n.42.& 43.

Et in indiuiduo,quòd reſeruationes,de qui
10 bus in extrauaganti ✝ ad regimen, nõ capiant
hoſpitalia , conſuluit Federicus de Senis conſ.
280.*caſus talis eſt*. felicis recordationis. Lapus
de Caſtell. in tract.de hoſpitalibus.nu.63.verſ.
offert ſe modo alia quæſtio,an reſeruatio, vbi lo-
quitur de reſeruatione.Ioann. 22. Aeneas de
Falconibus in tracta.de reſeruat.q.3.principa
li ante finem.nu.33.verſ.*tam hoſpitalia,in qui-
bus*.Simonet.de reſeruatione.q.7.nu. 1. & per
totam.Selua de benef.p.3.q.57.numer.1.& per
totam,Deci.conſ.165.*viſo tenore*.nu.2.verſ. *ſed
ſupradictis*.Gomezius,in reg.de triennal. q. 7.
in fin.Rebuff.in tract.de nomination.q. 15.nu.
12.Rota deciſ.725.nu.7.p.1.diuerſ.Mandoſ.in
reg.prima Cancellariæ quæſt.9.num.2. Puteus
deciſ.261.*die* 10.lib. 1.Mohedan.deciſ. 18. de
cauſa poſſeſſ.

11 Quod ampliatur primo , ✝ vt procedat in
eleemoſynarijs , leproſarijs , Xenodochijs , &
operarijs,cum omnia iſta dicantur, etiam ho-
ſpitalia,licet diuerſis nominibus, ſecundum di
uerſos Regionum mores , ſoleant nuncupari,
vt diſponitur in dicta Clementina,per litteras,
& ibi gloſſ. verbo *Xenodochijs* , & verbo , *elee-
moſynarijs* , & tradit Simonet.d.q.7. Mandoſ.
dict.q.9.

Secundo ampliatur,quamuis prædicta hoſpi
talia, ſeu quomodocunque nuncupentur , ſint
12 auctoritate Epiſcopi fundata , ✝ & habeant
Eccleſiam,& campanile,ibique perpetuo miſ-
ſæ celebrentur . Mohedan. dicta deciſione 18.
de cauſ.poſſeſſ.additionator ad Simonet. dicta
q.7.n.5.& probat tex.in d.Clementina per lit-
teras,de præbendis,ibi,*etiam ſi Eccleſias, vel ca-
pellas,&c*. Rota deciſ.725.numer.2. parte pri-
ma diuerſ.

Tertio ampliatur , quamuis talia hoſpitalia
13 conferantur in titulum beneficij, ✝ Nam cum
regulariter ſint ad nutum amobilia , non ve-
niunt nomine beneficij ad hunc effectum re-
ſeruationis,Rota deciſ.3. *nota quod vbi Religio
ſus*. de regularibus , in antiquis , Rota deciſ.
50. *quidam in Ciuitate* , de conceſſ. præbend.
in antiquis,Stapilæus de litteris gratiæ. §. no-
na forma expectatiuarum.numero 28. Gome-
zius , de expectatiuis , numero 92. ad finem,
& numero 93. & dicam in §.ſexto huius gloſ-
ſæ per totum.

Modò limita dupliciter , primò quando,
non ſolum prædicta Hoſpitalia
dantur in titulum: ſed etiam conferuntur in
14 perpetuum,✝ideſt ad vitam titulari,quia tunc,
cum re vera ſint Eccleſiaſtica beneficia,non eſt
ratio,cur non veniant in reſeruatione, Selua
de beneficio,ſecũda parte,q.11.n.13. ad finem.
Panin. de officio,& poteſt. Capit. ſede vacan.
ſecunda parte,quæſt.prima,Rebuff.in praxi, ti
tulo de deuolut.numer.73.& in tractat.nomi-
nationũ,queſt.15. numer.13. verſ. *primo fallit*.
Gomez. in regula de triennali,queſtione 7.per
totam, Hojeda de incompatibilitate in præfa-
tione, numer. 4. in fine. Simonet. de reſerua-
tione. numer 6. iuncta additione , Mohedan.
dicta deciſ.18.de cauſ. poſſeſſ. ibi,*quia non di-
citur beneficium*. ſi igitur eſt beneficium , ergò
venit in reſeruatione,Mandoſ. in regul.de an-
nali,q.10.n.2.Rota.deciſ.739.n.9. part. prima
diuerſorum.

Tunc autem conferuntur in titulum perpe-
tuum , quando in fundatione ita cautum eſt,
15 vel quando per electionem ✝ prouidẽtur,vt di
ſponitur in d.Clementina,quia contingit.§.vt
autem, ibi , *niſi in illorum fundatione ſecus con-
ſtitutum fuerit,ſeu per electionem ſit de Rectore
locis huiuſmodi prouidendum*. Rebuf. de pacif.
poſ.n.81.cum ibi allegatis.

Secundo limita,quando talia Hoſpitalia eſ-
16 ſent acceſſorie vnita ✝ alicui beneficio Eccle-
ſiaſtico, quia tunc proculdubio caderẽt ſub re
ſeruatione noſtræ regulæ,cum ſequatur natu-
ram principalis.Rebuf.poſt alios in tract.nomi
nationũ q.15 n.14.& dicam.in §.7.huius gloſ.
de benef.vnitis.

Non obſtant modo,quæ in contrarium
adduxi:Quia ad primum,quod in fa
uorabilibus,Hoſpitalia appellatione beneficio
rum comprehendantur, intelligendum eſt,quã
do ſumus in his,quæ tendunt ad fauorem hoſpi
talis , tamen iſta reſeruatio non reſpicit fauo-
17 rem, ✝ ſed præiudicium hoſpitalis, cum inſti-
tutio , & deſtitutio ſpectet ad homines ipſius
fraternitatis,vt ſupra dixi,& in terminis ita
reſpondet Mandoſius in regul. 1.Cancell. q.9.
ante num.4.

Non obſtat 2.& 3.fundamentum,quia in il-
lis caſibus,aut beneficia conferebantur in titu
lum perpetuum,vel diuerſa militat ratio.

Minus obſtat quartum de generalitate ver-
borum noſtræ regulæ,quia illa generalitas in-
18 telligitur,dummodo vere ſint beneficia ✝ Ec-
cleſiaſtica,quæ Apoſtolica, vel Ordinarij colla
tione , inſtitutione , confirmatione , electio-
ne , vel alia diſpoſitione prouidentur. Gome-
zius in dict.regul.de triennali.quæſt. 7.n.3.in
fine. ſecus autem,ſi beneficia Eccleſiaſtica nõ
ſunt

sunt:nec solita conferri auctoritate Apostolica,vel ordinaria,aliquo de præmissis modis.

Ad quintum respondeo, quòd constitutio de publicandis, non solùm loquitur de benefi-
19 cijs Ecclesiasticis, sed etiam de officijs, † & ideo nimirum, si ista officia administrationum hospitalium veniant. Vital. in Clem. dispendiosam. nn. 30. & 31. & Cardinalis ibi nu. 11. de iudicijs, & in d. Clem. quia contingit. num. 39. & cons. 119. n. 1.

Præsertim, vt Ordinarius certus sit, an dispẽsentur fructus pauperibus, & à quo petere de-
20 beat rationem † hospitalis, & administrationis, vt in d. §. vt autem. & §. illi etiam, disponitur, & in Concil. Tridentin. c. 9. sess. 22. de refor. & quem debeat visitare iuxta. c. 8. eadem sess. 22. Et vt coloni sciant, quis sit administrator ad hoc, vt possint ei soluere pensiones. Roman. cons. 443. nn. 2. Corneus. cons. 137. in fine. lib. 3. Felinus in c. cum dilecta. num. 13. vers. *limita septimo.* de rescriptis, & denique, vt euitentur fraudes, vt in constitutione Gregoriana cauetur.

Ad sextum respondeo, quòd potius ex illo apparet, non intrare reservationem, eo ipso quòd non est beneficium Ecclesiasticum, Ta-
21 men cum sit res Ecclesiastica, & religiosa, † ex quo auctoritate Episcopi sit fundatum Hospitale. c. ad hæc. de religios. domibus, nimirum si sine labe simoniæ vendi non possit, vt ibi dicitur, & vide, quæ dixi in principio huius glossæ. nu. 38. & seq.

Nec dicatur, quòd supra scriptum reliquimus, non committi crimen symoniç, in pactione ratione bonorum Capellaniç, vel præbendæ suæ administrationis, in principio huius gloss. num. 25. & 64. & §. 1. de præbend. ex num. 26. quia illud procedit, quando fundatur sine Episcopi auctoritate, & non est res pia, nec Eccle-
22 siastica: † quod secus est in casu nostro, in quo auctoritate Episcopi sunt Hospitalia constituta. Gomez. de expectatiuis. sub num. 93. vers. *&* *ista sunt notanda*. Nam si daretur, quòd deficeret auctoritas Episcopi in fundatione, similiter esset res prophana, & cessaret simonia, ex supradictis.

Et quamuis sit Hospitale fundatum Episcopi auctoritate, est capax illius, laicus, latissime Rota decis. 725. nu. 6. part. 1. diuers.

Rursus, id quod diximus de Hospitalibus, Xenodochijs, Infirmerarijs, & Elemosynarijs,
23 pari ratione procedit in præceptorijs † Sancti Ioannis Hierosolymitani, & Sãctç Mariç Theutonicorum de Vrbe, & Sancti Antonij, siue alterius Ordinis, prout sunt in Hispania: quia non cadunt sub prædictis reseruationibus, nisi secũdum distinctionem supra assignatam. Gomezius, de expectatiuis, dicto numer. 93. vers. *&* *ex istis potest inferri.* Gregorius Tholosanus in institutionibus rei beneficiariæ. c. 11. nu. 6. & 7. Flamin. Parisius de resignat. lib. 2. q. 14. n. 9.

Nec omitto, quòd in dubio Hospitale po-
24 tius præsumitur laicale † quàm Ecclesiasticũ, vt per gloss. in Clem. per litteras, verbo *Ecclesias*, vers. *quid in dubio.* tradit ibi Imola. numer. 16. vers. *si vero non apparet.* Ancharran. numer. 10. vers. *quid in dubio.* Abbas. nu. 5. in fi. de præbend. Barbatia cõs. 67. n. 11. lib. 3. Pauin. de officio, & potestate Capituli. 2. par. q. 1. nn. 6. Rebuf. de nomination. q. 15. nu. 15. Mohedan. decis. 18. de caus. possess. Rota latissimè decis. 725. nu. 6. & seq. par. 1. diuers. & decis. 106. n. 3. 5. & 6. & decis. 122. nu. 3. & decis. 154. nu. 1. & 2. ac per totam p. 2. diuers.

Summaria §. 5. Glossæ Quintæ.

1 *Pensio, an sit beneficium Ecclesiasticum, vt cadat sub regula nostra. & nu. 36.*
2 *Pensio beneficium Ecclesiasticum non est, etiam si detur in titulum. & nu. 3.*
4 *Pensionis ad titulum, quis ordinari non potest.*
5 *Constitutio Pij V. de confidentijs, non procedit in pensione.*
6 *Pensionem habens, non gaudet priuilegio fori, sicut si haberet beneficium Ecclesiasticum.*
7 *Clericus tonsuratus, vel in minoribus, gaudet priuilegio canonis, quamuis non seruet requisita necessaria ad priuilegium fori.*
8 *Clerico de iure communi duo competunt priuilegia, vnum fori, alterum Canonis, & correctio quo ad vnum, nõ obstat quo ad aliud, licet aliqui contrarium tenuerunt, & n. 9. & 11.*
10 *Pensionarius non tenetur ad aliquam residẽtiam, nec seruitium.*
12 *Pensionarius non tenetur dicere officium Canonicum, licet hodie teneatur ad officium paruum B. Mariæ, & n. 13.*
14 *Pensio non inducit incompatibilitatem.*
15 *Obtentum beneficium, narrari debet in gratia alterius beneficij.*
16 *Pensionem narrare necesse non est, & numero. 17. & 18.*
19 *Pœna extrauag. cum detestabile, de simonia, non extenditur ad pensiones.*
20 *Pensionis in causa, non est locus sequestro, vigore primæ sententiæ, iuxta Clementinam ad compescendas.*
21 *Valoris non est detrahenda pensio imposita.*
22 *Filius non potest patri succedere in beneficio, secus in pensione, si adest clausula transferendi.*
23 *Concil. Triden. sessione. 25. de refor. cap. 15. declaratur.*
24 *Illegitimus licet nequeat sine dispensatione obtinere beneficium, pensionem vero sic, si aliàs est clericus, & ad clericatum dispensatus.*
25 *Pensio est ius temporale, separatum a beneficio.*
26 *Pensionem obtinere potest inhabilitatus ad beneficium.*
27 *Pensionem potest reseruare Ordinarius in multis casibus, & ad Rebuffum, & Mandosium...*

contrarium dicentes respondetur, & numer. 28. 29. & 34.

30 *Papa nunquam confirmat prouisionem, nec impositionem pensionis ab Ordinario inutiliter factam, ne in futurum occasionem dare videatur ad male prouidendum, & nu. 32.*

31 *Collatio Ordinarij, aut reseruatio pensionis, si legitime est facta, non indiget confirmatione.*

33 *Noua prouisio est ferè quadam confirmatio, saltim in effectu.*

35 *Voluntas, & intentio Papæ cessat per obitum illius.*

37 *Pensio extinguitur morte pensionarij, nec potest transferri, nisi de speciali facultate Papæ, & num. 38.*

39 *Pensionarius non laborat, nec seminat, nec metit, ac fructus sine labore manducat.*

40 *Pensionis translatio, est seruitutis prolongatio, seu perpetuatio.*

41 *Pensio non dicitur propriè vacare, sed extingui.*

42 *Pensio potest aliquando esse verum beneficium Ecclesiasticum, & tunc cadet sub reseruatione regula nostra.*

43 *Pensionis de materia tractantes, plures citantur.*

44 *Pensionum soluere tenetur Capitulum tempore mortis vel absentia beneficiati quando fructus iure accrescendi percipit.*

45 *Pensio non datur pensionario propter seruitium beneficiati, sed ex gratia Papæ.*

46 *Pensionis ad exactionem competit actio realis, & personalis.*

47 *Mors, vel absentia beneficiati, non debet esse damnosa pensionario.*

48 *Accrescendi ius, quod Canonicis competit, non debet transgredi illud, quod si præsens esset beneficiatus reciperet, & nu. 49.*

49 *Absens non potest plus perdere, quàm haberet si præsens esset.*

50 *Pensio non absorbet omnes distributiones.*

51 *Seruitij, quod ratione acquiritur beneficiato præsenti, hoc & non vltra accrescit interessentibus, si absens sit.*

52 *Camera Apostolica soluit pẽsionem ex fructibus ad illam spectantibus.*

53 *Commodum, qui sentit, sentire debet onus.*

§. 5. gloss. 5. qui loquitur de pensione.

1 VCCESSIVE quæritur de pensione; An sit beneficium Ecclesiasticum, † ita ut cadat sub regula nostra?

Breuiter dicendum est, non
2 esse beneficium † Ecclesiasticum, vt probat tex. in cap. quamuis. el 1. de præbendis, lib. 6. vbi probatur, quòd quando mandatur alicui prouideri de beneficijs, non potest prouideri de pensione, vigore dicti mandati. Ratio est, quia pensio non est beneficium Ecclesiasticum, & ita notat Geminian. ibi numer. 2. quòd appellatione beneficiorum, non comprehenditur pẽsio. Ancharan. ibidem. 3. not. & communiter omnes. Rebuff. in tractat. de pacif. possess. numer. 92. & sequen.

Idem etiam probat text. in cap. ad audientiam. il 2. de rescriptis, ibi. *annuas pensiones, seu beneficia.* Ex quo tex. clarè patet, quòd pensio, & beneficium ponuntur vt diuersa, & ita notat ibi Abbas, not. 1. Felin. num. 2. & latè resoluunt Ioann. Selua. de benef. 1. par. q. 3. num. 3. Caecialup. in tract. de pensionibus. q. 30. Gigans de pensionibus. quæst. 28. per totam, vbi respondet ad Barbatiam contrarium tenentem, in dict. cap. ad audientiam, & satisfacit tribus fundamentis per eum adductis. Alphonsus Hojeda de incompatibilitate beneficiorum. 2. part. cap. 7. num. 4. cum sequentibus. Gomezius, de expectatiuis. numer. 92. Staphilæus de lit. gratiæ. titulo de expectatiuis. forma. 9. num. 27. Acebedus in l. 1. tit. 4. nu. 5. lib. 5. recopilatio. Rebuf. in tract. de nominationibus. nume. 39. Gregor. Tholosan. dict. cap. 11. numer. 5.

Quòd etiam procedit, siue pensio detur in
3 titulum, vt communiter fieri solet, quando reseruatur super fructibus alicuius beneficij in fauorem alicuius Clerici ad vitam illius, siue detur in stipendium, puta pro patrocinio præstando, pro negocijs sollicitandis, pro pulsandis cãpanis, vel alijs seruitijs, vt Gigans. d. q. 28. Gomezius in regula de infirmis resignan. q. 12. nu. nu. 2. Mandosius ibidem. q. 11. nu. 11. & in regula de annali, q. 9. vers. *ego vero.* vbi propterea tenent, quòd regulæ, de infirmis resignantibus, & de annali, non habent locum in pensione, quæ datur in titulum. Nauarr. cons. 11. num. 2. de præbendis.

Vnde ad titulum pensionis, quis ordinari
4 non potest, nisi necessitas, aut commoditas Ecclesiæ aliud suadeat, prout Episcopus iudicauerit, vt disponitur in Concil. Triden. sess. 21. de reform. c. 2. vers. *patrimonium vero, vel pensionem.* vbi aperte docetur, pensionem non esse beneficium Ecclesiasticum.

Sic Constitutiones Pij IV. & Pij. V. loquentes de confidentijs beneficiorun, non habent lo-
5 cum, † contra transferentes pensiones per confidentiã. Nauar. cons. 2. n. 6. vers. *an autem.* de constit. & cons. 16. de simonia, & cons. 46. n. t. vers. *tertio.* de preben. Flamin. Paris. de resignat. lib. 6. quæst. 4. num. 52. cum sequentibus, & in tract. de confidentijs. quæst. 23. per totam, vbi plura cumulat. & fuit resolutum in vna Bugiẽ. prætensæ confidentiæ. 5. Iunij 1591. coram R. P. D. meo Pegna doctissimo Rotæ Auditore.

Hinc pensionem habens, non gaudet priui-
6 legio fori † sicut habens beneficium Ecclesiasticum, in terminis Concil. Tridentin. sess. 23. cap. 6. requirentis beneficium Ecclesiasticum,

vt quis

vt quis fori priuilegio gaudeat, quamuis nec habitum, nec tonsuram deferat, vt Sacra Concilij Congreg. censuit 19. Iunij 1586.

Et tradit Flaminius Parisius de resignat. lib. 1. quæst. 11. nu. 70. & lib. 2. quæst. 15. nu. 15. Acebedus in d. l. 1. tit. 4. lib. 1. recopilationis, sub nu. 5. vers. *sed an pensio*.

Ad effectum tamen Canonis, hoc est, vt si quis illum percusserit, incidat in excommunicationem Canonis, *si quis suadente*. bene sufficeret dicta pensio, immo quamuis illam non habeat clericus percussus, neque habitum, nec tonsuram deferat,
7 erit locus pœnæ ✝ d. Canonis, sicut de iure communi dispositum erat, quia quo ad hoc Conc. Trid. nihil innouauit, nec iuri communi derogauit, vt declarauit d. Congregatio Sacra Illustrissimorum Cardinalium Conc. Trid. interpretum.
8 Nam cum de iure communi ✝ clerico ista duo competerent priuilegia, vt latè Dueñas reg. 99. ampliat. 2. Albertus Trotius de vero, & perfecto clerico, lib. 1. dubio 2. per sublationē vnius, non aufertur aliud, nec correctio iuris
9 communis ✝ est extendenda, cap. cum expediat, de electione, *in* 6. Et quod expresse non inuenitur correctum, intactum sub iuris communis regulis relictum intelligitur, l. præcipimus, in fin. C. de appellationibus, firmat etiam Nauarrus plura adducens cons. 24. de priuilegijs, quicquid in contrarium teneat (non ta-
10 men visa Concilij declaratione) ✝ Florianus de Solis, in tractat. de censibus, lib. 2. cap. final. nu. 14. vers. *quocirca prolixior sum*. & senserit etiam Emanuel Rodriguez in sua summa, lib. 1. cap. 80. nu. 17. dum dicit, quòd clericus primæ tonsuræ gaudet priuilegio Canonis, dummodo requisita Conc. Trid. in illo concurrant, & vide quæ dixi in glos. 13. quæst. 2.

Similiter pensionarius etiam intitulatus, ratione dictæ pensionis non tenetur ad ali-
11 quam residentiam, ✝ vel seruitium per se, nec per alium in aliqua Ecclesia. Archidiac. in d. cap. quamuis, il 1. nu. 2. vers. *prouideri*, de præbend. lib. 6. Franchus not. 2. Ancharan. num. 2. vers. *tertio collige*, Geminian. nu. finali. Gomezius in d. reg. de annali, quæst. 21. n. 2. Capicius decis. 200. nu. 3.

Sicut etiam, quamuis beneficiatus tenetur
12 dicere officium Canonicum, ✝ vt omnes tradunt in cap. 1. de celebratione missarum, quia beneficium datur propter officium, nam officium sequitur beneficium, sicut venator leporem, cap. fin. de rescriptis, lib. 6. Pensionarius tamen non tenetur illud recitare. Hieronym. Paulus in praxi Cancellariæ, fol. mihi 11. Gomezius in reg. de infirmis resignantibus, q. 16. nu. 13. Soto de iustitia & iure, lib. 10. q. 5. art. 3. Gigans de pensionibus, quæst. 3. nu. 2.
13 Hodie tamen ✝ Pensionarij tenentur dicere qualibet die officium paruum B. Mariæ, ex constitutione Pij V. sub 12. Kalendis Octobris anni 1571. quæ est in bullario 134. inter suas constitutiones.

Item pensiones, etiam plures, non inducunt
14 ✝ incompatibilitatem aliquam, cum beneficijs. Imola in clemen. gratiæ, nu. 10. de rescrip. Gigans de pensionib. q. 42. Dueñas in reg. 71. limitat. 5. Benedictus Capra reg. 90. nu. 90. Alphonsus Hojeda de incompatibilitate beneficiorum, 2. par. cap. 7. nu. 1. & per totum.

Huc spectat, quòd in gratia beneficiali, licet de beneficijs obtentis debeat fie-
15 ri mentio, ✝ cap. ad audientiam, il 2. cap. in nostra, cap. postulasti, de rescriptis, latè Menochius de arbitrarijs casu 201. ex nu. 41. & sequentibus.

De pensione tamen, non est necesse facere
16 mentionem, ✝ cum beneficium Ecclesiasticum non sit, quamuis concedatur in titulum, quia non est titulus perpetuus spiritualis, ex quo pensionario moriente expirabit, vt tenuit Rota decis. 1. nu. 1. de præbend. in antiquioribus. Besignet. & Rota decis. 39. de rescriptis, in antiquis. Geminian. in cap. non potest, in princ. sub nu. 3. de præbend. lib. 6.

Contrarium tamen, videlicet quòd de pen-
17 sione ✝ debeat fieri mentio, tenent Socinus cons. 260. *in causa*, nu. 2. lib. 2. Augustinus Boerius in cap. super litteris, num. 72. vers. *decimò quarto de pensione*, de rescriptis. Menochius de arbitrarijs lib. 2. cent. 3. casu 201. num. 51. Alphonsus Hojeda de incompatibilitate, 2. par. cap. 7. nu. 10. Ludouicus Gomezius in regula de infirmis, quæst. 16. nu. 2.

Inter has tamen contrarias opiniones, Gigans de pensionibus, quasi per modum conciliationis, distinctiones quasdam facit in q. 67. vbi ponit 6. distinctiones, quas per te ipsum videre poteris.

Cæterum quicquid omnes supradicti te-
18 neant, verius est, ✝ quòd de pensione non est necesse facere mentionem, quia cum ex supradictis appareat non esse Ecclesiasticum beneficium, & iura solummodo disponant, quòd narrentur obtenta beneficia, non igitur opus est narrare pensionem, cum beneficium non sit, & ita seruat Rota, vt ab eisdem Dominis Auditoribus audiui, quòd sufficit ad omnē prorsus resecandam difficultatem. Intellige tamē, dummodo pensio non sit assignata in titulum beneficij, vt inferius dicam nu. 42. & ita potest potest intelligi, & in cap. ad audientiam, il 2. de rescriptis.

* Prout etiam pari ratione contraria, in gratia pensionis non est necesse narrare beneficia obtenta, cum talis gratia non sit beneficialis, & ita praxis obseruat.

Item licet in gratia beneficiali sit exprimendus valor, vt in reg. 54. Cancellariæ, secus tamen est in gratia reseruationis pensionis. Caputaq. decis. 199. nu. 2. par. 2.

Hinc

* Hinc pœna extrauag. cum detestabile de si-
19 monia, ✝ contra committentes simoniam in beneficijs, non extenditur ad pensiones. Nauar. conf. 16. nu. 2. de simonia, & conf. 46. nu. 1. de præbendis. Gigans de pensionibus, vbi multa adducit. q. 99. a nu. 6. & 19. & per totam.

Sic etiam Clem. 1. de sequestratione poss. & fructuum, disponens, quòd sequestretur possessio & fructus benefici litigiosi, statim quòd pronuncietur prima sententia diffinitiua in possessorio, vel petitorio ad fauorem actoris, & contra reum possessorem, non habet locum in pen
20 sione, ✝ quia non est Ecclesiasticum beneficiũ. Gigans de pensionibus. q. 46. per totam.

Itidem in narratiua valoris, non est detrahẽ
21 da pensio imposita ✝ super beneficio, cũ pensio sit opus tẽporale, & nõ perpetuũ. Puteus deci. 202. lib. 3. Rot. decis. 184. nu. 3. lib. 2. p. 3. diuers.

Huc pertinet, quòd licet in beneficijs Eccle
22 siasticis, non admittatur successio patris ✝ in filium. c. 1. cum alijs, de præbend. tamen pater Clericus habens potestatem transferendi pensionem quam possidet, potest illam trãsferre in filium suum Clericum, etiam illegitimum. Gigans de pensionibus. quæst. 86. num. 5. vers. *prædictis tamen non obstantibus.* Flamin. Paris. de resignat. lib. 6. q. 4. nu. 21.

Neque in hoc casu intrat prohibitio Con-
23 cil. Trident, sess. 25. de reformatione. cap. 15. ✝ quia solum loquitur, quando pensio est reseruata super beneficio quod habuit pater, quo casu hodie fieri non potest, licet antea sic, vt idem Flaminius, vbi supra. nu. 22. & latius in eodem lib. 6. quæst. 2. a num. 108. vsq. 112. & vide, quæ dixi in principio huius glossæ. n. 33.

Item quamuis illegitimẽ natus, non possit
24 sine dispensatione ✝ obtinere beneficium. c. 1. de filijs præsbyterorum. lib. 6. pensionem vero reseruatam super fructibus alicuius beneficij, si aliàs Clericus sit, in prima saltem tonsura constitutus, & super Clericatu dispensatus, rectè obtinere potest, Gomezius in regula de annali, quæst. 21. vers. *si vero non dantur in titulum.* vbi allegat plures Rotæ resolutio-
✱ nes * Paleott. de nothis. & spurijs. c. 58. nu. 4. cum seqq. *. Rota etiam decis. 425. nu. 1. par. 1. diuersorum. & ita seruat Rota, & fuit etiam resolutum in vna Ouetẽ. pensionis. anno 1572. coram Robusterio, & in alia Cæsaraugustana pensionis 19. Februarij 1595. coram Gyptio, & in alia Burgen. pensionis 19. Februarij 1596. coram Illustrissimo Domino Blanchetto. quamuis Gigans de pensionibus. q. 19. & Nauarrus conf. 63. n. quinto, de simonia, cum alijs contra rium tenuerint.

Ratio est, quia pensio est quodam ius tem-
25 porale ✝ separatum, formale, & per se distinctum ab ipso beneficio. Gigans de pensionibus d. q. 28. Crescentius decis. 14. de re iudicata. Cæsar de Grass. decis. 3. n. 8. de præben. Rota. d. decis. 425. n. 2. par. 1. diuers.

* Accedit, quòd priuatus, & inhabilitatus ab obtinen. beneficia, non est priuatus ad obtinen
26 das pensiones. ✝ Nauarr. conf. 12. numer. 15. de rescript.

✱ Sicut ætas 14. annorum quæ requiritur ad beneficia ex decreto Concil Triden. sess. 23. c. 6. non est necessaria ad pensiones, sed sufficit ætas septem annorum. prout ante Concil. Gigans de pensionibus. q. 13. Nam Concil. dumtaxat loquitur in beneficijs. & sic nihil innouat, quo ad pensionem, cum beneficium Ecclesiasti cum non sit. Et ita declarauit Sacra Congregatio, & praxis seruat. *

Quæ omnia procedunt, non solum quando pensio est reseruata à Papa, sed etiam, immo à fortiori, quando reseruatur ab Ordinario super fructibus alicuius beneficij, ab eo collati tempore collationis. Nam licet regulariter, & sine causa, nequeat Episcopus pensionem reseruare, & imponere ex iuxta ta
27 men causa, ✝ vtpotè pro bono pacis, vel studio alicuius scholaris pauperis, vel in vtilitatem Ecclesiæ, vel ex alia rationabili, & honesta causa, potest illam reseruare, & imponere, vt latè per Abbatem in c. conquerente. nu. 5. de Clericis non resident. Felin. in. c. ad audientiam. il 2. nu. 2. vers. *secunda conclusio.* de rescript. Deciũ in c. ex p. nu. 25. de offi. delegat. & conf. 142. nu. 3. Caccialup. de pensionib. q. 4. num. 5. Nauarr. consil. 15. nu. 3. de rebus Ecclesiæ, & conf. 4. nu. 2. de simonia. Rebuffum in tract. de pacif. possessor. nu. 103. 104. & 105. Gigantem de pensionibus. q. 6. nu. 2. cum sequentib. Gomezium in regula de annali. q. 2. post nu. 5. Mandos. in reg. 33. q. 14. nu. 11. Rebuf. de priuilegijs scholarium. priuileg. 24. Gambarum in tracta. de legato. lib. 6. à n. 392. cum sequentib. & fuit resolutum in vna Meliten. Canonicatus 6. Mar. 1596. corã R. P. D. meo Millino, & in Albiganen. Canonicatus. 9. Iunij. 1579. corã Lancelloto. quæ est in impress. 519. sub num. 3. part. 1. diuers. vbi fuit resolutum ex causa litis posse Ordinarium imponere pensionem. & aliàs sæpe tenuit Rota. Rodoan, in tract. de simonia. 2. p. cap. 14. nu. 26. & 27. & c. 31. n. 17.

Nec non ex causa permutationis ratione æqualitatis fructuum vtriusque beneficij permutati, vt dico in gloss. 14. vers. *immo quando.* ex num. 38.

Hinc nihil refert, quòd Rebuff. in praxi. tit. de reseruationibus, tam generalibus, quam spe
28 cial. nu. 20 dicit, quòd hodie ✝ Episcopi non constituunt pensiones, quia ex nõ vsu est amissa eorum potestas, quia ignari suæ potestatis eam perdiderunt. Nam ius commune semper est viridi in obseruantia. l. Arriani. C. de hæreticis.

Vnde quatenus ipse Rebuf. super concordata, in rubrica de collationibus propè medium, vers. *quarto sine aliqua diminutione.* fol. mihi 265. dicit, quòd Episcopus non potest reserua-
re

29 re penſionem ſuo nepoti † iuueni, ſuper illo
beneficio, quod non poteſt illi conferri, intelligendus
eſt, quando nepos non eſſet pauper, &
ſcholaris, vel quando aliqua iuſta cauſa (fraude
ceſſante) non adeſſet, ſecus tamen ſi adſit
ex ſupradictis.

Similiter ſunt intelligendi idem Rebuff. in
praxi benef. titulo de reſeruation. ante nu. 37.
verſ. *& confirmatio penſionū*, & de pacificis poſſeſſor.
nu. 105. & Mandoſius eum citans in tractat.
de ſignat. gratiæ, titulo de confirmationibus,
ad meditum, verſ. *penſionis ab Ordinario impoſita*,
dicentes, quòd numquam per Papam
datur confirmatio penſionis impoſitæ ab Ordinario,
ſed ipſe Papa de nouo eam reſeruat.
Quando Ordinarius non potuit illam reſeruare,
& iuſta aliqua non interueniebat cauſa.

30 Semper namque inueteratus † ſtylus Curiæ
eſt, quòd Papa nunquam concedit cõfirmationem
prouiſionis ab Ordinario, nec reſeruationis
penſionis per eum factæ. Nam ſi collatio,
aut penſionis reſeruatio Ordinarij tenet, non
31 indiget Apoſtolica confirmatione, l. vnica, C.
de theſauris, lib. 10. ſi non tenet, non vult Papa
eam approbando, & confirmando, quodam-
32 modo occaſionem † dare, vt in poſterum, perperam
faciant Ordinarij, iniquas prouiſiones,
& penſionum reſeruationes: & propterea ſolummodo
concedit nouas prouiſiones beneficiorum,
vel nouas penſionum reſeruationes,
ſcholaribus pauperibus pro expenſis ſtudiorum.
Rebuffus in praxi, titulo de noua prouiſione,
nu. 14. & ſequentibus: licet negari non
33 poſſit, † quòd noua prouiſio ſit quædam ferè
confirmatio, ſaltem in effectu, vt dicit Puteus
deciſ. 308. nu. 2. lib. 1.

Neque ad non tenendum, quòd hodie poſſint
Ordinarij, ex dictis rationabilibus cauſis
penſiones reſeruare, me in contrarium mouet,
quod inuenio ſcriptum reliquiſſe prædictum
34 Mandoſium † in eodem tractatu de ſignatura
gratiæ, tit. de penſionibus, verſ. *hodie tamen*,
dum dicit hæc verba:

Hodie tamen ex decreto Pauli IV. non poteſt penſio, ſuper beneficio, de quo alicui per obitum vacante prouidetur, imponi, abſque ipſius Papæ expreſſa licentia, & ſic excluduntur illicitæ pactiones, & prouiſiones ſimoniacæ, contra tex. in cap. niſi, ibi, non quidem ex pactione partium, de præbendis.

Quoniam vltra quòd de tali decreto hodie
non apparet, neque reperio aliquam ipſius
Pauli IV. conſtitutionem, tale dicentem. Et
35 ipſius Papæ voluntas iam ceſſauit per illius †
obitum, arg. cap. ſi gratioſe, de reſcriptis, lib. 6.
& dixi late in §. 5. proœmiali, ex nu. 9. & 14.

Pariter intelligi debet dictus Mandoſius de
reſeruationibus penſionum illicitis, & quæ de
iure non permittuntur, ſed reprobantur, vt
excludantur illicitæ pactiones, & promiſſiones
ſimoniacæ, vt ipſe dicit, non autem de licitis,
& permiſſis, vbi nulla adeſt ſimonia. Et idem
text. quem ipſe allegat in dicto cap. niſi, facit
pro iſta parte, quatenus dicit, quòd pro
bono pacis permittatur ex auctoritate, & iuſſione
iudicum, penſionis reſeruatio.

* * Neque eſt curandum de Flamin. Pariſio in
tract. de Confiden. quæſt. 28. ex num. 119. contrarium
tenente, attenta noua conſtitutione
87. Pij V. de confidentijs. Quia non bene conſiderauit
d. conſtitutionem, cum non ſolum
in proœmio à quo tota regulatur diſpoſitio, l.
fin. ff. de hæred. inſtit. loquitur de pactis illicitis,
& confidentialibus contra iuris communis
diſpoſitionem geſtis; ſed etiam expreſſius hoc
declarat in §. itidem, ibi, *contra iuris communis
ordinationem diſponatur*.*

Cum igitur penſio beneficium Eccleſiaſticum
non ſit, vt ex ſupradictis,
apertiſſimè apparet; ſequitur regulam no-
36 ſtram † reſeruatoriam, non intrare, nec applicari
in penſionibus. Gomez. in tract. de expectatiuis,
nu. 91. in fin. & nu. 92. in princ.

Et eo magis, quia præſuppoſito, quòd penſio
eſſet beneficium Eccleſiaſticum, adhuc non
poſſet cadere ſub noſtra reſeruatione, quia
37 cum penſio ex eius natura extinguatur † morte
penſionarij. Gigans de penſionibus, quæſt.
1. nu. 5. ad inſtar vſusfructus, §. finitur, inſtitut.
de vſufructu: Et non ſolum morte naturali, ſed
etiam ciuili, per ingreſſum Religionis, ſequũta
profeſſione. Idem Gigans quæſt. 57. per totam.
Et per contractum matrimonij, Gigans q. 54.
Et per militiam, vt ibi q. 55. Et per promotionem
ad Epiſcopatum, vt in q. 56.

Nec poteſt renunciari, reſignari, vel transferri
in fauorem alterius, niſi ex ſpeciali Pa-
38 pæ † priuilegio. Ratio eſt, quia penſio eſt
odioſa, ex quo penſionarius non laborat in
39 Eccleſia, † neque ſeminat: & tamen metit, &
fructus ſine labore manducat: & ſi concederetur
penſionis translatio, eſſet perpetuam ſer-
40 uitutem † beneficio imponere. Gomezius in
regula de infirmis reſignan. quæſt. 16. ſub nu. 2.
Caputaquen. deciſ. 303. nu. 9. 10. & 11. & deciſ.
313. & 319. parte ſecunda, & deciſ. 96. & deciſ.
100. & deciſ. 130. par. 3.

Propterea in penſione non datur vacatio,
ita vt de eadem fieri debeat prouiſio, ſed datur
extinctio, vt per Gigantem quæſt. 12. nu. 1.
& ceſſante vacatione, in qua regula noſtra
41 ſe fundat, ceſſat quoque reſeruatio, † l. adigere,
§. quamuis, ff. de iurepatronatus, c. cum
ceſſante, 60. de appellationibus, & latius dicam
in gloſſ. 9. §. 3. de benefic. Eccleſiæ non numeratæ.

Declara tamen ſupradicta, vt non procedant,
quando beneficium eſſet reuera Eccleſiaſticum,
& vti tale vacaret
velnti quando penſio conceditur ad particulare
commodum alicuius, ſuper fructibus alicuius
Eccleſiæ, vt deinceps ſit beneficium Eccleſia-

42 clesiasticum, † (pensio) nuncupatum, vt notae Abb. per text. ibi in cap. conquerente, sub
nu. 1. notab. 1. de clericis non residentibus, dicens notãdum esse ex illo tex. quòd super redditibus vnius Ecclesiæ, potest constitui certum beneficium, assignando certam pensionem ex redditibus Ecclesiæ, pro temporalitate beneficij nouiter creati, talis enim pensio esset Ecclesiasticum beneficium. Gigans de pensionibus, quæst. 20. vers. *quarto limita*, & quæst. 67. nu. 1. & quæst. 99. nu. 22. in fin. & nu. 23. Rota decis. 39. vers. *aliàs si esset perpetua pensio*, de rescriptis, in antiquis, ac proinde caderet sub reseruatione nostræ regulæ.

43 Alia, quæ spectant ad materiam pensionis, †
vide vltra Caccialuptum, Paulum de Romanis, & Gigantem in suis tractatibus pensionis, latissime per Gambarum in tract. de legato, lib. 6. per totum. Flaminium Paris. de resignatione lib. 6. quæst. 1. cum tribus sequentibus, vbi per totam quæstionem 4. tractatur benè de materia translationis pensionis, & eundem Flami. in tractat. de confiden. quæst. 23. & quæst. 42. 43. & 44. Rebuff. in tract. de pacif. possess. à nu. 92. vsque ad num. 138. & per infinitas decisiones Rotales dispersas, tam impressas, quam manuscriptas, quæ de hac materia factæ fuerunt, & passim fiunt.

Quæstio notãda.

Illud etiam non omittere libuit, quòd quando pensio est imposita auctoritate Apostolica super fructibus, & distributionibus alicuius Canonicatus, seu alterius beneficij, & propter absentiam, excommunicationem, vel obitum Canonici, seu beneficiati, Capitulum iure accrescendi, recipiat omnes fructus, vel distributiones, quòd tali casu prædictum Capitulum, sine difficultate tenebitur
44 ad soluendum pensionem pensionario, nec aliquo modo se valebit excusare, quamuis dicat, quòd numquam soluerit, prout vnanimiter fuit resolutum in Rota, in vna Romana pensionis 4. Iunij 1593. coram R.P.D. meo Litta Rotæ Auditore acutissimo, & prius fuerat idem tentum per R.P.D. meum Pamphilium Rotæ Decanum sapientissimum, & meritissimum in vna causa Burgen. pensionis 29. Octobris ann. 1591. & facit benè decisio Crescen. 3. de solut. vbi sub num. 1. dicit non valere contrariam consuetudinem de facto, cum potius sit quædam vis. quamuis Ioannes Gutierrez quæst. Canonica prima, par. 1. plura hinc inde adduxerit, & dubius, magis in contrariam opinionem se inclinauerit, dicens hunc articulum esse dignum, vt lis super eo orta, concordia inita sopiatur, & etiam Nauarr. cons. 1. de solutionibus, per totum, contrarium tenuerit, licet postea cons. 3. eodem tit. nu. 2. in fin. propter responsa visa duorum præcellentium Doctorum, quorum auctoritas, multum apud ipsum valebat, ab opinione, quam prius tenuerat, recesserit, & sententiæ Rotali adhæserit. * Tenuit etiam Rota in vna Colimbrien. pensionis 28. Ianuarij 1605. coram R.P.D. meo Millino, præfatas decisiones confirmans. *

Cuius rei ratio est, quia d. pensio fuit imposita à Papa super fructibus, & distributionibus, & non debetur pensionario propter seruitium Canonici possessoris, sed ex gratia Pa-
45 pæ, † & ad illam percipiendam actio realis si-
46 bi competit, † Gigas de pensionibus quæst. 39. & quæst. 43. Crescentius decis. 3. num. 1. de solutionibus, ac etiam personalis, cõtra quemcunque successorem, qui succedendo se obligare censetur. Capuaeq. decis. 13. nu. 1. & seq. par. 1. Vnde persona Canonici, illiusque seruitium in hoc casu nullius considerationis esse
47 debet, nec mors, † vel absentia illius potest esse damnosa pensionario, ad tex. in l. rem hæreditariam, in fine, ff. de euictionibus, l. 3. ff. de transactio. reg. non debet, de reg. iur. in 6.

Neque obstat dicere, quòd tempore vaca-
48 tionis, vel absentiæ † omnes fructus, seu distributiones accrescunt interessentibus, cap. 1. de clericis non resident. lib. 6. Quia cum non sit dubitandum, quod Papa potuerit pensionem reseruare super dictis distributionibus, cum in beneficialibus plenissimam habeat potestatem, cap. 2. de præben. lib. 6. & dixi in §. 1. proœmiali. Clarum est, quòd non potuit ac-
49 crescere plus Capitularibus, † quàm absens, vel mortuus Canonicus, si interesset, ac viueret, lucrari posset, nec potest absens plus perdere, quàm habuit, l. nemo plus, cum alijs vulgaribus, ff. de reg. iuris.

Nec ex tali interpretatione resultat aliqua diminutio cultus diuini, cum talis pensio non
50 absorbeat † omnes distributiones d. Canonicatus, vt Canonicus inseruiens nihil acquirere possit. Gigans de pensionibus quæst. 4. nu. 2. Quo fit, vt quòd ratione seruitij eidem acquireretur, propter non seruitium, vel mor-
51 tem, † acquiratur inseruientibus, & non vltra, ad notat. per Bart. in l. certi conditio, sub nu. 3. ff. si cert. pet. & per Socin. seniorem cons. 93. circa finem, lib. 3.

Prout etiam videmus, quòd quando fructus spectant ad Cameram Apostolicam, tenetur
52 ipsa Camera soluere † pensionem pro rata. Gigans de pensione quæst. 65. per totam. Bursat. cons. 361. nu. 24. lib. 4. Flamin. Parisius de resignatione, lib. 1. quæst. 8. nu. 23. & quia qui-
53 cunque succedit in commodo, † pariter, & in onere succedere debet, l. secundum naturam, 10. ff. de reg. iur. regula qui sentit, 55. de regul. iur. in 6.

* Rursus quia intentio Papæ fuit ab initio grauare distributiones destinatas titulari si inseruiret. & ideo in litteris reseruationis, pensionis exprimuntur distributiones, & super illis etiam fuit reseruata pensio. Vnde cum talis pensio fuerit reseruata ad fauorem pensionarij, pensio est illi debita, siue titularis ser-

uiat,

uiât, vel non; quia Papa nullum habuit respectum ad seruitium titularis.

Aliter namque perceptio pensionis redderetur euentualis, & penderet ex seruitio vel vita pensionarij, quod esset contra intentionem Papæ, & stilum semper obseruatum, quod omni tempore pensio soluatur.

Vlterius, quia eo ipso quod Papa reseruat pensionem super distributionibus certi Canonicatus, afficit illas, & separat, vt durante pēsione, Capitulum non posit percipere eas in præiudicium pensionarij iure proprio per ius non decrescendi. Bald.cons.362.quæritur, sub nu.1.vers.*nam ubi est diuisio*, lib.1. Paul.Castr. cons.262. *Dico quod Episcopus*, nu.3. vers.*dicit autem Bart*. lib.2. Et licet sit locus iuri accrescendi, tamen transeunt distributiones ad Capitulum cum suo onere, & talem esse intentionem suam declarauit Clemens VIII. vt continetur in eadem decis.Colimbrien.superius citata. late etiam tradit Marchesan.de commiss. 1.par.cap.14.in princ.ex nu.52.vsque ad num. 67.vbi alias rationes adducit, & ita signaturam tenuisse affirmat.

Declara tamen, quod si litteræ reseruationis pensionis non essent intimatæ Capitulo, antequam diuideret bona fide tales fructus & distributiones inter personas capitulares præsentes, quod tali casu non posset agi contra Capitulum pro tempore præterito. Oldr.cons. 56.nu.1.& 2.Puteus decis.175. nu.fin. & decis. 417.in fine,lib.2.argum.l.3.& 4. ff.de condict. indebiti,& dixi in gloss.37.sub num.27. Et tali casu opus esset agere contra singulos.Capitulares, vel illorum hæredes pro rata via ordinaria, & non exequutiua.Gigans de pension. quæst.39.nu.fi. Ioan.Gutierrez quæst.Canonica 1.n.112.par.1. Licet sit in electione pensionarij agere contra titularem, vt ipse soluat,& postea ipse à Capitulo, vel singulis Capitularibus repetat. Gigans d. quæst.39. num.11. & quæst.43.nu.5.

Verum quidem est, quod contra titularem successorem agere nequit, nisi prius constet hæredes titularis antecessoris non esse soluendo, & debitas desuper diligentias fecisse, & recuperare non potuisse, prout ex æquitate seruat Rota, licet aliud sit de stricto iure. Cassador.decis.3.de pension.& decis.4. num.3. ibidem. Puteus decis.189.lib.2.Crescen.decis. 3. nu. fin. de solutionibus. Achill.decis.3. de pension. Rota decis.1182.par.3.diuersor.& sæpissime tenuit moderna Rota, licet verum sit, quod Rota moderna non requirit ita exactas diligentias factas contra antecessorem, vel eius hæredem. Et ideo fuit decisum in vna Oscen.& Barbastren.pensionis 11.Aprilis 1602 coram R.P.D.meo Lancellotto, sufficere fuisse relaxatum mandatum exequutiuum, aut declaratoriam contra antecessorem, licet executa non fuerint.*

Summaria §. 6. Glossæ 5.

1 *Manualia beneficia an includantur sub regula nostra, & nu.9.& 58.*
2 *Manuale beneficium est illud, quod non confertur in perpetuum, nisi ad nutum conferentis.*
3 *Manualia beneficia precario comparantur.*
4 *Manuale beneficium, quod amoueri non possit, pactum non valet.*
5 *Pactum non tenet, vt precarium non reuocetur.*
6 *Manualia præsumuntur omnia beneficia regularia; secus secularia, & nu.7.*
8 *Regularia beneficia interdum sunt perpetua, & secularia sunt manualia, & nu.59.*
10 *Reseruatio nostra regula intelligitur de beneficio perpetuo.*
11 *Naturam beneficiorum mutare, Papa non intendit, & nu.28.*
12 *Reseruatio regulæ nostræ esset frustratoria, quo ad beneficium manuale, eo ipsò, quod statim possit beneficiatus amoueri.*
13 *Manuale beneficium, non cadit sub rigorosa reseruatione in corpore Iuris inclusa.*
14 *Manuale beneficium vacat per obitum.*
15 *Manualia beneficia non includuntur sub regula de annali, nec de triennali, & nu.16.*
17 *Manualis beneficij vnio, non tenet de manualitate mentione non facta, nec impetratio. & num.18.*
19 *Supplicationes fere omnes incipiunt, dicentes, cum perpetuum beneficium, &c.*
20 *Manuale beneficium, non venit appellatione dependentis.*
21 *Manuale beneficium, non venit proprie, appellatione beneficij.*
22 *Manuale beneficium, licet sit commendatum à Papa, non propterea remanet affectum.*
23 *Manualis beneficij reseruatio tenet, si Papa expresse reseruat tale beneficium.*
24 *Manualia, & obedientialia sunt Papæ omnia Mundi beneficia.*
25 *Confirmatione Papæ stante, de collatione beneficij manualis, remoueri non potest, intellige, vt nu.27.*
26 *Manuale beneficium potest resignari.*
29 *Natura manualis beneficij, vt non alteretur, emanauit regula 38.Cancellariæ.*
30 *Manualia beneficia possunt esse perpetua, respectu collatoris, quia amouere nolit.*
31 *Manualia regularia, & secularia differunt, quia respectu regularium possūt dici perpetua, &c.*
32 *Manualis beneficij resignati, publicatio fieri debet, & num. 33.*
34 *Manuale beneficium ex sua natura, an ex consuetudine possit effici perpetuum, & num. 35.*
36 *Consuetudo, vel præscriptio, quando possit facere beneficium perpetuum de manuali.*
37 *Facultatiuis in actibus, non incipit possessio, nisi à tempore prohibitionis, & plura exempla adducuntur.*
37 *Prohibitio quando sit necessaria, vt in actibus facultatiuis*

cultatiuis,& negatiuis acquiratur possessio.
38 Perpetuum beneficium potest ex consuetudine esse manuale.
39 Manuale beneficium non censetur reuocatum morte conferentis, & declaratur ibidem.
40 Manuale beneficium, an possit Abbas auferre Monacho, sine causa, ex sola malitia, & recitantur negatiue tenentes.
41 Notarius creatus à Domino Castri, ad nutum, & voluntatem Domini, remoueri non potest, sine iusta causa, ex sola malitia ipsius Domini.
42 Casus plures referuntur in facto contingentes, in quibus volens sine causa priuare, auditus non fuit.
43 Ridiculum est, & puerile hodie concedere, & eras reuocare.
44 Prouerbium Italicum cantat, chi da, & subito toglie, il serpe gli viene al cuore.
44 Variatio in Iure reprobatur.
45 Malitijs indulgendum non est.
46 Manuale beneficium, etiam sine causa auferri potest, interesse tamen habentes possunt contradicere, & nu.47.
48 Manuale beneficium, ratione vindictæ auferri non potest, sicut, & perpetuum, & nu.49.
50 Manuali de beneficio spoliato, an competat remedium reintegrandæ, & num. 51. declaratur.
52 Manuale beneficium, non est in casu, de quo hic, & num.53.
54 Manualia beneficia sunt præceptoria S. Io. Hierosolymitani.
55 Deuolutio locum habet in beneficijs manualibus.
56 Manualibus in beneficijs, quando procedat reg. 12. reuocatoria vnionum.
57 Beneficia in pluribus casibus prouidentur ad tempus, & non in perpetuum.
60 Manuale non potest esse curatum beneficium.
61 Mutatio Rectorum graue dispendium causat Ecclesiæ Parochiali.
62 Manualitatis ad statum, potest ex iusta causa reduci beneficium perpetuum, ab Ordinario.
63 Beneficium de mensa quale sit, & an cadat sub reseruatione regulæ nostræ, & nu.64.

§. 6. gloss. 5. qui loquitur de beneficijs manualibus, & de mensa.

1 SVPEREST nunc videre de beneficijs manualibus; † An cadant sub nostræ regulæ reseruatione? & postea videbimus de beneficijs de Mensa, ex n.63.

Et primo dico, quòd benefi-
2 cium manuale est illud, † quòd non confertur alicui in perpetuum, sed ad nutum conferentis, vel alterius, ita vt pro libito illius amoueri possit, quandocumque, & quomodocumque voluerit, cap. cum ad monasterium, §. tales, de statu Monachorum, cap. 1. §. finali, ibi, & si libere possint ad eadem Monasteria reuocari, de priuilegijs, lib.6. & notatur in cap. 1. de Capellis Monach. lib.6. Staphilæus de lit. gratiæ, tit. de expectati. in 9. forma expectatiuarum, num.29. Cassadorus decis. 8. per totam, & decis. 12. ante num. 10. de præbendis. Rebuff. in praxi, tit. de dispensationibus, cum irregularibus fact. nu.4. & de pacific. possessorib. ex nu. 272. vsque 283.

Quæ manualia beneficia, præcario compa-
3 rantur, † Mandosius in regula 33. de annali, quæst. 11. nu.5. Rebuff. de pacific. possessoribus, nu.274. & 276. taliq. modo possunt ad libitum
4 amoueri, quòd non valet pactum † factum ab Abbate de contrario, & eo non obstante, quamuis interuenisset iuramentũ, posset amouere, vt post Archidiac. & Ioann. Andream in c. præsenti, de officio legati, in 6. tradit Gambarus de officio legati, in reseruando beneficia, nu. 12. Rebuff. de pacif. possessor. num.274.
* vers. Imo si Abbas,* & facit Rota decis. 570. par. 3. lib. 3. diuersor. * Sicut non valet pactum, vt
5 præcarium non reuocetur, † quia est contra naturam substantialem contractus, l. cum præcario. 12. ff. de præcarijs.

Et omnia beneficia regularia, præsumuntur
6 de sua natura † manualia, vt in dicto cap. cum ad monasteriũ, §. tales, de statu Monachorum. Cassadorus d. decis. 4. num. 3. Mandos. in reg. 3. reseruatoria, quæst. 11. nu. 13. Milis in reper-
* torio, verbo, beneficia regularia, nu.30.* Paris. cons. 44. nu.3. vol.4.*

Secus tamen est in beneficijs secularibus;
7 Nam perpetua, † & non manualia præsumuntur, quia natura secularium est, quod sint perpetua, cap. præcepta, 55. distinct. cap. 1. & ibi gl. verbo, perpetui, de Capell. Monachorum, lib. 6. cap. veniens, cum ibi notat. de filijs Presbyterorum. Cassador. d. decis. 4. nu. 2. de præbend. Mandosius in d. reg. 3. quæst. 11. Flamin. Paris. de resignat. lib. 11. q. 3. nu. 92. & 93.

Interdum tamen regularia sunt perpetua,
8 & secularia manualia, † quia, vel fundatione, vel statuto ab Apostolica Sede confirmato, ita sancitum sit. Rebuff. in tractat. de pacific. possessor. nu. 280. & in trat. de nominationibus, quæst. 9. num. 25. vers. in contrarium me trahit. Gambarus de off. legati, in reseruando beneficia, nu. 19. & 20.

Vnde deueniendo ad propositum nostrũ.

An ista beneficia manualia, siue secularia, siue regularia, comprehendantur sub reseruatione, per regulam nostram imposita?
9 breuiter, & resolutiue dicendum est, † quòd non, prout expressè tenuerunt, non includi sub reseruationibus, glo. in clem. vnica, verbo, reuocari, ad finem, vers. & ob hanc causam, de supplend. neglig. Prælat. Calderin. cons. 26. an in reseruationibus, de præbendis, rationem assignans.

assignans. Nempe quòd Papa reseruando sibi collationem beneficiorum, videtur intelligere proprie de collatione, quæ fit perpetuo de
10 beneficio: ✝ & postea subdit, quòd, aut Papa voluit talium beneficiorum, non perpetuorum collationem esse perpetuam, & tunc mutauit naturam beneficiorum manualium, quòd Papa
11 facere non intendit, ✝ cum non exprimat, argum. cap. 1. 10. distinctione, & cap. quærimoniam, de Iurepatronatus: Aut non intendebat illam naturam mutare, & minus intrat re-
12 seruatio, ex quo esset frustratoria, ✝ eo ipso, quòd statim posset beneficiatus amoueri, Calderinum sequitur Felinus in cap. per tuas, sub nu. 4. ad finem, vers. *& adde Calderinum*, de maioritate, & obedientia, Æneas de Falconibus in tracta. de reseruationibus, in 3. quæst. principali, nu. 25. vers. *beneficia manualia*. Staphilæus de litt. gratiæ, tit. de expectatiuis, in 9. forma expectatiuarum, nu. 29. vers. *similiter propter illa verba*, Cassador. d. decis. 4. in principio, & decis. 12. ante num. 12. de præbend. Gomezius in tract. de expectatiuis, num. 94. vers. *similiter propter illa verba*, vbi plures columnas, de verbo ad verbum transumit, ex Staphilæo, vbi supra. Simonet. in tract. de reseruationibus, quæst. 3. nu. 1. licet num. 2. dubitare videatur. Achill. decis. 9. nu. 1. & per totam, de præbendis. Rebuff. in tract. nominationum, quæst. 9. nu. 25. Parisius de resignatione, lib. 11. quæst. 3. nu. 82. & 85. Rota decis. 739. nu. 8. par. 1. diuers. & fuit decisum sub 10. Decembr. ann. 1603. coram R.P.D. meo Litta.

Ita vt non cadat sub rigorosa reseruatione,
13 in corpore Iuris ✝ inclusa, cap. 2. de præbend. lib. 6. vt fuit resolutum in vna Calag. præceptoriæ, de Villel. coram Puteo, de anno 1546. teste Achille decis. 9. de præbendis.

Quod procedit, quamuis tale beneficium
14 manuale vacet per obitum, ✝ quia, quamuis sit manuale, nihilominus per obitum vacare dicitur, glossa, verbo, *reuocari*, vers. *& scias*, in Clemen. vnica, de supplen. neglegen. Prælat. & Cardinal. ibi in §. præmissa, quæst. 5. nu. 8. Imola num. 44. post medium, vers. *redeo ad glossam*, Abb. num. 17. Vitalin. num. 9. Milis in repertorio, verbo, *beneficium manuale*, sub nu. 9. Rota decis. 739. num. 4. par. 1. diuersor. vbi etiam dicunt, quòd similiter dicitur vacare per amotionem, & per resignationem, & R.P.D. Anastasius Germonius in tract. de indultis, §. regularia, nu. 16. Flamin. Paris. de resignat. lib. 2. quæst. 11. nu. 4.

Hinc beneficia manualia, non includun-
15 tur sub regula de annali, ✝ vt fuit resolutum in vna Albigan. Capell. 85. Ianuar. 1549. coram Hieron. Nouato. Mandos. in reg. 33. de annali, q. 11. nu. 5. & per totam. Mohed. decis. 10. de caus. possess.

Nec etiam comprehenduntur in regul. de
16 triennali, ✝ Gomezius super eadem reg. q. 5. & quæst. 7. Rebuff. de pacif. possess. nu. 272. Mohedan. decis. 169. alias 10. de causa possessionis. Paris. de resignat. lib. 11. q. 3. nu. 85. Rota decis. 739. nu. 7. par. 1. diuersorum.

Similiter, non tenet vnio de beneficio ma-
17 nuali, non facta ✝ mentione manualitatis. Cassad. decis. 4. nu. 1. & per totam, de præbend. Rebuff. de pacif. possess. nu. 282. vers. *non valeret tamen vnio*. Simonet. decis. 31. in manuscript. & additio ad Simonet. de reseruat. q. 8. nu. 4.

18 Sicut nec alia qualibet impetratio ✝ valet de tali beneficio manuali, manualitatis mentione non facta, Cassador. d. decis. 4. sub nu. 1. & num. 2. Flaminius Parisius de resignat. lib. 2. quæst. 11. nu. 7.

Hinc videmus, quòd in omnibus suppli-
19 cationibus, ✝ in principio illarum fit mentio, quòd beneficium, de quo supplicatur, est perpetuum, ad distinctionem manualis, de quo Papa prouidere non intendit, & omnes ferè supplicationes incipiunt dicentes, *cum perpetuum beneficium*.

Rursus, beneficium manuale, non venit ap-
20 pellatione dependentis ✝ in rescripto, vt per Cassadorum decis. 12. nu. 6. & 10. de præbend. tenuit Rota teste Achille de Grass. decis. 8. de præbendis.

21 Nec venit proprie appellatione beneficij, ✝ cum deficiat vnum ex substantialibus requisitis assignatis in principio huius glossæ, quòd debeat esse perpetuum, & tradit Nauarrus cons. 5. num. 1. & cons. 7. de præbend. Gregor. Tholosan. in institutionibus rei beneficiariæ, cap. 11. nu. 12.

Item, quamuis beneficium manuale vltima vice fuerit commendatum à Papa, non pro-
22 terea remanet reseruatum, ✝ quin adueniente vacatione possit Ordinarius, vel Abbas de illo prouidere, quia cessante commenda, cessat affectio, & reseruatio in hoc casu, Franchus in cap. nemo, 15. sub numero 5. versic. *quod si commenda*, post Geminianum, ibi, de electione, libro sexto. Achilles decisione 9. num. 5. & 6. de præbendis. Licet secus sit, in alijs beneficijs non manualibus, vt dicemus in §. 8. huius glossæ 5. de commendis, ac vide, quæ dicam in gloss. 52.

23 Si vero Papa expresse reseruasset, ✝ vel affectasset aliquod beneficium manuale, tunc proculdubio intraret reseruatio pro illa vice, & nullus inferior se intromittere posset, vt fuit resolutum, teste Achill. de Grass. decis. 9. nu. 9. de præben. nam de viribus reseruationis, quando constat de voluntate, non est dubitandum. Mandos. in reg. 3. q. 10. nu. 3. ad med. vers. *non quod Papa non possit*.

Quando ex titulo Apostolico benefic. manuale sit perpetuum.

Quoniam omnia beneficia Mundi sunt Pa-
24 pæ obedientialia, ✝ etiam manualia. Bald. in l. rescripta, num. 7. ante finem, vers. *item omnia beneficia*, C. de precibus Imperat. offer. Philipp. Probus in cap. generali, num. 13. & num. 41.

O de

de electione, lib.6. Gomezius in proœmio regularum Cancellariæ, quæst.2. nu.7. & in reg. de non tollendo,q.1.nu.7.vers.*illud tamen.* Simonet.de reseruat.q.2.& 13.Rebuf.de pacific. possessor.nu.279.vers.*quod intellige*.

Sicut etiam, si Papa confirmaret prouisio-
nem factam alicui de beneficio manuali, aut
25 ipse prouideret, † tunc durante vita pro-
uisi, non posset per aliquem inferiorem amo-
ueri, vt tenent Gambarus in cap. licet,sub nu.
84.vers.*aduerte*,de rerum permutatione,lib.6.
Bellamera in tractat. de permutation. benefi-
ciorum. par. 3.quæstione 6. Ioannes Andreas,
Geminianus, & alij in cap.præsenti,de officio
Ordin.lib.6.Rebuffus cum alijs, de pacif. pos-
sessor.d.nu.279.& 281.Achilles d.decis.9.nu.8.
de præbendis.

Necnon beneficia manualia possunt in fa-
26 uorem † resignari, vt post Federic.Bellam.&
alios tradit Flamin.Parisius de resignat. lib.2.
quæst.11.nu.1.& seqq.

Ac etiam permutari. Rebuffus in praxi. tit. de permutatione, num.49. vbi num. 50. dicit, quod non propterea alteratur natura manualitatis.

Hoc tamen intellige, quando Papa con-
firmat, vel prouidet ex certa scientia
27 † in titulum perpetuum de beneficio, quod
alias est manuale. Abbas in cap.nisi essent, in
fin. de præbendis. Rebuffus in d. nu.279. vers.
quod intellige. Federicus de Senis de rerum
permutatione, quæst. 27. Achilles d. decis. 9.
nu.9.de præbend.Gambarus de officio legati,
lib.4.cap.1.nu.18.

Nam Papa in dubio, numquam censetur
28 velle alterare † naturam beneficij, vt supra
dixi, & tradit Felinus in cap. per tuas, nu. 4.
de maiorit.& obedien.& in terminis huius be-
neficij manualis, in cap.in nostra, num. 45. de
rescript.Achilles decis.9.num.7. de præbendis.
Rota decis.739.nu.8.par.1. diuersorum. Fran-
ciscus Marc.decis.1072.n.1.& per totam,par.
1.Gambarus de off.legati, vbi supra,nu.17. &
tetigi supra nu.11.

Vnde, ne per prouisionem Papæ prætende-
retur alterari naturam manualitatis, emana-
29 uit regula 38. Cancellariæ, † dicens huius-
modi:

Item voluit, & ordinauit, quòd si aliqui Religiosi petunt aliquod beneficium ad nutum amobile, cum clausula, quòd exinde, pro solo nutu Abbatis,vel superioris amoueri non possint, litteræ,quo ad ipsam clausulam,nullatenus expediantur,nisi idem D.N.ponat in Signatura,quòd non possit amoueri, vel ad partem, clausulam ipsam concedat. & bene declarat Alphonsus Soto Hispanus, eiusdem regulæ glossator,quæ aliàs est regula 37.

Scias tamen, quòd manualia beneficia pos-
30 sunt esse perpetua, † habito respectu ad Præ-
latum, qui forsan non amouebit, argumento
l.sufficit 56. ff. de condict. indebiti, prout in
specie tradit Rebuffus de nominatione.quæst.9.
sub num.27.Vitalin.in d.Clement.1. §. in quibus, num.3.de supplen.negligen.Prælatorum, late Selua de benefic.3.par.quæst.21.nu.3. circa medium, vers.*& illa possunt dici*, Gambarus de officio, & potestate Legati de latere, lib.4. cap.1.nu.3.in fin. cum sequen. Parisius de resignatione,lib.11.quæst.3.n.91. Rota decis.739. nu.5.par.1.diuersor.

Imo amplius dicit Gambarus, vbi supra
31 numero 15. & 16. quod distinguendum † est,
inter manualia Regularium, & manualia se-
cularium Clericorum, quia manualia Regu-
larium sunt in se perpetua, nam illa facultas
amouendi religiosum, descendit magis à vi
possessionis, quàm à natura beneficij: & sic,
si beneficia regularia sunt manualia, non est
ratione naturæ ipsorum beneficiorum; sed po-
tius ratione dictæ possessionis, ne Religiosi ha-
beant aliquid proprium, & perpetuum, &
Gambarum allegat, etiam Rota d. decis.739.
num.6.par. 1.diuersorum.

In casibus autem, vbi habet locum resigna-
tio in fauorem, in beneficijs manualibus, se-
cundum ea, quæ superius diximus, tunc erit
32 vtique necessaria publicatio, † & habebit lo-
cum Constitutio Gregoriana de publicandis,
vt fuit resolutum in vna Aquilana Prioratus,
coram Cantuccio 28.Iunij 1583.quæ est d.de-
cis.739.par.1.diuersorum, & tenuit prius Re-
buff.in reg.de publicand.gl.1.Anastas.Germo-
nius in tract.de indultis,§.regularia, nu.35. &
late resoluit Flamin. Parisius de resignationib.
lib.11.quæst.3.nu.86.& seqq.

Vbi num.95. assignat rationem differentiæ,
quare non intret reseruatio in his beneficijs
manualibus, & obligatio publicandi sic, sci-
33 licet, quia publicatio non alterat † naturam
beneficij, quam reseruatio alteraret, efficien-
do illud perpetuum. & quia publicatio non
tendit in alicuius præiudicium, sicut reserua-
tio,† denique, quia dicta Constitutio Grego-
riana, facit expresse mentionem de beneficijs
manualibus, vt ibi, *quorumuis Ordinum,
etiam militarium regularibus, electiuis, & ma-
nualibus*.

Sed quæro, An beneficium de sua natura
manuale, possit ex consuetudine effi- An beneficiũ manuale possit ex consuetudine effici perpetuum.
34 ci perpetuum? † Milis in repertorio, verbo,
religiosus non potest consentire, versic. *& ex
bis puto*, & verbo, *beneficia manualia*, *an
possint*, sub numero 9. Gambarus in tractatu
de officio legati, libro quarto,cap.1. num.19.
dicunt, quod sic, pro quo videtur optimus
text. in cap. cum de beneficio, 5.de præbend.
lib. 6. ibi, *vel præscriptio legitima sit completa,
etiam si ante, vel post, religiosi quandoque mi-
nistrarunt in eodem*.
35 Contrarium tamen † tenent Abbas in cap.
ad nostram, numero 11. & Decius ibi num.6.
vers.

verſ. vltimo, de confirmatione vtil. Rebuff. in
tractat. de pacif. poſſeſſor. nu. 277. Ea ratione,
quia cum ſit in mera facultate Abbatis, vel al-
terius, poteſtatem habentis, reuocare, vel non,
ſi non vſus eſt tali facultate, non inducitur
conſuetudo, nec præſcriptio, quia in actibus
meræ facultatis induci non poteſt, l. qui Iure
familiaritatis, ff. de acquir. poſſ. l. viam publi-
cam, ff. de via publica, & ſequitur Mandoſ. in
reg. 33. de annali, q. 11. ante num. 5.

36 Poteſt concordari iſta contrarietas, † quòd
aut ſumus in conſuetudine, vel præſcriptio-
ne, introducta a tempore prohibitionis remo-
uendi ad nutum, vel à tempore, quo ſciente,
& patiente illo, qui ius amouendi prætendit,
fuit aliquis prouiſus in titulum perpetuum, &
talis prouiſio habuit effectum: & tunc ſit vera
prima opinio, quòd beneficium manuale poſ-
ſit ex conſuetudine, vel præſcriptione effici
perpetuum.

Aut ſumus in caſu, in quo ille, qui ius re-
mouendi habere prætendit, numquam fuit
prohibitus, nec ab alio fuit facta prouiſio, de
tali beneficio in perpetuum, debito effectu
ſubſequuto, ſed quòd ſemper fuerit facta pro-
uiſio ad nutum, & voluntatem illius: tunc
quidem quamuis ipſe numquam amouerit, nec
vti voluerit ſua voluntate (etiam per mille
annos) perditur illa libertas, conſuetudine,
nec præſcriptione, cum neque detur ſtatus
quaſi poſſeſſionis.

Iſta conciliatio deſumitur ex his, quæ Do-
37 ctores tradunt in ſimili materia † aliorum
actuum meræ facultatis, & voluntatis, veluti
in Iure altius tollendi in proprio ſolo, &
prædio meo, & in voluntate adeundi ad fur-
nos, vel molendina, ad quos, vel ad quæ, quiſ-
que voluerit, & in Iure piſcandi in publico
flumine, & in priuilegio alicui dato, aliquid
faciendi, quandocunque voluerit, & ſimilibus,
vt per Baldum in l. de quibus, num. 21. ff. de le-
gibus. * Calderin. conſ. 1. de conſuet. & conſ.
10. de præbendis. * Ripam reſponſo 3. ſub ti-
tulo de conſuetudine. Riminal. conſ. 10. nu. 28.
& ſeq. Guido Papa deciſ. 298. n. 1. Afflict. deciſ.
388. num. 2. cum ſequen. Menoch. de arbitrar.
caſu 44. per totum, & caſu 160. per totum. Bal-
bum de præſcriptionibus 4. p. 5. partis princi-
palis, quæſt. 4. à nu. 4. & 5. per totam. Iaſ. in l.
quominus, ff. de fluminib. n. 17. cum ſequentib.
* & latius in l. beneficiũ, ex nu. 53. cum ſeqq. ff.
de conſtit. principum. * Ripam ibidem nu. 132.
& in cap. cum Eccleſia Sutrina, nu. 90. de cauſ.
poſſeſſ. Anton. Gomezium lib. 2. variarum cap.
15. num. 27. Caputaquen. deciſ. 306. num. fin. &
per totam, par. 1. Rodericum Suarez in l. quo-
niam in prioribus, ampliat. 19. à num. 20. Co-
uarruuias in reg. poſſeſſor. 2. p. §. 4. num. 6. verſ.
huic ſane obiectioni. Antonium de Padilla in l.
1. num. 14. C. de ſeruitut. & aqua. Rotam deciſ.
70. per totam, * & deciſ. 109. nu. 19. par. 2. di-
uerſor. & fuit reſolutum in cauſa Saguntina
dimidiæ annatæ 16. Iunij 1595. coram R. P. D.
meo Litta. Anton. Gabr. titul. de præſcriptio.
concluſ. 10. per totam, & concluſ. 11. & 12. Rot.
deciſ. 33. nu. 1. par. 1. diuerſ. vbi ex nu. 2. cum
ſequentibus multipliciter declarat, & alios plu-
res modos acquirendi quaſi poſſeſſionem, vl-
tra prohibitionem aſsignat, veluti quando ſo-
liti eſſent dare licentiam piſcandi, vel ædifi-
candi, vel ad alia molendina, ſeu furna adeun-
di, vel Ius piſcandi arrendarent, & in alijs
actibus, qui fieri non ſolent, citra ius, & no-
men poſſeſſoris. * & tradit bene Roland. à Val.
conſ. 5. nu. 325. vol. 1. & Rota loquens in mate-
ria optionis deciſione 411. num. 7. par. 1. diuer-
ſorum. *

Sicut etiam per contrarium, beneficium
38 perpetuum poteſt, † ex conſuetudine effici
temporale. Milis in repertorio, verbo, *Reli-
gioſus non poteſt conſentire*, in fin. cap. cum de
beneficio, & ibi Doctores, de præbend. in 6.

Adde, quod licet beneficium manuale poſ-
ſit reuocari ad libitum conferentis, tamen
per mortem ipſius conferentis, non cenſetur
39 † tacite reuocatum. Abbas in cap. finali, not.
3. num. 6. de præcarijs, vbi rationem aſſignat,
quia præſumitur, quis perſeuerare in eâ vo-
luntate tempore mortis. cap. maiores, de
baptiſmo. Decius in cap. ad noſtram, in fine,
de confirmat. vtil. vel inutil. Rebuffus in tract.
de pacific. poſſeſſor. num. 276. Secus tamen eſ-
ſet, ſi beneficium eſſet conceſſum ad benepla-
citum concedentis; quia tunc ceſſaret bene-
placitum, & conceſſio, morte concedentis,
cap. ſi gratioſe, de reſcriptis, lib. 6. Abbas in
d. cap. fin. ſub num. 6. verſ. *ſecus vbi ſuis conceſ-
ſiſſet*, de præcarijs, de quo vide quæ dicam in
gloſſ. 12. à nu. 53. & 64. & dixi in §. 5. proœmiali
à num. 9.

Manuale beneficiũ quando poſſit auferri ſine cauſa & quod in officiis vſq; ad n. 49.

Rurſus dicunt Abbas in cap. ad noſtram,
num. 12. Decius nu. 7. de confirm.
vtil. vel inutil. & Milis in repertorio, verbo,
beneficium manuale, ſub numero 26. Rebuffus
in dicto tractatu de pacific. poſſeſſor. num. 275.
verſ. *ſecundo intellige*, quod quamuis beneficia
manualia, de ſua natura ſint amobilia, tamen
quòd ſi Abbas ſine cauſa monachum remoue-
ret à Prioratu manuali, poſſet idem monachus
40 implorare officium ſuperioris, † vt ſine cau-
ſa, ex ſola malitia non remoueatur, vbi idem
Rebuffus ſemel ita ſeruari vidiſſe refert, & al-
legat Innocentium in cap. inſinuante, ſub nu-
mero 2. verſ. *& ſi concurreret caſus*, qui Clerici,
vel vouentes, dicentem hæc verba, *quòd ſi oc-
curreret caſus, in quo Abbas, vel ſuperior vel-
lent ex malitia remouere Monachum à loco,
quem ei deputauit, poſſet ſupplicari ſuperiori, &
ſuperior eum audire deberet, ad ſimilitudinem
ſerui, vt in l. 1. C. de precibus imperat. offeren. &
§. ſed & maior, inſtitut. de his qui ſunt ſui, vel
alieni iuris*.

Conducit, quod plura crudite allegans consuluit Burgos de Paz, in quodam consilio suo, de cuius numero nunc memor non sum, quia
* ad præsens non habeo præ manibus, * & est cõsil. 21. incipit, *In hac causa*, * quòd si aliquis Dominus temporalis deputauit in suo terri-
41 torio ✝ Notarium ad libitum suum, non poterat eum sine causa remouere ex sola malitia, & ita fuisse sæpe iudicatum ipse refert, & ego alias in praxi seruatum fuisse audiui in Cancellarijs, & alijs supremis Tribunalibus Hispaniæ, in pluribus causis similibus. ac faciunt tradita per Molinam de primogen. lib. 1. cap. 25. nu. 17. & late post plures concludit Io. Gutierr. lib. 3. pract. quæst. q. 11. ex nu. 2.

Sicut etiam vidi, quòd quidam Ordinarius
42 Hispaniæ, ✝ qui habebat curam animarum in quodam oppido suæ diœcesis, delegauit vices suas cuidam Presbytero idoneo, durante tempore voluntatis suæ, vt ibi exerceret curam animarum, & cum paulo post vellet eum remouere, sine causa, ipse appellauit ad Metropolitanum, qui reuocauit decretum remotionis ab Ordinario prolatum, cum inde sequutis, & manutenuit d. Presbyterum in d. exercitio curæ animarum. Verum quidem est, quòd Parochiani, pro interesse Ecclesiæ venerunt ad causam, vt non remoueretur, quod multum prodesse potuit, vt statim subijciam nu. 47. & quòd quo ad curam animarum est specialis fauor, vt infra, nu. 60.

* Ita vt Officiales nomini ad libitum Regis sine causa remoueri non debeant, vt benc. tradit Guiliel. Benedict. in cap. Rainutius, in verbo, *duas habens filias*, ex nu. 36. cum seqq. Boherius, decis. 149. à nu. 18. Et in tract. de auctorit. magni Concilij, nu. 145. Greg. Lopez per text. ibi in l. 2. tit. 19. partita 2. in glos. verbo, *mantener*, & in l. 6. verbo, *acabaren el su tiempo*, ad finem, tit. 4. partita 3. vbi etiam subdit, quod in dubio Officiales creati intelliguntur perpetui, quando simpliciter sine temporis præfinitione, vel ad beneplacitum creantur. faciunt tradita per Ioann. Gutierr. vbi supra, & de iuramento parte 1. cap. 8. n. 19. saltim durante vita d. Regis, vel superioris: quia illo defuncto secus esset, cap. si gratiose, de rescript. in 6. Guiliel. Benedict. vbi supra nu. 39. cum adductis à me in glos. 12. vbi late. *

Ridiculum namque est, & puerile, hodie
43 concedere, & cras reuocare, ✝ & pœnitere. Rota, decis. 33. nu. 18. de præbend. in antiquis.
* * Hostiens. in summa de Clericis non residentib. sub num. 5. post princip. Gregor. Lopez in l. 16. tit. 16 Partita 1.

44 Commune etiam prouerbium ✝ Italicum cantat, *Chi da & subito togli, il serpe li viene al cuore*, vt refert Ioann. Andreas in cap. præsenti, nu. 3. de officio legati, in 6. Nam omnis variatio in Iure reprobatur, l. serui electione, ff. de legat. 1. cap. licet, de procurat. in 6. regula, quod semel placuit, de reg. Iur. in 6. Achill. decis. 13. & 14. de pensionibus. Gregor. Lopez in l. 5. tit. 19. Partita 6.

45 Neque malitijs est indulgendum, ✝ l. in fundo, ff. de rei vindicatione, cap. sedes, de rescriptis.

* Pro quo etiam facit, quòd licet quis in re sua liberum habeat arbitrium, l. in re mandata, C. mandati. Tamen si actus ab eo gestus æquitati aduersatur eo quidem vti nequit. Bald. in l. si quis maior, per tex. ibi, notab. 1. C. de transaction. Burgos de Paz dicto consil. 21. num. 9. *

Cæterum quidquid sit, in alijs materijs, in eam tamen beneficij manualis, de quo agitur, de cuius natura est, quòd possit ad libitum, quandocumque, & quomodocumque amoueri, Clement. 1. §. præmissa, & ibi Cardinalis num. 4. Ancharan. & Imola, & omnes, de supplend. negligent. Præ-
46 latorum, difficile mihi ✝ videtur, quod in praxi seruari possit, vt sine causa remoueri non valeat, & propterea dicit Ioannes Andreas in cap. cum singula, 32. nu. 1. sub glos. *ad idem*, de præbend. lib. 6. quòd apud Italos communiter hoc non recipitur. & ibi etiam tradunt omnes, præsertim Geminianus num. 10. Decius in d. cap. ad nostram, numero 7. vers. *sed in Italia*, de confirmatione vtili. Milis in repertorio, verbo, *beneficium manuale si*. Abbas sub num. 26. licet Franchus sub numero 5. in dicto capitulo cum singula, indistincte non admittat opinionem Ioannis Andreæ, sed distinctione quadam vtatur. Et tandem concludit, quòd licet talis promotus non audiatur pro interesse suæ personæ; tamen pro interes-
47 se loci, ✝ à quo moueretur, vt quia ex tali reuocatione læderetur prædictus locus, semper sit audiendus. Dicit etiam Rota in decisione prima, sub num. 1. de restitutione spoliatorum, in antiquis, versic. *nec seruamus*, quòd non seruat opinionem D. Innocentij in dicto cap. insinuante, qui Clerici, vel vouentes. Idem etiam dicit Rota decisione 6. de restitutione spoliator. in nouis. Et fuit resolutum in vna Burgensi amotionis magistri Capellæ 11. Decembris 1581. coram Illustrissimo Blanchetto. Rota decis. 778. num. 1. & per totam, par. 1. diuersorum, vbi alij plures allegantur. Cum igitur remouens vtatur iure suo, remotus conqueri non potest, ex quo illi iniuriam non facit, l. iniuriarum, §. 1. ff. de iniurijs, cap. cum Ecclesia Vulterana, & ibi gl. verbo, *iniuria*, de electione, Besignet. decis. 2. de rerum permutatione.

Quod tamen declara, & limita, quando su-
48 perior priuaret ✝ animo se vindicandi, vel aliàs malo, & de hoc posset aliquatenus apparere. veluti, quia spoliaret Monachum, pendente accusatione, vel inquisitione, contra eum cœpta, vel similiter. Rota d. decis. 16

de

de reſtitut. ſpoliator. in antiquis, ſub num. 1. Nauar.in cap.non dicatis,12. quæſt. 1. nu. 66. verſ.*addo octauo*, Rota d.deciſ.778.num.2.ibi, *dummodo abſit malitia*,par.1.diuerſor.

49 Sicut nec ſi beneficium eſſet perpetuum, † Rota d.deciſ.6.de reſtitu.ſpoliat.in princ.Nauarr.vbi ſupra ſub d.nu.66.

An autem competeat remedium poſſeſſorium reintegrandi tali be-
50 neficiato de beneficio manuali, diſtingue, † aut contra ſuperiorem remouentem, & tunc non competit actio ſpolij, cum præcario poſſidere videatur, aut contra tertium extraneũ, & tunc competit dicta actio. Rota deciſione 1.de reſtitutione ſpoliator.in antiquis,per totam, & deciſ. 6. eodem titulo, in nouis. Felin.in c.per tuas,ſub nu. 3. de maiorit. & obedien.Rebuff. de pacif.poſſeſſ.nu.273.verſ.*vnde Doctores*.

Quod etiam ſimiliter limita, niſi ſuperior
51 ſpoliaret doloſe,& animo † ſe vindicandi,quia tunc etiam competeret remedium ſpolij, vt paulo prius dixi num. 48.

QVANDO Epiſcopus cum conſenſu Capituli vniuit Eccleſiam Parochialem monaſterio, vt regeretur per ſecularem clericum præſentatum a Monaſterio, & inſtitutum ab Epiſcopo; illud non erit beneficium manuale, ſed
52 Vicaria † perpetua. Rota deciſ. 24. de præbendis, in nouis, Ægidius Bellam. deciſ. 702. *ſuppoſito*, per totam,& vide, quæ dixi ſupra in §.3.huius gloſſæ.

Idemq. eſt, quamuis in prædicto caſu inſti-
53 tutio non ſpectet ad Epiſcopum, † ſed ad Archidiaconum. Rota deciſ.21.nu.1.& 2.de præbend.in antiquioribus Beſignet.

Omnes autem præceptoriæ S.Io.Hieroſoly-
54 mitani ſunt beneficia ad nutum † amobilia, vt Rota reſoluit,teſte Puteo deciſ. 592. coram Domino Mariſcotto, per totam,lib. 1. & dixi in §.5.huius gloſſæ,nu.54.

Et in beneficijs manualibus habet locum
55 deuolutio, † ita quòd Epiſcopi poſſunt prouidere iure deuolutionis beneficia manualia regularia,tex.in clem.vnica,de ſupplen. negligen.Prælat.

Necnon regula 12. reuocatoria vnionum
56 habet locum in vnionibus † factis pro præbendis,& Canonicatibus, ad nutum amobilibus. Mohed.deciſ.2.de conſtitutionibus.

Et plures caſus, quibus beneficia ad tem-
57 pus prouidentur,etiam per Ordinarium, † vide ſeptem coniunctos per Rebuffum in praxi, titulo, requiſita ad bonam collationem,ex nu. 14.vſque ad nu.21.

Verum contra ſupradictam reſolutionem,quod in beneficijs manualibus non intret reſeruatio, inſurgit difficultas
58 ex his, quæ ſupra diximus, iuncto tenore noſtræ regulæ.

Nam dictum remanet nu.6. quod generaliter beneficia regularia, de ſua natura præſumuntur manualia, ſi igitur beneficia regularia ſunt manualia, & regula noſtra reſeruat etiam quæcumque beneficia quorumuis Ordinum regularia, & qualitercumque qualificata, vt in eius principio legitur, ergo ſequitur, quòd reſeruat ſimiliter manualia.

Tamen nihilominus tenendum eſſe ſine difficultate, memoratam reſolutionem arbitror. Neque obſtat prædicta difficultas, quoniam plura beneficia regularia ſunt, quæ ſunt perpetua, & non temporalia, vel ex ſua natura, vt ſunt multæ Abbatiæ, & prælaturæ regulares, præſertim electiuæ, tex.in cap. Monachi, §.Priores, de ſtatu Monachor. cap.nullam poteſtatem,18.quæſt.2.l.73.tit.7.Partita 1. Selua de benef.3.par.quæſt.68.nu.2. Caſſador. deciſ. 4.de præben.nu.3.& ſeq.& deciſ.12.nu.9. eod. tit.Pariſius conſ.44.nu.3.lib.4.

Vel ex priuilegio,ſtatuto, vel conſuetudine, ſimiliter poſſunt eſſe perpetua, ſecundum ea, quæ ſupra diximus nu. 8. Ideo in his verificari
59 poteſt regula noſtra; ſecus vero † in manualibus,quæ vera beneficia Eccleſiaſtica non ſunt, vt benè tradit in terminis regulæ 3. Cancellariæ Mandoſius ibidem quæſt.9.num.12.in fine, & num.13.& dicam infra in gloſ. 8. Flaminius Pariſ. in tract.de reſignat.beneficiorum.lib.11. quæſt.3.nu.92.& 93.

Non omitto, quod in Rectoribus parochialium Eccleſiarum, difficile admittetur iſta manualitas, ſeu ad nutum remotio, ſed debet
60 Parochialis conferri in perpetuum, † non obſtante quacumque contraria conſuetudine, vt Sacra Concilij Trident.Congreg.cenſuit ſuper declaratione cap.18. ſeſſ.24.de reformat.Hoc idem fuit declaratũ in præſentatione alterius Communitatis, quæ allegabat antiquam conſuetudinem amouendi Rectorem ad libitum. Rectores parochialium nõ debent eſſe manuales.

* * & facit tex.in cap.1. de Capell. Monachor. in 6. ibi, *cum debeant eſſe perpetui*, & fuit deciſum in Vlixbonen. Iuris prouidendi, 2. Decembris 1605. coram R.P.D.meo Litta. *

Ex tali namque mutatione Rectorum, Ec-
61 cleſia maximum † recipit detrimentum. Rota deciſ.24.nu.1.ante finem,verſ.*modo Eccleſiæ expedit*,de præbendis,in nouis,& dicam in glo. 6.ſuper quæſt.1.nu.206.ac propterea Rota, in vna Toletana iuris nominandi 29.Nouembris 1582.coram Illuſtriſſimo Blanchetto, dubitauit, An laicus fundator parochialis, poſſit in fundatione facere, quòd Rector ſit amobilis ad nutum patroni, & in partem negatiuam ſe inclinauit.

Rurſus adde, quòd ſimplex beneficium per-
62 petuum † de iurepatronatus, poteſt ab Epiſcopo de conſenſu Patroni, ex iuſta cauſa effici manuale, & ad nutum ipſius Patroni, vt conſuluit Nauarrus conſ.9.nu.1.& per totum, ſub titulo de officio Ordinarij, in impreſſione Romana. Beneficiũ perpetuum, an poſſit effici manuale ex conſenſu patroni.

cta ex causa onerosa in vim contractus, & num. 50.

51 *Regula 12. reuocatoria vnionum, non procedit quando vnus Ordo supprimeretur in totum, & eius beneficia alteri applicarentur, vel quando vnio habuit effectum ante dicta regula promulgationem, & nu. 52.*

53 *Regula 12. reuocatoria vnionum cessat, quando vnio fuit facta ab eodem Papa post datam illius.*

54 *Vicaria Ecclesia vnita, quando cadat sub reseruatione nostra regula.*

55 *Vnio aque principaliter, & ad inuicem facta, non excludit reseruationem.*

56 *Vnire est vnum ex duobus, vel pluribus facere, & nu. 56.*

57 *Vnitum si sit aque principaliter beneficiũ vnius diœcesis, beneficio alterius diœcesis, debet ab vtroque Episcopo collatio fieri.*

58 *Minor existens in vna Prouincia, si alienat bona, qua habet in alia, cuius Iudicis decretum requiritur.*

59 *Diœcesibus, si in diuersis testator reliquit bona, inter pauperes distribuenda, per quos Episcopos distributio fieri debet, & num. 60. agitur de publicatione bonorum.*

61 *Vnio beneficiorum diuersa diœcesis, quamuis posset fieri de iure communi, hodie vero post Concil. Trid. non, & nu. 62.*

63 *Vniri hodie non possunt Ecclesia parochiales, nec dignitates, nec Canonicatus Cathedralium, nec Monasteria, & nu. 64.*

65 *Vniri potest hodie vnum beneficium curatum, cum alio curato, ratione paupertatis; necnon beneficium simplex Cathedralibus, vel Collegiatis, aut Parochialibus Ecclesiis, & nu. 66.*

67 *Vniri hodie possunt beneficia simplicia pro Seminariis, declara nu. 75.*

68 *Vnio facta Seminario, non tenet, ante erectionem factam Seminarij.*

69 *Collegium dici non potest ante erectionem.*

70 *Qualitas sine subiecto esse non potest.*

71 *Priuilegium non potest concedi Collegio, quamdiu collegiales deficiunt, & declaratur nu. 97.*

72 *Donatio facta futuro Collegio non tenet.*

73 *Muri non faciunt Seminariũ, sed scholares, &c. & nu. 74.*

76 *Vnio beneficiorum, quando possit fieri futuro Seminario, vigore Concil. Triden.*

77 *Concil. Trident. cap. 18. sess. 23. verba ponderantur.*

78 *Dictio*, necnon, *repetit omnes qualitates praecedentes.*

79 *Fabrica prius est construenda, & suppellectilia praeparanda, quam scholares recipiantur.*

80 *Consequens, qui vult, vult & antecedens.*

81 *Vnio si non tenet pro futuro Seminario, nec teneret fructuum detractio.*

82 *Futuro Collegio, vel Hospitali, & Ecclesiae construendae potest legari, & priuilegium concedi, vt habeat vires post erectionem, & nu. 83.*

84 *Futuro aedificio seruitus imponi potest.*

85 *Legatum relictum ad alicuius Ecclesia constructionem, non est caducum, quamuis locus consignatus non sit.*

86 *Monasterio aedificando, competit restitutio in integrum.*

87 *Mulieri maritandae competit beneficium legis Iulia de fundo dotali.*

88 *Dos sine matrimonio esse non potest.*

89 *Emptio, & stipulatio ad fauorem personae nominandae tenet.*

90 *Futuris pauperibus competit remedium adipiscendae, ac Episcopo illorum nomine.*

91 *Societas super officio emendo constitui potest.*

92 *Destinatio Seminarij construendi, sufficit, vt habeatur pro constructo.*

93 *Destinationis de materia, plura remissiue.*

94 *Seminarium de proximo erigendo, habetur pro erecto.*

95 *Spes firma de praeterito proueniens, est perinde, ac si effectus esset consequutus.*

96 *Seminarium captum, assimilatur partui concepto, qui in fauorabilibus habetur pro iam nato.*

98 *Donatio requirit personam, quae acceptet illam.*

99 *Donatio ad eius essentiam, quinque requisita continere debet remissiuè.*

100 *Vniones, & gratia Apostolicae, potius aequiparantur vltimis voluntatibus, quam contractibus.*

101 *Donatio facta ad piam causam, valet sine acceptatione.*

102 *Promissum causa pia, promittitur Deo, qui est vbique, & acceptat.*

103 *Vnio facta pro futuro Seminario est ad piam causam.*

104 *Apices iuris, de iure Canonico, non attenduntur.*

105 *Absenti facta collatio a principio tenet, & reuocari non potest.*

106 *c. Abbate. §. nec pro eo, de re iudic. in 6. nouus intellectus assignatur.*

107 *Allegatio partis in textu narrata, non facit ius.*

108 *Durum esset dicere, quòd non teneret donatio facta pro alendis futuris pauperibus, vel maritandis futuris virginibus.*

109 *Vniones pro Seminariis fiunt ab Episcopis auctoritate Apostolica.*

110 *Apostolica auctoritas supplet, quodcumque iuris obstaculum, & nu. 111.*

112 *Vnita beneficia, quo ad capita, & gubernationem, sunt reseruata.*

113 *Beneficia vnita, quo ad caput remanent in pristino statu, ita vt si altera Ecclesia indigeat, Rector ex suo supplere non tenetur, & n. 114.*

115 *Parochiani in subsidium tenentur pro Ecclesiae necessitatibus contribuere.*

116 *Vnitarum Ecclesiarum ad inuicem bona illarum non communicantur, nec beneficiati vnius Ecclesia, tenentur alteri deseruire, & nu. 117.*

118 *Diœcesibus duabus inuicem vnitis, iura cuiuslibet integra manent.*

Vnitis

119 *Vnitis ad inuicem, & aeque principaliter duabus prouincijs, quaelibet illarum conseruat suas leges, iura, & priuilegia, veluti in comitatu Tholosae vnito Regno Franciae, vt num. 120. & ciuitate Pisana vnita Florentiae, & nu. 121.*

122 *Regna potentissimi Regis Hispaniae, quãuis sunt sub eodem Principe, & capite, conseruant sua iura, & priuilegia pristina, & specialiter agitur de dominio Cantabriae vnito Regno Castellae, & nu. 123.*

124 *Princeps per talem vnionem ad inuicem factam, non intendit praeiudicare alicui Prouinciae.*

125 *Beneficijs vnitis, ad effectum, vt redditus sint communes, non alteratur eorum natura, & intrat reseruatio. & n. 126.*

127 *Vnio, an intelligatur facta accessorie, vel aeque principaliter, in primis inspiciendus est tenor, n. 128. deinde quod sit dignius, 129.*

130 *Dignius beneficium, minus digno vniri nõ potest.*

131 *Canonicatus Ecclesiae Cathedralis, vti dignior, non vnitur Ecclesiae parochiali.*

132 *Denominatio operatur, vt intelligatur, an vnio sit accessorie, vel aeque principaliter facta.*

133 *Denominationis causa fuit sustentata, quaedam gratia, in qua non fiebat mentio, nisi de vna Ecclesia, cum esset cum alia vnita.*

134 *Vnio in dubio praesumitur facta, aeque principaliter, cessantibus supradictis.*

135 *Obseruantia, dubia remouet.*

136 *Vniri non possunt reseruata beneficia per Ordinarium, sed vnio facta sustinetur, & effectus suspenditur.*

137 *Prouisus de beneficio vnito, potest illud in fauorem alterius resignare, quia resignatarius potest decedere prius resignante, & nu. 138.*

139 *Gratia de beneficio vnito, non facta mentione de vnione, non tenet.*

140 *Vnio facta ad vitam, non extinguit reseruationẽ, quae non extinguitur, nisi collatione, & n. 141.*

142 *Vnio ad vitam, non est prouisio, nec reseruationis extinctio, sed facit eam dormire.*

143 *Somnium interficit hominem, dum quiescit.*

144 *Commenda non extinguit reseruationem.*

145 *Vnio ad vitam solum, habet vim dispensationis, & & est quaedam species reseruationis.*

146 *Vnio ad vitam est probibita per Concil. Triden.*

147 *Reseruatio cessat, quando beneficium est per destructionem extinctum.*

148 *Beneficium erectum post nunciationem noui operis, demoliri debet.*

149 *Ciuitas si necat Episcopum, aufertur ab ea dignitas Episcopalis.*

150 *Beneficium extinguitur, quando Papa permitteret alicui monasterio, Ecclesiam aliquam in proprium vsum conuertere.*

151 *Ecclesia destruitur propter defectum Religionis, & abusum.*

152 *Beneficium per Infideles occupatum, non censetur esse.*

153 *Destructo Ordine vniuersali, destruuntur etiam beneficia illius, & nu. 154.*

155 *Vnio, annexio, incorporatio, suppressio, extinctio, applicatio, & dismembratio, in quo differant.*

§. 7. gloss. 5. vbi agitur de beneficijs vnitis.

1 VIDEAMVS nunc, an beneficia vnita includantur † in reseruatione nostrae regulae?

Pro parte negatiua facit, quòd beneficium vnitum, desinit mediante vnione esse beneficium, *Vnita beneficia, an cadat sub reseruatione reg. 8.*

2 † & amplius beneficium dici non potest. Rota decis. 11. num. 1. de rebus Ecclesiae, in antiquis. Oldrad. cons. 257. *factum tale est.* num. 15. vers. *per vnionem tamen praedictam desinit esse talis.* & num. 18. vers. *nec dubitandum est.* Federicus de Senis in tract. de rerum permuta. q. 33. Gemin. in cap. cum personę. §. fin. vers. *si vero vna subijcitur alteri.* de priuileg. lib. 6. Anchar. in c. accessorium. nu. 2. not. 3. vers. *item facit.* de reg. iuris in 6. Cassad. decis. 13. num. 1. super regulis. Gomezius in reg. de infirmis. quaest. 15. n. 1. Socin. in c. sicut vnire. num. 729. de excess. prçlat. Aimon. cons. 258. nu. 15. Practicabilia Rotae Romanae. §. de vnione. nu. 13. ad finem. decisionum 2. part. diuers. *Vnitũ beneficium desinit esse beneficium & quamplures effectus de hoc vsq. ad nu. 24 & postea distinguitur multipliciter*

Ratio est, quia beneficium vnitum conuerti-

3 tur in naturam † eius rei, cui fit vnio, & accrescit, arg. l. si ex toto, in principio. ff. de legat. 1. & in l. inter socerum. §. cum inter, de pactis dotalibus. * l. si in rem. §. Item si quaecumq. & & ibi notat Bald. ff. de rei. vin. c. super eo, de praeben. in 6. Palat. Rubeus in rub. c. per vestras §. 62. nu. 16. de donat. inter vir. & vxorem. Tiraquel. de retract. ligna. §. 32. num. 73. Acebed. in l. 6. titul. 7. num. 4. & 5. lib. 5. Recopilation. * & in l. etiam. C. de iure dotium, vbi etiam probatur, quòd eadem priuilegia competunt augmento, quę competunt rei, cui accrescit, vt in §. si grex. Inst. de legat. Alex. cons. 20. *viso processu.* post numerũ 4. vers. *secundo probatur.* libr. 1. Bart. in l. si conuenerit. §. si nuda. num. 2. ff. de pignoratitia actione. Decius cons. 36. *visis.* num. 9.

Hinc vnio de beneficio est extinctiua tituli,

4 † tollens omnia vincula, sicut mors omnia soluens, vt in authentico de nuptijs. §. deinceps collat. 3. Cassador. decis. 2. sub num. 1. post principium, de vnionibus. Gambarus de officio, & potestate legati. lib. 6. c. 1. nu. 130. Petrus Gregor. Tholosan. in nouis Institution. rei beneficiariae. c. 20. nu. 1.

Hinc vnitum beneficium, post vnionem dũ-

5 taxat dicitur † Praedium illius rei, cui fit vnio. Gambarus in tract. de officio, & potestate legati. lib. 5. de potestate legati in vniendo. num. 139. Caputaquen. decis. 349. n. 2. p. 3.

6 Nec non efficitur seruus † illius beneficij, cui vnitur, Gambarus, vbi supra. nu. 31.

Hinc

Hinc capta possessione rei, seu beneficij do-
minantis, cui est facta vnio, censetur insimul
capta possessio beneficij accessoriè vniti, præ-
sertim, quando possessio, apprehensa fuit in
Ecclesia, seu capite. Ancharan.in reg.benefi-
cium, ante nu.12.vers.*& ideo ego dico*, & in re-
gula sine possessione, nu.10. in fine, de regulis
iuris, in 6. Lambertin. de iurepatronatus, lib.
2.par.3.quæst.11.principali, art.9.nu.3. Ferre-
tus cons.14.nu.4.& 5.lib.1.& cons.236. nu.10.
lib.2.Natta cons.562.nu.13.lib.3.Couarruuias
lib.3.variar.cap.16.nu.13.Rota decis.19.nu.7.
& 8.cum sequentibus, parte 1.diuersorum, vbi
* late. * Tiraquel.de retract.lignag.§.36. glo.3.
sub num.5.& 11. vbi idem dicit de feudo. *

Hinc vnitum beneficium, numquam dicitur
7 vacare. † Gomezius post Ioan.Andream, Fe-
dericum, & alios, in regula de triennali, quæst.
8.sub nu.2. vers. *quod autem talia beneficia non
dicantur vacare*. Paris. cons.31.nu.10. volum.
4.Caccialup.in tract. de vnionibus, quæst. 11.
art.8.nu.7.Mandosius in reg.de infirmis, q.10.
* nu.2. * Ferret.cons.32. nu.43. Nauarrus cons.
14.nu.3.de rebus Ecclesiæ. *

Hinc censuit Sacra Concil.Trid.Congrega-
tio, quòd beneficia curata, alijs beneficijs an-
8 nexa, transeunt in simplicium naturam, † si
accessoriè sint vnita, & illorum cura per Vi-
carios ab Ordinario positos exerceatur. Hinc
regula de triennali, non habet locum in bene-
9 ficio vnito, † quia si est extinctum, & non
potest vacare, neque in rerum natura, possi-
deri non potest, cum non entis nullæ sint qua-
litates, l.eius, ff.si cert.petat.Gomez.in d.reg.
de triennali, quæst.8.num.fin.in fin. Mandosius
ibidem quæst.14.per totam. Caputaq. d.decis.
339.par.3.per totam.

Quod intellige, quando opponitur de trien-
10 nalitate, ex parte eius, † qui fundatur in
vnione, secus verò, si apponatur ex parte
possessionis titularis, contra actorem præten-
* dentem beneficium esse vnitum, * & non con-
stat in continenti de vnione valida. * Quia vl-
tra quòd, tunc vnio negari potest, cum posses-
sor sit titularis, & verè, & propriè possederit
beneficium tanquam titulare, & non vnitum,
Nulla ratio est, quare regula de triennali lo-
cum non habet, sicut, & regula de annali, quæ
etiam procedit in beneficio vnito. Cassadorus
decis.13.nu.2.super regulis. Gomez.in reg.de
annali, q.25. Mandos.ibidem, q.14.

Hinc beneficia vnita, non possunt permuta-
11 ri, † Federicus de Senis consil.193.incipit, *per-
mutatio*, & in tract.de rerum permutat. quæst.
33.Rota decis.7. de rerum permutatione, in
antiquioribus Besigheti, & decis.3.eodem titu-
lo, in antiquis.Bellam.tract.de permutatione
beneficiorum, 3.par.quæst.7.nu.16.Practicabi-
lia Rotæ, §.de vnione, nu.14.

Accedat optimus text.in cap. statutum, 2.
de electione, in 6.vbi disponitur, quòd pœna
aul

cap. licet Canon, eod. titulo, contra non pro-
mouentes se infra annum, non habet locum
12 in obtinente Parochialem vnitam † Ecclesiæ
Collegiatæ.

Nec Parochialis vnita dignitati, subest di-
13 spositioni † Concil.Trident. sess.24.cap.18.de
prouisione parochialium per concursum, vt
censuit Sacra eiusdem Concil.Congreg. Quod
etiam locum habet respectu ætatis, vt dixi in
glos.9.in princ.nu.4.

14 Sicuti, nec possunt resignari. † Felin.in cap.
in nostra.n.23.de rescriptis, Petrus Gregorius
in Syntag. iur.lib.17.cap.17.nu.18.& in Conc.
Trident.sess.21.de reform.cap.5.& cap. 18.sess.
23.latè Flamin.Paris.de resignat.lib.2.q.9. nu.
1.& per totam, vbi bene declarat.

Hinc beneficium vnitum se habet erga rem
15 cui vnitur, sicut filia † erga matrem, quia sor-
titur naturam, & Priuilegia matris, cap. cum
dilectus, de his, quæ vi, met. Gregorius Lopez
in l.4.verbo, *So poderio del otro*, titulo 12.Par-
tita prima.

* * Hinc beneficia vnita dicuntur consistere
in Ecclesia, in qua consistit beneficium cui sunt
vnita, & desinunt consistere in Ecclesia, vbi
prius consistebant, glo. verbo, *vniendo*, in cap.
1.ne sede vacante, vt late per supradicta fuit
decisum in vna Seguntina dimidiæ annatæ 5.
Maij ann.1607.coram R.P.D.Manzanedo.

Similiter vnitum beneficium gaudet priui-
legijs omnibus, quibus gaudet illud, cui vni-
tur, glos.verbo, *vniendo*, in d.cap.1.ne sede va-
cante. Hieron.Gabriel.cons.28.num.10.& 11.
lib.1. vbi propterea concludit, quod quamuis
collegia Religionis Iesuitarum habeant bona
in communi, nihilominus sunt de ordine Men-
dicantium tamquam membra accessoria d. re-
ligionis, quæ est mendicans, nec membra sint
à capite separanda, cap. cum non liceat, de
præscription. *

Hinc de beneficio vnito, non est necesse fa-
16 cere mentionem † in impetratione alterius
beneficij, quamuis de obtentis fieri debeat.
Felinus in cap.in nostra, num.30. corollario 3.
per totum, de rescri. Rota decis.13. de praben.
in antiquiorib. Cassador.decis.12.de præbend.
Selua de beneficio 3.par. quæst.11.nu.16.Me-
noch.de arbitr.iudic.centuria 3.casu 201.n.67.

Hinc causa vnionis, non dicitur causa be-
17 neficialis. † Cassador.decis.3.de Iudicijs, nu.1.
& per totam. & fuit resolutum in vna causa
Calagúritana beneficij de Iocano 7. Nouem-
bris 1599.coram R.P.D. Seraphino meritissi-
mo Rotæ Decano, & numquam satis laudato.

Simile est, quòd licet Episcopus non possit
dispensare cum illegitimo, nisi ad beneficium
simplex, cap.1.de fil.presbyt.in 6.tamen quan-
18 do parochialis Ecclesia est vnita † beneficio
simplici, extenditur ad parochialem vnitam
dispensatio. Geminian. in d. cap. 1. num. 12.
Reiquif.in tract.de nominationibus, quæst.16.
nu.27.

num.27.vbi nu.26.similiter dicit, quòd Eccle-
sia parochialis vnita potest conferri non gra-
19 duato, † quamuis Concordata disponāt, quòd
Parochiales conferantur graduatis.

Hinc natura vnionis est, vt auferatur colla-
20 tio, & conferendi † potestas. Gambarus de of-
ficio, & potestate legati, lib. sexto, cap. primo,
num. 46.

Hinc beneficium vnitum, non causat incom
21 patibilitatem, † licet aliàs, si vnitum non esset,
causaret, gl. in summa 21. quæst. 1. cap. cum sin-
gula 32. ibi, *nisi forte vnus ex eis ab alio depen-
deat*, de præbend. lib. 6. gl. penultima, in fin. in c.
super eo, de præbend. lib. 6. Lapus allegat. 35. in
finalibus verbis, & ibi Mādos. in additione sub
littera G. Abbas in c. extirpandæ. §. qui vero.
n.27. de præbendis. Benedictus Capra in tract.
regularum, reg. 90. num. 40. Alphonsus Hojeda
in tract. de incompatibilit. benef. 2. p. c. 3. num.
10. & fuit in Rota resolutum in vna Burgen.
seruitij 13. Iunij. 1594. coram R.P.D. meo Lit-
ta. Rotæ Auditore acutissimo, & in Virdunen.
Decanatus. 9. Martij 1580. coram Illustriss. D.
Lancellotto.

Accedit etiam, quòd beneficia quę dicuntur
de mensa, non veniunt in generali reseruatio-
ne, quia talia non dicuntur vacare. gl. verbo, *de
mensa*. in Clem. vnica, §. præmissa, de supplend.
neglig. prælator. tex. in Clemen. 1. vers. *quidam
etiam*, de excess. prælat. Aeneas de Falconibus,
in tract. de reseruation. q. 3. princip. nu. 1. 2. &
3. & dixi in §. 6. præcedenti huius glossæ 5. n.
63. & 64.

Hinc etiam, est nulla impetratio facta de
22 beneficio † vnito, quia cum sit vnitum, impe-
trari non potest. Felin. in c. in nostra. n. 23. vers.
corollarium. 27. de rescriptis. Io. Selua de benef.
3. p. q. 15. num. 76. Rota decis. 46. de rescriptis.
in antiquis. Rebuf. in praxi, tit. de vnionibus. n.
14 Puteus decis. 247. a n. 7. lib. 1. vbi pro maio
23 ri parte fuit idem obtentum, in vnione † facta
ad vitam alicuius.

Hinc si beneficium vnius diœcesis esset vni-
tum alteri beneficio diuersæ diœcesis, tunc so-
24 lus Episcopus beneficij, † cui est facta vnio, po
terit conferre, non verò Episcopus beneficij
vniti, ex quo perdidit nomen beneficij. c. 2. de
religios. domibus, & post Anchar. Cassadorū,
& alios, fuit decisum in Rota, teste Puteo deci.
452. num. 3. & per totam lib. 2. iuncta additio-
ne Papaz. decis. 6. nu. 2. de renunciatione, in
nouis. Rota decis. 15. numer. 1. parte 3. libro 2.
diuersorum.

* Ex quo etiam procedit quod territorium
vnitum alicui diœcesi, dicatur de eadem diœ-
cesi, quo ad omnes iuris effectus. & Episcopus
dicetur proprius, & diœcesanus Episcopus, &
illi competent omnia iura iurisdictionalia, &
diœcesana, respectu loci vniti quæ prius com-
petebant in diœcesi cui fuit facta vnio, vt latè
tradit Rebuff. nouem effectus referens in pra-
xi titulo de vnionibus, ex numer. 49. vsque ad
num. 57.

Quo fit vt Episcopus residens in loco vnito
suæ diœcesi, dicatur etiam residere in propria
diœcesi, & gaudebit alternatiua regulæ no-
stræ.

Sic etiam, quando vnum Monasterium est
vnitum, vel anexum, vel subiectum alteri Mo-
nasterio, potest Monachus vnius Monasterij
habere vocem, & votum in vtroq. Monasterio.
c. 1. §. in eos autem, de priuilegijs in 6. vbi no
tat Geminian. n. 5.*

Cum igitur beneficium vnitum perdat ti
tulum, & non sit amplius beneficiū,
sed quoddā prædium, nec possit vacare, & mul
to minus conferri, necessario sequitur, quòd nō
25 comprehendatur sub regula nostra, † loquen-
te de beneficijs Ecclesiast. vacantibus in men-
sibus Apostolicis. Vbi enim verba legis non cō
ueniunt, eius dispositio locum non habet. l. 4.
§. toties, & ibi notat Bart. & omnes. ff. de dam-
no infecto. Et quælibet lex debet esse contenta
suis terminis, l. in agris. ff. de acquiren. rerum
dominio. Cassador. decis. 1. n. 2. de constit.

Cæterum pro clariori intelligentia, &
resolutione huius quæstionis,
operæpretium est animaduertere, quòd vnio Vnio tribus modis fieri solet, & qualiter.
26 perpetua, tribus modis † potissime fit, omissis
nunc his quæ tradit Abb. post Hostiensem in
c. 1. n. 6. ne sede vacante aliquid innouetur, vbi
prosequitur quinq. modos vnionis.

Primo modo fit vnio, per viam subiectionis,
ita quòd vna Ecclesia, vel beneficium alteri su
bijciatur pro augmento illius dotis, & patri-
27 monij: † & tunc illa Ecclesia, seu beneficium,
cui fit vnio, remanet superior, & principalior,
superiusuè, seu principalius: vnitum verò bene
ficium erit inferius, subiectum, accessorium,
adhærens, & dependens ab illa, seu illo, cui vni
tur, annectitur, seu incorporatur, de quo est
tex. in c. quia Monasterium, de religios. domi
bus, & ibi notant omnes, c. recolentes, de sta.
Monach. in fine.

Secundo modo fit vnio, æque principaliter,
28 † videlicet, quando duo beneficia ad inuicem
vniuntur, & coniunguntur, vt ex duobus bene
ficijs fiat vnum dumtaxat beneficium, & mu-
tuo communicent priuilegia, & bona sua, de
quo est tex. in c. decimas, in fine. 16. quæst. 1. ibi,
*sicut enim Papa duos Episcopatus in unum potest
reducere*.

Tertio modo fit vnio duarum diœcesium,
29 vel Ecclesiarum, quo ad caput, † & guberna-
torem, vt vtraque remaneat cum suis proprijs
bonis, & iuribus distinctis, & separatis, & non
communicatis, vt prius. sed habeat vnum dum
taxat Episcopum, & Rectorem, & quælibet reti
net sua priuilegia, iura, & statuta, gl. & scriben
tes in c. & temporis, cap. præcipimus 16. quæst.
1. vt accidit in Episcopatu Viterbi, & Tuscula
no, quia licet sint duę diœceses, vnus tamen so

lus

lus Episcopus est. Et cum Episcopus rescribit, super concernentibus iurisdictionem, & administrationem Episcopatus Viterbien. se nominat Episcopum Viterbien. & Tusculanen. si vero super concernentibus Episcopatum Tusculanen. se inscribit Episcopum Tusculanen. & Viterbien. semper anteponendo nomen illius diœcesis, in qua consistit res, de qua agitur, vt memorat Mandos. in regul. 12. de vnionibus. q. 1. num. 4. & in d. cons. 27. num. 3. Vel sumitur
31 denominatio prima à digniori + argumento. l. quæritur. ff. de stat. hominum, & c. litteris. de iurepatronatus. Rebuf. in praxi tit. de vnionibus. num. 16. Prout contingit in diœcesi Cala-
32 gurritana, & Calciaten. + de qua sum ego, ex oppido de ARNEDO ortus. Quia licet sit vna diœcesis tamen sunt duæ Ciuitates, & duę Ecclesiæ Cathedrales, in omnibus secundum statum præsentem distinctæ, & diuisæ, nisi quo ad Episcopum, & Decanum, quia vnus est Episcopus Calagurritan. & Calciaten. & vnus Decanus, & primum nomen sumitur ab Ecclesia Calagurritana tanquam antiquiori, ditiori, & digniori, & postea nominatur Calciaten.

Præfatos tres modos vniẽdi, assignauit gloss. in dict. cap. & temporis qualitas, verbo *vnire*. 16. quæst. 1. gloss. in c. 1. verb. *vniendo*, ne sede vacante aliquid innouetur, & de nostro iure Hispano est expressa lex 4. tit. 12. Partita. 1. & ibi Gregor. Lopez doctissimus glossator. Rebuf. in praxi. tit. de vnionibus. nu. 15. vsq. ad n. 18. Petrus de Vbaldis in tract. de vnionibus. c. 1. ex num. 6. & per totum. Anchar. cons. 114. n. 2. Marian. Socin. in c. sicut vnire. num. 6. de excess. Prælat. Caccialup. de vnionibus. art. 2. nu. 2. Staphilæus de lit. gratiæ, tit. de modis prouisis. num. 18. Milis in repertorio, verbo, *vnio Ecclesiarum fit tribus modis*. Ferret. cons. 242. num. 5. lib. 2. num. 13. lib. 1. Alphonsus Hojeda de incompatibilitate beneficiorum. 2. p. cap. 3. num. 2. Petus Gregorius Tholosan. in nou. institut. rei benef. cap. 10. nu. 2. Puteus decis. 444. nu. 2. lib. 1. Mandosius cum pluribus. cons. 27. num. 2. cum sequen.

Quibus sic præsuppositis, aut loquimur de beneficio vnito primo modo, nempe accessoriè, & per viã subiectionis, & accessionis: & in isto casu procedunt, ea omnia, quæ superius adduximus, quòd non sit amplius beneficium, & perdat nomen, & nunquam vacet cum reliquis, & minime erit locus reserua-
33 tioni, + de qua in regula nostra, cum beneficium vnitum transfundatur in propriam naturam eius rei, cui vnitur, & incorporatur, vt docuit Gaspar de Perusio in tractatu de reseruationibus. cap. 2. incipit: *quæ autem beneficia reseruantur*, num. 3. Aeneas de Falconibus, de reseruationibus, quæst. 3. principali. num. 4. Qui quamuis ibi, & in quæst. 4. principali teneat, quòd beneficia reseruata, non possunt supprimi in præiudicium reseruationis, & propterea impugnet dictum Gasparum: tamen ratione caret, cum casus sit valde diuersus vnus ab alio, ex quo ante reseruationem potuit esse facta vnio, & suppressio, & sic reseruatio subsequens, non capiet beneficium vnitum, & suppressum, prout ipse Aeneas de Falconibus in eadem quæstione 3. numero 27. insinuare videtur.

Sicut etiã videmus, quòd si vniatur aliquod Castrum alicui Ciuitati, vel si Villa, vniatur Castro accessorie, ex eo tempore, Castrum, & Villa accessorie vnita, regulantur secundum re
34 gulas + eius Ciuitatis aut Castri, cui vniuntur, & eisdem legibus, & priuiledijs sunt gubernanda, & amittunt proprias regulas, & priuilegiã,
35 + vt docuit Bart. in l. si conuenerit. §. si nuda, sub num. 2. vers. *breuiter*, & num 3. ff. de pignorat. actione, & alij plures citati per eius additionatorem. arg. tex. in l. peculium, in prin. ff. de leg. 2. & l. grege. ff. de leg. 1. Felinus in c. transla to. num. 6. 7. & 8. vbi plura cumulat de constitutionibus. & Gregor. Lopez in l. 7. glos. *de termino poblado*, vers. *sed dubium est*. in prin. & in l. 27. gl. fin. in prin. tit. 7. partita 1.

Et in Patrefamilias transeunte in potesta-
36 tem alterius, per arrogationem, + nam transeunt omnia iura, quæ tanquam accessoria fuę personæ adherebant, iuxta l. si adoptauero 16. ff. de precario.

Alios etiam nouem effectus huius vnionis
37 accessorie factæ, + cumulat Rebuf. in praxi. tit. de vnionibus, à nu. 49. vsq. ad 58. quos non recenseo, quia ad illum me refero.

In hoc inquam casu nullatenus intrat reseruatio nostræ regulæ, cum non detur beneficium, nec vacatio, nec collatio beneficij vniti. Staphilæus de lit. gratiæ. tit. de formis mandatorum, de prouiden. §. secunda forma. num. 2. vers. *dico excludendo prius vnum casum*. Gomezius de expectat. num. 117. alias de mandat. de prouidendo. nu. 9. vbi tenent, quod *Reseruatio non intrat in benefi. cio vnito*
38 + reseruationes expectatiuarum, non capiunt beneficia vnita. Rebuf. in praxi. tit. de vnionibus, sub num. 31. vltra Gasparum de Perus. & & Aeneam de Falcon. in locis proximè relatis.

Verum tamen est, quòd si est vnitum alteri beneficio, in quo cadat reseruatio, tunc quidẽ veniet in reseruatione, non tamquam beneficium de per se, quod non est, sed vti prædium,
39 + & patrimonium alterius beneficij, sub nostra reseruatione inclusi, vt in regula accessoriorum cum alijs, de regul. Iur. lib. 6.

Secus tamen esset, quando vnio, facta non
* esset alteri beneficio, * in quo non cadat reseruatio, veluti de Iurepatro. laicali, vel mixto; vt dixi in gloss. 18. ex num. 2. & num. 8. vel quãdo vnio fuit facta * alicui pio loco, veluti fabricæ, hospitali, monasterio, vel similibus, quia tunc, nec principaliter, nec accessorie veniret.

Imò non solum reseruatio nostræ regulæ, non

non caperet beneficia vnita, quando vnio iam
sortita fuit suum effectum, per vacationẽ post
vnionem factam; sed neque etiam comprehen-
deret beneficium vniendum, vigore gratiæ de
vniendo, cum primum vacauerit, per cessum,
vel decessum titularis; nec iam vnitum; quam-
40 uis vnio nondum ✝ habuerit effectum, quia
semper possessor superuiuat, vt etiã tradit Ro-
ta decis. 5. de rerum permutatione, in antiquis.
Felin. in cap. in nostra, 27. corollario, sub num.
23. de rescriptis. Staphilæus vbi supra, num. 3.
4. & 5. cum sequentib. & Gomezius dicto num.
117. & 118. Marianus Socin. in cap. sicut vnire.
num. 137. de excess. Prælator. & Petrus Gregor.
Tholosan. in nouis institution. rei beneficiariæ.
cap. 20. sub num. 5. loquentes de expectatiuis,
& mandatis de prouidendo, & dicentes, quòd
41 mandatum de prouidendo, ✝ etiam cum clau
sula, *anteferri*, non impediret mandatum de
vniendo prius obtentũ, quia gratia de vniendo
42 est maior, ✝ & perpetua, gratia de prouidẽdo
minori, & tẽporali. Et quia per gratiã de vniẽ-
do prouidetur Ecclesiæ, & loco pio, & per mã-
datum de prouidendo prouidetur personæ, &
ex alijs fundamentis ibi relatis, quæ casui no-
stro applicari possunt.

Reg. 12. de reuocatione vnionũ adducitur, & multipliciter limitatur.

Considerari tamen necesse est, quòd
hoc, quod dicimus, nostrã
regulam non capere, nec beneficia vnita, non
dum effectum sortita, nec beneficia vnienda,
vigore mandati Apostolici de vniendo, diffici-
43 le admitti poterit, ✝ stante regula 12. Can-
cellariæ de reuocatione vnionum, vbi reuo-
cat omnes vniones, annexiones, incorporatio-
nes, suppressiones, extinctiones, applicationes,
& dismembrationes, etiam perpetuas, factas
quibuscumque Ecclesijs, Monasterijs, Dignita-
tibus, Vniuersitatibus, & alijs Pijs locis, quæ
suum non sunt sortitæ effectum, ac quascumq.
concessiones, & mandata super vnionibus, an-
nexionibus, & incorporationibus faciendis.
✻ Et tunc dicitur effectus sortitus quando fuit
capta actualis possessio cum fructuum perce-
ptione. vt Mandos. super dicta regula 12. quæst.
5. num. 3. & sæpe dixit Rota. *Quę regula ideo
fuit inuenta, quia per vniones diminuitur cul
44 tus ✝ diuinus, & facultas conferendi. Crescen.
decis. 1. in fi. de parochijs, & procedit in vnio-
nibus factis, non solum auctoritate Apostoli-
ca, sed etiam alia quacumque. Puteus decis.
215. lib. 2.

Vnde cum eodem instanti promulgentur,
nostra regula octaua, & regula 12. si per re-
gulam 12. reuocantur, cassantur, & annul-
45 lantur ✝ mandata de vnionibus faciendis,
ac vniones iam factæ, nondum effectum
suum sortitæ, clarum est, quòd tunc stante
dicta reuocatione, intrauit reseruatio nostræ
regulæ, quando vnio non fuit sortita effe-
ctum.

Nisi in casibus, in quibus d. regula reuocato-
46 ria 12. locum ✝ non habeat, prout est in vnio-
nibus factis auctoritate Concil. Trid. vt ipsa
✻ regula statuat. * Aut quando vnio permittetur
à iure communi. Vt fuit decisum in Tirasonen.
Canonicatus. 12. Nouembris 1593. coram
Ciprio. *

Item saluantur, & excipiuntur vniones, quæ
fiunt pro fundatione, dotatione, augmento, vel
cõseruatione collegiorum, & aliorum piorum,
& religiosorum locorum, ad fidei Catholicæ de
47 fensionem, ✝ & propagationem, bonarumque
artium cultum, vt in ipsa regula similiter le-
gitur.

Item quando fit ex causa dotis, & necessaria
48 ✝ alicuius loci, vel rei piæ. Acchilles decisione
vnica de vnionibus. Rota decis. 1143. part. 3.
diuersorum. Mandosius in dicta regula 12. quę
stione 5. num. 3. Crescen. decisione 1. de pa-
rochijs. num. 3. & decisione 3. sub eodem tit.
Caputaquen. decisio 42. parte 3. Puteus deci-
sione 331. & decisione 337. libro 1. & fuit di-
ctum in vna Cæsaraugustana dismembrationis
fructuum 13. Maij 1596. coram R. P. D. meo
obseruantissimo Alexandro Iusto, Rotæ Audi-
tore meritissimo.

Item, quando fieret vnio ad augmentum cul
49 tus ✝ diuini. Caputaquen. decisio. 42. par-
te tertia. Mohedan. decis. 7. de priuilegijs.
per totas.

Item, quando fierent dictæ vniones in vim
50 ✝ contractus, vel ex causa onerosa. Mohedan.
decis. 6. n. 1. & 2. de priuileg. Puteus decis. 52.
nu. 2. lib. 1. vbi declarant, quando dicatur fieri
vnio per viam contractus.

Item non habet locum d. regula 12. quando
vnus Ordo supprimeretur in totum, & eius be
51 neficia ✝ alteri applicarentur, vt fuit resolutũ
in vna Tirasonen. Prioratus 17. Februarij 1595.
ad finem, coram Illustrissimo Domino Cardi-
nali Blanchetto tunc Rotæ Auditore.

Sicut etiam cessaret impedimentum dictæ
regulæ 12. si gratia de vniendo, vel vnio facta
52 haberent effectum, ✝ ante dict. regulæ promul
gationem, seu renouationem per nouum Pa-
pam factam.

Et etiam, si non haberet effectum, quando
casus de quo agitur contingeret ante dictam
reuocationem, vtpotè quia gratia de vnien-
53 do, seu vnio, fuit concessa ab eodem ✝ Pa-
pa, a quo emanauit prouisio, seu manda-
tum de prouidendo, post regulæ nostræ pro-
mulgationem.

In his enim casibus, & alijs similibus, vbi re-
gula 12. Cancellariæ locum non haberet, tunc
vtique regula nostra non caperet beneficia ac
cessorie vnita, quæ effectum suum nondum fue-
runt sortita, nec impediret, quòd gratia, siue
mandatum de facienda vnione alicuius bene-
ficij, cum primũ, per cessum vel discessum pos-
sessoris vacaret, executioni non demandetur,
aliàs autem sic.

Cæte-

* Caterum cum hodie regulæ modernę reuo-
catoriæ vnionum, sint amplissimę, & loquan-
tur, etiã si tales vniones sint factę quibusuis Ec
clesijs & Monasterijs, & mẽsis Capitularibus,
& Vniuersitatibus, etiã Studiorũ generaliũ, &
Collegij, etiam in fauorẽ Cardinaliũ, aut Mo-
nasterijs, aut Ecclesijs, Monasterijs, aut benefi-
cijs per eos obtẽtis, & dũtaxat excipiãtur duę
limitationes mentionatę supra n. 46. & 47. Vi-
detur dicẽdũ, quod reliqui omnes casus, etiam
ad augmentũ cultus diuini: sint omnino subla-
ti, cum exceptio aliquorum casuum: excludat
omnes alios, & iudicet regulam in contra-
rium: vt late dixi in glossa 54. ex num. 7. vsq.
ad numerum 22. Et fuit decisum in terminis
me informante in vna Toletana Capellaniæ
de Pastrana. 22. Ianuarij 1608. Immo secun-
dum contexturam regularum nouissimarum,
& punctuationes illarum, videtur quod casus
citati in d. n. 47. sint etiam inclusi sub regula.

Addo etiam decisionem factam in vna
Toletana beneficij. 20. Nouembris 1593. co-
ram Giptio, in qua fuit resolutum quodam
beneficium vnitum a Sede Apostolica, certo
Monasterio Ordinis Sancti Dominici, cadere
sub dicta regula renocatoria vnionum, quia
dicta vnio, non poterat dici facta pro dote
necessaria Ecclesiæ, cum ex institutione Or-
dinis Fratres Dominicani debeant vti mendi
cantes, ex eleemosynis sustentari.*

Si vero in isto primo casu, forsan apponere
tur Ecclesiæ, accessorie & per viam inferio-
54 ritatis vnita, aliquis Vicarius † perpetuus, &
titulatus, tunc talis Vicaria caderet sub reser-
natione nostræ regulæ; secundum ea, quæ dixi-
mus in hac gloss. §. 3.

Beneficiũ æque principaliter vnitum, cadit sub regula nostra.

In secundo autem casu, quando bene-
ficium est vnitum alteri be-
55 neficio æque principaliter, † & iura vtrius-
que beneficij salua permanent, licet ad in-
uicem communicentur: tunc enim, cum
beneficium vnitum, non perdat nomen nec
titulum, nec effectum beneficij, sed in om-
nibus status antiquus conseruatur, nisi quòd
ex duobus titulis, & beneficijs, dumtaxat re-
manet vnum beneficium, communicatis eo-
rum bonis, vtpote si duæ parochiales pro-
ximè vicinæ, distinctæ, per bellum vnian-
tur, vt vna fiat ex duabus, vel duæ digni-
tates, vt vna dumtaxat remaneat. ita di-
cit glossa in dicto capit. & temporis, verbo,
vnire, versic. *vel hoc modo*. 12. quæstione pri-
ma, & glossa secunda. versic. *vel sic possunt
vniri*. Rebuff. vbi supra, numer. 11. Puteus
decisione 442. numer. 3. libro primo: Quia
56 nire nihil aliud † est, quam vnum facere. cap.
translato, de constitutionibus. Gambarus di-
cto lib. 6. num. 131. nulla est ratio, quare hoc
beneficium, quod remanet ex duobus benefi-
cijs vnitis compositum, non comprehendatur
sub reseruatione nostra. Idemque esset si non
solum duo, sed plura beneficia vnirentur in
vnum, prout æquè principaliter vniri possunt.
capit. si postquam, 16. quæstione 1. Maria-
nus Soccinus in cap sicut vnire. num. 8. 11. de ex-
cess. prælat.

Hac enim in vnione, si beneficia vnita
sunt diuersæ diœcesis, & æque principaliter
vniuntur, tunc non posset conferri à solo Epi-
57 scopo vnius diœcesis, † inuito Episcopo al-
terius, sed vtriusque collatio, vel consensus
* requireretur. * cap. quia Monasterium, de
religiosis domibus. Vbi expresse disponitur
quod talis vnio non præiudicat Episcopo Ec-
clesiæ vnitæ, & ibi Abbas num. 1. cum sequen
tibus. * Rota decis. 6. iuncta additione Papa-
zon. numer. 2. de renunciatione, in nouis, ibi,
*secus forte, si essent inuicem vnita, vel æque prin-
cipaliter*. Caccialup. in tracta. de vnionibus.
artic. 8. q. 15. n. 10. Marian. Soccinus in d. c. si-
cut vnire. num. 133. de excess. Prælator. Rota
decis. 15. num. 2. vers. *fuit dictum*, quòd pote-
rat saluari in vnione non transfusiua. part. 3. li-
bro 2. diuersorum.

* Et consequenter videtur dicendum, quod
si beneficium de iurepatronat. laicali vniatur
ad inuicem cum beneficio libero, vel de iure
patronat. Ecclesiastico, quod tali casu licet
non intret reseruatio regulæ nostræ, quo ad
beneficium de iurepatronat. laicali, vel mix-
to. vt dixi in gloss. 18. ex numer. 2. & num.
8. cum sequentib. bene intrauit dicta reser-
uatio, quo ad beneficium liberum, vel de iure
patronat. Ecclesiastico. Ex quo per hanc vnio
nem ęque principaliter factam, non mutatur
nec alteratur status beneficiorum ad inui-
cem vnitorum. Nec iura illorum transfun-
duntur. Sed difficillimum facit quia hodie per
Concil. Tridentin. sessione 25. de reforma-
tione. cap. 9. § insuper, prohibetur fieri vnio-
nes de beneficijs liberis ad beneficia iurispa-
tronat. Imo & de iure communi videtur prohi
bitum, cum Episcopus non possit facere bene-
ficium liberum de iurepatron. Abb. in cons.

Sicut etiam dicimus, in alienatione bono-
rum minoris, & Ecclesiæ, existentium in di-
58 uersa diœcesi, & prouincia, † quòd secundum
veriorem, & securiorem opinionem, requira-
tur decretum, non solum Ordinarij, vbi res, de
qua agitur, consistat; sed etiam Ordinarij do-
micilij. vt per tex. in l. iurisperitos 30. §. cum
oriundus, iuncta glossa verbo, *præsidis*. ff.
de excusation. tutor. & l. pupillo. ff. de tu-
toribus, & curatoribus datis ab his. tenent
Collectaneus in capit. nulli, col. secunda. de
rebus Ecclesiæ non alienandis, & alij relati
per Sebastianum de Monte in tractatu de em-
ptione, & venditione, quæst. 5. ex numer. 99.
Rodoanus de rebus Ecclesiæ non alienandis.
cap. 27. de Auctoritate Prælati in alienatio-
ne interponenda. num. 40. 41. & 42. Vbi ci-
tantur plures tenentes. sufficere decretum

Iudicis loci, vbi res sita est, per tex. in l. si prædium. 16. C. de prædijs minorum, de quorum numero est Felinus in cap. dilectus, 2. sub num. 9. versi. *septimo facit*, de rescriptis. Rota licet obiter, decisione 7. sub num. 1. de iudicijs, in nouis. Et alij tenentes sufficere decretum Iudicis domicilij, per tex. in l. magis puto. §. illud. ff. de rebus eorum. late de more Tiraquel. de retrac. lignag. §. 36. glos. 3. num. 22. cum sequen. & per totam, vbi plura in proposito cumulat, & vide quæ dicam in gl. 10.

Sic etiam, quando in diuersis diœcesibus relinquuntur per testatorē bona, inter pauperes
59 diuidenda, † tunc distributio bonorum ad tot Episcopos pertinere dignoscitur, quot sunt illi, in quorum diœcesibus bona manent, vt per tex. in dicto §. cum oriundus, consuluit Romanus consilio 250. *horum bonorum*, numer. 2. vbi Additionator idem dicit quo ad bona
60 publicata † in diuersis prouincijs existentia. & vide ea quæ dixi in glossa secunda ex numer. 59.

* Si vero minor habitat in vno territorio, & habet bona in alio, tunc Iudex vbi bona consistunt, potest dare curatorem minori. secus tamen erit in tutore dando pupillo, quia debet dari à Iudice habitationis; ratio est, quia curator principaliter bonis, non personæ; tutor vero principaliter datur personæ, & minus principaliter bonis, vt latè per l. 1. C. bi petan. tutor. l. 1. in fine. ff. de tutor. & curator. dat. ab his. Roland. consilio 24. nu. 23. cum sequentibus, volum. 3. & dixi in tractatu de priuileg. Curial. Roman. notab. 19. quæst.

Quamuis autem de iure communi poterant
61 vniri beneficia † diuersæ diœcesis, vt tradunt Doctores in Clem. final. de rebus Ecclesiæ. Marian. Socin. in cap. sicut vnire. num. 80. de excess. Prælator. Caccialup. de vnionibus. art. 4. nu. 16.

62 Hodie tamen ex decreto † Concilij Tridentin. sessio. 14. c. 9. ne diœceses, nec Ecclesiasticus ordo confundantur, & vna Ecclesia duarum diœcesium fiat, prohibentur vniones beneficiorum vnius diœcesis, cum beneficijs, monasterijs, collegijs pijs alterius diœcesis. vbi etiam prohibentur omnino vniri Ecclesiæ Parochiales,
63 † Monasterijs quibuscumque, aut Abbatijs, seu dignitatibus, siue præbendis Ecclesiæ Cathedralis, vel Collegiatæ, siue alijs beneficijs simplicibus, hospitalibus, aut militijs, & quæ vnitæ erant reuideri mandatur. Necnon
64 prohibentur vniri dignitates, † & Canonicatus, & prębendę Cathedralium, ac monasteria, vt in d. sess. 24. c. 13. post prin. & ses. 6. c. 6. & sess. 25. c. 9. in fin.

Permittit tamen idem Concil. Triden. vniri
65 beneficia curata, † cum alijs curatis, propter earum paupertatē, & in cæteris casibus à iure

* permissis, vt sess. 21. cap. 5. * In quibus casibus, & quando Episcopus possit vnire, attenta dispositione iuris communis, vide cap. sicut vnire, vbi Doctores, maxime Socin. de excess. prælatorum, cap. vnio, in fine. 10. quæst. 3. cap. & temporis, cum sequentib. 16. quæst. 1. Caccialupum de vnionibus, arti. 3. ex nu. 18. Rebuffus in praxi, tit. de vnionibus. ex numer. 38. cum sequentibus.

Necnon vniri beneficia simplicia, residentiam non requirentia, Cathedralibus, vel Col-
66 legiatis, † vel curatis Ecclesijs, ex dictis causis, vt in d. c. 5. sess. 21. & d. c. 13. sess. 24. & c. 15. eadem sess. 24.
67 Ac etiam seminarijs scholarium, † vt in sess. 23. c. 18. post medium vers. *necnon beneficia aliquot simplicia.*

Et incidenter aduerto, quòd debent prius esse erecta ista seminaria, & in illis scholares actualiter adesse, vt tales vniones subsistant, nam si fierent ante erectionem, & existentiam scholarium, non te- *Futuro Collegio an possit fieri vnio, & an donari, legari, ac alia concedi asseruntur plura sa tis notanda, & cō cilianeur vsque ad nu. 111.*
68 nerent, † vt semel censuit Sacra Congregatio Concilij, in vna causa Gienen. & resoluit Rota in eadem causa Gienen. præstimonij 17. Aprilis 1594. coram Illustriss. D. Blanchetto, & in Corduben. præstimonij. 6. Nouemb. 1596. & in alia Corduben. præstimoniorum 7. Februarij. 1601. coram R. P. D. meo Litta. ea nempe ratione, quia Concil. Triden. dicit, quòd vniones fiant d. Seminario, & Collegio, vt in illis verbis, *huic Collegio applicabunt, & incorporabunt*, sed sic est, quòd ante d. erectionem non
69 adest † Collegium cui fiat vnio, nec est in rerū natura l. quidam referunt. §. 1 ibi, *quia hæres ad quem sermonem conferat in rebus humanis nō est.* ff. de iure codicillorū, ergo vnio fieri nō potest, & si facta sit, non tenet, quia qualitas sine
70 subiecto † adesse non potest. l. 2. ff. de vsufruct. l. decem. ff. de verb. oblig. l. 1. ff. de vsufruct. legat. vbi Bartol. num. finali. * Bald in l. omnium num. 1. in fine. C. de testamen. * Et non entis nullę sunt qualitates. l. eius qui in Prouincia, ff. si cert. petat. d. l. quidam referunt, post prin. vers. *nullius enim momenti*, ff. de iure codicillorum. c. bonę. il primo. vers. *contra vero*, & ibi gl. verbo, *per rerum naturam*. de electione. * Et in proposito cumulat plusquam 100. singularia. Sebastian. Medices. de regul. iur. regul. 6. ex nu. 1. vsq. ad num. 120.

Et pro non scripto habetur quod relinquitur nō existenti in rerū natura. l. si eo tēpore. ff. de his quibus, vt indignis. & vide. Tiber. Decian. cons. 1. n. 23. & 24. vol. 1. vbi loquitur de nondum natis nec conceptis. *

71 Nec potest concedi priuilegium † Collegio, quando scholares non adsunt, bonus tex. in. c. ad audientiā. il 2. ibi, *licet enim nobis instantius supplicares, vt Ecclesiæ prædictæ cōfirmationis priuilegium faceremus, tibi non possumus de Iure deferre, cū nulli Canonici adhuc ibidē existāt, quibus* priui-

priuilegium concedatur, de Eccleſijs ædificādis.

72 Nec tenet donatio facta futuro ✝ Collegio. cap. Abbate ſane. §. nec pro eo, ibi, *præſertim, quia monaſterio, quod nondum erat, aliqua dona tio fieri non valebat*, de ſententia, & re iudicata lib. 6.

73 Nec muri faciunt ſeminarium, ✝ ſed ſcholares. Mohedanus deciſ. 1. ſub num. 5. de foro cō peten. & notant Doctores in dict. cap. ad au-
✱ dientiam. il. 2. de Eccleſijs ædificandis. * Nec Cathedra facit Sacerdotem, ſed Sacerdos Cathedrā. Nec locus ſanctificat hominē, ſed homo locum. c. multi cum ſimilibus. 40. diſtinctione.

Concurrit etiam doctrina, Vitalini in Clementi. 2. §. fin. nu. 15. de rebus Eccleſiæ, tenentis quod licet poſſit vniri beneficium alicui præbendæ, vt in d. Clem. 2. Tamen procedit ſi præbenda ſit diſtincta & ſeparata. Secus vero ſi non eſſet diſtinctio prębendarum. Quia tunc non teneret vnio facta præbendæ, quia nō poſſet ad oculum demonſtrari præbenda, cui facta ſit vnio.

Ad quod poſſem adducere alia plura, quæ
74 congerit ✝ gloſſ. fin. in d. c. ad audientiam, & Mandoſ. in reg. 3. Cancellariæ. q. 7. per totā. gl. etiam verbo, *accuſare*, in c. ad diſſoluendum, de deſponſat. impuberum.

75 Prædicta ſententia mihi placet, ✝ quando colligeretur aliquis fumus, vel ſuſpicio fraudis in vnione Seminario facienda, prout contigit in d. cauſa Gienen. vbi poſt factam vnionē, ſi beneficia vnita vacabant in menſe ordinario, Ordinarius illa conferebat ſuis nepotibus, & familiaribus, dicens vnionem eſſe nullam, ex d. defectu: ſi verò vacabant in menſe reſeruato, dicebat eſſe validam, & à ſede Apoſtoli-
✱ ca prouideri non poſſe prætendebat. * Nonvtique poteſt Epiſcopus beneficia quæ iam vacaucrant in mēſe reſeruato, vel quæ aliâs ſunt indubitanter reſernata, vnire Seminario vigore Concilij Tridentinij, cum id fiat in præiudicium Apoſtolicæ reſeruationis. Vt ſæpe declarauit Sacra Congregatio Concilij Tridentini, & præſertim in cauſa Auerſana beneficiorum ſtatim, citanda, quæ fuit a Rota canonizata. Neque obſtat. d. Concil. in prædicto c. 18. ibi. *Quod locum habeat, etiam ſi beneficia ſint reſeruata, uel affecta.* Quia intelligitur de vnione facenda de tempore habili, antequam conſtet de effectnali reſeruatione, vel affectione. Secus ſi iam cōſtat: vt eeſſet fraudis occaſio. vel poteſt etiam intelligi vt teneat dicta vnio, & effectus ſuſpendatur donec pro illa vice, reſeruationis effectus locum habeat, vt inferius dixi in nn. 136.

Vel erit nulla vnio, quando redditus beneficiorum vnitorum ſeminario nondum erecto, forſan non conuerterentur in Seminarij vtilitatem, & proſecutionem ad vlteriorum effectuationem, ſed in alios extraneos vſus cōverterentur.

Ac etiam, quando omiſſa detractione fructuum menſæ Epiſcopalis, & Capitularis, & cunctorum beneficiorum diœceſis, prout dict. Concil. pro forma requirit, vel alias forma nō ſeruata, mitterentur manus a vnionem facien-
✱ dam, & de facto fieret. * Vt declarauit Sacra Congregatio Concilij, in vna Auerſana beneficiorum, de menſe Maij 1606. & Rota canonizauit in eadem cauſa 3. Iulij 1606. coram R. P. D. Saerato. Vbi fuit reſolutum quod vnio ſit nulla ſi detractio fructuum non præceſſit. quidem libenter admitterem nullitatem Tunc vnionis.

Cæterum deficientibus ſupradictis, quādo præuia d. detractione, & contributione fructuum, & ab illa realiter inci-
76 piendo, ✝ vt Concilium diſponit, ſumpto argumento ab ordine litteræ. l. quoties 34. ff. de vſufruct. c. ſi quis iuſto 46. §. verum, de electione in 6. deueniretur ad vnionem beneficiorum futuro Seminario, ſeruata forma in reliquis omnibus. Tali caſu exiſtimauerim profecto, validam eſſe talem vnionem, quamuis nec domus ſit empta, nec fabrica cōſtructa, nec minus ſcholares actualiter admiſſi, dummodo ſemper continuetur in perficienda fabrica, & in erigendo, cum effectu Seminarium, & Collegium: prout etiam ita ſentire nō pauci ex illuſtriſſimis Dominis Cardinalibus Sacræ Congregatio Concil. Triden. & Reuerendiſſ. DD. Rotæ Auditoribus, dum eos hac in re ſuper validitate cuiuſdam vnionis in voce informarem, mihi inſinuarunt. Et hoc oſtenditur.

77 In primis ex mente, & littera eiuſdem ✝ Cōcilij Tridentini in eodem. cap. 18. ſeſſ. 23. ante medium, dum dicit; *Et quia ad Collegij fabricam inſtituēdam, & ad mercedem præceptoribus, & miniſtris ſoluendam, & ad alendam iuuentutem, & ad alios ſumptus, certi redditus ſunt neceſſarij, &c. ijdem Epiſcopi, cum conſilio duorum de Capitulo, &c. ex fructibus mēſæ Epiſcopalis & Capituli, & quarumcumque dignitatum, perſonatuum, officiorum, prebēdarum, &c. partem aliquam, vel portionem detrahent, & eam portionē, ſic detractam, necnon beneficia aliquot ſimplicia, cuiuſcumque qualitatis, & dignitatis fuerint, vel etiam præſtimonia, vel præſtimoniales portiones nuncupatas, etiam ante uacationem (ſine cultus diuini, & illa obtinentium præiudicio) huic Collegio applicabunt, & incorporabunt.*

Si igitur ad Collegij fabricam conſtruendam, & ad præparanda alia neceſſaria, quę pręciſe debent præcedere receptionem Collegialium, eſt detrahenda certa pars fructuum ex beneficijs totius diœceſis, necnon dicta ſimplicia beneficia vnienda: non obſcurè, ſed aperte potius idem Concilium inſinuat, quòd ſit valida vnio, ante effectuatam erectionem Seminarij, & iuuenum admiſſionem, ponderando illam dictionem, *necnon*, quæ reſoluitur in copulatiuam, *&*, ac repetit

P 2 omnes

78 omnes † qualitates præcedentes.Bart.in l.Seio.§.Cato.ff. de fide Inſtrumentorum. dixi ſupra in gloſſ.3.numer.2.& 3,& in terminis dicti Concilij eſt expreſſa deciſio prima Cæſaris de Graſſis,num.4.& 5. de rebus Eccleſiæ non alienandis,vbi etiam dicitur, quòd eſt vnica oratio,in quo tam prædicti fructus beneficiorum, quam ipſa beneficia vnienda reguntur ab eodem verbo,*applicabunt*,& *incorporabunt*. late Mãdoſ.ſuper facultat.Aud.Camere,in §. & ta
* xam.in gl.verbo,*necnon*.*Rot. deciſ.791.num. 2. part.1.diuerſorum. gloſſ. verbo *nec non*, in Clementi. 1. deoffi. legati.

Clarum etenim eſt, quòd prius debet inſti-
79 tui fabrica, † & reliqua ſuppellectilia præparari,quam deueniatur ad ſcholarium receptionem,cum ſine domo, & alijs neceſſarijs exiſtere non poſſint: neque omiſſo principio poteſt fieri tranſitus ad finem,l.finali.C.vnde vi.l.finali.ff.de conſtitut.pecunia.cap.finali de Presbytero non baptizato.Rota deciſ. 10.num.3.cum ſequentib. de preben. in antiquis. Et qui vult
80 conſequens, † vult, & antecedens. l. ad rem mobilem.l.ad legatum 62.ff.de procurato.l.illud.ff.de acquire.hereditate.Aimon cõſ.144.n. 2.Cæſar de Graſſ.deciſ. 2.n.7.de cauſ.poſſeſſio.

Si enim vnio non teneret, neque etiam tene-
81 ret fructuum detractio. † cum par ſit ratio ex ſupradictis, & ſequeretur dicta diſpenſatio Concilij fruſtratoria,ac nullum vnquam haberet effectum.cap.commiſſa.35.cum alijs.de electione,lib.6.

Rurſus, quia futuro Collegio, & Hoſpitali,
82 vel Eccleſiæ conſtruendæ,poteſt legari, † ac hæreditas relinqui.l.ſeruos 17.ff.de aliment.legat.l.ſeruos 35.ff. de liberali cauſa.Abbas in c. nos quidem.n.2.de teſtam.Angel.in conſ. 135. incipit Paucius ſub n.1.

83 Item poteſt illi priuilegium concedi, † vt incipiat habere vires,quãdo erectum, vel erecta fuerit.gloſ.final. in dict.cap. ad audientiam. il 2. & Abbas ibidem nu.4.& 5.de Eccleſijs ædi-
* ficandis, ac reliqui omnes. * Ferretus conſil. 36.num.6.*

84 Ac etiam futuro ædificio ſeruitus † imponi poteſt.l.ſi ſeruitus 22. §.futuro.ff.de ſeruit. vrban.prædior.

Hinc non efficitur caducum legatum relictum ad alicuius Eccleſiæ conſtructionem,etiã
85 ſi locus ædificio non fuerit † deſignatus.c.1.de teſtam. & ibi gloſſ.verbo,*in loco*, & poſt omnes
* reſoluit Couarr.ibidem num.12. *In quo loco. Abbas nu.fi.concludit. quod legatum relictum pro maritanda tali puella, ſi illa prius moriatur, debet conuerti in maritatiõnẽ alterius quando teſtator habuit reſpectum ad piam cauſam, vel eſſemus in dubio, an reſpiceret potius perſonam quam piam cauſam, & animæ ſalutem, poſt Bartol.in l. Pater. 38. §. Tuſculanus. alias fideicommiſit. ff. de legatis tertio.*

Hinc Monaſterio ædificaado competit reſti-
86 tutio † in integrum aduerſus negligentiã proſequendæ appellationis.Rota deciſ. vnica. nu. 1.& 2.ac per totam,de teſtamẽtis in antiquioribus Beſigneti.Ioan.Selua de benef. 3. parte. quæſt.6.nu.7.

87 Sic lex Iulia de fundo dotali † habet locum, in prædio fœminæ nubendæ,& maritandæ.l. 4. ff.de fundo dotali,quamuis dos ſine matrimo-
88 nio † eſſe non poſsit.l.3.ff.de Iure dotium.

Similiter ſtipulatio, & emptio ad fauorẽ no-
89 minandi, † & ſi nõ fuerit nominatus debetur ſtipulanti,ſeu ementi.l.ſecundum.C.de contrahen.& cõmitten.ſtipulation. Decius conſ.543. numer. 3. & 4.Antonius Gabriel plenè in titulo de verborum obligat. concluſione ſecunda. per totam.

Item remedium adipiſcendæ competit Epiſcopo executori teſtamenti, in quo futuri pau-
90 peres † ſubſtituuntur hæredes.Bartol. numer. 12. Bald.36.Alberic.12.Alexand.10.Iaſ. num. 11.Decius num.29.Corneus.num.18. in l. fin. C.de edictio Diui Adriani tollen.Tiraquel.in tract.de morte,part. 7. declaratione 5.numer. ſexto. Menochius de adipiſcen.rem.4. numer. 256. cum ſequentibus. ac conducunt ea, quæ de futuris pauperibus ſcripſi in gloſſa tertia ex num.47.

Rurſus conſtitui poteſt ſocietas ſuper officio
91 † emendo,& erit valida,l.fratres.§.ſi quis ſocietatem.l.actione.§.itẽ ſi ſocietatẽ.l.cũ ſocietas.ff. pro ſocio. Puteus deciſ. 67. *dubitabi ego*, per totam lib.3. Caſtracanus, de ſocietatibus officiorum Romanæ Curiæ.c.5.n.30.

92 Inſuper, quia ſufficit ſola deſtinatio † conſtruendi Seminarij, vt habeatur pro cõſtructo. l.3.§. quid ergo.ff.de contrario iudicio tutelę. vbi probatur, quòd pecunia depoſita ad emptionem prædiorum, cenſetur res immobilis, de quo vide Roman.ſingulari 103.Cremen. ſingul.59.Rebuf.de priuilegijs ſcholarium.priuilegio 55.numer. 5. Boherium deciſi. 207. Rodoanum de rebus Eccleſiæ non alienan. quæſt. 16.per totam.

93 Et in hac materia deſtinationis,† vide alia plura cumulata per Felin.in c.cum adeo,nu.2. & 3. de reſcriptis. Iaſonem in l. diuortio. §. interdum. ff. ſolut. matrimonio. Hippolyt.de Marſil. in rubrica de fideiuſſoribus:ex nu.207. cum ſequentib.

Accedit, quòd Seminarium de proximo erigendum,habetur iam pro effectualiter erecto,
† ſicut de proximo accingendus habetur pro accincto.l.penult.de militar.teſtamento, & congerit deſuper infinita Hiſpanus noſter Ioan.Lopez de Palatios Rubeos.in Rubrica.c. per veſtras.de donationib. inter virum, & vxorem. §.38.per totum.

94 Ac firma ſpes † de præterito proueniens,perinde eſt,ac ſi effectus eſſet conſequutus, Rota deciſione 21.numero 4.de præbendis in nouis.

tex.

tex.in l.huic scripturę.§.1. & l.ita vulneratus,
in prin.ff.ad legem Aquiliam.

Huc pertinet, quòd Seminarium cœptũ, assi
96 milatur partui † concepto, qui in fauorabili-
bus habetur pro iam nato. Rota Besigneti de-
cisione 1.num.3.& 4.de testamentis.l. qui in
vtero.ff.de statu hominum.l.prægnantis.ff. de
* pœnis .* Et illi qui est in vtero potest donari,
Ruin.cons.35.num.14.volum.1. & cons.22.nu.
11.vers.& sic præsupponit.vol.2.Aimon. cons.
19.num. 10.Tiberius Decian. respons. 1. num.
24.vol.1.

Prout etiam valet donatio bonorum exi-
stentium apud hostes, quæ prius nostra fue-
runt, propter spem recuperationis, cap. Ab-
bate sanè, de re iudicata. Rodericus Suarez,
allegatione octaua, numero 1. cum sequen-
tibus .*

Possem etiam adducere alia sexcenta quæ
consulto omitto, nè prolixior videar.

Ad contraria potest non difficile respõ
deri: nam ad id quod dici
tur de verbis Concilij, potius retorquetur ex
eadem littera superius ponderata.

Dum dicitur; quòd priuilegium futuro Col-
legio concedi non potest, nec seruitus. Respon
detur cum glossa finali, & Abbate, numer.4. &
reliquis, in dicto cap. ad audientiam, quòd li-
cet à principio priuilegium, aut seruitus non
habeant vires ex tunc, at verò postquam fue
97 rit erectum, † & priuilegium, & seruitus, vale
bunt effectualiter. Item quia sufficit dicta desti
natio, & spes certa ex superius relatis, vt dica
tur adesse subiectum, & non corruat qualitas
in casu de quo agitur.

Non obstat dicere, quòd non valet donatio
facta pro Ecclesia construenda, vt in d. c. Ab-
98 bate sanè, & ratio est, quia donatio † requirit
personam, quæ acceptet, vt dicit Bartol.in d.l.
seruos.17.ff.de adim.legat.ad fin.Abbas, vbi su
pra, & est tex.in l.absenti, de donationibus, sed
cum Seminarium nondum sit in humanis, nec
ipsum, nec alius pro eo acceptare potest.

Quia multipliciter rerpondetur. Primo ne-
gando versari nos in casu donationis: neq. vnio
habet aliquid commune, cum donatione, neq.
99 in ista vnione concurrunt quinq. † requisita
ad essentiam donationis, quæ ponit Angel.de
Aretio.in rubrica institut.de donation.sub nu.
1. Additio ad Iulium Clarum in §.donatio. q.
5. sub littera A.

Imò istæ vniones, & gratiæ Apostolicæ po-
tius æquiparantur vltimis voluntatibus, quam
100 contractibus. † cap. auctoritate. de concess.
præbendæ. Romanus consil. 348. num. 5. la-
tè Mandosius in regul. 35. quæstione 31.à nu-
mero 7. Gomezius in regula de non tollendo
Iure quæsito.quæst. 4. nu. 11. Gigans de pen-
sionibus.q.27.n.5.

Secundo respondeo, quòd imò valet dona-
tio ad fauorem absentis, & non acceptantis
101 quando est facta in piam causam, † vt in casu
nostro. Ratio est, quia quòd promittitur piæ
102 causæ, promittitur † Deo, qui vbique est præ-
sens, & acceptans, gloss. verbo, *per te*, in cap.
quoties cordis. 1.quæst.7.Abbas in prœmio de
cretalium. 2.parte. incipienti, *Greg. diuiditur*.
nu.26.Felin.ibidem, nu.25.vers.*ex isto remedio*,
& post Iacob.Rainer.Cinum, Albericum, Bald.
Castren.Corneum, & alios, resoluit Tiraquel.
in tracta. de pia causa, priuilegio.114.& 115.
per totum.

Et quòd vnio facta pro futuro Seminario, sit
103 facta ad piam, & fauorabilẽ † causam, est decis.
Cæsar. de Grassis. 1. numer. 3. de rebus Ec-
clesiæ.

Præsertim de Iure Canonico, vbi tales subti
litates, & Iuris apices non attenduntur.cap.di
104 lecti, & ibi gloss.verbo, *subtiliter*, & omnes, de
Iudicijs.tex.in d.c.Abbate sanè, prope fin.vers.
& licet aliquibus causis, & in vers. præsertim. de
* sent.&re iud. lib. 6. * cum alijs per Lapum in
allegati.89.num.17.vbi addit. sub littera ee. *

Et de Iure Canonico est bonus tex.in c.si ti
bi absenti, de præben.lib.6.vbi probatur, quòd
collatio, seu donatio, (quia idem est conferre,
& donare.c.fin.de offi.Vicarij in 6.) potest ab-
senti efficaciter fieri, & nullatenus reuocari
105 † potest, nisi absens illam repudiauerit.

De Iure etiam nostro Hispano, idem etiam
cauetur per l. 2. titulo 16 libro 5. recopila-
tionis.

Et ad tex.in d. cap. Abbate sane. §. nec pro
eo.vers. *præsertim*, de sententia, & re iudic.lib.
106 6.potest † responderi (licet nemo, quem ego vi
derim, talem solutionem afferat) quòd illa non
est decisio, & responsio Papæ, sed allegatio par
tis, vt patet ex eiusdem tex.lectura, nam alle-
gatio vnius partis, incipit post princip. à vers.
allegabatur autem pro parte vestra, & durat vsq.
ad versiculum *pro parte altera dicebatur*. & in
prima allegatione continetur dictus versicu-
lus, *præsertim*, &c.

Allegatio autem partis, in textibus narrata
107 non facit ius. † cap.dilectus. 34. de præbend.
glossa magna. versiculo, *vel die tertio*, in l.1.C.
quando non petentium partes.Roman. consil.
191.*venerabilis*, num.4.Ias.in l.1.num.38.ff.de
officio eius, cui est mandat.& in l. 1. in prima
lectura, num.26.C. de sacrosanct. Eccles. latè
Felinus in cap.1.numer. 18.de constitut.Pala-
tius Rubeus bene declarans in rubrica capi-
tuli per vestras. §. 17. num. 22. & 23. de do-
nat. inter.

* Et post primam editionem huius ope-
ris, vidi Augustinum Beroium consilio 21.
numero 9. libro 2. eundem intellectum dan-
tem ad dict. cap. Abbates sane, & dicentem
quod text. ille non meretur pro contraria
sententia allegari, ac comprobat pluribus.
quod si futurum Monasterium potest hæ-
res institui, & illi legatum relinqui, a fortiori

P 3 & do-

& donari, quod consilium Beroij didici à R. P.
D. meo Millino eruditissimo & integerrimo
Rotæ Auditore, qui illud allegauit in suo vo-
to in quadam causa Toletana donationis 17.
Nouembris 1604.coram Iusto, pro confirma-
tione d.intellectus à me assignati. Quod etiam
confirmatur, quia similiter gloss. in eod. cap.
Abbate,§.sed ad hæc pars vestra. ex quo inci-
pit redlicatio eiusdem partis,in verbo, *iudicio*,
in fin.dicit, quòd illa est allegatio partis, quæ
non facit ius, & Geminian. ibi in fine. Tiraq.
in l.si vnquam, verbo, *libertis*, nu.37. C.dè re-
uocand.donation. *

Esset enim certe nimis durum, & rigoro-
108 sum † dicere, quod non teneret donatio,quam
ego facerem pro alendis futuris pauperibus,
vel maritandis futuris virginibus.

Rursus in casu nostro, cum à principio In-
stituantur œconomi, seu administratores fa-
bricæ, & futuri Seminarij: quare isti acce-
ptare non possint, certe nullam rationem
inuenio.

Denique, quia istæ vniones fiunt ab Epi-
109 scopis auctoritate Apostolica, † & Conc.Tri-
dent. vt dicit Cæsar de Grassis d. decis.1. de
rebus Ecclesiæ,num.21.& clarissimè patet: at
vero cum Concil.Trident.intendat, quòd fiant
vniones ad fabricam construendam,& presup-
ponat fieri posse, priusquam scholares admit-
tantur, vt iam dixi, quando esset de iure ali-
110 quod obstaculũ censeretur auctoritate † Apo-
stolica sublatum, nam quando narrata serie
111 facti † Papa aliquid concedit, vel disponit
contra ius, censetur disponere, remoto omni
iuris obstaculo, vt talis dispositio teneat. Ro-
ta decis.33.nu.16.de præbend.in antiquis, latè
Felinus in cap.inquisitionis,nu.8. vers.*secundo
nota*,de accusationibus, & in cap.nonnulli,sub
nu.12.vers.*ratio differentiæ*,de rescriptis. Cre-
scen.decis.9.n.6.cum ibi allegat.de priuilegijs,
& fuit dictum in vna Calaguritana beneficij
de Cenizeros 30.Octobris 1587.coram R.P.D.
meo Pamphilio.

Ecce igitur, qualiter dicendum videtur,
quòd cessante fraude, & seruata in
reliquis forma Concil. Trident. sit valida vnio
beneficiorum, facta in casu, de quo agitur,
pro futuro Seminario,ante scholarium actua-
lem admissionem.

Vnioquo ad caput quando fit, & qui effectus ex illa resultent.

Redeundo igitur, vnde digressus sum,
& deueniendo ad tertium
modum vnionis supra relatum, videlicet,
quando iura,& bona Ecclesiarum vnitarum,
non communicantur, sed dumtaxat fit vnio,
quo ad Rectorem, & Gubernatorem amba-
rum: tunc similiter dicendum est, quod in se-
cundo casu præcedenti, vt in tali Rectoria,seu
beneficio vacante, quomodocumque nuncu-
112 pato, habeat locum † reseruatio nostræ regu-
læ. Et in hac tertia specie vnionis procedit,
quod fuit resolutum in vna causa Placentina
administrationis Sacramẽtorum,vltima Apri-
lis 1587.coram Cantuccio, quæ decisio est 73.
par.2.diuersor.quòd, quando duæ porochiales
ad inuicem vniuntur, ita remanet quælibet il-
113 larum in suo pristino † statu, quòd si alteri ex
eisdem parochialibus, sit apponendus Vica-
rius,& redditus,ac fructus illius Ecclesiæ, vbi
apponitur, non sufficiant pro congrua susten-
114 tatione illius,quòd tunc Rector non tenetur †
supplere ex redditibus, quos percipit ex alte-
ra Ecclesia, cum quælibet Ecclesia suos reddi-
tus, fructus,& emolumenta conseruet, sed es-
se supplendum per Parochianos, vsque ad cõ-
gruam sustentationem Vicarij, qui illis spiri-
tualia ministrare debet, cum dicti Parochiani
115 in subsidium † teneantur, nec sit magnum,
si ab ipsis recipiat temporalia, quibus spiri-
tualia per eundem Vicarium seminantur,cap.
si Episcopus, 6.de officio Ordinarij, lib.6.Con-
cil. Trident.sess.21.cap.7.l.10.tit.10.Partita 1.
Ioan.Gutierrez q.pract.17.nu.14.lib.1.

Vnde quando duæ Ecclesiæ, similiter vniun-
tur, & vnus, & idem administrator bonorum
est vtriusque Ecclesiæ, non ideo bona vnius
116 Ecclesiæ transeunt † in dominium alterius Ec-
clesiæ,vt docet Petrus de Vbaldis in tractat.de
vnionibus.cap.2.nu.12.cum seqq. Ferret.cons.
242.num.13.Rota d.decis.73.num.3.par.2.di-
uersorum.

Simile est, quòd quando duæ Ecclesiæ sunt
ad inuicem vnitæ, beneficiati vnius Ecclesiæ,
117 non tenentur supplere defectum † seruitij in
altera Ecclesia. Rota decis.578.num.2. par.3.
* diuersorum. * Pro quo facit quod Ecclesia in-
ferior non potest grauari propter debita Ec-
clesiæ matricis & Cathedralis, Francus per
text.ibi in cap.si propter,num.1.de rescriptis,
libro 6. *

118 Item de duabus diœcesibus † inuicem vni-
tis, æque principaliter, quod iura cuiuslibet
integra remaneant, latè consuluit Mandosius
cons.27.per totum.

Hinc Bart.in d.l.si conuenerit, §.si nuda,
nu.3.ff.de pignoratitia actione, dicit, quòd si
119 duo Castra,vel Prouinciæ † vniantur, non ac-
cessorie,sed ad inuicem,quòd quælibet illarum
conseruauit iura, & priuilegia sua, & proprijs
legibus antiquis gubernabitur, & adducit
120 exemplum de Comitatu † Tholosæ, qui fuit
datus Regi Franciæ, ita quod est Rex, & Co-
mes, quia debet Regi dictus Comitatus, se-
cundum leges, & consuetudines suas, & alle-
gat ad hoc Bart. glossam in d. cap. 1. ne sede
vacante, & l.si quando Duciano, 36. C.de ap-
pellationib. idem Bart.in l.1. C. de metropoli
Beryto.num.11.& 12.lib.11.Roman.cons.275.
incipit,*quo ad primum*, nu.5. Ias.in l.si eadem,
nu.2.& 3. ff.de officio assessor. Felin. in cap. in
nostra,nu.30.ad finem,vers.*de terris autem*, de
rescriptis. Bartholom.Socin. loquens de Ciui-
121 tate Pisana, antequam vniretur Ciuitati †
Flo-

Florentiæ conſ.79.*ſi eſſemus*,nu.24.lib.4. Alex.
conſ.114.nu.19.lib.4. Aym. de antiq. tempor.
4.par.nu.27. verſ.*ſed aduerte*, Pettus de Peru-
ſio in tractatu de vnionibus, par.1.cap.1.poſt
principinm. Quod etiam paſsim obſeruari vi-
122 demus, in Regnis † potentiſsimi ſuper omnes
mundi principes, noſtri Regis Philippi, quia
quamuis habeant vnum Regem,& Principem,
tamen iura cuiuſque Regni, ſalua permanent,
& ſecundum ſuas leges, ſtatuta, & conſuetu-
dines antiquas, nunc gubernantur, vt prius.
123 Et de dominio Cantabriæ,vnito † Regno Ca-
ſtellæ, loquitur Acebedus in rubrica tituli 2.
* num.215.lib.6. recopilationis. * ſecus tamen
eſſet quando caſtrum vniretur vti acceſſorius,
vt poſt Bartol. vbi ſupra, & alios late tradit
Rolandus de lucro dotis, quæſtione 85. nu. 2.
3. & 4.

Videmus etiam, quòd quamuis Magiſteria
Ordinum Militariũ Hiſpaniæ ſunt per Sedem
Apoſtolicam vnita Regiæ dignitati, & Coro-
næ, tamen dicta magiſteria non ſunt vnita
vti acceſſoria,ſed principaliter & ſemper ſub-
ſiſtunt. Ac propterea ea quæ gerit, & conce-
dit D. Rex Hiſpaniar. concernentia ad dictas
Religiones militares, non facit, neque conce-
dit tamquam Rex, ſed tamquam Magiſter. vt
tradit Nauarr. in propugnaculo ſuæ apologiæ,
nu.14.Barboſa.in l.quia tale,14.nu.95.ff.ſolut.
matrim. reiecta opinione contraria. Gomez.
deciſ.353. à nu. 3. Quod comprobatur triplici
ratione. Prima, quia quando Papa per priui-
leginm transfert iura ſpiritualia, vel Eccleſia-
ſtica in laicum, non videtur illa execrare, &
abijcere, ſed concedit laico priuilegium, vt
illa exerceat Apoſtolica auctoritate. Ioannes
Andreas in cap.2.ad finem,de præbend. lib. 6.
Staphilæns de litteris gratiæ, titulo de formis
mandator. 3.forma, num.10. & conferunt quæ
ſcripſi in gloſſ.24.ex nu. 143.

Secunda ratio eſt, qui res ſacra & Eccleſia-
ſtica transfunditur, nec abſorbetur à re ſecu-
lari & prophana. Nec poteſt reddi prophana,
cap.comperimus, 4. quæſt. 6. cap. quod ſemel
Deo,de regulis Iuris, in 6. Barboſa. vbi ſupra
nu.95.& 96.Et ſic omnia,quæ ſuperius dixi ex
nu.1. & ſeqq. de transfuſione in naturam eius
rei, cui beneficium vnitur, ſunt intelligenda
quando vnio fit rei Eccleſiaſticæ. ſecus vero ſi
rei prophanæ.

Tertia ratio eſt,quia obſeruantia iſta decla-
rat, ſiquidem in omnibus actibus geſtis à D.
Rege Hiſpaniæ, ipſe declarat facere vti talis
magiſter,l.cum de interpretatione, ff.de legib.
cap.cum dilectus,de conſuet.*

Vnde ſecundum prædictã diſtinctionem,
an vnio ſit facta acceſſorie, vel æ-
que principaliter, ſunt concordanda multa
iura, & Doctores,quæ adducit noſter Gregor.
Lopez in d.l.7.gloſ.2.vbi non pauca in propo-
ſito vtilia, & ſatis, ſolito more, notanda cu-
mulat, & ipſe tenet, quòd non fit de intentio-
124 ne Principis facientis talem vnionem, † pri-
uare aliquam ex ipſius Ciuitatibus, vel Ca-
ſtris, iuriſdictione, vel ſtatutis, aut iuribus
eius. idemq. dixerat prius ipſemet Gregorius
Lopez in l.27.verbo, *viuieſſen en aquella pobre-
za*,tit.7.Partita 1. Felin. in cap.translato, nu.
6.per totum,de conſtitution.

Quando autem beneficia non vniuntur,
ſed Eccleſiæ, vbi ſunt plura
125 beneficia, veluti ad effectum vt decimæ †
communes fiant, vel ad alios ſimiles effectus,
prout quotidie contingit, & dicit Rota deciſ.
642.nu.1.& per totam,par.3.diuerſ.tunc cum
beneficiorum tituli non alterentur, licet for-
ſan valor ſingulorum beneficiorum, vel au-
geatur, vel minuatur, clarum eſt, nihil ob-
126 ſtare talem vnionem, † ad effectum reſerua-
tionis noſtræ.

An autem vnio facta, cenſeatur & præ-
ſumatur facta acceſſoriè, vel
127 ad inuicem, & æque † principaliter, vide glo. Quando cenſetur facta vnio acceſſorie, vel principaliter
verbo, *Eccleſias*, in clem.2. de præbend.& Do-
ctores ibidem, Felinum in d. cap. translato,
nu.6.in fine,de conſtitution.verſ.*& in dubio*,&
nu.7.Rebuffum in praxi, tit. de vnionibus, nu.
19. & ſequentibus, Alphonſum Hojedam de
incompatibilitate beneficiorum, 2.par. cap. 3.
nu.5.dicentes, quòd in primis eſt inſpiciendus
128 tenor vnionis,† cap.porro,cap. recepimus ſe-
quenti,de priuilegijs. Felin.in cap.in noſtra
ſub nu.30.verſ.*cognoſcimus autem,quòd ſit prin-
cipale, ex verbis vnionis*, de reſcriptis.

Et,ſi ex lectura vnionis dignoſci nequeat,eſt
129 attendendum quid ſit magis dignum, † &
minus dignum, nam ſemper præſumitur, mi-
nus dignum eſſe vnitum acceſſoriè, & non
æquè principaliter magis digno, vt magis di-
gnum trahat ad ſe minus dignum, cap. quod
in dubijs, de conſecratione Eccleſiæ, vel alta-
ris,§.ſi tamen alienam purpuram, inſtitut. de
rerum diuiſione, l. qui religioſis,ff.de rei ven-
dicatione.

Quod adeo procedit, quòd non poſsit vni-
130 ri dignius, † minus digno,l.iuſtiſsime, 44. in
princ. & in verſ. *ridiculum namque eſſe tunica
fundum accedere*,ff. de ædilitio edicto,& ita de
ſtylo Curiæ ſeruari atteſtatur Gomezius de
expectatiuis, nu.36.Rebuffus vbi ſupra nu.17.
vbi propterea dicit, quòd ideo Canonicatus
131 Eccleſiæ Cathedralis, † non poteſt vniri Ec-
cleſiæ parochiali, ſed è contra ſic, quia dictus
Canonicatus dicitur dignior, cap. extirpan-
dæ, §.qui vero,de præbendis,cum alijs per Re-
buffum, & vide quæ dicam in §.9.huius gloſſæ
à nu.111.

Si vero non appareat, quod ſit magis di-
gnum, tunc recurrendum erit ad denomina-
132 tionem. † Felin. in d. cap. translato, nu.6. in
fine. Puteus deciſ.442.nu.4. lib.1. vbi ratione
133 denominationis † fuit ſuſtentata quædam

grata,

gratia, in qna non fiebat mentio, nisi de vna Ecclesia, cum esset cum alia vnita, & superius tetigi ex nu.30.Semper enim à digniori,& potentiori fit denominatio. Bald.cons.305.nu.2. lib.3.Puteus decis.274.a nu.6.lib.1.Rolandus à Valle cons.23.à n.26.volum.1.Rota decis.183. nu.1.par.2.diuers.& tetigi supra nu.31.

* Vnde qnando verba possunt importare actum minus plenum & magis plenum, sunt interpretanda pro actu magis pleno, l. non solnm,§.fin.ff.de vsucapionibus. Rom.cons.509. *circa propositum*,nu.9.Aimon in rubrica, ff.de legat.1.nu.94.*

Cessantibus supradictis, in dubio præsumendum est factam esse vnionem æque prin-
134 cipaliter, & non accessoriè. Abb.in d.cap.extirpandæ,§.qui vero,in prima lectura, nu.4.de præbend.Rebuff.vbi supra nu.20.Hojeda d.nu. 5.ante finem.

135 Denique obseruantia dubium remouebit, ✝ argum.l.si de interpretatione, ff.de legibus, l. sed & Iulianus, §. perinde, ff. ad Macedonianum. Paris.cons.35.n.20.lib.1. Mandos.in reg. 29.quæst.2.nu.3.& 4.

Vnita beneficia, an possint conferri.

Præterea est aduertendum, quòd reseruata beneficia, per regulam nostram, vniri non possunt ab Ordinario, nec
136 ab alio inferiore ✝ à Papa, etiam in casibus alias permissis ante vacationem, nec post vacationem, cum inferiores habeant manus ligatas, nec facere possint, quo minus reseruatio effectum non habeat,cap.cum inferior, de maioritate & obedientia,clem.ne Romani, de electione,cap.vt nostrum, de appellationibus. Cæsar de Grass. decis.1. nu.11. de rebus Ecclesiæ.* & bene tradit Paris.cons.36. nu.13. lib. 4.vbi subdit rationem, ne per indirectum impediatur reseruatio.* Si vero fuerit facta vnio de tali beneficio reseruato, non erit nulla, sed valebit à principio.effectus tamen eius suspendetur, donec prouisus à Papa de beneficio in mense reseruato cedat, vel decedat,in mense ordinario. Rota decis. 4. per totam, & decis. 5. & 6. de rebus Ecclesiæ non alienan. Calderin.cons.13.sub eod.tit.Felinus in cap.in nostra, sub 27.corollario,ante nu.24.de rescri. Caccialupus in tractatu de vnionibus, art. 4. quæst.6.& art.9. nu.5. Æneas de Falconibus in tractatu de reseruationibus,quæst.4.principali, effectu 23. nu.1. & per totum.Qui licet nu. 2.certo modo distinguat, in nostro tamen casu,talis distinctio non applicatur,idem Aeneas de in effectu 24.& effectu 42. Marianus Socci. in cap.sicut vnire,nu.63.& 64. de excess. Prælator.qui citat d.cons.Calderini, dicens, quòd si recte meminit, ita resoluit Calderin.sub tit. 3.de consuetndine, dicens, quod ad præsens non potuit videre. Mandosius in reg. 12. q. 5. nu.3. qui citat præfatum consilium Calderini, in ordine secundum, cum non sit, nisi 13. vt superius allegaui. Gambarus de officio,& potestate Legati, lib.5.nu.67.& 68.Rebuffus in praxi, titulo de vnionibus, n.31.* & fuit decisum in vna Tirasonen. Canonicatus 12.Nouēbris 1593. coram Gyptio.& vide quæ superius dixi in nu. 75. Et secundum hæc est intelligendus Nauarrus cons.12. de rebus Ecclesiæ, in Rom.impressione.*

Et talis prouisus poterit illnd resignare, vel
137 permutare, in fauorem ✝ alterius, facta mentione de dicta vnione. nam non obstante illa, Papa sæpe solet admittere talem resignationem, & conferre beneficium illi, ad cuius fauorem resignatur, & cum quo permutatio celebratur, & erit valida collatio, quamuis regulæ de non tollendo iure quæsito, non derogetur. Ratio est, quia potest esse quòd resi-
138 gnatarius ✝ præmoriatur resignanti, & sic suspendendo effectum vnionis, non dicitur facere præiudicium considerabile. Puteus decis. 357.incipien. *fuit etiam in eadem causa*,libro 1. Mandosius in praxi de signatura gratiæ,tit.de renunciatione, colum.4.in fine. Flamin.Paris. de resignatione, lib.2. quæst.9.nu.8.cum quattuor seqnentibus, vbi aliæ plures adducuntur rationes.

Si vero non fieret mentio de vnione facta, licet effectum nunquam habuerit,non teneret
139 talis gratia. Oldrad.cons.257. nu.20.& 26. & 27.ac nu.29.Rota Besigneti prima, de rerum permutatione,& decis.3. eodem titulo, in antiquis. Puteus d.decis.357.nu.4.lib.1.

Reseruatio, an impediat, vel potius suspēdat vnionem.

Insuper aduerte, quòd qnando beneficium est reseruatum ratione mensis, si post vacationem in mense Apostolico, vnitur alteri beneficio, non in perpetuū, sed ad vitam alicuius, quòd tunc talis vnio,
140 non faciet cessare reseruationem, ✝ sed finita illa temporali vnione, durat semper vinculum reseruationis, & semper vacabit, vt prius, & prouisio spectabit ad Papam, & non ad Ordinarium, quamuis vnio cessauerit in mense ordinario, per obitum illius, ad cuius vitam fuit vnitum. & fuit resolutum in Rota,teste Cassadoro decis.2.de vnionibus,inter decisiones super regulis Cancellariæ. Gambarus de officio legati,lib.5.à nu.135.& 245. Caputaquen. decis.345.per totam. Simonet. iuncta additione, qnæst.43.nu.3.& vide infra nu.144.& 145.

Ratio est, quia effectus reseruationis non
141 tollitur, ✝ nisi per solam Papæ prouisionem, Rota decis.13. & 14. de præbend.in antiquis, Cassadorus decis.9.nn.3. eodem titulo, & decis.4.de causa possessionis, Simonet. de reseruatione, q.55.cum 4. seqq. Puteus decis. 146. nu.4.lib.2.

Vnio ad vitā qualis sit.

142 Sed ista vnio ad vitam, non est prouisio, ✝ nec expiratio reseruationis, sed dumtaxat facit dormire reseruationem ad tempus, ad in-
143 star somni, ✝ qui interficit hominem dum quiescit, vt dicit Baldus in cap. cum accessissent, sub nu.15.de constitutionibus. Cassador.

in d.

in d.decis.2.num.2.& 6. vbi etiam dicit, quòd vnio ad vitam, non facit prælatum in vnito, idem Cassador.decis.5.nu.13.de priuilegijs.

Sicut etiam dicimus de commenda, quæ non
144 perimit ✝ reseruationem, sed cessante commenda, beneficium vaçat, vt prius. Cassador. d.decis.5.nu.9.& 10.de priuilegijs, & d. decis. 2.nu.13.Puteus decis.13.lib.3. Mohedan.decis. 9.per totam, de præbendis. Simonet. de reseruatione, q.59.per totam, vt latius dicemus in §.8.seq.do commendis, huius glossæ.

Et talis vnio ad vitam, solum habet vim di-
145 spensationis, super incompatibilitate, ✝ vt qui non potest habere duo beneficia incompatibilia, mediante dicta vnione ad vitam, & illa retinere valeat. Puteus decis. 246. nu.3. & 9.lib.1.

Immo vnio ad vitam est quædam species reseruationis, vt dicit Petrus Gregorius Tholosanus in nouis Institut.rei beneficiariæ, cap. 20.sub nu.3.ad medium. & ratio potest esse, quia per manus appositionem Papæ, in faciendo vnionem ad vitam, remanet beneficium reseruatum, cap.vt nostrum, de appellat.cum similibus adducen.in glos.52.

Hodie tamen istæ vniones ad vitam fieri
146 prohibentur per Concilium Tridentinum, ✝ ne sub illarum prætextu, plura incompatibilia insimul retineri possint, vt in sess.7.cap.4.sancitur, licet Papæ potestas ligata non remaneat, cum sit supra d.Concilium, cap. significasti, ante finem, de elect.✝& dixi in §.1.procemiali, ante finem.

Vnione dissoluta intrat reseruatio.

Prædictis addo, quod sicut in primo modo vnionis, quando est accessoriè facta, non intrat reseruatio in beneficio vnito, vt dictum remanet, eadem, & maiori ratione, non intrabit, quando beneficium esset extinctum per
147 per destructionem, ✝ nam ex pluribus causis potest de iure dari destructio beneficij.

Veluti in casu cap.primi, & secundi, de noui operis nunciatione, vbi quando est Ecclesia, seu beneficium constructum, & erectum
148 ✝ post noui operis nunciationem, siue iure, siue iniuria, mandatur destrui, & demoliri.

Item quando Ciues necant suum Episco-
149 pum, ✝ nam in pœnam tanti delicti, aufertur ab illa ciuitate dignitas Episcopalis & destruitur Ecclesia cathedralis, vt in cap.fin.25. q.2.

Necnon, quando summus Pontifex, permitteret alicui monasterio, Ecclesiam aliquam
150 ✝ in proprium vsum conuertere, cap.pastoralis, de priuileg.

Et quando, propter defectum Religionis,
151 & abusum ✝ destruitur templum, & Ecclesia, vt in cap.placuit, de consecratione distinctione 1.

Nec censetur esse beneficium, quod ab infi-
152 delibus ✝ occupatur, & vbi nullus fit cultus diuinus, cap.pastoralis, 7. q.1.

Et quando destruitur vniuersus Ordo regu-
153 læ, ✝ veluti, quando Templariorum Ordo fuit per vniuersum orbem sublatus, cap. cum & plantare, de priuilegijs.* De qua destructione & quomodo cum illa, antiqua Iura perdantur; vide quamplura cumulata per Ripam in l. quominus, nu.104.cum sequentibus, ff.de fluminibus.

Et quod Ecclesia parochialis dirnta, desinat esse parochialis, cum deficiat subiectum, sine quo qualitas esse non potest, vt supra nu. 70.fuit resolutum in vna Salmantina beneficij 28. Nouembris 1608. coram Ludouisio. vbi etiam subdit, quod Ecclesia parochialis ad alium locum translata, desinit esse parochialis, & tradit Mandos. de signatura gratiæ, tit.de translatione, vers. *quomodo parochialis Ecclesia*, & vide Deeianum responso 6.nu.10.vol.2.*

Rursus, quando nouæ Religiones inuentæ & reprobatæ reijciuntur, nam eorum bona,
154 ✝ & Collegia dissoluuntur, cap. finali, de religiosis domibus, cap.1.eodem titulo, in 6.l.3.C. de collegijs illicitis.

Vnio, annexio, incorporatio, suppressio, extinctio applicatio, & dismembratio, an differãt.

Quid autem differant, vnio, annexio, in-
155 corporatio, ✝ suppressio, extinctio, applicatio, dismembratio, quibus omnibus verbis vtitur regula Cancellariæ 12.vide Mandosium ibidem quæst.1.per totam, & Alphonsum Hojedam de incompatibilitate beneficiorum, 2. par.cap.3.nu.3.vbi dicunt nomen vnionis lato modo sumptum, esse nomen generale, comprehendens omnes species, quas significant reliqua nomina supra relata: & cuilibet eorum suam significationem assignant, quod non repeto, quia apud ipsos videri potest.

Nec amplius insisto in hac materia vnionis, cum non sit instituti nostri dicere, nisi ea quæ pro recta intelligentia, & apparatu nostræ regulæ opportuna videantur, sed videri possunt reliqua vnionis materiam concernentia, per Ioan. Baptistam Caccialupum, & Petrum de
156 Perusio, ✝ ac Petrum de Vbaldis in suis peculiaribus, tractat. de vnionibus. Marian.Soccinum in repetitione, cap.sicut vnire, de excess. prælatorum. Gambarum de officio, & potestate Legati de Latere, lib.5.cap.1.& 2. Rebuffum in praxi, tit. de vnionbus. Hojedam de incompatibilitate benef.2.parte, cap.3.per totum. Petrum Gregorium Tholosanum in nouis institutionibus rei beneficiariæ, cap.20. & 21.per totum, cum alijs.

* Addas quæ scripsi in informatione Firmana altaris fol.1589.& Burgen.vnion. fol.1640.

Summaria §. 8. Glossæ Quintæ.

1 *Commenda saltim perpetua, an comprehendantur sub reseruatione regula nostra, & nu.34.*
2 *Commenda perpetua est titulus Canonicus.*
3 *Commenda perpetua beneficij, parum, aut nihil distat ab alijs prouisionibus beneficiorum.*

Com-

§. 8. gloss. 5. vbi agitur de commendis.

1 OFFERT se nunc inspicere, an regula nostra locum habeat in commenda, saltim perpetua? & videtur quod sic.

2 Quoniam commenda perpetua beneficij, est titulus Canonicus, cap. dudum, il 2. de electione, cap. si plures, 21. quæst. 1. Ioann. Monach. num. 3. Archidiacon. & alij in cap. nemo deinceps, 15. de electione, in 6. Federicus de Senis in tracta. de permutatione beneficiorum, quæst. 15. per totam. Milis in repertorio, verbo, *beneficia commendata*, nu. 11. & verbo, *commenda, an sit canonicus titulus*. Guido Papæ quæst. 159. vers. *quinta conclusio*. Rebuffus de pacific. possessor. num. 53. cum seqq. Lambertin. de iurepatronatus, lib. 2. par. 1. quæst. 6. art. 14. per totum. Gomezius in regula de infirmis, quæst. 13. & in regula

regula de impetrantibus benef. vacan. per obi-
tum familia. Cardinal. quæst. 6. & in regula de
triennali, quæst. 5. Alphonsus Hojeda de in-
compatibilitate beneficiorum, parte 1. cap. 14.
nu. 6. & 2. par. cap. 4. nu. 11. Mandosius in regu-
la de verisimili, quæst. 3. num. 2. & in regula 32.
quæst. 7. nu. 12. Puteus decis. 158. num. 4. lib. 1.
Rota decis. 765. nu. 5. par. 3. diuers.

Nam commendæ perpetuæ de beneficijs,
parum, aut nihil, distant ab alijs prouisioni-
3 bus † beneficiorum: & sic in bulla illius dici-
4 tur, vt commodius † onera sustentare valeas,
de alicuius subuentionis auxilio prouidere
cupientes, tale beneficium, auctoritate Apo-
stolica concedimus, & commendamus, ac pro-
uidemus, per te, quamdiu vixeris, obtinen-
dum, & possidendum; ita quod durante com-
menda huiusmodi, de fructibus, & redditibus
ipsius; disponere & ordinare valeas. &c. quam
formam assignat Rebuffus in praxi, titulo de
commenda, num. 28. & de pacificis possessor.
num. 43.

Vnde talis commendatarius perpetuus fa-
5 cit omnes fructus † suos, sicut alij titulares
perpetui. Cassadorus decis. 33. nu. 5. super re-
gulis. Rebuff. de pacif. possessor. num. 43. Man-
dos. in d. reg. 30. q. 3. nu. 4. Puteus decis. 25. nu.
3. & 4. lib. 1.

Et dicitur talis commenda perpetua, di-
6 spensatio † palliata, ad obtinendum aliquod
beneficium aliàs obtineri prohibitum, sicut
etiam vnio temporalis. Geminian. consil. 38.
num. 11. Cassadorus decis. 33. nu. 5. super regu-
lis, & decis. 2. de vnionibus, nu. 9. Mandos. in
reg. 33. quæst. 30. nu. 3.

Hinc pœna cap. licet canon, de electione,
lib. 6. contra non promouentes se infra annum
habet locum in his commendatarijs perpetuis
7 † clem. in agro, §. cæterum, de statu Monacho.
ibi, *infra annum computandum à tempore colla-
tionis, & commissionis*. Et antea dixerat, con-
ferri nequeat, nec committi. & per commis-
8 sionem † intelligitur, de commenda. Rebuf.
de pacificis possessor. num. 42. vers. *& sicut te-
netur infra annum*. Mandos. in d. reg. 32. quæst.
7. nu. 10. & 11.

Requirit quoque talis commenda, ætatem,
9 & alias qualitates legitimas, † sicut verum
beneficium, cap. nemo deinceps, de electione,
lib. 6. Caputaq. decis. 127. nu. 3. par. 1.

Sic potest esse Iudex Apostolicus commen-
10 datarius † perpetuus, iuxta tex. in cap. statu-
tum, de rescript. lib. 6. vt latè tradit ibi Gome-
zius nu. 77. in 9. ampliat. Cassaneus in consue-
tudinibus Burgund. in rubr. de successione, des
bastardes, §. 3. nu. 88.

Ita, vt dispositio tex. in cap. quoniam Ab-
bas, 14. de officio delegat. cum quo concordat
l. 47. ad finem, tit. 18. Partita 3. dicentis, quòd
delegatio facta dignitati, non expresso nomi-
ne proprio, transit ad successorem, habet etiam
11 locum in commendatario perpetuo, † vt De-
cius ibidem nu. 4. vers. *& ista tertia*. Mandos. in
d. reg. 32. q. 7. nu. 8. & 9.

Item talis commendatarius perpetuus po-
12 test præsentare, † eligere, & conferre, sicut
quilibet alius prouisus: vt plenè per Rebuff. in
praxi, tit. de commenda, nu. 60. & 61.

13 Habet etiam liberam potestatem † in spiri-
tualibus, & temporalibus. Abbas in cap. cum
nobis olim, vlt. notab. de electione. Rebuff. de
pacif. possessor. nu. 41.

14 Ac propterea potest locare fructus † ad
plures annos, sicut alij titulares, & in eis ha-
bet locum cap. vestra, de locato. Calderin. in
cons. 8. *an commendatarius*, per totum, sub ti-
tulo de locato. Roman. cons. 350. *in casu pro-
posito*, à nu. 8. Rebuffus in praxi, tit. de commen-
da, nu. 62.

Hinc reg. de infirmis resig. intrat in com-
15 mendis † perpetuis. Cassador. d. decis. 32. per
totam, super regulis. Gomezius in d. regula
de infirmis, quæst. 13. per totam, & expresse
probatur ex eadem regula, quæ est 18. de vi-
ginti, in illis verbis, *vel illius commenda cesse-
rit*. Rota decis. 80. nu. 2. lib. 3. diuers.

Sicut etiam regula de publicandis resigna-
16 tionibus, locum † habebat in perpetua com-
menda, vt manu fusa per Gomezium, super
eadem regula, q. 3. per totam.

Hinc in impetratione alterius beneficij, de-
17 bet fieri mentio de tali commenda, alias gra-
tia erit nulla, glossa verbo, *commendare*, vers.
sed nunquid habens talem commendam, in cap.
nemo, & ibi Ioann. Menoch. nu. 4. & omnes, de
electione, lib. 6. Capycius decis. 3. nu. 6. Puteus
decis. 272. lib. 2. nu. 3.

Pariter illegitimus non dispensatus, talem
18 commendam habere non potest. Rebuffus in
praxi, tit. de commendis, nu. 63.

Sicut & commendatarius potest transigere
19 super fructibus sui beneficij commendati, †
ac eos vendere. Geminianus cons. 17. *pro de-
claratione*, in fi. Capycius decis. 3. sub nu. 9. Re-
buffus de pacif. possess. sub nu. 40.

Item talis commenda inducit incompatibi-
20 litatem, inductam à cap. de multa, de præben-
dis, & extrauag. execrabilis, eodem tit. vt post
longam disputationem hinc inde, resoluit
Alphonsus Hojeda de incompatibilitate bene-
ficiorum, par. 1. cap. 14. à nu. 16. vsque ad num.
30. & hodie expresse disponitur per Conc. Tri-
dent. sess. 7. cap. 2. & cap. 4.

Licet antea secus dicebatur. Cassador. de-
cis. 32. num. 7. super regul. Sarnen. in regula de
triennali, nu. 6. Caputaquen. decis. 147. num. 2.
p. 1. & disponebat l. 4. vers. *la quinta razon*. tit.
16. Partita 1. Puteus decis. 333. lib. 1. & 275. lib.
3. vbi propterea fuit resolutũ, extrauag. iniun-
21 ctæ, † de electione, non habere locum in his
commendis. & vide infra nu. 65.

Rursus regula de Idiomate, locum habet in
com-

22 commendis, † vt latè per Sarn. super reg. de Idiomate, quæst. 5. Mandosius in reg. 32. quæst. 7. nu. 14.

Neenon regula de triennali procedit in commendis. Gomezius latissimè in regul. de triennali, q. 5. nu. 10. & seqq. Rota decis. 765. *in causa Vrgelen.* per totam, p. 3. diuers.

23 Neenon regula de verisimili notitia, † Cassador. decis. 30. super regulis. Gomezius ibidem quæst. 4.

Similiter commendatarius potest permuta-
24 re † commendam cum alio beneficio, in titulum dato, cap. fin. & ibi plenè Imola de rerum permutatione. Rebuffus de pacificis possessor. nu. 38. Federicus de Senis in tract. de permutatione, q. 15. Petrus de Perusio in eodem tractat. nu. 9. Bellam. in eod. tract. par. 3. quæst. 4.

25 Ac etiam potest resignare commendam, † etiam in fauorem. Rota decis. 80. lib. 3. diuersorum. Parisius de resignat. lib. 2. quæst. 17. nu. 2. & per totam.

Item commendatarius perpetuus, tenetur
26 verificare † narratiuam, sicut quilibet alius beneficiatus. Puteus decis. 254. lib. 3. per totam, per quam decisionem fuit recessum à decisione 247. eiusdem Putei, eodem lib. 3. prius facta, vbi contrarium Rota tenuerat.

Commendatarius Abbas alicuius Mona-
27 sterij, similiter dicitur † Prælatus. Rota decis. 346. nu. 2. par. 3. diuersorum.

Sic talis Commendatarius, potest remittere
28 denunciationes † requisitas ad matrimonium, quæ fieri deberent in suo territorio, iuxta Concil. Trident. sess. 24. cap. 1. de reformat. matrimonij, vt consuluit Nauarr. cons. 2. de clandest. desponsatione.

Hinc deniquè omnes commendæ nostri tem-
29 poris sunt † irreuocabiles, vt tradit Sarnen. in regula de publicandis, quæst. 4. Rota decis. 791. nu. 11. par. 2. diuers.

Ac omnia Iura de titularibus loquentia, in Commendatarijs perpetuis sibi vendicant lo-
30 cum. † Clement. fin. & ibi Imola quæst. 1. nu. 6. de procurator. Mandos. in reg. 32. quæst. 7. nu. 12. & latissimè Gomez. in regula de triennali, quæst. 5. à nu. 11. vsque ad nu. 20. vbi infinitos casus enumerat, vbi Commendatarius regulatur vti verus titularis, & nu. 21. dicit,
31 quòd tempus, & papyrus deficerent, † si singulos iuris casus de Prælatis, & dignitatibus loquentes, qui habent locum in commendis enumerare vellet. & tandem in d. nu. 20. & 21. dicit, quòd Commenda perpetua facit expira-
32 re † reseruationem, & quòd si Commendatarius decedat in curia, beneficium vacaret in curia. sed de veritate vide inferius à nu. 49.

✻ * Accedit etiam, quod regula 25. Cancellariæ de beneficijs vacaturis per promotionem ad Ecclesias, & monasteria, procedit etiam in commenda perpetua. Rota decis. 791. nu. 8. cum seqq. par. 1. diuers.

Item, quia durante tali commenda perpetua non potest beneficium commendatum, alteri conferri. Probus in cap. nemo, nu. 10. de electione, in 6. Roman. cons. 350. nu. 6. vers. *aliquando non fit*, & nu. seq. & sub num. 24. ad fin. Gomezius in reg. de impetran. benef. per obitum famil. Cardin. quæst. 6. nu. 4. in fin. & in regula de verisimili, quæst. 4. nu. 2.

Si igitur commenda perpetua datur in titulum, & habet omnes supradictas qualitates,
33 tanquam vere beneficium titulare, sequitur, quòd vacante commenda in aliquo ex mensibus per nostram regulam reseruatis, quòd intrabit, & locum habebit eius dispositio.

Prædictis tamen non obstantibus, con-
34 trarium, † videlicet, regulam nostram nusquam locum habere in commenda, neque ad hunc effectũ dici beneficium Ecclesiasticum verum est, & tenendum.

Ratio est, quia siue commenda fit de illis commendis, quæ fiunt ad vtilitatem Eccle-
35 siæ, † quæ sunt temporales, & ad nutum amobiles, donec Ecclesiæ prouisum sit de Rectore, vt in casu d. cap. deinceps, 15. de elect. in 6. vbi disponitur, quòd talis commenda non possit concedi, nisi per vnum semestre, & ex euidenti necessitate, vel vtilitate ipsius Ecclesiæ suadente, licet finito illo semestri, si adhuc durabat eadem necessitas, vel vtilitas, poterat per aliud semestre commendari, vt gl. ibi, verbo, *durare declarat*, & communiter omnes. Rebuffus in praxi, tit. de commenda, num. 65. vbi benè declarat. Necnon in bulla Leonis Decimi concessa Regnis Castellæ, de mense April. 1520 cauetur, quòd vacante aliquo Canonicatu doctorali, vel magistrali, detur in commendam
36 vni Canonico idoneo † eiusdem Capituli, donec titularis prouideatur.

Et in his commendis nullus adest titulus,
37 † nec datur ius in re, nec ad rem, & quandocunque possunt reuocari. Rota decis. 1. de præbendis, in antiquioribus Befigneti. Gomez. in reg. de non tollendo iure quæsito, quæst. 4. num. 22. Mandos. in reg. 32. quæst. 7. num. 2. Nauarr. cons. 9. nu. 1. de præbendis.

38 Nam commendare nihil aliud est, quàm † deponere, l. commendare, 186. de verbor. significatione, l. Lucius, ff. depositi, cap. 1. de deposito. Puteus decis. 25. nu. 2. lib. 1. Simonet. de reseruatione, quæst. 69. nu. 2.

Et talis commendatarius temporalis non
39 facit fructus † suos, sicut neque depositarius, gl. verbo, *commendare*, in d. c. nemo, vers. *sed nunquid facit iste fructus suos*, de electione, in 6. nisi quatenus ad congruam sustentationem, sibi & suis ministris opus sit, reliquo, quod superest, in vtilitatem Ecclesiæ conuertendo, vt glossa ibidem. Romanus d. cons. 350. nu. 8. Rebuff. in praxi, tit. de commendis, nu. 25. Puteus decis. 25. nu. 3. lib. 1.

Quapropter tenetur de illis fructibus ratio-

nem

40 nem † reddere, c.placuit, 10.quæst.3.Rebuffus vbi proxime d.nu.25. Hojeda de incompatibilitate,par.2.cap.14.nu.4.

Nec de ista temporali commenda, facta ad 41 vtilitatem Ecclesiæ, debet fieri mentio † in impetratione beneficiali. Puteus decis.272.nu.1.lib.2.

Nec potest talis Commendatarius tempo-42 ralis, agere de spolio. Puteus decis. 206. incipit, *Episcopus Tiertetanus*, lib.3.

Ac cessat talis commenda,per superuenien-43 tem † nouum titularem. Roman. d.cons. 350. nu.3.Caputaq.decis.146. nu.2.par.1.

Demum talis Commendatarius est tāquam 44 temporalis Vicarius, † qui non est titularis, nec beneficiatus, nec in illo procedit regula nostra,vt dixi in §.1.huius glossæ.

Et quòd commendatum beneficium non 45 veniat in reseruatione, scriptum reliquit Gaspar de Perusio in tractat.de reseruatione,cap. 2.*quæ autem beneficia*, num.10. Æneas de Falconibus in eodem tractatu,quæst.3.principali, num.11.

Aliquando etiam ista commenda tempora-46 lis † fit à Papa, nam Paulus Tertius 20. Iulij 1535. commendauit Hippolyto de Medices omnia beneficia Orbis,quouis modo tunc vacantia ad sex menses, à die habitæ possessionis, cum facultate de fructibus disponendi.de qua gratia consuluit Mandosius cons.4.dicens rem esse nouam, & numquam anditam, incipit, *rem nouam*.

Siue commenda sit perpetua, ad fauorem personæ, & vitam commendatarij, cum iure percipiendi fructus, in quo casu procedunt omnia,quæ superius dixi ad probandum, talem commendam perpetuam,esse 47 vere beneficium: & nec tunc † erit locus regulæ nostræ.

Reseruatio non solū non capit cōmendas temporales, sed neque perpetuas.

Tum quia, quamuis commenda sit perpetua ad vitam, tamen ad effectum reseruationis, beneficium proprie non dici-48 tur, † sed (quidquid alias in puncto iuris forsan dici posset, vt per Gomezium in regula de triennali,quæst.5.num.20.& 21.& 25.) cessante commenda per obitum commendatarij, tunc non dicitur beneficium vacare per obi-49 tum illius: sed vacat semper † vt prius, ita vt non sit attendendus mensis in quo commendatarius obierit, & sic semper Curia, Cancellaria, & Camera Apostolica seruauit, vt attestatur Cassadorus decisione 5. num.2.9. 10.& 12.de priuilegijs, & decisione secunda num.4.de vnionibus. Simonet.de reseruatione quæstione 59.num.6.& per totam. Milis in repertorio,verbo, *beneficium vacans reseruatum, si alteri commendetur*, num. 27. Gambarus de potestate Legati, libro 4. à num.34. & 84.Puteus decisione 25.*in vna Bellic. prioratus*, num. 6. vers. *sed hii non obstantibus*, & per totam, libro 1.& decisione 158.*in vna Florentina* per totam, eodem libro primo. Gomezius in regula de triennali quæst. 5. Rebuffus in praxi, titulo de commenda,num.51.& 59.& in titulo de reseruationibus,nu.31.Mohedanus decis.4. & decis.9. de præbendis, per totas. Caputaq. decis. 144. par. 1. vbi referuntur plures Rotæ resolutiones, quæ ita tenuerunt. * Mandosius in regula 32.quæstione 8.nu.16.& 17. Ferretus cons.256.*Casus est*, num.6. Decius cons. 149. *In causa Iurispatron.* num.5. & fuit decisum in vna Mesanen. Prioratus 1.Iulij 1596. coram Litta.Geminian.cons.8.num.5.in fine,vbi subdit, quod per talem commendam non cessat, viduatio Ecclesiæ, neque contrahitur matrimonium inter illum & commendatarium. * Nauarrus in manuali, cap.25. num.126. in fin. & in cons.1. num. 39. de constitutionibus, & latius consuluit consil.28.de præbendis,vbi dicit, titulum commendæ perpetuæ,esse improprium, & propterea cessante commenda, vacare,vt prius, & ita expresse disponi in litteris commendæ, prout nos etiam vidimus.

Vnde, cum quidam familiaris vnius Cardinalis, esset perpetuo commendatus,de quodam beneficio, & postea decesserit, ac alius impetrauerit illud beneficium, sine vacauerit per obitum illius, vel ex persona alterius, & opponeretur de nullitate gratiæ, propter defectum consensus dicti Cardinalis, iuxta regulam Cancellariæ 31. de impetrandis beneficijs per obitum familiaris Cardin. fuit resolu-50 tum non † obstare dictam regulam, ex quo d. beneficium non vacauerat per obitum d.familiaris Commendatarij, sed vt prius. Cassador. d.decis.5.de priuilegijs.

Idemq. fuit resolutum, quando non fuerat facta mentio de familiaritate Papæ, cuiusdam 51 perpetui commendatarij,† in casu dictæ decisionis Caputaq.144.par.1.

Hinc cum quidam Prioratus vacauerit in Curia, in manibus Papæ, per resignationem cuiusdam Stephani, & esset de illo commendatus Guillielmus, quo defuncto, & commenda cessante, per obitum Guillielmi extra Curiam defuncti, quidam Commissarius Papæ, habēs facultatem conferendi omnia beneficia extra Curiam vacantia, contulit illud Petro, per obitum Guillielmi, & dubitabatur an collatio teneret, & quia totum pendebat ex hoc, an per obitum commendatarij vacaret beneficium, vel non; fuit resolutum collatio-52 nem esse nullam, quia dictus Prioratus vacauerat apud Sedem, per resignationem in manibus Papæ, vt prius, & non per obitum commendatarij extra Curiam defuncti, vt in casu decisionis Putei 25.lib.1.

Sicut etiam fuit resolutum, similiter in casu decisionis quartæ Mohedani de præbendis, & in decisione nona eodem titulo fuit resolutum, expectantem non posse acceptare bene-53 ficium, † tamquam vacans per obitum com-

mendatarij, quia non vacauit per obitum illius, sed in Curia, vt prius.

Et quamuis Horatius Mandosius in additionibus ad dictum consilium Romani 350.sub littera M. dixerit, quòd Iura pro ista parte allegata procedunt in commenda temporali, non in perpetua, quæ vim collationis habet, & ex consequenti expirat, non solum reseruatio, seu affectio, quæ ex appositione manus Papæ resultat, prout in terminis tenuit Rota, in quadam causa Florentina. teste Puteo decisione 30. ***Commenda perpetua***, sub titulo de commendis.

54 Tamen in hoc arbitror, errare ipsum † Mandosium, quia illa decisio Putei, quam ipse allegat, est decisio 158.incipit, *in vna Florētina*, lib. 1.& aliam non inuenio, quamuis omnes Putei decisiones diligenter reportatas habeo: dicta

55 vero † decisio 158.quamuis respondendo, dicat incidenter, quòd stat bene, quòd talis commenda extinguat reseruationem, & quòd afficiat etiam in futurum, beneficium, ita vt nullus prṛter Papam de eo se intromittere posit, & quòd non sequitur, habet commenda in multis casibus vim collationis, ergo simpliciter, & indistinctè, & in omnibus casibus, & tandem allegat Cassadorum, dicta decisione quinta de priuilegijs, licet littera sit minus correcta.

Non tamen potest Mādosius, in illa aliquod fundamentum facere, cum dicta decisio non firmet pedes super eo, an commēda extinguat reseruationem, nec desuper erat dubium, sed an esset beneficium reseruatum, & est, ac si diceret, si extinguat, vel non extinguat reseruationem transeat: sed dato quòd extingueret, non sequitur, quòd beneficium non sit reseruatum, & tandem concludit contrarium, allegando Cassadorum, vbi supra. Et dictum decisionis, vel Doctoris, est intelligendum, iuxta Iura quæ allegat, Bartolus in l. non solum, §.liberationis, num. septimo, ff. de liberatione legata.

Ea, quæ in transitu, & per functoriè dicuntur parū considerantur.

Et quia de his, quæ perfunctoriè, & in

56 transitu † dicuntur, parua est consideratio habenda. Alciatus libro quarto Parergon. cap. 17. Menochius de recuperand. remed. 1. numero 191. Roland. consil.44. numero 35.& finali volum.4.

Sicut de opinione Doctoris, non deliberata, & pensata, sed in cursu posita, non esse curan-

57 dum † affirmat Silua nuptialis libro 5. nu. 24. consonat Put. decis. 406. in vna Cartaginen. num.1.in fin.lib.1.

Facit bene, quòd dicit Antonius Gabriel. titulo de testibus conclusione 21. nu.116.140.

58 & 141. vbi tenet, non dici † didicitos testes, quando perfunctoriè, & non ex professo leguntur. Et tradit latius ipse Gabriel in eodem

* titulo, conclusione quarta, num.85. * & plenius scribit Farinacius de testibus, quæst. 75. num.54.& per totam illam quæstionem.

Neque est nouum, ipsos iure consultos, in quibus obiter versantur, aliud agendo, non

59 semel † à vero errasse, & hoc modo excusatur Modestinus in l. nonnumquam. ff.de condit. & demonstrat. Alciatus d.cap.17.Ioan. Garsia de expens.& melioration.cap.80.nu.50.

Præsertim, cum Mandosius loquatur in additione ad dictum consilium 50. Romani, & non in lectura, vel consilio, aut decisione: & ideo minus est illi credendum, quia additiones illæ non tendunt ad determinandum, sed solum ad rememorandum. Carolus Ruin.consil.83.incipit, *quoniam*, num.6. volum. 1. Antonius Gabriel.titulo de testibus, conclusione 4.num.92.

Quod eo maxime procedit in hoc casu, vbi dicta opinio ex inueterato stylo Curiæ, tamdiu fuit recepta, vt ipsemet Puteus dixerat, in dicta decisione vigesima sexta, libro primo. & non est dicendum, quòd illo vnico verbo, in transitu dicto, & non firmato, voluerit Rota, nec ipse Puteus collector, præfatam sen-

60 tentiam, ita radicatam † destruere, l.si quando, C. de inoff. testamento. Cassadorus decisione secunda, numero 12.& 1. de vnionibus. Et sic tenendum est, beneficium non vacare per cessationem commendæ perpetuæ, sed cessante commenda vacare, vt prius.

Tum etiam, & secundo, & principaliter, nostra regula octaua non procedit in commenda, quamuis sit perpetua, quia dispositio nostræ regulæ locum non habet, nisi in subsidium, quando nulla alia adest reseruatio, vt in illis verbis, ***dummodo alias dispositioni Apostolica reseruata, vel affecta non***

* ***fuerint***; * iunctis verbis, ***extra Romanam Curiam***, cum alijs adductis in gloss. 13. ex nu. 63. vsque 80. & per totam, & nouissime fuit decisum in vna Compsana Iurispatron.12.Nouemb. 1607.coram R. P.D.Peña: * sed quamuis beneficium commendatum, ante commendam non esset reseruatum, per solam manus

61 appositionem in commenda, † remanet affectum, & reseruatum, & de illo alius à Papa disponere non potest, quando cessect commenda. Cassadorus decisione secunda, de reseruationibus, numero primo, & secundo. & dicta decisione quinta, numero septimo de priuilegijs, & decisione secunda, numero 11. de vnionibus. Simonet. de reseruat. quæst.59. in vltimis verbis. Roman. conf. 350. num.11. & sequenti, vers. ***cæterum & posito***. Milis in repertorio, verbo, ***beneficium vacans reseruatum***. Pauinus de officio, & potestate Capituli sede vacante, 2.par.quæst.3.post num.11.vers. ***sed aduerte***. Aeneas de Falconibus in tractatu de reseruationibus, quæst.3.princip. vers. ***aduerte diligenter***. Bertrandus conf.235. num.5. vers. ***quia ex quo Papa***, libro tertio. Rebuff.in praxi, tit. de commenda, nu.59.licet in Francia

non

non ſeruari, quia ibi reſeruationes non admittuntur aſſerat. Gomezius in regula de infirmis, quæſt. 13. poſt nu. 4. Puteus d. deciſ. 158. per totam, lib. 1. Creſcentius deciſ. 2. de parochijs, & deciſ. 6. nu. 4. & per totam, de præbendis. Caputaquen. deciſ. 145. par. 1. Mohedanus deciſ. 9. de præbendis. Mandoſius in regula 32. quæſt. 7. nu. 17. Petrus Gregorius Tholoſan. in nouis inſtit. rei benefic. cap. 24. nu. 8. ac dicam in gloſſa 52.

Quapropter regula noſtra, in nullo caſu verificari poteſt in commenda, ſiue ſit temporalis, ſiue perpetua.

✱ * Bene quidem verum eſt, quod quamuis beneficium commendatum dicatur ſemper vacare, vt prius, tam de iure quàm de facto, & reſeruatio regulę noſtrę ſit ſubſidiaria, vt dictum eſt, tamen in euentum, vt intret reſeruatio huius regulæ, quãdo nulla alia poteſt intrare, nec manus appoſitio locũ habeat (quod raro continget) dicetur quodam modo improprio & largo, aliquid vacare per ceſſationem commendæ, vt in quodam caſu ſingulari, ad effectum tollendi obſtaculum cuiuſdam indulti copioſiſſimi conceſsi Comiti Cõpſano, fuit deciſum in d. deciſione Compſana Iurispatron. 12. Nouembris 1607. coram R. P. D. Pegna. quæ deciſio non modicas continet difficultates, vt ex eius lectura patet.

Si vero ſemel beneficium commendatum fuit collatum à Papa, iam tunc conſumpta fuit talis vacatio, & idem eſſet ſi prouiſio facta fuiſſet male ab Ordinario, tamen prouiſus eſſet effectus triennalis, quia ſimiliter remaneret conſumpta, ſiue ex eadem regula de triennali, ſi triennalis viueret & opponeret de illa, ſiue ex allegatione Lapi 89. ſi mortuus fuiſſet. Caſſador. deciſ. 4. de cauſa poſſ. vt fuit reſolutum in vna Ferrarien. Prioratus 17. Martij 1608. coram R. P. D. Pegna. *

62 Reliqua, quæ tangunt ✝ iſtam materiam commendæ, vide per Petrum Andream Gambarum, de officio, & poteſtate Legati, lib. 4. tit. de poteſtate Legati, in commendando beneficia, per nummos 291. Rebuf. in praxi, tit. de commenda. Hojedam de incompatibilitate beneficiorum, 1. par. cap. 14. per totum.

63 Et regulam Cancellariæ 42. ✝ de commendis, dicentem, quòd nulli ſeculari de regulari, nec Religioſo de ſeculari beneficijs, commendetur, niſi in ſignatura, per clauſulam ad partem, ſuper petitione commendæ huiuſmodi, de commenda ipſa mentio fiat, & Concil.

64 ✝ Trident. ſeſſ. 6. cap. 2. & cap. 4. ac annotationes quaſdam manuſcriptas, quæ incedunt inter declarationes, etiam manuſcriptas Concilij, ſuper d. cap. 2. vbi bene explanantur caſus, in quibus Commendatarius tenetur promoueri ad ſacros ordines, necne, & in quibus tenetur reſidere, & à reſidentia excuſetur, & vtrum Commendatarij viſitari poſsint iuxta formam Concilij Tridentini.

Nec omitto, quod Concil. Trident. ſeſſ. 24.
65 de reformat. cap. 17. locum ✝ non habet, in obtinente Parochialem in titulum, & monaſterium, cui imminet animarum cura in commendam, vt Sacra Conc. Congreg. declarauit.

Licet aliud ſit ad effectum, cap. de multa, cum ſimilibus, vt ſupra nu. 20.

Meminiſſe etiam oportet, quòd quando aliquod beneficium commendatur, nec bene conſtat, an ſit ad tempus, vel in perpetuum, quòd in dubio eſt interpretatio facienda, de commenda
66 menda ✝ perpetua, vt fuit reſolutum in Rota, in vna Salmantina de Palatios Rubeos, coram Marcello 28. Iunij 1538. Ratio fuit, quia actus, qui certo temporis ſpatio, non concluditur, perpetuus reputatur, l. Iuriſperitos, in princ. & ibi Bart. ff. de excuſation. tut. gloſſ. in clemen. 2. verbo, *electionem*, de reſcriptis. Gomezius in regula de publicandis reſignationibus, quæſt. 4. nu. 10. & 11.

✱ * Addo etiam, quod minus eſt habere commendam, ſeu adminiſtrationem, quam prouiſionem alicuius beneficij. nam prouiſio eſt dignior, & maior, quia adminiſtratio, ſeu commenda eſt quædam palliata diſpenſatio ad euitandam incompatibilitatem ratione tituli, vel ſupplendi aliud impedimentum. Abbas in cap. cum nobis, & in cap. querelam, vlt. notab. de electione. Rota deciſione 217. num. 1. parte 1. diuerſorum, & dixi ſupra nu. 6.

Summaria S. 9. Gloſſæ Quintæ.

1 *Coadiutoria, an ſit beneficium Eccleſiaſticum.*
2 *Coadiutor Prælati, eſt Prælatus.*
3 *Coadiutor habet plenam, & liberam adminiſtrationem, etiam in ſpiritualibus, & nu. 4.*
5 *Coadiutor Epiſcopi, poteſt dare benedictionem, & poteſt admittere beneficiorum reſignationes.*
6 *Coadiutor debet habere eamdem ætatem, & idoneitatem, ſicut principalis.*
7 *Coadiutoria narratiua, eſt verificanda.*
8 *Coadiutoria ad titulum, quis ordinari poteſt.*
9 *Coadiutoria, cum futura ſucceſsione, habet vim reſignationis.*
10 *Coadiutoria comprehenditur ſub regula de conſenſu.*
11 *Coadiutoria cum futura ſucceſsione, concedi non poteſt in præiudicium concordatorum.*
12 *Indultum Cardinalium non admittit coadiutorias cum futura ſucceſsione.*
13 *Coadiutor abſens lucratur fructus, in tribus menſibus, pro recreatione datis, dummodo proprietarius, nec ipſe, non habeant, niſi ſolos tres menſes, & nu. 14.*
15 *Coadiutor ægrotans, aut carceratus, vel impeditus eſt computandus, & lucratur quotidianas diſtributiones.*

16 *Coadiutoria cum futura successione, excludit regulam 31. de impetrantibus benef. per obit.*

17 *Coadiutor Rectoris, tenetur personaliter residere, & vide nu. 122.*

18 *Coadiutoria cum futura successione, concedi non potest sine consensu patroni in beneficijs Iurispatron.*

19 *Coadiutoria temporalis sine futura successione, datur in fauorem Ecclesiæ, propter infirmitatem, & nu. 20. aut senectutem, & nu. 21. Aut lepram, & nu. 22. Dementiam, aut furorem, & nu. 23. linguæ impedimentum, & nu. 24. negligentiam, & nu. 25.*

26 *Coadiutor temporalis, datur propter Populi numerositatem, aut dilapidationem, & nu. 27. captiuitatem, & nu. 28. inhabilitatem, seu illitteraturam, & nu. 29.*

30 *Coadiutore dato ob illitteraturam, coadiutus etiam residere tenetur, ne sit melioris conditionis ignarus, quam litteratus.*

31 *Coadiutor temporalis datur in alijs similibus casibus.*

32 *Prælatus ex causis supradictis priuari non debet.*

33 *Coadiutori sunt necessaria ministranda expensis coadiuti.*

34 *Episcopis, solus Papa coadiutorem ponit.*

35 *Coadiutor Episcopi, non potest dismembrare Ecclesiam vnitam, nec in ea erigere Iuspatron.*

36 *Coadiutorem dare possunt, alijs quàm Episcopis, Legati, Nuntij, & Episcopi.*

37 *Coadiutoriæ temporalis tractatum facit Ioannes Andreas.*

38 ***Coadiutoria in temporali, non intrat reseruatio regulæ nostræ.***

39 ***Coadiutoria temporalis non vacat.***

40 *Coadiutoria temporalis est ferè Vicaria.*

41 *Coadiutores perpetui cum futura successione, sunt quasi hæredes, & plerumque pueri, qui pædagogo carent, & sæpe nullum seruitium præstant, & nu. 42.*

43 *Coadiutoriæ cum futura successione, sunt prohibitæ per Concil. Trident.*

44 *Coadiutoria in fauorem filij, de beneficio Patris, numquam conceditur, & nu. 45.*

46 *Coadiutoria cum futura successione, non est inuenta de iure communi.*

47 *Coadiutoria cum futura successione est palliata prouisio.*

48 *Coadiutoriæ cum futura successione, hodie conceduntur à Sede Apostolica, ex recommendatione Episcopi, vel Capituli, & nu. 49. & 50. & aliquando etiam quo ad Rectorias, & nu. 51.*

52 *Coadiutoria cum futura successione, hodie numquam datur, nisi de consensu coadiuti.*

53 *Coadiutoria cum futura successione continet duplicem gratiam, vnam coadiutoriæ, & alteram futuræ successionis, quæ respicit fauorem coadiutoris, & nu. 54.*

55 *Coadiutus si decedat, priusquam coadiutoria habeat effectum, sustinetur gratia concernens fauorem coadiutoris, & ita declaratur in literis, & num. 56. vbi formula ponitur.*

57 *Dispensatio ad validandum matrimonium, & legitimandam prolem, si non potest habere effectum ratione obitus alterius Parentis, sortietur tamen effectum, quo ad legitimationem prolis.*

58 *Subrogatio gratiosa continet alia duo, & si vnum cessat, gratia valet quo ad aliud.*

59 *Gratia eadem partim potest esse valida, & partim inutilis.*

60 *Pensio reseruata in collatione beneficij vacantis, remanet valida, quamuis collatio sit nulla.*

61 *Instrumento in vnico, possunt esse plures gratiæ, & plures contractus, & nu. 62.*

63 *Instrumentum confectum à notario in fauorem sui, & alterius, licet non teneat quo ad se, sustinetur tamen quo ad tertium.*

64 *Reseruatio regulæ nostræ, non intrat in coadiutoria cum futura successione, cum non sit beneficium, nec inducat incompatibilitatem, & n. 65. nec datur vacatio per obitũ coadiutoris, n. 66.*

67 *Coadiuti per cessum, vel decessum, datur vera vacatio beneficij. Ita quod non datur continuatio, neque etiam per fictionem, & nu. 68.*

69 *Coadiutoria cum futura successione, impropriè dicitur habere vim resignationis.*

70 *Consensus præstatio, quomodo dicatur habere vim resignationis, & nu. 71.*

72 *Coadiutoria cum futura successione, publicari non debet.*

73 *Coadiutoria cum futura successione, non trahit originem de præterito, sicut regressus.*

74 *Coadiutoria cum futura successione dat votum captandæ mortis.*

75 *Coadiutoriæ gratia est odiosa respectu tertij, non quo ad Papam, & nu. 76.*

77 *Coadiutor, qui soluit compositionem, non debet remanere deceptus in sua successione.*

78 *Coadiutoris præeminentiæ, & iura, semper censentur præseruata.*

79 ***Coadiutor cum futura successione habet ius valde considerabile, & habet locum regula de non tollendo, & nu. 80.***

81 ***Successio futura, licet non habeat effectum ante assequutam possessionem, tamen propter spem sustinetur.***

82 ***Coadiutoria cum futura successione principaliter datur propter fauorem Ecclesiæ, necnon coadiuti, & nu. 83.***

84 ***Coadiutoria, quando conceditur propter ingrauescentem ætatem, quid sit verificandum, & quid si aliæ infirmitates concurrant, & nu. 85.***

85 ***Infirmitates minuunt ætatem.***

86 ***Coadiutoria concessa propter senectutem, vel corporis debilitatem, qualiter sit verificanda, & nu. 88.***

87 ***Arbitrium Iudicis multum valet super verificatione narratiuæ coadiutoriæ.***

89 ***Infirmitas narrata, qualiter sit verificanda.***

90 ***Coadiutor si habeat ætatem vt possit promoueri, sufficit, licet promotus non sit.***

Coadiu-

91 *Coadiutoriam cum futura successione solus Papa concedit.*
92 *Sententia prolata contra primum coadiutorem, non nocet secundo.*
93 *Coadiutoria cum futura successione ad beneficium amentis, potest impetrari à Papa.*
94 *Coadiutoris potestas pendet ex tenore facultatis litterarum.*
95 *Coadiutori aliquando nulli fructus, nec distributiones reseruantur, aliquando centum ducati, & nu. 96.*
97 *Coadiutor cum futura successione, quas prærogatiuas debet habere.*
98 *Coadiutor Canonicus, an debeat sedere in propria sede coadiuti, vel potius in vltima sede Canonicorum.*
99 *Subrogatus capit naturam eius, in cuius locum subrogatur.*
100 *Coadiutoria tenor qualis sit.*
101 *Canonicatum resignans, reseruato sibi regressu, cum loco in choro, & capitulo, mortuo resignatario sedere debet in antiquo loco.*
102 *Coadiutoris præeminentia intelligitur tantum respectu inferiorum.*
103 *Præcedere debet, qui propriæ auctoritatis lumine coruscat.*
104 *Ius proprium, quod quis habet potentius est, quam quod alieno iure possidet.*
105 *Præcedentiam sedendi in Synodo, non debet habere procurator Abbatis, sicut ipse Abbas, si præsens esset.*
106 *Coadiutor fulget radijs coadiuti, non proprijs.*
107 *Coadiutor Canonici cum futura successione, dicitur Canonicus fictus.*
108 *Verum. ficto, semper præfertur.*
109 *Veri Canonici sunt fictis anteponendi.*
110 *Coadiutor, quando succedit in Canonicatu, in vltimo loco Canonicorum sedere debet.*
111 *Descendere ad inferiorem locum verecundũ est.*
112 *Maioribus honoribus functi, ad minores vocari non debent, & an valeat consuetudo contraria.*
113 *Ascendere, & non descendere licet in beneficialibus.*
114 *Coadiutores cum futura successione, ex vniuersali consuetudine, sedent in vltimo loco.*
115 *Coadiutoriæ verba, qualiter intelligantur in hoc casu.*
116 *Præcedentia sedendi in altiori loco, non competit ratione canonicatus, sed ratione antiquitatis.*
117 *Cons. Nauarri 2. num. 5. de Clerico ægrotan. tutum non est.*
118 *Coadiutoria clausula, dicens, quòd Coadiutor potiatur regulis de annali, & triennali, qualiter intelligatur.*
119 *Coadiutus eodem modo lucratur in absentia, ac si coadiutorem non haberet, licet coadiutor non resideat, & nu. 120.*
121 *Priuilegium suum nemini debet esse damnosum.*
122 *Coadiutor an teneatur residere, & inseruire, & num. 22.*
123 *Coadiutor inseruiens nihil lucratur, si coadiutus est excommunicatus.*
124 *Dei inimicus, viuere non debet de patrimonio Christi.*
125 *Coadiutus non lucratur per coadiutoris personam, quod per se non potest.*
126 *Vicarius Episcopi excommunicati procedere non potest.*
127 *Fons plusquam riuulus attendi debet, & radice mortificata, non potest produci ramus fructiferus.*
128 *Excommunicatus, quando per se non admittitur, nec per procuratorem est admittendus.*
Excommunicatus 62. pœnis punitur, remissiue.
129 *Coadiutoris confessio coadiutio non præiudicat.*
130 *Coadiutus Canonicus habens coadiutorem, cum futura successione, an possit optare.*
131 *Coadiutor cum futura successione potest cedere coadiutoriæ, etiam inuito coadiuto.*

§. 9. gl. 5. vbi agitur de coadiutorijs cum futura successione.

INSPICIAMVS nunc, an regula nostra locum habeat in
1 coadiutorijs, † quod pendet ex eo, an coadiutoria sit beneficium Ecclesiasticum, nec ne.

Pro affirmatiua parte adduci potest in primis, quod coadiutor est Præla-
2 tus, † & vti talis habet curam animarum, cap. de Rectoribus, & ibi glossa, verbo, *curam animarum*. & Innocentius, & Doctores de Clerico ægrotante, glossa in cap. tua nos, verbo, *administrationis*, ad medium, ibi, *quia erit prælatus in totum*, eod. tit. l. 18. ibi, *e sera Prelado de ella.* tit. 16. Partita 1. Archidiacon. in cap. quamuis, nu. 6. 7. quæst. 1.

Coadiutoris munusquod sit? & plura singularia in materia.

Item, quia, vti talis Prælatus habet ple-
3 nam, & liberam administrationem, † cap. 2. incipit, *scripsit*, 7. quæstione 1. & ibi glossa, verbo, *curam omnem*, cap. quamuis eadem causa & quæstione, cap. cum nobis olim, in fine, de electione, cap. grande, de supplen. negligen. lib. 6. cap. conquærente, cap. dilectus, de officio Ordinarij, cap. accedentibus, de priuilegijs, Ioan. Andreas in cap. fin. nu. 8. & 9. de Clerico ægrotante. Ancharan. in cap. vnico, nu. 5. vers. *octauo nota*, eod. tit. lib. 6.

Quod procedit, non solum in temporali-
4 bus, sed etiam in spiritualibus, † & propterea potest talis coadiutor beneficia Ecclesiastica conferre. Cardinal. Alexand. in cap. scripsit, num. 3. & tradit post Calderinum, & Geminianum in dicto cap. vnico, §. finali, numer. 4. Ancharanum num. 8. Oldradum consil. 44. nu. 3. vers. *propterea*. Selua de beneficio, 2. par. q. 4. num. 3. cum sequentibus. Nauarr. cons. 3. de Clerico ægrotan. nu. 3. & 4. vbi etiam dicit,
5 quòd coadiutor Episcopi in spiritualibus † po-

test dare benedictionem, & sedere in Cathedra, sicut ipse Episcopus.

Necnon beneficiorum resignationes admittere. Oldrad. cons. 44. nu. 2. vers. *ad hoc colliguntur*, late Flamin. Parisius de resignatione, lib. 7. q. 20. nu. 1. & 19. & finali.

Hinc in coadiutore requiritur eadem ætas,
6 & idoneitas, ✝ ac sufficientia, quæ requiritur in alio quolibet titulari. Vnde si datur coadiutor Rectori parochialis, requiritur ætas 25. annorum, cap. nemo deinceps, de electione, lib. 6. & si datur Episcopo, debet compleuisse 30. annum. Ioann. Andreas in d. cap. finali, sub nu. 5. ante finem, & Abb. ibi sub nu. 1. vers. *tertio quæritur*, plenè per Seluam de beneficio d. 2. par. quæst. 4. nu. 9. Caputaq. decis. 127. par. 1. Rota decis. 347. num. 3. & per totam. par. 3. diuersorum.

Sic in gratia coadiutoriæ est verificanda
7 narratiua, ✝ sicut in quolibet beneficio, aliàs censebitur subreptitia. Puteus decis. 62. incipit, *in vna Hispal.* lib. 2. per totam. Caputaq. decis. 128. & 129. & 130. & 131. cum seqq. 1. p. Rota decis. 652. per totam. par. 3 diuers.

Item stante Concilio Tridentino cap. 2. sess. 21. disponente, quòd nullus ordinetur, nisi ad titulum beneficij, potest quis ordinari ad ti-
8 tulum coadiutoriæ, ✝ vt tenet Nauarrus in tractat. de oratione, cap. 20. nu. 18. Ignatius de Salcedo in additione ad praxim Bernardi Diaz cap. 18. nu. 7.

Hinc pertinet, quòd coadiutoria cum futura
9 successione, habet vim resignationis, ✝ Puteus decis. 108. *in vna Toletana*, lib. 1. nu. 2. Mohedanus decis. 10. post principium, vers. *quia coadiutoria stante consensu*, de priuilegijs: ratio est, quia conceditur de consensu coadiuti, & consensus habet vim resignationis, glos. verbo, *assensus*, in cap. beneficium, de regularibus, lib. 6.
10 & sic in coadiutoria locum habet ✝ regula de consensu 44. Puteus decis. 108. nu. 1. lib. 2.

Simile est, quòd in casibus, in quibus secundum concordata Germaniæ, Papa non potest beneficia conferre, videlicet in sex mensibus alternatis anni, incipiendo à mense Februarij, eodem modo, non potest coadiutorias
11 cum futura successione ✝ concedere, vt habemus auream decisionem Rotalem Cassadori, vnicam, sub titulo de pactis, per totam, quæ decisio fuit postea canonizata, & ab omnibus impugnationibus contra illam oppositis defensata per Rotam in vna Germana concordatarum 11. Martij 1549. teste Puteo decis. pulchra 226. nu. 1. & 2. & per totam, lib. 3. idem Puteus decis. 108. nu. 1. lib. 2. Rota decis. 10. nu. 2. lib. 3. par. 3. diuersor.

Prout etiam tolluntur coadiutoriæ cum futura successione, per indulta Cardinalium,
12 ✝ nam in casibus, in quibus Cardinalibus conceditur conferendi beneficia facultas, non debet Papa in illorum præiudicium concedere coadiutorias cum futura successione, ad instar concordatorum, nec tenet prouisio Papæ, sine expressa derogatione dicti indulti Cardinalium, vt fuit resolutum de mense Februarij anni 1544. in vna Toletana Archipresbyteratus, coram Io. Paulo, teste Mohedano decis. 10. de priuilegijs, per totam, Puteo d. decis. 108. per totam, lib. 2. Et licet hoc fuerit in dubium reuocatum in alia Toletana coram Fabio Peregrino 28. Octobris 1546. nam ex septem votantibus, tres renuerunt pro memorata opinione, vt indulta Cardinalium comprehendant coadiutorias cum futura successione, & reliqui quatuor contrariam fuerint amplexi opinionem, vt per Puteum decis. 478. *in vna Toletana*, lib. 2. per fundamenta ibidem contenta, & Rota decis. 6. lib. 3. par. 3. diuersorum: Tamen causa iterum proposita 5. Nouembris eiusdem anni, omnes Domini vnanimiter tenuerunt primam opinionem ad fauorem indulti Cardinalium, teste eodem Puteo decis. 479. eodem lib. 2. Rota decis. 46. lib. 1. par. 3. & & decis. 10. per totam, par. 3. lib. 3. diuersorum. Flamin. Parisius de resignat. lib. 6. quæst. 5. nu. 69. & 70. Mandosius de signatura gratiæ, tit. coadiutoriæ, col. 3. vers. *clausulam*.

Rursus coadiutor absens lucrabitur fructus,
13 ✝ in tribus mensibus absentiæ, qui pro quiete, & recreatione dantur à Concilio Tridentino sess. 24. cap. 12. §. præterea, vt consuluit Nauarrus cons. 2. num. 6. vers. *octauo ex his*, de clerico ægrotante, & fuit resolutum in Rota, in vna Salmantina coadiutoriæ 25. Iunij 1593. coram doctissimo R.P.D. meo Peña, vbi hoc fuit declaratum, dummodo proprietarius, & coadiutor cum futura successione, habere non possint plus dictis tribus mensibus, absque alte-
14 rius residentia, ✝ quia proprietarius non debet habere tres menses, & coadiutor alios tres diuersos.

Sicut etiam ægrotante, carcerato, vel ali-
15 quo alio legitimo impedimento, detento ✝ ipso coadiutore, haberi debet pro præsente, & perinde est computandus in Ecclesia, & debet lucrari distributiones, & emolumenta, sicut computaretur, & lucraretur verus proprietarius, vt pariter fuit resolutum in eadem causa Salmantina coaditoriæ, & docuit Nauarr. cons. 2. nu. 6. vers. *octauo quod ex his infertur*, de clerico ægrotante.

Item coadiutoria cum futura successione impedit quòd regula 31. Cancellariæ, de impetrantibus beneficia per obitum famil. Car-
16 dinal. in qua disponitur, ✝ quòd impetrans beneficium vacans per obitum familiaris alicuius Cardinalis, teneatur exprimere nomen, & titulum ipsius Cardinalis, & si ille in Curia fuerit, eius ad id accedat consensus, aliàs desuper gratia sit nulla: impedit (inquam) dicta coadiutoria, quòd dicta regula locum non habeat. Nam si talis familiaris esset coadiutus,

ac

ac haberet coadiutorem cum futura successione, nec requiritur dicta expressio, nec consensus Cardinalis, vt firmat Gomezius super eadem regula, quæst. 25. & Mandos. quæst. 30. ex nu. 7. & seqq.

17 Simile est, quòd Sacra Tridentini Concilij Congregatio declarauit super explicatione cap. 1. sess. 13.

Rursus sicut beneficiũ iurispatronatus conferri non potest sine consensu patroni, sic pa-

18 riter non potest coadiutoria ✝ dari sine dicto consensu, vt resoluit Lambertinus de iurepatronatus, lib. 2. par. 1. quæst. 6. principali, art. 2. nu. 1. & per totum. Mandos. de signatura gratiæ, tit. coaditoriæ, col. 2. vers. *coadiutor in beneficio iurispatronatus*.

Sed his non obstantibus, proculdubio contratium est tenendum.

Quando fit locus coadiutoriç tẽporali.

Quia sine fimus in coadiutoria, quæ datur simpliciter sine futura successione, propter fa-

19 uorem, & vtilitatem ✝ Ecclesiæ, ob ægritudinem, & infirmitatem animi, vel corporis, de qua loquitur totus titulus de clærico ægrotante, vel debilitato in decretalibus, & in lib. 6. & quasi omnes ferè textus 7. quæst. 1. Mandos. in praxi signaturç gratiæ, titulo coadiutoriæ, in princ.

Vbi propter infirmitatem incurabilem mau

20 datur, Episcopum ✝ de coadiutore prouideri, cap. 1. 7. quæst. 1. cap. 1. cap. ex parte, eodem titulo de clerico ægrotante, vt quia maiore partis temporis infirmetur, iuxta notata in cap. nisi cum pridem, §. alia vero causa, de renunciatione. Caputaq. decis. 9. par. 2.

21 Et propter senectutem, ✝ cap. vnico, de clerico ægrotan. lib. 6. vbi Geminian. nu. 5. cap. nihil, §. ecce, 7. quæst. 1. Rebuff. in praxi tit. de reprobat. benef. viuen. impetratione, nu. 50. Ioan. Firmian. in tractat. de Episcopo, lib. 1. quæst. 3. vbi etiam refert, Venetijs nouum Ducem fuisse creatum, existente adhuc Francisco Fuscaro Duce iam senio confecto, & inutili. Mandosius in reg. 11. quæst. 5. nu. 2.

22 Leproso ✝ etiam datur coadiutor, cap. de rectoribus, cap. tua nobis, de clerico ægrotante, cap. qualiter, & cap. seq. cap. nihil, & cap. seq. 7. quæst. 1.

23 Dementi quoque, vel furioso ✝ datur coadiutor, vt in d. cap. vnico, §. si vero, & ibi communiter Doctores, de clerico ægrotante, lib. 6. Bertachin. in tractat. de Episcopo, 2. par. lib. 4. num. 24. Nauarrus consil. 3. num. 2. de clerico ægrotan.

24 Et qui linguæ officium ✝ amiserit, vt in paralitico, cap. fin. eod. tit. de clerico ægrotan. c. vnico, §. si vero, eod. tit. lib. 6.

Item propter negligentiam, & remissionem

25 illius qui præest, datur coadiutor in Regno, cap. 2. de supplen. negligen. Prælator. lib. 6.

26 Item propter Populi numerositatem ✝ augẽtam, prouidendum est Rectori de coadiutore. Cæsar de Grass. decis. vnica de parochijs.

Similiter, quando est suspectus de lapidatio-

27 ne ✝ bonorum Ecclesiæ. Speculator in tit. de inquisitione, §. nunc videndum, nu. 4. & 5. Abb. in cap. venerabili, not. 4. de officio delegati, & in cap. licet Heli, nũ. 8. de simon. Mandos. in regula 11. de reuocatione reserua. q. 5. nu. 6.

28 Item Præsuli ab hostibus capto ✝ coadiutor datur in spiritualibus, & temporalibus, cap. si Episcopus, de supplenda neglig. prælatorum, in 6. clem. 1. de foro compet. Rebuff. in tract. de nominationibus, quæst. 8. nu. 27. & in praxi, vbi supra, nu. 60.

29 Item si sit inhabilis, vel illitteratus, ✝ vt non possit muneri sibi iniuncto incumbere, cap. quoniam, vers. *sed si propter*, vbi Hostien. nu. 1. Abbas, nu. 2. de officio Ordin. Cardinalis Zabarella cons. 70. num. 1. & hodie expresse renouatur à Concil. Trident. cap. 6. sess. 21. Mandos. in praxi signaturç gratiç, tit. coadiutoriæ, vers.

30 *coadiutorijs*. Tamen coadiutus, ✝ tunc abesse non poterit, ne sit melioris conditionis stultus, quàm litteratus, cap. eum qui, de præbend. vt censuit Sacra Conc. Trid. Congreg.

In his, & alijs similibus casibus datur coa-

31 diutor ✝ contemplatione Ecclesiæ, & ipsius Prælati, & beneficiati, vt coadiutor exerceat officium illius, qui non potest: ne pro defectu Pastoris, gregem dominicum inuadat lupus rapax, aut in facultatibus suis, Ecclesia quasi viduata, graue patiatur detrimentum, cap. ne pro defectu, de electione.

Et quia non esset iustum, vt Episcopus ex causis supra relatis priuaretur, prout priuari

32 non potest, ✝ quia afflictis non est danda afflictio, cap. cum percussio, 7. quæst. 1. cap. 1. cap. ex parte, de clerico ægrotan. cap. vnico, eodem titulo, lib. 6. Nauarrus conf. 1. de clerico ægrotante, Cardinalis Alexan. in cap. pastoralis, nu. 2. 7. quæst. 1.

33 Et tali coadiutori sunt ministrandæ ✝ expensæ necessariæ, pro eius sufficienti victu ex fructibus beneficij ipsius coadiuti, cap. de Rectoribus, in fin. cap. tua nos, de clerico ægrotan. cap. vnico, ante finem, ibi, *de prouentibus Prælatorum*, ad quorum assumentur auxilium, sumptus recipiant moderatos, eodem titulo, in 6. l. 18. in fin. tit. 16. Partita 1. Concil. Trid. sess. 21. cap. 6. ibi, *partemq. fructuum eisdem, pro sufficienti victu resignare, &c.* Gambarus de officio Legati, lib. 5. tit. de coadiutoribus, num. 11.

34 Præfatum coadiutorem solus Papa, ✝ Episcopis, & alijs superioribus collocabit dumtaxat, vt in d. cap. vnico, §. si autem, de clerico ægrotante, lib. 6. Archidiaconus in cap. scripsit, nu. 1. & Alexan. ibi nu. 2. 7. quæst. 1. Abb. in cap. fin. nu. 5. Imola nu. 11. Butrius nu. 14. de clerico ægrotan. Cardin. Iacobat. de Conc. lib. 4. art. 3. nu. 16. Gambarus de off. & potestate Legati, d. lib. 5. tit. de coadiutoribus, nu. 5.

Non

Non tamen potest talis coadiutor Episcopi
35 dismembrare ✝ Ecclesiam vnitam, nec in ea erigere iuspatronatus, Acchiles decis. 1. per totam, de rebus Ecclesiæ non alienandis. Mandosius in regul. 11. q. 5. nu. 7. & 8.

Alijs autem inferioribus possunt coadiuto-
36 res ✝ dari à Legatis, Nuntijs, Episcopis. quia qui potest instituere, & destituere, à fortiori poterit coadiutores dare. Ioan. Andreas in d. c. fi. n. 7. per tex. ibi, & in c. 3. de Clerico ægrotante, & Anton. de Butrio, ibidem, nu. 10. Imol. nu. 11. Abbas num. 5. Gambarus, de offi. legati, vbi supra nu. 3.

Reliqua concernentia materiam huius co-
37 adiutoriæ, ✝ vide per Io. Andream, in c. fi. de Clericis non residentibus, vbi facit vtile compendium diuisum in vndecim quæstiones, videlicet, Primo quid sit coadiutor. Secundo vnde dicatur. Tertio quis detur. Quarto, cui, & in quibus casibus. Quinto per quem. Sexto, quod sit eius officium. Septimo, quæ potestas. Octauo, an expiret illo mortuo, cui datus est. Nono, an detur inuito. Decimo, cuius expensis alatur. Vndecimo, an plures vni, vel vnus pluribus dari possint. Et omnes istas quæstiones idem Ioannes Andreas, satis vtiliter soluit, & Antonius de Butrio, ac Imola ibidem easdem quæstiones per ordinem reassumunt, & concludunt.

In hac igitur coadiutoria, quæ datur ad tempus, & non cum futura successione, clarum est, non intrare regulam nostram, ✝ cum talis coadiutoria non sit beneficium, nec illam obtinens dicitur beneficiatus, sed beneficiati coadiutor. & ideo dicitur coadiutor, à coadiuuando, sicut tutor à tuendo, & curator à curando. l. 1. ff. de tutelis. Ioannes Andreas in d. c. fi. num. 4. Anton. de Butrio eodem num. 4. Abbas sub num. 1. post principium. Imola nu. 2.

Et ideo talis coadiutoria non vacat, nec po-
39 test vacare ✝ in aliquo ex mensibus nostræ regulæ, sed cessat, expirat, & extinguitur, cessante vita, vel impedimento coadiuti, c. grandi, in fi. de supplen. neglig. Prælat. sicut & ius vsufructuarij expirat corpore perempto. l. 2. ff. de vsufructu. Ioan. Andr. in d. c. fin. num. 10. Imola n. 15. Abb. sub. nu. 4. Anton. de Butrio nu. 25. & cæteri scribentes. Cardinalis cons. 70. nu. 2. Bartol. in l. solet. nu. 4. ff. de tutelis. Rebuff. in praxi tit. de reprobata beneficij viuentis impetratione, num. 60.

40 Istæ etenim coadiutoriç sunt ferè Vicariæ ✝ temporales, & sicut nec illæ sunt beneficia Ecclesiastica, vt dixi in §. 3. de Vicarijs, huius gl. 5. sic nec ista coadiutoria.

Siue autem simus in coadiutoria perpetua cum futura successione, vt post cessum, vel decessum proprietarij, seu coadiuti conferatur beneficum Coadiutori, vt ipse succedat in illo.

De qua coadiutoria dicit Petrus Andreas Gambarus, vbi supra in titulo, de coadiutoribus, nu. 13. cum sequentibus, quòd tales coadiu-
41 tores (proh pudor) non sunt coadiutores, ✝ sed hæredes, plerumque pueri, qui nedum coadiutore, sed pedagogo ęgerent, & quòd sub isto colore subintrat fæda successio in Ecclesia Dei. Dicit etiam Mandos. in regul. 32. quæst. 30. nu. 1. in fine, quòd vt plurimum tales coadiutores
42 nullum penitus seruitium præstant, ✝ sed principaliter intendunt, coadiutus, & coadiutor, quòd obitu coadiuti adueniente, coadiutor succedat.

coadiutoria cum futura successione, solet esse incon- uenien- tia.

Et propterea postea per Concilium Tridentinum sess. 25. de reformatione. cap. 7. tales coadiutores cum futura successione dari prohi-
43 bētur, ✝ verba etenim dicti Concilij sunt hæc. *In coadiutorijs quoq. cum futura successione, idē posthac obseruetur, vt nemini in quibuscumq. beneficijs Ecclesiasticis permittatur. quòd si quando Ecclesiæ Cathedralis, vel Monasterij vrgens necessitas, aut euidens vtilitas postulet Prælato dari coadiutorem, is non alias cum futura successione detur, quàm hæc causa prius diligenter à Sanctissimo Romano Pontifice sit cognita, & qualitates omnes in illo concurrere certum sit, quæ à iure, & decretis huius Sanctæ Synodi, in Episcopis, & Prælatis requiruntur, alias concessiones super his factæ subreptitiæ esse censeantur.*

Hispanica etiam lege 26. titul. 3. lib. 1. reco-
44 pilationis cauetur, ✝ quòd Episcopi, & Prælati nullatenus dent locum, quòd exequantur litteræ coadiutoriæ ad fauorem filij in beneficio Patris, sed supplicet de illis, &c.

Hodie tamen post Concilium Tridentinum. sess. 25. de reformatione, cap. 15. nunquam similes coadiutoriæ, in beneficijs,
45 seu Ecclesijs, in quibus ✝ Patres sunt beneficiati, ad filiorum fauorem conceduntur.

De istis coadiutorijs cum futura successione asserit Cassadorus decis. 2. num. 2. de restitutione spoliator. quòd talis modus coadiutoriç cum futura successione non inuenitur de
46 iure communi, ✝ sed est adinuentus ex solo stylo. tradit etiam Mandosius in regula 11. q. 5. num. 4. & 5. vbi nititur allegare, ad probandum contrarium, nonnullos tex. qui potius retorquentur. idem Mandos. in regul. 32. de impetran. beneficia vacan. per obitum famil. Cardinal. quæstio. 30. numer. 3. vbi tales coad-
43 iutorias, prouisiones palliatas ✝ appellat, & in praxi signaturæ gratiæ, titulo coadiutoriæ, vers. *altera*.

Vtcumque tamen sit, Papa id concedere potest, & nemo conqueri potest, vt dicit Mandos. vbi supra de signatura gratiæ, vers. *Si tamen Papa*. Et hodie etiam post Concilium Tridentinum passim conceduntur à Sede Apostolica tales coadiutoriç perpetuç cum futura succes-
48 sione, ✝ dummodo ad id porrigantur litteræ cō-
49 mendatitiæ ✝ Episcoporum, etiam per modū Epistolæ missæ, attestantes similem concessionem

nem coadiutoriæ, Ecclesiæ vtilem fore: & si petatur coadiutoria ad aliquam præbendam in Ecclesia Cathedrali, vel Collegiata, tunc quidem seruari videmus, quòd sufficient litteræ missiuæ, seu Epistola solius Capituli, vel
50 maioris + partis illius, quamuis Episcopus non scribat: & statim, si persona prætendens coadiutoriam est aliàs idonea ad tale beneficium, ad illius,& proprietarij instantiam con-
51 ceduntur similes gratiæ. Quo ad Rectorias + autem,seu beneficia curata,rarò conceduntur, sed aliquando transeunt.

Hodie tamen numquam dantur,nisi de con-
52 sensu coadiuti, + licet olim aliquando concederentur, vt asserit Mandosius de signatura gratię,tit.coadiutoriæ,vers. *coadiutoria aliqua*, & vide inferius nu.93.

Coadiutoria cũ futura successione cõtinet duplicem gratiam separatã & vna deficiẽte intrat altera, desuper adducũtur plura similia, semper annotanda vsque ad n.63.

ET TALIS coadiutoria perpetua cum futura successione continet in se duplicem gra-
53 tiam æquè principalem, distinctam, + & separatam. Altera gratia est coadiutoriæ, quæ expirat per obitum coadiuti, ad eius fauorem data. Et altera gratia continet futuram successionem, cum primum vacet beneficium, per cessum, vel decessum coadiuti, Puteus decis.98. *in vna Toletana*, lib.2. & decis.226. sub nu.16.ad finem,lib.3.Peregrinus decis.281. incipit, *in causa Hispalen.*lib.2. in manuscriptis, & fuit resolutum in vna Bononien.officij portę Palatij, de mense Martij 1595. coram R.P.D. meo Litta.

54 Et ista secunda gratia respicit dumtaxat + fauorem coadiutoris, vt in d.decis.98.Putei in fine,lib.2.

Vnde si coadiutus, seu proprietarius dece-
55 deret,antequam gratia coadiutoriæ sortiretur effectum,vel ipse de dicta gratia notitiam haberet, quamuis ista gratia coadiutoriæ sit extincta per obitum illius; altera tamen gratia futuræ successionis, ad fauorem coadiutoris æque principaliter, & non dependens à prima concessa,firma,& salua prorsus permanet, ac effectum habere debet. Puteus decis.98. lib. 2.per totam: quamuis Mandosius dubitauerit in tractatu de signatura gratiæ, tit. coadiutoriæ, col.4. vers. *coadiutoria habebat.* Et propterea hodie in litteris exprimitur,quòd sit locus futuræ successioni, *etiam si beneficium actuali-*
56 *ter vacet de tempore data*, necnon + adijcitur clausula ista, *ex nunc, prout ex tunc, & è contra, & si ipse tempore vacationis huiusmodi, dictum coadiutoris officium exercere non inceperit, aut per illum steterit quo minus illud exerceuerit, & præfatas litteras dicto N. coadiuto, aut venerabili fratri nostro Episcopo, & dilectis filijs Capitulo, ac illi, vel illis, ad quem, seu quos forsan pertinet, non intimauerit, auctoritate nostra conferas, & assignes, &c.* Et coadiutoriæ formulam ponit Mandos. in regula 11. quæst. 6.nu.3.sed modernæ coadiutoriæ cum futura successione abundant alijs vberrimis clausulis, quibus illius temporis coadiutoriæ carebant.

Simile est in dispensationis gratia, ad validandum matrimonium, nulliter inter coniunctos intra quartum, consanguinitatis vel affinitatis gradum contractum, & ad prolem le-
57 gitimandam + concessa. Quia ista gratia continet duo æque principaliter, mandatum videlicet de dispensando, vt illi, qui nulliter & de facto contraxerunt, manerent in matrimonio contracto, & potestatem legitimandi prolem: vnde licet gratia, quo ad matrimonium non possit habere effectum propter superuenientem mortem alicuius ex parentibus,valebit tamen, & debet executioni mandari gratia, quo ad legitimationem prolis, etiam in præiudicium venientium ab intestato, vt per consilium Ancharani 409. *Viso diligenter*, fuit resolutum in Rota, in vna Tarraconensi illegitimitatis 22. Octobris 1546. teste Puteo decis.483.incipit *Mathæus Gabella*, lib.2. & postea in vna Siracusana illegitimitatis 19.Octobris 1579. coram S.D.N.Clemente VIII. tunc Hippolyto Aldobrandino Rotæ Auditore, quæ decisio est 207. *Domini tenuerunt dispensationem*, par.1.diuers.per totam.

58 Pariter gratia subrogationis gratiosæ + continet duo diuersa, videlicet subrogationem quo ad litem, & subrogationem quo ad possessionem defuncti. quo fit, vt nulla existente lite, licet cesset subrogatio quo ad litem ipsam, quia impossibile est aliquem subrogari ad id quod non est: non impedit aliam partem gratiæ, videlicet subrogationem quo ad possessionem, Ægidius Bellamera decis. 115. *falsa expressio*, in princ. & fuit resolutum in vna Oueten.Canonicatus 22. Iulij, coram Io. Baptista Rubeo,& in alia Legionen.Prioratus 27.Iunij 1584.coram S.D.N. Papa Clemente VIII.& tradit Lancellottus de attentatis, 2.p. cap.4.in præfation.nu.410.411.& 412. in vltima impressione.

* * Fuit quoque decisum in vna Cetenaten. bonorum, 11.Maij 1586. coram Plato, & facit Rota decis.486.lib.3.par.3.diuers. *

59 Non enim est inconueniens, + quòd eadem gratia, pro vna parte sit valida,& pro altera inualida, & sic, licet cesset quo ad partem inualidam, sustineatur quo ad validam, cap. si eo tempore,9.de rescript.lib.6. Felinus in cap. sedes,nu.2.de rescriptis.

Sic etiam defectus intentionis in vna parte gratiæ, non vitiat gratiam in alia parte distincta & separata, in qua cessat defectus intentionis, d. cap.si eo tempore, de rescriptis, lib.6. Abb. in d.cap.sedes,num.4.& ibi Felin.d. num.2. eodem titulo, & fuit decisum in vna Oscen,indulti, 10.Decemb. 1599. coram R.P. D. meo Millino.

Quo fit, vt si vacante aliquo beneficio per obitum, Papa conferat illud Petro,cum reseruatio-

60 uatione pensionis annuæ † centum ducatorum,
ad fauorem Ioannis, si collatio facta Petro sit
nulla ex aliquo vitio obreptionis, seu incapa-
citatis illius, & propterea impetret Antonius
dictum beneficium per obitum, vti vacans, vt
prius; Quamuis in gratia suæ impetrationis,
non fuerit reseruata aliqua pensio, nihilomi-
nus tenebitur soluere dictam pensionem, prius
ad fauorem dicti Ioannis reseruatam, quia
prima concessio cõtinebat duas gratias, vnam
collationis, aliam reseruationis pensionis, &
quamuis altera gratia collationis deficiat, non
tamen deficit gratia reseruationis pensionis,
ex supradictis, præsertim cum quilibet diuer-
sas litteras suæ gratiæ distinctæ expediat, vt
solitum est.

* * Et post primam impressionem inueni fuis-
se decisum in terminis in vna Crescẽtina pen-
sionis 31. Ianuar. ann. 15 . coram Litta. vbi
limitat nisi prouisio sit facta ex capite resigna-
tionis in fauorem, quia tunc cum resignatio
sit conditionalis, si resignatio non tenet, ne-
que tenebit reseruatio pensionis in illa funda-
ta. Rota decis. 7. de renunciatione, in antiq.
Caputaq. decis. 83. par. 3, cum alijs citatis in
glos. 14. nu. 20. *

Et vnico instrumento possunt esse plures
gratiæ diuersæ, & separatæ, siue coniunctim,
61 siue ex interuallo concessæ. † Cassadorus de-
cis. 4. nu. 3. de reseruationibus, & decis. 3. num.
31. de præbendis. Puteus decis. 214. *in causa
Romani*, num. 3. lib. 3. Sicut in eadem charta
possunt esse plures stipulationes, & contractus,
62 † l. scire debemus, 29. ff. de verbor. oblig. l. Pa-
tris, & filij, ff. de vulgari. l. cum cuidam, ff. de
ædilitio edicto. Puteus decis. 214. nu. 2. 4. & 5.
lib. 3. Abbas in cap. querelam, num. 7. de simo-
nia. Tiraquell. de retract. lignag. §. 23. glossa 1.
nu. 20. & fere per totam. Ruin. cons. 65. num. 2.
lib. 4. vbi late.

Et si Notarius conficit instrumentum ad fa-
uorem sui, & alterius æque principaliter, li-
cet non teneat quo ad se, valebit tamen
63 quo ad alium † extraneum. Bart. in l. filiusfa-
mil. §. sequens quæstio, num. 2. ff. ad leg. Cornel.
de falsis. Vtile namque per inutile non vitia-
tur in separabilibus, vt in regula iuris in 6.
Plenissime Ias. in l. 1. §. sed & si, ff. de verborum
oblig. à nu. 7. vsque ad nu. 21. Rota decis. 486.
nu. 16. & decis. 650. nu. 5. par. 1. diuersor. adde
etiam Flamin. Paris. de resignation. lib. 9. q. 11.
à num. 1.

His addi possunt alia plura, quæ in simili
scripsi in glossa 15. §. 2. sub quæst. 10. ex num.
47. & quæ plenissime tradit Tiraquellus de
retract. conuention. §. 2. gloss. 1. ex num. 21. &
61. & 68.

In hac igitur coadiutoria perpetua cum
futura successione, verificari non
64 potest † regula nostra, vt eius dispositio lo-
cum habeat, cum coadiutoria ista de per se
non sit Ecclesiasticum beneficium, vt tradit
Petrus Gregorius Tholosanus in nouis insti-
tutionibus rei beneficiariæ, cap. 11. nu. 2. & sic
65 non potest inducere incompatibilitatem, † vt
audiui fuisse resolutum in Rota. & vide infra
sub nu. 122. ac tradit Gonzalus Mendez Lusi-
tanus, lib. 4. diuersor. iuris argum. cap. 1. nu. 8.
& per totum. Subdens rationem, quia talis
coadiutor non tenetur præcise residere, nec ad
hoc potest compelli, cum beneficium non ha-
beat, sed solum tenetur ad causatiuam resi-
dentiam. Idest, si non resederit, quòd non lu-
crabitur fructus, ac illos, propter illius non
residentiam amissos, coadiuto satisfacere te-
neatur. Sicut neque per obitum, vel cessio-
66 nem coadiutoris vacat beneficium. † sed so-
lummodo per cessum, vel decessum coadiuti.
Puteus decis. 226. nu. 3. lib. 3. vbi num. 11. & 12.
dicitur, quòd in coadiutoria dari non potest
continuatio primæui iuris, & tituli, nec fictio
67 † non vacationis.

Coadiutoria cũ futura successione cũ nõ sit beneficium nec inducit incõpatibilitatem, nec alios similes effectus parit.

68 Propterea in litteris coadiutoriæ dicitur, †
quòd cum primùm tale beneficiũ, per cessum
vel decessum, seu quamuis aliam dimissionem,
vel amissionem præfati coadiuti, vel alio quo-
uis modo vacare contigerit, & sic eodem
coadiutoriæ officio cessante, conferatur, &
assignetur eidem N. & in corporalem possef-
sionem illius, & annexorum iurium & perti-
nentiarum, auctoritate Apostolica inducatur,
& defendatur. Et sic per obitum coadiutoris
non vacat beneficium, sed cessat & finitur
coadiutoria.

* * Non enim coadiutor dicitur proprie be-
neficiatus ex supradictis. Vnde cum in Eccle-
sia Zamoren. esset statutum, vt non posset con-
ferri Prioratus d. Ecclesiæ, nisi præbendato, seu
beneficiato illius, Contigit dubitari an posset
conferri coadiutori cum futura successione
cuiusdam Canonici d. Ecclesiæ, & R P. D.
Manzanedo causam proponente sub die 25.
Iunij 1606. fuit resolutum quod non, ex eo,
quod talis coadiutor beneficiatus non sit.

Ex eadem quoque procedit causa: quod ra-
tione coadiutoriæ, si alia obligatio non adsit,
non tenetur coadiutor ad recitandũ officium
Canonicum, vt tradit Nauarr. in tract. de Ora-
tione, cap. 20. n. 18. subdens etiam quod ratio-
ne vnius beneficij non sunt obligandi duo ad
recitandum. Et quod possessio quæ capitur à
coadiutore, non est de beneficio, sed de coadiu-
toria, & de iure ad futuram successionem. *

Vnde licet superius dixerimus, quòd ista
coadiutoria haberet vim resignationis, Puteus
decis. 108. nu. 2. lib. 2. hoc tamen est minus pro-
69 priè, † videlicet, ad effectum vt requiratur
consensus coadiuti consentientis coadiutoriæ.
Puteus d. nu. 2. Non tamen potest proprie dici
resignatio. Rota decis. 10. *eodem die*, nu. 3. lib. 3.
par. 3. diuersor. Puteus decis. 108. nu. 3. lib. 2. &
decis. 226. nu. 9. lib. 3.

Neque

Neque obſtat, quòd præſtatio conſenſus ha-
70 bet vim † renunciationis, iuxta gloſſam in cap. beneficium, verbo, *aſſenſu*, de regularibus. lib. 6. Quia procedit, quando conſenſus
71 eſt, quòd prouideatur † alteri de ſuo beneficio, ſtatim, ſimpliciter, perfecte, & irreuocabiliter; hic autem, qui conſentit futuræ ſucceſſioni, conſentit poſt mortem ipſius, non autem eo viuente, & ſic talis conſenſus non poteſt inducere reſignationem. Mohedan. deciſ. 10. ad medium, verſ. *neque obſtat quod per conſenſum poſſeſſoris*, de priuilegijs.

Ex quo infertur ad Conſtitutionem Gregorianam, mandantem publicari reſignationes, & iurium ceſſiones; quòd in iſtis coadiutorijs
72 cum futura ſucceſsione, locum † habere non poſsit, cum non ſint tales reſignationes, nec iurium ceſsiones.

Neque iſta coadiutoria trahit originem de
73 præterito, † ſicut regreſſus. Puteus d. deciſ. 225. num. 10. 11. 12. & 16. lib. 3. & ſic non dicitur proprie gratia præuentiua, cum habeat fomentum iuris, ſtante conſenſu coadiuti, Puteus deciſ. 478. *in vna Toletana*, num. 5. lib. 2. Flaminius Pariſius de reſignatione, libro 6. quæſt. 5. num. 72. quamuis dicat Mandoſius in regula 32. quæſt. 30. num. 7. poſt medium, quòd æquiparentur regreſſus, & coadiutoria cum futura ſucceſsione.

Et huiuſmodi coadiutoriæ gratia, licet ſit
74 † odioſa, & exorbitans, cum detur votum
75 † captandæ mortis, cap. 1. de conceſsione præbendæ, cap. ne captandæ, cum alijs, eodem titulo, in 6. Mohedanus deciſ. 10. nu. 1. de priuilegijs; Tamen hoc intelligitur reſpectu tertij,
76 † ſecus vero, quo ad Papam concedentem, quamuis detur futurus ſucceſſor in beneficio, quia ne talis coadiutor, qui ſoluit compoſitionem, remaneat deceptus in ſua ſucceſsio-
77 ne, plena interpretatio, & non ſtricta † fieri debet. Puteus in ſupradicta deciſione 478. nu. 6. lib. 2. Nam compoſitio, quæ ſoluitur Papæ, ratione dictæ coadiutoriæ habet quodam modo vim quaſi contractus. Caſſadorus deciſ. 1. nu. fin. verſ. *ratione autem compoſitionis*, de pactis, & de gratia mediante compoſitione obtenta, nemo fraudari debet. Puteus deciſ. 322. *Clemens* 7. nu. 3. lib. 1. late per Antonium Gabrielem in lib. 3. tit. de non tollendo iure quæſito, concluſ. 5. per totam, & concluſ. 7. nu. 2. & 11. & dicam in gloſſa 25. nu. 36.

PROPTEREA in alijs quibuſcunque gratijs, poſtea conceſsis, ſemper cenſentur præſeruata huic coadiutori omnia iura, & præemi-
78 nentiæ, † quæ habet, & habere poterit, quando ſuccedat in beneficio, per obitum coadiuti, vt me obtinente fuit benè conſideratum, & dictum in vna Valliſoletana Decanatus 11. Decembris ann. 1600. coram R.P.D. meo Millino. vbi etiam fuit reſolutum, quòd per gratiam coadiutoriæ cum futura ſucceſsione, ac-
79 quiritur ius, quo ad ſucceſsionem valde † conſiderabile, & proculdubio regula de non
80 tollendo iure quæſito, locum † habet in illo. Mandoſius ſuper eadem regula, quæſt. 2. per totam. Caputaquen. deciſ. 128. num. 4. lib. 1. & deciſ. 37. lib. 2. Franchus deciſ. 125. à nu. 9. lib. 1. Cæſar de Graſs. deciſ. 1. num. 9. 10. & 11. de verbor. ſignificatione, & in terminis coadiutoriæ eſt deciſio Caputaq. 31. par. 3.

Ius quæſitu vigore coadiutoriæ cum futura ſucceſſione ſemper cenſetur præſeruatum.

Hinc ſimiliter dicit Rota deciſ. 285. nu. 2. & 3. lib. 2. par. 3. diuerſorum, quòd licet gratia iſta non habeat effectum ante aſſecutam poſ-
81 ſeſsionem, tamen propter ſpem, † ſuſtineri, & obſeruari debet. pro quo etiam facit, quòd ſuperius diximus nu. 16. quòd talis coadiutoria excludat regulam de impetrantibus.

Et talis coadiutoria cum futura ſucceſsione
82 principaliter datur propter neceſsitatem † Eccleſiæ. Puteus in ſæpedicta deciſ. 226. num. 13. lib. 30.
83 Necnon in gratiam, & fauorem † coadiuti. Puteus deciſ. 98. verſ. *fuit tamen reſolutum*, lib. 2. & fuit dictum in Salmantina coadiutoriæ 15 Iunij 1593. coram R.P.D. meo Pegna.

Et quando conceditur propter ingraueſcen-
84 tem, † ætatem coadiuti, verificanda eſt, in ætate ſexaginta annorum, vt poſt Ioann. Andream, Archidiaconum, Dominicum, & alios cap. 1. de clerico ægrotante, lib. 6. fuit reſolutum in cauſa Tullen. Prioratus de Caſtinero 11. Ianuarij ann. 1552. coram Chiſanen. teſte Caputaq. deciſ. 129. & deciſ. 311. par. 1. Mandoſius de ſignatura gratiæ, tit. coadiutoria, col. 2. verſ. *licet ſufficiant*.

Si vero fuerit narrata ætas ingraueſcens, cum alijs infirmitatibus coniuncta, tunc ſuf-
85 ficit verificari ætas † quinquaginta & quinque annorum, nam infirmitates, labores, & alij exceſſus minuunt ætatem. Caputaquenſis deciſ. 130. par. 1. & deciſ. 315. eadem par. 1. & deciſ. 91. par. 2. Tiraquel. in l. connubiali 15. nu. 6. 7. & 8.

Quando autem conceditur coadiutoria,
86 propter ſenectutem † narratam, tunc eſt probanda ætas ſeptuaginta annorum. Ioannes Andreas in d. cap. vnico, verbo *ſenio*, ſub num. 1. in fine. Archidiaconus numero 6. & reliqui ſcribentes. Caputaquenſis deciſione 129. & 131. & deciſ. 312. par. 1. l. 3. ff. de iure immunit. §. item maior, Inſtit. de excuſat. tutor.

Verum in his omnibus, multum valet Iu-
87 dicis † arbitrium, vt cognoſcatur, quis vere dicatur ſenex ad hunc effectum, & ad alios conſideratis omnibus circumſtantijs. Barbatia conſilio vigeſimoquinto, columna penultima, volum. ſecundo. Felinus in cap. quoniam frequenter, numero 6. vt lite non conteſtata. Geminianus, & Francus in cap. vnico, §. verum, nu. 2. de Clerico ægrotante, vbi loquuntur in terminis coadiutoriæ. Menochius de arbitrarijs centuria 1. caſu 59. numero tertio.

Maſcar-

Mascardus de probationibus conclus. 1301. *senectuti*, nu.8.

88 Et si propter corporis debilitatem † narratam, conceditur coadiutoria, debet talis debilitas verificari, quæ per se aggrauat corpus, sine spe futuræ prosperitatis. Felinus in cap. quoniam frequenter, nu.6. ad fin. vt lite non contestata. Caputaquen. decis. 240. nu.1. & per totam, parte prima. Sicut dicimus de infirmi-
89 tate † narrata, quæ debet esse talis, quæ præstet impedimentum perpetuum, licet cum aliquo quietis interuallo. Imola post alios in cap. fin. nu.9. de Clerico ægrotante. Caputaquen. d.decis.24.nu.2. vbi etiam adducit exemplum, de quo in l. 1. §. sciendum, ff. de ædilitio edicto, vbi habetur, quòd leuis febricula, aut vetus quartana, vel modicum vulnusculum, non est in consideratione.

Sufficit autem, quòd coadiutor tempore gratiæ sit in ætate legitima, vt promoueri va-
90 leat ad ordinem † requisitum pro tali beneficio, ad quod conceditur coadiutoria, quamuis tunc ordinatus non sit. Rota decis. 347. nu. 3. par. 3. diuersorum, & argumento cap. licet Canon, & cap. commissa, de electione, in 6. tradit Caputaquen. decis. 127. nu.1. vbi nu.2. dicit id procedere, quamuis statuto Ecclesiæ caueatur, quòd actu sit sacerdos tempore promotionis, propter clausulas, non obstantiarum. Rota decis. 1. per totam, de præbendis.

91 Solus etenim Papa, † & non alius, quamuis sit Legatus, seu Nuncius, potest concedere hanc coadiutoriam cum futura successione. Gambarus in tractatu de Legato. lib. 5. tit. de coadiutoribus, nu. 13. vbi allegat cap. petisti, cum cap. sequenti, 7. quæst. 1. Rodoan. in tractatu de simonia, 2. par. cap. 19. num. 5. Parisius de resignat. lib. 6. quæst. 5. num. 15. & lib. 7. q. 20. nu. 14. Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. 1. q. 6. art. 20. nu. 3. & 4. & 5.

92 Et sententiæ prolatæ † contra primum coadiutorem cum futura successione alicuius beneficiati, illo renunciante, vel defuncto, non nocent secundo coadiutori, non citato, saltim per proclama, & ideo de nouo debet audiri, vt tenuit Rota decis. 239. & 241. par. 3. lib. 3. diuersorum.

Præfatis accedat in hac materia, quòd consuluit Nauarrus cons. 1. de Clerico ægrotante, quòd quamuis impetrari non possit dignitas, & Canonicatus vnius, qui in amentiam incidit: posset tamen
93 impetrari † à Papa coadiutoria perpetua cum futura successione prædictæ dignitatis, & Canonicatus ab aliquo, de cuius persona verisimiliter crederetur, quòd non captaret mortẽ illius: & tali casu credo, quòd Papa concederet præfatam coadiutoriam, præcedente commendatione Episcopi, vel Capituli, vt superius dixi, cum redundet in vtilitatem Ecclesiæ, quamuis coadiuti non accedat consensus, ex quo propter amentiã consentire non queat. Imò, & sine dicta licentia fuit nouissime post hæc scripta, concessa quædam coadiutoria cum futura successione propter amentiam vnius Canonici Conchen.

Coadiutoria cum futura successione quando cõcedatur sine licentia coadiuti.

Addo etiam, quòd ad considerandam facultatem, & potestatem coadiutoris, ante
94 omnia est inspiciendus tenor † litterarum coadiutoris, vt coadiutor illum sequatur, sicut venator sequitur leporem. Ioannes Andreas in cap. finali, nu. 8. Imola nu. 12. & reliqui omnes de Clericis non residentibus. Bellecin. in tractat. de charitatiuo subsid. quæst. 8. Pavin. de visitatione par. 1. quæst. 2. nu. 32.

Quo fit, vt sæpe in litteris coadiutoriæ, quando coadiutor habet aliunde, vnde se valeat decenter sustentare, disponitur quòd ni-
95 hil prorsus percipere † debeat de fructibus, nec distributionibus, prout fuit in casu, in quo Nauarrus consuluit cons. 2. nu. 3. de Clerico ægrotante, & sæpe alias meo tempore vidi. Et interdum mandatur dari centum duca-
96 tos, † & aliquando plus, vel minus, prout partes se conuenerunt, ante porrectam supplicationem, habita semper consideratione, ne coadiutor egeat, nam qui altari seruit, de altari viuere debet. Paulus ad Corint. cap. 9. capi. cum secundum, de præbend. cum alijs.

SEMPER autem in modernis coadiutorijs dici solet, quòd coadiutor habere debeat om-
97 nes, & singulas prærogatiuas, † præeminentias, & honores in choro, altari, & capitulo, ac processionibus, necnon in actis Capitularibus, tam intra quam extra Ecclesiam, quas & quos prædictus N. ratione talis dignitatis, vel Canonicatus, & præbendæ, habet, & si præsens esset haberet.

Hinc fuit dubitatum in d. causa Salmantina coadiutoriæ; an coadiutor cum futura successione, in absentia coadiuti Ca-
98 nonici, sedere, & incedere † debeat in eodem loco antiquo, in quo sedere posset, ac incedere, coadiutus, si præsens fuisset, præcedendo alios omnes Canonicos moderniores, an verò debeat illi assignari sedes, & locus in vltimo gradu omnium Canonicorum?

Quẽ locum, & præcedentiam habere debeat coadiutor, cum futura successione.

Et videbatur, quòd sedere deberet in eodem loco, & stallo antiquo, in quo sedere poterat suus coadiutus, quem ipse repræsentat.

99 Primo, quia subrogatus sapit naturam † illius, in cuius locum subrogatur, cum omnibus suis qualitatibus primordialibus, & accidentalibus, l. si eum, §. iniuriarum, ff. si quis cautionibus, l. filiæ suæ, §. Titia, ff. de conditionib. & demonstration. l. in duobus, §. 1. ff. de iureiurando, §. fuerat, Institut. de actionibus. Socinus in regula 383. per totam. Gomezius in d. §. fuerat, à nu. 11. cum multis seqq. Tiraquel. de retract. lignag. §. 32. gloss. 1. à nu. 10. vsque 28. latissime Anton. Gabriel. tit. de regul. iuris. conclus. 2. per totam. Molina de Hispanorum

primo-

primogen.cap.4.per totum:& sic talis coadiu-
tor debet subrogari, quo ad præeminentiam
dicti loci, & qualitatis.
Secundo, quia verba supradicta, littera-
100 rum coadiutoriæ, rem manifestam † faciunt,
ex quo expresse dicitur quòd coadiutor ha-
bere debeat omnes, & singulas præeminen-
tias, & honores in choro, altari, & capitu-
lo, ac processionibus, & actis capitularibus,
quos, & quas prædictus coadiutus, si præsens
fuisset, habere deberet. & sic stante lege ex-
pressa coadiutoriæ, nulla potest esse iuris du-
bitatio, l.ancillæ, C.de furtis, l.illam, C.de col-
lationibus, nec à proprietate verborum est vl-
latenus recedendum, l. non aliter, cum simili-
bus, de legatis tertio.
Tertio, accedit Rota, iuncta additione
Papazon.decis.1.nu.17. de renunciatione, in
nouis, vbi habetur, quòd si quis resignauit
Canonicatum, reseruato sibi regressu cum
loco in choro, & capitulo, quòd mortuo resi-
101 gnatario debet sedere in priori, † & anti-
quiori loco.
Quarto, quia in terminis ita consuluit Ve-
nerabilis Nauarrus cons.2.sub nu.5.ibi, *potest
quidem coadiutor interesse in choro, & capitulo,
& sedere in locis Archidiacono designatis, eo ab-
sente*, &c. de Clerico ægrotante.
PRAEDICTIS tamen non obstantibus, con-
trarium est tenendum, videlicet, quòd talis
coadiutor sedere debeat in vltimo loco post
Canonicos, prout & Rota in d. causa Sal-
mantina resoluit.
Ratio est, quia licet coadiutor repræsentet
personam illius, cui datur coadiutor, & sub-
rogatus sapiat naturam subrogati, vt dictum
est, id intelligitur respectu aliorum inferio-
102 rum, † quibus præferri quidem debet, non
autem respectu aliorum Canonicorum parium
ipsi coadiuto, quos præcedere non potest,
cum illi propria dignitate, & prærogatiua
fulgeant, coadiutor autem aliena. nec du-
bium est, eos, qui propriæ auctoritatis lumi-
103 ne coruscant, præferri † debere illis, qui alie-
na luce fulgent, aut vices aliorum gerunt.
Purpurat.in l.1.ff.de officio eius, cui est man-
data iurisdictio. num.632. vers. *& quo ad cæ-
teros*, Decius in cap.sane, il secondo, num. 2.
vers. *& habito respectu*, & vers. *& resoluendo
omnia supradicta*, de officio delegati. Iacob.de
Nigris in repetitione dictæ l.primæ, num. 10.
ff.de officio eius. Alciatus responso 199.num.
* 336.Menochius cons.51. num.14.lib.1. * Iaso.
in l.more, nu.4.ff.de iurisdic.omn.iudic. Rota
decis.226.nu.2.& 3.par.2.diuers. *
Et potentius est ius quòd quis habet iure
proprio, quam alieno. Ias.in d.l.more, nu. 4.
104 ff.de iurisdict. omn. Iudicum, vbi plura addu-
cit. Rota decis.326.nu.3.par.2.diuers.vbi fuit
propterea resolutum, Archipresbyteros rura-
les fore præferendos Vicarijs Parochialium,
etiam si ipsi Vicarij in aliquibus habeant stal-
lum in choro cathedralis.
Et sic Nauarrus consil.8. de maioritate, &
obedien. consuluit, quòd in synodo non debet
105 habere procurator † Abbatis eumdem locum
inter alios Abbates, quem habere deberet
Abbas, si præsens fuisset, quia alterius Vices-
gerens, non debet tantum honorari, quantum
ille. vbi allegat illud, quod adducit Dec. vbi
supra de Rege Franciæ, qui præposuit Ducem
Sabaudiæ, Legato Venetiarum.
106 Vnde cum coadiutor fulgeat radijs † alte-
rius, non proprijs, vltimo loco post omnes
sedere debet.
Item quia coadiutor, viuente coadiuto,
fuit datus in gratiam ipsius coadiuti, vt supe-
rius dixi, & ideo coadiutor vocatur Canoni-
107 cus fictus: † & consequenter veris Canonicis
præferri non debet, cum semper verum, fi-
108 ctum præferre debeat, † cap.fraternitatis, de
frigid.& maleficiat. cap.cum venerabilis, de
religios.domib.& sic Geminian.cons.138.nu.1.
in fin.& nu.2.& seq.prudenter consuluit, veros
109 Canonicos anteponendos † esse fictis Cano-
nicis. Rebuff.in praxi beneficiali, tit.de rescri-
ptis, etiam perinde valere, nu.3.
Rursus addo, quia quando futuræ succes-
sioni locus sit, & cessante coadiutoria, ipse
prouideatur in verum Canonicum, vt in lit-
teris continetur, clarum est, quòd vti moder-
niot Canonicus sedere debet in vltimo Cano-
110 nicorum loco, † cum omnes antiquiores Ca-
nonici illum præcedere debeant, ex regula,
qui prior, de reg.iuris, in 6. cap.cum cui, de
præbendis, in 6.cap. statuimus, de maioritat.
& obedien.glossa, verbo, *antiquiores*, de con-
suetudine, libro 6 Felinus in rubrica de maio-
ritate, & obedien. numero 2. Caputaquensis
decis.357.par.2.Nauarr. cons. 10.num. 1. & 8.
de maiorit.& obedien. Franchis decis.138.nu.
2.& decis.144.par.1.& dixi in §.3. proœmiali,
ex nu.125.cum seqq.
Sed si tempore coadiutoriæ sederet in altio-
ri, & præeminentiori loco, duplex absurdum
sequeretur; primum, quòd quando est Cano-
cus fictus honoraretur amplius, quam quando
fit Canonicus verus, ex supradictis. & alte-
rum, quòd postquam sedit, & incessit, in al-
tiori loco, non sine maxima verecundia com-
111 pellatur descendere † ad inferiorem, & vlti-
mum locum, nam maioribus honoribus fun-
112 ctos, ad minores † deuocari non oportere ra-
tionis est, l.maioribus honoribus, C.quemad-
modum ciuilia munera indicantur, lib.10. ita
vt secundum aliquorum sententiam, non va-
113 leat consuetudo contraria: nam ascendere †
non descendere licitum est, maxime in bene-
ficialibus, vt expresse tenet Rota decisione 3.
de consuetudine, in nouis. Franciscus Mar-
chis, quæst.1266.per tot. p.1.de quo quomodo
intelligatur, Deo dante, dicemus in glossa 34.

de optionibus,& conferunt,quæ scripsi in gl.5.
§.7.ex nu.130.
114 Accedit etiam obseruantia vniuersalis †
in omnibus Ecclesijs, vbi admittuntur similes
coadiutores, maximè in Hispania, nam sem-
per ponuntur in inferiori loco post omnes Ca-
nonicos, & ante portionarios. quæ obseruan-
tia est optima indultorum Apostolicorum in-
terpres, l.si de interpretatione,37.in fine, ff.de
legibus,l. item si alias,l.sed Iulianus, 7.§.perin
de,ff.ad Macedonianum. Put.decis.15. num.3.
par.3.Gutierrez cons.2.nu.10. Rota decis.571.
nu.3.& decis.503.nu.2.par.1.diuers. & faciunt
tradita in glos.9.§.1.ex nu.39. cum sequen. &
§.2.à nu.64.
115 Non obstant verba † supradicta, in litteris
coadiutoriæ contenta, quia restringuntur à
verbis sequentibus, scilicet, *ratione Canonica-
tus*, ex quibus apparebat in gratia fieri di-
stinctionem inter illas præeminentias, quæ
competunt ratione Canonicatus, & illas quæ
acquiruntur ratione antiquitatis. Vnde cum
sedes in altiori loco non competat ratione
116 Canonicatus, sed ratione antiquitatis† à tem-
pore receptionis, vt alias dixi in §.3. proœmia-
li huius regulæ ex nu.25. & ratione antiquita-
tis competere non possit coadiutori sedes illa
altior, merito ei erat deneganda præsertim
cum tales coadiutoriæ sint odiosæ, & exorbi-
tantes. Mohedan.d.decis.10.nu.1.de priuileg.
cum supra relatis.
Ex quibus resultat prædictum consil. Na-
uarri 2.sub nu. 5. de Clerico ægrotante tutum
117 † non esse.

Et quatenus in ipsis litteris coadiuto-
riæ dici solet, quòd talis
coadiutor iuuari possit beneficio regularum
118 de annali, & † triennali; est intelligendum
postquam lapsum fuerit tempus vnius anni,
iuxta regulam de annali, & vnius triennij,
iuxta regulam de triennali, post admissionem
ad coadiutoriam,& eiusdem coadiutoriæ pos-
sessionem,perinde ac si coadiutor esset titula-
ris: nam tunc suffragabitur d.indultum, quòd
non est modici momenti ad plures effectus,
qui occurrere possunt, non autem suffragari
potest,ante possessionem prædicti temporis, vt
fuit resolutum in vna causa Placentina Deca-
natus 21. Ianuarij 1597. coram R. P. D. meo
Pesia.

An infirmitatis, vel absẽtia, aut excõmunicatio coadiutoris nocerat coadiuto, vel cõ... [illegible]

Vlterius dicendum est, quòd eodem
modo,sicut coadiutus,si coadiu
torem non haberet, posset sibi quærere omnia
emolumenta sui beneficij, ratione suæ infirmi-
tatis, & aliorum legitimorum impedimento-
119 rum, quamuis non intersit diuinis, † iuxta
notata in cap.vnico,de Clericis non residenti-
bus, lib.6.& ea, quæ tradunt Couarruuias lib.
3. variarum,cap.13.per totum, Nauarr.consil.
11. de Clericis non residentibus. Gutierrez
quæst.Canonica 1.ex nu. 137. cum sequentib.
Petrus Dueñas regula 206. per totam.
Ita eodem modo lucrabitur illa, stantibus
supradictis legitimis causis & impedimentis,
quamuis coadiutor non resideat, nec intersit,
120 † quia non debet esse deterioris conditionis,
ex eo quòd coadiutorem habeat: neque pri-
121 uilegium suum debet illi esse nociuum, † & re-
torqueri in eius damnum, quod ad eius fauo-
rem est illi concessum, cap.ad Apostolicam, de
regularibus, l.non eo minus,C.de procurato-
ribus,cap.quod ob gratiam,61. de reg.iur.in
6. Albertus Brunus in tractatu de augmento,
& diminutione, conclus. 6. per totam, Puteus
decis.44.lib.1.
Et in nostris terminis tenet Nauarrus cons.
2.num.2.de Clerico ægrotante qui,dum in eo-
dem consil. 2.num.4.dicit,quòd coadiutor po-
test, si velit, inseruire beneficio, sed non tene-
122 tur, † si nolit, quasi sit in eius mera faculta-
te inseruire, vel non inseruire; l. non quid-
quid, 40.ff.de Iudicijs, l.1.C.quomo. & quan-
* do Iudex. *. & nouissime fuit declaratum à
Sacra Congregatione Rituum 15. April.1606
ad instantiam Ecclesiæ Elboren. * Aduerten-
dum est, quòd in modernis gratijs coadiuto-
riæ, non solum apponitur verbum, *possit*; sed
etiam additur verbum, *teneatur*, & sic inser-
uire, & interesse tenetur. Ratio est, quia si
non ipse inseruiret,coadiutus principalis suus,
fructus, nec distributiones non perciperet, &
ideo cum hoc procederet ex culpa coadiutoris
teneretur ad resarciendum omne damnum, &
interesse, v expresse in ipsius coadiutoriæ lit-
teris continetur. & vt cesset, tam detrimen-
tum coadiuti, quam coadiutoris, solet appo-
ni, quòd coadiutor inseruire, & interesse te-
neatur, prout partes à principio se conuene-
* runt, & in porrecta supplicatione expresse-
runt. * Quinimo etiam si coadiutus ob infir-
mitatem, vel aliam iustam causam,sit exem-
ptus à residentia, & interessentia; nihilomi-
nus coadiutor residere tenetur, vt declara-
uit Sacra Congregatio Rituum dicta die de-
cimaquinta Aprilis 1606.in dicta causa Elbo-
rensi. vbi etiam dicitur, quòd versa vice si
coadiutor sit exemptus, vt residere ex causa
iusta non teneatur, non propterea coadiutor
excusatur à residentia, perinde ac si coadiuto-
rem non haberet. *
Ista tamen residentia non erit præcisa, sed
causatiua, quo ad obligationem soluendi fru-
ctus proprietario, ob non residentiam perdi-
tos, iuxta ea, quæ dicemus in glossa decima
quinta, in principio, in tertio modo vacatio-
nis per assequutionem à num.20. & vide supra
num.65.
Neque obstat, quod superius dixi in num.
17. quia in illo casu erant coadiutores recto-
rum capellani titulares, ac vere beneficiati,
vt colligitur ex tenore declarationis ibidem
adductæ.

IN

IN CASV autem, in quo coadiutus, ſi re-
ſideret,nihil perciperet, vtpote, quia eſſet ex-
123 communicatus, ✝ qui non lucratur fructus,
nec diſtributiones ſui beneficij, durante ex-
communicatione, vt probat textus in cap.pa-
ſtoralis,53, §.verum,de ſenten. excommun. &
ibi notant Abbas,& communiter Doctores, l.
31.tit.9.Partita 1. Rota deciſ.8. de ſenten. ex-
excommunic.Puteus deciſ. 280.lib.1. Quia, vt
inquit Bald.in cap. 1.in 2.lectura,nu.12.in fin.
124 de Iudicijs, inimicus Dei ✝ non debet viuere
de patrimonio Ieſu Chriſti.

Dicendum erit, quòd neque eius coadiutor
inſeruiendo & reſidendo, lucrari poſſet, quia
ſicut per ſe ipſum ipſemet proprietarius lu-
125 crari non valet, ita neque per ſuum coadiuto-
rem, & acceſſorem, illius perſonam repræſen-
tantem, gloſſa verbo, *ipſius*,ad finem,in cap. 1.
de officio Vicarij,lib.6.& ibi Ioan.Monachus
nu.6.& Philippus Probus num.3. & 4. & com-
muniter omnes, vbi habetur, quòd ſicut Epi-
ſcopus excommunicatus procedere non po-
126 teſt, ita neque eius Vicarius, ✝ quia fons,
127 ✝ pluſquam riuulus attendi debet. & morti-
ficata radice, non poteſt ramus fructiferus
produci. & ſic per per excommunicationem
Epiſcopi, erit Vicarius ſuſpenſus, & tradit
Maranta in praxi Iudiciali, 4. par.principali,
diſtinct.5.nu.70.Ioann.Gutierrez in quæſt.Ca-
nonica 1.nu.83.& 84. lib.1. Rebuff.in concor-
dat.tit.de excommunic.non vitandis. gloſſa 1.
verſ. *collatio etiam facta*, & in princ.huius gloſ.
nu.113.

Et in quibuſcumque caſibus, excommuni-
catus per ſe non admittitur, ita nec per ſuum
128 procuratorem, ✝ actorem, ſeu coadiutorem
admitti debet. cap. intelleximus, & Abbas ibi
num.9.& 10.de Iudicijs, & Decius num.12.ac
cæteri ſcribentes, cap. qnod alicui ſuo non li-
cet, 67. cap. qui facit per alium, 72. de regu-
lis iuris, in 6. Rebuffus in loco proxime alle-
gato, vbi cumulat 62. pœnas contra excom-
municatum inflictas.

Quod etiam ex tenore coadiutoriæ com-
probatur, dum dicit, quòd poſſit coadiutor
intereſſe, ac inſeruire, & lucrari perinde, ac
poſſet ipſemet proprietarius, ſi præſens fuiſ-
ſet:ſed proprietarius excommunicatus,quam-
uis præſens eſſet,lucrari non poſſet, vt dictum
eſt,ergo neque coadiutor,qui non laborat pro
ſe, ſed pro ipſo coadiuto.

129 Addas, quòd confeſſio coadiutoris ✝ non
præiudicat coadiuto, nec è contra, vt fuit re-
ſolutum in Rota, in vna Hiſpalen. portionis,
de anno 1551.coram Antonio Auguſtino,teſte
Achille de Graſs. deciſ. 162. alias 3.ſub titulo
de confeſsis, Mandoſ. in praxi ſignaturæ gra-
tiæ,titulo coadiutoriæ,ad finem, verſ.*confeſſio-
nem coadiutoris*.

Et an Canonicus obtinens coadiutorem
130 cum futura ſucceſſione, poſſit ✝ optare maio-
rem præbendam, vide in gloſſa 34.quæſt.18.ex
nu.94.

Nec prætereundus eſt ille caſus,quòd coad-
131 iutor poteſt cedere ✝ coadiutoriæ de conſen-
ſu ſuperioris, etiam inuito coadiuto. Butrius
in cap.fin.num.15. Imola eodem num.15.Ana-
nia, num. 13. de Clerico ægrotante, & tradit
Gonzalus Mendez Luſitanus libro 4. diuerſor.
iuris argumen.cap,1. num.9. Nec obſtat dice-
re, quòd coadiutor ſit datus in fauorem coad-
iuti, vt ſupra numero 53. Quia id venit in
conſequentiam, & ideo non attenditur, l. 1.
ff.de aucto.tutor. cum alijs allegatis in gloſſa
45.§.1.num.35.

Summaria §.10. Gloſſæ Quintæ.

1 *Feudum Eccleſiaſticum an cadat ſub reſeruatione regulæ noſtræ, & nu.5.*

2 *Feudum Eccleſiaſticum dicitur beneficium.*

3 *Feudum Eccleſiaſticum quid ſit.*

4 *Feudum Eccleſiaſticum non quadrat verbis regulæ noſtræ, nec habet aliquid ſpiritualitatis, & nu.6 & 8.*

7 *Reſeruatio non intrat in rebus prophanis, de ſtylo Romanæ Curiæ.*

9 *Titulus de feudis in decretalibus ponitur inter titulos de Contractibus.*

10 *Patrimonium Clerici non includitur ſub regula noſtra.*

11 *Patrimonium Clerici dicitur titulus, & aliquo modo beneficium, & nu.12.*

13 *Patrimonium Clerici alienari non poteſt.*

14 *Patrimonium Clerici an gaudeat priuilegijs bonorum Eccleſiæ.*

15 *Patrimonij mentio fieri debet in gratia in forma pauperum.*

16 *Patrimonium non dicitur beneficium Eccleſiaſticum, nec cadit ſub reſeruatione, & nu. 18.*

17 *Patrimonium non poteſt permutari pro beneficio*

19 *Patrimonium Clerici quando cadit ſub reſeruatione.*

20 *Patrimonij Clerici de materia, plura remiſsiue, & num.21.*

22 *Concil.Triden. cap.2.ſeſſ.21.dum renouat pœnas contra ordinatos ſine patrimonio, de quibus pœnis loquitur. & nu.23.ac num. 24.dicitur, quòd loquitur tantum de pœnis cap. cum ſecundum.*

25 *Cap.neminem, & c.ſanctorum, 70. diſtinct. ſunt derogata, per cap.cum ſecundum, de præbend.*

26 *Patrimonio cum ficto ordinatus, an ſit ſuſpenſus de iure communi, & Concilio Tridentino; & nu.27.& 28.& 31.*

29 *Patrimonium nullum habere, vel fictum habere paria ſunt.*

30 *Suſpenſionis pœna non contrahitur, niſi in caſibus a iure expreſſis.*

32 *Fraudem faciens, extraordinarie puniri debet.*

33 *Interpretatio benigna eſt in pœnalibus facienda.*

34 *Conſtitutio 29. Sixti V. imponit pœnam ſuſpenſionis contra ordinatos, ſine vel cum ficto, patrimonio, & irregularitatis, ſi miniſtrauerint.*

35 *Reſignatio beneficij, etiam ex cauſa permutationis, non facta mentione, quòd fuerit ad illius titulum ordinatus, eſt ipſo iure nulla, & reſignanti competit actio ſpolij, & nu. 36. etiam ſi in examine fuerit reprobatus, nec obſtabit illi Cõſtitutio de non publicandis, & nu. 37.*

§. 10. gloſſ. 5. in quo agitur de feudis Eccleſiaſticis, & de patrimonijs.

1 CVM regula noſtra reſeruet beneficia Eccleſiaſtica, opportunum erit inſpicere, an com prehendat feudum ✝ Eccleſiaſticum?

Et dicendum videtur, quòd 2 ſic, quia feudum dicitur ✝ beneficiũ. c. 1. §. beneficium, in quibus cauſis feudum amittatur. l. 1. tit. 26. Partita 4. & ibi. Gregorius Lopez in gloſſ. 1. Petrus de Anchar. in reg. 1. nu. 2. de regul. iur. lib. 6. Iaſ. in repetitione l. re coniuncti. num. 227. ff. de legatis 3. vbi etiam probat, quòd feudum eſt mera gratia.

3 Eccleſiaſticum autem feudum, eſt ✝ quod ab Eccleſia, vel Clerico, datur, vel ſuſcipitur. tex. in c. vnico de Clerico, qui inueſtituram acceperit, in vſibus feudorum. §. fin. de Capitul. Cõradi. c. 1. qui feudum dare poſſunt. Iaſ. in præludio vndecimo feudorum. Rebuf. in declaratione feudorum, verſ. *Eccleſiaſticum*. nu. 1.

Cum igitur, iam conſtet, quòd feudum ſit beneficium, & ſic Eccleſiaſticũ feudum, eſt quoq. beneficium Eccleſiaſticum: ac cũ regula noſtra reſeruet beneficia Eccleſiaſtica, conſequenter capit feudum Eccleſiaſticum.

Hinc eſt, quòd in materia fauorabili, feudũ, 4 appellatione beneficij ✝ continetur, & in generali facultate diſpenſandi, ad beneficia curata, & non curata, feudum includitur, vt pleniſſimè tradit Decius conſ. 76. *licet in caſu propoſito*. num. 1. verſ. *ſed tamen prædictis non obſtantibus*, & per totam.

Sed reſeruatio noſtræ regulæ eſt fauorabilis; vt plenè diximus in §. 6. proœmiali, ergo.

Breuiter, ſupradictis non obſtantibus, con5 trarium ✝ eſt concludendum, ex eo, quia licet in materia proportionabili, ſecundum materiam ſubiectã, defendi poſſet appellatione beneficij, feudum Eccleſiaſticum comprehendi: vbi vero verba, vel ſubiecta materia repugnant, contrarium eſt dicendum, vt poſt Præpoſitum, quem allegat, docet Gomezius in regula de triennali. q. 4. numer. 2. Sed clarum eſt, quòd verba iſtius regulæ, quæ de collatione, inſtitutione, & præſentatione, & de prouiſione paupetibus Clericis facienda loquuntur, non adaptãtur ad inueſtituram feudi, quæ per iſtos modos non confertur.

Sicut etiam feudum, nõ habet aliquid ſpiri6 tualitatis ✝ annexum, quod in beneficijs pro forma ſubſtantiali requiritur, vt dixi in principio huius gloſſæ, & tradit in ſpecie, loquens de feudo, Petrus de Anchar. vbi ſupra, igitur.

Vnde de ſtylo Romanæ Curiæ, res propha7 næ, nõ ✝ reſeruantur, vt dixit Paulus Caſtrenſis conſ. 46. incipit, *viſo, & examinato puncto*. col. 2. nu. 3. verſ. *reſtat*, lib. 2. Aeneas de Falconibus in tract. de reſeruation. q. 1. principali. ſub num. 2.

Vbi idẽ Aeneas de Falconibus, in verſ. *quia etiam feudum*, dicit quòd propterea feudum non ſolet reſeruari.

Dicit etiam Gomezius in d. regula de triennali. quæſt. 4. ſub num. 9. verſ. *præſertim, quia ea. ſui hic excepti in regula videlicet de reſeruatione*, 8 quod nullatenus reſeruatio feudo conuenit, ✝ & ſolo beneficio Eccleſiaſtico adaptatur, vbi concludit, quòd regula de triennali, in feudo Eccleſiaſtico locum non habeat.

9 Sic videmus, quòd titulus de feudis ✝ in decretalibus, ponitur inter titulos de contractibus, tanquam remotus à re ſpirituali, & beneficiali: Et in Clem. 1. §. à feudis, de pœnis, ponuntur feuda, tamquam diuerſiſſima ab Eccleſiaſticis beneficijs.

Idem quoque, quod de fendis dicimus, ſimiliter locum habet in patrimonio *Patrimonij de materia plura adducũtur vſque ad finem.*
10 ✝ Clerici. Quod licet dicatur titulus † ordinan
11 di, & ordinati, cap. ſi Epiſcopus. 4. c. tuis quæſtionibus 23. de præbendis. Et ordinati ad titulum patrimonij ſint vere Clerici, & clericali priuilegio fruantur. gloſſ. verbo *ſubſidium*, in dicto cap. Epiſcopus. Flaminius Pariſius de reſignatione. lib. 2. q. 6. n. 20. & 21. Et aliquo mo12 do patrimonium dicatur beneficium ✝ Eccleſiaſticum. Gomezius in regula de infirmis reſignantibus, quæſt. 23. in fine. Acebedus in l. 10. num. 30. tit. 6. lib. 5. recopilationis. & magis expreſſe Mandoſius in regula 19. de infirmis. q. 15. num. 7. poſt alios, quos allegat. Et nullo mo13 do alienari poſſit, † vt cauetur in Cõcilio Tridentino, ſeſſione 21. c. 2. ad finem. Nauarrus conſ. 14. num. 2. de temporibus ordinationum. Rodoanus de rebus Eccleſiæ non alienandis. quæſt. 51. cap. 13. reprobata gloſſa in d. c. tuis quæſtionibus, verbo, *ſuſtentari*. Ioan. Gutierrez quæſt. Canonica 65. lib. 2. à num. 10. vbi latè, & infra num. 35.

Et quamuis ſecundum multorum opinionem, bona talis patrimonij gaudeant priuile14 gijs, bonis Eccleſiarum ✝ conceſſis, vt per Decium, poſt Baldum in cap. Epiſcopus de præbendis, numer. 10. & 12. & alios relatos à Couar. lib. 1. variar. cap. 4. nu. 4. & Ferdinan. Vazquez. de ſucceſſ. creatione. §. 32. n. 33. quamuis ipſi contrarium teneant prout verius eſt. Et de tali

15 tali patrimonio debeat fieri mentio † in litteris in forma pauperum impetratis. Rebuff. in praxi, tit. differentiæ inter rescripta iustitiæ, & gratiæ, nn. 31.

* De quibus, & an d. patrimonium sit computandum in legitima eiusdem filij Clerici, vide per Gomezium in regula de infirmis, quæst. 23. in fine. Couarruuiam vbi supra, Auendanum responso 17. Ioan. Gutierrez quæst. pract. 65. lib. 2. qui dicunt, quòd sic. Et contrariam, & negatiuam partem tenent Menchac. de success. creatione, §. 22. nu. 44. Anton. Gomez. in l. 29. Tauri, nu. 21. Angulo, & alij plures, quos citat, & sequitur Acebedus in l. 10. tit. 6. num. 29. cum seqq. lib. 5. recopilationis, & Didac. Perez in l. 3. titulo 12. libro 3. ordinamenti, colum. 1187. *

Tamen clarum est proculdubio, quòd reseruatio nostræ regulæ nullam partem habeat cum tali patrimonio Clerici, cum neque sit
16 beneficium Ecclesiasticum, † neque habeat aliqua requisita ex assignatis in principio huius glossæ, nec potest patrimonium permuta-
17 ri † pro beneficio. Andreas Gambarus in cap. 1. de rerum permutatione, libro sexto, nu. 96. Petrus de Vbaldis in tractatu de rerum permutatione, num. 29. Nec materia sit proportionabilis, sed remota prorsus, & extranea à beneficijs Ecclesiasticis, de quibus agitur. Et propterea, quòd sub generali reseruatione, huiusmodi patrimonia non comprehen-
18 dantur, † affirmant Gaspar de Perusio in tractatu de reseruationibus, capit. 2. incipienti: *Quæ autem beneficia reseruantur*, sub num. 9. vers. *patrimonium loco beneficij*, Æneas de Falconibus in eodem tractatu de reseruationibus quæstione tertia principali, numero decimo. Vbi declarat, quòd si concederetur patrimonium Clerico, vt eo defuncto remaneret, tamquam præbenda Ecclesiæ, aliud esset, quia
19 tunc esset beneficium † Ecclesiasticum, & caderet sub reseruatione. Et secundum hoc puto intelligendum Mandosium post Ioannem Andream in regula 19. de infirmis resignan. nu. 7. dum dicunt, quòd patrimonium sit beneficium, vt paulo inferius sub nu. 15. & 17. & ita declarat idem Mandosius.

20 De cuius patrimonij materia, † vide cap. Episcopus, cap. cum secundum, cap. tuis quæ-
21 stionibus, de præbendis. † Concilium Tridentinum sess. 21. de reformatione, cap. 20. & constitutionem Pij Quinti 74. secundum ordinem Bullarij. Bernardus Diaz de Lugo, in praxi criminali, cap. 18. per totum, in nouis, & ibi additio Ignatij Lopez de Salcedo, Maiolum de irregularitate, libro quarto cap. 15. Nauarrum in manuali, cap. 27. à numero 158. & consil. 13. & 14. & 15. & 16. & 42. & 47. de temporibus ordinationum, cum alijs pluribus consilijs eiusdem tituli. Spinum de testamen. glossa principali decimaoctaua à numero septimo. Emanuelem Rodriguez in sua summa, secunda parte cap. 15. per totum. Flaminium Parisium de resignatione beneficiorum, libro secundo, quæstione sexta per totam, & quæ dixi in glossa quarta, numero 36. & in glossa 5. §. 9. num. 8.

Vnum autem sub silentio omittere non libuit, nempè, quòd quatenus Concil. Trident.
22 d. cap. 2. sess. 21. innouat † pœnas contra ordinantes se, sine legitimo patrimonio, etsi Nauarrus in cons. 14. num. 4. de temporibus ordinationum dixerit, quòd non solum innouatur pœna, cap. cum secundum Apostolum, de præbendis, dicentis, quod Episcopus teneatur tali ordinato sine titulo, subuenire, & vitæ necessaria prouidere; sed etiam pœna cap. neminem, & cap. sanctorum, dist. 70. scilicet, vt sic
23 ordinatus sine patrimonio sit suspensus. Sacra tamen Congregatio Concilij Tridentini, aliter
24 censuit, † videlicet, quòd per d. cap. 2. dumtaxat fuerit renouata pœna d. cap. cum secundum, non autem pœnæ, cap. neminem, & cap. sanctorum, 70. distinct.

Quo fit, vt post dictas declarationes dici non possit, ex iure communi, vel ex Concilio Tridentino, sic ordinatum, esse suspensum, & ministrando irregularem: præsertim cum dicti canones *neminem*, & *Sanctorum*, ante
25 Conc. Trident. fuissent abrogati † in hac parte, per d. cap. secundum, vers. *licet*. per quem text. pœna ipsorum canonum est redacta ad terminos dumtaxat illius.

An autem hoc procedat, quando quis ordinatur cum ficto patrimonio, decipiendo Episcopum. Nauarrus in d. cons. 14. dicit, quòd
26 talis sit hodie suspensus, † ne ex suo dolo commodum reportet, & ne sua culpa remaneat sine pœna. Et quia Episcopus, qui non fuit in culpa puniri non debet, item quia per tex. in cap. per tuas, il 3. de simonia, imponitur pœna suspensionis ordinato cum ficto patrimonio, Episcopo ignorante, & cum Nauarro transire videtur Flamin. Paris. etiam post dictas declarationes, lib. 2. quæst. 6. nu. 18.

Ego vero stantibus prædictis declarationi-
27 nibus, de hoc valde † dubito, & contrarium verius esse puto, tum quia text. in d. cap. per tuas, il 3. de simonia, non potest applicari casui nostro, cum solum loquatur de assequente beneficium Ecclesiasticum per simoniam, seu confidentiam de dimittendo, quo casu ratione simoniæ imponitur dicta pœna suspensionis. Nos autem versamur, in patrimonio, & bonis
28 prophanis, in quibus non cadit simonia, vt diximus in gloss. 5. in princ.

Tum quia dicti Canones, *neminem*, & *sanctorum*, non loquuntur de ordinato cum ficto patrimonio, sed indefinitè de ordinato sine titulo. & quatenus comprehenderent ordinatum cum ficto patrimonio, essent per d. cap. cum secundum, antiquati, & correcti.

Tum quia dictæ declarationes, generaliter, & indefinitè cantant (prout etiam Concilium, vt statim dicam) quòd ordinatus sine titulo, non sit per hoc suspensus, & sic habens locum in ordinato cum ficto & simulato patrimonio, quia non habere patrimonium, vel fictum,
29 falsum, & simulatum habere † paria sunt, l. 2. §. 1. ff. quemadm testam. aperian. Alexan. cons. 104. nu. 3. lib. 1. Rolan. cons. 63. nu. 28. lib. 1. Tiraquel. de retract. lignag. gl. 20. nu. 11.

Tum quia pœna suspensionis non incurritur
30 nisi in casibus à iure † expressis, cap. is qui, de senten. excom. in 6. gl. penult. in fine, in cap. fin. de iurepatron. Menoch. de arbitrarijs, lib. 2. casu 275. per totum.

Tum denique, quia Concilium Tridentinum in d. cap. 2. expressè loquitur de ordinatis
31 cum patrimonijs † fictis, vt in illis verbis, *qui varijs artibus, & fallacijs confingunt se beneficium Ecclesiasticum, aut etiam idoneas facultates obtinere*.

Neque obstat, quòd taliter ordinatus non debet remanere sine pœna, & ex suo dolo commodum reportare, nec Episcopus sine vlla penitus culpa grauari: quia ratione fraudis, &
32 doli, posset extraordinariè † puniri, cum à iure certa pœna sancita non sit. l. 1. vers. *quibus nulla*, ff. de effractoribus, cum similibus. Ac posset Episcopus forsan illi necessaria denegare, nec ad pœnam d. cap. cum secundum, teneretur, cum ipse in culpa non fuerit, sed deceptus ab ordinato. Decius in cap. Episcopus, nu. 13. in fine. de præbend.

At vero non sequitur, quòd propterea sic ordinatus cum ficto patrimonio, ipso iure su-
33 spensus remaneat, & in pœnis benignius † est interpretandum, l. in pœnis, l. interpretatione, ff. de pœnis.

Et quamuis per constitutionem Sixti V. 29. contra male promotos, ordinati sine patrimo-
34 nio sunt suspensi, † & si ministrauerint, erunt irregulares, vt dixi in glo. 15. huius reg. in modo vacationis 47. nu. 127.

* * Nihilominus cum ista constitutio Sixti V. sit ad terminos iuris communis redacta per aliam posteriorem constitutionem Sanctiss. D. N. Clementis VIII. sub pridie Kalen. Martij anni 1595. vt dico in d. gloss. 15. nu. 128. hodie etiam supradicta locum habent. Et comprobantur, quia dans fictè titulum patrimonij, vt aliquis ordinetur, facta prius ante scriptura contraria ab ipso ordinando, potest remanere cum eodem patrimonio ab eo fictè promisso, & talis contrascriptura erit valida, cum in hoc casu Episcopus subuenire non teneatur, & sic non fiat illi præiudicium, vt supra nu. 32. Nec Concil. Trident. videtur procedere in hoc casu, sed in eo, qui à principio verè & effectualiter obtinuit patrimonium cum quo fuit ordinatus. Ita tenent Corduba in suo Quæstionario, q. 32. vers. *respondeo*. Ludouicus Lopez in suo Instructorio, par. 1. cap. 240. in fin. in 2. impress. & de contract. cap. 45. lib. 2. Sanchez in tractatu de matrim. lib. 6. disputatione 32. num. 7. & 8. licet contrarium teneant Enriquez, lib. 13. de excommunicatione, cap. 37. nu. 2. Emanuel Rodriguez in sua summa, 2. p. cap. 15. nu. 5. *

Rursus memor esto, quòd si quis resignauit, etiam ex causa permutationis, beneficiu, ad cuius titulum fuit ordinatus, non facta mentione d. qualitatis, videlicet, quòd fuerit ad illius titulum ordinatus, talis resignatio, &
35 permutatio est ipso † iure nulla, obstante decreto Concil. Trident. sess. 21. cap. 2. cuius dispositio non potest per æquipollens adimpleri, vt fuit declaratum per Sacram Congregationem, & resolutum in vna Aretina Plebis, 4. Decembris anni 1600. coram R. P. D. meo Mellino, & in Mutinen. Canonicatus 19. Nouembris 1602. coram R. P. D. meo Litta, vbi fuit dictum competere dicto resignanti actionem
36 spolij † etiam si permutatio non potuerit habere effectum ex noua culpa resignantis, quia
37 in examine † fuit reprobatus, neque obstare illi constitutionem Gregorianam de publicandis resign.

Summaria §. 11. Glossæ Quintæ.

1 *Officia an includantur sub reseruatione regulæ nostræ.*
2 *Officia Ecclesiastica, quæ sunt verè beneficia, cadunt sub reseruatione, & nu. 5.*
3 *Dignitas, personatus, & officium, in quo differant, & nu. 4.*
6 *Regulæ de infirmis, & de annali, & triennali procedunt in dictis officijs, quæ vti beneficia dantur in titulum, & nu. 8. & 9. & inducunt incompatibilitatem, & nu 7.*
10 *Officia quæ non dantur in titulum, quamuis sint Ecclesiastica, vt Vicariatus Episcopi, Elemosinaria, Sacristia, Custodia, & similia, non cadunt sub reseruatione, & nu. 11. 12. & 13.*
14 *Officia non vacant per promotionem, quando beneficia non sunt, neque in illis procedunt iura de incompatilibus loquentia, nec regula de verisimili, & num. 15.*
16 *Officia Notariatuum audientiæ Episcopalis, spectant ad collationem Episcopi.*
17 *Notariatus officium ab Episcopo datum, durat illius dumtaxat vita durante, nisi adsit consuetudo in contrarium, & num. 18. vel à Sede Apostolica, ex certa scientia sit confirmatum, & num. 19.*
20 *Officia talia non includuntur sub bulla Pauli IV. contra alienantes bona Ecclesiastica.*
21 *Officium Notariatus concessum ab Episcopo de consensu Capituli, erit perpetuum.*
22 *Officium Notariatus ab Episcopo, vel Domino Castri datum Tabellioni, qui de nouo creatur, an sit perpetuum.*

Officij

23 *Officij resignationem,licet Episcopus ex aliquo iure speciali teneatur admittere, nihilominus ex iusta causa potest denegare,veluti si resignatio fiat in fraudem a constituto in articulo mortis, & c. & num.24.vbi alia plura.*

25 *Officia secularia, non sunt per regulam nostram reseruata.*

26 *Officia temporalia Dominorum, in Curia vacantia,non sunt reseruata,nec in illis procedit regula de triennali & num 27.*

28 *Expectatiua ad beneficium, non capit officium, a laico possideri solitum.*

29 *Gratia facta Clerico, intelligitur de beneficio per solos Clericos solito possideri.*

§. 11 gloss. 5. qui loquitur de officijs.

PRO huius glossæ (de beneficijs Ecclesiasticis loquentis) vltimo complemento, inspiciendum se offert,an regula nostra locum

1 habeat in officijs † saltim Ecclesiasticis.

Breuiter est distinguendum,quòd aut sumus in officijs Ecclesiasticis,quæ sunt verè & pro-

2 priè beneficia,† prout sunt Thesaureria,Sacristia,Primiceriatus, Archipresbyteratus, Præpositura,& similia,de quibus in titulis de officio Archipresbyteri,de officio Primicerij, de officio Sacristæ, & de officio Custodis; & sunt verè Ecclesiastica beneficia.cap. 1. §. cum vero,de concess.præbendæ.c.cũ accessissent, vers. *quo circa*,ibi,*ne vlterius in Tullensi Ecclesia Primiceriatus cesset officium,&c.* de constitutionibus,gloss.in Clem.1. verbo *officijs*. de decimis, & in Clem.1.verbo *officia*, de regularibus. Archidiacon.in cap.1. num, 3. vers.*sed quòd officium*. de consuetudine in 6.Alexan.cons.77. *in causa,& lite*.num.5.volum.2.Paulus de Romanis de pension.q.7.vers.*postquam visum est*.Pauinus in tract.de officio, & potestate Capituli sede vacante.2.præludio.n. 8. vers. *tertio modo agnoscitur*.Selua de beneficio part.1.q.2.n. 46. Rota.decis.11.de præben.in nouis.Rebuff. in praxi tit.seculare beneficium quotuplex,nu.6. Hojeda de incompatibil.benef.1.part.c.8.n. 3. & c.16.n.1.vbi tradunt differentiam inter di-

3 gnitatem, † & personatum, & officium. Nam quamuis sæpe ponatur pro eodẽ, vt probatur in c.cum accessissent,de constitut. vbi idem officium,appellatur dignitas,& personatus, & post alios notat Deci. ibidẽ 1.notabili, & ideo Innoc.in c.de multa,de præbendis, dicit, quòd dignitas,officium,& personatus,non differunt in substantia,& probat tex.in c.ad aures.de rescriptis.Abbas in d.c.de multa,nu.21.vers.*prima conclusio*.de præbendis.Aretinus cons.23.*in præsenti*,sub num.6.

Propriè tamen loquendo,dignitas officium, & personatus,saltim de iure communi inter se

4 differunt, † quia dignitas est administratio rerum Ecclesiasticarum cum iurisdictione; officium vero est administratio rerum Ecclesiasticarum,sine iurisdictione;& personatus est prærogatiua in Ecclesia,sine iurisdictione, Archidiaconus in cap.1.de consuetudine,lib.6.num. 2.& omnes ibidem.Cardinalis in Clem.2. not. 5.de iudicijs. Abbas in d. cap. de multa,num. 21.Ioan.Corasius in tractatu Sacerdotali, titulo de electione,num.8.Rebuf.in praxi.tit.seculare beneficium quotuplex.n.7.8.& 9.Hojeda de incompatibil.beneficio.par.1. c.7. nu. 1. & 2.Selua de beneficio,parte 1. quæst. 2. num. 65.& 66.

In his vtique officijs,quæ in titulum perpetuum dantur, & re vera sunt Ecclesiastica be-

5 neficia,intrat de plano regula nostra, † reseruans omnia beneficia Ecclesiastica.

Vnde in his officijs habet locum regula de

6 infirmis † resignantibus, vt tradit Gomezius ibidem.q.22.nu.2.

7 Nec non inducitur incompatibilitas † c.de multa,de præbendis.cap.1. de consuetudine, lib.6.c.singula.89.distinct.extrauagans,execrabilis,de præbendis.

Nec non regula 21. Cancellariæ de impe-

8 trantibus beneficia † viuentium,vt per Mandosium in q. 7.num. 2.& per totam super eadem regula.

9 Item regula de † annali, vt Mandosius ibi q.8.per totam.

Et denique omnia iura,loquentia de beneficijs Ecclesiasticis,locum habent in huiusmodi officijs.

At vero in alijs officijs,quę non dantur in

10 titulum,sine sint officia Ecclesiastica, sine non, regula nostra minime † procedere potest.

11 Veluti in officio Vicarij † Episcopi, alias officialis nuncupati, vt in cap.finali, de officio Vicarij. in 6.

12 In Eleemosynaria,Sacristia,Celleria,† & alijs similibus Regularium,de quibus loquitur glos. in Clem.1.§.ad hæc,verbo,*officijs*. de statu Monachor.Petrus Gregor.Tholosan.in institutio. nouis rei benef.c.9.nu.17.licet ista officia in pluribus Ecclesijs, maxime in Corona Aragoniæ,sunt vera beneficia, ac dignitates ex principalioribus.

13 In officio Custodis, † de quo in c.1.& 2. de officio Custodis.

Et in alijs officijs,de quibus per Gomezium in d. regul.de infirmis.q.22 .& Mandos. latius in præfata regul.21.q.7.per totam,& in regula 32. quæst. 2. nequaquam regula nostra locum habet.

Et propterea fuit resolutum,coram Acchille de Gras. decis.1.de electione,quòd per promotionem ad Episcopatum,non vacabant offi-

14 cia Prothonotariorum, & alia similia, ex eo quòd iura loquentia de vacatione, loquuntur de

de beneficijs, quæ ad talia officia non se extendebant.

Item, nec regula de verisimili notitia locum
15 habet in officijs ✝ Regijs, vt tradit Rebuff. in procemio concordatæ, verbo, *fati*, vers. *fuit tamen in hoc anno*.

✻ * Talia namque officia Regalia, & Romanæ Curiæ sunt in hominum comercio, & spectant pleno iure ad ipsos officiales. Gomezius in reg. de Idiomate, quæst. 3. nu. 7. in fine. Rebuff. de nominat. quæst. fin. num. 22. Nam vt dixit Boerius decis. 227. sub num. 18. ad medium, quod huiusmodi officia, etiam iurisdictionalia, sunt in dominio officialium sicut asinus est in dominio & patrimonio rustici, tradit etiam Contard. de nomen. possess. limit. 2. num. 45. vbi subdit, quòd in resignatione dictorum officiorũ consensus Papæ habetur pro præstito. quod tamen intelligi debet, nisi resignatio fiat in fraudem imminentis vacationis, vt inferius nu. 23. tradit etiam post Rotam in tract. de societate officiorum Rom. Curiæ, cap. 72. nu. 16. cum sequentibus.

De officiis notariorum multa notatu digna scribuntur.

Et multo minus locum habere potest, in officijs, quæ prouidentur per Episcopos personis secularibus, veluti in officiis tabellio-
16 num, & notariorum, ✝ & aliorum officialium suarum audientiarum Episcopalium, vel in castellanijs, ac alijs similibus, quorum prouisio, & dispositio spectat ad Episcopos, ita vt prouisio duret ipsorum Episcoporum dumta-
17 xat ✝ vita, & non amplius, durante, vt post Innocen. & Doctores in cap. cum P. tabellio, de fide instrum. tradit Matthęus de Afflictis decisione 101. nu. 1. & per totam. Roman. singulari 348. incipit, *an tabellio*, Guidob. decis. 126. Chisan. decis. 182. in manuscriptis, & fuit resolutum in vna causa Conchen. notariatus 10. Iunij 1600. coram R. P. D. meo Corduba. Molina de Hispanor. primogen. lib. 1. cap. 25. sub nu. 5. & 17. l. 3. in fin. titulo 19. Partita 3. & ibi Gregorius Lopez in glossa penult. Anton. Gabriel. titulo de iure quæsito non tollen. conclus. 5. nu. 14. Tellus Fernandez in l. 26. Tauri, nu. 6. cum sequentibus, vbi cum multis etiam concludit, quòd successio, & venditio officiorum sit contra ius.

✻ * Adde reg. 63. Cancell. tradit plura de hoc, licet minus distincte. Barbosa. in l. quia tale, 14. ex nu. 86. cum seqq. ff. solut. matrim. *

18 Nisi consuetudo esset in contrarium, ✝ vt prouisio duraret per totam vitam prouisi, vel
19 alias à sede Apostolica, ex certa scientia ✝ esset confirmata, vt tenuit Rota decis. 622. incipit, *vacante Castellania*, nu. 10. & nu. 14. ac per totam, lib. 3. par. 3. diuersorum, vbi nu. 9. etiam dicitur, quod Bulla Pauli IV. contra alienantes bona Ecclesiarum, non extenditur ad
20 talia officia, ✝ quando dantur in titulum ad vitam, quia dicta bulla loquitur de alienationibus rerum, quæ numquam vacant, vt sunt bona mobilia, aut immobilia, quod secus est in prouisione officiorum.

✻ * Tradit etiam Mandosius in tractatu de signatura gratiæ, titulo, si in euidentem, vers. *vacante castellania*, colum. 5. vbi allegat d. decisionem. *

Ac similiter, & tertio duraret per totam vitam prouisi talis prouisio ab Episcopo de aliquo ex præfatis officijs facta, quando fieret
21 de consensu Capituli, ✝ quia tunc ipsa Ecclesia videtur consentire, quæ numqnam moritur, cap. liberti, 12. quæst. 1. & in terminis affirmat, post alios Afflict. d. decis. 101. nu. 3.

22 Quarta etiam limitatio ✝ capi potest ex Molina de primogen. Hispanor. lib. 1. cap. 25. sub nu. 17. vers. *pro concordia*, vbi concordando opinionem Matthæi de Afflictis in d. decis. 101. cum opinione contraria Alberici in l. digna vox, nu. 1. C. de legibus, & Bald. in cap. 1. nu. 4. qui success. feud. dare tenen. de vsibus feudorum, ac Gregor. Lopez in l. 2. titulo 15. part. 2. in gloss. verbo, *sino el hijo mayor*, col. 5. ante finem, vers. *nota tamen*. distinguit, quòd aut Episcopus, seu Dominus Castri creauit in tabellionem perpetuum, aliquem priuatum, qui nec erat antea tabellio, nec notarius, sed priuata persona, & tunc procedat opinio Alberici: aut concessit tabellionatum alicui, qui alias fuerat notarius, & tunc procedat opinio Matthæi de Afflictis. Et sic fit quarta limitatio, quando Episcopus creauit de nouo in perpetuum tabellionem personam priuatam. de qua limitatione ego dubito, quia non inuenio congruam differentiæ rationem, & hac via de facili possent defraudari successores iure nominandi notarios, ad illos spectante, vt tradit post alios Felinus in cap. quoniam contra, nu. 4. de probationibus, ac successores supplantarentur, Anton. Gabriel. tit. de iure quæsito, conclus. 5. num. 14. vbi alios allegat,

✻ * dictamq. Molinæ opinionem reijcit Barbosa. in l. quia tale, 14. sub nu. 88. vers. *neque placet*, ff. soluto matrimonio. *

Et dato, quòd huiusmodi officia sint resignabilia, & alienabilia, ex aliquo iure speciali, veluti statuto, consuetudine, aut priuilegio, qnando resignantur, & alienantur in personam idoneã, cui attenta tali resignatione Ordinarius concedit titulum, & collationem facit. Nihilominus potest Episcopus, seu
23 Ordinarius, ex iusta ✝ causa denegare talem admissionem, vt puta si fieret resignatio in fraudem eminentis vacationis, quia resignans erat infirmus, cap. 2. de renunciatione, in 6. vbi Francus nu. 2. & cæteri l. filiæ meæ, 59. ff. solut. matrimon. cap. de his qui in infirmitate, de sepulturis, cap. ad hæc, de testamentis. vbi tradunt omnes, præsertim Couarruuias, Sarmientus de redditibus Ecclesiæ, 4. par. cap. 4. nu. 6.

✻ * Socin. cons. 53. *miror*, sub nu. 4. vers. *præterea*, lib. 3. * & fuit resolutum nouissime, me obtinente,

sente, in vna Conchen. officij notariatus 22. Martij huius anni 1604. in qua decisione, Rota ex hoc capite tenuit resignationem factam à quodam Michaele notario audientiæ Episcopalis, quando erat infirmus, quinque diebus ante illius obitum, esse nullam, & Episcopum potuisse ob dictam causam denegare dictam admissionem, & consequenter vacasse dictum officium per obitum dicti Michaelis ad liberam Episcopi dispositionem: non autem
24 fuisse ad hæredem ✝ transmissibile. Rolandus
✱ cons. 11. num. 8. 9. & 11. volum. 2. * quæ decisio fuit postea confirmata in eadem causa, & coram eodem Iudice 26. Nouembris eiusdem anni 1604. vbi etiam fuit adiunctum, esse iustam causam denegandi admissionem statim, quando non constaret de qualitate & habilitate ipsius resignatarij ad tale officium, vt interim Episcopus possit certus fieri. Necnon quando esset Episcopo assignatum tempus certum (vt in notariatibus Conchen. vbi per breue Sixti Papæ Quinti est assignatum Episcopo tempus quidecim dierum ad faciendam d. admissionem, aliàs possit fieri recursus ad Ordinarium viciniorem, vt illam admitteret) si pendente illo termino illam denegaret admittere, & resignans decederet, quia tunc vacaret per obitum d. officium. * Tamen non placuit Domi-
✱ nis, quod si alias cessaret dicta fraus * vel alia legitima causa, *resignás teneretur superuiuere per viginti dies, nec ratione regulæ de viginti, quæ procedit in solis beneficijs, non autem in officijs, vt per Gomezium ibidem q. 22. & cæteros; nec minus ratione legum Hispaniæ 14. titulo 3. & 4. tit. 4. lib. 7. recopilationis. Quia d. leges Regiæ non procedunt in officijs Ecclesiæ, & dignitatis Episcopalis: licet si constaret de consuetudine, aut statuto speciali, hunc casum comprehendenti, illa seruari deberent.

TALIA etenim officia, numquam cadunt
25 sub reseruationibus ✝ beneficiorum, præsertim cum sint officia secularia, & nihil habeant spiritualitatis, & de stylo curiæ res prophanæ, nusquam reseruentur, vt dixit post Paulum Castrensem, Aeneas de Falconibus in tract. de reseruationibus, quæst. 1. principali, sub nu. 2. & dixi in §. præcedenti.

Vnde dicit Rebuffus in tract. de nominationibus, q. 11. nu. 59. quod quamuis officia tem-
26 poralia aliorum ✝ dominorum, vacarent in Curia, non essent reseruata, nec posset Papa illa prouidere.

Et in tractatu de pacificis possessoribus, nu. 74. & nu. 300. in fi. vers. *decimo octauo*, dicit ipse Rebuf. quod reg. de pacifico possessore trien-
27 nali, non procedit in officijs temporalibus, ✝ seu dignitatibus secularibus, & prophanis, quia ille text. loquitur de dignitatibus, & beneficijs Ecclesiasticis, ergo in alijs temporalibus non habet locum, cap. fælicis, de pœnis, in 6. nam verba non conueniunt, ergo nec dispositio l. 4. §. toties, ff. de damno infecto.

Nec longe distat conclusio Rotæ decis. 67. incipit, *nota quòd vbi*, de rescriptis, in antiq. vbi fuit tentum, quòd gratia facta alicui clerico, quòd posset acceptare beneficium, dignitatem, vel officium, non suffragatur, vt vigore talis gratiæ veniat officium quod laicus tene-
28 re ✝ consueuit, quia regulariter. de officijs, quæ per laicos consueuerunt teneri, est facienda expressa mentio ad hoc, vt cadant sub gratia clerico facta, argum. clem. litteras, de præbendis. nam in dubio præsumitur, quòd clerico sit facta gratia ad hoc, quòd in beneficio,
29 & nomine ✝ beneficij conferatur, attento natu clericatus, vt dicta decisio declarat.

POSSENT etiam huic glossæ quintæ adiungi alij §§. de beneficijs patrimonialibus, de canonicatibus Doctoralibus, & magistralibus, de beneficijs Ecclesiarum non numeratarum, de nouiter erectis, & de monocularibus, sed quia opportunius cadent sub gloss. 9. loquente de beneficijs qualificatis, propterea sub illa glossa prædictos §§. collocare decreui.

Summaria Glossæ Sextæ.

1 *Curata beneficia reseruantur per regulam nostram.*
2 *Curata beneficia, non veniunt beneficiorum appellatione.*
3 *Impetratio beneficij curati, non facta mentione de cura, non tenet.*
4 *Præminentiam magnam habet curatum beneficium.*
5 *Dispensatio ad dignitatem non tenet, nisi fiat mentio de cura, & nu. 14.*
6 *Curata beneficia non capiunt expectatiua, nisi exprimantur, siue gratia sit ad vacantia, siue ad vacatura, & nu. 7.*
8 *Cura exercitium continet in se magnum periculum.*
9 *Cura est tanto pretiosior, quanto periculosior.*
10 *Curata non veniunt appellatione beneficiorum, etiam in gratia ex motu proprio.*
Motus proprius excusat à subreptione, sed non ampliat.
11 *Collatio de Capella Ecclesiæ Collegiatæ, non intelligitur facta de Ecclesia curata.*
12 *Ecclesia appellatione venit principalis, non tamen parochialis, nisi exprimatur, & nu. 13.*
15 *Curatum beneficium, an possit per æquipollens narrari, & nu. 16.*
17 *Curata beneficia venirent in generali reseruatione regulæ nostræ, licet non exprimerentur.*
18 *Idoneitas maior requiritur ad beneficium curatum; sed ista ratio non intrat, vt in casu nostro non comprehendatur, & nu. 19.*

Dictio,

20 *Dictio* omnia, *est uniuersalis cuncta comprehendens.*
21 *Omne qui dicit, nihil excludit.*
22 *Impetratiua materia est ambitiosa, & restringenda.*
23 *Priuilegium de percipiendis fructibus de beneficijs vacantibus, capit curata beneficia.*
24 *Curata beneficia possunt conferri, vigore facultatis data ad conferendum.*
25 *Vicarius Episcopi habens facultatem conferendi beneficia, potest conferre curata.*
26 *Dubitationis tollenda causa, multa exprimuntur, quæ necessaria non erant.*
27 *Superflua non dicuntur verba apposita ad remouendum dubium, & non desinunt operari, & num. 28.*
29 *Superflua verba apposita in instrumentis, ad occurrendum malitijs, & subtilibus cauillationibus, sustineri debent.*
30 *Exprimi sæpe debent non exprimenda, vt tollatur malignorum interpretatio.*
31 *Superfluum nihil esse debere, non semper est verum.*
32 *Verba sæpe bis ponuntur, ad euitandas sophisticas interpretationes. & quæ abundant, non vitiant, sed implent cisternas intelligentium. Et pro euitando damno alienius, toleratur superfluitas.*
33 *Superfluum non dicitur, quando declaratur explicite, quod implicitè continebatur.*
34 *Parochialis Ecclesiæ, quæ requisita substantialia sint.*
35 *Potestas fori pœnitentialis est de substantia parochialis.*
36 *Curam habere parochialis Ecclesia, is dicitur, qui ex necessitate officij Sacramenta administrare tenetur.*
37 *Parochialis Ecclesia debet esse certis finibus, & limitibus constituta.*
38 *Rector Ecclesiæ Parochialis, dicitur populum regere.*
39 *Parochia dicitur, quasi partitio curæ.*
40 *Parochiæ Rector debet exercere curam nomine proprio.*
41 *Curatum beneficium, non desinit esse, si principalis dignitas in collegiata eligatur in Rectorem.*
42 *Rector Ecclesiæ Parochialis, debet esse vnicus, & non plures, & nu. 43. & 46.*
44 *Sponsos plures non potest habere vnica mulier, nec Ecclesia plure Rectores, & nu. 45.*
47 *Sacerdos debet suam Ecclesiam, castè & purè regere.*
48 *Baptismalis fons, quamuis deficiat in vna Ecclesia, non propterea desinit esse parochialis, quia ex actu baptizandi, non infertur ad curam, & num 49.*
50 *Baptizare potest laicus, & mulier, non tamen potest habere curam pœnitentialem, & n. 51.*
52 *Consuetudine, vel concessione introduci potest, vt filij parochianorum vnius parochiæ baptizentur in alia.*
53 *Sepeliendi actus, non inducit esse Ecclesiam Parochialem.*
54 *Sepeliendi ius non est concessum, concessa ædificatione Ecclesiæ, vel Capellæ, nisi exprimatur.*
55 *Ecclesia non Parochialis, potest habere cœmeterium, & ius sepeliendi.*
56 *Decimarum non perceptio, non concludit Ecclesiam non esse parochialem, nec è conuerso, & num. 57.*
58 *Baptismalis fons, ius sepeliendi, perceptio decimarum, & similia, multum conferunt, licet præcisè non concludunt ad probandam Ecclesiam Parochialem.*
59 *Iurisdictio fori contentiosi, non facit beneficium curatum.*
60 *Cura animarum dupliciter consideratur, largè, & strictè.*
61 *Iurisdictio, & potestas fori exterioris, largo modo, dicitur cura animarum.*
62 *Archidiaconi, & alij inferiores Prælati habent iurisdictionem.*
63 *Cura animarum, strictè & propriè sumpta, intelligitur de potestate absoluendi, & ligandi in foro pœnitentiali.*
64 *Archipresbyteratus iurisdictionem habens, non inducit incompatibilitatem, vt per assecutionem vacet ipso iure.*
65 *Curata beneficia, non sunt in tota diœcesi Calagurritana, nisi duo, & nu. 67.*
66 *Episcopus est Rector, & curatus totius diœcesis Calagurritanæ, & illi sacerdotes, quibus mandat partem solicitudinis, dicuntur coadiutores, & num. 68.*
69 *Rectore proprio non apparente, Episcopus est Rector totius diœcesis.*
70 *Sacerdotes diœcesis Calagurritanæ, quamuis sint beneficiati, non tenentur inuiti subire onus curæ, nisi alius non inueniatur.*
71 *Collegiata Ecclesia si habet curam animarum, talis cura non spectat ad singulos Canonicos, sed ad totum Capitulum.*
72 *Curatores, seu tutores plures, adulti vel pupilli, si sint, quilibet insolidum habet curam, & numero. 73.*
74 *Cassadori decis. 11. num. fin. de præbendis declaratur.*
75 *Decimarum totius diœcesis in perceptione, Episcopus habet fundatam intentionem de iure communi, si solus Rector sit, vel quando Parochiæ non sunt distinctæ, nu. 76. vt in diœcesi Corduben. num. 77. & 78.*
79 *Episcopus in quibus casibus fundet intentionem de iure communi, quo ad percipiendas decimas remissiuè.*
80 *Parochiæ antiquitus non erant distinctæ, sed clerici de manu Episcopi decimas percipiebant, & num. 81.*
82 *Ciuitas quando dicitur habere vnicam Parochiam.*
83 *Parochiæ, si sunt distinctæ, Episcopus non dicitur Rector totius diœcesis, sed solius Ecclesiæ Cathedralis*

draliſ & Prælatus ſuper omnes Rectores.

84 Episcopus exiſtente alio Rectore, non habet aſſiſtẽtiam iuris communis, ſed potius reſiſtentiam, quo ad ius percipiendi decimas, & nu. 85. niſi in quarta decimarum, num. 87. vel ſi agit contra tertium. nu. 88.

86 Rector proprius, & diſtinctus conſtitui debet, in qualibet Parochia.

89 Curatum beneficium, non dicitur illud, quod non eſt in actu curatum, cum Rector nullam habeat poteſtatem. & nu. 90.

91 Curatum beneficium in dubio non præſumitur.

92 Parochialis Eccleſia ſi eſt, erit etiam beneficium curatum, ſed non ſequitur è conuerſo, eſt curatum, ergo Parochialis.

93 Curatum beneficium non dicitur, quando non habet curam perpetuam; ſed ad certum tempus.

94 Curatum beneficium non dicitur, ex eo quod adſit aliqua iura diſtribuendi diſtributiones quotidianas.

95 Curatum beneficium non dicitur, quando non de iure ſed de facto haberet requiſita ſubſtãtialia.

96 Concil. Triden ſeſſ. 24. de reformatione, cap. 13. dum prohibet vnionem parochialium, non procedit quando Eccleſia non habet certos fines.

97 Curatum beneficium, non dicitur Prioratus, per Vicarium perpetuum deſeruiri ſolitus, quia ſolus Vicarius perpetuus habet curam. & nu. 98.

99 Cura actualis auferatur Prioratu, & traſfertur in Vicarium perpetuum.

100 Rector in Parochia propria dicitur Prælatus.

101 Rector in propria Parochia habet tantam poteſtatem, quantam habet Prælatus cum Capitulo in Collegiata.

102 Rector in propria Eccleſia, dicitur Imperator. & Rex.

103 Fabula de Rege Ricardo, & ruſtico narratur.

104 Rector intra propriam Eccleſiam præcedit omnes, & miſſas ſolemnes dicere debet, & nu. 105.

106 Rector de iure communi, dum eſt in propria Eccleſia, præfertur Decano, & Capitularibus Collegiatæ.

107 Maior debet cedere minori, dum eſt in domo minoris.

108 Rectores in ſuis Parochijs, Apoſtolorum vices gerunt.

109 Curatum beneficium habet magnam præeminentiam.

110 Animarum cura eſt tanto pretioſior, quanto periculoſior, & ibidem nouus caſus practicus cum reſolutione Rotali aſſignatur.

111 Curata beneficia debent per concurſum prouideri, etiãſi ſint reſeruata ratione mẽſis, vel alias, n. 112. & quãuis vacent in curia, n. 113. nõ tamẽ tollitur reſeruatio, quicquid Naua. dixerit.

114 Concurſus debet fieri in beneficijs curatis, etiam ſi cura, Eccleſiæ vel Epiſcopo incumbere dicatur, & per vnum, vel plures adminiſtretur. & nu. 115.

116 Concurſus deſinit fieri in parochialibus vacantibus in curia.

117 Parochialis ſolet prouideri, ſine concurſu à Sede Apoſtolica, quando electus, vti dignior nõ vult conſentire penſioni reſeruatæ, & in alijs duodecim caſibus, vſq. ad nu. 162.

118 Electus vti dignior de parochiali reſeruata à Sede Apoſtolica conferenda, nõ acquirit Ius ad rem. & nu. 119.

120 Parochialis quando confertur à Sede Apoſtolica, ſine concurſu, vt teneat collatio, debet derogari diſpoſitioni Concil. Triden. Decretum irritans continenti. & qualiter fieri debeat dicta derogatio.

121 Concurſus ceſſat in parochiali reſignata in fauorem, vel in Iurium ceſſione. & nu. 122.

123 Concil. Triden. ſeſſ. 24. de refor. c. 18. dum loquitur de reſignatione, etiam in Curia, intelligitur de ſimplici, non verò in fauorem.

124 Concurſus ceſſat in parochiali, quando à principio non fuit ſeruata forma Concil. Triden.

125 Conſtitutio 31. Pij V. adducitur.

126 Parochialis collatio, quando ſpectat ad inferiorem Epiſcopo, poteſt ab eo conferri ſine concurſu, ſi Epiſcopus fuit moroſus, &c.

127 Pœna ſequitur ſuum auctorem, ſicut lepra leproſum, & nu. 128.

129 Culpa Epiſcopi, inferiori nocere non debet.

130 Parochialis confertur ſine concurſu a Sede Apoſtolica, lapſo ſemeſtri dato Ordinario ad conferendum.

131 Parochialis prouidetur à Sede Apoſtolica ſine concurſu, poſt lapſum quatuor menſium datorum ad ſignificandum, qui currunt à die notitiæ vacationis. & nu. 132.

133 Breue de capienda poſſeſſione nomine Cameræ, datur in vacatione parochialis, iuxta conſtitutionem Pij V. & conſtitutum verificandum quale ſit.

134 Concurſus ceſſat in parochiali de Iurepatronatus laicali, ſed ſi plures fuerint præſentati, inter ipſos tantum fieri debet. & nu. 138.

135 Concurſus fieri debet in Parochiali de Iurepatronatus mixto, & tunc collatio debet fieri ad præſentationem patroni, & nu. 136.

137 Parochialis de Iurepatronatus, quod non eſt ex fundatione, vel dotatione, debet per concurſum prouideri.

139 Concurſus Parochialis ceſſat, quãdo redditus ſunt exigui, aut nemo ſe vult ſubijcere examini. & nu. 140. vel adeſt timor rixarum. & nu. 141.

142 Concurſus ceſſat in Parochiali litigioſa.

143 Ordinarius non poteſt ſubrogare in beneficio litigioſo, ſed ſola Sedes Apoſtolica. & nu. 144.

145 Concil, Triden. ſeſſ 24. de reform. c. 18. non procedit in parochiali litigioſa.

146 Litigioſum eſſe beneficium, aliud eſt, & aliud eſſe reſeruatum.

146 Litigioſi beneficij collatio differtur Ordinario; ſed non aufertur.

147 Litigioſo in beneficio, non datur vera prouiſio, ſed ſubrogatio.

148 Regula de impetran. benef. vacan per obit. non habet

habet locum in beneficio litigioso.

149 Litigiosum beneficium Iurispatronatus laicalis, conferri potest à Papa sine consensu patroni.

Litigiosi beneficij controuersia, vt finiatur, ac videatur ad quem postea spectet collatio, raro hodie expectatur, sed statim Papa solet subrogare.

150 Parochialis vacans per obitum vtriusque collitigantis, conferri debet per concursum.

151 Lis beneficialis extinguitur per obitum vtriusque litigantis.

152 Collatio beneficij, cuius lis extinguitur per obitum vtriusque litigantis, si vnus decedit in Curia, & alius extra illam; pertinet ad Papam, vel Ordinarium, apud quem possessor decedit, & num. 153. nisi decedens extra Curiam in possessione, decedat in mense reseruato, & nu. 154.

155 Litigante vtroque in possessione decedente, vno in Curia, & alio extra Curiam, semper collatio spectat ad Papam.

156 Litigans vterque potest decedere in possessione beneficij in multis casibus.

157 Possessio capta per procuratorem, acquiritur ignoranti, ante certificationem.

158 Concursus in parochiali, cessat quando cura spectat ad Collegiatam, & exercetur per Canonicos, vel alios Clericos, & ad Conc. Trid. respondetur, & nu. 159 & 160.

161 Concursus in parochiali, cessat in Vicarijs iuxta formam constitutionis 46. Pij V.

162 Concursus cessat quando parochialis est vnita alicui dignitati.

Item quando beneficium est regulare, & regularibus conferri solitum.

163 Sententia prolata in secunda instantia contra malam electionem in concursu parochialis, an sit executioni mandanda, non obstante appellatione, sicut & prima.

164 Aequalitas est in Iudicijs seruanda.

165 Sententia prima, & secunda, pari passu ambulant.

166 Actor, & reus ad imparia iudicari non debent.

167 Appellatio remota in conuentione, censetur etiam remota in reconuentione.

Appellat quando aliquis, vt non tradatur possessio, neque ipsi tradi potest, ne sit inaequalis conditio.

168 Possessionis traditio, seu immissio, ac reuocatio ipsius, à pari procedunt.

169 Facto quae fiunt, de facto rescindi debent.

170 Distractus & contractus sunt eiusdem naturae.

171 Quasi, contrahitur in Iudicijs.

172 Omnis res per quascunque causas nascitur, per easdem dissoluitur.

173 Rescriptum continens remotionem appellationis, refragatur etiam impetranti.

174 Contrariorum eadem est ratio.

175 Sequestrum apponitur contra reum possessorem, quando in Curia pronunciatur contra eũ vna sententia; nisi prius obtinuisset aliã fauorabilẽ.

176 Causa effecta summaria in prima instantia, semper debet esse summaria.

177 Clausula apposita in commissione primae instantiae, censetur repetita in commissionibus aliarum instantiarum.

178 Sententia absolutoria, cum condemnatione expensarum, prolata in prima instantia contra actorem petentem executionem, est exequenda quo ad expensas.

179 Dispositio omnis, loquens de actore, procedit in reo, quod procedit in Constitutione Aegidiana, & qualibet sententia lata in possessorio.

180 Dilatio concessa actori executionem petenti, prodest reo.

181 Iudex appellationis succedit primo Iudici, quo ad omnem potestatem.

182 Probationes actoris non admittuntur in secunda instantia, quando prima sententia fuit executioni mandata.

183 Sententia data in iudicio assistendi, iuxta ritum magnae Curiae Neapolitanae, est exequenda non obstante appellatione, sicut & prima, & num. 184. & 185. recitantur plures casus practicari.

183 Appellari si non potest à prima sententia, nec à secunda, idem quod prima continente.

186 Constitutionis 32. Pij V. in §. haec tamen appellatio, verba ponderantur.

187 Relatio debet fieri ad praecedentia, & nu. 188.

189 Executiua via extinguitur, quando executio semel habuit effectum.

190 Executiua via non potest agere creditor, si res addicta, fuerit euicta.

191 Causa semel effecta ordinaria, semper remanet ordinaria.

192 Executiuam ad viam conuolare nequit, qui coepit agere via ordinaria.

193 Instrumentum Camerale non potest exequi, postquam aperta fuit via cognoscendi de facultate instrumenti.

194 Alienabilis res semel effecta, semper remanet alienabilis, sicut & res, quae semel exiuit de trunco, & nu. 195. & semel transmissibile, &c. & num. 196.

197 Causa semel effecta Curialis, semper remanet Curialis.

198 Causa semel commissa Cardinalibus, non committitur amplius inferioribus.

199 Beneficium semel affectum, semper remanet affectum.

200 Semel alterata natura feudi, semper remanet alterata.

201 Semel factum delegabile merum imperium, semper remanet delegabile.

202 Instrumentum semel per vnam sententiam contrariam vulneratum, perdit vires executionis.

203 Commissio appellationis à sententia lata vigore Instrumenti executiui, continet clausulam, sine praeiudicio executionis, nisi semel fuerit vulneratum, & nu. 204.

Sen-

205. *Sententiæ si qualibet exequutioni mandarentur, maximum inconueniens sequeretur.*

206. *Rectorum ex mutatione, valde grauatur parochialis.*

207 *Lites ex litibus oriri non debent.*

208. *Stylus Curiæ seruat; quòd quando appellatur à sententia exequutioni mandata, non exequatur secunda reuocatoria, donec adsint tres conformes. Idemq. seruatur in supremis tribunalibus Hispaniæ, & nu. 209.*

210 *Stylus Curiæ habet vim legis.*

211 *Curia Romana, tamquam mater, & magistra, est ab omnibus sequenda.*

212 *Secunda sententia non est exequenda, ex sententia Parladori, nisi sit manifeste iniqua, & nulla, & nu. 214. & nu. 236.*

213 *Lex Hispana 4. titulo 21. lib. 4. recopilation. expenditur.*

215 *Sequestrum semel appositum, vigore primæ sententiæ contra possessorem lata, non reuocatur, quamuis possessor obtineat aliam sententiam reuocatoriam primæ.*

216 *Constitutio 32. Pij V. declaratur.*

217 *Clausula, quod appellatione pendente possessor non amoueatur, non solum procedit in prima sententia appellationis; sed etiam in alijs, vsque ad tres conformes.*

218 *Clausula, an sit in medio, vel in principio, aut in fine, nihil refert, quando eadem militat ratio.*

219 *Secunda sententia reuocatoria primæ, non est exequenda, quamuis contineat primam esse manifeste nullam, & iniustam, donec sint tres conformes, & nu. 220.*

221 *Appellatione pendente super nullitate, aut attentatis, nihil est innouandum, & nu. 222.*

223 *Appellatio datur à denegatione admissionis ad concursum, vel termini competentis, vel ab admissione articulorum, vel a processu male ordinato, &c.*

224 *Appellatio suspensiua licet remoueatur à diffinitiua, non tamen censetur remota, ab inordinato processu, vel interlocutoria grauamen irreparabile continente.*

225 *Appellationis Iudex retinet causam, quando Iudex primus grauauit.*

226 *Sententia Iudicis appellationis, an sit exequenda, quando est prima, ex eo quod Iudex à quo, diffinitiue non pronunciauit, & resoluitur quod sic, & nu. 227. & 232.*

228 *Iudex appellationis dicitur primus Iudex, quando inferior non pronunciauit diffinitiue.*

229 *Vacatio longa parochialis, periculum affert animabus.*

230 *Par ratio militat in hoc casu, ac si primus Iudex pronunciaret, & cessant omnia inconuenientia, & nu. 231. & 233. & 234.*

235 *Iudex secundæ sententiæ, vigore instrumẽti quarentigij lata, potest illam exequi, quando prima exequuta non fuit.*

235 *Sententia secunda, vigore instrumenti quarentigij, aut cameralis lata, non est exequenda, quando instrumentum fuit vulneratum; secus vero, si non instrumentum, sed mandatum exequutiuum, & nu. 237. & 238.*

239 *Exequutionem de nouo petere, quando datur absolutoria, & ius exequendi reseruatur, consultius est, quam appellare.*

240 *Iudex Rotæ potest procedere ad exequutionem, quando fuit appellatum à denegatione exequutionis, vigore statuti, vel breuis, & nu. 241.*

242 *Simplicia beneficia, an sint per concursum prouidenda, & resoluitur quod non regulariter, tam de iure communi, quam ex Concil. Trid. & nu. 243. & 244.*

245 *Simplicia beneficia, aliquando ex iure speciali prouidentur per concursum, vt Canonicatus Doctorales, & magistrales, necnon beneficia patrimonialia, & nu. 246. & 247.*

248 *Simplicia beneficia sæpe prouidentur in Curia per concursum.*

249 *Parochiales post Conc. Trident. requirunt magis præcisam residentiam, quam antea.*

250 *Parochus ante Concilium poterat abesse studiorum causa per septennium, hodie vero non, & nu. 251. & ratio assignatur, & nu. 252.*

253 *Parochis non datur à Sede Apostolica licentia recedendi studiorum causa, nisi Ordinarij consensus accedat.*

254 *Parochus non potest abesse pro legendo in Ciuitate cathedram grammaticæ.*

255 *Episcopus potest in suo seruitio occupare duos Canonicos, etiam post Conc. Trident. & nu. 256. & quamuis sint de Doctoralibus, vel magistralibus, & nu. 257.*

258 *Episcopus non potest extrahere Rectorem parochialis pro suo seruitio, vt exerceat officium Vicarij generalis, aut secretarij, aut visitatoris, quidquid dicat Nauarr. conf. 15. de Clericis non residen. & nu. 259.*

260 *Episcopus, an possit occupare in suo seruitio, inspecto Iure communi, alios, quam Canonicos, & nu. 261. & quid si concurrat vtilitas Ecclesiæ, & nu. 262.*

263 *Episcopus non potest extrahere pro suo seruitio Vicarij generalis portionarium, qui non est de Capitulo.*

264 *Capitulum sede vacante potest extrahere pro suo seruitio portionarium, quamuis non sit de gremio Capituli, & faciet fructus suos.*

265 *Parochus non excusatur à residentia, propter officium Inquisitoris.*

266 *Parochus non excusatur à residentia, propter officium Subcollectoris.*

267 *Parochus non excusatur à residentia, propter litem motam super Parochiali in solo petitorio, quando habet liberum curæ exercitium.*

268 *Residere potest in beneficio, in quo malit, qui habet duo beneficia æqualia residentiam requirentia, si autem æqualia non sint, debet in digniori residere, & nu. 269.*

270 *Residere tenetur in Parochiali, qui habet illam dignitatem, vel Canonicatum in Cathedrali*

ex dispensatione, quia præcipua debet esse animarum cura, & n. 271.

272 *Residens in parochiali, lucratur fructus dignitatis, vel Canonicatus in Cathedrali, etiā si essent Canonicatus magistrales, & theologales.*

273 *Lex 27. tit. 3. lib. 1. recopilation. Hispanæ super residentia beneficij curati adducitur.*

274 *Curiales Rom. Curiæ quando sint exempti à spolio Ecclesiæ, declaratur, vsq. ad n. 277.*

278 *Beneficia, quæ curata non, sunt simplicia erunt.*

Cum cura, & sine cura, gloss. 6.

Curata beneficia non expressa an veniant in reseruatione.

1 REGVLA nostra expresse reser
uat omnia beneficia curata, †
in mensibus Apostolicis vacan-
tia: & ideo ponuntur hæc ver-
ba, *cum cura*, quia regulariter
beneficiorum appellatione, cu-
2 rata beneficia non veniunt. † c. cum in illis, in
principio, 16. de præbendis lib. 6. vbi probatur,
quòd mandatum de prouidendo de Ecclesijs,
personatibus, dignitatibus, & alijs beneficijs
quibuscumque (de animarum cura mentione
non habita) non extenditur ad beneficia cura-
ta. c. si eo tempore, ibi, *cum cura, vel sine cura.*
de rescript. lib. 6. vbi similia verba ponuntur, si
cut in reg. nostra, & ibi gl. verbo, *cum cura*, di-
cit, quòd nisi hoc fuisset expressum prouideri
de benef. curato non posset.

Hinc in impetratione beneficij, si non fit mē
tio, quòd sit curatum, gratia est ipso iure nul-
3 la † vt scribunt Doctores, maximè Felinus in
c. in nostra. corollario 10. de rescriptis, Selua
de benef. p. 3. q. 11. nu. 12. Decius in c. ad aures.
n. 4. Ripa n. 19. Mant. nu. 17. de rescriptis, Rota
decis. 1. nu. 3. de officio Archipresbyteri, in an-
tiquis. vbi dicit, quòd beneficium curatum ha-
4 bet magnam præeminentiam, † & ideo opor
tet, quòd de eo fiat mentio. Menochius de ar-
bitrarijs, lib. 2. centuria 3. nu. 61. cum decem se
quentib. & vide infra in 15. illatione huius gl.
à nu. 100. cum sequen.

Vnde dicit tex. in Clem. 1. de præbendis, ver
ba ista, *si dignitatem habenti, de alia prouideri mā*
5 *demus, dispensantes † cum eo, vt simul vtramque
valeat retinere, de animarū cura, quæ illis, vel al
teri earum imminet, non habita mentione, gratia
velut subreptitia, nullius penitus est momēti;* quod
etiam ampliat ipsamet Clement. in versi. *quā-
quam*, sequenti, dicens.

*Quamquam confectis super ea litteris, sit inser
tum, quod animarum cura, si dignitatibus ipsis,
vel alteri earū immineat, nullatenus negligatur.*

6 Ideo in expectatiuarum litteris, † vt bene-
ficia curata comprehendantur, ponuntur eadē
verba, contenta in nostra regula, *cum cura, &
sine cura*, quæ necessario apponuntur, quia nisi
sic diceretur, nō veniret beneficium curatum,
vt affirmant Staphilæus de litteris gratiæ. §.
de formis expectatiuarum. 9. forma. numero
34. & 35. Gomezius in tractatu de expecta-
tiuis, numer. 94. versic. *post prædicta verba, de
aliquo beneficio.*

Vbi dicunt, quòd hoc procedit, siue gratia
7 fit ad beneficia vacantia, siue ad vacatura, †
per decis. Rotę 202. alias 37. *nota quod quis.* de
rescript. in antiquis.

Curæ namque exercitium, cōtinet in se ma-
8 gnum periculum, † cū sit ars artium. c. penult.
de ætate, & qualitate. Bonif. Vitalinus in Cle-
men. 1. n. 29. de præben. vbi nu. 30. & 32. dicit,
quòd Cura est tanto prætiosior, quanto peri-
9 culosior, † & quòd non omnis Sacerdos est ad
curam animarum idoneus, & tetigi in glossa
4. num. 72.

Sic beneficiorum appellatione, curatum non
10 venit, quamuis gratia sit ex motu proprio, †
quia licet motus proprius excludat subreptio-
nem. c. si motu proprio de præbend. lib. 6. Non
tamen ampliat gratiam, ad hoc vt beneficium
curatum comprehendatur. Rota decisione 6.
de præbendis, in nouis, & decisione 29. num.
3. sub eodem titulo, in nouis. Abbas in cap.
ad aures. nu. 5. de rescriptis. Puteus decis. 307.
sub nu. 1. lib. 1. licet Staphilæus de litteris gra-
tiæ. §. de modo, & forma impetrandi. nu. 2. con-
trarium teneat.

Idcirco die 12. & 17. Aprilis anni 1542. in
vna Paduana Parochialis de Aggere, fuit reso-
lutum, teste Puteo decisione. 301 *die* 17. & de-
cisione 307. 12. *Aprilis.* libro 1. quòd collatio
de Capella Ecclesiæ Collegiatæ Beatæ Mariæ
de Aggere magno, facta etiam ab Ordinario,
11 non intelligatur facta de Ecclesia † curata,
quia non fuit expressa illa qualitas curæ, per
tex. in dicto c. cum in illis. Neq. obstabat, quòd
collatio esset facta de Ecclesia Beatæ Mariæ, &
appellatione Ecclesiæ, veniat Ecclesia principa
12 lis. † cap. licet Canon. de electione, libro 6.
quia verum est, cum adiuncto, dicendo Eccle-
siæ parochialis; secus si simpliciter diceretur Ec
clesia, quia tunc appellatione Ecclesiæ non
13 veniret Parochialis, † vt per eundem textum,
in eodem capitulo cum in in illis, tenuit Rota
ibidem.

Sic dispensatus ad beneficia quæcumque,
non intelligitur dispensatus ad beneficium
14 curatum, † nisi expresse in supplicatione de
curato fiat mentio. Ita vt non sufficeret ex-
15 primere per æquipollens, † veluti ad Eccle-
siam baptismalē, vel habentem cœmeterium,
seu ius sepeliendi, quia possunt hæc esse,
etiam in Ecclesia non Parochiali. Federi-
cus de Senis consil. 135. *quidam habens*, sub
numer. 1. versic. *recepisse autem aliquos ad sepul
turam.* Rebuf. in praxi, tit. de de dispensatione
ratione ætatis, vers. *etiam si cura habeat anima-
rum*, vt inferius etiam dicam nu. 48. cum mul-
tis sequentibus.

Nisi

Nisi exprimeretur æquipollens necessarium
16 ad Curam; † vt potè, si diceret, audire debere confessiones, & Sacramenta ministrare, ac sepulturam habere, vt docet Cardinalis cõsil. 30. *Quidam A. præsbyter*, per totum. sed Rebuffus, vbi supra, dicit, quòd talis narratiua, tãquam deuians à stylo Curiæ Romanæ, vix releuaret. faciunt in proposito tradita per Ioannẽ Seluam de benef. 3. part. quæst. 11. nu. 12. de quo etiam vide Rotam decis. 13. per totum, in antiquioribus, sub titulo de præbendis, & Staphilæum de litteris gratiæ. §. de modo, & forma impetrationis, à numer. 7. vsq. ad finem, vbi concludit, quòd talis narratiua per æquipollens sufficit, & releuat, quando cõcluderet per necesse.

Cæterum in casu nostro, verius esse crederem, quòd sub verbis, quæ præcesserunt, nempe, *omnia beneficia Ecclesiastica*, venirent Curata,
17 † quamuis ista verba, *cum cura, & sine cura*, nec minus sequentia verba, *qualitercumque qualificata*, non concurrerent.

Ad quod moueor in primis, quia ratio, quare non venit beneficium curatum in casu d. c. cum in illis de præbend. lib. 6. (ex quo tex. emanarunt ferè omnes illationes superius recitatæ) est illa, quam ipsemet tex. in sui principio assignat, scilicet, *cum in illis, quibus beneficia curam animarum habentia committuntur, maior*
18 *quam in his, qui ad alia promouentur idoneitas* † *requiratur*. sed ista ratio est bona ad effectum impetrationes, vt Papa notitiam habeat de impetrantis persona, vt beneficium curatum minime conferat, nisi idoneo ad tale beneficium curatum.

Ad effectum tamen reseruationis, de qua in regula nostra, nec verba conueniunt, nec ratio
19 est proportionabilis, † nec applicatur l. 4. §. toties: ff. de damno infecto, c. cum cessante de appellationibus.

Rursus, dictio, *omnia*, est vniuersalis, cuncta
20 comprehendens. † l. omnes populi, & ibi tradunt omnes. ff. de Iustitia, & iure. l. Gallus. §. in omnibus. ff. de liberis, & posthumis, & continet in se enixam, & vniuersalem significationem. Abb. in c. qualiter. & quando. il 2. nu. 8. de accusationib. Alexan. cons. 72. *visis*. nu. 2. post principium. lib. 2. Roland. cons. 84. nu. 22. lib. 1. gl. in Clemen. 1. verbo. *omnimodam*, de foro competent. & in c. ex parte, verbo, *omnino*, de officio delegati. Geminian. cons. 15. num. 5. Socin. cons. 43. nu. 12. lib. 4.

21 Et qui omnia dicit, nihil excludit. † l. testatorem 58. in prin. ibi *prædium Seianum omne*, ff. de legat. 3. Curtius Senior cons. 49. Aimon cons. 294. Ioan. Gutierrez. cons. 5. nu. 4. & 5. Felin. in c. de quarta. nu. 15. de præscription. Crescent. decis. 1. de priuilegijs. Gomezius in regula de triennali. quæst. 2. vers. *tamen his*. Cæsar de Graff. decis. 1. n. 1. & 5. & 6. & decis. 2. n. 3. & 4. de priuil. Igitur regula vniuersaliter loquens, comprehendit beneficia curata.

Præterea, materia impetratiua, & gratia be-
22 neficialis est ambitiosa, & restringenda, † cap. quamuis de præbendis. lib. 6. & sic nimirum, si beneficiorum appellatione, curatum beneficiũ non veniat, in impetratione, & dispensatione, & similibus.

Secus tamen est in reseruatione nostræ regulæ, quæ est fauorabilis, & amplianda, vt plenè diximus in §. 6. proœmiali.

Hinc videmus, quòd in priuilegio de percipiendis fructibus de beneficijs vacantibus, om-
23 nia beneficia curata, † & alia quæcumq. sub generali beneficiorum nomine continentur. c. rua nobis 31. in fine, de verbor. significatio. l. 5. in fi. & ibi Gregor. Lopez in gl. verbo, *en todos los otros beneficios*. titulo 16. Partita 1. Vitalinus in Clem. 1. n. 4. de præbendis.

Sic etiam videmus, quòd in potestate conferendi beneficia, à Papa concessa Legato, vel alijs, quòd tunc, hoc verbum, *beneficium*, sumitur large, & extenditur ad beneficia curata.
24 † tex. in c. dudum 14. in prin. iuncta gloss. ibidem, verbo, *beneficium*. de præbendis. lib. 6. vbi omnes notant, & Vitalinus in d. Clemen. 1. nu. 41. de præben. & Cardinalis ibi numer. primo ante finem.

Item Vicarius Episcopi habens facultatem conferendi beneficia, potest conferre digni-
25 tates, & beneficia curata, † quia hoc casu nomen beneficij, large sumi debet. Rota decisione 7. de officio Vicarij, in antiquis, & decisione 2. eodem titul. in antiquioribus. Felinus in cap. causam quæ. nu. 14. de rescriptis. Dominic. & Geminianus in c. finali num. 11. de officio Vicarij.

Si igitur in facultate concessa alicui conferendi beneficia, veniunt beneficia curata, vt dictum est, à fortiori venire debent in reseruatione sibi facta ab ipso Papa, ad conferendum non simpliciter beneficia, sed omnia beneficia Ecclesiastica.

Et quamuis præfata verba, *cum cura, & sine cura*, apposita fuerint, hoc quidem fuit factum, gratia tollendæ omnis
26 dubitationis, † & maioris claritatis, quamquam, si non insererentur, idem esset. & dicta ad remouendam dubitationem, non nocent, sed sunt toleranda, licet superflua sint. † l. qui

Superfluitas in multis casibus permittitur.

27 mutuam 57. ff. mandati. l. quæ intrinsecus. ff. de verborum obligatio. l. quæ dubitationis tollendæ causa 81. vbi latè Decius numero primo, & sequentibus. ff. de regul. iuris. Abbas in cap. solitæ. sub numero septimo. ad medium, de maiorit. & obedien. & in cap. certificari. num. decimo in fine, de sepulturis, vbi dicit, quòd sic non obstat, quòd verba debent aliquid operari, vt in cap. si Papa, de priuileg. lib. 6. nam operantur in eo, quòd tollunt dubitatio-
28 nem, † prout etiam dicit Rebuf. in concordata, in forma mandati Apostolici, in verbo, *cum cura, &*

cura, *& sine cura*, quòd illa verba apponuntur, vt tollerent dubium. c. cum in illis. de præbend. lib. 6.

Ideo dicit Hustiensis in c. nimis iniqua. 16. nu. 2. in fine, & nu. 10. Ioan. Andreas. nu. 7. Antonius de Butrio nu. 17. de excess. Prælator. quòd multoties apponuntur in constitutionibus, verba superflua, ad occurrendum malitijs, & sub-
29 tilibus cauillationibus ✝ nonnullorum, quæ nisi exprimerentur, cauillarentur in contrariam sententiam. & subiungunt, quòd dictantes, & notarij, sic debent scribere verba priuilegiorum, & instrumentorum, aliarumque dispositionum, etiam si specificentur, non alias specificanda, vt tollatur malignorum interpreta-
30 tio. ✝ Tradit etiam Felinus in cap. eam te, sub num. 15. ante finem, vers. *ex his infertur*, de rescriptis, vbi ponderat ad conculcationes synonymorum, quæ sæpe ponuntur, dicens, quòd non semper sit vera traditio, quòd non debeat
31 esse aliquid ✝ superfluum. Idem Felinus in c. venerabili, nu. 1. not. 3. de officio delegat. vbi dicit, quòd sæpe bis ponitur, ad euitandam ma-
32 litiosam, & sophisticam interpretationem, ✝ & sic ad maiorem expressionem. Dicit etiam Bal. in l. fin. in fin. 2. lecturæ. C. de iure emphit. quod quæ abundant non solent vitiare scripturas, sed implere cisternas intelligentium. Sic etiam toleratur superfluitas statuti, ne propter illud patiatur quis damnum indebite. Crotus cons. 136. num. 13. Crauetta cons. 70. num. 29. Cephalus cons. 104. nu. 22. p. 1. Decis. Mantuani Petri Surdi 38. nu. 19. & 20.

Neque dici potest superfluum, quando explicitè, ac distinctè declaratur, quod implicitè
33 erat dispositum. ✝ Geminia. in c. 1. nu. 22. de summ. Trinit. & Ruinus cons. 89. num. 17. vers. *nec obstat*, volum. 4. Tiraquel. in l. si vnquam, verbo, *reuertatur* num. 26. C. de reuocand. donation.

* Nec dicitur aliquid superfluum, quãuis pluries idem etiam de verbo ad verbum repetatur, quando diuersitas titulorum, aut materia subiecta postulat. l. mulieres. C. de dignitat. lib. 12. iuncta. l. mulieres. C. de incolis. libro 10. l. si quis in conscribendo. C. de Episcop. & Clericis. iuncta lege si quis in conscribendo. C. de pactis. Rebuff. in tract. de nominatio. quæstione 5. num. 18. & 19. *

Ad hoc autem, vt dicatur beneficium curatum, seu Ecclesia Parochialis, multa substãtialia cõcurrere debẽt, quæ quidẽ
34 ✝ quatuor sunt, de quibus per Staphilæum de litteris gratiæ, titulo de qualitate, & statu beneficiorum. n. 7. 8. 9. & 10. Gomezium in reg. de Idiomate, q. 11. à num. 4. Rotam in vna Recanaten. Parochialis. 20 Maij 1572. coram Cantuccio, quæ est in impressis 52. p. 2. diuersorum, & in vna Sabinen. decimarũ 30. Aprilis 1599. coram R. P. D. meo Pamphilio. Nonnulla adducit Mascardus de probationibus conclus. 469

Curatum beneficiũ vt sit debet habere quatuor requisita. substantialia.

& 589. per totas. Ioan Gutierrez allega. 8. n. 4.

Primum, & principale requisitum substan-
35 tiale est, potestas fori pœnitentialis, ✝ hoc est potestas ligandi, & soluendi in foro pœnitentiali, quæ non cadit, nisi in Sacerdote. c. in nouo. 21. dist. c. omnis. de pœniten. & remission.

Et non omnis Sacerdos hanc curam habere dicitur, sed is tantum, qui necessitate adstrin-
36 gitur ✝ Ecclesiastica ministrare Sacramenta, & fideles, quibus administrat, ad eum accedere coguntur. glossa in Clementina dudum, verbo, *impediant*, de sepulturis, quã sequitur ibi Imol. num. 32. post Paulum, & Zenzelin. Abbas num. 24. Ancharan. nu. 20. Abbas in c. dudum. il 2. nu 7. in not. 9. de electione, & in cap. de multa. numer. 24 vers. *sed adde*. de præben. Decius in cap. ad aures. num. 6. vers. *& curatum*, de rescriptis. Ferret. consil. 255. n. 11. Rebuf. in tract. de nominatio. q. 16. nu. 10. Alphonsus Hojeda de incompatibilit. benef. 1. part. c. 13. num. 3. & 4. cum sequentibus. Rota in vna Ciuitaten. decimarum 6. Februar. 1589. coram Illustriss. Mattica, & in eadem 15. Decembris. 1594. coram Gyptio.

Secundum requisitum est, quòd sit certa parochia, seu locus, certis finibus, & limitibus cõ-
37 stitutus, ✝ ac designatus, in quo Populus alicui Ecclesiæ deputatus degit. cap. Ecclesias 14. q. prima in principio, & per tot. & in Concilio Tridentino sess. 24. de reformatio. cap. 13. ante finem, ibi, *vbi parochiales Ecclesiæ certos fines non habent, &c.*

Nam rector talis Ecclesiæ, dicitur populum
38 regere. ✝ cap. 1. de capellis Monachorum. Roman. consil. 356. num. 1. & 2. Doctores in rubrica de parochijs. Staphilæus de lit. gratiæ, titulo de varijs modis vacation. §. quartus principalis. num. 3. Rebuf. in concordata. titul. de collationibus §. statuimus. il 2. in verbo, *parochia-*
39 *lis*. vbi etiam dicunt, quòd parochia dicitur, ✝ quasi partitio curæ.

Tertium requisitum est, vt obtinens Ecclesiam parochialem, ad hoc vt dicatur curatus,
40 exerceat curam nomine suo, & non alieno. ✝ c. extirpandæ. §. qui vero, de prebend. Milis in repertorio, verbo. *Ecclesia parochialis, quæ dicatur*. Rebuff. in praxi benef. titul. de non promot. infra annum, numer. 36. tradunt DD. in Clementina vnica, de officio Vicarij. Hojeda vbi supra num. 6.

Sed si aliquis est principalis dignitas in Col-
41 legiata, & ad id eligatur in Rectorem, & Prælatum, tunc semper est beneficium ✝ curatum. Milis in repertorio, verbo, *beneficium*, numero 22.

Quartum requisitum est, vt habẽs parochialem, dicatur Curatus, qui tanquam Rector suo
42 nomine, & non cum alijs ✝ ad regimen parochialis Ecclesiæ assumatur, ita vt, si illi, duo, vel plures præficiantur, ✝ qui confessiones audiant, & baptizent, & alia ad curam spectantia faciant,

faciant,non tamen dicuntur Curati,quia que-
madmodum vna mulier non poteſt duos, vel
plures ſponſos habere. ✝ cap.1. de ſponſ.duo-
45 rum,nec vnum corpus duo capita, quia eſſet ✝
monſtrum.c. quia plerisq. de officio Ordinar.
46 ſic nec Eccleſia duos,vel plures Curatos. ✝ c.
cum non ignores,de pręḃendis,& in vna Eccle
ſia,vnus debet eſſe Sacerdos,ſpõſus,& Rector,
qui curã habeat.c.in apibus.7.q.1.c.ſicut vna,
21,q.2.ibi *ſed vnum tantummodo habeat Sacer-*
47 *dotem*, ✝ *qui illam caſte, & ſincere regat*, latè
Oldrad.conſ.67,incipit,*quæſtio talis eſt*.num.1.
Staphilæus,vbi ſupra numer.10. fol.mihi 128.
verſ.*requiritur & tertium*. Gomezius in d. q.
31.regulæ de Idiomate,ſub n. 6.verſ.*requiritur
etiam*.Felin.in c.in ratione,10.corollario, pro-
pe finem,verſ.*ſcias etiam*,de reſcriptis.Maſcar.
de probation.concluſ.469.incipit, *curam ani-
marum*.num.5.6.& 7. Mandoſius conſ.20. nu.
8.Rota deciſ,52.nu.17.18.& 19. part.2.diuerſ.
Rebuffus in praxi. titulo de non promot. infra
annum.nu.63.Hojeda de incompatibil.benef.
d.c.13.nu.7.Vide tamen paulo inferius, à nu.
114. vbi dicemus, an hoc limitetur ad effe-
ctum Concilij Tridentini. capitulo 18. ſeſſio-
ne 24.

Ex quibus infertur,primo,quòd, quam-
uis deficeret fons baptiſma-
48 lis, ✝ non propterea deſineret eſſe Parochia-
lis Eccleſia:quia in actu baptizandi, non infer
49 tur ✝ cura,cum baptiſma etiam a laico, & mu
50 liere exerceri poſſit, ✝ cap.ad limina. 30.q. 1.
cap verum.32. diſtinctione: & ſic non ſpectat
ad curam pœnitentialem,nec iudicialem, cu-
51 ius quidem laicus,& mulier incapax ✝ eſt.cap.
omnis.c.noua quædam, de pœniten. & remiſ-
ſionibus.cap.dilecta,de maiorit.& obedien. &
ita concludunt Cardinal.in Clem. 1. de bapti-
ſmo,quæſt.4.num.7.Imola num.6.Anchar.in
2.notabili,circa medium.Vitalin.numer.66.&
67.Federicus de Senis conſ.80.num.3. & conſ.
135.in fine. Milis in repertorio, verbo, *cura-
tum non dicitur*. Decius in c.ad aures, ante n.
7.de reſcriptis,Gambarus de officio,& poteſta
te legati,lib.5.titulo,an legatus poſſit plura be
neficia vni conferre,num 18. & 19. Gomezius
vbi ſupra, d. quęſt.11.ante finem,ſub numer.8.
verſ. *quia actus baptizandi*. Rebuf.. in concor-
data,titulo de collationibus.§.ſtatuimus, il 2.
verbo *Parochialis*. Hojeda vbi ſupra numer.8.
Maſcardus de probationibus.concluſ.469. nu.
num.8.& 9.Rota d.deciſ.52.num.28.& ſequen
tibus,parte 2. diuerſorum: vbi etiam præfati
DD. dicunt,quòd ex conſuetudine, vel cõceſ-
52 ſione introduci ✝ poteſt,vt filij Parochianorũ,
vnius Parochiæ baptizentur in alia, & ſic non
eſt res eſſentialis fons baptiſmalis, vt vna Ec-
cleſia dicatur Parochialis.

Sexdecim illationes pulchræ, ac ſemper notãdæ aſſignantur, vſq. ad nu.133.

Secundo infertur, quòd idem dicendum
ſit,quo ad ſepulturã, & actum
53 ſepeliendi, ✝ quia non arguit, ſeu concludit
Eccleſiam Parochialem,& Curatam.nam quã-
uis conceſſa ædificatione Eccleſiæ, vel Capel-
54 læ.non ſit conceſſum ✝ ius ſepeliendi, vel fune-
randi.Hoſtienſis in ſumma, d ſepultur.§. 2. &
3.Vitalin.in Clem.dudum.§.huiuſmodi. num.
10.eodẽ titulo,poſt alios,quos allegat. * deciſ.
Marchæ 26.nu.16. * Tamen quælibet Eccleſia,
ſiue Capella, quę Parochialis non ſit,& curam
non habeat,poteſt habere ex conſuetudine,vel
55 conceſſione Epiſcopi ✝ cœmeterium, ſiue ius
funerandi,vt in eo fidelium cadauera ſepelian
tur.Federicus d.conſ. 135. num. 2. Staphilæus
de qualitate,& ſtatu beneficiorum.§. circa ſe-
cundam qualitatem,num.4.Gomezius d.q.11.
num.8.Gambarus,vbi ſupra. num.18.Hoſtien-
ſis,Ioannes Andreas,Cardinalis,& Butrius, n.
10.in cap.nonnulli, de Clericis non reſidenti-
bus.Alphonſus Hojeda vbi ſupra. nu. 9. Rota.
d.deciſ.52.nu.27.Maſcardus de probation.con
cluſ.469.nu.10.

Tertio infertur, quòd non ſequitur,iſta
56 Eccleſia ✝ non percipit decimas,
nec primitias,vel in illa diebus feſtiuis Chriſti
fideles miſſam non audiunt,vel alia Sacramen-
ta(excepto pœnitentiæ, & Euchariſtiæ Sacra-
mento)non percipiunt, nec præſtant,ergo non
eſt Eccleſia Parochialis. Nec per contrarium,
iſta iura habet talis Eccleſia,ergo neceſſario ſe
57 quitur ✝ quòd ſit Parochialis Eccleſia. Nam
quamuis iſta ſint iura,& quædam ſigna Eccle-
ſiæ Parochialis,ac præſumptionem non leuem
inducant,vt docuit Roman. conſ. 356. incipit
circa primum.num.3. & 4.Rebuffus in tractat.
nominationum.quæſt.16.num.8.Octauian.de-
ciſ.Pedemontan.99.n.2.Ioan.Gutierrez. alleg.
8.nu.9.Maſcard.de probation.concluſ.589.nu.
6.Non tamen neceſſario ex illis infertur ad cu
ram Parochialem,cum poſsint adeſſe ex aliquo
accidenti,Antonius de Butrio in d.cap. quia
nonnulli,num 10.de Clericis non reſidentibus.
poſt Hoſtienſem, Ioannem Andream,;& Car-
dinalem ibidem. Rota dict.deciſ. 52. num. 31.
cũ quinque numeris ſequentibus,vbi reproba-
tur Roman.vbi ſupra,quatenus dicit, quòd ex
prædictis neceſſario inferatur ad curam ani-
marum.
58 Negari tamen non poteſt,vt dixi,✝ quòd quã-
uis fons baptiſmalis,& ſepultura,ac decimarũ
exactio,nõ concludant præciſè ad Eccleſiam
Parochialem,tamẽ quòd multum cõferunt ad
comprobandum eſſe Parochialem, quia licet
non ſint eſſentialia,ſunt tamen ordinaria, & ſe
rè naturalia ex ſupradictis.

Infertur etiam quarto, quòd poteſtas fo
ri contentioſi,ſeu iudicialis,ve-
luti quòd quis habeat iuriſdictionem in ſpiri-
tualibus,in foro tantũ exteriori,✝ nõ facit ſtri
ctè,& propriè beneficium curatum, vt per In-
nocen.in c.dudum il 2.nu.11. verſ. *nam modus
agendi*.& ibi Abbas nu.8.in fine,de electione,
latè Capra regula 90. num. 12. Decius in cap.

ad aures, num. 6. de rescriptis. Rebuff. in praxi, tertia parte signaturę, vers. *etiam situationis,* num. 4.* & in titulo de non promotis infra annum, nu. 32.* Pauinus de visitatione par. 1. q. 2. nu. 28. & 48.

Cura ani marum dupliciter consideratur. Cura enim animarum dupliciter considera-
60 tur, largè, & strictè, ✝ siue propriè, & impropriè, secundum Innocentium in cap. non satis, nu. 2. & Butrium ibi nu. 8. Abbat. nu. 2. vers. *circa primum,* de officio Archidiaconi. Cardinal. cons. 48. nu. 1. Ferrettum cons. 255. nu. 11. Capram d. nu. 12. Abbat. in d. cap. dudum, il 2. nu. 7. sub notab. 9. de electione, gloss. in extrauag. execrabilis, verbo, *animarum cura*, de præben.

Quamuis autem largè, siue impropriè, cura dicatur potestas fori contentiosi, seu iudicia-
61 lis, ✝ quæ versatur circa exercitium iurisdictionis spiritualis, prout est suspendere, excommunicare, absoluere, visitare, & alia huiusmodi, quæ ad correctionem morum spectant, cap. dudum Ecclesia, de electione, & hanc curam possint habere Archidiaconi, &
62 alij inferiores Prælati, ✝ cap. 1. de officio Archidiaconi, Doctores in cap. cum contingat, de foro compet. Mascard. de probation. concl. 469. nu. 2. Mandos. cons. 20. nu. 5.

Strictè verò, & propriè, cura dicitur potestas ligandi, & soluendi in foro pœnitentiali,
63 ✝ vt superius diximus, & tradunt Decius in cap. ad aures, nu. 17. de rescriptis. Mandosius d. cons. 20. nu. 6. Mascardus d. conclus. 469. nu. 2. vers. *quod tamen,* fuit resolutum in vna causa Conchen. Archipresbyteratus 28. Ianuarij 1594. coram R. P. D. meo Pegna, vbi propterea fuit tentum, quemdam Archipresbyteratum iurisdictionem contentiosam habentem, non
64 dici beneficium curatum, ✝ ad effectum, vt vacet per assecutionem alterius beneficij incompatibilis. & in eadem decisione allegatur quædam declaratio Sacri Concil. Triden.

Quinto infertur ex prædicto quarto requisito, quòd in diœcesi Calagurritana, & in alijs similibus, vbi nullus ferè adest Rector solus in quacumque Ecclesia pa-
65 rochiali, sed adsunt ✝ plures beneficiati, in qualibet Ecclesia, & Episcopus committere solet alicui ex illis exercitium curæ animarum quòd nullum beneficium adest curatum, sed solus Episcopus est Rector omnium Parochialium totius diœcesis, & apud eum solum re-
66 sidet cura animarum, ✝ vt fuit dictum in vna Calagurritana iuris prouidendi, de mense Maij ann. 1591. coram R. P. D. meo Seraphino Rotæ Decano.

Et similiter fuit dictum in alia Calagurritana congruarum 16. Nouembris 1571. coram Oradino, quæ est decisio 17. par. 1. diuersorum, sub nu. 1. & 3. quòd notorium est, tam in Regno Hispaniarum, quam in Curia, & ita attestantur practici, & testes examinati, quod in dicta diœcesi Calagurritana nulla sunt be-
67 neficia curata, ✝ exceptis duobus, sed cura est apud Episcopum, & apud clericum cui Episcopus curam demandat.

Et isti clerici, quibus demandat Episcopus curæ animarum exercitium, non sunt veri Re-
68 ctores, sed potius coadiutores, ✝ ad participationem oneris Episcopi, cap. fin. de officio Archipresbyteri. Imola in clem. finali, nu. 14. de priuilegijs. Abb. in cap. ex Apostolice, de donationibus, in princ. Caputaq. decis. 340. nu. 4. par. 3. Rota decis. 309. num. 1. parte 2. diuersor. Oldrad. d. cons. 67. nu. 3. vbi dicitur, quòd nullo apparente Rectore, Episcopus est curatus
69 totius diœcesis, cap. nullus, de parochijs, cap. 1. de raptoribus, cap. licet, 17. quæst. 1. & tota diœcesis est tali casu sub eius cura, cap. propter hoc, 43. distinct.

Ideo inuiti beneficiati adstringi non possunt
70 ad hoc onus curæ subeundum ✝ in dicta diœcesi Calagurritana, vt fuit dictum à Rota in vna Calagurritana reductionis prop. mot. 29. Martij 1591. ante finem, coram R. P. D. meo Decano, Rota decis. 56. num. 1. par. 2. diuersor. Quod intellige, nisi alius idoneus non inueniatur, ex his quæ dixi in gloss. 8. ex nu. 45.

Sexto infertur, quòd quando Ecclesia Collegiata habet cura animarum, talis cura non pertinet ad singulos Canonicos
71 illius, sed ad Collegium, ✝ seu Capitulum, vnicam personam Rectoris repræsentans. Oldrad. præd. cons. 67. nu. 1. in fi. & Mandos. cons. 20. nu. 9. fuit resolutum in vna Vrgelen. Canonicatus, & præbendæ 20. Martij 1542. teste Puteo decis. 290. incipit, *die 20. Martij,* lib. 1. & totum Capitulum mandat curæ exercitium, alicui Vicario ad hoc deputato, vt solitum est: quamuis Cassador. decis. 11. sub num. fin. vers. *possunt esse tamen plures*, de præbendis, dicat quòd plures possunt habere in solidum curam animarum, & quòd non sit absonum, secundum Innocen. & alios, quos ibi allegat, pluri-
72 bus curam populi competere in solidum, ✝ ad instar pupilli, vel adulti, habentis plures tuto-
73 res, vel curatores, ✝ quia omnes habent administrationem in solidum, l. 1. ff. de administration. tutor. l. 1. C. si vnus ex pluribus.

Puto tamen, quod decisio Cassadori non sit contraria decisioni Putei, sed quòd Cassa-
74 dorus intelligat de exercitio ✝ curæ, quod potest pluribus Vicarijs, Rectoribus impropriè nuncupatis, in solidum delegari, vt passim fieri videmus; cura tamen residet penes Capitulum; quòd verus Rector dumtaxat est, & hoc insinuat ipse Cassadorus in fine, dum dicit, Caput autem dictorum Rectorum erit Episcopus vel Prælatus, vel Collegium, vel Papa, & docuit Oldrad. d. cons. 67. nu. 3. in fin. & consonat Concil. Trident. sess. 24. cap. 18. de reformatione, dum in principio dicit, *etiamsi cura Ecclesiæ, vel Episcopo incumbere dicatur, & per vnum, & plures administretur, &c.*

Septimo

Septimo infertur, quòd quando cura animarum non reſidet penes
aliquem particularem Rectorem, ſeu Capitu-
lum; ſed penes Epiſcopum, quòd tali caſu be-
neficiati ipſarum Eccleſiarum parochialium,
non habebunt fundatam intentionem de iure
75 communi, in iure percipiendi ✝ decimas de-
bitas eidem parochiali, ſed ſolus Epiſcopus,
qui verè Rector eſt, & habet curam animarũ,
ſuper hoc, intentionem ſuam de iure communi
fundatam habebit, quia decimæ de iure com-
muni ad Rectorem Parochialis ſpectant, cap.
cum contingat, & ibi gloſſ. 2. & omnes, & in
cap. cum in tua, & vtrobique ſcribentes tra-
dunt, de decimis, Doctores in cap. de quarta,
maxime Imola in primo notabili, de præſcri-
ptionibus. Abbas in cap. conquerente, nu. 2.
prope finem, verſ. *duodecimo habet*, & ſub nu.
6. de officio Ordinarij. Rebuff. in tract. de de-
cimis, quæſt. 7. nu. 4. Puteus deciſ. 371. in vna
Veronen. num. 2. lib. 1. Rota deciſ. 31. nu. 2. par.
2. diuerſorum.

Sicut etiam habet Epiſcopus intentionem
fundatam, ſuper recipiendis decimis, quandò
76 non ſunt diuiſæ ✝ parochiæ ſuæ diœceſis, ne-
que habent certos fines, & limites diſtinctos,
vt in ſecundo requiſito diximus, prout con-
77 tingit ✝ in pluribus partibus Hiſpaniæ, vbi
nulla datur talis diuiſio, nec limitum diſtin-
ctio, vt dicit Rota deciſ. 309. nu. 5. verſ. *& licet
in Hiſpaniarum*, par. 2. diuerſorum. tunc enim
ſolus Epiſcopus fundat de iure communi in-
tentionem ſuam in decimis percipiendis, cum
78 ipſe ſolus verus Rector ſit, & vniuerſalis ✝
parochus, cap. fin. vbi gloſ. fin. verſ. *ſed quid de
illis*, de parochijs, cap. quoniam 13. & ibi notant
Antonius de Butrio num. 2. Abbas eodem nu.
2. & reliqui omnes, cap. cum contingat, 29. &
ibi gloſſa verbo, *de iure communi*, verſ. *quid er-
go reſpondebis*, vbi Hoſtienſ. Ioannes Andreas,
Antonius de Butrio ſub nu. 7. & cæteri, de de-
cimis. Rota deciſ. 163. nu. 3. & d. deciſ. 309. nu.
2, & per totam, par. 2. diuerſorum, & fuit re-
ſolutum in vna Ciuitaten. decimarum 15. De-
cembris 1594. coram Gyptio, & paſſim ſeruat
Rota. Rebuff. in d. tractatu de decimis, quæſt.
7. num. 9. & 11. vbi num. 7. 8. & 10. & ſequenti-
79 bus, alios plures caſus ✝ congerit, in quibus
Epiſcopus fundet intentionem ſuam, in perci-
piendis decimis.

Antiquitus enim, parochiæ diſtinctæ non
80 erant, ✝ & ideo Epiſcopi omnes decimas to-
tius diœceſis percipiebant, & inter ſe, & alios
clericos diſpenſabant, quas reliqui clerici de
81 manu Epiſcopi percipiebant, ✝ cap. 1. verſ. *has
vero decimas*, 16. quæſt. 7. Abbas in d. cap. cum
contingat, ſub nu. 7. verſ. *idem dico*, de decimis.
Puteus deciſ. 371. in vna Veronenſi, ſub nu. 6. in
fine, lib. 1.

Ciuitas etiam, quæ non habet aliam Paro-
chiam, niſi maiorem Eccleſiam, quæ ſuſtinet
onera parochialia, dicitur habere vnicam pa-
82 rochiam, & per conſequens fundat intentio-
nem ſuam. Capycius deciſ. 23. nu. 5.

QVANDO autem Parochiæ ſunt diſtinctæ,
& in qualibet Parochia adeſt proprius Rector,
tunc Epiſcopus non eſt Rector totius diœce-
83 ſis, ſed ſolius ✝ Eccleſiæ Cathedralis, & Præ-
latus ſuper omnes ſuæ diœceſis Rectores, &
ideo non habet iuris communis aſſiſtentiam,
84 ✝ in percipiendis decimis parochialium ſuæ
85 diœceſis: ſed potius reſiſtentiam, ✝ ſi agit con-
tra Rectorem. ratio eſt, quia aliàs haberet
plura beneficia curata incompatibilia, quod
eſt prohibitum, cap. de multa, de præbendis,
cum ſimilibus, & in vnaquaque Parochiali
86 conſtitui debet proprius Rector. ✝ cap. ſicut
in vnaquaque, cap. perpercipimus, 21. quæſt. 2.
& fuit reſolutum in vna Toletana iuris nomi-
nandi, de menſe Ianuarij 1583. coram Illu-
ſtriſsimo Blanchetto, & in Pampilonen. deci-
marum 13. Nouembris 1592. coram R. P. D.
meo Pamphilio. Rota deciſ. 21. nu. 1. & deciſ.
163. nu. 2. & deciſ. 309. nu. 4. par. 2. diuerſorum.
Rebuff. de decimis, quæſt. 7. nu. 5.

* * Idemque procedit in Vicario perpetuo,
quia exercet curam animarum. Nam tunc ip-
ſe habet ſuam intentionem fundatam in per-
ceptione decimarum. Vitalin. in clemen. 1. nu.
112. de decimis.

Niſi in ſola quarta parte decimarum, in
87 qua Epiſcopus fundatam ✝ habet intentionem
in omnibus parochijs ſuæ diœceſis, quantum-
uis diſtinctis, text. expreſſus, & ibi Hoſtien. in
cap. conquerente, de officio Ordinarij, nu. 15.
Ioannes Andreas nu. 40. Cardinalis notab. 11.
Butrius num. 44. Imola num. 8. & ſub num. 27.
Abbas nu. 2. prope finem, verſ. *duodecimo habet*,
& nu. 60. circa medium, & poſt Baldum, Car-
dinalem, Butrium, Imolam, tradit Abbas in
cap. de quarta, num. 2. de præſcription. Rebuf.
vbi ſupra num. 11. Rota deciſ. 31. num. 5. par. 2.
diuerſorum.

Si vero non agit contra Rectorem, habet
88 Epiſcopus pro ſe iuris ✝ præſumptionem:
quamuis parochiæ ſint diuiſæ. Rebuff. in tract.
de decimis, quæſt. 6. nu. 10. & quæſt. 7. num. 4. &
12. & fuit reſolutum in vna Poſtnanien. deci-
marum de menſe Maij anni 1596. coram Gy-
ptio, & alias ſæpe. vide etiam quæ dixi in glo.
5. §. 3. de Vicarijs, ex nu. 26.

* * Adde etiam, quod quando in eadem pa-
rochiali ſunt vltra Rectorem, alij beneficij præ-
tendentes habere participationẽ decimarum
pro ſua ſuſtentatione, quod tali caſu non om-
nino reſiſtit ius commune dictis beneficiatis,
qui viuere debent de fructibus Eccleſiæ cui in-
ſeruiunt, cap. vt quiſque, de vita, & honeſtate
Cleric. cap. conquerente, & ibi Abb. nu. 1. de
Clericis non reſid. Caſſadorus deciſ. 19. de præ-
ben. & in ſpecie tradit Caputaq. deciſ. 306. nu.
3. & 4. par. 3. Vnde ad præſcribendum partem
deci-

decimarum contra rectorem sufficeret, sola possessio 40.ann.sine titulo colorato, nec in hoc casu locum habet dispositio cap.1.de praescription. in 6. Praesertim cum non agatur de exclusione rectoris à perceptione decimarum in totum, sed de participatione illarum, quo casu similiter cessat dispositio d.cap.1. Bald.de praescript.1.par.5.partis princ.quaest.8. num.8. Caputaq.d.decis.406.nu.8.par.3.*

Octauo infertur, quod non dicitur beneficium curatum, nec vti tale regulandum illud, quod non est actu curatum,
89 † sed tantum habitu, veluti quia populus sit destructus, & omnes parochiani aliqua ex causa mortui sunt, & esse desierunt, licet Ecclesia parochialis semper firma maneat, & antea actualiter parochialis fuerit: nam tunc
90 Rector nullam habet potestatem † super animis, quae in rerum naturam non sunt. Federicus de Senis cons.80.& cons.135. Geminianus in cap.licet Canon, num.6. de electione, in 6. Abbas post Innocen.& alios in cap. de multa, nu.24.in fin.de praebendis, Gomezius in regula de idiomate,quaest.11.sub nu.5. vers. *& hoc est,quod de cura dictum est*. Staphilaeus de litteris gratiae, in rubrica de qualitate, & statu beneficiorum, §.circa secundam partem, nu.3.alias nu.22.Rebuff.in praxi, in titulo de dispensatione super aetate, vers. *etiam si curam habeat animarum*, in princ. & in tractatu de nominationibus,quaest.16.nu.23. Gundisaluus Villadiego in tractatu de Legato,quaest.14.nu.86.Ioannes Selua de beneficio,3.par.quaest.42. per totam. Petrus Dueñas in regula 71. incipit,*beneficia plura*,nu.4. Siluester,verbo, *beneficium*,4.quaest.4.vers.2.Ioannes Gutierrez in allegatione 8.nu.7.vbi plures contrariam partem tenentes refert, in vers. *nam licet Innocen.* & per totam illam allegationem de hoc tractat. Alphonsus Hojeda de incompatibilitate beneficiorum, parte 1.quaest.13.num.10.& 53. Mascardus de probationibus concl.589. nu.5. Benedictus Capra in regula 90. nu.74.

Nono infertur,quod eo ipso,quod requiruntur tot qualitates ad essentiam beneficij curati, vt supra diximus: in dubio
91 non est praesumendum † aliquod beneficium esse curatum, sed potius praesumitur, quòd sit beneficium simplex, & asserẽti esse beneficium curatum incumbet onus probandi esse tale. Aegidius Bellamera decis. 676. *si impetrans*, Staphilaeus de litteris gratiae, titulo de qualitate, & statu beneficiorum, §. vt sciri possit, num.2. Rebuffus in praxi, titulo quotuplex sit beneficium seculare,nu.11.& super concordata in forma mandati Apostolici, in verbo, *cum cura*. Hojede de incompatibilitate par.1.q.13. nu.2.in fin.Ioannes Gutierrez dicta allegatione 8.nu.5.Rota decis.17.nu.1. par.1. diuersor. & fuit resolutum in vna Pampilonen. Prioratus de Artajona 21. Iunij 1599.coram R.P.D. meo Pamphilio, nunc meritissimo Rotae Decano.

Decimo sequitur, quòd eo ipso, quòd vna Ecclesia sit parochialis:cõ
92 sequenter erit beneficium † curatum: non tamen conuertitur, quia potest esse beneficium curatum absque eo quòd sit Ecclesia parochialis, veluti si sit aliqua Ecclesia ruralis, & ad eam de nouo veniant homines ad illic inhabitandum, licet possit dici Ecclesia curata, non dicitur tamen Ecclesia parochialis, si non habet certum territorium, vt post Ioannem Andream,& alios in cap.super eo,de praebend. lib.6.tradit Rebuffus in concordata, titulo de collationibus, §. statuimus secundo, verbo, *Parochiales*, & iterum in forma mandati, de prouidendo, in verbo, *cum cura*, vers.*an sufficiat*,vbi propterea dicit melius esse exprimere, quòd sit Ecclesia parochialis, quam quòd sit beneficium curatum. Alphonsus Hojeda de incompatibilitate beneficiorum, 1.par.cap.13. sub nu.2.post medium,vers.*at vero potest esse*. Rota decis.52.nu.37.& 38.par.2. diuersorum, vbi nu.39. dicit,quòd hinc est, quòd in iure Canonico, & in Concil.Trid.passim fit mentio simpliciter de Ecclesijs parochialibus, absque expressione qualitatis curae.

Vndecimo infertur, quòd non dicitur beneficium curatum, quan-
93 do non habet curam perpetuam,† sed ad certum tempus, veluti si esset praepositura, cuius praepositus sede vacante gerit vicem Episcopi, in temporalibus & spiritualibus, quia talis Praepositura propter hoc non dicitur curata, prout inquit Ioannes Andreas in additionibus ad Speculatorem, in rubrica de praebendis, in vers.*in secunda parte*, & idem Ioannes Andreas in cap.de liberatione,sub nu.1. super verbo, *prelationis*,de officio Legati, in 6.Imola,& Abbas in cap.de multa,nu.23.de praeben. Hojeda de incompatibilitate beneficiorum, d. cap. 13. par.1.num.52. Capra in regula 90. nu.67.& vide quae dixi circa Vicarias in gl. 5. §.3.ex nu.35.

Et nu.66. ipse Capra dicit idem de benefi-
94 cio, cui esset annexa aliqua cura † & potestas distribuendi distributiones quotidianas interessentibus diuinis, quia non ex eo dicitur beneficium curatum, cum non habeat curam animarum in foro poenitentiali, & reliqua requisita, sequitur etiam Hojeda vbi supra num.51.

Duodecimo infertur, quod neque etiam dicatur beneficium curatum, quod de solo facto, & non de iure
95 † haberet requisita essentialia ad tale beneficium: puta, quòd Rector, seu Sacerdos exerceret curam de facto, ac vsurparet iurisdictionem, ac limites certos apponeret,&c. vt post Calderinum in d.cap. de multa, loquentem in terminis illius text.Ioann. Andream, & alios, tenet

tenet Capra præfata regula 90.nu.8. Alphons.
Hojeda de incompatibilitate beneficiorum,
1.parte, cap.13.num.55. & vide plura quæ di-
cam, Deo dante, in glos.15.§.1.

Decimotertio infertur ad Concilium
Triden.sess.24.de refor.
c. 13. vbi disponitur, quòd Ecclesiæ parochia-
les non vniantur, quòd decretum illud locum
habet, quando vere sit Ecclesia parochialis,
96 ✝ & habet certos fines, alias non: vt censuit
Sacra Congr.Concilij.

Decimoquarto infertur, quòd Priora-
tus per Vicarium per-
petuum deseruiri solitus, non dicetur benefi-
97 cium ✝ curatum, nec includetur sub appella-
tione beneficij curati, nec Parochialis, ex quo
prior non adstringitur ad administranda Ec-
clesiastica Sacramenta, sed dumtaxat Vicarius
98 perpetuus, † & curam animarum quis habere
dicitur principaliter propter exercitium, vt
eleganter affirmat Probus in additionibus ad
Monachum in cap.super eo,6.num.17.de præ-
bendis, lib.6.post Ancharanum, Cardinalem,
& Abbatem, nu.10. in cap.exposuisti, de præ-
bendis.

Nec mirum cum auferatur actualis anima-
rum cura, à Prioratu, & transferatur in Vica-
99 rium perpetuum. ✝ Philippus Probus, vbi su-
pra. Vitalin.in clem.1.§.ad hæc, num.16. de
præbend.Nauarr.cons.11.incipit, *Ecclesia Pa-
rochiali*, num.7. de clericis non residentibus, &
per totum, vbi tenet, quod neque etiam hodie
post Concilium Tridentinum talis Prior tene-
bitur exercere d.Curam, nec residere, sicut &
antea, prout etiam Sacra Concilij Trid.Cong.
* declarauit. * vide tamen inferius nu.161.

Decimoquinto infertur, quòd Rector
in sua propria Eccle-
100 sia parochiali, dicitur Prælatus. ✝ cap.in api-
* bus,7.quæst.1.*Abbas in c.decernimus, nu.16.
de Iudicijs, vbi Decius num.34. * Necnon ha-
bet tantam potestatem, quantam habet Præ-
101 latus cum Capitulo † in Ecclesia Collegiata,
vt pulchre dixit Abbas in cap.1. sub num.28.
vers.*si vero in Ecclesia*, de dolo, & contumacia,
cuius dictum laudat Gregor.Lopez in l.2.glos.
finali.tit.16.Partita 1.& facit bene d.l.2.in fin.
* * Rodoan.in tractatu de rebus Ecclesiæ, c.24.
de tractatu nu.46.& 47.*

Ideoq. Rector in propria Ecclesia, veluti in
102 domo propria dicitur Imperator, & Rex, ✝
cap.duo, 23. quæst.4. Abbas in cap.venerabi-
lem, sub nu.19.de electione, vbi post Ioannem
103 Andream, narrat fabulam ✝ de Ricardo Rege
Angliæ, & rustico, qui eumdem Regem alapa
percussit, ex eo, quòd in domo ipsius rustici,
illi cedere, & obedire noluit.

Hinc Rector inter propriam Ecclesiam de-
104 bet præcedere ✝ omnes, alias maiores, & su-
periores, in dicendis missis solemnibus, & alijs
quibuscumque præeminentijs, concernenti-
105 bus ipsius Rectoris officium. ✝ Cassane. in
catalogo gloriæ mundi, par.4. cosideratione
81. vbi plura allegat, ac fuit dictum in vna
Calagurritana præeminentiarum de Victoria
16.Nouembris 1592.coram R.P.D.meo Peña,
vbi fuit resolutum, quod Rector in sua propria
Ecclesia, inspecto iure communi, erat præfe-
106 rendus Decano, & omnibus Capitularibus ✝
collegiatæ, ad eamdem Ecclesiam processio-
naliter, certis diebus, ex antiqua consuetu-
dine accedentibus.

In qua decisione fuit etiam dictum, quòd
maior debet cedere minori, dum est in domo
107 ✝ minoris, Lucas de Penna, & Ioannes de Pla-
tea in l.nihil, C.de Palat.lib.12. Decian. cons.
67.incipit, *dico ergo*, nu.12.& seq.lib.2.

Denique Rectores in suis parochijs, Apo-
108 stolorum † vices tenent. Rom.in cons. fin. seu
sermone incipienti, *vos estis sal terræ*. nu.11.

Dicit etiam Rota decis.1. num.3. de officio
Archipresbyteri, in antiquis, quòd benefi-
cium curatum habet magnam præeminentiã,
109 ✝ & tetigi in principio huius glossæ, nu.4.

Necnon dicit Vitalinus in clemen.1. nu.30.
de præbendis, quòd cura animarum est tanto
110 pretiosior, ✝ quanto periculosior, vt etiam
dixi supra num.9. Quæ omnia contenta in hac
15. illatione post sic scripta, transcripsi, prout
iacent in quadam informatione, quam feci ad
instantiam dilecti amici mei Ioann. Martinez
de Imiruli Calagurritani, in hac Curia nego-
cia agentis, in vna causa Pampilonen.præemi-
nentiarum, ad fauorem Rectorum prouinciæ
de Guipuzcoa, contra Archipresbyterum
eiusdem prouinciæ, prætendentem præcedere
debere dictos rectores, intra proprias illorum
Ecclesias, tamquam caput dictæ prouinciæ. Et
licet prius obtinuerat in iudicio summarijssi-
mo manutentionis, tamen per dicta fundamen
ta succubuit. Et fuit contra illum, & ad fauo-
rem Rectorum in petitorio resolutum nouissi-
me sub die 22.mensis Martij huius anni 1604.
coram R. P. D. meo Litta, eiusdem causæ Iu-
dice.

* * Et prius etiam fuerat decisum in vna Hi-
spalen. Iuris nominandi 10. Octobris 1583.
corã Seraphino, quod beneficiatus antiquior,
licet parochus non esset, debeat intra Eccle-
siam præcedere, & præsidere, non autem Vi-
carius foraneus modernior beneficiatus.

Decimosexto infertur, quam vtile, &
necessarium sit in nostro
proposito cognoscere, an beneficium sit cura-
tum, nec ne; quia si est curatum, quamuis sit
reseruatum, vt regula nostra docet, tamen
licet vacet in mensibus Apostolicis, debet pro-
111 uideri per concursum, ✝ ita quod Ordinarius
proponet edicta, & coram illo debet fieri exa-
men oppositorum, & ex illis, qui per exami-
natores, idonei, ætate, moribus, doctrina, &
prudentia, & alijs rebus, ad vacantem Eccle-
siam

ſiam gubernandam opportunis, iudicati fuerint, Epiſcopus eum eligere debet, quem cæteris magis idoneum iudicauerit, vt latius ſcripſi in gloſſ. 4. ex nu. 110. cum ſeqq. & illi eſt facienda collatio per Papam, ad quem prouiſio in menſibus reſeruatis ſpectat, vti diſponit Concilium Tridentinum ſeſſ. 24. de refor. cap. 18. poſt principium, ibi, *etiam ſi ipſa Parochialis Eccleſia, reſeruata vel affecta fuerit generaliter, vel ſpecialiter, etiam vigore indulti, ſeu priuilegij in fauorem S.R.E. Cardinalium, ſeu Abbatum, vel Capitulorum*. Necnon in conſtitutione Pij V. quæ incipit, *in conferendis*, ſub data 15. Kalend. Aprilis ann. 1566. & eſt in bullario 32. ibi, *in menſibus ordinarijs collatoribus, etiam per noſtras regulas aſſignatis*, ac declarauit Sacra Concilij Congregatio, quam declaratio-
112 nem refert etiam Flamin. Pariſius de reſignatione, lib. 8. quæſt. 9. num. 103. & ſic paſſim practicari videmus.

Et iterum fuit etiam declaratum in beneficijs iuriſpatronatus Eccleſiaſtici.

Vnde minus benè loquutus fuit Nauarrus in cap. ſi quando, de reſcriptis, in fin. in actuario dictæ prælectionis, nu. 15. dum dixit, quòd hodie erat ſublata reſeruatio parochialium per d. cap. 17. ſeſſ. 24.

ET iſta eſt vna ampliatio dicti decreti, vt procedat etiam ſi parochialis Eccleſia ſit de iurepatronatus Eccleſiæ.

Ampliatur etiam diſpoſitio d. cap. 18. Conc. Triden. ſeſſ. 24. ad beneficia reſeruata, ratione vacationis in Curia,
113 ✝ vt oſtenditur in illis verbis poſt principium poſitis, *per obitum, vel reſignationem, etiam in curia*. & tradit Flaminius Pariſius in tractatu de reſignatione beneficiorum, lib. 8. queſt. 7. nu. 12. vbi dicit, quòd in prouiſionibus parochialium vacantium per obitum in Romana Curia, proceditur per examen in concurſu, & ſtatim habita notitia vacationis, Epiſcopus proponit edictum pro concurſu, & mittit approbationem factam ab examinatoribus deputatis in ſynodo diœceſana, & à Sede Apoſtolica confertur approbato, prout colligitur ex dicta conſtitutione Pij V. & fuit ſæpius deciſum in Congregatione Concilij. & id fieri tota die in practica videmus. tenet etiam Rota deciſ. 48. nu. 1. & 4. par. 1. diuerſ.

Item, & tertio, dictum decretum ampliatur, etiam ſi cura, Eccleſiæ vel Epiſcopo in-
114 cumbere dicatur, & per vnum, & plures ✝ adminiſtretur, vt dictum decretum in principio declarat. ex quibus verbis colligitur, quòd
115 ad hunc effectum ceſſet, & corrigatur ✝ opinio Oldradi d. conſ. 67. cum alijs adductis ſuperius in quarto requiſito, ex nu. 45. dicentium, quod non dicatur beneficium curatum, quando cura per plures adminiſtretur, vt fuit dictum in d. deciſ. 48. nu. 8. par. 1. diuerſor. & vide infra nu. 159.

Sæpe tamen ſolet Papa facere prouiſionem de parochialibus de partibus,
116 in curia per obitum vacantibus, ✝ abſque dicto concurſu, præuio examine ad curam animarum. Et etiam vidi idem fieri de parochialibus vacantibus extra curiam in menſibus reſeruatis, quando approbatus per concurſum, & electus, ad ſignificandum, ac petendam prouiſionem Apoſtolicam mittens, non vult con-

Concurſus ad parochialem poteſt omitti in 13. caſib. cõgeſtis vſque ad nu. 162.

117 ſentire iuſtæ penſioni, quæ à PP. ſuper tali parochiali de tempore prouiſionis reſeruatur, nam ipſo ſic approbato, & electo, nolente acceptare collationem Eccleſiæ parochialis penſione grauatæ, confertur alteri, abſque examine per concurſum, præuio examine ſimplici ad curam animarum, & approbatione.

Neque obſtat, ſi dicatur, quòd approbatus,
118 & electus acquiſierit ius ad rem ✝ conſiderabile. Rota deciſ. 6. de electione, in nouis, nu. 3. iuncta additione Papazon. Gomezius in regula de non tollendo, quæſt. 1. nu. 27. & ſequentibus; quia, vltra quòd non aufertur electo beneficium, niſi ob culpam ſuam, ex quo nolit iuſtam penſionem acceptare per ſupradictam approbationem, & electionem vigore dicti Concilij factam: non dicitur acquiſitum
119 aliquod ius ✝ ad rem, quando collatio ſpectat ad ſolum Papam, tanquam de beneficio reſeruato, vt in terminis fuit reſolutum in vna Dertuſen. parochialis 12. Februarij 1593. coram doctiſſimo R.P.D. meo Peña, & in Placentina parochialis de anno 1585. coram Reuerendiſſ. D. Seraphino.

In hoc tamen caſu, quando parochialis confertur à Sede Apoſtolica ſine concurſu, erit neceſſarium, quòd expreſſe, vel tacitè deroge-
120 tur ✝ dicto decreto Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 18. prouiſiones Apoſtolicas comprehendenti, & decretum irritans habenti, vt concluſit Rota deciſ. 48. nu. 1. & per totam, late diſputan. & præſertim num. 4. & 11. parte 1. diuerſorum, vbi dicitur non ſufficere, quòd Papa notitiam habuerit d. decreti, vt illi derogare cenſeatur. Sufficeret tamen generalis derogatio, ſi alids appareret de intẽtione Papæ, licet de d. Conc. Trident. ſpecialis, aut indiuidua mentio facta non fuerit, quia propter illius auctoritatem nunquam ſolet ſpecialiter derogari, ac ita ſeruari video, & deciſum, ac declaratum audio.

* * Ac præſertim fuit deciſum in vna cauſa S. Angeli penſionis 16. Decembris 1594. coram Illuſtriſſ. D. Pamphilio, vbi etiam fuit conſideratum, quod quamuis quo ad alia Concilia ſit neceſſaria ſpecialis derogatio, cap. ex parte, de capellis Monachorum, cum alijs allegatis in gloſ. 15. in princ. nu. 36. Tamen ſecus eſt quo ad Concil. Trident. cum in cap. fin. ſeſſ. 25. expreſſe diſponatur, quod omnia decreta illius, intelligantur facta ſalua ſed. Apoſtol. auctoritate. & ſic Papa vtendo ſua auctoritate ſuperiore, poteſt

eſt quaſlibet gratias facere abſque d.Concilij
expreſſa derogatione, cum tunc potius vti vi-
detur facultate ſibi reſeruata, quam contra
Concilium aliquid facere. Et tradit etiam
Anaſtaſ.Germon.in tractat.de indultis Cardi-
nal.§.per quæ ſublatis,nn.74. Idem etiam fuit
nouiſſime reſolutum in vna Bononien. Priora-
tus 9.Iunij 1606. coram R.P.D.Manzanedo. *

Prout etiam & ſecundo, diſpoſitio d.Con-
cilij ſuper concurſu, locum non
habet, quando beneficium curatum reſigna-
121 tur in manibus Papæ, in fauorem † alterius
perſonæ, quia tali caſu reſignatarius prouiſus
à Papa, vel mandatum de prouidendo in for-
ma dignum obtinens, dũtaxat examinari de-
bet abſque concurſu, & approbari, ſi idoneus
repertus fuerit ad curam animarum, ſiue re-
ſignatarins ſit præſens in curia, ſiue abſens in
partibus, vt cenſuit Sacra Congregatio Con-
cilij,in vna cauſa Aurien.parochialis 3.Calen.
Februarij 1565. & in alia cauſa Illerden. ſub
die 3.Octobris ann.1566.& alias pluries, & ſic
paſsim in praxi ſeruatur.

122 Idemq. eſt in ceſsione Inrium, † pro extin-
ctione litis, vt etiam declarauit Sacra Con-
gregatio.

Neque obſtant dicta verba Concilij Triden.
in d.cap.18.ibi, *per reſignationem etiam in Cu-
ria,* quia intelliguntur de reſignatione ſimpli-
123 ci, † non antem de illa, quæ fit in fauorem,
ex qua impropria vacatio inducitur.Caſſado-
rus deciſ.3.nu.1.& per totam,de renunciatio-
ne, Puteus deciſ.314.*in vna Ceſenaten.*nu.1.&
2.lib.1.& deciſ.357.nu.1.in fin.eod.lib.1.Man-
doſius in tractat. de ſignatura gratiæ, tit. reſi-
gnationes, col.3. verſ. *nec,* & in titulo de reſi-
gnationibus, col.3.ante medium. Hieron. Ga-
briel.conſ.199.*Pius V.*nu.1.& per totum,lib.2.
& latius dicemus in gloſſ.14.verbo, *alias quam
per reſignationem,* ex nu.6.

Rurſus. & tertio, Papa debet prouidere
parochialem, abſque dicto con-
curſu per Concilium Tridentinum requiſito,
124 quando non fuit ſeruata forma † prædicti
Concilij ſuper faciendo dicto concurſu in ap-
probando, & eligendo digniorem, & in reli-
quis contentis in d.cap.18. vt ſanciuit Pius V.
in d.ſua conſtitutione 32. per quam annullan-
tur omnes prouiſiones aliter factæ, & diſpoſi-
tio talium Parochialium Sedi Apoſtolicæ re-
ſeruatur, cuius conſtitutionis verba ſunt iſta:

125 Tenore *præſentium † omnes, & ſingulas
collationes, inſtitutiones, & quaſ-
uis diſpoſitiones Parochialium Eccleſiarum, ab
eiſdem Epiſcopis, & Archiepiſcopis, ac quibuſuis
alijs collatoribus, tam Ordinarijs, quam delega-
tis, etiam S R. E.Cardinalibus, ac Sedis Apoſtol.
Legatis, vel Nuntijs, præter, vel contra formam
ab eodem Concilio Tridentino, præſertim in exa-
mine per concurſum faciendo præſcriptam, fa-
ctas, aut in futurum faciendas, nullas, irritas,
ac nullius roboris, & momenti fore, & eſſe, nul-
lumq. prouiſis Ius, aut titulum, etiam coloratum
poſſidendi præbere, & Parochiales Eccleſias hu-
iuſmodi, vt prius ante collationes huiuſmodi va-
cabant, ex nunc vacare, ſtatuimus, decernimus,
& declaramus; eaſq. omnes pro tempore ſic va-
cantes, noſtræ, & Sedis Apoſtolicæ, ſeu eorum,
quibus ius conferendi eas, præterquam Epiſcopis,
& Archiepiſcopis, qui curam d.examinis, iuxta
decretum eiuſdem Concilij habere debent, compe-
tat, diſpoſitioni reſeruamus.*

Ex qua conſtitutione, in verſ. *ſeu eorum, &c.*
ſimiliter probatur, quòd etiam alij inferiores
collatores, quibus alias Ius conferendi com-
126 petat, poſſunt prouidere, † ac diſponere de
prædictis parochialibus in dictis caſibus, con-
tentis in præfata conſtitutione, abſque dicto
concurſu, ſi tamen alias conferantur perſonæ
idoneæ, & benemeritæ.

Nec tali caſu, in præiudicium iſtorum in-
feriorum collatorum locus erit Apoſtolicæ re-
ſeruationi, quando à principio talis parochia-
lis reſeruata non erat, nec inferior collator
fuit in mora prouidendi, quia per eum non
ſtetit, obſtante dilatione Epiſcopi, vel Ar-
chiepiſcopi, vel impedimento concurſus. Ra-
tio eſt, quia ſine culpa puniri non debet, cap.
ſine culpa, de regul.Iuris, in 6.l.aliud eſt fraus,
in princ.ff.de verbor.ſignificatione, cum pœna
127 † ſolum ſequatur ſuos auctores, & non inno-
centes, l.ſancimus, C.de pœnis, l.abſentem, in
princ. ff. eodem titulo. Et ſicut lepra ſequitur
128 leproſum, † ſic pœna ſequitur auctorem cul-
pæ, & illius perſonam non egreditur, l.ſi quis
ergo,16. & ibi gloſſa,ff.de peculio. Bartol.in
tractatu inter Beatam Mariam, & Diabolum,
nu.1.Nec culpa ſolius Epiſcopi, vel Archiepi-
129 ſcopi nocere debet alteri, † vel eius conditio
deterior fieri, vt iure conferendi ſibi compe-
tenti priuetur, l.non debet,74. ff.de reg.iuris,
l.cohæredibus, C.familiæ herciſcundæ, l.ſi vnus
§.ante omnia, ff.de pactis, cap.denique,14.q.5.
Menoch.de arbitrar.caſu 182.nu.48. & 49.

Quarto quoque ceſſat dictus concurſus,
quando Epiſcopi, vel Archiepi-
ſcopi, vel alij collatores ordinarij fuerunt in
130 mora non conferendi † dictas parochiales in-
tra ſex menſes à die vacationis, præuio d.
examine: nam lapſo d.termino, eo ipſo, tales
Parochiales, qnamuis alias non eſſent reſerua-
tæ, tamen remanent Sedi Apoſtolicæ reſerua-
tæ, vt declarat ipſamet Conſtitutio Pij V. in
§.*inſuper ne Parochiales Eccleſiæ diu in ſuſpen-
ſo maneant*, & concordat regula prima Can-
cellariæ, in fine, dum reſeruat omnia bene-
ficia, de quibus Ordinarij, & alij collatores
contra Conc.Trid.decreta, diſpoſuerint.

Quinto ceſſat concurſus, quando appro-
bati per concurſum, & electi, in
caſu, quod Parochiales Eccleſiæ reſeruatæ
fuerint: pro obtinenda collatione à Sede Apo-
ſtolica,

131 stolica, intra quatuor ✝ mensium spatium, à
die vacationis, fidem approbationis mittendo
non significauerint, vt in vers. *Ac illarum etiam
quarum collatio, &c.*

Isti tamen quatuor menses assignati ad si-
gnificandum per dictam Constitutionem, non
currunt simpliciter à die vacationis, sed à die
132 habitæ notitiæ illius, ✝ cap. quia diuersitatem,
de concess. præbend. cap. licet, de supplend. ne-
gligen. Prælator. Tiraquel. de retract. lignag. §.
35. glos. 4. nu. 2. & in terminis d. Constitutionis
fuit resolutum in vna Toletana beneficij, 28.
Nouembris 1578. coram Reuerendiss. D. Sera-
phino Patriarcha Alexandrino, quæ in impres-
sis est decisio 481. par. 1. diuersor. & tradit Fla-
min. Paris. de resignat. lib. 8. q. 9. nu. 107.

Et in supradictis casibus, quando Parochia-
lis erat ab initio reseruata, veluti, quia vaca-
uit in vno ex mensibus Apostolicis, & ob non
seruatam formam dictæ Constitutionis, impe-
tratur à Sede Apostolica: solet concedi impe-
tranti breue rigorosum de capienda possessio-
ne nomine Cameræ, vel ad fauorem littera-
rum, sine vitio spolij, & attentatorum, de quo
loquutus fui in §. 7. proœmiali, vers. *nam in pri-
mis*, à nu. 208. & non apponitur in illo aliud
133 constitum ✝ verificandum, nisi idem quod
apponeretur, si ab initio posset à Sede Aposto-
lica impetrari, & nullus concursus, approba-
tio, & electio necessaria forent: & ita seruari
vidi: ac ratio potest esse, quia tunc ipsa pa-
rochialis vacat, vt prius, prout eadem consti-
tutio declarat. & cum vacet, vt prius, & sit
reseruata, & non requiratur concursus, ac
cesset dispositio Concilij Tridentini, conce-
ditur dictum breue, & apponitur præfatum,
constitum, verificandum, & non aliud.

Sexto potest prouideri parochialis, sine
concursu, quando est Iurispatro-
134 natus laicorum, ✝ nam tunc præsentatus à pa-
trono debet simpliciter examinari ab exami-
natoribus deputatis, & si idoneus repertus
fuerit admitti, & institui, vt disponitur in eo-
dem cap. 18. Concilij Tridentini sess. 24. de re-
form. vers. *quod si Iuspatronatus*, ac declarauit
Sacra Congregatio Concilij.

Ista autem sexta limitatio tripliciter est de-
claranda.

Primo, quando Parochialis esset Iurispatro-
natus mere laicalis; secus vero si esset Iuris-
135 patronatus mixti, ✝ partim Ecclesiæ, & par-
tim laici, nam tunc fieri debet concursus, vt
Illustrissimorum Cardinalium Trident. Conc.
Interpretum Congregatio declarauit.

Et facto concursu in hoc casu, si Parochia-
lis est de Iurepatronatus mixto, patronus de-
136 bet electum ✝ præsentare, & ab Ordinario
institutio fieri, iuxta ea quæ dico in glossa 18.
vers. *fit tertius casus*, ex nu. 8.

Secundo declaratur, vt procedat, & locum
habeat in Iurepatronatus laicorum, ex con-
structione, fundatione, & dotatione; aut do-
natione; secus vero si competat ex priuilegio,
137 ✝ vel præscriptione, vel alio quouis modo.
Nam isti patronatus, cum quasi possessione
inde sequuta (saluis his, qui Principibus subli-
mibus, & studijs generalibus competunt) sunt
omnino sublati, & derogati per Concil. Trid.
sess. 25. de reformatione, cap. 9. §. denique; &
larius, Deo volente, inferius dicemus, in gloss.
18. in vers. *rursus supradicta, quòd reseruatio*,
nu. 18. & seq.

Tertio declaratur, quòd procedat, si patro-
nus laicus vnum dumtaxat præsentat, secus
vero, si præsentat plures Clericos ad parochia-
lem, quia inter ipsosmet præsentatos, & non
138 alios, debet fieri examen per concursum, ✝ &
idonei sunt ab examinatoribus approbandi, &
ex his approbatis, est idoneor ab Episcopo eli-
gendus, vt sacra Concilij Tridentini Congreg.
declarauit.

Septimo potest Ecclesia parochialis pró-
uideri sine concursu, quando
139 redditus illius sint adeo exigui, ✝ vt totius
huius examinationis operam non ferant, aut
140 nemo ✝ sit, qui se examini quærat subijcere,
aut ob apertas factiones, seu dissidia, quæ in
aliquibus locis reperiuntur, facilè grauiores
141 rixæ, ✝ ac tumultus possint excitari: quia ta-
li casu potest Ordinarius, si pro sua conscien-
tia, cum deputatorum consilio, ita expedire
arbitrabitur, hac forma omissa, priuatum
aliud examen, cæteris tamen seruatis, adhi-
bere; vt statuitur in eodem capit. 18. sess. 24.
de reformatione, ad finem, in §. si tamen adeo
exigui.

Octauo cessat prædictus concursus, quan
do beneficium curatum, seu pa-
142 rochialis Ecclesia erat litigiosa, ✝ quia tunc,
si alter collitigantium cedat, vel decedat, siue
sit possessor parochialis, siue non, cum ab Or-
143 dinario alius subrogari ✝ nequeat, ne multipli-
centur collitigantes, nec collitiganti superui-
uenti præiudicium irrogetur. cap. 1. & 2. vt li-
te pendente, lib. 6. Clement. 1. eod. tit. plene
tradit Parisius de resignatione lib. 2. quæst. 3. à
nu. 97. & nu. 102. Lancellott. de attentat. 1. par.
cap. 3. ex nu. 97. vsque ad finem, vbi sex modis
ampliat, & quindecim limitat, alijsq. modis
declarat.

144 Solet à Sede Apostolica ✝ alius gratiose
subrogari, quo ad Ius, & possessionem defun-
cti, absque aliquo concursu, & vt plurimum
subrogatur ipsemet collitigans superuiuens,
iuxta regulam 28. Cancellariæ de subrogandis
collitigantibus, vt tota die seruari videmus.

Neque Concilium Tridentinum in d. cap.
18. dum loquitur de beneficijs curatis reserua-
145 tis, se extendit ✝ ad parochiales Ecclesias li-
tigiosas, cum longe diuersum sit vnum ab alio,
146 ✝ nam beneficium reseruatum, nusquam po-
test Ordinarius conferre, cap. 2. in fin. de præ-
bend.

bend. libro 6. sed quo ad litigiosum non prohibetur in perpetuum, sed dumtaxat eius potestas suspenditur per supradictas rationes, donec futurus litis declaretur euentus, ad quem beneficium pertineret, vt in capitulo finali, vt lite penden. libro 6. Clementina 1. §. si vero, vt lite penden. & ita docent Gomezius in regula de triennali, quæstione 31. num. 9. vers. *sic etiam dispositio cap.* 2. Simonet. de reseruatione. quæst. decima. num. 5. Mandosius in regula de impetrantibus beneficia per obitum famil. Cardin. quæstione 9. num. 5. 6. & 7. Couarr. in practicis quæst. cap. 36. sub nu. 7. vers. *quinto ad idem*, ibi, *nec tamen ex hoc sequitur*, & dixi in §. 7. procemiali, q. 3. ex nu. 118. & in gloss. 32. nu. 40.

Item in beneficio litigioso, non datur vera
147 prouisio, † sed subrogatio, quæ est diuersa à prouisione, vt late tradit Gomezius in reg. de impetran. benef. per obitum fam. Cardin. q. 8. nu. 5. & per tot. vbi propterea concludit, quòd illa regula locum non habeat in beneficio liti
148 gioso, vacante per obitum familiaris † Cardinalis. Idemq. dicit in gratia si neutri.

Necnon addit, quòd Papa potest prouidere libere beneficium Iurispatronatus laicorum
149 † quando est litigiosum. Cum igitur dictum Concilium Tridentinum, dum loquitur de materia concursus, non loquatur de beneficio litigioso, sed de reseruato, nec de subrogatione, sed de prouisione, nec de beneficio Iurispatronat. laicorum, sed illa prorsus excludit: resultat in litigioso beneficio minimè locum habere.

150 Si vero vterque collitigans † obierit, tunc quidem parochialis Ecclesia prouidebitur prætio dicto concursu, per Concilium Tridentinum assignato, quoniam per obitum vtriusque collitigantis, in beneficialibus extinguitur lis,
151 † vt in d. Clementina 1. vt lite pendente, disponitur, & Bonifacius Vitalinus ibidem nu. 1. & 2. & num. 34. Cardinalis nu. 3. Cassadorus decis. 3. nu. 3. vt lite pendente. Caputaquen. decis. 168. nu. 2. par. 2. Couar. d. cap. 36. nu. 7. vers. *primus casus*, & vers. *secundus casus*. Puteus decis. 354. nu. 2. lib. 3.

Et tali casu, si is, qui obijt in possessione parochialis, decessit in Curia, vel in mense reseruato, extra illam, collatio spectabit ad Pa-
152 pam; † si vero decesserit possessor extra Curiam, & in mense ordinario, ad Ordinarium
153 collatio pertinebit, † vt ex eadem Clementina 1. §. quod si vnam, aperte probatur. Qui textus licet non loquatur, nisi quando possessor obierit in Curia, eadem tamen ratio militare videtur, quando decedit extra Curiam,
154 in mense tamen reseruato, † quia præsumitur quòd per obitum illius qui obijt in possessione in mense Apostolico, beneficium vacauerit, & non per obitum alterius collitigantis, qui sine possessione in mense ordinario decesserit, cum semper possidentis melior conditio sit, vt gloss. in verbo *possidebat*, & communiter omnes, maxime Imola in d. Clem. 1. docent, & ponderant, ac tetigi in §. 3. procem. ex nu. 52.

155 Vtroque † tamen litigante in possessione decedente, quod euenire potest, puta, quia ille qui non possidebat, obtinuisset mandatum de immittendo in possessionem, & priusquam ad illius exequutionem deuenisset, decesserit aduersarius in possessione: & statim eam vacantem, vigore dicti mandati de immittendo caperet: & deinde similiter decederet, quo casu, vterque collitigans tempore obitus beneficium possideret: quod & euenire potest, alijs
156 multis † modis declaratis à glossa, verbo, *neutro*, & ibi Imola sub numero 24. in dicta Clementina prima. Tunc quidem, siue ambo collitigantes, siue illorum alter, in Curia, vel in mense reseruato decesserit, semper intrabit reseruatio, & ad Pontificem Maximum collatio spectabit, vt post dictam glossam, verbo, *neutro*, Vitalinus tradit in dicta Clementina prima, numero 58. vbi numero 69. extendit, etiam si alter tempore obitus possessionem quam habebat, per procuratorem captam
157 ignoraret, † ex eo quòd etiam ignoranti acquiritur possessio. l. 1. C. de acquirenda possessione. Imola in dicta Clementina prima, sub numero vigesimoquarto. & vide quæ dixi in §. quinto procemiali, ex numero 107. vsque 118.

Nono & cessat dictus concursus, quando cura animarum spectat ad Ec-
158 clesiam Collegiatam, † & cura exercetur per Canonicos, vel hebdomadarios, vel alios Clericos, argum. tex. in cap. statutum, de election. lib. 6. & censuit Sacra Concilij Trident. Congregatio 16. Iulij 1589. ac tradit Flamin. Paris. de resignat. lib. 8. quæst. 9. nu. 94.

Sed hoc videtur contra Concilium Tridentinum, vt supra diximus numero 114. potest forsan responderi, quòd Concilium non lo-
159 quitur de Ecclesia Collegiata, † sed de alia Ecclesia, quæ Collegiata non sit: prout etiam idem Concilium, dum loquitur de cura incumbente Episcopo, videtur intelligendum in casu, quòd parochialis esset distincta, & diuisa,
160 † secus autem si limites certos non haberet, iuxta ea quæ diximus supra n. 37. & 76. & seq. In prædictis namque casibus, licet omnes curam animarum exercentes sint examinandi, & ab Episcopo approbandi; credo tamen (salua censura Sacræ Congregationis) quòd examen non debeat fieri per concursum. Præsertim, cum nemini prædictorum conferatur titulus parochialis, nec perpetuæ Vicariæ.

161 Decimo cessat dictus concursus in Vicarijs, † de quibus loquitur Constitutio Pij V. 46. vt dixi in glos. 5. §. 3. de Vicarijs, num. 55.

* Nempe in Vicarijs apponendis in Ecclesijs parochialibus vnitis alicui Monasterio, vt in

d. §.3.latius dixi, & nouisśime fuit decisum
in vna Vlixbonen. iuris conferendi 2. Decem-
bris 1605. coram R.P.D. meo Litta, vbi fuit
conclusum hoc etiam procedere, quamuis Vi-
carij non sint ad nutum amobiles, sed perpe-
tui & titulares, ex quo tales Vicarij non ha-
bent nisi exercitium curæ animarum. si vero
nedum exercitium, sed etiam ipsa cura
transferretur in ipsum Vicarium, tunc locus
esset cōcursui, vt in ipsa decis. Vlixbonen. ple-
ne continetur. vbi cum hac distinctione con-
cordat duas declarationes factas in Sacra Con
gregatione Concilij Tridentini sibi ipsi con-
trarias. & secundum dictam distinctionem ve-
nit intelligenda Rota decisione secunda de of-
ficio Vicarij, in antiquis, dum dicit, quod Vi-
carius perpetuus Prioris non dicitur habere
curam animarum, sed ipse Prior, & vide su-
pra in hac glossa num.98.& 99. Et idem postea
fuit resolutum in vna Fanen. beneficij 23. Iunij
1606. coram R.P.D. Manzanedo.

Vndecimo dictus concursus locum
non habet, quando paro-
162 chialis est vnita alicui dignitati, † vt dixi in
glossa quinta, §. septimo, de beneficijs vnitis,
num.13.

Duodecimo & vltimo cessat in bene-
ficijs regularibus, quæ re-
gularibus conferuntur, vt eadem censuit Con-
gregatio.

An quando tollitur appellatio suspensiua à 1. sententia, censeatur etiam sublata a reuocatoria primæ, late discutitur vsque ad nu.222.

Sed hic incidenter, primo quæro, & affe-
ro quæstionem, de qua sæpe fui con-
sultus. An eodem modo, sicut in prouisione
Ecclesiæ parochialis, iuxta formam Concilij
Tridentini, cap.18. sessione 24. de reformatio-
ne non datur appellatio suspensiua, quo mi-
nus, relatio examinatorum, & Episcopi ele-
ctio, & approbatio exequutionem habeat: sic
etiam, si in secunda instantia prouocato & fa-
cto examine, fuerit per Metropolitanum, vel
alium Superiorem reuocata prima sententia,
seu iudicium Ordinarij, iuxta formam Con-
stitutionis Pij Quinti, sit ista secunda senten-
363 tia pariformiter exequutioni mandanda, † ac
in possessionem parochialis immittendus ap-
pellans, cui in secunda instantia fuit vti ido-
niori facta collatio, non obstante appellatio-
ne interposita per aduersarium, vigore primæ
sententiæ, possessorem? quæstio est pulchra,
& valde vtilis, ac quotidiana in hoc, & alijs
similibus casibus, & à nemine, quem viderim
disputata.

Pro parte affirmatiua, videlicet, quòd se-
cunda sententia sit exequenda, appellatione
non obstante, sicut prima, concurrunt se-
quentia.

Primo, quia in iudicijs est seruanda æqua-
164 litas † inter litigantes, l.fin. C. de procurato-
ribus, cap. statutum, §. insuper, de rescriptis,
in 6. cap. in iudicijs, 12. cum ibi notatis per Di-
num, & alios, de regulis Iuris, in 6. Aim. cons.
133.n.7. & sequentibus, lib.1. & ideo sicut pri-
ma sententia prolata in fauorem vnius, fuit
executioni mandata, sic etiam secunda sen-
165 tentia † pronunciata per Iudicem ad quem,
exequi debet appellatione non obstante.

Secundo, quia non debent actor, & reus ad
166 imparia iudicari, † l.fin. C. de fructibus, & li-
tium expensis, l. non debet actori, 41. ff. de re-
gulis iuris, cap. non licet actori, 32. eod. tit. lib.
6. Contard. de momen. possess. limit. 17. nu.5. &
6. cum sequentibus.

* * Nec debet claudicare iudicium, cap. cum
inter, de exceptionibus, l. si cum dies, §. si ar-
biter, in fine, ff. de arbitris, l. in hoc iudicio,
27. ff. famil. erciscundæ. *

Hinc videmus, quod si in causa conuentio-
nis non licet appellare, quod neque etiam in
167 reconuentione † licebit, glossa 1. in cap. 2. de
mutuis petitionibus, vbi Abbas & omnes.
Francus in cap. pastoralis. n.6. de appellation.
Magon. decis. Lucensi 52 num.14. Lancellottus
de attenta. 2. par. cap.12. limit.8. num.53. Sicut
etiam quando quis appellat ne tradatur pos-
sessio aduersario suo, neque ipsi appellanti
tradi potest, ne sit inæqualis conditio. Achil-
les de Grassis decis.18. nu.2. sub titulo de ap-
pellationibus.

Tertio, quia à pari procedunt missio in pos-
168 sessionem, & reuocatio ipsius missionis. †
Bald. per tex. ibi in l. Iudex, num.1. C. commi-
nationes vel epistolas auctoritatem rei iudic.
non habere. quem allegat, & sequitur Decius
in l. iubere cauere, num.4. ff. de iurisdict. omn.
iudicum.

Item, ea quæ de facto fiunt, de facto debent
169 rescindi, l. minor 39. in fine, ff. de euictionibus,
l. si cum nulla, 38. ff. de re iudicata. Clementina
pastoralis, in fine, de senten. & re iudicata, tra-
dunt plura Alexand. in l. de vnoquoque, nu.6.
ff. de re iudicata. Ioan. Gutierrez de iuramen-
to confirmatorio, 3. parte, cap.19. nu.19. Ace-
bedus in l.2. à numero 20. titulo 13. lib.4. reco-
pilationis. Vantius de nullitatibus in procœmio
numero 17. Menochius de recuperanda rem.1.
numero 122. & de adipiscen. rem.6. nu.29. Par-
ladorus lib.2. rerum quotidian. cap.6. nu.2. &
lib.1. cap.10. nu..0.

Quarto, quia eiusdem naturæ est distra-
170 ctus, † cuius est contractus. Felin. in cap. cum
accesśissent, num.5. de constitution. plene Tira-
quel. in legibus connubialibus, gloss. 5. ex nu.
5. cum multis sequentibus. Vincentius de
Franchis decis.47. nu.6. Mandosius in reg.22.
quæst. final. Cum igitur in iudicijs, quasi con-
171 trahatur, † l.3. §. idem scribit, ff. de peculio, l.
quoties, cum l. sequenti, ff. de noxalibus, & dixi
in gl.50. nu.111. sequitur, quòd sicut vnica sen-
tentia, appellatus fuit missus in possessionem,
pariformiter alia sententia contraria, est re-
ponendus ab illa, ac immittendus appellans,
qui sententiam fauorabilem reportauit.

Omnis

Omnis namque res per quascumque causas
171 nascitur, ✝ per easdem dissoluitur, l. nihil est tam naturale, ff. de reg. iuris, cap. 1. eodem tit. in decretalibus.

Quinto accedit, quod si quis impetrat rescriptum, per quod remoueatur appellatio, illud intelligitur, etiam in praeiudicium impe-
173 trantis, ✝ vt aequalitas seruetur. Felin. in rubrica de rescriptis, nu. 2. post princ. Bald. in cap. 1. nu. 24. eodem titulo, de rescriptis. Surdus in suo tract. de alimen. tit. 8. priuilegio 60. nu. 32. Contardus de momen. possess. limit. 17. nu. 9. & 16. vbi alia plura adducit.

Et contrariorum, ac correlatiuorum eadem
174 est ratio, ✝ §. 1. Instit. de tutelis. Anton. Gabriel tit. de legib. conclus. 3. per totam, cum alijs adductis in glo. 50. nu. 12.

Iuuatur etiam, quia quamuis, si actor obtinet vnam sententiam in causa beneficiali, contra reum possessorem sit apponendum sequestrum, iuxta formam Clemen. 1. de sequestrat. possess. & fruct. Tamen si reus obtinuit primam sententiam fauorabilem, quamuis postea actor obtineat aliam sententiam fauorabilem reuo-
175 catoriam primae, non erit locus sequestro, ✝ quia vna sententia non debet esse potentior alia. Cassadorus decisione 1. de sequestrat. possess. & fruct. Crescen. decis. 4. eodem tit. Puteus decis. 77. & decis. 133. lib. 1. & decis. 136. num. 1. libro 2.

Sexto, quia quando causa est summaria in prima instantia, pariter etiam debet esse sum-
176 maria in secunda, ✝ & alijs instantijs. Puteus decis. 426. nu. 2. & decis. 434. nu. 3. lib. 2.

Ac propterea, quando aliqua clausula, quod summarie procedatur, vel alia similis, fuit apposita in commissione primae instantiae, semper durat, & censetur repetita in commissionibus aliarum instantiarum, quamuis expres-
177 sa ✝ non sit. Cassadorus decisione 8. num. 1. & 6. de rescriptis. Rota decis. 43. num. 1. par. 2. diuersorum, & decis. 321. num. 1. par. 1. diuersor. vbi idem dicit de clausula, *si quid exequendum* in prima commissione contenta, & vide in glossa 12. nu. 99.

Septimo facit, quod eodem modo sicut actor obtinens primam sententiam, vigore instrumenti quarentigij, seu Cameralis paratam exequutionem habentis, potest recuperare a reo expensas, in quibus per dictam sententiam fuit condemnatus, absque aliquo appellatio-
178 nis obstaculo; Similiter, & versa vice, ✝ si reus fuisset absolutus per primam sententiam, & actor vti male exequutionem petens, fuisset in expensis condemnatus, illa prima sententia erat exequutioni mandanda, non obstante appellatione, contra ipsum actorem, respectu dictarum expensarum, vt eleganter docuit per plura quae adducit Hippolytus de Marsilijs singulari 389. incipit, *tu scis, quod natura*, & Acebedus in l. finali, num. 141. titulo 21. libro 4. recopilationis. Baldus Nouellus de dote 6. parte, priuilegio secundo, nu. 12. Parladorus libro 2. rerum quotidianarum, cap. fin. par. 5. §. 10. nu. 14. Ioannes Gutierrez quaestione practica 119. libro primo, quibus in locis isti Doctores plures casus similes adducunt.

* Licet in contrarium facere videatur Rota decisione 15. de restitutione spoliatorum, in nouis, vbi fuit decisum, quod quamuis spoliator condemnatus in expensis, non possit audiri in petitorio, nisi prius illis integre refectis, & satisfactis, etiam vsque ad obolum, & vltimum quadrantem. Caputaquensis decisione 270. num. 2. parte secunda, & decisione 171. & 176. parte tertia. Caesar de Graff. decisione 5. numero octauo, de restitutione spoliatorum. Puteus decisione 298. libro secundo. Lancellottus de attentat. tertia parte, cap. fin. ex nu. 176. tamen si assertus spoliator conuentus absoluitur, & actor spoliatus condemnatur in expensis, potest actor condemnatus agere in petitorio ante solutionem dictarum expensarum, quia ratio fauoris spoliati & odij contra spoliantem, cessat in dicto casu. quam decisionem adducunt Pontanus de spolio, libro quarto, capit. secundo, numero tertio. Felinus in cap. significauerunt, numero decimo, de testibus. etsi ipse Felinus de veritate dictae decisionis dubitet per plura fundamenta, quae in contrarium adducit, quae faciunt in comprobationem huius septimi fundamenti.

Semper vtique dispositio loquens de acto-
179 re, procedit etiam in reo, ✝ vt per Rebuffum plene in tractatu de nominationibus, quaestione decimanona principali, numero decimoquarto, vers. *vltimo dico*, Antonium Gabrielem in suis communibus opinionibus, titulo de legibus, conclusione tertia, nu. 31.

Hinc post longam disputationem concludit Contardus in repetitione l. vnicae, limitatione decimaseptima, num. secundo, & quarto, ac per totam. C. si de moment. possess. fuit appellat. quod quando reo denegatur, in possessorio appellatio, pariter sit deneganda appellatio actori, si negatiue contra eum pronuncietur. Pro qua sententia est decisio Putei 316. libro secundo, quae firmat, quod constitutio Aegidiana, denegans appellationem reo, in causa possessoria, habet etiam locum in actore. Quamuis Menochius cum alijs, de adipiscen. remed. 4. num. 876. cum sequentibus contrarium teneat.

Vnde, si agens pro exequutione instrumenti, paratam exequutionem habentis, habuit
180 dilationem ad liquidandum, ✝ pariter in tali dilatione poterit reus articulos facere, & contra liquidationem probare. Bald. in l. causam, numero 13. C. de exequutione rei iudicatae. Decius in l. non debet, 41. num. 2. vers. *vnde si agens*, ff. de reg. Iuris. Antonius Menesius de Padilla in l. 1. num. 47. ff. de legat. 2. Acebedus

post alios in l. 1. tit. 21. nu. 41. & 42. lib. 4. recopilationis.

Octauo, quia Iudex appellationis succedit primo Iudici, ita quod omnia, quæ primus Iudex facere potuit, & debuit, ipse potest,
181 ✝ & debet. Rota decis. 23. nu. 3. de re iudicata, in nouis. Capycius decis. 86. nu. 19. Puteus decisione 184. incipit, *Ioan. Solano*, nu. 5. lib. 3.
* * Achilles decis. 5. num. 3. de exceptionibus. Hinc dicit Rota decis. 401. nu. 2. lib. 2. parte 3. diuersorum, quod semper fuit in Rota tentum, quod poterat dari de Aegidiana constitutione impediente appellationem in causis possessorijs, tam in prima instantia, quam in secunda, licet in prima datum non esset, tradit etiam Contard. de momentan. possess. q. 13. nu. 106. cum seqq. *

Quo fit, vt stylus non admittendi probationes in secunda instantia, nisi ad instantiam
182 appellantis, ✝ vt per Couarruu. in practicis quæstionibus cap. 23. sub num. 9. ad medium. Acebedum in l. 1. nu. 43. tit. 21. lib. 4. recopilat. forsan procedit ex eo, ne causa efficiatur ordinaria, & impediatur exequutio secundæ sententiæ, si fuerit reuocatoria primæ.

Denique fere in terminis idem sine contradictione fuit decisum in Consilio Neapolitano
183 ✝ 11. Februarij 1577. teste Vincentio de Franchis decisione 136. incipit, *sæpe*, nu. 1. & per totam, par. 1. vbi fuit resolutum, quòd stante ritu magnæ Curiæ, dante exequutionem sententijs eiusdem, quando sunt latæ super iudicio assistendi, non obstante appellatione; quod si post appellationem deuolutiuam, talis sententia quæ fuit exequutioni mandata, in secunda instantia reuocetur, & ab illa appellauerit actor, qui primam sententiam, illiusq. exequutionem reportauerit: quod eodẽ modo sit exequenda secunda sententia, appellatione non obstante, sicut fuit exequuta prima. & ad hoc adducit nonnulla ex supradictis fundamẽtis. Ad quod etiam conducit, quod post Bald. tradit Felin. in cap. quod ad consultationem, nu. 14. de re iudicata. Videlicet, quòd si à prima sententia appellari non potest, neque etiam à secunda, idem quod prima continentc. Contardus in l. vnica. C. si de momen. poss. limitatione 9. nu. 19. Magon. in decisione Rotæ Lucensis 48. nu. 4.

184 Sicq. aliquando vidi ✝ in Hispania seruari quòd Iudex ad quem, qui reuocauit primam sententiam exequutiuam, vigore instrumenti guarantigij prolatam, & exequutioni mandatam, decreuit quòd similiter sua sententia ad effectualem exequutionem, non obstante appellatione ab illa interposita produceretur, data prius per reum eadem cautione legis Toleti, quæ per actorem in prima instantia data fuit.

Similiter etiam, idem seruari vidi in Tri-
185 bunalibus ✝ Ecclesiasticis, quo ad beneficia patrimonialia; quæ per concursum prouidentur dignioribus, quòd interdum, quando Metropolitanus reuocabat sententiam suffraganei, & appellanti collationem faciebat, illam exequutioni mandabat, & prouisum ab eo in possessionem mittebat, ac immissum per Ordinariũ, vigore primæ sententiæ, non obstante appellatione per eum interposita, excludebat.

Pro quo etiam ponderari possunt verba dictæ Constitutionis 32. Pij Quinti, prope finem, quæ postquam dicit, quod possit appellari ab irrationabili iudicio Ordinarij, & quod Metropolitanus, vel alius iudex appellationis, constito de prioris eligentis irrationabili iudicio, eoq. reuocato, Parochialis magis idoneo per eundem Iudicem appellationis conferatur, subdit ista verba; *hac tamen appellatio interposita, interim non impediat, aut suspendat, quominus electio per Ordinarium primo loco facta interim debitæ mandetur exequutioni, & prouisus, ab Ecclesia, causa appellationis huiusmodi pendente, non amoueatur.* Nam illa verba, *hac tamen appellatio*, & alia verba, *causa appellationis huiusmodi pendente*, solummodo sunt referenda, & intelligenda de illa
186 prima instantia ✝ appellationis, de qua ipsa constitutio dumtaxat loquuta fuit glossa, verbo *huiusmodi*, in cap. si Abbatem, 36. §. huiusmodi, de electione, in sexto. Parisius consilio duodecimo, numero 32. volum. 3. text. in l. nemo dubitat, 68. vbi notat Bart. ff. de hæred. instituend. Rota decis. 213. num. 2. parte secunda diuersorum.

Et quamuis postea dicta Constitutio dicat, quòd si quis ab ipsa sententia, per Iudicem appellationis lata, duxerit appellandum, is tunc ad Sedem Apostolicam appellabit: tamen dicta clausula præcedens, quæ dicit, quòd prouisus, causa appellationis huiusmodi pendente non amoueatur ab Ecclesia, solum videtur referenda ad primam appellationem præcedentem, de qua dixerat, non autem ad aliam appellationem, de qua adhuc mentio facta non fuerit. quoniam relatio debet fieri
187 ad præcedentia, non vero ad sequentia. ✝ l. si idem. §. fin. & ibi glossa finali. vbi omnes, ff. de iurisdict. omn. Iudic.

Ac propterea, non sine causa posita fuit dicta clausula, *& prouisus ab Ecclesia, &c.* post relationem factam de prima appellatione, & antequam mentio fieret de secunda, ad deno-
188 tandum, ✝ quòd possessio capta durare debeat, donec secunda proferatur sententia contraria, & non vlterius.

Negatiua tamen sententia, videlicet, quòd possessor parochialis non sit remouendus à possessione, donec appellans obtinuerit tres sententias conformes, seu rem iudicatam, ex sequentibus fulcitur fundamentis.

Primo, quia postquam semel exequutio habuit

buit effectum, iam videtur extincta via exe-
189 quutiua, ✝ & consequenter erit via ordinaria procedendum, l. à Diuo Pio 15. §. si post addictum pignus, de re iudicata, vbi probatur, quòd si res addicta creditori, exequenti vigore rei iudicatæ pro solutione sui debiti, euicta fuerit, non potest amplius creditor agere via
190 exequutiua, ✝ quia iam fuit extincta virtus, & effectus exequutionis, & notant ibidem Bart. nu. 1. Ias. nu. 1. & 2. & cæteri, l. eleganter, 24. ff. de pignor. actione, l. si pro fundo, C. de transactionibus, glos. fin. in l. si fundum, C. de euictionibus. Parladorus lib. 2. rerum quotidianarum, cap. fin. 4. parte, §. 16. nu. 20. & 21. & faciunt tradita per Iosephum Ludouicum, decis. 111. nu. 9. 10. & 11.

Secundo, quia causa, quæ semel fui facta
191 ordinaria, ✝ semper remanet ordinaria, & appellabilis. Lancellott. de attentat. 2. par. cap. 4. in præfatione, nu. 572. & cap. 12. limitatione 24. num. 18. Rota decis. 132. nu. 1. par. 2. diuers.
* * & decisione 201. num. 1. lib. 2. parte 3. diuersorum. Contardus de moment. possess. quæst. 13. nu. 107. * Pontanus de alimentis cap. 19. nu. 7. & sequentibus.

Hinc non est locus exequutioni, nec pœnitentiæ, quando ille qui potuit agere via exe-
192 quutiua, cœpit agere via ordinaria, ✝ vt cum pluribus tradit Cæsar de Grass. decis. 2. nu. 2. & 3. de senten. excommunic. Parlador. lib. 2. cap. fin. par. 5. §. 11. nu. 20. Lancellott. de attentat. 2. par. cap. 4. limitat. 30. ex num. 9. Rota decis. 551. num. 5. lib. 3. par. 5. diuersor. & constanter fuit resolutum in vna Romana pecuniaria 28. Iunij 1593. coram R. P. D. meo Litta, & aliàs sæpius, reiecta opinione contraria.

Hinc obligatio in forma Cameræ, non debet exequi pro summa in ea contenta, postquam aperta fuit via, vt cognosceretur de falsitate
193 instrumenti. ✝ Caputaquen. decis. 274. num. 1. parte secunda.

Hinc res semel effecta alienabilis, semper
194 remanet alienabilis, ✝ Bart. in l. pater filium, 28. §. quindecim, nu. 4. ff. de legat. 3. Cassadorus decis. 8. nu. 1. de rescriptis. Cæsar de Grass. decis. 3. nu. fin. & decis. 4. nu. 20. de rebus Ecclesiæ non alienan. Molina de Hispanorum primog. lib. 1. cap. 10. ex nu. 7.

195 Sicut & res, quæ semel exiuit de trunco, ✝ & familia, non dicitur amplius de trunco, nec retractui locus erit. Antonius Gomezius in l. 40. Tauri, nu. 34. in fine, & in l. 70. Tauri, nu. 24. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. gl. 9. nu. 119. Ioan. Gutierrez cons. 21. ex nu. 16.

Ac semel transmissibile, semper remanet
196 transmissibile. ✝ l. videamus, ff. quod metus causa. Staphilæus de litt. iustitiæ, §. sciendum est modo, nu. 4.

Et semel effecta curialis semper remanet
197 curialis. ✝ Rota decis. 43. de appellat. in no-
* uis, & dixi in gl. 52. illatione 19. * tradit etiam Bald. in l. si vt proponis, la 1. n. 15. C. quomodo, & quando Iudex.

Et causa semel commissa Cardinali, num-
198 quam committitur inferioribus. ✝ Rota iuncta additione Papazon. decis. 23. num. 7. de rescript. in nouis. Gomezius in compendio signaturæ, nu. 48.

Item beneficium semel affectum, semper re-
199 manet affectum. ✝ Rota decis. 16. de præbend. in antiq. Cassadorus decis. 8. nu. 10. eodem tit. & dixi in §. 5. prooemiali.

Semelq. alterata natura feudi, semper re-
200 manet alterata. ✝ Alciatus cons. 19. nu. 8. lib. 2. Vrsillus ad Afflictum decis. 338. sub num. 6. vers. *item alia ratione*.

Ac merum imperium, quòd non est de sui natura delegabile, si incipiat delegari, cense-
201 tur factum delegabile. ✝ Bart. in d. l. pater filium, §. quindecim, sub num. 4. ff. de legat. 3. Tiraq. de retract. lignag. §. 32. glos. 1. sub nu. 6. & nu. 8. conferunt etiam quæ dixi in gloss. 24. nu. 94. & 95. & 96.

Tertio facit, illa solida, & verissima doctrina, quòd postquam aliquod instrumentum Camerale, seu quarentigium, paratam exe-
202 quutionem habens, fuit vulneratum ✝ per vnam sententiam cōtra illud latam, per quam fuit declaratum ex aliqua causa esse nullum, seu nullam exequutionem mereri, quòd ratione d. vulnerationis, semper cessare debet via exequutiua, donec sint prolatæ tres sententiæ conformes. Rota decis. 132. ante num. 1 & nu. 1. parte secunda diuersorum, & fuit resolutum in vna Firmana pensionis 14. Decembris 1592. coram R. P. D. meo Mellino, & in Romana Census 28. Ianuarij 1599. coram R. P. D. meo
* Litta, & alias passim. * Marchesa. de commiss. prima par. cap. 16. nu. 19. & 51. fol. 169. *

Et ideo quamuis regulariter in commissione appellationis à sententia lata, vigore in-
203 strumenti exequutiui, ✝ seu litterarum Apostolicarum pensionis, vel similium, soleat apponi clausula, *sine præiudicio exequutionis*, vel *sine retardatione solutionis pensionis*, vel *census*; tamen si contra tale instrumentum, vel litteras Apostolicas fuerit prolata aliqua senten-
204 tia, ✝ ac causata vulneratio, signatur simpliciter commissio, absque aliqua ex dictis clausulis. Marchesanus de commissionibus, 2. par. tit. de commissione appellationis, cap. 4. num. 59. & quotidie seruari videmus.

Quarto, quia si quælibet sententia esset exequutioni mandanda, daretur maximum inconueniens, quòd lites immortales fierent: nam sequeretur, quòd priusqaam lis terminaretur,
205 ✝ quattuor, pluresvè exequutiones fieri, hinc inde contingeret, cum ex vnaquaque sententia resultaret immissio vnius, & remotio alterius, & ex tali mutatione Rectorum, Eccle-
206 sia non modicum præiudicium ✝ reciperet. Rota decis. 24. num. 1. ante finem, vers. *modo*

Ecclesia expedit, de præbendis, in nouis, & vide quæ dixi in gloss. 5. §. 6. de manualibus, nu. 58. & 59. Et insuper ratione fructuum perceptorum, ad quorum restitutionem facta esset condemnatio, nouæ lites ex litibus orirentur,
207 ✝ ac lites litibus confunderentur, & inculcarentur, contra tex. in cap. pastoralis, §. ne lites litibus, de causa possessionis, l. 4. §. ait prætor, ff. de re iudicata.

Quinto, quia sic videmus obseruari in Curia,
208 ria, ✝ nam postquam Auditor Cameræ, vel alius inferior, pronunciat sententiã super exequutione alicuius instrumenti Cameralis, aut breuis, seu litterarum Apostolicarum, ac dictam sententiam exequitur, etiam si appellationis causa committatur in Rota, ac Iudex appellationis, quòd à primo Iudice factum est, iniustum, irritumq. pronunciet, non propterea suam reuocatoriam sententiam, appellatione non obstante, mandat exequutioni, sed potius defert appellationi, & donec sint tres sententiæ conformes, ac litteræ exequutoriales relaxentur, in omnibus supersedetur. Ideq. etiam seruari videmus in terminis, de quibus agimus, quando appellatur ab irrationabili iudicio, & electione Ordinarij in prouisione parochialium, Prout etiam in supremis tribuna-
209 libus Hispaniæ practicari ✝ in causis prophanis percepi. Vnde quatenus aliqua esset difficultas, sufficeret stylus Curiæ, qui pro lege se-
210 uatur, ✝ cap. ex litteris, de constitution. cap. quam graui, de crimine falsi. Milis verbo, *stylus*, nu. 21. Rota decis. 55. nu. 2. de concess. præbendæ, & decis. 16. de consuetudine, in antiq. Cassadorus decis. 2. num. 4. ante finem, de loca. Felinus in cap. ex parte, 1. nu. 16. cum sequentibus, de rescrip. Decius cons. 699. nu. 5. Euerardus in loco à stylo Curiæ, seu more iudiciorum, nu. 1. & per totum.

Et Curia Romana, tamquam mater, & ma-
211 gistra ✝ est ab omnibus sequenda. Speculator in titulo de appellationibus, §. de officio quoque, sub n. 14. Gigans de pensionibus, q. 58. ante nu. 3. Philipp. Probus in cap. vt animarum, n. 57. de constitu. in 6. & dicam in gloss. 13. §. 1.

Sexto, supradicta corroborantur ex sententia Parladori, libro 2. rerum quotidianarum, cap. fin. 5. par. §. 15. num. 4. vbi concludit, quòd si debitor aduersus quem exequutio & bonorum additio facta est, appellauerit, & in secunda instantia, sententiam reuocatoriam primæ reportauerit, quòd si actor ab eadem secunda sententia prouocat, quòd sit deferen-
212 dum appellationi, ✝ non autem exequenda secunda instantia. pro quo dumtaxat allegat legem Regiam quartam, titulo 21. libro 4. recopilationis, quæ lex postquam statuit, quòd sententia arbitralis sit exequutioni mandanda, declarat, quòd si illa sententia iam exequuta, fuerit reuocata per Præsidentem, & Auditores, ad quos fuit prouocatum, possit à tali sententia reuocatoria supplicari, firma rema-
213 nente ✝ exequutione prius facta, donec alia sententia in gradu supplicationis, & reuisionis proferatur.

Subijcit tamen ipse Parladorus, quòd si prima sententia additionis, à qua fuit prouocatum, manifestè iniqua fuerit, nullaué, iustissime facere eum qui de appellatione cognoscat,
214 ✝ si neglecta ea, à se iudicata exequatur.

Septimo, facit text. in Clement. 1. de sequestrat. possess. & fruct. dum dicit, quòd data prima sententia in Curia contra possessorem beneficij apponatur sequestrum, tamen si postea pronunciatur alia sententia fauorabilis posses-
215 sori, non propterea remouetur ✝ sequestrum, vigore primæ sententiæ appositum. Puteus decis. 133. nu. 1. & decis. 305. nu. 2. lib. 1.

Denique ipsamet constitutio Pij V. videtur remouere omnem difficultatem, siquidem continet verba ista, *& prouisus ab Ecclesia, causa appellationis huiusmodi pendente, non amoueatur.* si igitur possessor causa appellationis pendente, amoueri non debet, sequitur, quòd siue causa appellationis pendeat in secunda instantia, siue in tertia, aut vlterioribus instantijs,
216 ✝ nullatenus exequutioni locus erit, donec primus appellans, rem iudicatam obtinuerit.

Neque obstat dicere, quòd dicta clausula, *& prouisus, &c.* sit intelligenda dumtaxat de prima appellatione, cum fuerit apposita eadem clausula, postquam facta fuit mentio de prima appellatione, & priusquam de secunda appellatione aliquid diceretur.

Quia cum eadem militet ratio quo ad secundam appellationem, quæ viget quo ad primam, memorata clausula refertur ad omnes
217 appellationes. ✝ textus est expressus, loquens de clausula *appellatione remota*, in cap. secundo requiris, 41. de appellationibus, ibi, *nihil enim interest, vtrum inhibeatur primo, an secun-*
218 *do, in medio, an in fine:* ✝ *cum sicut vtriusque iuris argumenta nos docent, ea quæ in principio, ad medium, & ad finem; illa vero, quæ in medio ad finem, atque principium sæpe referri contingat*. vbi notat Abbas nu. 3. 4. & 10. ac reliqui omnes. * l. 1. C. de liberis præter. l. 3. §. filius, ff. de liberis & posthumis, & plenè tradit Peregrinus de fideicommiss. art. 16. ex num. 102. vsque ad finem. *

Ex quibus, in casu nostro istam posteriorem sententiam libenter amplector. quam etiam locum habere puto, licet Iudex, ad quem declarauerit primam sententiam esse notoriè nullam, & attentatam, quia non propterea
219 est remouendus à possessione ✝ immissus ab Ordinario, donec de dicta nullitate, vel attentatis adsint tres conformes, vel res iudicata, quidquid senserit in alio proposito Parladorus in 6. fundamento huius opinionis relatus, sub nu. 213.

Aliter namque, quilibet Iudex superior de

facili

220 facili diceret ✝ primam sententiam esse mani
feste nullam, & iniustam, vt suam posset senten
tiam executioni mandare. & quia pendente
appellatione à secunda sententia, declarante
primam nullam, & attentatam, nihil debet in-
221 nouari, ✝ cum a tali pronuntiatioe detur ap-
pellatio. Rota decis. 2. de senten. & re iudicata.
in nouis, & decis. 28. eodem titulo, in antiquis.
Ægidius Bella. decis. 37. Lancellot. de attent. 3.
part. c. 28. num. 44. cum sequentib. & num. 99.
& ita seruat Rota; ideoque si actor dicit primã
sententiam esse notorie iniustam, attentatam,
& nullam, reus similiter contrarium asseret, ac
propterea appellationi deferendũ erit, quousq.
222 re iudicata ✝ terminetur.

Si prim' Iudex denegat exequutionem, & admittit appellationē an secundus Iudex possit exequi suã sententiã nõ obstãte appellatione.

Secundo quæro, pone versa vice, quòd Ordinarius primus Iudex non
elegit, nec sententiam protulit, nec minus ali-
quem ex oppositoribus in possessionem immi-
sit, ex eo forsan, quòd ante statũ examinis, seu
electionis, aliquis de oppositoribus appellaue-
rit ab aliquo grauamine irreparabili, vt potè
denegatione admissionis ad concursum, vel ter
mini competentis ad probandum suas habili-
tates, & incumbentia, vel a denegatione arti-
culorum, vel admissione aduersarij, vel articu-
lorum illius, vel ab incompetentia Iudicis, vel
a processu malè ordinato, vel alio simili, in qui
223 bus casibus datur ✝ appellatio. c. 1. de dilatio-
nibus. c. ex parte, il 1. 47. c. ex parte, il 2. 67. de
appellationibus. Caputaquen. decis. 137. part.
3. Puteus decis. 150. num. 3. lib. 3. Rota decis. 8.
de restibus, in nouis. Lancellot. de attentatis se
cunda parte, c. 12. limit. 1. num. 4. cum sequenti
bus, & num. 100. cum multis sequentibus. Me-
nochius in loco statim citando. Et latius di-
cam in glossa 9. post §. 1. in annotationibus
contra nullitat. & attentat. in causis benefi-
cialibus, sub. 3. annotatione, ex numer. 176.
vsque 202.

Quamuis enim appellatio suspensiua remo-
224 ueatur a diffinitiua, † non tamen censetur re
mota ab inordinato processu, vel interlocuto-
ria grauamen irreparabile continente: sed
potius talis appellatio ligat manus iudicis, vt
225 ad vlteriora procedere non possit, † Bald. in c.
ex conquestione, sub num. 1. ibi, *non debuit*. de
restitution. spoliat. Ias. in l. 1. sub num. 5. versic.
secundo limita, C. de bono. possess. secũdũ tabu-
las, vbi Decius, num. 6. vers. *quinto, & ab inor-
dinato*. Iosephus Ludouicus decis. 39. num. 8. de
cis. Pedemontana 25. num. 14. vers. *contrariam*.
Couarr. in practicis quæstionibus. cap. 23. nu.
8. vers. *caterum licet a sententia*. Menochius de
adipiscen. rem. 4. num. 446. & ibidem, ex num.
807. vsq. 815. Surdus decis. Mantuana 36. num.
17. ac dicam in gloss. 9. post. §. 1. in annotatio-
ne 3. num. 201. & 202.

* Nam de dict. nullitate parum est curandum
donec fuerit declaratum super illa. Calderin.
consil. 11. vers. puto tamen, de rescriptis, Rota
decis. 2. sub num. 2. in antiquioribus Besigneti.
Ferret. consi. 60. incipit Rescriptum Cæsareum
num. 4. & bene docuit bald. consil. 338. repara-
tio. num. 1. volum. 3.

Hinc non placet mihi decisio facta in causa
Eleboren. pensionis coram R.P.D. Corduba. 9.
Iunij 1595. vbi fuit dictũ quod vulneratio cau-
sata per sententiam de partibus non impedie-
bat viam exequutiuam iuxta tradita superius
num. 202. ex eo, quod d. sentẽtia apparebat nul
la. Prout nec placuit aliquibus ex Dominis Ro
tæ Auditoribus, qui illam viderunt, quandiu su
per dicta nullitate non aderat res iudicata. *

Verum (inquam) in hoc casu Metropolita-
nus, vel alius iudex appellationis, qui graua-
men reuocauit, & causam in negocio principa
li (quando iudex à quo non pronunciauerat)
retinuit, iuxta formam tex. in c. vt debitus ho-
nor. 59. de appellationibus. Couarr. in practi-
cis quæstionibus. cap. 9. nu. 5. Ac præuio con-
cursu idoniorem elegit, illique collationem
fecit, possit illum non obstante appellatione,
per alium ex oppositoribus interposita, in pos-
226 sessionem mittere, † & suam sententiam exe-
cutioni mandare.

Breuiter, & resolutiuè concludo, quòd sic,
quia nulla præcessit exequutio, quæ extinguat
227 effectum ✝ viæ exequutiuæ, vt dixi in quæst.
præcedenti, in 1. fundamento secundæ partis,
num. 189.

Item, quia Metropolitanus, vel alius Iudex
228 in isto casu dicitur primus Iudex, ✝ & instan-
tia prima, quo ad negocium principale, & tam
quam primus Iudex subrogatus in locum Epi-
scopi, iure illius vti debet. l. si cum. §. iniuriarũ.
ff. si quis cautionib. Tiraquel. de retract. lignag.
§. 32. gloss. 1. a nu. 10. vsq. 28. Ant. Gabriel. tit.
de regul. iur. conclus. 2. vbi 21. ampliationes, &
15. limitationes aggregat.

Item, quia alias ex longa vacatione paro-
229 chialis, periculum sequeretur animabus ✝ c.
si Apostolica 35. de præbend. lib. 6. de quo tex-
tu plura scripsi in §. 5. procemiali ex num. 125.
vsq. ad num. 147.

Denique, eadem ratio exequendi militat in
isto casu, quæ etiam militat respectu sententiæ
ab Ordinario prolatæ, cum nemo reiiciatur a
230 possessione. † l. illud. ff. ad leg. Aquiliam. Rota
decis. 21. nu. 3. de præben. in nouis, ac dixi in
§. 7. procem. nu. 104. & 105.

231 Nec non cessant inconuenientia, ✝ quæ fue-
runt considerata pro secunda opinione quæ-
stionis præcedentis. l. adigere. §. quamuis. ff. de
iure patronatus.

Qua propter idem dicendum apparet, quan
do Episcopus fecit electionem, & collationem
alicuius, illum tamen minime misit in posses-
232 sionem, ✝ ex aliqua causa sibi bene visa, &
postea Metropolitanus reuocat illam collatio-
nem, & alteri cõfert parochialem, ac in posses-
sionem immitit, tunc quidem, cum nulla præ-
cesserit

cesserit exequutio, & possessio sit vacans, e-
xequutioni locum esse arbitror ex supradi-
ctis.

Vnde dixit Parladorus, lib. 2. rerum quoti-
dianarum, cap. fin. part. 5. §. 15. nu. 8, quòd si Iu
dex, apud quem exequutio, vigore Instrumen-
ti petita est pronunciauit additioni locum
nō fore, & tali sententia actor appellauit, & Iu.
dex appellationis recisa sententia, exequutio-
ni locum esse declarauit, a qua item pro parte
rei, fuit prouocatum, quòd non obstante hac
debitoris appellatione, ipse Index, qui secun-
dam protulit sententiam, poterit eam ad debi-
233 tam exequutionem perducere. † Nam hæc
additionis sententia, à primo Iudice, an à Iu-
dice appellationis feratur, nihil interesse de-
234 bet, † l. post quam. §. Imperator. ff. vt legato-
rum nomine caueatur. Bart. in l. 3. §. 1. nu. 5. ff.
de duobus reis, in vers. *& puto eum bene dicere.*
Abbas in cap. cum Ioannes, num. 17. de fide in-
strumentorum.

Quod non procedit, quando prima senten-
tia vulnerauit instrumentum exequutiuum,
declarando illud esse falsum, vel vsurarium, aut
235 ex alio quolibet capite † nullum; nam tunc
ratione dictæ vulnerationis, nunquam amplius
instrumentum paratam exequutionem habe-
ret, vt dixi in tertio fundamento posterioris
opinionis quæstionis præcedentis, num. 202. Et
militat, etiam si allegaretur primam sententiā
vulnerantem esse nullam, quamdiu de nullita-
236 te, res iudicata non adest, † vt Rota sæpe cen
suit, & scripsi in fine quæstionis præcedentis ex
nnmer. 221.

Sed est intelligendum, quando ex alia ratio-
ne, non concernente vires instrumenti, contra
exequutionem pronunciata fuerit sententia,
vt potè, quia appareret de solutione, cum re-
vera non constaret, vel quia non fuit actoris
237 persona † legitima, seu processus benè fulmina
tus, ac substantiatus non erat, ita videtur di-
stinguere Rota decis. 132. ante numerum pri-
mum, & numero primo, & 12. part. 2. diuerso-
rum, dum dicit, quòd tunc efficitur via ordina
ria, & cessat exequutiua, quando instrumentū
fuit vulneratum: secus vero si non instrumen-
238 tum, sed mandatum † exequutiuum vulnera-
retur: quod etiam sensit idem Parladorus, vbi
supra, in fine, quatenus ait, quòd tunc solent Iu
dices exequutionem irritantes, integrum ius
creditori reseruare, & quòd cautius, & circum
spectius erit ad difficultates euitandas, stante
tali reseruatione, potius ex integro exequutio-
239 nem † repetere, quam ad appellationis reme-
dium confugere.

Sic etiam tenuit Rota, teste Puteo deci. 426.
lib. 2. quòd Iudex Rotæ, ad quem causa appella
tionis, super denegatione exequutionis, iuxta
formam statuti Vrbis fuerat deuoluta, potuit
240 exequutiuè procedere; † iuxta formam præ-
fati statuti.

Similiter, quando appellatur à denega-
tione exequutionis, vigore Breuis, & causa in
Rota committitur, potest Iudex Rotæ, iustifica
241 to constito Breuis, illud exequi, † prout pote-
rat Iudex à quo, vt fuit dictum in vna Hispa-
len. fructuum 15. Martij, ann. 1596. coram R. P.
D. meo Litta. Rota decis. 23. nu. 3. de re iudica-
ta, in nouis.

Tertio quæro, an beneficia simplicia sint
242 per concursum † prouidenda? con
cludo negatiuè; quia regulariter beneficia sim
plicia minimè prouideri debent per concur-
sum.

An beneficia simplicia sint per concursum prouidenda resoluitur, quod non nisi in certis casibus.

243 Nec inspecto iure communi, † de quo so-
lum requiritur idoneitas eius, qui prouidetur.
cap. constitutis, il 2. vbi Abbas, & Franchus,
nu. 4. Decius, nu. 5. de appellationib. idem De-
cius consi. 129. nu. 9. Rebuf. ad concordata, in ru
brica, de electionis derogatione, verbo. *dignio-
rem.* Couarr. in regula peccatum, 2. part. §. 7. n.
4. Natta, consi. 537. num. 53. lib. 3. Caputaquen.
decis. 69. libro primo, in manuscriptis, & fuit
resolutum in vna causa Calagurritana redu-
ctionis motus proprij, 29. Martij, an. 1591. co
ram R. P. D. meo Seraphino meritissimo Rotæ
Decano.

244 Nec inspecto Concil. Tridentino, † si quidē
in solis beneficijs curatis præscripsit formam
examinis per concursum, vt apparet in d. c. 18.
sess. 24. in alijs vero, requirit habilitates de iu-
re communi necessarias. c. 4. in fine, sess. 23. de
reformatione, & c. 13. sess. 7. Rota decis. 10. nu.
1. & per totam, parte 2. diuersorum, & ita
censuit Sacra Congregatio Concilij Trident.
& fuit etiam resolutum in d. causa Calagurri-
tana reductionis motus proprij 29. Martij. an-
no 1591. coram d. R. P. D. meo. Seraphino Ro-
tæ Decano.

Dixi regulariter, quia aliquando ex particu
245 lari ratione, & speciali priuilegio † beneficia
simplicia prouideri solent per cōcursum, prout
246 videmus in Canonicatibus † Doctoralibus, &
Magistralibus, ex dispositionibus Constitutio-
num Sixti IV. & Leonis X. quo ad Regna Ca-
stellæ. de quibus suo loco dicemus, & in Cano-
nicatibus lectionis Sacræ scripturæ, vt per Cō
cil. Triden. c. 1. sess. 5. disponitur, & dieam in
gloss. 9. §. 2.

Et in diœcesibus Burgen. Calagurritan. &
247 Palentina, † vbi beneficia patrimonialia, quā-
uis simplicia, prouidentur per concursum So-
lis filijs patrimonialibus: Necnon in Curia
sæpe prouidentur de ordine Papæ beneficia
248 † simplicia per concursum: ac in diœcesi Gra-
naten.

Quarto quæro, an hodie beneficia cura-
ta post Concilium Tridentinum
sess. 23. de reformatione. cap. 1. §. eamdem om
nino, & per totum, requirant magis enixam, &
249 præcisam residentiam, † quam ante dictum
Concilium? Concludo, quòd sic, ac propterea,
quam-

Curata beneficia an hodie post Concilium requirant magis præcisam residentiam.

tiam, quã ante dictum Cõcilium.
quamuis Parochus posset ante Concilium stu-
250 diorum causa ✝ per septennium, de Ordinarij
licentia abesse, vt probatur in cap. cum ex eo,
33. de electione, libro 6. latè per Bernardum
Diaz, & ibi additionatorem Salcedum in pra-
xi criminali, cap. 52. Nauarrum in manuali
cap. 25. nu. 120. Rebuffum in praxi, tit. de di-
* spensatione de non residendo, nu. 25. * Felin.
late cons. 18. per totum. * Hodie tamen Ordi-
narij minimè possunt talem licentiam conce-
251 dere, ✝ nec Parochi studiorum causa absen-
tiam facere, vt declarauit Sacra Concil. Trid.
Congregatio.
Et potest esse ratio, nam cum hodie per d.
cap. 18. sess. 24. Ecclesiæ parochiales prouideantur
per concursum, præsupponitur, quod ille,
qui tamquam idoneor parochialem Ecclesiam
252 ✝ per concursum, alios superando ✝ assecutus
fuerit, iam prius ita studuerit, quòd studio-
rum causa abesse necesse non sit; & ideo cessat
occasio absentiæ, ne sub hoc prætextu, serui-
tium defraudetur.
Et quia post Concilij Tridentini promulga-
tionem, nonnulli occurrerunt ad Sedem Apo-
stolicam, pro obtinenda licentia de in absentia
studiorum causa, fructus percipiendo, & eam
obtinuerunt, ex quo graue parochialium Ec-
clesiarum præiudicium resultabat. Pius IV. fe-
cit quamdam constitutionem sub data 24. No-
uembris 1564. quæ est in bullario 113. per
quam sanciuit, quòd tales licentiæ concessæ
253 nullatenus suffragarentur, ✝ nisi Ordinarij
consensus accedat.
Sic etiam Rector parochialis abesse non po-
test pro legendo in Ciuitate Cathedrã Gram-
254 maticæ, ✝ quamuis alius idoneus, qui lege-
ret, non inueniatur, vt dixit eadem Sacra
Congregatio.

Quod beneficiatos possit Episcop. occupare in suo seruitio.
Et quamuis Episcopus queat in suo
seruitio occupare duos
Canonicos Ecclesiæ Cathedralis, & fructus in
absentia percipient, nam seruiendo Episcopo,
255 Ecclesiæ inseruire dicuntur, ✝ cap. de cætero,
cap. ad audientiam, de clericis non residenti-
256 bus, l. fin. tit. 16. Partita 1. quæ iura non sunt ✝
derogata per Concilium Tridentinum sess. 24.
cap. 12. vers. *præterea*, de reformatione, vt con-
suluit Nauarrus consil. 1. & 2. de Clericis non
residentibus.
Ita vt etiam locum habeat in Canonicati-
257 bus, Doctorali, & magistrali, ✝ vt fuit reso-
lutum in Rota, in vna causa Placentina fru-
ctuum 14. Martij anno 1550. teste Puteo decis.
294. incipit, *in vna Placentina*, lib. 3. quod est
satis notandum.
* * Ac etiam potest Episcopus occupare in
suum cubicularium vnum monachum, gloss.
verbo, *vt quidam*, in cap. cum Pastoris, 2. q. 7.
Roman. singulari 500. incipit, *An Episcopus*.
258 Tamen non potest Episcopus Rectorem ✝
Ecclesiæ parochialis extrahere à seruitio pa-
rochialis, & illum occupare in seruitio ipsius
Episcopi, & Ecclesiæ Cathedralis, vt exerceat
officium Vicarij, Visitatoris, vel Secretarij,
seu in alio ministerio occupetur, vt similiter
Sacra Conc. Trid. Congreg. censuit.
Vnde hodie non est securum consilium 15.
259 Nauarri, ✝ sub titulo de clericis non resident.
dum contrarium dixit.
Sed sane videtur, quòd supradicta etiam lo-
cum habeant inspecto solo iure communi, quia
dicti tex. in d. cap. de cætero, & cap. ad audien-
260 tiam, solum loquuntur de ✝ Canonicis: & licet
aliqui Doctores extendant, vt à fortiori lo-
cum habeant in alijs beneficijs, dummodo
261 concurrat dispensatio ✝ Episcopi, vt Ioannes
* Andreas in d. cap. ad audientiam, vers. *dici po-
test*, quem ibi sequitur Butrius nu. 9. Cardinal.
quæst. 4. Imola nu. 3. Anania in princ. Ancha-
ranus notab. 3.
Tamen hoc non ita indistinctè admittẽdum
262 est, sed ita demum, si concurrat vtilitas ✝ Ec-
clesiæ, iuxta distinctionem Abbatis in d. cap.
ad audientiam, nu. 8. Ioannes Selua de benefi-
cio, 4. par. quæst. 6. nu. 33. Rota in vna Calagu-
ritana fructuum 18. Martij 1588. coram Buba-
lo, quæ hodie est decisio 222. parte 2. diuerso-
* rum, in impressis; vbi propterea fuit resolu-
tum, quòd Episcopus Calagurritanus non po-
263 tuit extrahere quemdam ✝ portionarium Ec-
clesiæ Cathedralis, non capitularem, vt exer-
ceret officium Vicarij generalis in eadem diœ-
cesi, & quod illud non redundabat in vtilita-
tem Ecclesiæ: licet nu. 6. aliud dicat, quo ad
Vicarium electum à Capitulo sede vacante,
264 ✝ quia ille faciet fructus suos non residendo,
sed officium Vicarij generalis exercendo, cum
Panino de officio, & potest. Capituli Sed. va-
cante, 2. par. quæst. 10. sub nu. 5. Rebuff. in pra-
xi, tit. de Vicaria, nu. 4.
Immo, & quod magis est, Parochus non ex-
cusatur à residendo propter officium inquisito-
265 ris, ✝ vt pariter eadem censuit Congregatio.
266 Neque etiam excusatur subcollector ✝ Apo-
stolicus, vt sequentibus verbis Sacra respondit
Congregatio.
Neque lis mota super eadem Parochiali in
267 solo petitorio, ✝ non autem in possessorio,
eum à residentia excusare valet, vt censuit ip-
samet Illustrissimorum Interpretum Congre-
gatio Sacra.
* * Alias autem lis mota non solum super be-
neficio residentiæ, sed etiam super iuribus il-
lius, excusat à d. residentia, cap. ex parte, 13. de
Cleric. non residen. Nauarr. cons. 14. nu. 1. de
Cler. non residen. Butrius nu. 4. Imol. nu. 3. in
d. cap. ex parte. Felin. in cap. ex litteris, num.
6. de probationibus, & dixi in glossa 6. §. 1.
notab. 12. *
SIMILITER, quamuis habens duo benefi-
cia requirentia personalem residentiam, ex
dispensatione possit inseruire in Ecclesia, in
qua

268 qua malit eligere, † si sunt æqualia beneficia,
gl. verbo *retinere*. in c. potest 21 de præb. lib. 6.
& si æqualia non sint, tenetur residere in Eccle
269 sia digniori. † cap. extirpandæ. §. qui vero, &
ibi notat Abbas, num. 5. de præbend. vbi probatur, quòd habens beneficium curatum in parochiali, & præbendam in Cathedrali, tenetur in Cathedrali, vti digniori inseruire, & residere. Hodie tamen secus erit, quia si aliquis ex Apostolica dispensatione obtinere insimul posset Ecclesiam parochialem, & Canonicatum, aut dignitatem, etiam post Pontificalem maiorem, seu principalem in quibusuis Parochialibus, aut Metropolitanis, vel Cathedralibus, seu Collegiatis Ecclesijs, cum prima, & præcipua
270 † debeat esse animarum cura, tenetur reside-
271 re in Ecclesia Parochiali, † vt Pius V. sanciuit
per suam Constitutionem, incipientē, *cupientes*. sub num. 8. Idus Iulij 1568. quæ est in Bullario 64. vbi cauetur, quòd residendo in Paro-
272 chialibus lucretur fructus † in Cathedralibus,
& Collegiatis Ecclesijs, quotidianis distributionibus dumtaxat exceptis. Quæ Cōstitutio, etiam procedit, quod obtinentes præbendas Theologales, & Magistrales insimul, cum Parochiali ex dispensatione Apostolica, nam in Parochiali inseruire tenentur, vt sæpe censuit Sacra Congregatio super declaratione Concilij Triden. sess. 5. c. 1. & si dictam constitutionem vidisset Nauarrus, non egeret disputatione illius consilium 19. sub titul. de Clericis non residen. dum dubitat, & disputat, an Canonicus regularis, qui obtinet Parochialem, teneatur in illa residere.

Lege etiam Hispana 27. titu. 3. lib. 1. recopilationis dicitur, iustum esse, quòd omnes, cura-
273 ta beneficia in illis Regnis possidentes, † in
suis Ecclesijs residere, & inseruire teneantur, & exhortatur Prælatos, vt desuper particularem curam adhibeant.

* Si vero non sit Curatum alterum beneficiū, sed simplex, residentiam requirens, tunc habebit locum disposito Iuris communis. Vt in d. §. qui vero, vt supra num. 268. Quo fit, vt habens Canonicatum, vel præbendam in Ecclesia Cathedrali, si in eadem diœcesi habet in aliqua Ecclesia inferiori aliquod beneficium simplex, residentiam requirens, seruiendo in Ecclesia Cathedrali, & capite, satisfaciet residētiæ Ecclesiæ inferioris, & fructus percipiet. Rota decis. 4. in fine, de cōsuetud. in antiquis, & fuit decisum in vna Calagurritana benef. de Nauarrete 9. Octobris 1585. coram Pamphilio. Quod ego intelligo quando residentia non est præcisa, sed causatiua, vt dixi in gl. 15. ex num. 10.

Subnectere etiam libuit, circa hanc materiā residentiæ in beneficijs curatis, quòd quamuis
Curiales sunt ab spolio exempti. 274 ad fauorem incolarum, & curialium † Roma-
næ Curiæ emanauerint plura priuilegia, præsertim circa facultatem disponendi, & testandi de quibuscumq. bonis, etiā intuitu Ecclesiarum parochialium, aut beneficiorum curam animarum habētium, aut aliter quomodocunque acquisitis; nec non succedendi ab intestato in illorum bonis, perinde ac si non prouenerint ratione beneficiorum, aut redditumm Ecclesiasticorum: ita vt nullatenus sit locus spolio Cameræ Apostolicæ. Ac etiam procedere in Cardinalibus, Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, & in quibusuis, alia beneficia Ecclesiastica, cum cura. & sine cura obtinentibus, Constitutum fuerit per Constitutionem 4. Sixti IV. & Constitutionem 7. Iulij II. & constitut. 13. Leonis X. & præcipue per constitutionem 3. Iulij III. ac cōstitutionem 31. Pij IV. & tradit Rodoanus in suo tracta. de spolio Ec-
* clesiæ, quæstione prima, a num. 47. & 48. * Nauarr. cons. 3. de testamentis, & cons. 3. & Octauian. de success. ab intestat. & in trac. de spolijs §. 6. in prin. & per totum. & hodie per nouam constitutionem Pauli V. sub dat. *

Hodie tamen post Concil. Tridentinum talis exemptio moderatur, & limitatur, quo ad omnes Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, & alias quascumque personas curam animarum habentes, in proprijs Ecclesijs residere no-
275 lentes † plene habetur in constitutione 113.
* eiusdē Pij Papæ IV. incipit, *in suprema*, * & tra
dit Nauar. in d. tract. de spolijs. §. 7. *

In reliquis vero prædicta exemptio curia-
276 lium salua, & intacta † remanet. l. præcipimus
in fine. C. de appellat. l. sancimus. C. de testamētis. Caputaquen. decis. 81. num. 7. & 8. p. 2. Menoch. de præsumption. libro 6. præsumpt. 36. à num. 1. cum sequen. Dummodo non disponatur
277 tur † ad fauorem illegitimæ prolis, vt caue-
tur per Constitutionem 120. Pij Quinti, incipit: *Quæ ordini Ecclesiastico*. Alia etiam plura circa priuilegia Curialium dixi in gloss. 4. à nu. 147. vsque 159.

Summaria Glossæ Septima.

1 *Secularia præsumuntur omnia beneficia.*
2 *Diuus Petrus primus patronus beneficiorū, fuit secularis.*
3 *Secularia esse beneficia, Episcoporum interest, & num. 7.*
4 *Regularia beneficia, regularibus sunt conferenda.*
5 *Regularis beneficij impetratio, sine mentione regularitatis erit nulla.*
6 *Secularis beneficij collatio facta Monacho, non tenet.*
8 *Præscriptio 40. ann. requiritur ad efficiendum beneficium regulare de seculari.*
9 *Præscriptio sola decennalis sufficit, vt regulare beneficium reducatur ad seculare, sed contra. num. 36.*
10 *Præscriptio decennaria sufficit ad tollendam quadragennariam, quando fit reductio ad ius cōe.*

Renasci-

11 *Renaſcitur facilius qualibet res, quàm de nouo naſciatur.*
12 *Solemnitas minor requiritur in deſtruendo, quã in conſtruendo.*
13 *Fauorabilis eſt omnis redditus ad Ius commune.*
14 *Alienatio facta ſine debita ſolemnitate, tenet quã do actus ad ſuam naturam reuertitur.*
15 *Res omnis per quaſcumq. cauſas naſcitur, per eaſdem diſſoluitur.*
16 *Præſcriptio quadragenaria completa facit ius, & agitur de auferendo iure quæſito.*
17 *Fauorabilis non eſt, redditus ad ius commune, quando quis priuatur iure ſuo, iam radicato.*
18 *Lucrum quæſitum, & radicatum, pro damno reputatur.*
19 *Priuilegium, ante conceſſionem, eſt contra ius cõmune, ſed poſtea eſt de iure communi.*
20 *Gratiam facere, à gratia procedit, ſed poſtquam eſt facta, debet de iure ſortiri effectum.*
21 *Præſcriptio, quando eſt in fieri, dicitur odioſa, & contra ius, ſed quando eſt acquiſita dicitur ſecundum ius.*
22 *Deciſio 2. Rotæ de præbend. in nouis, tres caſus conſtituit, qui aſſignantur. & numero 23. 24. & 25.*
26 *Præſcriptio quadragenaria non tollitur, niſi per aliam quadragenariam, quod etiam procedit in materia optionis. & nu. 27.*
28 *Opinio Abbatis in cap. veniens. nu. 22. de præſcription. fuit à Rota examinata, & reiecta.*
29 *Fauorabilis tunc dicitur reuerſio ad ius commune, quando fit per viam legis generalis, ſecus ſi per viam actus particularis.*
30 *Ius primæuum, ſi non eſt omnino extinctum, erit fauorabilis reuerſio ad illud, alias non.*
31 *Ius eliſum. & deminutum durat in eſſentia, ſed in iure prorſus ſublato nullæ ſunt reliquiæ, & numer. 32.*
33 *Regula de non tollendo, an procedat, quando per reſcriptum fit deductio ad ius cõmune, & Rota tenuit, quòd ſit. & nu. 34.*
35 *Regula de non tollendo, an procedat quando auferuntur clauſula de gratia alterius, vt materia reducatur ad priſtenum ſtatum.*
37 *Cap. cum de beneficio, de præben. lib. 6. materiam declarantes citantur.*
38 *Secularia beneficia ſunt multiplicia.*
39 *Papatus, Cardinalatus, Patriarchatus, Primitiatus, Archiepiſcopatus, & Epiſcopatus, ſunt ſecularia beneficia.*
40 *Chorepiſcopatus antiquitus erat beneficium ſeculare.*
41 *Abbatia ſecularis, & aliæ dignitates inferiores hic mentionatæ, ſunt beneficia ſecularia, & num. 42. & 43.*
44 *Parochialis, Canonicatus, præbenda, præſtimonia, & Capellania, ſunt beneficia ſecularia, & nu. 45. 46. & 47.*
48 *Epiſcopatus, quamuis ſit ſeculare beneficium, poteſt regularibus conferri.*
49 *Regularibus poſſunt de iure communi conferri Eccleſiæ parochiales, ſuadente neceſſitate, vel vtilitate propter bonum curæ, & numer. 50. & 52.*
51 *Regularibus non poſſunt de iure communi conferri dignitates ſeculares, curã animarum carentes.*
53 *Regularibus hodie nulla beneficia ſecularia, ſine Apoſtolica diſpenſatione conferri poſſunt. Immo non ſolet deſuper concedi diſpenſatio. & n. 54. & num. 55. agitur de conſtitutione Pauli Quarti.*

Secularia. Gloſſa 7.

ECVLARIA præſumuntur,
1 in dubio omnia beneficia, † niſi Secularia præſumuntur omnia beneficia.
regularia probentur, quia poſt-
quam Diuus Petrus fuit ſecula-
2 ris, † præſumitur fuiſſe ſic fun-
data beneficia, ſequendo illum
primum patronũ, & primum ſtatum. Rota de-
ciſ. 2. ſub. num. 2. verſ. *facit ſecundum ea, quia de
iure communi*. de præbendis in nouis. Frãchus
poſt alios in cap. cum de beneficio. num. 5. de
præben. lib. 6. Nicolaus de Milis in repertorio,
verbo, *beneficia omnia ſunt ſecularia de Iure cõ-
muni*, nu. 10. Philippus Probus in additionibus
ad Monachum in d. c. cum de beneficio, num.
5. & in cap. ſuper eo ſequenti, nu. 5. de præben.
lib. 6. Ioan. Staphilæus de lit. gratiæ in decima
forma expectatiuarum. n. 3, Rebuf. in praxi. tit.
quotuplex ſit beneficium. nu. 4. Hojeda de in-
compatibilitate beneficiorum in præfatione
ſub n. 6. Maſcard. de probationibus cõcluſ. 172.
n. 1. & per totam, vbi tres limitationes ponit.
& fuit dictum in vna Pampilonen. Prioratus,
21. Iun. 1599. coram R. P. D. meo Pamphilio.
& faciunt ea quæ dixi in §. 1. proœmiali, à
numero primo.

Et intereſt Epiſcoporum, quòd beneficia
3 ſint ſecularia, † vt ſit illis libera conferendi
facultas, cui velint, & non adſtingantur confer
re regularibus, & diminuatur poteſtas in cui
conferendo Philippus Probus in additionibus
ad Monachũ in d. c. cum de beneficio. n. 6. verſ.
Item conſuetudo faciens. de præben. lib. 6.

4 Nam beneficia regularia, ſecularibus † non
ſunt conferenda, vt in d. c. cum de beneficio di
ſponitur, & expreſſe per Conc. Trident. ſeſſ. 14.
c. 10. & ſeſſ. 25. c. 21. de regularibus, ſtatuitur.

Hinc, ſi beneficium regulare impetratur à
5 Clerico ſeculari, † non facta mentione de re-
gularitate, erit gratia nulla. Felin. in c. in no-
ſtra. n. 41. de reſcriptis. Ioann. Selua de benefi-
cio. 3. p. q. 11. n. 112. Caſſadorus deciſ. 4. à num.
1. de præbendis.

Sicut per contrarium, non teneret collatio
6 facta Monacho de beneficio ſeculari, † nõ fa-
cta mẽtione ſecularitatis, cũ ſecularia benefi-
cia ſecularibus, & regularia Regularibus con-
ferri debeant, vt probatur in dicto cap. cum de
bene-

beneficio, de præbendis, lib. 6. Ægidius Bellam. decis. 171. incipit, *collatio facta Canonico*, Felin. in d. cap. in nostra, num. 44. Menochius de arbitrarijs, lib. 2. cent. 3. casu 201. nu. 86. & 87.

Ego vero, ex alia ratione puto magis interesse Episcoporum, ne beneficia sint regula-
7 ria, nisi secularia, ✝ videlicet, quia regularia beneficia, regulariter non conferuntur ab Episcopis, sed debent conferri ab Abbatibus, cap. fin. de regularibus, libro 6. vbi notant omnes. Abbas in cap. ea noscitur, nu. 4. de his quæ fiūt à Prælato sine consen. Capituli. Ioan. Selua de beneficio, 2. par. quæst. 22. nu. 45. & 46. Mandosius in regula 3. Cancellariæ, quæst. 9. nu. 4. de quo etiam vide quæ dixi in gloss. 23. in versic. *regulares autem collatores*, à nu. 20.

Vnde quamuis ad præscribendum statum regularitatis, & efficiendum quòd de beneficio seculari efficiatur regulare, requi-
8 ratur præscriptio ✝ quadragenaria. tex. in d. cap. cum de beneficio, ibi, *vt præscriptio legitima sit completa, &c.* de præbendis, lib. 6. iuncta gloss. verbo, *legitima*, & ibi communiter omnes. Staphilæus de litteris gratiæ, in 8. forma expectatiuarum, nu. 40. Rebuff. in praxi, titulo quotuplex sit beneficium, nu. 5.

Quando sufficiat minus tēpus ad præscribendum, quando res reuertitur ad primæuā naturam late declaratur vsque ad n. 17.

Tamen ad præscribendum statum seculari-
9 tatis, sufficiunt decem anni, ✝ cum propter adsistentiam iuris communis fiat reductio ad primæuum statum, & de facili res reuertatur ad pristinam naturam. Staphilæus de litteris gratiæ, in 10. forma expectatiuarum, nu. 3. Gomezius de expectatiuis, sub num. 106. vbi allegant prædictam decisionem secundam, de præbend. in nouis.

Ideo dicit Abbas in cap. fin. nu. 19. in fine, de consuetudine, & Felinus late in cap. cum accessissent, nu. 5. & 6. & 30. in fine, de constitutionibus, & in cap. cum omnes, nu. 7. & 8. cum sequentibus, eodem titulo, quòd si agitur de tollenda consuetudine, vel præscriptione acquisita contra ius per tempus quadraginta annorum, quòd sufficiunt solum decem anni,
10 cum reuertatur ad ius commune, quia facilius
11 res renascitur, ✝ quam de nouo nascitur, l. si testamentum, 23. & ibi glossa, verbo, *imperfectum*, ff. de testamentis. Et in destruendo mi-
12 nor ✝ solemnitas requiritur, quam in construendo. Felinus in d. cap. cum accessissent, nu. 5. vers. *hanc declarationem intellige*, & in d. num. 30. in fin. in quibus locis cumulat quam-
13 plura de fauore redditus ad ius commune, ✝ & Ias. in l. si vnus, §. pactus ne peteret, nu. 5. & sequentibus, ff. de pactis.

Sicut etiam, quamuis Episcopus non possit alienare bona Ecclesiæ, nec illi, tacite nec expresse præiudicare sine consensu Capituli; tamen quando per talem alienationem, seu præiudicium, res alienata, & actus reuertitur
14 ad suam naturam, tenet alienatio, ✝ sine dicto consensu, siue præiudicium sit magnum,

siue paruum, vt docuit Abbas in cap. veniens, nu. 2. alias nu. 23. de præscriptionibus. Felinus in d. cap. cum accessissent, nu. 6. vers. *ad idem*, & num. 30. de constitutionibus, & in cap. cum omnes, nu. 8. Mantua. nu. 40. vers. *secundo quia ad idem*, de constitution. Ferret. cons. 38. num. 15. vers. *ad idem*, lib. 1. Beroius cons. 7. num. 27. lib. 3. Bertachin. in tractat. de Episcopo, lib. 4. par. 4. nu. 21. Gozadin. cons. 26. num. 55. Aimon cons. 135. sub nu. 38. Gomezius in reg. de non tollendo iure quæsito, quęst. 16. Tiraquel. de iure primog. quæst. 24. num. 7. qui omnes fundantur per textum in cap. 1. & cap. fin. de pactis, libro 6.

Cæterum hoc, quod dicimus de præscriptione decennali, quòd sufficiat ad destruendam præscriptionem quadragennalem completam, & sic ad efficiendum, quòd beneficium reducatur ad primæuum statum secularitatis, non transit sine maxima
15 difficultate, quia omnis ✝ res per quascumque causas nascitur, per easdem dissoluitur, l. nihil est tam naturale, ff. de regul. iuris, cap. 1. eod. tit. in decretalibus.

Item, quia si præscriptio 40. annor. est iam
16 completa, & radicata, ipsa facit ius, ✝ & agitur de auferendo iure quæsito, quod æquipollet iuri communi. Negusantius in sua Silua nuptiali, lib. 6. num. 26. qui dicit post Rocchum de Curte ibi citatum, materiam redditus ad ius commune non esse fauorabilem, quando
17 quis priuatur iure suo. ✝ Et radicatio, & incorporatio, est adeo efficax, vt conuertat lucrum in damnum: lucrum enim quæsitum, &
18 radicatum, pro damno reputatur. ✝ l. cum te, & ibi Baldus, C. de donationibus ante nuptias. Alexand. cons. 89. nu. 13. & cons. 169. nu. 14. lib. 2. Parisius consil. 19. num. 224. lib. 2. Rota decis. 22. nu. 14. 15. & 16. par. 2. diuersorum. Cæsar de Graff. decisione 1. à num. 5. de verborum significatione.

Accedit, quòd priuilegium ante concessionem, est contra ius commune, sed post concessionem, non dicitur contra ius commune,
19 sed de iure communi. ✝ l. 1. ff. de constitution. princip. cap. decet, de regulis iuris, in sexto. Cæsar de Grassis decis. 1. num. 6. de verborum significatione.

Sicut, & gratiam facere à gratia procedit, tamē postquam gratia est facta de iustitia est,
20 ✝ quod suum consequatur effectum. Rota decis. 33. nu. 17. de præbend. in antiquis.
21 Ita similiter in præscriptione, ✝ licet præscriptio dicatur odiosa, & contra ius, vbi tamen est acquisita, dicitur secundum ius. cap. de quarta, & per totum titulum de præscriptionibus, & scriptum reliquit Paris. in d. cap. veniens, sub nu. 16. de præscriptionibus. Cæsar de Graff. d. decis. 1. num. 7. de verbor. signif. vbi refert, quòd hoc dictum Parisij placuit satis aliquibus ex Dominis Rotæ.

Rursus

Rurſus, deciſio Rotæ dc præbend. in nouis,
22 † quam Staphilæus, & Gomezius in locis ſupra relatis allegant pro ſua ſententia, tantum abeſt, quòd illam probet, vt potius aperte probet contrarium, nam ipſa deciſio bene intellecta tres caſus diuerſos conſtituit.

Primus eſt, quòd in dubio, ad hoc vt beneficium dicatur ſeculare vel regulare, attendi-
23 tur vltimus ſtatus † illius. hoc eſt, an vacauerit per obitum perſonæ regularis, vel ſecularis, vt in eadem deciſione ſub num.2. verſ. *ſed ſolum debet attendi ſtatus, & poſſeſſio, quæ pro tunc eſt, &c.* vt etiam docent Geminian. Franchus, & alij in d.cap.cum de beneficio. Milis in repertorio, verbo, *beneficium ſi eſt impetratum.* Felinus in cap.cam te, nu.fin.ad medium, de reſcriptis. Calderi.vulgato conſ.23.de præbendis. Puteus deciſ.189.& 192.lib.1. Rocchus in cap.finali, de conſuetudine, ſectio. 4.nu.82. & dico in gl.45.§.2.nu.7.

Secundus caſus ſtatuitur ab eadem deciſione ſecunda, quando ſcilicet ſtatus regularitatis non fuit completus per quadraginta annos integros: ſed fuit ſeruatus per decem, viginti, vel triginta annos, & amplius, nec aliter docetur de iure perfecto, & radicato, vt beneficium fuerit regulare: tunc, vt tollatur de medio iſte ſtatus, ſufficit ſola decennalis præſcri-
24 ptio, † propter adſiſtentiam iuris communis, vt legitur in eadem deciſione, ſub numero primo, verſ. *Idcirco maior pars*, & ſub numero 3. verſ. *at vbi primus ſtatus*, vſque ad finem. Philippus Franchus poſt Dominicum. Geminian. num.8.& alios in d.cap.cum de beneficio, ſub num.5.verſ. *ſi vero Papa non expreſſit*. Felinus in cap.in noſtra, nu.43.de reſcriptis.

Tertius caſus eſt, quando ſtatus regulari-
25 tatis fuit completus † per perfectum tempus quadraginta annorum, vel aliter conſtet de iure perfecto, & radicato, ad hoc vt beneficium ſit regulare, & non ſeculare, tali caſu non requiritur minor præſcriptio quadraginta annorum, ad efficiendum quòd beneficium ſit ſeculare, vt patet ex ipſamet deciſione ſecunda, alias 32.ſub nu.1.verſ. *& hoc verum ſecundum prædictos terminos, niſi ex aduerſo probetur illud beneficium per regulares fuiſſe antea gubernatum per quadraginta annos, tunc, quia ſecundum primam cauſam, illa prima præſcriptio regularium quadraginta annorum, non tollitur, niſi per contrariam præſcriptionem quadragena-*
26 *riam*, † *vt notatur in capit. accedentibus, de exceſſibus Prælatorum*, & ſub num. 2. verſ. *licet vbi ageretur de ſtatus mutatione in præiudicium alterius Religionis, &c.* ac ſub eodem nu.2.verſ. *ſed in caſu*, & nu.3. verſ. *nam vt ſupradictum eſt præſcriptio quadragenaria prima, &c.* & declarant Geminianus numero octauo, & Franchus numero quinto in principio, in dicto capitulo cum de beneficio. Felinus in dicto capitulo in noſtra, num. 43. de reſcriptis. Rocchus de conſuetudine, ſeſſione 4. num. 69. &
27 tenuit etiam Rota, in materia optionis, † in deciſione 460.alias 6.de conſuetudine, in nouis, numero quinto, per totum, & Maſcardus de probationibus concluſione 172.numero decimoquarto: licet ipſe nihil firmauerit, ſed vacillans remanſerit, & in conciliando præfatas duas Rotæ deciſiones, ſatis allucinatus fuerit: quæ quidem deciſiones contrariæ non ſunt meo videri, ſed potius conformes, vt patet ex ſupradictis.

* Quartus etiam caſus poteſt aſsignari, quando licet ſtatus regularitatis non ſit mutatus, quia præſcriptio completa non fuit, tamen adeſt quaſi poſſeſsio ſtatus ſecularis currẽs ad præſcriptionem. nã tunc ſtante ſola quaſi poſſeſsione conferendi ſecularibus, ſufficit vt teneat collatio, quando agitur inter tertios prouiſos, non autem inter collatores, vt poſt Lapum, & alios, tradunt Gemin.in d.cap. cum de beneficio, nu.4.in fin.& num.10.ad medium. Franch.nu. 5. ante finem, verſ. *ſi vero*, & fuit deciſum 24.Martij an.1608.in vna Ferrarien. Prioratus coram R.P.D.Peña. & late ſcribo in gloſ.45.§.2.per totum.

Neque obſtat d.cap.cum de beneficio, dum requirit præſcriptionem completam. Quia hoc procedit ratione illius verbi, *conſueto*, poſiti in gratia impetrantis. Quod ex ſua natura denotat dominium, & proprietatem, & requirit completam conſuetudinem, vt Gemi.ibi nu. 1. & nu.4.verſ. *quod ſi ſcribatur.* Franch.n.5.verſ. *ſi vero*. Probus nu. 1. & conferunt quæ tradit Creſcen.deciſ.1.de præbend. Ant. Gabriel.tit. de locato, concluſ.1.per totam.

Ita vt ratione d.verbi, *ſolito*, non ſufficeret, quod conſtaret in caſu d.cap.cum de beneficio de proxima & fundatione beneficij ſecularis, ſi non conſtaret de gubernatione tamquam de tali ſeculari cum forma reſcripti eſſet ſeruanda, cap.cui de non ſacerdotali 27.de præbend.in 6.& docent Geminian. nu.10. in verſ. *ſed pone.* Franch.nu.9.ante finem, verſ. *quando vero*, in d.cap. cum de beneficio.*

Deinde Rota ad amuſsim examinauit de veritate opinionis Abbatis in dicto capit. veniens, numero 22. de præſcriptionibus, in vna cauſa Caurien. Iuriſdictionis 18. Maij 1596. quæ eſt in impreſsis deciſio vigeſimaſecunda parte ſecunda diuerſorum. & licet concluſerit in numero tertio, quod dicta opinio fuerit communis; tamen numero quarto, & quin-
28 to, firmauit veram non eſſe, † nec habere aliquod adminiculum in Iuribus per Abbatem allegatis, videlicet in capitulo primo, & capitulo finali, de pactis in ſexto, & cap.cum Apoſtolica, de his quæ fiunt à Prælato ſine conſenſu Capituli, quibus ſigillatim Rota reſpondet, & fundat à numero ſeptimo, & ſequentibus opinionem contrariam: & numero duodecimo poſt Pariſium in dicto capit. veniens,

V numero

numero decimosexto, vers. *quo ad vltimam*, dicit, quod illa regula generalis, quòd sit fauorabilis dispositio, quæ reducit ad primæuam naturam, iuxta textum in cap. ab exordio, 35. distinctione, & in dicta l. si vnus, §. pactus ne peteret, in fin. ff. de pactis, est intelligenda de vniuersali reductione, quo ad omnes, per
29 viam legis † generalis, vt in casu cap. statutum, & ibi notat glossa, verbo, *numerandum*, de præbendis, libro sexto. Conarruuias libro 3. variarum, cap. 6. num. 4. secus vero, quo ad aliquos per viam alicuius actus particularis, prout etiam tradit apostilla ad Abbatem in d. cap. veniens, num. 22. verbo, *pactum*, sub littera A. in fine, vbi pro hoc allegat cap. cum omnes, de constitutionibus. Cæsar de Grass. decis. 1. nu. 8. de verbor. signif. & decis. 1. nu. 7. & 8. de sepulturis.

Dicit etiam prædicta decisio 22. nu. 17. par. 2. diuersorum, quòd procedat dicta regula, quando ius commune, seu primæuum ius, non
30 non est omnino extinctum, & peremptum, † veluti per præscriptionem perfectam, & completam, vel similia: sed quando est elisum, & diminutum in parte, & non in totum, vt intelligunt prædictum textum in d. §. pactus ne peteret. Bart. ibidem, in fine. Bald. pariter in fine. Fulgosius nu. 22. vers. *in glossa finali*. Cynus in authentica quas actiones, quæstione vltima. num. 8. Albericus num. 2. vers. *in eadem glossa*. Paulus Castrensis nu. 9. vers. *Doctores tamen dicunt*, Ias. nu. 29. & Bald. nu. 5. in fin. C. de Sacrosf. Eccles.

Vbi rationem assignat, quia ius elisum, &
31 diminutum † durat in essentia, licet cesset in effectu. vnde cum in eo sint reliquiæ, facile fit redditus ad ipsum. attamen in iure pror-
32 sus extincto & sublato, nullæ sunt reliquiæ. † l. prima in principio, ff. de latina libertate tollenda. Ideo impossibilis est reintegratio, vel reuersio ad illud, vt in dicto §. pactus ne peteret, vers. *sed si pactum conuentum*, l. si vnus, ff. de pactis. & vide quæ dicam in gloss. 36. nu. 57. & 59.

Idcirco Rota in dicta decisione prima, numero nono, de verborum significatione Cæsaris de Grassis, dixit, quòd rationes traditæ per Gomezium in regula de non tollendo iure quæsito, quæstione 16. dum voluit tenere, (licet pedes non firmet,) quòd illa regula de non
33 tollendo iure quæsito, locum non habeat † quando per commissionem tollitur gratia alicuius, ita quòd per talem commissionem reducamur ad terminos iuris communis, non
34 placuerunt Rotæ. † neque Curtius Iun. consil. 1. num. 22. & Cassaneus cons. 66. num. 63. quos ipse Gomezius allegat, faciebant ad propositum, cum solum loquantur de potestate Principis, si potuit præiudicare, vel non, & non loquuntur de voluntate, aut intentione.

Similiter eadem decisio Cæsaris de Grassis
35 respondit † ad Caputaquen. decis. 41. quæ alias est 31. parte 3. & 128. num. 3. parte 1. dum voluit, quòd si Papa aufert aliquas clausulas de gratia alterius, & auferendo reducat materiam ad primæuum statum, non obstet dicta regula de non tollendo, quia dictæ decisiones Caputaquensis fundantur in allegatis per Gomezium in dicta quæstione decimasexta. & corruente doctrina Gomezij, similiter & corruunt decisiones Caputaq. l. egi tecum, 26. ff. de exceptione rei iudicatæ. l. lex de vectigali. ff. de pignoribus. Rota decis. 10. in fin. de præben.

Ex quibus verius videtur, quòd quando docetur de iure perfecto, & radicato, vt beneficium sit regulare, & non seculare, non suffice-
36 ret sola decennalis præscriptio, † seu consuetudo ad mutationem status, vt conuertatur in beneficium seculare, sed requiritur quadragenaria præscriptio, & quòd opinio contrarium dicentium sit minus tuta.

Et pro ornatu, ac intelligentia d. cap. cum
37 de beneficio, † de præbend. lib. 6. vide Felin. in d. cap. in nostra, num. 41. cum sequentibus, vsque in finem, de rescriptis, vbi ponit nouem notabilia, quæ pro maiori parte sunt vltra tradita per Doctores in d. cap. cum de beneficio, & quæ dicemus in gloss. 8. sequenti, ex nu. 32. cum sequentibus.

38 Secularia beneficia sunt † multiplicia.
39 In primis † Papatus est beneficium seculare, cap. 1. de maledictis, ibi, *quædam in depressionem beneficij, & officij nostri protulit*. Secularia beneficia quæ sint.

Secundo loco est Cardinalatus, qui etiam beneficium seculare, lata saltim interpretatione dicitur ratione tituli adhærentis, vt in cap. 2. de Cleri. non resident. & ratione officij, seu dignitatis est pars corporis Papæ, cap. si quis, 6. quæst. 1. de qua loquar in gl. 24.

Tertio loco est Patriarchatus, cap. antiqua, 23. de priuilegijs, cap. sancta Romana, de electione, in extrauagan. inter commun. & patriarchæ sunt maiores primatibus, cap. vrbes 80. distinct. & dicam in gl. 41.

Quarto Primatus, qui præest Archiepiscopis, & habet primam sedem in regione, cap. 1. cap. nulli Archiepiscopi, 99. distinctione, & per totam illam distinct. & vide in d. gl. 41.

Quinto Archiepiscopatus, qui dicitur Metropolitanus, & præest Episcopis suffraganeis, cap. nulli 99. distinctione, cap. 1. 101. distinct. cap. Cleros, §. Archiepiscopus, 21. distinct. ac vide in gl. 42.

Sexto, Episcopatus est beneficium. cap. felicis, §. quod si quis, de pœnis, in 6. cap. Cleros, §. Episcopus, 21. distinct.

Septimo loco antiquitus erat Chorepisco-
40 patus, † hoc est pars diœcesis Episcopi, à particulari quodammodo Episcopo gubernata, sed postea sublati fuerunt Chorepiscopi, vt inutiles, c. quamuis, c. Chorepiscopi, 68. dist.

Octauo

41 Octauo † Abbatia secularis dicitur beneficium, cap.ex transmissa, de renunciat. cap. 2. de iudicijs.

Nulla tamen istorum beneficia, sunt per regulam nostram reseruata, cum alias sub alijs reseruationibus includantur, vt dixi in gl.51.

Nono sunt aliæ dignitates inferiores, veluti Decanatus, cap.ex parte Decani, de rescriptis, cap.post electionem, de conceß.præbend. cap.cum inter vniuersas, 18.iuncta gloss. verbo, *ad Decanum*, de electione. Rota decis.17.de conceß.præben.in antiquis.

Item Archidiaconatus, de quo in rubro, & nigro de officio Archidiaconi.

42 Item Archipresbyteratus, † vt in rubro, & nigro de officio Archipresbyteri.

Item Primiceriatus, hoc est Cantoria, vt in rubro, & nigro de officio Primicerij.

Item Sacristia, vt in rubro, & nigro de officio Sacristæ.

Item Thesaureria, seu custodia, vt in rubro, & nigro de officio Custodis.

43 Item Præpositura, † quæ habet præcedentiam, & curam super alios, cap.quamuis, 9. de verbor. significatione, cap.saluator, 1.quæst.3. cap.1.de ætate, & qualitate, cap.ex parte, de Clericis non resident.

Item Prioratus secularis, cap. fin. de officio Ordinarij, in 6.Clemen.2.de rescriptis, cum ibi notatis.

Item officium, & personatus, vt in cap.cum accessissent, de constitutionibus, cap.1.de consuetudine, lib.6.& dixi supra in glossa 5.§.11. ex nu.2.cum sequentibus.

Decimo loco est Ecclesia parochialis, seu

44 beneficium curatum, † cap.cum in cunctis, de electione, cap.extirpandæ, cap. de multa, de præben.de quibus supra dixi in gloss.6.

Necnon Vicariæ perpetuæ, vt in Clemen.1. de officio Vicarij, & dixi superius in glossa 5. §.tertio.

Et ista omnia beneficia superius mentionata regulariter habent iurisdictionem, seu administrationem.

Deinde sunt alia beneficia secularia sine

45 administratione, veluti Canonicatus † secularis, & præbenda, cap.2. de renunciatione:

46 nam Canonicus non administrat; † sed Deo inseruit in horis cantandis, & alio officio sibi iniuncto: & ideo dicitur sine administratione; Consilium tamen dare debet talis Canonicus, vt dixi in glos.4.ex nu. 69.

De quibus omnibus vide Seluam de beneficio 1.par.quæst.2.à num.35. vsque in finem. Rebuffum in praxi, titulo quocuplex sit beneficium seculare, Petrum Gregor. Tholosan. in nouis institutionibus rei beneficiariæ, cap. 10. per totam.

Et vltra supradicta beneficia secularia,

47 sunt † etiam alia simplicia secularia beneficia, videlicet Prastimonia, Cappellaniæ, & Altaria, Hospitalia, & reliqua, de quibus satis, superq; dixi in gl.5.per totam.

Sed quia superius diximus, quòd regularibus secularia beneficia conferri non poterant, limita, nisi sint Episcopa- *Quando beneficia secularia cóferantur regularibus.*

48 tus, † quia ad dignitatem Episcopalem potest Monachus eligi, & prouideri, tex.in cap.1.18. quæst.1.cap.quorumdam, 24. cap.si religiosus, 27.cap.nullus Religiosus, 28.de electione, lib. 6.Clem.1.de electione, l.13. ante medium, tit. 5.Partita 1. & Episcopus ipse appellatur religiosus, cap.ex multa, de voto.

49 Necnon ad Ecclesiam † parochialem, inspecto iure communi, per Episcopum potest regularis promoueri, cap.quod Dei timorem, de statu Monachorum, vbi late gloss. verbo, *Ecclesiarum Parochialium*, cap. in Parochia, cap.cum pro vtilitate, cap.doctos, cap.Monachos, 16.quæst.1.l.15.tit.7.Partita 1. dummodo habeat semper in socium alium similem Religiosum eiusdem Ordinis, cap.Monachi, de statu Monachor.l.22.titul.7.Partita 1. nisi Religiosus sit Canonicus regularis, quia tali casu potest præfici Ecclesiæ parochiali seculari, etiam absque dicto socio. text. in d. cap. quod Dei timorem, de statu Monachorum.

50 Ratio, quare Regulares possunt † promoueri ad Ecclesias parochiales seculares, est propter officium prædicationis, & bonum curæ, vt in d.cap.quod Dei timorem, vbi notat Abbas sub nu.3.& cauetur in d.l.25.tit.7.Partita prima.

51 An autem ad dignitates principales, † in Ecclesijs Collegiatis secularibus possit regularis promoueri. Abbas post gloss. ibi in dicto cap. quod Dei timorem, num.5. & 6. recitat opiniones diuersas, ipse vero tenet post alios, quòd si talis dignitas habeat curam animarum possit, sicut in curato, alias non. quem sequitur Gregorius Lopez in d.l.24. glossa 2. tit. 9. Partita 1.

52 Intellige tamen, supradicta procedere secundum veriorem opinionem à Rota † canonizatam in decisione 18.de præbendis, in nou. & in decis. 5.de iurepatronat. in nouis, quòd Episcopus possit in casu necessitatis, vel vtilitatis, dispensare ad dictam parochialem, & non aliter.

De quibus etiam vide concordata Franciæ, in rubrica de collationibus, §.volumus, & ibi Rebuff. & eundem Rebuff. in praxi, tit. de dispensatione cum regularibus, nu.5.& 6.cum seqq. Hojedam de incompatibilitate beneficio. 1.par.cap.14. nu.96. & plenissime omnia hinc inde cumulantem per Lambertinum de Iurepatron.lib.2.par.1.quæst.7.principali, art. 19. per totum.

53 Hodie vero † nulli Regulares, etiam si sint Canonici, habere possunt, sine dispensatione Apostolica, beneficia curata, nec in perpetuum, neque ad tempus, & ita obseruari vidimus,

demus; ac desuper emanauit quædam declaratio Sacræ Congreg. Conc. Trid.

Dicit etiam Mandosius in praxi signaturæ gratiæ, in tit. de dispensationibus Monachorum, pro obtinendis beneficijs, quòd licet olim dabatur Monachis dispensatio ad vnum beneficium curatum, contra capit. Monachi, in principio, de statu Monachorum, quod hodie
54 non admittuntur, nec dispensantur, ✝ prout in bulla Pauli Quarti continetur, quæ est constitutio 28. ipsius Pauli Quarti in bullario, & incipit, *postquam diuina bonitas*, sub datum 13. Kalend. Augusti anni 1558. vbi etiam disponitur, priuari quibuscumque beneficijs, etiam curatis, regularem, qui absque Apostolica dispensatione illa obtinuerit.

Et licet dicta Constitutio Pauli Quarti fue-
55 rit redacta ad viam iuris ✝ communis per Pium Quartum in sua Constitutione 8. quæ incipit, *Sedis Apostolicæ solertia*, sub dat. 5. non. Aprilis ann. 1560. tamen praxis semper admittit, quòd sine Apostolica dispensatione, Regulares talia beneficia obtinere non valeant. Præsertim stante decreto Gregor. XIII. & prædicta declaratione Concilij Triden. necnon regula Cancellariæ 40. generaliter prohibente, nedum in titulum, sed etiam in commendam talia beneficia secularia Regularibus darii.

* ✝ Cæterum re maturius considerata contrarium in hac secunda impressione procul dubio teneo. Tum quia cum de iure communi Canonicus regularis possit obtinere Ecclesiam parochialem, d. cap. quod Dei timorem, de statu Monachorum, cum supra adductis ex num. 4. nisi expresse inueniamus aliquid dispositum in contrarium, non est inducenda correctio, l. præcipimus, in fin. C. de appell. cap. cum expediat, de election. in 6.

Tum etiam quia nedum per Conc. Trid. reperitur aliquid derogatum, immo potius videtur approbatum per cap. 11. sess. 14. dum dicit, quod tales Canonici translati de vno in alium Ordinem non possint obtinere beneficia curata. Et sic quo ad non translatos censetur Concil. Trid. approbare dispositionem iuris communis. Bald. in l. fin. nu. 14. in princ. C. de edicto Diui Adrian. tollen. cap. fin. de clandestin. dispons. cum additis inferius in glos. 34. ex nu. 7. vsque ad nu. 72.

Tum quoque quia fuit facta desuper declaratio Concilij Tridentini.

Vnde fuit decisum in vna Papien. ... 6. Maij 1598. coram bon. me. Seraphino, quod vnicus Canonicus Regularis poterat hodie obtinere beneficium curatum seculare. Guido bonus decis. 98. vbi fuit resolutum, quia licet secularia beneficia non sint conferenda Regularibus alijs, vt dixi in glo. seq. ex nu. 8. tamen quod hoc non procedit in Canonicis Regularibus quo ad beneficia secularia curata.

Neque obstat declaratio Conc. de qua supra in nu. 63. Quia quandiu non constat de intentione Papæ ad quam se refert, nihil facit, vt in auth. si quis in aliquo documēto. C. de edendo. Nec sufficit aliquādo noluisse Greg. XIII. quia poterat postea velle, l. 4. ff. de administ. tutorū. Et voluntas non reducta ad actum legis, vel dispositionis, nil operatur, l. si repetendi, C. de condict. ob causam, cum alijs pluribus adductis in §. 1. proœmiali, ex nu. 68.

Præsertim cum voluntas Greg. XIII. nulla lege, vel constitutione desuper relicta expirauerit cum eius morte, c. si gratiosè, de rescr. lib. 6.

Summaria Glossæ Octauæ.

1 *Regularia beneficia reseruantur per reg. nostrā.*
2 *Regularia beneficia non veniunt sub generali reseruatione, nisi exprimātur, sed cōtra, & n. 12.*
3 *Præceptoria S. Io. Hierosolymitani, & S. Ant. an cadant sub reseruatione.*
4 *Regula 3. Cancellariæ exprimit reseruationem prioratuum, & dignitatum regularium.*
5 *Collegij appellatione venit Conuentus.*
6 *Expectatiua non extenduntur ad beneficia Ordinis Cluniacens.*
7 *Regularia beneficia solent esse manualia, & n. 67*
8 *Regularia beneficia non sunt secularibus clericis conferenda.*
9 *Regularia benef. sunt quodammodo exorbitātia.*
10 *Regulare beneficium non capit nominatio ad beneficia.*
11 *Regularia beneficia non veniunt in reseruatione vacationis in Curia.*
12 *Regularia beneficia cadunt sub generali reseruatione.*
13 *Regularia beneficia, veniunt sub appellatione beneficiorum.*
14 *Regula de infirmis comprehendit beneficia regularia.*
15 *Regularia beneficia sunt publicanda.*
16 *Regularibus in beneficijs intrat deuolutio.*
17 *Regularia beneficia includuntur in reseruatione extrauag. ad regimen.*
18 *Regularia beneficia includuntur sub reg. 1. de regu. iur. in 6.*
19 *Regularia beneficia, quòd non cadant sub reseruatiōne, nullibi reperitur scriptum, & ibi de intellectu allegationis Lapi 84.*
20 *Abbatiæ si non comprehendantur in reseruatione c. vlt. de præben. in 6. non procedit ex eo quòd sit beneficium regulare, sed quia est de maioribus dignitatibus, & nu. 28.*
21 *Curia non recipit, quòd Abbatia non comprehendatur in reseruatione.*
22 *Regula 3. Cancellariæ quare expressit dignitates regulares.*
23 *Monasterium Cluniacense habet particularem exemptionem.*
24 *Regularia beneficia quando non sunt manualia, sed perpetua, cadūt in reseruatione reg. nostræ.*

Manua-

25 *Manualitas beneficij regularis, potius prouenit ex parte regularis illud possidentis, quam ex natura beneficij.*

26 *Regularia beneficia, licet sint regularibus conferenda, non propterea desinunt comprehendi sub reseruatione.*

27 *Regulare beneficium; an veniat in nominatione ad beneficia.*

29 *Dictum Doctoris intelligi debet secundum iura, quæ allegat.*

30 *Regularia beneficia dicuntur illa, de quibus continetur in fundatione, vt per Religiosos gubernentur, vel quando status regularis est præscriptus, & nu. 31.*

32 *Status beneficij secularis, vt mutetur per præscriptionem 40. ann in regularem plura concurrere debent, scilicet titulus institutionis, vti de regulari. & continuatio, & nu. 33. & 34.*

35 *Præscriptio status secularis in regularem, requirit bonam fidem, & quando præsumatur mala fides in hoc casu, & nu. 36. & quod non possideatur per commendam, sed per titulũ, & n. 37*

38 *Regulare beneficium non dicitur, quamuis eius collatio spectet ad regulares.*

39 *Regulares collatores non possunt conferre Regularibus beneficia secularia, alias collatio esset ipso iure nulla, & nu. 40.*

41 *Deuolutio non excusatur per inutilẽ collationẽ.*

42 *Religiosis militaribus conferri nequeunt beneficia secularia.*

43 *Secularia beneficia possunt dari regularibus, deficientibus clericis secularibus.*

44 *Regularia beneficia possunt conferri secularibus, ob incorrigibilitatem regularium.*

45 *Inuitus clericus secularis potest compelli ad acceptandum beneficium regulare, in casu necessitatis, & ad recipiendos ordines, & nu. 46.*

47 *Necessitatis causa, rigor legis infringitur in pluribus casibus, remissiue.*

48 *Regulari possidenti beneficium seculare competit interdictum possessorium.*

49 *Possessorium remedium, semper locum habet, quando præscriptio conceditur.*

50 *Prioratus S. Augustini, & S. Dominici, non comprehenditur sub regula nostra, quia perpetui non sunt.*

51 *Fratres mendicantes non possunt habere beneficia Ecclesiastica.*

52 *Præceptoriæ ordinis S. Iacobi de Spata, nec de Alcantara, nec Calatrauæ, nec S. Io. Hierosolymitani, non cadunt sub reseruatione.*

53 *Militarium Ordinum beneficia, an comprehendantur sub reseruatione regulæ nostræ.*

54 *Militares Ordines de iure communi præseruãtur.* Conc. Trid. *sess. 25. de refor. regul. cap. 15. dum requirit annum ad professionem, non procedit in religionibus militaribus.*

55 *Militares religiosi, non dicuntur proprie religiosi, sed largo modo, & nu. 57.*

56 *Militares religiosi semper sunt in continuo armorum exercitio.*

58 *Militares religiosi, vt comprehenderentur in Concil. Triden. fuerunt expressi.*

59 *Milites religiosi S. Ioannis Hierosolymitani excluduntur a contributione pro seminarijs, & in constitutione Gregoriana de publicandis, ideo comprehenduntur, quia expressantur.*

60 *Maiora beneficia si non reseruantur, nec minora reseruata videntur, sed contra, & nu. 69.*

61 *Verba prægnantia regulæ nostræ, capiunt beneficia regularia Ordinum militarium.*

Dictio, quorumcumque Ordinum, *facit venire maiora expressis.*

62 *Militares regulares comprehenduntur in Conc. Trid. sess. 25. de regularibus, cap. 19.*

63 *Militarium religionum beneficia comprehenduntur, vbi non exceptuantur, sub reg. nostra, præsertim stantibus verbis*, qualitercumque qualificata, *& nu. 64.*

65 *Militares religiosi minus dispensantur ad secularia beneficia, quam alij regulares.*

66 *Milites celestes dicuntur clerici.*

67 *Beneficia Religionis S. Io. Hierosolymitani sunt amobilia.*

68 *Reseruatio regulæ 3. Cancellariæ, est in omni tempore, at vero regulæ nostra non est nisi in certis mensibus.*

70 *Regulæ est standum, velut Bononiensi Carocio, & tamquam firmissimo fundamento, & n. 71.*

72 *Regulam qui habet pro se, transfert in aduersarium onus probandi exceptionem.*

73 *Reseruatio regulæ nostræ 8 an includat præposituras, & dignitates militares, exclusas per regulam 3.*

74 *Generali in reseruatione non venit, quod in speciali non comprehenditur.*

75 *Lex generalis non comprehendit casum specialem alterius legis.*

76 *Corrigere se incontinenti nemo præsumitur, nec est valis interpretatio facienda.*

77 *Regularia beneficia possunt conferri clericis secularibus, ad Religionem & professionem se adstringentibus, & declaratio Sacræ Congreg.* Conc. Trid *& nu. 78.*

79 *Abbatias, & alia beneficia regularia administrationem habentia, nemo potest obtinere nisi emissa professione.*

80 *Magister esse non debet qui discipulus non fuit, nec præfici debet, qui non nouit subesse, & nu. 81. nec qui sub tutela est, sub se alium habere debet, & nu. 82.*

83 *Approbatus qui non est, in magistrum assumi non debet.*

84 *Docere qui alios debet, ab alijs docendus non est, & nu. 85.*

86 *Docere qui debet, multo tempore discere debuit.*

87 *Professio an possit fieri ante elapsum annum per clericum de beneficio regulari prouisum.*

88 *Professio fieri debet infra sex menses per habentes monasterium in commendam.*

89 *Professio potest fieri ante lapsum annum, in casu regulæ 58. Cancellariæ.*

90 *Professio de iure communi requirit annum approbationis.*
91 *Professio prouisi de monasterio, potest admitti ante annum si conuenire arbitretur.*
92 *Opinionum nouarum auctor amicus non est.*
93 *Nouitatis auctor reprehendi debet.*
94 *Nouitas discordias parit.*
95 *Nouitas ex opinionibus phantasmata generantur.*
96 *Regularia beneficia vnius Ordinis, conferenda non sunt regularibus diuersi Ordinis.*
97 *Conueniunt male homines disparis professionis, sicut non est arandum in boue & asino, & num. 98. nec indui debet veste lana linoq. contexta, & nu. 99.*
100 *Conueniunt malè, cithara cum psalterio.*
101 *Diuersitas professionis, & habitus causat scandala.*
102 *Similis, similem quærit.*
103 *Pares cum paribus facillimè congregantur, & malè veniunt inæquales ad aratra iuuenci, & num. 104.*
105 *Nominis similitudo gignit affectionem.*
106 *Artista, & medicus non congruit cum legista.*
107 *Monachus effectus Episcopus, ratione scandali potest se in veste cum alijs conformare.*
108 *Regularia beneficia solita conferri Religiosis eiusdem Monasterij, non sunt alijs conferenda, & Præpositus, & alij declarantur, & nu. 110.*
109 *Consuetudo est laudabilis, quòd beneficia non conferantur nisi alicui de gremio Capituli, vel Collegij.*
111 *Regularia beneficia sunt multis modis.*
112 *Regularia beneficia duplicia sunt, Abbatia, & officia.*
113 *Prioratus conuentualis est, qui præest Conuentui Religiosorum, vbi non est Abbas.*
114 *Prioratus Claustralis est secunda persona in monasterio vbi est Abbas.*
115 *Regularia beneficia simplicia sunt Monachatus, & Regularis Canonicatus.*

Et quorumuis Ordinum regularia, glossa 8.

RESERVAT regula nostra, non solum beneficia secularia; sed etiam quorũuis Ordinum
1 regularia. † Ratio est, quia in generali reseruatione beneficiorum, non censentur re-
2 seruata beneficia regularia, † nisi specialiter exprimantur, vt tradit Gaspar de Perusio de reseruationibus, cap. 2. nu. 12. Aeneas de Falconibus in tractatu de reseruationibus quæst. 4. nu. 19. post Lapum, quem allegat allegatione 84. nu. 11. dicens, quòd per hoc caput beneficia
3 † Ordinis S. Ioannis Hierosolymitani, & Præceptoriæ S. Antonij, siue alterius Ordinis, prout sunt in Hispania, non includantur in reseruationibus. Gomezius in tract. de expectatiuis, nu. 94. vers. & ex istis potest inferri. maximè quia Papa expresse super talibus non concederet, nisi cum difficultate, licet aliquando reperiantur huiusmodi præceptoriæ reseruatæ. Sequitur etiam Flaminius Parif. de resignat. beneficiorum, lib. 11. quæst. 3. nu. 82.

Regularia beneficia, an cadant sub generali reseruatione.

Sicut etiam reg. 3. Cancellariæ, postquam reseruauit omnes dignitates maiores post Pontificales, in Cathedralibus, & Metropolitanis,
4 & principales in collegiatis, † reseruauit etiam Prioratus, & Præposituras, ac alias dignitates conuentuales, & regulares. ex eo, quòd
5 licet Collegij appellatione veniat † conuentus, cap. cum in terra, de electione, & ibi notat Abbas notab. 1. cap. nobis fuit, de iurepatronatus, iuncta glossa, verbo, conuentuali, & Ho-
* stien. nu. 2. * Felin. in cap. Capitulum, nu. 2. de rescriptis, qui dicunt, quòd licet vulgariter Ecclesia conuentus appellari soleat regularis; & collegiata, secularis: tamen quod ista differentia nullibi reperitur scripta. *Nihilominus, vt de reseruatione dignitatum Ecclesiarum regularium, non dubitaretur, fuit etiam expressum de conuentualibus.

Pro quibus conducit Rota decis. 54. de rescriptis, in antiquis, & decis. 12. eodem titulo, in antiquioribus Besigneti, vbi fuit resolutum,
6 quòd litteræ expectatiuæ † Papæ, non extendebantur ad beneficia Ordinis Cluniacen.

Rursus, quia beneficia regularia, regulari-
7 ter non sunt perpetua; sed manualia, † & ad nutum reuocabilia, cap. cum ad monasterium, §. tales, de statu Monachorum, clemen. 1. §. ad hæc, eodem titulo, Clem. vnica, §. præmissa, de supplend. neglig. Prælator. Milis in repertorio, verbo, beneficia regularia, Selua de beneficio, 3. par. quæst. 21. nu. 2. & dixi supra gloss. 5. §. 6.

Accedit, quòd regularia beneficia secularibus
8 bus clericis † conferri non possunt, sed regularia regularibus, & secularia secularibus sunt conferenda, cap. cum singula, de præbend. lib. 6. clem. 1. de electione, clem. 1. de supplend. negligen. Prælator. Rota decis. 772. nu. 5. par. 1. diuersorum. Et in regula 42. Cancellariæ dispo nitur, quòd non solùm hoc procedit in collatione; sed etiam in commenda. Alphonf. Hojeda de incompatibilitate beneficiorum, 1. par.
* cap. 24. nu. 93. * Concil. Trid. sess. 14. cap. 10. vbi subdit, quod sint conferenda regularibus eiusdem Ordinis, non alterius, & supra in glossa 7. num. 4. *

Necnon, quod huiusmodi beneficia regula-
9 ria sunt quodammodo exorbitantia, † & distincta à communibus regulis beneficiorum; Et ideo sicut in dubio, beneficium non præsumitur regulare, nisi seculare. Rota decis. 2. nu. 2. vers. secundum ea, de præbendis, in nouis. Staphilæus de litt. gratiæ, in decima forma expectatiuarum, num. 3. ac dixi in glossa præced. in principio. Sic in dubio beneficiorum appellatione in materia reseruationis, regularia

ria beneficia non cadunt.

Sic nominatio ad beneficia, non capit be-
10 neficium regulare. ✝ Rebuff.in tractat.de nomination.quæst.15. nu 21.

Denique quia in fortiori reseruatione, de
11 qua † in cap.2.de præbend.lib.6. non veniunt Abbatiæ, nec Prioratus regularis, vt Ioannes Monach.ibi nu. 1. Archidiacon. etiam num.1. Franchus nu.5.Puteus decis.180. *in vna Casarangustana*, nu.1. lib.3. dicens, quòd beneficia regularia non cadunt sub reseruatione, cap.2. de præbend.lib.6.

Cæterum quòd in regula nostra com-
12 prehenderentur † beneficia regularia, quamuis de regularibus expressa mentio non fieret, non parũ vrgent sequentia.

Primo, quia beneficiorum appellatione, non solum veniunt beneficia secularia, sed
13 etiam ✝ regularia, glossa in clem.2.verbo, *beneficijs*, de iudicijs, & Cardinal.ibi quæst.5. nu. 13.Imola nu.3.Felinus in cap. postulasti, nu.4. in fin.de rescriptis.Rota decis.739.*Domini*, nu. 2.par.1.diuersorum, & decis.189. nu.1. par.2. diuersorum.

Igitur in nostro casu, in generali, & amplissima beneficiorum reseruatione, prout in regula continetur, venirent beneficia regularia, licet de regularibus specialis mentio non fieret.

Maximè, cum regulæ nostræ reseruatio, sit potius fauorabilis, quàm odiosa, vt plene diximus in §. 6.proœmiali.

14 Hinc regula de infirmis resignantibus ✝ capit beneficia regularia, quamuis de regularibus nulla mentio fiat. Rebuffus in regula de infirmis, glossa 1.vers.*item quia*, & gloss. 5. in principio. Rota d.decis.736.num.2. parte prima diuersorum.

15 Hinc constitutio Pij V.de publicandis † resignationibus, licet de regularibus beneficijs nullam in specie mentionem faceret, prout postea fecit Constitutio Gregoriana, nihilominus capiebat beneficia regularia. Rota decis.772.*resolutum fuit*, per totam, par.1. diuersorum, & decis. 189. *concluserunt Domini*, per totam, par. 2. diuersor. Flaminius de resignatione, lib.11.q.3.nu.86.cum seqq.

Item, quia in beneficijs regularibus habet
16 locum deuolutio. ✝ tex.in clem.1.de supplen. negligen.Prælatorum.

Præterea, in reseruatione extrauagantis ad
17 regimen, ✝ de præbendis, quæ renouatur per regulam primam Cancellariæ, non minus comprehenduntur regularia beneficia, quam secularia, vt in ipsa extrauaganti palam legitur, & declarat Puteus decis.180.sub nu.1.& decis. 190.nu.fin.lib.3.

Ad hæc, non est dubitandum quòd capitulum 1.de regul.iuris, in 6. dicens, quod beneficium Ecclesiasticum non potest sine institutione canonica obtineri, comprehendat etiam
18 beneficia regularia, ✝ cum hoc nomen beneficij latissimum sit, Calderin. consil. 4. *an per istum*, sub titulo de præbendis, glossa, verbo, *beneficia*, in cap.si gratiosæ, & ibi Geminianus post nu.16.de rescriptis, lib.6.

Ex quibus in hanc posteriorem sententiam, videlicet quòd quamuis regula nostra non expressam mentionem faceret de regularibus, tamen comprehenderet illa, me magis inclino.

Ad adducta pro contraria parte potest responderi.

Ad primum, quòd in generali reseruatione beneficiorum non veniant regularia beneficia, si sint perpetua, negari potest, quia nullibi tale
19 reperitur scriptum: ✝ neque obstat allegatio Lapi 84. in qua se fundat Aeneas de Falconibus, in loco pro contraria sententia allegato, quia ibi non dicit Lapus, quòd in generali reseruatione non veniant regularia beneficia; sed solum dicit, quòd Abbatiæ non comprehen
20 dantur, ✝ ex eo quod sint de maioribus dignitatibus, sicut non comprehenduntur Episcopatus, iuxta glossam, verbo, *dignitatum*, in cap.2.de præbend.lib.6.& Ioan.Monach. ibid. nu.1.Archidiaconus, nu.1.Franchus num.5. & alij; Proinde quo ad inferiora beneficia regularia, nulla potest induci consequentia.

At in regula nostra non est dubium de istis Abbatijs, vel Monasterijs; ex quo iam sunt reseruata per regulam primam, & tertiam Cancellariæ, sed de alijs beneficijs regularibus inferioribus. quo casu sententia Aeneæ de Falconibus maxima cum difficultate sustineri potest, prout etiam respondet Mandos. in d. reg. 3.quæst.9.nu.12.

Immo, & in Abbatijs dicit Ioann. Andreas super additione ad glossam in d.cap.2. de præbend.lib.6.in verbo, *dignitatum*, quem sequuntur Geminianus, & alij, quos ipse refert in eo-
21 dem cap.2. nu.10. quod Curia ✝ non recipit, quod Abbatiæ non veniant sub reseruatione illius tex. tradit etiam Simonetta de reseruatione, quæst. 11.nu.4.in fin.

Rursus, quando Abbatiæ non essent aliàs reseruatæ: comprehensæ viderentur sub prægnantissimis verbis regulæ nostræ, quamuis illa verba, *quorumuis Ordinum regularia*, non adderentur, præsertim sub illis verbis, *qualitercumque qualificata, & vbique existentia.*

Non obstat, quod diximus de expressa mentione facta in regula tertia Cancellariæ, de regularibus, seu conuentualibus, quia ibi
22 fuerunt addita ✝ verba illa, gratia remouendæ difficultatis, ad omneq. dubium tollendum, vt dicit Abbas in cap.solitæ, sub nu.7. ad medium, de maioritate, & obedientia, in capit. certificari, nu.10.in fin.de sepulturis, & dixi in glo.6.super verbo, *cum cura, & sine cura*, ex nu. 26.vsque 32.

Ad decisiones 54.de rescriptis, in antiquis, & 12.

& 12. eodem titulo, in antiquioribus, respondetur, quod ibi præsupponitur priuilegium concessum Ordini, seu monasterio Cluniacen. quòd nullum recipere tenetur Prior Cluniacensis, auctoritate litterarum Apostolicarum de expectatiuis, nisi de dicto Ordine expressa mentione facta: & sic semoto priuilegio aliud dicendum erat. & facta dicta mentione Ordinis, litteræ Apostolicæ deberent exequutioni demandari. Vltra quod, in illis decisionibus, nec dubitabatur, an venirent beneficia regularia, nec poterat dubitari, ex quo non erat controuersia super beneficio regulari, sed super seculari beneficio, spectante ad collationem Prioris Cluniacensis, cuius monasterium
23 particulares habet exemptionis rationes, ✝ & sic exceptuatur per Concil. Trident. sess. 25. de regular. cap. 11.

Minus obstat, quod beneficia regularia, vt plurimum sint manualia, & quòd manualia beneficia non comprehenduntur sub regula nostra, quia hoc rectè admittimus, tamen dicimus, quòd illa beneficia regularia, quæ non
24 sunt manualia sed perpetua, ✝ cadunt sub nostræ regulæ reseruatione, vt per Mandosium in præfata regula 3. quæst. 9. nu. 12. in fin. & nu. 13. ac dixi super glossa 5. in §. 6. de beneficijs manualibus, ante finem, vbi scriptum relinquo quæ beneficia regularia sint perpetua.

Et addo, quod manualitas beneficiorum regularium, potius venit ex parte illa obtinen-
25 tium, quia sunt regulares professi, & quid proprium habere prohibiti: quam ex natura propria illorum beneficiorum. Rota decis. 759. nu. 6. & decis. 772. num. 6. par. 1. diuersorum, post Gambarum in tractat. de officio, & potestate Legati de latere, lib. 4. cap. 1. nu. 15. & 16. & tetigi in gloss. 5. §. 6. nu. 31.

Neque aliquid facit, quòd beneficia regularia sint regularibus conferenda, & sint quodammodo exorbitantia, quoniam nihilominus veniunt sub generali appellatione benefi-
26 ciorum, ✝ vt tanquam reseruata conferantur à Papa, non secularibus, sed regularibus, secundum naturam talium beneficiorum. & pari modo respondetur ad id quod diximus de nominatione, quia hoc procedit, vt in nominatione clerici secularis, non veniat benefi-
27 cium ✝ regulare, propter prohibitionem, cap. cum de beneficio, de præbendis, libro 6. secus tamen esset, quando persona nominata, prohibita non esset, vt ex eodem Rebuffo in tractat. de nominationibus, quæst. 15. num. 11. colligitur.

Vltimo non obstat decisio Putei 180. num. 1. lib. 3. quia Puteus loquitur in terminis me-
28 moratæ allegationis ✝ Lapi 84. nempe quòd Abbatiæ, & Prioratus conuentuales, tanquam dignitates maiores non comprehenderentur, sicut nec Episcopatus, sub dispositione d. cap. 2. de præbend. lib. 6. & sic allegat solummodo Archidiaconum in eodem cap. 2. qui loquitur de alijs beneficijs inferioribus: & dictum Doctoris est intelligendum secundum iura quæ
29 allegat, ✝ Bart. in l. non solum §. liberationis, ante nu. 8. ff. de liberatione legata, & in l. cum quidam, vers. *solutio intelligo dictum Iurisconsulti*, ff. de his, quibus, vt indignis. Ioann. Andreas in cap. cum Nuntius, versus finem, de testibus. Roman. cons. 76. *in causa*, sub num. 8. vers. *dico quod Baldus istud non dicit*. Decius cons. 189. incipit, *lætatus*, post princip. Lambertinus de iurepatron. 1. par. lib. 1. quæst. 9. principali, art. 3. nu. 9.

30 Dicuntur regularia beneficia ✝ illa, de quibus in fundatione dictum extitit, vt per religiosos regerentur. Ioannes Selua in tractatu de beneficio, parte prima, quæst. 4. sub nu. 24. glossa in §. item ordo, in verbo, *regularibus*, in pragmatica sanctione. Rebuffus in concordata Regni Franciæ, in rubrica de collationibus, §. volumus, in verbo, *regularia*, & iterum in tractatu de nominationibus, quæst. 15. nu. 23. Petrus Tholosanus in nouis institutionibus rei beneficiariæ, cap. 10. num. 12. Alphons. Hojeda de incompatibilitate beneficiorum, 2. par. cap. 24. sub nu. 91. vers. *& regularia beneficia illa dicuntur*.

31 Vel illa, quæ per quadraginta annos ✝ consueta sunt regi per viros regulares, tex. in cap. cum de beneficio, de præben. lib. 6. Rota decis. 3. nu. 2. de præbend. in nouis, & dixi plenè in gloss. proxima præcedenti.

Quibus addo, quòd ad hoc, quòd per lapsum quadraginta annorũ beneficium seculare mutet statum, ac efficiatur regulare, non sufficit quòd per dictum tempus, tamquam regulare gubernetur, nisi con-
32 currant ✝ sequentia.

Primò, quòd is qui possidet beneficium, tamquam regulare, habeat titulum institutio-
33 nis, vti de tali beneficio ✝ regulari, vt tradit Lapus in d. cap. cum de beneficio, num. 1. Dominicus Geminianus num. 9. Philippus Probus in additionibus ad Monachum, num. 7. Felinus in cap. in nostra, num. 41. vers. *secundo nota diligenter*, de rescriptis, vbi dicit, quod saltim, in primo qui incepit possidere beneficium tam-
34 quam regulare, requiritur d. titulus, ✝ ac postea per alios potest continuari talis possessio.

35 Secundo requiritur bona fides, ✝ & ideo clerici regulares, qui contra Papæ præceptum, vel prohibitionem, posséderũt beneficium seculare, vel è contra, laici beneficium regulare præscribere non possunt, cum malam fidem habere
36 non desinant, c. si diligẽti, de præscription. reg. possessor, de regul. iur. in 6. Rebuff. post alios in concordata, in rubr. de collationibus, §. volumus, sub verbo, *regularia*, vers. *secundo requiritur bona fides*. Greg. Tholo. vbi sup. d. n. 12. in fi.

Tertio, quòd non sufficit si per commendatariũ beneficij possideatur tamquã regulare;

sed

sed requiritur, quòd possessio sit à vero titulari,
37 † cum supradicto titulo imprimente nouum
statum in beneficio. Rebuffus vbi supra, versic.
tertio requiritur. Hojeda de incompatibilita-
te beneficiorum, 1. par. cap. 24. num. 92. per
totum.

Non autem dicetur beneficium regulare,
quamuis eius collatio, seu præsentatio spectat
38 ad regulares, † si alias non per regulares, sed
per seculares gubernatur. Rota decis. 46. sub
num. 1. de rescriptis, in antiquis, & decis. 12. n.
1. eodē tit. in antiquioribus. vbi habetur, quòd
priuilegium prælati regularis, habentis sub se
Ecclesias regulares, & seculares, per quod non
arctatur recipere aliquem ad Ecclesias suas per
generales litteras, non intelligitur de Ecclesijs
suis secularibus, sed regularibus, in quibus pro
priè fit receptio. Felin. in cap. in nostra, nu. 44.
vers. *septimo nota*, de rescriptis.

Ac proinde quamuis collatio, vel præsenta-
tio spectet ad Abbates, vel superiores regula-
39 res, nequeunt tamen † ad talia beneficia, con-
sueta regi per seculares, præsentare, nec proui-
dere regulares, tex. in Clemen. vnica, §. 1. iun-
cta glossa ibi. *secularibus*. de supplend. neglig.
Prælator. Felinus vbi supra, nu. 45. vbi duobus
modis declarat; Rota decis. 5. num. 2. in fin. &
nu. 3. de iurepatron. in nouis.

Ita quòd, si facto prouiderentur regulares, es-
40 set prouisio ipso iure nulla, † nec excusaret ne
gligentia habentis præsentare, vel conferre,
41 quominus locum habeat deuolutio † ad supe-
riorem. teste Aegidio Bellamera, decis. Rotali
372. incipiente, *Collatio facta Canonico*. facit re
gula Cancellariæ 42. de commendis. Felin. in d.
c. in nostra, nu. 44. vers. *octauo nota*.

Quod etiam procedit, in Religiosis ordinum
militarium Sancti Ioannis Hierosolymitani, &
similium, quia nec istis possunt conferri talia
42 beneficia † secularia. & plenè per Lamberti-
num, de iurepatronat. 2. part. lib. 1. q. 7. artic. 4.
& 5. per totos.

In defectum tamen Clericorum secularium,
43 possent beneficia secularia † regularibus con-
ferri, & è conuerso, beneficia regularia Cleri-
cis secularibus, quia tunc necessitas non habet
legē, c. si quis propter, de furtis. & probat tex.
in cap. inter quatuor. §. sed si regulares, de reli
giosis domibus, tex. etiam in c. Abbate, in fin.
de verborum significatione, & Rebuffus tradit
in concordata, in rubrica de collationibus. §.
volumus vers. *conformitatem*. & in tracta de no
minationibus quæst. 5. num. 13. versic. *falsi nisi
idonei non reperiantur*. post Abbatem in c. re-
latum, num. 5. he Clerici, vel Monachi, dicen-
tem, quod si monasterium habet Monachos in
corrigibiles, nec alij idonei reperiātur, possunt
44 apponi Clerici seculares. † L. vt gradatim 11.
§. quoties ponuntur ff. de muneribus, & hono-
ribus.

Immo, & tali casu; quamuis inuito beneficiū

Beneficia secularia conferri possunt regularibus, deficientibus clericis secularibus.

non detur, vt in regula inuito, de regulis iuris,
lib. 6. cum alijs adducendis in gloss. 58. poterit
45 etiam inuitus † Clericus secularis compelli ad
acceptādum beneficium regulare, vt tradit Al-
phonsus Hojeda de incompatibilitate benefi
ciorum, 2. part. c. 9. num. 15. vbi num. 22. post
Sotum in 4. sentent. distinctione 25. quæst. 1.
art. 2. propè finem. vers. *hinc autem emergit alia
46 ambiguitas*. dicit, quod deficientibus Clericis †
in Republica Christiana, poterunt optimo iu-
re laici prudētes, & digni, præuijs benignis mo
nitionibus compelli ab Ordinarijs Ecclesiasti-
cis, vt accipiant ordinem sacrum, & ministri
fiant Sacramentorum, ac rerum Ecclesiastica-
rum. Lambertinus, de iurepatron. lib. 2. par. 1.
q. 7. principali, art. 17. per totum.

De quibus, (quando ob penuriam, & necessi
47 tatem, rigor † legis infringatur,) vide plenè, vl
tra eundem Hojedam per totum illud caput
nonum, Felin. in c. 1. num. 49. & 50. de constitu-
tionibus. Iason in l. 1. C. de præcib. Imperat. of-
ferend. Tiraquell. de retract. lignag. §. 26. glossa
1. num. 16. vsque 29. Rolandum à Valle consil.
56. libro 4. Petrum Duennam in regula 248. Pu
teum decis. 105. lib. 1. Menoch. de arbitrar. lib.
2. centuria 2. casu 182. per totum.

Vnde si Clericus regularis fuerit prouisus
ab Episcopo de beneficio seculari, & spolietur,
quamuis non appareret de tali casu necessita-
tis, & sit inhabilis, respectu tituli tamen com-
48 petit sibi possessorium † recuperādæ. ratio est,
quia si per tales regulares possunt præscribi ta
49 lia beneficia, ergo, & possideri, † & fructus pro
prioprios facere. Rota decis. 9. num. 1. & per to
tam, de restit. spoliat. in antiquis. Felin. in c. in
nostra. nu. 44. de rescriptis.

In regula tamen nostra, non comprehendun
50 tur † Prioratus religionum Sancti Augustini,
& Sancti Dominici, & alij similes, quia perpe-
tui non sunt, prout requiritur, vt dicantur be-
neficia Ecclesiastica, vt diximus in glossa 5. in
principio, & præcipue in illius §. 6. de benefi-
51 cijs manualibus, maxime quia illi fratres † mē
dicantes, non possunt habere beneficia Eccle-
siastica, vt tradit Alphonsus Sotus Hispanus
glossator antiquus, in regula 3. Cācellariæ, ver-
siculo *ex quo sequitur*.

Vbi etiam dicit, quòd in terminis regulæ 3.
52 non comprehenduntur præceptoriæ † Ordinis
S. Iacobi de Spata, nec de Alcantara, nec de
Calatraba, aut S. Io. Hierosolymitani, ex quo
sunt militares Ordines contra Sarracenos.

Et quamuis de hoc non erat dubitandum,
ad effectum dictæ regulæ 3. ex quo in illa ex-
presse excipiuntur Ordines, & Religiones mi-
litares.

Dubitari tamen potest, ad effectum Re-
gulæ nostræ, an beneficia re-
53 gularia † ordinum militarium comprehen-
dantur.

An beneficia regularia Ordinū militarium includātur sub regula nostra.

Et videtur, quòd minime comprehendi de-
beant,

beāt, nā isti Ordines militares, de iure cōmuni
54 praeseruati videntur. + tex. in Clement. quia cōtingit, §. praemissa. de religios. domibus, vbi Papa sanciuit, quòd dispositio d. Clemen. non extendatur ad Hospitalia militarium ordinū, & glossa ibidem verbo *militarium*, exemplificat in Religione Sancti Ioannis Hierosolymitani; Sanctae Mariae Theuthonicorum, & Castrēsium, & similium.

Item Concil Triden. sess. 25. de regularibus, cap. 15. dum disponit quòd professio fieri non possit in quacumque Religione, nisi post lapsum annum probationis, non habet locum in Religionibus militaribus. & fuit resolutum in Rota. in vna Tirasonen. pensionis 11. Octobris 1570. coram Reuerendiss. Domino Seraphino, quae est decisio 591. nu. 1. & per totam, part. 1. diuersorum, & postea tenuit Sacra Congregatio Concilij Tridentini, dictam decisionem allegans.

Pro quo possunt etiam adduci quę rationes relatae per Madosium in dicta regula 3. quaest.
55 11. nu. 3. nempe, quòd isti religiosi militares + non dicuntur proprie beneficiati, nec proprie Religiosi: & altera, & melior: quia isti sunt in
56 continuo armorum exercitio, + & semper pro fide militant: vnde merito ab alijs praeceptoribus differre debent, & esse vltra alios priuilegiati, vt dicit Parisius consi. 44. num. vigesimo, libro 4.

Sic dicit Abbas in rubrica de regularibus
57 nu. 4. quòd Religiosi Hierosolymitani, largo + modo religiosi dicuntur. Rota decisione 591. nu. 4. & 5. & per totam. p. 1. diuersorum, & qui bus, & alijs militaribus, vide l. 1. & ibi Gregor. Lupum tit. 7. Partita 1. & quę fuerunt plene deducta in decisione facta in causa Veronen. pensionis 23. Februarij 1600. coram R. P. D. meo Lancellotto. ac latius Azorem in sua summa. lib. 13. c. 3. 4. 5. & 6.

Item videmus, quòd quando Concilium Tridentin. voluit comprehendere illos Religiosos
58 militares, eos expressè nominauit, + in sess. 25. de reform. regul. c. 21. Rota d. decis. 591. sub n. 8. vers. *quarto*.

Accedit, quòd Concil. Trident. sess. 23. c. 18. dum agit de cōtribut. facienda pro seminarijs,
59 excipit, & saluat + fratres S. Ioan. Hierosolymitani, ibi, *fratribus S. Ioannis Hierosolymitani dumtaxat exceptis.*

Item Constitutio Gregoriana de publican. resign. volens comprehendere beneficia ordinū militarium, expressit specifice, vt ibi, *quorumuis ordinum, etiam militarium.*

Ad haec, si dignitates, praeceptoriae, & priora
60 tus, & + quae sunt beneficia maiora ordinum militarium, vbi maior militat ratio, non cadūt in reseruatione regulae tertiae; à fortiori videtur, quòd minus in regula nostra alia inferiora beneficia regularia dictorum ordinum includantur.

VERVM pro contraria parte plura vrgēt,
61 tum amplissima verba + nostrae regulae, *quorumcumque ordinum*, quae sunt apta comprehendere omnes ordines, etiam militares, & faciunt venire maiora expressis. Felinus in cap. de quarta num. 15. de praescrip. Gomezius in regula de triennali. quaest. 2. vers. *tamen his*. Crescent. decis. prima, de priuilegijs. Caesar de Graffis decis. 1. numer. 5. & 6. & decis. 2. num. 3. 4. & 5. cum allegatis per eum, eodem titulo de priuilegijs.

Sic videmus, quòd sub decreto Concil. Triden. sess. 25. de regularibus. cap. 19. incipit, *quicumq. regularis*, dum ponit formam, quando, & quomodo sit audiendus, qui vi, vel metu, vel ante tempus fecerit professionem, stante d. dictione, *quicumque*, comprehenduntur regula-
62 res ordinum militarium, + vt censuit Sacra Congrega. Concil.

Tum etiam, quia eo ipso quòd in terminis regulae tertiae exceptuantur praeceptoriae militares, & in regula nostra non exceptuantur, cēsentur inclusa beneficia regularia dictorū ordinum, vt benè ponderauit Parisius cōs. 36. *quòd praetensa vnio*. num. 17. lib. 4. vbi loquens de praeceptorijs S. Ioan. Hierosolymitani dicit sic. *Quinimo ex d. regula 3. in quantum excipit dictas praeceptorias militarum, videtur inferri quòd*
63 *vbi Papa non expressit + excipiendo, voluerit in sua dispositione illas comprehendere, quia vbi voluit excludere expressit. cap. nonne de praesumption. c. ad audientiam de decimis, cum similibus.* Igitur cum in regula nostra, non expresserit, voluit comprehendere beneficia regularia, dictorum ordinum, saltim alia inferiora praedictis praeceptorijs; & ideo non est mirum, si non fuerunt comprehensi in Concilio Triden. sess. 23. c. 18. vbi nominatim excipiuntur religiosi Hierosolymitani.

Praesertim stantibus sequentibus verbis no-
64 strae regulae, videlicet, *qualitercumque qualificata, & + vbique existentia*, quae referuntur ad omnia beneficia, tam saecularia, quam regularia, & sunt praegnantissima, vt in sequentibus glossis, Deo volente, dicemus.

Accedit, quòd dicit Mandosius in tracta. de signatura gratiae. §. de dispensatione Monachorum, pro obtinen. beneficijs, quòd licet Monachis dabatur dispēsatio ad obtinendum vnum beneficium saeculare curatum, itamen fratribus
65 + S. Ioan. Hierosolymitani, & S. Iacobi de Spata, & Religiosis ordinis B. Mariae Theutonicorum, & Canonicis Monasterij S. Antonij Viennen. dioec. & membrorum ord. Sancti Augusti, nunquam dabatur, nec datur talis dispensatio, & sic isti non sunt melioris, sed deterioris conditionis.

Neque obstat dicere, quòd isti religiosi militares, non sunt vere religiosi, nec illorum beneficia proprie regularia, quia quando hoc admittamus, si non caderent sub regula nostra, vti

vti beneficia regularia, saltim caderent vti secularia, cum omnia beneficia, tam regularia, quam secularia comprehendat.

Non obstat dicere, quòd isti milites Religiosi militant pro fide Catholica, quia pari modo omnes Clerici, etiam seculares dicun-
66 tur milites cælestes, † & quotidie pro Catholica fide militare non desinunt. cap. degradatio. §. actualis, de pœnis. libro. 6. glossa verbo. *facere potest.* in l. miles 6. ff. de re iudicat. vbi Bartol. num. 3. Alexand. 5. Iason. 11. Ripa nu. 5. & reliqui.

Minus facit, quòd Præceptoriæ, beneficia ordinis S. Ioannis Hierosolymitani. sint manua-
67 lia, & ad nutum amobilia, † Mohedanus decisione 10. de caus. possess. num. 1. & per totam, quia de beneficijs manualibus istorum ordinū militarium, non loquimur, cum ista manualia, siue secularia, siue regularia, nullatenus comprehendantur; sed loquimur de perpetuis beneficijs prædictarum Religionum.

Nec releuat dicere, quòd si Præceptoriæ, & Prioratus ordinum militarium non cadunt in reseruat. regulæ 3. ergo nec inferiora beneficia perpetua ipsorum ordinum: Tum quia illa regula 3. reseruat vacatura beneficia, de quibus
68 in illa, in omni, & quocumq. tempore, † & sic est in suo casu fortior reseruatio, quam regulæ nostræ, quæ dumtaxat reseruat vacatura in mensibus Apostolicis.

Tum etiam, quia non valet argumentum, non sunt reseruata maiora beneficia, ergo nec
69 minora, † cū diuersa valde versetur ratio, inter maiora beneficia, & inferiora beneficia: & inter nonnulla & pauca beneficia, & multa: & inter specialem reseruationem de præceptorijs, & prioratibus, & generalem reseruationē de omnibus beneficijs: sicut & regulæ sunt diuersæ illa, & ista.

Quocirca pro nunc, dum aliquid, quòd magis me moueat in contrarium viderim, adhęreo generalitati Constitutionis regulæ nostræ, nam in dubio, quamdiu de exceptione benè non constet, est firmiter
70 standum regulæ, † veluti Bononiensi Carocio, iuxta glossam in l. omnis diffinitio. 202. ff. de regulis iuris. Et tamquam firmamento, † vt di-
71 cit Bald. in cons. 327. *pridie*, ante numerum 13. lib. 1. Ias. in l. à Diuo Pio in priu. nu. 7. ff. de re iudicata. Tiraq. de retractu lignagier. §. 1. glos. 9. n. 211. Et qui regulam habet pro se, transfert
72 onus probandi † in eum, qui se fundat in exceptione. c. ad decimas, & ibi gl. de restit. spolia. in 6. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. gl. 9. nu. 209. Couar. lib. 2. varia. c. 12. num. 4. Rota decis. 36. num. 7. & decis. 582. num. 1. p. 1. diuers. alia plura adducit Probus in c. fin. num. 2. & 3. de præbend. lib 6. de quo dum casus venerit plenius
* cogitabis. * & ita in terminis post hæc scripta fuit sepius resolutum in Meliten. *

Admitto tamen, quòd fortasse reseruatio nostrę regulæ in sua generalitate, non se extendat ad Præposituras, & prioratus ordinum militarium, qui, & quæ per dictam regulam tertiā
73 non reseruantur, † sed exceptuantur. ne in generali reseruatione veniat, quod in speciali non comprehenditur, argumento legis obliga-
74 tione † generali. ff. de pignoribus, l. 5. titul. 15. Partita 5. Anton. Gabriel in titul. de regul. iuris, conclus. 12. per totam.

Item ne generalis lex comprehendat casum
75 specialem, † & priuilegiatum, contra gloss. 1. in l. fin. C. de silentiarijs. lib. 12. Antonium Gabriel. in titul. de legibus. conclus. 1. à num. 1. Puteum decis. 195. num. 1. lib. 1. Rotam decis. 75. num. 6. p. 1. diuersor. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. gl. 1. nu. 4. & dixi plenè super regula 5. §. 3. de
* Vicarijs, ante finem ex nu, 65. * Pro quo bene facit, quod tradit Gomezius in regula de impetran. beneficia per obit. famil. q. 15. num. 2. in fine. *

Necnon ne sequatur absurdum, quòd incon-
76 tinenti detur † correctio dictæ regulæ 3. tex. in l. nam ad ea, 89. iuncta glossa, verbo, *præsens.* ff. de condition. & demonstrat. Bald. in l. fin. n. finali, C. per quas personas, Alciatus de præsumption. regul. 2. præsump. 28. nu. 1. & per totam. Paulus Parisius cons. 36. n. 27. lib. 2. & consilio 27. nu. 47. lib. 4. Rota Besigneti decisione 11. nu. 13. de conces. præbend. Cassadorus decis. 5. sub num. 2. de priuilegijs. Rota decis. 763. numero 14. part. prima diuersorum. Menoch. de præsumptionib. lib. 6. præsumpt. 37. num. 14. & sequen. licet contrarium forsan suaderi possit, ex his quæ dico in gloss. 9. §, 4. versic. *vnde tentari.* num. 25.

Regularia beneficia, quamuis secularibus conferri non possint. c. cum de beneficio, de prebend. lib. 6. cum allegatis post principium huius glossæ, & Concil. Tri- Quando beneficia regularia possint cōferri secularib.
dent. sess. 14. de reformat. cap. 10. Tamē possunt conferri ab ordinarijs collatoribus, Clericis secularibus, qui habitum illius Religionis, vbi cōsistit beneficium, suscipere, & professionē emit-
77 tere se adstrinxerint, † vt in eodem cap. 10. disponitur, verba illius Canonis sunt hæc, *regularia beneficia in titulum regularibus professis prouideri consueta, si per obitum, vel resignationem, vel alias, illa in titulum obtinentis vacare contigerit, religiosis tantum illius ordinis, vel his, qui habitum omnino suscipere, & professionem emittere teneantur, & non alijs, ne vestem lino, lanaque contextam induant, conferantur.*

In cuius Canonis interpretatione, declara-
78 runt † Illustrissimi Sacri Concilij Tridentini Interpretes.

Quæ declaratio, iuncto prędicto decreto Cōcilij, habet originem à iure communi, ex text. in cap. officij 38. & cap. cum in magistrum assumi non debeat 49. de electione. Clementina 1. de electione, & in clementina 1. §. ad Prioratus, de regularibus. l. 23. titulo 5. Partita 1. Pu-

teus

tens decis. 261. *fuit resolutum*, lib. 2. vbi habe-
tur, quòd nullus poßit ad Abbatias, & alia
beneficia, administrationem habentia eligi, ni-
79 si prius profeßionem, † in tali Religione emit-
tat, quia vt inquit d. cap. cum in magistrum,
80 *in magistrum assumi non debet*, † *qui formam*
81 *discipuli non assumpsit, nec sit præficiendus*, † *qui*
subesse non nouit. cap. ordinatos. 59. distinctio-
ne, cap. miserum 61. distinctione, cap. si Cleri-
catus 16. quæst. 1. Qui enim sub tutela debet
82 † esse, sub se alium habere non debet, l. fin. C. de
legitim. tutor. l. sic eueniet, ff. ad l. Iuliam de
83 adulterijs. Et nemo ante approbationem, †
in magistrum est assumendus, l. penultima,
C. de professor. & medicis, lib. 10. Et qui alios
84 debet docere, ab alijs docendus † non est, vt
in authentico de sanctißimis Episcopis, §. 1.
collatione 9. Nam qui domum tenere non di-
85 dicit, † secundum locum in tabernaculum
non assumat, cap. ante omnia, 40. distinctione:
86 multoq. tempore † disce, quæ postmodum do-
ceas, cap. sic viue, 16. quæst. 1.

* * Sic qui miles non est, non potest alium mi-
litem facere, l. 2. C. de hæreticis, l. nemo plus,
ff. de reg. iur. Et qui non est curialis non potest
facere alium curialem, l. nullus solis, C. de De-
curion. lib. 10. sic qui non est Doctor, vel do-
ctus, non potest alium facere Doctorem, nec
doctum, vt in d. l. nullus, cum alijs pluribus cu-
mulatis ab Antilolo de Muneribus, §. 4. ex
num. 8. *

Cum igitur in beneficijs administrationem habentibus, hoc dumtaxat disponatur, ergo in alijs beneficijs regularibus, quæ administratione carent, merito cessat huiusmodi prohibitio. & hodie etiam secularibus Clericis habitum suscepturis, & profeßionem emissuris, possunt conferri, vt in dicto Concilio Tridentino disponitur.

Sed quæro. An in hoc casu, videlicet, quando Clerico seculari ha-
bitum suscepturo, & profeßionem emissuro
confertur beneficium regulare, opus sit, ad
hoc vt valeat profeßio, quòd prius in habitu
87 suscepto perseuerauerit per totum † annum
integrum, vt in cap. 15. sess. 25. de reform. regu-
larium, præcisè disponitur.

Quando teneat professio ante lapsum anni facta.

Non loquor de Religione militari, in qua non intrat dubitatio, cum annus probationis necessarius non sit, vt dixi superius nu. 54. sed de alijs Religionibus non militaribus.

Et sine veritatis præiudicio teneri potest quòd sic, nempe quòd etiam hodie valeret in hoc casu profeßio ante annum.

88 Primo ex eodem Concil. Trident. † in ea-
dem sess. 25. de regularibus, cap. 21. vers. *quod*
ea, vbi sancitur, quòd habentes in commen-
dam monasteria, quæ capita sunt, ac primates
Ordinum, siue Abbatias, aut Prioratus, tene-
rentur illis renunciare, aut infra sex menses
Religionem illorum Ordinum solemniter pro-
fiteri; & ideo in illo casu, qui non multum di-
stat à nostro, permittitur. Immo præcipitur,
quòd profeßio fieret ante annum non obstan-
te, quòd in d. cap. 15. præced. contrarium gene-
raliter constitutum fuerat.

89 Secundo ex regula 58. Cancellariæ, vbi ex-
presse cauetur, quòd exequutores gratiarum
de admittendis secularibus ad Religionem, &
de aliquod beneficium Ecclesiasticum proui-
dendo, poßint ad receptionem emißionis
profeßionis, non expectato probationis anno
procedere.

Tertio, quia quamuis de iure communi re-
90 quirebatur annus † probationis, cap. 1. de re-
gularibus, lib. 6. clemen. 2. eodem tit. & vt di-
ctum est ad beneficia regularia administratio-
nem habentia, nemo ante profeßionem eligi
poterat, vt in d. cap. officij, de electione; tamen
91 ante annum, † in illo casu admitti poterat pro-
feßio, prout admittens conuenire arbitrare-
tur, iuxta doctrinam Ioann. Andreæ in d. cap.
officij, nu. fin. in fin. Anton. de Buttrio num. 13.
Abbatis sub nu. 5. & communiter omnium.
In hoc tamen nihil firmo, quia timeo valde
in his quæstionibus non clare decisis, loqui de-
92 terminate, nec nouarum † opinionum amicus
sum, quoniam nouitatis auctor reprehendi
93 debet, cap. cum qui nesciat, in fin. 11. distinct.
94 & nouitates, discordias pariunt, † cap. cum
consuetudinis, in principio, de consuetudine.
* * Rebuffus in tract. de nominationibus, quæst.
5. nu. 34. * ac ex nouis opinionibus, noua phan-
95 tasmata † generantur, vt dixi in §. 3. proœmia-
li, nu. 99.

* * Quibus adde tex. in l. in rebus nouis, ff. de
constitut. Princip. *in rebus nouis*, inquit, *consti-*
tuendis euidens esse debet vtilitas, vt recedatur ab
eo iure, quod diu æquum visum est. & quæ ibi
notant DD. & Alciat. de præsumption. lib. 2.
præsumpt. 30. Menochium in eodem tractat.
lib. 6. præsumpt. 34. vbi quamplura singularia
notant, & in proposito cumulant quæ per te
videre poßis. *

Et non solum non possunt conferri bene-
ficia regularia Clericis seculari-
bus, sed neque Clericis regularibus diuersi Or-
96 dinis, & Religionis, † cum non conueniat, vt
97 homines disparis profeßionis, † vel habitus
simul in eisdem monasterijs associentur, text.
in clement. 1. de electione, capit. in noua, 16.
quæst. 7. cap. cum causam, 27. de electione. vbi
etiam dicitur, quòd secundum legem, non est
98 in boue arandum † & asino, nec quisquam
99 debet vestem induere † lino, lanaq. contextam.
100 Deuter. cap. 22. Et malè conueniunt † citharæ
cum psalterio, cap. diuersis fallacijs de Cleri-
cis coniugatis. Et diuersitas profeßionis, &
101 habitus, dissentiones & scandala causat. capit.
quod Deo, 33. quæstione 5. cap. quidam, §. cum
autem de apostatis.
102 Similisq. similem quærit, † Ecclesiastes
cap.

cap. 13. cap. nerui, paulo post principium, ibi, *vnusquisque dum hominum amicitias appetit, cuiuscumque alterius similem sibi ducentis vitam consortio, vt plurimum se adiungit*, 13. distinct.

103 Et pares cum paribus † facillime congregantur, c. transmissam, ibi, *consimilium sibi manus associant*, de electione.

104 Et male veniunt inæquales ad † aratra iuuenci. Bald. in cap. cum causam, sub nu. 2. de electione.

Hinc sola nominis similitudo, gignit nobis quamdam mutuam affectionem, & amicitiam,

105 † tex. in l. cum filius 76. §. pater cum puella, ibi, *peto cum morieris Sempronio nepoti meo plus tribuas in honorem nominis mei*, ff. de legat. 2. vbi inquit Accursius verbo, *nominis*, quòd ille Sempronius eodem nomine vocabatur, l. hoc iure, §. finali, ff. de donationibus, l. facta, §. si in danda, ff. ad Trebellian.

Vnde Rebuffus in tractatu de priuileg. scholarium, priuilegio 12. num. 5. in fine, post Imolam, & Barba. in dicta Clem. prima, dicit per

106 text. ibi, quòd artista, vel medicus † non congruit cum Legista, nam dissimilitudo studiorum, & artium, odium generat, cap. laicos, cap. laicis, 2. quæst. 7. Tiraq. in l. 5. connubiali, nn. 28. vbi à nn. 20. vsque ad finem, non pauca in proposito cumulat, & nu. 26. inquit, quòd mater plus amat filiam feminam, quam masculum.

Dicit etiam glossa in d. cap. in noua, verbo,

107 *nec habitu*, 16. quæst. 7. quòd Monachus † effectus Episcopus, seu Canonicus regularis, potest si scandalum generetur alijs se conformare in superiori habitu. Petrus Baisius de electione, 2. par. cap. 7. nu. 2.

Quinimo beneficia regularia, solita per eiusdē monasterij Monachos

108 gubernari, nullatenus possunt † conferri, sub pœna priuationis iuris conferendi pro ea vice, alijs Monachis eiusdem Religionis, diuersi tamen Monasterij, text. in cap. cum singula, 32. §. prohibemus, & ibi tradunt omnes, de præbend. lib. 6. Rebuff. in praxi, tit. de dispensatione cum regularibus facta, num. 1. cum pluribus sequentibus, vbi dicit, quòd super hoc nullus alius à Papa poterit dispensare.

Laudabilis namque, & valida est consuetu-

109 do, seu statutum, quòd beneficia † non conferantur, nisi vni de gremio ipsius Capituli, Collegij, seu Monasterij, aliàs collatio sit nulla, text. in cap. cum dilectus, & ibi glossa, verbo, *constitutum*, de consuetudine, vbi omnes docent. Petrus de Baisio in tract. de election. 2. par. cap. 4. nu. 1. & per totum, & fuit dictum in vna Tarraconen. Sacristiæ 19. Martij 1601.

* coram R. P. D. meo Iusto. * Paul. Castren. consf. 365. *super primo*, n. 1. lib. 1. & fuit etiā decisum in Seguntina præeminen. 22. Martij 1604. coram Illustrissimo Seraphino, & in eadem causa 8. Iunij 1605. coram Ludouisio. *

Vnde quatenus Præpositus in cap. nullus, nn. 4. in fine 61. distinct. & Henric. Boch. in cap. dilectus, nu. 6. de concess. præbend. & Cardinalis in Clemen. vnica de supplen. negligen. Prælator. sub nu. 4. in fine, notab. 6. & Vitalin. nu. 13. asseuerant, quòd collatio beneficiorum regularium à Collegio fienda, debet fieri vni de eodem Collegio, & non alteri, intelligendos

110 arbitror † stante desuper consuetudine, vel alia lege particulari. nam illa cessante nullibi innenio prohibitum, quòd alteri eiusdem Ordinis, & professionis conferri non valeat, & text. in d. cap. cum singula, §. prohibemus, de præbend. in 6. & in Clemen. 1. de supplen. negligen. Prælatorum, loquuntur de solitis conferri Religiosis eiusdem monasterij.

Regularia beneficia sunt multis modis, Quot modis sint beneficia regularia.

111 † quædam vocantur duplicia, ex eo quod illa obtinentes duplici onere funguntur, & alia dicuntur simplicia.

Duplicia beneficia sunt in primis, Abba-

112 tia † regularis, cap. quanto, in fine, de officio Ordinarij, cap. cum ad Monasterium, de statu Monachorum, cap. in singulis, eod. tit. l. 17. & 18. tit. 7. Partita 1.

Item Officium, cap. cum singula, de præben. lib. 6. cap. cum ad Monasterium, vers. *tales autem*, & cap. sequenti, de statu Monachor.

113 Item Prioratus Conuentuales, qui in Conuentu Religiosorum, vbi non est Abbas, Præfecti, & capita sunt. Clement. ne in agro, §. cæterum, de statu Monachor. cap. nisi essent, de præbend. lex 16. titulo 7. partita 1.

114 Item Prioratus Claustralis, † hoc est secunda persona in monasterio, vbi Abbas præest, & qui præ cæteris post Abbatem potens esse debet, opere, & sermone, vt in d. cap. cum ad monasterium, §. prior, de statu Monachor. & in d. l. 16. tit. 7. Partita 1.

Simplicia beneficia sunt, Prioratus sim-

115 plex, † & Monachatus, & Canonicatus regularis, hi enim simplici onere funguntur, cap. quod Dei timorem, c. fin. de statu Monachor.

De quibus omnibus vide Ioannem Seluam de beneficio. prima parte, quæst. 2. à num. 78. vsque 88. cum pluribus per eum citatis, à quo Rebuff. sumpsit, quæ dixit in sua praxi, titulo regularia beneficia multiplicia, per totum.

Reliqua quæ concernunt istam materiam beneficiorum regularium quo ad propositum muneris nostri, vide in gl. 5. §. 3. de Vicarijs, & §. 6. de beneficijs manualibus, & in gloss. præced. de beneficijs secularibus.

Summaria Glossæ Nonæ.

1 *Reseruatio regula nostra comprehendit qualificata beneficia.*

2 *Qualificata beneficia non veniunt in generali dispositione.*

3 *Constitutio loquens de parochiali non habet locum in parochiali Collegiata.*
4 *Parochialis vnita Canonicatui Cathedralis Ecclesiæ, non requirit nisi ætatem ad d. Canonicatum necessariam.*
5 *Cathedralis Ecclesia non censetur inclusa in mandatis de prouidendo, nisi exprimatur, nec in dispensatione, & nu. 6.*
7 *Qualificata dispositio numquam venit sub simplici.*
8 *Qualitas adiecta rei immutat eius naturam, & reponit in diuersam speciem, & nu. 9.*
10 *Ius positiuum, si addit iuri naturali, facit quod desinat esse naturale, quando additio est in substantialibus, & nu. 11. & 12.*
13 *Additio facta contractui in substantialibus, facit vt nouus contractus dicatur.*
14 *Qualitas substantialis addita locationi, vel feudo antiquis, facit quod sit noua locatio, & nouum feudum, & nu. 15.*
16 *Gratia ad collationem Episcopi non comprehendit collationem simultaneam Episcopi, & Capituli, nec è conuerso, & nu. 17.*
18 *Mandatum de prouidendo de beneficio spectante ad collationem Capituli, non se extendit ad beneficium, cuius collatio ad singulos capitulares spectat, nisi adsit clausula,* communiter, vel diuisim, *& nu. 19.*
20 *Mixtum numquam venit sub simplici, nisi in certis casibus remissiue, & nu. 21.*
22 *Generale verbum tantum valet in omnibus, quantum singulare in singulis.*
23 *Generalia verba habent vim specialis expressionis.*
24 *Generalia verba comprehendunt omnia, quæ dici aut excogitari possunt.*
25 *Voluntas satis potest declarari per verba vniuersalia.*
26 *Dignitates, quando non veniunt appellatione beneficiorum, & nu. 27.*
28 *Dignitas curata non venit appellatione beneficiorum curatorum.*
29 *Dignitas maior post Pontificalem, non venit in impetratione ad dignitates.*
30 *Qualitates beneficiorum sunt exprimendæ, & ibi de regula 56. Cancellariæ.*
31 *Dignitates sunt inclusa in reseruatione regulæ nostræ, & nu. 32.*
33 *Dictio,* quicumque, *etiam in materia odiosa, includit maiora expressis, & plures illationes de hoc remissiue, & nu. 34.*
35 *Dignitates maiores post pontificalem, & principales in Collegiatis comprehenderentur per regulam nostram, nisi alias essent reseruatæ.*
36 *Episcopalis dignitas an veniat sub amplissimis verbis, quorumcumque beneficiorum, & dicitur, quòd sic, in fauorabilibus, alias non, & nu. 37.*
38 *Consistorialia beneficia quæ sint, & an includantur sub regula nostra, & nu. 39.*

Qualitercumque qualificata. glossa 9.

ESERVATIO regulæ nostræ extenditur etiam ad beneficia qualitercumque qualificata,
1 ✝ & ideo verba ista fuerunt addita, vt remoueretur omnis scrupulus, an sub generali reseruatione beneficiorum, venirent beneficia qualificata. Nam in generali dispositione beneficiorum, qualificata beneficia sæpe non
2 includuntur. ✝ text. in cap. licet Canon, 14. iuncto cap. statutum, 22. de electione, lib. 6. Dispositum enim fuit in d. cap. licet Canon, quod obtinens Ecclesiam parochialem, teneretur intra annum ad sacerdotium promoueri, sub pœna vacationis ipso iure: postea fuit dubitatum, an huius text. dispositio locum haberet quando Ecclesia parochialis esset col-
3 legiata, ✝ & sic qualificata, fuit sancitum in d. cap. statutum, quod non, ex quo text. in d. cap. licet Canon, loquitur in parochialibus simplicibus, & non extendirur ad parochiales qualificatas. Ludouicus Gomezius in regula de annali, quæstione octaua, ante finem, vers. *est tamen bene verum*. Rebuffus in praxi, titulo de non promotis infra annum, num. 60. vbi per totum illum titulum valde exornat materiam d. cap. licet Canon, 10. ampliationes, & 21. limitationes assignans. & plura tradit Flaminius Parisins de resignatione, lib. 3. quæst. 2. per totam.

Ideo si aliqua parochialis Ecclesia esset vni-
4 ta alieni Canonicatui ✝ Ecclesiæ Cathedralis accessoriè, sufficeret ætas requisita ad Canonicatum, scilicet quòd sit in ætate vigintiduorum annorum, vt sacra Concilij Tridentini censuit Congregatio, & vide quæ dixi in glos. 5. §. 7. de beneficijs vnitis, nu. 13. cum pluribus antecedentibus, & sequentibus.

Dicit etiam text. in cap. quamuis, 4. de præbendis, lib. 6. quod habens mandatum de prouidendo, in aliqua Ecclesiarum, Ciuitatis,
5 vel Diœcesis, non poterit prouideri ✝ in Ecclesia Cathedrali, quia cum propter ipsius honorem & præeminentiam, sit qualificata, sub generalitate beneficiorum, non includuntur beneficia in Ecclesia Cathedrali consistentia. Ioannes Staphilæus de litteris gratiæ, in nona forma expectatiuarum, num. 40. cum sequentibus. Gomezius de expectatiuis, nu. 94. in fin. & nu. 95. Rota decisione 8. de concess. præbendæ, in nouis, & decisione 5. & decisione 35. eodem titulo, in antiquis.

Sicut, & dispensatus à Papa ad beneficia
6 obtinenda, ✝ non potest habere Canonicatum in Ecclesia Cathedrali, nisi aliud exprimatur. Rota decisione 2. de filijs Presbyterorum, in nouis, & decisione 1. eodem tit. in antiquis.

tiquis.Ioann.Selua de beneficio par.1.quæst.3.
nu.12.Rebuff.in praxi,tit.de dispensatione ra-
tione ætatis,vers.*in cathedralibus*.

Numquam enim qualificata dispositio venit
7 sub simplici,† cap.susceptum,de rescript.lib.6.
Puteus decis.262.nu.4.lib.2.

* * Sic beneficia conferenda personis qualifi-
catis, vel certo generi personarum, non pos-
sunt alijs conferri, alias collatio est nulla.
Bald.cons.172.*in causa*, sub nu.1. ante finem,
lib.2.& dixi in §.ptimo huius glossæ nonæ, sub
num. 54. *

Et qualitas adiecta rei immutat eius natu-
8 ram. † cap.debitores,cap.cum contingat,de
iureiurando, l.quamuis, C.de pactis. Rota
decis.32.nu.8.de præbendis, in antiquis.Affli-
ctus decisione 112.num.5. & decisione 248.nu.
8. post plures, quos allegat Alexand. cons. 19.
nu.2.lib.1.Brunus cons.112. sub num.6. Ruin.
cons.20.nu.7.lib.1.

Qualitasq. superueniens enti reponit illud
9 in diuersam † speciem, l.ius ciuile, ff. de iusti-
tia & iure, vbi habetur, quod si ius positiuum
addit iuri naturali, facit illud desinere esse ius
10 naturale, † & esse ius positiuum, & ciuile, l.1.
§. si quis simpliciter, vers. *cum addatur*, ff. de
verbor.obligat. vbi notat Ias. nu.4. Bald.cons.
328.nu.8.lib.1.l.quæsitum, §.illud, ff.de legat.
3.l.1. ff.de donation. Abbas in cap.consuluit,
nu.2.de Iudæis. Andreas Barbatia in tract.de
præstantia Cardinalium, par.1.quæst.1.nu.12.
cum seq. Menoch. de arbitrar.lib.1. quæst.11.
nu.13.Natt.cons.139.nu.6.Aimon cons.24.nu.
54.Gozadin.cons.84.nu.12.

Quod intellige, quando additio est in sub-
11 stantialibus, † alias secus. Bart. & Paulus in
d.l.ius ciuile,num.fin.Ias.num.1.cum sequenti-
bus. Cassadorus decisione 33. nu. 1. super re-
gulis. Decius in cap.de causis, num.2.vers.*se-
cundo prædicta conclusio*, de officio delegati.
Caputaquen.decis.16.nu.4.& decis.17.num.2.
par.2.idem Caputaq.decis.60.nu.1. & per tot.
eadem par.2. vbi fuit resolutum, quòd gratia
12 noua † dicitur, quando fuit aliquid additum,
seu mutatum in substantialibus.

Neque est aliud in contractibus, nam no-
uus contractus dicitur, quando aliquid in
13 substantialibus † alteratur, Corneus cons.235.
nu.9.lib.2.Cæsar de Graffis decis.1.num.31. &
32.de confessis.

Et noua dicitur locatio, quando aliquid de
14 nouo illi additur † in substantialibus, l.cum in
plures,§.lege dicta,ff.locati,l.Valerianus, ff.de
prætor.stipulationibus. Tiraquel.de retract.li-
gnag.§.1.gloss.18.nu.55.vbi plura, Rota decis.
160.nu.9.par.2.diuersorum.

Similiter, quando noua qualitas additur in-
15 uestituræ, dicitur nouum feudum. † Bald.con-
sil.249. *verba inuestituræ*, num. 1. vers. *in con-
trarium videtur*, lib.2. Brunus cons.112. nu.6.
Ruinus consil.1.nu.17.& 18,& consil.20.nu.7.
volum.1. decisio Pedemontana 23.num.22.23.
24.25.& 26.

Facit etiam text.in cap.cum in illis,§.si ve-
ro, de præbendis, lib.6.vbi habetur, quòd ob-
tinens gratiam expectatiuæ ad beneficia spe-
ctantia ad collationem certi Episcopi, non
potest prouideri de beneficio spectante ad col-
16 lationem † Episcopi simul cum alio, ratione
dictæ qualitatis simultaneæ collationis, nec è
conuerso, Rota decis.66.de rescriptis, in an-
tiquis. Calderin.cons.22.de præbendis. Achil-
les de Grassis decis.3. num. fin. de præbendis.
Aeneas de Falconibus in tractat. de reserua-
tion.quæst.3.princip.nu.19. vbi etiam tenent,
17 quòd sub reseruatione beneficiorum totius †
diœcesis, præter illa quæ spectant ad colla-
tionem Episcopi, non veniunt illa beneficia,
quorum collatio simul spectat ad Episcopum,
& Capitulum.

Sicut etiam mandatum de prouidendo be-
neficium, spectans ad collationem Capituli,
non se extendit ad collationem spectantem ad
18 singulos de Capitulo veluti hebdomadarios,
vel ratione suorum beneficiorum: nam illa
qualitas prouidendi singulariter, excludit ex-
pectantem, nisi addatur clausula, *communi-
19 ter, † vel diuisim*, text.in cap.fin.de præbend.
lib.6.Rota decis.3.& 4.& 16. de concess. præb.
in antiquis. Felin.diffuse in cap.cam te,nu.13.
vers.*aliud singulis*,& nu.seq. de rescript.

Quibus consonat, quòd sub simplici num-
20 quam comprehenditur mixtum, † nisi simus
in materia fauorabili, l.vim passam,39.§.præ-
scriptio, ff. ad l.Iuliam de adulterijs, glo. ver-
bo, *in dando*, in l.2.in principio, & ibi tradunt
communiter omnes, maxime Iason, ff. de ver-
borum obligation. Cassadorus decis. 35. num.
3. super regulis Cancellariæ. Puteus decis. 39.
per totam,lib.3. Cæsar de Grassis decis. 2. per
totam, & decis.6.de causa possessionis, & de-
cis.1.nu.2.& 3. de constitutionibus. Abbas in
rubrica, num.4.de vita, & honestat. Clerico-
rum. Gregorius Lopez in l.2.glossa 3.in prin-
cipio, tit.17.Partita 7. Ludouicus Molina de
Hispan.primogen. lib.2.cap.14.num.33.& 34.
Acebedus in l.final. titulo 3. à numero 34. lib.
5.recopilationis, & in l.2. num. 54. titulo 13.
libro 8. recopilationis. Mandosius in regula
10.Cancellariæ, quæst.3.per totam illam quæ-
stionem, & plena manu, & nouissime Polydo-
rus Ripa Mediol. in suo tractatu de nocturno
tempore, in isto anno 1602. in lucem edito,
21 capit.4.per totum, vbi ad longum tractat, †
quando mixtum comprehendatur, vel non
sub simplici, in testamentis, in legatis,in con-
tractibus, in mandato, in compromisso, in
sententia, in iudicijs, in iure communi,in sta-
tutis,in consuetudine,in feudis, in beneficijs,
in rescriptis, & in priuilegijs: Denique, an
crepuscula potius veniant sub die, vel sub
nocte. Vide etiam Contardum de momentan.

possessione, limitatione secunda per totam.

Rursus ideo fuerunt apposita dicta verba, *qualitercumque qualificata*,
vt postquam iam expresserat regula nostra
nonnullas qualitates in specie, videlicet omnia beneficia cum cura, item sine cura, item secularia, necnon quorumuis Ordinum regularia, nuuc vnico verbo vniuersali comprehenderentur omnia genera, omnesq. qualitates beneficiorum.

Et sic comprehendnntur omnia alia beneficia qualificata, cuiuscunque generis, & qualitatis fuerint, nam verbum generale tantum
22 valet in omnibus, ✝ quantum singulare in singulis, l. si duo, in fine, ff. de administrat. tutor. l. testatorem, 66. ff. de legat. 3. cap. si Romanorũ, 19. distinct. cap. solitę, de maiorit. & obedien. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. gloss. 14. nu. 101. & seqq. & de legib. connubial. glo. 7. nu. 89. & seq. Rota, iuncta additione Papaz. decis. 11. nu. 4. de præben. in antiquis. Rota decis. 368. nu. 8. par. 2. diuersorum.

Et verba generalia simplicia habent vim
23 specialis ✝ expressionis, etiam in casibus vbi nominatio specifica requiritur, vt plenissimè per Aimonem Crauettam cons. 294. *verbo transactionis*, nu. 1. 2. 3. & 4. & per totum, & cons. 397. num. 7. Ioannem Gutierrez cons. 5. num. 4. & 5. & 10. Laurentium Siluanum cons. 66. nu. 13. & 14. & cons. 88. nu. 4. & 5. lib. 2. vbi etiam dicunt, talia verba generalia comprehendere
24 omnia quæ dici, & excogitari possunt ✝ etiam in materia stricta. Gomezius in regula de triennal. quæst. 14. nu. 3. vers. *nam licet sub indefinita*, Caputaquen. decis. 296. numero 2. parte secunda.

Sic etiam voluntas satis potest declarari per
25 verba vniuersalia, ✝ etiam circa ea quæ requirunt particularem, & expressam mentionem. Ruin. cons. 73. nu. 10. lib. 3. Antonins Gabriel titulo de regulis iuris, conclus. 4. num. 4. Rota decis. 368. nu. 4. par. 1. diuersorum. de qua materia vide plenissime per Tiraq. de legibus connubialibus, gloss. 7. à nu. 86. vsque ad num. 147. vbi ponit regulam cum 20. limitationib. & à nu. 48. vsque ad finem, assignat tredecim genera expressi, quem omnino legas.

Quo fit, vt etsi sæpe secundum diuersas materias, dignitates non veniant beneficio-
26 rum appellatione nisi exprimantur, vt patet in clementina prima de sequestratione possession. & fructuum, vbi Papa non fuit contentus loqui de beneficio, sed subiunxit etiam dignitates, &c. ad idem clem. 1. de caus. poss. & proprietat. & tradit Gomezius in reg. de annali, quæst. 19. nu. 1. & 2. & in reg. de triennali, quæst. 2. vers. *hinc est quod licet dispensatus*.

Quod etiam probatur in cap. ad aures, vbi plene Doctores, de rescriptis, & in cap. fin. de præbend. vbi habetur, quòd si mandatur pro-
27 uideri de beneficio, ✝ non venit dignitas, imò si concedatur mandatum ad beneficia curata,
28 & quæcumque alia, non includeretur ✝ dignitas curata, clemen. ne in agro, §. cæterum, de statu Monachorum. Rebuffus in praxi, titulo de dispensatione ratione ætatis, vers. *aut dignitates*. & in concordata in forma mandati Apostolici, in glossa verbo, *aut dignitate*. vbi etiam post Aegidium Bellameram decis. 698. *conclusio extra Rotam*, quòd in mandato, & impetratione ad dignitates, non venit maior
29 dignitas ✝ post Pontificalem.

* Alios etiam plures casus, in quibus dignitates non veniant beneficiorum appellatione, vide per Rebuff. in praxi, titulo de dispensatione ratione ætatis, verbo, *aut dignitates*, Gomez. in regula de annali, quæst. 19. nu. 1. Rotam decis. 343. nu. 2. par. 1. diuersor. *

Ac propterea emanauit regula 56. de expressione qualitatum beneficiorum in impetrationibus, vbi disponitur quòd expriman-
30 tur omnes qualitates ✝ beneficiorum, an sint dignitates, personatus, vel officia, eisq. immineat cura animarum, & an ad illa consueuerit, quis per electionem assumi, alias gratiæ desuper factæ sunt nullæ: &, si qualitates huiusmodi, affirmatiue vel conditionaliter non exprimantur, negatina expresse desuper fiat.

In proposito tamen nostræ regulæ, proculdubio comprehenduntur, & reseruantur om-
31 nes dignitates, ✝ ex quo sunt apposita dicta verba, *qualitercumque qualificata*, quæ sunt apta comprehendere omnes & quascumque dignitates, maiores & minores cuiuscumque qualitatis sint; maxime stante illa dictione
32 *qualitercumque*. ✝ quæ est vniuersalis, latissima, & generalissima, & comprehendit etiam
33 in materia odiosa, maiora ✝ expressis, cap. solitæ, vers. *quodcumque ligaueris*, & ibi Abbas notab. vlt. de maiorit. & obedien. authen. quicumque, C. de Sacros. Eccles. clemen. 1. in fine, de senten. & re iudicat. glossa in extrauag. execrabilis, §. porro, verbo, *ad quacumque*, & in §. nos itaque, verbo, *cuicumque*, de præbendis, Ioannis 22. Decius cons. 213. *viso tenore*, nu. 4. Felinus in cap. de quarta, n. 15. de præscriptio. Hieronymus Gigans de pensionibus, quæst. 87. nu. 1. & sequen. Puteus decis. 204. nu. 3. parte 3. Crescentius decis. 1. nu. 1. 3, & 4. de priuilegijs. Stephanus Bertandns decis. 202. *non videtur*, lib. 1. Hieronym. Gra. responso 25. *videtur*, nu. 5. & responso 50. *reuerendis*, nu. 22. lib. 1. Gomezius in regula de triennali, quæst. 2. num. 4. & in procem. regularum Cancellariæ, quæst. 4. ante num. 3. Tiraquellus de retract. lignag. §. 1. glossa 7. num. 20. cum sequentibus. Horatius Mandos. plenissime in additione ad Rom. cons.
34 31. in gl. verbo, *quicumque*, vbi 13. ✝ bonas illationes in proposito cumulat, & alias plures limitationes, & declarationes adducit.

* * Sicut etiam comprehenduntur dignitates sub indulto percipiendi dimidiam annatam

de

de omnibus beneficijs vacantibus in aliqua
diœcesi, salua dignitate Episcopali, vt tradunt
post alios Geminian. nu.5. Franchus nu.7.in
fin. in cap.si propter, de rescript. lib.6. & fuit
decisum in Burgen. fructuum anni cum dimi-
dio, 28.Nouembris 1608. coram Peña.Mohe-
danus decis.6.de concess.præbendæ. *

Vnde regula nostra comprehenderet etiam
dignitates maiores post Pontificalem, & prin-
cipales in collegiatis, necnon Abbatias, &
Prioratus regulares, nisi alias essent iam reser-
35 uatæ, ✝ in quibuscumque mensibus vacaue-
rint per regulam 3.Cancellariæ.

Quinimo, quamuis huiusmodi verba, *qua-
litercumque qualificata*, addita non essent, cre-
do, adhuc venirent prædictæ dignitates, ex ra-
tionibus, quæ adduxi super glossa 6.verbo, *cum
cura*, ex nu.26.cum sequentibus, sed ex abun-
danti, & ad maiorem cautelam fuerunt ante-
dicta verba vniuersalia apposita.

Et omitto, an in regula nostra, sub dictis
36 amplissimis verbis beneficiorum, venirent ✝
Episcopales dignitates, quæ sunt dignitatum
culmina, cum iam sint reseruatæ per regulam
secundam Cancellariæ, & esset tempus in va-
num conterere, videri tamen potest de hoc
glossa, verbo, *dignitatum*, & communiter om-
nes in cap.2.de præbendis, libro sexto, & in
cap.inquisitores, verbo, *expresse*, per textum
ibi de hæreticis, cap. si compromissarius, §.
huiusmodi de electione in sexto, cap. 1. de offi-
cio delegati in sexto, cap. quia periculosum,
de senten. excommunic. lib.6. & text. iuncta
glossa in cap.1.de regul.iur. in 6. Simonett. de
reseruatione, quæst. 11.per totam. Mandosius
in regula 32.Cancellariæ, quæst.15.per totam,
& in regula 20.quæst.20. num.7. & regula 20.
quæst.6.nu.4. Bursat. consil.287.*facili negocio*,
num.5.lib.3.Gambarus in tractatu de legato,
lib.2.num.41.cum sequentibus, & lib.7. num.
122.cum sequentibus, vbi in summa distingui-
37 tur, an sit materia fauorabilis, vel odiosa Epi-
scopali dignitati, vt in primo casu veniat, in
secundo non. Alphonsus Hojeda de incompa-
tibilitate beneficiorum, prima parte, cap.24.
num.64.

Prout etiam eadem ratione, non ago de
alijs dignitatibus, & beneficijs maioribus, quæ
vltra Episcopatus, consistorialia nuncupantur,
38 ex eo ✝ quod non per supplicationem, sed per
cedulam huiusmodi beneficia Papa in suo con
sistorio proponat, & de illis in eodem consi-
storio interuenientibus Cardinalibus proui-
deat, prout sunt Abbatiæ, & quædam aliæ di-
gnitates, tam seculares, quam regulares, de
quibus per Lapum allegatione 84. & Ludoui-
cum Gomezium in regula de infirmis resignan
tibus, quæst. 14. & in regula de annali, quæst.
18, & 19. & Mandosium in eadem regula de
annali, quæst. 16.per totam.

Nam cum hæc omnia beneficia consistoria-
lia sint alias reseruata per regulas 1. 2. & 3.
Cancellariæ, non est opus disputare, si com-
prehendantur sub regula nostra, licet re vera
39 si alias reseruatæ non essent, includi, ✝ verius
esse putauerim.

An autem regula nostra sub prædictis ver-
bis capiat Capellanias, præstimonia, Vicarias,
Hospitalia, beneficia manualia, & alia similia,
vide in glossa 5.in suo peculiari loco cuiuslibet
rei, istarum per suos §§.distinctos.

Summaria §.1. Glossæ Nonæ.

1 *Patrimonialia beneficia an includantur sub regula 8.& nu.23.*

2 *Patrimonialibus de beneficijs non inuenitur textus aliquis de iure communi.*

3 *Patrimonialia beneficia quæ sint.*

4 *Patrimonialia beneficia vnde dicantur, & an à patrimonio deriuentur, & nu.6.*

5 *Etymologia ab vocabuli, licitum est arguere.*

7 *Patrimonialia beneficia de iurepatronatus laicorum non cadunt sub expectatiuis.*

8 *Patrimoniũ quando efficiatur titulare beneficiũ:*

9 *Iuspatronatus acquiritur ex fundatione, vel dotatione, quamuis nihil exprimatur.*

10 *Patrimoniale beneficium dicitur à patria, vel à patre, & nu.11.*

12 *Patrimoniales filij an differant à filijs naturalibus, & nu.13.concluditur negatiue.*

14 *Patrimonialis filius, quis dicitur diuersimode, secundum diuersa locorum statuta, & nu.15.*

16 *Statutum, seu consuetudo municipalis, quando adest, super hoc seruari debet.*

17 *Constitutiones synodales non ligant, vbi adest constitutio particularis.*

18 *Patrimonialis filius, cessante statuto municipali dicitur ille, qui habet qualitates à constitutionibus synodalibus requisitas.*

19 *Patrimonialis filius quis dicatur, secundum constitutionem synodalem Burgen. & quis secundum Calagurritanam, & nu.20.*

21 *Statuto municipali, vel synodali cessantibus, recurritur ad ius commune.*

22 *Iure communi, qui habet fundatam intentionem dicitur tutus, quamdiu non docetur de aliqua exceptione contraria.*

23 *Patrimonialia beneficia solẽt per concursum prouideri, & quid hodie in diœcesi Calagurritana.*

24 *Regula de infirmis resignantibus non procedit in beneficijs patrimonialibus.*

25 *Patrimonialia beneficia non veniunt sub simplici appellatione beneficiorum.*

26 *Patrimoniale beneficium impetrans, tacita qualitate patrimonialitatis nihil agit.*

27 *Beneficij patrimonialis gratiam habens, non tenetur producere in actis litteras dictæ gratiæ, propter timorem pragmaticæ, & nu.66.*

28 *Leges Hispanæ, quid super beneficijs patrimonialibus disponant.*

29 *Beneficij patrimonialis reſignatio, nec permutatio, nec penſionis ſuper illo reſeruatio, non ſolet fieri, & nu. 46. & 62.*

30 *Reſeruatio nunquam comprehendit beneficia, quæ Papa non intendit grauare.*

31 *Patrimonialia beneficia habent magnam conformitatem cum beneficijs iuriſpatronatus, & num. 67.*

32 *Patrimoniale beneficium, vt includatur ſub diſpoſitione, ſolet expreſſa mentio fieri.*

33 *Notabilia, quæ ſunt, niſi exprimantur, neglecta cenſentur.*

34 *Expreſſa nocent, non expreſſa non nocent.*

35 *Patrimonialia beneficia an ſint reſeruata ratione vacationis in Curia, & nu. 58.*

36 *Patrimoniale beneficium non cadit ſub expectatiuis, & nu. 70.*

37 *Patrimonialibus filijs, quòd beneficia conferantur, conſonat iuri communi. Licet alio reſpectu ſit contra ius.*

38 *Patrimonialibus filijs, quòd omnia beneficia eſſent conferenda, propoſitum fuit in Concilio Tridentino.*

39 *Praxis ſeruat, quòd in omnibus menſibus conferantur per Ordinarios beneficia patrimonialia.*

40 *Praxis eſt optima interpres:*

41 *Legum intellectus, quotidiano iudiciorum vſu declaratur, & à practica procedit verus intellectus, & nu. 42.*

43 *Praxi non ſeruatur, quod lege non cauetur.*

44 *Patrimonialia beneficia ſunt verè Eccleſiaſtica beneficia, & ſæpe ſolent prouideri à Sede Apoſtolica, non ſolum in menſibus reſeruatis, ſed etiam iure præuentionis, & nu. 45.*

47 *Patrimonialia beneficia cadunt ſub indultis Cardinalium.*

48 *Derogatio regulæ noſtræ tollit omnia obſtacula de medio.*

49 *Leges Hiſpanæ de hac materia loquentes, fundantur in immemorabili conſuetudine.*

50 *Derogatio ſpecialis non requiritur, quando reſeruatio eſt facta per viam legis generalis.*

51 *Lex prima derogatur per ſecundam, licet de illa mentionem non faciat.*

52 *Priuilegia Apoſtolica de prouiſione beneficiorum patrimonialium loquentia, ſunt intelligenda de prouiſionibus factis ab Ordinarijs, & n. 56.*

53 *Apoſtolicæ Sedis auctoritas, ſemper intelligitur ſalua.*

54 *Papa ſemper confert beneficia patrimonialia, ſolis filijs patrimonialibus.*

55 *Patrimonialia beneficia, vt cadant ſub reſeruatione noſtræ regulæ, citantur plures deciſiones Rotales, & nu. 74.*

57 *Clauſula,* non obſtantibus, *quid operetur in collatione beneficiorum patrimonialium.*

58 *Patrimonialia beneficia veniunt ſub reſeruatione vacationis in Curia, & ibi agitur de Couarr. opinione.*

59 *Patrimonialia beneficia, licet ſint reſeruata, rarò tamen conferuntur à Sede Apoſtolica.*

60 *Patrimonialium beneficiorum reſignatio, nec permutatio non admittitur à Sede Apoſtolica, niſi cauſa dirimendæ litis, & nu. 61.*

63 *Patrimonialia beneficia cadunt ſub reſeruatione, & ad argumenta contraria reſponſio.*

64 *Qualitas curati beneficij ſi taceatur, impetratio eſt ipſo iure nulla.*

65 *Legis 21. tit. 3. lib. 1. recopilat. intellectus.*

68 *Beneficia iuriſpatronat. laicorum ideo non cadunt ſub reſeruatione, ne fundatores abſtrahantur à ſimilibus fundationibus.*

69 *Generalia verba regulæ noſtræ ſunt ita ampla, quòd ſunt apta comprehendere beneficia patrimonialia.*

71 *Patrimonialia beneficia non cadunt ſub reſeruatione noſtræ regulæ, quando clauſulæ Apoſtolicæ conceſſionis ſunt ita fortes, quòd ſuperent dictam regulam, & ponitur exemplum in indulto diœceſis Calagurritanæ, & nu. 72. & nu. 73.*

75 *Libera collatio dicitur, quando fit filijs patrimonialibus, & intrat alternatiua, & nu. 76.*

77 *Capitulum ſede vacante, an poſſit conferre beneficia patrimonialia, & nu. 79. & 80.*

78 *Vicarius generalis Epiſcopi non poteſt conferre beneficia patrimonialia liberæ collationis ſine ſpeciali poteſtate, & declara nu. 79. & 80.*

81 *Filius patrimonialis nemo præſumitur, nec originarius.*

82 *Aſſertioni Epiſcopi, quòd ſit aliquis filius patrimonialis, non creditur.*

83 *Filio non patrimoniali collatio facta de beneficio patrimoniali non tenet.*

84 *Sententia lata ſuper nullitate, vel cauſa ſtatus, contra vnum, nocet alijs, & nu. 85. ſi fuit lata contra principalem intereſſatum, vel ad fauorem naturalitatis, alias ſecus, & nu. 86. & 87.*

88 *Filius patrimonialis, etiam poſt oppoſitionem, non habet ius ad rem, ante præſentationem.*

89 *Canonicus Doctoralis, vel Magiſtralis, an per oppoſitionem acquirat aliquod ius conſiderabile; ita vt procedat regula de non tollendo, & nu. 90. 92. & 93. & 94. vbi declaratur.*

91 *Nemo ſibi ipſi poteſt aliquod ius attribuere.*

94 *Ius ad rem acquiritur ante præſentationem, & inſtitutionem per ſententiam, declarantem beneficium patrimoniale deberi N. oppoſitori vti idoniori.*

95 *Ius ad rem in quibus caſibus acquiritur.*

96 *Patrimonialis filius, & originarius quis dicatur de iure communi, & nu. 97. remiſſiue.*

98 *Nepos quando naſcitur in poteſtate aui, ſequitur originem illius, alias non, & agitur de lege 47. Tauri, & citantur plures deciſiones, & nu. 99.*

100 *Filius ſequitur de iure communi originem patris, non matris.*

101 *Conſtitutiones Burgen. & Calagurritan. & Palentinen. de filijs patrimonialibus loquentes ſunt contra ius commune in aliquibus.*

Origo

102 *Origo matris ſæpe attenditur, & caſus deciſus recitatur, & nu.103. & 104.*
105 *Origo, & Ciuitas, an acquiratur per baptiſmum, concluditur quòd ſic, & nu.106*
107 *Baptiſmus dicitur natiuitas, & ideo per illum acquiritur origo.*
108 *Origo ſpiritualis ex baptiſmo videtur anteponenda, quo ad ſpiritualia, origini naturali.*
109 *Baptiſmus ſi recipitur à Iudeo, vel Pagano in Francia, erit regnicola Regni Franciæ.*
110 *Origo decem modis acquiritur remiſſiue.*
111 *Leges partitarum, quatenus non repugnant iuri canonico, vel ciuili, maximam habent auctoritatem, & ſunt ſeruandæ, etiam in Rota, in caſibus illarum partium.*
112 *Origo probatur per baptiſmi librum.*
113 *Origo, vt acquiratur per baptiſmum, ceſſare debet fraus.*
114 *Interpretatio benigna eſt ſemper facienda, in his caſibus, ſi ſit aliquis patrimonialis, vel originarius, aut non.*
115 *Filij patrimoniales Burgen. qui ſunt quadragenarij, quomodo ſunt admittendi.*
116 *Filius patrimonialis ſe opponens poſt lapſum terminum edicti, an ſit admittendus, & nu.117.*
117 *Eccleſiæ intereſt plures oppoſitores habere.*
118 *Termino lapſo poteſt Iudex ex officio, inuita parte expectare contumacem.*

§.1. gloſſ.9. vbi agitur de beneficijs patrimonialibus.

IDEAMVS nunc, an bene-
1 ficia patrimonialia † includan-
tur in reſeruatione noſtrę regu-
læ? Et quia, vt inquit Mando-
ſius in regula 19. de infirmis re-
ſignantibus, quæſt.16. non inue-
nitur aliquis textus, qui in terminis horum
2 beneficiorum † loquatur, nec illorum materia
in iure tangitur; ideo antequam ad reſolutio-
nem veniamus, oportebit dicere, quæ ſint iſta
beneficia patrimonialia, & quare ſic nuncu-
pentur, & alia, quæ pro opportuna intelligen-
tia neceſſaria videbuntur.
3 Patrimonialia beneficia ſunt illa, † quæ ex
Apoſtolica conceſſione, vel ſtatutis, ſeu ſyno-
dalibus conſtitutionibus Apoſtolica auctori-
tate confirmatis, vel ex immemorabili conſue-
tudine, ſunt neceſſario conferenda, natis, in-
colis, vel originarijs alicuius Patriæ, Ciuita-
tis, Oppidi, vel Parochiæ, ita vt illi, dumtaxat,
qui filij naturales, & patrimoniales ſint, pro-
uideri debeant de huiuſmodi beneficijs, & non
alij forenſes, ſeu extrinſeci, qui tales qualita-
tes non habeant. Caſſadorus deciſ.8.nu.1.de
præbendis. Couarru. in practicis quæſtioni-
bus, cap.36.nu.3.verſ. *hoc ipſum fieri*. Alphon-
ſus Hojeda de incompatibilitate beneficiorũ,
par.1.cap.24.nu.86. & patet ex legibus 21.22.

Patrimonialia beneficia, quæ dicũtur, & vnde ſic appellẽtur.

ac 23.titulo 3.lib.1. recopilationis, & conſti-
tutionibus ſynodalibus diœceſis Burgen. Ca-
lagurritan. & Placentin. in quibus tribus diœ-
ceſibus Hiſpaniæ, omnia beneficia prouidentur
ſolis filijs patrimonialibus, necnon in alijs plu-
ribus locis Hiſpaniæ.
4 Patrimonialia beneficia dicuntur, † vt
ab etymologia vocabu-
5 li arguamus, à qua licitum eſt arguere. † tex.
in l.2.§.appellata, ff. ſi cert. pet. l. tugurium,
ff. de verborum ſignificatione, cap. cleros 21.
diſtinctione, cap. ſi cupis 17. quæſt.1. cap. ſi pu-
beres, de clandeſtina deſponſatione. Euerar-
dus in loco ab etymologia. Dicuntur (in-
quam) beneficia patrimonialia, ex eo quòd
à patrimonio, ideſt à paterna hæreditate ve-
6 niant, † quia fuerunt à patribus, ſeu auis in-
ſtituta, vt dentur, & conferantur filijs, & alijs
ſucceſſoribus in infinitum. & ſecundum hanc
denominationem, iſta beneficia patrimonia-
lia erunt de iurepatronatus laicorum, de qui-
bus loquitur Ioan. Staphilæus de litt. gratiæ, in
quinta forma expectatiuarum, ſub nu.3. verſ.
cadunt, vbi dicit, quòd ſub litteris expectatiuis
7 non cadunt præſtimonia patrimonialia, † quia
ſunt de iurepatronatus laicorum, quibus Pa-
pa in dubio non videtur derogare velle, niſi
exprimat, iuxta gloſſam, in verbo *collatio*, in
cap.2. de præben. lib.6. idem etiam tenet Milis
in repertorio, verbo, *beneficium patrimoniale, ſiue patronale*, ſub nu.13.
Iſta tamen etymologia, licet in ſe ſit bona,
quo ad beneficia, quæ inſimul ſunt patrimo-
nialia, & de iurepatronatus laicorum, non ta-
men quadrat, quo ad propoſitum noſtrum,
in quo non dubitabatur, an beneficia iuriſpa-
tronatus laicorum comprehendantur in regu-
la noſtra, quia de hoc particulariter erit ad
longum tractandum in gloſſa 18.

Sed ſolum agimus nunc de beneficijs patri-
monialibus, quæ non ſunt de tali iurepatrona-
tus laicorum, prout ſunt in pluribus Hiſpaniæ
partibus.

Vnde alia ſecunda denominatio adducitur
à Mandoſio in regula 19. de infirmis reſignan-
tibus, quæſt.15. ſub num.17. videlicet, quòd di-
cantur beneficia patrimonialia, eo quòd ab
aliquibus data fuerunt ordinandis bona de
proprio patrimonio, vt ad titulum illorum
8 ordinarentur, & in poſterum titularia † bene-
ficia remanerent, & ſic de patrimonijs efficiun-
tur tituli perpetui beneficiorum, ſiue à patri-
bus, vel auis illorum ordinandorum, ſint talia
patrimonia data, ſiue ab alijs quibuſcumque
extraneis, prout tetigimus ſupra in gloſſa 5.
§.10. de feudis Eccleſiaſticis, & de patrimo-
nijs nu.19.

Sed neque iſta etymologia ſatis conuenit
rei de qua agimus: tum quia ex tali forma,
& modo ſimiliter acquireretur iuſpatronatus
9 laicale, quamuis nihil exprimeretur. † Rota
deciſ.

decis. 5. de iurepatronatus, in antiquis. Lambertin. de iurepatronat. lib. 1. quæst. 2. art. 2. per totum. Caputaquen. decis. 133. par. 2. Tum etiam, quia non plura beneficia inuenientur huiusmodi conditionis: sed talia beneficia patrimonialia sunt valde frequentia, & in magno numero.

Sit igitur vera denominatio, quòd beneficia dicantur à patria, ex eo, quòd solummodo
10 sint conferenda natis, vel oriundis ✝ illius patriæ, vbi talia beneficia consistunt, vt supra diximus in principio, Mandosius vbi supra d. nu. 17. vers. *tertio modo*. Hojeda de incompatibilitate beneficiorum, par. 1. cap. 24. nu. 86.

Vel etiam potest denominari beneficiū pa-
11 trimoniale à patre, ✝ ex quo ille, cui est conferendum, patris originem sequi debet, l. adsumptio, §. filius ciuitatem, ex qua pater, ff. ad municipalem, & de incolis, l. filios, C. de muneribus, & originarijs, lib. 10. l. ciues, C. de incolis, eodem lib. & infra à nu. 100.

Et quamuis secundum aliquos, filij patrimoniales, & naturales
12 differant ✝ inter se, hoc modo, quòd naturales dicantur illi, qui infra fines Parochiæ nascuntur; filij vero patrimoniales, non autem naturales, nuncupantur illi, qui descendunt ex patre, vel matre, auo, vel auia alicuius Parochiæ, licet ipsi nascantur in alia Parochia, vel Diœcesi, vti attestatur Mandos. in d. reg. de infirmis resignantibus, quæst. 15. nu. 21.

Ego tamen verius esse credo, indistinctè,
13 promiscuè, & indifferenter ✝ vocari filios naturales, & patrimoniales, licet non nascantur intra parochiam, si tamen ex illa ex aliquo capite originem ducant. & pariformiter vocari filios patrimoniales, quamuis nati sint infra dictam parochiam: vsus enim, & communis modus loquendi, ac constitutionum synodalium verba ita se habent, & faciunt, quod vtroque nomine, modò naturales, modò patrimoniales nuncupentur, prout vidi, & legi, tamquam originarius ex diœcesi Calagurritana, vbi frequentissime ista materia practicatur, & idem in diœcesibus Burgen. & Palentin. & in alijs Hispaniæ partibus, seruari audiui.

Verum tamen est, quòd in diuersis Ciuitatibus, vel locis, diuersa adsunt statuta, vel consuetudines super qualitatibus, & requisi-
14 tis necessarijs, ✝ vt aliquis dicatur filius naturalis, seu patrimonialis. Nam interdum requiritur, quòd præcise sit natus naturaliter ex parentibus incolis, & decimam soluentibus,
15 necnon baptizatus intra limites ✝ parochiæ, seu parochiarum, in quibus huiusmodi patrimonialia consistunt, vt ex immemorabili consuetudine, Apostolicæ confirmationis robore munita, seruatur in oppido de Arnedo d. diœcesis Calagurritanæ, ex quo ortus sum ego, & in alijs pluribus oppidis.

In alijs locis non requiritur tantus rigor; sed minor qualitas sufficit, prout magis, aut minus ex municipali statuto, & particulari consuetudine certa & clara cautum reperia-
16 tur, quæ tali casu seruari ✝ debent, vt constitutionibus synodalibus illarum diœcesum statuitur, & facit l. Imperatores, 71. in fin. ff. de contrahenda emptione, cap. quæ contra mores, 9. distinctione. cum latissime cumulatis per Antonium Gabrielem, lib. 6. communium opinionum, titulo de consuetudine conclus. 1. per totam.

17 Nec constitutiones synodales ✝ ligant in locis, vbi adest particularis constitutio, vel statutum. Baldus consil. 201. *prouincia Anconitana*, nu. 2. vers. *in contrarium*, lib. 1. Abbas in cap. cum olim, nu. 5. in fin. de consuetudine. Socin. cons. 79. num. 24. lib. 4. Puteus decis. 176. nu. 2. lib. 3. Rota decis. 384. nu. 2. par. 1. diuersorum, & fuit resolutum in vna Rauennaten. donationis 28. Iunij 1577. coram Reuerendiss. D. meo Seraphino, nunc meritissimo Patriarcha Alexandrino.

Cessantibus statutis, aut consuetudinibus particularibus locorum, validis, claris, & certis, ad hoc vt cognoscatur si aliquis sit filius naturalis, seu patrimonialis, recurrendum
18 erit ad dispositionem ✝ synodalium constitutionum cuiuslibet diœcesis, vbi expresse hoc declaratum reperietur, etiam diuersimode. Nam stantibus constitutionibus synodalibus; potius ad illas, quàm ad ius commune recurrendum erit, vt post Bart. Paulum, & alios resoluit Iason in l. omnes populi, prima lectura, num. 10. ff. de iustitia, & iure, Rota decis. 522. *fuit particulariter*, nu. 1. & sequen. parte prima diuersorum.

19 In diœcesi Burgen. ✝ per constitutionem synodalem primam, sub titulo de institutionibus, ordinatur quòd ad hoc vt dicatur aliquis filius patrimonialis, oportet quòd ipse, aut eius pater, aut mater, aut auus, aut auia respectiuè fuerit vicinus, seu incola talis loci, & Parochianus Ecclesiæ, vbi consistat beneficiū, per decennium continuum: aut durante habitatione, & incolatu, pendente decennio decesserit, & in dicta parochia sepultus fuerit, licet decennium completum non fuerit.

20 In diœcesi autem Calagurritana ✝ adest cōstitutio prima sub titulo de institutionibus, quòd vno de duobus modis, ille dicatur filius naturalis ad effectum obtinendi beneficium patrimoniale, vel quando illius pater, aut mater, auus, vel auia, proauus, vel proauia, vti incola vixerit, aut habitauerit per decennium ante natiuitatem talis filij, domicilium habens, & decimas vti talis incola soluens: vel alio modo, nempe, quod talis sit natus, & baptizatus in illo loco, & Parochia, vbi beneficium consistat de tempore, quando ibi eius pater, vel mater domicilium habebat: sunt

etiam

etiam aliæ conſtitutiones ſub eodem titulo, iſtam primam conſtitutionem declarantes.

Sic in qualibet diœceſi, diuerſis conſtitutionibus ſynodalibus, ſecundum locorum diuerſitatem reguntur, quæ ſeruandæ ſunt, prout ſemper ſeruat Rota, vt atteſtatur Mandoſ. in reg. 19. quæſt. 15. ſub nu. 19. & paſsim practicari videmus.

Vbi vero non adſit ſpecialis loci conſuetudo, vel ſtatutum validum, & deficiat quoque ſuper hoc ſynodalis conſtitutio; tunc erit ad
21 ius commune † recurrendum, vt inſpiciatur, quis ſit attento iure communi filius naturalis, & originarius: nam qui de iure communi ha-
22 bet fundatam intentionem † dicitur tutus, quamdiu aliqua exceptione contraria, ex aduerſo plene probanda, non excluditur Bart. in l. admonendi, nu. 50. Ripa num. 112. ff. de iure iurando. Abbas in cap. dudum, colum. fin. verſ. *tertio facit*, de electione. Puteus deciſ. 20. nn. 1. lib. 2. Rota deciſ. 322. nu. 24. par. 1. diuerſ. & tetigi in gloſ. 8. præced. nu. 72. & vide quæ inferius dicam à nu. 69.

Vtrũ beneficia patrimonialia cadant ſub reſeruatione regulæ noſtræ.

Quibus ſic conſtitutis, deſcendamus nunc ad quæſtionem noſtram, an videlicet, ſub regula noſtra includantur huiuſmodi beneficia patrimonialia, ſeclufis his quæ fuerint de iurepatronatus laicorum? & poſtea nonnulla de iſta beneficiorum patrimonialium materia, adiungemus.

Pro parte negatiua, nempe quòd huiuſmodi beneficia patrimonialia non cadant ſub reſeruatione regulæ noſtræ faciunt.

Primo, quòd huiuſmodi beneficia patrimonialia, ex conceſsionibus Apoſtolicis proui-
23 dentur per concurſum, † nam ſtatim quòd aliquod beneficium iſtorum vacat, apponuntur per Ordinarium edicta, & filij patrimoniales ſe opponunt infra terminum præfixum in edictis, deinde conſtito quod ſint tales filij patrimoniales, & de alijs habilitatibus, ſe ſubijciunt examini, & denique confertur beneficium idoniori, vt tradit Caſſador. deciſ. 18. nu. 1. de præbend. Mandoſ. in d. reg. 19. quæſt. 15. nu. 21. Alphonſus Hojeda de incompatibilitate benef. 1. par. cap. 24. nu. 87. & 89. & ita paſſim ſeruatur. licet hodie ex noua conſtitutione Sanctiſs. D. N. Clementis VIII. in diœceſi Calagurritana, vltimum requiſitum de conferendo habiliori beneficium, ſit immutatum in hoc, videlicet quòd omnes idonei reperti ad curam animarum approbentur, & ex illis Capitulum Eccleſiæ vbi tale beneficium conſiſtat, præſentet quem maluerit, & illi præſentato, & non alteri, ſit inſtitutio per Ordinarium facienda. Vnde ſi regula noſtra comprehenderet huiuſmodi patrimonialia beneficia, minime poſſent per concurſum prouideri, & dignioribus, & habilioribus conferri, eſſetq. deſtruere præfatas Apoſtolicas conceſſiones diœceſibus Burgen. Calagurritan. & Palentin. Genuen. & alijs Regnorum Hiſpaniæ diœceſibus indultas.

Secundo, quia neque etiam regula 18. Cancellariæ de infirmis reſignantibus, ſeu de viginti, diſponens quòd reſignans debeat ſuperuiuere per viginti dies à die præſtiti conſenſus computandos, alias reſignatio, & colla-
24 tio ſit nulla, habet locum † in huiuſmodi beneficijs patrimonialibus, vt per Gomezium in eadem regula quæſt. 21. per totam, vbi dicit idem tenere Felinum in quibuſdam ſuis additionibus ad ipſam regulam, & concludit ipſe Gomezius, quòd tenenda eſt opinio Rotæ propter eius auctoritatem, ſignificans idem tenuiſſe Rotam, & inter alias rationes vnam adducit dictus Ludouicus Gomezius, nempe quod renunciatio dictorum beneficiorum non noceat expectantibus. quaſi dicat, quod reſeruationes, & expectatiuæ non comprehendant huiuſmodi beneficia patrimonialia.

Tertio, quia patrimonialia beneficia non
25 veniunt ſub ſimplici appellatione † beneficiorum propter diuerſam naturam, & qualitatem diſcrepantem ab alijs beneficijs, quam habent, vt ſcriptum reliquit Quintilianus Mandoſius in reg. 19. quæſt. 15. nu. 4. poſt Hoſtienſ. Abbatem, & alios, quos allegat.

Quarto, quia eadem ratione diuerſæ qualitatis, & naturæ, ſi quis impetrauerit benefi-
26 cium patrimoniale, † tacita qualitate quòd ſit patrimoniale, gratia erit ſubreptitia, quia ſi dicta qualitas expreſſa fuiſſet, Papa non conceſſiſſet, vt reſoluit Alphonſus Hojeda de incompatibilitate beneficiorum, par. 1. cap. 24. nu. 90. & 91.

Sic etiam in beneficijs patrimonialibus non
27 eſt neceſſe producere † de ſtylo Rotæ litteras expeditas, ſicut requiritur in alijs. Caputaq. deciſ. 210. par. 2.

Ita vt ſine productione illarum, cum ſola productione ſupplicationis, poteſt deueniri ad ſententiam, vt fuit deciſum in vna Calagurritana beneficij de Arriola 26. Octobris 1592. coram Gyptio. vbi etiam fuit dictum procedere, ſiue in impetratione, ſiue in noua prouiſione, & ita ſæpe practicaui, ac vide infra nu. 66.

28 Quinto, quia per leges, & pragmaticas † Caroli Quinti Imperatoris, & Philippi Secundi, cauetur vt huiuſmodi beneficia patrimonialia prouideantur ſemper dignioribus per concurſum, & numquam à Sede Apoſtolica impetrentur, ex eo quod non ſit de intentione Papæ tales gratias concedere, & Apoſtolica priuilegia, ac immemorabiles conſuetudines deſuper exiſtentes infringere. & quòd litteræ talium impetrationum non exequantur vti emanatæ contra ipſius Pontificis intentionem, & de illis Sanctiſs. D. N. ſupplicetur. & laicis contrauenientibus imponitur pœna publicationis omnium bonorum; Clericis autem amiſsio-

amissionis naturalitatis, ad obtinenda beneficia in illis Regnis, vt legitur in l. 21. tit. 3. lib. 1. recopilationis.

Sexto, quia per legem sequentem 22. in eodem tit. 3. lib. 1. recopilationis, enunciatur Bulla concessa ab Alexandro Sexto, vt dicta beneficia semper prouideantur, & numquam
29 impetrentur, ✝ vt dictum est: & insuper additur, quòd non admittantur permutationes, nec vllæ resignationes de dictis beneficijs patrimonialibus, nec pensionum impositiones super illis, ac tradit Anendañus in capit. 1. prætorum nu. 32. vers. *similiter si beneficia*, par. 1. Salcedus ad praxim Bernardi Diaz cap. 54. nu. 11. Couarruuias in practicis quæstionibus cap. 36. nu. 9. vers. *eadem ratione*, & nu. 10. Et similiter in l. 23. proxima, adiungitur quòd dispoſita per dictas leges 21. & 22. præcedentes, circa beneficia patrimonialia diœcesum Burgen. Palentin. & Calaguritan. seruentur etiam in quibuscumque Castris, Villis, & locis, vbi eadem adsit consuetudo, vt beneficia sint patrimonialia.

Ecce igitur vbi habemus priuilegium Apostolicum, cum immemorabili consuetudine coniunctum, & per leges illorum Regnorum inuiolabiliter seruari ordinatum, vbi cauetur, quòd semper ab Ordinarijs prouideantur hæc beneficia patrimonialia per concursum, & numquam à Sede Apostolica impetrentur, nec prouisiones obtineantur, nec minus resignentur in fauorem tertij, nec pensiones super illis imponantur: ex quo sequitur, quantum distet natura horum beneficiorum patrimonialium ab alijs beneficijs. Et consequenter, cum de illis in regula nostra mentio non fiat, minime comprehenduntur, cum de intentione Papæ non sit: & in reseruationibus numquam
30 veniunt ✝ beneficia, quæ Papa grauare non intendit. Gaspar Perusinus de reseruationib. cap. 25. nu. 5. in fin. Aeneas de Falconibus in eodem tractatu quæst. 3. princip. nu. 7.

Septimo, quia huiusmodi beneficia patrimonialia habent magnam fraternitatem & similitudinem cum beneficijs iurispatronatus
31 ✝ laicorum, vt asserit Hojeda vbi supra d. cap. 24. nu. 91. in fin. ergo sicut beneficia iurispatronatus laicorum non includuntur in regula nostra, vt notissimum est, & dicemus in glos. 18. sic nec beneficia patrimonialia.

Octauo, quia quando vult Papa, seu legislator, quod beneficia patrimonialia comprehendantur, facit de illis expressam mentio-
32 nem, ✝ vt videmus in cap. 18. sess. 24. Concil. Trident. de reformatione, in princ. ibi, *etiam in Ecclesijs patrimonialibus*, vbi disponitur, quòd collatio facienda per concursum de Ecclesijs parochialibus, habeat etiam locum in Ecclesijs patrimonialibus. Igitur quando non fit expressa mentio, prout non fit in regula nostra, non videntur inclusa huiusmodi beneficia, vt in simili proposito, scilicet regulæ 3. Cancellariæ dixit & ponderauit Paulus Parisius conf. 36. *quod prætensa vnio*, num. 17. lib. 4.
33 Ea enim, quæ nota speciali sunt digna, ✝ nisi specialiter notentur neglecta intelliguntur. l. item apud Labeonem, §. hoc edictum, ff. de iniurijs, cap. quamuis, de præbendis, libro 6. * cap. quia periculosum, in fin. de sent. excommun. in 6. Decius conf. 271. *in casu*, nu. 15. * & in terminis reseruationis notauit gloss. in cap. 2. verbo, *dignitatum*, de præbend. lib. 6. Si enim Papa voluisset comprehendere beneficia patrimonialia expressisset, prout in dicto Concilio Tridentino fuit expressum; sed non expressit, ergo noluit comprehendi, cap. ad audientiam, 12. in fin. de decimis, l. ab hostibus, §. sed quod simpliciter, ff. ex quibus causis maiores. Cassiadorus decis. 24. nu. fin. super regulis. Caputaq. decis. 92. num. 4. par. 1. Tiraq. de pœnis temperandis causa 51. num. 87. * & latius in l. si vnquam, verbo, *libertis*, num. 3. C. de reuocan. donation. *

Hine etiam dicimus, quòd expressa nocent,
34 non expressa non nocent, l. nonnumquam, ff. de conditionibus, & demonstrationibus, l. expressa 155. ff. de regulis iuris.

Nono, quia huiusmodi beneficia patrimonialia, quamuis vacent in Curia, vel apud Se-
35 dem; non tamen censentur reseruata, ✝ neque impediuntur Ordinarij illa per concursum prouidere, neque admittetur derogatio priuilegiorum, & consuetudinum desuper existentium, vt dicit Couarru. in practicis quæstionibus, cap. 36. nu. 4. vers. *similiter si beneficia patrimonialia*. Vnde si ista beneficia non sunt reseruata ratione vacationis in Curia, quæ tamquam inserta in corpore iuris, vt in cap. 2. de præbendis, lib. 6. sit fortior, & vrgentior reliquis omnibus reseruationibus. Rot. decis. 4. de præbendis, in nouis. Aeneas de Falconibus de reseruation. quæst. 4. principali effectu 6. & 43. Simoneta de reseruation. quæst. 83. num. 4. multo minus regula nostra capiet huiusmodi beneficia patrimonialia.

Dicit etiam Gambarus in tract. de offic. & potestate Legati, lib. 3. nu. 260. quòd beneficia patrimonialia non comprehenduntur sub re-
36 seruationibus, ✝ & expectatiuis.

Decimo accedat, quòd quamuis (vt in principio dixi) nullus tex. de iure communi reperiatur, qui loquatur de istis beneficijs patrimonialibus, nihilosecius est iuri communi
37 consonans, ✝ quod potius conferantur beneficia Clericis naturalibus, incolis, & indigenis loci; vbi beneficia consistunt, secundum cuiusque eruditionem, mores, & doctrinam quam forensibus, peregrinis, & extraneis tex. in l. in Ecclesijs, 11. C. de Episcopis, & Clericis, cap. nec emeritis, cap. nullus inuitis 61. distinctione, cap. bonæ, il 2. ibi, *nec vellemus preficere alienum*, de electione, late tradit

Lamber-

Lambertin. de iurepatronat.lib.2.par.3.quæſt.
3.principali,art.5.per totum, &eod.lib.2. par.
2. quæſt. 7. art. 24. Gregorius Lopez in l. 13.
poſt text. ibi titulo 15. partita 1. Et in termi-
nis horum beneficiorum patrimonialium, tra-
dit Quintilianus Mandoſius in reg. 19. quæſt.
15.nu.19.Rota deciſione 413. num.1. parte 1.
diuerſorum, ac dixi in gloſſa quarta,num.163.
Licet reſpectu eorum qui excluduntur à bene-
ficijs, ex eo quod patrimoniales non ſint, talis
diſpoſitio contra ius eſſe dicatur. Butrius in
cap.cum dilectus, nu.38. cum duobus ſequen-
tibus in ſecunda lectura, de conſuetudine, &
ſæpe fuit in Rota reſolutum. Nec eſt incon-
ueniens, quod idem ſtatutum ſit vno reſpectu
fauorabile, & alio odioſum, vt ſcripſi in §.6.
procemiali, à nu.46.

Hinc cum valde honeſtum, & fructuoſum
Eccleſijs, & diuino cultui eſſet, ſi omnia bene-
ficia efficerentur patrimonialia, ſummo om-
38 nium conſenſu fuit hoc conſultatum † in ſacro
Tridentino Concilio, teſte Dominico Soto, re-
lato per Couarruuiam in practicis quæſtioni-
bus, cap.35. nu. 5. in fine. refert etiam Acebe-
dus in l.14.nu.8.tit.3.lib.1.recopilationis.

* * Et hoc eſſe valde honeſtum & fructuoſum
tradit Abbas in cap.ad decorē,nu.fin.in fin.de
Inſtitutionibus, ſubdens, quòd hac via benefi-
ciati inducerentur facilius ad reſidendum in-
digenæ, quam extranei, & vnus non occuparet
beneficia, vel ſtipendia alterius, & non daretur
materia depauperandi beneficia.

Bene quidem verum eſt, quod tale ſtatutum
conſuetudo, ſeu priuilegium, ſit expreſſe con-
tra ius commune, cum Deus non ſit perſona-
rum, etiam forenſium exceptuator, & qui fa-
cit iudicium, & iuſtitiam in omnibus acceptus
eſt Deo, nec Sanctuarium Dei debet iure hæ-
reditario poſsideri, & ſic eſt ambitioſa talis
diſpoſitio text.expreſſus in cap.ad decorem,
de Inſtitut. vbi gloſſa, & communiter omnes.
Bertrandus conſ.1.nu.2.lib.3. Bart.in l.fin. nu.
20.de Colleg. illicit. Salicet. in l.penult. in nu.
fin.in fin.ff.de conſtit.pecunia. Corneus conſil.
126.nu.7. vol.3.& fuit deciſum in vna Segun-
tina admiſsionis ad Capitulum, 22.Maij, & 26.
Iunij ann.1587. coram Gyptio: & plene tradit
Burgos de Paz conſ.41. nu.1. & per totum, &
Laurentius Siluanus conſ.1.nu.75. vol.1.*

Denique, quia ſic in praxi ſeruari videmus.
39 † nam quamuis huiuſmodi patrimonialia be-
neficia, vacent in aliquo ex menſibus reſerua-
tis, ſemper Ordinarij præuio concurſu ſolent
illa prouidere, & conferre filijs naturalibus, &
patrimonialibus, taleſq. prouiſiones ſortiun-
tur debitum effectum. quæ praxis, & obſer-
40 uantia eſt optima regulæ noſtræ interpres, † l.
ſi de interpretatione, ff.de legib. l.item ſi alias,
l.ſed & Iulianus, 7. §. perinde, ff. ad Macedo-
nianum, l.quædam, in fin.ff.de rebus dubijs. Ai-
mon conſ.101.nu.3. Ioannes Gutierrez conſ. 2.
nu.10. Siluianus conſ.63.nu.18.& conſ.38. nu.
* 27.& 28. lib. 2. * late poſt alios adducit Man-
tica de coniectur. lib.11.tit.18.nu.34.*

Et legum intellectus, quotidiano iudicio-
41 rum † vſu, apertius & perfectius in ipſis re-
rum documentis apparent, §.quæ omnia, inſti-
tut.de ſatiſdationibus, l. 2. C. vt in poſſeſsio-
nem legatorum, ibi, *ipſis rerum experimentis
cognouimus*.

Vnde dicit Baldus in cap.1.in principio, nu.
2. de feudis ſine culpa non amittendis, in
vſibus feudorum, quod vera legum interpre-
42 tatio, à practica ſumitur. † refert & ſequitur
poſt Philippum Decium ab eo allegatum, Hip-
polytus de Marſilijs in praxi criminali, in prin-
cipio, nu.3. deciſio Pedemontana in procemio,
num.14.

43 Quod enim lege non canetur, in practica †
non habetur, teſte Baldo in cap. nihil, ſub nu.
15.verſ.*item quod lege*, de electione. Tiraquell.
de pœnis temperandis cauſa prima, nu.87. Lu-
douicus Gomezius in reg.de annali, quæſt.52.
nu.2.verſ.*nam vt inquit Baldus*, & dicam in §.
ſequenti, nu.64.

* * Hinc clauſulæ derogatoriæ priuilegiorum,
numquam comprehendunt priuilegia quæ
fuerunt diuturnitate temporis comprobata.
Carol.Ruinus poſt alios, conſ.229.incipit, *viſa
licentia*, nu.9.vol.1.

Et illud, quod in quotidiano vſu verſatur,
& ipſa legis auctoritate permittendum eſt, l.
fin.C.de fideiuſſoribus. Ac tolerabilia ſunt quæ
vetus conſuetudo comprobauit. l. Imperato-
res, in fin. ff.de pollicit.

Illaq. demum ſententia ſequenda eſt, quam
frequentiſsimus Iudiciorum ordo exercuit, l.
1.§.ſed & ſi quæ, C.de veteri iure enucleando.
Omne namque artificium recipit incremen-
tum per exercitium, l.legatis, 65. §.ornatrici-
bus, ff.de legat.3. Ancharan. conſ. 441. *oritur*,
ſub nu.1.*

Pro parte vero affirmatiua, ſcilicet, quòd
regula noſtra comprehendat benefi-
cia patrimonialia, & includantur ſub illius re-
ſeruatione, inſurgunt ſequentia.

Primo, quòd huiuſmodi beneficia patrimo-
44 nialia, ſunt vere beneficia Eccleſiaſtica, † &
dantur in titulum perpetuum, & beneficiorum
appellatione comprehenduntur. Gomezius in
regula de infirmis reſignantibus, quæſt.21.poſt
principium, verſ. *in primis negari non poteſt*,
poſt Felinum, quem allegat in cap. poſtulaſti,
num. 5. de reſcriptis. Mandoſius in regula 19.
Cancellariæ, quæſt.15.num.7. ergo regula no-
ſtra reſeruans omnia beneficia Eccleſiaſtica
qualitercumque qualificata, comprehendit be-
neficia patrimonialia.

Secundo, quia iſta beneficia patrimonialia
ſæpe ſolent prouideri à Sede Apoſtolica, dum-
45 modo eiſdem filijs naturalibus, † & patrimo-
nialibus conferantur, vt patet ex deciſione

Caſſa-

Caſſadori 18. nu. 1. & 5. & per totam de præ-
bendis, & ex alijs infra allegandis. & non ſo-
lum in menſibus reſeruatis; ſed etiam iure
præuentionis in omnibus menſibus, vt fuit re-
ſolutum in vna Calagurritana beneficij del
Burgo 4. Iulij 1590. coram Comitulo, cum
traditis ſupra in §.3. proœmiali huius regulæ:
& ideo nil mirum, ſi in prægnantiſsimis, & am-
pliſsimis verbis, & clauſulis regulæ noſtræ in-
cludantur.

Tertio, quia beneficia patrimonialia poſſunt
reſignari in fauorem aliorum filiorum patri-
46 monialium, † vt docuit Mandoſius in regula
decimanona, quæſtione decimaquinta num.8.
verſ. *ſecundo*, & nu. 13. & reſoluit Flaminius
Pariſius in tractat. de reſignatione lib.2. q.12.
nu.1.2.& 3. vbi etiam nu.4. addit, quòd de be-
neficijs patrimonialibus Burgen. Calaguritan.
& Palentin. iudicatur. vt de alijs beneficijs.

Quarto, quia iſta beneficia patrimonialia
47 cadunt ſub indultis Cardinalium, † vt poſsint
illa libere cõferre filijs patrimonialibus, quan-
do ſunt ordinatij collatores, vt potè Epiſcopi,
vel Archiepiſcopi diœceſum vbi talia benefi-
cia conſiſtunt, non obſtante quacumque reſer-
uatione, vt in prædictis indultis continetur.
Puteus deciſ.162. per totam lib.2. & deciſ.163.
dubitabat Dominus Fabius. lib.3. Caputaquen.
deciſ.66. per totam p.1. vbi atteſtatur ſic fuiſſe
reſolutum à Rota in cauſa Burgen. beneficij
de Quintana de Bureba, & in alia etiam Bur-
gen. dimidiæ portionis 19. Decembris 1559.
Idem Caputaquen. deciſione 89. nu.1. & per
totam part. 2. Achilles de Graſsis deciſione
quinta de priuilegijs, & fuit deciſum in vna
Calaguritana beneficij de Apodaca 28. Iunij
1591. coram Reuerendiſs. Domino meo Sera-
phino Patriarcha Alexandrino.

Quinto, quia regula noſtra derogat, ac de
medio tollit ad hunc effectum quæcumque pri-
uilegia Apoſtolica, ac immemorabiles conſue-
tudines contrarias, ac Iuſpatronatus Eccleſia-
ſticum, & quaslibet conceſsiones continentes
quòd talia beneficia ſub huiuſmodi reſerua-
tionibus nunquam comprehendantur, etiam
cum quibuſuis derogatoriarum derogatorijs,
& fortioribus, & efficacioribus, ac inſolitis
clauſulis, necnon irritantibus, ac alijs decretis,
quibuſuis perſonis, & Collegijs, cuiuſcumque
dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, & conditio-
nis exiſtentibus, ac diſponit, quòd aduerſus
reſeruationem noſtræ regulæ minime ſuffra-
gentur, vt patet ex lectura ipſius regulæ. Quæ
48 derogatio † tollit de medio omnia obſtacula:
Puteus deciſ.308. nu.4. lib.3. Quo fit, vt etiam
ſit derogatum indultum Alexandri 6. & alia
quæcumque priuilegia emanata ad fauorem
filiorum patrimonialium; necnon immemora-
biles conſuetudines deſuper exiſtentes, in qui-
49 bus principaliter ſe fundant † prædictæ leges
Regiæ 21. & 22. ac 23. titul.3. lib.1. recopila-
tionis, & etiam ſynodales conſtitutiones ſu-
perius mentionatæ, & pro contraria parte ad-
ductæ.

Maxime, quia cum reſeruatio regulæ noſtræ
50 ſit per viam legis generalis, † non eſt neceſſa-
ria aliqua ſpecialis derogatio, ſed per contra-
51 riam legem poſteriorem † ſunt derogatę prio-
res. cap.1. de conſtitution. in 6. Felinus in
cap. nonnulli. nu.4. verſ. *eſt verum quòd ſi fie-
ret*. 1. fallentia, de reſcriptis. Ripa in cap.1. nu.
55. verſ. *tu pro ſedanda*, de reſcriptis. Iaſ. in
l. Barbarius. nu.44. ff. de off. Prætoris, Gome-
zius in proœmio regularum Cancellariæ. q.5.
in fine, & in reg. de non tollendo, concluſ.1.
nu.77. & concluſ.21. nu.26. Puteus in termi-
nis noſtræ regulæ deciſione 164. num.2. lib.2.
tradit plena manu Menochius de præſumptio-
nib. lib.6. pręſumptione 40. ex nu.17. & per to-
tam. & plenius de hoc ſcribam, Deo dante, in
gloſſa 36.

Sexto, quia quæcumque priuilegia Apoſto-
lica, conceſſa vt beneficia patrimonialia con-
ferantur per concurſum filijs patrimonialibus,
alias collatio ſit ipſo iure nulla, etiam ſi per
dictam regulam noſtram non derogentur, ſunt
intelligenda de prouiſionibus factis ab Ordi-
52 narijs: ſecus vero de factis à Sede Apoſtolica,
cuius auctoritas ſemper cenſetur ſalua, & ex-
53 cepta. † Puteus deciſ.309. incipiente, *erat ſta-*
* *tutum*. n.1. lib.1. *Anton. Auguſt. in epitome ad
regul.8. nu.15. & fuit reſolutum in vna Cala-
gurritana beneficij de Brante villa 17. Aprilis
1606. coram R.P.D. Sacrato.

Et ideo clauſula, non obſtantibus quibuſ-
cumque ſtatutis, non tollit confirmata ſtatuta
à Sede Apoſtolica niſi exprimatur. Romanus
conſ.327. nu.3. & 4. Felin. in c. nonnulli nu.10.
poſt princ. de reſcriptis, cum alijs citatis à me
in Tract. de curialibus fol.179. * & dixi late in
§.2. proęmiali huius operis. Videas etiam quæ
ſcribam in gloſſ.67. q.2. ex nu.22.

Præſertim cum Papa conferendo huiuſmodi
beneficia, non conferat alienigenis, & extra-
54 neis, ſed ipſiſmet filijs patrimonialibus: † &
conferendo illis, non tenetur prouidere per
concurſum, ſed prout ſibi magis placuerit ſine
aliqua forma concurſus, ſiue præueniendo, ſi-
ue reſeruando, ex quo in iſtis beneficialibus
habet pleniſsimam poteſtatem, & dominium,
vt dixi in §.1. proœmiali. & videas inferius
* nu.56. *& ſub nu.62.

Nec mirum, quia quando aliqua beneficia
ſunt conferenda perſonis qualificatis, collatio
facta alijs perſonis d. qualitate carentibus eſt
nulla l. tutelas ff. de capite diminutis l. ſi co-
gnatis. ff. de rebus dubijs. cap. ſtatutum §. 1.
de reſcript. lib.6. Bald. conſ.172. in cauſa, ſub
nu.1. ante finem. verſ. Præterea ea quæ requi-
runt. & verſ. infra nu.62. *

Denique in terminis hanc ſententiam
55 affirmatiuam, † quòd regula

noſtra

nostra reseruatoria mensium, capiat huiusmodi beneficia patrimonialia, debita certo generi personarum, hoc est ipsis filijs naturalibus, & patrimonialibus, firmauit Rota in vna Placentina portionis 24. Octobris 1544. coram Peregrino, teste Puteo decisione 164. numero 1. & 2. libro 1. & fuit resolutum in vna Tirasonen. iuris præsentandi 29. Ianuarij 1583. coram Robusterio, & in alia causa Calagurritana beneficij de Apodaca 30. Martij 1590. coram Orano. quam decisionem allegat Flaminius Parisius in tractatu de resignatione beneficiorum, libro secundo, quæstione secunda, numero sexto. Item in alia causa Calagurritana beneficij de Arriola 24. Ianuarij 1596. coram R. P. D. meo Peña, & in alia causa Calagurritana beneficij de Apodaca 20. Maij 1596. coram R.P. Domino meo Corduba, nunc electo Episcopo Pacen. & nouissime sensit Rota in alia causa pariter Calagurritana beneficij de Albania 22. Martij huius anni 1602. coram Reuerendissimo Domino meo Seraphino, tunc Rotæ Decano, nunc Patriarcha Alexandrino meritissimo. in qua decisione fuit etiam dictum, quòd in prouisio-
56 nibus, † quæ fiunt à Sede Apostolica, non est seruanda forma concursus, nec illa quæ est ab Ordinario seruanda in prouisione beneficiorum patrimonialium, prout etiam tenuit Rota in vna Romana Casalis 23. Octobris 1574. coram Robusterio, & in dicta causa Calagurritana beneficij de Ariola 24. Ianuarij 1596. coram R. P. Domino meo Pegna, & in alijs pluribus.

Vbi similiter fuerunt ponderata verba clau-
57 sulæ, † *non obstantibus, &c.* contenta in litteris Apostolicis, prouisionis Apostolicæ de beneficio patrimoniali reseruato, per quam clausulam fuit etiam derogatum cuicumque constitutioni, & indulto Apostolico, contrarijs, quatenus derogatio necessaria foret. Federicus de Senis cons. 3. num. 10. lib. 3. Aimon, Crauet. cons. 126. nu. 6. & fuit decisum in causa Conchen. exemptionis decimarum 12. Martij 1589. coram Orano.

Præterea fuit resolutum in causa Calagurritana de Areaya 28. Iunij 1591. coram Reuerendissimo Domino Patriarcha Seraphino, quod à fortiori erant reseruata beneficia pa-
58 trimonialia ratione vacationis in Curia: † vbi ad bullam Alexandri Sexti supra mentionatam fuit responsum non obstare; Tum quia de illa in forma probanti non constabat, (qua exceptione fuerat alias dicta bulla reiecta, in alia Calagurritana de Ceniceros 1. Apr. 1589.) Tum etiam, quia non comprehendebat reseruationem per vacationem in Curia, quæ numquam venit in generali dispositione, vt nuper remanet dictum, reprobata opinione Couarr. in pract. quæstionib. cap. 36. num 4. post med. vers. *similiter si beneficia patrimonialia.*

Sed attendendum est pro excusatione eruditissimi viri Couar. quod ipse ibidem non firmat pedes, quod si beneficia patrimonialia apud Sedem Apostolicam vacauerint, non sint reseruata, sed solum dicit, quòd non facile admittetur derogatio huius priuilegij, & consuetudinis, & postea lectorem admonet hac in controuersia, quod diligenter obseruet, quod praxi receptum fuerit, & quod Christianæ Reipub. ac ministerio diuino conducibilius sit, si quidem admodum conducat, hæc beneficia non comprehendi vllis reseruationibus.

RVRSVS est aduertendum, quòd licet regula nostra capiat etiam beneficia patrimonialia, & sint per illam reseruata; non tamen passim volunt Pontifices maximi illa confer-
59 re, † licet sint ratione mensis reseruata, vel ex alia reseruatione (excepta vacatione apud sedem 1) sed potius raro illa prouidere dignantur, prudentissimè, & sanctissimè permittendo quòd Ordinarij per concursum, & secundum formas præfixas, illa dignioribus, & habilioribus patrimonialibus filijs conferant. Ita vt saltim effectualiter, & ferè semper in illis regula nostra cessare videatur: & quando, ob nimiam aliquorum importunitatem, fiunt aliquæ prouisiones de his beneficijs vacantibus in mensibus reseruatis, tunc non alijs, nisi ipsismet filijs naturalibus, & patrimonialibus fiunt.

Sicut etiam numquam solet Sedes Aposto-
60 lica admittere resignationes in fauorem † alterius personæ, nec permutationes horum beneficiorum patrimonialium, nec concedere super illis pensionum reseruationes, nisi causa
61 litis dirimendæ, † quæ absque vlla fraude inter electos, & institutos tractabatur, vt attestatur Conarruuias in d. capit. 36. practicarum quæstionum, nu. 10. in fi. vers. *nec vidi vnquam* 1 prout neque ego in hac Curia talia vidi, nec audiui, nec legi.

Forsan autem filij patrimoniales abstinent se ab huiusmodi beneficiorum patrimonialium impetrationibus, permutationibus, & resignationibus, propter maximam resistentiam, quam timent fieri debere in partibus, vt in pragmaticis Regijs superius citatis constituitur.

Quo fit, vt cum numquam admittantur, nec videatur fieri resignationes istorum beneficio-
62 rum patrimonialium, parū fructuosum † erit, quod disputant Gomez. in d. quæst. 21. & Mandos. in d. quæst. 15. super regula de infirmis resignantibus, an videlicet d. reg. locum habeat in beneficijs patrimonialibus. & quod adducit Flaminius Paris. de resignat. beneficior. libro 2. quæst. 12. dicens quòd talia beneficia possunt in fauorem resignari: nec vllus eorum, quamuis antiqui practici & Curiales fuerint, refert aliquam resignationem in facti contingentia de talibus beneficijs patrimonialibus.

Y Quam-

Cassadori 18. nu. 1. & 5. & per totam de præbendis, & ex alijs infra allegandis. & non solum in mensibus reseruatis; sed etiam iure præuentionis in omnibus mensibus, vt fuit resolutum in vna Calagurritana beneficij del Burgo 4. Iulij 1590. coram Comitulo, cum traditis supra in §. 3. procemiali huius regulæ: & ideo nil mirum, si in prægnantissimis, & amplissimis verbis, & clausulis regulæ nostræ includantur.

Tertio, quia beneficia patrimonialia possunt resignari in fauorem aliorum filiorum patri-
46 monialium, † vt docuit Mandosius in regula decimanona, quæstione decimaquinta num. 8. vers. *secundo*, & nu. 13. & resoluit Flaminius Parisius in tractat. de resignatione lib. 2. q. 12. nu. 1. 2. & 3. vbi etiam nu. 4. addit, quòd de beneficijs patrimonialibus Burgen. Calagurritan. & Palentin. iudicatur. vt de alijs beneficijs.

Quarto, quia ista beneficia patrimonialia
47 cadunt sub indultis Cardinalium, † vt possint illa libere cōferre filijs patrimonialibus, quando sunt ordinarij collatores, vt pote Episcopi, vel Archiepiscopi diœcesum vbi talia beneficia consistunt, non obstante quacumque reseruatione, vt in prædictis indultis continetur. Puteus decis. 162. per totam lib. 2. & decis. 163. *dubitabat Dominus Fabius*. lib. 3. Caputaquen. decis. 66. per totam p. 1. vbi attestatur sic fuisse resolutum à Rota in causa Burgen. beneficij de Quintana de Bureba, & in alia etiam Burgen. dimidiæ portionis 19. Decembris 1559. Idem Caputaquen. decisione 89. nu. 1. & per totam part. 2. Achilles de Grassis decisione quinta de priuilegijs, & fuit decisum in vna Calagurritana beneficij de Apodaca 28. Iunij 1591. coram Reuerendiss. Domino meo Seraphino Patriarcha Alexandrino.

Quinto, quia regula nostra derogat, ac de medio tollit ad hunc effectum quæcumque priuilegia Apostolica, ac immemorabiles consuetudines contrarias, ac Iuspatronatus Ecclesiasticum, & quaslibet concessiones continentes quòd talia beneficia sub huiusmodi reseruationibus nunquam comprehendantur, etiam cum quibusuis derogatoriarum derogatorijs, & fortioribus, & efficacioribus, ac insolitis clausulis, necnon irritantibus, ac alijs decretis, quibusuis personis, & Collegijs, cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, & conditionis existentibus, ac disponit, quòd aduersus reseruationem nostræ regulæ minime suffragentur, vt patet ex lectura ipsius regulæ. Quæ
48 derogatio † tollit de medio omnia obstacula: Puteus decis. 308. nu. 4. lib. 3. Quo fit, vt etiam sit derogatum indultum Alexandri 6. & alia quæcumque priuilegia emanata ad fauorem filiorum patrimonialium; necnon immemorabiles consuetudines desuper existentes, in qui-
49 bus principaliter se fundant † prædictæ leges Regiæ 21. & 22. ac 23. titul. 3. lib. 1. recopila-

tionis, & etiam synodales constitutiones superius mentionatæ, & pro contraria parte adductæ.

50 Maxime, quia cum reseruatio regulæ nostræ sit per viam legis generalis, † non est necessaria aliqua specialis derogatio, sed per contra-
51 riam legem posteriorem † sunt derogatę priores. cap. 1. de constitution. in 6. Felinus in cap. nonnulli. nu. 4. vers. *est verum quòd si fieret*. 1. fallentia, de rescriptis. Ripa in cap. 1. nu. 55. vers. *tu pro sedanda*, de rescriptis. Ias. in l. Barbarius. nu. 44. ff. de off. Prætoris, Gomezius in procemio regularum Cancellariæ. q. 5. in fine, & in reg. de non tollendo, conclus. 1. nu. 77. & conclus. 21. nu. 26. Puteus in terminis nostræ regulæ decisione 164. num. 2. lib. 2. tradit plena manu Menochius de præsumptionib. lib. 6. prēsumptione 40. ex nu. 17. & per totam. & plenius de hoc scribam, Deo dante, in glossa 36.

Sexto, quia quæcumque priuilegia Apostolica, concessa vt beneficia patrimonialia conferantur per concursum filijs patrimonialibus, alias collatio sit ipso iure nulla, etiam si per dictam regulam nostram non derogentur, sunt intelligenda de prouisionibus factis ab Ordi-
52 narijs: secus vero de factis à Sede Apostolica, cuius auctoritas semper censetur salua, & ex-
53 cepta. † Puteus decis. 309. incipiente, *erat statutum*. n. 1. lib. 1. *Anton. August. in epitome ad
* regul. 8. nu. 15. & fuit resolutum in vna Calagurritana beneficij de Brante villa 17. Aprilis 1606. coram R. P. D. Sacrato.

Et ideo clausula, non obstantibus quibuscumque statutis, non tollit confirmata statuta à Sede Apostolica nisi exprimatur. Romanus cons. 327. nu. 3. & 4. Felin. in c. nonnulli nu. 10. post princ. de rescriptis, cum alijs citatis à me in Tract. de curialibus fol. 179. * & dixi late in §. 2. procemiali huius operis. Videas etiam quæ scribam in gloss. 67. q. 2. ex nu. 22.

Præsertim cum Papa conferendo huiusmodi beneficia, non conferat alienigenis, & extra-
54 neis, sed ipsismet filijs patrimonialibus: † & conferendo illis, non tenetur prouidere per concursum, sed prout sibi magis placuerit sine aliqua forma concursus, siue præueniendo, siue reseruando, ex quo in istis beneficialibus habet plenissimam potestatem, & dominium, vt dixi in §. 1. procemiali. & videas inferius
* nu. 56. * & sub nu. 62.

Nec mirum, quia quando aliqua beneficia sunt conferenda personis qualificatis, collatio facta alijs personis d. qualitate carentibus est nulla l. tutelas ff. de capite diminutis l. si cognatis. ff. de rebus dubijs. cap. statutum §. 1. de rescript. lib. 6. Bald. cons. 172. in causa, sub nu. 1. ante finem. vers. Præterea ea quæ requirunt. & vers. infra nu. 62. *

Denique in terminis hanc sententiam
55 ... affirmatiuam, † quòd regula nostra

nostra reseruatoria mensium, capiat huiusmodi beneficia patrimonialia, debita certo generi personarum, hoc est ipsis filijs naturalibus, & patrimonialibus, firmauit Rota in vna Placentina portionis 24. Octobris 1544. coram Peregrino, teste Puteo decisione 164. numero 1. & 2. libro 1. & fuit resolutum in vna Tirasonen. iuris præsentandi 29. Ianuarij 1583. coram Robusterio, & in alia causa Calagurritana beneficij de Apodaca 30. Martij 1590. coram Orano. quam decisionem allegat Flaminius Parisius in tractatu de resignatione beneficiorum, libro secundo, quæstione secunda, numero sexto. Item in alia causa Calagurritana beneficij de Arriola 24. Ianuarij 1596. coram R. P. D. meo Peña, & in alia causa Calagurritana beneficij de Apodaca 20. Maij 1596. coram R.P. Domino meo Corduba, nunc electo Episcopo Pacen. & nouissime sensit Rota in alia causa pariter Calagurritana beneficij de Albania 22. Martij huius anni 1602. coram Reuerendissimo Domino meo Seraphino, tunc Rotæ Decano, nunc Patriarcha Alexandrino meritissimo. in qua decisione fuit etiam dictum, quòd in prouisio-
56 nibus, † quæ fiunt à Sede Apostolica, non est seruanda forma concursus, nec illa quæ est ab Ordinario seruanda in prouisione beneficiorum patrimonialium, prout etiam tenuit Rota in vna Romana Casalis 23. Octobris 1574. coram Robusterio, & in dicta causa Calagurritana beneficij de Ariola 24. Ianuarij 1596. coram R. P. Domino meo Pegna, & in alijs pluribus.

Vbi similiter fuerunt ponderata verba clau-
57 sulæ, † *non obstantibus*, *&c.* contenta in litteris Apostolicis, prouisionis Apostolicæ de beneficio patrimoniali reseruato, per quam clausulam fuit etiam derogatum cuicumque constitutioni, & indulto Apostolico, contrarijs, quatenus derogatio necessaria foret. Federicus de Senis cons. 3. num. 10. lib. 3. Aimon. Crauet. cons. 126. nu. 6. & fuit decisum in causa Conchen. exemptionis decimarum 12. Martij 1589. coram Orano.

Præterea fuit resolutum in causa Calagurritana de Arcaya 28. Iunij 1591. coram Reuerendissimo Domino Patriarcha Seraphino, quod à fortiori erant reseruata beneficia pa-
58 trimonialia ratione vacationis in Curia: † vbi ad bullam Alexandri Sexti supra mentionatam fuit responsum non obstare; Tum quia de illa in forma probanti non constabat, (qua exceptione fuerat alias dicta bulla reiecta, in alia Calagurritana de Ceniceros 1. Apr. 1589.) Tum etiam, quia non comprehendebat reseruationem per vacationem in Curia, quæ numquam venit in generali dispositione, vt nuper remanet dictum, reprobata opinione Couarr. in pract. quæstionib. cap. 36. num 4. post med. vers. *similiter si beneficia patrimonialia*.

Sed attendendum est pro excusatione eruditissimi viri Couar. quod ipse ibidem non firmat pedes, quod si beneficia patrimonialia apud Sedem Apostolicam vacauerint, non sint reseruata, sed solum dicit, quòd non facile admittetur derogatio huius priuilegij, & consuetudinis, & postea lectorem admonet hac in controuersia, quod diligenter obseruet, quod praxi receptum fuerit, & quod Christianę Reipub. ac ministerio diuino conducibilius sit, si quidem admodum conducat, hæc beneficia non comprehendi vllis reseruationibus.

RVRSVS est aduertendum, quòd licet regula nostra capiat etiam beneficia patrimonialia, & sint per illam reseruata; non tamen passim volunt Pontifices maximi illa confer-
59 re, † licet sint ratione mensis reseruata, vel ex alia reseruatione (excepta vacatione apud sedem 1) sed potius raro illa prouidere dignantur, prudentissimè, & sanctissimè permittendo quòd Ordinarij per concursum, & secundum formas præfixas, illa dignioribus, & habilioribus patrimonialibus filijs conferant. Ita vt saltim effectualiter, & ferè semper in illis regula nostra cessare videatur: & quando, ob nimiam aliquorum importunitatem, fiunt aliquæ prouisiones de his beneficijs vacantibus in mensibus reseruatis, tunc non alijs, nisi ipsismet filijs naturalibus, & patrimonialibus fiunt.

Sicut etiam numquam solet Sedes Aposto-
60 lica admittere resignationes in fauorem † alterius personæ, nec permutationes horum beneficiorum patrimonialium, nec concedere super illis pensionum reseruationes, nisi causa
61 litis dirimendæ, † quæ absque vlla fraude inter electos, & institutos tractabatur, vt attestatur Couarruuias in d. capit. 36. practicarum quæstionum, nu. 10. in fi. vers. *nec vidi vnquam*: prout neque ego in hac Curia talia vidi, nec audiui, nec legi.

Forsan autem filij patrimoniales abstinent se ab huiusmodi beneficiorum patrimonialium impetrationibus, permutationibus, & resignationibus, propter maximam resistentiam, quam timent fieri debere in partibus, vt in pragmaticis Regijs superius citatis constituitur.

Quo fit, vt cum numquam admittantur, nec videatur fieri resignationes istorum beneficio-
62 rum patrimonialium, parũ fructuosum † erit, quod disputant Gomea. in d. quæst. 21. & Mandos. in d. quæst. 15. super regula de infirmis resignantibus, an videlicet d. reg. locum habeat in beneficijs patrimonialibus. & quod adducit Flaminius Paris. de resignat. beneficior. libro 2. quæst. 12. dicens quòd talia beneficia possunt in fauorem resignari: nec vllus eorum, quamuis antiqui practici & Curiales fuerint, refert aliquam resignationem in facti contingentia de talibus beneficijs patrimonialibus.

* * Quamuis autem intret reseruatio in istis beneficijs patrimonialibus, & quo ad hoc sit derogata immemorabilis consuetudo, non tamen censetur derogata, vt alijs quàm filijs patrimonialibus collatio fieri possit. Quia semper illis, & non alteris, & à Sede Apostolica collatio est facienda. nam cum isto onere, & non aliter intrat reseruatio, iuxta glossam singularem in cap. cum in Ecclesia, 25. glos. fin. ante finem, de præbend. in 6. vbi Geminianus num. 8. Gaspar de Perusio de reseruation. cap. 2. num. 13. Aeneas de Falconibus in eodem tractatu, quæstione 3. principali, num. 13. & 22. Couarruuias in practicis quæstionib. cap. 36. sub num. 4. vers. *similiter*, Puteus decis. 378. lib. 1. & decisione 162. & 235. num. 2. & 4. lib. 2. & fuit decisum in vna Tirasonen. inualiditatis præsentationis 19. Ianuarij 1583. coram Robusterio, & in Vlixbonen. Prioratus 1. Februarij 1602. coram Illustrissimo Seraphino. & in Meliten. beneficij 14. Nouembris 1605. coram R. P. D. Peña, & Eugubina Præpositura 3. Martij 1606. coram R. P. D. Ludouisio. & ita praxis obseruat. & faciunt quæ dixi de deuolutione in glossa 46. nu. 33. & quæ scripsi in §. 2. huius glos. nu. 15. *

63 Modo superest, quòd respondeamus † ad fundamenta quæ attulimus pro parte negatiua, quorum solutio facile ex supradictis apparebit.

Non obstat primum, quod beneficia patrimonialia prouideantur per concursum filijs patrimonialibus, qui se opponunt, &c. quoniam iam diximus procedere in prouisionibus factis ab Ordinarijs, non autem à Papa, quando illi facere placet.

Secundum non obstat, ex eo quod regula de infirmis locum non habeat in istis beneficijs, nam præterquam quod contrarium tenent Mandosius, & Flaminius Parisius in locis proxime citatis, & in tertio fundamento partis affirmatiuæ, numquam contingit fieri tales resignationes, vt dictum remanet.

Ad tertium, quòd hęc beneficia patrimonialia non veniant sub simplici beneficiorum appellatione dupliciter respondetur. Primo negando hoc esse verum, vt probant Doctores relati in primo fundamento partis negatiuæ. Et allegati à Quintiliano Mandosio in quæstione decimaquinta, numero quarto, loquuntur de patrimonijs, ad quorum titulum Clerici ordinantur; non autem de beneficijs patrimonialibus. Secundo respondeo, quòd non sumus in simplici beneficiorum appellatione, sed in plenissima, & abundantissima reseruatione omnium beneficiorum qualitercumque qualificatorum.

Minus obstat quartum, ex eo quod impetratio sit subreptitia, ob non expressionem, quòd beneficium impetratum sit patrimoniale, quia hoc libenter admitto, nego tamen ex hoc inferri, quod non comprehendantur sub nostra regula, nam si taceatur qualitas be-
64 neficij curati, vel electiui, vel similium, † erit gratia subreptitia, cap. cum in illis, de præbendis libro sexto. Rota decisione 41. incipit, *nota, quod vbi Papa*, de rescriptis, in antiquis, plene Menochius de arbitrarijs, libro 2. centuria 3. casu 201. ex num. 62. cum pluribus sequentibus. Hojeda de incompatibilitate beneficiorum, 1. par. cap. 24. nu. 91. Et nihilominus videmus, & in nostra regula expresse legimus, quod beneficia curata, & electiua, in illa comprehendantur.

Ad quintum, & sextum de pragmaticis Hispaniæ, remanet iam data responsio, vltra
65 quod illæ leges non dicunt, † nec disputant, si beneficia patrimonialia cadant vel non sub reseruatione regulæ nostræ, nec in hoc se intromittunt.

Et propter metum, & timorem dictæ prag-
66 maticæ, † de stylo & benignitate dominorum Rotæ, non est necessarium; quod impetrans dicta beneficia patrimonialia diœcesis Calagurritanæ, vel alterius similis, producat in actis causæ litteras Apostolicas prædictæ prouisionis, vt fuit resolutum in vna Calagurritana beneficij de Vnza 14. Octobris 1552. coram Guidobono, teste Caputaquen. decisione 410. incipit, *prouisiones Apostolicæ*, parte secunda, & alias sæpe fuit etiam dictum, & superius dixi nu. 27.

Ad septimum respondetur, negando beneficia patrimonialia habere tantam similitudinem cum beneficijs iurispatronatus laicorum,
67 † quod sit par ratio in vtroque. Quoniam ratio priuilegij beneficij iurispatronatus laicalis nititur in fundatione, constructione, vel
68 dotatione, ne laici abstrahantur † ab huiusmodi operibus pijs, & sanctis, si beneficiorum per illos fundatorum collatio libera esset Papę reseruata, glossa verbo, *collatio*, in cap. 2. de præbendis, in 6. Simonet. de reseruatione quæstione nona, cum ibidem citatis. Couarruu. in practicis quæstionibus cap. 36. num. 4. & latius dicam in glos. 18. Et prorsus cessat (inquam) ratio ista in beneficijs patrimonialibus, de quibus agimus, in quibus nulla datur fundatio, nec dotatio de proprijs bonis laicalibus, vt in principio diximus.

Octauum non obstat, quia satis specialiter, & expresse dicitur facta reseruatio beneficiorum patrimonialium, quando verba sunt ita
69 ampla, & generalia, † vt sint apta comprehendere ista beneficia. Bart. & Doctores in l. 1. ff. de vulg. & pupillar. substitut. & in l. prætor, ff. de nou. operis nunciatione. Caputaquen. decis. 296. nu. 2. & diximus supra in princ. huius glossæ 9. à num. 22.

Ad nonum, de opinione Couar. quo ad beneficia vacantia in Curia, datur responsio ex supradictis, videlicet, quod Couarruuias hoc non

non affirmat, & Rota contrarium tenet: & ad
70 † Gambarum reſponderi poteſt, quod loquitur
de beneficijs Iuriſpatronatus laicalis, vel quòd
loquitur in reſeruatione ad fauorem certę perſonæ,
& in expectatiua quæ eſt odioſa, ex adductis in §. 6. procemiali, nu. 74.

Decimum mihil facit, quia ſiue iſta patrimonialia beneficia habeant cõſonantiam cum iure communi, ſiue non, non ſequitur ex eo, quòd non cadant ſub reſeruatione noſtræ regulæ, prout cadunt alia beneficia de iurę communi fundata: & idem reſpondetur ad id, quod allegaui ex Dominico Soto, & alijs.

Tandem ad vltimum motiuum de praxi, & obſeruantia, patet ex antedictis reſponſio, nempe quod ideo prouidentur per Ordinarios iſta beneficia patrimonialia, quia Sanctiſſimo D.N. ita placeat, & illa conferre (niſi raro) quamuis ſint reſeruata, ex ſua ſumma benignitate, & ſanctitate, numquam dignatur.

Declaratio.

Declara tamen ſupradictam concluſionem, videlicet quòd reſeruatio regulæ noſtræ locum habeat in beneficijs patrimonialibus, limitandam fore niſi in indulto, ſeu priuilegio conceſſo ſuper illorum
71 prouiſione adſint tales clauſulæ, † quæ vincant, & ſuperent reſeruationem noſtræ regulæ, & veriſimile ſit Papam nolle comprehendi tale indultum ſub regula noſtra, cum omnia ab illius pendeant intentione, prout dicam de indulto ſuper prouiſione Canonicatuum Doctoralium, & Magiſtralium Hiſpaniæ in §. ſequenti.

Quo fit, vt exiſtimem difficile intrare hodie, & in futurum, reſeruationem regulæ noſtræ, quo ad beneficia patrimonialia diœceſis Calagurritanæ, ſtante indulto conceſſo per S.D.N. Clementem Octauum ſuper modo, & forma pronidendi de dictis beneficijs, ſub die 28. Aprilis anni 1596. in quo adeſt huiuſmodi
72 clauſula, *decernentes † ſub aliquibus derogationibus, reuocationibus, modificationibus, reſeruationibus, indultis, conſtitutionibus, aut Cancellariæ noſtræ, & Sedis Apoſtolicæ regulis, etiam de iure quæſito non tollendo, ſub quibuſuis clauſulis, & decretis, etiam derogatoriarum derogatorijs, non comprehendi, nec eis etiam per nos, aut aliquem ex noſtris ſucceſſoribus derogari poſſe, aut derogatum cenſeri, niſi de Epiſcopi, & Cleri Calagurritani, & Calciaten. & hominum dictarum diœceſum conſenſu: alias derogatio, vel abrogatio ipſa nulla ſit, & toties quoties dictam derogationem emanare contigerit, toties præſentes noſtras litteras, & omnia & ſingula in eis contenta, in priſtinum, & validiſſimum ſtatum reſtitutas, repoſitas, & plenarie, & ſub poſteriori data, per prædictos ſucceſſores, reintegratas eſſe, & cenſeri, &c.*

Prædicta namque clauſula, *quod ſub quibuſcumque reſeruationibus regularum Cancellariæ minimè d. indultum comprehendatur, nec derogari poſſit, aut cenſeatur, niſi de Epiſcopi, & Cleri Calagurritani, & Calciaten. & hominum dictarum diœceſum conſenſu, &c.* eſt potentiſ-
73 ma, & numquam intelligitur ſublata † deficiente dicto conſenſu. Rota deciſ. 137. nu. 3. & per totam. parte 1. diuerſorum, & deciſ. 304. par. 2. diuerſorum, cum alijs adductis in gloſſa 18. ante finem, nu. 90. & in gloſſa 36. concluſione prima, limitatione tertia, num. 37. Faciunt etiam ea quæ in §. ſequenti continentur, præſertim nu. 67. Et quæ dixi in gloſſa quinta, §. tertio de Vicarijs, ſub num. 72. & num. 73. cum ſequentibus.

Ante huiuſmodi conſtitutionem S. D. N. Clementis Octaui, non aderat, quo ad beneficia patrimonialia diœceſis Calagurritanæ,
74 neque in proprio motu Sixti V. † nec alibi, talis clauſula, quæ excluderet reſeruationem ratione menſium, & ideo non eſt mirum ſi fuerint factæ tot deciſiones Calagurritanæ ſuperius relatæ, in quibus fuerit reſolutum; quod reſeruatio in illis beneficijs locum habeat, nunc autem attenta d. conſtitutione, ſubſiſtendum erit ex ſupradictis.

Plura notanda circa hanc materiã beneficiorũ patrimonialium.

Inſuper in hac materia beneficiorum patrimonialium eſt aduertendum, quod quamuis ſint conferenda certo generi perſonarum, ideſt filijs naturalibus, &
75 patrimonialibus, † & in hoc ſit ordinaria poteſtas grauata. Socin. iun. conſ. 105. num. 5. lib. 2. Rota deciſ. 309. num. 4. parte prima diuerſorum. Nihilominus dicitur libera collatio. Achil. de Graſſis deciſ. 5. nu. 2. & 3. de priuilegijs. Puteus deciſ. 162. nu. 3. lib. 2. & fuit reſolutum in vna Abulen. parochialis 22. Iunij 1594. coram Illuſtriſsimo Blanchetto, ac tangam in gloſſa 45. in princ. nu. 19.

Ex quo ſequuntur nonnullæ illationes non modicæ vtilitatis.

Prima, quod cum regula noſtra concedat Epiſcopis reſidentibus, acceptantibus alternatiuam in ſex menſibus, quo ad beneficia quæ ſunt liberæ collationis, intrabit & locum
76 habebit alternatiua † in his beneficijs patrimonialibus, de quo latius Deo dante, dicemus in gloſſa 45.

Secunda illatio eſt, quod Capitulum Sede vacante prouidere non valeat huiuſmodi beneficia, cum ſint liberæ collationis, ſicut nec
77 poteſt alia beneficia conferre. † cap. illa, ne ſede vacante aliquid innouetur, cap. 1. eodem tit. libro 6. l. 9. in fine, titulo 16. Partita prima. Pauinus in tractatu de officio, & poteſtate Capituli ſede vacante, 2. par. quæſt. 1. & quæſt. 5. Lambertinus de iurepatronatus libro 2. parte 1. quæſt. 2. art. 14. num. 6. Rebuffus in praxi, titulo de deuolutionibus, num. 70. & 71. & in terminis beneficiorum patrimonialium, quòd ſit nulla collatio facta à Capitulo, vel eius Vicario ſede Epiſcopali vacante, fuit reſolutum, in vna Calagurritana beneficij de Arcaya, 26.

Aprilis 1596. coram Reuerendissimo D. Corduba; vbi propterea fuit declarata nulla prouisio à dicto Capitulo sede vacante, & fuit etiam declaratum Procedere similiter in receptione ad Ecclesiam non numeratam, sed receptiuam, cum talis receptio ad Ecclesiam receptiuam, æquiparetur collationi beneficij in Ecclesia numerata.

Tertio infertur, quod Vicarius generalis Episcopi nequeat sine speciali ad id commis-
78 sione † hæc beneficia patrimonialia conferre, & in illis locum habeat dispositio text. in cap. fin. de officio Vicarij, lib.6.

Prædicta tamen intellige, quando huiusmodi beneficia patrimonialia conferantur ab Episcopo filijs patrimonialibus libere, absque aliqua præsentatione, vel electione, vel consensu Capituli, vel alterius personæ; secus au-
79 tem si ad illius præsentationem, electionem, seu de consensu Episcopus prouidere debeat, vt bene distinguit Puteus decis. 161. *fuit dubitatum*, num.2. & per totam, lib. 2. vbi propterea fuit resolutū, quòd in isto casu locum non habebat indultum Cardinalium concessum Cardinali Burgensi, & dico in glos.45.

Quo fit, vt cum hodie, ex proprio motu S. D. N. Clementis Octaui, omnia beneficia patrimonialia diœcesis Calagurritanæ sint prouidenda ab Ordinario ad electionem, & præ-
80 sentationem Capitulorum, † faciendam de vno ex filijs patrimonialibus, iam per examinatores approbato: in dicta diœcesi, supradicta locum non habeant: & ideo neque intrabit alternatiua per regulam nostram concessa in illis beneficijs: nec Capitulum sede vacante, nec Vicarius Episcopi, quamuis specialem commissionem non habeat impeditur instituere, & confirmare, cap.1. de institutionibus, lib.6. cap. ex frequentibus, de institutionibus, gl. verbo, *non possunt*, & ibi omnes in d.cap.fin.de off.Vicarij, lib.6.

Item adde, quod in dubio nemo præsu-
81 mitur † esse filius patrimonialis, nisi probetur, & sic agens ad beneficium patrimoniale, tenetur probare esse talem filium patrimonialem, secundum requisita necessaria loci vbi beneficium consistit, alias succumbet, vt fuit dictum in vna Calagurritana beneficij de Vnza 22. Iunij ann. 1552. teste Caputaquen. decisione 289. numero primo, parte prima, vbi rationem assignat, quia agens vt talis, debet probare esse talem, l. non ignorat, vbi Bartolus, & omnes, C. de his qui accusare non possunt, cum similibus: & quod nemo præsumatur originarius, neque ciuis, late tradit Menochius de præsumptionibus, lib. 6. quæst.30. à nu.11. & seqq.

82 Ita vt non credatur Episcopo † attestanti filium esse patrimonialem. Caputaquen. decisione 308. parte prima, & dicta decisione 289. numero tertio, parte secunda: quoniam cum hoc non spectet ad eius officium, non est illi credendum, cap. post cessionem, de probationibus. Rota decisione 11. num.1. de iurepatronat. in nouis. Caputaquen. decisione 89. à numero tertio, parte tertia. Puteus decisione 251. *in causa Salmantina*, nu.2. & 3. lib.2.

* Sufficiet tamen semiplena probatio de hoc, quando agitur de verificatione gratiæ, in qua orator narrauit esse talem filium patrimonialem, cum tunc non principaliter, sed incidenter agatur, vt fuit decisum in Calagurritana de Arcaya 28. Iunij 1591. coram Seraphino, & in alia Calagurritana beneficij de Maestu. 19. Maij 1604. coram R. P. Domino meo Lancellotto, cum adductis in glossa 45. §.2. ex num. 15. & 49.*

Et collatio facta contra formam talis sta-
83 tuti † filio non patrimoniali, est ipso iure nulla, Rota decisione 299. parte prima diuersor.
* * cum adductis in glos.4. ex nu.163.

Et ideo impetratio facta ab extraneo, & forensi, tacente quod sit forensis, est subrepticia, & nulla. Abbas in cap. si proponente, num. 5. de rescriptis. Decius consil.695. *Visa donatione*, num.23.*

Si tamen quis probaret esse filium patrimonialem in lite cum vno, vel rem iudicatam obtineret, talis probatio, & sententia suffragaretur illi, quo ad alios,
84 qui tunc in lite non erant. † Rota decis. 1020. *in eadem*, lib.3. parte 3. diuersorum, & fuit resolutum in vna Calagurritana beneficij 30. Octobr. 1595. coram R.P.D. meo Litta. Achilles de Graff. decis.5. de sent. & re iudicata.

Ratio est, quia in causa status personæ, pro-
85 dest & nocet sententia inter alios lata, † tex. in l. ingenuum, ff. de statu hominum, l. 20. titulo 22. Partita tertia, & ibi Gregorius Lopez in glossa, *no se acertasen*. additio ad Bartol. in l. quotiescumque, C. de decurionibus, lib. 10. Tiraquellus in tractat. res inter alios acta, limitatione 18. & 27. per totam. Abbas num. 4. Felin. num.7. in cap. cum omnes, de constitutionibus. Couarruuias in practicis quæstionibus, cap.15. nu.5. & in 4. libro decretal. 2. par. cap.8. §.3. nu.3. Ioan. Gutier. consil.1. nu.3. Acebedus in l.1. tit.9. nu.7. lib.7. recopil. Peregrin. in tract. de fideicommissis, art.53. nu.44.

Declara tamen hoc duobus modis, Primo, quod supradicta procedant, quando probatio, seu sententia fuisset lata cum principali-
86 ter interessato, alias secus, vt post Doctores in dicta l. ingenuum, ff. de statu hominum, tradit Mohedanus decisione 8. ad medium, de senten. & re iudicata, l. cum non iuste, vbi glo. & Doctores, de colluf. detegen. Alexand. in l. sæpe, num. 58. & 76. ff. de re iudicat. Felinus in cap. quamuis, num.9. in principio, de re iudicata. Couarruuias in pract. quæst. cap.13. nu. 5. Peregrinus d. articulo 53. num.440. Secundo declara, quando sententia fuisset prolata ad fauo-

fauorem filij naturalis, declarans eum esse ta-
87 lem filium ✝ naturalem, & patrimonialem: aliter vero erit si contra illum fuisset pronunciata sententia in lite cum vno, quia non nocent illi, quo ad alium, glossa 1. in d. l. ingenuum, & omnes ibidem. Mohedanus d. decis. 6. in fin. de re iudicata. Alijs etiam modis potest declarari ex adductis per Couarruuiam sub d. nu. 5. per totum.

* Prædictis addere libuit dictum Baldi in cap. veniens, 2. sub nu. 6. in fin. vers. *oportet ergo*, de testibus, quod cum beneficium dicatur ius publicum, l. ius publicum, ff. de iustitia, & iure, sententia lata super beneficio cōtra vnum, facit ius quo ad omnes, & refert Ias. in l. huius studij, num. 3. ff. de iustitia & iure, vbi subdit, quod hoc non ponit pro constanti, sicut nec ego, imo potius contrarium passim seruari videmus. *

Addo etiam in hac materia, quòd filij naturales, & patrimoniales, ante electionem vel præsentationem de illis factam, vel sententiam, non habent ad beneficia patrimonialia aliquod ius, neque
88 in re, nec ad rem, etiam post oppositionem per eos ad beneficia vacantia factam, nisi aliter ex aliqua constitutione synodali, vel iure particulari caueatur. Cassadorus decis. 18. nu. 5. de præbendis. Gomezius in regula de iure quæsito non tollendo, quæstione 1. sub num. 10. vers. *nam per solam oppositionem*, licet Ioannes Gutierrez consil. 1. nu. 24. dictum Gomezium in contrarium alleget, Crescentius decisione 7. num. 2. in fin. de iurepatronatus. Mohedan. decis. 1. num. 2. & decis. 34. de præbendis, & fuit resolutum in vna causa Calagurritana beneficij de Iocano coram Reuerendissimo D. meo Seraphino 5. Maij 1600. & in alia Calagurritana de Arcaya 28. Iunij 1591. coram R.P.D. Mellino, vbi subdit, quod neque sit necessarium ex tali oppositione, in gratia Apostolica
* mentionem facere, * & in Placentina 31. Ianuarij 1594. coram Illustrissimo Arrigonio, Antonius Augustinus titulo de præbendis, §. de oppositione, num. 1. & 2. tenuit etiam Rota in Toletana Scholasticæ, 22. Maij 1592. coram Orano, * & alias sæpius ita decisum fuit.

Quod etiam procedit in oppositionibus factis ad Canonicatus Doctorales, vel magistra-
89 les ✝ prouidendos per concursum, de quibus in sequenti §. dicemus: quia ex dictis oppositionibus non acquiritur oppositoribus ius ad rem: neque regula Cancellariæ 17. de non tollendo iure quæsito, quæ præseruat ius in re, &
90 ad rem, habebit locum ✝ in iure ex talibus oppositionibus quæsito, quia non est considerabile. Mohedanus in d. decis. 1. & decis. 34. de præben. de quibus vide etiam plura per Mandos. cons. 51. per totum.

Prædictorum ratio est, quia nemo potest si-
91 bi ipsi aliquod ius attribuere, ✝ & neque aliquis potest se ipsum præsentare, vel eligere, cap. per nostras, de iurepatronatus, cap. fin. de institutionibus, & docet Puteus decis. 253. incipit, *dubitauit*, nu. 2. & 3. lib. 3.

Vbi idem Puteus eodem num. 3. & num. 4. dicit, secus esse quando non solum esset facta oppositio ad Canonicatum doctoralem, vel magistralem; sed etiam fuisset aliquis doctor, tamquam valde benemeritus vocatus à Capitulo, vt se opponeret, nam facta oppositione, & verificatis suis qualitatibus, & ido-
92 neitatibus, tunc habetur pro electo, ✝ seu præsentato, & esset illi quæsitum ius ad rem considerabile, ex quo sola prouisio deficiat, vt ipse Puteus ibidem affirmat. Quod ego intelligendum puto, quando solus ipse esset oppositor, & nullus alius oppositor remaneret, ita vt necessario ille deberet eligi, seu præsentari alias autem si plures oppositores remanerent, quandiu electio facta non est, esset vtique dubius euentus, an ille vocatus eligeretur, vel
93 potius alius, ✝ & interim nòn acquirit ius considerabile, & ita declarat tenuisse Rotam Mandosius consil. 51. num. final. in fine, quòd etiam dixit Cassadorus d. decisione 18. num. 5.
* de præbendis, & num. sequenti, in fine, * & vide in glossa 15. §. 1. sub num. 1. vbi dico, quòd quando sunt plures præsentati, nemini acquiritur ius ad rem ex tali præsentatione. *

Idem etiam Puteus decis. 235. *statutum est in ciuitate*, num. 3. & per totam, libro secundo, pariter declarat, quòd supradicta locum non habeant, quando impetratur expectatiua ad beneficium vacaturum, alias ex statuto Ecclesiæ, antiquiori portionario, cui competit ius optandi in prima vacatura, prouidendum i Nam tunc cum expectatiua ad vacatura sit gratia odiosa; licet non sit quæsitum ius ad
94 rem, est tamen ius considerabile, ✝ ad effectum vt dicta gratia expectatiuæ sit subreptitia, si de tali iure optandi mentio facta non fuerit, vide quoque ipsum Puteum decis. 264. eodem lib. 2.

* * Quod etiam fuit decisum in d. decisione Placentina Cantoriæ 31. Ianuarij 1594. coram Illustrissimo Arrigonio. *

Hinc fuit dictum in vna Dertusen. Parochialis 2. Februarij 1593. coram R. P. D. meo Peña, quod per oppositionem, & electionem factam ab examinatoribus ad parochialem, vigore Concilij Trident. sess. 24. cap. 18. de reformat. non tribuitur ius ad rem, nec aliud considerabile, quando collatio spectat ad Papam, quia parochialis erat reseruata, vt etiam diximus in gloss. 6. nu. 118. & 119.

Fuit tamen decisum in vna Calagurritana beneficij de Ocon. 16. Iunij 1603. coram R. P. D. meo Otimbergo, quod per sententiam declaratoriam factam ab Ordinario, continentem beneficium patrimoniale esse debitum N.

vti idoniori, etiam ante præsentationem, & institutionem postmodum faciendas, acquiritur ius ad rem considerabile, ex quo iam erat idonior ab examinatoribus repertus.

* Similiter in alia Calagurritana de Zurbano 14. Februarij 1605. fuit decisum coram R.P.D.Peña, quod quando sunt plures oppositores pares in litteratura, & in vocibus præsentantium, quòd si Ordinarius mandauit fieri alicui collationem, quod eo ipso illi gratificauit, iuxta tex. in cap. cum autem, de iurepatron. & consequenter si alter oppositor obtinuit gratiam Apostolicam, obstat illi clausula, *dummodo non sit alteri ius quæsitum*.

Pariter quoque quando beneficium est conferendum clerico proximiori de familia fundatoris, si aliquis se opponit, & probat esse proximiorem, ex tali oppositione, iuncta testatoris fundatione, acquiritur ius ad rem, Ita vt prouiso Apostolico obstet clausula, *dummodo non sit alteri ius quæsitum*, vt tradit Gomezius in regula de non tollen. quæst. 1. nu. 11. & fuit resolutum in Gerundien. beneficij 2. Decembris 1605. coram Sacrato. vbi etiam fuit dictum, non obstare quod talis oppositor non fuerit à patrono præsentatus. Quia cum ille deberet vti proximior præsentari, est perinde ac si esset præsentatus, cum patronus non possit contrauenire dispositioni fundatoris. Bald. in cons. 38. nu. 2. lib. 4.

Addo etiam, quod ad effectum vt quis audiatur super attentatis coram superiore, vel super alio grauamine, quod sufficit sola simplex oppositio ad docendum de suo interesse, cum sufficiat docere ad hunc effectum de qualiquali interesse, etiam si summarie, & semiplene dumtaxat probetur. Rota decis. 11. de iudicijs, in antiquis. Abbas in cap. veniens, il 2. nu. 19. Felin. nu. 13. de testibus. Couarruuias in practic. quæstionibus, cap. 16. nu. 1. ante finem, Rota decis. 801. num. 3. parte prima diuersorum.

Denique animaduertendum erit, quod licet sit verum, quod ex statuto, consuetudine, vel priuilegio, possit acquiri ius ad rem ex sola oppositione, vt dixi superius nu. 88. & tradunt Cassador. d. decis. 18. nu. 4. de præben. Gomez. in reg. de non tollen. quæst. 1. sub nn. 10. & 11. & sæpius dixit Rota. Hoc tamen intelligendum est, quod tale statutum, consuetudo, aut ius speciale, expresse disponant quod per dictam oppositionem acquiratur ius ad rem, vel aliud considerabile. secus tamen esset si dumtaxat disponat, quod beneficia sint conferenda, beneficijs patrimonialibus se opponentibus. Nam tunc non acquireretur. & ideo in his terminis loquuntur Cassad. Gomez. Mohedan. & alij superius citati ex nu 88. cum seqq. & nihilominus concludunt nullum ius acquiri ex tali simplici oppositione. & conferunt bene superius adducta nu. 89. 93. & 94. *

Et de multis modis acquirendi ius ad rem
95 † vide Aeneam de Falconibus in tractat. de reseruationibus, quæst. 4. principali, effectu 47. vbi decem colligit modos. Gomezium in regula de iure quæsito non tollendo, quæst. 1. ante finem. Flaminium Parisium de resignatione beneficiorum, lib. 7. quæst. 1. ex num. 78. Quintilian. Mandosium in regula 32. Cancellariæ, quæst. 3. nu. 5. vbi post Baldum, quem allegat, dicit triplex esse ius, scilicet, ius rei, ius in re, & ius ad rem, & quænam sit illorum differentia: ac dicam in glossa 15. §. 2.

Et quia supra, paulo post principium diximus quòd super requisitis necessarijs ad probandum, quem esse filium naturalem, & patrimonialem ad effectum obtinendi huiusmodi beneficia patrimonialia, cessante statuto, seu consuetudine particulari loci, erat recurrendum ad synodales constitutiones, & illis deficientibus, ad ius commune, libuit sané aliquid dicere, quid de iure communi, seclusa omni alia constitutione, statuto, seu consuetudine, requiratur.

Qua in re dicendum erit, quòd ille erit,
96 inspecto iure communi, filius naturalis, † qui probauerit esse originarium illius loci, vbi
97 consistat beneficium. Qualiter autem origo † probetur, quia esset nimis longum hic dicere, & aliquo modo à nostro instituto extraneum, vltra textus capitales in l. 1. & l. adsumptio, §. filius, ff. ad municipalem, & l. ciues, C. de incolis, lib. 10. l. filios, l. origines, C. de municip. & originar. eodem lib. 10. & vbique Doctores, gloss. verbo, *alienigenas*, & ibi Doctores in cap. 1. de vsuris, lib. 6. Abbatem, & Felinum, num. 13. & 14. in cap. Rodulphus, de rescriptis: vide Boherium decisione 13. num. 6. & 7. ac per totam, Matthæum de Afflictis decis. 384. à num. 2. & 8. ac per totam. Burgos de Paz in l. 3. Tauri, parte 1. à num. 375. Ignatium de Salcedo in additione ad praxim Bernardi Diaz, cap. 54. ex num. 23. vsque ad finem. Acebedum in l. 19. titulo 3. lib. 10. recopilationis. Mascardum de probationibus conclus. 335. & 1147. incipit, *varia, & multiplex probatio*, per totam. Nauarrum cons. 2. de parochijs, alias 41. sub titulo de præbendis. Ioannem Gutierr. cons. 7. per totum. Mandosium in regula 16. de concurrentibus in data, quæst. 38. Menoch. de præsumptionib. lib. 6. præsumpt. 30. per totam.

Et ex decisionibus Rotæ, vide Cæsarem de Graffis decisione 5. & 6. sub titulo de constitutionibus, & decis. 15. & 17. sub titulo de probationibus, & decis. 5. sub titulo qui filij sint legitimi, in quibus fuit late disputatum in vna causa Legionen. Capellaniæ, an nepos ac-
98 quirat originem † ex auo paterno, quando in eius vita nascitur, nam quamuis inspecto iure communi, de quo nepos nascitur in potestate aui, erat communis opinio quòd sic Boherius d. decis. 13. nu. 6. & 8. Cæsar de Graf.

dicta

dicta decis. 6. de constitutionibus, & decis. 15. numero finali de probationibus: tamen quia per l. 47. Tauri, in Regnis Castellæ, filius per contractum matrimonij liberatur à patria potestate, fuit resolutum quòd nepos natus in vita aui, ex quo non nascitur in eius potesta-
99 te, non acquirit (ad effectum † de quo agimus) originem ex persona aui. Cæsar de Grassis dicta decisione quinta qui filij sint legit. per totam. Rota decisione 359. num. 1. & per totam, parte 1. diuersorum, Et quamuis opponebatur, quòd illa l. 47. Tauri procedebat in fauorabilibus filio dumtaxat, fuit dictum per decisionem 5. eiusdem Cæsaris de Grassis, sub titulo de constitutionibus, quòd adhuc procedebat in casu isto, nam agebatur de fauore patris, vt eius filius non nasceretur in potestate aui, sed in ipsius patris potestate.

Vide etiam de hac materia Rotam decisione 150. per totam, par. 2. diuersorum, vbi fuit resolutum in vna Placentina Archidiaconatus 30. Octobris 1577. quòd ad istum effectum, inspecto iure communi, filius sequitur origi-
100 nem patris, † non matris, iuxta text. in d. l. adsumptio, §. filius, ff. ad municipalem. Et quamuis opponebatur de constitutionibus, & consuetudinibus Burgen. Calagurritan. & Palentin. secundum quas acquiritur origo ex parte matris, prout etiam refert Mandosius in regula 19. quæst. 15. num. 21. fuit responsum, quod dictæ constitutiones, seu consuetudines,
101 erant contra ius commune, † & non porrigebantur ad aliam diœcesim. Paulus de Castro cons. 310. num. 2. lib. 1. Riminald. cons. 9. num. 27. lib. 1.

Dicit tamen Alphonsus Soto glossator antiquus, in glossa ad regulam de prærogatiuis expectantium, quæ est in fine regularum, in secunda parte illius regulæ, vers. *& dubia essent*, folio mihi 106. quod ad effectum dictæ regulæ, fuit dubitatum an quis deberet reputari
102 illustris ex sola origine † matris. & quòd quis ipse glossator opponebat quod non, & allegabat multa iura, maximè l. 1. §. 1. ff. de iure immunit. & l. pronunciatio, §. fin. cum l. seq. ff. de verborum significatione, & cap. vbicumque de pœnis, lib. 6. Rota vero contrarium tenuit,
103 † ex eo quòd in istis beneficialibus, & spiritualibus non erat multum attendenda distinctio personarum, an ex patre, vel ex matre illa nobilitas procederet, argum. cap. nouit, §. cæterum, de iudicijs, iuncto text. in authentico de incestis nuptijs, §. 1. in verbo, *generi*, & quæ ibi notat Angelus collatione 3. Pro qua resolutione adduci potest Bart. in l. finali, quæst. fin. sub nu. 7. vers. *quædam sunt qualitates*, ff. ad municipalem, vbi dicit quòd quædam
104 sunt qualitates, † quæ possunt indifferenter congruere patri, & matri, vt esse ciuem, vel comitatensem: esse adscriptitium, vel adscriptitiam, in quibus matris conditio inspicitur.

Annecto prædictis quæstionem ab eodem Bartolo suscitatam in l. 1. numero 8. ff. ad municipalem, an videlicet
105 per baptismum, quis efficiatur ciuis? † Nam per baptismum quis liberatur à peccato, & seruitute, qua tenebatur Satanæ, & Angelis eius: concludit ipse Bartolus, quòd quantum ad temporalia credit quòd non, quia certi sunt modi per quos ciuitas contrahitur, vt ibi, & in l. ciues, C. de incolis, libro 10. sed quantum ad spiritualia remittit se ad Canonistas: ego vero ex Canonistis nullum inuenio, qui istam quæstionem tangat.
106 Tenendum † tamen est, quòd per baptismum acquiratur origo inspecto iure communi, vbi non adest expressum statutum in contrarium. ratio est, quia sicut per natiuitatem temporalem acquiritur origo, quæ est magis propriá quàm si ex qualibet alia ratione acquiratur, & magis attendenda l. ciues, C. de incolis, l. filios, C. de municipalibus, & originar. Ita pariter acquiritur per baptismum, qui dicitur natiuitas, & per quem quis de nouo
107 nascitur, † cap. debitum, vers. *oportet*, de baptismo. Imo eodem modo, sicut natiuitas temporalis plus attenditur quo ad munera temporalia, vt Bartolus vbi supra asseuerat, ita ista natiuitas spiritualis baptismi, videtur
108 anteponenda † quo ad spiritualia, & beneficialia. Et expresse, quòd per baptismum acquiratur origo, tenet Lucas de Penna in d. l. ciues, sub num. 3. C. de incolis, lib. 10. & Rebuffus in tractatu de pacif. possessoribus, num.
109 217. in fine. vbi dicit, quòd si Iudæus † exterus baptizaretur in Regno Franciæ efficeretur statim Regnicola, Acebedus in l. 19. num. 11. titulo 3. libro 1. recopilationis. licet dicat non applicari hoc de Iudæo extero baptizato in Regno, quo ad Hispaniæ Regna, propter alias qualitates à pragmaticis requisitas. Probat etiam optime lex 2. titulo vigesimoquarto, Partita quarta, ibi, *la nouena por tornarlo Christiano*, quam legem non allegat Acebedus
110 vbi supra, & est semper † memoriæ commendanda dicta lex partitæ, quia ponit decem modos, per quos acquiritur origo, & aliqui illorum non erant ita clare expressi de iure communi. Et cum illa lex sit interpretatiua iuris communis, nec de iure canonico, vel ciuili contrarium reperiatur, prout raro, aut numquam reperietur, est seruanda etiam in
111 Rota, † & maximè in causis illarum partium. argumento, cap. 1. & 2. de noui operis nunciatione. Palatius Rubeus in cap. per vestras, de donar. inter vir. in introductione, num. 16. Cassador. decis. 6. nu. 3. de restit. spoliat. Surd. cons. 2. nu. 37. lib. 1. Et in diœcesi Calagurritana est super hoc, de acquirenda origine per baptismum, constitutio synodalis 3. sub tit. de institutionibus, licet certis modis modificet.

Accedit etiam, quòd per baptismi librum proba-

112 probatur † origo, vt tradit Rebuffus in tract.
de regist. num. 15. vers. *sexto, vt apud veteres.*
Mascard. illum referens de probation. d. concl.
1147. nu. 21.

Hoc tamen de origine per baptismum ac-
113 quirenda, intelligendum erit cessante† fraude,
nam si fraudulenter baptizaretur puer in ali-
qua Parrochia extranea, causa acquirendi ori-
ginem, & naturalitatem ibidem, cum alias
minime baptizaretur, & esset prorsus extra-
neus, minime iustum esset, tali fraudi locum
dari debere, in præiudicium aliorum filiorum
patrimonialium. l. in fundo. ff. de rei vendic.
cap. fin. de renunciatio. in 6. clem. 1. in fine, de
renunciatione. Boherius decis. 287. sub num. 2.
Caputaquen. decis. 101. num. 2. par. 1. Et in spe-
cie in diœcesi Calagurritana adest expressa
constitutio hoc declarans, quę est 3. sub tit. in-
stitut. in nu. 111. citata.

Sed neque in hac materia est obliuiscendum
Consilij Baldi 183. *statuto Ciuitatis Veronen.*
nu. 2. in fine lib. 2. vbi consuluit, quòd quando
agitur de probanda origine alicuius, vt reci-
piatur ad aliquod Collegium, siue vt in casu
nostro, ad beneficium patrimoniale, est facien-
114 da interpretatio in dubio pro admissione, † &
sic non rigidè sed benigne, cum non agatur de
considerabili alterius præiudicio. quod consi-
lium extollunt, & confirmant Alexan. cons. 30.
num. 14. & seqq. & cons. 42. lib. 2. Cephal. cons.
* 237. nu. 25. cum seqq. lib. 1. * Menoch. cons. 96.
respondendum num. 27. vol. 1. Vinc. de Franch.
decis. 207. n. 8. & 17. par. 1. Burgos. de Paz. cons.
47. nu. 11. * & Rota corã Reuerendiss. D. meo
Patriarcha Seraphino in vna Cantuar. 24.
Martij 1572. & in alia Toletana portionis 1.
Maij. 1594. coram Illustrissimo D. Mantica. Et
quia dispositio excludens certum genus perso-
narum, est contra ius, & restringenda, & supe-
rius tetigi sub nu. 36.

Et de filijs patrimonialibus Burgen. qui sunt
quadragenarij, quomodo sint admittendi, &
præferendi ratione antianitatis, alijs magis
idoneis, si bene legant, & mediocriter con-
struant, vide Crescentium decis. 12. de concess.
præben.

Superaddo quoque, quòd filius patri-
monialis, qui se opponit
115 post terminum per edictum † assignatum, re-
integra, idest ante factum examen, debet ad-
mitti etiam si non doceret de impedimento,
vel ignorantia, vt censuit Sacra Conc. Triden.
116 Cong. in terminis parochialium, nec† non fuit
resolutum in Rota, in terminis beneficiorum
patrimonialium. 22. Aprilis 1602. coram
R. P. D. meo Otimbergo, vbi rationem assi-
117 gnat, dicens, quòd interest Ecclesiæ † plures
habere oppositores, ex quibus commodior
eligi possit, cap. de quibus 20. distinct. cap. no-
scitur, in fine de his quæ fiunt à Prælato, &c.
Cæsar de Grassis decis. 2. nu. 12. de iureiuran-
* do. * quod etiam fuit decisum in vna Valentina beneficij 27. Iunij 1607. coram Pegna, & in Gerundin. benef. 2. Decembris 1605. coram R. P. D. Sacrato. *

Et quia, si in iudicialibus potest Iudex ex officio, inuita parte, admittere, & expectare contumacẽ l. 1. C. quomodo, & quando Iudex, cap. consuluit, vbi glossa verbo *gratiam.* & Felyn. n. 1. post omnes, de officio delegati. A fortiori, in prouisionibus & electionibus extraiu-
* dicialibus, vt inquit ipsa decisio. * Pro quo facit bonus tex. in c. 3. §. si vero infirmitate superueniente, ibi (re integra videlicet antequam sit Ecclesiæ de pastore prouisum) de electione in 6. * Quod bene nota, quia de stricto iuris rigore contrarium erat dicendum, vt per glossam verbo *peremptorio.* in cap. fi. de electione in 6. & latissime tradit Lambertinus de iurepatronat. lib. 2. par. 2. q. 6. art. 26. ex nu. 1. & per totum d. articulum, & Ioannes Gutierrez lib. 3. pract. quæstionum, q. 42. ex nu. 45. & ferè per totam.

Adiungo quòd si in aliquo loco vbi beneficia sunt conferenda, beneficijs patrimonialibus non reperiantur de tempore prouisionis, clerici patrimoniales habiles & idonei, tunc quidem possunt extraneis alijs conferri cap. ne pro defectu cap. inter canonicos. de electione, l. eos. ff. de decurionibus l. vt gradatim. §. 1. ff. de muneribus & honor. Io. Gutierr. cons. 31. nu. 26. Lambertin. de iurepatron. 1. p. lib. 2. q. 7. art. 24. nu. 3. & sub nu. 22. vers. limita modo primo, & in eodem num. 20. disputat. Patronus teneatur præsentare filium patrimonialem & bene distinguit.

Item adde cap. 14. de institut. constit. Calagurrit. & Rot. decis. 435. p. 3. lib. 3. *

Summaria Annotationum.

1 *Nullitatibus, & attentatis, processuum beneficialium de partibus, Auctor obuiare intendit, quia dicti processus passim subiacent illis.*

2 *Processus de partibus ad Curiam transportati, modicum valent.*

3 *Rota non curat multum de sententijs de partibus, nec vult exequi illas, licet appareat de re iudicata, nisi visis processibus, & nu. 4.*

5 *Sententia de partibus, sine processibus, in nonnullis casibus suffragantur apud Rotam, videlicet quando non agitur de executione illarum; sed de remissione ad partes, & quando adest longa obseruantia, nu. 6. & ad effectum reprobationis testium, num. 7. & in sententia heresis, nu. 8. in materia censurarum, num. 9. quando adest confirmatio Apostolica, nu. 10. si agitur dumtaxat de adminiculando, nu. 11. in causis modicis, nu. 12. & similibus, & nu. 13.*

14 *Beneficiorum in prouisionibus, aliquando extra iudi-*

iudicialiter, aliquando iudicialiter proceditur.

15 Beneficiorum collatio, regulariter est actus extraiudicialis, nec est de processu, nec pertinet ad processum, & nu. 16.

17 Iudiciales actus sunt recipere testes, & proferre sententiam.

18 Extraiudicialis actus est comparere coram Ordinario, & implorare eius officium pro obtinenda collatione, nec ex eo resultat litigium.

Datarius non est Iudex impetrantium beneficia, etsi ante impetrationem soleat extraiudicialiter informari.

19 Extraiudicialis processus est ille, quem facit executor literarum, quando non adest clausula vocatis vocandis, &c. & nu. 20. & 21.

22 Extraiudicialis actus est impetratio commissionis, & datio Apostolorum, nu. 23. & receptio informatiua, nu. 24.

25 Prouisio beneficij, si sit actus extraiudicialis, non tenetur Iudex testes comparare, nec sententiam formare, nec de facili detegitur iniustitia, & nu. 26.

27 Extraiudicialis appellatio regulariter non habet effectum suspensiuum, & num. 28. nec inducit attentata, & nu. 29.

30 Appellatio extraiudicialis differt à iudiciali in quatordecim rebus.

31 Extraiudiciales actus, nunquam transeunt in rem iudicatam, nec per illos dicitur lis introducta, nu. 32. nec interrumpunt, & nu. 33. & 34.

35 Extraiudicialiter quando proceditur, potest collator conferre extra proprium territorium.

36 Appellatio interposita à prouisione, quando cognoscetur si sit iudicialis vel extraiudicialis, & nu. 37.

38 Prouisio beneficiorum est iudicialis, quando sunt oppositores iudicialem processum formantes, &c.

39 Iudicialis actus vt aliquis sit, quid requiratur.

40 Prouisio per concursum saepe est actus extraiudicialis, & nu. 41.

42 Concursus extraiudicialis qualiter fiat.

43 Confirmatio electionis, interdum est actus iudicialis, & interdum extraiudicialis.

44 Executor litterarum beneficialium potest assumere partes Iudicis, sed non tenetur.

45 Iudicialiter quando proceditur in prouisione beneficiorum, seruari debet tela iudiciaria, summaria tamen, secundum formam clementinae saepe de verb. sig. & nu. 46.

47 Processus beneficiales, quas nullitates, & attentata frequentius patiuntur.

48 Examen testium fieri debet citata parte, & citari debent omnes oppositores, & interesse habentes, & nu. 49.

50 Citatio ad videndum iurare testes, non debet esse incerta, & vaga, sed certa, & ad breue tempus, quia alias esset nulla, & nu. 51.

52 Citatio cum termino nimis breui, non arctat.

53 Citatio facta sine die, vt sustineatur, intelligi debet ad primum diem.

54 Citatio facta sine die, & hora, & deinde pro singulis diebus, & horis, an valeat.

55 Examen testium de partibus Hispaniae, regulariter sustinetur à Rota, cum vnica tantum citatione pro toto termino probatorio, nisi fiat in diuerso loco, & nu. 56.

57 Examen testium, quando fit extra locum iudicij, est intimandum recessus Receptoris.

58 Citatio noua requiritur, quando terminus probationis fuit elapsus, & alius de nouo conceditur, cum sit diuersus, & num. 59. & quando terminus est suspensus, nu. 60. aut Iudex mutatur, & nu. 61.

62 Citatio debet esse certa, & cum termino breui ad viden. iurare testes, quando examen fit sine assignatione termini.

63 Examinari possunt testes absque praefixione termini, quia non est de ordine substantiali, & sic seruatur in Curia, & nu. 64.

65 Reus grauatur, quando compellitur probare suas exceptiones sub eodem termino communi, quia prius actor debet probare intentionem suam, & postea reus suas exceptiones, & sic seruat Curia n. 66. licet aliter se habeat stylus Hispaniae, num. 67. qui stylus iustificatur, vt nu. 68. nisi ex iusta causa, & nu. 69.

70 Probationes factae post terminum, quando valeant.

71 Citatio non requiritur, quando pars comparet, dummodo sit instructa, num. 72. nec quando alias constat de notitia, vt nu. 73. aut esset contumax, nu. 74. aut respondet se habere pro citata, nu. 75. aut testes examinati essent mortui, & nu. 76.

77 Citationis defectus ad examen testium, suppletur quando ex aduerso dantur interrogatoria, saltim vt talis defectus sit sanabilis.

78 Interrogatoriorum de materia, plures citantur.

79 Interrogari per interrogatoria testes, an sit consultius priusquam examinentur super articulis, & nu. 80.

81 Examen testium neglectis interrogatorijs datis factum, non est nullum, sed testes non probant, nisi repetantur, & interrogentur, expensis illius qui fuit in culpa.

82 Interrogatoria dans, an teneatur contribuere in expensis remissoriae, & quid agunt prudentes procuratores, & nu. 83.

84 Articuli semper sunt dandi in Curia, & inserendi in remissoria.

85 Articulans super probanda consuetudine, vel praescriptione, ac examinans testes, aduertere debet quòd concludatur per dictionem, (& citra,) & non absque dictione, (&.)

86 Testis depositio, dicens quòd vidit à quadraginta annis citra, verificatur in eo quòd heri, aut nudiustertius videre potuit, & propterea corruunt plures probationes, & nu. 87.

88 Articuli super probanda consuetudine, aut praescri-

scriptione debent continere dictionem (&c.)

89 *Dictio* (per) *denotat temporis continuationem, & ibidem qualiter sit formandus articulus.*

90 *Articulus ad probandum consuetudinem, vel praescriptionem debet concludere de tempore necessario ante litem motam.*

91 *Dictio* (& plus) *prolata à teste in quo tempore verificetur, & nu. 92.*

93 *Fama vt probetur, debet concludere testis per verbum* (fuit, & est,) *licet aliquando ratione circumstantiae sit contrarium dicendum, & num. 94. & 95.*

96 *Testium dicta sunt adiuuanda, non calumnianda.*

97 *Fama non probatur per testes, dicentes super articulo vltimo de praedictis extare publicam vocem, & famam.*

98 *Recusari potest notarius ad examen testium deputatus, & solo iuramento probatur talis recusatio, & nu. 99.*

100 *Notarius recusatus in Hispania, non remouetur in totum: secus in Curia n. 101. concordatur, & nu. 103.*

102 *Notarius recusatus non debet pati dispendium ex recusatione, & qualiter prouideatur ad hoc.*

104 *Stylus loci iudicij seruari debet in ordinatorijs.*

105 *Iudex appellationis tenetur approbare iustum stylum tribunalis inferioris.*

106 *Recusari potest locus examinis testium.*

107 *Citatio ad dicendum contra articulos, requiritur de iure communi: secus vero de stylo Hispaniae. nu. 108. & quare 109.*

110 *Citationis ad dicendum contra articulos, defectus quando suppleatur.*

111 *Testes iurare debent tactis sacrosanctis Euangelijs; aliud tamen est de stylo Hispaniae, & quare nu. 112. & 113.*

114 *Notarius mere laicus, an possit examinare testes in causa spirituali, seu Ecclesiastica, & concluditur, quod sic. & nu 115.*

116 *Commisso examine testium, conceditur etiam facultas exigendi iuramentum.*

117 *Citatio ad sententiam est necessaria, & omissio illius inducit nullitatem, amplia vt non sufficiat citatio ad videndum voluntatem Domini. & nu. 118. & debet esse personalis, num. 119. & 120.*

121 *Citatio ad sententiam non releuat, quando remanet circumducta: & quando dicitur circumducta. nu. 122 & 123.*

124 *Citatio ad sententiam reuocatur tacite per admissionem articulorum. & n. 125. & iurium. n. 126. declara. n. 128. & 129.*

127 *Conclusa causa, non datur noua commissio, sine derogatione conclusionis.*

130 *Citatio ad sententiam debet esse peremptoria, nisi in causis summarijs, & beneficialibus. & nu. 131.*

132 *Citationis ad sententiam defectus vitiat, quamuis sit pronunciatum ad fauorem non citati.*

133 *Citatio ad sententiam de nouo fieri debet, quando remouetur ille Iudex coram quo facta fuit, aut de nouo alius subrogatur, nisi in Episcopo, & eius Vicario, cum factum vnius sit alterius, n. 134. & in Rota Auditore, vt nu. 135. & 136.*

137 *Citatio ad sententiam, requiritur etiam in vltima die termini assignati à lege, secus si ab homine, & n. 138.*

139 *Citari debet ad sententiam, qui fuit contumax in caetero processu.*

140 *Citatio ad sententiam, an fieri debeat vtrique parti.*

141 *Citari non debet ad sententiam pars instans pro illa, licet aliqui cautelosi contrarium seruent. n. 142. & 143.*

144 *Citans alium, seipsum citare videtur.*

145 *Committens causam contra aliquem, statim à facto decreto citationis remanet ipse citatus, & quo ad eum lis mota.*

146 *Citari non debet reus se opponens subhastationi bonorum.*

147 *Sententia lata, nulla parte instante est nulla. & n. 148. limitatur. n. 149.*

150 *Citatio ad sententiam, an possit tolli per statutum.*

151 *Nullitas proueniens ex defectu citationis ad sententiam est insanabilis.*

152 *Citatio ad sententiam requiritur, quando proceditur sola veritate inspecta, & in sententia Iudicis arbitri. & n. 153.*

154 *Conclusio in causa supplet defectum citationis ad sententiam, maxime in Hispania. n. 155. nisi conclusio sit informiter facta. n. 156.*

157 *Conclusio ad sententiam, quando dicatur tacite fieri, vel ipso iure.*

158 *Citationis ad sententiam defectus, suppletur partis praesentia.*

159 *Praesentia praesumitur, quando notarius asserit quòd in continenti post prolationem sententiae illam intimauit parti.*

160 *Sententiae solent in Hispania pronunciari in audientia publica, praesentibus procuratoribus partium, necnon in Curia Neapolitana. & n. 162. & ideo in Cancellaria Regia omittitur citatio ad sententiam. & n. 161.*

163 *Praesentia partis de tempore latae sententiae, quando praesumatur, & qualis debeat esse talis praesentia remissiue.*

164 *Praesentia partis, quando Iudex coepit legere sententiam, an sufficiat si postea recedit priusquam compleret.*

165 *Citatio ad sententiam non requiritur in pluribus casibus remissiue.*

166 *Nulla licet sit sententia, processus tamen firmus remanere potest: sicut & praesentatio, licet sit nulla institutio. n. 167. & electio, licet sit nulla confirmatio. & n. 168.*

169 *Nullum potest esse examen testium, & sententia valida.*

170 *Iudices non curantes de nullitatibus male faciunt.*

Nullitas

171 Nullitas noua erit, si pronunciatur in negotio principali, omissis nullitatibus, quando fuit oppositum.

172 Nullitate, nulla maior est iniustitia.

173 Nullitatis iudicium est magis præiudiciale, quam possessorium.

174 Sententia in ea lem, potest simul pronunciari de nullitatibus, & de negotio principali.

175 Appellari non potest regulariter ante diffinitiuam, nisi interlocutoria contineret grauamen irreparabile. n.176. & 189. vel difficilè posset reparari. n.177. aut non ex toto n.178. aut articulus esset præiudicialis negotio principali. n.179. aut induceret difficultatem, circa causæ decisionem. n.180.

181 Appellari potest à denegatione termini competentis per procuratorem filij patrimonialis absentis petita. & n.182. necnon si ratione pestis fuit prohibitus ingredi in Ciuitatem ad subijciendum se examini, & à denegatione admissionis ad concursum, etiam post lapsum terminum edictorum (re tamen integra) n.183.

184 Appellari potest à mala relatione, & grauamine examinatorum ad prouisionem beneficij simplicis; secus tamen si sit curatum, & n.185. & 187. nisi aliquis examinator ex iusta causa recusetur, & non admittatur recusatio. & nu.186.

188 Appellari potest à decreto, quòd aliquis sit, vel non sit filius patrimonialis.

190 Appellari potest ab iniusta admissione articulorum, vel non admissione, & n.267.

191 Apellari potest à denegatione probationis, aut non admissione exceptionis, & coarctatione dilationum. n.192. & citatione breuem terminum continente. n.193. & à citatione ad locum non tutum. num.194. & a dilatione iuramenti, nu.195.

196 Appelari potest à pronunciatione competentis, vel incompetentis iurisdictionis.

197 Appellari potest ante diffinitiuam in causis scholarium, & à sententia excommunicationis, & denegatione copiæ actorum. nu.198. & in alijs casibus. nu.199.

200 Sententia interlocutoria si sit, quando cognoscatur remissiuè.

201 Appellari quando non potest à diffinitiua, potest appellari ab interlocutoria, vel inordinato processu. & n.202.

203 Appellatio admitti debet à collatione, seu diffinitiua sententia, mandante fieri alicui collationem, quando proceditur iudicialiter.

204 Appellari semper potest, nisi expresse contrarium reperiatur dispositum.

205 Appellatio est magis fauorabilis, quam sententia.

206 Appellari potest à confirmatione, vel institutione, & talis appellatio suspendit. n.207. vbi respondetur ad cap. constitutis, il 2. de appell.

208 Collatio & institutio potest fieri in eadem sententia.

209 Appellatio suspensiua non admittitur in collatione parochialis, nisi examinatores sint discordes. & n.210.

211 Consuetudo excludit appellationem suspensiuam à collatione, ne diu vacet Ecclesia, & n.212.

213 Appellatio suspensiua à collatione iudiciali excludi potest per statutum, dummodo sit longo tempore obseruatum, aut à Sede Apost. confirmatum, & n.214. & clarum. n.216.

215 Appellationem nullus, præter Principem remouere potest,

217 Dictio (statim) intelligitur cum temperamento, secundum materiam subiectam.

218 Appellatio tolli potest per verba æquipollentia.

219 Appellatio à collatione beneficij potest per fundatorem remoueri.

220 Appellatio suspensiua non admittitur regulariter ab executione litterarum Apostolicarum.

221 Clausula (sine præiudicio executionis litterarum Apostolicarum) solet apponi quando appellatur à collatione facta vigore litterarum, vel executione instrumenti Cameralis, aut quarentigij, & quare n.222. & n.223.

224 Clausula (sine præiudicio executionis) præseruat iurisdictionem iudicis à quo.

225 Clausula (paritis litteris) quando apponitur in commissione. & n.247.

226 Clausula (vocatis vocandis) facit executorem mixtum, & an det locum appellationi.

227 Appellatio suspensiua admittitur ab executione litterarum, quando possessor citatus non fuit, aut narratiua verificata non esset. & n.228.

229 Gratia omnis continet in se tacitam clausulam, (si preces veritate nitantur.)

230 Narratiua semper est ante omnia verificanda, quia est pars ipsius gratiæ. & n.231.

232 Narratiua, quandiu non est verificata, non dicitur habere ius in re, nec ad rem, & est perinde ac si gratia esset subreptitia, & nu.233. vbi declaratur.

234 Appellatio admittitur ab executione litterarum, quando forma seruata non est, aut litteræ sunt subreptitiæ, & n.235. & in alijs casibus. nu.238.

236 Clausula (amoto quolibet detentore) quid operetur, & quando suspendat executionem, & n.237.

239 Signatura qualiter rescribere soleat, quando appellatur ab iniusta executione literarum Apostolicarum.

240 Clausula (si quid exequendum) aufert potestatem exequendi à Iudice à quo, & transfert illam in Iudicem ad quem.

241 Clausula (appellatione remota) tollit appellationem suspensiuam regulariter, nisi sit in parte executiua. quia tunc solum comprehendit resistentes de facto. & n.242.

243 Clausula apposita in parte executiua non ampliat gratiam, nec tollit subreptionem.

244 Clausula (appellatione remota) quando non est apposita cum causæ cognitione, parum,

aut

aut nihil operatur, nec quando constat de notorio grauamine. & nu. 245.
Clausula (appellatione remota) effectus remissiue.
246 Appellatio suspensiua tollitur ab immissione facta, vigore breuis de capienda possessione.
247 Clausula (parito breui) importat conditionem.
248 Ablatiuum absolutum importat conditionem.
249 Clausula parito breui) stante, ante omnia est dimittenda possessio, cum fructuum restitutione, & expensarum solutione.
250 Clausula (parito breui) aufert iurisdictionem ante paritionem declaratur. nu. 251. & 252.
253 Appellatio suspensiua admittitur ab executore breuis, quando possessor legitime citatus non sit in propria persona, quia agitur de graui praeiudicio. & nu. 254. & 256.
255 Procuratoris generalis comparitio, non supplet defectum citationis, quando agitur de priuatione beneficij.
257 Breuis (constitum) est ante omnia verificandū, & qualis debeat esse verificatio, & num. 258. & 259.
260 Possessio beneficij de tempore obitus probatur quando constat de anteriori possessione.
261 Appellatio admittitur ab executione breuis, quādo non probatur reseruatio, quia sine illa non conceditur, & nu. 262.
263 Breuis cameralis (constitum) non dicitur bene probatum, quando non concluditur reseruatio, aut per probationem contrariam excluditur, cum exemplis. & nu. 264. & 265. & declaratur nu. 266.
267 Appellari potest ab executione breuis, quando rei probationes, & exceptiones non admittuntur.
268 Executio breuis locum non habet contra prouisos à Legato, vel Nuncio, si in eo praeseruat prouisos à Sede Apostolica; secus si solum Papa praeseruat prouisos ab ipsomet. & nu. 270.
269 Prouisus à Legato, vel Nuncio dicitur prouisus à Sede Apostolica.
271 Breuis executio cessat, quando illud esset subreptitium, aut gratia principalis. & nu. 272. & 276. & 277. & 278.
273 Breue excludens attentata, non excludit attentata ratione inhibitionis Rotalis causata: sicut si dat facultatem capiendi possessionem sine vitio spolij, non cessat vitium attentatorum. nu. 274.
275 Breuia de capienda possessione nomine Camerae sapiunt plus gratiam, quam iustitiam.
279 Forma breuis non seruata cessat executio illius, & nu. 280.
281 Appellatio suspensiua admittitur ab executione breuis in alijs casibus remissiue.
282 Breuis de capienda possessione de materia, plura dicuntur remissiue. & nu. 283.
284 Breuis executor, quando excedit, occurritur ad Signaturam gratiae, vel iustitiae, & ponitur praxis.
285 Clausula (arbitrio Rotae) quid significet, & qualiter practicetur, nu. 286. & 287.
288 Clausula (arbitrio Rotae,) vt intret quando adest bonus fumus in negotio principali, minor probatio sufficit, etiam si sit informis, quia non agitur de graui praeiudicio, & nu. 289.
290 Clausula (arbitrio Rotae) aliquando requirit discussionem negotij principalis.
291 Clausula (arbitrio Rotae) quando intrat, reuocantur attentata, medio tempore causata.
292 Conditionis potioris, non debet esse temerarius, quam obediens.
293 Breuis ab executione, quando appellatur, supersederi mandatur per Signaturae Praefectum, & quomodo.
294 Rotae Auditor, an possit inhibere vigore commissionis continentis clausulam (arbitrio Rotae) ante declarationem, si intret arbitrium, & num. 297.
295 Clausula (arbitrio Rotae) intelligitur, prout de iure, & operatur retardationem executionis; non verò reuocationem, & nu. 296.
297 Petitorium saepe committitur in Rota, firmo remanente possessorio, coram Auditore Camerae, & qualis sit effectus.
298 Breuis executione pendente, aliquando Papa mādat, quod executor illius pronunciet cum voto vnius ex Dominis de Rota.
299 Breuis de capienda possessione concessio, an potest impediri per possessorem, & adducitur casus practicus, & insolitus, vbi Papa commisit Rotae inspectionem, an esset concedendum.
300 Breuis executionem exceptiones impedientes, an impediant similiter litterarum gratiosae subrogationis executionem.

Annotationes contra nullitates, & attentata in causis beneficialibus.

POST haec scripta, ac opus finitum, ad instantiam Dilectissimi amici, & consocij mei D. Martini Laurentij Manso ex oppido de HORMILLA, Dioecesis Calagurritanae orti, ac Reuerendissimi D. mei Episcopi Calagurritani nepotis, in hac Curia Rom. eius negotia agentis, ac aliorum amicorum: superaddere decreui nonnulla notanda, super forma procedendi in prouisione dictorum benef. Patrimonial. quae etiam ad alias causas deseruient, ad
1 obuiandum † nullitatibus, & attentatis, quae passim fiunt, ac continent processus de partibus, qui per viam appellationis transmittuntur ad Curiam. in quibus bene verificatur, quod dicit Aegid. Bella. decis. 74. incipit, termini instantiae, in fine, videlicet quod communiter processus, qui portantur ad Curiam de
2 partibus † modicum valent. tradit etiam Staphil. de litt. Iust. §. quispiam. nu. 9.

Ac pro-

Rota parum procurat de sententijs de partibus, nec eas exequi vult, nisi visis actis, & multis modis declaratur.

3 Ac propterea Rota non multum curat de sententijs † de partibus, vt dixit ipsa Rota decis. 498. nu. 3. p. 3. diuers. Nec vult exequi sen-
4 tentias † de partibus, quamuis constet de re iudicata, nec apud Rotam probationem faciunt, non visis processibus, in quibus tales sententiae fundatae fuerunt, & constito de iustificatione illarum: Quia si probarent, esset quaedam indirecta executio ipsarum, quae numquam à Rota datur, Mohed. decis. 21. de sentẽtia, & re iudicat. Caes. de Graff. decis. 10. nu. 12. eod. tit. Put. decis. 204. nu. 3. lib. 1. Caputaq. decis. 128. nu. 1. p. 3. Rota decis. 84. nu. 1. p. 1. diuers. & decis. 381. nu. 1. & decis. 704. nu. 2. & decis. 1146. num. 1. & decis. 1302. par. 3. diuers. & alias passim tenuit Rot.

Nisi in nonnullis casibus, quos hic obiter inserere libuit, veluti si non ageretur de executione talis senten. sed ad effectum remitteri-
5 di causam † ad partes.* vel moderandi inhibitionem.* Put. decis. 204. incipit *fuit decisum*. nu. 3. lib. 1.

Secundo, quando talis sententia esset anti-
6 qua, † vltra triginta, vel quadraginta annos, & de illius obseruantia constaret. Cassad. dec. 3. nu. 3. & per totam de procurat. Put. decis. 338. incipit, *eadem die*, lib. 3.

7 Tertio si ageretur ad effectũ † reprobationis testiũ, Caes. de Graff. decis. 1. sub n. 8. de locato.

8 Quarto in sententia ratione haeresis † prolata, de qua non solent dari processus ab inquisitoribus. Caputaquen. decis. 134. num. 2. & 3. part. 3.

9 Quinto in materia censurarum, † vt per decisionem Put. 65. lib. 1. fuit resolutum in vna Salmantina censurarum 5. Decembris anni 1595. coram Reuerendiss. D. meo Patriarcha Seraphino.

Sexto, quando sententia de partibus esset à
10 Papa confirmata. † Caputaq. decis. 134. num. 1. part. 3.

Septimo, si non ageretur ad probandum, sed
11 ad adminiculandum, † vt fuit decisum in vna Pampilonen. beneficij die 10. Nouembris anni 1595. coram Illustriss. Manrica.

Octauo, quando agitur de causis modicis.
12 † Put. decis. 144. incipit, *fuit dictum*, n. 3. lib. 2.

Ex quibus limitationibus, & casibus potest etiam inferri ad alios similes, de quibus idem
13 † est iudicium, l. quod Nerua. ff. depositi. l. fin. C. de constit. pecunia Felin. in cap. capitulum sanctae crucis, nu. 4. de rescript. Cassador. decis. 6. nu. 3. 8. & 9. & 11. de iurepatr. Menoch. de arbitrar. casu 84. nu. 1. & per totum.

Vt igitur inferius dicenda lucidius percipi valeant, sciendum oportet,
14 quòd in prouisionibus beneficiorum † aut proceditur extraiudicialiter, aut iudicialiter.

Extraiudicialiter plerumque proceditur, nã
15 regulariter † collationes, & prouisiones beneficiorum sunt actus extraiudiciales, capit. concertationi 8. de appellat. lib. 6. vbi not. Domin. Gemin. numero 3. & Franchus num. 3. ac caeteri scribentes. Imola in cap. finali de praesumpt. nu. 13. Abb. etiam, nu. 13. post principium. Felin. nu. 22. & 25. & 27. ibid. Lambert. de iurepat. lib. 2. p. 2. quaest. 2. principali artic. 3. nu. 3. 7. & 8. & art. 6. nu. 2. & per totum dict. articulum.

Prouisiones beneficiorum regulariter sunt actus extraiudiciales, & quibus effectus inde sequatur.

Hinc collationes, & prouisiones, non sunt
16 regulariter de processu, † nec pertinent ad processum, Rota, innẽta addit. Papaz. decis. 3. vt lit. pend. vbi ponit exemplum, quòd si aliquis petat à Capitulo praebendam, & ante electionem fuisset appellatum; & pendente appellatione petatur confirmatio: si stante huiusmodi appellatione, Capitulum praebendam alteri conferat, seu electio confirmetur, vtrũque valet etsi dicatur quod cassari debet, quia fit appellatione pendente, verum est secundum Rotam, in his quae spectant ad iudi-
17 cem, seu causae processum, veluti † recipere testes, seu proferre sententiam: secus in his quae non pertinẽt ad processum. prout est collatio, quod etiam scripsit Ant. de Butr. in c. cum M. Ferrariensis, sub num. 58. ad medium, vers. *ideo si quis petit confirmationem* de constit. Firmian. in suo repertorio, verbo, *appellatione pendente*. in 1. vers. ad medium incipienti: *item verum in his quae pertinent ad processum*. Lancellottus de attent. 2. part. cap. 12. limitat. 5. nu. 1. 2. & 3.

Propterea dixit singulariter Baldus in authentica litigiosa. num. 1. C. de litigios. quòd si quis compareat coram Ordinario, & implorat eius officium pro obtinenda collatione
18 alicuius beneficij, non propterea dicitur † beneficium litigiosum. & subdit hoc esse necesse sciri in Palatio Apostolico. cuius dictum fuit à Rota canonizatum, in vna Calaguritana beneficij de Iocano, sub die 5. Maij 1600. coram Reuerendissimo Domino meo Seraphino Patriarcha Alexandrino, & in alia Calaguritana beneficij 18. Octobris anni 1601. coram R. P. D. meo Lancellotto, & alias saepius. Ad quod etiam facit consilium Nauarri 3. sub titulo de praebend. num. 2. vbi dicit, quòd collationes, quae fiunt à Papa, fiunt extraiudicialiter, quòd D. Datarius non est Iudex impetrantium beneficia; licet summariè, & extraiudicialiter soleat informari de prouidendorum qualitatibus, & de fumo iuris impetrationum, super quo solet remittere alicui Rotae Auditori rem extraiudicialiter inspiciendam.

Sic etiam est processus extraiudicialis, ille
19 quem facit Iudex executor † litterarum Apostolicarum, super verificatione gratiae, quando non adest clausula, *vocatis vocandis*, nec est aliquis à possessione quam occupauit expellendus; vt post Inno. & alios concludunt plene
* Imola, nu. 12. & 13. *Bald. n. 18.* Abb. n. 3. cum seqq. Felin. nu. 22. vsq; ad nu. 29. vbi multipliciter

citer declarat, ac alios plures allegat in cap.
fin. de præsumpt. & late prosequitur, quamplures allegans Anton. Gabriel. lib. 2. tit. de
citatiou. conclus. 1. ex num. 291. cum sequentibus.

* * Vnde creditur assertioni executionis litterarum supra vetificatione illarũ, quando extraiudicialiter proceditur. Imola in cap. fi. sub
num. 9. vers. cum videatur esse mens Innocen.
de præsumption. Aegid. decis. 58. Compostell.
in cap. capitulum. n. 25. vers. numquid creditur
de rescriptis. & late fuit decisum in Hispalen.
canonicatus 10. Aprilis 1606. coram Ludouisio. vbi etiam allegatur d. decisio Putei 144. nu.
2. lib. 2.

Et in d. decisione Hispalen. dicitur quod
etiam si executor litterarum, cepisset procedere iudiciliater, posset omissa via Iudicis, assumere processum extraiudicialem. Anchar. cons.
284. num. 2. Bald. num. 18. in fine, & Felin. nu.
22. vers. & amplia. Imola nu. 10. circa medium.
& facit bene decisio Rotæ 108. num. 2. par. 2.
diuers. *

Idemque est in executore nominato ad di-
20 spensandum. † Nam talis executor procedit
extraiudicialiter; non autem iudicialiter: maxime quando in litteris dispensationis oneratur conscientia executoris. Card. cons. 63. ante
nu. 1. Put. decis. 144. incipienti, *fuit dictum in
vna Conchen.* nu. 1. 2. & 3. vbi nu. 4. limitatur
21 quando adest † clausula, quod aliquis citetur.
facit etiam decis. eiusdem Put. 473. num. 1.
lib. 2.

Necnon dicitur actus extraiudicialis impe-
22 tratio † commissionis, seu rescripti. Rota decis. 6. sub nu. 2. vers. *& quia rescripti impetratio,
non est actus iudicialis; sed extraiudicialis,* de
iudicijs in nouis. Felinus post alios in capit.
quoniam contra, sub nu. 8. de probat. Item da-
23 tio † Apostolorum, non est actus iudicialis,
Rota decis. 82. & decis. 88. de appell. in antiquis. Necnon dicitur actus extraiudicialis,
24 receptio † informationis summariæ super infamia delicti ad effectum relaxandi mandatum
de personaliter comparendo. Rota decis. 16.
sub nu. 1. de iud. in nouis.

Effectus namque plures resultant, ex eo
quòd prouisio, seu collatio fit
extraiudicialis, vel iudicialis: quoniam, quando proceditur extraiudicialiter, in primis col-
25 lator, seu Iudex, non tenetur testes † comparare, nec processum formare, nec publicare,
sed extraiudicialiter potest animum suum informare, Abb. in cons. 41. incipit, *videndum,* sub
num. 1. ante finem, vers. *ex quibus verbis.* part.
1. cum alijs adductis in §. 3. procemiali ex
nu. 333.

Nec potest de facili dici, quòd prouisio non
26 sit iustificata, quandiu contrarium non probatur apertè, Puteus decis. 113. num. fin. lib.
8. cum allegatis in d. §. 7. procemiali, à num.
228. cum seqq. ac conferunt ea quæ scripsi
in gloss. 4. ex nnmer. 124.

Rursus, quãdo proceditur extraiudicialiter,
nulla appellatio ex aduerso interposita suspen-
27 dit † collationem, nec possessionis traditionem, textus sic intelligendus in cap. constitutus
il 2. in ordine: 46. ad finem, de appellation. vbi
not. Abbas nu. 6. 14. & 15. Imol. num. 6. & 13.
Anton. de Butr. nu. 9. 10. & 11. Franch. num. 8.
& 9. & Decius n. fin. * Decins sic intelligendus
cons. 220. in causa beneficiali nu. 2. Menoch. de
adipiscend. rem. 6. ex nu. 46. Acebedus qui pariter sic intelligi debet vt bene loquatur in
* additione ad Curiã Pisanam. lib. 2. c. 4. n. 14. *
Lambertin. de iurepatron. lib. 2. p. 2. quæst. 11.
art. 5. nu. 2. Lancell. de attent. 2. p. c. 12. limit. 5.
nu. 4. & 5. & limit. 40. nu. 6. & 7. & limit. 49. n. 1.
ac fuit resolutum in vna Zamoren. beneficij
die 10. Iunij 1575. coram Cotta, & in alia causa Calagurrit. 7. Maij 1574. coram Illustriss.
Blanchetto, & in vna Compostellana Parochialis 9. Nouembris 1592. coram R. P. D. meo
Pegna, & nouissime coram eodem in vna Calagurritana de Ollauari 22. Martij huius anni
1604. vbi cum fuisset prius resolutum sub 28.
Ianuarij huius anni, fuisse attentatas, collationem, & possessionem factam, & traditam ab
Ordinario cuidam Gaspari, pendente termino
ad appellandum, seu appellatione pendente,
interposita à quodam Didaco Lopez: & pro
parte dicti Gasparis opponeretur de quadam
cõstitutione synodali, videlicet cap. 14. sub tit.
de instit. disponẽte, quòd præsentatio à maiori
parte capitulariũ præsentantium, statim fiat
collatio, & prouisio, & tradatur possessio: de
proposito iterum dubio super eisdem, me informante fuit resolutum dicta die 22. Martij,
dictam constitutionẽ synodalem, non excusare attentata, quia vltra alias responsiones,
erat intelligenda quando procedebatur ex-
28 traiudicialiter; † secus autem quando iudicialiter, vt in casu dictæ decisionis. & vide inferius in 4. annot. nu. 216. cum seq.

Et generaliter, nulla appellatio extraiudi-
29 cialis suspendit executionem, nec causat † attentata. cap. cum inter de election. Rota decis.
44. nu. 1. & per totam, de appellation. in nou.
Franch. in cap. bonæ, 51. ex nu. 29. cum seqq. de
appellat. Vestrius in praxi lib. 8. capit. penult.
sub nu. 6. Couarr. in pract. quæstionib. cap. 24.
nu. 5. plenissime declarat Lancellot. de attent.
2. p. c. 12. limit. 3. n. 1. & per totam. Et ista est
vna differentia inter appellationem extraiudicial. & iudicialem ex quatuordecim diffe-
30 rentijs † assignatis per Abb. in d. c. bonæ, 51. ex
n. 7. vsque ad nu. 10.

Itidem, actus extraiudiciales numquam
31 transeunt † in rem iudicatam, ex quo deficit
iudicium, & sententia. Imol. in cap. fin. num. 5.
& 12. de præsumpt. Abbas in cap. 1. sub nu. 13.
post princ. de his, quæ fiunt à maiori par. cap.

idem

idem Abb. in d. cap. fin. sub nu. 15. post princ.
& Felin. sub numero 33. aute fin. de præsumption.

Prout etiam per actus extraiudiciales non
32 dicitur † lis introducta, vt not. Doctores in
cap. fin. de elect. in 6. Lambert. de iurepatron.
lib. 2. p. 2. q. 2. princ. art. 3. nu. 3. & per totum,
& art. 6. nu. 3. Lancellot. de atten. 2. p. cap. 4. in
præfatione. nu. 275. in nouiori impressione,
post alios, quos ipse allegat.

Nec extraiudicialis actus, vel declaratio
33 interrumpit † præscriptionem regulę de triennali.
Puteus decis. 174. nu. 4. lib. 3. Neque vllam
aliam præscriptionem interrumpit denunciatio,
34 aut protestatio † extraiudicialis. l. alienam. ff. pro emptore. cap. nihil de præscript. vbi
late Felin. nu. 9. & in cap illud sub nu. 17. vers.
decimaquinta conclusio, eodem tit. de præscrip.
Fran. Balb. in tract. de præscript. 3. p. 6. p. princ.
q. 4. nu. 18. & 19. cum seqq. vbi multis modis
declarat.

Sic etiam, quando proceditur extraiudicialiter, collator potest conferre extra proprium
35 territorium. cap. post electionem, de concess.
præben. cum adductis in glo. 62. ex n. 2.

Ad cognoscendum autem, si appellatio interposita à collatione vel prouisione, sit extraiudicialis, vel iudicialis, vt adsint, vel non adsint attentata:
36 inspiciendum † est an fuerit appellatum à prouidente, vel conferente vti priuata
persona, vel potius vti Iudice, in forma iudiciali, & contentiosa procedente. Primo namque casu dicetur appellatio, vel actus extraiudicialis; secus vero in secundo casu, Innocent.
in cap. ad dissoluendum. nu. 5. de desponsatione
impub. Puteus decis. 473. incipit, *eodem die*,
lib. 2. Lancellot. de attentat. 2. p. c. 12. limit. 3.
nu. 47. & in eodem cap. 12. limit. 5. num. 4. vbi
post Vitalin. in tractatu clausularum, in clausula, *nihil nouari appellatione pendente*, nu 3. &
alios quos allegat, scribit quòd tunc dicitur
esse actus de processu, & pertinere ad processum, videlicet quando non potest expediri per
37 Iudicem nisi vt Iudicem, † neque per partem
nisi vti litigantem, & desuper exempla constituit. tradit etiam idem Lancellott. in 2. part.
cap. 4. in præfat. nu. 725.

Quando in prouisione beneficiorum proceditur iudicialiter, quis ordo seruari debeat.

Quando vero proceditur in institutione, confirmatione, collatione,
aut prouisione beneficiorum contentiose, ve-
38 luti quando adsunt plures † oppositores, &
per telam iudiciariam, tanquam contradictores formant processum, & partes procedunt,
vti litigantes, ac Iudex tanquam Iudex: tunc
39 vtique proculdubio talis processus † est iudicialis, cum nihil deficiat ad hoc vt sit lis
introducta, & iudicium formatum, ex quo
adsunt Iudex, actor, & reus, vt in capit. forus. §. in omni quoque negotio de verborum
significatione, & post Lapum, Ioan. Andream,
& alios concludit Lambertinus de Iurepatronatus, lib. 2. par. 2. quæst. 11. prin. artic. 4. nu. 1.
& 4. * & q. 6. art. 22. nu. 1. vbi propterea dicit
probationes fieri debere ordine iudiciario, &
art. 28. in eadem q. 6. lib. 2. p. 2. & sensit Cassador. decis. 18. nu. fi. in fine de præbend. * Felinus
in cap. fin. nu. 27. de præsumpt. Rota decis. 268.
incipienti, *eadem die in causa Concben.* nu. 24.
5. & 8. lib. 3. par. 3. diuersorum. Lancell. de attentat. cap. 12. limit. 3. nu. fin. in fine, & limit. 5.
nu. 4. ac fuit decisum in dicta causa Compostellana Parochialis 9. Nouembris 1592. coram R. P. D. meo Pegna, & coram eodem in
causa Calagurritana de Ollauari 28. Ianuarij,
& 21. Martij huius anni 1604. & alias pluries.
& in terminis cõfirmationis faciẽdę, * fuit late
resolutum in vna Vigelen. Abbatię, 4. Ianuarij
1583. coram Illustriss. Seraphino post Io. Andr.
n. 3. vers. Itẽ facta in ordinato iudicio. Franch.
nu. 5. Geminian. nu. 7. vers. tertio quando. Archidiacon. num. 2. vers. & hoc forte verum.
Ancharan. nu. 6. vers. aut aliquo comparente
in c. auaritiæ. de electio. in 6.

In qua decisione Vigelen. fuit etiam dictum,
quod quando fuit ceptum agi iudicialiter,
omnia sequuta censentur iudicialiter facta, nisi contrarium exprimatur, iuxta ea quæ dixi
supra nu. 19. in fine. Sicut quando aliquis cepit comparere in iudicio, procuratorio nomine, semper censetur comparere eodem procuratorio nomine, non autem nomine proprio.
Bart. in l. si ita stipulatus §. Chrysogonus, nu.
8. ff. de verb. obligation. Riminald. cons. 71.
num. 4. *

Neque obstat, quòd alias fuerit dictum in
vna Mediolanen. Parochialis 19. Iunij 1599.
coram Reuerendiss. Domino meo Patriarcha Seraphino, quòd in prouisione Parochialium per concursum, iuxta formam Concilij Tridentini sessione 24. de reformat. cap.
40 18. non proceditur † iudicialiter, sed extraiudicialiter, quod etiam dixit Rota in alijs pluribus causis.

Quoniam pro responsione dico, vtrumque posse insimul stare, videlicet quòd
parochialis Ecclesia, seu aliud beneficium
41 prouideatur per concursum, † & prouisio
non sit iudicialis, sed extraiudicialis, vt
passim videmus in prouisionibus ipsarum
parochialium, & canonicatuum Doctoralium, & Magistralium, de quibus in §. sequenti plenius dicam; necnon in omnibus
beneficijs, quæ prouidentur in Curia per
42 concursum. Nam nihil aliud fit, † nisi affigere edicta, cum certo termino, & scribere,
seu admittere oppositores, ac eos examinare, & de eorum habilitatibus, & idoneitatibus per cognitionem extraiudicialem,
absque aliqua contentione, aut partis citatione quærere: quibus peractis, ille prouidetur, qui magis idoneus iudicatur. Necnon

quòd similiter aliquando etiam fit processus iudicialis. Et hoc comprobatur ex his, quæ tradit post alios Abbas in cap. constitutis il 2. sub numero 14. post principium, & Franchus numero nono de appellationibus, & Lambertinus de iurepatronatus libro 2. parte 2. quæstione 11. artic. 4. num. 3. & q. 8. ibidem art. 13. dicentes, quòd in terminis c. fin. de electione in sexto disponentis, quòd in facienda confirmatione electionis vocētur competitores per edicta, & admittantur oppositores, &c. iuxta
43 formam eiusdem cap. finalis. Interdum † potest procedi extraiudicialiter super confirmatione: & interdum, ac vt plurimum processus fieri debet cum causæ cognitione in contradictorio iudicio, & requiritur diffinitiua pronunciatio, secundum casus, & occasiones & occurrentes, & prout natura negotij postulet. de quo etiam est videnda glossa verbo *manes*. in d. cap. fin. de elect. in 6. & quæ ibi super illa doctores tradunt, & Lambert. de iurepat. lib. 2. p. 2. q. 2. principali. artic. 3. nu. 9. qui desuper plura exempla ponit.

Sic etiam Iudex executor litterarum Apostolicarum, super collatione alicuius beneficij potest assumere partes Iudicis, & iudiciali-
44 ter † procedere: non tamen tenetur, si non vult, nisi in certis casibus, vt late resoluit per conclusiones, ampliationes, & limitationes Felin. in cap. fin. ex num. 16. vsque ad num. 28. de præsumpt.

Si igitur proceditur iudicialiter in prouisione beneficiorum, diligenter cauendum est quòd omnino seruetur forma iudiciaria. Nam quamuis in huiusmodi causis beneficialibus sit procedendum summariè, simpliciter, & de
45 plano, † & sine strepitu, & figura iudicij, vt disponitur in clemen. dispendiosam, de iudicijs, adhuc tamen erit prorsus seruanda forma de-
46 super † assignata per clemen. sæpe, de verb. sig. quæ semper est præ oculis habeda.

Quapropter vt facilius euitentur nullitates, & attentata, quæ communiter in processibus de partibus fieri contingit, circa ea, in quibus (experientia do-
47 cente) frequentius † erratur, sequentes QVATVOR dumtaxat annotationes collocare proposui, quarū duę, scilicet prima, & secunda, respicient nullitates: & tertia, & quarta concernent attentata, omissis alijs, quia esset in infinitum procedere, & obiter nonnulla de diuersis stylis, Curiæ, & Hispaniæ annotabo.

Examen testium, vt sit validum, quid sit seruandū vsque ad nu. 116.

48 Prima annotatio sit circa examen testium, † videlicet, quod semper fiat citata parte ad videndum illos iurare, nam aliter examen erit nullum. l. si quando. C. de testibus, cap. 2. de testibus. Rota decis. 15. eodem titulo in nouis. Crescen. decis. 2. nu. 1. eod. tit. Achil. decis. 1. eod. tit. Caputaq. decis. 274. nu. 3. parte 3. Et ideo
49 omnes oppositores, † & interesse habentes sunt citandi, nec sufficit quòd aliqui citentur, alij vero non, quia respectu non citatorum examen erit nullum, vt fuit decisum in vna Calagurritana de Maestu 27. Octobris 1603. * coram R. P. D. meo Lancellotto. * Bald. in Auth. hoc amplius, nu. 1. C. de fideicommissis. *

Ista autem citatio non debet esse incerta, & vaga, aut nimis generalis, sed debet esse
50 † certa, & ad breue tempus signatum, horasq. certas, & ad certum locum, & cum exacta specificatione omnium, ne seruitutis speciem contineat, Rota decis. 17. num. . de re iud. in nou. Cæsar de Grassis decis. 15. num. 3. de testibus Mohed. decis. 4. nu. 3. eode titulo. Put. decis. 158. nu. 5. lib. 1. & decis. 182. lib. 2.

Vnde obscura, & indeterminata, ac vaga ci-
51 tatio est nulla, † & non arctat. l. aut qui aliter in princ. ff. quod vi aut clam. Alex. cons. 147. nu. 13. lib. 2. Roman consil. 359. nu. 8. Socin. in tract. de citation. art. 20. nu. 14. Vantius de nullitat. in rubrica de nullit. ex defectu citationis, nu. 20. Rota decis. 151. nu. 1. & 2. parte 2. diuersorum.

Sicut neque etiam arctat, nec tenet citatio
52 cum termino nimis breui, † infra quem pars comparere non valet, ita vt neque post terminum assignatum, pars citata comparere teneatur Abbas in cap. cum dilecti, nu. 59. de dolo, & contum. Cassad. decis. 6. nu. 3. eodem titulo. Vestrius, in praxi, lib. 7. cap. fin. nu. 29. Crescen. decis. 6. de dilation. Caputaquen. decis. 163. nu. 8. parte 2. Puteus decis. 150. num. 1. & per totam, libro tertio. vbi etiam tradit, an in tali casu citari debeat appellare.

Hinc, vt citatio facta sine die sustineatur,
53 intelligi debet ad primam diem, vt latè Puteus decis. 212. incipit, *die* 25. nu. 1. lib. 2.

Vnde quamuis dixerit Bald. in l. 1. num. 4. ff. si quis caution. quòd citatio ad videndum iurare testes pro tali die, & tali hora, & deinde
54 singulis † diebus, & horis sequentibus, esset bona, & legitima, & Caputaquen. ipsum referens. decis. 113. nu. 1. parte 1. Tamen talis citatio non sustinetur à Rota, nisi per solos duos dies. Antonius August. de citation. num. 14. Rota decis. 311. nu. 3. parte . de diuers. de quo vide late Vantium titulo de nullitate ex defectu citationis, nu. 71.

QVO AD examen vero testium de partibus, maxime de Hispania, in Rota sustinetur
55 citatio † facta, licet sit vnica pro toto termino probatorio præfixo, & prorogato: præsertim, quia ita seruatur de stylo illarum partium, vt fuit resolutum in vna Corduben. decimarum 14. Ianuarij anni 1594. coram Reuerendissimo D. Patriarcha Seraphino, & in alia Calaguritana oblationum 26. Maij 1590. coram Comitulo, & in Toletana decimarum de Sarredo. 16. Februarij coram R. P. D. meo Pegna, ac in Pampilonen. decimarum 6. Nouembris 1592. coram R. P. D. meo Pamphilio

Rotæ

Rotæ Decano, & alias sæpius, pro quo etiam
est bona decisio Cæsaris de Grassis. 9. nu. 6. de
sent. & re ind. tradit etiam Gundisal. Suarez
de Paz. in sua praxi parte 1. tom. 1. 8. tempore
ex num. 45. & tomo 2. cap. 2. de citatione, nu.
14. qui fuit allegatus in dictis decisionibus.

Hoc tamen de sustinendo examine cum vna
tantum citatione pro toto termino probato-
rio, nonnullis modis limitandum est. Primo,
56 quando examen testium fit in eodẽ loco † iu-
dicij, seu ciuitate. Nam si fieret extra ciuita-
tem, in loco, aut locis diuersis, nihil valeret il-
la prima citatio, aut intimatio decreti admis-
sionis ad probandum, sed iterum debet fieri
noua citatio in loco examinis. nam prima ci-
tatio, vti admodum vaga, & incerta, non ar-
ctat quo ad diuersa loca. Puteus decis. 258. nu.
5. lib. 1. Caputaquen. decis. 274. & 293. parte 3.
& magis in specie fuit resolutum in vna Pam-
pilonen. præheminentiarum de mense Martij
anni 1603. coram R. P. D. meo Litta, & in alia
Calagurritana de Maestu 27. Octobris 1603.
coram R. P. D. meo Lancellotto.

Immo in hoc casu erit etiam necessaria in-
57 timatio † recessus Receptoris, seu Commissa-
rij ab ipsa Ciuitate, vt pars illum sequi valeat,
alias examen testium factum per ipsum Rece-
ptorem, seu Commissarium, similiter erit nul-
lum, vt fuit resolutum in vna Oneten. iurisdi-
ctionis die vltima Martij 1595. coram R. P. D.
meo Litta, & in d. decis. Calagurritana de Mae
stu supra relata.

Secundo limita, quod non sufficiat prima
citatio, quando ille primus terminus præfixus
58 fuit elapsus, † & alius terminus esset de nouo
concessus. Nam sicut ille nouus terminus assi-
gnatus, est diuersus à primo termino, & non
59 idem, cum primus iam fuerit elapsus. l. sedet si
manente. ff. de precario, cum alijs adductis per
Anton. Gabriel. in tit. de dilatio. conclus. 2. nu.
1. & per totam. Ioan. Gutierrez. de iuram. con-
firmat. parte 1. cap. 49. ex nu. 1. Cæsar. de Gras-
sis decis. 1. num. 1. & 10. sub titulo de confessis:
sic etiam prima citatio non suffragatur, quo-
ad testes examinatos, durante nouo termino
concesso post expirationem primi, siue con-
cessio noui termini fiat abusiue per viam pro-
rogationis, siue in viam nouæ concessionis,
vt fuit decisum in vna Pampilonen. Archipre-
sbyteratus 27. Ianuarij 1603. coram R. P. D.
meo Litta.

Limita tertio, vt non sufficiat prima cita-
tio, quando terminus asignatus non currit,
60 † sed est suspensus, donec pars aduersa re-
spondeat positionibus; quo ad testes, illo me-
dio tempore suspensionis examinatos vt fuit
resolutum, in alia causa Pampilonen. decima-
rum 6. Nouembris 1592. coram R. P. D. meo
Pamphilio Rotæ Decano, per gloss. in clem. sæ-
pe verbo *post dationem*. de verborum significa-
tione. Bald. in l. 1. num. 4. C. de iuram. calum.

Alexand. cons. 72. num. 2. libro 3. Tiraquel. de
retract. lignag. §. 12. gloss. 2. nu. 3. Asinium in
praxi iudiciali. §. 2. c. 11. nu. 12. cũ sequentibus.

61 Quarto limita, quando esset mutatus † Iu-
dex, seu Commissarius, aut Subdelegatus; nam
tunc requiritur noua citatio, nec sufficit pri-
ma pro toto termino probatorio, Felin. in c.
quia. G. sub nu. 4. in fin. de Iud. Paul. Castr. in l.
edictum 55. nu. 2. ff. de Iud. Ant. Gabr. in tit. de
citat. concl. 1. nu. 14. cum multis per eum cita-
tis, & vide inferius ex nu. 133. cum seqq.

Quinto limita, quando testes essent exami-
62 nati sine asignatione, † seu præfixione certi
termini communis: nam tunc examen esset
nullum, nisi citatio esset certa, & clara, ex ad-
ductis superius num. 50. & sequentibus. Pos-
sunt namque fieri probationes, & testes exa-
63 minati absque dicta præfixione † termini, cum
datio dilationis probatoriæ non sit de ordine
substantiali iudicij, vt cum infinitis resoluit
Felin. in cap. licet causam, nu. 14. Decius eodẽ
num. 14. de probat. Ias. in l. fin. num. 52. & 54. ff.
de ferijs. Capycius decis. 1. sub nu. 32. Vantius
in suo tract. de nullit. cap. pen. de nullit. ex de-
fectu processus, nu. 44.

Probatio & testium examen potest fieri sine præfixione termini.

Et propterea videmus, quòd in Curia nullus
64 solet terminus † præfigi ad faciendas proba-
tiones, nec vt testes iurent, & examinentur; sed
potius quocumque tempore examinantur, ne
probationes pereant, nisi quando petitur re-
missoria ad probandum in partibus. Caputq.
decis. 297. par. 3. & Rota decis. 9. incipit. *omnes
Domini*. de testib. in nou.

Si enim actor, & reus insimul, & sub eodem
tempore, & termino cõmuni, probationes suas
facere astringuntur, videretur reus grauari,
65 quoniam prius debet actor intentionem suam
probare, & tunc si sit releuans probatio, debet
admitti reus ad probandas suas exceptiones,
cum actore non probante sit ipse reus absol-
uendus: & ideo si actor nihil probat, nec reus
probare tenetur, nec ante fundatam intentio-
nem actoris, reus probare suas exceptiones
compellitur, gl. verbo *exceptionem*. in l. exce-
ptionẽ. C. de probat. gl. verbo *publicati*. ad me-
dium in c. de testib. 19. de testib. decisio Pede-
montana 154. nu. 15. Mascardus de probatio-
bus in quæst. 17. proœmiali, nu. 11. & in con-
clusione 37. nu. 2. cum sequentibus. Antonius
Gabriel in titulo de testibus conclusione 21.
nu. 114. Caputaquen. decis. 58. num. 5. parte 3.
Ias. in §. omnium nu. 112. instit. de action.

Reus nõ tenetur probare suas exceptiones, donec actor probet suã actionẽ.

66 Cæterum quamuis hoc seruetur in Curia,
† vt quotidie videmus, & atte-
statur Speculator tit. de dilat. §. videndum nu-
mero 6. vers. *& nota*. In Hispania tamen nun-
quam memini vidisse seruari, nec legisse ali-
quem Doctorem hanc quæstionem monentem:
67 sed semper idem terminus communis † præ-
figitur ad probandam suam intentionem,
& reo vt probet suas exceptiones, iuxta l. 1.

tit.6. lib.4. recopil. & lapso dicto termino eo-
dem modo excluditur probatio rei, sicut &
actoris; nisi sit persona priuilegiata, cui com-
petat in integrum restitutio, vt in l.5.d.tit.6.&
l.3.tit.8.lib.4.recopil.

68 Potest sane stylus Hispaniæ sustineri † ra-
tione celerioris terminationis litium, ex his
quæ tradit Caputaquen. decis.58.num.8. & 9.
par.3.dum dicit, quòd gl.in d.cap.de testib.sub
titul. de testib. non procedit, quando ipsemet
reus petijt dilationem ad probandum ante-
quam actor probaret. Quia ex causa potest
Iudex præfigere terminum reo, antequam
actor probet, allegans ad hoc Alexan.in l.si fi-
nita.§. Iulianus, nu.117. ff.de damn. infect. Ias.
in d.§. omnium, nu. 112. instit. de action. Et
quia Iudex potest abbreuiare dilationes, &
pariter reo & actori statuere terminum ad
probandum, per plura quę in d.decis.Caputaq.
* adducuntur.* Ideo quando datur terminus ad
probandum simpliciter, intelligitur datus tam
actori quam reo vt probet suas exceptio-
nes, Afflict. lib.2. constit. Neapolit. in constit.
incipienti. Quæ probatio in causa. Rubr.35.
n.22. Mascard. post Bald. & alios, de probation.
conclus.686.n.11.* Fortasse tamen si in tribu-
69 nalibus, (saltim Ecclesiasticis) † reus ex aliqua
iusta causa insisteret, quòd non sibi præfigatur
dilatio ad probandum suas exceptiones donec
actor probet suam intentionem, obtineret, tum
ex supradictis, tum etiam quia multa per pa-
tientiam tolerantur, quæ si in iudicium fuis-
sent deducta non tolerarentur, cap. cum iam
dudum de præbend. cum adductis in gl.31. ex
nu.37.

An vero quando præfigitur certus terminus
ad probandum, valeant probationes factæ post
70 dictum terminum, † vide plene per Felin.in d.
cap. licet causam ex nu.15. & 18. vsque ad nu.
23. vbi ponit duas regulas, cum pluribus limi-
tationibus, & declarationibus.

In aliquibus tamen casibus sustinebitur
examen testium, licet legi-
tima citatio in forma prędicta non præcesse-
rit.

Primo quando ipsa pars aduersa compa-
Examen testiũ sine citatione quando sustineatur vsque ad n. 77.
71 ruit, aut alias præsens fuit † de tempore quo
testes iurarunt: Nam præsentia partis sup-
plet defectum citationis. Bartol. in l. furioso.
num. 6. ff. de re iud. Abb. in cap. tenor. num.
fin. eodem titulo. Cassador. decis. 2. num.3. de
Iud. Capicius decis.1. num.37. Gregorius Lo-
pez in l.5. gloss. verbo *emplazar*, tit.22. part.
3. Vantius in tractat. de nullit. capit. fin. num.
15. Acchil. decis.2. nu.5. super regula de trien-
nali. Rota decis.311. nu.1. & decis.447. num.3.
par.1. diuersorum; dequo vide etiam bonam
decisionem hoc declarantem, & distinguen-
tem, videlicet Caputaq. decis. 116. p. 1. per
totam.

Vnde fuit dictum in vna Papilonen. deci-
marum 6. Nouembris anni 1592. coram R.P.
D. meo Rotæ Decano, quòd quamuis in cita-
tione ad videndum iurare testes, non sit desi-
gnatus locus examinis, prout requiritur, &
quòd in actis exprimatur. Puteus decis.162.
incipit *Senatus* nu.1. & 4. ac per totam. lib.2.
cum alijs supra adductis, nu.50.& 51. Tamen si
pars citanda, aliunde sit bene instructa, & de
72 eo constet, quòd sustinebitur dictum examen:
quod etiam fuit decisum in alia Pampilonen.
oblationum coram Robusterio de anno 1589.
de anno 1586. coram Comitulo. vbi fuit di-
73 ctum, tunc constare de tali notitia, † quando
terminus probandi est communis, & vtraque
pars examinat suos testes in eodem loco, &
coram eodem Receptore immediate vna post
aliam. Præsertim si pars quæ allegat non fuis-
se citatam sit incola, seu domiciliaris loci, in
quo testes examinati fuerunt. Vel si par for-
ma, & ordo fuit seruatus in examine testium
vtriusque partis: quo casu, facilius solet Ro-
* ta, vtrunque examen sustinere, vt * fuit deci-
sum in Auximana tutelę 18. Februar. 1592. co-
ram Peña. & Caputaq. decis. 182. nu.4. p.2. &
vide infra gloss.27. ex n.35.

Si vero examen vtriusque partis sit in eo-
dem loco, & testes partis nulliter citatæ fue-
rint longe prius examinati, veluti per vnum
mensem, non propterea erit validum exa-
men factum ab altera parte post d. mensem,
sine noua citatione, ex quo nec est certiora-
ta, nec in isto casu præsumatur præsentia.
Vt fuit decisum in vna Conchen. decimarum
2. Iunij 1599. coram Illustrissimo Pamphi-
lio.*

Secundo nisi pars quæ deberet citari esset
74 contumax † in non comparendo, postquam à
principio causæ fuit citata ad totam causam,
& ad singulos actus in eadem citatione. Nam
tunc nulla alia erit necessaria citatio. Et si
aliæ citationes fiunt per contumaciam, in
stratis tribunalium, seu per audientiam con-
tradictarum, sunt potius ex abundanti
quam ex necessitate. Rota decis. 8. in fine
de testibus, in nouis. & fuit decisum in
vna Pampilonen. Prioratus de Artojana 21.
Iunij 1599.

Pro quo est elegans tex. in cap. 2. de dolo
& contumac. lib. 6. vbi probatur quòd Iudex
non tenetur citare male appellantem, & à iu-
dicio recedentem, dicit enim tex. sic, *eum,
qui à tua interlocutoria, vel grauamine, quòd
per te sibi proponit illatũ, à tua præsentia recedit
appellans cũ protestari videatur (hoc ipso) se nolle
coram te de cætero litigare, citare ad alia, quæ po-
stea in iudicio facienda incumbunt, vel etiã ad sen-
tentiam audiendam, nisi sponte appellationi suæ
renunciet, non teneris, nec ideo minus (quod in
eius absentia processeris) tutus processus validus
reputari debet.* tex. etiam in clemen. 1. eodem
titulo, de dolo & contumacia, resoluit cum
pluribus

pluribus Vantius in tract. de nullit. tit. fin. nu. 112. & 113.

Tertio sustinetur examen testium vigore primæ citationis, alias nullæ, & inualidæ, quando pars citata respondit tempore cita-
75 tionis, quòd dabat se pro citata, + nam ex tali responsione approbauit dictam citationem, ita vt alia citatio necessaria non sit, vt tradit Cæsar de Grassis decis. 15. num. 5. & 6. de testibus.

Quarto substinebitur tale examen, ex quadam æquitate, quando testes, alias nulliter
76 examinati, essent mortui, † & sic repeti, ac denuo examinari non possunt. Mohed. decis. 7. nu. 3. de testibus. Puteus decis. 196. incipit, *fuit conclusum*, num. 1. lib. 2. vbi latius hoc de-
* claratur quomodo, & quando procedit. * tradit etiam Neuizan. cons. 26. nu. 34. Farinacius in tractat. de testibus, quæstione 75. num. 190. fol. 171. *

Quinto sustinebitur, quando pars quæ non
77 fuit legitimè citata, dedit interrogatoria, + per quæ fuerunt interrogati testes examinati: vel saltim talis defectus erit sanabilis per commissionē desuper in signatura Sanctissimi porrectam. Crescen. decis. 1. nu. 1. de feriis. Puteus decis. 30. nu. 2. & per totam, lib. 3. Caputaquen. decis. 273. nu. 3. par. 3. Marchesan. de commission. 2. par. cap. 1. super nullitatibus, nu. 58. & 59. Achill. decis. 1. num. 4. de testibus, vbi dicit, quod dans interrogatoria videtur vti velle dictis testium: licet alias nullitas prouenieris ex defectu citationis sit insanabilis, sicut & iurisdictionis, & mandati. Gomezius in compendio signaturæ, num. 68. & 69. Vancius de nullitate ex defectu iurisdictionis, nu. 6. & in cap. finali, nu. 125. Marchesan. vbi supra, ex num. 19. vsque ad finem. Ferretus consil. 209.
* nu. 9. lib. 1. & vide inferius nu. 151. * & 14. alias limitationes, in quibus non requiritur examen testium, vide per Felin. in cap. 2. ex num. 7. vsque ad nu. 17. de testib. *

Interrogatoriorum de materia plura di cuntur.

De quorum interrogatoriorum materia,
78 + vide gloss. verbo, *interrogatoria*, in cap. præsentium, de testibus, in 6. Speculat. in titulo de testibus, § nunc de interrogatoriis, nu. 1. & per totum. Maran. in praxi 6. part. 7. membro de interrogatione. Bart. in suo tractatu de interrogatoriis testium per totum. Puteum decis. 258. & 317. lib. 2. & decis. 23. lib. 3. & Rotam decis. 393. per totam, par. 1. diuersorum.

Et quamuis dicat glossa verbo, *interrogatoria*, in cap. præsentium de testibus, in 6. cum aliis, quod prius testes sint examinandi per articulum, & deinde interrogandi per interrogatoria ex aduerso data, & hoc etiam seruatur in Hispania, & aliis partibus. In Curia
79 tamen secus seruatur, † quoniam priusquam testis examinetur per aliquem articulum, tenetur respōdere omnibus interrogatoriis partis aduersæ, vt quotidie præ manibus habemus: quod opportunius esse apparet. nam si prius testis interrogatur, post responsionem ad interrogatoria magis continebitur, ac potentem procedet in respōsione articulorum, ne his quæ prius dixerat contrarietur: sin vero prius examinetur per articulum, quam interrogetur per interrogatoria, audacius respondebit ad articulum, & postmodum ad interrogatoria, ne se incontinenti corrigere
80 videatur. Ideo etiam extra Curiam † consultius faciet pars quæ petat, & protestetur, ante omnia interrogari testes per interrogatoria ab ea data, quam per articulos examinari: quia stante tali protestatione, non potest aliter procedi, vt per Fabium Peregrinum decisione 49. lib. 1. Rotam in impressis decis. 511. num. 4. lib. 3. parte 3. diuersorum, & ita sæpe consului.

Si autem neglectis interrogatoriis, testis non interrogatur per illa, sed dumtaxat per articulos examinatur, non erit examen ipso
81 iure nullum: + sed testes sic examinati non probant, donec repetantur, & iterum per dicta interrogatoria ex aduerso data examinentur, & interrogentur expensis illius, cuius culpa, testes prius per interrogatoria examinati non fuerunt. Speculat. in tit. de teste, § nunc de interrogatoriis, sub nu. 21. Alex. cons. 172. nu. 9. lib. 2. Maranta in praxi 6. parte, § de interrogatoriis, num. 4. Felin. per tex. ibi in cap. per tuas, num. 2. circa medium, vers. *vnde dicit*, de probat. Antonius Gabriel in titulo de testibus conclus. 2. nu. 20. & 23. Puteus decis. 427. incipit, *fuit tentum*, lib. 1. & decis. 317. nu. 2. lib. 2. Additionator ad Vestrium in sua praxi, lib. 6. cap. 2. nu. 56. & fuit resolutum in vna Siracusana quartæ 29. Maii 1597. coram Gyptio, & alias pluries.

* *Quòd declara, nisi in commissione, vel remissoria detur forma ad examinandum testes cum interrogatoriis, quia tunc examen erit nullum ex defectu seruatæ formæ, cap. dilecta, de rescriptis, & fuit decisum in Parmen. status 4. Iunii 1604. coram Illustrissimo Mellino, Accorambonus decis. 4. lib. 1. in manuscriptis. Ruinus cons. 35. nu. 4. lib. 4. Farinacius de testibus. *

Et quando pars dat interrogatoria ad articulos, super quibus conceditur remissoria ad
82 partes, tenetur contribuere + in expensis remissoriæ, ex quo, ratione interrogatoriorum augetur volumen, seu rotulus remissoriæ, & crescit expensa, vt tradit Franciscus Pauin. in tract. de officio, & potestate Capituli sede vacante, parte 1. quæst. 10. num. 11. Ideo ad eui-
83 tandas huiusmodi expensas prudenter + faciunt procuratores, nolentes præsentare interrogatoria notario de Curia expedienti remissoriam, sed mittunt illa ad partes, & ibidem coram Iudicibus remissorialibus præsentantur, & protestatur, &c. Articuli tamen semper

ſemper ſunt dandi in Curia, ac inſerendi in re-
miſſoria, nec poteſt iudex remiſſorialis alios
84 articulos admittere † cum ſit merus exequu-
tor. Puteus deciſ. 190. incipit, *fuit dictum*, lib.
1. quod procedit quamuis fuiſſent articuli ad-
ditionales. Rota deciſ. 494. incipit, *decreta*,
* nu. 1. & per totam, * & deciſ. 757. ſicut neque
receptor cui committitur examen teſtium, po-
teſt articulos admittere quando non ſunt pro-
ducti coram Iudice; alias examen eſſet nullũ,
quia admiſsio habet cognitionem iuris, cum
debeat examinari an ſint releuantes, vel ne.
quod receptor merus exequutor examinis fa-
cere nequit. Ioann. Paul. deciſ. 2. Palæot. deciſ.
142. Peregrinus deciſ. 220. lib. 2. in manuſcript.
& fuit deciſum in Conchen. decimarum de
Villanueua 2. Iunij 1599. coram Pamphilio, *
lib. 3. par. 3. diuerſor.

Vlterius reminiſcẽdum ſemper eſt, quòd
tam faciens articulum ad pro-
bandam conſuetudinem, præſcriptionem, ſeu
poſſeſsionem, vel alium ſimilem actum, quam
etiam examinans teſtem ſuper illo, ſemper ad-
uertat, quòd quando dicitur, *& ita teſtis vi-
dit ſeruatum fuiſſe à tempore quadraginta an-
norum, &c.* addant (*& citra*) cum illa dictio-
85 ne (*&*) † non abſque illa. Nam ſi adeſt dicta
dictio (*&*) concluditur in articulo, & depoſi-
tione tempus neceſſarium, at vero ſi deficit
dicta dictio (*&*) nihil concluditur, quia arti-
86 culus, ac teſtis depoſitio verificatur † in eo,
quod heri, aut nudius tertius geſtum fuit: cum
palam ſit, quod illud, quod ego vidi fieri heri,
ſit etiam factum à centum, & à mille annis ci-
tra. ita docet Bart. in l. Celſus, num. 22. & 23.
cum ſequentibus, ff. de vſucapionib. & in l. 1. §.
quod autem, nu. 1. ff. de aqua quotid. & æſtiua.
Feliu. poſt Imol. num. 13. Butrium nu. 50. in fin.
& alios in cap. licet cauſam, nu. 8. verſ. *tertia
* cauſa*, de probat. * Rota deciſ. 39. de appellat.
in nouis. * Bertran. conſ. 84. num. 4. vol. 5. Ma-
ſcardus de probat. concluſ. 424. num. 24. & 33.
* * & latius concluſ. 1221. nu. 3. cum ſeqq. Balb.
in l. Celſus, quæſt. 1. ex num. 9. ff. de vſucap. *
& fuit deciſum in Aſtoricen. beneficij de Vil-
larin. de menſe Februarij anno 1585. coram
S.D.N. Clemente VIII. & coram Reuerendiſs.
D. Patriarcha Seraphino in Hiſpalen. decima-
rum 6. Iunij 1580. & coram R.P.D. meo Pam-
philio Rotæ Decano, in vna Pampilonen. de-
cimarum 26. Nouembris 1594. & alias paſsim.

Quo fit, vt cum articulus ſoleat formari in
vulgari Hiſpano ſic: *y anſi lo han viſto los teſti-
gos ſer, y paſſar de tiempo, y eſpacio de quarenta
años a eſta parte, &c.* & eodem modo teſtes e-
xaminati deponant. Quando proceſſus tranſ-
portatus ad hanc Curiam interpretatur ſub
his verbis, *& ita viderunt teſtes eſſe, & fieri à
tempore, & ſpatio quadraginta annorum citra*,
abſque dictione (*&*) ſtatim opponitur per par-
tem impugnantem talem probationem, quòd
nihil concludunt teſtes, ex quo deponunt per
dictionem (*citra*,) abſque dictione (*&*:) ac Ro-
ta declarat teſtes non releuare. & ob hanc
87 cauſam infinitæ probationes † corruerunt, &
corruunt, non obſtante quòd reſpondeatur
ſecundum vulgarem modum loquendi in lin-
gua Hiſpana, comprehenſam cenſeri præfa-
tam dictionem (*&*.)

Vnde vt occurratur his inconuenientibus;
ſemper quando formatur articulus, & teſtis
88 examinatur, aut dicatur † in vulgari Hiſpa-
no ſic; *de tiempo, y eſpacio de mas de quarenta
años, y a eſta parte*. ita quod inſeratur illa di-
ctio (*y*) vt in interpretatione Latina dicatur
(*& citra*.) Aut concipiatur articulus cum illa
89 dictione (*per*) quæ denotat † temporis con-
tinuationem. Bart. in d. l. Celſus, num. 25. ff. de
vſucap. Felinus in d. cap. licet cauſam, ſub nu.
* 8. ante medium. * Maſcard. d. concluſ. 1221. nu.
2. cum ſeq. & nu. 9. Balbus in d. l. Celſus, quæſt.
1. ex nu. 14. ff. de vſucap. ac etiam denotat to-
tius temporis perfectionem, l. vrbana, 166. §.
pernoctare, ff. de verbor. ſignific. l. 2. §. peregiſ-
ſe, ff. de adulterijs. Roman. conſ. 301. num. 13.
Mandoſ. in regula de annali, quæſtione vige-
ſima nu. fin. * & per eamdem dictionem loqui-
tur l. 41. Tauri, alias 1. titulo 7. lib. 5. recopilat.
Aut concipiatur vberius, vt omnis dubitandi
occaſio remoueatur per hæc verba, (quod te-
ſtes ita viderunt eſſe, & obſeruari ſemper per
quadraginta annos continuos, & vltra, ac in
toto dicto tempore abſque aliqua intermiſ-
ſione, .)

Sicut etiam meminiſſe oportet, quòd tali-
ter formetur articulus ad probandam conſue-
tudinem, ſeu præſcriptionem, quod conclùda-
tur de tempore continuo, & neceſſario ante
90 litem motam, † ità vt quamuis detrahatur
tempus elapſum poſt litem motam, prout de-
trahi debet, ex quo à die litis motæ, ſeu con-
teſtatæ, fuit interrupta poſſeſsio, & dictum
teſtis deponentis de certo tempore ſit intelli-
gendum à die redditi teſtimonij; adhuc etiam
remaneat tempus neceſſarium ad talem con-
ſuetudinem, ſeu præſcriptionem, vt docuit
Bart. in d. l. Celſus, nu. 27. ff. de vſucap. Anton.
de Butrio in d. cap. licet cauſam, nu. 50. ad fin.
verſ. *debet etiam eſſe aduertens actor*. & Imola
ſub nu. 13. Felin. ibidem num. 8. ad medium,
* verſ. *ſis etiam cautus*, de probation. * Balbus in
l. Celſus, quæſt. 1. ex nu. 11. & 18. ff. de vſucap. *
Quibus in locis addunt dd. Doctores non ſup-
pleri prædictum defectum, quamuis articulus,
aut teſtis loquatur cum illa dictione (*& plus*)
91 † veluti, ſi dicat vidiſſe obſeruari per quadra-
ginta annos, & plus, quia illa dictio (*& plus*)
à teſte prolata, non poteſt operari, nec ſup-
plere illud tempus, quod eſt à principio litis,
vſque ad diem examinis, ſeu depoſitionis,
quod etiam dicit Maſcard. de probationibus
concluſ. 424. nu. 24. cum Corneo, & alijs per

eum allegatis, quos ego in meis libris non inuenio. * plenius etiam tradit idem Mascar. conclus. 1221. nu. 8. & 9. Menoch. de arbitrarijs casu 46 nu. 1. cum seqq.*

92 Verum quidem est, quòd super hoc multum valebit iudicantis arbitrium, † vt patet ex decisione Rotali Cæsaris de Grassis 10. num. 9. & fin. de testibus, vbi fuit decisum, quòd testes examinati super valore certi beneficij de anno 1572. & deponentes à 16. annis, & vltra, & sic percutientes tempus ab anno 1556. & non concludentes expresse tempus ante motam litem: tamē Dominis placuit interpretatio, vt etiam includerentur alij duo anni necessarij, videlicet annus 1554. & 1555. pro verificatione dicti verbi, *& vltra*.

* Pro quo etiam est decis. 3. nu. 1. de probation. eiusdem Cæsaris de Grassis. & late Balb. in d. l. Celsus, quæst. 1. nu. 14. 15. & 16. Concludere igitur debent articuli & testes de tempore completo ante litem motam, vt probetur consuetudo, siue præscriptio. Bald. in l. super longi, nu. 22. C. de præscript. longi temp. & in l. fin. num. 34. C. de edicto Diui Adriani tollen. Alexan. cons. 108. sub nu. 5. vers. *istis sic præsuppositis*. volum. 2. Lanfranc. in cap. quoniam contra, verbo, *testium depositiones*, sub nu. 137. vers. *si autem testes dicant*, de probation. Bart. in d. l. Celsus, nu. 27. ff. de vsucap. & Balb. ibidem quæst. 1. nu. 11. & 12.

Necnon est concludendum de possessione temporis certi. Bart. in d. l. Celsus, in fin. Balb. ibidem quæst. 1. nu. 14. Mascardus de probat. conclus. 1221. nu. 30. *

Fama, vt probetur debet cō cludi per verbum fuit.

Similiter quando articulatur, & examinatur testis super probanda fama, aut communi opinione, attendendum erit, quod semper articulus, & testis loqua-
93 tur per verbum (*fuit*, & *est*,) † non autem per solum verbum (*est*,) quia potuit esse fama orta post litem motam, & non antea, ac in ea sola verificari articulus, & testis depositio; & sic nihil probaretur de fama ante litem motā, ac probatio corrueret, tex. in cap. licet ex quadam, 47. ibi, *& ante litem motam*, vbi glossa, verbo, *motam*, & Abbas sub num. 3. vers. *item nota quod vbi admittitur*, Ancharan. num. 5. de testib. Alex. cons. 150. nu. 18. vol. 5. Decius cons. 82. vol. 1. Corn. cons. 62. vol. 1. nu. 13. Caputaq. decis. 9. nu. 1. & decis. 413. par. 2. Mascard. de probationibus conclusione 749. incipit, *fama igitur*, nu. 30.

Sed & in hoc casu intrabit rectum iudican-
94 tis † arbitrium, l. 3. §. tu magis, ff. de testibus. Considerandum sane est qualiter testis deponat, & cum quibus circumstantijs, & an fuerit minus scriptum, quam dictum, l. cum auus 102. in fine, ff. de condit. & demonstr. Ac propterea fuit decisum in vna Toletana portionis de mense Decembris anno 1563. coram Ioanne Baptista Rubeo, quòd in dubio, quando non constat testem se restrinxisse ad tempus post litem motam, sit illius depositio intelligenda tempore ante litem motam, scripsit etiam Mascardus de probationibus conclusione 749. nu. 31.

95 Sic etiam videmus, quod lex † Hispana 41. Tauri, alias 1. in fin. titul. 7. *de los mayorazgos*, lib. 5. recopilationis, quæ dat formam probandi consuetudinem immemorabilem, & consequenter famam, non loquitur per verbum (*fuit*, & *est*) sed dumtaxat per verbum (*est*,) vt in illis verbis: *y de ello es publica voz, y fama, y comun opinion*. * Necnon Molina de Hispanorum primogenijs, dum lib. 2. cap. 6. nu. 31. ponit formam probandi consuetudinem immemorabilem, solummodo loquitur per verbum (*est*) de præsenti, & non per verbum (*fuit*) de præterito. Et Cassad. decis. 3. sub nu. 1. de probation. * Testium namque dicta sunt adiuuanda,
96 non calumnianda. Bald. in l. de quibus, nu. 40. vers. *sed quid si testis*, ff. de legibus. Decius cons. 100. nu. 2. & cons. 342. num. 5. Cassador. decis. 3. nu. 5. de probat. Cæsar de Grassis decis. 9. num. 7. de testibus. Roland. à Vall. cons. 33. nu. 14. volum. 2.

Nec quando famæ probatio requiritur, suf-
97 ficit si probetur per testes dicentes in fine † depositionis, super articulo vltimo de prædictis extare publicam vocem, & famam. Parisiot. decis. 31. Cotta decis. 322. in manuscript. Ferrettus cons. 246. sub nu. 2. lib. 2. Mascardus de probationibus conclus. 752. nu. 1. * Anton. Gabriel cum alijs, titulo de præscriptionibus, conclus. 1. nu. 80. *

Vlterius notandum est, quod potest re-
98 cusari † notarius deputatus ad examen testium, sicut & quilibet alius notarius, gloss. in authentico de triente & semisse. §. & quod sæpe, verbo, *artificis*, collatione 3. Baldus in capit. quoniam contra, num. 12. vbi Felin. nu. 4. ad finem, de probat. Lancellottus de attent. 2. par. cap. 6. nu. 17. Caputaquen. decis. 320. nu. 1. par. 2. & decis. 292. par. 3. vbi habetur, quòd nullitas examinis testium prouenit ex ratione recusati notarij qui illos examinauit, sit omnino insanabilis.

Quæ recusatio notarij solo iuramento pro-
99 batur, † vt post Bald. Franc. Alexan. & alios, tradit Caputaquen. decis. 102, parte 1. & decis. 64. nu. 2. parte 3. Cagnol. in l. si librarius, num. 47. ff. de reg. iur. Ancharan. cons. 263. num. 2. Gregorius Lopez, & alij statim citandi.

Recusato Notario no se remouet dus in totum, vel datus adiunctus adducitur styl. Curiæ, & Hispaniæ

100 Quo casu in Hispania notarius recusatus nō solet in totum remoueri, † sed illi datur adiunctus sine quo nihil facere possit, vt tenet Gregorius Lopez in l. 22. tit. 4. par. 3. in glo. magna prope finem, qui allegat Ioannem de Platea in l. nulli, ad finem, C. de numer. & actuar. lib. 12. dicentem hoc etiam de consuetudine seruari in pluribus partibus. Auilesius in cap. 35. Prætorum, in glossa verbo, *remitta*, nu. 4. Gundisaluus

faluus Xuarez de Paz in sua praxi, tom. 1. par. 1. tempore 10. nu. 8. & in annotatione de tabellione, nu. 42. Auendanus de exequen. mandat. 2. par. cap. 15. nu. 5. & 6. Acebed. in l. 1. tit. 16. num. 22. & in l. 1. nu. 11. tit. 27. lib. 4. recopil.

101 In contrarium tamen seruatur, † videlicet quòd notarius recusatus sit omnino remouendus. Quia in remouendis notarijs leuis causa sufficit, & quia per dationem adiuncti non prouidetur indemnitati partis recusantis. Nã licet sint duo notarij in scribendo, potest tamen ille notarius recusatus reuelando dictim dicta testium, multum præiudicium parti afferre, cui malo, datione adiuncti mederi non potest, vt fuit resolutum in vna Cæsaraugustana statuS 16. Ianuarij 1597. coram S. D. N. Clemente VIII. quæ decisio est in impressis 604. nu. 1. & 2. par. 1. diuersorum. & alias pluries fuit tentum: & hoc esse de iure verius, firmat Ioannes de Plat. & refert Gregorius Lopez in locis supracitatis. Quod etiam videmus practicari in notarijs de Rota. nam quando aliquis recusatur à parte, remouetur in totum, & deputatur in locum illius alius notarius: ne tamen ex dicta recusatione, no-
102 tarius qui emit officium patiatur † dispendiũ, notarius in locum eius subrogatus, restituit illi emolumentum causæ, deducta certa iusta quantitate, in recompensam laboris.

103 Potest tamen concordari † stylus Rotæ cum stylo Hispaniæ: quod stylus Rotæ procedat in causis pendentibus in eodem tribunali Rotali, in quibus examinantur testes in Hispania vigore remissoriæ Rotalis, vt tunc notarius remissorialis recusatus, sit in totum remouendus. & in hoc casu loquitur dicta decisio 604. par. 1. diuersorum: stylus vero Hispaniæ tunc locum habeat, quando causæ pendent ibidem, & nondum fuerunt effectæ Rotales. cuius rei ratio est, quia in ordinatorijs iudicij, stylus,
104 & consuetudo loci † vbi litigatur, & iudicium agitatur, semper est seruandus, glossa finalis, & ibi Abb. nu. 10. & 11. ac cęteri omnes in cap. quod clericis, de foro competen. Felinus in cap. Ecclesia S. Mariæ, nu. 55. de constit. Rochus de Curte in cap. fin. de consuet. sectione. 8. nu. 69. & section. 9. quæst. 16. à num. 37. & 38. Vantius de nullitat. titulo de nullitate ex defectu processus, nu. 56. Iacobus Puteus decis. 99. nu. 2. lib. 3. Rolandus à Valle plenissime in consilio 48. nu. 1. & per totum.

105 Ideoq. iudex appellationis tenetur† approbare iustum stylum tribunalis inferioris, iuxta quem, iudex à quo processum ordinauit. Roland. post alios d. cons. 48. nu. 13. & nu. 23. vers. *vlterius*, vol. 3.

Reliqua concernentia materiam recusationis notariorum, & effectus illius, & quis debeat soluere expensas, seu salarium notarij adiuncti, videre poteris penes Doctores superius memoratos.

106. Illud tamen omittere nolo, quod etiam † locus examinis testium potest recusari. Rom. singulari 712. incipit, *litigabant in Ciuitate ista*, per text. in cap. hortamur, 3. quæst. 9. ad quod est bonus tex. in cap. statuimus, de officio deleg. in 6. & in clement. vnica, de foro competen. & in clemen. pastoralis, vers. *Pisana quoque Ciuitas*, de re iudicat. cum alijs traditis à Boherio decis. 40. nu. [illegible]0. Ac conferunt ea, quæ de non tuto accessu habentur in cap. ex parte, 47. de appellat. & in Rota decis. 6. de rescript. in nouis. & decis. 22. nu. 2. eodem titulo, in antiquis, & decis. 16. & 20. de dolo & contum. in antiquis. Cassador. decis. 2. & 3. de dolo & contum. Crescent. decis. 7. eodem titulo. Put. decis. 164. lib. 1. Achill. decis. 2. de probation. Mascardus de probat. conclus. 17. 18. 19. & 20. per totas.

Quibus addo, quod quamuis inspecto iure communi in examine testiũ
107 sit necessaria citatio ad dicendum † contra articulos. Rota decis. 8. de testibus in nouis. Abbas in cap. 2. nu. 16. Felin. nu. 32. Decius nu. 39. eodem titulo de testibus. Guidobon. decis. 79. cum alijs adductis per Anton. Gabriel. tit. de citation. conclus. 1. nu. 104.

In Hispania tamen talis citatio non fit, nec
108 de illa curatur, † nec vitiat talis defectus. Tum quia in pluribus tribunalibus non datur copia articulorum, & consequenter non fiunt, nec dantur interrogatoria, vt tradit Suarez de Paz in sua praxi, par. 1. tom. 1. tempore 8. nu. 131. & fuit decisum in vna Burgen. Capellaniæ 17. Aprilis 1600. coram Reuerendiss. D. Corduba, nunc Episcopo Pacen.

Citatio ad dicendum contra articulos nõ est necessaria in Hispania

Tum etiam, quia in decreto admissionis ad probandum, vulgo nuncupato (*sentencia de prueua*,) adijcitur clausula, (*saluo iure impertinentium*,) *&c.* & sic prouidetur † præiudi-
109 cio quod parti posset contingere ex simplici admissione articulorum: qua ratione inuenta fuit dicta citatio ad dicendum contra articulos, vt tradunt Felinus, & Decius vbi supra: & sic sufficit, si per æquipollens satisfiat. Cassador. decis. 2. nu. 1. & 2. de Iud. Caputaq. decis. 149. nu. 1. & 2. par. 3. & ita fuit in terminis resolutum in vna Calagurritana oblationum 26. Maij 1590. coram Comitulo.

Dixit etiam Cæsar de Grass. in decis. 15. nu. 2. & 5. sub titulo de testibus, quod citatio ad
110 dicendum contra articulos, suppletur † quando intimatur commissio Receptoris, in qua continetur quòd examinentur testes super articulis hinc inde productis.

Solet etiam opponi in Rota, quòd examen testium de partibus sit nullum ob defectum iuramenti, ex eo quod testes examinati non
111 iurarunt, tactis sacrosanctis Euangelijs, † iuxta glossam, verbo, *corporali* in cap. vt circa, 4. de elect. lib. 6. & in clemen. 1. §. porro, verbo, *tacta*, de hæret. Abbas in rubrica de iureiurando,

do, num, 2. sequitur Lanfranc. in cap. quoniam contra, in verbo, *testium depositiones*, num. 4. de probat. Caputaq. decis. 246. par. 2.

Tamen hæc obiectio reijcitur ex contrario
112 stylo † Hispaniæ, de quo sufficit quod testes iurent tacta cruce in manibus notarij, vt notissimum est; & attestatur Caputaquen. decis. 265. par. 3. ac fuit decisum in vna Ciuitaten. constructionis Capellæ de anno 1589. coram Reuerendiss. D. Patriarcha Seraphino. Præsertim quia cum notarius, seu receptor, atte-
113 stetur se recepisse iuramentum in forma † debita Iuris, intelligendum est illud præstitum fuisse legitime, & eo modo quo fieri debuit, vt fuit resolutum in vna Calagurritana oblationum 19. Maij 1590. coram Comitulo, & alias sæpius: pro quo etiam facit decisio 13. Cæsaris de Grafs. nu. fin. tit. de testibus.

Testes qualiter iurare debeant.

* Fuit etiam latissime resolutum in vna Veneta federis matrimonij 8. Iulij 1598. coram R.P.D. meo Peña Rotæ Decano. in qua etiam conclusum fuit, quod tale examen sit etiam vltra Hispaniam vbique locorum sustinendum.

Ac subiungit, quod licet alias tentum fuerit à Rota non probari iuramentum testis per solam enuntiationem notarij, vt puta quia dixit N. testis iuratus deposuit, iuxta glos. in cap. vt circa, verbo, *præstito*, de electione, in 6. Lanfranc. in cap. quoniam contra, verbo, *testium depositiones*, nu. 254. vers. *unde notarius*, Caputaq. decis. 295. par. 3.

Tamen hodie Rota publicæ vtilitatis gratia pro sustinendis processibus, præsertim in partibus confectis, constanter tenet pro probatione dicti iuramenti, & validitate d. examinis, vt fuit resolutum in Beneuentana notariatus ann. 1564. coram Groperio, & in Vicen. fendi 27. Iunij 1574. coram Aldobrandino, postea Clemente VIII. & in Clusina pensionis 3. Martij 1576. coram Illustriss. Blanchetto, & in Toletana decimarum 21. Iunij 1583. coram eodem. & in Calagurritana beneficij 5. Decembris 1586. coram Illustriss. Seraphino. Et in Ciuitaten. constructionis Capellæ 20. Februar. 1588. coram eodem, & in Cathanien. illegitimitatis 29. Maij 1598. coram Orano, ac alias sæpius, hanc etiam sententiam post Bar. Abbat. & Felin. pluribus comprobat Couarru. lib. 2. variar. cap. 13. nu. 2. qui tamen tutius esse dicit quod tabellio expressim scribat ipsius iuramenti formam, & solemnitatem, vt res tuta sit, nec aliquod dubium habeat.*

ITEM solet opponi, quod examen testium
114 fit nullum ex defectu iurisdictionis, † quando causa est beneficialis, seu Ecclesiastica, ex eo quod notarius, seu Receptor, qui testes examinauit, esset mere laicus, ac persona incapax, cap. decernimus, de iud. Quæ oppositio similiter excluditur à Rota, quoniam talis commissio data Receptori, non concernit delegationem actus cum exercitio iurisdictionis, sed

115 dumtaxat continet nudum † ministerium, & sic sustinetur, licet sit laico concessa, clemen. 1. de offi. deleg. Guidobon. decis. 158. & fuit resolutum coram Card. Lancellotto in vna Lucana Castri Franchi. Tanto magis stante stylo Hispaniarum, de quo testatur Caputaq. in d. decis. 265. par. 3. & fuit decisum in vna Calagurritana iuris votandi 19. Ianuar. ann. 1590. coram Orano, & iterum in suprad. decis. Calagurr. oblationum 26. Maij 1590. coram Comitulo, ac alias sæpius. ad quod addo expressam decis. Put. 258. nu. 3. lib. 1.

Deinde solet opponi, quod examen testium sit nullum ex defectu iuramenti, quia in commissione, seu instrumento receptoriæ, non fuerit data Receptori facultas recipiendi iuramenta testium; sed solummodo ad examinandum testes. huic vero exceptioni respondit Iacob. Put. decis. 158. nu. 1. & 2. lib. 1. dicens,
116 quod commisso † examine, est etiam per antecedens necessarium commissa facultas recipiendi iuramentum, sine quo examen non valeret, l. 2. ff. de iurisdict. omn. iud. cap. præterea de officio delegat. de quo erit etiam decis. Mohedani 4. nu. 1. & per totam, & decis. 6. de testibus, vbi latius.

SEcunda annotatio, quæ etiam respicit nullitates, est circa defectum citationis ad sententiam, in quo regulam constituo, quod citatio
117 ad sententiam est necessaria, † & omissio illius inducat nullitatem sententiæ ipso iure, text. in clementina sæpe, §. sententia vero, de verborum significatione, l. vnoquoque, 47. ff. de re iudicat. l. 1. §. cum de edicto, ff. quæ sententen. sine appellat. rescind. cap. consuluit, de off. deleg. l. 5. in princ. titulo 22. par. 3. Rota decis. 17. num. 2. de senten. & re iudic. in nouis, & decis. 361. nu. 2. par. 1. diuersorum. Vantius de nullitat. tit. de nullitate ex defectu citationis, nu. 56. Capycius decis. Neapolitana 1. ex num. 35. Acebedus in l. fin. tit. 17. lib. 4. recopil. ex nu. 39. vsque ad nu. 52. Cæsar de Grassis decis. 21. nu. 2. de re iudicata. Decius cons. 603. nu. 11. Bernard. Diaz in regula 773. incipit, *sententia omnis*.

Citatio ad sententiam est substantialis, ampliatur 15. modis, & alias multis limitatur vsque ad n. 174.

Quod amplia primo, vt talis citatio debeat
118 exprimere † nominatim, quod sit ad sententiam diffinitiuam audiendam, non autem sufficiet citatio generalis ad causam, vel ad audiendam voluntatem Domini Iudicis, glossa, verbo, *ad id*, in d. clemen. sæpe, §. sententia vero, de verborum significatione, vbi Cardinalis sub nu. 9 notabili 16. & cæteri. Felinus in cap. consuluit, nu. 26. de officio deleg. Alexan. cons. 115. nu. 5. lib. 7. Gregor. Lopez. in l. 5. gloss. verbo, *emplazar*, tit. 22. par. 3. Rota decis. 17. nu. 1. de sent. & re iud. in nou. Vantius tit. de nullitate ex defectu citationis, nu. 56. *Ferret cons. 110. n. 1. *& fuit resolutum in vna Mediolanen. decimarum 27. Ianuar. 1595. coram Orano.

Amplia

Amplia secundo, vt citatio ad sententiam
119 debeat esse personalis, ✝ non autem sufficiat
fieri ad domum: nisi quando prius præcesserat
citatio personalis in principio causæ, & postea in personam citari non potuit, quia, aut
citandus latitabat, aut citatio esset difficilis,
quia citanda esset mulier, aut alia difficultas
aderat, cap. causam quæ, de dolo, & contumac.
Put. decis. 279. incipit, *in vna Romana*, lib. 2. &
decis. 35. & 283. lib. 3. Caputaquen. decis. 117.
nu. 1. & per totam, par. 1. & decis. 332. & 334.
ibidem, & decis. 119. par. 3. Achilles de Grassis
decis. 17. de dolo, & contumacia, Cæsar de
Grassis decis. 17. nu. 1. & 2. de senten. & re iudicat. Crescentius decis. 18. eodem titulo. Mohedanus decis. finali, de dolo, & contumac. &
decis. 18. eodem titulo, & decis. 7. vt lite penden. Vantius de nullitate ex defectu citationis, nu. 82. 83. & 84. Vestrius in praxi, iuncta
additione, lib. 5. cap. 13. num. 2. & 11. Rota decis. 5. & ibi additionator, de rescript. in nou. &
decis. 36. num. 8. & 9. de procurator. in nou. &
decis. 8. & 20. de dolo, & contumacia, in antiq.
Cassadorus decis. 12. num. fin. de rescriptis. Veral. decis. 118. & 114. parte 2. Antonius Nicellus de concordia glossarum, concordia 52. nu.
* 225. & 226. * Tiraquell. de retract. lignag. §.
9. glo. 2. per totam. * apud quos lector de hac
120 materia ✝ ad saturitatem reperire poterit. Et
in Curia semper seruatur rigorose, quòd citatio ad sententiam sit personalis, nisi ex vrgentissima causa, & tunc fieri solet ad domum, &
in acie campi. Floræ per diligentias à duobus
Cursoribus factas, vt notum est.

Amplia tertio, vt neque releuet citatio personalis ad sententiam facta; si tamen reman-
121 sit † circumducta per non comparitionem citantis, l. & post edictum, 37. §. quod si is, ff. de
iud. cap. cum speciali, vbi Innocentius numer.
quinto. Franchus numero 47. & cæteri de appellat. Cæsar de Grassis decisione vndecima,
numero secundo de sentent. & re iudicat. Roman. consilio 454. num. 13. Tiraquell. de retractu lignag. §. 15. glossa secunda, sub numero
nono, vers. *& idem cum pars aduersa*, Capel.
Tholosana quæst. 14. num. 2. Achill. decis. 13. de
dolo, & contum.

Vel si maneat dicta citatio circumducta ex
eo quod fuit facta ad certum diem, seu tem-
122 pus, & intra † illum, vel illud pronunciata
sententia non fuerit: nam si lapso illo tempore
pronuncietur, erit sententia nulla ex defectu
citationis, Bartolus consil. 176. incipit, *pluries*, sub numero primo. Cardinalis in clemen.
sæpe, numero 17. de verborum significatione.
Felinus in capitulo primo numero vigesimosecundo de iud. Afflictus desione 387. numero 5.
Vantius de nullitate ex defectu citationis, nu.
73. Anton. Gabriel lib. 7. tit. de citation. concl.
3. nu. 113. & nu. 437. cum seqq. vbi post plures,
quos allegat hinc inde, concludit quòd si in
123 die immediate ✝ sequenti Iudex pronunciaverit, sustinebitur talis sententia. de quo nihil firmo.

Quarto amplia, quando citatio ad sententiam fuit legitime facta, ac illius terminus seruatus; sed postea fuit ante pronunciationem
124 tacite reuocata, † veluti per admissionem
125 nouorum articulorum. † Rota decis. 1. de testibus, in nouis, & decis. 1. de probationib. in
antiquis, & decisione 12. de renunciation. in
antiquis. Aut per admissionem instrumento-
126 rum, aut examen testium. Cæsar de Grassis
dicta decisione 11. numero 2. vers. *defectus autem*, de sentent. & re iudicat. Felinus in cap.
cum dilectus, num. 19. vers. *& Iudex*, de fide
instrumentor. Alex. cons. 72. num. 7. vers. *item*
si post, volum. 3. Afflictus decis. 1. 5. num. 2. in
* principio. * Aimon cons. 144. num. 20. * Parisius cons. 107. an. 101. & 102. lib. 3. Hieron. Gabriel. cons. 43. nu. 41. lib. 1. Rota decis. 361. nu.
2. par. 1. diuersorum, & fuit resolutum in vna
Pampilonen. parochialis 13. Iulij 1600. coram
R. P. D. meo Peña, & in Crotonien. Decimatus
20. Maij 1587. coram Orano, ac alias pluries.
* * Lambertin. de iurepatron. lib. 2. par. 2. q. 11.
art. 2. nu. 6. & 7. vbi declarat. *

Dicit etiam Ioannes Staphilæus de litteris
gratiæ, §. quando aliquis petit gratiam, num.
7. fol. mihi 471. & Roman. cons. 176. num. 13.
127 quòd post conclusionem in causa ✝ numquam
datur noua commissio sine derogatione conclusionis, de quo habemus expressam regulam
37. Cancellariæ.

Ideo ne per admissionem articulorum, vel
aliorum iurium censeatur reuocata citatio ad
sententiam, seu conclusio, datur cautela,
128 † quod admittantur absque præiudicio actorum citationis ad sententiam, seu conclusionis, vt per Hippolytum de Marsilijs in praxi,
§. sequens, nu. 52. & 53. Acebedum in l. 10. tit.
17. numero 35. & 36. libro quarto recopilationis: qui etiam adducunt ex mente Rotæ dicta
decisione prima de testibus, in nouis, quòd
tunc per admissionem nouorum iurium censetur reuocata conclusio, quoties Iudex scit esse
129 conclusum ✝ in causa: secus si ignorat, veluti
quia est successor in officio, vel conclusio est
multum antiqua: tunc enim non videtur re-
* uocare, vt ipsi dicunt. * & Lambertin. d. art. 2.
quæst. 11. nu. 7. *

Amplia quinto, quòd citatio ad sententiam
130 debet esse, aut vna peremptoria, † aut triplex
citatio, vt late Felin. in cap. consuluit, num. 8.
de officio delegat. quod vndecim modis limitat ipse Felinus, quorum primus est in causis
131 beneficialibus, † & alijs summarijs, post gloss.
verbo, *peremptoria*, in clem. sæpe, §. sententia,
de verborum significatione, vbi Vitalinus nu.
34. Alij decem casus limitationis videri possunt per d. Felinum in d. cap. consuluit, ex d.
nu. 7. vsque ad nu. 12.

Amplia

Amplia sexto, vt talis sententia sit nulla ex defectu citationis, non solum si sit pronunciata contra non citatum; sed etiam si esset
132 promulgata in fauorem illius. † Bartol. post glossam, ibi in l. si furioso, num. 2. ff. de re iudicata, & ibi communiter omnes. Vantius late de nullitate ex defectu citationis, nu. 10. Caputaqnen. decis. 140. num. 1. & per totam, parte tertia. Ioannes Baptista in tractatu de arbitr. lib. 9. cap. 15. num. 6. resoluit cum pluribus Antonius Gabriel in libro 5. suarum communium opinionum, tit. de citat. conclus. 2. nu. 66. Ias. in l. nec quicquam, nu. 48. ff. de officio proconsul.

Amplia septimo, vt quamuis semel facta fuerit citatio ad sententiam, si postea remo-
133 ueatur † ille Iudex coram quo fuit facta citatio, & in locum eius alius postmodum subrogetur ad pronunciandum, seu si ipse Iudex qui citauit, postea deleget alteri sententiæ prolationem, quod talis nouus Iudex subrogatus, siue delegatus, pronunciare non possit nisi fiat coram illo alia noua citatio, glossa in l. consentaneum, verbo, *a quo*. C. quomodo, & quando Iudex, vbi Bartolus num. 11. Baldus num. 7. Salycet. num. 9. Felinus in capit. quia Gu. num. 4. in fine, de iudic. cum alijs per Antonium Gabriel. tit. de citation. conclusione 1.
* nu. 114. & tetigi supra nu. 61. * Decisio Marchæ 108. ex num. 2. vsque ad finem *.

Quod tamen non habere locum arbitror in Episcopo, qui postquam citauit ad sententiam remisit causam pronunciandam suo Vicario
134 † generali, vel quando sunt duo Vicarij generales, aut Iudices idem tribunal constituentes, per hebdomadas tamen alternatim certa negocia expedientes, & vnus, ac alius pronunciat. Nam tunc non erit noua citatio necessaria, cum factum vnius dicatur alterius, cap. 2. de consuetud. in 6. vbi notat Franchus numero quarto. & facit bene decisio Putei 348. numero primo, & secundo, libro primo, vbi habetur, quod sententia ab vno Auditore Rotæ prolata potest ab alio subscribi, ex quo
135 omnes constituunt vnum tribunal. † de qua subscriptione plura dixi in glossa 60. ex nu. 75. cum sequentibus.

Immo d. Puteus in dicta decisione 348. numero 3. & 4. libro primo allegat pro fundamento Castren. & Iacob. de Sancto Georgio, dicentes, quod quando citata parte coram Iudice ad sententiam, Iudex delegat alteri Iudici prolationem sententiæ, non requiritur
136 † de nouo citatio: potest tamen hoc intelligi, & concordari secundum supradicta.

Amplia octauo, quod dicta citatio ad sententiam debeat etiam fieri in vltima die in-
137 stantiæ, seu termini assignati à lege. Bald. in l. ei qui appellat, num. 6. C. de tempor. appellationum. Gregorius Lopez in l. 5. titul. 22. Part. 3. in glossa, verbo, *emplazar*. Licet secus esset
138 si terminus esset præfixus † ab homine, vt Baldus, & Gregorius Lopez vbi supra, & Maran. de ordine iudi. par. 6. primo membro de citatione, num. 18. in 20. limitatione, & plenissime Antonius Gabriel de citation. d. conclusione 1. num. 289. cum sequentibus. vbi allegat nonnullos tenentes neque esse necessariam citationem in vltima die termini à lege constituti. & vide Roman. cons. 176. *ista sunt*, num. 5.

Amplia nono, vt sic citandus ad senten-
139 tiam, qui fuerat contumax † in cætero processu, non tamen de tempore proferendæ sententiæ, glossa, verbo *renunciet*, in cap. 2. de dolo, & contum. in 6. Gregorius Lopez vbi supra in d. glossa, verbo, *emplazar*, Acebedus in l. 10. tit. 17. lib. 4. recopil. nu. 42.

Amplia decimo, vt vtraque pars sit citan-
140 da ad sententiam audiendam: nec sufficit † alteram esse citatam. Abb. Lap. in clem. sæpe, nu. 12. de verbor. signific. Dicit tamen Bonifac. Vitalinus ibi sub nu. 43. quod stylus est, quod vbi pars instat pro sententia ferenda, tunc citan-
141 da est sola † pars aduersa ad hoc: licet aliqui cautelosi faciant quod etiam ad idem assigne-
142 tur † terminus ipsi parti instanti, prout est gl. in l. 2. in fin. magnæ glossæ, C. quomodo, & quando Iudex. Et Iudex si vellet ex suo officio dare sententiam, partibus non instantibus, & eas facere citari, satis rigorose procederet, & forsan iniuste. hactenus Vitalinus.

Addo ego, quòd non est necessaria citatio facienda vtrique parti, quando citatio non
143 fit ex mero † Iudicis officio. Nam eo ipso, quòd vna pars citat alteram, à fortiori, &
144 seipsam † citare censetur. Puteus decis. 517. incipit: *in vna Salmantina*, num. 7. lib. 2. vbi dicit quod appellans extraiudicialiter, per ipsam appellationem seipsum citat, clement. causam quæ, de election. Aegidius Bellamera decis. 749. Achill. de Grassis decis. 14. num. 2. de
* appellat. * sic citatio facta à possessore annali contra impetrantem infra sex menses, excusat ipsum impetrantem ab obligatione citandi annalem possessorem, iuxta formam regulæ de annali. Gomez. in eadem reg. quæst. 65. per totam, vbi dicit sæpius ita fuisse resolutum in
* Rota. * Sicut & committens causam, ac obtinens decretum citationis contra aduersa-
145 rium, incontinenti seipsum citat, & quo ad eum ex illo tempore dicitur lis pendere, licet non quo ad aduersarium donec citationis instrumentum sit illi intimatum. Rota decisione sexta, vt lite pendente, in nouis. Puteus decisione 427. libro primo, & 481. libro 2. & 362. in fine, lib. 3. Cassadorus decisione sexta, numero tertio, & quarto super regulis. Rota decisione prima, numero quarto, parte 2. diuersorum, cum alijs. Nec est citandus ad sententiam subhastationis, prout requiritur per l. 19. tit. 21. lib. 4. recopilationis, qui se op-

146 posuit † executioni, vt dixi in §.7.procemiali, nu. 149. Et quia præsentia partis habet vim citationis, vt in dicta clement.causam, de electiõ. & dixi superius à num.71. & repetam inferius nu.158.

Amplia vndecimo, vt etiam requiratur, quod pars instet pro sententia. Nam sententia lata, nulla parte instante, est ipso iure nulla,
147 † cum iudex non possit in causis ciuilibus officiũ suum impartiri, l. quarta, §.hoc autem iudicium,ff.de damno infecto.Et sic grauaret, vt Vitalinus d.num.43. in præcedenti ampliatione citatus. tradunt glossa, verbo, *trienny*, in l.properandum,§.& si quid, C.de iud. vbi not. Bartolus, & omnes, maxime Iason numer. 5. Vantius de nullitat.titulo de nullitat. ex defectu processus, num.98. vbi plene Ripa in d.§. hoc autem iudicium, nu. 75. Cæsar de Grassis decisione 9.nu.4.de caus.possess.& dixi in gloss. 56.nu.109.

Hinc fuit decisum in vna Comen. Capellaniæ 28.Ianuarij anni 1591. coram R.P. Domi-
148 no meo Pegna, quod sententia erat nulla † in illo casu, in quo citatio fuerat facta pro die prima, & quatenus ea die non feratur, pro die sequenti. Quia in die prima, in qua partes comparuerunt lata non fuit; sed in die sequenti, quando nulla pars comparuit, Iudex pronunciauit. Nam dicebatur lata nemine instante, quod etiam in alio similiter fere casu fuit decisum coram eodem R.P.D. Pegna, in vna Pampilonen. parochialis 13.Iulij 1600.

149 Quod limitat quatuor modis Ias. † in d. §. & si quidem, nu.5.& 6. Et quòd in dubio,præsumatur lata sententia ad instantiam partis, dixit Rota decis.516.num.2.par.1.diuersor. & late tradit Menoch.de præsumption.lib.2.præsumpt.73.nu.1.& per totam.

Amplia duodecimo, vt non valeat statutum
150 disponens quod teneat sententia † sine citatione ad illam prolata. Bald. in l. 1. num.8. C.quomodo, & quando Iudex. Calder.cons.8. num.1. in fin. de re iudicat. Decius cons. 603. *viso puncto*, nu.12.Alexand.cons.235.*ponderatis bis*,nu.12.& facit decisio Putei 242.nu.1.lib. 3.copiose Anton.Gab.in tit.de citation.concl. 1.nu.197.cum sequentibus.

Amplia decimotertio, vt nullitas proueniens ex defectu talis citationis ad sententiam
151 sit insanabilis, † etiam per commissionem,seu rescriptum Papæ, quando omnino deficit citatio ad sententiam. Cæsar de Grassis decis. 11. num. 9. de sentent. & re iudicata. Gomezius in compendio signaturæ, num.68.& 69. cum alijs supra citatis, num.77. Ferrett. cons.209. nu.9.lib.1.

Amplia decimoquarto, etiam si simpliciter,
152 & de plano, & sola † veritate inspecta procedatur, vt in dicta clementina sæpe, de verbor. significatione. Paris de Puteo in tractatu de syndicatu, verbo, *sententia*, cap.2.nu.12.cum alij per Acebed.in l.10.nu.43.& 44.tit.17.lib. 4.recopilationis.

Amplia decimoquinto, vt procedat d. re-
153 gula in sententia Iudicis arbitri. † Bald.in l.si qui ex consensu, sub num.3. C.de Episcop.audien. resoluit Ioannes Baptista in tractat. de arbitris, lib.9. cap. 15. sub num.5.versic. *plus dico, quòd sicut non valeret sententia Iudicis sine citatione*.

Similiter dicta secunda annotatio, & regula venit limitanda, ac declaranda nonnullis modis, prout inferius apparebit.

FALLIT primo, quando post causæ discussionem adest conclusio † in cau-
154 sa vtrique parti intimata. Nam tunc talis conclusio supplet defectum citationis. Ratio est, quia omissio citationis in hoc casu non grauat, cum iura partium fuerint audita, & discussa: & propterea non de iure naturali; sed de solemnitate meri iuris positiui, citatio tali casu habenda esset, quæ omissa parum vitiaret, cum in effectu, rationi & menti ipsius legis satisfactum sit, vt concludit cum pluribus Vantius de nullitatibus cap. fin. num.107. Alexand.consil.225.*ponderatis*, nu. 12. volum. 6. Matthæus de Afflict. decisione 283. incipit, *diu est*, nu.6.

Quod sine difficultate procedit in Hispania,
155 † cum sæpe Rota declarauerit quòd conclusio in causa in Hispania habeat vim citationis ad sententiam ex stylo illarum partium, vt fuit resolutum in vna Burgen. residentiæ 30. Maij 1586.coram Domino Plato, & in alia Burgen. concedendæ licentiæ coram Orano, de anno 1585. & in alia Conchen. coram Illustrissimo D.Blanchetto, & in Pampilonen.parochialis 13. Iulij 1600. coram R. P. D. meo Pegna, & alias passim tentum fuit.

Non tamen sufficiet, si causa non esset formiter conclusa, sed Iudex dumtaxat manda-
156 ret † concludi, vt fuit decisum in vna Hispalen. Capellaniæ coram Bubalo, & in d.decisione Burgen. residentiæ 30. Maij 1586. coram Illustris.Plato.

Quando autem censeatur tacitè conclusum,
157 † aut ipso iure, vide ad longum per Felin. in cap. cum dilectus, ex num. 28. & 30. de fide instrumentorum. Puteum decis.29. num.7. & decisione 238. lib.3. vbi etiam dicit, quod dicitur quasi conclusum in causa, quando sunt factæ probationes, ex quo Iudex statim potest concludere, & pronunciare.

SECVNDO fallit, quando pars quæ ci-
158 tata non fuit, esset præsens de tempore † prolatæ sententiæ; quia præsentia habet vim citationis, clemen. causam, ibi, *cum in appellati, aut procuratoris præsentia, &c.* de electione. Bart.in l.furioso, num.5. ff. de re iudicat. Abbas in capit.tenor, numero finali, de re iudic.
* * Ferrettus consil.110.numero 1. * Vantius de nullit.

nullit.cap.fin.nu.47.& nu.100.& num.116.Ias.
in l.nec quicquam,nu.26.27.& 28. ff.de officio
proconsul. vbi multipliciter declarat, cum
alijs superius allegatis in prima annotatione,
nu.71.& 146.

Ac fuit resolutum in vna Conchen.limitum
17.Iunij anni 1595. coram Illustrissimo Blan-
chetto. vbi etiam fuit dictum, quod si nota-
rius attestatur intimasse sententiam, statim
incontinenti post prolationem, parti oppo-
nenti de defectu citationis, siue illius procu-
159 ratori, quod præsumitur † fuisse principalem,
vel procuratorem præsentem, & sic tollitur
nullitas ex defectu dictæ citationis.

Quod eo magis locum habet, quia in Hi-
spania solitum est in tribunalibus secularibus
supremis, necnon in Episcopalibus, pronun-
160 ciari sententias in publica † audientia, in
qua omnes procuratores, *de numero* nuncu-
pati assistunt, ac sedent in suis locis deputa-
tis: ac propterea fere semper procurator erit
præsens. Quamobrem inquit Matienzus in
dialogo relatorum, tertia parte, cap.44.num.
4.& 5. necnon Acebedus in l.10. num. 43. tit.
17. lib. 4. recopilationis, in Cancellarijs ideo
161 partes ad audiendam sententiam † non cita-
ri, quoniam tempore pronunciationis procu-
ratores præsentes sunt. Idem etiam dicit de
162 magna Curia Neapolitana † Capycius decis.
1. nu.fin. ante fin. vers.*immo procuratores in
magna Curia*.

Et quando præsumatur, vel non, præsentia
163 † partis de tempore prolatæ sententiæ,& qua-
lis debeat esse præsentia, vt suppleat defectum
citationis, & an sit credendum notario atte-
stanti de præsentia, vide apud Bartolum in
dicta l. furioso, numero sexto. Alexand. nu-
mero nono & decimo & vndecimo. Ias. nu-
mero decimo, & reliquos omnes, ff. de re
iudicata, & Capycium dicta decisione prima,
✱ numero fin. * Imola in cap.quoniam contra,
nu.26.de probation. *

Quid si pars fuit præsens, cum Iudex cœpit
164 legere sententiam, & recessit † antequam
compleret? Bald. ponit hanc quæstionem in l.
vnica, C.de his quæ pœnæ nomine, num.26.&
concludit quod non sufficiat talis præsentia,
quia est actus indiuiduus, & Bald.refert, & se-
quitur Greg.Lopez in l.5.tit.22.par.3. in glos.
verbo, *emplazar* circa fin.

165 Limita etiam alijs decem & nouem † mo-
dis per Ias.in l.nec quicquam,num.23. vsque
ad num.48.ff.de officio proconsul. & leg. quas
limitationes repetit, & ampliat Antonius Ni-
cellus in concordia glossarum, concordia 52.
ex numero 224. vsque 254. & postmodum ad-
dit alias nonaginta & sex limitationes, vsque
ad numerum 360. & sic omnes limitationes
sunt 115. Antonius Gabriel etiam illas repe-
tit, & addit vsque 131. limitationes, ad quos
✱ lectorem reijcio. * alias etiam plures vide per
Tiraquel.in tract.res inter alios acta,ex num.
38.vsque ad finem. *

Illud quoque non omitto, quod quam-
uis sententia sit nulla ex defectu
citationis, non propterea reliquus processus
166 † præcedens erit nullus, si alias erat legiti-
me factus. Puteus decis.119.nu.2.lib.1.Afflict.
decis.148.nu.3.Caputaq.decis.148. nn.1. & 2.
par.3. vbi propterea dicit numer.3.& 4. quòd
quamuis sententia sit annullata, processus re-
manet saluus.

Sicut etiam annullata institutione, rema-
167 net firma præsentatio † legitime facta. Cre-
scentius decis.12.num.3.de iurepatronat.Cot-
ta decis. 351. in manuscriptis, & fuit resolu-
tum in vna Cassalen. Parochialis 10. Decem-
bris 1598. coram Reuerendissimo D. Patriar-
cha Seraphino. vbi etiam habetur, quòd an-
168 nullata confirmatione, non † annullatur ele-
✱ ctio.* de quo est text. expressus in cap.si con-
firmationem,39.de elect.in 6.*

Ac per contrarium, examen testium potest
169 esse nullum, & sententia valida, † nisi se refe-
rat ad testes per modum causæ. Felin. in cap.
inter cæteras, nu.2.3.& 4.de senten.& re iudi-
cat.Mohed.decis.6.nu.3.de testibus.

SOLENT nonnulli Iudices non curare de
dictis nullitatibus, sed solum attendere ad bo-
num ius in negocio principali, eo prætextu
170 quòd sit iudicandum attenta veritate; sed †
male faciunt, quia vt superius dixi in amplia-
tione 14.nu.152. quamuis sit procedendum,&
pronunciandum sola veritate inspecta, non
tamen possunt omitti dictæ citationes,nec cõ-
uolari ad bonum ius spretis nullitatibus. Im-
mo esset alia noua nullitas, si stante opposi-
171 tione † de nullitatibus, non pronunciaretur
ante omnia super illis. Puteus decis.150. lib.1.
& decis.72.nu.2.& 3.lib.3.Caputaquen, decis.
60. numero 1. & 2. parte 1. & fuit decisum in
vna Tirasonen. construendæ Capellæ 23. Iu-
nij 1597.

Nulla namque maior est iniustitia, quàm Nulla maior iniustitia quã nullitas.
172 nullitas, † Aegid.Bellamera decis.343.incipit,
appellans, num. 2. Et iudex nulliter procedens
spoliat.Aimon consil.140.nu.2.& 3. & cons.124.
num.4.Caputaquen.decis.112.num.1.par.2.&
decis.186. par.3. Ac propterea nullitatis iudi-
173 cium est magis præiudiciale,quàm possessoriũ,
& absorbet illud, Baldus in l.ordinarij,nu.13.
C.de rei vindic.Cæsar de Grass.decis.8.num.7.
de senten.& re iudicata.

Bene quidem verum est,quod Iudex poterit
174 insimul pronunciare in eadem sententia † su-
per nullitate sententiæ Iudicis à quo, & illam
ex capite nullitatis reuocare,necnon super ne-
gocio principali,ac illam (si alias iusta fuerit)
ex capite iustitiæ confirmare,vt late per Alex.
cons.73. incipit, *in causa appellationis*, numero
11.lib.6.& consil.81. *in causa, & lite*, numero
quinto, libro 7. Vantius de nullit. capit.final.

nu.129.Put.decis.72.nu.3.& decis.81.nu.1.lib.
3. Achil.de Grafs.decis.17.nu.2.de rescript.

Transeamus nunc ad 3. & 4. annotationes super attentatis.

TERTIA annotatio erit super attentatis ante diffinitiuam.

QVARTA vero de attentatis post diffinitiuam (in causis beneficialibus) sententiam.

Regulariter nō appellatur ante diffinitiuam, nisi in casib⁹ cōtentis, vsque ad nu. 202.

CIrca tertiam annotationem constituendum est, quòd li-
175 cet regulariter † appellari non possit ante dif-
finitiuam; nec talis appellatio causet attenta-
ta, l.ante sententiam, ff.de appellat.recipien.
l.ante sententiam, C. quorum appellat. non
recipiantur, l.2.C.de Episcop.audien.cap.non
solum, in principio, vbi glossa, verbo, *diffinitiua*, de appellat.in 6. ac disponitur in Concil.
Tridentino, cap.20.sessione 24.de reformatione,
& in regula 36. Cancellariæ, l.13. titul.23.
part.3. l.3. tit. 18. lib.4. recopilat. late tradit
Franchus in cap.super eo, nu.6. de appellat.&
plenius Lancellott. de attent. 2.par.cap.12.li-
mit.1.à nu.1.& 10.

Attamen quando appellatio interponitur
176 ab interloquutoria continente grauamen †
irreparabile, proculdubio est supersedendum
à Iudice à quo, alias essent attentata omnia
per eum postmodum gesta, l. 2. ff. de appellat.
recipien. glossa in clementina prima, verbo,
ipso iure, de hæreticis, & disponitur in d. l.3.
tit. 23. part. tertia, Rota, & ibi additio sub
littera B. decisione 58. de appellation. in no-
uis. Lancellottus vbi supra ex nu. 100. vsque
ad nu.107.

Idemq. est si tale grauamen posset reparari,
177 sed magna † cum difficultate, aut præiudicio
partis. Bartol. per textum ibi in l. 1. §.quæsi-
tum, sub nu.6.in fin. ff.de appellation. Felinus
in cap.accepimus, sub nu.5. vers. *& hinc est*, de
fide instrum. Gregor. Lopez per tex.ibi in d.l.3.
in gloss. *a menos de gran daño*, titul.23. part.3.
Duenas in regula 52. incipit, *appellari à sententia*, limit.10.

Item quando grauamen potest per diffiniti-
178 uam reparari sed non ex toto, † quia tunc
quoque datur appellatio. Felin.in cap.cum su-
per, sub num. 7.de senten.& re iudicat. Petrus
Surdus decis. Mantuana 36.nu.14.

Necnon quando articulus interloquutoriæ
179 esset præiudicialis negocio † principali, l. in-
tra vtile, 39. vbi notat Bartolus, ff.de minor.
Bald.in l.arbitrio, nu.6. ff.qui satisdare cogan.
Felinus in cap.cum causam, nu.6.vers. *limita quarto*, de senten. & re iudicat. Magon. in de-
cisione Lucana 23.nu.6. Bald.in l.final.sub nu.
5. vers. *secundus est actus*, C. de relation. vbi
idem dicit, quando interloquutoria ingerit
180 difficultatem circa causæ decisionem † Greg.
Lopez vbi supra ad fin.d.gloss.

QVO fit (vt accedam ad propositum nostræ
materiæ subiectæ,) quod si de tempore vaca-
tionis beneficij, vnus ex filijs patrimoniali-
bus esset absens in longinquis partibus, veluti
in Curia, seu alio loco remoto, & illius pro-
curator, (cuius nomine se opposuit) peteret
(seclusa fraude) terminum, & dilationem
competentem ad certiorandum d. absentem,
& vt venire, & accedere possit personaliter ad
se subijciendum examini (in euentum quod
Ordinarius, aut non possit, aut nolit remitte-
re examen ad locum, vbi absens de illo tem-
181 pore existit) alias appellaret, † & d.Ordina-
rius non obstante d. appellatione, denegando
tacite, vel expresse, dictam dilationem, proce-
deret ad vlteriora, quod omnia gesta post di-
182 ctam appellationem, essent † attentata, & nul-
la, vt fuit resolutum in vna causa Conchen.
Capellaniæ 16. Octobris 1569. coram Fabio
Peregrino, quæ decis. est in impressis 266. inci-
pit, *eadem die*, nu.1.& 2.7.& 8.& per totam,
libro tertio, parte tertia diuersorum, & dixi
in glossa 6.nu.223.

Quod etiam tenuit Rota in simili casu, in
vna Calagurritana beneficij de Brantevilla 8.
Martij huius anni 1604. coram R.P.D. meo Sa-
crato. vbi cum quidam Petrus se opponeret
ad certum beneficium patrimoniale vacans,
ac accedens ad se subijciendum examini, fuit
183 prohibitus † ingredi in ciuitatem Calciaten.
eo prætextu, quod esset suspectus de peste: &
cum per suum procuratorem peteret dilatio-
nem competentem, fuit ei denegata, & iu-
dex ad vlteriora processit, & contulit dictum
beneficium cuidam alteri oppositori, ac in
possessionem immisit: ac cum dubitaretur, an
dicta acta gesta post dictam appellationem
essent attentata, & nulla, me informante, &
obtinente, fuit resolutum affirmatiue.

Sicut etiam si aliquis filius patrimonialis
compareret ad se opponendum post lapsum
terminum edictorum (re tamen integra) id
est ante factum examen, (& fraude cessante)
& non admitteretur, possit vtique à tali de-
negatione appellare; per ea quę dixi in §.1. hu-
ius glos.9.nu.115.cum sequentibus, & in glo.6.
num.223.

Similiter fuit decisum in alia causa Cala-
gurritana de Amarita 21. Nouembris anni
1575. coram Cantuccio, quæ est in impressis
decisio 10. numero secundo, parte secunda
diuersorum, quod datur appellatio à mala re-
184 latione, & grauamine † examinatorum, in
non approbando aliquem ex oppositoribus ad
beneficium patrimoniale: & quòd non obsta-
185 bat ad hoc dispositio Concilij Tridentini † in
sessione 24.de reformat.cap.18. vers. *nec prædictorum examinatorum, &c.* quia dumtaxat
procedit in parochialibus; non autem in be-
neficijs simplicibus patrimonialibus. Minusq;
obstare idem Concilium sess. 7.cap.13. versic.
& nullius appellationis, &c. quia licet non pos-
186 sit appellari ad effectum euitandi examen, † vt

ibidem

ibidem cauetur; tamen à mala relatione, & grauamine examinatorum, non tollitur appellatio; sed res remanet sub dispositione iuris communis, de quo appellari poterat ex supradictis. * pro quo est bonus text. in l. 1. C. de potioribus ad munera nominandis. * facit etiam decisio Rotæ 6. ante num. 1. & sub num. 1. cum sequentibus, eadem parte secunda diuersorum: & secundum hanc distinctionem fuit etiam dictum intelligi debere d. Conc. Triden. sess. 25. de reform. cap. 9. vers. *ad hac*.

Idem dici potest, si aliquis ex examinatoribus ex iusta causa esset recusatus, & recusatio non admitteretur. Abbas in cap. quia propter, 42. nu. 14. in fine, de elect.

* * Dicit etiam decisio 16. sub num. 4. versic. *tertio*, parte 2. diuersorum, quod relatio examinatorum dicitur suspecta, quando reprobatur aliquis, qui prius habuerat plures licentias exercendi curam animarum. *

Pariter quoque fuit decisum in alia causa Calagurritana de Ollanari 28. Ianuarij huius anni 1604. coram R.P.D. meo Pegna, quod potuit appellare quidam Didacus Lopez (pro quo ego scripsi) à grauamine examinatorum, in non approbãdo illum ad curam animarum:

187 † vt ipse dumtaxat esset præsentandus, & instituendus, iuxta formam constitutionis S. D. N. Clementis Octaui super prouisione beneficiorum dictæ diœcesis emanatam, & quod talis appellatio causauit attentata, vt latius in dicta decisione. * quæ etiam fuit postea confirmata in alia Calagurritana beneficij de Haro.. Iunij 1607. corã R.P.D. meo Lancellotto, & in Calagurritana beneficij de Gopegui, die 2. Maij 1608. coram R.P.D. Cuccino. *

Rursus, idem etiam à fortiori locum haberet, si (cessante calumnia) esset interposita appellatio à declaratione, vel non declaratione quod aliquis ex oppositoribus sit, vel non

188 sit † filius patrimonialis, aut persona legitima, Bald. in l. 2. C. de Episcopali audien. nu. 14. & in margarita decretalium, verbo, *appellatio*, quæst. 8. Petrus Duenas regula 52. fallen. 6. Menoch. de adipiscen. rem. 4. nu. 824. & 825. Antonius Gabriel. in additione ad praxim Vestrij, lib. 3. cap. 10. sub nu. 6. vers. *item admittitur appellatio*.

* * Rursus datur appellatio, quando Iudex præcipit Clerico quod resideat in beneficio sub pœna priuationis, quando adest iusta causa dubitandi si requiratur vel non talis residentia personalis, cap. peruenit, 28. de appellation. vbi Abbas num. 1. & 10. ac Decius, & Francus, cæteriq. omnes. Rebuffus in l. quod iussit, in principio, numero 50. ff. de re iudicata.

Item à reiectione exceptionis oppositæ asserto procuratori contrario de defectu sufficientis mandati, cap. significauit, 48. de appellation. vbi idem dicitur de reiectione exceptionis rei, quod fuerit prius conuentus per aliud rescriptum, de quo in secundo nulla fuit facta mentio.

Item datur appellatio à grauamine dandi aduersario copiam interrogatoriorum. Felin. in cap. per tuas, nu. 3. de testibus. Pacianus de probation. lib. 1. cap. 65. nu. 117. *

Semper igitur, quando sententia interlocutoria, aut habet vim diffinitiuæ, aut continet grauamen irreparabile, aut parat præiudicium in negocio principali, aut absorbit ius partis, potest appellari ab illa, & acta subse-

189 sequuta † sunt attentata, tex. in cap. fin. §. vbi vero, de appellat. in 6. & in Conc. Trid. sess. 24. cap. 20. & in regula 36. Cancellariæ, l. 3. tit. 18. lib. 4. recop. Petrus Duenas in regula 52. limit. 3. cum alijs adductis in principio huius tertiæ annotationis.

Hinc datur appellatio ab admissione iniu-

190 sta articulorum † partis aduersæ, seu à non

191 admissione articulorum, & probationis, aut † exceptionis ipsius partis appellantis. * capit.

* Rodulphus, 35. de rescriptis, * Rota decis. 44. sub nu. 3. de appellat. in nouis. Franchus in cap. interpositas, sub nu. 4. vers. *septimo*, de appellation. Mascardus de probat. conclus. 131. sub nu. 5. Lancell. de atten. 2. par. cap. 14. limit. 1. num. 42. & 45. in nouiori impressione. Corn. cons. 35. nu. 1. vol. 1. & cum multis Surdus in decisione Mantuana 36. ex nu. 17. & inferius

* nu. 267. * Paris. consil. 31. nu. 54. lib. 4. Afflict. decis. 154. num. 1. vbi loquitur in exceptione litis pendentiæ.

Sicut etiam datur appellatio ab admissione exceptione requirentis altiorem indaginem, & retardantis litem exequutiuam, vt eum pluribus resoluit Gallesius in tract. de obligat. Camerali particula 4. q. 4. ex nu. 8. cum seq. & fuit decisum in vna Eleboren. pensionis 9. Iun. 1595 coram R.P.D. meo Corduba.

Item datur appellatio à denegata publicatione testium. Cassad. decis. 6. nu. 2. de appell. *

Sic etiam fuit resolutum in Rota teste Caputaquen. decis. 38. par. 1. & decis. 37. num. 1. & per totam, par. 3. quod erat attentata, & nulla sententia lata post appellationem interposi-

192 tam à coarctatione dilationũ † à iure præscriptarum, cum tali casu appellatio ab interlocutoria sit legitima.

Idemq. est si appelletur à citatione conti-

193 nente breuiorem terminum, † quam sit opportunus. Puteus decis. 150. nu. 3. lib. 3.

* * Necnon si Iudex transferret, & imponeret onus probandi non probare debenti, erit locus appellationi. Bald. in cap. 1. §. item si vasallus, num. 5. in fine, de controuers. inuestit. in vsibus feudorum. *

Item datur appellatio à citatione ad locum non tutum. † cap. ex parte, il 1. in ordine, 47. de appellat. cap. accedens, il 2. vt lite non contestata.

Item appellari potest a dilatione iuramen-
195 ti alteri † parti per Iudicem facta. Mising. in
singul. obseruationum, centuria 1. decis. 39.
Lancellott. de attent. 2. par. cap. 12. limit. 50.
nnm. 190.

Item si Iudex se pronunciat competentem,
196 † aut incompetentem, expresse vel tacite ad
vlteriora procedendo, cap. ex parte 58. de ap-
pellat. cap. significantibus, de officio deleg. l.
ait prætor. §. permittitur. ff. de minor. l. 3. tit.
18. lib. 4. recopil. Ruin. cons. 1. nu. 4. lib. 4. cum
alijs per Menoch. de adipiscen. rem. 4. nu. 822.
& 823. Antonius Grauat. in addit. ad praxim
Vestrij, lib. 3. c. 10. sub nu. 6. vers. *similiter quã-
do quis iudicem competentem*.

✱ * Et consequenter, si Iudex laicus pronun-
tiat remittendam esse causam ad Ecclesiasti-
cam, vel e conuerso, Ecclesiasticus ad Laicum,
datur appellatio Federic cons. 198. casus talis,
num. 1. & per totum. Rebuff. in l. quod iussit, in
principio, nu. 47. ff. de re iudicata.

Ac etiam, si Iudex denegat procuratori ge-
nerali dilationem competentem ad consulen-
dum suum principalem, c. dilectus de procura-
toribus.

Item si superior iniuste inhibet inferiori, ne
vtatur sua iurisdictione, Bald. in l. 1. q. 13. nu.
10. ff. de officio proconsulis. *

197 Item in causis † scholarium, vt per tex. in
authentica habita, ibi, *ab omni iniuria de-
fendamus*. C. ne filius pro patre, resoluit post
Abbat. Rebuff. in tract. de priuil. scholarium,
priuil. 163.

Item in sententia excommunicationis
per decretum interlocutorium prolata. Ber-
nardus Diaz in praxi, reg. 39. Petrus Duenas
in dicta regula 52. fallen. 2. Rebuff. ad concor-
data Franciæ, titulo de friuolis appellat. in
rubrica, sub glossa prima, in fine, versic. *fallit,
quando grauamen*. folio mihi 688.

198 Item quando Iudex denegat copiam † a-
ctorum. l. 2. C. vt lit. penden. Petrus Duenas
vbi supra fallentia 5. Apud quem, & Anton.
Grauat. vbi sup. ac Acebedum in dicta l. 3. tit.
18. lib. 4. recop. alios plures casus, in quibus li-
ceat appellare ab interlocutoria, videre po-
199 teris: alios etiam decem † casus, in quibus ha-
bet locum appellatio ab interlocutoria, &
causantur attentata, bene digestos reperies in
Lancellot. de atten. 2. parte, cap. 12. limit. 1. ex
num 36. vsque ad finem, vbi nu. 4. & 5. decla-
rat, quando, & quomodo cognoscatur quòd
200 sententia sit interlocutoria, † & quando dif-
finitiua: super quo cumulat quadraginta ca-
sus Hieron. Paulus in praxi Cancellariæ, sub
tit. si non obstante lapsu temporis. post princi-
pium, vsque ad finem, fol. mihi 39. & 40.

✱ * Alios etiam quam plures vide per Rebuf.
in l. quod iussit in principio, ex nu. 43. vsque ad
58. ff. de re iudic. Marchesan. de commissioni-
bus par. 1. commiss. 22. ex nu. 50. vsque 64. *

Præterea, notandum est quòd in prædictis
casibus, non solum habet locum appellatio ab
interlocutoria, quando potest appellari a dif-
finitiua: sed etiam, & maiori cum ratione, quã
201 do non potest appellari † a diffinitiua. cuius
rei ratio est, quia grauamen interlocutoriæ nõ
speratur posse reparari per appellationem à
diffinitiua, cũ ab illa non possit appellari. An-
gelus cons. 46. incipit *viso puncto*. sub num. 7.
vers. *licet autem*. & cons. 188. incipit *sed nunc*,
nu. 2. Maran. in praxi 6. p. titulo de appellat.
✱ nu. 355. * Rot, decis. 300. nu. 11. p. 2. diuersa. *

Vnde licet à sententia prolata in possessorio
appellari non possit, tamen licita est appellatio
202 ab inordinato processu. † Bald. in c. ex con-
questione sub num. 1. ibi *non debuit* de restit.
spoliat. Iaf. in l. 1. sub nu. 5. vers. *limita secundo*.
C. de bonor. possess. secund. tabul. Couarr. in
pract. quæst. c. 23. sub numero 8. vers. *cæterum
licet à sententia*. Iosephus Ludouicus decis. Pe-
rusina 39. nu. 8. & 10. locupletissime tradit Me-
noch. de adipiscenda, rem. 4. quæst. 99. ex num.
807. vsque 812. & postea ex num. 820. vsque
825. licet a nu. 813. vsque 818. plura in con-
trarium addeerat Osasc. decis. Pedemontana
25. n. 14. Petrus surd. decis. Mantuana 36. n. 16.
✱ & 17. ac dixi in glos. 6. num. 224. & 225. * fuit
etiam decisum in Celsonen. Præceptoriæ 4. Fe-
bruar. 1605. coram R.P.D. Coccino. *

QVarta denique annotatio est circa attentata post diffi-
nitiuam in causis beneficialibus pronunciatã.
Et in hoc firmanda est regula; quòd quando
203 proceditur iudicialiter & contentiose, sit † lo-
cus appellationi, & non possit fieri effectualis
collatio, nec tradi possessio beneficij penden-
te termino ad appellandum, nec appellatio-
ne pendente, alias omnia erunt attentata, &
nulla. capit. à collatione beneficij, iuncto cap.
non solum, de apellat. lib. 6. cap. 2. vt lite pen-
dente, in 6. Franchus in cap. constitutis, il 2.
in ordine 46. num. 9. de appellat. & ita in ter-
minis docet Rota deci 6. num. 1. cum sequen-
tibus, par. 2. diuersor. & decis. 266. nu. 1. lib. 3.
✱ par. 3. diuersorum. * Mohedan. decis. 11. de præ-
send. Decianus responso 6. ex num. 27. lib. 2. *
Lancellott. de attent. 1. par. cap. 4. in præfatio-
ne, nu. 725. & cap. 12. limit. 5. nu. 2. vers. *verum
est secundum Rotam*. & limit. 40. nu. 11. & limit.
49. nu. 2. & per totam. & fuit resolutum in vna
Zamor. beneficij coram Cotta 20. Iunij 1575.
& in vna Calaguritana beneficij 7. Maij 1574.
coram Illustrissimo Blanchetto, & in vna Cõ-
postellana parochialis 9. Decembris 1592. co-
ram R.P.D. meo Pegna. & nouissime fuit re-
solutum in alia Calaguritana beneficij 18. A-
prilis 1601. coram R.P.D. meo Lancellotto, &
in alia etiã Calagurritana de Ollauari 28. Ia-
nuarij, & 22. Martij huius anni 1604. vbi fuit
204 etiã dictum, quòd semper est inhærendũ † re-
gulæ, vt nihil sit innouandũ appellatione pẽdẽ-
te, quan-

A collatione, vel prouisione iudiciali regulariter datur appellatio nisi in casibus declaratis vsque ad finem

te, quando de clara exceptione non constat, prout non reperitur in casu nostro, gloss. fin. in fin. in l. qui restituere, 68. ff. de rei vendic. Bald. in l. vnica, nu. 10. C. si de momen. possess. Socin. cons. 39. nu. 1. vol. 4. cum alijs per Lancellott. 2. par. cap. 12. ampliat. 5. nn. 5. 6. 7. & 8. Surdum decis. Mantuana 36. num. 2. & 3. Regulariterq. appellatio est magis fauorabilis, quam senten-
205 tia. † Ferretus cons. 51. incipit, *in causa*, nu. 23. lib. 1. Lancellott. d. cap. 12. in præfatione, nu. 130. & vide quæ superius dixi ante primam annotationem, vers. *quando vero* num. 38.

* Quod etiam fuit resolutum in Calagurritana beneficij de Gopegui die 2. Maij 1598. coram Coccino. *

Quod non solum procedit in prouisione, seu collatione; sed etiam in confirmatione, & in-
206 stitutione † facta ad electionem, seu præsentationem alterius, cap. fin. de election. lib. 6. & Franchus ibidem nu. 9. Sarnen. decis. 31. Guidobon. decis. 104. in manuscriptis, & fuit resolutum in vna Neapolitana Capellaniæ de mense Decembris 1602. Rota d. decis. 166. num. 1. lib. 3. par. 3. diuersorum, & in d. decis. 6. num. 1. cum sequentibus, par. 2. diuersorum. Lancellott. 2. par. cap. 4. in præfatione, num. 725. & cap. 12. limit. 49. num. 1. & per totam. Ac propterea excluditur distinctio nonnullorum asse-
207 rentium, quod aliud sit in confirmatione, † & institutione; & aliud in collatione, vt per Acebedum in additione ad Curiam Pisanam, lib. 2. cap. 4. nu. 14.

Et ad text. in d. cap. constitutis, 46. de appellat. & Decium ibidem, num. 12. & Lambertin. de iurepatr. lib. 2. par. 2. quæst. 11. art. 5. nu. 5. fuit responsum per dictas decisiones Compostellanam, Zamoren. & Calagurritanas in num. 293. citatas, quòd sunt intelligendi, quando proceditur extraiudicialiter, vt dixi superius in prima annotatione, ex nu. 27. Non autem, quando proceditur iudicialiter, vt in hac quarta annotatione.

208 Adde etiam, quòd in ipsa sententia † potest fieri collatio, institutio, seu confirmatio, sicut etiam, quando alia non adest sententia, ipsa collatio, & institutio, habet vim sententiæ, * glos. verbo *inanes*, vbi communiter omnes in cap. fin. de elect. in 6. * vt latè per Lambertin. de iurepatr. lib. 2. par. 2. quæst. 11. art. 4. nu. 1. & per totum. * Cassador. decis. 18. nu. fin. in fin. de præbendis. * Rota decis. 266. num. 7. lib. 3. par. 3. diuers. & fuit decisum in vna Calagurritana beneficij 27. Ianuar. huius an. 1604. coram R. P. D. meo Peña, * & in Legionen. parochialis 1. Febr. 1589. coram Episc. Perusino.

Limita tamen primo in collationibus, & possessionū traditio-
209 nibus Ecclesiarum parochialium, † quia per nullam appellationem suspenduntur, vt disponitur in Conc. Trid. sess. 24. de refor. cap. 18. ante fi. vers. *nec prædictorum examinatorum*, & in constitutione S. me. Pij V. sub 15. cal. April. 1566. incipienti, *in conferendis beneficijs*, in §. hæc tamen appellatio interposita, ac sæpe censuit Sacra Conc. Trid. Congreg. & Rota resoluit, & ego dixi de hoc plura in glos. 6. ex nu. 161. vsque 241. Quæ constitutiones cum loquantur in parochialibus, & beneficijs curatis, minime extenduntur ad alia beneficia simplicia, vt scripsi superius sub 3. annotatione, nu. 185.

Hoc tamen non procedit ex sententia Sacræ Congregationis, quando examinatores sunt discordes, vt per Flamin. Parisi. de resign. lib. 8. quæst. 9. nu. 104.

Idemq. esset in quacumque alia constitutio-
210 ne Apostolica, † remouente appellationem suspensiuam, cap. 1. de rescriptis, cap. super quæstionum, §. si vero, de officio deleg. cap. pastoralis, 53. de appellat. Couarruu. in pract. quæst. cap. 23. nu. 6.

Secundo limita, nisi in loco vigeat consue-
211 tudo legitime probata exequendi † dictas sententias, hoc est collationem faciendi, & in possessionem immittendi intra tempus ad appellandum, seu appellatione pendente. ita quod talis appellatio dumtaxat habeat effectum deuolutiuum, non autem suspensiuum. Antonius Augustinus decis. 9. lib. 1. quæ decisio est in impressis 155. ad finem, lib. 3. parte 3. diuersorum. Lancellott. de attent. 2. par. cap. 12. limit. 98. nu. 1. cum seqq. & fuit decisum in vna Pampilonen. parochialis 16. Iunij 1597. coram R. P. D. meo Litta.

Quæ consuetudo est satis laudabilis, ad euitandum præiudicium imminens Ecclesiæ ex
212 diuturna † vacatione, cap. si Apostolica, 35. de præbend. lib. 6. Lancellott. in d. limit. 48. nu. 1. vbi plura desuper adducit, & declarat. Nam Respublica læditur, si beneficia diu vacent, Ioannes Monachus in cap. 1. nu. 25 de concess. præbend. in 6.

Tertio limita, quando adest statutum, seu
213 constitutio † synodalis disponens quod tales diffinitiuæ sententiæ exequutioni mandentur. Alex. cons. 139. *viso*, nu. 1. lib. 7. Socin. cons. 39. nu. 1. & 2. lib. 4. Magon. decis. Lucana 15. nu. 11. & 12. Couar. in pract. quæstion. cap. 23. nu. 6. & censuit Rota in vna Astoricen. S. Augustini 10. Decemb. 1563. coram Sarmiento, & in d. causa Pampilonen. parochialis 16. Iunij 1597. coram R. P. D. meo Litta, & in Calagurritana beneficij de Ollauari, 22. Mart. huius an. 1604. Lancellott. 2. par. cap. 12. limit. 48. nu. 7. Quod statutum, aut constitutio debet esse Apostoli-
214 ca authoritate confirmatum, † seu confirmata, aut longo tempore obseruata: nam aliter non teneret, cum nullus alius præter Princi-
215 pem possit auferre † appellationem, l. 1. §. interdum, ff. à quibus appellare non liceat, cap. quod super his, de maior. & obed. cap. pastoralis, 53. de appel. * cap. venientes, 19. de iureiur. * Franchus in rubric. de appellat. num. 23. l. 13. ad

ad finem, & ibi Greg. gl. verbo, *ningun iuzgador.* tit. 23. part. 3. cum alijs adductis per Lancellott. d. cap. 12. limit. 8. ex nu. 118.

Præterea huiusmodi statutum, seu synodalis
216 constitutio, debet esse clarum, † & clara: non autem dubium, & turbidum, dubia, aut turbida, vt declarauit Rota in d. decis. Calagurritana de Ollauari coram R. P. D. meo Pegna 22. Martij huius anni, vbi fuit decisum, quando constitutio synodalis Calagurritana 14. sub tit. de institut. in qua disponitur, quòd clerico à maiori parte præsentantium præsentato, statim fiat collatio, & prouisio, ac tradatur possessio: non excusabat attentata collationis, & prouisionis, quia vltra quòd dicta constitutio verificabatur, in præsentatione, & collatione, ac possessione extraiudiciali, prout de iure communi disponitur, ac scripsi superius post principium, in vers. *rursus quando proceditur*. num. 27. dicta constitutio, quamuis contineret illam dictionem *statim*, non propterea remouebat appellationē, nec illius effectum suspensiuum tollebat, cum hoc non exprimeret. nam dicta dictio non erat intelligenda grammati-
217 caliter, sed prout materia subiecta † requirit, & cum aliquo temperamento, l. quod dicimus 105. ff. de solut. idest statim quod de iure fieri possit, siue statim post decem dies ad appellandum concessos, si appellatum non fuerit. l. promissor. ff. de const. pecun. Rota decis. 2. de testam. in antiquis, vbi habetur, quòd verbum *statim*, reuertitur, & intelligitur iuxta terminos iuris, prout etiam in diuersis materijs dictiones *statim, mox, confestim, continuo, illico, & incontinenti.* sunt intelligendæ cū temperamento, ratione subiectæ materiæ. l. fin. C. de iudic. cap. præterea. §. præsenti, & ibi glossa verbo, *continuo*, de hereticis, cap. præterea, de testibus cogen. gloss. in cap. quia propter, verbo *mox*, de electiōn. Simancas de Catholicis institutionibus, tit. 47. ex nu. 41. Auend. in capitulis Prætorum, par. 1. cap. 16. nu. 2. Rota decis. 476. nu. 8. part. 1. diuersorum. Tiraquell. in l. si vnquam, verbo *reuertatur*. ex nu. 109. vsque 129. C. de reuocand. donat. Menoch. de arbitrarijs, lib. 2. casu 9. ex nu. 4.

Sufficeret tamen si esset sublata appellatio
218 per verba æquipollentia, † vt puta, quòd denegetur audientia in agendo, & defendendo: Vel quòd sit remota contradictio, & omnis querela, vt post Baldum, Franchum, Decium, & alios, concludit Lancellot. de attent. 2. part. cap. 12. limit. 8. nu. 4. & 5. Vel si diceret, quòd sententia lata executioni mandetur, quamuis declaret, appellatione remota. Ias. cons. 187. incipit, *circa primum*, sub nu. 2. ad medium, vers. *similiter*. lib. 2. Lancellott. de attent. 2. par. cap. 12. limit. 53. nu. 63.

Quarto limita, quando appellatio esset re-
219 mota per fundatorem † beneficij, vt per Lancellott. 2. part. cap. 12. limit. 8. num. 7. & conferunt, quæ scripsi in glossa 5. in principio, num. 103.

Quinto limita in collatione, vel immissione
220 facta vigore litterarum Apostolicarum, † nam tunc non datur regulariter appellatio suspensiua, quia litteræ Apostolicæ habent paratam executionem, & humiliter ac reuerenter est illis parendum per executorem in eisdem litteris nominatum. l. 1. ff. de const. princip. cap. si quando, de rescrip.* cap. volētes de officio legati* l. 51. tit. 18. part. 3. Mohed. decis. 35. ante finem, vers. *quia tunc propter authoritatem litterarum debent exequi*. de renunciatione. Staphilæus, de litteris iustitiæ. §. ad prædicta facit, nu. 14. Marchesan. de commiss. 2. par. cap. 4. nu. 39. Rebuffus in praxi, tit. forma, & declaratio nouæ prouisionis, sub illis verbis. *ipsi, vel duo.* in vers. *postea dicitur*, * Sarnen. in tract. de breuibus nu. 4. Gigans de pension. quæstion. 85. num. 2. *

Ac propterea videmus, quòd quando appellatur à tali decreto, seu sententia, vigore litterarum Apostolicarum prolata, communiter in commissione appellationis solet signatura apponere clausulam (*sine præiudicio executio-*
221 *nis*† *litterarum Apostolicarum,*) prout apponitur, quando appellatur ab executione facta vigore publici instrumenti Cameralis, aut
222 guarentigij. † Gemin. cons. 99. incipit *super primo*. n. 2. & 3. Gallesius in tract. de oblig. Camerali, 3. par. in cap. de quæstionib. varijs post processum incidentibus, num. 10. cum tribus seqq. Marchesan. vbi supra. 2. part. cap. 2. nu. 11. vbi rationem subdunt, videlicet quòd taliter appellans ab executione facta vigore litterarum Apostolicarum, aut instrumentorum
223 † Cameralium, seu guarentigiorum, aut rei iudicatæ, præsupponit antecedens validum, à quo executio dependet, & negat consequens, scilicet illorum executionem, & sic nihil agit. Vnde Geminian. in d. consil. 99. num. 3. allegat Ioann. Monach. dicentem, quòd dum erat Vicecancellarius multas litteras cassauit, in quibus narrabatur esse appellatum, non à prouisione, sed ab executione prouisionis.

Quæ clausula (*sine præiudicio executionis.*)
224 præseruat iurisdictionem Iudicis a quo, † vt ad vlteriorem executionem procedere valeat, ita vt neque inhibitio per superiorem facta afficiat, aut impediat. Cæsar de Grassis decis. 3. num. 4. de senten. & re iudicat. Marchesanus de commission. 2. par. cap. 5. de commissione appellationis, nu. 19. & ita quotidie seruatur.

Interdum solet etiam signatura rescribere
225 † cum clausula (*paritis litteris.*) de qua clausula dicam inferius à nu. 247.

Sublimita tamen primo, quando in litteris Apostolicis adesset clau-
226 sula (*vocatis vocandis.*) † quæ clausula semper inseritur,

Clausula vocatis vocandis cuius effectus sit.

inferitur qn in supplicatione, vel ipsarũ litterarũ expeditione, narratur aliquis intrusus, & expediuntur sub intrusione: Tunc enim executor non est merus, sed mixtus, & iudicium executionis litterarum, non erit executiuum, sed ordinarium, & appellatio non solum operabitur effectum deuolutiuum; sed etiam suspensiuum. Cardin. cons. 63. incipit: *Dominus noster Papa*. num. 1. & 2. Felin. in cap. exhibita, num. 4. de iudicijs, & in c. fin. num. 33. vers. *& ex hoc*, & sub nu. 34. & 36. de præsump. Rota decis. 30. de rescript. in nou. & decis. 32. eodem titulo in antiqu. Com. in cap. statutum. num. 77. de rescript. lib. 6. Caputaquen. decis. 284. nu. 4. part. 1. & fuit resolutum in vna Barchinonen. Parochialis die 10. Decembris 1601. coram R.P.D. meo Sacrato, & in Abulen. Zamoren. beneficiorum 10. Iunij 1594. coram R.P.D. meo Pegna.

Sublimita secundo quãdo intrusus, seu possessor, citatus non fuisset, & executor litterarum eijcere vellet eum inauditum † a possessione beneficij. Card. cons. 75. incipit *Reuerende Pater*,
227 num. 1. Felin. in cap. fin. nu. 24. & 25. de præsumption. Acchil. de Graff. decis. 6. nu. 4. super reg. de triennali, arg. c. licet Episcopus de præben. lib. 6.

Sublimita tertio quando executor procederet ad executionem litterarum, absque verificatione
228 † narratiuæ cum citatione dicti possessoris. Cæsar de Grassis decis. 12. num. 1. & 4. de probat. Mohedan. decis. 35. per totam de renunciat. * Rota decis. 45. nu. 2. p. 2. diuers. * Ratio est, quia omnis gratia habet in se tacitam cõ-
229 ditionem, (*si preces veritate † nitantur*,) siue (*si ita est*,) aut (*veris existentibus præenarratis*.) l. fin. in principio. C. de diuersis rescript. cum de rescript. vbi post alios late tradit Ripa, num. 29. Socin. cons. 164. numero sexto, libro secundo. Felin. in cap. fin. num. 29. de præsump. Gouarr. in rubric. de testam. 2. part. nu. 14. & in reg. 60. Cancellariæ.

Narratiua de verificatione plura dicuntur.

230 Ideo cumque narratiua est ante omnia † verificanda. Roman. cons. 33. num. 2. Rota decis. 20. ad medium, de præbend. in nou. Caputaqu. decis. 140. par. 2. Puteus decis. 245. nu. 1. lib. 1. Cæsar de Grassis decis. 1. nu. 3. de rescript.

* *Et procedit quamuis narratiua non negetur per aliquem. Aegidius decis. 303. incipit Item quod narratio, Rota decis. 26. in prin. de præbend. in nouis. Paris. cons. 49. nu. 31. lib. 4. *

231 Narratiua namque, est pars † ipsius gratiæ beneficialis. Ioannes Andreas in cap. 1. nu. 2. de litis contest. lib. 6. Rota decis. 6. nu. 6. & 8. de praeben. in antiquior. Besignet. Caputaqu. decis. 39. num. 2. p. 2. Achiles decis. 2. nu. 3. de procurat. Rota decis. 334. nu. 1. part. 1. diuersorum.

Quapropter dixit Aegidius. Bellam. decis. 666. incipit *auditor*. nu. 1. quòd ille, cuius gratia est adhuc purificanda, nondum habet ius
232 in † re, nec ad rem. Et quamdiu narratiua
233 non est verificata, perinde ac si gratia † esset subreptitia. Caput. decis. 345. nu. 3. p. 2. Quod intellige quo ad effectum vtendi d. gratia: secus tamen ad alios effectus, si postea verificetur.

* Ideo fuit decisum in vna Fesulana præceptoriæ 27. Iunij 1567. coram Robusterio, quod intrabat gratia si neutri, eo ipso quod narratiua primæ gratiæ verificata non esset. Nam anterior gratia vnius, si verificata non est, nõ impedit quod non intrat gratia si neutri alterius. cum gratia non verificata nullum habeat iuris fomentum. Quod etiam fuit decisum in vna Clusinen. Priaratus 17. Februarij 1592. coram Orano. fol. 1181.

Sublimita quarto quando litteræ cõtinerent certam
234 formam, quæ per iudicem executorem seruata non fuisset. cap. cum dilecta, cum ibi plenissime addactis per Felin. de rescriptis, ex nu. 6. vsque ad num. 14. Lancellot. de attent. secunda parte, capit. 4. in præfatione, nu. 477. & faciunt tradita per Flamin. Parif. de resign. li. 10. q. 6. nu. 23. & 24.

Sublimita quinto quando pro parte possessoris probaretur quòd tales litteræ essent subreptitiæ,
235 † vel obreptitiæ. cap. postulasti. c. super litteris de rescript. Aim. cons. 58. nu. 12. plene Lancell. vbi supra, nu. 478.

Sublimita sexto si adest clausula *amoto quolibet † illicito de-*
236 *tentore*, apposita in litteris beneficialibus, quando nulla res iudicata præcessit, nec fuit negocium discussum, quia facit iudicem executorem mixtum, & requirit ordinem iudiciarium. Felin. post Abb. & alios in cap. de cætero, num. 9. vers. *adillud de clausula amoto*, cum num. sequen. de senten. & re iudicat. Mohedan. decis. 7. num. 5. de restitut. spoliat. Acchil. decis. 6. nu. 5. super regul. de triennali. Gregorius Lopez in l. 51. glos. 2. tit. 18. par. 3. Marchesan. de commission. 2. parte, cap. 3. nu. 35. & faciunt tradita per Rebuff. in praxi tit. forma, & declaratio nouæ prouisionis, vers. *amoto exinde quolibet illicito detentore*. Lancellot. de attent. secunda parte, cap. 4. in præfatione, num. 475. & 514. vbi num. 476. sublimi-
237 tat † quando dicta clausula (*amoto quolibet illicito detentore*.) esse contenta in breui Apostolico de capienda possessione ad fauorem litterarum, aut nomine Cameræ. de quo dicemus in sexta limitatione, ex num. 246. & Caputaq. decis. 180. nu. 5. parte 3. vbi rationem adducunt, videlicet quia ibi adest etiam clausula (*sine vitio spolij, & attentatorum*,) vt postmodum dicemus.

Cæterum quando gratia est verificata legitimè,

timè, & litteræ non sunt expeditæ sub intrusio-
ne, credo quòd d. clausula (*amoto quolibet de-
tentore*) apposita in litteris Apost. non retar-
darer executionem litterarum Apostolicarum,
& ita seruari video, ac tradit Ferrettus cons. 7.
nu. 12. in fine, & nu. 13. Nam aliter, cum dicta
clausula semper apponatur, nunquam litteræ
Apostolicæ haberent paratam executionem.
* * Et ad contraria possumus respondere quod
procedat; quando d. clausula est apposita in
corpore litterarum, secus vero si in parte exe-
cutiua, prout communiter fieri solet. Marche-
san. de commiss. par. 1. cap. 13. nu. 57. & inferius
dicam. ex nu. 242.
238 Alias etiam sublimitationes videre † pote-
ris per Lancellott. in d. cap. 4. in præfatione à
nu 477. vsque ad nu. 507. ad quem lectorem
remitto.

QVAPROPTER in prædictis casibus, vt
admittatur appellatio, etiam suspensiua, pro-
ponitur commissio ab appellante porrecta, in
plena signatura gratiæ, vel iustitiæ, & dedu-
cuntur causæ grauaminis iudicis executoris,
& postquã signatura gustauit de illis, interdum
239 soler rescribere, & cõmittere simpliciter † cau-
sam appellationis in Rota, & interdum solet
adijcere clausulam (*si quid exequendum sit,*
240 *ipse Rotæ Iudex exequatur.*) quæ clausula † au-
fert potestatem exequendi à iudice à quo, &
illam transfert in iudicem ad quem. Rota de-
cis. 477. nu. 7. lib. 3. part. 3. diuersorum. Lancel-
lott. de attent. 2. p. cap. 18. num. 58. & fuit deci-
sum in Toletana Parochialis 23. Ianuarij 1604.
coram D. Sacrato. De qua etiam clausula vi-
deas Rotam decis. 310. part. 1. diuersorum, &
decis. 423. part. 3. lib. 3. diuersor. Marchesan. de
commiss. 2. par. cap. 5. nu. 21. fol. 91. Lancellot.
de attent 2. part. cap. 20. limit. 11. num. 4. & 5.
Interdum etiam solet signatura rescribere
(*partes litteris arbitrio Rotæ.*) de qua clau-
sula inferius loquar ex num. 283. cum sequen-
tibus.

Neque obstat dicere, quòd litteræ Apostoli-
cæ expeditæ super prouisione alicuius benefi-
cij, semper continent clausulam (*appellatione
remota*, seu *appellatione postposita*.) quæ clau-
241 sula excludit effectum suspensiuum † appella-
tionis: & excusat ab attentatis, cap. pastoralis.
§. præterea, de officio delegat. cap. tua nobis, in
fin: de decimis, Franch. in cap. bonæ, nu. 36. de
appellat.

Quoniam dicta clausula semper solet appo-
242 ni in parte executiua † litterarũ, & non com-
prehendit contradicentes de iure: sed solum
refertur ad contradicentes de facto, glossa ver-
bo, *contradictores*. & ibi Abbas nu. 9. in cap. pro
illorum, de præbend. Felin. in cap. 1. num. 5. de
concess. præbend. in 6. Achil. de Grass. decis. 4.
nu. 11. de senten. excomm. Lancellot. de attent.
2. par. cap. 12. limit. 8. nu. 45. Put. decis. 271. in-
cipit *Papa*. nu. 6. lib. 3. & fuit decisum in vna
Caurien. permutationis 11. Maij 1595. coram
Cyptio, & in vna Calagurritana beneficij 18.
Aprilis 1603. coram R. P. D. meo Lancellotto.
Vbi propterea fuit resolutum quòd clausula
(*appellatione remota*) contenta in parte execu-
tiua proprij motus Sixti V. emanati super mo-
do & forma prouidendi beneficia patrimo-
nialia diœcesis Calagurritanæ de anno 1586.
non excusabat ab attentatis, collationem fa-
ctam, & possessionem traditam, pendente ter-
mino ad appellandum. Et quòd non obstabat,
quòd alias fuerat dictum contrarium in alia
causa Calagurritana beneficij de Escaraa 30.
Octobris 1595. coram Reuerendiss. D. Cordu-
ba, quia tunc non fuit consideratum, quòd di-
cta clausula (*appellatione remota*,) non erat
collocata in corpore dicti motus proprij: sed
* in parte executiua dumtaxat. * & in terminis
d. clausulæ appositæ in breuibus Cameralibus
fuit decisum in vna Celsonen. Præceptoriæ 4.
Februar. 1605. coram R. P. D. Coccino. & vide
supra sub nu. 237. ad finem. *

Numquam namque clausula apposita in
parte executiua gratiæ, vel cuiuslibet actus,
243 auget † gratiam, vel actum, nec tollit subre-
ptionem. clem. 1. in fin. de præbend. vbi omnes.
Abbas in cap. cum in nostris, sub num. 21. de
concess. præbend. Felin. in cap. nonnulli, nu. 37.
vers. *decimaquinta conclusio*. de rescript. Put. lo-
quens in obligatione, decis. 177. nu. 2. & 6. lib. 1.
& decis. 153. nu. fin. lib 2. Caputaq. decis. 83. nu.
3. p. 1. Couarr. in rub. de testam. 2. par. 12. vers.
tertia conclusio. Achil. de Grass. decis. 1. num. 2.
de procurat. & decis. 3. nu. 4. & 5. qui filij sint
legitimi. Molin. de Hispan. primogen. lib. 4.
cap. 2. à nu. 42. & 45. in fin. cum seqq. Rota de-
cis. 532. nu. 7. p. 1. diuersor. Qui omnes, & præ-
sertim Molin. ac Felin. in c. licet. num. 7. de off.
ordin. optime declarant post Anchar. num. 6.
Imol. n. 16. Cardin. n. 2. & cæteros. * Peregrinus
de fideicomm. art. 52. nu. 43. ante finem.

Præterea clausula (*appellatione remota*)
quando non est apposita præuia causæ cogni-
244 tione, † parum, aut nihil operatur, quia intel-
ligitur solummodò de friuola appellatione,
non de legitima, glossa, verbo, *ante sententiam*,
in fin. in cap. vt debitus honor 59. de appellat.
gl. 2. in cap. ex part. 13 de offic. deleg. Ioan. Sel-
ua de beneficio 3. p. q. 13. n. 9. Gregorius Lopez
in l. 70. glossa 4. titul. 18. part. 3. Put. decis. 328.
nu. 1. lib. 2. Lancell. de attent. 2. p. cap. 12. limit.
8. nu. 42. 43. & 44.

Neque d. clausula (*appellatione postposita*)
aliquid operatur quando constat de noto-
245 grauamine. † Decius cons. 49. num. 2. lib. 1.
Ruin. cons. 82. *viso*. nu. 1. lib. 5. Put. decis. 414.
nu. 2. lib. 3. Lancellott. vbi supra nu. 28. cum
seqq.

De cuius clausulæ (*appellatione remota*) ef-
fectu, vide Couarr. & relatos ab eo, in pract.
quæst. c. 26. num. 6. in fine. versic. *effectus*. Pu-
teum

teum decisione 147.lib.2. plenissime Lancell. de attent.2.p.c.12.limit.8.ex n. 1.& per totã, vbi firmat conclusionem, quòd d.clausula tollat effectum suspensiuum appellationis & attẽtata cũ quinq. ampliationibus, & duodecim limitationibus,& pluribus declarationibus.

Septimo & à fortiori limita, quando proceditur vigore breuis Apostolici concessi pro capienda possessione bene-
246 ficij † reseruati ad fauorem litterarum expeditarum:vel nomine Cameræ Apostolicæ quãdo litteræ expeditæ non sunt; ex quo in d.breui disponitur, quòd procedatur ad immissionẽ possessionis, & executionem sine vitio spolij, & attentatorum, & appellatione remota, & cum clausula (*sublata, &c.* (Caputaq. decis. 71.p.1.& decis.180.p.3.Comezius in tract. de breuibus num. 14. vers. *per breue.* & num. sequenti, Staphil. in tract. de breuibus num. 3. Ruin. conf. 76. incipit. *primo est videndum*, num.6.& sub num. 10.lib.5. Mohed. decisione 4.num.5.de rest.spoliat. ac dixi in §. 7. proœmiali,nu.218. cum sequentibus, & plene tradit Lancellot.de attent.2.parte,c.12.limit.30. num.1.& per totam, & latius idem Lancellot. in eadem 2.parte,c.4.in prefatione num. 455. cum sequentibus,vsque ad nu.507. vbi constituit regulam cum quinque ampliationibus, & decem limitationibus.

Clausula (parito breui) quando apponitur,& qd importet

IDEO quando appellatur à sententia prolata, vigore huiusmodi breuis, solet signatura committere causam appellationis, cum clau-
247 sula (*parito breui:*) † quæ clausula, cum sit ablatiui absoluti, importat conditionem. l. à
248 testatore.ff.de cond.& demonst.Ias.in l.secunda,num.12.C. de iure emphit. Caputaqu. decisione 111.num. 3. part. 1. Et consequenter.
249 nulla tribuitur iurisdictio,†donec fit paritum dicto breui, possessionem dimittendo, fructus restituendo, & expensas, (in quibus intrusus fuit condemnatus,) soluendo. Staphilæus de litteris iustitiæ. §. quando petitur commissio, num.9.Caputaq.decisione 150.num.1.cum sequentibus,part. 1. Puteus decisione 119. in fin. * fin.lib. 1.*late Marchesan.de commiss. p. 1. c. 13.§.2.ex nu.1.vsque ad 10.in vltima impressione.*& fuit resolutum in vna Ispalen. beneficij de mense Maij 1584. coram Reuerendiss. * Domino meo Seraphino,*& in Placentina parochialis de Malpartida die 1. Iulij 1602. coram Litta.*& alias sæpius.

Ita vt quamuis condemnatus in fructibus, & expensis, ratione spolij, vel attentorum, quandiu liquidatio facta non sit, possit audiri
250 † super negotio principali, facta in liquidis satisfactione,& data cautione, cum consignatione vnius Iulij, seu regalis, in signum arræ, pro liquidãdis. Mohedanus decisione decimaseptima, numero primo de restit. spoliat. Caputaquen.decisione 270.numero primo,& per totam, p. 2. & fuit resolutum coram Oradino in vna Anconitana computorum, siue atten-
* tatorum 10.Martij 1567.* & coram eodem in Compestellana Parochialis 16. Decembris 1596.Alex.conf.218.nu.1.vol.2. Decius. conf. 198.nu.fin.Paris.conf.45.nu.16.volum.4.*Lancellot.de attent. tertia parte cap.finali, num. 166. cum sequentibus. Veruntamen quando conceditur commissio, illam non habenti, cum clausula (*parito breui:*) tunc cum nulla
251 iurisdictio,† donec sit paritum breui, nullatenus potest appellans audiri in negotio principali,donec doceat de integra paritione. Caputaqu. decis. 150.num.5.& per totam, & decis.42.nu.2.part. 1. & fuit decisum in d. causa Ispalen. beneficij de anno 1584. coram Reue-
* rendiss. D.Patriarcha Seraphino, * & in Compostellana Parochialis 16. Decembris 1596. coram Orano.*& in alijs pluribus causis.

Hinc dum Roman. cons. 334. incipit, *circa primum*.num.4. dixit, quòd rescriptum mandans quem non audiri, nisi parito iudicato, sit interpretandum, nisi appellatio legitima in-
252 terposita fuisset, † prout sequitur Menochius de præsumpt.lib.2.præsump.9.num.7. & Felin. in capit.causam,num.6.post principium, vers. *& istam regulam*.de rescriptis: intelligi debent quando alias prius aderat fundamentum iurisdictionis.

253 Admittitur tamen appellatio † in multis casibus.

Primo quando Iudex executor talis breuis, modo sit auditor Cameræ, modo alius quilibet in eodem breui deputatus, grauaret, veluti quia intrusus, seu possessor citatus non fuerit, vel si sit citatus, citatio non sit legitime facta, vt puta, quia non fuerit executa in propria persona, prout fieri debet, quã
254 do agitur † de graui præiudicio, scilicet de priuatione, & de incurrendis censuris. Cassadorus decis. 2. num. 4. de pension. & decisione 12. in fin. de rescript. Caputaq. decis. 332. & 334.part.1.Puteus decis.33.incipit, *in vna Castri*.lib.3.Acchil.de Graff. decisione 7.nu.2.de dolo, & contum. Rota decis.202.lib. 3. par. 3. diuersor. & fuit resolutum in vna nullius spolij coram bon.mem. Ioann. Aldobrandino 15. Februarij 1557.

In quibus casibus admittitur appellatio ab executore breuis.

Ideoque in tali casu, quando agitur de tam graui præiudicio priuationis beneficij, seu de
255 incurrendis censuris, requiritur scientia † causata ex intimatione personali, non autem sufficit præsumpta, nec comparitio generalis procuratoris in actis. Rota decisione 20. de dol. & contum.in antiquis, & decisione 2. iuncta additione Papazon.nu.52.& decis.5.nu. 22. de rescript.in nou. Acchil.de Graff. dicta decis. 7. num.2.de dolo, & contum.

Vnde quatenus Lancellotus in secunda parte, cap.4. in præfatione, num. 508. in vltima impressione, & Caputaq. decisione 180. num. 3. part. 3. dixerunt quod in executioe huiusmodi breuis

breuis de capiendo possessionem nomine Cameræ, absque vitio attentatorum, non requi-
256 ratur partis citatio: † admitti nõ potest, quo ad breuia hodierna, in quibus executor breuis non est merus executor: sed mixtus, qui assumit partes Iudicis, & cognitionem habet, vt dicit ipse Lancellott. ibidem sub nu. 514. Rota decis. 30. de rescript. in nou. Paleot. decis. 247.
* in manuscrip. & inferius apparebit. * Ac fuit decisum in Celsonen. Præceptoriæ 4. Februar. 1605. coram R.P.D. Coccino. Vbi dixit Rota quod talis executor in cognoscẽdo sit mixtus, & in exequendo post cognitionem merus, iuxta consil. Aneharan. 297. num. 7. & 8. incipit efficacibus. Felin. in cap. si constiterit n. 5. vers. nunquid ista clausula, de accusation. Lapus. alleg. 60. nu. 2. & 3.*

Secundo admittetur appellatio suspensiua, quando d. breuis (*constitum*) concernens reseruationem, non esset
257 plenè † verificatum, & probatum, puta quòd obitus sit in mense reseruato, aut ille per quem vacauit, erat talis persona ex qua orta fuerat reseruatio, vt late scripsi in glossa 11. ex nu. 98. cum multis seqq. vsque in finem, vbi quatuor limitationes assignauit: & ideo est non tutum, quod dicit Lancell. vbi supra num. 512. vers. *quinto, & vtiliter*, scilicet quòd non sit necesse verificare diligentissime, & ad vnguem, narrata in dicto breui.

Potest tamen admitti, quod tradit ipse Lan-
258 cellottus † in dictis quatuor casibus positis in dicta glossa vndecima ex num. 103. quando narratiua dicti breuis non respiceret reseruationem. Necnon ad effectum, vt non teneatur probare ius illius per cuius obitum fuit prouisus ille qui obtinuit dictum breue, sed possessionem dumtaxat, vt dicit idem Lancellott. vbi supra nu. 513. Ac propterea in breuibus nostri temporis (*constitum verificandum*)
259 non dicit, (constito, quòd beneficium vacauerit de tali mense per obitum N.) sed dicit (constito, quòd N. de tali mense in possessione huiusmodi beneficij obierit) vt latius scripsi in glossa 15. §. 1. num. 60. cum multis sequentibus.

Quæ possessio beneficij de tempore obitus
260 probatur † eo ipso quòd constet de anteriori possessione, & non probatur contrarium, cum præsumatur continuata. Rota decis. 4. de probat. in nouis. & decis. 80. part. 2. diuersor. l. siue possidetis. C. de probation. Conar. in regul. possessor. 2. p. §. 1. nu. 3. & 4. ad finem. Mascard. de probat. conf. 873. & conclus. 1201. ac sæpe tenuit Rota.

Tertio admittetur appellatio suspensiua, quando non esset probata reser-
261 uatio, † licet in constito dicti breuis verificando, expressè & necessariò inclusa non fuisset. Quoniam breuia huiusmodi nunquam
262 conceduntur nisi stante reseruatione, ac cum illius præsupposito, vt fuit decisum in vna Corduben. portionis corã Rubeis 15. Decembris 1557. & in Salmantina Canonicatus 13. Maij 1572. coram Oradino, & in Giennen. Canonicatus 4. & 11. Maij 1587. coram Illustriss. D. Blanchetto, & alias sæpius.

Quo fit, vt non sufficiat probare narratiuam (*constiti*) quòd possessor beneficij obierit de mense Februarij, Aprilis, Augusti, aut
263 Octobris, si ex aduerso probetur † quòd Episcopus gaudebat alternatiua. Nam per talem probationem vsus alternatiuæ, est omnino exclusa reseruatio, si beneficium est alias liberæ collationis, & sic cessat reseruatio. Sicut etiam minime sufficiet probare quod beneficium vacauit de mense Martij, aut Septembris, postquam Episcopus acceptauit alterna-
264 tiuam, quando ex aduerso probatur † quod tale beneficium non erat liberæ collationis, vt fuit resolutum in vna Corduben. dimidiæ portionis, 13. Februarij anni 1602. coram R.P.D. meo Sacrato, & in Tarraconen. parochialis 4. Februarij huius anni 1604. coram R.P.D. meo Litta. & in alijs pluribus causis, & dixi in glossa 45. in princ. nu. 8.

Necnon constitum breuis, continens quòd beneficium vacauit Sede Episcopali vacante, est intelligendum ita vt inde inducatur reser-
265 uatio, † propter quam huiusmodi breuia concedi solent. & ideo si prouisio spectat ad Capitulum solum, vel simultaneè cum Episcopo, vel sit ad collationem Episcopi, cum alio, vel alijs, aut etiam ad alterius præsentationem, vel electionem pertineat, & sic intret reseruatio ratione vacationis sede vacante, iuxta regulam secundam Cancellariæ in fine, de qua dixi in glossa 51. casu 14. ex num. 52. cum seqq. nihil valebit talis gratia. Nec breue pro executione illius concessum, merebitur executionem, vt fuit decisum in vna Vicen. beneficij 21. Februarij 1600. coram R. P. Domino meo Pamphilio Rotæ Decano. & in Gerunden. beneficij 31. Maij eiusdem anni coram Reuerendissimo Domino Corduba, & alias pluries.

Sic quoque non sufficiet probare vacationem beneficij in mense reseruato; si exaduerso probabitur quòd tale beneficium sit
266 de Iurepatronatus laicali, † vel mixto, & ideo non intrare reseruationem, vt scripsi in glossa decimoctaua, ex num. 2. cum sequentibus.

Bene tamen verum est, quòd si actor probet coram Iudice executore vacationem in mense reseruato, aut Sede Episcopali vacante, quòd si reus non probat coram eodem executore, quòd non intret reseruatio, ex eo quòd beneficium sit de iurepatronatus laicali, vel mixto, vel ex alijs rationibus specialibus mentionatis in tribus numeris præcedentibus: quòd tali casu Iudex executor

non

non grauaret, quamuis actorem in possessionem beneficij immitteret, cum rite, & recte processerit. Ac propterea difficile reus posset obtinere reuocationem dictæ immissionis in possessorio, & multo minus per viam nullitatis, vel attentatorũ, vt sæpe dixit Rota, & scripsi in gloss. 11. n. 108. & 109. & inferius nu. 296.

Quarto admitti debet appellatio, quando reus, & possessor vellet probare incontinenti aliquas exceptiones respicientes reseruationem, & constitutum d. breuis contra probationem ab impetrante factam, ac (seclusa fraude) afferret articulos, & non

267 admitteretur † à Iudice executore talis probatio, ac exceptio, aut desuper competens terminus denegaretur, vt dixi in 3. annotatione, vers. *hinc datur*, nu. 190. & 191. & sic practicari vidi. * & fuit late decisum in vna Celsonen. Preceptoriæ 4. Februarij 1605. coram R.P.D. Coccino, vbi ratione assignat, Quia sicut exequutor assumpsit partes Iudicis in admittendo probationem super reseruatione; ita etiam debet assumere in admittendo probationem incontinenti oblatam super exclusione reseruationis, & subreptione breuis. Quia intentio Papæ in istis breuibus, est quod Iudex cognoscat plene an adsit reseruatio, & non vult ligare manus partis quod possit excludere reseruationem docendo quod beneficium non cadit sub illa.

Quinto quando reus esset prouisus à Legato de Latere, vel Nũcio Apo-

268 stolico, & breue continet clausulam exequendi contra quoscumque, (non tamen prouisos à Sede Apostolica,) prout frequentius contineri solet. Nam tunc tale breue non habebit paratam executionem contra talem possessorem prouisum à Legato, vel Nuncio potestatem Legati de Latere habente. Ratio est, quia prouisus à Legato, vel Nuncio, dicitur prouisus à Sede Apostolica. † cap. si Abbatem 36. in

269 princ. & ibi Gemin. nu. 5. Franch. nu. 4. de elect. in 6. Card. in clem. quia contingit, in princip. q. 5. nu. 12. & ibi Imol. sub nu. 9. ad medium. vers. *iuxta prædicta*. de relig. dom. Rota decis. 206. nu. 5. par. 1. diuersorum.

* Extẽde siue prouisio sit bona siue mala. quia d. breue nõ distinguit. Rot. decis. 723. n. 1. par. 3. lib. 3. diuers. Quod ego intelligerẽ, nisi iã cõstaret talẽ prouisionẽ esse nullã quia nulliter prouisus prouisus nõ dicitur vt dixi in gl. 57. ex n. 13.*

Secus vero esset, quando deficit dicta clausula: *non tamen prouisos à Sede Apostolica*, sed dicitur dumtaxat, (non tamen à nobismet

270 † prouisionem habentes,) quia tunc soli prouisi ab ipso Papa excluduntur, & breue exequendum erit etiam contra prouisos à Legato de Latere, vel Nuncio habente potestatem Legati de Latere, vt fuit decisum in vna Vicen. beneficij 22. Iunij 1594. coram R.P.D. meo Litta, & in Salmant. beneficij de Ducñas 15. Ianuarij 1596. coram Domino Corduba. vbi etiam dictum fuit, quòd talis executio similiter locum haberet contra quoscumque possessores, vigore vnionis, ab alio quam ab ipso Papa, factæ.

* *Adde etiam quod licet d. clausula (non tamen a nobismet) solummodo excludat prouisos ab ipsomet Papa, tamen idem videtur dicendum in prouisis à Papa antecessore. cum eadem militet ratio & dixit Rota in Achillena Canonicatus 6. Octobris 1596. coram Blanchetto. Marchesi. de commission. 1. par. cap. 13. nu. 35. & 36.*

Sexto admittitur appellatio, quando ip-

271 sum breue est subreptitium, † vel est subreptitia gratia principalis, à qua d. breue procedit, & de tali subreptione constaret, vt fuit resolutum in vna Astoricen. prioratus 9. Decembris 1596. coram R. P. D. Litta, & in Vrgelen. Archidiaconatus 13. Aprilis 1593. coram eodem. tradit etiam Lancel de attent. 2. p. c. 4. in 4. in præfat. n. 478. vbi plura adducit.

* * In nullo vero casu prædictorum excludetur prouisus ab aliquo qui habet ex priuilegio ius conferendi, si tamen non est Legatus nec Nuntius, sed alia persona priuata. vt semel consultus respondi. & fuit in terminis resolutum in vna Vrgelen. Archidiaconatus de Andona 15. Iunij 1592. coram R.P.D. Pegna. Vbi assignatur ratio, quia talis non potest dici prouisus Apostolicus nec habet gratiosam subrogationem nec parem titulum.

Rursus dicta clausula est intelligenda de tunc iam prouisis, non autem de postea prouidendis vt fuit late decisum 14. Nouembris 1605. coram R.P.D. Iusto in Toletana beneficij de Manzanaus.*

Ideo si ante obtentionem d. breuis adesset iam aliqua lis, & de illa in ipso breui mentio

272 facta † non fuisset, tale breue esset subreptitium nec mereretur executionem. Paleot. decis. 116. Caputaq. decis. 70. nu. 1. p. 1. & fuit decisum in vna Vallisoletana scholastriæ, sub quinta die Iulij 1599. coram D. Lancellotto. vbi etiam fuit decisum, quòd quamuis dictum breue excludat vitium spolij, & attentatorum: non ta-

273 men excludit attentata ratione † inhibitionis Rotalis iam executæ, quando de illa mentio in ipso breui facta non fuit. Lancellott. in d. præfatione. num. 457. Nam executio breuis impeditur per inhibitionem Rotalem prius executam. Caputaquen. decis. 49. lib. 3. in manuscriptis.

Sicut etiam breue dans facultatem capiendi possessionem sine vitio spolij, non dat facultatem illam capiendi sine vitio attentato-

274 rum. † & ideo quamuis cesset vitium spolij, Caputaquen. decisione 71. part. 1. & decisione 180. part. 3. Mohed. decis. 4. de restitut. spol. non tamen cessat vitium attentatorum, cum vnum longe distet ab alio. Caputaquen.

decis.70.part.1.& decis.151.nu.2.part.3.

Præsertim cum breuia de capiēda possessio-
275 ne, sapiant plus gratiam † quàm iustitiam. ex quo tollitur actio spolij, & attentatorum. Lancellott. in dicta 2. parte cap. 4. in præfatione n. 492. cum sequentibus. Cæsar de Grassis decis. 6. nu. 19. & 20. de caus. poss. & prop.

Item quia breue concessum pro executione
276 gratiæ, intelligitur si gratia si valida † vel si sint narrata narranda. Paleot. decis. 115. in manuscriptis. Flamin. Paris. de resignat. lib. 10. q. 6. num. 25.

Et verba, (*consito de resignatione*,) contenta in breui, intelliguntur de resignatione valida,
277 † vt fuit decisum in Corduben. pensionis 25. Octobris 1557. coram Rubeo. Flam. Paris. vbi supra nu. 23.

Rursus quando gratia principalis est nulla,
278 datio quoque executoris, † tanquam accessoria & pars ipsius gratiæ, erit nulla. c. si super gratia. 9. de officio deleg. in 6. c. constitutus de rescript. Rota decis. 20. nu. 2. de concess. præben. in nouis. Felin. in cap. ad audientiam il 2. num. 19. & 22. de rescript. & in cap. fin. nu. 39. de præsumpt. Nauarrus in capitulo cum contingat. p. nullitate, ex num. 1. cum sequentibus, de rescriptis.

Septimo veniret admittenda appellatio, quando in aliquo non esset ser-
279 uata forma, † seu conditio ipsius breuis. veluti si litteræ gratiæ principalis non essent præsentatæ, quando conceditur breue ad fauorem litterarum, cum in ipso breui expresse
280 dicatur, *si, & postquam † litteræ fuerint præsentatæ*, & sic omnia gesta ante dictam præsentationem essent nulla: tanquam gesta contra formam, & ante purificatam conditionem, & absque iurisdictione. glossa, verbo, *traditam sub conditione*, in c. olim. il 1. de rest. spoliat. Felin. in cap. finali, num. 33. de præsumpt. Gemin. cons. 71. incipit, *præmitto*. nu. 4. & 5. Caputaq. decis. 150. num. 5. & decis. 338. nu. 3. part. 1. Put. decis. 429. lib. 1. & decis. 283. lib. 1. & decis. 34. lib. 3. num. 2. Achil. decis. 3. in fine. de iureiuran. Rolan. consilio 65. num. 22. volum. 3. Flaminius Parisius de resignatione lib. 10. quæst. 6. nu. 24. Lancellottus de attentat. 2. part. c. 4. in præfatione, num. 477.

Alios etiam casus, seu limitationes in qui-
281 bus † cesset executio dicti breuis, videre poteris per eundem Lancellott. vbi supra, ex dicto num. 477. vsque ad num. 507. ne ibidem scripta repetamus. vbi à nu. 508. vsque 517. ponit alia
* notabilia de materia dictorum breuium.* Nec non per Marchesan. de commiss. 1. parte, cap. 21. §. 1. vbi ex num. 60. vsque ad num. 91. ponit triginta & vnam limitationes ad constitutionem Aegidianam disponentem, quod non detur appellatio in causis prophanis possessorijs status Ecclesiastici, quarũ plures adaptari possunt ad hanc breuium materiam.*

Et qualiter sit intelligenda clausula conte-
282 ta in breui, *de expediendis litteris infra † sex menses*, scripsi in glossa, 15. in principio, n. 117. cum antecedentibus, & sequentibus.

Cui sit restituenda possessio capta nomine Cameræ, & an competat post traditionem, & translationem interdictum retinendæ, & ius
283 antiquitatis † ante nouam apprehensionem, dixi late in glossa 34. de optionibus, quæst. 20. nu. 101. vsque 122. Et in glossa sexta num. 133. dicitur, an detur dictum breue in vacatione iuxta formam constitutionis Pij Quinti. Et ibidem num. 175. 176. 177. dixi, an possit appellari à denegata executione breuis, & qualiter sit procedendum in secunda instantia. Et in glossa 9. §. 5. num. 21. & 23. dixi an mentio facta in breui de lite, vel clausula *sine vitio spolij*, in eodem breui contenta, intelligatur de lite præsenti, & de antiquis possessoribus tãtũ.

Quando igitur est locus appellationi suspensiuæ à sententia per executorem breuis prolata, vel saltim adest aliqua colorata ratio; tunc pro parte rei occurritur ad signaturam gratiæ, vel signaturam in-
284 stitiæ, ad quam hodie frequentius † occurritur, cum ex tacito quodam Papæ consensu ibidem hoc remedium adhiberi possit, non obstante manus appositione Papæ in d. breui, ex his quæ dixi in glos. 52. nu. 31. & 32. & porrecta commissione appellationis, ac cognito de rationibus releuantibus ipsius rei, solet cõmittere simpliciter causam appellationis in Rota, cum facultate inhibendi. quòd non sæpe facit, sed sæpius rescribit cum clausula (*pa-*
285 *rito breui † arbitrio Rotæ*) hoc est, quod Rota arbitretur, an sit breue exequendum, & parendum ante omnia sententiæ executoris, vel potius sit supersedendum, donec negotiũ principale discutiatur. Et præsentata commissione in Rota datur desuper dubium. An intret
286 arbitrium † Rotæ. & si in disputatione dicti dubij Rota gustat de grauamine executoris, seu de iustitia, etiam respectu negotij principalis appellantis, resoluit quòd intrat arbitrium ad effectum supersedendi in executione breuis; & in tali casu solitum est dici in decisione desuper exedēda, quòd breuis rigor
287 de stylo Rotæ relaxatur † aliquantulum per clausulam (*arbitrio Rotæ*) quæ etiam restringit præcedentia verba (*parito breui*,) vt fuit decisum in vna Leodicen. Parochialis 16. Octobris 1594. coram Domino meo Litta, & in Viterbien. bonorum 17. Maij 1596. coram Illustrissimo D. Arrigonio, & in Astoricen. Prioratus 9. Decembris 1596. coram Orano, & in Romana pensionis 13. Iunij 1593. coram R. P. D. meo Pamphilio Rotę Decano, & in Aurien. Paroch. 27. Aprilis 1598. corã D. meo Lancell.

Et in dictis decisionibus Aurien. & Astoricen. & in alijs pluribus, fuit dictum quòd ad hoc vt intret arbitrium Rotæ, minor proba-
tio suf-

Assignatur præparatoria occurrēdi ad signaturā pro reparatione grauaminis executoris.

288 tio sufficit, † licet sit informis, dum tamen su-
289 mum præstet, prout etiam sufficit † in signa-
tura. Ratio est, quia per hoc non infertur ma-
gnum præiudicium, & perpetuum; ex quo in
iudicio ordinario erit plene facienda proba-
tio, seu discussio, & sic sufficiunt leues proba-
tiones. Decius conf. 56. n. 1. Alex. conf. 103. n. 3.
vol. 7. cum alijs, ac habetur in d. decis. Aurien.

Si vero negotium sit obscurum, & intrica-
tum, interdum vult Rota prius dare aliud
dubium super negotio principali, & illud di-
scutere, & postea declarare si intret arbitrium
290 † vel non, vt fuit decisum in vna Compostel-
lana pensionis 18. Octobris, & 7. Nouembris
1584. coram Reuerendissimo D. Meo Sera-
phino, & in alijs pluribus causis. & faciunt
tradita per Lancellott. de attent. 3. p. c. 24. q.
19. nu. 4. 5. & 6.

Et, si in hoc medio tempore, inter proposi-
tionem commissionis in signatura, & præsen-
tationem, ac disputationem dicti dubij, Audi-
tor Cameræ, vel quilibet alius executor bre-
uis, relaxat litteras declaratorias, cum bra-
chio seculari, & actor illarum vigore cæpit
possessionem, Rota postquam declarauit in-
trare arbitrium Rotæ, solet talem possessio-
291 nem † reuocare, vti attentatam, & manutene-
re reum possessorem, cum integra attentato-
rum purgatione. & iusta cum ratione, quia
292 non debet esse potioris † conditionis temera-
rius, qui attentando expectare noluit, & deli-
quit, quam prudens, & obediens, qui patienter
expectauit euentum commissionis, & Rotalis
declarationis. l. Seruius. ff. quod vi, aut clam. c.
cum qui 18. de præben. lib. 6.

Ad obuiandum tamen inconuenienti præ-
dicto, appellans festinanter occurere solet ad
Dominum præfectum signaturæ iustitiæ, seu
gratiæ, in qua causa appellationis est propo-
293 nenda, & petit mandari supersederi, † donec
proponatur, ac cognito summarissime de ali-
qua releuantia côceditur, & merito, huiusmo-
di supersessoria, quæ intimatur Iudici executo-
✱ ri. * & si postmodum innouat notoriè atten-
tat Alexan. conf. 19. viso sub num. 3. ante me-
dium lib. 1. Lancellot. de attent. 2. p c. 12. am-
pliatione 19. nu. 4. tradit plura Marchesan de
commission. p. 1. c. 1. de vtriusq. signaturæ Re-
ferendarijs, ex num. 31. vsque ad 39. in nouio-
ri impressione.*

Commissa autem causa in Rota, statim in-
hibetur iuxta formam commissionis; sed ante
talem disputationem, & declarationem, vide-
licet: quòd intret arbitrium Rotæ, non manda-
294 tur expresse quod supersedeatur in executio-
ne, nisi raro, puta si iudex est bene informatus
de iuribus appellantis, vt in nu. 297. dicemus,
& sic in omnibus supradictis sæpe practicari
vidi, & obtinui.

Cæterum si tempore disputationis di-
cti dubij: (*an intret arbitriū*)
Rota non bene gustat de iuribus appellantis,
tunc declarat non intrare arbitrium, nec es-
se retardandam executionem breuis, ac exten-
ditur decisio: in qua tûc dici solet, quod clau-
295 sula (*arbitrio Rotæ*) intelligitur † prout de
iure. Cæsar. de Graff decisione 7. num. 7. &
decis. 8. nu. 2. de re iudicat. Rota decis. 348. nu.
4. part. 1. & decis. 641. li. 3. p. 3. diuersor. & fuit
dictum in vna Compostellana pensionis 7.
Nouemb. 1584. coram D. meo Patriarcha Se-
raphino, & in Toletana Parochial. 23. Januar.
1595. coram Corduba.

Tunc etiam dici solet, quòd arbitrium Ro-
tæ operatur retardationem executionis, &
296 immissionis; non autem † reuocationem exe-
cutionis iam factæ & effectuatæ, vt fuit deci-
sum in vna Aurien. Parochialis 17. Aprilis
1600. coram R. P. D. meo Pamphilio Rotæ De-
cano, & vide supra num. 266.

Vlterius, interdum solet prudenter reus pos-
sessor, cum primum conceditur tale breue,
committere causam in Rota, super solo peti-
297 torio, † firmo remanente possessorio coram
Audit. Cam. vel alio quocunque executore: &
currit festinanter in disputatione petitorij in
Rota, vt obtenta aliqua fauorabili decisione,
aut reportet facilius sententiam fauorabilē in
possessorio, vel saltim committatur causa ap-
pellationis, cum clausula (*arbitrio Rotæ.*) & tali
casu statim quod est præsentata commissio in
Rota, Iudex inhibet, ac mandat supersederi,
etiam ante aliquā disputationē dubij: *an intret
arbitrium Rotæ*, vt dixi supra in num. 294.

Præterea, aliquando reus ante pronuncia-
tionem Iudicis executoris breuis, occurrit ad
signaturam Sanctissimi, & dato sumo de non
reseruatione, idem Sanctissimus, aut præuia
auocatione causæ, ab Auditore Cameræ, com-
298 mittit in Rota executionem † d. breuis: aut mā-
dat Audit. Cameræ, quòd pronunciet cum vo-
to Rotæ, vel vnius ex Dominis Auditoribus
Rotæ, & alias prout sibi magis placet.

Immo etiam ante concessionem d. breuis
semel consului in quadam causa Salmantina
integræ portionis, quod occurreretur ad signa-
turam Sanctissimi, & docto, vel sumo dato de
non reseruatione, supplicaretur eidem, quòd
denegaret concessionem dicti breuis quod
petebat prouisus Apostolicus, & causam in ne-
gotio principali committeret in Rota. quo fa-
cto, quamuis Sanctissimus in ipsa signatura di-
xit nolle signare talem commissionem, ne a-
periretur via simili prætensioni: nihilominus
postea noluit d. breue concedere, sed remisit R.
P. D. meo Iusto, integerrimo & meritissimo
299 Rotæ Auditori, vt videret an d. breue † esset
concedendum. & dato, ac disputato desuper
dubio, sub die 16. Maij 1603. fuit decisum co-
ram eodem in ipsa causa Salmantina portio-
nis non esse locum concessionis breuis.

Ea omnia ferè, quæ diximus de appellatio-

ne ab executore breuis, locum habent in exe-
300 cutore litterarum gratiosæ subrogationis ✠ ad partem expeditarum, quando executio non pendet in Rota, de qua materia loquutus fui in §. 7. proœmiali ex num. 211. cum multis sequentibus. Cum quibus concludo in huiusmodi annotationibus, ad laudem, & gloriam D.N.Iesu Christi.

Summaria §. 2. Glossæ Nonæ.

1 *Canonicatus Doctoralis, aut magistralis, an includatur sub reseruatione regulæ nostræ.*

2 *Tenor Bullæ Sixti IV. de Canonicatibus Doctoralibus.*

3 *Tenor Bullæ Innocentij VIII. de eodem.*

4 *Tenor Bullæ Leonis X. de eod. & nu. 5.*

6 *Speciales casus, numquam comprehendit lex generalis.*

7 *Speciale indultum, numquam censetur sublatum per regulas reseruatorias postea emanatas.*

8 *Derogatoriæ clausulæ indulti, inducunt protestationem defectus voluntatis in disposit. sequẽti.*

9 *Reseruatio nostræ regulæ est specialiter sublata per indultum Sixti IV.*

Regulæ nostræ reseruatio, iam vigebat de tempore Sixti IV.

Regulæ Cancell. renouantur cum antiquis mode-
10 *rationibus, & limitationibus.*

11 *Priuilegium decet esse perpetuum.*

12 *Posteriores leges trahuntur ad priores.*

13 *Clausula adiecta in lege antiqua, & interpretata, censetur repetita in lege noua interpretãte.*

14 *Priuilegium concessum cum derogatione regulæ de infirmis, non cessat morte eiusdem Papæ concedentis.*

15 *Doctoribus, & magistris beneficia debita, non veniunt in reseruatione beneficiorum, nec sub expectatiuis, & nu. 16.*

17 *Canonicatus Theologales Regni Franciæ non veniunt sub nominationibus.*

18 *Priuilegium concessum personis priuilegiatis, non censetur sublatum per clausulas derogatorias. Sicut nec concessa ad bonum publicum, & Ecclesiæ vtilitatem.*

19 *Concil. Triden. præseruat qualitates Canonicatuum Doctoralium.*

20 *Princeps licet possit reuocare sua priuilegia sine causa, non tamen debet, si est concessum personis benemeritis.*

21 *Multiplicatio clausularum derogatoriarum multum operatur.*

22 *Indulta Canonicatuum Doctoralium tollunt prouisiones Apostolicas.*

23 *Canonicatibus in Doctoralibus, non procedit regula de impetrantibus.*

24 *Argumentum de maiori ad minus bene procedit.*

25 *Lex 24. tit. 3 lib. 1. recopil. Hispaniæ, quid disponit circa istos Canonicatus Doctorales, & numero 26.*

27 *Intentionis Papæ non est comprehendere sub regula nostra Canonicatus Doctorales.*

28 *Indultum super Canonicatibus Doctoralibus, est modici præiudicij.*

29 *Priuilegij pro non reuocatione est interpretatio facienda, & contrarium prætendens exactè probare debet, & num. 30.*

31 *Variatio minus præsumitur in PP. quã in alijs.*

32 *Papa debet esse constans, & immobilis sicut lapis angularis, & sicut polus in cœlo, & vnum dumtaxat calamum habere.*

32 *Papæ conuenit illud, semel loquutus est Deus, & quod scripsi scripsi.*

33 *Papa, & quilibet Princeps habere debet pedes plumbeos, vt non moueatur, nec de cupiditate notetur, & num. 34.*

35 *Papa minus præsumitur velle tollere indultum concessum ad instantiam & preces Regum.*

36 *Regibus propter illorum excellentiam semper defertur.*

37 *Priuilegium concessum ad instantiam Ambasciatoris Regis, venientis ad præstandam obedientiam, minus censetur derogatum.*

38 *Persona illius, cuius contemplatione aliquid conceditur, potius consideratur quam illa cui conceditur.*

39 *Canonicatus Doctorales semper prouidentur à capitulis per concursum, in quibuscunque mensibus vacent.*

40 *Praxis, & obseruantia præstant optimam declarationem regulæ nostræ.*

41 *Legum vera interpretatio à praxi sumitur.*

42 *Indultum de Canonicatibus Doctoralibus non est concessum personæ particulari, sed pluribus Regnis, & sic minus censetur deragatum, & nu 43. & 44. & nu. 46.*

45 *Indultum Leonis X. simile huic de quo agitur, fuit præseruatum per Rotam à reseruatione regulæ nostræ.*

47 *Indultum concessum potius ad fauorem eligendorum, quam eligentium, non aufertur per regulam nostram, & nu. 48.*

49 *Priuilegia concessa in remunerationem laborum sunt irreuocabilia, sicut & concessa Dominis Rotæ Auditoribus, & n. 50.*

50 *Derogatum priuilegium minus præsumitur, quando deficit clausula,* quorum tenores.

51 *Canonicatus Doctorales vti beneficia Ecclesiastica qualificata, includi videntur sub regula nostra, & num. 55.*

52 *Regula nostra reseruat etiam beneficia electiua.*

53 *Electio Canonicorum Doctoralium, quamuis fieri debeat per Capitulum, confirmatio vero an debeat spectare ad Papam, si vacant in mensibus reseruatis.*

54 *Reseruatio regulæ nostræ multum distat ab expectatiuis.*

56 *Derogatio generalis priuilegiorum habet vim specialis expressionis, præsertim cum sit per viam legis, & nu. 57.*

58 *Rota semper tenet, quòd derogatio generalis cum clau-*

rum clausula (quorum tenores) *sufficiat*.

59 *Indultum Sixti IV. est derogatum per generales regulas, & nu 69.*

60 *Regula 22. reuocatoria unionum amplectitur uniones factas vigore indulti Sixti IV.*

61 *Sedes Apostolica concessit plures gratias de Canonicatibus Doctoralibus.*

62 *Papa nunquam concedit tantam potestatem Ordinarijs, quòd maiorem sibi non reseruet. Nec potest manus successorum suorum ligare.*

63 *Intentio Papæ desumitur ex obseruantia.*

64 *Praxis non seruat, quòd de iure non est.*

65 *Praxi ab antiqua nunquam est recedendum.*

66 *Leges tunc sapiunt cum practicantur.*

67 *Iuspatronatus ex priuilegio, quando non censetur sublatum per regulam nostram.*

68 *Responsio datur argumētis adductis ad hoc quòd Canonicatus Doctorales includantur sub reseruatione, & nu. 69.*

70 *Sacrilegium esset dubitare de potestate Papæ.*

71 *Intentionis de defectu Papæ licitum est disputare.*

72 *Potestas, & volūtas requiritur in quolibet actu.*

73 *Voluntas, & potestas, si repugnant, nihil agitur.*

74 *Voluntati sui successoris, Papa legem imponere potest.*

75 *Ratio suadet, vt qui à successoribus sua mandata seruari desiderat, prædecessorum voluntatem custodiat.*

76 *Papa sibi ipsi iniuriam facit, cum decreta prædecessorum turbat.*

77 *Reuocat facilius Papa facta propria, quàm suorum prædecessorum, quæ cum maiori reuerentia custodit.*

78 *Rota resoluit, quòd collatio Canonicatus Magistralis debet fieri secundum indulta desuper concessa, & quòd impetratio esset subreptitia. & nu. 79.*

80 *Canonicatus Doctorales, & Magistrales, ac lectiones Sacræ scripturæ, quòd prouideantur per concursum, etiam nostris temporibus concedit Sedes Apostolica.*

81 *Canonicatus lectionis Sacræ scripturæ, semper est Theologo conferendus, ab eo tamen, ad quem de iure antea collatio spectabat, & num. 82. & 83.*

84 *Canonicatus Pœnitentiarius cadit sub reseruatione regulæ nostræ, & nu 85.*

86 *Canonicatus lectionis Sacræ scripturæ in Hispania prouidentur iuxta formam indulti Sixti IV ac etiam in nonnullis Ecclesijs Collegiatis.*

87 *Tolerantia Papæ, & superioru inducit dispensationem, & omnis actus iustificatur ex patientia superiorum nu. 88. & 89.*

90 *Canonicatus Doctoralis, quando vocat commendari debet.*

91 *Canonicus Doctoralis, seu Magistralis potest occupari ab Episcopo in suo seruitio.*

92 *Doctoralem ad Canonicatum oppositio, an tribuat aliquod ius considerabile?*

93 *Doctorales Canonici, an possint optare remissiuè.*

§. 2. gl. 9. vbi agitur de Canonicatibus Doctoralibus, & Magistralibus, &c.

EQVITVR nunc inspiciendum. An Canononicatus Do-
1 ctorales, † & Magistrales, qui in Hispania, in Regnis Castellę, Nauarræ, & Granatæ, sunt conferendi per concursum vni Magistro, vel Doctori, seu Licentiato in sacra Theologia, & vni Doctori, vel Licentiato in iure Canonico, vel Ciuili graduatis, iuxta formam bullarum Sixti IV. Innocentij VIII. & Leonis X. comprehendantur in reseruatione nostræ regulæ?

Quod non includantur, sed potius excepti censeantur in primis
2 apparet ex tenore † Bullæ Sixti IV. sub data Calen. Septembris anni 1474. vbi statuit, quòd de duobus Canonicatibus, & totidem præbendis, qui primo, per cessum vel decessum, aut quamuis aliam dimissionem (extra Romanam Curiam) in quibusuis mensibus, simul vel successiuè, vacabunt, etiam si dispositioni Apostolicæ ex quauis causa generaliter reseruati forent, perpetuis futuris temporibus, quoties illos pro tempore, vacare contigerit, vnus in Theologia magister, seu Licentiatus, & alter in altero iurium Doctor, seu Licentiatus existat, possit, & debeat, vna cum Capitulo cu-
3 iuslibet Ecclesiarum Cathedralium, ordinaria auctorita prouideri: perinde, ac si aliquæ expectatiuæ speciales, vel generales reseruationes, & nominandis, seu nominatis, conferendi facultates, & mandata à Papa, seu Sede Apostolica, seu alias eius auctoritate, etiam Regum, Ducum, Principum, vel Prælatorum, aut quauis alia consideratione, nullatenus emanassent, seu in posterum emanarent. *Deinde paulo inferius subiungit.*

Et illis ordinaria dumtaxat auctoritate, prouideri, & sub prædictis, & quibusuis alijs gratijs expectatiuis, specialibus, vel generalibus reseruationibus, & incorporationibus, exemptionibus, & alijs concessis, & concedendis facultatibus non comprehendi, &c. Non obstantibus præmissis, & generalibus, vel specialibus reseruationibus quorumcunque Canonicatuum, & præbendarum, seu beneficiorum Ecclesiasticorum factis, seu faciendis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon per nos, & Sedem Apostolicam editis, & edendis, de quibus forsan specialis, & expressa mentio habenda foret, & quas pro expressis haberi volumus, & illis in quantum effectui præsentium præiudicent, seu præiudicare possint, derogamus. &c. *Postea adiungitur iterum*

Quodque per quascumque litteras, seu concessiones per nos, authoritate & motu similibus, etiam de Apostolicæ sedis plenitudine potestatis, & cum quibuscunque clausulis derogatorijs, & antelationum prærogatiuis, quibusuis personis, &c. nisi de causa statuti nostri huiusmodi, mentio specifica & indiuidua fieret, non comprehendere, &c. *Cum decreto irritanti, & alijs plenissimis clausulis.*

3 Deinde in indulto Innocentij VIII. † ad instantiam præclaræ memoriæ Ferdinandi Regis, & Elisabet Reginæ dictorum Regnorum obtento, inter alia fuit additum: quod si contingeret aliquas personas, Canonicatus, & præbendas (pro graduatis huiusmodi deputatos) pro tempore obtinentes, de licentia prædictorum Capitulorum, ad Romanam Curiam accedere, & illas ab hac luce discedere, Ordinarij, & Capitula Cathedralium huiusmodi de eisdem Canonicatibus, & præbendis, per obitum talium pro tempore vacantibus, alias iuxta formam litterarum Sixti prędecessoris huiusmodi liberè disponere possent.

4 Postea in Bulla Leonis † X. sub data vndecimo calendis Aprilis anno 9. hoc est ann. 1520. ad supplicationem Caroli V. Imperatoris præuia plenissima narratiua dictorum indultorum Sixti IV. & Innocentij VIII. illa abundantissime confirmauit, ac corroborauit, & quo ad Ecclesias prædictas Castellæ, & legionis Regnorum, quatenus eisdem litteris contrauentum, & de Canonicatibus, & præbendis graduatorum huiusmodi, qui ex tunc vacarunt per sedem Apostolicam prouisum fuit, in pristinum, & in eum, in quo illæ, ac Ordinarij, & Capitula eorum, ante huiusmodi contrauentiones, & Apostolicas prouisiones quomodolibet erant, statum restituit repos uit, reualidauit, & plenarie reintegrauit. & nihilominus pro potiori cautela præmissa, omnia de nouo concessit.

Et quòd si dicti Canonicatus Magistrales, & Doctorales apud sedem vacare contigeret, Ordinarij, & Capitula, iuxta dictam formam prouideant: sic tamen quòd ipsi electi infra quatuor menses nouam prouisionem desuper ab eadem sede impetrare, & desuper litteras expedire, ac iura Cameræ Apostolicæ soluere, teneantur.

5 Additur etiam, † quod statuto, & concessioni huiusmodi, & ordinatione, per quascúq. regulas Cancellariæ, & alias litteras Apostolicas etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, hactenus, & pro tempore, etiā motu proprio, & alias, quomodolibet concessas: etiam quo ad consensum per eos præstandum, ratione vacationis per obitum familiarium suorum, etiam quasuis clausulas, generales vel speciales, & derogatorias, efficaciores, & insolitas, ac etiam irritantia decreta, sub quocumque verborum expressione in se continentes, nullatenus derogatum sit, nec censeatur esse, nec derogari possit. Necnon Canonicatus, & præbendæ huiusmodi, etiam per nos, aut successores nostros, etiam de consensu Magistrorum, Licentiatorum seu Doctorum, vt supra qualificatorum, ex quauis causa, etiam motu proprio, & consistorialiter, aliqua, vel aliquibus, pensionibus grauari, nec illorum fructus, vel aliquos eorum, alicui vel aliquibus, etiā Cardinalibus, cōcedi possint, nisi per trinas Ordinariorum, & Capitulorum litteras, cum interuallo trium mensium inter datas, accedat assensus, & si secus actum fuerit huiusmodi cōcessiones, nemini suffragentur, & Ordinarij, & Capitula præfati litteris derogatorijs parere minimè teneantur: sed eis firmiter resistere, & litterarum huiusmodi executionem impedire; nec ratione resistentiæ huiusmodi aliquibus censuris, seu pœnis Ecclesiasticis innodari possint cum clausula sublata, & alijs prægnantissimis, &c.

Vnde stantibus memoratis Apostolicis indultis, ad conferendum hos Canonicatus Magistrales, & Doctorales, per cōcursum, in quibuscunque mensibus vacauerint & disponentibus quòd per nullas reseruationes, speciales & generales, siue Regulas Cancellariæ comprehensi censeantur, habemus in terminis legem expressam, eo ipso quòd in regula nostra non fit expressa & indiuidua derogatio de prædictis concessionibus. Quia lex generalis numquam censetur comprehendere

6 casum priuilegiatum, † & specialem, glossa 1. in l. fin. C. de silentiarijs, lib. 12. Baldus in l. non plures, nu. 4. C. de Sacrosf. Ecclesijs. Cassadorus decis. 6. num. 11. super regulis. Simonet. de reseruationibus, quæst. 49. vbi in terminis spe-

7 cialis indulti † loquitur, & dicit quòd numquam censetur sublatum per regulas posteriores reseruatorias, & in quæst. 87. num. 2. & per totam, & fuit resolutum in Leodicen. Canonicatus de anno 1596. coram Illustrissimo Blanchetto, cum alijs allegatis supra in glos. 5. §. 3. de Vicarijs, num. 65. & sequentibus, vbi post Rotam resoluimus regulam nostram, hac de causa non comprehendere Vicarias Parochialium annexarum Ecclesijs, & Monasterijs, & alijs, de quibus ibi.

8 Et clausulæ fortissimæ, & derogatoriæ contentæ in dictis indultis, inducunt † protestationem defectus voluntatis in dispositione sequenti, quamdiu de dictis indultis non fit specifica, & indiuidua mētio, vt per Bart. & alios in l. si quis in principio testamenti. ff. de legat. 3. num. 3. cum sequenti *Baldus consil. 337. sub primo nu. 3. volum. 5. *Rota decis. 137. nu. 4. & per totam, parte 1. diuersorum, & decis. 304. nu. 4. & per totam, p. 2. diuers. vbi loquuntur illæ decisiones in fortiori casu. Parisius cons. 41. nu. 26. lib. 4. Romanus consil. 436. *quod indultum* sub nu.

ſub numero 9. verſic. *& ego iſtud.*

Maxime cum in dictis conceſſionibus Sixti IV. & Leonis X. excludantur in ſpecie reſer-
9 uationes ratione menſium, vt ibi, *in quibuſcumque menſibus, ſimul vel ſucceſſiue vacabunt*) & ſic cum regula noſtra reſeruatoria menſiū, iam vigeret de tempore Sixti IV. ac fuerit iam modificata, & limitata, quo ad iſtos Canonicatus, & præbendas Doctorales, & Magiſtrales, ſemper cenſetur renouata, & ſuſcitata, per omnes Papas ſucceſſores, cum eadem li-
10 mitatione, † & moderatione, vt dixi in glo. 5. §. 3. de Vicarijs, num. 73. & 74. Et quia decet
11 conceſſum à Principe beneficium † eſſe manſurum, cap. ſi cui nulla, de præbendis, lib. 6. cap. 1. in principio, de priuilegijs, lib. 6. regula decet, 16. de regulis iuris, eodem libro. Rota, deciſ. 35. nu. 3. & 13. de præbendis, in antiquis. Cæſar de Graſsis deciſ. 1. nu. 7. & 8. de verbor. ſignific. Simonet. de reſeruationibus, quæſt. 88. nu. 5. & per totam, vbi bene.
12 Neque eſt nouum, vt poſteriores leges † ad priores trahantur, & è conuerſo, l. non eſt nouum, 26. l. ideo, l. ſed & poſteriores, 28. ff. de legibus.

Sicut etiam dicimus, quod clauſula adiecta
13 in lege antiqua, interpretata, † cēſetur repetita in lege noua interpretante, l. nihil, vbi notat Bart. ff. de coniungend. cum emancipat. liberis, authent. de filijs ante dotalia, in fine, collatione 3. gloſſ. verbo, *conſuetudine*, in clem. ſtatutum, de electione, vbi notat Cardinalis, & communiter omnes Caſſadorus deciſ. 6. num. 11. ſuper regulis Cancellariæ. Pariſius conſ. 69. nu. 34. lib. 3. Rota deciſ. 75. num. 4. par. 2. di-
* uerſorum. * & cumulat deſuper quamplura Rebuffus in tractatu de nominatión. quæſt. 5. nu. 21. *

Hinc ſi vnus Papa concedit priuilegium reſignandi, etiam in articulo mortis, cum derogatione regulæ de infirmis reſignantibus, quamuis deceſſerit ille Papa, & alius dictam
14 regulam renouauerit. † non propterea cenſetur derogatum d. priuilegium, vt tenuit Rota teſte Aragon. deciſione 33. in manuſcriptis: Flaminius Pariſius de reſignat. lib. 12. quæſt. fin. nu. 37. & 38.

Secundo, & principaliter quia dicta priuilegia habent quandam conformitatem
15 cum iure communi, † nam de iure communi non veniunt in reſeruatione beneficia debita Doctori, vel Magiſtro, vigore alicuius ſtatuti, vel conſuetudinis, cap. cum in Eccleſia tua, 25. iuncta gloſſ. magna, in fine, de præbendis, lib. 6. Aeneas de Falconibus in tract. de reſeruatione beneficiorum, quæſt. 3. principali, nu. 22.
* * Puteus licet minus correctus, deciſ. 378. lib. 1. & deciſ. 235. nu. 2. & 4. lib. 2. & deciſ. 162. eodem lib. 2. & dixi in §. 1. huius gloſ. ſub nu. 62. *

Hinc in terminis iſtorum Canonicatuum, Magiſtralium, & Doctoralium, quod non
16 comprehendantur ſub expectatiuis † firmat Gomezius in tractat. de expectatiuis, ſub nu. 93. verſic. *& pariter dicendum eſt in beneficijs Magiſtralibus, & Doctoralibus.*

Immo quod reſeruatio ratione vacationis
17 in Curia † non capiat iſtos Canonicatus, vltra quod hoc expreſſe diſponitur in dictis indultis Innocentij VIII. & Leonis X. etiam tenet Couarr. in practicis quæſtionibus, cap. 36. ſub nu. 4. poſt medium, verſ. *ſimiliter*.

Similiter in Francia Canonic. Theologalis eſt ſemper prouidendus per Ordinarium, & Capitulum vni Theologo, in quocumque menſe vacauerit, nec quo ad hoc locum habent menſes aſsignati, nominatis, & graduatis, vt ſancitur in rubrica de collationibus, §. 1. & ibi per Rebuff. in verbo, *Theologalem*, & verbo, *teneantur*.

Ad hoc facit, quòd per clauſulas deroga-
18 torias † nunquam cenſetur ſublatū priuilegium conceſsum perſonis alias priuilegiatis, niſi de tali priuilegio fiat ſpecifica mentio. Roman. conſ. 436. incipit, *quod indultum*, ſub num. 11. verſ. *quinta principalis ratio*, & conſ. 327. *iſta ſunt*, ſub num. 8. verſ. *ſecundo reſpondeo*. & ibi additio Romani, ſub littera F. Grammaticus deciſ. 20. num. 4. & 5. cum ſeqq. Decius conſ. 165. *viſo tenore*, nu. 4. Sicut nec cenſetur ſublatum indultum concernens bonum publicum, & Eccleſiarum vtilitatem. Ferret. late conſil.
* 32. nu. 50. 51. & 52. * Pariſius conſ. 140. nu. 1. & 2. & 10. lib. 4.

19 Tertio, & principaliter quia Concil. † Tridentinum ſeſſ. 25. de reformatione, cap. 5. verſ. *item in præbendis*, poſtquam dixerat quod omnino ſeruentur leges, & conditiones contentæ in fundationibus beneficiorum, vt in huiuſmodi Canonicatibus exnixius ſeruarentur, adiunxit hæc verba: *Idem in præbendis Theologalibus, Magiſtralibus, & Doctoralibus quandocumque conſtituta fuerint, obſeruetur, vt eorum qualitatibus, vel ordinibus, nihil in illa prouiſione detrahatur, & alter facta prouiſio ſubreptitia cenſeatur.* Ergo enim memorati Canonicatus Doctorales fuerint à Sixto IV. fundati cum expreſſa lege quod numquam comprehendantur ſub reſeruationibus, ſed ſemper conferantur per concurſum, & electionem ab Ordinario, & Capitulo cuiuſlibet Cathedralis, erit iſta lex ſeruanda, prout in Sacro Trid. Concil. ſancitur: & conſequenter ex expreſſa Concil. Trid. diſpoſitione, ſub reſeruatione noſtræ regulæ non comprehenduntur.

Accedit, quod quamuis Principes poſsint reuocare ſua priuilegia: etiam ſine cauſa. Felinus in cap. quæ in Eccleſiarum, num. 51. de conſtitutionibus. Tamen quando Princeps ali-
20 cui benemerito † conceſsit priuilegium, non poteſt illud ſine cauſa auferre. Bald. in l. quæ ex rela-

relationibus, notab. 3. C.de legibus. Curtius Iunior cons.174.nu.4.Decius cons.186.*in causa Communitatis*,num.4. vers.*sed tamen his*, & cons.292.*& pro tenui*. nu.7. Cum ergo dicta priuilegia sint concessa ad fauorem benemeritorum, & personarum qualificatarum, non est dicendum esse de intentione Papæ velle illa
✱ reuocare.* Roland.cons.76. nu.13. volum.3. Natta cons.142.nu.3. Ruin. cons.217. num.7. vol.1. Surdus late cons.140. à nu.34.vsque 39. volum.1.

Et multo minus censetur facta derogatio: cum isti Canonicatus sint fundati in fauorem, & augmentum cultus diuini, quo casu cessat d. reuocatio, nisi specialiter exprimatur. Tiraquell. de priuileg. piæ causæ, priuileg. 119. Anton.Augustin.in Epitome, verbo,*indultum*, nu.fin. Rebuffus ad concordata, in rubric. de collation. vers. *item quando aliquid statuitur*. Mandos. super reg. 12.quæst.3. & faciunt tradita supra in gl.5.§.7.nu.48.& 49.*

Quarto quia in dictis Bullis Sixti Quarti, Innocentij Octaui, & Leonis Decimi, multoties, & plusquam septies, dicitur, & repetitur, quod omnes prouisiones factæ per ipsos Papas, seu alios successores, vel à Sede Apostolica de prædictis Canonicatibus sint irritæ, & nullæ, &c. ac propterea dicta
21 multiplicatio, ac cumulatio † verborum, & clausularum derogatoriarum, multum operatur, vt per regulam nostram non censeatur derogatum prædictis indultis, vt bene tradit Ioannes Selua de beneficio, 3.par.quæst.14.nu. 35. vbi loquitur in terminis dictarum clausularum.Paris.cons.42.num.27.lib.4. Rota decis. 137.nu.7.par.1.diuersorum, & dicam in glossa 36.ex nu.11.

✱ * Sicut etiam repetitio dictarum concessionum, & clausularum per diuersos Pontifices facta,debet efficacius operari, argum. l. Balista, ff. ad Trebellian. Alexand. cons.216.num. 25.lib.2.Grammat.cons.100.nu.40. Paris.cons. 3.nu.91.& cons.140.nu.4.lib.4. & fuit decisum in vna Conchen. exemptionis decimarum 12. Maij 1589. coram Orano, & ego dico infra in glos.36.nu.12.*

Nec potest dici, quod prædictæ bullæ non
22 comprehendant prouisiones † Apostolicas, & cesset potissimum fundamentum, quo nititur Rota ad tenendum quod beneficia patrimonialia includantur sub reseruatione nostræ regulæ, vt diximus in §.præcedenti, ex eo quod indulta Apostolica concessa ad prouidendum beneficia patrimonialia, non tollunt prouisiones factas per ipsos Papas, vt tenuit Rota in vna Romana Casalis 23.Octobris 1574.coram Robusterio,& in causa Calagurritana beneficij de Arriola 24.Ian.1596.coram R.P.D. meo Pegna, & vide quæ dicam in gloss.fin. quæst.2.

Quinto quia regula Cancellariæ 31. de impetrantibus beneficia per obi
23 tum famil. Cardinalium † minime locum habet in his Canonicatibus Doctoralibus,& Magistralibus,vt in Bulla Leonis X. superius mentionata cauetur, ibi, *per quascumque regulas Cancellariæ, & alias litteras Apostolicas Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, hactenus & pro tempore, etiam motu proprio, & alias quomodolibet concessas, etiam quo ad consensum per eos præstandum, ratione vacationis per obitum familiarium suorum, &c. nullatenus derogatum sit*. Si igitur dicta regula 31.concessa ad fauorem Cardinalium, cessat in casu nostro, prout cessare notissimum est, præsertim cum in illa nullæ adsint derogationes, quæ possint mouere difficultatem an derogent dicto priuilegio, vel non: multo magis cessare debet nostra regula reseruatoria, quæ non comprehendit Cardinales, sed illos saluat, & excipit, vt in ea legitur, & late, Deo dante, dicemus in gloss.24.sumpto argumento à maiori ad minus
24 † quod in iure validum est, cap. licet vniuersis, & ibi glossa verbo, *multo minus*, de testib. l.nec ex vera, C.de acquirend.possess.l.1. C.de negoc.gestis, Euerardus in loco à maiori, nu. 1.cum sequentibus.

25 Sexto accedat pragmatica † illarum partium, quæ est l.24.titulo 3. libro 1. recopilationis, vbi dicitur quod per concessiones Apostolicas omnibus Capitulis Ecclesiarum Cathedralium, & Collegiatarum est indulta facultas prouidendi dictos Canonicatus Doctorales, & Magistrales, si contingat impetrari à Sede Apostolica aliquem ex dictis Canonicatibus Doctoralibus, & Magistralibus, vel resignari, vel aliquam pensionem super illo reseruari, Capitula non tradant possessionem, nec adimpleant, sed supplicent Sanctiss.D.N.à tali prouisione, vel reseruatione pensionis, ac interim supersedeant in exequutione litterarum Apostolicarum. Prout etiam continetur expresse in bulla Leonis X.
26 superius relata † ad finem, & tradit Couarru. in practicis quæstionibus, cap.36.nu.9. ad fin. vers. *eadem ratione non admittuntur*, & nu.10. in fin.vers. *quinto illud satis est expeditum*, de cuius pragmaticæ validitate non disputo.

Septimo quia ex prædictis satis apparet, quod non sit de intentio-
27 ne † Papæ comprehendere in reseruatione nostræ regulæ hos Canonicatus Doctorales, & Magistrales: In reseruationibus autem non veniunt beneficia, quæ Papa grauare intendit, vt docuit Gaspar de Perusio in tractat. de reseruationibus,cap.2.num.5. in fine. Aeneas de Falconibus in eodem tractatu, quæstione 3. principali, num.7.Rota dicta decis.137. nu.4. & per totam, par. 1. diuersorum, & decis.34. nu.4.par.2.

Et multo minus cum dictorum indultorum
28 concessio sit modici præiudicij, † quia concessio ad duo beneficia in qualibet Cathedrali illo-

illorum Regnorum est modica, cum in qualibet diœcesi adsint plusquam duo millia beneficia, vt in alio simili casu benè considerauit Paulus Parisius cons. 42. nu. 2. & 3. lib. 4.

Octauo quia licet ex supra adductis res appareat clara; nihilominus quando aliquo modo esset dubia, in dubio sit
29 præsumptio pro non reuocatione † memoratorum priuilegiorum, glo. in summa ad finem, vers. *item in dubio*, 25. quæst. 2. Federic. de Senis cons. 133. prope finem, vers. *item in dubio*. Ancharan. cons. 161. num. 3. Paulus Castren. cons. 258. col. vltima, vers. *vnde in dubio*, lib. 1. Rom. cons. 237. nu. 1. vers. *est enim*, Calderin. cons. 11. circa finem, vers. *præterea negari non potest*, sub titulo de priuileg. Cardin. cons. 52. nu. 6. circa medium, vers. *item posito*, Decius cons. 371. nu. 12. 18. & 19. & cons. 180. nu. 24. & 25. lib. 3. Alciatus responso 19. nu. 4. Parisius cons. 61. nu. 6. lib. 2. qui omnes vtrobique firmant reuocationem priuilegij non præsumi, nisi expressè de il-
30 la constet, & ad illam probandum exactam † requiri probationem. Rota decis. 139. nu. 5. & 6. par. 2. diuersor. Menochius de præsumption. lib. 6. præsumpt. 37. nu. 7. Rota decis. 468. nu. 1. & per totam, par. 1. diuersorum.

Conducit etiam, quod in Principe, & Pa-
31 pa multo magis est reprobata variatio, † quàm in alijs, ne quod hodie concedit cras tollat. Rota decisione 33. nu. 17. & 18. de præbendis, in antiquis, Ioann. Monach. in cap. 1. nu. 21. de concess. præbendæ, in 6. Et debet esse constans,
32 & immobilis sicut lapis † angularis, & sicut polus in cœlo, & vnum dumtaxat calamum, & vnam linguam habere, & non plures. Philippus Probus in regula frustra, 75. num. 5. de regulis iuris, in 6. Martinus Laudensis in tractat. de principibus, quæstione 258. Bursatus cons. 76. libro 1. Flaminius Parisius in tractatu de resignatione beneficiorum, libro 3. quæst. 18. nu. 92. Rolandus à Valle post Bald. & alios cons. 13. nu. 54. 55. 57. & 58. volum. 3. vbi etiam dicit, quod Papæ conuenit illud, *semel loquutus est Deus*, & *quod scripsi scripsi*, & illud, *quæ processerunt de labijs meis, non faciam irrita*. Probus vbi supra d. nu. 5.

Debet etiam Papa, seu Princeps habere pe-
33 des plumbeos, non plumeos, † vt non moueatur. Ioannes Monachus in regula, in generali 81. num. 8. de regulis iuris, in 6. & Probus in regula frustra, 75. num. 5. eodem titulo. Decius consil. 292. in fin. Gomezius in proœmio regularum Cancellariæ, quæst. 2. sub numero 14. ante medium, vers. *neque obstat quod regulæ non publicentur*.

Hinc dixit Rota decisione 59. incipit, *vtrum si Papa*, de concess. præbendæ, in antiquis, loquens in materia reseruationis, quod semper est talis interpretatio facienda, itavt minime
34 Papa de auaritia, seu cupiditate † notetur. refert etiam Simonett. de in tract. de reseruationibus, quæstione 88. numero 3.

PRAEMAXIME cum antedicta indulta fuerint concessa ad instantiam Imperatoris Caroli V. & aliorum Regum, & Reginæ Hispaniæ, ac proinde minus est præsumendum vo-
35 luisse Papam illis derogare, in læsionem † dicti Imperatoris, & Regum supplicantium, quibus propter eorum excellentiam semper
36 defertur, † & præseruati censentur, cap. fin. in principio, de officio delegat. lib. 6. ibi, *Regibus, & Reginis, qui sicut dignitatis altitudine præeminent, sic prærogatiua gratiæ ipsos conuenit anteferri, dumtaxat exceptis*, cap. ne aliqui, de priuileg. lib. 6. cap. solitæ, ibi, *Regi tamquam præcellenti*, de maioritate, & obedientia, plene per Mandosium in regula 11. quæstione finali, per totam, & dicemus in glossa 14. ad finem. Pro quo facit bene consilium Parisij 42. num. 4. & 6. & 20. lib. 4. vbi pro sustinendo alio simili indulto conferendi, ponderauit quod
37 fuerat concessum † ad instantiam Ambasciatoris Regis, ad præstandum obedientiam Sedi Apostolicæ venientis.

Potius namque est consideranda persona il-
38 lius, cuius contemplatione † aliquid Papa concedit, quàm illa, cui conceditur, vt per text. in cap. & dixi, de consecrat. dist. 1. & post Archidiaconum, quem allegat, scripsit Ioannes de Lignano in suo tractatu de censura Ec-
* clesiastica, §. 16. num. 5. * De hoc tamen vide quæ dico in glossa vigesima, sub numero 160. & in glossa 38.

Nono quia sic passim practicari videmus in prouisionibus dictorum Cano-
39 nicatuum; nam omnes prouidentur † secundum formam dictorum indultorum Sixti IV. Innocentij VIII. & Leonis X. & quamuis vacent in mensibus reseruatis, nusquam proui-
40 dentur à Sede Apostolica. quæ praxis, & † obseruantia præstat nostræ regulæ optimam declarationem, & intellectum, quoniam vera le-
41 gum interpretatio à praxi sumitur † teste Baldo in cap. 1. in principio, num. 2. de feudis sine culpa non amitten. in vsibus feudorum. Hippolytus de Marsil. in praxi criminali, in principio, num. 3. cum alijs adductis in §. proximo præcedenti, nu. 41. cum seqq. & inferius in hoc §. ex nu. 64.

Denique quia hoc indultum non est concessum alicui personæ, nec Ecclesiæ particulari, sed omnibus Regnis, &
42 prouincijs † Castellæ, Nauarræ, & Granatæ, & sic forsan dici potest quod non sit priuilegium particulare, sed statutum, seu constitutio vniuersalis, quo ad omnes Ecclesias Cathedrales illorum Regnorum, & Prouinciarum. Quo fit, vt in derogatione priuilegiorum quibusuis personis, & Collegijs concessorum per regulam nostram facta, minime comprehendi videantur præfata indulta † vniuersalia, quo ad omnes Ecclesias Cathedrales, tot

Regno-

Regnorum, & Prouinciarum, quia verisimilius est, quòd Papa potius voluerit grauare personas particulares, vel aliqua Collegia, quam tot Regna, ac illorum vniuersas Cathedrales,
44 † Ioann. Monach. in regula, in generali 81. nu.
* 22. de regulis iuris in 6.* Paulus Parisius conf. 140. inspectis Indultis. num. 5. lib. 4.*

Vnde fuit resolutum † in vna Melitensis be-
45 neficij Sancti Marci 10. Iulij 1594. coram R. P. D. meo Pegna, quòd quodam Indultum simile, concessum à Leone X. habitatoribus & Populo Insulæ Melitensis, vt perpetuis futuris temporibus, Ecclesiastica beneficia ciuitatis, & diœcesis Meliten. in quibuscumque mensibus vacantia, non nisi clericis originarijs, aut Episcopi pro tempore existentis familiaribus, etiam consanguineis, conferant: non obstante quacumque reseruatione, in genere, vel in specie per regulas Cancellariæ, &c. non esse derogatum per regulam nostram. Quia illa non comprehendit Indulta, quæ communitati-
46 bus, seu vniuersitatibus conceduntur. † Rom. conf. 400. incipit, *quæritur*, nu. 7. & conf. 436. incipit, *quod indultum*, verbo *personis*. vbi etiã dicit, quòd in terminis eiusdem indulti fuerat idem alias resolutum coram Gropperio Rotæ Auditore die 27. Octobris 1561.

Subdit etiam eadem decisio, quòd placuit Dominis alia ratio, scilicet quòd dictum indultum concessum ad fauorem eligendorum,
47 † & non eligentium, & quòd regula nostra solum reuocat indulta concessa fauore eligen-
* tium, & non fauore eligendorũ. * iuxta gl. fin. in fine. in cap. cum in Ecclesia 15. de præbend. in 6. cum alijs citatis supra nu. 15. Aduerte tamen quod ad decis. Meliten. fuit iam recessum per Rotam, vt notaui in gl. 36. nu. 42. *

A fortiori igitur in casu nostro non censentur derogata dicta indulta: Tum quia sunt concessa non vni Communitati, & Vniuersitati; sed etiam tot Regnis, & Prouincijs Hispaniæ; Tum etiam quia non fuerunt concessa ad fauorem Episcoporum, & Capitulorum eligentium, & prouidentium, sed ad fauorem di-
48 ctarum personarum graduatarum, † qualificatarum, necnon ipsarum Ecclesiarum, & omnium Regnorum, & minus præsumitur velle Papam præiudicare pluribus quàm vni. Gomezius de expectatiuis, nu. 48.

Præsertim quia negari non potest, quòd potissima causa, quæ mouit etiam Papas ad concedendum dd. priuilegia, fuit etiam ob remunerationem laborum Canonicorum Doctoralium, & Magistralium, qui pro vtilitate communi insudarunt, & quotidie laborant: At vero priuilegia concessa in remunerationem la-
49 borum sunt irreuocabilia, † vt pulchre docuit Roman. conf. 436. incipit, *quod indultum*. n. 14. verf. *septima ratio*. vbi loquitur de priuilegijs
50 concessis Dominis Rotæ † Auditoribus. Rebuff. in concordata in præfat. ad rubr. de collat. ante fine, verf. *Item quando priuilegium concessum est ob remunerationem*. Parif. cõf. 50. n. 35. lib. 4.

Accedat etiam, quòd regula nostra, quamuis contineat clausulas fortes derogatorias, non tamen continet clausulam, *quorum tenores pro expressis*, &c. Et sic minus censetur comprehensum indultum de quo agitur, per ea quæ dicam in gl. 36. nu. 23. & 24. cum seqq.

Cæterum pro contraria parte, nempe quòd prædicti Canonicatus Doctorales, & Magistrales includantur in reseruatione nostræ regulæ, suaderi potest ex his quæ sequuntur.

Primo quia dicti Canonicatus sunt benefi-
51 cia Ecclesiastica, † & consequenter quantocumque sint qualificata, ex eo quod Doctoribus, Magistris, seu Licentiatis in Theologia, vel iure Pontificio, aut Cæsareo graduatis, & personis qualificatis, sint conferendi: nihilominus verba amplissima nostræ regulæ sunt apta illos comprehendere, dum reseruat omnia beneficia Ecclesiastica, cum cura, & sine cura, qualitercumque qualificata, &c.

Secundo quia nihil interest, quòd prædicti Canonicatus conferantur per concursum, & electionem. Tum quia regula nostra reseruat
52 etiam beneficia electiua, † vt in illis verbis *ad collationem, prouisionem, præsentationem, electionem, & quamuis aliam dispositionem pertinentia, &c.* Tum etiam quia nullum sequitur inconueniens, quòd prouideantur huiusmodi Canonicatus Doctorales, & Magistrales per
53 concursum, † & examen publicum, & nihilominus facta electione per Episcopum, & Capitulum, collatio spectet ad Papam, vt in parochialibus sancitur per Concil. Tridentin. sess. 24. de reform. cap. 18. post medium, & passim seruari videmus, & diximus in glossa 6. verbo, *cum cura, &c.* Ac etiam in istis Canonicatibus vacãtibus apud Sedem, declarat Bulla Innocentij VIII. vt supra nu. 3.

Tertio, quia nihil facit, dicere quòd huiusmodi Canonicatus, & beneficia conferenda personis graduatis, & qualificatis, non veniant in reseruatione, vt per Aeneam de Falconibus, de reseruatione beneficiorum. q. 3. principali. nu. 22.

Neque etiam comprehendantur in expectatiuis, vt per Gomezium de expectatiuis, sub nu. 93. cum allegatis in 2. fundam contrariæ partis.

Quoniam hoc quidem admitto; nego tamen, non comprehendi sub generali, & amplissima reseruatione regulæ nostræ, in qua lon-
54 ge dispar † ratio militat. Nam Aeneas de Falconibus loquitur de simplici reseruatione beneficiorum, regula vero nostra loquitur de prægnantissima reseruatione omnium beneficiorum, quomodocumque qualificatorum. Item Gomezius vbi supra, loquitur de expectatiuis, hoc est reseruationibus specialibus ad fa-

ad fauorem certæ personæ factis, quæ reseruationes sunt odiosæ, & strictæ interpretandæ; Vltra quod non habeant verba sic lata, & vniuersalia; Ista tamen regula procedit in generali reseruatione, non ad fauorem certæ personæ; sed vt pauperibus clericis, & alijs benemeritis personis prouideri possit, quæ quidem reseruatio est fauorabilis, & potius amplianda, vt diximus in §. 6. proœmiali.

Quarto, quia omnia priuilegia concessa per Sixtum Quartum, Innocentium Octauum, & Leonem Decimum, quantumcumque am-
55 pla, & lata, videntur † reuocata per regulam nostram, & eius amplissima verba, dum dicit. [Nec consuetudines, etiam immemorabiles optandi maiores, & pinguiores præbendas: necnon priuilegia, & indulta Apostolica circa ea, ac etiam disponendi de huiusmodi beneficijs, aut quod illa sub huiusmodi reseruationibus numquam comprehendantur, etiam cum quibusuis derogatoriarum derogatorijs, & fortioribus, & efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus, & alijs Decretis, quibusuis personis, & Collegijs, cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, & conditionis existentibus, quomodolibet concessa, aduersus reseruationem huiusmodi, minime suffragari.]

Cum igitur derogationes nostræ regulæ sint valde vniuersales, & prægnantes, & apta comprehendere dicta priuilegia, super præfatis Canonicatibus concessa; Præsertim quia derogat quibuscumque indultis, quibusuis Collegijs, cuiuscumque dignitatis, & qualitatis, &c. concessis: proculdubio videtur quod reseruatio regulæ nostræ capiat prædicta priuilegia. Nam generalis derogatio priuilegio-
56 rum habet vim specialis † expressionis, etiam in casibus, vbi specifica derogatio requiritur. Rota decis. 11. iuncta additione Papazon. nu. 4. de præbend. in nouis, l. si duo 51. in fin. ff. de administration. tutor. Caputaq. decis. 296. nu. 2. par. 2. & diximus in principio huius gloss. à nu. 22. cum seqq. & latius dicam, volente Deo, in glossa 36.

Præsertim cum concessiones Sixti Quarti, Innocentij Octaui, & Leonis Decimi non sint per viam legis generalis, & sic non inueniuntur in bullario: nec ex proprio motu, sed ad instantiam certarum personarum supplicantium: Nostra vero regula sit facta proprio motu, & per viam legis generalis, vt diximus in §. 6. proœmiali: quo casu, à fortiori remouet
57 omnia prædicta priuilegia, quamuis de illis expressa mentio non fiat, eo ipso quod vult, quod nulla priuilegia, & indulta Apostolica, &c. aduersus huiusmodi reseruationem suffragentur, vt bene distinguit, contrarias opiniones concordando, Ripa in cap. 1. nu. 55. de rescriptis. Ruinus cons. 226. num. 12. & consil. 228. nu. 4. vers. *secunda ratio*, lib. 1. Menochius de præsumptionibus, lib. 6. præsumpt. 40. num. 22. 23. 24. & 25. Ioannes Selua de beneficio, 3. par. quæst. 14. nu. 14. vers. *ad illud*, & nu. 19. & plenius dicam in d. gloss. 36.

58 Ideo Rota tenet, † quòd sufficiat derogatio generalis, quando adiecta est clausula, non solum, *derogatoria*, sed etiam *derogatoriarum derogatoria, quorum tenores de verbo ad verbum haberi volumus pro expressis*, etiam si huiusmodi derogatio non sit adiecta per viam legis generalis, sed solum per viam dispositionis, & gratiæ particularis, sequendo consilium Anton. de Butrio 2. in fin. & alios hanc opinionem tenentes, vt per Antonium Gabrielem lib. 6. communium opinionum, tit. de clausulis conclus. 5. nu. 1. & seq. teste Puteo decis. 109. *in vna Zamoren.* nu. 3. lib. 1. & nouissime fuit resolutũ in vna Papien. fructuum 2. Februarij 1601. coram R. P. D. meo Lancellotto. vbi dicitur quod sæpius Rota canonizauit dictum cons. 2. Anton. de Butrio, quod dicta clausula, *quorum tenores*, in qualibet gratia habeat vim specificæ, & indiuiduæ derogationis, de quo etiam dicam in glossa 36.

Et denique in proprijs terminis nostris, quod per dictam clausulam sit derogatum in-
59 dultum † Sixti IV. concedens duos Canonicatus pro Theologo, & Canonista, etiam in gratia particulari, fuit resolutum in Rota in vna Abulen. Canonicatus, & præbendæ de mense Martij ann. 1546. teste Mohed. decis. 20. alias decis. 1. de rescript.

Quinimo, & quod magis est, ipsamet decisio in nn. 2. videtur decidere casum nostrum, dum dicit verba huiusmodi, *& conclusum fuit etiam, quod Papa Sixtus concesserit priuilegium Hispaniarum per viam priuilegij, & sic per regulas generales censetur esse derogatum.* ergo per regulam nostram generalem est derogatũ.

Item quia regula Cancellariæ 12. de reuocatione vnionum, amplectitur suppressiones
60 factas vigore indulti Sixti Quarti pro istis † Theologo, & Canonista. Mohedanus decis. 2. de constitutionibus, alias decis. 21.

Rursus, quia constat fuisse concessas plures gratias, saltim de tempore antiquo, contra
61 dicta indulta per Sedem Apostolicam, † contra formam dictorum priuilegiorum, vt legitur per Mohedanum decis. 1. & decis. 34. sub titulo de præbendis. Puteum decis. 263. lib. 3. licet in illo casu non obtinuit impetrans, ex eo quod de tempore impetrationis fuerat ius ad rem quæsitum electo per Capitulum.

Nunquam enim Papa tantam concedit potestatem Ordinarijs, neque Capitulo, quod si-
62 bi maiorem † non reseruet, c. dudum 14. vers. *nos igitur*, de præbend. lib. 6. Nec potest suorum successorum manus ligare, c. fin. in fin. de rescr. lib. 6. Rota decis. 16. nn. 2. de præbend. in antiquior. Besigneti. Lap. allegat. 84. nu. 4. cum allegatis in §. 2. proœmiali nostræ regulæ.

His

Opinio auctoris

His tamen non obstantibus, prima opinio negatiua, quòd sub reseruatione nostræ regulæ non comprehendantur Canonicatus Doctorales, & Magistrales, prouidendi iuxta formam indultorum Sixti Quarti, Innocentij Octaui, & Leonis Decimi, vti verior, est tenenda, prout eam communis vsus, ac praxis vniuersalis amplectitur. quæ quidem praxis & obseruantia, inducit declarationem intentionis † Sanctissimi, vt reseruati non sint, argum. l. seruus plurium, §. fin. ff. de legat. 3. l. semper in stipulationibus, ff. de regul. iur. Aim. cons. 101. nu. 4. & cons. 211. nu. 8. Rota decis. 503. num. 2. & decis. 571. num. 3. parte 1. diuersorum.
63

64 Aliter namque non seruaretur in praxi † nisi ita esset de iure, quia quod lege non cauetur, in praxi non seruatur. Baldus in cap. nihil, sub nu. 15. vers. *Item quod lege*, de electione, Ludouicus Gomezius in regula de annali, quæst. 52. nu. 2. vers. *Nam vt inquit Baldus*, & dixi in §. præced. nu. 41. cum seqq.

Nam ab antiqua praxi numquam est rece-
65 dendum, † l. illud vsitatissimum est, 19. vbi notat Baldus, ff. de excusation. tutor.

Et leges tunc sapiunt, & bene interpretan-
66 tur, cum practicantur, quia fructus † ex arboribus colliguntur. Auctor est ipse Baldus in cap. ex tenore, 35. n. 2. in fi. vers. *item ibi theorica*, de testibus. Felinus ibidem nu. 2. post principium. Gomezius in regula de infirmis resignan. in principio proœmij, licet minus bene alleger Baldum in cap. ex tenore, de rescript. Tradit etiam plura in proposito (licet de prædictis non meminerit) Euerardus in loco ab vsitato, seu à solitis, vbi ex num. 2. vsque ad nu. 55. illationes facit.

Vnde cum ex obseruantia, & praxi habeamus interpretationem mentis Papæ, & regulæ nostræ, vt non capiat hos Canonicatus Doctorales, & Magistrales, nec censeantur derogata præfata priuilegia Sixti IV. & aliorum Pontificum, in quo tota iacebat difficultas, hoc solum mittit falcem ad radicem.

Maxime stante dispositione Conc. Trid. in d. cap. 5. sess. 25. de reformatione, de quo in 3. motiuo primæ partis, & alijs rationibus pro illa parte adductis.

Item quia pro resolutione huius articuli sufficit dicta decisio, & sententia Rotæ, semel & iterum facta in dicta causa Meliten. ex quo non solum militat in casu nostro eadem ratio, sed etiam fortior, & maior, prout etiam optime verificantur hic fundamenta dictarum decisionum, quæ superius recitaui.

Accedant etiam pro confirmatione, ea quæ dicimus in gloss. 18. circa finem, num. 90. & 91.
67 de priuilegio † concesso ad præsentandum, perinde ac si competeret Iuspatronatus ex fundatione, & dotatione, cum alijs clausulis ibi mentionatis, quòd non censeatur derogatum per regulam nostram, vt in decisione 137. par. 1. diuersorum continetur: & sic à fortiori non sunt derogata priuilegia de quibus agimus, cum ampliores, & efficaciores clausulas contineant.

* * Hodie tamen aduertandum est, quod tam istæ decisiones, quam decisio Meliten. superius citata, fuerunt per Rotam modernam derogatæ, vt dico in gloss. 36. *

68 Neque obstant † adducta pro parte affirmatiua. Nam ad primum, secundum, & tertium fundamentum respondetur, omnia illa cessare extantibus priuilegijs Sixti IV. & aliorum Pontificum.

Ad quartum motiuum de reuocatione priuilegiorum, respondetur quod non sint reuocata, nec modificata dicta priuilegia, ex rationibus iam traditis, & præcipue ex his quæ adducit dicta decisio 137. num. 2. & seqq. par. 1. diuersorum. Responsio ad contraria fundamenta.

Maxime quia in dictis indultis est amplissima derogatio regularum Cancellariæ, & reseruationum generalium, & ideo nihil refert, quòd regula nostra sit facta per viam legis.

Neque obstat decisio prima Mohedani sub titulo de rescriptis, cum alijs allegatis: quo-
69 niam respondeo, † dictam decisionem 1. neque alias decisiones ipsius Mohedani, & Putei, non loqui ad effectum reseruationis, de qno in regula nostra: nec quando apparet de verisimili intentione Papæ, nolentis comprehendere sub reseruationibus præfatos Canonicatus, vt apparet in casu nostro ad supradicta. Nec agimus nunc de potestate Papæ, si possit conferre dictos Canonicatus, quòd sacrilegium,
70 & hæreticum esset, † l. 2. C. de crimine sacrilegij, cap. si quis suadente, §. qui autem, 17. quæst. 4. Lambertinus de Iurepatronat. lib. 1. par. 1. quæst. 8. art. 4. n. 1. sed de illius intentio-
71 nis, & voluntatis † defectu, quia non sufficit posse facere, nisi velit facere. Nam ad validitatem cuiuslibet actus requiritur vtrumque,
72 videlicet, potestas & voluntas. † Baldus in l. omne verbum, nu. 8. C. communia de legatis. Alexan. cons. 52. nu. 30. lib. 4. Mandosius in regula 13. quæst. 8. num. 2. in noua impressione. Rota decis. 525. num. 2. parte prima diuersor.

* Et si quælibet illarum deficit operatur actus corruptionem. Bald. in l. ex verbis, num. 2. C. de donat. inter, & in l. 1. nu. 45. C. de sacrosanct. Eccles. Abb. in cap. cum super, 2. not. de officio delegat. Molin. de primogenijs Hispaniæ, lib. 1. cap. 24. nu. 14. Nec de potentia ad actum potest inferri. Bart. in l. 1. num. 1. ff. de iniusto rupto. Natt. cons. 504. num. 2. Cephalus consil. 725. nu. 2. Surdus decis. Mantuana, 92. num. 9. *

Et quando voluntas, & potestas ad inuicem
73 repugnant, † nihil agitur, cap. cum super, de officio delegati. Franciscus Pauinus in tract. de officio, & potestate Capituli sede vacante, præludio 4. nu. 10.

In

In nostro vero casu, negari non potest quòd non deficiat defectus intentionis Pontificis Maximi, ex supradictis. ac proinde non obstat quòd Papa non possit ligare manus successorum, seu illis legem imponere, quia non impo-
74 nit legem potestati, sed voluntati. † Rota decisione supra allegata 137. nu. 8. part. 1. diuersorum.

Ad quod benefacit text. in capitulo Iustitiæ 25. quæst. 1. dum dicit: *Iustitia ac rationis ordo suadet, vt qui à successoribus sua mandata ser-*
75 *uari † desiderant, prædecessoris sui proculdubio voluntatem, & statuta custodiant*. tex. etiam in cap. si ea destruerem, & in cap. institutionis, cap. quòd vero, 25. quæst. 2. vbi probatur quòd Papa sibi ipsi iniuriam faciat, cum decreta
76 prædecessorum † turbat, ac priuilegia tollit. & ponderat latè Romanus cons. 327. incipit, *ista sunt rationes*, num. 3. & 4.

Ideo tradit Gomezius in capitulo primo, de constitutionibus libro sexto, num. 98. quòd facilius Papa reuocat facta propria quàm
77 suorum Prædecessorum, quæ cum maiori † reuerentia custodit, ob eam causam, vt sua à successoribus obseruentur. & dicit non esse veram sententiam aliorum, dicentium quod Papa facilius constitutionem suorum prædecessorum reuocat, quàm suam. quibus adde quæ dicam in glossa 36.

Denique, quia fuit resolutum in vna Oriolen. Canonicatus 22. Martij 1574. coram Illustrissimo Blanchetto, quæ decisio est 275. numero primo parte prima diuersorum quòd collatio Canonicatus Magistralis debeat fie-
78 ri secundum tenorem indulti † desuper concessi, & quòd si Papa concedendo gratiam
79 contrariam sciuisset, & sic talis † impetratio erat subreptitia. Idem etiam in simili casu fuit decisum in vna Oscen. indulti 14. Iunij 1600. coram R. P. D. meo Mellino, vbi fuit canonizatum quodam indultum conferendi huiusmodi Canonicatus, iuxta formam indulti Sixti Quarti.
80 Comprobatur, † quia etiam nostris temporibus Pontifices Maximi concesserunt, & concedunt multis Ecclesijs Cathedralibus Regni Aragoniæ, & Valentiæ, ac aliarum prouinciarum, vt prouideant per concursum dictos Canonicatus Doctorales, & Magistrales, ad instar regni Castellæ, iuxta dictas constitutiones Sixti Quarti, & Leonis Decimi. Et nouissime concessit de nouo Ecclesiæ Metropolitanæ Cæsaraugustanæ Sanctissimus D. N. Clemens Octauus In erectione, quam de illa fecit de statu regulari in secularem, de hoc anno 1603. Immo non solum hoc concessit respectu Canonicatuum Doctoralium, & Magistralium; sed etiam quo ad Canonicatus lectionis Sacræ Scripturæ, & pœnitentiariæ. dũmodo si vacant in octo mensibus Apostolicis fit noua prouisio obtinenda, de quibus statim loquar. Ac propterea tantum abest quòd per regulam nostram sint comprehensi dicti Canonicatus, quinimo ex dictis nouis concessionibus, palam de contraria Papæ intentione, (à qua omnia regulantur) constat.

Hæc diximus de Canonicatibus Magistralibus, & Doctoralibus, pro vno Theologo qui prædicationis munus exerceat, & vno Iurista qui causas Ecclesiæ defendat, & vtiliter ac salubriter consulat, iuxta indulta Sixti Quarti, Innocentij Octaui, ac Leonis Decimi. Quid autem sit de Canonicatu,
81 & præbenda lectionis Sacræ Scripturæ, † quæ semper est conferenda alio Theologo, vt Scripturam sacram interpretari, & docere teneatur iuxta decretum Concilij Tridentini. capitulo primo, sessione quinta: an huiusmodi Canonicatus, & præbendæ lectionis sacræ Scripturæ, comprehendantur in reseruatione nostræ regulæ? *Canonicatus lectionis sacræ Scripturæ an sit reseruatus.*

Qua in re breuiter dicendum est quòd cum in dicto capitulo primo non exprimatur à quo debeant prouideri, an ab Ordinario, & Capitulo, an vero à Papa, verum cadant sub reseruationibus vel non cadant, tamquam casus omissus remanet sub dispositione iuris
82 communis, & regulæ nostræ, † quamdiu de aliqua lege speciali, seu priuilegio, aliud disponente, non doceatur. l. commodissime 10. ff. de liberis, & posthumis, vbi latè Iason. post alios à nu. 1. cum sequentibus. l. si extraneus 6. ff. de condictione causa data. cap. susceptum 6. de rescriptis. lib. 6.

Vnde à Sacra Concilij Tridentini Congre-
83 gatione † emanauit iterata declaratio.

Quod pari ratione dicendum est in Cano *Quid de Canonicatu pœnitentiario.*
84 nicatibus, & præbendis pœnitentiarijs, † iuxta decretum Concilij Tridentini sessione 24. de reformatione, capitulo 8. §. in omnibus, vt eadem censuit Congregatio Sacra, in vna Salmantina, & in alia Tirasonen. nominationis pœnitentiarij.
85 Et fuit resolutum in Rota, † in vna Abulen. Canonicatus pœnitentiariæ 17. Aprilis 1589. coram Illustrissimo Domino Mantica & in alia Maioricen. Canonicatus 19. Aprilis anno 1593. coram R. P. D. meo Mellino, & coram eodem in vna Oscen. Indulti 10. Decemb. 1599. & alias sæpe, & vide Nauarr. cons. 1. ne sede vacante.
86 Nihilominus video, quòd communiter † in Hispania in omnibus Ecclesijs Cathedralibus, immo in nonnullis collegiatis, Canonicatus & prębẽdę Theologales lectionis sacrę Scripturæ (non vero pœnitentiarij) prouideantur per concursum, in quibuscumq; mensibus vacent indifferenter, ac si essent præbendæ Doctorales, & Magistrales, & non conferuntur à Sede Apostolica, sicut cætera beneficia reseruata.

Quo iure hoc fiat, ego profecto bene infor-

matus non sum, verisimile tamen est quod adsit aliquod indultum Apostolicum, ex his quæ diximus superius num. 94. & 80. vel quod saltim pro vtilitate communi ex hoc resultante, Sanctissimi Pontifices Maximi, dictas provisiones minime ignorantes, ex certa scientia tolerantes, indulgere censeantur. Nam to-
87 lerantia † Papæ, & superioris inducit dispensationem, & actus validitatem. cap. quia circa, vbi glossa fin. in fine, de consanguinit. & affinit. & ibi notant Butrius num. 7. Abbas, numero 8. & cæteri, & plene tradit Iason. in l. rem non nouam, à num. 4. vsque ad octauum. C. de iudicijs.

88 Et omnis actus iustificatur † propter scientiam, & patientiam superiorum. l. quis sit fugitiuus 17. §. ego puto. l. quòd si. 31. §. quia assidua. ff. de ædilitio edicto. capit. nisi essent, de præbendis. capit. constitutus, vbi Abbas num. 6. de religios. domibus, tradunt Tiraquel. de pœnis temperãd. causa 42. per totam. Ioannes Gutierrez in quæst. practica 29. ex nu. 20. cum sequentibus. lib. 3. Euerardus in loco ab vsitato, num. 2. & 3.

Prout, vsus scitus, & diù à Sede Apostolica,
89 toleratus, debet pro lege † seruari. cap. quam quam graui, de crimine falsi. capit. ex litteris, cum ibi notatis, de constitutionibus. Nauarrus in cap. si quando in vltimo numero prælectionis. de rescript. conferunt etiam plura tradita per Auendanum, de exequen. mandat. p. 1. c. 1. num. 3. Gregorium Lopez in l. 1. glossa magna. titul. 1. Partita prima.

Adde etiam, quæ dixi in glossa quinta. §. de commendis num. 36. vbi scripsi quòd vacante Canonicatu Doctorali, vel Magistrali, debet
90 dari in commendam † donec titularis prouideatur. Et quæ scripsi in glossa sexta numero 257. vbi cum Puteo decisione 394. lib. 3. dixi quòd Canonicus Doctoralis, seu Magistralis
91 potest occupari † ab Episcopo in suo seruitio. & quæ scripsi in hac glossa. §. 1. numero 89. &
92 92. cum sequentibus, super eo, an per † oppositionem factam ad huiusmodi Canonicatus acquiratur ius ad rem. An verò dicti Canonici
93 ci possint optare † stante consuetudine optandi, dicam in glossa 34. in quæstione vndecima, & duodecima.

Summaria §. 3. Glossæ 9.

1 *Beneficia Ecclesiæ non numeratæ, an sint reseruata per regulam nostram, & nu. 9.*
2 *Beneficia Ecclesiæ non numeratæ, sunt vere beneficia Ecclesiastica.*
3 *Lex generaliter loquens, generaliter est intelligenda.*
4 *Papa nō debet esse deterioris cōditionis Episcopis.*
5 *Episcopi conferunt beneficia Ecclesiæ non numeratæ.*
6 *Beneficia Ecclesiæ receptiuæ, seu non non numeratæ possunt permutari, & resignari, & vide num. 19.*
7 *Reseruatio includit beneficia Ecclesiæ non numeratæ.*
8 *Papa si intendit prouidere in Ecclesia numerata, à fortiori, & in non numerata.*
9 *Regula octaua non reseruat beneficia Ecclesiæ non numeratæ, & numero 12. & 15. & numero 17.*
10 *Vacatio non datur in beneficijs Ecclesiæ non numeratæ, sed extinctio, & creatio de nouo.*
11 *Regula nostra 8. reseruat beneficia vacatura, & num. 18.*
13 *Reseruatio non facit reuiuiscere Canonicum, seu beneficiatum mortuum, nec facit permanere beneficium necessario periturum, & nu. 14.*
16 *Regula de impetrantibus non procedit in beneficijs Ecclesiæ non numeratæ.*
19 *Beneficium Ecclesiæ non numeratæ, non potest resignari in fauorem, nec permutare, sed si facta mentione de qualitate beneficij, Papa eam admitteret, teneret, & numero 20. & 22. & 25.*
21 *Regula nostra sufficit si verificetur in beneficijs Ecclesiarum numeratarum.*
23 *Beneficium Ecclesiæ non numeratæ, si impetratur à Papa vti reseruatū, & narrata serie facti, Papa concedat, talis gratia teneret.*
24 *Gratia concessa à Papa, quæ non potest sustineri secundum iuris regulas, si veritas facti sit narrata, sustinetur per viam remotionis obstaculi.*
25 *Subrogatio gratiosa, quo ad possessionē defuncti, quando locum habeat in beneficijs Ecclesiæ non numeratæ.*

§. 3. glos. 9. vbi agitur de beneficijs Ecclesiæ, non numeratæ.

MODO videre oportet, an ista regula nostra procedat, quo ad beneficia consistentia in Ecclesia non numerata,
1 † vbi non adest certus numerus Canonicorū, seu aliorum beneficiorum, sed secundum fructuum supercrescentiam, vel decrescentiam, beneficiati crescunt, seu decrescunt.

Et quidem videtur quòd sic. Primo quia quāuis ista beneficia non consistāt in Ecclesia numerata; sed in Ecclesia (vt vocant) recepti-
2 ua, nihilominus sunt vere beneficia† Ecclesiastica. capit. ex parte, de concessione præbendæ: regula autem nostra reseruat omnia beneficia Ecclesiastica, qualitercumque qualificata, & vbique existentia, ergo siue habeant hanc qualitatem, vel non: siue existāt in Ecclesia nu-

sia numerata, vel non numerata, habere de-
bet locum reseruatio nostræ regulę, quę gene-
raliter loquitur, & non distinguit, & sic ge-
3 neraliter, & absque distinctione erit † intelli-
genda. l. de pretio 8. ff. de Publiciana in rem
actione. l. 2. §. conuenire, in fine. ff. de Iudicijs.
l. quos prohibet. ff. de postuland. plenè per Ro-
manum in l. si vero. §. de vito à num. 19. vsque
in finem. ff. solut. matrim. vbi quinquaginta, &
quinque modis declarat.

Secundo quia Papa non debet esse deterio-
4 ris † conditionis, quam Episcopi, & alij Ordi-
narij; sed potius melioris, propter eius am-
pliorem prærogatiuam, & maioritatem. cap. si
à Sede 31. de præbendis. lib. 6. Clementina pri-
ma in fine, vt lit. pendent. ergo eodem modo,
sicut Ordinarij prouident hæc beneficia con-
5 sistentia † in Ecclesijs non numeratis; ita &
similiter Papa in suis mensibus Apostolicis, &
reseruatis prouidere debet.

Tertio, quia huiusmodi beneficia possunt
6 permutari, & resignari † in fauorem alterius,
secundum veriorem opinionem, vt per Gemi-
nian. sub nu. 4. vers. *possunt item dicta beneficia
permutari.* Gamm. nu. 81. in c. licet. de rerum
permut. in 6. Flamin. Paris. de resign. lib. 2. q. 13.
num. 1. & 2.

Quarto, quia reseruatio nostræ regulæ est
generalis, vt legitur in illis verbis, *generaliter
reseruauit*: attamen quando reseruatio est in
genere primæ prebendæ vacaturæ, includit e-
tiam beneficium consistens in Ecclesijs non
7 numeratis, † vt expresse in materia reserua-
tionis, tenet glossa communiter recepta in
cap. finali, verbo, *distinctio.* & ibi, *tradunt om-
nes*, de concess. præbend. lib. 6. consuluit Lapus
allegatione 14. num. 4. *quarta conclusio*, post
Hostiens. quem allegat, & Lapum sequitur Bal-
dus in cap. constitutus post numerum sextum,
versic. *sed quaro, quod è conuerso*, de rescriptis.
Felinus in cap. constitutus, ante num. 3. de re-
scriptis. Aeneas de Falconibus, plures alle-
gans in tractatu de reseruationibus 4. parte
principali effectu 34. per totum.

Dicit enim dicta glossa in cap. finali, de
concess. præbend. lib. 6. ad medium, quòd si Pa-
pa intendit prouidere in Ecclesia in qua est
8 certus † numerus, quòd est minus impetrabi-
le, quòd multo fortius in Ecclesia in qua non
est certus numerus; quod est magis impetra-
bile. Couarruuias in libro primo variar. c. 20.
num. 7. ad finem, vers. *tertio principali.*

Prædictis tamen non obstantibus con-
9 traria opinio verior † est, &
tenenda, ea potissima ratione, quia ista bene-
ficia consistentia in Ecclesijs non numeratis,
10 nunquam vacant: † sed confestim, quòd titu-
laris decedit, supprimuntur, expirant, & ces-
sant, ac esse desinunt. text. in cap. dilecto 25.
vers. *praterea*, de præbendis, ibi, *praterea licet
in Ecclesia, in qua non est certus numerus præ-
bendarum, nulla etiam vacante, in Canonicum
quis possit assumi, cum intelligatur ad quodam
ius eligi, quod ex electorum assensu de nouo crea-
tur, & cum electio in Canonicum nascitur, & de-
sinit esse cum defuncto*, & ibi notant Imola
num. 7. Anton. de Butrio numero 8. Abbas nu-
mero 9. & communiter omnes. Ancharan. in
cap. si gratiose. nu. 5. in fine, de rescriptis in
sexto. text. etiam in capit. ex parte Hasten. de
concess. præbend. vbi probatur, quòd ex eo
quod in Ecclesia non numerata, in qua non est
possibilis vacatio præbendarum seu Canoni-
catuum, non potest dari deuolutio ad supe-
riorem ex negligentia semestri in non proui-
dendo, glossa, verbo, *distinctio*, in principio in
capit. finali. de concess. præbend. lib. 6. vbi no-
* tant omnes, *tradit bene per multa argumen-
ta & demostrationes Baldus, cons. 472. in cau-
sa Prioris, nu. 1. & per totum lib. 2.* & fuit di-
ctum in vna Calaguritan. de Licemana, vige-
simaquinta Maij 1593. coram Illustrissimo D.
Cardin. Mantica.

Sed regula nostra reseruat beneficia vaca-
tura, igitur cum in istis beneficijs non detur
vacatio, reseruatio locum habere non potest,
11 ex quo verba legis non conueniunt. † l. 4. §.
quoties, ff. de damno infecto. l. hoc accusare. §.
omnibus. ff. de accusationibus. l. 1. §. loquitur.
ff. de aqua quotidiana, & æstiua. Caputaq. de-
* cisione 28. nu. 3. par. 3. *Bald. in d. cons. 472. nu.
1. 2. & 3. lib. 2. *

Et quòd reseruatio locum non habeat in
huiusmodi beneficijs Ecclesiæ non numeratæ,
12 tennit Rota † teste Aegidio Bellamera deci-
sione decimatertia per totam, vbi optimam
adducit rationem, videlicet, quòd ad hoc vt
reseruatio comprehendere possit ista benefi-
cia, necessarium est dicere, quòd aut talis re-
seruatio potest facere Canonicum, seu bene-
ficiatum mortuum, reuiniscere, & hoc dici nō
13 debet, † quia est contra naturam. l. inter stipu-
lantem. §. sacram. ff. de verborum obligation.
l. qui res. §. aream. ff. de solutionibus. Aut est
dicendum, quòd reseruatio faciat rem, & be-
14 neficium necessario periturum, † in sua persi-
stentia, per obitum beneficiati permanere,
* * & illud quod est mortale facere immortale*
& minus dici potest, quia similiter est contra
naturam essentialem ipsius beneficij, vt in di-
cto capitulo dilecto, de præbendis: Igitur re-
seruatio, quæ loquitur de beneficij vacaturis
locum habere non potest in beneficijs Ecclesię
* non numeratæ. Idem tenet * Baldus in alle-
gato cons. 472. nu. 1. & 2. lib. 2. *Gaspar. Perusi-
nus in tractatu de reseruatione beneficiorum
capit. 2. incipienti: *quæ autem beneficia reser-
uata censeantur.* sub nu. 8. vers. *fructus excre-
scentes*, & numero 4. idem dicit, quamuis va-
15 cent per mutationem, † & Aeneas de Fal-
conibus, quæst. 3. princip. numero 5. sequitur
etiam Simonet. de reseruationibus, quæst. 91.

nu.1. & melius Gomezius in regula de impetrantibus beneficia per obitum familiar. Card. q.21. per totam, vbi propterea affirmat regu-
16 lam † illam non habere locum in istis beneficijs Ecclesiæ non numeratæ. Rot.decis.771.lib. 3.part.3. diuersorum.

In terminis etiam regulæ nostræ, quòd non capiat huiusmodi beneficia, fuit resolutum
17 † in vna Calagurritana beneficij de Cenizeros 13. Octobris 1587. coram R. P. Domino meo Pamphilio, nouissimo ac meritissimo Rotę Decano, quæ decisio fuit confirmata in alijs pluribus causis, & signanter in alia Calagurritana beneficij de Albaina 22. Martij huius anni 1602. coram Reuerendiss. D. meo Patriarcha Alexandrino.

* Prout etiam videmus quod indultum concessum de percipienda prima annata beneficiorum vacantium in tali diœcesi, non intrabit in illis Ecclesijs in quibus beneficia non sunt numerata; cum in illis non detur vacatio, vt in d.cap.ex parte cap. dilecto. de præbend. Ita tradunt post alios Gemin.nu.7.vers.sed an debeat. Franch. sub eod. nu.7. in cap. si propter 10. de rescript.in 6. quod attende ad Indulta Ecclesiarum Burgen. Toletan. & Seguntin. & aliarum.*

Non obstant pro contraria parte adducta, quoniam ad primum fundamentum respondetur, quod verba generalia nostræ regulæ, loquentis de omnibus beneficijs qualitercumque qualificatis, & vbicumque existentibus, restringuntur per eam-
18 dem regulam ad beneficia vacatura; † secus autem ad ea quæ vacare nequeunt, prout sunt ista beneficia Ecclesiæ non numeratæ, de quibus agimus.

Ad secundum respondeo, quòd non agimus nunc, an Papa sit melioris, vel deterioris conditionis, quam Episcopi, & alij Ordinarij: nec an possit Papa conferre in mensibus reseruatis; sed solum agimus, an voluerit per regulam nostram reseruare huiusmodi beneficia, & quòd noluerit patet ex supradictis.

Ad tertium de permutatione, & resignatione, pro responsione dicitur, quòd contraria opinio videtur verior, scilicet non posse resignari ad fauorem: nec permutari huiusmodi
19 beneficia, cum illorum vacatio † non detur, & sic per resignationem vacare non valeant, vt resignatario fieri debeat prouisio de beneficio vacanti, vt tenet Bellam. in tract. de permut. beneficiorum, 2.p.q.1.nu.8.

Si tamen facta mentione quòd beneficium resignatum consisteret in Ecclesia non numerata, & nihilominus Papa prouideret, tunc
20 vtique teneret resignatio, & gratia resignatarij, cum eo ipso Papa remouere censeatur omnia obstacula, vt statim dicemus, nu.23.

Ad quartum respondeo, quòd Doctores pro illa parte allegati, dicentes quòd reseruatio facta de Canonicatu, & præbenda primo vacatura, in aliqua Ecclesia, sortiatur effectū etiam si sit Ecclesia non numerata, loquuntur in reseruatione particulari, seu speciali, ne talis reseruatio prorsus vacua, & inanis remaneat: non autē loquuntur in generali reseruatione, de qua in regula nostra, quæ satis potest verificari in beneficijs Ecclesiarum numeratarum: & ideo in nostro casu non intrat reseruatio
21 generalis, ita respondit Rota † in dicta causa Calagurritana beneficij de Cenizeros 30. Octobris ann. 1587. coram R.P.D.meo Pamph.

Vltra quod est articulus satis controuersus, an reseruatio specialis comprehendat huiusmodi beneficia.

Sic videmus, quòd mandatum de recipiendo aliquem in Canonicum, & de prouidendo illi de præbenda primo vacatura in aliqua Ecclesia, si taceatur esse Ecclesiam non numeratam,
22 non teneret † talis gratia, tamquam subreptitia, quia si Papa intellexisset non dari vacationem, non concessisset. Aegid. Bellam. decis. 13. in princ. Decius in cap. cum M. sub nu.39. de constit. Aeneas de Falconibus. (ex aduerso allegatus dicto effectu 34. vers. *secus est quando Papa*. vbi distinguere videtur, an sit reseruatio specialis, ad instantiam & in fauorem certæ personæ concessa, vel non. Vt primo casu, gratia, & reseruatio sit subreptitia, non facta mentione de dicta qualitate Ecclesiæ non numeratæ. In secundo vero casu non; ita pariter declarat Simonet. de reseruation. quæst. 91.

Declara tamen, quòd si quis impetraret aliquod beneficium vacans in mense Apostolico, vti reseruatum, & facta mentione quòd Ecclesia, vbi tale beneficium consistebat, non erat numerata; nihilominus Papa concederet
23 † gratiam: Tunc vtique sustinebitur, & teneret talis gratia, non in vim reseruationis, quia reseruatum non erat, ex supradictis; sed ex intentione Papæ volentis remouere obstaculum non vacationis, & prouidere perinde ac si re vera beneficium vacasset. Quia quotiescumque Papa scienter disponit de aliqua re, quamuis talis dispositio non posset procedere secundum regulas iuris communis, sustinetur tamen actus ex voluntate ipsius Papæ, inten-
24 dentis disponere † remoto omni iuris obstaculo. Felin. in cap. inquisitionis, nu.8. vers. *secundo nota*. de accusationib. & in cap. nonnulli, sub num.12. vers. *ratio differentiæ*. de rescriptis. Rota decis. 33. num. 16. de præbendis in antiquis, & decis. 32. num. 2. de rescript. in nouis. Crescentius decis. 9. num. 6. de priuilegijs. & fuit resolutum in dicta causa Calagurritana de Cenizeros coram R. P. D. meo Pamphilio 30. Octobris 1587. & in alia causa Calagurritana beneficij de Albaina, supra relata. In quibus decisionibus fuit propterea dictum, habere locum gratiosam subrogatio-
25 nem, quo ad possessionem † beneficij consistentis

stentis in Ecclesia non numerata, quando Papa (facta vera relatione quòd Ecclesia non erat numerata) concedit prædictam subrogationem. * de quo vide in simili quæ dixi in gl. 15. in princ. num. 159. *

Et in hoc casu potest procedere opinio Flaminij Parisij, & aliorum superius relatorum, tenentium huiusmodi beneficia Ecclesiæ non numeratæ posse resignari, † & permutari, & conferunt, quæ dixi in §. 4. proœmiali, ex n. 70. cum seqq. & nu. 90.

* Adde huic gl. quæ habes ex decis. 695. part. 3. lib. 3. diuersor.

Summaria §. 4. Glossæ Nonæ.

1 *Monoculare beneficium an veniat sub reservatione regula nostra, & nu. 10.*
2 *Impetrans beneficium primo vacaturum, non potest habere beneficium monoculare, & nu. 3.*
4 *Monoculare ad beneficium, non extenditur gratia, ad quodcumque beneficium.*
5 *Monocularis beneficij collator priuari non debet vnico lumine.*
6 *Rusticus priuari non debet vno lumine, quod habet.*
7 *Rustico, qui aufert porcellum, quem habet, tollit oculum.*
8 *Libri Doctorum, & scolarium diliguntur ab eis, sicut lumen oculorum suorum ob dictata, & recollecta, & in eis scripta.*
9 *Paruum qui habet, si in illo paruo grauatur enormiter læditur.*
11 *Regula tertia Cancellaria non procedit in dignitate monoculari.*
12 *Maior, & principalior dignitas dici non potest, vbi non adest nisi vna, contra, nu. 19. & 13.*
13 *Melioratio filij præsupponit existentiam plurium filiorum, & in vno tantum non cadit melioratio, respectu legitimæ.*
14 *Conferendi ius quod quis habet limitatum ad modicum tempus, non censetur sublatum per regulam nostram.*
15 *Fauorabilis, & per viam legis, & ob publicam vtilitatem, dicitur reseruatio regula nostra.*
16 *Monocularia beneficia includuntur sub regula nostra.*
17 *Regulæ nostræ reseruatio, non aufert lumen, & potestatem conferendi omni tempore.*
18 *Monocularia beneficia sunt, vt plurimum parochiales Ecclesiæ.*
20 *Posterior dicitur, priorem non habens.*
21 *Proximus agnatus dicitur, qui solus est, nec non optimus maximus, & n. 22.*
24 *Monocularia beneficia non veniunt in reseruationibus specialibus, secus in generali reseruatione regulæ nostræ, & n. 25.*
26 *Monoculare beneficium non dicitur, quando quis habet solam collationem liberam illius, & simultaneã, vel præsentationẽ alterius, & n. 27.*

§. 4. gl. 9. vbi agitur de beneficijs monocularibus.

1 [Q]VAERO, quid si in vna Ecclesia vnum dumtaxat † beneficium consistat, vel si alicui competit collatio vnius tantum beneficij, an tali casu hoc vnicum, & monoculare beneficium comprehendatur in reseruatione nostræ regulæ?

Et quod non comprehendatur facit in primis doctrina Ioannis Monachi, in regula, in generali 81. sub nu. 16. vers. *ex quibus concludo*. de regul. iur. lib. 6. vbi dicit, quòd impetrans beneficium, vel dignitatem primo vacaturam in genere; quòd non comprehenditur,
2 quando est vnicum tantum † beneficium, seu dignitas. per quam doctrinam fuit resolutum in Rota decis. 13. sub nu. 1. de præbend. in nou. quòd quando scribitur de aliquo beneficio alicuius Ecclesiæ, alicui prouideri, quòd non
3 debetur illi, † si non sit ibi nisi vnicum beneficium. quia illud verbum *aliquod*, sit relatiuum, supponens diuersitatem, atque etiam sit signum partitiuum, & quòd vnum est partiri non potest. Ioann. Monach. vbi supra, num. 17. Milis in repertorio, verbo, *gratia per quam mandatur alicui*. Cassad. decis. 11. nu. 2. & 3. & per totam, de præbend. Felin. in cap. in nostra, coroll. 24. de rescript.

Rursus, dicit Rota Thomæ Fastoli in dubio 55. ad finem decisionum Rotalium, quòd gratia ad quodcumque beneficium, non extendi-
4 tur † ad beneficium monoculare, quando collator non habet ius conferendi nisi illud tantum beneficium. Nam cum illud sit moculare,
5 re, non debet priuari illo vnico † lumine, ac vnica collatione, tradit latè Felin. in cap. in nostra, corollar. 24. num. 23. de rescriptis. Menoch. de arbitrarijs, lib. 2. centuria 3. casu 201. nu. 94. Corasius in tract. de sacerdotijs, quarta parte, cap. 5. num. 49. Vitalin. in clem. 1. §. ad hæc, nu. 29. de præbend. dicens, tempore suo ita fuisse pronunciatum in Rota. Imola ibidem, num. 22. Ferrettus consil. 28. alias consil. 29. num. 11.

Facit etiam tex. in clem. 1. de senten. excommunicat. ad finem, ibi, *hoc vnico lumine priuare nolumus, nec debemus*. & ibi notat Cardinalis sub §. incessationibus, in 3. notabili ante nu. 1.

Sic etiã dicit tex. in l. illicitas. §. nec tenuis vitæ homines, ibi, *lumine vnico*, iuncta glossa, verbo *lumine*. ff. de offic. præsidis, quòd rusticus
6 non debet priuari vnico lumine, seu candela, quam habet, nec si habet porcellum debet ei
7 auferri, quia seruat illum, † tanquam oculum. & qui aufert rustico porcum, aufert ei oculum. Rom. singulari 706. *Iudex potestatis*, in fine.

Rebuffus etiam de priuilegijs scholarium, priuilegio 19. ante finem, adducit dictam glossam ad probandum quòd Doctores & scholares debent diligere libros suos ob dictata, collecta,
8 & in eis scripta, sicut lumen † oculorum suorum: necnon Puteus decis. 47. nu. 19. lib. 1. allegat dictam glossam ad hocquòd qui pa-
9 rum habet, si in paruo grauatur † enormiter læditur.

Et quòd beneficia monocularia non ve-
10 niant † in reseruatione firmat Aeneas de Falconibus in tracta. de reseruationibus, quæst. 3. principali, num. 32. post alios, quos allegat Selua in tracta. de beneficio, lib. 3. quæst. 11. nu. 71. 71. & 73. & glossa in clemen. 1. verbo *incerta.* de præbendis. Gomezius in tracta. de expecta-
* tiuis, nu. 46. * & conferunt tradita per Menochium casu 201. ex nu. 94. *

Similiter videmus, quòd regula 3. Cancellariæ, quatenus reseruat primam dignitatem post Pontificalem in Cathedralibus, & principalem in collegiatis, non comprehendit digni-
11 tatem monocularem †, quando non adest nisi vna tantum dignitas, vt consuluit Cardinalis cons. 30. incipit. *in hac dubia*, sub nu. 7. vers. *sed adhuc.* post medium, & num. 8. Geminian. cons. 36. incipit, *quod collatio* nu. 1. Gomezius de expectatiuis, nu. 46. Aeneas de Falconibus, vbi supra d. n. 32. ad finem. Quintilianus Mandosius in eadem regula 3. quæst. 5. per totam: vbi potissimam rationem ad hoc adducunt, videlicet, quòd dignitas maior, & principalior dici non potest vbi non adest nisi vna digni-
12 tas, † sicut si vnus homo esset in Ciuitate, non posset dici quòd talis sit principalis, seu maior, quia principale præsupponit accessorium, & maius præsupponit minus. Sicut & melioratio in bonis paternis præsupponit existentiam
13 plurium † liberorum. Er vno tantum filio existente, non cadit in illo melioratio respectu legitimæ, ita vt sit locus grauamini in illa portione meliorata, vt per rex. in §. darur. Instit. de assigna. libertor. tradunt Couarru. lib. 1. variar. cap. 19. nu. 3. Antonius Gomezius in l. 27. Tauri, nu. 19. Molina cum pluribus lib. 2. de Hispan. primogenijs, cap. 11. nu. 2. & sequentibus, quicquid in contrarium dixerit Parlador. lib. 1. rerum quotidian. cap. 7.

Accedit etiam illud quod dicimus in glos. 21. in vers. *& circa clausulam*, de illo qui habet
14 ius conferendi limitatum † ad modicum tempus, quod non videatur sublatum per regulam nostram.

Cæterum prædictis non obstantibus, contrarium verius esse puto, scilicet quòd regula nostra capiat huiusmodi beneficia monocularia.

Tum quia reseruatio nostræ regulæ est per viam legis, & fauorabilis, & ob publicam vti-
15 litatem: † licet in consequentiam lædatur ius ordinariorum. Simonet. de reseruationibus, quæst. 85. num. 4. vers. *potest tamen*, & diximus in §. 9. proœmiali.

Tum quia regula nostra generaliter, & plenissime loquitur de omnibus beneficijs quali-tercumque qualificatis, & vbique existentibus
16 & sic comprehendit † etiam ista beneficia monocularia; licet in monocularitate sint qualificata, nam qui totum dicit, nihil excludit. l. testatorem 68. ff. de legat. 3. cum allegatis supra in principio istius glossæ.

Tum etiam, quia regulæ nostræ reseruatio non aufert lumen, & potestatem conferendi
17 omni tempore: † sed dumtaxat in mensibus Apostolicis, vt etiam dixi in gl. 8. præcedenti.

Tum denique, quia si ex eo quòd beneficia sint monocularia in Ecclesia, non caderent sub reseruatione, sequeretur absurdum, quòd fere omnia beneficia curata, quæ vt plurimum sunt
18 sola, & monocularia in parochialibus non venirent sub reseruatione, quod esset expresse contra verba regulæ nostræ, exprimentia beneficia cum cura. & vide, quæ dixi in glossa 6. num. 42. cum sequentibus.

Quinimo in terminis regulæ 3. Cancellariæ, quæ est fortior, durior, & magis perpetua reseruatio, dicit additionator, (quisquis ille sit) ad consilium Geminiani 30. supra citatum in additione sub nu. 1. quòd Rota, & curiales dicerent contrarium, nam de communi vsu loquendi curialium, est appellare dignitatem principalem in collegiata, etiam illam in qua nulla alia est dignitas; sed intelligunt
19 dignitatem principalem, † respectu aliorum de Collegio. quam interpretationem non esse insipidam asserit Mandosius in d. reg. 3. q. 5. ad finem.

Immo etiam de iure ex propria significa-
20 tione, posterior † dicitur non habens priorem ante se, & supremus filius, ac proximus
21 agnatus †, qui est solus filius, ac solus agnatus. l. qui duos §. in proposita, ff. de rebus dubijs. l. proximi. l. in vulgari. ff. de verborum significatione: & optimus maximus dici po-
22 test qui solus est: † & supremæ tabulæ, quæ solæ sunt. l. illa verba. ff. eodem titulo, de verborum significatione, adducit plura in proposito Parladorus, lib. 1. rerum quotidian. cap. 7. per totum.

Et quamuis Mandosius vbi supra dixerit, quòd neminem inuenit, qui prædictam suã sẽtentiam, & conclusionem oppugnet, videre ta-
23 men potuit Simonetam † Rotæ Auditorem grauissimum, in suo tracta. de reseruatione, quæst. 85. per totam, vbi postquam posuit fundamenta opinionis ipsius Mandosij à num. 1. vsque ad num. 4. ex eodem nu. 4. vsque ad finem, optimis rationibus fundat & defendit hanc sententiam, quòd etiam beneficia monocularia comprehendantur in reseruatione regulæ tertiæ. de quibus fundamentis apud eũ videri potest: & postea respõdit oppositionibus contra-

contrarijs, & signanter dicit, quod ex aduerso allegata procedunt in reseruationibus spe-
24 cialibus pro certis personis, † vel in mandatis de prouidendo, quæ est materia ambitiosa, & odiosa, cap. quamuis, de præbendis, in 6. secus tamen in reseruatione per viam legis facta, quæ est materia fauorabilis.

Si igitur in terminis regulæ 3. vbi verba illa, *maiores*, *& principales*, aliquantulum impropriari videntur, quando sunt dignitates monoculares, ex supradictis, hæc ita procedunt.

Quanto magis verba vniuersalia nostræ regulæ, quæ quidem aptissma sunt ad comprehendendum, sub proprietate sua beneficia monocularia, illa includere debent? prout fuit decisum in vna Forolinien. Capellaniæ sub 5. & 12. Decembris anni 1588. coram R.P.D. Patriarcha Seraphino.

Vnde tentari posset, quòd quando (sine veri præiudicio) dignitates maiores post Pontificalem in cathedralibus, & principales in collegiatis, si essent monoculares non comprehen-
25 derentur sub reseruatione nostræ regulæ † octauæ, quia rationes pro illa parte allegatæ prorsus cessant in casu nostro, & verba nostræ regulæ sunt amplissima, & prægnantissima: Et quia ista reseruatio non amplectitur omne tempus vacationis, vt illa reseruatio regulæ tertiæ: sed dumtaxat menses Apostolicos, vt paulo prius dixi. vide tamen quæ diximus supra in gloss. 8. vers. *admitto tamen*, à nu. 70. Adde etiam, quòd non dicitur beneficium mono-
26 culare, † quando ille qui habet collationem illius beneficij, tantum habet præsentationem ad alterum beneficium. Rota Fastoli in dubio 56. Felinus in cap. in nostra, coroll. 24. sub nu. 23. vers. *declarat illud Corollarium*, de rescript. Selua de beneficio, 3. par. quæst. 11. nu. 73. in fi.
* * Menoch. casu 201. nu. 95.*

Neque etiam dicetur beneficium monoculare, quando ille qui habet liberam collationem illius beneficij dumtaxat, haberet etiam
27 simultaneam, † cum alia persona, vel collegio, collationem de alio, vel alijs beneficijs. Rota decis. 40. de rescriptis, in antiquis. Felin. in d. nu. 23. vers. *secundo declara*. Menochius de arbitrarijs, lib. 2. casu 201. nu. 96.

Summaria §. 5. Glossæ Nonæ.

1 *Creata de nouo beneficia post editionem nostræ regulæ, an includantur in illa.*
2 *Reseruatio non extenditur ad futura beneficia, & nu. 40.*
3 *Futuras lites non capit rescriptum, neque ius post litem contestatam ortum, & nu. 4.*
5 *Futura non comprehendit sententia.*
6 *Nec decretum.*
7 *Nec transactio.*
8 *Nec pactum.*
9 *Nec liberationis legatum.*
10 *Nec verba contractus.*
11 *Nec mandatum concessum ab Episcopo, suo Vicario.*
12 *Nec causas postea delegandas.*
13 *Nec facultas conferendi beneficia, extenditur ad beneficium de nouo creatum.*
14 *Nec venditio extenditur ad futura, nec incognita, & non apparentia, & nu. 15.*
16 *Nec stipulatio, aut valor monetæ legata.*
17 *Nec testamentum.*
18 *Nec renunciatio feriarum.*
19 *Nec priuilegium.*
20 *Nec legatum etiam librorum, & vestium, aut altarum rerum.*
21 *Nec exemptio concessa capellis, extenditur ad futuras capellas.*
Nec mentio litis intelligitur de futura lite.
22 *Nec prorogatio regulæ de triennali, extenditur ad gratiam postea obtentam.*
23 *Nec clausula*, sine vitio spolij.
24 *Futura non comprehendit præscriptio.*
25 *Nec iuramentum, aut promissio de seruanda pace pro filijs.*
26 *Denominatio non sumitur ab eo quod erit in futurum.*
27 *Ciuitas si interficit electum Episcopum, non dicitur interficere Episcopum.*
28 *Futura non veniunt sub renunciatione.*
29 *Futura non capit clausula*, non obstantibus, *& numero 30. vbi idem de clausula*, sine præiudicio.
31 *Derogationes non extenduntur ad futura.*
32 *Futura bona non veniunt sub publicatione bonorum.*
33 *Futuras ad lites non extenditur mandatum procuratorium.*
34 *Nec curatio ad lites.*
35 *Nec seruitutis impositio extenditur ad futurum ædificium.*
36 *Nec obligatio de soluendo, decem Canonicis quolibet anno, quando sunt sex dumtaxat Canonici, se extendit ad postea auctos.*
37 *Pignus pro minoribus vsuris obligatum, retineri non potest pro maioribus, ex posteriori contractu nascentibus.*
38 *Consistere debet in rerum natura ante omnia res de qua sit agendum.*
39 *Accusatio locum non habet, quando non est quod possit accusari.*
41 *Reseruatio non solum non capit beneficium postea creatum: sed neque prius creatum, si postea creationi accessit Episcopi consensus, aut fuit dotatum, num. 42. vel si postea fuit dissoluta suppressio prius facta, & nu. 43.*
44 *Creatum postea beneficium includitur in reseruatione regulæ nostræ, & nu. 46.*
45 *Reseruatio regula nostra 8. semper loquitur, & ligat.*
47 *Reseruationes generales capiunt beneficia postmodum*

modum creata, secus vero speciales, & num. 48. & 49.

30 *Creationem per nouam, dicitur vacare beneficium.*

§. 5. gloss. 9. vbi agitur de beneficijs nouiter post editionem regulæ nostræ creatis.

Futura non veniunt in quàplutibus ca sibus hic contentis.

NSPICIAMVS nunc, an reseruatio nostræ regulæ capiat beneficia creata; & fundata † post illius promulgationem? 1

Pro negatiua parte conducit tex. in clem. final. de rescr. vbi gratia, & reseruatio facta ad fauorem alicuius de beneficio vacaturo, non se extendit
2 ad beneficium de nouo creatum, cuius verba sunt hæc: *Litteras nostras, super conferendo tibi beneficio vacaturo directas, ad beneficium post datam ipsorum creatum, statuimus non extendi.* & ibi pleniſſime notant gl. & omnes.

Nec rescriptum, seu commiſſio extenditur
3 ad lites de nouo ortas, cap. fin. & ibi glos. verbo, *ad futuras*, de rescriptis. Rota decis. 18. de rescriptis, in nouis. Nec ad ius ortum post li-
4 tem † contestatam, l. non potest videri, 23. ff. de iudicijs. Anton. Gomez. lib. 2. variarum, cap. 11. num. 25. Antonius Gabriel. lib. 2. commun. opinion. tit. de iudicijs conclus. 3. per totam.

* * Nec statutum capit futura beneficia, vt fuit decisum in vna Iacen. Archidiaconatus, 11. Decembris 1598. coram R. P. D. meo Lancellotto. *

Nec sententia arbitraria extenditur ad fu-
5 tura, † l. de his 46. ff. de receptis arbitris.
6 Nec decretum, l. item eorum, §. si decuriones, ff. quod cuiusque vniuersit. nomine.
7 Nec transactio trahitur ad futura, † l. cum Aquiliana, ff. de transactionibus, l. qui cum tutoribus, §. 1. ff. eodem titulo, l. si de certa, C. de transactionibus. Antonius Gabriel in tit. de fideicommiſſis conclus. 1. per totam. Ioan. Gutierrez de iuram. confirmat. par. 1. cap. 40. à num. 10.
8 Nec pactum † l. tres fratres, 35. ff. de pactis, l. 30. tit. 11. Partita 5.

* * Nec diuisio trahitur ad futura. Curtius senior consi. 50. nu. 387. Peregrin. de fideicommis. art. 52. nu. 54. *

Nec liberationis legatum extenditur ad de-
9 bitum futurum † post testamentum, l. Aurelius, 28. §. testamento, & §. Titius Seio, & §. Meuia, ff. de liberatione legata. Couarr. lib. 2. variar. cap. 14. per totum. Menoch. de præsumptionib. lib. 4. præsumpt. 127. nu. 8.

* * Nec donatio quorumcunque bonorum, & actionum, capit bona futura, late Ias. post alios in l. stipulatio hoc modo concepta, sub nu. 13. ff. de verbor. obligat. Iulius Clarus, verbo, *donatio*, quæst. 19. nu. 3. *

10 Nec verba contractus, † l. non modus, C. de seruitutibus. Romanus cons. 136. nu. 1. & cons. 503. à nu. 12. Aluarus Valazeus consultatione 58. nu. 3. vbi plene.

11 Nec mandatum ampliſſimum, concessum ab Episcopo † Vicario suo ad dispensandum in omnibus casibus in quibus ipse Episcopus auctoritate ordinaria, vel delegata, etiam Apostolica, commiſſa vel committenda, se extendit ad casus nouiter de iure speciali competituros; nec causas in futurum delegandas,
12 † Rota decis. 9. num. 1. & per totam de officio Vicarij, & decis. 3. eodem tit. in antiquioribus Besigneti.

* * Nec obligatio de soluendo summam quam Calculatores referrent, extenditur ad summam declarandam per calculatores, postea & secundo loco nominandos. Hieron. Gabriel cons. 43. nu. 13. lib. 1. *

Item facultas conferendi beneficia, de qua in cap. si cui nulla, 36. de præben. lib. 6. non ex-
13 tenditur ad beneficia postmodum † creata, quæ in rerum natura non erant, ne fundatores retrahantur à fundatione. Bonifacius Vitalinus in clemen. fin. nu. 23. iuncto num. 25. de rescriptis, & bene tradit Ferretus consil. 2. nu. 5. vol. 1. De hoc tamen vide Rotam decis. 17. nu. 2. & 9. par. 2. diuersor. cum ibidem citatis. Dicit etiam Rebuff. in praxi, tit. de forma Vicariatus, nu. 124. quod Vicarius Episcopi habens potestatem conferendi beneficia, non potest conferre beneficium de nouo creatum.

14 Sicut etiam venditio † non se extendit ad futura, l. Rutilia Pola, 69. l. in lege 77. ff. de contrahend. emptione. Flaminius Parisius de resignatione, lib. 12. quæst. fin. nu. 32. vbi ampliat vt non solum non extendatur ad futura: sed
15 neque ad præsentia, non tamen cognita † nec apparentia.

* * Nec excommunicatio comprehendit futura, cap. Romana, §. caueant, de sentent. excommunic. in 6. & fuit decisum in vna Corduben. Gabellæ 23. Ianuarij 1599. coram R. P. D. Pegna, vbi propterea fuit resolutum sententiam declaratoriam Rotæ non comprehendere nouos Decuriones imponentes nouas Gabellas, & onera Clericis. *

16 Nec stipulatio trahitur ad futura, † l. ita stipulatus, §. Chrysogonus, l. cum stipulamur, l. si à colono, ff. de verborum obligationibus. Puteus decis. 154. *fuit dubitatum*, nu. 5. lib. 1. Prout etiam, nec valor monetæ legatæ, vt plene per Antoninum Gabriel. lib. 3. tit. de solutionibus, conclus. 3. per totam.

17 Neque testamentum, † l. si ita legatum, l. modico, in principio, ff. de auro, & argento legato. Abbas in cap. cum capella, sub nu. 5. de priuil. Lancellott. de attentat. 2. par. cap. 4.

in præ-

in præfatione à nu. 488. in nona impressione.

Neque renuncians ferijs, intelligitur renunciasse
18 futuris; † sed solis præsentibus, nisi aliud exprimatur. Bart. in l. 2. nu. 3. ff. de ferijs.

19 Neque priuilegium extenditur † ad futura, cap. ex ore, de priuilegijs. Abbas in d. cap. cum capella, nu. 5. eodem titulo. Puteus decis. 254. nu. 3. lib. 1. Declara tamen vt per Abbatem in cap. quia circa, nu. 5. de priuilegijs, & vide Petrum Dueñas in reg. 73. Ferrettum consil. 36. * nu. 6. * Bald. cons. 407. *super facto*, num. 1. lib. 5. Mantica de coniecturis lib. 8. tit. 6. nu. 10. Ias. in l. qui filiabus, 17. nu. 12. & 13. ff. de legat. 1. Aegid. Bossium in tractat. de Principe, & eius priuileg. nu. 137. *

20 Neque legatum † se extendit ad loca postea quæsita, l. si filiabus, 17. ff. de legatis 1. l. Iulianus, §. fin. ff. de legat. 3. Puteus d. decis. 154. nu. 3. De quo tamen vide Antonium Gomezium lib. 2. variarum, cap. 12. de legatis, nu. 49. Et de legato librorum consuluit Bald. cons. 284. incipit, *pater disponenti*, lib. 2. Roman. singul. 503. incipit, *tertius*, Curtius Iunior cons. 227. nu. 7. Menochius de præsumptionibus lib. 4. præsumptione 127. nu. 15. 16. & 17. vbi idem dicit de legato vestium, post Rom. & alios: & per totam illam præsumptionem plenissime de hac tractat materia, & in cons. 97. ex num. 64. & 74. lib. 1.

* * Sicut etiam verba non solum præteriti temporis, sed neque præsentis, trahuntur ad futura, nedum in contractibus, l. si stipulatus fuerim vt, l. si à colono, l. cum stipulamur, ff. de verbor. obligat. vbi Ias. nu. 10. & in consil. 94. nu. 74. sed etiam in vltimis voluntatibus, ita vt regulariter non veniant bona legata, & sub fideicommisso relicta post testamentum, & ante mortem testatoris. Bart. in l. talis scriptura, §. fin. nu. 1. & ibi Ias. nu. 32. & 34. ff. de legat. 1. Roman. cons. 333. nu. 3. Menoch. cons. 97. nu. 64. & 65. vol. 1. Idem Menochius de præsumpt. lib. 4. d. præsumpt. 127. ex nu. 1. vsque ad nu. 19. vbi vsque ad num. final. declarat. *

21 Item in exemptione † concessa Capellis, quia talis exemptio non extenditur ad futuras Capellas, gloss. in cap. cum capella, de priuilegijs, glos. 1. Felin. in cap. fin. sub nu. 16. de constitutionibus.

Similiter quando fit mentio de lite, vel litteris, intelligitur de lite pendente, vel litteris expeditis de illo tempore, non de futuris quæ tunc in rerum natura non erant. Lancellottus de attentatis 2. par. cap. 4. in præfatione, num. 488. vers. *quaero quia Papa dum permittit*, in nona impressione. & fuit resolutum in vna Vallisoletana Scholastriæ 5. Iulij 1596. coram * R. P. D. meo Lancellotto, * & alias pluries.

Nec non clausula contenta in breuibus (non tamen à nobis prouisum) de qua dixi in hac glossa in annotationibus contra nullit. à nu. 268. & sequentibus; non procedit in prouisis post datam talis breuis, vt fuit decisum in vna Toletana beneficij de Manzanares, 14. Nouembris 1605. coram R. P. D. Iusto. *

Item prorogatio regulæ de triennali non suffragatur, quo ad gratiam, post prorogatio-
22 nem † quæsitam. Puteus decis. 334. *die 29. Octobris*, lib. 3.

Sicut etiam clausula (*sine vitio spolij*) posita in breui, respicit dumtaxat antiquos possesso-
23 res, non autem eos qui postea † possidere cœperunt. Rota decis. 696. nu. 2. lib. 3. parte 3. diuersorum.

Pariter præscriptio non extenditur ad futu-
24 ra, † cap. cum contingat, de decimis, & ibi notat Abbas num. 5. quod procedit etiam in præscriptione immemorabili. Puteus post alios decis. 154. nu. 3. lib. 1.

Neque iuramentum extenditur ad futura,
25 † & incognita, cap. clericus, 35. cap. Quintauallis, 24. cap. quemadmodum, 25. de iureiurando, l. 27. post medium, titulo 11. Partita 3. Couarr. in cap. quamuis pactum, in princ. à num. 5. & 6. de pactis, lib. 6. Ioan. Gutierrez de iuramento confirmatorio, parte 1. cap. 71. per totam. Hinc si quis se obligauit ad seruandam pacem pro se, & suis filijs, intelligitur de filijs iam natis: non autem de nasciturìs. Ias. in l. si stipulatus fuerim, nu. 8. ff. de verbor. oblig. Menoch. cons. 97. lib. 1.

26 Nec res recipit denominationem † ab eo quod erit in futurum; sed ab eo quod est. Bal. in l. si nondum, num. 2. C. de furtis, Ias. in l. 1. §. qui mandatum, nu. 1. ff. de officio eius cui est mandat. iurisdict. vbi propterea inferunt, quod si testator mandat in ædibus suis fieri Ecclesiam, nondum est Ecclesia: & quod si Ciuitas interficiat electum in Episcopum, non dicitur
27 interficere Episcopum. †

28 Nec renunciatio extenditur ad futura, † cap. cum inter, de renunciatione; cum his, quæ congerit Paulus Parisius cons. 7. nu. 70. lib. 2. & cons. 95. nu. 29. & 34. lib. 3. Caputaquen. decis. 215. numero 14. parte prima. Mascardus late de probationibus, conclus. 1258. num. 35. cum sequentibus.

* * Nec quietatio, nec perpetuum silentium impositum in laudo inter partes, extenditur ad futura, & postea acquisita. Gozadin. cons. 34. num. 18.

Nec priuilegium percipiendi fructus de beneficijs vacantibus, de quo in cap. tua nobis, 31. de verbor. signific. & in cap. si propter, de rescript. in 6. se extendit ad beneficia postmodum creata. Lap. Abb. in d. cap. si propter, nu. 4. & alij citati à Geminian. in d. cap. si propter, nu. 14. licet ipse dubitet.

Rursus priuilegium concessum alicui ædificandi Ecclesiam, vel Capellam in suis fundis, non extenditur ad fundos post priuilegium acquisitos. Calderin. cons. 12. de priuilegijs. *

Nec clausula, *non obstantibus, &c.* extenditur

29 tur ad futura. † Bald. conſ.495. *quædam domi-*
na, nu.2.vol.5.Socin.conſ.32. *ſub hac*, colum.2.
verſ.*ex his*, lib.3.Pariſius conſ.91.nu.4.lib.1.Et
30 in terminis reſeruationis, † quod clauſula, *non*
obſtantibus &c. non extenditur ad futuras re-
ſeruationes, tradit Simonet. de reſeruationib.
quæſt.76.per totam.

Nec clauſula, *ſine præiudicio*, intelligitur de
futuro præiudicio, ſed de præſenti. Hieron.
Gabr.conſ.151.nu.23.lib.2.

Nec derogationes extenduntur ad futura.
31 † Flamin. Pariſ. Romanum, & Iaſonem alle-
gans, de reſignat.beneficior.lib.12. quæſt.final.
num.29.& 30.Goemezius in regula de infirmis
reſignan.quæſt.27.nu.29.& 30.

32 Nec bonorum publicatio, † ſeu confiſcatio
extenditur ad bona in poſterum acquirenda, l.
ſi tibi mandauero, §.is cui, ff.mandati, cap.fæ-
licis, poſt medium, ibi, *de poſtmodum acquiſitis*
repetitio non negetur, cum gloſſa, verbo, *acqui-*
ſitis, de pœnis, lib.6.Abb.in cap.quia circa, nu.
5.de priuilegijs. Decius conſ.438. *accuratè, &*
eleganter, nu. .o. Simancas de Catholicis inſti-
tutionibus, tit.9.de bonis hæreticorum, nu.61.
& ſequentibus.

Nec mandatum procuratorium extenditur
33 ad futuras † lites: niſi aliter exprimatur, vt
per text, in cap.fin. de reſcriptis, & alia iura
quæ ibi allegat, tenuit Rota deciſ. 30. de pro-
curatoribus, in antiquis, & deciſ. 3.de procu-
ratoribus, in antiquioribus Beſigneti, & de-
ciſ.32.per totam, eodem titulo, in nouis. de
quo etiam vide Rotam deciſ.1. de procurator.
in nouis, & deciſ.13.eodem tit.in antiquis, Pu-
teum deciſ.37.par.3.Achillem de Graſs. deciſ.
9.& 11.ſub titulo de procuratoribus.

Idem etiam eſt in Curatore ad lites, quia
dumtaxat intelligitur de litibus, quæ tunc
34 exiſtunt, † l.qui habet, §.fin.cum gloſſ.fin. & l.
ſeq.ff.de tutelis.

35 Nec ſeruitutis impoſitio † extenditur ad fu-
turum ędificium, ſeu prędium, l.1.ff commun.
prædiorum, l.non modus, C.de ſeruitutibus.

36 Nec obligatio de ſoluendo † cuilibet Cano-
nico Sancti Lauren. ij decem quoliber anno, ſi
tunc non erant, niſi ſex Canonici, & poſtea au-
ctus eſt numerus, extenditur ad augmentum,
vt poſt Cynum, Albericum, Paulum, Baldum,
Salycet. & alios, tradit Padilla in d.l.non mo-
dus, num.3.cap.quanto, de cenſibus, & Abbas
ibi à nu.10.late Boherius deciſ.213.per totam,
Menoch.de arbitrarijs, caſu 223.per totum.
Gironda de gabellis, par.12.ex nu.27. Staphi-
læus de litteris iuſtitiæ, §.eſt notandum, nu. 7.
qui doctores alios, & infinitos ſimiles caſus
cumulant.

37 Item pignus pro minoribus † vſuris obliga-
tum, retineri non poteſt pro maioribus ex po-
ſteriori contractu naſcentibus, l.per retentio-
nem, C.de vſuris.

* * Nec valet argumentum à futuris quæ poſ-
ſunt eſſe & non eſſe. Calcan. conſ. 74. num.
60.Probus in cap.cum cui, 7. num. 16. de præ-
bend.in 6. Nec mens Papæ eſt conſideranda
ex futuro euentu. Puteus deciſ.147. nu.2. lib.
3.cum alijs citatis in gloſſa 45.§.1.ex nu.44.*

Ratio namque generalis eſt, quod id de quo
agendum eſt, primo in rerum natura debeat
38 eſſe, † l.quidam referunt, 14.poſt principium,
* ff.de iure Codicillorum, * melior tex.in l.ſi eo
tempore, ff.de his quæ pro non ſcriptis,* gloſſ.
verbo, *ad futuras*, in cap.fin.de reſcriptis. cap.
ad diſſoluendum, iuncta gloſſa, verbo, *accuſa-*
ri, de deſponſat. impuber. vbi dicit, quòd ac-
cuſatio locum non habet, cum non eſſet quod
39 poſſit † legitime accuſari.

Quibus etiam adde ea quæ dixi in gloſ.5. §.
7.ex nu.68.vſque ad 73.& in gl.45.§.1. ex nu.
44. vſque 48. & quæ pleniſſime congerit Me-
noch.conſ.97.ex nu.64.vſque ad finem, lib.1.&
in tract.de præſumption.lib.4. præſumpt.127.
per totam, & Ferrett.conſ.36.nu.6.

Tandem, quod reſeruatio non capiat bene-
40 ficia creata & erecta poſt datam reſeruatio-
nis, tenuit Rota deciſ.32. nu.7. de præbendis,
in antiq. & Simonet.in tractat. de reſeruatio-
nibus, quæſt.12.

Quinimo quamuis beneficium fuiſſet fun-
datum ante reſeruationem; ſi tamen poſt illam
acceſſit Epiſcopi conſenſus, & approbatio, non
41 comprehenderetur. † Rota deciſ.114.nu.3. de
Iurepatronatus, in antiquis, & deciſ. 17. de
præbendis, in antiquioribus Beſigneti. Æneas
de Falconibus in tractatu de reſeruationibus,
quæſt.3.principali, nu.26. de quo etiam vide
Lambertinum de Iurepatronatus, lib.2. par.3.
quæſt.9.art.36.

Quod ſimiliter procedet, ſi beneficium eſſet
prius creatum de approbatione Epiſcopi, &
42 poſt reſeruationem dotatum. † quia adhuc
non caderet ſub reſeruatione, vt poſt Paulum
de Leazar in d. Clement. fin. ſcriptum reliquit
Gaſpar de Peruſio in tractat.de reſeruationib.
cap. 2. *quæ autem beneficia comprehendantur*,
nu.9.Aeneas de Falconib. vbi ſupra nu.9.

Idem etiam eſſet, ſi tempore reſeruationis
beneficium eſſet prorſus extinctum, & ſup-
preſſum, & poſt reſeruationem ſuppreſſio diſ-
ſolueretur, & reuocaretur; quoniam tunc di-
43 ceretur de nouo † creatum tale beneficium.
Cardinalis Zabarella in d.clemen.finali, nu.6.
poſt alios, quos allegat, de reſcriptis, ſequitur
etiam Felin.in cap.cum acceſſiſſent, ſub nu.13.
poſt princ. verſ.*adde gloſſam*, & poſt medium,
verſ. *ad idem quod notat Cardinalis*, de conſti-
tutionibus. Aeneas de Falconibus in d. quæſt.
4.princip.nu.27.

Supradictis tamen non obſtantibus,
contraria opinio, & affir-
matiua, nempe, quòd ſub regula noſtra cadant
44 beneficia poſtmodum † creata, ſiue dotata, ve-
rior eſt, ac tenenda. Ratio eſt, quia regula
noſtra Reſeruatio regulæ noſtræ capit futura beneficia.

nostra cum sit lex generalis, semper reseruat,
45 & semper loquitur, † l. Arriani, C. de hæretic. Caputaq. decis. 220. nu. fin. par. 1. Vnde non potest bene considerari creatio noua beneficij post ipsam reseruationem, quia tam ante creationem, quam postea, regula nostra semper reseruat, semperq. loquitur: & eo ipso quod beneficium fit de nouo ereatum, post ipsam creationem loquitur regula nostra, & sic non erit locus dubitationi, vt tradit Aeneas de Falconibus de reseruationibus, quæstione 3. principali, nu. 8. vers. *alijs autem reseruationibus generalibus*. & ita intelligendum est cons. Gemin. 69. sub nu. 9. dum distinguit, an verba reseruationis extendantur in futurum quo ad substantiam, & quo ad accidentalia, vel non: vt in primo casu comprehendantur, in secundo non.

Rursus, quia quando reseruatio est generalis, & fauorabilis, non autem specialis, nec pro certa persona, vt est in casu nostro, reser-
46 uatio capit beneficia postea erecta, † vt firmāt Abbas Lapus in cap. si propter tua, nu. 4. vers. *sed contra quia*, de rescriptis, lib. 6: Gaspar Calderinus in tractatu de reseruationibus, cap. 2. num. 8. Geminian. d. cons. 69. *circa primum*, col. fin. vers. *super isto dubio puto concludendum*, sub nu. 9. Aeneas de Falconibus in d. quæst. 3. principali, nu. 8. per totum. vbi concludunt, quòd quando reseruationes sunt inductæ per constitutiones, seu regulas, non est in consideratio-
47 nē † noua creatio. tradit etiam Mandosius in reg. 3. Cancellariæ, nu. 21. vers. *contraria opinio verior est*, additionator ad Simonet. in d. quæst. 12. nu. 4. Petrus Gregorius Tholosanus de institutionibus rei beneficiariæ, cap. 17. nu. 1. conferunt ea quæ adducit Menoch. de præsumpt. lib. 4. præsumptione 127. ex nu. 16. cum seqq.

* *Sic videmus, quod quasi possessio vniuersalis conferendi extēditur ad beneficia de nouo creata. Oldrad. cons. 167. nu. 10. Abb. cons. 71. nu. 2. vers. *secundo principaliter*, nu. 2. Aimon cons. 55. num. 1. vers. *sed respondeo*. Rota decis. 17. nu. 2. par. 2. diuersor. & fuit decisum in Assisien. Canonicatus 14. Iunij 1600. coram Sacrato.*

Rursus, quia amplissima verba nostræ regulæ loquentis de omnibus beneficijs qualitercumque qualificatis, remouent omnem difficultatem. si quidem, quamuis adsit ista qualitas nouæ creationis; nihilominus includitur sub dicta generalitate nostræ regulæ, ex adductis in princ. huius gl. Menoch. vbi supra n. 29.

Neque obstant pro contraria parte adducta. Nam illa procedunt in reseruationibus
48 specialibus † pro certis personis, iuxta terminos dictæ Clementinæ finalis, de rescript. Quia tunc cum talis reseruatio sit ambitiosa, & odiosa, ac restringenda, cap. quamuis, de præbendis, lib. 6. Rota decis. 8. ante med. de concess. præbend. in nouis. Cassad. decis. 8. nu. 4. de concess. præbendæ merito non extenditur ad
49 futura, & de nouo creata † beneficia. Quæ omnia cessant in reseruatione nostræ regulæ, quæ non est specialis, nec pro certa persona, sed generalis, & per viam legis, ac fauorabilis, & amplianda, vt diximus in §. 6. procem. Et ad alia contraria dari potest responsio ex glossa, & Doctoribus in d. Clement. litteras, & ex his quæ tradit Rota decis. 10. per totam, de concess. præbend. in antiquis.

Vnde si de nouo erigeretur, & crearetur aliquod beneficium quod non esset de iurepatronatus laicorum, sed alias includeretur in regula nostra, quādo post prouisionem factam vacaret, veluti per obitum, vel alio modo: si dicta noua creatio facta esset in mense Apostolico, etiam si numquam fuisset collatum, veniret sub reseruatione regulæ nostræ. Ratio est, quia per nouam creationem beneficij, di-
50 citur vacare † beneficium, antequam conferatur, vt per text. in d. clem. fin. de rescriptis, notat ibi Bonifacius Vitalinus nu. 18. & colligitur ex Cardinali ibidem nu. 4. & dicam in glos. 15. in 50. modo vacationis. Cum ergo regula nostra reseruet omnia beneficia quocumque modo vacatura præterquam per resignationem, comprehenditur vtique tale beneficium vacans per nouam creationem, & erectionem.

* *Et consequēter si creatio fieret in mēse Ordinarij, collatio prima spectaret ad illū. Quod intellige quādo noua creatio fit ab Ordinario. Si vero fieret creatio à Papa, semper vtiqne spectaret collatio prima ad eumdem Papam. Quoniam tale beneficium dicetur vacare in Curia à primæua erectione, per ea quæ dixi in glossa 13. à nu. 42. & ita seruatur. Ac procedit quamuis effectus erectionis Papæ sit suspensus vsque ad certum casum. & casus ille non contingat in Curia, sed in partibus. Quia nihilominus d. beneficium dicetur vacare in Curia, siue apud Sedem, vt declarauit Cancellaria in vna Conchen. portionis 21. April. 1606. Nam Clemens VIII. suppresserat Canonicatū primò vacaturum, & ex tertia parte fructuum illius erexit vnam portionem in Ecclesia Conchen. & cum vacaret in partibus d. Canonicatus, & ex suppressione illius resultaret erectio portionis, & dubitaretur an d. portio vacaret in partibus, vel in Curia. Declarauit Cancellaria quod vacauerat in Curia. Si vero ipsa erectio non fieret à Papa in forma gratiosa, sed daret alicui de partibus facultatem erigendi, tunc secus esset, quia vacatio contingeret in partibus, & non in Curia.*

Summaria Glossæ Decimæ.

1 *Beneficia vbicumque existentia reseruantur per regulam nostram.*

Cathe-

2 *Cathedralibus in Ecclesiis beneficia consistentia includuntur in hac regula 8.licet non includerentur in expectatiuis, & nu.3.*

4 *Beneficia existentia in vna diœcesi,quorum collator est alterius diœcesis, comprehenduntur sub regula 8.tam in prima, quàm in secunda parte, ad effectum fruendi alternatiua, vel quando haberet dotem, aut prabendam, vel esset vnitum in alia. & nu.5.*

6 *Regula 8. includit beneficia consistentia intra limites Eccles. Iurispatronatus laicorum,quia non propterea erit de tali Iurepatronatus, & num.7.*

8 *Ecclesia patronata, si fundat vel dotat nouam Ecclesiam intra limites eius, facit illam eiusdem natura. Idemq. est, quando beneficium de nouo erigitur intra templum ipsius, & n. 9.*

10 *Contentum sequitur naturam continentis, & abrogato continente, similiter abrogatur, & continens, & nu.11.*

12 *Patronus vnius Ecclesia, erit etiam patronus Capellania intra illam fundata; nisi adsit contraria consuetudo, & nu.13. aut pactum cum venditione fundi. & nu.14. & 15.*

16 *Canonicus Collegiata, veniens quotidie ad inseruiendum Cathedrali, & recipiens distributiones in illa, cuius Ecclesia dicatur esse.*

17 *Locus in quo quis est originaliter Canonicus, attendi debet, vel denominationis locus, & n.18.*

19 *Locus in quo magis assiduè quis commoratur, attenditur vt consideretur si sit illius.*

20 *Beneficium consistens in Claustro Ecclesia, an dicatur esse de illa.*

Locus in quo exequutio destinatur, potissime attenditur, & nu.21.

22 *Loco in illo dicitur consistere beneficium, vbi recipiuntur prouentus, vel vbi officium est dignius, & frequentius. & nu.23.*

24 *Gratiam habens ad beneficium certa Ecclesia, an possit acceptare beneficium consistens in cœmeterio.*

25 *Locus vbi consistit beneficium, an consideretur potius quam seruitium.*

26 *Vicarius parochialis vnita Cathedrali, non dicitur de gremio Cathedralis ad effectum pracedendi alios.*

27 *Contiguum an sit cœmeterium vel non, consideratur, vbi consistat beneficium.*

28 *Dignitas principalis Collegiata, dicitur illa qua consistit in Ecclesia Cathedrali, sed ex aliquo iure speciali habet praeminentiam in Collegiata, & nu. 29.*

30 *Locus vbi consistit beneficium, an ad effectum collationis sit considerandus, vel potius locus, vbi collator existit. & vide supra nu.4.*

31 *Collatio parochialis, licet spectet ad Ordinarium alterius diœcesis; edicta tamen sunt proponenda ab Ordinario loci vbi consistit beneficium.*

32 *Incompatibilitas ratione eiusdem tecti, quando adesse dicatur, ac quando dicitur beneficium consistere sub eodem tecto, adducuntur diuersa opiniones, & num. 33. & 34.*

35 *Incompatibilitas ratione eiusdem tecti, vt locum habeat,an debeat esse vtrumque beneficium conforme,vel sufficiat quod sit difforme? Quod debeat esse vniforme,traditur ibidem,cum tribus nu.seqq. vbi infertur ad plura. Contraria opinio adducitur, & num.39.& 40. & conclusio firmatur,& nu.41.ac declaratur,n.42.& 43.*

Et vbicumque existentia. glossa 10.

AMPLIAT regula nostra suam reseruationem, vt extendatur non solum ad omnia beneficia qualitercumque qualificata;sed etiam ad beneficia vbicumque

1 † existentia.

Quæ verba possunt exemplificari, si beneficia consistãt in Ecclesijs Patriarchalibus, Me-

2 tropolitanis, seu Cathedralibus. † Nam licet propter illarum excellentiam, reseruationes causatæ vigore expectatiuarum, non capiant

3 beneficia in præfatis Ecclesijs consistentia,† vt in cap.quamuis,il 1.de præbendis, lib. 6. Gomez.de expectatiuis,nu.94.in fi.& nu.95. Hieron.Gabr.consi.199.nu.7. lib.1. vbi dicit quod in reseruationibus specialibus pro certis personis, debent nominatim reseruari beneficia Cathedralium, alias non comprehenduntur; Regula tamen nostra, dubitationis tollendæ causa continet prædicta verba, vt proculduio hæc & alia beneficia vbicumque consistentia includantur.

Idem etiam esset, si beneficia consisterent in vna diœcesi, & collator ex priuilegio,vel con-

4 suetudine,vel fundationis lege,esset † alterius diœcesis, quia similiter includerentur sub regula nostra.Præsertim stantibus illis verbis,*ad collationem quorumcunque, &c.* vt disputauit, & conclusit Rom.consi.376. incipienti, *quastio est*,nu.1.& per totum. quem sequitur Felin. in cap.proposuisti, sub nu. 13. vers. *addo Ludouicum Romanum*, de foro compet. Stephan.Bertran. consil. 38. *prasupponitur in primo dubio*, vol. 3. Iacobus Simoneta de reseruationibus, quæst.75.per totam. vide tamen nu. 21.

Eademq. ratione idem erit iudicandum ad effectum gaudendi alternatiua,si alias sit liberæ collationis.Nam rectè Episcopus tali alternatiua gaudebit, quo ad beneficiũ extra suam diœcesim consistens,ad liberam illius collationem spectans. Mohedan. decis. 3. de præbend. & vide inferius nu.31.

* * Idem quoque dicendum venit in casu posito à Lapo allegat.139.nu.15.& Abbate in c.super eo,sub nu.6.vers.*& facit*,de parochijs, vbi dicit quod Episcopus Fesulanus habet in diœcesi Florentina vnam Ecclesiam sibi subiectam cum toto populo illius parochiæ. & Rota decis.207.

cis.207.nu.5.par.1.diuersor. Nec mirum, cum in Hispania (vt adhuc) Archiepiscopus Compostellanus habeat in diœcesi Zamoren. aliam Ecclesiam parochialem cum suo territorio sibi subiectam, & alias plures habeat in diœcesibus Legionen. & Astoricen. ita vt omnes istæ parochiales Ecclesiæ sint nonaginta. *

Pariter idem venit dicendum, quando beneficium vnius diœcesis haberet dotem, seu præbendam in alia diœcesi: vel quando æque prin-
5 cipaliter † esset vnitum beneficio alterius diœcesis, iuxta ea quæ diximus in gloss. 5. §.7.de beneficijs vnitis. nu.24.& nu.37.& Rota, iuncta additione Papazon.decis.6.nu.2.de renunciatione, in nouis, cum allegatis ibidem.

Rursus quando beneficium aliquod consisteret intra limites & confines alicuius Ecclesiæ de iurepatronatus laicorum, pari ratione
6 caderet † sub reseruatione regulæ nostræ.quia quamuis non sit reseruata Ecclesia de iurepatronatus laicorum, vt infra in glossa 18. dicemus; erit tamen reseruatum beneficium consistens intra limites & confines talis Ecclesiæ patronatæ, & matricis: quoniam non propterea quòd sit sita intra limites Ecclesiæ matricis de Iurepatronatus, sequitur quòd sor-
7 tiatur illius naturam, † ac efficiatur de iurepatronatus laicali, nec quod Ecclesia matrix sit patrona, vt firmat Abb.in cap.cum venerabilis, nu.46.notab.3.de exceptionibus, & in cap. ad audientiam, il 1.nu.9.& 10. de Ecclesijs ædificand. dicens opinionem contrariam ab aliquibus sequutam, esse communem errorem, & nullo iure probari: & sequuntur Paulus de Cittadinis, qui alios refert in tractatu de iurepatronatus, 3. par. quæst. 32. 1.causæ, nu.44. Rocchus de Curte in eodem tractatu, verbo, *Ecclesiam fundauit*, quæst. 11. num. 12. licet littera videatur corrupta, & verbo, *& dotauit*, quæst.15.num. 23. Felinus in d. capit. cum venerabilis, post numerum 37. Lambertinus cum alijs de iurepatronatus,lib.1. parte 1.quæstione 8.per totum principium, vbi plenissime hoc fundat, & citat,ac refutat contrariam sententiam tenentes.

Duobus tamen modis hoc temperari, ac limitari potest: Primo nisi Ecclesia matrix, & patronata,fundaret, construeret, vel dotaret
8 suis expensis istam † nouam Ecclesiam sitam intra illius limites, quia tunc sine difficultate noua Ecclesia fundata sequeretur naturam matricis, & efficeretur de iurepatronatus laicali, vt post Abbatem, & Felinum in d. cap. cum venerabilis, sub numero 37. & alios, resoluit Lambertinus, vbi supra numero quarto, quinto, & sexto, & secundum hoc potest intelligi, & conciliari opinio contraria. Abbas in dicto capit.ad audientiam,il 1.num.10. de Ecclesijs ędifican.Mandos.in additione ad Lapum allegat.65.sub littera N.vers.*& opiniones concordantur*.

* *Pro quo etiam facit quod in dubio,decimæ solutæ capellæ fundatæ intra parochiam matricem,sunt illi debitæ,cum fundatio intelligatur sine læsione Ecclesiæ matricis. Rebuffus de decimis.quæst.6.ex nu.9.vsque ad 21. vbi multipliciter declarat. *

Secundo limita, & declara, quando noua Ecclesia, seu noua Capella construeretur in-
9 tra templum, & corpus ipsius † Ecclesiæ matricis de iurepatronatus laicali. Nam tali casu efficeretur de eadem natura. Tum ratione fundi quem præstitit Ecclesia matrix, cap.nobis, de iurepatronatus cum similibus. Tum
10 etiam, quia contentum sequitur † naturam continentis. §.adeo,§.insula, ff. de acquirend. rer.dominio.l.ad testium, §.fin.ff. de testamen. l.quod si neque, §. materia, ff.de periculo, & commod. rei venditæ. Et contentum venit appellatione continentis, cap. per exemptionem, de priuileg. lib. 6. Mohedanus decisione quinta, ad finem, de priuilegijs. Sicut & abro-
11 gato continente, † & consequenter abrogatur contentum. Ias.in l.3. nu.33. ff. de acquirend. possessione. Rochus de Curte, verbo, *& dotauit*,quæst.15.nu.23.

Et ita tenuit Rota decis.15. & decisione 16. de iurepatronatus in antiquis. vbi fuit resolutum, quòd si Abbas sit patronus vnius Ecclesiæ, & in ea nouæ Capellaniæ ædificentur,
12 erit similiter compatronus illarum, † quia contentum sequitur naturam continentis. Abbas in d.cap.ad audientiam, il 1. de Ecclesijs ædificand. numero 11. Felinus in d. capit. cum venerabilis, sub numero 37.vers. *tu vide Rotam*, vbi ad hoc allegat etiam decisionem Rotæ 6.de rebus Ecclesiæ non alienand. in an-
* tiquis, quam ego non inuenio. * Ac idem Felin.in cons.45.nu.6. * tradit etiam plene Lambertinus de iurepatronat.libro 1.parte prima, quæst.8. art.6. per totum,vbi num.4.dicit post Abbatem,quòd in aliquibus locis per inaduertentiam obseruatur contrarium: & numero 4.
13 subdit valere de hoc consuetudinem, † vt Ecclesia matrix, siue illius patronus, non remaneant patroni Capellæ vel altaris intra illius corpus fundatæ, seu fundati. Prout etiam videmus, quod quamuis Rex noster Hispaniarum sit patronus Cathedralium, & præsentat ad dignitates Episcopales, non tamen est patronus aliorum beneficiorum in eisdem Ecclesijs Cathedralibus consistentium, nec ad illa ius præsentandi habet.

Idem etiam esset, quando ædificans, & dotans talem capellam, vel altare intra corpus Ecclesiæ matricis,emeret ab Ecclesia matrice,
14 solum, † & prædium, vbi fuit ædificata, & conuenirent, quòd Ecclesiæ matrici nullum iuspatronatus acquireretur. Nam tali casu quamuis Ecclesia matrix esset de iurepatronatus laicorum; capella tamen, vel altare de nouo ibidem fundatum posset esse alterius

naturæ, videlicet,aut liberum, vel iuriſpatronatus Eccleſiaſtici, ſecundum qualitatem fundatoris. Nam prædictum pactum, & conuentio ſine dubio teneret, ex traditis à Lambertino de iurepatronat. libro primo, parte prima, quæſt.9. principali, in principio, à nu. 1. & 2.cum ſequentibus.

Immo forſan in hoc caſu vltimo, etiam ſi ceſſaret dictum pactum, nullum iuſpatronatus
15 acquireretur Eccleſiæ matrici,ex quo, neque dedit fundum, ſed vendidit: nec conſtruxit, nec dotauit, neque aliquid de ſuo contulit, vt dicit Abbas in dicto capit. ad audientiam, ſub nu.10.verſ.*ſi autem Eccleſia antiqua*,de Eccleſ.ædificand.Lambertin. lib.1.par.1.quæſt.8. art.6.nu.4.

In prædictis vtique omnibus caſibus, in quibus,ſecundum ſupradicta, beneficium conſiſtens intra limites, vel corpus Eccleſiæ matricis de iurepatronatus laicali,vel mixto,non eſt de tali iurepatronatus, ſicut eſt Eccleſia matrix, ſed alterius naturæ, ſiue liberæ collationis,aut iuriſpatronatus Eccleſiaſtici, intrat reſeruatio regulæ noſtræ, reſeruantis beneficia vbicumque exiſtentia.

Vbi dicatur conſiſtere beneficiũ.

VLterius ad præfata verba, *vbicumque exiſtentia*, poteſt adaptari deciſio Rotæ 8.nu.2.& per totam, de præbendis, in antiquis,vbi fuit dubitatum,vtrum ſi aliqui Canonici Eccleſiæ Collegiatæ veniant ad Ec-
16 cleſiam † Cathedralem quotidie, & in illa inſeruiant,& recipiant diſtributiones,ac in choro inſtallentur; ex hoc dicatur illorum beneficium, ſeu Canonicatum conſiſtere, non ſolum in Collegiata ſed etiam in Cathedrali? & fuit reſolutum, quod beneficium dumtaxat conſiſtat in Collegiata,& non in Cathedrali,cum alibi habeant focum, & larem, & ſtallum. Et quia principaliter debet attendi locus in quo
17 originaliter † ſunt Canonici, & ſeruiunt, & habent habitationem, & in qua Eccleſia no-
18 men recipiant: quia à nomine † res determinantur, §.eſt & aliud, Inſtit. de donationibus, vbi dicitur, quòd nomen debet eſſe conſonum rei,l.2.& fin.C.de incolis, lib.10. vbi habetur, quod vbi aliquis ſeruit in duobus locis, aſſu-
19 mit nomen ex eo,in quo magis aſſidue † commoratur, text. etiam in l.ſeruos, §.fin.ff.de legat.3,l.legatis,65.§.ſi vnus,ff.de legat.3. Aegid. deciſ.206.Gomez.in regul.de annali,quæſt.11. num.2.& in regula de triennali, q.47. & q.60. ante finem. Puteus deciſ.374.à nu.5.lib.1. Vicen.de Franchis deciſ.175.per totam,par.1.Et ideo,quamuis officium aliquod miniſtrent in Eccleſia Cathedrali, ſi in Collegiata ſimiliter exerceant, & vltra hoc faciant ſimiliter aliud officium quod facit à ſe trahi miniſterium Eccleſiæ Cathedralis, ſequitur,quòd dicti Canonicatus, ſeu beneficia non conſiſtant in Eccleſia Cathedrali. & facit deciſio 50.ſub nu.1. eodem titulo de conceſſ.præbend.in antiquis.

Necnon congruit in propoſito alia deciſio Rotæ 9. ſub eodem titulo de præbendis, in antiquis, vbi dubitabatur an beneficium
20 quod conſiſtit in clauſtro, † vel continentibus ædificijs alicuius Eccleſiæ, extra tamen corpus illius, dicatur eſſe de illa Eccleſia? Et diſtinguitur. Aut beneficiatus debet exercere actus, ad quos eſt deputatus in Eccleſia, vt puta, quia habet celebrare in Eccleſia, & horis Canonicis intereſſe: & tunc cenſetur conſiſtere in Eccleſia, quia non conſideratur locus in quo res eſt ſita, ſed vbi deſtinatur executio rei, cap.dilecti, de foro competenti, & facit Clemenr. ne Romani, de electione, & l. ſeruis vrbanis, ff. de legat. 3. Aut habet officium deputatum vt ſeruiat in loco beneficij,
21 & tunc non cenſetur eſſe in Eccleſia, † quia differunt beneficia corporis Eccleſiæ, ab illis, argumen.cap.1.de conſecrat. Eccleſiæ, vel altaris. Aut habet officium mixtum, quia partim habet exercere in Eccleſia, & partim in cœmeterio, ſeu capella clauſtri, & tunc dicitur ibi conſiſtere beneficium, vbi recipit pro-
22 uentus, † ratione officij, & exercitij. Et ſi vtrobique ſeruit, & recipit prouentus; tunc potius dicitur conſiſtere beneficium, vbi di-
23 gnius, & frequentius † officium exercetur, argumen.cap.ad Apoſtolicæ,de decimis,& l.eius qui, §.fi.& l.ſi quis fructus,ff.ad municipalem, & de incolis, & cap. cum quis, de ſepulturis, lib.6.laſ.in l.1.in prin.à nu.21. ff.de verborum oblig.Roland.conſ.13.à nu.26. vol.1. Mandoſ. in reg.de annali,quæſt.32.nu.22. Gomezius in tractatu de expectatiuis, nu.140. plene Tiraq. de retract.lignag.§.36. gloſſ.3.num.7. cum ſequentibus.

Cum qua deciſione 9. concordat deciſio 6. eodem titulo, de conceſſ. præbendæ, in antiquioribus Beſigneti, & tradit Dominicus Geminian. in cap. 1. num.10. de conſuetudine, libro 6. quam ſequitur Franchus ibidem ante numerum 8.

Confert etiam alia deciſio Rotæ 6. de conceſsione præbendæ, in nouis, vbi continetur, quod habens gratiam in certa Eccleſia poteſt
24 acceptare beneficium † vacans in cœmeterio, ambitu, vel capellis contiguis illius Eccleſiæ, quia pars illius Eccleſiæ ſunt. Et ideo polluta Eccleſia, vel interdicta, polluta etiam, & interdicta cenſetur talis capella, & cœmeterium, cap. vnico, de conſecratione Eccleſiæ, vel altaris, libro ſexto. Et ſi ſuburbia ſunt de continentibus ædificijs,multo fortius ambitus Capellæ, & cœmeterium ipſius Eccleſiæ contiguum. Secus vero erit, vt dicit ipſa deciſio, ſi Capella, ſeu beneficium ſit extra ſæpta Monaſterij, ſeu Eccleſiæ ſituatum; licet Capellanus, vel Rector illius Capellæ habeat facere aliquod miniſterium in Eccleſia maiori, puta intereſſe diuinis, vel in feſtiuitatibus celebra-
25 re,vel ſimilia:†cõſideratur enim potius corpus bene-

beneficij, & locus vbi est situatum, quam ser-
uitium, siue ministerium, quod alibi facere
tenetur. argumento l. cum quidam, ff. de fun-
do instructo. & vide quæ in simili tradit Tiraq.
de retract. lignag. §. 36. gl. 3. ex nu. 25.

Cui decisioni 6. consonat etiam Rota decis.
326. nu. 5. & 6. parte 2. diuersorum, vbi proba-
tur, quod quamuis aliquæ Ecclesiæ parochia-
26 les essent vnitæ Ecclesiæ Cathedrali, † & pro-
pterea Vicarij parochialium certis diebus,
quando congregantur in Cathedrali, habeant
stallum in choro Cathedralis, non ex eo dicun-
tur de gremio Ecclesiæ Cathedralis, nec de-
bent præcedere Archipresbyteros.

* * Et omnes dictas decisiones nouissime re-
fert Rota in vna Seguntina dimidiæ annatæ,
sub die 5. Maij 1607. coram R. P. D. meo Man-
çanedo. vbi per easdem decisiones, me obti-
nente, concluditur quod ibi dicatur consiste-
re beneficium, vbi adest residentia, & serui-
tium. *

Aduertendum tamen est, quod dicta decisio
6. de præbendis, in nouis, in eius prima parte
videtur contraria supradictæ decisioni 9. eod.
titulo in antiquis, quatenus decisio 6. habet,
quod dicitur esse de Ecclesia beneficium consi-
stens in illius cœmiterio, vel ambitu; decisio
vero 9. contrarium insinuat, vt ex illius lectu-
ra facile constat.

Vnde, vel est dicendum, quod decisio 6. in-
telligatur quando cœmiterium, aut Capella
sunt contigua; decisio autem 9. quando non
27 sunt † contigua, argum. cap. si ciuitas, in fine,
de sent. excommun. lib. 6. & cap. 1. de consecra-
tione Ecclesiæ, vel altaris. & hoc modo vtra-
que decisio concordabitur, & repugnantia il-
larum euitabitur, licet decisionis 9. verba im-
proprientur, cap. inter dilectos, §. cæterum, de
fide instrument. cap. cum tu, de testib. cap. cum
non deceat, de reg. iur. in 6. Decius in l. vbi re-
pugnantia 148. nu. 4. ff. de reg. iur.

Vel dicendum est, quòd quælibet decisio il-
larum, intelligatur in suo casu quo ad diuer-
sos respectus, & effectus, & faciunt quæ infra
dicam nu. 33. & 34. Et d. decis. 6. sententia cor-
roboratur ex his quæ doctissime tradit Couar-
ruuias in cap. alma mater, 2. parte, §. 1. num.
8. versic. *septimo*, & per totum, de sentent. ex-
commun. lib. 6.

Accedit etiam regula 3. Cancellariæ ad fi-
nem, & ibi glossator antiquus post principium,
vers. *ex quo quæritur*, & Mandosius quæst. 15.
vbi disponitur, quòd dicatur dignitas princi-
palis in Collegiata, illa dignitas quæ consistit
28 in Ecclesia Cathedrali: † tamen ex aliquo iu-
re speciali habet principalem præeminentiam
in Ecclesia Collegiata.

Verba autem supradicta, *& vbicumque exi-
stentia*, non extenduntur ad beneficia existen-
29 tia in Ecclesijs non numeratis, vt diximus in
glossa 9. §. 4.

Et an ad Hospitalia, vide in gloss. 5. §. 4. de
Hospitalibus.

Rursus adde, quod ad effectum pertinentiæ
30 collationis † alicuius beneficij, non attenditur
locus vbi consistat beneficium, sed locus illius
personæ, cui subiectum est beneficium, vt con-
tra Roman. cons. 361. nu. 5. tenuit Rota, teste
Mohed. decis. 91. alias 3. de præbend. vbi fuit
propterea resolutum, quod beneficium consi-
31 stens † extra Franciam cadit sub concordatis
Franciæ, quando collator est Abbas vnius Mo
nast. de Francia. & sic hoc casu cessaret regulæ
nostræ reseruatio, vt dicam in gl. 25. Quamuis
Roman. in loco superius citato sequuntur Cas-
saneus cons. 3. post nu. 25. vers. *item adde*, Tiraq.
de retrac. lignag. §. 36. gl. 3. nu. 27. Et nu. 25. 26.
& 28. agit de hac materia, ad effectum soluen-
dæ decimæ Papal. & procurationis Legati, &
quartæ Canon. parochialis.

Accedat quod quando beneficium curatum
vnius diœcesis confertur ab Ordinario alte-
rius diœcesis, vbi beneficium non consistit, de-
bet edicta proponere Ordinarius loci vbi con-
sistit, & ibidem examen erit peragendum, &
postea collatio fiet ab alio Ordinario, ad quē
spectat, vt Sacra Concil. Trident. Congregatio
declarauit, & tradit Flamin. Paris. de resignat.
lib. 8. cap. 9. nu. 102.

Denique huic glossæ annectere libuit, quan-
32 do dicatur esse beneficium sub eodem tecto, † ad effectum inducendi incompatibilitatem, Beneficia vniformia, sub eodē tecto quādo dicantur.
iuxta tex. in cap. de multa, ante finem, vers. *ad-
dentes*, de præbend. cap. litteras, de concess. prę-
bend. cum alijs adductis plene per Alphonsum
Hojedam de incompat. beneficior. part. 1. cap.
20. nu. 1. & per totum.

Qua in re concludit idem Hojeda, vbi supra
nu. 27. quod tunc dicuntur esse beneficia consi-
stentia sub eodem tecto, quando consistunt in-
33 tra eandem Ecclesiam, & intra eosdem parie-
tes, & muros, absque alia distinctione, quod
prius Mandosius dixerat in tract. de signatura
gratiæ, tit. de dispensatione ad beneficia sub
eodem tecto, ante finem, vers. *in iure ciuili ver-
ba sub eodem tecto.*

Cæterum Nauarr. cons. 16. incipit, *an si duo*,
num. 2. sub titulo de præbendis, aliter decla-
rat, videlicet, quod ad hoc vt intret d. incom-
patibilitas, sit necessarium quod vtrumque
beneficium requirat idem ministerium, & exer
34 citium in eodem loco, & † capella, ita vt be-
neficiati, seu capellani conuenire debeant in
vnum, & eadem munera faciant. Nam si es-
sent plures Capellaniæ intra eandem Eccle-
siam, ad diuersas capellas finesq. diuersos in-
stitutæ, & ad separatam congregationem fa-
ciendam; tunc vtique, concludit Nauarrus
ipse, quod non orietur talis incompatibili-
tas, vt latius per eum. cuius sententiam sæpe
in praxi seruatam percepi, & faciunt tradita
supra ex nu. 20.

Incōpatibilitas ratione eiusdem tecti, vt intret, an requiratur, qđ beneficia sint vniformia?

Quo in loco subdit etiam ipse Nauarr. esse prorsus necessarium aliud requisitum, vt sit locus incompatibilitati ratione eiusdem tecti,
35 nempe quod vtrumque beneficium † sit conforme, seu vniforme, ac eiusdem nominis, & Lap. allegat. 116. nu. 5. & alleg. 117. nu. 5. & per totam. Felin. in cap. ex parte, il 2. nu. 3. de rescript. Abb. in cap. litteras, num. 4. de concess. præben. Rebuff. in praxi, tit. de non promot. infra ann. nu. 75. & ad concordata Franciæ, in rub. de mandatis Apostolicis, §. 1. verbo, *ita tamen*, prope finem, verbo, *nota tamen quod sine dispensatione*. Nauarr. etiam cons. 18. nu. 1. sub tit. de præben. Flam. Paris. de resig. benef. lib. 3. quæst. 1. nu. 128. & dixit Rota in vna Tarraconen. Archidiacon. 22. Martij 1593. coram R. P. D. meo Litta, vbi fuit ponderatum, quod ideo vacabat ipso iure vna dignitas per alterius assequutionem in eadem Ecclesia, quia erant beneficia vniformia.

Vnde fuit resolutũ in vna Cartaginen. portionis de mense Martij anni 1543. teste Mohedano decis. 176. alias 15. sub titulo de præben, & Puteo decis. 441. nu. 1. lib. 1. Mandos. vbi supra, vers. *Canonicatus vero, & portio*, quod non sunt beneficia incompatibilia Canonicatus, &
36 portio † sub eodem tecto.

Sic etiam consuluit Nauarrus consil. 21. tit. de præbend. quòd de iure communi permitti-
37 tur haberi insimul dignitatem, † & Canonicatum in eadem Ecclesia Cathedrali, seu Collegiata. tradit etiam Rebuff. in praxi, tit. de dispensatione ratione ætatis, verbo, *incompati-*
* *bilia*, nu. 4. Put. d. decis. 441. num. 2. lib. 1. *quod etiam prius tenuit Imola in cap. fin. nu. 14. de Cleric. non resident. *

Item, quod dignitas, & portio, non inducant
38 † incompatibilitatem, tradit Put. decis. 228. incipit, *in vna Salmantina*, per totam, lib. 3.
39 Oppositam tamen sententiam, † scilicet, quod inducatur incompatibilitas ratione eiusdem tecti, etiam si beneficia sint difformia, ac diuersi generis, tenent Alphons. Hojeda de incompatibilitate benef. parte secunda, cap. 20, sub nu. 25. vers. *mihi tamen contraria sententia*. Quintil. Mandos. in tractat. de signat. gratiæ, tit. de dispensat. ad beneficia sub eodem tecto, post principium, vers. *ad duo beneficia*, & faciunt tradita per Gomezium in tract. de expectatiuis, nu. 53.

Hinc fuit decisum, teste Put. decis. 189. incipit, *in vna Calciaten.* lib. 3. quod Canonicatus, & dignitas in eadem Ecclesia erant incompatibilia, licet ex dispensatione Papæ, vel consuetudine obtineri possint. tradit etiam Mandos. vbi supra, vers. *canonicatus, & dignitates in eadem Ecclesia*.

Achil. etiam de Graff. adducit eandem decisionem Calciaten. quæ inter suas est decisio 269. alias 6. sub titulo de præbendis. vbi concludit, quod quibusdam dubitantibus ex rationibus ibidem relatis, fuit resolutum esse
40 incompatibiles, dignitatem cum Canonicatu, in eadem Ecclesia, ita vt saltim requiratur dispensatio Episcopi, vel consuetudo: & quod talis incompatibilitas non sit ipso iure, sed obtinens cogi possit ad dimittendum alterum. quam decisionem Achill. sequuta fuit Rota in vna Lucana beneficiorum, sub die quarta Nouembris anni 1579. coram Reuerendiss. D. Seraphino.
41 Mihi tamen magis placet prior † sententia vtl verior & communior, nempe, quod beneficia debent esse vniformia, ad hoc vt sit locus incompatibilitati ratione eiusdem tecti. Dummodo non sint talia, quòd vtrumque, vel omnia requirant præcisam residentiam ratione tituli, vt docet Felin. in cap. ex parte, il 2. sub nu. 3. vers. *& ista opinio*, de rescript.

Quo fit, vt cum hodie ex dispositione Sacri Concilij Tridentini omnes dignitates, & canonicatus, & portiones in Ecclesijs Cathedralibus, & Collegijs consistentes, requirant præcisam residentiam, ac sint incompatibilia, vt dicam in glossa 15. in principio, ex numer. 17. cum multis sequentibus: minime possit quis
42 habere, † cessante consuetudine, aut dispensatione Papæ, vel saltim Episcopi, dignitatem cum Canonicatu, vel portione; nec Canonicatum cum portione, quamuis sint beneficia difformia, cum neque in diuersis Ecclesijs insimul retineri possint.

* *In Hispania autem communis est consuetudo, vt absque vlla dispensatione, possit obtineri dignitas cum Canonicatu, & præbenda in Ecclesijs Cathedralibus & Collegiatis; vt fuit decisum in vna Corduben. Archidiaconatus de Castro 18. Decembris 1606. coram R. P. D. Sacrato. *

Vbi autem vtrumque beneficium non re-
43 quireret † residentiam præcisam, ac esset difforme, veluti Rectoria, cum Capellania sub eodem tecto; Dignitas, aut Canonicatus, vel portio, cum Capellania, aut præstimonio, aut alio simplici beneficio, aut vna Capellania vnius Capellæ, & Congregationis, cum alia Capella diuersæ Capellæ Congregationis, seu muneris: tunc quidem cessabit dicta incompatibilitas. Ita colligo ex iuribus, & Doctoribus superius citatis.

* *Adde h. de beneficijs in Ecclesia, in qua pater. de quo vide Hojedam, & ab eo citatos, 1. par. c. 24. ex nu. 7. Praxim Bernar. c. 48. & quæ dixi in glos. 5. ex nu. 22. & 23.

Summaria Glossæ Vndecimæ.

1 *Mensibus in octo beneficia vacatura reseruantur per regulam 8.*

2 *Plenam auctoritatem habet Papa, Episcopus vero semiplenam.*

Menses

3 *Menses sunt diuisi proportionabiliter pro rata oneris, & auctoritatis.*

4 *Partitio dicitur congrua, quando pro rata potestatis & ponderis, distribuitur & commodum.*

5 *Mensis dicitur à mensura, vel à metior metiris, vel à Men nomine Græco, & nu. 6.*

7 *Menses nostræ regulæ, computantur vt iacent.*

8 *Mensis quando intelligatur de triginta diebus.*

9 *Mensis Apostolicus terminatur in dimidia nocte vltimi diei, & ex tunc incipit Ordinarius, & num. 10.*

11 *Episcopus conferens beneficium vacans ad finem sui mensis, vel in principio illius, quid agere debeat, vt consultius procedat.*

12 *Noctis horam non apponens notarius, sed diei, non ideo dicitur falsus, quamuis instrumentum conficiatur de nocte.*

13 *Noctem circa dimidiam actus gestus, attribuitur diei præcedenti, si vero vltra, diei sequenti.*

14 *Notarius qui conficit instrumentum de nocte, melius faciet si horam noctis apponat, & quid si ignorat, si transiuit media nox, & nu. 15.*

16 *Nocte vltima mensis vacauit quoddã beneficium, & orta fuit lis, an esset in mense Apostolico, vel ordinario, & decisio casus narratur, & nu. 17 ponitur series similis casus.*

18 *Horologium si deficit, aut non auditur, quid operetur gallicinium.*

19 *Galli cantus an attribuatur diei præcedenti, vel potius sequenti.*

20 *Galli meridie cantare solent, & sæpe de nocte, ante horam cœnandi, & in hoc diuersa regio potest operari, & nu. 22.*

21 *Missa galli (vulgo) nuncupatur prima missa, quæ dicitur nocte sancta.*

23 *Gallus frequenter cantat versus auroram, & gallicinium dicitur vna pars noctis, tendens à media nocte versus diem.*

24 *Gallicinij præsumptio leuis est, quantũ vero operetur, iudicis arbitrio relinquitur, & nu. 25.*

26 *Vacatio contingens versus finem vnius mensis, & principium alterius, à quo sit probanda, quod fuerit vel non, in mense reseruato, & concluditur, quod ab actore, siue sit Apostolicus, siue Ordinarius, & nu. 28.*

27 *Vacationis tempus est momentaneum, & indiuisibile.*

29 *Reus semper venit absoluendus actore non probante, etiam in beneficialibus, & nu. 30.*

31 *Prouisus ab Ordinario, & possessor, si sit actor, an teneatur probare, quod vacatio contigit in mense ordinario.*

32 *Fatuus dicitur possessor, qui contra non possessorem intentat petitorium.*

33 *Dominus beneficij præsumitur possessor.*

34 *Vacationem in mense Apostolico, vel Ordinario, quis tenetur probare, quando vterque prouisus est actor, & nemo possidet.*

35 *Apostolica prouisio præfertur propter ampliorem prærogatiuam.*

36 *Vacatio facilius contingit in octo mensibus Apostolicis, quam in quatuor ordinarijs.*

37 *Vacatio in mense reseruato non præsumitur, & est probanda à fundante se in hoc.*

38 *Ordinarius fundat intentionem suam de iure communi, & sublata reseruatione Episcopus libere prouidet, & nu. 39.*

40 *Prouisus ab Ordinario docens de anterioritate suæ collationis, transfert onus probandi reseruationem in aduersarium, & nu. 41. & 44.*

42 *Indultum habens ad conferendum beneficia vacantia in mensibus Apostolicis, verificare debet vacationem in mense Apostolico.*

43 *Naturale potius præsumitur, quàm accidentale.*

45 *Reseruatio cap. 2. de præben. in 6. est fortior omnibus.*

46 *Ordinarius de iure communi prohibetur conferre beneficium litigiosum.*

47 *Commune ius, qui pro se habet, dicitur habere plenam probationem.*

48 *Vacans beneficium in mense ordinario, & non collatum ab eo, ante ingressum mensem Apostolicum, an possit postea prouidere.*

49 *Verbum* (erit) *tempus etiam præteritum significat.*

50 (Vacabit) *verbum capit beneficium vacans.*

51 *Vacatura quo ad beneficia, si Papa vult præiudicare Ordinario, à fortiori, quo ad vacantia, & nu. 78.*

52 *Reseruatio ad vacatura, includit vacantia.*

53 *Vacatura beneficia dumtaxat reseruat regula nostra.*

54 *Vacare beneficium aliud est, & aliud vacationem durare, vel vacaturum fore, & nu. 56.*

55 *Vacare non potest vnum beneficium in diuersis mensibus.*

57 *Vacans beneficium in mense Apostolico, semper remanet reseruatum.*

58 *Semel qui est hæres, semper remanet hæres.*

59 *Semel solutum beneficium, semper pro illa vacatione remanet solutum.*

60 *Deuoluta beneficia non sunt reseruata, sicut nec reseruata dicuntur deuoluta, & nu 61.*

62 *Deuolutionum iura non intelliguntur sublata, nec correcta.*

63 *Ordinarij absque culpa vel mora, perdere non debent suas collationes.*

64 *Sepultura est prius tradendus defunctus, quam ad collationem deueniatur.*

65 *Menses ordinarij non sunt Episcopis auferendi.*

66 *Vacationis tempus attenditur ad inspiciendum, si beneficium sit reseruatum vel non.*

67 *Tempus vacationis intelligitur illud, in quo beneficiatus cedit, vel decedit.*

68 *Vacare quando dicatur beneficium, secundum communem vsum loquendi.*

69 *Vulgi appellatio pro lege habetur, & reijcitur intellectus non consonans auribus vulgi.*

70 *Partitio mensium non debet esse Leonina.*

71 *Menses octo quando Papa reseruat, reliquos quatuor concedit.*

72 *Correctio incontinenti non præsumitur in Papa.*

73 *Electa, & præsentata beneficia non cadunt in noua reseruatione.*
74 *Mens, & intentio Papæ attendi debet, quæ non est reseruare beneficia vacantia, & nu. 75.*
76 *Priuilegium ad beneficia vacantia, & vacatura, non extenditur ad illa quæ ante priuilegium vacabant.*
77 Vacaturum *verbum, non comprehendit beneficium vacans.*
79 *Beneficium idem, si pluries vacat in mensibus Apostolicis, an sit reseruatum, & nu. 88.*
80 *Reseruatio huius regulæ an intelligatur de prima vacatione.*
81 *Dispensatio ad duo beneficia curata, intelligitur de primis duobus.*
82 *Vice de prima intelligitur facultas conferendi aliquod beneficium.*
83 *Facultas retinendi pensionem, non obstante matrimonio, intelligitur de primo matrimonio.*
84 *Primo dumtaxat anno debetur eleemosyna distribuenda certis pauperibus in die S. Laurentij.*
85 *Facultas compromittendi intelligitur de primo compromisso, & nu. 96. necnon permutandi, & nu. 86.*
87 *Prima de vice quilibet actus intelligitur.*
89 *Ratio quando eadem militat in secunda vel vlteriori vice, quæ militat in prima, actus intelligitur de omnibus vicibus, necnon quando dispositio est per viam legis, & nu. 90.*
91 *Innocentiana Bulla dans facultatem sanandi nullitates, procedit in omnibus vicibus.*
92 *Tempus certum quando assignatur in dispositione, intelligitur de omnibus vicibus.*
93 *Vicibus de omnibus intelligitur actus, & reseruatio, quando cum prima non satisfit menti Papæ, vel quando materia est fauorabilis, nu. 94. vel reiterabilis, & nu. 95.*
97 *Testandi facultas non solum intelligitur de primo testamento, sed etiam de omnibus alijs, vbi plures contrarium tenentes adducuntur.*
98 *Vacatio in mense reseruato qualiter sit probanda, & nu. 100*
99 *Vacatio simpliciter probatur semiplene, quia agitur de leui præiudicio.*
101 *Probatio plena requiritur in vacatione in mense reseruato.*
102 *Auditor Cameræ errat, credendo quod vacatio in mense reseruato semiplene probari possit in suo tribunali.*
103 *Vacatio in mense reseruato, minori quam plena probatione probari potest, quando probatio est difficilis, quia mors contigit in mari, vel quando possessio est vacans, quia non est alius prouisus, & nu. 104.*
105 Collatio Papæ *potest valere iure præuentionis.*
106 *Mensis Apostolicus narratus, quando probare necesse non sit.*
107 *Titulus quando non docetur ab intruso, non est necessaria plena probatio mensis.*
108 *Titulus est ante sententiam producendus, & postea non releuat ad impediendam immissionem, & numero 109.*
110 *Probatio integra mensis non requiritur, quando collatio Papæ non fundatur in reseruatione, sed in præuentione.*
111 *Probatio plena mensis an requiratur quando gratia est in reliquis omnibus verificata.*
112 *Releuatus in vno, grauatur in alio.*

In singulis Ianuarij, Februarij, Aprilis, Maij, Iulij, Augusti, & Nouembris mensibus, glossa 11.

RESERVAT regula nostra
omnia beneficia Ecclesiastica,
vacatura in supradictis octo
1 mensibus † Apostolicis, Ianua-
rij, Februarij, Aprilis, Maij,
Iulij, Augusti, Octobris, &
Nouembris, & sic Episcopis, alijsq. collatori-
bus, dumtaxat remanent alij quatuor menses
ordinarij communiter nuncupati, videlicet,
Martius, Iunius, September, & December, Et
incipiendo à principio anni Papa habet duos
menses, & Ordinarij vnum, & postea Papa ha-
bet alios duos menses, & Ordinarij vnum, &
sic successiue: ita quod Ordinarij, dumtaxat
habent tertiam partem mensium, Papa vero
duas tertias partes. Nam cum Papa habeat
2 plenam curam, † & auctoritatem; Episcopi ve-
ro non nisi semiplenam, vt dicit gloss. in verbo,
plena, in cap. consequens, 11. distinct. & Episco
pi sint in partem solicitudinis vocati, non in
plenitudinem potestatis, cap. decreto, ante fin.
vers. *quæ vices suas*, 2. quæst. 6. minorisq. ponde-
ris sarcinam deferunt, cap. qui scit, eadem cau-
sa, & quæstione; ita merito proportionabiliter
3 menses diuiduntur pro rata oneris, ponderis,
auctoritatis, vt Papa duplicatos habeat men-
ses quam Episcopi. Illa namque est congrua
partitio, & diuisio, quando pro rata potesta-
4 tis, & ponderis, distribuitur † etiam vtilitas,
& commodum, l. 1. in principio, ff. de institoria
actione, l. secundum naturam, 10. de reg. iuris,
cap. charitatem, 12. quæstione 2. cap. qui sentit
onus, de reg. iur. in 6.
5 Menses autem dicuntur † à mensura, seu à
metior metiris, quasi res numero dierum
mensa, qui quia mensa spatia conficiunt, men-
ses nominantur, teste Cicerone lib. 2. de natura
Deorum: vel potius dicitur mensis à quoddam
6 nomine † Græco, *Mene*, idest Luna. Et mensis
Græce dicitur *Men.* nam lunæ curriculo men-
sis conficitur, vt tradit Alciat. in l. cum bissex-
tus 98. sub littera H. ad finem, ff. de verborum
significatione. Menochius de arbitrarijs, lib.
2. centuria prima, casu 50. nu. 16. & 17.
Et prædicta mensium computatio, fieri de-
bet

Mensium distributio quare sic facta sunt.

Mensis vnde dicitur, & qualiter computetur.

bet prout ipſi menſes collocantur, & iacent
7 † per totum circulum anni, ſiue quilibet men-
ſis habeat 30. dies, ſiue plus, ſiue minus, gl. ver-
bo, *menſem*. in cap. quam ſit 6. de electione,
lib. 6. gl. finalis. in l. 2. ff. de diuerſis, & tempora-
libus præſcriptionibus, Cardinalis in clem. 1. §.
ſecus, nu. 2. de præbend. & clem. cauſam quæ,
nu. 13. de elect. Rebuff. in concordata in rubr.
de collationib. §. præfati ordinarij, in gloſſ. ver-
bo *ſequentibus menſibus*. Decius in l. vbi lex,
nu. 1. & Cagnol. ibi, nu. 2. de regul. iuris. Ruin.
conſ. 61. n. 37. lib. 3. Alex. in l. de diuiſione, nu. 4.
ff. ſolut. matrim. Staphil. de litteris gratiæ, titu-
lo, de vi, & poteſtate clauſularum. §. 3. princi-
paliter, nu. 2.

Licet alias, cum abſolutè fiat mentio men-
ſis, intelligatur de menſe triginta dierum,
8 † quia tot diebus Luna in coitu Solis remora-
tur, & ad ſuas vices reddit, curſumq. conficit.
tex. in l. fin. §. ſin autem dubius, iuncto §. ſimili
modo, & §. donec tamen. C. de iure deliberan-
di, l. ſi venditor. ff. de ædilitio edicto, l. ædiles
aiunt. ff. eodem tit. l. vbi lex 101. ff. de regul. iu-
ris. Alex. conſ. 114. *viſa ſcripturarum*, num. 13.
lib. 5. Socin. in reg. 260. per totam. Ludouicus
Gomezius in §. rurſus, nu. 35. Inſtit. de action.
Decius, nu. 2. Cagnol. nu. 1. in d. l. vbi lex. Tira-
quel. de vtroque retract. §. 1. gloſſ. 11. nu. 1. &
& 9. Puteus deciſ. 442. *vacauit*. num. 5. & per
totam, lib. 2. & copioſe tradit plures caſus di-
ſtinguens Menoch. de arbitrarijs, lib. 2. caſu
30. à nu. 2. cum ſeqq. & per totum, vbi vtiliter
pro faciliori declaratione quatuor caſus di-
ſtinguit.

Quo fit, vt menſis Apoſtolicus terminetur
9 in dimidia nocte vltimi diei, † & ex illa dimi-
dia nocte in poſterum incipiat menſis ordina-
10 rius, & durat vſque ad dimidiam noctem vl-
timi diei illius menſis, l. more Romano. ff. de
ferijs, vbi Iaſ. poſt alios, cap. conſuluit 24. de
offic. deleg. Rebuff. in tract. de nomination.
quæſt. 16. num. 2. & in concordata in rubr. de
collationib. §. præfati ordinarij, ſuper verbo,
ſequentibus menſibus. Gomezius in regula de
infirmis reſignantibus, quæſt. 38. per totam,
Caſtracanus de diſdictis officiorum Romanæ
Curiæ, in ſuo tract. de ſocietatibus quæ fiunt
ſuper officijs Romanæ Curiæ, cap. 62. ſub nu. 4.
Tiraquel. de vtroque retract. §. 1. gl. 11. num. 7.
Polydorus Ripa in tract. de nocturno tempore,
cap. 3. nu. 17. & 18. cum ſeqq. & cap. 158. & in
terminis noſtræ regulæ dixit ſæpe Rota.

Proinde, quando Epiſcopus confert aliquod
beneficium vacans ad finem ſui menſis, vel
in principio illius, in illa vltima nocte quæ
dat finem menſi ordinario, & principium
menſi Apoſtolico, vel è conuerſo, conſultè
11 † faciet, ſi ante collationem faciat examinari
teſtes de hora, & puncto obitus vltimi poſſeſ-
ſoris, & in ipſo collationis inſtrumento anno-
tauerit, vt ſic euitetur controuerſia, quantum
poſſibile ſit, ſuper tempore vacationis, an
contigerit in menſe ordinario, vel potius in
Apoſtolico.

Ideoque quamuis notarius rogatus de con-
tractu de nocte celebrato, non apponat horam
12 noctis, niſi ſolum diem, non dicetur falſus, † ex
quo ſub die veniat, etiam nox, vt in d. l. more
Romano. Ioann. Andr. nu. 18. Anton. de Butr.
nu. 18. Abbas, nu. 16. in cap. conſuluit, de offic.
delegati, dicentes, quòd ſi actus ſit citra dimi-
13 diam noctem, debet attribui diei † præcedenti;
ſi vero vltra dimidiam noctem eſt attribuen-
dus diei ſequenti. Alexander, & alij relati per
Tiraquel. ſtatim citandum. Tutius tamen
eſt, quòd ſemper notarius inſcribat horam
14 † noctis, vt ex eo appareat vtrum diei præce-
denti, an ſequenti actus attribuatur. nam po-
teſt actus eſſe validus ſi ſit in vna die, & inua-
lidus ſi ſit in ſequenti die, propter conſuetudi-
nes, vel ſtatuta ius retractus concedentia
conſanguineis, vel inter illos concordiam fieri
mandantia infra certos quoſdam dies, & alia
ſimilia diſponentia. Bald. in cap. conſuluit,
num. 11. de offic. deleg. Felinus ibidem, num. 6.
Tiraquel. de vtroque retract. §. 1. gloſſa 11.
nu. 8. per totum. Polydorus Ripa in d. tract. de
nocturno tempore, cap. 161. nu. 2. & 3. Tibe-
rius Decianus conſ. 65. nu. 21. volum. 2. Acebe-
dus in l. 13. tit. 25. lib. 4. recopilation. num. 15.
Quod ſi ignorat notarius vtrum ſit tranſacta
15 media nox nec ne, debet dicere ad fin. † diei
talis, & principium diei ſequentis, quòd veri-
ficabitur in ipſo puncto mediæ noctis, ſeu me-
dio duarum dimidiarum noctium, vt in d.
cap. conſuluit, verſ. *vnde quod in duabus dimi-
diatis noctibus, &c.* & ibi Abbas notab. vltimo
ante nu. 7.

Vnde in terminis noſtræ regulæ euenit
16 † caſus in vna Auerſana Parochia- *Pulcher caſus.*
lis, quòd vacarunt quædam beneficia in vlti-
ma nocte menſis Apoſtolici, per obitum cuiuſ-
dam beneficiati, decedentis in quodam oppi-
do, ſeu loco, in quo non aderat horologium,
& facta prouiſione per Epiſcopum de dictis
beneficijs, vti vacantibus in ſuo menſe ordi-
nario, ex eo quòd poſt mediam noctem con-
tigerit vacatio: nec non à Papa, tanquam de
vacantibus in ſuo menſe Apoſtolico, & lite
introducta in Rota, fuit dubitatum, an dicta
beneficia vacauerint in menſe ordinario, vel
potius in menſe Apoſtolico. Et quia fuit pro-
batum per teſtes, quòd tempore obitus galli
cantabant prout veriſimiliter verſus diem
cantare ſolebant, fuit reſolutum in dicta
cauſa Auerſana Parochialis 12. Martij 1562.
coram Oradino, vacationem euenisse poſt
mediam noctem, & conſequenter beneficia
non eſſe reſeruata; ſed ad collationem Ordi-
narij ſpectaſſe, tamquam in menſe ordinario
vacantia, teſte Caputaquen. deciſ. 71. parte
2. in manuſcriptis, tradunt etiam Ioſephus
Ludo-

Ludouicus decis. Perusina 116. num. 7. & Polydorus Ripa in suo nouissimo tracta. in isto an. 1602. edito. de nocturno tempore, cap. 160. nu. 5. & 9. & cap. 161. nu. 3.

Item memoret ipsomet Iosephus Ludouicus vbi supra quòd annis proxime elapsis a-
17 lius casus similis † euenit in ciuitate Assisien. patria sua; Nam vltimo sero vnius mensis ordinarij, ante mediam noctem vacauerat vnus Canonicatus, quem contulerat Episcopus Assisien. & quia fuit probatum, quòd Canonicus obierat ante mediam noctem, & annotatum in collatione dicti Canonicatus, præfata col-
* latio fuit reputata valida, & subsistens.* Vnde in formulario impresso commissionum, & articulorum huius Curiæ Romanæ, ponitur articulorum formula, circa probationem principij mensis ingredientis, post dimidiam noctem vltimi diei mensis præcedentis, & quo modo sit articulandum canticum gallorum, vt attribuatur diei sequenti, & alia ad id concernentia. qui articuli ponuntur sub titulo. Articuli ad probandum quomodo incipit, & finit dies naturalis †. Similes casus sunt valde contigibiles, non solum in nostra materia, sed etiam in alijs, præsertim circa ieiunia, & esum carnis.

Quapropter circa id quòd dicitur de locis, in quibus deficit horologium, vel si sit, quando probatur non esse bene ordinatum, seu quod audiri non poterat.

PRIMO quæro, vtrum ex cantu gallorum
18 † insurgat probatio certæ horæ noctis, seu præsumptio pro die præcedenti, vel sequenti, hoc est, an mors, vel alius actus contingat ante dimidiam noctem, vel post mediam noctem?

In hac quæstione inuenio quòd Baldus in d. cap. consuluit 24. nu. 11. de officio delegati, asserit, quòd galli cantus attribuitur diei præcedenti, dicit enim ipse Baldus verba ista: *Ego tamen consulo quòd Notarius ponat horam noctis, putam galli cantus, quod attribuitur diei*
19 *præcedenti, † vel horam matutinam, quod attribuitur diei sequenti.* Ideoque Baldus tenet contra præfatam sententiam Rotæ, iudicantis ex gallorum canticis fuisse iam cæptum diem sequentem, noctemque in diem inclinasse.

Gallicinium, an faciat præsumptionem certæ horæ noctis

Sed vt ipsa docet magistra rerum experien-
20 tia, galli, in ipso meridie cantare † consuescunt nec paulo post ingredientem noctem, ac sæpissime in vrbe, ante solitam horam cœnandi gallos cantare audio, & etiam cantat in eodem mediæ noctis puncto. Et propterea Mis-
21 sa † galli à vulgo nuncupatur, prima missa, quæ nocte sancta celebratur, ex eo quòd incipit media nocte, quando gallus cantare solet, & D. N. IESVS CHRISTVS natus est vt notatur in c. nocte sancta de consecratione
* distinctione 1.* Et dicitur in d. formulario articulorum*, & demum post mediam noctem in diem inclinantem, prout tradit modernus Polydorus Ripa in d. tracta. de nocturno tempore c. 160. nu. 1. 2. 3. & 4.
22 Accedit quòd in diuersis regionibus † forsan diuersimode, secundum qualitatem diuersas, gallos vel citius, vel tardius cantare facile sit.

Verum tamē est, quòd versus auroram gallos cantare frequentius sit, præfatus Polydorus scribit in dicto tractatu de nocturno tempore cap. 157. dum dicit, quod vigiles, noctes diuidebant in decem partes, quarum vna erat gallici-
23 nium, † eo quod à media sui nocte in diem tendente, galli frequentius cantent, quòd etiā experimentis consequimur, & facit illud Euangelij, priusquam gallus cantet bis, ter me negabis, Matthæi capite 14. Lucæ 22. nam tunc versus auroram erit.

Ex quo sequitur. Primo non esse tutam supradictam assertionem Baldi, volentis attribui galli cantum potius diei præcedenti, quam sequenti.

Nec non, sequitur secundo; quod ad probandum esse iam noctem versus diem inclinatam, diemque sequentem iam cæptam, sit leuis pō-
24 deris præsumptio, † quæ in solo gallicinio fundatur, cum sicut diximus, diu noctuque galli cantare non prætermittant. quantum vero de-
25 feratur huic gallicinio, arbitrio iudicantis † pensatis circumstantijs, & testium rationibus, alijsque verisimilitudinibus, relinqui puto, ad tex. in l. 3. §. tu magis scire potes. ff. de testibus, & in c. in præsentia, de renunciatione.

Secundo sequitur dubitari, quid iuris sit, quando vacatio contingit circa mediam noctem vltimi diei mensis, ita vt
26 minime constare possit, an fuerit finitus † vnus mensis, & cæptus alius, & dubitetur vtrum in mense Apostolico, vel potius in ordinario vacatio contigerit: nam tempus vacationis est
27 momentaneum, † & indiuisibile, & in eodem instanti vacat beneficium, & non vacat. Probus in additionibus ad Monachum in c. fi. nu. 29. de consuetudine. lib. 6. quis probare teneatur tempus vacationis.

Quis probare teneatur egressum vnius mēsis & ingressum alterius.

Huic quæstioni nobis responsum præbet decisio Putei 207. incipit, *die quarta Februarij*, lib. 3. dicens quòd tali casu, actor succumbat, siue fuerit prouisus Apostolicus, siue Ordinarius. Puteus etiam decis. 266. nu. 2. lib. 3. Nam cum semper ad fauorem possessoris, & rei
28 præsumatur. † §. commodum, institut. de interdictis, cap. 3. de probationibus. regula cum sint partium obscura iura 11. de reg. iur. in 6. plenè Mascar. de probation. conclus. 1200. per totam cum adductis in §. 3. procemiali, nu. 51. cum sequentibus. Et actore non probante,
29 reus veniat † absoluendus, l. qui accusare. C. de edendo, cap. 1. vt Ecclesiastica beneficia sine diminutione conferantur. quod etiam procedit in causa beneficiali: nam licet reus non
30 doceat de iure suo, † adhuc vincere debet ex non iure actoris. Rota decis. 1. & decis. 3. & 4.

de sen-

de senten. & re iudicat. in nouis. Felinus in c. olim nu. 10. de rescriptis. Cassad. decis. 3. de restitut. spoliat. & decis. 2. de exceptionibus. Caputaqu. decis. 174. nu. 6. p. 2. & decis. 133. par. 3. Rota decis. 6. eodem titulo, in antiquioribus Besigneti. Merito debet absolui d. possessor.

Tertio quæro, quid erit, si possessor prouisus à Papa vel ab Ordinario, sit
31 † actor quo ad petitorium, petens gratiam suam canonizari. An tunc in prædicto casu, tamquam actor succumbet, cum intentionem suam non probauerit? dico quòd tunc actor possessor est etiam absoluendus, si aduersarius contrarium non probat. Rota d. decis. 1. & decis. 11. per totas de senten. & re iudicata. ratio est, quia eo ipso quòd sit possessor beneficij
32 præsumitur † dominus, clemen. 1. §. quod si vnum, & ibi glossa, verbo *possidebat*, vt lite pendente, vbi notant Imola & cæteri. Flaminius de resignatione beneficiorum, lib. 10. quæst. 1. num. 24. & 25. & dixi plenè in §. 3. proœmiali,
33 ex num. 5. Fatuus tamen esset possessor, † qui contra non possessorem intentaret petitorium, propter difficultatem probandi dominium, vt dicit Rota in d. decis. 1. ante finem, vers. *fatuus autem esset*. & vide quæ dixi in glossa 6. num. 155. cum sequentibus. Et circa hoc onus probandi mensem ordinarium, vel reseruatum, vide etiam quæ dicam in glos. 43. quæst. 1. cum seqq.

Quarto quæro, ponamus quòd neuter litigans, neque prouisus a sede Apostolica, neque ab Ordinario possessionem habebat, & vterque sit actor, & non constet in quo mense vacauerit beneficium, quia dubitatur an esset finitus mensis Apostolicus, & ingressus mensis ordinarius de tempore obitus vltimi possessoris, quænam istarum prouisio-
34 num præcedere debeat, quando constat de anterioritate prouisionis ordinariæ?

Videtur quòd prouisio Apostolica in dubio sit præferenda, propter ampliorem prærogati-
35 tiuam, † argumento cap. si à sede 31. de præbendis. lib. 6. vbi probatur, quòd concurrentibus duobus prouisis, Apostolico, & Ordinario, si ignoratur de prioritate prouisionis, & nullus illorum possideat, quòd prouisus Apostolicus est præferendus propter ampliorem prouidentis prærogatiuam. tex. etiam in clemen. 1. §. neutro, vt lite pendente, dicit enim, *neutro autem ipsorum beneficium possidente, erit Romanus Pontifex, propter auctoritatis prærogatiuam in collatione huiusmodi præferendus*. & sic aperte probatur quòd quando dubitatur an vacauerit beneficium per obitum decedentis in Curia, vel per obitum decedentis extra Curiam, neutro in possessione decedente, quòd in dubio est interpretandum pro vacatione in Curia, vt Collatio ad Papam spectet, non ad Ordinarium: sic ergo in dubio, vt collatio spectet ad Papam, est præsumendum potius vacasse beneficium in mense reseruato, quam in mense ordinario.

Rursus, quia cum Papa habeat octo menses anni, & sic duplicatos, facilior, & verisimilior
36 † erit vacatio in vno ex octo mensibus Apostolicis, quam in aliquo ex quatuor mensibus ordinarijs, cap. 1. de clericis non residentibus, l. quædam. §. nummularios. ff. de ædendo l. certi conditio. §. si nummos. ff. si cert. petat. cum alijs adductis per Euerardum in loco à communiter accidentibus, n. 1. cum sequentibus.

Contraria tamen opinio verior esse videtur, quoniam non solum non præsumitur reseruatio ratione mensis; sed etiam debet concludenter probari vacatio de mense Apostolico, vt prouisus à Papa obtine-
37 re possit. † Puteus decis. 266. num. 3. & 4. libro 3. Rota decis. 46. nu. 3. & 4. part. 2. diuersorum, & latius dicam in quæst. 7. huius glossæ.

Ratio est, quia cum Ordinarius, & prouisus ab eo fundet intentionem suam de iure com-
38 muni, † cap. ex frequentibus, de institutionibus. Felinus in cap. cum venerabilis, nu. 32. de exceptionibus. Rota decis. 78. num. 1. & per totam, part. 1. diuersorũ, & diximus in §. 1. proœmiali, in principio: Et sublata reseruatione no-
39 stræ regulæ Episcopus possit prouidere libere † in omnibus mensibus. Caputaquen. decis. 214. num. 5. par. 2. Cassador decis. 3. nu. 4. & decis. 4. num. 1. & 2. de priuilegijs. Puteus decis. 492. num 3. lib. 2. Crescentius decis. 3. nu. 4. de priuilegijs: sequitur quòd prouisus ab Ordinario nihil aliud probare tenetur, nisi anterioritа-
40 tem suæ † collationis in iure communi fundatam, & quòd onus probandi reseruationem ratione mensis spectat ad prouisum Apostolicum, se fundante in vacationem in mense Apostolico, cum hoc sit suæ intentionis fun-
41 damentum. † Rota d. decis. 46. nu. 4. part. 2. diuersor. cum alijs supra allegatis. si igitur illam non probat, succumbere debet, & obtinebit prouisus ab Ordinario.

Vnde prouenit quòd habens facultatem ad prouidendum beneficia reseruata, vacantia in mensibus Apostolicis in aliqua Ciuitate, vel diœcesi, ad hoc vt valeat eius prouisio, tenetur
42 probare † vacationem in mense reseruato, alias excludetur prouisus. Puteus decis. 35. incipit, *die*, 8. per totam. lib. 1. additionator ad Simonet, in tract. de reseruatione. quæst. 83. nu. 6.

Item potius est præsumendum quòd est na-
43 turale † & ordinarium, hoc est vacatio in mense ordinario, & naturali, quam quod est accidentale, hoc est vacatio in mense reseruato. l. 3. ff. de tutelis. l. si quis posthumos 9. & ibi Ias. num. 2. ff. de lib. & postu. Menochius de
* arbitrar. lib. 2. casu 201. num. 68. & 69. * & loquendo in materia reseruatoria scripsit Gomezius in regula de impetra. benef. per obit. fam. Card. quæst. 18. nu. 2. in fine. *

Neque obstat cap. si à sede, pro contraria parte

parte allegatum, quia iste text. non applicatur ad casum nostrum, in quo iam præsupponimus quòd prouisio facta ab Ordinario, sit anterior prouisione à Papa facta, & de hoc nulla fit controuersia, quo casu d. cap. si à sede, potius suffragatur d. opinioni, & retorquetur: sed solum dubitatur, an in dubio præsumatur contigisse vacationem in mense ordinario, vel potius in Apostolico. & quòd non præsumatur vacasse in mense reseruato, nisi
44 contrarium concludenter probetur † patet ex supradictis.

Non obstat d. Clemen. 1. §. neutro, vt lite pendente, quoniam in illo casu iam constabat adfuisse litem super beneficio, cuius ratione Episcopus erat impeditus prouidere, vt in capit. 1. & 2. vt lit. pendente, lib. 6. & quamuis per obitum vtriusque collitigantis, vnius in Curia, & alterius extra Curiam, fuerat extincta lis: cum tamen alter collitigans decesserit in Curia, & propterea intret reseruatio, cap. 2. de præbend. lib. 6. in casu in quo per ipsius obitum vacauerit beneficium: & sit dubium an per obitum decedentis in Curia vacauerit beneficium, seu per obitum decedentis extra illam, vt beneficium sit reseruatum, vel non reseruatū. In dubio, dicit tex. quòd est præsumendum vacasse per obitum decedentis in Curia, ita vt collatio spectet ad Romanum Pontificem; propter auctoritatis prærogatiuam, ideoque ille casus longe distat à nostro.

Item quia reseruatio, de qua in d. cap. 2. de præben. in 6. tanquam inclusa in corpore iuris
45 est fortior, † ac fauorabilior, quam reseruatio nostræ regulæ, vt dicam in gloss. 13. seq.

Prout etiam impedimentum prouenieńs Ordinario, vt lite pendente prouidere non va-
46 leat, est sancitum de iure † communi, vt in d. cap. 1. & 2. vt lit. penden. lib. 6 quòd secus est in casu de quo agimus, in quo prouisus ab Ordinario probat suam intentionem in iure communi. & qui habet pro se ius commune,
47 dicitur habere plenam probationem, † quamdiu aliqua exceptione contraria plene probata non repellitur. Bart. in l. admonendi, nu. 50. Ripa nu. 112. ff. de iureiuran. Put. decis. 10. n. 1. lib. 2. Rota decis. 521. nu. 4. p. 1. diuersor. ista tamen exceptio, quòd vacauerit beneficium in mense reseruato, non probatur à prouiso Apostolico fundante se in d. reseruatione.

Denique non obstat dicere, quòd facilius continget vacatio in octo mensibus, quam in quatuor, quia nihilominus est probanda vacatio in mense reseruato, ab illo qui se fundat in illa, vt supra dixi.

Quod à fortiori procederet, si Episcopus enunciaret horam vacationis in collatione; necnon horam collationis apponeret, iuxta ea quæ dixi de effectu horæ in §. 3. procemiali num. 100. cum seqq. & supra num. 12. & 13. in hac glossa. Cogita tamen quando casus occurrat.

Quinto quæro, quid erit si aliquod beneficium vacat in mense ordinario, & Ordinarius non confert illud in ipso
48 mense, sed ingresso iam mense † Apostolico? an ex eo quòd vacatio durauit, ac intrauit in mensem reseruatum, sit dictum beneficium reseruatum, necne? *An Ordinarius possit conferre beneficium, quod vacauit in mense Ordinario post ingressum mensem Apostolicum.*

Et sane videtur, quod tali casu sit beneficiū reseruatum, nam regula nostra reseruat beneficia vacatura in vno ex octo mensibus Apostolicis: at vero cum vacatio cepta in mense ordinario durauerit vsque ad mensem reseruatum, dicetur etiam vacare in mense reser-
49 uato, quia verbum, *erit*, interdum † etiam tempus præteritum significat. l. verbum erit 123. ff. de verb. sig nif. Ro. n. consi. 333. *quo ad primum.* num 3.

50 Necnon verbum, *vacabit*, † capit etiam beneficium vacans. glossa, verbo, *notitia*, vers. *fatetor tamen*, in Clemen. 1. §. secus. de concessione præbendæ. Felinus in capit. ad hæc, sub num. 2. versic. *adde etiam tex.* de rescript. Aeneas de Falconibus, de reseruatione quæst.
* 4. principali effectu 10. & 13. * Ias. post alios in l. qui filia 69. §. 1. num. 3. ff. de legat. 1. Crescen. decis. 7. nu. 3. de præbend. *

Item quia si Papa vult reseruare, & præiu-
51 dicare Ordinario, quo ad vacatura † beneficia, à fortiori, quo ad vacantia, Puteus decis. 46. nu. 6. lib. 3.

Et in terminis reseruationis, quòd verbum, *vacatura*, capiat etiam beneficia tunc
52 vacantia, † habemus glos. in cap. si postquam 12. verbo, *postmodum*, & verbo, *vacatura*, de præbend. lib. 6. Geminianus, ibi num. 6. Franchus num. 4. Alexan. consil. 136. *in causa*, num. 5. lib. 5. resoluit etiam Simonet. in tract. de reseruatione. quæst. 74. per totam. Mandosius in regula 26. de vacaturis post promotionem, in procemio. num. 3. & 4. & in regula 32. quæst. 3. à num. 2. cum seqq. cum alijs allegatis in §. 5. procemiali ex num. 64. cum seqq.

Vrget etiam Puteus decisione 48. *in vna Calagurritana* lib. 3. vbi fuit resolutum, quòd gratia ad beneficium vacaturum in mensibus ordinarijs, capiat beneficium tunc de præsenti vacans.

Cæterum contraria opinio mihi tenenda videtur ex sequentibus.

Primo quia regula nostra dumtaxat reser-
53 uat beneficia † vacatura in mensibus Apostolicis, sed hoc beneficium non vacauit in mense Apostolico, sed in mense ordinario, ergo quamuis vacatio duret vsque ad sequentem mensem, ad Episcopum, & non ad Papam, tanquam de reseruato collatio pertinet.

54 Secundo, quia aliud † est vacare beneficium, quando decedit illius possessor, quæ vacatio

catio contingit in vnico inſtanti, & momento temporis,vt ſupra dixi in hac gloſſa,in principio, nu. 27. Et aliud vacationem durare , ſeu continuari durante tempore quo beneficium non eſt prouiſum , & plenum. cap. Apoſtolica 35.cum ibi notat. de præbendis . lib. 6. & expreſſe docet gloſſa,verbo,*notitia*,in Clem.1.§. ſecus,ad finem d.gloſſæ,ibi,*aliud eſt dicere,&c.* de conceſſ.præbendæ.Regula autem noſtra,ſolum loquitur de tempore vacationis , ſcilicet, quando decedit poſſeſſor beneficij,non autem de continuatione,vt colligitur tã ex mente illius , quam etiam ex illis verbis , *de menſe in quo vacauerit*,ponderando,quod non dicit, de
55 menſibus, † quia vnum beneficium ſecundum ſubiectam materiam , & propoſitum noſtrum non poteſt vacare , ex vna eademque vacatione in pluribus menſibus ; ſed in vno dumtaxat,vel Apoſtolico,vel Ordinario,quãdo poſſeſſor beneficij obijt,vel aliter dimittit, vel amittit.

Sicut etiam aliud eſt,beneficium eſſe vacans
56 † & aliud,eſſe vacaturum. Puteus deciſ. 48. *in vna Calaguritan* , in principio , & ſub num. 1. lib.3.

Tertio,quia ſicut , quando beneficium vacat in menſe Apoſtolico , ſemper remanet re-
57 ſeruatum, † & nunquam poteſt Ordinarius illud conferre,licet vacatio duret vſque ad mẽſem ordinarium, nam beneficium ſemel reſeruatum ſemper remanet reſeruatum , etiam ſi ceſſet cauſa reſeruationis.Rota deciſ. 12.& 13. de præben.in nouis.Gomez. in reg. de infirmis reſignant.quæſt. 32. poſt princip. nu. 3. Sicut
58 qui ſemel eſt hæres,ſemper † remanet hæres l. ei qui ſoluendo.ff.de hæredib.inſtit.§.reſtituta inſtitut.de fideicom. hæreditat. & ibi gloſſ. 1. Socin.conſ.14.n.5.in fine.vol.1. Siluanus conſ. 23.nu. 2. Sic etiam pari ratione , cum beneficium vacauerit in menſe ordinario , & fuerit ſubiectũ Ordinarij diſpoſitioni,nunquam am-
59 plius † incidit in reſeruationem,cum correlatiuorum eadem debet eſſe ratio.§. 1. de inſtit. de tutelis.l.finali.C.de indict.viduitate tollenda.plene Anton.Gabriel. lib. 6. titulo de legibus,concluſ. 3. per totam . Puteus deciſ. 316. libro 2.

Quarto , quia alias ſequeretur abſurdum, quòd eſſet falſa communis aſſertio, quæ habet
60 quòd beneficia deuoluta,non ſunt † reſeruata, vt per Aeneam de Falconibus,de reſeruation. 2.quæſt. princip.num. 12.in fine,& in quæſt. 4. principali effectu 6.nu. 7. poſt Lapum allegatione 84. ſub nu. 5. verſ. *de beneficijs ad Sedem Apoſtolicam deuolutis* , & ibi Mandoſius in additione ſub littera M.Rota iuncta additione, deciſ.5.num. 4.de officio legati,in nouis,& dicam in gloſſa 15.§.2.quæſt.6.nu. 21.& in gloſ. 51.caſu 32.nu.110.

Sicut è conuerſo,beneficia reſeruata, non
61 dicuntur deuoluta,† cum non cadat negligentia Ordinarij.Caſſadorus deciſ.8.nu.3. & 8.de præbendis. Caputaq.deciſ.53.nu. 1. & 2. part. 1.Et nunquam fere eſſet locus deuolutioni per negligentiam ſex menſium in prouidendo , vt diſponitur in c. 2. de conceſſ. cap. præbend. & per totum,titul.de ſupplen.neglig.prælator.Si quidem ſi opinio contraria admittetur, ſtatim in menſe Apoſtolico ſequenti , beneficium quod vacauit in menſe ordinario incideret in reſeruationem, & ceſſaret deuolutio eo ipſo quòd beneficia fuiſſent reſeruata , vt Caſador. & Caputaq.vbi proxime tradunt.Ideoque mini-
62 me † dicendum eſt tot iura de deuolutionibus loquentia eſſe correcta,& deſtructa.l.ſi quando.C.de inof.teſtam.cum ſimilibus.

Quinto,quia ſimiliter ſequeretur aliud non modicum abſurdum , nempe quòd ſæpiſſime
63 Ordinarij abſque vlla culpa † mora nec negligentia priuarentur ſuis prouiſionibus,contingentibus in menſibus ordinarijs,veluti,quia ipſi non haberent notitiam vacationis in mẽſe ordinario,donec eſſet ingreſſus menſis Apoſtolicus,aut ſi notitiam haberent , propter tẽporis anguſtiam prouidere non poſſent . nec debet Epiſcopus celeriter prouidere priuſquã
64 defunctus ſepulturæ † tradatur. c. bonæ il 2. alias 36. §. electionem,de electione , cap. fin. eod.tit.in 6.Ripa reſponſo.5.nu.4.eodem titulo. Eſſetque fruſtratoria illa quæſtio nuper in hoc §.propoſita de beneficio vacante in fine vltimi diei menſis ordinarij . Necnon eſſet
65 auferre Ordinarijs † tempus quatuor , aut ſex menſium,illis ad beneficia conferenda conceſſum, quod dicendum non eſt:nec eſt alicui auferendum indultum à iure beneficium.capitulo de his,28.diſtinctione.l.4.§.ſi quis condemnatus.ff.de re iudicata, regula indultum , de regulis iuris.lib.6.

Sexto,quia ad hoc, vt dicatur beneficium reſeruatum,vel non reſeruatum , ſolummodo
66 conſideratur tempus † vacationis, non autem tempus, quod durauit , & fuit continuata vacatio, Rota loquens in terminis regulæ noſtræ deciſione 774.num.3.& 10.lib.3.part.3.diuerſ.
* * & facit, quod tradit Probus in c.cum cui 7. num.32.de præbend. in 6. * Sed tempus vaca-
67 tionis, propriè † & communiter loquendo,eſt illud in quo poſſeſſor beneficij ceſſit , vel deceſſit.& ideo, quando dicimus hoc beneficium vacauit in tali tempore , ſemper intelligimus de illo principio vacationis , non autem de progreſſu temporis , in quo vacatio durauit . Igitur regula noſtra dum loquitur de beneficijs vacaturis,eſt intelligenda de eo tempore, & menſe,in quo vacatio habuit effectum; non autem de tempore continuatiois vacationis, vt hoc verbum,*vacare*, intelligatur ſecundum
68 † communem vſum loquendi , qui ſemper eſt attendendus,& præfertur verborum proprietati.l.cum de lanionis 18.§.optimum ergo eſſe ff.de fundo inſtructo,vel inſtrumento legato.l.

prima

prima.§.primo.ff.de fluminibus.l.librorum. §. quòd tamen Cassius.ff.de legatis 3.Felinus 36. theoricas in proposito cumulans in proœmio decretalium §.1.num. 3. vsque ad num. 18. Et
69 vulgaris appellatio† pro lege habetur. Baldus cons. 183. *statutu Ciuitate Veronæ*. num. 2. lib. 2.plenè Salazar in suo tract. de vsu, & consuetudine, cap. 1. per totum. Illustrissimus Cardinalis Mantica de coniect. vltimarum volunt. lib. 3.titul.8.num.1. & per totum, & loquendo de reseruatione, tradit Simonet. de reseruationibus.q.50.nu.15. Et reijciendus est tamquam extraneus omnis intellectus qui non consonat auribus vulgi.Felinus vbi supra num.5. Molina de Hispan.primogen.lib.1.c.4.nu.36.

Septimo accedat quòd vt diximus in principio huius glossæ, ista partitio mensium inter Papam, & Ordinarios, est proportionabilis, secundum curam, & onus cuiuslibet: Si autem admitteretur, quod Episcopi non possent prouidere in suis mensibus vacantia, ex eo solo quòd prius intraret mensis Apostolicus, grauiter læderentur, & non esset proportionabi-
70 lis & iusta partitio, sed potius leonina. † arg. l.si non fuerit 29.§.Aristo.ff.pro socio.Tiraqu. in l.4.connubiali nu.31.

Item quia Papa reseruando 8.menses, reli-
71 quos quatuor † Ordinarijs concedit. Puteus decis.53.n.4.lib.2.& si contraria opinio admitteretur, nihil aliud esset nisi concedere menses ordinarios vna manu, & alia illos auferre, &
72 quasi incontinenti Papam se corrigere, † quod minime est dicendum. l.nam ad ea 89.iuncta glossa, verbo, *præsens*, ff.de condit.& demonstr. Alciat.de præsumpt.regula 2. præsumpt. 28. à nu.1.& per totam, cum alijs allegatis in glos. 8.nu.76.& glos.9.§.2.ex nu.31.

Facit etiam, quod nulla reseruatio extenditur ad beneficia electa, vel præsentata, quam-
73 uis confirmatio, † aut institutio sequuta non fuerit. cap. si eo tempore 45. de electione lib. 6.Simonet.de reseruatione, quæst. 17.& dixi in §r5.proœmiali, nu. 75.

Rursus, quia ad considerandum, si hoc verbum, *vacatura*, positum in regula nostra, quæ semper loquitur, vt dixi in glossa 9.§. 5. & nu. 45.comprehendat beneficia tunc vacantia. In ptimis, & ante omnia est considerandum mens
74 & intentio † Papæ conditoris regulæ nostræ. glossa in Clementin. 1. verbo, *notitia*, de concessione præbendæ, in finalibus verbis, ibi, *& hoc conuenit huic menti; secus vbi mens resisteret.** Crescen. decis.7.sub nu.7.de præbendis,* In casu autem regulæ nostræ mens Papæ resistit ex supradictis: igitur.

Denique quia ad remouendam omnem difficultatem habemus textum ferè expressum hoc declarantem, nempe ad extrauagantem ad regimen, de præbendis inter communes, post principium, in illis verbis, *nunc apud Sedem Apostolicam vacantia, & in posterum vacatura*, & iterum in §. ac etiam per obitum, * eadem verba repetuntur,* similia etiam verba ponuntur in reg.1. & 2.cancella, & melius in reg.57.& reg.61.* ex quibus aperte colligitur, quòd quando est de mente Papæ reseruare
75 beneficia vacantia, † tunc expresse declarat, quasi aliud sit beneficium vacasse, & durare vocationem, & aliud in posterum vacaturum de nouo; & ideo cum regula nostra solummodo loquatur de vacaturis, non extenditur ad ea quæ in mensibus ordinarijs vacauerant, & nondum prouisa fuerant.

Comprobatur etiam ex bona decis. Mohedan.3: de priuilegijs, vbi probatur, quòd priuilegium ad beneficia vacantia & vacatura, non extenditur ad beneficia quæ ante priuilegium
76 vacabant. †. arg. c. fi. de constit. dum dicit, quòd constitutio respicit futura, & non præterita.

Postremo quòd verbum, *vacaturum*, non
77 comprehendat ad præsens † vacans, tradit Puteus decis.48.nu.4.lib.3. faciunt etiam tradita in dicto §.3.proœmiali, nu.74.

Quapropter nunquam vidi in Rota, nec audiui disputari de simili casu, licet quotidiè contingat. & vide quæ dicam in glossa 24. * quæst.6.* & Gomezium in reg. de impetrand. benef.per obit.fam.Card.quæst.3.*

Ad contraria potest responderi, quòd procedunt in longe diuerso casu, vt est videre in casu d.cap.si postquam 12. iunctis glossis 3. & penultima de præbendis libro 6. in quo fuit de intentione Papæ, quòd gratia ad præbendam vacaturam comprehendat præbendam vacantem. Quia si voluit concedere gratiam
78 quo ad vacatura, quæ gratia est odiosa. c. detestanda, de concess. præbend. lib. 6. à fortiori censetur concedere, quo ad vacantia, quæ est gratia fauorabilis, vt quanto citius sortiatur effectum, vt dicit Rota, teste Puteo d. decisione 48. *in vna Calagurritan.* sub num.6.lib.3. Et quia fauor est Ordinarij quòd d. gratia comprehendat beneficium vacans, vt de illo alteri Papa prouidere non possit, & citius gratia adimpleatur, & expectatiuæ impedimentum remoueatur. Puteus dicta decis. 48. n. fin. in fine, lib. 3. In casu vero nostro secus est, diuersaq. militat ratio, & deficit intētio Papæ, ac Ordinarij grauiter læderentur, vt patet ex supradictis.

Hinc d. decis.48. Putei lib.3. quam allegauimus pro contraria parte, potius retorquetur.

Sexto quæro, quid sit, si eadem beneficia
79 vacent pluries † in mensibus Apostolicis. An tali casu post primam vacationem eiusdem beneficij, reseruatio regulæ nostræ locum habeat? An reseruatio reg. 8 verificetur in sola 1. vacatione.

Et videtur quòd non, quia reseruatio hu-
80 ius regulæ verificatur in prima vacatione † cuiuslibet beneficij. arg. tex. in l. boues 89. §. hoc sermone. ff. de verbor. significatione, dicit enim, *hoc sermone, dū nupta erit, prima nuptiæ significantur*. l. hæc conditio. ff. de condit. & demonstra

monstra: tex. etiam in c. non potest. 21. in principio, de præbend. lib. 6. vbi habetur, quod si quis ad duo beneficia curam animarum habentia (si alias canonice conferantur) fuerit dispensatus vt illa possit recipere, ac simul li-
81 citè retinere, intelligitur de primis † duobus dumtaxat. Rota decisione prima, de filijs Præsbyterorum. Felinus in cap. 2. num. 4. de treuga & pace. Anton. Gabriel late libro 6. tit. de legibus. conclusione 2. nu. 4. & 5.

Sic etiam facultas transferendi pensiones,
82 † intelligitur de prima vice tantum, nisi aliud exprimatur, vt tradit Mandosius in tractatu de signatura gratiæ, titulo de translationibus pensionum, versiculo, *rursus in vim clausulæ*, & fuit resolutum in Rota, in vna Oxomen. pensionis 20. Maij 1598. coram R.P.D. meo Litta.

Sicut etiam facultas retinendi pensionem, non obstante matrimonio per pensionarium
83 contracto, intelligitur de primo † dum taxat matrimonio, nisi aliud exprimatur, glossa, verbo, *antiqui*, in capitulo finali 33. quæst. 2. & in cap. si autem, verbo *nisi*, 36. quæst. 1. & fuit resolutum in Rota, in vna Palentina pensionis 21. Nouem. 1596. coram Illustriss. D. Blãchetto. Tiraq. in d. §. hoc sermone. nu. 36. & 55.

Et si testator reliquit eleemosynam in die S. Laurentij inter pauperes distribuendam cer-
84 tis Monasterijs, non debetur † nisi primo anno. Bartol. in l. penultima, num. 3. ff. de annuis legatis. Palatius Rubeus in rubrica. capit. per vestras, de donationibus inter virum, & vxorem. §. 69. ex num. 21.

Item si testator mandaret suo hæredi, quòd
85 compromitteret, non tenetur nisi semel † compromittere. Decius cons. 512. nu. 7. & sequentibus. Puteus decis. 258. nu. 2. lib. 3.

Et facultas permutandi beneficia, intelligi-
86 tur de prima † vice. Anton. Gabriel. post Felin. in d. conclus. 2. nu. 5.

* *Et conuentio de dando fideiussorem idoneũ, intelligitur de prima vice. Ita vt si postea non sit idoneus, alium fideiussorẽ dare non teneatur. Bart. in l. nu. 11. & Ias. eod. nu. 11. ff. qui satisd. cogan. Stracc. de mercatura 5. p. n. 2. vbi aliud dicunt si ex officio Iudicis detur.*

87 Possent etiam alia infinita † cumulari, quæ tradit Iason. in l. diuortio 8. §. quod in anno à nu. 12. vsque ad 23. ff. solut. matrimon. Felinus in d. c. 2. de treuga, & pace, nu. 3. cum sequentibus. Decius dicto consil. 512. Tiraquel. in repetitione d. §. hoc sermone per totum, vbi 90. illationes cum 34. limitationibus, & alijs declarationibus cumulat. Anton. Gabriel. d. conclus. 2. per totam: Petrus Duenas in regula 24. Molina de Hispan. primogen. lib. 1. c. 6. nu. 20. Ioannes Gutierrez. lib. 3. practicarum quęstionum, quæst. 48. nu. 11. 18. & 20.

BREVITER contrarium est resoluendum
88 † prout consuluit Calderinus cons. 10. de præbendis per totum, & tenet Simonet. de reseruationibus. q. 13. per totam. Quoniam eadem
89 ratio militat † in secunda, & vlterioribus vacationibus, quæ militat in prima: sicut etiam est idem respectu Ordinariorum in suis mensibus, & sic debet esse, idem ius. cap. inter cæteras, de rescript. c. fi. de translatione prælatorum. c. cum dilecta de confirmat. vtil. vel inutil. Anton. Gabriel. d. conclus. 2. nu. 40.

Item quia regula nostra reseruat omnia beneficia, quocumque modo vacatura in mensibus Apostolicis, & sic quocumque modo vacent, siue prima vice, siue pluribus, intrat dicta reseruatio, vt ponderat Calderin. in dicto consil. 19. post principium, versic. *illud etiam aperte indicant illa verba reseruationis.*

Præterea, quia regulæ nostræ reseruatio est per viam legis generalis, vt diximus in §. 5. proœmiali: at vero in dispositione legis, locum
90 non habent † iura exaduerso allegata. Curtius Iunior cons. 178. nu. 27. vbi communem dicit. Hippolytus singulari 172. Ioan. Selua in tractatu de beneficio 2. p. quæst. 22. nu. 15. Anton. Gabriel, cum pluribus. lib. 6. titulo de legibus, conclus. 2. limitat. 5.

Ideo Bulla Innocentiana, quæ dat facultatem Auditoribus Rotæ, ad sanandum omnes nullitates, exceptis tribus, nempè iurisdictionis, citationis, & mandati, non solum locum
91 habet in prima † vice, sed etiam in alijs pluribus. Mohedan. decis. 2. ad medium de senten. excommun.

Pariter, quia quando in dispositione assignatur certum tempus, vt in hoc casu, non solum
92 comprehenditur primus actus; † sed etiam tot actus, quot contingant in tempore designato. Calderin. d. cons. 10. versicul. *vel distingue melius*, de præbendis. Felinus in d. c. 2. de treuga, & pace, sub num. 4. vers. *fallit quarto*, Tiraquel. de retract. lignag. §. 8. glos. 7. num. 9. Anton. Gabriel. vbi supra nu. 38.

Insuper quia per primam vacationem, &
93 reseruationem, non satisfit menti Papæ † reseruantis, & quando per primum actum non satisfit menti disponentis, comprehenduntur etiam omnes actus futuri. Felinus in d. c. 2. de treuga, & pace, sub n. 4. ad finẽ, limit. 5. Anton. Gabr. vbi supra n. 28. Puteus decis. 271. *in causa Toletana*. n. 3. lib. 2. Mohed. decis. 7. de appellat.

Idem est, quando versamur in materia fa-
94 uorabili. † Alexandr. cons. 15. in principio, volum. 4. Afflictus decis. 393. Felin. vbi supra 3. fallentia. Anton. Gabriel, cum multis, vbi supra. num. 37.

Vlterius, reseruatio nostræ regulæ non extinguitur in prima vacatione, quia versamur
95 in materia de sua natura reiterabili, nempe quòd sit de natura beneficij vt pluries vacare debeat. Felinus in dicto capit. 2. de treuga & pace, sub num. 4. ad medium vers. *fallit* 2. Anton. Gabriel. vbi supra nu. 42. Puteus decis. 258. num. 3. part. 3. vbi plura dicit. qui etiam in

decis. 105. incipit, *fuit resolutum.* nu. 1. & per totam, lib. 1. dicit, quòd mādatum datum procuratori ad compromittendum, non extingui-
96 tur † cum primo cōpromisso, sed potest cōpromittere toties, quoties velit, & opus fuerit.

Quibus addo decisionem Rotalem in vna Pientin. facultatis testandi 14. Ianuarij 1587. quæ est in impressis decis. 47. par. 1. diuersorū; vbi per totam illam fuit disputatum (adductis hinc, inde Doctoribus, contrarias sententias tenentibus) An cōcessa Episcopo facultate testandi, conditoq. illius vigore testamento valido, sit extincta dicta facultas, ita vt non possit mutari, & reuocari, aliodq. de nouo facere,
97 vigore dictæ facultatis? Et fuit resolutū † non esse extinctam; sed vigore dictæ facultatis posse illud testamentum reuocare, & nouum testamentum toties, quoties sibi placuerit condere, reprobata opinione Decij d. cons. 112. quā sequi videntur Socin. Iunior cons. 89. lib. 1. Curtius Iunior cons. 178. sequitur etiam Couarr. in cap. cum in officijs. num. 8. de testam. Tiraq. in d. §. hoc sermone. num. 128. Probus in cap. non potest. num. 10. de præbend. lib. 6. Mantua. cons. 30. num. 56. & modernus Ianuensis in tract. de spolijs Ecclesiasticis, quæst. 7. num. 18. Ac sequuta opinione Ioan. Andreæ in d. cap. non potest, in fine, de præbend. lib. 6. & ibi Geminian. & aliorum, ac Sarmienti, de redditibus Ecclesiæ, par. 4. cap. 4. & Telli Ferdinandez in l. 4. Tauri, à num. 3. & 6. cum sequentib. Molinæ de Hispan. primogen. lib. 1. * cap. 6. num. 20. * licet ipse Molina. lib. 2. cap. 11. num. 44. & 45. expressè loquens de facultate faciendi Maioratum, & testandi Cum. Greg. Lopez contrarium tenuerit.* Et deniq ue Rota, iuribus, rationibus, & auctoritatibus hanc sententiam rectissime confirmat, & sequitur; nempe, quòd facultas testandi non fuerit extincta primo testamento. sequitur etiam Paulus Granutius theoremate decimatertia, num. 4. & Couarruuias in nouiori impressione sententiam motauit.

Vacatio probatur semiplenè, sed mēsis est plenè probandus, nisi in 4. casibus.

98 Septimo denique quæro, qualiter sit probanda vacatio † in aliquo ex dictis mensibus reseruatis.

Breuiter conclude, quòd quamuis vacatio simpliciter considerata, probetur semiplenè, & sufficiat semiplena probatio, ex quo agitur de
99 leui præiudicio. † nam si ille per cuius obitum dicitur beneficium vacare, viuit, collatio erit nulla. Mohed. decis. 1. de prob. Cæsar de Grassis decis. 14. num. 2. eod. tit. Rota decis. 46. nu. 1. par. 2. diuersorum, com alijs allegandis in glossa decimaquinta, §. secundo, ad finem.

Tamen, quando agitur de probanda vaca-
100 tione in certo mense, † ad effectum reseruationis; tunc cum agatur de graui præiudicio, tam Ordinarij collatoris, quam etiam prouisi ab illo, qui erit priuādus constito de reseruatione, probatio debet esse plena, & concludens. alias non releuabit. Puteus decis. 266. num. 4. lib. 3. * Rot. decis. 46. nu. 4. & per tot.* & decis. 53. n. 1.* par. 2. diuersorum. Caputaq. decis. 10. par. 2. Gomezius in regul. de impetran. benef. vacan. per obitum famil. q. 6. vers. *est tamen verum.* nu. 6. & consuluit in terminis Ferret. cons. 21. nu. 13. vol. 1. pro quo facit consilium Bald. 68. *ad euidentiam,* nu. 1. in fine, lib. 3. vbi dicit, quòd quādo agitur de excludendo aliquē à possessione,
101 † non sufficit probatio obitus per famam; sed debet esse plena. Crescēt. decis. 107. alias 4. nu. 1. de præb. & nouissime fuit resolutum in Hispalen. beneficij de Xerez 12. Maij 1603. coram R. P. D. meo Litta, vbi fuit decisum, quòd semper impetrans tenetur plenè & concludenter probare narratiuam vacationis, in qua principaliter se fundat ad inducendam reseruationē, vel vacationem ipso iure. Rota decis. 16. de præben. in nouis. Aegidius decis. 211. alias 212. incip. *actor.* Paleot. decis. 145. Simonet. de reseruat. q. 24. & fuit late resolutum in vna Giennen. Canonicatus 4. & 10. Maij ann. 1587. corā Illustriss. Blanchetto. & in Cordub. dimidiæ portionis 11. Febr. 1602. coram R. P. D. meo Sacrato. & in Elnen. beneficij 12. Maij 1602. corā R. P. D. meo Ludouisio. & in Salmantin. beneficij de Arapiles 3. Iulij 1600. coram R. P. D. meo Pegna. vbi fuit dictum, longe aberrare forenses
102 practicos Auditoris Cameræ, † semiplenam, seu leuem probationem sufficere in hoc casu putantes, ac dixi in §. 7. proœm. prope finem.

Neque aliquid releuat, quòd Papa narrauerit reseruationē in breui, si alias non probatur. Caputaq. decis. 79. p. 3. clem. 1. de prob. Lancellot. de attentatis. 2. par. cap. 4. in præfatione. num. 508.

Quod tamen limita aliquibus modis.

Primo limita, nisi probatio esset difficilis,
103 † vt in morte contingente in mari per submersionem nauis, vel alio simili casu, quia tunc minor probatio de mense reseruato vacationis sufficit, vt fuit resolutum in vna Pampilonen. beneficij de Allo 24. Maij 1577. coram Cantuccio, quæ est in impressis decisio 53. per totam. par. 2. diuersorum. Corneus cons. 204. incipit, *videtur in hac consultatione.* num. 4. lib. 3. Euerardus in loco à subiecta materia, sub num. 24. Anton. Gabriel. tit. de testibus. conclus. 1. limitat. 14. num. 35. Mascardus de probat. conclus. 1076. nu. 5. Rota etiam decis. 666. per totam. & decis. 731. lib. 3. par. 3. diuers. vbi etiam declaratur, qualis probatio in tali casu sufficiat.

Limita secundo, quando non esset aliquis
104 prouisus ordinarius † in concursu; nec possessio esset occupata ab alio; sed vacans. quia cum in hoc casu cesset præiudicium prouisionis Ordinarij, & nullus sit priuandus, non est necessaria plena probatio, ex quo Papæ prouisio valere potest non solum ex capite re-
105 seruationis, sed etiam ratione † præuentionis, vt

vt fuit resolutum in vna Burg. de Pancoruo 28. Nouemb. 1587. coram Gypsio, & in alia Placentina Canonicatus 1. Martij 1599. coram Orano.

Immo in supradicto casu fuit resolutum in vna Corduben. beneficiorum de Castro 21. Aprilis 1559. coram Quiroga, quòd prouisus Apostolicus non teneatur verificare mensem
106 reseruatum † narratum, ea nempe ratione, quia Papa in litteris facit mentionem de mense obitus, tum respectu Ordinarij, ne illi irrogetur iniuria, vt dicam in glossa 32. tum etiam respectu nostræ regulæ requirentis expressionem mensis. Vnde non apparente prouisione Ordinarij, cũ sit per expressionum satisfactum regulæ, videtur Papæ intentioni satisfactum, cum ipse voluerit conferre beneficium, quomodocunque vacauerit. de quo vide quæ dicam in gl. 32. à n. 54. & supra in §. 4. proœm.

Tertio limita, quando adest aliquis intru-
107 sus, non tamen docet † de titulo Ordinarij, tunc quia cum non doceat de titulo, minor probatio sufficiet, vt fuit resolutum in dicta decisione Burgen. de Pancoruo 28. Nouembris 1587. coram Gypsio, & in Oritana Parochialis 2. Nouembris 1598. coram Orano, & in dicta decisione Placentina Canonicatus coram eodem Orano, 1. Martij 1599. & in Eluen. beneficij coram R.P.D. meo Pegna 13. & 28. Nouembris 1602. *Et in Cæsaraugustana Portionis 16. Nouembris. 1605. coram R.P.D. Insto.*

Quod procedit, vt sit producendus titulus
108 Ordinarij ante sententiam † super immissione prolatam beneficij; nam si post talem sententiam produceretur non releuaret ad effectum,
109 quòd executio sententiæ prolatæ super immissione, vigore semiplenæ probationis impediretur. Bartol. in l. fin. nu. 21. circa finem. C. de edicto D. Adriani tollendo, cum alijs adductis per Menochium, de adipiscen. rem. quart. nu. 629. versiculo, *quartus est*, & fuit decisum in causa Pientin. beneficij 12. Aprilis 1576. coram Reuerendissimo Patriarcha Seraphino, & in dicta causa Eluen. beneficij 13. Nouembris anni proximi 1602. & vide quæ dixi in glossa 9. in annotationibus, nu. 266. & 296.

Quarto limita, quando gratia non fundatur in reseruatione dumtaxat; sed etiam potest sustineri talis gratia ex alio capite, vt puta,
110 quia Papa, tanquam Ordinarius Ordinariorum præuenit ordinarium collatorem, vt dixi in §. 3. proœmiali: tunc enim non est necessaria plena & integra probatio mensis narrati, quamuis adsit intrusus, & docuerit de titulo Ordinarij. Rota decis. 46. in principio, & nu. 2. iuncto num. 3. parte 2. diuersorum. Puteus decis. 266. nu. 1. lib. 3. & fuit resolutum in allegata decisione Placentina Canonicatus prima Martij 1599. & alias sæpe.

Aduertendum tamen est quod tunc etiam si exprimatur certum tempus seu mensis, veluti mensis Martij, & quod tunc sedes Apostolica vacabat, quod tali casu, licet gratia non fundetur in reseruatione, sed in preuentione, est plene probandus obitus de tali mense, & tempore, vt fuit resolutum in vna Corduben. Archidiaconatus de Castro 18. Decembris 1606. coram R.P.D. Sacrato. In qua decisione fuit etiam dictum quando agitur de probanda, in Curia, morte de partibus, tunc non requiratur tam exacta probatio ad hoc vt dicatur plena, iuxta doctrinam Bartoli in l. si quidem, nu. 2. vers. si autem. C. solut. matrim. Maxime quia non agitur de præiudicio maximo, veluti de vita hominis, iuxta distinctionem Felin. in cap. quoniam frequenter nu. 24. vers. in rebus tamen maximis, vt lite non contestata. & quod sit probandum plene tempus quando est de substantia, tenet Hieron. Gabriel. cons. 185. nu. 3. vol. 2. Nam quotiescumque quis fundat intentionem suam in tẽpore, illud plene & concludenter probare tenetur. Aechill. decis. 1. de probation. Rot. decis. 308. nu. 3. part. 1. diuers.

Posset etiam, & quinto, dicta regula forsan moderari, quando gratia principalis fuit in
111 reliquis omnibus † verificata, quia tunc data verificatione quo ad reliqua, quamuis probatio quo ad vacationem in mense reseruato non sit omnino plena, sustineri debeat, vt sensit Rota in vna Calaguritana beneficij de Aluania 22. Martij 1602. coram Reuerendissimo D. Patriarcha Seraphino.

Et potest esse ratio, quia quando agitur de verificando constito breuis de capienda possessione nomine Cameræ, vel de verificandis requisitis ad effectum obtinendi mandati de immittendo vigore gratiosæ subrogationis, cum tunc non requiratur verificatio totius narratiuæ gratiæ principalis; sed solummodo vacationis in mense reseruato, & clericatus impetrantis, iuxta ea quæ dixi in §. 7. proœmiali, ante finem, nu. 208. non est mirum si eo
112 ipso, quòd prouisus Apostolicus est releuatus † à verificatione reliquorum contentorum in gratia principali, vt potè valoris, & obtentorum, & similium, grauetur in faciendo enixam & plenam, ac concludentem probationem, iuxta regulam vulgarem, in vno releuatus, in alio grauatus, & è contra l. eum qui, in principio, & ibi glos. verbo, *probandi* & Ias. nu. 4. ff. de iure. iurando, & etiam dixi in d. §. 7. proœmiali, n. 106. Cum igitur cesset ista ratio, quãdo gratia principalis est in reliquis omnibus verificata, nihil mirum si probatio non plena sufficiat in probando vacationem in mense reseruato. Non tamen puto quòd sufficeret in isto casu semiplena probatio de reseruatione. Imo neque audeo recedere a regula generali, quia dicta ratio non concludit, & ita inuenio, quòd nouissime fuit decisum in vna Hispalen. beneficiorum de Xerez, sub die 12. Maij huius anni 1603. coram R.P.D. meo Litta.

✱ Adde hic modum probandi mortem de tali mense.& vide verbo,*mors*.num.25.fol.1498. & decis.Crescen.3.de probat.Mascard.de probat. conclus.1075.cum seqq.

Summaria Glossæ Duodecimæ.

1 *Regulæ 8. reseruatio durat vsque ad beneplacitum Papæ,& non plus.*
2 *Beneplacitum Papæ morte ipsius finitur.*
3 *Reseruatio facta dispositioni Papæ expirat per obitum ipsius.*
4 *Voluntas morte finitur.*
5 *Exilium adimplendum quando iudex voluerit, quomodo intelligatur, & nu.62.*
6 *Reseruatio facta dispositioni sedis Apostolicæ non extinguitur morte Papæ.*
7 *Sedes Apostolica numquam deficit, quia est dignitas immortalis.*
8 *Beneplacitum extinguitur renunciatione,vel priuatione.*
9 R*eseruatio ad beneplacitum* Rom. *Pont. vel Papæ, non expresso eius nomine, an expiret morte ipsius, & nu.*10.*&* 15.*&* 22.
11 *Iudex mittens aliquem in possessionem donec sibi placuerit, si decedit, finitur possessio.*
12 *Morte finitur mandatum, & superioris præceptum,& nu.*13.
14 *Banni suspensio ad beneplacitum Principis, vel Iudicis,cessat per mortem illius.*
16 *Persona consideratur magis,quam dignitas,quãdo ponitur pronomen meum,tuum,suum.*
17 *Priuilegium ad* Regis *beneplacitum, non expirat morte* Regis.
18 *Beneplacitum in dubio præsumitur appositum contemplatione dignitatis, & nu.*19.
20 *Beneplacitum Iudicis durat donec per ipsum, aut successorem reuocetur.*
21 *Beneplacitum* Rectoris *prouinciæ non cessat per remotionem ipsius.*
23 *Beneplacitum Principis,vel Iudicis non cessat per eius obitum,quando fauor publicus concurrit, & nu.* 24.
25 *Facultas arbitrandi concessa Ordinario transfertur in successorem; secus in delegato,& nu.*26.
27 *Beneplacitum, vt cesset, vel non, per mortem, est attendenda materia subiecta.*
28 *Vicarius constitutus ad beneplacitum superioris, ex materia subiecta,vel intentione constituentis,remouetur, vel non, per obitum illius.*
29 *Appellans ad Clementem VI. potest prosequi appellationem coram successore suo.*
30 *Appellans ad Papam, expresso nomine proprio, potest prosequi appellationem coram Nuncio.*
31 *Licentia celebrandi in domo,concessa per Vicarium Papæ nominatum ad voluntatem ipsius Papæ, non expirat per mortem Papæ, & nu.*32.
33 *Gratia semel concessa non expirat, re integra, morte concedentis.*
34 *Morte concedentis non cessant (re integra) litteræ iustitiæ concessæ pro executione gratiæ.*
35 *Morte concedentis non expirat gratia ad beneficium vacaturum.*
Testandi facultas non expirat morte concedentis, etiam re integra.
36 *Dimissoriæ litteræ ad ordines, non expirant morte Episcopi concedentis, sicut nec litteræ Capituli sede vacante,aduentu Episcopi,& nu.*37.
38 *Indulgentiæ à legato concessæ, durant eius legatione finita.*
39 *Morte concedentis non finitur licentia eligendi confessorem,nec audiendi confessiones, nec exẽptio, & nu.*40.
41 *Morte Papæ concedentis non finitur potestas conferendi tres Canonicatus, nec gratia de reseruando.*
42 *Expectatiua concessa non expirat per mortem Papæ concedentis, cum distinctione.*
43 *Morte* Regis *concedentis non expirat (re integra) facultas ad fundandum maioricatum concessa.*
44 *Morte concedentis nulla gratia expirat, etiam re integra,etiã si litteræ expeditæ nõ sint,& n.*45.
45 *Gratia sola signatura perficitur,& nu.*46.
47 *Gratia stat in lingua Principis, & in scriptura testimonium,& in executione commodum.*
48 *Litteræ non expeditæ viuente Papa concedente, expediuntur sedente successore, iuxta formam regulæ (rationi congruit.).*
49 *Principes seculares debent facere expediri gratias per antecessores concessas.*
50 *Verbum* (fiat,) *prolatum a Consiliarijs Principis secularis, non est tantæ potentiæ, vt prolatum ab ipso Principe.*
51 R*escripta iustitiæ (re integra.) expirant per obitum Papæ, sed per regulam factam a successore reuiuiscunt, & nu.*52.
53 *Precarium non expirat morte concedentis; sed transit ad hæredes, & nu.*64.
54 *Precarium est, quod petenti conceditur, quando concedens patitur.*
55 *Concessum donec voluntas, seu beneplacitum mutetur, non reuocatur, nec cessat morte concedentis, & nu.*57.
56 *Morte concedentis non expirat concessum,quamdiu voluntas,seu beneplacitum concedentis durauerit.*
58 *Aliud est cessare voluntatem,& aliud reuocare voluntatem.*
59 *Mandatum non reuocatur morte mandantis, (re integra,) sed finitur.*
60 *Voluntatis reuocatio est actus contrarius, cessatio vero voluntatis non.*
61 *Aliud est non velle, & aliud nolle.*
62 *Iudex ponens ad confinia aliquẽ,donec reuocauerit,quamuis decedat nõ reuocatur talis positio.*
63 *Morte delegantis non extinguitur iurisdictio delegata, donec delegans reuocauerit.*
65 *Manuale beneficium non censetur reuocatum morte conferentis.*
66 *Precarium constitutum ad voluntatem concedentis ,extinguitur illius morte.*

Sote-

67 *Societas officiorum Romana Curia finitur morte alterius.*
68 *Concessio facta ad voluntatem concedentis expirat obitu illius, sicut & donatio, & nu.69.*
70 *Intellectus c. si delegatus. §. 1. de officio deleg. in 6. & num.71.*
71 *Iurisdictio commissa alicui, vti dignitati, nõ expirat morte illius, sed trãsit ad successorem in dignitate, secus si sit commissa personæ, & nu.73.*
74 *Iurisdictio quando intelligitur concessa alicui vti dignitati, vel personæ.*
74 *Beneplacitum Papæ supplet quoscumque defectus.*
76 *Beneplacitum Papæ præsumitur obtentum ex obseruantia 30. annorum, etiamsi non sit enunciatum, & nu.77.*
78 *Confirmatio Apostolica præsumitur, quatenus sit necessaria ex obseruantia triginta annorum.*
79 *Solemnitas omnis præsumitur ex antiquitate temporis.*
80 *Beneplacitum excusat a simonia.*
81 *Pœnitere licet in concordia inita sub beneplacito Papæ, quamdiu non obtinetur, etiam post concessionem, dum consensus non præstatur, & numero 82.*
83 *Concordiam non seruans, licet possit pœnitere tamen alteri parti tenetur expensas, ratione concordiæ factas, reficere.*
84 *Pœnitere potest promittens contrahere matrimonium cum consanguinea, sub conditione, si Papa dispensauerit.*
85 *Expensas refundere tenetur non seruans concordiam alteri parti, volenti stare promissis.*
86 *Concordia inita sub beneplacito Papæ, corruit quando porrecta supplicatione fuit cancellata aliqua clausula sine qua cessaret concordia, nisi aliter colligatur de mente concordantium nu.87. & 94. & 96.*
88 *Transferendi pensionem clausula, tamquam impossibilis, habetur pro non adiecta.*
89 *Diligentia si sit frustratoria, fieri non debet. Consensus denegatio, non inducitur ex denegatione clausulæ transferendi.*
90 *Concordia si in confirmatione, additur aut tollitur aliquid non substantiale, non propterea deficit consensus, nec corruit.*
91 *Resignatio facta vigore mandati continentis clausulam simoniacam, quæ fuit cancellata de supplicatione, quando subsistat.*
92 *Procurator vtiliter gerens non dicitur excedere fines mandati.*
93 *Cancellatio clausulæ appositæ* (si Papæ beneplacitum accedat) *quando non vitiet concordiã.*
95 *Concordia est indiuidua, & corruente vna particula illius, corruit tota.*
67 *Beneplaciti Papæ conditio, non excusat quando non fuit procuratum, nec obtentum, nisi non esset necessarium, & adiecta sit clausula quatenus opus sit, & nu.98.*
99 *Beneplacitum requisitum in concordia, si sit ab vno Papa denegatum, an possit altera pars instare, quòd expectetur ad voluntatem alterius Papæ.*
100 (Beneplaciti Apostolici) *clausula quando censeatur repetita in secunda concordia.*

Vsque ad suæ voluntatis beneplacitum gloss. 12.

1 REGVLA nostra inducit reseruationem vsque ad beneplacitum † Papæ eiusdem regulæ conditoris, & sic non est perpetua, sed ipsius PP. morte finitur
2 † tex. in c. si gratiose 5. de rescriptis, lib. 6. *si gratiose.* (inquit) *tibi à Romano Pontifice concedatur, vt beneficia, quæ tempore tuæ promotionis obtinebas, posses vsque ad suæ volũtatis beneplacitum retinere, huiusmodi gratia, per obitum, per quem ipsius beneplacitum omnino extinguitur, eo ipso expirat*, vbi glossa. Ioannes Andreas in verbo *suæ*. in additione post Archidiaconum ponderat illum tex. ad materiam reseruationum, quæ morte Papæ reseruantis expirant, tex. etiam eum glossa, verbo *sedis*. in clemen. 1. de probationibus. vbi notat Imola not. 1. & cæteri. Aeneas de Falconibus in tractatu de reseruationibus, q. 4. principali, effectu 6. num. 12. in fine. Cassadorus decis. 3. nu. 1. & 2. de constitutionibus. Parisius consf. 119. *mortuo Episcopo*, nu. 18. & 20. Petrus Andreas Gambarus de legato lib. 3. in fine, nu. 195. Simonet. de reseruatione, quæst. 47. nu. 1. & 2. ac per totam quæstionem. Mandosius in regula 1. Cancellariæ, quæst. 1. & quæst. 10. nu. 15. Puteus decis. 190. in fine, lib. 3. Antonius Gabriel. plenè in lib. 6. commun. opinion. titulo de præbendis conclusione 1. nu. 20. eum pluribus sequentibus.

Morte cessat beneplacitum, & voluntas & quomodo intelligatur.

Qui omnes distinguunt, An sit facta reseruatio dispositioni Papæ, & tunc expiret per
3 obitum ipsius, † quia cum iam non sit in rerum natura, nec habere potest beneplacitũ, nec dispositionem, tex. in c. vnico. §. fin. ibi *sublato Episcopo de medio, cũ consilio nequeat, tunc petit ab eo* ne sede vacante aliquid innouetur, lib. 6.

Sicut nec potest habere voluntatem, cũ vo-
4 luntas † cesset morte, l. 4. ff. locati, l. centesimis. 46. §. fin. ff. de verborum obligation. l. vxor. §. Scæuola ff. de legat, 3. l. 45. tit. 5. p. 5. latè Iaf. in d. l. centesimis. §. fin. vbi à nu. 5. tract. ad longũ, de fideicommisso, vel legato soluendo, quando hæres, vel fideicommissarius voluerit, de quo in d. §. Scæuola, & nu. 12. & seqq., agit de exi-
5 lio adimplendo, quando † iudex voluerit, aliasque vtiles quæstiones in proposito post Bartol. & Doctores ibi mouet, ac resoluit. & Ancharanus, nu. 6. Geminian. nu. 13. Franchus nu. 9. cum sequentibus, in d. cap. si gratiose, de rescript. in 6. gloss. in c. à nobis, 21. verbo *non nisi subditi*, post mediũ de senten. excom. Antonius

Gabriel.d.conclus.1.sub tit.de præbend.nu.12. cum seqq. Felin.in cap.ex litteris.num.10. de constit.Menoch.de arbitr.cent.5.casu 498.n.3. & de præsump. lib.4.præsump.40.lib.4.Hippolytus in rubr.de probat.nu.251. Antonius Gomezius, lib.1. variarum, cap.9. de transmissione hæreditatis, num.2. versic. *sed ista ratio.* col.2.& cap.5.de substitut.fideicommissaria, num.27.Alex.cons.136.num.1.lib.1.& inferius etiam dicemus.

Aut reseruatio est facta dispositioni sedis
6 Apostolicæ,& tunc non extinguitur† per mortem Papæ. Nam sedes Apostolica numquam deficit.tex.in cap.si gratiose, vers. *sicut autem* (dicit) *si vsque ad Apostolicæ sedis beneplacitum gratia concedatur prædicta; tunc enim, quia sedes ipsa non moritur, durabit perpetuo, nisi à successore fuerit reuocata*, de rescr. in 6. vbi dicit Ioannes Probus, nu.2. quòd non minus potest deficere sedes Apostolica, quã sol,& luna, quæ numquam deficere possunt, quamdiu Mundi
7 machina non dissoluatur, quia dignitas † est immortalis, vt Geminianus ibidem, num.3. & Franch.nu.10.prout etiam diximus in §.procœmiali, nu.11. Menoch.de arbitr.lib.1.quæst.68. nu.20.& de præsumption.lib.4. præsumpt.121. num.3.

Vbi probauimus, quòd similiter cesset, ac extinguatur beneplacitum Papę per renuncia-
8 tionem, † seu priuationem Papatus, vel aliam mortem ciuilem. licet Dominic. Gemin. in d. capite, si gratiose, dubitet de hoc in nu.13.post Calderinum in consil.3. num.2. & 3. de rescriptis.

Sed quid iuris erit, si reseruatio, sit ad be-
9 neplacitum Romani † Pontificis, vel Summi Pontificis, vel Papæ, non expresso eius nomine proprio. An tali casu reseruatio expiret per mortem Papæ, vel potius sit perpetua, ita vt tunc magis denotet dignitatem, quam personam?

Qua in re Archidiaconus in d.cap.si gratiose, sub num.2. verf. *item nota hic.* dicit, quòd extinguatur morte Papæ. Nam dicta verba
10 sunt potius referenda ad personam, † quam an dignitatem, quòd probat per ipsum tex. in d. capite si gratiose, & ibi sentit glossa in verbo *sue.* & hanc opinionem sequuntur. Ioann. Andr.ibidem, nu.fin. Anchar.sub nu.6.Franch. nu.7. quos refert Capyc.decis.136. sub num.3. vers. *at contra Calandrum.* sequitur etiam Couarr.lib.3. variar. resolut. cap.15. sub num.2. vers. *contrarium deducitur.*& dicit, quòd etiam colligit illam ex Decio in cap. sedes, in princ. de rescript.

Cui opinioni suffragatur Bar. in l. centesimis.§.fin.n.9. & Ias.ibid.n.12.ff.de verb.oblig. tenentes, quòd quando Iudex simpliciter iussit aliquem esse in possessione donec sibi placue-
11 rit, vel suum beneplacitum † fuerit, quòd per obitum illius cesset beneplacitum, & possessio, cum morte finiatur voluntas, vt in d. l. 4. ff. locat.

Sicut,& mandatum morte finitur, quia man-
12 dantis † voluntas deficit, l.mandatum C.mandati.§.recte, instit.per quas person.
13 Et superioris præceptum, illius morte † finitur. Decius in rubrica C. de mandatis Principum, num.11.& 12. Ac legatum factum alicui sub nomine dignitatis, transit ad successorem. Plenè Menoch.de præsumpt.præsumpt. 121.lib.4.
14 Prout etiam suspensio banni † ad beneplacitum Principis, vel Iudicis, cessat per mortem illius. Angelus cons.217. à nu.9. quem sequitur Decius cons.108. nu.2. Gozadin. cons.22. nu.10.qui alia plura congessit. Socin.Iun.cons. 63.nu.12.lib.2. late probat Marsil. in rubr. C. de probation. num.270. Tiraquel. in legibus connubial.gloss.4.nu.18.Gratus cons.92.nu.1. & seqq.Mascard.de probat. conclus.188.num. 29. & 30.

CONTRARIAM tamen sententiam, nempè, quòd in prædicto casu potius beneplacitum concernat dignitatem, quàm personam. tenet Lapus Abbas in d.cap.si gratiose, sub num.1. qui intelligit illum tex. in 1.
15 part.quòd fuerit expressum nomen† proprium Papæ, nam si non esset expressum, idem est in primo casu, quod in secundo. & respondendo ad dictum Archidiaconi ibi, limitat, nisi id de quo fit mentio, esset tale quid, quod respicere haberet personam Pontificis tunc existentis tantum, vt quia respicit animum, vel quid simile: alias si esset tale, quod posset referri ad successores, eo casu verba *Romanus Pontifex*, vel *alius Prælatus*, eius nomine non expresso, Pontificatum, & Papatum, & Prælaturam, non personam Pontificis, vel alterius Prælati denotant.

Vel quando adduntur ista pronomina meũ,
16 tuum, suum, nostrum, quòd tunc consideretur magis persona, quam dignitas; secus si non appoununtur ista pronomina, vt late tradit sequendo Abbatem Lapum, vbi supra,& Ioann. de Lignano, & Matthæum, Dominicus Geminianus in d.cap.si gratiose, num.11. Capycius decis.136. nu.1.2. & 3. vbi num.4. dicit, quòd
17 consilium † Neapolitanum sequutum fuit hanc opinionem in causa Ducis Grauinæ cum vniuersitate Altamuræ, quæ habebat priuilegium à Rege Ferdinando primo, quòd posset vti territorio Garigliani ad Regium beneplacitum, & iudicauit sacrum Consilium, quòd dictum priuilegium non expirauit per mortem Regis. Istam etiam opinionem post Bal.& alios, sequi videtur Ludouicus Gomezius in cap.1. de constitut.lib.6.n.2.3.& 4. vide etiam Menoch.de præsumption.lib.4.præsumpt.121. ex nu.15.

Et plenissima manu eam tenet Mascard. de probat.conclus.88.*beneplacitum.* n.1.cum seqq. vbi

vbi firmat, quòd in dubio præsumitur bene-
18 placitum apponi magis contemplatione † dignitatis, quàm personæ. pro quo retorquet doctrinam Bart. in d.l. centesimis, §. fin. nu. 9. ff. de verb. obligation. dicentis, quod concessum ad beneplacitum Iudicis, præsumitur durare non tantum quoad vixerit Iudex, sed etiam
19 donec reuocetur † per successorem, idem Bar. in l. more maiorum, num. 7. ff. de iurisdictione omnium Iudic. Decius in cap. ex litteris, in fin. de constitutionibus. Ruinus cons. 104. libro 5. & cons. 115. nu. 5. & 7. lib. 1. Menochius de arbitrarijs, lib. 1. quæst. 69. nu. 7. Et quod in dubio sit interpretandum pro Sede Apostolica,
20 † hoc est dignitate, tradit post Collect. Simonet. quæst. 47. nu. fin. de reseruatione.

Accedit etiam consil. 3. Calderini sub titulo de rescriptis, vbi ponit quæstionem de Rectore Prouinciæ, posito per Papam, conferente quodam officium ad suum beneplacitum, & dubitat. Num finito Rectoratu finiatur officium? & primo dicit, quòd sic, per tex. in d. cap. si gratiose, deinde residet in contraria opinio-
21 ne, † & refert Capycius decis. 136. nu. 5.

Ego vero in articulo quæstionis nostræ magis adhæreo primæ opinioni Archidiaconi, vt reseruatio cesset per obitum Papæ, per text. in d. cap. si gratiose, & tenet in terminis reseruationis, Simoneta de reseruatione, quæst. 47. nu. 1. & 2. & 5. Gambarus in tractatu de officio, & potestate Legati, lib. 4. nu. 100. cum multis seqq. Aeneas de Falconib. de reseruatione, quæst. 4. principali, effectu 6. num. 12. in fin. cum allegatis in principio huius glossæ, & Simoneta d. quæstione 47. nu. 6. ponit quæstionem, quid sit quando reperitur reser-
22 uatio † facta, non adiecta clausula dispositioni nostræ, vel Sedi Apostolicæ?

Generaliter tamen loquendo præfatæ opiniones contrariæ possunt concordari, vt secūda opinio Abbatis Lapi, tunc locum habeat,
23 quando fauor † publicus concurrit: prima vero opinio in actu priuato, qui non est ita fauorabilis per ea quæ tradit Vantius de nullitatibus ex defectu iurisdict. delegatæ, num. 104. dum dicit, quod si Princeps crearet aliquem Iudicem ordinarium ad suum benepla-
24 citum, per mortem Principis † non desinit esse Iudex, quousque per successorem reuocetur. Nam ex quo sumus in materia fauorabili, & publica, voluntas Principis, etiam post mortem censetur durare, per iura quæ ibi allegat: cessante fauore publico, dicit ipse Vantius, quòd aliud esset, per tex. in d. cap. si gratiose, de quo vide plene per Molinam de primogen. Hispan. libro primo cap. 15. à num. 4. vsque ad num. 10.

Pro quo etiam faciunt cumulata per Menochium de arbitrarijs, lib. 1. quæst. 68. dum resoluit, quod facultas arbitrandi, competens
25 Iudici ordinario † transfertur in successorem, & in nu. 2. & 3. secus autem est in Iudice dele-
26 gato, cuius iurisdictio non est ita fauorabilis, sed odiosa, gloss. penult. in clemen. 2. de officio Ordin. vbi Cardin. nu. 13. quia tunc non transfertur. Bart. in d. l. more, nu. 7. Decius num. 52. Ias. nu. 65. idem Menochius d. quæst. 68. num. 4. cum sequentibus.

Comprobatur etiam ex d. cap. si gratiose. Nam ideo in casu illius text. extinguitur beneplacitum gratiæ de retiuendo beneficia, quia talis gratia est ambitiosa, & restringenda, vt in fine eiusdem tex. dicitur, & in capit. quamuis, de præbend. lib. 6.

Vel melius dici potest, quòd ad considerandum si beneplacitum, seu voluntas, cesset vel non, per mortem, sit potissime attendenda in-
27 tentio disponentis, & materia subiecta, † secundum quam sit iudicandum, si beneplacitum transeat ad successorem, vel non, vt dixit Geminian. in d. cap. si gratiose, num. 11. de rescriptis, lib. 6. Baldus in d. cap. sedes, in princ. de rescriptis. Ludouicus Gomezius in d. cap. 1. num. 2. & 3. de constitutionibus, lib. 6. Couarruuias lib. 3. variarum cap. 15. num. 2. ad medium, vers. *deinde illud censeo ex proposita controuersia*.

Hinc est, quod ad cognoscendum si Vicarius constitutus ad beneplacitum
28 superioris sit perpetuus, † necne, est consideranda materia subiecta, & constituentium intentio. Felin. in cap. ex litteris, nu. 10. in principio, de constitutionibus.

Quando sit potius consideranda dignitas quā persona, plura cumulantur.

* *Prout etiā videmus, quod quamuis regulariter iurisdictio delegata Vicario Episcopi nō transeat in successorem, Decius post alios in c. quoniam Abbas, nu. 61. Berous nu. 100. Mantua. nu. 37. Caccialupus in l. more, nu. 35. ff. de iurisdict. omn. iudic. Achilles decis. 3. de officio Vicarij. Rota decis. 200. num. 1. par. 1. diuersor. Hieron. Gabr. cons. 32. nu. 3. cum sequentibus, qui plura in contrarium adducit. Verumtamen quando ratione materiæ subiectæ, aut ex aliquibus coniecturis contrarium apparet ex mente delegantis, bene transit in successorem. Butrius nu. 25. Abb. nu. 10. Hieron. Gabriel. d. cons. 32. nu. 1. & 2. Rota in d. decis. 200. nu. 2. & 3. parte 1. diuersor. & latius decis. 11. num. 2. cum sequen. par. 1. diuersor. vbi fuit dictum, quod ista opinio sit æquior, ne corruant plures dispensationes, & expeditiones, ac pro ea de facili interpretandum. Præsertim quia contra primam opinionem communem est communior obseruantia. *

Vnde qui appellauit à sententia inferioris
29 ad Clementem † Sextum, illo defuncto potest prosequi appellationem coram Innocētio successore suo, quia potius videtur appellasse ad sanctam Sedem Apostolicam, quam ad personam Papæ. Rota decis. 31. nu. 1. de appellationibus, in antiquis. Besignetus decis. 13. de appellationibus. Geminian. in d. cap. si gratiose, sub

sub num. 12. vers. *quid si appellaui*, Philippus Franchus ibi nu.7. in fin. de rescript. lib.6. Vantius de nullitate ex defectu iurisdict. nu. 92.

Similiter si appelletur ad Papam expresso
30 nomine proprio, † potest Legatus, seu Nuntius committere causam appellationis, etiam ad instantiam vnius tantum ex litigantibus, qui censetur appellare ad Sedem Apostolicam. Geminianus vbi supra, Mandosius in regula 1. Cancellariæ, quæst. 10. nu. 14. Aluarus Valasc. in consultatione 62. nu. 6. licet nu. 7. ipse distinguat, & Gambarus in tractat. de legato, lib. 8. nu. 102. contrarium teneat, nisi vtriusque partis consensus concurrat.

Dicit etiam Rota decis. 86. incipit, *Camerarius*, de rescriptis, in antiquis, quòd si Vicarius creatus à Papa quamdiu placuerit voluntati suæ, concessit alicui licentiam celebrandi in
31 domo † sua, quòd quamuis per mortem Papæ cessat voluntas illius, & expirauit facultas Vicarij, nihilominus non expirauit dicta licentia. pro quo, eadem decisio, nu. 2. adducit simile, de licentia concessa ab Episcopo de non residendo, quæ non expirat per mortem ipsius Episcopi, vt per Archidiaconum, & Ioann. Andream in cap. licet Canon, de electione, lib. 6. Nauarr. in cap. placuit, nu. 163. de pœniten. distinct. 6. Capycius decis. 136. nu. 7.

Cæterum in casu d. decisionis 86. non fuit ratio quòd facultas celebrandi non expirauerit, ex eo quod per mortem Papæ non cessauerit eius voluntas, & beneplacitum, & consequenter creatio Vicarij; sed ratio est, quia gratia celebrandi in domo propria non fuit li-
32 mitata; † sed simpliciter concessa, & gratia se-
33 mel concessa non expirat, † etiam re integra morte concedentis, tex. in cap. si cui nulla, 36. ibi, *huiusmodi concessio, quam, cum specialem gratiam contineat, decet esse mansuram, non expirat etiam re integra per obitum concedentis*, de præbend. eod. lib. 6. cap. si super gratia, 9. de officio delegati, lib. 6. vbi habetur, quòd non solum non extinguitur gratia re integra, morte conc. dentis, sed neque extinguuntur litte-
34 ræ iustitiæ † concessæ pro exequutione ipsius gratiæ principalis: de cuius textus explicatione est videnda optima Rotæ decisio 12. de officio delegati, in nouis. Antonius Gabriel titul. de præbend. conclus. 1. à nu. 3. cum sequentib. & late tradit Hieronymus Gigans de pensionib. quæst. 91. num. 1. & per totam, probat etiam tex. in d. cap. si gratiosè, in secunda parte, de rescriptis, lib. 6.

Vnde dixit Rota decis. 9. alias finali, de electione, in antiquis, quòd gratia ad beneficium
35 vacaturum concessa per Vrbanum VII. † non expirauit per eius obitum, quamuis tempore Vrbani non habuerit effectum, licet venerit reuocatoria D. PP. Gregorij XI.

Præterea, facultas testandi non extinguitur, etiam re integra morte concedentis. Mandosius de signatura gratiæ, tit. de licentia testandi. Sarmientus de redditibus Ecclesiæ, par. 4. vers. 2. *cauen. sic etiam erit*. Natta cons. 647. lib. 4. per totum. Rota decis. 47. nu. 15. par. 1. diuersorum, quicquid dixerat Socinus relatus à Couarruuia, quem ipse sequitur in cap. cum in officijs, num. 8. vers. *qua ratione*, de testament.

Sic etiam postquam dimissoriæ litteræ ad ordines fuerunt ab Episcopo concessæ, mini-
36 me spirant † morte Episcopi concedentis, vt docuit Cardinalis in clemen. final. quæst. 5. nu. 9. in fine, de electione, vbi plura ipse Cardinalis adducit. Rebuff. in praxi, titulo de formula dimissoriarum, ex nu. 29. vsque ad nu. 43. tenet etiam insignis Nauarrus in cap. placuit, num. 163. de pœniten. distinct. 6. Didacus Perez in l. 6. tit. 12. lib. 3. ordinamenti, col. 1213. Gutierrez in quæst. practica 75. nn. 5. lib. 3. practicar. quæst. Ignatius de Salcedo in additione ad praxim Bernardi Diaz cap. 26. vers. *postquam vero* fol. mihi 94. col. 1.

Vbi etiam pari ratione idem asseuerat in
37 litteris dimissorijs, concessis à Capitulo † sede vacante, iuxta formam Concil. Trident. cap. 10. sess. 7. nam non expirabunt per ingressum moderni Episcopi, vt etiam expresse tenet Io. de Imola in cap. 2. in fine, ne sede vacante aliquid innouetur: sicut aliæ concessiones, & dispensationes Capituli non cessant, sed potius effectum sortiuntur finita potestate Capituli, cap. his qui, de maioritat. & obedien. cap. vnico, eodem tit. lib. 6. Imola in d. cap. fin.

Quibus consonum est, quòd pulchre scribit Innocentius in cap. quod translationem, nn. 2. & 3. de officio Legati, nempe, indulgentias à
38 Legato concessas, eius legatione finita † semper durare. cuius opinionem communem esse testatur Nauar. in d. cap. placuit, nu. 164.

Idem etiam Nauarrus, vbi supra, num. 161. cum sequentibus, resoluit quòd licentia eli-
39 gendi confessorem concessa ab Episcopo, non moritur morte Episcopi concedentis. sequitur etiam Ignatius de Salcedo in loco proxime allegato.

Consuluit quoque idem Nauarrus in suo consil. 3. de priuilegiis, quòd Decanus exemptus per Papam donec aliud decerneret, per obitum Papæ non perdit exemptionem à iurisdictione Episcopi.

Dicit etiam tex. in extrauag. 1. §. vt autem, vers. *datam vero licentiam*, de priuilegijs inter communes, quòd licentia audiendi confessiones, & prædicandi verbum Dei, data per diœ-
40 cesanos. per illorum mortem † non expirat. tex. etiam in clem. dudum, §. ac deinde, vers. *& si idem Prælati*, vbi glossa verbo, *concesserint*, de sepulturis.

Item Rota decis. 19. *si Episcopus*, de præbendis, in nouis, dixit quod si Episcopus habet à Papa potestatem prouidendi tribus personis de tribus Canonicatibus, & præbendis, suæ Eccle-

Ecclesiæ, si collato per eum Canonicatu vni,
41 ante præbendæ vacationem, moriatur † Episcopus, nihilominus debebitur illi præbenda proxime vacatura, nam gratia facta non expirat per obitum concedentis, nec exequutoris.

Dixit etiam Lapus allegat. 84. ad finem, nu. final. in fine, quod gratia concessa de reseruando quatuor beneficia † non expiret, quamuis
42 Papa re integra decesserit. Geminian. num. 9. vers. *posset concludi*, Franchus nu. 11. in cap. 2. de præbendis, lib. 6. Geminian. in d. cap. si cui nulla, post nu. 2. eod. tit. Aeneas de Falconibus de reseruat. in 6. effect. quæst. 4. princ. num. 13. Simonet. de reseruat. quæst. 47. nu. 4.

* Et non solum non expirant gratiæ concessæ morte concedentis, sed neque exequutores dati super exequatione d. gratiæ, cum talis datio exequutoris sit accessoria ad ipsam gratiam, cap. si super gratia, de officio delegat. in 6. Et in terminis exequutoris dati ad exactionem pensionis, late tradit Gigans de pensionibus, quæst. 91. per totam.

Similiter officia à Rege concessa, non expirant illius morte. Francisc. Marcus quæst. 780. ex nu. 1. parte 1. Menoch. de arbitrar. quæst. 69. à nu. 8. Vantius de de nullitate ex defectu iurisdictionis delegatæ, nu. 104. late Barbosa in l. quia tale, ex nu. 84. cum sequentibus, ff. solut. matrimon. *

Sic etiam fuit resolutum in vna Calagurritana Canonicatus, sub die 1. Iulij anni 1592. coram R. P. D. meo Pegna, quod gratia expectatiuę concessa à Gregorio XIIII. 26. Septembris ann. 1591. cuidam Dionysio Frances ad primum Canonicatum vacaturum in Ecclesia Calagurritana, non fuerat extincta, nec reuocata per mortem. d. Gregorij XIIII. Papæ, ex quo ipsemet fecerat dictam gratiam, & collationem cum clausula, *ex nunc, prout ex tunc*, & sic intrabat dispositio tex. in d. cap. si super gratia, de officio deleg. lib. 6. vbi gloss. verbo, *facta*, & Monach. nu. 4. Archid. nu. 1. Ioan. And. nu. 2. Gemin. nu. 1. & 4. Anchar. nu. 1. Franchus num. 4. Rota decis. 12. de offic. deleg. in nouis. Aeneas de Falcon. de reseruat. 2. par. quæst. 5. princip. num. 4. vers. *quarto quaro*. Licet secus esset, si non ipse Papa collationem faceret, sed alteri committeret illam faciendam. & tunc locum haberet tex. in cap. si cui nulla, §. secus si super prouisione, de præben. lib. 6. & in hoc secundo casu procedunt Doctores allegati per Ant. Gabr. tit. de præben. concl. 1. nu. 5. vers. *limita hanc ampliationem*.

Neque est omittenda lex Hispan. 42. Tauri, alias l. 2. tit. 7. lib. 5. recopil. disponens, quòd licentia ad fundandum maioricatum concessa,
43 non expirat per obitum Regis † concedentis, quamuis ea imperans vsus non fuerit, & plenè explicant post glossatores d. l. 42. Tauri, Didac. Perez in l. 2. tit. 2. lib. 2. ordinamenti, col. 33. in glos. verbo, *firmes*, Molina de Hispanor. primogen. lib. 2. cap. 7. ex nu. 62. Pelaoz. de maiorat. 4. par. quæst. 10. num. 7. & per totam, & quæst. 62. à nu. 1. Matienzus, & Acebed. in d. l. 2. tit. 7. lib. 5. recopilat.

44 Et generaliter quod gratia † non expiret (re etiam integra) per mortem concedentis, vide Milium in suo repertorio, verbo, *gratia facta, licet nondum exequuta*. Felin. in cap. licet vndique, nu. 1. de offic. deleg. Afflict. decis. 128. per tot. Rebuff. in concordatis, in rubrica de mandatis Apostol. §. 1. in glossa, verbo, *sui Pontificatus*, fol. mihi 488. in parua impress. Gomez. in tract. de expectatiu. & mandat. de prouid. num. 133. vers. *nam licet mandatum Legati*, Mandos. in regula 10. Cancell. quæst. 2. nu. 2. & per tot. & plena manu tradit Anton. Gabriel. lib. 6. commun. opinionum, tit. de præbendis, conclus. 1. nu. 1. & per totam, vbi ponit regulam cum pluribus ampliationibus, & limitationibus, ac declarationibus. Ioann. Gutierrez lib. 1. practicar. quæstionum, quæstione 74. per totam, & lib. 2. quæst. 74. & 75.

Quod etia procedit, quamuis litteræ non
45 sint expeditæ, † sed sola supplicatio signata, nam gratia perficitur per solam signaturam, ac dicitur gratia perfecta ante litterarum expeditionem. Rota decis. fin. num. 3. & 4. de rescriptis, in antiquis. Cassadorus decis. 2. de pensionibus, nu. 10. super regulis, & decis. 8. nu. 9. de restitut. spoliator. Caputaq. decis. 167. nu. 3. par. 1. & decis. 88. num 3. par. 3. Puteus decis. 275. nu. 1. lib. 3. Felinus in rubrica de constitutionibus, nu. 5. post medium. Gomezius in regula de infirmis, quæst. 18. sub num. 5. vers. *non est dubium*. & in regula de impetran. beneficia vacan. per obitum famil. Cardinal. quæst. 23. nu. 2. Mandosius in regula Cancellariæ 27. nu. 14. ad finem. Matthæus de Afflictis decis. 253. nu. 1. & 6. cum sequentibus, & per totam. Antonius Gabriel. in d. conclus. 1. sub titulo de præbendis, num. 1. Rebuff. in concordata, in rubrica de mandatis Apostolicis, §. 1. verbo, *litteras*, vers. *ideo si moriatur Summus Pontifex*, fol. mihi 491. in paruis, & in praxi 2. par. signaturæ, nu. 15. in princ. Acebedus in d. l. 2. nu. 3. tit. 7. lib. 5. recopilationis. Ioannes Gutierrez consi. 9. nu. 6. & vide quæ dicam in gloss. 15. §. 1. à nu. 34. & §. 2. quæst. 9. à nu. 32.

Immo gratia concessa à Papa, vel alio Principe, solo verbo conficitur absque aliqua scri-
46 ptura, † & per solam verbalem collationem ius acquiritur perfectum in re, quamuis traditio non sit subsequuta. Mohedanus decis. 9. ante nu. 1. & sub nu. 1. vt lite pendente. Molina de primogenijs, lib. 1. cap. 7. sub nu. 56. vers. *nam si perfectionem essentia*. Rebuff. in concordata, in loco proximè allegato.

47 Nam in lingua Principis stat gratia, & in scriptura testimoniū, & in exequutione commodum.

modum. Acebedus poſt alios in d.l.2.num.13. titulo 7.lib.5.recopilationis.

Vnde ne gratiæ factæ, & non expeditæ redderentur inutiles, cum ſine expeditione probari non poſſint, vt in regula 26. Cancellariæ, de non iudicando ſecundum formam ſupplicationis diſponitur: & quia nulli ſuffragantur diſpenſationes, niſi litteris confectis, vt in regula 51. Cancellariæ ſtatuitur, quam declarant Caſſadorus deciſ.35.& deciſ.36. ſuper regulis,& Molina in d.lib.1.de Hiſpanorum primogen.cap.7.nu.56.per totum. Puteus deciſ. 254.*die duodecima*.lib.2. & deciſ.485.*in vna Columbrien*.eod.lib.2.

Ideo emanauit alia regula nona Cancellariæ de litteris in forma (*rationi congruit*) †

48 expediendis, per quam diſponitur, quod gratiæ conceſſæ per Pontifices anteceſſores, expediantur ſub litteris (*rationi congruit*) ſub die coronationis noui Papæ, illius conditoris, vt

* moris eſt. * Necnon regula 11.reualidatoria gratiarum, & conceſſionum prædeceſſorum. * & docent Mandoſius ſuper eadem regula 9. & in d.regula 11. Rebuff. in praxi, tit.de gratia (*rationi congruit*) & cum pluribus tradit Molina de Hiſpanor.primogen.lib.1. d. cap.7.nn. 63.& 64.vbi idem dicit de gratijs conceſſis per

49 Principes ſeculares, † quod illorum ſucceſſores debent facere illas expediri.

Et idem Molina ibidem num.55. aſſeuerat, quod prædicta locum non habent,quando verbum,*fiat*, non profertur ab ipſo Principe, ſed ab eius primarijs conſiliatijs,qui vulgo dicuntur, *de la Camara*. nam tunc non debet eſſe tantæ virtutis, & efficaciæ, prout verbum,

50 *fiat*, prolatum ab ipſo Principe: † præſertim cum pluries videamus, quòd poſt tactam conceſſionem à Regijs conſiliarijs, qui Cameræ Principis præſunt, ipſe Princeps illas ſubſcribere recuſat,neque aliquem effectum obtinent niſi à Principe ſubſcriptæ ſint, vt ſancitur in l. 10.tit.4.lib.2.recopil.

Reſcripta iuſtitiæ expirant re integra morte Papæ.

51 In reſcriptis autem iuſtitiæ ſecus eſt, † quia re integra expirant morte Papæ illa concedentis, alias non. capit. relatum,19.cap.licet,30. de officio delegati, l. & quia 6.ff.de iuriſdiction. omn. iudic. l.mandatum,C.mandati, §.recte, inſtitut. eodem titulo. text.etiam in cap. final. §. officium, de officio delegati,lib.6.lex 21.tit.4.Partita 3.Iaſon poſt Bartolum, & alios, in l. more maiorum, alias in d.l.& quia,nu.5. & 6. ff.de iuriſd. omn.Iudic.vbi ponit quatuor ampliationes,& octo limitationes, vſque ad nu. 17. Franchus in cap. ſi à ſubdelegato, nu.3. de officio delegati,in 6.Mandoſius in regul. Cancellariæ 10. quæſt.2.nn.4.

Ne tamen ex dicta extinctione, ſeu reuocatione reſcriptorum Iuſtitiæ, partes detrimentum patiantur, quilibet Papa qui de nouo ſuccedit, facit regulam Cancellariæ de reua-

52 lidatione litterarum prædeceſſoris, gratiæ, & iuſtitiæ, quæ eſt hodie regula vndecima: per quam ordinatur, quod omnes litteræ, tam gratiæ quam iuſtitiæ à prædeceſſoribus ſuis emanatæ, infra annum, ante diem obitus illorum,illarum exequutoribus,ſeu iudicibus non præſentatæ, omnino reualidentur, & in ſtatum priſtinum reſtituantur, vt iuxta illarum formam, ad expeditionem negotiorum in eis contentorum,dicti Iudices procedere poſſint, & debeant.

Redeundo igitur ad materiam beneplaciti, de qua in gloſſa noſtra, vbi probatur, quòd beneplacitum perſonæ extinguitur cum morte illius, contra hoc fortiter vigere videtur text. in l. quæſitum, 8. §.quod à Titio, & lex cum præcario 12. §. fin. ff.de præcario,vbi clare diſponitur, quod præ-

53 carium tranſit † ad hæredes, ita quod durat quamdiu hæres concedentis non reuocauerit illud: ſicut & idem probat tex.in cap.fin.& ibi gloſ.verbo,*ſoluitur*, de præcarijs, vbi dicitur, quod præcarium finitur per obitum eius cui conceditur, non autem per obitum concedentis.Tiraq.in tract. de conſtitut.2.par. ampliat. 13.nu.1.cum ſeqq.

At vero præcarium eſt, quod petenti vtendum conceditur,tamdiu, quamdiu is qui con-

54 ceſſit patitur, ſeu eius voluntas non mutatur, l.1.ff.de præcario: igitur voluntas,& beneplacitum non finitur morte.

Qua in re pro faciliori intelligentia diſtinguendi ſunt duo caſus. Diſtinctio notanda.

PRIMVS eſt quando actus ita conceditur,vt libere valeat à concedente reuocari,vel donec voluntas, ſeu beneplacitum à conce-

55 dente † reuocetur.

Secundus caſus eſt, quando actus à lege,vel ab homine eam habet conditionem, vt tamdiu permaneat, & duret, quamdiu voluntas,

56 vel beneplacitum perſeuerauerit, † vel donec ipſe voluerit,ita vt nulla de reuocatione mentio fiat.

In primo etenim caſu, actus, ſeu conceſsio non extinguitur morte, nec cenſetur reuoca-

57 tus,reuocataue per obitum concedentis.† tex. optimus in cap. ſi delegatus,§.1.de officio delegati, lib. 6. ibi, *nam talis commiſſio,per quam cenſetur etiam ſententia prolatio* (*niſi antea fuerit reuocata*) *committi, nequaquam morte committentis expirat*, & hoc omnes communiter Doctores affirmant in l.more, vbi Bart. nu.7. Alexand.12.Iaſ.nu.15.Decius num.19.ff.de iuriſdict.omn.iud.

Conceſſio facta donec à concedente reuocetur non expirat morte, cũ multis illationibus.

58 Aliud namque eſt, † ceſſare voluntatem, & beneplacitum,quod morte ceſſat, & extinguitur: & aliud eſt reuocare voluntatem: gratia exempli, quamuis mandatum Domini morte finitur, l.mandatum,C.mandati. Non tamen

59 per mortem, † mandatum reuocatur, vt poſt Bart.in d.l.more, nu.19. bene declarat Decius in l.

in huius est nolle, nu. 7. ff. de reg. iuris. Ruinus cons. 125. nu. 7. vol. 1. Castracanus de societate officiorum Romanæ Curiæ, cap. 55. nu. 14.

Reuocatio vtique voluntatis, seu beneplaciti
60 † est actus contrarius: cessatio vero voluntatis non est actus contrarius, sed extinctio primi actus. Couarruias lib. 3. variarum. cap. 15. num. 3. Menochius de arbitrarijs, lib. 1. quæst. 69. num. 3. 4. & 5. Mascard. de probationibus, conclus. 188. nu. 21. 22. & 31.

Et ille, cui voluntas cessat, dicitur non velle:
61 † & nolle dicitur ille, qui reuocationem facit. Decius in l. 3. num. fin. in fine, ff. de regulis iuris.

Vnde si Iudex in sua sententia dicit, pono
62 te ad confinia, donec te reuocauero, hoc enim casu, quamuis dicta verba non denotarent officium, seu dignitatem Iudicis sed solam personam, per mortem illius non finitur relegatio, cum per mortem non fiat reuocatio, & sit necessaria huiusmodi reuocatio. Alexan. in d. l. centesimis, §. si ita stipulatus, num. 11. Ias. nu. 14. Socinus Senior cons. 78. *super prædicta*, col. 1. vers. *quinto & vltimo*, num. 3. Decius in cap. ex litteris, in fin. de constitut. & in cons. 108. nu. 4. Felin. ibidem num. 10. vers. *& maius dubium*, qui omnes hoc tenent, & merito contra Bart. in d. §. si ita stipulatus, num. 10. quem sequi videtur Gozadin. cons. 22. num. 3. & 111. prout etiam contra dictum Bar. firmat Couar. in d. cap. 15. sub nu. 3. vers. *hinc etiam constat*.

Sequitur etiam pari ratione, iurisdictionem à Principe, alioue Iudice commissam, donec
63 eam delegans reuocauerit, † minime reuocatam esse morte delegantis, quod probat text. in d. cap. si delegatus, de officio delegat. libro 6. Bart. in d. l. more, nu. 7. Alexan. nu. 12. Ias. num. 15. Decius nu. 19. ff. de iurisd. omn. iudic. Menochius de arbitrarijs, lib. 1. quæst. 69. nu. 16.

Ex quibus etiam infertur responsio ad text. in d. l. quæsitum 8. §. quod à Titio, & l. cũ præcario, §. fin. ff. de præcario, cum similibus; nempe, quod ideo præcarium non finiatur morte, quia à principio firmum, & validum fuit, do-
64 nec † fuerit reuocatum, vel mutata voluntas, vt dicit tex. in l. 2. §. est enim, ibi, *vt possim reuocare, cum mutauero voluntatem*, ff. eodem titulo de præcario, & tradit Couarruuias in d. cap. 15. nu. 3. in fine. Menochius d. quæst. 69. num. 21. Mascard. de probationib. conclus. 188. nu. 22. & nu. 31. vers. *concilies tamen*.

65 Item quamuis beneficium manuale † possit reuocari ad beneplacitum conferentis, tamen per mortem illius non censetur reuocatum. Abb. in cap. fin. nu. 6. de præcarijs, cum alijs allegatis in glo. 5. §. 6. nu. 39.

IN SECVNDO autem casu, quando actus à lege, vel ab homine est concessus ad beneplacitum, seu voluntatem concedentis, secus est: cum tunc morte illius extinguatur voluntas, & beneplacitum, dicta l. 4. ff. locati, & in dicto capit. si gratiosè.

Quo fit, vt si præcarium ita constitutum est,
66 vt ad voluntatem concedentis, † eo alter vtatur, tunc vtique morte concedentis finiatur, ac extinguatur, absque aliqua hæredis reuocatione, vt notat Abbas in d. cap. de præcario, nu. 6. Paulus Castren. in l. Lucius, ff. de donationibus. Decius in l. contractus, nu. 13. ff. de reg. iur. Couar. lib. 3. variar. cap. 15. nu. 4. vers. *quarto patet*.

Infertur etiam ad contractus societatum super officijs Romanæ Curiæ, quatenus constituitur societas ad semestre, & deinde ad be-
67 neplacitum † contrahentium, cum disdicta quindecim dierum, quod per mortem alterius ex contrahentibus finitur, & extinguitur societas, nisi prius à partibus reuocata fuerit, vt tradit modernus Franciscus Castracanus in tractatu de societatibus, quæ fiunt super officijs Romanæ Curiæ, cap. 55. nu. 9. & per totum facit l. 4. §. dissociamur. ff. pro socio.

Tertio sequitur concessionem, quæ alioquin liberè reuocari, & mutari possit, factam ea lege vt maneat valida, sit ac perseueret ad voluntatem concedentis: eo denique post diu-
68 tinum furorem mortuo, omnino † extingui, & cessare; tametsi ante obitum, etiam per furorem minime fuerit finita, l. si is qui animo, ff. de acquirend. possessione, l. nunquam, §. si seruus, ff. de vsucapionibus, cap. maiores, §. item quæritur, de baptismo. Couarruu. d. cap. 15. sub nu. 4. in princ. & in vers. *tertio ex his*.

Quarto sequitur, quod donatio ad benepla-
69 citum donantis, est personalis, † & non realis, & sic est temporalis, & extinguitur cum persona, cap. veniens, §. mandamus, de transactionibus, Puteus decis. 404. *in vna Neapolitana*, nu. 4. & 5. lib. 1.

Quinto infertur ad interpretationem textus, in dicto capitulo si delegatus, §. primo, de officio delegati, lib. 6. vt licet delegatio, ea lege facta, donec delegans commissionem, & potestatem reuocauerit, obitu delegantis
70 non expiret, † nec censeatur reuocata, & ideo si mors contigerit delegantis, re non integra possit delegatus vti iurisdictione: tamen mortuo delegante re integra, priusquam delegatus vti cæperit iurisdictione, tunc iurisdictionis delegatio extinguitur, non iure reuocationis, quæ minime per mortem euenit, sed
71 causa cessationis voluntatis: † quæ quidem cessatio voluntatis, morte delegantis contingens, sufficiens est ad hoc quod commissio iurisdictionis cesset re integra, cum hoc sit de natura rescriptorum Iustitiæ, vt in dicto capitulo si delegatus, ibi, *dum tamen illo viuente, iurisdictione vti caperis*. probat & glossa ibidem, verbo, *morte*, in vltima parte, quam sequuntur ibi Ioannes Andreas, Geminianus, & Franchus, reiecta prima opinione eiusdem glossæ, secundum aliquorum sententiam, contrarium

trarium tenentium. Decius in d. l. 3. num. fin.
iuncta additione finali, ff. de regulis iuris. Co-
uarruuias lib. 3. variarum, cap. 15. num. 4. vers.
primam, & vers. *secundo*, & faciunt ea quæ di-
ximus in hac glossa, in vers. *in rescriptis autem*
Iustitiæ secus est, nu. 51.

Similiter non est omittendum, quod
quando iurisdictio committi-
72 tur alicui; si est illa commissa vti dignitati, †
veluti Episcopo, vel Abbati, per obitum illius
non cessat, nec extinguitur commissio, seu iu-
risdictio: secus tamen est, si sit commissa per-
73 sonæ, † hoc est, quando exprimitur nomen
proprium illius: quia tunc cum persona dece-
cerit, non transit commissio, nec iurisdictio
ad successores, nam indiuidua pereunt, digni-
tas autem nunquam perijt, l. si quis in fundi
vocabulo 4. §. rerum enim, ff. de legat. primo.
glossa secunda, in capit. quoniam Abbas 14.
de officio delegati, & in expresso probant tex.
in dicto capitulo quoniam Abbas, de officio
delegati, vbi glossa, & omnes ad longum tra-
dunt, & in authentico, vt nulli Iudicum, §.
hoc vero iubemus, collatione 9. text. in l. an-
nua 20. §. primo, ff. de annuis legatis, l. 47. ad
finem, titulo 18. Partita tertia, glossa penulti-
ma, in l. more maiorum, l. & quia, ff. de iuris-
diction. omnium Iudicum, & ibi late Iason nu-
mero 65. vbi sex modis limitat. Decius ibid.
numero 54. & pluribus modis more solito am-
pliat, limitat, & declarat. Menochius de ar-
bitrarijs, libro primo, quæstione 68. numero
primo, & per totam, ad quem me remitto,
ne aliorum scripta transcribere inutiliter vi-
dear; vbi numero 16. tractat, quid sit quan-
do apponitur vtrumque nomen, proprium,
& appellatiuum; & Gregorius Lopez in dicta
l. 47. in glossa, verbo, *el nombre de aquel*, tit.
18. Partita tertia, & post Abbatem d. cap. quo-
niam, nu. 5. Beroum nu. 91. & num. 106. & alios,
quos allegant, dicunt, quod si nomen pro-
74 prium præcedit, † quod tunc censeatur electa
industria personæ, & ad successorem non tran-
seat iurisdictio, præsertim si deleganti erat
cognita persona.

75 Rursus beneplacitum Papæ, vbi adest †
supplet quoscunque defectus, &
solemnitates alias requisitas, cap. ad audien-
tiam, il 2. cum glossa, ibidem, verbo, *indulge-
mus*, de Ecclesijs ædificandis. Abbas consil. 41.
num. 3. lib. 1. Decius cons. 341. sub num. 12. &
consil. 142. *& pro tenui*, nu. 5. & 6. Rodoanus
in tractatu, de rebus Ecclesiæ cap. 25. de his
qui consentiunt, &c. Rubrica prima, num. 12.
Farisius consil. 24. nu. 4. lib. 4. & fuit late reso-
lutum in Romana Casalis Turricellæ, coram
Cantuccio, sub die 10. Martij 1578. & in vna
Mediolanen. rescissionis permutationis 10. Ia-
nuarij 1597. coram R.P.D. meo Pamphilio Ro-
tæ Decano.

Quod beneplacitum Papæ, si aliter non
probatur; præsumitur obtentum stante obser-
76 uantia † contractus concordiæ, vel cuiusuis
alterius actus per spatium 30. annorum, gloss.
in cap. peruenit, vbi Ioannes de Imola de em
ptione, & venditione. Ancharan. consil. 136.
ex consilijs, nu. 2. Alexan. cons. 17. sub nu. 8. lib.
4. Decius cons. 152. sub num. 3. Felinus in cap.
Albericus, de testibus, num. 4. prope finem,
vers. *si unquam in instrumento*, de testibus. Cas-
sado. decis. 3. de procurator. per totam. Afflict.
decis. 13. num. 3. & 5. * Hieronymus Gabriel
consil. 32. num. 30. lib. 1. * Rota in Neapolita-
na fondaci, sub die prima Iunij 1579. coram
Robusterio, quæ est decisio 179. num. 1. parte
2. diuersorum. Rota in dicta causa Mediola-
nen. rescissionis permutationis supra allegatas
late Hieron. Gabriel. cons. 80. nu. 18. lib. 2.

Beneplacitũ Superioris præsumitur ex obseruatione.

Quod procedit etiam si beneplacitum non
77 sit † enunciatum, vt tradit Felinus in d. cap.
Albericus, dicto nu. 4. de testibus. Puteus de-
cis. 365. *in causa Parmensi*, num. 4. & 7. libro 2.
idem Puteus decisione 136. *fuit dictum*, nu. 2.
& per totam, & decis. 210. nu. 5. & 6. eodem
libro 2. & decis. 221. lib. 3. & fuit resolutum in
vna Romana Casalis Longhellę 28. Iunij 1593.
coram Reuerendiss. D. meo Seraphino Patriar-
cha Alexandrino, & in d. causa Mediolanen.
rescissionis permutationis.

Pari etiam ratione idem dicendum est in
Apostolica confirmatione, vt quatenus sit ne-
78 cessaria, præsumatur † ex obseruantia trigin-
ta annorum, quamuis enunciata non sit, nam
ex antiquitate temporis præsumitur obtenta
confirmatio. Baldus in cap. ex parte, à nu. 2.
de testibus. Aimon de antiquitate temporum,
3. par. in principium, 27. Decius cons. * 152. sub
nu. 3. vers. *& de confirmatione* * 409. num. 12.
Mascardus de probationibus conclus. 404. nu.
3. Mohedanus decis. 2. nu. 1. de transactionibus,
& tenuit Rota in vna Tarraconen. Sacristiæ 4.
Iunij anni 1600. coram R.P.D. meo Iusto. Hie-
ron. Gabriel d. cons. 80. nu. 12. lib. 2.

Et generaliter, quod ex antiquitate tempo-
79 ris solemnitas præsumatur, † vide plenissime
per Anton. Gabrielem lib. 1. commun. opinion.
tit. de præsumptionibus, conclus. 1. vbi ponit
regulam cum pluribus ampliationibus, & 21.
limitationibus, ac multis illationibus, & de-
clarationibus. Mascardum de probationibus
conclus. 1322. & conclus. 1321. Menochium de
præsumptionibus, lib. 3. præsumpt. 132. per to-
tam, vbi alios infinitos allegant.

Præterea illud non omittere libet, quod
si fiat aliqua concordia, alias
simoniaca, sub beneplacito tamen Sedis Apo-
stolicæ: dicta clausula sub beneplacito, excu-
80 sat à pœna simoniæ, † quia concordia, seu
transactio est conditionalis, & si conditio non
adimpletur, hoc est, quod beneplacitum ac-
cedat, nihil dicitur actum, argumento legis
pecuniam quam, 36. ff. si certum petat. & ibi
Paulus,

Paulus, & Ias. l. si quis sub conditione 8. ff. si quis omissa causa testamenti, & in terminis tradit Caputaquen. decis. 105. num. 3. & decis. 338. num. 3. & 4. par. 1. Cæsar de Grassis, decis. 10. nu. 3. de præbend. * Rota decis. 673. & 682. lib. 3. par. 3. diuersorum. Nauarr. cons. 1. de reb. Eccles. * Flaminius Parisius de resignat. lib. 1. q. 3. ex num. 20. & ferè per totam. Rebuff. in praxi. tit. de noua prouisione. num. 29. & num. 35. & 36.

Ideo quis potest promittere soluere pensionem si Papa reseruauerit. hoc non est prohibitum, sed licitum. vt post Felin. & alios, tradit Paris. cons. 30. num. 26. vol. 4.

Intellige tamen si non fuit deuentum ad aliquam executionem, vt Nauar. cons. 1. de rebus Ecclesiæ. num. 1. & infra nu. 97. & 98.

Et sic quando adest concordia sunt beneplacitò Sedis Apostolicæ, potest altera pars tantum petere confirmationem illius, quando altera non contradicit. quia videtur tacitè consentire. Rota decis. 810. lib. 3. parte 3. diuersorum. *

Pœnitentia locus sit quamdiu beneplacitò non obtinetur.

81 Vnde licita erit pœnitentia † cuilibet parti, quamdiu beneplacitum non obtinetur. Abbas in cap. super eo. num. 8. de condition. appositis. Achilles decis. 2. de pactis. Mohedanus decis. 6. de causa possessionis. Puteus decis. 353. *in vna Cæsaraugustana*. num. 3. & per totam. lib. 1. Cæsar de Grassis decis. 3. num. 8. de sentent. excommunic. vbi etiam dicit, esse licitam pœnitentiam, non solum ante concessam confirmationem, sed etiam post concessam, quamdiu consensus per vtramque partem non
82 præstatur, † in illis casibus, vbi præstatio requiritur, iuxta formam regulæ Cancellariæ 44. de consensu in resignationibus, & pensionibus præstando: prout etiam tradit Crescentius decis. 1. de concessione præbendæ. Gomezius in regula de infirmis resignan. quæstione 31. numero secundo. Puteus decisione 106. numero 1. & sequenti. lib. 3. Flaminius Parisius, de resignatione beneficiorum. lib. 1. quæstione 4. à numero 48. & quæstione 6. à numero 43. & quæstione duodecima ex num. 16. Rota decisione 471. à numero 2. parte prima diuersorum.

Licet in hoc casu, pars quæ recedat, & pœniteat, teneatur subministrare alteri parti om-
83 nes expensas † iam factas, ratione dictæ concordiæ, vel resignationis, vt tradit Ioannes Gutierrez in libro 1. Canonicarum quæstionum. cap. 22. numero 19. vbi postquam resoluit cum pluribus, quòd promittens contrahere matrimonium sub conditione, si Papa
84 dispensauerit, poterit pœnitere, † quamuis sit obtenta iam dispensatio, vt per totam quæstionem disputat, & concludit. dicit tamen in d. num. 19. quòd pœnitens tenebitur alteri parti conuentioni stare volenti, refundere expen-
85 sas † pro impetranda dispensatione factas. argum. l. si pecuniam. ff. de condict. causa data, causa non sequuta. pro quo addo bonam gloss. fin. in clementina finali, de renunciatione.

Concordia confirmanda, si in aliqua parte cancelletur, an sit nihilominus seruanda.

Quando autem fit concordia sub conditione, si Papæ beneplacitum accesserit, & porrecta supplicatione pro obtinendo dicto beneplacito, & approbatione, fuerit cancellata aliqua clausula, conditio, vel modus, sub quibus, & non aliter, partes concordari voluerūt: licet in reliquis sit supplicatio signata, tunc
86 euanescit talis concordia ex defectu † consensus contrahentium: quia voluntas ad beneplacitum data, siue datum, cessante beneplacito, quo ad cancellata, censetur denegata, & nihil dicitur actum, vt docet Puteus decis. 272. *in causa Toletana*. num. 1. & 2. lib. 3. Caputaq. decis. 206. num. 1. & 4. ac per totam, cum ibi allegatis, parte prima. & in hoc casu, cum neutra pars fuerit in culpa, non erit locus refectionis expensarum, vt in proximo casu ad regulam sine culpa 23. de regulis iuris, in 6.

Ita vt, cum semel gratia sit nulla, non substineatur, quamuis neutra pars postea contradicat. Achilles decisione 12. de pensionibus. Caputaquen. decisione 86. parte tertia. Mohedanus decisione 4. & decisione 12. de renunciat.

Aliquando tamen, quamuis sit cancellata aliqua clausula de contentis in concordia, seu mandato ad resignandum; nihilominus resignatio admissa quo ad
87 reliqua, remanet valida, † & firma, vt fuit resolutum in vna Abulen. beneficij 20. Nouembris 1551. teste Caputaquen. decisione 89. parte tertia. vbi resignans dederat mandatum ad resignandum beneficium, reseruata in sui fauorem pensione 100. ducatorum, cum facultate transferendi, & Datarius noluit concedere istam clausulam transferendi. Immo illam à supplicatione cassauit, quia non datur, nisi cum maxima difficultate; & nihilominus procurator consensit, sine dicta clausula. Dubitatum fuit; An resignatio valeret? ex quo non videbatur seruata forma mandati. & fuit tentum, quòd resignatio valuit, & quòd erat seruata forma mandati. Quia
88 clausula transferendi, tamquam † impossibilis, & quæ solet omnibus denegari, videbatur pro non apposita in mandato. l. apud Iulianum. §. constat. ff. de legat. primo, vbi Alexan. & Ias. Et vbi diligentia est frustratoria,
89 tunc non est opus aliqua † diligentia. Felinus in cap. ex transmissa. num. 2. & 6. de præscript. & propter denegationem clausulæ transferendi, non infertur ad denegationem consensus quo ad reliqua. si per Sedem Apostolicam non concedebatur, quamuis clausula hæc esset posita in mandato. hactenus Caputaq. d. decis. 89. par. 3.

Pariter fuit resolutum in vna Corduben. concordiæ 29. Octobris 1601. coram R. P. D.

meo Litta, me obtinente, quod quamuis de concordia inita inter Capitulum Corduben. & Marchionem de Pliego, sub beneplacito Se-
90 dis Apostolicæ † confirmanda, essent in confirmatione cancellatæ nonnullæ clausulæ non substantiales, ac additæ aliæ clausulæ, quæ aut tacite inerant, aut modici momenti erant: Non propterea deficiebat consensus partium, nec corruebat concordia, sed potius tamquam valida & firma, erat exequenda, prout factum fuit.

Sic etiam Paulus Parisius conf.15. *circa dubiorum*, num.14. & 15. lib.4. consuluit, quod erat valida alia resignatio facta per procuratorem, vigore cuiusdam mandati habentis
91 certam clausulam † vitiosam, & simoniacam, vt talis resignatio fieret medio vitioso: si procurator omisso vitioso medio, resignationem liberam in manibus legati fecerit. Quoniam mandatum effectualiter fuit exequutum, solum diuersitas consistit inter mandatum, & eius formam, & exequutionem illius à procuratore factam. nam mandatum erat, vt resignatio fieret medio, & forma vitiosa, & procurator exequutus est omisso medio vitioso, libere resignando, & sic resignatio ita exequuta valuit; nam procurator exequutus est vtilius, & melius, quam Dominus mandasset. propter quod non potest dici quod egressus fuerit fines man-
92 dati: & hoc quod vtiliter † gessit debet attendi, & non quod omisit, quia illud non debet esse in consideratione, & allegat pulchrum consilium Ancharani 28.incipit, *rationes inducta*, nu.3.cum sequentibus.

Similiter in vna causa Hispalen.pensionis 21. Octobris 1575. fuit resolutum in Rota, teste Cæsare de Grassis decis.10. de præbendis, vbi quidam dedit mandatum ad resignandum beneficium in fauorem N. in euentum quod ille consentiat reseruationi pensionis soluendæ, lit-
93 teris non expeditis, accedente † Papæ beneplacito. & porrecta supplicatione, Papa deleuit illa verba supplicationis, *litteris non expeditis*, & procurator consensit: fuit dubitatum. An reseruatio pensionis esset valida? & resolutum quod sic, ex eo quod illa verba mandati, *accedente beneplacito*, referuntur etiam ad clausulam, *litteris non expeditis*, quæ clausula cadit sub verbo, *obligari teneatur*. vnde cum resignans voluerit quod ita demum apponatur hoc decretum de soluenda pensione litteris non expeditis, si Papa voluerit: quod cum Papa noluerit, ex quo deleuit dicta verba, consequenter cessat etiam in hoc sua voluntas, quia deficiente conditione, perinde est ac si actus à principio factus non fuisset, vt in d.decisione 10.continetur.

Vbi numero finali respondet ad aliam decisionem Corduben. dimidiæ portionis coram Quiroga, sub die decimaquarta Nouembris 1558. vbi fuerat decisum, quod omnia contenta in mandato sunt seruanda, alias resigna-
94 tio est nulla, cum forma mandati † seruata non sit, cap. cum dilecta, de rescriptis, cap. si cui de non sacerdotali, de præbendis, libro 6. Et quia omnia contenta in mandato, seu concordia, sunt indiuidua, & tota concordia cor-
95 ruit ex defectu vnius capituli, † etiam minimi non confirmati. Caputaquen. decis. 206. nu.4.& 5.par.1.Mohedan. decis.10. num.1. de senten.& re iudicata.

Respondet (inquam) dicta decisio 10. num. finali, quod in illo casu decisionis Corduben.
96 constituens volebat omnia simpliciter † adimpleri, prout etiam fuit in casu dictæ decisionis Putei 272. libro tertio, cum similibus. At vero in casu dictæ decisionis Hispalen. non simpliciter, sed restricte, & conditionaliter, nempe, accedente Papæ beneplacito, adiecta fuit d. clausula.

Addo etiam, quod quando fit aliquod pactum illicitum in materia beneficiali; veluti in permutatione beneficiorum sub beneplacito Papæ: si non postulato, nec obtento dicto beneplacito, partes fecerint dictam permutationem coram Ordinario, committunt simoniam,
97 nec suffragatur aliquid dicta conditio beneplaciti Apostolici, eo ipso quod non fuit procuratum, nec obtentum beneplacitum. Mohedanus decis.167. alias 1. num. 2. sub titulo de
* simonia. * Rota decis. 673.nu.5.Nauarr.cons. 1.de rebus Eccles.non alienan. *
98 Nisi adiecta sit clausula, *quatenus opus † sit beneplacito Apostolico*, & postea verificetur quod necessarium non erat, vt dixit Rota decis.519.sub numero 3.vers. *minus facit*, par. 1. diuersorum.

Quid autem, si fuerit facta concordia sub beneplacito Sedis Apostolicæ, & confirmatio fuerit ab vno Papa denegata. An possit altera pars instare, quod expectetur ad voluntatem
99 alterius † Papæ succedentis, cum Sedes Apostolica non deficiat, & non fuerit facta concordia sub beneplacito nominis proprij, sed dignitatis? Vide Rotam decisione 290. num. 2. parte tertia, libro tertio diuersorum, vbi habetur quod non, ex quo fuit semel denegata, & conditio defecit.

Et quando in secunda concordia censeatur tacite repetita conditio beneplaciti Apostoli-
100 ci, quæ fuerat apposita in prima, licet in secunda expressa non fuerit, lege decisionem 282.*in causa Toletana*, nu.3.lib.2.par.3. diuers. & vide quæ in simili dixi in glossa 6. num. 177.
* * Adde num. 6. & 7. verbo, *beneplacitum*, folio 614.

Summaria §.1.Glossæ Duodecimæ.

1 *Dictionis* (vsque) *natura est, quod regulaliter includit, & non excludit, & nu.2.*

Con-

3 *Conceſſio caſtri vſque ad tertium gradum, includit tertium gradum.*

4 *Dictio* (vſque) *includit in materia fauorabili, ſecus in odioſa.*

5 *Subſtitutio facta vſque ad vltimum filium, excludit illum.*

6 *Emphyteuſis Eccleſiaſtica vſque ad quartam generationem, interpretari debet excluſiue.*

7 *Dictio* (vſque) *etiam in pœnalibus, ſtat incluſiue.*

8 *Priuatio filiorum haretici vſque ad ſecundam generationem, includit nepotes ex linea maſculina.*

9 *Declarans nihil immutat.*

10 *Opinio Bartoli de natura dictionis* (vſque) *tenetur à Rota.*

11 *Dictio* (vſque) *ſtat excluſiue, quando ex mente contrahentium ita colligitur, vt in exemplo aſſignato.*

12 *Dictio* (vſque) *ſtat excluſiue, ratione abſurdi vitandi ex parte rei, vt ſi quis dicit, flumen vſque ad ripam.*

13 *Vendens fundum vſque ad viam publicam, vel ſepulchrum, excludit illa.*

14 *Terminus aſſignatus ad probandum vſque ad diem Dominicam, excludit illam.*

15 *Promittens dare vnam libram carnis vſque ad diem Veneris, excludit Venerem.*

16 *Coadiutor datus tutori vſque ad pubertatem pupilli, excludit pubertatem.*

17 *Tutor, nec Curator dari non poteſt pupillo, niſi durante tempore pubertatis.*

Dictio (vſque) *contenta in regula de annali, qualiter concipiatur.*

18 *Dictio* (vſque) *ſtat excluſiue, quando ex violentia verborum colligitur, vel quando incluſio eſſet inimica diſpoſitioni, & nu. 19. vel repugnaret alteri legi, & nu. 20.*

21 *Dictio* (vſque) *&* (Ad) *denotant terminum ad quem, & ſunt eiuſdem natura, & numero 29.*

22 *Dictiones* (A, Ab, ex) *denotant terminum à quo, & regulariter ſunt excluſiua, & ſeparatiua, & num. 23. niſi ex materia ſubiecta, vel vt euitetur abſurdum, vel correctio, aliter intelligatur, & nu. 24.*

25 *Statutum diſponens, quod à pulſu campana de ſero nemo incedat cum armis, ſtat excluſiue; ſecus ſi de mane, & nu. 26.*

27 *Lex Hiſpana dicens, quod poſt pulſatam campanam quietis, non afferantur arma; intelligitur poſt finitum pulſum campana.*

28 *Teſtis deponens vidiſſe poſt ſonum campana, ſi non addit finitum, non concludit.*

29 *Dictio* (ad) *includit, & ponitur pro* (valde) *& numero 30. & denotat cauſam finalem, & numero 31. & capitur alijs multis modis, & num. 32. & 33.*

§.1. gloſ. 12. vbi agitur de natura dictionis (vſque). & dictionis (ad.)

VM in hac gloſſa 12. contineatur iſta dictio (*vſque*) viſum fuit mihi aliqua de illius
1 natura † dicere, priuſquam ad ſequentem gloſſam tranſeam.

Natura igitur iſtius dictionis (*vſque*,) eſt quod regulariter ſtet incluſiue, & ſic includat,
2 non autem † excludat, l. patronus 35. §. Sempronius, ff. de legat. 3. l. cum clericis, §. memorati, C. de Epiſcopis, & Clericis, l. ideſt vſque ad duos aureos, 10. & ibi gloſſ. ff. de dolo malo, l. poſt dies, C. de aduocat. diuerſ. Iudicum, l. Papinianus, §. meminiſſe, ff. de inofficioſo teſtamen. cum alijs pluribus allegatis ab Oldrado conſ. 48. *conſueuit dubitari*. nu. 3. Bart. in d. l. patronus, §. Sempronius, vbi latiſſime. Archidiaconus, Ioannes Andreas, & Geminianus, per tex. ibi in cap. ſi gratioſe, num. 7. Philippus Franchus nu. 2. de reſcript. lib. 6. Alexand. conſ. 101. nu. 20. lib. 3. & conſ. 114. num. 5. verſ. *quia*, lib. 5. Philippus Probus in additione ad Ioann. Monach. in cap. fin. nu. 33. de exception. lib. 6. Brunus conſ. 109. nu. 16. volum. 1. Purpuratus conſ. 389. num. 1. Magon. in deciſ. Florentina 8. num. 2. cum pluribus ſequentibus. Rota deciſ. 170. *Domini dixerunt*, num. 1. parte 2. diuerſor. vbi fuit reſolutum, quod conceſſio Caſtri vſ-
3 que ad tertium gradum, includebat tertium † gradum. tradit etiam Corbul. de cauſa priuationis ob lineam fœmininam, nu. 278. verſ. *extenditur quarto*. Socinus conſil. 25. *Dominus Franciſcus*, nu. 2. & 3. lib. 1.

Quod quidem procedit in materia fauorabili, nam in odioſa & pœnali non includit,
4 ſed potius † excludit. gloſſa 1. in d. l. ideſt vſque, ff. de dolo malo, l. à caligato, vbi Baldus nu. 4. & 5. C. de nuptijs, cap. 1. verſ. *ſi enim*, de ordinatis ab Epiſcopo, qui renunciauit Epiſcopatui, iuncta gloſſa ibidem, verbo, *vſque*, Oldrad. conſ. 49. ſub num. 5. Decius in conſil. 511. nu. 3. *viſo teſtamento*, nu. 3. vbi tenet, quod ſubſtitutio facta vſque ad vltimum filium, non
5 comprehendit, ſed excludit filium † vltimum, quia fideicommiſſi grauamen continet onus, odium, & ſic excludit, poſt Cynum, & Baldum, quem allegat in authentica hoc amplius, prope finem, C. de fideicommiſsis.

* Sic etiam iſta dictio, *vſque*, in vulgarem facta, contenta in l. 4. titulo 3. libro 7. recopilationis Hiſpanæ, extat excluſiuæ, cum illa lex ſit pœnalis, vt declarat ibi Acebedus numero 11.

Vnde Felinus in cap. per tuas, num. 9. de probationibus, & Corbul. vbi ſupra num. 56.

vers. *quia verba dubia*, cum alijs per eos allegatis, dicunt quòd emphyteusis Ecclesiastica data vsque ad quartam generationem, cum sit odiosa respectu Ecclesiæ, debet interpre-
6 tari † exclusiue in fauorem Ecclesiæ, vt quanto citius fieri possit, inuestitorum numerus finiatur. & hanc distinctionem admittit Tiraquellus de vtroque retractu, §. primo, glossa vndecima, num. 45. vers. *etiam ex simplici præsumptione*.

Cæterum prædictam distinctionem impugnat Bartolus in l. patronus, §. Sempronius, sub num. 1. column. 1. versic. *vt ergo liqueat*, ff. de legat. 3. per textum in l. saccularij, §. sunt quædam, ff. de extraord. crimin. vbi tractatur de pœnis, quæ sunt odiosæ, & tamen dictio,
7 (*vsque*) † ponitur inclusiue. Idemque est in casu l. si cum exceptione, §. quatenus, ff. quod metus causa. & quamuis ipse Bartolus dicat, quod possit responderi, quod in illis casibus est certum de mente legis volentis includere: tamen asserit dictam dictionem confundi, per tex. in cap. quicumque, iuncto cap. statutum, de hæret. lib. 6.
8 Nam in dicto capit. quicumque † sancitur, quòd hæretici & eorum filij, sint priuati omni honore, & officio publico, vsque ad secundam generationem: & postea d. cap. statutum declarando d. capit. quicumque, dicit quòd præfata pœna, vsque ad nepotes, extendatur in linea masculina, & in linea fœminina ad solos filios. vbi glossa verbo, *volumus*, dicit quod dum loquitur tex. de linea masculina, declarat tantum ius vetus in d. cap. quicumque; dum vero loquitur de linea fœminina, statuit ius nouum. & bene: nam qui declarat, nihil
9 immutat, aut alterat: sed tantum id quod est propalat, & certum facit, l. hæredes palam, §. sed si notam, ff. de testament. Anton. Gabr. tit. de reg. iuris, conclus. 3.

Et quamuis ad dictas decretales posset responderi, quod d. cap. statutum aliquid de nouo induxit, si non quo ad rem ipsam, nec mentem Pontificum, saltim quo ad vim verborum, certamq. illorum significationem, de qua agimus: vel quòd sit speciale in odium tanti criminis: prout etiam contra Bartolum respondet & tenet modernus Polydorus Ripa in tractatu de nocturno tempore, cap. 63. nu. 29. cum multis seqq.

Nihilominus opinio Bartoli videtur tenenda, saltim quando hæc dictio (*vsque*) est adie-
10 cta gradui, vel numero. & ideo Rota † d. decis. 170. nu. 5 par. 2. diuersorum, reprobat dictam distinctionem & sententiam Decij in d. cons. 511. nu. 3. & affirmat, quòd dicere, quod in materia odiosa dictio (*vsque*) non includit, loquitur contra communem Doctorum.

Quo circa occurrendum est ad distinctionem Bartoli in dicto §. Sempronius, vbi distinguit, quod quandoque hæc dictio (*vsque*) ponitur simpliciter, non autem respectiue, & quandoque respectiuè. scilicet respectu termini à quo, ad terminum ad quem, quod potest contingere quatuor modis. Nempe respectu loci, respectu temporis, respectu numeri, & respectu gradus, vt in exemplis, & legibus per ipsum Bartolum assignatis, & allegatis. Et nihilominus in prædictis casibus dictio (*vsque*) vt plurimum ponitur inclusiuè, & de hoc est regula constituenda.

Nisi quando ex coniecturis, vel ex mente disponentium aliud appareat, veluti si vendo fundum vsque ad domum, quia potest esse do-
11 mus de fundo, & tunc ex quantitate pretij † est præsumendum, Vtrum domus includatur, vel non. argumento tex. in l. semper in stipulationibus, 34. ff. de regulis iuris. Bart. in d. §. Sempronius. Ioannes Andreas nu. 11. Abbas nu. 7. in cap. 1. de ordinat. ab Episcopo, qui renunciauit. Gregor. Lopez in l. 2. glo. *valer tanto*, tit. final. Partita 7.

Vel ratione euitandi absurdi, siue ex parte rei: nam si quis dicit flumen vsque ad ripam,
12 ipsam excludit, † ex parte & natura rei, l. 1. §. in publico flumine, & l. penultima, ff. de fluminibus. Baldus in d. l. à caligato, num. 5. vers. *exemplum de secundo*, C. de nuptijs, vbi etiam ponit exemplum de vendente fundum
13 vsque ad viam † publicam, vel vsque ad sepulchrum, quia via publica, nec sepulchrum, vendi non possunt.

Siue oriatur absurdum ex parte temporis, veluti si litiganti assignetur terminus ad probandum vsque ad diem Dominicam, illa dies
14 Dominica stat † exclusiuè, quia alias resultat absurdum, & prauus intellectus. Nam in die Dominica iudicia conquiescunt, cap. fin. de ferijs. Rota d. decis. 170. num. 3. parte secunda diuersorum.

Item ratione verisimilitudinis, vt si promitto dare tibi vnam librã carnis vsque ad diem
15 Veneris, ponitur † exclusiue, quia in die Veneris caro non comeditur. Bartol. in d. §. Sempronius, vers. *item ex verisimilitudine*.

Necnon, quando de necessitate res debet esse separata, verbi gratia, do Titium coadiu-
16 torem tutori, vsque ad pubertatem † pupilli, quia pubertas non includitur, cum de necessitate pubertas debeat esse separata à pupillari ætate, l. quæsitum, ff. de tutelis. Et quia pupillo non potest dari tutor, nec curator, nisi durante tempore ætatis pupillaris, alias actus
17 erit † nullus, l. curatorem, ff. de tutoribus, & curat. datis ab his. Caputaquen. decis. 158. nu. 3. & 4. par. 1.

Prout etiam dicta dictio (*vsque*) contenta in reg. 35. de annali, dum dicit (vsque ad sententiam inclusiue prosequi debeat) est intelligenda, vt sufficiat, si pars instet, & per illam non stet, quamuis sententia intra annum pronunciata non fuerit. Mandosius ibid. quæst. 75. num. 4.

num. 4. vers. *quintus*. Crescen. decis. 5. num. 3. & per tot. de exceptionibus.

Item, non stabit inclusiue, sed potius exclusiue hæc dictio (*vsque*) quando ex nimia violen-
18 tia verborum hominis, vel legis, aliter † colligatur. tex. in l. sunt quædam. ff. de extraord. crimin. l. item si cum exceptione. §. quatenus autem. ff. de eo quod metus causa. Polydorus Ripa post Bartolum, vbi supra, num. 34.

Nec quando inclusio esset inimica, & non
19 consonans legi, † vel dispositioni, quia tunc stabit exclusiue memorata dictio (*vsque*) Abbas in d. c. 1. de ordinatis ab Episcopo, qui renunciauit, nu. 5. Marian. Socin. cons. 6. num. 18. Berous cons. 148. num. 48 lib. 2.

Idem etiam esset, quando in vna lege apponeretur ista dictio (*vsque*) & nisi sumeretur exclusiue repugnaret dispositioni alterius legis,
20 † vt probat tex. in l. 1. vers. *sed & si ea sit causa*. ff. an per alium causæ appellationis reddi possint, iuncto text. in l. absentem, vers. *melius statuetur*. ff. de pœnis, & bene declarat Menoch. de arbitrarijs, lib. 5. q. 80 num. 92.

Eadem etenim, quæ diximus de hac dictione (*vsque*) militare videntur in
21 dictione (*ad*) † nam vtraque dictio denotat terminum, ad quem. Oldrad cons. 49. nu. 3. & nu. 5. vers. *de (aa)* vbi etiam ponit quòd pariter apponatur regulariter inclusiue, l. non putabam. ff. de condit. & demonstrat. Archidiac. in cap. Presbyter, in princip. 78. distinct. & prosequar inferius, a num. 29 vsque ad 33.

Quo vero ad dictiones denotantes terminum a quo, vt sunt dictiones (*a, ab, ex*) Bart. in d. §. Sempronius, in fine, dicit quòd
22 pariformiter regulantur, vt stent † inclusiue, vel exclusiue, secundum distinctiones traditas, quo ad dictiones (*vsque*) & (*ad*) quæ significant terminum, ad quem. Oldrad. dicto consil. 49. num. 1.

Regulariter tamē istæ dictiones (*a, ab, ex*.) denotantes terminum à quo, suapte natura
23 sunt exclusiuæ, † & separatiuæ. Magonius d. decis. Florentina 8. *frequens est*. nu. 7. vers. *& maxime si terminus*. Castren. in l. 1. nu. 2. Alex. nu. 18. ff. si quis cautionibus. Alex. cōs. 42. *in causa*. nu. 5. vers. *quia statutum*. volum. 3. & cons. 114. *visa*. nn. 2. vers. *& sic propter dictionem*. lib. 1. Tiraq. de vtroque retractu. §. 1. glos. 11. nu. 51. 52. & 53. Polydorus Ripa d. cap. 63. a nu. 1. & seq. & a nu. 42. Rota decis. 75. nu. 2. par. 2. diuersorum, & decis. 710. nu. 4. par. 1. diuers.

24 Nisi aliud materia subiecta, † vel natura actus, aut mens disponentium, seu fauor, aut odium, vel vt euitetur absurdum, vel correctio persuadeat, nam tunc stabit inclusiue. Bald. consil. 457. num. 3. ante medium, vers. *aut qualitercumque*. lib. 1. Tiraquel. vbi supra, num. 3. cum pluribus sequentibus. Rotæ d. decis. 75. num. 3. vsque ad num. 10. par. 2. diuersorum, vbi loquitur in terminis regulæ de infirmis resignantibus 18. alias de viginti.

Vnde dixit Ioan. de Ferra. in sua praxi in forma cap. quando testes producantur ad æternam rei memoriam, & Firmanus in verbo *A*. vers. *hanc theoricam*. quòd stante statuto, vt à
25 pulsu † campanæ de sero nullus incedat cum armis, vel vadat per vicos, sub certa pœna, statutum illud, est intelligendum exclusiue, post finitum pulsum campanæ: stante vero alio statuto, vt a pulsu cāpanę de mane quilibet possit incedere cum armis, vel exire, dictio (*A*) sta-
26 bit † inclusiue: & hoc nō alia ratione, nisi quia prior statuti dispositio est odiosa, tendens ad condemnationem, & pœnam: posterior vero sanctio est fauorabilis absoluens, & in libertatem quodammodo redigēs, vt tradit Polydor. Ripa d. cap. 63. num. 46. & 47.

Lex autem nostræ Hispaniæ 6. titulo 6. lib. 6. recopilationis, quæ prohibet arma portari de nocte, non loquitur per dictas dictiones (*a*) nec (*ab*) nec (*ex*:) sed dicit, quòd post pulsatam campanam quietis, arma non deferantur: intelligēda tamen erit post finitum pulsum campanæ, & sic exclusiue, ita vt quamdiu duret pul-
27 sus † cāpanæ cesset prohibitio, vt mitius interpretetur, & delictum excludatur. Bald. in l. 2. §. creditum. sub nu. 1. ante finem, vers. *& facit ad statutum*. ff. si cert. pet. vbi firmat, quòd si statutum dicit, quòd post sonum campanæ tertię, pœnæ duplicentur, & testis dicit post sonum,
28 non tamen adiecit finitum, † non concludit ad pœnam duplam, quia debet intelligi de sono finito. Bursat. cons. 141. incipit, *legi seriosum*. num. 2. vers. *tum rursus*. volum. 2. & ita practicari vidi, licet Socinus ad d. §. creditum, nn. 6. pro contraria opinione Baldum alleget. Credo tamen, quòd littera Socini sit minus correcta, & deficiat hæc dictio (*non*) ita vt, vbi dicit quòd sufficit, debeat dicere, quòd non sufficit, prout ipse Bald. per eum allegatus, dicit, secundum quem est intelligendus Socinus, iuxta doctrinam Bartoli in l. non solum, §. libertus, numero septimo. ff. de liberatione legata.

L. 6. tit. 6. lib. 6. recop. de non portādis armis post certam horam declaratur.

29 Rursus, hæc dicta dictio (*ad*) includit † tempus, numerum, vel actum, cui adijcitur, vt probatur Genes. cap. fin. versus finem, ibi, *vidit etiam filios vsque ad tertiam generationem*. Cicero pro Cecina dicit, *cum amicis ad diem veni in castellum*. l. 3. §. qui habebat. ff. de seruitut. rustic. prædior. Tiraquel. de retract. lignag. §. 1. gl. 11. num. 67.

30 Nec non hæc dictio (*ad*) anget, † & accipitur pro (*valde*) vt 2. Reg. cap. 24. *adaugeat Dominus Deus tuus, ad Populum tuum, &c.* l. non putabam, & ibi gl. Albericus, & Bald. ff. de cond. & demonstr. Oldrad. cons. 49. *consueuit*. col. 2. sub num. 3. Fel. in cap. cum vigesimum, post num. 7. vers. *sed quid si dicatur, cum perueniat ad annum* 18. de officio delegati.

Item ista dictio (*ad*) denotat causam fina-

31 lem,† & substantialem. Baldus in l. ex annali, nu.3.C.de action. empt.Rota decis.37.nu.2,p. 2.diuersorum.

Item dictio (*ad*) denotat quendam accessum, vt dicit diuus Thomas, parte 3. quæst. 58. articulo 3. super illis verbis, *Sedet ad dexteram Patris*.

Aliquando accipitur pro (*intus*) vt.in rubro,& nigro. C. de his qui ad Ecclesiam confungiunt.

Aliquando pro(*cum*)vt Exodi, cap. 32. ibi. *sicut loqui solet homo ad amicum suum.*

Aliquando significat idem,quod (*pro*) l. cui muneris 12.cum glossa.ff.de muneribus,& honoribus.

Aliquando capitur pro (*in*) vt Iudicum, c. 5. ibi, *quia non venerunt ad auxilium Domini ad Orientem*. & Paralipom.cap.5.ibi, *in omni plaga quæ respicit ad Orientem.*

32 Aliquando accipitur (*ad*) † pro (*iuxta*) l. quidam Hiberus.ff.de seruitut.vrban.prædior. Bartol.in l.militis codicillis. C. de milit.testamento.

Aliquando significat idem,quòd(*post*) l.qui duos,ff.de manumiss.testamento.

Aliqnando ista dictio (*ad*) accipitur pro

33 (*contra*) † l.1.iuncta glossa 1.ff.an per alium caus.appell.red.l. commissa, & ibi gl.in verbo *ad heredem*,idest contra hæredem. ff. de publican.l. item apud Labeonem;vers.*proinde si quis ad domum tuam*.ff.de iniurijs.

De qua dictione (*ad*) vide etiam Bartol.in extrauagan.ad reprimendum,in verbo(*ad*) Albericum in dictionario,verbo (*ad*) Alex. in l.si cui legauit,nu.3.ff.de legat.1.Tiraquell.de retract.lignager.§.1.gloss.11.nu.67.

Summaria Glossæ Decimætertiæ.

1 *Regula nostra excludit beneficia in Romana Curia vacantia.*

2 *Vacare in Romana Curia,quæ beneficia dicantur*

3 *Beneficia consistentia in Vrbe spectant ad collationem Papæ, qui dicitur Episcopus Romæ, nu. 4.& 6.*

5 *Nominibus pluribus Papa appellatur.*

7 *Vrbis beneficiorum collatio est charior Papæ.*

8 *Vrbis beneficia improprie dicuntur reseruata, cum nemo sit, qui Papam præueniat, & numero nono,& vndecimo,& num 28. declaratur,& num.75.*

10 *Priuatio non intrat,nisi habitus precedat.*

12 *Cancellaria est organum mentis, & vocis Papæ.*

13 *Cancellaria non solet expedire litteras beneficiorum de Vrbe,tamquam de reseruatis.*

14 *Reseruatio cap. 2. de præbend. in 6. non procedit in beneficijs de Vrbe,nisi sit Curialis ille per quem vacant,nu. 15. ne irrogetur grauamen alteri Ordinario,nu. 16. vel quando Curia est extra Vrbem,& nu.17.*

18 *Vinculum duplex concurrit in beneficijs de Vrbe per curialem vacantibus,& nu.19.*

20 *Cardinales habent ordinariam iurisdictionem in suis Ecclesijs titularibus, si sunt præsentes in Vrbe.*

21 *Canonicatus,& præbenda S. Ioannis Lateranen. S.Petri,& Sanctæ Mariæ Maioris de Vrbe reseruantur à Papa, ad maiorem cautelam, nu.22. vel ad tollenda priuilegia, & indulta, prouidendi,& nu.26.*

23 *Reseruatio vnius,est præseruatio alterius.*

24 *Exceptio indicat regulam in contrarium, quando constat de iure præseruato,& nu.25.*

27 *Capellaniæ Capellæ Gregorianæ non includuntur sub indultis conferendi, concessis Archipresbytero,& Capitulo S. Petri de Vrbe.*

29 *Vacare in Vrbe Romana dicuntur, beneficia vacantia apud sedem.*

30 *Beneficia vacantia apud sedem ante cap. 2. de præbendis in 6. per quem conferebantur, & num.31.*

32 *Vacare apud sedem beneficium, quando dicatur, & nu.33.remissiue.*

34 *Clementina prima, vt lite pendente, venit ad declarationem,cap.2 de præben.in 6.*

35 *Vacationis apud sedem reseruatio est efficacior omnibus,& non includitur in facultate conferendi,cum clausula motus proprij,& nu. 36.*

37 *Reseruatio vacationis apud sedem non includitur in indultis Cardinalium, nec in regula de triennali & nu.38.*

39 *Vacantia beneficia apud sedem difficilius Papa concedit,cum intendat illa semper dilectis personis conferre.*

40 *Legatus de latere non potest conferre beneficia apud sedem vacantia.*

41 *Reseruatio c.2.de præben.in 6.an includat beneficia regularia.*

42 *Vacare dicuntur in Curia beneficia per resignationem, vel permutationem in manibus Papæ factam.*

43 *Vacare dicitur in Curia beneficium resignatum in manibus proprij Episcopi,etiam ex causa permutationis,& nu.44.*

45 *Vacare dicitur in Curia beneficium illius, qui præsens, vel absens per contumaciam fuit ex aliquo defectu priuatus.*

46 *Vacare dicuntur in Curia omnia beneficia reseruata per extrauag.ad regimen, vel alio quocumque modo,& nu.47.*

48 *Vacare beneficium apud sedem,aliud est,& aliud vacare in Curia,& nu.49.& 50.& 53.*

51 *Vacare apud sedem, & in Curia, idem est improprie loquendo,& nu. 52.*

54 *Regula nostra dum excepit beneficia vacantia in Curia,de quibus intelligat.*

55 *Vacatio in Curia, per excellentiam intelligitur de vacatione iuxta cap. 2. de præbend. in 6. sicut ius ciuile,de iure Romanorum, num 56. & per Poetam Virgilium, nu. 57. & per Apostolum Paulum,& nu 58.*

Potentia-

59 *Potentiori & à digniori sumitur denominatio.*
60 *Verba* extr. Rom. Curiam. *contenta in concordatis, & indultis Cardinalium, qualiter intelligantur, & nu.61.*
61 *Vsu. communis loquentis semper attenditur.*
63 *Vacare in Curia dicuntur beneficia, quæ vacant in Vrbe, & nu.65.*
54 *Regula nostra octaua non comprehendit Cardinales.*
66 *Reseruatione vna data, secunda reseruatio est inanis, & nu.74.& 79.*
67 *Reseruationis causa cessante, cessat & reseruatio.*
68 *Paria sunt, vacare in Curia beneficium, vel esse alias reseruatum.*
69 *Plenitudo repletione non indiget.*
70 *Dominium ex vno titulo acquisitum, non potest amplius ex alio titulo acquiri, & secundus titulus nullius est momenti, & nu.71.*
72 *Superflua omnia reprobantur.*
73 *Vacatio prima impedit vacationem sequentem.*
75 *Papa nō cēsetur beneficia à se ipso, sibi reseruare. Legare, nemo potest à seipso, sibi.*
76 *Constituere reseruationem, & illam destruere sunt correllatiua.*
77 *Exceptio debet esse de regula.*
78 *Mensis expressio non est necessaria, quando beneficium est alias reseruatum.*
80 *Potestas semel sublata nō est auferenda de nouo.*
81 *Reseruationes plures concurrere possunt super eodem beneficio, quod potest esse tripliciter reseruatum, & nu.87.& 88.*
82 *Excommunicatus semel, potest iterum excommunicari, sicut semel ligatus potest nouo vinculo ligari, & nu.83.*
84 *Lucerna coram Sole non lucet.*
85 *Dispensatio super vno impedimento, non sufficit si aliud remanet.*
86 *Mens Papæ est consideranda ad inspiciendum, si voluerit de nouo reseruare beneficium, iam reseruatum, & nu.89.*
90 *Effectus quis resultet ex eo, quod regula nostra de nouo reseruet beneficia prius reseruata, & num.91.*
91 *Multiplicata reseruatio exprimi debet, alias gratia non tenet.*
92 *Vincula plura, fortiora sunt vno, & existentibus pluribus impedimentis, vno sublato aliud remanet, & nu.93.*
94 *Seruitutibus duabus existentibus, vna sublata remanet altera, idemque est in iure renunciato, & nu 95.*
96 *Duplex prohibitio statuti, & testatoris, si concurrit, non potest filia agere ad supplementum.*
97 *Dispensationes tot requiruntur, quot obstacula.*
98 *Obstacula plura si concurrunt, non sufficit clausula generalis.*
99 *Derogatio indultorum Cardinalium non suffragatur. quando Cardinalis est ordinarius collator nisi exprimatur.*
100 *Qualitates si plures requiruntur, omnes concurrere debent.*
101 *Indultum ad conferendum beneficia reseruata an extendatur ad reseruata duplici reseruatione.*

Extra Romanam Curiam. glossa 13.

REGVLA nostra reseruat omnia beneficia, vacantia extra Romanam Curiam, & consequenter vacantia in Romana Curia, non includuntur † in reseruatione regulæ nostræ.
1

Vnde in primis videre necesse est, quæ sint
2 beneficia vacantia in Curia Romana: & postmodum inspiciemus, de quibus vacationibus intelligatur regula nostra, & quis effectus ex hoc sequatur.

Primo dicuntur in Curia vacare omnia
3 beneficia in vrbe Romana consistentia, † quæ spectant ad collationem solius Papæ, cum ipse solus habeat intentionem fundatam in iure illa conferendi, tamquam Episcopus Romæ.
4 † cap. si quis Episcopus, post principium, ibi, *dignetur Episcopus Romanus, &c.* 2. quæst. 6. & in suprascriptione, c. transmarinos 98. distinctione, & in suprascriptione, c. si quis Episcopus 7. quæst. 1. nec non in suprascriptione. l. inter claras 8. C. de summ. Trinit. & fid. Cathol. Alphonsus Soto glossator antiquus in reg. Cancellariæ 7. pag. 2. vers. *sed bene reperio, quòd dicetur Vrbis Romæ Episcopus.* Aeneas de Falconibus in tracta. de reseruationibus, 2. q. principali, nu. 9. Lodouicus Gomezius in reg. de trienn. q. 31. nu. 14. in fine. Mandos. in in reg. 7. Cancellariæ, nu. 2. Hieronymus Gabriel. consil. 200. nu. 5. lib. 2.

Beneficia consiste. tia in vrbe, an dicantur vacare in Curia & plura de illis.

Ideo dicit Geminianus consilio 93. *Clemens VII.* num. 22. quòd Papa quandoque dicitur
5 † Romanus, vel Romanæ Ecclesiæ Episcopus; aliquando Vrbis Romæ Archiepiscopus; Aliquando Papa Vrbis Romæ, aliquando Patriarcha; aliquando simpliciter Episcopus; quandoque Vicarius Beati Petri; aliquando Rector vniuersalis Ecclesiæ, &c. refert etiam Mandosius in dicta regula 7. sub num. 3. & plenissime per Ludouicum Gomezium in cap. 1. de constitutionibus in 6. ex nu. 1. cum 48. sequentibus per totum illud primum notabile, & tetigi in glos. 1. in fin.

Cum igitur solus Papa sit Vrbis Episcopus, & Archiepiscopus, & Patriarcha, ipse solus
6 potest † conferre beneficia in Vrbe consistentia Romana, & ad ipsum dumtaxat pertinet illorum collatio, vt supradicti Doctores tradunt.

Hinc dicit Gomezius in dicta regula de annali, quæst. 3. nu. 18. vers. *sic itaque* quod bene-
7 ficiorum Vrbis collatio est Papæ magis † chara quam existentium extra Vrbem, & in Curia vacantium, nam beneficia Vrbis Papa confert iure proprio, & Ordinario.

Quocir-

Quocirca ista beneficia consistentia in Vr-
8 be, improprie dicuntur reseruata. † Nam re-
seruatio ideo fit propter timorem præuentio-
nis, quando alius à Papa potest conferre, &
9 ne Papam † præueniat, ac se intromittat: vt
dicit Gomezius vbi supra, nu. 15. vers. *merito
igitur ad Papam tantum*. Aeneas de Falconi-
bus de reseruationibus, 2. par. de reseruatione
Legati de latere, præludio 2. num. 1. vers. *pro-
pterea reseruatio*. Quia non sequitur priuatio,
10 nisi præcedat † habitus, quem præsupponit, l.
decem 116. ff. de verbor. oblig. l. remittit, ff. de
iur. iuran. Sed ista beneficia nullus alius præter
Papam potest conferre, nisi subsint titulis Car-
11 dinalium, igitur non cadit † in illis reserua-
tio, vt tradit Alphonsus Soto super dicta re-
gula 7. ante finem, vers. *& ex ista regula sequi-
tur*. Aeneas de Falconibus in d. tract. 2. parte
principali, sub nu. 9. vers. *idcirco ad ipsum*. &
sentit Gomez. in regula de triennali, quæst. 31.
nu. 24. in fin. vers. *ratio est*.

Vnde Cancellaria Apostolica, quæ est orga-
12 num mentis, & vocis † Papæ, vt dicit Cassa-
dorus decis. 3. nu. 3. de reseruationibus, ante
medium, vers. *pro qua interpretatione*, & decis.
2. nu. 7. de vnionibus, non solet expedire litte-
ras gratiarum de beneficijs de Vrbe, tamquam
13 de reseruatis † nisi aliud vinculum ex quo
reseruatio inducatur, concurrat, vt tota die
fieri videmus.

Sequitur etiam, quod reseruatio, de
qua in cap. 2. de præbendis, lib.
6. de beneficijs vacantibus apud sedem, locum
14 non habeat † in huiusmodi beneficijs de Vr-
be: & hoc non ex eo quòd possint magis con-
ferri ab alio quam à Papa, ac si in dicta re-
seruatione includerentur; sed ideo quia cum
non detur concursus alterius collationis, non
sit necessaria reseruatio ex supradictis, & ità
sentit Aeneas de Falconibus in dicto 2. prælu-
dio, num. 9. iuncto nu. 10. vers. *secundus casus*.
necnon Mandosius in d. regula 7. quæst. 1. num.
2. cum sequentibus: dum loquendo de istis be-
neficijs de Vrbe, & probando quod collatio
spectet ad solum Papam, nec dicit quod sint
reseruata inspecto iure communi, nec allegat
dictum capit. 2. de præbendis, lib. 6. & colligi-
tur etiam ex decis. Aegidij Bellam. 654. alias
655. incipit: *Capellam S. Petri de Vrbe*, in prin-
cipio, & expresse firmauit Rota in vna Ro-
mana beneficiatus, sub die 27. Ianuarij anno
1593. coram Illustrissimo Blanchetto, & in
alia Romana beneficij, seu Clericatus S. Petri
27. Nouembris huius anni 1602. coram R. P.
D. meo Pamphilio Rotæ meritissimo Decano.

Pro quo etiam ego pondero glo. in cap. præ-
senti, 34. in §. sanè, verbo, *moreretur*, de præ-
bend. lib. 6. dum declarando text. ibidem, qui
venit ad interpretationem d. cap. 2. & expli-
candum, quando dicetur beneficium vacare
apud Sedem: cum tex. in d. §. sanè, dicat quòd
si quis in loco vbi degit curia, suæ originis
domum habens, diem claudit extremum, ip-
sius beneficia non aliter includantur sub reser-
15 natione d. cap. 2. eodem tit. nisi curialis † esset
antea, & ibidem occasione curiæ moreretur,
glos. (inquam) ibidem, verbo, *moreretur*, ra-
tionem assignat, quoniam aliàs graue præiu-
dicium inferretur loco, seu Ordinario, vbi de-
git curia, si omnia beneficia ibidem vacantia
16 haberent † solum conferri per Papam: & sic
manifeste declarat, quòd dicta reseruatio de
beneficijs vacantibus apud Sedem, de qua in
dicto cap. 2. tunc locum habet, quando datur
alius ordinarius collator, præter Papam, ve-
17 luti quando Papa, & curia esset extra † Vr-
bem Romanam, vt non raro contingere solet.
non autem loquitur de beneficijs de Vrbe, vbi
solus Papa est ordinarius, & nulli irrogatur
præiudicium. Et miror, quod scribentes super
d. cap. 2. ita frigide, & sicco pede transierint,
quòd nullus eorum, quem ego viderim hoc
declarauerit, licet Ioannes Monachus num.
1. Butrius num. 5. aliquid insinuent in d. cap.
præsenti.

Neque ad hoc obstat quod dicit Gomezius
in d. reg. de triennali, quæst. 31. num. 18. vers. *sic
itaque ex præmissis*, dum dicit, quod in bene-
ficijs consistentibus in Vrbe concurrit duplex
18 † vinculum; Vnum vinculum ex eo quod
Papa sit solus Ordinarius, & Episcopus in
Vrbe; Et aliud ratione reseruationis d. cap. 2.
de præben. lib. 6. Quoniam hoc procedit, quan-
do beneficium in Vrbe consistens, vacaret per
19 cessum vel decessum alicuius curialis: † nam
tunc intraret reseruatio d. cap. 2. & consequen-
ter, secundum vinculum, vt fuit resolutum in
d. causa Romana beneficiatus S. Petri 27. Ian.
ann. 1593. coram Illustriss. Blanchetto.

Diximus, quòd in beneficijs de Vrbe nullus
alius præter Papam habet conferendi faculta-
tem, nisi subsint titulis Cardinalium: quia in
Ecclesijs titularibus Cardinalium, Cardinales
habent ius conferendi, & ordinariam iurisdi-
20 ctionem. † cap. his quæ, & ibi plene per Fe-
linum, nu. 1. de maioritat. & obedien. post Pa-
uinum, & alios plures, quos allegat Gamba-
rus de officio, & potestate Legati, lib. 10. nu.
433. Gomez. in d. reg. de trienn. quæst. 31. num.
17. vers. *& eodem modo*. Mandos. in reg. 7. Can-
cellariæ, quæst. 2. per totam.

Cardinales in suis Ecclesiis titularibus habent ius conferendi.

Quod tamen intellige, quando Cardinales
sunt præsentes in Vrbe. Nam si absint non
possunt conferre beneficia vacãtia in suis Ec-
clesijs titularibus, quandiu absentia duraue-
rit; sed solus Papa prouidebit illa, tanquam
reseruata, ratione dictæ absentiæ, vt in reg.
7. Cancellariæ disponitur.

Cæterum contra prædicta, quatenus
diximus, quòd solus Papa
habet ius conferendi beneficia in Vrbe consi-
stentia, cum ipse solus sit Episcopus Vrbis, &
ordi-

Ordinarius collator (saluis titulis Cardinalium) & quòd propterea improprie cadat reseruatio in istis beneficijs, non leuiter vrget præfata regula 7. Cancellariæ, dum per illam
21 Papa sibi reseruat † quoscunque canonicatus præbendas,& dignitates,personatus,& officia in S.Ioannis Lateranen. & S. Petri, & B.Mariæ Maioris de Vrbe Ecclesijs consistentia. Ex quo sequitur primo, quòd in dictis tribus Ecclesijs, quãuis nulla earũ sit titularis alicuius Cardinalis,adsit alius collator præter Papã,nã alias frustra fieret reseruatio ex supradictis.

Sequitur & secundo, quòd in beneficijs de Vrbe cadit proprie reseruatio, & sic contra supradicta.

Cui difficultati respondeo, quòd dicta reseruatio est necessaria ad maiorem cautelam,
22 † & dubia remouenda,ne Archipresbyteri dictarum trium Ecclesiarum,qui sunt Cardinales, (quamuis non titulares earum) prætenderent, quòd possent disponere de istis beneficijs.& abundans cautela non nocet.Ita respõdent Alphonsus Soto glossator antiquus in dicta reg.7. post princip. Aeneas de Falconibus in d.2.p.principali. nu. 9. vers. *dico quòd facta fuit ad cautelam.* Ludouicus Gomezius in d.regula de triennali.q.31.sub n.16.vers.*tamen videtur quod hodie non sit superflua.* Mandosius in d.reg.7.q.1.sub num. 3.vers. *in contrarium, quod esset necessaria*, quibus conferunt ea, quæ dixi in glossa 6.à nu.26.vsque 32.

Adhuc etiam potest instari,& dici,quòd eo ipso quòd Papa solum reseruat in dicta regula 7.dignitates, & canonicatus,& maiora beneficia consistentia in dictis tribus Ecclesijs, non autẽ alia inferiora,veluti portiones, capellanias, & similia, quæ etiam in dictis Ecclesijs consistunt, præsupponere, & fateri videtur, quod quo ad ista inferiora beneficia,sit aliquis ordinarius collator, cui Papa non intendit auferre collationem, & dispositionem istorum inferiorum beneficiorum. Nam reser-
23 uatio vnius,est præseruatio † alterius.l.tribunus.§.finali.ff.de militar.testam.Rota decisione 50. de rescriptis. in antiquis. Caputaquen. decisione 75. numero 7. & 8.p.3. Et exceptio
24 iudicat regulam † in contrarium, vt in authentico de non alienandis. §. vt autem. collatione 1. Decius in l.1.nu. 27.ff. de reg.iur.& latius dicam in gl.34.

Sed huic obiectioni respondeo dupliciter. Primo,quòd regula habens, quòd derogatio, seu reseruatio vnius, sit præseruatio alterius, & quòd exceptio iudicat regulam in contrarium, locum non habet quando non constat
25 de iure præseruato, † sub regula comprehenso: vel quando induceretur iuris communis correctio quo ad alios casus non exceptos, vt eleganter,& plene tradit Felinus post alios,in cap.quoniam frequenter,in princip.num.2. & nu.3.vers. *limita secundo*, vt lite non contestata. Alexander cons.145.nu.2. volum.7.additio ad Decium in dicta l.1.sub nu.21. littera C.ff. de regulis iuris.

In casu autem nostro non constat de iure, saltim claro, quòd Archipresbyter, nec alius possit huiusmodi inferiora beneficia conferre ordinaria auctoritate: & sequeretur correctio iuris communis, disponentis quòd solus Papa est Episcopus,& Ordinarius Vrbis, vt in principio diximus,ergo.

Vel secundo potest responderi,quòd ideo sit reseruatio solum quo ad maiora beneficia istarum trium Ecclesiarum Patriarchalium, & non quo ad inferiora, quia Archipresbyteri, & Capitula dictarum Ecclesiarum habent
26 certa priuilegia, & indulta à diuersis † Pontificibus concessa, conferendi beneficia illarum Ecclesiarum: & ne possint conferre dignitates, & Canonicatus, seu alia maiora beneficia, fuit inducta dicta reseruatio regulæ 7. Quo ad inferiora autem beneficia noluit Papa aliquid innouare, sed voluit quòd Archipresbyterorum, & Capitulorum priuilegia (quatenus adsint) præseruentur; & si se extendunt ad omnia beneficia inferiora, conferantur à Capitulo, & Archipresbytero: sin autem, seruetur iuris communis dispositio, vt fuit resolutum in Romana Clericatus S. Petri 27. Nouembris 1602.coram R.P. D. meo Pamphilio. Ac nouissime me obtinente fuit resolutum in vna Romana Capellaniæ S. Petri, sub die 9. Decembris anni 1602.coram R.P.D.meo Mellino, quòd quatuor Capellaniæ fundatæ per fel.recordat. Gregor. XIII. in sua capella Gre
27 goriana non includebantur † in priuilegijs conferendis,concessis Archipresbytero,& Capitulo S.Petri.de quo valde lætatus sum, quia dicta resolutio fuit ad fauorem cuinsdam Iosephi de Dominicis amici mei, & Curati in eadem Basilica P.Petri,valde benemeriti: nam post collationem de dicta capellania factam alteri per Archipresbyterum, fuit de illa prouisus præfatus Iosephus, cui Rota concessit mandatum de immittendo, ex eo quòd d. Capellania, nec aliæ tres similes à Gregor. XIII. fundatæ non erant comprehensæ in dictis priuilegijs, & ideo collatio Archipresbyteri substineri non poterat.

Quo fit, quòd in beneficijs de Vrbe cadit
28 proprie reseruatio † inducta per d. regul. 7. Cancellariæ,tam in prima, quam in secunda eius parte; non tamen intrat proprie,& simpliciter reseruatio generalis inclusa in corpore iuris,de qua in d.c.2.de præben lib. 6. nisi alia noua causa seu vinculum,concurrat ex rationibus superius adductis.

Secundo loco dicitur vacare in curia beneficium, quando vacat apud *Vacatio apud sedem, quando contingat*
29 Sedem Apostolicam, † vt disponitur in cap.2. de præbendis. lib.6. ad cuius text.declarationem,emanarunt etiam tex.in cap. statutum 3. & c.

& cap.præsenti 34.& cap.si Apostolica 35. eodem titulo,de præbendis. lib.6.& extrauagans ad regimen , de præbendis , inter communes . & de dd. cc. statutum, &,si Apostolica,tractauimus in §.5. procemiali , & ideo hic nihil repetemus.

Quamuis, ante promulgationem d. cap. 2. non erat ius scriptum super tali reseruatione,
30 tamen de consuetudine † talia beneficia apud Sedem vacantia conferebantur à solo Papa. glos.in cap.finali, verbo,*vacantibus*,de consuetudine lib.6.licet glossa in verbo, *per se ipsos*,in cap.3.de præbend.in 6. contrarium dicere videatur, dum scribit quòd solebant Episcopi
31 ante promulgationem d.cap.2.præuenire†Papam in beneficijs vacantibus in curia, mediantibus procuratoribus ibidem ad conferendum existentibus.

Dictus autem textus in d.cap.præsenti,cum omnibus suis §§. optime declarat, quando dicetur beneficium apud Sedem Apostolicam
32 vacare,† & est semper memoriæ commendandus , quia ponit quinque casus satis notabiles in hac materia. Et non dicuntur vacare in cu-
33 ria omnia beneficia omnium decedentiū†apud Sedem , nisi concurrant qualitates ibidem requisitæ . & bene etiam declarat extrauag. ad regimen.§.necnon quorumlibet.de præb. inter communes. Aeneas de Falcon.q.3.princip.nu. 15.& Rebuff.in concordata,in forma mandati Apost.& in gl.verbo,*extra Romanam Curiam*, quæ est similis huic glos.nostræ,in vers. *postremo.* vide etiam reg.5. Cancell.& ibi post glossatorem antiquum, Mandof.in procemio, & in pluribus quæstionibus , quas ponit, & præsertim in q.2.per totam, & quæ dicam in glos.51. casu 1. & casu 19.

34 Venit etiam ad declarationem † d.cap.2.de præbendis,lib. 6.text.in clement.1.vt lite pendente, vbi ponit casum,quando duo litigantes super benef.decedunt,quando dicatur benefic. vacare in curia , & quando extra curiam , per bonas distinct.ibi assignatas.& vltra Doctores ibi,tradit Couarruuias in q.practica. c.36.nu. 7. per totum.de quo etiam vide Lambertin.de Iurepatron.lib.2.p.1.q.6.art.22.num.1.& 2. ac per totum,& dixi aliquid in glos.6.ex nu.150. cum sequentibus.

Reseruatio vacationis apud Sedem est fortior omnibus

Ista vtique reseruatio vacationis apud Se-
35 dem,est † fortior,& vehementior,& amplioris prærogatiuæ , omnibus alijs reseruationibus . Cassador.decis.23.nu.8. de præbendis. Gomezius in regula de triennali. q. 31.in principio. Et propterea, nisi de illa fiat specialis, & indiuidua mentio, non censetur comprehensa in quacunque dispositione Papæ , vel narratiua , vt probat ipsemet tex.in d.cap.2.in vers.*eadem auctoritate statuimus.* Rota decis.4.de præben. in nouis. Aeneas de Falconibus,in tractatu de reseruationibus.quæst.4.principali, effectu 36. per totum, & effectu 43. Gambarus de officio Legati.lib.3.num.122. cum seqq. Mandosius in addit.ad Lapum, allegat.84. sub littera D. Simoneta,de reseruatione. q.73.num.1.& quæst. 83.num.4.

Quod adeo procedit , vt neque per clausu-
36 lam, † *motus proprij* , in facultate conferendi quæcunque beneficia reseruata contentam, veniunt beneficia vacantia apud Sedem. Geminian.in d.cap.2. nu.fin.ad medium, vers. *sed quid si Papa*,& Frauchus ibi vltimo notab. num.3. Anton.Gabriel.cum alijs allegatis per eum, in tit. de clausulis , conclus. 2. effectu 8. num.90. Simonet. de reseruat. cap.26.num.9. iuncta additione,& q.83.num.3.

37 Ita vt neque indultorum Cardinalium † vigore possint Cardinales conferre beneficia vacantia in Curia. Put. decis.36. *in vna Leodien.* lib.2. Simoneta vbi supra, num. 10. vbi à nu.6. plura adducit. Et ideo in omnibus indultis Cardinalium adest clausula, *extra Romanam Curiam vacantia* . Quod à fortiori procedit hodie stante constitutione Gregorij XIV. de ann.1591. incipit, *Sanctissimus* , per quam declarat,Vt nulla indulta concessa Cardinalibus, etiam collatoribus ordinarijs , suffragentur , quo ad beneficia vacantia in Curia;nisi sint de beneficijs in suis Ecclesijs titularibus de Vrbe, consistentibus .

38 Sic regula de triennali † nullo modo suffragatur,quo ad beneficium reseruatum ratione vacationis in Curia. & illa verba regulæ, dum dicit : *dummodo in beneficijs, si dispositioni Apostolicæ ex aliqua reseruatione generali in corpore iuris clausa, reseruata fuerint, se non intruserit* , dumtaxat verificantur in hac reseruatione, de qua in d.cap.2.de præbend.lib.6. cum sola illa dicatur reseruatio in corpore iuris clausa ad illum effectum , vt plene tradit Gomezius in eadem regula de triennali.q.31. per totam .

Vbi numero decimonono,& finali idem Gomezius cumulat septem priuilegia specialia huiusmodi reseruationis , quæ videri possunt apud eum.

Ratio prædictorum est, quia Papa difficilius mouetur ad concedendum gratiam de his beneficijs vacantibus apud Sedem , cum sem-
39 per intendat illa , specialibus † & dilectis personis, veluti suis familiaribus, & ministris in vinea Domini laborantibus,prouidere. Rebuf. in praxi,in 3.parte signaturæ , vers. *alia clausula*,num.15.& finali.Aegidius decis.654.alias 655.versic. *secundo casu est*, Gomezius in dicta quæst. 31. numero finali, ad finem, vers. *& ratio prædictorum colligitur* .

Sic neque Legatus de latere potest confer-
40 re beneficia†in Curia vacantia, glos.fin. in fin. cap.1.de officio legat.in 6.& dicam in glos.14. super verbis, *non tamen Sancta Romana Ecclesia Cardinalium*. nu.32.cum sequentibus.

An autem d.cap.2. comprehendat beneficia

regu-

41 † regularia vacantia in Curia, vide quæ late
dixi in glos.8.super verbis, *& quorumuis Ordi-
num regularia*, nu.11.cum seqq. & nu.20.

Tertio loco, dicuntur in Curia vacare
beneficia quæ resignantur, seu re-
42 nunciantur † in manibus Papæ per procura-
tores absentium. glossa not. in clementina 1.
verbo, *collatio*, vt lite pendente. Franchus post
Archidiaconum & Ioannem Andream, in cap.
2.num.7.de præbendis, in 6.& in cap.præsenti,
§.sane, sub nu.4.vers.*tertio adde*, eodem titulo.
Roman.cons.342.nu.2. Rebuff.cons.38. nu.14.
vers.*non obstat*, & in praxi, tit. de procuratore
ad resignandum, nu.12. Paulus Parisius consil.
10.num.1.volum.4. Petrus Tholosan. de bene-
ficio cap.28.num.3. Flaminius Parisius de resi-
gnatione libro 9.quæst.14.num.1.cum sequen.
Mandosius in praxi signaturæ gratiæ, titulo
resignationes, column.3. vers.*beneficia*, Rota
decisione 4. de præbendis, in antiquis. Simo-
neta de reseruatione quæst.28.num.1. cum se-
quentibus. Puteus decis.36.incipit, *fuit dictum*,
ad fin.nu.2.lib.2. Couar.in pract.quæst.cap.36.
num.4.ad finem, vers. *vacant autem in Curia*,
Ferrettus cons.93.nu.3.par.1.

Idem esset si resignarentur in Curia, non in
43 manibus Papæ, sed Episcopi † proprij, qui
ibidem tunc præsens fuisset, vt firmat Couar-
ruuias lib.3.variar.cap.10. sub nu.9. vers.*illud
profecto minime*. vbi idem dicit de permuta-
tione. Hieron.Gabriel cons.187.num. 1. lib.1.
Vnde si duo Bononienses Clerici sunt in Curia
Romana, vbi etiam est Episcopus, non possunt
44 permutare sua beneficia coram † illo, quia
vacarent in Curia, vt dixit Andreas Gamba-
rus in cap.1.de rerum permutatione, in sexto,
nu.147.

Item & quarto loco, quando aliquis præ-
sens in Curia, siue absens, qui ta-
45 men sit contumax, priuetur † ex aliquo capi-
te, seu defectu, suo beneficio in Curia per sen-
tentiam, vel alio legitimo modo, dicetur tunc
beneficium vacare in Curia. Rota decisione
35.de præbendis, in antiquis. Franchus in d.
cap.præsenti, §.sane, sub nu.4.vers.*quarto ad-
de*, de præbend.lib.6. Abbas in 3. not. Felin.nu.
2.in capit. ad petitionem, de accusationibus.
Gomezius in regula de impetran. beneficia
per obitum famil. Cardinal.quæst.7. nu.7. & 8.
Caputaquen.decis.64. per totam, par.1. & de-
cis.48.nu.1.& 2.& decis.325.& decis.327. par.
3. Simonet. de reseruat.quæst.29.num.1. cum
seqq. Mandosius in reg. Cancellariæ 32.quæst.
8.à nu.13.ac iterum tangam in glo.15.§.2. nu.
36.cum sequentibus.

Rursus & quinto loco, dicuntur vacare
in Curia omnia beneficia reser-
46 uata per extrauagantem † ad regimen de præ-
bendis inter communes, & extrauagantem
execrabilis eodem titulo. quæ extrauagantes
quotidie renouantur per omnes Papas in re-
gula 1. Cancellariæ. Philippus Franchus in d.
cap.præsenti, §.sane, sub nu.4.vers.*secundo ad-
de*, & vers.*tertio adde*, de præbend. lib.6. Simo-
net.de reseruat.quæst.30.nu.3. Couarr.vbi sup.
vers.*item beneficia familiarium*, & latius de istis
extrauagantibus dicam in glos.51.

Denique & sexto loco, omnia beneficia
47 affecta, seu † reseruata dicun-
tur vacare in Curia. Calderin. consil.9. ad fi-
nem, versic. *item non est dubium*, de præben-
di. Rota Fastoli dubio 53. Rota decis. 17. de
præbendis, in antiquis. Aeneas de Falconibus
in tract. de reseruationibus quæst. 4. princip.
effectu 2.nu.1. Couar.in d.cap.36.nu.4. ad fin.
vers.*sic beneficia reseruata*. Simonet.de reserua-
tione quæst.30.nu.4.

* *Adde etiam alium modum vacandi in Cu-
ria, scilicet à primæua erectione per Papam
in forma gratiosa facta, vt dixi in gloss.9. §.5.
in fine.*

NEQVE est omittendum, quod aliud est
vacare beneficium apud Sedem Apostolicam,
48 † & aliud est vacare in Curia. nam apud Se-
dem proprie vacare dicuntur, dumtaxat be-
neficia reseruata per dictum cap. 2. de præb.
lib. 6. de quo in secundo modo vacationis in
Curia, paulo anterius diximus, d nu.29.

Reliqua autem beneficia vacantia in Vrbe,
& reseruata ex alijs causis, & capitibus supra-
dictis, præterquam ratione reseruationis dicti
cap. 2.de præbendis, lib. 6. quamuis dicantur
49 vacare in Curia, † non tamen vacant apud
Sedem Apostolicam: ac propterea beneficia
quæ vacant apud Sedem, dicuntur vacare in
Curia, non tamen è conuerso, beneficia quæ
vacant in Curia dicentur apud Sedem vaca-
50 re. nam minus est vacare in Curia, † quam va-
care apud Sedem. ita tradit eruditè Ludouic.
Gomezius in d.reg.de triennal. quæst.31. post
princ.num.2. & 3.& 5. Couarruu. in d.cap.36.
practicar.quæst. sub nu.4.vers.*cæterum*. Simon.
de reseruat.quæst.26.nu.11. & quæst. 30. nu.4.
Puteus decis.36.nu.1.& per totam, lib.2.

Contra hanc tamen distinctionem in-
surgit text.d.cap.2. de præben.
lib.6.vbi in principio dicit apud Sedem vaca-
re, & in fine dicit in Romana Curia, & sic po-
nuntur ista verba, tanquam eandem rem si-
gnificantia, & notantia. Præsertim cum glossa
verbo *in Curia*, in cap. 3. sequenti, eodem tit.
dicat, quod idem est dicere, vacat in Curia, &
vacat apud Sedem Apostolicam, & ibi com-
muniter omnes. Lapus allegatione *96. beneficia
vacantia in Curia*, in princ. facit etiam Rota
decis.1.nu.2.& 3.de electione, & decis. 43. nu.
1.de appellation. in nouis. Mandosius in reg.5.
Cancellariæ, quæst.1.nu.16.

Sed huic difficultati respondeo, quòd text.
in dicto cap.2.non contradicit præfatæ distin-
ctioni, dum dicimus, quòd beneficia vacantia
apud Sedé, dicantur vacare in Curia, & potius

hoc

hoc confirmat ipsemet textus, qui loquitur de vacatione apud Sedem.

Ad glossam verò in d. cap. 3. cum reliquis respondeo cum Gomezio in d.quæst.31. regulæ de triennali.nu.4.dicendo, quòd improprie
51 † loquendo idē est vacare in Curia, & vacare
52 apud Sedem. & ideo vulgariter † dici solet vacat in Curia, ad dicendum quòd intrat reseruatio d.cap.2.de præb.lib.6.ac ita est intelligenda dicta glossa, cap.statutum 3. de præb. lib.6.ac Lapus,& cæteri.

53 Proprie † tamen loquendo locum habet suprad. distinct. quam etiam approbauit Rota de mense Nouemb. 1533. vt refert idē Gomez. vbi supra nu.5.& Put.d.decis.36.lib.2.

De qua vacatione in Curia loquatur exceptio regulæ nostræ.

Visis igitur multis modis vacationum in Curia Romana, videamus nunc An regula nostra, dum excipit beneficia vacātia in Curia, de qua vacatione loquitur, an de vacatione, de qua loquitur text. in d c. 2.de
54 præben.lib.6.vel etiam de omnibus † alijs vacationibus in Curia?

Etenim dicendum videtur, quòd sit intelligenda tantum de vacatione apud Sedem, de qua in d. c. 2. cum illa sit principalior, & potentior reseruatio, vt iam diximus: & sic per
55 excellentiam † sit intelligenda de illa vacatione, & reseruatione. Nam sicut cum de iure ciuili mentionem facimus, per excellentiam de iure tantum ciuili Romanorum intelligi-
56 mus: † licet ius vniuscuiusque Ciuitatis, ius etiam ciuile appelletur, vt in §.sed ius quidem ciuile, Institut. de iure naturali gent.& ciuili. vbi etiā dicitur, quod Poetæ appellatione per antonomasiam intelligitur apud Græcos egre
57 gius † Homerus, & apud nos Virgil. & ibi gl. verbo *Virgilius*, similiter dicit, quòd appella-
58 tione Apostoli † venit Paulus, & appellatione sapientis intelligitur Salomon. & facit Decius cons.429.*licet in causis*. num.5. Mandosius in reg.16.q.27. nu.2.& 3. Sic etiam cum loquatur regula nostra de vacatione in Curia est intelligenda de potentiori, & digniori vacatione, de qua in d.c.2.nam à potentiori, & di-
59 gniori semper † fit denominatio.l.quæritur.ff. de statu hominum. Ias. in l.1.in principio. nu.21. ff. de verbor. obligat. Roland. cons.13.ex num.26.vol.1.

Item quia Rebuf.in concordata, in forma mandati Apostolici, dum declarat alia verba similia nostrę regulæ videlicet, *extra Romanā*
60 *Curiam*, intelligit † de illa vacatione tantum, de qua in d. c. 2. prout etiam in praxi. titulo, forma signaturæ simplicis prouisionis, vers. *extra Romanam Curiam*.

Sicut etiā verba, *extra Curiam Romanam*,
61 † apposita in indultis Cardinalium, intelliguntur de præfata vacatione, & reseruatione, vt obseruantia, & experientia docet.

Ac etiam communis vsus loquendi intelligit vacationem in Curia, pro vacatione apud Sedem, vt supra diximus. & communis vsus
62 semper est attendēdus, † ita vt præfertur propriç significationi verborū.l.librorū.§.quod tū Cassius, vbi gl.ff.de legat.3. Bart. in l.Labeo.n.1.& 5.ff.de suppellectil. legata. Felinus ad plenum, in proœmio decretalium.ex nu.3.vsque ad n.13. Curtius iunior cons.5.nu.12.Couarr. lib.3.variarum. capit. 5.numero 1. Mantica de coniecturis vltim. voluntat. lib.3. titulo 8. per totum.

Exaduerso tamen facit, quia in primis dicta verba, *Extra Romanā Curiam*, quæ sunt exclusiua, necessario sunt
63 intelligenda etiā de vacatione in Vrbe † quo ad beneficia in Vrbe cōsistentia, ex quo nullus alius Ordinarius concurrit cum Papa, vt diximus in primo casu: & sic reseruatio nostræ regulæ non potest adaptari ad beneficia de Vrbe, cum nec mens, nec verba conueniant. L.4. §.toties.ff.de damn.infect.cum simil.

Nec dicatur, quod concurrunt Cardinales, quo ad beneficia consistentia in suis Ecclesijs titularibus, in quibus sunt ordinarij collatores.cap.his quæ, de maiorit. & obedient. cum supra allegatis: quia regula nostra non com-
64 prehendit Cardinales collatores, † vt patet in illis verbis, *non tamen S.R.E.Cardinalium*. & dicam in glos.24.

Vnde cum beneficia vacantia in Vrbe, di-
65 cantur etiam vacare in † Curia, vt tradit Gomezius in d.q.31. regulæ de annali. nu.14. vers.*nam si beneficia in vrbe vacant, vltra quod etiam in Curia vacare dicuntur, &c.* necessario dicendum est, quòd beneficia vacantia in Vrbe, excluduntur à nostra regula, & quod illa verba, *extra Romanam Curiam*, sint etiam intelligenda de beneficijs vacantibus in Vrbe, quamuis vacantia in Vrbe regulariter non dicuntur vacare apud Sedem, nec esse proprie reseruata, vt in principio huius glossæ firmauimus.à num.8.

Rursus dicta verba, *extra Romanam Curiā*, pari ratione non videntur comprehendere reliquas reseruationes, de quibus in 3.4.5. & 6. casibus diximus, ita vt regula nostra, de nouo, non reseruet illa beneficia, quæ iam sunt reseruata.

Tum quia talis noua, & secunda reseruatio esset inanis, & superuacua: nam regula nostra solum tendit ad auferendum potestatem Ordinarijs conferendi beneficia vacantia in octo mensibus Apostolicis, vt Papa possit
66 † de illis pauperibus Clericis, & alijs benemeritis personis prouidere, vt in proœmio nostræ regulæ disponitur, à quo regulatur tota dispositio.l.fin.ff. de hæredibus instituen. Gomez.in proœmio regulæ de annali. quæst.1.Caputaquen. decis. 16. num. 1. p. 2.Sed quando adest alia reseruatio, iam sunt inhibiti, & prohibiti Episcopi, & alij quicumque collatores inferiores, vigore illius reseruationis, & non

possunt

possunt se intromittere, & cessat ratio, & causa reseruationis à nostra regula inductæ. ergo
67 consequenter debet cessare † illius reseruatio, & effectus. l. adigere. §. quamuis. ff. de Iurepatr. cap. cum cessante, de appellation.
68 Tum quia, paria † sunt vacare in Curia beneficium, vel esse reseruatum. Petrus de Vbaldis in tract. de permut. benefic. num. 3. cum allegatis supra, vers. *denique, & sexto loco*. num. 47.
Tum etiam, quia sicut plenitudo non indi-
69 get repletione, † cap. si omnia 6. q. 1. cap. bene quidem, in principio, 96. distinct. Rota decis. 32. nu. 5. de concess. præbend. in antiq. Tiraq in l. si vnquam, verbo, *reuertatur*. §. fin. nu. 10. C. de reuocand donation. & de vtroque retractu. §. 3. glos. 1. nu. 36. & de retract. conuenc. g. l. s. 1. & vnica. nn. 4.
Nec dominium acquisitum ex vno titulo
70 † potest amplius ex alio tit. vel causa de nouo acquiri. §. sic itaque, instit. de actionibus, & in 9. sed & si, institut. de legat. l. quinis 18. & ibi late Ias. ff. de verb. oblig. cap. inter dilectos. §. ex pluribus. de fid. instrum. vbi Felin. nu. 17. & 19. cap. vt qui duas. 25. de elect. lib. 6. Cassador. decis. 1. nu. 4. & 5. super regul. Cancellariæ, & decis. 3. num. 8. & decis. 9. nu. 1. de concess. præbend. Selua de beneficio 3. p. q. 19. nu. 1. & per totam.
Quoniam si ex primo titulo, vel causa, do-
71 minium † acquiritur, secundus titulus, vel causa est superflua, & nullius momenti, gl. verbo, *superfluum*, in Clement. 1. in princip. de summ. Trinit. & fide Cathol. d. l. quæuis 18. ff. de verbor. obligat. vbi plene Ias. Marian. de ordine cognit. tit. de appellat. nu. 135.
72 Et omnia superflua sunt † reprobata. l. 1. §. quibus. C. de nouo codice componen. l. finali. C. qui admitti ad bon. possess. & in proœmio decretalium, ibi, *resecatis superfluis*, Clementin. exiui. §. quàuis, vbi Cardinalis nu. 230. de verb. signific. Felin. in cap. cum ordinem. nu. 2. & 3. de rescript. Mandos. in regul. 1. Cancellariæ. q. 5. num. 4.
73 Ac prima vacatio impedit vacationem † sequentem. cap. susceptum. de rescript. lib. 6. Ægidius decis. 735. nu. 5. Felin. in cap. 2. sub nu. 23.
* vers. *& dixit Rota*, de rescript. *Rom. cons. 242. quo ad primum. nu. 1. * Flamin. Parif. de resignat. lib. 9. quæst. 25. nu. 43. & lib. 12. quæst. 14. num. 35.
Sic etiam, cum ex vnica reseruatione sit satis ligata ablata, & impedita omnium inferiorum potestas, & Papæ acquisitum ius plenum, vt ille solus conferat, & non alius; secunda re-
74 seruatio regulæ nostræ, vti impertinens, † & superflua non est admittenda, nec inducenda, vt benè tradit Rota decis. 32. n. 2. de præbend. in antiq.
Tum etiam, quia Papa non censetur benefi-
75 cia sibi antea reseruata, à se ipso sibi † reseruare, cum impossibile videatur, sicut est impossibile à se ipso sibi legare. l. plane. §. si duobus. l. legatum. 116. §. 1. l. & quidem totum. ff. de legatis 1. Ripa responso 6. sub nu. 8. in tit. de constitut.
* *Sicut & res propria nemini seruit l. vti frui in princ ff. si vsufruct. petatur, l. in re communi 25. ff. de seruit. vrb. præd. l. cum in fundo 78. in princ ff. de iure dotium. *
Tum denique, quia regula nostra hoc docere videtur in illis verbis secundæ partis *dummodo aliàs dispositioni Apostolicæ reseruata, vel affecta non fuerint*. Ex quibus patet, quòd alternatiua non conceditur Episcopis, quo ad beneficia, quæ alias reseruata, vel affecta fuerint; sed dumtaxat respectu beneficiorum per regulam nostram reseruatorum. Et ideo regula nostra reseruatoria in eius prima parte, tunc locum habere debet, quando non adest alia reseruatio, secus vero si adsit: nam construere reseruationem, vt in prima parte nostræ regulæ, & illam destruere, seu moderare, vt in secunda parte, sunt correlatiua,
76 † & eiusdem naturæ. & validum est argumentum à natura correlatiuorum. l. fin. C. de indicta viduitate. tollenda. Euerardus in loco à correlatiuis. nu. 1. & 2. ac per totum, & dixi late in glossa 30. in fine.
77 Item quia exceptio debet esse † de regula, l. nam quod liquide. §. fin. ff. de pen. legat. Decius cons. 656. nu. 6. & 7. Cassador. decis. 8. nn. 5. de concess. præbend. Couarruu. lib. 2. variar. cap. 5. num. 5.
Comprobatur etiam, quia quamuis regula nostra disponat, quòd exprimatur mensis in omnibus gratijs, vt in §. volens, continetur; tamen si beneficium est aliàs reseruatum, quamuis vacet in mense Apostolico, non erit
78 necessaria talis mensis expressio. † Rota decis. 122. *proponente*. lib. 1. part. 3. diuersorum, & decis. 54. lib. 2. eadem part. 3. diuers. Puteus decis. 25. lib. 3. vbi rationem assignat in hæc formalia verba, *quia cum Papa reseruet in octo mensibus beneficia vacantia ad effectum vt prouideat de ipsis pauperibus Clericis, vt interim Ordinarius in collatione ipsorum se non*
79 *intromittat, frustratoriè † fuit facta dicta reseruatio, respectu beneficiorum aliàs reseruatorum; cum de beneficijs alias reseruatis, clarum sit quòd Ordinarius se intromittere non possit*. & plenius, Deo dante, dicam in glossa 32.
Ecce igitur qualiter Puteus in d. decis. 25. aperte declarat, quòd regula nostra non intrat, quando aliàs sunt beneficia reseruat. & consequenter verba regulæ nostræ, (vt arbitror) non solum sunt intelligenda de reseruatione vacationis apud Sedem, vt in capit. 2. de præbend. lib. 6. sed etiam de omnibus alijs reseruationibus.
Denique, in indiuiduo regulæ nostræ, ita respondit consultus Ripa responso 6. sub tit. de con-

de constitutionibus, nu.2.3.& 4.ac per totum.
* * Necnon copiosissima decisio Fabij Accoramboni 60. libro 2. in manuscriptis, incipit, *mensis*, & etiam decis. 131. Oradini in manuscriptis. quæ decisio fuit facta in vna Meten. confirmationis electionis 20. Aprilis 1602. Et fuit resolutum in Compsana Iurispatronat. 12. Nouembris 1607.coràm Pegna. *

Neque obstat Rebuffus pro contraria parte allegatus, nam loquitur in
valde diuerso casu, scilicet, quando alieni confertur potestas conferendi quæcumque beneficia reseruata, quæ extra tamen Romanam Curiam vacare contigerit, vt disponitur in dictis concordatis, & in indultis Cardinalium. Tunc enim solum intelliguntur exclusa beneficia vacantia apud Sedem. nam alias gratia esset inanis, & frustratoria: quod secus est in casu nostro, in quo non agitur de concedendo indulto conferendi; sed de auferenda facultate prouidendi. & non est necessarium auferre
80 † potestatem, quam Ordinarij stantibus alijs reseruationibus non habent ad l. Itaque fullo. 12. vers. *nam qui non habet quod perdat*, ff. de furtis, cap.1.in fine principij, de restitutione spoliator. lib.6. cum similibus. & in terminis reseruarionis dicit Rota decis.32.nu.2.de præbendis, in antiquis. & facit Gaspar de Perusio in tractatu de reseruationibus, capit. 2. num. 13.

Neque obstat dicere, quòd possunt concur-
81 rere duæ, pluresvè † reseruationes super vno beneficio in eodem tempore, vt si ex aliqua causa, prima reseruatio habeatur pro infecta, remaneant nihilominus ligatæ manus inferioris propter secundam reseruationem: Sicut vnus excommunicatus poterit iterum excom-
82 nicari, † & data absolutione vnius excommunicationis, adhuc remanet alia excommunicatio, quæ tunc incipit habere effectum, cum absoluitur à prima, cap.Engeltrudam, 3.quæst. 4.& glossa 1.ibidem, cap. ita quorumdam, & ibi gloss. verbo, *excommunicatio*, de Iudæis, & communiter omnes. vbi d.gl. adducit exemplũ
83 de ligato † vna forti catena, qui postea ligatur alia, nam quamuis prima ligatura remoueatur, operabitur secunda. Felinus in cap.postulasti, nu.2.de rescript. Cassador.decis.9. sub num.4.de præbendis.& vide Tiraq.de retractu conuentionali, §.2.gloss. 1.sub num. 21. & 67. Nauarr.cons.16.nu.1.de rescript.

Nec sufficit dispensatio ad contrahendum
84 matrimonium pro vno vno † impedimento, si aliud remanet. Cassador.post Abbatem d. decis.9.nu. 4. Mandosius in praxi signaturæ gratiæ, titulo dispensationes matrimoniales, cir-
* ca finem, versic. *reliquum est.* * plura cumulat Nauarr.cons.16.de rescript. * Et sicut quando
85 sol bene lucet, si accendatur lucerna † nihil operatur quo ad effectum illuminandi, cap. si omnia, 6. quæst.1. & tamen obscurato sole remanebit lumen, & operatio lucernæ, prout in proposito reseruationis tradit, & tenet Rota in d. decis.32. nu.5.& 6. de præbendis, in antiquis, & Aeneas de Falconibus de reseruationibus, quæst 3. principali, nu. 14. Simoneta loquens de reseruatione, & affectione, quæst.64. nu.7.& 8. vbi dicit, quod extincta reseruatione remanet affectio, & quæst.80.per totum. Cassadorus dicta decisione 9. num.5. de præbend.
* * Gomezius in regula de impetran. benef. per obit.fam. quæst.15. per totam. & fuit decisum in Brundusina Archidiaconatus 16. Ianuarij 1604.coram Illustriss. Millino. & in Eugubina Præpositura 3. Martij 1606.coram Ludouisio, & in d. decisione Compsana iurispatronat. 12. Nouembris 1607.coram Pegna.

Quia respondeo, quòd illud procedere po-
86 test, quando constaret de mente † Papæ volentis vnicum beneficium pluribus reseruationibus esse abnoxium, seu materia subiecta sic postulet, veluti quando familiaris Papæ habẽs primam dignitatem post Pontificalem, apud Sedem, diem suum clauserit extremum: tunc vtique negari non potest, quod in eodem tempore concurrit quo ad hoc beneficium, triplex
87 reseruatio. Vna ratione personæ, quia erat familiaris. Alia ratione ipsius beneficij, quia est prima dignitas post Pontificalem, reseruata per regulam tertiam Cancellariæ. Et tertia ratione loci Curiæ, & Sedis Apostolicæ, apud quem decessit. Ferretus cons. 17.nu.2. Simoneta de reseruationibus quæst.64.nu.13. vbi ad hoc allegat cap.dudum de præbendis. nam reseruatio generalis ex prędictis tribus casibus ori-
88 ri potest, nempe ratione personæ, † & loci, ac ratione beneficij, vt animaduertit d. Aeneas de Falconibus de reseruation.2. quæst.principali, nu. finali, in fine.
* * Quartus etiam casus, seu modus fit ratione temporis, vt quia vacat in mense per regulam nostram reseruato, vel sede Episcopali, vel Abbatiali vacante. vt in reg.2. ac tradit Anastas.Germon.in tract.de indultis Cardinalium, §.commendare, n.32. vbi subdit, quod Cancellaria tenet, nulla habita ratione prædictę differentię (*quod dignior sit reseruatio perpetua.* *

In casu vero nostro, non solum non constat
89 de mente † Papæ volentis includere in reseruatione regulæ nostræ beneficia alias reseruata; sed potius apparet de contrario, eo ipso quod excludit beneficia in Romana Curia vacantia. Et cum omnia beneficia reseruata dicantur vacare in Curia, vt iam dixi: nulla potest dari vera diuersitatis ratio, quare exclusio intelligatur magis de beneficijs vacantibus apud sedem in terminis capit.2. de præbendis, lib. 6. quam ex alijs beneficijs, ex alijs causis reseruatis, de quibus, annuente Deo, dicemus in gloss.51.& 52.

Ex quibus resultat, qualis fuerat effectus
90 † sciendi. An regula nostra

inclu-

Differentiis qualitercumque sunt ex propositis quæ, supra,

includat beneficia alias reseruata, vel non, videlicet, quia si non includit, non erit necesse in gratijs facere mentionem de reseruatione nostræ regulæ, nec exprimere mensem vacationis, vt in regula nostra disponitur, aliter vero esset necessaria, expressio mensis, & reseruationis † per regulam nostram inductæ, vt Papa de omnibus reseruationibus notitiam habeat, & illis non obstantibus gratiam concedat, ne gratia sit subreptitia, & nulla, prout esset ipso iure, nisi de omnibus reseruationibus mentio fieret, cum Papa stantibus pluribus reseruationibus, & obstaculis se difficiliorem ad concedendum reddat, vt in terminis docent Cassadorus decis. 9. num. 5. de præbendis. Aeneas de Falconibus quæst. 4. principali, effectu 44. per totam. Parisius consi. 138. num. 8. lib. 4. Caputaquen. decis. 85. nu. 4. par. 2. Simonet. de reseruationibus, quæst. 14. nu. 22. iuncta additione. facit Mandosius in regula Cancellariæ 32. quæst. 5. nu. 1. cum sequentibus, & in praxi de signatura gratiæ, titulo indultum conferendi beneficia reseruata, vers. *an autem*, & tit. de prouisionibus, col. 3. vers. *nisi apponantur*, vbi alios allegat.

91

92 Clarum etenim est, quod plura vincula fortiora sunt vno. §. affinitatis. institut. de nuptijs, l. cum in adoptiuis, C. de adoptionibus. Et funiculus triplex difficilius dissoluitur, cap. 1. de trenga, & pace.

Et impedimentis duobus existentibus, vno

93 sublato † remanet alterum, cap. pastoralis, de priuilegijs, cap. ex tuarum, de auctoritate, & vsu pallij. Prout etiam dicimus, quod serui-

94 tutibus duabus appositis, † seu consistentibus, vna sublata, altera remanet, l. si domus tua 20. ff. de seruitutibus vrban. prædior. l. si prius, in princ. ff. de aqua pluuia arcenda. Plura tradit Nauarr. cons. 16. & 17. de rescriptis.

Et iuribus pluribus competentibus, vno re-

95 nunciato, seu † vno sublato, aliud remanet, l. suum hæredem. C. de iure deliberan. l. quoties duplici, ff. de reg. iuris. Decius consi. 266. ad exclusionem, nu. 3. & cons. 625. vers. *eleganti*, num. 8.

96 Hinc, si concurrit duplex prohibitio, † statuti, & testatoris, non potest filia agere ad supplementum legitimæ. Bald. in authentica res quæ, nu. 16 & 17. C. communia de legatis. Aimon cons. 11. nu. 15. Parisius consil. 26. nu. 88. lib. 3. Cæsar de Grassis, cum pluribus, decis. 2. num. 8. & 9. de constitutionibus. Menochius de arbitrarijs, lib. 2. centuria 2. casu 149. nu. 2.

97 Hinc tot sunt necessariæ dispensationes, † quot sunt obstacula. Geminianus consil. 33. *pro examinatione*, nu. 8. Franchus in cap. non potest. §. fin. num. 5. de præbendis. Cassadorus decis. 9. num. 4. de præbendis. Rota decis. 233. nu. 22. parte prima diuersorum. Puteus decis. 39. & decis. 41. lib. 3. Menochius de arbitrarijs, lib. 2. centuria 3. casu 203. nu. 23. Decius consil. 206. num. 19. Ioannes. Gutierrez in quæstione Canonica 15. nu. 14. lib. 1. Nauarr. consil. 17. de rescriptis.

✱ Et in materia plurium iuramentorum, vel vnius, comprehendentis plura capita, vide Felinum in cap. constitutus, nu. 14. de rescriptis, & in cap. debitores, num. 10. de iureiuran. Socinus consil. 59. nu. 7. lib. 3. plene Roland. consil. 34. per totum, lib. 1. Gomezius in proœm. reg. Cancell. quæst. 5. sub nu. 6.

98 Sic quando sunt plura obstacula, non sufficit † clausula generalis, sed de singulis defectibus debet fieri mentio. Bald. in l. 1. sub nu. 22. ante finem, vers. *vnum etiam scias*, C. de furtis. Felin. in cap. nonnulli, nu. 21. vers. *quarta conclusio*, de rescriptis.

99 Item si fit derogatio indultorum Cardinalium, non suffragatur quando Cardinalis erat ordinarius collator, nisi fieret expressa mentio † de hoc, quod esset ordinarius collator, cum sit duplex vinculum, & obstaculum, vnum ratione Cardinalatus, & aliud ratione ordinariæ collationis. Puteus decisione 422. *in vna Toletana*, lib. 2. & dicam in glossa 24. num. 42.

100 Accedit, quod quando plures qualitates insimul concurrere debent, non sufficit, † si vna adsit, nisi omnes concurrant, l. si hæredi plures, ff. de condition institut. §. penultimo, institut. de hæred. instituen. cap. fin. de verborum signific. lib. 6. Decius in cap. 1. nu. 11. de rescriptis. Simonet. de reseruatione, quæst. 35. nu. 1. Parisius consil. 48. nu. 9. & 18. & 19. volum. 4. Tiraquel. de retract. lignag. §. 8. glos. 7. num. 1. cum sequentibus. Ioann. Gutierrez cons. 2. nu. 5. & conf. 4. num. 1. cum sequentibus, & consil. 26. nu. 4. & 10. Mascard. de probationib. conclus. 1254. nu. 9. & 10.

101 Rursus, quia indultum concessum ad conferendum beneficia reseruata, non extenditur ad reseruata duplici † reseruatione, vel capite, vt tenet Mandosius in praxi signaturæ gratiæ, titulo, indultum conferendi beneficia reseruata, colum. 2. versic. *an autem vigore huius indulti*. Felinus in cap. in nostra, corollario 6. ad finem, de rescriptis, cum alijs per dictum Mandosium allegatis. licet Simoneta de reseruationibus, quæstione 83. quem Mandosius non allegat, sequendo opinionem Rotæ, de qua per Aegidium decis. 425. in contrariam sententiam se inclinet. & Gomezius in regula de impetrant. benefic. per obit. famil. Cardin. vacan. quæst. 56. nu. 7.

✱ Quapropter, vt suppleatur talis defectus in euentum quod concurrant plures reseruationes, & omnes expressæ non sint, solet apponi in omnibus supplicationibus illa clausula generalis, *etiam si adsint aliæ quæcumque reseruationes, vel affectiones, præterquam per obitum apud Sedem*. ponitur namque illa tamquam strictius,

strictiua, *praterquam per obitum apud Sedem*. ex rationibus adductis supra ex num. 35. vsque ad 41.

Adde hic casum decisionis 583. lib. 3. par. 3. diuersorum.*

Summaria §. 1. Glossæ Decimætertiæ.

1 *Curia Romana est idem quod Curia Papa.*
2 *Curia Romana ibi est, vbi est Papa.*
3 *Roma ibi est, vbi & Papa.*
4 *Romana Curia potest esse in diuersis locis, sicut & Papa.*
5 *Papa quod Roma sit, iustum est.*
6 *Patria ibi dicitur esse, vbi est Papa.*
7 *Roma est communis Patria.*
8 *Curia Papa, est communis forus.*
9 *Apostolorum limina sunt visitanda vbi est Papa, & non vbi sunt corpora Sanctorum.*
10 *Curia ibi est, vbi est Rex.*
11 *Curia appellatione per excellentiam intelligitur de Romana.*
12 *Romana Curia est mater & magistra alterum Curiarum.*
13 *Curiam habere dicuntur alij Pralati inferiores à Papa.*
14 *Vacare in Curia ad effectum reseruationis, non dicuntur beneficia qua vacant in Curia Legati, & Nuntij.*
15 *Romana Curia plures laudes remissiue.*
16 *Curia in Romana, Episcopi nequeunt voluntariam iurisdictionem exercere.*
17 *Curia dicitur à cura, vel cruore.*
18 *Dictio* (Cura) *plures habet significationes.*
19 *Curiales ad effectum reseruationis, qui dicantur.*
20 *Curiales quando sint à spolio Ecclesia exempti.*

§. 1. glos. 13. vbi agitur, quid sit Curia Romana, & vbi dicitur esse, & qui dicantur Curiales, &c.

1 VRIA Romana significat idē quod Curia † Papæ, siue locus Sedis Apostolicæ, cap. 2. cap. præsenti, de præben. lib. 6. Mandosius in regula 5. Cancellariæ, quæstione 1. num. 16. & in regula 16. quæst. 27. nu. 3. in fine.

Plura notabilia de Curiā & fauore Curialium dicuntur.

Et ibi dicitur esse Romana Curia, vbi est Pa-
2 pa, † & non vbi est audientia, vel concilium Papæ. Innocentius in cap. ego N. ante finem, de iureiurando, & Abbas ibi num. 6. Felinus num. 9. Franchus in cap. 2. sub num. 2. notab. 3. de præbendis, lib. 6. & Geminianus ibi, num. 4. in principio. & in cap. vbi periculum, notab. 5. de electione, eodem libro. Clementina ne Romani, & ibi omnes, de electione. Rebuffus in concordata, titulo de forma mandati Apostolici, verbo, *extra Romanam Curiam*, versic. *& aduerte, quod ibi est Curia Romana*, folio mihi 637. in parua impressione. Gomezius in regula de verisimili notitia, quæst. 7. & in regula de triennali, quæst. 31. num. 14. Mandosius in reg. 5. Cancellariæ, quæst. 2. num. 1. & per totam. Cardin. in clemen. 1. nu. 8. de magistris, & in clem. auditor, nu. 1. de rescript.

* Non enim locus, sed dignitas, & persona Principis Curiam facit, cap. illud, cap. multi, 40. distinctione. Butrius in cap. vbi periculum, num. 5. de electione, in 6. Licet Papa semper Romæ residere debeat per ea quæ tradit Oldrad. cons. 85. *sanctissime*.*

3 Sicut vbi est Papa, ibi dicitur † esse Roma, vt tradit Ioannes Monachus in cap. vbi periculum, nu. 3. de electione, lib. 6. Baldus in l. 2. §. legatis, vers. *nota quod licet Roma*, ff. de iudicijs, & in l. 2. §. miles, nu. 2. de his qui notantur infamia. Abbas in cap. ego N. nu. 6. vers. *ex hoc nota*. & Felinus sub num. 9. post princip. vers. *ex quibus nota quod D.* Abbas in d. cap. ego N. de iureiurando.

Sicut enim Papa potest esse in diuersis locis,
4 sic & Romana † Curia. Cardinalis in clemen. 1. nu. 8. de magistris. licet iustum sit, quod sem-
5 per debeat esse in Vrbe Romana, † & non extra. Oldrad. cons. 85. per totum.
6 Item vbi est Papa, ibi dicitur esse patria. Bald. in l. rescripta, num. 7. vers. *vndecimo*, C. de precibus Imperator. offerend. Philippus Probus in additione ad Ioannem Monachum in cap. vbi periculum, sub num. 5. vers. *& vbi est Papa*. de electione, lib. 6. Sicut etiam Roma dicitur com-
7 munis † patria, l. Roma 33. ff. ad municipalem. Ias. in l. qui Romæ, num. 12. cum seqq. ff. de verborum obligatione. Et Curia Papæ est com-
8 munis † forus. Martinus Lauden. in tract. de principibus, quæst. 384.

Similiter, in eo loco dicuntur esse limina Apostolorum, quæ Episcopi visitare tenentur,
9 † vt disponitur in d. cap. ego N. de iure iurando, vbi est Papa, qui fungitur ipsorum Apostolorum auctoritate, non vero vbi sunt sancta corpora, de quibus non loquitur d. cap. ego N. vt docet Abb. ibidem d. nu. 6. vers. *quaero quid intelligitur hic appellatione liminum*. Felin. in d. nu. 9. in princ. Abb. in cap. dura, num. 2. ad fin.
* de crimine falsi. * R. P. D. Anastas. Germon. in tract. de indultis Cardinalium, §. fin. incip. nulli, ex num. 20. cum seqq. vbi per totum illum §. multa de hac liminum visitatione adducit.*

10 Necnon vbi est Rex, † ibi etiam est Curia Regis. Matthæus de Afflictis decisione Neapolitana 265. *Illustrissime*, num. 50. Probus ad Monachum, in d. cap. vbi periculum, nu. 4. vers. *item in simili*, de electione, lib. 6. Rebuff. in concordatis, titulo forma mandati Apostolici, in

glos.

glos. verbo, *extra Curiam Romanam*, vers. *item etiam dicimus ibi Curiam Franciæ esse*. Ioann. Montaigne in tractatu magni consilij, par. 1. num. 12.

Vnde appellatione Curiæ per excellentiam
11 intelligitur de Romana † Curia, tamquam digniori, vt tradit Mandosius in reg. 16. Cancellariæ, quæst. 27. nu. 1. & 2. vers. *contrarium est concludendum*.

Nam Romana Curia est mater, & magistra
12 † aliarum Curiarum, præsertim Ecclesiasticarum, tex. in l. 1. §. sed & si quæ leges, C. de veteri iure enucleando, * cap. 1. 12. d. cap. fin. de foro competen. * & post alios tradit Philippus Probus in additionibus ad Ioann. Monachum in cap. vt animarum, num. 57. de constitutionibus, in 6. & habetur etiam in constitutione sexta Alexandri Sexti, & constitutione 83. Pij Quarti in principio. Et vti talis est ab omnibus sequenda. Gigans de pensionibus quæst. 58. nu. 2. & 3. ac tetigi in gloss. 6. nu. 211.

* Hinc quamuis Salmantin. Bononien. Pisan. Parisien. Perusin. & Patauien. studia, & alia quamplura, alios doceant: Ipsa tamen à Curia docentur Romana, vt scripsit Mandosius in tractatu de inhibitionibus, quæst. 128. nu. 6. *

Alij namque Prælati inferiores à Papa, dicuntur etiam Curiam habere, & tunc Curia
13 sumitur pro tribunali, seu loco † vbi ius redditur, & pro ipsissimet iura reddentibus, iuxta tex. in cap. Romana, in primo responso, in fine, ibi, *ad Romanensem Curiam appellandum*, de appellationibus in 6. prout etiam dicere vulgariter solemus, causa est in Curia Capitolina, vel in Curia Auditoris Cameræ, hoc est, agitatur in illis tribunalibus.

Tamen quamuis Legatus, seu Nuntius Apostolicus habeat Curiam, non ideo beneficia
14 vacantia in Curia Legati, vel Nuntij † dicentur vacare in Curia Romana, ad effectum de reseruationibus, de qua agimus, quia Papa tantum, quo ad hoc, habet Curiam. Rebuffus in d. glos. *extra Romanam Curiam*, vers. *ideo beneficia vacantia eo loco vbi est Legatus*.

Et plures laudes, & excellentias Curiæ Ro-
15 manæ † cumulat Ioannes Lupus Hispanus in tractat. de matrimonio, & legitimatione, 2. par. nu. 37. & finali.

Vnde quamuis Episcopi possint exercere voluntariam iurisdictionem extra territorium
16 suum; tamen si sunt in Romana Curia † non possunt conferre beneficia in suis mensibus ordinarijs vacantia, quando ibi est Papa, sed opus est ad hoc extra Vrbis muros exire: ita seruari videmus, ac tradunt Gomezius in regula de non iudicando, quæstione 3. per totam, & plenius Couarruuias plures allegans, libro 3. variarum, cap. 20. num. 9. vbi dicit hunc stylum non aduersari iuri communi ex l. 2. de officio Proconsulis, l. vltima, ff. eodem titulo, vbi Proconsul Vrbem ingressus deponit imperium.

17 Curia autem dicitur à cura, † quia in Curia de multorum agitur cura, seu cura de cunctis administratur, vt tradit Oldradus consilio 211. *ad propositum fratruum*, numero quinto, versic. *circa secundum*, & per Archidiaconum in cap. si quis clericus 11. quæstione prima. Mandosius in regula 5. Cancellariæ, quæst. 1. num. 11. Nicolaus Boherius in additionibus ad Ioannem Montaign. in tractatu de parlamentis, additione prima, sub numero quinto, versic. *& ideo dicta est Curia*: vbi allegat plures tenentes, quod dicatur Curia à cruore, id est sanguine, quia ministri seculares inferentes pœnas sanguinis, Curiales dicuntur. Mandosius tamen vbi supra ab hac denominatione recedit, prout etiam non placuit Zasio in l. 2. post principium, in vers. *Curias*, in fin. nu. 19. ff. de origine iuris.

Sumitur autem multipliciter hæc dictio
18 (*Curia*,) † quia est nomen æquiuocum, vt in l. penult. ff. de iustitia & iure, & in dicta l. 2. in principio, ff. de origine iuris: nam aliquando sumitur pro curte, aliquando pro prætorio, aliquando pro Senatu, aliquando pro loco vbi sacrorum cura tractabatur, aliquando etiam pro loco vbi conueniunt & morantur Decuriones, aliquando pro tribunali, siue audientia, vt Oldradus dicto consilio 211. *ad propositum*, sub numero quinto, vers. *circa secundam*. Bartholomæus Cæpolla de seruitut. vrban. prædiorum, cap. 46. sub titulo de Curia, Socinus consil. 56. *in causa Communitatis*, numero quinto, in secunda conclusione, volum. 1. Mandosius in dicta quæstione prima regulæ quintæ, numero primo cum multis sequentib. Nicolaus Boherius vbi supra numero 5. 6. & 7. Mandos. latius super facultatibus Auditoris Cameræ, in §. sane, in verbo *Curia*.

Qui autem dicantur Curiales ad effectum
19 reseruationis, † de qua agitur, & in terminis capit. præsenti, 34. de præbendis, libro sexto, & extrauagantis ad regimen, §. ac etiam simili modo, de præbendis, inter communes, & regulæ quintæ Cancellariæ dic, quod omnes familiares, & qui seruiunt Summo Pontifici, & Cardinalibus, insuper omnes Iudices, omnes Notarij, omnes Aduocati, & Procuratores, & causarum, & expeditionum sollicitatores, vt tradit Mandos. in dicta regula quinta, quæstione prima, numero 18. & quæstione tertia numero quinto, in fine, quibus in locis alios plures modos Curialium ad alios effectus adiungit. Reliqua de vacatione in Curia dixi in principio huius glossæ. Et de priuilegio Curialium circa facultatem testandi de bonis,
20 etiam intuitu † Ecclesiæ acquisitis, vide in glossa sexta numero 274. cum tribus sequentibus.

Summaria Glossæ Decimæquartæ.

sumendum est nomine generali.
68 *Stellionatus crimen locum habet, quādo delictum non habet aliud nomen.*
69 *Speciē potius quam in genere, verba sunt intelligenda.*
70 *Generalia vocabula solent causare confusionem, & obscuritatem.*
71 *Verba regulæ nostræ* (aliàs quam per resignationem) *sunt æquiuoca.*
72 *Reseruatio generalis regulæ nostræ, multum restringeretur si exceptio loqueris de resignatione, intelligeretur de tacita, & in assecutione declarauit Rota, & num. 74.*
73 *Resignatio tacita non requirit auctoritatem, nec admissionem superioris.*
75 *Vacans per permutationem, non dicitur vacare per cessum nec decessum, ad effectum permutationis.*
76 *Ratio quæ fuerit, quia regula nostra excipit vacationes per resignationem?*
77 *Vacatio per resignationem pendet à mera voluntate, & resignantis facultate, & num. 78. & datur consilium ibidem.*
79 *Resignare volens non semper potest expectare mensem ordinarium.*
80 *Resignare libere volentes pauci reperiuntur.*
81 *Ratio sufficiens est dicere* (sic placuit legislatori,) *& nu. 82.* (vel ita scriptum est,) *& n. 83.*
84 *Dictio* (alias) *multis modis capitur, vt hic, & numero 85. 86. & 87.*

Aliàs quam per resignationem. glossa 14.

PER regulam nostram excipiuntur vacationes per resignationem, & sic beneficia, quæ vacauerint ex causa resi-
1 gnationis † in quocumque mense anni non erunt reseruata, nec inclusa in reseruatione istius regulæ. Rota decis. 614. num. 1. par. 3. diuers. & tradit Thomas Tribius in decis. Veneta 54. sub num. 15. vers. *nec excusantur*, lib. 2.

Sed quæro primo de qua resignatione
2 † loquitur regula nostra. An de simplici, vel de resignatione in fauorem, seu potius de vtraque? *De qua resignatione loquitur regula nostra.*

Declaro prius, quòd resignatio simplex, seu
3 pura † est, quoties beneficium pure, & simpliciter resignatur in manibus superioris, absque aliqua reseruatione in fauorem resignantis.

Conditionalis vero resignatio est, quæ fit in fauorem alterius, & non aliter, nec alio modo,
4 † nisi vt de beneficio resignato fiat gratia illi, in cuius fauorem fit resignatio, reseruata resignanti aliqua pensione, aut iure, vel non reseruata. Ita tradunt Couarr. in practicis quæstionibus, cap. 36. sub nu. 9. vers. *nono ad eadem Regia edict.* Rebuff. in praxi tit. de resignatione expressa, pura, & conditionali, num. 2. Rosinian. de beneficio, cap. 14. nu. 3. vers. *prior*, latissime Parisius de resignatione, lib. 1. q. 2. nu. 1. & per totam illam quęstionem, vbi nu. 3. post Puteum decis. 428. lib. 1. dicit, quòd istæ resigna-
5 tiones in fauorem, non erant inuentæ de tempore † Alexan. III. Innoc. III. ac Bonif. VIII. & Clementis V. quando compilatæ fuerunt decretales, & clementinæ: & ideo in illis nulla fit mentio de huiusmodi resignationibus conditionalibus; sed dumtaxat de simplicibus.

Videtur igitur, quòd regula nostra solum intelligatur de resignatione pura, & simplici, non autem de conditionali, quia quando in aliqua dispositione fit mentio de resignatione, quotiescúque materia subie- *Resignationis appellatione venit sola simplex resignatio.*
6 cta postulat, intelligitur de sola simplici † resignatione, & non de resignatione conditionali. Cassadorus decis. 3. num. 1. & per totam, de renunciatione, vbi fuit resolutum, quòd prouisio, & confirmatio creationis in Canonicum per cessum, vel decessum, intelligitur de cessu,
7 idest de resignatione simplici, † non de conditionali in fauorem certæ personæ. Puteus decis. 354. num. 2. lib. 1.

Vnde quando reseruatur regressus per cessum, vel decessum alicuius, intelligitur de ces-
8 su puro, † & non conditionali. Puteus decis. 314. num. 1. & per totam, lib. 1. Paleotus decis. 33. in manuscript.

Sicut facultas vniendi beneficium primo vacaturum per cessum, vel decessum, intelligitur de beneficio vacaturo per simplicem resigna-
9 tionem † tantum. Puteus decis. 357. num. 1. & per totam, lib. 1.

Hinc quatenus Concilium Tridentinum, sess. 23. de reformatione, c. 18. post medium, cōcedit facultatem vniendi beneficia primo vacatura, etiam per resignationem: intelligitur de resignatione simplici, non autem de condi-
10 tionali † in fauorem certæ personæ, vt Sacra declarauit Congregatio Concilij Tridentini, & tradit Flaminius Parisius de resignatione, lib. 10. q. 7. num. 17.

Similiter beneficia vacantia per resignatio-
11 nem conditionalem, † in mensibus gradnatorum, & nominatorum; iuxta concordata Franciæ, non debentur nominatis, & graduatis, vt consuluit Rebuf. cons. 40. num. 11. vbi dicit respectu mandatariorum, quòd illis talia beneficia non debeantur.

Consuluit etiam Hieronymus Gabriel cons. 199. num. 1. & per totum, volum. 2. quòd Pri-
12 uilegium concessum à Pio V. in fauorem inquisitionis Hispaniæ, † ad supprimendum in qualibet Ecclesia Cathedrali, & collegiata vnū Canonicatum primo vacaturū per cessum, vel decessum, etiā in mensibus reseruatis per regulā nostram, vt fructus applicarentur sancto Inquisitionis Officio, quòd non vendicabat sibi locū in vacatione ex causa permutationis, cū sit

sit cessus in fauorem,& nō purus, nec simplex.
Item reseruatio facta de beneficio primo
vacaturo per resignationem, procedit in va-
13 catione ex simplici† resignatione,non in con-
ditionali ex causa permutationis. Cassado-
rus decis.1.num.1.& per totam,de rerum per-
mutatione.

Rursus dum Concilium Tridentinum, sess.
24. de reformatione. capit. 18. disponit quòd
omnia beneficia curata per obitum, vel resi-
gnationem, prouideantur per concursum, iu-
xta formam illius decreti,non habet locum in
14 resignatione quæ fit in fauorē,†sed in resigna-
tione simplici. Flaminius Parisius de resigna-
tione beneficiorum,lib.10.q.7.num. 13. 14. &
15.& declarauit Sacra Congreg. Concilij.

Ad hæc, gratia expectatiuæ, cum primum
per cessum, vel decessum vacauerit,non capit
15 beneficium resignatum ex causa† permutatio-
nis,tex.in cap.1.de rerum permut.lib.6.Puteus
decis.263.nu.3.lib.2.

Præterea,priuilegium cōcessum Magno Ma
gistro Hierosolymitano ad conferendum be-
neficia sui Ordinis,vacantia in Curia per ces-
sum,vel decessum: interpretatur de cessione,
16 & resignatione simpliciter† in curia facta; nō
autem de ea quæ fit in fauorē,vt firmat Man-
dosius in tractatu de signatura gratiæ, titulo
resignationes, col. 3. vers. *nec Papa consueuit.*
Puteus decis.177.*die* 14 *Nouembris.* num.1. &
per totam,lib 3.

Pariter,indultum concessum Cardinalibus,
17 † ad conferendum beneficia vacantia in Cu-
ria per cessum,vel decessum, non comprehen-
dit vacantia per resignationem conditiona-
lem. Puteus decis. 523. *indultum Cardinalis.*
lib.3.nu.1.

Quibus accedit, quòd beneficium resignatū
in Curia, non cadit sub clausulis generalibus
18 † positis in impetratione per contractum
matrimonij,& ingressum religionis, vt tenuit
Rota,teste Bellamera decis.251.incipit,*in cau-
sa mea Burdegalen.*

Pro hoc,quia regula Cancellariæ 31.de im-
petrantibus beneficia vacantia per obitum
familiarium Cardin. non habet locum in va-
19 catione ex causa resignationis † in fauorem
factæ,vt tradit Gomez. super eadem regula
quæst.4.& fuit resolutum in vna Hispalen.por
tionis 14. Aprilis 1590.coram Quiroga.

Demum si beneficiū reseruatur per cessum,
seu resignationem vacaturum, reseruatio non
capit vacationem causatam ex causa permu-
20 tationis,aut resignationis conditionalis. †Pu-
teus decis.262.nu.4.lib.2,Paris. de resigna.lib.
1.q.4.nu.29.cum seqq.

Quorum omnium summa ratio est,quia re-
signatio in fauorem,est conditionalis, si bene-
ficium conferatur illi ad cuius fauorem fit; si
ergo non confertur, & conditio non adimple-
tur,nihil dicitur actum,& beneficiū remanet,
vt prius penes resignantem. Rota decis.7. de
renunciat.in antiquis.Puteus decis.48.& 170.
lib.1.& decis.410.lib.3.Caputaquen.decis.83.
p.3. Mohedanus decis. 25.& 36.de renunciat.
latè Flaminius Parisius de regnat.lib.1. quæst.
3.per totam.

Cum igitur illud verbum,*per resignationem,*
intelligatur de sola resignatione simplici,vt in
casibus prænarratis: sic in casu nostro vide-
tur quòd limitatio nostræ regulæ, de qua in
glossa ista, sit intelligenda de sola resignatio-
ne simplici, non de resignatione conditionali,
& in fauorem.

Resignatio in fauorē non potest fieri corā Ordinario.

Vlterius hoc comprobatur,quia coram Epi
scopo, seu Ordinario,non potest fieri resigna-
21 tio conditionalis, † & in fauorem. Nam aliàs
esset simoniaca,vt post glossam,verbo,*dimitte-
re,* in cap.ex parte 12. & omnes ibi, de officio
delegati,resoluit Ferret.cons.95.num. 13. Ca-
putaquen. decis. 192. num.2. parte 2. Gome-
zius in regula de triennali. quæst. 16. numero
3. vers. *postremo.* Felinus in cap. ad audien-
tiam. il secondo. numero tertio, post princi-
pium. & num.4.ante finem.vers. *omnia autem
ista procedunt.* de rescriptis. Milis in reper-
torio, verbo, *renunciatio beneficij simoniace fa-
cta.* vers. *dicitur simoniace renunciari.*Mando-
sius in regula de annali. quæst. 46. numero 2.
Caccialup. de pensionibus.quæst. 19.num.15.
Nauarrus in manuali. cap.23.num. 107. vers.
ad decimum. Rebuffus in praxi,tit. de pura, &
simplici resignatione, vers. *& quamuis pura
resignatio,* & in titulo de resignatione condi-
tionali. num. 1. Petrus Baisius in directorio
election.p.3. cap.1. numero 4. Rodoanus de
simonia.1.p.cap.26.& 2.p.cap.22.nu. 14. cum
sequentibus. Roffinia.de beneficio.cap.27.nu.
8. & 9. & expresse disponitur per constitutio-
nem Pij V. 58. de mense Aprilis an.1568. in
vers.*caueant autem Episcopi.* Quamuis Couar.
aliàs vir doctissimus, minus bene in contra-
riam sententiam (ante dictæ constitutionis
Pij V. promulgationem) se inclinauerit. lib.
variar.resolutionum. cap.5. ante medium, &
per totum.

Vnde si resignatio conditionalis non potest
fieri in manibus Episcopi, & illa mediante be-
neficium vacare non potest,cum actus nullus
nullum operetur effectum, & sine vacatione
non detur prouisio Ordinarij, resultare vide-
tur, quòd regula nostra in parte de qua agi-
tur,solum sit intelligēda de vacatione per re-
22 signationem simplicem, † quæ potest fieri in
manibus Ordinarij, & inducere vacationem,
ita vt prouisioni ordinariæ locus sit.

Quando enim beneficium simpliciter resi-
gnatur in manibus Episcopi, tunc Episcopus
potest talem resignationem admittere, & be-
neficium vacans ex huiusmodi resignatione
23 alteri conferre, † si alias reseruatum non sit.
Rota decis.9.num.1. & sequentibus,de renun-
cia-

tiatione, in nouis Paris. cons. 76. nu. 4. & cons.
93. nu. 25. volum. 4. Mandosius in regula 30. q.
7. nu. 1. & per totam. Put. decis. 468. lib. 2. Fla-
min. Parisius de resignat. lib. 1. q. 4. num. 1. cum
seqq. & nu. 64.

Constitutio Pij V. super resignationibus.

Licet hodie hoc sit modificatum per cō-
stitutionem Pij Quinti, quæ est in
Bullario 58. inter suas constitutiones sub data
Kalen. Aprilis ann. 1568. per quam constitu-
tionem disponitur, quòd ex tunc Episcopi, &
alij Ordinarij nullas admittant, nec recipiant
24 resignationes beneficiorum, nisi † illorum, qui
aut senio confecti, aut valetudinarij, aut cor-
pore impediti, vel vitiati, aut crimini obnoxij,
censurisq. Ecclesiasticis irretiti, aut nequeūt,
aut non debent Ecclesiæ, vel beneficio inserui-
re. seu qui vnum aliud, vel plura beneficia
obtinuerint, vel quos ad aliud cōtingerit pro-
moueri religionem quoque ingressuri, vel ma-
trimonium contracturi, si statim postea id re
ipsa exequantur. & in alijs casibus contentis
in cap. nisi cum pridem. de renunciatione, qui
etiam ob capitales inimicitias nequeunt, vel
non audent in loco beneficij residere securi.

Insuper cauetur in eadem constitutione, in
25 vers. *cæterum præcipimus*, ne Episcopi, † vel
alij collatores, de beneficijs ex prædictis causis
renunciatis, aut renunciantium, aut ipsorum
Episcoporum, vel collatorum consanguineis,
affinibus, vel familiaribus, etiam per fallacem
circuitum multiplicatarum in extraneos col-
lationum, audeant prouidere. alias prouisio-
nes sint eo ipso nullæ, & in graues pœnas per
eandem constitutionem inflictas collatores
incurrant. de cuius constitutionis explanatio-
ne, vide Flam. Paris. de resignat. beneficiorum
lib. 5. quæst. 6. per tot. vbi latiss. & Marcum
Antonium Genuen. in sua praxi Archiepiscop.
cap. 64. per totum. Gregor. Branden. ad con-
cordata Germaniæ. quæst. 12. num. 10. cum
seqq. vbi ponderat. nu. 14. & 15. regul. nostram,
vt non procedat in vacationibus per liberam
resignationem in manibus Ordinariorum
factam.

Pro contraria verò parte, quòd regu-
la nostra non loquatur,
26 nisi de beneficijs resignatis in fauorem, † face-
re videtur. nam intentio Papæ ea videtur es-
se, quod beneficia omnia quocunque modo va
catura, includantur sub reseruatione, nisi alias
sint reseruata, quia frustratorium esset reser-
uare iam reseruata. Vnde sicut regula nostra
noluit reseruare beneficia vacantia in Roma-
na Curia, vt latè diximus in gl. præced. eodem
modo tendit ad non reseruandum beneficia
vacantia per resignationem in fauorem. Tum
quia beneficia non possunt resignari conditio-
naliter, & in fauorem, nisi in manibus Papæ,
vt supra diximus num. 21. & quando resignan
tur in manibus Papæ, nullus alius inferior po-
27 test se intromittere, † cum in Curia vacare
dicantur. Simonet. de reseruat. q. 28. nu. 1. cum
seqq. Rota decis. 4. de præbend. in antiq. cum
adductis in glos. 13. præced. nu. 42. Tum quia
28 non possunt conferri alteri, nisi illi, † in cuius
fauorem sit resignatio. & sic non est propria
vacatio. c. 1. de rer. permut. in 6. Flamin. Paris.
de resignat. lib. 1. q. 4 n. 18. cum seqq. Mascard.
de probat. cōclus. 1401. nu. 1. & 6. Quapropter
Papa noluit reseruare beneficia ex tali vaca-
tione vacantia, quia reseruatio esset inanis, &
frustratoria.

Comprobatur, quia si regula nostra intelli-
geretur de vacatione ex causa simplicis resi-
gnationis, ita vt Episcopus posset prouidere
omnia beneficia sic vacantia in omnibus men
sibus; nulla profecto adinueniri potest cōgrua
ratio, quare ista vacatio sit magis priuilegia-
ta, quam reliquæ omnes. quo fit, vt de hac so-
la vacatione per resignationem in fauorem
regula nostra intelligenda videatur.

Regula ista intelligitur de vtraque resignatione

Cæterum breuiter arbitror, quòd ver-
ba nostræ regulæ intelligan-
29 de vacatione ex causa vtriusque † resignatio-
nis, tam puræ, & simplicis, quam conditiona-
lis, & in fauorem. quia dicta verba, *alias quam*
per resignationem, possunt adaptari, ad vtram-
que resignationem. Et eum regula nostra in-
distincte, & generaliter loquatur, generaliter
30 † est de vtraque resignatione intelligenda. l.
de precio, cū similib. ff. public. in rem actione.
& tam in isto casu militant diuersæ rationes,
quam in casibus superius relatis.

Vnde dicit Rota decis. 624. nu. 1. p. 3. lib. 3.
diuersorum. quod regula nostra excipit resi-
gnationes, idque siue in Curia fiant, siue in
partibus, & sic vtrumque casum comprehen-
dere videtur. facit etiam decisio 475. num. 3.
& 4. eadem 3. part. diuersorum. & decisio 700.
in fin. ibid.

Hinc infertur, quòd in quolibet mense
31 anni, † potest Episcopus, & quili-
bet alius Ordinarius, conferre beneficia co-
ram illo libere resignata, dummodo resignen-
tur ex causis contentis in dicta constitutione
38. Pij Quinti supra relata, & non conferan-
tur consanguineis, vel affinibus, aut familiari-
bus resignantis, nec collatoris. & firmat Gre-
gor. Branden. in loco supra allegato nu. 25.

Infertur etiam, quòd quamuis per permu-
32 tationem, beneficia vacare † dicantur. Rota
decis. 7. de rerum permutatione, in antiquis,
text. in cap. vnico de rerum permut. lib. 6. vbi
Probus post alios, num. 10. Gomezius in regu-
gula de publicandis. quæst. 3. num. 3. Tamen
in quolibet mense anni possunt permutari be-
33 neficia coram Episcopis. † & Episcopi possunt
admittere resignationes in fauorem ex causa
permutationis, quas faciunt permutantes, &
eorum cuilibet collationem de beneficio resi-
gnato facere. si quidem permutationes non
fraudulentæ beneficiorum, licite fieri possunt

Permutatio potest fieri coram

coram

rá Ordinario in omnibus ...

coram Episcopia, si ex aliquo capite beneficia
permutata, reseruata non sunt. c. cum olim. c.
cum vniuersorum, de rerum permutatione. c.
vnico, eodem tit. lib. 6. vbi omnes tradunt, &
præsertim Petrus Andreas Gambar. num. 100.
cum seqq. clement. 1. eodem tit. de rerum permutatione,
& ibi Vitalin. nu. 16. Federicus de
Senis in tractat. de permutat. beneficiorum,
nu. 30. cum seqq. Rota decis. 1. nu. 6. & per totam,
de rerum permut. in nouis, & decis. 10. eodem
tit. in antiquis. Rebuff. in praxi, titulo de
permutatione beneficiorum. nu. 36. Fuscus in
tract. de visitation. c. 28. nu. 32.

Nec obstat dicere, quòd hodie non possunt
Ordinarij admittere resignationes beneficiorum,
quia Pius Quintus in sua constitutione
42. incipit, *officium creditæ*, suspendit facultates
Ordinariorum recipiendi huiusmodi per-
34 mutationes † beneficiorum, donec detur modus:
& quòd in dicta constitutione 58. eiusdem
Pij V. datur forma in resignationibus, &
non in permutationibus, & consequenter suspensio
durat in permutationibus, vt tradit
Flaminius Parisius in tractatu de resignatione
beneficiorum. lib. 5. quæst. finali. num. 2, 1.
vbi num. 22. addit, *nec dicas, quòd mortuus est
Pius V. Papa, qui fecit suspensionem, quia durat
Sedes Apostolica. cap. si gratiose, de rescript. lib. 6.*

Quoniam potius est veritas in contrarium,
nam ipsemet Pius V. in dicta constitutione
35 58. sustulit de medio † præfatam suspensionem,
& expresse approbauit permutationes
fiendas coram Ordinarijs, prout de iure communi
licebat, vt constat in illis verbis eiusdem
constitutionis 58. *Ad hæc, beneficiorum,
& officiorum permutationes admittere, quæ Canonicis
sanctionibus, & Apostolicis constitutionibus
permittuntur.*

* Quod etiã comprobatur ex Bulla 87. Gregor.
XIII. de publicandis. in §. de beneficijs autem.
dum dicit, quod debeat etiã fieri publicatio
de beneficijs resignatis ex causa permutationis
in manibus Ordinariorum; & sic aperte
declarat, quod hodie possunt fieri dictæ permutationes
coram Ordinarijs. *

Ecce igitur, qualiter hodie possunt fieri di-
36 ctæ permutationes, † quæ alias de iure communi
permittuntur coram præfatis Ordinarijs.
& ita practicari vidi. Quod enim non mu-
37 tatur, quare stare † prohibetur? l. præcipimus,
in fine, cum similibus. C. de appellationibus.
Caputaquen. decis. 8. nu. 7. & 8. p. 2. pleue Menoch.
de præsumptionib. lib. 6. præsumpt. 38.
per totam.

Immo, quando beneficia permutata, sunt in-
38 æqualia † potest Episcopus ex officio mandare
(cessante pacto) quòd recipiens beneficium
pinguius soluat aliquam pensionem suo
tempore duraturam, ad coæquandos fructus
vtriusque beneficij permutati. ita consuluit
Ancharan. cons. 279. *quæstio proponitur*. nu. 1.
& per totum. Felin. in cap. quia verisimile. sub
nu. 1. vers. *& subdit signanter*. de præsumpt.
Nauarrus cons. 43. incipit, *Caius*, num. 4. de simonia,
dicens, quòd potest hoc efficacius probari,
quam illi probant. & vide quæ dixi in gl.
5. §. 5. ex nu. 27.

Minus obstat si dicatur, quòd regula nostra
non excipit vacationes ex causa permutationis,
sed solum excipit vacationes ex causa resignationis:
& aliud sit resignatio, aliud permutatio.
nam differunt nomine, & re; & ex
titulis diuersis. nam titulus de renunciatione
ponitur in primo libro decretalium, & titulus
de permutatione, in lib. 3. Gomezius in regula
de publican. q. 3. nu. 11. Quia respondeo, quòd
quòd permutatio habet in ventre resignatio-
39 nem † in fauorem permutantium, ita vt permutatio
nihil aliud sit, nisi quædam reciproca
40 † resignatio, quæ ad inuicem inter permutantes
fit. text. in d. cap. vnico, de rerum permut.
lib. 6. & in clement. 1. eodem tit. Cassad. decis.
1. nu. 1. de rer. perm. Rot. decis. 16. nu. 3. de rer.
permut. in antiquis. Roman. cons. 465. Flamin.
Parisius de resignat. benefic. lib. 11. q. 5. nu. 19.

Et omnis dispositio loquens de resignatione,
includit in se regulariter resignantem ex
41 causa † permutationis; ex eo quòd permutatio
est vera resignatio. Rota decis. 16. num.
3. cum seq. de rerum permut. in antiquis. &
plenè, ac eleganter tradit multa adducens Gomezius
in regula de publicandis. quæst. 3. nu.
2. & 3. Rebuff. in eadem regula de publicandis
glos. 3. nu. 2. vbi tenet, quòd regula de publicandis
resignationibus, locum habet in resignatione
ex causa permutationis.

Hinc resignationis appellatione permuta-
42 tio includitur, vt dicit Flaminius Parisius de
resignatione beneficiorum. lib. 12. quæst. 5.
num. 19.

Prout etiam dicitur, quòd in permutatione
non est necessaria aliqua expressa collatio
43 † noua, ipsis permutantibus, de permutandis
beneficijs facienda; sed statim quòd ex causa
permutationis beneficia resignantur, & supe-
44 rior resignationem admittit, † absque alia
collatione, transfert illa inuicem in alterutrũ,
& incontinenti permutatio, eo ipso perfecta
remanet, absque alia noua collatione. Nam
illa admissio habet vim tacitæ collationis, vt
post Innocentium in cap. inter cætera. num. 3.
post principium, vers. *posset etiam dici*, & Ancharan.
ibidem, de præbend. tradit Rota decis.
16. sub nu. 6. vers. *Immo etiam plus dicitur*, de
rerum permutione, in antiquis. & decisione 1.
num. 3. eodem titulo. in nouis. Federicus de Senis,
in tractatu de rerum permutatione. num.
44. quæst. 27.

Sicut etiam traditio possessionis facta ab
habente potestatem conferendi, per necessarium
antecedens habet, & continet in se taci-
45 tam, & virtualem collationem. Rota decis.

16. de

* 16. de concess. præben. in nouis. * Roman. cons.
537. *quo ad primum*, nu. 1. & per totum, vbi late
eius additio sub littera A. * Puteus decis. 120.
& 125. lib. 3. Achiles decis. 4. de præbendis. Co-
uarruu. lib. 3. variarum cap. 16. nu. 10. Caputaq.
decis. 81. num. 5. par. 1. & Rebuff. plures similes
casus adducens, de pacif. possess. nu. 12. vsque
ad 18. & tetigi in gloss. 5. in princ. nu. 54.

Dixit etiam Ignatius de Salcedo in praxi
Bernardi Diaz cap. 21. de illitteratis, sub litte-
ra G. in fine, quòd licet sit nulla collatio bene-
ficij facta illitterato: si tamen postea litteras
ille adiscat, & is qui contulit non pœniteat,
pristina collatio, tacita quedam collatione
46 reuiuiscit † ex his quę adducit Felinus in cap.
cum ex officij, nu. 36. de præscription.

47 Ac sæpe tolerantia sola habet vim † colla-
tionis tacitę, vt plene Selna de beneficio, 3. par.
quæst. 10. in princ. & nu. 24.

* * In terminis etiam dispensationis cum prę-
sentato, vt sufficiat scientia Ordinarij & præ-
sentantis cum institutione, vt censeatur pro
illa vice super aliqua qualitate à fundatore
requisita. tradit Cæsar Lambertin. de iurepa-
tron. lib. 2. par. 1. quæst. 7. art. 30. ex nu. 20. *

Licet de facto in permutatione contrarium
seruetur. Nam vt securius permutatio expe-
diatur, post admissam resignationem fit colla-
48 tio † cuilibet, vt dicit Rota d. decis. 16. vers. *sed
licet ista conclusio*. Federic. d. num. 44. Et secun-
dum hoc est intelligendum illud quod dicitur
quod permutatio continet in se duos actus, vi-
delicet renunciationem, & permutationem,
49 seu nouam collationem, vt dicit Boherius de-
cis. 2. nu. 16. late Flaminius Parisius de resigna-
tione, lib. 11. cap. 5. à nu. 59. & videas quæ dixi
in gl. 15. §. 2. quæst. 10. ad finem, ex nu. 57.

Et sic concludendum videtur, quod regula
nostra, quatenus excipit vacationes per resi-
gnationem, similiter excludat, & excipiat va-
cationes ex causa permutationis: maxime vt
minus quam fieri possit euitetur reseruatio, &
iuris communis correctio, ad cap. cum expe-
diat cum similibus, de electione lib. 6.

Præsertim quia ad effectum reseruationis,
50 non dicuntur beneficia vere † vacare ex causa
permutationis, & sic non comprehenduntur
sub reseruatione, vt dicit Hieron. Gabr. cons.
199. nu. 4. & 9. lib. 2. licet nu. 10. dubitet. & me-
rito per ea quæ superius dixi à nu. 32.

* * Hinc dubitari solet. An indultum de perci-
piendis fructibus primæ annatæ de beneficijs
in aliqua diœcesi vacaturis, comprehendit be-
neficia quæ permutantur, cum in illis non de-
tur vera vacatio? & licet glos. in cap. si pro-
pter, verbo, *vacabant*, concludit quod sic. &
Geminian. sub nu. 9. Franchus nu. 7. de rescript.
in 6. tamen semper in omnibus indultis exci-
pitur ista vacatio ex causa permutationis. *

Rursus, non obstat dicere, quod si non potest
fieri resignatio in fauorem coram Ordinario,
vt supra docuimus, consequenter nec potest
fieri permutatio. cum in permutatione quili-
bet permutans resignat ad inuicem in fauorem
alterius, vt probatur in d. cap. 1. de rerum per-
mutatione, lib. 6. & in clement. 1. eodem tit.
Rota decis. 4. & 7. & decis. 16. nu. 3. de rer. per-
mutat. in antiquis. Parisius de resignatione be-
neficiorum, lib. 1. quæst. 4. nu. 23. Vitalin. in cle-
ment. vnica, nu. 90. de rer. permut.

Quoniam permutatio ad hunc effectum, ra-
tione materiæ proportionabilis, & subiectæ,
51 longe distat † à resignatione in fauorem, sine
permutatione. Nam in resignatione in fauo-
rem, ille qui non habet beneficium, acquirit il-
lud, ex voto & voluntate resignantis, & resi-
gnans remanet sine illo; in permutatione vero
secus est. Nam datur beneficium pro benefi-
cio, & nemo permutantium dicitur perde-
52 re, nec de nouo † acquirere, cum in permuta-
tione, alterum beneficium loco alterius subro-
getur.

Hinc in resignationibus in fauorem, maio-
53 res occasiones fraudis † dari possunt, quam in
permutatione, vt bene animaduertit Gomez.
in regula de publicandis, quæst. 3. ad finem,
vers. *quinto in simplici resignatione*, nu. 17. Man-
dosius in regula 19. de infirmis resignan. quæst.
12. sub nu. 1. & seqq. vbi post alios dicit nu. 3. &
54 4. quod permutatio est † fauorabilis, quia per
eam prouidetur beneficijs potius, quam per-
sonis; & resignatio in fauorem, certæ personæ,
& non beneficijs. vide etiam eundem Mandos.
in eadem regula quæst. 13. seq.

55 Vnde qui est prohibitus acquirere, † non
prohibetur permutare. Geminian. & Franch.
per tex. ibi in cap. 1. nu. 2. de excessibus Prælat.
lib. 6. Tiraquel. de vtroque retractu. §. 32. glos.
1. num. 28. vbi plura in proposito cumulat, &
Molina de primogenijs Hispanor. lib. 4. cap 5.
à nu. 47. cum sequentibus, & ferè per totum
illud caput.

Sicut etiam in puncto iuris, dispensatus ad
vnum beneficium tantum, potest illud permu-
56 tare † pro alio, vt Ioann. Andreas, & Anchar.
ac alij relati per Franchum in cap. non potest,
§. illud, nu. 6. & 7. de præbend. lib. 6. tenent &
sequūtur Petrus Andreas Gambarus in cap. 1.
de rer. permut. lib. 6. nu. 79. Crescent. decis. 1.
nu. 6. de rebus Ecclesiæ non alienandis.

Quamuis de stylo Curiæ contraria opinio
sit in praxi seruanda, vt Rota decis. 1. de filijs
Presbyterorum, in nouis. Crescentius d. decis.
1. nu. 6. & 7. de rebus Eccles. non alienan.

Rursus, licet resignatio facta ab infirmo, seu
non superuiuente per viginti dies, non teneat,
vt in regula de infirmis resignantibus, quæ ac-
cepit spiritum vitæ à cap. 2. de renunciatione,
57 in 6. tamen permutatio æqualis benè † tenet,
cum in illa cesset occasio fraudis, & per infir-
mum vacare poterit beneficium, quod loco di-
missi accepit. Ludouicus Gomezius in regula
de

de infirmis, quæst. 19. per totam, cuius opinio est magis æqua, & benignior, teste Mandosio super eadem regula. quæst. 13. nu. 13. Licet Rota contrarium iudicauerit. Puteus decis. 235. lib. 3. Achilles decis. vnica super d. regula de infirmis. & Rebuf. ibidem glos. 4. nu. 11 Nec mirum, cum ipsa regula de infirmis contineat illa verba, *siue ex causa permutationis.*

Et propterea, de iure permittitur fieri coram Ordinario simplex permutatio beneficiorum, absque alijs pactis, vel conditionibus. Resignatio autem in fauorem fieri prohibetur, tanquam simoniaca, vt superius in vtroque casu probatum relinquimus ex nu. 21. & 32. & bene tradit, ac distinguit Bonifacius Vitalinus d. clem. vnica nu. 22.

Prout neque potest fieri permutatio coram Ordinario, quando non est simplex, sed trian-
58 gularis, † vel quadrangularis, veluti si ego resigno meum beneficium in fauorem Ioann. vt ipse Ioan. resignet suum beneficium non in fauorem mei, sed in fauorem alterius, quia esset simoniaca talis permutatio triangularis. Bonifac. Vital. nu. 43. Imol. nu. 40. in clemen. 1. de de rerum permut. Caputaq. decis. 325. nu. 1. & per tot. p. 2. & decis. 203. & 227. p. 1. Achil. de Grassis decis. 2. de rerum permutatione. Nauarrus cons. 43. incipit, *Caius*, nu. 3. in fine, de simonia.

Istæ etenim permutationes, & omnes aliæ
59 fraudulentæ, † sunt de iure communi prohibitæ. Rota Fastoli dubio 22. Mandosius in regula 19. q. 13. nu. 5. Quando autem præsumantur fraudulentæ resignationes, vide Rebuff. in praxi, titulo de permutatione num. 42. vsque ad 48. cum ibi allegatis. & Mascardum de probationibus, conclus. 178. *beneficij permutatio*, per totam.

Immo nec Papa temporibus nostris has triangulares, vel quadrangulares permutatio-
60 nes admittere vult. † nec admittit reseruatio-
61 nem pensionis in fauorē tertij; † non resignatis; nisi studiorum causa pro scholari paupere, ad cuius fauorem admittit reseruationem pensionis 50. ducat. annuorum de Camera, tantum de consensu possessoris beneficij.

An regula nostra loquatur de resignatione expressa, vel solū de tacita.

Secundo & principaliter quæro. An regula nostra quatenus excludit vacationes per resignationem, loquatur de re-
62 signatione expressa † tantum. An verò non solum loquatur de vacationibus causatis per expressam resignationem; sed etiam de causatis ex tacita resignatione, vel renunciatione?

Præmitto quòd resignatio expressa est illa, quæ fit verbis expressis, de qua in præcedenti quæstione diximus, siue sit simplex, siue conditionalis, aut ex causa permutationis.

Tacita verò renunciatio dicitur, quæ ipso
63 iure † fieri intelligitur, absque alia verborum expressione, vt adipiscendo secundum beneficium incompatibile, tacitè renunciat primo. cap. de multa. c. quia in tantum, de præb.

Item, beneficiatus qui contraxit matrimonium, tacite videtur renunciare beneficijs quæ obtinet. c. quod à te, vbi glos. & omnes, de Clericis coniug. Nauarr. cons. 3. num. 1. de renunc. Caputaquen. decis. 215. nu. 2. p. 1. Mascard. de prob. concl. 182. nu. 3.

Vel si efficiatur miles secularis, quia videtur renunciare beneficio quod obtinet. glos. in cap. vlt. verbo, *redituris*, de cler. non residens. Gigans de pensionibus. q. 55. nu. 2. Rebuff. in tract. de nomination. q. finali. Iulius Clarus in praxi criminali. §. fin. quæst. 73. vers. *item Clericus.*

Rursus si non promouetur infra annum ad beneficium curatum. cap. licet canon, de elect. in 6. quem tex. bene declarat Rebuff. in praxi. tit. de non promotis infra annum.

Et denique in alijs pluribus casibus congestis per Rebuff. in praxi, titulo de tacita renunciatione, per totum. Flaminium Parisium de resignatione beneficiorum. lib. 1. q. 1. nu. 9. vsque ad nu. 28. de quibus etiam latius agemus in glos. seq.

Videbatur etenim, quòd regula nostra loquatur, non solum de expressa resignatione, seu renunciatione, sed etiam de tacita; quia tacita resignatio eundem habet effectum, sicut
64 expressa. † & taciti, & expressi idem est iudicium. l. cum quidem. ff. si cert. petat. vbi Iason, num. 5. Euerardus in loco 27. de expresso ad tacitum. Paris. cons. 59. num. 153. cum seqq. volum. 2. & cons. 69. nu. 11. vol. 3. & cons. 76. nu. 1. vol. 4. Roland. à Valle cons. 99. nu. 4. lib. 4. Melchior Pelaez in tract. de maioricat. p. 3. q. 38. nu. 1. cum seqq. Lancellot. de attent. 2. p. c. 4. limitat. 5. nu. 20. cum seqq.

Item, quia isto modo regula nostra minus restringebat Ordinariorum potestatē, minusq; ius commune lædebat, si omnes vacationes, causatæ ex resignatione tacita, & expressa, in reseruatione nostræ regulæ non comprehenderentur. l. si quando. C. de inof. testamento. cap. cum dilectus, & ibi gl. verbo, *nec iuri*, de consuetudine. Menoch. de præsump. lib. 6. præsump. 38. à num. 1.

Cæterum contraria sententia est vti vera tenenda, nempe, quòd regula nostra non excludat tacitas resignationes, sed dumtaxat excipiat expressas.

Tum quia, quælibet ex prædictis tacitis renunciationibus, habet suum nomen singula-
65 re, & expressum † vacationis, ac distinctam naturam, videlicet per assecutionem, seu execrabilitatem, per matrimoniū, per ingressum religionis, per militiam, per non promotionē, & sic de similibus, prout latius in glossa sequēti dicemus. Vnde cum illa sint propria peculiaria, specialia, & potentiora nomina vaca-
66 tionum, debent † præponderare, ita vt vacatio non dicatur per resignationem, sed per assecu-

secutionem, matrimonium, aut religionē, &c. nam à famosiori, & digniori fieri debet denominatio. l. cum aurum. 19. §. fi. ff. de auro, & argento legato. l. sancimus. §. ne autem. C. de donat. c. per tuas, de arbitris. c. 2. de consec. Eccl. vel altaris. Alexand. cons. 178. nu. 19. lib. 2. Aegid. decis. 206. Roland. cons. 33. nu. 26. cum plurib. seqq. lib. 1.

Tum quia, quando adest nomen speciale, & & proprium vacationis, illud est assumendum,
67 & non nomen generale † renunciationis, vel resignationis tacitæ, argumento. l. 1. & 2. ff. de præscriptis verbis, vbi probatur, quòd quando contractus habet certum nomen, & speciale, tunc est actio denominanda à nomine ipsius contractus, & non intrat actio generalis, de præscriptis verbis. textus etiam in l. 3. ff. de crimine stellionatus, vbi disponitur, quòd tunc habet locum actio de crimine stellionatus, quando delictum, proprium, & speciale nomen
68 † non habet; secus verò si proprium nomen non deficeret.

Tum etiam, quia in qualibet dispositione
69 verba in dubio, capi debent in specie, † & non in genere. bonus text. in l. hoc legatum. 45. & ibi Bartolus num. 1. ff. de legat. 3. Gomezius in regula de publican. quæst. 3. num. 13. Et vocabulum æquiuocum potius ponitur pro specie, quàm pro genere. Corneua cons. 229. *licet claram*. num. 8. volum. 4. Decius in l. in toto iure. 80. num. 3. ff. de regulis iuris. Nam vocabula generalia solent causare confusionem,
70 † & obscuritatem pariunt. l. prætor edixit, in principio. ff. de iniurijs. Decius cons. 20. num. 3. vers. *quinto*. Rota decis. 23. post principium, de præbendis, in nouis. Caputaquen. decis. 328. num. 4. p. 2.

Et propterea, verba (*alias quam per resignationem*,) nostræ regulæ, quæ sunt æquiuoca, &
71 generalia, † vt late resoluit Flaminius Parisius de resignatione beneficiorum. lib. 1. quæst. 1. num. 66. 67. & 68. sunt capienda, & intelligenda in specie, hoc est de expressa resignatione; non autem in genere de tacita, vt confusionem inducant.

Tum denique, quia aliàs amplissima reseruatio nostræ regulæ loquentis per vniuersalia verba, (*quocunque modo vacatura*,) valde re-
72 stringeretur, † cū omnes fere vacationes contineant tacitam renunciationem, vt in exemplis adductis per Rebuf. & Flaminium Parisiū, vbi supra. & sic ratione subiectæ materiæ, generalia verba sunt restringenda, vt per Rotam decis. 343. nu. 2. 3. & decis. 591. num. fin. p. 1. diuersorum.

Accedit, quòd communis vsus loquendi semper intelligit vacationem per resignationem, de expressa resignatione, quæ fit in manibus superioris, & cum illius auctoritate: & sic de propriori, & speciali significatu; non autem de tacita resignatione, quæ non requirit aucto-
73 ritatem superioris, † vt tradit Benedict. Capra in clem. gratiæ, nu. 5. de rescript. nec in latiori, ac minus propria significatione. Et communis vsus loquendi semper est attendendus. l. cum de lanionis. §. optimum. ff. de fundo instructo, cum alijs adductis supra in gl. 11. nu. 69.

Vnde fuit resolutum in vna Tirasonen. Canonicatus coram R. P. D. meo Decano 14. Maij huius anni 1602. quòd per assecutionem vnius Canonicatus de mense Maij, vacauerat (ipso iure) primus Canonicatus, tanquam incompatibilis in mense Apostolico, & quòd erat per
74 regulam † nostram reseruatus. & sic clare dixit Rota, quòd exceptio regulæ nostræ non est intelligenda de tacita resignatione, quæ per assecutionem, & incompatibilitatem inducitur. nam alias non intraret reseruatio regulæ nostræ.

Sic etiam Rota Fastoli, dubio 40. determinat. quòd non dicitur vacare per cessum, vel
75 decessum, quod vacat per priuationem. † nec reseruatio ad vnum casum, capit aliud. Simonet. de reseruat. quæst. 65. nu. 1. & per totam. Aeneas de Falconibus de reseruation. quæst. 1. principali. nu. 4. & quæst. 3. nu. 12. Puteus decis. 25. lib. 1. Gomezius in regula de impetr. benef. familiar. Cardin. q. 7. Mandos. in reg. 32. quæst. 8. per totam.

Tertio principaliter quæro, quænam fue-
76 rit ratio, † quare regula nostra, magis exceptuanerit, ac excluserit ab illius reseruatione, vacationes ex causa resignationis, quam omnes alias? sæpe cogitaui, & nullam concludentem rationem reperire potui. Quare regula non capit vacationem ex causa resignationis.

Potest forsan dici, quòd cum nulla alia vaca-
77 tio pendeat ita à mera voluntate, † sicut illa quæ causatur ex resignatione: nam debet esse prorsus libera, & spontanea ad voluntatem resignantis, & Ordinarij admittētis. c. super hoc. de renunc. cap. ad audientiam, de his quæ vi. Rota decis. 5. nu. 2. de renunciat. in nouis, & decis. 6. nu. 2. eod. tit. in antiquis. Quia de facili possent elidi, & defraudari menses Apostolici, expectando ad menses ordinarios, ad resignandum in illis. Ideo Papa voluit excludere vacationes per resignationes.

Et pro hoc facit Rota decis. 805. incipit *Gerunden.* ad fin. lib. 3. p. 3. diuersor. dum dicit, quòd facilius conceditur Nuntio facultas disponendi de beneficio vacante per resignationem, quā per obitum, cum vacatio per resigna-
78 tionem pendeat à sola facultate † resignantis. consuluit etiam Geminianus cons. 136. *super primo*, nu. fin. vers. *vel potest dici*.

Hinc dicit Nauarrus cons. 18. nu. 3. de præbendis, quòd prudenter aget expectans ad capiendam possessionem beneficij incompatibilis in mense ordinario, vt cesset reseruatio alterius beneficij vacantis.

Sed ratio ista non satis placet. Nam vltra quod non militat, quo ad resignationem in fa-

Hh uorem,

norem, quæ dumtaxat fieri potest in manibus Papæ, nisi sit ex causa æqualis permutationis, vt supra num. 21. non semper resignare volentes possunt commode, tandiu differre resigna-
79 tiones, vt prius menses† Apostolici elabantur, propter moræ periculum, quod sæpè contingere solet. Et quia volentes libere resignare,
80 quod raro † accidit, vt dicit text. in d. cap. super hoc, ibi, *quod vix fieri de voluntate propria creditur.* de renunciatione, eo ipso quòd tenentur seruare tenorem constitutionis 58. Pij V. superius memoratæ, parum interest illorum, quòd magis prouideat Ordinatius, quam Papa.

Vel dicamus, quòd sic placuit Papæ non cōprehendere in reseruatione, vacationes ex causa resignationis, vt minus onerosa, & rigorosa Ordinarijs appareat reseruatio, & fuit illi arbitrarium, vnam vel aliam, aut nullam vacationem excludere: & ideo si exclusit vacationem ex causa resignationis, non est alia quæ-
81 renda ratio, nisi quòd sibi † ita placuit. Nam
82 in arbitrarijs ratio quærenda non est, † sed sufficit dicere, sic volo, sic iubeo sit pro ratione volutas. §. furtiue, & ibi gl. verbo *furtiuarum.* instit. de vsucap. Cassad decis. 2. nu. 4. de priuil. Sufficit etiam dicere, quando ratio legis reddi
83 non potest, ita scriptum † est l. prospexit. ff. qui & à quibus. Felin. in c. si quando, nu. 11. de rescript. & non omnium, quę à maioribus constituta sunt, ratio reddi potest. l. non omnium 20. ff. de legibus.

Quatenus gl. nostra continet illam dictionē *alias*, addo, quòd ista dictio *alias*, diuersimo-
84 de sumitur, † vt docet Bart. in l. 1. nu. 12. ff. de condit. & demonstr. vbi dicit, quòd quandoq; facit conditionem, sicut dictio *alioquin*, vt in l. diuortio. circa prin. ff. de negot. gestis. & tunc resoluitur in *si non*, vt notatur in d. l. diuortio. l. alias. ff. de iureiurando.

Quandoque ista dictio est aduerbium loci, &
85 ponitur *alias*, idest *alio loco*, † vt in d. l. adeo 7. §. quod si toto. ff. de acq. rer. dominio.

Quandoque est aduerbium temporis, & ponitur *aliàs*, idest *aliquando*, vel *alio tempore*. l. dicere. ff. de arbitris. l. 3. de conditione sine causa.

Quandoque est aduerbium qualitatis, & po-
86 nitur *aliàs*, id est *aliter*, vel *alio modo*, † l. denique. §. vtrum. de peculio legato. l. 1. §. illud. ff. de aqua quotidiana, & æstiua.

Quandoque ponitur *aliàs*, idest *alio casu*, l. qui testamento 10. §. mulier testimonium. ff. de testamentis. Caputaq. decis. 210. nu. 5. p. 1. Puteus decis. 170. in fine. lib. 3.

Itaque ex natura orationis, in qua hæc dictio ponitur, potest quisq; faciliter cōprehen-
87 dere, † qualiter hæc dictio *aliàs*, capi debeat, vt dicit idem Bart. vbi supra in nu. 12. in fin.

In casu autem nostro, ex natura orationis ponitur ista dictio *aliàs*, vt in duobus vltimis casibus, hoc est *aliter*, vel *alio modo*, seu *alio casu*. videlicet, quòd regula nostra reseruat omnia beneficia quocumque modo vacatura, aliter, seu alio casu, vel modo, quam per resignationem. vide quæ dixerim in gl. 49.

Summaria Glossæ Decimæquintæ.

1 *Reseruatio nostra regula includit omnes vacationes, duabus exceptis.*
2 *Vacationes omnes comprehendit generalis reseruatio, licet non apponatur dictio* quocumque modo.
3 *Vacare dicitur per obitum beneficium.*
4 *Mors omnia soluit.*
5 *Morte vsufructuarij, finitur vsusfructus.*
6 *Mortuus licet resurgeret, non recuperaret beneficia per illius obitum vacantia.*
7 *Vacare definit beneficium per mortem in tribus casibus.*
8 *Vacat beneficium per resignationem.*
9 *Vacat beneficium per assecutionem. & pro declaratione plurium iurium, & Concil. Trid. constituuntur quinque tempora, & num. 10. 11. 12. & 13. ac 14.*
15 *Conc. Trid. sess. 7. cap. 4. interpretatur, & adducuntur plures declarationes Sacræ Congregationis, & Rotæ decisiones, & nu. 16. & 17.*
18 *Canonicatus Cathedralis, & Collegiata, ac portiones, hodie inducunt incompatibilitatem, ac omnia alia beneficia quæ requirunt residentiam, & nu. 19.*
20 *Residentia non præcisa, sed causatiua, non inducit incompatibilitatem ad effectum vacationis.*
21 *Residentia est triplex, continua, discontinua, & causatiua.*
22 *Residentia discontinua, aut causatiua, non inducit incompatibilitatem.*
23 *Incompatibilitas respectu tituli requiritur, vt primum beneficium vacet per assecutionem secundi.*
24 *Conc. Trid. c. 4. sess. 7. & constitutio synodalis Calagurritana intelliguntur de incompatibilitate ratione tituli, & nu. 25.*
26 *Concil. Triden. sess. 24. c. 17. non inducit vacationem ipso iure.*
Residentiam requirere simplicia beneficia non præsumitur, ex vniuersali consuetudine.
27 *Obtentorum expressio non importat dispensationem super pluralitate, & nu. 28.*
29 *Regula Cancellaria 50. super dispensationibus quid disponat.*
30 *Obtenta beneficia, si non exprimuntur, inducitur subreptio.*
31 *Dispensationem non inducit expressio eorum, quæ si tacita essent, gratia vitiaretur.*
32 *Dispensatio non inducitur ex clausula* non obstantibus, *sed ex verbis claris, & pluribus concurrentibus, & nu. 33.*

Papa

102 *Insordescens per annum in excommunicatione declarabitur pro heretico, etiam si excommunicatio procedat ex debito ciuili, num.* 103. *sed contra, nu.* 106. *&* 107.

105 *Insordescentia solum operatur tacitam confessionem delicti.*

108 *Sententia declaratoria priuationis ipso iure, ob insordentiam ex causa ciuili, fuit reuocata per Rotam.*

109 *Vacat ipso iure beneficium iuxta formam decreti per Papam appositi.*

110 *Decretum vacationis ipso iure, ob non obtentam nouam prouisionem, quando apponitur in indultis Cardinalium.*

111 *Tempus dimittendi, vel nouam prouisionem obtinendi quando currere incipiat, & n.* 112. *dicitur, quòd à die notitiæ habitæ de capta pacifica possessione, & nu.* 115.

113 *Terminus obtinen. nouã prouisionẽ, incipit currere à die habita integra notitia reseruationis.*

114 *Fama publica non sufficit ad probandam scientiam reseruationis, ad effectum priuationis.*

116 *Intrusio alterius, excusat prouisum à mora obtinendi nouam prouisionem, etiam si intrusio superueniat.*

117 *Clausula apposita in breui de capienda possessione nomine Cameræ. Videlicet,* de litteris expediendis infra sex menses, *qualiter intelligatur. Et ibidem de clausula,* quòd prouisus intra annum promoueri teneatur.

118 *Molestia qualibet, excusat à pœna decreti de dimittendo, & quid in appositione,* nihil transeat, *cessare tamen debet fraus.*

119 *Decreto de dimittendo in manibus Sanctiss. satisfieri potest per æquipollens.*

120 *Vacatio noua inducitur, ob non seruatam formã decreti appositi in indultis Cardinalium, non vero vacat vt prius.*

121 Collatio Cardinalis *vigore indulti, extinguit illam vacationem.*

122 *Impetratio,* certo modo, *dicitur, quæ fit ob non obtentam nouam prouisionem, iuxta formam indulti Cardinalium.*

123 *Narratiua tota est verificanda per impetrantẽ,* certo modo, *ad effectum immissionis.*

124 *Impetratio,* certo modo, *est contra humanitatem, & est plene probanda.*

125 *Beneficium dimittendum in manibus Sanctiss. iuxta formã decreti, debet dimitti libere, & sine vlla conditione: interdum tamen admittitur renunciatio in fauorem, n.* 126. *& ibi dicitur. An hoc decretum habeat vim decreti irritantis, quo ad effectum inficiendi possessionem?*

127 *Vacat ipso iure, beneficium per malam promotionem ad ordinem, & num.* 128. *Sed hodie secus erit cum constitutio Sixti V. sit derogata.*

129 *Vacat ipso iure, beneficium per confidentiam.*

130 *Vacationes nouas, ipso iure, potest fundator apponere in fundatione, & nu.* 131. *Nec non statutum municipale, &* 133.

132 *Vacare dicitur beneficium per nouã erectionem. Beneficia non nascuntur, sed creantur.*

133 *Vacat beneficium ob malam expressionem valoris.*

134 *Vacatio, non ipso iure, sed per priuationem inducitur in multis casibus, de quibus hic, & num.* 135.

136 *Priuationis beneficij pœna, non imponitur nisi in casibus à iure expressis, & nu.* 138. *&* 139.

137 *Priuationem beneficij nulla condemnatio includit, nisi exprimatur.*

140 *Effectus plures resultant ex eo, quod vacatio sit ipso iure, aut per sententiam; tum ratione mensis, vt nu.* 142. *cum vacationis, vt nu.* 143. *tum resignationis, vt num.* 146. *& in alijs casibus, & nu.* 151.

141 *Vacatio per matrimonium, vel professionem, in vno puncto consistit.*

144 *Vacatio secunda, impeditur à prima vacatione, & num.* 145.

147 *Resignari nõ potest in fauorem beneficium, quod prius, ipso iure, vacauit.*

148 *Impetrari potest beneficium, ipso iure, vacans, nõ vero vacaturum per priuationem, nisi exprimatur, & nu.* 149.

150 *Fructus suos non facit, qui, ipso iure, perdidit beneficium.*

152 *Effectus* 104. *resultant ex eo, an pœna sit ipso iure, vel per sententiam.*

153 *Pœna, ipso iure, regulariter non intelligitur nisi per sententiam, nisi in* 76. *casibus remissiuè.*

154 *Priuationem, ipso iure, quæ verba importent, & quæ per sententiam.*

155 *Declaratoria sententia requiritur in vacationibus, & priuationibus, ipso iure.*

156 *Ordinarij possunt conferre in suis mensibus, quomodocumque vacantia beneficia.*

157 *Prouideri non possunt de beneficijs vacantibus, aliter quam per obitum, qui fuerint Iudices causarum dictarum uacationum, nec illorum consanguinei, familiares, aut procuratores, &c.*

158 *Constitutionis* 20. *Pij IV. tenor.*

Quocumque modo vacatura. gloss. 15.

1 OMNES beneficiorum vacationes, † quocumque modo contingant (exceptis vacationibus in Curia, & per resignationem) reseruãtur per regulam nostram. Nam quãuis non essent apposita generalia verba *quo-*
2 *cumque modo,* cõprehenderentur† omnes modi vacationis, vt per Aeneam de Falconibus de reseruatione, quæst. 1. principali, sub num. 2. vers. *uacaturi.* & sic à fortiori veniunt stante vniuersalitate dictorum verborum, vt dixi in gl. 8. Casus autem, seu modi vacationum, ipso iure, plures sunt.

Pri-

Primus & potissimus vacationis benefi-
cij modus est per obitũ, & mor-
3 tem † naturalem.tex.in cap. susceptum, & ibi
gloss. penult. verbo , *non morte.* de rescriptis,
4 lib.6. Nam mors † omnia soluit. authẽtico de
nuptijs.§.deinceps,collatione 4.Et sicut vsus-
5 fructus finitur † morte vsufructuarij,l.3.§.fin.
ff.quibus modis vsufruct.amittatur. §. finitur.
Institut.de vsufruct.ita etiam vacat morte be-
neficium, cum beneficiatus , vsuario, vel vsu-
fructuario comparetur, cap. fin. de officio or-
dinarij,lib.6. & ibi gloss. verbo *reseruari.* Re-
buff.in praxi, titulo requisita ad bonam colla-
tionem,num.48. Gregorius Tholosanus in in-
stitutionibus rei beneficiariæ, cap. 32. num. 1.
cum seqq. Franciscus Pauinus in tract. de offi-
cio,& potestate Capituli , præludio 7. num.4.
vbi dicit , quòd ita vacat per mortem benefi-
6 cium, quòd si miraculose resurgeret † non re-
cuperaret illud. & Siluester in summa , verbo,
diuortium. nu.5.in fi.& prius dixerant.gl.ver-
bo, *vacantium.* ante medium in extrauag.susce
pti,ne Sede vacante,& in c.licite,verbo, *nun-
quam.* 32.quæst.7.

Et tres casus,in quibus beneficium non va-
7 cat † per obitum , vide Felin.in c.cum acces-
sissent,nu. 1.& 2.de constit.Nempe,quando est
vnitum,vel de mensa, vel Ecclesia non est nu-
merata,vt dixi in glos.9.§.3.

Secundo vacat beneficium per renun-
8 ciationem, † seu resignationẽ,
vt per tot titulos , de renunciatione,in decre-
talibus,sexto,& clementinis, etiam ex causa
permutationis,cap. 1. de rerum permutatione
in 6.clemen. 1.eodem tit. & dixi late in gl. 14.
præcedenti .

De vacatione per assecutionẽ plura singularia, & noua dicũtur vsque ad nu.42.

Tertio modo vacat beneficium, ipso iu-
9 re , per assecutionem † alterius
beneficij incompatibilis,cap. referente.7.cap.
præterea 14.cap.de multa 28.de præben. cap.
quia nonnulli,de clericis non residentibus, ex-
trauagans excerabilis. §.qui vero, de præben-
dis. Concil. Trid.sess.7.c.4. Staphil. de litteris
gratiæ, tit.de varijs mod. vacation. §. tertius
vacationis modus , num.1. & per totum,& in
reg.57.Cancell.

Priusquam tamen ad alium modum vaca-
tionis descendam , pro vera intelligentia isto-
rum textuum, tam in theorica, quàm in praxi,
quia aduersari videntur, sunt quinque tempo-
10 ra † constituenda .

Primum tempus est ex c. referente, & cap.
præterea, de præbendis. vbi habens duas digni
tates, vel beneficia curata, vnam, vel vnum,
quam, vel quod maluisset, dimittere tenebа-
tur, nullum tamen illorum, ipso iure, vacabat,
11 sed dabatur † electio dimittendi , quod magis
vellet .

Secundum tempus est ex d. c. quia nonnul-
li, de clericis non residentibus , vbi obtinens
secundum beneficium incompatibile, non po-
terat eligere, quod malebat; sed erat priuan-
12 dus secundo , † quia non dabatur vacatio ip-
so iure .

Tertium tempus est ex d.cap. de multa, de
præbendis , vbi primum beneficium curatum,
ipso iure , vacabat per assecutionem secundi,
& si vtrumque retinere contendebat, priuaba
13 tur etiam † secundo, per sententiam , non au-
tem ipso iure .

Quartum tempus est ex extrauaganti exe-
crabilis.§.quæ tamen, & §.qui vero, de præb.
vbi non solum vacat primum beneficium ipso
iure ; sed etiam vacat secundum, similiter ipso
14 iure , si vtrumque retinere † præsumpserit, &
obtinens remanet inhabilis ad ordines, & ad
omnia beneficia obtinenda .

Et ista quatuor tempora pro conciliatione
dictorum iurium, diuisit Cardinalis cons. 3. nu.
3. Abbas in c.quia nonnulli, num.4. de clericis
non residentibus. Cassadorus decis. 1. nu. 1. de
constitution.

Quintum tempus est hodie ex Concilio Tri
dentino, sess.7.cap.4. quia quamuis iura anti-
qua, quo ad vacationes ipso iure , solum lo-
quebantur in dignitatibus, & beneficijs cura-
tis, non autem in simplicibus , quamuis per-
15 sonalem † residentiam requirerent; tamen
hodie per dictum Concilium extenditur, non
solum ad curata , sed etiam ad omnia quæ-
cumque incompatibilia beneficia , quamuis
curata non sint . dicit enim Concilium huius-
di : *Quicumque de cætero plura beneficia cura-
ta, aut aliàs incompatibilia beneficia Ecclesiasti-
ca , siue per vnionis ad vitam , seu commenda
perpetua, aut alio quocumque nomine , & titu-
lo contra formam sacrorum canonum , & præ-
sertim constitutionis Innocentij III. quæ incipit,*
de multa, *recipere, ac simul retinere præsumpse-
rit, beneficijs ipsis iuxta ipsius constitutionis dispo
sitionem, ipso iure , etiam præsentis canonis vigo-
re, priuatus existat .*

Et quamuis non defuerunt , qui tenuerunt
dictum decretum Concilij, in nihilo ampliare
iuris communis dispositionem , sed dumtaxat
16 innouare, † vt Rota dubitauit decis.483.nu.4.
& 5. ac tenuit decis. sequenti.484.nu. 4. p.1. di-
uersorum . Hojeda de incompatibilitate 1.p.
cap.17.nu.39.iuncto n.40.vers. *istis tamen non
obstantibus* . Flaminius Parisius de resignatio-
ne beneficiorum, lib.3.q.1.num.132. cum seqq.
vsque ad fin. Nauarrus cons.10. incipit: *An per
adeptionem.* nu.1.& 2.& cons.24.& cons.25. *an
habens,* de præbendis.

Attamen , quia Sacra Concilij Tridentini
Congregatio , postea declarauit d.c.4. locum
habere etiam in beneficijs simplicibus perso-
nalem residentiam requirentibus .

17 Hodie indubitanter † tenendum est , quòd
quamuis non sint beneficia curata , nec di-
gnitates, sed simplicia beneficia personalem
residentiam requirẽtia, vt sunt Canonicatus ,

vel portiones in Cathedralibus, & Collegia-
18 tis, quæ † hodie requirunt residentiam ex eodem Concil. Trid sess. 24. de reformatione, cap. 12. vers. *praeterea obtinentibus*. & fuit resolutum in vna Zamoren. Canonicatus de Toro 28. Maij 1558. coram Reuerendissimo D. Corduba Episcopo Pazen. meritissimo. Nec non alia quæcumque beneficia, etiam Capellaniæ,
19 † quæ ex fundatione, vel consuetudine dictam residentiam requirant, & inferius dicam num. 130. & 131. Semper per obtentionem secundi, vacabit ipso iure primum beneficium. & fuit resolutum in Rota in vna Salmantina dimidiæ portionis, die 11. Decembris 1585. coram Orano. & in alia causa Toletana Capellaniæ de Verajos 15. Decembris 1591. coram Illustriss. D. Pamphilio hodie 9. Iun. 1604. meritissimû in Cardinalem promoto. & in Tarraconen. Archidiac. 11. Martij 1593. coram R.P.D. meo Litta. & in dicta causa Zamoren. Canonicatus de Toro nuper allegata.

✱ In isto vero casu, qñ habens vnum Canonicatum assequitur alterum, vel aliud beneficium simplex incompatibile: quamuis primû beneficium vacet ipso iure per assecutionem secundi, tamen videbatur quod secundum non vacat ipso iure, sed per per statutum. quia talis vacatio secundi, ipso iure statuta non reperitur, nec per cap. de multa. quod quo ad primum Curatum, non imponit priuationem ipso iure, nisi per sententiam. nec per extrauag. execrabilem. quæ solummodo loquitur in duobus curatis, vt patet ex lectura illius. & tradit Rota decis. 787. n. 1. parte 1. diuers. Cassador. decis. 1. nu. 2. de constit. Hogeda de incompatibil. 1. par. c. 16. nu. 4. 5. & 6. Nec per d. Conc. Trid. sess. 7. c. 4. quia solummodo videtur extendere dispositionem. c. de multa; ad beneficia incompatibilia non curata. Vnde sicut in illo casu, secundum beneficium curatû non vacabat ipso iure; sic hodie secundum beneficium simplex incompatibile, vt patet ex illis verbis Concil. *iuxta illius constitutionis dispositionem*. & sentit Rota decis. 484. nu. fin. part. 1. diuers. Nec in hac parte Concil. Trid. videtur ampliare dispositionem: extrau. execrabilis. quæ semper est restringenda, cum sit odiosa, & pœnalis. Puteus decis. 246. nu. 5. lib. 1. cum citatis in §. 6. proœmiali. Et nunquam est intelligenda pœna priuationis ipso iure, nisi expresse cautum reperiatur. gl. communiter recepta in c. 1. de sagittarijs. plene Tiraquellus in l. in l. si vnquam. verbo, *reuertatur*. num. 148. Achilles de Grassis decis. 1. de pœnis. Crescen. decis. 9. nu. 1. de probationibus. Puteus decis. 129. lib. 3. Rota decis. 769. num. 2. par. 1. diuers. Et quando verba priuationis non sunt clara, est facienda interpretatio pro priuatione per sententiam facienda, non autem ipso iure. Tiraquel. vbi supra, nu. 146. Rota d. decis. 769. nu. 3. p. 1.

Nihilominus contrarium est verum, & tenendum. videlicet, vt secundum etiam vacet ipso iure, quamuis curatû non sit. quia d. Concilium in d. c. 4. sess. 7. hoc si bene inspiciatur disponit, tv per illa verba, *contra formam sacrorum canonum, & præsertim constitutionem Innocen. III. quæ incipit, de multa*. Et sic non solum ampliat ad duo beneficia simplicia incompatibilia dispositionem d. c. de multa; sed etiam aliam quamcunque dispositionem sacrorum canonum. hoc est extrauag. execrabilis. tum ex illis verbis, *etiam præsentis canonis vigore priuatus existat*. Et sic d. canon. 4. induxit nouam priuationem ipso iure vtriusque incompatibilis, etiam non curati. tum quia d. Conc. in eodem cap. 4. in principio. parificat beneficia curata, & beneficia non curata incompatibilia. tum denique per illa verba. *Beneficijs ipsis ipso iure priuatus existat*.

Intellige tamen id, quod supra diximus, videlicet, quod primum beneficium vacet per assecutionem secundi, etiam in beneficijs simplicibus personalem residentiam requirentibus, quamuis non sint beneficia curata, nec dignitates, nec canonicatus, seu portiones in Cathedralibus, & Collegiatis: quando requiritur præcisa, & simplex residentio, & incompatibilitas est præcisa, respectu tituli. Secus autem si residentia non est præcisa, & simpliciter
20 obligatoria, sed causatiua, iuxta distinctionem traditam ab Innocentio, nu. 2. Hostien. nu. 4. Ioan. Andr. nu. 6. Antonio de Butrio num. 6. & Abbate, num. 4. in cap. finali, de cleric. non residentib. Imola nu. 13. ibidem. Vbi prædicti Doctores, & præsertim Butrius, & Imola. d. num.
21 13. triplicem † differentiam, & modum residentiæ assignant, nempe: quòd quandoque requiritur continua residentia præcisa, sub priuatione tituli: quandoque requiritur residentia non cõtinua, sed in certis temporibus: & quandoque requiritur residentia continua, non tamen simpliciter, sed causatiuè, & solum respectu priuationis fructuum. ita quòd licet nõ residendo priuetur fructibus, titulo tamen priuari non possit. firmat etiam post Cardinalem consil. 3. Rota decis. 487. num. 1. part. 1. diuers. Bened. Capra in reg. 90. ex nu. 100. cû seqq. Hojeda de incõpat. benef. 1. p. c. 17. à n. 35.

In primo igitur casu, quando residentia est præcisa, & continua simpliciter, & respectu tituli, si vtrumque simplex beneficium, quamuis nõ sit canonicatus, nec portio in Cathedrali, vel Collegiata Ecclesijs, talẽ residentiã requirat, habebit quidem locû, (vt arbitror,) dispositio Conc. Trid. & primû beneficium simplex vacabit ipso iure, per assecunem secundi.

In alijs autem duobus casibus, quando resi-
22 dentia non est perpetua; sed † ad certum tempus, vel non est præcisa, sed causatiua, respectu priuationis fructuum, non autem tituli, beneficium non dicitur incompatibile, nec vacat

primum

primum beneficium per obtentionem secundi, vt Imola, & Doctores supra citati tradunt, nec non Anchar. cons. 17. nu. 2. & 3. Benedictus Capra in reg. 99. num. 11. Nauar. in cons. 4. num. 1. de clericis non residentibus.

Et quòd consideretur incompatibilitas respectu tituli, non autem respectu ammissionis
23 fructuum, tenuit† Rota in vna causa Calagurritana beneficij de Amarita 25. Octobris 1577. coram Illustrissimo Cardinali Seraphino. & in alia causa Calagurritana beneficij de Subijana 30. eiusdem mensis Octob. 1577. vbi fuit resolutum, quòd narratiua facta, quòd impetrans haberet duo beneficia patrimonialia, residentiam non requirentia, non nocebat, quamuis in absentia fructus non perciperentur. quia non erat incompatibilitas, respectu tituli beneficij; sed respectu fructuum, quòd non obstabat. Et in eadem decis. Calag. de Subijana fuit responsum ad Concil. Trident. d. sess. 7. cap. 4. quòd loquitur in beneficijs incompatibilibus,
24 ratione tituli, non in alijs. & idem etiam fuit responsum ad constitutionem synodalem Cala
25 gur. † quæ est prima sub titulo de clericis non residentibus, dum dicit in fine, quòd omnia beneficia illius diœcesis sunt seruitoria, quia est intelligenda non respectu incompatibilitatis, ratione tituli; sed respectu fructuum, quia
* non residentes illos non percipiunt. * Prout etiam fuit resolutum in Calaguritana beneficij de Nauarrete. 20. Iunij 1588. corá Illustrissimo D. Pamphilio.*

Vnde dictum Concilium Tridentinum, sess. 24. de reformatione, cap. 17. quatenus statuit, vt in posterum, vnum tantum beneficium Ecclesiasticum singulis conferatur non plura, etiam si simplicia sint: non inducit vacationem
26 primi ipso iure, † per obtentionem secundi, si vtrumque personalem residentiam non requirit, vt dixit Rota in d. decis. Calagurritana beneficij de Subijana, & Nauarr. cons. 10. & cons. 13. ex num. 3. sub titulo de præbendis. & ita praxis vniuersalis, ac obseruantia communis declarat. Potest tamen Ordinarius priuare plura beneficia obtinentem, iuxta dispositionem d. cap. 17. vt eadem decis. Rotę declarat. & tradit Gutierrez cons. 10. nu. 1. & 3. cum sequentibus. Puteus decis. 230. lib. 3. & Nauarrus, vbi supra.

Et in dubio, omnia beneficia simplicia, (seclusis dignitatibus, canonicatibus, & portionibus in Ecclesijs Cathedralibus & Collegiatis consistentibus,) præsumuntur libera a personali residentia, ratione vniuersalis consuetudinis, Imola in cap. fin. num. 9. de clericis non residẽtibus. Felin. in cap. dilectus. il 2. num. 1. de rescript. Rebuff. in praxi tit. de dispensatione de non residendo, nu. 8. Ferret. consil. 112. num. 1. & fuit sæpe in Rota decisum.

Nec omittere libuit, quòd ad hoc, vt non obstet dispositio d. cap. 17. sess. 24. Concil. Trident. plura beneficia contra formam dicti decreti obtinenti, non sufficit, quòd in vltima, vel in vltimis prouisionibus Apostolicis, fuerint narrata omnia beneficia prius obtenta. Nam ex tali narratiua non induci-
27 tur dispensatio † ad pluralitatem. cum illa expressio, solum operetur excusationem subreptionis ob non expressionem obtentorum, prout de iure fieri debet; non autem operatur dispensationem. tex. est expressus in cap. non potest 21. §. fin. de præbendis. lib. 6. cuius tenor est. *Cum vero tibi (non obstante, quòd aliud beneficium obtinere noscaris) à Sede prædicta de aliquo beneficio prouideri contingit, per hoc tecum, vt primum beneficium cum secundo retinere valeas, non intelligitur dispensatum.* Hoc *enim solum præfata operatur expressio, quod facta tibi gratia nequeat subreptitia iudicari.* per quem tex. & alias rationes quas adducit, ita firmiter tenet Nauar. in suo tractatu de oratione, cap. 22. Miscellaneo 16. num. 64. & 65. vbi subdit, in hoc decipi plures, credentes ex tali narratiua dispensatos remanere. & quòd si sua Sanctitas plura obtinenti beneficia, alia de nouo concedit, non ideo intẽtionem habet dispensandi contra dictum decretum; sed quia
28 credit, † quòd omnia beneficia ad congruam supplicantis sustentationem necessaria sint. & quòd aliter confessarij non absoluent eos, nisi dimissis his quibus non egent, vel concepto firmo proposito ea dimittendi.

Expressio obtentorũ non inducit dispensationẽ ad plura beneficia.

Et hanc Nauarri sententiam sequitur Ignatius de Salcedo in additione ad praxim Bernardi Diaz, cap. 48. in glossa, (quamuis simplicia.) Emanuel Rodriguez in sua summa. cap. 31. nu. 2. Hojeda de incompatibilitate benef. 2. p. cap. fin. nu. 72.

Quibus in primis addo regulam 50. Cancellariæ in hoc fortiter vrgẽtem:
29 dicit enim sic: *Dispensatio† non venit sub quacunque signatura, in quauis gratia; nisi totaliter gratia effectum huiusmodi dispensationis concernat, vel aliàs nihil conferat, aut operetur.* Ideoque cum supplicatio vltima, pro obtinenda gratia alterius beneficij, non concernat totaliter effectum dispensationis ad plura; sed potius acquisitionem alterius noui beneficij respiciat, & obtentorum narratiua iam suum operetur effectum, ne scilicet adsit subreptio,
30 † cap. ad audientiam, il 2. cap. in nostra, cap. ad aures, de rescriptis, sequitur quòd dicta regula per omnes Pontifices Maximos renouata, intrare de plano in hoc casu videatur.

Item, quòd expressio eorum, quæ si tacita
31 † essent gratiam vitiarent, nullatenus dispensationem operatur. Rota decis. 33. num. 7. & 8. de præbendis in antiquis, vbi ad hoc ponderat d. c. non potest. §. fin.

Hinc clausula (*non obstantibus*) licet tollat
32 subreptionem, non tamen † inducit dispensationem. Caputaq. decis. 145. num. 6. Nam de dispen-

dispensatione apparere debet verbis claris, &
non ambiguis, Felin. in cap. mandato, num. 4. de
simonia. Caputaq. in d. num. 6. & plene tradit in
proposito dispensationis ad pluralitatem bene-
ficiorum, Ferrettus cons. 32. nu. 53.

Ad hoc enim, quòd dispensatio tacita indu-
33 catur, cócurrere debent insimul sex † requisita,
quæ ponit Gomezius in regul. de non tollen. q.
18. nu. 2. ac conferunt tradita per Cæsarem de
Grassis decis. 3. nu. 7. de rescriptis.

Rursus, quia Papa propter importunitatem
supplicãtium, sæpe præoccupatus, vel circum-
34 uentus, non concedenda † concedit. l. 1. C. de
petit. bon. lib. 10. cap. cum de iuuentute, de pur-
gation. canonica. cap. 2. de concessione præb.
in 6. Felin. in cap. cum olim. num. 5. de re iudic.
Cassador. decis. 39. num. 5. super regulis, quòd
etiam ad hoc considerauit Nauarr. vbi supra,
sub num. 65.

Nec dici potest, quòd Concil. Trid. in dicto
cap. 17. non procedat in prouisionibus Aposto-
35 licis. Quia potius † contrarium colligitur ex
eodem canone 17. generalissimè loquente, &
& omnes personas maiores, & minores com-
prehendente. ad quod faciunt ea, quæ dixi in
glos. 6. num. 120. & optima decis. Rotę 48. nu. 2.
& 3. par. 1. diuersor.

Immo cum sit dispositio, & prohibitio con-
36 ciliaris † ad hoc, vt non obstet d. cap. 17. requi-
ritur expressior derogatio. cap. ex parte, de
capellis monachorum. Felin. in cap. nonnul-
lis. num. 2. & 3. de rescriptis. Caputaquen. de-
cis. 176. & 268. num. 3. par. 1. Rota decis. 122. &
123. per totas, p. 1. diuersorum. Et dicam in gl.
18. nu. 103.

Et omnia decreta Concil. Trid. continent
37 decretum irritans, † vt continetur in bullis Pij
IV. & Pij V. super confirmat. & obseruat. eius-
dem Cócil. emanatis. Flamin. Paris. de resignat.
lib. 4. q. 9. num. 24. Felin. vbi supra num. 2. Ca-
putaq. decis. 176. nu. 2. & 3. p. 1.

Decretum autem irritans, contentum in le-
ge conciliari, afficit etiam manus Papæ, & ip-
sum ligat, quando de expressa derogatione non
constat, vt late dixi in glo. fin. q. 2. num. 23. cum
sequentibus.

Confirmatur, quia si in supplicationibus,
quę porriguntur pro obtinendis gratijs de alijs
beneficijs, vltra expressionem obtentorum, pe-
titur dispensari, vt illa cum obtentis liberè, &
licitè retineri valeant, semper ferè solent talia
verba dispensationem concernentia, cancellari
de supplicatione: ex qua cancellatione decla-
38 ratur † mens Papæ, nolentis dispensare vt plu-
ra beneficia quam ea, quæ ad congruam susten-
tationem satis sint, retineri possint. Bart. in l. si
quis priore 29. nu. 3. ff. ad Trebell. l. tribunus. ff.
de militar. testam. Mohed. decis. 23. num. 2. & 3.
de præbendis.

Bene quidem considero, quòd ista sententia
pluribus Ecclesiastica beneficia deglutientibus,
ac sitim maioris, & amplioris pluralitatis, vs-
que in infinitum, numquam extinguentibus,
maximè displicebit. & quòd statim dicet, quòd
communiter seruatur contrarium. Sed ad hoc
respondeo, quòd quilibet sibi consulat, & si cō-
trarias rationes, ac fundamenta potiora repe-
rerit, cum quibus corruant supradicta, opposi-
tam opinionem retinere poterit. sed ego tales
rationes, aut iura, aut aliquem Doctorem con-
trarium tenentem, non inuenio. Et licèt Quin-
til. Mandos. in addit. ad allegat. 117. Lapi sub
littera B. ante finem, videatur contrarium sen-
tire; tamen non meminit. d. c. non potest, de
præbendis in 6. nec percutit præfatas difficul-
tates. Ac propterea à Nauarri opinione rece-
dere non audeo.

Loquor tamen, non simpliciter de pluralita-
te beneficior. obtinentibus; sed de illis, qui ma-
39 iorem numerum, quàm ad suam vitam † hone-
ste sustentandam sufficiat, habeant. Quantum
autem ad hoc opus sit, ex persona, qualitate,
& locorum diuersitate, vnusquisque sibi ipsi iu-
dex erit. aduertens quòd Deum fallere non po-
test, necnon consideret distinctiones super hoc
traditas ab eodem Nauarro in d. tract. de ora-
✻ tione. c. 22. nu. 73. *& plenius per Molinam Ie-
suitam, de iustitia, & iure. 1. par. disput. 145. per
totam. Rodoan. in tract. de spolio Ecclesias.
quæst. 9. §. quod dicendum. ex num. 12. cum
seqq. *

Et ad tollendam omnem difficultatem, con-
40 sultius † faceret, qui obtineret, si posset, expres-
sam d. s. Apost. super d. pluralit. dispensatio-
nem.

41 Reliqua circa vacationem † primi benefi-
cij ipso iure, per obtentionem secundi, vi-
de latissime per Petrum Dueñas, reg. 71. vbi
ponit 6. ampliat. & 11. limitat. Benedictum
Capram in d. reg. 91. per tot. Alphons. Hoje-
dam in tract. de incompatibilit. beneficiorum
1. par. cap. 13. à num. 14. vsque ad num. 59. vbi
cumulat 9. ampliat. & 18. limitat. & plures de-
clarat. ad quem addas supradicta. vide etiã
Mascard. de probat. concl. 183. per totam. Rot.
decis. 3. de præbend. in nouis.

Quando inducatur incompatibilitas, ex eo
quòd vtrumque beneficium sit sub eodem te-
cto, & quid si non sunt beneficia vniformia,
scripsi in glos. 10. ex num. 32. vsque ad 43.

Addo quod dicit Nauar. cós. 18. n. 3. de præb.
42 quòd prudenter † agũt beneficiarij, qui promo-
uentur ad Ecclesias parochiales, expectantes
quantũ de iure possint, adeptioné possessionis
pacificã, vsque ad mensem Ordinariorum col-
latorum, vt beneficia vacantia ipsimet confe-
rant viris idoneis, &c. & vide supra in glo. 14.
num. 78.

Quartus vacationis modus est per ma-
trimonium, per verba de præ-
43 senti contractum: † non autem per sponsalia
de futuro. cap. 1. & 3. de clericis coniugatis, &
in

in reg. 57. Cancellariæ. gl. verbo, *clericalis*, in cap. 1. de clericis coniugat. lib. 6. Rot. decis. 1. eodem tit. in nouis, & decis. 21. de probation. in antiquis. Cappella Tholosana decis. 239. & ibi Aufredius. Staphilæus de litteris gratiæ, tit. de varijs modis vacationis. §. quintus vacationis modus, per totum. Puteus decis. 459. lib. 2. Caputaquen. decis. 215. nu. 2. part. 1. Rebuff. de nomination. quæst. fin. nu. 13. plene tradit Mascard. de probat. concl. 182. & Staphil. vbi supra n. 7. Gigans de pension. q. 54. à nu. 11. & Io. Bernard. Diaz in sua praxi crim. cap. 80. nu. 2. Gregor. Tholos. de benef. cap. 75. nu. 5. Paris. de resign. benefic. lib. 1. quęst. 1. cum seqq. Iul. Clar. Couarr. Menchacam, ac alios allegans, in praxi. §. fin. q. 73. nu. 5.

Et adde, quòd quamuis matrimonium non teneat de iure, veluti, quia contraxit cum impubere, vel consanguinea, vel ex alio defectu:
44 nihilominus est locus priuationi ipso iure. Rota decis. 1. & 2. de sponsal. in antiq. Rom. cons. 483. nu. 5. & 6. & ibi additio Staphil. vbi supra nu. 4. 5. & 6. Mascard. vbi supra num. 5. & 6. vbi plura hinc inde adducit. & vide, quæ dicam in glo. 57. ex nu. 44.

Quinto vacat ipso iure beneficium, per ingressum religionis professione
45 sequuta, † & non antea. c. beneficiū, de regular. lib. 6. Staphil. de lit. gratiæ. tit. de varijs modis vacationis. §. sextus vacationis modus, per tot. Pauin. de off. & potest. Capit. prælud. 7. nu. 10. Greg. Tholos. d. cap. 25. num. 18. & probatur per regulam Cancellariæ 57.
46 Vnde emanauit reg. 45. Cancell. † quæ disponit, quòd non dentur litteræ super beneficijs vacaturis per ingressum religion. nisi ille ingressus præcedat datam desuper petitionis.

Sexto per non promotionem, quando obtinens aliquam Eccles. paroch. non
47 promouetur intra annum † ad sacerdotium. tunc quidem elapso anno vacat d. paroch. ipso iure, cap. licet canon, de elect. lib. 6. ad cuius tex. declarationem postea venere; tex. in cap. statutum 22. cap. cum ex eo 33. c. commissa 35. eodē tit. de elect. in 6. Rota decis. 38. de præben. in antiq. & decis. 6. de ter. permut. in antiq. Staphil. vbi supra. §. quartus principalis. Pauin. d. prælud. 7. nu. 12. plena manu tradit Rebuff. in praxi, titulo de non promotis infra annum, per totum, vbi ponit 10. ampliationes. Ferrett. cons. 53. nu. 4. & 5. Gregor. Tholos. de benef. cap. 25. à nu. 8. Flamin. Paris. de resignat. lib. 3. q. 2. per totam.

48 Septimo per translationem † Prælati ad aliam Ecclesiam, vacat prima Ecclesia. cap. in apibus. §. translatis. 7. q. 1. cap. quanto, de translatione Episcopi. cap. cum singula. §. prohibemus. de præben. lib. 6. Pauin. vbi supra nu. 6. in fin. & nu. 7. Rebuff. in praxi. titul. requisita ad collat. num. 52. Ferrett. consil. 11. nu. 2. cum sequentibus, vbi bene declarat.

Oportet tamen, quòd prius sint expeditæ litteræ secundæ prælaturæ, & ostendantur Ca-
49 pitulo, † vt tunc vacet prima Ecclesia. quando iam cessat vacatio illius, ad quam fit translatio, iuxta tex. in extrauag. iniūctæ, de electión. inter communes. Abbas in cap. in nostra. nu. 11. de rescript. Pauin. de offic. & potestate Capituli sede vacante. 7. prælud. nu. 14. Flamin. Paris. de resignat. beneficior. lib. 7. q. 21. n. 14. & q. 23. nu. 47. Rebuff. in praxi, tit. de simoniaca resign. nu. 31. & 40. Felin. in cap. 1. nu. 3. ante finem, de præscrip. & late fuit resolutum in vna Burgen. canonic. 3. Iunij 1583. coram Scipione Lancel. vbi fuit reprobata opinio tenentium, quòd sola expeditio litterarum sufficeret, & sola scientia absque præsentatione in Capitulo facta. & vide in §. 2. huius gloss. à num. 80.

* * Quod suadetur, quia contrariorum eadem est ratio, & quia ita concludit Rebuff. in praxi tit. de simoniac. resign. nu. 27. cum seqq. & n. 31. & 33. & 39. & facit Mandos. de signat. gratiæ tit. de translation. vers. *sciendum*.

Cæterum quāuis vacatio Ecclesię ad quam, non cesset vsque ad captam illius possessionem vt dictū est, prima vero Ecclesia vacat a die dimissionis factæ in manibus Papæ, & per eum ad missæ, & prouisionis factæ de Ecclesia ad quam, vt latius dicam in §. 2. huius gloss. num. . . *

Octauo si electus, intra mensem à tempore electionis ei præsentatæ, vel à tempore sibi præstito, non consenserit
50 † electioni. Nam tunc vacat prælatura. cap. quàm sit. §. electus vero, de election. lib. 6. extrauagans, si religiosus, eodem titulo inter communes. Rota decis. 7. de electión. in nouis, Menoch. de arbitr. lib. 2. cent. 5. casu 477. per totum.

Nono si electus intra tres menses post consensum electioni præstitum
51 non petierit † confirmationem. Nam ipso iure priuatur iure sibi per electionem quæsito, vt probatur in d. c. quam sit. §. cæterum, de elect. in 6. lex 27. tit. 5. Partita 1. Pet. Gregor. Tholos. de benef. cap. 25. nu. 12. Rebuff. in concordata, in rubr. de regia ad prælat. nom. §. monasteria, gloss. verbo, *vacantibus*. vers. *duodecimo*, & vers. *decimotertio*.

Decimo quando electus, vel præsentatus ante confirmationem, vel insti-
52 tutionem, per se vel alium, se ingesserit, † & administrauerit. Nam eo ipso priuatur iure sibi quæsito, & beneficium vacat, vt prius. tex. in cap. auaritiæ. 5. de election. lib. 6. de cuius materia, & intelligentia, vide Lambertin. de iurepatron. lib. 2. p. 2. q. 5. princ. art. 11. Crescent. decis. 5. de Iurepatron. Hieron. Gabriel. cons. 199. à nu. 4. cum seqq. lib. 1. Gomezium in regul. de triennali. q. 5. vers. *postremo*. Rotam iuncta additione Papazon. decis. 6. de election. in nouis, & decis. 83. lib. 3. p. 3. diuersor. Puteum decis. 45. lib. 3.

lib.3. Menoch.de arbitr.lib.2.cent.5.caſu 203.
nu.1.& ſeqq.
Iſti tamen tres modi vacationis,videlicet 8.
& 9.& 10.ſunt improprij,quia per electum non
dicitur de nouo vacare beneficium;ſed ſemper
durat prima vacatio, ex quo collatio non
adeſt, vt in §.2. huius gloſſæ latius dicam: ſed
ideo hos vacationis modos refero, quia Do-
ctores etiam ponunt.

Vndecimo vacat beneficium per pro-
53 motionem † ad Epiſcopatũ,
poſt adeptionem poſſeſſionis, & conſacratio-
nem ſequutam, vel poſtquam præfixum tem-
pus ad conſacrationem petendam,lapſum fue-
rit. nam ex tunc vacant ipſo iure . beneficia
obtenta.text.in cap.cum in cunctis.§.cum ve-
ro,de election. Concil. Trident. ſeſſ.7.cap.9.&
23.de reformat. cap.2. Gregor. Tholoſ.d.cap.
25.n.12.& diſponitur in d.l.27.tit.5.Partita 1.
* * Achil.deciſ. 2.de election. * Niſi prorogatio,
vel retentio obtenta fuerit. Couar.in pract.q.
cap.36.nu.fin.Gigans de penſion.q.56.nu.3.&
per tot.

Duodecimo vacat ipſo iure, benefi-
cium per militiam ſecu-
54 larem. † Nam eo ipſo, quòd quis efficitur mi-
les, tacite renunciare videtur beneficio, & va-
cat ipſo iure. gloſſ.verbo, *redierint*,in cap.vlt.
de clericis non reſidentibus. Barbatia conſ.11.
col.fin. verſ. *praterea facit*. Imol. in d.cap.fin.
nu.6. de clericis non reſident. Gigans de pen-
ſion.q.55. per tot. Rebuff. in tract.de nomina-
tion.q.fin.ſub nu.19. verſ. *item tacite dicitur re-
nunciare*, Flamin. Pariſ. de reſign. beneficior.
lib.1.q.1.nu.22.Iul.Clar.in praxi crimin.§.fin.
quæſt.73. nu. 6. verſ. *item clericus, qui eſt effe-
ctus miles*.
Non autem vacat de iure communi benefi-
55 cium per delationem publicam & continua-
tam, habitus & veſtium laicalium, quia tales
poſtquam moniti fuerint, ſi non ceſſauerint,
dumtaxat ad certum tempus ſuſpenduntur.
clemen.2.de vita,& honeſt. cleric.Conc.Trid.
ſeſſ.14.de reform.cap.6.plene per Bernar.Diaz
de Luco,in praxi crim.cap.75.per totum,& ibi
addition. Menoch.de arbitr.cent.4.caſu 392.
56 Hodie tamen ſecus erit,† quia per conſtitu-
tionem 30. Sixti Quinti,incipientem. *cum ſa-
croſanctã*, ſub quinto Idus Ianuarij anni 1588.
imponitur pœna priuationis, ac vacationis,
ipſo iure, non ſolum beneficiorum, ſed etiam
penſionum, contra quoſlibet beneficiatos, &
penſionarios, tonſuram, & habitum Clerica-
lem,veſtes ſcilicet talares non aſſumentes, vel
iugiter non deferentes, vt latius in tenore d.
conſtitutionis. de quo etiam vide conſtitu-
tionem 31. eiuſdem Sixti V. immediate ſe-
quentem.

Decimo tertio vacat, ipſo iure, benefi-
cium,per electionis caſſationẽ,
capit. conſiderauimus 10. cap. ſuper eo 12.
cum ſimilibus, de electione.

Decimo quarto, per poſtulationem, re-
57 pulſionem.†extrauagans ex de-
bito.§. huiuſmodi, de electione inter commu-
nes.cap.2.& 3.de poſtulat.prælatorum.Rebuf.
in concord.tit.de regia ad prelat.nomin.§.mo-
naſteria. in gl.verbo, *vacantibus*, verſ.*tertio*,&
verſ.*quarto*.
Tamen iſti duo modi 13. & 14. vacationis
neque etiam poſſunt dici proprij modi vaca-
tionum, vt ſupra dixi in nu.52.in fine.

Decimo quinto,quando beneficium vio-
lenter occupatur, veluti,ſi quis
58 vi ingreditur † poſſeſſionem beneficij, nam eo
ipſo perdit ius, quod ad illud habebat, & va-
cat ipſo iure.cap.cum qui 18.de præben.lib.6.
Rota deciſ.3.de præben. in nouis,& deciſ.3. in
antiquior.Beſigneti. Ripa in cap.ſæpe.n.69.de
reſtit.ſpol. Couarr.lib.3.variar.cap.16.num.7.
verſ. *illud permittendum non eſt*. Pauin. vbi ſu-
pra prælud.7.ſub n.10.verſ.*ſexto per ingreſſum*.
Rebuff. in praxi, titulo de modis admittendi
beneficia,n.28.& ſeqq. & de pacificis poſſeſſo-
ribus,à nu.226 vſque 257.Menoch.de recuper.
rem.9.q.37. nu.273. cum ſeqq.Petrus Gregor.
* Tholoſan.de benefic. cap.25.nu.15. * Mandoſ.
in reg.21. de impetran. beneficia viuentium
q.10.per totam,vbi diſputat an diſpoſitio d.re-
gulæ procedat in occupatore beneficij. *

Decimo ſexto, vacat ipſo iure beneficiũ
59 per violationem ſequeſtri† im-
poſiti vigore ſententiæ diffinitiuæ,in Rom.Cu-
ria prolatæ in cauſa benefic.clem.1. de ſeque-
ſtrat.poſſeſſ. & fruct.Mohed. deciſ.2.de ſeque-
ſtrat.poſſeſſ.& fruct.vbi nu.1.& 5. etiam dicit,
quòd ſtatim violato ſequeſtro,beneficiium im-
petrari poteſt,& quòd talis vacatio veniat ſub
clauſula generali, *vel alio quouis modo*. Petr.
Greg.Tholoſ. de benef.d.cap.25.nu.14. Pauin.
vbi ſupra d.prælud.7.verſ.
Intellige quando eſt prolata ſententia ſuper
petitorio,vel poſſeſſorio:ſecus tamen ſi ſit pro-
60 lata in cauſa attentatorum.†Lancellott.de at-
tentat.3.part.cap.28.nu.143.
61 Nec quando fuit appoſitum ſequeſtrũ † pro-
pter offenſam Iudicis.Mohed.deciſ.1.n.3. & 4.
de ſequeſtr.poſſeſſ.& fruct.

Decimo ſeptimo, vacat ipſo iure benefi-
cium per non oſtenſionem titu-
62 li ſeu diſpenſationis † coram Ordinario, poſt-
quam beneficiatus monitus fuerit,iuxta tex.in
cap.ordinarij.§. quod ſi forte, iuncta glo. ver-
bo, *eo ipſo*, de off. ordin. in 6.qui tex. renoua-
tur à Conc.Trid.ſeſſ.7.cap.5.extrauag.vt quos
virtutis.§.quod ſi non fecerint. de off. ordina-
rij inter communes. Pauin.d.prælud.7. nu.12.
verſ.*decimo*.

Decimo octauo, vacat ipſo iure benefi-
cium per alienationem rerum
63 † Eccleſiæ, ſiue ipſius benef.ſine debita ſolem-
nitate factam. extrauagans ambitioſe.§. infe-
riores

riores vero, de rebus Ecclesiæ non alienandis, inter communes. Petr.Greg.Tholos. de benef. d.cap.25.nu.16.

Decimo nono vacat, si habetur benefi-
64 cium † pro derelicto, iuxta no-
tata in cap. ex parte, de clericis non resident. & Abbas ibi num.2. & in cap.1.de off. Vicarij. Pauin.de offic.& potestate Capit.prælud.7.nu. 12.vers. *septimo si habeatur pro derelicto*. de quo vide Flamin.Paris.de resignat.benef.lib.1. q.15.nu.21.Rebuff.in loco, de quo supra nn.57.
* * & bonam l.17.tit.16.partita 1.& adde l.1. & per totum tit. ff.pro derelicto.§. penult. instit. de rerum diuis.l.1. & per totum titulum. C.de omni agro deserto, lib.10. *

Vigesimo vacat ipso iure, beneficium
65 propter crimen † hæresis.cap.
ad abolendam.§.1.ibi, *& sit omni beneficio spoliatus*, vbi notat glossa de hæreticis. tradit plene Rebuff. in praxi, titul. de modis amittendi beneficia.nu.4.vsque ad nu.23.Gregor.Tholos. de benef. cap.16.nu.5. Bernard. Diaz de Luco in sua praxi crim.cap.114.nu.2.& ibi Ignat.de Salcedo illius additionator, vbi plures allegat contrariam sententiam tenentes, scilicet quòd non vacent ipso iure, beneficia hæreticorum, nisi per sententiam, & priuationem. Sed primam etiam sententiam tenet Iul.Clar.in praxi crim.§.hæresis.nu.14. & in §.fi.q.73.nu.7.vers. *Item clericus hæreticus*. eamdem etiam sententiã amplectitur R.P.D. meus Franciscus Peña Rotæ Rom.Dec.in comment.ad directorium inquisitorum, comment.112.vers. *mihi tamen*
* *paulo diligentius rem contemplanti*. *quod etiam conclusit Rota decis. 707. & decis. 728. lib.3. part.3.diuersor.*

66 Idem etiam, à fortiori, est in apostata † à fide,
quia plusquam hæreticus est. Rebuff. in praxi. tit.de mod.amittend.benef nu.47.

Et de hac vacatione vide constitutionem 29.Pij V. *cum ex Apostolatus*, & constitutionem 68.Gregorij XIII. *in Ecclesijs*.

Vigesimo primo, non solum vacant, ipso iure, beneficia hæreticorum, sed etiam vacant, ipso iure, beneficia fi-
67 liorum † præfatorum hæreticorum, vt est com-
munis opinio, teste Ioan. Lupo de regno Nauarræ 5.p.§.8.per tex. in cap. felicis. §.quòd si quis, de pœnis lib.6. & refert Couarr. lib.2. variar. cap.8.nu.4. vers. *cæterum quòd filij hæreticorum*. Ignatius de Salcedo in additione ad praxim Bernard. Diaz cap.114.vers. *quinimo filij hæreticorum*. Iul Clar. in praxi. §. hæresis num.14. Licet ipse dicat, quòd contraria sententia sit æquior & benignior. quam post alios tenet Rebuff. in praxi, titulo de modis amittendi beneficia. nu.25. & Simancas de catholicis institut.cap.29.n.20. Rota tamen sequuta fuit sententiam primam, videlicet quòd propter hæresim patris, vacent pensiones. seu beneficia filij, etiã prius obtenta. vt fuit resolutũ cõtra Gundisaluum Perez, filiũ Antonij Perez hæretici declarati per sententiam diffinitiuam in Sanctissimo inquisitionis officio prolatam. In vna Conchen. pensionis 6. Martij 1598. coram Peregrino. Quod etiam disponitur in bulla 2. Nicolai Tertij, in fine. Concludunt etiam Hojeda de incompatibilitate benefic. cap.23.nu.11. Rojas de hæreticis.assertion.44. Ioan.Gutierr. in q.canon.30.ex num.37.lib.2. Menoch.de præsumption.lib.5.præsumpt.33.à nu.16.vsque ad finem, vbi late.

Vigesimo secundo vacant, ipso iure, beneficia, quæ ad preces hæ-
68 reticorum, aliæ personæ obtinuerunt: † & si
scienter illa receperunt, vltra vacationem illorum ipso iure, inhabiles efficiuntur ad alia obtinenda, per tex. expressum in cap.2. §. ad hæc, de hæreticis.lib.6.

Vigesimo tertio vacat, ipso iure, beneficium per crimen realis si-
69 moniæ † commissæ, vt disponitur in extraua-
ganti cum detestabile, de simonia inter communes. Cassador. decis.5. num.1.eodem titul. Couarr.in regula peccatum.2.part.cap.8.nu.8. Caputaq.decis.201.p.1.& decis.238.p.3. Emanuel Rodriguez in sua summa 2.part.cap.56.à nu.16. Nauarr.in cap.si quando, in exceptione 4.de rescript. Bernard. Diaz de Luco, in praxi crimin.cap.91. prope finem, & ibi Ignatius de Salcedo additionator sub littera D. Rodoanus in tract.de simon.4.p.cap.9.n.30.& 3.p.cap.9. nu.10. Rebuff. in praxi, tit. de modis amitten. beneficia, ex nu.33. latè Ioan.Gutierr.in quæst. canon.9. nu.15.& per tot.p.1. Rota decis.405. part.1. diuersor. vbi dicit, quòd ad hoc vt sit simonia realis, est necesse quòd ex vtraque parte adimpleatur. & non sufficit, si ex vna parte adimpletur, vt sit locus vacationi ipso iure.

70 Sola autem simonia conuentionalis † inha-
bilem reddit ad beneficia obtinenda; non autem inducit vacationem obtentorum, ipso iure, vt vltra supradictos Doctores docet Put.decis.80.lib.2. Caputaq.decis.250.p.2. Crescent. decis.3. de simonia. Acchiles decis.2. eodem titulo. apud quos omnes videas materiam d. extrauagantis.

Quibus adde textum in cap. cum clerici, de pactis, vbi qui promittit augere pensionem
71 † vt ad Ecclesiam promoueatur, debet spolia-
ri. & Rebuff.de pacif.possess.nu.265.vers. *octauo qui promittit*. & vide casum vacationis 47. de confidentia.

Vigesimo quarto vacat beneficium, ipso iure, per crimen læsæ maie-
72 statis, † vt firmat Rebuff. in praxi.tit.de modis
amittendi beneficia, nu.32. & in tract.de pacific.possessor.nu.201.ante finem.vide Bernard. Diaz, in praxi.cap.119.

Vigesimo quinto vacat, ipso iure, beneficium propter crimen falsitatis

73 sitatis litterarum Apostolic. † cap. ad falsario-
rum, de crimine falsi. Bernard. Diaz in sua pra-
xi. cap. 117. num. 1. & ibi additionator illius,
Gregor. Tholos. de benef. cap. 26. nu. 12. Rebuff.
de pacif. possess. nu. 204.

Vigesimo sexto vacant, ipso iure, bene-
74 ficia percutientis † Cardina-
lem. cap. felicis. §. si qua vero feuda, de pœnis
lib. 6. Rebuff. in praxi tit. de mod. amittendi be-
neficia, nu. 39.

Vigesimo septimo, idem est in occiden-
75 te, vel percutiente † Episco-
pum. clem. 1. §. à feudis, de pœnis, Petr. Gregor.
Tholos. de benef. cap. 26. n. 10. Rebuff. vbi sup.

Vigesimo octauo, idem est in assassino,
76 † cap. 1. de homic. lib. 6. Hier.
Gabriel. cons. 196. nu. 5. lib. 1. Bernard. Diaz in
praxi crim. cap. 96. nu. 1.

Vigesimo nono vacant, ipso iure, be-
neficia occidentis Rectorem
77 † suæ Ecclesiæ. cap. in quibusdam 12. de pœnis.
Rebuff. in praxi, tit. de mod. amittendi benef.
nu. 45. quod etiam extendit Felin. ad occiden-
tes quemlibet clericum, vel parentem, aut
78 fratrem, † in cap. inquisitionis. nu. 3. 4. & 5. Vbi
ponit regulam, quòd regulariter, propter ho-
79 micidium † non vacet ipso iure, beneficium,
& in d. n. 5. dicit quòd fallit in homicidio qua-
lificato. Rebuff. vbi suprà nu. 42. & 43. Gregor.
Tholos. d. cap. 26. nu. 8. de quorum veritate vi-
de Hieron. Gabriel. cons. 96. n. 5. & 6. ac per to-
tum. p. 1. & cons. 187. per tot. par. 2. & Bernard.
Diaz de Lugo, iuncto illius additionatore in
praxi. cap 94. de homicidio, vbi infinitos alle-
gat, & plura in proposito adducit. vide etiam
Puteum decis. 233. lib. 2. Nauar. cons. 43. n. 1. de
homicid. Iul. Clar. in praxi. §. homicid. nu. 16.

Mihi autē magis placet opinio Hier. Gabr.
vbi supra, vt neque in homicidio qualificato,
seu deliberato, non inducatur vacatio ipso iu-
re, nisi quatenus expressum reperitur in iure,
& text. in d. cap. in quibusdam, non est exten-
dendus extra suos terminos, prout etiam tenet
Ioan. Igneus in l. necessarios. §. non alias. n. 13.
ff. ad Senat. cons. Silanian. dicens, quod omnes
ferè Canonistæ, & Legistæ hanc sententiam te-
nent, & Rebuff. de pacif. possess. nu. 263. Flam.
Paris. de resignat. lib. 3. q. 16. num. 32. vbi cum
Hieron. Gabriel. vbi supra loquitur de parrici-
80 dio, † & tenet, quòd beneficium non vacet ipso
iure, ob crimen parricidij.

Trigesimo si quis carcerauerit cleri-
cum, donec resignauerit be-
81 neficium suum. † clement. multorum. §. quod si
inferiores, de pœnis.

Trigesimo primo, si quis se ingesserit
administrationi tempore
82 suspensionis. † cap. 1. §. fin. cap. cupientes. §. cæ-
terum, de elect. in 6.

Trigesimo secundo, propter crimen so-
83 domiæ, † vt tradit Rebuff. in
praxi, tit. de mod. amitten. beneficia nu. 38. Et
licet hanc vacationem, inspecto iure communi
nullibi expressam reperiam, & facit Nauarr. in
cap. non inferenda. nu. 57. 47. q. 37. dum dicit,
quòd sodomia non inducit irregularitatem,
cum in iure expressum non inueniatur; licet
Couarr. in clement. si furiosus. part. 1. §. 2. nu. 6.
in contrarium se inclinet; hodie tamen per
constitutionem Pij V. 70. incipit, *horrendum*,
sub data 3. Kalen. Septembris 1568. expresse
ponitur pœna priuationis ipso iure. & tradit
Ignatius Salcedo in addit. ad praxim Bernardi
cap. 86. sub littera C.

Trigesimo tertio, vacat beneficiū ipso
iure, quando resignans non
84 superuiuit † per viginti dies, iuxta regulam 18.
de viginti, nisi fuerit dictæ regulæ derogatum,
vt late tradunt ibidem Gomez. & Mandos. &
post illos latissime Flam. Paris. de resign. benef.
lib. 2. per totum.

Trigesimo quarto, vacat ipso iure, be-
neficium ob nō publicatio-
85 nem resignationis, † iuxta formam constitutio-
nis Gregorij XIII. de publicandis resignatio-
nibus, quæ constitutio est 87. inter constitutio-
nes eiusdem, & plenissima manu declarat Fla-
min. Paris. de resign. lib. 11. per totum.

Et ista vacatio est ita fortis, & potens, vt
quamuis reliquæ omnes vacationes compre-
hendantur sub clausula, *vel alio quouis modo*,
86 Rota decis. 1. iuncta addit. de rescript. in nouis,
& decis. 52. de concess. præbend. in antiquis;
* * Socin. cons. 33. nu. 12. vol. 3. * Gomezius in re-
gula de infirmis. q. 54. Cassador. decis. 5. in prin.
de præben. Mandos. in reg. de infirm. resignan.
quæst. 17. n. 4. cum alijs cumulatis per Flamin.
Paris. de resignat. lib. 8. quæst. 7. ex nu. 127. cum
seqq. Rota decis. 305. nu. 1. lib. 3 p. 3. diuersor.

Tamen vacatio ista, ob non factam publica-
87 tionem, nullatenus comprehenditur † sub qui-
buscunque clausulis amplissimis, nisi specialiter
exprimatur, vt in d. constit. Pij V. vers. *illorum
vero impetrationes* sancitur.

* * Vbi etiam disponitur, qualiter sit facienda
collatio infra mensem ab Ordinario, de be-
neficio coram eo libere signato, alias deuo-
luatur soli Sedi Apostolicæ. & Flamin. Paris. de
resignat. lib. 11. q. 2. nu. 6. & 7. *

Trigesimo quinto, vacat ipso iure, be-
neficium curatum, ob non
88 seruatam † formā constitutionis Pij V. quæ in-
cipit, *in conferendis*, sub data 15. Kalen. Aprilis
anni 1566. & est in bullario 32. inter constitu-
tiones Pij V. de qua plura diximus supra in
gloss. 6. verbo, *cum cura*, ex nu. 125. cum seqq.

Trigesimo sexto, vacant ipso iure, om-
nia beneficia illorum, qui
pro obtinendis beneficijs, seipsos pro alijs exa-
89 mini † supponunt, vel annuas pensiones offe- Notabilis modum vacationis.
runt, aut beneficia impetrant pro alijs, aut
ab eis aliquid consequuntur: vel quando impe-
trant

trant pro se ipsis beneficia, cum intentione
90 ‡ illa resignandi (reseruata sibi pensione, vel non reseruata) ad fauorem aliorum, vt cauetur in constitutione 33. Pauli Quarti, quæ incipit, *inter cæteras*, sub data 27. Nouembr. 1557. vbi contra prædicta, aut eorum aliquid facientes, vltra excommunicationem latæ sententiæ, soli Papæ reseruatam, & nullitatem talium prouisionum, & inhabilitatem ad omnia beneficia, imponitur pœna priuationis omnium beneficiorum obtentorum, eo ipso, absque alia desuper facienda declaratione incurrenda. Et ad hanc vacationem attendatur, quia paucis est nota, & plures incidunt in pęnas d. cõstitutionis, quam hic inserere placuit, vt sequitur.

Paulus *Papa Quartus, motu proprio, &c.*

Inter cæteras curas, quibus ex Apostolatus officio assidue vrgemur & premimur, ea continuo animo nostro fixa fuit, vt beneficia Ecclesiastica, præsertim curam animarum habentia, personis conferantur idoneis, quæ vellent, & possent apud ea personaliter residere, sciréntque eis laudabiliter deseruire. Et ad hoc dilectos filios nostros Bernardinum sancti Matthæi Tranen. & Scipionem Sanctæ Potentiæ de Pisis, ac Ioannem Sancti Ioann. ad portam Latinam titulorum Reumanum nuncupatos Presbyteros Cardinales, qui vna cum venerabili Fratre Francisco Episcopo Gebenen. Datario nostro, distributioni, & prouisioni beneficiorum huiusmodi præessent, iam dudum deputauimus. Verum cum audiamus eosdem Cardinales, & Datarium, licet in his eam quam possunt maiorem, semper adhibuerint & in dies adhibeant diligentiam, personas, quibus beneficia ipsa conferenda sunt, super litteratura examinando, de eorum vita, & moribus, ac beneficijs per eos obtentis, alijsque ad præmissa facientibus, accurate inquirendo, diuersimode tamen circumueniri, ac falli, & diuersas eis fraudes in præmissis fieri, aliquibus se alios esse simulantibus, & tanquam tales se in examine supponentibus; alijs beneficia pro personis sibi cognitis, & id ignorantibus, vt postmodum cum eis beneficia, etiam per simoniacam prauitatem contractare, & super eis pacisci possint; alijs beneficia, tam pro se, quam alijs personis, cum oblatione diuersarum pensionum annuarum, diuersis personis etiam familiaribus, continuis commensalibus nostris, aut alijs, quos ipsi nobis gratos, & acceptos esse existimant, annuatim persoluendarum, & sic simoniacam hæresim incurrendo; alijs beneficia huiusmodi pro diuersis alijs, sub spe pensionem annuam, aut aliud commodum temporale, ab eis consequendi; alijs beneficia ipsa pro seipsis animo, & intentione, & interdum pacto expresse firmato, de eis postmodum in fauorem aliorum, qui aliquando minus idonei, & non benemeriti existunt, cum simili pensione, aut commodo, aut sine illa, vel illo, resignandi & dimittendi, maxima cum instantia obtinere procurantibus. NOS præmissis fraudibus, & dolis, ac hæresi simoniacæ, quantum cum Deo possumus, efficaciter occurrere volentes, auctoritate Apostolica, tenore præsentium statuimus, & ordinamus, atque decernimus, quod de cætero omnes, & singuli, qui post publicationem præsentium in locis infrascriptis faciendam, occasione beneficiorum obtinendorum se alios esse simulauerint, & tanquam tales se in examine supposuerint, aut beneficia pro personis id ignorantibus, seu pro se, vel pro alijs, cum oblatione alicuius pensionis annuæ, aut pro alijs, cum spe pensionem annuam aut aliud quantumuis modicum temporale commodum ab eis consequendi, vel pro se ipsis principaliter, animo & intentione, ea postmodum in fauorem aliorum etiã quantumuis idoneorum, & benemeritorum cum simili pensione aut commodo, aut etiam sine eo, resignandi, obtinere procurauerint, cuiuscunque status, gradus, ordinis, & conditionis existant, etiam si Episcopali, aut alia maiori dignitate Ecclesiastica, vel Cardinalatus honore, seu mundana, etiam Regia, Ducali, aut Marchionali præeminentia præfulgeant, excommunicationis, & anathematis, ac maledictionis æternæ sententiam, à qua nisi a nobis, aut a Romano Pontifice pro tempore existenti, præterquam in mortis articulo constituti, absolui nequeant. Necnon priuationis omnium, & singulorum beneficiorum Ecclesiasticorum, cum cura, & sine cura, secularium, & quorumuis ordinum regularium, per eos in titulum, vel commendam, aut aliàs quomodolibet obtentorum. & inhabilitatis ad illa, & alia in posterum obtinenda, pœnam eo ipso, absque alia desuper facienda declaratione incurrant; ita vt constito solum summarie, & extraiudicialiter, quod ipsi contra tenorem præsentium aliquid fecerint, per Curiæ causarum Cameræ Apostolicæ generalem Auditorem, seu Viceauditorem, vel eius locum tenentem, pro talibus, & vt tales publicari possint. Et nihilominus, sicut præfertur, obtenta prouisiones, & commenda, aliaq. dispositiones, nulla sint, irrita, & inanes, nullumq. alicui ius in ipsis beneficijs, vel ad illa tribuant, nec aliquis earum vigore, fructus suos faciat, sed ad eorum restitutionem teneantur, possintque beneficia, tam sic impetrata, quam per eos antea obtenta, tanquam modo præmisso vacantia à nobis, & Romano Pontifice pro tempore existente, duntaxat libere impetrari. Volumusq. statutum, ordinationem, & decretum nostra huiusmodi, etiam quo ad monasteria monialium, & alia beneficia per moniales, aut alias mulieres obtineri solita, locum habere. Non obstant. constitut. & ordinationibus, ac quibusuis priuilegijs, indultis, & litteris Apostolicis, quibusuis personis, etiam vt præmittitur qualificatis, etiam in forma confessionalis, & quòd interdici, suspendi, vel excommunicari nequeant, quomodolibet concessis, quæ eis contra præmissa in aliquo suffragari non posse decernimus, cæterisque contrarijs quibuscunque. Cæterum ne

quispiam statui, & ordinationis, ac decreti nostri huiusmodi ignorantiā pratendere possit, volumus prasentes, quarum solam signaturam sufficere decernimus, in adium residentia prafati Datarij, & Cancellaria Apostolica valuis, & acie Campi Flora, per aliquem ex Cursor. nostris publicari, & earum exemplum inibi affigi, & dimitti, publicationemq. & affixionem huiusmodi, omnes & singulos arctare perinde ac si eadem prasentes illis personaliter intimata, & insinuata fuissent. contrarijs non obstan. quibuscumque.

Placet motu proprio. I.

Affixus fuit supradictus motus proprius. die 27. Nouembris 1557. Triphon Victorellus Magister Cursorum.

Vnde hodie non est tutum cons. Nauarri 16. de clericis non residentibus, & aduertit ibi illius additionator: nec procedunt quæ dicit idem Nauarrus in Manual. cap. 21. nu. 52. & de Oratione Miscellan. 49. nu. 2. Ac in curia semper videmus, quòd exigitur iuramentum à petente beneficium, quòd non accipiat animo dimittendi. & refert Flamin. Paris. de resignat. lib. 9. q. 10. nu. 4. & 5.

Sic etiam dicitur simoniacus, si aliquis accipit beneficium cum animo illud dimittendi.
91 † Achilles de Grassis decis. 1. num. 5. de officio Vicarij. de quo vide Abbatem in cap. relatum, num. 7. de cleric. non residen. vbi sentit contrarium.

Dicit etiam Gigans de pensionibus, q. 41. per totam, per plura quæ ibi allegat, quòd clericus, qui vt facilius beneficium consequatur,
92 promisit soluere maiorem pensionem † quam beneficium ferre possit, quòd committit simoniam, & venit priuandus. & vide supra, nu. 71.

Trigesimo septimo, vacat ipso iure beneficium per adhæsionem vt si quis adhæreat Antipapæ, aut hæreticis. Rebuff. in cōcordata in rubrica de regia ad prçla. nominat. in glossa, verbo, *vacantibus*, ante finem, vers. *trigesimoprimo*. per tex. quem allegat in c. olim 25. de accusationibus. qui tex. meo videri hoc non probat.

Trigesimo octauo, vacat ipso iure beneficium per obitum Papæ collatoris, quando fuit collatum ad beneplacitum illius. † cap. si gratiose, de rescript. lib. 6. & diximus latè supra in gloss. 12.
93

Trigesimo nono, idem esset quando esset collatum beneficium per Papam ad certum tempus limitatum, &
94 lapsum † fuisset illud tempus. quia tunc similiter vacaret beneficium, cum limitata causa limitatum habeat effectum, l. in agris. ff. de acquir. rerum dominio, l. age cum Geminiano, C. de transact.

Prout etiam idem esset, si conferretur beneficium ad tempus per Ordinarium, in septem
95 casibus licitis † congestis à Rebuff. in praxi, titulo requisita ad bonam collationem, ex n. 16. cum sequentibus.

Quadragesimo vacat ipso iure beneficiū manuale per re-
96 uocationem prouidentis, † vel conferentis ad nutum, vt diximus plenè in gl. 5. §. de beneficijs manualibus.

Quadragesimo primo, vacat ipso iure, beneficium per de-
97 positionem, & priuationem. † cap. ex litteris, cap. graue, de excessibus Prælatorum. Rota decis. 35. de præbendis, in antiquis, & Felinus in cap. ad petitionem, num. 2. de accusationibus. Gomezius in regula de impetran. beneficia per obitum familiar. Cardinal. q. 7. nu. 7. & 8. Caputaq. decis. 64. par. 1. & decis. 48. 325. & 327. par. 3. Simonet. de reseruationibus, q. 29. a nu. 1. Mandosius in regula 32. Cancellariæ, q. 8. a num. 13.

Quadragesimo secundo, vacat ipso iure, beneficium per apprehensionem possessionis de beneficio collato
98 a Papa, ante litterarum † expeditionem. Felinus in cap. veniens, sub num. 3. ante medium, vers. *& adde quod intrant possessionem*, de accusationibus, de quo hodie habemus rigorosam constitutionem Iulij III. sub 27. Maij 1553. quæ est in bullario 33. inter constitutiones illius Papæ. Vbi etiam se extendit ad obtenta beneficia. de qua constitutione vide Mandosium in regula 27. de non iudicando, iuxta formam supplicationis, quæst. 3. a nu. 3. & q. 4. a num. 1. vers. *verum hodie*, vsque ad finem, & rursus in cons. 66. num. 6. & per totum. Rota decis. 101. num. 3. par. 1. diuersorum, vbi dicit, quòd dicta constitutio locum non habet in eo, qui continuat vigore collationis ordinariæ prius factæ, sed in eo qui possessionem ingre-
* ditur vigore supplicationis. * Videas etiam Rotam decisione 369. libro 3. par. 3. diuersorum. *

Quadragesimo tertio, vacat ipso iure, beneficium retinentis indebite scripturas spectantes ad Cameram
99 Apostolicam, & † illas non restituentis; nec non scientis, & non reuelantis, vt in constitutione 24. Iulij III. incipient, *Cum acceperimus* ann. 1552. die vero vltima mensis Aprilis continetur. & de detinentibus bona Palatij Apostolici, vide constitutionem 6. Alexan. VI. & constitut. 1. Clemen. VII.

Quadragesimo quarto, vacant ipso iure, beneficia offenden-
100 tium litigantes in Romana Curia, † eorumque Iudices, Aduocatos, & Procuratores, Testes, vel Notarios, vt cauetur in constitutione Alexandrina, quæ est vndecima inter constitutiones Alexandri VI. incipie. *In eminenti Sedis*. de qua cōstitutione tractat Puteus decis.

decis. 102. & 193. & 104. lib. 1. & Rota decis. 166. par. 2. diversorum per totam. Mandosius cons. 60. & cons. 61. vbi plura circa declarationem illius.

Quadragesimo quinto, vacat beneficium ipso iure, quan-
101 do aliquis insordescit † in excommunicatione per annum, & amplius, quia tunc excommunicatus citabitur coram Iudice, ad allegandum quas defensiones habeat, vt hæreticus declarari non debeat, iuxta text. in c. cum contumacia, de hæreticis, lib. 6. cui concordat l. 32. tit. 9. partita 1. Quòd si nullum alleget impedimentum, nec iustam causam, quæ ei suffragari possit, declarabitur hæreticus, † & conse-
102 quenter esse beneficijs Ecclesiasticis priuatus, cum hæreticus, ipso iure priuetur illis, vt supra in 20. casu vacationis ipso iure. & hanc practicam docet Gundisal. Villadiego in tract. de hæreticis, quæst. 12. in fine. Anania, & alij citati per Ignatium de Salcedo in additione ad praxim Bernardi Diaz, cap. 116. nu. fin. in fine.

Vacatio propter insordescentiam quando procedat

Et quòd facta dicta declaratione, sit talis insordescens priuatus ipso iure, beneficijs, etiã si causa excommunicationis processerit ex de-
103 bito ciuili. † latè tradit, & resoluit Menoch. de arbitrarijs. 2. par. centuria 5. casu 416. num. 52. 53. 56. & 61. vbi num. 54. ad hoc ponderat Concil. Trid. sess. 25. de reform. cap. 3. in fin. quo sancitum est, quòd contra quemcumque excõmunicatum, qui per annum in excommunicatione insorduerit, procedi possit tamquam de hæresi suspectum.

Cæterum ego hunc modum vacationis be-
104 neficij ipso iure, difficilem arbitror, † ac similiter difficiliter posse obtinere impetrantes talia beneficia propter solam insordescẽtiã. Ratio est, quia nullibi textus expressè reperitur, dicens, quòd insordescens sit ipso iure, ob solam insordescentiam priuatus beneficijs. Nam insordescentia solummodo operatur, quòd insordescens habeatur pro confesso, & conuicto
105 de crimine, aut causa de qua accusabatur. † Abbas in cap. 1. nu. 25. de iudicijs. & ibi Ripa communem dicens. nu. 77. Alciat. num. 54. Couar. in cap. alma mater. 1. p. §. 7. nu. 10. in prin. Menoch. d. casu 416. nu. 11.

Vnde aut procedebatur contra perseuerantem in excommunicatione, pro crimine inducente vacationem ipso iure, & tunc non vacauit ipso iure beneficium ratione ipsius perseuerantiæ, quæ solam confessionem delicti inducit, sed ratione ipsius delicti. Aut proceditur ob crimen, pro quo non est priuatus ipso iure, sed veniẽ priuandus: & tunc, ratione perseuerantiæ non inducitur priuatio, nec vacatio ipso iure, & multo minus, si nec veniret priuandus ratione delicti, vel causa originalis es-
106 set ciuilis. † Abbas vbi supra, nu. 24. & 27. & in c. contingit, nu. 7. de dolo & contumacia. Ro-

man. singulari 307. Stephanus Aufredius in additione ad Capellam Tolos. q. 365. *item addo.* ad medium. Couar. vbi sup. d. n. 10. vers. *secundo eadem ratione.* Ignatius de Salcedo in addit. ad praxim Bernardi Diaz c. 116. nu. 4. antè fin.

Hinc, excommunicatus ob causam ciuilẽ, & in excommunicatione perseuerans per plures annos, numquam perdet ipso iure beneficia,
107 nec debet illis priuari. † * gl. 2. in c. contingit. * de dolo & cõtum.* Abbas in d. c. 1. de iudicijs. nu. 27. in fine. Ripa d. nu. 77. Roman. d. singulari 303. incipit, *de hoc heri*. Angelus de Clauasio in summa, verbo, *excommunicatio, la vltima.* * num. 17. * tradit etiam Ludou. Gomez. in reg. de triennali q. 28. in casu negligentiæ 166.* quorum sententiam vti veriorem confirmauit Rota in vna causa Segorbien. insordescẽtiæ 5. Iunij 1598. coram Illustriss. D. Cardinali Sera-
108 phino. vbi propterea fuit resolutum, † sententiam prolatam ab Auditore Cameræ contra quemdam Iosephum Guerra insordescentem in excommunicatione pro causa ciuili, ob non solutionem pensionis cõtra eum fulminatam, per quam fuit declaratum suis beneficijs priuatum, esse iniustam, & reuocandam: & quòd secundum supradictam distinctionem est intelligendum Concil. Trid. d. c. 3. in fine. sess. 25. Et quatenus Menoch. vbi supra. nu. 55. reprobauit dictam sententiam Abbatis, & aliorum, fuit à Rota reiectus. & pariter admitti non debet Ignatius de Salcedo vbi supra, num. 13. in fine. dum sequitur Menochium, & dicit longe aberrasse Abbatem, & cæteros. & videas regulam Cancellariæ 25. de insordescentibus.

Quadragesimo sexto, vacat ipso iure, beneficium per decre-
109 tum. veluti quando Papa confert beneficium alicui, & apponit in ipsa collatione decretum, quòd infra sex menses primum beneficium in illius manibus dimittat, aliàs, eo ipso, vacet secundum, aut similis clausula de solutione facienda, aut litteris infra certum tempus expediendis. vel alias, sub eadem vacationis pœna apponatur. Nam si non adimplet eum forma decreti, ipso iure vacat vltimum beneficium collatum, vigore dicti decreti. Aegidius decis. 755. in princ. & fuit resolutum in vna Vicen. Canonicatus 5. Iulij 1590. coram Illustriss. D. Card. Pamphilio, & in alia Ilerden. Canonicatus 1597. coram eodẽ. Rota decis. 12. de re iudic. in nouis. Rota decis. 8. nu. 1. & decis. 13. de rer. perm. in nouis.

Plura singularia de vacatione propter decretũ.

Idem etiam esset ratione decreti contenti
110 in indultis † Cardinalium. nam in dictis indultis apponitur decretum, quòd prouisi à Cardinalibus de beneficijs reseruatis, teneantur de beneficijs excedentibus valorem 24. ducatorum, intra quatuor, si citra; si verò vltra montes collationes fiant, infra octo menses à die factæ collationis computandos, nouas proui-

siones à Sede Apostolica impetrare, & litteras
Apostolicas expediri, & iura Cameræ Aposto-
licæ cum effectu persoluere. alioquin lapsis eis-
dem mensibus, beneficia ipsa vacare censean-
tur eo ipso, & possint per alios à Sede Aposto-
lica dumtaxar, libere impetrari, nisi ipsi proui-
si de legitimo impedimento docuerint, Nota-
rio, & testibus coram Datario, vel ipsis peten-
tibus dictas nouas prouisiones, & coram eodē
Datario protestantibus, quòd per eos non stat,
si contigerit illas eis denegari.

Et est aduertendum, quòd dictum tempus
dimittendi, seu nouas prouisiones obtinendi;
non incipit currere nisi à die captæ pacificæ
111 possessionis, non autem à die prouisionis, † si-
ne possessione pacifica; ita vt verba decreti
ciuiliter intelligantur, idest sequuta pacifica
possessione. Caputaquen. decis. * 248. par. 1. &
decis. 226. p. 2. Achilles decis. 12. nu. 4. de priui-
legijs. Puteus decis. 51. num. 1. & per totam. &
decis. 110. lib. 1. & decis. 328. num. 1. & per to-
tam. lib. 3.

Sic etiam censuræ appositæ contra non sol-
uentes subsidium charitatiuum, non intrant
quando beneficiatus non possidet, vt tales pœ-
næ intelligantur secundum ius commune. Ro-
ta decis. 952. nu. 1. lib. 3. p. 1. diuers. Anast. Ger-
mon. in tractat. de indultis. §. volumus. à num.
47. & 48.

Immo, non solum non incipiunt currere, nisi
à die captæ pacificæ possessionis, sed etiam est
112 necessaria notitia † dictæ possessionis pacifi-
cæ, vt incipiat d. termini cursus, vt late fuit re-
solutum in vna Tirasonen. Canonicatus corā
Orano 8. Nouembris 1596. vbi propterea fuit
excusatus vnus à pœna dicti decreti de dimit-
tendo infra quatuor menses primum benefi-
cium, quia allegabat ignorantiam adeptę pos-
sessionis de secundo, & in contrarium nihil
releuans probabatur.

Item in casu decreti cōtenti in indulto Car
dinalis, d. tempus non incipit currere, nisi à die
113 habitæ integræ notitiæ † de reseruatione, quā-
do reseruatio est talis, quæ probabiliter potest
ignorari, veluti ex vacatione per obitum cu-
bicularij, vel alterius officialis Cancellariæ.
Puteus decis. 112. lib. 1. & decis. 361. lib. 2. Ana-
stas. Germon. vbi sup. à nu. 59. Ita vt non suffi-
ciat in tali casu probare scientiam reseruatio-
114 nis per publicam vocem, & famam, cum aga-
tur de grauissimo præiudicio, scilicet de amis-
sione iuris quæsiti. Puteus decis. 147. incipit.
fuit dubitatum, lib. 1. per totam. Et conducunt
quæ dixi latè in gl. 11. ex nu. 100.

Quod autem in casu dicti decreti, possessio
115 debeat esse pacifica, † vt dictus terminus cur-
rere incipiat, fuit decisum, teste Mohedano
decis. 8. de conces. præb. Rota decis. 148. par. 1.
diuers. Puteus decis. 110. lib. 1.

116 Vnde intrusio alterius † excusat. Achilles
decis. 12. nu. 2. & per totam. de priuileg. Man-
dosius in tract. de signatura gratiæ. tit. indul-
tum conferendi beneficia reseruata, vers. *dispu-
tatum aliàs fuit in Rota*.

Quod adeo verum est, vt quamuis intrusio,
vel impedimentū non adsit de tempore captæ
pacificæ possessionis: tū sufficit quòd superue-
117 niat ante lapsum † termini ad dimittendū, vel
nouam prouisionem obtinēdam. Mohed. decis.
8. ante nu. 1. & per totam. de concess. præb.

Similiter in dicta causa Tirasonen. Canoni-
catus sub 8. Septembr. 1598. coram Orano, fuit
dictum, quòd ad effectum euitandi pœnam de-
creti de non dimittendo primum beneficium,
sufficit quælibet molestia; nō solum super pos-
sessione, sed etiam super solo titulo; vbi etiam
fuit habitum in consideratione appositio *nihil
transeat*. in Dataria; & oppositio in actis di-
cendo *generalia contra &c.*

Prout etiam clausula expediendi litteras in-
118 fra sex menses, apposita in breuibus † de capiē-
da possessione nomine Cameræ, est intelligen-
da, quòd dicti sex menses cōputentur à die ca-
ptæ possessionis pacificę per dictam Cameram
Apostolicā, vt fuit decisum in vna Abulen. Ca-
pellaniæ 6. Nouembr. an. 1562. coram Groppe
rio. & in Astoricen. Archidiaconatus 15. De-
cembr. 1573. coram Illustriss. D. Card. Seraphi-
no. & in Ispalen. fructuum 19. Martij 1596. co
ram R. P. D. meo Litta.

Idem quoque pari ratione, iudicandum erit
de clausula solita apponi in gratia alicuius be
neficij simplicis, continentis ordinem presby-
teralem annexum, videlicet, *quòd prouisus pro-
moueatur infra annum ad dictum ordinem*.
Quia est intelligenda à die captæ pacificæ pos-
sessionis ex supradictis.

Quod tamen declara, nisi constaret de frau-
de, ac dolo, vt dixit Rota in vna Meliten. Ca-
nonicatus de an. 1586. coram Illustriss. Plato;
& in alia Ilerden. Canonicatus 13. Decembris
1593. coram Illustriss. D. Pamphilio.

Adde etiam, quòd decreto de dimittendo in
119 manibus Sanctiss. satisfit per æquipollens, † vt
fuit resolutum in vna Compostellana Canoni-
catus 10. Maij ann. 1600. coram R. P. D. meo
Lancellotto. vbi propterea fuit resolutum,
quòd dimissio facta in manibus Notarij Ca-
meræ Apostolicæ, in executionem dicti decre-
ti, sufficiebat, quia omnis fraus cessabat. & fuit
absolutus dimittens ab impetratione vltimi
beneficij per alium facta. & facit decisio Putei
100. nu. 6. lib. 2.

Rursus, circa decretū appositum in indultis
Cardinalium, vt prouisi ab eis de beneficijs re-
seruatis, teneantur nouas prouisiones obtine-
re, & expedire infra dictum tempus, aduerte
quòd quamuis sit morosus talis prouisus, &
non adimpleat cum dicto decreto; non pro-
120 pterea durat prima vacatio, † sed vacat de no
uo beneficium, ob non seruatam formam dicti
decreti. Nam prima vacatio iam fuit extincta
per

121 per collationem † a Cardinali factam, ac propterea si non seruatur forma dicti decreti, de nouo vacat tale beneficium,ipso iure.& impetratio facta de illo dicetur impetratio *certo*
122 *modo*. † & fuit resolutum nouissime (ne obtinente) in vna Hispalen. beneficij de Xerez 12. Maij huius anni 1603.coram R.P.D. meo Litta.vbi ideo fuit decisum,quòd talis impetrans teneatur totam narratiuam verificare,& quòd
123 non adimplementum decreti,sit plene,† & concludenter probandum. Nam impetrans *certo modo*, & sic beneficium viuentis, contra bonos
124 mores,contra humanitatem,† & contra vsum Romanæ Curiæ plenissime, & concludenter probare tenetur.Mandos.alias decis. allegans,
* cons.20.n.9.vers. *qua tanto magis*.* Gomezius in reg.de infirmis q.36.num.1. Paris.cons.104. nu.3.& 4.& 8.lib.4. cum alijs per Molinam de primogenijs.lib.4.cap.4.ex num.13.Mohedan. decis.3.nu.3.de sent.excommun.& decis.4.de probat.c.veniens 1.vbi Abb.nu.4. Decius.n.8. de testib.Natta.cons.299.nu.15.in fine lib.2.*

Item quando beneficium dimittendum erit, iuxta decretum,dimitti debet libere,& sine vlla pactione,vel conditione.& ideo non satisfit decreto, dimittendo beneficium per resigna-
125 tionem in fauorem alterius,†vel per permutationem,gl.verbo *omnino*,& verbo *libere*.in cap. ex part.1. de offic.deleg. Rota decis.8,nu.1.de rer.permut.in nou.& decis.13.& 14.eodem tit. in antiquis. Milis in repertorio, verbo. *gratiam beneficialem impetrans*. & fuit decisum in d.decis. Illerden. Canonicatus 13. Decembris 1594. coram Illustrissimo Domino Cardinali Pamphilio.

126 Licet interdum, ex aliqua iusta † causa, solet Dataria rigorem d.decreti relaxare, & resignationem in fauorem admittere, vt dictum fuit in dicta decis. Illerden. & docet experientia.

An autem hoc decretum de dimittendo in manibus Papæ,habeat vim decreti irritantis, quo ad effectum inficiendi possessionem, videas in gl.67.& fin.nu.68.

Quadragesimo septimo, vacat ipso iure, beneficium per
127 malam promotionem ad ordines,†veluti si beneficiatus, qui primam tonsuram,vel minores ordines habens, promotus fuerit ad maiores, cum alias fuerit inhabilis ex aliquo vitio, crimine,aut defectu,vel extra tempora a iure statuta,vel absque veris sui Ordinarij dimissorijs litteris, aut per saltum, vel furtiue, aut sine titulo sufficientis beneficij,vel patrimonij, aut ante ætatem, aut non seruatis temporum interstitijs,&c. Quia si in dictis ordinibus ministrare præsumpserit, non solum efficitur irregularis, sed etiam beneficia obtenta, vacabunt ipso iure,vt nouiter sancitur per constitutionem Sixti V.incipientem *sanctum,& salutare*. sub data nonis Ianuarij 1588.quæ constitutio, si sit derogata, statim dicam in num. sequenti.

Antea vero non inducebatur vacatio, seu
128 priuatio,ipso iure,† sed talia faciens,veniebat priuandus per sententiam, vt in constitutione Pij II. incipien.*cum ex sacrorũ*,quæ est in bullario in ordine 6. inter constitutiones eiusdem Pij II. & quotidie renouatur per regulam 23. Cancellariæ,de male promotis.

Verum ista vacatio ipso iure, hodie locum habere non potest.Quia dicta constitutio Sixti V.est nouissime de medio sublata, & ad terminos iuris communis, ac Concilij Tridentini,& dictæ constitutionis Pij II. redacta, per constitutionem S.D.N. Clementis VIII. sub pridie Kal.Martij ann.1595.emanatam.Ac propterea dicta cõstitutio Sixti V. nihil operatur,quo ad suspensionem, sine, aut eum ficto patrimonio ordinatorum. Quòd adde ad gloss.5.§.10. nu. 34.& reliqua,quæ ibidem dixi ex nu.21. vsque ad nu.33.firma remanent.

Quadragesimo octauo,vacat ipso iure,beneficiũ per confidentiam.vt pote,quando aliquis resignat ali-
129 cui beneficium, sub confidentia,quòd resignatarius postea resignet alteri personæ resignanti dilectæ,vel in alijs casibus contentis in constitutione 109. Pij IV.incipienti,*Romanum Pontificem*.sub data 17. Kal.Nouembris ann.1564. & in constitutione 87. Pij V. incipienti *intolerabilis*,sub data Kal. Iunij ann.1569. Quæ constitutiones pœnam vacationis,ipso iure, infligunt. de quibus constitutionibus plene scripsit Flam. Paris. in suo peculari tractatu de confidentijs, & præsertim in tract. de hac vacatione,in q.58.per totam.

Quadragesimo nono, vacat beneficium, ipso iure in
130 omnibus casibus,in quibus fundator†illius,ita disposuit. veluti ob non residentiam, vel per assequutionem alterius simplicis beneficij residentiam non requirentis, ac in alijs casibus fundatori benè visis. Caputaq.decis.290.nu.1.
* & 2.par.2.* Rebuff.in praxi tit.de dispensatione ratione ætatis verbo(incompatibilia.)n.6.* Nam fundator potest in fundatione beneficij
131 ponere leges, & † conditiones, quas voluerit cap.preterea,il 2.de iurepatronat.cap.quanto, de censib.Rota decis.1.de præben.in nou.Ioan. Gutierr.cons.1.nu.1. & cons.2.nu.1. bene Nauarr.in cons.8.de præben.incipit, *Ecclesia collegiata*. nu.1.& 3. cum alijs adductis in gl.5.in princ.nu.103.ac dixi in gl.29.nu.3.

Quinquagesimo vacat beneficium, ipso iure, per no-
132 uam erectionem,& creationem. † Bonifacius Vitalinus in clemen.fin.num.18. de rescriptis, post gl.fin.ibidem,& communiter omnes, Geminian. cons. 69. num.1. & dixi in glossa 9. §. final. de beneficijs nouiter creatis, nu.50. Beneficia namque non nascuntur sed creantur,

& fiunt. Cassad.decis.7.nu.6.& 8. de iurepatr.
* *Prout etiam tempus concessum Patronis ad præsentandum, incipit currere statim quod creatur beneficium, quia extunc dicitur vacare, Lambertin.de iurepatr. 2. par.lib.2. quæst. 1.princip.art.16.nu.6.*

Quinquagesimo primo, addi potest vacatio, ob malam
133 valoris † expressionem, iuxta ea quæ dixi in §. 2.huius gl.nu.77.& 78.

Quinquagesimo secundo vacat, ipso iure, beneficium, quando ex aliqua constitutione, vel statuto particulari, seu municipali, inducitur vacatio ipso iure, alicuius beneficij per assecutionem secundi, quando aliàs non vacaret de iure cõmuni. Ita consuluit Ferrettus cons.112.incipit. *Dominus Caro*. num.3. ac per totum, lib.1. vbi conclusit, quòd propterea in ciuitate Venetiarum vacant beneficia simplicia, nullam residentiam requirentia, per assecutionem Plebanatus. Idemq. pari ratione dicendũ erit de consuetudine. Ferrettus d.cons.112.sub num.1. & 2. & fuit decisum in vna Calagurritana beneficij de Nauarrete 20. Iunij 1588. coram Illustriss.D.Pamphilio.

* *Quinquagesimo tertio, vacat ipso iure, beneficium, propter indebitam alienationem rerum Ecclesiæ, vt disponitur in extrauag.1.Pauli II.sub titulo de rebus Ecclesiæ, inter communes. Rota decis.896. incip.Hiporrigien. lib.3.par.3. diuers. Greg.Tolos. in tract. de institut.rei benefic. c. 25.num.16.Rebuff.in compend.de alienan. rerum Ecclesiæ nu.111.& 116.*

Si vltra supradictos casus, inueniãtur alij casus, in quibus beneficia vacent ipso iure, superioribus addi poterunt; isti namque mihi nunc tantum occurrerunt.

Alij autem plures modi sunt, in quibus ob diuersa delicta, quis non
134 est, ipso iure, priuatus; sed venit † priuandus per sententiam. veluti homicida, publicus concubinarius, sacrilegus, incendiarius, periurus, residere nolens, bannitus, & alij plures, de quibus per Rebuffum in praxi, tit.de modis amittendi beneficia, à nu.50. vsque ad finem. Item
135 adulteri, † incestuosi, incorrigibiles, aleatores, fures, vsurarij, stupratores, & omnes alij grauia crimina perpetrantes, de quibus sigillatim videri potest per Bernardum Diaz in sua praxi criminali, sub titulis cuilibet delicto assignatis.

De vacationibus per sententiam.

Neque est imponenda priuatio beneficiorũ,
136 nisi in casibus † à iure expressis, cap.is qui 18. in princip.de sentent. excommun. lib.6. glossa penult.in fine.& ibi notat Abbas, in cap.fin.de iurepatron. glos.in summa 15.quæst.8. ad finẽ, glossa finalis in cap.Apostolus.80.distinct.Bernardus Diaz in sua praxi criminali, cap.131. sub titulo (beneficijs priuari,) num.2. Selua de beneficio 3.par.quæst.2.num.26.Rebuff.in praxi, titulo de ratione personæ, & rei, num.2. Puteus decis.228.ante fin.lib.3.Nauarrus consil. 13.nu.3.de præben.

* *Et multo minus est admittenda priuatio ipso iure, nisi in casibus à iure expressis. Tiraquel.in l.si vnquam. verbo, *reuertatur*, num. 246.& 248. C.de reuocan.donat.cum alijs citatis in hac glos.supra sub num.19. & vide infra num.153.*

Hinc, nulla condẽnatio, quamuis sit ad perpetuum carcerem, se extendit ad priuationem
137 beneficij, nisi exprimatur.† Rota decis.fin. de sentent. & re iudic. & in antiquioribus Beligneti. Felin. in cap.inquisitionis, ante num. 8. de accusat. Mandosius de monitorijs, quæst. 16.num.1.

Quamuis alij dicant, quod quotiescumque
138 delictum sit graue, possit beneficio † priuari, per tex.in cap.satis peruersum, 56.distinct.Selua de beneficio 3.par.quæst.2.num 2.& 3.cum sequẽtibus.Rebuff.in praxi, tit.de modis amittendi beneficia, num.61. Intelligendum tamen
139 est, si exprimatur à iure, † alias non. Rebuffus vbi supra, num.62. late tradunt Tiraquel. in l. si vnquam.verbo, *reuertatur*. num.249.250. & 251. Rolandus conf.27.num.14.vol.1. Menoc. de arbitrarijs, lib.2. centuria 3. casu 276. per totum.

Effectus autem resultantes ex eo, An beneficium vacauerit ipso iure, vel sit tollendum
140 per sententiam, multiplices † sunt.

Primus quia si vacat beneficium ipso iure, ratione alicuius capitis ex su-
141 pra relatis, vacat in ipsomet puncto, † quo cõtrahitur matrimonium, aut emittitur professio, committitur delictum, & sic de reliquis. Probus in additionibus ad Ioannem monachũ,
* cap.finali, num.29.de consuetudine, in 6.*Rota decis.707.nu.2.& 3.lib.3.par.3.diuersor.& decis.728.num.1.ibid.* & dixi in gloss.11. nu.27. Non autem quando de facto quis amouetur à dicto beneficio tunc occupato, quòd prius, ipso iure, vacauerat: & propterea ad videndum,
142 si beneficium vacauit in mense † Apostolico, vel ordinario, est inspiciendum tempus vacationis ipso iure, non autem amotionis ab iniusta detentione.

Effectus qualis re sultet, eo quod vacatio sit ipso iure, vel per sententiam.

* *Quo fit vt si tale delictum fuit commissum in partibus, dicatur in partibus vacare beneficium, & non in curia, quamuis in curia fuerit prolata sentẽtia declaratoria. Rota decis.728. num.1.& 2.lib.3. par.3.diuers. vbi etiam dicitur in fine, quod hæc sententia est eo magis æquior, cum cõseruetur iurisdictio ordinaria.*

Secundus effectus est, quia si post dictam vacationem ipso iure, antequã iam priuatus dimitteret possessionem, decederet, tunc non vacaret beneficium per obitum
143 † illius; sed per militiam, professionem, incompatibilitatem, vel aliam causam præcedentem,

cx

ex supradictis. Ratio est, quia prima vacatio
144 impedit sequentem, † & sic per obitum vacare non poterat beneficium, quod non habebat, ex quo prius, ipso iure, vacauerat. cap. susceptum, de rescriptis. lib. 6. Aegidius decis. 755. num. 5. Felinus in cap. 2. sub num. 23. vers. *& dixit Rota*. de rescriptis. Flaminius Parisius de resignatione, lib. 9. quaest. 25. nu. 4. & lib. 12. quaest. 14. num. 35. Rota decis. 267. num. 1. part. 1. diuersorum.

Secus autem esset, si beneficium non vacaret, ipso iure. Ac pari ratione dicendum idem est in alijs modis vacationum, quam per obitum. quia si prius vacauit beneficium ex vno
145 capite, † non potest postmodū vacare ex alio sequenti, cum iam fuerit abdicatum ius. & cōsequenter ex capite sequenti nihil potest vacare, cum ipse tunc nihil iuris habuerit in beneficio. ex supradictis, & latius dicam in §. 1. sequenti huius glossae.

Tertius effectus est, quia beneficiū, quod semel vacauit ipso iure, non po-
146 test resignari in fauorem † alterius, quia nemo potest resignare, nec renunciare quod non habet, cap. qui perfectionem 7. q. 1. cap. quod autē, in fine. de iurepatronat. plene Flaminius Parisius de resignatione. lib. 1. quaest. 15. num. 1. & per totam, & lib. 2. quaest. 22. nu. 2. cum seqq. At verò si non vacauit ipso iure, sed beneficiatus veniret priuandus per sententiam, veluti homicida, & alij similes, posset vtique re-
147 signare beneficium † in fauorem alterius, ante priuationē per tres sententias conformes subsecutam, glossa in cap. 2. verbo *finita*. in cap. 2. vt lite penden. lib. 6. Rota Besigneti decis. 5. de re iudicata. Probus in additionibus ad Monachū in cap. alma mater, nu. 6. de sent. excom. lib. 6. Bartholom. Cassaneus cons. 44. nu. 22. Gomezius in regula de annali, quaest. 3. in princip. Hieron. Gabriel. cons. 197. num. 1. cum sequentibus, volum. 1. & cons. 187. per totum, volum. 2. Ignatius de Salcedo in additione ad praxim Bernardi, cap. 94. Couarru. in clemen. si furiosus. 2. par. §. 3. num. 6. & 7. Crescentius decis. 6. num. 3. de renunciatione. Rebuffus in praxi, titulo de modis amittendi beneficia, num. 51. & de pacif. possessor, num. 262. tradit plenissime Flaminius Parisius de resignatione beneficiorum, lib. 3. quaest. 16. per totam, & fuit resolutū in vna Virdunen. beneficij 6. Martij 1593. coram Illustrissimo D. Pamphilio, & in Legionen. Canonicatus 15. Februarij 1593. coram Illustriss. Arrigonio, apud quos ad longum huiusmodi materia tractatur.

Quartus effectus est, quia si beneficium vacauit ipso iure, potest statim
148 impetrari, † tanquam vacuum; si verò venit priuandus, nullatenus potest, vti vacuum, impetrari, cum re vera non vacet ante priuationem per tres sententias conformes; nisi in
149 impetratione esset adiecta clausula, † quòd statim, quòd vacaret per priuationem, vel cessum, impetranti conferatur beneficium, quia tunc valeret gratia, non vti de beneficio vacanti, nisi tanquam de vacaturo. Rebuffus in praxi, titulo de modis amittendi beneficia, nu. 52. & 53. Staphilaeus titulo de varijs modis vacationis. §. considerandi, num. fin. Ignatius de Salcedo post Couarru. & alios in praxi Bernar di Diaz, cap. 94. sub littera A. vers. *fuit etiam*. Gambarus in tractat. de officio, & potestate
* legati. lib. 10. nu. 28. & 29.* Rota decis. 728. lib. 3. parte 3. diuers. & adde infra nu. 159.*

Quintus effectus est, quòd quando beneficiū vacat ipso iure, ex tunc
150 beneficiatus non facit fructus † suos, & ad illorum restitutionem tenetur; secus verò si per sententiam, quia illos percipere de iure potest, donec per sententiam priuetur d. beneficio. glossa fin. in cap. fraternitatis. 12. quaest. 2. Felinus in cap. 1. sub num. 42. cum sequentibus. de constitutionibus. Tiraquellus in l. si vnquam, verbo *reuertatur*, num. 291. cum seqq. C. de reuocandis donationibus. Couarr. in 4. decretal. 2. par. cap. 6. §. 8. à num. 10. cum seqq. Simancas de catholicis institution. cap. 9. à nu. 157. vsque 191. Nauarrus in manuali, cap. 23. num. 66. in princip. Antonius Gabriel. lib. 7. de delictis, conclus. 12. num. 10. Acebedus in l. 1. nu. 23. & 24. tit. 1. lib. 2. recopilation. Alphonsus Hojeda de incompatibilitate beneficiorū, cap. 13. nu. 63. par. 1. Ignatius de Salcedo in additione ad praxim Bernardi cap. 94. sub littera A. vers. *ex quibus omnibus*.

151 Alios septem effectus in proposito ponit † dictus Alphonsus Hojeda in praefato cap. 13. à num. 59. vsque 67. cum plurib. per eum relatis.

152 Et centum, & quatuor effectus, † & discrimina vacationis, seu priuationis, ipso iure, vel per sententiam, copiosissima manu cumulat Tiraquell. in l. si vnquam, verbo *reuertatur*. ex nu. 268. vsque ad nu. 463.

Vbi à num. 20. ponit regulam negatiuam, quòd numquam in dubio praesumatur, nec in-
153 telligatur priuatio ipso iure, † nisi per sententiam, prout etiam tradit Achill. decis. 1. de poenis. Puteus decisione 129. lib. 3. Gambarus de officio, & potestate legati, lib. 5. num. 163. & à num. 42. vsque ad num. 244. ipsemet Tiraquellus congerit septuaginta sex limitationes dictae regulae. & dixi superius, numero 136.

Et per quae verba intelligatur vacatio ip-
154 so iure, † vel per sententiam, vide plenissime per Felinum in cap. Rodulphus, de rescriptis, ex nu. 24. vsque ad 41. & Tiraquellum vbi supra à nu. 41. vsque 244. & aliquid dicam in gl. 55. vbi in 3. limitat. vers. *quinimo*, dixi etiam, in
155 priuationibus ipso iure, requiri † sententiam declaratoriam.

Addo etiam, quòd eodem modo, sicut per regulam nostram reseruantur beneficia, quo-

quocunque modo vacatura in mensibus Apostolicis; sic etiam Ordinarius potest illa con-
156 ferre, quomodocunque vacent † in suis quatuor mensibus ordinarijs, vel in sex mensibus alternatiuis, si gaudeat alternatiua. cum ipse innitatur iure communi ad prouidendum in quibuslibet vacationibus, nisi quatenus reperiatur prohibitus, vt palam est. & in specie tradit Nauarr. conf. 18. incipit, *an beneficium simplex*. num. 3. & per totum, iuxta impressionem Romanam, de præbendis. ac diximus in §. 5. procemiali.

Postremo omnino animaduertendum est, quòd quotiescunque beneficium vacat, ipso iure vel per sententiam, ex aliqua causa de supradictis, vel alio modo, seu vacatione occurrẽda, nullatenus possunt pro-
157 uideri de tali beneficio, † nec à Sede Apostolica, nec ab Ordinarijs, vel alio quocunque collatore, illi qui fuerint Iudices ciuiles, vel criminales, dictarum causarum, siue sint Cardinales, vel Rotæ Auditores, aut Referendarij, Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, vel quiuis alius similis, aut dissimilis Iudex. neque etiam dictorum Iudicum nepotes, consanguinei, seu affines, solicitatores, procuratores, domestici, & familiares, cuiuscunque status, gradus, ordinis, & conditionis fuerint. cum decreto irritanti, &c. Vt sanctissime constitutum fuit (ad obuiandum fraudibus, & iniustitijs, ac delinquendi occasionibus, in priuando aliquem innocentem, vel esse priuatum declarando, vt aliqua ex antedictis personis de tali benefic. prouideretur) per Bullam 20. Pij Papæ IV. sub 5. Idus Octob. ann. 1. cuius constit. tenor est, vt
158 † sequitur.

Pius *Papa IV. motu proprio.*

*Cupientes vnicuique iustitiam, pro vt par est æqua lance ministrari, & omnem delinquendi occasionem ab ipsius iustitiæ ministris, præsertim Iudicibus, in beneficialibus, ac etiam criminalibus priuationem beneficiorum Ecclesiasticorum concernentibus, causis, tam à Sede Apostolica, ac eius Legatis, & Vicelegatis, quam alias quomodolibet, & à quibuscunque pro tempore deputatis: seu ad quos illarum cognitio, tam de iure, quam de consuetudine, etiam ratione eorum quæ obtinent officiorum, & alias quomodolibet pertinet, & pertinebit, seu quibus causa ipsæ, tam Apostolica, quam alia auctoritate, commissæ sunt, & pro tempore committentur, penitus remoueri: ac eorum fraudibus obuiari, & animarum saluti, quantum cum Deo possumus, salubriter consulere. Ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, decernimus, & declaramus, quoscunque Iudices, etiam S. R. E. Cardinales, necnon causarum Palatij Apostolici Auditores, seu locum tenentes, & vtriusque, vel alterius signaturæ Referendarios, & quosuis alios, etiam Archiepiscopali, Patriarchali, aut alia etiam maiori dignitate, etiam legationis munere fungentes, ad audiendum, cognoscendum, & decidendum causas super quibusuis Ecclesijs, Monasterijs, Prioratibus, & beneficijs Ecclesiasticis, tam in Romana Curia, quam extra eam, quomodolibet hactenus motas, etiam priuationem earundem concernentes, & in futurum mouendas, tam à dicta Sede, eiusque Legatis, seu Vicelegatis prædictis, ac tam Apostolica, quam ordinaria, aut alia auctoritate, & à quibusuis in dicta Curia, & extra eam, vel alias vbilibet pro tempore deputatos, seu ad quos similium causarum decisio, seu qualiscunque cognitio, etiam quomodolibet, vt præfertur spectat & spectabit, in futurum, aut quibus illas quouis modo audiendas, cognoscendas, & decidendas, & vt præfertur, alias committi contigerit. Necnon eorundem Cardinalium Auditorum, Locatenentium, Referendariorum, ac aliorum, vt præfertur qualificatorum Iudicum huiusmodi, nepotes, consanguineos, affines, procuratores, sollicitatores, ac domesticos, vel familiares, cuiuscumque status gradus, ordinis, & conditionis fuerint, & etiam ex quorum sententijs priuationes Ecclesiarum, Monasteriorum, Prioratuum, & beneficiorum huiusmodi, aut alias emanauerint, ac emanabunt, eorum per priuationem eandem, aut alias quomodolibet occurrenda vacatione: nullo vnquam tempore à nobis, seu Sede, aut alijs Legatis prædictis, vel quibusuis illorum ordinarijs collatoribus, impetrare, aut ab alijs impetrari, seu sibi conferri, & de illis prouideri facere, quoquomodo posse, seu debere. sed illos penitus ad illa in posterum obtinenda inhabiles fore, & esse: ac quascunque impetrationes, sic ab eis etiam vt præfertur qualificatis, necnon collationes, & prouisiones, ac quasuis alias dispositiones, aut alias concessiones de Ecclesijs, Monasterijs, Prioratibus, & beneficijs huiusmodi, etiam per nos, aut prædecessores nostros, etiam motu, & potestatis plenitudine similibus hactenus quomodolibet factas, & in posterum faciendas, nullas, irritas, & inanes, nullusque roboris, & momenti existere, nullumq; per illas eis, ius quæsitum fuisse, fore, aut esse, seu dici, vel censeri: ac de annali, & triennali possessore, aut alias Cancell. Apost. regulas, seu alias constit. eis aduersus præmissa nullatenus suffragari posse. Sed illos eis sic impetratis omnino priuatos, & ab eis amouendos esse, prout nos harum serie priuamus, & amouemus, ac priuatos, & amotos esse denunciamus. Et ita per eosdem Cardin. Auditor. Locatenentes, ac alios quoscumq; Iudices, quauis auctoritate fungentes, sublata, &c. iudicari, &c. debere, irritum quoq; &c. decernimus, & declaramus. Non obstantibus si opus sit, de non tollendo iure quæsito, & alijs quibusuis constitutionibus, & ordinationibus; Apostolicis statutis, &c. etiam iuramento, &c. roboratis. priuilegijs quoque, indultis, & litteris Apostolicis, quibus in genere, vel in specie, etiam iuramento &c. ac motu, scientia, & potestatis plenitudine paribus; concessis quibusuis omnibus in litteris latissime exten.

extens. etiam si de eis, &c. tenore, &c. hac vice specialiter, & expresse derogamus caeterisque contrarijs quibuscumque, cum clausulis opportunis, & consuetis.

Fiat. I.

Datum Romae apud Sanctum Petrum quinta idus Octobris anno primo.

* Rursus singulariter aduertendũ puto, quod quamuis aliquod beneficium non vacet ipso iure, sed per sententiã sit priuatio facienda tamen si Papa libere confert tale beneficium, de quo erat priuatio. & ipso priuasse censetur, vt remoto omni obstaculo illius collatio habeat effectum. Ancharan. cons. 293. vltra alia. nu. 3. Felin. in cap. 2. nu. 4. in fine vers. & adde si Papa, de rescript. Cassador. decis. 2. num. 17. de vnionibus. & vide quae dixi in gloss. 9. §. 3. de benef. Ecclesiae non numeratae. nu. 23. & 24. & conferunt quae tradit Rebuff. in praxi titul. de non promotis infra annum nu. 79.*

Summaria §. 1. Glossae Decimaequintae.

1 *Regula nostra 8. an intelligatur de vacatione de solo iure, vel de solo facto, vel de vtraque.*
2 *Vacationum genera sunt tria.*
3 *Vacatio de iure, & de facto, quando contingit.*
4 *Vacatio de solo iure, quando fit.*
5 *Vacatio de solo facto, qualis sit, cum exemplis, & nu. 6. & 7.*
8 *Vacare potest beneficium per obitum vnius, de iure, & alterius, de facto, & nu. 77.*
9 *Vacationis appellatione, intelligitur de facto, & de iure, & de vtraque vacatione sunt verba verificanda, & nu. 10.*
11 *Vacatio de iure & de facto, est verior, naturalior, & potentior.*
12 *Vacare proprie non dicitur, nisi quando à nemine detinetur beneficium de iure, nec de facto.*
13 *Plenum tunc dicitur beneficium, quando possidetur ab aliqua de iure.*
14 *Vacatio dicitur per obitum habentis ius, non per obitum solam possessionem habentis.*
15 *Collatio sola dat plenum ius, etiam sine possessione.*
16 *Duobus res vendita, praefertur prior in possessione, licet posterior in venditione; secus tamen est in beneficij collatione. & nu. 17.*
18 *Beneficium dicitur esse habentis ius in illo, licet alius de facto possideat. & nu. 29.*
19 *Collationem faciendam impedit sola non vacatio de iure.*
20 *Verba de vacatione loquentia, sunt ad iuris intelligentiam, non ad factum, referenda.*
21 *Beneficium si semel de iure vacauit, non est considerandа alia vacatio de facto.*
22 *Vacare non dicitur benef. per non habentem ius.*
23 *Conditio, si vacat, verificatur in vacatione de iure, & non de facto.*
24 *Ius in beneficio habere sufficit, licet possessione careat, ad effectum consentiendi pensioni.*
25 *Obtinere, verbum intelligitur de iure potius, quam de facto, & nu. 58. contra.*
26 *Vacatio in Curia, contingit per solũ habentem ius.*
27 *Regula de subrogandis, potius loquitur de iure, quam de possessione; necnon regula de impetrantibus. & nu. 28.*
30 *Mendicantes dicuntur, qui sunt mendicantes de iure, non autem de facto.*
31 *Ius consideratur, non autem possessio ad effectum regula 4.*
32 *Vacare dicitur beneficium per obitum habentis ius ad ingressum beneficij dimissi.*
33 *Vacare dicitur beneficium per habentem solam prouisionem, sine vlla possessione, nec litterarum expeditione, & nu. 34.*
35 *Prouisus de beneficio vacante per habentem solam collationem, sine litterarum expeditione potest expedire litteras defuncti ad probandam vacationem.*
36 *Praeuctio intrat ratione solius vacationis de iure.*
37 *Parochus non dicitur, qui non habet de iure, sed de solo facto, qualitates necessarias.*
38 *Possessio sola non attenditur in beneficialibus.*
39 *Vacans beneficium de solo iure, potest ab Ordinario valide conferri sine vlla citatione possidentis de facto; non tamen potest priuari possessione inauditus. nu. 40.*
41 *Collatio praesupponit vacationem.*
42 *Vacatio dicitur in loco, vbi persona moritur; nam persona habet ius, & ius sequitur personam.*
43 *Patronus potest praesentare ad beneficium, quod vacat de iure.*
44 *Mensis expressio, debet fieri etiam in vacatione de solo iure, & num. 62. dicitur; quod sufficit de facto.*
45 *Vacatio de solo facto sufficit ad effectum reseruationis, & nu. 71.*
46 *Interdicto supponendum Castrum alienius, habet locum; licet de solo facto possideatur.*
47 *Reseruatio per contractum matrimonij verificatur in sola vacatione de facto.*
48 *Potestas conferendi beneficia, non intelligitur de benef. vacantibus de solo iure, & non de facto.*
49 *Narratiua sufficit si de solo facto verificetur, ita vt sufficiat probatio facti, carens adminiculo iuris. & nu. 50.*
51 *Verificare sufficit petenti beneficium ex causa permutationis, possessionem de solo facto.*
52 *Acceptare nolens beneficium quod vacat de solo iure, non est in culpa.*
53 *Error communis facit ius.*
54 *Vacatio per obitum decedentis in possessione attenditur ad effectum iuris conferendi.*
55 *Possessor praesumitur Dominus, quando de Dominio incidenter agitur.*
*56 *Reseruatio non includit beneficia, quae de facto granatus conferre non potest.*
57 *Quasi possessio consideratur ad effectum iuris conferendi, & praesentandi.*

Vacatio

59 *Vacatio de facto attenditur ad effectum reseruationis regularum Cancellariæ.*

60 *Verificatio,* constiti *breuis de capienda possessione, sufficit de solo facto, idest, quòd decesserit in possessione. & nu.61. & 81.*

63 *Regula nostra proculdubio intelligitur de vacatione de iure, & de facto, & de solo iure. & num. 64.*

65 *Vacatio narrata, si de solo iure verificatur, non adest subreptio.*

66 *Possessionis alterius mentio fieri debet in impetratione.*

67 *Clausula* (dummodo non sit alterius quæsitum) *&* (amoto quolibet illicito detentore) *supplent defectum taciturnitatis possessionis alterius. & nu.68.*

69 *Intrusionis alterius expressio, solummodo fit ad solum effectum non soluendi dimidiam annatam.*

70 *Littera expedita sub intrusione, non habent paratam executionem, donec sint tres conformes, aut res iudicata.*

Intrusionis narratę verificatio non est necessaria quando non fuit expressa in supplicatione.

71 *Vacatio de solo facto, regulariter sufficit ad effectum regulæ nostræ, nisi in certis casibus, & num.72.*

73 *Vacatio de solo facto, non sufficit quando ius per alium detinetur.*

74 *Papa liberiorem potestatem habet in beneficio vacanti, quam in pleno.*

75 *Iuri tertij nunquam intendit PP. praiudicare.*

76 *Decisio Rotæ 12.nu.6.de prębendis in antiquioribus, explanatur.*

78 *Prouisus in locum habentis solum ius, præfertur prouiso in locum habentis solam possessionem, & casus practicus narratur.*

79 *Succedens in locum alterius, iure illius vti debet.*

80 *Proprietas potentior est possessione, & illam absorbet, & nu.80.*

81 *Immissionis ad effectum, præferri debet prouisus in locum solam possessionem habentis, vel alias quilibet successor, & nu.82.*

73 *Immissionis ad effectum, sola ciuilis possessio vel detentatio sufficit.*

84 *Possessio infecta, ratione reseruationis, an aliquo casu suffragetur.*

85 *Immissionem in beneficialibus, non impediunt exceptiones altiorem indaginem requirentes.*

86 *Reseruatio tangit petitorium.*

87 *Immissionem impedit, docens incontinenti de bono iure suo.*

88 *Immissionem impedire potest, qui tempore mortis testatoris non possidebat.*

90 *Possessoria remedia sæpe sunt conscientiæ periculosa; ideo Aduocati, & Procuratores sibi consulant, & nu.91.*

92 *Ludouici Gomezij doctrina, dicentis quòd causa beneficialis nunquam sit desperanda, sed semper defendenda, non admittitur ab Auctore.*

93 *Clausula* (arbitrio Rotæ) *quando detur à signatura.*

94 *Vacatio de facto nihil valet, quando contingit per possessorem violentum, vel intrusum.*

95 *Collatio facta ab intruso in beneficio reseruato, nihil prodest.*

96 *Contractus gesti cum intrusis, sunt nulli.*

§.1.gl.15. in quo agitur, de qua vacatione loquatur nostra reg. an de iure, vel de facto, vel potius de vtraque?

1 VIDEAMVS nunc quatenus regula nostra reseruat beneficia vacatura, de qua vacatione † est intelligenda. An de vacatione de iure, vel de vacatione de facto, seu potius de vtraque, tam de iure, quam de facto?

Pro clariori intelligentia præmitto, quòd
2 genera vacationis reducuntur ad † tria. Aut enim vacant de iure, & de facto, prout accidit
3 per mortem naturalem, † vel per resignationem illius, qui verum titulum, & possessionem habebat, ex quo tunc apud neminem remanet ius, neque possessio, sed sunt vacua. cap. susceptum, de rescriptis, lib.6. cap. quamuis tibi 38. de præbendis, eodem lib. cap. final. de verbor. signific. in 6. & tradit Rebuff. in praxi, titul. requisita ad bonam collationem, nu.56. Gregor. Tholos. de benef. cap. 28. nu.1. Mandos. in reg. 30. Cancellariæ. q.7. sub nu.4. vers. *de iure autem, & de facto.* idem Mandos. in cons.4. nu.21. 22. & 23.

4 Aut vacat beneficium de iure, † non autem de facto, veluti per assecutionem alterius incompatibilis, vel alio modo, ex 52. relatis in princ. huius gl. in quibus perditur, ipso iure, beneficium. Nam quamuis primum beneficium vacet ipso iure, per assecutionem secundi: quãdiu tamen non dimittitur illius possessio, sed potius continuatur ab eodem, qui secundum beneficium fuit assequutus, tunc non dicitur vacare de facto, quia de facto est semper occupatum. de quo est bonus text. in cap. cum nostris, ibi, *cum Præpositura illa non vacaret de facto, quia talis possessio plus habet facti, quam iuris*, de concessione præbendæ, & ibi notat gloss. verbo *de facto*, & communiter omnes. text. etiam in cap. litteras, prope finem, ibi, *cum igitur, si ita est, præbenda illa, etsi non de facto, de iure tamen vacare noscatur,* eodem titul. de concess. præben. in cap. licet Episcopus 28. de præbend. lib.6. lex 10. tit.16. partita 1.
* Rebuff. & Mandos. vbi supra * Socin. cons.33. nu.10. & 11. vol.1. *

Vel quando quis se intrudit de facto absque canonico titulo, quia tunc de facto est occupatum

patum beneficium, de iure tamen semper vacat, vt exemplificat d.l.10. partita, vers. *e de fecho, e non de derecho*. tit.16. partita 1. Lapus allegat. 16. & ibi Mandos. in glos. 1.

5 Tertio modo, beneficium vacat de facto, † non autem de iure, quando quis longo tempore est absens à beneficio, & ignoratur vbi sit, tunc dicitur vacare de facto; quia ibi nullus est, qui de facto illi beneficio seruiat. pro quo facit tex. in c. 2. & in c. ex parte 1. de cler. non residentib. Rebuf. vbi supra nu. 58. Greg. Tholos. de beneficio c.27. nu.3.

Item quando aliquis habet collationem & canonicum titulum, nondum tamen possessio-
6 nem † fuit adeptus: quia tunc adhuc possessio est vacua, & vacat beneficium de facto, vt exemplificat præfata lex 10. ante fin. tit. 16. partita 1. & Greg. Tholos. cap. 27. nu. 4. vbi alios duos modos ponit. videlicet, quando quis deiectus fuit à possessione, & nemo eam occupauit, vel fuit coactus renunciauit.

Vel potius, quando ille qui non habet iustum titulum, nec ius, sed solam possessionem,
7 aut detentationem, cedit vel decedit. † Nam tunc per renunciationem, vel obitum illius, solummodo vacat beneficium de facto, ex quo non potest vacare, nisi quòd ipse cedens vel decedens habebat, & desiuit habere. cap. Raibertum. 1. q. 7. cap. qui perfectionem. 7. quæst. 1. tradit copiose Flaminius Parisius de resignatione lib. 1. q. 15. nu. 13. cum seqq. vsque in fin.
* Rebuffus cons. 38. num. 1. 2. & 3. *Soc. cons. 33. nu. 11. vol. 1.*

Vnde fuit dictum in vna causa Compostellana pensionis, coram Illustrissimo D. meo Seraphino, quòd potest vacare beneficium per
8 obitum vnius de facto, & per obitum alterius de iure: quod etiam probat Rota decis. 12. num. 6. in fine, de præbendis, in antiquioribus Besigneti.

Quibus sic præsuppositis oportet inspicere, de qua vacatione loquatur regula nostra.

In primis etenim videtur, quòd dumtaxat loquatur de vacatione de iure, & de facto insimul. quia in dubio, va-
9 cationis appellatione † intelligitur vacatio, tam de iure quàm de facto. tex. in d.c. cum in nostris, de concess. præben. vbi probatur, quòd impetratio facta de beneficio quod vacabat de iure per obtentionem secundi incompatibilis, non tamen de facto, quia semper erat occupatum, est subreptitia, ex quo non fuit facta mentio de possessione seu detentione; quia Papa nemini præiudicare intendit in iure, neque in possessione. & ibi notant Ioan. Andr. num. 5. & sub num. 14. Anton. de Butrio num. 6. Imola num. 7. Abbas num. 4. Vbi etiam dicunt, quòd verba, quæ possunt verificari de iure & de fa-
10 cto, non sufficit si verificentur de altero; † nisi quoque verificentur de vtroque. probat etiam tex. in cap. litteras, eodem tit. de concess. præb. & in cap. licet Episcopus. de præbend. lib. 6. Franciscus Pauinus in tractatu de officio, & potestate Capituli sede vacante, 7. prælud. nu. 7. post principium, & num. 17. post Lapum, quem allegat allegatione 16. Felinus in cap. in nostra; corollario 36. num. 34. & sequen. de rescriptis. Selua de beneficio 3. par. q. 11. num. 111. Puteus decis. 290. *fuit decisum in vna Salmantina* nu. 4. lib. 1. Quintilian. Mandos. cons. 4. num. 20. in fine, & num. 24. vbi dicit, quòd ista vacatio de iure & de facto, est verior, na-
11 turalior, † potentior, & plenior vacatio. & ideo verba cuiuslibet dispositionis, sunt intelligenda de illa, & in potiori significatu. Quia
12 propriæ vacare non dicitur, nisi à nemine detineatur, de iure nec de facto, Pauinus vbi supra d. nu. 17.

Tunc namque dicitur plenum beneficium,
13 quando possidetur ab aliquo de iure. Rota decis. 8. de præb. in antiquis.

Cæterum quòd in casu, & ad effectum nostræ reg. sufficiat vacatio de solo iure, quamuis non sit de facto, ex sequentibus ostenditur.

Primo, quia vera vacatio est per obitum,
14 vel resignationem illius, qui habet ius, † non autem per habentem possessionem sine tit. c. si gratiose, in princ. iuncto fine. de rescrip. lib. 6. cap. vnico. iuncta gl. verbo, *obtinendi*, de eo qui mittitur in possession. in 6. reg. beneficium, de regul. iuris eod. lib. Milis in repertor. verbo, *obtinere dicitur quis beneficium, an ille*. Bellencin. in tract. de charitatiuo subsid. q. 12 & num. 1. Paris. cons. 74. num. 21. vol. 4. Cassad. decis. 5. nu. 5. de priuileg. Rota decis. 53. lib. 2. p. 3. diuersorum.

Per solam namque collationem acquiritur
15 ius plenum & perfectum in beneficio, quamuis possessio non capiatur. c. si. in fin. de concess. præb. lib. 6. glos. fin. in cap. pennit. eod. lib. Milis in repertorio, verbo, *beneficium acquiritur*. nu. 20. Couarr. lib. 3. variar. c. 16. n. 1. & 10. Rota decis. 87. nu. 1. & 2. de rescrip. in antiquis, & inferius dicetur num. 33.

* Sic fuit decisum in vna Salmantina beneficij del Vote. 21. Octobris 1585. coram Orano, quod obtinens beneficium, cuius ratione competit illi ius patronatus, poterat præsentare post collationem dicti beneficij, & ante captam possessionem illius. *

Itaquod, quamuis si aliqua res vendatur duobus, vni primo, & alteri postea, si isti secundo fiat prius traditio, sit ille præferendus pri-
16 mo emptori, † iuxta tex. in l. quoties. C. de rei vendicatione. tamen in beneficiorum collatione secus est. Nam ille cui prius fuit facta collatio, est præferendus, licet sit in possessione
17 † posterior, ex eo quòd sua collatio est anterior, & per illam fuit illi quæsitum ius plenũ, & perfectum, vt post plures tradit Ias. in d. l. quo-

quoties.nu. 12. C.de rei vendicatione, & probatur in cap.si à sede 3.de præben.in 6. de quo late dixi in §.3.proœmiali.

Beneficium enim dicitur esse illius, qui ius
18 † habet in eo, licet alius de facto possideat illud. cap. si tibi absenti. vers. *licet*,ibi,*ius in ipso beneficio,vt tuum dici possit*, de præben.lib.6. & ibi notat glossa,verbo,*habueris*. cap.cum inter Canonicos,vers.*discretioni*,de elect. Mandos.in reg 3.q.12.nu.5.

Ideo sola non vacatio de iure, impedit col-
19 lationem† faciendam.Philipp.Prob.in cap.vnico.nu.21.de rer.permut.in 6.

Vnde verba nostræ regulæ, loquentis de be-
20 neficijs vacaturis, sunt ad ius, & iuris† intelligentiam,non ad factum,factique vacationem, referenda. Cassador. decis.5. num.4. de priuilegijs.

Sic diximus in principio huius glo. nu.147. quòd si semel beneficium vacauit de iure,
21 † quòd non sit consideranda vacatio de facto postea contingens.

22 Hinc. non dicitur vacare beneficium, † in quo alius ius non habet, vt tradit Petr. de Vbaldis in suo tractat. de rer. permutatione. num.100.

Huc pertinet, quòd si executor Apostolicus contulit beneficium sub conditione, si vacat,
23 & solum vacabat de iure, † non autem de facto, quia Ordinarius nulliter illud alteri (non obstante reseruatione) contulerat,erit valida dicta executoris collatio, vt plene tradit Geminian.in cap.si tibi absenti.nu.8.cum seqq.de præben.in 6.

Necnon, quod sufficit habere ius in beneficio,licet non sit in possessione, ad efficiendum
24 validum consensum, causa † pensionis præstitum, vt post Mohed. & Put. tradit Rota decis. 678.nu.2.lib.3.p.3.diuersor.

Sic verbum, *obtinere beneficium*, potius in-
25 telligitur de iure,quam† de facto,vt plene tradit Milis in repertorio, verbo,*obtinere quis dicitur beneficium,an ille*. Bellencin.de charitatiuo subsidio.q.120.nu.1.

Ex quo infert ipse Bellencin. in nu.3. quòd cap. præsenti,de præben. lib.6. dum vult,quòd beneficia, quæ obtinent curiales morientes apud Curiam per duas dietas,sint reseruata, tanquam vacantia in Curia, habet locum,
26 etiam si ius † solum habeant in illis beneficijs, licet nunquam eorum possessionem habuerint.

Ideo regula de subrogandis collitigantibus, quæ est 28. loquitur de subrogatione facienda in iure,vel ad ius defuncti, & sic potius loqui-
27 tur de iure,† & proprietate,quam de possessione.Rot.decis.42.nu.29.p.2.diuers.

Similiter regula 31. de impetrantibus beneficia per obitum familiar.Cardin loquitur de
28 iure † competente, vt ibi,*in quibus vel ad qua priori ipsa familiaritate durante, ius eis competierit*. & ibi tradit Gomezius in quæst.23. rationem adducens in nu.2. quia beneficium di-
29 citur esse illius † qui ius habet; licet alius de facto possideat. tradit etiam Æneas de Falconibus,de reseruationibus.quæst.4.principali effectu 45.

Rursus, regula 22. de mendicantibus transferendis, loquitur de solis Religiosis,qui men-
30 dicant,qui de iure, † & secundum constitutiones Apostolicas dicuntur mendicantes, non autem de religiosis de facto mendicantibus, vt firmat Mandos. in reg.23. q.3.nu.5. & per totam, vbi plura cumulat.

Pariter,regula 4.Cancellariæ reseruat beneficia collectorum, seu subcollectorum vnicorum, in quibus, seu ad quæ, ius eis tunc com-
31 petierit. & sic solum ius consideratur, non autem possessio, & ponderauit Bellencin. q.122. num.2.

Præterea,si ego moriar antequam regrediar ad primum beneficium, quod dimisi ex causa permutationis, quando beneficium mihi datum, non est certum,dicetur hoc beneficium vacare per obitum meum cum habuerim ius,
32 † quamuis alius illud possideat. Lapus num.1. Ancharan. num.fin. in fine. Geminian. num.9. Franchus n.5.in cap.si beneficia 20.de præben. lib.6.

Quocirca licet prouisus de aliquo beneficio decedat ante apprehensam possessionem, dici-
33 citur vacare † per illũ beneficium. Rebuff.cons. 48.nu.1. Puteus decis.360.nu.1. & 5.lib.2. Simonet.de reseruat.q.55.per totam Flam.Paris. de resignat.benef.lib.10. q.6.à nu.54. Nauarr. de oratione cap.7.nu.29.& tetigi superius in hoc §.nu.15.

Immo hoc procedit,quamuis collatio sit fa-
34 cta à Papa, & litteræ non sint expeditæ. †quia si supplicatio signata, est registrata; quamuis litteræ expeditæ non sint per obitum illius qui iam habuerat signatam supplicationem, vacabit beneficium,Rota decis.87.nu.4.de rescrip. in antiq.Felin.in rubr.de constit.nu.5.post medium. Cassador.decis.8. nu.9. de restit spoliat. Gomez.in reg.de impetr.benef.per obit.famil. Cardin.q.23.n.5.Mandos.in reg.Cancellar.27. q.14. nu.4. ad finem: licet Cancellariam aliter seruare dicant, propter interesse illius. tradit etiam Flamin.Paris. de resignat. benefic. lib.2. quæst.24. num.6. & Simonet. de reseruatione. quæst.55. nu.12. & dicam latius in §.sequenti. quæst.9.

Et quatenus opus esset, ad docendum de vacatione per obitum illius qui litteris nondum expeditis decessit,producere litteras,cum aliter gratia probari non possit,iuxta regulam de non iudicando, & constitutionem Iulij III. de qua diximus in principio huius glossæ, casu
35 42.nu.98. posset impetrans † per obitum illius expedire dictas litteras gratiæ sui antecessoris,vt docet Simonet.d.q.55.sub nu.12.

Item

Item ratione solius vacationis de iure, intrat
36 præuentio, † iuxta ea quæ dixi in §. 3. procem.
q.4.nu.77.
Deinde, non dicitur parochialis, quæ non
37 habet de iure, † sed de solo facto, essentialia requisita ad parochialem, vt dixi in glossa 6. illatione 12. nu. 95.
38 Neque in beneficialibus attenditur † possessio, sed vera prouisio. cap. 1. de reg. iur. in 6. Rota decis. 678. nu. 3. lib. 3. p. 3. diuersor.
Videmus etiam, quòd eo ipso quòd vacat beneficium de iure, licet non de facto, potest
39 valide conferri, † absque aliqua citatione occupantis de facto: licet ad hoc vt priuetur pos-
40 sessione debeat citatio præcedere. † text. expressus in cap. licet Episcopus, de præb. in 6. vbi Gemin. nu. 5. Franch. nu. 3. Bellam. decis. 85. latè tradit Mandos. ad Lap. allegat. 16. sub littera A. & sub littera H.
41 Et collatio præsupponit vacationem, † sicut priuatio præsupponit habitum cap. nulla, de concess. præb. Mascard. de probat. concl. 1401. *vacationem*. nu. 8.
Item quod non sit necessaria vacatio de facto, vt beneficium vacare dicatur, probat tex. expressus in clem. 1. §. neutro. vt lite pendente, quam ad hoc allegat Simonet. de reseru. q. 50. nu. 9. Et per d. §. neutro, notat Imola ibidem nu. 7. quòd vacatio dicitur in loco vbi persona
42 † moritur. Nam persona habet ius, & ius sequitur personam. l. fin. C. de præscription. longi temporis.
Immo patronus potest præsentare ad benef.
43 quod vacat de iure, † licet non de facto. Rota decis. 2. de iurepatron. in antiq.
Postremo, regula nostra, dum mandat fieri mentionem de mense vacationis, habet locum
44 in vacatione de solo iure. † Rota decis. 102. lib. 1. p. 3. diuersor. & decis. 53. lib. 2. p. 3. diuersor. & dicam in glo. 32. ampliat 6.

Quod autem ad effectum reseruationis, de qua in regula nostra, sufficiat sola vacatio de facto, quamuis non vacet de iure, suadetur ex pluribus.
Primo, per decisionem Rotæ 8. sub titulo de electione, in antiquis, vbi fuit dubitatum, An
45 reseruatio † facta de beneficio quod obtinet Titius, de quo erat ipso iure priuatus per assecutionem secundi incompatibilis, capiat dictum beneficium, ex quo de solo facto illud obtinebat. & fuit resolutum quòd sic, quia verba, *quæ obtinet*: non solum intelliguntur de obtentione iuris, sed etiam de sola obtentione facti, dummodo habeat possessionem, seu detentationem. Sicut quando mandatur interdicto supponi terram alicuius Domini, extenditur mandatum ad terram, quam te-
46 net Dominus † de facto, & non de iure. vt tradit Archidiaconus in cap. si sententia. num. 2. de sent. excommun. in 6. Simonet. de reseruat. quæst. 50. nu. 6. Æneas de Falconibus, de reseruation quæst. 4. principali, effectu 18.
Secundo, habemus decisione in Rotæ Besigneti 12. sub tit. de præb. n. 6. & 7. in antiquior. vbi fuit dictum, quòd à Papa Clemente fuit declaratum, quòd si Papa reseruaret, vel conferri mandaret beneficium quod obtinet Ti-
47 tius, per contractum matrimonij, † vel aliàs quouis modo: quòd si Titius obtinet illud non de iure, sed de solo facto, quòd includitur in reseruatione, quamuis de iure vacaret ex persona alterius, & ex persona Titij solummodo possit vacare de facto.
Tertio, quia similiter habemus decisionem 11. iuncta additione, numero tertio, sub titulo de præbendis, in nouis, vbi habetur, quòd si alicui datur facultas ad prouidendum de
48 beneficio vacaturo, † talis potestas non extenditur ad beneficium quod vacat de iure, & non de facto. per text. in d. capit. cum in nostris. de concess. præbend. & sic vacatio de facto est potius consideranda, quam vacatio de iure.
Quarto, quia notissimum est in Rota, quòd ad verificandum narratiuam vacationis in gratia beneficiali, sufficit illam verificare de
49 solo † facto, licet non verificetur de iure, vt in vulgata decis. Ægid. Bellam. 116. in fine, incipit,
* *si petens.** Lap. alleg. 89. nu. 15. post medium. Rota decis. 691. n. 1. lib. 3. p. 3. diuers. *Crescent. decis. 9. in finalib. verbis, de præbend. Caputaq. decis. 407. par. 2. & fuit dictum in vna Salmantina pensionis 6. Iunij 1582. coram Bubalo, & in alia Mediolanen. beneficij 5. Iunij 1596. coram illustriss. D. Cardinali Seraphino, & in Tirasonen. Canonicatus 24. Maij huius anni coram Illustriss. D. Cardinali Pamphilio, & alias passim.
* *Vnde attenditur putatiua vacatio. Lap. allegat. 89. ex nu. 8. in fine. cum seqq. Paris. cons. 140. inspectis. nu. 18. lib. 4. Ferrett. cons. 15. nu. 3. & cons. 208. nu. 16. Rota decis. 1. nu. 9. de rer. permut. in nou.
Et sufficit quem esse doctorem de facto vt gratia nō dicatur subreptitia propter narratiuam Doctoratus. Caputaq. decis. 219. n. 5. p. 3.*
Sic dicit Rota decis. 9. nu. 10. par. 2. diuersorum, quod ad verificandam narratiuam gra-
50 tiæ, sufficit probatio facti † carens adminiculo iuris, & decis. 208. nu. 2. part. 1. diuersorum: vbi secus esse dicit, si ageretur de inferendo perpetuum præiudicium Ecclesiæ, vt in casu illo de quo loquitur, scilicet de mutando statu Ecclesiæ.
Quinto, accedat Rota decis. 4. de rerum permutatione, in nouis, & decis. 10. eodem titulo, in antiquis, vbi habetur, quòd petenti beneficium ex causa permutationis, sufficit pro-
51 bare, quòd compermutans posidebat † beneficium de facto, & pro tali beneficiato reputabatur.
Præterea & sexto, facit Rota decis. 51. & de-

cisione 57. de conceſſ. præb. in antiquis, vbi fuit decisum, quòd habens gratiam expectatiuę ad primum beneficium vacaturum, nō eſt in culpa ſi nolit acceptare beneficium, quòd de iure
52 vacabat, † de facto vero non, quia poſſidebatur ab alio. Aeneas de Falconibus de reſeruat. 3. p. principali, num. 28.

* *Imo quamuis acceptet, executor nō poterit prouidere de beneficio, quod de iure tantū vacat, non de facto. Felin. in c. in noſtra. coroll. 36. nu. 34. verſ. ſexto nota. Rebuff. ad cōcordata. tit. de forma litter. execut. man. Apoſt. in gl. verbo, *recuſauerit*, verſ. *nota quod hic executor*.

Nec dicitur ſimpliciter vacare beneficium, quando vacat tantum de iure, non de facto. Imola in c. cum in noſtris. nu. 7. de conceſſ. præben. Rebuff. vbi ſupra.

Videmus etiam quod verba reſcripti, ſcilicet clauſula, *quod ſi non omnes &c.* intelligitur non ſolum de impotentia iuris, ſed etiam verificatur in ſola impotentia facti. tex. expreſſus in cap. ſciſcitatus. vbi notat Abbas num. 4. & cæteri, de reſcriptis.*

Septimo, huc pertinet communis regula, quæ habet, quòd communis error, & reputa-
53 tio † facit ius. l. Barbarius Philippus. ff. de officio prætoris. Rota deciſione 1. num. 5. de officio Vicarij, in nouis, & deciſ. 6. de procurator. in nouis, cum cumulatis latiſſime per Antonium Gabrielem, titulo de probationibus concluſ. 8. per totam. Puteus deciſ. 36. lib. 1. Mohedan. deciſ. 5. ante finem, de appellat. Flaminius Pariſius de reſignatione, lib. 7. quæſt. 24. num. 33. vſque ad 50. & in noſtris terminis docet Simonet. de reſeruat. benefi-
* ciorum, quæſt. 50. nu. 16. *Cumulat in propoſito plura Lapus allegatione 89. num. 9. 10. & 11. vbi etiam adducit multa de attendenda ſingulari opinione cōtra veritatem. & ibi additionator Mandoſius.*

Rursus, conſonat tex. in clement. 1. §. quod ſi vnum, vt lite pendente. vbi probatur, quòd ſi duobus litigantibus ſuper aliquo beneficio, vterque decedat, vnus in Curia, alius extra, dicetur vacare in Curia, vel extra eam, per
54 obitum illius, qui decedit in poſſeſſione, † nulla habita diſtinctione, an bonum ius habuerit, nec ne, vt ponderat ibi gloſſa, verbo, *poſſidebat*. & communiter omnes. Semper enim
55 poſſeſſor præſumitur † Dominus, quando de dominio incidenter agitur. l. 2. C. de probationibus, gloſſa verbo *fuerint*, in l. 1. C. de edicto Diui Adriani to lendo. Imola in d. clemen. 1. num. 3. dixi in §. 3. procem. à num. 55.

Inſuper, reſeruatio non includit beneficia,
56 quæ de facto † conferre non poteſt grauatus, veluti ſi Papa reſeruat ſibi beneficia ſpectantia ad collationem Epiſcopi Peruſini, non comprehendentur ea beneficia, quorum collationem habet de iure, non autem de facto, quia Archipresbyter Peruſinus, de facto ſibi occupauit. Calderinus in conſil. 23. ſub titulo de præbend.

Item conducit, quia ad effectum vt quis poſſit conferre, præſentare, eligere, & fructus percipere, ſolum conſideratur quis poſ-
57 ſideat, & † de facto obtineat: non autem quis bonum ius habeat, cap. quærelam, de electione. cap. conſultationibus, de iurepatronatus. cap. cum olim, de cauſa poſſeſſ. Rota deciſ. 7. eodem titulo, in nouis. & deciſ. 49. de reſcript. in antiquis. & deciſ. 5. de præbendis, in antiquioribus, cum alijs adducendis in gloſſa 45. §. 2.

Vbi num. 19. ponderaui deciſionem Putei 348. lib. 3. ſatis ad hoc facientem.

Ad hæc, quia hoc verbum *obtinere*, verifi-
58 catur in ſola detentione de facto. † Mohedan. deciſ. 6. ad medium, & per totam, de locato, vbi fuit reſolutum, quòd verbum *obtinere* poſitum in obligatione de ſoluenda penſione, durante tempore quo obtinuerit beneficium, verificatur in ſola detentione, qua ſtante ſemper tenebitur ad penſionem, tam ipſe quam fideiuſſores eius, Simonetta de reſeruatione, q. 50. nu. 12. & 13. & q. 52. nu. 1.

Item, quòd verbum, *vacans*, verificetur in vacatione de facto, tradit Gomezius in regula de impetrantibus beneficia per obitum familiar. Cardin. quæſt. 6. in fine. & in reg. de non tollendo. quæſt. 1. num. 8. ante finem, vbi latius.

Quapropter regulæ Cancellariæ 3. 4. 5. & 6. reſeruantes beneficia familiarium, & officialium Papæ, locum habent, & intrat illarum re-
59 ſeruatio; licet verificetur vacatio de ſolo † facto, vt firmat Simonet. de reſeruatione, q. 51. num. 4. 5. & 6.

* *Accedit, quod præcepto & voluntati teſtatoris eſt obediendum de facto, quando de iure adimpleri non poteſt, l. mulier. §. 1. & ibi notat Bald. de condition. inſtitut. Caſtr. conſ. 5. num. 6. ad finem. volum. 1. Mantica de coniect. vlt. volunt. lib. 3. tit. 3. nu. 7.*

Denique quia videmus, quòd Papa in ſuis breuibus, quæ concedit quādo beneficium eſt reſeruatum ſuper capienda poſſeſſione nomine Cameræ, vel ad fauorem litterarū, in *conſtito* verificando, priuſquā ad executionem procederetur, non dicit (conſtito vobis, quòd di-
60 ctum beneficium, de iure vacauerit † per obitū N. de tali menſe) ſed ſemper dicere ſolet, conſtito, quòd N. de tali menſe in poſſeſſione huiuſmodi beneficij obierit &c.) ad quod facit bene conſilium Ferretti 206. num. 6. p. 1.

Ideoque vult Papa, quòd dicta vacatio potius verificetur de facto quam de iure, quia non mandat verificari, quòd defunctus de tali menſe ius habuerit, vel de iure vacauerit; ſed
61 quòd in poſſeſſione † obierit, & ſic de ſolo facto vacauerit. & vide infra num. 81.

Tandem

Tandem quia ipsamet regula nostra, dum præcipit fieri narratiuam de mense vacationis, locum habet in sola vacatione de facto.

61 † Rota decis. 102. lib. 1. p. 3. diuers. & decis. 53. lib. 2. eadem par. 3.

Ecce igitur, qualiter ex supradictis apparet, quòd regula nostra sit intelligenda de vacatione de iure, & de facto; nec non de vacatione de iure tantum, ac etiam de vacatione de facto tantum.

Quid ergo est tenendum?

Conclude primo, quòd regula nostra proculdubio locum habet in

62 vacatione de iure, & de facto, † & de hoc nulla est controuersia.

Conclude secundo, quòd similiter regula nostra procedit in vacatio-

64 ne de iure † tantum, ex his quæ diximus circa hanc vacationem, ex num. 14. vsque ad num. 44.

Neque obstat tex. in d. cap. cum in nostris, & cap. litteras. de concessione præbendæ, vbi Papa declarauit, quòd gratia de beneficio vacante de iure, & non de facto, erat nulla, & subreptitia: quia non fuit declarata gratia

65 subreptitia, † ex eo quod vere beneficium non vacaret, vacando de iure; sed quia non fuit facta mentio de possessione, seu detentore al-

66 terius de facto, quæ taciturnitas † poterat forsan retrahere Papam, vel saltim tardiorem, & difficiliorem reddere super concessione dictæ gratię, vt ipsemet tex. in d. cap. cum in nostris, in vers. *eo quod per falsi, &c.* iuncta glossa, ibidem, verbo *de facto*. Cassadorus decis. 6. in fine, de præbendis. Caputaq. decis. 217. par. 3. Ant. Gabr. lib. 5. tit. de acquir. possess. conclus. 3. Simonet. de reseruatione, q. 93. per totam. Put. decis. 199. in fin. lib. 3.

Hodie autem in omnibus litteris Apostolicis apponuntur plures clausulæ, quæ supplent

67 defectum † præfatę taciturnitatis, scilicet clausula (*Dummodo non sit alteri ius quæsitum.*) Felin. in cap. super litteris. num. 11. de rescriptis, & in c. in nostra, num. 42. vers. *primo nota.* eodem tit. Selua de beneficio 3. p. q. 11. nu. 103. Gomezius in tract. de expectatiuis, nu. 110. ad fin. Menoch. de arbitrarijs lib. 2. centuria 3. casu 201. num. 140.

Nec non clausula (*amoto quolibet illicito de-*

68 *tentore.*) † Rota decis. 38. & decis. 69. de rescriptis, in antiquis. Felin. in d. c. in nostra, nu. 32. vers. *secundo nota.* Io. de Selua vbi sup. nu. 104. Menoch. d. casu 201. nu. 141.

Et propterea nemo solet facere mentionem de intrusione alterius; nisi quando se vult excusare ab onere soluendi dimidiam annatam

69 † pro expeditione litterarum, donec capiat possessionem, quia tunc expediuntur litteræ sub intrusione possessoris, & apponitur clausula (*vocatis vocandis,*) quæ impedit executionē

70 † litterarum, donec fint tres sententiæ conformes, vel vna, quæ fecerit transitum in rem iudicatam. Rota decis. 30. de rescript. in nouis, & decis. 32. eodem titulo, in antiquis. Card. cons. 63. *Dominus noster.* num. 1. & 2. Felin. in cap. super litteris, sub num. 11. de rescript. & in c. exhibita, nu. 4. de iudicijs, & in c. fin. num. 33. vers. *ex hoc,* & sub nu. 34. & 36. de præsumptionibus, & fuit resolutum in vna Barchinonen. Parochialis 10. Decemb. 1601. coram R. P. D. meo Sacrato, & alijs sæpius.

Vnde narratiua intrusionis contenta in solis litteris, non autem in supplicatione, non indiget verificatione, quia solummodo intelligitur facta ad effectum excusandi solutionem annatæ, vt fuit decisum in vna Calagurritana de Arriola 26. Iunij 1595. coram Gypsio. & in Corduben. præstimonij 6. Nouemb. 1596. coram R. P. D. meo Litta. * & in Legionen. præstimoniorum 5. Iulij 1593. coram Corduba. & in Hispalen. beneficiorum 14. Aprilis d. anni coram R. P. D. Iusto. & coram eodem in Aretin. Vicariæ 1. Iun. 1607. quod nota ad ea quæ scripsi in §. 7. procemiali, nu. 142. & 143. nam quando expeditio fit sub intrusione, semper dicitur in Bullis, nullo iusto titulo suffragante &c. *

In tertio autem casu, scilicet quo ad vacationem de solo facto, maior est difficultas, ita vt plures tenuerint contra

71 decisiones Rotales superius allegatas, † vt per Mandosium in regula 3. q. 12. sub nu. 1. & seqq. vers. *verior, & æquior conclusio videtur contra Rotam.* quorum sententiæ & ipse adhæret.

Sed nihilominus conclude, quòd regulariter regula nostra pariter locum habeat in vaca- *Quando vacatio de solo facto, sufficienter, vel non, late dicitur.*

72 tione de solo † facto, ex his quæ pro ista parte latissimè adduximus ex num. 45. vsque ad num. 62.

Temperari tamen, & limitari hoc debet. Primo, vt procedat, & locum habeat, quando beneficium vacauerit de solo facto, & ius seu iustus titulus beneficij, non reperitur penes ipsum per quem vacauit de facto, nec penes a-

73 lium: † sed similiter ipsum ius vacabat, vt concordando dictas opiniones contrarias bene tradit Bellencin. de charitatiuo subsidio, q. 122. nu. 8. cum seqq. & sequitur Cassad. decis. 2. nu. 2. de constitutionibus. Et hanc distinctionem esse satis rationabilem dicit Mandosius vbi supra sub nu. 6. ante finē, & Rota in d. decis. 102. in vna Lueana, n. 2. lib. 1. p. 3. diuers. & decis. 53. in fine, lib. 2. ead. p. 3. diuers. Ratio est, quia licet Papa habeat plenissimam potestatem in beneficialibus, c. 2. de præb. in 6. cum alijs, tamen liberiorem habet potestatem in beneficio

74 † vacanti, quam in beneficio pleno, & non vacanti, saltim ex mente sua, quia non præsumitur velle derogare iuri alterius, cap. super eo, de officio deleg. cum similibus. Præiudicaretur

75 autem iuri tertij, † penes quem est titulus beneficij, si potius attenderetur ad vacationem

de facto, quam de iure, & impediretur titulum habens, quòd non posset permutare, nec iure suo vti, vt præfati Doctores tradunt.

Et licet contra hanc declarationem vrgeat
76 decisio Rotæ 12.nu.6.ante finem, de præben.in antiquior. Besigneti, vbi dicitur quòd intret reseruatio ex sola vacatione de facto, etiam si de iure non potuerit vacare per personam ipsius, sed vacauerat aliàs ex persona alterius: & propterea Simonetta recedat ab opinione Bellencin.in suo tractat.de reseruat.q.50.nu.9. 10.& 11.

Ego tamen adhæreo d. sententiæ, quia vltra quòd præfati Doctores eam sequuntur: verior ex supradictis & infra dicendis, de iure videtur: & ad d. decis.12. responderi potest, quòd immo ipsa facit pro ista parte, ex quo in illa dicitur, quòd tunc vacabat tam de iure, quam de facto, licet ex diuersis personis, & sic titulus non reperiebatur penes aliquem.

Ex quo sequitur, quòd si per personam vnius, vacet beneficium de iure in mense ordinario, & per personam alterius vacet beneficium de facto in mense Apostolico,
77 † verbi gratia. Nuntius Apostolicus habens limitatam facultatem ad sola beneficia valoris viginti quatuor ducatorum, extra Ecclesias Cathedrales, & Collegiatas, de facto contulit A. vnum beneficium vacans in mense reseruato, ad quod suæ facultates non extendebantur, & prouisum in possessionem misit: vel alias ille, ad quem collatio non spectabat, illud contulit alicui, subsequuta possessione. Similiter Papa, ad quem solum collatio spectabat contulit illud B. & sic titulus verus est penes B. prouisum à Papa. Deinde decedit idem B. sine possessione in mense ordinario, & Ordinarius fecit prouisionem illius C. Nec non decedit A. in possessione dicti beneficij in mense Apostolico, & Papa per obitum illius contulit idem beneficium D. post prouisionem tamen factam ab Ordinario, præfato C. per vacationem ex persona B. In tali itaque casu concurrentibus, & litigantibus C. & D. super dicto beneficio, arbitror, quòd C. est præferendus
78 † D. Quia sicut si B. litigaret cum A. vinceret illum, quia ipse B. habebat ius, & titulum: similiter C. qui succedit in ius memorati B. debet vincere, & superare D. succedentem in locum. A. qui ius non habebat, nisi solam possessionem, seu detentionem. ex regula vulgari,
79 quòd qui succedit in ius alterius, iure † eius vti debet, l. si aquæductus. ff. de contrahend. emptione. l. qui in in ius 137. ff. de regul.iuris. cap. Eleuterius 18. q.2. cap. dilecti, de foro compet. reg. is, qui in ius 47. de reg.iuris, in 6. Sicque habens gratiam ex vacatione de iure, est præferendus habenti illam ex causa vacationis de solo facto. quia sicut proprietas est potentior
80 † possessione, & illam vincit, & absorbet, cap. cum Ecclesia Sutrina, cap. cum dilectus, de causa possess. & statim dicemus; sic vacatio de iure est potentior vacatione de solo facto, & absorbet illam, ac præualere debet * & vide Socin.cons.33.nu.21.vol.1. *

Quod tamen intelligendum & sublimitandum puto, quo ad petitorium videlicet, quod C. obtineat contra D. in iudicio proprietatis. Nam in iudicio possessorio
81 † ad effectum immissionis in possessionem secus esse credo, ex eadem regula, de qua supra. quia sicut A. habebat possessionem, ita etiam D. qui intrat in locum A. per vacationem de facto ex illius persona est anteponendus in iudicio possessorio. Præsertim cum ad effectum immissionis, & verificationis constiti, contenti in breuibus Cameralibus, sufficiat probare possessionem auctoris, vt supra diximus circa vacationem de solo facto, nu.60.

Quod etiam regulariter procedit in quocunque alio remedio adipiscendæ, vt locum habeat stante sola possessione sui antecessoris,
82 † prout videmus in remedio l.2. C. de edicto diu. Adrian. tollen. vt d.l.2. iuncta gl. ibi verbo *fuerunt*. declarat. vbi post alios Decius nu.17. Zuecard.nu.146. Paris.cons.54.n.2.lib.3. Tiraq. in tract.de morte.p.4. declarat.1. Menoch. de recuper.rem.4.q.45.nu.363.

Immo sufficeret sola possessio ciuilis, vel sola
83 detentio † antecessoris, per quem de facto vacauit beneficium, vt prouisus per eius vacationem, de facto sit immittendus in possessionem beneficij: sicut etiam sufficit in remedio d. l.2. C. de edict. diu. Adr. tollen. vt tradit d. gloss. verbo *fuerunt*. in d.l.2. vbi Castren.n.12. Alex. nu.22. Ias.n.23. Tiraq. vbi supra p.3. declarat.4. nu.3. Menoch. in loco nuper citato, nu.364. & nu.368. cum seqq.

Vnde forsan in isto casu non obstabat dicere, quod A. non habebat possessionem nisi nu-
84 dam detentionem, † ex eo quòd reseruatio non solum inficit titulum, sed etiam possessionem, vt dico late in gl.31. verbo *reseruauit*. & infra nu.94. Nam sufficit ad hunc effectum probare vacationem per obitum putatiui beneficiati. Ferrett.cons.15.nu.3.& 208.n.16.lib.1. vbi plures allegat. Maxime si in incontinenti non doceatur concludenter de tali reseruatione, aut articulus sit in facto turbidus, & difficilis.

Hinc, exceptiones concernentes titulum,
85 non impediunt immissionem † in possessionem in beneficialibus. nam D. prouisus immissionem petens, non iuris sed facti executionem petere dicitur. Abb. in cap. cum olim, num.15. de causa possession. & proprietatis, idem Abbas in cap. post cessionem, nu.6. & nu.13. ante finem, vers. *& ideo*. de concess. præben. & tradunt Doctores, in d.l.2. C. de edict. diu. Adrian. tollend. vbi Bald. num.42. vers. *secundo opponendo*. Decius nu.19. Tiraq. in d. tract. de morte p.6. declaration.5. num.4. Aimon.cons.258.nu.9.& cons.312.n.1. Menoch.de adipiscend. * rem. 1. ex nu.

Præsid. quæstionis.

ex nu. 105.* & remed. 4. quaest. 88. nu. 747. cum seqq. & remed. final. q. 9. num. 46. cum seqq. & passim seruat Rota.

Pro hoc, quia reseruatio tangit petitorium.
86 † Rota decis. 3. sub nu. 1. circa medium, de restit. spoliat. in nouis, & decis. 11. de restit. spol. in antiq.

PRÆFATAM tamen sublimitationem declara, nisi d. C. citatus doceret incontinenti
87 clare de iure suo, & sui antecessoris, & sic de defectu iuris D. & antecessoris sui. nam tunc impediret immissionem D. Bald. in d. l. 2. C. de edict. diu. Adr. tollen. nu. 42. vers. *fexto opponendo*. post Bart. ibi nu. 11. Decius nu. 20. ibidem. Bald. in l. vnica, nu. 6. C. si de mom. possess. vers. *adducit etiam*. Abbas in cap. post cessionem, nu. 13. ante finem, de probat. & in cap. constitutus, il 2. nu. 15. de appellat. & ibi Imol. nu. 14. Felin. in cap. accedens. 3. notab. ad fin. de accusation. Cassad. decis. 1. nu. final. de restitut. spoliat. Ferrett. cons. 4. num. 5. & cons. 10. nu. 9. vol. 1.

Et in terminis reseruationis, est decisio Rotæ 3. de restit. spoliat. in nou tradunt Franch. in cap. licet Episcopus, n. 7. in fin. de praeben. lib. 6. Mascard. de probation. conclus. 1276. num. 12. & 13. Rota decis. 11. de restitut. spoliat. in antiquis. Negusan. cons. 79. num. 9. & cons. 80. nu. 40. Aimon. cons. 158. 2. nu. 9. Natta cons. 234. nu. 7. lib. 2. Ferrett. cons. 3. nu. 14. & cons. 7. nu. 3. Puteus decis. 316. nu. 2. lib. 2. Menoch. de adipiscen. possess. rem. 4. nu. 622. & 751. & remedio vltimo, nu. 48. Roland. cons. 2. n. 55. lib. 3. Paris. cons. 53. nu. 110. vol. 3. & probat lex 2. titul. 14. Partita 6. in vers. *fueras ende*. Parladorus, lib. 2. rerum quotidian. cap. 5. n. 4. & seqq. qui nu. 10. resoluit, quod remedium d. l. 2. C. de edict. diu. Adr. tollen. potest impediri etiam ab eo, qui
88 tempore mortis testatoris possessor non† erat. Menoch. d. rem. 4. nu. 626. vers. *primus casus*. Licet Anton. Gomez. in l. 45. Tauri. sub nu. 145. vers. *aduertendum tamen*, contrarium voluerit. qui tamen est intelligendus, quando nec possederit, nec citatus fuerit, iuxta ea, quæ adducit Menoch. vbi supra ex nu. 556. vsque ad n. 560.
* * necnon rem. 1. ex num. 105. cum seqq. vbi nu. 106. ponit quando dicatur docere incontinenti. & de arbitrarijs casu 112. *

Proprietas enim in casu præcedenti clare
89 probata, absorbet † causam possessionis. cap. cũ dilectus, de causa possess. Abb. in cap. consultationibus, nu. 9. de iurepatron. Decius cons. 127. nu. 1. & cons. 149. n. 2. post medium. vers. *& retenta ista conclusione*. Crescen. decis. 21. de sent. & re iud. Rota decis. 167. n. 10. p. 2. diuersorum, vbi plures citat.

Possessoria remedia aliquando sunt in conscientia periculosa, & quid in causis beneficialibus.

Et hic applicari potest, quod traditur, nempe remedia possessoria esse periculosa in con-
90 scientia, † si adest defectus proprietatis, vt per Sarmient. lib. 2. selecta. cap. 13. n. 5. & 6. vbi plura de hoc, etiam contra Aduocatos, & Procu-
91 ratores tales † possessiones defendentes, Io. Gutierr. cons. 6. nu. 12.

Et quamuis Ludouicus Gomezius in regula de non iudicando, in compendio signaturæ, in proœmio sub nu. 2. dicat, quòd in causis beneficialibus possint Aduocati & Procuratores, indifferenter ex debito conscientiæ illas defendere, propter varia iura quæ q... ie emanant, cum litigando acquiratur ius, & sic non peccabunt in illarum patrocinio; hoc tamen
92 difficultate † non caret. Quia ad considerandum si causa sit iusta vel non, præsens status est inspiciendus, non autem quod euenire poterit in futurum, l. 1. §. 1. ff. de vsuris l. anterius. §. in hoc iudicio. ff. de aqua pluuia arcend. l. cum quidam. 30. §. suum. ff. de acquir. hæred. Puteus decis. 62. ante finem. lib. 2.

Quo fit, vt si dictus C. docuerit incontinenti de suo iure potentiori, & meliori, & Iudex executor nihilominus cõcesserit immissionem D. aduersario, & ipse appellauerit, & causam appellationis in Rota committi petierit, quòd signatura, (vt arbitror) experientia docente, committet causam appellationis, cum clausu-
93 la (*arbitrio † Rotæ*) hoc est, quòd Rota arbitretur An d. D. sit immittendus, non obstante appellatione in possessione dicti beneficij, vel potius supersedendum, & de bono iure agendum, & tunc Rota de hoc iudicabit, prout de iure. Cæsar de Grass. decis. 7. num. 7. & decis. 8. nu. 2. de re iud. Rota decis. 348. n. 4. p. 1. & decis. 641. lib. 3. p. 3. de quo latius dixi in gl. 9. in annotationibus contra nullit. & attent. ex nu. 285.

Secunda limitatio assignari potest dictæ regulæ, quòd non sufficiat vacatio ad effectum reseruationis de qua agitur, quando ille, per quem beneficium vacauit de
94 facto, erat violentus occupator, † vel intrusus, & de hoc euidenter constabat. Nam ex quo talis detentio iuris adminiculo caret, considerari non debet. vt post collectaneum in cap. finali, quaest. 10. de sortilegijs, firmat Simonetta Rotæ Auditor in suo tract. de reseruat. q. 50. nu. 17. & 18.

Quod confirmatur ex decisione Rotæ 4. de præbendis in antiquioribus Besigneti, vbi fuit decisum, quòd licet collatio spectet ad possessorem, non autem ad bonum ius habentem, vt in cap. consultationibus, cum similibus, de iurepatronatus; tamen si collatio fit facta ab in-
95 truso in beneficio reseruato, non tenet. † quia talis intrusus caret possessione, & omni iuris adminiculo, & sic non facit fructus suos, quamuis sit habitus, & reputatus pro tali beneficiato. quòd etiam firmauit Rota decis. 20. de præbend. in antiq. Simonett. in d. tract. q. 44. nu. 2. & per totam.

Prout etiam contractus confecti ab intrusis
96 sunt nulli, † vt post alios tradit Flamin. Paris. de resignat. benef. lib. 11. quaest. 1. nnm. 23. quia quando titulus est notorie nullus, sola posses-

sio nihil operatur. Cassad. decis. 1. nu. 10. de restitut. spoliat. Alia etiam plura in proposito, vide in glossa 31.

Summaria §. 2. Glossæ 15.

1 *Vacare an dicatur beneficium per habentem solum ius ad rem. & resoluitur, quòd non, & num. 2.*

3 *Vacare non dicitur in Curia beneficium per obitum electi non confirmati.*

4 *Vacare, an in aliquo casu dicatur beneficium per solum ius ad rem habentem.*

5 *Acceptatio expectantis, an extinguat vacationem.*

6 *Vacare non dicitur beneficium per eum, cui facta fuit in absentia collatio, ante acceptationem.*

7 *Collatio si effectum non habet, poterit iterum collator conferre.*

8 *Vacare dicitur in partibus beneficium existentis in Curia, & per procuratorem possessionem alterius incompatibilis assequentis; secus si per amicum, vel gestorem, & nu. 12.*

9 *Vacare ibi dicitur beneficium, vbi apprehenditur possessio.*

10 *Mori nemo potest, nisi in loco vbi est persona.*

11 *Mors ficta trahitur ad locum possessionis.*

13 *Beneficia vacantia per assecutionem, sunt reseruata, si vltimum beneficium fuit ab Ordinario collatum, secus si à Papa, & nu. 14.*

15 *Matrimonio contracto per procuratorem in partibus, ab existente in Curia, dicitur vacare in partibus, & non in Curia.*

16 *Priuatus beneficijs in Curia, si aliquis sit, dicuntur in Curia vacare; licet ipse sit in partibus, & cessat reseruatio nostra regula, & nu. 17.*

18 *Vacare dicuntur in partibus beneficia priuati in partibus, licet ipse fuerit in Curia.*

19 *Vacatio, de qua in regula nostra, non procedit in beneficijs Ecclesiæ non numeratæ.*

20 *Vacare non dicitur beneficium per obitum commendatarij; sed vt prius.*

21 *Deuoluta beneficia, non dicuntur vacare de nouo, aliquando tamen sic, quo ad certum effectum, & num. 21.*

22 *Deuoluta quo ad beneficia, Papa vtitur iure communi, & non potestatis plenitudine.*

24 Vacare *verbum plures habet significationes.*

25 *Vacare præsumitur in dubio beneficium in loco domicilij, vel ordinariæ habitationis, & n. 26.*

27 *Mori præsumitur quis, vbi degere solebat.*

28 *Vacatio in Curia non præsumitur in dubio.*

29 *Maritus cum vxore habitare præsumitur, & clericus in sua Ecclesia, & nu. 30.*

31 *Vacatio expirat per collationem, etiam sine possessione, aut litterarum expeditione, & nu. 32.*

33 *Supplicatio signata, debet esse registrata, vt dicatur ius quæsitũ, aliàs non, quia potest lacerari.*

34 *Conferri potest ab Ordinario beneficium decedentis extra Vrbem in mense ordinario, quãuis non habeat, nisi registratam supplicationem.*

35 *Casus pulcher in materia vacationis narratur.*

36 *Permutatio intelligitur facta sub conditione, si alteri beneficium acquiratur, alias remanet ius penes resignantem. & nu. 37.*

38 *Permutare debens, remanet cum vtroque beneficio ex fortuna sua, quando compermutans prius decessit; secus si postea, & nu. 51.*

39 *Vacare dicitur per obitum meum, beneficium, quòd dimisi, ad quod regressum habebam.*

40 *Permutanti, nullum ius competit ad beneficium dimissum post præstitum consensum, & n. 41.*

42 *Consensus ex præstatione, permutans desinit facere fructus suos.*

43 *Ingressus vnius, est egressus alterius.*

44 *Permutans vnum beneficium pro alio, numquam habet animum vtrumque retinendi.*

45 *Consensus præstatio facit, vt non dicatur amplius per obitum resignantis vacare beneficium.*

46 *Regressus non datur semel abdicanti, & resignanti beneficium.*

47 *Permutatio non desinit valere, quamuis alter compermutans propter superuenientem mortem non habuerit beneficium, & nu. 48. secus si ex culpa, & nu. 49.*

50 *Permutans vnus, si non publicauerit, non ideo desinit valere permutatio, quo ad alterum qui publicauit.*

52 *Permutatio resoluitur, euicto beneficio alterius.*

53 *Vacare non dicitur beneficium, ob non publicationem, quãdo ille, qui publicare tenebatur, decessit infra tempus publicandi, & nu. 54.*

55 *Vacare dicitur in Curia beneficium, ob resignationem factam in manibus Papæ.*

56 *Ius ad rem acquiritur, dumtaxat ex mandato de prouidendo.*

57 *Permutationis admissio operatur mutuam transfusionem vnius ad alterum adinuicem; ita vt nulla sit necessaria collatio, quamuis contrarium de facto seruetur, & nu. 58.*

59 *Permutatio requirit collationem; sufficit tamen tacita collatio.*

60 *Ordinarius habet pleniorem notitiam permutantium, quam Papa.*

61 *Collatio non facta, declaratur eo ipso quòd Papa fieri mandat.*

62 *Expressum facit silere tacitum.*

63 *Expressio sæpe facit mutari effectum rei.*

64 *Reseruatis beneficijs vacaturis, an censeantur reseruata beneficia vacantia.*

65 *Vacationis modus in Cancellaria exprimendus non admittitur.*

66 *Vacatio in Curia nihil operatur, ad effectum vt prouisus præferatur in stallo, nisi cæteris paribus, & num. 67.*

68 *Narratiuam facere de beneficio obtento statim vacaturo, necesse non est, dummodo vacet ipso iure, non ex sola voluntate impetrantis.*

69 *Vacationis narratiua de mense Februarij præterito, cum deberet dicere de præsenti, non nocet.*

Dies,

70 *Dies, mensis, & annus exprimitur de stylo in vacationibus in Curia.*
71 *Ordinarius potest de facto priuare beneficium, quod vacauit de iure: licet collatio sit Apostolicæ Sedi reseruata.*
72 *Vacanti beneficio in mense ordinario, potest Episcopus aliquod iustum onus imponere, & licet impositio non teneret, quia iusta non esset; non tamen esset simoniaca.*
73 *Vacatio non præsumitur, nisi probetur.*
74 *Vacatio sola fama probatur.*
75 *Vacatio in mense reseruato est plene probanda, nisi in certis casibus, & nu. 76.*
77 *Vacare non dicitur ob malam expressionem valoris, stante clausula augen. & diminuen. à tempore datæ supplicationis: sed à tempore malæ expeditionis, & interim impetratio facta erit nulla.*
78 *Valoris si ob malam expressionem vacet beneficium, potest obtineri ab eo, qui male expressit gratiam, perinde valere, nec obstabit impetratio per alterum medio tempore obtenta.*
79 *Vnio si declaratur nulla, semper durat prima vacatio.*
80 *Vacare quando desinat Sedes Episcopalis, vel Abbatialis. & concluditur, quod hodie durat vacatio vsque ad præsentationẽ litterarũ, & plures Doctores declarantur, nu. 81. 82. 83. 84. 85. 86. & 87. Et desuper adducuntur plures casus practici, nu. 88. & 89.*
90 *Regula 2. Cancellariæ reseruans beneficia vacantia, Sede Episcopali, vel Abbatiali vacante, &c. declaratur, nu. 91. & nu. 92.*
91 *Vicarius Episcopi defuncti, potest conferre, si aliàs habeat facultatem ante notitiam obitus.*

§. 2. glossæ 15. vbi nonnulla materiam vacationis concernentia enucleantur.

VAERO nunc primo. An ad effectum nostræ regulæ dicatur vacare beneficium per habentem duntaxat ius ad rem?
1 † verbi gratia, vnus fuit electus, aut præsentatus ad aliquod beneficium, ex qua electione, vel præsentatione fuit quæsitum ius ad rem. Rota decis. 6. nu. 3. de elect. in nouis. & decis. 7. nu. 2. de iure patronatus. Aeneas de Falconibus de reseruatione. q. 4. principali, effectu 47. num. 5. & 6. Gomezius in regula de non tollendo iure quæsito. q. 1. num. 27. & 29. Flaminius Parisius de resignatione beneficiorum. lib. 7. q. 1. ex nu. 78. cum sequentibus, & per totam. & lib. 2. q. 23. per totam illam. quibus in locis præfati Doctores cumulant decem modos adquirendi ius ad rem.

* Quod declara quo ad præsentationẽ, quũ vnus sit solus præsentatus, & acceptauerit. ita vt ille necessario debeat institui; secus verò si sunt plures præsentati, quia tunc sicut nemo habet certam institutionem, sic nemo acquisiuit ius ad rem. vt tenuit Mohedan. decis. 1. nu. 2. de præb. & Gomezius in reg. de non tollendo q. 1. nu. 17. vbi bene fuit decisũ in vna Mediolanen. Capellaniæ coram D. Corduba die 27. Martij 1602. ac faciunt tradita supra in gl. 9. §. 1. nu. 92. & 93. Lambertin. lib. 2. parte 2. q. 5. art. 8. nu. 2. in fin. & nu. 3. post Abbatem. & nu. fin.

Necnon requiritur quod præsentatio sit acceptata à præsentato, nam aliter non acquiritur illi ius ad rem ex ea. Gomez. vbi supra nu. 13. post alios, Calderin. cons. 9. de iure patron. plene Lambertin. de iure patronatus. 2. part. lib. 2. quæst. 5. princip. artic. 1. 2. & 3. & 4. & artic. 8. num. 12. Rochum de Curte vers. ius. num. 8. in fin. & etiam tradit Ludouicus Molina de iust. & iure. par. 1. tract. 2. disputat. 2.

Per postulationem tamen etiam superiori præsentatam, nullum ius acquiritur. c. post postulationem, vbi notat Abb. nu. 1. & cæteri, de postul. prælat.* Intrat igitur dubium si habens solum ius ad rem ad aliquod beneficium, tam in dictis duobus casibus, quam in alijs octo, vel quia habuit gratiam in forma dignum, de qua etiam dicam inferius num. 56. decedat in vno ex mensibus Apostolicis, an dicatur beneficium tunc vacare, ita vt intret reseruatio nostræ regulæ?

2 Respondeo negatiuè. † Ratio est, quia per electionem, vel præsentationem, cum non acquiratur ius perfectum, non dicitur plenum beneficium, nec extincta prima vacatio, sed adhuc vacat beneficium, vt prius, & ideo beneficium non vacat per obitum electi, vel præpræsentati. gl. fin. verbo, *collatio*. in c. penult. de præbend. lib. 6. Rota decis. 6. nu. 2. de elect. in nouis, vbi fuit decisum, quòd si electus ante confirmationem decedat in Curia Romana, quod per eius obitum, dictum beneficium non
3 vacat in Curia † Romana, nec extra curiam, sed per obitum primi; & sic durat prima vacatio. & prius tenuerat glos. in clemen. 1. verbo, *collatio*. vt lite pendente. & ibi Bonifac. Vitalin. num. 47. & omnes. Philippus Franchus in cap. quam sit. §. 1. sub num. 1. ante fin. de elect. lib. 6. Gomezius in dicta reg. de non tollendo, quæst. 1. nu. 28. Felinus in cap. cum Bertoldus. num. 3. vers. *dixit etiam*. de re iudic. Pauin. de off. & potest. cap. Sede vacan. prælud. 7. nu. 16. in fine. Couarr. in pract. quæstion. c. 36. num. 7. vers. *primus casus constituitur*. Rota decis. 182. num. 1. p. 2. diuersorum. Nauarr. cons. 17. de celebrat. missarum. num. 2. & 3. Puteus decis. 116. *die 4. Martij*. nu. 1. lib. 2.* Rota loquens in terminis habentis gratiam in forma dignum &c. decis. 3. de ferijs. in antiquis. & fuit decisum in vna Burgen. Canonicatus 28. April. 1597. corã Illustriss. Pamphilio. Prout etiam non dicitur vaca-

vacare beneficium per habentẽ regressum nondum effectuatum. licet regressus sit ius de præterito, & tribuat ius ad rem. Rota decis. 427. nu. 2. & 7. ac per totum. parte 2. diuersorum. vbi etiam ponderatur in d. num. 7. habere locum quamuis resignatio fieret reseruato regressu, cum clausula, in omnibus & per omnia, ac si non resignasset.

4 Quo ad alios tamen effectus, † vt in terminis regulæ 3. & 31. non transit sine difficultate, quia in dictis regulis apponuntur illa verba, *seu ad quæ ius competit, vel competierit*, & intrare reseruationem firmat Aenas de Falconibus quæst. 4. effectu 47. nu. 1. & num. finali. Gomezius tamen in dicta regula de non tollendo. q. 1. sub num. 28. ad finem, & in regula de impetrantibus beneficia per obitum famil. Cardin. per totam, arguit hinc inde, & nihil firmat. Mandosius verò in dicta regula 3. quæst. 13. cõcludit contra Aeneam, vbi supra. necnon Rota decis. 427. num. 4. & 5. p. 1. diuersorum, firmat quòd ad effectum dictæ regulæ 31. de impetran. beneficia per obitum famil. Cardinal. quòd non dicitur vacare beneficium per obitũ obtinentis ius ad rem, quamuis sit ex causa de præterito. Et hoc verius est.

Et, An per acceptationem expectantis, cesset vacatio,

5 † ac dicatur beneficium plenum, vide Gomezium in reg. de publicand. q. 18. nu. 5. vers. *non obstat*.

Secundo quæro, absenti fit collatio alicuius beneficij, vt in casu. c. si tibi absenti 17. de præben. lib. 6. & post factam collationem, ante tamen acceptationem, ipse moritur in vno ex mensibus reseruatis, an tunc intret regulæ nostræ reseruatio? Concludo

6 de quòd non, † & ratio assignatur in d. cap. si tibi absenti. quia per collationem huiusmodi donec absens illam ratam habuerit ius in ipso beneficio, vt suum dici valeat, non acquirit. Si igitur non acquirit ius, consequenter non potuit vacare per eum, sed semper prima vacatio durabit, & collatio spectat ad eum, ad quẽ prius spectabat. ita consuluit Oldradus cons. 57. incipit. *Papa reseruauit*. vbi dicit, quòd si Papa sui familiaris beneficium contulit absenti, qui antequam præstaret consensum collationi in partibus est mortuus. Papa iterum prouidebit; quia vbi collatio non habet effe-

7 ctum, † iterum collator poterit prouidere. cap. si electio. cap. si compromissarius. de elect. lib. 6. Simonet. de reseruatione. quæst. 31. nu. 1. & per totam. & quæst. 54. num. 5. & quæst. 100. num. 7. Caputaquen. decis. 291. nu. 1. p. 1. & decis. 137. nu. 3. p. 2. Philippus Franchus in d. cap. si tibi absenti. 2. notab. de præb. lib. 6. Parisius cons. 142. *quod reseruatio*, num. 10. vol. 4. Mandos. in regula 5. Cancellariæ. q. 5. num. 3. cum seqq. Gomez. in reg. de annali. q. 30. nu. 2. & in reg. de impetrantib. beneficia per obitũ famil. Cardinal. quæst. 24. Couarru. lib. 3. variar. resolut. cap. 16. num. 3. in principio.

Quæro tertio, ponamus quod N. in Curia Romana existens, & beneficium habens, personalem residentiam requirens, fuit prouisus in partibus ab Ordinario de alio simili beneficio, qui acceptauit collationem, & accepit mediante procuratoris personæ possessionem secundi incompatibilis, in mense ordinario. ita quòd vacauit ipso iure primum beneficium, vt diximus in principio huius glos. ex num. 9. cum sequentib. Dubita-

Vbi dicatur vacare beneficium per assecutionem, vel matrimonium.

8 tur nunc, an collatio † primi beneficij incompatibilis vacantis in mense ordinario, spectet ad Ordinarium, ex eo quòd in suo mense vacauerit, vel potius ad Papam, ex eo, quod dictus N. tunc tẽporis existebat in Curia? Quæstio ista pendet ab hoc articulo, vbi dicatur vacare beneficium. An in Curia, vel in partibus. hanc quæstionem, immo fortiorem de confirmato in Curia existente, mouit glossa in clementina 1. verbo, *collatio*, ante medium, vt lite pendente. & tenet contra Archidiaconum, quod dicatur vacare in partibus, & non in Curia. quoniam ibi dicitur vacare beneficium,

9 vbi apprehenditur possessio, & attendendus est locus, vbi procurator exercet illud ministerium. vt tradit d. glos. & Bonifacius Vitalinus ibidem nu. 73. Cardinalis num. 18. Imola num. 19. in fine, & communiter omnes. Et eadem glossa respõdet tacitæ obiectioni, scilicet, quòd talis possessio, quo ad primum beneficium, fingit illum N. mortuum, sed mori non potest

10 † nisi in Curia, vbi personaliter est, vt dixi in §. 1. præcedenti huius glossæ. num. 42. ergo primum beneficium vacat in Curia. Quia respondet, negando esse vere mortuum, sed ficte. &

11 illa fictio † trahitur ad locum, vbi fuit capta possessio Nam aliter, sequeretur quòd beneficium existentis in partibus, renunciatum per procuratorem in Curia, vacaret in partibus, & non in Curia; quod falsum est, vt late diximus in glos. 13. in princip. vers. *tertio dicuntur in Curia vacare*. num. 42. & 43. ac tradit Imola in d. clemen. 1. nu. 19. vbi nu. 20. dicit, quòd aliud esset si possessio in partibus capta non fuisset per procuratorem, sed per amicum, vel gestorem, & postea esset ratificata per existen-

12 tem in Curia; quia ante ratificationem non vacat, sed in ipsa die ratificationis, & sic in Curia. & subdit quòd in hoc casu procedere potest opinio Archidiaconi.

Neque dicatur, quòd ideo non possit Ordinarius prouidere primum beneficium incompatibile vacãs per assecutionem secundi, quia

13 beneficia vacantia per assecutionem, † sint reseruata. Rota decis. 65. de rescript. in antiquis. Quia respondeo, hoc locum habere quando secundum beneficium incõpatibile, esset collatũ

14 à Papa, † vt dicta decis. 65. declarat, & extrauagans ad regimen ante finem. vers. *necnon etiam, quæ per assecutionem pacificam*. de præb. inter

inter communes. In casu verò proposito, non fuit collatum secūdum beneficium à Papa, sed ab Ordinario, de quo infra dicemus in glo. 51. casu 8. reseruationis. nu. 36. & 37.

Ex qua resolutione, quòd in præcedenti casu collatio spectet ad Ordinarium, & non ad Papam, infertur quòd si beneficiatus existens in Curia, contrahat matrimonium per procuratorem in partibus, prout fieri potest, vt in ca. p. fin. de procuratoribus. in 6. quòd beneficium dicetur vacare in partibus † per contractum matrimonij, non autem in Curia, quia in loco vbi est procurator, & mulier, est mutuus consensus, & ibi fit matrimonium. & sic perficitur actus vacationis, vt in terminis docuit Vitalinus in d. clem. 1. nu. 70. vt lite pendente. Ac proinde si matrimonium fit contractum in mense Apostolico, intrabit reseruatio nostræ regulæ; si verò in mense ordinario ad Ordinarium collatio pertinebit.

15

Necnon, infertur per contrarium, quod si quis absens à Curia, priuetur suo beneficio in Curia per sententiam, vel alio modo legitimo, quod tunc, cum per actum priuationis in Curia factum perficiatur vacatio, dicetur beneficium vacare in Curia, † & non in partibus. Rota decis. 35. de præb. in antiquis. Abb. in cap. ad petitionem. notab. 3. de accusat. & Felin. ibi nu. 2. Gomezius in reg. de impetrantibus beneficia per obitum famil. Cardin. quæst. 7. nu. 7. & 8. Caputaq. decis. 64. p. 1. & decis. 48. nu. 1. & 2. p. 3. Gambarus in tract. de legat. lib. 3. nu. 124. & 125. * Rota decis. 707. & 728. lib. 3. p. 3. diuers. * cum alijs allegatis in gl. 13. vers. *Item quando aliquis*. nu. 45.

16

Quo fit, vt in tali casu, non intret reseruatio nostræ regulæ, † sed indistinctè spectet ad Papam collatio, tanquam de beneficio vacante apud Sedem.

17

Prout etiam, si existens in Curia, & habens possessionem parochialis, non promoueatur intra annum, iuxta dispositionem c. licet canon. de elect. in 6. vacabit beneficium in Curia. Rebuff. in praxi titulo de non promotis infra annum. nu. 20.

Sicut etiam è conuerso, si præsens in Curia in partibus priuetur suo beneficio, dicetur beneficium vacare in partibus, & intrauit regula nostra, † non autem in Curia: nam in illo loco dicitur vacare beneficium, in quo aliquis priuationis sententiam passus fuit. Simonet. de reseruat. q. 26. nu. 1. & ibi additio sub littera A. Francisc. Pauinus de offic. & potestate Capituli Sede vacante. præludio 7. nu. 8. vers. *quarto per priuationem*. Mandosius in regula Cancellariæ 32. quæst. 8. num. 13. Licet Gomezius in regula de impetrantibus beneficia vacantia per obitum familiar. Cardin. q. 7. in fine. nu. 8. contrarium velit.

18

Intellige tamen omnia supradicta, quando beneficium non vacauit ipso iure propter delictum, sed venit priuandus per sententiam, vt dixi in principio huius glos. nu. 141. & 142. & declarat bene Rota loquēs de hæretico decis. 708. & decis. 728. lib. 3. p. 3. diuers.

Et ex dictis casibus dignosci potest, quid sit dicendum in alijs similibus vacationibus, num beneficium vacauerit in Curia, vel in partibus.

Quarto quæro, an regula nostra procedat in beneficijs consistentibus in Ecclesijs non numeratis? Conclude quod non, † cum talia beneficia vacare non dicantur, vt plene diximus in glos. 9. §. 3. de beneficijs Ecclesiæ non numeratæ.

19

Quinto quæro, an si Commendatarius perpetuus decedat in vno ex mensibus Apostolicis intret reseruatio nostræ regulæ? Respondeo † quòd non, sed semper beneficium vacat, vt prius, & ad solum Papam spectat collatio, vt scriptum reliquimus in gl. 5. §. 8. de commendis.

20

Sexto quæro, an beneficia deuoluta lapso semestri concesso Ordinario ad cōferendum. iuxta tex. in cap. 2. de concess. præb. & totum titulum de supplend. neglig. prælator. dicantur de nouo vacare, ita vt si lapsus semestris finiatur in mense Apostolico, ex tunc intret reseruatio nostræ regulæ? Cōclude quod non, quia beneficium deuolutum, non dicitur vacare de nouo, sed semper durat prima vacatio, & ideo non intrat reseruatio. Cassador. decis. 8. num. 3. & 8. de præbendis. Aeneas de Falcon. in tractatu de reseruationib. quæst. 2. principali. num. 12. in fine. & quæst. 4. principali, effectu 6. num. 7. Lapus allegatione 84. sub num. 5. vers. *de beneficijs*. & ibi additio Mandos. sub littera M. Caputaquen. decis. 63. t. & 2. p. 1. Rota decis. 3. innōta additione. num. 4. de officio delegati, & decis. 774. num. 2. p. 3. lib. 3. diuersor. Ferretus cons. 3. nu. 5. volum. 1. Quamuis enim Papa, quo ad beneficia reseruata, vtatur iure speciali, & ex quadam plenitudine potestatis; quo ad beneficia verò deuoluta vtitur iure † communi. Vitalin. in clem. si de beneficio. nu. 15. & 16. de præb. Aliquando tamen ad diuersum effectum beneficium deuolutum dicitur vacare, puta ad effectum † vt tale beneficium comprehendatur vigore priuilegij concessi ad conferendum beneficia vacantia in Curia. Rota decis. 32. de concess. præben. in antiquis. & vide quæ dixi in glos. 53. vers. *vnde opportune*.

21

22

23

Septimo quæro, hoc verbum *vacare*, quot habeat significationes? Respondeo, quòd multipliciter † sumitur: nam aliquando idem significat quod intendere, & aliquando idem est, quod abstinere, vt vtrumque probat text. in cap. 1. 33. quæst. 4. Interdum capitur pro cessare, vt in l. qui tertiana. ff. de ædilitio edicto. Aliquādo hoc verbum, *vacans*, exponitur, idest, inutilis, l. Quintus Cæcilius 28. ff.

24

28. ff.depositi. Aliquando accipitur, prout in propofito noftro, quando beneficium vacat de iure & de facto, quia mortuus eft Prælatus, & nemo in poffefsinne reperitur: vel de iure tantum, feu de facto tantum, vt diximus in §.1. huius gloffæ. & bene prædicta tradit Rom. in conf.350.*In cafu pofitæ quæftionis*.nu.21.Felin. in cap.in noftra, coroll.37.de refcript. Fabian. de Monte in tract.de emptione, & venditione, q.6.principali, fub num.63.

Octauo quæro, vbi præfumitur in dubio beneficium vacare, dic, quòd in
25 eo loco, in quo beneficiatus domicilium † habebat. vnde fi beneficium requirebat refidentiam perfonalem, ibi præfumitur vacaffe beneficium, vbi beneficium confiftebat: fi verò refidentiam non requirebat, præfumitur vacatio in eo loco, in quo beneficiatus ordinariam
26 habitationem † habebat, quia vacat beneficium, vbi perfona moritur: nam perfona habet ius, & ius fequitur perfonam. Imola nu.7. & cæteri per tex.ibi in clementin.1.§. quòd fi vnum, vt lite penden. Et ibi præfumitur quis
27 mori, † vbi degere folebat, cum abfuiffe non præfumatur, vt in terminis docet Oldrad.cõf. 229. *hæc funt dubia*. nu.3. vbi propterea dicit,
28 quod non præfumitur † vacare in Curia. Menoch. de præfumpt.lib 6.præfumptione 59.fub num.4.& faciunt ea, quæ tradit Bart. in l.15. poft num.17. ff.de acquir.hæred. Bald.in l.fin. poft nu.15.verf *fed fufficit*.C.fi à non competenti Iudice, Alciat.de præfumpt.reg.2.præfumpt. 15.num.1.& 2. Corneus conf.46. nu. 16. lib.2.
29 Et quemadmodum maritus cum vxore † habitare præfumitur.cap.1. qui matrimonium accufare poffunt, ita clericus in Ecclefia fua re-
30 fidentiam facere præfumẽdus eft, † cap.ex tuæ, de clericis non refidentibus, & ibi Abbas, Alciatus de præfumpt.reg.1. præfumpt.35. nu.1. Mafcard.concl.1277.nu.2.& vide late in gloff. 43.ex num.88.

Nono quæro, quando expiret, & ceffat vacatio ad effectum, vt ceffet referuatio? dic quòd per prouifionem Papæ,
31 quamuis poffefsio capta non fuerit. † Rota decif.13. & 14. de præbend. in antiquis. Gafpar de Perufio, de referuatione. §. tertio quæro. Aeneas de Falconibus in eodem tit. quæft.4. principali effectu 26. & quæft.5.principali per totam. Simonet.de referuat.q.55.cum quatuor fequentibus. Caffador.decif.4. de caufa poffeff. num.4.& decif.9. num.13.de præbend. Puteus decif.146.nu.4.lib.2. Gomez.in reg.de trienn. q.30.nu.2.& 3.

Quod etiam procedit, quamuis litteræ non
32 fint expeditæ. † nam per folam fupplicationẽ fignatam, eft gratia perfecta, ante litterarum expeditionem. Rota decif.finali, nu.3. & 4. de refcript.in antiquis. Caffador.decif.2.num.10. de penfionibus. & decif. 8. num.9. de reftitut. fpoliat. Puteus decif.275.nu.2.lib.3. cum aliis adductis in gloffa 12. verf. *quod etiam procedit*,
* ex num. 45. * Gomezius in regula de infirmis q.18.& in regula de impetr.per obit.fam.Cardin.q.23. Accorambon. decif.12.lib.1.Paleot. decif.72.in manufcript. & fuit decifum in vna Crefen. penfionis coram bo.mem. Litta 31.Ianuarij. an . . . *

Intellige tamen, quando fupplicatio eft re-
33 giftrata, & parti tradita. † Nam antea non dicitur aliquod ius confiderabile quæfitum, & de facili poteft talis fupplicatio fignata lacerari. Ludouicus Gomezius in regula de non tollen.
* iure quæfito.q.20.in fine. Rota* decif.101.ante finem.& decif.791.* nu.15. p.1.diuerfor. Flam. Parif. de refign.lib.8.q.8.n.186.& fuit decifum in vna Oxomen. Archipresbyteratus 6.Aprilis 1576.coram Robufterio.
* * Licet alias fola fupplicatio fignata dicatur informis gratia Gomez. in regul. de non iudican.q.1.verf.*nam per expeditionem*.

Nec fola fupplicatio probat concludenter gratiam formalem, & fic quando litteræ expediuntur gratia formatur, & politur, & ad perfectum effe deducitur, Ægid.decif. 110.& decif. 664. Cæfar de Graff.decif.1.nu.1.& 6. de probation. Vnde pafsim per expeditiones litterarum, & officiales Cancellariæ, claufulæ fupplicationum extenduntur & reftringuntur in ipfis litteris. Ægid. decif.609. Cæfar de Graff. d. decif. 1.nu.4.de probat. Nec mirum cum Cancellaria dicatur organum vocis, & intentionis Papæ. Caffador.decif.2.n.7.de vnion.& decif.3. nu.3.ante med.de referuat.*

Quo fit, vt fi prouifus à fede Apoftolica de beneficio referuato, poft fignatam, & regiftratam fupplicationem, decedat extra Curiam in menfe ordinario, quòd dicatur vacare per il-
34 lum beneficium, † & pofsit Ordinarius de illo
* difponere, * Peregrin.decif.37.lib.1.& fuit decifum 16.Decembris 1605.& 27.Ianuarij 1606. coram R.P.D.Iufto in caufa Toletana beneficij de Manzanares, * & vide etiam, quæ dixi in hac gloffa.§.1.nu.34.

Decimo quæro de pulchra dubitatione, dum hæc fcriberem, vt pro veritate refponderem, delata, videlicet, Philippus obtinebat beneficium curatũ in diœcefi Compoftellana. Alphonfus habebat beneficium fimplex in diœcefi Hifpalen. vterque permu- Quæftio notãda.
35 tare † volens fuum beneficium pro altero, porrexit fupplicationem in manibus Sanctifsimi, in qua (prout moris eft) refignauit ex caufa permutationi, ac fupplicauit pro admifsione, & mutua collatione: fignata per Papam fupplicatione & præftito cõfenfu, ac litteris expeditis non in forma gratiofa, fed in forma dignum, feu cõmiffaria ac ad Hifpaniã vbi permutantes erant, tranfmifsis: Alphonfus fuas litteras præfentauit Ordinario Compoftellano qui verificata narratiua, & conftito de idoneitate, illarum vigore fecit illi collationem de d.

paro-

parochiali, ac immisse in possessionem de an-
no 1598. qui per triennium, & amplius, illam
continuauit, ac publicationem in tempore fe-
cit. Dictus verò Philippus, receptis litteris
priusquam gratiam verificaret, nec collatio-
nem reciperet, nec publicaret; intra tamen
tempus publicandi obijt in partibus de mense
Septembri dicti ann. 1598. Et per obitum illius
Ordinarius Hispalen. contulit dictum bene-
ficium simplex cuidam Martino, possessione
subsequuta.

Deinde Dominicus impetrauit à Sede Apo-
stolica idem beneficium, vti vacans in Curia
ex causa resignationis factæ per Alphonsum
in manibus Papæ.

Orta desuper lite inter Martinum & Domi
nicum, similiter Alphonsus prætendebat reman
sisse penes illum d. simplex beneficium, ac me-
lius ius omnibus habere.

Vnde fuit primo dubitatum, an Alphonsus
haberet aliquod ius ad dictum beneficium?

Secundo fuit dubitatum, num in casu, quod
dictus Alphonsus nullum ius habeat ad di-
ctum beneficium, vacauerit dictum benefi-
cium ob non factam publicationem à Philip-
po, vel per obitum illius? vel potius durauerit
vacatio per resignationem factam in manibus
Sanctissimi?

Et quo ad primum dubium, videbatur dicē-
dum, quòd Alphonsus haberet regressum ad di
ctum beneficium ex sequentibus.

Primo, quia permutatio semper intelligitur
facta conditionaliter, si alteri compermutanti
36 beneficium acquiratur. † cap. 1. de rerum per-
mut. in 6. clem. 1. eod. tit. & in regula 39. Can-
cellariæ. Igitur cum dictus Philippus non ac-
quisiuerit dictum beneficium, sed ante colla-
tionem, & possessionem decesserit, resoluitur
resignatio facta ab Alphonso ex permutatio-
37 nis, & ius penes resignantem remanet. † Rota
decis. 4. de rer. permut. Cassador. decis. 3. nu. 1.
de renunc. cum alijs per Flam. Paris. de resign.
lib. 1. q. 3. ex nu. 7. vsque ad fin.

Secundo, est optima doctrina Rebuffi, (quæ
videtur ferè in terminis,) in praxi, titulo de
permut. nu. 18. dum dicit, quòd si Titius causa
permutationis resignauit beneficium, vt mihi
causa permutationis conferretur, quod mihi
fuit collatum, & antequam ego resignem meū
38 ipse præmoriatur; vtrumque habeo † & bona
(vt dicunt) fortuna gaudere potero, quia non
est qui de hoc conqueri possit: & iuste ego
obtinui, & mihi collatum fuit, & per me non
stat quin adimpleam permutationem. & sic ni-
hil est imputandum mihi. vt latius per ipsum
Rebuffum dicentem super hoc consuluisse, &
abunde tradidisse.

Tertio, facit doctrina Abbatis Lapi in c. si
beneficia 20. nu. 1. de præb. lib. 6. quatenus te-
nuit, quòd si ego permutaui meum beneficium
cum alio, & beneficium mihi datum ex causa

cui

permutationis, fuerit euictum; & priusquam
dimittam beneficium mihi datum, vel post di-
missionem, antequam redeam ad primum be-
neficium à me dimissum ex dicta causa permu-
tationis, ego moriar, quòd dicetur vacare per
39 obitum † meum beneficiū primum, quod dimi-
si. & Abbatem Lapum sequitur ibi Ancharan.
nu. fin. in fine. Geminian. nu. 9. Franchus nu. 51
& cæteri. ac tetigi in §. præcedenti huius glos-
sæ 15. nu. 32.

Cæterum his non obstantibus, ego cō-
trarium respondi. nempe nul-
40 lum ius † competere præfato Alphonso, quia
postquam illud resignauit in manibus Sanctis-
simi ex causa permutationis, pro parochiali
quam habuit, & consensus fuit præstitus, per-
41 mutatio perfecta remansit, † ac fuit abdica-
tum totum ius quod Alphonsus habebat, vt
in reg. 44. de consensu. Rota decis. 446. nu. 2. &
decis. 471. nu. 1. p. 1. diuers. Flam. Paris. de resig.
lib. 1. q. 12. nu. 22.

Et ex die præstiti consensus, Alphonsus de-
42 siuit facere † fructus suos. Hieron. Gabr. cons.
* 192. nu. 3. 4. & 5. lib. 1. * Immo ex die datæ gra
tiæ supradictæ, cum consensus retrotrahatur
ad tempus datæ. Hieron. Gabriel. vbi supra d.
num. 4. Cassad. decis. 2. nu. fin. & decis. 3. nu. fin.
de renunc. Rota, iuncta additione, decis. 4. de
renunc. nu. 8. in nouis. Flamin. Paris. de resig.
lib. 9. quæst. 24. num. 91. sicut etiam signatura
trahitur ad tempus datæ. Put. decis. 94. lib. 1. *

Item, quia cum Alphonsus habuerit cum
effectu dictam parochialem subrogatam loco
beneficij, per eum ex causa permutationis di-
missi, consequenter nullum regressum habere
potest ad dictum beneficium. Nam ingressus
43 † vnius, est egressus alterius. c. cum renuncia-
mur. 32. quæst. 1. glos. verbo, *renunciasse*. in cap.
veniens, de præscriptionibus, cum alijs addu-
cendis in glos. 54.

Hinc dicit Rota decis. 3. nu. 3. ante finem, de
rerum permut. in antiquioribus Besigneti, &
Probus in cap. vnico, sub nu. 22. de rerum per-
mut. in 6. quòd permutans vnum beneficium
44 pro alio, numquam habet animum, † nec in-
tentionem retinendi vtrumque beneficium,
nisi solummodo illud, quod sibi datur ratione
permutationis.

Vnde post præstitum consensum, non vacat
amplius beneficium per obitum resignantis,
45 nec potuit vacare per mortem Alphonsi, si
decederet post præstationem dicti consensus.
Crescen. decis. 8. nu. 3. de renunc. Flam. Parisius
lib. 8. q. 8. nu. 26.

Maxime cum dictus Alphonsus per qua-
drienniū & plus, d. parochialem pacificè pos-
sederit; non autē dictū beneficiū simplex, quod
dimisit. & sic approbauit, & ratificauit resigna
tionē, ac abdicationē de illo factam, ita vt nul-
46 lus amplius † detur ad illud regressus. c. super
hoc. de renunciatione. Staphilæus de litteris

iusti-

iustitiæ. §. fatalia prorogantur, nu. 9.

Neque obstant ex aduerso allegata, nam ad primum respondetur, quòd cum collatio facta Alphonso de dicta parochiali, ex causa dictæ
47 permutationis habuerit effectum; † & si Philippus non obtinuit cum effectu beneficium, de quo agitur, non prouenit ex aliquo defectu, nec ex alia causa, nisi ex voluntate Dei, quia mortuus fuit, non potest applicari in casu nostro dispositio, cap. vnic. de rer. permutat. in 6. cum simil. ex his quæ tradit Gambatus post alios in cap. vnico. de rerv permutat. lib. 62. p. num. 61. vbi concludit, quòd cum vna collatio facta ex causa permutationis, sit separabilis ab
48 alia, licet altera non habeat effectum, † non ideo desinit valere permutatio, quo ad aliam quia vtile per inutile vitiari non debet. & facit decisio Achill 3. num. 4. & 5. super regula de valore, & Vital. in clem. 1. de rerum permut. n. 97. vbi concludit, quòd vbi permutatio non potest fortiri effectum propter culpam vnius ex compermutantibus tantum, quòd in eius
49 præiudicium † resignatio per eum facta remanet firma.

Propterea fuit decisum in vna Salmantina pensionis 13. Iunij anni 1586. coram Bubalo, quòd si alter ex permutantibus omiserit face-
50 re publicationem, non ideo est permutatio † nulla, sed corruit collatio illius, qui non publicauit, non verò illius qui publicationem fecit. quam decis. allegat Flaminius Paris. lib. 11. q. 5. nu. 25. cum duobus seqq.

Accedunt etiam alia quamplura, quæ in simili adduxi in glos. 5. §. 9. de coadiutorijs, ex n. 55. cum seqq.

Ad secundum respondeo, quòd casus Rebuffi est valde diuersus ab isto; nam in illo, superuiuens nondum renunciauerat suo beneficio, cum permutatio possit etiam fieri ex interuallo, vt per Rebuffum in eodem titulo, de permutatione, num. 36. quod secus est in casu de quo agitur, in quo resignatio ex causa
51 permutationis fuit facta, † & admissa, & consensus præstitus, ac litteræ expeditæ, vt supra diximus.

Minus obstat tertium, nam in illo casu beneficium mihi datum ex causa permutationis fuerat euictum, vel imminebat euictio, & sic
52 permutatio resoluitur. † c. si beneficia. de præben. lib. 6. Rota decis. 1. & 3. de rerum permut. in nouis. Molina de primogen. Hispanorum lib. 4. cap. 4. nu. 47. At verò in casu nostro longe diuersum est. Nam. parochialis semper fuit, & est certa, ac illius possesio per Alphonsum continuata.

Quo ad secundum dubium in primis respondi, quòd certum est dictum beneficium minime ob non factam publicationem vacasse, cum nondum esset lapsum tem-
53 pus nouem † mensium ad publicandum, datum per constitutionem Gregorianam, & ideo non
54 potest imputari culpa, † nec mora, nec intrare dicta vacatio, vt in terminis sunt decisiones Cassadori 24. num. 1. & decisio 27. nu. 1. & per totam super regulis Cancellariæ, & decisio 4. num. 4. de locato, per tex. in cap. commissa 35. in princip. de elect. in 6. l. in illa. 8. l. insulam. 124. ff. de verbor. obligat. ac plura tradit in proposito Flamin. Paris. de resign. lib. 3. q. 2. nu. 8. cum sequentibus. * Decian. responso 8. num. 90. volum. 1. *

Hinc solummodo consistit difficultas. An dictum beneficium vacauerit in partibus per obitum Philippi de mense Septembris decedentis, vel potius durauerit illa vacatio prius facta in Curia ex resignatione facta per Alphonsum in manibus Papæ, ex causa permutationis?
55 nam tunc † vacauit beneficium in Curia. Rota decis. 4. de præbendis. in antiquis. Couarruuias in pract. quæst. cap. 36. nu. 4. ante finem, vers. *vacant autem in Curia*, cum alijs adductis in glos. 13. vers. *tertio loco dicuntur in Curia vacare*, nu. 42.

Qua in re nemo fortasse dubitaret, quod beneficium non vacaret in partibus, sed constanter affirmaret, quòd duraret vacatio facta in Curia per resignationem ex causa permutationis. Ratio est, quia per gratiam in forma dignum, ac mandatum de prouidendo dumta-
56 xat acquiritur ius † ad rem. cap. si postquam. de præb. lib. 6. Gomezius in regula de non tollendo iure quæsito. q. 21. nu. 33. & fuit resolutum in vna Burgen. Canonicatus 28. Aprilis anni 1597. coram Illustrissimo D. Cardinali Pamphilio.

Quando autem non adest ius in re, certum est beneficium non vacare per obitum tantum ius ad rem obtinentis, vt dixi in q. 1. huius §. 2. Vnde sæpe Rota tenuit, quod si A. resignauit beneficium in fauorem B. & post litteras expeditas in forma dignum, resignãs decedat, quod non vacat beneficium per obitum illius, sed vacat per resignationem in manibus Papæ factã, * vt in d. decis. Burgen. bene resoluitur, & tetigi supra nu. 3. in fine. *

Ego verò dubitaui & dubito, an illa prima vacatio in curia ex causa permutationis, (non autem simplicis resignationis) in fauorem facta, semper durauerit vsque ad gratiam Dominico factam; ea nempe ratione, quia in permutatione, per solam admissionem reciprocæ resignationis à Papa factam, transfun-
57 ditur † ius vnius in alterum ad inuicem, ita quod de rigore alia collatio necessaria non sit, & sine illa permutatio perfecta remaneat. Rota decis. 16. sub num. 3. vers. *Immo etiam plus dicitur*. de rerum permutatione in antiquis, & decisione 1. num. 3. eod. titulo in nouis, & decisione 4. iuncta additione Papazon. de renunciatione in nouis. cum alijs adductis in glossa 14. vers. *& propterea in permutatione*. nu. 43. vbi alia plura in comprobationem adduxi.

Ita

58 verùm quamuis de facto seruetur † contrarium, scilicet quòd fiat expressa collatio, prout solitum est, & dicit dicta decisio 16. sub dicto nu.6. vers. *sed licet ista conclusio*, & tradit Paulus de Leazar. & Card. nu.19. in clementina 1. de rerum permut. Ac etiam dicat Vitalinus in dicta clementina 1. num.17. quòd per eandem clementinam reprobatur opinio dicentium, quod non sit necessaria collatio in permutatione.

Nihilominus eadem decisio Rotæ 16. sub eodem num.6. dicit, quòd eadem conclusio sit vera. quod etiam tenuit Ancharan. & Abbas nu.5. Butrius nu.3. in fin. in cap. inter cætera de præbendis. licet Imola ibidem dubitauerit, & dictam decis. Rotæ pro contraria opinione allegauerit.

Nec negatur non esse necessariam collationem, prout dicit Vitalinus, vbi supra, sed dicitur, quòd in ipso actu admissionis per superiorem factæ, inest quædam tacita † collatio, quæ sufficit vt sit acquisitum ius in re. & tacita collatio æquipollet expressæ, vt plene dixi, & multis comprobaui in dicta glossa 14. ex num.45.
59

Considerabam autem, quòd, quamquam dicta conclusio admittatur vt vera quoad permutationem factam coram Ordinario; tamen maior est difficultas in casu nostro, in quo permutatio fit coram Papa; nam Ordinarius habet plenam
60 notitiam † permutantium, & de idoneitate illorum, quod secus est in Papa, vt scripsi in gl. 4. ex num.179.

Item, quia eo ipso quod Papa admittit permutationem, & concedit mandatum de conferendo in forma dignum, declarare videtur,
61 quòd collatio † facta non sit, & quòd admissio resignationis ex causa permutationis per eum facta, nihil aliud operetur quam illud, quod tantum expresse litteræ Apostolicæ, in forma dignum, expeditæ. in quibus de collatione facta, nullum verbum continetur, sed ad conferendum commissio conceditur. Nam expres-
62 sum † facit cessare tacitum. l. si fundum. sub conditione 81. §. Stichum, vbi notat Castrensis num.1. ff. de legat. 1. l. cum ex filio. ff. de vulgari. Et sæpenumero effectus rei, mutatur ex
63 expressione † eius quod absque expressione intelligitur. l. nonnunquam 52. ff. de conditione, & demonstratione. l. si quis Semponium 68. ff. de hæred. instituend. Ac expressa nocent, non expressa non nocent. l. expressa 155. vbi Decius numero primo. ff. de regulis iuris.
✱ * Semperque expressum dicitur maioris efficaciæ, quam tacitum. Bartol. in l. fin. in princip. ff. de legat. secundo. cum alijs per Aymon. consil. 193. sub num.5. * Sed quia etiam ista consideratio ex pluribus morderi facile posset, & lis adhuc sub iudice est. Ideo pro nunc cogitandum relinquo.

Vndecimo quæro, an reseruatis beneficijs vacaturis, censeantur
64 reseruata beneficia vacantia? † conclude quod non, iuxta ea, quæ plenè resolui in gloss. 11. quæst. 5. ex num. 48. vsque ad num. 82. vbi & per totam illam glossam, alia plura de materia vacationis reperies, quæ in hac glossa repetere nolui.

Supradictis in hac vacationis materia annecte regulam 46. Cancellariæ, vbi disponitur, non valere gratiam super modo vacandi in Cancellaria exprimen-
65 do, † de qua meminit Felin. in c. nonnulli. nu.7. de rescriptis.

Item, quòd licet vacatio in Curia, consideretur respectu prouisionis à solo Papa faciendæ. iuxta text. in cap. 2. de præbend. lib. 6. non tamen est alicuius considerationis, nec vacatio in Curia, nec prouisio Apostolica, ad effectum
66 vt sic prouisus præferatur † in stallo, nec choro, alijs antiquioribus. Rota decis. 9. per totã. de consuetudine in antiquis. & decis. 2. de priuilegijs in antiquis. Mohedan. decis. 25. in fine. de præbend. Abbas in c. ex parte. nu. 14. de concess. præbend.

In concursu tamen, data in omnibus paritate, semper prouisus à Papa erit præferendus.
67 † cap. per tuas. & quæ ibi notant Doctores præsertim Abbas, & Felinus, de maiorit. & obedient. Boherius in tract. de auctoritate magni Consilij, num. 81. & 92. vbi alios allegat. & dico in gl. 51.

Rursus, adde quod beneficium vacaturum, tanquam incompatibile per assecutionem secundi, non est opus narrari vt obtentum in
68 gratia secundi, † quia ex quo statim vacabit, cessat ratio expressionis, tanquam de obtento, vt fuit resolutum in Rota, teste Mohedano de-
✱ cis. 14. de præbend. alias decis. 171.* & facit regula 53. de exprimen. valore, in vers. nisi personæ &c. * Licet aliud esset, si non vacaret ipso iure primum, sed obtinens secundum, haberet intentionem dimittendi primum. Nauar. cons. 9. incipit, *an impetrans*, de rescr.

✱ * Aduertas tamen, ne fallaris, quod communis opinio est in contrarium, scilicet, quod sit exprimendum beneficium, quod statim vacare debet per assecutionem secundi. Abb. in cap. ad aures. num.9. de rescriptis. cum alijs per Felinum ibidem num. 2. & 3. Rota decis. 650. num. 2. & 3. parte 1. diuersorum, vbi etiam addunt, quod non solum sunt exprimenda obtenta incompatibilia, sed etiam qualitates considerabiles illorum.

Vnde dicta decisio 14. de præbend. Mohedani, est intelligenda quod non excuset ab expressione obtenti incompatibilis, sed ab expressione illius qualitatis, quod sit sub eodem tecto, vt colligitur ex eadem decisione. Et respondet Rota dicta decisione 650. numero 4. parte 1. diuersorum, dicens, quod qualitas ta-

lis non erat apta retrahere Papam à concedendo secundum. *

Necnon adiunge, quòd narratiua vacationis de mense Februarij præterito, cum debe-
69 ret dicere de præsenti † non vitiat, quia est error, non dolus. Caputaq. decis. 57. p. 2. vbi nu. 2. etiam dicit, quòd in vacationibus in Curia de
70 stylo Curiæ † exprimuntur in gratia dies, mensis, & annus vacationis.

Nec omittere libuit, quòd quando de iure vacat beneficium per promotionem, seu ex aliquo casu ex cumulatis in principio huius glossæ, & de facto detinetur ab ipso promoto, quod potest Ordinarius procedere contra illum donec dimittat de facto prædictum bene-
71 ficium, quamuis illius collatio † ad Ordinarium non spectet, vt postea prouideatur à Papa, siue ab eo ad quem spectet. Put. decis. 330. *in causa Fundana* lib. 3. & ex tex. in c. ordinarij, de offic. ordin. lib. 6.

Præterea addo, quòd vacanti beneficio in mense ordinario, potest Ordinarius ante col-
72 lationem imponere aliquod onus † iustum, & honestum, quod alias non haberet. cap. significatum, & ibi notant omnes, de præbendis. c. significasti, de electione, glos. penult. in fine. in cap. quia à nonnullis. de magistris. Caputaq. decis. 241. num 5. parte 3. & decis. 277. part. 2. vbi secus esse dicitur, si vacasset in mense Apostolico.

Et dato quòd dictum onus non sit iustum, & propterea actus impositionis non teneat;
73 non tamen ideo † erit simoniacus. Achilles de Grassis decis. 5. de simonia. per totam. vbi rationem assignat, quia in dicto casu non fit pactum cum aliquo, & nemini datur, nec promittitur, sed simpliciter onus beneficio vacanti ante prouisionem imponitur.

74 Nec præsumitur vacatio, nisi probetur, † Ægidius Bellam. decis. 349. nu. 1.

Vacatio autem beneficij quomodo probe-
75 tur, dic quod per solam † famam, seu alias semiplenè; ratio est, quia non agitur de magno præiudicio. nam si ille, per cuius obitum dicitur vacare, viuit, collatio erit nulla, & ipse suum retinebit beneficium. Bartol. in l. 2. §. si dubitetur. ff. quemadmod. testam. aperian. Felin. in cap. quoniam frequenter. §. fin. num. 23. post medium, vt lite non contestata. Mohedan. decis. 77. alias 1. de probat. Guidobon. decis. 185. *in vna Abulen.* lib. 2. Cæsar de Grassis decis. 14. num. 2. de probat. & fuit dictum in vna Pampilonen. Prioratus de Artajona 21. Iunij 1599. coram Illustriss. Pamphilio, & alias passim. Mascardus de probat. conclus. 1075. nu. 1. & per totam.

Tempus verò vacationis ad effectum probandi reseruationem, vt puta de mense Apo-
76 stolico, est plenè † & concludenter probandũ, cum agatur de graui præiudicio Ordinarij, & prouisi ab illo. Put. decis. 266. nu. 4. lib. 3. & dixi late in gloss. 11. quæst. fina. vbi pluribus modis limito.

Denique superadde, quòd si A. obtinuit gratiam beneficij, cum expressione valoris 110. cum clausula *augendi, & diminuendi in litterarum expeditione*. & postmodum lapso anno à data supplicatione dictæ gratiæ, expediuit litteras cum expressione valoris in 130. sed adhuc in illis valor fuit ita male expressus, quod esset locus regulæ 54. de exprimendo valore, si de illo medio tempore anni, inter datam supplicationis, & malam expeditionem, B. impetrauerit dictum beneficium ob malam expressionem illius, gratia & impetratio erit nulla; quia dictum beneficium
77 nondum vacauerat † ob malam expeditionem, nisi à die, quo litteræ fuerunt malæ expeditæ, & non antea, stante dicta clausula *augendi, &*
* *& diminuendi*. * Quoniam si ius quæsitum est alicui, licet resolubile ad aliquod beneficium, non tenet collatio facta ante resolutionem, licet postea resolutio contingat. cap. si tibi absenti. de præben. in 6. in cap. commissa. in 1. de electione. in 6. Cassador. decis. 5. de concess. præbend. & decis. 24. super regul. Gomez. in regul. de non publican. quæst. 17. colum. penult. cum alijs per Flamin. Paris. de resign. lib. 11. quæst. 7. ex nu. 44. cum sequentibus. * Ac propterea
78 si dictus A. obtinuit postea gratiam, † *perinde valere*. cum bona expressione, subsistet prima gratia, nec gratia B. medio tempore obtenta impedimentum aliquod præstat; quia, vt dixi, fuit nulla, cum de tempore datæ eiusdem gratiæ nondum vacaret ex dicto capite beneficium, vt fuit resolutum coram Peregrino in vna Alboren. sub 10. Aprilis 1551. & coram Chisanen. in vna Salmãtina sub 9. Martij 1558. & in Cartaginen. de Almoraldi 2. Iunij 1559. coram Palæotto, quæ est in impressis decisione 541. incipit *Melchior*, numero 2. 3. & 4. lib. 3. pare 3. diuersor. & vide in princip. huius gl. nu. 148.

Nec non adiunge, quòd si aliqua vnio declaratur nulla, non datur noua vaca-
79 tio, sed remanet † antiqua. Licet secus esset, si vnio fuisset valida, & dissolueretur. Cassad. de-
* cis. 2. de vnionibus. * Caputaq. decis. 345. nu. 1. p. 3. * Put. decis. 13. lib. 3. & dixit Rota in Mediolanen. parochialis 25. Maij 1598. coram Illustriss. D. Seraphino.

Illud etiam obliuiscendum non est, quòd quamuis inspecto iure communi sedes Episcopalis, aut Abbatialis vacare desinat Vacatio Ecclesiæ Cathedralis quando cessat.
80 † per confirmationem, institutionẽ, seu prouisionem à Sede Apostolica factam, gloss. verbo, *collatio*, in clemen. 1. vt lite penden. vbi Imol. n. 20. vers. *iuxta prædicta*, Pauinus de officio, & potesta. cap. sed. vacan. præludio 7. num. 16. in fin. Franchus in cap. quamuis. §. 1. num. 1. de elect. lib. 6. Felin. in c. cum Bertoldus. col. 2. nu. 3. vers. *dixit etiam*, de re iudic. Rota decis. 6.

in prin-

principio, de electione in nouis.

Item vt per dictam confirmationem, institutionem, seu prouisionem, Prælatus acquirat exercitium iurisdictionis, ante apprehensionē
81 possessionis: † glossa communiter recepta in cap. penult. verbo, *collatio*, de præbend. lib.6. Abbas in cap. transmissam, nu.2. & 3. de elect. Felin. in cap. ne Dei, nu.2. vers. *quarto*. de simonia. Petrus Baisius in suo tract. de elect. 3. par. cap.44. num.4.

82 Ac consequenter poterit beneficia † conferre, Ioan. de Selua in tract. de beneficio. 3. par. q.40. num.1. & per totam. Petrus Baisius vbi supra, d. cap.44. nu.4. Rota decis.182. n.3. & 6. per totam, par.2. diuersorum.

Cæterum hodie non cessat vacatio sedis Episcopalis, aut Abbatialis, vel alia qualibet, donec litteræ confirmationis, institutionis, aut prouisionis Apostolicæ sint expeditæ, &
83 præsentatæ † Capitulo, seu conuentui, cuius Prælati sedes vacabat, vt expresse disponitur per extrauagantem iniunctæ, de elect. inter communes, & tradit Rebuff. in praxi tit. de simoniaca resignatione, num.31. & num. 40.
* * Felin. cons.40. num.4. & 5. Rota iuncta addit. decis.6. num. 6. de elect. in nouis. * Et sic de-
84 bent intelligi † Doctores, dicentes, quòd litteræ debent esse expeditæ, vt non dicatur Ecclesia vacare, ac Episcopus possit administrare; licet de præsentatione litterarum mentionem non faciant, prout sunt gloss. in clem. 1. verbo, *Sede vacante*. de hæreticis, & ibi Imol. num.9. vers. *glossa vacante*. Cardin. in §. duro, d. clem. 1. num.5. in fin. Vital. num.176. Paulus in tract. de potest. Capit. sede vacante, prælud. 7. num.14. Felin. in d. cap. in Dei timorem, num.3. vers. *quarto limita*. de simon. Ioannes de Selua de beneficio, par.2. quæst.15. in princip. Abbas in cap. qualiter, in primo notabili, de elect. Cassad. decis.8. num.5. de restitut. spoliat. Puteus decis.175. incipit, *dubitauit Dominus Peregrinus*, lib.3. & tetigi in principio huius glossæ, num.49.

Quamuis enim dd. Doctores simpliciter loquantur, quòd sit necessaria expeditio litterarum: non tamen excludunt illarum transportationem, ostensionem, & præsentationem: Immo illam præsupponunt, ex quo ad id probandum allegant d. extrauagantem iniunctæ, quæ de litterarum ostensione, & præsentatio-
85 ne expresse disponit, ac decretum irritans † cōtinet, & graues pœnas, non solum vtenti iurisdictione, sed etiam Capitulo, seu Conuentui, admittenti ad possessionē, seu iurisdictionis exercitium, ante dictarum litterarum præsentationem, imponit. Dictum autem Docto-
86 ris semper intelligi debet † secundum legem, quam allegat. Bart. in l. non solum. §. liberationis, num.7. in fine ff. de liberat. legat. cum alijs citatis in gl.8. nu.20. & ita fuit resolutum, & declaratum in vna causa Burgen. Canonicatus 3. Iunij 1583. coram bon. mem. Scipione Lancellotto.

87 Per quam decisionem fuit conclusum † esse validam collationem Canonicatus, in mense ordinario vacātis, factam a Capitulo Burgen. spreto Episcopo iam promoto expeditas litteras suæ prouisionis habente: nondum illas ostendente, nec præsentante, quamuis alias D. Episcopus simultaneam habeat collationem cum Capitulo: quia cum adhuc duraret vacatio dictæ Ecclesiæ, potuit collatio fieri à solo Capitulo, sine vlla citatione, requisitione, aut interuentione D. Episcopi promoti, iuxta tex. in cap.1. ne sede vacante, lib.6. & dicam in gloss.45.

Necnon fuit recessum ab alia decisione in eadem causa prius facta sub die 28. Ianuarij eiusdem anni 1583. vbi contrarium fuerat decisum, non bene considerata dispositione d. extrauagantis iniunctæ, quæ decisio est in impressis 182. p.2. diuers.

* Quod hodie minori caret difficultate, cum per reg.2. Cancellariæ expresse dicatur, quod duret vacatio sedis Apostolicæ vsque ad prouisionem illius Apostolica auctoritate faciendam, & adeptam pacificam possessionem. *

88 Vnde cauendum est à Flamin. Parisi. † in suo tract. de resign. benef. lib.7. quæst.23. num.46. & 47. dicente, quòd cessat vacatio, & potestas Capituli statim post prouisionem, ante captā possessionem. & ad hoc citat dictam decisionē Burgen. factam 28. Ianuarij 1583. iam reuocatam per aliam contrariam factam die 3. Iunij eiusdem anni, de qua d. Parisius non meminit. & ista vltima decisio fuit postmodum sæpius à Rota canonizata.

Et post hæc scripta nouissime contigit alius
89 similis † casus, in prouisione vnius Canonicatus Cordub. a solo Capitulo, facta sede vacante post litterarum expeditionem; ante tamen præsentationem illarum. de cuius prouisionis viribus fui consultus, ac respondi validam esse ex supradictis: & consequenter esse nullam secundam prouisionem, ad fauorem diuersæ personæ postmodum factam de eodem Canonicatu insimul ab Episcopo, & Capitulo, credente primam collationem esse nullam. per id quod
* scripserat d. Flam. Parisi. vbi supra. * Adde de vacat. Ecclesiæ qua, quæ habes in decis. Seguntina benefic. corā Orano 1. Iun. 1592. fol.1298. *

Quæ omnia sunt maximi ponderis, pro ma-
90 teria regulæ secundæ Cancellariæ † in fine, reseruantis omnia beneficia liberæ collationis, vacatura, sede Episcopali, vel Abbatiali vacante, de qua regula dicam in gl.51. in casu 14. reseruationis, a num.52.

Similiter non est omittendum, quòd si hodie post d. regulam 2. Cancellariæ, vacaret aliquod beneficium in mense ordinario, Episcopo, vel Abbate viuente, & postmodum ante prouisionem, extra diœcesim, vel Abbatiam

in remotis partibus decedente, quod si illius Vicarius habens specialem facultatem conferendi post dictũ obitum; ante tamen illius notitiam, tale beneficium contulerit, quòd colla-
91 tio talis, erit bona, † & legitima, non obstante morte Episcopi, de qua notitiam non habuit, vt argumento legis Barbarius. ff. de offic. Prætoris. conclusit Rota decis. 1. iuncta additione Antonij Mariæ Papazon. nu. 4. de offic. Vicarij in nouis. Mohedan. decis. 215. aliàs decis. 29. n. 1. & per totam, de renunc. Puteus decis. 370. incipit, *in vna facem*. lib. 2. vbi alia plura huius materiæ continentur, & dixi in §. 5. proœmiali ex nu. 103.

Neque in hoc casu obstat d. reg. 2. Cancellariæ, quia dũtaxat loquitur de beneficijs vacantibus, seu vacaturis, sede Episcopali, vel Abba-
92 tiali vacante, non vero sede plena, † vt scripsi in gl. 24. sub q. 6. nu. 112. 113. & 114.

* Adiungo etiam, quod quamuis beneficium vacet ipso iure per promotionẽ, & alijs modis, vt dixi in princ. huius glossę, tamen si Papa cõcedit retentionem beneficiorum, tunc nõ vacabit donec promotus cedat, vel decedat. Cassad. decis. 3. de cõstit. Put. decis. 430. nu. 1. lib. 2. Mãdos. in reg. 1. q. 15. Nec retinendi facultas dicitur noua collatio. Put. vbi supra d. nu. 1. in fin.

Ideò, licet nõ teneat collatio facta de beneficio iurispatron. laicalis, nisi patroni accedat cõsensus, aut pro illa vice derogetur huiusmodi iurispat. secus tamen est in retẽtione de qua supra. nam talis cõcessio valet, etiã nulla facta mentione de iure pat. Mohed. decis. 11. nu. 3. de renũc. & post Felin. Scaphil. Rochũ, Lambert. & alios, tradit Couarr. in pract. quæst. c. 36. nu. 12. & fuit nouissime resolutum in Rota, & tetigi in princ. huius glossæ nu. 53.

Item vnum beneficium potest vacare in Curia, & in partibus. Rota decis. 2. de priuileg. in antiq. nu. 2.

Item, custodia beneficij vacantis pertinet ad collatorem. glo. in c. cum vos. de off. ordin. Abb. in c. cum venissent. nu. 11. de institut.

Item, adde ea quę de vacantibus, & vacaturis dicuntur in reg. Canc. 57. & seqq.

Item, fructus vacationis ad quẽ spectent, de quo in tract. de priuil. curial. nota. 13. concl. 18.

Item, plures sunt casus in quibus beneficia non vacant, vt in vnitis ecclesiæ nõ numeratæ, vt dixi supra. & in alijs per Gemin. n. 7. Franc. eod. nu. 7. in c. si propter. de rescript. in 6. *

Summaria Glossæ 16.

1 *Dictio* collatio, *multis modis capitur, aliquando pro diuisione librorum, aliquando pro impositione publici muneris, vt nu. 2. aliquando pro disputatione, vt nu. 3.*

4 Collatio *dictio, accipitur pro communicatione rei propria, vel contributione, vt nu. 5. vel comparatione, vt num. 6. vel leui comessatione, num. 7.*

8 *Dictio* collatio, *accipitur pro assignatione beneficij Ecclesiastici.*

9 Collationis *dictio, est nomen generale comprehendens præsentationẽ, electionem, institutionẽ, & cõfirmationẽ, quod intellige quando profertur a lege, vt nu. 11. secus in rescriptis, vt nu. 10. & ratione subiecta materia, vt num. 12.*

Ad collationem, glossa 16.

1 HÆC dictio *collatio*, multipliciter † capitur. Nam aliquando capitur pro diuisione librorum, seu pro ipso libro, vt patet ex libro authenticorum, in nouem collationes diuiso.

2 Secundo, collatio dicitur publici muneris † impositio. l. 1. C. de Episcopis & clericis, & in authentico de collation. collatione 9. & in rubrica de collatione donator. lib. 10. & de collatione æris. eod. lib.

3 Tertio, accipitur pro disputatione, † quam ad inuicem faciunt Doctores, vel Scholastici conferendo de aliqua quæstione. Dec. in rubr. C. de collat. vers. *secundo pro disputatione*.

Quarto, sumitur pro quadam communica-
4 tione † rei propriæ, causa diuidendi pro portionibus hæreditarijs: nam collatio est in cõmune latio. l. illam. §. final. & per totum titulum. C. de collation. & C. de collatione dotis, & ff. de collatione bonorum. Vnde dicit Iureconsultus in l. apud Labeonem. §. conuitium. ff. de iniurijs. conuitium dici à concitatione, vel à conuentu, hoc est à collatione vocum, cum enim in vnum plures voces conferuntur.

Quinto, accipitur collatio pro contributio-
5 ne. † l. 1. iuncta l. amissæ. ff. ad l. Rhodiam. de iactu, vbi in vna lege dicitur contributio, & in alia collatio.

6 Sexto, accipitur pro comparatione, † & cõcordantia scripturarum, vt in authentico de instrumentorum cautela, in principio collatione 6. vbi gloss. verbo, *collatio*, & in §. si vero etiam, in authentico de his, qui in gradu appellationis, collat. 5.

7 Septimo, accipitur pro leui † comessatione, seu refectione corporis, vt dicit Salicetus in l. si emancipati 22. num. 7. C. de collationibus, de quo nonnulla recenset Polydorus Ripa in tract. de nocturno tempore. cap. 69. à num. 11. & sequentibus.

Octauo & vltimo, sumitur pro assignatione
8 beneficij Ecclesiastici, quam Prælatus facit alicui de aliquo beneficio vacante, quæ propriè dicitur translatio, seu libera iuris concessio. Abbas in cap. auctoritate, num. 9. de institutionibus. Geminianus, & reliqui in c. cum in illis.

illis. §. 1. de præb. lib. 6. Et isto modo accipitur, quo ad propositum nostrum: nam regula ista reseruat omnia beneficia spectantia ad collationem quorumcunque Ordinariorum in octo mensibus Apostolicis vacatura.

Sciendum quoque est, quod hoc nomen *col-*
9 *latio*, est latum, † & comprehendit in se præsentationem, electionem, confirmationem, & institutionem, vt in rubro, & nigro, vt Ecclesiastica beneficia sine diminutione conferantur. clement. vnica, iuncta glossa, verbo *conferantur.* in fine, vbi omnes, de rerum permutatione. Ioannes Andreas in cap. ex tenore circa medium, vers. *dic contra* de concess. præbendæ. Barbatia in cap. Abbatem, colum. penult. de rescriptis. Rebuff. super concordata. §. statuimus, il 2. in vltima glos. sub rubrica de collationibus. Mandosius in reg. 32. Cancellariæ q. 4. nu. 2.

Contrarium tamen, scilicet quòd collationis appellatione non veniat institutio, nec cō-
10 firmatio. † probat text. expressus in cap. cum in illis, 16. §. cum autem. de præbend. lib. 6. dicit enim sic: *cum autem inter collationem, præsentationem, & institutionem, differentia magna esse noscatur, si cui de beneficio ad alicuius collationem prouideri mandetur, de illo, quod ad eius præsentationem, vel institutionem pertinet, prouideri non poterit, nec è conuerso. expresso enim vno casuum prædictorum, mandatum super hoc factum, quod debet de sui natura restringi, ad alios extendi non debet.*

Pro concordia tamen conclude, quòd prima opinio habet locum, quando verbum *col-*
11 *latio* profertur à lege, † in qua non datur ambitio, nec restringendi occasio. text. verò in d. §. cum autem, procedit quando hæc dictio, *collatio*, profertur in rescriptis, quæ tanquam ambitiosa, sunt restringenda, cap. quamuis, de præbendis. lib. 6. ita docet glossa penultima, in fine, in dicta clement. vnica, de rerum permut. & Cardinalis ibidem sub num. 16. in oppositione 12. Caputaquen. decis. 36. num. 15. & 16. par. 3. Quæ interpretatio potest etiam desumi ex regula nostra, dum dicit, quòd reseruat omnia beneficia pertinentia ad collationem, prouisionem, præsentationem, electionem, & quāuis aliam dispositionem, quorumcunque collatorum. & non dicit, quorumcunque prouisorum, nec præsentatorum, nec electorum, nec dispositorum, sed dumtaxat dicit collatorum, ex eo quod verbum *collationis* appositum in lege, omnia supradicta comprehendit.

Aliquando tamen etiam in rescriptis hæc dictio, *collatio*, obliquatur ratione subiectæ
12 materiæ, † siue iuris consonantiæ, ita vt collatio accipiatur pro præsentatione, & è contra. Rota decisione 27. num. 1. & 2. de præben. in nouis.

Summaria Glossæ decimæ septimæ.

1 Prouidere *verbum est latissimum, & comprehēdit in se omnes modos, per quos Ecclesiæ prouidetur, ac etiam commendam, vt nu. 2.*

3 *Clementina (Auditor) de rescriptis, quæ loquitur de prouisione, procedit etiam in institutione, & confirmatione.*

4 Prouidere *verbum sonat prouidentiam.*

Prouisionem, glossa 17.

ON solum voluit regula nostra apponere dictionem, *collationem*, de qua in glossa præcedenti; sed etiam loquitur per hoc verbum, *prouisionem*, quod est amplius, & generalius, ac latissimum, continens in se omnes
1 modos, † per quos Ecclesiæ prouidetur, scilicet nominationem, postulationem, electionem, præsentationem, confirmationem, institutionem, & collationem. glos. verbo, *prouisioni.* in clemen. final. de electione, cap. vt circa, in principio, & ibi glossa verbo, *electiones.* de electione, lib. 6. glossa verbo, *prouisionem.* per text. ibi in cap. 1. & in cap. quorumdam, verbo *prouisionibus.* eodem titulo, de electione, libro 6. Geminianus consilio decimo quinto, numero tertio. idem Geminianus, Franchus, & reliqui, in cap. cum in illis. §. 1. de præbendis. lib. 6. Lambertinus, de iurepatronatus, lib. 2. p. 1. q. 1. principali, articulo 12, num. 1. & 2. Felin. in cap. in nostra, corollario 32. num. 28. de rescriptis. Cardinalis in clemen. causam quæ, de electione. quæst. 4. Rebuffus in concordata, in rubrica de collationibus. §. præfati ordinarij, gl. verbo *prouisionem*, & in praxi beneficiali, tit. de forma Vicariatus, nu. 5. Maudos. in regula Cancellariæ 32. q. 4. nu. 3. Rota decis. 791. nu. 9. par. 1. diuers.

2 Prout etiam includit commendam. † Geminian. in cap. nemo. nu. 7. & ibi Franchus nu. 5. prope finem, de elect. lib. 6. Rota d. decis. 791. nu. 9. p. 1. diuers.

Vnde dixit Rota decis. 4. in fine, de iurepatronatus in nouis. quod Clementina Auditor
3 † de rescriptis, quæ dat facultatem DD. Auditoribus Rotæ, vt in causis beneficialibus coram illis pendentibus, possint absque alia noua commissione, (vt euitetur circuitus) prouidere, quòd procedit etiam in institutione, & confirmatione. tradit etiam Ægidius Bellamera decis. 620. aliàs 621. Milis in repertorio, verbo *patronus si personam idoneam.* in fine Caputaq. decis. 61. p. 1.

Hinc dixit Bald. in cap. fin. num. 22. de præscriptionibus quod hoc verbum *prouidere*,
4 sonat prouidentiam, † non solum impetrantis,

sed etiam Ecclesiæ impetratæ, per l. Theopompus 14.ff.de dote prælegata.

* * Sic etiam cũ fundator Capellaniæ ordinauerit quod Archipresbyter cum œconomo Capelaniam det siue prouideat, talis dispositio est intelligenda quod præsentent ad illam, cum prouisionis appellatione veniat præsentatio. Maxime quãdo testator loquitur cum inferioribus carentibus iurisdictione conferendi, vt per Lambertin.de iurepatron.lib.2. part.1.q.1. art.12.nu.2.& fuit decisum in vna Salmantina Capellaniæ de Vote 21.Octobris 1585. coram Orano. *

Summaria Glossæ Decimæoctauæ.

1 *Præsentandi ius tollitur in octo mensibus reseruatis.*
2 *Iuspatronatus laicale non comprehenditur per regulam* 8. *ne laici retrahantur a fundatione & nu.*3.
4 *Clausula* (ad præsentationem) *non intelligitur de iurepatronatu laicorum.*
5 *Iuspatronatus Ecclesiasticum est, quando fundatur ex bonis intuitu Ecclesiæ quæsitis.*
6 *Iuspatronatus Ecclesiasticum cadit sub reseruatione regulæ nostræ, & per solam simplicem collationem censetur derogatum, & nu.*7.
8 *Iuspatronatus mixti beneficia, non reseruantur per regulam nostram, & nu.* 14.
9 *Iuspatronatus Ecclesiasticum, an tanquam dignius trahat ad se laicale.*
10 *Iuripatronatui mixto sæpe solet derogari.*
11 *Vsus patrisfamilias inducit argumentum.*
12 *Laicalis qualitas potius est attendenda.*
13 *Laicus propter clericum non debet perdere suum priuilegium, nec in re indiuidua debet quis præiudicari ratione societatis communis.*
15 *Reseruatio regulæ* 8. *tollit iuspatronatus mixtum, quando Ecclesiasticum præponderat laicali, quia maior pars attenditur, & nu.*16.
17 *Ecclesiastica iudicatur vniuersitas scholarium, si maiori parte sunt scholares clerici.*
18 *Patronatus competētes ex præscriptione, vel priuilegio, non tollunt reseruationem regulæ* 8. *& sunt sublati à Conc.Trid. nu.* 19. *& nu.*21.
20 *Reseruatio omnis capiebat beneficia de iurepatronatus laicali, ex priuilegio, seu præscriptione.*
22 *Quasi possessio attenditur ad effectum præsentationis: hodie vero post Concil.Trident. secus est, & nu.*23.
24 *Iuspatronatus, ex fundatione vel dotatione habere prætendens, probare tenetur, etiam ad effectum annullandæ possessionis, & nu.*25.
26 *Iurepatronatus laicali ex fundatione, vel dotatione semel probato, & præuia causæ cognitione approbato, non indiget alia probatione; dummodo probatio sit facta post Conciliũ, & n.*29.
27 *Causæ cognitio ad effectum probandi iuspatronatus ex fundatione, quando dicatur adesse.*
28 *Litibus aliquando est dandus finis.*
30 *Iuspatronatus ex fundatione, vel dotatione probandi, datur forma per Concilium.*
31 *Concilium Tridentinum distinguit modum probandi iuspatronatus, inter personas priuatas, & magnates, ac vniuersitates.*
32 *Iuspatronatus potest primari a personis priuatis tribus modis, & nu.*34.
34 *Instrumenta faciunt clarissimam probationem, & probationem probatam, & nu.*36.
35 *Authentica documenta, quæ dicantur.*
37 *Verba illa Concilij*, & alijs a iure requisitis, *quid denotent.*
38 *Instrumenta vt probent, quæ requisita continere debeant, & qualiter sint compulsanda, & nu.*39.
40 *Citatio ad dicendum contra iura requiritur, vt probet instrumentum productum in actis.*
41 *Instrumenta producta, sunt recognoscenda, si de illorum fide dubitatur, nisi sint antiqua, n.*42. *& in alijs casibus remissiuè, & nu.* 43.
44 *Iuspatronatus ex fundatione probatur, per immemorabilem præscriptionem.*
45 *Immemorabilis præscriptio si probetur, potest allegari melior titulus de mundo.*
46 *Immemorabili probatur iuspatronatus ex fundatione, quamuis non enuncietur quòd sit ex fundatione.*
47 *Immemorabilis de materia tractantes citantur plures.*
48 *Tituli infecti fidelur principium, non iuuat immemorabilis, cum constet de veritate, & cesset præsumptio, & nu.*49.
50 *Verba Conc.Trid.* aliasue secundum iuris dispositionem, *quid significent, & nu.* 51.
Dictio (alias) *significat idem quod, alio modo.*
52 *Constructionis titulo probatur iuspatronatus, non tamen sufficit reparatio, nec reædificatio, sicut nec dotis augmentum, & nu.*53.
54 *Concil. Trid. nihil innouauit, quo ad iuspatronatus personarum particularium.*
55 *Capitulum Ecclesiæ Cathedralis non comprehenditur inter personas magnates, aut vniuersitates, ad effectum probandi iuspatronatus.*
56 *Iuspatronatus potest hodie probari per famam iuncta longissima quasi possessione, & cum quadrageuaria, & titulo colorato, & nu.*57.
58 *Iuspatronatus potest probari, quo ad particulares omnibus modis, prout de iure communi.*
59 *Probatio minor iurispatronatus sufficit, quando agitur contra tertium, quam si ageretur contra Episcopum, necnon quando agitur incidenter, num.*60. *veluti de verificanda narratiua gratia, & nu* 61.
62 *Probatio semiplena sufficit, quando agitur de aliquo articulo incidenter.*
63 *Iuspatronatus magnatorum, & vniuersitatum præsumitur ex vsurpatione.*
64 *Iuspatronatus magnatorum, debet vltra immemorabilem*

morabilem,probari instrumentis de præsentationibus effectuatis 50. *annorum, & in hoc Concilium addit iuri communi,& nu.*65.

66 *Persoue magnates, quæ dicantur ad effectum probandi iuspatronatus,& nu.*67

68 *Vniuersitates, & magnates pari passu ambulant ad effectum probandi iuspatronatus.*

69 *Vniuersitas parua comprehenditur a Conc.Trid. in materia iurispatronatus, non tamen certa pars vniuersitatis,& nu.*70.

71 *Testes legitimi non sunt personæ vniuersitatis,ad probandum iuspatronatus illius,ex speciali ratione,& num.*72.

73 *Præsentationes magnatorum, & vniuersitatum debent esse continuatæ, & non interpolatæ, & num.*74.

75 *Præsentationes* 100.*vel* 200.*annorum non sufficiunt, si continuatæ non sunt,quia certa forma assignatur,& nu.*76.79.

77 *Forma si in minimo deficit, nihil dicitur actum, & ad vnguem est seruanda, & nu.*78.

80 *Forma assignata à Concilio probandi per scripturas iuspatronatus, non potest adimpleri per quoscumque testes,& nu.*84.

81 *Concilium Trid. non satis confidit de testibus in probatione iurispatronatus magnatorum.*

82 *Testibus si probetur scripturas esse deperditas. An sufficiat ad effectum iurispatronatus magnatorum,& nu* 83.

85 *Præsentationes sortitæ effectum, quando dicantur,& num.*87.

86 *Quasi possessio præsentandi non acquiritur, si præsentatio effectum non habuit.*

88 *Tempus* 50.*annorum ad probandum per scripturas, non debet esse separatum à tempore immemorabili,dummodo sit ante controuersiam, & num.*89.

90 *Præsentatio non concludit competere iuspatronatus, & ibi de consuetudine Mediolanen. & num.*91.*&* 92.

93 *Reseruatio nostræ regulæ, quando non tollat iuspatronatus ex priuilegio,ratione potentissimarum clausularum. Et adducitur priuilegium Marchionis Astoricen. & Ducis de Alua,num.*94.95.*&* 96. *licet postea fuerit dubitatum, nu.*97. *Et an tollantur per Concilium Tridentinum, agitur ex num.* 98. *vsque ad num.* 106.

100 *Princeps veritatem mutare non potest, licet possit contra veritatem fingere, & qualibet dispositio intelligitur de re vera, non autem de ficta, num.*101.*&* 102.

103 *Conciliaris constitutio, nunquam censetur derogata, nisi exprimatur.*

104 *Concil.Trid.derogatio,an sit potentior,quam regula nostræ,& num.*107.

105 *Vincere quis potest ex alio, quod per se non potest.*

107 *Iuspatronatus,an præsumatur fundatum ex bonis intuitu Ecclesiæ acquisitis,vel potius de patrimonialibus,& nu.*108.

109 *Possessio, & vltimus status iurispatr. indicat ex quibus bonis fuerit fundatum iuspatronatus, & num.*110.

111 *Iuspatronatus laicale, non solum præseruatur à regula nostra quo ad præsentantes, sed etiam quo ad instituentes.*

Præsentationem, gloss. 18.

1 ESERVAT regula nostra beneficia spectantia ad præsentationem, quorumcumque, & sic in hac parte tollit iuspatronatus, † competens patronis ad præsentandum. sed ne fallaris, & vt scias quale iuspatronatus lædit regula nostra, & quale non,distingue tres casus.

Aut enim sumus in iurepatronatus laicali,& conclude quòd in illo regula no-
2 stra locum nõ † habet,nec talẽ beneficium cadit sub reseruatione illius, sicut nec sub alijs resernationibus generalibus,gloss.verbo,*collatio*,in cap.2.de præbendis,lib.6.vbi Geminian. num.11.& Franchus,num.8.Cardin.cons.117. incipit,*casus talis.* num.2. vers. *Item ex alio.* & in clemen.1.quęst.7.in fine.de iurepatronatus. Alexan.cons.75. incipit, *visis, & ponderatis*, in princip. num.1.volum.4. Gaspar de Perusio in tract.de reseruationibus. §.quæ autem beneficia reseruantur, num.5. vbi veriorem opinionem affirmant. Felin. in tract. quando litteræ Apostolicæ,in princ.limitat.2.Rocch.de Curte de iurepatronatus,verbo,*bouorificum*,quæst.4. num.22.& 23.& quæst.24.num.54.Lambertin. in eodem tract. lib.2.par.1. quæst.principali 9. artic.22. Aeneas de Falconibus de resernationibus,quæst.3.principali,num.6.Ioan.Selua de beneficio 3.par.quæst.21. Simonet.de reseruationibus, quæst. 9. per totam. Cassad. decis.6. num. 5. de iurepatron. Rebuff. in tract. nominationum,quæst.8.num.22. & in praxi beneficiali, 3.par. signaturæ, verbo, *necnon iurispatronatus*, num.20. Gomezius in regula de annali,quæst.7. ante num.5. Couarr. in practicis quæstionibus,cap.36. ex num.3. & 4. Gambarus in tract.de legato,lib.3.num.242. fol. mihi 72. Anton.Gabriel.de clausulis, conclus.2. illatione 5. num.32. Mandosius in regula prima Cancellariæ,quæst.8. à num.6. cum seqq. & in reg.32. quæst.4. per totam. & in additione ad Lapum allegat. 84. sub littera N. Alphonsus Hojeda de incompatibilitate beneficiorũ,par. 1.cap.24.num.109.facit Rota decis.46.in principio,de concess.præb.& decis.3.de iurepatronatus, in antiquis: & expresse tenet Rota decis.104.num.1.par.2.diners.

Quando inciet regula nostra in beneficijs iurispatronatus distinguitur.

Et in terminis nostræ regulæ est decisio Putei 319. *eadem die.* num.1. & per totam, lib.1. & decis. 308. num.2. lib.3. Achilles de Grassis decis.3.de iurepatronatus. Simonetta iuncta addi-

addit.de reseruat.q.9.nn.6.& aliàs pluries tenuit Rota, & quotidie seruatur.

Ratio huius conclusionis est, ne laici retra-
3 hantur† à fundatione, constructione, vel dotatione Ecclesiarum, seu beneficiorum, vt omnes memorati Doctores recensent.& quia vt dicit Concilium Tridentinum, sess.25. cap.9. de reformatione, in principio, *patronorum iura tollere, piasque fidelium voluntates in eorum institutione violare aequum non est.* * & consonat illud.lib.1.Regum cap.2.ibi erat ergo peccatum puerorum grande nimis coram Domino: quia retrahebant homines a sacrificio Domini. *

Vnde per clausulam nostram *ad praesentatio-*
4 *tionem &c.* non derogatur iuripatronatus † laicali. Lap.allegat.84.num.5. in fine,& nu.6. vbi additio littera N. Flamin. Paris. de resignat. lib.2. quaest.4.a num.37.cum alijs, quos citat.

Secundus casus est, quando sumus in iurepatronatus Ecclesiastico, videlicet, quādo ex bonis Ecclesiae beneficium fundatur, seu dotatur, aut a laico donatur Ec-
5 clesiae, aut ratione Ecclesiae competit † alicui, iuxta glossam in clementina 2. verbo *praesentare*.de iurepatronat.gloss.verbo *in concessione*, in cap. dilectus 6. de offic. legat. vbi tradunt omnes. cap.1.de iurepatronat. in 6. Rocchus de Curte, de iurepatronatus, verbo, *ius*, q.7. Rebuff.de nominat q.8.nu.21. Lambertin.de iurepatron.lib.1.q.1.art.5.per totum. Couarr. in pract.q.cap.36.num.1.vers.*secundo*. Flamin. Paris.de resignat. lib.2.q.4. ex nu.39. * Spinus de testamentis glos. 4. principali num.15. 16. & 17.

Ideoque iuspatronatus laicale, efficitur omnino Ecclesiasticum eo ipso quod transfertur in Ecclesiam, vt in d.cap. 1.de iurepatron.in 6. Paris conf.35.n.21.lib.4. Couarr.& reliqui vbi supra. *

In hoc itaque casu, proculdubio reseruatio nostrae regulae locum habet, ac comprehendit
6 †beneficia iurispatronatus Ecclesiastici. Ratio est, quia facile huic iuripatronatus praeiudicatur. cap. cum dilectus, de iurepatronatus. cap. dilectus, & ibi Abbas,& reliqui, de offic.legat. Felin.in tract.quando litterae Apostolicae, limitat.3. Aeneas de Falconib.de reseruat.quaest.4. principali, effectu 14.vers.*idem & multo fortius procedit*. Alphonsus Hojeda de incompatibilitate beneficiorum, p.1.cap.24.n.112. Mandos. in reg.1.q.8.nn.5.Cassador.decis.4.nu.2,de iurepatronatus. Couarr.in practicis quaestionib. cap.36.nu.5.

Per solam enim simplicem collationem
7 † factam à Papa, censetur derogatum iuripatronatus clericorum, absque alia derogatione. Cassador.decis.4.nu.11. de probat.& decis. final.num.final.de iurepatronat.

Sit & tertius casus, quando iuspatronatus est mixtum, partim laicale, partim Ecclesiasticum, & in isto casu concludo,
8 quòd cessat † reseruatio nostrae regulae nec tale benefic.comprehenditur sub illa.

Quoniam licet prima fronte videbatur dicendum includi in regula nostra tale beneficium, vt tenuit Rota antiqua decis.40.de concessione praebend.in antiquis, quam sequuntur Staphilaeus de litteris gratiae, titulo de modo, & forma impetrandi.9.sed dubium est, num.3. in paruis. Aeneas de Falconibus, de reseruationib.q.4.principali, effectu 18.ea ratione moti, quia iuspatronatus Ecclesiasticum, tanquam
9 † dignius trahit ad se laicale minus dignum, & pars clerici trahit ad se partem laici. cap. per tuas. cap.contingit, de arbitris.cap.2. de consecratione Ecclesiae, vel altaris. Et quia saepe solet huiusmodi iuripatronatus mixto de-
10 rogari, † & sic arguendo ab vsu patrisfami-
11 lias† videbatur tale beneficium iuspatronatus mixti inclusum in reseruatione, argum.l.Titia. §.qui Marco.ff.de annis legatis,& l.Sempronio.§.fin.ff.de vsufruct.legat.

Nihilominus contraria opinio est verior, & tenenda. Nam in fauorabilibus, potius est
12 attendenda qualitas † laicalis, ne laicus propter clericum perdat suum priuilegium, hoc enim aequum est, quòd in re indiuidua non pa-
13 tiatur quis † praeiudicium ratione societatis, quae illi cum altero communis est: & ideo tale iuspatronatus mixtum, nō cadit sub generalibus reseruationibus, vt expressè tenent Geminian.in reg. vnico, in final.verbis, de iurepatr. lib.6.Felin.in cap multorum.nu.3. vers. *& ideo singulariter*, de Iudaeis. Abbas in d. cap. dilectus. nn.5. vers. *sed circa praedicta*, de off. legat. Cassador.decis.fin.ante n.11. de probat. & decis. 7. de iurepatr. Selua de benefic.p.3. q.11. nu.11.vers.*duodecima qualitas*, ibi, *licet illud ius praesentandi spectaret ad laicum & clericum simul*. Rocchus de Curte, de iurepatron. in verbo, *ius*, in 1.q.accessoria, 7.q. princ.nu.23.vers. *contra istam conclusionem*. Lambertin. in eod. tract.p.3.lib.q.9.art.9.in fin.Rebuff.in tractat. de nominationib.q.15.num.7.Couarr.in pract. quaestionib. cap.36.sub nu.5. vers. *tertio opportune*. * Spinus de testam.gloss.4.princip.n.44. * Mandos.in reg.1. Cancell.q.8.nu.6. Alphonsus Hojeda de incompatibilit. benef. p.1. cap.24. nu.114.Gambar.de legat.lib.3.nu.260. Et fuit resolutum in Valentina beneficij Sancti Iacobi de anno 1577. coram Robusterio, quae est in impressis 574.n.10. & per totum.p.1.diuersor. & in Firmana beneficij 13.Maij 1596.coram Illustrissimo Cardinali Pamphilio.

14 Et loquendo in indiuiduo de regula† nostra fuit resolutum in Rota, teste Achill. de Grassis decis.3.per totam, de iurepatronat. & Put.decis.157.incipit, *dubitaui in vna Placentin*. nu.1. & per totam.lib.3. vbi late respondetur ad dictam decisionem antiquam Rotae 36. de concess.praebend.in antiq. Crescent.decis.3. de iu-

repatr.

repatr. per totam. Verall. decis. 405. lib. 1. in
manuscriptis, & fuit resolutum in vna Gerun-
dien. beneficij 15. Decembr. 1599. coram R.P.
D. meo Pegaa Rotę Decano doctissimo, & alias
passim.

Quod tamen intellige, quando patroni laici
15 habeant maiorem, vel saltim æqualem † partem
vocum in dicto iurepatronat. mixto: secus ta-
men esset si pars vocum patronorum Ecclesia-
sticorum esset maior, & potentior, ac prępon-
deraret vocibus laicorum. veluti si iuspatro-
natus ad vnum laicum, & ad duos clericos
spectaret: exemplum, si iuspatronatus pertine-
ret ad Decanum alicuius Ecclesiæ, & ad Prio-
rem Monasterij, & ad Prætorem laicum, certi
loci; tunc vtique, vt arbitror, intrabit reserua-
tio nostræ regulæ, nam attenditur maior pars
16 prædominans. † l. quod maior. ff. ad municipa-
lem. cap. sedes. de rescriptis. l. sed & si rem. §. 1.
l. quicquid. §. fin. ff. de acquirend. rer. dominio.
Et semper à potentiori fit denominatio. l. quæ-
ritur. ff. de stat. hominum. Ias. in l. 1. in princip.
nu. 11. ff. de verbor. obligation. Rolan. cons. 23.
ex nu. 26. vol. 1.

Vnde Felin. in cap. ex litteris. nu. 3. de con-
stitution. dicit vniuersitatem scholarium iudi-
17 cari Ecclesiasticam, si ex maiore parte † sunt
clerici. & è conuerso. quod prius dixerat Bart.
in l. sodales. nu. 14. & 15. ff. de collegijs illicitis,
& plura in proposito legas per Lambert. de iu-
repatr. lib. 1. q. 1. art. 7. n. 1. & per totum, & art.
10. nu. 10.

Et quòd reseruatio comprehendat iuspa-
tronatus mixtum, quando pro maiori parte
est Ecclesiasticum, nobis scriptum reliquit Gã-
bar. in tractat. de offic. & potestate legati, lib. 3.
de potestate legati in conferen. benef. nu. 368.
vers. *fallit tamen*, cum multis seqq. Couarr. in
pract. q. cap. 36. nu. 5. post medium, vers. *quod si
iuspatronatus ad laicum vnum, & ad duos cle-
ricos*. Crescent. decis. 3. in princip. de iurepatro-
nat. & colligitur ex decis. 574. nu. 7. 8. & 9. p. 1.
diuers.

Rursus supradicta, quòd reseruatio re-
gulæ nostræ non includat iuspa-
tronatus laicale, seu mixtum, intellige quando
tale iuspatronatus competit ex fundatione,
constructione, seu dotatione, vel donatione
facta ab habente illud ex aliquo ex prædictis
titulis. Nam reliqui patronatus competentes
18 ex præscriptione, consuetudine, vel priuilegio,
vsurpatione, aut alio quocunque modo, non
prodessent ad impediendam reseruationem
nostræ regulæ.

19 Tum quia tales patronatus sunt hodie † pror-
sus sublati, & abrogati per Concil. Tridentin.
sess. 25. de reformat. c. 9. dicit enim huiusmodi,
*reliqui patronatus omnes in beneficijs, tam secu-
laribus, quam regularibus, seu parochialibus, aut
dignitatibus, aut quibuscunque alijs beneficijs, in
Cathedrali, vel Collegiata Ecclesia, seu faculta-
tes, & priuilegia concessa, tam in vim patrona-
tus, quam alio quocunque iure nominandi, eli-
gendi præsentandi ad ea cum vacant (exceptis pa-
tronatibus super Cathedralibus Ecclesijs compe-
tentibus, & exceptis alijs, quæ ad Imperatorem,
& Reges, seu Regna possidentes, aliosque sublimes,
& supremos Principes (iura Imperij in dominijs
suis habentes) pertinent, & quæ in fauorem stu-
diorum generalium concessa sunt, in totum pror-
sus abrogata, & irrita, cum quasi possessione inde
secuta, intelligantur.*

Tum etiam, quia tales patronatus ex præ-
scriptione, consuetudine, vel priuilegio, &c. etiã
ante Concilium Tridentinum includebantur
20 in reseruationibus. † Cassador. decis. 4. nu. 5. de
probat. & decis. 7. nu. 5. de iurepatron. Aimon.
cons. 63. nu. 60. Æneas de Falcon. de reseruat.
q. 4. princ. effectu 14. vers. *idem si iuspatronatus
competit ex priuilegio*. Rocch. de Curte, de iu-
repatronatus, verbo, *honorificum*. q. 3. num. 12.
Couarr. plures adducens in pract. quæstionib.
cap. 36. nu. 6. Flam. Paris. de resignat. lib. 2. q. 4.
num. 51.

Et propterea, quòd regula nostra compre-
hendat in sua reseruatione, beneficia de iure-
patronatus laicali, quæ non sunt ex fundatio-
ne, dotatione, aut constructione; sed ex priui-
21 legio, vel præscriptione, fuit in specie † resolu-
tum in vna Pampilonen. parochialis de Zigaq;
28. Iunij 1551. coram Achille, & postea in Cę-
saraugustana parochialis 10. Iunij 1596. coram
Gypsio, & nouissime in vna Cæsaraugustana
parochialis de mense Iunij huius anni 1603.
coram Illustrissimo Card. Pamphilio, & in Fir-
mana beneficij 13. Maij 1596. coram eodem.
Ac nouissime in Compsana iurispatronat. 21.
Ianuarij 1604. coram R.P.D. meo Litta, & in
Valentina parochialis de Carlet. 4. Iunij 1602.
coram R.P.D. meo Lancellotto. Rota etiam
decis. 415. lib. 3. p. 3. diuersor. vide tamen infe-
* rius à nu. 93. * Tradit etiam in terminis d. cap.
9. Flam. Paris. de confiden. q. 28. nu. 240. vers. il-
lud non est præmittendum.

Sicut ad effectum, vt reseruatio pensionis
facta à Sede Apostolica, sit nulla ex eo quod
non adsit consensus patroni; non sufficit do-
cere de quasi possessione, nisi doceatur de fun-
datione, vel dotatione. Caputaq. decis. 132. n. 1.
& per totam part. 2.

Declara tamen, nisi tale priuilegium ad ius-
patron. esset concessum ex titulo oneroso pro
augmento dotis, vel alias, vt consuluit Hieron.
Gabriel. cons. 105. nu. 2. & fin. lib. 1. Vbi conclu-
dit, in hoc casu non intrare derogationem d.
Concil. Trident. & ex alijs adductis inferius in
gl. 28. ex nu. 21. & 22. & gl. 36. vbi plures deci-
siones desuper allego.*

Hinc sequitur, quòd ad excludendam reser-
uationem nostræ regulæ ratione iurispatrona-
tus laicalis, seu mixti, oportet docere de iure-
patronatus ex fundatione, vel constructione,

I.

aut

aut dotatione; ita vt quamuis alias sit considerãda ad effectum præsentationis sola quasi
22 possessio. † cap. consultationib. de iurepatronat.
cap. quærelam, de elect. cap. cum olim, de causa
possess. Rota decis. 7. de iurepatronat. in nou. &
decis. 14. eodem tit. in antiq. & decis. 49. de rescript. in antiq. ac plene dicam in gloss. 45. §. 2. per totum.

Tamen hodie post Concil. Trident. in d. c. 9.
23 non sufficit docere de quasi possessione, † nisi
doceatur de legitimo titulo. Ratio est, quia per dictum Concilium derogatur non solum titulo; sed etiam quasi possessioni cuiuscunque iurispatronatus, aliter acquisiti, quam ex fundatione, constructione, vel dotatione: & ideo vt quasi possessio possit suffragari, est docendum de titulo legitimo. ita declarauit Sacra Concilij Tridentini Congregatio.

Quasi possessio præsentandi nõ prodest hodie post Cõcil. Trid.

Quod etiam tenuit Rota in vna Reatin. Iurispatronatus 28. Octobris anni 1587. coram Robusterio, & in Auximan. iurispatronatus 25. Maij 1595. coram R. P. D. meo Mellino integerrimo Rotæ Auditore, & alias sæpe, & in Romana Parochialis 21. Ianuarij 1600. coram Reuerendissimo D. Episcopo Pacen. & in d. causa Cõpsana iurispatronatus 23. Iunij 1604. coram R. P. D. meo Litta. Vbi etiam fuit resolutum cessare manutentionem, & alia quæcunque remedia possessoria, quandiu prętensus possessor iurispatronatus non docet de titulo: minimeque posse talem possessionem suffragari aduersus reseruationem regulæ nostræ, illam inficientis, vt dicam latius in glos. 31. & 67. Qui enim prætendit suum iuspatronatus esse ex fundatione, dotatione, aut constructio-
24 ne, probare tenetur. † Mohed. decis. 20. nu. 2. de
iurepatronatus. Caputaq. decis. 132. nu. 1. p. 2.
vbi probatur, quòd ad effectum annullandæ
25 pensionis, † ex eo quòd fuit reseruata super be-
neficio iurispatronatus laicalis, tenetur probare quòd sit ex fundatione, vel dotatione.

Si vero semel vacatio contigerit, & patronus laicus, seu mixtus, præsentauit, & coram Ordinario docuit de suo iurepatronatus, iuxta formam dicti Concilij, & præuia causæ cognitione, ac seruatis seruandis, Ordinarius semel approbauit dictum iuspatronatus, & instituit præsentatum; tunc quamuis postea multoties idem beneficium vacare contingat, non
26 tenetur amplius † de titulo, saltim in possesso-
rio iudicio docere, licet de eodem iurepatronatus cõtrouertatur; sed sufficit patrono quasi possessio quam habet; ita censuerunt Illustriss. Concil. Trid. Interpretes.

Aliter namque, si in quacunque vacatione teneretur patronus de nouo de suo iurepatro-
28 natus docere, numquam daretur † litium finis,
vt in hoc proposito tradit praxis Archiepiscopalis Neapolitana. cap. 63. nu. 3.

Non autem sufficit docuisse de fundatione,
29 vel dotatione † ante Concilium, vt similiter
dixit Sacra Congregatio Concilij.

30 Forma autem † probandi titulum iurispatronatus ex fundatione, constructione, aut dotatione, assignatur ab eod. Conc. Trid. in d. cap. 9. sess. 25. de reformat. in princ. dum dicit.

Decernit Sancta Synodus, vt titulus iurispatronatus sit ex fundatione, vel dotatione, qui ex authentico documento, & alijs à iure requisitis ostendatur, siue ex multiplicatis præsentationibus per antiquissimum temporis cursum, qui hominum memoriam excedat, aliasue secundum iuris dispositionem. In his vero personis, seu Communitatibus, vel Vniuersitatibus, in quibus id ius plerumque ex vsurpatione potius quæsitum præsumi solet, plenior, & exactior probatio ad docendum verum titulum requiratur, nec immemorabilis temporis probatio aliter eis suffragetur, quam si (præter reliqua ad eam necessaria) præsentationes etiam continuatæ, non minori saltem quam quinquaginta annorum spatio, quæ omnes effectum sortitæ sint, authenticis scripturis probetur. hactenus Concilium Tridentinum.

Itaque dictum Concilium distinguit modum
31 † probandi titulum iurispatronatus; in personis priuatis; ab alijs personis magnatibus, Cõmunitatibus, seu Vniuersitatibus, in quibus vsurpatio præsumitur.

Qualiter probetur hodie iuspatronat.º quo ad personas priuatas.

32 Et quo ad personas priuatas assignat tres modos † probandi iuspatronatus. Primum ex authenticis instrumentis fundationis, vel dotationis. Nam ex fun-
33 datione, aut dotatione † acquiritur iuspatro-
natus. cap. filijs. cap. piæ mentis, & ibi gloss. 16. q. 7. cap. 3. de iurepatronatus, latè Lambertin. post alios lib. 1. part. 1. quæst. 2. & 5. per omnes articulos illarum. Et eo ipso quòd docetur de fundatione, aut dotatione per authentica
34 documenta & instrumenta, resultat clarissima
probatio.

Quia authentica documenta dicuntur illa,
35 quorum probatio dicitur authentica, & mani-
festa. cap. 1. & ibi notant omnes, de fid. instrum. Socin. sen. cons. 2. nu. 2. vol. 3. Decius cons. 423. nu. 10. Paris. cons. 54. nu. 3. & cons. 104. num. 63. volum. 1. Roland. à Valle, cons. 1. nu. 30. lib. 1. & & cons. 40. nu. 8. lib. 2. Ioann. Gutierr. consil. 6. nu. 4. & 5.

36 Necnon dicitur probatio probata. † Bald. in
l. interesse. C. de solut. Caputaq. decis. 421. nu. 1. p. 2. & decis. 256. nu. 5. p. 3. Rolan. cons. 76. nu. 8. & cons. 79. nu. 49. lib. 1.

Adduntur etiam illa verba, *& alijs à iure*
37 *requisitis*, † ad denotandum, quòd ad hoc quòd
talia documenta authentica probent, debent continere omnia requisita à iure necessaria,
38 tam in confectione, & celebratione; (quæ re-
quisita cumulat plenè Felin. in cap. 1. de fid. instrum. à nu. 2. vsque ad nu. 18. Parlador. lib. 2. rerum quotidianarum. cap. 20. per totum.)

Quam

Quam etiam in extractione,& compulsatione,
39 † in qua sunt necessaria octo requisita, quæ congerit Abbas in cap.cum P.Tabelio,nu.1.de fid.instrument. Auilés.in cap.19. prætorum, glossa, *trasladen*,Couarr.in pract.q cap.21.per per totum.Menoch.de arbitr.lib.2.cent.2.casu 187.per totum.

Necnon,est citanda pars ad dicendum con-
40 tra iura † tempore productionis. Nam alias talia instrumenta non probant, nec dicuntur de actis. Rota decis.1.nu.3.de fid.instrum. in nouis. Caputaquen.decis.99.num.1. part.2. & decis.117.nu.5.part.3. Cæsar de Grass.decis.16. nu.4.de probationib. Felin.in cap. quoniam contra.nu.40.de probation. Cassador. decis.8. num.6. de rescriptis, & decisione 12.super regulis.

Ac etiam sunt recognoscenda post produ-
41 ctionem, † si de illorum fide opponatur, vt per Doctores in cap.1. de fid. instrument. tradunt. Oldrad. consil.227. num.6. Socin.cons. 32. vers. *secunda conclusio*, lib.1. Paris. consil. 115. nu.4. & 5. lib.5. Caputaq. decis.99. nu.2. part.

Licet in instrumentis antiquis, vltra 70. an-
42 nos talis recognitio non sit necessaria.†Caputaq.decis.5.p.3.Put.decis.151.lib.1.
43 Neque in alijs casibus,de quibus † per eundem Puteum decis.359.lib.2. Boher.decis.154, num.5. Felin. in cap. post cessionem, à num.8. cum sequentib. de probationib. vbi ponit duodecim fallentias. Parlador. lib.2. rerum quotidianarum. cap. finali. §. 11. ampliatione 3. num.15. cum sequentib. de qua recognitione, Deo dante, loquar in glossa 64. super verbo, *recognitis*.

Secundum modum probandi titulum iurispatronatus in personis priuatis assignat Concilium in dicto cap.9. in vers. *siue ex multiplicatis,&c.* nempe per multiplicatas præsentationes à tempore immemo-
44 rabili, † siue per præscriptionem immemorabilem præsentandi. Qua probata,potest allegari fundatio, & dotatio,& alius melior titu-
45 lus † de mundo cap. super quibusdam.§.præterea,& ibi gloss.de verbor.signific.Rota decis. 4.nu.2.de testib.in antiquior.Besigneti,Gozad. cons.8.nu.37. Bertrand.cons.120.nu.3. volum. 2.Paris.cons.111.nu.43.& 49.& cons.27.nu.77. volum.1.plenissime Anton.Gabriel lib.5.commun. opinion. titulo de præscriptionibus, conclusione 1. ex num. 44. cum sequentib. Puteus decisione 205. num. 2. & 3. lib.1. Rota moderna decis.717. num.2. part. 1. diuers.tradit optime in materia nostra Achil. de Grass. decis. 4. de iurepatron. vbi allegat infinitos. Mohedan.decis.3.eod tit. de iurepatron. Rota decis.199.nu.5.part.1.diuers. & fuit resolutum in Mediolanen.iurispatr.21.April.1589.coram Comitulo. Hieron.Gabriel cons.88.nu.17.cum seqq.lib.1.

Quod procedit, licet neque per instrumenta præsentationum,neque per testes de immemorabili deponentes, nulla fiat enunciatio,
46 † nec mentio de fundatione, vel dotatione, vt declarauit Concilij Tridentini Sacra Congregatio.

Prout etiam tenuit Rota, teste Achill. de Grass. decis.4.nu.7. de iurepatron.Rota decis. 792.nu.11.p.1.diuers.

47 De qua materia † dictæ præscriptionis, seu consuetudinis immemorabilis, & quomodo sit articulanda,& probanda,& per quos testes, & quantum sit tempus immemorabile,ac alia ipsam materiam concernentia, vltra glossam, & Doctores in cap. 1. de præscriptionibus. lib.6. & l. 41. Tauri, ac vtrobique scribentes. vide plene per d. Antonium Gabrielem in d. tit. de præsciptionibus, conclus. 1. per totam, & præsertim à num.71.vsque ad finem. Balbum de præscription.2. part.3.partis.q.6.à num.12. cum seqq. Couarr. in reg.possessor.2.part.§.3. nu.6.& 7. Molin. de primogen.Hispanorum lib.2.cap.6.per totum illud,ac vide,quæ dicam in glos.33. Immemorabilis consuetudo qualiter articuletur, & probetur.

Non tamen omitto, quòd si constaret de iniusto,& inualido titulo,& infecto principio; tunc quidem non suffragaretur immemorabi-
48 lis,† quamuis legitime sit probata, vt censuit Sacra Concilii Tridentini Cõgregatio 2.Aprilis 1572.& tradit Flamin. Paris.in tractat. de confidentia, num.28. sub numero 240. versic. *& illud non prætermittam*, & late decisio Veneta Thom. Tribij 55. num.69. cum sequentibus libr. 2. Couarruuias in regula possessor. secunda parte, §. tertio, numero septimo ante finem. Molina de primogenijs Hispanorum, libro secundo, capit.sexto,ex num.60. vsque 74.

Ratio est, quia cum constet de veritate infecti principij, & sic simus in claris,cessat præ-
49 sumptio, † quæ ex immemorabili resultat præscriptione,vt tradunt Aimon. consil.134.num. 24. Caputaq. decis. 304. num.1. & decis.314. per totam p.3. Crescent.decis.21.nu.4.de probation.Put. decis.189. nu.5. lib.1.& decis.221. lib.3.& decis.436. lib.2. Couarr.in reg. possessor.2.part.§.3.nu.7.de reg.iur.in 6.decisio Veneta,vbi proxime.Rota decis.731.ex n.18.p.1. diuersor.

Tertius modus probandi iuspatronatus in personis priuatis elicitur ex illis verbis d.cap.9. ibi, *aliasue secundum iuris*
50 *dispositionem*, quæ verba † possent referri ad immemorabilem præscriptionem, de qua verba præcedentia loquuntur, hoc est, quòd dicta immemorabilis probetur secundum alia requisita iuris communis; non autem ad nouum modum probandi dictum titulum. Sed ista interpretatio non videtur admittenda, quia esset nimis restringere probationem tituli in personis particularibus, atque etiam seque-

sequeretur, quòd excluderetur titulus ex con-
structione, vel saltim daretur dubitandi occa-
sio: cum aliàs dicatur, quòd omnis dispositio
loquens de fundatione, vel dotatione, ex iden-
titate rationis, extenditur ad constructionem,
vt plene per Cassadorum decis. 6. num. 1. & per
totam, de iurepatronatus, & statim dicam
num. 52.

Quocirca, dicta verba intelligenda videntur
de alijs legitimis modis probandi titulum, sci-
licet, fundationis, dotationis, aut constructio-
nis, prout de iure communi disponitur. Nam
illud verbum, *aliàs*, significat idem, quòd alio
51 modo, † Bart. in l. 1. num. 22. ff. de condition. &
demonstr. Caputaq. decis. 210. nu. 5. p. 1. Puteus
decis. 170. in fin. lib. 3. & dixi in gloss. 14. nu. 87.
& latius in gloss. 49.

Vnde, si probatur titulus constructionis, quã-
tuis non exprimatur expressè à Concilio, ni-
52 hilominus sufficeret, † & satisfactum esset il-
lius dispositioni. Nam non minus acquiritur
iuspatronatus ex constructione, quàm ex fun-
datione, & dotatione, gloss. 1. vers. *efficitur au-
tem*, in cap. piæ mentis 16. q. 7. cum adductis
per Lambertinum. lib. 1. p. 1. q. 2. artic. 2. nu. 1.
cum seqq. Caputaquen. decis. 133. par. 2. Rota
decis. 598. num. 1. par. 1. diuersorum. Cassado-
rus melius decis. 6. num. 7. & per totam, de iu-
repatron.

Aliud tamen est in reparatione, seu reædifi-
catione, quia tunc non acquiritur iuspatro-
natus, nisi reædificatio esset adeò necessaria,
53 quòd Ecclesia esset † omnino diruta, & noua
egeret consecratione. glos. in cap. quoniam,
verbo *fundationis*, de iurepatron. Rocchus de
Curte, de iurepatron. verbo, *construxit*, q. 8.
num. 12. Lambert. par. 1. lib. 1. quæst. 6. princi-
* pali, artic. 31. num. 11. * Rota decis. 306. nu. 3.
par. 1. diuersorum.*

Prout etiam, qui ex dotatione de nouo fa-
cta, prætendit acquirere iuspatronat. debet
docere, dotem primam fuisse reductam de es-
se, ad non esse. Fel. in cap. venerabilis. nu. 37. de
exception. Rocchus vbi sup. verbo, *dotauit*, q.
* 5. nu. 5. Berous cons. 4. num. 26. vol. 2. *Concil.
Trid sess. 25. de reform. cap. 9. in fine. Rota de-
cis. 457. nu. 18. par. 1. Berous d. cons. 4. num. 26.
lib. 1.* Et fuit decisum in vtroque casu in vna
Sarzanen. benef. 5. Iulij 1599. coram R. P. D.
meo Mellino. & in Placentina Parochialis vlt.
Ianuar. 1594. coram Orano. & in Compsana
iurispatr. 23. Ianuar. 1604. coram R. P. D. meo
Litta.

Sic in terminis dicit Flamin. Paris. de con-
fidentia. q. 28. num. 240. ad finem, vers. *& illa
verba posita*, quòd præfata verba, *aliàs iue se-
cundum iuris dispositionem*, includunt proba-
tionem constructionis.

Ex quo primo infertur etiam, quòd Con-
54 cilium Tridentinum nihil † inno-
uauit, nec immutauit in d. c. 9. quo ad modos
probandi titulum iurispatronatus, ex funda-
tione, dotatione, aut constructione in perso-
nis priuatis, & particularibus; sed dumtaxat
quo ad personas potentes, & magnates, com-
munitates, & vniuersitates, vt firmauit Rota
in vna Sabinen. beneficiorum 15. Decembris
1581. quæ est decisio 199. nu. 5. vers. *& quam-
uis verum sit*, par. 2. diuersorum. & decis. 331.
num. 1. eadem p. 2. diuersorum. & decis. 798.
sub num. 4. vers. *non obstat Concilium Tridenti-
num*, par. 1. diuersor. Vbi etiam dicitur, quòd
55 Capitulum † Ecclesiæ Cathedralis non com-
prehenditur inter personas magnates, aut vni-
uersitates, in quibus præsumitur vsurpatio.
* *Tradit etiam Menochius nihil fuisse immu-
tatum per d. Conc. quo ad personas particu-
lares cons. 341. nu. 5. 6. & 7. volum. 3. & de præ-
sumption. lib. 3. præsumpt. 90. ex nu. 9. Hieron.
Gabr. cons. 192. nu. 1. lib. 2. & fuit decisum in
Mediolanen. de Vetadia 21. April. 1589. & in
Aretina Capellaniæ 20. Iun. 1590. coram Pe-
rusino.*

Secundo infertur pari ratione, quòd ho-
die post Concilium, personæ
particulares possunt probare dictum iuspatro-
56 natus, per famam † fundationis, aut dotatio-
nis, vel constructionis, iuncta longissima quasi
possessione, sicut & ante Concil. probari pote-
rat. Cassad. decis. 3. de probation. Achilles de
Grass. decis. 7. & 8. per totas, de iurepatronat.
Put. decis. 140. 6. *Iulij*. lib. 1. Aimon. consil. 322.
nu. 2. Bursat. cons. 324. nu. 8. & 10. Mascard. de
probat. conclus. 959. incipit, *iurispatronatus*,
* nu. 10. *Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt.
90. ex. nu. 10.* Rota decis. 792. nu. 1. & sequen.
par. 1. diuersorum, & fuit resolutum in Areti-
na Capellaniæ 16. Decemb. 1598. coram Illu-
strissimo Cardinali Seraphino, & alias sæpe.

* * Ac in hoc casu, enunciatiua antiquæ ha-
bent vim famæ, vt fuit decisum in Gerundien.
beneficij 20. Iun. 1597. coram Orano. & in alia
Gerundien. beneficij 15. Decemb. 1599. coram
R. P. D. Peña. & in Comen. iurispatronatus 10.
Decemb. 1604. coram R. P. D. Iusto. Decianus
respons. 40. volum. 4. nu. 31. & 32. Achill. decis.
7. nu. 3. & 4. de iurepatron. Puteus decis. 209.
lib. 2. & in Bracharen. Monasterij 11. Decemb.
1597. coram Seraphino. Bald. in l. cum aliquis.
vers. *item quod dicit*. Salicet. nu. 3. vers. *si tamen
plura*. Castren. nu. 7. C. de iure deliber. Decius
cons. 174. nu. 4. Aimon. cons. 322. nu. 2. Aretin.
cons. 42. sub nu. 1. Caputaq. decis. 344. nu. 2. &
decis. 347. nu. 2. p. 3.

Dicta autem longissima possessio sufficit, si
bene probetur per testes deponentes de visu
30. ann. vt fuit decisum in vna Iacen. portio-
nis de Anso. 4. Maij 1601. coram Illustrissimo
Mellino. & in Tirasonen. Capellaniæ 14. De-
cembris 1607. coram R. P. D. Ioan. Baptista
Pamphilio.

Sicut etiam sufficit probatio d. famæ, iun-
ctis

ctis alijs adminiculis ad probandum iuſpatr. perſonæ particularis. Bald. in l.cum ſuper. C. de rei vindi.Decius, conſ. 117. in fine,& conſ. 126.num.3.Achil. d.deciſ.7. de iurepatron. & fuit deciſum in dictis deciſionibus, Iacen. & Tiraſonen. *

Tertio infertur,quòd ſimiliter poſsit probari à perſona particulari dictus titul. iuriſpatronat. per præſcriptionem qua-
57 draginta † annorum,cum titulo colorato. Nã iſta probatio tantum valet,quantum immemorabilis.c.1.de præſcription.lib.6.c.2. de reſtitu. ſpoliat.eod.lib.c. cum perſonæ.§.quod ſi tales, de priuileg.lib.6.gloſſ. verbo,*iuſtus titulus*,in c. ſi diligenti,de præſcription.& ibi Abb.num. 33.Felin.n.7.& 11.Balbus de præſcrip. 2. p. 3. p. principalis.q.6.nu. 11. Molina de primogeniis,lib.2.c.6.n.52.cum ſequentibus.

Quarto infertur,quòd hodie,quo ad perſonas priuatas,admittantur om-
58 nes probationes † tituli,ex fundatione, dotatione,vel conſtructione,quæ ante Concilio admittebantur, de quibus videas plene per Maſcard.in dict.concluſ.959.incipienti,*iuriſpatronatus*,per totam.

Quinto infertur,quòd quando non agitur de iurepatronatus contra Ordinarium, contra quem ius commune reſiſtit,ſed contra alium tertium, prætendentem iuſpatron. vel inter plures præſentantes,longe
59 minores probationes † ſufficiunt,quam ſi ageretur contra Ordinarium,vt fuit reſolutum in vna Pampilonen.beneficij de Ianzi.10.Aprilis 1595.& 20. Nouembris eiuſdem anni corã Illuſtriſ. Mantica,& alias ſæpius. Caſſador.deciſ.5.de appellationibus num.3. poſt medium. Caputaq.deciſ.137.num.1.& 2.p.1. Ripa in c. cum Eccleſia Suttina,num.93. verſ.*ſexto quæritur*,in fine,de cauſa poſſeſsionis.

60 Sexto infertur,quod quando agitur incidenter de probando † iurepatronatus, veluti de verificanda narratiua contenta in gratia Apoſtolica, quòd beneficium ſit de iurepatronatus laicali:quamuis debeat verifi-
61 cari dicta narratiua,alias gratia erit nulla.† Puteus deciſ.120.& deciſ.404.lib. 2. & deciſ. 36. lib. 3. Caſſadorus deciſ. 7. de iurepatronatus. Maſcardus de probationibus,concluſ.177.per totam.Tamen pro verificatione illius,leuiores probationes ſufficiunt. Quia ſemper, quando tractatur de aliquo articulo, non principaliter,& de directo ſed incidenter;ſufficit minor,
62 & ſemiplena † probatio.Rota deciſ.3. de probationibus, in nouis.Caſſadorus dicta deciſ.1. in principio,eodem titulo.Aegidius deciſ.570. Rota deciſ.803.num.1.part. 1. diuerſorum, & & dixi in gloſſ.45.§.2.ad finem.

* Cæterum cum hodie in omnibus gratijs Apoſtolicis, in quibus narratur ius patron. ſemper apponatur clauſa. *verificato, prius iurepatronatus*, vel *conſtito prius de iurepatronatus*, dicendum eſt,quòd ſit neceſſaria, exacta & plena probatio illius. vt per Fel.poſt alios in c. ſi conſtiterit,n.5.de accuſat. & dixi in gl. 11. ex nu. 94.cum ſeq. Et quia aliter de facili eluderentur verba d.Concil.Triden.in dict.c.9. ſeſſ. 25.de reformatione.

Septimo infertur, quod quando conſtat de exiſtentia iuriſpatron. pertinentiæ probatio ſit facilis. Nam ſufficit quod vnus ſemel fuerit admiſſus ad præſentandum ab alijs cõpatronis, tanquam vnus ex illis. vt per illum ſolũ actum effectuatum,ſit illi acquiſita poſſeſsio,& in poſterum poſsit præſentare, vt fuit deciſum in vna Cencten. iuriſpatron. 10.Maij.1606.corã Marca Montio.Ruin.conſ. 50.n.10.in fi.lib.5.& vide infra in hac gloſ.nu. 110.& in gloſ.45.§.2.ex.nu.29.*

Deſcendendo nunc ad modũ probandi iuſpatron.ex fundatione,dotatione,aut conſtructione in Magnatibus,Vniuerſitatibus,& Communitatibus, in *Iuſpatronatus magnatorũ qualiter probetur*
63 quibus id ius præſumitur † acquiſitũ ex vſurpatione. Antõ.de Butrio in c.dilectus,verſ.*quæro ſecundo*,n.12.de offi. legati.Roech.de Curt. de iurepar.verb.*ipſe, vel is*, prope finem, verſ. *pro hac etiam opinione*. Mohedan.deciſ. 10.n.2. de irepatron. Caputaquen. deciſ.128.nu.1.p.2. Achil.de Graff. deciſ.4.n.4.de iurepatron. Puteus deciſ.59.n.1.lib.1.& fuit dictũ in vna Paduana iuriſpatron. vltima Maij 1591.corã Illuſtriſſ. Cardin. Seraphino,& in Melphen. iuriſpatron.10.Ianuarij 1598.corã Illuſtriſſ.Car. Mantica, & in Cõpſana iuriſpatron.23.Ianuarij 1604.corã R.P.D.Litta,& adde Grego.Lop. in l.6.gl.verb.*deuenlos ſeruir*,tit.25.Partit.4.

In his enim perſonis,& cõmunitatibus Concil.Triden.in d.c.9.voluit,quòd quãdo non deceretur per authentica documenta,de ipſamet fundatione, dotatione,aut cõſtructione: quòd vltra immemorabilẽ præſcriptionẽ, ſeu cõſuetudinẽ,quam omnino probare tenetur;inſuper docere debent per authenticas ſcripturas de præſentationibus continuatis, & effectũ ſuum
64 ſortitis,per tẽpus continuũm † quinquaginta annorũ. In hac enim parte Concil.Triden.addi-
65 dit iuri † communi, & illud immutat, ex quo ſola probatione immemorabili non contentatur,vt dixit Rota deciſ.199.nu.5.& deciſ.331. nu.2.part.2.diuerſorum.

DICIT enim Concil. *in his vero perſonis, vniuerſitatibus, ſeu cõmunitatibus,&c.*perſonæ
66 iſtæ ſunt † omnes domini Ciuitatũ, Caſtrorũ, aut locorũ,Duces,Marchiones,Comites,Barones,& alij quilibet Domini,perpetuam iuriſdictionẽ habentes,vt cenſuit S.Congr. Concilij.

Fuit etiam reſolutum in vna Sabinen.beneficiorũ 15.Nouembris 1582.coram Sanctiſſ. D. N.Clemente VIII.Flamin.Pariſius in tract. de confidentia.q.28.n.143.vbi etiam dicit habere
67 locum in Epiſcopatibus poſſeſsis † per Cardinales: & quòd etiam procedit quamuis dicti Domini recognoſcant ſuperiorem.

Mm Et

Et pari ratione idem disponitur in Vniuer-
68 sitatibus, & Communitatibus † propter illarum potentiam. Put. decis.205. in principio, & per totam. lib. 1. Quod etiam procedit, quamuis Vniuersitas sit parua, vt fuit dictum in vna Bononien. iurispatronatus de Barignana 20. Martij 1585. coram Gypsio, & in nullius Archipresbyteratus 2.Maij 1588.coram
* Illustrissimo Cardinali Pamphilio. * Necnon in familia potenti. Rota decis.199. ex num.2. part.2. diuersor. * Licet secus esset, si non tota
69 Vniuersitas, sed certa pars† illius, prætenderet iuspatronatus, vt sacra Congregatio nouissime declarauit.

* * Quamuis prius Rota tenuit contrarium in vna Cremonen. capellaniæ 8. Aprilis 1601. coram Coccino.

Quæ declaratio potest bene fundari ex his, quæ tradunt Molina & ab eo citati, de primogen.lib.2.cap.6.nn.3.4.& 5.

Nec procedit in Capitulo nec Collegio iurisdictione carente Rota decis.798.sub num.4. p.1. & vide quæ dixi in informat. Bonon. fol. 1570.& in tract.curial.fol.63.

Necnon quando duo essent patroni vnus potēs, & alter priuatus, vt concludit Menoch. de præsump.lib.3.præsumpt.90. a nu.15. & sequen. vbi alijs multis modis declarat.

Et similiter fuit decisum in vna Aurien. parochialis de Pao 5. Decēb. 1605. corā Manzanedo. quod si vniuersitas habet tertiā partē patronatus, & personę non potentes habent alias tres partes, quod non intrat in hoc casu dispositio Concil. Trid. cum cesset ratio vsurpatio in vniuersitate. & quia etiam si potens excludatur, beneficium non remanet liberum, sed de iurepatron. & quia habentes alias partes non tolerarent vsurpationem. & addo etiam rationem mixturæ de qua in hac gl. ex nu.22. & in gl.9. in princ.ex nu.20. *

Vnde non erunt in hoc casu legitimi testes,
70 personæ† Vniuersitatis, nec subditi dictorum Dominorum, ad probandum iuspatronatus ipsius Vniuersitatis, vel Domini. Caputaquen. decis.136.part.2.Paris.in d.q.28.nu.251.& fuit resolutum in vna Forosemproniēsi, seu nullius parochialis 15. Decembris 1593. coram Illustriss. Card. Pamphilio. Quod videtur esse de mente d. Concilij Tridentini, propter poten-
71 tiam, & dominationem, quam vniuersitas habet super personis illius, & Dominus super suis vasallis, & subditis, quicquid in oppositum dicat auctor praxis Archiepiscopalis Neapolitanæ cap. 63. motus ex regulis generalibus, quia in hac re sumus in speciali casu, & tan-
72 quam in tali † Concilium exigit insolitas, & exactas probationes, nec contentatur cum probationibus, quæ de iure communi admittuntur.

Etenim exigit Concilium præsentationes continuatas per quinquaginta annos, & ideo
73 oportet, quòd nulla adsit interpolatio; † nisi quòd in omnibus vacationibus contingentibus, vna præsentatio sequatur alteram: nam
74 ita ostendit illud verbum *continuatæ*. † cap.accedentibus iuncta glossa 1. in fine, de priuilegijs. Specul. tit.de probation.§.1. incipit *probare*, nu.32. & 33. late Marc. Anton.Bard.in tract.de tempore vtil.cap.2.nu.1.& cap.8.Stephanus de Federic.de interpretione iuris, par. 1.nu.6.

Quo fit, vt si non adesset dicta continuatio non sufficerent præsentationes centum, nec du-
75 centorum, †& amplius annorum, cum forma dicti Concilij non seruaretur. Quoniam Conc.
76 in hac parte assignat certam formam, † quæ est præcise seruanda.l.non aliter. ff.de legat.3. cap.cum dilecta, vbi late Felin.de rescript.cap. si cui, de non sacerdotali, de præben.lib.6.Paris. cons.12. num. 47. & cons.15. nu.23. volum.2. Rota decis.13.nu.2.de concess.præben.in nou. & decis.8.de dolo, & contumacia, in nou.
77 Ita quòd, si in minimo deficiat † forma, nihil actum dicatur, & totus actus corruat. Felin. in d. cap. cum dilecta, num. 10. de rescript. Mohed. decis.17. num.1. de caus.possess. Caputaq. decis.250. part. 1.& decis.145. nu.5. p.3.Mandos.in reg.27.q.20.a nu.16.& nu.17.
78 Et ad vnguem † est seruanda. Decius cons. 532.nu.4. & 5. Tiraq.de retract. conuent.§.4. gloss.6.nu.31.cum seqq.
* * De qua materia plene tradit Sebast. Medices de reg.iur.reg.7.ex n.1.vsque ad n.113.*

QVOD autem assignetur pro forma, quòd
79 ista probatio fiat per scripturas, † declarauit Sacra Congregatio Concilij.

Hinc est, vt quatenus dictum Concilium disponit, quòd doceatur de istis continuatis præsentationibus quinquaginta annorum per authenticas scripturas, nullatenus sufficeret, si
80 per testes probarentur, deficientibus† scripturis, vt fuit in terminis resolutum in Rota in vna nullius Archipresbyteratus 2. Maij 1588. coram Illustriss. Pamphilio, & in alia Forosempronian. seu nullius 15. Decembris 1593. Rota decis.199.nu.4.p.2.diuers.vbi rationem assignat, quia Concilium de testibus omnino
81 non confidit, † quando agitur de iurepatronatus harum personarum, & vniuersitatum: & propterea non sibi satisfieret, si istæ præsentationes probarentur per testes, seu æquipollens & non per scripturas; sed voluit vtramque probationem, testium, & scripturarū, quod fuit etiam nouissime decisum in vna Sorana beneficij 28. Aprilis anni 1603.coram Illustrissimo Pamphilio.

* *Pro quo facit, quòd sinistra oratur suspicio fouendi malam causam contra illum qui verisimiliter potest suam intentionem, instrumentis, & scripturis probare, & non probat, sed testibus. Aimon. consil. 154. num. 30. & consil. 178. num.5. Menoch. de præsumption. lib.2.

lib. 2. præsumpt. 91. Surd. nu. 11. consf. 537. nu. 13. & ideo non datur remissoria ad prob. testibus, quod instrumentis potest probari. Rota decis. 10. num. 6. de offic. delegat. in nouis. & decis. 49. de testibus in antiquis. Et fuit decisum in vna Corduben. dimidiæ portionis 18. Februar. 1602. coram Sacrato, & alias pluries.*

Ex quibus dubito de veritate opinionis moderni auctoris praxis Archiepiscopalis d. cap. 63. nu. 12. dum tenet, quòd si per testes proba-
82 retur esse deperditas † scripturas, & deponerent de tenore illarum, in quibus continebantur continuatæ præsentationes, quod tunc satisfieret menti Concilij, per text. in cap. cum olim essemus. de priuileg. Quoniam eo ipso, quod Concilium non confidit de testibus, consequenter etiam remanet exclusa ista proba-
83 tio: nam aliter de facili eluderetur † dispositio dicti Concilij. quòd etiam * tradit Puteus decis. 325. lib. 3. Caputaq. decis. 134. p. 2. * sensit Rota in Sabinen. iurispatr. 15. Nouembr. 1582. coram S.D.N. Clem. VIII. in dicta causa Forisemproniani, seu Nullius.

Vnde si nob probaretur ex eisdem scripturis authenticis, quòd omnes præfatæ præsentationes continuatæ, sortitæ fuerunt effectum,
84 prout Concilium disponit, non releuaret † talis probatio. Rota in d. decis. 199. nu. 3. p. 2. diuersorum. & in Sabinen. beneficiorum 15. Nouembris coram S.D.N. Clemente VIII. tunc Rotæ Auditore.

ET TVNC dicuntur præsentationes sorti-
85 ri effectum, † quando Ordinarius, illarum vigore instituit præsentatum à patrono, & præsentatus, & institutus acceptauit, possessione subsecuta. Calderinus cõs. 12. de iurepatr. Caputaq. decis. 131. nu. 1. & 2. & decis. 418. p. 2. Crescent. decis. 5. de iurepatr. Oldrad. consf. 229. num. 2. Rota decis. 147. num. 1. & decis. 167. nu. 1. par. 1. diuersor. & latius, Deo dante, explicabo in glos. 45. §. 3.

* * Hoc tamen intellige, quando prouisio fuit per obitum; secus tamen in prouisione per resignationem, quia potest non possessor resignare, siue cedere ius quod habere prætendit, vt fui t decisum in vna Taruisina plebis, de Medulo 26. Februarij 1586. coram Episcopo Laureтano, & in Albanen. Prioratus 29. Nouembris 1588. coram Orano.*

INTER sex requisita necessaria ad acquirendum quasi possessionem præsentandi, vnũ & potissimum est, quod præsentatio effectum
86 † habuerit, non autem euanuerit, vt Calderinus in dicto consil. 12. de iurepatronatus. Ripa in cap. cum Ecclesia Sutrina. num. 92. & 93. de causa possess. Caputaq. decis. 337. nu. 2. & decis. 338. & decis. 339. nu. 1. par. 2. Rebuffus in concordata, in rubr. de annatis, verbo *possessionem*. Puteus decis. 136. nu. 3. lib. 3. & fuit resolutum in vna Pampilonen. præheminentiarum coram Illustriss. Pamphilio sub. 17. Aprilis 1592. & de alijs requisitis loquar, Deo dante, in gl. 45. §. 2.

Adde etiam, quòd quando constat de multiplicatis, & continuatis præsentationibus longissimi temporis, & quòd per vacationem ex
87 persona vnius præsentati, præsentatur † alius, tunc eo ipso constat illas sortitas fuisse effectum, vt loquendo in terminis Conc. Trid. dixit Rota decis. 545. nu. 2. & per totam. p. 1. di-
* uers. * & decis. 598. sub nu. 9. ead. p. 1. Menoch. de præsump. lib. 6. præsump. 36. nu. 6.

Rursus adde, quod istud tempus quinquaginta annorum, non requiritur quod sit separatum à tempore consuetudinis immemorabi-
88 lis; sed potest esse inclusum † in illo, & de eodẽ tempore, vt ex verbis Concilij colligitur. & notat praxis Archiepiscopalis d. c. 63. nu. 11.

Prout etiam non requiritur, quod dicta immemorabilis probetur de tempore ante Concilium Tridentinum; sed sufficit quod probe-
89 tur de tempore ante controuersiam, † de qua agitur, vt ipsius Concilij Trident. interpretes censuerunt.

ADVERTENDVM etiam est, quòd quamuis Parochiani ex antiqua consuetudine præsentauerint Episcopo Rectorem gratum, vt illum prouideat, & semper solitus fuerit prouideri ad preces, & supplicationem illorum; non De præsentatione ad ius patronatus non sit illaue
90 propterea † ex hoc competit dictis parochianis aliquod iuspatronatus; sed dumtaxat est quædam honorantia nominandi sibi Rectorem beneuolum, & gratum. Ita consuluit Dominicus Geminian. consf. 45. incipit. *consuetudo est Mutinæ*. nu. 4. Decius consf. 129. incipit. *& pro tenui*. sub num. 2. vers. *tertio respondere potest*. Ferretus plene consf. 33. nu. 4. & consf. 212. nu. 4. pro quo bene faciunt ea quæ dixi in glossa 4. num.
* 164. cum tribus seqq. * Parochianis namque nullum ius præsentandi competit, nisi aliter de iurepatr. doceant, vt post Innoc. Ioan. Andr. & alios tradit Abb. in c. quærelam. sub nu. 2. ante fin. de elect. * Et secundum hæc esse intellige-
91 dam consuetudinem † Mediolanen. vbi ad petitionẽ parochianorum instituuntur Rectores, scripsit Rocchus de Curte de iurepatr. verbo, *competens* sub quæst. 15. nu. 60. & Lambertin. in eodem tract. lib. 1. p. 1. q. 10. artic. 8. num. 4. & in eadem q. 10. art. 5. num. 21. & num. 47. vers. *limita septimo*.

Nec sequitur, competit mihi ius præsen-
92 tandi, † ergo habeo iuspatronatus, vt scripsi in gloss. 45. §. 2. num. 18. & ita sæpe respondi, maxime quando redditus Ecclesiæ, & beneficiorum dumtaxat consistunt in decimis, & pri-
* mitijs de iure diuino debitis. * ex his quæ post alios tradit Lambertinus de iurepatronatus, lib. 1. par. 1. quæst. 5. artic. 21. nu. 14. & lib. 1. p. 1. q. 10. art. 1. n. 2. & ego dico in gl. 45. in princ. nu. 46. & 47.

Neque est omittendum, quod quando agitur de patronatu Ecclesiæ collegiatæ, vel conuentualis, non sufficit docere de fundatione,

& dotatione cum licentia Ordinarij, sed oportet quòd etiam probetur titulus Apostolicus ad fundationem d. Ecclesiæ cap. nobis 25. §. cæterum vbi gl. verbo, de sua iurisdictione, de iurepatron. Anchar. n. 16. Abb. nu. 9. Lambert. lib. 2. p. 1. q. 5. principali artic. 1. num. 10. cum seqq. Put. decis. 366. in vna Tranen. libro 2. Mohedan. decis. 10. num. 2. in fine. & num. 3. Rota decis. 266. num. 7. part. 1. diuersor. & fuit late resolutum in Albanen. Prioratus 26. Nouembris 1588. coram Orano. Ita vt si post fundatam d. Ecclesiam collegiatam sine auctoritate Apostolica expressa super reseruatione iurispatronatus illius; postea Papa concedat iuspatronatus ad illam, talis concessio erit merum priuilegium, ex quo a principio tale iuspatronatus non competebat, & tanquam tale iuspatronatus ex priuilegio erit sublatum per Concil. Tridentin. d. cap. 9. sess. 25. de reformation. Puteus decis. 379. num. 4. & 5. lib. 2. & fuit resolutum in d. Albanen. Prioratus. *

INSVPER addo, quòd quàuis reseruatio regulæ nostræ comprehendat regulariter omnia beneficia de iurepatronatus ex priuilegio, vt superius num. 18. tradidimus. Tamen quando in priuilegio sunt amplissima verba, continentia quòd tale iuspatronatus habeatur perinde, ac si ex vera dotatione, & fundatione competeret, & quòd nisi de toto tenore, & data præsentium, plena, specifica, & indiuidua, & expressa, de verbo ad verbum, non per clausulas generales idem importantes, mentio fiat, & priuilegiati ad id accedat consensus, derogari non possit, nec de-

93 rogatum censeatur: tunc non intrabit † dicta reseruatio, vt fuit resolutum in vna Astoricen. Archidiaconatus 19. Martij 1576. coram Illustrissimo Seraphino. vbi fuit resolutum, quòd indultum Marchionis Astoricen. con-

94 tinens clausulas supradictas, non erat † derogatum per regulam reseruatoriam Pauli Quarti. & ponderatæ fuere optime omnes clausulæ dicti indulti, & in fine dicitur, quòd idem fuerat decisum in eadem causa per alias antiquas decisiones. quæ decisio est in impressis 137. part. 1. diuersorum, & decis. 468. num. 1. & per totam, & decis. 530. in fine, part. 1. diuersorum. Idem etiam fuit decisum in alia Astoricen. Canonicatus 17. Maij 1579. coram Illustriss. Lancellotto, quæ est in impressis decis. 304. par. 2. diuersorum. Et ratio assignatur per dictas decisiones, quia in hoc casu consideratur iuspatronatus, tanquam

95 ex mera fundatione, & dotatione, † & cessat dicta reseruatio, ex defectu voluntatis, ac intentionis Papæ, ex quo in regula reseruatoria non fit talis derogatio, & de consensu priuilegiati; prout in tenore priuilegij exprimitur.

Sicut etiam præseruatur aliud simile indul-

96 tum concessum d. Pio V. Duci de Alua, † ad præsentandum certa beneficia vacantia in mensibus Apostolicis. Rota decis. 442. per totam, p. 1. diuersorum.

Scio tamen, quod nouissime nonnulli ex DD. Rotæ Auditoribus dubitarunt de subsi-

97 stentia † dictarum decisionum Astoricen. & quòd in quadam causa Compsana iurispatronatus 13. Ianuarij huius anni 1604. coram R. P. Domino meo Litta fuit per transeuntum dictum, quòd à dicta decisione Astoricen. fuit iam recessum per Rotam in vna causa Placentina parochialis de Mirabel, sub die vltima Ianuarij anni 1594. coram Orano. Sed in dicta decisione Placentina nullum verbum reperitur, quo ad regulam nostram: & ideo dum Rota expresse sententiam non mutauerit, dictasque decisiones reuocauerit, illis inhærendum erit. * Sed postea fuit recessum, vt infra nu. 106. *

Solum namque in d. decis. Placentina agitur. An per Concil. Trident. sess. 25. cap. 9. fuerunt sublati omnes patronatus ex priuilegio, quamuis contineant clausulas, quod habeantur, & regulentur, perinde ac si competerent ex vera fundatione, & dotatione, &c. cum alijs clausulis efficacissimis, &c. & fuit decisum, quòd sic, prout etiam sæpe declarauit Sacra Concilij Tridentini Congregatio. Ratio est quia dictum Concil. Trid. sustulit omnia priuilegia, tam in vim patronatus, quam alio quocumque modo concessa; vt ex illius lectura ostenditur. Vnde nihil operantur dictæ clausulæ concessionum, maxime ponderando illa verba *tam in vim patronatus*, quæ veniunt in

98 † indiuiduo ad destruen. illam clausulam priuilegiorum, videlicet. *quod habeantur perinde ac si competerent ex vera fundatione, & dotatione.* quia negari non potest, quòd tale iuspa-

99 tronatus, re vera sit ex mero priuilegio: † licet Princeps fingat esse ex vera fundatione, & dotatione. Nam Princeps veritatem mutare

100 † non potest; licet possit contra veritatem fingere, vt per Paul. Castren. cons. 340. incipit *præmissis*. nu. 2. vol. 1. & dixi in §. 1. proœmiali, nu. nu. 74. & 75. & in glossa 51. nu. 25. & seqq. Et quatenus Concilium Tridentinum loquitur de fundatione, & dotatione, intelligitur de vera,

101 non autem ficta, l. 3. §. hæc autem verba, vbi Bart. ff. de negotijs gestis. idem Bartol. in l. si is qui pro emptore, num. 33. & ibi Ias. num. 120. cum sequentib. ff. de vsucapion. cum adductis in glossa 43. huius regulæ, num. 13. cum sequentib.

Sic etiam fuit decisum in vna Corduben. Iurispatronatus 20. Nouembris 1566. coram bon. mem. Ioann. Aldobrandino, quòd si ex mero priuilegio competeret alicui iuspatro-

102 nat. in cuius concessione disponatur † quòd sit eiusdem naturæ, ac iuspatronatus ex fundatione, & Regum: quòd non obstante dicta clau-

clausula, & quòd Concil. Trident. præseruat
iuspatronatus ex fundatione, necnon ex priui-
legio, quando est Regibus concessum, erit ni-
hilominus derogatum, & sublatum tale iuspa-
* tron.per d.Concil. * & nouissime fuit idem re-
solutum in vna Lucana Decanatus die 19. Ia-
nuarij 1605.coram R.P.D.meo Mellino. *

Fuit etiam dictum in dicta decisione Pla-
centina, quòd non obstabant clausulæ insertę
in priuilegio, derogantes quibuscumque futu-
ris constitutionibus,&c.quia non porriguntur
103 ad constitutiones conciliares, † nisi nomina-
tim illarum mentio facta fuerit,cap. ex parte,
de capellis Monach. Oldrad.cons.326.num.1.
Calderin.cons.11.de priuileg.Archid.in cap.1.
nu.2. ante finem, de constitut.in 6. Barb.cons.
23. num.6.volum.3. Felin.in cap. nonnulli,nu.
2. & 3. de rescript. Caputaquen, decis. 176.
num.1. & per totam,& decis.268. nu.3.part.1.
Rota decis.122.nu.1. & decis.123.nu.1. cum
seqq.par.1.diuers.ac tetigi in gl.15. in princip.
num.36.

Ex quibus apparet, quòd derogatio facta
per Concil.Trid.sit potentior quam derogatio
104 inducta per regulam nostram: licet non sit
ita generalis. Nam illa solummodo loquitur
de iurepatronatus,aliter quam ex fundatione,
dotatione, aut constructione, competente.
Regula vero nostra, non solum tollit de me-
dio, quo ad menses Apostolicos præfatum
iuspatronatus; sed etiam omnia quæcumque
iura conferendi, & disponendi de beneficijs,si-
ue competant de iure communi, siue de iure
speciali.

Similiter sequitur, quòd concessiones iuris-
patronatus factæ ante Concil. Trident. (dato,
quòd non essent sublatæ per regulam nostram,
quia illius derogatio illas non caperet, ex eo
quòd forent admodum efficaces, vt in casu di-
cti priuilegij concessi Marchioni Astoricen, vt
supra dixi à nu.93.) essent tamen sublatæ per
Concil. Trident. & consequenter intrat reser-
uatio regulæ, cum iam non reperiat aliquod
obstaculum, nec impedimentum; sed inueniat
viam exemptam, & apertam, mediante dero-
gatione d.Concil. Et sic quod ex se non potest
105 † vincere, & superare regula nostra; vincit ta-
men, & superat ex dispositione Concil. Trid.
argumento cap. auctoritate. §.licet enim, de
concess. preben. in 6. & l. Claudius.ff.qui po-
tiores.l.petendæ,in fine. C. de temp.in integr.
restituen.Rota decis.23.sub nu.3.de re iudic.in
* nouis. * & desuper cumulat. 17. singularia
Ias. in l.si emancipati. a nu.5. vsque ad nu.24.
C.de collation.*

Sicut enim in d.decis. Placentina non dubi-
tabatur, nec disputabatur de reseruatione re-
gulæ nostræ; sic etiam in dictis decisionibus
Astroricen.citatis in nu.94. non disputabatur,
nec controuertebatur de dispositione Concil.
Trident. illiusque derogatione. Poterat vtique
esse, quòd præfatum priuilegium concessum
Marchioni Astoricen. fuisset concessum, vel
saltim ex certa scientia confirmatum, à Sede
Apostolica post promulgationem d. Concil.
Trid.ac propterea eum fuisset d. Concil. dero-
106 gatum, † & non obstaret, intrabat dubitatio
An obstaret regula nostra?

* * Cæterum quamuis derogatio regulæ no-
stræ non sit ita generalis sicut illa Concil.Trid.
quia dumtaxat procedit in mensibus reserua-
tis non autem in ordinarijs, vt dixi in gl.40.
tamen hodie sine difficultate tenendum est,
quod efficacia d. derogationis regulæ nostræ
sit ita potens,etiam si priuilegia sint amplissi-
ma,& cũ prægnantissimis clausulis sicut dero-
gatio Concil.Trid. Quia iam sunt per Moder-
nam Rotam reuocatæ illæ decisiones Astori-
censes, & aliæ similes, vt noto in gl.36. nu.38.
Præsertim cum Moderna regula Pauli V. con-
tineat clausulam. (*Quorum tenores &c.*) quæ
alijs regulis deficiebat.*

POSTREMO, vt huic glossæ vltimum cala-
mum imponam,quæro de quæstione, quæ sæpe
in praxi mihi contingit. Quidam clericus fun-
dauit quandam capellaniam, seu beneficium,
107 & non liquet † de quibus bonis illam funda-
uerit. An de acquisitis intuitu Ecclesiæ, vt
dicatur de iurepatronatus Ecclesiastico, & sic
intret reseruatio nostræ regulæ. An vero de
proprijs bonis patrimonialibus, vt sit de iure-
patronatus laicali, ac consequenter cesset re-
108 seruatio, † iuxta ea, quæ notat glossa verbo
præsentare in clementina plures,de iurepatro-
natus. Rocch.de Curt.de iurepatronat. verbo
ius,nu.22. Lambert.lib.1.p.1.q.1.art.2.Rebuff.
in praxi 3.par.signaturę verbo *necnon iuspatro-
natus*.nu.7.

Qua in re breuiter conclude, quòd aut pa-
109 tronus laicus,est in quasi possessione† iurispa-
tronatus, & tunc præsumitur laicale, & fun-
datum ex bonis proprijs, & patrimonialibus,
ac non erit locus reseruationi nostræ regulæ:
Aliter autem sic, quia præsumitur fundatum
110 ex bonis acquisitis intuitu † Ecclesiæ,& sic de
iurepatronatus Ecclesiastico,Put.decis.228. *in
vna Placentina* n.1.& per totam,lib.2.& decis.
90. lib.3. Mohed. decis.9. de iurepatronatus.
Achil. de Grass.decis.1. eodem titulo,de iure-
patronatus. Crescent.decis.9.eodem quoque
titulo. Mascard. de probation.conclus.960.nu.
12.apud quos videri possint plura,quæ in pro-
posito scribunt.

* * Prout etiam ratione d. quasi possessionis
præsumitur possessor iurispatronatus descen-
dens à fundatore, vt per dictam decis.9. Cre-
scent. de iurepatron. & similes fuit resolutum
in vna Gerundien.iurispatr.15.Decẽbris 1599.
ad finem coram R.P.D.meo Peña.& bene facit
Decius cons.129.nu.fin.in fine. Ac bene tradit
Lambertin.de iurepatron.2.p.lib.2.q.10.art.4.
nu.11.ad fin.& nu.12.

Quod etiam firmat in fortiori casu, quando scripturæ fundationis seu dotationis, reperiuntur penes aliquem, quia ex eo solo præsumitur descendentia, & pertinentia. & vide quæ in gl. 63. nu. 13.

Fuit etiam nouissime resolutum in vna Tirasonen. Capellaniæ 14. Decemb. 1607. coram Io. Bapt. Pamphilio. *

Rursus adiungo, quòd non solum beneficia iurispatronatus laicalis, vel mixti, sunt exempta, & libera à reseruatione nostræ regulæ respectu patroni, propter cuius fauorem cessat reseruatio; sed etiam respectu Ordinarij,
111 † ita quòd institutio potest fieri, prout quotidie fit, ab Ordinario: nec sit opus occurrere ad Papam pro illa obtinenda, vigore præsentationis, nec expeditionum sumptus facere, vt bene animaduertit Couarr. in terminis regulæ nostræ loquens, in practic. quæstionib. cap. 36. num. 5. in princip. R.P.D. Anastas. Germon. in tractat. de indultis Cardinalium. §. volumus
* autem, nu. 29. * quibus etiam congruunt quæ dicam in gloss. 24. quæstion. 4. ex num. 89. vsque 107. *

Summaria Glossæ Decimænonæ.

1 Electionis *dictio contenta in regula 8. an fuerit necessaria, & nu. 10.*

2 *Præsentatio patroni Ecclesiastici, habet vim electionis.*

3 *Clausula* (ad collationem) *contenta in indultis Cardinalium, capit beneficia electiua.*

4 *Electiuum beneficium, an possit acceptari, vigore gratiæ ad vacatura.*

5 *Electiua beneficia, quando non veniant sub collatione, prouisione & præsentatione, &c.*

6 *Electiua beneficia sunt speciali nota digna.*

7 *Electiui beneficij debet fieri mentio.*

8 *Electiua beneficia non veniunt in reseruatione speciali, secus in reseruatione per viam legis, & nu. 9.*

11 *Electiuum beneficium dicitur, quando prouidetur per electionem confirmationem indigentem.*

12 *Electiuum beneficium dicitur, quando fit electio à Capitulo Ecclesiæ Cathedralis, aut Collegiatæ; non autem per beneficiatos Ecclesiarum parochialium. & nu. 13.*

14 *Electiuum beneficium, nec Ecclesiam collegiatam, non faciunt plures clerici congregati ad sonum campanæ in asserto Capitulo Ecclesiæ parochialis.*

15 *Capitulum, nec Collegium, nec vnicum corpus, non constituunt plures beneficiati Ecclesiæ parochialis, ad instar Capituli congregati, & num. 16*

Electionem, gl. 19.

SVPERFLVVM videtur apponere hanc dictionem,
1 † & in specie declarare, quòd reseruantur beneficia spectantia, ad electionem cuiuslibet, cum verba præcedentia, *collationem & prouisionem* includant etiam electionem, vt in glossis 16. & 17. diximus: præmaxime, quia, vt in præcedenti glossa scriptum relinquimus, reseruantur omnia beneficia, de iurepatronat. Ecclesiastico, & sic consequenter censentur reseruata beneficia electiua; ratio est, quia præsentatio patroni Ecclesiastici, & electio, à pari
2 procedunt † & talis præsentatio dicitur electio cap. non autem de iurepat. Rota decis. 1. nu. 2. de institution. in antiq. & decis. 27. de præbend. in nou. Put. decis. 181. nu. 3. lib. 3.

Vnde Cardinalium indulta, habentia clausulam *ad collationem, &c.* capiunt beneficia
3 electiua, † quamuis expressa mentio de illis nõ fiat. Put. decis. 190. nu. 2. lib. 3. Achil. decis. 10. de priuilegijs.

Sic etiam dicit Rota, decis. 11. in nouis, quòd habens gratiam ad beneficium vacaturum in certa Ecclesia, quod duxerit acceptandum,
4 potest † acceptare beneficium vacans, quamuis sit electiuum.

Cæterum quia dispositio tex. in cap. cum in illis 16. §. illis vero, de præben. lib. 6. difficultatem causare poterat, dum dicit, quòd mandatum de prouidendo de personatibus vel dignitatibus, etiam si curam habeant animarum ad collationem, prouisionem, præsentationem, vel dispositionem spectantibus quibuscumque,
5 non extenditur † ad beneficia electiua, vbi glossa verbo *electionis.* dicit, quòd electio non includitur sub verbo *prouisionis, vel dispositionis,* cum inter ista tria sit differentia.

Et propterea dicitur, quòd beneficia electi-
6 ua sunt speciali † nota digna. Felin. in cap. in nostra, corollario 31. nu. 25. Gomez. in regula de annali, q. 11. nu. 3. in fine. Caputaq. decis. 41. n. 1. par. 3. & quòd habent suam determinationem, & differentiam ab alijs beneficijs, vt notatur in d. §. illis vero. Gomez. vbi supra d. q. 11. ante nu. 4.

Hinc in impetrationibus debet fieri mentio, si beneficium quod impetratur est electiuum;
7 † aliter vero gratia esset nulla, & subreptitia. Rota decis. 41. incipit, *nota quod vbi Papa,* de rescript. in antiq. & decis. 13. nu. 5. de præbend. in antiquior. Besigneti, & decis. 67. de concess. præbend. in antiq. Ioan. Selua de beneficio 3. par. quæst. 11. nu. 79. Felin. vbi supra d. num. 25. Menoch. de arbitrar. lib. 2. centur. 3. casu 201. num. 84.

Quo fit, vt beneficia electiua non veniant in reseruat. benef. ad cuiuscumque collationem, proui-

8 prouisionem, seu dispositionem † spectantium, vt tradit Aeneas de Falconibus, de reseruationibus, quæst. 3. principali, num. 21. vbi respondet ad d. decis. 11. Rotæ, de præbend. in nouis, quòd ibi nullus modus vacationis erat expressus.

Et quamuis ad supradicta posset responderi, quòd locum habent, quando verba, *ad collationem, prouisionem, &c.* apponuntur in rescriptis, quia rescripta sunt ambitiosa; secus tamen est, quando sunt apposita, & inserta in
9 lege generali, iuxta † distinctionem assignatam in glossa 16. sub verbo, *ad collationem.*

10 Nihilominus ad maiorem cautelam, † & dubitationis tollendæ causa, meritò fuit expressum in regula nostra, & appositum verbum, *ad electionem* . ex his, quæ plene diximus in gl. 6. ex num. 26. cum seqq.

DICITVR autem beneficium electiuum, quando in eo proceditur per electionem, quæ
11 exigit confirmationem † superioris; secus autem si confirmatio superioris necessaria non esset, glossa in verbo, *electionem.* in clem. quia contingit. §. vt autem, & ibi Cardinalis, num. 2. de relig. domibus. Fel. in cap. in nostra, sub nu. 25. vers. *hoc autem, quòd debet fieri mentio*. de rescript. Rota decis. 1. de elect. in antiquis. Io. Selua de beneficio p. 1. q. 3. Rebuff. de nominationibus, q. 15. nu. 32. Aeneas de Falconibus in tract. de reseruatione beneficiorum 3. par. q. 3. principali, num. 21.

Rursus, vt beneficium dicatur electiuum, fie-
12 ri debet electio per Capitulum † Ecclesiæ Cathedralis, aut Collegiatæ, seu Conuentualis. Secus autem, si fiat per beneficiatos Ecclesiarum
13 † parochialium, quia tunc impropriè vocabitur beneficium electiuum, vt fuit resolutum in vna Calagurritana beneficij 22. Maij 1551. teste Caputaq. decis. 295. nu. 1. & per totam, p. 1. vbi etiam dicit, quòd Congregatio in afferto
14 Capitulo † Ecclesiæ parochialis, nec sonus campanæ non facit beneficium electiuum; nec Ecclesiam Collegiatam.

Non enim faciunt propriè Capitulum, nec Collegium plures beneficiati alicuius Ecclesiæ parochialis, quamuis ad instar Capituli con-
15 gregentur, † sed solum faciunt Congregationē, cap. dilecta 14. de exceſſ. prælatorum. Cæsar de Grassis decis. 4. de his, quæ fiunt à prælato, num. finali. & fuit dictum in vna causa Calagurritana Capellaniæ de Nagera 14. Maij 1593. coram Orano.

Prout neque tales clerici, & beneficiati cō-
16 stituunt † vnicum corpus, tex. in d. cap. dilecta, de exceſſ. prælat. iuncta gl. verbo, *vnum corpus.*
* vbi omnes. *Rota decis. 455. in princip. num. 1. par. 1. diuersor. Vbi etiam agitur, an Episcopus sine Capitulo possit concedere his beneficiatis facultatem faciendi Collegium.

Aduerte tamē, quod licet plures beneficiati nō faciant Collegium, si tamen se solent simul congregari ad faciendam præsentationem ad aliquod beneficium, & aliquis absens citatus non fuerit, erit nulla præsentatio, parte opponente, cum requiratur simultaneus consensus, & forsan absens, posset reliquos ad suam sententiam attrahere. Rocch. de Curte de iurepatron. verbo, *honorificum*, q. 60. num. 93. Lambertin. lib. 2. p. 2. q. 2. princip. art. 8. vers. *limita tamen*, & vers. *qui tamen dicit limitandum*. & fuit decisum coram Oradino in vna Calagurritana dimidiæ portionis de la Puebla. 30. Ianuar. 1567. & in Calagurr. de Areguez. 5. Decemb. 1593. coram Pamphilio. & in Calagurr. benef. de Alij. 4. Martij 1594. coram Mantica.

Adde tamen, quod ratione huius verbi, *electionem.* fuit resolutum in vna Eugubina Præposituræ 3. Martij 1606. corā R. P. D. Ludouis. quod comprehendatur sub reseruatione regulæ nostræ Præpositura Ecclesiæ Eugubinæ, quæ spectabat ad electionē Capituli, & Papæ confirmationem, iuxta indultū concessum a Greg. XIII. Ideoque cum d. Præpositura vacauerit in mense Maij reseruato, fuit sublata electio Capituli, & Papa illam libere contulit. Si enim reseruatur quod plus & potētius est, scilicet omnimoda dispositio, quæ alias ad Ordinarium spectabat, à fortiori cadet sub reseruatione sola electio, quæ minus est, & minus tribuit. cap. auaritiæ, de elect. in 6. Rot. decis. 6. n. 2. de elec. in nouis, cum alijs adductis in gl. 15. §. 2. nu. 1.*

Summaria Glossæ 20.

1 Dispositionis, *verbum, latissimam habet significationem, ac includit omnem modum prouidendi, ac optionem, & num. 2.*

3 *Dictio*, quamuis, *est vniuersalis, & includit omnem speciem prouisiuam, non tamen dissimilem, & num. 4.*

5 Ordinare, *verbū, importat totalem dispositionē, nisi agatur de præiudicio tertij, & n. 6. & 7.*

8 Assignare, *verbum, importat prouisionem, seu collationem.*

Et quamuis aliam dispositionem, glossa 20.

AD maiorem comprehensionem, non fuit contentus author nostræ reg. apponere prægnantissima verba pręcedentia, scilicet *ad collationem, prouisionem, præsentationem, electionem*, sed etiā addidit verba supradicta, *& quamuis aliam dispositionem*. Nam *dispositionis* verbum latissi-
1 mam habet significationem, & † omnē modum includit prouidendi, gl. verbo, *dispositionem*. per tex. ibi in clem. vnica, de supplen. negl. prælat. & Card. ibi nu. 2. c. cum in illis. § illis vero, vbi tradunt

tradunt Doctores, de præben. lib. 6. Geminian. cons. 65. incipit, *circa primum.* post principium, vers. *verbum dispositionis.* Ioan. Selua de beneficio 3. par. q. 1. nu. 36. Ias. in rubr. ff. soluto matr. 2. lect. num. 30. Puteus decis. 472. nu. 4. lib. 2. & decis. 190. num. 2. par. 3. Rebuff. in concordata sub rubr. de collationibus. §. præfati Ordinarij, in verbo, *dispositionem.* Mandos. in reg. 32. quæst. 4. num. 5.

2 Comprehendit etiam optionem.† Nam qui optat dicitur disponere. Aegid. decis. 1. & decis. 63. Aeneas de Falconibus de reseruat. q. 4. principali, effectu 5. sub num. 2. post medium.

Præsertim stantibus illis verbis, *& quamuis aliam.* Nam propter dictionem, *quamuis,* vniuersalem & generalem, additam termino di-
3 spositionis, facit includi omnem speciem† prouisiuam. Geminian. cons. 15. incipit, *super primo.* nu. 3. Mandos. vbi supra sub d. nu. 5. Rebuff. in loco nuper allegato, & dixi in gloss. 8. verbo, *& quorumuis.* circa finem.

Non tamen includit alias prouisiones dissi-
4 miles † præcedentibus, veluti de iurepatronatus laicali, nec collationes ad personas Regias spectantes, vt, Deo dante, dicemus in glossa 24. q. 8. nec alias quas diximus in diuersis locis, non comprehendi sub reseruatione nostræ regulæ: Nam illa dictio, *aliam,* est repetitiua similium, vt loquentes de huiusmodi clausula tradunt. Rebuffus vbi supra in principio dictæ glossæ, verbo, *dispositionem.* Puteus decis. 226. num. 8. lib. 3. & dixi plene in glossa tertia, verbo, *& alijs,* præsertim ex num. 24.

5 Et de verbo, *ordinare.*† quid importet, vide cap. super eo, & ibi gl. verbo, *ordinet.* & Doctores, de officio delegati, * c. cum vos, vbi Imola num. 1. Butrius nu. 2. de offic. ordinarij.* Geminian. in c. cum singula. §. fin. nu. 5. de præb. lib. 6. cap. si absenti, ibi, *ordinare nequeunt.* de præbend. lib. 6. vbi Geminian. num. 4. Aeneas de Falconibus de reseruatione 4. p. principali, effectu 3. num. 5. in fine, vbi dicit, quod verbum, *ordinare,* est latius verbo, *conferre.* & Iasonem in rubr. soluto matrimonio. 2. lectura, sub nu. 30. & tex. in cap. fin. §. in præbendis, ibi, *cum de ipsis per Romanum Pontificem ordinatus,* de consuetudine, lib. 6. vbi Geminian. nu. 2. Franchus nu. 4. vbi habetur, quod hoc verbum importat
6 totalem† prouisionem, & dispositionem. Quod
7 limita, nisi agatur de præiudicio tertij, † vt in d. cap. super eo, de officio delegati, vbi verbū, *ordinare,* restringitur ne patrono præsentanti inferatur iniuria.

8 Denique adde, quod verbū, *assignare,* †impor-tat idem quod conferre, seu prouidere, ratione subiectæ materiæ, glossa verbo, *inuestiuit,* in vers. *vel facias competens beneficium assignare,* in cap. pro illorum 22. de præben. vbi post Innoc. & alios tradit Abbas num. 13. Felin. in cap. fin. nu. 33. ante medium, vers. *Adde etiam prædictis Archidiaconum,* de præsumptionibus.

Summaria Glossæ 21.

1 *Collator vnicus, ita comprehenditur sub regula nostra, sicut plures.*
2 *Pluralitas resoluitur in suas singularitates.*
3 *Viro, & vxore sua bona donantibus, vt post mortem illorum Ecclesia restituantur, mortuo altero Ecclesia succedet quo ad bona illius.*
4 *Capellania fundata à viro & vxore, in qua vocatur in patronum proximior consanguineus eorum, quomodo intelligatur, & nu. 5.*
6 *Clausula,* si pro alijs non scripserim, *verificatur in vno.*
7 *Pluralis reseruatio regulæ 3. resoluitur in suas singularitates, necnon regulæ 4. & nu. 8.*
9 *Statutum puniens inducentem falsos testes, procedit contra inducentem vnum tantum.*
10 *Hæres grauatus vt vendat fundum duobus; si vnus noluerit emere, alteri vēdere suam partem tenetur.*
11 *Statutum disponens, quòd nemo vendat domum, nisi prius denuntiatis conductoribus, qualiter intelligatur, & nu. 12. vbi etiam an singularitas resoluatur in pluralitatem.*
13 *Pluralitas non resoluitur in suas singularitates, quando diuersa inhibitat ratio, vel mens disponentis repugnaret, num. 14. vel absurdum sequeretur, nu. 15. nec in indiuiduis, nu. 16. vel si pro forma requiritur, nu. 17.*
18 *Collatores ex priuilegio, vel iure speciali, includuntur sub reg. nostra, nisi potestas ad conferendum data sit ad modicū tempus, & nu. 19.*
20 *Parum habens, si in illo grauatur, multum illi detrahitur.*
21 *Læsione enormissima stante, competit restitutio in integrum post quadriennium.*
22 *Læsio vt dicatur enormissima, est habendus respectus ad totum patrimonium, & non ad solam rem, de qua agitur.*
23 *Monasterium cadens à iure conferendi, non dicitur enormissime læsum; sed contra, nu. 24. & 25. concordatur, num. 26. & 27.*
28 *Læsio si adsit magna, vltra dimidiam iusti pretij, audiri debet deceptus post tempus à lege præfixum.*
29 *Præiudicium maius irrogatur ex reseruatione habenti alternatiuam temporalem, quam perpetuam.*
30 *Derogatoria clausula remouet obstantias perpetuas, non autem temporales.*
31 *Priuilegium non potest dici proprie, quod perpetuum non est.*
32 *Collatores ordinarios, & extraordinarios comprehendit regula nostra.*
33 *Ordinarij collatores, qui dicuntur, & nu. 34.*
35 *Collatores extraordinarij, qui sint.*
36 *Episcopus renuncians suo Episcopatui, reseruato sibi iure conferendi, non dicitur ordinarius collator.*
37 *Legati de latere dicuntur in suis prouincijs ordinarij.*

dinarij, improprie tamen, quia ſunt extraordinarij, & ſuperinducti. & 38.

39 *Collator ex fundatione includitur ſub regula noſtra.*

Quorumcunque collatorum gloſſa 21.

1 Dvm etiam eſt, quando vnus † tantum eſt collator, & non plures, vt in ſimili clauſula, videlicet, *reſeruamus beneficia ad collationem quorumcunque ſpectantia*, quod locum habeat reſeruatio, licet non ad plures, ſed ad vnum tantum collatio pertineat. conſuluit Bal.cõſ.242. incipit, *factum tale eſt*.nu.1.lib.3. & tradit Simonet.de reſeruat.q.67.nn.1.& 2.

Ratio eſt, quia pluralitas reſoluitur in

2 ſuas ſingularitates. † l.falſa.33.§.fin. ibi, *nam hunc ſermonem, licet pluralis ſit, pro eo oportet accipi, ac ſi ſeparatim dixiſſet Stichum, &c.* ff. de condit.& demonſtr.l. Lucius 78. §. Caio Seio. ff.ad Trebellian.vbi communiter omnes. l. penult. C. de impuberum. gl.1.in c.omnes leges. 1.diſtinct.vbi latiſsimè Felin.ex nu.1.cum multis ſeqq. in additione quam facit ad Abbatem per quatuor columnas integras, c.ſignificauit. de appellat.c.cum iam dudum.de præb. Rota decif.20.nu.fin. ante fin.de conceſ.præb. in antiq.Euerard.in loco à vi numeri.nu.8. & ſeqq. Curtius iun.conſ.228.*præſupponitur*.nn.6.& 7. cum ſeqq. Salazar in tractatu de vſu, & conſuetudine. cap. 4.à num.21. cum ſequentibus.

* *Sebaſtianus Medices de reg. inr.reg.4. ex nu. 24.* * Pariſ.in terminis regulæ noſtræ loquens, conſ.42.nu.9.lib.4.

Vnde dicit tex.in c.vt priuilegia 24. de priuilegijs, in §. fin. huiuſmodi verba, *quia licet pluraliter dictum ſit, quòd in eorum intuendo aduentu Eccleſiæ aperiantur; non tamen ad Eccleſias eiuſdem loci diuiſim, ſed prædictorum locorum coniunctim, ſano referendum eſt intellectu, ne ſi hoc modo ſingulas eiuſdem loci viſitaret Eccleſias, nimium vilipendi contigeret ſententiam interdicti.* & ibi gloſ.verbo, *pluraliter*, & omnes bene notant.

Hinc, ſi Titius, & eius vxor donauerunt ſua bona poſt mortem Eccleſiæ, vno ex eis decedente, Eccleſia debet habere partem morien-

3 tis. † tex.in d.l.Lucius.§. Gaio.ff. ad Trebell. vbi notat Bartol.& omnes, Aretin.nu.3.ante fin.Ioan.Faber.nu.2.in fin.in §.1.inſtit. de iure perſonarum.

Sic etiam, ſi vir & vxor fundant capellaniam, & mandant, quòd præſentet proximior conſanguineus eorum, tanquam patronus, eſt intelligendum, quòd proximior conſanguineus viri habeat dimidiam partem iuriſpatronatus, & proximior conſanguineus vxoris aliam di-

4 midiam, † niſi aliud colligatur ex mente fundatorum, vt per Ioan. Gutierrez conſ.4. nu.5. in fin.& nu.6. & in conſ.2.nu.8. dicit idem reſpectu capellanorum. nam ſi ſunt vocati capellani de parentela eorum, ſufficit quod ca-

5 pellanus † ſit de parentela alterius. * ad quod

* etiam vide Gregor.Lopez.in l.2.tit.15. in gloſ. verbo, *el mas propinco pariente*. verſ.ſed pone quod maritus & vxor. vbi concludit, quod in pari gradu admittetur potius conſanguineus de parentela viri: ſi verò conſanguineus de parentela vxoris ſit proximior, ille debeat præferri.

Et ſi poſſibile ſit, talis diſpoſitio eſt intelligenda vt pariter conſanguineis viri & vxoris proſpectum eſſe videatur. Bald. in anthen. qui rem.num.5.C.de ſacroſ. eccleſ. Socin. in l. cum vir vxori.nn.fin.in fine.ff.de condit.& demonſtr. Molina de Hiſpanor.primogen.lib.3.c. 5.nu.74.Boherius decif.277. nu.2.

Prout etiam ſi vir & vxor ſimul maioratum, vel fideicommiſſum inſtituunt, vnuſquiſque cenſetur ex parte ſua primogenium, vel fideicommiſſum inſtituere. Bald.in l. cum quidam. nu.14.C.de impub.& in l.& ſi liqueat. nu.7.C. de inoffic.donat.Molina d.cap.5.num.74.verſ. quod comprobatur. lib.3.* & vide §.2. proœmial.nu.34.

Similiter, ſi Papa mandauit prouideri alicui de beneficio, cum clauſula, *ſi pro alijs non ſcripſerimus* gratia nullius erit momẽti, ſi pro vno

6 † tantum reperiatur ſcripſiſſe.Bald.in c. mandatum.nu.4.in fin.& nu.5.de reſcrip. cum alijs congeſtis per Tiraq.in l. ſi vnquam. verbo, *ſuſceperit filios*.nu.255.& 256.

Hinc quoque manat, quod regula 3.Cancellariæ dum reſeruat omnes dignitates maiores poſt Pontificales in Cathedralibus, & Metropolitanis Eccleſijs, & principales in Collegiatis, dumtaxat intelligitur reſeruare vnam di-

7 gnitatem † maiorem in qualibet Cathedrali, vel Metropolitana, & vnam principalem in Collegiata, non autem plures dignitates maiores, nec principales, quamuis in vna Eccleſia plures ſint, vt pluralitas reſoluatur in ſuas ſingularitates, vt reſoluit plura adducens Mandoſ.in d.reg.3.q.3.per totam.

Prout etiam dum regula 4. Cancellariæ reſeruat beneficia quorumcunque collectorum, & vnicorum, in quacunque Ciuitate, vel diœceſi ſubcollectorum, eſt intelligenda, vt illa pluralitas reſoluatur in ſuas ſingularitates. Ita vt in vna Ciuitate, & diœceſi vnicus tantum

8 † debeat eſſe ſubcollector, nõ verò plures, vnus in Ciuitate, & alius in diœceſi, vt latius dicam in gl.51.caſu 18.ex nu.73.

Ex eodem fonte fluit quæſtio de ſtatuto puniente præſentantes falſos teſtes, vt habeat

9 etiam locum in præſentante vnicum teſtem † falſum, vt poſt Bart. & alios in l.3.§. negotia. ff.de itinere actuque priuato, reſoluit Euerardus

dus in dicto loco à vi numeri.nu.9. vbi in pro-
poſito alias octo illationes facit. Tiraquel. vbi
ſupra.nu.248. vbi à nu.241. vſque ad nu. 260.
alia quamplura more ſolito cumulat.

Necnon, quòd ſi hæres eſt grauatus, vt ven-
dat fundnm duobus, & vnus ex illis nolit eme-
10 re, tenetur hæres alteri † ſuam partem vende-
re.l.vxorem.§.agri plagam.ff.de legat.3.

Accedit, quòd ſtante ſtatuto, quod locator
non poſſit vendere rem locatam niſi prius de-
nunciauerit conductoribus ſi emere velint; ſi
11 vnus ſit tantum conductor, tenetur illi deuun-
ciare. Et è contra, ſi ſtatutum mandat denun-
12 ciari conductori, & ſint plures, omnibus fieri †
debet dennnciatio. Alexandr. conſ. 106. *viſis
bis*.nu.1. in fine. lib.5. Ioſeph.Ludouicus deciſ.
Peruſina 112.nu.2.

Sicut etiam aliqnando ſingularitas reſolui-
tur in pluralitatem. Menoch.cum alijs, de præ-
ſumpt.liq.4.præſumpt.125.nu.23.

✻ * Ac uumerus ſingularis verificatur in plu-
rali, l.cum iuter veteres. vbi notat Bald. C.de
fideicom.libert.l.qui filiabus.§.1.vbi Iaſ.nu.4.
5.& 6.ff.de legat.1.

Sic executor nominatus in teſtamento ad
diſtribnendum bona in vno hoſpitali, vel ad
fabrieandum vnum hoſpitale, poteſt illa di-
ſtribuete inter plnra hoſpitalia, vel plura ho-
ſpitalia fabricare ſi bona ſufficiunt, vt per tex.
in l.vnum ex familia.69.§. ſi duos. ff.de legat.
2.tradunt ibi Bart. nu.3. Caſtren.num.2. & 3.
plura adducit Sebaſt. Mediees de reg.iur. reg.
4.num.23. *

Quam traditionem, quod pluralitas reſol-
uatur in ſuas ſingularitates, intellige quando
13 eadem militat ratio † in vno, quod in pluribus,
prout bene verificatur in propoſito noſtræ re-
gulæ, eum par ratio ſit, quod collatio pertineat
ad vnum, quam quod ad plures. ſecus tamen
eſſet, vbi non quadrat eadem ratio, ſed diuer-
ſa. Curtius iunior dicto conſ. 128. *præſupponi-
tur*. num.7. Tiraquell. in dicta l. ſi vnquam
verbo *ſuſceperit liberos*. num. 260. cum ibidem
allegatis.

Neque etiam habet locum, vbi repugnaret
14 † menti diſponentis. Socin.ſen.conſ.43.num.1.
vol.1.Iaſ.in l.quamuis. in fi.C. de impuberum,
& alijs. Lancellot. Politus in tract.ſubſtitution.
6.partic.nn.46.& 47.

Nec minus, quando ſeqneretnr abſurdum,
15 † aut prauus intellectus, aut repugnaret ma-
teria ſubiecta, vel iuris conſonantia. Iaſon in
l. ſi ſeruus. §. ſi plurium. uum.2.ff.ſi quis cau-
tionibus.

16 Neque etiam in rebus indiuiduis, † vt per
text. in d. l.falſa.§.fin.ff. de condit. & demon-
ſtrat firmat Ioan.Gutierr.in d.couſ.4.num.10.
11.12.& 13.*

Et denique dicta regula non procedit quan-
17 do pluralitas † alicubi pro forma requiritur,
quia tunc nunquam pluralis numerus reſolui-
tur in ſingularem. ita docuit Bald.in conſ.125.
cuius principium eſt. *Reuerendiſſimus pater*.
nu.3.in fin.lib.5.per text. quos allegat in l. Pe-
dius.§.in ſeruum.cum l.ſeq.l.ſicuti tribus.ff.de
arbitris.l.Pomponius. ff. de re iudicata. Tira-
quell.in d.l.ſi vnquam. verbo, *ſuſceperit liberos*.
num.262.

ET CIRCA clauſulam noſtræ gloſ. ani-
maduertendum eſt, quod reſetuatio noſtræ re-
gulæ vigore clauſulæ, *ad quorumcunque colla-
tionem, &c.* capit etiam collatores ex priuile-
18 gio, vel iure ſpeciali, † vt docet gloſſa, verbo,
ſpectat, in c.cum clericus 11.§.fin.de præb.lib.
6.vbi Geminian.ſub num.5.poſt medium, verſ.
gloſſa ſuper verbo ſpectet. Franch. ſub nu.3. Si-
monee.de reſeruat.q.68.nu.21

Vbi uum.4. limitat poſt ſupradictos, quan-
do ius conferendi nou eſſet perpetuum, ſed li-
19 mitatum, & ad modicum tempus † duratu-
rum, veluti ad quatuor annos, vel aliquid plus,
vel minus, vt gloſ. verbo, *perpetuas*, in c.fin. de
reſcript.lib.6.

Ratio eſt, quia cum ſit temporale, eſt minus
præiudieiale; & quia parum habens, ſi ex illo
20 paruo aliquid detrahitur, magis grauatur, †
quam ſi multum haberet, gl. verbo, *lumine*, in
l.illicitas. §. nec potentiores.ff. de off. præſid.
quæ dicit, quòd auferens ruſtico porcellū, eruit
oculum. Roman.ſingul.706.Put.deciſ. 47. inci-
pit, *Nicolaus V*.nu.19.lib.1.

Prout in ſimili, per contrarium non dicitur
enormiſſima læſio ad hoc, vt competat reſtitu-
21 tio in integrum poſt quadriennium, † inxta
text.in c.1.iuncta gl.verbo, *cauſa*, in fine, de in
integr.reſtitut.in 6.Dec.conſil.39.nn.7. Caſſa-
dor.deciſ.vniea.num.5.de empt.& vendit. Co-
uarr.lib.1.variar. cap.3. num. 10. reſpectu rei
de qua agitur, ſed reſpectn totius patrimonij,
& ſubſtantiæ: verbi gratia, quis habet in bonis
decem millia, fuit læſus enormiſſime præſcri-
ptione, vel ſententia ratione alicuius rei de
qua controuertitur, cuius rei valor eſt duorū
millium, lapſo quadriēnio vult docere de enor
miſsima læſione, vt ſibi in integrum reſtitutio
concedatur, quam læſionem enormiſsimam
probat reſpectu dictæ rei; non verò reſpectu
totius patrimonij, & dubitatur, an ſit haben-
dus reſpectns ad rem de qua agitur, an verò
ad totum patrimonium? Et concludendum
22 eſt, quod ſit habenda ratio † ad totam ſubſtan-
tiam patrimonij, quia non poteſt dici eminen-
tiſsime, nec enormiſsime læſus ad hunc effe-
ctum, cum valor rei de qua agitur, non exce-
dit duo millia, & remanent in patrimonio octo
millia; & ſic dempta re de qua agitur, non
non poteſt dici quòd parum remaneat in bo-
nis, & non habeat vnde viuere poſsit. ita con-
cluſit conſulendo Bartholomeus Socinns conſ.
276.incipit, *in cauſa qua vertitur*. nn.24.& 25.
lib.2.Natta conſ.525.num.50.lib.3.quam opi-
nionem ſeruat Rota, vt per Anton. Auguſtinū
deciſ.

decis. 601.lib.3. Caputaqnen. decis. 151.incipit *læsio enormissima*,part. 2. Achilles de Grassis decisione 84. aliàs 6.de in integrum restitutione, & fuit resolutum in vna Burgen. decimarum 25. Ianuarij 1573. coram Sanctiss. D. N. Clemente VIII. tunc Rotæ Auditore, quæ decisio est in impressis 428. num. 3. par. 1. diuersorum, & in alia Burgen. de Carranza 23. Februarij 1590. coram Bubalo. vbi propterea fuit decisum, quòd quamuis Monasterium de Oña,ratione cuiusdam sententiæ iniustæ, caderet à iure prouidendi beneficia, quod prius habebat, non ideo poterat dici enormissime

23 † læsum, ad hunc effectum petendi restitutionem in integrum post lapsum quadriennium, ex quo remanent illa bona,ex quibus commode viuere possit.nec multum referat, quo ad diminutionem redditum Monasterij, an dictum ius conferendi beneficia pertineat ad Archiepiscopum Burgen. vel ad Abbatem dicti Monasterij. Idem etiam fuit decisum in alia Burgen.pensionis, me obtinente, hodie 31. Maij 1604.coram R.P. D. meo Lancellotto. Quod est bene notandum, ac digito ligandum, propter magnam excellentiam, & auctoritatem tanti tribunalis Rotalis. licet alij Doctores, non tamen memores dictarum decisionum Rotalium contrarium tenuerint, & quòd to-

24 tum hoc iudicantis arbitrio † relinquatur, vt per Couar.d.lib.1.variar.cap. 3. sub num. 11. vers.*secundo ex his*.Socin.Inn.cons.84.num.43. vers.*sunt etiam*.lib.2.Sfortia Oddus in tractat. de in integ.restitutione.quæst.19.num.68. cum sequentibus.Menochius de arbitrarijs.centur. 1. casu 74.

Immo in nostra Hispania, meo videri, est contra præfatam Rotæ sententiem expressa

25 lex,† fin.titulo 19.Partita 6. vbi postquam dixit,quòd Ecclesiæ, & alijs personis priuilegiatis competit remedium restitutionis in integrum intra quadriennium petendum, subiungit hæc verba: *pero si el meno cabo fuese tan grande, que montase mas de la mitad del precio, que valia alguna de las cosas sobredichas, que fuese enagenada, entonces bien puede demandar enmienda, e restitucion basta treinta años*. & sic dicta lex aperte demonstrat, quòd ad petendam restitutionem post quadriẽnium, ratione enormissimæ læsionis, dumtaxat sit ha

* bendus respectus ad rem, de qua agitur. * & tradit Bart.2.notab.Ias.nu.7.in auth.qui rem. C.de sacros.Eccles. *

26 Possunt concordari † dictæ opiniones sic, quòd opinio Socini,quam Rota sæpe canonizauit, procedat in actu, in quo semper, aut ferè semper, de sua natura adest læsio in tota re,de qua agitur,& non in sola parte,veluti in præscriptione alicuius rei, quæ si locum habet, non solum aufert partem rei,sed etiam totam rem præscriptam, & in hoc casu præscriptionis loquitur Socinus, ac dicta decisio facta coram Sanctiss. D. N. quæ est 428.p.1.dinersorum.vbi num.3.dicit. quod dicta præscriptio semper lædit in totũ.Idemq. esset in læsione resultante ex sententia iniusta, quæ fere semper lædit in totum,prout allegando Socinum, vbi supra, declarat Achilles de Grassis decis.6.num.6.de in integ.rest. vbi sub nu.2.dicit sic: *Quia fere semper quis amittit totam causam, prout declarat Socinus cons. 266. nu.24.lib.2.* in quo casu etiã loquitur d. decis. Burgen. de Carranza coram Bubalo. Idemq. esset in alijs casibus similibus.

Posterior verò sententia,ac dicta lex partitiæ,tunc sibi vendicet locum,quando actus est talis, in quo læsio non contingit semper, nec fere semper in tota re,vel causa, sed in parte

27 graui, vel grauiori, veluti in emptione † in permutatione,& in alijs contractibus, & alijs similibus, in quibus si adsit læsio enormissima, nulla ratione suaderi potest quare etiam post quadriennium non competat restitutio in integrum,habita sola consideratione ad ipsam rem; nam ratione respectus contrarium effectus.Bald.in l.ad probationem.nu.8. C. locati, cum alijs adducendis in gl.48.in fin.

Ac propterea dicit Greg.Lopez in d.l.fin.tit. 19.partit.6.in gl.fin.in fin.quòd quamuis intra quadriennium debeat deceptus vltra dimidiam iusti pretij,vti remedio.l.2.C.de rescind. venditione, & postmodum audiri non debeat, vt disponitur in l.1.tit. 11.lib.5. recopil. quod si ex argumentis constaret de dolo ex proposito,vel læsio ita esset enormissima,quod excederet nimis vltra dimidiam iusti pretij; quod tunc etiam lapso quadriennio possit agi intra

28 triginta † annos. quam opinionem sequuntur Matienzus in d.l.1.tit.11.lib.5.recopil. glos.8. num.49.& Acebedus ibidem num.32. Gomez. de Leon.in cent.in forma inris.cap. 96. Parladorus lib.2.rerum quotidianarum. c.fin.5.p.n. 14. Felicianus Solis in tract.de censibus. lib.2. c.1.nu.40.

REDEVNDO igitur ad propositum nostrum,de quo aliquantulum digressus fui, pro adducendis, ac concordandis dictis opinionibus,facie etiam Puteus dicta decis.47.nu.9.10.

29 & 11.qnatenus dicic, † quod maius fit præiudicium habenti alternatiuam temporalem, quam habenti perpetuam. sic etiam clausula generalis derogatoria remouet obstãtias per-

30 petuas,non temporales. † Calderin.cons.1.de rescript.Rota decis. 2136. incipit, *Lucana*,lib. 3.p.3.diners.

Facit etiam, quia non potest dici proprie priuileginm, cum non sit perpetuum,nisi tem-

31 porale, † quia priuilegij natura est, quod sit perpetuum.reg.decet. de reg. iuris.in 6.Achil. decis.11.nu.2.de priuilg.Quod bene nota,quia videtur singularis limitatio ad nostram regulam.& vide ea,quæ dixi in gl.9.§. 4. de monocularibus benef.

Addo

Addo etiam quòd regula nostra, dum dicit, *quorumcunque collatorum*, comprehendit tam
32 ordinarios, quàm extraordinarios † collatores, vigore dictæ dictionis. *quorumcunque*, gloss. in clemen. 1. verbo, *quodcunque*, de vita, & honest. cleric. & in terminis nostræ regulæ fuit resolutum in Rota, teste Crescentio decis. 20. nu. 2. de præbend.

Ordinarij collatores qui sint?

33 Et ordinarij collatores propriè dicuntur † Episcopi in suis diœcesibus, vel alij habentes beneficia cum collatione. cap. is cui. 24. de electione in 6. extrauagans, execrabilis. §. cæterum ordinarios, de præbend. Ioan. 22. Cardinal. in clementina 2. nu. 13. de officio Ordinarij, post gloss. ibidem. glossa in verbo, *ordinario*, in dicta extrauagan. execrabilis. §. statuimus. de præbendis. Decius in cap. post cessionem. num. 2. notab. 1. de probation. Rebuff. in cócordata, tit. de collationibus. §. præfati ordinarij, in gl. verbo, *ordinarij*, & in tract. de nomination. q. 8. nu. 2. vbi etiam dicit, quod dicuntur ordinarij collatores om-
34 nes qui à Papa, vel lege, seu consuetudine † habent potestatem conferendi beneficia Ecclesiastica, etiam si sint inferiores Episcopo, & ordinariam iurisdictionem non habeant. gl. verbo, *ordinarium*, in clemen. 1. vt lite penden. vbi Imola num. 24. Cardin. q. 14. & cæteri. Mandos. conf. 37. nu. 19. & 21. cum seqq.

Sed reliqui collatores præter Episcopos in suis diœcesibus, veluti qui ex aliquo indulto, vel priuilegio Apostolico haberent ius confe-
35 rendi, minus propriè ordinarij † dicuntur. Dec. in d. c. post cessionem. nu. 2. de probat. post Fel in. & alios ibid. Achilles de Grassis decis. 1. num. 1. 2. & 3. de officio ordinarij. Puteus decis. 164. incipit, *in vna Florentina*. nu. 2. & per totam. lib. 3.

Vbi fuit resolutum quòd Episcopus, qui renunciauit suo Episcopatui, reseruato sibi iure
36 conferendi, non dicitur † propriè ordinarius collator, cum iam Episcopus non sit.

Hinc quamuis Legati de latere in suis pro-
37 uincijs dicantur Ordinarij † vt in c. 2. de offic. legati, & ibi gl. verbo, *reputantes*.

Tamen sunt impropriè Ordinarij, & quasi
38 extraordinarij, † & superindicti, & accidenter, quo ad effectum conferendi beneficia, gl. verbo, *nolumus*, per tex. ibi in clem. 2. de off. Ordinarij, vbi omnes notant, Crescent. decis. 20. nu. 1. de præb.

Adde etiam, quòd huius regulæ reseruatio
39 locum habet, quamuis † collator sit in fundatione nominatus, & in eadem fundatione disponatur quod in tali beneficio non intret reseruatio, ex his quæ dixi in glossa 5. in princip. num. 42. 43. & 68. Dum tamen tale beneficium non sit iurispatronatus laicalis, aut mixti, vt dixi in glos. 18.

Summaria Glossæ 22.

1 *Collatrices includuntur sub regula nostra.*
2 *Masculinum includit in se femininum, etiam in materia pœnali, & nu. 3. non tamen propriè, & num. 9.*
4 *Superfluum reprobatur, nec lex debet habere syllabam superfluam, & num. 5. nisi, & c. & num. 11.*
6 *Feminæ sunt incapaces iurisdictionis.*
7 *Priuatio non sequitur, nisi præcedat habitus.*
8 *Qualitates nullæ, sunt non entis.*
10 *Masculinum non includit femininum, quando agitur de correctione iuris communis. Ideoque in præscriptione statutaria, creditorū appellatione creditrices non veniunt, & ibidem agitur de statuto Vrbis 158. lib. 1. & de lege Hispana 9. tit. 16. lib. 4. recopilat.*
12 *Feminæ possunt habere ius conferendi ratione dignitatis quam habent, vel ex Apostolico priuilegio & nu. 13. & 21.*
14 *Abbatissa potest habere curam animarum.*
15 *Abbatissa potest habere duplicem turnum conferendi cum Decano.*
16 *Feminæ possunt esse Canonicæ regulares, etiam nulla facta professione. & nu. 17.*
18 *Femina possidens beneficium iuuatur regula de triennali.*
19 *Abbatissa est capax iurisdictionis Episcopalis, licet non possit excommunicare.*
20 *Feminæ succedunt in Regnis.*

Et collatricum. glos. 22.

1 Eseruat regula nostra, non solum beneficia virorum collatorum, sed etiam quæ sunt ad collationem feminarum † collatricum.

Sed contra verba nostræ glossæ duo obstare videntur; Primum, quod ma-
2 sculinum † includit in se femininum. l. 1. ff. de verbor. signif. l. si quis id quod, vers. *sed vtrum*. ff. de iurisd. omn. iudic. l. qui domum. iuncta l. si mater. ff. de adult. & pro regula tradit Socinus in reg. 255. incipit, *masculinum regulariter*, & plenè per Tiraquell. de retractu lignag. §. 1. glos. 9. num. 177. cum pluribus sequentibus. vbi post alios firmat procedere etiam in materia
3 pœnali, & odiosa. & Gaspar Baheza in tractatu de non melioran. filiabus ratione dotis, cap. 11. ex num. 17. cum sequentibus. * Anton. Gabriel. lib. 6. tit. de verbor. obligat. conclus. 6. artic. 1. Menochius de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 84. * Igitur frustra regula nostra ponit supradictam dictionem *collatricum*, cum sit superflua, ex quo iam dixerat de colla-
4 toribus; nam omne superfluum † est à iure reprobatum, vt in procemio decretalium, ibi.

ibi, *resecatis superfluis*, l. 1. §. quibus. C. de nouo Codice componen. Neque lex debet habere
5 vnam sillabam superfluam, & vacuam. † glo. verbo, *tanquam*, in cap. solitę, de maiorit. & obedien. Mandos. in reg. 9. Cancell. q. 4. nu. 4. & per tot. & in proposito nostro tradit Ioan. Selua de benef. 2. p. q. 5. n. 1. late Tiraq. de retract. lignag. gl. 9. §. 1. ex nu. 199. vsque ad 240.

Secunda difficultas est, quòd fœminis est de iure prohibitum beneficia Ecclesiastica con-
6 ferre, & quamcumque iurisdict. habere. text. in l. 2. ff. de reg. iur. cap. mulierem 33. quæst. 5. cap. 2. vbi notant omnes de iudicijs. Ioan Selua de benefic. 2. part. q. 5. nu. 2. Si ergo beneficia conferre nequeunt, quorsum regula nostra inutiliter reseruat beneficia pertinentia ad collationem quarumcunque collatricum;
7 quia non sequitur priuatio nisi præcedat † habitus. l. decem 116. ff. de verborum obligationibus. Caputaquen. decis. 108. nu. 10. p. 2. Euerardus in loco à priuatione ad habitum;
8 & non entis, † nullæ sunt qualitates. l. eius qui in prouincia. §. quoniam. ff. si cert. petat.
* * cumulat in proposito infinita Sebast. Medices de reg. iur. reg 6. ex nu. 1. vsque ad nu. 12. & adde quæ habes ver. priuatio n. 1. fol. 922. & in gl. 53. nu. 14. *

Cæterum prædictis non obstantibus, consulto regula nostra inseruit dictam dictionem, *collatricum*. Nec nocet prima difficultas; quia licet sit verum, quòd regulariter masculinum concipiat in se fœmi-
9 ninum: non tamen proprie, sed extensiua† significatione, desumpta ex mente disponentis. l. cum in adoptiuis. §. quæ in filio. C. de adoptionibus. glos. in l. seruis legatis, in princio. ff. de legatis 3. & tradit gl. & doctores in l. 1. ff. de verbor. signif. Gaspar Baheza vbi supra n. 2. & seqq. Nec procedit, quando agitur de corre-
10 ctione iuris communis, vt post Bald. in l. quicunque. nu. 15. C. de seruis fugitiuis, tradit Socin. in d. regula 255. fallentia 9. & plenissima manu de more cumulat Tiraquel. de retract. lignag. glos. 9. §. 1. ex n. 179. vsque 199. Corneus cons. 14. nu. 6. cum seqq. vol. 2. Socin. iun. cons. 1. nu. 10. & Io. Baptista Boui, de præscriptione statutaria Vrbis. gl. 3 ex n. 34. vsque ad finem. vbi concludit cum Corneo, & Socin. vbi supra, ac alijs quos allegat, quòd statutum huius Vrbis Romanæ 158. lib. 1. disponens quòd creditor, qui negligens fuerit in petendo debitum per annos 16. lapso dicto tempore illud exigere non valeat, & quòd præsumatur iuris præsumptione facta solutio &c. locum non habeat in mulieribus creditricibus. Quod si verum esset, à fortiori locum haberet in triennali præscriptione, de qua in lege Hispana 9. tit. 16. lib. 4. recopilat. & adde Ant. Gabr. lib. 6. tit. de verb. signif. concl. 6. per tot. vbi ponit reg. cum 11. ampliat. & 14. limitat. & pluribus declaration. & illation.

Quo fit, vt cum in regula nostra agatur de correctione iuris cõmunis, quia aufertur Ordinarijs facultas conferendi in omnibus mensibus, quam habent de iure communi: meritò, ex hoc, & vt dubitandi occasio cessaret, fuit adiecta illa dictio, *& collatricum*.

Immo quamuis esset superflua, adhuc esset tolleranda, quia illa, quæ dicuntur dubitatio-
11 nis tollendæ causa, †ius commune non lædunt, & tollerantur, licet superflua sint. l. qui mutuã. ff. mandati. l. quæ dubitationis, 81. ff de reg. iur. Abb. in cap. certificari. nu. 10. in fine, de sepulturis, & in cap. solitę, sub nu. 7. ad medium, de maior. & obed. cum alijs adductis in gl. 6. ex nu. 26. cum seqq.

Similiter, secunda non obstat difficultas, quia, etsi de iure communi sit prohibita fœminis iurisdictio, & ius conferendi beneficia; nihilominus tamen, varijs ex causis illam, & illud obtinere valent.

12 Veluti ratione dignitatis, † quam fœmina habeat, vt in terminis collationis beneficiorum est tex. expressus, in cap. dilecta, & ibi notat glo. 1. in vers. *item ratione suæ iurisdictionis*, de maiorit. & obedien. vbi Abb. nu. 5. Felin. n. 1. tex. etiam in cap. fin. de institutionib. in cap. dilecti, de arbitris, vbi tradunt omnes. Decius in l. 2. nu. 8. in fine, & ibi additio, verbo, *beneficiorum*. Tiraq. de primog. q. 10. nu. 13. cum seqq.

Item, ex priuilegio Apostolico possunt fœmi-
13 næ habere ius † conferendi beneficia Ecclesiastica. cap. dilecto 40. vbi post Innocen. Hostien. Ioan. Andr. Ant. de Butr. notant Abb. nnm. 1. & Felin. sub eod. nu. 1. post princ. de testib. Ioan. Selua de benef. 2. p. q. 5. nu. 1. cum 4. seqq. & q. 23. nu. 2. ibidem Rebuff. in concordata, tit. de collationib. §. præfatique ordinarij, in gl. verbo, *ordinarij*, in fin. & de nominationib. q. 15. nu. 9. cum seqq. Boher. decis. 32. nu. 10.

Ideo dicit Rota decis. 21. nu. 3. & 4. de præbendis, in antiquioribus Besigneti, quòd Abba-
14 tissa potest habere curam† animar. licet eam debeat per Vicarium exercere.

Similiter Rota decis. 3. de concess. præbend. in antiquioribus Besigneti, refert de quadam Abbatissa, habente concordiam cum certo Decano, quòd Abbatissa gaudeat in conferendo
15 beneficia Ecclesiastica, duplici turno; † Decanus vero dumtaxat vno.

* * Notat etiam Bald. per tex. ibi in cap. dilecto, nu. 1. de testibus, quod ex priuilegio ac alijs titulis, potest collatio beneficiorum spectare ad fœminam vel laicum. *

16 Rursus, fœminæ possunt esse Canonicæ † Regulares, vt in d. cap. dilecta, de maioritate, & obedien. ibi, *Canonicas suas*, vbi glos. verbo, *Canonicas*, dicit, quòd de consuetudine Theutonicorum sunt Canonicæ seculares, quæ nunquam faciunt professionem, nec renuntiant
17 † proprijs. Immo quandoque contrahunt matrimoniũ: de quo vide tex. in c. indemnitatibus

Nn 44.§.

44. §. supradicta, de elect. in 6. Rotam decis. 8. de iudicijs, in nouis, & decis. 2. de sent. excommun in antiquioribus Besigneti. Lambertinum de iurepatr. lib. 2. p. 1. q. 7. art. 6. num. 4. vbi plu-
* ra. *& latius de omnibus supradictis scribit in dicta 1. par. lib. 2. q. 5. art. 5. num. 5. cum seqq. & q. 7. ibidem art. 6. num. 4. vbi recitat ridiculam historiam narratam à Io. Andr. Geminian. & alijs in cap. indemnitatibus. §. penult. de elect. in 6. de quadam Abbatissa istarum Canonicarum, respondente ad Regis interrogationem.*

Sic etiam fœmina possidens beneficium, seu dignitatem Ecclesiasticam sibi à Papa collatā,
18 iuuatur regula de triennali.† Gomezius in regula de triennali. q. 3.

Dicit etiam Abbas per tex. ibi in d. c. dilecta, de maiorit. & obed. num. 2. quòd Abbatissa
19 est capax iurisdictionis Episcopalis, † licet excommunicare non possit.

Prout & fœminæ succedere possunt in Re-
20 gnis, & plenissimam iurisdictionem, † tanquam Reges masculi exercere, vt in d. cap. dilecti, de arbitris. l. 2. tit. 15. partita 2. l. 4. tit. 4. partita 3. Molina de Hispanor. primogen. lib. 1. cap. 13. nu. 14. & 15.

Quapropter cum fœminæ varijs ex causis
21 habere possint † ius conferendi. merito regula nostra loquitur, non solum de collatoribus, sed etiam de collatricibus.

Summaria Glossæ 23.

1 *Secularia beneficia sunt à secularibus collatoribus conferenda.*
2 *Collatores seculares sunt Papa, & Legati de latere. & nu. 3. ac Nuntij intra limites suarum facultatum, & nu. 4.*
5 *Cardinales habent in suis Ecclesijs titularibus ordinariam potestatem conferendi.*
6 *Seculares collatores sunt in suis diœcesibus Patriarchæ, Metropolitani, Archiepiscopi, & Episcopi, & nu. 7.*
8 *Secularis collator dicitur Capitulum, & quando, & num 9.*
10 *Seculares collatores sunt Canonici, & Vicarius generalis cum facultate conferendi, & numero 11.*
12 *Coadiutor datus Episcopo dicitur collator secularis, & quilibet Prælatus inferior, & nu. 13.*
14 *Collator secularis dicitur Rotæ Auditor.*
15 *Auditor Cameræ non est collator, nec habet iurisdictionem in beneficialibus.*
16 *Auditor Cameræ non comprehenditur in dispositionibus clem. auditor, de rescript. nec clem. 2. de sequestrat. poss. & fructuum.*
17 *Sequester iuris conferendi, dicitur secularis collator.*
18 *Seculares collatores dicuntur Reges, Principes, & alij laici, ad hoc priuilegia Apostolica habentes.*
19 *Seculares collatrices dicuntur fœminæ, vigore suorum priuilegiorum.*
20 *Regulares collatores sunt, quo ad beneficia conuentualia Prælatus, & Conuentus; quo ad non Conuentualia Abbates, Priores, Magistri, & alij Prælati, & num. 21.*
22 *Regularia beneficia non exempta possunt ab Episcopis conferri de iure communi, & instituere, in regularibus collegiatis, & nu. 23.*
24 *Episcopus de iure communi habet fundatam intentionem, tam in ciuilibus, quam in criminalibus contra Abbates regulares.*

Secular. & quorumuis Ordinum regular. glossa 23.

SICVT regula nostra superius expresserat, quòd reseruabat omnia beneficia secularia, & quorumuis Ordinum regularia; sic etiam nunc repetit eadem verba, respectu collatorum secularium, & quorumuis Ordinum regularium. Nam sicut secularia beneficia sunt secularibus, & regularia regularibus conferenda, vt diximus in gl. 7. & 8. eodem modo re-
1 gulariter secularia beneficia sunt † à secularibus collatoribus, & regularia à regularibus conferenda.

Collatores seculares sunt præter Papam,
2 Legati † de latere in sua prouincia. c. 1. de offic. legati, lib. 6. c. si à Sede, de præben. in 6. c. dilectus, de off. legati, c. cum dilectus, de iurepatronatus, plene per Petrum Andr. Gambarum, in tract. de officio, & potestate Legati de latere. lib. 3. per totum. Selua de beneficio, 2. p. q. 3. per totam.

Idem est etiam in Nuntijs Apost. habenti-
3 bus † potestatem Legati de latere, vt sunt Nuntij Hispaniar. & similes. Nam cum habeant eandem potestatem, sicut Legati de latere, pariformiter conferre possunt; vt consuluit Decius cons. 128. *Licet in casu proposito*, num. 1. & per totum. Paris. cons. 17. *de bono iure*, à nu. 1. vsque ad 11. vbi impugnat Gundisaluum Villadiego contrarium tenentem. Hodie tamen suis facultatibus conceditur illis potestas conferendi benefic. quę non excedunt valorem
4 24. ducatorum, † computatis distributionibus, extra tamen Metropolitanam, & alias Cathedrales, & Collegiatas Ecclesias, vt per Cæsarem de Graff. decis. 7. & 9. de præb. vbi in 1. præsupposito d. decis. 7. ponitur tenor facultatum d. Nuncij circa collationes beneficiorum. Et licet tunc non computarentur in valore 24. ducat. quotidianæ distributiones, hodie vero sic, vt dixi in §. 2. procemiali, ad finem, ex num. 56.
5 Item omnes Cardinales † habent ordinariam potestatem conferendi beneficia in suis

Eccle-

Ecclesijs titularibus,in quibus habent Episcopalem iurisdict.cap.his quæ, & Felin. ibi late, de maiorit.& obedien. Mandos.in reg.7.Cancell. quæstio.2. per tot. & dixi in gloss.13.post princip.

Istos tamen Cardinales collatores non includit reseruatio nostræ regulę, vt in illa legitur, & in glossa sequenti dicemus.

6 Item Patriarchæ, † Metropolitani, & Archiepiscopi.c.2.c.quia, de conceff.præb.

7 Item Episcopi.†cap.2.cap.ex parte.cap.constitutus,de conceff. præben. cap.omnes Basilicæ,16.quæst.7.cap.ordinarij, de officio ordin. in 6.

8 Item Capitulum pôtest conferre† interdum, cap.proposuit,de conceff.præben. cap.eam te, de rescriptis, cap. si capitulo, de conceff. præ-

9 ben. lib.6. Et quando Episcopus & † Capitulum insimul, cap. cum Ecclesia Vulterana. de elect.cap.postulasti,de conceff.præbendæ. Cassadorus decis.22.de præbendis.Aliquando etiã alternatiue,& per turnos,cap.cum in illis.§.finali,de præben.lib.6. de quo etiam latius,Deo dante, loquar in gloss.45. tam in princ. quam in §.3.

10 Item solent sæpe singuli Canonici † conferre per menses, aut hebdomadas, cap. fin. de præbendis, lib.6.Rota decis.3.& 4. de conceff. præbendæ,in antiquis, & decis.4. de constitut. ibidem.

11 Item confert beneficia Vicarius † generalis,habens ad hoc speciale mandatum, c. finali, de officio Vicarij,lib.6.

Item coadiutor datus Episcopo, vel alteri

12 † collatori infirmo, vel aliàs impedito. Oldra conf.44.nu.3.verf.*propterea*.Geminian.num.4. Anchar.num.8.in cap.vnico, de clerico ægrotante,cum alijs allegatis in glossa 5.§.9.de coadiutorijs post principium.

Item potest conferre quilibet alius Prælatus

13 †inferior,aut clericus,qui ex fundatione,præscriptione, vel priuilegio, habet ius conferendi Ecclesiasticà beneficia, cap. fin. de institut. cap.cum contingat,de foro compet. & Abbas ibi,nu.32.Selua de beneficio,2.p.q.8.num.1.& per totam,& q.20.num.1.& 2.

14 Item potest conferre Auditor Rotæ† beneficia,de quibus coram illo litigatur.clemen.auditor, de rescriptis. Selua vbi supra q.13. per totam, & vide in gl.31.2 num.51. Non tamen Auditor Cameræ, quia in beneficialibus iuris-

15 dictionem non habet, † nisi specialiter illi detur. Aegidius Bellamera decis.210.& 508.Rota decis.5. de officio ordin. in antiquis. Achilles decis.24.num.2. de appellat. Mandosius in regula 31.quæst.3.num.2. & sæpissime fuit decisum, ac seruat signatura, quicquid voluerit Gallesius in forma oblig. Cameralis, partic.5. in princip. num. 5. & Mandosius sibi contrarius in gloss. ad facult. A. C. §. sicque, verbo, *generalis*. Lancellottus de attentat.2.par. cap. 4. in præfatione, ex num.373.

Ac propterea dispositio d.clemen. Auditor, de rescriptis, nec clemen. 1.de sequestrat. poff. & fructuum, non procedunt in Auditore

16 Cameræ, † vt fuit resolutum in vna Gerunden. beneficij 13.Octobr.anni 1600. coram R.P.D. meo Pegna.

17 Item potest cõferre sequester. † penes quem est sequestrata aliqua dignitas, seu beneficiũ, cui ius conferendi competat. Rota decis.5. de electione,in antiquis. Felin. in c. cum Bertoldus,num.3.& finali, de senten. & re iudicata. Ioan. de Selua de beneficio 2.par.q.9. num.8. & 9. ac per totam.

18 Item possunt conferre beneficia laici, † ad hoc Apostolica priuilegia tenentes, vt sunt Reges Hispaniarum, & Franciæ,& alij Principes seculares,cap.cum inter, de consuetudine, cap.dilectus,il 3.de præbendis, cap. regali, de electione,lib.6. cum alijs per Ioãnem Seluam, vbi sup.q.23.nu.1.& per totam illam,& dicam in glossa 24.q.8.

19 Necnon fęminæ,† vigore priuilegij Apostolici, vel dignitatis, tale ius conferendi habentes,vt dixi in gl.22.præcedenti.

Regulares autem collatores sunt in beneficijs regularibus exẽptis,

20 si sunt beneficia conuentualia, Prælatus, † & Conuentus simul. cap.fin.de regularibus,lib.6. Ioan.Selua de beneficio 2.par.q.22.num.51.Si vero conuentualia non sint, sunt collatores

21 Abbates, † Priores, Magistri, & alij Prælati regulares,tex.in clemen.vnica,de supplenda neglig. prælat.vbi plene notatur.Selua vbi sup. num.45. cum seqq. & tetigi in glossa 7.nu.7.

In beneficijs autem non exemptis, licet sint regularia, Episcopus est collator, & de iure

22 communi † habet fundatam intentionem in iure conferendi, cap.Abbate, & Abbas ibi nu. 3.de verborum.signific. Vitalin.in d.clem.vnica,de supplen.neglig.prælatorum, nu.16.

Prout etiam Episcopus instituit ad præsen-

23 tationem † Monachorum in beneficijs subiectis Ecclesijs regularibus collegiatis, vt per Felinum post alios in cap.cum venerabilis,nu. 36. de exceptionibus, vide quæ dixi in gloss.8. huius reg.

Necnon Episcopus habet de iure communi intentionem fundatam,tam in ciuilibus,quam in criminalibus contra Abbates, & regulares,

24 † vt tradunt Io.Andreas, Butrius, Anchar. & alij,in c.quanto,de officio ordinarij, Capella Tholos.decis.308. Guidopap.decis.559. Dec.in c.tua nobis,notab.4. de confir.vtil. vel inutil. Rota decis.78.nu.1.& per totam, p.1.diuersorum, vbi declarat Concil.Trid. sess.25. de reform. cap. 14. Licet per particulares exemptiones, & priuilegia, aliud fere semper hodie seruetur.

Summaria Glossæ 24.

Indulti

74 *Indulti Cardinalis tenor est inspiciendus.*
75 *Indulti Cardinalis facultas extenditur ad beneficia vacantia per obitum alterius Cardin.*
76 *Cardinalis potest conferre vigore sui indulti, beneficia patrimonialia.*
77 *Indulti decretum, quòd prouisus teneatur nouam gratiam obtinere qualiter intelligatur.*
78 *Cardinalis Episcopus si non confert beneficium aliàs vacans in mense Apostolico, an collatio deuoluatur ad Archiepiscopum, vel potius ad solum Papam, & nu. 89. concluditur, quòd ad Archiepiscopum, & nu. 97.*
79 *Regula nostra excipiens Cardinales, considerat solummodo fauorem illorum, & nu. 84.*
80 *Fauor limitatus limitatum habet effectum, & alia plura in proposito remissiue, & nu. 81.*
82 *Lucrum ex persona alterius quis non consequitur, nec potest opponere de iure tertij, & numero 99.*
83 *Statutum excludens fœminam propter masculum, intelligitur masculo stante, & succedente, & num. 101.*
85 *Deuolutio ad solum Papam, quando fiat ratione exemptionis inferioris, & num. 88. & 103. & 107.*
86 *Cardinalis an possit de nouo conferre, quando prima collatio non habuit effectum, quia prouisus non obtinuit nouam prouisionem, & nu. 87.*
90 *Vacatio de nouo nō inducitur per deuolutionem.*
91 *Beneficium a principio non reseruatum, semper remanet non reseruatum, & n. 92. ne sit partim reseruatum, partim non, nu. 93. & 115.*
94 *Semel exclusa fœmina a successione, semper remanet exclusa.*
95 *Semel exclusa vna linea in maioricatu, semper remanet exclusa.*
96 *Semel exclusa reseruatio, sēper remanet exclusa.*
102 *Cardinales, pertinentia potius cōsideratur quam ipse actus collationis.*
104 *Ordinary interest, quòd eius collatio habeat effectum.*
105 *Commodum consequi non debet quis ex actu, in quo apponitur pœna.*
106 *Infinitas de iure reprobatur.*
108 *Cardinalis, an possit conferre beneficium quod vacauerat ante eius promotionem in mense reseruato, & nu. 109.*
110 *Cardinali decedente ante collationem beneficij vacantis in mense aliàs reseruato, an possit illud conferre Episcopus non Cardinalis de nouo ingrediens, & num. 114.*
111 *Papa sibi reseruat beneficia vacantia Sede Episcopali vacante, & nu. 119. declaratur regula 2. Cancellariæ.*
112 *Beneficium, quod cœpit vacare ante obitum Cardinalis collatoris qui non prouidit de illo, dicitur etiam vacare post eius obitum, & nu. 113.*
114 *Succedens in ius alterius, iure illius vti debet.*
116 *Vacationis tempus inspicitur, ad considerandum si beneficium sit reseruatum.*
117 *Ratio eadem est contrariorum.*
118 *Exprimere si Papa desiuit, ergo noluit, valet consequentia, & nu. 120.*
121 *Cardinalis absens a Curia, an includatur sub reseruatione regulæ nostræ, & nu. 136.*
122 *Regula 7. Cancellariæ aufert ius conferendi Cardinalibus absentibus a Curia, & declaratur num. 143.*
123 *Cardinales de iure communi tenentur residere in Curia, nisi adsit licentia Papæ, & nu. 124. 125. & 133.*
126 *Cardinales ex officio suo debent assumere pondus diei & æstus, & ideo priuilegijs honorantur. num. 127.*
128 *Cardinalis habens Episcopatum, an teneatur residere in conspectu Papæ.*
129 *Cardinalis residens in Curia æquiparatur stellis fixis, absens vero planetis.*
130 *Cardinalis in Vrbe magis honoratur, quam extra illam.*
131 *Cardinalis ideo pollet fauoribus, quia adsistit Papæ, & sunt illi chartores, & nu. 132.*
134 *Cardinales solent habere indultum, vt conferant in omnibus mensibus, etiam si absint a Curia.*
135 *Regula moderatoria indultorum Cardinalium absentium, solebat fieri ad sex menses alternatiuos.*
137 *Cardinalis non confert in mensibus reseruatis, vti Cardinalis, sed vti Episcopus.*
138 *Cardinalis Episcopus residere debet in sua Ecclesia Cathedrali, sicut maritus cum vxore.*
139 *Residentia Episcopi in propria Ecclesia est de iure diuino.*
140 *Cardinalis Episcopus residens in propria Ecclesia, habet tacitam licentiam recedēdi à Curia.*
141 *Cardinalis tenetur residere in propria Ecclesia, quando est Episcopus.*
142 *Cardinalibus sex antiquioribus, sunt destinati sex Episcopatus.*
144 *Regula nostra 8. non corrigit regulam 7. præcedentem, sicut nec regula 8. corrigitur per regulam 15. sed qualibet procedit in suis terminis, & nu. 145.*
146 *Regula nostra indistincte excipit Cardinales, siue resideant in Curia, siue non, nec vllibi reperitur contrarium.*
147 *Decretum Pauli III. super residentia Cardinalium apud suas Ecclesias, quid continebat.*
148 *Indulta Cardinalium non dant facultatem, quo ad beneficia vacantia in mensibus reseruatis, quia esset superflua talis facultas, & nu. 149.*
150 *Officium suum nemini debet esse damnosum.*
151 *Dispendium nemo debet pati vnde meretur præmium.*
152 *Indultis Cardinalium, an censeatur derogatum per clausulam,* quorum tenores, &c.
153 *Regula nostra 8. an includat Reges, & Principes collatores, & num. 155. concluditur quòd non, & nu. 159.*
154 *Reges Hispaniæ, Franciæ, Angliæ, Siciliæ, Vngariæ, & Apuliæ, necnon Imperator confert beneficia ex Apostolicis priuilegijs.*

156 *Reges, & Regina semper sunt praeseruati propter eorum praerogatiuam, & excellentiam, & num. 157.*

158 *Regium iuspatronatus praeseruatur per regulam Cancellariae, & per Concil. Trid. etiam si sit ex priuilegio, & nu. 160.*

161 *Cardinales S. R. E. dicuntur ad distinctionem Cardinalium Compostellan. & Rauennaten. ac Mediolanen.*

162 *Cardinales Compostellan. & Rauennaten. dicuntur abusiue Cardinales ad instar Regis Seacorum.*

Non tamen Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium. gl. 24.

1 REGVLA nostra expresse excipit Cardinales: †ita vt quoad illos reseruatio eius ligatas habeat manus, vt nihil iuris adimat Cardinalibus. Rota decis. 537. nu. 10. lib. 3. part. 3. diuersorum, & fuit dictum in vna Hispalen. portionis 19. Ianuarij 1594. coram Illustriss. Pamphilio ac est optimum responsum Ripæ 6. sub titulo de constitutionibus, vbi in terminis, nouissime etiam fuit decisum in vna Hispalen. beneficij de Xerez 12. Maij 1603. coram R. P. D. meo Litta. Licet de hoc non meminerit D. Anastasius Germonius in suo tract. de indultis. §. volumus, n. 2. cum seqq. vbi præsupponit regulam nostram includere Cardinales, & deinde nonnullas illationes sub falso fundamento facit.

Et meritò non comprehenduntur propter
2 illorum prærogatiuam, & sublimitatem, † vt dicit tex. in cap. 1. in fine, de offic. legat. in 6. ibi *quod in fratribus nostris legatione fungentibus nolumus obseruari, quia sicut honoris prærogatiua lætantur, sic eos auctoritate volumus fungi ampliori.* tex. etiam in extrauaganti execrabilis. §. itaque, de præbend. Ioann. 22. dum dicit *Cardinalibus tamen Sancta Romana Ecclesia, qui circa nos vniuersali Ecclesiæ seruiendo, singularium Ecclesiarum commoditatibus se impendunt, ac Regum filijs, qui propter sublimitatem eorum, ac generis claritatem sunt potioris prærogatiua gratiæ attollendi, duntaxat exceptis.* & ibi
3 glossa verbo *sublimitatem* cumulat nouē † excellentias, & priuilegia specialia Cardinalibus concessa, de quibus vide Gomeziū in proœmio regularum Cancellariæ, q. 4. n. 1. cum quatuor sequentibus, vbi alia plura scribit, & Andream Barbatiam in suo copioso tractatu de præstātia Cardinalium. Manfredum in eodē tractatu, & R. P. D. Anastasium Germonium in suo tractatu de indultis Cardinalium, in descriptione. §. Episcopus, ex n. 7. & in tract. de sacror. immunitatibus lib. 3. cap. 6. per totum. Flamin. Paris. de resignat. lib. 7. q. 12. per totam, vbi post alios
4 scribunt, quòd Cardinales vocantur† filij primi gradus Papæ, pars corporis illius, fratres Papæ, consiliarij eius, columnæ Ecclesiæ, Reges, maximi Principes, Senatores, & post Papam maiores, ac patres spirituales, & Orbis terrarum Cardines, &c.

Immo videbatur, quòd quamuis Cardinales non essent saluati, ac excepti per regulam nostram: adhuc non inclu-
5 derentur † in illa, quia reseruatio nostræ regulæ est exorbitans à regulis iuris communis, & tenderet in præiudicium iurisdictionis Cardinalium, & esset illis odiosa, iuxta distinctionem traditam per Gomezium in d. q. 4. prouinciali, in secundo, & tertio casu, sub n. 6. quam distinctionem sumpsit à Barbatia vbi supra, 4. part. q. 7. in fine: licet illum non referat.

An Cardinales comprehenderentur in reg. nostra, si exceptuati non fuissent.

Et propterea Cardinales non ligantur per
6 regulam secundam † Cancellariæ, dum reseruat beneficia vacatura, sede Archiepiscopali, vel Episcopali vacante, donec de nouo prouisus capiat possessionem. nam respectu Cardinalium sufficit quòd adsit prouisio: licet possessio capta non fuerit, nec litteræ fuerint ostensæ. Quia sicut extrauagans, iniunctæ, de electione, inter communes, (quæ idem ferè di-
7 sponebat) non ligabat Cardinales; † & illa non obstante poterant conferre, & iurisdictionem exercere ante captam possessionem, & ostensionem litterarum, vt tradit Bellencin. dicens ita fuisse resolutum in Rota, in suo tractat. de charitatiuo subsidio, quæst. 66. & & Gomez. in d. q. 4. nu. 9. & fuit resolutum in vna Bergen. Canonicatus 3. Iunij 1583. coram bon. mem. Cardinali Lancellotto. Ita etiam nec dicta regula Cancellariæ ligat in hac parte hodie Cardinales collatores, vt fuit resolutum in vna Toletana parochialis 3. Iulij 1595. coram Illustriss. Seraphino, & iterum in causa Hispalen. beneficij 19. Aprilis anni proximi 1602. coram R. P. D. meo Iusto.

8 Item nec regula † de idiomate comprehendit Cardinales, vt per Gomez. super illa, q. 3. num. 8.

Nec regula 14. de reuocatione facultatum
9 † conferendi beneficia reseruata, ligat Cardinales, vt ipsa declarat.

10 Item nec regula de exprimendo valore † non ligat Cardinales in Curia residentes, vt resoluit Gomezius in regula de valore quæst. 1. nu. 11. dum distinguit inter Cardinales residentes, & non residentes, vt primi non comprehendantur, alij vero sic. Gig. de pension. q. 9. num. 7.

Et quòd regulariter regulæ Cancellariæ, nec aliæ constitutiones generales non includant
11 † Cardinales, tradit Ias. cons. 117. incipiente *in causa, & lite* nu. 2. vers. *tertio principaliter.* lib. 4. Hieronym. Gig. d. quæstion. 9. num. 7. Roman. cons. 498. num. 1. & per totum, & firmat Mandos. post longam disputationem, in regula de in-

de infirmis, quæst. 2. nu. 4. in fine, & per totam, vbi concludit, quòd non solum illa regula non includit Cardinales, sed neque reliquæ regulæ

12 † Cancellariæ, cum alijs pluribus relatis per Horatium Mandosium in additionibus ad Romanum d. cons. 498. sub littera C. Gomezius in regula de idiomate, quæst. 3. num. 6. & plene de hoc vide Bellencin. in tractat. de charitat. subsidio, q. 66. per totam. Consuluit etiam Ferrett. cons. 315. nu. 7. vol. 2.

Ceterum ex aduerso, vltra fundamenta quæ pro contraria parte adducit Gomez. in d. q. 4. proœmiali, fortiter vrget reg. 67. Cancellariæ, dū dicit, quòd Cardinales non comprehendantur sub alijs regulis post editionem istarum faciendis; & sic com-

13 prehendere videtur illos sub istis † primis regulis editis, & publicatis, vt fuit resolutum in Rota teste Mohed. decis. 23. in fine de renunciatione. Put. decis. 195. die 13. nu. 4. lib. 1. & dictam regulam 67. declarat Cassador. decis. 36. super regulis, & concludit, quòd non procedit

14 quando in d. regula fit mentio de Cardinalibus per verba prægnantia.

Ac ideo ligantur Cardinales per regulas,

15 & constitutiones de publicandis † resignationibus. Put. d. decis. 195. nu. 1. & in fine. Paris. de resignat. lib. 11. quæst. 4. num. 5. cum seqq. vsque ad nu. 18.

Sicut etiam regula antiqua moderatoria indultorum super nominatione ad collationes

16 † facienda, ligabat Cardinales. Put. decis. 436. incipit *dubitaui* lib. 1.

Item reg. 20. de non impetrando beneficium

17 † viuentis, vt Gomezius ibi q. 6.

18 Necnon regula reuocatoria † facultatum circa legitimationes, & dispensationes, comprehendebat Cardinales Rota decis. 148. & decis. 251. p. 2. diuers.

19 Item quòd lex generalis liget † Cardinales, nisi in certis casibus, tenuit Gambarus in tractatu de legato, lib. 4. à num. 144. vsque 147.

Rursus, quòd reseruationes factæ per Papam

20 ligent † Cardinales licet de illis mentio non fiat, colligitur ex decis. 3. n. 3. iuncta additione, & per totam, de officio legati, in nouis, & decis. 1. eodem titulo, in antiquis. vbi probatur,

21 quòd legatus † de latere non potest conferre beneficia reseruata, quia obstabat illi reseruatio. prout etiam tradit bene Gambarus in tractat. de officio, & potestate legati, lib. 3. nu. 126. cum seqq. & expresse tenet Crescent. decis. 10 num. 5 de præbendis. Achilles decis. 1. num. 5. in fine de offic. ordinar. & vide infra nu. 44.

Sed legati de latere semper sunt Cardina-

22 les, † cap. Ecclesia habet senatum 16. quæst. 1. & notatur in cap. 1. de officio legati in 6. Flaminius Parisius de resignatione beneficiorum, lib. 7. quæstion. 13. ergo reseruatio comprehendit Cardinales.

Victorius, si reseruatoriæ regulæ non comprehenderent Cardinales, sequeretur esse inutilia,

23 & superflua indulta † Cardinalium, quæ vt plurimum illis conceduntur ad conferendum quæcumque beneficia, non obstantibus reseruationibus, cum clausulis amplissimis, vt in illis continetur, & explicat R. P. D. Anastasius Germonius in suo tractatu de indultis.

24 Quæ indulta nihil de nouo † concedunt, nec augent facultatem conferendi de iure communi concessam; sed solummodo tollunt de medio obstaculum inductum ad conferendum per regulas & constitutiones reseruatorias, ac propterea nihil aliud operantur, nec sustinentur, quamuis habeant prægnantissi-

25 mas † facultates. Cassador. decis. 8. nu. 6. & 10. de præbend. & decis. 3. nu. 2. & 4. & decis. 4. sub nu. 2. de priuilegijs. Puteus decis. 206. incipit *Rtum Di Marsicano*. num. 2. lib. 3. & decis. 93. nu. 2. & decis. 190. num. 3. lib. 3. Caputaquen. decis. 60. par. 5. Mohedan. decis. 12. ad finem, de præbend. & decis. 1. & 8. de priuilegijs, & fuit latè resolutum in Hispalen. portionis 15. Ianuarij 1594. coram Illustriss. Pamphilio, & in Romana beneficiatus Sancti Petri 8. Aprilis 1595. & 5. Nouembris 1596. coram Gypsio. & in eadem 5. Nouembris 1597. coram Reuerendissimo Domino meo Cordubæ, nunc meritissimo Episcopo Pacen. & colligitur ex proœmio ipsorum indultorum, ibi, *per quæ sublatis impedimentis*. ac tradit etiam R. P. Dominus Germonius in suo tract. de indultis. §. per quæ sublatis ex nu. 87. cum seqq. & in §. etiam ex eo, num. 22. & 23. Thomas Tribius decis. Veneta 54. num. 13. lib. 2. inter criminales decisiones. Rota etiam decis. 537. nu. 7. & 8. & 9. lib. 3. par. 3. diuersor. & inferius, num. 68.

Vnde vigore dictorum indultorum, nequeunt Cardinales conferre beneficia va-

26 cantia apud Sedem, † cum ista reseruatio sit de iure communi, vt in cap. 2. de præbend. lib. 6.

Nec minus possunt conferre beneficia liti-

27 giosa, † quo ad ius, vel possessionem defuncti, vel decedentis colligitantis subrogare, ex quo de iure communi prohibetur per cap. 2. vt lite pendente, lib. 6. & clemen. 1. eodem titulo, & tradit Lancellottus de attentatis 2. par. cap. 4. in præfatione, sub nu. 304. ibi, *ita vt non prouideretur sub indulto Cardinalis, qui beneficia conferre poterat, prætirquam litigiosa* in vltima impressione. Gomez. in reg. de impetrantibus per obitum famil. Cardin. q. 8. nu. 7. Put. decis. 84. nu. 4. lib. 3. & fuit resolutum 20. Februar. anni 1604. coram R. P. D. meo Litta in vna Hispalen. beneficij de Xerez, & alias sæpius.

Et an sit necessaria derogatio indulti Car-

28 dinalis in concessione † coadiutoriæ cum futura

nouis. vbi probatur, quod potestas Legati de latere non se extendit ad beneficia reseruata. Ripa expresse in responso 6. num. 1. sub tit. de constitut. & concludit Ferrett. cons. 4. nu. 7. & cons. 320. num. 7. D. Anastas. Germon. in tract. de Indultis. §. ac irritum. ex nu. 44. cum seqq. Vnde quatenus ipse Ferrettus cons. 25. nu. 4. dicit; quod Legatus Apostolicus potest conferre beneficia vacantia in mensibus Papę, est necessario intelligendus, quando habet speciales ad hoc facultates, aliàs non. & vide quę dixi in §. 2. procem. ex nu. 52.

Secundo sequitur etiam, quod beneficia, quæ conferunt Legati de latere, vel Nuncij vigore suarum facultatum, quando vacant in mense reseruato, non dicuntur conferre, & prouidere tanquam Ordinarij, sed vti delegati, † vt dixit Rot. decis. 148.
45 incipit, *eadem die*. nu. 2. lib. 3. p. 3. diuers.

Tertio sequitur, quod regula nostra, dum præseruat Cardinales sit intelligenda de Cardinalibus, qui sunt ordinarij collatores; secus autem esset, si Cardinales, qui Legati non sunt, haberent aliquod ius specia-
46 le ad conferendum † in mensibus reseruatis in alijs diœcesibus, in quibus nullam iurisdictionem ordinariam haberent; tum ex supradictis; tum etiam ex his, quę adducit Rota decis. 537. lib. 3. p. 3. diuers.

Quæro secundo, an in beneficijs, quę sunt simultaneę collationis Episcopi & Capituli, veluti in præbendis Cathedralium, iuxta decis. 22. Cassad. cum similibus si vacant in mense Apostolico, & Episc. est Card. quem non comprehendit reseruatio nostræ regulæ, debeat facere collatio-
47 nem solus Cardinalis † Episcopus, an verò Episcopus, & Capitulum simul.

In execution quo ad Card. ... etiam ... collatores eisdē.

Et quidem videbatur, quod solus Cardinalis, quia reseruatio ligat manus Capituli, ita vt prouidere non valeat; & cum solus Cardinalis sit exceptuatus, ille solus debet conferre, in cuius fauorem cessat reseruatio; limitata enim causa limitatum habet effectum, l. in agris. ff. de acquirend. rerum domin. l. age cum Geminiano. C. de transaction. Crescen. decis. 9. nu. 3. & 4. & 5. de priuilegijs, & inferius etiam dicemus.

48 Item, quia quamuis olim alternatiua † acceptata per Episcopum prodesset, etiam Capitulo, vt insimul cum Episcopo posset prouidere in mensibus alternatiuis. Calderinus consil. 22. de præbend. Puteus decis. 88. incipit, *in vna Tirasonen.* lib. 3. Achilles decis. 3. de præbend. Simonet. de reseruatione. quæst. 71. à nu. 3. Hieronymus Gabriel. consil. 197. nu. 2. lib. 1. Rota decis. 11. lib. 3. p. 3. diuers. Hodie verò quamuis Episcopus acceptet alternatiuam, & quamuis beneficia sint simultaneæ collationis, & collatio sit diuisa per menses, alternatiua Episcopi,
49 non prodest † Capitulo, vt fuit resolutum in vna Salmantina alternatiuæ 27. Nouembris 1581. coram Robusterio. & in Lunen. Zarzanen. Canonicatus 13. Octobris 1598. coram Illustriss. D. Card. Seraphino, & palam declarat regula nostra, ac dixi in glossa 42. in princ. Igitur sicut priuilegium alternatiuè concessum Episcopo, non prodest Capitulo, sed soli Episcopo; ita etiam fauor concessus per nostram regulam Cardinali Episcopo, debet illi soli suffragari, & non Capitulo.

Præterea, quia si Capitulum deberet simul conferre cum Episcopo Cardinali, resultaret
50 in læsionem illius, quia ex hoc diminuitur † Cardinalis potestas. Abbas in cap. scriptum. nu. 3. de elect. Felin. in cap. cum omnes, sub nu. 18. vers. *tertio fallit*, de constit. post alios quos allegat. Ergo cum limitatio nostræ regulæ sit ad fauorem Cardinalis, non debet dare occa-
51 sionem † quod Capitulum aliàs impeditum, debeat conferre cum illo, & sequatur Cardinali non modicum præiudicium, ad l. nulla iuris ratio. ff. de legibus. l. quod fauore. C. eod. tit. cap. quod ob gratiam. de reg. iur. in 6.

52 Sed nihilominus contraria sententia est verior, & tenenda † per tex. in l. si com munem fundum 10. ff. quemadmodum seruitu-
53 tes amittantur, *si communem*, † inquit, *fundum ego, & pupillus haberemus, licet vterque non vteretur; tamen propter pupillum, & ego viam retineo*, & sic quamuis non vtendo via, seruitus amittatur, & maior deberet illam amittere: tamen quia præscriptio non currit contra pupillum, priuilegium pupilli suffragatur maiori, & maior retinet per socium minorem in re communi, & indiuidua, quòd per se non potest. Ad cuius tux. materiam, & appa-
54 ratum videre † non te pigeat Hippolytum de Marsilijs in rubr. de fideiussorib. à nu. 130. cum seqq. & in singulari 180. Iasonem in l. emancipati. C. de collationibus. Felin. in c. 1. à num. 6. de præscript. vbi congerit 26. illationes super materia d. legis si communem. & Lambertinū de iurepatr. lib. 2. q. 1. art. 6. per totam, vbi à num. 4. vsque 26. alia plura adducit, quæ omiserat Felin. Rebuff. in tract. de priuileg. scholarium, priuileg. 106. per totum. vbi cumulat 57. doctrinas in proposito. Couatr. in pract. quæst. c. 34. & per totum.

Cum igitur constet, quòd non priuilegiatus potiatur priuilegio priuilegiati in causa com-
55 muni, † & indiuidua, vt etiam in materia priuilegij docuit Francisc. de Aretio cons. 25. sub num. 3. vers. *circa secundum*, quem citat Lambertinus, vbi supr. nu. 15. consequenter dicendum est, quòd in casu nostro Capitulum gaudeat in iure cōferendi communi, & indiuiduo, priuilegio Cardinalis Episcopi.

Quòd à fortiori procedit in nostro casu, cum non versemur in propria materia priuilegij, vt dicam in gloss. 56. limit. 3. vers. *quo fit*,
56 in glos. 58. † sed in præseruanda iurisdictione, quæ

tura successione de beneficio ad Cardinalis
collationem spectante. vide quæ dixi in glos.
5.§.9.de coadiutorijs. paulo post principium
ex num. 12.

Denique, quòd regula nostra comprehende
29 ret Cardinales, † si exceptuati non fuissent, fuit
expresse resolutum, teste Crescentio in decis.
217.aliàs 20.nu.4.& 5.de præb.

Immo, cum regula nostra reseruatoria octo
mensium de tempore Clementis VII. non exci-
peret Cardinales, prout hodierna excipit, fuit
resolutum sub die 17.Iunij 1538.in vna Tole-
tana Parochialis S.Ioannis in Ocaña coram
Marco Antonio, quòd indultum concessum
Archiepiscopo Toletano de conferendis bene-
ficijs, non derogaret regulæ Clementis reser-
30 uatoriæ octo mensium; † licet in indulto essent
apposita illa verba: *non obstantibus regulis
editis, & edendis*. vt attestatur Gomezius in
procœmio regul.Cancel.q.6.sub n.3.seu 4.vers.
& ita conclusit Rota.

31 Quapropter fuit necessarium, † quod in re-
gula nostra fieret expressa exceptio, quo ad
Cardinales, vt comprehensi non censerentur.

An reg. nostra loquatur de Cardinalibus ordinariis collatoribus tantum.

Quero nunc primo, vtrum regula nostra
dum excipit Cardinales, intelliga
tur de Cardinalibus ordinarijs collatoribus
32 tantum, † veluti de Cardinalibus Episcopis,
vt possint in suis diœcesibus, vel titulis confer-
re in omnibus mensibus; an verò loquatur in-
distinctè de omnibus Cardinalibus, etiam Le-
gatis de latere in suis Prouincijs?

Quòd omnes Cardinales, etiam Legatos de
latere comprehendat dicta exceptio, facit pri-
mo, quod generaliter, & indistincte loquitur
33 regula nostra † in dicta exceptione, & sic ge-
neraliter est intelligenda, l.de pretio. cum simi
lib.ff.de publiciana in rem actione.

Deinde, quia sicut reseruatio nostræ regulæ
comprehendit omnes collatores, tam ordina-
34 rios, quàm † extraordinarios, vt patet ex la-
tissima significatione illorum verborum, *quo-
rumcunque collatorum*. & dixi supra in gl. 21.
nu.22.cum seqq. Pari ratione exceptio nostræ
regulæ, dum excludit Cardinales, debet intelli-
gi de omnibus Cardinalibus collatoribus, tam
ordinarijs, quàm extraordinarijs. Nam exce-
35 ptio † debet esse de regula, & illius genere. l.nã
quod liquide.§.fin.ff. de pœnu legata. Decius
cons.656.n.6.& 7.Cassad.decis.8.nu.5.de con-
cess.præben.

Item, quia Legati de latere dicuntur Ordi-
36 narij. † c.2.de offic.legat.in 6.licet minus pro-
priè, vt dixi in gl.21.ad fin.

Aliter namque, si regula nostra voluisset ta-
lem distinctionem facere inter dictos Cardi-
37 nales, expressisset, c. † ad audientiam. cum alijs,
de decimis.

His tamen non obstantibus, contrarium
38 est tenendum, † prout fuit resolutum
in Rota pro maiori parte Dominorum, teste
Crescentio decis.217.alias 20. de præbend. ea
nempe ratione, quia Papæ intentio est, vt non
patiantur præiudicium Cardinales in sua or-
dinaria collatione: quòd secus est in collatio-
ne Legati, quæ dicitur quasi extraordinaria, &
accidentalis, & superindicta. glossa penult.in
clemen.fin.de officio ordinarij. Aliàs enim ge-
neraliter intelligendo regulam, etiam de Le-
gatis, quo ad suam Prouinciã in partibus Ita-
liæ, & maximè in terris Pontifici immediate
39 subiectis, esset fere dicta regula † frustratoria,
cum in omnibus Prouincijs adsint Legati, &
quia in eisdem locis, in quibus Legati valent
prouidere, sunt etiam Ordinarij, vt dictum est.
Vnde certum est, quòd quantum ad Ordina-
rios, beneficia in mensibus Apostolicis vacan-
tia essent reseruata, & sic intelligendo exce-
ptionem de Cardinalibus Legatis, daretur
quod Legatus Cardinalis posset de dictis be-
neficijs reseruatis prouidere, quod esset irre-
40 gulare, † & incongruum, cum sit illis prohibi-
tum conferre beneficia soli Papæ reseruata.
Rota decis.3.num.3.de off.legati.in nou.Fran-
chus in c.1.not.2.de off. legati. lib.6. & paulo
antea diximus. Sequeretur etiã, quod vnum
& idem beneficium vacans, esset reseruatum
41 & non reseruatum, & sic vario iure censere-
tur, contra tex.in cap.quia circa.22.in fin. de
priuilegijs.

Quod etiam comprobatur alia ratione.
Nam derogatio indultorum Cardinalium su-
per conferendis beneficijs, quamuis simplici-
ter, & indefinite fiat, dumtaxat intelligitur de
indultis concessis Cardinalibus collatoribus
42 extraordinarijs, † non autem de concessis Car
dinalibus ordinarijs collatoribus, qui sunt fa-
uorabiliores. Puteus decis.422. *in vna Toleta-
na*. lib.2. & decis.93.*aliàs in vna Toletana*, per
totum.lib.3. Achilles decis.348.aliàs 2.nu.1.&
per totum. de priuileg. quod etiam prius di-
xerat Ferrettus cons. 315.nu.3. & 4.volum.2.
& tetigi in gloss.13. num. 99. Ac propterea si-
cut in derogatione indultorum censetur præ-
seruata iurisdictio Cardinalis ordinarij col-
43 latoris; similiter etiam in regula nostra † cen-
setur dumtaxat præseruata iurisdictio illo-
rum, non autem Cardinalium extraordinario-
rum collatorum, quorum priuilegia facilius
derogantur.

Vnde sequitur primo, quod reseruatio
nostræ regulæ, nõ solum afficit Epi-
scopos, & alios ordinarios collatores, qui Car-
dinales ordinarij non sunt in suis diœcesibus,
sed etiam afficiat, & liget manus Cardinalium
44 † Legatorum quo ad suas prouincias. Vita-
lin.in clem.1.num.67. de rerum permut. & te-
nuit in indiuiduo Rota in vna Regien. Cano-
nicatus 17.Nouemb.1595.coram illustris.Car-
din.Pamphilio, vbi ad hoc allegat Gambarum
in tract.de off.& potest.Legati.lib.3.num.116.
& facit bene decis.Rot.29.num.2.de praben.in
nouis.

nouis. vbi probatur, quod potestas Legati de latere non se extendit ad beneficia reseruata: Ripa expresse in responso 6. num. 1. sub tit. de constitut. & concludit Ferrett. cons. 4. nu. 7. & cons. 320. num. 7. D. Anastas. Germon. in tract. de Indultis. §. ac irritum. ex nu. 44. cum seqq. Vnde quatenus ipse Ferrettus cons. 25. nu. 4. dicit; quod Legatus Apostolicus potest conferre beneficia vacantia in mensibus Papæ, est necessario intelligendus, quando habet speciales ad hoc facultates, alias non. & vide quæ dixi in §. 2. proœm. ex nu. 52.

Secundo sequitur etiam, quod beneficia, quæ conferunt Legati de latere, vel Nuncij vigore suarum facultatum, quando vacant in mense reseruato, non dicuntur conferre, & prouidere tanquam Ordina-
45 rij, sed vti delegati, † vt dixit Rot. decis. 148. incipit, *eadem die*. nu. 2. lib. 3. p. 3. diuers.

Tertio sequitur, quod regula nostra, dum præseruat Cardinales sit intelligenda de Cardinalibus, qui sunt ordinarij collatores; secus autem esset, si Cardinales, qui Legati non sunt, haberent aliquod ius specia-
46 le ad conferendum † in mensibus reseruatis in alijs diœcesibus, in quibus nullam iurisdictionem ordinariam haberent; tum ex supradictis, tum etiam ex his, quæ adducit Rota decis. 537. lib. 3. p. 3. diuers.

Quæro secundo, an in beneficijs, quæ sunt simultaneæ collationis Episcopi & Capituli, veluti in præbendis Cathedralium, iuxta decis. 22. Cassad. cum similibus si vacant in mense Apostolico, & Episc. et Card. quem non comprehendit reseruatio nostræ regulæ, debeat facere collatio-
47 nem solus Cardinalis † Episcopus, an verò Episcopus, & Capitulum simul.

Et quidem videbatur, quod solus Cardinalis, quia reseruatio ligat manus Capituli, ita vt prouidere non valeat; & cum solus Cardinalis sit exceptuatus, ille solus debet conferre, in cuius fauorem cessat reseruatio; limitata enim causa limitatum habet effectum, l. in agris. ff. de acquirend. rerum domin. Lage cum Geminiano. C. de transaction. Crescen. decis. 9. nu. 3. & 4. & 5. de priuilegijs, & inferius etiam dicemus.

48 Item, quia quamuis olim alternatiua † acceptata per Episcopum prodesset, etiam Capitulo, vt insimul cum Episcopo posset prouidere in mensibus alternatiuis. Calderinus consil. 22. de præbend. Puteus decis. 88. incipit, *in vna Tirasonen*. lib. 3. Achilles decis. 3. de præbend. Simonet. de reseruatione. quæst. 71. à nu. 3. Hieronymus Gabriel. cons. 197. nu. 2. lib. 1. Rota decis. 11. lib. 3. p. 3. diuers. Hodie verò quamuis Episcopus acceptet alternatiuam, & quamuis beneficia sint simultaneæ collationis, & collatio sit diuisa per menses, alternatiua Episcopi,
49 non prodest † Capitulo, vt fuit resolutum in vna Salmantina alternatiuæ 27. Nouembris 1581. coram Robusterio. & in Lunen. Zarzanen. Canonicatus 13. Octobris 1598. coram Illustriss. D. Card. Seraphino, & palam declarat regula nostra, ac dixi in glossa 42. in princ. Igitur sicut priuilegium alternatiuè concessum Episcopo, non prodest Capitulo, sed soli Episcopo; ita etiam fauor concessus per nostram regulam Cardinali Episcopo, debet illi soli suffragari, & non Capitulo.

Præterea, quia si Capitulum deberet simul conferre cum Episcopo Cardinali, resultaret
50 in læsionem illius, quia ex hoc diminuitur † Cardinalis potestas. Abbas in cap. scriptum. nu. 3. de elect. Felin. in cap. cum omnes, sub nu. 18. vers. *tertio fallit*, de constit. post alios quos allegat. Ergo cum limitatio nostræ regulæ sit ad fauorem Cardinalis, non debet dare occa-
51 sionem † quod Capitulum alias impeditum, debeat conferre cum illo, & sequatur Cardinali non modicum præiudicium. ad l. nulla iuris ratio. ff. de legibus. l. quod fauore. C. eod. tit. cap. quod ob gratiam. de reg. iur. in 6.

Sed nihilominus contraria sententia est
52 verior, & tenenda † per tex. in l. si communem fundum 10. ff. quemadmodum seruitu-
53 tes amittantur, *si communem*, † inquit, *fundum ego, & pupillus haberemus, licet vterque non vteretur; tamen propter pupillum, & ego viam retineo*, & sic quamuis non vtendo via, seruitus amittatur, & maior deberet illam amittere: tamen quia præscriptio non currit contra pupillum, priuilegium pupilli suffragatur maiori, & maior retinet per socium minorem in re communi, & indiuidua, quòd per se non potest. Ad cuius tex. materiam, & appa-
54 ratum videre † non te pigeat Hippolytum de Marsilijs in rubr. de fideiussorib. à nu. 130. cum seqq. & in singulari 180. Iasonem in l. emancipati. C. de collationibus. Felin. in c. 1. à num. 6. de præscript. vbi congerit 26. illationes super materia d. legis si communem. & Lambertinus de iurepatr. lib. 1. q. 1. art. 6. per totam, vbi à num. 4. vsque 26. alia plura adducit, quæ omiserat Felin. Rebuff. in tract. de priuileg. scholarium, priuileg. 106. per totum. vbi cumulat 57. doctrinas in proposito. Couarr. in pract. quæst. c. 34. & per totum.

Cum igitur constet, quòd non priuilegiatus potiatur priuilegio priuilegiati in causa com-
55 muni, † & indiuidua, vt etiam in materia priuilegij docuit Francisc. de Aretio cons. 25. sub num. 3. vers. *circa secundum*, quem citat Lambertinus, vbi supr. nu. 15. consequenter dicendum est, quòd in casu nostro Capitulum gaudeat in iure cōferendi communi, & indiuiduo, priuilegio Cardinalis Episcopi.

Quòd à fortiori procedit in nostro casu, cum non versemur in propria materia priuilegij, vt dicam in gloss. 56. limit. 3. vers. *quo fit*,
56 in glos. 58. † sed in præseruanda iurisdictione,

quæ

Addo etiam quòd regula nostra, dum dicit, *quorumcunque collatorum*, comprehendit tam
32 ordinarios, quàm extraordinarios † collatores, vigore dictæ dictionis. *quorumcunque*, gloss. in clemen. 1. verbo, *quodcunque*, de vita, & honest. cleric. & in terminis nostræ regulæ fuit resolutum in Rota, teste Crescentio decis. 20. nu. 2. de præbend.

Ordinarij collatores qui sint?

33 Et ordinarij collatores proprie dicuntur† Episcopi in suis diœcesibus, vel alij habentes beneficia cum collatione. cap. is cui. 24. de electione in 6. extrauagans, execrabilis. §. cæterum ordinarios, de præbend. Ioan. 22. Cardinal. in elementina 2. nu. 13. de officio Ordinarij, post gloss. ibidem. glossa in verbo, *ordinario*, in dicta extrauagan. execrabilis. §. statuimus. de præbendis. Decius in cap. post cessionem. num. 2. notab. 1. de probation. Rebuff. in cõcordata, tit. de collationibus. §. præfati ordinarij, in gl. verbo, *ordinarij*, & in tract. de nomination. q. 8. nu. 2. vbi etiam dicit, quod dicuntur ordinarij collatores om-
34 nes qui à Papa, vel lege, seu consuetudine † habent potestatem conferendi beneficia Ecclesiastica, etiam si sint inferiores Episcopo, & ordinariam iurisdictionem non habeant. gl. verbo, *ordinarium*, in clemen. 1. vt lite pendeu. vbi Imola num. 24. Cardin. q. 14. & cæteri. Mandos. cons. 37. nu. 19. & 21. cum seqq.

Sed reliqui collatores præter Episcopos in suis diœcesibus, veluti qui ex aliquo indulto, vel priuilegio Apostolico haberent ius confe-
35 rendi, minus proprie ordinarij † dicuntur. Dec. in d. c. post cessionem. nu. 2. de probat. post Felin. & alios ibid. Achilles de Grassis decis. 1. num. 1. 2. & 3. de officio ordinarij. Puteus decis. 164. incipit, *in vna Florentina*. nu. 2. & per totam. lib. 3.

Vbi fuit resolutum quòd Episcopus, qui renunciauit suo Episcopatui, reseruato sibi iure
36 conferendi, non dicitur † proprie ordinarius collator, cum iam Episcopus non sit.

Hinc quamuis Legati de latere in suis pro-
37 uincijs dicantur Ordinarij † vt in c. 2. de offic. legati, & ibi gl. verbo, *reputantes*.

Tamen sunt improprie Ordinarij, & quasi
38 extraordinarij, † & superindicti, & accidenter, quo ad effectum conferendi beneficia, gl. verbo, *nolumus*, per tex. ibi in clem. 2. de off. Ordinarij, vbi omnes notant, Crescent. decis. 20. nu. 1. de præb.

Adde etiam, quòd huius regulæ reseruatio
39 locum habet, quamuis † collator sit in fundatione nominatus, & in eadem fundatione disponatur quod in tali beneficio non intret reseruatio, ex his quæ dixi in glossa 5. in princip. num. 42. 43. & 68. Dum tamen tale beneficium non sit iurispatronatus laicalis, aut mixti, vt dixi in glos. 18.

Summaria Glossæ 22.

1 *Collatrices includuntur sub regula nostra.*
2 *Masculinum includit in se femininum, etiam in materia pœnali, & nu. 3. non tamen proprie, & num. 9.*
4 *Superfluum reprobatur, nec lex debet habere syllabam superfluam, & num. 5. nisi, &c. & num. 11.*
6 *Feminæ sunt incapaces iurisdictionis.*
7 *Priuatio non sequitur, nisi præcedat habitus.*
8 *Qualitates nullæ, sunt non entis.*
10 *Masculinum non includit femininum, quando agitur de correctione iuris communis. Ideoque in præscriptione statutaria, creditorũ appellatione creditrices non veniunt, & ibidem agitur de statuto Vrbis 158. lib. 1. & de lege Hispana 9. tit. 16. lib 4. recopilat.*
11 *Feminæ possunt habere ius conferendi ratione dignitatis quam habent, vel ex Apostolico priuilegio & nu. 13. & 21.*
14 *Abbatissa potest habere curam animarum.*
15 *Abbatissa potest habere duplicem turnum conferendi cum Decano.*
16 *Feminæ possunt esse Canonicæ regulares, etiam nulla facta professione. & nu. 17.*
18 *Femina possidens beneficium iuuatur regula de triennali.*
19 *Abbatissa est capax iurisdictionis Episcopalis, licet non possit excommunicare.*
20 *Feminæ succedunt in Regnis.*

Et collatricum. glos. 22.

ESERVAT regula nostra, non solum beneficia virorum collatorum, sed etiam quæ sunt ad col-
1 lationem feminarum † collatricum.

Sed contra verba nostræ glossæ duo obstare videntur. Primum, quod ma-
2 sculinum † includit in se femininum. l. 1. ff. de verbor. signif. l. si quis id quod, vers. *sed vtrum*: ff. de iurisd. omn. iudic. l. qui domum. iuncta l. si mater. ff. de adult. & pro regula tradit Socinus in reg. 255. incipit, *masculinum regulariter*, & plene per Tiraquell. de retractu lignag. §. 1. glos. 9. num. 177. cum pluribus sequentibus. vbi post alios firmat procedere etiam in materia
3 pœnali, & odiosa. & Gaspar Baheza in tractatu de non melioran. filiabus ratione dotis, * cap. 11. ex num. 17. cum sequentibus. * Anton. Gabriel. lib. 6. tit. de verbor. obligat. conclus. 6. artic. 1. Menochius de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 84. * Igitur frustra regula nostra ponit supradictam dictionem *collatricum*, cum sit superflua, ex quo iam dixerat de colla-
4 toribus; nam omne superfluum † est à iure reprobatum, vt in proœmio decretalium, ibi.

ibi, *resecatis superfluis*.l.1.§.quibus.C.de nouo Codice componen. Neque lex debet habere
5 vnam sillabam superfluam, & vacuam. † glo. verbo, *tanquam*. in cap. solitę, de maiorit. & obedien. Mandos.in reg.9.Cancell.q.4.nu.4.& per tot. & in proposito nostro tradit Ioan.Selua de benef.2 p.q.5.n.11.late Tiraq.de retract. lignag gl.9.§.1.ex nu.199.vsque ad 240.

Secunda difficultas est, quòd fœminis est de iure prohibitum beneficia Ecclesiastica con-
6 ferre. & quamcumque iurisdict. habere. text. in l.2. ff.de reg.iur. cap.mulierem 33. quæst.5. cap.2.vbi notant omnes de iudicijs. Ioan Selua de benefic.2. part. q.5.nu.2. Si ergo beneficia conferre nequeant, quorsum regula nostra inutiliter reseruat beneficia pertinentia ad collationem quarumcunque collatricum,
7 quia non sequitur priuatio nisi præcedat † habitus. l.decem 116. ff. de verborum obligationibus. Caputaquen. decis. 168.nu.10. p.2. Euerardus in loco à priuatione ad habitum;
8 & non entis, † nullæ sunt qualitates.l.eius qui in prouincia. §. quoniam. ff. si cert. petat.
* * cumulat in proposito infinita Sebast. Medices de reg.iur.reg 6.ex nu.1.vsque ad nu.122. & adde quæ habes ver. priuatio n.1.fol.912.& in gl.53.nu.14.*

Cæterum prædictis non obstantibus, consulto regula nostra inseruit dictam dictionem, *collatricum*. Nec nocet prima difficultas; quia licet sit verum, quòd regulariter masculinum concipiat in se fœmi-
9 ninum: non tamen proprie, sed extensiuè † significatione, desumpta ex mente disponentis. l. cum in adoptiuis. §. quæ in filio. C. de adoptionibus. glos.in l.seruis legatis,in princio.ff. de legatis 3.& tradit gl.& doctores in l.1. ff.de verbor.signif.Gaspar Baheza vbi supra n.2. & seqq. Nec procedit, quando agitur de corre-
10 ctione iuris communis, vt post Bald. in l. quicunque. nu.15. C.de seruis fugitiuis,tradit Socin.in d. regula 255.fallentia 9.& plenissima manu de more cumulat Tiraquel. de retract. lignag.glos.9.§.1.ex n.179.vsque 199. Corneus cons.14.nu.6.cum seqq.vol.2.Socin.iun.cons.1. nu.10.& Io.Baptista Boui,de præscriptione statutaria Vrbis,gl.3 ex n.34.vsque ad finem.vbi concludit cum Corneo,& Socin. vbi supra, ac alijs quos allegat, quòd statutum huius Vrbis Romanæ 158.lib.1. disponens quòd creditor, qui negligens fuerit in petendo debitum per annos 16.lapso dicto tempore illud exigere non valeat,& quòd præsumatur iuris præsumptione facta solutio &c.locum non habeat in mulieribus creditricibus. Quod si verum esse, à fortiori locum haberet in triennali præscriptione, de qua in lege Hispana 9. tit.16. lib.4.recopilat.& adde Ant.Gabr.lib.6.tit.de verb.signif.concl.6.per tot. vbi ponit reg.cum 11.ampliat.& 14.limitat. & pluribus declaration.& illation.

Quo fit, vt cum in regula nostra agatur de correctione iuris cōmunis, quia aufertur Ordinarijs facultas conferendi in omnibus mensibus, quam habent de iure communi: meritò,ex hoc,& vt dubitandi occasio cessaret, fuit adiecta illa dictio, *& collatricum*.

Immo quamuis esset superflua, adhuc esset tolleranda, quia illa,quæ dicuntur dubitatio-
11 nis tollendæ causa,†ius commune non lædunt, & tollerantur,licet superflua sint.l.qui mutuā. ff.mandati.l.quæ dubitationis,81.ff de reg.iur. Abb.in cap.certificari. nu. 10. in fine,de sepulturis, & in cap. solitę.sub nu.7. ad medium,de maior. & obed. cum alijs adductis in gl. 6. ex nu.16.cum seqq.

Similiter, secunda non obstat difficultas, quia, etsi de iure communi sit prohibita fœminis iurisdictio, & ius conferendi beneficia; nihilominus tamen, varijs ex causis illam, & illud obtinere valent.
12 Veluti ratione dignitatis, † quam fœmina habeat, vt in terminis collationis beneficiorum est tex.expressus,in cap.dilecta,& ibi notat glo. 1.in verf.*item ratione suæ iurisdictionis*, de maiorit.& obedien.vbi Abb.nu.5.Felin.n.1. tex.etiam in cap.fin.de institutionib.in cap.dilecti,de arbitris,vbi tradunt omnes. Decius in l.2.nu.8. in fine,& ibi additio,verbo, *beneficiorum*.Tiraq.de primog.q.10.nu.13.cum seqq.

Item,ex priuilegio Apostolico possunt fęminæ habere ius † conferendi beneficia Ecclesiastica.cap.dilecto 40.vbi post Innocen.Hostien.
13 Ioan.Andr.Ant.de Butr. notant Abb.num.1.& Felin.sub eod. nu.1. post princ. de testib.Ioan. Selua de benef.2. p.q.5. nu.1.cum 4. seqq.& q. 23.nu.2. ibidem Rebuff.in concordata,tit. de collationib.§.pręfatique ordinarij,in gl.verbo, *ordinarij*,in fin. & de nominationib.q.15.nu.9. cum seqq.Boher.decis.32.nu.10.

Ideo dicit Rota decis.21.nu.3. & 4. de præbendis,in antiquioribus Besigneti,quòd Abba-
14 tissa potest habere curam† animar.licet eam debeat per Vicarium exercere.

Similiter Rota decis.3. de concess. præbend. in antiquioribus Besigneti,refert de quadam Abbatissa,habente concordiam cum certo Decano, quòd Abbatissa gaudeat in conferendo
15 beneficia Ecclesiastica, duplici turno; † Decanus vero dumtaxat vno.
* * Notat etiam Bald.per tex. ibi in cap.dilecto,nu.1.de testibus,quod ex priuilegio ac alijs titulis,potest collatio beneficiorum spectare ad fęminam vel laicum.*
16 Rursus,fęminæ possunt esse Canonicæ † Regulares,vt in d. cap. dilecta, de maioritat., & obedien.ibi, *Canonicas suas*,vbi glos.verbo, *Canonicas*, dicit,quòd de consuetudine Theutonicorum sunt Canonicæ seculares, quæ nunquam faciunt professionem, nec renunciant
17 † proprijs. Immo quandoque contrahunt matrimoniū:de quo vide tex.in c.indemnitatibus

44. §. supradicta, de elect. in 6. Rotam decis. 8. de iudicijs, in nouis, & decis. 2. de sent. excommun in antiquioribus Besigneti. Lambertinum de iurepatr. lib. 2. p. 1. q. 7. art. 6. num. 4. vbi plu-
* ra. *& latius de omnibus supradictis scribit in dicta 1. par. lib. 2. q. 5. art. 5. num. 5. cum seqq. & q. 7. ibidem art. 6. num. 4. vbi recitat ridiculam historiam narratam à Io. Andr. Geminian. & alijs in cap. indemnitatibus. §. penult. de elect. in 6. de quadam Abbatissa istarum Canonicarum, respondente ad Regis interrogationem.*

Sic etiam fęmina possidens beneficium, seu dignitatem Ecclesiasticam sibi à Papa collatã,
18 iuuatur regula de triennali. † Gomezius in regula de triennali. q. 3.

Dicit etiam Abbas per tex. ibi in d. c. dilecta, de maiorit. & obed. num. 2. quòd Abbatissa
19 est capax iurisdictionis Episcopalis, † licet excommunicare non possit.

Prout & fœminæ succedere possunt in Re-
20 gnis, & plenissimam iurisdictionem, † tanquam Reges masculi exercere, vt in d. cap. dilecti, de arbitris. l. 2. tit. 15. partita 2. l. 4. tit. 4. partita 3. Molina de Hispanor. primogen. lib. 1. cap. 13. nu. 14. & 15.

Quapropter cum fœminæ varijs ex causis
21 habere possint † ius conferendi. merito regula nostra loquitur, non solum de collatoribus, sed etiam de collatricibus.

Summaria Glossæ 23.

1 *Secularia beneficia sunt à secularibus collatoribus conferenda.*
2 *Collatores seculares sunt Papa, & Legati de latere. & nu. 3. ac Nuntij intra limites suarum facultatum, & nu. 4.*
5 *Cardinales habent in suis Ecclesijs titularibus ordinariam potestatem conferendi.*
6 *Seculares collatores sunt in suis diœcesibus Patriarcha, Metropolitani, Archiepiscopi, & Episcopi, & nu. 7.*
8 *Secularis collator dicitur Capitulum, & quando, & num 9.*
10 *Seculares collatores sunt Canonici, & Vicarius generalis cum facultate conferendi, & numero 11.*
12 *Coadiutor datus Episcopo dicitur collator secularis, & quilibet Prælatus inferior, & nu. 13.*
14 *Collator secularis dicitur Rotæ Auditor.*
15 *Auditor Cameræ non est collator, nec habet iurisdictionem in beneficialibus.*
16 *Auditor Cameræ non comprehenditur in dispositionibus clem. auditor, de rescript. nec clem. 1. de sequestrat. poss. & fructuum.*
17 *Sequester iuris conferendi, dicitur secularis collator.*
18 *Seculares collatores dicuntur Reges, Principes, & alij laici, ad hoc priuilegia Apostolica habentes.*
19 *Seculares collatrices dicuntur fœminæ, vigore suorum priuilegiorum.*
20 *Regulares collatores sunt, quo ad beneficia conuentualia Prælatus, & Conuentus; quo ad non Conuentualia Abbates, Priores, Magistri, & alij Prælati, & num. 21.*
22 *Regularia beneficia non exempta possunt ab Episcopis conferri de iure communi, & instituere in regularibus collegiatis, & nu. 23.*
24 *Episcopus de iure communi habet fundatam intentionem, tam in ciuilibus, quam in criminalibus contra Abbates regulares.*

Secular. & quorumuis Ordinum regular. glossa 23.

SICVT regula nostra superius expresserat, quòd reseruabat omnia beneficia secularia, & quorumuis Ordinum regularia; sic etiam nunc repetit eadem verba, respectu collatorum secularium, & quorumuis Ordinum regularium. Nam sicut secularia beneficia sunt secularibus, & regularia regularibus conferenda, vt diximus in gl. 7. & 8. eodem modo re-
1 gulariter secularia beneficia sunt † à secularibus collatoribus, & regularia à regularibus conferenda.

Collatores seculares sunt præter Papam,
2 Legati † de latere in sua prouincia. c. 1. de offic. legati, lib. 6. c. si à Sede, de præben. in 6. c. dilectus, de off. legati, c. cum dilectus, de iurepatronatus, plene per Petrum Andr. Gambarum, in tract. de officio, & potestate Legati de latere. lib. 3. per totum. Selua de beneficio, 2. p. q. 3. per totam.

Idem est etiam in Nuntijs Apost. habenti-
3 bus † potestatem Legati de latere, vt sunt Nuntij Hispaniar. & similes. Nam cum habeant eandem potestatem, sicut Legati de latere, pariformiter conferre possunt; vt consuluit Decius cons. 128. *Licet in casu proposito.* num. 1. & per totum. Paris. cons. 17. *de bono iure*, à nu. 1. vsque ad 11. vbi impugnat Gundisaluum Villadiego contrarium tenentem. Hodie tamen suis facultatibus conceditur illis potestas conferendi benefic. quę non excedunt valorem
4 24. ducatorum, † computatis distributionibus, extra tamen Metropolitanam, & alias Cathedrales, & Collegiatas Ecclesias; vt per Cæsar. de Grass. decis. 7. & 9. de præb. vbi in 1. præsupposito d. decis. 7. ponitur tenor facultatum d. Nuntij circa collationes beneficiorum. Et licet tunc non computarentur in valore 24. ducat. quotidianæ distributiones; hodie vero sic, vt dixi in §. 2. procmiali, ad finem, ex num. 56.
5 Item omnes Cardinales † habent ordinariam potestatem conferendi beneficia in suis

Eccle-

Ecclesijs titularibus,in quibus habent Episcopalem iurisdict.cap.his quæ, & Felin. ibi late, de maiorit.& obedien. Mandos.in reg.7.Cancell. quæstio.2. per tot. & dixi in gloss.13.post princip.

Istos tamen Cardinales collatores non includit reseruatio nostræ regulę, vt in illa legitur, & in glossa sequenti dicemus.

6 Item Patriarchæ, † Metropolitani, & Archiepiscopi.c.2.c.quia, de concess.præb.

7 Item Episcopi.†cap.2.cap.ex parte.cap.constitutus,de concess. præben. cap.omnes Basilicæ,16.quæst.7.cap.ordinarij, de officio ordin. in 6.

8 Item Capitulum potest conferre†interdum, cap.proposuit,de concess.præben. cap.eam te, de rescriptis, cap. si capitulo, de concess. præ-
9 ben. lib.6. Et quando Episcopus & † Capitulum insimul, cap. cum Ecclesia Vulterana. de elect.cap.postulasti,de concess.præbendæ. Cassadorus decis.22.de præbendis. Aliquando etiã alternatiue,& per turnos,cap.cum in illis.§.finali,de præben.lib.6. de quo etiam latius,Deo dante, loquar in gloss.45. tam in princ. quam in §.3.

10 Item solent sæpe singuli Canonici † conferre per menses, aut hebdomadas, cap. fin. de præbendis, lib.6.Rota decis.3.& 4. de concess. præbendæ,in antiquis, & decis.4. de constitut. ibidem.

11 Item confert beneficia Vicarius † generalis,habens ad hoc speciale mandatum, c. finali, de officio Vicarij,lib.6.

12 Item coadiutor datus Episcopo, vel alteri † collatori infirmo, vel aliàs impedito. Oldra consi.44.nu.3.vers.*propterea*.Geminian.num.4. Anchar.num.8.in cap.vnico, de clerico ægrotante,cum alijs allegatis in glossa 5.§.9.de coadiutorijs post principium.

13 Item potest conferre quilibet alius Prælatus †inferior,aut clericus,qui ex fundatione,præscriptione, vel priuilegio, habet ius conferendi Ecclesiastica beneficia, cap. fin. de institut. cap.cum contingat,de foro compet. & Abbas ibi,nu.32.Selua de beneficio,2.p.q.8.num.1.& per totam,& q.20.num.1.& 2.

14 Item potest conferre Auditor Rotæ† beneficia,de quibus coram illo litigatur.clemen.auditor, de rescriptis. Selua vbi supra q.13. per totam, & vide in gl.31. a num.51. Non tamen Auditor Cameræ, quia in beneficialibus iuris-
15 dictionem non habet, † nisi specialiter illi detur. Aegidius Bellamera decis.210.& 508.Rota decis.5. de officio ordin. in antiquis. Achilles decis.24.num.2. de appellat. Mandosius in regula 31.quæst.4.num.2. & sæpissime fuit decisum, ac seruat signatura, quicquid voluerit Gallesius in forma oblig. Cameralis, partic.5. in princip. num. 5. & Mandosius sibi contrarius in gloss. ad facult. A. C. §. sicque, verbo, *generalis*. Lancellottus de attentat.2.par. cap. 4. in præfatione, ex num.373.

Ac propterea dispositio d.clemen.Auditor, de rescriptis, nec clemen.1.de sequestrat. possess. & fructuum, non procedunt in Auditore
16 Cameræ,†vt fuit resolutum in vna Gerunden. beneficij 13.Octobr.anni 1600. coram R.P.D. meo Pegna.

17 Item potest cõferre sequester, † penes quem est sequestrata aliqua dignitas, seu beneficiũ, cui ius conferendi competat. Rota decis.5. de electione,in antiquis. Felin. in c. cum Bertoldus,num.3.& finali, de senten. & re iudicata, Ioan. de Selua de beneficio 2.par. q.9. num.8. & 9. ac per totam.

18 Item possunt conferre beneficia laici, † ad hoc Apostolica priuilegia tenentes, vt sunt Reges Hispaniarum, & Franciæ,& alij Principes seculares,cap.cum inter, de consuetudine, cap.dilectus,il 3.de præbendis, cap. regali, de electione,lib.6. cum alijs per Ioãnem Seluam, vbi sup.q.23.nu.1.& per totam illam,& dicam in glossa 24.q.8.

19 Necnon fęminæ,† vigore priuilegij Apostolici, vel dignitatis, tale ius conferendi habentes,vt dixi in gl.22.præcedenti.

Regulares autem collatores sunt in beneficijs regularibus exẽptis,
20 si sunt beneficia conuentualia, Prælatus, † & Conuentus simul. cap.fin.de regularibus,lib.6. Ioan.Selua de beneficio 2.par.q.22.num.51.Si vero conuentualia non sint, sunt collatores
21 Abbates,†Priores,Magistri, & alij Prælati regulares,tex.in clemen.vnica,de supplenda negligen.prælat.vbi plene notatur.Selua vbi sup. num.45. cum seqq. & tetigi in glossa 7.nn.7.

In beneficijs autem non exemptis, licet sint regularia, Episcopus est collator, & de iure
22 communi † habet fundatam intentionem in iure conferendi, cap.Abbate, & Abbas ibi nu. 3.de verborum significat. Vitalin.in d.clem.vnica,de supplen.neglig.prælatorum, nu.16.

Prout etiam Episcopus instituit ad præsen-
23 tationem † Monachorum in beneficijs subiectis Ecclesijs regularibus collegiatis, vt per Felinum post alios in cap.cum venerabilis,nu. 36. de exceptionibus, vide quæ dixi in gloss.8. huius reg.

Necnon Episcopus habet de iure communi intentionem fundatam,tam in ciuilibus,quam in criminalibus contra Abbates, & regulares,
24 † vt tradunt Io.Andreas, Butrius, Anchar. & alij,in c.quanto,de officio ordinarij, Capella Tholos.decis.308. Guidopap.decis.559. Dec.in c.tua nobis,notab.4. de confir.vtil. vel inutil. Rota decis.78.nu.1.& per totam, p.1.diuersorum, vbi declarat Concil.Trid. sess.25. de reform. cap. 14. Licet per particulares exemptiones, & priuilegia, aliud fere semper hodie seruetur.

Nn 2 Sum-

Summaria Glossæ 24.

1 *Cardinales excluduntur a reseruatione regulæ nostræ, propter prærogatiuam, & nu. 2.*
3 *Cardinalium plures excellentiæ remissiue.*
4 *Cardinales vocantur filij primi gradus Papæ, pars corporis illius, fratres, consiliarij, columnæ Ecclesiæ, Reges, maximi Principes, Orbis Cardines, Patres spirituales, Senatores, & post Papam maiores.*
5 *Cardinales si non essent exceptuati, an comprehenderentur sub regula nostra, & nu. 29. 30. & 31. concluditur, quòd sic.*
6 *Cardinales non ligantur regula secunda Cancellariæ, nec extrauaganti iniunctæ, de electione, & nu. 7.*
8 *Cardinales non ligantur regulis de idiomate, nec de reuocatione facultatum, num. 9. nec regula de valore, num. 10. nec alijs constitutionibus nu. 11. & 12.*
13 *Cardinales non ligantur per secundam editionem regularum, per primas regulas sic.*
14 *Cardinalis comprehenditur sub noua regula, quando per verba prægnantia fit mentio de Cardinalibus.*
15 *Cardinales includuntur sub constitutionibus, & regulis de publicandis, & moderatoria indultorum, nu. 16. & de non impetrando per obitum viuentis, nu. 17. & reuocatoria facultatum. nu. 18. & alia qualibet lege generali. & num. 19.*
20 *Cardinales ligantur reseruationibus Papæ.*
21 *Legatus de latere non potest conferre beneficia reseruata.*
22 *Legati de latere sunt Cardinales.*
23 *Reseruationes, si non comprehenderent Cardinales frustratorium esset indultum illorum.*
24 *Cardinalium indulta, nihil de nouo concedunt illis, nec ampliant, nisi quatenus tollunt de medio reseruationum obstacula, & nu. 66.*
25 *Indulta Cardinalium, dumtaxat sustinentur, quatenus ad ius commune reducunt.*
26 *Cardinales, vigore suorum indultorum conferre non possunt beneficia vacantia in Curia, nec litigiosa, & nu. 27.*
28 *Indulto Cardinalis, an debeat expresse derogari in concessione coadiutoriæ.*
32 *Cardinales, dum per regulam nostram excipiuntur, an debeant esse ordinarij collatores, & nu. 38. concluditur affirmatiue, & nu. 46.*
33 *Regula nostra dum excipit Cardinales generaliter loquitur.*
34 *Regula 8. comprehendit omnes collatores, tam ordinarios, quam extraordinarios.*
35 *Exceptio debet esse de regula.*
36 *Ordinarij dicuntur legati de latere, & si regula nostra illos excludere voluisset expressisset, & num. 37.*
39 *Legati de latere, si non comprehenderentur per regulam nostram frustratoria esset reseruatio, & nu. 40. & 44.*
41 *Beneficium vnum, & idem, non debet esse partim reseruatum, & partim non.*
42 *Derogatio indultorum Cardinalium intelligitur de extraordinarijs collatoribus, non de ordinarijs, & nu. 43.*
44 *Legati de latere ligantur, & comprehenduntur per regulam nostram, & declaratur.*
45 *Legati de latere, & Nuntij conferentes beneficia reseruata, non conferunt in iure ordinario; sed tanquam delegati.*
47 *Cardinalis an possit solus conferre beneficia simultaneæ collationis, & nu. 52.*
48 *Alternatiua acceptata per Episcopum; licet olim proderat Capitulo, nunc vero non, num. 49. & 57.*
50 *Cardinalis si non confert solus, grauatur.*
51 *Limitatio concessa ad fauorem vnius, alteri suffragari non debet.*
53 *Communitas operatur in indiuiduis, vt priuilegium vnius suffragetur alteri, & late declaratur, nu. 54. & 55.*
56 *Priuilegium proprie dici non potest, limitatio nostræ regulæ, Cardinales excludens.*
58 *Capitis ex commodo, corpus participare debet.*
59 *Alternatiuam acceptare potest Episcopus inuito Capitulo.*
60 *Reseruatis beneficijs ad collationem cuiuslibet spectantibus, præterquam Episcopi, non comprehenduntur beneficia spectantia ad Episcopi & Capituli simultaneam collationem.*
61 *Cardinalis habens indultum, an possit conferre solus, vigore indulti, beneficium quod est simultaneæ collationis, & nu. 66.*
62 *Aliud est non comprehendi Cardinalem sub reseruatione, & aliud comprehendi, sed posse conferre vigore indulti.*
63 *Indultum an tollat reseruationem, vel potius aperiat facultatem de reseruatis, & nu. 98.*
64 *Indultum ad conferendum beneficia reseruata ad suam collationem alias spectantia, an capiat spectantia ad sui, & alterius, & nu. 69.*
65 *Indultum non ampliat iurisdictionem in præiudicium Cardinalis; licet secus in præiudicium Capituli.*
67 *Indultum conferendi concessum Cardinali, constituit eum in eodem statu, prout ante reseruationem.*
68 *Cardinalis conferens vigore indulti, dicitur conferre potestate ordinaria, & propria auctoritate, & nu. 100.*
70 *Indulta hodierna Cardinalium, loquuntur etiam de simultaneis collationibus, &c. dummodo non conferat Cardinalis vti canonicus dumtaxat, & nu. 71.*
71 *Alternatiua nostræ regulæ non intrat quo ad Cardinales ordinarios collatores, quia non legatus liberari non potest.*
72 *Indulta Cardinaliũ moderna sex casus excludũt.*
73 *Indultum Cardinalis augetur, vel minuitur, vel Pontificum mutatione, vel affectione ad Cardinalem.*

Indulti

74 *Indulti Cardinalis tenor est inspiciendus.*
75 *Indulti Cardinalis facultas extenditur ad beneficia vacantia per obitum alterius Cardin.*
76 *Cardinalis potest conferre vigore sui indulti, beneficia patrimonialia.*
77 *Indulti decretum, quòd prouisus teneatur nouam gratiam obtinere qualiter intelligatur.*
78 *Cardinalis Episcopus si non confert beneficium alias vacans in mense Apostolico, an collatio deuoluatur ad Archiepiscopum, vel potius ad solum Papam, & nu. 89. concluditur, quòd ad Archiepiscopum, & nu. 97.*
79 *Regula nostra excipiens Cardinales, considerat solummodo fauorem illorum, & nu. 84.*
80 *Fauor limitatus limitatum habet effectum, & alia plura in proposito remissiue, & nu. 81.*
82 *Lucrum ex persona alterius quis non consequitur, nec potest opponere de iure tertij, & numero 99.*
83 *Statutum excludens fœminam propter masculum, intelligitur masculo stante, & succedente, & num. 101.*
85 *Deuolutio ad solum Papam, quando fiat ratione exemptionis inferioris, & num. 88. & 103. & 107.*
86 *Cardinalis an possit de nouo conferre, quando prima collatio non habuit effectum, quia prouisus non obtinuit nouum prouisionem, & nu. 87.*
90 *Vacatio de nouo nō inducitur per deuolutionem.*
91 *Beneficium à principio non reseruatum, semper remanet non reseruatum, & n. 92. ne sit partim reseruatum, partim non, nu. 93. & 115.*
94 *Semel exclusa fœmina à successione, semper remanet exclusa.*
95 *Semel exclusa vna linea in maioricatu, semper remanet exclusa.*
96 *Semel exclusa reseruatio, sēper remanet exclusa.*
102 *Cardinales, pertinentia potius cōsideratur quam ipse actus collationis.*
104 *Ordinary interest, quòd eius collatio habeat effectum.*
105 *Commodum consequi non debet quis ex actu, in quo apponitur pœna.*
106 *Infinitas de iure reprobatur.*
108 *Cardinalis, an possit conferre beneficium quod vacauerat ante eius promotionem in mense reseruato, & nu. 109.*
110 *Cardinali decedente ante collationem beneficij vacantis in mense alias reseruato, an possit illud conferre Episcopus non Cardinalis de nouo ingrediens, & num. 114.*
111 *Papa sibi reseruat beneficia vacantia Sede Episcopali vacante, & nu. 119. declaratur regula 2. Cancellariæ.*
112 *Beneficium, quod cœpit vacare ante obitum Cardinalis collatoris qui non prouidit de illo, dicitur etiam vacare post eius obitum, & nu. 113.*
114 *Succedens in ius alterius, iure illius vti debet.*
116 *Vacationis tempus inspicitur, ad considerandum si beneficium sit reseruatum.*
117 *Ratio eadem est contrariorum.*
118 *Exprimere si Papa desiuit, ergo noluit, valet consequentia, & nu. 120.*
121 *Cardinalis absens à Curia, an includatur sub reseruatione regulæ nostræ, & nu. 136.*
122 *Regula 7. Cancellariæ aufert ius conferendi Cardinalibus absentibus à Curia, & declaratur num. 143.*
123 *Cardinales de iure communi tenentur residere in Curia, nisi adsit licentia Papæ, & nu. 124. 125. & 133.*
126 *Cardinales ex officio suo debent assumere pondus diei & æstus, & ideo priuilegijs honorantur. num. 127.*
128 *Cardinalis habens Episcopatum, an teneatur residere in conspectu Papæ.*
129 *Cardinalis residens in Curia æquiparatur stellis fixis, absens vero planetis.*
130 *Cardinalis in Vrbe magis honoratur, quam extra illam.*
131 *Cardinalis ideo pollet fauoribus, quia adsistit Papæ, & sunt illi charitores, & nu. 132.*
134 *Cardinales solent habere indultum, vt conferant in omnibus mensibus, etiam si absint à Curia.*
135 *Regula moderatoria indultorum Cardinalium absentium, solebat fieri ad sex menses alternatiuos.*
137 *Cardinalis non confert in mensibus reseruatis, vti Cardinalis, sed vti Episcopus.*
138 *Cardinalis Episcopus residere debet in sua Ecclesia Cathedrali, sicut maritus cum vxore.*
139 *Residentia Episcopi in propria Ecclesia est de iure diuino.*
140 *Cardinalis Episcopus residens in propria Ecclesia, habet tacitam licentiam recedēdi à Curia.*
141 *Cardinalis tenetur residere in propria Ecclesia, quando est Episcopus.*
142 *Cardinalibus sex antiquioribus, sunt destinati sex Episcopatus.*
144 *Regula nostra 8. non corrigit regulam 7. præcedentem, sicut nec regula 8. corrigitur per regulam 15. sed qualibet procedit in suis terminis, & nu. 145.*
146 *Regula nostra indistinctè excipit Cardinales, siue resideant in Curia, siue non, nec vllibi reperitur contrarium.*
147 *Decretum Pauli III. super residentia Cardinalium apud suas Ecclesias, quid continebat.*
148 *Indulta Cardinalium non dant facultatem, quo ad beneficia vacantia in mensibus reseruatis, quia esset superflua talis facultas, & nu. 149.*
150 *Officium suum nemini debet esse damnosum.*
151 *Dispendium nemo debet pati vnde meretur præmium.*
152 *Indultis Cardinalium, an censeatur derogatum per clausulam,* quorum tenores, &c.
153 *Regula nostra 8. an includat Reges, & Principes collatores, & num. 155. concluditur quòd non, & nu. 159.*
154 *Reges Hispaniæ, Franciæ, Angliæ, Siciliæ, Vngariæ, & Apuliæ, necnon Imperator confert beneficia ex Apostolicis priuilegijs.*

156 *Reges, & Regina semper sunt praeseruati propter eorum praerogatiuam, & excellentiam, & num. 157.*

158 *Regium iuspatronatus praeseruatur per regulam Cancellariae, & per Concil. Trid. etiam si sit ex priuilegio, & nu. 160.*

161 *Cardinales S. R. E. dicuntur ad distinctionem Cardinalium Compostellan. & Rauennaten. ac Mediolanen.*

162 *Cardinales Compostellan. & Rauennaten. dicuntur abusiue Cardinales ad instar Regis Seatorum.*

Non tamen Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium. gl. 24.

1 REGVLA nostra expresse excipit Cardinales: † ita vt quoad illos reseruatio eius ligatas habeat manus, vt nihil iuris adimat Cardinalibus. Rota decis. 537. nu. 20. lib. 3. part.
3. diuersorum, & fuit dictum in vna Hispalen.
portionis 19. Ianuarij 1594. coram Illustriss.
Pamphilio ac est optimum responsum Ripæ
6. sub titulo de constitutionibus, vbi in terminis, nouissime etiam fuit decisum in vna Hispalen. beneficij de Xerez 12. Maij 1603. coram
R P. D. meo Litta. Licet de hoc non meminerit D. Anastasius Germonius in suo tract. de indultis. §. volumus, n. 2. cum seqq. vbi præsupponit regulam nostram includere Cardinales,
& deinde nonnullas illationes sub falso fundamento facit.

Et meritò non comprehenduntur propter
2 illorum prærogatiuam, & sublimitatem, † vt
dicit tex. in cap. 1. in fine, de offic. legat. in 6.
ibi *quod in fratribus nostris legatione fungentibus volumus obseruari, quia sicut honoris prærogatiua latantur, sic eos authoritate volumus fungi ampliori.* tex. etiam in extrauaganti execrabilis. §. itaque, de præbend. Ioann. 22. dum dicit
Cardinalibus tamen Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, qui circa nos vniuersali Ecclesiæ seruiendo, singularium Ecclesiarum commoditatibus se impendunt, ac Regum filijs, qui propter sublimitatem eorum, ac generis claritatem sunt potioris prærogatiua gratia attollendi, dumtaxat exceptis. & ibi
3 glossa verbo *sublimitatem* cumulat nonè † excellentias, & priuilegia specialia Cardinalibus
concessa, de quibus vide Gomeziū in proœmio
regularum Cancellariæ, q. 4. n. 1. cum quatuor
sequentibus, vbi alia plura scribit, & Andream
Barbatiam in suo copioso tractatu de præstātia Cardinalium. Manfredum in eodē tractatu,
& R. P. D. Anastasium Germonium in suo tractatu de indultis Cardinalium, in descriptione.
§. Episcopus, ex n. 7. & in tract. de sacror. immunitatibus, lib. 3. cap. 6. per totum. Flamin. Paris.
de resignat. lib. 7. q. 12. per totam, vbi post alios
4 scribunt, quòd Cardinales vocantur † filij primi
gradus Papæ, pars corporis illius, fratres Papæ, consiliarij eius, columnæ Ecclesiæ, Reges,
maximi Principes, Senatores, & post Papam
maiores, ac patres spirituales, & Orbis terrarum Cardines, &c.

Immò videbatur, quòd quamuis Cardinales non essent saluati, nec excepuati per regulam nostram adhuc non includerentur † in illa, quia reseruatio nostræ regulæ
5 derentur † in illa, quia reseruatio nostræ regulæ
est exorbitans à regulis iuris communis, &
tenderet in præiudicium iurisdictionis Cardinalium, & esset illis odiosa, iuxta distinctionem
traditam per Gomezium in d. q. 4. proœmiali,
in secundo, & tertio casu, sub n. 6. quam distinctionem sumpsit à Barbatia vbi supra, 2. part.
q. 7. in fine licet illum non referat.

An Cardinales comprehenderentur in regula nostra, si exceptuati non fuissent.

Et propterea Cardinales non ligantur per
6 regulam secundam † Cancellariæ, dum reseruat
beneficia vacatura, sede Archiepiscopali, vel
Episcopali vacante, donec de nouo prouisus
capiat possessionem. nam respectu Cardinalium sufficit quòd adsit prouisio, licet possessio capta non fuerit, nec litteræ fuerint ostensæ. Quia sicut extrauagans, iniunctæ, de electione, inter communes, (quæ idem ferè di-
7 sponebat) non ligabat Cardinales, † & illa
non obstante poterant conferre, & iurisdictionem exercere ante captam possessionem, &
ostensionem litterarum, vt tradit Bellencin.
dicens ita fuisse resolutum in Rota, in suo
tractat. de charitatiuo subsidio, quæst. 66. &
& Gomez. in d. q. 4. nu. 9. & fuit resolutum in
vna Bergen. Canonicatus 3. Iunij 1583. coram
bon. mem. Cardinali Lancellotto. Ita etiam
nec dicta regula Cancellariæ ligat in hac parte hodie Cardinales collatores, vt fuit resolutum in vna Toletana parochialis 3. Iulij 1595.
coram Illustriss. Seraphino, & iterum in causa
Hispalen. beneficij 19. Aprilis anni proximi
1602. coram R. P. D. meo Iusto.

8 Item nec regula † de idiomate comprehendit Cardinales, vt per Gomez. super illa, q. 3.
num. 8.

Nec regula 14. de reuocatione facultatum
9 † conferendi beneficia reseruata, ligat Cardinales, vt ipsa declarat.

10 Item nec regula de exprimendo valore † non
ligat Cardinales in Curia residentes, vt resoluit Gomezius in regula de valore quæst. 1. nu.
11. dum distinguit inter Cardinales residentes, & non residentes, vt primi non comprehendantur, alij vero sic. Gig. de pension. q. 9.
num. 7.

Et quòd regulariter regulæ Cancellariæ, nec
aliæ constitutiones generales non includant
11 † Cardinales, tradit Ias. cons. 117. incipiente
in causa, & lite nu. 2. vers. *tertio principaliter*.
lib. 4. Hieronym. Gig. d. quæstion. 9. num. 7. Roman. cons. 498. num. 1. & per totum, & firmat
Mandos. post longam disputationem, in regula
de in-

de infirmis, quæst. 2. nu. 4. in fine, & per totam, vbi concludit, quòd non solum illa regula non includit Cardinales, sed neque reliquæ regulæ
22 † Cancellariæ, cum alijs pluribus relatis per Horatium Mandosium in additionibus ad Romanum d. cons. 498. sub littera C. Gomezius in regula de idiomate, quæst. 3. num. 6. & plene de hoc vide Belloncin. in tractat. de charitat. subsidio, q. 66. per totam. Consuluit etiam Ferrett. cons. 315. nu. 7. vol. 2.

Ceterum ex aduerso, vltra fundamenta quæ pro contraria parte adducit Gomez. in d. q. 4. procemiali, fortiter vrget reg. 67. Cancellariæ, dū dicit, quòd Cardinales non comprehendantur sub alijs regulis post editionem istarum faciendis, & sic com-
23 prehendere videtur illos sub istis † primis regulis editis, & publicatis, vt fuit resolutum in Rota teste Mohed. decis. 23. in fine de renunciatione. Put. decis. 195. die 13. nu. 4. lib. 1. & dictam regulam 67. declarat Cassador. decis. 36. super regulis, & concludit, quòd non procedit
24 quando in 2. regula fit mentio de Cardinalibus per verba prægnantia.

Ac ideo ligantur Cardinales per regulas,
25 & constitutiones de publicandis † resignationibus. Put. d. decis. 195. nu. 1. & in fine. Paris. de resignat. lib. 11. quæst. 4. num. 5. cum seqq. vsque ad nu. 18.

Sicut etiam regula antiqua moderatoria indultorum super nominatione ad collationes
26 † facienda ligabat Cardinales. Put. decis. 436. incipit dubitaui lib. 1.

Item reg. 20. de non impetrando beneficium
27 † viuentis, vt Gomezius ibi q. 6.
28 Necnon regula reuocatoria † facultatum circa legitimationes, & dispensationes, comprehendebat Cardinales Rota decis. 248. & decis. 252. p. 2. diuers.
29 Item quòd lex generalis liget † Cardinales, nisi in certis casibus, tenuit Gambarus in tractatu de legato, lib. 4. a num. 144. vsque 147.

Rursus, quòd reseruationes factę per Papam
30 ligent † Cardinales licet de illis mentio non fiat, colligitur ex decis. 3. n. 3. iuncta additione, & per totam, de officio legati, in nouis, & decis. 1. eodem titulo, in antiquis. vbi probatur
31 quòd legatus † de latere non potest conferre beneficia reseruata, quia obstabat illi reseruatio. prout etiam tradit bene Gambarus in tractat. de officio, & potestate legati, lib. 3. nu. 116. cum seqq. & expresse tenet Crescent. decis. 10 num. 5 de præbendis. Achilles decis. 1. num. 3. in fine de offic. ordinar. & vide infra nu. 44.

Sed legati de latere semper sunt Cardina-
32 les, † cap. Ecclesia habet senatum 16. quæst. 1. & notatur in cap. 1. de officio legati in 6. Flaminius Parisius de resignatione beneficiorum, lib. 7. quæstion. 13. ergo reseruatio comprehendit Cardinales.

Vlterius, si reseruatoriæ regulæ non comprehenderent Cardinales, sequeretur esse inutilia,
33 & superflua indulta † Cardinalium, quæ vt plurimum illis conceduntur ad conferendum quæcumque beneficia, non obstantibus reseruationibus, cum clausulis amplissimis, vt in illis continetur, & explicat R. P. D. Anastasius Germonius in suo tractatu de indultis.
34 Quæ indulta nihil de nouo † concedunt, nec augent facultatem conferendi de iure communi concessam; sed solummodo tollunt de medio obstaculum inductum ad conferendum per regulas & constitutiones reseruatorias, ac propterea nihil aliud operantur, nec sustinentur, quamuis habeant prægnantissi-
35 mas † facultates. Cassador. decis. 8. nu. 6. & 10. de præbend. & decis. 3. nu. 2. & 4. & decis. 4. sub nu. 2. de priuilegijs. Puteus decis. 206. incipit eitram Di Marsicano. num. 2. lib. 1. & decis. 93. nu. 2. & decis. 190. num 3. lib. 3. Caputaquen. decis. 240. par. 1. Mohedan. decis. 12. ad finem, de præbend. & decis. 1. & 8. de priuilegijs, & fuit latè resolutum in Hispalen. portionis 19. Ianuarij 1594. coram Illustriss. Pamphilio, & in Romana beneficiatus Sancti Petri 8. Aprilis 1595. & 5. Nouembris 1596. coram Gypsio. & in eadem 5. Nouembris 1597. coram Reuerendissimo Domino meo Corduba, nunc meritissimo Episcopo Pacen. & colligitur ex procemio ipsorum indultorum, ibi, *per quæ sublatis impedimentis.* ac tradit etiam R. P. Dominus Germonius in suo tract. de indultis. §. per quæ sublatis, ex nu. 87. cum seqq. & in §. etiam ex eo, hum. 22. & 23. Thomas Tribius decis. Veneta 54. num. 13. lib. 2. inter criminales decisiones. Rota etiam decis. 537. nu. 7. & 8. & 9. lib. 3. par. 3. diuersor. & inferius num. 68.

Vnde vigore dictorum indultorum, nequeunt Cardinales conferre beneficia va-
36 cantia apud Sedem; † cum ista reseruatio sit de iure communi, vt in cap. 2. de præbend. lib. 6.

Nec minus possunt conferre beneficia liti-
37 giosa, † quo ad ius, vel possessionem defuncti, vel decedentis collitigantis subrogare, ex quo de iure communi prohibetur per cap. 2. vt lite pendente, lib. 6. & clemen. 1. eodem titulo, & tradit Lancellottus de attentatis 2. par. cap. 4. in præfatione, sub nu. 304. ibi, *ita vt non comprehenderetur sub indulto Cardinalis, qui beneficia conferre poterat, præterquam litigiosa* in vltima impressione. Gomez. in reg. de impetrantibus per obitum famil. Cardin. q. 8. nu. 7. Put. decis. 84. nu. 4. lib. 3. & fuit resolutum 20. Februar. anni 1604. coram R. P. D. meo Litta, in vna Hispalen. beneficij de Xerez, & alias sæpius.

Et an sit necessaria derogatio indulti Car-
38 dinalis in concessione † coadiutoriæ, cum futura

nouis. vbi probatur, quod potestas Legati de
latere non se extendit ad beneficia reseruata:
Ripa expresse in responso 6. num. 1. sub tit. de
constitut. & concludit Ferrett. cons. 4. nu. 7. &
cons. 320. num. 7. D. Anastas. Germon. in tract.
de Indultis. §. ac irritum. ex nu. 44. cum seqq.
Vnde quatenus ipse Ferrettus cons. 25. nu. 4. di
cit; quod Legatus Apostolicus potest conferre
beneficia vacantia in mensibus Papę, est neces-
sario intelligendus, quando habet speciales ad
hoc facultates, aliàs non. & vide quę dixi in §.
2. procem. ex nu. 52.

Secundo sequitur etiam, quod benefi-
cia, quæ conferunt Legati de
latere, vel Nuncij vigore suarum facultatum,
quando vacant in mense reseruato, non dicun-
tur conferre, & prouidere tanquam Ordina-
45 rij, sed vti delegati, † vt dixit Rot. decis. 148.
incipit, *eadem die*. nu. 2. lib. 3. p. 3. diuers.

Tertio sequitur, quod regula nostra, dum
præseruat Cardinales sit intelli-
genda de Cardinalibus, qui sunt ordinarij col-
latores; secus autem esset, si Cardinales, qui
Legati non sunt, haberent aliquod ius specia-
46 le ad conferendum † in mensibus reseruatis
in alijs diœcesibus, in quibus nullam iurisdictio-
nem ordinariam haberent; tum ex supradictis,
tum etiam ex his, quę adducit Rota decis. 537.
lib. 3. p. 3. diuers.

An exceptio quo ad Cardinal. capiat etiã simultaneos collatores eã eiudẽ.

Quæro secundo, an in beneficijs, quę
sunt simultaneę col
lationis Episcopi & Capituli, veluti in præ-
bendis Cathedralium, iuxta decis. 22. Cassad.
cum similibus si vacant in mense Apostolico,
& Episc. est Card. quem non comprehendit re-
seruatio nostræ regulæ, debeat facere collatio-
47 nem solus Cardinalis † Episcopus, an verò Epi
scopus, & Capitulum simul.

Et quidem videbatur, quod solus Cardina-
lis, quia reseruatio ligat manus Capituli, ita vt
prouidere non valeat; & cum solus Cardina-
lis sit exceptuatus, ille solus debet conferre, in
cuius fauorem cessat reseruatio; limitata
enim causa limitatum habet effectum, l. in
agris. ff. de acquirend. rerum domin. l. age cum
Geminiano. C. de transaction. Crescen. decis. 9.
nu. 3. & 4. & 5. de priuilegijs, & inferius etiam
dicemus.

48 Item, quia quamuis olim alternatiua † ac-
ceptata per Episcopum prodesset, etiam Capi-
tulo, vt insimul cum Episcopo posset prouide-
re in mensibus alternatiuis. Calderinus consil.
22. de præbend. Puteus decis. 88. incipit, *in vna
Tirasonen*. lib. 3. Achilles decis. 3. de præbend.
Simonet. de reseruatione. quæst. 71. à nu. 3. Hie-
ronymus Gabriel. cons. 197. nu. 2. lib. 1. Rota
decis. 11. lib. 3. p. 3. diuers. Hodie verò quamuis
Episcopus acceptet alternatiuam, & quamuis
beneficia sint simultaneæ collationis, & colla-
tio sit diuisa per menses, alternatiua Episcopi,
49 non prodest † Capitulo, vt fuit resolutum in
vna Salmantina alternatiuæ 27. Nouembris
1581. coram Robusterio. & in Lunen. Zarza-
nen. Canonicatus 13. Octobris 1598. coram Il-
lustriss. D. Card. Seraphino, & palam declarat
regula nostra, ac dixi in glossa 42. in princ. Igi-
tur sicut priuilegium alternatiuè concessum
Episcopo, non prodest Capitulo, sed soli Epi-
scopo; ita etiam fauor concessus per nostram
regulam Cardinali Episcopo, debet illi soli suf-
fragari, & non Capitulo.

Præterea, quia si Capitulum deberet simul
conferre cum Episcopo Cardinali, resultaret
50 in læsionem illius, quia ex hoc diminuitur †
Cardinalis potestas. Abbas in cap. scriptum.
nu. 3. de elect. Felin. in cap. cum omnes, sub nu.
18. vers. *tertio fallit*, de constit. post alios quos
allegat. Ergo cum limitatio nostræ regulæ sit
ad fauorem Cardinalis, non debet dare occa-
51 sionem † quod Capitulum aliàs impeditum,
debeat conferre cum illo, & sequatur Cardi-
nali non modicum præiudicium. ad l. nulla iu-
ris ratio. ff. de legibus. l. quod fauore. C. eod. tit.
cap. quod ob gratiam. de reg. iur. in 6.

Sed nihilominus contraria sententia est
52 verior, & tenenda † per tex. in l. si com
munem fundum 10. ff. quemadmodum seruitu-
53 tes amittantur, *si communem*, † inquit, *fun-
dum ego, & pupillus haberemus, licet vterque
non vteretur; tamen propter pupillum, & ego
viam retineo*, & sic quamuis non vtendo via,
seruitus amittatur, & maior deberet illam a-
mittere: tamen quia præscriptio non currit
contra pupillum, priuilegium pupilli suffraga-
tur maiori, & maior retinet per socium mino-
rem in re communi, & indiuidua, quòd per se
non potest. Ad cuius tux. materiam, & appa-
54 ratum videre † non te pigeat Hippolytum de
Marsilijs in rubr. de fideiussorib. à nu. 130. cum
seqq. & in singulari 180. Iasonem in l. emanci-
pati. C. de collationibus. Felin. in c. 1. à num. 6.
de præscript. vbi congerit 26. illationes super
materia d. legis si communem. & Lambertinũ
de iurepatr. lib. 1. q. 1. art. 6. per totam, vbi à
num. 4. vsque 26. alia plura adducit, quæ omi-
serat Felin. Rebuff. in tract. de priuileg. schola-
rium, priuileg. 106. per totum. vbi cumulat 57.
doctrinas in proposito. Couarr. in pract. quæst.
c. 34. & per totum.

Cum igitur constet, quòd non priuilegiatus
potiatur priuilegio priuilegiati in causa com-
55 muni, † & indiuidua, vt etiam in materia pri-
uilegij docuit Francisc. de Aretio cons. 25. sub
num. 3. vers. *circa secundum*, quem citat Lam-
bertinus, vbi supr. nu. 15. consequenter dicen-
dum est, quòd in casu nostro Capitulum gau-
deat in iure cõferendi communi, & indiuiduo,
priuilegio Cardinalis Episcopi.

Quòd à fortiori procedit in nostro casu,
cum non versemur in propria materia priui-
legij, vt dicam in glos. 56. limit. 3. vers. *quo fit*,
56 in glos. 58. † sed in præseruanda iurisdictione,
quæ

tura successione de beneficio ad Cardinalis
collationem spectante. vide quæ dixi in glos.
5.§.9.de coadiutorijs. paulo post principium
ex num. 12.

Denique, quòd regula nostra comprehende-
29 ret Cardinales, † si exceptuati non fuissent, fuit
expresse resolutum, teste Crescentio in decis.
217.alias 20.nu.4. & 5.de præb.

Immo, cum regula nostra reseruatoria octo
mensium de tempore Clementis VII. non exci-
peret Cardinales, prout hodierna excipit, fuit
resolutum sub die 17.Iunij 1538. in vna Tole-
tana Parochialis S.Ioannis in Ocaña coram
Marco Antonio, quòd indultum concessum
Archiepiscopo Toletano de conferendis bene-
ficijs, non derogaret regulæ Clementis reser-
30 uatoriæ octo mensium; † licet in indulto essent
apposita illa verba: *non obstantibus regulis
editis, & edendis*. vt attestatur Gomezius in
proœmio regul. Cancel. q.6. sub n.3. seu 4. vers.
& ita conclusit Rota.

31 Quapropter fuit necessarium, † quod in re-
gula nostra fieret expressa exceptio, quo ad
Cardinales, vt comprehensi non censerentur.

An reg. nostra loquatur de Cardinalibus ordinarii collatoribus tantum.

Quæro nunc primo, vtrum regula nostra
dum excipit Cardinales, intelliga-
tur de Cardinalibus ordinarijs collatoribus
32 tantum, † veluti de Cardinalibus Episcopis,
vt possint in suis diœcesibus, vel titulis confer-
re in omnibus mensibus; an verò loquatur in-
distinctè de omnibus Cardinalibus, etiam Le-
gatis de latere in suis Prouincijs?

Quòd omnes Cardinales, etiam Legatos de
latere comprehendat dicta exceptio, facit pri-
mo, quod generaliter, & indistincte loquitur
33 regula nostra † in dicta exceptione, & sic ge-
neraliter est intelligenda, l. de pretio. cum simi
lib. ff. de publiciana in rem actione.

Deinde, quia sicut reseruatio nostræ regulæ
comprehendit omnes collatores, tam ordina-
34 rios, quàm † extraordinarios, vt patet ex la-
tissima significatione illorum verborum, *quo-
rumcunque collatorum*. & dixi supra in gl. 21.
nu.22. cum seqq. Pari ratione exceptio nostræ
regulæ, dum excludit Cardinales, debet intelli-
gi de omnibus Cardinalibus collatoribus, tam
ordinarijs, quàm extraordinarijs. Nam exce-
35 ptio † debet esse de regula, & illius genere. l. nã
quod liquide. §. fin. ff. de pœnu legata. Decius
cons. 656. n.6. & 7. Cassad. decis. 8. nu.5. de con-
cess. præben.

Item, quia Legati de latere dicuntur Ordi-
36 narij. † c.2. de offic. legat. in 6. licet minus pro-
prie, vt dixi in gl. 21. ad fin.

Aliter namque, si regula nostra voluisset ta-
lem distinctionem facere inter dictos Cardi-
37 nales, expressisset, c. † ad audientiam, cum alijs,
de decimis.

His tamen non obstantibus, contrarium
38 est tenendum, † prout fuit resolutum
in Rota pro maiori parte Dominorum, teste
Crescentio decis. 217. alias 20. de præbend. cã
nempe ratione, quia Papæ intentio est, vt non
patiantur præiudicium Cardinales in sua or-
dinaria collatione: quòd secus est in collatio-
ne Legati, quæ dicitur quasi extraordinaria, &
accidentalis, & superindicta. glossa penult. in
clemen. fin. de officio ordinarij. Aliàs enim ge-
neraliter intelligendo regulam, etiam de Le-
gatis, quo ad suam Prouinciã in partibus Ita-
liæ, & maximè in terris Pontifici immediate
39 subiectis, esset fere dicta regula † frustratoria,
cum in omnibus Prouincijs adsint Legati, &
quia in eisdem locis, in quibus Legati valent
prouidere, sunt etiam Ordinarij, vt dictum est.
Vnde certum est, quòd quantum ad Ordina-
rios, beneficia in mensibus Apostolicis vacan-
tia essent reseruata, & sic intelligendo exce-
ptionem de Cardinalibus Legatis; daretur
quod Legatus Cardinalis posset de dictis be-
neficijs reseruatis prouidere, quod esset irre-
40 gulare, † & incongruum, cum sit illis prohibi-
tum conferre beneficia soli Papæ reseruata.
Rota decis. 3. num. 3. de off. legati. in nou. Fran-
chus in c.1. not.2. de off. legati. lib.6. & paulo
antea diximus. Sequeretur etiã, quod vnum
& idem beneficium vacans, esset reseruatum
41 & non reseruatum, & sic vario iure censere-
tur, contra tex. in cap. quia circa. 22. in fin. de
priuilegijs.

Quod etiam comprobatur alia ratione.
Nam derogatio indultorum Cardinalium su-
per conferendis beneficijs, quamuis simplici-
ter, & indefinite fiat, dumtaxat intelligitur de
indultis concessis Cardinalibus collatoribus
42 extraordinarijs, † non autem de concessis Car
dinalibus ordinarijs collatoribus, qui sunt fa-
uorabiliores. Puteus decis. 422. *in vna Toleta-
na*. lib.2. & decis. 93. *alias in vna Toletana*, per
totum. lib. 3. Achilles decis. 348. alias 2. nu. 1. &
per totam. de priuileg. quod etiam prius di-
xerat Ferrettus cons. 315. nu.3. & 4. volum. 2.
& tetigi in gloss. 13. num. 99. Ac propterea si-
cut in derogatione indultorum censetur præ-
seruata iurisdictio Cardinalis ordinarij col-
43 latoris; similiter etiam in regula nostra † cen-
setur dumtaxat præseruata iurisdictio illo-
rum, non autem Cardinalium extraordinario-
rum collatorum, quorum priuilegia facilius
derogantur.

Vnde sequitur primo, quod reseruatio
nostræ regulæ, nõ solum afficit Epi-
scopos, & alios ordinarios collatores, qui Car-
dinales ordinarij non sunt in suis diœcesibus,
sed etiam afficiat, & liget manus Cardinalium
44 † Legatorum quo ad suas prouincias. Vita-
lin. in clem. 1. num. 67. de rerum permut. & te-
nuit in indiuiduo Rota in vna Regien. Cano-
nicatus 17. Nouemb. 1595. coram Illustris. Car-
din. Pamphilio, vbi ad hoc allegat Gambarum
in tract. de off. & potest. Legati. lib. 3. num. 116.
& facit bene decis. Rot. 29. num. 2. de præben. in
nouis.

nouis. vbi probatur, quod potestas Legati de latere non se extendit ad beneficia reseruata. Ripa expresse in responso 6. num. 1. sub tit. de constitut. & concludit Ferrett. cons. 4. nu. 7. & cons. 3 an. num. 7. D. Anastas. Germon. in tract. de Indultis. §. ac irritum. ex nu. 44. cum seqq. Vnde quatenus ipse Ferretus cons. 25. nu. 4. dicit; quod Legatus Apostolicus potest conferre beneficia vacantia in mensibus Papę, est necessario intelligendus, quando habet speciales ad hoc facultates, aliàs non. & vide quę dixi in §. 2. procem. ex nu. 52.

Secundo sequitur etiam, quod beneficia, quæ conferunt Legati de latere, vel Nuncij vigore suarum facultatum, quando vacant in mense reseruato, non dicuntur conferre, & prouidere tanquam Ordina-
45 rij, sed vti delegati, † vt dixit Rot. decis. 148. incipit, *eadem die*. nu. 2. lib. 3. p. 3. diuers.

Tertio sequitur, quod regula nostra, dum præseruat Cardinales sit intelligenda de Cardinalibus, qui sunt ordinarij collatores; secus autem esset, si Cardinales, qui Legati non sunt, haberent aliquod ius specia-
46 le ad conferendum † in mensibus reseruatis in alijs diœcesibus, in quibus nullam iurisdictionem ordinariam haberent; tum ex supradictis; tum etiam ex his, quę adducit Rota decis. 537. lib. 3. p. 3. diuers.

An exceptio quo ad Cardinal. capiat etiã simultaneos collatores ex eisdẽ.

Quæro secundo, an in beneficijs, quę sunt simultaneę collationis Episcopi & Capituli, veluti in præbendis Cathedralium, iuxta decis. 22. Cassad. cum similibus si vacant in mense Apostolico, & Episc. est Card. quem non comprehendit reseruatio nostræ regulæ, debeat facere collatio-
47 nem solus Cardinalis † Episcopus, an verò Episcopus, & Capitulum simul.

Et quidem videbatur, quod solus Cardinalis, quia reseruatio ligat manus Capituli, ita vt prouidere non valeat; & cum solus Cardinalis sit exceptuatus, ille solus debet conferre, in cuius fauorem cessat reseruatio; limitata enim causa limitatum habet effectum, l. in agris. ff. de acquirend. rerum domin. l. age cum Geminiano. C. de transaction. Crescen. decis. 9. nu. 3. & 4. & 5. de priuilegijs, & inferius etiam dicemus.

48 Item, quia quamuis olim alternatiua † acceptata per Episcopum prodesset, etiam Capitulo, vt insimul cum Episcopo posset prouidere in mensibus alternatiuis. Calderinus consil. 22. de præbend. Puteus decis. 88. incipit, *in vna Tirasonen.* lib. 3. Achilles decis. 3. de præbend. Simonet. de reseruatione. quæst. 71. à nu. 3. Hieronymus Gabriel. cons. 197. nu. 2. lib. 1. Rota decis. 11. lib. 3. p. 3. diuers. Hodie verò quamuis Episcopus acceptet alternatiuam, & quamuis beneficia sint simultaneæ collationis, & collatio sit diuisa per menses, alternatiua Episcopi,
49 non prodest † Capitulo, vt fuit resolutum in vna Salmantina alternatiuæ 27. Nouembris 1581. coram Robusterio. & in Lunen. Zarzanen. Canonicatus 13. Octobris 1598. coram Illustriss. D. Card. Seraphino, & palam declarat regula nostra, ac dixi in glossa 42. in princ. Igitur sicut priuilegium alternatiuę concessum Episcopo, non prodest Capitulo, sed soli Episcopo; ita etiam fauor concessus per nostram regulam Cardinali Episcopo, debet illi soli suffragari, & non Capitulo.

Præterea, quia si Capitulum deberet simul conferre cum Episcopo Cardinali, resultaret
50 in læsionem illius, quia ex hoc diminuitur † Cardinalis potestas. Abbas in cap. scriptum. nu. 3. de elect. Felin. in cap. cum omnes, sub nu. 18. vers. *tertio fallit*, de constit. post alios quos allegat. Ergo cum limitatio nostræ regulæ sit ad fauorem Cardinalis, non debet dare occa-
51 sionem † quod Capitulum aliàs impeditum, debeat conferre cum illo, & sequatur Cardinali non modicum præiudicium. ad l. nulla iuris ratio. ff. de legibus. l. quod fauore. C. eod. tit. cap. quod ob gratiam. de reg. iur. in 6.

Sed nihilominus contraria sententia est
52 verior, & tenenda † per tex. in l. si communem fundum 10. ff. quemadmodum serui-
53 tutes amittantur, *si communem*, † inquit, *fundum ego, & pupillus haberemus, licet vterque non vteretur; tamen propter pupillum, & ego viam retineo*, & sic quamuis non vtendo via, seruitus amittatur, & maior deberet illam amittere: tamen quia præscriptio non currit contra pupillum, priuilegium pupilli suffragatur maiori, & maior retinet per socium minorem in re communi, & indiuidua, quòd per se non potest. Ad cuius tex. materiam, & appa-
54 ratum videre † non te pigeat Hippolytum de Marsilijs in rubr. de fideiussorib. à nu. 130. cum seqq. & in singulari 180. Iasonem in l. emancipati. C. de collationibus. Felin. in c. 1. à num. 6. de præscript. vbi congerit 26. illationes super materia d. legis si communem. & Lambertinũ de iurepatr. lib. 1. q. 1. art. 6. per totam, vbi à num. 4. vsque 26. alia plura adducit, quæ omiserat Felin. Rebuff. in tract. de priuileg. scholarium, priuileg. 106. per totum. vbi cumulat 57. doctrinas in proposito. Couarr. in pract. quæst. c. 34. & per totum.

Cum igitur constet, quòd non priuilegiatus potiatur priuilegio priuilegiati in causa com-
55 muni, † & indiuidua, vt etiam in materia priuilegij docuit Francisc. de Aretio cons. 25. sub num. 3. vers. *circa secundum*, quem citat Lambertinus, vbi supr. nu. 15. consequenter dicendum est, quòd in casu nostro Capitulum gaudeat in iure cõferendi communi, & indiuiduo, priuilegio Cardinalis Episcopi.

Quòd à fortiori procedit in nostro casu, cum non versemur in propria materia priuilegij, vt dicam in gloss. 56. limit. 3. vers. *quo fit*,
56 in glos. 58. † sed in præseruanda iurisdictione, quæ

Præterea indulta hodierna exprimunt, quod
Cardinalis possit conferre quæcunque benefi-
cia Ecclesiastica cum cura, & sine cura, secula-
ria, & quorumuis Ordinũ regularia, ad suam,
70 & cum † alio, vel alijs collationem, prouisio-
nem, præsentationem, electionem, seu quamuis
aliam similem, vel dissimilem dispositionem
spectantia ratione suæ Ecclesiæ titularis, & di-
gnitatis Episcopalis: & ideo non potest ap-
plicari dispositio d. cap. cum in illis. §. fin. de
præbendis.

Aduerte tamen, quod indultum datum Car-
dinali ad prouiden. omnia beneficia spectantia
ad collationem sui, & Capituli, communiter
& diuisim, non procedit in beneficio spectante
71 ad Episcopum tanquam ad Canonicum, † &
ad Capitulum, quia indultum datur Cardina-
li, vt Episcopo, non vti Canonico vnam vo-
cem habenti. Mohedanus decis. 1. num. 1. &
2. de priuilegijs, vbi etiam aliam rationem
reddit.

Et de dicta decisione Cassadori 8. num. 10.
pro contraria parte allegata, loquar in glossa
53. vers. *vnde opportune*, à num. 26. vbi nu. 44.
dico, quod Cardinalis non gaudet alternatiua,
ex quo reseruatio nostræ regulæ illum non li-
gat, & sic non est illi necessarium beneficium
alternatiuæ, cum omnes menses habeat libe-
ros, prout de iure communi. l. vnica. C. de the-
saur. lib. 10. & non intrat restitutio, vbi nulla
datur ablatio. Nec potest dici liberatus, qui
nunquam fuit ligatus. l. decem 106. vbi late
Iason. num. 17. & 18. ff. de verbor. obligat. l. sub
conditione. ff. de solution. Nam relaxatio præ-
supponit vinculum. cap. ad dissoluend. de de-
spon. impub.

Sex casus in quibus cessant indulta Cardinal.

Addo etiam, quod in indultis modernis po-
72 nuntur sex limitat. † & casus ad quos non se
extendunt. Primus de beneficijs vacantibus
in Romana Curia, vt superius dixi. Secundus
quo ad dignitates maiores post Pontificalem
in Cathedrali, & principales in Collegiatis.
Tertius quo ad beneficia regularia consisto-
rialia, vel Conuentum habentia, & quorum
fructus in libris Cameræ taxati reperiuntur.
Quartus quo ad beneficia, quæ vacauerint per
veros, & actualiter familiares, & continuos
cōmensales Papæ, qui tam tempore Pontifica-
tus, quam Cardinalatus, priusquam ad apicem
Pontificatus assumeretur, fuerunt. Quintus
quo ad commendas cessantes in dignitatibus,
seu officijs claustralibus. Sexto, & vltimo quo
ad beneficia vacantia tam in Curia, quam ex-
tra illam per obitum familiarium S. R. E. Car-
dinalium, iuxta formam constitutionis fel. rec.
Gregorij XIV. de ann. 1591. editam, modera-
toriamq; indultorum eisdem Cardinalibus con-
cessorum, ita legitur in tenore ipsorum indul-
torum; ac plura desuper adducit R. P. D. Ana-
stasius Germonius in suo tract. de indultis, in
§. præterquam cum §§. sequentibus. & in §.
mutus

etiam si sæcularia. Et quia aliquando sunt
ampliora, & aliquando restrictiora, Pontificum
73 mutatione, † & ad Cardinales amore, & affe-
74 ctione, erit semper illorum tenor † diligenter
inspiciendus cap. porro. cap. recepimus. de pri-
uilegijs, & dixit in his terminis Franciscus
Paum. in tract. de off. & potestat. Capit. Sede
vacante. p. 1. q. 10. num. 13. post medium. & la-
te Rebuff. in proœmio concordatorum ad fin.
in verbo, *tenor*.

Et extenditur dictum indultum ad benefi-
cia vacantia per obitum aliorum Cardinaliũ,
75 quia licet sint familiares Papæ, non tamen sunt
continui commensales, vt plene Crescen. decis.
83. alias 3. de priuilegijs.

Necnon ad prouisionem beneficiorum pa-
76 trimonialium. † Achilles decisione 5. de pri-
uilegijs.

Item ad beneficia electiua. Achilles deci-
sione 10. de priuilegijs. Puteus decis. 190. num.
2. lib. 3.

77 Alia concernentia decretum appositum † in
indultis Cardinalium de impetrando nouas
prouisiones, vide in glos. 15. & 46. modo vaca-
tionis. ex nu. 109. vsque 126.

Deuolutio a Cardinali negligente ad quem fiat.

Quarto quæro ponamus, quòd Car-
dinalis collator non
contulit beneficium, quod vacauit in mense
aliàs Apostolico infra sex menses, ita quod sit
locus deuolutioni ad superiorem, iuxta cap. 2.
de concess. præbend. & rubrum, & nigrum, de
supplen. neglig. prælat. An tunc possit conferre
78 Archiepiscopus qui Cardinalis † non est, seu
alius ad quem de iure competit deuolutio; an
verò solus Papa, tanquam beneficium reserua-
tum, ita vt Archiepiscopus, aut alius cuius
manus ligat reseruatio nostræ regulæ, confer-
re non possit.

Quod deuolutio fiat ad solum Papam, &
non ad Archiepiscopum, nec Capitulum sua-
detur, quia verba nostræ regulæ, *nō tamen San-
ctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium*, sunt dum-
79 taxat apposita ad fauorem † Cardinalium, &
ideo cum per negligentiam Cardinalis in cō-
ferendo desinat esse beneficium ad illius col-
lationem, consequenter cessat fauor, & limita-
tio regulæ, & intrat reseruatio. l. adigere. §.
quamuis. ff. de iurepatron. cap. cum cessante,
80 de appellationib. Limitatus † etenim fauor,
& priuilegium, limitatum habet effectum. l. 2.
ff. de seruis exportan. l. cum seruo. 67. ff. de cō-
trahen. empt. gl. 1. in c. cum ordinem. de rescri-
ptis. vbi plene per Felin. in d. c. cum ordinem.
nu. 4. 5. & 6. cumulat in proposito triginta &
81 sex † illationes, quæ possunt bene casui nostro
adaptari.

Secundo facit bonus tex. in l. nonnunquam.
14. ff. de legatis præstandis, vbi loquens de filio
emancipato instituto, qui volebat admitti ad
bonorum possessionem contra tabulas ex be-
neficio alterius filij præteriti, dicit huiusmodi
verba:

verba: *nec enim occasio emancipati præteriti de-*
82 *bet institutum lucro † afficere; licet præteritus iu-*
re suo non vtatur : sic in proposito, occasio ne-
gligentiæ Cardinalis, non debet lucro afficere
Archiepiscopum, licet Cardinalis iure suo non
vtatur in prouidendo.

Tertio, facit simile de statuto excludente fœ-
minam propter masculum. Nam quamuis ma-
83 sculus existat; si tamen succedere † nolit; fœ-
mina non excluditur, sed potius ad successio-
nem admittitur. Bartolus in l. sine ingenua. §.
sed si sint sui, per text. ibi nu. 1. ff. ad Senatus-
cons. Tertullianum: Roman. in l. apud Iulia-
num. §. finali, nu. 9. ff. ad Trebellianum, cum
alijs congestis per Antonium Gabrielem lib. 6.
commun. opinion. tit. de clausulis, conclus. 4.
limitat. 2. nu. 2. Sic in casu nostro, fauor Car-
dinalis excludit reseruationem, sicut masculus
fœminam; tamen, si Cardinalis noluerit, proui-
dendo in tempore congruo vti suo fauore, in-
trat reseruatio, & solus Papa, & non Archiepi-
scopus succedit in deuolutione.

Non enim videtur iustum, nec menti Papæ
84 consonum, quòd si Papa se priuat † dictis
prouisionibus mediante reseruatione sibi cō-
petentibus, ob solum Cardinalis fauorem,
quòd si ipse Cardinalis nolit vti dicto fauore,
alius priuet, & præueniat ipsum Papam in con-
ferendo.

Quarto, facit glossa in clem. 1. verbo, *sua.* in
fine, de supplend. neglig. prælator. & Vitalin. ibi
nu. 31. & cæteri. vbi habetur, quòd si ob negli-
85 gentiam Prælati exempti † fit deuolutio ad
Episcopum, data etiam negligentia in Episco-
po, non deuoluitur collatio ad Archiepisco-
pum, sed ad Papam.

Quinto, supradicta sententia confirmatur
per decisionem Putei 356. incipit, *Cardinalis
Farnesius.* lib. 2. & in decis. 361. nu. 4. eodem
lib. 2. vbi stante clausula indulti concessi Car-
dinali, continente quòd posset ipse Cardinalis
conferre omnia beneficia, etiam reseruata per
obitum familiarium Cardinalium extra Cu-
riam vacantia; ita tamen, quòd si beneficia re-
seruata excederent valorem 24. ducat. prouisi
tenerentur infra sex menses nouas prouisiones
expedire, & iura Cameræ Apostolicæ soluere;
alioquin beneficia collata per Cardinalem, eo
ipso vacare censeantur, &c. & quòd Cardina-
lis contulit vnum beneficium curatum, (alias
reseruatum) cuidam Francisco, qui non expe-
diuit nouam prouisionem infra sex menses, &
sic collatio non habuit effectum, quia fuit re-
soluta; contigit dubitari: An secunda collatio
de eodem beneficio curato, spectaret & deuo-
86 lueretur ad ipsummet Cardin. † qui primam
collationem fecit, ex quo ipse non fuit in cul-
pa non expediendi in tempore, vel potius spe-
ctaret ad Papam. Et tandem post longam di-
sputationem fuit tentum, quòd secunda colla-
tio deuolueretur ad Papam, & non ad primum
collatorem: licet de d. decisione non meminе-
rit, dum in contrariam sententiam tendit R.
P. D. Germonius de indultis Cardinal. §. volen-
* tes. nu. 49. cum seqq. * Et pro hac sententia
facit bene decis. Rotæ 1. de supplen. neglig. præ-
lat. in nouis, vbi fuit decisum quod si quis fun-
gitur vice duorum, Archiepiscopi, & Legati
non datur deuolutio de eo vti Archiepiscopo
ad ad eūdem vti Legatū, nec conceditur aliud
semestre. Lambertin. de iurepatron. 2. lib. 3. p.
q. 2. art. 8. n. 4. & 5. & art. 19. nu. 8. vbi declarat*
87 Et similiter hodie † in indultis concessis Car-
dinalibus, apponitur expressa clausula, quòd
prouisi ab eis de beneficijs reseruatis, tenean-
tur infra quatuor menses, & infra octo, si vltra
montes fuerint, nouam prouisionem obtinere
à Sede Apostolica, & litteras expedire, alias
talia beneficia possint à Sede Apostolica pro-
uideri dumtaxat: nisi doceatur de legitimo
impedimento, &c. vt dixi late in glos. 15. casu
46. ex nu. 109. Si igitur in casu d. decis. in quo
nulla culpa, nec mora aderat, Cardinalis col-
latio non deuoluitur ad ipsum, sed deuoluitur
ad Papam, à fortiori, in casu nostro, in quo
datur culpa, & negligentia Cardinalis, deuo-
lutio fieri debet, non ad Archiepiscopum, sed
ad Papam.

Sexto, quia sicut, quando sumus in exem-
88 pto, deuolutio fit ad solum Papam, † cum non
superior nequeat supplere negligentiam alte-
rius. cap. licet, de supplend. negligen. prælator.
Abbas in cap. 2. nu. 7. in fin. de concess. præben.
tex. etiam in clemen. 1. vers. *in exemptis.* de sup-
plend. negligen. prælator. Ita etiam, cum Car-
dinalis in hac parte iudicetur exemptus, occa-
sione dicti indulti, deuolutio non potest fieri ad
Archiepiscopum. refert Cassador. decis. 8. de
præbend. nu. 4. & 7.

Exaduerso vero, quòd deuolutio fiat ad
Archiepiscopum iuxta ter-
minos dicti cap. 2. de concess. præbendæ, pro-
89 batur, quia tale beneficium nunquam fuit † re-
seruatum, cum regula nostra Cardinales col-
latores comprehendat, & ideo ad effectum,
de quo agitur, est perinde ac si reseruatio no-
stræ regulæ in rerum natura non fuisset. Cassa-
dor. decis. 8. sub nu. 8. ad medium, ibi, *perinde
ac si regulæ non emanassent*, de præben. & con-
sequenter data negligentia inferioris, intrat
deuolutio prout de iure communi, cuius de-
uolutionis vigore collatio pertinet ad Archie-
piscop. vt in d. cap. 2. de concess. præben. cum
similibus, cauetur.

Præterea; quia beneficia per deuolutionem
90 non vacant de nouo, † sed semper durat pri-
ma vacatio. Cassador. decis. 8. nu. 3. & 8. de præ-
bendis, cum allegatis supra in glos. 15. q. 6. nu.
21. quo fit, vt cum beneficium à principio non
fuerit reseruatum, quia vacauit in tempore,
in quo Cardinalis erat ordinarius collator, ita
91 etiam remanet non reseruatum † in perpe-
tuum.

tuum,Caſſador.deciſ.8.nu.8. ante finem, verſ. *& ſi ſemel fuiſſet liberum*. de præben. Sicut per contrarium diximus, quod beneficium ſemel reſeruatum,ſemper remanet reſeruatum.Rota deciſ.12.& 13.de præb.in nouis.cum adductis in §.5.proœm.n.79.& 80.& 94.

Deinde ſequeretur (ſi opinio contraria admitteretur) quod idem beneficium ex eadem vacatione, eſſet vno tempore liberum, videli-
92 cet,antequam labantur ſex menſes,† in quibus poterat Cardinalis conferre, & alio tempore, hoc eſt elapſo ſemeſtri quando deuoluitur ad Archiepiſcopum,efficeretur reſeruatum, quod admittendum non eſt; quia de iure reproba-
93 tur,quod eadem res ſit partim libera,† & partim ſerua,ſeu reſeruata.l.duobus 30.ff.de liberali cauſa.l.iudicatæ 29.& ibi gl.verbo,*pro parte*.ff.de except. rei iudic. cum adductis in §. 6. proœm.ex nu.65.

Accedit etiam exemplum de ſtatuto excludente feminam propter maſculum; nam ſi ſemel extitit maſculus qui ſucceſſit, quamuis po-
94 ſtea deficiat, nunquam amplius † admittitur femina; quia femina ſemel excluſa, ſemper remanet excluſa.Bart.in l.fin. §. quando in pendenti.num.2.ad fin.verſ.*ſed ſi poneremus*. ff. ad Tertullianum,cum alijs infinitis relatis ab Antonio Gabriele ſub tit.de ſtatutis. concl.4.nu. 2.& ſeqq.

Necnon in materia maioricatuum, quando
95 ſemel eſt excluſa vna linea, ſemper remanet † excluſa. text.in c.1. de natura ſucceſſ. feudi in vſibus feudorum. Paul.Caſtr.conſ. 164. nu.11. lib.2.Ruin.conſ.19.nu. 6.lib.2. cum cumulatis à Ludouico Molina de primonijs Hiſpan. lib. 3.c.4.nu.13.

Conferunt etiam in propoſito alia plura, quæ dixi in gloſ.6. à nu.91.vſque ad num.201.
* Et præſertim in gl.18.nu.111. vbi dixi, quod in beneficijs iuriſpatronat. laicalis, vel mixti, non ſolum non intrat reſeruatio reſpectu patroni præſentantis; ſed neque reſpectu Ordinarij inſtituentis. *

Ita etiam in noſtro propoſito, cum ſemel fuerit excluſa reſeruatio,& Papa abdicauit ſe-
96 mel à ſe ius conferendi priuatiue,ſemper † remanere debet excluſa reſeruatio, & excluſum ius conferendi priuatiue, ac Archiepiſcopus conferre poterit.

97 Ex quibus iſta poſterior ſententia reſultat verior,& tenenda† prout eam amplexa fuit in proprijs terminis maior pars Rotæ,videlicet, quinque Domini ex octo votantibus, alijs tribus oppoſitum ſentientibus,vt in deciſ.774.incipit, *Tullen. parochialis*. lib.3.p.,.diuerſorum.per totam.& ad hoc non ſuffragatur deciſ.8.Caſſadori.de præb. vbi fuit dictum, quod ſi Cardinalis fuit negligens in conferendo vigore indulti, beneficium aliàs reſeruatum, quod collatio deuoluebatur ad
98 Papam iure † deuolutionis, & ſic non iure reſeruationis, quia deuoluta beneficia,reſeruata non dicuntur,vt in d.deciſ.8.nu.3.& 8. Capuraq. deciſ.63.p. 1. Sed quia d. deciſ. Caſſadori obſcurè loqui videtur,& in n.10.dicit non tolli reſeruationem, ſed aperiri viam de reſeruatis, ideo vide quod dicam in gl. 53. verſ. *vnde opportune*.ex nu.26.

Neque obſtant pro contraria parte adducta, & primum non obſtat dum dicebamus, quod ceſſante fauore, & prouiſione Cardinalis, quod ceſſabat impedimentum, & intrabat reſeruatio; quia ſatis liquidè apparet de contrario ex adductis pro vltima opinione, vbi probauimus, quod beneficium, quod ſemel fuit liberum, numquam amplius efficitur reſeruatum.

Minus obſtat tex.in d.l.nonnunquam. ff.de legatis præſtandis. quia caſus illius legis eſt longè diuerſus, cum filius emancipatus prætenderet non ſoluere legata à patre relicta impugnando patris voluntatem, non ex iure proprio, quia illud non habebat,ex quo inſtitutus erat, ſed ex iure tertij, hoc eſt fratris emancipati, qui licet præteritus fuerat non impugnabat patris taſtamentum, & propterea dicit textus, quod non debet audiri; quia occaſio emancipati præteriti non debet inſtitutum lucro afficere, cum præteritus iure ſuo non vtatur. Nam prohibitum eſt opponere de iu-
99 re tertij. † l. vti frui. ff. ſi ſeruitus vendicetur. Oldradus conſil. 39. numero 3. Cæſar de Graſſis deciſione 3. num. 1. de conſtitutionibus. In noſtro verò caſu cum nulla adfuerit reſeruatio, Archiepiſcopus prouidendo, non
100 vtitur iure alieno, † ſed proprio; & indultum ſibi à iure beneficium, non eſt illi auferendum, reg. indultum 17. cum ſimilibus. de reg.iur.in 6.

Tertium non nocet, quia ſtatutum excludens feminas propter maſculos, conſiderat a-
101 ctualem † ſucceſsionem maſculi, & niſi actualiter maſculus ſuccedat, non excluditur femina: noſtra autem regula non conſiderauit col-
102 lationem Cardinalis, ſed pertinentiam † collationis,ad quam innititur iure communi, vt dixit Rota in dicta deciſione 774.num. 9. p.3. lib.3.diuerſor.

Quartum minus obſtat, quia in illo caſu nõ deuoluitur collatio ad Epiſcopum vti Ordinarium, neque ipſe poteſt conferre iure deuoluto tanquam Ordinarius, ſed vti delegatus, & propterea data negligentia Epiſcopi, col-
103 latio deuoluitur ad Papam, † non verò ad Archiepiſcopum: quod ſecus eſſet ſi ad Epiſcopum ſpectaret collatio vti Ordinarium, vt in caſu noſtro, gloſſa final. in fin. & ibi Hoſtienſ.& Abbas n.15.& 16.in c.ad abolendam. de hæreticis.

Deciſio trecenteſima quinquageſima ſexta Putei libro ſexto, non obſtat, quia ibi fuerat conceſſum indultum ſub conditione ex-

Oo pedien-

pediendi infra sex menses; hic verò nulla adest conditio, sed præseruatio iuris communis, fuit pura. Item in illo casu moti fuerunt domini ex eo, quod annullatio actus erat pœna, etiam respectu ipsius Ordinarij, cuius in-
104 terest, † quod collatio ab eo facta sortiatur effectum. Rom. sing. 733. *quidam*. Mascardus de prob. conclus. 315. nu. 1. & 2. cum his quæ dixi in §. 4. prooemiali ex num. 54. cum seqq. Vnde inconueniens videbatur, quod ex illo actu in
105 quo Ordinario pœna † imponebatur, deberet aliquod commodum, de nouo conferendo, reportare.

Item, quia aliàs sequeretur præiudicium expeditoribus Cancell. necnon daretur occasio, quod procederetur in infinitum, & infinitas de
106 iure reprobatur. † l. qui bona. §. fin. de damn. infect. Abb. in c. 1. nu. 4. de priuileg. Alex. cons. 19. nu. 9. vol. 4.

Præterea, in casu dictæ decisionis Putei non erat Cardinalis Episcopus Abulen. qui vigore indulti contulit beneficium, & ideo intrauit reseruatio ex eo, quod vacauit in vno ex mensibus reseruatis, vt patet ex lectura d. decis. in nostro casu verò secus.

Ad sextum respondetur negando Episcopũ
107 Cardinalem † esse exemptum ab Archiepiscopo, saltim ad effectum de quo agitur.

Bona quæst.

Quinto quæro ponamus quod Episcopus qui Cardinalis non erat, decessit infra duos menses post vacationem alicuius beneficij in mense reseruato, deinde successit modernus Episcopus, qui Cardinalis erat, antequam dictum beneficium esset plenum. Dubitatur, an dictus Cardinalis possit illud conferre? Breuiter conclude, quod
108 cessante indulto, non potest † illud conferre: nam cum vacauerit de tempore in quo collator non erat Cardinalis, fuit semel reseruatum, & semper durat reseruatio, licet cesset causa reseruationis. Rota decis. 14. de præbendis. in antiquis. Cassadorus decisione 9. num. 3. de concess. præbend. Gomez. in regula de infirmis. quæst. 32. num. 3. & ita in terminis videtur tenere Rota, licet littera sit minus correcta in decis. 774. num. 9. in fin. vers. *ego autem dicebam*. & nu. 10. lib. 3. p. 3. diuersorum. quibus conferunt quæ dixi in §. 5. procem. ex num. 6. in quæst. 2.

Si vero dictus Cardinalis haberet indultum solitum ad conferendum beneficia reseruata, tunc illius vigore posset tale beneficium con-
109 ferre, si indultum caperet † beneficia iam vacantia, alias secus.

Similis quæst.

Sexto quæro quid sit è conuerso, veluti si post vacationem alicuius beneficij in mense alias reseruato, infra duos, vel tres menses decedat ante collationē Ordinarius collator, qui erat Cardinalis, deinde succedat alius Episcopus non Cardinalis: Num iste modernus Episcopus non Cardina-
110 lis poterit illud † conferre, si à Papa iam præuentum non sit?

Et videtur quod non, per regulam 2. Cancel
111 lariæ in fine, dum Papa sibi reseruat † omnia beneficia, quæ vacauerint sede Archiepiscopali, vel Episcopali, aut Abbatiali vacante, iuncta dispositione textus in c. si Apostolica 35. de præb. lib. 6. vbi postquam dicitur, quod parochiales vacantes in Curia, sede Apostolica vacante, possint per Ordinarios prouideri, ne diutina vacatio sit damnosa. subiungit idem tex. verba huiusmodi. *Idem volumus, & de illis, quæ ibidem, ipso Romano Pontifice viuente, vacabunt, si de ipsis per eum ante ipsius obitum non fuerit ordinatũ.* de quo tex. latius scripsi in §. 5. prooemiali. ex n. 125. & sic videtur quòd in hoc casu intret reseruatio dictæ regulæ secundæ Cancellariæ.

Maxime, quia beneficium quod cœpit vacare ante obitum Cardinalis, cum non fuerit ple
112 num illius vita durante, similiter vacat † post obitum illius, ac dicitur in futurum vacare. Simonet. late de reseruatione. quæst. 74. per totam. Æneas de Falconibus in eodem tractatu, quæst. 4. principali, effectu 13. cum alijs adductis in §. 5. proœmial. ex nu. 60. & in gl. 11. num. 48. vsque 77. & nunc addo Francisc. Pauinum de offic. & potest. Capituli sede vacante, par. 1. quæst. 10. nu. 23. ante medium, ibi, *etiam si vacasset viuente Prælato; quia verum est dicere, quod etiam vacet eo mortuo, ex quo non prouidit donec vixit.*

Et eo magis ponderando vltima verba dictæ regulæ 2. Cancellariæ dum dicit, *quo-*
113 *modocunque vacant, & vacabunt † in futurum.* quæ videntur comprehendere casum nostrum; nam dicere *quomodocunque vacant.* & postea addere, *& vacabunt in futurum.* nihil est aliud nisi comprehendere tam beneficia, quæ vacauerant ante obitum collatorum, & ab eis prouisa non fuerunt, & sic de præsenti vacant; nec non ea, quæ post illorum obitum vacabunt in futurum.

IN CONTRARIVM tamen, nempe quod Episcopus de nouo promotus possit prouidere tale beneficium quod vacauit de tempore antecessoris facit.

Primo, quòd ipse modernus Episcopus successit in locum defuncti, & sic iure eius vti de-
114 bet. † l. si aquæductis. ff. de contrahen. empt. l. forma. §. quamquam. ff. de censibus. l. qui in ius 137. ff. de reg. iur.

Secundo, quia dictum beneficium vacauit tempore congruo, quando nulla aderat reseruatio, & sic beneficium semel post vacationem
115 liberum, † semper remanere debet liberum. Cassadorus decis. 8. num. 8. ante finem, de præ-
116 bendis. quia consideratur tempus † vacationis. Cassadorus dicta decis. 8. num. 9. de præbendis. Rota d. decis. 774. nu. 3. & 10. lib. 3. par. 3. diuersor.

Tertio

Tertio, quia sicut in casu contrario, & cor-
relatiuo quæstionis præcedentis non potest
conferre Cardinalis. ita è conuerso in isto di-
cendum est quod successor possit conferre,
117 cum contrariorum eadem sit ratio. § 1. insti-
tut. de tutelis. Et quod operatur propositum
in proposito, operatur oppositum in opposi-
to, & è contra. l. & contra. 35. ff. de vulgari.
Cassadorus decisione 8. num. 8. in fine, de præ-
bendis. Antonius Gabriel. tit. de legibus. con-
clus. 3. per totam.

Quarto, quia tantum abest quòd tex. in d. c.
si Apostolica 35. de præb. lib. 6. faciat pro con-
traria parte, quod potius retorquetur, ac suf-
fragatur huic opinioni. nam ideo ibi dispositio
dicti tex. extenditur ad beneficia, quæ vacarũt
viuente Romano Pontifice, quando per eum
non fuerat de ipsis prouisum ante eius obitũ,
quia hoc voluit, & expressit Papa conditor d.
118 text. nam si non expressisset, secus † esset, vt
bene docent ibidem Dominicus Geminianus
nu. 3. Franch. n. 2. in fine. notantes per eundem
tex. quod constitutio prouidens circa occur-
rentia Sede vacante, non includit facta occur
rentia ante, licet sint pendentia, nisi aliud ex-
primatur expresse.

Hinc potest responderi ad regulam secun-
dam Cancellariæ, quod illa verba *Quomodo-
cumque vacant, & vacabunt in futurum*, intelli-
119 gantur, † tam de quacumque vacatione, quæ
tempore datæ dictæ regulæ iam contigerat,
post obitum Archiepiscoporum, Episcoporum,
& Abbatum, & adhuc durabat; quam de illis
quæ in futurum contingent, & vacabunt; non
autem de vacationibus contingentibus ante
obitum dictorum collatorum. quia aliàs repu-
gnarent illa verba ipsius regulæ *post illorum
obitum*. &c. quę reguntur à dicto verbo *vacant,
& vacabunt*.

Comprobatur, quia si aliud voluisset Papa
120 expressisset, † sicut fecit in casu d. cap. si Apo-
stolica. l. 3. ff. de offi. præsidis. c. ad audientiam,
de decimis.

Et vt minus quam fieri possit inducatur
correctio. l. præcipimus. in fine. C. de appella-
tionibus.

Ad id quod diximus, quod beneficium va-
cans ante obitum collatorum, dicitur etiam
vacare post illorum obitũ, si prius non fuerat
de illo prouisum, potest dari responsio, ex his
quæ diximus in gl. 11. vers. *ad contraria potest
responderi*. ex nu. 52. vsque ad nu. 77.

Quapropter ista vltima sententia mihi ma-
gis placet, & secundum eam semel consultus
pro veritate de simili casu, respondi.

Septimo quæro an fauor nostræ regu-
læ, quod eius reserua-
tio non includat Cardinales, extendatur ad
121 Cardinales absentes à Curia, † vel solum pro-
cedat in residentibus in Curia.

Difficultatem facit regula 7. Cancellariæ,
dum per illam Papam reseruat sibi omnia be-
neficia pertinentia ad collationem Cardina-
lium à Romana Curia absentium, quæ duran-
122 te absentia vacauerint, † ratione suorum Epi-
scopatuum, Cardinalatus, ac titulorum, tam in
Vrbe, quàm extra illam.

An reg. nostra loquatur etiam de Cardd. absentibus à Curia.

Quæ regula habet quandam concomitantiã
cum iure communi, quia Cardinales inspecto
123 iure communi, tenentur residere † in Curia a-
pud Summum Pontificem. cap. bonæ. il primo.
de postulatione prælatorum. ibi, *Cardinalis
præsentia vtilior, &c.* cap. 2. de clericis non re-
sidentibus. vbi fuit depositus Cardinalis non
residens in suo titulo. & expresse tradit Ca-
putaq. decis. 8. nu. 2. p. 2. allegans ad hoc c. fin.
de rescript. lib. 6.

Hinc, Cardinalis non potest se absentare à
124 Summo Pontifice † absque expressa licentia.
Hostiensis in cap. Ecclesia, il 2. in ordine 57.
de electione. sub num. 5. vers. *tum quia Cardi-
nalis magis habet alas ligatas, quam Episcopus,
125 cum sine licentia non consueuerit † exire Cu-
riam, &c.* Quia ex eorum officio debent assu-
126 mere pondus, † diei, & æstus, sicut illi qui sunt
vocati in partem sollicitudinis, cap. decreto 2.
127 q. 7. & ob eam causam merito priuilegijs † ho-
norantur secundum Oldradum cons. 48. inci-
pit *ius commune*. nu. 2.

Ita vt quamuis Cardinalis habeat Episco-
patum, nihilominus in Curia, & conspectu Pa-
128 pæ residere † tenetur. Abbas in d. c. bonæ. il 1.
3. notab. num. 6. de postulat. prælat. vbi Baldus
num. 4. dicit, quod Cardinalis residens in Cu-
129 ria æquiparatur stellis † fixis quæ non mouen-
tur nisi motu orbis; sed Cardinales Legati, &
alij absentes. æquiparantur constellationibus,
siue planetis, quæ mouentur motu proprio
nutu diei.

Sic etiam dixit idem Bald. in rubr. de offic.
proconsulis. in fin. & Gambarus in tract. de
offic. & potest Legati de latere. lib. 2. cap. 1. nu.
102. quod Cardinales in Vrbe magis honoran
130 tur, † quam extra illam. de quo plura adducit
Cassaneus in catalogo gloriæ mundi 4. part.
consider. 16. quo in loco ponit decem conside-
rationes ex nu. 10. vsque ad 19. de prælatione
inter ipsos Cardinales.

Cardinalibus namque Papa concedit fauo-
res ex eo, quod secundum eorum officium as-
131 sistũt † Papæ consulendo, & in arduis Sedis
Apostolicæ negotijs operosè agendo. c. funda-
menta. §. decet. de elect. in 6.

Cessante igitur præsentia, cessat causa pri-
uilegij, & amoris, cum nec tunc illustrantur co
mitatu lateris Principis, cuius merito Cardi-
132 nales assistentes eidem sunt cæteris † chario-
res. l. 1. C. de præpositis laborũ. lib. 12. & plene
tradit Gomezius in regula de impetran. be-
neficia vacantia per obitum famil. Cardinal.
quęst. 17. num. 3. 4. & 5. & in regula de valore.
quęst. 1. ad fin. & per Mandosium in d. regula 7.

quæst. 3. per totam. vbi ipse dubitat, an sufficiat ad effectum dictæ regulæ, quod resideat Card. vel in Curia, vel in propria diœcesi, & se inclinat magis, quod sit necessaria residentia in Curia; † vt esset illius reseruatio, quod satis apparet ex lectura ipsius regulæ, dum dicit, *à Romana Curia absentium*. & non dicit à Romana Curia, vel diœcesi absentium.
133

Accedit etiam decisio Putei 305. *die 5. Maij.* lib. 3. vbi dicitur, quod in casu illius decis. indultum Clem. VII. dabat Card. Hispalen. potestatē conferendi in omnibus mensibus, † prout omnes Card. præsentes, &c. si ergo erat necessarium Indultum ad conferendum in omnibus mensibus prout Card. præsentes, clarum est, quod secluso indulto, Cardinales absentes conferre nequeunt, & quod præseruatio nostræ regulæ non procedit, quo ad Cardinales absentes à Curia.
134

Sic etiam antea solebat fieri regula moderatoria indultorum Cardinalium absentium ad solos sex menses † alternatiuos, vt per Put. decis. 86. *in vna Tirasonen.* lib. 3.
135

Cæterum pro contraria parte facit, quod regula nostra generaliter, & sine distinctione † loquitur, & sic comprehendit tam Cardinales absentes à Curia, quā præsentes. Et si Papa conditor nostræ regulæ contrarium voluisset, expressisset, l. item apud. §. ait prætor. ff. de iniurijs. prout expressit in regula 3. de impetrantib. beneficia per obitum familiarium Card. & sæpe alias.
136

Et ideo, cum mensibus reseruatis non conferat tanquam Cardinalis, sed vti Episcopus, † & non vigore indulti, sed nitatur iure communi, quamuis sit absens à Curia debet esse valida collatio.
137

Item, quia Cardinalis Episcopus residere debet in sua Ecclesia Cathedrali, † tanquā maritus cum coniuge. c. inter corporalia, de translat. prælat. & dicta obligatio residendi in propria Ecclesia est de iure diuino. † vt plene tradit Ferretus conf. 32. nu. 14. 15. 16. & 17. & latius dicam in gl. 41. à nu. 9.
138
139

Iuuatur etiam ex regula nostra, dum in secunda eius parte inuitat Episcopos ad residendum apud suas Ecclesias, aut diœceses, concedendo illis alternatiuam si resederint, & alias non. & ibi latius (Deo volente) dicemus super glossam 43.

Rursus, quia eo ipso quod Cardinalis residet in propria Ecclesia Cathedrali, in qua præest, à communiter accidentibus habet licentiam † tacitam, vel expressam Papæ recedendi à Curia.
140

Quinimo hodie expresse disponitur per Concil. Trident. sess. 23. de reformat. cap. 1. quod omnes Patriarchæ, Archiepiscopi, & Episcopi, etiam si sint Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, in proprijs Ecclesijs residere † tenentur.
141

Breuiter distinguendum esse puto. quod aut loquimur de beneficijs vacantibus in Ecclesijs titularibus Cardinalium de Vrbe, siue in sex diœcesibus sex Episcoporum † Cardinalium antiquiorum, quorum † Episcopatus sunt annexi Cardinalatibus, & & optantur per sex antiquiores Cardinales Presbyteros, qui in Vrbe tempore vacationis reperiuntur, vt sunt Episcopatus Hostien. Portuen. Prænestin. Tusculan. Sabinen. & Albanen. & tunc fauor nostræ regulæ non conceditur talibus Cardinalibus absentibus; quia obstat reseruatio regulæ septimæ præcedentis, quæ non loquitur de omnibus Cardinalibus Episcopis, sed de Episcopatibus Cardinalatuum supradictorum, vt insinuat Mandosius in dicta regula septima, quæst. 3. sub num. 3. vers. *accedit quòd cum Episcopatus Cardinalium sint vicini Vrbi, &c.* & in numero nono in fine. & ostenditur ex illis verbis regulæ: *ratione suorum Episcopatuum Cardinalatus, aut ipsorum Cardinalium titulorum.*
142
143

Neque est dicendum, quòd regula nostra sequens corrigat † regulam septimam præcedētem incontinenti. l. nam ad ea 89. & ibi gl. verbo, *præsens.* ff. de condit. & demonstr. Bald. in l. fin. nu. fin. C. per quas personas. Alciat. de præsumpt. reg. 2. præsumpt. 28. à num. 1. Menoch. in eod. tract. lib. 6. præsumpt. 37. Rota decis. 769. nu. 14. p. 1. diuers.
144

Sicut & regula nostra, quatenus concedit fauorem alternatiuæ Episcopis residentibus, non corrigitur per regulam 14. † sequentem reuocantem facultatem conferendi beneficia reseruata. Crescent. decis. 194. alias 11. de priuileg. Puteus decis. 215. nu. 4. lib. 1. & dicam in gl. 53. ad finem.
145

AVT verò loquimur de beneficijs vacantibus in alijs diœcesibus, vbi Archiepiscopi, siue Episcopi accidentaliter sunt Cardinales, non autem sunt Episcopi ratione Cardinalatus, prout hodie sunt in Hispania Illustriss. Archiepiscopi Toletan. & Hispalen. & in Italia Illustriss. Archiepiscopi Neapolit. & Mediolanen. & alij similes qui sunt absentes à Curia, & in suis Ecclesijs ordinariè resident; in hoc casu cum esset reseruatio dicta reg. 7. & nullibi expresse cautum † reperiatur contrarium, dicendū erit, quod prædicti Cardinales Archiepiscopi, aut Episcopi, quamuis absentes gaudeant fauore, & limitatione nostræ regulæ, ita vt indultum aliquod ad hoc necessarium non sit, & ita seruari videmus.
146

Pro quo facit, quòd Paulus III. 18. Februarij 1547. fecit quoddam decretum Consistoriale, † per quod declarauit, Cardinales absentes à Curia, esse priuatos indultis conferendi, nisi de licentia Papæ apud suas Ecclesias Cathedrales, in quibus præfati fuerint, resideant, teste Capuraquen. decisione octuagesima sexta, numero secundo, parte secunda.
147

Pon-

ponderando: tum quòd de iure communi non erat ita declaratum: tùm quia loquitur de indultis, & priuilegijs conferendi, in quibus non versamur, vt dictum est: tum etiam quia saluat residentiam in proprijs Ecclesijs.

Ac propterea in indultis, quæ dantur hodie dictis Cardinalibus absentibus, in suis diœcesibus residentibus, nullum verbum fit quòd possint conferre beneficia in omnibus mensibus,
148 † licet quo ad alias reseruationes adsint amplissima verba, & clausulæ. Nam frustra preci-
149 bus impetratur, quod à iure communi † conceditur, l. 1. C. de thesauris, lib. 10.

Absurdum enim esset, si ex residentia in propria diœcesi, & implemento sui officij, (quod
150 nemini † debet esse damnosum,) ius conferendi perderent, & quòd dispendium patiantur,
151 † vnde præmium merentur, l. si seruus communis. §. qui vero. ff. de furtis, cap. 2. de fideiussoribus.

Et ad decisiones Putei 86. & 305. lib. 3. potest respónderi, quòd forsitan regulæ illorum temporum erant aliter formatæ, ita vt regula nostra reseruatoria non excludebat Cardinales, prout hodie excludit, vt sentit Rota decis. 537. nu. 7. lib. 3. par. 3. diuersorum. Nec nunc est regula moderatoria indultorum Cardinalium absentium, prout tunc erat.

Et an censeantur derogata indulta Cardinalibus concessa per clausulam, *quorum tenores*, † lege Io. Selua de beneficio 3. p. quæst. 4. per
152 totam.

Octauo quæro, cum supra in principio dixerimus nu. 4. quod Cardinales dicuntur Reges, & magni Principes, non erit ab re, nunc videre; An sicut regula nostra excipit, & non comprehendit Cardinales collatores; similiter etiam non in-
153 cludat Reges, & Principes † collatores beneficiorum, quæ non sunt de iurepatronatus laicali, vel mixto, veluti inuictissimum Regem
154 Hispaniarum, † qui disponit de quampluribus beneficijs in suis Regnis Granaten. & Neapolitan. & Siciliæ, & in partibus Indiarum, ac alijs in locis suorum Regnorum, consistentibus: & Serenissimum Regem Franciæ, qui in suo Regno dicitur Ordinarius collator. Ioann. de Selua de benef. 2. par. quæst. 23. per totam. Necnon Reges Anglorum, & Hungariæ, qui conferunt in suis Regnis. Felinus in cap. dilecto, in principio, de testibus. Lambertinus de iurepatronatus, lib. 1. par. 1. quæst. 10. art. 2. nu. 3. vbi idem dicit de Regibus Siciliæ, & Apuliæ, & alijs Principibus habentibus facultatem conferendi ex priuilegijs Apostolicis. & Mandosius in regula 11. quæst. 13. nu. 4. & 7. Mohedanus decis. 12. & 13. de priuilegijs. Palatius Rubeus in rubrica de donation. inter virum. in proœmio. §. decretalis, num. 28. Achilles de Grassis decis. 9. de restitut. spoliat. qui loquitur de Imperatore habente facultatem

An Reges, & Principes, includantur sub regula nostra.

conferendi ex Apostolico priuilegio, prout etiam ex eodem Apostolico priuilegio conferunt omnes supradicti Principes, vt late scribit Corsetus in tractat. de potestate, & excellentia Regia, 2. par. quæst. 11. ex nu 9. cum sequentibus. Gigans de pensionibus, quæst. 21. num. 5. R. P. D. Germonius in tractatu de indultis. §. in quibuscumque, ex num. 1. cum sequentib.

155 Concludo breuiter, quòd non, † quia eo ipso, quòd de dictis Regibus, & Principibus non fit expressa mentio, non censentur comprehensi in reseruatione regulæ nostræ, propter altitudinem, & excellentiam illorum, tex. in cap. fin. in principio, de officio delegati, in §.
156 ibi, *Regibus, & Reginis, qui sicut dignitatis altitudine præeminent, sic prærogatiua † gratia ipsos conuenit anteferri*, *dumtaxat exceptis*. cap. ne reliqui, ibi, *illis, per quæ Regibus, & Reginis, eorumque filijs*. de priuilegijs, lib. 6. cap. solitæ, ibi, *Regi tamquam præcellenti*. de maioritate, & obedientia. extrauagans execrabilis. §. nos itaque, ibi, *ac Regum filijs*. de præbend. * clem. 1. vers. *nisi Regum, vel Principum*, de baptismo. * Paris. cons. 112. *in hac materia*. lib. 4. in fine. Staphilæus de litteris iustitiæ. §. petenti committi. nu. 8.

157 Præcepta namque canonica relaxantur † propter Regum, & Principum prærogatiuam, cap. Principes, cap. Regum, 24. q. 5. cap. per venerabilem. §. rationibus, qui filij sint legitimi, & plene per Ioannem Seluam de beneficio 2. par. q. 23. nu. 52.

Sicut etiam videmus in derogatione iurispatronatus Regum, quia nunquam censetur derogatum sub quibuscumque derogationi-
158 bus iuspatronatus laicalis, nisi exprimatur, † vt in reg. 41. Cancellariæ, & late Couar. in practicis q. cap. 36. nu. 3.

Et in terminis reseruationis, quòd non
159 comprehendantur † beneficia Regalia, quæ ad Regum collationem pertinent ex priuilegio Apostolico, tradunt Archidiacon. & Ioannes Andreas communiter recepti, in cap. 2. de præbendis. lib. 6. sub num. 5. ad medium, qui loquuntur in fortiori omnium reseruationum, ratione vacationis apud Sedem. Gaspar de Perusio de reseruationibus. §. quæ autem beneficia num. 12. Æneas de Falconibus in eodem tractatu, quæst. 3. principali, num. 5. vbi idm, & a fortiori, dicit in Imperatore, & in Duce Mediolanen. qui in suo Ducatu obtinet vices Imperatoris, & Regis. Couarr. in d. cap. 36. sub nu. 4. paulò post principium, vers. *quæ quidem beneficia Regalia*. Rebuff. in tractat. de nominationib. quæst. 15. num. 9. Mandos. in dicta regula 11. quæst. 13. per totam, vbi firmat, quòd licet illa regula reuocatoria expectatiuarum, & reseruationum, coadiutoriarum, & facultatum nominandi, quæ tunc fiebat, comprehenderet Cardinales, vt in ipsa

 legi-

legitur; non tamen comprehendit Reges.

160 Prout etiam Concil. Trident. † dum derogat in cap. 9. sess. 25. de reformatione, omnibus iuribus patronatus, praeterquam ex fundatione, & dotatione, saluat Reges, vt in illis verbis: *exceptis patronatibus, quae ad Imperatorem, seu Reges, seu Regna possidentes, aliosque sublimes & supremos Principes iura imperij in dominijs suis habentes, pertinent.* * & hoc verum esse credo, quamuis Rota obiter contrarium senserit in vna Meliten. beneficij 14. Nouembris 1605. coram Pegna, & in alia decisione Eugubina, ratione clausulę, cuiuscunque dignitatis, & status &c. de quibus dixi inferius. in gl. 38. nu. 2. *

Card. S. R. E. dicitur ad distinctioné aliorum, qui sunt ad instar Regis Scaccorum.

Nono quaero quare dicit regula nostra *Sanctae Romanae Ecclesiae*. Respondeo quod ad distinctionem aliorum Cardinalium, qui non sunt Sanctae Romanae Ecclesiae, veluti Cardinalium Compostellan. † & Rauennaten. qui cum sint Canonici, Cardinales etiam appellantur, vt tradit Cardinalis in clemen. fin. nu. 1. de celebrat. Missar. gl. fin. in cap. pudor. 23. quaest. 2. glos. * etiam in clemen. 2. verbo, Romanę. de celebrar. Missar. * Nec non Canonici Mediolanen. qui etiam Cardinales appellantur, vt tradit Ludouic. Gomesius, post Rocchum de Curte in reg. de annali. q. 47. num. 5. * Mandos. ad facultates Auditoris Camerae. §. considerantes. verbo. Romanae. *

161

Sed tales Cardinales sunt abusiuè Cardinales, ad instar † Regis Scaccorum, qui non dicitur propriè Rex, sed abusiuus, vt dicit d. glos. fin. in d. cap. pudor. 32. quaest. 2. Gomezius vbi supra d. nu. 5.

162

De modo autem conferendi beneficia familiarium, † & continuorum commensalium Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalium, & ad quem spectet collatio, vide in glos. 51. casu 17. ex nu. 63. vsque ad 66.

163

Summaria Glossae 25.

1 *Concordata excipiuntur à reseruatione regulae nostrae, & nu. 7.*
2 *Concordatum quid sit, & vnde dicatur, & numero 3.*
4 *Concordata Germaniae, quid contineant, & qui Doctores tractent de illis, & nu. 5.*
6 *Concordata Franciae, cuius tenoris sint.*
8 *Concordata, in nulla lege censentur comprehensa, sed semper excepta, cum in vim contractus transierint.*
9 *Concordata sunt fauorabilia, cum reducant ad ius commune.*
10 *Concordata, quae de causa facta fuerunt.*
11 *Concordata sunt fauorabilia indultis Cardinalium.*
12 *Concordia, & pace pro conseruanda, multa specialia in iure reperiuntur.*
13 *Concordia parua res crescunt, discordia maxima dilabuntur.*
14 *Concordia confirmata à Sede Apostolica, non excluduntur per Concilium Tridentinum.*
15 *Concordata non impediunt quod Legatus Apostolicus non concurrat cum Ordinario in collationibus, nam tantum tollunt gratias praeuentiuas, nu. 16. & nu. 19.*
17 *Priuilegium concessum vni, alteri nocere non debet.*
18 *Concordatorum decretum non ampliat.*
20 *Concordata non auferunt concurrentiam Papae tanquam ordinarij.*
21 *Concordata Franciae, an comprehendant beneficium consistens extra regnum quando collator est in regno.*
22 *Concordata non tolluntur per reseruationem ratione fictae familiaritatis Papae, ad alios tamen effectus intrat talis reseruatio, & nu. 23.*

Aut aliorum sub concordatis, inter Sedem Apostolicam, & quoscunq; alios initis. glos. 25.

Excipit regula nostra à vinculo reseruationis per illam inductae, collatores beneficiorũ, qui conferunt illa vigore concordatorum initorum inter Sedem Apostolicam, & ipsos. Nam talia beneficia non includuntur, † sed sunt libere conferenda, prout in praedictis continetur concordatis.

Plura de materia concordatorũ.

1

2 Est autem concordatum, quaedam lex, † lata communi concordia Principum, videlicet Papae, & aliorum Principum secularium, super forma conferendi beneficia, arg. l. 1. §. conuentionis. ff. de pactis. l. si voluntate. C. de rescind. vend. Rebuff. ad concordata, in rubrica de collationibus. in principio praefationis. in gl. seq. nu. 5.

3 Concordia dicitur à coniunctione cordis, † & concordare, idem est quod conuenire, id est vnius cordis fieri, seu amicorum coniunctionem tenere. Ancharan. in cap. indemnitatibus, in fine, in verbo, *concordiam*, de elect. lib. 6. Alexan. in l. 1. sub nu. 3. ff. de pactis. Felin. in c. causam quae. il 2. sub num. 1. circa medium. de testib. Ias. in l. de fideicommisso. nu. 3. C. de transact. Rota decis. 119. nu. 4. & 5. p. 2. diuersorum, vbi num. 6. refert sententiam Baldi in d. l. de fideicommisso, notab. 1. & Alexand. ibi num. 4. cum alijs dicentis, quod concordia sit sedatio discordiae.

4 Veluti in concordatis Germaniae, † initis inter Sedem Apostolicam, & Federicum Imperatoré, & alios Principes Germaniae, in quibus sancitur, in summa, quod in Metropolitanis, & Cathedralibus, atque etiam

etiam immediatè non ſubiectis Eccleſijs, & Monaſteriis immediatè ſubiectis Sedi Apoſtolicæ, fiant canonice electiones, quæ ad dictam Sedem pro obtinenda confirmatione deferantur, intra tempus conſtitutum per conſtitutionem Nicolai III. quæ incipit, *cupientes*. alioquin ad eamdem Apoſtolicam Sedem electiones deuoluantur & ſi dictæ electiones canonicæ fuerint, confirmantur à Papa, niſi ex rationabili, & euidenti cauſa, ac de Cardinalium conſilio, de digniori, & vtiliori perſona duxerit prouidendum.

Item Sedi Apoſtolicæ reſeruantur Monaſteria Monialium, quæ ſunt exempta; minimè tamen non exempta.

In cæteris verò dignitatibus, & beneficijs quibuſcumque, tam ſecularibus quam regularibus (exceptis maioribus dignitatibus poſt Pontificales in Cathedralibus, & principalibus in collegiatis Eccleſijs, de quibus iure ordinario erit prouidendum per illos inferiores, ad quos aliàs collatio pertinet) PP. ſibi reſeruat omnia prædicta beneficia vacatura in mẽſibus Ianuarij, Martij, Maij, Iulij, Septembris, & Nouemb. dummodo ſi non apparuerit quòd infra tres menſes à die notę vacationis in loco beneficij, quod de illo Apoſtolica auctoritate prouiſum ſit, tali caſu Ordinarius, vel alius, ad quem collatio pertineat, de illo liberè diſponere valeat.

In alijs verò ſex menſibus nulla adeſt reſeruatio, & aliàs, vt plenius in prima Bulla Nicolai PP. V. ſub data 7. Kal. April. anni 1447. incipienti, *ad Sacram Petri Sedem continetur*. quæ conſtitutio fuit renouata per conſtitutionem 46. Clementis VII. incipit, *admonet nos*. ſub data Kalend. Iulij, anni 1534. vbi etiam imponuntur grauiſſimæ pœnæ contra violatores illius, & vſurpantes collationes ad Papam tangentes. Necnon fuit declarata per Bullam 42. Gregorij XIII. quæ incipit, *quæ in Eccleſiarum*. ſub data Kalen. Nouemb. 1576. in illis verbis, *infra tres menſes à die notæ vacationis*. videlicet, quòd dicti tres menſes currere incipiant à die notæ vacationis Sedi Apoſtolicę. De qui-
5 bus concordatis ✝ Germanię, vide Caſſadorum deciſ. vnica, de pactis, & Puteum deciſ. 108. & deciſ. 345. lib. 2. & deciſ. 226. *in vna Germana concordatorum*, lib. 3. Simonet. de reſeruatione, q. 1. nu. 4. & q. 99. ex num. 4. cum ſequentibus.
* *Burſat. conſ. 126. num. 86. lib. 2.* Gregorium Tholoſ. de benefic. cap. 1. num. 8. & cap. 20. nu. 20. Creſcentium deciſ. 2. de priuileg. & Greg. Branden. in nouo opuſculo ad concordata Germaniæ. Vnde fuit deceptus Rebuffus in praxi, titulo de expectatiuis, num. 2. dum dixit, quòd in Germania Epiſcopi ſolummodo ha-
* bent quatuor menſes ad conferendum. * & adde, quod ſub die 15. Decembris 1603. & 13. Februar. 1604. fuit reſolutum in vna Trident. Canonicatus me obtinente coram R. P. D. Millino, quod Canonicatus Eccleſiæ Tridentinæ, qui vacauit de menſe Februar. non cadebat ſub reſeruatione regulæ noſtræ, cum ſit incluſa Eccleſia Trident. ſub concordatis Germanię per regulam noſtram præſeruatis. *

Similiter in Regno Franciæ ſunt alia concordata cum Sede Apoſto-
6 lica, in quibus diſponitur, ✝ quòd Rex Franciæ faciat nominationem ad Archiepiſcopatus, & Epiſcopatus, Abbatias, Prioratus, ac Monaſteria, & Papa conferat. In alijs vero dignitatibus inferioribus, & beneficijs quibuſcumque, conceditur ordinarijs collatoribus libera collatio in omnibus menſibus, iuxta iuris communis diſpoſitionem. Ita tamen quòd vnum Canonicatum, & præbendam conferre teneantur in vnaquaque Eccleſia Cathedrali, & Metropolitana vni magiſtro licentiato, aut bachalaureo formato in theologia, qui per decennium ſtuduerit, cum onere prædicationis, & & ſacræ Scripturæ lectionis: & tertiam partem omnium dignitatum, & aliorum quorumcumque beneficiorum vacantium in quatuor menſibus anni, videlicet primo, quarto, ſeptimo, & decimo menſe poſt acceptationem concordatorum; ſimiliter viris litteratis, graduatis, & per vniuerſitates nominatis conferre debeãt: & quòd non ſolum nullæ gratiæ expectatiuæ, nec reſeruationes, ſpeciales vel generales ad beneficia dicti Regni à ſede Apoſtolica emanare poſſint; ſed neque lites, & cauſæ beneficiales in Romana Curia tractari, & agitari valeant, & alias, vt pleniſſimè in conſtitutione longiſſima Leonis X. legitur, quæ eſt in Bullario 16. inter conſtitutiones d. Papæ, & incipit, *in eminenti*, ſub data Romæ 14. Kalen. Ianuarij 1516. quæ concordata latiſsime declarat Re-
* buffus in gloſſa, ad illa. * & de illis tractat Burſattus d. conſ. 126. nu. 85. lib. 2. *
7 Non itaque lædit reſeruatio ✝ regulæ noſtræ dicta concordata, nec alia ſimilia. Caſſadorus deciſ. 1. num. 1. de pactis. Creſcentius deciſ. 2. de priuilegijs. Mohed. deciſ. 23. num. 4. de præbendis.

Neque vnquam eſt præſumendum (licet non
8 exprimatur) quòd concordata ✝ violentur, ſed ſemper excepta cenſeantur, cum in vim contractus tranſierint. Creſcentius deciſ. 2. & 5. de priuilegijs. Puteus deciſ. 47. *Nicolaus Quintus*, num. 3. lib. 1. Ioan. Paulus deciſ. 85. & deciſ. 109. Mohedan. d. deciſ. 23. in fine, de præbendis. Rota deciſ. 303. in fine. par. 3. diuerſorum.

Et dicta concordata, cum reducant ad ius
9 commune, ſunt fauorabilia, ✝ ac pleniſsime in ordinariorum fauorem, & contra cõcedentem interpretanda. Litem ſi vnus. §. pactus ne peteret. ff. de pactis. l. non ſtatim. ff. de peculio. l. fin. ff. de conſtitut. Princip. Caſſad. dicta deciſ. 1. nu. 2. de pact. Simonet. de reſeruatione, q. 99. nu. 24. Puteus deciſ. 108. num. 1. lib. 2.

Præſer-

Præsertim quia præfata concordata facta
10 fuere causa † vnionis,pacis, & tranquillitatis
inter Ecclesiam Romanam, & Principes, tam
Ecclesiasticos quam seculares dictarum na-
tionum,vt attestatur.Put.decis.226.nu.1.lib.3.
& decis.478. nu. 7. lib.2. & patet ex etymolo-
gia vocabuli,vt supra.

Ac propterea ista concordata sunt fauora-
11 biliora indultis † Cardinalium. Put.decis.478.
nu.3. & 8. lib.2. Rota decis.10.nu.4. lib.3.p.3.
diuersorum.

Nam pro conseruanda pace & concordia,
12 multa de iure conceduntur, quæ aliàs licita
non essent,cap.nisi essent,de præbend. cap.hisque,
ibi,*pro bono pacis*. de maiorit.& obedienc.
cap.2. de arbitris, cap.1. de mutuis petitioni-
bus,ibi,*concordia terminetur*. cap.fin.de transa-
ctionibus, l. æquissimum. ff. de vsufructu. Ro-
man.cons.332. num.13. & sequenti.Barbatia,
cons.1. incipit.*magnus*,col.antepen. & penul-
tima. Felinus in cap. 2. nu.2. & 3. de præscri-
ption.cum alijs congestis per Alphonsum Ho-
jedam de incompatibilitate beneficiorum.cap.
23.num.6. & 7. cum seqq. Flamin.Paris.de re-
signatione,lib.5.cap.3. num.165. & sequentib.
Gomezius in regula de annali, quæst.2. num.
3. cum sequentibus, & Horatius Mandos. in
additione ad Romanum cons.306. *in casu*. sub
littera D.

13 Concordia namque paruæ res crescunt,† di-
scordia maximę dilabuntur,Sallustio attestan-
te, vt refert post illum,& alios,Bartol.Socin.in
cons.165. *visis*.nu.19. in fine,lib.2.vbi plura.
Ioan.Andr.in cap.indemnitatibus 43.nu.3. de
elect.lib.6.

Hinc non multum distat, quòd disposita à
Concil.Trident. cap.4.sess.6. cap.6.sess.25. de
reformatione,super visitatione,& correctione
Capitulorum Cathedralium, & illarum perso-
narum per Episcopos, iuxta illorum formam
facienda, non obstantibus quibuscũque exem-
ptionibus, consuetudinibus, etiam immemo-
rabilibus, sententijs, iuramentis, & concor-
dijs, quæ tantum suos obligent auctores: lo-
cũm non habent in concordijs à Sede Apo-
14 stolica, ex certa scientia confirmatis, † vt per
glossam in clementina dudum.§.nos etenim,
verbo, *pacta*, de sepulturis. & de sententia sa-
cræ Congregationis Concilij Tridentini fuit
sæpe in Rota decisum,teste Achille de Grassis,
decis.3.nu.2. de pactis.Cæsar de Grassis decis.
2.num.7.de iureiuran. Put.decis.172.nu.2.p.3.
& fuit resolutum in vna Burgen. iurisdictionis
3.Maij 1589.coram Illustrissimo Domino Car-
dinali Seraphino, & in Saguntina iurisdictio-
nis 27. Aprilis eiusdem anni coram eodem.
Ac propterea Capitula Burgen. & Saguntin.
& alia similia; neque etiam post Concilium
possunt visitari, nec corrigi, iuxta illius for-
mam, quia ante dictum Concilium habebant
cum Episcopis desuper concordias à Sede
Apostolica ex certa scientia confirmatas, &
vide glossa 31.nu.42.

Aduerto tamen circa concordata Ger-
maniæ. quòd Legatus Aposto-
stolicus illarum partium, potest concurrere
15 † cum quolibet Ordinario in sex mensibus or-
dinarijs, per concordata assignatis in colla-
tione beneficiorum, cum ipse Legatus,dicatur
etiam Ordinarius in sua prouincia,cap.1. de
officio legati.cap.2.eodem titulo lib.6.cap.si à
Sede,de præben.lib.6. Crescent.decis.180.aliàs
8.de priuilegijs. Puteus decis.345. *in vna Au-
gustana*.nu.1.& 2.lib.2. Petrus Andreas Gam-
barus de officio & potestate Legati,lib.3. p.3.
ex nu.78. vsque ad 79.& num.207. Qui dicunt
hoc procedere, non obstantibus concordatis
Germaniæ quo ad alternatiuam cõcessam Or-
dinarijs per dictam Bullam Nicolai V. quia
concordata tollunt tantum gratias præuenti-
16 uas: non tamen impediunt,quòd Legatus pos-
sit concurrere cum Ordinario in mensibus or-
dinarijs: neque in dictis concordatis dicitur,
quòd in mensibus ordinarijs soli Episcopi con-
ferant, sed quod per quamcunque expectati-
uam, reseruationem, seu quamuis aliam di-
spositionem, Papa non intendit quòd in dictis
mensibus impediantur illi, ad quos beneficio-
rum collatio,seu prouisio pertinebat: & sic re-
mouet tantum gratias præuentiuas; non an-
tem excludit Legatos quominus ipsi tanquam
Ordinarij iure suæ legationis,sicut antea (ces-
santibus gratijs pręuentiuis)poterant concur-
rere cum Ordinarijs. Ita etiam hodie remotis
eisdem gratijs præuentiuis per cõcordata,pos-
sunt Legati, sicut quilibet alius Ordinarius
conferre: ne dicamus quòd priuilegium con-
17 cessum vni,noceat alteri,† vt Puteus,& Gam-
barus, vbi supra. & fuit late resolutum in ter-
minis in vna Virdunen. Canonicatus 19.Iunij
1595. coram Illustrissimo D. Cardinali Pam-
philio. Vbi etiam fuit dictum, quòd non ob-
stat decretum irritans positum in concorda-
18 tis, quia sortitur naturam † principalis dispo-
sitionis, quo ad gratias præuẽtiuas tantum,&
non ampliat dispositiones; minimè vero tollit
facultatem Legati de latere de iure communi
concessam. Puteus decis. 1. lib. 1. cum alijs
adducendis in glossa finali huius regulæ. Et sic
excluditur opinio Gregor.Branden.super con-
cordat.Germaniæ.q.12.nu.9.& 10,contrarium
volentis.

Pariter etiam, in terminis concordatorum
19 Franciæ Legatus potest concurrere cum † Or-
dinarijs, & iure præuentiuo conferre, non
obstantibus dictis concordatis ex rationibus
supra relatis, vt tradit Rebuff. ad concordata
in rubrica de collation.§. si quis, verbo,*alium
superiorem*,post principium,ita iudicatum fuis-
se asseuerans.

20 Ac à fortiori poterit concurrere † Papa
tanquam Ordinarius, & præuenire post va-
catio-

cationem, ſine vlla violatione cōcordatorum, & late diximus in §. 2. procemiali nu. 31. & per totum, & in §. 3. nu. 144. tradit etiam Gregor. Branden. ſuppr concordatis Germaniæ, notab. 7. nu. 1. cum ſeqq.

Alia plura de concordatis, vide per Rebuff. ad cōcordata in rubr. de collationibus, in præfatione, ac Branden. vbi ſupra, & quæ volente Deo, in tribus ſequentibus gloſsis dicemus.

21 An autem includatur ſub concordatis Franciæ beneficium conſiſtens extra † Regnum, quando collator eſt de Regno, vide ſupra in gl. 10. nu. 30. vbi concluſi affirmatiue.

22 Accedit, quòd ficta familiaritas Papæ non excludit † concordata. Rota deciſ. 303. nu. 1. & a. p. 3. diuerſor. & dixi in gl. 51. nu. 27. Quod intellige quatenus concernit præiudicium concordatorum, ne augeantur reſeruationes beneficiorum vacantium in menſibus collatoribus ordinarijs Germaniæ conceſsis, per dicta concordata, & non vltra. Nam ad alios diuer-

23 ſos effectus † poſſet libere Papa augere, & multiplicare reſeruationes per fictas familiaritates. Quo fit vt ſi Papa concedat alicui facultatem conferendi aliqua beneficia Germaniæ vacatura in ſuis ſex menſibus Apoſtolicis, ſeu obſtaculum reſeruationis ratione menſium remoueat, quòd tali caſu non poſsit conferre beneficium aliàs reſeruatum ex aliqua ficta familiaritate Papæ, cum in ſuis menſibus Papa poſsit facere gratias præuentiuas, & ad libitum ſuum diſponere, ac reſeruationes multiplicare. Ita quòd idem beneficium ſit multiplici reſeruatione reſeruatum, & vna reſeruatione deficiente, alia operetur ſuos effectus. Rota deciſ. 3. in primo dubio, de præb. in antiquis, cum alijs adductis plene in glo. 13. ex nu. 81. & 87. & 88.

* *Quibus adiungo, quod ſi aliquod Capitulum, aut Epiſcopus habeat indultum Apoſtolicum ad inſtar concordatorum Germaniæ, ſeu Franciæ, vt poſsint prouidere, perinde ac ſi eſſent de tali regno, vbi vigent concordata, quod tale indultum nihil releuaret cum non adſint vera concordata, ſed ficta, quæ excluduntur per clauſulas derogatorias regulæ noſtræ, vt fuit deciſum in vna Virdunen. Canonicatus 10. Aprilis 1581. coram Seraphino. & 10. Martij 1595. coram R. P. D. Litta, & faciunt tradita in gl. 18. a nu. 96. & in gl. 36.

Summaria Gloſſæ 26.

1 *Concordata vt non comprehendantur per regulam noſtram, debent eſſe acceptata.*
2 *Lex non acceptata non ligat, nam habet tacitam conditionem, ſi ſit vſu recepta, & nu. 3.*
4 *Leges multa non conueniunt Patriæ moribus.*
5 *Concordata habent naturam contractus, & numero 28.*
6 *Contractus ad eius perfectionem, requirit acceptationem.*
7 *Lex 2. tit. 16. lib. 5. recopil. quid diſponat.*
8 *Acceptata ſi non eſt donatio, erit locus pœnitentiæ.*
9 *Acceptatio requiritur, vt alteri per alterum obligatio acquiratur.*
10 *Acceptatio notarij non ſufficit, ſi à parte ratificata non eſt, vt pœnitentiæ locus non ſit.*
11 *Priuilegium conceſſum non dicitur perfectum ante acceptationem.*
12 *Alternatiua conceſſa Epiſcopis non ſuffragatur, ſi non eſt acceptata.*
13 *Gratia beneficij abſenti facta, ante acceptationem non eſt perfecta. Et ibi quid de præſentatione.*
14 *Abſenti facta collatio dat illi ius ad rem, ante acceptationem, & quare magis quam in contractu, ibidem.*
15 *Abſenti ſeruo conceſſa libertas, non prodeſt ante acceptationem.*
16 *Litteræ miſſiuæ tranſmiſſæ non obligant ante acceptationem, & interim pœnitentiæ locus erit.*
17 *Litteras miſſiuas tranſmittens, ſi ante acceptationem moriatur nihil acquiritur.*
18 *Pœnitere poteſt dans mandatum ad matrimonium contrahendum.*
19 *Maioricatus fundator poteſt pœnitere ante acceptationem.*
20 *Expectatiua non dat ius ante acceptationem.*
21 *Acceptatio requiritur, vt legatum perfecte acquiratur, ſicut & in hæreditate, & nu. 22.*
23 *Acceptatio requiritur in omnibus actibus humanis à duorum voluntate dependentibus.*
24 *Acceptatio eſt mentis declaratio.*
25 *Acceptatio poteſt verbis, aut factis fieri, niſi requiratur certa forma, vt num. 27.*
26 *Acceptatio vnius donatarij ſuffragatur alteri.*

Et per eos, qui illa acceptare, & obſeruare debuerint acceptatis. gloſ. 26.

EQVIRIT regula noſtra, quòd ad hoc, vt eius reſeruatio non includat concordata, ſint 1 acceptata † per eos, qui illa acceptare debuerint: & rationem adducit Rebuff. ad concordata Franciæ, in rubr. de collationibus, in §. præfatique ordinarij, in gloſ. *poſt præſentium acceptationem*, videlicet quòd hoc ideo dicit, quia lex, vel diſpoſitio Principis nōn accepta- 2 ta, † nec moribus vtentium comprobata, non ligat ſubditos, quando non fuit obſeruata, ſciente & tollerante Principe, gloſſa ſingularis in cap. 1. verbo, *frangere*, de trenga, & pace. gloſ. etiam ſimilis in ſumma 24. q. 1. quam ibi notant doctores. Felin. late in d. c. 1. de treuga, & pace,

Acceptationis de materia plura in hac gloſſa cumulantur.

Præsertim quia præfata concordata facta
10 fuere causa † vnionis, pacis, & tranquillitatis inter Ecclesiam Romanam, & Principes, tam Ecclesiasticos quam sæculares dictarum nationum, vt attestatur. Put. decis. 226. nu. 1. lib. 3. & decis. 478. nu. 7. lib. 2. & patet ex etymologia vocabuli, vt supra.

Ac propterea ista concordata sunt fauorabiliora
11 indultis † Cardinalium. Put. decis. 478. nu. 3. & 8. lib. 2. Rota decis. 10. nu. 4. lib. 3. p. 3. diuersorum.

Nam pro conseruanda pace & concordia,
12 multa de iure conceduntur, quæ aliàs licita non essent, cap. nisi essent, de præbend. cap. hisque, ibi, *pro bono pacis*. de maiorit. & obedient. cap. 2. de arbitris, cap. 1. de mutuis petitionibus, ibi, *concordia terminetur*. cap. fin. de transactionibus, l. æquissimum. ff. de vsufructu. Roman. cons. 332. num. 13. & sequenti. Barbatia cons. 1. incipit. *magnus*, col. antepen. & penultima. Felinus in cap. 2. nu. 2. & 3. de præscription. cum alijs congestis per Alphonsum Hojedam de incompatibilitate beneficiorum. cap. 23. num. 6. & 7. cum seqq. Flamin. Paris. de resignatione, lib. 5. cap. 3. num. 165. & sequentib. Gomezius in regula de annali, quæst. 2. num. 3. cum sequentibus, & Horatius Mandos. in additione ad Romanum cons. 306. *in casu*. sub littera D.

13 Concordia namque paruæ res crescunt, † discordia maximè dilabuntur, Sallustio attestante, vt refert post illum, & alios, Bartol. Socin. in cons. 165. *visis*. nu. 19. in fine, lib. 2. vbi plura. Ioan. Andr. in cap. indemnitatibus 43. nu. 3. de elect. lib. 6.

Hinc non multum distat, quòd dispositâ à Concil. Trident. cap. 4. sess. 6. cap. 6. sess. 25. de reformatione, super visitatione, & correctione Capitulorum Cathedralium, & illarum personarum per Episcopos, iuxta illorum formam facienda, non obstantibus quibuscúque exemptionibus, consuetudinibus, etiam immemorabilibus, sententijs, iuramentis, & concordijs, quæ tantum suos obligent auctores: locum non habent in concordijs à Sede Apo-
14 stolica, ex certa scientia confirmatis, † vt per glossam in clementina dudum. §. nos etenim, verbo, *pacta*, de sepulturis. & de sententia sacræ Congregationis Concilij Tridentini fuit sæpe in Rota decisum, teste Achille de Grassis, decis. 3. nu. 2. de pactis. Cæsar de Grassis decis. 2. num. 7. de iureiuran. Put. decis. 172. nu. 2. p. 3. & fuit resolutum in vna Burgen. iurisdictionis 3. Maij 1589. coram Illustrissimo Domino Cardinali Seraphino, & in Saguntina iurisdictionis 27. Aprilis eiusdem anni coram eodem. Ac propterea Capitula Burgen. & Saguntin. & alia similia; neque etiam post Concilium possunt visitari, nec corrigi, iuxta illius formam, quia ante dictum Concilium habebant cum Episcopis desuper concordias à Sede Apostolica ex certa scientia confirmatas, & vide glossa 31. nu. 42.

Aduerto tamen circa concordata Germaniæ, quòd Legatus Apostolicus illarum partium, potest concurrere
15 † cum quolibet Ordinario in sex mensibus ordinarijs, per concordata assignatis in collatione beneficiorum, cum ipse Legatus, dicatur etiam Ordinarius in sua prouincia, cap. 1. de officio legati. cap. 2. eodem titulo lib. 6. cap. si à Sede, de præben. lib. 6. Crescent. decis. 180. aliàs 8. de priuilegijs. Puteus decis. 345. *in vna Augustana*. nu. 1. & 2. lib. 2. Petrus Andreas Gambarus de officio & potestate Legati, lib. 3. p. 3. ex nu. 78. vsque ad 79. & num. 207. Qui dicunt hoc procedere, non obstantibus concordatis Germaniæ quo ad alternatiuam cóceßam Ordinarijs per dictam Bullam Nicolai V. quia concordata tollunt tantum gratias præuenti-
16 uas: non tamen impediunt, quòd Legatus possit concurrere cum Ordinario in mensibus ordinarijs: neque in dictis concordatis dicitur, quòd in mensibus ordinarijs soli Episcopi conferant, sed quod per quamcunque expectatiuam, reseruationem, seu quamuis aliam dispositionem, Papa non intendit quòd in dictis mensibus impediantur illi, ad quos beneficiorum collatio, seu prouisio pertinebat: & sic remouet tantum gratias præuentiuas; non autem excludit Legatos quominus ipsi tanquam Ordinarij iure suæ legationis, sicut antea (cessantibus gratijs præuentiuis) poterant concurrere cum Ordinarijs. Ita etiam hodie remotis eisdem gratijs præuentiuis per cócordata, possunt Legati, sicut quilibet alius Ordinarius conferre: ne dicamus quòd priuilegium con-
17 cessum vni, noceat alteri, † vt Puteus, & Gambarus, vbi supra. & fuit late resolutum in terminis in vna Virdunen. Canonicatus 19. Iunij 1595. coram Illustrissimo D. Cardinali Pamphilio. Vbi etiam fuit dictum, quòd non obstat decretum irritans positum in concorda-
18 tis, quia sortitur naturam † principalis dispositionis, quo ad gratias præuétiuas tantum, & non ampliat dispositiones; minimè vero tollit facultatem Legati de latere de iure communi concessam. Puteus decis. 1. lib. 1. cum alijs adducendis in glossa finali huius regulæ. Et sic excluditur opinio Gregor. Branden. super concordat. Germaniæ. q. 12. nu. 9. & 10. contrarium volentis.

Pariter etiam, in terminis concordatorum
19 Franciæ Legatus potest concurrere cum † Ordinarijs, & iure præuentiuo conferre, non obstantibus dictis concordatis ex rationibus supra relatis, vt tradit Rebuff. ad concordata in rubrica de collation. §. si quis, verbo, *alium superiorem*, post principium, ita iudicatum fuisse asseuerans.

20 Ac à fortiori poterit concurrere † Papa tanquam Ordinarius, & præuenire post vacatio-

cationem, sine vlla violatione cōcordatorum,
& late diximus in §. 2. proœmiali nu. 31. & per
totum, & in §. 3. nu. 144. tradit etiam Gregor.
Branden. suppr concordatis Germaniæ, notab.
2. nu. 2. cum seqq.

Alia plura de concordatis, vide per Rebuff.
ad cōcordata in rubr. de collationibus, in præ-
fatione, ac Branden. vbi supra, & quæ volente
Deo, in tribus sequentibus glossis dicemus.

An autem includatur sub concordatis Fran
21 ciæ beneficium consistens extra † Regnum,
quando collator est de Regno, vide supra in
gl. 10. nu. 30. vbi conclusi affirmatiue.

Accedit, quòd ficta familiaritas Papæ non
22 excludit † concordata. Rota decis. 303. nu. 1. &
2. p. 3. diuersor. & dixi in gl. 51. nu. 27. Quod in-
tellige quatenus concernit præiudicium con-
cordatorum, ne augeantur reseruationes be-
neficiorum vacantium in mensibus collatori-
bus ordinarijs Germaniæ concessis, per dicta
concordata, & non vltra. Nam ad alios diuer-
23 sos effectus † posset libere Papa augere, & mul-
tiplicare reseruationes per fictas familiarita-
tes. Quo fit vt si Papa concedat alicui facul-
tatem conferendi aliqua beneficia Germaniæ
vacatura in suis sex mensibus Apostolicis, seu
obstaculum reseruationis ratione mensium re-
moueat, quòd tali casu non possit conferre be-
neficium aliàs reseruatum ex aliqua ficta fa-
miliaritate Papæ, cum in suis mensibus Papa
possit facere gratias præuentiuas, & ad libi-
tum suum disponere, ac reseruationes multi-
plicare. Ita quòd idem beneficium sit multi-
plici reseruatione reseruatum, & vna reserua-
tione deficiente, alia operetur suos effectus.
Rota decis. 3. in primo dubio, de præb. in anti-
quis, cum alijs adductis plene in glo. 13. ex nu.
81. & 87. & 88.

* Quibus adiungo, quod si aliquod Capitu-
lum, aut Episcopus habeat indultum Aposto-
licum ad instar concordatorum Germaniç, seu
Franciæ, vt possint prouidere, perinde ac si
essent de tali regno, vbi vigent concordata,
quod tale indultum nihil releuaret cum non
adsint vera concordata, sed ficta, quæ exclu-
duntur per clausulas derogatorias regulæ no-
stræ, vt fuit decisum in vna Virdunen. Canoni-
catus 10. Aprilis 1581. coram Seraphino. & 10.
Martij 1595. coram R. P. D. Litta, & faciunt
tradita in gl. 18. 2. nu. 96. & in gl. 36.

Summaria Glossæ 26.

1 *Concordata vt non comprehendantur per regu-
lam nostram, debent esse acceptata.*
2 *Lex non acceptata non ligat, nisi habet tacitam
conditionem, si sit vsu recepta, & nu. 3.*
4 *Leges inique non conueniunt Patriæ moribus.*
5 *Concordata habent naturam contractus, & nu-
mero 28.*
6 *Contractus ad eius perfectionem, requirit acce-
ptationem.*
7 *Lex 2. tit. 16. lib. 5. recopil. quid disponat.*
8 *Acceptata si non est donatio, erit locus pœni-
tentiæ.*
9 *Acceptatio requiritur, vt alteri per alterum obli-
gatio acquiratur.*
10 *Acceptatio notarij non sufficit, si à parte ratifi-
cata non est, vt pœnitentiæ locus non sit.*
11 *Priuilegium concessum non dicitur perfectum
ante acceptationem.*
12 *Alternatiua concessa Episcopis non suffragatur,
si non est acceptata.*
13 *Gratia beneficij absenti facta, ante acceptationem
non est perfecta. Et ibi quid de præsenta-
tione.*
14 *Absenti facta collatio dat illi ius ad rem, ante ac-
ceptationem, & quare magis quam in con-
tractu, ibidem.*
15 *Absenti seruo concessa libertas, non prodest ante
acceptationem.*
16 *Litteræ missiuæ transmissæ non obligant ante ac-
ceptationem, & interim pœnitentiæ locus erit.*
17 *Litteras missiuas transmittens, si ante acceptatio-
nem moriatur nihil acquiritur.*
18 *Pœnitere potest dans mandatum ad matrimo-
nium contrahendum.*
19 *Maioricatus fundator potest pœnitere ante ac-
ceptationem.*
20 *Expectatiua non dat ius ante acceptationem.*
21 *Acceptatio requiritur, vt legatum perfecte ac-
quiratur, sicut & in hæreditate, & nu. 22.*
23 *Acceptatio requiritur in omnibus actibus huma-
nis a duorum voluntate dependentibus.*
24 *Acceptatio est mentis declaratio.*
25 *Acceptatio potest verbis, aut factis fieri, nisi re-
quiratur certa forma, vt num. 27.*
26 *Acceptatio vnius donatarij suffragatur alteri.*

Et per eos, qui illa acceptare, & obseruare debuerint acceptatis. glos. 26.

EQVIRIT regula nostra, quòd ad hoc, vt eius reseruatio Acceptationis de materia plura in hac glossa cumulantur.
non includat concordata, sint
1 acceptata † per eos, qui illa
acceptare debuerint: & ratio-
nem adducit Rebuff. ad concor-
data Franciæ, in rubr. de collationibus, in §.
præfatique ordinarij, in glos. *post præsentium
acceptationem*, videlicet quòd hoc ideo dicit,
quia lex, vel dispositio Principis non accepta-
2 ta, † nec moribus vtentium comprobata, non
ligat subditos, quando non fuit obseruata,
sciente & tollerante Principe, glossa singularis
in cap. 1. verbo, *frangere*, de treuga, & pace.
glos. etiam similis in summa 24. q. 1. quam ibi
notant doctores. Felin. late in d. c. 1. de treuga,
& pace,

& pace, num. 6. & 7. & per totum, vbi cumulat
plures illationes, & ponit septem bonas decla-
rationes. Nauarr. in cons. 1. de constitution. nu.
23. cum seqq. Alexand. cons. 6. *viso themate*
nu. 2. & cons. 132. *visa facti narratione*. nu. 4.
lib. 1.

Habet enim lex quandam tacitam condi-
3 tionem, si illa † moribus vtentium recipiatur.
cap. in istis. §. leges, vbi docent omnes. 4. di-
stinct. & Felin. post Hostiens. in d. cap. 1. sub nu.
12. vers. *intellige quarto*, de treuga, & pace. Put.
decis. 1. ante nu. 1. lib. 1.

Quoniam multæ leges, moribus patriæ non
4 conueniunt, † ideo permittitur cuilibet pro-
uinciæ abundare suo sensu. Anchar. cons. 248.
iuxta ordinem, sub nu. 1. ante fin. Felin. vbi su-
pra, sub nu. 6. vers. *rationem*.

Alia tamen ratio mihi videtur, & forsitan
melior, quare sit necessaria accepta-
tio in concordatis, nempe quia concordata
5 habent naturam contractus, † cum sint lex la-
ta de communi concordia partium, vt dixi in
principio glos. præcedentis, nu. 2. & expresse
tradit Crescen. decis. 2. de priuilegijs. Put. decis.
47. *Nicolaus*, nu. 3. lib. 1. Mohedan. decis. 23. in
fine. de præbend. Rebuff. ad concordata, in ru-
brica de collationibus, in principio, vers. *con-
trarium credo verius, quia concordata contra-
ctus vim habent*.

In contractibus autem ad eorum perfectio-
6 nem & substantiam, requiritur acceptatio † ta-
cita, vel expressa. l. si ego. ff. de negot. gestis. l.
qui absenti. l. quod meo. §. si furioso. l. si seruus
communis. §. 1. l. quemadmodum. ff. de acquir.
possess. l. absenti. ff. de donation. vbi probatur,
quòd non est valida donatio facta absenti, nisi
per nuncium, vel epistolam, aut aliàs acce-
ptauerit. Roman. cons. 295. per totum, ac dixi
in gl. 12. ex num. 84. & in glos. 63. quæst. 3. a
num. 22.

Et nostri Doctores Hispani tradunt, quòd
etiam stante l. 2. titulo 16. lib. 5. recopilationis
7 disponente † quòd quocunque modo constet,
quòd quis voluit se obligari alteri, remaneat
obligatus in omnibus contractibus, etiam in-
ter absentes, nec sit necessaria aliqua solemni-
tas stipulationis; sed obligatio valeat ex pacto
nudo, vt de iure Canonico cauetur. cap. 1.
cap. 3. de pactis. Si igitur stante dicta lege,
quis absenti donauerit per publicum instru-
mentum iuratum, fortissimas clausulas conti-
nens, licet donatio valeat; tamen, quia non
8 perficitur ante acceptationem, † potest à do-
nante reuocari priusquam fuerit acceptata, &
locus erit pœnitentiæ. Couarr. lib. 1. variar.
cap. 14. nu. 13. post principium. Gregor. Lopez
in l. 4. tit. 4. partit. 5. in glossa, *no le puede hazer*.
Auendaños de exequen. mandatis 2. part. cap.
29. n. 11. Burgos de Paz cons. 14. nu. 20. & cons.
33. nu. 12. Molina de primogenijs. lib. 4. cap. 2.
nu. 58. Pelaez in tract. de maioricatu. p. 1. q. 36.
nu. 2. & q. 68. nu. 1. Anton. Gomez. in l. 45. Tau-
ri nu. 82. & 83. Tellus Ferdinan. in l. 17. Tauri,
nu. 3. Ioann. Gutierr. in cap. quamuis pactum,
in principio num. 56. & seqq. de pact. lib. 6. &
Acebedus in d. l. 2. titulo 16. lib. 5. recopilatio-
nis, nu. 20. cum pluribus sequentibus, & vide
inferius nu. 26.

Comprobatur ex adductis per Castren. cons.
171. nu. 5. lib. 2. Alex. cons. 126. nu. 11. lib. 5. Curt.
iun. cons. 120. nu. 2. dum dicunt, quòd si statuto
cauetur, quòd alteri per alterum acquiri pos-
sit obligatio, illud intelligendum est interue-
9 niente absentis acceptatione, † quia accepta-
tionem excludere non potest.

Quod etiam procedit, quamuis notarius in-
strumentalis acceptauerit nomine absentis,
quia ante ratificationem per absentem factam,
10 semper erit locus † pœnitentiæ, vt per Tiraq.
de iure constituti 3. p. limitat. 30. nu. 49. & 66.
Couarr. in rubr. de testamen. 3. p. nu. 3. in fin. &
lib. 1. variar. resolution. cap. 14. nu. 11. Molina
vbi supra n. 67. vsque ad n. 72. Rota decis. 663.
nu. 2. & 683. n. 4. par. 1. diuer. Tiberius Decian.
cons. 1. nu. 23. lib. 3.

Similiter, priuilegium concessum non dici-
tur perfectum, nec habet vires, donec is cui
11 conceditur, si absens est, illud † acceptet. cap. 1.
§. ex parte, de concess. præbend. lib. 6. Alexan. in
l. qui absenti, in princip. num. 3. ff de constitut.
princip. Paris. cons. 88. num. 15. lib. 3. Menoch.
de arbitrarijs. lib. 2. casu 185. num. 30. cum
sequentib.

Hinc est, quòd alternatiua concessa Episco-
12 pis residentibus † per regulam nostram, mini-
me suffragatur illis, ante acceptationem, vt re-
gula nostra declarat, & dicam in glos. 65.

Nec gratia beneficij, concessa absenti est
13 perfecta, † donec absens acceptet. cap. si tibi
absenti. 17. de præben. lib. 6. cui concordat l. 7.
tulo 16. partit. 1. & explicat plenè Couar. lib. 3.
variar. cap. 16. nu. 1. & per totum, vbi nu. 3. in-
fert, quòd non dicitur vacare beneficium per
obitum absentis cui fuit collatum, si in vita
non fuit acceptatum, & dixi in gl. 15. §. 2. q. 2.
Et Lambert. lib. 2. p. 1. q. 11. art. 5. a nu. 1. vbi lo-
quitur de præsentatione, quæ si non accepta-
tur, nihil prodest, & intrat deuolutio.

Bene tamen verum est, quòd isto casu de
beneficio collato absenti, acquiritur
14 ius ad rem, etiam ante acceptationem, † vt
Geminian. in d. cap. si tibi. n. 17. in fine. Franch.
nu. 7. Gomez. in reg. de non tollendo. q. 1. n. 35.
& propterea collatio reuocari non potest,
quamuis acceptata non sit, vt in d. cap. si tibi
absenti, disponitur: & rationem differentiæ in-
ter hunc casum, & alios, quære à Bart. in l. ab-
senti, n. 2. post medium, de donationibus. & ab
Abbate in cap. accedens, sub nu. 3. de præbend.
Couarr. post alios plures. lib. 3. variar. cap. 16.
num. 1. ante fin. dum dicunt, quòd ideo in hoc
casu non est locus pœnitentiæ, quia Episcopus
confert

confert ex necessitate, cùm sibi retinere non possit,& iam functus est officio suo;secus vero est in donatione,& alijs actibus,qui ex mera voluntate fiunt.

Immo neque libertas data seruo absenti suf-
15 fragatur illi,donec ipse acceptet.l.si absenti.ff. de acquiren.possess.vbi notant Bart.& Alexan. nu.1.Ioan. Andr.in cap.si tibi absenti. nu.4.de præbend.lib.6.

Nec litterę missiuę transmissæ,obligant ante acceptationem eius ad quem diriguntur, &
16 interim est locus pœnitentiæ. Felin. in cap.ex parte Decani. nu.18. de rescriptis. Alexand.in d.l.si absenti. ff. de acquir. possess. Hippol. de Marsilijs in l.is qui in bello,nu.42.vers. *Item vltra prædicta*. ff. ad legem. Cornel. de falsis. Put.decis.114. *in vna Masanen*.lib.1. vbi idem pari ratione dicunt in nuncio, ac dicam in glos.63.q.4.nu.42.& 43.

Hinc, si scribens litteras, ante receptionem & acceptationem illarum,mortuus esset, tales
17 litteræ euanescunt,†ac nullius momenti erunt. Ruin.cons.131.n.6.vol.1.Alexan.cons.24.nu.9. vol.5.Marsil.in rub. C.de probat.nu.165. cum seqq. & in singulari 373. Mascard. de probat. conclus.471.nu.7.& 8.

* Vnde quando contrahitur per litteras,vel nuntium, ille dicitur locus contractus in quo recipiuntur litteræ vel nuntius. Nam ibi perficitur consensus vtriusque partis, non autem locus a quo diriguntur. Bald. in l. multum interest.nu.11.C.si quis alteri vel sibi. & fuit decisum in Valentina mercedis 2.Iun.& 17. Nouembris 1603. R.P.D.Coccino. *

18 Idem etiam procedit † in matrimonio,quia est locus pœnitentiæ. cap.final.§.fin.de procuratoribus. lib.6. Conarr.in 4.decretalium.2.p. cap.4.nu.8.& 9.Burgos de Paz cons.6. nu.5. & per totum.

Item,maioricatus fundatus per contractum inter viuos ad fauorem certæ personæ, cum obligatione non reuocandi, & reseruatione vsusfructus, ac clausula constituti,potest simi-
19 liter ante acceptationem reuocari,† vt plenissime resoluit Ludouicus Molina ad num.70.qui omnibus melius,& copiosius hanc acceptationis materiam peragit,& Pelaez in tractatu de maioricatib.p.1.q.36.& q.68.fere per totas,& sæpe consului,& obtinui.

Et vigore gratiæ expectatiuæ non acquiri-
20 tur vllum ius,sed post acceptationem† factam infra mensem (de quo in clement.1. de præbend. & clem.1. de concess. præbend.) acquiritur ius ad rem. Rota decis.26. nu.4. de concess. præbend. in antiquis, & decis.7. eodem titulo, in antiquioribus Besigneti. Gomezius in regula de non tollendo iure quæsito.quæst.1. num.30.

Similiter, legatum non acquiritur perfecte
21 † nisi sequuta acceptatione. l. cum pater 78.§. surdo,& ibi gloss. verbo, *quæritur*.ff. de leg.2. l. neminem,cum l.sequenti,codem titulo,glos. in d.cap.si tibi absenti,verbo,*non acquiras*,de præben.lib.6.

22 Idem videmus in hæreditate,vt per totum titulum.ff.de acquirend vel omitten.hæreditate,& de iure deliberandi.

23 Denique, in omnibus actibus humanis, † à voluntate duorum dependentibus, requiritur vtriusque cōsensus,& acceptatio.l.Labeo.ff.de verbor.significat.l.ædiles.ff.de ædilitio edicto. l.consensu,cum seqq. ff.de actionib.& obligat. cum simlib.

Et acceptatio nihil aliud est, quam mentis,
24 & voluntatis † declaratio. Rota decis.7. in fine,& decis.15.nu.4. de concess.præb.in nou.& decis.19.nu.2. eodem titulo,in antiquis,ac dicam in glos.58.

Ac propterea non solum probatur absen-
25 tis acceptatio † verbis, aut factis, aut signis, aut alijs coniecturis, & adminiculis. Rota. decis.690. *opponebatur*, part. 3. lib.3. diuers. Sed etiam sufficit sola scientia cum taciturnitate ad probandum acceptationem. ex l. qui patitur. ff. mandati, & l. Paulus.ff.rem ratam haberi; & per tradita per Couarr.in rubrica de testamen.3. par.num.13. vers. *verum si donatarius*,circa medium,& Molinam,in d.lib.4. cap.2. num.76.& in terminis fuit decisum in Rota in vna Romana successionis 28.Ianuarij 1577. coram Robusterio, quæ est decisio 663. num.1. & 2. par.1. diuersorum. vbi etiam dicitur qualis debeat esse dicta scientia,& quando, & ex quo tempore præsumatur: & in decisione 683. num.8. ibidem, dicitur, quòd quando donatio fuit facta insimul duobus ab-
26 sentibus, quòd acceptatio † vnius suffragetur alteri condonatario, vt non sit locus pœnitentiæ,per tex. in l. quoties. C. de donationibus, quæ sub modo.

Quod intellige, nisi in acceptatione requi-
27 ratur certa forma, † prout regula nostra requirit in acceptatione alternatiuæ, vt patet in vers.*illi vero*,ac dicam in glo.58.cum seqq.vsque ad fin.gl.64.

Igitur siue dicamus, quòd ista concordata sapiant donationem quandam: siue dicamus, quòd habent naturam priuilegij, aut gratiæ, aut libertatis: siue etiam dicamus, quòd sint species contractus: nam istorum omnium
28 participationem † recipiunt, necessario fatendum est, quòd ad substantiam concordatorum requiratur acceptatio, ac propterea merito in regula nostra verba istius glossæ,inserta fuere.

Summaria Glossæ 27.

1 *Concordata sunt indiuidua.*
2 *Cōcordia,si in parte nō seruatur,corruit in totū.*

Corre-

3 *Correspectiuum, quando dicitur esse.*
4 *Correspectiuorum vno corruente, omnia corruunt.*
5 *Concordia ex correspectiua, nemo potest iuuari, nisi prius doceat pro sua parte adimpleuisse.*
6 *Emptionis à contractu receditur, ob non solutionem vnius denarij.*
7 *Transactionis non seruata exceptio, impedit immissionem in possessionem.*
8 *Regula de triennali non suffragatur immisso, vigore concordiæ non seruatæ.*
9 *Spolij remedium competit cadenti à possessione, ratione concordiæ non seruatæ.*
10 *Concordiæ non adimpletæ exceptio, est exceptio litis finitæ.*
11 *Exceptionibus omnibus sublatis, non est sublata exceptio violatæ concordiæ.*
12 *Locator, si pactum non seruat, nec conductor seruare tenetur.*
13 *Pactum non exhæredandi intelligitur, nisi causam dederit.*
14 *Promissio non offendendi, intelligitur nisi causam dederit.*
15 *Promissio fidelitatis seruandæ Domino feudi, non durat sublato feudo.*
16 *Depositum non est tradendum, contractum non seruanti, etiam si adsit clausula,* omni exceptione remota.
17 *Seruati pacti conditio, inest omnibus promissionibus.*
18 *Acceptatio laudi habet vim pacti, nisi ab altera parte non seruetur.*
19 *Mora cessat, vbi altera pars non adimplet.*
20 *Morosus moram opponere non potest.*
21 *Contractum nemo ex parte sua adimplere tenetur, donec pars impleat ex altera.*
22 *Transactionem rescindere volens, non auditur nisi prius restituat receptum.*
23 *Salarium si non soluitur Doctori, potest desistere, & si ob defectum pecuniæ non potest legere, debet habere integrum salarium, & nu. 24.*
25 *Fides non est seruanda, illam non seruanti, sed frangere licet, & nu. 26. & alia plura in proposito vsque ad num. 33.*
27 *Dicens, quod vult, audit quod non vult, & qui prius fuit in culpa, de se queri debet, & suo se gladio iugulauit, nec de dolo dolosus opponere potest, &c. & nu. 28.*
29 *Errori causam præbens, errorem alteri imputare nequit.*
30 *Culpa stante spoliati, cessat spolium.*
31 *Consilium iniquum faciens deuoluetur super ipsum, & alia plura huius farinæ.*
32 *Expectare quisque debet illud, quod fecit.*
33 *Exemptione non gaudet, qui interdicto causam dedit.*
34 *Notarius conficiens instrumentum simoniacum, non potest opponere de simonia.*
35 *Opponere non potest de viribus mandati, qui habet simile mandatum.*
36 *Opponere non potest de nullitate, nec attentatis auctor nullitatis, & attentatorum, & nu. 37.*
38 *Opponere non potest appellans de iniustitia suæ appellationis.*
39 *Nullitas actus, quando non excuset à pœna.*
Impeditus facto aduersarij, restituitur, & morosus non dicitur.
40 *Contumaciæ pœna cessat, si creditor dat debitori causam fugæ.*
41 *Vxor dans causam diuortij, non participat de lucris viri, constante matrimonio acquisitis.*
42 *Dotans, tenetur de dote deteriorata ex culpa sua.*
43 *Culpa imputari non debet marito, faciendo inspici vxorem fingentem esse prægnantem.*
44 *Culpa beneficiati in non seruiendo non excusat à solutione pensionis.*
45 *Impedimentum ex culpa aduersarij proueniens est iusta causa restitutionis in integrum.*
46 *Impedimentum alteri præstans, non gaudet possessionis anterioritate.*
47 *Impedito culpa, vel fraude aduersarij, non currit tempus instantiæ, nec terminus probatorius, nec datus ad dicendum contra articulos, vel producendum iura. & nu. 48. nec currunt fatalia, & num. 49.*
50 *Lis dicitur contestata, quando reus subterfugit, ne contestetur.*
51 *Terminus assignatus ad retrahendum, licet aliàs currat etiam contra ignorantem; secus est, si culpa, & malitia venditoris causatur ignorantia.*
52 *Concordatorum obseruantia præsumitur, nisi contrarium probetur.*

Et obseruatis. gl. 27.

AD hoc vt regula nostra non includat concordata, requiritur quòd per eos, qui illa obseruare debuerint, sint obseruata. Nam cum concordata sint indiuidua,
1 † & correspectiua. arg. l. cum proponas. C. de pactis. l. Pædius. §. fin. ff. de arbitris. Bart. in l. græce. §. illud. num. 4. ff. de fideiussoribus, Alex. in l. 1. §. sed si mihi. nu. 5. & ibi Alciatus nu. 16. ff. de verb. oblig. Paris. cons. 12. nu. 74. lib. 2. & est bona decis. Mohed. 10. nu. 1. de sent. & re iudic. & decis. 1. sub num. 1. & decis. 5. ad fin. de simonia. Roland. cons. 69. *pro fundamento.* num. 44. lib. 4. Caputaq. decis. 206. num. 6. par. 1.

Obseruantiæ ex vtraque parte de materia quamplura cumulantur, necnon de correspectiuitate.

Si concordata non seruantur in parte, pariter nec Papa illa seruare tenetur, quia data inobseruantia conuentionis in vno capitulo,
2 † tota conuentio redditur nulla. Bart. in l. scire debemus 29. in principio, nu. 4. ff. de verbor. obligat. Alexan. cons. 105. nu. 24. lib. 3. & cons. 143. num. 2. lib. 7. Rolan. cons. 69. num. 43. lib. 4. Nat. consil. 479. nu. 26. lib. 3. Cagnol. in l. si quis maior, nu. 134. C. de transact. Mohedan. d. decis. 10. in fine, de sent. & re iudicata. Caputaq. decis. 316. nu. 3. par. 3.

Et

Et correſpectiua,quæ fiunt,ſcilicet vnum,
3 contemplatione † alterius, ſeu propter aliud,
ſed quando venit ad terminationem alterius,
iuxta tradita per Bartolum in l. Aurelius 28.
§.idem quæſiuit. nu.3.ff.de liberatione legata.
Felin.in cap.cum inter.nu.7.de re indicata.Ti-
raquel. in l. ſi vnquam, verbo, *donatione largi-
tus*.n.118.C.de reuocan.donat.Rota deciſ.491.
nu.2.& 3.p.1. diuerſorum. Caputaquen.deciſ.
235. per totam, de fid.inſtrum. Anton. Gabriel
in titulo de præſumption.concluſ.13.nu.4.cum
ſequentibus pleniſſime Menochius de præ-
ſumption. lib.6. præſumpt.12.num.1.vſque ad
finem.

Corruente vno ex correſpectiuis, corrunt
4 omnia. † l.fin.C.acceptilationibus. Ancharan.
conſ.434. *ex narratis*. poſt nu.3. verſ. *præterea
aduertendum*. Aimon.conſ 16.n.4.& conſ.153.
nu.7.& conſ.179.nu.13. Rota deciſ.677. nu.2.
& 8.p.1.diuerſ.Corneus.conſ.vlt.lib.1.nu.1. &
conſ.36.*in hac conſultatione* nu.14. lib.2.Man-
doſ.in regula 32. q.51. n.22.Menoch.vbi ſupra
nu.2.cum ſeqq.

Ideo in correſpectiuis nemo poteſt iuuari
ex concordia,niſi docto pro ſua parte adimple-
5 uiſſe.†l.Iulianus.§.offerri.ff.de actionibus em-
pti.l.cum proponas la 2. C. de pactis. l.ſi quis
maior. C. de tranſactionibus . l. ſiue apud . ff.
de inoffic.teſtam.l.ædiles.§.finali.ff.de ædilitio
edicto.Baldus in l.pacta conuenta 72.notab.2.
ff.de contrahend.emptione.Caputaquen.deciſ.
232.p.1.& deciſ.6.p.3. Put.deciſ.357. *in vna
Romana*, in fine, lib.3. vbi etiam dicit, quòd
propter vnum minimum capitulum non ſer-
uatum, obſtat exceptio agenti, & Natt. conſ.
673.nu.19. Roland.conſ.69.nu.6.vol.4.Mago-
* nius deciſ. Lucana 21.ex num.16. * Rot. deciſ.
236.num.1. part.1.diuerſ. & deciſ.210. part.1.
diuerſor. *

Ita vt à contractu emptionis recedatur, ſi
6 ceſſetur in ſolutione vnius denarij, † licet to-
tum reſiduum fuerit ſolutum. Alexan. conſil.
105.nu.19.& 20. volum.3.poſt Bald. quem al-
legat in l.ædem.C.locati. Bero.conſil.144.n.1.
volum.2.

Quo fit, vt exceptio inobſeruatæ tranſa-
ctionis, ſeu concordiæ impediat immiſsionem
7 in poſſeſsionem† non ſeruanti,neque ipſe vio-
lator poteſt impedire quòd alius non immit-
tatur, ex remedio legis finalis. C. de edicto
diui Adriani tollendo, vt fuit reſolutum in
vna Romana hæreditatis 18. Decembris anni
1551. coram Fabio, teſte Caputaquen. deciſ.
349.p.2.

Prout etiam nec regula de triennali ſuffra-
gatur poſſeſſori,vigore concordiæ, quam con-
8 trauenit,vt fuit reſolutum in vna Placent.De-
canatus 21. Ianuarij 1597. coram R.P.D. meo
Pegna Rotæ Decano.

* * Idem etiam tradit Gomez.in reg.de trien-
nali q.17.nu.fin.ad fin.

Et omnes clauſulæ contentæ in inſtrumentis
concordiæ, vel tranſactionis,non ſuffragantur
ex parte ſua adimplenti. late Rota deciſ.212.
& 212.part.1.diuerſor. *

Hinc competit remedium recuperandi, illi
qui ex voluntate ſua cecidit à poſſeſſione,quã-
do contractus non fuit adimpletus iuxta con-
9 uentionem factam, † cuius vigore dimiſit poſ-
ſeſsionem. Socin.in l.rem quę nobis,nu.8.verſ.
quinto dubitatur.ff de acquiren.poſſeſſ. Alexan.
conſ.90. *in cauſa*. num.6.vol.5.Caputaq.deciſ.
6. nu.1.& 2.part.3. & plene per Flamin. Pariſ.
de reſignat.lib.1.q.3.nu.66.cum ſeqq.

Vnde, exceptio non adimplementi concor-
10 diæ,eſt exceptio † litis finitæ, & impedit litis
ingreſſum.Paul.Caſtren.in l.Iulianus.§.offerri,
ſub nu.6. ff. de action empt. Aimon. conſ.148.
Iniuſtitia & nullitas,ſub nu.6. poſt medium,
verſ. *non obſtat quòd proponitur*,cum alijs con-
geſtis à Menochio conſ.1. nu.365. vol.1. Ma-
gonius in deciſ. Lucana 21.ex nu.16. & deciſ.
25.nu.77.& deciſ.61.num.1.10.& 11. Corneus
conſ.291.colum.fin. & conſ.297.per tot.vol.3.
Galleſ.de obligat. Camerali.p.4.q.1.nu.7.

Sic etiam, quamuis per ſtatutum ſint ſubla-
tæ omnes exceptiones,vt non impediant viam
exequutiuam;tamen nunquam cenſetur ſubla-
11 ta iſta exceptio violatæ † concordiæ. Baldus
in l.ex prædijs.nu.2.C.de euictionib.Decius in
cap.ex parte,il 2.ſub nu.6.ver.2. *prædicta limi-
tatio*, de officio delegati. Iaſ. in §. actionum
nu.131. cum ſeqq. Inſtitut. de action. Aimon.
conſ.127.num.14. & conſ.151.nu.10. Roman.
conſ.244. *pro euidentia*.n.4.& 5.Corneus conſ.
297.*in conſilijs*,poſt num.1. verſ. *& regula eſt*.
lib.3.& conſ.245. in princ. verſ.*tamen prædictis
minime refragantibus*. lib. 4. Menoch. conſ.1.
nu.366.lib.1.

* * De qua materia non adimplementi, vide
plura cumulata per Maſcard. de probation.
concluſ.1393.per totam. *

Item,dicit tex.in l.quæro.§.inter locatorem.
ff. locati, quòd ſi locator non obſeruat condu-
ctori pacta appoſita in contractu locationis,
12 & alia in eo contenta: nec ſimiliter † tenetur
conductor obſeruare locatori, quæ promiſit,
vbi Bartol. ſub nu.1. reputat illum tex. mira-
bilem ad omnes contractus, in quibus vltro
citroque aliquid promittitur. & infert,quòd ſi
13 promiſi filium non exhæredare, † intelligitur
niſi cauſam exhæredationis dederit. l. quidam
cum filium. ff.de verb. oblig. Et ſi promiſi te
14 non offendere, † intelligitur niſi cauſam offen-
ſionis commiſeris. l. qui ſeruum. ff. de verbor.
oblig.

Ideo iurans ſeruare fidelitatem Domino
feudi, non tenetur ſeruare, feudo ſublato.
15 † cap.1. de feudis. cap. potuit, de locato, vbi
notant omnes. cap. quemadmodum cum ibi
notatis,de iureiurando.

Quare Ancharan. conſuluit conſ.360. *ex*

ſerie facti. nu. 1. & per totum, quòd ſi ex duo-
bus contrahentibus, vnus depoſuit pecuniam
penes tertium, vt traderet alteri contrahenti
ſecum, omni conditione remota, ſi ille con-
trahens venit contra contractum, poteſt de-
16 poſitarius † ex tali contranentione ſe tueri, &
non tenetur ſoluere depoſitũ. quia ſicut prin-
cipali non tenebatur; ita nec ipſe, cum ſit eius
miniſter. neque obſtat, quod erat contractus
depoſiti, in quo exuberat bona fides pluſ-
quam in alijs contractibus, quia non dene-
gatur depoſitum illi, qui depoſuerat, ſed al-
teri. vnde illi potius, quàm alteri erat reſti-
tuendum. quòd conſilium allegat, & ſequitur
Felinus in cap. peruenit. il 2. num. 4. ante fi-
nem, verſ. *& per iſtam regulam*. de iureiuran-
do, licet dictnm conſilium minus correctè al-
leget, ſcilicet 154.
Facit etiam, quòd omnes promiſſiones, &
renunciationes, habent in ſe tacitam, & ſubin-
17 tellectam conditionem, ſi pacta † ſeruentur.
Angelus conſ. 59. num. 8. Flamin. Pariſ. de re-
ſignat. lib. 1. quæſt. 3. num. 44. & 45. cum ſe-
quentibus.
Ex hoc fonte procedit, quòd cum accepta-
18 tio laudi, habeat † vim pacti. l. 2. C. communia
vtriuſque iudicij, acceptatio facta de laudo,
intelligitur ſi ab altera parte fuerit ſeruatum.
Roman. conſ. 175. incipit, *dictum vltimum*. ſub
num. 4. Matthæus de Afflictis deciſ. 117. in fin.
Huc pertinet, quòd ſi alia pars non adim-
19 plet, altera non dicitur eſſe in mora, † nec de
tali mora poteſt accuſari. Corneus conſil. 245.
in preſenti conſultatione. nu. 1. ante fin. Mohed.
deciſ. 1. de pactis. Caputaq. deciſ. 108. nu. 6. &
7. par. 2.
20 Sicut nec moroſus moram † apponere po-
teſt. Caputaq. deciſ. 182. nu. 4. par. 2.
Quoniam contractnm nemo tenetur adim-
21 plere † ex parte ſua, donec pars impleat ex al-
tera. l. cum proponas, la 2. C. de pactis. Hieron.
Gabr. conſ. 151. ex num. 23. lib. 2.

Nec longe diſtat, quòd tranſactionem
reſcindere volens, non auditur, niſi
22 prius receptum illius vigore, reſtituat. † l. ſi di-
uerſa, de tranſactionibus. Afflict. deciſ. 220. nu.
4. Puteus deciſ. 353. num. 6. lib. 1. & deciſ. 140.
lib. 2. Caputaq. deciſ. 316. num. 1. & per totam.
p. 3. Rota deciſ. 810. p. 1. diuerſ. & dicam in gl.
* 56. limit. 4. * pleniſsime Maſcard. d. concluſ.
1393. per totam. *
Pro hoc, quia Doctor obligatns ad lecturã,
23 licite poteſt † deſiſtere, ſi ſibi non ſatisfit de
ſalario promiſſo, & ſi ob defectum pecuniarum
24 non potuit perſeuerare in lectura, debet † habe-
re integrum ſalarium, perinde ac ſi legeret, vt
docet Abbas in cap. peruenit, il 2. nu. 4. de iu-
reiurando, & Felinus ibid. num. 3.

Subintrat etiam in propoſito gloſſæ no-
ſtræ, quia cum alij concorda-
ta facientes cum ſede Apoſtolica, fidem non
25 ſeruent, nec eſt illis ſeruanda, † nec concorda-
ta cuſtodienda. ex vulgata regula, frangenti fi-
26 ti fidem fides frangatur † eidem, l. cum propo-
nas 21. ibi. *nec aduerſario tuo tranſactione vti
concedendum eſt, niſi ea quæ placita ſunt adim-
plere paratus ſit*. C. de pactis, cap. peruenit, il 2. Fides non fit non ſeruenti ſeruanda.
ibi, *nec tu ei, etiam ſi promiſſum tuum iuramen-
to vel fidei obligatione interpoſita, firmaſſes, ali-
quatenus teneris, ſi conſtat eum conditioni mini-
me paruiſſe*. de iureiur. cap. fruſtra ſibi fidem,
de reg. iuris, lib. 6. l. 28. tit. 11. partita tertia.
Puteus deciſ. 340. num. 2. lib. 3. Rolan. a Valle
conſ. 69. num. 5. 11 & 12. & 41. & 42. volum. 4. &
pro regula tradit cum 4. ampliationibus, &
quinque limitationibus, Decius in d. l. cum
proponas, num. 3. cum ſeqq. vſque ad fin. quas
limitationes, ſeu declarationes accepit ex Fe-
lino in d. cap. peruenit, a num. 5. vſque ad fin.
de iureiurando.
Qnibus annecto tex. in l. ſed & partus. §. 1.
ff. de eo quod metus cauſa, ibi, *quod fecit paſſus
27 eſt*. Et, qni dicit qnod † vult, audit quod nõ vult,
cap. Eccleſia. §. quibus autem, 13. q. 1.
28 Item, qui prius fuit in culpa, † de ſe quæri
debet. l. ſocius ſocio. 72. ff. pro ſocio.
Item, dicit tex. in l. Imperatores. 34. ff. de iu-
re Fiſci, ipſe te huic pœnæ ſubdiſti, ſeu ipſe te
tuo gladio iugulaſti.
Item, doloſus de dolo opponere nequit. l. ſi
duo 36. ff. de dolo.
Item, patere legem, quam ipſe tulleris. l. 1. ff.
quod quiſque iuris.
Item, illi debet permitti pœnam petere, qui
in ipſam non incidit. l. cum par. 196. §. illi de-
bet. ff. de reg. iur.
Item, quod quis ex ſna culpa damnum ſen-
tit, non intelligatur damnũ ſentire. l. quod quis
ex culpa 203. ff. de reg. iur.
Item, errorem alteri imputare nemo poteſt,
29 qui erroris † cauſam præbuit. gloſſ. fin. in l. 2.
ff. quando actio de peculio. Aimon. in tract.
de indemnitate mulierum, nnm. 33. Item ceſ-
30 ſat ſpolium, ſi ſpoliati culpa, & facto † proue-
nit impedimentum. Aimon conſ. 83. num. 2.
Rota deciſ. 202. ſub num. 6. Item in pſalmo 7.
dicitur: *Incidit in foueam, quam fecit*. Et in
cap. 27. Eccleſiaſtici legitur: *Facienti iniquiſſi-
31 mum † conſilium ſuper ipſum deuoluetur*. Item
qui illicite facit, non poteſt alium arguere,
qui ipſum impedit in ſimili actu. l. 2. §. idẽ ait.
ff. ne quid in loco publ. Item qui carpit mores,
labe carere debet. l. in arenam. C. de inoff. te-
ſtam. Itẽ quod quis exigere debet ab alio, mul-
to fortius à ſe ipſo. l. ſi pupilli. §. videamus. ff.
de neg. geſtis. Item nemo poteſt alium corri-
gere, qui tacitus reſpondeat, eadem cõmiſiſſe,
c. 1. 21. diſtin. cap. iudicet. 3. q. 7. Item dixit tex.
in cap. eſto. 95. diſtinct. *cur ergo te habeam vt
Principem, cum tu non me habeas vt Senatorem*.
Item nemo recte reprehenſoris perſonam ſu-
ſcipit, niſi qui actibus ſuis errata condemnet,
cap.

cap. nemo. 81. distinct. Item quod quisque fe-
32 cit, illud expectet. l. 3. ibi, *quod fecit semper expectet*. C. de Episcopali audien. l. vnica. C. de raptu virginum. dicit etiam Apostolus ad Coloss. cap. 3. *qui iniuriam facit, recipit illud quod inique gessit*. Item idem Apostolus ad Galatas. cap. 5. dicit, *qua enim seminauerit homo, hac & metet*.

Similiter, exemptione gaudere non debet,
33 qui fuit in culpa † interdicti, c. licet 11. ad finem, de priuilegijs, lib. 6.

Nec Notarius conficiens instrumentum si-
34 moniacum, † potest opponere de nullitate illius propter simoniam. Mohedan. decis. 2. de simonia. Achill. decis. 2. de procuratoribus. Puteus decis. 330. lib. 2. Rota decis. 13. lib. 2. par. 3. diuersorum. & decis. 1262. par. 3. lib. 3. diuers. Rota decis. 4. num. 19. de renunciatione, in nouis, iuncta additione, & facit c. ex litteris, de transact.

Item nec potest opponere de viribus man-
35 dati, † qui habet simile mandatum. Caputaq. decis. 182. num. 4. par. 2. & vide in gl. 9. de annot. contra null. & atten. num. 73.

* * Sicut obtinens plura beneficia, non potest excipere contra alium de pluralitate beneficiorum, c. 3. de except.*

Nec anthor nullitatis potest de nullitatibus
36 † dare. Ferret. cons. 155. nu. 6. in fine, & num. 7. Lancellot. de attentatis 2. p. c. 4. in præfatione, nu. 102. in vltima impressione. Aim. in tract. de indemnit. mulierum, nu. 33.

37 Idemq. procedit in attentatis, † quia dans causam attentatis, nequit opponere de illis. Lancellottus de attentatis, 3. p. c. 25. num. 44. & c. fin. num. 14. & nu. 289. vers. *vigesimaquinta fit pœna*.

Sicut neque appellans potest dare de iniustitia suæ appellationis. Achill. decis. 34. nu. 6. de appellat.

Pariter, licet nullitas actus soleat à pœna excusare; non tamen hoc locum habet, quan-
38 nullitas † procedit ex culpa partis, propter quam actus redditur nullus. Bald. in l. ea quidem, nu. 3. C. si mancip. ita fuerit alien. Felin. in cap. ex tenore, num. 9. de rescript. Molina de primogen. Hispanor. lib. 2. cap. 16. num. 19.

Itidem, impeditus facto aduersarij prosequi excusationem, elapso tempore illam prosequi-
39 tur, tex. † & ibi Bart. num. 1. in l. si cum ipse. ff. de excusat. tut. Sicut nec dicitur morosus, culpa aduersarij impeditus. Caputaq. decis. 108. num. 4. cum seqq. p. 2.

* * Rursus, copia instrumenti minus solemniter extracta, probat plene quando originale est penes partem aduersam, & producere non vult. Bald. in l. publicati, nu. 8. C. de testam. Ias. in authen. si quis in aliquo, nu. 5. circa fin. in 7. fallen. C. de edendo. Decius cons. 36. sub nu. 2. vers. *sed ratio*. Additio ad Rotam decis. 1. sub nu. 5. de constitut. in nouis. & fuit decisum in vna Carthagin. portionis 14. Nouemb. 1594. coram Seraphino. & in ciuitatem Scholasticæ 24. Martij 1597. coram Hieron. Pamphilio.

Item actor committens causam, non potest opponere de nullitate litis ad euitandū attentata. Puteus decis. 481. lib. 2. Lancellot. cū plurib. de attentat. 3. par. c. 23. num. 3. & 26. & fuit decisum in vna Vallisoletana scholasticæ 17. Iunij 1602. coram Lancellotto.*

Sic etiam si creditor dat debitori iniuste
40 causam fugæ, non intrat contumaciæ pœna. † Decius cons. 410. nu. 3. Tiberius Decianus responso 8. num. 200. lib. 1. & fuit dictum in vna Bononien. spolij 14. Iunij 1599. coram R. P. D. meo Lancellotto.

Necnon, si ob culpam vxoris fuit factum diuortium, non debet ipsa participare de lucris
41 † acquisitis constante matrimonio, iuxta dispositionem legis Hispaniæ, pro dimidia, talia lucra diuidi mandantis, vt plene tradit Ioan. Lupus de Palatios Rubeos in rubr. de donat. inter virum, & vxorem. §. 64. num. 1. & per totum, vbi magnum numerum doctrinarum accumulat in proposito.

Item licet dotans non teneatur de dote de-
42 teriorata; tamen si deterioratio sua culpa
41 † contingit, bene tenebitur. Rota decis. 56. nu. 7. & 8. p. 2. diuers.

* * Præterea, licet appellans teneatur producere coram superiore, integra acta primæ instantiæ, vt disponitur in Concil. Trident. sess. 24. cap. 20. §. præterea. l. 2. tit. 18. lib. 4. recopilation. ita vt iudex ad quem, careat iurisdictione donec acta transportentur ad illum, vt fuit decisum in vna Compostellana parochialis 21. Maij 1590. coram Peña. & coram eodem in Veneta illegitimitatis 26. Februarij 1597. & alias pluries tenuit Rota. Cæterum si appellatus occultauit processum, vel impedimentum præstitit, vt compulsatio, & transportatio non fieret in eius præiudicium. habetur pro compulsato, & transportato, & iudex appellationis potest appellantem absoluete, & acta gesta in prima instantia annullare, & irritare. Innocen. in cap. G. perpetuus. vbi Abb. nu. 3. Felin. num. 10. vsque ad finem. vbi quatuor ampliationes, & septem limitationes posuit, de fide instrumen. Ias. in l. is apud quē, ex nu. 10. C. de edendo. Lapus allegat. 10. nu. 12. Ant. Gabr. conclus. 5. de appellation. a nu. 5. & declarauit Sacra Congregatio Concil. Trid. & fuit decisum in Rota in vna Calagurit. benef. de sequestro. 13. Februar. 1608. coram Io. Bapt. Pamphilio.*

Sicut etiam si maritus post diuortium, fecerit inspici vxoris ventrem, an esset prægnans vel non, si non inueniatur prægnans non tenetur maritus actione iniuriarum, quando mu-
43 lier tali inspectioni causam dedit, † fingendo se esse prægnantem. L. 1. §. si omnes, in fine. ff. de inspiciendo ventre.

Ac etiam si culpa beneficiati in non resi-
dendo, fructus non percepit, non ideo excusa-
44 tur † a solutione pensionis. Gig. de pensionib.
q.62. nu.9. Intellige tamen secundum ea, quæ
dixi in gl.5.§.5.a nu.44.

Et impedimentum ex culpa aduersarij pro-
45 ueniens, est iusta † causa restitutionis in in-
tegrum, cap. ex litteris, de in integrum resti-
tutione. l.Diuus. ff. eodem titulo. Oddus in
suo tractat. de in integrum restitutione, quæst.
12. num. 1. & per totam. Flamin. Paris. de
resignatione beneficiorum, lib. 11. quæst. 13.
num. 101.

Omnis actus habetur pro facto in præiudicium impedimentum præstantis.

Nec potest gaudere anterioritate suæ pos-
46 sessionis, qui præstitit † alteri impedimentum
ne prius possessionem acciperet, vt plene dixi
in §.3.proœmiali ex nu.23.vsque ad 43.& præ-
cipue nu.40.41. & 42. Immo habetur pro pos-
sessore, qui per aduersarium fuit impeditus ne
caperet possessionem. Ferret.cons.3.n.16.& 17.
vol.1.vbi plenè.

Sic, quando ex forma statuti causa debet
expediri intra certum tempus, alioquin peri-
ret instantia, non currit id tempus illi, qui im-
47 peditur † per moras, dilationes, aut subterfu-
gia aduersarij. Bal.num.3.Salicet.nu.7.in l.fin.
C. de adulterijs. Ias. cons.35. *in quæstione*. nu.
2.lib.1.

Item tempus alicui præfixum ad proban-
48 dum, non currit † illi quandiu aduersarius
differt respondere eius positionibus, glossa,
verbo, *post dationem*. in clemen.sæpe.§.& quia
positiones, de verborum significatione, vbi
Cardin.sub num.14. quæst.9.& Imola num.45.
Ias. d. cons.35. sub nu.2. Plene Tiraquell. de
retractu lignagier §.12. gloss.2.num.1. 2. & 3.
cum seqq. vbi idem dicit de termino assigna-
to ad dicendum contra articulos in num.5. Et
de termino ad producendum iura nu.6.& plu-
res allegat.

Sicut nec instantia prosequendæ appellatio-
49 nis † currit appellanti, dum appellatus impu-
gnat appellationem, seu dicit esse desertam.
Decius in cap.ex ratione, n.10.de appellation.
facit Rota decis.15.nu.2. de appellat.in nouis,
& decis.10.nu.3. & decis.79.n.1.eodem titulo,
in antiq.

Nec prætermitto, quòd quando reus subter-
50 fugit ne lis contestetur, † aut non respondet,
siue alio modo moram facit litis contestatio-
ni, tunc in illius præiudicium habetur lis pro
contestata. l.si cũ.§. qui iniuriarũ, & ibi Albe-
ric.nu.3. Bald.nu.4. Ias.plenius, nu.9.10.& 11.
vbi alia plura in proposito adducit, ff. si quis
cautionibus. Ripa in l.insulam, nu.34. ff. de
verbor. obligation. Tiraquell. late de retract.
lignagier. §.14.gloss.2. nu.5. cum pluribus se-
quentibus.

Accedat, quòd quamuis tempus 9.dierum
datum ad retrahendum rem venditam de suo
patrimonio, vel parentela, currat contra mi-
nores absentes, & ignorantes, iuxta l. Hispa-
nam 8. titul.11.lib.5.recopilat.tamen si culpa
51 & malitia † venditoris, consanguineus, cui
competit ius retractus, venditionem ignora-
uit, veluti quia exiuit venditor ad celebran-
dum contractum extra locum habitationis,
seu fuit rogatus de instrumento aliquis tabel-
lio foraneus, aut aliàs apparet de fraude ven-
ditoris, tunc non currit d. tempus nisi a die
scientiæ. Didacus Perez in rubrica tit.11.lib.3.
ordinam.q.48.col.740. Acebed. in l.7. tit.11.
lib.5.recopilat.nu.63. Tiraq.de retract.lignag.
* §.11. gloss. 2.nu.1. cum seqq. * Burgos de Paz
cons.137. nu.1.& per totum. * & ita sæpe pra-
cticaui.

Vlterius, patria fuit, Episcopum prouidere
in mense reseruato, vel prouiso Apostolico im-
pedimentum præstare, vt dicam in gl.55. &
adde quæ dixi in gl.15.a nu.49.

Denique, alia possem infinita cumulare ad
probandum, quòd si culpa aduersarij concor-
dia non seruatur ex sua parte, neque debet
illi fides, & concordia seruari: & ideo merito
regula nostra obseruantiam concordatorum
requirit.

52 Rursus addo, quòd in dubio præsumitur † ob-
seruantia dictorum concordatorum, & contra-
rium alleganti incumbit onus probandi inob-
seruantiam. Decius cons.534. incipit, *proce-
dendo*.n.9. vers.*non obstat*. Rolan.à Valle cons.
90.nu.53. & 54.vol.1. Crescent.decis.79. aliàs
decis.4.nu.1.& 2.de priuil. Anton. August.in
epitome, titulo de constitution.nu.3. Caputa-
quen.decis.220.nu.2.& 3.p.1.Herculan.de ne-
gatiua, nu.26. Mascard. de probation.conclus.
1338.nu.3.Achilles de Grassis decis.1.de pro-
bation.Rota decis.56. num.4.& decis.97.nu.2.
p.1.diuersorum, & decis.67.n.1.& 3.p.1.diuer-
sorum, & aliàs sæpissime tenuit Rota, & magis
in terminis firmat Greg. Branden. super con-
cordat. Germaniæ, q. 2. & 3. & 4. vbi late, &
præcipue d.q.4.

Summaria Glossæ 28.

1 *Concordata lædere Papa non intendit, & num. 21. & 24.*

2 *Tertij sine præiudicio censetur omnis dispositio.*

3 *Præiudicium tertij, vt euitetur qualibet leuissima interpretatio sufficit, etiam si verba verificentur in sola potentia, & nu.4.*

5 *Excommunicationis appellatione venit maior, nisi resultet tertij præiudicium.*

6 *Obliuio potius præsumitur in Principe, quam vt censeatur alicui præiudicare.*

7 *Præiudicio de paruo est intelligenda dispositio, præiudicare volens.*

8 *Clausula* (non obstante collatione alteri facta.) *intelligitur de nulla.*

9 *Præiudicium tertij, vt euitetur sunt verba im-*
pro-

propriand a, necnon potius præsumendum rescriptum falsum, & nu. 10.
11 *Pacti vim habent concordata.*
12 *Princeps obligatur de iure naturali propter consensum.*
13 *Contractus obligat Principem, cum sit de iure gentium.*
14 *Princeps si nollet seruare contractum, nullus cum illo contraheret.*
15 *Disponere nemo potest contra substantiam actus illo remanente.*
16 *Correlatiuorum natura est, vt æqualitas obseruetur.*
17 *Nostrum quod est, sine facto nostro auferri non potest.*
18 *Mendacium est abominabile, maxime in Principe.*
19 *Princeps in contractibus consideratur, vt priuatus.*
20 *Obseruanda sunt quæ partibus placuerunt.*
21 *Priuilegium pecunia comparatum auferri non debet, cum transeat in contractum, sed contra nu. 25. concordatur, nu. 26.*
23 *Priuilegium concessum ob remunerationem laborum, non est auferendum.*
27 *Compositiones quæ soluuntur in Dataria, non inducunt causam onerosam propriè loquendo, & nu. 28.*
29 *Priuilegio cum compositione obtento, nemo fraudari debet.*
30 *Compositionis ratione, an dicatur Papa quasi contrahere.*

Quæ lædere non intendit comprehensorum, gl. 28.

1 NON intendit Papa lædere † concordata, acceptata, & obseruata. Nam regulariter omnis dispositio Principis censetur facta sine præiudicio,
2 & læsione tertij. l. 2. §. si quis à Principe. ff. ne quis in loco publico, cap. cum dilectus, de consuetudine, cap. dudum, de priuilegijs, cap. super eo, de officio delegati. cap. quamuis, in fine, de rescript. lib. 6. regula Cancellariæ 17. de non tollendo iure quæsito, l. 12. titulo 18. Partita 3. l. 11. in fine, titulo 25. Partita 4. l. 1. & per totum titulum, titulo 14. lib. 4. recopilationis. Rota decis. 21. num. 5. de præbendis, in nouis. Decius cons. 271. nu. 1. Marsilijs singulari 440. Curt. Iun. cons. 174. a nu. 21. Alciat. de præsumption. reg. 3. præsumpt. 11. per totam. Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. part. 3. quæst. 9. per omnes articulos. Gomez. Rebuff. & Mandos. in dicta regula de non tollendo iure quæsito. Anton. Gabriel. lib. 3. commun. opinion. tit. de iure quæsito, conclus. 1. per totam, cum septem conclusionibus sequentibus. Menochius de arbitrarijs. lib. 1. q. 9. ex nu. 12. & de præsumption. lib. 2. præsumpt. 9. n. 5. & per totum, bene Acebedus in l. 2. ex num. 3. vsque 53. titulo 14. lib. 4. recopil. qui omnes latè istam materiam pertractant, & plures limitationes ponunt. Rebuff. in regula de non tollend. gloss. 6. a nu. 11. vsque 36. vbi decem limitationes cumulat, & Acebedus, ac Gabriel, vbi supra, qui ponit, septem ampliationes, & 14. limitationes.

Terrij præiudiciũ nunquã intelligitur irrogatum.

3 Et quælibet interpretatio, & etiam leuissima † occasio admittitur, vt tertij præiudicium, & damnum euitetur. Tiraquell. in l. si vnquam, in verbo, *donatione largitus*. nu. 208. C. de reuocan. donation. Rota decis. 27. num. 4. par. 2. diuersorum, vbi num. 6. post Tiraquell. vbi supra, num. 206. dicit, quòd ad euitandum præiudicium præsumatur error in facto proprio.

4 Sufficit etiam, quòd verba verificentur in sola potentia, † vt tertij præiudicium excludatur. Achilles de Grassis decis. 2. num. 5. de priuilegijs. Vel quòd in aliquo, licet non in toto, verificentur. Puteus decis. 66. num. fin. lib. 1.

5 Vbi num. 2. dicit, quod licet appellatione excommunicationis † intelligatur de maiori. cap. penultimo, de sent. excommunicat. tamen, vt cesset tertij præiudicium, sufficit si in mi-
6 nori † excommunicatione verificetur.

Et potius præsumitur obliuio Papæ, quam quod censeatur tollere alteri ius quæsitum. Rota decis. 13. nu. 5. & nu. fin. in fine, & per totam, de præbend. in antiq. & decis. 3. nu. 8. de præbend. in antiquior. Besigneti.

Ideo quamuis in dispositione intenderet Princeps præiudicare tertio, & esset in concessione, expressum tertij præiudicium: esset intelligenda, dumtaxat de præiudicio paruo,
7 † non de graui. Ias. post alios in l. fin. nu. 24. ff. de constit. princip. vbi a nu. 19. cum seqq. plura adducit. * Gomez. in reg. de non tollendo iure quæsito q. 1. nu. 23. * Pinel. in rubrica de rescinden. venditione, q. 88. nu. 11. Cephal. cons. 1330. nu. 102. 116. & 118. lib. 1. Molina de primogen. lib. 2. cap. 7. nu. 24.

Vnde clausula (*non obstante collatione alteri facta*) intelligitur de collatione inualida, &
8 nulla; † non autem de valida, vt late per Felinum in cap. causam quæ, a nu. 19. vsque ad 26. de rescript. Ioan. Selua de benef. 3. par. q. 13. per totam. Mohedan. decis. 7. nu. 6. de testit. spol. & decis. 4. nu. 3. de fid. instrum. Ias. in l. fin. nu. 21. ff. de constitution.

Sic etiam sunt improprianda verba, vt eui-
9 tetur tertij † præiudicium, tex. in cap. super eo, de off. deleg.

Necnon est potius præsumendũ rescriptum
10 falsum, † quam quòd voluerit Princeps tollere ius tertij, ita docuit Abbas in cap. ex parte, il a. num. 7. & final. de off. deleg. Menoch. de præsumpt. lib. 2. præsumpt. 9. nu. 9.

RVRSVS tanto minus intendit PP. læ-
11 dere concordata, quia cum sint in vim pacti, † vt dicit Crescent. decis 2. de priuileg. & Put. decis. 47. nu. 3. lib. 1. & diximus in gl. 26. etiam Princeps illa obseruare tenetur. Nam de iure
12 naturali † obligatur Princeps pactum seruare propter consensum. l. 1. ff. de pactis. l. licet. §. ea obligatio. ff. de procurat. c. 1. de pactis. Et ideo consensus non potest per Principem tolli, nec suppleri. Abb. c. cum vigesimum. nu. 2. de officio deleg. Staphil. de signatura iustitię. §. postremo quo ad hanc signaturam. nu. 5. Gomezius in compendio vtriusque signaturæ. nu. 71. Achill.
* decis. 8. nu. 2. de priuil. *Cæsar de Grass. decis. 1. nu. 26. de confessis.*

Item, quia contractus sunt de iure gentium,
13 & ius gentium obligat † ipsum Principem. l. ex hoc iure. ff. de iustitia & iure. §. fin. institut. de legitima agnat. tutela. c. 1. de probat. c. posteaquam. 25. q. 6.

14 Et quia aliter nullus vellet cum Principe † contrahere, & qui est Princeps omnium, commercio careret, quod ei esset graue, & quasi pœnale, argum. tex. in l. quod si minor. §. 1. ff. de minoribus. & loquendo de simili concordia tradit Bald. in l. digna vox. nu. 3. C. de legibus. Alex. cons. fin. nu. 24. volum. 4. Ias. in l. si pecuniam. nu. 13. ff. de condit. causa data. Rom. cons. 352. nu. 24.

Rursus, quia nullus potest contra substan-
15 tiam † actus (illa remanente) disponere, l. cum præcario. ff. de præcario. l. vbi. ff. de donat. causa mortis. glos. verbo, *officiali*. in cap. 2. de consuetudine. lib. 6. sed substantia contractus est, vt sit vltro citroque obligatorius. l. Labeo. cum similib. ff. de verb. obligat. Ergo Princeps contrahendo, substantiæ contractus se subijcit, alioquin non esset contractus, sicut in simili dicitur in cap. cum ad Monasterium, de statu Monachorum.

Alias enim, si Princeps non obligaretur ex suo contractu, pari ratione, nec obligaretur contrahens secum, ex natura tam contractus,
16 † quam correlatiuorum. l. 2. C. de indicta viduitate tollenda. & ibi notat Iason, Antonius Gabriel, in tit. de legib. conclus. 3. num. 1. & per totam.

* *Hinc, si aliqua Ciuitas se subiecerit alicui Principi cum certis pactis, & conuentionibus, si Princeps illa non seruat posset Ciuitas ab obedientia Principis recedere. Bald. in l. fin. C. de transact. nu. . . Castren. in l. digna vox. C. de legibus. vbi exemplificat in Ciuitate Bononiæ. August. Bero. in c. 1. nu. 16. de probat.*

17 Accedit, quia id quod nostrum † est, sine facto nostro à nobis auferri non potest. l. id quod nostrum. ff. de reg. iur. sed per contractum nobis quæritur, ergo non potest auelli sine facto nostro.

Præterea, quia non seruare fidē contractus, est mentiri. l. dolus. ff. mand. & mendacium est
18 † abominabile, maxime in ore Principis. Bald. cons. 24. incipit, *Ius Abbatialis*. sub num. 1. vers. *tertio probatur*. vol. 2.

Vlterius, in contractibus Princeps conside-
19 ratur vt priuatus, † qui à principio contrahere potest, vel non, sed post factum contractum obseruare tenetur. l. sicut. C. de actionib. & obligat. l. 2. §. 1. ff. ne quid in loco publico. Decius cons. 286. *in causa*. num. 7. Palatius Rubeus in rubrica de donationibus inter virum. §. 69. nu. 17.

Denique, quia naturalis ratio vult, vt quæ
20 contrahentibus placuerunt, ea seruare † teneantur. d. l. 1. ff. de pactis. l. non minorem. C. de transact. c. 3. de pactis. Et quæ procedunt de labijs meis non faciam irrita, vt in Psalm. 88. Et Deuteron. c. 23. dicitur, *quod semel egressum est de labijs tuis obseruabis*. Et viro bono non conuenit, vt quod semel dixit postea reuocet. Ægid. decis. 3. Guidopap. decis. 254. Caputaq. decis. 190. nu. 1. p. 1. Nam graue est fidem fallere. l. 1. ff. de constit. pecunia.

21 Igitur dicendum est, quòd nunquam † Papa intendat lædere dicta concordata, sed potius illa seruare, prout tradunt omnes Doctor. per text. ibi in c. 1. de probat. vbi post alios Felin. & Dec. vterque nu. 1. Roman. cons. 32. num. 3. & cons. 109. *in proposita*. circa medium, & cons. 272. nu. 3. Parisius cons. 2. nu. 130. vol. 4. & plenissime resoluit cum infinitis Anton. Gabriel. lib. 3 commun. opinion. tit. de iure quæsito non tollendo, conclus. 5. per totam, vbi ponit regulam cum 11. ampliationib. & 6. limitationib. Roland. cons. 69. nu. 17. cum seqq. lib. 4. Mohed. decis. 6. de priuileg. Rodericus Suarez alleg. 8. & 9. Anton. Gomez. 2. tomo variarum. cap. 1. nu. 1. Afflict. decis. 2. nu. 2. vbi eius additio. Tiraq. de primogen. quæst. 35. per totam. Acebedus in l. 3. tit. 10. lib. 5. recopil. nu. 6. cum seqq. Gomez. in c. 1. nu. 141. cum sequentibus, de constitut. lib. 6.

Quod etiam procedit in priuilegio pecu-
22 nia comparato, † quia tale priuilegium transit in contractum, & est à Principe propter pecuniam, seu compositionem illi solutam, custodiendum. Aimon cons. 241. num. 10. Rebuffus in regula de non tollendo iure quæsito. gloss. 6. num. 16. Antonius Gabriel in titulo de iure quæsito non tollendo, conclus. 6. num. 5. Acebed. in d. l. 3. titulo 10. num. 11. lib. 5. recopilationis. Grammaticus decis. 65. num. 25. & seqq. Mohedonus decis. 6. num. 2. de priuilegijs. Rodericus Suarez in allegat. 9. Antonius Gomezius in l. 43. Tauri, numero tertio.
* *vbi ipse bene declarat. & Bald. in l. qui se patris. numero 12. vers. & adde. vbi additio sub littera H. verbo priuilegium. Socin. cons. 4. nu. 59. & cons. 87. num. 12. lib. 3. Boss. in practica criminal. titulo de Princip. numero 153. Rota decisione 437. num. 17. diuersorum. Hieronymus Gabriel. consil. 195. numero 2. lib. 1.

Bart.

Bart. in l. quod semel, num. 2. ff. de decretis ab
ordine facien. Guilielm. Benedict. in cap. Rai-
nucius, verbo, *duas habens filias* nu. 15. *
23 Et in priuilegio remuneratorio † laborum.
Romanus cons. 436. incipit, *quod indultum*. nu.
14. & 15. vbi loquitur de priuilegijs concessis
DD. Auditoribus Rotæ, in remunerationem
laborum, quos pro vtilitate Reipublicæ con-
tinuo patiuntur. Rebuff. ad concordata in præ-
fatione ad rubricam de collationibus, ante fi-
nem, vers. *Item quando priuilegium concessum
est ob remunerationem*.
* *Ita vt neque talia priuilegia censeantur nõ
solum in totum, sed neque in parte reuocata,
moderata, diminuta, mutilata, aut modificata
intelligantur, Bald. cons. 325. incipit, *prædie*. an-
te num. 1. & sub num. 1. & 2. & nu. 4. volum. 1.
Ioan. Lupus de Palatio Rubeo in rubr. cap. per
vestras. §. 50. sub num. 5. & 6. & §. 69. sub num.
13. vers. *Immo neque modificare*. de donat. in-
ter virum & vxorem, Innocen. in cap. veniens,
num. 4. Abb. num. 14. vers. *aut habens*. & nu. 15.
& 17. Felin. num. 2. Anchar. num. 8. & 9. Anan.
num. 5. Imola nu. 6. de præscript. Ioan. Andr.
in rubr. de testam. in princip. vers. *sed est quæ-
stio*. Aegid. nu. 3. vers. *Item alio modo*. num. 4.
Bald. num. 2. & 3. Hieron. Gabr. cons. 30. sub
num. 19. lib. 1. Mandos. in regul. Cancellar. 32.
quæst. 19. num. 7. vers. *& per prædicta*. Rota de-
cis. 91. lib. 3. p. 3. diuers. Caputaq. decis. 218. nu.
3. par. 2. Licet Felin. in cap. nonnulli, num. 17.
de rescript.
Sicut neque etiam Papa per sua priuilegia
derogat vnquam concordijs, & conuentioni-
bus partium, cap. ex multiplici. vbi gl. verbo,
intentionis. Hostien. num. 6. Ioan. Andreas nu. 6.
Anchar. num. 4. Abbas num. 1. de decimis.
l. 5. titulo 20. partita 1. & l. 39. tit. 18. parte 3.
Rota decis. 614. num. 4. & 12. parte 2. diuer-
sorum. *
24 Et loquendo de concordatis, † de quibus in
regula nostra, quòd regulariter reuocari non
possint, firmant Rebuff. in concordata sub ru-
brica de collationibus, in præfatione. Hora-
tius Mandosius in additionibus ad Romanum
consil. 352. in addit. vltima. Mohed. decis. 23.
in fine, de præbendis. Puteus decis. 47. num. fin.
lib. 1.
Sed Quintilian. Mandos. in regul. 2. Cancell.
quæst. 2. sub num. 12. vers. *Immò etiam in Gal-
25 lia*. contrarium † tenet, & Ptolomæus decis. 85.
& in hanc sententiam inclinat Simonet. siue
eius additionator in tractatu de reseruatione,
quæst. 1. num. 5. & quæst. 99. num. 23. & 26.
tenet etiam Gregor. Branden. in concordat.
German. q. 8. vbi dicit, quòd ex parte Germa-
norum concordata habent vim contractus: se-
cus vero ex parte Papæ, quia continent me-
ram gratiam.
26 Conciliari possunt istæ opiniones † federe
distinctionis, quòd prima procedat, quando
nulla adest iusta causa; secunda vero opinio
vera sit, causa iusta suadente, ex traditis per
Cephalum cons. 168. nu. 29. vol. 2. Iason cons. 1.
num. 4. vol. 1. Afflict. decis. 361. num. 6. Moli-
nam de primogenijs Hispan. lib. 4. c. 3. nu. 17.
Anton. Gabr. in titulo de iure quæsito non tol-
lendo, conclus. 5. num. 38. & 43.
ADDE etiam quod Rota dixit in vna Lu-
cana Decanatus, quæ in impressis est decisio
457. num. 17. par. 1. diuersorum, quòd in com-
ponendis, quæ soluuntur in Dataria, semper
27 fuit obseruatum, & practicatum, † quòd non
obstante tali solutione, concessiones dicuntur
gratiosæ, & illas obtinens non dicitur habe-
re ex causa onerosa: ratio est, quia illud,
quod soluitur, non æquipollet ei, quod sibi
conceditur.
* *Vbi etiam dicitur, quod quando illud quod
soluitur, non æquiualet concessioni, tota con-
cessio dicitur gratiosa. Socin. cons. 4. nu. 59. &
cons. 87. nu. 12. lib. 3. Bossius in praxi crim. ti-
tulo de principis, & priuilegijs eius, num. 153.
Bald. in prælud. feudorum, num. 9. & 10. Rolan.
cons. 23. nu. 29. & 30. volum. 1. *
28 Quod tamen ego intelligerem, propriè † &
strictè loquendo: secus autem latè, & minus
propriè, quia negari non potest quòd tales
concessiones, mediante compositione, obtentæ
non sapiant, & quasi vim habeant contractus,
vt dixit Rota Cassadori decis. 1. num. fin. vers.
ratione autem compositionis. de pactis.
Dixit etiam Puteus decis. 322. num. 3. lib. 1.
29 quòd nemo debet fraudari priuilegio, † cum
compositione obtento.
Item tradit Staphilæus de litteris iustitiæ.
30 §. quando, num. 7. quòd quasi contrahit † Pa-
pa in concessione gratiæ, quando accipit ma-
gnam pecuniam pro compositione, & ideo de
iure gentium seruare tenetur.
* *Sic etiam fuit resolutum in vna Cæsarau-
gustana exemptionis 9. Martij 1594. coram
Orano. & 13. Iunij eiusdem anni coram Illu-
strissimo Seraphino, quod dicitur acquisitum
priuilegium ex causa onerosa, quando pro illo
fuit soluta compositio in dataria; & sic multo
magis obstabat regula de non tollendo iure
quæsito contra reuocationem, seu reductio-
nem ad viam iuris postmodum obtentam à
Clemente VIII. ab Archiepiscopo Cæsaraugu-
stano, de priuilegio exemptionis prius conces-
so Ecclesiæ B. Mariæ del Pilar dictæ ciuitatis
à Sixto V. *
Adde etiam huic glossæ, ea quæ dixi in §.
4. procemiali.

Summaria Glossæ 29.

1 *Collatio beneficiorum, de iure communi competit Episcopis.*
2 *Collatio beneficiorum competit de iure speciali, ratione*

ratione fundationis, vel praescriptionis, aut consuetudinis, nu. 5. aut priuilegij, & nu. 6.
3 Fundator beneficij potest apponere conditiones sibi bene visas.
4 Reseruatio regulae nostrae non comprehendit beneficia de iurepatronatus laicali, vel mixto.

Quomodolibet pertinentia, glos. 29.

1 VERBA huius glossae intellige, siue collatio competat de iure † communi, & ordinario, veluti in Episcopis, & alijs ordinarijs collatoribus, qui de iure communi fundant suam intentionem in iure conferendi omnia beneficia existentia in sua dioecesi, & territorio, cap. ex frequentib. de institutionib. cap. conquerente; de officio Ordinarij. Felin in cap. cum venerabilis, nu. 32. cum seqq. de exceptionib. cum alijs adductis in §. 1. prooemiali, nu. 21.

2 Siue pertineat de iure speciali, vigore alicuius fundationis † disponentis, quòd collatio, seu dispositio spectet ad aliquem, ad quem 3 aliàs de iure non pertinet; nam fundator † potest apponere quascumque velit conditiones, & leges, cap. praeterea, il 2. de iurepatronat. cap. quanto, de censibus, cap. significatum, de praeben. Rocch. de iurepatronat. verbo, *pro eo quod*. n. 25. Lambertin. lib. . p. 1. q. 9. principali, à num. 49. & per totam, & disponitur à sacro Concilio Tridentino sess. 25. c. 5. de reformat. & sess. 22. c. 9. de reformat. Rota decis. 1. de praebend. in nou. Caputaq. decis. 290. par. 2. Ioann. Gutierr. cons. 1. nu. 1. & cons. 2. nu. 1. & tetigi in gl. 15. in principio, nu. 31.

4 Intellige tamen, nisi sint de iurepatronatus † laicali, vel mixto; vt diximus in gl. 18. sub verbo, *praesentationem*.

5 Sue etiam competat ius conferendi ex praescriptione, † seu consuetudine, quia ex his modis potest acquiri: vt post alios latè tradit Felin. in cap. auditis, nu. 8. de praescriptionibus, & in cap. cum venerabilis, nu. 35. de exceptionibus. Ioan. Selua de benef. 2. par. q. 8. nu. 5. & per totam, & q. 22. nu. 56.

6 Vel competat ex priuilegio † Apostolico: Felin. in d. cap. cum venerabilis, nu. 35. Gemin. sub nu. 5. Franch. sub nu. 3. in cap. cum clericus 11. §. fin. de praeben. lib. 6. Simonet. de reseruat. q. 65. nu. 2. Ioan. Selua de benef. 2. p. q. 20. nu. 1. & 2. q. 22. nu. 56. & dixi in gl. 23. verbo, *saecularium*. vbi tetigi, an intret nostra regula, quando ius conferendi competit ex iure speciali.

Modo igitur competat ius conferendi ex praefatis iuribus, siue aliàs, reseruatio nostrae regulae locum habet.

* Dictio namque illa (quomodolibet) est vniuersalis, & comprehenditur omnem modum, directum vel indirectum, conferendi quod excogitari possit. gl. verbo *quolibet* in clem. 2. cum ibi notatis, de sent. excommunic.*

Summaria Glossae 30.

1 *Reseruatio nostra regula* 8. *dicitur generalis, & nu.* 13.
2 *Clausula* exceptis beneficijs generaliter reseruatis *comprehendit reseruationem regula* 8. *& nu.* 19.
3 *Dictio*, generaliter. *apposita in lege, declarat dispositionem esse generalem, & nu.* 4.
4 *Generalis reseruatio dicitur, quando vnico verbo reseruantur plura beneficia.*
5 *Generalis reseruatio, quando dicitur.*
6 *Reseruatio regula* 8. *dicitur specialis ex sententia plurium.*
7 *Generales reseruationes, sunt dumtaxat insertae in corpore iuris, quamuis in regulis apponatur dictio*, generaliter, *& num.* 28.
9 *Effectus est considerandus, quia non est vis in verbis.*
10 *Dictio*, generaliter, *intelligitur respectu locorum, aut personarum.*
11 *Generalis dicitur dispositio cap. primi de locato, quo ad omnes de Bononia, licet aliàs sit specialis, ad instar interdicti. vt num.* 12.
15 *Velle quilibet censetur id, quod loquitur.*
16 *Syllaba vna non debet vacare in constitutione, & multo minus in regulis Cancellariae.*
17 *Regulae Cancellariae quando fiunt, Papa non vadit venatum, vt secum non habeat sapientes, quia illis fiendis conueniunt plures, & num.* 18.
20 *Dictio*, generaliter, *adest ferè in omnibus regulis Cancellariae, & ideo illarum reseruationes sunt generales, & nu.* 21.
22 *Generalis reseruatio, ex tribus casibus oritur.*
23 *Speciales reseruationes, hodie raro aut nunquam dantur.*
24 *Effectus quinque sequuntur ex eo, quòd reseruatio sit generalis, vel specialis.*
25 *Reseruatio an sit generalis vel specialis, hodie parum attenditur.*

Dispositioni suae generaliter, glos. 30.

1 EX supradictis verbis patet, quòd reseruatio nostrae regulae, est † generalis, & generaliter facta, vt in specie tradunt Mohedan. decis. 12. & 13. de priuilegijs. Puteus decis. 472. n. 6. lib. 2. in quibus decisionibus fuit resolutum, quòd indultum Regis Scotiae, ad conferendum beneficia vacatura (exceptis generaliter reseruatis) non 2 extenditur † ad beneficia vacantia in octo mensibus

An reseruatio nostrae regulae sit generalis.

menſibus Apoſtolicis per regulam noſtram reſeruata, tradit etiam Caſſadorus loquens de alio ſimili indulto conceſſo Maximiliano Romanorum Regi, in deciſ. 3. nu. 1. & per totam. de reſeruationibus.

3 Cum enim in regula noſtra apponatur † iſta dictio *generaliter*, manifeſte reſultat, quòd Papa illius auctor declarare voluit, quod eius reſeruatio non ſit ſpecialis, ſed generalis, vt docet Caſſador. d. deciſ. 3. nu. 1. ſuper regulis. Geminian. conſ. 12. nu. 2. & 3. Simonet. de reſeruatione. quæſt. 4. num. 6. & 14. Alphonſus Soto gloſſator antiquus in regula 1. Cancellariæ, verſ. *Item dico*, Hieronym. Gabriel. conſ. 182. nu. 25. lib. 2.

Et quotieſcunque vnico verbo, ſeu oratione reſeruantur plura beneficia, tunc dicitur ge
4 neralis † reſeruatio, vt poſt alios firmat Rebuff. in ptaxi, tit. de reſeruationibus, tam generalibus, quam ſpecialibus nu. 1. cum ſeqq.

Vbi num. 11. dicit, quod tunc etiam dicun
5 tur generales reſeruationes, quando † omnium Regni, vel certi loci beneficiorum, aut dignitatum, fieret ampliſſima reſeruatio. Quæ omnia concurrunt in reſeruatione noſtræ regulæ, conſuluit etiam Ægidius Bellamera conſil. 24. incipit, *ſuppoſito ſtatuto*, verſ. *ad tertium*, & eum ſequitur Æneas de Falconibus in tractatu de reſeruationibus. quæſt. 2. principali, ſub num. 2. poſt medium.

Cæterum quod reſeruatio inducta per noſtram regulam, & omnes alias regulas Cancellariæ. ſit ſpecialis, & non
6 generalis, tenuit † Rota deciſ. 22. de præbend. in nouis. vbi etiam dicit, quod ita tenuerunt Domini de Cancellaria, & quod per Rotam, & Cancellariam fuit concorditer ita concluſum, & ſecundum hoc ſæpe pronunciatum. idem etiam dicit Rota in deciſ. 10. ad finem, incipit, *beneficia collectorum*, eodem tit. & deciſ. 28. de præben. in antiquis. Nicolaus Millius in repertorio, verbo *Reſeruatio quando dicatur generalis, & quando ſpecialis*. Felin. in cap. in noſtra. nu. 15. corollario 5. de reſcript. Bellencin. licet aliquantulum dubius, in tractatu de charitatiuo ſubſidio. q. 117. Petrus Andreas Gambarus in tract. de legato. lib. 3. num. 120. & 121. Caputaq. deciſ. 75. nu. 2. & per totam. p. 3. reprobans contrariam ſententiam. Simonet. de re-
* ſeruationib. q. 3. ex nu. 11. & per totam. *Mandoſ. ad facultates Aud. Cam. §. ad perpetuam. verb. ad perpetuam. col. 3.*

Qui omnes affirmant, quod reſeruationes generales, ſunt dumtaxat illæ quæ ſunt inſertæ
7 in corpore † iuris communis, & quod illæ reſeruationes quæ perpetuæ non ſunt, non dicuntur generales, ſed ſpeciales: ac proinde cum inductæ per regulas Cancellariæ ſint temporales ad vitam Pontificis illas edentis, conſequẽter dicuntur ſpeciales, & non generales.

Et hoc etiam extendunt, quamuis in dictis
8 regulis dicatur, quòd generaliter † ſit reſeruatio, prout in regula noſtra dicitur. rationem
9 reddentes, quia non eſt vis in verbis, † ſed effectus eſt conſiderandus. cap. Marchio, & Baſilíues. 1. q. 1. cap. fin. & ibi gl. 1. de off. delegati. l. 2. in fine. C. communia de legatis. & præſertim hoc dicunt Millius, Felin. & Bellencin. in locis ſupra citatis.

Reſpondent quoque, quod illud verbum, *generaliter*, in regulis contentum, ſtat impro-
10 priè, & eſt intelligendum † reſpectu locorum, aut perſonarum omnium, ideſt vt generaliter comprehendat beneficia vbique locorum exiſtentia, & per quaſcunque perſonas vacantia, non autem quod reſeruatio ſit generalis, cum perpetua non ſit, vt vltra ſupradictos dicit Simonet. de reſeruatione. q. 4. aliàs q. 3. num. 3. & ſub num. 13.

Et adducunt exemplum ex cap. 1. de locato.
11 quia conſtitutio illa eſt ſpecialis † reſpectu Ciuitatis Bononiæ, & tamen appellatur etiam generalis quo ad homines illius Ciuitatis, prout etiam interdictum vnius villæ tantum
12 appellatur generale, † quo ad perſonas illius villæ, & illos generaliter comprehendit. c. cum in partibus. de verb. ſignif.

Prædictis tamen non obſtantibus, affirmandum, & concludendum eſt, quod reſeruatio noſtræ regulæ ſit genera-
13 lis, † cum in illa expreſſe dicatur, quod generaliter reſeruat. Nam certe, aut dicendum eſt, quod eſt exponendum album pro nigro, intelligendo verbum generaliter, ideſt ſpecialiter, aut negari non poteſt, quod reſeruatio noſtræ regulæ ſit generalis, quia verbum (*generaliter*) generalem reſeruationem ſignificat, in quo nulla eſt dubitatio. l. ille, aut ille. ff. de legat. 3. Caſſad. d. deciſ. 3. nu. 1. ſuper regulis. de quo eſt tex. expreſſus in l. 3. & ibi Bald. nu. 2. & 3. C. de legib. vbi dicitur, quod quando dubitatur, an
14 aliqua lex ſit generalis, † vel non, quod inter alia quinque ſigna inſpiciantur ad verba ipſius legis. Nam ſi dicit, quod generaliter ſeruetur, erit proculdubio lex generalis, quia à legiſlatoris voluntate pendet, quod ſit genera-
15 lis, vel ſpecialis, & illud cenſetur quis velle, † quòd loquitur. l. Labeo. §. nam quorſum. ff. de ſupellectili legata. Et voluntas hominis conſiſtit in verbis, ſicut facies in ſpeculo. Bald. conſ. 102. *omnis*. nu. 6. in fin. lib. 3.

Præterea, ſi iſta interpretatio non fieret, ſequeretur abſurdum ſuperfluitatis in poſitione d. verbi (*generaliter*) quod minime dicendum
16 eſt, cum in conſtitutione, neque ſillaba † quidem fruſtra cenſeatur appoſita. l. ſi quando. ff. de legatis 1. l. 3. in principio, ibi, *nec fruſtra*. ff. de iureiurando. cap. ſi Papa. verſ. *cum enim*, de priuilegijs. in 6. gloſſa. in cap. ſolitę, verbo, *tanquam*, de maioritate, & obedient. Aimon. conſ. 183. nu. 24. Puteus deciſ. 86. num. fin. lib. 1. Rota deciſ. 121. nu. 25. p. 1. diuerſ.

Et mul-

Et multo minus in regulis Cancellariæ, quæ
17 quando fiunt, Papa non vadit venatum, † vt dixit Baldus in l.1.sub nu.12. post princip.C.si contra ius, vel vtilitatem publicam. Felinus in cap.in nostra.corollario 4.sub nu.14. ante fin. de rescriptis.

Sed semper in istis regulis condendis conue
18 niunt † Abbreuiatores de maiori præsidentia, duo Auditores Rotę antiquiores, totidem Aduocati, & Procuratores magis docti, & practici. Cassador.d.decis.3.num.2.de reseruat.super regulis.

Denique, sufficit quod in terminis nostræ regulæ habeamus tres decisiones Rotales Cassadori, Mohed. ac Putei in principio allegatas, vt minime dubitari possit. pro quo etiā facit decisio Mohed.13.de præben. dum dicit, quod
19 clausula †. apposita in alternatiua Episcopi (dummodo non sint generaliter reseruata) nō refertur ad hanc regulam, & hoc non ex eo, quòd reseruatio huius regulæ nō sit generalis, sed ratione, ne alternatiua sit inutilis.

Ad alias decisiones, & Doctores exaduerso citatos potest respōnderi, cum Cassadoro in d. decis.3.de reseruat.super regulis, sub n.3. quod procedant, quando in regulis Cancellariæ reseruatorijs non adsit dictio (generaliter) quod etiam dixerat Glossator antiquus in reg.1. secus tamen esse dicunt, si adsit dictum verbum, vt in reg.nostra.

Vnde cum hodie ferè in omnibus regulis reseruatorijs Cancellariæ adsit hoc verbum,
20 (*generaliter*) † vt est videre in reg.2. & 3.& 4. & 6.& 7.& in nostra regula 8.& quamuis deficiat in reg. 1. & 5. nihilominus reseruationes per illas inductæ, sunt generales, quia regula 1. solum renouat extrauagantem ad regimen, extranagantis reseruatio est generalis. Rota dicta decisione 22. post medium, ibi, *præterquam contenta, & expressa in extrauanti Bonifacij, quæ incipit, ad regimen.* de præbendis, in nouis. Et similiter reseruatio regulę quintæ de beneficijs Curialium dum Curia transfertur, habet originem à iure communi, in cap. præsenti. de præbendis, in 6. & ab extrauagantibus, ex debito, & ad regimen, de præbeneis inter communes.

Proculdubio tenendum est, quòd omnes reseruationes inductæ per regulas Cancellariæ
21 sint generales, † vt etiam tenuit Æneas de Falconibus de reseruationib. quæst.2. principali, sub num.13. vers. *quartus casus.* vbi post longum discursum, & plures distinctiones, & modos reseruationum, generalium & specialium concludit, dicens: *Et breuius scias, quod reser-*
22 *uatio generalis ex tribus † casibus oritur, aut ratione loci vbi vacant beneficia, aut ratione personarum ex quibus resultat reseruatio, aut ratione ipsorum beneficiorum, vt de principalibus, seu maioribus dignitatibus.* cum quo transit Mandosius in proœmio regularum.q.fin. nu.1. & pro hoc etiam facit quod dixi in gl.1.nu.7. 10.& 11.

Quinimò possumus dicere, quod hodie raro
23 dantur speciales † reseruationes, cum sint sublatæ per Concil. Tridenr. sess. 24. de reformatione.cap.19. vt dixi in §.1. proœm. ad finem. & infra nu.25.

24 Quis autem effectus resultet † ex cognitione, si reseruatio nostræ reg. sit generalis, vel specialis, dico quod multiplex. *Effectus q sequitur ex eo quod reseruatio sit generalis, aut specialis.*

Primus, propter indulta, quæ conceduntur ad conferendum quęcunque beneficia reseruata (exceptis generaliter reseruatis) vt dixi in principio huius glossæ nu.2.

Secundus, quia si reseruatio est generalis, dicitur fauorabilis, & amplianda, secus verò si sit specialis. Simonet.de reseruat.q.5. num.14. & per totam. & dixi late in §. 6. proœmiali huius regulæ.

Tertius, est effectus, quo ad modum concipiendi narratiuam supplicationis, iuxta tradita in dicta decis.22.de præben.in nouis, & per Felinum in cap. in nostra, corollario 5. num. 15.de rescriptis. Ioan. Selua de aeneficio 3. p. q. 14.nu3.

Quartus, quia si reseruatio est specialis, & non fiat narratiua in supplicatione de speciali reseruatione, potest talis defectus suppleri per clausulas, quæ in litteris Apostolicis concedi solent; secus verò si reseruatio sit generalis, iuxta regulam Cancellariæ 55. de clausulis in beneficijs vacantibus ponendis; licet hodie communiter in omnibus supplicationibus soleat apponi clausula, *etiam si sit generaliter reseruatum*

Accedit etiam Hieron. Gabriel. in consilio 182.n.24.in fin.& nu.25.lib.1.dum dicit, quod quando beneficium non est generaliter, sed specialiter dumtaxat reseruatum, quod minus potest auferri Ordinario cognitio primæ instantiæ. iuxta Conc.Trid.sess.24.de reformat.c.20. & dicam in gl.52.

Quintus, quia quando reseruatio est generalis, minus attenditur si sit super certo corpore beneficij, vel incerto, vt per Lancell. de attent. 3.p.c.24.q.9.nu.4.& 5. cum alijs per me adductis in gl.fin.nu.32.& 33.

25 Immo hodie parum curatur † an sit reseruatio generalis, vel specialis, præsertim quia omnes speciales reseruationes sunt sublatæ, vt in d.gl.fin.nu.35.& 36.& superius tetigi.

Summaria Glossæ 31.

1 *Reseruatio quid sit, & triplex diffinitio constituitur, & nu.2. & 3. & nu.4. declarantur verba vltima diffinitionis.*

5 *Reseruatio est potentior, ac penetrabilior gladio ancipite.*

6 *Reseruatio est tam maligna naturæ, quod destruit*

struit quicquid in oppositum inuenit.
7 *Reseruatio nostra regulæ non solum inficit, & annullat titulum, sed etiam possessionem, & num.8.*
9 *Reseruatio beneficiorum vacantium in mensibus Martij, & Septembris, Episcopo gaudente alternatiua, inficit possessionem.*
10 *Reseruatio incontinenti probanda idem est, ac si esset probata.*
11 *Opponens de reseruatione ad impediendam restitutionem spolij, admittitur ad probandum.*
12 *Possessio dicitur infecta, quando beneficia vacantia in mensibus ordinarijs, vigore alternatiuæ (Episcopo non residente) prouidentur ab illo.*
13 *Cassadori decis. 2. de restitut. spoliat. intellectus, & num.14.*
15 *Alternatiua gratia non concedebatur de tempore Cassadori per legem generalem, sicut hodie, & sic decretum irritans illius inficit, & nu.16.*
17 *Reseruatio regula 8. impedit integram purgationem attentatorum.*
18 *Sequestranda est possessio attentata de beneficio reseruato, & nu.19. nisi probatio reseruationis sit turbida, & nu.20. & 21.*
22 *Sequestrationis ad effectum sufficit, si sit talis probatio, quæ animum iudicis moueat, maxime stante constitutione Piana. & nu.23.*
24 *Reseruatio regulæ 8. discolorat omnem titulum Ordinarij, nisi ad effectum regulæ de triennali, & nu.25. & de annali. nu.26.*
27 *Reseruatio regulæ 8. facit intrusum prouisum ab Ordinario, ita vt collatio per d. intrusum habita sit infecta, & nulla, & nu.28.*
29 *Falsitatis origine dato, omnis actus sequens, est nullus.*
30 *Fundamẽto sublato, totum ædificium corruit, & superædificari non potest. & nu.31.*
32 *Principio omisso, non potest fieri transitus ad extremum.*
33 *Collatio quartæ portionis si sit nulla, consequenter erit nullus ascensus, vigore illius, ad integram portionem, sicut & vitium attentati quo ad dimidiam, inficit integram, & n. 34. & 44. vbi etiam de mortificata radice.*
35 *Antecedente sublato tollitur consequens.*
36 *Error paruus in principio totam massam corrumpit.*
37 *Erronea si ex fundamento aliqua proueniunt, constito de errore omnia corruunt: & sublato præsupposito, tollitur omne id, quod ex eo sequitur, & ibidem agitur de præsentione, vel electione nulla, an censet nullitatem institutionis, vel confirmationis.*
38 *Ordinatus metu, non purgat illum, nec validat ordinem si exercuit per plures annos, credens ordinem esse validum, & potest matrimonium contrahere, & nu. 39.*
40 *Matrimonium errore contractum, quando non ratificetur.*
41 *Consensus erroneus quando non noceat, & adducitur pulcher casus, & nu.42.*
43 *Concordiæ confirmatæ à Sede Apostolica, non sunt sublatæ per Concil. Trid. quo ad correctionem Capitularium.*
45 *Causa prima semper repræsentatur, & influit in secundam.*
46 *Origo à qua reliqua vim capiunt, magis attenditur.*
47 *Inconuenienti vno dato, plura sequuntur, vbi plura in proposito. Et abyssus abyssum inuocat, & num 48.*
49 *Malum cui aduenit, non venit solum.*
50 *Primordium ad tituli, vel causæ, posterior quoque formatur euentus.*
51 *Reseruatio regulæ nostræ ligat Rota Auditores, vt non possint conferre vigore Clemen. auditor. de rescrip & nu.52. quia succedunt in locum Ordinariorum. & nu.53. præsertim si agitur de præiudicio tertij. & nu.54.*

Reseruauit, glossa 31.

1 ESERVATIO est † alicuius beneficij Ecclesiastici vacaturi, per habentem potestatem, ad se facta auocatio. vt docet Æneas de Falconibus, de reseruat. quæst. 1. princip. num. 1. & per totam. vel secundum Simonettam, iuncto suo additionatore in eodem tractat. q. 1. num. 1. Reseruatio est Ecclesiasticæ beneficialis collationis, electionisue ab Ordinario per potestatem habentem, ad tertij etiam fauorem, facta ante vacationem auocatio. *Rota decisione 32. num. 2. de præbend. in antiquis. * Mascardus de probationibus. conclus. 1276. nu. 1. Reseruationis multiplex diffinitio.

Quo ad propositum nostræ regulæ, prima diffinitio non videtur bene quadrare. Nam prima diffinitio potius respicit specialem reseruationem, de qua non loquitur regula nostra, vt dixi in glossa præcedenti. Necnon com-
2 prehendit reseruationem factam ab alio, † quã à Papa, vt d. Æneas scribit, vbi supra, sub num. 4. Reseruatio autem nostræ regulæ est à solo Pontifice maximo facta, & ligat omnes inferiores, etiam Legatos de latere, vt dixi in glos. 24. Secunda diffinitio minus conuenit, quia est restricta ad auocationem factam ab Ordinario. In nostra autem regula non solum ligantur manus Ordinariorum, sed etiam omnium quorumcunque collatorum, quomodolibet ius conferendi habentium, vt dixi in gl. 29. Item regula nostra non loquitur de reseruationibus factis ad fauorem tertij, seu personæ certæ, vt in ipsa diffinitione legitur.

Vnde in instituto nostro aptior videtur diffinitio, quod reseruatio † sit prouisionis Ec-
3 clesiasticorum beneficiorum, in certis mensibus vacaturorum, per Papam ad se generalis facta auocatio.

4 Cuius diffinitionis partes verificantur, † ex
ſupradictis. Nam dum dicimus, prouiſionis,
declaratur in gloſ.17.dum dicimus, Eccleſiaſti-
corum beneficiorum, declaratur in gloſ.5.dum
dicimus, in certis menſibus, explicatur in gloſ.
11. dum dicimus, vacaturorum in gl.15. dum
dicimus, per Papam ad ſe, explicatur in gl.12.
dum dicimus, generalis, in gl. 30. & denique
dum dicimus, auocatio, oſtenditur in iſta præ-
ſenti gloſſa.

Effectus reſeruationis plures.

5 Iſta autem auocatio, ſeu reſeruatio eſt ita
fortis, & potens, † quòd ſit gladio
ancipite penetrabilior, & eius decretum om-
nia interiora afficit, ac adſtringit. Æneas de
Falconibus, in tractatu de reſeruationib. q.4.
principali, effectu 1. ſub nu.1. verſ. *& propter
hoc dixit*.

6 Necnon eſt tam malignæ naturæ, † quòd
quicquid inuenit in oppoſitum, deſtruat, ac ſe-
cum ducit. Gomezius in regula annali. quæſt.
23. nu.4. Menochius de recuperanda. rem.16.
nu.444.

Vnde reſeruatio noſtræ regulæ, non ſolum
annullat & inficit titulum beneficij in contra-
7 trarium collati, ſed poſſeſsionem, † ita vt ta-
lis poſſeſſor non poſsit iuuari ex aliquo reme-
dio poſſeſſorio retinendæ, nec recuperandæ,
vel aliàs. Nam talis poſſeſsio caret omni ef-
fectu, & eſt ſine vllo iuris adminiculo. Rota
deciſ.3.per totam, de reſtitutione ſpoliator. in
nouis, & deciſ.2. eodem titulo, in antiquis, &
deciſ.11.& 12. de cauſa poſſeſsion.& proprie-
tatis, in antiquis, & deciſ.5.n.3. vt lite penden.
in antiquis. Ægidius Bellamera deciſ.535. in-
cipit *in poſſeſſorio*. Lap.allegat.29.nu.1.& alle-
gat.51.nu.9. Felin.in cap.in noſtra. nu.12.de
reſcript. Æneas de Falconibus, in q.4. princi-
pali effectu 11.& 47.Rebuff.in praxi, tit.de re-
ſeruatione, tam generali quam ſpeciali. n.40.
Caſſador.deciſ.1.nu.3. & deciſ.2.per totam, de
reſtitut. ſpoliator. & deciſ.7. nu.3. & deciſ.11.
nu.5.ſuper regulis. Gomez.in dicta regula de
annali.q.23.& in regula de triennali.quæſt.49.
Mandoſ. in reg. 1. q.3. & per totam, & alios
plures adducens Menoch. de recuperand. re-
med.16.q.35.num.443.cum ſeqq. vſque ad nu.
457. Ferrett.conſ.3.num.19. & conſ.6.nu.11.&
conſ.21.nu.2. Simonet.de reſeruat. q.40.& 48.
Mohed.deciſ.13.nu.1. de cauſa poſſeſſ. & deciſ.
13. nu.2. de reſtitut. ſpoliator. Caputaq.deciſ.
325.p.1.nu.2.& deciſ.345.nu.5.p.3.Lancellott.
de attent.p.3.cap.24.q.9.num.1.cum ſeqq.Put.
deciſ.190.*in vna Eugubina*,n.5.& deciſ.ſequen-
ti lib. 3. Anton. Gabriel tit. de reſtit. ſpoliat.
concluſ.5.nu.43.cum pluribus ſeqq.

8 Et loquendo in terminis regulæ noſtræ eſt
deciſ. Caſſadori 1. de reſtitut. ſpoliat. nu.1. &
per totam. Item deciſio Rotæ 510.*vacauit*,nu.
5.lib.3.p.3.diuerſor.Put.deciſ.197.*die* 13. nu.3.
* lib.3.* Pontan. de ſpolio lib.3. ſub nu.56. verſ.
idemque defectus. Mohedan.d.deciſ.13.num.1.
de cauſa poſſeſſion. Rota deciſ.633. nu.3.& 4.
lib.3.part.3.diuerſ.* & fuit etiam deciſum in
vna Crotonien. Decanatus 20. Maij 1587. co-
ram Orano, & in alia Regien. Canonicatus 17.
Nouembris 1595. coram Illuſtriſsimo Cardi-
nali Pamphilo. In quibus deciſionibus fuit
etiam dictum, quòd quamuis decretum irri-
tans contentum in regula noſtra, non cadat
ſuper certo corpore beneficij, nihilominus in-
ficit poſſeſsionem, quia eadem ratio militat
quando decretum eſt iuſtificatum per proba-
tionem vacationis in menſe reſeruato. Nam
tunc decretum dicitur notorium, ex quo, ſcili-
cet, incontinenti probatur, & diſcolorat titu-
lum. Put. deciſ.197. num.2. lib.3. Simonet. d.
quæſt.40.

Ex quo ſequitur, quòd pari ratione idem
dicendũ ſit in vacationibus con-
tingentibus in menſibus Martij, & Septembris,
9 † ſtante acceptatione alternatiuæ, per quam
ex menſibus ordinarijs efficiuntur Apoſtolici,
& reſeruati: ſi quidem decretum regulæ noſtræ
pariformiter amplectitur hanc reſeruatio-
nem cauſatam in dictis duobus menſibus,
ratione dictæ alternatiuæ acceptatæ. & eo
ipſo quòd conſtet de acceptatione, & vaca-
tione in aliquo ex dictis menſibus reſeruatio
penetrat, & inficit dictam poſſeſsionem. Nam
idẽ eſt, quòd reſeruatio ſit probata, vel incon-
10 tinenti † probari poſsit. Rota deciſ.11.de reſtit.
ſpoliat. in antiq. Menoch. de recuperanda re-
med.16.nu.453. Put.d.deciſ.193.nu.2.lib.3.vbi
propterea dicunt, quòd opponens de tali re-
ſeruatione ad impediendam reſtitutionem,
11 ſeu aliud remedium poſſeſſorium, admitti † de-
bet ad probandum incontinenti de d. reſer-
uatione.

Idem etiam pari ratione dicendum apparet
12 † quo ad beneficia vacantia in menſibus ordi-
narijs, vigore alternatiuæ (Epiſcopo non reſi-
dente) iuxta ea, quæ dicimus in gloſ.43. nam
probata vacatione de tempore non reſidentiæ,
tunc etiam erit infecta poſſeſsio.

Hinc oritur reſponſio ad deciſionem Caſſa-
13 dori 2. † de reſtitutione ſpoliatorum, vbi fuit
reſolutum, quòd decretum alternatiuæ con-
ceſſæ Epiſcopo, non inficiebat poſſeſsionem, ea
ratione quia eſt ſuper incerto beneficio, & non
notorium, ſicut decretum in corpore iuris, &
regularum, quæ publicantur in Cancellaria, vt
in num. 3. dictæ deciſionis 2. legitur, & An-
ton. Gabriel in titulo de clauſulis concluſ.3.
num.17.

Nam dupliciter reſpondeo. Primo, dicendo
quòd intelligatur quamdiu non conſtat de re-
ſeruatione: ſecus vero poſtquam ſit probata,
vt dicit dicta deciſio Crotonien. Decanatus ſu-
pra allegata, exemplum adducens de execra-
14 bili ſpoliato, qui reſtituitur, † quando execra-
bilitas, de qua per extrauagantem execrabi-
lis, de præbendis, probata non eſt; ſecus tamen
eſt ſi

est si execrabilitas est probata, quia tunc non
restituitur. Caputaq. late decis. 325. cum ibi-
dem allegatis, p. 1. & 145. n. 5. p. 3. Crescentius
decis. 6. de restitut. spoliator. & tradit R.P.D.
Germonius in tract. de indultis. §. volumus.
num. 30. cum seqq. & vide quæ dicam in glos.
fin. ex num. 32.

Secundo respondeo, quòd de tempore Cas-
sadori non concedebatur Episcopis alternati-
15 ua per regulam Cancellariæ, † sicut hodie
conceditur: sed regula reseruatoria mensium
erat notoria; alternatina vero non ita, quia
solebat concedi per gratias, & breuia parti-
cularia, vt docet Franciscus Pauinus in tract.
de officio, & potestate Capituli sede vacante.
* p. 1. q. 10. sub num. 23. *Bursat. cons. 126. num.
101. lib. 2.* & dixi in declaratione litteræ re-
gulæ nostræ, in princip. num. 4. quòd etiam
insinuat idem Cassadorus in dicta decisione 2.
num. 3. dum rationem assignat, ex eo quòd
tale decretum appositum in alternatiua, non
erat sic notorium sicut decretum in corpore
iuris, & regularum quæ publicantur in Can-
cellaria. Paris. in cons. 42. *quantum ad alter-
natiuam*, num. 1. & seqq. lib. 4. & cons. 144.
num. 1. eodem lib. 4. Cum igitur hodie conce-
datur alternatiua per nostram regulam Can-
cellariæ, & etiam habeat decretum irritans,
16 † ac sit publicata, & nota: dicendum erit quòd
talis reseruatio, quæ oritur in prædictis duo-
bus mensibus Martij, & Septẽbris, ex eo quod
sit acceptata alternatiua, inficiat possessionẽ
non aliter quam inficit reseruatio aliorum
mensium Apostolicorum.

Aliter namque sequeretur, quòd d. decis. 2.
Cassadori esset contraria decisioni 1. sub eo-
dem titulo de restitutione spoliatorum su-
perius allegatæ. vbi habetur, quòd reserua-
tio regulæ nostræ, inficit non solum titulum,
sed etiam possessionem, ac impedit restitu-
tionem.

* Hic insere casum pulchrum. Rot. decis. 633.
lib. 3. par. 3. diuersorum. *

Rursus reseruatio nostræ regulæ, non
solum inficit titulum & posses-
sionem, sed etiam impedit integram reuoca-
17 tionem, & prorogationem attentatorũ. † Nam
si intrusus in beneficio reseruato, lite pendente
spoliaretur à prouiso Apost. non potest, reme-
dio attentatorum, petere quòd restituatur, &
attentata plenè purgentur. sed constito de re-
seruatione, & attentatione, est auocanda pos-
sessio à reseruatario, qui attentauit: non ta-
men danda illi qui fuerat passus attentata,
quia per reseruationem apparet de non iure
18 suo, sed tunc est sequestranda † d. possessio.
Simonet. in d. q. 40. num. 12. & 13. & fuit reso-
lutum in vna Auersana beneficij 5. Aprilis an-
ni 1557. coram Iunio. & in alia Romana Ar-
chipresbyteratus 11. Maij 1584. coram Ora-
dino. & tradit Lancellottus de attentatis 3. p.

Fundamẽto deficiente reliqua corruunt, cumulantur plura singularia vsque ad finem.

cap. 24. q. 9. num. 12. & 13. & D. Anastas. Ger-
monius in tract. de Indultis Cardinal. §. volu-
mus. nu. 27. & 28.

Et secundum hęc est intelligenda decis. 11.
19 † de causa possessionis, in antiquis, & Aegid.
decis. 101. dum dicunt, quòd exceptio reserua-
tionis non impedit reuocationem attentato-
rum, ex eo quòd ad reuocationem obtinen-
dam sola detentio sufficit, & non est necessa-
ria possessio. quod etiam scribit Menoch. in
d remedio 16. num. 455. Nam dicta reuocatio
fieri debet ad effectum vt possessio sequestre-
tur, non autem vt attentata passo restituãtur.

Quæ omnia sunt (vt arbitror) intelligenda,
quando reseruatio, benè & concludenter pro-
batur, prout requiritur, vt dixi in §. 7. proœ-
miali, & in glossa 11. ex num. 103. Secus autem
esset, quando probatio non esset plena, & re-
20 seruatio esset turbida. † Nam tunc spoliatus
& attentata passus, deberet ante omnia resti-
tui, & in sua possessione defendi. quia paria
sunt non probare, & minus bene, ac obscure
probare. l. de ætate. §. nihil. ff. de interrogator.
actionibus. Roland. consil. 8. num. 18. volum.
3. & consil. 63. num. 28. volum. 1. Afflict. decis.
22. sub num. 3. Rota decis. 3. sub nu. 1. ad me-
dium, ibi, *non constabat clare, & notorie*, de
restitut. spoliat. in nouis.

Pro quo facit doctrina Franchi, in cap. si à
sede, sub num. 6. vers. *in glossa finali, ex quo per
aduersarium nihil in contrarium clare proba-
tur*, de præbend. lib. 6. Caputaquen. decis. 325.
num. 7. 8. & 9. par. 1.

Et quod fuit resolutum in vna Oriolen. be-
neficij, seu Canonicatus 18. Iunij 1599. coram
Reuerendissimo Domino Corduba nunc Epi-
scopo Pacen. vbi fuit dictum, quòd quamuis
probata reseruatione, non esset necessarium ve
rificare totam narratiuam, sed dumtaxat pos-
sessionem defuncti, & clericatum prouisi, vt
etiam diximus in §. 7. proœmiali à num. 211.
Tamen in dicta decisione fuit resolutum, quòd
si probatio reseruationis non erat plena, & cla
21 ra, † sed turbida, quòd tunc tota narratiua
erat verificanda.

Verum tamen est, quòd talis potest esse
reseruationis probatio, licet non sit clara, &
concludens, quòd possit mouere animum iu-
22 dicis ad apponendum sequestrum † de dicto
beneficio. ex his quæ late tradit Lancellottus
de attentatis 3. par. cap. 24. quæst. 19. num. 5.
& 6. Cotta decis. 140. Paleot. decis. 201. in
manuscriptis. Ac propterea super hoc an sit
apponendum sequestrum, vel non, pensatis &
consideratis omnibus, multum valet iudican-
tis arbitrium, vt dixi in §. 7. proœm. num.
26. & 27.

23 Et hodie à fortiori, erit locus sequestro, †
cum ad hunc effectum sufficiat extraiudicia-
lis, & minor probatio ex cõstitutione Pij IV.
142. de qua ad longum tractauimus in d. §. 7.

proœmiali, præsertim in quæstione finali, vbi diximus, quæ probatio sit necessaria, vt apponatur sequestrum, in nu. 122. cum seqq.

Præterea dicta reseruatio, non solum habet
34 præfatos effectus; sed etiam discolorat † omnem titulum Ordinarij, ita vt neque pro titulo colorato deseruire valeat. Lap. allegat. 16. sub nu. 2. vers. *ex quo concludit*, dicens, quòd possidens beneficium reseruatum, vigore collationis Ordinarij, cuius manus erant ligatæ, neque habet possessionem coloratam. Idem Lap. allegat. 103. nu. 3. Felin. in cap. in nostra, corollario 36. num. 32. post principium, de rescript. Cassador. decis. 7. nu. 3. super regulis. Bertrand. consil. 2. *viso*, num. 21. lib. 3. Parisi. consil. 125. *an collatio*, in fine, lib. 4. Ferrett. consil. 1. num. 5. lib. 1. Simonet. de reseruatione. quæst. 48. num. 1. & 2.

35 Quod tamen limita, quo ad effectum † regulæ de triennali, quia ad illum effectum nulla alia reseruatio discolorat titulum, nisi sola reseruatio inducta per cap. 2. de præbendis lib. 6. de vacantibus apud Sedem Apostolicam, cum sola illa sit clausa in corpore iuris. Gomezius in eadem regula de triennali, quæst. 27. num. 7. & quæst. 31. & per totam, & q. 44. n. 3. & passim seruat Rota.

* * Idemque procedit quo ad effectum allegationis Lapi 89. Cassad. decis. 4. de caus. poss. Gomez. in reg. de triennali q. 3. Mandos. in d. alleg. Lapi 89. q. 19.

Prout etiam habet locum d. reg. de triennali in fauorem tertij qui fuit ab Ordinario prouisus de beneficio litigioso. Cassad. decis. 7. & decis. 9. super eodem reg. de triennali. Gomez. ibidem q. 47.*

Sicut etiam ad effectum regulæ de annali.
36 † Nam dicta regula procedit etiam in beneficijs reseruatis, vt nouissime fuit resolutum in vna Saguntina Canonicatus 2. Iunij huius an-
* ni 1603, coram R. P. D. meo Litta. * & 5. Decembris eiusdem anni. & fuerat etiam sæpius prius resolutum in Calciaten. Scholasticæ 26. Maij 1588. coram Plato, & in Mediolanen. capellaniæ 6. Nouembris 1592. & Cracouien. Canonicatus 24. Iunij 1593. coram Seraphino, & in Leodien. Parochialis 5. Maij 1597. coram D. Litta. *

Vlterius reseruatio nostræ regulæ facit, vt prouisus ab inferiore de beneficio per illam reseruato, dicatur verè intru-
37 sus. † Calder. consil. 13. incipit, *intrusus*, in fine, sub titulo de verbor. significat. Simonet. de reseruat. q. 48. nu. 3. Gomez. in reg. de triennali, q. 47. sub nu. 2. vers. *quarto dicitur*, Mascard. de probation. conclus. 937. n. 20. Æneas de Falconib. de reseruat. q. 4. principali, effectu 26. & 45.
* * Hinc d. possessio vti infecta, caret omni iuris adminiculo. Rota decis. 3. iuncta additione sub littera B. de restit. spoliat. in nou. Lancell. de attent. 3. par. cap. fin. nu. 192. *

Vnde consuluit Nauarr. consil. 2. de intrepatronatus, quòd prouisus ab Ordinario de beneficio vacante in mense reserua-
38 to, qui possessionē occupauit, non possit, † tanquam intrusus, præsentari ad beneficia pertinentia ad præsentationem illius beneficij sic possessi: & licet ipse rationem reddat ex eo, quòd dicatur malæ fidei possessor, alia tamen, & fortior ratio est, quia nullam habet possessionem, cum reseruatio nostræ regulæ inficiat etiam possessionem, ex supradictis. Rota decis. 4. de præbend. in antiquior. Besignett. Simonet. de reseruat. q. 44. & q. 50. nu. 8. & 18. Æneas de Falconibus de reseruat. q. 3. principali, effectu 26. Selua benef. 2. par. q. 12. per totam, & dixi in gloss. 15. §. 1. nu. 94. cum seqq.

39 Dato namque origine falsitatis, † actus omnis sequens est nullus. l. ex initio. C. de falsis. Simonet. de reseruat. q. 61. nu. 7.

40 Et sublato fundamento † totum ædificium corruit. l. egi tecum 26. ff. de exception rei iud. l. fin. ff. de constit. pecunia. l. vectigal. ff. de pignor. Rota decis. 10. in fine, de preben. in antiq.

41 Ac deficiente fundamento † superædificari non potest, cap. cum Paulus 1. q. 1. cap. veniens, de presbyt. non baptizato.

* * Et non potest esse plus virtutis in causato quam procedat ab influenti potentia causæ Bald. in l. 1. num. 3. ff. de Senatoribus, cum alijs citatis in gl. 5. in princ. ex nu. 112. *

42 Nec omisso principio † potest fieri transitus ad extremum. l. final. C. vnde vi.

Sic ille, qui optauit beneficium integrum,
43 vigore vnius † quarti, quod habuit a principio, vel maiorem præbendam, vigore minoris præbendæ, si declaratur postea esse nullam colla-
44 tionem factam de quarto, vel de minori præbenda; similiter corruit † integrum beneficium, & maior præbenda. Rota decis. 10. de præben. in antiq. & dicam in gl. 34. q. 16. & 17.

Pro quo etiam facit elegans Rotæ decisio 6. nu. 7. par. 2. diuersorum: vbi fuit decisum, vitium attentati commissi circa dimidiam portionem, necessario etiam inficere integram, tanquam consecutiuam ad dimidiam & dependentem ab ea, quia non potest quis consequi integram, nisi dimidiam habuerit.

45 Nam sublato antecedenti, † tollitur consequens, l. si cum te. ff. de pactis, c. ad petitionem,
* de accusationibus, * cum alijs adductis per Enerardum in loco a destructione ante cedentis nu. 1. & per totum.

46 Et error paruus in principio, † totam massam corrumpit. Baldus in proœmio decretalium, sub num. 3. ante finem principij, vers. *Nam error*. Et paruus error in principio est magnus in fine, secundum Philosophum. Euerardus in loco ab absurdo, num. 9. ante fin.
* * Bald. in cap. quoniam contra. num. 33. de probation. vbi propterea subdit, quod aduocatus in principio litis debet intrinseca-

linea cordis totum opus dimetiri, nam paruus error in principio, est magnus in fine.*

Hinc si cum erroneo fundamento aliqua
37 procedunt, † constito de errore, omnia corruunt. l. quod non ratione. ff. de legibus. l. si is, qui putat 15. cum l. sequenti. ff. de acquir. hæred. Achilles de Grassis decis. 1. num. 2. qui filij sint legitimi. Rocchus de consuetudine sect. 4. num. 1. cum seqq.

* *Vnde, dum dicit tex. in l. minime. ff. de legibus. quod minime mutanda sunt, quę interpretationem certam semper habuerunt, intelligi debet de interpretatione vera, non autem de interpretatione erronea, vt docet Albericus ibi, sub num. 1. Rebuff. in tract. de nominarion. q. 5. sub nu. 34.*

Sublato etiam præsupposito, tollitur omne id quod ex eo sequitur, l. mancipia. C. de furt. Rom. singular. 489. Gutierrez consf. 21. num. 6. Decius consf. 644. nu. 14. Rota decis. 589. nu. 1. diuersorum.

Sic, institutio seu confirmatio facta ad electionem, vel præsentationem nullam, est similiter nulla, vt latè per Lambert. de iurepatron. lib. 2. p. 2. q. 3. art. 4. nu. 2. & 3.

Sic consuluit Nauarr. consf. 4. num. 9. & 10. ac per totum, sub titul. de his, quæ vi, metusve causa fiunt, quòd si quis vi causatiua, & non absoluta, fuit sacris ordinibus initiatus, & credens ordinem esse validum, exercuit per
38 nouem annos, non propterea purgatur † metus, nec ordo reualidatur, cum exercitium ex errore processerit, & sic ratificationis præsumptio cesset. tradit etiam Rodriguez in sua summa, q. 205. de impedimento ordinis, nu. 6. Et in eadem causa, in qua consuluit Nauarrus super 2. nullitate susceptionis ordinis, quæ intitulabatur Valentina nullitatis susceptionis ordinis Subdiaconatus, emanarunt plures decisiones Rotales, quæ sunt 1. & 2. Cæsar. de Grassis sub eodem tit. de his, quæ vi, & decis. 560. & 561. par. 1. diuersorum. ex quibus apparet fuisse resolutum pro nullitate dicti or-
39 dinis, & posse sic ordinatũ, matrimonium † contrahere, quamuis pro constanti haberent, ordinis characterem fuisse impressum, ex quo vis non erat absoluta, sed causatiua.

Idem in matrimonio per errorem contra-
40 cto, † consuluit Anchar. consf. 229. incipit. *multa dubia*. nu. 3. cum seqq. & consf. 230. incipit, *præsupponitur*. quia ratificatio requirit veram scientiam, non solum facti, sed etiam qualitatis. Puteus decis. 397. nu. 3. lib. 2. cum aliis. Et qui errat non consentit. l. si per errorem. ff. de iurisdict. omn. Iudic.

Pro hoc etiam facit dictum Abbatis in cap. ex parte, num. 10. de concess. præben. notantis per textum ibi, quòd si potestas de aliquo disponendi pertinet ad me, & ego credens ad te
41 pertinere † consensi, quòd tu disponeres, actus sic explicatus non tenet; non ratione tui, quia non habebas potestatem, minus ratione mei, quia non intendebam.

Ideo fuit resolutum in vna Burgen. iurisdictionis coram Rubeo 22. Iunij 1584. quòd quamuis Capitulum Burgen. per plures annos seruauerit Concil. Trident. dispositionem in sess. 6. de reformat. cap. 4. & sess. 25. cap. 6. super visitatione, & correctione Capitularium, cre-
42 dens quòd etiam † derogabat concordias à Sede Apostolica confirmatas: non propterea vti errans renunciauit concordiæ, quam habebat cum Episcopo à Sede Apostolica confir-
43 matæ, quæ per d. Concil. sublata † non fuerat. Achilles decis. 1. de pactis. Cæsar de Grassis decis. 2. nu. 7. de iureiur. Puteus decis. 172. nu. 2. lib. 3. & dixi in gl. 25. nu. 14.

Sic etiam quando defectus est in primo gra
44 du, † & ille gradus est causa læsionis plurium successiue & gradatim: primo restituto, restituitur secundus aduersus tertium, & tertius aduersus quartum, & sic de singulis. Anchar. in cap. si beneficia 20. per textum ibi, notabili 8. num. fin. vbi Franch. num. 4. de præben. lib. 6. & dixi in gloss. 34. sub q. 17. ex num. 94.

* *Necnon, rupto vno titulo anteriori, de rigore rumpuntur omnes sequentes tituli. Lapus allegat. 89. nu. 16.*

Ac deficiente subiecto non est locus correlatiuo subiecti, gl. fin. in cap. 1. de fide instrum. Caputaq. decis. 214. nu. 8. p. 2.

Conferunt ea, quæ ex malo principio iniustæ carcerationis tradit Bart. in sua quæst. 6. Et quæ de mortificata, & infecta radice dixi in gl. 5. in princip. nu. 112. & 113. & in §. 9. eiusdem gl. num. 127.

Dicimus etiam, quòd semper causa prima
45 repræsentatur † in secunda, in quam influit. l. licet. §. ea obligatio. ff. de procuratoribus. Aimon consil. 131. nu. 15. & consf. 144. num. 1. volum. 1.

Et origo, à qua reliqua vim capiunt, magis
46 attenditur, † & nobilior habetur. l. quidquid, in princ. ff. de noxalibus. Mandos. in regula 27. q. 20. nu. 4. & in reg. 30. q. 2. nu. 2.

47 Et dato vno inconuenienti † plura sequuntur. l. ratas. C. de rescind. vendit. vbi omnes. L ex diuerso. §. 1. ff. de rei vendic. Probus in cap. fin. nu. 1. de præben. in 6. Et vno principio illicito dato, plura mala sequuntur, authen. vt Iudices sine quoquo suffragio. §. 1. vers. *considerauimus*. collat. 2. gl. in extrauag. 1. in principio, verbo, *Hydria*. de priuileg. inter communes, vbi post tex. ibi adducit exemplum Hydræ, cuius vno amputato capite, nascuntur septem. Accedit illud prouerbium, *nodum ligauit qui ansam soluisse credit*. cap. cum olim 24. de verb. signif. vbi glossa verbo, *dum ansam*.

Sicut abyssus abyssum inuocat, & vnum ab-
48 surdum sequitur † aliud absurdum, vt in Psalmo 40. glos. in l. diuortio, in principio, aliàs est §. Papinianus, verbo, *alioquin*. ff. soluto matrimonio,

monio, glossa verbo, *putamus*. in l. 1. §. hæc autem verba. ff. quod quisque iuris.

Ac propterea dici solet, quòd cui aduenit
49 malum, non venit solum. † gl. in authen. vt Iudices sine quoquo suffragio, in princip. verbo, *illicito*. collat. 2.

Dicit etiam tex. in l. 1. in fin. C. de Im. lu. descriptione, lib. 10. quoad primordium tituli,
50 vel causæ, posterior † quoque formatur euentus, & ibi gl. verbo, *primordium*. Quibus etiam adde quæ dixi in gl. 5. in princ. ex nu. 110.

Denique alios effectus reseruationis, vide per Aeneam de Falconibus in tract. de reseruatione, quest. 4. principali, vbi quinquaginta & vnum effectus congerit.

Illud & superaddo, quòd reseruatio regulæ nostræ, ligat † etiam Auditorē
51 Rotæ, vt de beneficio reseruato conferre non valeat, vigore clemen. auditor, de rescript. nisi ad hoc habeat specialem PP. commissionem. & ita nuper respondi in vna causa Triden. parochialis: nam cum vacaret illa parochialis in mense reseruato, affixis edictis se opposuerunt A. & B. & præuio concursu, Ordinarius elegit A. qui obtinuit collationem Apostolicam, iuxta formam Concil. Trid. sess. 24. de reform. cap. 18. B. autem appellauit à mala electione Ordinarij, & commissa causa in Rota obtinuit declarari constare de irrationabili electione A. & illam reuocari debere, cum omnibus inde sequutis, vt tetigi in gl. 4. num. 143. & dubitabatur, An R. P. D. meus Sacratus Rotæ Auditor, & causæ Iudex posset conferre d. B. eamdem parochialem, vigore d. Clem. dixi quòd non. Quia reseruatio regulæ nostræ ligat omnes, non solum Rotæ Auditores, sed etiam
52 Cardinales Legatos† de latere, vt dixi in glossa 34. nu. 29. 39. & 44. Item quia Rotæ Auditor
53 † in casu dictæ Clemen. succedit in locum Ordinarij. Cæsar de Grassis decis. 14. num. 9. de præben. & ideo sicut Ordinarius solummodo eligere poterat in hoc casu, sic & D. Rotæ Auditor. Item quia resultaret aliter præiudicium tertij, hoc est officialium Cancellariæ, & quan
54 do resultat præiudicium tertij † Auditor delegatus conferre non potest, c. super eo, de offic. deleg. latè Selua de benef. 2. p. q. 13. nu. 1. & 6. ac per totam. vide in gl. 23. num. 14. & ita fuit seruatum, quia d. B. obtinuit de ordine Rotæ prouisionem Apostolicam de d. parochiali.

* *Addo hic qualiter non facit fructus suos intrusus in beneficio reseruato, & a quo tempore, & an hæredes ad collitigantis defuncti spectent.*

Summaria Glossæ 32.

1 *Mensis vacationis est narrandus in gratijs beneficialibus, ne ordinarijs collatoribus fiat iniuria, num. 2. & 55.*
3 *Mensis est exprimendus, etiam in gratijs ex proprio motu.*
4 *Motus proprius aufert subreptionem, non tamen supplet defectum intentionis. & num.*
6 *Motus proprij de clausula, plures Doctores citantur.*
7 *Mensis narratiua debet fieri dispositiue, & quando dicatur fieri dispositiue, nu. 8. & 56.*
9 *Mensem dispositiue narrandi, quisnam effectus sit, & num. 59.*
10 *Mensis vacationis narratiua sub dictione, forsan, non releuat, quia nihil affirmat, & numero 11.*
12 *Mensis narratus cum clausula, vt asseritur, nihil prodest, quia nihil concluditur, & nu. 13.*
14 *Mensis vacationis expressus, semper est verificandus.*
15 *Mensis expressio non releuat, si fiat sub hac forma, vacauit de tali, seu alio veriori mense. Nec sub clausula, etiam si vacaret in tali mense, & num. 16.*
17 *Mensis narratiua dispositiuè fienda, est ad vnguem seruanda.*
18 *Mensem exprimendi dispositio obligationem inducens, est fauorabilis, quia tendit ad obuiandum fraudibus, & num. 19.*
20 *Mensis est exprimendus in noua prouisione.*
21 *Mensis est exprimendus in gratia si neutri, & num. 23. & 24.*
22 *Stultus non debet esse melioris conditionis, quam sapiens.*
25 *Mensis exprimi debet, siue vacatio sit de solo iure, vel solo facto.*
26 *Mensis est exprimendus, non solum in vacatione per obitum, sed etiam in alia quacumque vacatione.*
27 *Reseruatio regula nostra, sicut est generalis ad omnes vacationes; sic est obligatio narrandi mensem, & nu. 28.*
29 *Clausula praecedens, est tanta, & maioris efficaciæ ad declarandum clausulam sequentem, quam sequens ad declarandum præcedentem.*
30 *Clausula sequens trahitur ad præcedentia.*
31 *Dataria quid seruat super expressione mensis in alijs vacationibus præter obitum.*
32 *Mensis est exprimendus in resignatione, quando quis intendit per clausulas generales includi vacationem, ne fraudis detur occasio, & num. 33. & narrantur plures casus.*
33 *Clausula (præterquam per obitum) adijcitur in resignationibus.*
34 *Cupiditas multorum, qui tanquam latrones rugientes, & lupi rapaces beneficia circumeunt, &c. est refrenanda.*
35 *Mensis si non exprimitur, gratia est ipso iure nulla.*
36 *Dictio, esse, denotat nullitatem ipso iure.*
37 *Nullum quod est, rescindi non debet.*
38 *Nulla an sit ipso iure gratia, vel veniat rescindenda, multiplex est effectus.*
39 *Mensis exprimi non debet, quando beneficium est*

est reseruatum, vel affectum, aliter quam ratione mensis.
40 *Mensem exprimere, an sit necesse, quando beneficium est litigiosum.*
41 *Mensis non est exprimendus in gratia reformatoria, si fuit narratus in prima.*
42 *Gratia reformanda semper inseritur in reformatoria.*
43 *Mensis non est exprimendus in resignatione, & nu.44.& 45.*
46 *Mensis expressio non est necessaria in collationibus ordinarijs.*
47 *Ordinarius præsumitur habere scientiam de mense vacationis, nisi contingat mors extra diœcesim.*
Vacare in dubio præsumuntur beneficia in diœcesi, in qua consistunt,
48 *Ordinarius semper prouidet motu proprio.*
49 *Mensis expressio non est necessaria, quando vacatio contingit in mense Apostolico, sed contra nu.50.& 51. sed prima opinio firmatur, n.52.& nu.53.*
54 *Mensis narratus, an sit verificandus, quando nulla adest prouisio ordinaria, declaratur, n.60.61.*
57 *Narratiua est semper verificanda, quia est pars gratiæ, & nu.58.*
59 *Narratiua mensis reseruati facit, quòd tota gratia restringatur ad reseruationem.*
62 *Mensis non est exprimendus in impetrationibus per deuolutionem.*
63 *Mensem exprimendi obligatio non fuit inducta de iure communi.*

Volentes in supplicationibus, seu concessionibus gratiarum, quę de dictis beneficijs tunc vacantibus, etiam motu proprio fient, de mense in quo vacauerint dispositiuè mentionem fieri, alioquin gratias nullas esse, gl.32.

IN hac clausula regulæ nostræ sancitur, quòd in omnibus gratijs beneficialibus narrari
1 debeat mensis† vacationis sub nullitatis pęna. & hæc sit conclusio generalis. quæ vt commodius per ampliationes, & limitationes enuclearetur opportunius esse censui, præfatam clausulam in plures glossas non diuidere, sed sub vnica glossa totam materiam concludere: quam conclusionem confirmant Put.decis.443. lib.1.& decis.179.lib.2.& 475.lib.3.Mohedan. decis.4.de concess.præben.Caputaq.decis.136. part.2. in manuscript. cum alijs inferius allegandis.

Cuius conclusionis ratio est, vt Papa sciat, an vacatio contigerit in mense reseruato, vel
2 ordinario. Nam ordinarijs † collatoribus, in suis mensibus præiudicare non intendit. Put. decis.53.nu.5.lib.2. Rota decis.724.nu.6.part. 3. diuersorum, & decis.9. nu.22.part.2. diuersorum, & dixi in §. 4. proœmiali post principium, nu.7.

Quæ conclusio ampliatur primo, vt non solum procedat in supplicationibus, & gratijs factis ad instantiam partis, sed etiam in concessionibus gratiarum, etiam
3 si ex motu proprio † fient, vt expresse docet littera nostræ glossæ, ibi, *etiam motu proprio*. Ratio est, quia quamuis in gratia ex motu pro-
4 prio, cōcessa, cesset effectus subreptionis, † cap. si motu proprio, de præbendis, lib.6. Clementina si Romanus, & ibi glossa fin. eodem titulo, vbi Vitalinus nu.44. Rota decis.6.& decis.7. de præbendis, in nouis, & decis.71. de rescriptis in antiquis. Mohedan.decis.4. nu.2.& decis.9. nu.4. de priuilegijs. Puteus decis.386. num.3. lib.1. & Staphilæus de lit.gratiæ, titulo de vi, & effectu clausularum, in §. subsequenter. Ant. Gabriel in titulo de clausulis, conclus.2. nu.1. vbi plenè. Simonet. de reseruation.q.45.num.5.

Mensis vacationis est exprimendus in gratia, & quare assignatur regula cū 9. ampliation. & 8. limitat.

Tamen dicta clausula non supplet defectum
5 intentionis † Papæ nolentis concedere dictas gratias absque mensis expressione, ne Ordinariorum prouisionibus præiudicium irrogetur. Rota decis.33. nu.6. 7. & 8. de præbendis, in antiquis. Cassador. decis.4.num.4. de concess. præbendæ. Simonet. de reseruationibus, quæst. 14. nu.6. vbi additio, verbo *intentionis*. plures adiungit. Puteus decis. 386. num. 3. supra allegata, lib.1.& decis.307.lib.3. Anton.Gabriel plures allegans, vbi supra, nu.18. & 19. cum seqq. vbi idem Gabriel ponit 27. effectus d. clausulæ (motu proprio,) & omnes illas optime limitat, & declarat. & Rebuffus in concordata super forma mandati Apostolici, in glossa, verbo, *motu proprio*. aggregat.47. effectus huiusmodi clausulæ, & 17. limitationes: quarum octaua limitatio est, quòd talis clausula non tollat defectum intentionis concedentis, ad quos doctores semper est recurrendum su-
6 per declaratione huius clausulæ, † & videas Puteum decis.70. lib.3. Achillem decis.10. de probationibus. Acebedum supra.l.3.titulo 14.
* num.1. cum sequentib.lib.4.recopil.* & Felin. in cap.nonnulli. sub nu.11. vers. *fallit tertio*, de rescriptis. vbi subdit cum alijs quod talis clausula *non ampliat gratiam*.*

Secundo ampliatur dicta cōclusio, quòd narratiua de mense fieri de-
7 beat dispositiuè, † dicendo affirmatiuè, simpliciter, & absolutè, quod beneficium vacauit in tali mēse, vt ostenditur ex littera nostræ regulæ; ibi, *dispositiuè mētionē fieri*. Rot.decis.475.

nu. 4. lib. 3. p. 3. diuersor. Mandos. in tract. de si-
gnatura gratiæ, titulo de prouisionibus, col. 8.
vers. *mensis mentionem dispositiuè, &c.* Et quan-
8 do dicatur narratiua dispositiua. † vide Ægi-
dium Bellameram in decis. 125. incipit, *si appel-
latus*. Caputaq. decis. 188. nu. 2. p. 1.

Effectus autem narrandi mensem dispositi-
9 ue est, quòd narrans præcise † teneatur ad ve-
rificationem illius, nec suffragantur clausulæ
generales: prout dicimus de deuolutione di-
spositiue narrata, quæ si non probatur, reliquæ
clausulæ generales corruunt, & non capiunt
aliam vacationem, quia dispositiua expressio
facit restringi gratiam ad illum modum vaca-
tionis. Cassador. decis. 5. num. 3. de præbend.
Crescen. decis. 15. eodem tit. Mohedan. decis.
17. eodem titulo. Caputaquen. decis. 63. & de-
cis. 253. part. 1. Puteus decis. 320. lib. 1. & scripsi
in §. 4. procem. nu. 80. & vide infra, num. 14.
* * Et fuit decisum in vna Virdunen. canoni-
catus 19. Iun. 1595. coram Illustrissimo Pam-
philio.*

Ex quo primo infertur non esse satisfactum
regulæ nostræ, nec sufficeret, si narratiua men-
sis fieret dubitatiue, veluti, si diceretur, quòd
10 forsan † vacauit in tali mense. Nam quando
11 dictio *forsan*, vel *fortasse* apponitur, nihil † af-
firmatur, & ideo non est necessaria verificatio
eius, quod per tales dictiones asseritur. l. in
substitutione. ff. de vulgari, & pupillari substi-
tutione. Cæsar de Grassis decis. 2. nu. 7. 8. & 9.
de probationibus. Alciatus cons. 25. num. 10.
* lib. 1. Rota decis. 212. nu. 3. p. 1. diuers. * & de-
cis. 64. lib. 2. part. 3. diuers. Put. decis. 36. nu. 3.
lib. 3. plene Mandos. in facultatib. Audit. Ca-
meræ. §. habita gl. verbo *forsan*.

Secundo infertur, quòd non sufficit dicere,
12 quòd (vt asseritur) † vacauit in tali mense,
quia per illud verbum impersonale (asseritur,)
13 nihil concluditur, † & facit quòd perinde con-
sideretur talis narratiua, ac si facta non fuisset.
authentica, si quando. C. de constitut. pecunia,
cum ibi notatis. Ac propterea non est neces-
saria verificatio huiusmodi narratiuæ. Cassa-
dor. decis. 4. nu. 9. de probationibus, & decis. 6.
nu. 2. & 6. de iurepatronatus. Rota decis. 60. &
decis. 77. de rescript. in antiq. & decis. 6. num. 2.
eodem titulo, in antiquior. Rota decis. 412. n. 3.
par. 1. diuersor. Cæsar de Grassis in d. decis. 2.
nu. 4. de probationib.

Mensis vero vacationis narratus, semper
14 † est verificandus. Caputaq. decis. 136. par. 2. in
manuscript. & supra nu. 9. cum adductis in §. 7.
procemiali, nu. 217. vbi diximus talem verifica-
tionem debere esse concludentem, & latius in
gl. 11. ex nu. 98. cum seqq. vbi nonnullis modis
limitaui.

Tertio infertur, quòd non sit satisfactum
regulæ nostræ, si expressio de mense fiat sub
hac forma (vacauit de tali, vel tali, seu alio
15 veriori † mense.) Nam huiusmodi narratiua
non est dispositiua, & clara, vt liquere pos-
sit Pontifici Maximo, An in suo, vel Ordina-
rij mense vacatio contigerit, ne Ordinario
in suo mense præiudicium inferatur, & frau-
dis occasio euitetur. Rota decis. 575. num. 3.
& decis. 700. par. 3. lib. 3. diuersorum. Puteus
in dicta decis. 25. lib. 3. & in terminis docet
Mandosius de signatura gratiæ. §. prouisio-
nes, colum. 7. vers. *clausula de præsenti mense
Martij, seu alio veriori in litteris exprimendo.*
Quod intellige, nisi adsint aliqua signa, ex
quibus liqueat, quòd Papa voluit (non ob-
stante prædicta narratiua mensis minus legiti-
me facta) nihilominus præuenire, vt fuit de-
cisum in vna Eluen. beneficij 21. Iunij 1604.
coram R. P. D. meo Pegna meritissimo Rotæ
Decano, & conferunt ea, quæ dixi in gl. 9. §. 3.
nu. 24. & in gl. 34. nu. 114.

Quarto infertur, quòd non sufficiat facere
dictam narratiuam inter clausulas generales
supplicationis, conditionaliter dicendo. etiam
16 si vacet † in tali mense, nisi dispositiue in cor-
pore sit expressa. Rota decis. 475. n. 2. & 6. lib. 3.
3. diuersor. & in specie tradit Mandos. vbi su-
pra, vers. *mensis mentio dispositiue faciendam esse
vult regula Cancellariæ mensium: non autem
per clausulas generales.*

Quinto infertur, quòd dicta mentio disposi-
17 tiua est ad vnguem facienda † pro forma sub-
stantiali: Ita vt ne quid variari, vel immutari
poterit, aut per æquipollens suppleri. Mandos.
post alios, vbi supra.

Tertio ampliatur præfata conclusio,
18 vt sit fauorabilis † in hac par-
te regula nostra, dum tendit ad obuiandum
malitijs, & fraudibus, mandando, quòd di-
spositiue fiat dicta narratiua. Rota decis.
624. nu. 2. & 4. & decis. 700. lib. 1. par. 3. diuer-
sorum.

Quoniam omnis constitutio emanata ad
19 obuiandum fraudibus, est † fauorabilis. Felin.
in cap. de de quarta, nu. 15. ad fin. vers. *& sic est
aliqua dispositio*, de præscriptionib. Rota decis.
42. nu. 9. p. 2. diuersor. Caputaq. decis. 215. nu. 1.
& seqq. p. 3. & dixi in §. 6. procemiali, vers. *vlte-
rius regula ista.* nu. 40.

Quarto ampliatur nostra conclusio, vt
etiam procedat in gratia nouæ
20 † prouisionis, quando ab inferiore fit nulliter
aliqua prouisio de beneficio vacante in mense
reseruato, & postea ab eodem prouiso petatur
sibi concedi à Papa noua prouisio eiusdem be-
neficij. Nam etiam in hac noua prouisione est
exprimendus mensis, quia verba nostræ regulæ
adaptantur nouis prouisionibus, vt concludit
Gomezius in regula de annali, quæst. 28. ante
num. 5. vbi refert, ita fuisse resolutum de men-
se Iunij 1539. Mohedan. decis. 4. de concession.
præbendæ, per totam. Puteus decis. 443. in-
cipit, *quod mensis*. lib. 1. vbi fuit ad hoc pon-
deratum, quòd regula nostra non solum lo-

quitur

quitur de supplicationibus, sed etiam de alijs * concessionibus. Rota decis. 475. nu. 4. *& melius decis. 754. nu. 1. *lib. 3. p. 3. diuers.

21 Quinto ampliatur, vt etiam procedat in gratia (si neutri) † quando in prima gratia non fuit facta mentio de mense, quia si postea non sit in gratia (si neutri) habebit locum dispositio regulæ nostræ, ne sit
22 melioris conditionis † stultus, qui in prima gratia non expressit mensem, quam diligens. cap. cum qui. de præb. lib. 6. & ita sentit Gomezius in regula de annali. q. 28. nu. 4. vers. *vt tamen*. vbi firmat, quod regula de annali locum habeat in gratia (si neutri) & in simili adducit exemplum in reg. nostra mandante fieri expressionem mensis. & in terminis fuit resolutum in vna Aurien. Canonicatus 4. Iunij 1576. coram bo. mem. Scipione Lancellotto.

Comprobatur ex generalitate verborum
23 regulæ nostræ. dum distinctè † loquitur in omnibus impetrationibus, & concessionibus gratiarum beneficialium, & dubitari non potest, quod gratia (si neutri) sit gratia beneficialis, & quòd in illa debeant omnia narrari sicut in
24 noua, † vel simplici prouisione. Rota decis. 24. de rescrip. in nouis. Put. decis. 48. num. 5. lib. 1. cum allegatis per additionatorem d. decis. 24.

Quod à fortiori procedit, si tertius qui non fuit in lite, & nullam aliam habuit gratiā, prefatam gratiam (si neutri) obtinuerit.

25 Sexto ampliatur, siue vacatio sit de iure, vel solo † facto, quia adhuc est exprimendus mensis. Rota decis. 102. incipit, *in causa Lucana*. num. 1. & 2. lib. 1. parte 3. diuersorum.

Septimo ampliabis conclusionem nostrā, vt non solum procedat in vacatione per obitum, sed etiam in alia quacum-
26 que vacatione † in qua intret reseruatio nostræ regulæ, vt ipsamet regula declarat. Nam in verbis præcedentibus dicit, quod reseruat omnia beneficia quocumque modo vacatura, & postea subdit, quod fiat mentio de mense vacationis: vnde sicut reseruatio est generalis,
27 sic etiam obligatio † exprimendi mensem vacationis, debet esse generalis, quocumque modo vacauerit beneficium, quia illa clausula præcedens (quocumque modo vacatura) cen-
28 setur repetita † in §. volens. de quo nunc agimus, qui venit ad declarationem reseruationis præcedentis. l. nihil. ff. de coniungend. cum emancipat. liberis. glos. verbo. *consuetudine*. in clemen. statutum. de electione. Cassador. decis. 6. num. 11. super regulis. Rebuffus de nominationibus. quæst. 5. nu. 21. facit etiam Cassad. decis. 8. nu. 1. & 6. de rescrip. & Rota decis. 43. nu. 2. p. 2. diuers.
29 Et clausula præcedens † est tantæ, & maioris efficaciæ ad declarationem sequentium, quantæ clausula sequens ad declarationem præcedentium. Iason in l. pacta nouissima, nu. 4. C. de pactis. Tiraquellus de vtroque retractu. §. 1. glossa 14. num. 25. & 26. vbi plura adducit Ioan. Gutierrez cons. 12. num. 28. & cons. 31. nu. 4.

30 Necnon clausula sequens † refertur, & trahitur regulariter ad omnia præcedentia. l. fin. & ibi Bart. ff. de rebus dubijs. cap. secundo requiris 41. de appell. Anton. Gabriel in tit. de clausulis, conclus. 9. per totam. Et ideo clausula nostra de expressione mensis, trahitur, & refertur ad omnes vacationes quocumque modo contingentes, de quibus in verbis præcedentibus mentio facta fuerat.

31 Video tamen, quod in Dataria † admittuntur supplicationes beneficiales, de alijs vacationibus (præterquam per obitum) absque expressione mensis, non tamen in vacationibus per obitum, & ideo forsan praxis interpretatur regulam nostram in solis vacationibus per obitum, quod & annuere videtur Mandos. in tract. de signatura gratiæ. §. prouisiones. col. 8. vers. *clausula de præsenti mense*. dum dicit hæc verba: *voluit Papa in collatione beneficiorum per obitum vacantium, certior reddi de mense, &c.* & sic de alijs vacationibus (extra obitum) contrarium sentit, &c.

Cogita tamen de hoc, quia esset magna restrictio regulæ: & prima opinio, quod sit exprimendus mensis in quacumque vacatione, vera videtur, & sensit Rota in vna Tirasonen. Canonicatus citanda in 6. limitat. num. 49. in qua ad oppositionem de non expressione mensis in in vacatione per assecutionem, non respondit Rota, quod talis expresio non esset necessaria in vacatione per assecutionem, sed potius præsupponendo necessariam, aliter respondit, vt in d. nu. 49.

Ampliatur octauo dicta conclusio, vt etiam locum habeat in resignatione, quando resignatarius, seu impetrans prætendit competere sibi beneficium, non vigore resignationis, sed per clausulas
32 generales † in resignatione contentas: verbi gratia, vacauit vnum beneficium de mense Augusti reseruato, & A. se intrusit in illo beneficio, deinde lapso anno illud resignauit in manibus Papæ in fauorem B. Postmodum C. illud impetrauit tanquam reseruatum ratione mensis, & litigabat contra B. resignatarium dicens, quod gratia illius sit nulla, ex quo A. qui resignauit fuerat intrusus, & nullum ius habebat, ac consequenter nullum potuit resignare, nec transferre. Respondet B. quod quādo resignatio locum non haberet, quod saltim sua gratia erat sustinenda virtute generalium clausularum, siue vacet præmisso, siue alio quouis modo, &c. Replicat C. quod clausulæ supradictæ nihil possunt operari, ex quo non est facta mentio de mense vacationis, vt in regula nostra disponitur. Duplicat B. quòd sua gratia principalis est gratia resignationis, in qua dicta

dicta regula nostra non habet locum. Cum casus iste contigisset in vna causa Corduben. S. Michaelis,& esset propositum desuper dubium coram Palæotto 2. Februarij 1560. nihil fuit resolutum; quia vota Dominorum erant contraria,vt patet in decis.575.p.3.diuers.Deinde fuit iterum propositum dubium 21.Iunij eiusdem anni,& neque tunc potuit capi resolutio, vt legitur in decis.624.eadem parte 3.diuersorum.in quibus decisionibus possunt videri multa,quæ hinc inde adducebantur.Postea die 23. Aprilis del 1562. fuit repropositum idem dubium,& tandem fuit resolutum,quòd obstabat regula nostra, & sic gratia B. intrare non poterat vigore generalium clausularum. ea præ-
33 cipue ratione, ne fraudum † occasio detur. Nam aliàs committerentur infinitæ fraudes,& ferè semper posset eludi prædicta regula nostra, per istos, & alios varios piscationis modos, vt constat ex decis.700.incipit, *hoc idem.* lib.3.p.3.diuers.

Idem etiam casus contigerat prius in alia Cartaginen.parochialis: & quamuis semel, & iterum propositum fuerat dubium,non potuit elici firma decisio.& 19.Decemb.1557.fuit tertia vice propositũ, sed neque tunc fuit aliquid firmatum, vt est videre in decis. 475. incipit, *tam bis proposui.*eadem par.3.diuers.

Et quod procedat ista noua ampliatio, est quoque decisio Gottæ 238.Ant. August. decis. 771.lib.3.& decis.Putei 3.super ista nostra reg. in manuscriptis. & fuit resolutum in vna Lucana Canonicatus, & præbendæ 7. Fubr.1571. coram Rubeis. ac conferunt tradita per Bursattum consi.394.nu.18.vol.5.& per Flam. Parisium re resignat.lib.8. quæst. 7.num.44. & 45. Hinc est,quod Datarius ad obuiandum huiusmodi fraudibus,solet adijcere clausulam, præterquam per obitum. Rota decis. 624.nu. 5.p. 3.diuersorum.

Vt igitur refrenetur cupiditas multorum
34 qui tanquam latrones† rugientes,& lupi rapaces,dulcedine beneficiorum circumeunt, quærentes beneficia,sanguinem pauperũ,varijs artibus piscari,aucupari,& deglutiri, vt in simili casu dicit Mandos. in regula 20. de non impetran.benef.viuen.q.4.sub num.12.merito factæ fuere resolutiones prædictæ.

Nono ampliatur dicta conclusio, vt non facta dicta expresione mensis,
35 gratia sit ipso iure nulla, † vt in illis verbis: *alioquin gratias nullas esse.* Nam illud verbum,
36 *esse*, † denotat nullitatem ipso iure. gl.in cap. licet canon.in fin.verbo,*priuatus*, de elect. lib. 6.glos.in l.amisione.§.qui deficiunt,in verbos, *relegati*,in fin.ff.de capite minutis.gl.in c. quicunque inhibemus, verbo, *innodetur*, in fin.de hæreticis. Abbas in cap. clericis.nu.fin. in fin. vers. *simile est,in verbo sit*, ne clerici, vel monachi,late Tiraquellus in l.si vnquam, verbo, *reuertatur*, de reuocand. donationibus. num. 180. cum sequentibus.

37 Et sic non est opus rescisione, † quia quod nullum est, rumpi non potest. l.nam & si. §. 1. ff.de iniusto rupto. c. ad dissoluendum. de desponsat.impub. Rebuffus in concordata, in rubrica de collationibus.§. si quis vero, in gloss. verbo,*ipso iure nulla.*

Quæ autem sit differentia, quod gratia sit
38 ipso iure nulla, † vel veniat rescindenda, dixi in glossa 15.verbo,*vacatura*,ad finem,vbi citaui Tiraquell.vbi supra ex num.289.vsque 462. ponentem centum & quatuor effectus,& differentias.

Modo limita, seu declara memoratam conclusionem, primo vt minime locum habeat,quando beneficium sit reserua- Incipiũt limitationes.
39 tum, vel affectum ex alio capite † quam ratione vacationis in mense Apostolico. Puteus decis.25.incipit,*dubitauit*, lib.3. vbi fuit resolutum, quod non sit necessaria expresio mensis in beneficio vacante per obitum Auditoris Rotæ, quod alias est reseruatum per extrauagantem ad regimen. de præb. & regulam primam Cancellariæ. & ibidem ratio assignatur, videlicet, quod ideo mandatur fieri mentio de mense, ne Ordinarijs fiat præiudicium in suis collationibus. sed Ordinarius nullum habet ius ad prouidendum beneficium aliàs reseruatum,licet vacet in mense ordinario, ergo cessat ratio, & dispositio reg.nostræ. idem etiam disponitur in decis.54. & decis.122.lib. 2. p.3. diuers.Accorambon.decis.59.lib.2.

Comprobatur ex his quæ diximus in gl. 13. verbo,*extra Romanam Curiam*,ex nu. 66. vbi tenuimus, quod nec reseruatio nostræ regulæ caperet beneficia ex alio capite reseruata.tradit etiam Mandosius de signatura gratiæ. §. prouisiones. colum. 8.vers. *an autem in prouisione beneficiorum*. Quæ autem reseruationes, vel affectiones sunt vltra reseruationem reg. nostræ,reperies in glos.51.& gl.52.

Secundo limita in subrogationibus quo
40 ad beneficium litigiosum † in locum defuncti litigantis, quia cum Episcopus stante lite conferre non possit. cap.1. & 2. vt lite pendente in 6.clemen. 1.eod tit. nulla potest iniuria fieri Ordinario ex non expresione mesis, per easdem rationes contentas in limitat.præced.

Licet secus esset, si lite pendente nemo subrogaretur, sed spectato litis euentu, (vt dicta iura declarant) constaret ad Ordinarium collationem spectare, quia vacauit beneficium per cedentem, vel decedentem in suo mense ordinario; tunc vtique erit dicta narratiua mensis facienda.

Cæterum,ista limitatio non est secura,& potius corruit ex quinta ampliatione huius glossæ,vbi remanet conclusum,quod mensis sit exprimendus in gratia si neutri; sed gratia si neutri,præsupponit litem, sine qua nullatenus potest

potest intrare. Rota decis. 24. de rescrip. in nouis. Gomezius in regula de annali. quæst. 28. n. 2. Caputaq. decis. 34. nu. 2. p. 1. & decis. 42. p. 2. Ergo quamuis beneficium sit litigiosum est exprimendus mensis. Nec obstat dicere, quod Ordinarius non potest prouidere lite pendente, & sic nullum fiat illi præiudicium, sicut dicimus quando adest alia reseruatio. Quia aliud est esse beneficium reseruatum, & aliud esse litigiosum. Ita in indiuiduo fuit responsum per Rotam in vna Aurien. Canonic. 4. Iunij. 1576. coram Lancellotto. & dixi in §. 7. proœm. ex n. 116. & in glos. 6. a nu. 146.

Tertio limita in gratia reformatoria, seu
41 perinde valere † facta à Papa primæ gratiæ concessæ de beneficio reseruato. Nam si in prima gratia fuit facta mentio de mense, non erit necessarium iterum facere expressionem in noua gratia reformatoria primæ. Caputaq. decis. 215. p. 2. Mohed. decis. 4. in fin. vers. *neque obstat Aegid.* de concess. præb. & facit decis. Put. 387. sub nu. 3. p. 3. Ferret. cons. 53. nu. 12. & 13.

Præsertim cum semper solitum sit inserere
42 † in supplicatione reformatoria, supplicationem gratiæ reformandę. & sic potest dici, quod semper in gratia reformatoria fiat expressio de mense, ex quo expressio contineatur in præinserta. Mohedan. decis. 5. de rescriptis. Staphilæus de litt. iustitiæ. §. vlterius, num. 1. fol. 472. in paruis.

Quarto limita, seu potius declara, vt præfata conclusio in resignatio-
43 nibus † locum non habeat, & sic in beneficijs vacantibus per resignationem, non est necessaria expresſio mensis. Rota decis. 624. num. 1. lib. 3. parte 3. diuersorum. cuius rei ratio est, quia regula nostra non procedit in vacationibus per resignationem, & dixi plene in glossa 14.

Hinc est, quod si in mense reseruato re-
44 nunciat, † seu resignat quis simpliciter, non autem in fauorem, in manibus Ordinarij, seu alterius inferioris (extra Romanam Curiam) beneficium quod habet: & de illo alius obtineat prouideri à Papa ante prouisionem ab Ordinario factam, quòd talis prouisio sit valida, quamuis de mense vacationis per simplicem resignationem mentio facta non fuerit.

Et dixi simpliciter, non autem in fauorem, quia coram alio quam Papa, non potest fieri resignatio in fauorem, vt notaui dicta glossa 14. ex num. 21. Si autem fit in manibus Papæ
45 resignatio in fauorem, tunc eo minus † erit necessaria expresſio mensis, quia vltra quòd erit vacatio in Curia, & in tali vacatione cessat regula nostra, ex quo beneficium est ex alio capite reseruatum, vt supra in limitatione prima. iam Papa scit, de quo mense vacatio contingat, cum sit in illa hora, in qua ipse resignationis gratiam signat.

Declara tamen hoc vltimum, secundum ea, quę diximus in 8. ampliatione huius glossæ, nempe quòd si resignatio non teneret, nec haberet effectum, & vigore clausularum resignatarius intenderet consequi beneficium, quod tunc sit necessaria mensis expresſio, vt ibidem declarauimus.

Quinto limita præfatam conclusionem, vt procedat in gratijs, & concessionibus Apostolicis; secus vero sit in prouisionibus, & gratijs Episcoporum, & aliorum
46 ordinariorum, † seu inferiorum in suis mensibus contingentibus. Nam in illis non erit necessaria mensis expresſio ad validitatem collationis; tum quia cessat ratio regulæ nostræ, videlicet, ne ex prouisionibus Papæ (si non fiat mentio de mense) resultet præiudicium Ordinarijs in suis mensibus, vt dixi in principio huius glossæ; & cessante ratione cessat dispositio. l. adigere. §. quamuis. ff. de iurepatr. cap. suggestum. de decimis.

Tum quia in Ordinarijs regulariter præsu-
47 mitur scientia † de mense vacationis. clement. vnica. §. cæterum. de concess. præb. Rota decis. 6. nu. 3. de iurepatron. Put. decis. 395. lib. 3. cum traditis per Menochium de arbitrarijs. lib. 2. centuria tertia. casu 201. num. 150. cum sequentibus.

Præsertim cum semper præsumatur vacatio beneficij in sua diœcesi, vbi beneficium consistit. Oldrad. cons. 229. num 3. & dixi in glos. 15. §. 2. q. 8. Secus tamen esset si vacatio contingeret extra diœcesim in partibus remotis, & longinquis. Put. decis. 31. incipit, *in vna Leodien.* lib. 2. nam tunc non præsumeretur talis scientia mensis vacationis.

Tum denique, quia Ordinarius semper pro-
48 uidet motu proprio, † non autem ad supplicationem partis. Felin. in cap. ad aures. nu. 15. de rescript. Io. Selua de beneficio 3. p. q. 12. nu. 58. Put. in d. decis. 395. lib. 3. Menoch. vbi supra nu. 155. Nostra autem regula loquitur de Papa, qui solet prouidere tam ad partium supplicationem, quam motu proprio, vt in illis verbis: *in supplicationibus, seu concessionibus gratiarum &c.* & ideo cum verba de supplicationibus non conueniant Ordinarijs, nostræ regulæ dispositio in Ordinariorum prouisionibus locum non habet. l. 4. §. toties. ff. de damno infecto. c. indemnitatibus 43. §. fin. de elect. lib. 6. Decius cons. 222. nu. 2. Mandosius cons. 99. num. 7.

Sexto limita, quod mentio de mense sit necessaria, quando vacatio contigit in mense ordinario; secus autem erit quan-
49 do contingeret in mensibus reseruatis, † quia si venit vacatio in mense reseruato, cum Ordinario habeat ligatas alas, & concurrere non possit cum Papa, nec possit tunc inferri ei aliquod præiudicium, si aliàs probatur bene de

ne de vacatione in mense reseruato, non erit locus regulæ nostræ, quæ solum fundatur in Ordinariorum præiudicio, vt dixi in principio huius glossæ, & ita fuit nouissime dictum in vna Tirasonen. Canonicatus 24. Maij 1602. coram Illustriss. Cardinali Pamphilio.

In qua decisione respondetur oppositioni factæ de hac regula ob non expressionem mensis in quadam vacatione per assecutionem, & dicitur sic, *quia hic fuit narrata vacatio per assecutionem, quę fuit in mense Maij, qui semper est reseruatus, & cum ista reseruatio sit clara, cessat concursus Ordinarij: & non est locus regulę de mense, quę loquitur de his tantum beneficijs, de quibus possunt prouidere Ordinarij, non autem de reseruatis; in quibus non consideratur præiudicium Ordinariorum.*

Cæterum dicta interpretatio valde restringere videtur dispositionem regulæ nostræ, & illius verbis aliquo modo contraria. Nam nostra regula in principio reseruat octo menses ordinarios, & nullam facit mentionem de quatuor mensibus ordinarijs. Et postea in §. volens, de quo in ista glossa, dicit, quòd in supplicatonibus, seu concessionibus gratiarum, quæ de dictis beneficijs tunc vacantibus, etiam motu proprio fient, de mense in quo vacauerint dispositiue mentio fiat, &c. ponderando illam dictioné, *tunc*, quæ refertur ad dictos octo menses reseruatos. ergo de dictis mensibus reseruatis, expressio fieri debet, vt expresse dicit dicta decisio Putei 53. lib. 2.

Immo ex hoc resultare videtur, quòd obligatio de expressione mensis, procedat & locum habeat in vacationibus contingentibus
50 in mensibus † reseruatis; non autem in mensibus ordinarijs. & hanc interpretationem tenuerunt tres ex quinque votantibus in casu dictæ decis. Putei 53. lib. 2.

Alij vero duo votantes tenuerunt, quòd deberet fieri mētio non solum de mensibus Apostolicis, sed etiam de ordinarijs, quia dum Papa reseruat octo mēses, tacitæ includit con-
51 cessionem † aliorum quatuor mensium, ac propterea dicta dictio, *tunc*, non solum refertur ad menses Apostolicos, sed etiam ad ordinarios: Sicut etiam videmus, quòd quamuis menses Martij, & Septembris non fuerint reseruati expresse; tamen eo ipso quòd Episc. vtitur alternatiua censentur tacite reseruati, vt colligitur ex §. ac etiam voluit, huius regulæ, ibi, *vt præfertur reseruauit*, quæ verba referuntur ad tacitam reseruationem. Præsertim cum ratio vnica, quæ potest assignari, nempe vt sciat Papa in concessione gratiæ, An præiudicet Ordinario, vel non, pariformiter militat in mensibus ordinarijs, quia non est maior ratio quod Papa voluerit certificari magis, quòd beneficium vacaret in mense Ianuario, quam in Februario, sed voluit de omni mense mentionem debere fieri, vt sciret, An Ordinario præiudicaret, vel non, vt legitur in dicta decisione Putei 53. lib. 2.

Ecce igitur tres opiniones diuersæ. prima quòd solum debeat fieri expressio de mense in vacationibus contingentibus in mensibus ordinarijs: secunda quòd non debeat fieri mentio de vacationibus in mensibus ordinarijs, sed de contingentibus in mensibus reseruatis: tertia opinio est, quòd debeat fieri mentio de omnibus, tam ordinarijs, quam reseruatis mensibus.

Qua in re tenendum est, quòd de mense ordinario semper est facienda mentio, ne possit aliqua iniuria collatoribus ordinarijs redundare, & de hoc non credo fore dubitandum ex supradictis.

An autem menses reseruati sint exprimendi? in hoc est maior difficultas, & videmus, quod in Dataria nunquam admittitur supplicatio aliqua de beneficio vacante per obitum in mense reseruato, nisi de speciali mense vacationis fiat expressa mentio, & verba nostræ regulæ huic intelligentiæ satis quadrare videntur.

Sed nihilominus adhæreo pro nunc primæ
52 † opinioni, videlicet, quòd expressio mensis sit dumtaxat necessaria in mensibus ordinarijs; non autem reseruatis, secundum dictam decisionem modernam Tirasonen. quod etiam conclusit Rota 27. Martij 1557. coram Accorambono, vt in decisione Accoramboni 70. lib. 2. incipienti, *mensis non est*, alias est decisio 59. lib. 2. tradit etiam Mandosius de signatura gratiæ. §. prouisiones. col. 8. vers. *an autem in impetratione beneficiorum reseruatorum necessaria sit mentio mensis*. vbi etiam allegat dictam decisionem 70. Accoramboni, & dicit, quòd inter alias rationes, illa potissima est, nempe quòd in beneficijs reseruatis cesset ratio fina-
53 lis † nostræ regulæ, cum Papa solus de illis disponat. ac conducunt tradita in prima limitatione.

Septimo limita, & declara, quòd prouisus Apostolicus non teneatur verificare mensem narratum, quando nullus
54 adest † prouisus ab Ordinario, vt fuit resolutum in vna Corduben. beneficiorum de Castro 21. Aprilis 1559. coram bon. mem. Quiroga. ea ratione, quia Papa in litteris facit mentionem de mense obitus, tum respectu Ordinarij, ne illi irrogetur iniuria, vt superius diximus, tum respectu nostræ regulæ requirentis expressionem mensis. Vnde non apparente prouisione ordinaria, cum sit per expressioné satisfactum, regulæ, videtur Papæ intentioni satisfactum cum ipse voluerit conferre beneficium, quomodocunque vacauerit.

Sed dicta decisio non transit sine difficultate, quia quandiu beneficium vacans in mense ordinario, deuolutum non est, semper potest
55 causari præiudicium Ordinario, † ex quo si non

non prouidit de tempore gratiæ Apoſtolicæ poterit poſtea prouidere, & ſic intrat mens, ratio, & littera noſtræ regulæ. Tum etiam, quia aut menſis non eſt narratus diſpoſitiuè,& & talis narratiua vitiat totam gratiam, vt diximus in ſecunda ampliatione noſtræ regulæ, aut menſis ordinarius vacationis eſt narratus diſpoſitiue.& tunc eſt ſemper verificandus.

56 Caputaq.decif.136.p.2.in manuſcrip.cum alijs adductis ſupra in hac gl.nu.9.

Regula namque certa eſt, quod omnis narratiua, quamuis aliàs neceſſaria non eſſet, de-

57 beat verificari,cum ſit pars gratiæ. † Creſcen. decif.4.de conceſſ.præbend.Mohed.decif.8. de reſcript.Romanus conſil.33.num.2. Cæſar de Graſſis decif.12.& decif.20. de probation.Caputaquen.decif.240.part.2.Pariſ.conſ.138. nu. 1.lib. 4. Ideoque nihil releuat expreſſio men-

58 ſis ſi non ſit † verificata narratiua, nec dicitur ſatisfactum regulæ noſtræ, nec intentioni Papæ.

Præſertim, quia ſola narratiua in menſe reſeruato diſpoſitiuè facta, operatur vt omnis

59 gratia reſtringatur † ad reſeruationem.& non valet prouiſio, ſi dicta narratiua menſis non verificetur,vt ſcripſi in §.4.procem.num.80. & & ſupra in hac gl.nu.6.

60 Poteſt tamen dicta deciſio † Corduben. beneficiorum de Caſtro intelligi, vt non ſit neceſſaria plena probatio in verificatione menſis reſeruati narrati, quando poſſeſſio eſt vacans,ex his quæ dixi in gl.11.ex nu.104.

Nec non poteſt ſuſtineri dicta deciſio, quando in gratia eſſet narratus menſis ordinarius vacationis diſpoſitiue, & Papa,nō obſtante quod vacatio contigerat in menſe ordinario,gra-

61 tiam conceſſit. † Nam tunc ſatis conſtat de intentione Papæ volentis præuenire,& conferre beneficium quomodocunque vacauerit, vt ſcripſi in §.4.procem.ex nu.70.& in gloſ.9.§.3. ex nu.23.cum ſeqq.

Octauo limita, & declara quo ad impetrationes per deuolutionem,

62 † Nam in gratijs per deuolutionem ceſſat prorſus ratio, & diſpoſitio regulæ noſtræ: tum quia quamuis ſemper duret prima vacatio, vt dixi in gloſſa 15. §. 2. num. 21. iam nullum poteſt fieri Ordinario præiudicium, ex quo amiſit conferendi poteſtatem propter negligentiam ſuam,cap.2. de conceſſione præbendæ. & per totum titulum de ſupplend. negligen. prælatorum. & ſi non imminet præiudicium Ordinarij, ceſſat obligatio exprimendi menſem, vt ſupra dixi in num.39. & 49.ac 52. Tum etiam, quia regula noſtra non loquitur de beneficijs deuolutis, & ideo intrat iuris communis diſpoſitio, de quo talis obliga-

63 tio exprimendi menſem † non reperitur. l. præcipimus.in fin.C. de appellationibus. cum alijs vulgatis.

Summaria Gloſſæ 33.

1 *Conſuetudines etiam immemorabiles regula noſtra contraria auferuntur.*

2 *Immemorabilis conſuetudo nunquam cenſetur ſublata, quamuis conſuetudo tollatur, etiam ſi addatur dictio vniuerſalis*, quæcunque,*& nu.* 3 *Contra nu.8.concordatur nu.9.*

4 *Immemorabilis conſuetudo habet vim priuilegij, & legis, ac veritatis, & pacti, & Imperatoria poteſtatis.*

5 *Immemorabilis conſuetudo non eſt ſublata per Concil Trid.ſeſſ.24.cap.20.*

6 *Regula noſtra 8. ante Sixtum V. non continebat verba*, etiam immemorabiles, *& ideo non erant derogatę, hodie vero ſic & nu.7.*

10 *Conſuetudine reprobata vt iniqua, non poteſt alia de nouo introduci,& nu 11.*

12 *Conſuetudines non derogantur per regulam noſtram,vti iniquæ.*

13 *Mediolanenſis conſuetudo, quod Archiepiſcopus conferat beneficia vacantia per matrimonium, &c.eſt per regulam noſtram ſublata.*

14 *Immemorabilis conſuetudinis effectus, ac potentia, qualis ſit, remiſſiue.*

Ac conſuetudines etiam immemorabiles, gloſ. 33.

REGVLA noſtra de medio tollit omnes conſuetudines, etiam immemorabiles, † vt illis mi-

1 nimè obſtantibus, habeat ſemper locum eius reſeruatio.

Ex quibus verbis contentis in gl.noſtra, dum dicitur, *etiam immemorabiles*, colligitur comprobatio illius communis reſolutionis,quod ſublata conſuetudine, nunquam

2 ſublata cenſeatur immemorabilis † conſuetudo,propter illius excellentiam, & maximam prærogatiuam, de qua per gloſſam in authentico,vt de cætero commutationes. §. de cætero,verbo, *præſcriptione*, collatione 5. Felinum in rubrica de præſcrip.nu.18.& fin. & in c. accedentes,ſub num.6.verſ. *tertius caſus eſt*, eod. tit.Ripam in l.nemo poteſt.nu.115. ff. de legatis 1. Carolum Ruinum conſ.13.incipit, *videtur fortaſſis*,nu.fin.lib.2.Afflict.deciſ.254. incipit, *ſæpe fuit*.num.5.Decium conſ.271. incipit, *in caſu tranſmiſſo de Hiſpania*, num.15.& conſ. 496.*in cauſa*, num. 10. Philippum Probum in additione ad Ioannem Monachum in cap. 1. num.24.de præſcript. Bertrand.conſ. 98. num. 12.vol.1. Curtium Iuniorem conſ. 258. nu.12. Tiraquell. de retract. conuention.§.1.gl.2.nu. 12.Couarr.lib.3.variar. reſolut. cap.13.nu.15. Auendan.in reſponſo 16.nu.4.Anton. Gabr.in tit.de præſcript.concl.1.nu.30.& cum alijs pluribus reſoluit Ioan. Gutierrez in lib.3. practic. quæ-

Immemorabilis conſuetudo nunquam cenſetur ſublata, niſi exprimatur.

quæstionum.q. 77.nu. fin. Rolan. à Valle conſ. 59.num. 17.lib. 4.& fuit reſolutum in Burgen. Quindenníor. 15. Maij 1600. coram Reuerendiſſ. D. Corduba, nunc Epiſc. Pacen. vbi aliæ deciſiones Rotales citantur.

Qui omnes procedere affirmant, etiam ſi
3 addatur dictio † vniuerſalis, *quæcunque*, aut *quælibet*, quia nihilominus non cenſetur ſublata conſuetudo immemorabilis.

Nec mirum, cum dicta immemorabilis conſuetudo, ſeu præſcriptio, habeat vim priuilegij
4 † a Principe legitime cōceſſi, & tituli melioris de mundo, & legis, ac veritatis, & pacti; ac denique eandem poteſtatem, quam habet Imperator, quando cum cauſa procedit. vt plene traditur per Antonium Gabrielem, vbi ſupra nu.1.& 44.& 65.66.67. & 69. cum plurib. per ipſum citatis. Puteum deciſ. 205. num. 2.& 3. libro 1. Rotam deciſione 717.num.2. parte 1. diuerſorum.

Vnde, quamuis Concilium Tridentinum
5 † ſeſſ. 24. de reformat.cap.20.diſpoſuit, quòd omnes cauſæ agnoſcantur in prima inſtantia coram Ordinarijs locorum dumtaxat, & ſuſtulit aliorum inferiorum iuriſdictionem, non obſtantibus quibuſcunque conſuetudinibus; tamen quia conſuetudo immemorabilis expreſſe derogata non fuit, cenſuit ſæpe ſacra Concilij Trid.congregatio, quòd dictum decretum minime ſubſtulit immemorabilem conſuetudinē. quæ declaratio fuit multoties in Rota canonizata, & obſeruata.

Similiter, quia in noſtra regula octaua ante editionem factam à Sixto V. non aderant dicta verba, *etiam immemorabiles*, fuerat reſolutum
6 de illo tempore in Rota in vna Bononien. optionis de menſe Ianuarij 1579. coram Lancellotto, & in alia Gadicen. iuris nominandi 11. Febr.1582. coram Bubalo, quod iſtius regulæ reſeruatio, non auferebat conſuetudines immemorabiles prouidendi, vel optandi in quibuſcunque menſibus. & tradit Anaſtaſius Germonius in tractatu de indultis.§. etiam ex eo, num.16.& 17.

Hodie tamen, cum habeamus verba clara noſtræ regulæ remouentis omnes conſuetudines, etiam immemorabiles, non erit amplius
7 † dubitandi occaſio.l.ancillæ.C.de furtis.l.ille, aut ille.ff. de leg. 3. & ita Rota hoc habet pro conſtanti, vt in dubium reuocari non valeat, & vide infra in gl.35.q.24.ex nu.27.

Sententiam tamen ſuperiori oppoſitam, videlicet quòd ſublata conſuetudine, cenſeatur etiam ſublata immemorabilis, quando additur dictio *vniuerſalis*,
8 † tenet gloſ.in clement.fin.gloſ.fin.de rebus Eccleſiæ, & Cardinalis, & Imola ibid.nu.6. vbi putant idem eſſe, etſi non addatur dictio vniuerſalis. Felin.in c.cum cauſam.nu. 12. de ſenten.& re iudicata. & in cap. dilecti. nu.3.poſt principium.de maiorit.& obedien.Rocchus de Curte quam plures referens in cap.fin.de conſuetudine.nu.525. & 526.Ruin. conſ.156. incipit, *primo videndum*.ſub num.8.volum.4. Acebedus in l.3.num.21.tit.1.lib.2.recopilat. & in l.5. tit.9.lib.7.recopilation.num. 2. Pelaez de Mierez in tract.de maioratibus.4.par.quæſt. 20.num.51.

Concordatis autem memoratas opiniones, vt prima procedat quando ſimpliciter tollitur conſuetudo quæcunque, non autem reproba-
9 tur vti iniqua † & irrationabilis. Secunda verò opinio locum habeat, quando ab ipſa lege quælibet conſuetudo tanquam iniqua & irrationabilis, damnatur & reprobatur, Nam tunc damnata conſuetudine vti iniqua, eadem ratione cenſetur damnata, & ſublata conſuetudo centenaria, & immemorabilis, vt poſt Rocchum, Felin. & alios tradit Couarr.in d.lib.3. variar.cap.13.ſub nu.5.ad medium.verſ. *aduertendum tamen erit*. Duenas in regula 144.ampliat.3. Acebedus in l.3.tit.1. lib.2. recopilat. num.21.

Ita vt neque etiam in futurum, & de nouo
10 poſſit introduci, † cum ſemper duret eadem cauſa reprobationis. Rocch.de Curte in d.cap. fin.ſub nu.527.*cogita vtrum forte dici poſſit*. Anton. Gabriel in tit. de præſcriptionib. concluſ. 1.num 32.

Generalis namque regula eſt, quòd non valeat de nouo induci conſuetudo contra legem
11 derogantem conſuetudini † tanquam iniquę. Abbas in c.fin.num.22. & ibi Anton.de Butrio nu.53.de conſuetudine. Ferdinandus Loaſez in tractatu de matrimonio Regis Angliæ in primo fundamento, pro parte affirmatiua nu. 32. Petrus Duenas in regula 144.num.1. Auendanus in cap.6.prætorum.num.7.lib.1. & in cap. 14. numero 5. lib. 2. Gregorius Lopez in l. 6. titulo 9. partita 3. in gloſſa, verbo, *tributos*. Tiraquellus de vtroque retract. in procemio. numero 18.cum ſequentibus. Couarruuias in dicto libro 3.variar.cap.13.num.4.vbi reſpondet ad gloſſam in clemen.ſtatutum, de electione, verbo *conſuetudine*, contrarium tenentem, cum alijs adductis per Tiraquellum, vbi ſupra num.16.

In propoſito igitur regulæ noſtræ, cum non tollantur conſuetudines tanquam iniquæ, &
12 reprobatæ, † opportunum fuit addere illa verba, *etiam immemorabiles*, vt immemorabilis conſuetudo ſublata cenſeretur. nec poterit de nouo introduci, cum per omnes Pontifices iſta regula renouetur. ad Rotam deciſ.702. ſub nu. 7.verſ.*non obſtat*.p.2.diuerſ.& dixi in gl.9.§.5. à num.45.

Quo fit, vt quamuis ſit immemorabilis con-
13 ſuetudo Mediolanenſis, † quòd Archiepiſcopus debeat conferre omnia beneficia vacantia per vxorationem, vel interfectionem ipſorum clericorum. de qua conſuetudine meminit gl. verbo, *dictam conſuetudinē*, in c. cū in Eccleſia

35.de

15.de præb.lib.6.& Rocchus de Curte de conſuet.ſect.4.nu. 8. Quod nihilominus ſit per regulam noſtrã præfata conſuetudo,quo ad menſes reſeruatos ſublata, in quibus Archiepiſcopus (ſi Cardinalis non fuerit) minime conferre poterit.

* *Prout etiam eſt ſublata præſcriptio longiſſima 100.annorum,quam habebant Epiſcopus & Capitulũ Lunen. Zarzanen.conferendi omnia beneficia vacantia etiam in menſibus reſeruatis. & ceſſant hodie tradita per Maſcardum de probation.concluſ.1220.nu.47.& vide infra in gl.35.nu.30.*

An autem iſta conſuetudo immemorabilis ſublata,intelligatur de iure optandi,vel etiam intelligatur de iure diſponendi, vide in gloſſa 14 35.q.2.Et de effectu,ac potentia † d.conſuetudinis immemorabilis,vide Ant.Gabrielem,Roland.& alios ſupra in nu.2.citatos.

Summaria Gloſſæ 34.

1 *Optandi conſuetudo, & priuilegium remouetur per regulam noſtram,& nu.4.*
2 *Optio impeditur per reſeruationem ex proprio motu,& per clauſulas generales,& nu.3.*
5 *Regula noſtra,dum tollit ius optandi in menſibus reſeruatis,an fuerit neceſſaria,& nu.6.*
7 *Regula noſtra autem non continebat illa verba,* ac conſuetudines etiam immemorabiles optandi,&c.*& nu.8.*
9 *Conſuetudo optandi prabendas reſeruatas valebat,quamuis immemorabilis non eſſet.*
10 *Optio multa ſignificat.*
11 *Optio aut eſt præter ius,aut contra ius,& declaratur,& nu.12.& 13.*
14 *Optio præter ius,acquiritur conſuetudine decennali,contra ius autem 40.annis.*
15 *Optionis natura eſt, vt ſucceſſiue, & gradatim antiquior aſcendat.& ideo ſtante ſtatuto,quòd antiquior portionarius optet,intelligitur poſtquam Canonici optauerint,& nu.16.*
17 *Optionis ſecundum naturam,& ſubiectam materiam,ſunt verba interpretanda.*
18 *Optare nemo poteſt minorem prabendam, quam habeat,quia in beneficialibus licitus eſt aſcenſus non deſcenſus,& nu.19.contra nu.21.concordatur,nu.23.*
20 *Maioribus honoribus functos, ad minores vocari non conuenit.*
22 *Melior prabenda eſt illa qua plus placet.*
24 *Conſuetudo qua diſponit, quod liceat optare maiores prabendas, non concedit optionem in minoribus, ſecus ſi ſimpliciter optio concedatur. & nu.25.*
26 *Optans minorem prabendam, poteſt in alia vacatione optare maiorem.*
27 *Optare minorem prabendam quam quis habeat, raro accidit,&c.*
28 *Optandi ſtatuto ſtante, non poteſt antiquior optare prabendam æqualem, quam minus antiquus prius optauit.*
29 *Optari ſi non poteſt beneficium vacans in menſe reſeruato, an poſſit optari domus, vel camera.*
30 *Domus tanquam acceſſoria prabenda vacantis venit in reſeruatione.*
31 *Optari ſi non poteſt beneficium reſeruatum, ita nec groſſi fructus. quod intellige ſtante annexione,aliàs non,& nu.32.*
33 *Prabenda ſeu domus, non annexa beneficio vacanti, non cadit in reſeruatione beneficij, nec vacat cum illo, ſed tranſit ad ſequentem in gradu,& nu.34.*
35 *Optandi conſuetudo, an impediat reſignationem in fauorem.concluditur quod non, nec ex cauſa permutationis,& nu.36.*
37 *Optare Canonicatum poteſt portionarius,qui etiã habet dignitatem.*
38 *Dignitatis quam habet ratione, nemo debet eſſe deterioris conditionis.*
39 *Optionis ad effectum, ſeruitium neceſſarium non eſt,& ideo poteſt optare portionarius actualiter non ſeruiens.*
40 *Prabenda Titij reſeruata,qui poſtea optauit aliã, & deceſſit, quæ prabenda erit reſeruata, an prima,vel ſecunda,& nu.41.*
42 *Optare nemo impeditur, quamuis habeat reſeruatum beneficium.*
43 *Optare poteſt maiorem præbendam, qui conſenſit penſioni ſuper minori quam habebat, niſi adſit fraus,& num.44.*
45 *Optans maiorem præbendam, an ipſe, & eius fideiuſſores liberentur ab obligatione penſionis reſeruata ſuper prima dimiſſa. & reſoluitur quod ſic, ſi optatur titulus beneficij, aliàs non, & nu.46.& nu.48.*
47 *Penſio eſt onus reale, & ſequitur primam prabendam,ſuper qua fuit reſeruata.*
49 *Optandi ad effectum quis dicatur antiquior, an interior in prouiſione, vel in poſſeſſione, & num.102.*
50 *Optans maiorem prabendam non perdit antiquitatem,ſed illam conſeruat.*
51 *Optans maiorem prabendam,an acquirat nouum titulum,& nu.61. diſtinguitur, ac nu. 62. & 63.64.66.& 67.*
52 *Optio non venit ex nouo titulo, ſed ex antiquo.*
53 *Optio operatur tranſitum de vna prabenda ad aliam; non autem de vno titulo ad alium.*
54 *Optionis ex cauſa, quis poteſt propria auctoritate rem annexam ſpirituali acquirere.*
55 *Optio non extinguit antiquum titulum, nec dat nouum.*
56 *Optare poteſt excommunicatus, contra num. 59. & 72.*
57 *Optans mutat titulum,licet non Eccleſiam,& primam prabendam dimittit, & ſecundam conſequitur,& nu.58.*
60 *Optare non poteſt cacus. & nu.73.*

Optandi maiores, & pinguiores præbendas. gloss. 34.

HVIVS regulæ reseruatio, quo magis sibi vindicet locum, excludit omnes consuetudines, etiam immemorabiles, ac indulta, & priuilegia Apostolica
1 optandi † maiores, & pinguiores præbendas; ita quòd talis optio prorsus cessare debeat in vacationibus in octo mensibus reseruatis, contingentibus. Nam om- *Optionis fere tota materia includitur hac gl.*
2 nis reseruatio, † saltim quæ ex proprio motu, & non ad instantiam partis fit, vt est regula nostra, impedit optionem. cap. fin. §. in præben.

præben. de consuetudine. lib. 6. Rota decis. 4. de consuet. in nouis.

Etquamuis dictus textus, ac memorata decisio loquantur de reseruatione ratione vacationis in Curia. Idem etiam locum habet in alijs reseruationibus quibuscumque ex motu proprio factis, siue sint generales, siue speciales. Rota decisione 1. numero 7. de rerum permutatione, in nouis. Calderinus consil. 3. de consuetudine. Cardinalis consil. 16. *an Papa*. nu. 6. Geminianus cons. 30. *quo ad primum*. Gaspar de Perusio de reseruationibus, in par. 1. quæst. 2. per totam. Cassadorus decisione 4. de concessione præbendæ, num. 1. & num. 7. Aeneas de Falconibus de reseruatione, quæst. 4. principali. effectu 5. & 37. & 39. & 50. Simonett. in eodem tractat. quæst. 45. per totam. Gigans de pensionibus. quæst. 63. num. 9. Franciscus Marcus quæst. 1269. & 1271. numero 1. & per totam. parte 1. Mandosius in regula de annali, quæst. 51. num. 7. Staphileus de litteris gratiæ, titulo de vi, & effectu clausularum. §. insuper derogatur, numero 3. cum sequentibus. Flaminius Parisius de resignatione. lib. 2. quæst. 20. num. 3. & 4. Caputaquen. decis. 282. parte 2. Paulus Parisius consil. 50. num. 5. lib. 4. Puteus decis. 4. lib. 2. Crescentius decis. 5. de concess. præben.

Sic etiam ius optandi tollitur per clausulas
3 generales † (non obstantibus &c.) contentas in mandatis de prouidendo. Rota decis. 5. de consuetudine, in nouis. Cassadorus decis. 4. nu. fin. de concess. præbendæ. Crescentius decis. 9. de concess. præbend. Franciscus Marcus quæst. 1269. libr. 1. * Ferretus consil. 109. num. 2. cum sequentibus.

In nullo igitur casu locus erit optioni, stante regulæ nostræ reseruatione; & cessant ho-
4 die in reseruatione mensium quinque casus † adducti per Ant. Mariam Papazon. in addit. ad decis. 5. de consuet. in nouis. num. 2. cum allegatis ab eo, in quibus poterat optari præbenda reseruata.

Quo fit, vt videatur superflua in regula no-
5 stra specialis † derogatio consuetudinum, & priuilegiorum optandi, cum sine illa, stante dicta reseruatione, optio impedita fuerat.

Sed hoc non obstante, dicendum est, inutilē
6 non esse, sed potius necessariā. † Nam in pluribus Ecclesijs erant priuilegia Apostolica, seu immemorabilis consuetudo optandi præbendas vacantes in quibuscumque mensibus reseruatis, reseruatione non obstante. quo casu cessabat regula nostra. vt fuit decisum in vna Bononien. optionis de mense Ianuarij 1579. coram Illustriss. Cardinali Lancellotto. ac dixi in gl. 33. præcedenti.

Ideo omnes regulæ editæ ab alijs Pontificibus Maximis ante Sixtum V. carebant illis ver
7 bis † (ac consuetudines, etiam immemorabiles optandi maiores, & pinguiores præbendas) ac etiam deficiebant illa verba, *circa ea*. Sed postquam finitus fuerat §. præcedens loquens de expressione mensis, regulæ antiquæ dicebāt *sic, ac priuilegia, & indulta Apostolica disponendi de huiusmodi beneficijs, &c.* Quæ verba non non sine maxima consideratione, & effectu, ad-
8 dita fuere ad remouendum immemorabiles † consuetudines, & Apostolica indulta optandi in omnibus mensibus.

Præsertim, quia non solum valebat consuetudo immemorabilis optandi præbendas reser
9 uatas, sed etiam alia consuetudo ordinaria † tenebat. & consuluit Calderin. consil. 3. de consuetud. licet pluribus illius sententia non placeret. vt per Anastas. Germon. in tract. de indultis. §. etiam ex eo, à nu. 15. Quod hodie penitus cessat attenta regula nostra.

10 Optio interdum sumitur † pro certo genere exactionis. l. super creandis, in fine, & ibi glossa, verbo, *optione*. C. de iure fisci, lib. 10. Aliquando accipitur pro electione, vt in tit. ff. de optione, vel electione legata. §. optionis. institut. de legatis. Aliquando accipitur pro iure ascendendi ad maiores & pinguiores præbendas vigore primæ, vt in cap. final. de consuetudine, in 6. Rota decis. 2. de consuetudine in nouis. & de hac optione, quæ non multum distat à præcedenti, loquitur regula nostra.

11 Ista optio non est de iure, † sed aut est præ-
12 ter ius, aut contra ius. Optio præter ius, † est quando optans retinet semper primum titulum beneficij, & non optat nouum titulum, aut ius spirituale, sed dumtaxat optat portionem, seu præbendam temporalem separatam, retento primo titulo spirituali. quia non est distinctio titulorum, sed præbendarum dumtaxat.

13 Contra ius † autem est, quando præbendæ sunt annexæ Canonicatibus, & non retinetur primus titulus, sed mutatur, & propria auctoritate optans, alium diuersum titulum spiritualem consequitur. vt docet Calderinus quatuor tuor fundamenta ad hoc adducens cons. 7. de consuetudine. Rota decis. 6. ante num. 2. vers. *vt sic faciam distinctionem*. & nu. 3. & 7. de consuetudine, in nouis. Probus in additionibus ad Monachum in d. cap. fin. num. 28. de consuet. in 6. Milis in repert. verbo, *consuetudo optandi potest induci*.

14 Hinc in primo casu sufficit decennalis † consuetudo; in secundo autem requiritur quadragenaria. Rota in d. decis. 6. num. 8. & 9. de consuet. in nouis. quæ decisio in num. 1. ponit sex diuersos modos præbendarum, secundum diuersas consuetudines Ecclesiarum omnino memoriæ commendandos. Hieronymus Gigās de pensionibus. quæst. 63. nu. 5. & 7. Puteus decis. 101. lib. 2. Francis. Marcus decis. Delphinatus 1270. per totam. par. 1. Probus vbi supra sub d. nu. 28.

Et optionis natura est, vt successiue vnus

præbendatus, seu beneficiatus post alium,
15 prout quisque antiquior est, gradatim † ascendat, vt in d.c.fin.& ibi gl.verbo, *gradatim*. de consuetud.in 6. Rota decis. 2. & 6.de consuet. in nouis.

Vnde stante statuto, seu consuetudine, quòd Canonicatum vacantem optet antiquior por-
16 tionarius, intelligi † debet postquam Canonici optauerint, vel de vltimo Canonicatu per moderniorem Canonicum, ratione dictæ optionis dimisso, iuxta glossam, verbo *non fuerit*. in cap.fin.de consuetudine, in 6. interpretando
17 verba secundum subiectam materiam, † & optionis naturam. vt fuit resolutum in vna Salmantina optionis 18.Maij 1579. coram S. D. N. Clemente VIII. tunc Rotæ Auditore. quæ decis.est in impressis 411.par.1. diuersorum, vbi nu.4.idem dicitur respectu Dignitatum, & Canonicorum.

HINC est, quòd nemo potest optare mino-
18 rem præbendam, sed debet optare maiorem, † ita vt consuetudo contraria non valeat. Rota decis.3. de consuet. in nouis. Francisc. Marcus q.1266.p.1.

Ratio est, quia in beneficialibus debet quis
19 ascendere, † vt in d. decis. 3. & ideo dicit l. maioribus. C. quemadmodum ciuilia munera indicantur, lib.10. quod maioribus honoribus
20 functos, ad minores deuocari rationis non est. & plura tradit Auendanus in capitulis prætor. par.1.c.19.nu.18. ad medium. sicut etiam diximus de vnione. Nam beneficium dignius non debet vniri minus digno. vide in gl.5.§.7. ✻ num. 130. * Nec habens maiorem dignitatem potest eligi ad inferiorem dignitatem. c.cum nostris. vbi notat Ant.de Butrio nu.4. de concessione præbendæ. & dixi in glossa 5. §. 9. num.113. *

Ac propterea, regula nostra loquitur de optione pinguium, & maiorum præbendarum, non autem de optione minorum.

Cæterum glossa in d.cap.fin.in verbo, *meliores*. contrarium tenet, dicens: quòd qui potest
21 optare maiorem, † à fortiori poterit & minorem, quia cui licet, quod est plus, licebit quod minus, vt in regula iuris. & quilibet potuit renunciare suo commodo; & quia illa est melior
22 præbenda, † quæ plus placet, vt post Io. Andr. refert d.decis.3.de consuetud.in nouis. ad fin.
23 Concorda istam controuersiam sic, † quòd aut consuetudo, vel statutum dicit, quòd quis possit optare alias præbendas, & tunc poterit si velit optare minores. aut dicit quod possit optare maiores præbendas, & tunc minores optare nequibit, quia consuetudo loquẽs
24 de maioribus † non extenditur ad minores. ita distinguit Dominicus Geminian. in d. cap. fin.sub nu.11.vers. *in finali glossa*. Franch.nu.8. de consuetud.lib.6. Milis in repertorio, verbo, *consuetudo per quam disponitur, quod habens* ✻ *minorem*. * pro quo facit bene text.in cap. cui de non sacerdotali. 27.de præbend.in 6. vbi disponitur, quod mandatum de conferendo alicui præbendam integram, seu certi valoris, non suffragatur vt possit illi conferri dimidia præbenda, seu minoris valoris. * Nec d. decis.3. si bene inspiciatur, dicit quod non valeat consuetudo optandi minores præbendas, sed
25 quod valet cõsuetudo † optandi maiores præbendas, & quod vigore talis consuetudinis nõ poterit optare minorem. ex supradicta ratione, quamuis summarium dictæ decisionis minùs benè aliud insinuet. Ideoque qui optauit
26 minorem præbendam, potest in alia † vacatione optare maiorem. Franchus in d.cap.fin. sub num. 1.

Tamen, quia ista non est quæstio de pane lucrando num ille, qui habet minorem præ-
27 bendam, nunquam contradicet, vt † dicit tex. in cap.1.de cleric.non resident. & additio Antonij Mariæ Papazon. ad d.decis.3. & sic rarò continget, non amplius de hoc.l.nam ad ea. ff. de legib. & vide infra q.4.

Sed quæro dicit statutum, seu consuetudo, quod antiquior possit
28 optare. euenit quòd duo Canonici † illius Ecclesiæ habentes præbendas omnino æquales, vel insimul aqua, vel igne, aut terræmotu pereunt. modo antiquior, & post eum antiquus in ordine sequens, volunt optare: antiquus primo optauit vnam ex illis; postmodum verò antiquior, qui nondum optauerat, dicit quod vult optare eandem præbendam, quam antiquus optauerat, dubitatur nunc, an sit audiendus? Romanus in singulari 487. incipit; *legat testator*. concludit, quòd non ex eo quod data paritate præbendarum, non est locus optioni; nec tali casu valet legatum optionis, per text. in l. cum aureum. §. sed si argenti. iuncta glossa, verbo, *optio*. & Bartol. ff. de auro, & argento legato. per quem textum dicit Romanus vbi supra, quod lucratus fuit plus quam quadraginta ducatos. prosequitur etiam latius Philippus Probus in additionibus ad Monachum in d.cap. fin. de consuetudine, in 6.nu.33. & vide quæ dicam inferius, nu.124.

Hinc incipiunt quæst. in materia optionis, quæ sunt 25.

Secundo quæro, an sicut non potest optari beneficium reseruatum vacans in mense Apostolico; sic etiam cesset
29 optio respectu domus, † vel cameræ, aut prædij, quam, aut quod defunctus habebat? Cardinalis in suo cons.16. incipienti *Dominus Papa*, ante numerum 1, vers. *sed alius casus est*. mouet hanc quæstionem, & sub num.3. concludit,
30 quod sic. ea ratione, quia talis domus † tanquã accessoria præbẽdę vacanti, venit in reseruatione; ac propterea concludit, quod spectabit ad prouisum Apostolicum de beneficio reseruato. quem sequitur Æneas de Falconibus de reseruationibus, quæst. 4. principali, effectu 39. dicens, quod licet in stallo, & choro debeat

debeat esse vltimus. Rota decis. 9. de consuetudine,in antiquis. & decis.4.eod. tit. in antiquioribus Besigneti; tamen secus est quo ad dictam Cameram,seu domum, quam habebat defunctus,quia illam habere debet cum intret

* in locũ defuncti. * Et fuit decisum in vna Vercellen. membrorum 27. Iunij 1594. coram R. P.D.Peña. *

Sic dicit decisio Rotæ 4.de consuetudine, in nouis. quod sicut non est locus optioni in beneficio reseruato; ita nec grossi fructus per Canonicum defunctum obtenti, possunt opta-

31 ri, † etiam si aliàs dicti grossi fructus redirent ad Capitulum,prout Gregorius XI.declarauit. Gigans de pensionib.quęst.63.nu.11.Francisc. Marcus quæst.1268. p. 1. Milis in repertorio, verbo, *consuetudo optandi, sicut non potest fieri.* Franch.in cap.fin.§.in præbendis.nu.2.de consuetud.in antiquis.

Intellige, quod tradita per Cardinalem, & Æneam,vbi supra,procedant quando talis domus, aut camera, seu prædium, sint vnita &

32 annexa † perpetuo præbendæ, siue beneficio vacanti ex rationibus per eos adductis; secus verò esset si non erant annexa,sed separata, & defunctus illa, iure optionis, vt antiquior ad solam suam vitam, prout plerunque fieri solitum est, possidebat. & docet Caputaq. decis. 281.nn.1.p.2.

Ideoque quo ad istam domum, seu præben-

33 dam temporalem, non intrauit † reseruatio nostræ regulæ per vacationem in mense Apostolico; quia licet vacet beneficium, tamen præbenda,vel domus non vacant, cum benefi-

34 cio vacanti annexæ non sunt,† sed ad sequentem in gradu iure optionis spectant. nec in istis domibus, & præbendis temporalibus separatis intrat reseruatio,vt dixi in gl.5.§.1. de

* præbend. * & bene tradit Card. cons. 126. nu. 4. Cassad.decis.17.nu.2.de præbend. Et late in terminis regulæ nostræ fuit resolutum in vna Ipporrigien.præbendę omnium Sanctorum.26. Ianuar. 1607. coram R.P.D. Manzanedo. vbi fuit conclusum regulam nostram prohibentē consuetudines etiam immemorabiles optandi, procedere dumtaxat in optione prębendarum spiritualium,secus verò temporalium.Et idem etiam fuerat prius decisum in Vercellen. Canonicatus 24.Martij 1597. coram R.P.D.meo Peña. & in Vercellen.pensionis 13.Maij 1602. coram R. P. D. Lancellotto. * & dicam inferius nu.79.& 80.cum seqq.

Tertio quæro, an consuetudo optandi in quibuscumque vacationibus impediat resignationem in fauorem alterius?

35 Respondeo quòd non, † quia ibi vacat beneficium vbi fit resignatio; vnde cum ista resignatio fiat in Curia, & in manibus Papæ, obstat reseruatio. Cassadorus decisione 4. num. 1.& 7.de concess.præbendæ. Caputaquen. decisione 282.parte 2. idemque procedit in permutatione. Rota decis. 1. num.7. & 8. de rerum permutatione, in nouis. de quo vide late Flaminium Parisium de resignatione. lib. 2. q. 20.per totam. & quæ dixi in gl. 14. in verbo, *aliàs quàm per resignationem*.

Ex quo sequitur,quod in vacatione ex causa resignationis, vel permutationis, nulla in-

36 trat optio, † sicut in vacatione per obitum,sed resignatarius (cessante consuetudine contraria,vel statuto) debet habere eandem præbendam,quam resignans dimisit,cum eadem præbenda conferatur illi per Papam. maxime cum talis vacatio sit impropria, & nunquam fere censeatur comprehensa, vt late dixi in glossa 14. ex nu. 16.cum seq.&nu.50.

Quarto quæro. dicit statutum, seu consuetudo,quod antiquior portionarius possit optare Canonicatum vacantem, contingit quod vnus portionarius antiquior habet dignitatem in eadem Ecclesia, & propter dictam dignitatem non tenetur inseruire tanquam talis portionarius, An data va-

37 catione Canonicatus,poterit optare † vti antiquior portionarius? Fuit resolutum in Rota, quod sic,quia tunc non optat tanquam dignitas,sed vt portionarius. nec potest dici, quòd maior optat minorem. Item, quia ratione

38 dignitatis † non debet esse deterioris conditionis. Achilles de Grassis decis. 1. de consuetudine. Put.decis. 100. & decis. 217. & decis. 219.& decis. 228.lib.3. vbi fuit responsum non obstare, quòd non inseruiret tanquam talis portionarius de tempore optionis; nam tale

39 seruitium † non est necessarium ad effectum optionis, & sufficere seruitia pręterita,& quod antiquior fuerit; quia aliàs sequeretur quòd simplex portionarius impeditus, actualiter nō deseruiens,optare non posset,quòd verum non est,vt in d.decis.Putei 219.nu.2. lib.3. vide inferius.nu.121.

Quinto quæro, ponamus quod Papa reseruat specialiter præbendam Titij, Titius de tempore reseruationis habebat vnam prębendam,& postea optauit aliam, & dimisit primam, An prima dimissa erit reseruata,vel potius secunda optata,quam tempore mortis habebat? Conclude,quòd vltima

40 optata, † quam de tempore obitus possidebat,includitur in reseruatione, non autem prima. Cardinalis cons. 126.num.7. Rebuffus in additione ad regulam tertiam Cancellarię super verbo, *obtinet*. Simonet. de reseruatione. quæst.35.nu.42. iuncta additione. Probus ad Monachum in d.cap.fin. ante num.28. sub littera B. Æneas de Falconibus in eodem tractatu. quæst.4. principali.effectu 37.vbi aduertit, quod si Papa reseruasset præbendam Titij,cum primum per cessum, aut decessum, aut aliam

41 dimissionem † vacauerit, quòd tunc forte dicendum esset, primam præbendam cadere in reseruatione, quia vacauit vno de expressis

modis: & reseruatio cœpit vacationem per optionem, & sic supradicti Doctores sunt intelligendi, quando simpliciter reseruatur præbenda Titij.

Ex quo infertur, quòd nemo impeditur
42 optare, quamuis habeat reseruatum † beneficium, ratione optionis dimittendum, puta ex eo quòd fuerit subcollector, aut familiaris Papæ, aut ex alia quacumque causa: & illud durante officio, aut familiaritate obtinuerit. Cardinalis in d. conf. 126. incipit, *vacauerunt*. num. final. & fuit decisum in vna Salmantina integræ portionis 18. Octob. 1584. coram Vicecomite.

Sexto quæro vtrum ille, qui habet præbendam, super cuius fructibus ipse vo-
43 luntarie consensit pensionem† reseruari ad fauorem alterius, possit optare? fuit resolutum in Rota, quòd sic, teste Puteo decis. 155. lib. 3. quia consentiendo pensioni super sua portione, vel præbenda, vtitur iure suo, cum in re propria sit moderator, & arbiter, & quilibet potest vti re sua ad sua commoda.

Quod tamen ipse Puteus limitat, nisi esset
44 aliqua coniectura fraudis, † veluti quòd ideo consenserit, quòd de proximo optare sperabat, vel infirmus esset. per tex. in cap. fin. de renunciat. lib. 5.

Septimo quæro. Ioannes fuit prouisus à Sede Apostolica de vna præbenda, super qua fuit reseruata pensio ducentorum ducatorum ad fauorem certæ personæ per Papam nominatæ, & ipse consensit reseruationi, ac se & bona sua ad solutionem pensionis obligauit, aliosque fideiussores dedit: postquam ipse Ioannes possedit nonnullos annos dictam præbendam, aliam optauit, & illam dimisit.
45 Dubitatur nunc, An stante dicta optione, † sit ipse Ioannes & eius fideiussores, liberati à dicta obligatione, & sit exigenda pensio à successore in præbenda pensione grauata, vel non? Dico quòd sic, quando ipse optat nouum titulum, & primum dimittit; secus vero esset si re-
46 tento † primo titulo, optaret aliqua bona, ratione antiquitatis, vt plenè tradit Gigans de pensionibus, q. 63. n. 1. cum tribus sequentibus, & fuit resolutum in Corduben. pensionis 30. Aprilis 1593. coram Illustrissimo Blanchetto, & aliàs pluries; vbi assignatur ratio, quia pensio est onus reale, & sequitur primam præben-
47 dam † super qua fuit reseruata pensio, & possessorem, illius fructus percipientem. Ideo qui illam dimittit, vt in primo casu, est ab obligatione cum suis fideiussoribus liberatus. Mohedan. decis. 1. & 2. & 30. de renunciat. Flamin. Paris de resignat. lib. 1. q. 8. nu. 1. & per totam. Si vero primum titulum non dimittit, licet aliqua bona optet, merito ad solutionem remanebit obnoxius, vt in 2. casu.

* * Et fuit quoque resolutum in Vercellen. pensionis 13. Maij 1602. corã R. P. D. Lancellotto.*

Fuit etiam in simili casu resolutum in vna Vallisoletana pensionis sub die 1. Martij 1602. coram Illustrissimo D. meo Pamphilio. vbi cum esset reseruata certa pensio super bonis & fructibus Decanatus de nouo illi applicatis, quãdo fuit erectus in primam dignitatem post Pontificalem: quamuis postea Decanus auctoritate Apostolica permutauit dicta bona cum Capitulo pro duabus præbendis, ac prætenderet non teneri ad dictam pensionem ex quo non possidebat, nec dolo desierat possidere dicta bona, super quibus erat reseruata pensio. Rota censuit teneri ad dictam pensionem,
48 cum semper retineret † titulum Decanatus, & in locum bonorum dimissorum fuerant subrogatæ dictæ duæ præbendæ. & vide Marchesan. de commission. 1. p. cap. 14. de commiss. appellat. in causa pension. §. occurrere in similibus, ex nu. 69. vbi satis obscure loquitur.

Octauo quæro, quis dicatur antiquior ad effectum optionis, an ille qui prior fuit prouisus, & posterior in possessione, & admissione, vel potius qui est anterior in possessione, & posterior in prouisione? Respondeo, quòd ille qui fuit prior in possessione,
49 † licet sit in prouisione posterior, cum sit antiquior in seruitio Ecclesiæ. gl. verbo, *antiquiores*. in cap. finali, de consuetudine, lib. 6. additio ad Rotam decis. 3. ad medium, ibi, *postquam fuerit antiquior in receptione*. de consuetud. in nou. & plena manu dixi in §. 3. proœmiali, ex nu. 22. cum seqq. vbi diuersas Rotæ decisiones per distinctionem concordaui. & secundum illa est intelligendus Probus ad Monac. in cap. fin. de consuetud. in 6. ante nu. 28. sub littera B.

Nec qui optat maiorem præbendam, perdit
50 antiquitatem, † sed potius illam conseruat, & auget. Rota decis. 411. ante nu. 1. & sub num. 2. p. 1. diuersor.

Nono quæro, an optans maiorem præbendam, acquirat nouum titulum
51 † in illa maiore præbenda optata, vel potius illam optet vigore primi tituli absque nouo titulo, & collatione?

In hac quæstione reperio, quòd Rota decis. 15. de consuetudine, in antiquis, dicit quòd
52 optio non venit ex nouo † titulo, sed ex antiquo, & allegat d. cap. finale, de consuetudine in 6. vbi hoc tradit Ioann. Andr. sub nu. 2. vers. *optionem tamen*. Anchar. sub nu. 1. vers. *opponitur*. Gemin. n. 4. post principium. Franch. nu. 6. Probus nu. 27. in fine.

Item Rota decis. 10. sub nu. 2. ad medium, de præbendis, in antiquis, & decis. 5. in antiquior. dicit, quòd in Ecclesijs vbi habet locum optio, vel ascensus seu permutatio præben-
53 darum, fit transitus de vna ad aliam † absque nouo titulo, & absque noua prouisione, vel collatione, virtute prouisionis, seu tituli habiti in prima.

Rursus, Calderin. cons. 7. de consuetud. inter alias

alias rationes, quas adducit ad probandum, quòd optio sit contra ius, istam assignat, quia
54 per optionem potest quis propria † auctoritate rem spiritualem, aut spirituali annexam acquirere.

Praeterea Cassador. decis. 17. nu. 1. in fine, de praebendis, dicit, quòd per optionem non ex-
55 tinguitur † antiquus titulus, nec nouus acquiritur: & in nu. 2. ibidem recitat verba dictae decisionis 10. de praebendis, in antiquis, & refert secundum illam Rotam conclusisse, & allegat Cardinalem idem dicentem in cons. 126. qui idem dicit in nu. 4.

Hinc dicit Rota decis. 5. nu. 2. de concessione praebendae, in nouis, quòd licet excommunicatus nequeat acquirere nouum titulum be-
56 neficij, optare † tamen benè poterit, & hoc non alia ratione, nisi quia non acquiritur nouus titulus.

Oppositam tamen sententiam, immo quòd ex optione acquiratur nouus titulus, tenet Rota in saepe allegata decis. 6. sub nu. 6. vers. *item ad rationem allegatam per Archidiaconum*. & in vers. *licet ille optans non mutet titulum Ecclesiae, tamen suum*
57 *titulum † primum bene mutat, cum Ecclesia habeat plures titulos, &c.* de consuetudine, in nouis. quam decisionem ad hoc allegat Geminian. cons. 21. nu. 8. dicens, quod Rota teneat hanc opinionem.

Item, quia si per optionem dimittitur prima
58 praebenda, † & optans, secundam consequitur, prout verum est, & superius diximus: iam sequeretur, quòd si optans non acquireret nouum titulum, haberet beneficium Ecclesiasticum sine canonica institutione, contra regulam primam, de reg. iur. in 6.

Deinde, firmat Æneas de Falconibus in tractatu de reseruationibus q. 4. principali, nu. 4. & 5. post Gasparem de Perusio, & additionatorem ad Rotam decis. 5. sub littera B. quòd
59 ideo excommunicatus† est inhabilis ad optandum, quia per optionem nouus titulus acquiritur. tradit etiam additio ad Rotam decis. 3. ad finem, de consuetudine, in nouis.

Vlterius, fuit resolutum in vna Salmantina, integrae portionis 24. Aprilis 1582. coram Sanctiss. Domino Nostro Clemente VIII. tunc
60 Rotae Auditore, quòd caecus optare † non poterat, quia cum esset irregularis, cap. hinc est enim 49. distinctione, non poterat optare integram portionem vacantem, ac nouum beneficium & titulum consequi: & prosequitur additionator ad Simonet. de reseruat. q. 45. sub littera A.

QVARE pro concordia huius controuersiae distinguendum est. Quòd aut agitur de optio-
61 ne praebendae †temporalis, quae optatur vigore primi tituli, & illo semper retento, & procedant adducta pro prima parte. Aut agimus de optione noui tituli, & praebendae spiritualis, vt potè, quia Cappellanus ascendit per optionem ad quartam portionem: & quartus portionarius ascendit ad dimidiam: & dimidius ad integram: & integer ad Canonicum: & in qualibet optione istarum, dimittitur primus titulus spiritualis, ac primum beneficium, & de nouo obtinet optans, nouum & diuersum titulum, & beneficium: & in isto casu locum habent, quae pro secunda, & contraria parte allegaui.

Hanc distinctionem ponit Cardinalis in cons. 126. incipit, *vacarunt Canonicatus*, nu. 4.
62 dicens, quòd ita debet intelligi, † quod notat Ioannes Andreas in d. cap. finali, de consuetudine. lib. 6. dum tenet quòd antiquior Canonicus sine noua collatione, optat, & permutat praebendas. Nam aliter non posset acquirere nouum titulum praebendae spiritualis sine collatione: sicut etiam non posset sibi ipsi conferre praebendam, cap. fin. de institutionibus. Idem etiam dicit Ancharan. in dicto cap. finali, sub nu. 1. ad medium, vers. *sed hic non est optio rei spiritualis, sed temporalis, puta domus, vel praebendae, quae in temporalitate consistit.* sentit etiam Geminianus ibidem sub nu. 4. post principium, dum dicit, quòd optans praebendam nouam, dimittit priorem, sicut facit in domo praebendae, quia exit domum antiquam, & intrat domum quam optat. & consonant etiam, quae dixi in gl. 5. §. 1. de praebendis, vbi latius de distinctione praebendarum. & tradit Puteus decis. 228. lib. 3. dum dicit, quòd Capitulum debet
63 prouidere † in illo casu beneficium vacans, per optionem.

Neque huic distinctioni contradicunt deci-
64 siones Rotae † 15. de consuetudine in antiquis, & Cassador. decis. 17. nu. 1. & 2. de praebendis, dum dicunt, quod optio non venit ex nouo titulo, sed ex antiquo, & quòd per optionem non extinguatur antiquus titulus, nec nouus acquiratur. Quoniam omnia ista possunt quadrare cum antedicta distinct. & in praebenda temporali verificari.

Et secundum praefatam distinctionem, intelligi potest illud, quod controuertitur. An
65 excommunicatus † possit optare, vel non, ex eo quòd per optionem non acquiratur nouus titulus, vt per Rotam decisione octaua, nu. 4. 5. & 6. & 10. de senten. excommunic. in antiquis.

Caeterum, quia decisio Rotae 10. de praebendis, in antiquis, & Calderin. d. cons. 7. & Ioan. Andr. & Franch. in d. cap. finali, videntur loqui de optione praebendae, & iuris spiritualis: ideo pro potiori cautela, ac pro euitanda decisionum, & Doctorum repugnantia, possumus di-
66 cere, † quòd supradicta distinctio procedat, & locum habeat in simplici iure, vel consuetudine optandi, de qua loquitur textus in dicto cap. finali de consuetudine. Nam vigore talis consuetudinis, non potest optari noua prae-

præbenda spiritualis, & nouum beneficium sine acquisitione noui tituli, & dimissione primi, vt dicit gloss. ibidem, verbo, *non fuerit*. Et ideo videmus, quòd si vnus Capellanus optat dimidiam portionem, aut dimidius portionarius optat integram portionem, aut integer portionarius optat canonicatum, semper in huiusmodi optionibus dari solet titulus nouus, & canonica prouisio fieri, & dimittitur titulus antiquus. Nam aliter negari non posset, quòd sub eodem tecto retinerentur ab eadem persona plures præbendæ spirituales, & plura beneficia, contra clemen. finalem, de præbend.

Decisiones vero, & Doctores loquentes de optione iuris spiritualis, absque dimissione primi tituli, & acquisitione secundi, sunt ad-
67 mittendi, data speciali † consuetudine optandi præbendam spiritualem absque assecutione secundi tituli, & cum retentione primi. Quia tunc valeret præfata consuetudo, quamuis esset contra ius, & requireret quadragenariam præscriptionem, vt superius declaraui in num. 13. & 14. & insinuat dicta decisio Salmantina integræ portionis coram Sanctiss. D. N. Clemente VIII. sub 24. Aprilis 1584.

Et si aliquis dicat, quòd talis consuetudo non possit introduci, ex eo quòd sit contra ius diuinum, dicens, quòd nemo sibi sumat honorem, nisi qui vocatus fuerit à Deo, tanquam Aaron, vt in cap. qualiter 17. de elect. & quòd nulla consuetudo sit valida contra ius diuinum, cap. fin. de consuetud.

Respondere possumus dupliciter cum Rota decis. 6. num. 7. de consuetud. in nouis. Primo quòd virtute consuetudinis optandi, præbenda vacans, est debita optare volenti, vt in d. cap. fin. Et licet sit contra ius illam optare, & consequi sine noua collatione; tamen quia
68 talis consuetudo habet approbationem † iuris, vt in cap. cum in Ecclesijs 33. cum ibi notatis, de præben. lib. 6. Ideo est valida, & toleranda
* dicta consuetudo. * pro quo bene facit decisio Aegidij Bellamere. 1. & 63. & 567. & 588.

Secunda responsio & forsan melior, sit, quòd iste canonicus, seu præbendatus optans, est ad-
69 mittendus † per illum, per quem est assuetum, puta per Capitulum, vel per illum, qui præest Capitulo. Ista autem admissio, seu receptio
70 vigore consuetudinis optandi, habetur † loco institutionis, & collationis, vt dicit ipsamet decis. 6. in fine, de consuetud. in nouis. Nam receptio, & traditio possessionis, facta ab eo qui habet potestatem conferendi, habet vim collationis per necessarium antecedens. Rota decis. 6. de concess. præb. in nouis. Puteus decis. 235. lib. 3. Achilles decis. 4. de præb. Couarr. lib. 3. variarum. cap. 16. nu. 10.
71 Immo sola tolerantia † superioris certam scientiam habentis, habet vim collationis. argument. l. qui patitur 18. ff. mandati, & plene tradit Ioan. Selua de benef. 3. p. q. 10. sub num. 24. & per totam. & Milis in repertorio, verbo, *consuetudo optandi inducitur decennio*. & scripsi in gl. 14. num. 45. & 46.

Quo fit, vt etiam in isto vlt. casu, non dici valeat, quòd omnino deficiat nouus titulus, saltim tacitus, quia quamuis non adsit expressa collatio, adesse videtur tacita, vt Milis in repertorio, in verbo, *consuetudo optandi inducitur decennio*, ad medium. Et sic semper in optione datur nouus titulus, aut expressus aut saltim tacitus.

Ex quibus sequitur, quòd ille, qui est excommunicatus, aut irregularis, aut alias a iure prohibitus ad obtinenda Ecclesiastica be-
72 neficia, minime possit optare † nouam præbendam spiritualem, & nouum, & distinctum titulum cons. qui. Et propterea in Rota fuit
73 resolutum, quòd cæcus † optare non poterat, vt supra scriptum relinquo, nu. 60. & in illa decis. fuit responsum ad cons. Abbatis 47. lib. 1. quòd non obstabat, nam loquitur in prophanis. Necnon dicitur, quòd quando in optione requiritur noua collatio, requiritur capacitas, & idoneitas ad tale beneficium, perinde ac si absque optione esset illi conferendum.

Idemq. etiam respondi in alia Salmant. dimidiæ portionis, nempe quòd laborans mor-
74 bo † caduco, optare non poterat dimidiam portionem, habentem annexum ordinem sacrum, ac ministerium in altari, necnon nouam collationem requirentem, quia ad tale benef. est irregularis, vt late per Rebuff. de pacific. possessor. num. 226. vers. 24. Maiolus de irregularitate lib. 2. cap. 16. de comitialis morbi irregularitate, per totum. Caputaq. decis. 7. & 135.
* par. 1. & decis. 48. & 236. par. 1. * & postea fuit resolutum in eadem causa Salmantina dimidiæ portionis hodie 23. Ianuar. 1609. coram R. P. D. Mareamontio.*

Hinc declarauit Sacra Concilij Trid. Congregatio, quòd cæpti beneficiari, in quolibet ascensu sint de nouo examinandi, & per Ordinarium approbandi. & fuit late resolutum in Calagurritana beneficij de Ornillos 28. Nouembris anni 1587. coram Illustriss. Pamphilio. & in alia Calagurrit. iuris ascendendi 28. Iunij 1599. coram Illustriss. Seraphino. vbi rationem adducunt, quia in quolibet ascensu datur nouus titulus.

75 Decimo quæro, intra quod tempus † debeat fieri optio? cõclude quòd infra 20. dies à die verisimilis scientiæ vacationis, vt probat tex. in d. c. fin. §. fin. de consuetud. lib. 6. additio ad Rotam decis. 1. sub nu. 7. de rerum permut. in nouis. & decis. 4. in fin. de consuetud. in nouis. Vbi propterea dicitur, quòd optio locum non habet in beneficijs deuolutis.

Immo, non solum primus, & antiquior debet optare infra dictos 20. dies, sed etiam omnes

76 † omnes moderniores, in euentum quòd primus optare recuſet, tenentur optare infra dictum tempus, gloſſa ſingularis penultima in dicto cap. finali, vbi ponit bonam praxim, Staphileus de litt. gratiæ, tit. de vi, & poteſtate clauſularum. §. ſucceſsiue. n. 3. & Doctores docent in dicto cap. finali, §. finali. Ac notat dicta gloſſa penultima, quòd iſte eſt vnus caſus, in
77 quo quis punitur ſine † culpa, non tamen ſine cauſa, vt etiam dicit textus in cap. quoniam frequenter. §. ſi autem de carnali, ibi, *in quibus coniuges ſine culpa, ſed non ſine cauſa continere coguntur*, vt lite non conteſtata. Mandoſ. in reg. de impetran. benef. viuen. q. 4. num. 4. & ad dictam gloſ. penultimam adde Tiraquellum cum multis, de retractu conuentionali. §. 2. gloſ. 1. ſub n. 66. Si vero deſuper adeſſet aliquod particulare ſtatutum, aut conſuetudo, illud, aut illa ſeruari deberet ex ſupradictis.

Quæro vndecimo. An poſſit optare Ca-
78 nonicus † pœnitentiarius, de quo loquitur Concil. Trident. ſeſſ. 24. de reformat. cap. 8. in fine? Et videbatur quòd ſic, quia non debet ipſe eſſe deterioris conditionis, quam cæteri Canonici, qui in eadem Eccleſia optant, & aſcendunt ad maiores præbendas. Contrarium tamen eſt tenendum, ratio eſt, quia officio pœnitentiarij eſt perpetuo
79 † vnitus vnus Canonicatus, & vna præbenda, & ſic non poſſunt mutari, ſed immobiles remanere debent cum eodem officio pœnitentiarij, vt in d. cap. 8. Concil. Trid. diſponitur. Ac propterea nec Canonicus pœnitentiarius poteſt optare aliam præbendam, nec ſua præbenda poteſt optari ab alijs, ita conſuluit inſignis Nauar. conſ. 14. de reb. Eccleſ. non alienand. iuxta impreſſionem Romanam, & declarauit Sacra Concilij Tridentini Congregatio.

* *Et tenuit Rota in vna Lucana optionis domus 24. Ianuarij 1607. coram R.P.D. Manzanedo.

Idemque etiam procedit in præbenda theologali de qua in Concil. Trident. ſeſſ. 5. cap. 1. prout declarauit Sacra Congregatio Concilij.*

Duodecimo quæro, quid erit in Cano-
80 nico Lectore Sacræ † Scripturæ, de quo loquitur Concil. Trident. ſeſſ. 5. cap. 1. Concludo idem quòd in Canonico pœnitentiario, ex eiſdem rationibus, vt etiam declararunt Illuſtriſs. Sacri Concilii Tridentini interpretes.

Si igitur iſta theologalis præbenda, non po-
81 teſt ab alio † optari, conſequenter nec præbendatus theologalis, poterit illam dimittere, & aliam optare, quia idem operatur oppoſitum in oppoſito, quòd propoſitum in propoſito. l. & ſi contra tabulas 35. ff. de vulgari. cap. ſciendum 8. q. 1.

Vnde ſi Canonicatibus Doctoralibus, & Magiſtralibus, de quibus plura loquutus ſum in gl. 9. §. 2. huius regulæ, eſſent certæ præbendæ annexæ perpetuo, ſimiliter ipſi Canonici
82 alias præbendas optare † non poſſent, nec ſuæ præbendæ ab alijs. Si autem ita perpetuo vni-
83 tæ non ſint, tunc erit locus † optioni, vt ſeruatur in Eccleſia Corduben. & in alijs pluribus, in quibus Canonici Doctorales, & Magiſtrales optare ſolent maiores & pinguiores præbendas, ſicut & reliqui Canonici.

Quæro decimotertio. An optans malè maiorem præbendam, ſeu beneficium pinguius, ita vt priuetur illo, quia erat reſeruatum, poſsit redire ad primam præben-
84 dam, † aut beneficium, quòd dimiſit? Diſtingue. Aut fuit in culpa in optando, quia ſciebat, vel ſcire debebat non eſſe locum optioni (obſtante reſeruatione:) vel poſtea poſtquam ſciuit, perſeuerauit in poſſeſſione beneficij male optati, nec illud dimiſit: & tali caſu non poterit vlterius reuerti ad aliud dimiſſum. Aut
85 non fuit in culpa, † quia habebat iuſtam cauſam ignorantiæ, & cumprimum certior effectus fuit de mala optione, dimiſit beneficium male optatum; & tunc poterit ad primum redire. textus eſt expreſſus in cap. ſi beneficia. 20. de præbendis lib. 6. Calderin. conſ. 6. de conſuetudine. Roman. conſ. 329. incipit, *præſens*, ſub nu. 5. Æneas de Falconibus de reſeruat. q. 4. principali, effectu 40. per totum. Gemin. conſ. 78. nu. 1. cum ſeqq. vſque ad nu. 4. Et adde, quæ dico in gloſ. 56. limit. 3. ante finem.

Prout etiam, qui habet expectatiuam ad primum beneficium vacaturum, ſi male acce-
86 ptat, † conſumit gratiam ſuam, & amplius illa vti non poteſt. Put. deciſ. 268. num. 1. & per totam lib. 1. Caputaq. deciſ. 339. nu. 3. part. 1. Ferrett. conſ. 16. nu. 7. & ſeq. & plures referens Horatius Mandoſius in additione ad Romanum conſ. 329. ſub littera F. & G.

Similiter qui ſemel dumtaxat, ſecundum ſtatutum, aut conſuetudinem, poteſt optare, ſi
87 ſemel optauit, & male, † non poteſt vlterius optare, quia fuit iam conſumptum ius optandi, quod habebat, vt pulchre docet Calderin. conſ. 6. per totum, de conſuetudine. Philippus Probus in d. cap. fin. num. 32. verſ. *hinc Calderinus*.

Si vero ſtatutum, aut conſuetudo, non diſponit quòd ſemel tantum poſsit optari, ſed ſimpliciter optionem permittunt; tunc non ſemel tantum poteſt optari; ſed etiam pluries.
88 † Ægidius Bellamera deciſ. 229. incipit, *primo quod ex conſuetudine*. Philippus Probus ad Monachum, in cap. fin. nu. 28. verſ. *non enim ſemel*, de conſuetud. lib. 6.

Decimo quarto quæro, dicit ſtatutũ, ſeu cõſuetudo, quòd præſentes poſ-
89 ſint † optare. An abſentibus in ſeruitio Papæ, vel Epiſcopi, cõpetat hoc ius optandi? Cõcludo quòd aut ſumus in conſuetudine optandi præter ius, & abſentes in prædicto ſeruitio optarẽ

90 optare poterunt, quia habentur † pro præsentibus.cap.ad audientiam,de Clericis non residentibus. Aut consuetudo optandi est contra ius, iuxta distinctionem traditam supra in hac glossa.nu.11.& 12.& tunc illa ficta præsentia nihil operatur. Ita docent Ioann. Andr. in d. cap.final.de consuetudine,in 6.n.3. Gemin.nu. 6. & 7.Franch.nu.7.& vide gl.43.

Decimo quinto quæro,dicit statutum, aut consuetudo,quòd Canonici possint optare. An locum etiam habebit in
91 dignitatibus?†Calderin.cons.5.hoc titulo consuluit, quòd non, quia in his, quæ sunt stricti iuris,vno expresso non includitur aliud diuersum,cap.susceptum, de rescript. lib.6. c.quamuis, de præbend. eodem lib. Prob. ad Monach. in d.cap.finali,nu.31.& 32.

Decimo sexto quæro, pone quòd vnus fuit prouisus de vna quarta portione, cuius vigore optauit,& ascendit ad dimidiam, & postea ad integram portionem: postmodum declaratur, quòd collatio facta de quarta portione, est nulla, vel quia erat reseruata, vel ex alio defectu. An debeat etiam priuari integra portione, quam habet? Con-
92 clude quòd sic, † nisi triennali possessione, vel alio nouo titulo se defendat. Nam sublato
93 antecedenti, & fundamento, tollitur † consequens,& totum ædificium corruit. Rota decis. 30. de præbend. in antiq. Philipp. in d cap.fin. nu.18.de consuetud.Gemin.cons.21. nu.6.& 7. & 9. vbi latius.Cassador.decis.17.nu.2.de præbend. & conferunt, quæ dixi in glos.31. super verbo,*reseruauit*,ad fin.ex nu.29. vsque ad nu. 50.præcipue nu.34.

Decimo septimo quæro,vnus Canonicus iunior optauit Canonicatum maiorem,& integer portionarius optauit Canonicatum dimissum, & dimidius portionarius optauit integram portionem dimissam, & quartus portionarius optauit dimidiam portionem, & de illa quarta portione dimissa,fuit vnus nouiter prouisus: post aliquod tempus fuit euictus Canonicatus primo loco optatus, quia erat reseruatus, seu ex alia causa affectus: vtrum iste Canonicatus, & reliqui omnes,debeant gradatim restitui ad locum,& beneficium ratione d. optionis dimissum? Re-
94 spondeo, quòd sic, † nisi scienter male optassent. & sic prouisus de quarta portione remanebit sine illa,& inanis: pro hoc est textus in cap.si beneficia 20.vbi notat Ancharan.notab. 8.nu.fin.& Franch.nu.4. de præbend. lib.6.di-
95 centes, quòd quando adest error † in primo gradu, & ille est causa erroris successiue in pluribus gradibus, primo restituto aduersus secundum, restituitur secundus aduersus tertium, & tertius aduersus quartum, & sic de singulis. Nam quando ex vna radice multiplex vitium nascitur, consequens est vt eadem lege tollatur.l.si libertam,in fin. C. de nuptijs. gl. verbo, *nouit*, in cap. fraternitatis 17. de testib. & facit text. in cap. inter vos, de re iudicata,ibi,*quæ de ipso,causam & originem acceperunt*. Vnde dicitur,quod ex infecta radice
96 † fructus non producuntur. Ancharan. cons. 339.incipit,*pro maiori*.nu.6. Et non bono peraguntur exitu,quę malo sunt inchoata principio.cap.principatus 1.quæst.1.ac tetigi in gl.5. §.9. num. 127. & videas, quæ adduxi in glos. 41. ante finem, ex nu.41. cum sequentibus,vbi latius.

Decimo octauo quæro. An Canonicus coadiutorem perpetuum cum futura successione habens, secundum ea quæ
97 diximus in gl.5.§.9.possit optare † nouam, & maiorem præbendam, prout alij Canonici dicta coadiutoria carentes? Respondeo cum distinctione: Aut futura successio est concessa in gratia coadiutoriæ, quo ad Canonicatum, & præbendam ordinariam illi annexam dumtaxat,absque illa præbenda, seu præstimonio, in quo cadit optio: Aut est concessa successio, etiam quo ad istam præbendam, & præstimonium temporale optatum per coadiutum. In
98 primo casu,coadiutus optare † poterit,cum nulla sit ratio, vel inconueniens quod obstet. Nec gratia coadiutoriæ, quæ est principaliter ad fauorem illius concessa, vt dixi in d.§.9.nu. 83.debet illi esse nociua,cap.quod ob gratiam 61.de reg.iur.in 6.

In secundo vero casu, minime erit locus optioni. Ratio est, quia cum coadiutus dimittere non possit dictam prębendam,seu pręstimonium quod optauerat, ex quo per gratiam coadiutoriæ est adiudicata coadiutori futuro successori, à quo auferri non potest: &
99 consequenter cesset natura optionis,†quæ est, vt si ego opto maiorē præbendam,alius etiam modernior optet illam minorem à me dimissam: Sique optionis ordo præuertitur, vt superius dixi nu.15. & 81. nulla ratio permittit, quòd optioni locus sit,& ita seruatur.

Decimo nono quæro. An in materia optionis sit consideranda pręrogatiua, & excellentia † personæ. veluti si esset
100 Cardin. vel potius sit dumtaxat attendenda antiquitas?Dico quòd sola antiquitas est consideranda, non autem personæ prærogatiua, quamuis sit Cardinalis,vt fuit decisum contra Illustriss. Cardinal.Columna in vna Messanen. Prioratus sub die 1. Iulij 1596.& 9. Iunij 1597. & 27. Octobris eiusdem anni,& 15.April.ann. 1598.coram R.P.D. meo Litta,per text. in dicto cap. finali,de consuetudine, in sexto,& decis.6.Rotæ de consuetudine,in nouis.

Vigesimo quæro de quæstione ad me nouissime delata,vt pro veritate responderem in hac materia optionis.
101 Casus † talis erat, Petrus in Curia residens obtinuit prouideri de mense Augusti an.1598. à Sanctiss. D.N. de quadam portione in vna Ecclesia

Ecclesia Cathedrali Hispaniæ, vti reseruata ratione mensis; necnon obtinuit breue de capienda possessione nomine Cameræ. cuius vigore verificatis verificandis obtinuit sententiam declaratoriam, & fuit capta possessio d. portionis nomine Cameræ Apost. de mense Nouemb. anni 1599. Quæ possessio fuit postea de principio mensis Aprilis ann. 1600. translata, & cessa à Reuerendissimo Commissario Cameræ in d. Petrum post expeditionem litterarum, vt solitum est.

Idem Petrus, stante dicta translatione, non curauit aliam capere possessionem, donec lapsis tribus annis recessit à Curia, ac accessit ad dictam Eccles. Cathedralem, vt inseruiret dictæ præbendæ; & voluit sedere, & incedere ante alios quatuor portionarios, qui de nouo hoc medio tempore, post possessionem captam nomine Cameræ, ingressi fuerunt, ac prius residentiam facere cœperunt.

Ipsi vero portionarij nouiter ingressi, dicebant ipsos esse antiquiores d. Petro, ac ad eos spectare præcedentiam, & anterioritatem in iure optandi, prout est de more in dicta Ecclesia. ex quo d. Petrus nullam cœperat possessionem, ac nouissime illi tradendam fore, nec illi posse suffragari possessionem nomine Cameræ captam, & in eum translatam. Ortaque desuper controuersia consultus fui de d. quæstione.

Et pro parte potionariorum medio tempore ingressorum, & contra d. Petrum vrgent sequentia.

Primum, quòd ad hunc effectum optandi, & præcedendi, est consideranda antiquitas, &

102 prioritas non prouisionis, sed possessionis, † vt superius dixi in q. 8. n. 48. & 49. & in §. 3. proœmiali à nu. 22. cum seqq. & ita in dicta Ecclesia seruatur.

Secundum, quòd possessio capta nomine Cameræ, & in d. Petrum translata, minime potest illi suffragari. Nam possessio, cum sit

103 quid facti non potest † transferri de persona in personam, nec dicitur acquisita, nisi corporaliter apprehendatur. l. cum hæredes 23. de acquir. possess.

Quod procedit etiam inter patrem, & filium suum hæredem. quia quamuis filius in vita patris, quasi dominus dicatur, l. in suis. ff. de liberis, & posthumis; nihilominus non trans-

104 fertur † possessio patris in filium. glos. in. in d. l. in suis, & ibi Bartolus nu. 1. Alexan. nu. 9. Iaf. nu. 19. 30. & 31. Gregor. Lopez in l. 1. glo. magna ad medium, tit. 14. Partita 6. Ioann. Gutierrez in §. sui, instit. de hæred. qualit. & differen. nu. 66. & 67. Afflict. decis. 167. num. 3. & decis. 325. num. 3. Rota decis. 27. num. 13. vers. *quod comprobatur*. part. 1. diuersor. Roland. cons. 46. nu. 34. lib. 1.

105 Nam alia est possessio † patris, & alia filij hæredis. Anton. Gabriel in titul. de acquiren. possess. concl. 9. nu. 2. Caputaq. decis. 199. nu. 2. part. 2. Rota dicta decis. 27. num. 14. part. 1. diuersor.

106 Quod etiam procedit in Ecclesia. † Bald. in l. fin. num. 8. vers. *iuxta predicta quero*. C. de sacrosanct. Eccles. Gregor. Lopez vbi supra. Anton. Gabriel. d. concl. 9. n. 2. vbi idem dicunt

107 † de fisco.

Ita vt quamuis nonnulli tenuerint, quòd hoc locum non habeat in iurepatronatus, & in

108 alijs incorporabilibus, † vt Baldus in repetitione d. l. in suis. ff. de liberis, & posthum. Lambertin. de iurepatron. lib. 1. part. 2. quæst. 3. artic. 22. num. 4. & 5. Ioann. Gutierr. in repetitione dicti §. sui, num. 71. institut. de hæred. qualitat. & differentia, idem Gutierrez in conf. 1. nu. 2.

Nihilominus eorum sententia, vti non vera est à Rota reprobata. Nam à fortiori, in incorporalibus est necessaria corporalis apprehensio, teste Achille de Grassis decis. 5. de causa possess. Caputaq. decis. 153. n. 3. part. 3. & fuit resolutum in vna Oueten. beneficij de Vega 15. Ianuarij 1596. coram Orano, & alias pluries tenuit Rota. Pontan. de spolio, lib. 1. n. 113. Rebuff. ad leges Gallicas, tit. de materna possessione, in præfat. nu. 151.

Prout etiam non sufficit, quòd apprehenda-

109 tur possessio vnius rei, nomine aliarum, † sed requiritur apprehensio in omnibus. Abbas in cap. cum aliquibus. nu. 8. Felin. nu. 4. de re iudicata. Afflict. hoc amplians decis. 299. nu. 25. & 26. Anton. Gomez. in l. 45. Tauri. nu. 39. per totum. Couarr. lib. 3. variar. cap. 16. nu. finali. Put. decis. 460. sub n. 1. Tiraq. de retract. lignag. §. 36. gloss. 3. nu. 2. & 11. cum seqq. quibus in locis Doctores multipliciter ampliant, & declarant. Et limitant, nisi sit possessio beneficij capta in capite, & Ecclesia in qua consistit. Nam tunc dicitur etiam capta omniū rerum, & bonorum ad beneficium spectantium, vt Couarr. vbi supra nu. 13. Lambert. de iurepatronat. lib. 2. part. 3. q. 11. art. 9. nu. 3. Nat. cons. 562. nu. 13. lib. 3. Ferret. cons. 14. nu. 4. & 5. lib. 1. & cons. 236. nu. 10. lib. 2. Rota decis. 19. nu. 7. & 8. part. 2. diuersor. & decis. 222. num. 8. part. 1. diuersor.

Igitur in nostro casu dicendum apparet, quòd alia sit possessio capta per Cameram Apostolicam, & alia sit possessio d. Petri. & quòd translatio possessionis locum non habuit: sed solummodo debuit operari possessio capta nomine Cameræ, exclusionem intrusi. vt facta dicta cessione d. Petrus posset de nouo possessionem facile capere, cum iam sit de medio sublatum intrusi impedimentum.

Prout in simili immo in fortiori casu, conclusi in §. 3. procem. q. 5. ex num 84. vsque ad 99. quòd subrogatus à Papa gratiose in gratia beneficiali quo ad possessionem defuncti, non potest

110 potest vti † remedio retinendæ, nec recuperandæ possessionis vigore dictæ subrogationis, sed debet de nouo adipisci possessionem: sic igitur d. Petrus debuit de nouo capere possessionem, vt ex illo die adeptæ per eum possessionis, dicatur possessor, ac iura antiquitatis ad effectum optandi, & præcedendi habere incipiat.

Et qnamuis sit verum, quòd transferatur possessio ciuiliter per actus fictos, in nonnul-
111 lis casibns absqne corporali † apprehensione, quos assignat glossa, verbo, *animo*, in l. 3. in principio. ff. de acquirend. possessione, vbi omnes tradunt, Antonius Gomezius nouem casus cumulans, & late de quolibet agens in l. 45. Tauri à nu. 45. vsque ad nu. 93.

Tamen casus de quo agitur, nullus, illorum est, & sic intrat regula generalis. Puteus decis. 216. nnm. 1. lib. 3.

Accedit etiam, quia dato (sine veri præiudicio) quòd d. Petrus vigore dictæ possessionis captæ nomine Cameræ, & in eum translatæ, posset dici habere aliquam prætensam possessionem: esset tamen talis possessio verbalis, seu instrumentalis, sterilis, ac veutosa, ex quo neq. d. Petrus inseruiebat Ecclesiæ, nec vllos
112 fructus † percipiebat, vt plent per Gomez. in reg. de annali possessore. q. 47. num. 3. & 4. Ferrettum cons. 323. nu. 5. Ac omnis possessionis effectus consistit in perceptione fructuum. l. bonæ fidei 48. ff. de acquiren. rerum dominio. Rota decis. prima. num. 1. ante finem, de restitut. spoliat. in nouis. Calderiu. cons. 12. de iurepatron. Cæsar de Grassis de-
* cis. 21. nu. 9. de probation. * Decian. responso. 9. nu. 27. volnm. 1. Et ideo dicit Cardin. in clem. 2. §. dignitatem, nu. 5. de vita & honest. cleric. quod sit maior pœna si aliquis priuetur fructibus sui beneficij, quam si inhabilitetur ad beneficia.*

Quæ omnia aliter se habent in alijs portionarijs medio tempore ingressis.

Prædictis tamen non obstantibus contrariam sententiam veriorem esse existimaui, ac existimo: nempe competere præd. Petro iura antiquitatis quo ad optionem, & præcedentiam à die captæ possessionis nomine Cameræ, ac præferendum fore omnibus, postea ingressis.

Quoniam Sanctiss. D. N. in breui concesso d. Petro de capienda possessione nomine Ca-
113 meræ, expresse disponit, † quòd verificato constito dicti breuis, idem Petrus, vel eius Procurator, immitatur in possessiouem nomine Cameræ Apostolicæ, & quòd postquam idem Petrus litteras gratiæ principalis sub plumbo expeditas præsentauerit, eidem Petro sit eadem capta possessio consignanda, vel transferenda, prout etiam declarat Constitutio 24. Gregorij XIII. statim in nu. 117. citanda.

Ideoq. quatenus esset aliquod dubium de iure super eo, An possit transferri, vel non, dicta possessio, sufficit quod ita Papa voluerit, ac declaranerit, vt omne iuris obstacu-
114 lum † remouisse censeatur. Rota decis. 33. nu. 6. de præben. in antiquis, & decis. 32. nu. 2. de rescriptis, in nouis. Felin. in cap. inquisitionis, nu. 8. vers. *secundo nota*, de accusationibus, & in cap. nonnulli, sub nu. 12. vers. *ratio differentiæ*, de rescriptis. ac scripsi in glossa noua. §. tertio num. 24. & faciunt tradita in §. tertio procemiali. nu. 85. cum sequentibus.

Præsertim quia si effectum consideramus, possessio capta nomine Cameræ, potest dici
115 quodammodo capta ab ipso † prouiso Apostolico, in cuius commodum fuit facta. Nam in hoc casu procurator Cameræ Apostolicæ nihil aliud agit, nec intendit, nisi ipsum prouisum litteris expeditis in possessionem immittere. argumento. text. in l. quidam cum filium 46. ff. de hæred. instituend. Prout in simili dicimus de pensionibus reseruatis ad commo-
116 dum alicuius Itali † in caput vnius Hispani. nam Hispanus nihil aliud est, nisi nudus minister ad vtilitatem, & commodum Itali. ex tra-
* ditis per Rotam decis. 400. p. 1. diuersor. * nu. 1. & decis. 401. seq. ibidem ac decis. 271. dubitaui lib. 2. p. 3. diuersor.

Pro quo etiam facit, quod non est inspiciendum cũ quo quis loquatur. Sed in quem dispositionis intentio, & effectus dirigatur. l. miles 75. l. cum pater 77. §. donationis, ff. de legat. 2. Paris. cons. 66. nu. 20. lib. 3. Ac plura desuper adducit Anchar. cons. 155. optimis, nu. 8. & vide in gl. 55. ex num. 12. vsq. ad 23.

Nec non facit, quod per mortem ciuilem vel naturalem cessionis vel obitus prouisi, cessat omnis effectus d. breuis, ita vt si capiatur possessio nomine Cameræ vigore illius, talis possessio sit nulla. Lancellot. de attent. 2. part. in præfatione. nu. 506. & 507.

Dixit etiam Rota in vna Vrgelen. Canonicatus 21. Maij 1591. coram Blancheto, quod nomen commissarij Cameræ interponitur ad commodum prouisi Apostolici. Ita quod omnia quæ obstant prouiso Apostolico, reflectantur in d. commissarium.

Similiter etiam videmus in societatibus officiorum Rom. Curiæ, quia ille officialis qui acommodauit suum officium vt super illo imponatur societas, solummodo ponit purum nomen, & nullum damnum vel incommodum sentit. Castracan. de societ. offic. Rom. Curiæ c. 73. num. 6.

Necnon si ego dedi pecunias ad talem societatem sub periculo vitæ Titij, dicto Titio nullum prorsus acquiritur ius. quia cum eo nulla societas contracta fuit. l. Iulianus §. 1. ff. de verbor. obligat. Hieron. Gabriel. cons. 78. nu. 1. & per totum lib. 1. Castracan. de societ. officior. Rom. Curię q. 8. nu. 29. cum seqq. & fuit decisum 13. Nouembris. & 15. Decembris

bris 1573. coram Robusterio. in vna causa Hispalen. societ.

Similiter etiam, si ego peccunia propria emo loca montium, sub nomine Sempronij, reseruata mihi omni dispositione tam locorum, quam fructuum, Sempronius nudum, & siccum nomen habet, & nullum ius illi quæritur, & me mortuo ad hæredes meos omnia iura transeunt. vt fuit decisum in vna Romana Montium 5. Nouembris 1572. coram Seraphino. Vbi fuit responsum. ad cons. 4. Socin. lib. 4. & Beroum. cons. 178. lib. 2. & Ruinum cons. 182. lib. 1. nam in illo casu multa concurrebant, ex quibus apparebat quod emens nomine alterius, voluit rem emptam donare, quæ minime concurrunt in casu supradicto, & tradit Castracanus in d. cap. 8. nu. 32. sæpe enim tales emptiones fieri solent, vt emens participet de multiplicatis distributionibus cōgregationum dictorū montiū, non solum ex persona sua, sed etiam illorum quorū nomine emunt.*

Et quòd in hoc casu, Commissarius Cameræ Apostolicæ capiens possessionem nomine illius, seruiat de nudo ministro prouisi Apostolici, & capiat possessionem ad fauorem, & commodum eius, fuit post hæc scripta, resolutum, me obtinente, in vna Oueten. Archidiaconatus 15. Decembris anni 1603. coram Illustriss. Cardin. Pamphilio, vbi etiam dicit, sæpe hoc alias decisum fuisse.

Comprobatur, quia ille modus capiendæ possessionis nomine Cameræ, fuit adinuen-
117 tus, † vt prouisus Apostolicus, qui nondum litteras expediuit, posset diligentias facere super capienda possessione beneficij, ne illi tarda seu morosa expeditio, aliquo modo noceret. Nam quando quis à principio vult litteras expedire, non datur breue nomine Cameræ de capienda possessione, sed ad fauorem litterarum, vt ipsemet prouisus immittatur in possessionem. vt continetur in constitutione 24. Greg. XIII. incipit, *ad Romani.* sub 10. Iulij 1574. Quando igitur constat de expeditione litterarum, prout docuit præfatus Petrus, perinde esse debet, ac si à principio non Camera Apostolica, sed ipse Petrus possessionem cepisset, cum cessauerit causa, ob quam Camera Apostolica, & non ipse prouisus possessionem acceperit. l. adigere. §. quamuis. ff. de iurepatronat.

Quapropter Rot. sæpissime resoluit in ter-
118 minis nostris, † quòd ea sit virtus breuis de capienda possessione nomine Cameræ, vt facta cessione, constituat eum ad cuius commodum capta fuit, iustum possessorem. ac vigore possessionis nomine Cameræ captæ, sit illi concedendum mandatum de manutenendo non aliter ac si ipse prouisus d. possessionem à princip. apprehendisset. vt fuit decisum in vna Firmana benef. 19. Martij an. 1593. coram Illustriss. Blanchetto, & in Lucana benef. 17. Iun. 1594. coram R.P.D. meo Litta, & coram eodem in vna Salmant. benef. 26. Iun. an. 1598. tenuit etiam Rota in alia Aurien. Parrochialis de Pao 13. Aprilis an. 1600. coram R. P. D. meo Lancellotto, & in d. causa Oueten. Archidiac. allegata nu. 116. & alias sæpius.

Hinc fuit resolutum in vna Burgen. S. Sepulchri 22. Nouembris 1562. coram Robusterio, quòd executor, qui nomine Cameræ cæpit possessionem restituendam ei, qui sibi litteras expeditas præsentauerit, non potest tra-
119 dere † possessionem alteri, quam ei cuius intuitu cæpit possessionem vt etiam refert Lancellott. de attentatis 2. par. c. 4. in præfat. nu. 510. in nouiori impressione. Dicit etiam ipse Lancellottus ibidem nu. 453. quòd Commissarius Cameræ, capiens possessionem in casu prædicto, non dicitur tertius.

Dixit etiam Cæsar de Grassis decis. 2. sub nu. 1. vers. *addentes maxime*, de verborum significatione, quòd possessio translata à Camera Apostolica, intelligitur cessa & translata
120 cum eisdem qualitatibus, † cum quibus ipsa Camera Apostolica habebat.

Ex quibus aperte resultat, quòd dictus Petrus incepit esse possessor de mense Nouembris anni 1599. quando Camera Apostolica accepit possessionem ad commodum eius. Et consequenter, cum non solum anterior in prouisione, sed etiam in possessione, omnibus alijs postmodum prouisis, & admissis, sequitur quòd vti talis antiquior debet omnes illos præcedere, tam in optione, quam in loco, & stallo, & alijs quibuscunque præcedentijs.

Vnde non obstat dicere, quòd dicta possessio non potuit per Cameram Apostolicam in d. Petrum transferri, cum ex supradictis pateat veritas in contrarium.

Minus obstat dicere, quòd d. Petrus nullos fructus percepit, & propterea sua possessio sit sterilis, vt dixi in num. 112. Quia vltra quod si voluisset statim à Curia recedere, ac residentiam facere, potuisset illos recipere: suf-
121 ficit quòd aliter constet † de possessione, prout constat in nostro casu, vt etiam si fructus non percipiat, possessor nihilominus dici valeat. Bartol. in l. qui vniuersas. §. quod per colonum. num. 1. & in l. quamuis. §. si conductus. num. 2. vbi notat Alexand. notab. vltimo, & cæteri. ff. de acquiren. possessione. Rota decis. 506. num. 4. par. 1. diuersorum.

122 Immo aliud est possidere, † & aliud fructus percipere, l. si quis autem. 10. ff. de acquirend. possess. glossa verbo, *fructus*, in cap. si propter, de rescriptis, in sexto. Puteus decis. 558. ad medium lib. 3. Caputaquen. decis. 34. num. 4. par. 3. Mandosius in regula de annali quest. 30. num. 2.

Hinc suffragatur regula de annali, quamuis annalis possessor nullos fructus perci-

peret. Gomezius in eadem regula de annali q.47.nu.6.& per totam. Mandos.ibidem.q.31. num.2.

Denique non obstat dicere, quòd alij portionarij postmodum recepti, cœperunt prius inseruire Ecclesiæ, ac residentiam facere. Quia hoc tollitur ex his, quæ diximus in nu. 38.& 39.huius gl.vbi cum Puteo decis.219.nu. 2.lib.3.scripsi, residentiam non esse de essentia optionis.

Vigesimo primo quæro, An optio possit fieri per procuratorem?

123 † Respondeo quòd sic, vt probatur in dicto cap.finali,ibi, *per alios*. & ibi gl. verbo, *vel per alios*. & ibi Geminian. nu.5.Franc.nu.3.dicentes requiri ad hoc speciale mandatum, vel sequuta ratificatio.

Vigesimo secundo quæro, An in Ecclesijs, in quibus est certus numerus Canonicatuum; non tamen est distin-
124 ctio præbendarum, optandi † consuetudo introduci possit? concludo quòd non regulariter, vt per Milium in repertorio, in verbo, *consuetudo optandi non potest introduci*. & in vers. sequenti, vbi plures distinctiones ponit de hoc. Clarum etenim est, quòd vbi non datur maioritas præbendarum, optio intrare non potest quo ad ipsas præbendas. Licet secus sit, quo ad sedem,& locum,& similia.

Vigesimo tertio quæro, An per optionem alterius beneficij, vacet
125 primũ ipso iure? † Respondeo quòd per optionem ad maiorem præbendam, vacat prima, si est incompatibilis de iure.iuxta ea quæ dixi in gl.15.post princ.in vers.*tertio modo vacat.benef.* Secus vero esset, quando non esset talis incompatibilitas, quæ induceret vacationem ipso iure. Nam tunc is, ad quem spectat optio, seu prouisio minoris præbendæ, non potest optare, nec prouidere, nisi prius qui optauit maiorem præbendam, seu portionem, aut voluntarie illam dimittat, aut ad dimittendum condẽnatus fuerit. Put.decis.228. ad medium, lib.3.& fuit resolutum in vna Calagurritana de Amarita 18. Decembris 1579. coram bon. mem. Gypso.

Vigesimo quarto quæro, An habent ius optandi dicatur habere ius
126 † ad rem? Respondeo quòd sic, vt tradunt. Æneas de Falconibus de reseruation. quæst.4. principali effectu 47.nu.9.Gomez.in regula de non tollendo iure quæsito,q.1.num.27.additio Papazon. ad decis.3. Rotæ, in fine. de consuetudine,in nouis.

Quod intelligo de præbenda iam vacante,
127 alias secus. Put.decis.235. nu.finali,& per totam, lib.2. Item postquam fuerit acceptata, iuxta ea quæ dixi de expectatiua, in gl.16. nu. 20. & supra in hac glossa, nu. 76. & vide gl.9. §.1.a nu.88.

* * Adde ea, quæ habes in informat. Salmantina dimid.port.tom.7.ad fin.fol.1821.*

Vigesimo quinto quæro, An Canonicus, qui non est in sacris
128 † possit optare? respondeo, quòd quamuis Canonicus, qui non est in sacris vocem, nec votum in Capitulo non habeat, vt in clementina, vt ij qui, de ætate, & qualitate, Concil. Trident. cap.4.sess.22.de reformat. Tamen bene poterit optare maiorem præbendam, ac si esset in sacris, si statutum, vel consuetudo contraria non obuiet, cum ille actus optandi competat ex canonia, & præbenda, non ex voce
129 † Capituli, gl. verbo, *in Capitulo*. & ibi tradunt omnes.in d. clem. vt ij qui,de ætate,& qualit.

Summaria Glossæ 35.

1 *Derogantur per regulam nostram, priuilegia & indulta Apostolica, ad optandum, & disponendum de beneficijs, quatenus obstant d. reseruationi.*

2 *Priuilegium, & indultum, an differant, & nu.3. & 4. & 11.*

5 *Priuilegium est priuata lex contra generalem iuris communis dispositionem.*

6 *Indultum, seu indulgentia, dicitur lex, seu concessio priuata.*

7 *Priuilegium, & indultum semper operantur aliquid specialitatis.*

8 Indulgemus, *verbum, semper continet aliquid specialitatis.*

9 Indulgentia, *dictio, quinque habet significationes.*

10 *Vsus communis loquendi semper attenditur.*

12 *Indultum dicitur, quòd conceditur ad conferendum Ordinarijs qui per reseruationes sunt impediti.*

13 *Indultum est remotio obstaculi.*

14 *Indultum conferendi concessum Ordinarijs collatoribus, non dicitur proprie priuilegium, & nu.15.*

16 *Alternatiua nostra regulæ, abusiuè priuilegium dici potest.*

17 *Priuilegium lædens ius commune, est strictè interpretandum.*

18 *Priuilegium plus dat, & maioris est efficaciæ, quam indultum.*

19 *Priuilegium distat à rescripto in tredecim differentijs.*

20 *Priuilegium differt ab exemptione, quia priuilegium est quo ad aliquid, exemptio vero quo ad totum.*

21 *Consuetudines immemorabiles, quatenus tolluntur per regulam nostram, an intelligantur sublatæ, quo ad optiones, vel etiam quo ad alias beneficiorum dispositiones, & nu.30.*

22 *Relatio debet fieri ad proximiora, præsertim, vt minus ius commune lædatur, & nu.23.*

24 *Dictio, &, est coniunctiua cum eisdem qualitatibus.*

Dictio

25 *Dictio etiam, auget dispositionem.*
26 *Clausulam in fine posita, refertur ad omnia praecedentia, praesertim quando eadem militat ratio, num. 27. etiam si materia sit exorbitans, & nu. 28.*
29 *Consuetudo immemorabilis, & priuilegium à pari procedunt.*
31 *Derogare potest Papa, etiam sine causa priuilegij ad conferendum datis, & nu. 33.*
32 *Priuilegium ex sua natura continet tacitam conditionem, vt tamdiu valeat, quamdiu Princeps voluerit.*
34 *Priuilegia conferendi, & consuetudines non sunt in totum sublata per regulam nostram, sed quatenus obstant, & interdum nihil detrabitur illis, & nu. 35.*

Necnon priuilegia etiam in limine erectionis concessa, & indulta Apostolica circa ea, ac etiam disponendi de huiusmodi beneficijs. glos. 35.

VLLA priuilegia, nec indulta Apostolica, circa optiones maiores, & pinguiores praebendas, ac etiam circa dispo-
1 sitionem † beneficiorum in mensibus reseruatis vacaturorum, suffragari possunt contra reseruationem regulae nostrae.

Primo dum dicit in praefatis verbis regula ista, quòd tollit priuilegia & indulta Apostolica, vel saltim illorum effectum suspendit. Quaero an sit aliquod discrimen
2 inter priuilegium, † & indultum? Quia regula nostra praesupponit, quòd differant, & tanquam diuersa ponantur. Nam de natura, est dictionis, &c. quòd apponatur inter diuersa, gloss. in rubrica. ff. de iuris, & facti ignorantia, & ibi notat Bart. & Bald. tex. & ibi notat Bart. in l. si is qui, ducenta 14. in princ. ff. de reb. dub. & dixi in gl. 3. verbo, *& alijs*.
3 Et quia si diuersa non fuissent, frustra † idem per idem repeteretur. Nam lex neque vllam syllabam superfluam, & vacantem continere debet, glossa, verbo, *tanquam*. in cap. solitae, de maioritate, & obedientia. Sraphilaeus de litteris gratiae, titulo de vi, & potestate clausularum. §. & postremo, num. fin. Aimon. cons. 173. num. finali, & aliàs dixi in §. 7. proemiali. num. 127. & 128.

Qua in re, ego in iure non reperio aliquam
4 opportunam † distinctionem. quia sicut priuilegium est priuata lex contra generalem
5 † iuris communis dispositionem, & priuatis personis concessa, cap. priuilegium 3. distinctione. cap. fin. 25. quaest. 1. l. singulare. ff. de legibus. Rebuff. plenè in praxi, titulo differentiae inter priuilegium, nu. 3. & 4. l. 1. titulo 18.
6 Partita 3. Similiter indultum, † seu indulgentia, quae deriuantur ab hoc verbo, indulgeo indulges, dicitur lex, siue concessio priuata, contra regulas iuris communis, cap. fin. vt lite pendente: vbi gl. verbo, *indulgentiam*, ponit priuilegium, & indulgentiam pro eadem re. idem etiam probat tex. in cap. dudum 31. de priuilegijs, & tex. in cap. ex ore, eodem titulo, vbi tex. ille vtitur vtraque dictione idem significante, & in clement. finali, de sepulturis, ad finem. §. nos enim. Rom. cons. 436. incipit, *quod indultum*. nu. 1. & seqq.

Hinc, priuilegium, & indultum, aut indul-
7 gentia † semper operantur aliquid specialitaris, cap. in his 30. de priuilegijs. Hostien. per tex. ibi in cap. 1. nu. 9. de rescript. Anastas. Germon. in tract. de indultis. §. etiam si secularia nu. 14. vbi concludit, quòd indultum nihil aliud est, quam priuilegium.

Et verbum, *indulgemus*. semper continet ius
8 speciale † nouum, gl. fin. in clem. fin. de celebratione Missarum, & ibi notat Cardinalis sub nu. 2. vers. *septimo nota*.
9 Quinque etiam significationes † habet hoc nomen indulgentia, quas notat Archidiaconus nu. 1. Ioan. Andr. & Anchar. vterque etiam nu. 1. Dominic. Geminian. n. 4. in cap. indulgentia, de poeniten. & remission. lib. 6. quas per te videre poteris.
10 Nihilominus attento vsu communi † loquendi, qui semper attenditur. l. cum de lanionis. §. optimum. ff. de fundo instructo. Felin. in proemio decretalium, ex nu. 3. Couarr. lib. 3. variar. cap. 5. nu. 1. Quo ad institutum nostrum, inter priuilegium, & indultum, istam esse differentiam arbitror, quòd priuilegium sit facultas
11 conferendi, † & disponendi de beneficijs, concessa illi, qui ordinarius non est; nec aliàs (cessantibus reseruationibus regularum Cancellariae) conferre poterat: indultum vero sit il-
12 lud, quod conceditur ordinarijs † collatoribus, qui aliàs possunt conferre, sed per reseruationes habent manus ligatas. Ideoque priuilegium sit propria, & noua contra iuris communis regulas specialis concessio: in-
13 dultum autem sit remotio † obstaculi. Nam per indulta nihil de nouo conceditur, sed dumtaxat impedimentum, & obstaculum remouetur. Cassador. decis. 8. nu. 6. & 10. de praebendis, & decis. 3. nu. 2. & 4. & decis. 4. nu. 2. de priuilegijs, cum alijs adductis in gloss. 24. ante quaestion. 1. ex num. 7. & sub quaest. 3. num. 66.

Hinc, indultum conferendi concessum ordinarijs collatoribus, proprie priuilegium nun-
14 cupari † non potest, cum de nouo nihil concedatur, sed impedimentum, & ligamen tollatur, cap. cum aliquibus, & ibi Franchus nu. 3. post alios, de rescriptis, lib. 6. Gomez. in regula

de non tollendo. quæst. 16. Mohed. decis. 1. nu.
1. de conceff. præb.

Inde indultum alternatiuæ per regulam no-
ftram cōceffæ, abusiue priuilegium dici poteft.
15 Put. decis. 215. & 222. lib. 1. Crefcent. decif. 11.
de priuileg. licet lato modo dicatur priuile-
gium. Mohed. decif. 1. nu. 2. & 3. de concef. præb.
& dicam in gl. 42. nu. 13. & in gl. 56. nu. 137. &
gl. 58. nu. 28.

Sic videmus, quòd facultas conferendi data
Cardinalibus, vel alijs ordinarijs collatoribus
plerumque non appellatur priuilegium, sed
16 indultum. † Selua de beneficio. 3. p. quæft. 14.
nu. 1. Anaft. Germon. in tract. de indultis. §. per
quæ fubdatis. nu. 91. vbi propterea dicit, quod
indultum diffiniri poffit, quod fit remotio im-
pedimenti.

Licet aliquando vtroque modo nuncupe-
tur, vt in Concil. Trident. feff. 24. de reformat.
cap. 18. poft principium, ibi, *vigore indulti, seu
priuilegij, &c.*

17 Item, priuilegium, cum lædat ius commune,
eft odiofum, & ftrictè interpretandum, cap. 1.
& 2. de priuilegijs. in 6. late Rebuf. in praxi tit.
differentiæ inter priuilegium, & refcriptum, n.
6. Bernardus Diaz in reg. 579. Indultum verò
cum nitatur iure communi, eft fauorabile, &
ampliandum. vt latè diximus in §. 5. procem.
nu. 123. & 124.

Facit etiam, quòd cum priuilegium in pro-
pofito noftro fit maioris efficaciæ, quam indul
tum, ex fupradictis. ex nu. 11. ob id reg. noftra
prius ponit priuilegia tanquam potentiora, &
poftmodum ponit indulta, vti minorem poten-
tiam habentia, fumpto argumento ab ordine
18 litteræ cap. mandato noftro, de præb. in 6. Ex
quo colligitur, quis dignior & potentior fue-
rit. l. quoties 34. ff. de reb. dubijs. cap. penult. §.
verum. de elect. in 6. Caffador. decif. 9. nu. 2. &
3. de præb. Felin. in cap. cum dilecta. ex num. 4.
de refcript.

Et trefdecim differentias inter priuilegium,
19 † & refcriptum, legas per Rebuff. in praxi d.
tit. differentiæ inter priuilegium & refcriptum,
per tot. illum tit.

In quo autem differat priuilegium ab exem
20 ptione, † vide Card. in clemen. 1. notabili 6. de
cenfib. vbi dicit, quod priuilegium eft quo ad
aliquid, feu quo ad partem; exemptio verò
quo ad omnia, & quo ad totum.

* *Similiter, proprie & ftricte loquendo, bene-
ficium differt à priuilegio; quia beneficium di-
citur, quando Princeps aliquid concedit de
fuo, veluti fundum, vel domum, aut aliqua
iura fifcalia; ita vt talis conceffio nemini nifi
concedenti præiudicet. Priuilegium autem eft
quando eft tertio præiudiciale, & nociuum. gl.
1. in l. beneficium. vbi Iaf. nu. 25. ff. de conftitu-
tion. Princip. Crotus in l. omnes populi. n. 236.
ff. de iuftit. & iure. Surdus conf. 140. num. 48.
49. & 50. lib. 1. Et primo cafu, conceffio eft fa-
uorabilis, & late interpretanda. In fecundo
verò cafu eft odiofa tanquam lędens ius com-
mune: & tertio præiudicans, ac eft reftringen
da. Iafon vbi fupr. num. 19. Rota decif. 23. nu.
13. de præbend. in antiquis. plene Felin. in cap.
caufam quæ. à num. 10. vfque ad 18. de refcri-
ptis. Caffadorus decif. 10. num. 6. de conceff.
præbendæ. Puteus decif. 23. nu. 2. lib. 2.

Rurfus, beneficium eft fecundum, vel præter
ius. Priuilegium autem eft contra ius. Iafon
in dicta l. penultima. numero 27. ff. de conftit-
tut. Princip. Surdus dicto confil. 140. num. 14.
libro 1.

Rurfus & fecundo circa illa verba the-
matis noftri (ac etiam difpo-
nendi de huiufmodi beneficijs) dubitari con-
tingit. An ifta verba referantur dumtaxat ad
priuilegia & indulta Apoftolica, vel potius
21 referantur ad confuetudines, † etiam imme-
morabiles; ita vt non folum fint derogata pri-
uilegia, & indulta Apoftolica difponendi de be
neficijs huiufmodi, fed etiam fint derogatæ cō-
fuetudines, etiam immemorabiles, non tan-
tum optandi, verum etiam difponendi de be-
neficijs præfatis.

Et quidem videbatur, quòd folummodo fint
referenda ad priuilegia & indulta Apoftolica;
22 quia relatio, in dubio, debet fieri ad † proxi-
miora. l. idem cum codē. ff. de iurifdictione om-
nium iudicum. Rota decifione 666. num. 5.
part. 1. diuerforum. præfertim in difpofitione
correctoria, vt quantum poffibile fit euitetur
23 iuris communis correctio. † gloffa fin. in fine,
in l. talis fcriptura. 30. §. final. ff. de legat. 1.
Ruinus confilio 113. incipit, *alias per me:* fub
num. 7. verf. *& maxime.* volum. 4. Iafon in l. 1.
num. 9. fallentia 10. C. de liberis præteritis.
Ant. Gabriel. tit. de claufulis. conclus. 9. nu. 5.

OPPOSITA tamen fententia verior eft, ac
tenenda. tum quia illa coniunctiua dictio, *ac,*
24 eft coniunctiua † cum eifdem qualitatibus l.
Titiæ textores 3. §. nihil. ff. de legatis 1. Cæfar
de Graffis decif. 1. num. 5. de reb. Ecclefiæ non
alienandis. & dixi in gl. 3. huius regulæ. & fic
contingit confuetudines, etiam immemorabi-
les, & priuilegia.

Tum quia illa dictio, *etiam* adiuncta dictio-
25 ni, *&*, auget † difpofitionem. l. fi quis feruum. §.
etiam. ff. de peculio. Achill. decif. 7. nu. 2. de pri-
uileg. Mandof. in reg. 11. quæft. 15. nu. 6. ac pro-
pterea augetur derogatio noftræ regulæ, vt ca
piat quoque confuetudines, etiam immemora-
biles difponendi.

Tum etiam, quia claufula in fine pofita, re-
26 fertur ad omnia præcedentia, † cap. fecundo
requiris. cap. inquifitionis. in fine, de appella-
tion. l. 3. §. filius. ff. de liber. & pofthum. late
Felinus in c. caufam quæ, num. 4. de refcriptis.
Gregor. Lopez in l. 9. gloffa verbo, *entiende.*
tit. 7. partita 6. pleniffimè Antonius Gabriel in
tit. de claufulis, conclus. 6. num. 1. Caputaquen.

decis. 95. num. 4. par. 1. Puteus decis. 164. num. 8. lib. 3.

27 Tum denique, quia eadem militat ratio † in vtroque, & ideo non magis sunt referenda dicta verba ad optiones, quam ad alias dispositiones. l. talis scriptura 30. §. fin. ff. de legat. 1. Aimon. cons. 149. num. 8. & cons. 155. num. 10. Rota decis. 127. num. 5. & decis. 231. nu. 1. & decis. 713. nu. 4. p. 1. diuers.

Quod etiam procedit in materia exorbitan-
28 te, † & correctoria. Aretinus. in d. l. talis scriptura. num. 5. Ruin. cons. 185. num. 4. vol. 1. & cons. 51. num. 6. volum. 3. Antonius Gabriel, vbi supra. num. 7. Rota d. decis. 231. nu. 1. part. 1. diuersorum.

Consuetudo etiam immemorabilis, & priui-
29 legium Apostolicum, pari passu † ambulant. cap. super quibusdam. §. praeterea. de verborum significatione. cum similibus. glos. verbo, *consuetudine*, & ibi Abbas num. 22. in cap. nouit. de iudicijs. Felinus in c. accedentes. nu. 6. de praescript.

Vnde eadem ratione qua motus fuit Papa ad tollendum de medio priuilegia Apostolica, vt non impediant istius regulae reseruationem, eadem etiam, ac pari ratione motus fuit ad derogandum consuetudinibus, etiam immemorabilibus.

Neq; obstat motiuum ex aduerso adductum, quia ex supradictis facile tollitur.

30 Denique hanc sententiam amplexa † fuit Rota in vna Foroliuien. Capellaniae sub die 5. & 12. Decembr. 1588. coram Illustriss. D. Cardinali Seraphino, & in Cartaginen. portionis 29. Nouembr. 1587. coram Illustriss. Blanchetto, & vidi annotatum in eorum libris, licet decisiones extensae non fuerunt. Et post haec scripta, me informante & obtinente, fuit idem resolutum in vna Casalen. Canonicatus 19. Ian. 1604. coram R. P. D. meo Litta, & desuper fuit optima extensa decisio.

Tertio quaero. An PP. poterit derogare priuilegijs datis ad conferendum beneficia cum causa, vel sine illa? Breuiter con-
31 clude, quod sic. † quia etiam sine causa potest illa reuocare: ratio est, quia tale priuilegium Principis ex sua natura, & qualitate, habet ta-
32 citam conditionem, † vt valeat, & habeat effectum tamdiu, quamdiu Princeps voluerit, & in eadem voluntate durauerit, & non aliàs. Paulus Castren. cons. 46. *viso & examinato.* sub nu. 4. post medium, vers. *secus in priuilegio.* vol. 2. Anchar. cons. 1. nu. 4. Abbas in cap. nouit. nu. 25. & 26. de iudicijs. Palatius Rubeus in rubr. de donat. inter virum & vxorem. §. 69. à num. 16. Antonius Gomezius in l. 43. Tauri. num. 2. Grammaticus decis. 46. à num. 5. late resoluit, regulam ponens cum pluribus declarationibus, & limitationibus. Antonius Gabriel in tit. de non tollendo iure quaesito, conclus. 9. nu. 1. & per totam. & vide in gl. 36. seq.

Quod à fortiori procedit quo ad ea, quae
33 sunt iurisdictionis, & sic iuris conferendi: † nam iurisdictionalia princeps ad sui libitum reuocat & tollit quando vult. vt post Angelū, & alios firmat Thomas Grammaticus decis. 49. nu. 2. 3. & 4.

Et multo magis, quia regula nostra non de-
34 rogat in totum † dictis indultis, & priuilegijs, sed potius illorum effectum suspendit, vt non suffragentur contra reseruationem reg. nostrę, vt dicam in gl. 40.

Ideo merito Papa, dicta priuilegia & indulta iurisdictionalia, quatenus sunt contraria de medio tollit.

Non tamen per istam derogationem voluit Pontifex Maximus comprehendere priuilegia
35 prouidendi † Canonicatus Doctorales, & Magistrales Hispaniae, vt plenè disputaui, & conclusi in gloss. 9. §. 2. & in gloss. 18. ante finem dixi de priuilegijs concessis Marchioni Astoricen. Duci de Alba. & in glos. 21. ex num. 18. loquutus fui de priuilegijs concessis ad modicum tempus.

Summaria Glossae 36.

1 *Clausula nulla de contentis in priuilegijs ad conferendum datis suffragantur contra dispositionem regula nostra.*
2 *Clausula (quod priuilegia sub huiusmodi reseruationibus non comprehenduntur) vnde originem habuerit.*
3 *Derogatoria clausula contenta in primo testamento, vel donatione ad futura, quid operetur, & nu. 4.*
5 *Posterior dispositio, quando non valeat, sed prima.*
6 *Regula Cancellaria 67. quid disponat.*
7 *Derogatoria clausula ad futuras dispositiones operatur defectum intentionis.*
8 *Derogatoriarum derogatoria clausulę, qualiter concipiantur cum exemplis.*
9 *Vinculum duplex fortius est vno.*
10 *Mentio fieri debet, non solum de clausulis derogatorijs, sed de derogatoriarum derogatorijs.*
11 *Derogatorię clausula geminatę expressior derogatio requiritur, & nu. 12.*
13 *Derogatoria clausula ad omnes futuras dispositiones, nisi specialiter, nominatim, & in indiuiduo verba prima concessionis inserantur, an tollatur per contrariam dispositionem continentem clausulam, quorum tenores pro expressis, &c. & nu. 14. 15. 16. 17. & 19. Plura consilia pro parte negatiua adducuntur, sed contra, a nu. 22. & seqq. declaratur per conclusiones, ex num. 31.*
18 *Priuilegia concessa Dominis Rota Auditoribus, nunquam intelliguntur derogata sub quacunque forma, & conceptione verborum.*

Ss 3 Dero-

20 *Derogatoria clausula praecedens in primo testamento contenta, impedit validitatem secundi testamenti.*

21 *Clausula, quorum tenores pro expressis, &c. est captiosa, & passim per copistas apponi solita.*

22 *Clausulae, quorum tenores, &c. de effectu plura iura adducuntur.*

23 *Derogatio generalis ultima, quòd sufficiat, plures Doctores citantur.*

24 *Papae potestas esset per indirectũ ablata, si quando vult derogare aliquibus concessionibus, adstringeretur inserere tenores illarum, reiecta opinione contrarium tenentium, num. 25. & 27.*

26 *Rarò contingentia cogitanda non sunt.*

27 *Registra priuilegiorum Curiae, sunt innumerabilia, & quamuis inuentio illorum esset possibilis; tamen non est ad hoc Papa grauandus, & num. 28.*

29 *Clausula, quorum tenores, &c. regulariter sufficit ex sententia Rotae, nisi in casibus de quibus in num. 64. cum seqq.*

30 *Clausula, quorum tenores, &c. ideo fuit introducta, vt adinueniretur via, qua Papa posset derogare gratijs praecedentibus, de quibus notitiam non habet.*

31 *Derogatio ultima, facta per viam legis generalis, tollit omnes derogationes praecedentes.*

32 *Dispositio facta per viam legis generalis procedit ex motu proprio, & cum maturiori deliberatione.*

33 *Lex generalis faciliùs derogatur per aliam contrariam, quam specialis.*

33 *Derogatio regulae nostrae, est facta per viam legis, ac cum matura deliberatione.*

34 *Derogatio generalis per viam legis, non tollit casum specialem, seu priuilegium in corpore iuris inclusum, & nu. 35.*

36 *Priuilegium primum, quod transiuit in vim contractus, non derogatur per dispositionem generalem contrariam, etiam per viam legis factam. nec quando clausulae primi priuilegij sunt adeo potentes, quòd verisimiliter excludant intentionem derogandi, vt nu. 37. 38. 39. & 41. adducuntur exempla.*

40 *Derogatio nulla, quantumuis generalis, extenditur ad ea quae verisimiliter si Papa in specie interrogatus fuisset, derogaturus non esset.*

42 *Priuilegium personis, & loco concessum, non venit in derogatione quorumcumque priuilegiorum quibusuis personis concessorum.*

43 *Derogatoria generalis priuilegiorum, ex motu proprio emanata, tollit anteriora priuilegia, & eorum speciales derogationes, nisi numero 44.*

45 *Derogationi factae in ultima concessione ex proprio motu emanata, an obstet regula de non tollendo si illi derogatum non sit, & num. 54. concluditur affirmatiue.*

46 *Regula de non tollendo, procedit in quacunque gratia, etiam ex motu proprio, contra, nu. 47.*

48 *Regula de non tollendo, cessat quando materia super qua cadit concessio, est de sui natura praeiudicialis, & nu. 49 & 50.*

51 *Regula de non tollendo, an procedat vbi ius quaesitum, est mere speciale.*

52 *Priuilegium habet tacitam conditionem, vt tamdiu valeat, quamdiu Princeps velit.*

53 *Regula de non tollendo, an obstet quando Papa tollit clausulas in prima gratia contentas, & num. 58.*

55 *Regula de non tollendo, praeseruat ius quomodolibet quaesitum.*

56 *Priuilegium auferre, odiosum est, & ideo est locus regulae de non tollendo in priuilegijs, & iuribus specialibus, & nu. 57.*

59 *Fauorabilis quod sit reuersio ad ius commune qualiter intelligi debeat.*

60 *Priuilegij suspensio ad modicum tempus, faciliùs toleratur, quam reuocatio.*

61 *Praeiudicium dilatiuum non est magnum damnum, nisi dilatio sit per longũ tempus, & n. 62.*

63 *Priuilegium primum, habens derogatoriam generalem, &c. nõ tollitur regulariter per aliud contrarium continens clausulam, quorum tenores, nisi aliud suadeat materia subiecta, num. 65. & 66.*

67 *Clausula, quorum tenores, &c. modo admittitur à Rota, & modo reijcitur secundum diuersas materias.*

68 *Derogatum vt sit, vel non, primum priuilegium per secundum, sunt ponderandae clausulae vtriusque.*

69 *Derogatum minus censetur primum priuilegiũ quando continet clausulam, sublata, &c. vel si sit concessum personis dilectis, aut valde benemeritis, & num. 70.*

71 *Priuilegium miserationis causa concessum, minus intelligitur derogatum. & nu. 72.*

73 *Priuilegium generans scandalum, vel aliud maximum inconueniens faciliùs derogatur. Nec non operatur multum, an prima, vel ultima derogatio sit generalis, vel specialis.*

74 *Derogatum vt censeatur priuilegium, vel non, pendet à voluntate Papae, ponderatis, & consideratis circumstantijs.*

75 *Priuilegium difficiliùs censetur reuocatum, quam testamentum.*

76 *Priuilegij reuocatio est odiosa; testamenti verò fauorabilis, & nu. 77.*

78 *Priuilegij ex concessione, acquiritur ius, secus tamen est per testamenti factionem.*

79 *Testamenti ex reuocatione, nemini dicitur fieri praeiudicium.*

80 *Priuilegium, nec testamentum, in dubio non censetur reuocatum.*

81 *Testamentum primum, quando derogetur per secundum habens clausulas derogatorias, remissiue.*

82 *Derogatio quando dicitur generalis, & quando specialis, & specifica.*

Clau-

83 *Clausula regula 8. loquens de fortioribus, & efficacioribus clausulis, &c. qualiter exemplificetur.*
Clausula, quorum tenores, non continetur explicite in regula nostra.
84 *Insolitarum clausularum derogatio, non excedit terminos specifica derogationis.*
85 *Solitum an differat à consueto, & qualiter.*
86 *Insolita clausula inducunt fraudis præsumptionem.*
87 *Verba regula nostra, necnon irritantibus, & alijs decretis, qualiter verificentur, & nu.88.*

Aut quòd illa sub huiusmodi reseruationibus nunquam comprehendantur, etiam cum quibusuis derogatoriarum derogatorijs, & fortioribus, efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus, & alijs decretis, quorum tenores pro expressis habere, & latissime extendi voluit. gloss. 36.

1 VLLAM ex prædictis clausulis suffragari aduersus reseruationem regulæ† nostræ Pontifex Maximus voluit.

Primo dum regula nostra loquitur de ista clausula, quòd priuilegia sub huiusmodi reseruationibus nunquam comprehendantur. Quæro 2 vnde originem habuerit,† & in quo iure talis clausula fundetur? Respondeo quòd fundatur, & originem trahit ex textu, iuncta glossa verbo, *accipiat.* & quæ ibidem docent Bart. & omnes, in l. si quis, in principio testamenti 22. ff. de legatis 3. cum qua concordat lex 22. tit. 22. partita 6. & Gregorius Lopez glossator illius. vbi habetur, quòd quando quis facit testamentum, ne instigationibus, & deceptionibus consanguineorum, aut aliorum, postea inducatur ad faciendum aliud testamentum 2. potest disponere in illo, quòd vult & intendit quòd semper illud testamentum subsistat, & valeat, neque vnquam censeatur compre-3 hensum sub quibuscumque reuocationibus, † & derogatorijs clausulis, in alio, vel alijs posterioribus testamentis contentis, nisi in illis apponatur tota Aue Maria, aut Kyrie eleison, vel certa oratio. vel sint tales personæ adhibitæ in testes, &c. & notant hoc ad priuilegia, & rescripta. Tradit etiam Dinus in cap. quòd semel, num. 14. cum seqq. de reg. iur. in 6. Gomezius in cap. 1. nu. 155. de constitut. in 6. Couarr. in rubr. de testam. 2. par. nu. 19. vsque ad finem. Mantica de coniecturis, lib. 11. tit. 8. num. 1. & per totum. Hieron. Gabriel conf. 96. nu. 26. & 27. lib. 2. vbi etiam loquitur in ma-4 teria † donationis.

Vnde originem habeat derogatio ad sequentia.

Fundatur etiam ista clausula per tex. in l. si mihi, & tibi, 12. §. in legatis. ff. de legat. 1. ibi, *interdum tamen in legatis non posterior, sed præcedens scriptura valet. Nam si ita scripsero, quod Titio infra legauero, id neque do, neque* 5 *lego: quòd infra legatum † erit non valebit.* & ibi Bart. num. 1. Paulus Castr. num. 6. Alexan. nu. 2. Ias. nu. 4. cum seqq. vbi omnes notant, quòd clausula derogatoria præcedens, facit quòd primus actus non tollatur, nec comprehendatur per sequentem actum, & dispositionem contrariam.

Facit etiam bonus text. in cap. ex litteris. §. verum, de dolo & contum. ibi, *verum quoniam in posterioribus litteris non fuit mentio facta priorum, nec in eis continebantur nomina Ecclesiarum, quæ in prioribus posita fuerunt, sed indefinitè dicebatur, super quibusdam Ecclesiis, &c.*

Item tex. optimus in cap. vnico. §. nos super hoc, de excess. prælat. in 6. vbi Papa dicit, quòd nulla deinceps priuilegia, concessa contra tenorem dictæ constitutionis valeant, nisi de illa plena, & expressa mentio fiat.

Hinc emanauit regula 67. Cancellariæ disponens, quòd Cardinales non comprehendan-6 tur sub regulis† faciendis. de qua vide Cassad. decis. 38. super regulis, per totam.

Ratio prædictorum est, quia eo ipso quòd in præcedenti dispositione apponitur dicta clausula, quòd in quibuscumque sequentibus dispositionibus minime comprehendatur, vel alia derogatoria: talis clausula operatur de-7 fectum voluntatis, & intentionis † in dispositionibus futuris. Nam disponens, protestatur quòd illæ minime valere possint quatenus sint contrariæ. Bart. in d. l. si quis, in principio, sub num. 4. vers. *cum ista verba.* & num. 5. Romanus consil. 436. incipit, *quod indultum.* sub num. 9. vers. *& ego istud ratione confirmo.* Parisius cons. 42. num. 16. lib. 4. Gozadinus cons. 9. incipit, *in hac causa.* num. 16. & 63. Cassad. decis. 38. num. 8. super regulis. Put. decis. 308. num. 4. lib. 3. Rota decis. 137. num. 4. par. 1. diuersorum. & decis. 304. num. 4. par. 2. diuersor. & dixi in gl. 9. §. 2. de Canonic. Doctoralibus, ✱ nu. 8. *& plene de hac materia Sim. de Prætis de vltim. volunt. lib. 4. dubitat. 2. per totam.*

Secundo dum regula nostra loquitur de derogatoriarum derogatorijs. 8 Quæro, quando, & sub qua forma † concipitur huiusmodi clausula? Dico quòd licet passim ista clausula reperiatur apposita in constitutionibus, & concessionibus Apostolicis, paucos tamen Doctores inuenio, illam bene declarantes, & exemplificantes. Potest tamen exemplificari sic. veluti si conceditur primo priuilegium cum derogatione iuris communis, & aliarum obstantiarum, & istud priuilegium continet clausulam, quòd per quascunque dispositiones cōtrarias non censeatur derogatum huiusmodi priuilegio. & postmodum superuenit alia cōcessio contraria primo priui-

Clausula derogatoria derogatoriarum quando verificetur.

priuilegio, continens clausulas derogatorias clausularum derogatoriarum primi priuilegij: tunc ista secunda dispositio, vel alia similis dicitur continere clausulam prædictam; quia derogat derogationibus prioris concessionis. Idemque esset si in prima concessione diceretur, quòd derogatur, non solum quibuscunque dispositionibus in contrarium faciendis, sed etiam clausulis derogatorijs aliarum clausularum derogatoriarum in illis apponendis, contra tenorem, & clausulas derogatorias primæ concessionis. Nam tali casu prima concessio continet clausulas derogatorias derogatoriarum, vt colligitur ex gl. & doctoribus in d. l. si quis in principio testamenti. ff. de legat. 3. & ex traditis à Paulo Castren. cons. 278. *passus iste dubitabilis*, ante finem, vers. *Item continet aliam derogatoriam illius derogatoriæ*, & in vers. *patet ergo*. lib. 1. à Federico de Senis cons. 233. *casus talis est*. Dec. cons. 165. *viso tenore*. nu. 1. Parisio cons. 42. nu. 15. in fine lib. 4.

Vnde cum concurrat duplex vinculum,
9 † vnum clausulæ derogatoriæ, & aliud derogatoriæ derogatoriarum, & duo vincula fortiora sint vno. §. affinitatis. institut. de nuptijs. l. cum adoptiuis. C. de adoptionibus, & latius dixi in glossa 13. ex num. 92. cum sequentibus: sequitur quòd ad hoc vt sit derogata prima dispositio talem clausulam continens, non sufficit quòd fiat mentio, & derogatio de clausula derogatoria primæ concessionis; sed etiam fieri debet de clausulis derogatorijs
10 † derogatoriarum, vt post Bartol. in d. l. si quis in principio, & alios, tradit Puteus decis. 109. *in vna Zamoren.* nu. 4. lib. 1. Parisius cons. 42. nu. 15. & 16. lib. 4. Gozadinus cons. 9. num. 24. Couarruuias in rubrica de testamen. 2. p. sub num. 20. vers. *hinc scribit Paulus*, ibi, *quia duplex derogatio tolli debet*.

Sicut etiam quando clausulæ derogatoriæ
11 sunt geminatæ, † erit necessaria derogatio clausularum geminatarum, vt docet Ioannes Selua de beneficio. p. 3. quæst. 14. num. 35. Parisius d. cons. 42. num. 16. lib. 4. Paulus Castr. cons. 3. *quoniam adiectione*, sub num. 5. lib. 1. Gozadinus cons. 9. num. 28. & 29. lib. 1. vbi idem dicit, si in diuersis confirmationibus eiusdem priuilegij, à diuersis Pontificibus factis
12 adsit dicta iteratio, † & geminatio derogationis. quod etiam voluit Romanus cons. 327. nu. 3. Decius cons. 165. *viso tenore*, sub nu. 5. vers. *& ista conclusio*. Rota decis. 468. nu. 3. par. 1. diuersorum, & decis. 437. nu. 7. in fine ibidem. Ferrett. cons. 223. nu. 9. lib. 2. * & dixi superius in gl. 9. §. 2. nu. 21.*

Prima di ſtinctio quando derogetur vltima, & e contra vtq. ad fine.

Tertio quæro, vtrum si primum priuilegium habeat clausulam derogatoriam ad omnes futuros dispositiones, nisi specialiter, & nominatim, ac in indiuiduo verba primi inserantur in sequenti concessione: valeat reuocatio generalis facta in secundo priuilegio, cum clausula generalis derogationis, etiam si de verbo ad verbum mentio fieri deberet, quorum tenores pro expressis haberi. &c.

In hac quæstione Calderinus consil. 11. de priuilegijs consuluit, quòd stante priuilegio
13 concesso Monialibus Ordinis Sanctæ Claræ, vt non tenerentur exhibere procurationes aliquas Legatis, vel Nuncijs Apostolicis Sedis, neq. ad id cogi, nisi specialis mentio facta fuerit, de indulto huiusmodi, & de ordine Sanctæ Claræ, & nomine Cardinalis, qui protector dicti ordinis fuerit, &c. Si postmodum in litteris Legatorum, vel Nunciorum Sedis Apostolicæ dicatur, quòd tam exempti, quam non exempti teneantur ad dictum onus procurationis, quamuis talia sint priuilegia, quòd de eis sit fienda mentio de verbo ad verbum, quæ vult in vltimis litteris haberi pro expressis, &c. Non propterea dicit idem Calderin. censetur reuocatum primum priuilegium, ex quo non fuit facta specialis mentio d. ord. S. Claræ, nec Cardin. protectoris. Idem etiam consuluit in eodemmet casu Federicus de Senis consil. 233. incipit, *casus talis est*, per totum, & in alio simili casu eandem sententiam tenuit Roman. cons. 327. nu. 1. & per totum, & cons. 436. incipit, *quod indultum*, ex nu. 1. Card. cons. 52. incipit, *in præmisso dubio*, & tenet Abbas in cap. cum instantia. nu. 5. de censib. Cardin. cons. 136. *factum sic se habet*. nu. 7. & 8. Felin. in c. nonnulli. nu. 4. de rescriptis, & in c. accedentes. nu. 5. de præscriptionibus, * & facit Rota decis. 250. per totã p. 2. diuers.*

Similiter consuluit Gozadinus cons. 9. incipit, *in hac causa*. num. 25. & 26. ac per totum, Quòd priuilegium concessum per Im-
14 peratorem Duci Mantuæ, † in quo aderat clausula derogatoria, de quibuscunque in contrarium generaliter, vel specialiter factis. vel faciendis, concessis, seu concedendis: etiam si de eis oporteret specialem mentionem facere, quibus omnibus in quantum obuiarent dictæ concessioni, in totum, vel in parte, ipse Imperator de plenitudine potestatis, & ex certa scientia tollit, derogat, cassat, & annullat, nisi de verbo ad verbum de toto tenore dictæ concessionis in futuris priuilegijs, gratijs, & litteris, specialis mentio in omnibus, & singulis suis punctis, clausulis, & articulis, non obstantibus, &c. Non fuit sublatum per aliud contrarium indultum desuper à Cæsare concessum, Duci Sabaudiæ, cum clausulis, non obstantibus priuilegijs per nos, & antecessores nostros in contrarium concessis, quibus omnibus expresse derogamus, etiam si de eis expressa mentio fieri deberet.

Item consuluit Iason in suo consil. 121. incipit, *viso themate*. volum. 4. quòd per priuilegium concessum per Iulium Pontificem
15 Secundum, † in quo aderat clausula derogatoria,

toria, videlicet, non obstantibus quibusuis priuilegijs Capitulo, seu Archiepiscopo Rothomagensi concessis, generaliter vel specialiter, aut sub quacunque forma verborum, quorum tenores haberi vult pro expressis, etiam si de verbo ad verbum esset facienda mentio specialis. Nihilominus non obstantibus talibus verbis, non censeatur derogatum priuilegio, seu indulto Cardinalis Rothomagensis, in quo continebatur, quòd non intelligatur derogatum, nisi in eo specialiter, & expressè sit insertum, qualiter d. Cardinalis erat de Illustri prosapia de Ambrasia. & ibidem quamplures Doctores in hanc sententiam allegat.

Necnon consuluit Decius, quòd priuilegium habens, quòd nunquam censeatur derogatum, nisi in litteris sequentibus, plena & expressa, ac specialis de illo priuilegio nominatim mentio fiat: non censeatur derogatum, quamuis in posteriori concessione inseratur

16 clausula, † (non obstantibus, &c.) licet generaliter, vel specialiter, sub quacunque forma, & expressione verborum ab eadem sede concessis, etiam si de eis, eorumq. totis tenoribus, de verbo ad verbum, quo ad opportunam earum clausularum in eis contentarum derogatoriarum derogationem, præsentibus habenda esset mentio specialis, vt patet in suo cons. 165. incipit, *viso tenore*, nu. 1. & 2.

Præterea, Ioannes Selua in suo tractatu de beneficio 3. parte, quæst. 14. latissime disputauit quæstionem, videlicet si fuerit alicui Ordinario concessum indultum, vt aliquis, etiam Papa non possit conferre sua beneficia, nisi fa-

17 ciat mentionem de verbo ad verbum † illius indulti: si postmodum Papa conferat beneficium in forma communi, derogando generaliter illi indulto dicendo hoc modo, (non obstante quocunq. indulto concesso, &c.) valeat præsens derogatio, ac si esset facta mentio de verbo ad verbū, habentibus pro expressis, &c. & tandem conclusit ipse Selua in d. q. 14. à nu. 80. & seqq. quòd non erat derogatum, per plura quæ ibi bene adducit.

Deniq. in alijs similibus casibus idem consuluit Roman. cons. 327. incipit, *ista sunt rationes*, & cons. 346. *quod indultum*, vbi tenuit, quòd indultum continens plenissimam derogationem priuilegiorum familiarium, descriptorum Cancellariæ, & aliorum quorumcunq. ad instar illorum, & aliàs concessorum, in genere & in specie, sub quacunque forma, vel expressione verborum: non derogauit priuile-

18 gijs concessis, Dominis Rotæ † Auditoribus.

19 Hanc etiam † sententiam tenent Cardinal. cons. 136. Paul. Castren. cons. 3. incipit, *quoniam aduectione*, alias cons. 313. lib. 1. Thomas Grammaticus decis. 20. incipit, *pendente quærela*, per totam. Socin. cons. 2. *in causa D. Gui. de*, num. 2. & 10. lib. 3. Ruinus consil. 10. *quia de validitate*, num. 6. lib. 2. Ripa in cap. 1. nu. eiusdem

59. de rescriptis. Ferret. cons. 32. incipit, *considerata*, nu. 50. & cons. 223. *viso tenore*. nu. 1. & per totum. Tiraquellus de legibus connubialibus, 2. p. gl. 7. num. 201. Couarruuias in rubrica de testamen. 2. p. num. 20. Staphilæus de litteris gratiæ, titulo de vi, & effectu clausularum. §. in litteris, ex num. 4. cum sequentibus. Gomezius in repetitione cap. 1. num. 154. de constitution. in 6. Ripa in cap. 1. de rescriptis, num. 56. Anton. Gabriel lib. 6. com. opin. titulo de clausulis, conclus. 5. num. 11. & 22. Cassadorus decis. 38. num. 8. super regulis. Caputaquen. decis. 121. part. 1. Menochius cons. 36. num. 48. lib. 1. & de præsumptionibus lib. 6. num. 7. & 8. vbi ampliat post plures, quos allegat, siue primum priuilegium sit speciale, & secundum generale, vel è conuerso primum sit generale, & secundum speciale: quia adhuc secundum non tollit primum habens clausulam derogatoriam ad secundum.

Quod etiam procedit in testamentis, &

20 vltimis voluntatibus. † Nam clausula derogatoria præcedens, impedit validitatem secundi testamenti, vt dixi in principio huius glossæ. & plenè tradunt Felinus in cap. nonnulli. num. 5. de rescriptis. Tiraquellus in legibus connubialibus. 2. par. gloss. 7. num. 131. Couarr. in rubrica de testamen. 2. p. sub nu. 19. vers. *quartum ex his constat*. Iulius Clarus de testamentis. q. 99. num. 9.

Accedit, quòd clausula, *quorum tenores*, seu

21 *pro expressis*, est captiosa, † & passim per copistas, supplicationes, & minutas ordinantes, solita apponi: & ideo nocere non debet. Decius cons. 165. nu. 2. ad medium, vers. *& hoc idem*, vbi alios allegat. Gozadinus dicto cons. 9. num. 27. Couarr. vbi supra dicto nu. 20. in principio post alios, quos allegat Parisius consil. 42. num. 22. lib. 4.

Cæterum contra supradicta in primis

22 obstat † text. in l. omnes, in vers. *specialiter, ac nominatim*. C. de præscript. 30. vel 40. annorum, quem text. ibi multum commendat Baldus num. 2. Salicet. num. 1. Angel. num. 2. dicentes esse text. singularem, & meliorem quam sit in iure, ad clausulam derogatoriam omnium legum, & statutorum, positam in rescriptis, & quandoque positam in statutis, non obstantibus omnibus legibus, statutis, vel consuetudinibus, quæ in contrarium loquuntur, de quibus debeat specialis mentio fieri. Nam eis intelligitur derogatum, perinde ac si specialiter, & expressè, & nominatim essent numerata. Quā clausulam dicunt prædicti Doctores, quòd viderunt multoties apponi. nam tantum operatur illa, quantum si de omnibus legibus, statutis, vel consuetudinibus esset singulariter, & distinctè facta mentio.

Item, vrget tex. in cap. 2. de præbendis. lib. 6. vbi probatur, quod per clausulam generalem illius

illius text. *non obſtantibus litteris generalibus*, *vel etiam ſpecialibus*, *ſub quacumque forma verborum in contrarium facientibus*, ſit derogatum quibuſcunque priuilegijs habentibus clauſulam derogatoriam (niſi expreſſa mentio de verbo ad verbum fieret de illis) vt notant ibi Dominicus Geminianus, ſub nu.9. Franch. nu.3. poſt Archidiaconum, & alios.

Facit etiam text. in cap.finali ad finem, de ſenten.excommun.in 6.ibi, *non obſtantibus quibuſuis priuilegijs, Eccleſijs, Monaſterijs, ordinibus, religionibus, ſeu perſonis Eccleſiaſticis, ſecularibus, vel regularibus, exemptis, & non exemptis, ſub quauis forma, vel expreſſione verborum ab Apoſtolica ſede conceſſis, quæ contra tenorem præſentis conſtitutionis nulli volumus ſuffragari*, tex.in cap.cum non deceat 30.in fine, & in cap.quia ſępe 40.verſ.*non obſtantibus*, de elect.lib.6.

Necnon tex.in clemen.finali ad finem, §.nos enim, de ſepulturis, ibi, *Nos enim vniuerſa priuilegia, gratias, indulgentias, verbo, ſeu reſcripto, ſub quacunque forma, vel expreſſione, ſeu conceptione verborum, &c. penitus reuocamus, & annullamus*, & in clement.1. ad finem eodem titulo de ſepulturis. In quibus iuribus ſatis probatur, quòd ſufficiat reuocatio & derogatoria generalis, quamuis ſpecialis, & expreſſa non fit. vt per Paulum Caſtren. allegantem dicta iura conſ.278.*paſſus iſte*.nu.2.lib.1.

23 Ideo in terminis † priuilegiorum, quòd ſufficiat derogatio generalis, (non obſtantibus priuilegijs, & conceſſionibus quibuſcunque, etiam ſi eſſent talia, de quibus facienda eſſet mentio de verbo ad verbum, & continerent ſpeciales clauſulas derogatorias.) conſuluit Federicus, ſibi contrarius, in conſ.47. incipit, *habita ſuper caſu prædicto*. Ioan. de Anania conſ.56.incipit, *his quæ in facto proponuntur*. Albericus in l.1. C. quando imperator inter pupillum, & viduam, ſub nu.2. verſ.*vltimo allegatur hæc lex*, dicens ita vidiſſe ſeruari, & Ioan. Andr. Bald. Angel. Ancharan. Butr. Geminian. Alexan. & Iaſ. quos commemorat Ripa in cap. 1.nu.55. de reſcript. quibus accedunt Alexan. conſ.116.nu.26.vol.2. & alij, quos citat, & ſequitur Aimon.conſ.126.nu.6.& 7.& conſ.241. verſ.*ſecundo poteſt reſponderi*. & plene de more ſolito Tiraq.in legibus connub.2.p.gl.7.n.202. Menoch.de pręſumptionib.lib.6.præſumpt.39. nu.6. & 7. cum alijs infinitis, quos citat Gambar.in tract.de off.& poteſt.legati.lib.8.tit.de poteſt. legati in legibus, & ſtatutis condendis; nu.35. & 39. Celſus Hugo in tract.de clauſulis à nu.41.cum ſeqq.

Qui omnes inter alias vnam potiſsimam rationem
24 † adducunt, nempe, quia ſi oporteret Papam inſerere tenores omnium priuilegiorum de mundo, per ſe, & ſuos anteceſſores conceſſorum, quando illis, vel eorum aliquibus derogare vellet, daretur quædam impoſsi-

bilitas

bilitas, quia non poterat reminiſci omnium, & conſequenter reſultaret indirectè, quòd eſſet ablata Papæ ſumma poteſtas, quam habet reuocandi priuilegia quæ conceſsit, vt dixi in gloſſa proxima præcedenti à nu.31.

Et quamuis huic rationi reſpondeant, Cardinalis conſ.52. nu.7. Decius conſ.165.num.2. ante finem. Selua de benef.lib.3.q.14.nu.7.Iaſ. d.conſ.121.in fine, lib.4. & alij pro contraria parte citati, quod inſerere tenores omnium priuilegiorum non erit magnum inconueniẽs,
25 † ex quo in regiſtro Papæ facile apparebit, quibus priuilegia conceſſa ſunt ſub illa forma ſpeciali. Et ſi dicatur quòd poſſent eſſe deperdita regiſtra Curiæ Romanæ, & ſic Papa neſciret qualem mentionem deberet facere: ad iſtud reſpondent quòd hoc eſſet de raro contingen-
26 tibus, & ideo non eſt de hoc cogitandum, † l. nam ad ea.ff.de legibus: & quando iſtud contingeret, ſufficeret clauſula generalis (non obſtante quocunque priuilegio, ſub qualibet forma verborum conceſſo.)

Tamen iſta reſponſio non ſatis applaudet, quia regiſta Curiæ Romanæ ſunt innumerabi-
27 lia, † & quærere ſingula priuilegia in tanto pelago regiſtrorum, eſſet fere velle piſces maris enumerare. ac propterea quamuis inuentio eſſet poſsibilis; non tamen eſſet ad hoc Papa
28 † grauandus; prout bene conſiderauit Gambarus in tractat.de offic. legati.lib.8. titulo de poteſtate legati in legibus, & ſtatutis condendis.nu.39.& 40.

Rurſus, quia ſufficit, quòd in genere Papa cogitauerit, licet non in ſpecie, vt derogatio locum habeat. Corn. conſ.201.num.14. lib.2. Aimon.conſ.79.nu.8. Caſſador.deciſ.1.de priuilegijs. nu.1.& 2. & tenuit Rota in vna Tiraſonen. Prioratus 26.Iunij 1595. coram Illuſtriſsimo Blanchetto.

Hanc etiam poſteriorem ſententiam, quòd ſufficiat in vltima diſpoſitione, clauſula generalis derogatoria quorumcunque priuilegiorum, etiam ſi talia eſſent, quòd de verbo ad verbum mentio de illis fieri deberet, cum clau-
29 ſula (*quorum tenores, &c.*) tenuit Rota † teſte Caſſador.deciſ.10.nu.2.ſuper regul.qui atteſtatur de tempore ſuo Rotam hanc opinionem ſequutam fuiſſe, canonizando vulgatum conſil 2.Ant.de Butr.Idem Caſſador.deciſ.38.n.3. ſuper eiſdem regulis, & Felin. in cap.accedentes. nu.5. poſt princip.verſ. *ſecundus caſus eſt*. Anton.Gabriel in titulo de clauſulis concluſ.5. nu.12. Put.deciſ.109.nu.3.lib.1.quem etiam ad hoc allegat Menoch. de præſumptionib. lib.6. præſumpt.46.ſub nu.22.ad medium. Put.etiam deciſ.89. lib.1.& deciſ.515. nu.6. & per totam lib.2. Gomez.in proœm.regular.q.6.nu.8.& in regul.de trienn. q.17.nu.5. vbi dicit, quòd hodie iſta opinio eſt æquior, & de ſtylo Curiæ magis recepta. Anaſtaſ.Germon.in ſuo tractat. de indultis Cardin. §. ac irritum. num.1. cum

multis

multis ſeqq. Rota deciſ. 213. nu. 1. p. 1. diuerſo-
rum. & deciſ. 161. num. 1. p. 2. & deciſ. 682. ſub
nu. 3. lib. 3. p. 3. diuerſ. Tenuit etiam nouiſsime
Rota in vna Papien. fructuum 18. Februar. 1601.
coram R. P. D. meo Lancellotto. Gambarus
vbi ſupra nu. 34. & 35. & 40. & fuit deciſum in
vna Tiraſonen. Prioratus de Calataind. 26. Iu-
nij anni 1595. coram Illuſtriſſ. Blanchetto. qui
30 omnes dicunt, quod ideo fuit adinuenta † clau-
ſula (*quorum tenores, &c.*) vt adinueniretur
via, qua Papa poſſet derogare gratijs præce-
dentibus, de quibus notitiam non habet; nam
alids nimis arctaretur, ſi propter ignorantiam
reuocare non poſſet.

Quocirca pro clariori intelligentia, & concordia ſupradictorũ, quinque ſequentes concluſiones conſtituo.

Prima concluſio ſit, quòd quando dero-
Concluſione lauda. 31 gatio vltima ſit per viam legis, †
vel cõſtitutionis generalis, tunc quamuis clau-
ſula derogationis in ea poſita; non ſit ſpecia-
lis, ſed generica; eſt potens, & valida, & tollit
non ſolum leges anteriores, ſed etiam quæcun-
que priuilegia continentia clauſulas deroga-
torias, cum derogatoriarum derogatorijs. &
ita intelliguntur tex. in l. omnes. C. de præſcri-
ption. 30. vel 40. ann. c. cum non deceat. c. quia
ſæpe. de elect. in 6. cap. fin. in fin. de ſent. excom.
in 6. & docet Bald. in l. humanum ſub nu. 4. C.
de legib. Paul. Caſtrenſ. conſ. 3. ſub nu. 5. ante
fin. verſ. *non obſtat prædictis*, & conſil. 268. ſub
nu. 1. verſ. *ſecundo eſt notandum*, lib. 1. Felin. in
cap. nonnulli, ſub num. 5. verſ. *fallit autem præ-
dicta regula*, de reſcrip. & in c. accedentes, de
præſcript. nu. 5. Ioan. Selua de benef. 3. p. q. 14.
ſub nu. 4. verſ. *iſtud poteſt reſponderi*. Dec. conſ.
265. nu. 2. ante fin. verſ. *ſed concordando*. Pariſ.
conſ. 42. nu. 13. lib. 4. Gambarus de offic. & po-
teſtate legati. lib. 8. tit. de poteſtate legati in
legibus, & ſtatutis condendis. nu. 41. Couarru.
in rubrica de teſtament. 2. parte. num. 20. poſt
principium. verſ. *ſecundum etiam ex iuris ra-
tione*. Menochius de præſumptionibus. lib. 6.
præſumpt. 40. num. 13. & in hac concl. conue-
niunt omnes Doctores pro vtraque parte ſu-
* perius nominati. * & in terminis noſtræ regu-
læ fuit deciſum in Rota 13. Martij 1602. in vna
Meten. Monaſterij, teſte Oradino deciſ. 128.
lib. 1. in manuſcrip.*

Ratio eſt, quia quando diſpoſitio noua fit
per viam legis generalis, proceditur ex motu
32 proprio † Principis, & cum maturiori delibe-
ratione, ac pro publica vtilitate, & dicitur a-
ctus fauorabilis: & ſic videtur voluiſſe de fa-
cili contra priuatas leges, ſeu priuilegia diſpo-
nere, cum publica vtilitas præferatur priuatæ,
vt omnes præfati Doct. aſſeuerant.

Prout etiam leges generales, ac ius commu-
33 ne facilius † derogatur per ſequentem diſpoſi-
tionem contrariam habentem clauſulas gene-
rales, ex quo Princeps non ignorat, quæ ſunt
iuris; quia continet omnia iura in ſcrinio pe-
ctoris ſui. cap. 1. de conſtitutionib. in 6. Decius
conſ. 10. nu. 7. & 8. Ioan. Selua vbi ſupra, dicta
q. 14. ſub nu. 4. in fi. & cæteri.

Quo fit, vt cum derogatio noſtræ regulæ ſit facta per viam legis generalis, & fauorabilis, ac matura deliberatione promulgatæ, vt late dixi in §. 6. procem. proculdubio tenendum eſt, quòd regula noſtra per ſuas clauſulas derogatorias, deroget non ſolum iuri communi, ſed etiam quibuſcunque particularibus priuilegijs contrarijs, quibuſuis clauſulis derogatorijs, fortioribus, & efficacioribus munitis. Quod procedit etiam ſi in reg. noſtra non ſit expreſſa clauſula (*quorum tenores pro expreſſis, &c.*) ex ſupradictis maxime ex nu. 22. & dixi in gl. 9. §.
* 2. nu. 50. & infra nu. 83. *Hodie tamen in noua
reg. Pauli V. iam continetur pro maiori caute-
la clauſula (*quorum tenores &c.*)*

Iſtam primam concluſionem limita aliquibus modis.

Primo limita quo ad priuilegia in cor-
pore iuris inſerta. Quia clauſula
derogatoria contenta in conſtitutione gene-
rali, non ſe extendit ad talia priuilegia in cor-
34 pore † iuris inſerta, niſi aliæ adſint conjectu-
ræ. Nam priuilegium in corpore iuris inſer-
tum, potentius eſt non inſerto. gloſ. verbo, *ex-
cuſatur*. in l. hæres abſens in principio, vbi Bar
* tol. nu. 1. * ff. de iudicijs. * & poſt alios tradit
Sebaſtianus Sappia ibidem num. 8. Bart. in l. 2.
§. legatis. nu. 5. ff. eod. tit. Romanus conſil. 498.
in quo caſu, quo quæritur. num. 15. Ripa in cap.
1. ſub num. 56. verſ. *non tamen talis lex genera-
lis*. de reſcriptis. Menochius de præſumpt. lib.
6. præſumpt. 40. nu. 13. & 25. vbi poſt alios de-
clarat hoc procedere, ſi ita priuilegium ſit in
corpore iuris inſertum, vt faciat ius commu-
ne; ſecus verò ſi remaneret priuilegium. nam
tunc contineretur ſub nomine, & derogatione
priuilegiorum.

* Sicut etiam difficilius derogatur ius commune, quam priuilegium. l. eius militis. 34. §. militia. ff. de militar. teſtamento. l. ſi quando. C. de inoff. teſtam. Anton. Gabr. tit. de regul. iuris concluſ. 9. nu. 1. cum ſequentibus. & dixi in tractat. de curial. notab. 18. num. . Felin. in cap. nonnulli. num. 9. ampliat. 1. de reſcriptis. cum alijs citatis à me vbi ſupra notab. 25. q. 6.*

Huic limitationi accedit, quod nulla lex
quãtumuis generalis comprehendit caſum ſpe
35 cialem, † nec priuilegiatum per aliam legem
deciſum. gloſ. 1. in l. 3. C. de ſilentiarijs. lib. 12.
Caſſadorus deciſ. 6. nu. 11. ſuper regulis. Anto-
nius Gabriel in tit. de legibus. lib. 6. conclu-
ſione prima. cum alijs quæ adduxi in gloſſa 5.
§. 3. de Vicarijs. verſ. *quoniam nulla lex*, num.
65. & ſeqq.

Vbi propterea dixi, quod regula noſtra in ſua generali reſeruatione non comprehendit Vicarias, de quibus loquitur conſtitutio 46. Pij

Quinti

Quinti, vt ibidem late deduxi allegando sen-
tentiam Rotæ.

Limita secundo dictam conclusionem
primam, quo ad priuilegia, quæ
36 transierunt in vim pacti, † & contractus, & sic
sunt obtenta ex titulo oneroso. vt in concor-
datis, & alijs casibus, quos retuli in glossa 25.
* & 28.* & gl. 5. §. 7. num. 8.* Quia nunquam est
præsumendum, quòd huiusmodi priuilegia
violentur. Crescentius decis. 2. & 5. de priuile-
gijs. Mohedan. decis. 23. in fine, de præbendis.
* *& decis. 11. de iurepatronat. Rota decis. 407.
lib. 3. par. 3. diuersorum. Decian. respons. 25.
nu. 29. lib. 1. Hieron. Gabr. consil. 195. num. 2. &
final. lib. 1. Roman. consil. 352. Quæritur, num.
16. Afflict. decis. 128. num. 10. & ibi eius addit.
Ioan. Gutierr. in l. nemo potest, num. 75. 76. &
77. ff. de leg. 1.* Puteus decis. 47. num. 3. lib. 1.
cum alijs citatis in dictis glossis 25. & 26. Cas-
sadorus decis. 1. in fine, de pactis. & decis. 4.
in fine, de priuilegijs. Ferret. consil. 319. nu. 21
lib. 2. Rolan. à Valle consil. 13. num. 69. volum.
3. vbi propterea concludit, quòd dispositio.
cap. suggestum, de decimis dicentis, quòd re-
uocatur priuilegium, si ex post facto incipit
esse nociuum, & iura similia, minime lo-
cum habent, quando talia priuilegia transie-
runt in contractum, post Abbat. & alios in d.
cap. suggestum.

* *Ac consonat doctrina Bart. in l. quod semel.
num. 1. ff. de decretis ab ord. facien. Roderic.
Suarez alleg. 7. nu. 8. & Bart. & Bald. in l si quis
in graui. § hi quoque. vers. *item est argumen-
tum*. ff. ad Sillanianum. vbi tradunt quod si per
statutum forenses non possunt acquirere bona,
possunt tamen illa acquirere ex præmio, seu
titulo oneroso, puta si est factum statutum,
dicens quod quicumque dederit tale castrum,
talem habeat possessionem. melius docet idem
Bald. in l. qui se patris, sub num. 12. vers. *& ad-
de*. vbi additio, verbo, *priuilegium*. C. vnde li-
beri, cum alijs adductis in d. glo. 28. num. 21.
cum seqq.

Ita vt derogatio iurispatron. facta à Concil.
Trident. quando non est ex fundatione, & do-
tatione, vt in sessione 25. cap. 9. non procedit
quando talis concessio esset facta ex titulo
oneroso. Hieron. Gabriel. d. cons. 195. num. 2.
lib. 1. & fuit decisum in Valentina de consen-
tien. 31. Ianuar. 1581. coram Seraphino. & no-
uissime in Pampilonen. iurispatron. de Sanzi
19. Martij 1604. coram R.P.D. meo Coccino.
Idemq. est in priuilegijs ex causa remune-
rationis concessis, vt dixi in gl. 9. §. 2. nu. 50.*

Limita tertio, quando priuilegium præ-
cedens, habet ita fortissimas, &
37 efficacissimas † clausulas derogatorias, quòd
minime verisimile sit voluisse Principem (à cu-
ius intentione omnia pendent) in sequenti cō-
stitutione generali per viam legis facta, tale
priuilegium comprehendere, vt habemus exē-
plum in priuilegio concesso Marchioni Asto-
ricen. (sua vita durante) præsentandi ad non-
nullos Canonicatus illius Ecclesiæ Cathedra-
lis, cōtinente huiusmodi clausulas, *concedimus
iuspatronatus huiusmodi, ac si tibi ex vera do-
tatione, & fundatione competeret, etiam per Se-
dem Apostolicam, nisi de toto tenore, & data præ-
sentium plena, specifica, indiuidua, & expressa
de verbo ad verbum, non per clausulas genera-
les idem importantes, mentio fiat, & tuus ad id
accesserit assensus, derogari non possit, nec dero-
gatum censeri, &c.* nam dictum priuilegium
non fuit reuocatum per regulam nostram, nec
per regulam 14. vt sæpe tenuit Rota, vt patet
in decis. Putei 322. lib. 1. & decis. 308. per tot.
lib. 3. Mohedan. decis. 11. de iurepatr. & latius
ac cum maiori distinct. & ponderation. in de-
cis. 137. & decis. 468. per totas. p. 1. diuers. & de-
cis. 304. par. 2. diuers. in quibus decisionibus, &
præsertim in d. decis. 137. bene ponderantur
dictæ clausulæ.

Ac dicitur num. 6. quòd etiam si fiat dero-
gatio per viam legis, si tamen non adest clau-
sula (etiam si de illis esset facienda mentio)
38 vel clausula (quorum tenores, &c.) † quòd
non derogat priuilegijs indiuiduam mentio-
nem, ac specificam derogationem requiren-
tibus. & allegat Ripam in c. 1. nu. 15. de rescri-
ptis, & Tiraquel. de legibus connubialib. 1. par.
glos. 7. num. 104.

Verum quidem est, quòd nuper cœptum
fuit à nonnullis controuerti de subsistentia
dictarum decisionum, vt tetigi in gl. 18. nu. 97.
Et additur quòd regula de illo tempore, non
continebat ita efficaces clausulas derogato-
rias, sicut ista. Nam disponebat sic: *Et quod pri-
uilegia, & indulta Apostolica disponendi de hu-
iusmodi beneficijs, & cum clausulis derogatoria-
rum derogatorijs, ac fortioribus, & efficacioribus,
& insolitis, irritantibusq. & alijs decretis, quibus-
uis personis, & Collegijs cuiuscunque dignita-
tis, &c. existentibus quomodolibet concessa, ad-
uersus reseruationem huiusmodi nullatenus suf-
fragentur.* Et sic deficiebat illa clausula con-
tenta in reg. nostra, videlicet: *Aut quod illa
sub huiusmodi reseruationibus non comprehen-
dantur.* Quæ non sine magna consideratione,
& effectu addita fuit, ad docendum quòd etiā
si derogatio reg. nostræ facta fuerit in specie,
nihilominus non suffragetur. Et quia nunc si-
milis casus sub lite est in Rota inter magna-
tes, & nondum decisus. Ideo satis.

* *Et post primam huius operis impressionem
Rota in d. causa Compsana iurispatr. sub die
3. Decemb. 1604. coram R.P.D. Litta, conclusit
per nostram reg. 8. cōtinentem maiores, & for-
tiores derogationes, quam antiquæ, in quibus
deficiebāt supradicta verba, cessare iam hodie
omnes decisiones superius in nu. 37. allegatas,
quo ad effectum ipsius reg. 8. Quod etiam fuit
resolutum in vna Eugubina præpositura sub

die

die 3. Martij an. 1606. corã R.P.D. Ludouisio.*

Habemus etiam exemplum in priuilegijs datis Capitulis Cathedralium Regnorum Castellæ, Nauarræ, & Granatæ, ad prouidendum

39 per concursum † Canonicatus Doctorales, & Magistrales, vt ostenditur ex copiosissimis derogationib. dd. priuilegior. concessor. per Sixtum IV. & Leonem X. prout late scripsi in gl. 19. §. 2. de Canonicatib. Doctoralibus. vbi inserui clausulas dictorum priuilegiorum, & multa dixi, quæ adaptantur huic glossę, ad quæ me refero, ne bis id repetam.

Prædictorum ratio est, quia nulla constitutio, nec derogatio generalis extenditur ad ea,

40 quæ verisimiliter Papa in specie, † si interrogatus fuisset, derogaturus non esset, vt argumen. cap. 2. de decimis, in 6. & l. obligatione generali. ff. de pignoribus, scripsit Rom. in d. consil. 436. *quod indultum*, nu. 9. & 12. & consil. 498. *in casu*. nu. 18. Gratus respons. 22. *in causa*. nu. 18. lib. 1. & respons. 29. *in præsenti*, num. 31. lib. 2. Loffredus cons. 34. *fit in facro*, nu. 9. Parisius cons. 114. num. 16.

Nec omitto priuilegium concessum Ciuitati

41 Meliten. † à Leone X. ad præsentandum in quibuscunque mensibus clericos originarios; quia non est sublatum per illam regulam, vt fuit resolutum in Meliten. beneficij S. Marci 10. Iulij 1594. coram R. P. D. meo Pegna Rotæ Decano. in qua decisione dicitur, quòd placuit Dominis dicere, quòd derogationes regulæ nostræ concernant priuilegia concessa ad fauorem collatorum; secus vero si essent principaliter concessa ad fauorem eligendorum, & prouidendorum: quia tunc cessaret forsan regula nostra. pro quo bene facit consilium Pauli Castren. 278. *posset ille*, lib. 1. sub num. 4. vers. *preterea priuilegi*... 9, vbi dicit quòd quando conceditur priuilegium personis, & loco

42 † non venit in derogatione quorumcunque priuilegiorum, quibusuis personis concessorum, quia cum reuocatio priuilegiorũ sit odiosa, mixtum non venit sub simplici. Romanus consil. 466. num. 1. & 2. de quo tamen nihil firmo.

* Imò post hanc primam impressionem. Rota moderna recessit à d. decis. Meliten. & illam reuocauit in eademmet causa Meliten. beneficij coram ipso R. P. D. Pegna Rotæ Decano sub die 14. Nouemb. 1605. ex eo quod abundantissimæ derogationes regulæ nostræ, per viam legis generalis factæ, omnia similia indulta de medio tollant, quatenus d. regulæ obstent.

Secunda conclusio est, quòd derogatio generalis apposita in vltima concessione, non ad instantiam alicuius, sed ex

43 motu proprio † Papæ, seu Principis emanata, tollit anteriora priuilegia, illorumq. speciales derogationes ad futura, ita firmant Romanus in sæpe allegato consil. 326. num. 8. & 9. cum sequentibus. Paulus Castren. consil. 3. nu. 5. lib. 1. Felin. in cap. nonnulli, sub num. 4. ad finem, vers. *similiter vbi priuilegium*, de rescriptis, & in cap. accedentes, sub nu. 5. vers. *tertius est casus*, de præscriptionibus. Socin. consil. 3. *in causa Domini Guidi*, num. 11. lib. 3. Thomas Grammaticus decis. 65. *excellens*, num. 13. & in decis. sequenti, *causa excellens*, num. 27. Rebuffus super concordata in forma mandati Apostolici, verbo, *pro expressis*, vers. *secundo fallit*, Anton. Gabr. tit. de clausulis, conclus. 2. effectu 2. à num. 58. Menoch. de præsumptionibus, lib. 6. præsumpt. 40. num. finali, & reliqui omnes Doctores allegati pro secunda parte. Et in hac secunda conclusione procul dubio locum habet stylus Rotæ, quòd clausula derogatoria, *quorum tenores pro expressis &c.* habeat vim specialis, & indiuiduæ derogationis, ex decisionibus, & Doctoribus superius citatis nu. 29.

Ista tamen secunda conclusio patitur, pari & fortiori ratione easdem limita-

44 tiones, quas prima conclusio.

Dubitari tamen potest. An in themate huius secundæ conclusionis obstaret regula 17. Cancellariæ de non tollen-

45 do iure † quæsito, si illi derogatum non fuisset? & quidem videtur quòd sic, quia licet verum sit, quòd non obstet dicta regula, quando tollitur ius quæsitum per viam legis, & constitutionis generalis, vt post alios docet Gomezius in regula de non tollen. iure quæsito. quæst. 15. num. 4. & in proœmio regularum. quæst. 5. nu. 9. Iason. in l. Barbarius. num. 44. ff. de officio Prætoris. Puteus decis. 164. nu. 2. vers. *tamen quia*, lib. 2. Acebedus in l. 4. nu. 14. tit. 14. lib. 4. recopilat.

Tamen in alia quacunque gratia, & concessione, etiam si ex motu proprio emanauerit,

46 locum habet † dicta regula de non tollendo, si illi derogatum non sit, vt expresse ipsa declarat, & tradit Gomezius super illa q. 8. per totam, & quæst. 15. sub num. 6. vers. *nec per proprium motum*.

IN contrarium tamen facit Rota decis. 492. lib. 3. par. 3. diuersorum. num. 3. & 4. ac per totam, vbi fuit resolutum, quòd gratia facta per Papam de Canonicatu Monasterien. cuidam Ioanni, in qua Papa expresse derogauit statuto dicto Ecclesiæ requirenti, quòd Canonici essent nati ex nobili genere, & militari, erat

47 bona, & canonizanda, † quamuis non fuerit derogatum regulæ de non tollendo iure quæsito, nec de illa mentio facta sit, & d. Ioann. tales qualitates non habebat.

Item, quia dicta regula cessare videtur, quãdo materia, super qua cadit concessio, est de

48 sui natura præiudicialis. † Corneus conf. 83. sub num. 16. vers. *tertio respondetur*. lib. 4. vbi dicit, quod quando apparet de certa scientia Principis gratiam concedentis, quod

Tt fit

Quinti, vt ibidem late deduxi allegando sententiam Rotæ.

Limita secundo dictam conclusionem primam, quo ad priuilegia, quæ
36 transierunt in vim pacti, † & contractus, & sic sunt obtenta ex titulo oneroso. vt in concordatis, & alijs casibus, quos retuli in glossa 25.
* & 28.* & gl. 5. §. 7. num. 8.* Quia nunquam est præsumendum, quòd huiusmodi priuilegia violentur. Crescentius decis. 2. & 5. de priuilegijs. Mohedan. decis. 23. in fine, de præbendis.
* *& decis. 11. de iurepatronat. Rota decis. 407. lib. 3. par. 3. diuersorum. Decian. respons. 25. nu. 29. lib. 1. Hieron. Gabr. consil. 195. num. 2. & final. lib. 1. Roman. consil. 352. Quæritur, num. 16. Afflict. decis. 128. num. 10. & ibi eius addit. Ioan. Gutierr. in l. nemo potest, num. 75. 76. & 77. ff. de leg. 1.* Puteus decis. 47. num. 3. lib. 1. cum alijs citatis in dictis glossis 25. & 26. Cassadorus decis. 1. in fine, de pactis. & decis. 4. in fine, de priuilegijs. Ferret. consil. 319. nu. 21 lib. 2. Rolan. à Valle consil. 13. num. 69. volum. 3. vbi propterea concludit, quòd dispositio cap. suggestum, de decimis dicentis, quòd reuocatur priuilegium, si ex post facto incipit esse nociuum, & iura similia, minime locum habent, quando talia priuilegia transierunt in contractum, post Abbat. & alios in d. cap. suggestum.

* *Ac consonat doctrina Bart. in l. quod semel. num. 1. ff. de decretis ab ord. facien. Roderic. Suarez alleg. 7. nu. 8. & Bart. & Bald. in l si quis in graui. §. hi quoque. vers. *item est argumentum*. ff. ad Sillanianum. vbi tradunt quod si per statutum forenses non possunt acquirere bona, possunt tamen illa acquirere ex præmio, seu titulo oneroso, puta si est factum statutum, dicens quod quicumque dederit tale castrum, talem habeat possessionem. melius docet idem Bald. in l. qui se patris, sub num. 12. vers. *& adde*. vbi additio, verbo, *priuilegium*. C. vnde liberi, cum alijs adductis in d. glo. 28. num. 21. cum seqq.

Ita vt derogatio iurispatron. facta à Concil. Trident. quando non est ex fundatione, & dotatione, vt in sessione 25. cap. 9. non procedit quando talis concessio esset facta ex titulo oneroso. Hieron. Gabriel. d. cons. 195. num. 2. lib. 1. & fuit decisum in Valentina de consentien. 31. Ianuar. 1581. coram Seraphino. & nouissime in Pampilonen. iurispatron. de Sanzi 29. Martij 1604. coram R.P.D. meo Coccino.

Idemq. est in priuilegijs ex causa remunerationis concessis, vt dixi in gl. 9. §. 2. nu. 50.*

Limita tertio, quando priuilegium præcedens, habet ita fortissimas, &
37 efficacissimas † clausulas derogatorias, quòd minime verisimile sit voluisse Principem (à cuius intentione omnia pendent) in sequenti constitutione generali per viam legis facta, tale priuilegium comprehendere, vt habemus exemplum in priuilegio concesso Marchioni Astoricen. (sua vita durante) præsentandi ad nonnullos Canonicatus illius Ecclesiæ Cathedralis, cōtinente huiusmodi clausulas, *concedimus iuspatronatus huiusmodi, ac si tibi ex vera dotatione, & fundatione competeret, etiam per Sedem Apostolicam, nisi de toto tenore, & data præsentium plena, specifica, individua, & expressa de verbo ad verbum, non per clausulas generales idem importantes, mentio fiat, & tuus ad id accesserit assensus, derogari non possit, nec derogatum censeri, &c.* nam dictum priuilegium non fuit reuocatum per regulam nostram, nec per regulam 14. vt sæpe tenuit Rota, vt patet in decis. Putei 322. lib. 1. & decis. 308. per tot. lib. 3. Mohedan. decis. 11. de iurepatr. & latius ac cum maiori distinct. & ponderation. in decis. 137. & decis. 468. per totas. p. 1. diuers. & decis. 304. par. 2. diuers. in quibus decisionibus, & præsertim in d. decis. 137. bene ponderantur dictæ clausulæ.

Ac dicitur num. 6. quòd etiam si fiat derogatio per viam legis, si tamen non adest clausula (etiam si de illis esset facienda mentio)
38 vel clausula (quorum tenores, &c.) † quòd non derogat priuilegijs indiuiduam mentionem, ac specificam derogationem requirentibus. & allegat Ripam in c. 1. nu. 55. de rescriptis, & Tiraquel. de legibus connubia lib. 2. par. glos. 7. num. 104.

Verum quidem est, quòd nuper cœptum fuit à nonnullis controuerti de subsistentia dictarum decisionum, vt tetigi in gl. 18. nu. 97. Et additur quòd regula de illo tempore, non continebat ita efficaces clausulas derogatorias, sicut ista. Nam dicebat sic: *Et quod priuilegia, & indulta Apostolica disponendi de huiusmodi beneficijs, & cum clausulis derogatoriarum derogatorijs, ac fortioribus, & efficacioribus, & insolitis, irritantibusq. & alijs decretis, quibusuis personis, & Collegijs cuiuscunque dignitatis, &c. existentibus quomodolibet concessa, aduersus reseruationem huiusmodi nullatenus suffragentur.* Et sic deficiebat illa clausula contenta in reg. nostra, videlicet: *Aut quod illa sub huiusmodi reseruationibus non comprehendantur.* Quæ non sine magna consideratione, & effectu addita fuit, ad docendum quòd etiā si derogatio reg. nostræ facta fuerit in specie, nihilominus non suffragetur. Et quia nunc similis casus sub lite est in Rota inter magnates, & nondum decisus. Ideo satis.

* *Et post primam huius operis impressionem Rota in d. causa Compsana iurispatr. sub die 3. Decemb. 1604. coram R.P.D. Litta, conclusit per nostram reg. 8. cōtinentem maiores, & fortiores derogationes, quam antiquæ, in quibus deficiebāt supradicta verba, cessare iam hodie omnes decisiones superius in nu. 37. allegatas, quo ad effectum ipsius reg. 8. Quod etiam fuit resolutum in vna Eugubina præpositura sub

die 3. Martij an. 1606. corã R.P.D. Ludouisio.*

Habemus etiam exemplum in priuilegijs datis Capitulis Cathedralium Regnorum Castellæ, Nauarræ, & Granatæ, ad prouidendum per concursum † Canonicatus Doctorales, & Magistrales, vt ostenditur ex copiosissimis derogationib. dd. priuilegior. concessor. per Sixtum IV. & Leonem X. prout late scripsi in gl. 9. §. 2. de Canonicatib. Doctoralibus. vbi inserui clausulas dictorum priuilegiorum, & multa dixi, quæ adaptantur huic glossæ, ad quæ me refero, ne bis id repetam.

39

Prædictorum ratio est, quia nulla constitutio, nec derogatio generalis extenditur ad ea,

40 quæ verisimiliter Papa in specie, † si interrogatus fuisset, derogaturus non esset, vt argumen. cap. 2. de decimis, in 6. & l. obligatione generali. ff. de pignoribus, scripsit Rom. in d. consil. 436. *quod indultum*, nu. 9. & 12. & consil. 498. *in casu*. nu. 18. Gratus respons. 22. *in causa*. nu. 18. lib. 1. & respons. 29. *in præsenti*, num. 31. lib. 2. Loffredus cons. 34. *fit in facto*, nu. 9. Parisius cons. 114. num. 16.

Nec omitto priuilegium concessum Ciuita-

41 ti Meliten. † à Leone X. ad præsentandum in quibuscunque mensibus clericos originarios; quia non est sublatum per istam regulam, vt fuit resolutum in Meliten. beneficij S. Marci 10. Iulij 1594. coram R. P. D. meo Pegna Rotæ Decano. in qua decisione dicitur, quòd placuit Dominis dicere, quòd derogationes regulæ nostræ concernant priuilegia concessa ad fauorem collatorum; secus vero si essent principaliter concessa ad fauorem eligendorum, & prouidendorum: quia tunc cessaret forsan regula nostra. pro quo bene facit consilium Pauli Castren. 278. *pasi*[illegible] *ille*, lib. 1. sub num. 4. vers. *pr*[illegible] *priuilegi*[illegible], vbi dicit quòd quando conceditur priuilegium personis, & loco

42 † no[illegible] venit in derogatione quorumcunque priuilegiorum, quibusuis personis concessorum, quia cum reuocatio priuilegiorũ sit odiosa, mixtum non venit suo simplici. Romanus consil. 466. num. 1. & 2. de quo tamen nihil firmo.

* Imo post hanc primam impressionem. Rota moderna recessit à d. decis. Meliten. & illam reuocauit in eademmet causa Meliten. beneficij coram ipso R. P. D. Pegna Rotæ Decano sub die 14. Nouemb. 1605. ex eo quod abundantissimæ derogationes regulæ nostræ, per viam legis generalis factæ, omnia similia indulta de medio tollant, quatenus d. regulæ obstent.

Secunda conclusio est, quòd derogatio [illegible] generalis apposita in vltima concessione, non ad instantiam alicuius, sed ex

43 motu proprio † Papæ, seu Principis emanata, tollit anteriora priuilegia, illorumq. speciales derogationes ad futura: ita firmant Romanus in sæpe allegato consil. 126. num. 8. & 9. cum sequentibus. Paulus Castren. consil. 3. nu. 5. lib. 1. Felin. in cap. nonnulli, sub num. 4. ad finem, vers. *similiter vbi priuilegium*, de rescriptis, & in cap. accedentes, sub nu. 5. vers. *tertius est casus*, de præscriptionibus. Socin. consil. 2. *in causa Domini Guidi*, num. 11. lib. 3. Thomas Grammaticus decis. 65. *excellens*, num. 13. & in decis. sequenti, *causa excellens*, num. 27. Rebuffus super concordata in forma mandati Apostolici, verbo, *pro expressis*, vers. *secundo fallit*, Anton. Gabr. tit. de clausulis, conclus. 2. effectu 2. à num. 58. Menoch. de præsumptionibus, lib. 6. præsumpt. 40. num. finali, & reliqui omnes Doctores allegati pro secunda parte. Et in hac secunda conclusione procul dubio locum habet stylus Rotæ, quòd clausula derogatoria, *quorum tenores pro expressis &c.* habeat vim specialis, & indiuiduæ derogationis, ex decisionibus, & Doctoribus superius citatis nu. 29.

Ista tamen secunda conclusio patitur, pari & fortiori ratione easdem limita-

44 tiones, quas prima conclusio.

Dubitari tamen potest. An in themate huius secundæ conclusionis obstaret regula 17. Cancellariæ de non tollen-

45 do iure † quæsito, si illi derogatum non fuisset? & quidem videtur quòd sic, quia licet verum sit, quòd non obstet dicta regula, quando tollitur ius quæsitum per viam legis, & constitutionis generalis, vt post alios docet Gomezius in regula de non tollen. iure quæsito. quæst. 15. num. 4. & in proœmio regularum, quæst. 5. nu. 9. Iason. in l. Barbarius. num 44. ff. de officio Prætoris. Puteus decis. 164. nu. 2. vers. *tamen quia*, lib. 2. Acebedus in l. 4. nu. 14. tit. 14. lib. 4. recopilat.

Tamen in alia quacunque gratia, & concessione, etiam si ex motu proprio emanauerit,

46 locum habet † dicta regula de non tollendo, si illi derogatum non sit, vt expresse ipsa declarat, & tradit Gomezius super illa q. 8. per totam, & quæst. 5. sub num. 6. vers. *nec per proprium motum*.

IN contrarium tamen facit Rota decis. 492. lib. 3. par. 3. diuersorum. num. 3. & 4. ac per totam, vbi fuit resolutum, quòd gratia facta per Papam de Canonicatu Monasterien. cuidam Ioanni, in qua Papa expresse derogauit statuto dicto Ecclesiæ requirenti, quòd Canonici essent nati ex nobili genere, & militari, erat

47 bona, & canonizanda, † quamuis non fuerit derogatum regulæ de non tollendo iure quæsito, nec de illa mentio facta sit, & d. Ioann. tales qualitates non habebat.

Item, quia dicta regula cessare videtur, quãdo materia, super qua cadit concessio, est de

48 sui natura præiudicialis. † Corneus cons. 83. sub num. 16. vers. *tertio respondetur*. lib. 4. vbi dicit, quod quando apparet de certa scientia Principis gratiam concedentis, quod

49 sit alteri præiudicialis, vt in priuilegio, † quod aliter effectum habere non potest, tunc tale priuilegium continet tertij præiudicium, ne alias sit inane.

* * Hinc, si vna Ecclesia parochialis quæ ante erectionem præcedebatur ab alijs parochialibus, erigitur in Collegiatam, eo ipso in necessariam consequentiam maioris dignitatis, debet præcedere dictas parochiales quamuis non sit derogatum d. regulæ de non tollendo, qualiter gratia erectionis est de sui natura præiudicialis, & talis derogatio necessaria non est. vt fuit late decisum in Ilerden. præeminentiarum 26. Iulij 1602. coram Illustrissimo Seraphino. *

Sic etiam dicit Hostiensis in cap. cum inferior, sub num. 13. de maiorit. & obedientia, quòd si erigitur in Cathedralem locus, in quo Archidiaconus habet iurisdictionem,
50 quòd eo ipso † tollitur talis iurisdictio superior, & applicatur Episcopo. Licet alias erectio semper intelligatur sine præiudicio tertij, nisi quatenus in litteris fuerit expressum, vt in extrauaganti vnica ante finem, de concess. præbend. lo. 22.

Rursus, quia dicta regula de non tollendo, locum non habet, vbi ius quæsitum est mere
51 speciale, † vt per plura plene concludit Gomezius in dicta regula, de non tollendo. quæstione sexta, & per totam, & Rota in dicta decis. 492. nu. 9. lib. 3. part. 3. diuersor. Vbi etiam addit, quòd aliter si esset necessaria talis reuocatio, omnes gratiæ Apostolicæ semper essent irritæ, cum in illis derogetur statutis, & priuilegijs Ecclesiarum.

Pro quo facit, quod priuilegium habet ex sua natura, & qualitate tacitam conditionem,
52 † vt valeat, & habeat effectum, quamdiu Princeps voluerit, & in eadem voluntate durauerit vt dixi in præcedenti gl. 25. q. 3. nu. 32.

Nec non decisiones Caputaq. 128. num. 5. & per totam, p. 1. & 31. nu. 3. par. 3. vbi dicit fuisse resolutum non obstare regulam de non tollen-
53 do, quando Papa tollit aliquas clausulas † concessas in prima gratia, & reducit illam ad terminos iuris communis, vbi allegatur Gomez. in dicta regula de non tollendo, q. 3.

Prædictis tamen non obstantibus verius
54 † esse puto, in casu proposito obstare regulam de non tollendo, quando primum priuilegium reuocatur per secundum contrarium: & in secundo non derogatur dictæ regulæ, prout censuit Rota in causa Cæsaraugustana exemptionis prius 9. Martij coram Orano, & postea coram Illustris. Seraphino 23. Iunij de anno 1594. & in Tirasonen. Prioratus 26. Iunij 1596. coram Illustris. Blanchetto, & plenissime in Oscen. indulti 20. Decembris 1599. & 5. Decembris anni 1601. & 1. Iulij 1602. coram R. P. D. meo Melino.

Quia dicta regula præseruat ius quæsitum,
55 † & sic siue de iure communi, siue de iure speciali, vt post plures disputationes fuit resolutum in vna Burgen. iuris sepeliendi 4. Maij 1576. coram Cæsare de Grassis, vt in decis. alias 193. quæ est in impressis 1. nu. 1. & 2. cum seqq. de verb. signif.

* * Et fuit decisum in Cæsaraugustan. exemptionis 13. Iunij 1594. corā Illustris. Seraph. *

Et quia auferre priuilegium concessum, vi-
56 detur odiosum, † quia postquam priuilegium est concessum, non dicitur contra ius commune, sed de iure communi. l. 1. ff. de constitut. Princip. reg. decet, de reg. iur. in 6. Rota decis. 33. nu. 17. de præbend. in antiq. Cæsar de Grass. d. decis. 1. nu. 6. & 7. & latius dixi in gl. 7. nu. a 2. cum seqq.

Rursus, quia, vt attestatur Gomezius in d. regula de non tollendo, quæst. 15. num. fin. fuit resolutum in Rota, esse locum prædictæ regulæ
57 in priuilegijs, † & statutis, & alijs iuribus specialibus, & tradit Cæsar de Grassis vbi supra nu. 10. & 11.

Vbi nu. 9. dicitur, quòd non placuerunt Do-
58 minis dictæ decisiones † Caputaquen. nec dicta Gometij, in quibus dictæ decisiones fundantur, & respondetur sigillatim illis, & alijs Doctoribus.

* * Prout etiam respondent & concludunt prædictæ duæ decisiones Cæsaraugustanæ exemptionis coram Orano, & Seraphino citati in num. 54. *

Et num. 8. addit, quòd illa regula vulgaris, quæ habet, quòd actus, per quem res reducitur ad ius commune, sit fauorabilis, est intel-
59 ligenda, † quando redditur ad ius commune, & primæuam naturam quo ad omnes; non autem quo ad præiudicium particulare alicuius. Parisius in cap. veniens, nu. 10. vers. *Nam regula*. de præscription. & ibi Apostilla ad Abbatem sub n. 22. verbo, *pactum*. in fine, & plenius scripsi in gl. 7. nu. 10. vsque ad nu. 35.

Possent tamē admitti adducta pro contraria parte, quando priuilegium non perpetuo re-
60 uocaretur, sed illius effectus † per aliquod tempus, vel pro aliqua vice suspenderetur, vt in casu dictæ decisionis 492. lib. 3. par. 3. diuersorum. in quo priuilegia concessa Ecclesiæ Monasterien. reuocata nō fuere, sed suspensus effectus illorū durante vita Ioanni sprouisi, vt con siderauit d. decis. 492. nu. 8. lib. 3. p. 3. diuersor.
61 Nam præiudicium dilatiuum † non est magnum damnum, nec venit in considerationem. l. quoties. C. de precib. Imperat. offeren. l. si debitori. 21. ff. de iudicijs. Rota decis. 27. de concess. præb. in antiquis. Caputaq. decis. 61. num. 3. par. 2. Put. decis. 425. ad med. lib. 1.
62 Dummodo non sit dilatio † ad magnum tempus. Gomez. in d. regula de non tollendo, q. 16. num. 6. Puteus decis. 289. lib. 3. Rota decis. 137. nu. 8. par. 1. diuers.

Conclusio tertia sit, quòd per secundum priuilegium, vel concessionē haben-

habentem derogatoriam generalem ad omnia
alia priuilegia cum clauſula, *quorum tenores*
pro expreſſis, &c. de verbo ad verbum, &c. non
ex motu proprio, ſed ad inſtantiam partis
conceſſum, non derogatur regulariter primo
63 † priuilegio continenti clauſulam derogato-
riam ad futura, niſi ſpecifica, & indiuidua
mentio de illis fiat, aut aliud ex materia ſubie
cta, & proportionabili, aut mente Principis
colligatur. & in hoc caſu procedunt tradita
per Calderinum conſ. 11. de priuilegijs. Ro-
manum in dictis conſil. 327. & 436. cum alijs
infinitis ſuperius pro prima parte allegatis, ex
num. 13. vſque ad num. 21. Tametſi refragen-
tur hi, qui poſteriorem opinionem frequen-
tius ſequuntur: eaque in hoc caſu procedere
exiſtimant: Ita tradit Couarr. in rubrica de
teſtam. 2. par. nu. 20. verſ. *tertium ad diſputa-*
tionis diſcrimen. vbi in verſ. ſequenti lata ma-
nu docet quid ſit, quando in prima, vel ſecun-
da conceſſione adeſt iuramentum, & Illuſtriſſ.
Mantica de coniect. lib. 12. tit. 8. num. 20.
Neque in caſu huius tertiæ concluſionis ita
64 paſſim † admittit Rota, quòd clauſula, *quorũ*
tenores. &, pro expreſsis, &c. appoſita in vlti-
ma conceſſione, habeat vim ſpecialis, & indi-
uiduæ expreſſionis, ac derogationis, niſi quan-
65 do natura caſus, † & materia ſubiecta, & am-
pliſſima verba, talem eſſe Principis voluntatẽ
inſinuent. veluti, quia de primo priuilegio fiat
aliqua mentio, licet non ita plena, & ſpecifica,
ſicut in primo priuilegio fieri debere diſpone-
batur. Caputaq. deciſ. 121. par. 1. vbi Rota fir-
manit, quòd clauſula, *quorum tenores*, non ope
66 ratur expreſſam, † & indiuiduam mentionem
iuxta conſ. 2. Anton. de Butrio, quando non
fuit facta aliqua mentio de illo, de cuius dero-
gatione, vel mentione tractabatur. Feder. cõſ.
33. nu. 3. verſ. *quod Papa ſenſerit* Pariſius cõſ.
144. nu. 13. lib. 4. Rota deciſ. 137. ſub nu. 1.
ibi, *niſi de mente contraria Papæ appareat.* &
ſub nu. 7. verſ. *quia re vera iſta materia pendet*
a voluntate. & deciſ. 464. ſub. num. finali, ibi,
cum non adſit concomitantia clauſula, quorum
tenores. par. 1. diuerſ. Et ſic videmus, quòd
67 Rota modò admittit dictam clauſulam, † *quo-*
rum tenores, &c. pro ſufficienti derogatione,
modo non, prout diuerſitas materiæ, & caſus
natura ſuadet. Ac propterea merito Federicus
in d. conſ. 233. num. fin. ante finem, dixit quòd
Curia Rom. in ſimilibus caſibus, quandoque
vnum, quandoque aliud tenere conſueuit.
Sic etiam dixit Abbas in cap. cum inſtan-
tia, nu. 5. ad finem, verſ. *conclude ergo.* de cen-
ſibus, quòd in hac materia debemus ſemper
68 conſiderare clauſulas † primi, & ſecundi pri-
uilegij. & ſi appareat, vel non, de intentione
Papę volentis reuocare prima priuilegia. & ſe-
cundum hoc erit iudicandum pro reuocatio-
* ne, vel non reuocatione primi priuilegij. * Ale
xan. conſ. 216. nu. 16. verſ. octauo fortifica-
tur. lib. 2. Aldobran. conſ. 11. nu. 29. & 30. De-
cian. conſ. 80. nu. 20. verſ. 2. quia lib. 4. & fuit
deciſum in cauſa Meliten. beneficij 14. No-
uembris. 1605. coram R. P. D. Pegna. Ripa
in cap. 1. num. 49. & ſub num. 23. verſic. ad
iſtud reſpondeo, de reſcriptis. Menoch. de præ-
ſumption. lib. 2. præſump. 40. num. 1. * Cam-
barus in tractat. de legato, lib. 8. titulo, de
poteſtate legati, in legibus, & ſtatutis conden-
dis, num. 38. & 41. & 42. Vbi num. 44. verſ.
quintus caſus dicit, ad hoc eſſe ponderandum,
69 ſi in priuilegio primo adſit clauſula, † ſubla-
ta, &c. & in ſecundo non, nam tunc minus
cenſetur derogatum primum, & dicam in gl.
66. num. 17. & 18.
* Ad quod etiam erit animaduertendum,
An primum priuilegium ſit conceſſum perſo-
70 nis a Papa dilectis, † gratis, aut valde bene-
meritis? vt ſcripſit Romanus conſ. 498. nu. 1. &
2. & 18. & 19. Selua de beneficio 3. par. quæſt.
15. nu. 25. & 27. late Illuſtriſſ. Mantica, lib. 12.
tit. 8. num. 26. Anaſtaſ. Germonius in tractat.
de Indultis. §. alioquin num. 32. & 33.
71 Vel ſi ſit conceſſum miſerationis cauſa, † vt
Hoſpitalibus, aut Pauperibus, Monialibus,
vel ſimilibus, aut in fauorem publicæ vtilita-
tis, Decius conſ. 10. ſub num. 8. verſ. *tertio*
quia propter vtilitatem publicam. & conſ. 165.
viſo tenore. nu. 5. Paulus Caſtrenſis conſ. 278.
in fine, lib. 1. Selua in d. q. 14. num. 36. & 37.
Celſus Hugo in tractatu de clauſulis, num. 44.
* * Ioan. Lupus in rubr. c. per veſtras §. 16. ſub
nu. 11. de donat. inter Felin. in c. nonnulli nu.
19. de reſcriptis, vbi ſubdit etiã procedere in
conceſſione pro qualibet cauſa pia. Vitalinus
in cap. non obſtantibus num. 1. Iaſ. in l. 1. nu.
9. ff. ſol. t. matrimo. Io. Gutierrez in l. nemo
poteſt num. 175. & 176. & 179. ff. de legat. 1.
Rebuffus ad leges Gallicas tit. to. tit. de ſent.
prouiſionalibus, art. 3. gl. vlt. nu. 54. *
Porro indubitatum eſt, quòd in dictis ca-
72 ſibus, & alijs ſimilibus † minus inclinabitur
Papa ad derogandum priuilegijs, quàm in
alijs, vbi tanta affectionis, & amoris ratio
non militat.
Sicut etiam facilius erit colligenda dero-
gatio primi priuilegij, quando cauſabat ſcan-
73 dalum, vel aliud † maximum inconueniens,
vt fuit conſideratum in vna Tiraſonen. Prio-
ratus coram Illuſtriſſ. Blanchetto 26. Iunij
1595. Ad quod bene facit elegans conſilium
Ferretti 32. num. 50. 51. & 52. vbi poſt plures
concludit non eſſe de intentione Papæ, quòd
vnico verbo d. clauſulæ tollantur conceſſa ob
bonum publicum, & vtilitatem Eccleſiarum, &
quæ Papa veriſimiliter ignorauit.
Similiter, erit inſpiciendum an prima di-
ſpoſitio, contineat ſpecialem derogationem ad
diſpoſitionem contrariã, quę dicitur obſtare: &
diſpoſitionis vltimæ derogatoriæ clauſulæ ſint
generales. Nam tunc minus cenſebitur dero-

gata prima diſpoſitio. Sicut per contrarium: ſi
derogatio primæ diſpoſitionis ſit generalis, &
vltimę diſpoſitionis ſit ſpecialis: melius intra-
bit derogatio, cum generi per ſpeciem deroge-
tur, vt reſoluit Felinus in cap. gratum, ſub nu.
1. verſ. *limita niſi prima*, de officio delegati, &
in cap. nonnulli, nu. 10. colum. 3. 4. aduerten,
verſ. *& ſic generaliter*. de reſcriptis. Ac pro-
pterea, vt minus cenſeretur derogata reg. no-
ſtra, quamuis prima derogatio eſſet ſpecialis,
non ſine magna conſideratione, addita fue-
runt illa verba. *Aut quod ſub huiuſmodi reſer-
uationibus nunquam comprehendantur.*

Penſatis itaque, & ponderatis omnibus, vi-
debitur, an ſatis appareat vel non, de volun-
tate Papę, vt clauſulæ, *quorum tenores &c.* de-
feratur, aut non deferatur. Quia negari non
poteſt, quòd proprie loquẽdo, diuerſum ſit, ex-
preſſum, & diuerſum, haberi pro expreſſo. &
74 ideo vbi requiritur † expreſſa mentio, non ſuf-
ficit pro expreſſis haberi. Felinus in cap. no-
nulli. ſub num. 6. verſ. *hac & ſimilia*. de reſcri-
ptis, Ioann. Selua de beneficio 4. p. q. 14. nu. 17,
& 18. Hieron. Gabriel conſ. 118. nu. 58. lib. 2.
ac conducunt ea, quæ dixi in gloſſ. 15. §. 2. nu.
62. & 63. & in gl. 43. verſ. *alius namque eſt*. a
num. 28. vſque ad num. 41.

Ex quibus firma remaneat ad hanc tertiam
concluſionem limitatio, niſi contrarium, ex
Principis, ſeu Papæ voluntate, quæ ex ſupradi-
ctis coniecturis elicitur, colligatur.

Quarta concluſio eſt, quòd difficilior ſit
interpretanda reuocatio priui-
75 legij, † quam teſtamenti, quamuis in teſta-
mento adſit clauſula derogatoria ad ſequen-
tia. & hoc duplici ratione. Prima, quia reuo-
76 catio priuilegij eſt odioſa, † cum ſit de illius
natura, quòd duret, & non reuocetur, regula
decet, de regul. iuris, in 6. cum alijs ſupra al-
legatis: Geminianus conſ. 35, num. 2. Reuo-
77 catio vero teſtamenti eſt fauorabilis, † cum
ſit deambulatoria voluntas teſtatoris vſque
ad mortem, & nemo poſſit ſibi legem impone-
re vt teſtamentum reuocare non valeat. l. 4.
ff. de adimendis legatis. d. l. ſi quis in princ.
teſtamenti. ff. de lega. 3. cap. cum Marthæ, de
celebratione Miſſarum.

Altera ratio eſt, quia per priuilegium con-
ceſſum, eſt acquiſitum illi, cui conceditur, ius
78 † conſiderabile, cap. 1. de præbend. lib. 6. & di-
ximus ſupra ſub ſecunda concluſione: ſecus
tamen in teſtamento, per cuius reuocationem
79 nemini fit † præiudicium, ex quo ſemper re-
manſit teſtatori libera mutandi diſpoſitio. l. 1.
C. de Sacroſ. Eccleſijs, & bene declarat Cardi-
nalis conſ. 52. *in præmiſſo dubio* ſub nu. 6. ante
finem, verſ. *ad ſecundum dico*. Paul. Caſtren.
conſ. 278. *paſſus iſte*. ſub n. 2. poſt medium, verſ.
niſi ad reuocationem. lib. 1. Ioan. Selua d. 3. par.
q. 14. nu. 5. in fine. Rota deciſ. 468. nu. 2. par. 1.
diuerſ.

Quinta concluſio ſit, quòd ſi in vtroque
80 priuilegio, † vel teſtamento, eſ-
ſent ita pingues clauſulæ, quòd non facile poſ-
ſet iudicari, quod præualeret, an primum, vel
ſecundum: quòd tunc in dubio iudicandum eſt
pro primo, & ſic pro non reuocatione. gloſſ. in
ſumma 25. q. 5. Gambar. de offic. legat. titul.
de poteſtate legati, in legibus, vel ſtatutis con-
dendis, nu. 45. verſ. *ſextus caſus*, & dixi in gl. 9.
§. 2. nu. 29. & 30.

Quando autem per ſecundum teſtamentum
derogetur primo continenti clauſulas deroga-
81 torias † ad futura teſtamenta: hic dicere no-
lo, ne prolixus videar, & ſufficiat me remit-
tere ad Couarru. in rubrica de teſtam. 2. parte
num. finali per totum, vbi decem & octo arti-
culos, & diſtinctiones maxima cum eruditione
ſolita, ponit. & ad Iulium Clarum, lib. 3. de
teſtamentis, queſt. 99. per totam, Illuſtriſſimũ
Cardinalem Manticam de coniecturis vltimar.
voluntat. lib. 12. tit. 8. per totum, vbi 14. ponit
concluſiones.

Et quando dicatur derogatio generalis, &
82 ſpecialis, & ſpecifica, & quando indiuidualis,
vide Bartol. in l. 1. nu. 4. ff. ſi quis in ius vocat.
non ierit, & in l. fin. num. 4. ff. ſi contra ius, vel
vtilitatem publicam, & in l. 1. num. 7. ff. de vul-
gari. Paul. Caſtr. conſ. 278. n. 4. lib. 1. Manticam
de coniect. vlt. vol. lib. 12. tit. 8. nu. 6.

Poſtremo dum regula noſtra loquitur
de fortioribus, & efficaciori-
83 bus clauſulis: poteſt † exemplificari, in clau-
ſula (pro expreſſis, &c.) quæ in regula noſtra
non continetur explicite. Rota deciſ. 127. nu. 6.
par. 1. Et in priuilegio, de quo loquitur Paulus
Caſtren. conſ. 278. *paſſus*. lib. 1. Et in caſu, in
quo conſuluit Gozadinus in conſ. 9. quem re-
tuli ſupra poſt principium tertiæ quæſtionis
huius gloſſæ, nu. 14. Et in caſu conſ. 121. Iaſo-
nis volum. 4. nu. 15. & in alijs caſibus ſimili-
bus, quos ſimiliter narraui. in quibus fuerunt
appoſitę non ſolum clauſulæ derogatoriæ, ſed
etiam aliæ fortiores, & efficaciores. Et pro-
pterea non habuerunt locum derogationes
inſertæ in poſterioribus conceſſionibus, non
per viam legis generalis, nec ex motu proprio,
ſed ad inſtantiam partis emanatis. Quæ ta-
men benè intrarent, ſi derogationes poſterio-
res, per viam conſtitutionis generalis factæ
fuiſſent, vt in caſu regulæ noſtræ.

Quatenus autem regula noſtra loquitur de
clauſulis inſolitis, adde, quòd quamuis dero-
gatio clauſularum inſolitarum ſit ampliſſima,
84 tamen non excedit terminos derogationis †
ſpecificæ, vt dixit Rota deciſ. 468. nu. fin. par.
2. diuerſorum.

Item adde, quòd, ſolitum, differt a conſue-
85 to, † in hoc quòd, ſolitum, in vnica vice ve-
rificetur: conſuetum vero non verificatur
niſi in duabus. Ita notat Bartol. per tex. ibi,
in l. Mela. §. ſed ſi alimenta. ff. de aliment. le-

gat.

gat.num.1.Alexan.consil.5. *si vera sunt.* num. 23. lib.5. Corneus consil.28.num.fin.lib.3.de quo vide plura hinc inde per Anton. Gabrielem in tit. de locato. Petrum Andream Gambarum,de officio & potestate legati de latere, lib.2. de varijs ordinariorum nominibus, à num.143. vsque ad num.150. Sed in proposito nostro,puto, insolitas clausulas diei,quæ quãuis aliquoties apponantur,raro tamen,& non frequenter.

Aliquando tamen appositio clausularum insolitarum in contractibus, & vltimis volun-
86 tatibus, indueit præsumptionem fraudis, † & simulationis, vt docet glossa 1. in l.si quis sub conditione.7. ff. de condit.institut.& ibi Bart. num.1. Parisius consil. 5. num. 166. & 189. & cons.143.num.17.lib.4.Gerardus à Petra Santa,singul.77. Conarr.lib.3.variar.cap.8.num. 6. in fine. Didacus Perez in l.5. tit.12. libro 3. ordinamenti,col.1198. Beccius cons.72. num. 27. Acebedus in l.4.tit.6.nu.39.lib.8. recopil. Tiraq.de retract.conuent.in præfatione, num. 32.& 33.

Denique in quantum dicit regula nostra verba hæc, *necnon irritantibus.* Declara,quod decretum irritans in
87 proposito nostro, esset, † si in primo priuilegio esset clausula derogatoria ad futura. Ita quod si in contrarium esset quælibet dispositio facta, irrita & nulla remaneret, vt in exemplis superius adductis, ac dieam in gl. finali huius regulæ. Et dum dicitur, *& alijs decretis.* potest
88 exemplificari,†si esset expressum in primo priuilegio, quòd eo ipso censeatur primum priuilegium, de nouo pro potiori cautela concessum, confirmatum, & corroboratum: Vel quod toties, quoties dictam derogationem emanare contigerit, toties præsentes litteras, & omnia, & singula in eis contenta in pristinum, & validissimum statum restitutas, & repositas plenariè, & sub posteriori data esse in-
* telligatur. *De qua clausula vide Mandos.in reg.11.q.8.nu.2. & 1. pro quo addo quod post Albericum in l.post litem. & in l.item ad litẽ. ff.de procurator. tradit Felin. in cap. ex parte decani, num. 13. ante finem, de rescriptis quod constitutio procuratoris,facta cum clausula,*quod quoties reuocatus fuerit,toties de nouo intelligatur constitutus.* operatur, quod nunquã possit opponi de reuocatione.* Vel quòd secundæ concessioni nullatenus esset parendũ, tanquam subreptitiæ, & extortæ contra concedentis intentionem, vel quid simile,&c.

Summaria Glossæ 37.

1 *Collegijs quibuscumque priuilegia concessa, tolluntur per regulam istam, & nu.34.*
2 *Personarum appellatione, collegia, & vniuersitates non veniunt.*
3 *Priuilegium concessum venerabili Collegio Dominorum Rotæ Auditorum, nunquam censetur derogatum, sed potius illorum augentur priuilegia.*
4 *Persona est res animata, & rationabilis, ac indiuidua, secus vero collegium, & nu.5.*
6 *Personis de proprijs & veris intelligitur, statutum loquens de personis.*
7 *Collegium,& vniuersitas non excommunicatur.*
8 *Collegij non sunt actus, & passiones, sed singulorum de illo.*
9 *Collegium non comprehendit mandatum contra omnem personam datum.*
10 *Collegium,nec Capitulum non includit commissio contra certas personas, cum clausula,* omnesq. alios, &c. etiam si sponte facta, *& num.11.*
12 *Statutum loquens de iniuriante personam, non procedit in iniuriante Capitulum.*
13 *Ciuitas,nec Respublica nõ includitur in promissione de defendendo contra omnem personam.*
14 *Collegij, & vniuersitatis controuersiam, non capit statutum de compromittendo controuersias ortas inter quascunque personas.*
15 *Dictio,* si quis, *intelligitur de personis, non autem de Collegijs.*
16 *Dispositio loquens de Prælatis, non extenditur ad Capitulũ,nec dispositio, clem.1. de iudicijs, & num.17.*
18 *Regula de idiomate loquens de personis,non comprehendit Capitulum, nec regula reuocatoria Adriani, num. 19. nec mandatum de prouidendo, num.20. nec concordata, num.21.*
22 *Concilium Tridentinum cap.19. sessione 24. de reformatione, expresse loquitur,non solum de personis, sed etiam de Collegijs, & vniuersitatibus.*
23 *Vniuersitas aliud est,& aliud singuli de vniuersitate.*
24 *Capitulum aliud est, & aliud singuli de Capitulo,& declaratur cap.15. sess.24.Concil.Trident.num.25.*
26 *Vniuersitati quod debetur, non debetur singulis de illa.*
27 *Capitulo solutio si sit facienda, & inter Capitulares diuidenda, qui Capitulares intelligi debent, an qui erant de tempore obligationis,vel qui sunt de tempore solutionis.*
28 *Capitulum non est exemptum,licet omnes Canonici vti singulares sint exempti.*
29 *Vniuersitatis bona possunt per Decuriones obligari: non autem bona singulorum de vniuersitate, & alia plura huius farinæ, & nu.30.*
31 *Collegium,& vniuersitas comprehenditur,quando in dispositione declaratur,& qualiter,num. 32.& 33.*
35 *Collegium, & vniuersitas,an differant.*
36 *Collegium, & vniuersitas venit personarum appellatione in materia fauorabili, vel habente consonantiam de iure communi, & numero 37.*

38 *Mandatum, commissio, & promissio, sunt stricti iuris, & nu. 39. & 40.*

41 *Collegium, & vniuersitas venit personarum appellatione, ratione subiectæ materiæ, etiam in materia collationum.*

43 *Collegium, & Capitulum includitur in regula de annali, & nu. 44.*

45 *Ecclesiæ consistentes in Ciuitate, debent esse ditiores, & venustiores.*

46 *Collegium, & vniuersitas veniunt personarum appellatione in materia solutionis decimarum.*

47 *Andreas Rueda Ricco V.S. Referendarius laudatur, & nu. 48.*

49 *Collegium, & vniuersitas venit, quando constitutio loquitur impersonaliter, & sub lata interpretatione, & nu. 50.*

51 *Collegium, & vniuersitas, saltim fictè delinquere potest.*

Quibuscunque personis, & Collegijs: glos. 37.

REGVLA nostra, non solum derogat, quo ad illius effectū, priuilegijs concessis quibuscumque personis; sed etiam quibuscum-
1 que Collegijs: † quia aliter facta derogatione priuilegiorum personis concessorum, non censerentur derogata priuilegia concessa Collegijs. Nam personarum appellatione Collegia, & vniuersitates,
2 non veniunt, vt in constitutione Federici, *Item nulla communitas*, post legem 2. & in constitutione, *Item quæcumque*, post legem 13. C. de Episcopis, & Clericis, & ibi Bald. num. 1. l. metum. §. animaduertendum. ff. quod met. causa. l. in tantum. §. vniuersitatis. ff. de rerum diuisione. cap. Episcopus. §. qui manumittitur. 12. quæst. 2. Baldus in cap. 1. §. conuenticulas, nu. 21. de pace iuramento firmand. in vsibus feudor. allegans etiam ad hoc, l. fin. C. de erogatione militaris annonæ. Roman. cons. 195. incipit. *in casu præmisso*. num. 3. & cons. 400. incipit. *quæritur*. num. 4. & cons. 436. incipit, *quod indultum*. num. 1. 2. & 3. cum sequentibus. vbi concludit quòd in generali derogatione priuilegiorum quibuscumque personis concessorum, non censetur derogatum priuilegium concessum venerabili Collegio Dominorum
3 Rotæ † Auditorum. Puteus decis. 47. sub nu. 5. lib. 1. Tiberius Decianus responso 55. num. 24. vol. 1. Sed quotidie crescunt DD. Sacræ Rotæ Auditorum priuilegia, vt patet ex constitutione 12. Clem. VII. per quam infinita priuilegia eisdem conceduntur, quæ semper sunt in viridi obseruantia.

Personæ appellat. quando veniat Collegium, vel vniuersitas.

4 Persona namque est res animata, & rationabilis in indiuidua substantia; Collegium autem, vel vniuersitas non est vera persona, sed ficta, & repræsentata, quæ in se ipsa con-
5 siderata, animam † non habet: sed est quodam corpus; quod ex multis ad inuicem collectis conficitur; vnam tamen solam personam repræsentans. l. mortuo reo. 22. ff. de fideiussoribus, vbi tradit Albericus latè nu. 2. 3. & 4. plura inferens, & Imola, & reliqui. Roman. d. cons. 436. nu. 3. & 4. Abbas in cap. nouit, nu. 2. de his, quæ fiunt à Prælato sine consensu Capituli. Couar. lib. 2. variar. cap. 8. num. 9. post principium. Ideoque statutum loquens de personis, intelli-
6 gitur de veris, & proprijs: † non autem de fictis. l. 3. §. hæc verba, cum ibi notatis. ff. de negot. gestis. Ias. in l. si is qui pro emptore, num. 170. cum seqq. ff. de vsucapion. Rota decis. 791. num. 17. & decis. 794. num. 3. part. 3. diuersorum.

Hinc, Collegium, & vniuersites excommuni-
7 cari † non possunt, cum excommunicatio sit pœna animæ, & Collegium animam non habeat. cap. Romana. §. in vniuersitatem, de senten. excommunic. in 6. Felin. in cap. cæmente, nu. 14. vers. *secunda declaratio*. vbi post Dominicum & alios, dicit quòd actus, & passiones quæ consistunt in facto, sunt singulorum;
8 non autem Collegij, vel vniuersitatis, quæ quamuis sit persona repræsentata; est tamen incapax excommunicationis. Cassan. cons. 1. *præsupposito*. 5. num. 37. Gomez. in regula de idiomate, q. 2. num. 3. ac nouissime tradit Menoch. de arbitrar. cent. 6. casu 598. ex num. 17. vbi plene agit, an cadat delictum in collegio, vel vniuersitate, & per totum dictum casum bene declarat.

Hinc, mandatum datum contra omnem per-
9 sonam † non capit Collegium, nec vniuersitatem. Baldus in rubrica. C. ad Trebellianum, nu. 2. Gomezius vbi supra num. 5. Achilles de Grassis decis. 15. de procuratoribus per totam. Ideoque notarij in instrumentis procurationum dicunt, contra quamcumque personam, Collegium, vel vniuersitatem, quia aliàs non venirent.

Prout etiam commissio obtenta contra certas personas cum clausula (*omnesque alios, &c.*)
10 non comprehendit Collegium, † nec communitatem. Baldus in dicta constitutione, siue authentica, Item quicumque, nu. 1. C. de Episcopis, & Clericis, & ibi Paul. Castren. Gemin. in cap. cum in illis. §. Illis. nu. 10. de præbend. lib. 6. Marian. Socin. de citationibus, artic. 1. post num. 6. quæst. 3. & artic. 6. in 3. q. 31. quæstionis principalis post num. 63. Gomezius in cap. cum in multis, num. 68. de rescriptis, lib. 6. Mandos. de commissionibus. commissione 2. super clausula, (*omnesque alios, &c*) Auilesius in capitulis prætorum, cap. 1. glossa verbo, *de ninguna persona*. nu. 6. Achilles decis. 3. de rescript. vbi ampliat, quamuis essent nominati certi Canonici, & Capitulum sponte

vellet

11 vellet venire,tanquam intereſſe † habens,quia
eſt opus noua commiſſione.
Hinc,fuit reſolutum in Rota de menſe Martij 1541.teſte Puteo deciſ.88. incipit, *erat conſtitutio*. lib.1. quòd conſtitutio facta per Capitulum Cartaginen. quòd ſi aliquæ contentiones iniurioſæ, orirentur inter aliquos de ipſo Capitulo, quòd duo ex Capitularibus antiquioribus procederent (non obſtante appellatione) ad emendam, & ſatisfactionem iniuriato faciendam; non procedat, nec comprehendat caſum,vbi perſona Capitularis deliquit
12 † contra Capitulū.quia Capitulum non veniebat appellatione perſonarū.vt in nu.6.ibidem.
Hinc, promiſsio facta de defendendo contra omnem perſonam mundi, non extenditur con-
13 tra Ciuitatem, † vel Rempublicam. Baldus in rubrica C.ad Trebellianum nu.2.& in authentica, ſeu conſtitutione Federici, Item quicumque,nu.1.poſt l.ſi venerabilis. C.de Epiſcopis, & Clericis.Felin.in cap. eam te,nu.14. in fine, de reſcript.
Hinc,ſtatutum de compromittendo controuerſiam ortam inter quaſcumque perſonas,non
14 capit controuerſiam Collegij, † vel vniuerſitatis.Roman.d.conſ.400.num.4.Socin.conſ.275. *in cauſa*. nu.10.lib.2.Caſſan.conſ.1.*præſuppoſito* 5. ſub nu.39.
Hinc, dictio *ſi quis*. intelligitur de perſonis,
15 † non autem de Collegijs,ſeu vniuerſitatibus. Bald.in l.omnes populi,ſub nu.23. ante finem, verſ. *ſed nunquid*. ff. de iuſtitia,& iure. Socin. d.conſ.275. nu.10. lib.2. Decius in l. ſi familia nu.10.& 11.ff.de iuriſd.omnium iudicum. Auileſius, vbi ſupra nu.6. ad finem. Iaſ. in l.ſi quis maior.num.7.verſ. *ſecundo,& fortius*. C. de tranſactionib.
Hinc, diſpoſitio loquens de Prælatis, maxime in materia pœnali, non extenditur ad
16 † Capitulum, tex. in cap. graue, & ibi notat Abbas num. 7. Butrius num. 7. Imola, num.9. & cæteri ſcribentes, de præbendis. Rebuff. in concordata, rubrica, de collationibus. §. præfatique Ordinarij, in verbo, *quibuſcumque*. Felin.in d.cap.eam te,n.15. de reſcriptis.Lambertin. de iurepatronat. lib.1. q.7.art.15.nu.1. 2.& 3.
Hinc,diſpoſitio clemen.1. de iudicijs, dum dicit. *perſonis quibuſcumque*. non procedit in
17 Collegijs, † Vniuerſitatibus,Conuentibus,vel Capitulis, vt docet Bonifacius Vitalinus ibidem,nu.7.
Hinc,regula Cancellariæ 19. de idiomate, dum loquitur de perſonis, locum non habet in
18 Collegijs, vel Capitulis, vt tradit Gomez. ibi q.2.per totam.
Hinc, regula reuocatoria Adriani VI. de quibuſcunque facultatibus, & gratijs conceſsis quibuſcumque Prælatis,& perſonis,&c. non comprehendit gratiam factam loco, &
19 corpori inanimato, & ſic fabricæ † Sancti Petri, quia perſonæ appellatione non venit Collegium, nec vniuerſitas,nec locus inanimatus. Caputaq.deciſ.42.nu.1.& 2.part.3.
Hinc etiam,ſi quis haberet gratiā, ſeu mandatum de prouidendo ad primum beneficium ad quorumcumque collationem ſpectans, non capiet talis gratia beneficiū pertinens ad col-
20 lationem Capituli, † vel Collegij. Felin. in d. cap. eam te, ſub nu.15. verſ. *quarta declaratio*. de reſcript.Vbi ſubdit idem fore in derogatione facta iuriſpatronatus laicorum, vt non intelligatur de Collegio, vel vniuerſitate ſeculari,& quòd hoc non reperit tactum.
Hinc dicit Rebuff. in concordat.in rubr.de collat.§.ſtatuimus 2. in verbo, *perſonis*. quòd quatenus illa conſtitutio loquitur de perſonis
21 † non comprehendit vniuerſitatem, & Collegium,& alia huiuſmodi.
Hinc dum Concil.Trid ſeſſ.24.cap.19.de reformat. diſponit quòd nemini dentur mandata de prouidendo,vel expectatiuæ,vt compre-
22 henderentur Collegia,& vniuerſitates, † illud expreſsit, dicens, *etiam Collegijs, Vniuerſitatibus,& Senatibus,&c.* nam aliter non comprehenderentur. Idem etiam fuit declaratum in materia iuriſpatronatus,in cap.9.verſ.*patroni autem* ſeſſ.25.de reformat.
Vnde etiam ſequitur, aliud eſſe vniuerſita-
23 tem, & aliud † ſingulas perſonas de vniuerſitate,gl.verbo, *non debetur*, in l.ſicut,in principio. ff. quod cuiuſque vniuerſitatis, vbi tradunt omnes.
24 Et aliud eſt Capitulum,& aliud † ſinguli de Capitulo, cap. Epiſcopus. §. qui manumittitur.12.quæſt.2. Felin. in cap.cum acceſsiſſent, nu.22.de conſtitutionibus,paulo poſt med.vbi plene.
Ideo conſului, & obtinui in Sacra Congregatione Concilij Tridentini,de menſe Septembris anni 1601. quòd vnio facta ab Epiſcopo
25 † Caten. menſę Capitulari,de quibuſdam beneficiis ſimplicibus,vigore Concil.Trid.ſeſſ.24. de reformation.cap.15.eſſet nulla,quia dictum Concilium non dat facultatem vniendi menſæ Capitulari,ſed tenuibus prębendis ſingulorum Capitularium, & ad hoc inter alia allegaui Fel.vbi proxime.
* Pro quo eſt text.expreſſus in clem.2.de reb. Eccleſ.& ibi gl. verbo,Capitulo,& communiter omnes.Ioan.Andr.in cap.expoſuiſti 33.num.8. de præbend. & in cap. ſuper eo ſub nu.1. eod. tit.in 6. vbi habetur quod Epiſcopus,etiā cum conſenſu Capituli,non poteſt vnire beneficium ſuæ menſæ. nec menſæ Capitulari. quia eſſet interponere authoritatem in re propria. Licet bene poſſet vnire alicui dignitati vel ſingularibus prębendis canonicalibus,cum aliud ſit vnire Capitulo, & aliud vnire præbendis Capituli.Petr. de Peruſ.de vnionibus.cap.5.num. fin. Caccialupus in eodem tractatu. articul.41 num.13.

Sic

Sic etiam, quòd debetur Vniuersitati, vel Collegio, non debetur singulis de Collegio, vel Vniuersitate; nec è conuerso, vt probat tex. in d. l. sicut, vers. *si quid vniuersitati debetur*. ff. quod cuiusque vniuersitatis. l. 13. tit. 2. partita 3.

Propterea consuluit Calderinus cons. 21. de præbend. quod si erant soluendi certi fructus, seu redditus Capitulo cuiusdam Ecclesiæ de isto anno, qui (facta solutione mensæ Capitulari) solebant distribui inter Canonicos singulares, & solutio cessauerit per plures annos, do nec per litteras executoriales debitores fuerunt ad soluendum compulsi, quod dicti fructus postmodum mensæ Capitulari soluti, sint
27 distribuendi inter Canonicos, † qui erant de tempore solutionis, quamuis nonnulli eorum de nouo intrauerint; quia de tempore solutionis nouiter ingressi sunt de Capitulo, & Capitulo sit solutio, non verò singulis de Capitulo; quia Capitulum semper est idem, & non mutatur. l. proponebatur. ff. de iudicijs. Felinus in c. eam te. nu. 13. in fin. & nu. 14. de rescrip. Geminianus in c. 1. nu. fin. de pact. in 6. & plura tradit Menochius de arbitrar. centur. 6. casu 597.
* num. 6. * Nauarr. cons. 9. num. 6. de senten. excommunicat. *

Hinc, si Canonici huius Ecclesiæ sunt exem-
28 pti vti Canonici, † & personæ singulares; non tamen erit exemptum Capitulum eorundem Canonicorum, cum aliud sit Capitulum, & aliud singuli Canonici. Antonius de Prætis in tractatu de iurisdictione. cap. 3. num. 33. facit cap. per exemptionem. §. verum, de priuilegijs in 6.

* * Consuluit quoque Oldrad. consil. 56. Tullius nu. 1. & 2. quod si vnus impetrat gratiam à sede Apostolica, vt in absentia faciat fructus suos, illosq. Capitulum eidem consignare teneatur; quod si ante præsentationem litterarum dictæ gratiæ, Capitulum ignoranter diuisit & distribuit inter præbendatos bona fide dictos fructus, quod non potest agere contra Capitulum, nec petere ab eo dictos fructus sic distributos bona fide, sed debet exigere à quolibet præbendato percipiente, partem illam quam percepit: quia tunc iam non est debitor Capitulum, sed quilibet de Capitulo vti singularis. Dicit etiam Puteus, licet incorrecte, dictum consilium Oldradi allegans, decis. 175. n. fin. & decis. 417. in vna Conchen. lib. 1. pro quibus est optimus text. in l. 3. & 4. ff. de condict. indebiti. vbi disponitur, quòd hæres putatiuus soluens bona fide indebita legata, liberatur à vero hærede, indicando illum cui soluit, & in eum vtiles actiones cedendo. *

Similiter Decuriones possunt obligare bona
29 † Vniuersitatis in contractibus ab ipsa Vniuersitate gestis; non tamen possunt obligare bona particularia singulorum de Vniuersitate sine illorum consensu, nec desuper possunt molestari. Bart. in l. 4. §. actor. nu. 1. & 7. & ibi omnes. ff. de re iudicata. plene per Auendanum in responso 34. per totum. Parladorus lib. 2. rerum quotidianarum. c. fin. p. 5. §. 3. nu. 35. cum sequentibus.

* * Prout etiam successores in officio iuratorum ciuitatis possunt declarari quando litteræ executoriales fuerunt intimatæ, iuratis antecessoribus tempore sui officij, & non paruerunt. vt per tex. in l. proponebatur. ff. de iudic. iuncto cap. Romana, in fine. & ibi glossa verbo, *culpabiles*, de sentent. excommunicat. in 6. tenuit Rota in vna Mediolanen. præeminentiæ, quę est 57. diuers. in manuscrip. dicens ita fuisse semper seruatum. *

30 Alias tresdecim illationes † huius farinæ vide cumulatas per Lambertinum de iurepatronatus lib. 1. quæst. 1. principali. artic. 15. ex nu. 3. cum seqq. Alias etiam plures lege apud Felin. in d. c. eam te. nn. 13. ante fin. vers. *mandatum factum Capitulo*. & nu. 13. & 14. de rescript. & Anton. Gabrielem lib. 6. communinm opinionum conclusion. 1. per totam. ad quos te candidum lectorem reijcio. Necnon vide Menoch. de arbitr. centuria 6. casu 597. ex num. 4. vsque ad fin. vbi late resoluit, quando dissoluto Collegio, sint distribuenda, vel non, bona inter personas singulares. & multipliciter distinguit post Bart. in l. fin. n. 22. ff. de collegijs illicitis, & alios quos ipse allegat.

Supradictam tamen conclusionē, quòd personarum appellatione non veniat Collegium, vel Vniuersitas, primo limita, & declara, nisi in lege, vel constitutione, aut alio quolibet actu aliud fuerit de-
31 claratum, † videlicet, quod personam fictam, & repræsentatam nominatim comprehendat, quia tunc stante declaratione, cessabit difficultas, cum simus in claris. Bald. in l. omnes populi. num. 23. ante fin. vers. *sed nunquid*. ff. de iustitia & iure. Felin. in d. cap. eam te, sub nu. 15. post principium. vers. *& est pulchra limitatio*, & vers. *tertia declaratio*, de rescript. Et addunt, quod tunc comprehēdatur Collegium, & Vniuersitas, non ex propria significatione, sed ex
32 ipsius legis, vel dispositionis † extensione. arg. l. fin. §. sed & si quis sit nauta. ff. naute caupon. Anilesius vbi sup. n. 7. videlicet in d. c. 1. prætorum. in gl. *de ninguna persona*.

Quo fit, vt cum in regula nostra nominatim exprimantur Collegia dicendo: quibuscunque personis, & Collegijs, non possit intrare aliqua
33 difficultas. † l. ancillæ. C. de furtis. l. ille, aut ille. ff. de legat. 3.

Et adde quod dixit Rota inter alia motiua, quæ posuit in causa Meliten. beneficij Sancti Marci, die Lunæ 10. Iunij 1594. coram R. P. D. meo Pegna, meritissimo Rotæ Decano, quod regula nostra in sua prægnantissima derogatione non comprehendat indulta, Communitatibus, seu Vniuersitatibus concessa, allegando ad

do ad hoc Romanum in dictis consilijs 400.
nu.7.& 436.nu.2.& Rebuff.in concordata, tit.
de collationibus.§.statuimus,il 2.in verbo, *per-
sonis*. Sed isti Doctores loquuntur, quando de
Collegijs nulla fuit facta mentio; & regula no-
34 stra per verba clara loquitur, † non solum de
personis, sed etiam de Collegijs.

Et cogitabam pro sustinendo motiuo Rotę,
si ad effectum de quo agimus, sit aliqua diffe-
35 rentia inter Collegium, & Communitatem, †
siue Vniuersitatem, quia ita est persona ficta,
& representata, ac inanimata Communitas,
siue Vniuersitas, sicut Collegium, & par in om-
nibus militat ratio.

* * Rursus, Collegium potest etiam dici Vni-
uersitas. Abbas in c.cum terra.not.1. ante nu.
1.de elect.vbi subdit, quod istæ dictiones Con-
uentus, Collegium, Capitulum, & Vniuersitas,
sunt synonoma idem importantia. & Felin. in
c.Capitulum, nu.2.de elect.*

Immo Romanus, & Rebuffus in prædictis lo
cis, necnon reliqui Doctores supra citati, pa-
riformiter vtuntur istis dictionibus, Vniuersi-
tas, Collegium, Ciuitas, Municipium, vel aliud
corpus Communitatis, pro constanti haben-
tes, quòd nulla sit dispar ratio inter vnum, &
alterum. Bald.etiam in Margarita decretaliū,
verbo, *Collegium, siue societas est plurium*, pari-
ficat ista, Conuentus, Collegium, Corpus, &
Vniuersitas, & Innocentium allegat ad hoc,
quod pariformiter intelligantur. Et procedit
à fortiori in dispositione nostræ regulæ, ex quo
post illa verba, *quibuscunque personis, & Colle-
gijs*, subiungantur alia prægnania verba, *cu-
iuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis, &
conditionis*, vt in glossa sequenti, Deo fauente,
dicemus.

Cæterum, adhuc assignari potest ratio diffe-
rentiæ inter Vniuersitates, seu Communitates,
& Collegia; nempe quòd Communitas, seu
Vniuersitas consistat ex vtroque sexu, mascu-
lis & feminis, pueris, adolescentibus, viris, &
senibus, tam sanæ mentis, quam sensu, & in-
tellectu carentibus. Collegium verò consi-
stit ex hominibus sanæ mentis, qui plerun-
que sunt jam perfectæ ætatis. Ita distinguunt
Bolognet. in l.si quis maior, nu. 30. C. de tran-
sact.& nouissime Menoch.de arbitrarijs.centu
ria 6.casu 598.nu.1.2.& 3.

* * Rursus, Collegium succedit ab intestato
collegiali, deficientibus consanguineis, excluso
fisco, non tamen vniuersitas, vt dixi super con-
stitutione Paulina notab.19.

Sed nihilominus prædicta ratio differentiæ,
licet quo ad alios effectus posset sustineri; non
tamen potest ad effectum dictæ regulæ, cum
mens, & intentio ipsius regulæ violentur, &
ideo fuit recessum per Rotam ab eadem decis.
Meliten.sub die 14.Nouembr.1605. vt notaui
in glos.36.præcedenti.sub nu. 42. & bene qua-
drant ea quæ dicam inferius nu.41.& 42.*

Secundo limita prædictam regulam, &
conclusionem, in materijs fauo-
36 rabilibus, † quia in illis personarum appella-
tione veniet Collegium, & Vniuersitas, vt ple-
ne docet Iason in l.si quis maior. nu. 7. 8. 9. &
10.de transact.vbi concludit post plures, quos
allegat, quòd dispositio illius tex. cum sit fauo-
rabilis propter obseruantiam iuramenti, & fa-
uorem animæ, quòd extenditur ad Vniuersita-
tem, Communitatem, Ciuitatem, & similia.
Cassan.cons.1. *præsupposito* 5.nu.39. Felin.in c.
eam te, sub nu.15.ad medium. vers. *faciunt no-
tata per Dominicum*, de rescript. Ferrett.cons.
271.nu.2.lib.2.

Tertio limita in materia, quæ non exor-
37 bitat à iure † communi, sed po-
tius habet consonantiam cum iure communi,
vel saltim est præter ius commune. quia tunc
personarum appellatione venit Vniuersitas, &
Collegium. ita tradunt Petrus de Ancharano,
& Imola in cap.nouit. de his quæ fiunt à Præla-
to sine consensu Capituli.nu.1.post principium.
Auilesius in dicto cap. 1. prætorum. in glossa,
verbo, *de ninguna persona*, sub num. 6. vers. *sed
tu potes concordare*. Romanus in d.cons. 400.
nu.2.& 3.

Sed hæc limitatio non videtur satis tuta;
quia concessio mandati procuratorij, & com-
missionis, & alij plures actus, non sunt contra
ius, nec exorbitant: & nihilominus appellatio-
ne personarum in mandatis, & commissioni-
bus non venit Collegium, nec Vniuersitas, vt
supra dixi nu.9.& seqq.

Nisi dicas, quod ista limitatio sublimitari
debeat in materia stricti iuris, prout est man-
38 datum, † commissio, promissio de defendendo,
& alia huiusmodi. vt de mandato est text. in
cap. qui ad agendum de procuratoribus. in 6.
Roman.cons.330.num. 11.Caputaq.decis. 181.
nu.2.& decis. 91. nu.3. p.2. decisio Perusina
117.nu.12.& seqq. Ias.in l.si procurator, à nu.
3.& seqq.C.de procuratorib. vbi vndecim fal-
lentias ponit.

39 Et de commissione † loquuntur Rota decis.
9.nu.3. de causa possess. in nouis. Caputaq.de-
cis. 153.nu.2. p.1.& decis.154. nu.4.par. 1. di-
uersorum. Gomezius in reg. de subrogandis.
q.9. num. 5.

40 Et de promissione † est text. in l. si filiusfa-
milias 78. §.cum fundum, & ibi notant om-
nes, maxime Iason ff. de verbor. obligation. &
sic de alijs.

Quarto limita (& hæc est principalior
limitatio) nisi materia subiecta
41 sit apta, & proportionabilis † ad comprehen-
dendum Collegia, & Vniuersitates, text.in l.1.
iuncta l.nihil interest.ff. ad Macedonianum, &
post alios firmat Felinus in cap. eam te.nu. 15.
ad medium. vers. *quarta declaratio*, de rescript.
Rebuff. ad concordata. in rubrica de collatio-
nibus. §.statuimus.il 2. in verbo, *personis*. vers.
licet

licet quando materia subiecta patitur. Idem Re-
buff. in eadem concordata, in rubr. de colla-
tionib. §. præfatione ordinarij, in verbo, *qui-
cunque*: vbi propterea dicit, quod illa constitu-
tio loquens de collatoribus & patronis, cōpre-
42 hendat etiam Capitula † Ecclesiarum, ratio-
ne generalitatis verbi, *quicunque*, quod tamen
non comprehenderet, nisi subiecta materia
admitteret.

Ideo Gomezius in regula de annali quæst.
12. nu. 3. & per totam, firmat quòd dicta regu-
la de annali, quamuis non loquatur de Capi-
tulis, nec Collegijs; tamen quod ratione ma-
43 teriæ subiectæ & proportionabilis, † locum ha-
beat in impetrantibus beneficia, contra Capi-
tulum vel Collegium, annalem possessorem.

Hinc, si statutum dicit, quòd si in aliqua vil-
la committatur delictum, quòd villa teneatur,
procedit quamuis Collegium aliquod delictū
44 committat, Albericus in l. mortuo 22. nu. 2. in
fin. ff. de fideiuss.

Qua ratione, cum semel pro veritate con-
sultus fuissem in vna causa Conchen. decima-
rum. Verum stante constitutione synodali, per
quam disponitur, quod incolæ, & domiciliarij
Ciuitatis, seu oppidi de Huepte, dictæ diœcesis
Conchen. habentes terras, & prædia intra li-
mites aliarum parochialium, consistentium in
districtu illius Archipresbyteratus de Huepte,
soluant duas tertias partes decimarum panis,
& vini ex fructibus in dictis terris & prædijs
perceptis, Ecclesiæ sacramentali dictæ Ciuita-
tis; & aliam tertiam partem Ecclesiæ prædia-
li; procederet, & locum haberet in decimis
soluendis per ipsam Vniuersitatem, & Ciuita-
tem de Huepte, de fructibus perceptis ex pro-
prijs terris ipsius Ciuitatis, consistentibus in-
tra limites Ecclesiæ parochialis loci de Ilaga-
niel? Nam pro parte Ecclesiæ prædialis dice-
batur, quòd non. quia personarum, & incola-
rum appellatione, non comprehendebatur ip-
sa Ciuitas: præsertim cum de iure communi
decima sit soluenda Ecclesiæ prædiali. Ego
autem (seclusa obseruantia, quæ erat turbida,
& varia) potius inclinaui in contrariam sen-
tentiam, quia materia subiecta, & proportio-
nabilis, suadebat vt præfata constitutio syno-
dalis, quamuis de personis & incolis loquere-
tur, procederet etiam in decimis ab ipsa Vni-
uersitate soluendis. Tum quia potissima ratio
in qua dicta constitutio synodalis fundatur,
est, vt Ecclesiæ consistentes in Ciuitate, & ca-
45 pite, venustiores † & ditiores florent, & ma-
iori clericorum, & ministrorum numero deco-
rarentur; quæ ratio non minus militat in so-
lutione decimarum facienda à Ciuitate, quam
à priuatis incolis. Tum etiam, quia quamuis
diuina, & canonica iura, mandantia soluere
decimas, non exprimant Collegia, & Commu-
46 nitates, sed simpliciter † dicant, quod quilibet
decimas soluat, Deuteronomij cap. 18. cap. à
nobis 24. de decimis. cum alijs; vel quod om-
nis anima censum soluat. cap. omnis anima, de
censibus. indubitati tamen iuris est, quòd
quamuis Collegium, vel Vniuersitas non ha-
beat animam veram, sed fictam, & representa-
tam, nihilominus comprehenditur in solutio-
ne decimarum, & censum. & ideo Ciuitas de
Huepte decimarum solutionem non recusa-
bat in qua causa consului de ordine Reuere-
47 dissimi † P.D. mei ANDREÆ DE RVEDA
RICO vtriusque signaturæ Referendarij di-
gnissimi, & Canonici Doctoralis Corduben.
nobilitate, litteris, humanitate, alijsque virtu-
tibus optimis admodum pollentis, à quo non
pauca de in hoc libro cōtentis didici: & pro-
48 pterea eidem gratias ago, † exemplo Aquilij
Reguli, vt in l. Aquilius Regulus 27. ff. de do-
nat. & Bart. in l. quidam cum filium. 132. nu. 61.
ff. de verb. oblig.

Quinto limita, quando statutum, vel di-
spositio loqueretur impersonali-
49 ter, † puta debitum quod non fuerit petitum
infra annum, postea peti non possit. quia tunc
bene comprehēderet Ciuitatem, vel Collegiū:
verba sunt Bald. in l. omnes populi. nu. 23. ante
finem, versi. *sed si statutum loqueretur*. ff. de iu-
stitia & iure. vbi limitat quando ipsa Ciuitas,
vel Collegium faceret dictum statutum, quia
non censeretur statuere contra ipsam. l. si pe-
culium. §. sicut. ff. de pecul. & dixi in §. 2. procé-
miali. nu. 39.

Sexto limita, quod quamuis persona-
rum appellatione non veniat col-
legium, & communitas, strictè & propriè; ta-
50 men sublata † & minus propria significatione
benè veniunt. Bald. & Albericus in l. metum
autem. §. animaduertendum. nu. 5. ff. quod me-
tus causa. Ias. in d. l. si quis maior. num. 10. ff. de
transact. Felin. in cap. eam te. nu. 15. post me-
dium. vers. *similiter dicunt Imola*. de rescri-
ptis. Tiberius Decianus responso 10. num. 45.
volum. 1.

Vnde quamuis Ciuitas, & Collegium, pro-
prie, & vere delinquere non valeat, ex quo
caret animo, & intellectu; & dolum habere
non potest: tamen impropriè, & ficte, bene de-
linquere potest, & venit punienda, vt in dicta
l. metum autem. la 3. §. animaduertendum. ff.
de regulis iuris. & late tradit Socinus in cap.
dilecta. numero 94. cum sequentibus. de ex-
cess. prelatorum. Antonius Gomezius in 3.
tomo. de delictis. cap. 1. num. 52. 53. & 54. Gre-
gorius Lopez in l. 17. titulo decimo. partita
septima. Acebedus in additione ad Curiam
Pisanam. libro quarto, capite tertio, per to-
tam. Iulius Clarus in praxi criminali. lib. 5. §.
fin. quæst. 16. nu. 7.

Sum-

Summaria Glossæ 38.

1 *Clausula*, cuiuscunque dignitatis, status, gradus, &c. *includit personas, quæ aliàs non venirent, etiam Reges, & nu. 2.*
3 *Clausula*, cuiuscunque dignitatis, &c. *solet apponi, ut includat Cardinales.*
4 *Clausula*, cuiuscunque dignitatis, &c. *non includit Cardinales, neque Reges ad effectum regulæ nostræ, & nu. 5.*

Cuiuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis, & conditionis existentibus. gloss. 38.

STA clausula, *cuiuscunque dignitatis, status, gradus, &c.* ponitur in text. in cap. quamuis, post principium, ibi, *cuiuscunque dignitatis, & præeminentiæ, conditionis, aut status existat, &c.* de officio ordinarij, lib. 6. vbi Archidiaconus sub nu. 1. verbo, *conditionis*, Ioan. Andreas ante num. 1. Geminianus sub nu. 4. Franchus nu. 2. dicunt, quòd de sui natura compre-
1 hendit personas, quæ aliàs minime † comprehenderentur, videlicet laicos, clericos, monachos, seruos, liberos, Christianos, Iudæos, nobiles, & plebeios.
2 Ita vt etiam comprehendat Reges, † prout fuit resolutum in vna Brechinen. Vicariæ, coram Ioanne Paulo Ptolomæo die 9. & 11. Decembr. 1538. teste Gomezio in proœmio regularum Cancellariæ. quæst. 4. sub num. 2. vers. *nam dicta clausula*, vbi in specie fuit dictum comprehendi Regem Scotiæ sub d. clausula.
* Quæ decisio Ioan. Pauli est 40. in manuscrip. & fuit dictum in vna Meliten. beneficij 24. Nouembris 1605. coram Pegna. & in alia Eugubina Præpositura. 3. Martij 1606. coram R.P.D. Ludouisio. In quibus decisionibus fuit etiam dictum, non esse propterea attendendum, quod talia priuilegia sint concessa ad instantiam Imperatoris, vel aliorum Principum.*
Dicit idem etiam Gomezius vbi supra, quòd non abs re, de stylo, & vsu Curiæ, quando Sum-
3 mi Pontifices volunt † Cardinales tacite sub dispositione generali comprehendi, solent eos per clausulas illas generales, *cuiuscunque status, præeminentiæ, gradus, vel dignitatis existant*, includere.
Hæc tamen quamuis quo ad alios effectus vera sint, non tamen locum habent ad effe-
4 ctum regulæ nostræ in Cardinalibus, † cum expresse excipiantur per regulam nostram, vt in glossa 24. per totam. nec comprehenduntur
5 Reges † collatores, vt dixi in dicta glossa 24. à num. 153. vsque 160. Neque etiam comprehenditur iuspatronatus laicorum, vel mixtum, vt plene in glossa 18. Neque aliæ personæ, quas in præcedentibus glossis non esse comprehensas ostendimus.

Summaria Glossæ 39.

1 *Priuilegia concessa ad conferendum, tam ad supplicationem, quam ex proprio motu, tolluntur per regulam nostram, quatenus obstant, & num. 2.*
3 *Proprius motus, an deroget reseruationi.*

Quomodolibet concessa. glossa 39.

IVE priuilegia, & indulta conferendi, & prouidendi, sint con-
1 cessa ad instantiam † cuiuscunque supplicantis, siue ex motu proprio Papæ, vel alio quocunque modo: nullatenus suffragantur aduersus nostræ regulæ reseruationem. Et ratio quare apponuntur illa verba, *quomodolibet concessa*, est, quia priuilegia concessa ex
2 motu proprio, sunt maioris † effectus, fauoris, & efficaciæ, quam concessa ad supplicationem partis, vt plena manu adducit Antonius Gabriel lib. 6. commun. opinion. tit. de clausulis. conclus. 2. per totam. vbi viginti & septem effectus cumulat, & declarat. & 48. effectus aggregauit Rebuffus in concordata, tit. de forma mandati Apostolici in glossa, *motu proprio*. vbi post Felin. Socin. & alios quos allegat, dicit in effectu 25. & Gabriel vbi supra, effectu 15. à num. 86. quòd motus proprius derogat reser-
3 uationi, † etiam cum decreto facto. licet Domini de Rota decisione 9. num. 3. de præbend. in nouis. contrarium tenuerint. sed ad remouendam omnem difficultatem pro maiori cautela in regula nostra apposita fuere supradicta verba, *quomodolibet concessa*. & vide quæ dixi in glos. 46. ex num. 43.

Summaria Glossæ 40.

1 *Dictio, minime, est negatiua vniuersalis, & habet præcisam exclusionem.*
2 *Regula nostra 8. non derogat in totum consuetudinibus, & priuilegijs conferendi, sed dumtaxat effectus illorum, ne suffragentur contra illius dispositionem, suspendit.*
3 *Reseruatio limitata, limitatum habet effectum.*
4 *Dictio, huiusmodi, est relatiua præcedentium, cum omnibus suis qualitatibus.*
5 *Regula octaua, non inducit simplicem reuocationem priuilegiorum, & consuetudinum, sed limitatam.*

Aduer-

Aduersus reseruationem huiusmodi, minime suffragari. glossa 40.

VERBA thematis huius glossæ concludunt primam partem principalem regulæ nostræ loquentis de reseruatione octo mensium: & hoc verbum *suffragari*, determinatur ab illo participio, *volens*, contento in §. volens in supplicationibus, &c. quasi dicat, Papa reseruauit beneficia vacatura in octo mensibus, volens consuetudines, etiam immemorabiles, & quæcunque indulta, & priuilegia aduersus dictam reseruationem minime suffragari, siue quod nullo modo suffragentur. nam illa dictio, *minime*,
1 est negatiua † vniuersalis, & habet præcisam exclusionem. Bald. per tex. ibi in l. si infanti. nu. 16. in fine. C. de iure delib. l. minime 23. ff. de legib. cum alijs.

Et considerandum est, quòd regula nostra non derogat in totum dictis consuetudinibus,
2 & priuilegijs, sed dumtaxat effectus † illorum tollit, & suspendit, vt minimè suffragentur aduersus dictam reseruationem, vt in octo mensibus reseruatis vires habere desinant. Ideoq; cessante regula nostra per obitum Papæ, sede Apostolica vacante, talia priuilegia, & consuetudines reuiuiscent, & illorum vigore erit locus prouisioni, cum remotum fuerit obstaculum, & impedimentum, vt dixi in § 1. procem.

Quia sicut reseruatio est limitata ad octo menses, & ad vitam Papæ, sic etiam derogatio,
3 & obstaculum illius, limitatum habet † effectum. l. age cum Geminiano. C. de transact. l. militis codicillis. ff. de militar. testam.

Pro quo etiam est ponderanda illa dictio,
4 *huiusmodi*, cuius natura est, quòd sit relatiua † præcedentium, cum omnibus suis qualitatibus limitatiuis, glos. verbo, *huiusmodi*, in cap. si Abbatem 36. §. huiusmodi, de elect. in 6. Paris. cōs. 12. num. 32. vol. 3. Rota decis. 319. nu. 4. par. 1. diuersorum.

Vnde Puteus decis. 319. incipit, *eadem die*, num. 4. lib. 1. expresse dixit in terminis regulæ nostræ, quòd non inducit simplicem reuoca-
5 tionem, sed reuocationem limitatam † de beneficijs reseruatis.

Summaria Glossæ 41.

1 *Secunda pars principalis regula nostra incipit ex hac glossa.*
2 *Residentia Patriarcharum, Archiepiscoporum, & Episcoporum est grata Papa.*
3 *Patriarcha, Archiepiscopi, & Episcopi non residentes multis plectuntur pœnis; residentes vero pluribus potiuntur priuilegijs, & nu. 4. de quibus priuilegijs vide nu. 5. 6. & 7.*
8 *Indultum concessum Archiepiscopo se absentandi per sex menses, est exorbitans & odiosum.*
9 *Residentia Episcoporum, quare sit necessaria.*
10 *Alternatiua conceditur Episcopis in gratificationem residentia.*
Gratificare, quid sit.
11 *Patriarcha vnde dicatur.*
12 *Patriarcha principales quatuor sunt, qui representant quatuor Euangelistas, & nu 13.*
14 *Patriarcha minus principales quot sint hodie, & inter illos numeratur Toletanus. & nu. 15.*
16 *Patriarchales Ecclesia, quot sint Roma, & nu. 17.*
18 *Patriarchalis, & plusquam Patriarchalis est Ecclesia Sancti Ioannis Lateranen. in qua sunt capita Apostolorum, & nu. 19.*
20 *Patriarcha principales pluribus priuilegijs decorantur.*
21 *Papa solus deponit Episcopos.*
22 *Patriarcha antiquitus sedebant immediate post Papam: hodie vero non. & nu. 23.*
24 *Patriarchatus dignitas in dies decrescit, & Cardinalatus crescit.*
25 *Patriarcha defert coram se Crucem, & vtitur pallio.*
26 *Patriarcha est Ordinarius omnium Archiepiscoporum.*
27 *Patriarcha potest concedere pallium Archiepiscopis suis suffraganeis.*
28 *Patriarcha tantum potest in subditis Archiepiscoporum, quantum Archiepiscopus in subditis suorum suffraganeorum.*
29 *Patriarcha dicitur magnum, & honorabile membrum Ecclesia.*
30 *Dictio, insuper, interpretatur, idest, præterea.*

Insuper Sanctitas sua ad gratificandum Patriarchis. gl. 41.

1 NVNC incipit secunda pars † principalis regulæ nostræ, quæ loquitur de alternatiua Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis concedenda, quibus quamdiu residentiam fecerint, Papa gratum se reddens, concedit sex menses anni alternatiuè inter ipsum, & illos diuidendos.

Ex quo nota, quòd Patriarcharum, Archiepiscoporum, & Episcoporum residentia est
2 grata † Papæ, & versa vice, ipse in retributionem gratificat illis, cum concessione huius
* alternatiuæ. * vt alliciat illos ad residendum in eorum ciuitatibus, vel diœcesibus, Bursatus cons. 126. nu. 103. lib. 2.

Sicut enim illi, si non resident, multis ple-
3 ctuntur pœnis, † de quibus in concilio Tridentino sessione 6. cap. 1. de reformatione. & sess.

sess. 24. de reformatione. cap. 1. & in constitutione Pij Quarti. quæ in Bullario est 17. incipit, *de salute gregis Dominici*. sub pridie non. Septembris anni 1560. & in alia constitutione eiusdem Pij Quarti, quæ est in Bullario 115. incipit, *in supremo militantis Ecclesiæ*. de anno 1564. 7. Calend. Decembris. Flaminius Parisius de resignatione lib. 1. quæst. 10. nu. 32. cum multis sequentibus, & aliquid dixi in glossa 6. ex nu. 275.

Sic etiam si resident, pluribus potiuntur pri-
4 uilegijs, † per dictam constitutionem Pij Quarti concessis. nam pro nullo delicto, aut causa grauissima citari possunt ad personaliter comparendum, nisi adsit ad hoc specialis commissio propria manu Papæ signata. per quam
5 constitutionem declaratur, & ampliatur † Concil. Trident. sess. 13. cap. 6. 7. & 8. de reformat. dum dicit, quòd Episcopus nisi ob causam ob quam deponendus, siue priuandus veniret, vt personaliter compareat, nequaquam citetur, vel moneatur. Nam dictum Concilium est intelligendum de Episcopis non residentibus, quia illi possunt citari, seu moneri ad comparendum ob causam ob quam veniant deponendi, seu priuandi. Episcopi autem residentes, etiam si sit causa atrocissima, vt pote hæresis, aut læsæ Maiestatis, minimè citari possunt ad personaliter comparendum per quoscunque Iudices ordinarios, vel delegatos, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, nisi de expressa, ac speciali commissione manu Papæ signata, vt in dicta constitutione Pij Quarti. vide etiam Concilium Tridentinum sessione 24. de reformatione cap. 5. Flaminium Parisium de resignat. d. lib. 1. q. 10. ex num. 38.

Item, per eandem constitutionem 17. Pij Quarti indulgetur Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis residentibus, quòd tanquam
6 sedis Apostolicæ delegati, † in quibuscunque causis, ciuilibus, & criminalibus, & mixtis contra quoscunque clericos, seculares, particulares; ac etiam Regulares, extra eorum monasteria degétes, quomodolibet exemptos, authoritate Apostolica procedere, & causas ipsas cognoscere; fineq. debito terminare; & quidquid determinauerint exequi, & obseruari facere valeant; ipsosq. exemptos pro tempore delinquentes, iuxta eorum excessus punire, & corrigere, & omnem iurisdictionem in eos exercere. Declarat etiam, quòd vbi agitur de morum correctione, nulla appellatio, aut inhibitio executionem suspendat, vt latius in dicta constitutione continetur. Per quam similiter ampliatur, & declaratur Concilium Tridentinum sessione sexta de reformatione. cap. 3. & sess. 13. cap. 1. & sess. 24. cap. 10. de reform. de quo vide Puteum decis. 213. & decis. 319. lib. 3.

Rursus, eadem Pij Quarti constitutione sancitur, quòd memorati Patriarchæ, Archiepi-
7 scopi, & Episcopi residentes, sint exempti, † liberi, & immunes ab omnibus ordinarijs, & extraordinarijs, quomodolibet nuncupatis, per sedem Apostolicam, etiam consistorialiter, & motu proprio, vel ad instantiam Regum, & Principum quomodolibet, & ex quauis, etiam quantumuis vrgentissima causa, ac pia, ac necessaria, etiam pro defensione fidei Catholicæ impositis, & imponendis. de quo vide Bellencinum in tractatu de charitatiuo subsidio, quæst. 66.

Vnde consuluit Mandosius consil. 21. num. 1. quod indultum concessum Archiepiscopo se absentandi à propria diœcesi per sex menses,
8 est exorbitans, & odiosum, † tanquam omni iuri contrarium.

Tenentur namque Patriarchæ, Archiepi-
9 scopi, & Episcopi, † oues suas agnoscere, pro his sacrificium offerre, verbique diuini prædicatione, Sacramentorum administratione, ac bonorum omnium operum exemplo pascere, pauperum, aliarumque miserabilium personarum curam paternam gerere; & in cætera munia pastoralia incumbere. quæ omnia nequaquam ab ijs præstari, & impleri possunt, qui gregi suo non vigilant, neque assistunt, sed mercenariorum more deserunt. cap. Ephesijs 43. dist. cap. sicut 7. q. 1. cap. qui Episcopatum, 8. q. 1. c. præcipue. 11. q. 3. c. gloria Episcopi. 12. q. 2. ac optimè disponitur in Concil. Trident. sess. 23. de reformat. cap. 1. in principio. & sess. 6. de reformat. & resident. Prælat. cap. 1. vers. *implere autem*. Ferrettus consil. 32. nu. 14. cum seqq. Hieron. Gigans in suo tractatu de residentia Episcoporum. cap. 2. ac per totum d. tractatum.

10 Itaque vt dixi, Papa gratificat † Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis residentibus, concedendo illis collationem alternatiuam in sex mensibus anni. Gratificare enim, est gratum facere. cap. in domo. §. sic itaque, & ibi glos. verbo, *gratificauit*, de pœnit. distinct. 4. Et gratificauit nos Deus in dilecto Filio suo. Paulus ad Ephesios cap. 1. & plura tradit Rebuffus ad concordata, in rub. de collationibus. §. statuimus. il 1. in glossa, verbo, *gratificare*.

Quatenus glossa nostra loquitur de Patriarchis, scire debes, quòd
11 Patriarcha dicitur ab archos † nomine Græco, quod est Princeps, id est Princeps Patrum. cap. cleros. §. ordo Episcoporum. 31. distinctione. Gambarus in tractatu de legat. lib. 2. num. 11.

12 Patriarchæ, sunt quatuor principales † videlicet, Constantinopolitanus, Alexandrinus, Antiochenus, Hierosolymitanus, cap. antiqua. vbi omnes tradunt, de priuilegijs. cap. renouantes. cap. diffinimus, 22. distinct. lex 32. tit. 5. partita 1.

Et isti quatuor Patriarchæ repræsentant
13 quatuor Euangelistas † in Ecclesia Dei. tex.in
cap.scriptum 40.de elect. Roman. consl.fin.seu
sermone incipienti, *vos estis lux mundi*, nu.20.

Alij autem Patriarchæ sunt, non ita princi-
14 pales, † nempe Toletanus, Aquilegien. Bitur-
cien. Graden. de quibus per glossam in d.cap.
cleros.§.ordo Episcoporum, verbo, *Archiepi-
scopis*, & Archididiaconus, & cæteri ibidem.
Speculator tit.de dispẽsatione.§. sunt quoque.
num.2. Gambarus vbi supra, nu. 14. qui etiam
addit alios duos Patriarchas, scilicet Pisan. &
Cantuarien. Hieronymus Gigans in d.tractat.
de residentia Episcoporum cap.18.nu. 10. vbi
subdit, quòd hodie in locum Patriarchatus
Graden. qui fuit extinctus, quia etiam illa Ci-
uitas desolata est, est creatus à Nicolao V. Pa-
triarcha Venetiarum. Hodie etiam adest alius
Patriarcha Indiarum, seu noui Mundi, cuius
dignitas fuit erecta à fel.recor. Paulo III. Qui-
bus in locis prædicti Doctores tradunt, quòd
15 reliqui omnes † Patriarchæ, præter dictos qua-
tuor principales, potius dicuntur primates, &
impropriè nuncupantur Patriarchæ. ac Gre-
gorius Lopez per tex.ibi in d.l.12.gloss.fin. tit.
5. partita 1. Et in his Patriarchis minus prin-
cipalibus, procedit quod fertur inter Primates
& Patriarchas nullam esse differentiam, sed
verbalem tantum, vt per Gigant. de resident.
Episcop.cap.18.nu.6.

Similiter in Vrbe Romana sunt quinque
16 Ecclesiæ † Patriarchales, Sancti Ioannis Late-
ran. Sancti Petri in Vaticano, Sancti Pauli, San
ctæ Mariæ Maioris, & Sancti Laurentij extra
muros, vt plene scripsit Albericus in rubrica
de statu hominum.num.6. vbi per totam illam
rubricam numerat titulos omnium Cardina-
lium, Archiepiscoporum, & Episcoporum Mũ-
di. Archid.in c.fundamenta.nu.8. Ioan. Mona-
chus nu.6. Probus nu.8. Ioan. Andr. num.4. &
cæteri de elect. in 6. Glossator antiquus in re-
gula 7. Cancellariæ post principium. vbi refe-
runt, quòd secundum nonnullorum opiniones,
17 in Vrbe non sunt nisi quatuor † Ecclesiæ Pa-
rochiales; quia Vrbs est composita ad modum
Orbis; & sicut in orbe non sunt nisi quatuor
veræ Ecclesiæ Patriarchales, quæ numerantur
in dicto cap. antiqua. sic etiam in vrbe non
sunt nisi quatuor dumtaxat, quia Ecclesia San
cti Ioannis Lateranen. non connumeratur in-
ter Patriarchales.

Hoc tamen potest intelligi, vt non numere-
tur inter illas æqualiter, vt sit Patriarchalis
18 dumtaxat, † sed quòd sit aliarum Ecclesiarum
Regina, & caput. Nam sicut Papa est Prin-
ceps Patriarcharum, ita Ecclesia Sancti Ioan-
nis, cuius est sponsus, & Episcopus Papa, de-
bet esse Princeps aliarum Ecclesiarum Patriar
chalium, & principalior in Vrbe, & Orbe; quia
prius fuit fundata, & quia in ea sunt capita
19 † SS. Petri & Pauli Apostolorum Principum,
arg.l.cum in diuersis.ff.de religios.& sumpt. fu
nerum. Ac multo magis cessat hodie contro-
uersia antiqua per Doctor. tradita in d.c.fun-
damenta.de elect. in 6. super præcedentia inter
Ecclesiam S.Ioannis Lateranen. & S. Petri in
Vaticano, cum post longas disputationes fue-
rit in Rota iudicatum coram Sarmiento ad fa
uorem Ecclesiæ S.Ioannis.

Isti autem quatuor Patriarchæ principales,
de quibus in dicto cap. antiqua, habebant plu-
20 ra † priuilegia ad instar Papæ. Nam Episco-
pos deponere poterant, glossa 1. in cap. reno-
uantes 22. distinct. c. suspecti, 3. quæst. 5. Cardi-
nalis in clemen. in plerisque. in princip. nu. 16.
de electione.

Hodie verò tale priuilegium recessit ab au-
la; quia vltra quòd ante Concil. Trident. hoc
minime licebat Patriarchis, vt docet Andreas
Gambarus in tract. de legato, lib. 2. num. 16. &
18. post Concil. Trident. caret difficultate, quia
21 solus Papa † potest deponere Episcopos, vt in
sess.13. de reformatione cap.8. & sess.24. de re-
form. cap.5.

Item Patriarcha debet sedere, & insedere
22 immediate † post Papam ante Cardinales,
Abbas in d.cap.antiqua.nu.6.de priuileg. post
Hostien. & alios ibidem. Præpositus in cap. dif-
finimus.12. dist. Hieronymus Gigans in tract.
de residentia Episcoporum.cap.18.nu. 7. Cas-
saneus in cathalog. gloriæ mundi 4. par. consi-
derat.9. in princip. quod etiam expresse caue-
tur per constitutionem 5. Eugenij IIII. in fin. in
Bullario contentam.

23 Sed, & hoc priuilegium euanuit, † quia con-
trarium absque vlla controuersia seruari vide-
demus. Nam omnes Cardinales, tam qui sunt
Episcopi, quàm Presbyteri, & Diaconi, præce-
dunt omnes Patriarchas. Dignitas namque
Cardinalatus in dies crescit, & Patriarchatus
24 decrescit, † postquam dictæ quatuor Sedes Pa-
triarchales sunt in manibus infidelium, & hæ-
reticorum, vt dicit clemen. Sancta Romana Ec
clesia. vers. *super hoc*. de elect. inter communes.
Gambarus vbi supra nu.19. Roman. in consil.
fin. seu sermone, ex nu.3.

Item, Patriarcha habet priuilegium, vt de-
25 ferat Crucem ante se, & pallio vtatur, † dum-
modo non sit in præsentia Papæ, vel eius Le-
gati, qui vestibus Pontificalibus vtatur, vt in d.
cap.antiqua.vers. *seruata*. & vers. *Dominica*. vbi
notat Anton. & Abb. vterque nu. 1. & dicit d.
l.12.tit.5.partita 1.

26 Similiter, Patriarcha est Ordinarius † omniũ
Archiepiscoporum, & Episcoporum, qui suffra
ganei Patriarcharum dicuntur, vt ex d.cap.an-
tiqua notant Doct. Anton. de Butrio n.3. Abb.
nu.2. in fin. & nu.3.

27 Ideo Patriarcha potest concedere † pallium
Archiepiscopis illius suffraganeis, vt probat
text.in d. cap. antiqua. & dict. l.12.tit.5. par-
tita 1.

Sic

28 Sic etiam Patriarcha tãtum potest † in subditis Archiepiscoporum, quantum potest Archiepiscopus in subditis suffraganeorum, cap. questus 9. quæst. 3. Ganbarus in dicto tractatu de legato lib. 2. num. 27. Abbas in dicto cap. antiqua, sub num. 3. de priuilegijs.

Dicitur etiam Patriarcha, magnum, & ho-
29 norabile membrum Ecclesie † cap. solitæ, §. hoc autem, de maiorit. & obedien.

Reliqua de Patriarcharum materia, & illorum præstantia, lege per Matthiam Vgoni in suo peculiari tractatu de præstantia Patriarchali, in tomo 13. tractatuum Doctorum. Cassaneum, & alios per eum citatos in catalogo gloriæ mundi 4. par. considerat. 9. ac Anastas. Germon. de sacrorum immunitat. lib. 3. cap. 7. per totum.

30 Denique circa illam dictionem, *insuper* † contentam in principio thematis nostri, adde, quòd interpretatur, idest præterea, c. statutum. §. insuper, de rescript. in 6. l. 1. C. communia, de legat. §. alia insuper, institut. de donation. Rebuf. in concordata rubrica de collationibus. §. 2. gl. verbo, *insuper*.

Summaria Glossæ 42.

1 *Alternatiua nostræ regulæ solum conceditur Archiepiscopis, & Episcopis, non vero Capitulis, nec alijs, num. 2. & hodie cessant decisiones antiquæ, & num. 3.*

4 *Alternatiua olim acceptata per Episcopum, proderat ac nocebat Capitulo, quamuis collatio non esset simultanea.*

5 *Alternatiua hodierna, cessat in beneficijs, quæ non sunt liberæ collationis, licet antea secus erat.*

6 *Vicarius Episcopi gaudentis alternatiua, an possit conferre vigore alternatiuæ, quando habet generalem facultatem conferendi, & nu. 7. & 10. & ibi quid de Vicario Cardinalis vigore indulti.*

8 *Vicarij habentes generalem potestatem conferendi, non possunt conferre beneficia, quę vigore priuilegij ad Episcopum spectant.*

9 *Alternatiua nostræ regulæ, an sit priuilegium.*

11 *Cap. Statutum, de præbend. lib. 6. declaratur, & num. 12.*

13 *Alternatiua non dicitur propriè priuilegium, & num. 14.*

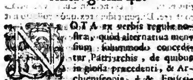
15 *Archiepiscopus dicitur Episcoporum Princeps, & iudex ordinarius illorum, & num. 16.*

17 *Archiepiscopus est iudex competens in causis subditorum sui suffraganei in 31. casibus remissiue.*

18 *Episcopus unde dicitur.*

19 *Episcoporum appellatione veniunt Patriarchæ, & Archiepiscopi, & ideo quæ in hoc commentario dicuntur de Episcopis, etiam sunt de Patriarchis, & Archiepiscopis intelligenda, & nu. 20.*

Archiepiscopis, & Episcopis in-tenta, glossa 42.

NOTA ex verbis regulæ nostræ, quòd alternatiua mensium solummodo conceditur Patriarchis, de quibus in glossa præcedenti, & Ar-
1 chiepiscopis, † & Episcopis in themate nostræ glossæ contentis. non autem conceditur Capitulis, & Archidiaco-
2 nis, nec alijs collatoribus, † qui ex consuetudine, priuilegio, seu statuto habent ius conferendi, vt patet, tùm ex eo quòd soli Patriarchæ, Archiepiscopi, & Episcopi exprimuntur, tùm etiam quia postea ponuntur verba taxatiua *ipsis, & dumtaxat*. & ita fuit decisum in causa Salmantina alternatiuæ, 27. Nouembris 1581. coram Robusterio, & aliàs sæpius, ac scripsi in glo. 24. num. 48. & 39.

Vnde hodie, stante tenore modernæ regulæ,
3 iam † cessant decisiones Acchillis de Grassis 3. de præbendis. Putei 88. lib. 3. & Rotæ diuersorum lib. 3. par. 3. decis. 12. dicentes, quòd Capitula Cathedralium gaudere poterant alternatiua mensium, & quòd Episcopus tanquam dignior, & caput, poterat illam acceptare, etiam inuito Capitulo, prout etiam consuluit Hieronymus Gabriel cons. 97. nu. 2. lib. 1. & scripsit Simonetta iuncta additione in tractatu de reseruatione quæst. 71. ex num. 3.

Quod etiam procedebat, siue collatio esset
4 simultanea † inter Episcopum, & Capitulum, siue fuissent diuisi menses ordinarij ex concordia inter Episcopum, & Capitulum, vt per Puteum d. decis. 88. in fine, lib. 3.

Ratio est, quia alternatiua antiqua non erat restricta ad solos Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos, sicut restringit regula nostra, sed omnibus collatoribus concedebatur.

Prout etiam regula nostra denegat alternatiuam ipsis Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis in beneficijs, quæ ad liberam illorum collationem non spectant, vt in illa legitur, & in suo loco dicetur. quòd secus erat in
5 alternatiua antiqua. † Puteus decis. 472. sub num. 2. & per totam, lib. 2. Rota dicta decis. 12. num. 3. lib. 3. par. 2. diuersorum.

6 VNDE oritur quæstio, an Vicarius † Patriarchæ, Archiepiscopi, vel Episcopi, qui habet potestatem conferendi quæcumque beneficia, possit etiam cõferre beneficia liberæ collationis, vacantia in mensibus alternatiuis illorum, videlicet Februarij, Aprilis, Augusti, & Octobris, & ratio dubiandi duplex est.

Prima, ex textu in cap. statutum 1. de preben-
7 dis, lib. 6. nam dum † tex. ille moderatur ri-

gorem, cap. 2. præcedentis, reseruantis omnia
beneficia vacantia apud Sedem, declarando
quòd procedat nisi lapsus fuerit mensis à die
vacationis: quia lapso mense collator ordina-
rius possit talia beneficia in Curia vacantia
conferre. Disponit idem tex. quòd collatio fiat
tantummodo per se ipsos, non autem per suos
Vicarios, nisi in certo casu. Sic etiam cum ista
alternatiua moderetur rigorem reseruationis,
& concedat Patriarchis, Archiepiscopis, &
Episcopis facultatem conferendi beneficia li-
beræ collationis in mensibus alternatiuis, vi-
detur intelligenda de collatione per se ipsos
facienda, non autem per illorum Vicarios.

Altera est, quòd in generali potestate cōces-
8 sa Vicarijs, non veniunt illa, † quæ vigore pri
uilegij Archiepiscopo, seu Episcopo compe-
tunt. Rota decis. 9. de officio Vicarij in anti-
quis, & decis. 3. eodem titulo, in antiquioribus
Besigneti. Felin. in cap. pastoralis. §. quoniam,
sub n. 1. de rescriptis. Rebuff. in praxi titulo de
forma Vicariatus, nu. 159. cum sequentibus.

Ideoque cum concessio alternatiuæ, sit pri-
9 uilegium, † ex quo ordinaria facultas erat im
pedita. Mohedanus decis. 1. num. 2. de conces-
sione præbendæ: non vtique videtur, quòd ta-
lis Vicarius possit huiusmodi beneficia confer-
re vigore dictæ potestatis generalis.

Præmissis tamen minime refragantibus,
10 contraria sententia est verior. † & tenenda,
prout eam tenuit Rota in vna causa Portuga-
len. de Galeres 25. Octobris 1546. teste Puteo
* decis. 488. incipit, *die Veneris*. lib. 2. * ac tradit
Modernus in tract. de Vicario Episcopi quest.
86. lib. 1. * Ratio est quia clausula generalis,
ad conferendum quæcumque beneficia vaca-
tura prout ipse concedens conferre poterat,
comprehendit huiusmodi beneficia, quæ pote-
rat conferre ipsemet Archiepiscopus, seu Epi-
scopus vigore alternatiuæ. quia tota potestas
est translata in Vicarium, quamuis non expri-
matur, quod conferret beneficia vacatura in
mensibus ordinarijs vigore alternatiuæ, vt de-
clarat idem Puteus d. decis. 488. num. 2. & 6.
Sicut etiam Vicarius Cardinalis habens po-
testatem conferendi, poterit conferre omnia
beneficia, quæ d. Cardinalis vigore indulti de-
super postea concessi conferre posset, vt per
Anastas. Germon. de indultis §. tibi quoad vi-
xeris, num. 40.

Neque obstat cap. statutum, de præbend. lib.
6. quia in casu illius tex. expresse dicitur, quòd
collatio fiat per ipsos collatores, quòd non
dicitur in regula nostra: & sic potius facit di-
ctus textus pro hac parte. quia si Papa aliud
voluisset, expressisset, prout fecit in d. cap. sta-
11 tutum. † non expressit, ergo noluit. l. apud
Labeonem. §. ea enim. ff. de iniurijs, c. ad au-
dientiam 12. de decimis. Gassador. decis. 24.
num. fin. super regulis Cancellariæ. Caputa-
quen. decis. 92. num. 4. p. 1. Vnde dicitur, quòd
expressa nocent, non expressa non nocent. l.
nonnumquam. ff. de condit. & demonstrat. l.
expressa 155. ff. de regulis iuris.

Immo etiam in casu d. cap. statutum dici-
tur, quòd collatoribus agentibus in remotis
12 per suos Vicarios † generales in eorum dioe-
cesibus existentes, valeant talia beneficia
conferri.

Minus obstat dicere, quòd in generali po-
testate concessa Vicario, non veniunt ea quæ
competunt vigore priuilegij. quia respondit
ipse Puteus d. decis. 488. num. 5. lib. 2. quòd
13 per alternatiuam nullum priuilegium † Epi-
scopis conceditur, sed tantum obstaculum,
& impedimentum remouetur. Cassadorus
decis. 8. num. 6. & 10. de præbend. & decis. 36
nu. 2. & 4. & decis. 4. nu. 2. de priuilegijs. Pute.
decis. 205. & 215. & 222. lib. 1. & decis. 402.
nu. 1. & 2. libro 2. & decis. 93. sub num. 2. &
decis. 240. in fine, & decis. 163. & decis. 196.
nu. 3. & decis. 226. num. 2. lib. 3. Crescentius
decis. 11. de priuilegijs. Caputaq. decis. 214.
par. 2. Ioannes Paulus decis. 28. Mandos. in
regula 11. quæst. 11. num. 2. 3. & 4. & faciunt
ea, quæ dixi in §. 5. procemiali, num. 123. &
124. & in gl. 24. nu. 7. & 66. & in gl. 35. nu. 14.
& 15. & dicam in gl. 56. & 58.

Neque obstat d. decis. Mohedani 1. num. 2.
de concessione præbendæ, dum appellat priui
14 legium † hanc alternatiuæ concessionem, quia
respondetur, quòd verior est contraria senten-
tia, quòd non sit priuilegium, nisi remotio ob-
staculi. ex supradictis; & passim seruat Rota.
vel possumus dicere, quòd lato modo, & mi-
nus proprie dicatur priuilegium, vt per eum-
dem Mohedanum decis. 3. nu. 1. de rescriptis,
ac declarat Mohedanus in eadem decisione
prima, nu. 3. de concess. præbend. quod nota
ad plures effectus, qui quotidie occurrunt.

Et quatenus in hac glossa agitur de Archie-
piscopis, & Episcopis, adde quòd Archiepi-
15 scopus † dicitur Episcoporum Princeps, ab Ar
chos quod est Princeps, cap. cleros. §. omnes
autem, 21. distinctione. Et ideo dicitur iudex or
16 dinarius Episcoporum suffraganeorum, cap. si
clericus 11. quæst. 1. glossa verbo, *comitibus*.
in fine, in cap. 1. 99. distinctione, gl. 1. & ibi
Abbas num. 2. in cap. pastoralis, de officio or-
dinarij. vbi dicta gl. cumulat plures casus, in
quibus Archiepiscopi sunt iudices competen-
tes in causis subditorum suis suffraganeis. Et
17 triginta, & vnum casus † nouissime congerit
Marcus Antonius Genuensis in sua praxi Ar-
chiepiscopali cap. 86. per totum. Ac de præro
gatiua Archiepiscoporum vide plura per Cas-
saneum in cathalogo gloriæ mundi 4. par. con-
sideratione 20. cum duabus sequentibus. Alia
etiam plura de Archiepiscoporum excellen-
tia, vide per D. Anastas. Germon. de sacror.
immunitatibus, lib. 3. cap. 7. per totum.

Episcopus autem dicitur ab Epi, qui est
supra

18 ſupra, † & ſcopos, quod eſt intendere, id eſt ſuperintendens. & Speculator cap. cleros. §. Epiſcopus 21. diſtinct. Hieron. Gigans in ſuo tractatu de reſidentia Epiſcoporum cap. 1. nu. 1. cum ſequentibus. vbi infinita cumulat per totum illum tractatum de excellentia nominis & dignitatis Epiſcopalis, & Bertachinus in ſuo copioſo tractatu de Epiſcopo, per totum illum. & D. Anaſtaſ. Germon. vbi ſupra, cap. 8. per totum.

Vnum tamen nõ omittendum cenſui, quòd
19 Epiſcoporum † appellatione, etiam in materia ſtricta & pœnali, veniunt regulariter Patriarchæ, & Archiepiſcopi. cap. cleros. §. omnes autem. 21. diſt. gl. ſingularis per tex. ibi in cap. quia periculoſum. verbo, *de Epiſcopis.* de ſent. excom. lib. 6. vbi Franchus. nu. 2. & reliqui ſcribentes. Dominicus Geminianus in cap. 1. in princip. nu. 6. de priuileg. lib. 6. vbi pari ratione dicit idem de primatibus. Quod nota, vt omnia, quæ breuitatis cauſa de Epiſcopis in hac regula dixerim, pariter de Patriarchis, & Archiepiſcopis intelligas.

Summaria Gloſſæ 43.

1 *Alternatiua non ſuffragatur Epiſcopo non reſidenti, nam ponderanda ſunt verba illa,* vere, & perſonaliter.

2 Reſidere, *verbum non eſt amare intelligendum, vt Epiſcopus nunquam recedat, & nu. 68.*

3 *Abſens ex iuſta cauſa abeſſe non dicitur, & num. 63.*

4 *Cauſaliter qui abeſt, abeſſe non dicitur.*

5 *Abeſſe non dicitur ſtatim reuerſurus.*

6 *Vxor breui reuerſa, diuertiſſe non videtur.*

7 *Carceris fractor non dicitur, qui breui tempore redit, & nu. 8.*

9 *Reſidens in Romana Curia, habetur pro præſenti in diœceſi.*

10 *Loco in, cenſetur eſſe, qui parum diſtat ab illo.*

11 *Perſona eſt, vbi amat, non vbi animat.*

Sedem mutare non dicitur, qui non mutat mentem.

12 *Alternatiua gaudendi ad effectum, non ſufficit præſentia ficta. & nu. 27.*

13 *Præſentia alicuius, quando requiritur, debet eſſe vera non ficta, & 22.*

14 *Dictio,* quamdiù, *diuidit tempora, vera & ficta reſidenciæ, & nu. 138. & 144.*

15 *Dicto,* vere, *excludit omnem fictionem, & numero 16.*

17 *Abſens quando habetur pro præſente, eſt per quãdam fictionem, & nu. 18. & 20. & 170.*

19 *Abſens dicitur, qui non eſt eo in loco, in quo petitur: ſicut & ille dicitur præſens, qui prabetur ſenſui corporis.*

21 *Fictio nunquam conuenit cum veritate.*

23 *Dictio,* perſonaliter. *eſt præciſa, & requirit veram, & realem reſidentiam.*

24 *Dictio,* dũtaxat. *eſt excluſiua fictæ reſidentiæ, & tacite inerat in hoc caſu, & nu. 25.*

26 *Taxatiuæ dictiones formam important.*

28 *Aliud eſt vere reſidere, & aliud habere pro reſidente, & aliud eſſe patrem, ſeu filium, & aliud pro tali haberi.*

29 *Aliud eſt ciuem eſſe, & aliud ciuem cenſeri.*

30 *Aliud eſt eſſe ingenuum, & aliud ingenuitatis ius habere.*

31 *Aliud eſt eſſe perpetuum, & aliud eſſe tanquam perpetuum.*

32 *Aliud eſt eſſe mortuum, & aliud pro mortuo haberi.*

33 *Aliud eſt eſſe expreſſum, & aliud haberi pro expreßo.*

34 *Aliud eſt eſſe exemptum, & aliud priuilegia exemptionis habere.*

35 *Aliud eſt adeſſe priuilegium, & aliud immemorabilem habentem vim priuilegij.*

36 *Aliud eſt eſſe religioſum, & aliud religioſi ius habere.*

37 *Aliud eſt eſſe falſarium, & aliud tanquam falſarium puniri.*

38 *Aliud eſt non eſſe factum, & aliud haberi pro infecto.*

39 *Aliud eſt palinodiam formiter recantare, ac ſe dedicere, & aliud per æquipollens fieri, & num. 40.*

41 *Alternatiuam acceptare nequit Epiſcopus abſens à diœceſi.*

Abſens Epiſcopus per modicum tempus, cauſa recreationis, non gaudet alternatiua de illo tempore.

42 *Alternatiua an gaudeat Epiſc. valde momentaneè & modicè ac ex vrgenti cauſa abſens, & caſus in facto contingens adducitur vſq. n. 84.*

43 *Animus de facili mutatur ad effectum fruendi alternatiua, & fraudibus eſt obuiandum.*

44 *Apud diœceſim eſſe dicitur, qui prope diœceſim eſt & exemplum adducitur.*

45 *Apud Sedem dicuntur vacare beneficia, quæ vacant in locis vicinis Curiæ, & agitur de intellectu cap. præſenti, de præbend. in 6. & numero 46.*

47 *Vicinitatis cauſa contrahitur quædam coniunctio, & communio quo ad pœnam, mores, & præmium.*

48 *Diœceſis territorium in conſpectu habere, an ſit in conſideratione.*

49 *Poſſeßio oculis, & aſpectu acquiritur.*

50 *Reſidere minus eſt, quam intereſſe.*

51 *Illico fieri illud dicitur, quòd intra triduum fit.*

52 *Momentaneum temporis interuallum non inducit, actuum nec locorum, diuerſitatem, & num. 53.*

54 *Continenti quæ fiunt ineſſe videntur.*

55 *Minimum interuallum, ac minima diſtantia attendi non debet.*

56 *Continuum recipit aliquod interuallum.*

57 *Cauſa iuſtiſſima breuiſſima abſentia, an releuet, & nu. 58.*

Gratia

59 *Gratiæ sunt reddenda pro bonis operibus.*
60 *Rex Hispaniæ est Patronus Ecclesiarum Cathedralium.*
61 *Residere an dicatur in Ecclesia, qui occupatur in visitatione Patroni Ecclesiæ.*
62 *Necessitatis casus nulla lege includitur.*
64 *Animus residendi, an consideretur ad effectum gaudendi alternatiua.*
65 *Ratio debet esse æqualis in contrarijs.*
66 *Lex non debet esse dura nec scrupulosa.*
67 *Summum ius, summa iniuria, & sui est.*
68 *Legis verba non sunt amarè intelligenda, sed cum temperamento, nec etiam debent Iudaicè interpretari.*
Sanguinem elicit, qui multum emungit.
69 *Expressum esse dicitur, quod responderet legislator si interrogatus fuisset.*
70 *Verba,* vere, & personaliter, *posita fuere ad obuiandum fraudibus.*
71 *Cessante ratione legis cessare debet dispositio.*
72 *Verba,* vere & personaliter, *recipiunt interpretationem passiuam a iure communi, & ciuiliter intelligi debent.*
73 *Verba legis, licet sint præcisa recipiunt modificationem, & limitationem ab æquitate.*
74 *Aequitas est mater exceptionis.*
75 *Principium mensis, vel anni, an attendi debeat, & num. 76. & 78.*
77 *Legatum annuum relictum vxori quandiu non nupserit, debetur integrè, licet intra duos menses nubat, & vide nu. 144.*
79 *Episcopus in iure conferendi innititur iure communi.*
80 *Dubia lex, vel constitutio quando est, recurri debet ad ius commune.*
Alternatiua concessio est fauorabilis.
81 *Cardinalis absentis à Curia causa venationis, consensus requiritur in terminis regulæ 32. & 16. & nu. 82.*
83 *Opinio authoris in d. quæstione concluditur, & Rota decisio adducitur.*
84 *Absens causa* Reipublicæ *antea gaudebat alternatiua, hodie vero non, & nu. 85. & 86.*
87 *Residentia Episcopi de tempore vacationis, an teneatur probare prouisus ab Ordinario, qui vti actor fundat intentionem suam in alternatiua & concluditur quòd sic, & nu. 92.*
88 *Residere præsumitur Episcopus in sua Ecclesia, sicut maritus cum vxore, cum ratione officij teneatur residere, & nu. 89. & 164.*
90 *Loco in illo, in quo beneficiatus residere tenebatur præsumitur beneficij vacatio: sicut in illa ciuitas præsumitur quis habitare, ex qua est.*
91 *Probari satis dicitur, quod constat per præsumptiones.*
93 *Residentia non est minus probanda, quam acceptatio alternatiuæ à fundante se in illa vti actore.*
94 *Qualitatum plurium quando requiritur probatio, non sufficit probare vnam sine altera.*
95 *Præsentia, seu absentia semper est probanda à fundante se in illa, nec sufficit sola iuris præsumptio.*
96 *Residentia de Episcoporum non satis confidens Papa, concessit alternatiuam cum onere residendi.*
97 *Præsentia in quando quis se fundat, potius præsumitur absentia, & è contra.*
98 *Prouisus ab Ordinario, tanquam actor tenetur probare suam intentionem ad excludendum prouisum Apostolicum reum, & nu. 99.*
100 *Probatio residentiæ facienda per prouisum ab ordinario, an debeat esse concludens, & plura in proposito adducuntur.*
101 *Probatio non residentiæ fienda per prouisum Apostolicum debet esse plena.*
102 *Prouisus a Papa de beneficio vacante in mense Martij, vel Septembris, an teneatur probare residentiam in mensibus præcedentibus, & num. 104.*
103 *Aequalitas est semper seruanda.*
105 *Alternatiua per abusum Episcopus redit ad quatuor menses.*
106 *Acceptatio alternatiuæ est quædam permutatio mensium, & quasi contractus. & nu. 107.*
108 *Acceptatio alternatiuæ censetur facta cum omnibus suis qualitatibus.*
109 *Menses Martij, & Septembris semper sunt Papæ, siue resideat Episcopus, siue non, & nu. 112.*
110 *Absentia Episcopi in sui odium habetur pro præsentia.*
111 *Absentia Episcopi licet ipsum priuet alternatiua, tamen non potest præiudicare Papæ.*
113 *Episcopis non debet licere frui mense Februario propter præsentiam, & Martio propter absentiam, & sic de similibus.*
114 *Alternatiua concessa ad inuitandum Episcopos ad residendum, non debet contrarium effectum operari.*
115 *Menses Martij, & Septembris semel reseruati, semper remanent reseruati, & nu. 137. & 155.*
116 *Alternatiua, an desinat gaudere Episcopus non residens in mensibus Iunij, & Decembris.*
127 *Menses Iunij, & Decembris semper sunt Ordinarij.*
118 *Meum quod est, amplius effici meum non potest.*
119 *Collatio facta in mensibus Iunij, & Decembris potius censetur facta vigore primæui iuris, quam alternatiuæ.*
120 *Alternatiua nihil de nouo confert.*
121 *Episcopi gaudentes alternatiua, possunt conferre beneficia quæ non sunt liberæ collationis in mensibus Iunij, & Decembris.*
122 *Concessum sub conditione residentiæ, censetur sub conditione contraria denegatum.*
123 *Dictio,* quamdiù, *importat conditionem.*
124 *Menses sex dum Papa Episcopis concedit, sibi reseruat alios sex.*
125 *Determinatio vna, respiciens plura determinabilia, facit quòd omnia pariformiter terminentur.*

Quali-

Ipsis quandiu apud Ecclesias, aut Diœceses suas, verè ac personaliter resederint dumtaxat. glos. 43.

1 EX verbis in themate glos. istius contentis, nota, quòd alternatiua acceptata non suffragatur Episcopo non residenti † personaliter, & vere apud suam Ecclesiam, vel diœcesim.

Ponderanda etenim sunt illa verba, *vere, & personaliter*, quæ requirunt veram, & personalem residentiam. nec sufficit ficta, & non realis, nec personalis, vt latius infer. ostendam.

2 Vnde quamuis hoc verbum, † *residere*, non sit amarè accipiendum, vt Episc. nunquam discedat, vt bene tradit Card. in clement. 1. quæst. 12. num. 21. de foro competen. per plura quæ ibid. adducit. Et licet
3 absens ex iusta causa, abesse non dicatur, † sed præsens esse censeatur. cap. ex parte 2. cap. ad audientiam, in fin. de cleric. non residen. cap. vnico. eod. tit. lib. 6. l. quæsitum. ff. de legat. 3. l. Seiæ. §. Pamphilæ. ff. de fundo instructo. l. si quis Titio. ff. ex quib. causis maiores. l. absentia eius qui reipub. ff. de reg. iur. §. hi enim qui pro repub. ceciderunt, instit. de excusat. tutor. gl. in cap. de cætero, verbo *in seruitio*, de clericis non residen. Calderin. cons. 17. de præbend. Federic. de Sen. cons. 246. Cardinal. in clemen. vt ij qui, quæst. 9. de ætate, & qualit. Paris. cons. 32. num. 3. & 4. lib. 1. Roman. cons. 263. sub num. 2. & cons. 264. nu. 3. Nauarr. consil. 8. num. 2. & 4. de clericis non residen. Mandos. in reg. Cancell. 16. quæst. 32. à num. 1. & in regul. 32. de impetran. benef. per obitum famil. Cardinal. quæstion. 22. per totam. Absens cito reuersurus abesse non dicitur & plura desuper cumulantur.

* * Plura etiam tradit Mascard. loquens de teste deponente de possessione continuata, quod concludat, licet aliquo tempore non viderit. conclus. 1221. de probation. num. 25. 26. & 27. *

Et qui casualiter abest, abesse non dicitur.
4 † l. quæsitum 78. §. fin. ff. de legat. 3. l. huiusmodi §. legatum. ff. de legat. 1. l. 1. C. de verb. signific. l. hæres absens. ff. de iudicijs. l. ex facto 35. ff. de hæred. instituen. l. generali. §. vxori. ff. de vsufruct. legato, cum adductis per Abbatem in cap. Rodulphus. num. 9. de rescript. Boherium decis. 13. à nu. 51. vsque ad fin. Salced. in addit. ad praxim Bernardi Diaz cap. 54. ex nu. 27. Decium cons. 533. *alias scripsi*. n. 3. Mandos. qui loquitur in terminis regulæ nostræ, cons. 18. nu. 13.

5 Et abesse non dicatur, qui statim † est reuersurus. l. postlimin. §. captiuis. l. nihil. ff. de captiuis, & postlimin. reuer. l. 3. ff. de diuortijs. cap. diuortium, de pœniten. distinct. 1. §. pauonum. institut. de rerum diuisione. cap. præsenti 34. §. idem est, & ibi Doctores, de præben. in 6. cum aggregatis per Rebuff. de priuilegijs scholarium, priuilegio 23. per totum. Concil. Trid. sess. 23. de reformat. c. 1. ibi, *quoniam autem aliquantisper, tantum absunt, ex veterũ canonum sententia non videntur abesse, quia statim reuersuri sunt*, Achill. de Grass. decis. 13. n. 4. de priuileg. Gomez. in reg. de impetran. benef. vacan. per obit. fam. Card. q. 17. à n. 6. Bald. in authen. habita nu. 21. C. ne filius pro patre, Nicol. Milis in repert. verbo, *præsens in loco*, de quo etiã vide, quod dicam inferius in q. 6. huius glossæ, ex nu. 162.

6 In breuique reuersa vxor, diuortisse † non videtur. l. quidquid calore 48. in fin. ff. de reg. iur.

7 Ac proinde non dicitur fractor † carceris, qui animo redeundi recedit, & postea breui tempore

tempore redit. Hippolytus de Marsilijs in rub. de fideiussoribus nu. 43. Auilesius in c. 18. prætorum, in glos. verbo, *carere*, nu. 44. & alia plura huius farinæ cumulant Doct. in locis superius citatis.

8 Nec dicitur versum, † quòd non durat versum. l. si pro patre. 16. §. versum. ff. de in rem verso, gl. in cap. ad nostram. de regularib. & in cap. illis, de desponsf. impub.

* *Et legatum factum de seruis qui erant in fundo quando testator decedat, capit seruos qui tunc temporis in fuga sunt, & antea in eodem fundo esse solebant; nam qui est in fuga, dicitur esse in loco à quo recessit. l. huiusmodi 84. §. legatum. ff. de leg. 1.

9 Sic etiam licet quis sit absens à diœcesi; † tamen si sit in Roma communi patria, præsens esse dicitur. l. necnon 28. §. si cum in prouincia. & ibi notat Bartol. ff. ex quibus causis maiores.

10 Itidem, qui parum distat à loco, censetur † esse in eodem loco, & habetur pro præsente. l. nihil. ff. de captiuis. §. pauonum. instit. de rerum diuisione. Gomezius in reg. de impetran. beneficia per obitum fam. Card. q. 17. nu. 2.

11 Et potius censetur persona esse vbi † amat, id est quo reditura est, quam vbi animat, id est vbi de persona reperitur. Bald. in auth. habitat. nu. 11. in fin. C. ne fil. pro patre, per tex. in l. 2. §. fin & in d. l. nihil. ff. de captiuis. & postim. reuers. Simonet. de reser. q. 35. nu. 14.

Nec dicitur mutare sedem, qui non mutat mentem. cap. scias frater. 7. q. 1. Ancharanus in cap. præsenti. ante nu. 1. vers. *bene dicitur*, de præb. lib. 6.

* *Hinc, dum dicitur, quod Episcopus præsente Legato non possit benedicere populum solemniter. Hostiens. in cap. volentes, & Abbas num. 4. de offic. Legati. Gambarus de off. Legati in ingressu prouinciæ. num. 7. Firmian. in tract de Episcopo. lib. 4. par. 1. num. 5. intelligi debet non quod præsentia actualis & corporalis, ac conspectualis, sit necessaria, sed quod sufficiat præsentia in loco, vel ciuitate, vt fuit declaratum in sacra congregatione Rituum teste decisione Marchiæ 29. num. 1. & 2. ac 14. Idemq; pari ratione dicendum est de priuilegijs concessis Abbatibus, Referendarijs, & alijs personis, vt possint solemnes benedictiones dare populo, vel mitra & baculo vti, dummodo ibi præsens non sit aliquis Antistes. nam præsens dicitur qui in ciuitate vel oppido existit, licet in conspectu non reperiatur. l. præsens 5. cum l. sequenti. ff. de procur. l. cum in longi. C. de præscrip. longi temp.

12 Cæterum in casu nostræ regulę contrarium fore in omnibus † prædictis casibus tenendum, nempe alternatiuam penitus non intrare, arbitror ex sequentib.

Primò, quia etiam inspecto iure communi, quotiescunque per statutum, vel constitutionem requiritur præsentia alicuius, intelligitur
13 de vera † præsentia, non autem de ficta. Bald. in l. 1. num. 14. C. qui admitti. Bart. in l. omnes populi. num. 61. ff. de iustitia, & iure, quem omnes ibidem communiter sequuntur, & in l. 3. §. hæc verba. num. 1. ff. de negotijs gestis, cum alijs adductis per Gomez. in reg. de impetran. beneficia vacantia per obitum famil. Card. sub num. 2. ad medium. Mandos. super eadem reg. id est 32. quæst. 23. num. 3. & 4. & in regula 16. de concurrentibus in data. quæst. 11. sub num. 2. vers. *contrarium est tenendum*. Felin. in cap. Rodulphus. sub num. 14. vers. *& si diceres*, de rescript. Tiraquell. in legib. connubialib. gl. 6. nu. 51. & vide infra gloss. 48. num. 37. & supr. in gl. 18. nu. 101.

Præsentia vera quando requiritur non sufficit ficta cum latur plura vsque ad nu. 41.

14 Item, quia illa dictio *quamdiu*, † contenta in regula nostra, de sua natura est diuisiua temporum, & restrictiua ad veram & personalem residentiam, & certum casum, ita vt extra illum cesset dispositio. l. 4. ff. de seruitutib. l. pater Seuerinam. §. fin. ff. de condition. & demonstrat. Bart. in l. 1. num. 15. eod. tit. l. 1. C. de profess. & medic. lib. 10. Beroius cons. 29. nu. 3. lib. 2. Decian. cons. 107. n. 19. lib. 3. Hier. Gabr. cons. 134. nu. 5. lib. 3. & docet reg. 7. præcedens, quæ vtitur eadem dictione, & fuit consideratum in vna Sulmonen. Canonicatus 31. Martij coram Cantuccio, & inferius tangam num. 133. in quæst. 4.

15 Secundo, quia in dicta regula nostra adest illa dictio, *vere*, † quæ omnem dubitandi occasionem remouet, nam requirit veram, realem, & actualem residentiam, & omnem fictionem excludit, ex quo fi veritatem cósideramus, im-
16 possibile est, † quòd absens, etiam ex causa iusta, vel ad modicũ tempus, sit præsens. *Abb. in c. extirpandæ. §. qui verò. num. 27. ante fin. vers. ex quo insurgit. de præb. *Geminian. in c. fin. in princ. nu. 9. vers. *Ioannes de Lignano tenet*, de consuetud. lib. 6. vbi subiungit, quòd si aliquando absens habetur pro præsente, est con-
17 tra proprium † significatum. Decius in l. si quis id quod, nu. 40. ff. de iurisdict. omn. iudic. & in l. is damnum dat 130. nu. 5. & 6. & Cagn. ibid. nu. 1. & 2. ff. de reg. iur. Mil. in repert. verbo, *absens*, nu. 2. & 4. Cephalus consil. 186. nu. 50. lib. 2.

Ideo consuluit Nauarrus cons. 8. num. 6. de cleric. non resident. quod Capitulares, qui resi-
18 dent Romæ † de mandato sui Capituli pro agendis causis, & negotijs Ecclesiæ, non possunt dici vere residentes, quia palam est eos non
19 vere residere. Nam absens is verè dicitur, † qui non est in eo loco, in quo petitur, & qui extra continentia Vrbis fit. l. absentem 199. de verbor. significat. l. præsens. & l. sequenti. ff. de procurator. Et præsens ille dicitur proprie, qui præbetur sensibus corporis. Rota decis. 3. in fine, vers. *non dicitur præsens*, de iurepatron. in nouis.

Com-

Comprobatur ex verbis cap.ex parte, c. ad
andientiam,de clericis non residentibus, Nam
quando dicunt, quòd absentes ex iusta causa,
censentur seu videntur præsentes, loquuntur
20 impropriè † per fictionem quandam. Nam ver-
ba, censeri, videri, credi, & similia, denotant
fictionem, & improprietatem. Bart. in l. si is,
qui pro emptore, num.5. ff.de vsucap. Rebuff.
in praxi sub reg.de publicandis, glos.15. in fin.
Mandos.in reg.de annali. q. 87, num.1, Natta
cons.41.sub num.9.vers.*quia fictio*.lib.1.ac tan
gam infra num.158.super hac glossa.

Cum igitur regula nostra loquatur de veris
residentibus, aperte resultat, quòd excludit fi-
ctè residentes, & præsentes. Nam fictio nun-
21 quam conuenit cum veritate. † Alexan.consil.
158.nu.7.lib.2.Felin.in cap.quanto, num.3.de
præsumpt. Ias.in l.si is, qui pro emptore.n.168.
ff.de vsucap.Euerar.in loco à vi fictionis.nu.5.
post princip.cũ alijs per Menoch.de præsumpt.
lib.1.præsumpt.8.nu.10.

Præterea, quia si reg. 7. præcedens (quæ lo-
quitur de absentia Cardinalium, & non con-
tinet verba ita stricta, & rigorosa, sicut regula
22 nostra,) est intelligenda de vera † præsentia,
non vero de ficta, nec interpretatiua, vt tradit
ibid. Mandos.quæst.3. num.9. à fortiori igitur
regula nostra, omnem fictam residentiam ex-
cludit, de quo vide inferius num.82.

Tertio, quia similiter concurrit in regula
nostra illa dictio, *personaliter*, quæ est præcisa,
23 † & exigit realem, & veram, ac personalem re-
sidentiam.cap.fin.§.is autem, vbi Abbas nu.1.
& communiter omnes, de offic. delegati. clem.
1. iuncta glos.verbo, *publice, & personaliter*, de
vita, & honest. clericorum, cum alijs adductis
per Lambertinum de iurepatronatus, libro 2.
par.1.quæst.11.art.1.num.3. Tiraquel.in legib.
connubial.glos.6.nu.31.& 33.vbi de more plu-
res allegat.

Quarto, quia pariter adest in regula nostra
24 illa dictio, *dumtaxat*, quæ est limitatiua † ad so-
lam residentiam veram, & personalem, & præ-
cisam: ac exclusiua fictæ, & impropriæ residen-
tiæ, cap.ex pœnitentibus.50.distinct.clem.1.in
princip.de sequestrat.possess. & fruct. & Card.
ibi num.3.cap.1.de iureiur.in 6. cap.statutum.
§.in nullo, de rescript. lib.6 Bart.in l.1, nu.1.2.
& 3.ff.si quis ius dicenti non obtemperauerit.
Rebuff. in concordata, in rubr. de Regia ad
prælat.nominatione. §.1. glos. verbo, *consan-
guineis*, ad medium. Euerardus in loco à natu-
ra dictionum taxatiuarum. num.2. Mandosius
qui loquitur in terminis nostræ regulæ, consil.
18. num.4. vbi nu.5.& 6. dicit, & fortius, quòd
quamuis dicta clausula, *quamdiu apud Eccle-
25 sias, aut diœceses, &c.* apposita non esset, † idem
dicendum esset, quia tacite inerat. cum de iure
diuino Episcopi residere tenerentur, vt dixi in
glos. 41. & vide quæ dicam in quæst. 5. huius
glossæ.

26 Dictiones autem taxatiuæ formam † im-
portant, & eius transgressio vitiat actum. Fe-
linus in cap.ex parte.nu.7.de constitution. Pa-
ris.cons.19.nu.19.vol.2.

Et licet dicta dictio, *dumtaxat*, potest refer-
ri ad concessionem alternatiuæ, hoc est, vt so-
lis Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis
concedatur, adhuc etiam refertur ad veram
residentiam.

Si ergo regula nostra requirit veram, & per-
sonalem dumtaxat residentiam, ad hoc vt al-
ternatiuæ locus sit; sequitur aperte dicendum,
quòd ficta residentia non prosit, & quòd ab-
sens ex iusta causa, & ad modicum tempus,
quòd quamdiu abest, non potest frui alterna-
tiua in beneficijs, de tempore talis absentiæ va
cantibus, & consequenter dispositioni Apostol.
sint reseruata. Maxime quia absens nunquam
27 habetur pro residente, nisi in casibus † à iure
expressis, vt firmat Milis in suo repertorio
verbo, *absens non habetur pro præsente*, Mandos.
in reg.7.quæst.3.num.9.

Aliud namque est, vere & personaliter
28 residere, & adesse, & aliud † vere
abesse, & pro residenti haberi. l.si maritus. §.
quod si quis præsens sit. nu.1.ff.de adult. Sicut
& aliud est in veritate esse patrem, seu filium,
& aliud haberi pro patre, vel filio. l. rei iudi-
catæ.§.fin. & l.seq.ff.solut.matrim. c.si vir 35.
q.2. & bene tradunt Doctores in cap. fin. de
verb.signific.lib.6. vbi Geminianus num.11. &
Franch.sub num.10.in fine post alios.

29 Et aliud est esse ciuem, & aliud ciuem † cen-
seri, vel pro ciue haberi. Bart.in l.non tantum.
§.si emancipatus. nu.4.ff.de bon.poss. con. ta-
bulas. late Ias.in l. prætor ait.§.siue autem.no-
* tab.1.ff.de noui oper.nunciat. *& plenius tra-
dit ipse Ias.in l.si is qui pro emptore.ex n.291.
vsque 398.ff.de vsucapion.*

30 Et aliud est esse ingenuum, † & aliud inge-
nuitatis ius habere. l.2.ff.de iure aureor.annu-
lor. Oldrad.cons.67.num.4.

Aliud etiam est esse perpetuum, & aliud esse
31 † tanquam perpetuum, vt arg. l.mercis. ff.de
verb.signific. tradit Gomez.in cap.2.§.statuto,
ante num.66.de constitut.in 6.

Et aliud est esse mortuum, & aliud pro mor
32 tuo † haberi, l.qui mortui, 129.ff.de verb.signif.
Oldrad.d.cons.67.num.4.

33 Ac aliud est expressum, & aliud haberi † pro
expresso, vt dixi in glossa 15.§.2.ex num.62. &
in glossa 36.num.74.

Prout aliud est exemptum esse, & aliud pri-
34 uilegia exemptionis habere. † cap. si Papa, de
priuil.in 6.c.veniens, de verb.signific.eod.lib.

Ac aliud est adesse priuilegiũ, & aliud ades-
se immemorabilem consuetudinem habentem
35 † vim priuilegij. Socin.cons.260. num.22. lib.2.
Rota decis.744.num.6.par.1.diuersorum.

Et aliud est esse religiosum, & aliud religio-
36 si priuilegium † habere, cap.religioso, de sent.

excom-

excommun. in 6. Oldrad. d.cons. & num.
Et aliud est esse falsarium, & aliud tan-
37 quam † falsarium puniri. Baldus in c. nonnulli.
§. sunt & alij. nu. 3. de rescriptis. Acebed. in l.
2. nu. 9. tit. 25. lib. 4. recopilation.
38 Aliud etiam est non esse factum, † & aliud,
haberi pro infecto, vt dixi in §. 1. proœmial.
num 74. & 75.
Cuius farinæ alia plura adducunt Bart. in
d. l. si maritus. §. legis Iuliæ. nu. 1. ff. de adul-
terijs. Rebuff. in compendio alienation. rer.
Eccles. nu. 101. Staphilæus de prærogatiuis ex-
pectatiuarum §. secundo principaliter. nu. 6.
Auilesius in proœm. capitulorum Prætorum.
nu. 20. in fine. Vbi propterea concludit, & me-
rito contra Gregor. Lopez. in l. 15. tit. 18. par.
2. in gl. *como desmentir*, quòd quamuis ille
qui cantat palinodiam, ac se dedicit, declarans
se mentitum fuisse coram iudice, notario, & te-
39 stibus, iuxta formam legis † 2. tit. 10. lib. 8. re-
copilation. infligentis dictam pœnam, con-
tra dicentem aliquod ex verbis iniuriosis in
eadem lege contentis, remaneat infamis; Ta-
men quòd si pro bono pacis extraiudicialiter
seu non, coactus per sententiam, vel etiam iudi-
cialiter, non tamen seruata specifica forma d.
legis, alia verba æquipollentia satisfactoria
proferat, non erit infamia maculatus. Nam
40 aliud † est se dedicere formaliter, & aliud ver-
ba satisfactoria pronunciare, & ita sæpe pra-
cticaui. Quod etiam in simili casu, dubius, di-
xit (licet de dictis Doctoribus non memine-
rit) Acebedus in d. l. 2. tit. 10. lib. 8. recopila-
tion. nu. 89. & 90. de quibus satis.

l. 2. tit. 10. lib. 8. recop. declaratur.

Confirmantur denique omnia, quæ supra
diximus de vera, & reali residencia, ex quò
non solum reg. nostra dicit, quòd ad hoc, vt
Episc. gaudere possit alternatiua, debeat ve-
re, & personaliter dũtaxat residere; sed etiam
& quod magis est, disponit in fine, quòd acce-
ptatio alternatiuæ debeat fieri in propria Ci-
41 uitate, † vel diœcesi, alias non teneat, & dicam
latius in gl. *in sua quisque Ciuitate, vel diœcesi
datas*, quæ erit gl. 62. ex nu. 20.
Vnde fuit decisum in vna Salmantina Cano
nicatus 20. Iunij 1572. coram Oradino, quòd
Episcopus absens tribus mensibus sibi permis-
sis, recreationis causa animo redeundi, non
gaudebat alternatiua. Nam regula nostra re-
quirit veram, & personalem, ac actualem præ-
sentiam, vt fuit dictum in vna Vegelen. Cano-
nic. 7. Maij coram Illustriss. Blanchetto.

Quæst. nouiss. quæ examinatur neruose vsque ad num. 81. vbi assignatur cõclusio.

HINC nouiss. post hæc scripta de mense
April. huius anni 1603. contigit casus singula-
ris, de quo fui consultus, videlicet quòd Reue
rend. D. Maximilianus ab Austria tunc Episc.
Segobien. & nunc Archiep. Compostellanus,
cum acceptatam alternatiuã haberet, & con-
tinuò residentiam faceret in propria diœcesi
Segobien. ac intelligeret quòd Reges Catholi-
ci accesserant ad inclitam Domum del Scorial,
à propria diœcesi Segobien. per quattuor millia-
ria dumtaxat distantem, & in conspectu terri-
torij d. diœcesis existentem: Statim accessit ad
eandem Domũ, ac Reges Catholicos (de quo-
rum familia ipse ortus est) visitauit, & ex eo
quòd illum ad Arciepisc. Compostellanum nu-
per præsentauerant, gratias egit, ac festinanter
ad suam residentiam cõtinuandam, in propriã
diœcesim reuersus fuit. A qua diœcesi solũmodo
absfuit per dies duos, nempe die 13. & 14. præd.
mensis April. & in hoc tempore vnũ benef. va-
canit, de qua vacatione idẽ Episc. notitiam ha-
buit, dum rediret, ac mox illud cõtulit. D. Don
Hieronymo de Padilla illius meritissimo Vica-
rio Generali. Et postmodum alius obtinuit pro
uideri à Sede Apost. de eod. benef. vti reserua-
to, ex eo quòd vacauerit durante d. absentia.
42 Vnde orta † est controuersia. An in huiusmodi
benef. intret alternat. vel potius sit reseruatũ.

Et quidem pro reseruatione adsunt su-
prad. fundamenta. Et acce-
dit, quòd postquam Episc. exit limites suæ diœ
cesis quamuis à principio intendat, statim re-
uerti: postmodum autem possunt se offerre plu
res occasiones non reuertendi, sed diutius ex-
tra diœces. commorandi. Et e conuerso posset
43 habere Episc. animum † non statim reuerten-
di: tamen quia habuit notitiam vacationis,
seu quod iam vacatio imminebat (mutata sen
tentia) accedat ad suam diœc. vt alternatiua
frui posset. Ac propterea non est consideran-
dum, quòd absentia sit longa vel momenta-
nea, si de tempore vacationis, vere Episcopa-
tui non residebat. Et hac via cessabunt frau-
des, quibus est obuiandum. l. in fundo. ff. de
rei vindic. cap. sedes, de rescriptis.

In contrariam vero partem, idest ad
fauorem Reuerendiss.
D. Episc. & ab illo prouisi, vrgent fortiter se-
quentia fundamenta, quæ dum scriberem in
dicta causa suscitaui.

Primo quia quamuis re vera de tempo-
re vacationis D. Episcopus non
esset præsens in propria diœc. tamen erat pro-
pe d. diœc. à qua solũ per 4. milliaria distabat,
& ideo apud diœces. erat. & residebat. Nam
44 qui prope diœcesim † est, apud diœcesim esse
dicitur. l. penes, te 63. l. id apud se, 143. ff. de
verborum significat. Et sic videmus, quòd
quamuis Papa non sit intra domum Sancti
Marci, quando signat supplicationes, sed in
Monte Quirinali; nihilominus ponitur Da-
ta apud Sanctum Marcum.
Pro quo mihi videtur tex. egregius de ma-
teria reseruationis agens, in capit. præsenti
34. in principio, de præbend. lib. 6. vbi ex-
presse declaratur, quòd illud benefic. dicatur
vacare apud Sedem Apost. vt sit reseruatum,
45 quod vacauit in locis † vicinis ipsius Sedis
Apost. & Rom. Curiæ. Et Geminian. ibid. nu. 4.
firmat, quod in hoc ille tex. nihil disponit de
nouo,

nouo, sed declarat tex. in cap. 2. eod. tit. & li.
Nisi quatenus dicitur, quòd ille locus dica-
tur vicinus Curiæ, qui non distat vltra duas
dietas.

46 Per quem tex. in d. cap. præsenti † notat ibi-
dem Petr. de Anchar. ante nu. 1. vers. *nam in*
vicinitate, quòd ex vicinitate locorum contra-
hitur quædam coniunctio, & legis communio,
47 quo ad pœnam, † & præmium, & etiam quo
ad mores. cap. sed & continuo, de pœniten.
distinct. 1. l. quod sæpe. §. fin. ff. de contrahen.
emptione cap. 1. 44. distinctione ac conferunt
adducta per Menoch. de arbitrar. cas. 222. per
totum.

Vnde cum regula nostra non loquatur per
verbum, *in*, vel, *intra*, sed per dictionem, *apud*,
dicens, *apud Ecclesias, vel diœceses*, dicendum ap-
paret, quòd de tempore vacationis Dominus
Episcopus ad suam diœcesim resideret, ex quo
erat propè illam, & momentaneè, ac inconti-
nenti reuersurus.

Et quamuis effectus istius dictionis, *apud*,
non possit admitti regulariter in casu regulæ
nostræ (nam aliàs sequeretur, quòd Episcop.
gauderet alternatina residendo extra diœce-
sim in locis vicinis ipsius diœcesis, quòd esset
absurdum;) tamen in casu de quo agitur, vt d.
prouisio sustineatur, non videtur spernendus.

Maxime cum proprium territorium suæ
48 diœcesis Dominus Episcopus in conspectu †
haberet, & oculis, quando erat in domo del
Scorial cernere posset, argum. tex. in l. 1. §. si
iusserim. ff. de acquiren. possess. cui conuenit l. 6.
in fin. & l. 7. tit. 30. Partit. 3. vbi probatur, quòd
49 oculis, & aspectu † acquiritur possessio, ita
quòd talis possessio dicatur vera, ac propria,
& non ficta possessio, vt tradit Ias. in d. §. iusse-
rim. nu. 10. Couar. lib. 3. variar. cap. 16. nu. 10.
vers. *sed si Prælatus*. Ferrett. loquens de be-
nef. cons. 3. nu. 16. vol. 1.

Accedit etiam, quia regula nostra non re-
quirit præsentiam, nec interessentiam, sed per-
sonalem residentiam. Nam minus est reside-
50 re, † quam interesse, vt notant Doctores in
cap. licet vobis, de præben. Geminian. in cap.
vnico, §. fin. num. 1. de cleric. non residen. in 6.
* * post gl. singularem ibi, verbo *adfuerint* dan-
tem bonum consilium pro impetrante gratiam
ad distributiones, vt non solum dicat, quod
possit percipere omnes redditus & prouentus
perinde ac si resideret, sed etiam addat ac in-
teresset, Couar. lib. 3. variar. cap. 13. nu. 3. * Cas-
sador. decis. vnica. nu. 2. & per tot. de clericis
non residen. Cæsar de Grass. decis. 5. nu. 3. de
præb. Rota decis. 330. nu. 1. par. 1. diuers.

Secundo quia tempus absentiæ fuit ad-
modùm momentaneum, cum
non durauerit nisi per duos fere dies, & cum
animo & intentione statim reuertendi; ita vt
illico D. Episcopus reuersus dicatur. Nam il-
51 lud dicitur illico † fieri, quod intra triduum
fit. l. fi. ibi, *illico autem, idest intra triduum*. C. de
iudicijs: Momentaneum autem temporis in-
52 teruallum non inducit, actuum † nec locorum
diuersitatem, sed identitatem, nec est de illo
curandum, l. & si post tres. ff. si quis cautionib.
cap. potuit, de locato. Ac modicum tempus est
53 quædam † continuatio, vt notatur in l. penult.
ff. de action. & obligat. Quia quæ in continenti
54 † fiunt, inesse videntur. l. lecta. §. dicebam. ff. si
cert. petat. cap. officij 38. de elect. plene tradit
Anton. Corset. in tract. de minimis. p. 1. n. 5. cum
numeris antecedentibus, & seqq. Hippolytus
de Marsilijs in rubr. ff. de fideiussoribus. nu. 76.
cum seqq. Ant. Gabriel lib. 1. tit. de præsumpt.
conclus. 13. nu. 1. & per totam.

Minimum etiam interuallum, minimaque
55 distantia attendi † non debet. l. 4. ff. de in in-
tegr. l. pro locis. l. mediterraneæ. C. de annon.
& tribut. lib. 10. Corset. vbi sup. nu. 3. cum seqq.
Rodoan. in tract. de reb. Eccles. q. 9. à nu. 52. vs-
que ad finem. Auendan. de exequend. mand.
p. 1. cap. 5. Mexia super taxa panis conclus. 3.
per totam.

* * Alia etiam quamplura notabilia super mi-
nimis non curandis cumulat Sebastian. Medic.
de reg. iur. reg. 5. vbi vsque ad nu. 222. tot sin-
gularia in proposito ponit. *

56 Sic & continuum † recipit aliquod interual-
lum. cap. fin. iuncta gloss. verbo, *continuo*, de
verbor. signif. in 6. Authentico, de iudicibus. §.
sedebunt, collatione 6. l. 1. vers. *si tamen aliqua*
æstate. ff. de fluminibus.

* * Alia etiam plura de hoc vide per Tiraq.
in tract. de iudicio in rebus exiguis, ex nu. 77.
cum seqq. vbi à nu. 10. vsque ad nu. 104. cumu-
lat. 95. casus in quibus de modicis non cura-
tur, & a nu. 105. vsque 164. ponit 57. in quibus
etiam de modicis est habenda ratio. *

Tertio quia causa dictæ breuissimæ ab-
57 sentiæ, fuit iustissima, † & neces-
sarijssima, cum D. Reuerendiss. Episcopus
pro se, & nomine suæ Ecclesiæ præcise teneretur
tur visitare dictos Reges, ac proprios consan-
guineos, ad portas fere domus suæ adstantes,
58 illisque debitam reuerentiam, † reddere, cap. 2.
de maioritate, & obedientia. cap. omnis ani-
ma, de censibus.

Necnon debitas gratiarum actiones dare,
59 ex eo, quòd idem inuictissimus Rex noster Ca-
tholicus Philippus Tertius, eum præsentauit
primo ad Episcopatum Segobien. & postmo-
dum ad Archiepiscopatum Compostellanum,
cap. cum Apostolus, in principio, de censibus.
l. quidam 6. ff. de reb. dub. l. Seia. ff. de liberatio-
ne legata. l. Aquilius Regulus. ff. de donatio-
nibus.

Præsertim cum D. Rex Catholicus sit pa-
tronus dictæ Ecclesiæ Cathedralis Segobien.
60 ac omnium Cathedralium † Hispaniæ, vt l. 18.
tit. 5. Partit. 1. lex 1. tit. 6. lib. 1. recop. & vtrobi-
que glossographi docent. Ac etiam tanquam
Rex,

Rex, & Dominus totius Hisp. sit etiam Dominus diœcesis Segobien. & reliquarũ diœcesum illorum Regnorum in temporalibus. l. deprecatio. §. ego quidem mundi Dominus. ff. ad legem Rhodiam de iact. l. 2. & 8. tit. 1. partita 2.

Ita vt in hoc casu verificentur bene illa
61 verba † Concilij Tridentini sess. 23. de reformat. c. 1. de residentia Prælatorum, dum dicit sic. *Nam cum Christi ana charitas, vigens necessitas, debita obedientia, & euidens Ecclesiæ, vel Reipublicæ vtilitas, aliquos nonnunquam abesse postulent, & exigant, &c.*

Ideoque à fortiori, dicitur residere in propria Ecclesia, & diœcesi, qui per duos dies dũ
62 taxat fuit occupatus in visitatione † patroni Ecclesiæ, & Domini diœcesis in temporalibus, ad debitam & solitam illi pro se, & sua Ecclesia ac sponsa, reuerentiam dandam. quia prædicta faciendo, D. Episcopus interuiebat suæ Ecclesiæ. arg. tex. in cap. piæ mentis, & cap. Frigentius. 16. q. 7. cum adductis per Rocchum de Curte de iurepatron. verbo, *honorificum*, nu. 1. cum seqq. & Lambertinum lib. 3. quæst. 1. artic. 2. cum seqq. bonus tex. in cap. scire debes Episcopum 7. q. 1.

Resideret namque nihil aliud est, quã Ecclesiæ inseruire. cap. conquerente. de cleric. non resid. Card. in clem. 1. quæst. 13. num. 22. de foro competen.

Nulla verò lex quantumuis generalis, & rigorosa, censetur excludere casum specialem vrgentis necessitatis. Nam necessitas non subiacet legi. cap. 2. in fin. de obseruation. ieiunior. & facit licitum, quod aliàs esset illicitum. cap. quod non. de reg. iur. de quo cumulant plura Abb. in cap. at si clerici. §. de adulterijs. num. 9. de iudicijs. Bernardus Diaz in regula 238. Petrus Duenas in regula 248. Menochius de arbitrarijs lib. 2. casu 182. num. 1. & per totum, & dicam in glossa 60. quæst. 4. ex nu. 44. & dixi in glos. 8. nu. 47.

Quarto quia in hoc casu ita iusto, necessario, & momentaneo, possunt bene applicari omnia illa, quæ superius dixi de absentia casuali, & animo, ex numero 3. vsque ad 11. & nunc addo pulchrum textum in l. si quis ita 8. ibi, *quia non omne momentum*
63 *† exigendum sit, vt cum liberis sit, sed si eam mentem, & propositum habeat.* ff. de condition. & demonstrat.

Prout etiam intrant benè plures decisiones Rotales, firmantes quod ad effectum gaudendi alternatiua, sit potissimè considerandus ani-
64 mus † residendi, & permanendi in eadem Ecclesia, non verò casualis, & momentanea residentia, vt fuit resolutum in vna Eluen. beneficij 22. Maij 1599. coram R. P. D. meo Mellino, & in eadem causa postea sub die 30. Octobris 1600. coram R. P. D. meo Ludouisio. de quibus, & alijs decisionibus similibus latius dicam inferius in quæst. 6. ex num. 173. cum sequentibus, vsque ad num. 178.

Et quamuis dictæ decisiones loquantur ad fauorem reseruationis Apostolicæ, tamen pari ratione contraria, videtur idem dicen-
65 dum ad effectum † vt non intret reseruatio, cum oppositorum, & correlatiuorum eadem debeat esse ratio, vt in vulgatis, & infra num. 103. & 171.

Quinto quia ista interpretatio est consona rationi, & menti nostræ regulæ, quæ tendit ad inducendum Episcopos ad residendum in propria Ciuitate, vel diœcesi, vt sæpe dixi, maxime in glossa 41. At vero in casu proposito, rectè satisfactum apparet dispositioni, & menti dictæ regulæ. Nam aliter esset
66 nimis dura, & scrupulosa, † quod dicendnm non est. l. posthumus 12. in principio. ff. de iniusto rupto. Tiraq. de retract. lignag. §. 36. glos. 3. nu. 8. & in §. 35. sub nu. 20.

67 Summum namque ius, summa † iniuria, & crux est, cap. serpens, de pœnitentia distinctione 1. Cassadorus decisione vnica, numero final. prope finem, de rerum permutatione. Tiraquellus de retractu lignag. §. 35. in principio. nu. 6.

68 Nec sunt verba legis † amare intelligenda, text. in l. quid venditor 18. ibi, *hæc omnia videntur eo pertinere, ne id, quod affirmauit venditor, amare ab eo exigatur, sed cum aliquo temperamento.* ff. de ædilitio edicto, & dixi in princip huius glos. num. 2. Sed cum aliquo temperamento temporis. l. quod dicimus 105. ff. de solutionibus. l. promissor. ff. de constit. pecunia. l. fin. ff. ad exhibendum. Nec minus sunt iudaice intelligenda, iuxta gloss. verbo, *aliquas*, in l. damni infecti stipulatio competit 18. §. si is qui vnus. ff. de damn. infect. Alexan. cons. 148. *visis.* nu. 12. vol. 6.

* Et in terminis residentiæ, quod verbum *residere* non sit amare intelligendum, vt numquã Episcopus inde discedat, sed satis sit quod debitis temporibus resideat, tradit Abb. in c. ex parte 2. nu. 3. ante finem. de cleric. non residen. Card. in clem. 1. q. 12. nu. 21. de foro compet. tradit etiam Aimon. cons. 3. per totum. & Rota decis. 505. nu. 15. p. 1. diuers. *

Et qui multum emungit, elicit sanguinem. cap. denique. iuncta gloss. ibi, verbo, *sanguinem*, 5. distinct.

Hinc est admodum verisimile, quod si auctor nostræ regulæ, de tempore quo addita fuere illa verba, *vere, & personaliter*, interrogatus fuisset de casu nostro, ad fauorem D. Episcopi
69 responderet, & sic habetur † pro expresso. l. tale pactum. §. fin. ff. de pactis. & ibi Ias. nu. 5. post glos. & Doctor. Cassad. decis. 24. in fin. super regulis Cancel. Ant. Gabr. in tit. de regul. iuris. conclus. 10. nu. 1. cum seqq.

Nam ista verba, *vere, & personaliter*, ideo
70 addita † fuerunt, vt obuiaretur fraudibus nonnullorum Episcoporum non residentium,

& passim dicentium, quòd gaudebant alterna-
tiuæ cõmodo, ex quo erant pro vtilitate Eccle
siæ, aut Reipubl. absentes, & ideo censebantur
præsentes, & residentes. Quæ ratio prorsus
cessat in nostro casu ex supradictis: Et sic ces-
71 sare † debet legis dispositio. l. quod dictum. ff.
de pactis. l. adigere. §. quamuis. ff. de iurepa
tronatus. Tiraquel. in tractatu, de causa ces-
sante, par. 1. num. 125.

Præterea, quia dicta verba, *vere, & persona-
liter* recipere debent interpretationem etiam
72 passiuam † a iure communi. l. 2. vbi gl. & om
nes. C. de noxalibus. cap. cum dilectus, & ibi
glossa, verbo, *iure communi*. de consuetudi-
ne. Romanus cons. 328. num. 10. vers. *si vero.*
Mandosius in regula 32. quæst. 10. num. 2. Ro-
ta decis. 512. num. 5. par. 1. diuers. Ac sunt ci-
uiliter intelligenda. l. si cui 9. ff. de seruituti-
bus. l. fin. ff. ad exhibendum.

Ac omnia verba legis, vel statuti, quamuis
73 sint generalia & præcisa, recipiunt † modifi-
cationem & limitationem ab æquitate, vel cau
sa iusta suadẽte. l. licet autem 15. ff. de arbitris.
l. diuus. ff. de in integ. restit. gl. verbo, *continuo.*
in l. stipulatus sum Damam 105. ff. de verb.
oblig. vbi post Bartolum, Angelum, & alios
plene tradit Iason nu. 2. & 3. gl. verbo, *cogam,*
in l. si filiusfamilias. §. fin. ff. de procuratoribus.
gloss. in c. licet. 6. verbo, *absque vlla exceptione.*
de election. & ibi omnes. Ripa in l. admonen-
* di, nu. 50. ff. de iurejurando. * Rota decis. 475.
nu. 5. par. 1. diuers. vbi plura.* Quoniam æqui-
74 tas est mater exceptionis, † ac parit illam. l.
qui æquitate, & ibi gloss. ff. de doli mali exce-
ptione. Bartolus in l. si vnus. §. pactus ne pete-
ret, sub num. 6. ante finem, vers. *nam sicut actio
oritur.* ff. de pactis. Tiraq. de retractu lignag.
§. 35. glossa 1. sub num. 5. Prout etiam quæli-
bet lex generalis, infringitur & limitatur per
rationem naturalem. Abbas in c. vt debitus
honor. nu. 36. de appellationibus.

* * Ineptumq. esset non fallere regulã si æquitas
videatur. gl. verbo, *existimamus,* in authenti-
co, vt sine prohibitione matris. in principio
per tex. ibi.

Dicit etiam Bald. in l. omnes populi, nu. fin.
vers. *& generaliter,* ff. de iust. & iure, quod om
ne statutum recipit interpretationem ratione
subiectæ materiæ de qua loquimur. Nam ma-
teria præstat nobis interpretandi materiam.
Et quod est impossibile si statutũ assumat ver-
ba glossata, quod inde non glossetur. quia illa
est glossa naturalis statuti.

Item quod vbicumq. est necessaria disposi-
tio fori, non est in culpa legis si non loquitur
ita clare quod non indigeat glossa. l. 2. §. ex
his ff. de origine iuris. tradit etiam Cassador.
decis. 32. num. 10. post medium super regulis
Cancellariæ. dicit hæc omnia esse notanda pro
interpretatione statutorum, & regularum
Cancellariæ.*

Sexto & principaliter, quia dictus Epi-
scopus non solum fecit continuam
residentiam ante vacationem beneficiorum,
de quibus agitur 10 mensibus præcedentibus;
sed etiam in ipsomet mense Aprilis, in quo
vere & personaliter resedit intra propriam
diœcesim, vsque ad diem duodecimam ipsius
mensis, quando accessit ad domum del Sco-
rial, & postmodum ex die 14. & citra.

Quo fit, vt eo magis intrare debeat alter-
natiua, ex quo in principio dicti mensis D.
75 Episcopus † veram, & personalem residen-
tiam fecit. argumento tex. in l. à vobis 5. &
l. filiæ meæ 22. ff. de annuis legatis. vbi expres-
se cauetur, quòd in legato annuo sufficit anni
76 initium, seu esse cæptum † annum, vt legatum
debeatur pro integro anno. Per quæ iura re-
spondit Signor. de Homodeis cons. 52. inci-
pit, *quidam nomine Iacobus* quòd si testator le-
gauit vxori suæ decem saccos frumenti, donec,
seu quamdiu sine marito vixerit: & mortuo
testatore intra duos menses vxor nubat: quòd
non solum debet habere legatum pro rata
temporis illorum duorum mensium; sed etiam
77 pro integro † anno. quòd consilium refert, &
sequitur Alexander in additionibus ad Barto-
lum in d. lege a vobis, & Iason in l. diuortio,
in principio, nu. 7. ff. de solut. matrim.

Quòd a fortiori in casu nostro procederet
78 si mensis esset † considerandus vt vnum totum
integrale, & indiuiduum; non autem singulæ
eius partes. argumento l. eum qui ædes. ff.
de vsucapionibus, & l. si quis totam. ff. de exce-
ptione rei iudicatæ: & propterea fuit deci-
sum in vna Fauentina Canonicatus 16. Decem
bris 1585. coram Illustriss. Domino meo Blan
cherto, quòd illa dictio, *quamdiu* regulæ no-
stræ, sit apposita mensi integrali, non autem sin
gulis diebus mensis. argumento dictæ l. eum
qui ædes. Et quod ad effectum, vt sit vel non
sit beneficium reseruatum, est attendendum
principium mensis. de quo latius dicam infe-
rius in hac glossa, quæst. 5. ex num. 136. cum
sequentibus, vsque ad num. 160.

Vlterius quia Dominus Episcopus in
collatione facienda innititur
79 iure † communi, de quo habet fundatam inten
tionem, vt dixi in §. 1. proœmiali, num. 20. &
ideo quatenus aliquod esset dubium, est inter
pretandum ad fauorem prouisionis ordina-
80 riæ, & recurrendum ad dispositionem † iuris
communis. Bartolus in l. 2. in principio num.
22. ff. solut. matrim. Alexand. cons. 5. num. 7.
lib. 5. Decius cons. 214. nu. 2. Caputaq. decis.
214. num. 11. par. 2.

Et eo magis quia concessio alternatiuæ
81 est fauorabilis, † & sic plenè, & benignè inter-
prætanda, vt dixi in §. 6. proœmiali, ac in si-
mili absentiæ proposito tradit Mandosius in
regula 16. quæst. 32. vers. *vnde cum simus in
materia stricta.* Præsertim contra concedentẽ,

l. 3. ff.

C.1. ff. de constit.Princip.cap. olim, de verborum significatione. Rota decis. 33. num. 13. de præbendis, in antiquis, & inferius etiam dicam, num. 153. & 154.

Ideo, quamuis quodlibet statutum loquens de præsentia, sit intelligendum de vera præsentia non autem de ficta, vt supra nu. 13: adhuc tamen admittitur sæpe ficta, ratione absentiæ momentaneæ. Nam in terminis reg. 31.de impetran. benef. per obitum famil. Card. disponentis quòd in collatione beneficij vacantis per obitum familiar. Cardinalis, debeat accedere consensus Cardinalis, si ille in Curia fuerit, quamuis dicta regula sit exorbitans à iure communi, & odiosa, vt consuluit Mandosius post alios ibidem, aliàs sub regula 32. quæst. 1. sub num. 5. & 6. Nihilominus firmat idem Mandosius in eadem regula 32. quæst. 22. ante num. 3. cum sequentibus, quòd si tempore vacationis talis beneficij Cardinalis esset absens
82 † per modicum tempus, modicamque distantiam, quòd adhuc sit necessarius assensus d. Cardinalis, quòd etiam, (licet dubius) tenuit ibidem Gomezius, q.7. num. 6.

Ibidem etiam concludit Mandosius in terminis regulæ 16. de concurrentibus in data, in dicta regula 32. nu.5. vbi recedit ab opinione contraria, quam tenuit in regula 16.quæst.32.

Idem etiam post alios tradit Felinus in cap. Rodulphus, sub nu. 14. de rescriptis, loquens in terminis statuti Ferrariensis, ac subdens
* cōtigisse in propria persona sua. * & Salcedus in additione ad praxim Bernardi Diaz. c. 54. vbi post Greg.Lopez. in l.2. verbo mager. tit. 24.partita 4.concludit nu.17. quod dicitur regnicola Castellæ, ad effectum obtinendi beneficia, & ad alios. de quibus in l.... titulo... lib.1. recop. ille filius regnicolæ, qui natus fuit extra illum regnum in transitu. vel loco in quo pater animū permanendi non habebat. Et nu.29. subdit, quod statutum, vniuersitatis Compluten. excludens omnes incolas & originarios d. oppidi ab inclito Collegio S. Eliphonsi ibidem existentis, excludit etiam filium natum extra d. oppidum in transitu. seu loco, in quo parentes permanere non intendebant, aliaq. quamplura huius materiæ congerit. *

Hic etiam accedere possunt ea, quæ dicam de Episcopo existenti in loco exempto in quæst. 7. huius gloss. ex num. 180. vsque ad 192.

SED nihilominus ad fauorem reseruationis, & quòd in prædicto casu non intret alter
83 natiua procliuior † sum. cum verba nostræ regulæ sint fortissima, & excludant omnem fictionem, ac veram, & actualem præsentiam de facto exigant. Et quamuis maxima æquitatis ratio ad fauorem ordinariæ prouisionis concurrat: non tamen est recedendum à verbis dictæ regulæ: quæ licet sit dura, ita tamen est scripta. l. prospexit. ff. qui,& a quibus, cap. in memoriam 19. distinct. Et si alicui Episcopo videatur hoc magnus rigor, poterit de facili illum euitare non acceptando dictam alternatiuam. Et contraria tolluntur ex fundamentis pro ista parte, ex nu.12. vsque ad num. 41. deductis.

Denique, cum dubium supra dictum esset in Rota propositum sub die 26. Martij huius anni 1604 fuit resolutum coram R. P. D. meo Iusto non intrare alternatiuam, sed potius reseruationem: aliquibus tamen ex DD. contrarium sentientibus.

Vnde quamuis Sacra Concilij Tridentini Congregatio 6. Iulij 1573. censuerit Episcopos absentes causa Reipu-
84 blicæ gaudere alternatiuæ beneficio, † quia absens ex iusta causa abesse non dicitur, teste Flaminio Parisio in tractatu de resignatione beneficiorum, libro 1. quæst. 10. num. 58. & 59. ac sensit Mandosius in cons. 18. num. 11. Et declaratio procederet, stante tenore regulæ Gregorij XIII. quæ tunc vigebat: nam carebat illa dictione, *vere*, nec non tradita per Parisium, & Mandosium, vbi supra. Hodie tamen cum regula nostra illam dictionem habeat, & veram residentiam præcisè requi-
85 rat, & fictam residentiam excludat: cessat † iam declaratio prædicta. Et audiui, quòd postea Sacra Concilij Tridentini Congregatio contrarium censuerit. Ita quòd cum quidam Episcopus Hispaniæ abesset a propria diœcesi pro exercitio sui officij Inquisitoris generalis in Curia inuictissimi Hispaniarum Regis, vbi generalis Inquisitor cum suo Tribunali residere solet, & instanter supplicaret Sanctissimo D. N. Clementi VIII. quòd concederet indultum speciale, vt posset gaudere beneficio alternatiuæ, quamuis non resideret in propria diœcesi, attenta dicta causa in fauorem Fidei, & Reipublicę resultante, nunquam
86 tamen † dictum indultum obtinere potuit. Antea verò benè concedebantur indulta gaudendi alternatiua per aliquod tempus absentiæ, vt consuluit in casu vnius indulti Mandos. cons. 21. per totum.

Episcopus absens causa Reip. non gaudet alternatiua.

Ex quibus oritur prima quæstio. An prouisus ab Ordinario, qui
87 vti actor fundat se † in alternatiua, ad probandum Episcopum gauisum fuisse alternatiua, & consequenter suam prouisionem esse validam, quia contigerat vacatio in mense ordinario vigore alternatiuæ, veluti in mense Februarij, Aprilis, Augusti, siue Octobris teneatur nedum probare præcisè acceptationem alternatiuæ, & receptionem, ac recognitionem factam a Datario suæ Sanctitatis, vt in fine nostræ regulæ dicitur; verum etiam teneatur probare veram, & personalem residentiam Episcopi in sua Cathedrali Ecclesia, vel diœcesi, de tempore vacationis.

Incipit quæst. huius gloss.

Residentiæ Episcopi probatio ad quē spectet.

Et quidem videtur, quod non; ratio est, quia cum Episcopus teneatur residere in sua Ecclesia, vel diœcesi, vt dixi
88 in glossa 41. præsumitur resedisse † in illa, sicut maritus cum vxore. Alciatus de præsumptionibus, regula 1. præsump. 35. nu. 1. Mascard. de probat. conclus. 1277. num. 1. & 2. Mandosius cons. 18. nu. 7. latè Tiraquel. in legib. connubiali. glos. 8. nu. 30.
* *Oldradus bene cons. 229. sub nu. 3. cum alijs citatis à me in glos. 15. §. 2. ex nu. 25. cum seqq.

Sicut etiam præsumitur filius esse præsens vbi pater sit, vt post Curtium seniorem cons. 50. tradit Burgos de Paz cons. 38. nu. 18.*

Hinc, quamuis fundans se in præsentia, regulariter illam probare teneatur; tamen hoc non sibi vendicat locum in ijs, qui ratione sui
89 officij tenentur in certo loco † remanere, vt Episcopi & Canonici, quorum absentia ab Ecclesia non præsumitur, cum residere deuinciantur. Gozad. cons. 66. num. 6. in fin. lib. 1. Decius in cap. tertio loco. nu. 37. de probat. Mascard. de probat. concl. 5. nu. 5. Tiraquel. in d. glossa 8. num. 31.

Et ideo dixit Oldradus cons. 129. incipit, *hæc sunt dubia*. num. 3. quod præsumitur vacas-
90 se beneficium in eo loco, vbi residere † beneficiatus ratione sui beneficij tenebatur. & scripsi in glossa 15. §. 2. quæst. 8. & conferunt latè tradita per Rotam decis. 420. num. 1. par. 1. diuersor. & per Menoch. de præsumpt. lib. 6. num. 4. & 5. Tiraquel. in legib. connubial. 2. p. gloss. 8. nu. 30. & 31.

Sicut etiam præsumitur, quòd quilibet habitat in ea ciuitate, vel loco, ex qua vel quo est. Bart. in l. is potest. num. 17. ff. de acquir. hæredit. Corneus cons. 46. num. 16. lib. 2. Cæsar de Grassis decis. 17. de probat. vbi hoc fuit conclusum, non obstante quod Alciat. de præsump. regul. 2. præsumption. 15. num. 1. de hoc dubitauerit.

Cum igitur iste prouisus ab Ordinario, qui se fundat in alternatina illius, habeat pro se præsumptionem, quod Episcopus resederit in sua Ecclesia, vel diœcesi, & præsumptio sit liquidissima probatio. l. licet. de legat. 1. glos. in l. si tutor. C. de pericul. tutor. Aim. consilio sexto, num. 44. Couarruuias lib. 2. variarum cap. 6. num. 1. Menochius de recuperand. remed. 15. num. 400. & de præsumption. lib. 1. præsumptione 3. & satis dicitur probari, quod constat
91 † per præsumptiones. Afflictus decis. 13. num. 24. Flaminius Parisius de confidentia. quæst. 76. numero octauo, cum sequentibus. Menochius de præsumptionibus, lib. 1. præsumptione 37. & præsumptione 45. per totas. Consequenter dicendum appareat, quod satis fundet intentionem suam, cum dicta præsumptione, absque alio genere probationis.

Contraria tamen sententia verior est
92 † & tenenda, quia regula nostra ad substantiam alternatinæ, requirit residentiam Episcopi in sua Ecclesia, vel diœcesi; ita quod ipsa residentia est pars principalis, & substantialis sine qua non, eiusdem alternatiuæ. Igitur qui se fundat in alternatiua, eodem modo sicut tenetur probare acceptationem, pariter & probare tenetur dictam residentiã;
93 nam alias probatio nullius erit momenti. Quia quando requiritur probatio plurium qualitatum insimul & copulatiue, probata
94 vna, & alia non, † nihil probatum esse dicitur. l. si hæredi plures 5. ff. de conditionibus. institut. cap. 1. de verborum significatione, lib. 6. Decius in cap. 2. num. 1. de rescriptis. Tiraq. de vtroque retractu. §. 8. glossa 7. num. 1. & sequentibus. Parisius cons. 48. num. 9. 18. & 19. lib. 4. Simonet. de reseruat. quæst. 35. num. 1. Ioannes Gutierrez cons. 2. num. 5. & consilio 4. numero 1. & consil. 26. num. 4. & 6. Mascardus de probationibus. conclusione 1254. numero 10. & 11. vbi alios plures citat. vide etiam 28 in simili quæ dixi in glossa 11. quæst. 2. cum sequentibus.

Rursus, quia residentia seu præsentia, sem-
95 per probanda est ab allegante, † se in illa fundante, quia cum sit facti, non præsumitur, nisi probetur. l. in bello. §. factæ. ff. de captiuis, & postlim. reuersis. Alexander cons. 118. num. 16. lib. 3. Franciscus Balbus de præscriptionibus par. 1. quartæ partis principalis. quæst. 3. num. 2. Aimon consilio 204 colum. 2. vers. *sed tamen verius videtur*. Corneus cons. 46. num. 16. & cons. 50. num. 12. lib. 2. Ruinus in rubr. ff. solut. matrim. nu. 302. Tiraquell. in legib. connubialibus. parte 2. glossa 8. num. 31. Cephalus cons. 203. num. 5. lib. 2. Natt. cons. 67. num. 6. volum. 1. Puteus decis. 385. incipit. *in vna Segobien.* num. 4. lib. 2. Menoch. de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 19. nu. 6. Mascardus de probation. conclus. 5. nu. 4.

Maxime, quia quãdo quis tenetur vti actor probare aliquid in quo se fundat, tunc non sufficit iuris præsumptio, sed requiritur aliunde probatio. Achilles de Grassis decis. 1. de probation. num. 1. & 2. Cæsar de Grassis decis. 176. aliàs decis. 1. num. 17. & 18. qui filij sint le-
* git. *Sicut fundans se in tempore, illud probare tenetur. Calcan. cons. 79. num. 12. Probus in cap. cum cui, 7. num. 25. de præbendis. in 6. ex num. 100.*

Quod à fortiori procedere videtur in casu de quo agitur. Nam Papa non satis confidens, quod Episcopi residerent in suis Ec-
96 clesijs, vel diœcesibus, noluit simpliciter † concedere illis hoc alternatiuæ beneficium: sed restricte, & limitatiue, quamdiu resederint. & sic colligitur intentio Papæ, quod talis qualitas residentiæ sit probanda à prouiso ordinario, fundante se vti actore, in illa.

Præsertim, quia quando quis se fundat in
præ-

97 præsentia, potius præsumitur absentia, † & è
* contra, nisi contrarium probetur. * Balb. de præscription. 1. par. quartæ partis princip. q. 3. num. 1. & per totam. * Mascardus in dicta conclusione 5. num. 4. vers. *ad conciliandas huiusmodi opiniones*. Puteus decisione 385. num. fin. lib. 2.

Item, quia prouisus ab Ordinario, tanquam actor ad excludẽdum prouisum Apostolicum,
98 tenetur concludenter probare † intentionem suam, cap. in præsentia, de probation. cum alijs; & ideo non concluditur, solent Episcopi residere, ergo residebant de tempore vacationis; cum potuerint non residere. & non probat hoc esse, quod ab hoc contingit abesse, l. neque natales. C. de probat.

Facit decis. Put. 35 lib. 1. vbi fuit resolutum, quòd habens expectatiuam ad primum beneficium vacaturum in mense reseruato, tenetur probare vacationem in dicto mense reseruato, cum se fundet in tali vacatione.

Item decisio Putei 207. & 266. lib. 3. vbi fuit decisum, quod siue prouisus ordinarius, siue
99 Apostolicus, qui tanquam actor † se fundat in prouisione ordinaria, vel Apostolica ratione mensis, semper tenetur probare vacationem de tali mense in quo fundat intentionem suã, quod etiam consuluit Ferrett. cons. 2. num. 13. vol. 1. & dixi in gl. 11. q. 3.
Denique post hæc scripta, ita fuit resolutum in Rota 31. Maij 1604. in vna Placentina Capellaniæ coram Illustriss. Pamphilio.

Neque obstant pro contraria parte adducta. quia illa possent admitti, quando prouisus ordinarius esset possessor & reus; secus verò si sit actor, ex supradictis. Arbitror tamen, quòd ad probandum dictam residentiam per actorem, sufficiat alia non exacta probatio, iuncta dicti iuris præsumptione, vt ex omnibus remaneat integra probatio in casu de quo agitur, glossa verbo, *legitimus*, in l. 2. ff. de excusat. tutor. cum latissime adductis per Antonium Gabrielem in tit. de probation. conclus. 1. ex num. 1. Pro quo multum faceret si volens probare residentiam de tempore vacationis, probaret illam saltim de tempore proximo præcedenti; quia tunc præsumetur continuata. l. siue possideris, C. de probationibus. Rota decis. 4. eodem tit. in nouis. Nec præsumitur mutatio, nisi probetur. l. eum qui. ff. de probationibus. cap. 1. & ibi gloss. verbo, *non timore*. ff. quod met. causa. plene Menoch. de præsumption. lib. 6. præsumptione 37. cum tribus sequentibus. per totas, nisi ex aduerso oriretur aliqua coniectura, vel præsumptio, quæ animum iudicis ad contrarium credendum moueret, prout mouit in casu dictæ decisionis Placentinæ Capellaniæ in numero præcedenti citata.

Quando autem quis impetrauit beneficium à Sede Apostolica vti reseruatum; quia licet vacauerit in aliquo ex dictis quatuor mensibus Februarij, Aprilis, Augusti, & Octobris, tamen prætendit ob non residentiam Episcopi intrare reseruationem. Tunc proculdubio puto plenam & conclu-
101 dendentem † probationem non residentiæ requiri, cum in illa fundetur reseruatio, & in contrarium sit iuris præsumptio, vt supra ex num. 88. & agatur de graui præiudicio Ordinarij, & prouisi ab illo, vt scripsi plene in glossa 11. q. final. & faciunt ea quæ dixi in glos. 45. post principium de probatione, quod beneficium sit liberæ collationis, nu. 92.

Secundo quæro. An sicut prouisus ab Ordinario in aliquo ex dictis mensibus Februarij, Aprilis, & similibus, qui vti actor se fundat in alternatiua Episcopi, tenetur probare dictam residentiam de tempore vacationis, vt in quæst. præcedenti; sic etiam
102 Apostolicus prouisus † in aliquo ex mensibus Martij, & Septembris, (qui cessante alternatiua, sunt ordinarij) teneatur tanquam actor probare, quod Episcopus residebat in mensibus Februarij, & Augusti respectiue: vel saltim in aliquo ex mensibus Martij, aut Septembris in quo contigit vacatio.

Ratio dubitandi erat, quia contrariorum eadem est ratio. §. 1. institut. de tutelis. Et quia
103 æqualitas † est seruanda. l. vt liberis. C. de collationibus. l. terminato. l. fin. C. de fructibus, &
* lit. expens. * l. alteri. ff. de adim. legat. * Rota decis. 2. nu. 6. de pactis. in antiquis. Aimon. cons. 133. num. 7. Decius cons. 122. num. fin. Gregorius Lopez in l. 5. verbo, *igualdad*. tit. 5. partita 6. Auilesius in cap. 2. prætorum, verbo, *igual-*
* *mente*. per totam illam glossam. * Ita vt ratione æqualitatis seruãdæ, sæpæ receditur à communibus regulis, & ampliatur, & limitatur quælibet dispositio. l. fin. C. commun. vtriusque iudicij. l. cum pater. §. euictis. ff. de legat. 2. Ruinus cons. 92. num. 8. volum. 5. plenissime Mantica de coniect. vltim. volunt. lib. 6. tit. 2. ex nu. 5. vsque ad 19.*

Item, quia si Episcopus non residet in mensibus Febr. & Aug. non gaudet alternatiua: si ergo non gaudet alternatiua in istis mensibus, videtur quod non est illi auferenda collatio in
104 mensibus † sequentibus Martij, & Septembris, in quibus auctoritate ordinaria sine alternatiua conferre potest. ne vtramque perdat, & duplici onere grauetur, contra tex. in l. 4. §. sed si nauis. ff. ad legem Rhodiam de iactu. cap. mandatum. de rescript. Cassad. decis. 34. sub num. 1. super regulis. Caputaq. decis. 86. nu. 3. p. 3. pro quo satis vrget decis. Sulmonen. postea citanda in q. 4. nu. 133.

Et multo magis si neque resederit in mensibus Martij, & Septembris, qui sunt ordinarij (alternatiua cessante:) & quia per abusum alternatiuæ in non residendo, perditur illius beneficium, & reddit Episcopus ad vsum

Residentiæ Episcopi probatio ad quê spectet.

Et quidem videtur, quod non; ratio est, quia cum Episcopus teneatur residere in sua Ecclesia, vel diœcesi, vt dixi
88 in glossa 41. præsumitur resedisse † in illa, sicut maritus cum vxore. Alciatus de præsumptionibus, regula 1. præsump. 35. nu. 1. Mascard. de probat. conclus. 1277. num. 1. & 2. Mandosius cons. 18. nu. 7. latè Tiraquel. in legib. connubialib. glos. 8. nu. 30.
* *Oldradus bene cons. 129. sub nu. 3. cum alijs citatis à me in glos. 15. §. 2. ex nu. 25. cum seqq.

Sicut etiam præsumitur filius esse præsens vbi pater sit, vt post Curtium seniorem cons. 50. tradit Burgos de Paz cons. 38. nu. 18.*

Hinc, quamuis fundans se in præsentia, regulariter illam probare teneatur; tamen hoc non sibi vendicat locum in ijs, qui ratione sui
89 officij tenentur in certo loco † remanere, vt Episcopi & Canonici, quorum absentia ab Ecclesia non præsumitur, cum residere deuincianatur. Gozad. cons. 66. num. 6. in fin. lib. 1. Decius in cap. tertio loco. nu. 37. de probat. Mascard. de probat. concl. 5. nu. 5. Tiraquel. in d. glossa 8. num. 31.

Et ideo dixit Oldradus cons. 129. incipit, *hæc sunt dubia*. num. 3. quod præsumitur vacas-
90 se beneficium in eo loco, vbi residere † beneficiatus ratione sui beneficij tenebatur. & scripsi in glossa 15. §. 2. quæst. 8. & conferunt latè tradita per Rotam decis. 420. num. 1. par. 1. diuersor. & per Menoch. de præsumpt. lib. 6. num. 4. & 5. Tiraquel. in legib. connubial. 2. p. gloss. 8. nu. 30. & 31.

Sicut etiam præsumitur, quòd quilibet habitat in ea ciuitate, vel loco, ex qua vel quo est. Bart. in l. is potest. num. 17. ff. de acquir. hæredit. Corneus cons. 46. num. 16. lib. 2. Cæsar de Grassis decis. 17. de probat. vbi hoc fuit conclusum, non obstante quod Alciat. de præsump. regul. 2. præsumption. 15. num. 1. de hoc dubitauerit.

Cum igitur iste prouisus ab Ordinario, qui se fundat in alternatiua illius, habeat pro se præsumptionem, quod Episcopus resederit in sua Ecclesia, vel diœcesi, & præsumptio sit liquidissima probatio. l. licet. de legat. 1. glos. in l. si tutor. C. de pericul. tutor. Aim. consilio sexto, num. 44. Couarruuias lib. 2. variarum cap. 6. num. 1. Menochius de recuperand. remed. 15. num. 400. & de præsumption. lib. 1. præsumptione 3. & satis dicitur probari, quod constat
91 † per præsumptiones. Afflictus decis. 13. num. 24. Flaminius Parisius de confidentia. quæst. 76. numero octauo, cum sequentibus. Menochius de præsumptionibus, lib. 1. præsumptione 37. & præsumptione 45. per totas. Consequenter dicendum appareat, quod satis fundet intentionem suam, cum dicta præsumptione, absque alio genere probationis.

Contraria tamen sententia verior est
92 † & tenenda, quia regula nostra ad substantiam alternatiuæ, requirit residentiam Episcopi in sua Ecclesia, vel diœcesi; ita quod ipsa residentia est pars principalis, & substantialis sine qua non, eiusdem alternatiuæ. Igitur qui se fundat in alternatiua, eodem modo sicut tenetur probare acceptationem, pariter & probare tenetur dictam residentiã;
93 nam alias probatio nullius erit momenti. Quia quando requiritur probatio plurium qualitatum insimul & copulatiue, probata
94 vna, & alia non, † nihil probatum esse dicitur. l. si hæredi plures 5. ff. de conditionibus. institut. cap. 1. de verborum significatione, lib. 6. Decius in cap. 2. num. 1. de rescriptis. Tiraq. de vtroque retractu. §. 8. glossa 7. num. 12. & sequentibus. Parisius cons. 48. num. 9. 18. & 19. lib. 4. Simonet. de reseruat. quæst. 35. num. 1. Ioannes Gutierrez cons. 2. num. 5. & consilio 4. numero 1. & consil. 26. num. 4. & 6. Mascardus de probationibus. conclusione 1254. numero 10. & 11. vbi alios plures citat. vide etiam in simili quæ dixi in glossa 11. quæst. 2. cum sequentibus.

Rursus, quia residentia seu præsentia, sem-
95 per probanda est ab allegante, † se in illa fundante, quia cum sit facti, non præsumitur, nisi probetur. l. in bello. §. factæ. ff. de captiuis, & postlim. reuersis. Alexander cons. 118. num. 16. lib. 3. Franciscus Balbus de præscriptionibus. par. 1. quartæ partis principalis. quæst. 3. num. 2. Aimon consilio 204 colum. 2. vers. *sed tamen verius videtur*. Corneus cons. 46. num. 16. & cons. 50. num. 12. lib. 2. Ruinus in rubr. ff. solut. matrim. nu. 302. Tiraquell. in legib. connubialibus. parte 2. glossa 8. num. 31. Cephalus cons. 203. num. 5. lib. 2. Natt. cons. 67. num. 6. volum. 1. Puteus decis. 385. incipit. *in vna Segobien.* num. 4. lib. 2. Menoch. de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 19. nu. 6. Mascardus de probation. conclus. 5. nu. 4.

Maxime, quia quãdo quis tenetur vti actor probare aliquid in quo se fundat, tunc non sufficit iuris præsumptio, sed requiritur aliunde probatio. Achilles de Grassis decis. 1. de probation. num. 1. & 2. Cæsar de Grassis decis. 176. aliàs decis. 1. num. 17. & 18. qui filij sint le-
* git. *Sicut fundans se in tempore, illud probare tenetur. Calcan. cons. 79. num. 12. Probus in cap. cum cui, 7. num. 25. de præbendis. in 6. ex num. 100.*

Quod à fortiori procedere videtur in casu de quo agitur. Nam Papa non satis confidens, quod Episcopi residerent in suis Ec-
96 clesijs, vel diœcesibus, noluit simpliciter † concedere illis hoc alternatiuæ beneficium: sed restrictè, & limitatiue, quamdiu resederint. & sic colligitur intentio Papæ, quod talis qualitas residentiæ sit probanda à prouiso ordinario, fundante se vti actore, in illa.

Præsertim, quia quando quis se fundat in præ-

97 præsentiæ, potius præsumitur absentia, † & è
* contra, nisi contrarium probetur. * Balb. de
præscription. 1. par. quartæ partis princip. q. 3.
num. 1. & per totam. * Mascardus in dicta
conclusione 5. num. 4. vers. *ad conciliandas hu-
iusmodi opiniones*. Puteus decisione 385. num.
fin. lib. 2.

Item, quia prouisus ab Ordinario, tanquam
actor ad excludẽdum prouisum Apostolicum,
98 tenetur concludenter probare † intentionem
suam, cap. in præsentia, de probation. cum aliis:
& ideo non concluditur, solent Episcopi resi-
dere, ergo residebant de tempore vacationis:
cum potuerint non residere. & non probat hoc
esse, quod ab hoc contingit abesse, l. neque na-
tales. C. de probat.

Facit decis. Put. 35 lib. 1. vbi fuit resolutum,
quòd habens expectatiuam ad primum bene-
ficium vacaturum in mense reseruato, tenetur
probare vacationem in dicto mense reserua-
to, cum se fundet in tali vacatione.

Item decisio Putei 207. & 266. lib. 3. vbi fuit
decisum, quod siue prouisus ordinarius, siue
99 Apostolicus, qui tanquam actor † se fundat in
prouisione ordinaria, vel Apostolica ratione
mensis, semper tenetur probare vacationem
de tali mense in quo fundat intentionem suã,
quod etiam consuluit Ferrett. cons. 2. num. 13.
vol. 1. & dixi in gl. 11. q. 3.
Denique post hæc scripta, ita fuit resolutum
in Rota 31. Maij 1604. in vna Placentina Ca-
pellaniæ coram Illustriss. Pamphilio.

Neque obstant pro contraria parte addu-
cta. quia illa possent admitti, quando prouisus
ordinarius esset possessor & reus; secus verò
si sit actor, ex supradictis. Arbitror tamen,
quòd ad probandum dictam residentiam per
actorem, sufficiat alia non exacta probatio,
iuncta dicti iuris præsumptione, vt ex omnibus
remaneat integra probatio in casu de quo agi-
tur, glossa verbo, *legitimus*, in l. 2. ff. de excusat.
tutor. cum latissime adductis per Antonium
Gabrielem in tit. de probation. conclus. 1. ex
num. 1. Pro quo multum faceret si volens pro-
bare residentiam de tempore vacationis, pro-
baret illam saltim de tempore proximo præ-
cedenti; quia tunc præsumetur continuata. l.
siue possideris. C. de probationibus. Rota de-
cis. 4. eodem tit. in nouis. Nec præsumitur mu-
tatio, nisi probetur. l. cum qui. ff. de probationi-
bus. cap. 1. & ibi gloss. verbo, *non timore*. ff.
quod met. causa. plene Menoch. de præsum-
ption. lib. 6. præsumptione 37. cum tribus se-
quentibus, per totas, nisi ex aduerso oriretur
aliqua coniectura, vel præsumptio, quæ ani-
mum iudicis ad contrarium credendum mo-
ueret, prout mouit in casu dictæ decisionis
Placentinæ Capellaniæ in numero præceden-
ti citata.

Quando autem quis impetrauit benefi-
cium à Sede Apostolica vti re-
seruatum; quia licet vacauerit in aliquo ex di-
ctis quatuor mensibus Februarij, Aprilis, Au-
gusti, & Octobris, tamen prætendit ob non re-
sidentiam Episcopi intrare reseruationem.
Tunc proculdubio puto plenam & concluden-
100 dentem † probationem non residentiæ requi-
ri, cum in illa fundetur reseruatio, & in cõtra-
rium sit iuris præsumptio, vt supra ex num. 88.
& agatur de graui præiudicio Ordinarij, &
prouisi ab illo, vt scripsi plene in glossa 11. q. fi-
nal. & faciunt ea quæ dixi in glos. 45. post prin-
cipium de probatione, quod beneficium sit li-
beræ collationis, nu. 9.

Secundo quæro. An sicut prouisus ab
Ordinario in aliquo ex dictis
mensibus Februarij, Aprilis, & similibus, qui
vti actor se fundat in alternatiua Episcopi, te-
netur probare dictam residentiam de tempore
vacationis, vt in quæst. præcedenti; sic etiam
102 Apostolicus prouisus † in aliquo ex mensibus
Martij, & Septembris, (qui cessante alternati-
ua, sunt ordinarij) teneatur tanquam actor
probare, quod Episcopus residebat in mensibus
Februarij, & Augusti respectiue: vel saltim in
aliquo ex mensibus Martij, aut Septembris in
quo contigit vacatio.

Ratio dubitandi erat, quia contrariorum
eadem est ratio. §. 1. institut. de tutelis. Et quia
103 æqualitas † est seruanda. l. vt liberis. C. de col-
lationibus. l. terminato. l. fin. C. de fructibus, &
* lit. expens. * l. alteri. ff. de adim. legat. * Rota
decis. 2. nu. 6. de pactis. in antiquis. Aimon. cõs.
133. num. 7. Decius cons. 122. num. fin. Grego-
rius Lopez in l. 5. verbo, *igualdad*. tit. 5. partita
6. Auilesius in cap. 2. prætorum, verbo, *igual-*
* *mente*. per totam illam glossam. * Ita vt ratio-
ne æqualitatis seruãdæ, sæpæ receditur à com-
munibus regulis, & ampliatur, & limitatur
quælibet dispositio. l. fin. C. commun. vtriusque
iudicij. l. cum pater. §. euictis. ff. de legat. 2. Rui-
nus cons. 92. num. 8. volum. 5. plenissime Man-
tica de coniect. vltim. volunt. lib. 6. tit. 2. ex nu.
5. vsque ad 19. *

Item, quia si Episcopus non residet in men-
sibus Febr. & Aug. non gaudet alternatiua: si
ergo non gaudet alternatiua in istis mensibus,
videtur quod non est illi auferenda collatio in
104 mensibus † sequentibus Martij, & Septembris,
in quibus auctoritate ordinaria sine alternati-
ua conferre potest. ne vtramque perdat, & du-
plici onere grauetur, contra tex. in l. 4. §. sed si
nauis. ff. ad legem Rhodiam de iactu. cap. man-
datum. de rescript. Cassad. decis. 34. sub num. 1.
super regulis. Caputaq. decis. 86. nu. 3. p. 3. pro
quo satis vrget decis. Sulmonen. postea citan-
da in q. 4. nu. 133.

Et multo magis si neque resederit in men-
sibus Martij, & Septembris, qui sunt ordi-
narij (alternatiua cessante:) & quia per abu-
sum alternatiuæ in non residendo, perditur il-
lius beneficium, & reddit Episcopus ad vsum

105 quatuor † mensium. Anton. Augustin. in suo repertorio, verbo, *alternatiua*. Mandos. in consi 21. nu. 2. & latius dicam in glossa 56. ex nu. 147.

Tamen sine vlla difficultate in contrarium est veritas. Quoniam eo ipso quòd Episcopus acceptat alternatiuam mensium, inter Papam & ipsum fit quodam pa-
106 ctum, † & permutatio mensium. Nam Papa concedit Episcopo menses Februarij, Aprilis, Augusti, & Octobris (Non loquor nunc de mensibus Iunij, & Decembris, quia in sequēti quæstione dicam) ac versa vice Episcopus dimittit Papæ duos menses, Martij & Septembris. Mohed. decis. 3. sub num. 1. de rescript. Ita quòd ratione istius conuentionis, Episcopus pœnitere, & retrocedere non valeat, cum dicta ac-
107 ceptatio sit quasi † contractus. Put. in terminis decis. 88. num. 1. lib. 3. Achilles decis. 2. nu. 3. super regula de modific. indult. Mandosius late consil. 18. num. 8. ad medium, cum numeris sequentibus, & dicam in glossa 58. numero 14.

Et acceptatio facta ab Episcopo de dicta alternatiua, censetur facta cum omnibus suis
108 qualitatibus, † & oneribus, videlicet residendi, & quo ad beneficia liberæ collationis dumtaxat, prout in regula nostra exprimitur. l. si duo. ff. de acquir. hæredit. Ruinus consil. 101. num. 3. lib. 5. Tiraquel. de retractu lignag. §. 1. gl. 10. num. 13. Menoch. de præsumptio. lib. 4. præsumpt. 101. num. 45. Rot. decis. 496. num. 3. par. 3. diuersorum.

Quo fit, vt cum stante dicta acceptatione menses Martij, & Septembris sint proprij menses Papæ, & Episcopus nullum habet ius con-
109 ferendi in illis, quòd siue resideat † Episcopus, siue non resideat in illis, vel in mensibus præcedentibus Februarij, & Augusti, semper collatio erit Papæ. Mandosius conf. 18. num. 8. in fine, & num. 9. Ac propterea prouisus Apostolicus non tenetur in hoc casu probare aliquam residentiam, vel non residentiam Episcopi.

Et eo magis, quia non residentia Episcopi,
110 in sui † odium habetur pro residentia, argum. tex. in l. postliminij. §. captiuis, & in l. nihil. ff. de captiuis, & postlimin. reuersis. cap. quod in dubijs, iuncta glossa 1. de renunciatione. Bald. in authen. habita, nu. 21. C. ne filius pro patre. & in terminis nostræ disputationis scripsit Mandosius in conf. 18. num. 12.

Rursus, quia absentia Episcopi, licet ipsum priuet commodo alternatiuæ, non tamen po-
111 test præiudicare † Papæ in suis mensibus Martij, & Septembris, cum culpa propria, sibi & non alteri debet esse nociua. l. sancimus. C. de pœnis. l. non debet 74. ff. de regulis iuris. & dilate supra in glossa 27. & fuit in terminis nostræ regulæ decisum in vna causa Fauentina Canonicatus 16. Decembris 1584. coram Illustriss. Blanchetto. & in alia Maioricen. Canonicatus 5. Nouemb. anni 1593. coram R.P.D. Mellino. Mandosius d. consil. 18. num. 8.

Vnde sequitur, quòd si Episcopus acceptauit alternatiuam, & abest in mense Februarij, aut Aprilis, aut Augusti, aut Octobris: quòd
112 minimè poterit prouidere beneficia vacantia in dictis mensibus, † sed erunt reseruata Sedi Apostolicę. Et multo minus potest conferre in mensibus Martij, & Septembris, cum isti duo menses (stante acceptatione alternatiuæ) desinerint esse ordinarij, & facti fuerunt Apostolici & reseruati. Ita Mandos. in d. consil. 18. nu. 8. Rota in dictis decisionibus Fauentina, & Maioric. & alias tenuit sæpe, & dicam in q. 4. huius gloss. à num. 133.

Et in dicta decisione Fauentina ponderatur maximum absurdum, quòd aliter sequere-
113 tur. nempe, quòd liceret † Episcopis frui mensibus Februarij, & Augusti propter residentiā, & Martij, & Septembris propter non residentiam, & mensibus Aprilis, & Octobris pro reditu ad residentiam.

Necnon, quod alternatiua, cōcessa vt Episco-
114 pos ad residendum inuitet, operaretur † cōtrarium effectum, vt eos ad sæpe recedendum induceret, contra intentionem Papæ. l. non omnis. ff. si cert. pet. cap. quia intentionis, de priuilegijs. Rota decis. 14. num. 3. de concessione praben.

Ponderatur etiam, quod cum ex acceptatione alternatiuæ, menses Martij, & Septembris semel fuerint Sedi Apostolicæ reseruati:
115 † semper remanēt reseruati, siue Episcopus resideat, vel non resideat. Rota decis. 14. de præb. in antiq. & 10. & 13. de præben. in nou. Cassad. decis. 9. num. 3. de concess. præben. & dixi in gloss. 11. & vide quæ dicam in q. 4. sequen. huius gl. à num. 133.

Ex quibus oritur facilis responsio ad ea, quę in principio causæ dubitandi occasionem dixi. Nam ratio est valde diuersa, & non potest dari æqualitas inter Episcopos, & Papam. Et culpa in non residendo, illis non vero Papæ debet esse damnosa, nec ex abusu alternatiuæ in non residendo, potest Papæ in suis mensibus aliquod præiudicium irrogari. per supradicta, & ea quæ dicam (Deo dante) in glos. 56. super verbis, *eo ipso priuati existant*.

Quæstio tertia sit, an ea quæ diximus in duabus quæstionibus præcedentibus, videlicet, quod Episcopus teneatur residere in mensibus Februar. Aprilis, Augusti, & Octob. vt fruatur alternatiua, & beneficia in illis vacantia desinant esse reseruata. Et quod prouisus ab Episcopo, qui tanquā actor agit, tenetur probare residentiam; procedat etiam, & pariformiter locū habeat, quo
116 ad menses † Iunij, & Decembris? Loquor in beneficijs liberæ collationis, in quibus intrare potest alternatiua; non vero de illis beneficijs, quæ non sunt liberę collationis, in quibus nulla adest difficultas, cum alternatiua non intret,

Episc. an residens in mense Iunij, aut Decemb. an gaudeat alternatiua.

eret, vt plene dicam in gl. 45. & sequentibus.

Pro negatiua parte, videlicet quòd non sit necessaria residentia in istis duobus mensibus vrgent: Tum quia dicti menses
117 Iunij, & Decemb. semper sunt ordinarij, † siue alternatiua sit acceptata, siue acceptata non sit.

Tum quia in istis duobus mensibus non sit aliqua permutatio cum Papa, cum semper remaneant ordinarij, & sic cessant ea, quæ dixi in quæstione praecedenti, num. 106. & 107. de permutat. & quasi contractu.

Tum quia isti duo menses non conceduntur Episcopis à Papa, cum iam fuerint proprij Episcoporum sine alternatiua. Nam quod meū
118 est amplius meum † effici non potest. §. sic itaque. institut. de actionibus, cap. inter dilectos. §. cæterum, de fide instrumentorum.

Tum etiam, quia cum dicti duo menses fuerint ordinarij ante acceptationem alternatiuæ: collatio, quæ fit ab Episcopis de beneficijs vacantibus in illis post acceptationem alternatiuæ, potius facta videtur, vigore primæui
119 iuris, & ordinariæ † iurisdictionis, quam vigore alternatiuæ. per tex in cap. licet, de officio ordin. vbi omnes docent, maxime Felin. & in cap. cum aliquibus 4. de rescript. lib 6.

Quo fit vt eodem modo, sicut si alternatiua acceptata non esset, potest Episcopus conferre beneficia vacantia in dictis mensibus Iunij, & Decembris, quamuis absens fuisset; sic etiam videtur, quòd conferre possit in eisdem mensibus, quamuis acceptauerit alternatiuam, & residentiam non fecerit.

Et eo magis, quia alternatiua nihil de nouo
120 confert, † sed dumtaxat obstaculum reseruationis remouet. Puteus decis. 205. & 215. & 222 lib. 1. cum alijs adductis in gl. 42. vers. *minus obstat dicere.* num. 13.

Tum denique, quia sicut Episcopi alternatiuæ commodo gaudentes, possunt conferre be
121 neficia, quę non sunt liberę † collationis, vacantia in mensibus Iunij, & Decembris, quamuis ad illa non se extendit alternatiua. sic etiam possunt conferre omnia beneficia vacantia in dictis mensibus, quamuis residentiam non fecerint. & vide infra nu. 124.

Exaduerso tamen pro opinione affirmatiua, in quam me inclino, concurrunt sequentia.

Primo, quia Papa per regulam nostram concedit Episcopis alternatiuam acceptantibus, quòd valeant conferre omnia beneficia vacantia in mensibus Februarij, Aprilis, Iunij, Augusti, Octobris. & Decembris, quamdiu apud Ecclesias, aut diœceses suas verè, ac personaliter resederint dumtaxat. Igitur si non resident, in mensibus Iunij, & Decembris conferre non poterunt, & intrauit reseruatio. Nam concessum sub conditione residentiæ, censetur denegatum
122 † sub contraria conditione absentiæ, seu non residentiæ, ad text. in l. pecuniam. ff. si cert. pet. l. item quia, ibi, *& nuptijs non sequutis ipso iure euanescit stipulatio.* ff. de pactis. l. necessario. ff. de periculo, & commod. rei venditæ, cum adducendis in gl. 54. ex num. 5. vsque 24. & in terminis nostræ regulæ, & quæstionis, licet non restrictæ ad istos duos mēses, scripsit Mandos. in cons. 18. num. 3. vbi num. 4. ponderat ad hoc memoratam dictionem, *dumtaxat*, quæ est limitatiua, & exclusiua. l. solutum. §. si in fortem. ff. de pignor. actione, cum alijs supra allegatis in hac gl. num. 24.

Præmaximè, quia illa dictio, *quamdiu*, im-
123 portat conditionem. † l. pater Seuerinam 102. §. fin. vbi Bart. ff. de condit. & demonstr. l. 4. in princ. ff. de seruitutibus. Bart. in l. 1. num. 1. C. de legatis.

Pro quo faciunt bonæ decisiones Putei 53. num. 4. & decis. 492. num. 4. lib. 2. & Rota decis. 4. lib. 2. par. 3. diuersorum, dum dicunt quòd eo
124 ipso quod Papa per alternatiuam † concedit sex menses Episcopis, censetur reseruasse sibi alios sex, quamuis non exprimeret, & dicam in glossa 54. nu. 2. cum seq.

Secundo, quia regula nostra parificat ad effectum gaudendi alternatiua cum onere residentiæ, istos duos menses Iunij, & Decembris, cum alijs quatuor mensibus Februarij, Aprilis, Augusti, & Octobris. Et omnes dicti sex menses sub eadem clausula, & oratione ponuntur, & ab eodem verbo reguntur, & determinantur. Quapropter sicut in alijs quatuor mēsibus, Februarij, Aprilis, Augusti, & Octobris, requiritur dicta residentia; sic etiam requiritur pariformiter in istis duobus mensibus Iunij, & Decembris. Nam quando vna determi-
125 natio respicit plura determinabilia, † omnia sunt pariformiter terminanda. l. iam hoc iure ff. de vulgari, & pupillari substitutione, cap. secundo requiris, de appellationibus. Dec. cons. 92. num. 2. & 3. Cassadorus decis. 9. nu. 3. super regulis. Cæsar. de Grassis decis. 2. num. 3. de iureiurando. Et eadem qualitas qualificat omnia
126 copulata, quæ sub eadem oratione sequuntur, & ab eodem verbo reguntur. Bart. in l. prætor. §. eritque differentia. ff. de vi bonorum raptorum. Socinus in consil. 17. num. 13. & 14. lib. 4. Cęsar de Grassis decis. 1. num. 3. de rebus Ecclesiæ. & decis. 4. num. 9. & 10. de testamen. & dicta decis. 2. num. 4. de iureiurando.

Tertio, quia sicut contractus est à princi-
127 pio voluntarius: † tamen est ex post facto necessarius. l. sicut. C. de actionibus, & obligat. l. si pecuniam, in princip. ff. de condict. ob causam dat. Rota decis. 33. num. 17. de preben. in antiquis. Sic etiam acceptare alternatiuam
128 à principio est voluntatis † Episcoporum. Achilles de Grassis decis. 1. de priuilegijs, & decis. 2. super regula modific. indult. Cardin. Tamen postquam Episcopus acceptauit alternatiuam

natiuam se subiecit, & obligauit voluntariè ad
residendum in dictis mensibus Iunij, & Decē-
bris, quamuis de nouo non concedantur Epi-
scopis, ita vt si non residet, prouidere non pos-
sit: licet si non acceptasset, residentia neces-
saria non esset. Mandos. consil. 18. num. 8. & 9.
cum alijs superius allegatis à num. 108. & 111.
cum sequentibus.

Quarto, quia ob hanc causam per alterna-
tiuam nostræ regulę, augentur duo menses Or
dinarijs ad conferendum, dando illis sex men-
ses, cum sine alternatiua non habeant nisi qua-
tuor; vt cum hoc lucro, & augmento compen-
129 setur † necessitas, & obligatio residendi in om-
nibus sex mensibus, argumen. tex. in l. eum qui.
30. in princ. & ibi glos. verbo, *probandi*. & Ias.
num. 4. & 5. ff. de iureiurando, & tex. in l. fundi
partem 79. ff. de contrahen. emptio. Abbas in
cap. cum aliquibus. nu. 2. de decimis, cum ag-
gregatis per Tiraq. de primogen. q. 17. opin. 3.
& Matien. in l. 1. tit. 15. gl. 2. ex nu. 27. vsque ad
num. 38. lib. 5. recop. Lasarte in tract. de gabel.
c. 15. à nu. 24. cum seqq. vsque ad fin.

Et propterea considerato d. onere, verifica-
tur bene quod dixit Paris. consil. 42. nu. 2. lib. 4.
quòd per concessionem alternatiuæ modicum
130 † plus conceditur Episcopis.

Accedit etiam, quòd d. residentia Episcopo-
131 rum est valde fauorabilis, † cum sit de iure di-
uino, vt dixi in glos. 41. Et ideo hoc onus resi-
dendi est potius ampliandū, quam restringen-
dum, vt plene per Mandos. in sæpe alleg. consil.
18. n. 5. 6. & 7. vbi plura scribit, & infra n. 164.

Neque obstant pro prima opinione ad-
ducta. Nam omnia tolluntur ex
supradictis. cum Episcopus acceptando alter-
natiuā voluntarie se obligauerit ad residendū
in omnibus sex mensibus sub condit. & pœna
amittendi ius conferendi, sub qua per regulam
nostram indulgetur alternatiuæ commodum.

Et ad id quod pro vltimo fundamento dixi
de beneficijs non liberæ collationis, quæ pos-
sunt conferri per Episcopos non residentes in
mensibus Iunij, & Decembris: respondeo, quòd
licet hoc sit verum; non tamen fieri potest cō-
sequentia ad casum nostrum, cum prorsus sit
dispar ratio. Nam in beneficijs quæ non sunt
liberæ collationis, nō intrat alternatiua, vt re-
gula nostra declarat, & dicā in gl. 45. in princ.
ex n. 36. cum §§. & gl. seqq. Et ideo cum quo ad
illa, Episcopi non recipiant lucrū, nec augmen-
tum mensium, nec fiat aliqua conuentio, nec
quasi contractus inter Papam, & Episcopos, nō
est mirum si obligati ad residendum non rema-
132 neant. quia vbi non datur emolumentum, † ne-
que etiam dari debet onus, & periculum. §. 1.
instit. de legitim. patronor. tut. reg. qui sentit
55. ff. de reg. iur. Quod secus est in casu de quo
agitur, in quo sicut Episcopi sentiunt com-
modum ex quasi contractu, & augmento men-
sium, sic etiam sentire debent onus residentiæ

in omnibus sex mensibus.

Quarto quæro. Pone quòd vnus Episco-
pus acceptauit alternatiuā, fuit
absens à sua diœcesi ex mense Maij, vsque ad
finitū mensem Septembr. & vacauit vnus Ca-
nonicatus in mense Septemb. Vtrum collatio
133 spectet † ad Episcopum, vel potius ad Papam
tanquam de reseruato?

In hac quæstione reperio expressam decis.
in termino Episc. Sulmonen. cum quo casus iste
contigit, & sub die 3. Martij an. 1583. fuit re-
solutum in d. causa Sulmonen. Canonic. coram
Cantuccio, rem carere difficultate, nempe Ca-
nonicatum non esse reseruatum, & sic collatio-
nem spectare ad Ordinarium. ea ratione, quòd
alternatiua conceditur Episc. tamdiu, quamdiu
resederit dumtaxat; & in casu proposito non
intrat alternatiua, quia Episc. erat absens: Ne-
que sufficit acceptatio, quia habet suas quali-
tates requisitas, videlicet personalem residē-
tiam, quæ si non concurrit, nihil fit; & tam-
diu ipsa gratia alternatiuę durat, quamdiu re-
sidetur personaliter, & statim amittitur, quādo
quis recedit ab Eccl. & diœcesi, & intrat reser-
uatio. quā decis. refert & sequitur R. P. D. Ger-
mon. in tract. de Indult. §. volumus, n. 18. & 19.

Cæterum contraria sententia verior est,
134 & tenenda, † vt patet ex ratio-
nibus, & fundamētis supra adductis in hac gl.
in q. 2. ex nu. 106. vsque ad nu. 115. vbi clara ra-
tione ostenditur, quòd mēsis Septembr. relictus
Papæ mediante acceptatione alternatiuę sem-
per remanet Papę reseruatus; ita quòd per ab-
sentiam Episcopi non possit auferri Papæ ius
sibi quæsitum. Nam aliter sequerentur plura
absurda, & inconuenientia ibidem ponderata.
& allegaui alias duas decis. nouiores hanc opi
nionem tenentes, videlicet Fauentin. Canonic.
& Maioricen. Canonicatus. quæ decisiones de
ista Sulmonen. mentionem non faciunt.

Neque obstat dicere, quòd eo ipso quòd E-
pisc. desinat residere, statim perdit alternatiuā,
135 quia hoc non subsistit. † Nam quamuis non
fruatur fructu & commodo illius, de tempore
absentiæ, non tamen illam perdit. Nec postquā
acceptauit, perdere potest per absentiam, vel
abusum, nec alio modo, nisi Papa volente, vt
supra dixi, ac inferius in nu. 159. & plenius in
gl. 56. limit. 1. per totam, & in gl. 58.

Quinto quæro, quid si Episc. qui accepta-
uit alternatiuā, fuit absens à diœ-
cesi in princip. alicuius ex mēsibus suis, & post
redditū ad propriā diœces. vacat tunc in eod. Episc. an gaudeat alternat. si in princip. mensis non residit.
136 mense beneficium, an possit † illud conferre?

In partem negatiuam non leuiter mouet de-
cis. Rotæ facta in vna causa Fauētina Canonic.
16. Decemb. an. 1586. coram Illustriss. Blanchet
to, dum dicit huiusmodi verba: *Quia cum ab
initio mensis Septembris esset acquisitum ius Pa-
pæ, semper ille mensis remanet † reseruatus, sicut
dicitur de beneficio semel affecto, quod semper*

remanet

remanet effectum. Rot. decis. 10. de preb. in nou.
& dictio quamdiu, *est apposita mensi integrali-*
138 *ter: † non autem dieb. mensis, cum quo intrat*
reg l. eum qui alies. ff de vsucapion. vt totum
integrale, non autem singula partes veniant con-
siderandæ. hactenus Rota.

Quæ decisio fuit in hoc citata, & considera-
ta per aliam decis. Eluen. beneficij 22. Maij
1599. coram R.P.D. meo Mellino, ibi, *dummo-*
do sit per integrum mensem iuxta interpretatio-
nem, aliàs datã in causa Fauentina Canonicatus
16. Decemb. 1586. coram Illustriss. Card. Blan-
chetto. necnon in eadem causa Eluen. coram
R. P. D. meo Ludouisio, sub die 30. Octobris
1602. ibi, *verum esse sufficere presentiam Epi-*
scopi per mensem integrum, ac tradit R. P. D.
Anastas. Germon. in tract. de indultis Car-
dinal. §. volumus à nu. 21.

Vnde, cum sit considerandus totus mensis
integer, non autem singuli dies, & in principio
mensis fuerit acquisitũ ius Papæ ad prouiden-
dum in illo mense, aliàs ordinario, vigore al-
ternatiuę propter absentiã Epis. videtur dicen-
dum, quòd quamuis postmodum redeat Episc.
ad suam diœc. & durante residentia vacet in
eodẽ mense aliquod benef. quod erit Papæ re-
seruatum, ita vt Episcopus minimè possit illud
conferre, quia absurdum esset, quòd vnicus,
139 & idem mensis esset partim † reseruatus, &
partim non reseruatus, exemplo textus in d. l.
cum qui ædes, in fin. ff. de vsucapionibus.

Pro quo etiam facit decis. Put. 156. *in vna*
Cartaginen. sub nu. 11. lib. 2. vbi cum dubitare-
tur; an expectans posset acceptare (vigore
suę gratiæ ad quęcunque benef. vacatura; præ-
terquam ad collationem Ordin. pertinentia)
benef. quod vacauit sede Episc. vacante, dici-
tur sic. Item vnus ex DD. dicebat, quòd at-
tenta 1. opin. sequebatur vnum inconueniens,
quòd si in prin. mensis non adesset Ordinarius;
quòd illo tempore expectans posset acceptra-
re: pone quòd infra tres dies redierat Ordina-
rius, iam illo tempore non posset acceptare,
& sic vnum, & idem beneficium potuisset, &
140 non potuisset acceptare, † quòd videbatur in-
conueniens.

Concurrunt etiam illa, quæ dixi superius
nu. 76. 77. & 78.

Igitur stantibus dictis decisionibus Rotali-
bus in terminis quæstionis nostræ, negatiua
pars tenenda videtur.

Oppositam tamen superiori senten. ve-
riorẽ esse puto. Quia regu-
la nostra, ad hoc vt Episcopus qui alternat. ac-
ceptauit, possit conferre, duo dumtaxat re-
quirit: Primum quod benef. liberæ collationis
(aliàs non reseruatum vacauerit in aliquo ex
sex mensibus ordinarijs vigore alternat. Se-
cundum quòd de tempore vacationis resideat:
sed in casu propositæ quæstionis vtrumque
141 concurrit, † vacatio in mense ordin. & in tem-
pore residentiæ, cum iam Episcopus ad suam
diœces. redierit, licet in principio mensis ab-
sens fuerit. Igitur ad Episcopum spectat col-
latio.

Præterea, quia ad considerandum si benefic.
sit reseruatũ, iuxta dispositionẽ regulæ nostrę
142 attenditur tempus † vacationis. Archidiac. in
cap. statutum, sub nu. 2. ante fin. ibi, *& sic ipsius*
vacationis principium, de præb. lib. 6. Cassador.
decis. 8. nu. 9. de præb. Rota decis. 774. num. 3. &
10. p. 3. diuers. & dixi in gl. 11. nu. 66. Et qualitas
143 adiuncta verbo vacationis, debet regulari † se-
cundum tẽpus verbi. l. in delictis. §. extraneus.
ff. de noxalibus. cap. si eo tempore, de rescript.
lib. 6. Mohedan. decis. 23. nu. 1. de præb. Rot. de-
cis. 70. nu. 13. par. 1. diuers. Gutierr. cons. 1. nu.
13. Acebed. in l. 1. nu. 82. tit. 5. lib. 6. recop. Ergo
si nihil aliud est considerandum, nisi tempus
vacationis, & qualitas residentiæ de illo tem-
pore, clarum est quòd nihil deficit, vt Episco-
pus conferre valeat.

Rursus quia illa dictio, *quamdiu*, tempora
144 † diuidit, & potest bene verificari in qualibet
parte mensis, in qua Episc. resideat: iuxta
tex. in l. si quis ita legauerit, 8. ff. de condi-
tion. & demonstrat. & quæ ibi notantur. Ac
in proposito legati relicti vxori, quandiu vi-
dua remanserit, resoluit bene Mantica de
coniect. lib. 11. tit. 19. num. 22. & vide supra
num. 14.

Nam quilibet mensis diuiditur in dies tri-
145 ginta, † aut triginta, & vnam, aut viginti &
octo, quàs habet iuxta gl. 1. in reg. fin. de reg.
iur. in 6. Speculat. in tit. de instrument. editio-
ne. §. 1. & notatur in l. cum bissextus. ff. de
verbor. signific. Dies autem quælibet compo-
nitur ex 24. horis. l. more Romano. ff. de fe-
rijs, cum similib. l. qui hoc anno 42. ff. de verb.
obligat.

Vnde in qualibet die dicuntur septem horæ
146 † Canonicæ, præter Missam. cap. 1. de celebrat.
Missar. Et passim datur residentia, & interes-
sentia in vna hora vnius diei, & lucrari distri-
147 butiones quotidian. & absentia † in alia hora
eiusdẽ diei, & illas perdere, vt notatur in c. 1.
de cleric. non resid. lib. 6. & in extrauag. cum
nonnulli. §. præterea, de pręb. inter communes,
ac in simili tradit Cassad. decis. 27. sub num. 5.
vers. *Duodecim enim sunt horæ, &c.* super reg.
Ac consequenter à fortiori potest bene dari, &
verificari residentia, & non residentia in eod.
mense, ad effectum vt Episcopus in certis die-
bus mensis, in quibus residentiam fecerit, ha-
beat ius conferendi, & in alijs diebus, quibus
absens fuerit; illud habere desinat.

Accedit quòd eadem ratio, quæ est de toto
148 quo ad totum, eadem etiam est de parte † quo
ad partem. l. quæ de tota 76. ff. de rei ven-
dic. cap. pastoralis. §. item cum totum, de off.
deleg. Euerard. in argum. de toto ad partem,
per totum.

Deinde

Deinde quia alias si esset necessaria integra residentia totius mensis, sequeretur inconueniens, quòd si Episcopus resedisset omnes fere dies mensis, & in illis vacantia benef. contulisset: quòd si post factam legitimam prouisionem de dd. beneficijs, in vltima die ipsius mensis
149 † abesse contigisset, quòd collationes factæ de tempore habili corruerent: quod est prorsus contra mentem Maximi Pontific. alternatiuã concedentis. Sequeretur etiam quòd tales col-
150 lationes essent conditionales, † videlicet sub conditione, si Episcopus integram residentiam totius mensis continuasset, contra tex. in cap. 2. de elect. lib. 6.

Necnon daretur inconueniens, si principium mensis esset considerandum, quod si Episcopi residerent in principio suorum mensium, & postea abessent, quod in reliqua parte mẽsis gau-
151 deret alternatiua † Episcopus non residens, quod minime dicendum est, quia esset expresse contra regulam nostram.

Demum, quia si Papa voluisset quòd esset necessaria continuata residentia totius mensis,
152 expressisset, † quod non fecit. l. item apud. §. ait prætor, vers. *ea enim*. ff. de iniurijs. cap. ad audientiam 12. de decimis.

153 Item quia concessio alternatiuæ est † fauorabilis cum innitatur iuri communi. Caputaq. decis. 88. nu. 6. & decis. 214. nu. 6. p. 2. Mandos. in reg. Cancell. 11. q. 11. nu. 3. & 4. Calder. cons. 22. de præb. Mohedan. decis. 1. sub nu. 1. de concess. præb. Crescen. decis. 3. sub nu. 6. de priuil. Paris. cons. 143. nu. 9. 10. & 11. vol. 4. Cassador. decis. 4. nu. 2. post princ. de priuil. & dixi in §. 6. procem. Ac propterea tanquam actus fauorabilis est potius ampliandus, quam restringendus. l. 1. C. de senten. passis, reg. odia. restringi 15. de reg. iur. lib. 6. & in terminis nostræ regulæ tradit Put. decis. 162. nu. 6. & 7. lib. 2.

Et beneficium Principis est contra conce-
154 dentem † latissime interpretandum. l. fin. C. de constit. Princip. Rot. decis. 33. nu. 13. de præb. in antiq. Cassador. decis. 10. nu. 6. de concess. præb. & decis. 3. num. 3. de priuil. Put. decis. 66. nu. 4. lib. 1. Rebuff. in praxi tit. differentiæ inter priuil. à num. 6. & dixi in gl. 35. & supra in hac gl. tetigi nu. 71. & 73.

Superest nunc respondere ad dictas decisiones in oppositum ponderatas.

Non obstat decisio facta in causa Fauentina Canonicatus, quia in primis illa decisio non loquitur de aliquo ex sex mensibus ordinarijs vigore alternatiuæ, sed de mense Septembris qui stante alternatiua semper est mensis Apo-
155 stolicus † siue Episcopus resideat siue non resideat, vt dixi in quæst. 3. præced. Et respectu d. mensis Septembris intrant bene omnia quæ dicuntur in d. decis. Ita vt non obstet decis. Sulmonen. Canonic. allegata in quæst. præced. num. 133.

Ac consequenter aliæ decis. Elueq. sunt intelligendæ iuxta terminos d. decis. Fauentinæ quam allegant per doctrinam Bart. in l. non solum §. liberationis. nu. 7. ff. de liberat. legata, cum alijs citatis in gl. 8. nu. 29.

Et si aliquis vlterius instaret in ratione adducta in d. decis. nempe quòd dictio, *quamdiu*, sit apposita in nostra regula mensi integrali, non autem singulis diebus mensis, iuxta text. in l. eum qui ædes 23. ff. de vsucapion. vbi ha-
156 betur † quòd possidens domum compositam ex area, & superficie, dicitur possidere ad effectum vsucapien. d. domum, vt totum integrale; non autem singulas res domus distinctas, & separatas, veluti aream de per se, quæ est res immobilis, & cementa, lapides, tigna, & alia huiusmodi; quæ si considerantur separatæ, sunt res mobiles, quia absurdum, & minime iuri ciuili conueniens esset, vt vna res diuersis temporibus vsucaperetur, videlicet area tanquam res immobilis spatio 10. seu 20. annorum, & reliquæ res vti mobiles solis annis tribus. Neque enim recipi potest, quòd eadem res, & vt res soli, & tanquam mobilis sit possessa. Quod etiam disponit. l. qui vniuersas ædes 39. ff. de acquir. possess. Vbi idem loquitur de naui, & armario.

Respondeo negando quòd d. dictio, *quamdiu* sit apposita mensi integrali, quando mensis est ordinarius, vt superius dixi.

Neque casus dictæ l. eum qui ædes. & similium applicatur in proposito nostro. Nam domus constituta ex omnibus suis materialibus, iudicatur vnica, & eadem res indiuidua. & singulæ, res quandiu adhærent ædificio, amittunt naturam suam rerum mobilium, & efficiuntur vnum corpus immobile, & indiuisibile. Quod secus est in casu nostro, quia mensis habet singulos dies, & horas separatas, & diuisas vt sup. consideraui nu. 145.

Melius etenim conueniret mensi, exemplum de grege, de quo loquitur tex. in l. rerum
157 mixtura 30. ff. eod. tit. de vsucapion. dicens, quod licet grex compositus ex decem, seu pluribus ouibus, consideretur vt vnum totum, tamen habet singulas partes, & oues distinctas, ac separatas, & singulæ partes suam causam habebunt. Nam in aliquibus admitti potest vsucapio, in alijs vero, (veluti quia essent furtiuæ,) non, licet essent ex eodem grege. & eadem lex constituit maximam differentiam & diuersitatem inter gregem, & domum, vt notat ibi Alberic. & Castren. vterque nu. 1. & cæteri.

158 Sic etiam, singulæ partes † mensis vti separatæ, habebunt suam naturam diuersam, quia si Episcopus in parte resideat, & tunc vacatio contingat, collatio ad illum spectabit, & si in alia parte eiusdem mensis absens fuerit, non ad illum, sed ad Papam (ad instar ouis furtiuæ) pertinebit. & vide gloss. verbo, *vnum corpus*.

corpus, post medium in cap. dilecto, de excess. prælat.

Sicut etiam non repugnat dicere, quòd propter absentiam Episcopi, in principio mensis fuerit Papa ius quæsitum; & quòd vnicus, & idem mensis non debet diuerso iure censeri, vt partim sit reseruatus, & partim non reseruatus, c. quocirca 22. in fin. de priuil. cap. cum in tua, do decimis.

Quoniam dd. sex menses, qui dantur Ordinarijs vigore alternatiuæ semper sunt ordi-
159 narij, † & nullus eorum est partim reseruatus, & partim non reseruatus. Nam si Ordinarius in aliqua parte illius est impeditus conferre, hoc non prouenit ratione mensis, qui semper est ordinarius, & non mutat naturam suam, dum durat alternatiua, sed prouenit ratione absentiæ, propter quam Episc. perdit vsum alternatiuæ pro illa vice. & ideo reseruatio non causatur ratione mensis, sed ratione absentiæ,
* qua cessante statim Episcopus reuertens, gaudet vsu & fructu conferendi, vt fuit dictum in Segobien. beneficij 26. Martij 1604. coram R. P. D. Iusto. *

Item, quando militat contraria, & diuersa ratio, veluti residendi, aut non residendi, nō est
160 inconueniens, quod eadem res diuerso iure † censeatur. cap. cum capella, vbi not. Abb. nu. 5. de priuil. cum alijs cumulatis per Tiraq. de nobil. cap. 28. num. 12. cum quatuor num. seqq. Menoch. de recuper. remed. 1. nu. 36. Rocch. de Curte, in fin. de consuetud. sect. 2. num. 19. vbi scribit 8. limit. ad regul. quòd eadem res non debet diuerso iure censeri.

Vnde ostendimus in gl. 45. §. 5. ex n. 24. & 72. quod in eodem mense potest collatio spectare ad Papam, & Ordinarium, necnon dicam in gl. 65. num. 13. & 14.

Ex quibus pariter datur responsio ad decis. Putei, pro prima parte citatam, vltra quod loquitur in longe diuerso casu.

Denique ad tex. in l. à vobis. 5. & l. filiæ 22. ff. de annuis legat. cum adductis superius nu. 76. potest responderi cum gl. & Bart. in d. l. à vobis, dum conciliant illos text. & tex. in l. si operas 16. cum similibus, de vsufruct.

* *Adde huic quæstioni, motiua quæ adduxi in Placen. beneficiorum, quinterno iuris. 17. & resolutionem huius causæ.*

Sexto quæro, ponamus quod vnus Episcopus, qui alternatiuam acceptauit, continue, seu ordinarie commoratur extra suam diœcesim in curia Principis, vbi præest offic. sanctissimæ Inquisitionis totius Regni, sed tempore Quadragesimæ, seu ante festa Paschalia, solet accedere ad propriam Ecclesiam, & ijs peractis, iterum reuertitur ad d. Curiā. Cum esset præsens in propria Ecclesia, vel diœcesi per menses Martij, Aprilis, & Maij; & sic per integrum mensem Aprilis, qui vigore alternatiuæ est ordinarius, vacauit in illo certū
161 beneficium. Vtrum d. Episcopus possit † illud conferre, vel potius sit Papæ reseruatum? iste casus, semel & iterum contigit in Episcopo Eluen. qui erat Inquisitor maior in Regno Portugallis, & residere solebat in ciuitate Vlixbonen. sed ad propriam Ecclesiam dictis temporibus accedebat.

Quòd collatio dicti benefici spectet ad Episcopum videtur indubitabile. An sit potissimum considerandus annus residentiæ, vel potius corpus ad effectum alternatiuæ.

Primo, quia d. mensis Aprilis in quo vacauit beneficium est ordinarius vigore alternatiuæ. Item per d. mensem integrū Episcopus in propria Ecclesia residebat, & sic vtrumque requisitum regulæ nostræ concurrit, vt ordinariæ prouisionis locus sit.

Secundo, quia minime debet obstare, quòd talis Episcopus ordinarie commoretur extra propriam diœcesim, vbi munus maioris Inquisitionis exercet; & ideo in propria Ecclesia ca
162 sualiter aderat, & non poterat dici ibidē tunc residere. Nam residere is dicitur, † qui continue ibi moratur, Archidiac. in cap. licet canon. num. 5. de elect. lib. 6. Bart. in l. cum de lanionis. §. Sabin. num. 1. ff. de fund. instruct. Rot. decis. 8. nu. 3. de præb. in antiq.

Quia respondetur primo, quòd propria Ecclesia, & diœcesis dicitur magis originalis, &
163 naturalis habitatio, cum tanquam † sponsus teneatur cum propria Ecclesia & sponsa habitare, non secus ac maritus cum sua vxore, cap. sicut vir. cap. peruenit. 7. q. 1. cap. inter corporalia. de translat. prælatorum.

Et quia Episcopus præcise tenetur ad d. residentiā in propria Ecclesia, vel diœcesi vt dixi in gl. 41. nu. 8. etiam si sit Cardin. vt cauetur in cap. 1. post princ. Conc. Trid. sess. 23. de reform. Ita vt sæpe declarauerit Sacra Conc. Trident.
164 Congr. vt offic. Inquisit. etiā maioris, † non excuset Episcopū à residentia in propria diœcesi.
* * Decian. cons. 69. nu. 10. vol. 2. *

Vnde Episcopus semper dicitur esse in pro-
165 pria Ecclesia, † & Ecclesia in Episcopo, cap.
* scire debes Episcopum 7. q. 1. * Hostiens. in cap. de cætero, nu. 1. de clericis non residen. *

Item ratione Episcopat. residen. requirentis
166 Episc. habet propr. domicil. † in sua Ecclesia seu diœc. Rot. decis. 10. nu. 2. de appellat. in nou. & dec. 83. eod. tit. in antiq. & prosequitur late Felin. in c. dilectus 2. à nu. 1. vsque ad n. 9. de rescr. Maxime quia in pluribus locis quis potest habere domiciliū. l. adsumptio. §. viris prudētibus ff. ad municipal. & de incolis. gl. in c. præsenti. §. idem est, vbi Gemin. nu. 4. & reliqui, de præbend. lib. 6. Et animus talis esse præsumitur, qualis de iure esse debet. Aimon. cons. 33. nu. 23. & fuit late dictum in vna causa Oriolen. benefic. 6. Martij 1595. coram Illustrissimo Mantica.

Præterea, quia d. Episcopus residebat in
167 tempore maioris obligationis † & necessitatis in proprio Ecclesiæ, videlicet Quadragesimæ & Pa-

& Paſchali, vt ſanciuit Concil.Trid.ſeſſ.23. de reformat.cap.1.verſ.*eos interim admonet*,cap.ſi quis in clero 7.q.1.

Ideoque minime dici poteſt,quòd caſualiter de d. tempore præſens erat. Præſertim cum
168 quolibet anno † in eodem tempore reſidere in propria Eccleſia ſolitus fuerit, ad tex. cum ibi not.in l. ſed & ſi quis. §.quæſitum. ff.ſi quis caution.

Secundo reſpondeo, quòd illud quod dicitur, cenſeri quem reſidere in loco in quo continuo moratur, non vbi caſualiter & ad tempus adeſt,procedit impropriè, & per quãdam
169 fictionem. † & ideo iura,& Doctores, qui de hac materia tractant, loquuntur per verbum *videtur*, ſeu *cenſetur*, vel *habetur*, quæ verba denotant improprietatem,& fictionem. Bar.in l. ſi is qui pro emptore. num.5. ff.de vſucapio. Mandoſ.in reg.de ann. quæſt.87.nu.1. Nauar. conſ.8. num.6. de cleric. non reſiden.vbi plene loquitur in terminis reſidentię & ponderaui ſupra nu.20.

Si vero veritatem, & realitatem inſpicimus palam eſt, quòd Epiſcopus qui intereſt in propria Eccleſia de menſe Aprilis, quòd verè, &
170 actualiter in illa reſideat † in eodem menſe April. non autem in Curia, ſeu loco vbi ſanctiſs. Inquiſitionis maius tribunal exiſtit. Nauar.d.conſ.8.nu.6. de cleric.non reſiden.& dixi ſupra nu.18.

Attamen regula noſtra, ad effectum vt Epiſcopus gaudeat vel non gaudeat, alternatiuæ commodo, non contentatur cum ficta, & impropria reſidentia,ſed ſemper requirit præciſe veram,perſonalem, & propriam reſidentiam, vt dixi in princ. huius gl. à num.13.cum ſeqq. Igitur in præſenti caſu Epiſcopus, cũ vere non reſederit in Ciuitate Vlixbonen.neceſſario dicendum eſt, quòd in propria Eccleſia vere reſidebat, & alternatiuæ beneficio in d. menſe Aprilis gaudere poterat.

Tertio, quia oppoſitorum & contrariorum
171 eadem debet † eſſe ratio, cap. ſciendum 8. quæſt.1. l. & ſi contra tabul.35. ff. de vulgari, cum alijs, de quibus per Anton. Gabriel. in tit.de legib. concluſ.3. per totam, & tetigi ſupra num.57.

Sed ſi Epiſcopus caſualiter abeſt à diœceſi, quamuis habeat animum ſtatim reuertendi,& pro reſidente reputetur, Rot. deciſ.4. de conſuetud.in antiq.& ſupra nu 3.cum ſeqq.tamen non poteſt frui alternatiua de illo tempore abſentiæ, vt regula noſtra declarat, dum exigit veram dumtaxat reſidentiam.vt plene dixi in iſtius gloſ. capite à nu.12. cum ſeqq.& concluſi in nu.83. Eadem ergo contraria ratione, quando vere & perſonaliter adeſt,& reſidet in propria Eccleſia, gaudere debet alternatiua nulla alia habita conſideratione.

Nec valet conſequentia, Epiſcopus habet
172 animũ recedendi,ergo tunc non reſidet, † quandiu non recedit. Quia Epiſcopus promotus poſt acceptationem,etiam ante litterarum expeditionum, habet animum recedendi, & ad nouam Eccleſiam accedendi, ad quam promouetur. tamen negari non poteſt, quòd quãdiu non recedit,non reſideat. Sicut etiam Curiales Vrbis Romanæ dicuntur in ea reſidere, quamuis in ea domiciliũ, nec animum permanendi non habeant. Et quod animo talis ſedis mutatio fiat, vide Alciat. de præſumption.præſumpt. 34. reg.2. Menoch. in eod. tract. lib.5. præſump.35.ex nu.1.cum ſeqq.

Accedant quæ dixi in q.4.præced.iſtius gl.

* * Denique, quia quamuis ſit verum quod ad effectũ gaudendi alternatiua, requiratur reſidentia corporalis,& mẽtalis,ita vt præſens ſit corpore & animo, & quod ſi vel animus, vel corpus deficiat,amittit Epiſc.ius cõferendi pro illa vice,ſi tunc vacatio cõtingat,& d.ius conferendi ſtatim conſolidetur cum ſede Apoſtolica, vt fuit deciſum in vna Segobien.beneficij 26. Martij 1604. coram R.P.D. Iuſto;tamen in hoc caſu nihil deficiebat.cum dictus Epiſcopus, corpore & animo de tempore vacationis reſideret,ex ſupradictis.*

Ex quibus ego hanc ſententiam libenter, & intrepide amplecte-
173 rer,niſi vidiſſem quòd Rota † in d. caſu contrarium ſępe deciderit. nam in primis Rota vna tantum parte informante in d. cauſa Eluen. benef.22.Maij 1599. tenuit,quòd in ſuperiori caſu Epiſcopus non gaudebat alternatiua & dicit hæc verba.

Potiſſima ratio iſtius reſolutionis fuit,quia licet regula tribuat Epiſcopis priuilegiũ alternatiuæ,quamdiu apud ſuas Eccleſias,vere & perſonaliter reſederint, & ſic eſt contenta præſentia temporali Epiſcopi, dummodo ſit per integrum menſem, iuxta interpretationem aliàs datam in cauſa Fauentina Canonicat.16.Decembris 1586. coram Illuſtriſſ. Card. Blanchetto. Tamen debet intelligi de præſentia temporali ordinata ad effectum permanendi,& reſidendi in ſua Eccleſia,
174 *non autem de caſuali, momẽtanea,& temporali; non cum animo permanendi, ſed recedendi. quia iſta non dicitur proprie reſidentia, quam regula requirit. Archidiac. in cap licet canon,nu.5.de elect.in 6. Corn.conſ.244.nu.18.& 19.lib.2. Et iſta interpretatio eſt multum conformis menti regulæ quæ fuit allicere Epiſcopos ad reſidentiã pro-*
175 *pter hoc priuilegium. cuius menti † non ſatisfit per præſentiam momentaneam,& temporalem.Vnde cum Reuerendiſſ. Epiſcopus Eluen non acceſſerit ad ſuam Eccleſiam cum animo permanendi, ſed iuxta ſolitum aliorum annorum, peractis functionibus paſchalibus,redeundi,prout rediſt ad d. Ciuitatem Vlixbonen. in qua vt dictum eſt, continue commoratur: non eſt locus regulæ. & conſequenter ceſſante alternatiua, beneficium eſt reſeruatum ratione menſis.*

Et poſtmodum in eadẽ cauſa Eluen. ſub die

30. Octob. an. 1601. coram R. P. D. Ludouisio fuit vtraque parte informante disputatum dubium an intraret arbitr. Rotæ, nam prouisus Ordinarius appellauerat à sentẽtia A. C. prolata ad fauorem prouisi Apostol. & causa appellationis fuit cõmissa eidem R. P. D. Ludouisio, cũ clausula, *arbitrio Rotæ*, & resolutũ fuit non esse locum arbitrio, & circa propositum nostrum dicit d. decisio sic.

Quod autem Episcopus non resideret, licet de tempore vacationis fuerit pręsens, patet, quia propter officiũ summi Inquisitoris, quo fungebatur in Ciuitate Vlixbonen. vbi cõtinue permanebat, licet aliquando & certis tẽporibus visitaret Eccles. Eluen. vbi aliquot dies morabatur, exercẽdo munera Episcopalia, prout contigit de tempore vacationis. vnde ex mora, quã fecit in ciuitate Eluen. animo reuertendi, prout reuersus fuit ad ciuitatẽ Vlixbonen. non potuit pro residente haberi. l. 1. §. habitare ff. de his qui deiecerint, vel effuderint. l. postlim. §. captiuus. ff. de captiuis, & postlim. reuers. & fuit in hac causa dictũ 21. Martij 1599. coram R. P. D. meo Mellino, ex traditis per Archidiac. in c. licet Canon. num. 5. de elect. & per Corneum cons. 244. num. 18. & 19. lib. 2.

Facit, quia cum non diceretur recessisse à ciuit.
76 *Vlixbonen. à qua recessit animo † reuertẽdi. l. qui fugitiuus. ff. de aedilitio edicto. §. in his autem animalibus. instit. de rer. diuis. & ita adhuc in d. ciuitate diceretur residere, Io. Andr. vbi sup. Card. in clem. 1. q. 42. de foro cõpet. non poterit pro eodẽ tempore haberi pro residente, etiã in ciuit. Eluen. gl. & Doct. in c. non potest, de præb. lib. 6. cum à ijs alleg. per Rip. respons. 14 nu. 32. in tit. de lege, & consuetudine.*

Non obstat decis. in causa Fauent. Canonicatus coram Illustriss. Card. Blanchetto. Quia illi respondetur in decis. D. mei Mellini, verum esse sufficere præsentiam Episcopi per mensem integrum, ad effectum vt gaudeat alternatiua: sed debere intelligi de tali præsentia, quæ fit cum animo ibi permanendi. quia non dicitur quis esse vbi est in corpore, si mente & animo abest. l. postlimin. § captiuus. ff. de captiuis, & postlim. reuers. cum alijs allegatis.

Ad id quod dicitur animum Episc. non cognosci cum sit imperscrutabilis, respondetur quòd immo satis in casu nostro declaratur ex præce-
77 *dentibus, † & sequẽtib. l. sed & Iulianus. §. proinde. ff. ad Macedonian. l. si seruus plurium. §. fin. ff. de leg. 1. & à solitis. Aim. cons. 20. nu. 7.* hactenus ista decisio.

Deinde in alia causa, etiam Eluen. ratione vacationis alterius. beneficij de mense Febr. quãdo Episcopus Eluẽ. aderat in sua Ecclesia, cũ ipse illud contulisset vni, & alius esset prouisus à Sede Apostolica, introducta lite in Rota coram R. P. D. meo Pegna, fuit facta eadem resolutio contra prouisionem Episcopi, sub 13. Nouemb. an. 1602. cuius resolutionis decisio in hac parte se habet, vt sequitur.

Non obstat pretensa prouisio Petri ab Ordin. prouisi, eo quòd Episcopus gaudebat alternatiua. Quia respondebatur primo, quòd cum Episcopus Eluen. exerceret in Regno Portugalliæ offic. Inquisit. cuius ratione solebat & tenebatur residere in ciuit. Vlixbonen. vbi erat constitutum idem tribunal. Ideo licet aliquando soleret accedere ad suum Episcopatum, & in eo residere cum illa re-
78 *sidentia non esset omnimoda, † & deliberata, sed animo recedendi, & reuertendi ad tribunal officij generalis Inquisitoris, non gaudebat alternatiua, cum illa nõ esset propria, & talis residentia qualem regula requirit. Archidiac. in c. licet canon. num. 5. vers.* parum enim est, *de elect. lib. 6. Corneus consil. 244. num. 18. & seq. lib. 2. & fuit resolutum in alia Eluen. beneficij die 22. Martij 1599. coram R. P. D. meo Mellino.*

Idem etiam postmodum fuit firmatum in eadem causa Eluen. coram eodem R. P. D. meo Pegna 17. Nouembris huius anni 1603.

Quapropter stantibus dictis decisionibus, propter auctoritatẽ tanti tribunalis Rotæ, non audeo illius impugnare sententiam, sed vt par est, volo reuerenter deferre, donec forsan ipsa Rota sententiam mutet. Prout post hæc scripta cœpit in contrariam inclinari sententiã, vt colligitur ex quadam decis. facta in eadem causa Eluen. coram R. P. D. meo Ludouisio, super concessione commissoriæ, sub die 22. Martii huius an. 1604.

179 Ideo animaduertant Episcopi † priusquam acceptent alternatiuã, num illis potius sit frui suis quatuor mensibus Ordinarijs, siue præsentes, siue absentes, quam sex mensib. alternatiuæ cũ dictis oneribus, doloribus, & litiũ anfractibus. Et vidi plures Episcopos, qui propterea noluerũt acceptare alternatiuã, & alios, qui postquam acceptauerant, & incommoda experti fuerunt, obtinuerunt à Papa, quòd suas acceptationes de medio tolleret, ac eos ad menses quatuor ordinarios restitueret. de quo etiã dico in glossa 58.

Septimo quæro, dicit regula nostra, quòd Episcopus qui acceptauit alternatiuam, debeat residere in sua Ecclesia, vel Diœcesi, num si de tempore vacation. alicuius beneficij Episcopus fuerit in aliquo lo- Residens in loco exempto an dicatur residere in diœcesi, & plura de hoc.
180 co exẽpto † suæ diœces. dicatur in propria diœcesi residere; ad effectum vt gaudere valeat alternatiua in illa prouisione?

Pars negatiua fundatur ex sequentibus.

Primo per tex. in c. cũ Episcopus de offi. Ordi. lib. 6. vbi probatur, quòd quãuis Episcopus possit pro tribunali sedere in quolibet loco suæ diœces. nõ tamen in loco exempto. † quòd etiã probat bonus tex. in Clem. 2. vers. *simul modo*, de priuileg. & Rota decis. 145. nu. 1. p. 2. diuersorum. Nauarrus cons. 2. nu. 1, cum sequentibus de officio Ordin.

Secundo, quia à pari procedũt esse extra diœ-
182 cesim, † vel in loco exẽpto, vt docent Io. And. in c.

in c.2.n.5.& 6.de constit.in 6. & ibi Gemin. in
n.24.& 25.Franch.n.10.Ludouic.Gomez.in §.
statuto eiusd.c.2.nu.85. vbi firmant d.tex.in §.
statuto,dum dicit, quod statutum Episcopi nõ
ligat delinquentes extra suã diœcesim,pariter
183 procedat,† & locum habeat in delinquentibus
in loco exempto ipsius diœcesis.

Prout etiam dispositio tex.in l.fin. de iurisd.
omn.iudic.dicentis, quod extra territorium
suum ius dicenti impune non paretur,locum
184 habet in loco exempto, † vt post Paul. Castr.
Angel.Ias.Dec.Curt.iun.& Marsil.in d.l.firmat
Roland.in cons.53.nu.29.& 30.cum seq. vol.3.
vbi plura cumulat.

Sic etiam, loca quæ sunt de prouincia, vel
diœcesis habentia dominiũ separatũ, non dicũ-
185 tur esse de † illo Regno,vel diœc. Host.& Ioan.
And.& post eos Abb.in c.nimis.n.2.de iureiur.
Gomez.in d.§.statuto.nu.85.& 86.

Hinc, diœcesanorũ appellatione sæpe veniũt
alij inferiores, quasi Episcopalem iurisdictio-
nem habẽtes.gl.verbo.*diœcesanus*.in clem.vnic.
§.volumus,& ibi Card.sub n.2.q.4.Imola n.38,
Vital.nu.4.& 9.de foro compet.

Alia plura huius farinæ videri possunt per
Fel.in c.graue.n. ,per tot.de off. ordin. & per
Roland.in d.cons.33.ex nu.23.vsque ad nu.46.
& per totum.vol.3.

Vbi propterea consuluit,& conclusit, quòd
cum quidam Rainatus fecisset prius testamen-
tum validum & solemne, in quo suam filiam
primogenitam heredem vniuersalem instituit,
& secundogenitæ reliquit certam dotem:& po
stea dum esset in Ciuitate Mediolanen. intra
monasteriũ Monachorũ S.Hieron.eiusdem Ci-
uitatis, vbi decessit, fecisset aliud testamentũ
in quo versa vice instituit hæredem vniuersa-
lem secundogenitam, & primogenitam exhæ-
redauit: quod quamuis in secundo testamento
non fuerit seruata solemnitas pro forma requi
sita per statutũ Mediolanense, & licet testator
esset forensis, debeat attendi locus conditi te-
stamenti circa solemnitatem, etiam in actibus
* forensium. * vt ego dico supra constit. Pauli
V.notab.19.q.1.* Tamen,quia secundum testa
186 mentum fuit conditum intra d. monasterium,†
& sic in loco exempto, in quo non ligabat sta-
tutum Mediol.valebat secundum testamentũ,
& remansit reuocatum primum. Quod etiam
prius consuluit in simili casu Ang.cons.243.in-
cipit.*quadam D. Margarita*,nu.2.& per tot.

Deniq; quia ratio potissima quare reg. no-
stra exigit d.residentiam,est vt Episc.tanquam
bonus pastor præsideat ouibus suis, quæ ratio
videtur cessare, quando est in loco exempto,
cum,ratione exemptionis, oues non sint pro-
priæ ipsius Episcopi,sed alienæ.

Affirmatiuam tamen sententiã veram
esse reor, quia locus
187 exemptus consistens in diœc.dicitur de diœc.†
vt probatur per tex.sup.alleg.in d.c.cum Epi-
scopus.de off.ord.lib. 6. dum loquẽs de diœcesi
excipit locum exemptũ, cum exceptio debeat
esse de reg.l. nam quod liquide.§.fin.de penu.
legat.notat Bart. in l.quæsitum. §.denique. ff.
de fundo instructo Decius cons.656.nu.6.& 7.
Cassad.decis.8.nu.5.de concess.præb.

* * Vnde indultum concessum de percipiendis
fructibus primi anni,de vacationibus omnium
beneficiorum consistentium in aliqua diœcesi,
comprehendit beneficia exempta, cum dican-
tur consistere & esse in diœcesi.Geminian.post
alios.nu.6.Franch.nu. 8.in c. si propter.de re-
script.lib.6.*

Ideo Doct.in d.c.cum Episc.notant per tex.
188 ibi,quod locus exẽptus dicitur † de diœcesi,vt
Gemin.nu.3.Franch.nu.2.& cæteri.tex. etiam
in clemen.2.§.simili modo, vbi notat Card.n.
4.Vital.nu.41.& 42.de priuileg. gl.verbo, *aut
earum parte*, vers. *quid si in aliquo loco diœces.
sua,tamen excepto*,in clem.1.post prin.vbi Card.
nu.9.Imola nu.22.Vitalin.nu. 26. de foro cõp.
Abb. in cap. Apostolicæ.n. 3. de donat. Petrus
Vbaldus in tractat de canonica portione. cap.
4.quæst. 6.num.11.Rota decis.203.nu. 2.part.
2.diuersorum. Roland. in d.cons.33. num. 17.
volum.3.

Et plus habet Episcopus in locum, & per-
sonas exemptas suæ diœcesis, quam in pror-
189 sus † extraneas.tex.in cap.1.de priuileg. lib.6.
in princ.vbi not.Ioan.Monachus num.4.& cæ-
teri. Rota decis. 702. num. 4. parte 1.diuer-
sorum.

* * Ita vt quamuis exemptus nõ possit se sub-
mittere extraneo superiori,sine licentia Papæ,
tamen Ordinario alias suo bene potest se sub-
mittere. Federicus de Senis consil. 14.sub nu.
4.& n.6.Felin.cum alijs in c. cum accessissent
nu.6.post princip.de constitut.*

Ideo Episcopus habet iurisdictionem con-
190 tra exemptos in sex casibus † cumulatis à Pe-
tro Andrea Gambaro in tract. de officio lega-
ti,lib.8.tit.de potestate legati in regulares.at-
* que exemptos.num.1.& sequentibus. * Et 24.
casus congerit Socinus in cap. recepimus. à
num.60. vsque 69. de priuilegijs. Rota etiam
decis.245. parte 2. diuersorum, vbi bene de-
clarat d.cap.cum Episcopus. dum dicit, quod
in loco exempto, non possit Episcopus sedere,
vt non procedat si in aliquibus casibus habet
iurisdictionẽ in loca exempta, nõ autem in so-
las personas,vt n.2.3.& 4. * Maxime post Cõ-
cilium Tridentinum, vt patet in sess. 24. de re-
format. cap. 9. & 11.& sess.7.cap.8.& sess.21.
cap.3.Rota decis.744.nu. 1.& per totam. par.
1.diuersorum.

Vnde, cum locus exemptus sit de diœcesi,
clarum est, quod si Episcopus tempore vaca-
tionis reperitur in loco exempto suæ diœcesis,
quod dicitur esse,& residere in propria diœcesi.

Neque obstant pro contraria parte addu-
cta. Quia omnia illa procedunt per modum
æqui-

æquiparationis, & impropriè, ac quo ad certos
191 effectus; secus tamen vere, † & proprie loquendo, vt per Felinum. in d. cap. graue, num. 2. de officio Ordinarij, Rota decis. 207. nu. 4. par. 1. diuersorum.

Nec desinit præesse ouibus suis Episcopus, qui aliquando existit in loco exempto propriæ diœcesis ex supradictis

Et dum d. cap. cum Episcopus, dicit quòd Episcopus possit in quacumque parte suæ diœcesis pro tribunali sedere; intellige ad mo
192 dicum † tempus; nam ad longum tempus non potest, sine iusta causa remouere cathedram, & tribunal a Ciuitate. cap. placuit vt nemini 7. quæst. 1. & declarant Geminin. nu. fin. Philippus Franchus, num. 4. vers. *in gl. finali.* in eod. c. cum Episcopus, de officio Ordinarij, in 6. & hoc modo est intelligendum consilium Nauarri 2. sub titulo de officio Ordinarij.

Diœcesis appellatione quando veniat ciuitas, & e contra.

Octauo quæro, dum regula nostra loquitur de Ecclesia Cathedrali, vel diœcesi, & iterum ante finem loquitur de ciuitate, vel diœcesi, An appellatione diœce-
193 sis, comprehendatur † Ciuitas, seu cathedralis Ecclesia? Respondeo breuiter, quòd aut sumus in materia fauorabili, aut in odiosa. Pri-
194 mo casu venit Ciuitas † appellatione diœcesis, c. sacrorum 63. distinctione, cap. cum clerici, de verborum significatione, cap. cum nullus, responso 1. de temporibus ordination. & vbique omnes. Alex. cons. 248. nu. 11. vol. 6. Agid. Bellamera decis. 141 *si primus.* Mathesilan. singulari 95. incipit, *nota mirabilem*.
195 Aut sumus in materia odiosa, † & tunc iterum distingue. aut verbum, *diœcesis* praefertur a lege, vel constitutione generali, & similiter venit Ciuitas. c. 1. de rerum permutatione, libro 6. & ibi glossa verbo, *diœcesis*. & Ioannes Monachus num. 2. Probus etiam nu. 2. Geminian. num. 13. Franchus, sub num. 4. vers. *in glossa secunda, in fine.* & in cap. quamuis. il c. §. quamquam, de præben. in 6. Petrus Andreas Gambarus in d. cap. 1. super gl. verbo, *diœcesis*.

Aut profertur in rescriptis, seu dispositio-
196 nibus † particularibus, & tali casu minime comprehenditur Ciuitas appellatione diœcesis, cap. quamuis, de præbendis, lib. 6. cap. Rodulphus, & ibi gl. verbo, *Sagien. diœcesis.* & Abbas nu. 3. 5. & 11. de rescript. plenissime Felinus num. 8. & per totum, vbi nu. 1. tractat an e conuerso, Ciuitatis appellatione veniat diœcesis, & alia plura in proposito de more cumulat. & Geminian. in cap. felicis, §. fin. num. 6. de pœnit. & remiss. lib. 6. Mandosius in regula 16. de concurren. in data, q. 40. num. 7. vbi per totam illam quæstionem alia plura dicit, plene Ferrettus consil. 220. num. 3. & 4. ac 6. & per totum, & cons. 22. num. 1. cum sequen. lib. 1.

Vnde in casu nostro, cum simus in constitutione generali, & materia fauorabili, & subiecta, proculdubio veniret Ciuitas, & Ecclesia Cathedralis, appellatione diœcesis, licet pro maiori declaratione fuerit vtrumque expressum.

Ideo in terminis regulæ 4. Cancellariæ, reseruantis beneficia vnicorum subcollectorum
197 in quacumq. ciuitate, vel diœcesi, dicebam, † quòd non poterat esse vnus subcollector in Ciuitate, & alius in diœcesi. quia cum appellatione diœcesis veniat Ciuitas, si vnus subcollector deputaretur in Ciuitate, & alius in diœcesi, iam essent duo subcollectores in eadem diœcesi, contra mentem, & litteram dictæ regulæ 4. quòd placuit Rotæ in vna Calagurritan. beneficiorum sub die 2. Decembris anno 1602. coram R. P. D. meo Lancellotto. Vbi etiam dicit, quòd illa dictio, *vel*. posita inter verbum, *Ciuitate*. & verbum. *diœcesi*. est
198 intelligenda restrictiue, † & declaratiue, prout passim accipitur. Archidiaconus in cap. 1. vers. *porro* de statu regular. lib. 6. Socin. cons. 5. 1. num. 8. lib. 4. & tangam in glossa 51. casu 18. & alia, quæ de materia diœcesis dicam, vide in glossa 60.

Nono quæro, quid si Episc. non possit ingredi suam diœcesim, nec minus in ea residere, propter proteruiam, & crudelitatem impiorum, qui illam occupatam ha-
199 bent, † vtrum in hoc casu gaudere valeat alternatiua?

Episcopus qui non potest residere an gaudeat alternatiua.

Videtur quòd non, ex quo vere, & personaliter non residet, vt regula nostra requirit Ac dixi superius ex nu. 12. cum sequentibus. Quod etiam procedit, quamuis non sit in culpa, vt in quæst. proposita, & disputata ex nu. 42. vsque ad num. 83. & in quæst. 6. a nu. 161. vsque 178.

200 Nihilominus contrarium † verius esse puto per pulchrum tex. in clem. 1. de foro comp. vbi statuitur, quòd in casu suppradicto, Episcopus possit exercere omnem iurisdictionem extra suam diœcesim in diœcesi aliena, in ciuitate videlicet, vel loco insigni suæ Ecclesiæ viciniori, in quo poterit secure morari, & iurisdictionem libere exercere. Ita tamen quòd prius petat licentiam a diœcesano illius loci, vbi sedere voluerit. quam si concedere nolit: nihilominus procedere valeat, vt latius in d. clem. Ideoque in casu in quo d. Episcopus potest exercere iurisdictionem contentiosam ob præfatam rationem, cum declarationibus, & modificationibus ibidem assignatis: in eodem etiam casu, pari ratione alternatiuæ beneficio, quamuis vere non resideat, vti debet.

Neque obstant pro contraria parte adducta, quia in illis casibus, aut Episcopus residere desinebat, vel saltim impedimenta remouere poterat. In isto vero casu secus

prorsus, quia nec voluntarie abest, nec potest remouere impedimentum, sed accessus ad suam diœcesim est illi prohibitus, ac residentia sine magno vitæ periculo impossibilis. Et nulla lex ad impossibilem ræsidentiam obligare potest. l. 1. §. si id quod. ff. de action. & oblig. l. impossibilem 144. ff. de reg. iur.

* Hic adde quæstionem de legato vt in informatione Fauentina. à fol. 789.

Item an in Canonicatu pœnitentiario intret alternatiua stantibus decisionibus Maioricen. coram Mellino & Seraphino, & alijs nouiter factis. coram Iusto. à fol.

Item quare dicitur diœceses ex Abb. in c. fin. n. 3. de maiorit. & obed. & Conc. Trid. sess. 23. c. 2. post princ. ibi, in sua Ecclesia vel diœcesi.

Item an intret alternatiua quando Ordinarius instituit ad præsentatationem patroni potentis, de cuius iurepatronatus non constat. vt in Ferrarien. Prioratus coram Pegna.

Item an, intret quando residet in aliquo loco vnito suæ diœcesi, licet consistat in alia. vt in Compostellano.

Item quia in casu d. decisionis Fauentinæ Episcopus agebat de lucro captando, hic vero agit de damno vitando.

Item quia in illo casu, obstabat Episcopo quasi contractus initus in acceptatione alternatiuæ, hic autem non obstat sed suffragatur.

Item quia alternatiua concessa ad inuitandum vt resideant Bursat. conf. 1:6. n. 103. lib. 2. retorqueretur: nam si in principio mensis Episcopus esset absens, nollet amplius in illo mése residere si sciret non posse rui alternatiua de tempore residentiæ.

Item quia valet argumentum de tacito ad expressum. & sic si expresse Episcopus renuntiaret collationi 8. dierum non censebatur renuntiare alijs diebus. sic nec tacite renuntiando per absentiam præiudicat sibi quo ad tempus in quo præsens fuerit.

Itē residentia ratę nō debet esse sine fructu.*

Summaria Glossæ 44.

1 *Verba thematis huius glossæ 44. qualiter declarantur.*

2 *Alternatiua beneficiorum liberæ collationis, intrat in omnibus casibus, in quibus intrat reseruatio ratione mensis.*

De omnibus, & quibuscumque beneficijs Ecclesiasticis, cum cura & sine cura, secularibus, & regularibus. gloss. 44.

1 SVPER declaratione ✝ verborum prædictorum recurre ad ea, quæ dixi in glos. 5. & 6. & 7. ac 8. istius regulæ. vbi eadem verba, (quæ in principio regulæ nostræ apposita fuere,) satis superque explanaui. & in omnibus

2 illis casibus, in quibus dixi intrare ✝ reseruationem mensium, in ipsis etiam casibus conceditur alternatiua: præterquam in beneficijs, quæ non sunt liberæ collationis, vt in sequentibus glossis (Deo dante) ostendam.

Summaria Glossæ 45.

1 *Alternatiua dumtaxat conceditur in beneficijs liberæ collationis.*

2 *Papa sicut concedit libere Episcopo acceptanti alternatiuam, collationes de beneficijs vacantibus in mensibus Februarij, Aprilis, Augusti, & Nouembris, sic & ipse debet conferre libere in mensibus Martij, & Septembris, & nu. 3.*

4 *Papa nunquam intendit lædere habentes electionem, præsentationem, consilium, consensum, aut interuentum.*

5 *Decens non est, quod Papa simul cum alijs conferat, &c.*

6 *Alternatiuam acceptantes, possunt partim gaudere illa, & partim non, & nu. 7.*

8 *Alternatiua est acceptata, ergo Episcopus, qui acceptauit, gaudet illa, non valet consequentia.*

9 *Reseruationem allegans ratione acceptatæ alternatiuæ, tenetur probare quòd Episcopus gaudeat illa.*

10 *Libera collatio quæ dicatur ad effectum regulæ nostræ.*

11 Libera, *dictio, denotat potestatem faciendi sua sponte, alterius voluntate nō requisita, & excludit omnem communicationem, num. 12. ac denotat præcisam, & tatalem libertatem, nu. 13. & absolutam dispositionem, nu. 14.*

15 *Dictio,* libere, *importat id quod dictio,* plene.

16 *Libere qui potest facere, sine conditione facere potest.*

17 *Dictio,* libere, *multis modis accipitur.*

18 *Liberum arbitrium interdum habere dicitur, qui habet expedire actum de consilio alterius.*

19 *Libera collatio dicitur, quamuis sit facienda certo generi personarum.*

20 *Capitulum Sede vacante, non potest conferre beneficia liberæ collationis.*

21 *Libera dicitur collatio parochialium, quamuis debeat prouideri per concursum, quia ex parte collatoris est libera, & nu. 22.*

23 *Libera non dicitur collatio, quando est vni ex portionarijs facienda.*

24 *Alternatiuæ antiquæ intrabant in beneficijs non liberæ collationis, nec regula ante Sixtum V. excludebant consilium, consensum, aut interuentum, & nu. 25. & 26.*

27 *Liberæ collationis vnius Episcopi, non dicitur beneficium, quando alius Episcopus debet consilium, aut consensum dare.*

Plura-

28 *Pluralitas resoluitur in suas singularitates.*
29 *Alternatiua concessa simpliciter de beneficijs ad Episcopi collationem spectantibus, an intelligatur de sola libera collatione.*
30 *Commune mei, & alterius, non est propriè meū.*
31 *Legatum de his, quæ vxoris causa parata sunt, non capit ea, quæ ad vsum communem vxoris, & alterius parata sunt.*
32 *Expectatiua ad beneficium spectans ad præsentationem Abbatis, non capit beneficiū, ad quod Abbas præsentat cum consensu alterius.*
33 *Collator non dicitur, qui habet consentire, vel consulere.*
34 *Conferens cum consilio, vel cōsensu alterius, plus habet, quam conferens simul cum alio.*
35 *Regula nostra, consultius continet illa verba,* ad liberam, *&c.*
36 *Prabendæ Eccles. Cathedralis de iure communi non sunt liberæ, sed simultaneæ collationis Episcopi, & Capituli.*
37 *Priuatio prabendarum Ecclesiæ Cathedralis, ad Episcopum & Capitulum spectat.*
37 *Capitulum Ecclesiæ Cathedralis quando dicatur collator ordinarius ad effectum regulæ de triennali.*
38 *Collatio beneficiorum inferiorum Ecclesiæ Cathedralis, an ad solum Episcopū spectet, & nu.42.*
38 *Episcopus solus sine adiunctis procedit contra beneficiatos Ecclesiæ Cathedralis, qui non sunt de Capitulo.*
39 *Portionarij de iure cōmuni nō sunt de Capitulo.*
40 *Portiones Ecclesiarum Cathedralium, sunt de inferioribus beneficijs.*
41 *Portionem habens non dicitur propriè habere præbendam.*
43 *Portionum Ecclesiæ Cathedralis collatio, quando portionarij non sunt de Capitulo, spectat ad Episcopum solum, alias secus.*
44 *Capituli participationem habens, dicitur habere beneficium magis qualificatum.*
45 *Portionarij in pluribus Ecclesijs Cathedralibus sunt de Capitulo.*
46 *Collegiatæ Ecclesiæ dignitas, aut prabenda, non dicitur liberæ collationis Episcopi, sed ad Capitulum, & Prælatum spectat electio, aut præsentatio, & ad Episcopum confirmatio, & numero 47.*
48 *Lex 9. titulo 14. & l.1. tit.16. partita 1. qualiter intelligantur.*
49 *Episcopus de iure antiquiori solus conferebat liberè prabendas Ecclesiæ Cathedralis, & Collegiatæ, hodie vero non, & nu.50.*
51 *Simultanea quando est collatio Episcopi, & Capituli, tantam potestatem habet solus Episcopus, quantam habet totum Capitulum.*
52 *Episcopus quando confert cum Capitulo, confert vti singularis, & non tenetur interuenire insimul.*
53 *Simultanea collatio Episcopi, & Capituli, quando est, considerantur vt duo corpora, quæ non confunduntur.*
54 *Episcopus non dicitur de Capitulo propriè loquendo, licet largo modo sit, & nu.55.*
56 *Decanus, & alius Prælatus inferior Episcopo, quando dicantur de Capitulo.*
57 *Capitulum non debet supprimere nomen Episcopi, nec è conuerso.*
58 *Simultanea si est collatio Episcopi, & Capituli, & Episcopus confert vni, & Capitulum alteri nihil agitur, etiam si Episcopo accedat minor pars Capituli, & nu.59.*
60 *Maior pars Collegij absorbet minorē, tam in collationibus, quam in præsentationibus, & n.61.*
62 *Episcopus & Capitulum si discordant in collatione, intrat prouisio præuentiua Papæ.*
63 *Discordia Episcopi & Capituli stante super collatione, Papa non tenetur conferre alicui de prouisis ab illis, licet aliud sit de præsentatis, & num.64.*
65 *Collationis termini, non sunt confundendi cum præsentatione.*
66 *Episcopus & Capitulum si quādo congregantur, efficitur vnum corpus dumtaxat, tunc statur maiori parti.*
67 *Simultanea collatio Episcopi & Capituli, dicitur quando Episcopus non concurrit in collatione, vti Prælatus, sed vti Canonicus.*
68 *Alternatiua conceditur Episcopo vti Episcopo, & non vti Canonico.*
69 *Simultanea quando est collatio Episcopi, & Capituli, si alter tantum confert alio non contradicente, collatio valet, nam alius consentire censetur, & num.70.*
71 *Consuetudo, statutum, aut priuilegium, dant & tollunt ius conferendi.*
72 *Vacare possunt plura beneficia per obitum vnius, & vnum esse reseruatum, aliud vero non.*
73 *Collatio quando ad solum Capitulum spectat, solet Episc. votare tanquam vnus Canonicus.*
74 *Episcopus interdum solet habere duas voces in collationibus.*
75 *Domini Castrorum, seu Villarum habent vtilitatem terminorum, tanquam duo incolæ de diuitibus.*
76 *Decanus Ecclesiæ Tridentinæ habet duas voces in Capitulo.*

Ad liberam ipsorum dumtaxat; non autem aliorum cum eis, dispositionem, seu præsentationem, vel electionem. gl.45.

ECLARAT regula nostra, quòd concessio alternatiuæ, intelligatur in beneficijs dumtaxat, quæ sunt liberæ † collationis; non autem in beneficijs, quæ Episcopi conferunt, & 1
de illis disponunt insimul cum Capitulis, vel aliis:

Alternatiua non conceditus nisi in beneficijs liberę collationis.

alijs: siue prouident ad præsentationem, seu
electionem, vel de consilio, consensu, inter-
uentu, vel aliàs, ipsorum Capitulorum, aut
aliarum quarumcumque personarum: Nam
in talibus beneficijs, nullatenus intrat alter-
natiua, sed sunt prouidenda in quatuor men-
sibus ordinarijs, Martij, Iunij, Septembris,
& Decembris, perinde ac si alternatiua acce-
ptata non esset.

Cuius rei ratio est, quia sicut Episcopus
per alternatiuam, recipit à Papa potestatem li
bere conferendi in quatuor mensibus Februa-
rij, Aprilis, Augusti, & Octobris; sic etiam ra-
2 tio † postulat, quòd Papa libere cõferat in duo
bus mensibus Martij, & Septembris, quos ver
sa vice recipit ab Episcopo. Sed si beneficia
non essent liberæ collationis, Papa non posset
3 libere conferre sine † læsione habentis simul-
taneam collationem, electionem, aut præsen-
tationem, siue consilium, consensum, aut in-
teruentum, vel aliàs. Attamen in hac parte il-
4 los lædere † non intendit, cap. dudum, de pri
uilegijs, cum alijs alleg. in §. 4. procem. nu. 6.
Igitur conueniens est, quòd in talibus benefi-
cijs nõ liberæ collationis, cesset alternatiua.

Et vltra hoc non esset condecens, nec con-
ueniens, quòd collatio Papæ deberet esse si-
5 multanea † cum alio, & vel de illins consilio,
aut interuentu, &c. ex his, quæ dixi in §. 1.
procem. ex num. 1. cum seqq.

Ex quo collige primo, quòd Patriarcha,
Archiepiscopus, vel Episcopus,
qui acceptauit alternatiuam, potest partim
6 † gaudere alternatinæ commodo. & partim
non gaudere: nam in beneficijs liberæ colla-
tionis fruitur alternatiua: secus vero est in il-
lis beneficijs, quæ liberæ collationis non sunt.
Neque est nouum, quòd diuersis rationibus, &
respectibus, vnus & idem Episcopus partim
gaudeat alternatiua, & partim non, & in iu-
7 re conferendi diuerso † iure vtatur. l. miles.
§. pro parte. ff. de legat. 2. tex. in cap. postu-
lastis, vbi notat Imola num. 5. & 10. de con-
cess. præben. & in cap. à collatione, de appel-
lation. in 6. Abbas in c. cum in tua, nu. 8. in
fine, de decimis. Bal. in l. 1. nu. 4. C. de seruis
fugitiuis, & Ripa in l. finali, num. 122. C. de
reuocan. donation. cum alijs per Tiraquel. de
nobilitate cap. 28. ex num. 12. vsque 16. & de
retract. consanguin. §. 1. glossa 18. num. 23. &
§. 8. glossa 5. nu. 14. & dixi in §. 6. procemiali.
ex num. 45. vsque ad finem.

Vnde infertur, quòd cum non valeat con-
sequentia, Episcopus acceptauit alternati-
8 uam, ergo in quolibet beneficio gaudet † illa,
quòd prouisus Apostolicus de beneficio va-
cante in mense Martij, vel Septembris, tan-
quam reseruato, ex eo quòd Episcopus gau-
deat alternatiua ad excludendum prouisum
ab Ordinario possessorem; non solum tene-
tur probare dictam acceptationem, sed etiam

Non valet consequentia Episcopus acceptauit alternatiuam ergo gaudet illa.

probare debet, quòd beneficium sit liberæ col
lationis, cum in tali casu probatio debeat es-
se concludens, vt fuit resolutum me obtinente
in vna Corduben. dimidiæ portionis coram R.
P. D. meo Sacrato 13. Februarij anni 1602. &
faciunt bene, quæ scripsi in glossa 43. quæst. 1.
ad quæ me remitto, ne iterum repetam. Quod
9 nota pro verificatione † clausulæ, quæ solet ap
poni in breuibus Cameralibus (constito quòd
possessor obierit in mense Martij, seu Septem-
bris, Episcopo alternatiua gaudente.) Et vi-
de quæ dixi in glossa 9. in annotationibus con-
tra nullitates & attentata, ante finem. nu. 233.
cum seqq. & infra in hac glossa, num. 72.

Secundo collige. quòd libera colla-
tio dicitur illa ad effectum
regulæ nostræ, quæ potest fieri à solo Episco-
10 po, † absque alterius electione, præsentatio-
ne, consensu, consilio, seu interuentu, aut aliàs,
& fuit late dictum in vna Vrgelen. Canonic.
7. Maij. 1563. coram Illustriss. Blanchetto, &
in Tarraconen. Sacristiæ 9. Iulij 1600. coram
R. P. D. meo Iusto

11 Verbum namque *libera*. denotat † potesta-
tem faciendi actum sua sponte, alterius volun-
tate non requisita, cap. 1. de rescriptis, iuncta
glossa, verbo, *vt libere*. cap. 2. in fine, de testa-
men. libro 6. clemen. 2. & ibi glossa, verbo,
libere. & Doctores de iurepatronatus, & in cle
men. dudum. §. si vero, in verbo, *libere*. de se-
pulturis, late prosequitur Aretin. cons. 76. in-
cipit *diligenter visis*. num. 3. Barbatia cons. 59.
in fine, lib. 3. Decius cons. 360. nu. 3. Socinus
Senior cons. 13. nu. fin. lib. 1. Gozadinus cons.
58. nu. 2. & cons. 91. nu. 9. & cons. 11. nu. 11.
Curt. Iunior cons. 2. num. 3.

Libera collatio quæ dicatur.

12 Et ista dictio *libere*. excludit † prorsus om-
nem requisitionem, seu communicationem
alterius, cap. de multa, ibi, *libere conferat*. vbi
notat Abbas nu. 3. & communiter omnes, de
præbend. cap. 1. de officio Ordinarij, vbi no-
tat Butrius, num. 4. l. si quis maior, ibi, *libero
arbitrio*. C. de transaction. Ruinus cons. 100.
nu. 4. lib. 1. Cassad. decis. 3. sub nu. 3. de priui-
legijs. & nu. 4. in fine. Caputaquen. decis. 297.
nu. 5. & 6. par. 1.

Denotat etiam præcisam, & totalem liber-
13 tatem † verbum, *libere*. Aimon cons. 122. nu.
5. Ruinus cons. 18. num. 6. & cons. 84. num. 9.
lib. 1. Quæ libertas, nec iure nec ratione, nec
æquitate aliqua regulatur. Socin. consil. 170.
num. 8. lib. 2. Menochius de arbitrarijs, lib. 1.
quæst. 70. num. 33.

14 Nec non, importat † & absolutam disposi-
tionem, vt post Bartolũ, Alexandrum, & alios,
consuluit Rolan. à Valle cons. 42. n. 18. volu. 1.

Accedit quoque, quòd illa dictio, *libere*.
15 idem importat, quod dictio, *plene*. † Ruinus
cons. 100. nu. 4. lib. 1. & cons. 121. nu. 2. ibidem.

Quare sine contradictione facere potest,
16 qui libere potest. † Calcaneus consil. 3. num.
8. Go-

8. Gozadinus cons. 47. nu. 9. lib. 1. Menoch. de arbitrarijs. lib. 1. q. 7. nu. 34. cum seqq.
Et de alijs multis modis, quibus hæc dictio,
17 *libere* accipiatur, vide inferius in gl. 53. vbi 24.
modos adduxi, & quæ dicam in gl. 46.
INTERDVM tamen secundum subiectam
materiam dicitur pendere à libero arbitrio,
18 quamuis quis habeat petere † alterius consilium, quod sequi non tenetur. Antonius de Butrio per textum. ibi in cap. 1. num. 6. de capell. Monachor.
Similiter dicitur libera collatio, quando col-
19 lator tenetur conferre certo † generi personarum, veluti filijs patrimonialibus. Achilles de Grassis decis. 5. per totam, de priuilegijs. Puteus decis. 162. *fuit dubitatum*. nu. 2. & 3. lib. 2. fuit resolutum in vna Vlixbonen. Prioratus de Carranza, coram Illustriss. D. meo Seraphino de mense Nouembris anni 1603. vbi fuit dictū esse liberam collationem, quamuis sit facienda vni ex sex personis de certo Collegio, & in vna Calagurritana beneficij de Arcaya 26. Aprilis 1596. coram R. P. D. Corduba, vbi propterea fuit dictum non potuisse Capitulum Se-
20 de vacante conferre † talia beneficia de quibus agebatur, filijs patrimonialibus, & dixi in
* gl. 9. §. 1. à nu. 75. * Licet alias Abb. in c. decorem. nu. 3. de institut. dicat quod non videatur libera collatio beneficiorum, quæ semper debent conferri hominibus certæ cognationis.*
Vnde sequitur intrare alternatiuam per istam regulam concessam in beneficijs curatis,
21 † & parochialibus; quia quamuis sint conferenda dignioribus per concursum. iuxta formam Concil. Trident. sess. 24. cap. 8. de reformatione. Nihilominus sunt liberæ collationis, vt fuit resolutum in vna Abulen. Parochialis 26. Aprilis 1596. coram Illustriss. Cardinali Blanchetto.
Ratio prædictorum est, quia ex parte Epi-
22 scopi est libera collatio, cum solus † conferat sine electione, præsentatione, consensu, consilio, vel interuentu alterius, vel aliàs: & sic nullum adest impedimentum regulæ nostræ. Et licet in cui dando non sit absoluta potestas, cum Episcopus teneatur dare dignioribus, seu filijs patrimonialibus; illud tamen non est considerabile ad effectum huius regulæ, nihil de hoc dicentis.
Hinc non obstat decisio Putei 100. nu. 3. lib. 3. dum dicit, quod non est libera collatio Capituli, quando tenetur conferre vni portiona-
23 rio: nam illud † procedit ad diuersum effectum, vt collatio sit nulla, si non seruatur forma concordiæ disponentis, quòd Canonicatus conferantur per optionem portionarijs, non autem ad effectum gaudendi alternatiua de qua agitur.
24 Alternatiuæ tamen antiquæ aliter † concedebantur, quia extendebantur ad beneficia simultaneæ, & non liberæ collationis, quarum verba erant huiusmodi. *vt de quibuscumque beneficijs ad tuam vna cum dilectis filijs Capitulo ipsius Ecclesiæ collationem, prouisionem, præsentationem, electionem, seu quamuis aliam dispositionem, &c.* teste Puteo decisione 472. *in vna Portugalen.* num. 2. libr. 2.
Et etiam in modernis alternatiuis, & regu-
25 lis deficiebant † verba illa. *Nec etiam cum consilio, vel consensu, seu interuentu Capitulorum, vel aliorum, aut alias pertinentibus*. donec Sixtus Quintus in sua reg. addidit prædicta verba, prout hodie iacent in regula nostra Sanctiss. D. N. Clementis VIII. & sic ante regulam Sixti Quinti forsan dicebantur beneficia liberæ collationis, ad effectum vt intraret alterna-
26 tiua, quæ prouidebantur † ab Episcopis cum consensu, consilio, vel interuentu alterius, modo non essent simultaneæ collationis, vel ad electionem, seu præsentationem aliorum. Hodie verò contrarium est dicendum, & procedere puto, quamuis vnus Episcopus conferat
27 beneficium propriæ diœcesis, cum consensu, † vel consilio, vel interuentu Episcopi alterius diœcesis; ita vt tam conferens, quàm consentiens, aut consulens, vel interueniens, sint ambo Episcopi; quia nihilominus procedit ratio nostræ regulæ, vt non intret alternatiua, etsi ambo sint Episcopi. Nam illa pluralitas resol-
28 uitur in suas singularitates, † vt vnus solus Episcopus debeat libere conferre, sine consensu, consilio, vel interuentu alterius Episcopi. l. falsa. 33. §. fin. ff. de condit. & demonstr. l. Lutius. 78. §. Caio. ff. ad Trebell. Abbas in cap. vt priuilegia. notab. vlt. de priuileg. Rota decis. cis. 20. in fine. de concess. præbend. in antiquis. decis. Perusina 112. num. 2. Tiraquell. in l. si vnquam, verbo, *susceperit liberos*. à nu. 44. vsque 62. & late scripsi in gl. 21. nu. 1. cum seqq.
Item, quia etiam quo ad Episcopum debentem dare consilium, vel consensum, seu interuenire, militat ratio superius assignata in nu. 2. 3. & 4.
Adiungo, quòd eo ipso, quod regula nostra dicebat concedere alternatiuam in beneficijs spectantibus ad Episcopi collationem, quamuis reliqua verba, *liberam dumtaxat, non autem aliorum, cum eis, &c.* apposita non essent,
29 venire intelligenda † de collatione spectante ad solum Episcopum; non autem de simultanea collatione pertinente ad Episcopi cum alio collationem, per text. expressum in cap. cum in illis 16. §. si verò, de præbendis. lib. 6. *si vero* (inquit ille textus.) *de beneficio ad aliquorum collationem, vel præsentationem spectante (non adiecto communiter, nec diuisim) prouisio iniungitur facienda, in beneficio, quod ad collationem, vel præsentationem alterius ipsorum tantum pertinet, adimpleri non potest. Sicut si de beneficio spectante ad collationem vnius prouisio iniuncta fuisset, adimpleri non posset in beneficio*

neficio, cuius collatio ad eum simul cum alio pertineret. & ibi tradunt gl.fin.Gemin.nu.2.& 5.
Franc.nu.2.& 3.& nu.5.Caputaq.decis.88. nu.
4.p.2.Simonet.cum alijs de reseruatione.q.71.
Pauinus in tract.de officio, & potestate Capituli.q.10.nu. 23. rationē reddentes,quia illud
30 quod est cōmune † mei,& alterius, nō est proprie meum,sed impropriè, cum ego non habeā
nisi dimidiam partem, de qua tantum disponere possum,glossa 1.in cap.penult. 12.q.1.l.illud.ff.de ritu nuptiar.Ioan.Monachus in d.§.si
vero.nu.4.Probus nu.2.& 5.Gemin.& Franch.
vbi supra. Cagnol. late in l.id quod nostrum.
13.nu.20.ff.de reg.iur.

Vnde dixit tex.in l.legatis 35. ff. de legat.2.
quòd legatis vxori, quæ sui vsus causa parata
sunt,eos seruos ad eam non pertinere,qui non
31 proprij vsus, † sed communis vsus causa parati sunt.

Fuit etiam resolutum in Rota coram Puteo
decisione 102. incipit, *licet Staphilaeus*. lib. 2.
quod expectatiua ad beneficium spectans ad
præsentationem Abbatis, non includat benefi-
32 cium, quod spectat ad præsentationem † dicti
Abbatis,cum consensu alterius, reprobata decis.2.Besigneti,de concess.præben. quæ contrarium dixerat.

Quamuis sit verum, quod ille qui debet cō-
33 sentire, vel consulere, non dicatur † collator.
Rota decis.10.de concess.præben. in antiquioribus. & decis. 79. de rescriptis, in antiquis,
per tex.in c.1.ne sede vacante.lib.6.vbi Franchus nu.4. Felinus in cap. ex parte. de constit.
nu.fin.in fin.vers.*vnum etiam*.& in cap. eam te.sub nu.16.vers.*praterea*.de rescrip.Ripa in cap.1.num.5.de iudicijs.& tangam in gl.seq.

Et ideo plus habet iuris, & iurisdictionis,
34 quando solus confert,† cum consensu,vel consilio Capituli, quam si simul cum eo simultaneam collationem faceret,tex.in cap.vnico,ne
sede vacante. lib. sexto. in principio, iuncto
§.cum vero. Ioannes Selua de benef. 3. par. q.
71.num.2.

Cæterum maiori pro declaratione,& ad tollendam occasionem dicendi, quòd cum alternatiua sit fauorabilis,in actu fauorabili,appellatione rei veniat res communis, iuxta ea quæ
tradit post alios Franchus in d.§. cum vero.d.
cap.vnic.nu.3.vers.*in materia tamen fauorabili*. ne sede vacante. licet in nu.5.cogitandum
35 reliquerit. Ideo consultius † fuit in regula nostra facta expressio quæ sit.

Tertio collige ex illis verbis: *non autem aliorum cum eis dispositionem,&c.*
iuncto verbo,*Capitulorum*. quod regula nostra

Collatio præbendarū Ecclesiæ Cathedralis ad quem spectet.

præsupponit beneficia, & præbendas Ecclesiarum Cathedralium, non esse de iure communi
36 † liberæ collationis Episcopi, sed potius simultaneæ: ita quod Episcopus, & Capitulum
insimul debeant illa conferre & prouidere, &
non vnus sine alio, text. iuncta glossa, verbo,
postulauit. in cap.cum Ecclesia Vulterana 31.
& ibi tradunt Anton.de Butrio num.19. & 20.
Imola num.5.Abbas num.8.& cæteri, de elect.
cap.1.in principio, ne sede vacante, lib.6. Milis in repertorio, verbo, *beneficij collatio*. sub
num.34.& 15. Franchus per text.in cap.à collatione.num.1.de appellat. in 6. Lapus allegatione 31.incipit,*prima conclusio*.num. 1. Selua de
beneficio 2.par.cap.22.vers.*tertia opinio*. Rota
decis. 4. de concessione præbend.in nouis. post
principium. vers.*praterea licet ad Episcopum, & Capitulum simul*.Felin. in cap. venerabilis.
nu.38.& ante,& post,de exceptionibus.Æneas
de Falconibus de reseruatione.2. par. quæst.4.
post num.15. vers. *aliud in collegiata Ecclesia*.
Pauin.de officio,& potestate Capituli. parte 1.
quæst.8. nu. 8. vbi omissis varijs opinionibus,
de consilio, vel consensu Capituli, hoc firmat,
quod inspecto iure communi,collatio dignitatum, canonicatuum, & præbendarum Ecclesiæ
Cathedralis,sit simultanea Episcopi, & Capituli. Conclusit etiam Rota, teste Cassadoro
decis.22.nu.2.de præbendis,quę opinio est iam
sæpissime comprobata alijs pluribus decisionibus, ita vt inoffenso pede sit amplectenda.
Puteus decis.135.num.1.lib.1.& decis.412. in fine,lib.2.& decis.172.num.1.lib.3. Mandosius
in regula 18. de ætate ad Canonicatus. quæst.
fin. & fuit nouissime resolutum in vna Salmantina portionis 16. Maij 1603. coram R. P. D.
* meo Iusto, & aliàs passim. * De quo etiam vide l.1.tit.16.partita.1.*

Hinc dixit Caputaq.decis.88.num.5. par.2.
quod non competit Episcopo Calciaten.alternatiua in beneficijs, ad sui & Capituli collationem spectantibus.

37 Vnde eadem ratione contraria, priuatio †
dictarum præbendarum Ecclesiæ Cathedralis
spectat ad Episcopum.& Capitulum.Caputaq.
decis.153.nu.1.& per totam.p.1.de quo etiam
vide Put.decis.18.lib.3.

Sic etiam quo ad dictas præbendas,Capitulum Ecclesiæ Cathedralis dicetur collator ordinarius ad effectum regulæ de triennali. Gomez.sic declarandus in d. regula de triennali,
quæst.37.nu.1.& 2.

Quia Capitulum etiam dicitur ordinarius
collator.Rebuff ad concordata.rubr. de collationibus.§. *præfatiq. Ordinarij*, in gloss. verbo,
ordinarij collatores.

Quando autem non sint dignitates, canonicatus,seu præbendę in Ec-
38 clesia Cathedrali,sed alia inferiora † beneficia
quæ non sunt de corpore Capituli; tunc licet
consistant in Cathedrali Ecclesia, dicit Abbas
post Innoc.quem allegat in dicto cap. cum Ecclesia Vulterana,sub num. 8.ad medium. vers.
in tertio membro. quod solus Episcopus potest
illa conferre, etiam sine consensu,vel consilio
Capituli. quia ista minora beneficia explicat
Episcopus ex suo officio generali.

Et cum

Et cum hoc, consonat dispositio Concilij Tridentini, sess. 25. de reformat. cap. 6. dicentis, quòd contra Capitulares Ecclesiæ Cathedralis Episcopus debeat procedere cum adiunctis eiusdem Capituli: si autem non sunt dignitates, nec de Capitulo, possit procedere solus.

Hinc, cum portionarij de iure communi non
39 sint de Capitulo. † cap. nouit, de his, quæ fiunt à prælato. Abbas in cap. 1. n. 11. & in cap. scriptum. num. 4. de elect. Caputaq. decis. 84. & 91. par. 1. Cæsar de Grassis decis. 4. num. 6. de his, quæ fiunt à prælatis. Gregor. Lopez in l. 3. glossa, *por costumbre*, titul. 6. Partit. 1. cum adductis per Rotam decis. 4. num. 3. part. 2. diuersorum.

Et portiones Cathedralium sint de inferio-
40 ribus † beneficijs ipsius Ecclesiæ. Nec habens portionem dicitur habere talem præbendam,
41 † de qua dicta iura, loquuntur. Put. decis. 441. nu. 3. & 4. lib. 1. & dixi in gl. 5. in princ. à nu. 93. Videtur quòd in talibus portionibus Ecclesiæ Cathedralis, Episcopus solus sine Capitulo fundet intentionem suam in collatione dictarum portionum, & à fortiori in collationibus Cappellaniarum.

Sed nihilominus inuenio quòd etiam in portionibus, & dimidijs portionibus Eccle-
42 siæ Cathedralis, sæpe Rota deciderit quòd sint inspecto iure communi de simultanea collatione Episcopi, & Capituli, vt fuit resolutum in vna Salmantina dimidiæ portionis 25. Iunij 1590. coram Comitulo, & in alia Corduben. dimidiæ portionis 13. Februarij anni 1602. coram R.P.D. meo Sacrato, & aliàs pluries; Licet sit verum, quòd in dictis decisionibus, nulla facta fuerit mentio, an sint beneficia inferiora, vel non: vel num sit vera opinio Abbatis, vel falsa, quia non fuit allegatum. Idem etiam sentit decisio facta in Vicentina beneficij S. Martini. in fine, sub 18. Nouembr. 1599. coram Illustrissimo D. meo Pamphilio.

43 Posset tamen hoc forsan concordari, † quòd opinio Abbatis procedat, quando tales portionarij sunt prorsus extranei à Capitulo Ecclesiæ Cathedralis, prout de iure communi: dictæ vero decisiones locum sibi vendicent, quando ipsi portionarij, & dimidij portionarij ex aliquo iure speciali sunt de gremio Capituli, licet non in omnibus actibus Capitularibus, vt pote in collationibus, electionibus, & admissionibus. Nam cum habeant participationem in Capitulo, dicuntur habere bene-
44 ficia magis † qualificata. Rota decis. 8. sub nu. 1. ad medium, vers. *maxime cum intersit*, de præben. in antiq.

45 Et in Cathedrali Corduben. † portionarij, & dimidij portionarij sunt de Capitulo generali, quamuis in electionibus, prouisionibus, admissionibus, & alijs actibus similibus votum non habeant, vt ad effectum coniudicum, de quo in d. Conc. Trid. sess. 25. cap. 6. de reformat. fuit resolutum in vna Corduben. iurisdict. 7. Februarij 1597. coram Orano, & per tres sententias conformes iudicatum. Et de portionarijs Ecclesiæ Cartaginen. loquitur Put. d. decis. 441. in princ. lib. 1. Et de portionarijs Hispalen. est decis. 4. in princ. par. 2. diuersor. Et de Calagurritanis fuit sæpe resolutum esse de Capitulo coram Orano, & coram Reuendiss. Corduba, & coram R.P.D. meo Iusto. licet quo ad electiones, & admissiones præbendarum voce careant. Idem est de portionarijs plurium Ecclesiarum Cardinalium Hispaniæ.

Similiter dignitates, Canonicatus, & præbendæ Ecclesiarum Colle- *Collatio præbendarum Ecclesiæ Collegiatæ ad quē spectet.*
46 giatarum † inferiorum à Cathedralibus, de iure communi non sunt liberæ collationis Episcoporum. nam plures tenuerunt, quòd Prælatus, & Capitulum ipsius Ecclesiæ Collegiatæ prouidere possint, non requisito Episcopo: sicut faciunt in alijs negotijs ipsius Ecclesiæ. Quia non est tanta communio inter Episcopum, & Ecclesiã inferiorem, sicut inter Episcopum, & Ecclesiam Cathedralem, vt infra citandi Doctores recitant. Et hanc opinionem tenuit Rota antiqua decis. 8. de præben. in antiquior. Besigneti. Ægid. Bellam. decis. 717. incipit, *collationes præbendarum*.

Alij vero tenent, quòd electio, seu præsentatio spectet ad Prælatum, & Capitulum Ec-
47 clesiæ Collegiatæ: confirmatio † vero, seu institutio, ad Episcopum pertineat. Anton. de Butr. in d. c. cum Ecclesia Vulterana, de elect. sub nu. 21. vers. *aut agitur de prouisione Ecclesiæ collegiatæ inferioris*, & Abbas ibidem, sub nu. 8. vers. *quo ad secundum casum*. Imol. sub nu. 5. vers. *si vero non sit patronata*. Selua vbi supra nu. 35. vsque ad nu. 40. qui alios infinitos referunt. Rota (licet non bene constans) decis. 4. de concess. præbend. in nou. & conclusit postea sæpius Rota de tempore Cassadori, vt attestatur ipse in allegata decis. 22. num. 3. de præbend. vbi firmauit, hanc vltimam sententiam esse communem, & à Rota sæpe canonizatam, & amplectendam. quam decisionem Cassadori sequuta est, etiam Rota de tempore Putei decis. 135. incipit *die 29. Aprilis*, lib. 1. licet littera dictæ decisionis minus correcta videatur. Mandos. in reg. 18. quæst. finali, sub n. 3.
* & sæpe seruauit Rota moderna. * Decian. responso 6. nu. 11. vol. 2. *

Quapropter regula nostra, postquam dixit, *non autem aliorum, cum eis dispositionem*, respiciendo in hoc ad id, quòd ius commune disponit, circa collationem præbendarum in Cathedralibus; adiungit, *seu præsentationem, vel electionem*, considerans dispositionem iuris communis, circa prouisionem præbendarum in Ecclesijs collegiatis.

48 Et secundum supradicta intelligi † debent. l. 9. titulo 14. & l. 1. titulo 16. Partita 1. & quæ

quæ ibi super hoc tradit Gregor.Lopez.

49 Nec omitto, quòd iure antiquiori † ante cap. nouit,& cap.quanto de his,quæ fiunt à Prælato, Episcopi poterant conferre omnia prædicta beneficia, etiam in Cathedralibus, & Collegiatis libere, etiam sine aliquo consilio Capituli.gl.verbo, *secus*,in cap.quamquam,de elect.in 6.Abbas in cap.cum venisset, sub num.3. vers.*nota bene*,de in integr.restitut. Ægid.Bellam.decis.69. sub n.4. vers.*tertio quia ab initio*,& decis.717.aliàs 718.n.3.vers. *primo quia de iure communi*, & tangit Cassadorus in sæpe citata decis.22. nu.3. post medium, vers. *quod ab initio iuris antiqui*.

50 Cæterum hodie de iure communi, vt dixi tenendum est,quòd prouisio præbendarum in Cathedralibus, est simultanea Episcopi, & Capituli: & in Collegiatis inferioribus, electio, seu præsentatio spectat ad Prælatum, & Capitulum ipsius Collegiatæ, & confirmatio, seu institutio ad Episcopum.

Et quando collatio est simultanea Episcopi, 51 & Capituli,talem † potestatem habet Episcopus solus de per se, qualem habet totum Capitulum,& è contra l.Titio & hæredibus. ff.de vsufruct.l.mulieri cum liberis. ff. de hæred instituen.Roman.conf.99.nu.1. Felin.in cap.pastoralis.§.finali, sub n.9.de rescript.Socin.iun. conf.104.nu.17.lib.1. Selua de benef.2.p.q.17. nu.9. Rota decis.770.num.1.& 2.p.1.diuersor.& decis.408.n.1.eadem par.1.diuersor. Simonet. iuncta addit.de reseruat.q.71. nu.8.Iasin l.iurisgentium.§.fin.nu. 11. cum seqq.ff.de pact.& fuit resolutum in Placentina voti, 6. Nouembris anni 1600.coram R.P.D.meo Pegna Rotæ Decano.

An Episcopus faciat in collat. vnum corpus, vel duo cum Capitulo.

* *Sic in materia præsentandi,& alia qualibet si potestas spectat ad Collegium, & Petrum, tantam potestatem habet Petrus, quantã Collegium.Felin.in d.c.pastoralis,nu.8.de except. Cassador.decis.1.nu.2.de iurepatr.Lambertin. 2.par.lib.1.q.1.art.18. per totum. vbi num.4. post Bald.& DD.in l.quoniam. C.de appellat. subdit, quod si Abbas, & Conuentus condemnantur in centum, Abbas soluet 50. & Conuentus alia 50.*

Ideo Episcopus consideratur vt singularis; 52 † ita vt in collatione, quæ fit per Capitulum non teneatur interuenire, quia considerantur 53 vt duo corpora.quæ ad inuicem non†confunduntur, sed quilibet potest prouidere de per se.Puteus decis.117.incipit,*collatio vbi spectat*, lib.3. dicens, ita fuisse resolutum coram illo in vna Toletana Canonicatus, & præbendæ 27. Aprilis anni 1548.Achil.de Grass.decis.4.n.10. de præbend. Simonet.de reseruatione iuncta addit.in quæst.71.num.11.per tradita à Ioanne Selua in tract.de beneficio 2.par.q.17.num.19. & 20.Cæsar de Grass.decis.1.num.2.& decis.2. num.1.de iurepatron.

Ratio est, quia Episcopus, & Capitulum 54 sunt diuersa,nec Episcopus † dicitur de Capitulo, glos. verbo, *in eisdem*, vers. *vnde potest dici*, in clement.vt hi qui, de ætate & qualitate,vbi Cardin.num.13.Gemin.in cap.fin. nu.5. ante finem, vers.*secus est in prælato*. de præb. Abbas in proœmio decretalium 2. par. nu.21. Capuaq.decis.153.nu.3.lib.1.& probatur in rubro & nigro,de his quæ fiunt à prælato, sine consensu Capituli. text.in cap.à collatione, de appellationibus lib.6. & in cap. postulastis, de concess.præb.Vbi Imola nu.16.& cæteri dicũt, quòd licet,lato modo loquendo,Episcopus tã- 55 quam caput†Capituli,vt in c.nouit,de his quæ fiunt à prælato, dicatur de Capitulo; tamen re vera, stricto sumpto vocabulo,seu propriè loquendo, Episcopus non dicitur esse de Capi- * tulo. *& plura bona cumulat Io. Bapt. Ferret. cons.286.proponitur, per totum.*

Decanus tamen, & alij prælati inferiores 56 † vere dicũtur de Capitulo. Abbas in cap.post cessionem,nu.8.de concess.præb. Quod intellige,quando ex aliquo iure speciali efficerentur de Capitulo,secus de iure communi,vt per Gemin.& Franc.in c.fin.nu.5.de præb.in 6.

Igitur, cum sint corpora diuisa, nunquam confunduntur,vt vnicum dumtaxat corpus fa- 57 ciant. Nam valde iniquum † esset, quòd si Episcopus & Capitulum conuenirent, quòd Capitulum supprimeret nomen Episcopi, vel Episcopus supprimeret nomen Capituli. Ioan. de Selua vbi supra d. q.17. nu.20. Abbas in c. postulastis. num.12. de concess.præbend.

Quo fit, vt quando collatio est simultanea Episcopi & Capituli, si Episcopus conferat vni, & Capitulum alteri, neutra 58 collatio † valeat,quia ad inuicẽ se impediunt, Geminian.in cap.à collatione. num. 4. de appellat.lib.6. Franch.ibidem sub num.1.vers. *eo tamen casu*. Probus num.4. Feder.de Senis cõs. 1. sub num.10.vers.*solutio*. & plene tradit Io. Selua de beneficio 3. par. q. 71. num.1. & per totam. Nauar.consil.1.num.3.de his quæ fiunt à maiori parte Capituli.& cons.36.num.2.de regularibus. Ruin.consil.50. incipit,*super themate*. num. 8. lib. 5. Paulinus in allegato tract. de officio,& potest. Capituli, prælud.5.num.3. Rebuff. consil.60. num.12. cum pluribus seqq. facit etiam Rota decis. 134. num. 3. & per totam.lib.3.p.3.diuersorum.

Effectus resultates ex eo, an sint duo corpora, vel vnũ.

Sequitur etiam quòd pariter esset nulla collatio Episcopi in casu præcedenti, quamuis eidem accederet minor pars 59 †Capituli. Nam illa minor pars Capituli, quæ 60 accedit Episcopo,absorbetur † per maiorem partem Capituli,alteri conferentem, & sic nullius est considerationis. Abb.in cap.pastoralis. num.7.& Felinus num.8. vers. *vbi duo corpora*, & nu.9.de rescript. vbi plura de more congregat.& in cap.cum omnes.num.18. vers. *octauo limita*. de constitutionibus. Ias. in l. iurisgentium.

rium. §.fin. num.9. vers. *secunda conclusio*. ff.
de pactis. Imola in cap.postulastis,num.15. de
concess. præbend. Selua de beneficio 2. par. q.
17.nu.11.& 12. cum sequentib. Ruin.d.consil.
50.nu.8. lib.5. Lapus allegat.32. in fine, & ibi
Mandos. sub littera C. Cassadorus decis.2.nu.
3. de iurepatronat.

Prout etiam in materia iurispatronatus,
61 † si quis relinquit duos filios patronos,& vnus
eorum moritur relictis decem hæredibus, qui
succedunt in stirpem, iuxta text.in clement. si
plures, de iurepatron. & alter filius præsentat
vnum, cui accedunt tres ex decem hæredibus
alterius, ac reliqui septem hæredes præsentant
alium: tunc non dicitur maior pars vna,quam
altera, quia maior pars suffocat minorem.
Cassadorus decis.2.num.1. & per tot. de iure-
patron. comprobat pluribus Rocch.de Curte,
de iurepatron. in verbo, *ipse,vel is,à quo*,nu.5.
6 & 7.& Lambertin.de iurepatron.lib.1.par.2.
quæst.1.princip.art.25.num 17.& 18.& art.27.
num.2.vbi concludunt, tunc locum esse grati-
ficationi. Necnon idem Lambertinus libro 2.
par.3.q.4.principali,art.7.per tot.

Vnde ratione dictæ discordiæ, Episcopi &
Capituli in collatione facienda, cum nulla
62 prouisio teneat. vidi † sæpe prouideri à Sede
Apostolica de tali beneficio iure præuentionis,
& prouisiones Apostolicæ effectum habuere.
Nam si Papa prouideat alteri personæ,tenebit
prouisio, & acquiritur illi plenum ius, vt dixi
in §.4.proœm.ex nu.90.& seqq.ac late fuit re-
solutum in vna Hispalen. portionis 19. Ia-
nuarij 1594. coram Illustrissimo Cardinali
Pamphilio.

Vbi etiam fuit dictum, quòd stante dicta di-
scordia inter Episcopum & Capitulum,Papa
63 non tenetur conferre † tale beneficium vni,vel
alteri ex nulliter per Episcopum & Capitulum
prouisis, nec gratificare digniori. quia licet
64 secus sit in pluribus præsentatis † in discordia
patronorum,vt supra dixi; tamen in materia
65 collationis, † cuius termini non sunt confun-
dendi cum præsentatione,communis, & vera,
est conclusio Doctorum in contrarium, cum
neutra collatio teneat, & sit locus prouisioni
Apostolicæ ex supra allegatis.

SI TAMEN ista duo corpora Episcopi &
Capituli confunderentur, ita quòd quando
congregantur non remaneret singulum inte-
66 grum, & distinctum: tunc staretur † maiori
parti. Et si aliqui Canonici veluti duo,aut tres
accederet Episcopo cum iam esset maior pars
Episcopi, & Canonicorum illi adhærentium,
ista pars præponderaret, & collatio ab ea fa-
cta præualeret, quia vinceret aliam partem
Canonicorum, gl.in verbo, *plures*. in cap. pa-
storalis,de rescript.quam sequitur post Butriũ,
Imolam, & Abbatem ibi Felin. nu.8. vers. *vbi
duo corpora*. Abbas in cap. scriptum. nu.6.de
electión. Ioann.Selua de benef.2.par.q.7.nu.1.
cum seqq. Cæsar de Grass. decis.1.nu.1.2.& 3.
cum seqq. de his,quæ fiunt à maiori parte Ca-
pituli. Rota decis.713. num.10. part.1.diuer-
sorum.

67 Præterea non solum dicitur collatio si-
multanea † Episcopi & Capi-
tuli ad effectum regulæ, vt non intret alterna-
tiua, quando Episcopus confert pro dimidia,
tanquam Prælatus cum Capitulo: sed etiam,
& à fortiori, quando Episcopus concurrit in
collatione vti priuatus, seu tanquam Canoni-
cus,& vnus de Capitulo. text. in cap. postula-
stis.§.nisi forte,& ibi gl.verbo, *sed vt Canoni-
cus*, de concess.præbend. & ibi Abbas num.11.
Imol.nu.6.& 8.text.etiam in cap.à collatione,
vbi Geminian.nu.4.Franch.n.1.vers.*& dicitur
collatio pertinere*, de appellation. in 6. Mohed.
decis.1. de priuilegijs.vbi nu.1. assignat aliam
bonam rationem ne intret alternatiua, vide-
licet quòd alternatiua conceditur Episcopo,
68 vti Episcopo,† & non vti Canonico,& vide in
gl.51.nu.114.

Quando autem collatio est simultanea
Episcopi, tanquam Prælati, &
Capituli, si collatio fit ab altero eorum tan-
tum, siue ab Episcopo, siue à Capitulo, & ab
altero nulla fiat collatio, tenebit talis collatio
69 per vnum † illorum facta: ex quo ius confe-
rendi competit cuilibet in solidum, & si vnus
non confert censetur consentire collationi
70 † per alterum factæ. Achill. de Grass. decis.4.
nu.13.& 14.de præbend.Put.decis.190.num.4.
lib.3. glossa in verbo, *non debeat*, in cap.1. de
iurepatronatus,& Abbas ibi nu.7. & cons.54.
nu.3.lib.1.Ruin.cons.50.n.10.lib.5.facit etiam
Put.decis.298.nu.final lib.1.Couarr.in practic.
quæstionibus cap. finali. num.1. Boer. decis.5.
num.1.

* * Et collatio vnius collatoris, præseruat pos-
sessionem alterius collatoris. quod procedit in
quocumque socio, & compatrono. Calderin.
cons.15.de iurepatronat.Abb.cons.54.sub n.3.
post medium. vers.*nam vbicumque*.lib.1.Roch.
de iurepatron.verbo *competens* q.7.n.42. Lam-
bertin. de iurepatron.2.p.lib.2.q.10.art.6. per
totam.Caputaq.decis.264.n.fin.& 266.& 419.
p.2. Mohedan.decis.22. de renuntiation.Ruin.
cons.50.nu.10.lib.2.Put.decis.294.in fine,lib.1.
Rota decis.713.nu.6.par.1.diuersor.

Nisi actus in quibus socius non præsenta-
uit,nec contulit,sint multiplicati & plures,cum
tunc deficiat animus. & amittatur possessio,
Bald.in l.2. nu.46. alias 48.ad fin.de seruit. &
aqua.Ripa in cap.cum Ecclesia Sutrina. nu.11.
in fine d. caus. possess. Cæsar de Grass. decis.1.
nu.3.eod.tit.Rota decis.126.par.1.diuersor. &
fuit late decisum in vna Calciaten.coniudicum
... Aprilis ann.1606.coram Ottimbergo.

Vel interueniat aliquis actus prohibitiuus
seu exclusiuus. Ripa in d.cap.cum Ecclesia Su-
trina. n.55.& 56.de caus.possess.Aimon.de an-
tiq.

tiq.tempor.4.part.§.materia ista.nu.81.& 82. cum alijs adductis a me superius in gl.5. §.6. num.37.*

Denique licet de iure communi præbendæ in Cathedralibus sint simultaneæ collationis Episcopi & Capituli, & in Collegiatis ad Capitulum spectet electio, seu præsentatio,& ad Episcopum confirmatio, seu institutio;consuetudine tamen,seu præscri-
71 scriptione, vel statuto,potest contrarium † introduci : videlicet quòd vel ad solum Episcopum, sine Capituli consilio,consensu,vel interuentu, seu alio ministerio spectet, vt in cap. ex frequentibus,de institutionibus. Vel è conuerso ad solum Capitulum,vt in cap.ex parte,
✱ de concess.præben.* l.1.tit.16.par.1. & ibi glo. verbo *collumbre* * Abbas in c. postulastis, nu. 2. de concess. præbend. cap.Cumana 50.& ibi glossa verbo,*consuetudine*,de elect. cap. cum Ecclesia Sutrina,& ibi glos. verbo,*temporis*, & omnes, de caus. possess. plene per Balbum de præscriptionibus 1.p.5. partis principalis.q.8. nu.1.& 2.& per totam. Cassador.decis.12. sub nu.2. & sub n.3.ante finem,de concess.præben. Et nouissime fuit resolutū in vna Maioricen. Sacristiæ 26. Iunij 1600. coram Illustriss.Card. Pamphilio. Rota decis.166.nu.1. p.1. diuersor. & decis. 134. part. 3. lib.3. diuersor. Nauarr. cons.3.num.1. cum seqq. sub tit. de officio Ordinarij.

Hinc sæpe contingit, quòd vacet, per eam-
72 dem personam † dignitas, & Canonicatus vnius Eccclesiæ in aliquo ex mensibus Martij, aut Septembris postquam Episcopus acceptauit alternatiuam, & collatio dignitatis sit reseruata,quia erat liberæ collationis, & intrabit alternatiua : collatio vero Canonicatus non, quia non erat liberæ collationis, nec poterat intrare alternatiua. Sicut etiam per contrarium, si vacarent in aliquo ex mensibus Februarij, Aprilis, Augusti,aut Octobris,collatio dignitatis spectaret ad Episcopum vigore alternatiuæ; collatio vero Canonicatus esset Sedi Apostolicæ reseruata.& vide supra nu.8.& 9. & in glo. in annot. contra nullit. & attent.ex nu.253.

Et quando ad solum Capitulum spectat colcollatio,tunc sæpe solet Episcopus vocare tan-
73 quam vnus † de Capitulo, & vnicum dumtaxat votum habere,vt in dicto cap. postulastis. §. nisi forte, de concess.præbend. & in cap. 2. collatione de appellat.lib.6. cum alijs nuper citatis.

Interdum etiā solet Episcopus habere duas
74 † voces, seu vota,prout contingit in Episcopo Zamoren. & alijs pluriqus, quod non multum distat à ratione. Nam cum sit ipse Episcopus caput Capituli. cap.nouit,cap. quanto de his quæ fiunt à Prælato. Ita debet speciali prærogatiua duplicis vocis gaudere. Prout in simili dicimus,quòd Dominus Castri, vel Villæ,tanquam caput, possit in territorio dicti Castri, seu Villæ,ligna scindere,& cum proprijs gregibus pasculari, & alias commoditates percipe-
75 re, tanquam duo † incolæ de diuitibus talis Castri.vt per doctrinam Collectarij in cap. ad quæstiones. nu.5. de rer. permutat. vsu forensi in Hispania receptum est,teste Gregor. Lopez in l.9. verbo,*como a los ricos*, ad medium,vers. *& sic potest in territorio*,tit.28.Partita 3.Auendan. de exequen. mandat.part.1. cap.4.nu.20. Mexia in l.Toleti 2.par.fundament.9. num.59. Couarr.in pract.quæst.cap.37.nu.1.vers.*est denique apud Hispanarum*.licet ipse contrarium sentiat.

Prout etiam in Ecclesia Tridentina, Deca-
76 nus habet ab antiquo duas † voces in electionibus,& prouisionibus,& alijs actibus capitularibus, vt ex pluribus instrumentis desuper mihi ostensis,dum essem consultus in vna causa Tridentina Canonicatus,percepi.

✱ * De quo vide Cardin.cons.53.incipit Decanus Ecclesiæ Tridentinæ. & potest esse ratio, quia sit Decanus, & Canonicus. vt ex eodem Cardin.vbi supra & dixit Rota in d.causa Tridentina Canonicatus 15. Decembris 1603.coram R.P.D.Mellino.

Vnde,si inter Episcopum & Capitulum adest concordia,quod solus Episcopus conferat certas dignitates, dummodo conferat vni de corpore Capituli; valet talis concordia, & aliter facta collatio non tenet. cap. cum dilectus & ibi glo.verbo *constitutum de consuetudine*. Paul.Castren.cons.365.super primo.nu.1.& per totum.lib.1. & fuit decisum in Taraconen. Sacristiæ 19. Maij 1601. coram R.P.D. Iusto vide quæ dixi in glos.8.nu.109.& gl.56.nu.89.

Summaria §.1.Glossæ 45.

1 *Simultanei collatores alternis vicibus conferentes,an gaudeant alternatiua, & num 12.13. & 32.*
2 *Episcopus & Capitulum possunt vicissim diuidere collationes per turnos.*
3 *Alternatiua non conceditur Capitulis, sed solis Episcopis.*
4 *Episcopus in turno Capituli, prorsus habet manus ligatas,& nu.5.*
6 *Iurisdictio conferendi, diuisa intelligitur quo ad solum exercitium, & ius semper commune remanet, quia est indiuiduum, declara num.10.*
7 *Acceptatio alternatiuæ per Episcopum facta non prodest Capitulo.*
8 *Menses Martij, & Septembris (stante alternatiua) ex ordinarijs efficiuntur reseruati.*
9 *Capituli conditionem,non potest Episcopus facere deteriorem, nec locupletari cum iniuria Capituli,& nu.10.*
11 *Menses ordinarij si non auferuntur Capitulo ex acce-*

acceptatione alternatiuæ, si illa intraret, plura resultarent inconuenientia.

12 *Alternatiua gaudet Episcopus, quando est in turno libere conferendi, aliàs non, & nu. 13.*

14 *Episcopus in turno existens, dicitur liberam habere collationem.*

15 *Turnum habens, pro illa vice dicitur totum ius habere, & intrat expectatiua, & num. 16.*

17 *Subreptitia est gratia compatroni, qui quando non erat in turno, se nominauit compatronũ.*

18 *Alternatiua est fauorabilis, & ad fauorem Episcoporum interpretanda.*

19 *Turnus sequens Capituli non attenditur, ad effectum vt non intret alternatiua Episcopi in turno existentis.*

20 *Alternatiua Episcopi in turno existentis, quando intrat, qualiter sit facienda diuisio mensium, & vacationum inter Papam, Episcopũ, & Capitulum, & num. 21. cum seqq.*

22 *Menses Ianuarij, Maij, Iulij, & Nouembris nullam perplexitatem causant, quia semper sunt Apostolici.*

23 *Menses Iunij, & Decembris semper sunt ordinary, & num. 40.*

24 *Episcopus existens in turno prouidet beneficium vacans in mense Februarij; secus si non sit in turno; nec tunc prouidet Capitulum, sed Papa, & num. 25. & 26.*

27 *Alternatiua fruens Episcopus, non prouidet de vacatione contingente de mense Martij, aut Septẽbris, sed Capitulum, si est in turno; si vero non est, prouidet Papa, & nu. 28. & 29.*

30 *Turnus vnius, quando dicatur consumptus, vt intret turnus alterius.*

31 *Turnũ non consumunt Apostolicæ prouisiones, & alter collator potest habere plures turnos.*

33 *Capitulum licet hodie non gaudet principaliter alternatiua Episcopi; tamen sentit commodum ex illa per quandam consequentiam.*

34 *Capituli interest, quod turnus Episcopi citius consumatur.*

35 *Principaliter quod agitur dumtaxat consideratur, non vero quod venit in consequentiam.*

36 *Turnus si diuidatur inter Episcopum & Capitulum per choros intrare potest alternatiua.*

37 *Alternatiua an intret, quando collationes diuiduntur inter Episcopum, & Capitulum per menses, & concluditur quòd si Episcopus habet menses Martij, & Septembris, sic. aliàs non. num. 38. 39. & 40.*

37 *Capitulum quando dicatur ordinarius collator.*

41 *Papa potest vti iure praeuentiuo in mensibus Iunij, & Decembris, siue spectent ad Episcopum, siue ad Capitulum.*

42 *Absentia Episcopi alternatiua gaudentis, facit quòd vacationes contingentes in mense Iunij, & Decembris spectent ad Papam.*

43 *Residere præsumitur Episcopus in propria Ecclesia, sicut maritus cum vxore.*

44 *Futura quæ possunt esse & abesse, non sunt consideranda.*

45 *Præiudicium non dicitur propriè, quod non imminet de præsenti.*

46 *Futuri temporis tractus, ad Iudicem non spectat.*

47 *Futuro ex euentu, mens Papæ non consideratur.*

48 *Præiudicij secundarij, & in consequentiam venientis, ratio haberi non debet.*

49 *Alternatiua an intret, quando est facta inter Episcopũ, & Capitulum diuisio per hebdomadas, & concluditur quod non. & nu. 50. & 51. & à fortiori si est facta diuisio per dies. num. 53. & 54.*

52 *Hebdomada eadem solet diuidere mensem præcedentem à sequenti.*

55 *Alternatiuæ locus est, quando est facta diuisio turnorum per annos inter Episcopum, & Capitulum, & num. 56.*

57 *Collationes an possint diuidi per turnos inter Episcopum, & Capitulum.*

58 *Patroni possunt alternis vicibus diuidere præsentationes.*

59 *Collationes Capituli possunt inter Canonicos diuidi per menses, aut hebdomadas.*

60 *Seruitutis vsus potest diuidi per horas, & annos.*

61 *Iurisdictionis exercitium diuidi potest per menses, aut annos; necnon exactio charitatiui subsidij. Ac maioritas prælationis in sedendo, subscribendo, et similibus, et nu. 62.*

63 *Ecclesia mutari non debens ad singulas patronorum mutationes.*

64 *Diuidi non potest iuspatronatus libertorum.*

65 *Diuidi non potest iuspatronatus Ecclesiasticum, cum sit indiuiduum.*

66 *Diuisio collationum non potest fieri inter Episcopum et Capitulum, in præiudicium reseruationum.*

67 *Clausula*, saluis reseruationibus Apostolicis, *quid operetur, et num. 68. concluditur quod excludit vsum alternatiuæ.*

69 *Episcopus, et Capitulum nihil possunt facere, quod tendat in diminutionem reseruationum Apostolic. ne fraudis occasio detur. et nu. 70.*

71 *Diuisio prouisionum potest fieri (secluso effectu alternatiuæ) vt commodius fiant, et discordiarum euitetur occasio.*

72 *Diuisio collationum facta inter Episcopum, et Capitulum, quando suffragetur ad effectum fruendi alternatiua, & constituuntur sex casus, vsque ad num. 79.*

73 *Confirmatio ex certa scientia facit locum alternatiuæ, nisi adsit clausula,* saluis reseruationibus, *et num 74.*

75 *Confirmatio in forma communi nullam obstaculum tollit, et num. 76.*

77 *Obseruantia longæua aufert fraudis præsumptionem.*

78 *Consuetudo est potentior statuto, et concordia.*

79 *Quasi possessio Episcopi attenditur ad effectum, vt alternatiuæ locus sit.*

§. 1. gloss. 45. in quo agitur, an intret alternatiua, quando exercitium prouidendi, est diuisum in beneficijs, quæ alias non sunt liberæ collationis.

QVONIAM sæpe inter Episcopos, & Capitula, seu alias personas, cum quibus Episcopi habent simultaneam collationem, solent per concordias, statuta, aut consuetudines diuide-
1 re † exercitium conferendi, interdum alternis vicibus, aliquando per menses, & etiam per hebdomadas; Ideo in hoc §. inspicere operæpretium erit. Num intret alternatiua per Episcopos acceptata?

Ponamus, quòd Episcopus, & Capitulum ex consuetudine, vel concordia, auctoritate
2 Apostolica confirmata, habent vicissim † per turnos diuisas collationes beneficiorum, vacantium in suis mensibus ordinarijs, vt in clemen. 2. de iurepatron. ita quòd in prima vacatione Episcopus solus libere prouideat, sine consensu, consilio, vel præsentia Capituli, vel aliás. Et in sequenti vacatione solum Capitulum similiter prouidere valeat, libere, absque consilio, consensu, vel interuentu Episcopi, & sic deinceps alternatim, vicissim, & per turnos, semel Episcopus, & postea Capitulum, vt in decisione Putei 178. lib. 3. Vtrum stante hac diuisione, si Episcopus acceptauerit alternatiuam, gaudere possit illa in sex mensibus per regulam nostram concessis?

Et quidem videtur, quòd non intret alternatiua ex pluribus.

Prima & notanda quæstio.

Primo, quia regula nostra dumtaxat concedit Episcopis commodum alternatiuæ in beneficijs spectantibus ad liberam collationem
3 illorum; non autem conceditur Capitulis, † nec alijs personis. Vnde cum prouisio dictorum beneficiorum sit communis non solum Episcoporũ, sed etiam Capitulorum; ita quòd non possit semper Episcopus prouidere, nisi alternatim semel sic, & semel non. Non vtique potest dici libera collatio Episcopi, cum in turno Capituli, Episcopus prorsus habeat ma-
4 nus † ligatas, & desinat habere præcisam, &
5 totalem libertatem, † quæ requiritur ad hoc, vt quilibet actus libere fieri dicatur. Carolus Ruinus consil. 18. num. 6. & consil. 84. num. 9. lib. 1. Aimon consil. 122. num. 5. Menoch. de arbitrarijs lib. 1. quæst. 7. num. 34. cum sequentibus, cum alijs allegatis in principio huius glossæ 45. ex num. 100. cum sequentibus.

Præsertim, quia licet vsus & exercitium iurisdictionis, iuris conferendi, sit diuisum alternis vicibus; ipsum tamen ius, & iurisdictio semper commune remanet inter Episcopum,
6 & Capitulum, cum sit indiuiduum, † & diuisio prohibeatur, cap. 1. iuncta glossa, verbo, *diuidi non debeat*, vbi omnes tradunt, de iurepatronatus. l. 1. §. si vsusfructus. ff. ad l. falcidiam. l. vide. ff. de seruitutibus. Felin. in cap. prudentiam. num. 5. de officio delegati. Couarruuias in practicis quæstionibus. cap. fin. num. 2. in principio. Lambertinus de iurepatronat. lib. 1. par. 2. quæst. 2. principali, artic. 36. num. 2. & 3. Alexander consil. 25. num. 2. volum. 5. Probus in cap. cum in illis. num. 60. de præbendis, in sexto. & fuit decisum in vna Salmantina integræ portionis 25. Iunij anni 1599. coram R. P. Domino meo Mellino.

Secundo, quia hodie, stante dispositione re-
7 gulæ nostræ, acceptatio † alternatiuæ facta per Episcopum, non prodest Capitulo, vt illa gaudere possit, sicut proderat antiquitus in regulis illorum temporum, vt dixi in glos. 42. in principio.

Tertio, quia si Episcopus gauderet alternatiua, sequeretur quòd esset auferendum Capitulo ius conferendi in duobus mensibus ordinarijs, videlicet Martij, & Septembris, qui menses (mediante alternatiua) ex ordinarijs
8 efficiuntur † Apostolici, vt regula nostra declarat. tamen hoc dicendum non est, quia indubitati iuris est, Episcopum minime posse
9 facere † deteriorem conditionem Capituli. l. quodcunque. §. si quis ita. ff. de verbor. oblig. l. si vnus. §. ante omnia. ff. de pactis. l. cum maritus. §. fin. ff. de iure dotium. l. id quod nostrum 11. l. non debet alteri per alterum 74. ff. de reg. iur.

Item sequeretur inconueniens, quòd Episcopus, qui non potest prouidere nisi alternis vicibus cum Capitulo, cum omnimoda paritate, & æqualitate, prouidere posset in quatuor mensibus Februarij, Aprilis, Augusti, & Octobris libere in omnibus vacationibus, quæ contigissent: in quibus Capitulum habet alas ligatas, obstante reseruatione. Et postea in duobus mensibus Iunij, & Decembris, qui semper sunt ordinarij; posset idem Episcopus similiter prouidere alternatim cum Capitu-
10 lo, & hac via locupletaretur † cum iniuria, & iactura Capituli, contra l. iure naturæ. ff. de regulis iuris, cap. locupletari, eodem tit. in 6.

Quarto, quia si dicimus quòd Capitulo non sint auferendi sui quatuor menses ordina-
11 rij, confestim sequuntur plura † inconuenientia. Nam aut Papa non debet habere nisi quatuor menses Ianuarij, Maii, Iulii, & Nouembris, aut Papa, & Capitulum debent inuolute & confuse, conferre in duobus mensibus Martij, & Septembris, qui (cessante alternatiua)

ria) sunt ordinarii, & cum illa efficiuntur Apostolici, quod minime dicendum est.

Cæterum pro resolutione breuiter distinguendum est: Aut quærimus si Episcopus in prædicto casu potest simpliciter, & absolute frui alternatiua, perinde ac si tale beneficium semper esset liberæ collationis, & in omnibus vacationibus contingentibus in sex mensibus ordinarijs, vigore alternatiuæ: Et tunc proculdubio dicendum est,
12 quòd non, † ex rationibus supra adductis.

Aut quærimus, an Episc. quando est in turno duntaxat, possit gaudere alternatiua, cum ipse solus conferat sine cōsilio, consensu, vel interuentu alterius, & in hoc casu affirmatiua pars, quòd intret alternatiua acceptata, est tenen-
13 da, † vt in terminis fuit resolutum in vna causa Salmantina Canonicatus, seu alternatiuæ 27. Nouembris 1581. coram Robusterio, & in alia Fauentina Canonicatus 16. Decembris 1584. coram Illustrissimo Mantica, & in alia Romana beneficij Sancti Petri 28. Aprilis anni 1595. coram Gypsio, & in eadem iterum sub die 9. Nouembris anni 1596. coram Reuerendiss. D. Corduba Episcopo Pacen. & in vna Sarzanen. Canonicatus 23. Octobris anni 1598. coram Illustriss. D. Seraphino & nouissime in vna Salmantina portionis 16. Maij huius anni 1603. coram R. P. D. meo Iusto, & vide inferius, nu. 10.

Ratio est, quia Episcopus, quando est in tur
14 no, stante dicta diuisione, habeat liberam † collationem, & beneficium pro illa vice dicitur liberæ collationis, ex quo solus ipse confert, & non requiritur consensus, nec consilium, nec interuentus, nec aliud ministerium Capituli, vel alterius personæ.

Sed totum ius & potestas conferendi, est in illum translata, & confert solo iure pro-
15 prio; † non autem iure communi, vt docent Ioannes Andreas in cap. cum in illis. 16. sub num. 2. post medium super verbo, *vel præsentationem.* de præbendis lib. 6. Ancharanus ibidem sub num. 4. vers. *Item si præsentatio pertinet.* Dominicus Geminianus in d. cap. cum in illis. §. fin. num. 3. & Franchus sub num. 5. vers. *& si idem mandetur.* Philippus Probus nu. 60. vbi concludunt omnes, quòd si beneficium habet plures patronos, qui inter se fecerunt conuentionem de præsentando alternis vicibus, iuxta formam clemen. plures. §. 1. de iurepatronat. & Papa concedit alicui expectatiuam de beneficio spectante ad collationem. N. qui pro illa vice erat in turno, intrat
16 expectatiua † in illo casu: quamuis tex. in dicto §. fin. secus esse dixerit, si beneficium spectaret ad præsentationem. N. & alterius. Tradit etiam Rocchus de Curte in suo tractatu de iurepatronatus, verbo, *ius.* quæst. 6. nu. 11. Lambertinus in eodem tractatu, lib. 1. par. 2. quæst. 2. art. 36. nu. 7. & 8. & fuit decisum in d. Salman. portionis 16. Maij huius anni 1603. coram R.P.D. meo Iusto.

Quibus adiungo decisionem 107. Putei incipit. *duæ familiæ.* lib. 3. & Acchillem de Grassis decis. 2. de iurepatronatus. in quibus decisionibus fuit resolutum, quòd esset sub-
17 reptitia † gratia illius, qui se nominauit in supplicatione compatronum, quamuis alias esset compatronus, ex eo quòd in illa vacatione, seu anno, ipse non erat in turno, sed alius patronus, qui tunc iudicabatur verus, & solus patronus. * facit etiam Milius in repertorio verbo. *alternatis vicibus,* vbi habetur quod turnus & alternatio vicium significat paritatem, & æqualitatem seruandam vicissim. *

Et ad hoc vt intret alternatiua in casu nostro, addit dicta decisio Salmantina alterna-
18 tiuæ, quòd alternatiua est fauorabilis, † & in fauorem Episcoporum interpretanda, vt sæpius ego comprobaui præsertim in §. 6. proœm. in gl. 53. quæst. 4.

Denique concludit, quòd illa communio successiua, quam habet Capitulum in turno
19 sequenti, † nullatenus sit consideranda ad effectum impediendi Episcopum, ne fruatur alternatiuæ commodo.

Et quatenus superius in ver. *præsertim quia licet vsus.* num. 6. diximus, quod solum est diuisum exercitium, non tamen ipsum ius con-
20 ferendi: est intelligendum procedere † quando ille, ad quem turnus spectat, confert communi nomine, secus vero si confert solo iure proprio, vt in casu dictæ decis. Salmantinæ alternatiuæ. & ita fuit distinctum, & declaratum in vna Romana beneficiatus Sancti Petri 28. Aprilis 1595. coram Gypsio, & in Salmantina portionis 16. Maij 1603. coram R. P. D. meo Iusto.

Constito igitur, quòd in casu nostri thematis intret alternatiua, superest aperire quonam modo se debeant habere Papa, Episcopus, & Capitulum in di-
21 ctis diuisionibus, & quando spectet † collatio ad Papam, quando ad Episcopum, & quando ad Capitulum. Et quia res videtur obscuritatem quandam, & confusionem habere ad amussim declarabo.

In primis, in mensibus Ianuarij, Maij, Iulij, & Nouembris, nulla potest oriri dubita-
22 tio, † cum isti menses semper sint Apostolici, & reseruati.

Idem pariter est in duobus mensibus Iunij, & Decembris, qui semper sunt ordinarij,
23 † & ideo in illis, siue Episcopus sit in turno, siue Capitulum, ad illum vel illud, qui, vel quod fuerit in turno, non vero ad Papam, collatio spectabit.

Difficultas ergo restringitur, quo ad reliquos sex menses Februarij, Martij, Aprilis, Augusti, Septembris, & Octobris.

Ponamus quòd Episcopo (gaudente alternatiua) vacauit in mense Februarij, aliqua prębenda in Ecclesia Cathedrali, in qua collationes sunt diuisæ inter Episcopum, & Capitulum alternatis vicibus. Cõcludo quòd aut Episcopus est tunc in turno, & Episcopus illa vice
24 prouidebit, † aut non est in turno, & tunc non ad illum, sed ad Papam collatio pertinebit: Quia Episc. prouidere non potest, cũ in turno non sit: & minus potest prouidere Capitulum,
25 † cum quo ad illud, mens sit reseruatus, ex quo Capitulum alternatiua non gaudet, vt fuit decisum in vna Salmantina dimidiæ portionis 25. Iunij anni 1590. coram Comitulo.

Quo fit, vt si in eodem mense Februarij plures contingant vacationes similes, quòd Epi-
26 scopus, si non est in turno † in nulla illarum prouidere poterit. & si fuerit in turno semel tantũ prouidebit, donec suus turnus sit cõsumptus: reliquę vacationes ad Papam pertinent.

Et idem est in mensibus Aprilis, Augusti, & Octobris.

Si vero vacatio venerit in mense Martij Epi-
27 scopus † nunquam potest prouidere in dicto mense, cum respectu illius sit reseruatus, & habeat ligatas alas. Sed tunc aut Capitulum est in turno, & prouidebit Capitulum, donec suus
28 † turnus sit consumptus, & non amplius. Aut non est in turno, & tunc cum sit impeditum, donec iterum prouideat Episcopus in aliquo ex suis mensibus, solus Papa prouidebit.

Idemque locũ habet respectu mensis Septembris, qui stante acceptatione alternatiuę quoad Episcopũ, est mensis reseruatus, sed respectu Capituli est ordinarius, donec impleat suũ turnum dumtaxat, & impleto turno reliquæ collationes sunt Apostolicæ, & reseruatæ.

In summa, Episcopus non potest prouidere in suis mensibus Februarij, Aprilis, Augusti, & Octobris, nisi quando sit in turno; non vero si sit illius turnus consumptus.

Nec Capitulum poterit prouidere in mensibus Martij, & Septembris, nisi similiter in tur-
29 no fuerit. reliquæ † namque collationes, tamquam reseruatæ, ad solum Papam spectant.

Et ad considerandum si Episcopus, vel Capitulum sit in turno, in aliquo ex prędictis men-
30 sibus, est etiam inspicienda † collatio per illorum alterum vltimo loco facta, & effectum sortita, in aliquo ex mensibus Iunij, & Decembris: qui menses semper sunt ordinarij, vt latius ostendam in §. 3. huius gl.

Nunquam tamen computantur in dicto tur-
31 no prouisiones Apostolicæ, quas fecerit Papa † in mensibus Februarij, Aprilis, Augusti, & Octobris, ob impedimentum Episcopi, quia in turno non erat. Nec versa vice computari debent collationes per Papam factæ in mensibus Martij, & Septembris, ob simile Capituli impedimentum. Puteus decis. 184. lib. 3. & fuit decisum in dicta decis. Salmantina alternatiuæ, & in alia decis. Salmantina portionis 16. Maij an. 1603. coram R. P. D. meo Iusto.

Hæc omnia, licet non ita explicite, colliguntur ex supra allegatis decis. Salmantina alternatiuæ, & similibus.

Et idem, quod dico, quando Episcopus, & Capitulum prouident libere alternis vicibus, quilibet in suo turno, pariter etiam locum ha-
32 bebit, si Episcopus habeat duos † turnos, & Capitulum vnum: vt contingit in Ecclesia Calaguritana. Vel è conuerso, Capitulum habeat duplicem turnum, seu duplicem collationem, & Episcopus vnam. dummodo respectiuè prædicta seruentur, & vide infra in hac gl. §. 3. n. 3.

Ex quo sequitur, quòd quamuis Capitulum non possit gaudere principaliter alternatiua per regulam nostram concessa, etiam si Episcopus illa fruatur, vt dixi in glos. 42. Nihilominus per quandam conse-
33 quentiam † Capitulum consequitur commodũ ex acceptatione, & commoditate Episcopi. Nam cum Episcopus habeat sex menses, in quibus potest prouidere & consumere suum turnum, facilius consumetur turnus Episcopi, in sex mensibus, quam in quatuor solis mensibus, & consequenter citius erit Capitulum in tur-
34 no, cuius interest, † quòd turnus Episcopi sit consumptus, vt ad idem Capitulum spectet prima collatio in quatuor mensibus ordinarijs contingens. Acchilles decis. 2. de iurepatronat. Puteus decis. 107 lib. 3.

Nunquam etenim attenditur, quod in con-
35 sequentiam venit, † sed quòd principaliter agitur. l. 1. §. quod dicimus. ff. de auctorit. tutor. l. is qui. ff. de liberali causa. l. si quis nec causam, l. rogasti. ff. si certum petatur. l. verum ff. de furtis. Alexander cons. 114. *viso instrumento*. in fine, vol. 2. Probus in cap. cum in illis, nu. finali, de præbendis, in 6. Ruinus cons. 21. nu. 16. lib. 1. late Ferrettus cons. 64. nu. 3. & cons. 243. num. 3. Puteus decis. 519. num. 3. lib. 2. & decis. 31. num. 3. lib. 3. Caputaq. decis. 15. num. 6. par. 2. Mohedanus decis. 2. nu. 2. de præbendis. Cæsar de Grassis decis. 1. nu. 23. de confessis: Apud quos plura vtilia in proposito diligens lector reperiet, & maxime apud Iasonem in d. l. si quis nec causam, ex num. 3. vsque ad num. 23. ff. si certum petatur: Vbi sexdecim pulchras illationes hac in re cumulat, ac supradicta seruiant pro prima quæstione.

Secundo quæro, quid si turnus non est diuisus inter Episcopum, & Capitulum per alternas vices vacationum; sed Secunda quæst.
36 est diuisus per † choros, seu latera: Nempe quòd beneficia vacantia ex personis præbendatis, sedentibus in cornu, seu latere dextero chori Ecclesiæ Cathedralis, & Collegiatæ, spectent ad collationem liberã Episcopi, cessantibus reseruationibus. Beneficia vero, quæ vacauerint ex personis prębẽdatis sedentibus in cornu

cornu, seu latere sinistro chori, ad Capituli liberam prouisionem pertineant, vt audiui seruari in nonnullis Ecclesijs Cathedralibus; & loquitur de hoc additio Ioan. Andreæ ad glos. verbo, *statuto*. in cap. finali, de præbendis, libro sexto. Vtrum in hoc casu intret alternatiua quo ad Episcopum acceptantem? Et puto quòd sic, ex eisdem rationibus allegatis in quæstione precedenti.

Immo iste casus est clarior, minoremque continet intricationem, quoniam Episcopus quo ad beneficia vacantia in suo cornu, gaudebit sex mensibus ordinarijs, vigore alternatiuæ, ex quo talia beneficia prorsus sunt liberæ collationis: & Capitulum fruetur suis quatuor mensibus ordinarijs sine alternatiua, non aliter ac si talia beneficia extra Ecclesiã Cathedralẽ in diuersis Ecclesijs consisterent.

Tertia quæstio.

Tertio quæro. An prædicta locum habeant, si in prouisionibus præbendarum Ecclesiæ Cathedralis, diuisio sit facta
37 per menses † inter Episcopum, & Capitulum? Ita quòd Episcopus libere beneficia conferat vacãtia in duobus ex quatuor mensibus ordinarijs, & Capitulũ in alijs duobus, iuxta gloss. verbo *statuto*. in c. fi. de præben. lib. 6.

Hac in quæstione distinguendũ arbitror. Nã aut Episcopus nõ habet duos menses Martij,
38 & Septembris, & tunc minime intrabit † alternatiua, cum illos duos menses permutare non valeat cũ Papa concedente loco illorum quatuor menses Febr. April. Augusti, & Octobris nec possit Episcopus auferre Capitulo aliquẽ ex suis mensibus. l. id, quod nostrum 11. ff. de regulis iuris. cum alijs allegatis in prima quæst.
* huius §. 2 num. 8. 9. & 10. * & gloss. 43. numer. 106. & 107. & gloss. 58. num. 14. & vide infra, in glos. 54. nu. 28.

Aut Episcopus habet duos menses ordinarios Mar. & Septemb. & Capitulum alios duos mẽses ordinarios Iunij, & Decemb. & in hoc casu
39 videtur quòd Epis. gaudere † possit alternatiua. Quia quo ad vacationes contingentes in dictis duobus mẽsibus habet liberã collationem. Et quia acceptando alternatiuam dimittũtur Papæ dicti duo menses Martij, & Septembris, vt sint reseruati, & in locum illorum Episcopus recipit alios quatuor menses Februarij, Aprilis, Augusti, & Octobris.

Item, quia duo menses Iunij, & Decembris, quos habet Capitulum, nullo casu spectant ad Papam, cum semper sint ordinarij sine al-
40 ternatiua, † vel cum illa; & ideo quo ad Papam parum interest quòd illos habeat Episcopus, vel Capitulum. Et si Papa vult in illis
41 vti iure præuentiuo † eodem modo potest ac si dicti menses essent solius Episcopi, vt dixi plene in §. 2. procem.

Vnum tantum inconueniens considero, videlicet, quòd si dicti duo mẽses Iunij, & Decẽbris essent Episcopi propter absentiam Episco-
42 in di illis, posset spectare † ad Papam collatio, iuxta ea, quæ scripsi in gl. 43. q. 3. quod locum non habebit, si isti menses sint solius Capituli.

Sed adhuc censeo, quòd intret alternatiua, quia non est præsumenda absentia Episcopi a sua diœcesi: & ad hunc effectum applicantur bene, ea quæ dixi de præsumptione residentiæ Episcopi ad instar mariti cum propria vxore
43 † vt per Alciatum de præsumptionibus regula 1. præsumpt. 35. nu. 1. Mandosium cons. 18. n. 7. cũ alijs allegat. in gloss. 43. in q. 1. ex n. 88.

Et quamuis possit contingere, quòd absit aliquando: hoc videtur modicæ considerationis ad impediendum Episcopum, quòd nõ gaudeat alternatiua acceptata, quia futura, quæ
44 possunt esse, † & abesse, non sunt consideranda. l. sciendum. §. si fundum, & ibi glossa verbo *possit*. ff. qui satisdare cogantur. Aegidius Bellamera decisione 749. incipit, *licet per appellationem*, col. fin. ibi, *quia dico quod talia futura*. Rota decis. 21. sub n. 5. de præbẽ. in nouis, vers. *confirmatur*. Felin. in c. in nostra, corollario 5. de rescrip. Mandos. in reg. 7. de non tollendo, q. 4. nu. 7. Puteus decis. 97. nu. 7. lib. 2.

Nec dicitur præiudicium propre, quod non
45 imminet de præsenti. † Gomezi. in regul. de nõ tollendo, q. 4. post princip. vbi plura adducit.
46 Hinc, tractus futuri tẽporis ad iudicẽ † nõ spectat. l. 1. §. 1. de vsur. l. anterius. §. in hoc iudicio. ff. de aqua pluuia arcen. Molina de primogen. Hispan. lib. 3. c. 4. nu. 14.

Et mens Papæ non potest ex futuro euentu
47 † considerari, seu interpretari. Put. decis. 147. nu. 3. lib. 3. Quibus adde ea, quæ late scripsi in gloss. 9. §. 5.

Nec præiudicij, per consequẽtiam, & occasionaliter resultãtis, seu secũdarij, est habenda
48 ratio. † Gomezius in dicta regula de nõ tollẽdo, q. 3. sub nu. 10. vers. *vt tamen omnis scrupulus*. Cæsar de Grass. decis. 1. de sepulturis nu. 9. cum alijs adductis paulò anterius in hoc §. q. 1. in fin. nu. 35.

Quarta quæstio.

Quarto quæro, quid erit si inter Episcopũ, & Capitulũ sit facta diuisio
49 per hebdomadas? † ita vt solus Episcop. cõferat libere præbẽdas in Ecclesia Cathedrali, seu collegiata, vacãtes in sua hebdomada. Et similiter Capitulũ libere cõferat in sequẽti hebdomada, & sic alternãdo hinc inde per hebdomadas, vt in casu decisionis 4. de cõces. præbend. in antiquis: & fit in Basilica S. Petri de Vrbe, quia Archipresbyter Cardinalis, & Capitulũ alternant in prouisionibus beneficiorũ inferiorum d. Ecclesiæ per hebdomadas.

Certe hoc in casu, credo quòd nõ possit cõmode intrare dicta alternatiua per Episcopũ acceptata, quia diuisio temporum fit a regula
50 nostra per menses: † non autem per hebdomadas, & ideo cum neque mens, neque verba
51 cõueniant in isto casu dispositio † regulæ istius locum non habet. l. 4. §. toties. ff. de damno infecto.

infecto. l. hos accuſare. §.omnibus.ff.de accu-
ſat.cap.indemnitatibus.§.fin.de elect.lib.6.
Maxime quia fere ſemper, vna & eadem
52 hebdomada, diuidit † menſem præcedentem
a menſe ſubſequenti, & participat de duobus
menſibus, Apoſtolici & ordinarij: Ac propte-
rea talis diuiſio per hebdomadas, prorſus re-
pugnat diuiſioni menſium, per regulã noſtram
conſtitutæ, & alternatiuæ cõmodum excludit.
53 Idemque dicendum eſſet, ſi per dies † eſſet
collatio diuiſa, iuxta tex. in l. viæ, in fin. ff. de
ſeruitutibus, cum nec mens, nec verba regulæ
noſtræ conueniant, ſed obnient.
Et in hoc caſu, intrat bene quod addidi in
gl.43.q.5.a nu.138. de deciſione facta in cauſa
Fauentina Canonicatus, videlicet, quòd ſit
54 conſiderandus menſis integralis: † non autem
hebdomadæ, nec dies.

Quinta quæſt. QUINTO quæro, quid ſi diuiſio collatio-
num, eſt facta inter Epiſcopum
55 & Capitulum per alternos annos, † vt in caſu
deciſionis. tex. in l. quoties 34. in principio, de
vſufructu. & deciſ. Achill. de Graſs. 2. de iure-
iurepatron? Puto, quòd illo anno, in quo Epi-
ſcopus eſt in turno, poſſit intrare alternatiua,
cum de illo anno beneficia ſint liberæ collatio-
nis, & poſſit fieri commoda menſium diuiſio
inter Papam & Epiſcopum, nullumque adſit
impedimentum ex ſuperius allegatis. Secus
vero erit in anno ſequenti, in quo non Epi-
ſcopus, ſed Capitulum erit in turno. Neque
56 eſt inconueniens, quòd in vno anno † intret al-
ternatiua, & in ſequenti non, cum hoc non re-
pugnet regulæ noſtræ, ſed potius cõſonet, dum
dicit, quòd in collationibus liberis, Epiſcopus
gaudeat alternatiua: minime vero in illis col-
lationibus, quæ liberæ non ſunt, pro quo bene
facit d.l.quoties.ff.de vſufruct. Et quia ſi in di-
uiſione per alternas vices, poteſt intrare alter-
natiua, à fortiori in diuiſione per alternos
annos.

Sexta, & diffic. q. SEXTO quæro, vtrum inter Epiſcopum, &
57 Capitulum, poſſit fieri diuiſio † col-
lationum viciſsim, vel per alternatas vacatio-
nes, vt in quæſt.1. huius §. ſiue per choros, vt
in q.2. aut per menſes, vt in q.3. aut per annos,
vt in quæſt.5. tali modo, quòd beneficia, quæ
alias non ſunt liberæ collationis, per talem di-
uiſionem efficiantur liberæ collationis, & ſic
intret alternatiua per Epiſcopum acceptata,
quo ad prædicta beneficia?
Pro affirmatiua parte eſt tex. in clemen.2.
verſ. *& vt facilius*, de iurepatronatus, *& vt fa-
cilius* (inquit) *prouideatur Eccleſijs, non incon-
ueniens reputamus, patronos ipſos poſſe inter ſe*
58 † *libere conuenire de Rectore alternis vicibus
præſentando.* vbi gloſſa verbo, *libere.* declarat
ſine ſuperioris auctoritate, & etiam gloſſa, ver-
bo. *alternis vicibus,* explicat, quòd vnus prima
vice qua occurreret vacatio, alter ſecunda,
alter tertia, &c. & notant ibidem communi-
ter omnes, & dicam in gl.58. ante fin.
Item eſt tex. in cap.fin.de præbend.lib.6. vbi
probatur, quòd ex conſuetudine, vel ſtatuto
59 † poſſunt Canonici ſingulares conferre bene-
ficia vacantia, (quæ alias erant ad collationem
Capituli,) per alternatas vices per hebdoma-
das, ſeu menſes, & notat ibi, glo. verbo, *ſtatuto.*
Gemin.nu.7.Franch.nu.3.ſuper eadem gl.
Facit etiam tex. in d.l. viæ. verſ. *vſus.* ff. de
ſeruitutibus, *vſus,* inquit, *ſeruitutum tempori-*
60 *bus* † *ſecerni poteſt, forte vt quis poſt horam
tertiam vſque in horam decimam, eo iure vta-
tur, vel vt alternis diebus vtatur.* Item facit
tex. in d.l. quoties 34. de vſufructu, vbi per te-
ſtatorem fuit diuiſus vſusfructus Titij, & Me-
uij, per alternos annos diuidendus.
Concurrunt quoque tradita per Boerium
deciſ.5.nu.2. & per totam. Lambertinum poſt
alios de iurepatronatus, lib.1. par.2.q.2. prin-
cipali, art.36.nu.6. cum ſeqq. & per Couarr. in
practic. quæſtionib. cap.40.nu.1. Cæſarem de
Graſsis deciſ.3. de ſenten. & re iudic. vbi con-
cludunt; quòd ratione euitandæ diſcordiæ, &
maioris cõmoditatis, ſit diuidendus vſus com-
61 munis iuriſdictionis † per menſes, vel quadri-
meſtres, ſeu annos.
Dixit etiam Bartholom. Bellencin. de cha-
ritatiuo ſubſidio q.52.nu.2. & per totam, quòd
quando vna Eccleſia eſt ſita inter fines dua-
rum diœceſum, ita quòd ſciri non poſsit ad
quem Epiſcopum ſpectet exactio charitatiui
ſubſidij, (de quo per tex. in cap. conquerente,
in fine, de officio Ordinarij, & cap. cum Apo-
ſtolus. §. prohibemus, de cenſibus,) quòd ambo
62 Epiſcopi poterunt ſe concordare, quòd alter-
nis vicibus exigant charitatiuum ſubſidium,
vt latius ibidem per eum.
* Imo ad hoc compelli poſſunt. bona glo. fin.
in cap. licet 16.q.3. Abb. in cap.fin. num.5. de
ſent. & re iudic.*
Sic quoque tradit Ioann. Andr. in cap. deli-
beratione, num.2. ante finem, de officio legati,
in 6. quòd duæ dignitates poſſunt vti alternis
vicibus maioritate prælationis, ſedis, ſubſcri-
tionis, & his ſimilibus, de quo etiam vide in
gl.51.nu.57.

PRO NEGATIVA tamen parte facit in-
primis textus in capit.
quærimoniam 9. de iurepatron. dum dicit hæc
verba. *Abſurdum videtur omnino, vt ad ſin-
gulas patronorum (ſecundum humanam condi-*
63 *tionem) mutationes,* † *Eccleſiarum ordinationes
mutentur, & viciſſitudines Eccleſiarum, ab ad-
uocati, & alijs fieri præſumantur.*
Item tex. in l. quædam mulier 41. ff. familiæ
herciſcundæ, & tex. in l. Carmelia Pia, quæ eſt l.
finalis. ff. de iurepatronatus, vbi probatur, quòd
iuſpatronatus libertorum non poteſt diuidi
64 † inter cohæredes patronos.
Rurſus, dixit tex. in cap.1. de iurepatrona-
tus, quòd iuſpatronatus Eccleſiaſticum cum
ſit in

65 sit in corporale † diuidi non potest: & conse-
quenter idem videtur dicendum de iure con-
ferendi, quod est etiam indiuiduum, & cuilibet
competit in solidum, vt dixi in principio hu-
ius glossę ante finem, vers. *qando autem collatio*,
à numer. 69.

Denique fuit in terminis resolutum in vna
causa Colũbien. Canonicatus 24. Maij 1599.
coram Reuerendo P. D. Mellino, quòd quam-
uis fuisset facta diuisio inter Episcopum, & Ca
pitulũ per choros. vt in quæst. 2. huius §. & de
super esset inita inter eos concordia, quæ Apo
stolica confirmatione fuerat munita: nihilomi
66 nus non intrabat † alternatiua per Episcopũ
Columbren. acceptata, ex duplici ratione per
eamdem decisionem assignata.

Prima, quia in confirmatione Apostolica di
ctæ concordiæ, aderat clausula expressa *saluis*
67 *reseruationibus*, † *Apostolicis*, *& sine earum*
præiudicio. Et ideo sicut ante concordiam
non poterat Episcopus conferre, nisi in solis
quatuor mensibus ordinarijs: sic etiam nec
post concordiam, cum Canonicatus d. Eccles.
Cathedralis nõ sint liberæ, sed simultaneæ col
lationis: & alternatiua locũ non habeat, nisi in
beneficijs liberæ collationis: ac dicta confirma
tio Apostolica præseruet præiudicium Sedis
Apostolicæ, ac saluet reseruationes Apostoli-
cas. Ita vt ad hunc effectum esset perinde, ac si
dicta confirmatio obtenta non esset, & ideo al
ternatiua intrare non poterat.

Vnde quando dicta clausula *saluis reserua-*
tionibus, &c. apposita fuerit in confirmatio-
68 ne concordiæ, in nullo casu † intrabit alterna
tiua, cum constet de voluntate Papæ nolentis
includi. Bart. in l. si quis priore, numer. 3. ff. ad
Trebell. Mohedan. decis. 23. nu. 2. & 3. de præ-
bendis.

Secunda ratio fuit, quia Episcopus, & Capi
tulum nihil possunt facere inter se, in præiudi
cium Sedis Apostolicæ, ad effectum, vt ex tali
statuto, vel concordia tollantur reseruationes
69 † Apost. mẽsib. in quibus antea Episcopus pro
uidere non poterat, propter simultaneam col-
lationem. Cum in potestate inferiorum non sit
per eorum pacta priuata, præiudicare reserua
tionibus Apostolicis, vel illas diminuere, cap.
cum inferior, cap. quòd super his, de maiorita
te, & obedientia. clemen. ne Romani, de ele-
ctione, gl. & Bar. & alij in authentica, quæ sup
plicatio. C. de precibus Imperator. offerend.
Parisius cons. 11. num. 6. lib. 1. Felin. plenissime
in d. c. quòd super his, nu. 1. vsq. ad fin. de maio
ritat. & obedien. Rota quæ loquitur de simili
turno, seu vicissitudine decis. 3. post med. versi.
nec potest dici. de concessione præbendæ in anti
quioribus Besigneti.

Nam aliàs, si possent facere quòd beneficia
simultaneæ collationis, efficerentur liberæ
70 collationis, vt intraret alternatiua in illis † da
retur occasio vt facilis via apariretur inclu-
dendi in alternatiua, beneficia quæ non sunt
simultaneæ collationis, & eludendi dispositio-
nem regulæ nostræ.

Pro resolutione quęstionis distinguendum
arbitror. Aut agitur de diuidẽdis col
lationibus, vt commodius fiant, & discordia-
rum euitetur occasio, (secluso effectu regulæ
nostræ) & in hoc casu proculdubio est tenen-
71 da † pars affirmatiua, ex iuribus & fundamen
tis pro illa allegatis.

Neque obstant cap. quærimoniam de iure-
patronatus, cum alijs iuribus adductis pro cõ
traria parte. Nam responsionem ad illa reper-
ries apud Bonifacium Vitalinum in dicta cle-
men. 1. §. & vt facilius, num. 3. & 8. de iurepa-
tronatus, post glossam ibidem, verbo, *libere*,
& Lambertinum de iurepatronatus, libro pri-
mo, part. 2. quæst. 2. principali, articulo 36.
num. 2. & 6.

72 Aut vero agitur ad effectum † regulæ no
stræ, scilicet vt intret alternatiua in
istis beneficijs, quæ alias erant simultaneæ, &
non liberæ collationis: & tunc pro faciliori de
claratione nonnullos casus constituo.

Primus casus est, quando inita desuper con-
cordia inter Episcopum, & capitulum, fuit per
Sedem Apostolicam ex certa scientia confir-
73 mata, † & tunc sine vlla difficultate intrabit
alternatiua, vt fuit decisum in causa Salmanti
na Alternatiuæ 27. Nouembris anni 1581. co-
ram Robusterio, & in dicta decis. Columbren.
Canonicatus nuper allegata: necnon in Sala-
mantina portionis 16. Maij 1603. coram R. P.
D. meo Iusto.

Secundus casus sit, quando talis concordia
fuit confirmata a Sede Apostolica, sed cum re
strictione illius clausulæ (saluis reseruationi-
bus Apostol. & sine illarum præiudicio, &c.)
& in hoc casu minime alternatiuę locus erit,
cum constet de mente Papæ, contrarium di-
sponentis, vt etiam fuit decisum in dicta cau-
sa Columbren. Canonicatus, ac dixi superius,
nu. 67. & 68.

Tertius casus erit, quando memorata mo-
derna concordia fuit confirmata in forma cõ
muni dumtaxat, & sine certa scientia Pontifi-
cis Maximi: & tunc idem, quod in proximo
75 precedenti † casu respondendum arbitror. Ra
tio est, quia potuit fieri dicta concordia frau-
dolenter, vt intraret alternatiua, & confirma-
tio in forma communi, nihil de nouo tribuit,
76 nullumque defectum, † aut obstaculum tollit,
cap. 1. vbi glossa 2. cap. cum dilecta, cap. exami
nata, de confirmatione vtil. vel inutil. Felinus
in cap inter dilectos per tex. ibi num. 6. de fide
instrumentor. Cassadorus decis. vnica, num. 2.
de confirm. vtil. vel inutil. Mandosius in regul.
22. quæst. 10. nu. 2. & de signatura gratiæ, titu-
lo, de confirmatione, in principio, Rota decis.
702. numer. 6. & decis. 780. numer. 5. part. 1.
diuers. & decis. 31. num. 6. par. 2. diuers. Molin.

de

de primogen. lib. 2. cap. 7. num. 7.

Quartus casus est, quando dicta concordia nullã habet cõfirmationẽ, neque longæuã obseruantiam, & tunc à fortiori suffragari non poterit ad hunc effectum, cum inferiorum pactum nocere non valeat Apostolicis reseruationibus: & vt fraudis occasiones euitentur, vt dicitur in sæpe alleg. decis. Columbren. & supra nu. 69.

* * Et fuit decisum in Ferrarien. Prioratus 1. Decembris 1608. coram Peña. vbi etiam fuit dictum quod Episcopus non potest mutare statum beneficij ad effectũ vt intret alternatiua. *

Quintus sit casus, quando dicta concordia fuit longo tempore obseruata: aut sine illa longæua consuetudo inualuerit, super dicta diuisione, seu libera collatione. Et in tali casu alternatiuæ locus erit, quoniam stante dicta
77 longa † obseruantia, seu consuetudine; non ita præsumi potest fraus. Et quia consuetudo est
78 potentior † statuto, seu concordia, vt per Felinum in cap. quod super his, num. o. vers. *sed profectò*. de maioritat. & obedien. & in hac materia iuris prouidendi consuetudo est Regina dandi, & tollendi iurisdictionem, vt dixi in prima parte huius gloss. prope finem, nu. 71.

Sextus casus erit, quando seclusa omni fraude, quamuis non probetur consuetudo libere
79 prouidendi: probatur tamen possessio † Episcopi, liberè & absque alterius interuentu conferendi. Et in hoc casu similiter intrauit alternatiua, cum non agatur inter Episcopum, & Papam, aut Capitulum, sed inter tertios, ab illis prouisos. quo casu sola quasi possessio attenditur, vt fuit resolutum in vna Assisien. Canonicatus 14. Iunij 1600. coram R. P. D. meo Sacrato, & in alia Maioricen. Sacristiæ 26. Iunij 1601. coram Illustrissimo Card. Pamphilio, & plenius in §. proxime sequenti (Deo dante) dicemus.

Summaria §. 2. Glossæ 45.

1 *Alternatiua ad effectum, vt intret vel non, attenditur quasi possessio Episcopi, liberè vel non libere conferendi, & nu. 2.*

3 *Quasi possessio consideratur, ad effectum vt intret indultum Cardinalis.*

4 *Quasi possessio attenditur in iure conferendi, & eligendi, nu. 5. & præsentandi, & nu. 6. & 7.*

8 *Collatio, electio, & præsentatio dicuntur fructus, & pertinent vti tales, ad bona fidei possessorem, & nu. 9. & 10.*

11 *Collatio, electio, aut præsentatio, dicuntur fructus industriales, ideo à fortiori pertinent ad bonæ fidei possessorem.*

12 *Collatio, seu electio, aut præsentatio facta à bonæ fidei possessore, nõ reponitur eũ conferens, eligens, aut præsentans, non fiat locupletior, & nu. 13.*

14 *Status vltimus attenditur semper in beneficialibus.*

15 *Possessor præsumitur dominus, quando de dominio incidenter agitur.*

16 *Quasi possessio, & vltimus status, attenditur in omnibus rebus.*

17 *Solutio est facienda quasi possessori, & ipse solus exigit debita, & nu. 18.*

19 *Patronus eiectus à possessione, præsentare nequit.*

20 *Quasi possessio attenditur, ad inspiciendum si quis habeat supremam iurisdictionem.*

21 *Metropolitanus non potest constituere Vicarium in diœcesi suffraganei; si tamen est in quasi possessione, acta gesta tenent, & nu. 22.*

23 *Quasi possessor arrendare potest, & non qui caret possessione.*

24 *Quasi possessio inspicitur, vt quis dicatur successor beneficij, aut administrator, & nu. 25.*

26 *Error communis, & reputatio facit ius.*

27 *Collatorem, aut patronum esse, aliud est, & aliud habere ius conferendi aut præsentandi, quia vnum respicit domicilium, & aliud respicit possessionem, nec sequitur habeo præsentationem, ergo & iuspatronatus, & nu. 28.*

29 *Quasi possessio in corporalibus, ex vnico tantum actu acquiritur, dummodo septem requisita concurrant, & nu. 30.*

31 *Collatio realis, & vera, requiritur vt ex illa acquiratur quasi possessio.*

32 *Quasi possessio vt acquiratur in incorporalibus requiritur scientia & patientia aduersarij, & si sunt plures, vnius contradictio impedit, & nu. 33.*

34 *Quasi possessio vt acquiratur, requiritur vt conferens, aut agens, credat quòd vtitur iure suo, & quod habeat bonam fidem, & nu. 35.*

36 *Quasi possessio eligendi, aut præsentandi, vt acquiratur est necessaria confirmatio, aut institutio superioris.*

37 *Quasi possessio non acquiritur nisi collatio, aut præsentatio, sit effectuata.*

38 *Quasi possessio non acquiritur ex actibus turbidis, & obscuris, sed ex claris, & certis.*

39 *Manutentio non datur, quando possessio est intricata, obscura, & turbida.*

40 *Possessio resultans ex actu obscuro, & æquiuoco non prodest.*

41 *Consuetudo non inducitur ex actibus æquiuocis, & disformibus.*

42 *Dubio in statuto se fundans, audiri non debet. Dubij ex causa, multa resultant, remissiue.*

43 *Possessor non confert, nec præsentat, quando constat de defectu proprietatis.*

44 *Intrusus in beneficio reseruato, non potest conferre, nec præsentare, & nu. 45. & 46. nec tenent contractus gesti cum illo, & nu. 47.*

48 *Quasi possessio non suffragatur in rebus, quæ non possunt haberi, nisi ex priuilegio Principis.*

49 *Quasi possessionis ad effectum, vt intret alternatiua, sola semiplena probatio, seu fama, sufficit, & nu. 50.*

Probatio

51 *Probatio semiplena sufficit, quando agitur incidenter, & extenditur num. 52.*

53 *Narratiua incidenter facta, sola semiplena probatione verificatur.*

§. 2. glossæ 45. vbi agitur qualiter sit attendenda principaliter quasi possessio, ad effectum vt intret alternatiua.

NIMADVERTENDVM est, quòd ad effectum inspiciendi, si aliquod beneficium sit liberæ collationis, necne, ita vt intret, vel non intret alternatiua per regulam nostram côcessa, cum non agatur inter Episcopum, & Capitulum super iure conferendi; sed inter tertios super validitate collationum, & incidenter id potissime est considerandus vltimus status beneficij. videlicet, An Episcopus fuerit in quasi
1 † possessione libere conferendi, vel in contraria possessione? Nam si fuerit in tali quasi possessione libere conferendi, gaudebit alternatiua, quamuis in proprietate bonum ius forsan habere desinat, & dũtaxat collator putatiuus sit. Et versa vice, licet habeat bonum ius, seu proprietatem; si tamen talem quasi possessionem non habeat, quia alius existit in quasi possessione conferendi cum illo, seu præsentandi, aut eligendi, vel consilium, consensum, aut interuentum adhibendi; tunc beneficium non
2 erit † liberæ collationis. Calderin. cons. 23. de præben. Rota decis. 49. ante num. 1. de rescriptis, in antiquis. & decis. 5. de præbendis, in antiquioribus. Lap. allegat. 89. num. 13. post med. & allegat. 132. num. 1. ante finem. Simonet. de reseruat. quæst. 70. & quæst. 50. & quæst. 51. per
* totas. Tanus decis. 3. in manuscriptis. *Decian. respons. 6. num. 14. cum seqq. lib. 2.*

Qui omnes loquuntur in terminis reseruationum. Et magis in terminis regulæ nostræ fuit resolutum in vna Vicen. beneficij die 9. Nouembris anni 1599. coram Illustrissimo D. meo Cardin. Pamphilio. & in alia Assisien. Canonicatus fuit late decisum 14. Iunij an. 1600. coram R. P. D. meo Sacrato. & in vna Tarraconen. Sacristiæ, sub die 9. Iunij eiusdem anni coram R.P.D. meo Iusto. & in Maioricen. Sacristiæ 26. Iunij, & 16. Decemb. anni 1602. coram Illustriss. Cardin. Pamphilio, & alias plu-
* ties. * & præsertim in Virdunen. Canonicatus 10. Martij 1595. coram R.P. D. Litta. vbi fuit considerata & ponderata quasi possessio conferẽdi, quam habebat Sedes Apostolica beneficia vacantia in mensibus reseruatis, vt minime dicerentur inclusa in concordatis Germaniæ.*
3 Similiter in terminis † indulti Cardinalium idem dicunt Puteus decis. 206. num. 1. lib. 1. & Mohed. decis. 9. per totam, de priuileg.

Et generaliter in iure conferendi attenditur quis sit posses-
4 sor; † non autem quis habuerit proprietatem, vel non, tex. expressus in cap. cum olim. & in c. cum Ecclesia Sutrina, de causa possess. & propriet. vbi gloss. & omnes tradunt. plene prosequitur Selua de benef. 2. par. quæst. 7. nũm. 1. & per tot. Decius cons. 117. nu. 2. ante medium, & consil. 124. num. 1. circa medium. & consil. 126. num. 2. & cons. 134. num. 1. Mohed. decis. 9. ad finem, de restitut. spoliat. Mascardus de probat. conclus. 173. num. 4. & 5. Thomas Tribius decis. Veneta 54. nu. 21. & 22. & per tot. lib. 2. Mandos. in addit. ad Lap. allegat. 89. sub num. 8. in fine, & nu. 9. littera T. & littera V.
5 Pariter, ad effectum eligendi † consideratur quasi possessio eligentis, tex. in cap. querelam 24. de elect. Rota, iuncta additione, decis. 6. num. finali, de elect. in nouis, decisio Veneta 54. nu. 2. lib. 2. Ioan. Selua vbi supra nu. 2.
6 Necnon, ad effectum præsentandi. † Nam ille, qui est in possessione, & patronus putatiuus debet præsentare, & non alius, qui caret possessione, licet bonũ ius habeat in proprietate. cap. consultationibus, de iurepatronatus. Rota decis. 14. de iurepatronatus, in antiquis, & decis. 7. eodem tit. in nouis. l. 9. titulo 15. partita 1. vbi Gregorius Lopez in verbo, *tomese*, Calderin. cons. finali, de iurepatronat. Aimon cons. 312. num. 5. Rocchus de Curte, de iurepatronat. verbo, *competens*. quæst. 19. num. 39. & sequentibus. Lambertin. lib. 2. par. 1. quæst.
* 3. artic. 1. & 6. per totam quæst. * in qua ponit artic. 24. & hoc bene per illos declarat, ampliat, & limitat. *Puteus decis. 189. nu. 1. & per totam, lib. 1. Rolan. consil. 48. num. 28. vsque
* ad num. 39. lib. 1. *Spinus de testam. gl. 4. princip. num. 25. *Ioan. Gutierrez consil. 4. num. 34. & in quæst. practica 43. a num. 9. & nu. 40. cum seqq. lib. 3. Thomas Tribius in relata decisione Veneta 54. nu. 3. cum sequentibus lib. 2. Rota decis. 167. num. 7. par. 2. diuersorum.
* *Idemq. procedit ad effectum sententiandi, & censuras fulminandi, quia attenditur possessio, & non proprietas, vt per tex. ibi post alios tradit Abb. in c. cum dilectus, nu. 5. & 6. de religiosis domibus.*

Et vide quæ dixi in glos. 18. circa declarationem Concil. Trid. sess. 25. cap. 9. num. 21.

Similiter, defunctis vtrisque litigantibus,
7 vno in Curia, & alio extra Curiam, † ad cognoscendum, An ad Papam spectet collatio, ratione decedentis in Curia, vel ad Ordinariũ ratione decedentis extra Curiam, est considerandum quis illorum decessit in possessione. Nam ille debet conferre, apud quem possessor decessit. clement. 1. §. quod si vnum, & ibi glos. verbo, *possidebat*, & communiter omnes, vt lite pendente.

*Rursus

* * Rursus, ad effectum vt aliquod beneficium possit conferri clerico seculari, sufficit vltimus status, & vltima possessio secularitatis, licet alias esset regulare. Rota decis. 2. num. 2. de præbend. in nouis. cum alijs superius citatis ex num. 4. & fuit me informante decisum in vna Ferrarien. Priotatus 17. Martij 1608. coram R. P. D. meo Pegna. & vide supra in glos. 7. à nu. 43. *

8 Ratio prædictorum est, quia collatio, electio, & præsentatio, sunt † fructus iuris conferendi, & iuris eligendi, ac iurispatronatus, cap. cum Bertoldus, de re iudicata, glos. notab. in cap. cum olim, verbo, *Capitulo*, vers. *sed collatio beneficiorum*, de maiorit. & obedien. & ibi Butr. sub nu. 16. Abbas nu. 1. Imol. nu. 2. Felin. nu. 2. Milis in repertorio, verbo, *beneficiorum collatio*, num. 14. Rota decis. 7. nu. 1. de iurepatronat. in nou. & decis. 14. ante finem, eodem titul. in antiq. Ioann. Selua de benef. 3. par. q. 40. nu. 4. & per totam. Æneas de Falconib. de reseruation. 4. part. effectu 26. nu. 2. Simonet. in eodem tractat. q. 44. n. 2. Cas-
* sador. decis. 3. nu. 6. de pensionib. * Decian. resp. 6. nu. 15. vol. 2. * Rota decis. 166. nu. 5. par. 1. diuersor.

Et ideo, sicut possessor bonæ fidei facit fru-
9 ctus suos, & pertinent ad illum. §. si quis à non domino, institut. de rerrum diuisione, cap. grauis, de restitut. spoliatorum. Ita isti fructus
10 iuris conferendi, † eligendi, seu præsentandi, pertinent ad bonæ fidei possessorem, & non ad dominum. Gomez. in reg. de triennali, q. 37. nu. 19. cum alijs, vbi extendit procedere in intruso, dummodo non sit in mala fide.

Præsertim, quia collatio, electio, & præsentatio potius dicuntur fructus industriales,
11 † quam naturales. Nam in prouidendo, eligendo, & præsentando, requiritur omnis industria, cum debeat prouideri, eligi, seu præsentari, persona idonea, & infra certum tempus à iure definitum. Abbas in dicto cap. consultationibus, num. 3. ad medium, de iurepatronatus.

Ac consequenter, multo magis pertinent ad bonæ fidei possessorem, glos. verbo, *fructus*, in §. si quis à non domino, institut. de rerum diuisione, cum alijs per Couarr. lib. 1. variarum cap. 13. ex nu. 6. Pinel. in l. 2. par. 2. cap. 4. nu. 58. C. de rescinden. venditione. Ioannes Gartia de expens. & melioration. cap. 23. per tot. Ayora de partitionibus p. 1. cap. 9.

Et quamuis admitteretur quòd collatio, electio, seu præsentatio, non essent fructus industriales, sed naturales, qui deberent restitui in euentum succumbentiæ, per l. fructus. de vsuris. Adhuc cessaret in isto casu restitutio,
12 idest repositio † collationis, electionis, seu præsentationis, ex quo bona fide talis fructus est consumptus, & conferens, eligens,
13 seu præsentans, non est factus † locupletior prout etiam dicitur de fructibus naturalibus, ad quorum restitutionem bonæ fidei possessor non tenetur, si sint consumpti, & ipse locupletior non remansit. gloss. in verbo, *fructus*, in d. §. si quis à non domino. gl. in l. ex diuerso 35. verbo, *non habendam*. ff. de rei vendicat. vbi communiter omnes, Abbas in d. cap. consultationibus, ante finem, vers. *Item præsupposito*. Lambertin. de iurepatron. lib. 2. par. 1. quæst. 3. artic. 1. num. 2. 3. & 4. cum alijs supra allegatis. Declara tamen secundum ea, quæ dixi in glossa 31. ex num. 17. & inferius num. 44.

Semper namque in beneficialibus attendi-
14 tur vltimus † status, & vltima, & immediata possessio. Oldrad. consil. 312. num. 2. in fine, & num. finali. Rota decis. 2. num. 2. de præben. in nouis: & decis. 49. ante num. 1. de rescript. in antiquis. Felin. in cap. eam te, num. finali, ad medium, de rescript. Ferret. consil. 112. nu. 3. & consil. 210. num. 4. & 5. volum. 1. & cons. 293. num. 1. volum. 2. Rocch. de Curte plenè in cap. finali. de consuetud. sectione 4. nu. 82. Mascardus de probationibus, concl. 172. num. 8. decis. Veneta 54. num. 7. lib. 2. Puteus decis. 2. num. 4. lib. 3. Cæsar de Grassis decis. 4. de probat. & fuit dictum in vna Pampilonen. decimarum coram Comitulo, die 1. Aprilis anni 1591. & in Sabinien. decimarum 30. Aprilis anni 1599. coram Illustriss. D. meo Pamphilio, Ioan. Gutierrez allegatione 8. num. finali.

Sic etiam quando dominium incidenter al-
15 legatur, possessor præsumitur † dominus, & pro tali reputatur, vt in d. cap. quærelam, de elect. Rota decis. 351. nu. 1. part. 1. diuersor. Imol. in
* clem. 1. nu. 7. & 10. vt lit. pendente.

Nec solum est inspicienda quasi possessio, & vltimus status in hoc iure prouidendi, sed
16 etiam in omnibus alijs † rebus similibus. Nam
* solutio fructuum, & reddituum beneficij, est
17 facienda † possessori, seu Prælato putatino, & illi est præstanda obedientia, non autem proprietatem habenti, qui possessionem non habet. Bald. in l. 2. n. 73. & 76. & 77. C. de seruitut. & aqua, post Innocen. in cap. in litteris. nu. 3. & 8. de restitut. spoliator. Gaspar de Perus. in tractat. de reseruat. §. quæro primo. nu. 2. Simonet. de reseruat. q. 50. nu. 19. Rota decis. 3. de caus. possess. in nou. Vbi habetur, quòd possessor beneficij, probata sola possessione, potest
18 exigere bona debita beneficio. * Abb. in cap.
* cum super in fine de caus. possess. Alexan. cons. 103. visis scriptis. nu. 17. lib. 2. Lap. allegat. 89. num. 13. in fine. Felin. in cap. fin. ad finem. de accusation. *

Hinc dixit Put. decis. 338. & 348. lib. 3. quòd quamuis Magister Capellæ Ecclesiæ Parochialis de Montoncillo diœcesis Segobien. potuisset vigore priuilegij Innocentij VIII. præsentare ad certas Cappellanias vacantes per obitum nonnullorum Cantorum dictæ Ecclesiæ; Tamen quòd talis facultas non haberet locum,

quo ad

quo ad vnam ex dictis Cappellanijs vacantem
per obitum cuiusdã Mattini, qui ante obitum
19 fuerat eiectus † à possessione eiusdem Cappel-
laniæ, quia verba priuilegij erant intelligenda
de vacatione per obitum illius, qui in posses-
sione decessit.

Item ad considerandum si quis habet su-
premam iurisdictionem, & non co-
20 gnoscat superiorem † in temporalibus, ita vt
teneat confirmatio per illum concessa, quæ
aliàs non valeret, nisi concederetur per Prin-
cipem, superiorem minime recognoscentem,
similiter inspici debet, An sit, vel non sit in
tali quasi possessione de tempore emanatæ
confirmationis. Crescent. decis. 1. de confir-
matione vtil. vel inutil. nu. 1. Mohed. decis. 6. ad
fin. de sentn. & re iudic.

Itidem, quamuis Metropolitanus non possit
21 constituere officialem, sed Vicarium † in diœ-
cesi suffraganei, vt de appellationibus cogno-
scat. cap. 5. de officio Ordin. in 6. Si tamen est
22 in quasi possessione † illum constituendi, susti-
netur processus coram illo gestus, ac sententia
ab eo prolata. Mohed. decis. 5. nu. 3. vers. *quo ad
secundam partem*, de appellat.

Idem, etiam est quo ad validitatem arren-
23 damenti. † Nam valet si est factum ab existen-
te in quasi possessione arrendandi. Cæsar de
Grass. decis. 1. nu. 3. de locato.

Preterea, ille dicitur successor in beneficio
24 ad effectum vt illi sint restituendi fructus † à
tertio inuasore sublati, qui est in possessione
beneficij, licet nondum sit discussum de iure il-
lius. Achill. de Grass. decis. 24. nu. 1. & per to-
tam de restitutione spoliatorum. Vbi numero
tertio, & quarto, addit quòd administratio
25 beneficij ad eum pertinet, † qui possessionem
retinet.

Quibus etiam accedit, quòd sola tolleran-
26 tia, & reputatio † licet erronea, sufficit vt acta
gesta à tali reputato, teneant & sint valida.
Nam communis error facit ius. l. Barbarius
Philippus. ff. de officio Prętoris. cap. seiscitatus.
de rescriptis, vbi late Felin. glossa notabilis,
quæ loquitur de falso Prælato tolerato, in cap.
dudum 54. in verbo, *decepta*, de electione, vbi
Abb. nu. 10. l. 11. in fine, tit. 17. Partita 1. Rota
decis. 1. nu. 4. de officio Ordinar. & decis. 6. de
procurator. in nou. & decis. 2. nu. 9. de filijs pre-
sbyterorum, in nou. Mohed. decis. 29. de renun-
ciat. Palat. Rub. in repetit. rubr de donation.
inter virum, & vxorem. §. 36. per totum. Ioann.
Selua de benef. 2. p. q. 12. ex num. 4. vsque ad fi-
nem, plenissime Anton. Gabr. tit. de probation.
conclus. 8. cum 11. ampliationibus, & 21. limi-
tationibus. Gregor. Lopez. in l. 21. tit. 4. Partita
1. in glossa, verbo, *no la pueden*. Ant. Gomez.
in declaratione bullæ Cruciatæ. cap. 4. à nu. 32.
Ioann. Gutierr. in q. canonica 1. ex nu. 82. cum
seqq. lib. 1. Flamin. Paris. de re resignat. benefi-
cior. lib. 7. quæst. 24. nu. 93. vsque ad num. 50.

* * Mascard. concl. 649. per totam. vbi plene. *

Ex quibus sequitur, quòd aliud est esse col-
27 latorem, † vel patronum, & aliud habere ius
conferendi, vel præsentandi. Quia primum
respicit petitorium, quòd non consideratur in
hoc casu: & alterum, hoc est, ius conferendi, &
28 præsentandi, respicit possessorium, † quod est
potissime attendendum. Franch. in cap. vnico,
nu. 5. de iurepatronatus, in 6. Cassador. decis. 2.
n. 3. in fine, de probation. Rota decis. 347. nu. 3.
& decis. 1178. lib. 3. p. 3. diuersor.

Sicut nec sequitur, habeo ius præsentandi,
ergo competit mihi iuspatronatus. cum ex alia
ratione possit competere dicta præsentatio,
præterquam ex iurepatronatus, vt late tradit
Rocchus de Curte, de iurepatronatus, verbo,
competens. q. 15. nu. 57. 58. & 59. Lambertin. in
eodem tractat. lib. 1. pat. 1. quæst. 10. articul. 8.
nu. 1. & per totum, & vide quæ dixi in gloss. 18.
ex nu. 90.

Præfata autem quasi possessio acquiritur
in istis incorporalibus ex vnico
29 † dumtaxat actu. videlicet, ex vnica prouisio-
ne, electione, seu præsentatione. cap. cum Ec-
clesia Sutrina, & ibi glossa, verbo, *breuitatem
temporis*, de causa possess. vbi Abbas n. 21. Ripa
nu. 52. Oldrad. cons. 312. incipit, *thema quæstio-
nis*, circa finem, vers. *& dato sine præiudicio*.
Federic. cons. 134. *super primo*, in secundo du-
bio. Calderin. cons. 12. de iurepatronat. Balb.
de præscription. 1. par. 5. partis principalis. §.
octauo quæro, nu. 1. Lambertin. de iurepatro-
nat. lib. 2. par. 1. q. 3. art. 11. nu. 5. Aimon. cons.
114. à num. 7. Ioann. Gutierr. cons. 3. num. 1. &
cons. 4. nu. 32. Couarr. quæst. practica 36. nu. 6.
vers. *quinto principaliter*. Ioann. Selua de benef.
2. par. quæst. 7. nu. 4. & nu. 15. Mascard. de pro-
bationib. conclus. 173. nu. 8. & 9. Caputaquen.
decis. 337. nu. 6. par. 2. Put. decis. 192. nu. 1. cum
seqq. lib. 1. Achill. de Grass. decis. 5. de iurepa-
tronatus. Thomas Tribius decis. Veneta 54.
nu. 1. cum seqq. lib. 2. Rota decis. 17. nu. 1. & 2.
p. 2. diuers. & aliàs passim.

Declara tamen primo, quòd ad hoc vt
acquiratur talis quasi possessio
in istis incorporalibus, siue ex vnico actu, siue
30 ex pluribus, sunt necessaria septem insimul † re-
quisita.

Quæ requisita sint necessaria vt acquiratur quasi possessio in incorporalibus.

31 Primo requiritur realis, † & vera colla-
tio, electio, seu præsentatio. Nec sufficeret
coadunatio conferentium, eligentium, seu
præsentantium, vt post glossam, verbo, *vo-
cem*, in principio, & Geminianum, docet Ri-
pa in capit. cum Ecclesia Sutrina. num. 92.
in principio, de causa possess. Rebuffus in
concordata, in rubrica de annatis, in verbo,
possessionem, vers. *primo requiritur*. Cassador.
decis. 7. nu. 2. de caus. poss. & faciunt tradita in
gl. 63. q. 3.

Secundo, requiritur scientia, & patientia
32 eorum, † quibus præiudicatur. l. 2. C. de ser-
uitu-

uitutibus, & aqua, vbi omnes docent, & Padilla præsertim, Calderinus consil. 12. in fine, de iurepatronatus. Decius consil. 126. num. fin. in fine. Ripa vbi supra num.64. Alexander cons.16. num.13. lib. 5. Felinus in cap. de quarta. num.41. de præscriptionibus. Balbus de præscriptionibus. 2. par.4. partis. quæst.8, & 2. par.5. partis. quæst.2. per totam. Caputaq. decis.418. par. 2. Ioannes Lupus in c.per vestras 3. notab. nu. 33. de donationibus inter virum, & vxorem. Couarruuias plene in regula possessor. 2. par. in princip. num.8. per totum, vbi multis modis declarat. Ferrett. cons.58. num.6. Rota decis.167. num.2. & 5. & decis.184. nu. 1. & decis. 803. nu.7. par. 1. diuers.& decis.4. num.9.par.2. diuers. Ac fuit resolutum in causa Calagurritana iuris conferendi, sub die prima Februarij anni 1591. & 30. Aprilis, anni 1593. coram Gypsio.

* *Quod etiam procedit in acquisitione conferendi in præiudicium Papæ, nam requiritur illius scientia. Innocen. in c.bonæ il 2. sub nu. 3. vers. *Item de illo*, de postulat. Prælat. Ripa in c. cum Ecclesia Sutrina nu.64.vers. *& propter hoc*, de caus.possess.& fuit decisum. in vna Nouarien. Canonicatus 1. Decemb.1608. coram R.P. D. Iusto.

Non vero est necessaria sciētia eius qui possessionem non habet, licet alias bonum ius habere prætendat Abb. in c.in litteris nu. 26. de restit. spol. cum alijs per Rot. decis. 229. nu. 2. par. 1. diuers.*

Et ad acquirendam quasi possessionem contra plures, requiritur omnium patientia,

33 † aliàs contradictio vnius, faceret vt quasi possessio non acquireretur. Ioannes Andreas in additione ad Speculatorem, titulo de his quæ fiunt à maiore parte Capituli, in rubrica sub littera B. vbi supra, vers. *secundo scientia*, vbi limitat in immemorabili præscriptione.

Tertio requiritur, quòd prouidentes, eligentes, seu præsentantes, credant vti iure suo,

34 † & iure proprio faciant. gloss. verbo, *vocem*, vers. *hoc enim non sufficit*, in cap. cum Ecclesia Sutrina, de caus.possess. Calderinus in consilio vltimo, de caus. possess. & in cons. fin. de iurepatron. per l. fin. ff. quemadmodum seruitutes ammittantur, & l.finali. ff. de itinere,

* actuque priuato, * Abbas in c. bonæ, il 2.nu. 20. de postul. prælat. * Lambertinus de iurepatronatus, lib. 2. parte 1. quæst. 3. artic. 10. num. 6. & 7. Ripa in dicto capit. cum Ecclesia Sutrina. num.49. cum sequentibus. Menochius de retinend. possess.remedio 5. num. 18.

* vers. *secundum*, & remedio 6. num.131.. * Rota decis. 109. num. 12. & 13, parte. 1. diuersorum.*

35 Quarto requiritur bona † fides, vt in regula possessor.de regul. iuris,in 6. cap.fin. de præscription. Ripa vbi supra nu. 93. Lambertinus dicto artic. 10. nu.3. Couarruuias in dicta regula possessor. 1.par. §.6. nu.1. & per totum. Menochius de retinen. remedio 5. num.20. & remed.6. num.132.

Quinto, requiritur quòd post electionem, seu præsentationem, sequatur confirmatio seu

36 † institutio. Calderinus cons. 6. de causa possessionis, & cons.12. de iurepatron. Federicus de Senis cons. 214. *super primo puncto*. Rocchus de Curte, de iurepatr., verbo, *competens* nu. 35. ad finem, & nu.36. Lambertin. vbi supra nu.14. Ripa sub dicto nu. 93. vers. *quinto, requiritur*. Abbas in c. 2. sub nu. 23. de integrum restitutione, vbi dicit, quòd ratio potest esse, nam per solam electionem quis possidet labia sua tantum. Selua de beneficio 2. parte. quæst. 7. nu.5.

Sextò, requiritur quòd collatio, electio, vel

37 præsentatio fuerit effectuata: † ita vt prouisus cœperit possessionem vigore illius,& in dicta possessione permanserit, fructusque perceperit. Oldradus cons.229. num.2. Calderinus in proxime allegatis consilijs. Ioannes Selua de beneficio secunda parte, quæst.7. nu.7. Ripa in dicto cap. cum Ecclesia Sutrina, sub nu. 93. vers. *sexto requiritur*. de causa possess. Rebuffus super concordata, in rubrica de annatis, in gl. verbo, *possessionem*, vers. *sexto quod electus*, Rocchus de Curte, de iurepatronatus, verbo, *competens*, nu. 37. Gomezius in regula de annali, quæst. 47. & in regula de triennali, quæst.60. Caputaquen. decis. 317. nu.2. & decis.338. & 339. num.1.par.2. & decis.414. eadem par.2. Put.decis.136. nu.3. lib. 3.

Septimo, requiritur quòd talis, vel tales actus, ex quo, vel quibus prætenditur acqui-

38 sita possessio, sit, & sint clari, & certi, † non vero turbidi, & dubij, & obscuri. Nam ex turbidis, & obscuris collationibus, electionibus, aut præsentationibus, non acquiritur possessio: Maxime quando titulus præcedens esset contrarius, vt fuit sæpe resolutum in Rota præsertim in vna Taruisina plebis 5. Iunij 1587. coram Bubalo.

39 Sicut non est locus manutentioni, † quando posessio non est clara, sed intricata, turbida, & offuscata. Caputaq. decis. 200. nu. 1. par. 2. & fuit decisum in Cæsaraugustana fructuum 13. Ianuarij 1597. coram Illustriss. D. meo Cardinali Pamphilio.

40 Nec possessio resultans ex actu æquiuoco, † & obscuro releuat. Abbas in cap. 2. in fine, censibus. Felinus in cap. cum Bertoldus. nu. 36. vers. *merito dicit Abbas*, de re iudicata. Decius in cap. in præsentia. nu.58. de probationibus, plura tradit Anton. Gomezius in l. 45. Tauri. nu.95.

Pariter, nec consuetudo inducitur ex acti-

41 bus æquiuocis, † & difformibus, ac turbidis. Aimon cons.96. num.5. & cons.113. num. 14. Rota decis. 19. num.6. parte 2. diuersorum.

Roc-

Rocchus de Curte; de consuetudine, sectione quarta; num. 68. & 69.

* Nec acquiri potest possessio nec præscriptio ex annua prestatione difformi. Couarr. in regul. possessor. 2. part. §. 4. num. 4. Ioan. Garcia de expen. & melioration. c. 9. n. 23. Menochius de presumpt. lib. 3 præsumptione 131. num. 88.

Sic etiam fuit decisum in vna Nouarien. Canonicatus, prima Decembris 1608. Coram R. P. D. Iusto, quod possessio Episcopi libere conferendi, non est clara, sed turbida, non intrat alternatiua. & fuit etiam decisum in Lunen. Zarzanen. Canonicatus 8. Martij 1599. coram Orano, & in Tirasonen Canonicatus de Calataiud. 12. Nouembris. 1607. & 4. Februa. 1608. coram R. P. D. Sacrato. *

Dicit etiam Put. decis. 29. nu. 7. & 12. lib. 2.
42 quòd fundans se in statuto dubio † non est audiẽdus, & vide, quæ dixi in gloss. 34. sub n. 109.

Conducunt etiam alia quãplura, quæ ratione dubij cumulat Cõtardus in repetitione. l. vnicæ, limitatione 17. nu. 1. & per totam. C. si de moment. possess. fuerit appellatum.

Quando non attenditur quasi possessio ad effectum prouidẽdi.

Secundo declara supradictam conclusionem, quòd prouisio, electio, seu præsentatio spectent ad possessorem, non autẽ ad proprietatẽ habentem: locum non habere, quãdo de tẽpore collationis, electionis, seu pre-
43 sentationis cõstaret de defectu † proprietatis possessoris. nam tunc cũ proprietas absorbeat possessionẽ. c. cum dilectus, de causa possessionis, & propriet. non ad possessionẽ, sed ad proprietatẽ habentẽ, spectabit, vt declarat Abbas in c. consultationibus, nu. 9. vers. *quod ego intelligerem*, de iurepatron. Decius consil. 126. nu. 3. in fi & 127. num. 1. & consil. 149. num. 2. post medium, vers. *& retenta ista conclusione*. Paulus de Citadinis, de iure patronatus 6. parte articulo 3. quæst. 7. num. 16. Lambertinus in eodem tractatu, libro 2. part. 1. quest. 3. articulo 6. num. 4. vers. *tertius est casus*. Rota decis. 166. num. 10. parte 1. diuersorum. Thomas Tribius decisione Veneta 55. nu. 80. ante finem
* lib. 2. * & fuit decisum in Aquilana Capelle 25. Iunij 1604. coram R. P. D. Iusto. *

Tertio declara minime procedere dictã conclusionem in possessore bene-
44 ficij reseruati, † nam talis possessio est infecta. Rota decisione 3. de restitutione spoliat. in nouis. Cassadorus decisione 1. num. 3. & decis. 2. de restitutione spoliator. cum alijs cumulatis in glossa 31. post principium. Et consequenter
45 si quis occupat Decanatum reseruatum, † vigore alicuius prouisionis ab Ordinario factæ; & ad possessorem eiusdem Decanatus spectet collatio aliorum beneficiorum: talis occupator, dato quòd alias haberet bonam fidem, minime conferre poterit, quamuis toleretur. Rota decisione 20. incipit, *nota vbi aliquis*, de præbẽdis, in antiquis, & decis. 4. eod. tit. in antiquioribus. AEneas de Falconibus in tractatu de reseruationibus quæst. 4. principali, effectu 26. numer. 1. & 2. Simonet. in eodem tractatu, quæstione 44. per totam, & quæstione 50. numer. 8. Nauarrus consil. 2. de iurepatronat. & conferunt tradita per Ioannem Seluam de beneficio 2. parte. quæstione 12. a num. 1. vsque ad num. 4. ac dixi in glossa 31. ex num. 27. cum sequentibus.

Ratio est, quia cum collatio sit fructus beneficij, vt dixi supra in hoc §. num. 8. & fructus spectent ad possessorem: nemo est, quia ambigat, quòd non spectet ad talem intrusum, cum possessionem non habeat, obstante reseruatione.

Et quamuis collector dictæ decisionis 4. de prębendis, in antiquioribus Besignati, dicat ad finem, quòd ipse credit contrarium si erat bo-
46 næ fidei † detentor; nihilominus contraria opinio verior ex supradictis apparet. Eius tamen opinio potest intelligi, quando esset toleratus per triennium in pacifica detentatione, & beneficium non esset reseruatum ratione vacationis apud Sedem. Nam tunc suffragabitur illi, regula de triennali.

47 Prout etiam erunt nulli contractus † facti ratione dicti beneficij cum tali intruso. Gomezius in regula de publicandis resignationibus, q. 3. nu. 8. & cum alijs scribit Flaminius Parisius de resignatione libro 11. quest. 1. num. 23. Ioannes Selua de beneficio 2. part. quæst. 12. num. 1. & 2. vbi plura.

Quarto declara, & limita in his rebus, quæ non possunt haberi, nisi ex
48 priuilegio Principis, nam in talibus quasi possessio nihil operatur, Aegidius Bellamera decisione 433. incipit. *possessio Capellania*. Simonet. de reseruation. quæst. 38. sub nu. 2.

Quinto declara, quòd ad effectum, vt intret, vel non intret alternatiua
49 in casu regulæ nostræ, sufficit semiplena † probatio quasi possessiones libere, aut non libere conferendi, vt fuit resolutum in terminis nostræ regulæ in vna Maioricen. Sacristiæ 26. Iunij anni 1602. coram Illustrissimo Dominõ meo Card. Pamphilio. vbi propterea fuit decisum, sufficere probationem de publica voce
50 † & fama, quòd cessantibus reseruationibus collatio pertinet ad solum Episcopum absque interuentu Capituli. Cuius rei ratio est, quia
51 in hoc casu agitur incidenter † duntaxat de pertinentia collationis inter prouisos, & ideo semiplena probatio satis erit. Rota decis. 3. de probationibus in nouiss. Millius in repertorio, verbo, *probatio, quod beneficium pertineat*, AEgidius decis. 569. incipit, *conclusio quod licet*, alias 570. Decius in cap. 1. num. 14. de appellation. Mascardus de probationibus. cõclusione 173. incipit, *beneficij collationem*, n. 1. cum sequent. Cassadorus decis. 1. de probatio. nu. 1. Chisan. decis. 30. Caputaquen. decis. 137. part. prima.
* Beninten. decis. 23. num. 10. Geminia. cons. 27.

Minor probatio sufficit ad effectũ probandi, quod intret alternatiua.

num.7.& 8.Parisius cons.47.num.41:& 46.lib.4.Rota decis.357.nu.1.& 10.part.1. Balbus de præscription.2.part.3.partis princip. quæst.9.nu.7.Felin.in c.sicut,num.41.de re iudicat.versiculo intellige,Probus in c.cum beneficio,nu.16.& 19.de præben.in 6.*Rota decis.803.nu.1.& 2.part.1. diuers.

Qui loquuntur procedere,siue agatur inter promissos ab Episcopo, & ab inferioribus illo: siue inter prouisum ab Ordinario,& prouisum

52 † a Papa.vt Cassadorus d. n.1.& declarat dicta decisio Maioricen. Vbi addit, quòd cessat omnis difficultas, quando cum fama concurrunt aliqua adminicula, & Cassador. sub eod. num.1.& num.2.

Et quia vt superius diximus, num.15. quando agitur incidẽter de aliquo articulo, possessor semper præsumitur dominus,ac notat Imola per tex.ibi in clem.1.n.3.& 10.vt lit pend.

Ac propterea, semper fuit inueteratus Rotæ stylus, quòd licet impetrans beneficium ex quocumq.capite, teneatur plene,& concludenter probare narratiuam vacationis,in qua sua gratia principaliter fundatur, vt fuit decisum in vna Casalen. Præpositurae 21. Aprilis 1597. coram Gipsio, & in Hispalen. beneficij de Xerez 12.Maij 1603. coram R.P.D.meo Litta,ac dixi in gloss.11.q.6.

53 Verum cætera incidenter narrata † non est necesse plene probare,sed semiplena dumtaxat

* probatio sufficit * Ægid.decis.113.& 114. * vt sæpe fuit resolutum,& signanter in vna Hispalen.portionis 18.Martij 1596, coram Illustrissimo Cardinali Blanchetto,& in Leodicen.Canonicatus, & præbendæ 22. Martij eiusdem anni coram R. P. D. meo Pegna, in dicta Hispalen. beneficij de Xerez nuper allegata & aliâs passim.

* * Sic etiam quando incidenter agitur de dominio,leuis probatio sufficit.gl. verbo,*amoueri*, in l. quidam in suo 27. & ibi Bartol. ff. de condit.instit.idem Bartol.in l.si prius nu.16.ff. de nou. oper. nuntia. & in l. apud Trebatium. §.1. num.1. de aqua plu. arcen. Alex.cons.10. nu.3.lib.4.Natta cons.14.n.10.vol.1.Et in materia iurispatron. ad effectũ habendi anteriorem sedem,& alias preeminẽtias, fuit decisum in Pampilonen. præeminent.17. Aprilis 1592, coram Pamphilio. & in eadem 19. Octobris 1593.coram Mantica. *

Summaria §.3.Glossæ 45.

1 *Turnum suum habere,quando quis dicatur.*

2 *Turnus Episcopi,tunc intrat,quando turnus Capituli est consumptus.*

3 *Turnus habentis duas collationes non consumitur,donec ambabus vsus fuerit.*

4 *Turnus non consumitur, si prouisio non est effectuata.*

5 *Effectus in omnibus consideratur, sine quo nihil agitur.*

6 *Turnus non consumitur, si electus, aut præsentatus cedat, aut decedat ante confirmationem, vel institutionem, nec si absens,collationem non acceptet,& nu.7.*

8 *Turnus non consumitur stante Papa reseruatione,aut alio iusto impedimento,& nu.9. etiam si protestatio non præcedat,& nu.10.*

11 *Protestatio semper est vtilis, vt turnus non consumatur,& nu.14.*

12 *Turnus consumitur post collationem acceptatam, licet prouisus decedat ante assequutam possessionem.*

13 *Turnus Episcopi consumitur, si ob culpam non residendi collationem amisit.*

13 *Culpa Episcopi,Capitulo non debet esse damnosa.*

15 *Prouisio non facta ab Episcopo ob culpam illius, habetur pro facta,quo ad præiudicium ipsius.*

16 *Turnum consumit, qui fuit negligens in conferendo intra sex menses, aliàs non, & numero sequenti.*

18 *Iniuriam nemini facit, qui vtitur iure suo.*

19 *Turnus non consumitur, quando existens in illo, fuit impeditus facto superioris.*

20 *Diuinare nemo tenetur.*

21 *Præuenire velle Papam Ordinarium in dubio non præsumitur.*

22 *Turni consumptio, an præsumatur eo ipso quòd constat de prouisione.*

23 *Expectatiua acceptata præsumitur effectuata.*

24 *Turnus quando consumatur, si lite stante inter prouisum ab Episcopo,& à Papa, prouisus ab Ordinario remanet cum titulo, soluta certa pensione,vsque ad nu.36.*

25 *Turnus, vt dicatur consumptus,aut non, potissime attenditur bonum ius prouisi ab Episcopo, & nu.28.*

26 *Possessio præsumitur continuata potius vigore boni tituli, quam ratione concordiæ.*

27 *Dominus qui semel est beneficij, non potest amplius effici dominus.*

29 *Turnus Episcopi, aut Capituli dicitur consumptus, si prouisus ab illo remanet cum beneficio,licet certam pensionem soluat.*

30 *Continuatio possessionis, inducit præsumptionem melioris iuris.*

31 *Turnus Episcopi non dicitur consumptus, quando prouisus ab eo fuit eiectus a possessione, & postea illam habuit,vigore concordiæ,& nouæ prouisionis.*

32 *Turnus Episcopi,vel Capituli consumitur,si prouisus ab eo sentit commodum pensionis,nisi notoriè constaret de non iure suo,& nu.33.*

34 *Consilium legis sequitur, qui videns litem iniustam inanibus sumptibus se vexare non vult.*

35 *Turnus,an dicatur consumptus, quando collatio fit non idoneo.*

36 *Turnus vt videatur si sit consumptus, vel non, potest quocumque tempore discuti de validitate collationis.*

Turnum

§. 3. glossæ 45. in quo turnorum materia super collationibus enucleatur.

VIA in superioribus §§. huius glossæ diximus Episcopum existentem in turno posse frui alternatiua reg. nostræ: Ideo hic aperire opportunum erit, quan-
1 do sit † in turno, quandoue desinat esse?

Qua in re constituendum erit. Tunc Episcopum esse in turno, quando
2 Capituli vltimus turnus fuit consumptus † per collationem ab eo factam, & vice versa Capitulum existet in turno, quando turnus Episcopi fuit consumptus, quia in sua vltima vicissitudine contulit. clem. 2. §. & vt facilius, & ibi gl. verbo, *alternis vicibus*. de iure patro. cap. fin. de concess. præbendæ, & ibi gl. verbo, *statuto*.

Quando dicatur quis esse in turno vel non.

Si autem Episcopus habet duas collationes
3 † in suo turno, seu vicissitudine, & Capitulum non habet nisi vnicam, vt in casu decis. 3. Rotæ, de concess. præbend. in antiquioribus Besigneti, & Parisij cons. 144. num. 23. lib. 4. tunc minime dicitur consumptus turnus Episcopi, donec ipse suas duas collationes fecerit, vt in dictis iuribus. & tetigi in hac gloss. §. 1. num. 32.

Et ad hoc turnus dicatur consumptus requiritur, quòd prouisio facta ab existente in
4 turno, sit effectuata. Puteus decis. 178. & decis. 179. lib. 3. Acchilles decis. 1. ante nu. 1. & per totam de concess. præben.

Turnus vt consumatur debet esse collatio effectuata.

Effectus namque in omnibus consideratur,
5 † & sine ipso factum est nihil. l. 2. C. de aliment. pupil. præstan. l. cum seruus. ff. de verbor. oblig. cap. non præstat impedimentum, de regulis iuris, in 6. cap. perpetuo, c. si compromissarius, de election. lib. 6. l. 2. 3. & 4. de optione legata, vbi habetur, quòd electio, seu optio non est consumpta, si effectum non habuit, & dicam plura de effectu in gl. 55. ex nu. 11.

6 Vnde si electus, seu præsentatus cedat, † vel decedat ante confirmationem, siue institutionem, vel habuerit aliquem occultum defectum propter quem confirmari, aut institui non debeat, non dicetur consumptus turnus eligentis, aut præsentantis, sed de nouo poterit eligere, seu præsentare, cap. si electio, 26. de electione, lib. 6. Rota decis. 6. nu. 2. de election. in nouis. Puteus decis. 200. lib. 1. & decis. 207. & 277. lib. 2. Molina de primogenijs Hispanorum, lib. 2. cap. 4. nu. 38. Acchilles decis. 8. nu. 3. & 4. de concess. præbend. Mohedanus decis. 7. nu. 2. de præbendis. Caputaq. decis. 59. nu. 2. p. 2. & vide infra quæst. 6. super isto §.

Similiter, si ille, ad quem vicissitudo, siue tur-
7 nus spectat, cõferat absenti, † & ipse acceptare noluerit, iuxta tex. in cap. si tibi absenti, de præbend. lib. 6. nõ erit consumptus turnus, cum collatio effectum non habuerit, sed poterit ipse collator iterum alteri conferre. Oldrad. cons. 52. incipit, *Papa reseruauit*. nu. 1. Simonett. de reseruat. q. 31. nu. 1. & 2. Caputaquen. decis. 291. nu. 1. par. 1. & decis. 137. nu. 3. par. 2. Mandosius in reg. 5. Cancellariæ. q. 5. nu. 3. cum seqq. Couar. lib. 3. variar. cap. 16. nu. 3. in principio, & dixi in gl. 15. §. 2. quæst. 3.

Rursus, si ex aliquo impedimento iusto, veluti ex speciali Papæ reseruatione, seu præuen-
8 tione, † ille, qui est in turno, sine vlla illius culpa, vel mora prouidere non potuit, vel si prouidit, eius prouisio effectum non habuit: minime est talis prouisio computanda, nec illius turnus dicetur consumptus. Rota decis. 21. num. 1. & 2. de præbend. in antiq. & decis. 5. in antiquiorib. Besignet. vbi quædam Abbatissa habebat turnum duarum collationum, & Decanus vnius tantum collationis, & fuit deci-
9 sum non fuisse consumptum † turnũ Abbatissæ, quamuis in duabus vacationibus non prouiderat. non obstantibus expectatiuis, & reseruationibus Philippus probus in cap. cũ in illis,

num. 61. de præbend. lib. 6. Cassad. decis. 10. nu.
3. de concess. præbend. Paulus Parisius cons.
144. nu. 23. & 24. & 25. volum. 4. vbi late.
Quod etiam procedit, quamuis nulla pro-
10 testatio præcesserit. † Dominicus Geminian.
in cap. cum in multis, nu. 14. de rescriptis in
6. Cassador. in d. decis. 10. nu. 4. de causa pos-
sess. Mohedanus decis. 14. in fine, de concess.
præbend. qui omnes tradunt semper esse vti-
11 lem † in tali casu protestationem.
Si vero Episcopus, aut Capitulum collatio-
nem alicui fecerit, & post illam acceptatam,
ante apprehensionem possessionis, talis pro-
uisus cesserit, aut decesserit: tunc iam dicetur
12 collatio effectuata, † & turnus consumptus.
Rota decis. 24. de præbend. in antiquis, nu. 1.
& per totam, & decis. 9. eodem titulo, in anti-
quioribus Besigneti, & decis. 31. nu. 1. & 2. de
concess. præben. in antiquis. Simonetta de re-
seruat. quæst. 56. per totam. Gomezius in re-
gula de triennali, quæst. 30. nu. 2. Cassad. decis.
4. de causa possess. nu. 4. & decis. 9. nu. 13. de
præben. Puteus decis. 146. nu. 4. lib. 2.
Prout etiam, si Episcopus, qui erat in turno,
propter culpam non residendi in diœcesi, ami-
sit collationem beneficij vacātis in suo mense,
& ideo non prouidit, quia propter absentiam
erat impeditus; vel si prouidit, fuit prouisio
nulla, vt regula nostra declarat; & dixi in gl.
43. ac Apostolica prouisio præualuit, Tunc vi-
13 detur consumptus † turnus Episcopi, quia cul
pa Episcopi in non residendo prout teneba-
14 tur, sibi, & non Capitulo debet esse † damnō-
sa. l. quod quis ex sua culpa 203. ff. de reg. iur.
cap. damnum 36. de reg. iuris, in 6. cum alijs
adductis in gl. 27. huius regulæ, Et quo ad præ
iudicium Episcopi, habetur dicta prouisio pro
15 recte † facta, & effectuata, cum per eum stete-
rit, ad tex. in l. in iure ciuili 161. ff. de regul. iur.
& l. in iure ciuili. ff. de condition. & demon-
stration. l. sed & des. § finali ff. de contrahend. em
ption. Mandosius in terminis reg. nostræ, in
conf. 8. nu. 2. cum alijs adductis in gl. 24.
Nec non, ex eisdem rationibus tenendum pu
to, consumere turnū suum Episcopum, seu Ca-
pitulum, qui, vel quod prouidere potuit, sed
16 fuit negligens in conferendo infra semestre †
sibi ad conferendum concessum, & propterea
collatio fuit ad alium deuoluta, iuxta textum
in cap. 2. de concess. præbend. cap. licet litte-
ras, cap. fin. de supplend. neglig. Prælator.
SECVS tamen existimauerim, si cum potue
rit conferre statim habita notitia vacationis,
distulit, & infra semestre Papa præuenit, & sic
collatio ab Episcopo seu Capitulo postmodū
(intra dictum tamen semestre) facta nō tenuit
17 †(obstante Papæ præuentione) per ea, quæ di-
xi in § 4. proœmiali. Ratio est, quia non po-
test dici morosus, qui infra tempus sibi à iure
concessum, collationem facit; nec vtendo iure
18 suo facit iniuriam † alicui. l. iniuriarum. § 1. ff.
de iniurijs. c. cum Ecclesia Vulterana, & ibi gl.
verbo, *iniuria*, de electione. Rota decis. vnica,
nu. 3. de sepultur. in antiquis. & decis. 2. de re-
rum permutat. in antiquioribus Besigneti.
19 Et quia fuit facto superioris † impeditus,
cuius impedimentum impedit consumptio-
nem vicissitudinis, seu turni. Rota decis. 21.
num. 1. de præbend. in antiquis. Cassad. decis.
10. num. 3. de concess. præbend. cum alijs nu-
per allegatis.
Item quia ignoscendum est ei, qui non diui-
20 nauit † Papam præuenturum fore. l. si fideius-
sor. 29. vers. *ignoscendum*. ff. mandati. l. si puta-
tor, in fine. ff. ad legem Aquiliam. Rota decis.
32. sub nu. 4. vers. *nec secundum*, de rescriptis,
in nouis. Mandos. in regul. 32. quæst. 2. nu. 9.
Maxime cum præsumatur nolle Papam præ
21 uenire Ordinarium † in suo mense ordinario,
nec illi ex dicta præuentione grauamen infer-
re, vt scripsi in § 4. proœm.

Quando præsumatur consumptus turnus.

SED quæro primo. An præsumatur con-
sumptio turni, eo ipso quòd ex ad-
uerso docetur de collatione facta, quamuis nō
22 doceatur de effectuatione? † Respondeo quòd
cōstito de collatione, resultat in dubio præsum
ptio consumptionis dicti turni: & opponenti
de non effectuatione, incumbit onus probandi
non effectuationem, vt fuit resolutum in termi
nis in vna Salmantina portionis 30. Aprilis
1599. coram R. P. D. Mellino, vbi allegat alias
duas decisiones, vnam Regien. præbend. theolo
galis: & aliam Barchinon. Canonicatus. & in
23 materia acceptantis † est expressa decisio Ro-
tæ 7 post medium de caus. possess. in antiquis.
Geminianus cons. 103. incipit. *pro responsione*.
nu. 2. cum sequentibus. Cassadorus decis. 10.
nu. 5. de concess. præbend. Puteus decis. 257.
num. 2. & 4. lib. 3. Ludouicus Gomezius in c.
cum in multis, nu. fin. ante finem, de rescriptis,
* lib. 6. Mohedan. decis. 9. de probat. * quibus
adde ea quæ dixi in gl. 18. nu. 85. *
SECVNDO quæro, pone, quòd vnus fuit
prouisus ab Episcopo in turno
existenti, possessione subsecuta. Et alius etiam
fuit prouisus à Papa de eodem beneficio, tan-
quam de reseruato; qui contra prouisum ab
Episcopo litem introduxit, deinde se concor-
darunt: ita quòd prouisus ab Episcopo reman
sit cum dicto beneficio, soluta certa pensione,
puta absorbente tertiam partem fructuum, &
distributionum & concordia desuper facta,
cum cessione actionis, fuit à Sede Apostolica
confirmata, & habuit effectum. verum in hoc
24 casu dicatur prouisio Episcopi effectuata, † ita
vt sit consumptus illius turnus?
Circa hanc quæstionem, & alias illi confines
sunt plures decisiones, & doctrinæ inferius ci-
tandæ, quæ videntur, aliquo modo inter se re-
pugnantes: & vt lucidius intelligatur, & ad
concordiam dictæ decisiones reducantur, ca-
sus sequentes distinguendos puto.

Primus

Primus casus erit, quando constat prouisionem Episcopi esse bonam, & legitimam, & sic
25 prouisum ab illo habere bonum ius: † & tunc sine dubio dicetur turnus consumptus, quamuis occasione concordiæ pensionem soluit, & nouam prouisionem habuerit, Achill. decis. 1. n. 6. & finali, de concess. præben. Put. decis. 179. lib. 3. Ratio est quia cũ collatio facta ab Episcopo fuerit bona, cõtinuatio possessionis, ac
26 effectuatio fit in executionem † illius, potius quam ratione concordiæ. L. 2. C. de acquiren. possessione. Romanus cons. 328. nu. 5. in fi. Put. decis. 212. numer. 2. par. 3. Cæsar de Grassis decis. 1. nu. 1. & 7. de electione. Rota decis. 363. num. 2. par. 1. diuersorum. Menochius de præsumptionibus, lib. 6. præsumpt. 67. numer. 1. & per totam.

Neque ille, qui fuit verus dominus beneficij vigore prouisionis ordinariæ, potuit amplius
27 † effici dominus vigore cessionis aduersarij, & confirmationis Apostolicæ. l. quiuis 18. ff. de verborum obliga. cap. inter dilectos, vers. *cæterum*, & ibi gloss. verbo, *quod meum est*. de fide instr. c. qui duas 25. de electione, in 6. vbi omnes tradunt.

Secundus casus est, quando è conuerso cõ-
28 stat de nõ iure † prouisi ab Ordinario, ac de nullitate prouisionis, quia ad eum illa collatio nõ spectabat, sed ad Papã, veluti si esset cõtra illũ decisio, vel resolutio Rotalis facta; aut sententia pronunciata, quæ cõtrouerti iuste non posset: & tunc pari ratione dicendũ est, quòd nõ fuit turnus consumptus, ex quo nõ remansit in possessione vigore cõcordiæ, & cessionis, ac nouæ prouisionis Apostolicæ. Put. d. decis. 179. lib. 3.

Tertius casus est, quando non constat de bono iure, vel de non iure prouisi ab Ordinario, nec fuit discussum, vel pronunciatum, sed adhuc dubitatur: & tunc, si postquam fuit missus in possessionẽ non fuit eiectus ab illa, sed semper illam continuauit, & cum illa remanserit, quãuis pro bono pacis, & ad euitandã vexationẽ, seu pro assecuranda possessione, se cõcordauerit, & pensionẽ ratione dictæ cõcordiæ so
29 luerit, dicetur vtiq. turnus cõsumptus. † Ita colligo ex dicta decis. Achil. de Grass. 1. sub nu. 4. de concess. præben. & a contrario sensu probat decis. Putei 179. lib. 3.

Continuatio namq. possessionis inducit præ
30 sumptionem † melioris iuris. clem. 1. §. quòd si vnum, vt lite pendente. §. cõmodum. instit. de interdict. cũ alijs, quæ dixi in §. 3. procemiali, ex nu. 10. cum multis sequentibus.

Quartus casus est est, quando dubitatur de bono vel malo iure, prouisi ab Ordinario, qui fuit eiectus à possessione, & immissus prouisus Apostolicus; Et postea de nouo vigore cõcordiæ, & cessionis in eius fauorem factæ, illam fuit assecutus: & in hoc casu turnus Ordinarii
31 nõ dicetur † consumptus, vt Put. & Acchil. in sæpe allegatis decisionibus palam docent, rationẽ reddentes, quia præsumitur apprehẽdisse de nouo possessionẽ, vigore cessionis factæ a prouisio Apostolico possessionem habente, pro quo dominatur præsumptio.

Quintus casus est, quando prouisus ab Episcopo possessor, se conuenit cum aduersario, & reseruata sibi certa pensione, possessionẽ dimisit, & illam prouisus Apostolicus occupauit: & in hoc casu dicunt Crescentius d. decis. 21. de præben. Caputaquen. decis. 231. p. 1. & decis. 59. nu. 2. par. 2. Ludouicus Gomezius in d. c. cum in multis, nu. fin. in fin. Romanus cons. 329. nu. 8. & ibi additio Mandosij sub littera G. cum alijs per eos allegatis, loquentes in materia acceptationis: quòd erit consumptus tur
32 nus † ex quo prouisus ab Ordinario fuit assecutus commodum dictæ pensionis, & ratione dicti commodi possessionem dimisit. optime Romanus d. d. cons. 329. num. 8. & ibi additio Mandosij sub littera G. & facit Rot. decis. 301. nu. 2. in fin. par. 2. diuersorum.

Hoc tamen declarat Achilles decis. 1. de concess. præbend. nu. 4. procedere, nisi notorie
33 constaret de non iure † prouisi ab Ordinario, qui possessionem dimisit, & sua industria pensionis commodum acquisiuit. Quia tali casu potuit, etiam non expectata sententia, bonam fidem agnoscere, & possessionem ex dicta causa deserere, nec turnus dicitur consumptus, quamuis ex sua industria certam pensionem sibi reseruari obtinuerit, vt Achill. vbi supra nu. 2. & 3. Put. decis. 178. per totam, iuncta decis. sequenti per totas, lib. 3. Ioan. Selua de beneficio par. 3. quæst. 15. nu. 24.

Sequitur enim consiliũ legis, qui videns litẽ
34 iniustam, inanibus sumptibus † se vexare non vult. l. 1. ff. de inof. testam. Romanus cons. 329. *præsens consultatio*. nu. 7. Speculator titulo de Aduocato. §. nunc tractemus, nu. 4. & 5.

Sextus casus erit, quando certum erat collationem spectare pro illa vice ad Ordinariũ, sed dubitatur de validitate illius, ex eo quòd,
35 dicatur prouisum non esse oriundum † ex illo loco, prout requiritur, vel quòd aliud incompatibile beneficium habuerit. Et orta desuper lite inter eum, & impetrantem Apostolicum, ob capita prædicta, inita concordia cum impetrante, nouam prouisionem à Sede Apostolica obtinuit, ac primam possessionem cõtinuauit: quo casu collatio dicetur effectuata, & turnus consumptus erit, vt fuit decisum in vna causa Maioricen. Sacristiæ 26. Iunij. an. 1602. coram Illustrissimo Domino Pamphilio, vbi fuit ad hoc allegata dicta decisio 1. Achillis, num. 4. de concess. præbend. & ea, quæ notat Gomezius in regula de subrogan. collitigan. quæst. vltima, in fin.

Nunquam enim impedit turnum, nec illius qualitatem litis pendentia. Gemin. cons. 89. n. 1. incipit, *super dubijs*.

Ex prædictis vtique sex casibus poterit inferri ad alios casus, qui in hac materia euenire contingant.

36 Et quocumque tempore poterit discuti. † An collatio spectaret vel non, ad Episcopum ad effectum videndi, si fuerit turnus consumptus, vt futurus declaret euentus. clem. 1. in fine, vt lit. penden. c. commissa, de electione, in 6. Gemmianus dict. conf. 80. num. 1. & 2. & consf. 183. Probus in cap. cum in illis, num. 61. in fi. de præben. in 6. Acchilles decis. 1. nu. fin. de conces. prœbend.

Quæro tertio quid si sede Episcopali vacante, Capitulum côferat præbendam, quæ tunc vacauerit in mense ordinario. An talis prouisio consumat turnum ipsius Capituli illam vicissitudinem habentis. Aut vtrum illa prouisio consumat turnum Episcopi, quem tûc si viueret, haberet, vel potius neutri sit computanda?

Huic quæstioni respôdet decisio Putei 184. lib. 3. vbi distinguit, aut vacatio beneficij contingit Sede Episcopali vacante, & in turno Capituli: Et tunc collatio à Capitulo facta in suo

37 turno, consumit turnum suum, † quia cum Capitulum sit in turno, est perinde ac si Sedes nô vacasset, cum collator non deficiat. Aut Episcopus erat in turno, & côtulit Capitulum, prout de iure potest, iuxta tex. in c. 1. in prin. ne Se-

38 de vacante, lib. 6. Et tunc neutri † computatur talis collatio. & prima vacatio, quæ contingerit Sede plena, spectabit ad Episcopû. & idem fuit decisum in vna Salamantina portionis 25. Iunij 1599. coram R. P. D. Mellino, & in alia Salmantina portionis 16. Maij huius an. 1603. coram R. P. D. meo Iusto, & facit Rotæ decisio 3. post principium, vbi, *nequaquam numero computentur*. de conces. præbend. in antiquioribus.

39 Quarto quæro. An hodie stante regul. 2. Cancell. † quæ disponit, quòd omnes vacationes contingentes Sede Patriarchali, Archiepiscopali, Episcopali, vel Abbatiali vacante, vel alio quolibet collatore deficiente, quamuis contingant in mensibus ordinatijs, sint Sedi Apostolicæ reseruatæ: dummodo collatio sit libera ad solam dispositionem Ordinarij, absque alterius collatione, electione, seu præsentatione. Nec non stante diuisione facta inter Episcopum, & Capitulum, super iure conferendi alternatis vicibus, vel altero ex modis declaratis in §. 1. huius glossæ: si côtingat vacatio Sede Episcopali vacante in mê

40 se Episcopi, sit talis vacatio reseruata, † & ad solum Papam pertineat collatio?

Et quidem videtur quòd sic, quia si collatio est libera, ita vt intret alternatiua per gulam nostram concessa: à fortiori erit libera ad effectum, vt intret reseruatio di-

41 ctæ regulæ secundæ, quæ contentatur † minore libertate, quam regula nostra. Nam ista regula nostra exigit, vt dicatur libera collatio, quòd neque sit cum consilio, consensu, nec interuentu alterius, aut aliàs, de quo nullum verbum in dicta regula secunda.

42 Item, quia ille, qui est in turno dicitur solus dominus, & solus † collator. Puteus decis. 107. lib. 3. Acchilles decis. 2. de iurepatron.

43 Et ipse solus † dicitur habere præsidentiam, denominationem, & præeminentiam, vt fuit decisum in vna Siracusana præeminêtiarum 28. Februarij anni 1586. coram Bubalo, & in alia Calagurritana præeminentiarum 2. Decembris anno 1602. coram R. P. D. meo Iusto, & conferunt alia, quæ scripsi in §. 1. huius gl. 45.

EX ADVERSO tamen facit. Primo, quia quamuis sit diuisum exercitium conferendi, non propterea dicitur diuisum ipsum ius

44 † conferendi inter Episcopum, & Capitulum, quòd illis de iure communi competit. cap. 1. iuncta gloss. verb. *dandi*. de iurepatro. Couar. in practic. quæstion. cap. fin. num. 1. in princip. cum alijs adductis in §. 1. huius glos. post prin. vers. *præsertim quia licet vsus*.

Secundo, quia collatio simultanea, quæ de iure communi competit Episcopo, & Capitu-

45 lo, competit etiam cuilibet † illorum in solidum. Achilles decis. 4. num. 13. & 14. de præben. Put. decis. 190. nu. 4. lib. 1. & dixi in princ. huius gloss. nu. 69.

46 Tertio, quia deficiente Episcopo, Capitulû confert iure † proprio, c. 1. ne Sede vacante, in prin. Puteus decis. 184. lib. 3. cum alijs decis. allegatis supra in q. 3. huius §.

Quarto, quia ratio regulæ secundæ Cancellariæ est, ne ex longa vacatione Sedis Episco-

47 palis prouisiones sine in suspenso, † & maximû grauamen Ecclesijs inferatur. Nam diuturnâ vacationem iura abhorrent, c. si Apostolicæ, de præbend. in 6. Put. decis. 22. nu. 7. lib. 1. c. 2. ibi, *non diu maneant in suspenso*, de concessio. præben. cum alijs.

Ista vero ratio prorsus cessat in casu nostro, quia deficiente Episcopo, nô ideo deficit proprius collator, qui est Capitulû, ex supradictis.

48 Igitur cessante ratione legis, debet † cessare, quoq. lex. l. adigere. §. quamuis. ff. de iurepatro. c. cum cessante, de appellation.

Quinto, quia quamuis collatio sit libera, quo ad Episcopum viuentem, & in turno existentem, eo defuncto, iam non dicitur colla-

49 tio libera Episcopi, sed vera, & propria † collatio Capituli, vt in d. c. 1. ne Sede vacante, libro 6.

Ex quibus teneo, quòd nequaquam sit locus reseruationi dictæ regulæ, secundæ in casu præfato. Nisi dumtaxat, quando probaretur, quòd non solum exercitium, sed etiam ipsum ius conferendi esset ita diuisum inter Episcopum, & Capitulum, quòd neque etiam Sede Episco-

50 Episcopali † vacante Capitulum valeat conferre beneficium, quod aliàs spectaret ad liberam collationem Episcopi, si viueret: sed
51 Episcopo successori † esset collatio reseruanda, iuxta textum in cap. 2. ne sede vacante aliquid innouetur. Tali namque casu cum Capitulum conferre non valeat, cap. finali, de regularibus, & in dicto cap. 1. ne sede vacante, in 6. bene, vt arbitror, intrabit reseruatio d. regulæ 2. & vide quæ dixi in §. 1. huius glo. 45. nu. 6. & 20.

Quinto quæro, an consumetur turnus Episcopi ex collatione facta ab eo ex causa permutationis? prout etiam hodie facere potest, vt dixi in gl. 14. huius regulæ. Respondeo, quòd nisi aliud sit consuetum, vel concordatum, ex collatione facta ex causa
52 permutationis, non minus † consumitur turnus, & vicissitudo, quam per collationem ex alia qualibet vacatione, vt firmat in terminis Philippus Probus in cap. cum in illis, nu. 62. de præbend. in 6. post Stephanum Bertran. quem allegat cons. 294. incipit, *viso, ac considerato*. & cons. 323. *quidquid dixerit*. vol. 1.

Sexto quæro. Vtrum si Episcopus, vel Capitulum sciens ad illum, vel illud collationem vacationis non pertinere; nihilominus beneficium conferat: vel in casu, quòd ad illum pertineat, male conferat, vt pote alicui non idoneo, cuius impedimentum collator non ignorabat, talis collatio turnum, & vicissitudinem consumat? Respondeo quòd
53 sic. † quia imputandum est male, vel non idoneo scienter conferenti. l. 3. & 4. ff. de option. legata. cap. si beneficia, de præben. lib. 6. gloss. fin. in cap. cum in multis, de rescript. lib. 6. vbi omnes. Roman. cons. 329. incipit, *præsens consultatio*. nu. 1. & 2. & cons. 492. *in casu proposito*. Staphil. in tractat. de litteris gratiæ, & iustitiæ, sub titulo, quibus modis expirent litteræ ad beneficia. §. quartò modo expirant, num. 5. 6. 7. & 8. cum seqq. Rota decis. 13. nu. 3. & per totum, de concess. præben. in nou. Put. decis. 168. n. 2. & 3. lib. 1. & decis. 367. lib. 2. Achill. decis. 8. num. 3. de concess. præbend. Mohed. decis. 14. de concess. præbend.
54 Maximè si nulla præcessit protestatio, † quòd in euentum quòd collatio non sortiretur effectum, turnus consumptus non esset, quia debuit præuidere quod euenire poterat. l. si quis domum. ff. locati. glossa finalis, in dicto cap. cum in multis, vbi post alios Gomea. ex n. 101. cum seqq. de rescript. in 6. Staphil. vbi supra, nu. 5. & 7. Put. decis. 277. num. 1. lib. 2. Mohed. d. decis. 14. de concess. præben.

Secus tamen erit si ignorantia, aut errore probabili collationem fecerit. Nam tunc tur-
55 nus minimè consumitur, † si protestatio præcessit. Roman. d. cons. 329. nu. 2. in fine. Oldrad. cons. 307. nu. 3. Gigans in tractat. de pensionib. quæst. 29. nu. 10. Ferrett. cons. 28. aliàs cons. 29. nu. 13. Put. decis. 368. lib. 1. Vbi etiam tractat, cui incumbat probatio scientiæ, vel probabilis ignorantiæ in hoc casu, & dixi in princ. huius §. in vers. *vnde si electus*, num. 6.

Addo etiam, quòd ad euitandos litium anfractus, consultè & prudenter facient Episcopus, & Capituli si ante occasionem vacationis
56 † concorditer per instrumentum declarauerint, quisnam illorum in turno fuerit, aut cuius vicissitudo sit consumpta, & ad quem spectet prima vacatio, vt sæpe fieri vidi. & talem declarationem habuit in magna consideratione, etiam contra prouisum Apostolicum Rota in vna Salmantina portionis 16. Maij huius anni 1603.

Summaria Glossæ 46.

1 *Libera collatio non dicitur, quæ fieri debet cum consil. alterius, & nu. 2.*
3 *Collatio libera est illa, quæ valet expediri ad præcisam & totalem conferentis voluntatem, & quando alterius vocatio non requiritur, & num. 4.*
5 *Consilium alicuius si sit petendum, & omittitur, actus erit ipso iure nullus.*
6 *Consilium petendum excludit dictio*, liberam.
7 *Consilium petendum, quando sit de vrbanitate tantum.*
8 *Consilium matris non tenebatur exigere tutor filij de iure forum, quando mater tutrix esse non poterat.*
9 *Consilium quando teneatur tutor, vel alius petere, si ad illud petendum sit illi à testatore imposita lex, & datur multiplex distinctio vsque ad nu. 14.*
10 *Consilium peti non debet ab illo, qui non est, nec esse potest particeps officij.*
11 *Tutor, vel Curator, licet sit nominatus à testatore; tamen habet potestatem à lege, & ideo consilium alterius requirere non tenetur, & num. 12.*
13 *Consilij petendi obligatio imposita à lege, est præcisa, & si non petitur, actus est ipso iure nullus. idem est si talis obligatio imponatur ab homine, non habenti potestatem à lege, & nu. 14.*
15 *Consilium si est petendum, & omittitur, regulariter actus non tenet, nisi adsit periculum in mora, nu. 16. vel aliàs mandetur peti, illi, qui prius habebat potestatem expediendi actum liberè, & nu. 17.*
18 *Mandatum faciendi directum illi, qui aliàs sine illo facere poterat, potius censetur mandatum ad excitandam, quam ad impediendam iurisdictionem.*
19 *Consilium non est petendum ab eo, qui non est capax dandi illud.*
20 *Consilium an debeat petere executor testamenti, à Guardiano fratrum Minorum, quando testator hoc disposuit.*

Consi-

21 Nec etiam cum consilio. glo. 46.

DECLARAT regula nostra, quod non sit libera collatio illa, quæ debet fieri cum alterius consilio.† cap. cum in veteri 52. de electione. cap. cum olim, de arbitris. cap. nouit. cap. quanto pe his, quæ fiunt à Prælato sine consensu Capituli. *Agitur plene per totã hanc glo. de materia consilij.*
1

pituli. Caputaq. decis. 197. num. 6. p. 1.
Nam quando collatio est libera, potest exer-
2 ceri sine alicuius † consilio, vt per tex. in c. 2.
ad fin. in verbo, *libere*, de arbitris, in 6. tradit
Curtius Iunior cons. 2. nu. 3. & Tiraquel. in l. si
vnquam, in verbo, *reuertatur*. num. 135.
Et illa dicitur libera collatio, quæ valet ex-
3 pediri † libere, & ad præcisam, & totalem cō-
ferendi voluntatem. Aim. cons. 122. nu. 5. Ruin.
cons. 18. num. 6. plene Menoch. de arbitrarijs
lib. 1. q. 7. nu. 34. cum seqq. & dixi latius in glos.
45. post principium, in notab. 2.
Item, dicitur actus libere fieri, quando non
4 requiritur † vocatio, neque requisitio alicuius,
c. licet Episcopus, de præben. lib. 6. cap. multa,
vbi notat Abbas nu. 3. de præbend.
Idque liberum dicitur, quòd ab omni neces-
sitatis obseruantia, & solemnitate, est abstra-
ctum. l. 1. ff. de militar. testam. Tiraq. vbi supra
d. num. 135. vbi etiam, quòd hæc dictio. *libere*,
abhorret ab omni necessitate.
Sed sic est, quòd qui tenetur conferre, vel
actum expedire cum cōsilio alterius,
tenetur cū requirere pro consilio, & expectare
debito, & opportuno tempore, aliàs collatio,
5 vel quilibet alius actus erit ipso † iure nulla, &
nullus, vt in terminis collationis est text. ex-
pressus in d. cap. cum in veteri 52. de elect. &
ibi gl. verbo, *expectatum*. & post Innocen. Ho-
stien. Ioan. Andr. & alios. Anton. de But. nu. 5.
cum seqq. Imola nu. 1. Abbas nu. 3. cum plurib.
sequentibus. text. etiam qui loquitur de sentē-
tia in d. c. cum olim, de arbitris, vbi glos. verbo,
siue discordet. Abbas nu. 2. Imola nu. 2. Butrius
num. 1. cum seqq. Et de procuratore est text.
in l. 1. in fine, & in l idemque 10. §. si cui man-
dauero, vers. *si quis ea*. ff. mandati. Et de insti-
tore est text. in l. sed & si pupillus 11. §. condi-
tio. ff. de instit. actione, vbi glossa, verbo, *seruan-
ri*: Et de adeunte hæreditatem est textus in l.
si quis mihi bona 25. §. si coram Titio, & ibi
glos. verbo, *recte puto*. ff. de acquir. hæreditate.
Et generaliter docet Bart. in l. 1. §. si plures. nu.
3. & 4. vsque ad num. 8. ff. de exercitoria actio-
ne. Felin. in cap. ex parte, num. 1. in princip. de
constitut. Bertach. in tract. de Episcopo. par. 1.
num. 97. lib. 1.
Cum igitur actus sit nullus ipso iure, non
requisito, & petito dicto consilio, sequitur di-
cendum, quòd minime sit actus liber, nec vo-
luntas absoluta, & præcisa, vbi requiritur con-
silium alterius.
Ideoque dixit Antonius de Butrio per text.
ibi, in cap. si pro debilitate, nu. 4. de offic. dele-
gati, quòd verbum, *liberam*, excludit omnem
6 vlterius requisitionem † super habendo consi-
lio, & Imola ibid. num. 7. Abbas nu. 5.
Cæterum contra prædictam conclusio-
nem, quòd non petito consi-
lio, sit actus nullus, obstat tex. in l. quidam 8. §.
Papinianus, alias est lex, ita autem 5. §. Papi-
nianus

nianus, & l. Titium, & Meuium 47. in princip.
ff. de administr. tut. vbi probatur, quòd si testa-
tor mandauit tutori filij sui, quòd administra-
ret tutelam cum cōsilio matris, vel fratris, qui
contutor non erat; quod tutor pupilli non te-
7 netur petere † consilium de necessitate, sed de
vrbanitate dumtaxat, & acta gesta à dicto tu-
tore illis inconsultis, sunt valida.
Huic difficultati respondet glos. in l. 1. §. si
plures, verbo, *imputauit*, ff. de exercit. actione,
quòd ideo in casu d. §. Papinianus, non erat ne-
8 cesse explorare consiliū matris, † quia nec tu-
trix esse poterat de iure digestor. ne quod vna
via denegatur, alia admittatur.
Sed huic solutioni gloss. obstat text. in d. l.
Titium, vbi idem disponitur, quando frater
testatoris fuit nominatus consultor tutoris. &
respondet text. quòd tenetur tutor explorare
9 † consilium illius; tamen frater testatoris be-
ne poterat esse tutor, vt text. ipse declarat.
Quare Bart. in d. §. si plures, num. 2. de more
solito distinguit, dicens. Aut assignatur vt
consultor, ille, qui non est, nec esse potest par-
ticeps officij, quod habet ille, cui onus peten-
10 di consilij imponitur, & tunc tenet actus † non
explorato dicto consilio, vt in d. §. Papinia-
nus. Imola in d. cap. cum in veteri. num. 11. de
elect.
Aut nominatur in consultorem ille, qui po-
test esse capax, & particeps dicti officij. Et in
hoc casu est etiam distinguendum: Aut hoc
onus imponitur ab homine habenti potesta-
11 tem à lege, veluti † tutori, vel curatori, qui li-
cet sit nominatus à testatore; tamen habet po-
testatem à lege. l. 1. ibi, *à iure ciuili data est*. ff.
de tutelis. l. 2. §. quod obseruari, ibi, *aut legiti-
ma, &c.* C. de iuram. calum. Et in hoc casu non
12 tenetur consilium requirere † à consultore, vt
in d. l. Titium, & Meuium 47. ff de administrat.
tutorum. Ratio est ne potestas legis pendeat
ex alieno arbitrio, l. illa institutio. ff. de hære-
dibus instituen.
Aut imponitur hoc onus, non ab homine,
sed ab ipsa lege, habenti potestatem ab eadem
13 lege: & tunc actus non tenet, † nisi explorato
dicto consilio, quia de necessitate requirere te-
netur, vt in authen. de non alienan. aut permu
tan. rebus Ecclesiæ. §. quod autem, collat. 1. l.
impuberibus. ff. de suspect. tutor. §. impuberes.
instit. eodem tit. cap. nouit. cap quanto, cum
similibus, de his quæ fiunt à Prælato.
Aut dictum onus requirendi consilium im-
14 ponitur ab homine † habenti potestatem non
à lege, sed ab ipso homine: veluti, si dominus
mandet suo procuratori, vel institori, quòd ni-
hil expediat nisi cum consilio Titij. Tunc vti-
que talis procurator, seu institutor nihil agit,
nisi consulto Titio. l. 1. in fin. l. idemque 10. §. si
cui mandauero. vers. *si quis ea*. ff. mandati. l. sed
& si pupillus 11. §. conditio. ff. de instit. actio-
ne, & tex. in d. c. cum olim, de arbitris, & d. c.
cum

cum in veteri 52. de elect. cap. 2. & ibi glos. 2.
de corpore vitiatis.

Ista doctrina, & distinctio Bartoli, est com-
mniter recepta ab Alberico in d. §. si plures,
nu. 14. Paulo Castrense nu. 6. & reliquis omni-
bus ibidem. Abbate in cap. ex parte. nu. 4. & 5.
de constitut. Anton. de Butr. num. 9. Imola
num. 4. Felino in eodem cap. ex parte. num. 5.
cum seqq.

15 Vbi idem Felinus firmat regulam, † quòd
consilium sit petendum, aliàs actus sit
nullus. Nam requisitio consilij, vbi requiri
mandatur, est de forma, ex quo debet præce-
dere consilium, & esse prius quam consiliatum,
vt docuit Bald. in l. 1. nu. 12. C. ne liceat in vna
eademque causa tertio prouocare, facit Ca-
putaq decis. 11 t. nu. 5. p. 1. Sed omissio formæ
inducit nullitatem. cap. cum dilecta, de rescri-
ptis, vbi plenissime idem Felinus, ergo actus
factus sine exploratione d. consilij est ipso iure
nullus.

A qua regula ipse Felinus excipit tres limi-
tationes, prima limitatio est, quando est peri-
16 culum in mora, † quia consulendus erat absens,
per tex. in c. vnico. §. fin. ne sede vacante. lib. 6.
vt docet ipse Felin. sub nu. 1. vers. *recipit præ-
dicta conclusio*, post Abbatem ibid. nu. 4. Dec. in
d. cap. ex parte. num. 3. & 4. de constitut. Quod
dupliciter declarat Felin. vbi supra, & ponit,
An Vicarius absentis sit consulendus. Tiraq.
✱ in legibus connubialibus. gloss. 8. nu. 16. * Mo-
lina de primogen. Hispanor. lib. 2. cap. 13. n. 39.
& 40. & vide infra num. 39. * Et quinque subli-
mitationes, & declarationes huius limitatio-
nis vide per Franchum in d. c. vnico. §. fin. n. 3.

Secunda limitatio est, quando mandatur ali-
quid fieri cum consilio alterius, habenti prius
17 potestatem † expediendi dictum actum libere,
sine tali consilio, veluti. si Papa mandaret ali-
cui collatori ordinario, quòd prouideret de
prima vacatione cum consilio Sempronij, abs-
que appositione decreti, quòd aliter facta pro-
uisio sit irrita, & nulla. Nam tunc actus valet
ipso iure, licet sit factus inconsulto Sempro-
nio, & faciens veniat puniendus. Quia man-
18 datum censetur potius emanare, † ad excitan-
dam, quam ad impediendam iurisdictionem.
Et ille videtur potius actum facere ex iure
suo, & ex priori potestate, quam habebat, vt
ipsemet. Felin. sub eod. nu. 1, ante fin. vers. *secun-
da limitatio*, allegans ad hoc Abbatem in dicto
cap. ex parte, sub nu. 5. ante fin. & Imolam sub
num. 4. in fine, per text. in cap. dilectus 27. de
præben. & cap. licet, de off. Ordinar. cap. cum
aliquibus, de rescript. lib. 6.

Pro qua limitatione est pulchra glossa in
clem. 1. verbo, *inhibentes*, post medium de iure-
patron. quam glos. optime exornat d. Felin. in
eodem cap. ex parte, nu. 2. ac sex modis decla-
rat, & limitat, & Decius ibidem sub num. 6.
vers. *& in simili est glossa*. Rota cum pluribus
decis. 750. nu. 4. p. 1. diuers. Put. decis. 318. num. 5.
lib. 1.

Tertia limitatio assignata à Felino in d. cap.
ex parte, ante finem, sub nu. 7. vers. *tertia limi-
tatio*, est quando ille, qui erat consulendus, non
19 est capax, & habilis † in reddendo consilium.
Nam tunc tenet actus inconsulto illo. Bartol.
quem Felinus allegat in dicto §. si plures. nu. 8.
dicentem, quòd si testator mandat, quòd exe-
cutor testamenti exequatur illud cum consilio
Guardiani fratrum Minorum, quòd talis adie-
20 ctio nihil releuat, † ex quo d. Guardianus est
inhabilis, vt in clem. exiui. §. verum, de verb.
signif. Lambert. de iurepatr. lib. 2. part. 1. art. 8.
num. 5.

Sed in hoc exemplo est subsistendum, quia
non sequitur, Guardianus non potest esse exe-
quutor, ergo non potest esse consultor. Nam
qui officium habere prohibetur, non est prohi-
21 bitus † esse consiliarius, seu consultor, vt do-
cuit Bald. in authent. ingressi. nu. 10. C. de Sa-
cros. Eccles. vbi loquitur in terminis fratris
Minoris, qui licet non possit esse exequutor te-
stamenti; tamen bene potest dare consilium.
Auendan. de exequen. mandat. p. 1. cap. 19. nu.
24. ad medium. Nec Baldus in rubr. C. de insti-
tor. actione. nu. 6. allegatus à Felino, vbi supra,
dicit contrarium: sed solum dicit, quòd exe-
quutor non tenetur sequi consil. d. Guardiani,
vt etiam tradunt Butr. nu. 17. Imola sub nu. 8.
in cap. cum olim, de arbitris. Abbas in cap.
cum in veteri, sub num. 12. post medium, de
electione.

✱ * Quarta etiam limitatio addi potest, quan-
do persona a qua est petendum consilium, est
suspecta, quia in illo casu habet interesse, nam
tunc actus potest expediri sine cõsilio siue con-
sensu illius, licet alias requireretur. glos. in cap.
irrefragabili. §. fin. verbo *delegatus* circa me-
dium de offic. Ordin. Butr. in cap. nouit, num. 6.
vers. *secundo dicunt*. & ibi Abbas nu. 6. de his
quæ fiunt à Prælato. Bald. in l. viduæ, nu. 3. C. de
nuptijs. & plene tradit Felin. duodecim singu-
laria in proposito cumulans in cap. edoceri sub
nu. 9. vers. *omittitur suspectum consilium*, de
rescript. & Butr. vbi supra d. nu. 6. in fine, con-
stituit regulam quotiescumque adest aliqua
iusta causa, non est necessaria petitio consilij.
Abb. d. nu. 6. in fine. Et facit Conc. Trid. sess. 25.
cap. 6. §. qui si aliquid. ibi nec de re ad sui vel
suorum commmodum spectante agatur. *

Quo sit, vt in casibus, in quibus collatio
potest expediri, & tenet absque ex-
ploratione d. cõsilij, secundum relatam distin-
ctionem Bart. & fallentias assignatas à Feli-
22 no: in tali casu dici valeat libera † collatio,
& intret alternatiua per regulam nostram
concessa.

✱ * Saltim quo ad secundam, & tertiam limi-
tationem de quæstione supra num. 17. & 19.
nam limitatio prima de periculo in mora, tan-

quam

quam accidens, non alterat naturam non libe-
ræ collationis.*

Rurſus contra ſupradictam concluſio-
nem, habentem quòd collatio
expedienda cum conſilio alterius, non dicatur
libera, eſt tex. in cap. 1. de cappellis Mona-
chorum vbi diſponitur, quòd in Eccleſijs, vbi
Monachi habitant, populus per Monachum
non regatur, ſed Cappellanus qui populum
regat, ab Epiſcopo per conſilium Monacho-
rum inſtituatur, ita vt ex ſolius Epiſcopi ar-
bitrio tota ordinatio, eiuſque pendeat diſpoſi-
tio. Per quem textum notat ibidem Anton. de
Butr. num. 5. in fine, notab. vlt. quòd dicitur
23 dependere à libero † arbitrio illud, in quo eſt
petendum alterius conſilium, cum illud ſequi
non teneatur. Abbas ibidem, etiam nu. 3.

Sed reſpondeo, quòd d. cap. 1. & quæ ibi di-
cunt Doctores, procedunt poſtquam conſilium
24 † eſt poſtulatum, quia tunc cum illud ſequi
conferens non teneatur. cap. cum olim. de ar-
bitris, & inferius dicam: collatio dicetur libe-
ra, quia à ſolius pendet conferentis arbitrio.
Secus vero eſt ſimpliciter, & abſolute. Vel in
illo caſu ſumitur large, & lato modo: in noſtro
vero caſu proprie, & ſtricto modo.

Vel forte poteſt dici, & melius, quòd ad
conſiderandum ſi dicatur liber actus, qui eſt
expediendus de conſilio alterius, ſit conſide-
25 randa materia ſubiecta, † vel effectus di-
uerſus. Nam ad vnum effectum dicetur actus
liber, ad alium vero effectum non. Exemplum:
26 in matrimonio † requiritur libera voluntas.
cap. gemma, cap. cum locum, cum ſimilibus, de
ſponſalibus: & nihilominus eſt valida condi-
tio appoſita in legato puellæ relicto, ſi cum
27 conſilio † Sempronij nupſerit, ex quo ſolum-
modo tenetur illud exigere; minime tamen
obligatur illud ſequi, vt conſuluerunt Paulus
Caſtren. conſ. 300. incipit, *videtur dicendum*. n. 1.
& per totum lib. 1. Aimon. conſ. 1. num. 1. & per
totum. Felin. in d. cap. ex parte, ſub nu. 1. col. 1.
verſ. *ſed vltra omnes*, de conſtitutionibus. Vbi
firmat, quòd non ſolùm non eſt contrarium
matrimonio, requirere conſilium conſangui-
neorum & amicorum, in matrimonijs contra-
28 hendis, immo eſt natura † illius actus conſo-
num, per text. in l. viduæ, & in l. copulandis. C.
de nuptijs. Reſoluit etiam Couarr. in 4. de
ſponſalib. 2. par. cap. 3. §. 8. nu. 3. qui omnes re-
ſpondent minime in hoc caſu locum habere. l.
cū tale. §. ſi arbitratu. ff. de condit. & demonſtr.
vbi late Coſta in limitat. 14. repetitionis,
quam fecit ad d. §. ſi arbitratu. Licet ipſe, &
Menoch. de præſumpt. lib. 6. præſumpt. 34. n. 30.
de hoc dubitauerint.

* *Et vide Decianum late reſponſo 13. vol. 1.
Io. Gutierr. conſ. 18. nu. 1. cum ſeqq. Molina de
Hiſpanor. primogen. lib. 2. cap. 13. nu. 36. cum
ſeqq. vbi cum pluribus conſtanter d. opinionem
tenet.

Similiter regula noſtra de alternatiua, in
antiquis editionibus, ante Sixtum Quintum,
quamuis exigebat, quòd beneficium eſſet libe-
ræ collationis, ad hoc vt intraret alternatiua;
non tamen excludebat collationem, quæ cum
alterius conſilio fieri debebat, prout à Sixto V.
hactenus excludit.

29 Prout etiam, vt arbitror in terminis † regu-
læ 2. Cancell. reſeruantis beneficia vacatura,
ſede Epiſcopali vacante, dūmodo collatio non
ſit ſimultanea, vel ad electionem, ſeu præſenta-
tionem alterius reſeruatio dictæ regulæ lo-
cum habebit, etiam quo ad beneficium, quod
erat ab Epiſcopo conferendum cum conſilio
alterius. ex quo dicta regula ponit reſeruatio-
nem generalem, & iſte caſus conſilij non eſt ex-
ceptus, ſicut alij caſus, qui firmant regula in
contrarium, etiam quo ad conſiliū, vt in au-
thent. de non alienand. §. vt autem. collat. 1.
Dec. in l. 1. nu. 27. ff. de reg. iur. prout etiam de
ſupplicatione dixi in gloſſ. 49. nu. 11.

Sic etiam dixit Rota deciſ. 79. de reſcript.
in antiq. quòd vbi collatio habet fieri per Epi-
ſcopum de conſilio Capituli, quòd talis colla-
30 tio dicitur ſpectare ad † ſolum Epiſcopum non
autem ad Epiſcopū, & Capitulum. Nam non
eſt neceſſitatis ſequi conſilium Capituli. Rota
etiam deciſ. 10. de præbend. in antiquior. Beſi-
gneti. Felin. in cap. eam te. num. 16. de reſcript.
Ripa in cap. 1. nu. 5. de iudic.

Similiter firmauit Rota teſte Puteo deciſ.
31 506. lib. 1. quòd conſilium petendum † non al-
terat naturam iuriſpatronatus: & ſic ſi patro-
nus laicus tenetur præſentare de conſilio Pa-
rochi, non ideo deſinit eſſe iuſpatronatus mere
laicale.

Scripſit etiam Baldus in l. finali. §. neceſſita-
te. nu. 16. C. de bonis, quæ liberis, poſt Archi-
diaconum in cap. Epiſcoporum. nu. 2. 18. diſtin-
ctione, quòd conſilium non præſumitur eſſe de
32 ſubſtantia † quia petens conſilium illud ſequi
non tenetur, quos ſequitur Menoch. de præ-
ſumption. lib. 6. præſumpt. 34. num. 23. cum
ſeqq.

Facit etiam, quia quamuis quando fit deuo-
lutio de inferiori ad ſuperiorem, ſemper fit
33 cum eiſdem qualitatibus, † cum quibus infe-
rior prouidere tenebatur, vt late per Ioan.
Seluam de benef. 3. p. q. 49. Lambertin. de iure-
patronat. 3. p. q. 7. art. 13. lib. 3. & lib. 2. p. 1. art.
30. Rebuff. de nomination. q. 8. nu. 21. Ioan. Gu-
tierr. conſ. 1. nu. 31. & conſ. 2. nu. 15. Achill. de-
ciſ. 15. de iurepatronat.* Ac conferunt quæ di-
xi in gl. 9. §. 1. ſub nu. 62.*

Et regulariter Prælatus tenetur requirere
34 † conſilium Capituli. cap. nouit. cap. quanto de
his quæ fiunt à Prælato.

Tamen in his, quæ ſpectant ad Prælatum iu-
re deuoluto, non tenetur requirere conſi-
35 lium Capituli ſui. † Abbas per textum, & gloſ-
ſam, ibi, in c. ne pro defectu, nu. 6. de electione,

& Imola

& Imola ibi sub nu.2. vers. *nota argumentum*.
* *Quod intellige de consilio Capituli quod iam fuit in mora, & culpa. Secus vero si alterius tertij non morosi, consilium esset requirendum, quia tunc etiam fieret deuolutio cum eodem onere requirendi illud. Bald. in l. si puellam nu.1. C. si mancip. ita fuerit alienat. Curtius in suis singular. verbo *consilium*.*

Cæterum quidquid sit, quo ad alios effectus diuersos ex supradictis: ad effectum tamen reg. nostræ contrarium est dicendum. si quidem per clara verba ipsa contrarium ostendit, dicens, quòd non dicatur libera collatio, quando in collatione requiritur alterius consilium.

Comprobatur. nam obligatio requirendi
36 consilium alterius, non est leuis, † sed magnæ considerationis, & solemnitatis. Quia quamuis consilium petens, non sit regulariter obligatus illud sequi; tamen dictum consilium
37 potest esse tanti ponderis, & efficaciæ, quòd possit trahere petentem consilium in sententiam consulti. l. item si vnus 17. §. fin. cum l. seq. ff. de arbitris. c. bonæ. il 1. de elect. l. 32. tit. 4. l. 17. titulo 22. Partita 3. Ita docuit Bartol. in d. §. si plures. nu.13. in fin. gl. verbo, *siue discordet*, in d. cap. cum olim, de arbitris. Cardinal. in clementina 1. nu.15. in fine, de off. delegati. Felinus in cap. ex parte, sub nu.1. post principium, vers. *ad hoc respondet*, de constit. Butrius in c. cum olim. nu.18. de arbitris. Caputaq. decis. 305. nu.3. p.1.

Præterea, eo magis augetur onus petendi consilium, quia debet præcedere, ac peti ante
38 actus expeditionem, † & si postmodum peteretur, actus irritus & nullus esset, cap. cum in veteri 52. vers. *quod si in tractatu electionis*, & ibi glossa, verbo, *requisitum*, vbi notat Hostiensis sub nu.5. Butrius num.5. Imola nu. 7. Abbas num.7. & 13. de election. idem Abbas in cap. ex parte, num. 6. de constitutionibus. Bartolus in l. si autem. num.1. ff. de aqua plu. arcenda. Baldus in rubrica. C. de exercitoria actione nu.6. in fine, & in margarita decretalium, in verbo, *consilium debet requiri*, ante finem, Bertachinus in tractatu de Episcopo, p. 1. nu.91. lib.3. Lambertinus de iurepatronatu lib.2. par.1. quæst.4. artic.8. num. 4. & lib. 2. par.2. quæst.4. art.11. nu.7. & 8. Caputaquen. decis. 305. nu.3. par. 1.

Item, est petendum consilium non solum ante factum, sed etiam prius, congruo & competenti
39 petenti † tempore, vt in dicto cap. cum in veteri, ibi, *competenti tempore*. Butrius ibi num. 5. & 6. Abbas num.7. & 9. vbi firmat, quòd si is, qui tenebatur requirere consilium, arctauit se ad extremitatem temporis, non valet actus sine consilio gestus, licet propter extremitatem temporis non potuerit habere consilium, Nam imputandum est illi, qui in tantum se arctauit. l.2. ff. si quis caution. Imola in d. c. cum in veteri. nu.8. Caputaquen. decis. 222. nu.3.
* & decis. 305. num.3. par. 1. * si vero cessante culpa immineat periculum in moratum non est petendum. Abbas late in c. tua nobis nu.6. & 7. de Eccles. ædific. & sup. nu. 16.*

Itidem, post requisitum consilium est expe-
40 ctandum responsum per tempus † necessariū, ita vt consultor possit cuncta rimari, & considerare, vt probat idem tex. in dicto cap. cum in veteri. ibi, *neque etiam expectatum responsum ipsorum*, vbi notat Innocen. num. 5. Hostien. sub eodem nu.5. Butrius nu.7. 15. & 16. Imola nu. 5. Abbas num.7. & cæteri. Caputaquen. decisione 222. num. 3. par.1. Bertachinus in tractatu de Episcopo. lib.3. par. 1. num. 87. & 88.

Nam tempore egemus, vt aliquid maturius
41 † agamus. cap. ponderet 50. distinctione, l. sciendum. ff. de vsuris. Et qui faciliter nunciat, præsumitur parua respicere. cap. Deus omnipotens 2. quæst. 1. Et qui non bene considerate loquitur, sentiet mala, cap. final. 5. quæst. 5.
42 Et non arbitratim, sed mature, † & cum deliberatione respondere debemus. l. Diui fratres, ad medium. ff. de iurepatron. vbi Bartol. in princ. Hippolytus de Marsilijs in rubrica de fideiussoribus. ex nu.79. cum sequentibus.

Quia deliberare, & cum maturitate studere
43 debemus; non autem transitorie † tanquam desides, & pigri, vt in authentico de quæstoribus, in fin. vbi gloss. verbo, *transitorio*, Boher. decis. 209. nu.2.

Ideo dixit Præpositus in cap. 1. nu.1. de eo, qui sibi, & hæredibus suis masculis. Quòd vbi
44 emergit graue † dubium, non debemus passim respondere, sed ponderare, & disputare articulum, vt veritas sæpius agita magis splendeat in lucem. c. graue 35. quæst.9.

Hinc si consultor repente consulat, consi-
45 lium † est nullum. Alexand. in additionibus ad Bartol. in l. prolatam, sub nu.10. in littera I. Butrius in c. si pro debilitate, num.13. ad finem, de off. deleg. Hippol. de Marsilijs, in rubr. de probationibus nu.80. & faciunt tradita per Felinum in cap. Ecclesia Sanctæ Mariæ. num. 10. de constitut. vbi plenissime vsque ad numerum 37. facit regulam cum pluribus limitationibus.

Proute etiam sententia est ipso iure nulla,
46 † si fuit lata in tam breui tempore, & cum tanta festinatione, quòd acta verisimiliter non potuerunt videri. Iason in l. Iudices. nu. 2. C. de iudicijs. Federicus Schen in tractat. de sententia, à nu.3. Alexander cons. 123. nu.
* 24. lib.4. * plene Felinus in c. Ecclesia Sanctæ Mariæ ex nu.12. vsque ad num.36. de constitution.* Vantius de nullitatibus. cap. penult. nu. 32. & 33. late Anton. Gabriel tit. de sententijs, conclus. 6. nu.5. & 6. Acchilles decis. 2. nu. 4. de filijs Presbiterorum. Puteus decis.

344. lib.1. Auilesius in cap.5. sindicatus, glos-
sa, verbo, *trabaje*, nu.8. & 9. Vbi post Domi-
nicum Geminianum, in dicto c. ponderet 50.
distinctione, inuehit contra iudices, quibus de
47 mane † mittitur processus, & in vesperis ferũt
sententias. Nam sunt ipso iure nullæ, quia prę
sumitur, quòd de causa non cognouerint.

Dixit etiam Apostolus epist. 1. ad Timo-
theum, c.5. nemini cito manus imponas. cap.
1. 24. distinct. c.fin. de elect. lib. 6.

48 Sic etiam testis repentinus † est suspectus
de falso. c.qui ambulat.5. quæst. 5. Ludouicus
Gomezius in cap.1. nu.86. de iudicijs, vbi ra-
tionem reddit, quia non præsumitur sufficien-
ter informatus.

Et de teste festino repellendo est textus in
authentico de testibus, §. si vero incogniti.
col.7. vbi glossa, verbo, *festinantes*.
Ac propterea dixit Roman. singulari 445. in-
cipit, *an ille qui celeriter*, quod pręsumitur fal
sum dicere ille, qui celeriter, & repentine re-
spondet, antequam articulus totus legatur.

* * Alia etiam plura in proposito cumulata,
vide per Curiam Pisanam lib.2.c.9. & ibi Ace
bed. num.3. 4. & 5. *

Præterea tanto plus dicitur magni pon
deris obligatio requirendi
49 consilium, cum sit actus † fauorabilis. Nam
sapiens consuluit filio suo Ecclesiastici cap.32.
50 dicens. fili sine consilio † nihil facias, & post
factum non pęnitebis. Et cap. 37. Ecclesiasti-
ci dicit, ante omnem actum præcedat consi-
51 lium stabile. Et vbi non est consilium † dis-
sipantur generationes. Prouerbior. cap.15. Et
ibidem c.8. dicitur, sapientia habitat in con-
silio, & eruditis interest cogitationibus. Et c.
52 11. eiusd. lib. habetur, quòd ibi est salus † vbi
multa consilia. Et qui despicit consilia, risu, &
subsannatione dignus est. Prouerbior. c.1. Et
53 quanto magis se sapere quis putat † consilio
alieno vti debet. Prouerb. cap.13.

Hinc Papa vtitur Cardinalium consilio,
54 † saltem in arduis. cap. ad Apostolicæ, de
re iudicata, in 5. clemen. vnica. §. cæterum,
vers. *idemque boni*, de iureiurando, & vide
inferius num. 62.

Legimus etiam in c. Ecclesia 16. q. 1. quòd
Roboam filius Salomonis, ideo Regnum per-
didit, quia consilium eorum, qui sibi pro con-
silio statuti fuerunt, audire negauit.

Dicit etiam tex. in l. 3. C. de repudijs, du-
bium non esse, omnia omnino, quæ consilio re-
55 cte gerentur † iure merito, & effectu, ac fir-
mitate niti.

56 Et quæ consilio ordinantur, † ad beatitudi-
nem, & gloriam redundare noscuntur, l. 3. C.
de repudijs. l. humanum. C. de legib.

Huc pertinet, quòd interest Ecclesiæ plures
57 habere consiliarios, † c. de quibus. 20. distin.
c. nescitur, in fine, de his quæ fiunt à Prælato,
Cæs. de Grass. dec. 2. nu. 12. de iur. iurando.

58 Ex quibus sunt attentata, & nulla, omnia †
acta gesta pendẽte consilio sapientis, & illo nõ
expectato. Romanus cons. 335. *quo ad primum*
nu.10. Franchus in cap. vt debitus honor. sub
nu.43. de appellation. Alexand. cons. 238. *pon
deratis*. nu.3. lib.6. Socin. cons. 10. nu.11. lib.
4. & late Lancellott. de attentat. 2. pat. c. 9.
nu. 1. & 5. ac per totum. vbi regulam ponit
cum quinque ampliationib. & 5. limitationi-
bus, ac totidem declarationibus.

Plura de hac materia cõsilij cumulat. Man
dos. super facultatibus Auditoris Cameræ. §.
habita, verbo *consilio*, & in §. volentes, in vers.
multa cum prouidentia. vbi etiam de prouiden
tia, & prudentia multa adducit.

ECCE igitur qualiter ex præmissis appa-
ret, quòd secundum subiectam materiam, ali-
59 quando dicitur libera † dispositio, quamuis sit
expedienda cum cõsilio alterius: & aliquando
non, prout natura casus, & subiecta materia
postulat, vt consuluit Alexand. cons. 80. *viso,
& oportune*, nu.12. lib. 1. per plura iura, quæ
ibidem allegat.

Quando vero consilium fuit requisitum op-
portune, & expectatum tempore debito, &
competenti, si consiliarij differunt plus debito
respondere, vel nolunt impendere consilium:
60 potest † procedi ad actum, ipsorum consilio
non expectato, vt probatur à contrario sensu
in d. cap. cum veteri 52. de elect. vbi Abbas
nu.8. Butrius nu.7. & 8. & cæteri, Bartolus in
d. l. 1. §. si plures. nu. 9. de exercit. actione.
Lambertinus de iurepatr. lib. 2. par.2. quæst.
4. art. 11. num.2.

Reassumendo nunc quęstionem supe-
rius tactam, quòd qui
tenetur conferre, vel quemlibet alium actum
expedire cum alterius consilio, non teneatur
illud sequi, nisi dumtaxat illud, ante actũ, con-
gruo, & competenti tempore requirere, ac
61 expectare. De hoc firmo conclusionem, † quæ
probatur expresse in d. c. cum veteri. 52. de
elect. & in c. cum olim, de consuetud. & in c. 1.
de cappellis Monachorum, & vbiq. omnes scri
bentes asseuerant. c. licet, de regularib. l. fin.
C. de iure emphiteutico. Bart. & Doct. in d. §.
si plures. nu.3. cum seqq. Ias. in l. filius familias.
§. Diui. in 2. lect. nu.4. ff. de legat. 1. Abbas in
c. non potest, nu. fin. de re iudic.

Hinc fit, vt Pontif. Max. (qui cum Cardina-
lium consilio ardua Ecclesiæ negotia pertra-
ctare debet, vt supra dixi nu.54.) non compel-
62 litur illorum consilium sequi, † quemadmo-
dum post alios scripsit Boerius in rubr. de
constitution. nu.62. Menoch. de præsumpt. lib.
6. præsumpt. 34. num. 25.

Sic pariter, actus qui sunt expediendi ab
Episcopo de consilio Capituli, quamuis tenea
63 tur illud exigere, minime vero tenetur † se-
qui, vt probat text. in d.c. cum in veteri, de
elect. & in cap. 1. de cappellis Monachorum.

Abbas num.5.Imola num.3.in fin.& num.4. &
6.in cap. nouit.de his quę fiunt à Pręlato. Idē
Abbas in c.cum olim.num. 2. de arbitris, in
verſ. *ex his infertur*, de quo vide Achillem de
Graſſ. deciſ. 2. numer.2.& num.5.& 7.de offi.
Ordinar.

Item, ſi Iudex arbitet, iuxta formam com-
promiſſi,tenetur pronunciare cum conſilio Ti-
64 tij,licet teneatur illud petere, † non tamen
tenetur illud ſequi,vt in ſæpe alleg.cap. cum
olim,de arbitris.

Necnon,procurator conſtitutus cum clauſu
la, quòd negotia gerat cum conſilio alterius,
quamuis teneatur requirere conſilium illius,
65 minime vero † tenetur ſequi.tex.in l. 2. in fin.
ff.mandati.

66 Et in inſtitore † idem probat tex.in l. ſed
& ſi pupillus. §. conditio. ff. de inſtitor.
actione.

Nec eſt diſsimile,quod reſpondit Paulus Ca
ſtrenſis conſil.6. *pro declaratione*. num.1.& per
totum,volum.1.videlicet,iudicem, qui non iu-
bente lege municipali, conſilium ſua ipſa ſpon
67 te,habere voluit à iuriſperito, non teneri † ſe
qui conſilium illius. Vantins plures allegans
de nullitatibus, titulo,de nullitate ex defectu
iuriſdictionis.nu.152.Scala Patauinus in tract.
de conſilio ſapientis,lib.1.cap.20. in fine. Me-
noch.de arbitrarijs.lib.1.quæſt.23.num.9.Et ſe
cundum hæc,ſunt intelligenda ea,quæ adducit
Acebedus in l.7.tit.18.num.107.& 108. lib. 4.
recopilationis.Lancellott.de attent.2.p.c.9.de
* cōſilio ſapientis pendente.nu.11. * Pro quibus
etiam facit Rota,deciſ.55.de reſcript.in antiq.
Propterea dicit Bald.in l.1.num.5.ff. de officio
Proconſul.quod ſi vnus Iudex petijt conſilium
à tribus Doctoribus,& duo ex illis, vnum con
ſuluut,& alter contrarium,quod ſi Iudex reie-
cto conſilio duorum,ſequetur conſilium vnius,
non grauat, niſi aliquo iure ſpeciali ad id te-
nerttur.

Ratio eſt, quia de iure communi nullus iu-
68 dex præciſe † tenetur requirere conſilium alte
rius,& ſic etiam illitteratus poteſt eſſe iudex,
cap.ſciſcitatus.§. illiteratus,de reſcriptis,vbi
late Felinus.numer.nono, & 10. Et,ſi ex vrba-
nitate,& non ex neceſſitate illud requiſiuit, mi
nime tenetur illud ſequi,vt Vantius & alij nu
per allegati.

Quocirca,titulus de officio aſſeſſorū, & tex.
in cap. ſtatutum. §. aſſeſſorem de reſcriptis.
69 lib.6.non obligant pręciſe † iudicem ad aſſeſſo
rem ſub pœna nullitatis:ſed hoc relinquit eius
conſcientiæ,& poteſtati, vt ſentit ibidem poſt
alios Franchus,num.1.dum dicit,quòd ſi iudex
delegatus indiget aſſeſſore,poteſt eum aſſume-
re, & non dicit, quòd debeat, & teneatur;
quia ſi teneretur, & non faceret, ſententia
eſſet ipſo iure nulla, contra ſupradicta. do-
cet etiam Abbas in cap. primo, ſub numero
ſeptimo, de conſanguin. & affinit. quatenus
70 firmat, quòd tenet † ſententia lata à iudice
imperito, ſine conſilio alterius,quamuis pec-
cauerit. & expreſſe tenet Ioannes Andræas,
in capit. nullus ex conſilio, num. 6. de regulis
iuris in 6. & vide Anileſium cap.1.prætorum,
in gloſſ. *a las partes*. num.22. Quod eſt intelli-
gendum, niſi lege, vel ſtatuto, aut conſuetu-
71 dine † ſpeciali, imperitus teneretur in pronun
tiando conſilium petere. Acebedus vbi ſupra
dicto numer.18. & inferius declarabo à nu-
mero 82.

Accedit,quòd ſi quis fuerit deputatus exe-
cutor teſtamenti, vel pro diſtribuendis bonis,
pauperibus cum conſilio alterius, quòd te-
72 netur petere conſilium; non tamen † eſt ad-
ſtrictus ſequi. Anton. de Butrio in cap. cum
olim,num.17.de arbitris. Imol.ſub num.8.an-
te medium.

Sic etiam,ſi dicit ſtatutum,quòd mulier non
poſsit teſtari,nec contrahere ſine conſilio duo
73 rum conſanguineorum, ſatis eſt, † requirere
conſilium. Abb.in d.cap.cum olim,ſub num. 5.
ante med.

Item, quatenus c.18.Conc.Trid.ſeſſ.23.diſpo
nit,quòd Epiſcopus non procedat ad erectio-
nem Seminarij,ſine conſilio duorum Canoni-
corum ſeniorum deputatorum,licet eos requi
74 rere tenetur: † tamen non obligatur cōſilium
illorum ſequi, vt Sacra Concilij Triden. Con-
grega.declarauit.

De natura namque cōſilij eſt,& ex proprio
75 ſignificatu,quòd † non obliget.cap.denique.§.
hęc,& ſi legibus 4.diſtinctione.c.nullus ex con
ſilio,cum ibi notatis,de regul.iur.in 6. Bartol.
in l.creditores,nu.4. C. de pignoribus. Abbas
nu.4.Felinus nu.10.Decius num.13.in cap. 1.
de conſtitutionibus. pleniſsime Menochius de
arbitrarijs,lib.ſecundo, caſu 380. per totum,
vbi poſt alios diſtinguit, quando lex con-
ſilij obliget, vel non ad peccatum morta-
le, vel veniale.

Conſilium autem eſt, de aliqua re fa-
cienda,vel non facienda,ex *Traditur diffinitio conſilij.*
76 cogitata † deliberatio,gloſſa,verbo, *apud con
ſilium*. in §. eadem. inſtitut. quibus ex cauſis
manum.non liceat,vbi notant omnes.Hoſtien.
in d.c.cum olim,num.5.de arbitris, quem ibi-
dem cęteri ſequuntur.

Limita modo nunc præfatam concluſio-
nem,quòd qui tenetur requirere
conſilium, non teneatur illud ſequi, nonnullis
modis.

Primo,quando conſilium datur, plenum in-
77 tellectum non habenti. † quia tunc,non ſolum
eſt requirendum, ſed etiam ſequendum,aliter
actus erit ipſo iure nullus. tex. in l.impuberi-
bus 7.in princip.ff.de ſuſpect.tutor.§. impube-
res.inſtitut.eodem titulo.vbi habetur,quòd pu
beres poſſunt ſuos curatores de ſuſpectis ac-
cuſare, dummodo ex conſilio neceſſariorum
id faciant, quod ſequi tenentur, ex quo
ſunt

sunt minores, & plenum intellectum non habent, vt notat Bart. in d.l. impuberibus, num. 1. & communiter omnes, idem Bart. in l. 1. §. si plures, nu. 7. ff. de exercitoria actione. Antonius de Butrio in cap. cum olim, de arbitris sub num. 15. ad medium, & Abbas ibi num. 5. post principium.

Limita secundo, quando consilium est petendum ab eo, qui est particeps
78 † officij, quia tunc est sequendum. tex. in l. Titium 47. in principio. ff. de administration. tutor. vbi probatur, quòd si sit aliquis nominatus tutor testamentarius, ita tamen, quòd omnia gerat cũ Meuij fratris testatoris consilio, quòd si Meuius est etiam particeps officij, & contutor, nihil agitur, nisi tutor Meuij consilium explorauerit, & sequutus fuerit. & ibi notat Bartolus, quod iussus facere cum consilio alterius, si quidem consultor est particeps officij, tenetur eum requirere, & consilium sequi, & reliqui scribentes, Butrius, & Abb. in d. cap. cum olim. de arbitris, in numeris superius citatis.

Quo fit, vt Dominus Rotæ Auditor, qui tenetur procedere cum consilio aliorum Dominorum coauditorum, non solum debeat illud
79 petere; sed etiam sequi, † cum omnes sint ad inuicem officij participes. Vantius de nullitate ex defectu iurisdictionis, nu. 152. vers. *stantibus huiusmodi statutis*.

Limita tertio, quando consilium ratione subiectæ materiæ, sumi-
80 tur pro consensu, † prout fieri contingit. c. venerabili 37. & ibi glossa, verbo, *consilio*. de officio delegati. Nam cum tex. dicat, quòd Episcopus coadiutorem habens, nihil faciat sine consilio coadiutoris, glossa ibi dicit, hoc intelligo, ex consensu, aliàs non valeret multum talis coadiutor, & ibi Abbas num. 10. cap. abeuntibus, & ibi glossa, verbo, *consensu*. 93. distinctione, cap. 1. iuncta glossa, in verbo, *consilio*. de foro competenti. Abbas in dicto cap. cum olim, num. 4. in fine de arbitris, & in cap. admonet. num. 5. de renunciatione. Ioannes Selua de beneficio, par. 1. quæst. 6. nu. 22. cap. dilecti, ad finem, de arbitris, vbi notat Abbas, Tiraquellus, cum multis de retractu lignag. §. 1. gl. 9. nu. 159.
81 Ratio est, quia de natura † consensus est, vt illum sequi debeat, aliàs actus non tenet, cap. vnico. §. cum vero, & ibi glossa, verbo, *assensu*. ne sede vacante, in 6. Abbas in cap. cum olim, nu. 4. de arbitris. Albericus in d. l. quidam decedens. §. Papinianus, num. 7. ff. de administr. tutor. & latius dicam in glossa sequenti.

Limita quarto, quando vigore specialis
82 † statuti, aut constitutionis, seu consuetudinis, aut rescripti, illiteratus iudex tenetur sententiam dicere cum consilio sapientis, & illud sequi. Nam tunc si non fuerit sequutum, sententia erit ipso iure nulla, vt consuluit Paulus Castrensis cons. 1. num. 2. lib. 3. & ibi eius additio, sub littera A. additio Pomatis ad Bartolum in l. 1. §. si plures, num. 12. littera G. de exercit. actione. Vantius de nullitat. ex defectu iurisdictionis sub num. 152. vers. *si vero fuerimus extra iuris communis terminos*. vbi plures allegat. Lancellottus de attentatis 2. par. c. 9. nu. 13. Menochius de ar-
* bitrarijs, lib. 1. q. 23. nu. fin. * & fuit decisum in vna Bononiensi pecuniaria 4. Nouembris 1598. coram R. P. D. meo Pegna. vbi propterea fuit declarata nulla sententia Prætoris Bononiensis, quod fuerit illi commissa causa, cum consilio Rotæ Bononiensis & Vicarij decidenda, & non constabat ex actis quod fuisset requisitum consiliũ d. Vicarij. * Acebedus in l. 7. tit. 18. nu. 115. cum sequentibus, lib. 4. recopil.

Vbi propterea in num. 109. scribit, quòd in-
83 quisitores † hæreticæ prauitatis tenentur sequi consultorum consilium, prout etiam tradit Rojas in tractatu de hæreticis. p. 1. nu. 413.
* cum pluribus seqq. * quem ab hoc allegat. Acebed. vbi supra.

Verum ipse Rojas contrarium concludit ibidem, & ex num. 107. & Simancas de Catholic. institut c. 41. nu. 14. & ita seruatur in hoc casu. & meritò. cum soli Inquisitores sint iudices, & & non ignari sed valde litterati.*

Immo in casu huius limitationis quartæ, suf-
84 ficit quòd iudex teneatur † pronunciare cum consilio sapientis, vt teneatur etiam illud sequi, quamuis in tali statuto, vel speciali lege, non exprimatur, quòd sequi teneatur. Felinus in cap. sciscitatus, nu. 10. vers. *tamen fallit*. de rescriptis. Alexander in l. si conuenerit, nu. 11. vers. *sed verior*. ff. de re iudic. Asinius in praxi §. 25. cap. 10. limit. 3. Acebedus vbi supra, nu. 109. Cassaneus in consuetudinibus Burgundię, rubr. 4. §. 8. *le maris, & le femme, in textu, si aut est du consent*. nu. 30. & 31. Auilesius in c. 1. prætor. in gl. *a las partes*. nu. 22. & vide quæ dixi superius nu. 67. 68. & 69.

Limita quinto, quando dicitur, quòd
85 procedatur de consilio † alterius. Nam tunc procedens, non solum debet illud requirere, sed etiam sequi. Licet secus esset, si diceretur cum consilio. quia in hoc est differentia inter dictionem, *cum*. quæ non obligat, & dictionem *de*. quæ obligat ad sequendum. Ita declarat, & firmat Ioannes Andreas in cap. nullus ex consilio, nu. 10. de regulis iuris, in 6. Albericus in d. l. quidam decedens. §. Papinianus nu. 6. ff. de administrat. tutor. vbi dicit idem de dictione, *ex*. quòd de dictione, *de*. & in l. si quis mihi bona. §. si coram. nu. 14. ff. de acquir. hæred.

Contraria tamen opinio verior est, quia de iure non reperitur fundata talis differẽtia,
86 † vt docuit Bartolus in d. l. 1. §. si plures, nu. 4. 5. & 6. ff. de institor. actione. Imol. in cap. cum olim. nu. 8. de arbitris. Alex. cons. 59. nu. 6. vol. 6. Dominicus Geminianus in cap. 1. ne

Bbb 2 Sede

Sede vacante. §. fin. num. 6. & Franchus ibi nu. 5. in fine. Et re vera d. Ioan. Andreas tandem post multa in sententiam hanc se inclinat, in loco supra citato.

Dicta tamen quinta limitatio benè esset admittenda, quando diceretur, quòd procederet,
87 seu pronunciaret, secundum, vel iuxta † consilium Sempronij. Nam tunc esset necessario sequendum. Anton. de Butr. in d. cap. cum olim, num. 19. de arbitris. vbi post medium subdit, quòd non differant dicere arbitrio, vel de voluntate, vel secundum consilium. Et nullus est qui ambigat, quòd si mandetur pronunciari iuxta consilium, seu secundum consilium, & pronuncietur contra, vel præter illud, quòd forma tradita violatur, & actus corruit. c. cum dilecta, de rescriptis. c. cui de non sacerdotali, de præbend. in 6. Et ideo expressius, & clarius hoc firmant in indiuiduo. Lapus in regula nullus ex consilio, nu. 1. de reg. iur. in 6. & Franch. in c. vnico. §. fin. num. 5. in fin. ne sede vacante, lib. 6. & Gemin. ibid. sub num. 6.

Sexto & vltimo limita, nisi ex mente
88 proferentis, † vel qualitate negocij aliud colligatur. Albericus in d. l. quidam decedens. §. Papinianus, sub num. 6. vers. *prædicta autem distinctio*. ff. de administrat. tutor. Imola in d. cap. cum olim, num. 7. ad fin. vers. *& prædicta dicit vera post Hostien. & alios, quos allegat*. Franch. post alios in dicto cap. vnico. §. fin. sub num. 5. vers. *si verò quæritur consilium*, ne sede vacante.

Alias plures limitationes enucleare potes, ex traditis per Geminian. nu. 7. 8. & 9. & Franchum, num. 5. & 6. in dicto cap. vnico. §. fin. ne sede vacante, in 6.

Hæc de consilio dicere satis sit. Reliqua de
89 consilij materia † videas præter Doctores in locis vulgaribus superius citatis, & maximè Bart. in d. §. si plures, ponentem octo pulchras quæstiones. l. 1. ff. de exercit. actione, & Doctores in cap. 1. §. fin. ne sede vacante in 6. per Speculatorem in tit. de requisitione consilij, per totum. Scalam Patauinum in tractatu de consilio sapientis. Afinium in praxi. §. 25. cap. 10. per totum. Menochium de arbitrariis, lib. 1. quæst. 23. per totam. Vantium de nullitate ex defectu iurisdictionis ex num. 145. cum sequentibus. Lancellottum de attentat. 2. par. cap. 9. per totum. Mascardum de probationibus conclus. 418. & 419. Auilesium in proœmio Capitulorum prætorum, in gloss. verbo, *acordado*. per totam illam, & in cap. 1. in glossa, *a las partes*, num. 21. & 22. Acebedum in d. l. 7. tit. 18. à num. 103. vsque ad num. 12. lib. 4. recopilationis. Lambertinum de iurepatronat. lib. 2. par. 2. quæst. 4. artic. 8. & par. 2. eiusdem libri 2. quæst. 4. art. 11.

Summaria Glossæ 47.

1 *Consensus alterius quando in collatione requiritur, non dicitur libera collatio, & nu. 4. & 5.*
2 *Consensus est similis sensus.*
3 *Consensu deficiente, actus non tenet.*
6 *Consensus, & voluntas, idem sunt.*
7 *Consensus, maioris est efficaciæ quam consilium.*
8 *Consensus non solum est habendus; sed etiam sequendus.*
9 *Consensum petere maius præiudicium est, quam consilium requirere.*
10 *Consensus solus sufficit, quando actus est expediendus de consilio, & consensu alterius.*
11 *Consensus includit in se consilium.*
12 *Consentire an dicatur, qui consulit.*
13 *Consensum Capituli, an teneatur petere Episcopus contra Capitulares procedens, vel dumtaxat consilium.*
14 *Consensus semper præsumitur de substantia.*
15 *Actus celebratus sine consensu alterius, quando debuit interuenire, est ipso iure nullus.*
16 *Consensum præstans actus, an dicatur agere actum.*
17 *Consensus alterius quando requiritur in collatione Abbatis, si de illo non fit mentio in expectatiua, nihil valet.*
18 *Conferre aliud est, & aliud collationi consentire, & num. 19. datur distinctio, an præstetur consensus à vero domino, vel non.*
19 *Consensus tacitus, an sufficiat, vel requiratur expressus.*
20 *Consensus tacitus non sufficit, quando dispositio declarat, quod sit expressus, aut pro forma requiritur, nu. 21. & alias sic, & nu. 22.*
23 *Consensus expressus, quando dicitur, & quando tacitus.*
24 *Consensus expressus dicitur multis modis, remissiue.*
25 *Consensus tacitus diuersis modis præstatur.*
26 *Consensus præstatur à Capitulo collationi Episcopi quando Capitulum recipit litteras prouisionis, & prouisum admittit.*
27 *Consentire dicitur, qui patitur, & non contradicit.*
28 *Consensus potest præstari per æquipollens.*
29 *Consensum qui præstat, non est necesse dicere auctoritatem, & consensum nostrum impartimur, dummodo appareat de consensu.*
30 *Consensus si sit formalis, vel non, quomodo cognoscatur.*
31 *Consensus dicitur formalis, quando requiritur propter fauorem publicum, secus si ob fauorem priuatum, & nu. 32.*
33 *Consensus an possit sequi post actum, & concludatur, quòd regulariter sic, nisi requiratur pro forma, & num. 34.*
35 *Consensus alterius, quando requiritur pro validitate collationis, est præstandus post vacationem, & non antea.*

Consen-

36 *Consensus potest prestari per litteras, vel epistolam.*
37 *Consensum prestare si recuset ille, a quo petitur, aditur superior, vt eum compellat, aut sine consensu actum expediat. & in proposito plura adducuntur remissiue, & nu.38.*
39 *Maritus nolens consentire actui per vxorem expediendo, potest à iudice compelli, iuxta legem 57. Tauri.*
40 *Consensus est iterum prestandus, quando primus actus non tenet.*
41 *Consensum non prestare, vel inutiliter prestare, paria sunt.*
42 *Consensus, si primus est validus 2. nihil valet.*
43 *Consentire nemo tenetur si adest iusta causa denegandi consensum, & si superior compellit ad consentiendum, potest appellare, & nu.44.*
45 *Consensus differt à licentia, nam licentia semper debet precedere, num.46.*
47 *Licentia ad fundandum maioricatum, debet precedere, nec sufficit si sequatur.*
47 *Licentia testandi precedere debet, secundum veriorem opinionem, & nu.49.*
50 *Licentia debet esse expressa ex propria natura, licet aliquando sufficiat tacita, & nu.53.*
51 *Licentia, vbi requiritur consensus, non sufficit.*
52 *Licentia Parochi expressa requiritur, nec sufficit tacita, vt alius in matrimonio contrahendo vices illius gerat.*
53 *Licentia aliquando sufficit, & quamuis sit denegata, actus potest expediri sine illa.*
54 *Licentia intelligitur de regulata ratione, & non nuda voluntate.*
55 *Consensus in quo differt à iussu.*
56 *Iussus debet precedere.*
57 *Auctoritas, & consensus, in quo differant remissiue.*
58 *Consensus quando sit sequendus remissiue.*
59 *Consensus aliquando accipitur pro consilio.*
60 *Consensus est de iure naturali gentium, & ideo per Principem suppleri non potest.*
61 *Consensus alicuius, vbi requiritur, non sufficit sola presentia.*
63 *Consensus, & assensus idem sunt.*
64 *Consensus Capituli, an possit prestari singulariter, remissiue.*

Vel consensu, gloss. 47.

VANDO collatio fieri debet
cum consensu alterius, tunc
1 non dicitur libera † collatio,
vt regula nostra declarat,*Ab-
* bas per text. ibi, in cap. finali,
num.3. de postul.prælator.cap.
quæ in ecclesiarum. de constitut.* & ratio pa-
2 tet. Nam consensus est similis † sensus. Di-
citur enim à con, quòd est simul, & sensus,
quòd quasi sit, simul sensus. quia si habeo ali-
quid agere cum consensu tuo, ego debeo sen-

Consensus materia per totam hanc gl. discutitur.

tire tecum, alias non esset consensus, sed dis-
3 sensus, & deficiente consensu, actus non † va-
leret. cap.1.§. consensus 29. quæst.1. Hostien.
in cap. cum olim, num. 4. de arbitris, & ibi-
dem Ioan. Andreas num. 10. Imola num. 7.
Butrius num.14. Abbas num. 4. Bart. in l. 1.
§. si plures, num. 7. ff. de exercit. actione, vbi
omnes communiter. Albericus in l. quidam
decedens. §. Papinianus. ff.de administrat. tu-
tor. num. 7. Bald. in l.fin. num. 3. C. ad Ma-
cedonianum. Gomezius in regula de impetran
tibus benefic. per obitum famil. Card. quęst.
11. sub num.2.vers. *nam ex quo consensus, nihil
aliud est.*
Ideo dixit Cassadorus decis.3.sub nu.3.& 4.
de priuilegijs, post glossam in clemen. dudum.
§.si vero, in verbo, *libere*. de sepulturis, quòd
4 collatio, quæ fit cum alterius consensu, † libera
dici non potest. Abbas in cap. de multa, nu.3.
de præben. Rolan. à Valle cons.42 nu.19.vol.1.
Curtius Iunior cons.2.nu.3.volum.1.Caputaq.
decis.297.num.6.par.1.
5 Item, quia consensus, & voluntas † idē sunt.
l.2.§.voluntatem, vbi Iason, num.6.in fine. ff.
solut. matrim. l.fin. §.necessitatem. C. de bon.
quæ liberis. Et clarum est, quòd non dicitur
6 actus liber, quando pendet † à voluntate al-
terius. l.cum quidam 24.ff.de legat.2. cum ad-
ductis per Menochium de arbitrarijs lib.1. q.
7. num.2. cum seqq.
Hinc consensus est maioris effectus, &
7 ponderis, † quam consilium, & ma-
gis iuris habet, habens consentire, quam ha-
bens consilium præstare, quia consilium suffi-
cit petere, & sequi necesse non est, vt dixi in
glossa præcedenti. At vero consensus non so-
8 lum est habendus, sed etiam sequendus, † aliàs
actus erit nullus.cap.cum in veteri,& ibi glos-
sa, verbo, *expectatum*. ad medium, de elect.
glossa, verbo, *assensus*. per text. ibi in cap. 1. §.
cum vero, ne Sede vacante, in 6. Abb. in cap.
quanto, nu.4.de his, quæ fiunt à prælato. Lam-
bertin.de iurepatron.lib.2.par.1.q.2. artic.12.
nu.6. vbi nu.8. addit, quòd maius prȩiudicium
9 † versatur circa actum, qui debet fieri cum
consensu, quam cum consilio. Card. in clemen-
tina exiui. §.rursus, num. 17. de verborum si-
gnificatione.
Quapropter si actus debet fieri de consilio,
10 & consensu alterius, sufficeret † solus consen-
sus illius, cum quilibet consensus habeat in se
11 inclusum † consilium, eodem contextu. Oldrad.
consil. 44. incipit; *queritur si Episcopus*. sub
num.5. Franch. in cap.1. §. verum. num.3. de
clerico ægrotante, in 6. & in cap. vnico. §. vbi
vero, num.6. ne sede vacante, lib.6. Vbi etiam
resoluit, quòd si actus debet geri de consensu
alicuius, sufficeret eius consiliū, cum satis dica-
12 tur consentire, † qui consuluit. per glossam, quā
allegat in l.ob hæc verba 20.in verbo, *exoriatur*, ibi, *qui consulit, vel permittit, non mandat.*

ff. de his, qui notantur infamia, pro quo videtur bonus textus in l. fin. in princ. ff. de inofficios. testam.

Sic etiam propter maximam differentiam
consilij & cõsensus, & quia maius prejudicium
inest in consensu, quam in consilio, fuit orta
illa anceps quæstio. An de iure communi possit Episcopus corrigere Capitulares cum solo
consilio Capituli, vel sit necessarius consensus,
13 † de qua plene per Puteum decis. 92. num. 5.
& per totam, lib. 3. & per Achillem de Grassis
decis. 2. per totam, de officio Ordinarij. Mohedanum decis. 2. de foro competenti. vbi fuit
firmata conclusio, quòd esset necessarius consensus Capituli, licet d. decis. Putei contrarium
insinuet.

Prout etiam consensus, quando requiritur
semper præsumitur esse de substantia actus.
14 † Baldus in l. fin. §. necessitate, num. 16. C. de
bonis, quæ liberis, & in l. 1. nu. 45. C. qui admitti, cum alijs pluribus adductis per Menochium de præsumption. lib. 6. præsumpt. 34. nu.
12. & 13.

Ac propterea si contractus aut alius quilibet actus mulieris, aut filij, aut minoris, vel
alterius similis personæ, debet celebrari cum
consensu mariti, patris, aut consanguinei, &
15 fuit celebratus sine illo, erit ipso iure † nullus,
vt per Tiraquellum, cum alijs, de legibus conbubialibus, glossa 4. nu. 2. & per totam, ac per
totas glossas 6. & 7. Menochium vbi supra
nu. 14. 15. & 16. & tradunt omnes glossographi
ad l. 55. Tauri, quæ est lex 2. tit. 3. lib. 5. recopilationis.

16 Qui enim actui consentit, actum † ipsum
gerere videtur. l. sicuti 18. ff. de arbitris, l. si fundus. §. nesciente. ff. de pignoribus.
l. 1. §. omnia enim. C. de veteri iure enucleando. cap. Apostolicæ, cap. si eum, de præbend.
in 6. l. si liqueat, & ibi Bald. in 2. notab. C. de
inofficios. donation. & plene per Tiraquell. de
legibus connubialibus, gloss. 5. ex nu. 145. cum
multis sequentibus.

Et ideo litteræ expectatiuæ ad collationem
Abbatis, non facta mentione de consensu per
alterum collationi præstando, non tenent; sed
17 ipso iure sunt nullæ, † & subreptitiæ. Put. decis. 102. lib. 2. vbi reprobat decis. 10. de præben.
& 2. de concess. præben. in antiq. Besigneti contrarium dicentes.

Bene tamen verum est, quòd Archidiaconus, Ioan. Andr. Geminian. & Felin. relati per
Ripam statim citandum, quos & ipse sequitur,
tenent, quòd isto casu cesset subreptio.

Quia propriè ac strictè loquendo, aliud est
18 † conferre, & aliud conferenti consentire.
cap. 1. §. cum vero, ne Sede vacante, in 6. l. aliud
est 142. ff. de regul. iur. cum concordantibus
adductis ibidem post gloss. & Decium n. 1. & 2.
Cagnolum, nu. 1. Tiraq. de legib. connub. glo. 5.
sub num. 88. Ripam in dicto cap. 2. de iudicijs.
num. 5. & 6. Innoc. in cap. cum in iure, nu. 1. de
electione. Baldum in margarita decretalium,
verbo, *consentire est unum*.

19 Quare distinguendum † est. An consentiens
sit verus dominus, & tunc consentiens propriè dicitur facere. l. si fundus. §. si nesciente. ff.
pignor. cum similibus. An non sit dominus, &
tunc non facit, sed quandam obstantiam de
medio tollit. ita docuit Bald. in l. si vt proponis, nu. 1. C. de seruo pignori dato.

Sed quæro primo. An sufficiat si præstetur
dictus consensus tacitus, vel sit necessarius expressus, quando actus debet expediri
cum illo.

Respondeo quòd aut lex, seu dispositio declarat quòd consensus debeat esse expressus,
20 † & tunc non sufficit tacitus, gloss. verbo, *expressus*. per tex. ibi in cap. statutum. §. in nullo
quam ibi sequuntur Ioan. Andr. & Geminian.
nu. 3. Franchus, nu. 5. de rescript. lib. 6. Rota
decis. 15. de officio delegati, num. 2. vbi plura
allegat. Tiraquel. in legibus connubialibus, gl.
7. nu. 7.

Aut non fit mentio de expresso consensu,
& tunc distingue. Aut consensus requiritur
21 pro forma, † & similiter requiritur expressus
consensus, nec sufficit tacitus, cap. cum ab vno,
iuncta gl. verbo, *mandantibus*. & ibi Gemin. nu.
2. de re iudicat. lib. 6. Abbas in cap. dilecti, nu.
10. de arbitr. Gomez. in regula de impetrantibus beneficia per obitum familiarium Cardin. quæst. 11. nu. 2. in fine, & nu. 3. & ibidem
Mandos. quæst. 26. num. 5. cum seqq. vbi propterea concludunt requiri in casu dictæ regulæ expressus consensus, quia est formalis,
Decius cons. 409. num. 3. & 4. Flamin. Paris.
de resignatione beneficiorum, lib. 8. quæst. 8.
num. 25. cum seqq. & lib. 9. quæst. 17. num. 67.
& 73. Caputaquen. decis. 82. num. 6. part. 3.
Put. decis. 282. *eadem die*. num. 3. lib. 3. Tiraquell. de legibus connubialibus gloss. 7. ex nu.
5. vsque ad num. 15. vbi in proposito plura notanda cumulat, & a num. 16. vsque ad num.
48. octo modis limitat, & alijs multis declarat, Paulus Granutius theoremate 25. nu. 10.
lib. 1.

Aut consensus non requiritur pro forma,
& tunc quamuis nonnulli teneant, quòd sit de
natura consensus, quòd debeat esse expressus,
vt in l. 1. C. de filio famil. minore. per Decium
cons. 38. *circa primum*. sub nu. 4. ad medium,
vers. *præterea, & secundo*. & cons. 419. nu. 9. Verius tamen est, quòd in hoc casu regulariter
22 sufficiat † tacitus consensus, vt per tex. in l. 2. §.
voluntatẽ. & tradunt ibidem Bartol. nu. 1. & 2.
Iason nu. 5. & 6. ff. de solut. matrim. & in l. quæ
dotis, num. 87. ff. eodem titulo. gl. & Doctores
per tex. ibi in cap. ea noscitur, de his, quæ fiunt
à Prælatis sine consensu Capituli, Rocchus de
Curte de iurepatronatus in verbo, *pro eo, quòd
de diœcesani consensu*. q. 8. nu. 20. cum alijs per
Lam-

Lambertinum de iurepatronatus, lib. 1. par. 1. quæst. 2. art. 6. num. 1. & 2. parte eiusdem libri primi, quæst. 1. artic. 7. in principio. facit Puteus decis. 100. nu. 2. lib. 2. & decis. 181. sub nu. 2. ac decis. 190. nu. 4. lib. 3. Rota decis. 16. num. 4. de renunciatione, in antiquis. Tiraquell. vbi supra d. gl. 7. num. 6. ad finem. Rota decis. 788. num. 10. & decis. 811. nu. 19. par. 1. diuersorum.

Secundo quæro, quando dicatur consensus expressus, & quando
23 consensus tacitus? dic quòd consensus † expressus dicitur, quòd verbis exprimitur: tacitus vero consensus est, qui ex factis resultat. gloss. in clemen. sæpe. §. fin. in verbo, *non contradicentibus*, vers. *secundo nota casum*. de verborum significatione. Paulus Castrensis in l. si conuenerit, post nu. 6. vers. *ego limito hoc verum*, ff. de iurisd. omn. iudic. Mandosius in regula de impatran. benef. per obitum familiar. Cardin. quæst. 26. num. final. Decius in cap. dilecti, il 2. post num. 2. vers. *nota tamen*. de appellation.

24 Et consensus expressus, dicitur multis modis, † de quibus per Bartolum in l. 1. num. 7. vers. *ad quod sciendum*. ff. de vulgar. & pupillari. Parisius cons. 33. *in Ecclesia* num. 21. vol. 4. Mandosius vbi supra, quæst. 27. num. 2. & 3. ac latius Tiraquel. de legibus connubialibus, gloss. 7. ex num. 86. vsque ad nu. 205. vbi tredecim modos consensus expressi constituit, & singulos illos eleganter declarat. Flamin. Pari. de resignat. benef. lib. 8. quæst. 10. nu. 20. cum sequentibus.

Quibus autem modis inducatur consensus
25 tacitus, vide per gloss. verbo, *facto prouocare*, in cap. dilecti 51. de appellation. vbi omnes tradunt. Tiraquel. de iure constitut. 3. par. limitatione 30. num. 12. Mascardus de probat. conclus. 416. & 417. per totas, & Caputaq. decis. 212. & decis. 216. num. 1. & per totam par. 1. Vbi fuit conclusum. quòd eo ipso, quòd
26 Capitulum recipit † litteras prouisionis factæ ab Episcopo, & prouisum admisit, præstitit consensum dictæ prouisioni. tradit etiam idem Caputaquen. decis. 81. nu. 4. & per totam, par. 3. & plene Rota decis. 811. nu. 19. cum sequentibus, par. 1. diuers. Mascardus de probationibus conclus. 417. num. 28. cum sequentibus.

Et eo ipso, quòd quis patitur, & non con-
27 tradicit, † consentire, quia paria sunt consentire, & obedire. Caputaquen. d. decis. 216. nu. 6. par. 1. Puteus decis. 181. sub nu. 2. & decis. 390. num. 4. lib. 3. Rota decis. 16. num. 4. de renunciatione, in antiquis. regula qui tacet 43. de reg. iuris, in 6. Bartolus, & Doctores in l. quæ dotis. ff. solut. matrim. Bernardus Diaz in regula 757. Mascardus de probationibus conclus. 1356. verbo, *taciturnitas*. Boer. decis. 341. num. 1. Acebedus in l. 7. num. 25. tit. 8. lib. 8. recopilat.

Sic etiam consensus potest præstari per æqui
28 pollens: † Nam sufficit, quòd quocumq. modo de illo constet. Caputaquen. d. decis. 216. num. 5. par. 1. Puteus decis. 100. num. 6. & 7. libro secundo.

Neque est necesse, quòd ille, qui consensum
29 præstat, dicat auctoritatem, † & consensum nostrum impartimur, dummodo aliter appareat de consensu. Abbas in cap. 2. num. 1. de pactis.

Tertio quæro, quando & quomodo cognoscatur, quòd consensus sit for-
30 malis, & pro forma requiratur, vel non?

In hac quæstione, post alia plura signa tradita per Doctores, ea est ferme omnium sententia, tunc demum consensum censeri ad solemnitatem requisitum, quando consensus requiri-
31 tur propter fauorem publicum, & non propter fauorem illius personæ, qui debet consentire. Si vero solum requiritur propter fauorem pri-
32 uatum † eius personæ, quæ debet consensum præstare: tunc minime dicitur consensus formalis, siue authorizabilis. Ita docuit Bart. in l. 1. §. sed si filius. num. 2. & 3. ff. de legat. 3. quem ibi omnes communiter sequuntur. Romanus cons. 54. incipit, *visis circa id*. num. 3. & per totum, vbi eius additionator, Butrius in cap. cum consuetudinis, num. 24. & 25. de consuetudine, & ibi Imola num. 6. Felinus in cap. edoceri, num. 7. in fin. de rescriptis. Abbas in cap causam matrimonij. 16. num. 6. de off. delegati. Tiraquell. in legibus connubialibus, gl. 6. nu. 5. 6. & 7. cum sequentibus, apud quos alia plura huius farinæ videas.

33 Quarto quæro, an consensus possit sequi, † & sit validus actus, perinde ac si a principio interuenisset? conclude, quòd regulariter sic. Bartolus in l. si quis mihi bona. §. iussum, num. 5. & Iason ibidem post alios, num. 41. & sequentibus. ff. de acquiren. hæreditat. per tex. in l. fin. C. ad Macedonian. cap. cum, cap. suggestum, cum similibus, de iurepatronat. Rota decis. 11. & decis. 17. de iurepatronat. in antiqu. Rota decis. 3. in fine. de confessis, in nouis. Abbas in cap. nouit, nu. 4. de iudiciis, & in cap. cum nos, num. 5. de his quæ fiunt à Prælato. Ancharanus in clem. 1. num. 15. & 21. de rebus Ecclesiæ. Romanus cons. 54. num. 1. Lambertinus de iurepatronatus, lib. 1. par. 2. quæst. 2. art. 16. num. 1. & per totum. Tiraquell. in legibus connubialibus, gl. 6. num. 1. Puteus decis. 268. num. 2. lib. 3. Acchil. decis. 15. num. 2. & decis. 16. num. 1. de præbendis. Flaminius Parisius de resignatione, lib. 6. quæst. 10. num. 5. cum sequentibus, vsque ad nu. 13. Gomezius in regula de impetrantibus beneficia per obitum familiar. Cardin. quæst. 28. & Mandosius ibidem quæst. 17. nu. 6. cum sequentibus. Rolandus à Valle cons. 97. nu. 14. cum multis seqq. lib. 1. Hier. Gabr. cons. 2. nu. 1. cum sequentibus, lib. 1.

Quod

Quod limita, nisi consensus requiratur for-
34 malis, † seu authorizabilis: quia tunc, si non
concurrit in ipso actu, est actus à principio
nullus. & quamuis postea consensus sequatur,
actus non conualescit. Anton. de Butr. in cap.
cum consuetudinis, num. 20. & Imola ibidem
nu. 5. de consuetudine. Ias. post alios plures in
d. l. si quis mihi bona. §. iussum, num. 44. & 45. ff.
de acquiren. hæreditate. Rebuff. in compendio
de reb. Eccles. num. 15. Rodoan. in eodem tra-
ctatu. c. 25. de his, qui consentiunt, & de con-
sensu. §. & iste consensus Capituli, per totum,
vbi multa congerit. Mohedan. decis. 12. de re-
nuntiatione, nu. 5. & per totam, & omnes fere
Doctores superius citati in in principio huius
quæstionis, præsertim Tiraquell. nu. 3. & 4. in
dicta gloss. 6. Lambertin. lib. 1. par. 2. q. 1. art. 16.
nu. 2. Caputaquen. decis. 52. nu. 3. & 4. part. 2. &
decis. 115. nu. 6. & decis. 211. part. 1. Put. decis.
253. sub nu. 1. lib. 2. Vbi etiam dicit, quòd con-
sensus requisitus pro validitate collationis, est
35 præstandus de tempore vacationis, & non † an-
tea. Roland. à Valle d. cons. 97. nu. 2. cum seqq.
lib. 1. Decisio Pedemontana 165. num. 8. &
sequentibus, Hieron. Gabriel. cons. 2. num. 2.
& 4. lib. 1.

Alias limitationes vide per Iasonem in d. l.
si quis mihi bona. §. iudum. nu. 43. ff. de acqui-
rend. hæred.

Quinto quæro, an consensus possit præ-
stari per litteras, epistolam, nun-
36 tium, † aut procuratorem? conclude quòd sic.
gloss. verbo, *oportet*. in l. si cum dotem. §. si patri.
ff. solut. matrim. vbi omnes notaut. l. consensu.
ff. de action. & obligat. l. 1. in fine. ff. de contra-
hen. emptione. l. si quis mihi bona. §. iustum. ff.
de acquirend. hæreditat. Clemen. 1. §. verum.
de hæreticis. Et probatur quoque in regula
Cancellariæ 44. de consensu in resignatione
præstando, & late Flamin. Paris. in tractatu de
resignation. lib. 8. quæst. 8. nu. 1. & per totam,
Tiraquell. de legib. connubial. gloss. 6. nu. 20.
cum seqq. vbi nonnullis modis limitat, & de-
clarat, ad quem lectorem dilectum reijcio.
Rodericus Suarez in l. styli, titulo, *de las deu-
das*. nu. 32. Paulus Granucius Theoremate 25.
num. 24.

Sexto quæro, si ille, qui debet præstare
consensum, consentire recuset. An
37 possit compelli? † Conclude, quòd tunc potest
adiri superior, vt mandet consentire debenti,
quòd consentiat, aut in eius contumacia ipse
superior loco eiusdem, consensum præstabit:
Et tali casu si absque aliqua causa iusta, con-
sentire recuset, superior consentiet, ac eius
consensus sufficiet. l. cum non solum. §. necessi-
tatem. C. de bonis quæ liberis. c. nullus 17. in fi-
ne, & ibi glossa finalis, & omnes de iurepatro-
natus. Abb. cons. 65. *quidam Rainerius*. in 5. du-
bio. lib. 2. Felin. in c. cum venerabilis. n. 33. vers.
38 *& si Episcopus iniustè recusat consentire*. † de-
* exceptio. *Corset. in suis singular. verbo, *con-
sensus*. Put. decis. 419. nu. 2. lib. 3. Mandell. cons.
427. nu. 1. & per totum lib. 3. *latissime Lam-
bertinus de iurepatron. lib. 1. par. 2. quæst. 1. ar-
tic. 20. per totum, vbi num. 3. 4. & 5. adducit in
proposito 24. doctrinas similes, & à num. 6. vs-
que ad finem ponit nouem declarationes, seu
limitationes. & in artic. seq. materiam reassu-
mit. Ludouicus Gomez. in regula de impe-
trad. benefic. per obitum famil. Cardin. vacan.
quæst. 30. & Mandos. ibid quæst. 32. num. 1. & 2.
Rodericus Suarez in titulo, *de las deudas*. à nu.
21. & seq. Rolan. à Valle cons. 50. nu. 17. lib. 4.
Menoch. de arbitrarijs cas. 182. nu. 12. & vide
quæ dicam in gl. 48. ex nu. 34.

Sic etiam per legem 57. Tauri, quæ est l. 4. ti-
39 tulo 3. lib. 5. recopil. disponitur, † quòd Iudex
potest compellere maritum ad dandum con-
sensum, seu licentiam vxori, ad faciendum om-
ne illud, quod sine illius licentia facere non po-
terat, alias ipse solus Iudex eam præstare po-
test, vbi omnes scribentes copiosè tradunt, &
Acebedus ponit ex nu. 29. vsque ad 98. 21. am-
pliationes, & decem limitationes.

Similiter, si actus, super quo fuit primo præ-
stitus consensus, fuit nullus, tenetur de nouo
40 præstare † consensum ille, qui ad præstandum
fuit obligatus, vt actus validè fiat, Puteus de-
cis. 258. nu. 1. & 2. ac per totam. lib. 3.

41 Paria enim sunt, non præstare † consensum,
vel inutiliter præstare. Alexan. in l. quoties, sub
num. 5. ante medium, vers. *paria enim sunt*. C.
de hæredibus instituen. Puteus decis. 360. nu.
6. lib. 2.

Quando autem primus consensus fuit vali-
42 dè præstitus, † tunc secundus nihil valet, nec
est locus variationi. Caputaq. post alios decis.
54. nu. 3. & 4. ac per totam, par. 1.

Si verò adest aliqua iusta causa denegandi
43 † consensum, tunc minime potest quis per su-
periorem compelli ad consentiendum. Abbas
in c. licet. num. 9. de regularibus. Lambertin. de
iurepatron. lib. 1. parte 2. quæst. 1. artic. 20.
num. 13. Vbi etiam addit, quòd si superior
compelleret ad consentiendum, in hoc casu,
44 quod esset locus appellationi † ad superiorem
superioris sui.

Septimo quæro. Vtrum consensus diffe-
45 rat a licentia? dic. quòd † sic,
videlicet in duobus. Primo, quia de natura cō-
sensus est, quòd regulariter possit sequi, vt su-
pra dixi in quæst. 41. quod secus est in licentia,
46 cum semper præcedere debeat, † non sufficiat
sequi, authentica licentia. C. de Episcopis, &
clericis, c. licet, de regularibus. Bart. in l. si au-
tem plures, num. 1. ff. de aqua plu. arcēda, idem
Bart. in l. si quis mihi bona. §. iussum. nu. 5. Pau
lus nu. 8. Alex. num. 9. Iason. num. 31. & nu. 38.
ff. de acquir. hæredit. Rolan. de rebus Ecclesiæ.
cap. 43. de alienatione, non obstan. iuramen-
to. §. videtur. nu. 9. & §. facit. nu. 6. & nu. 33.

Sic

Sic lege Hispana 42. Tauri, quæ hodie est in
noua recopilatione l. tertia, tit. 7. lib. 6. dispo-
nitur, facultatem ad maioricatum constituen-
47 dum debere præcedere † ipsius maioricatus
institutionem, nec maioricatum validari ex li-
centia subsequuta, nisi expressè maioricatus
iam factus confirmetur, latè declarat Ludoui-
cus Molina de Hispanor. primogen. capit. 7,
num. 2. cum sequentibus, & ex num. 50. & 51.
cum seqq.

48 Similiter licentia, aut facultas testandi † de
rebus, de quibus aliàs testari non licet, debet
præcedere, nisi aliud in ipsa exprimatur, aliàs
testamentum prius factum non tenet. Alexan-
der cons. 17. num. 4. & 5. vol. 4. Caputaq. decis.
258. nu. 1. part. 3. de quo vide plura cumulata
per Iasonem in l. quominus. ff. de fluminibus.
num. 127. cum quatuor numeris sequentibus;
Hippolyt. de Marsil. in rubr. de fideiussoribus.
nu. 82. & 83. cum adductis per Felinum in cap.
dilectus. 20. de accusation. nu. 3. cum seqq. Ace-
bedum in l. 3. tit. 7. lib. 5. recopil. nu. 7. Flamin.
Paris. de resignat. lib. 11. q. 7. nu. 90. & 91. apud
quos plura in contrarium reperies. Sed deci-
sio Caputaquen. vti decisio Rotæ, est potissimè
49 attendenda, † per quam fuit resolutum, esse
nullum testamentum vnius Cardinalis ante li-
centiam conditum: nec validatum fuisse per
licentiam subsequutam, & eò magis, quia
consonat cum d. l. 42. Tauri: vide etiam in
proposito Rotam decis. 47. nu. 1. & per totam
par. 1. diuers.

Secundo differt consensus à licentia, quia
consensus sufficit tacitus, quando non requiri-
tur pro forma, vt superius in 1. quæst. dixi, nu.
50 22. Licentia verò regulariter debet esse † ex-
pressa, & ex propria natura vocabuli. gl. verf.
bo, *obtenta* in Clemen. 1. de testam. vbi omnes
notant, Corsettus in suis singularibus verbo,
licentia. Decius cons. 38. sub nu. 4. vers. *præterea*,
& secundo. Tiraquell. de legib. connubial. glos.
7. nu. 8. cum seqq. Auendan. de exequend. man-
datis lib. 1. cap. 12. nu. 27. Rota decis. 788. nu. 1.
par. diuers.

Ac propterea non sufficit tacitus consensus,
51 vbi licentia † requiritur. Lap. allegat. 86. *in
causa, & quæstione*. num. 3. Roman. in l. 2. §. 1.
nu. 16. vers. *simile est de licentia*. ff. solut. matrim.
Alexand. in d. l. 2. §. voluntatem. nu. 4. eodem
titulo. ff. solut. matrim. Franch. in cap. 1. §. vbi
verò. nu. 6. vers. *sexto adde*. ne sede vacan. in 6.
Barbat. cons. 12. *scribitur*. num. 19. vers. *& fa-
citq. nod voluit*. [illegible] Affli ct. in cap.
imperialis. num. 45. & seqq. de prohibita feudi
alienatione per Loth. Lambertin. de iurepa-
tronat. lib. 1. par. 2. q. 1. art. 16. nu. 8.

Sic in terminis Concilij Tridentini sess. 24.
de reformat. matrim. cap. 1. declarauit Sacra
52 Congregatio, quòd non sufficit tacita † li-
centia parochi, vt alius Sacerdos, eius loco
interueniat.

Aliquando tamen ad diuersos effectus, &
53 ratione materiæ subiectæ, sufficeret † tacita li-
centia, vt per Acebedum in dicta l. 3. n. 1. tit. 7.
lib. 5. recopilation. Palat. Rub. in repetit. rubr.
de donation. inter virum. & vxorem. §. 68. nu.
27. Tiraq. in legib. connubial. gl. 7. à n. 20. & 23.
cum pluribus seqq.

Rursus, quia consensus regulariter est se-
quendus, vt supra nu. 8. in licentia verò secus
est in pluribus casibus, vt in cap. licet, de regu-
laribus. Vbi regularis volens transire ad re-
ligionem strictiorem, tenetur petere licentiam
à suo superiore. Si tamen fuerit denegata, po-
test transire sine illa. & concordat l. 9. & 10.
tit. 7. Partita 1. Item in casu Clemen. 1. §. vo-
lumus, de for. compet. de quo scripsi in gloss. 43.
num. 200.

Et adde, quod licentia intelligitur de regu-
54 lata † ratione, & non de nuda voluntate. Ab-
bas in cap. cum ad monasterium. num. fin. de
stat. Monachorum. & alia plura de licentia
vide per Baldum in l. fin. C. ad Macedon. nu. 1.
& per totam.

Octauo quæro, in quo differt consensus
55 à iussu? † Huic quæstioni vnico
verbo respondet Bartol. in l. si autem. num. 1. ff.
de aqua plu. arcend. dum dicit, quod iussus, &
56 mandatum debet præcedere, † vt in d. l. si quis
mihi bona. §. iussum. ff. de acquirend. hæred. vbi
ipse Bartol. nu. 5. & cæteri omnes. l. si verò non
remunerandi. 12. §. si post creditam. ff. manda-
ti. Consensus verò potest præcedere, & sequi,
vt in l. fin. C. ad Macedon. l. ratum. C. de solu-
tion. Ac ipse Bartol. in d. l. si autem, sub eodem
57 nu. 1. ponit quid sit in authoritate, & Baldus
in l. fin. §. necessitatem. nu. 16. vers. *considera*. C.
de bonis quæ liberis, idem Baldus in l. fin. n. 1.
& per totam. C. ad Macedonianum, ac tradunt
Doct. in l. 1. §. iussum. ff. de acquirend. hæredit.
* Felin. in cons. 45. n. 5. & vide quæ dixi in gl. 5.
in princ. nu. 7. in fine. *

Nono quæro, an sit semper sequendus
58 † consensus? In hac quæstione te
reijcio ad Bartolum in l. 1. §. si plures. nu. 7. ff.
de exercitoria actione. vbi per distinctiones
ponit plures casus, in quibus nedum necesse
non est sequi consensum alterius; sed nequo
petere, & Abbatem in cap. cum olim. num. 5. de
arbitris, & Butrium ibidem sub num. 15. vers.
quandoque exigitur, vt aliquid fiat de consensu.
Imolam sub nu. 8. vers. *secundo casu*, in d. cap.
cum olim.

Nam aliquando consensus accipitur pro
59 consilio. † capit. primo, & secundo. sexage-
simaquarta distinctione. Hostiensis in cap.
cum olim. num. 7. de arbitris, & ibidem Ab-
bas. nu. 5.

Addo quòd consensus est de iure naturali
60 † gentium, & ideò per Principem
suppleri non potest. Abbas in cap. cum vige-
simum. nu. 12. de officio delegati. Staphilæus
de

de litteris iustitiæ. §. postremò quo ad hanc signaturam. num. 5. Gomezius in compendio signaturæ, posito super regulam de infirmis resignan. sub num. 71. vers. *& quod dictum est de citatione, idem est de consensu*. Achilles decis. 8. num. 2. de priuileg. Rot. decis. 438. libro 3. par. 3. diuers.

Item quòd vbi requiritur consensus alicuius, non sufficit sola præsentia,

61 † Bald. in l. fin. §. necessitatem, sub num. 20. vers. *an sufficiat præsentia*. C. de bonis quæ liberis. Franch in cap. 1. †. si vero, sub num. 6. vers. *quarto adde*. & ibi eius additio, sub littera B. vbi etiam dicit idem de scientia, quæ non sufficit, vbi consensus requiritur, ne sede vacante. lib. 6. & dicam in glossis 48. & 49. sequentibus.

Sæpè tamen capitur consensus pro præ-
62 sentia, † gloss. verbo, *Capituli*. in c. 1. de excess. prælat. iuncto text. quem allegat in cap. Episcopus nullius 15. quæst. 7. Puteus decis. 92. sub num. 3. post med. lib. 3.

Item addo, quòd consensus, & assensus idem
63 sunt, & pro†eodem ponuntur. cap. ea noscitur. cap. tua nuper, de his, quæ fiunt à prælatis sine consensu Capituli. cap. vnico. §. cum vero, & ibi gloss. verbo. *assensu*. ne sede vacante, lib. 6. & faciunt tradita per Mandosium super facultatibus A. C. in §. habita, verbo, *assensu*.

An autem consensus præstandus per Capitulum collationi Episcopi, debeat collegiali-
64 ter præstari, † vel sufficiat, quòd singulariter per capitulares non congregatos præstetur; vide latè Felinum in cap. eum omnes. num. 24. 25. & 26. cum pluribus sequen. vbi multipliciter declarat. de constitution.

* *Addo etiam, quod consensus Capituli præstatio non præsumitur, cum sit quid facti nisi probetur. Gratus cons. 19. nu. 1. cum seqq. lib. 1. Caputaq. decis. 82. num. 6. par. 3. Lambertin. in loco infra citando, art. 7. nu. 3. nisi adsit longa obseruantia, & possessio. Rolan. consil. 99. ex num. 125. cum seqq. volum. 2. Et ad hunc effectum longa obseruantia dicitur decem annorum, vt rectè consuluit Geminian. consil. 87. apparet quædam vnio. num. 3. vbi loquitur de consensu à cap. præstando in vnione facienda ab Episcopo. Aimon. consil. 204. num. 9. Lambertin. de iurepatron. lib. 1. par. 1. q. 2. art. 7. num. 2. cum seqq. vsque ad finem.

Semper vtique præsumitur talis consensus pro validitate actus iam effectuati, per antecedens necessarium, Achilles decis. 4. de præsumpt. Corn. consil. 241. nu. 7. volum. 2. Aimon. cons. 80. num. 14. Marsilius in rubr. de probat. num. 353. plene Mascard. de probation. concl. 417. num. 1. & per totam, post Lambertin. vbi supra, & alios.*

Summaria Glossæ 44.

1 *Libera non dicitur collatio, cum alterius interuentu expedienda.*
2 *Interuentus, seu præsentia requisita, si omittitur actus non tenet.*
3 *Dictio, libere. intelligitur, quando nemine vocato potest actus expediri.*
4 *Consilium an sit præstandum ab eo, cuius præsentia requiritur.*
5 *Præsentia an importet consensum, & nu. 8. & 10.*
6 *Interuentus, aut præsentia, non præsupponit consensum nec consilium, & nu. 19.*
7 *Matrimonium coram parocho, & testibus contractum, tenet, licet ipsi non consentiant, sed contradicant.*
9 *Præsentia sola Iudicis, sufficit pro insinuanda donatione.*
11 *Præsentia non importat consilium, & nu. 16.*
12 *Consilij de natura est, quòd petatur ante actum tempore opportuno, & expectetur. n. 13. quòd secus in præsentia. nu. 14.*
15 *Consilium includit sub se consensum.*
17 *Dictio, vel, & seu, cadunt inter diuersa ex natura illius.*
18 *Interuentus, idem est propriè loquendo, quod præsentia, licet aliquando aliter accipiatur, & num. 19.*
20 *Præsentia vbi requiritur, consensus, nec consilium, non requiritur.*
21 *Præsentia importat scientiam.*
22 *Præsens vbi aliquis est, citatio illius non est necessaria.*
23 *Præsentia alterius, importat quòd actus fiat maiori deliberatione.*
24 *Interuenientibus alijs, quæ fiunt, præsumuntur ab omni sinistra suspitione aliena, & facta præuia causæ cognitione. nu. 25.*
26 *Præsentia, & interuentus amicorum, excludit præsumptionem metus, & doli.*
27 *Occulta, & clandestina, suspitione fraudis non carent.*
28 *Præsentia consanguineorum, quando requiritur, possunt tales consanguinei appellare à tali actu, in quo interueniunt, si vident esse læsiuum.*
29 *Præsentia alterius; quando requiritur pro forma, actus gestus sine illa dicitur occultus.*
30 *Matrimonium contractum in præsentia mille testium, si tamen parochus deficit, dicitur clandestinum.*
31 *Præsentia parochi requiritur pro forma in matrimonio.*
31 *Præsentia alicuius, quando requiritur pro forma in aliquo actu, non sufficit quòd casualiter adsit.*
33 *Repentinus testis est suspectus, quia non præsumitur benè informatus.*
34 *Principaliter quod agitur, non quod casualiter, semper attenditur.*

Præ-

35 *Præsentia casualis Parochi non sufficit ad matrimonium.*

36 *Præsentia alicuius quando requiritur, regulariter debet esse corporalis, nec sufficit procurator, & nu. 37. nisi sit Capitulum. nu. 38. vel adsit iustum impedimentum, n. 39. aut dispositio aliud declaret. nu. 40. vel suadeat materia subiecta. nu. 41.*

42 *Interuenire si nolit ille, cuius præsentia requiritur, potest ad superiorem recurri, aut protestari. nu. 43. & 44.*

45 *Interuentus Titij si requiritur, illo mortuo, vel absente potest actus expediri sine illo, & num. 46.*

47 *Præsentia Dei supplet aliorum absentiam.*

48 *Præsentia; de qua loquitur regula nostra procedit, siue sit persona ficta, vel vera, & num. 49.*

50 *Dictio,* aliorum. *ratione materia subiecta intelligitur de dissimilibus.*

51 *Verba sunt interpretanda secundum subiectam materiam, & eo respectu, quo proferuntur. num. 52. ac secundum naturam actus. num. 53. & 54.*

55 *Ratio, & mens potius attenditur, quàm verba, quæ se habent, vt corpus, & ratio, vt spiritus, & anima, & nu. 56.*

57 *Effectus consideratur ratione respectus.*

58 *Materia subiecta ratione verba sunt improprianda.*

59 *Præsentia alicuius quando requiritur, an præsumatur adhibita; & nu. 60.*

Seu interuentu Capitulorum, vel aliorum. gloss. 48.

Interuentus, seu præsentia, cuius effectus sit, & quid importet ad diuersos effectus.

1 REGVLA ista declarat, quòd collatio expedienda cum interuentu, seu præsentia Capituli, siue alterius, non dicatur libera † ad effectum, vt intrare possit alternatiua. text. in l. idemque 10. §. si cui mandauero ibi, *ita demum rata esse mandauit, si interuentu Sempronij gesta essent.* ff. mandati, tex. etiam in l. sed & si pupillus. §. conditio. ibi, *quid enim si certa lege, vel interuentu cuiusdam personæ voluit eum eo contrahi*: & ibi glos. verbo, *seruari.* ff. de institor. actione, tex. in l. si quis mihi bona. 25. §. si coram Titio. ff. de acquirend. hæredit. *si coram Titio* (inquit) *iussit adire, si arbitrio Lucij Titij: rectè puto iussisse.* & ibi gloss. verbo *rectè*.

Nam quando in expeditione actus, requiritur præsentia alicuius, si illo neglecto actus 2 expeditus erit, ipso iure est † nullus, cap. obeuntibus 63. distinct. cap. causam matrimonij 16. de offic. deleg. Petr. Andr. Gambar. in tractat. de permutat. benefic. nu. 110. cum alijs inferius citandis.

Et illud dicitur † libere fieri posse, quando 3 mera voluntate, & nemine † vocato, vel requisito fieri potest. glos. verbo, *libere.* in cap. cum plures, de offic. deleg. in 6. cap. de multa, & ibi Abbas. nu. 3. de præbend. Rebuff. in concordata titulo de collationibus. §. præfatique ordinarij, verbo, *libere.* cum alijs adductis in gloss. 45. & 46.

4 Sunt namque qui putant, consilium † ab eo esse necessario petendum, cuius præsentia in actu requiritur, sicut voluit. gl. in dicto §. coram, in verbo, *rectè puto.* relata ad vtrumque exemplum positũ in textu. glo. etiam verbo, *seruari.* in dicto §. conditio. Abbas in cap. non potest. nu. fin. de re iudicata. Put. decis. 92. sub nu. 3. ante medium, vers. *quæ præsentia videtur importare consilium.* lib. 3. Albericus post glossam ibi in d. l. idemque. in §. si cui mandauero, verbo, *Sempronij.* num. 6. ff. mandati.

Alij etiam dicunt, quòd præsentia importat 5 consensum. † argumento. l. seruus communis. ff. de donation. inter. gloss. in cap. summa. 15. q. 7. & in cap. Episcopus nullius, & ibi Archidiaconus eadem causa, & quæst. & sentit Bald. in l. si cum hi, in principio. ff. de transactionibus, dum dicit, quòd quando in donatione requiritur præsentia Iudicis ad insinuandum, non intelligitur insinuata ex sola præsentia, nisi Index eam admittat, & consentiat. Tiraquel. in legib. connubial. gloss. 7. nu. 34.

Verius tamen est, quòd quicquid sit quo ad alios diuersos effectus: tamen ad effectum de quo agimus, interuentus, seu præsentia non importat, neque consensum, neque consilium, 6 † sed sit quid diuersum. Quòd non importet consensum, probatur per tex. expressum in l. coram Titio 209. ff. de verborum significatione, *Coram Titio* (inquit) *aliquid facere iussus, non videtur præsente eo fecisse, nisi is intelligat. Ideoque si furiosus, aut infans sit, aut dormiat non videtur coram eo fecisse. scire autem, non etiam velle is debet. Nam & inuito eo, rectè fit, quod iussum est.* l. diem proferre. §. coram autem ff. de arbitris. quibus in iuribus expresè probatur, quòd quando requiritur præsentia, seu interuentus, non requiritur voluntas, nec consensus illius, sed sufficit præsentia, quamuis contradicat.

Ac propterea dum per Conc. Trident. sess. 24. de reformat. matrimonij, cap. 1. disponitur, esse nullum matrimonium, nisi contrahatur in præsentia parochi, & testium, quamuis parochus, & testes inuiti, & per vim compulsi interueniant, & minimè consentiant, tale matrimonium firmi- 7 tatem habebit, vt † sæpe Illustrissimi dicti Concilij interpretes Cardinales censuerunt, per tex. in d. l. coram Titio., & consuluit Nauarrus consilio 20. de sponsalibus, a' ias consilio vndecimo, de clandestina desponsatione, Ignatius de Salcedo in additione ad praxim.

Ber-

Bernardi Diaz c. 73. sub littera B. vbi plenè. Matienzus in l. 1. titulo 1. num. 39. libro. 5. recopilation.

Quo fit, vt non videatur satis tuta doctrina Fortunij Gartiæ in suo tractatu de vltimo fine Iuris. numer. 438. dicentis, quòd, quando à iure ciuili, vel statuto Ciuitatis, requiritur præsentia alicuius in aliquo actu expediendo, si inuitus, & ligatus adesset, nullus actus esset,
8 † quia præsentia cogi potuit, sed consensus non.

Hinc, cum ad insinuandam donationem præsentia iudicis requiratur, sufficiet sola præsen-
9 tia † absq. eo quod Iudex aliquid faciat, aut dicat. Bartol. per text. ibi in l. omnium. numer. 5. C. de testamentis, & ibi Baldus. numer. 9. Alexander sub numer 9. versic. *in textu ibi*, Bartolus etiam in l. Modestinus. nu. 3. ff. de donationibus. Baldus in l. illud, sub num. 4. C. de Sacrosanctis Ecclesiis. per text. quem allegat in l. finali. C. de prædijs curialium. libr. 10. quicquit ipse Baldus senserit contrarium in d. l. cũ hi, in principio. ff. de transactionibus, vt superius dixi.

Et quod ex præsentia non inferatur ad con-
10 sensum † scripsit Felin. in c. cum causam. sub n. 5. longè post medium, vers. *secundo limitatur*, de testib. Menoch. de præsumption. lib. 5. præsumpt. 21. nu. 10. Polydorus Ripa de nocturno tempore. c. 65. nu. 19.

Minus dici potest quòd interuentus, seu præsentia importet consilium,
11 † quia de natura Consilij est, quòd requiratur
12 ante actum tempore opportuno † c. cum in veteri. de electione, vbi Hostiensis sub nu. 5. Butr. nu. 5. Abbas nu. 7. & 13. cum aliis adductis in gl. 46. nu. 38. & 39.

Item, quòd post petitum consilium expecte-
13 tur † debito, & competenti tempore, vt in dicto c. cum in veteri, ibi, *competenti tempore*: & Doctores superius citati, & scripsi in gloss. 46. numer. 40.

Quod secus est in præsentia, nam sufficit
14 quòd in ipso actu † interueniat, dummodo intelligat, vt in dicta l. coram Ticio. ff. de verbo. significatione. Nauarrus in dicto consil. 11. de clandestina desponsatione. Ignatius de Salcedo vbi supra.

Rursus, quia consilium includit sub se con-
15 sensum † Franchus in cap. vnico. §. vbi vero. sub numero sexto, ne sede vacante, libro 6. & tetigi in gloss. præcedenti post principium, numero 10. Quando vero requiritur præsentia, non requiritur consensus, sed sufficit interuentus, etiam coactus. ex supradictis. numero 6. & 7.

Et quòd interuentus non importet consi-
16 lium, nec eius defectum suppleat, † est decisio Caputaquen. 305. nu. 3. par. 1. dum dicit, quòd quando requiritur consilium non sufficit præsentia, sed est consilium petendum, & debito tempore responsum expectãdum. c. cum olim, vbi Abbas. nu. 2. de arbitris, & est gloss. expressè declarans in c. obeuntibus, verbo *eorum*, 63. distinctione, quatenus dicit quòd non sufficit in illo casu religiosorum præsentia, nisi habeatur consilium.

Comprobatur etiam ex regula nostra ponẽte consilium, vel consensum, seu interuentum tanquàm diuersa, & separata. Præsertim ponderatis illis dictionibus, *vel*, *seu*, quæ de sua na-
17 tura cadunt inter diuersa. † Cardinalis in clement. 2. nu. 8. post principium, de ætate, & qualitate. Baldus in l. filiæ, la 1. ante nu. 1. C. de col-
* lationibus. * Et denique quod interuentus nõ importet concessionem, nec consensum fuit decisum in vna Ilerden. *

Hæc autem dictio, *interuentus*, proprie ac-
18 cipitur † pro, *præsentia*. Licet lato modo, interuenire dicitur ille, qui siue corporali, sui vel procuratoris præsentia, vel consilio, consensu,
19 aut authoritate, aut aliàs, † concurrit in actu expediendo. gloss. verbo, *seruari*. iuncto text. in l. sed & si pupillus. §. cõditio. ff. de institor. actione, vbi Albericus sub nu. 7. in principio. gloss. etiam verbo, *Sempronij*. iuncto tex. in l. idemq. §. si cui mandauero, ff. mandati. vt in exemplis in gloss. sequenti dicendis apparebit.

Vnde concludendum est, quòd quando statutum, aut alia dispositio prohi-
20 bet aliquid fieri siue interuentu alicuius, † satis esse illius præsentiam, quamuis non consentiat, nec cõsulat id fieri. Nec ab eo erit petendum consilium, nec consensus. ita docuit Bald. in l. nam ita Diuus, sub num. 2. versic. *& nota quandoque aliqui citantur ad præsentiam*. ff. de adoptionibus. Franciscus Aretinus in l. si quis mihi bona. §. si coram. notab. 1. ff. de acquiren. hæreditate. Tiraquel. in legibus connubialibus gloss. 6. num. 36. & glossa 7. numer. 32. Ignatius de Salcedo in additione ad praxim Bernardi Diaz cap. 73. sub littera R. versi. *tertio licet hoc a multis*.

Benè tamen verum est, quòd præsentia
21 importat scientiam, † & intelligentiam. Nam aliàs non diceretur esse præsens, vt probatur in dicta l. coram Titio 209. ff. de verborum significatione. Cardinalis in Clemen. causam. num. 6. de electione. Alexan. consil. 4. num. 20. vers. *præsumitur etiam*. vol. 2. Aretinus cõs. 168. num. 6. Rota decisione 4. num. 10. part. 2. diuersorum. De quo vide latè Cephal. cons. 182. nu. 18. & 20. cum sequentib. lib. 1. Mascardum de probationibus concl. 9. num. 7. & 8. Polydorum Ripam de nocturno tempore cap. 65. nu. 1. & per totum, vbi ponit regulam cum pluribus limitationibus, & declarationibus. Menochius de præsump. lib. 6. præsump. 21. num. 1. & per totam.

Ac propterea dicimus, quòd non requiritur
22 citatio, † vbi adest præsentia, quæ habetur pro citatione. l. de vnoquoque 47. ff. de re iudicata.

Baldus

Bald. in c. plerumq. nu. 3. de rescrip. Bart. in l. patre furioso. nu. 6. ff. de re iudicata. Abbas in cap. tenor. nu. fin. de re iudicat. Gregor. Lopez in l. 5. vers. *emplazar*, tit. 21. Partita 3. Cassador. decisione 1. nu. 3. de iudiciis. Capycius decis. 3. n. 37. Vantius de nullitatibus, c. finali, nu. 15. Rota decis. 311. n. 1. p. 1. diuersor. ac dixi in gl. 9. in annot. cōtra nullit. & atten. à n. 71. & 158.

Quod si quia dixerit, quare igitur, vel ad quid requiritur presentia, nisi præsentes, vel consentire, vel consulere debeant? Rasponsio est in promptu, cum Francisco Aretino in d. §. si coram. notab. 1. videlicet, quòd saltim importabit, vt actus expediatur maiori

23 † cum deliberatione, maturitate, & vtilitate, ac fraudis, & doli exclusione, propter interuenientium verecundiam, & erubescentiam. Tiraquel. in dict. tract. de legib. connubialibus nu. 32. ad finem.

ea namque, quæ in conspectu aliorum, & pa
24 lam fiunt, sunt ab omni sinistra suspitione aliena. l. non existimo 54. vers. *& multum refert*. ff. de administrat. tutor. l. cum ipse tutor. ff. de cōtrahen. emptione. Ripa in l. cum ipse tutor. §. fuit quæsitum. ff. de contrahen. emptione, Ioannes Lupus de Palatios Rubeos. in quæst. hæres. §. 10. ad mediū, & per totū, cumulat plura notanda Menochius de arbitrariis lib. 2. centuria 3. casu 244. nu. 1. & per totum.

25 Ac illa quæ publice proponuntur, & fiunt præsumuntur esse præuia cognitione facta, c. bonę, de postulat. Prelatorum, c. 1. eodem tit. in 6. Crescentius decis. 18. num. 4. & 5. & 8. de rescriptis.

Præsentia etiam, & interuentus amicorum
26 facit cessare † præsumptionem metus, & doli. l. transactionem quæ. C. de transactionibus. Alciatus de præsumptionibus. reg. 1. præsumptio. 21. Burgos de Paz cons. 3. nu. 25. cum sequen. Menochius de præsumptionib. lib. 3. præsum. 128. num. 3.

Sicut per contrarium, quæ occulte, & clan-
27 destine fiunt, suspitione † non carent. cap. 1. §. cum enim, & ibi gloss. verbo, *occulta*, vt Ecclesiastica beneficia sine diminutione conferantur. cap. consuluit, de officio delegati. l. vltima. ff. de ritu nuptiarum.

Facit etiam doctrina Baldi in l. 1. nu. 52. in fine. C. qui admitti ad bonor. possess. dum dicit, quòd si statutum requirit præsentiam coniunctorum in decretis faciendis super obligationibus mulierum, quia sine illis obligatio non tenet: & præsentes viderent per decretum læ-
28 di mulierem; possent † à tali decreto ratione præsentiæ appellare, licet aliàs non possent.

Et quando præsentia alicuius pro forma requiritur, actus gestus sine eiusdem personæ in-
29 teruentu dicitur † occultus, & clandestinus, licet alias palam fiat. text. in l. sciant omnes, vbi Bart. n. 1. Ioan. de platea, & omnes notant. Ci

de his, qui ex publicis rationibus mutuam pecun. accep. Corsettus in suis singularibus, verbo, *occulte*, Iason in §. Item si in fraudem. nu. 4. instit. de actionibus. Mendez in repetitione l. 1. C. de annon. ciuilibus, notabil. 3. n. 8.

Hinc nemo est, qui ambigat, quòd si hodie contraheretur matrimonium in præsentia mille testium, etiam personarum egregiarum: si tamen deficiat præsentia proprij Parochi, vel alterius sacerdotis de ipsius Parochi aut Ordi
30 narij licentia, quòd matrimonium † clandestinum, ac nullum iudicetur, vt in c. 1. vers. *qui aliter quam præsente Parocho*, sess. 24. de reformatione matrimonij cauetur.

31 Nam cum Parochi præsentia pro forma † requiratur, nullatenus potest per equipollens suppleri, vt sæpe Sacra Concil. Triden. Congregatio declarauit, Rota decisione 643. numer. 1. & decisione 656. parte 1. diuersorum, & aliàs sæpius.

Aduertendum etiam est, quòd quando requiritur pro forma interuetus, seu præsentia alicuius in aliquo
32 actu, quòd non sufficiet, si casualiter, † & repentine adsit, si ad illum actum adhibitus non est. Nam qui casualiter adest, adesse non videtur. l. quæsitum 78. §. fin. de legat. 3. l. generali §. vxori. ff. de vsufructu. Millius in repertorio, in verbo, *præsens censetur*. Decius consil. 533. numer. 3. Mandosius consil. 18. num. 13. & vide quæ scripsi in gloss. 43. vbi latius ex numer. 3. vsq. ad 11.

33 Hinc dictum testis repentini est nullum, † quia non præsumitur informatus sufficienter. c. qui ambulat. 5. quæst. 5. cum alijs adductis per Barbatiam in cap. si pro debilitate. num. 43. de officio de legati. Ludouicus Gomezius in cap. 1. de iudicijs, in 6. nu. 86. & vide notata in authentica rogati. C. de testibus, ac dixi in gloss. 57. num. 48.

Semper enim attenditur quod principali-
34 ter † agitur, & non quod casualiter, & incidenter contingit. l. si quis nec causam. ff. si cert. petat. vbi late Iason ex num. 3. vsque ad 23. plura adducit, & dixi in glossa 45. §. 1. q. 1. in fi. n. 35.

* Hinc ad effectum percipiendi quotidianas distributiones propter præsentiam, vel interessentiam, non sufficit qualibet præsentia, sed debet esse cum effectu cantando, vel diuinis officijs cooperando. Archidiacono. in c. fi. nu. 3. in fine de senten. excomunic. in 6. & facit tex. in c. vnico, de clericis non residen. in 6. ibi. ipsis Ecclesijs in eisdem officijs inseruirent. Quamuis aliàs dicat Abbas in cap. cum olim sub num. 6. ad medium, de re iudica. per ipsum tex. in d. c. vnico, quod distributiones non dantur respectu cantus vel alterius obsequij præcisi, sed respectu interessentiæ. sed vtraque opinio posset concordari. scilicet, quod sufficiat sola præsentia effectualis, intendendo,

& attendendo diuinis officijs, licet non cantando. Secus vero esset si non attenderet. ex his quæ dixi in gloss. 43. ex nu. 4. & 11. & l. coram Titio. ff. de verb. signific. De quo etiam vide gl. notab. verbo, *clausa*, titulo quomodo diuinum officium sit celebrand. in pragmat. sanction. Regni Franciæ.*

Vnde in terminis dicti Concilij Tridentini
35 † sessione 24. cap. 1. de reformat. matrimonij, emanauit à Sacra Cogregatio declaratio iterata.

Rursus animaduertendū erit, quòd quādo requiritur præsentia alicuius, regulariter est necessaria præsentia corpora-
36 lis, † nec sufficit procurator, seu ratificatio. Ratio est, quia ille dicitur verè præsens, qui probetur sensibus corporis, & personaliter, ac corporaliter adest. vt per glosam, verbo, *præsentari.* in clemen. dudū. §. ac deinde. de sepulturis, firmauit Abbas in c. cum parati, sub n. 5. Fráchus sub n. 3. Decius n. 4. de appellation. qui dicunt esse notandum pro statutis, & aliis dispositionibus requirentibus præsentiam alicuius ad certum actum. Felin. in c. cum omnes. sub n. 30. vers. *sed aduerte.* de constitutio. Tiraq. de legib. connubial. glos. 6. nu. 31.

Hinc dicit Baldus in l. 1. nu. 54. & finali. C. qui admitti ad bonorum possessionem, quòd si statutum requirit præsentiam consanguineorum in contractu mulieris, debent interue-
37 nire † præsentia corporali, quia statutum requirit præsentiam veram, & non fictam, & sic non possunt satisfacere per procuratorem: sequitur cum alijs Tiraquellus vbi supra. d. nu, 31. ad fin. cum alijs adductis in gloss. 43. nu. 13. cum sequen.

Quod nonnullis modis limitandum venit.

Primo quando requiritur præsentia Ca-
38 pituli, Collegij, † seu Vniuersitatis, prout in casu regulæ nostræ, quæ loquitur de interuentu Capitulorum. Nam tunc poterit Capitulum, Collegium, siue Vniuersitas aliquos constituere, qui illorum nomine interueniant, Archidiaconus in c. Episcopus nu. 2. 15. quæst. 7. Abbas in c. non potest, nu. 12. de senten. & re iudic. Felin. in c. cum omnes. sub num. 30. vers. *& ad istam declarationem facit.* de constitution. Decius in dict. cap. cum parati. sub. numer. 4. vers. *secundo prædicta conclusio.* de appell.

Limita secundo nisi iustum impedimentū
39 esset, † quia tunc poterit actus expediri per procuratorem eius personæ singularis, cuius præsentia requiritur, vt docuit Angelus in l. Pomponius, in principio, de procuratoribus, quem sequitur Aretinus in cap. licet ex quadam, in 8. notabil. in fine, de testibus. Decius in dict. cap. cum parati. sub num. 4. vers. *sed tamen ista conclusio limitatur.* de appell.

Limita tertio, quando statutum, aut dispositio aliud disponeret, scilicet,
40 quòd admitteretur procurator, † vel substitutus, qui præsentiam faceret, vt notat Abbas per tex. ibi in dicto cap. cum parati, sub num. 5. vers. *& iste tex. potest adduci in hanc sententiam.* quod & probatur ex Concilio Tridentino. cap. 1. sess. 24. de reform. matrimonij, ibi *præsente Parocho, vel alio Sacerdote, de ipsius Parochi licentia.*

Limita quarto, quando materia subiecta ex sua natura, non requirit
41 præsentiam † corporalem, tunc enim poterit expediri per procuratorem. cap. penultimo, ibi, *modo se conspectui præsentarent.* iunctis illis verbis, *quorum procuratoribus*, de iuramento calumniæ. Abbas in dicto cap. cum parati, nu. 5. in fine, de appellationibus. Felin. in dicto cap. cum omnes. sub num. 30. vers. *sed aduerte.* de constitution. Tiraquel. de legibus connub gloss. 6. num. 35. vbi num. 33. aliam limitationem constituit.

* Limita quinto quod sufficiat præsentia in ciuitate, vel loco, ad effectum vt Episcopus seu Prælatus dicatur præsens, in casu de quo dixi in glos. 43. nu. 11.*

Sed quid, si ille, cuius præsentia requiritur noluit interuenire? Concludo quòd
42 tunc aut est recurrendum † ad superiorem, vt mandet quòd interueniat; aut ipso nolente, ipse Iudex, vel alius loco eius deputatus, intersit. Siue quòd actus sine illius interuentu expedire valeat. per ea, quæ diximus de consensu præstando in glos. præcedenti, q. 6. à n. 37. Et tali casu actus gestus, sine d. præsentia tenebit perinde ac si interuenisset. & hoc erit consultius remedium, ex his quæ plene tradit Tiraquel. de legibus connubialib. gl. 8. nu. 20. cum sequentibus, vsq. ad 27.

Vel potest etiam sine aditu ad superiorem
43 requiri † debito & opportuno tempore, quòd interueniat pro certa die, & hora, ac loco assinato, & opportuno, alias, quòd sine ipsius præsentia actus expedietur: sicut diximus de consilio quod est debito tēpore requirendū, & expectandum, & si consiliarius differt plus debito respōdere, vel nolit impendere consiliū, potest procedi ad actum, ipsius consilio non expectato. Bartolus in l. 1. §. si plures, nu. 9. ff. de exercitor. actione. c. cum in veteri 52. vbi Abbas nu. 8. & cæteri, de electione.

44 Et loquendo de præsentia, seu interuentu † idē dixit Archidiaconus in c. Episcopus, nu. 1. 15. q. 7. Bal. in l. 1. nu. 51. C. qui admitti ad bon. possess. cum aliis statim citandis. ac vide, quæ dixi in glossa præcedenti a nu. 37.

Hinc puto, quòd si ille, cuius præsentia requiritur esset mortuus, vel ab-
45 sens; ita quòd esset periculum in mora, † si expectaretur, quòd teneret actus expeditus, absque tali præsentia, sicut in casu consilij requi-

requirendi.est tex.in cap.vnico.§.fin. ne sede
vacante.lib.6.Idemque esset in omnibus casi-
bus, in quibus actus expeditus sine consilio
subsisteret, de quibus in gloss.47.post princi-
pium, & plene tradit Tiraquell. de legibus
connubialibus.gloss.8:num.6.13. & 16.cum se
quentibus.
Ideo consuluit Baldus consil. 399. *statuto
ciuitatis Assisii.* libro 6. numer.1.quòd si statu
to caueatur, quòd nulla mulier possit conde-
re testamentum sine præsentia filij, si quem ha
46 beat; & mulier habeat filium bannitum, † po
test absente illo testamentum condere. Nam
perinde est, quo ad hoc, ac si non esset in
rerum natura.l. 1.in fine.ff.de bon.possess.con
tra tabulas, cum alijs iuribus per ipsum Bald.
allegatis.
Idem etiam consuluit Baldus, in casu statu-
ti Anconitani, requirentis præsentiam propin-
47 quorum in contractu minoris. quia si sunt † ab
sentes, potest contractus sine illis celebrari, in
consilio 201. *in prouincia Anconitana* lib.1. n.
1.& per totū, & inter alia adducit hanc ratio-
nem, quòd illorum absentia suppletur Dei præ
sentia. l. properandum.§.sin autem.C. de iudi
ciis.cap.2.de arbitris lib. 6. consuluit quoque
Paulus Castren.consil. 119. *videtur dicendum.*
num.2.lib.2.
Denique dum regula nostra dicit, *Capi
tulorum, vel aliorum.* intelli-
48 ge, vel cuiuslibet personæ fictæ, seu veræ † hoc
est de consilio, consensu, aut interuentu Capi-
tuli, Collegij, aut Vniuersitatis, siue cum con-
silio, consensu, aut interuentu alterius personæ
particularis, & singularis. Nam quamuis regu
lariter sit de natura illius dictionis, *aliorum.*
denotare similia eiusdem naturę, vt dixi in gl.
3. verbo, *& alijs.* & sic hæc dictio, *aliorum* vide
49 batur referenda ad similia † idest Collegia,
aut Vniuersitates personas fictas, & diuersas
a personis singularibus, proprijs, & veris, vt di
xi abundantissime in gl.37.sub illis verbis, *qui
buscumque personis, & Collegijs.*
Tamen ratione materiæ subiectæ, & propor
50 tionabilis, † præfata dictio, *aliorum.* est refe-
renda, ac intelligenda, etiam de quibuscum-
que personis particularibus. Abbas in cap. se-
des.numer.fin.in fine, & ibi Decius ad finem,
vers. *& ista conclusio limitatur primo.* de rescri
ptis. Parisius cōs.5.num.43.& 44.lib.3. Capu-
taquen.decis.297.num.3.4.& 5.p.2. Euerard.
in suis locis legalibus.loco à subiecta materia,
numer.25.
Semper namque verba sunt interpretan
51 da secundum materiam † subie
ctam.l.quæro.ff.locati.l.stipulatus.ff.de vsuris.
cap.solitæ, de maiorit. & obedien. Couarruu.
in quæst.practica.cap. 38.num. 12. post prin-
* cipium. * plenissime Menochius de præsu mp-
tio.lib.3.præsumptione 38.& libro 6. præsum-
ptione 10.

52 Et eo respectu, quo proferuntur. † l. si quis
domum.§ quod tamē.ff.locati.Aim.cōs.9. nu.
21.Rota decis.306.nu.16.part.2.diuers.Calde-
rin.cons.6.de rescrip.Caputaquen. decis. 151.
num.4.par.1.
53 Ac secundum naturam actus, † de quo agi-
tur.Roman.cons.328.nu. 4. Decius cons. 388.
nu.4.& 5 Aimon cons.16.nu.2. & cons.34. nu.
26.& cons.202.nu.36.Rota decis.174.nu.3. &
decis.211.n.7.& decis.776.n.1.p. 2. diuer o.
Nec vllus actus est interpretandus secun-
54 dum vocabula † apposita, sed secundum suam
naturam. Abbas per tex.ibi in c.constitutus.n.
22.de religios.domib.
55 Et potius est attendenda ratio, † & mens,
quā verba l.scire oportet.§.aliud.ff.de excusa.
tutor.cap.intelligentia.cap.propterea, de ver
borum significatione.cap.Marchian. 1. quæst.
1.cap.humanę.22. quæst. 5. Cassadorus decis.
* 16.num.5.in fine super regulis Cancellariæ.* &
latius dixi de priuilegijs Curialium. notabili.
22.ex num.
Quia verba se habent vt corpus & superfi-
56 cies, & ratio, ac mens vt spiritus † & anima
Cur. Sen.cons.25.à num.27.Rolandus à Valle
cons.8.nu.31.vol.1.
57 Itē, ratione respectus consideratur effectus.
Bal.in l.ad probationem.nu.8.C.locati.
* Et quælibet dispositio restringitur ad suam
causam.l. quia cancellauerat.ff. de his quæ in
testam.debentur.Roland.cons.24.num.6. vol.
3.Aimon.cons.3.n. 15.in fin. non restringitur
ad effectum ad quem dirigitur.c illud de præ-
scrip.Rota decis.441.nu.7. part. 1.diuers. vbi
quod verba non egrediātur finem, & effectum
concordiæ, & actus.*
Rursus, propter subiectā materiā, & propriā
naturam rei, de qua agitur, sunt verba impro-
58 prianda † à proprio significatu quem habent;
Ita vt quādo ad propriū sensum trahi non pos-
sunt, trahantur ad impropriū.l.si vno anno.ff.
locat.l. fluminū.§. hęc stipulatio.ff.de dāno in
fecto.Rota decis.10.n.6.de testā.in antiquis, &
decis.24.n.2.& decis.27.nu.2.de præben.in no
uis.cū alijs cumulatis per Tiraq.in l. si vnquā,
in verbo, *reuertatur.* nu.37.cum seqq.C. de re-
uocand.donation.& per Euerardum in loco à
subiecta materia.n.6. & per totum, vbi in pro
posito 67.illationes aggregat.
An autē, quando requiritur præsentia, vel in
59 teruentus alicuius in actu, pręsumatur † dictus
actus gestus cū dicta præsentia vel non? dic,
quòd cum præsentia sit quid facti, regulariter
non præsumitur nisi probetur, vt probat tex.
in l.optimā.C. de contrahen.& com.stipul. &
post Bart.& alios tradit Ias.in l.Titia.§.idē re
spondit.numer.5.ff.de verborum obligationib.
Paul.Castren.in l.illud.num.7.C.de Sacrosan.
Ecclesijs. Felinus in c.tenor.numer.3.de sen-
ten. & re iudicat. Ruinus cons.154.num. 1 t.
lib.3.Menochius de præsumptionibus.libro 6.

præsumpt. 24. num. 13. & præsumpt. 18. numero primo, & 2.

60 Declara tamen, & limita † quatuor modis vt per Felinum in dicto cap. tenor, num. 3. & Menochium, cum alijs, dicta præsumpt. 18. nu. 5. cum sequentibus, vsque ad finem. lib. 6. ad quos lectorem reijcio.

* *Adde quod in casibus, in quibus requiritur interuentus, seu præsentia Capituli pro validitate collationis, potest Capitulum vel alius cuius interuentus requiritur, deputare personam quæ pro illo interueniat. Abb. in c. non potest. nu. 12. & ibi Felin. nu. 7. de re iudic. vbi idem dicunt de consensu. & Felin. ibidem tractat an in tali deputatione, cócurrere debeant omnes de capitulo.

Summaria Glossæ 49.

1 *Libera collatio non dicitur, quando alterius ministerium debet interuenire.*

2 *Dictio*, aliàs. *exponitur idest, aliter, vel alio modo, vel alio casu, & num. 3.*

4 *Dictio*, aliàs. *contenta in regula nostra, quomodo verificetur.*

5 *Licentia alterius, quando requiritur, non dicitur libera collatio, idemque est in auctoritate, & num. 6.*

7 *Iussus, aut scientia alterius, si requiritur in collatione, non dicetur libera collatio ad effectum regulæ nostræ, & num. 8.*

9 *Scientia superioris habet vim consensus.*

10 *Libera non dicitur collatio, quæ debet fieri ad supplicationem alterius*

11 *Supplicatio, licet excludat liberam collationem ad effectum regulæ 8. non tamen excludit reseruationem reg. 2. Cancellariæ.*

12 *Collatio libera non dicitur, quando debet interuenire assensus, ante vel post collationē, & quamuis si denegetur, teneat collatio, & nu. 13.*

Aut aliàs pertinentibus.
gl. 49.

ON solum dicit regula nostra, quòd non dicatur libera collatio ad effectum, vt intret alternatiua, quando collatio est simultanea, vel ad præsentationem, seu electionem, aut cum consilio, consensu, vel interuentu alterius; sed etiam desinit esse libera, quando aliàs, seu alio
1 quocumque modo requiritur † ministerium alicuius. Verbum enim, *alias.* quando est aduerbium qualitatis, vt in isto casu exponitur,
2 idest aliter, † vel alio modo, quam expresso. l. 1. §. illud tamen, & ibi gloss. verbo, *neque aliàs*, ff. de aqua quotidiana, & æstiua. Bartolus in tractatu de alueo. in §. aliàs, Cassadorus decis. 1. de priuilegijs. num. 1. ante finem, ibi, *his quibus iure communi, aut aliàs erant debita.* Rota decis. 254. num. 2. par. 1. diuersorum.

3 Siue aliàs, idest alio casu. l. qui testamento. §. mulier, ff. qui testamen. facere possunt.

Sed quæro quonam alio modo, seu casu, præter superiores in regula nostra expressos, potest huiusmodi dictio *alias.* verificari? † Respondeo quòd multis modis. *Qualiter & quot modis verificetur dictio aliàs.*
4

Primo quando collatio deberet fieri de
5 licentia † alterius. Nam tunc nō diceretur libera collatio. clemen. dudum. §. idem Prælati, de sepulturis. cap. cum plures, de officio delegati, in 6. cap. licet, de regularibus. Rebuffus in concordata in rubrica de collationibus. §. præfatique Ordinarij, glos. verbo, *libere.* vers. *septimo liberè, non petita licentia.*

De qua licentia, & in quo differat à consensu, dixi in glos. 47. quæst. 7. vbi plures Doctores allegaui, hanc materiam de licentia tractantes. Menoch. de præsumption. lib. 6. præsumpt. 34. nu. 19. cum seqq.

Secundo potest verificari in collatione
6 facienda cum † auctoritate alterius, vt per totum titulum. ff. de auctoritate tutor. & C. de auctoritate præstanda. Baldus in l. fin. §. necessitate. nu. 17. C. de bonis quæ liberis. Tiraquell. in legibus connubialibus gl. 6. nu. 2. & 9. cum sequentibus. Menochius vbi supra, nu. 17. & 18.

Tertio potest verificari in actu faciendo
7 de iussu, † seu mandato superioris. l. si quis mihi bona 25. §. iussum cum §§. sequentib. ff. de acquiren. hæreditate: vbi traditur differentia iussus, qui debet præcedere, & auctoritatis, quæ debet sequi, & ibidem Bart. & omnes (maxime Iason) latissime scribunt de materia, & natura iussus.

Quarto potest verificari in collatione
8 facienda, de scientia, † vel conscientia alterius, hoc est, quòd collatio fieri nō possit, nisi prius notificet Titio, vel illum certiorem faciat: quo casu, non requiritur eius consilium, nec consensus, nec interuentus, sed sufficit quòd scientiam nudam habuerit. Bald. in rubrica. C. de exercitor. & institor. actione. nu. 7. Angelus per textum ibi authen. de alienatione, & emphiteusi. §. emphiteusis vero, & hypothecas, in principio. Felin. in c. ex parte. nu. fin. ante finē, vers. *& adde Baldum.* de cōstit. & in c. nonne. nu. 5. in fine vers. *item secus.* de præsumptionib. cum alijs pluribus citatis per Tiraq. de legib. connub. gl. 7. nu. 35.

Vbi num. 36. declarat post alios, quòd si ille, cuius scientia vel conscientia requiritur,
9 est superior, † quòd tunc scientia, vel conscientia, habet vim consensus, & requiritur consensus illius.

Quinto potest verificari in collatione
10 facienda ad † supplicationem alterius,

alterius, ita quòd collatio prius facta non teneat, nisi prius alterius supplicatio præcedat. Nam quamuis preces supplicantis non obligent, cum supplicatio concernat gratiam, & meram liberalitatem eius cui supplicatur. Maranta de ordine iudiciorum 6. part. actu 2. titul. de appellat. num. 18. in fine Afflict. decis. 341. nu. 3. in fine. Lancellott. de attentat. 2. p. cap. 19. nu. 25. Negari tamen non potest, quòd obligatio expectandi talem supplicationem non sapiat obligationem requirendi, & expectandi consilium, vel interuentum. quo casu libera collatio non dicitur, vt dixi in glossa 46. & 48. & regula nostra declarat. ac consequenter definit esse libera, quando debet præcedere supplicatio, cum restringatur mera, & libera facultas conferendi, quandocunque collatori placuerit.

Verum tamen est, quòd licet supplicatio excludat liberam collationem ad effectum regulæ nostræ, vt non intret alternatiua, prout excludit consilium, & interuentus; ad effectum

11 tamen regulæ 2. ✝ Cancellariæ de beneficijs vacantibus Sede Episcopali vacante, contrarium esset dicendum. nempe, quòd libera collatio, quamuis debeat præcedere supplicatio, vt sensit Rota in vna Vicen. beneficij S. Martini 19. Nouembris 1599. coram Illustriss. D. meo Card. Pamphilio, sicut etiam dixi de consilio, in gl. 46. n. 29. & vide quæ dicam in gloss. 51. casu 14. ex nu. 52.

Sexto potest etiam verificari in concordia inita inter Episcopum Calagur-

12 ritan. ✝ & Capitulum à Sede Apostolica confirmata. in qua disponitur, quòd Canonicatus, & portiones, ac dimidiæ portiones vacantes in ordinarijs mensibus, prouideantur sic. videlicet, quòd Episcopus habeat duas collationes, & turnos; & Capitulum habeat vnum turnum ex tribus, in quo debet eligere, & Episcopus confirmare. Ac dicitur, quòd in turnis Episcopi, ipse solus conferat cum assensu Capituli, petito, ante, vel post collationē ab Episcopo factam. & quamuis assensus fuerit denegatus, nihilominus collatio teneat.

Cum igitur fuisset dubitatum. An stante dicta concordia, Canonicatus, qui vacauerat de mense Septembris, postquam Episcopus acceptauerat alternatiuam, esset reseruatus ratione mensis? Quamuis pro parte prouisi Apostolici, diceretur quòd sic, quia ex quo Episcopus acceptauerat alternatiuam, mensis Septembris erat reseruatus, & quòd dictus Canonicatus erat liberæ collationis Episcopi, quia solus ipse conferebat absque electione, vel præsentatione alterius, & absque consilio, vel interuentu, quia de illis nulla mentio fiebat in concordia. Item, & absque assensu, vel consensu. quia de illius natura erat, quòd non solum sit habendus; sed etiam sequendus, aliàs collatio sit nulla, vt dixi in gl. 47. post principium. In casu vero concordiæ contrarium continebatur, dum dicitur, quòd quamuis consensus denegetur, nihilominus actus teneat. Ac propterea dicebatur libera collatio, & intrabat alternatiua, & consequenter reseruatio ratione mensis Septembris.

Nihilominus cum desuper esset propositum, & disputatum dubium, sub die 17. mensis Martij, anni 1600. coram Illustrissimo D. meo Pam-

13 philio, Rota tenuit contrarium. ✝ videlicet, quòd considerato tenore concordiæ, non erat libera collatio, nec intrabat alternatiua ratione dictionis, *vel aliàs*. in regula nostra contentæ, quæ capiebat casum dictæ concordiæ. Et propterea ordinatum fuit, quòd ageretur de quasi possessione. per ea, quę dixi in glo. 45. §. 2.

* Et sub die 20. Iun. ann. 1605. fuit resolutum coram R. P. D. meo Lancellotto, constare de quasi possessione Episcopi libere prouidendi, & consequenter intrare alternatiuam in prouisione Canonicatuum d. Ecclesiæ Calagurritanę & mensem Septembris esse reseruatum stante acceptatione illius.

Octauo potest exemplificari in tractatu. Veluti quòd debeat fieri collatio cum tractatu alicuius. idest cum discussione cum eodem facienda. nam tractatus nihil aliud est quam in medium proponere, & discutere, & quodam principium ad actum peragendum. l. cum hic status 32. §. si ambo. & ibi gl. verbo *tractare* ff. de donation. inter vir. & vxor. Bald. in cap. in causis. nu. 1. de elect. Rebuff. in compen. alien. rer. Eccles. nu. 81. Rodoan. in eodem tract. c. 24. de tractatu, a nu. 4. vsque ad 9. *

Summaria Glossæ 50.

1 *Alternatiua Episcopo gaudente, habet sex menses ad conferendum vigore illius.*
2 *Menses pares pertinent ad Episcopum alternatiua gaudentem, & dispares spectant ad Papam.*
3 *Dictio, in antea quid significet.*
4 *Alternatiua acceptata finitur morte Papæ illam concedentis, vel Episcopi acceptantis.*
5 *Acceptatio alternatiuæ, est quidam quasi contractus societatis inter Papam, & Episcopum.*
6 *Regula nostra 8. est personalis.*
7 *Alternatiua acceptata, non capit beneficia vacantia in Curia, aut aliàs reseruata, & nu. 8.*
9 *Derogatio eatenus operatur, quatenus expressè repugnat, & non plus.*
10 *Derogatoria clausula, non ampliat dispositionem.*
11 *Distractus ac destructio, debent esse eiusdem naturæ, cuius contractus, & constructio.*
12 *Correlatiuo de vno, lege disponente, procedit etiam in alio.*

Quæ in antea, in mensibus Februarij, Aprilis, Iunij, Augusti, Octobris, et Decembris, extra Curiam ipsam, vacare contigerint. glos. 50.

VANDO intrat alternatiua acceptata, tūc Patriarchę, Archiepiscopi, & Episcopi, habēt
1 sex mēses † ordinarios ad conferendū, videlicet Februariū, Aprilem, Iunium, Augustum, Octobrem, & Decembrem, vt indicat regula
2 ista. Et ideo omnes menses pares † pertinent ad Ordinarios, & menses dispares, incipiendo à peincipio anni, spectant ad Papam, tanquam reseruati, vt in alio proposito scripsit Dominicus Geminianus cons. 89. incipit, *super dubijs præmissis*. in principio. ibi, *ex vacationibus alternatiuis, omnes existentes in numero dispari, pertinent ad Apostolicos. videlicet prima, tertia, & quinta, &c. existentes, vero in pari, pertinent ad Ordinarium, videlicet, secunda, quarta, & sexta, & sic de singulis*. tradit etiam Fuscus in tractatu de visitatione, lib. 2. cap. 28. nu. 31. Reliqua concernentia materiam mensium, videbit amantissimus lector in gl. 11. & inferius in gl. 54.

3 Capio illam dictionem ; *in antea*. † quæ significat, idest, in futurum, in perpetuum, in posterum. cap. ego N. in principio, de iureiurando, *Ego N. Episcopus*, inquit, *ab hac hora in antea fidelis ero, &c.* cap. cum clerici Placentini 19. in principio, de verborum significatione.

Sed vsque ad quod tempus durabit gratia huiusmodi acceptationis? Conclude,
4 quòd vsque ad mortem † Papæ gratiam concedentis, vel Episcopi illam acceptantis. Nauarr. cons. 31. nu. 2. de præbend. Francisc. Pauin. in tractatu de potestate Capituli sede vacante, par. 1. q. 10. nu. 23. ante medium, & tetigi in §. 5. procemiali, nu. 13.

Ratio est, quia ista acceptatio alternatiuæ est quidam quasi contractus initus ad instar
5 societatis, † inter Papam alternatiuam concedentem, & Episcopum acceptantem: & ideo finitur morte alterius, sicut & societas in perpetuum facta. l. 1. l. nulla 59. ff. pro socio, & dicam in glos. 58. in vers. *illi vero qui gratiam alternatiuæ acceptare voluerint*. ac tetigi in gl. 43. in q. 2. in vers. *tamen sine vlla difficultate*. nu. 106. & 107.

Item, quia ista regula est personalis vsque
6 ad Papæ † beneplacitum, quod extinguitur morte, vt plene dixi in gl. 12. Ec sic extinguitur virtus, & effectus illius, cū persona Papæ concedentis, & Episcopi acceptantis. l. quia personale. ff. solut. matrim. l. cum patronus, in fine. ff. de legat. 2. l. in omnibus 68. l. priuilegia 156. ff. de reg. iur. cap. priuilegium 7. eodem tit. lib. 6.

Quatenus dicit regula nostra, *extra Curiam ipsam*: intellige quòd alternatiua cōcessa, dumtaxat intelligatur quoad beneficia extra Romanam Curiam vacantia; non vero quo ad illa, quæ in Curia vacauerint. Ratio de se patet, nempe quia talia beneficia in Curia vacantia, sunt alio vinculo diuerso, à regula nostra, reseruata. Et beneficia
7 alidś reseruata † non includuntur in gratia concessionis alternatiuæ, vt ipsa regula nostra declarat, & plene scripsi in gl. 13. ac, Deo dante, dicemus in gl. 52. sequenti.

Rursus, quia sicut regula nostra reseruatoria mensium, non includit beneficia in Curia va-
8 cantia, vt abunde scripsi in gl. 13. super verbis, *extra Romanam Curiam*: sic etiam remotio dicti obstaculi, & concessio alternatiuæ, erit pariformiter intelligenda de solis beneficijs extra Curiā vacantibus. Nam omnis res per quascumque causas nascitur, per easdem dissoluitur. l. 1. ff. quando liceat ab emptione discedere. l. nihil tam naturale 35. ff. de regul. iur. vbi late Decius, & Cagnol plures illationes faciūt, cap. 1. de reg. iur. Mandos. plenè in reg. 22. q. 13. nu. 1. vsque ad nu. 10.

Sicut etiam dicimus, quòd derogatio eatenus operatur, quatenus expressis repugnat,
9 † & non plus. Bartolus in l. 1. §. fin. nu. 3. C. de Latina libertat. tollenda. Rom. cons. 57. *causa vertente*. nu. 1. & 2. Alexander cons. 7. num. 17. lib. 7. Felin. in cap. nonnulli, sub nu. 27. vers. *decimasexta conclusio*. de rescript. Ruin. cons. 69. nu. 4. lib. 1. Hippolyt. de Marsil. in l. 1. §. si serui. nu. 28. ff. de quæstionib. Boer. in tractat. de potest.
* legati de latere. nu. 96.* Decius in l. 1. toto. nu. 7. vers. *& ampliatur*. ff. de reg. iur. Tiraquel. de retract. consanguin. §. 10. gloss. 2. in fine. Menoch. de præsumption. lib. 6. præsumpt. 38. nu. 20.*
10 Nec clausula derogatoria † ampliat dispositionem. Bar. in l. eam quam. nu. 2. C. de fidecommiss. * Felin. in d. cap. nonnulli. sub nu. 27.
* & scripsi supra cōstitutione de Curialibus notab. 2. q. 7. in fine. num. .... * Rota decis. 532. nu. 7. p. 1. diuers.

Sic etiam distractus, & destructio, debet esse
11 eiusdem naturæ, † easdemque solemnitates, & qualitates requirit, quas contractus, & constructio, vt plene per Felinum in cap. cum accessissent, num. 5. de constitutionibus. Mandosius in dicta regula 22, quæstion. 13. num. 3. & 5. cum sequentibus. Tiraquell. de legibus connubialib. gloss. 5. nu. 5. cum infinitis sequentibus. Caputaq. decis. 164. p. 3. & dixi in glos. 6. num. 170.

Et denique generalissima regula est, vt lex
12 disponens in vno ex correlatiuis, † habeat etiam locum in alio. l. qui condemnare. ff. de re iu-

re iudicata. l.fin.C.de indicta viduitate tollenda, cum cumulatis per Baptistam de Sancto Blasio in suo tractatu de correlatiuis, vbi à n. 6. vsque ad nu.33. ponit centum & decem casus, ac illationes dictæ regulæ. Nec non Antonium Gabriel. in lib.6. commun. opin.tit.de legibus. conclus.3.ex nu.1. & per totam illam. Antonium Gomezium in l.4. Tauri. num.6. & seqq. Ioannem Gutierrez in quæst. practica. 161.lib.2.super lege 7. titul.21.lib.4. recopilationis. Puteum decis.316. lib.2. Caputaquen. decis.140. nu.3. & per totam, part.1. ad quos lectorem reijcio. Euerardum in loco à correlatiuis,num.1. & per totum. * Sebastian. Medicis. de regul. iur. artic.9. vsque ad finem vbi plene. *

Summaria Glossæ 51.

1 *Regula nostra 8. non capit beneficia aliàs reseruata.*
2 *Exceptio debet esse de regula.*
3 *Reseruationis casus, aliàs quam per regulam nostram,ponuntur.*
4 *Reseruata sunt beneficia vacantia apud Sedem: Quod etiam procedit in Francia, cum concordata non obstent,&c.*
5 *Reseruata sunt beneficia consistentia in Vrbe.*
6 *Reseruata sunt beneficia vacatura per obitum Cardinalis, Auditorum Rotæ,& aliorum officialium Sedis Apostolicæ, de quibus hic, & nu.7.agitur de Auditoribus Rotæ,& nu 8.agitur de Cappellanis.num.9. de Prothonotarijs. nu.10.de Camerario.nu.11.de Abbreuiatoribus.nu.12.de Notarijs.nu.13.de Scriptoribus. & nu.14. de Acolytis, & nu.15. de Cantoribus Papæ.*
16 *Reseruata sunt beneficia familiarium, & continuorum commensalium Papæ, de quibus hic.*
17 *Referendariorum beneficia sunt reseruata; nec non aliorum officialium,&c.*
18 *Archiuij Romanæ Curiæ scriptores dicuntur veri familiares,& continui commensales,ac plura habent priuilegia,& nu. 19.*
20 *Familiares Papæ dicuntur Milites Sancti Pauli, & Sancti Petri, num.21. & Cubicularij, ac Scutiferi,num.22.& Milites Pij,nu.23. & Lauretani.nu.24. ac Commissarius Cameræ. num.25.*
26 *Familiaritas,& commensalitas prædictorum Officialium, licet non sit vera, & realis: tamen habetur pro tali ad effectum reseruationis.*
27 *Familiaritas ficta non intrat, vbi adsunt concordata.*
28 *Fictio tantum operatur in casu ficto, quantum veritas in casu vero.*
29 *Fictio a lege inducta, non admittit probationem in contrarium.*
30 *Familiritas, & continua commensalitas qualiter sit probanda ad effectum reseruationis. remissiue.*
31 *Familiaritas ad effectum reseruationis, sufficit si adsit quando beneficium obtinetur, licet postea desinat esse.*
32 *Reseruata sunt beneficia vacatura per depositionem, priuationem, aut translationem,&c. talis reseruatio est clausa in corpore iuris, & num.33.*
34 *Reseruata sunt beneficia electi, vel postulati, cuius electio, vel postulatio, fuit cassata, vel repulsa.*
35 *Reseruata sunt beneficia vacantia per promotionem ad Patriarchatum, Archiepiscopatum, Episcopatum,vel Monasteria.*
36 *Reseruata sunt beneficia vacantia per assecutionem pacificam alterius incompatibilis a Papa collati, non tamen si ab Ordinario, & nu.37.*
38 *Reseruata sunt beneficia vacantia per execrabilitatem.*
39 *Reseruata an sint exemptorum beneficia.*
40 *Exemptos non potest Ordinarius construere,nec destruere.*
41 *Exemptis ex negligentia in conferendo, deuolutio fit ad solum Papam.*
42 *Exemptorum beneficia, quòd sint reseruata, nullibi reperitur expressum.*
43 *Collatio est prohibita ante vacationem.*
44 *Mors omnia soluit.*
45 *Exempti sunt subcollectores Apostolici, etiam quo ad beneficia.*
46 *Construere eius esse,cuius & destruere;non semper sequitur.*
47 *Episcopus potest ex iusta causa priuare suo beneficio prouisum à Papa.*
48 *Reseruata sunt beneficia collata contra Concilij Tridentini decreta.*
49 *Reseruata sunt omnes Ecclesiæ Patriarchales, Archiepiscopales, & Episcopales, nisi sint ad Regum præsentationem.*
50 *Reseruata sunt Monasteria virorum valorem 24.excedentia, quæ sunt consistorialia,& nu. 51.& 61.*
52 *Reseruata sunt beneficia vacatura Sede Episcopali vacante,&c.& n.53. Dummodo ad alium collatio non spectet,& nu.54.*
55 *Reseruata sunt dignitates maiores post Pontificalem in Cathedralibus, & principales in Collegiatis.*
56 *Dignitas potest esse principalis in Collegiata, quamuis incedat,& sedeat manu sinistra.*
57 *Manus dextera non arguit per necesse maioritatem, nec præcedentiam, & narratur casus practicus, vbi alternis vicibus seruata fuit æqualitas.*
58 *Reseruatio dignitatis primæ post Pontificalem non intrat, quando fuit erecta, & effectus suspensus,ac vacatio contingit durante suspensione.*
59 *Reseruati sunt Prioratus,& Præpositure, ac dignitates conuentuales;non tamen militares.*

Mili-

60 *Militares ordines instituti fuerunt contra Sarracenos, & ideo illorum praeceptoria non cadunt sub reseruatione.*

62 *Reseruata sunt beneficia familiarium, & continuorum commensalium Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalium, dummodo accedat talis Cardinalis consensus, & nu.63.*

64 *Cardinalium ad collationem, beneficia spectantia, non cadunt sub reseruatione regulae 3. de familiaribus Cardinalium.*

65 *Familiaritate Papae, concurrente cum familiaritate Cardinalis, praeualet familiaritas Papae.*

66 *Lumen maius extinguit minus.*

Vicarius Cardinalis, an dicatur illius familiaris.

Legatus aut alius inferior à Papa, conferens ex speciali priuilegio beneficium reseruatum, ratione familiaritatis Cardinalis, habere debet consensum d. Cardinalis.

67 *Reseruata sunt beneficia collectorum, & subcollectorum in quacunque Ciuitate, vel diœcesi.*

68 *Subcollectoris exercitium an requiratur, vt sit locus reseruationi, & num. 69. ponitur pars negatiua, & nu. 70. affirmatiua, & nu. 71. amplectitur affirmatiua cum modificatione.*

72 *Spolium pertinens ad Cameram Apostolicam, solummodo causatur in Hispania ex personis Episcoporum.*

73 *Subcollector debet esse vnicus in tota Ciuitate, vel diœcesi.*

74 *Ciuitas dicitur de diœcesi.*

75 *Ciuitas, & diœcesis saepe ponuntur pro eodem.*

76 *Subcollector vnicus tantum debet esse in vna diœcesi, quamuis sit lata, & si habeat plures Ecclesias Cathedrales, & Ciuitates.*

77 *Subcollectores plures essent superflui in vna diœcesi Hispaniae, cum solus Episcopus faciat spolium, licet nonnulli collectores minus bene constituant subcollectores, & nu. 78.*

79 *Subcollector debet esse persona qualificata.*

80 *Collectorum & subcollectorum de materia tractantes citantur.*

81 *Subcollectores non possunt visitari ab Episcopis, nec puniri, & nu. 82.*

83 *Reseruata sunt beneficia Curialium decedentium, dum Romana Curia de loco ad locum transfertur, & declaratur nu. 84. 85. & 86.*

87 *Curiales si decedant, non sequẽdo Curiam, extra duas dietas, illorum beneficia non erunt reseruata, secus si Curiam sequantur, & nu. 88.*

89 *Curialis decedentis extra duas dietas, cum recesserit, causa mutationis aeris, aut solatij, beneficia reseruata non sunt.*

90 *Reseruata sunt Cubiculariorum beneficia.*

91 *Cubiculariorum beneficia reseruare de nouo per regulam sextam Cancellariae, an opus esset.*

92 *Cubiculariorum honoris, aut extra muros, beneficia, an sint reseruata, & nu. 93. 94. & 95. concluditur negatiuè cum Rota.*

96 *Superfluum non est quando declaratur explicitè, quod implicitè comprehendebatur.*

97 *Reseruati sunt canonicatus, dignitates, & praebendae S. Ioan. Lateran. S. Petri, & S. Mariae Maioris.*

98 *Reseruata sunt beneficia vacantia in sex diœcesibus Hostien. & Portuen. &c. durante absentia Cardinalium, & Episcoporum à Curia.*

99 *Reseruata sunt beneficia Regni Germaniae, iuxta formam concordatae.*

100 *Reseruata sunt beneficia in confidentiam recepta.*

101 *Reseruata sunt beneficia vacantia propter crimen haeresis, & non veniunt sub clausulis generalibus, & nu. 102.*

103 *Reseruata sunt beneficia collata personis prohibitis, quia non sunt de sanguine puro, &c.*

104 *Reseruata sunt beneficia vnita Collegio Germanico de Vrbe.*

105 *Reseruata sunt beneficia offendentium litigantes in Romana Curia.*

106 *Reseruata sunt beneficia vacantia ob non factam publicationem.*

107 *Reseruata sunt beneficia illorum, qui se ipsos pro alijs examini supponunt, vel pensiones offerunt, aut beneficia cum intentione dimittendi recipiunt.*

108 *Reseruata sunt beneficia collata à Cardinalibus vigore indultorum, si non expediuntur litterae infra tempus assignatum.*

109 *Reseruata an sint beneficia ad Papam deuoluta, & nu. 110.*

111 *Reseruata, aut quasi reseruata sunt beneficia litigiosa, ita vt Ordinarius prouidere non valet, etiam si vacent per assecutionem, seu aliam mortem ciuilem, nu. 112. Neque etiam superstiti collitiganti concedere, reiecta nonnullorum opinione, nu. 113. 114.*

115 *Reseruata sunt beneficia affecta.*

116 *Reseruata sunt beneficia Ecclesiae Metropolitanae Caesaraugustanae, iuxta formam nouae erectionis, & num. 117.*

Dummodo aliàs dispositioni Apostolicae reseruata. glos. 51.

SICVT regula nostra in prima
1 † eius parte non capit beneficia
aliàs reseruata, vt latius scripsi
in glos. 13. super verbis, *extra Romanam Curiam*. Sic etiam in
ista secunda parte modificatoria primae partis, alternatiua concessa non
2 capit beneficia aliàs dispositioni Apostolicae
2 reseruata. Nam exceptio debet † esse de regula,
ac de illius genere, & natura. l. nã quod liquide. §. fin. in fin. ff. de pen. legata l. 1. ff. de reg. iur. vbi Decius nu. 24. Cagnolus nu. 29. cum seqq. cap. in nostra, vers. *praeterquam*. de sepulturis. cap. quoniam, de coniugio leprosorum. glos. in rubr. de reg. iur. in 6. post princip. vers. *subtilitatibus tamen circa hoc omissis*. Cassad. decis. 8. nu. 5. de concess. praeb. & plene tradit Euerard.

in

in loco ab exceptione ad regulam ex num. 9.
cum ſequen. Couar. lib. 2. variar. cap. 5. nu. 5.
Ac propterea maiori pro cautela addita
ſunt verba thematis noſtri, *dummodo alias di-*
ſpoſitioni Apoſtolicæ reſeruata non ſint.
Vnde pro competenti ornatu noſtræ regu-
læ, ac intelligentia huius gloſſæ excuſare, mi-
3 nime valeo narrare hic caſus, † in quibus aliàs
præter regulam noſtram, reſeruatio ſibi ven-
dicet locum.

Prima igitur, & capitalis reſeruatio eſt
de beneficijs vacantibus in Ro-
4 mana Curia, ſeu apud ſedem, † vt in cap. 2. de
præben. lib. 6. iuncta extrauag. ad regimen, de
præben. & extrauag. ex debito, de elect. inter
communes: de qua reſeruatione plura loqu-
tus fui in gl. 13. ex nu. 29. verſ. *ſecundo loco di-*
citur vacare. vbi citaui alios plures tex. & Do
ctores pro interpretatione d. c. ad quem locum
lectorem reijcio, & videat, quæ dicam in caſu
59. huius gl. à nu. 83. vſque 89. & Anaſtaſ. Ger-
mon. in ſuo tract. de indultis Cardinalium. §. ſi
vero illa, ex num. 1. & per totum.
Et adde, quòd concordata Franciæ minime
capiunt beneficia vacantia apud Sedem; ſed
ſemper talis reſeruatio firma remanet, etiam
quo ad Regnum Franciæ, cum ſit clauſa in
corpore iuris. Vt tradit Rebuff. ad concordata
in rubrica de reſeruat. princip. verſ. *& licet hic*
non excipiantur. Ac conferunt ea, quæ dixi in
gl. 13. ex nu. 35. cum ſeqq.
Vnde minus verum apparet dictum Philip-
pi Probi, quòd retuli in §. 5. proœm. num. 157.
dum dicit, quòd derogatio c. ſtatutum, de præ-
ben. in 6. non admittitur in Francia. Nam cum
d. derogatio concernat reſeruationem in cor-
pore iuris clauſam, nec obſtent concordata;
proculdubio locum habere debet etiam in il-
lo Regno.

Secunda reſeruatio (licet minus pro-
priè dicatur reſeruatio) eſt de
5 beneficijs conſiſtentibus in iſta Romana † Vr-
be, in quibus ſoli Papæ, tanquam ſoli Epiſcopo
Romano, eſt collatio reſeruata, vt etiã ſcripſi
in d. gloſſa 13. in principio, ex num. 3. vſque
ad 18. vbi multa non contemnenda, quæ ſic
congeſta alibi non inuenientur, reperies, &
infra in caſu 21. num. 97.

Tertius caſus reſeruationis eſt, in qui-
buſcunque beneficijs vacaturis
per obitum S. R. E. Cardinalium, & Officia-
6 lium † Sedis Apoſtolicæ, videlicet Camerarij,
Vicecancellarij, Notariorum, Auditorum, lit-
terarum contradictarum, & Apoſtolici Palatij
cauſarum Auditorum, Correctorum, & Scri-
ptorum litterarum Apoſtolicarum, ac Pœni-
tentiarij præfatæ Sedis, ac Abbreuiatorum,
necnon Commenſalium, & aliorum quorum-
cunque Capellanorum Sedis eiuſdem, & etiam
quorumcunque Legatorum, ſiue Nuntiorum,
ac in terris Eccleſiæ Romanæ Rectorum, &
Theſaurariorum per Romanos Pontifices ſpe-
cialiter deputatorum, ſeu miſſorum, aut depu-
tandorum, aut mittendorum in poſterum, vbi-
cumque dd. Legatos, vel Nuntios, ſeu Recto-
res, aut Theſaurarios antequam ad Romanam
Curiam redierint, ſeu venerint, rebus eximi
contigerit ab humanis, vt diſponitur in ex-
trauag. ad regimen Benedicti XII. ſub tit. de
præben. inter communes in §. ac etiam per
obitum Cardinalium. Quæ extrauag. renoua-
tur per omnes Pontifices in regula 1. Cancell.
Caſſad. deciſ. 3. num. 2. de conſtitut.
Circa quam extrauagantem, dum loquitur
de Cardinalibus, vide Hieron. Paulum in pra-
xi Cancell. §. de beneficijs generaliter reſerua-
tis. verſ. *item beneficia Cardinalium*. Gomez. in
regula de impetran. benef. vacan. per obitum
famil. Cardin. quæſt. 13. ſub num. 11. Simonet.
deciſ. 24. lib. 1. & deciſ. 17. lib. 2. Sarnen. deciſ.
10. lib. 1. in manuſcriptis, Gloſſator. antiquum
* in regula 5. Cancell. in fine. *Burſat. conſ. 126.
num. 97. lib. 2. *
7 Et dum loquitur de Auditoribus Rotæ, † vi-
de Æneam de Falconibus, de reſeruat. quæſt. 3.
princip. nu. 3. & Conſtitutionem 78. Pauli III.
poſtmodum allegandam.
8 Et dum loquitur de Capellanis † Papæ, vide
eundem Aeneam de Falconibus, vbi ſupra nu.
15. in fine, & num. 16. Simonet. de reſeruatio-
nibus. q. 37. & 38. per totas. Mandoſ. in regula
prima Cancellariæ q. 5. & 6. Rota deciſ. 22. de
præben. in antiquis. & deciſ. 12. eodem titulo,
in nouis.
9 Dum loquitur de Protonotarijs, † vide ple-
nè per Simonet. de reſeruatione. quæſt. 100. per
totam. Caputaq. deciſ. 404. par. 2. & deciſ. 27.
par. 3. Puteum deciſ. 313. lib. 1. & deciſ. 339. lib.
2. Rot. deciſ. 303. par. 2. diuerſ. & deciſ. 105. lib.
1. par. 3. diuerſorum. & deciſ. 337. & 1032. lib.
3. par. 3. diuerſorum.
10 Dum loquitur de Camerario, † vide Caſ-
ſadorum deciſ. 4. de conſtitutionibus. Mandoſ.
in regula prima Cancellariæ, quæſt. 4. per totã.
& conſtitutionem Sixti V. 44. *ad excelſum*. an-
no 2. vbi etiam loquitur de Vicecamerario, &
Commiſſario Cameræ. Flamin. Pariſ. de reſi-
gnat. lib. 2. q. 26. num. 39. 42. & 43.
11 Dum loquitur de Abbreuiatoribus, † vide
Put. deciſ. 204. & deciſ. 263. lib. 1.
12 Dum loquitur de Notarijs, † vide Rotã Bel-
lameræ 655. quę incipit, *Notarÿ Pœnitentiariæ*.
Mandoſ. in regula prima Cancellariæ, q. 5. ſub
num. 7.
13 Et de Scriptoribus Apoſtolicis † legas bo-
nam deciſionem Rotæ 70. per totam, par. 1. di-
uerſorum.
14 Et an Acolyti † Papæ ſint comprehenſi in-
ter dictos Officiales, vide Puteum deciſ. 81. lib.
3. & Mandoſ. in d. regula prima Cancellariæ,
q. 5. & 6. per totas.
15 De Cantoribus Papæ † ſunt deciſiones 14.
de

de renunciatione, in antiquis, & 4. eod. tit. in
antiquioribus Besigneti.

Quartus casus est in beneficijs familia-
16 rium, & continuorum † com
mensalium Papæ, etiam si non sint ex conten-
tis in casu præcedenti, vt vltra dictam extra-
uagantem, ad regimen, disponitur in regula
tertia Cancellariæ in §. ac quæcumque, & in
constitutione 78. & 79. Pauli III. nec non
in constitutione 44. Iulij III. Per quas con-
stitutiones declaratur esse ad hunc effectum
reseruationis, veros familiares, & continuos
17 Papæ commensales, omnes Referendarios, †
& alios Officiales, ex Palatio Apostolico pa-
nem habentes, Prothonotarios, Subdiaconos,
Auditores Rotæ, Acolytos, Scutiferos, Secre-
tarios, litterarum Apostolicarum Scriptores,
Cubicularios, ac Milites Sancti Petri, reliquos-
que Officiales Romano Pontifici pro tempore
existenti, in Palatio deseruientes; aut custo-
diam facientes: licet in eodem non habitaue-
rint, nec habitent, nec forsan habitabunt, nec
in tinello comederint, nec comedant, nec in
futurum forsan comedent: verosque & indu-
bitatos, & non ficté, nec per priuilegium fa-
miliares, & continuos commensales censeri,
reputari, & esse. Ita vt regulis tam editis, quã
edendis de veris familiaribus, & continuis
commensalibus Papæ, quo ad omnia subijcian-
tur, etiam quo ad hoc, vt soli Romani Pontifi-
ces occurrentibus vacationibus beneficiorum
Ecclesiasticorum per eos obtentorum, vel ob-
tinendorum qualitercumque qualificatorum,
prouidere, & de illis disponere debeant, in
omnibus, & per omnia, ac si Referendarij, &
Officiales prædicti in Palatio Apostolico ha-
bitassent, & in tinello, veré, & realiter come-
dissent.

* * Et circa dictos Referendarios. adde quæ
habes verbo, referendarius. *

Similiter ad hunc reseruationis effe-
ctum, ac ad alios effectus, di-
cuntur veri familiares, & continui commen-
sales Papæ, Officiales, seu Scriptores Archiuij
18 † Romanæ Curiæ, vt patet ex bulla Iulij III.
super erectione Collegij dictorum Officialium
emanata sub 7. Calen. Decembris anni 1550.
Quæ bulla est inserta confirmata, & declarata
in constitutione Leonis X. quæ est in bullario
6. in ordine inter constitutiones eiusdem Pa-
pæ. incipienti, *lex ministerij Pastoralis*. Nec
non per constitutionem 18. Pauli III. incipien-
tem, *Romani Pontificis*. & per Pium V. in
sua constitutione 89. incipienti, *pridem*. Per
quas constitutiones apparet esse concessa di-
cto Collegio, & Officialibus (de quorum nu-
mero sum ego) non modica priuilegia, gra-
19 tias, † ac prærogatiuas. & de nonnullis illa-
rum vide Achilem de Grassis decis. 4. de con-
stitut. Capitaquen. decis. 215. par. 3. Mohe-
danum decis. 2. & 3. de testamen. Puteum de-
cis. 304. lib. 1. & decis. 424. lib. 2.

Item, dicuntur tales veri familiares, & con-
20 tinui commensales, Milites Sancti Pauli † per
constitutionem 23. Pauli III. incipit, *Romanus
Pontifex*. à Iulio III. confirmatam per suam
constitutionem 4.

21 Et de militibus Sancti Petri † vltra supradi-
cta, est constitutio 36. Leonis X. incipit,
sicut prudens. ac constitutio 16. Clement. 7. &
constitutio tertia Pauli III. ac constitutio
46. Pij IV. & loquitur Puteus decis. 313. num.
3. & 4. lib. 1.

22 Item de Cubicularijs, & Scutiferis † est con-
stitutio 14. Leonis X. incipit, *Romanus*. &
constitutio 3. Pauli III. incipit, *prouidentia*.

23 Item Milites Pij, † vt patet ex constitutio-
ne 5. & 16. Pij IV.

24 Item Milites Lauretani, † vt legitur in con-
stitutione 16. Sixti V. quæ incipit, *postquam*.

25 Item Commissarius Cameræ, † vt per con-
stitutionem 44. Sixti V. *ad excelsum*. anno
secundo.

Item Thesaurarius Datariæ, vt in constitu-
tione 45. Sixti V. *vt ingens*, an. 2.

Nec non Conclauistæ, & reliqui omnes Of-
ficiales Cancellariæ Apostolicæ. Qui quamuis
re vera non sint continui commensales Papæ,
nec vllam partem panis, nec vini, nec carnis,
vel alterius rei, comedibilis à Papa recipiant;
nihilominus, eo ipso quòd Maximus Ponti-
26 fex, & Princeps, vult quòd habeantur † pro
veris, & continuis commensalibus, est perinde
ac si realiter, & effectualiter essent tales fami-
liares, veri, & continui commensales, & be-
neficia illorum sunt reseruata. Simonett. de
reseruatione. quæst. 35. num. 25. & 26. & 27.
& quæst. 36. num. 6. Mandosius in regula ter-
tia. Cancellariæ. quæst. 18. & in regula 32.
quæst. 14. nu. 10. Paulus Castrensis consil. 540.
incipit, *præmissis allegationibus*. nu. 6. in fine.
lib. 1. Puteus decis. 313. num. 3. & 4. lib. 1. &
Rota decis. 71. num. 2. par. 3. diuers. lib. 3. Pe-
regrinus decis. 104. Et fuit dictum in vna Be-
neuentana beneficiorum coram Illustriss. Do-
* mino Seraphino * 15. Nouembris. 1597. * Ro-
ta decis. 303. num. 1. & 2. par. 2. diuers. Vbi
fuit disputatum, an dicta familiaritas ficta
suffragetur in casu concordatorum Germaniæ,
27 † & particulari ratione fuit tentum negatiuè,
& aliquid dicam inferius in casu 20. & vide
quæ dixi in §. 3. prooemiali, ex num. 87. & gl.
25. nu. 22. & 23.

28 Tantum nempe operatur fictio † in casu fi-
cto, quantum veritas in casu vero. l. 1. in prin-
cipio. C. de rei vxoriæ actione. l. filio quem
pater, cum ibi notatis. ff. de liberis, & posthu-
hum. Parisius cons. 22. num. 10. volum. 2. &
cons. 118. num. 32. volum. 4. Euerardus in lo-
co a vi fictionis: num. 4. vsque ad finem, vbi
adducit plura exempla ad quodlibet ex decem
prædicamentis. Cassadorus decis. 1. num. 1.

post

poſt principium, de locato, & deciſ. 2. num. 16. de vnionibus. Put. deciſ. 434. num. 4. & 6. lib. 1. Felinus in cap. ſolitæ. num. 3. de maioritat. & obedien.

29 Ita vt neque contra talem fictionem † à lege factam, poteſt admitti probatio in contrarium. cap. is qui fidem, de ſponſalibus. cap. accuſatus. §. 1. de hæreticis, in 6. Felinus in cap. quanto, nu. 3. de præſumpt. Barbatia in l. cum acutiſſimi, nu. 12. 18. & 19. C. de fideicommiſſ. Pariſ. conſ. 22. nu. 10. vol. 2. Maſcardus de probat. concluſ. 772. num. 1. & per totam. Menoch. de præſumpt. lib. 1. præſumpt. 8. num. 11. ac per totam, & lib. 4. præſumpt. 89. nu. 7. & ſeqq.

* Non tamen poteſt fingere Princeps id quod impoſsibile ſit, nec verũ eſſe poſsit. l. adoptio ff. de adoption. l. ſi vt certum, ad finem. ff. commodati. Iaſ. late in l. ſi is qui pro emptore. num. 209. & 210. ff. de vſucapion. Decian. reſponſo 69. nu. 11. volum. 2. *

De qua familiaritate probanda ad effectum
30 reſeruationis, † & de alijs multis dictam materiam concernentibus, videre non pigeat Simonett. de reſeruation. cap. 35. vbi octo pulchras quæſtiones ponit, & num. 28. concludit, quòd in caſibus, in quibus Papa non fingit, præciſe requiritur vera familiaritas, & continua commenſalitas, prout in caſibus familiaritatis Cardinalis. & inferius dicam in reſeruatione 20. de Cubicularijs, & eundem Simonett. quæſt. 36. necnon Gomezium in regula 31. de impetrantibus beneficia per obitum familiar. Cardin. quæſt. 13. per totam, & Mandoſium ibidem. quæſt. 10. & 18. Caputaq. decif. 147. part. 1. & deciſ. 10. & deciſ. 380. part. 2. Puteum deciſ. 134. lib. 3. Maſcardum de probationib. concluſ. 755. verbo, *familiaritas*. per totam.

Quæ omnia procedunt etiam ſi dicti officiales, vel continui familiares Papæ, ante obitum illorum, deſierint eſſe tales officiales,
31 † & familiares. Quia nihilominus beneficia, quæ obtinebant de tempore familiaritatis, vel quando erant officiales, ſemper reſeruata remanent, vt in regula 1. Cancellariæ declaratur expreſſe, & paſsim tradunt omnes, & dixi in gloſſ. 11.

Quintus caſus reſeruationis eſt de beneficijs vacaturis per depoſi-
32 tionem, priuationem, † tranſlationem, aut muneris conſecrationis ſuſceptionem, auctoritate Apoſtolica factas, & fiendas, vt in dicta extrauaganti ad regimen poſt principium, verſ. *nec non per depoſitionem*. per dictam regulam 1. Cancellariæ renouatam, ſub tit. de præbendis, inter communes. & in extrauaganti, ex debito §. huiuſmodi, de electione inter communes. Hieronymus Paulus in praxi Cancellariæ, in §. ſequuntur beneficia reſeruata generaliter. Flamin. Pariſ. de reſignat. lib. 2. q. 16. nu. 27.

Immo dicit Gomezius in regula de triennali, quæſt. 31. num. 10. necnon Philippus Probus in cap. præſenti. num. 10. de officio legat. in 6. quòd talis reſeruatio ſit clauſa in corpore iu-
33 ris, † vt in caſu depoſitionis loquitur tex. in c. quo ad tranſlationem, & c. inter, de tranſlatione Epiſcopi, & in cap. niſi de renunciatione.

Et in caſu tranſlationis loquuntur tex. in cap. ſi quis, & in cap. mutationes 7. q. 1. & in cap. quanto, de tranſlatione Epiſcopi. Gambar. in tractat. de legat. lib. 3. nu. 126.

Sextus caſus reſeruationis eſt in beneficijs, de quibus in concordia, vel
34 diſcordia † electi, vel poſtulati, fuit facta electio, vel poſtulatio, quæ poſtmodum fuit caſſata, ſeu repulſa, vel renunciata, admiſſaque reſeruatio, vt in d. extrauag. ad regimen. §. nec non ſi forſan. vt in extrauag. ex debito, de electione inter communes, in §. huiuſmodi, Hieronymus Paulus vbi ſupra, verſ. *Item beneficia ſuper quibus electio.* quibus etiam conſonat textus in cap. quamquam 18. de electione, in 6. & Gomezius in dicta regula de triennali. quæſt. 31. ſub nu. 10. verſ. *tertia reſeruatio eſt*. Philippus Probus in d. cap. præſenti. num. 28. cum ſequen. de off. legat. lib. 6. vbi collocat iſtum caſum inter 8. reſeruationes in corpore iuris clauſas, per eum adductas ibidem ex num. 10, vſque ad finem.

Septimus caſus eſt de beneficijs vacan-
35 tibus per promotionem † ad Patriarchatum, Archiepiſcopatum, Epiſcopatum, vel Monaſteriorum regimina, vt in d. extrauagan. ad regimen, poſt medium, verſ. *rurſus Monaſteria*. Æneas de Falconibus de reſeruatione. q. 2. principali, ſub nu. 12. verſ. *quarta eſt de beneficijs illorum, qui promouentur*. Caſſador. deciſ. 3. de conſtitutionibus. Hieronymus Paulus vbi ſupra, verſ. *Item beneficia vacantia per promotionem*. Simonet. de reſeruatione. q. 27. per totam. Mandoſ. in reg. 1. Cancell. quæſt. 13. & 14.

* Prout etiam per eamdem promotionem vacant officia Auditoratus Rotæ iuxta conſtitutionẽ 3. Innocen. VIII. Quibus adde regulam Cancellariæ 25. de beneficijs vacantibus per promotionem. *

Octauus caſus reſeruationis eſt de beneficijs vacantibus, & vacatu-
36 ris per aſſecutionem † pacificam, quorumcumque Prioratuum, Dignitatuum, Perſonatuum, Officiorum, Canonicatuum, Præbendarum, & aliorum beneficiorum auctoritate Apoſtolica prouiſorum, ſeu prouidendorum, vt in dicta extrauagan. ad regimen, propè finẽ, verſ. *nec non etiam per aſſecutionem*. de præbendis, & in extrauaganti ex dubio. §. huiuſmodi, de electione inter communes. Rota deciſ. 65. incipit, *nota quòd vbi Papa habentem dignitatẽ*. de reſcript. in antiq. * Burſat. conſ. 126. n. 96. lib. 2. * Simonet. de reſeruat. q. 26. n. 1. & per totam.

totam. Vbi n. 5. bene declarat procedere non solum in vacatione, quæ prouenit ex decreto Papæ, sed etiam ex dispositione iuris, quamuis tale decretum non adsit. Si vero secundum beneficium, per quod vacat primum, esset ab Ordinario collatum, tunc cessaret † re-
37 seruatio. Cum cesset etiã causa reseruationis, & dispositio, vt ex prædictis Doctoribus colligitur. ac dixi in gl. 15. §. 2. ex n. 8. vsque ad 14.

38 Nonus casus est in beneficijs vacantibus, per † execrabilitatem, iuxta formam extrauagantis execrabilis. §. qui vero deinceps, & §. quæ omnia, de præbendis & dignitatibus. Ioann. 22. Nempe quando quis assecutus fuit secundum beneficium incompatibile cum primo, quia non solum vacat primum, & est reseruatum Sedi Apostolicæ, si ab eadem Sede secundum beneficium obtinuit: sed etiam si statim primum non dimittit: sed de facto illud cum secundo habere prætendat, vacat similiter secundum, & sic vtrumque, & eorum prouisio remanet Sedi Apostolicæ reseruata. Quam constitutionem similiter renouat regula prima Cancellariæ, in vers. *ac reseruauit beneficia, quæ per constitutionem*. Ioann. 22. quæ incipit, *execrabilis, vacant, vel vacare contingerint.* de qua constitutione vide vltra Mandosium in dicta regula prima. quæst. 6. in fin. & quæst. 7. 8. & 9. Puteum decis. 74. & 99. lib. 1. & decis. 293. num. 3. lib. 4. Caputaquen. decis. 325. parte prima. Simonettam de reseruatione. quæst. 9. num. 2. vbi additio. Cresen. decis. 6. de restit. spoliat. Mohedan. decis. prima eodem titulo. Menochium de recuperand. remedio 9. quæst. 37. ex nu. 273. cum sequentibus. Nauarrum cons. 12. nu. 1. de præbendis. Alphonsum Hojedam de incompatibilitate benef. p. 1. c. 13. ex nu. 79. vsque ad finem. Et adde quæ vtiliter dixi in gl. 15. in principio, ex nu. 9. cum multis seqq.

39 Decimus casus reseruationis est in beneficijs exemptorum † ab Ordinarijs, & soli Sedi Apostolicæ immediatè subiectis. Quoniam eius est conferre, & construere, cuius est destruere, & priuare. cap. 1. de cappellis Monachorum. cap. quòd in dubijs. de renunciatione. Et ideo sicut Ordina-
40 rius non habet destructionem, † nec iurisdictionem in exemptos; ita nec conferendi potestatem, beneficia exemptorum. cap. fin. de renunciatione, vbi probatur, quòd non tenet resignatio, seu renunciatio ab exempto in manibus Ordinarij facta, sine licentia Papæ. Rota decis. 4. nu. 2. de renunciatione in antiquioribus Besigneti, & decis. 14. nu. 2. & 3. eodem titulo, in antiquis. Aeneas de Falconibus in tractatu de reseruatione, quæst. 2. principali, sub nu. 12. vers. *sexta de beneficijs exemptis.* Puteus decis. 420. *die* 12. *Octobris.* nu. 2. lib. 3. Simonett. de reseruatione. quæst. 46. numero quinto. Cardinalis cons. 112. dubio 5. Pauinus in tractatu de officio, & potestate Capituli Sede vacante 2. par. quæst. 2. sub nu. 16. Ferretus cons. 11. nu. 1. vol. . . Flaminius Parisius de resignatione beneficiorum, lib. 7. quæst. 11. nu. 3. qui etiam in lib. 2. quæst. 16. nu. 20. simpliciter dicit, quòd talia beneficia exemptorum sunt reseruata.

Pro quo etiam facit decisio Cassad. 8. nu. 4. de præbendis, post Abbatem in cap. 1. nu. 7. in fine, de concess. præben. vbi scripsit, quòd quando collator negligens in conferendo est exem-
41 ptus, potestas conferendi deuoluitur † ad solum Papam, cum non superior nequeat supplere negligentiam alterius.

42 CAETERVM in hoc erit subsistẽdum. quia nullo iure † expressum reperio, quòd exemptorũ beneficia, sint reseruata ex sola causa exemptionis, nec vidi vnquam, nec audiui tale practicari. Et cum reseruatio sit odiosa. Besigneti decis. 1. in fi. de præben. Cassad. decis. 3. nu. 5. de reseruat. nunquam inducitur, nisi in casibus à iure expressis. Cassad. decis. 2. ex nu. 9. de reseruat. Simonet. q. 5. de reseruation. ex nu. 1.

Ad cap. fin. de renunciatione, cum decisionibus, & Doctoribus superius allegatis, potest responderi, admittendo quòd Ordinarius non possit admittere resignationem exempti a sua iurisdictione: & si illam non potest admittere, nec tale beneficium poterit alteri conferre, cum nondum vacet, & ante vaca-
43 tionem sit prohibita † collatio. cap. 2. cum similibus, de concess. præben. lib. 6. At vero vbi non requiritur admissio resignationis, sed ipso iure vacat beneficium exempti, non ministerio ipsius Ordinarij, sed ministerio legis, vt in casibus expressis in gloss. 15. Maxime per mortem, quæ & personam, & exemptio-
44 nem, & omnia soluit, † authentico, de nuptijs, §. deinceps. collat. 4. Non videtur quòd tali casu Ordinarius sit ligatus, vt prouidere non valeat, ex eo quòd beneficium sit reseruatum, cum expressum non reperiatur, vt dixi. Et quia data vacatione, iam non dicitur esse beneficium personæ exemptæ. Et ideo nulla ex dictis decisionibus, nec alius Doctor, nisi solus Flamin. Paris. dicit beneficiũ ex sola exemptionis causa esse reseruatum. Immo loquuntur in casu Cappellani pp. eiuus benef. sunt reseruata, ratione familiaritatis per extrauagantem ad regimen, vt sup. in 3. casu reseruationis. Et vltra reseruationem, persona erat exempta, & plura vincula concurrebant. Sed nos non loquimur nisi in terminis solius exemptionis, seclusa alia reseruatione.

Rursus, si beneficia exemptorum essent reseruata, superflua esset regula quarta Cancellariæ, & aliæ regulæ, & constitutiones Papæ reseruantes beneficia subcollectorum, & aliorum officialium Sedis Apostolicæ, cum ipsi sint
45 omnino exempti, † etiam ratione suorum beneficiorũ. * extrabag. cum Matheus. de hæret. in-

ret.inter communes. * & dicam, Deo coadiu-
uante,iu casu 18.huius glossæ,ad finem. nu.81.
& 82.

Nec semper sequitur, quòd illius sit con-
46 struere,cuius & destruere,† & e contra. Nam
Ordinarius non potest conferre beneficium
reseruatum; tamen postquam fuit à Papa
47 collatum, potest ex iusta causa priuare † di-
cto beneficio prouisum à Sede Apostolica.
Antonius de Butrio in cap. per tuas, de ma-
ioritate, & obedientia. num. 11. & Imola
ibidem. numero 5. Felinus ante numerum
quartum, & in eodem nu.4. Cappellana Tho-
losana decis.293. vbi Stephanus Aufredius ad-
ditionator.

Quapropter, erit super hoc cogitandum, &
considerandū,an exemptio sit personalis dum-
taxat, vel etiam sit realis, ita vt beneficium
ipsum sit exemptum, & exemptio de tempore
collationis adhuc duret. Nam tunc Ordina-
* rius conferre nequiret. *cum res exemptæ non
cadant sub Episcopi iurisdictione, sed soli
Papæ sint reseruatæ c.auctoritate, de priuileg.
in 6. & sic Episcopus non potest vnire benefi-
cia exempta.glo.1.in cap.sicut vnire,de excess.
prælator.Caccialup.de vnionibus art.4.num.5.
Petrus de Perusio in eodem tractatu.cap.4.nu.
25. Et quod Episcopus conferre nequeat be-
neficia exempta,tradit Mohedan.decis.22.n.2.
de præbend. *

Vndecimus reseruationis casus est de
beneficijs, de quibus Or-
dinarij,& alij collatores, contra Concilij Tri-
48 dentini † decreta disposuerint, & disponent in
futurum, vt in regula prima Cancellariæ in
fine disponitur, de qua reseruatione etiam vi-
de constitutionem Pij V. 32. incipientem, *in
conferendis beneficijs Ecclesiasticis*, sub 15.Kalen-
dis Aprilis anni 1566. quæ constitutio loqui-
tur de collatione Ecclesiarum parochialium.
a qua constitutione, (vt credo) ista reserua-
tio dictæ regulæ primę,originem trahit.de qua
constitutione plura scripsi in glossa 6.sub ver-
bis, *cum cura, & sine cura*. ex num.114.cum
multis seqq.

Duodecimus casus reseruationis est,de
omnibus Ecclesijs Patriar-
49 chalibus, † Primatialibus, Archiepiscopali-
bus, & Episcopalibus, vbicumque, & quomo-
documque vacauerint,vt in regul.2. Cancella-
riæ cauetur, vbi Mandos. plura dicit. In hac
tamen reseruatione, non comprehenduntur il-
læ Ecclesiæ, quæ sunt ad præsentationem Re-
gum, & aliorum Principum. nam ipsi præsen-
tant, & Pontifex Maximus confert, aut insti-
tuit,vt passim seruari videmus.

Decimus tertius casus est de Monaste-
50 rijs virorum † valorem an-
nuum ducentorum florenorum auri, commu-
ni extimatione excedentibus, vt in eadem
regula 2.Cancellariæ,in vers. *nec non omnia
Monasteria*. sancitur. Quæ Monasteria intel-
51 liguntur de consistorialibus dumtaxat, idest
de his Monasterijs, quæ consistorialiter per
viam cedulæ prouideri solent, vt per Gome-
zium in regula de subrogandis collitigantibus,
q.15.nu.4. ad fin. Mandos.in d.reg.2.q.3.& in
tract. de signatura gratiæ in rubrica de proui-
sionibus.columna penultima.vers. *Monasteria
valoris* 200. & in rubrica de resignationibus,
vers. *resignationes Monasteriorum virorum*. &
vide infra casum, 16.nu.59.

Dceimus quartus casus est de beneficijs
vacaturis, sede Patriarchali,
52 † Primatiali, Archiepiscopali, Episcopali, aut
Abbatiali, vel alterius collatoris, seu collatri-
cis vacante, per obitum, aut dimissionem,
seu amisionem, vel priuationem, vsque ad
promotionem, vel prouisionem successorum,
& pacificam illorum possessionem adeptam.
Quando collatio, seu dispositio ad quemlibet
illorum,vel illarum pertinet. Dummodo non
sit simultanea cum alio, vel alijs. aut etiam ad
alterius præsentationem, vel electionem per-
tineat.vt in vltima parte dictæ regulæ secundæ
Cancellariæ continetur, & in constitutione
161. Pij V. quæ incipit, *Sanctissimus*. sub data
53 nona Martij anni 1567. de qua vide † Hiero-
nymum Gabrielem cons.197. nu.2. & per to-
* tum. lib.1. * & fuit decisum in Vicen. benef.
Sancti Martini 19.Nouembris 1599.coram Il-
lustriss.Pamphilio. * & quæ dixi in glo.24.post
principium. vers. *& propterea Cardinalis non
ligatur per regulam secundam*. nu.7.& in q.6.
ibidem n.11.& in glossa 45.§.3.q.4.& in gloss.
46.nu.29.& glossa 49.vers.*verumtamen est*. nu.
11.& in §.6. proœmiali.nu.51. & in glossa 15.
§.2.ex nu.80.cum seqq.

Et fuit decisum in vna Gerundien.beneficij
31. Maij 1600. coram R.P.D. Corduba, quòd
constitum breuis, quòd beneficium vacauit
54 sede Episcopali vacante, est probandum, ita
vt intret reseruatio. Nam si collatio sede va-
cante ad alium spectaret, non esset locus exe-
cutioni d.breuis.

Decimus quintus casus reseruationis est
de dignitatibus maioribus post
55 Pontificales,in Ecclesijs Cathedralibus,†etiam
Metropolitanis, & Patriarchalibus valorem
annuum, 10. florenorum excedentibus, nec
non de dignitatibus principalibus in Colle-
giatis, vt habetur in regula 3. Cancellariæ,
Vbi declaratur quòd ad hunc effectum reser-
uationis, dicatur etiam dignitas principalis
in Collegiata, illa, quæ consistit in Cathedra-
li;quamuis non sit prima dignitas post pontifi-
calem; tamen ex indulgentia Sedis Apostoli-
cæ, aut consuetudine, vel alio quolibet iure,
habet principalem præeminentiam in Eccle-
sia Collegiata. De qua materia vide, vltra
glossatorem antiquum, Mandosium in dicta
regula 3. Capataquen.decis.219.num.2. par.1.

Ddd diuer-

diuersorum, & Rotam decis. 518. vbi ponuntur vndecim signa cognoscendi dignitatem maiorem post Pontificalem, ac ea, quæ dixi in glossa 9. §. 4. de monocularibus. vers. *similiter videmus, quod regula* 3. & in gloss. 10. num. 28. Nec non Rotam decis. 4. sub num. 1. & per totam de electione in nouis. vbi habetur, quòd quamuis Præpositus Collegiatæ, sederet & in-
56 cederet supra Decanum: † tamen quia Decanus habebat alias præeminentias, & maioritates, fuit resolutum, Decanum & non Præpositum esse principalem dignitatem in Collegiata. Quia non est incompatibile, quòd Decanus sit principalis dignitas: & Præpositus eiusdem Ecclesiæ sedeat, & incedat supra illum in altiori, & digniori loco, manumque dexteram habeat ex consuetudine, vel alio iure speciali.

Per quam decisionem (à me solo inter alios plures, qui in causa scribebant) allegatam, obtinui in vna Calaguritana præeminentiarum Ciuitatis de Logroño, quòd quamuis, secundum laudum antiquum de anno 1538. Ecclesia Collegiata de la Rotunda, debeat habere semper manum dexteram in processionibus, & alijs publicis Congregationibus, & Ecclesiæ parochiales (pro quibus ego scribebam) manum sinistram, quòd nihilominus in recipienda pace, & incensu, & alijs casibus præeminentiarum, de quibus
57 agebatur, esset prorsus, & omninò † seruanda æqualitas (non obstante dicta manu dextera) inter parochiales, & Collegiatam, illarumq. personas: per turnos, & alternas vices, vt fuit resolutum in dicta causa 2. Decembris anni 1602. coram R. P. D. meo Iusto. in qua decisione fuit ter ponderata dicta decisio 4. de electione, in nouis. Et iterum habito prius voto Sacræ Congregationis rituum in eadem causa, & coram eodem Iudice, sub die 6. Iulij huius anni 1603. Sicque fuit iudicatum, & litteræ executoriales relaxatæ. Quibus etiam accedat, quod dixi in glossa 1. ex num. 38. vsque 41. & in gl. 45. §. 1. num. 62.

Addo etiam, quòd ad effectum istius reseruationis, non sufficit quòd sit facta, pura & perfecta erectio alicuius dignitatis in primam post Pontificalem in Cathedrali, vel in principalem in Collegiata: quando effectus erectionis fuit suspensus vsque ad obitum alicuius: & ante dictum obitum, vacatio di-
58 ctæ dignitatis erectæ contingat. Nam tunc † minimè erit reseruata, vt fuit resolutum in vna Vallisoletana Decanatus 11. Decembris anno 1600. coram R. P. D. meo Mellino. vbi in erectione Ecclesiæ Collegiatæ Vallisoletanæ in Cathedralem, similiter fuerat facta à Sede Apostolica erectio Decanatus illius Ecclesiæ purè, & perfectè in primam dignitatem post Pontificalem, cum primum vacaret Prioratus Ecclesiæ eiusdem, nam prioratus antea præcedebat Decanatum. Et cum ante obitum dicti Prioris contingeret vacatio Decanatus in mense ordinario, fuit dubitatum an intraret reseruatio dictæ regulæ 3. & me informante, ac obtinente, fuit resolutum, quòd non, quia de tempore vacationis adhuc pendebat suspensio erectionis.

Decimus sextus casus reseruationis est
59 de Prioratibus, † Prępositis, Præpositatibus, ac alijs dignitatibus, conuentualibus, & præceptorijs generalibus ordinum quorumcunque, sed non militarium, vt disponitur in regula 3. Cancellariæ vers. *reseruauit etiam.* & declarat Glossator antiquus in dicta regula 3. ac Mandosius ibidem quæst. 8. 9. & 10. Vbi concludunt, quòd ista reseruatio non loquitur de Prioratibus, & Præposituris, & dignitatibus secularibus, sed de regularibus perpetuis, dumtaxat. Ac dictus Glossator declarat, quòd attentis illis verbis, *sed non mili-*
60 *tarium*, quòd præceptoriæ ordinis † Sancti Iacobi de Spata, de Alcantara, de Calatraua, Sancti Ioannis Hierosolymitani, excluduntur à reseruatione, ex quo sunt militares. Nam sunt institutæ contra Sarracenos, maximè in Hispania, vt patet ex eorum priuilegijs, & stabilimentis. & vide, quæ dixi in gloss. 8. super verbo, *& quorumuis ordinum regularia.*
61 In quo autem differat ista reseruatio † ab illa contenta in casu 13. num. 50. de qua in regula 2. dic cum dicto Glossatore antiquo, quòd illa intelligitur de Monasterijs Abbatialibus, & Consistorialibus tantum. Ista verò loquitur de alijs Monasterijs, quæ reguntur per Priores, vel alias dignitates regulares, quæ Abbatiales consistoriales non sunt.

Decimus septimus casus reseruationis est, de beneficijs familiarium,
62 & continuorum Commensalium † Sanctę Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, quæ obtinuerunt, vel obtinebunt (eorum familiaritate durante) quamuis prius illa adepti fuissent, etiam si ab ipsa familiaritate per obitum Cardinalium eorumdem, vel alias recesserint, vt patet in dicta regula 3. Cancellariæ in vers. *ac quęcumque beneficia*. Et ibi declarant Glossator antiquus, & Mandosius, Simonetta de reseruatione, quæst. 35. ex num. 18. cum multis
* sequentibus, & quæst. 36. per totam. * Rota decis. 31. num. 2. de præben. in antiquis. Vbi dicit, intrare reseruationem etiam si de tempore mortis, talis familiaris non fuerit, ex quo iam habuit effectum reseruatio. & late fuit decisum in vna Ispalen. beneficij de Gibraleon. 7. Maii 1604. corã R. P. D. Ludouisio. Menoch. de arbitrariis casu. 201. nu. 117. & 118. vbi ex nu. 110. vsque ad nu. 118. licet in nu. 116. & 121. vti minus practicus de hac materia locutus fuerit. Nam in num. 116. dicit quod ad effectum huius reseruationis, sufficiat sola deputatio.

licet

licet non ſeruierit, cum per regulam 31. requiratur ſeruitium, & continua commenſalitas 4. menſium. Nec exemplum de collectore allatum, aliquid facit. cum materia ſit longe diuerſa, & in num. 121. dicit quod beneficium collatum familiari Cardinalis abſenti, ſit hac de cauſa reſeruatum, licet morte præuentus nô acceptauerit, quia ignorabat quia talis collatio fuit reſoluta, & nihil vacabit per obitum talis familiaris, ſed durabit prima vacatio, c. ſi tibi abſenti. de præbend. in 6. & ego dixi in gloſ. 15. §. 2. num. 6. & 7. Licet ſi talis collatio eſſet facta à Papa, intraret affectio, vt dico in gloſſ. 52. nu. 15.*

Tamen ſi ille Cardinalis, cuius fuit familiaris viuat, † & in Curia præſens fuerit, requiritur conſenſus illius in collatione talis beneficij reſeruati, per obitum vacantis facienda, quamuis beneficium vacet apud Sedem, vt in regula 31. Cancellariæ de impetrantibus beneficia per obitum familiarium Cardinalium diſponitur. Cõſenſus etenim illius dumtaxat requiritur, non verò eſt Cardinali reſeruata collatio, ſed Papa debet conferre, & Cardinalis conſentire. Caſſador. deciſ. 5. un. ſi. de præbend. & etiam ſtatuitur in cõſtitutio. Gregor. XIIII. de qua ſtatim loquar.

64 Si verò collator ordinarius † talis beneficij per obitum huiuſmôdi familiaris, vacantis, ſit alius Cardinalis, tunc dictus conſenſus non requiritur, niſi vacatio in Curia contingat, vt in regula 32. Cancellariæ ſancitur. De cuius intellectu, vide Gomezium in dicta regul. 31. quæſt. 19. & Mandoſium in regul. 32. quæſt. 14. Germon. in tracta. de Indultis. §. etiam ex eo, à nu. 37. cum ſequentibus. Hodie tamen iam eſt aliter diſpoſitum per Conſtitutionem Gregor. XIIII. de anno 1591. incip. *Sanctiſsimus*. per quam. in §. volentes, diſponitur quòd beneficia familiarium Cardinalium, ſemper ſint Papæ reſeruata, quamuis collator ordinarius ſit Cardinalis. neque requiritur illius conſenſus. ſed dumtaxat illius Cardinalis, cuius fuerat familiaris ille per quem beneficia vacare contingat, ſi viuat, & in Curia præſens de tempore vacationis fuerit.

Quando autem concurrit familiaritas Papæ, vt in caſu 4. cum familiaritate Cardinalis:
65 tunc ceſſat effectus † familiaritatis Cardinalis, quia minor familiaritas ſuccumbit maiori,
66 & maius lumen † extinguit minus. Caſſadorus
* deciſ. 9. num. 4. de præbendis. * Gomez. in regul. de impetran. quæſt. 15. ex num. 7. Mandoſ. ibidem, quæſt. 14. per totam, & late fuit dictũ in Beneuentana reſeru. benef. 15. Nouembris 1597. coram Seraphino.* Rota deciſ. 71. lib. 3. par. 3. diuerſorum, ac declarat Regula 31. de impetran. benef. per ob. fam. in verſ. *declarans præſentem*. Reliqua vide per Gomez. & Mandoſium ſuper d. regula de impetrantibus beneficia vacantia per obitum familiar. Cardinaliũ. Simonettam de reſeruationibus. quæſt. 35. cum tribus ſequentibus. Et in numer. 21. dict. quæſtionis 35. ſcribit. An Vicarius Epiſcopi Cardinalis illi ſeruiens in dicto officio pro expenſis & ſalario certum ſtipendium habens, dicatur familiaris, & continuus Commenſalis, vt includatur in hac reſeruatione, ac refert caſum iſtum in Rota contingiſſe, factamq. fuiſſe diſtinctionem. Aut ille, qui fuit creatus Vicarius, erat iam ex familiaribus, & continuis Commenſalibus Cardinalis, & includitur. Vel erat electus aliâs Vicarius, cum illa mercede; & tunc non iudicaretur illius continuus Commenſalis, cum nunquam cum illius familia comederit, & quia potius cenſetur deſeruire dignitati, quam perſonæ.
* * Tradit etiam Mandoſius licet dicto Simonettam non citet. in regula 3. quęſtione 69. per totam. Sed aduertendum eſt, quod Rota in vna cauſa Seguntina beneficij 12. Maij 1389. coram Orano, declarauit procedere tantum dictã diſtinctionem quando Vicarius eſt abſens, ſecus vero quando retinetur in domo ipſius Cardinalis. Nam tunc intraret reſeruatio ſi ſit continuus commenſalis vt in dicta deciſione.

Adhuc tamen conſiderari opportet. An talis Vicarius dicatur familiaris Cardinalis ex eo, quod potius dicatur familiaris Epiſcopi tanquam Epiſcopi, quam vti Cardinalis. per ſingularem doctrinam. Alberici in l. 1. §. familiæ nomen, num 2. ff. de publica. & vectig. vbi per tex. ibi cõcludit quod alia ſit familia. Poteſtatis in quantum eſt Poteſtas, & alia illius in quãtum eſt priuatus. Et quod ſi ſtatuto caueatur, quod Poteſtas teneatur pro familia ſua in duplo, & vnus erat Poteſtas, & Capitaneus, & habebat diuerſam familiam in officio Capitaneatus, a familia Poteſtatis, quod ſi familiariis Capitaniæ delinquat, non habeat locum pęna dict. ſtatuti, & alia plura in propoſito ſubiungit.*

Adde etiam, quod eodem modo, ſicut requiritur conſenſus Cardinalis in collatione per Papam facienda, de beneficio vacante per obitum familiaris ipſius Cardinalis; ſic pariter, imò maiori cum ratione, interuenire debet d. cõſenſus, in prouiſione facienda per Legatum, vel aliũ inferiorem habentem facultatem cõferendi tale beneficium reſeruatum. Nam d. poteſtas fuit in eum tranſlata, & deuoluta (mediante tali conceſsione) cum omnibus oneribus, & qualitatibus inhærentibus, nec debet eſſe ille melioris conditionis, quam ipſe Papa concedens. Lambertin. de iure patron. lib. 2. parte 3. quæſt. 7. artic. 13. num. 1, & 2. Rebuf. in praxi titulo de deuolutionibus à num. 40. & in tractatu de nominationibus. quęſt. 8. numer. 21. Acchilles deciſ. 13. de iure patronatus. & iſte caſus nouiſsime contigit in collatione cuiuſdã beneficij vacãtis per obitũ certi

familiaris Illustrissimi D. Cardinalis Iustiniani.
Decimus octauus casus reseruationis
est de beneficijs quorumcun-
que Collectorum, & vnicorum (in quacunque
Ciuitate, vel diœcesi, qui suo tempore officia
67 exercuerunt) subcollectorum, † fructuum,
& prouentuum Cameræ Apostolicæ debito-
rum. de illis videlicet beneficijs dumtaxat, quæ
durante eorum officio obtinebant, & in quibus
seu ad quæ, tunc ius competebat. vt probatur
per regulam 4. Cancellariæ, & in extrauaganti
ad Roman. de præbend. inter comm.
Circa cuius regulæ declarationem, dum di-
cit, *qui suo tempore officia exercuerunt*. est ad-
uertendum, quòd sunt infinitæ decisiones, &
doctorum doctrinæ variæ, & repugnantes super
68 hoc, an requiratur exercitium officij † subcol-
lectoris, vt intret dicta reseruatio.
Nam in primis, quòd sola deputatio subcol-
69 lectoris sufficeret, absq; aliquo exercitio † sunt
decisiones Rotæ 12. de præbend. in nou. & 14.
eodem titulo in antiquis, vbi etiam loquũtur,
quamuis nondum officium subcollectoriæ ac-
ceptauerint. Cassador. decis. 1. nu. 3. de verbor.
significat. Simonet. de reseruat. quæst. 33. nu. 8.
& 9. Milis in repertorio verbo, *beneficia colle-
ctorum*. Felin. in cap. in nostra 21. corollario,
de rescript. Æneas de Falconibus in tractat.
de reseruationib. quæst. 3. principali. num. 16.
vers. *subdit dictus Gaspar*. cum alijs pluribus
citatis per Mandosium in dicta regula 4. quęst.
4. quos ipse sequitur. Et ad dicta verba,
officia exercuerint, respondet, quòd intelligan-
tur quo ad honores, & exemptiones, vt subcol-
lector gaudeat priuilegijs, non quo ad effectum
reseruationis. Verallus aliàs, Caputaq. decis.
140. & 141. par. 1. & decis. 76. par. 3. Flamin.
Paris. de resignat. beneficior. lib. 2. quæst. 16.
num. 26.
70 Quòd autem requiratur exercitium, † vt in-
tret reseruatio, nec sufficiat sola deputatio, &
acceptatio, firmauit Rota teste Puteo decis.
305. incipit, *licet Rota*. lib. 1. ex eo quòd aliter
repugnarent verba nostræ regulæ exercitium
requirentis. Et ad decisiones contrarias fuit
responsum, quòd in illis non attendebatur,
quòd regula Cancellariæ haberet dicta verba,
nec apparebat regulas Cancellariæ de illis tẽ-
poribus habuisse dicta verba. Crescent. decis.
17. de præbend. Rota decis. 1846. incipit, *Ioan-
nes Paulus*. lib. 3. par. 3. diuersor. & fuit resolu-
tum in vna Castellana beneficij coram Orano
de ann. 1594. & alias pluries. Mascard. de pro-
bation. concl. 317. nu. 27.
Vnde est tenenda ista vltima opinio, vi-
delicet, quòd requiratur exercitiũ
subcollectoris, vt intret reseruatio. Quæ ta-
men est temperanda, & intelligenda vt suffi-
ciat, quòd talis collector sit deputatus, & ac-
ceptauerit, & pro tali subcollectore sit com-
71 muniter reputatus, † ac fuerit dictum offi-
cium exercere paratus, quamuis actualiter
non exercuerit, quia non venit occasio; vel
aliàs fuerit legitimo impedimento detentus,
vt per Chisanen. decis. 24. & fuit resolutum
in vna Vrgeleñ. Canonicatus 7. Maij anni
1593. coram Illustrissimo Cardinali Blanchet-
to, & aliàs pluries. Quando namque non se
offert occasio colligendi spolium, veluti in Hi-
72 spania, vbi ex sola persona Episcopi † defuncti
causatur spolium, nec stat per subcollectorem,
est perinde ac si actualiter officium exercuis-
set. l. in iure ciuili 21. ff. de condit. & demonstr.
cum similibus. cap. cum non stat. 66. de regul.
iur. in 6. Rota decis. 1. de concess. præbend. in
nou. & decis. 8. eodem titulo, in antiq. & decis.
6. de consuetudine, in antiquiorib. Bellagneti,
& decis. 92. nu. 1. & seqq. ac per totam par. 1.
diuersor. Puteus decis. 22. lib. 1. Ripa in cap.
cum Ecclesia Sutrina. num. 57. de caus. possess.
Molin. de Hispanorum primogenijs. lib. 2. c. 13.
ex nu. 14.
ET DVM dicta regula 4. dicit, quòd sub-
collector debet esse vnicus in quacunque Ciui-
tate, vel diœcesi, intellige, quòd in tota diœ-
73 cesi, & Ciuitate † debet esse vnicus, & non
vnus in Ciuitate, & alius in diœcesi: sed quòd
iste subcollector vnicus, potest residere, vel
in Ciuitate, vel extra illam in Diœcesi. Nam
aliter; si vnus esset in Ciuitate, & alius in
diœcesi, sequeretur quòd non esset vnicus in
74 diœcesi, sed plures, nam Ciuitas dicitur † de
diœcesi, & regulariter venit appellatione
diœcesis, quando profertur à lege. cap. 1. de
rerum permutatione. lib. 6. & ibi glo. verbo,
diœcesis. Franchus. sub num. 4. vers. *in glo. se-
cunda*. in fin. Geminianus. num. 13. Probus.
num. 2. & dixi latius in gloss. 43. quæstion. 8. à
num. 193.
Et quia diœcesis, & Ciuitas, ponuntur pro
75 eodem, † vti synonyma. cap. quoniam, de offic.
O. dinarij.
Item quia pluralitas est resoluenda in
suas singularitates, & scripsi in gloss. 20. ex
num. 8.
Quinimò quamuis vna diœcesis sit valde la-
ta, & habeat plures Cathedrales, ac plures
Ciuitates, vt in diœcesi Calagurritana, &
alijs pluribus Hispaniæ; non potest esse in to-
ta diœcesi cum suis Ciuitatibus, nisi vnicus
dumtaxat subcollector, vt me informante, &
76 obtinente, † fuit resolutum in vna Calagurri-
tana beneficiorum, die Lunæ 2. Decembris
anni proximi 1602. coram R. P. D. meo Lan-
cellotto. quæ decisio fuit nouissimè confirma-
ta, me etiam obtinente, in alia Burgeñ. bene-
ficij 23. Maij huius ann. 1603. coram R. P.
D. meo Litta. vbi fuit dictum, quòd illa dictio,
vel, sit intelligenda restrictiuè, & declaratiuè,
prout passim accipitur. Socin. cons. 1. num. 8.
lib. 4.
Nec non, fuit ponderatum, hoc maximè
proce-

procedere in Hispania, vbi in vna diœcesi duo
77 subcollectores † essent superflui, cum in illis partibus spolia fiant solum de Episcopo, ita vt pro vna persona non sint necessarii duo subcollectores, vt superius dixi. numero 72.

* * Reliqui vero clerici & beneficiati etiam Dignitates, & curam animarum habentes minime faciunt spolium, sed libere possunt testari, & ab intestato illis succedunt consanguinei, ex immemorabili consuetudine. Vt declarat l. 13. tit. 8. libro primo. recop. & tradit Couar uu. in cap. cum in officiis, numero 9. de testament. quod & notissimum est. *

Vidi etiam facultates datas vni Collectori generali Hispaniæ, expressè dicentes, quòd in quacunque Ciuitate, vel diœcesi, etiam si sit ampla, & diffusa, vltra vnum subcollectorem non deputetur.

Quo fit, vt minus bene nonnulli Collectores
78 † generales Hispaniæ de facto constituãt duos subcollectores in vna diœcesi, eo prætextu, quòd sit lata, & plures habeat Ciuitates.

Et cum subcollector sit subdelegatus Apostolicus, & iurisdictionem habeat, debet esse
79 persona qualificata, † iuxta formam text. in cap. statutum, in principio, & in §. in nullo, in fine, de rescriptis. libro 6. aliàs deputatio erit nulla, & reseruatio cessabit, vt in §. fin. d.c. statutum, & in terminis docet Bartholom. Bellencin. quondam Rotæ Auditor in tractatu de charitatiuo subsidio. quæstione 108. nu. 1. & per totam. Qui ex quæstione 104. vsque ad quæst. 123. finalem, plenè tractat de ista collectorum, & subcollectorum materia, quem om-
80 ninò † vide, & Mandosium in d. regula 4. Et Mascardum de probationibus conclus. 317. per totam, Rotam decis. 9. & 10. de officio delegati, in nouis, & decis. 10. & 12. de præbendis; in nonis, & 11. 14. 29. & 31. eodem titulo, in antiquis, & decis. 20. eodem titulo in antiquiorib. Simonettam de reseruatione. quæst. 32. 33. & 34. Caputaq. decis. 138. cum tribus seq. par. 1. Crescentium decis. 1. de off. delegati, & alia loca superius citata.

Nec omitto, quòd subcollectores Apostolici, tanquam prorsus exempti, non comprehendun tur sub decreto 4. Conc. Trident. sessione 6. lo quente de visitatione personarum Capitula-
81 rium, † vt declararunt Illustr. DD. Cardinales eiusdem Concilij Interpretes.

82 Sicut etiam non comprehenduntur † in c. 6. sessionis 25. de reformatione disponente formam procedendi ab Episcopo contra Capitulares, vt pariter fuit sic responsum.

Idem quoque fuit declaratum in terminis cap. primi, sessione 7. de reformatione, & vide supra. num. 45.

* * Ratio est quia subcollector dicitur officialis Papæ, & officiales Papæ sunt exempti etiam in causa hæresis. extrau. cum Mathæus. de hæreticis. inter communes. Rota decis. 4. sub nu. 2. de renun. in antiquioribus Besignet. vbi alle gat. d. extrauagan. & consuluit bene Lapus de Castillone, in quodam suo consilio incipienti, factum super quo. quod reperitur impressum. post consilia Oldradi. Decius in Rubrica. ff. de officio delegati nu. 4. Nicolaus Eimericus in Directorio inquisitorum 3. parte quæst. 35. vbi eius additio. *

Decimus nonus casus reseruationis est de omnibus beneficijs Curialium, quos dum Curia Romana de loco ad lo-
83 cum transfertur, † eam sequendo decedere contigerit, in quouis loco, quantumcunque etiam à dicta Curia remoto, vt in regula 5. Cancellariæ. Quæ reseruatio est ampliatio primi casus reseruationis cap. 2. de præbendis, libro 6. & cap. præsenti 34. eodem titulo, & libro: & extrauagantis ad regimen. §. nec non quorumlibet, & §. ac etiam, de præbend. inter communes.

Nam in dicto cap. 2. fuit facta reseruatio de omnibus beneficijs vacantibus in Curia,
84 seu apud sedem. Postea † venit d.c. præsenti in quo Bonifacius VIII. per viam declarationis extendit reseruationem dicto cap. 2. ad loca vicina. videlicet per duas dietas legales à Curia Romana distantia. Deinde emanauit dicta extrauagans, ad regimen, & extendit dictam reseruationem ad Curiales peregrinationis, infirmitatis, aut recreationis causa secedentes, qui antequam ad dictam Curiam redierint, in locis ab eadem Curia
85 vltra duas dietas non remotis (dummodo † eorum domicilium non existat ibidem) decesserint.

86 Tandem regula 5. Cancellariæ ampliat † vbicumq. sit Curia, & quantumcunque Curialis ab ea distet, dummodò eam sequatur, ita declarat Alphonsus Soto Glossator antiquus in dicta regula 5. Vbi propterea dicit consuluisse, quòd si Curialis non sequendo Curiam, sed rediens ad partes, in via mortuus fuerit vltra duas dietas à Curia, quòd
87 tunc locum non habeat † ista reseruatio. Se-
88 cus tamen erit, si Curiam sequatur, † quia vbicunque decedat, intrauit reseruatio, vt regula nostra declarat. Et habemus exemplum in Curialibus, qui decesserunt vltra duas dietas sequendo D.N.PP. accedentem ad Ciui tatem Ferrarien. de mense Aprilis anni 1598. vbi permansit vsque ad finem illius anni. Nam dictorum Curialium beneficia fuere prouisa, tanquàm reseruata ratione vacationis in Curia.

Rursus, si Curia non mutatur, sed Curialis recedit causa mutationis aeris, vel causa solatij, & obierit, beneficia illius non erunt re-
89 seruata, † si decesserit extra duas dietas. Secus si intra illas. Glossator vbi supra. Franchus in cap. præsenti, num. 2. in fine notab. 3.

de præben. Mandosius in eadem regula 5. q. 2. sub num. 4. ante finem. Vide etiam quæ dixi in §. 3. proœmiali, prope finem, versic. *secundo infirtur ad regulam 5. Cancellariæ.* vbi dixi, quòd dispositio cap. si Apostolica, de præben. lib. 6. locum habeat in reseruatione d. reg. 5.

Vigesimus reseruationis casus est, de beneficiis Cubiculariorum,
90 & Cursorum † Sedis Apostolicæ, vt in regula 6. Cancellariæ.

Sed videtur, quòd ista reseruatio sit super-
91 flua, † quatenus loquitur de Cubicularijs.

Nam aut loquitur de Cubicularijs secretis, & veris familiaribus, & continuis Commensalibus Papæ, & necessaria non est, cum tales Cubicularij sint inclusi sub reseruatione de beneficijs familiarium Papæ, vt supra in casu 4.

Aut est intelligenda de cubicularijs officialibus Cancellariæ, & nec hoc casu est necessaria, cum etiam ipsi dicantur, saltim per fictionem veri familiares, & continui Commensales Papæ ad effectum, vt eorum beneficia sint reseruata, vt in constitutione 14. Leonis X. & dixi etiam in d. casu 4. Præsertim, quia d. regula 6. erat iam edita à Sixto IV. ante erectionem istorum Cubiculariorum, quæ fuit facta à Leone X. de an. 1515.

Vnde ad excusandam superfluitatem, Glossator antiquus in dicta reg. 6. & etiam Mandosius ibidem quæst. 1. num. 5. & 6. scribunt, quòd reseruatio huius regulæ, vt aliquid de nouo operetur, sit etiam intelligenda de Cubicularijs, seu Camerarijs honoris, vel extra muros,
92 qui † portant vestem similem alijs Cubicularijs secretis, vulgo, *Camerieri secreti*, nuncupatis: partem tamen panis, & vini, & reliquarum rerum non recipiunt.

93 Cæterum licet opinio dicti Glossatoris † antiqui, posset admitti de illo tempore, quo ipse scripsit, videlicet de tempore Innocentij VIII. prope ann. 1484. quando nondum fuerat erectum Collegium Cubiculariorum Officialium Cancellariæ, quia vt dixi fuit erectum à Leone X. de anno 1515. vt in dicta sua constitutione 14. In qua constitutione in §. & ne Apostolicorum, expressè prohibitum est, (ne nomen, & dignitas dictorum Cubiculariorum sui numerositate vilescat,) quòd, vltra numerum Cubiculariorum præscriptũ in erectione illius Collegij, & antiquos Cubicularios, & Camerarios continuos commensales, pro tempore existentium Romanorum Pontificum, aliquis alius nomen, aut titulum Cubiculariorum vsurpet.

Tamen opinio Mandosij, qui longè post erectionem dicti Collegij scripsit, sustineri non de-
94 bet, † & ideò in terminis dictæ regulæ 6. quod non procedat in dictis Cubicularijs extra muros, & honoris, habemus decisionem Mohedani 90. aliàs 2. de probationibus, licet non sit admodum clarè relata, necnon decisionem Putei 33. sub titulo de præben. in manuscript. & etiam loquitur Antonius Augustinus in epitome, super dicta reg. 6.

95 Ex quibus fuit resolutum † 19. Martij anni 1601. coram R.P.D. meo Lancellotto in vna Seguntina Archidiaconatus, & Canonicatus, non esse reseruatos Archidiaconatum, & Canonicatum vacantes in Ecclesia Seguntina de mense Augusti (Episcopo alternatiua gaudente) per obitum quondam Don Petri Silua extra Curiam defuncti, quamuis constabat fuisse dictum Petrum Cubicularium honoris Sixti Quinti, & partem panis recepisse. In qua decisione fuit etiam dictum, non intrare in dicto casu, reseruationem dictæ reg. 3. Cancellariæ, nec constitutiones 78. & 79. Pauli III. nec constitutionem 44. Iulij III. de quibus supra in dicto casu quarto. Neque etiam intrare illud, quod ibi diximus de fictione facta à Papa, quia non apparebet de aliqua declaratione Papæ, vel priuilegio, quod tales Cubicularii extra muros, seu honoris, per fictionem sint veri familiares, & continui Commensales.

Et ad id quod dixi de superfluitate huius regulæ fuit, responsum quòd non erat inconueniens, quòd ratione maioris dignitatis, quam habent alii Cubicularii secreti, vt per Staphil. in tit. de prærogatiuis expectantium. §. videndum. num. 42. fit etiam facta particularis reseruatio suorum beneficiorum.

Vltra quod cum dicta regula 6. declaret ex-
96 plicitè, † ac distinctè, quod implicitè erat dispositum, & expressum: non potest dici superflua, Geminianus in cap. 1. num. 22. de summa Trin. Ruinus cons. 89. num. 17. vers. *non obstat.* vol. 2. cum aliis pluribus per me adductis in glos. 6. *cum cura.* in vers. *& quamuis præfata verba*, post princip. ex num. 32.

Reliqua concernentia materiam dictæ regulæ 6. & præsertim de Cursoribus, de quibus ipsa regula loquitur, vide per Mandos. ibid.

Vigesimus primus casus reseruationis est, de omnibus Canonicatibus, & præbendis, ac dignitatibus personati-
97 bus, & officiis † in Sancti Ioannis Lateranen. & Principis Apostolorum, ac Beatæ Mariæ Maioris de Vrbe Romana, Ecclesiis consistentibus, vt habetur in regula 7. Cancellariæ, in principio. De qua reseruatione vide quæ dixi in glos. 11. sub verbis, *extra Romanam Curiam*, post princip. à nu. 21. & supra in casu 2.

Vigesimus secundus casus reseruationis est, de omnibus beneficijs vacantibus in Ecclesiis diœcesum, & Episcopatuum Hostien. Portuen. Prænestin. Tusculan. Sabinen. & Albanen. ab antiquioribus Cardinalibus, ratione suorum Cardinalatum obtentorum: necnon in aliis Ecclesiis Titularibus de Vrbe, quorumlibet Cardinalium, quamdiu dicti Cardinales tam Episcopi, quàm titu-
98 lares absentes à Romana Curia † fuerint, & non aliter, vt cauetur in regula 7. Cancellariæ par. 2.

par. 1. & dixi in gloss. 24. quæst. 7. & declarant Alphonsus Soto Glossator antiquus dictæ regulæ 7. & Mandosius super eadem regula, quæst. 2. & 3.

Vigesimus tertius casus reseruationis est de beneficijs Regni Ger-
99 maniæ † vacantibus, & vacaturis in mensibus Ianuarij, Martij, Maij, Iulij, & Septembris, & Nouembris, iuxta constitutionem Nicolai V. primam. De qua constitutione, vti concordatis plura dixi in glo. 25. sub verbis *aliorum sub concordatis, &c.* cum gl. seq. & quæ tetigi supra in hac gl. nu. 17. Gregor. Branden. ad concord. German.

Vigesimus quartus casus reseruationis est, de beneficijs rece-
100 ptis in confidentiam. † Nam vacant ipso iure, & sunt Sedi Apostolicæ reseruata per constitutionem 109. Pij IIII. incipientem, *Romanum Pontificem*, sub data 17. Kalendis Nouembris anni 1564. & per constitutionem 87. Pij V. incipientem, *intolerabilis*. sub data Kalendis Iunij anni 1569. quas Constitutiones plenè scholiauit Flaminius Parisius in suo tractatu de confidentijs nuncupato, & præsertim de hac reseruatione agit in quæst. 7. nu. 79. & quæst. 58. nu. 41. & num. 66. Gregor. Branden. ad concordata Germaniæ, quæst. 10. num. 10. Vbi dicit, quòd ista reseruatio non subiacet dictis concordatis.

Vigesimus quintus casus reseruationis est de beneficijs vacantibus
101 propter crimen hæresis, † vt cauetur in constitutione 29. Pij V. incipienti, *cum ex Apostolatus*. sub data 6. Kalend. Februarij anni 1566. in qua constitutione non solum reseruantur dispositioni Apostolicæ beneficia omnia vacantia propter crimen hæresis, sed etiam additur, quòd per quascumque clausulas gene-
102 rales † non comprehendatur vacatio ex causa hæresis, nisi specialiter exprimatur. De qua reseruatione vide Simonettam, siuè eius additionatorem in suo tract. de reseruat. quæst. 99. n. 1. & seqq. in nou. & loquitur Rota decis. 578. par. 1. diuers. Greg. Branden. vbi supra q. 10. per totam, dicens, quòd hæc reseruatio excludit concordata Germaniæ.

Vigesimus sextus casus reseruationis est in beneficijs collatis
103 personis prohibitis, † ratione alterius particularis statuti à Sede Apostolica confirmati, vel concessionis, aut priuilegij. Veluti descendentibus ex sanguine infecto, vel ex genere, aut stirpe, de crimine hæresis condemnato. Nam collationes tales sunt bullæ, & remanent Sedi Apostolicæ reseruatæ, vt in constitutione 68. Greg. XIII. incipienti, *in Ecclesijs*. sub data apud Sanctum Petrum Idibus Nouembris anni 1580. de qua dixi, plures doctrinas remissiuè citando, in glossa 4. super verbis, *personis benemeritis*. ex num. 161. & 162. vers. *adeo etiam quòd ille non erat benemeritus*.

Vigesimus septimus casus reseruationis est de beneficijs vacantibus in Abbatia, seu Monasterio Sanctæ Crucis Ordinis Camaldulen. diœcesis Eugubinæ, per constitutionem Gregor. 13. 107. incipit, *vt Apostolica*, sub Nonis Septẽbris anni 1578.
104 Nam illa Abbatia fuit vnita † Collegio Germanico Vrbis, vt sustentarentur tot nobiles Germani, qui incumbunt litteris in hac alma Vrbe ad fidei augmentum, & extirpandas hæreses.

Vigesimus octauus casus est de beneficijs vacantibus, per delictum offendentis litigantes in Romana Curia,
105 † eorumque Iudices, Aduocatos, & Procuratores, testes, vel notarios. Nam ratione talis delicti, vacant beneficia offendentis, seu iniuriantis ipso iure, & sunt dispositioni Apostolicæ reseruata, vt disponit constitutio Alexandrina, quæ est vndecima inter Constitutiones Alexandri VI. & incipit, *in eminentia*. de qua constitutione tractant Put. decis. 102. & 103. & 104. lib. 1. Mandos. cons. 60. & 61. & Rot. decis. 166 par. 2. diuers.

Vigesimus nonus casus est de beneficijs vacantibus ob non fa-
106 ctam publicationem resignationis, † quia talia beneficia sunt reseruata Sedi Apostolicæ, vt in Cõstitutione 87. Greg. XIII. incipit, *humano vix iudicio*. sub data Nonis Ianuarij anni 1583. in §. quod si quicquam. de qua Constitutione in hac parte tractat Flamin. Paris. in tractatu de resignat. benefic. lib. 11. q. 9. n. 1. & per totam. Greg. Branden. ad concordata Germaniæ q. 10. num. 9. Vbi tenet, quòd huic reseruationi non obstant concordata, de quo nihil firmo. & vide gl. 15. à nu. 85.

Trigesimus casus reseruationis est de beneficijs illorum, qui se
107 ipsos pro alijs examini supponunt, † vel annuas pensiones offerunt pro consequendis beneficijs, aut beneficia impetrant pro alijs, vt ab eis aliquid consequantur, vel quando pro se ipsis impetrant beneficia, cum intentione illa resignandi, vt dixi in gloss. 15. in 36. casu vacationis. num. 89. Nam beneficia illorum vacant ipso iure, & soli Sedi Apostolicæ est illorum dispositio reseruata, vt in constitutione 33. Pauli IV. quæ incipit, *inter cæteras*. in vers. *possint qua beneficia, &c.* sub data 27. Nouembris 1557.

Trigesimus primus casus reseruationis est de beneficijs collatis à Cardinalibus, vigore suorum indultorum, quando illi, quibus factæ fuerunt collationes, si citra montes intra quatuor menses, & si vltra, intra octo menses nouas prouisiones non obtinuerint, ac litteras Apostolicas expedierint. Nam lapso dicto tempore eo ipso vacant
108 † de nouo talia beneficia. Nam prima vacatio iam

iã fuit extincta,& a sola Sede Apostolica possunt prouideri, vt continetur in tenore Indultorum ad finem, & fuit nuper resolutũ in vna Hispalen.Beneficij de Xerez 12.Maij huius anni 1603.coram R.P.D.meo Litta.& vide, quæ dixi in glos.15.casu 46.2.n.109.vsq.126.

Trigesimus secundus casus est in bene-
109 ficijs deuolutis † ad Papam, vt expresse tradit Flaminius Parisius de resignatione lib.2.quæst.16.num. 21. vbi hanc reseruationem enumerat inter beneficia generaliter reseruata, & allegat AEneam de Falconibus de reseruatione p.1.q.4.principali effectu 5. concl.4.

110 Sed profecto in contrarium est veritas, † quia beneficia deuoluta non dicuntur reseruata.Lapus allegatione 84.sub num.5.vers.*de beneficijs.* Æneas de Falconibus qui potius dicit contrarium,par.1.quæst.2.principali.num.12. in fine,& in quæst.4.principali, idest in loco à Parisio citato(licet minus fideliter) effectu 6. conclus.4.num.6.Rota decisione 3. iuncta additione.num.4.de officio delrgati in nouis, & decisione 774.num.2.lib.3.parte 3.diuers & dixi in gl.11.quæst.5.vers.*quarto quia aliàs sequeretur.* numer.60. & in glossa 15.§.2. quæstio. 6. numer.21.

Trigesimus tertius casus erit in bene-
111 ficijs litigiosis, † Namquamuis beneficium litigiosum non dicatur propriè reseruatum; tamen ad effectum,vt Ordinarius non possit prouidere,idem importat litigium,quòd reseruatio.c.2.vt lite pendente, in 6.lat. tradit Philippus Probus in c. præsenti.nu.15.de offi.lega.in 6.Et declaraui in §.7. proœmiali.q.3.ex.nu.116.vsq.120.& in glos.6. vers.*octauo cessat prædictus concursus.* à nu.142. & in glos.24.à nu.27.& gl.31.nu.40. Ac desuper constituit regulam, cum sex ampliationibus,& 16.limitat.ac aliis declarationibus Lãcell.de attenta.par.1.cap.3.ex nu.99.vsq.168. Cui adde duo notanda.

Primum,quòd dum Lancell. vbi supra ampliatione 3.ex nu.103.dubitat de opinione Archiniaconi in dict.c.2.vt lite penden. in 6. dicentis,quòd dispositio d. tex. habeat etiam lo-
112 cum in vacatione per mortem ciuilem, † veluti per resignationem,vel assecutionem.Nihilominus opinio Archidiaconi est constanter tenenda, exclusa opinione contraria, vt fuit decisum in vna Vallisoletana Scholasticæ 17. Iunii 1602.coram D.meo Lancellotto.

Secundum notandum est,quòd quatenus Lãcellottus,vbi supra limitatione 8.nu.135.& in 2.p.cap.4.in præfatione.num.672. & 688. tenet quòd prohibitio.d c.2.cessat, quando su-
113 perstes † collitigans fuerit prouisus ab Ordinario,eò quòd tunc cesset ratio d. c. 2. videlicet ne collitigãtes multiplicentur, post Franchum.ibid.num.6.in fi.quod etiam tenuit Rocchus de Curte de iure patronatus verbo, *honorifi cum.*q.23.num.53.in fi.Paris.cons.30. nu. 4.lib.4.quem allegat,& sequitur Ant. Gabriel tit.de iudiciis.concl.4. nu. 42. Præfata opinio non est secura,nec tenenda,sed potius contra-
114 ria. † tum quia dispositio d.c.2. est generalis, & indistincta,& generaliter intelligenda. l. 1. §.generaliter.ff.de legat.præstand. Tum quia aliter regula Cancellariæ de subrogandis collitigan.per Papam,esset frustratoria. Tum etiã quia Franchus vbi supra non firmat pedes,sed cogitandum relinquit, & Rocchus vbi supra, dum loquitur de præsentato lite pendente est, contra communem opinionem, vt per Crescẽ. decis 8.nu.2.de iure patron.Ita fuit nouissime resolutum in vna Hispalen.beneficij de Xerez 10.Februarij 1604.coram R.P. D. meo Litta. Vbi propterea fuit conclusum esse nullam collationem à Card.Hispalen.de quodam beneficio litigioso,cuidam superstiti collitiganti factam.Et in eadem decis.dicitur, quòd idem tenuit Rota antiqua,vt in decis.10.num. 2.& 3.vt lite penden.in nouis.& Rota moderna in vna Posnanien. Parochialis 4. Ianuarij 1572. Coram Illustris.D.meo Seraphino.Et ad Gomez.in regul.de subrogã.q.2.n.2.dicẽtẽ, quòd quicunque inferior à Papa,concedens subrogationem collitiganti,comprehenditur sub d. regula:fuit responsum procedere in inferiore,habente facultatem subrogandi ab ipso Papa mediante aliquo indulto,seu iure speciali, & non aliter.

* *Adde quod ad effectum, vt Ordinarius prouideat citius, dicitur extincta lis, vt versiculo lis.nu.7.*

Trigesimus quartus casus de benefi-
115 cijs affectis, † de quibus in gl.sequen.(Deo dante)dicemus.

Trigesimus quintus casus est de Canonicatibus,& præbẽdis Ec-
116 clesiæ Metropolitanæ Cæsaraugustæ, †nouissime de isto mense Septemb. 1603. de regulari in secularem erectæ.In qua erectione in perpetuum reseruatur Sedi Apouolicæ, libera collatio omnium dictarum præbendarum vacaturarum in mensib.Ianuarij,Aprilis,Iulii,& Octobris.Nec non institutio ad præsentationem Regis Cathol.de dictis præbendis vacantibus in aliis quatuor mensib.Februa. Maii.Augusti,& Nouemb.Archiepisc.autem soli,conceditur libera dispositio de beneficiis,& præbendis vacantibus in mensib.Iunii,& Decemb. absque aliquo interuentu Capituli. Et Sede vacante istę collationes reseruantur Sedi Apostolicæ, vt supra in casu 14.Et denique Capitulo conceditur libera collatio de vacationibus contingentibus in reliquis duobus mensib. Martii,& Septemb.dummodò Archiepisc.habeat vnum
117 † votum in istis collationibus per Capitulum fiendis,tanquam vnus de Capitulo.Canonicatus autem Doctoralis,& Magistralis,ac lectionis Sacræ scripturæ, necnon Pænitentiarius,

Noua erectio Ecclesiæ Cæsaraugustanæ.

sunt

sunt semper per concursum prouidēdi per Capitulum, dummodo si vacant in octo mensibus Apostolicis, teneantur nouas prouisiones à Sede Apostolica obtinere, vt latius in tenore d. erectionis, & memini in glos. 9. §. 2. num. 80.

* *Superaddo 36. casum, quando Sedi Apostolicæ ex aliqua consuetudine, vel præscriptione antiqua, competeret priuatiue collatio omnium, vel aliquorum beneficiorum alicuius Ecclesiæ. Nam tunc per regulam nostram 8. non conceditur facultas illa conferendi Ordinarijs, sed semper remanent reseruata Sedi Apostolicæ, tum quia regula nostra est inducta in augmentum collationum, & reseruationum Apostolicarum, & sic non debet contrarium effectum operari, vt in vulgatis.

Tum quia quamuis Papa reseruando octo menses, censeatur concedere alios quatuor Ordinarijs, vt plene dixi in glos. 54. num. 1. cum seqq. & per totam.

Cæterum hoc dumtaxat procedit in his beneficijs in quibus Ordinarij habent ius prouidendi, vt declarat nostra regula in illis verbis, post principiū. (ad collationem, prouisionē, & quorumcumque Ordinariorum.) nam Papa à se ipso sibi reseruare non deberet, vt tradit Ripa respons. 6. num. 8. de constitution. cum late adductis in glos. 13. ex num. 75. cum seqq.

Tum etiam, quia similiter, quando conceditur in sex mensibus alternatiua, expresse declarat, vt dumtaxat sit in beneficiis libere collationis Ordinariorum, vt in vers. *non autem aliorum &c.* & in vers. *dummodo alias dispositioni Apostolicæ &c.* & declaraui super singulis glossis.

Summaria Glossæ 52.

1 *Affecta beneficia, non includuntur in concessione alternatiua.*
2 *Affectum esse beneficium aliud est, & aliud esse reseruatum.*
3 *Dictio, vel, ponitur inter diuersa.*
4 *Affectionis, & reseruationis differentia quæ sit, & nu. 5.*
6 *Manus appositio Papæ quando adest, non est necessaria inhibitio, nec decretum.*
7 *Affectio ex manus appositione Papæ; in quibus iuribus fundetur, & num. 8.*
9 *Manus appositio Papæ, maioris est efficaciæ, quam reseruatio, ac dicitur clausa in corpore iuris, & inficit etiam possessionem, & num. 10.*
11 *Affectio resultat ex commenda, vel vnione ad vitam. nu. 12. & ex mandato de prouidendo, num. 13.*
14 *Affectio inducitur ex decreto apposito per Papam de dimittendo.*
15 *Affectio resultat ex præuentione collationis nullæ, & ex renunciatione facta in manibus Papæ, & num. 16.*
17 *Electi per obitum non vacat beneficium, sed si electus renuntiat electioni in manibus Papæ erit affectum beneficium, & nu. 18.*
19 *Affectum erit beneficium, si Papa mandat electoribus ne procedant ad electionem, vel ex manus appositione super electione. nu. 20.*
21 *Affectum erit beneficium, quod de mandato Papæ fuit ablatum alicui.*
22 *Collationem beneficij, qui habet à Papa, si indigeat aliqua dispensatione, Episcopus non potest cum illo dispensare.*
23 *Collationem vnius beneficij, qui habet à Papa, si postea obtinet ab Ordinario, cadit tāquam ingratus à iure sibi quæsito.*
24 *Manus appositio Papæ in vno ordine, impedit ne ordinatus possit reliquos ordines recipere ab alio inferiore.*
25 *Ordinatus à Papa, non propterea est exemptus: tamen non potest ab aliquo degradari.*
26 *Collatum beneficium, qui habet à Papa, potest ab inferiore ratione delicti priuari.*
27 *Manus appositio Papæ in cognoscendo de aliqua causa, auocat illam ab omnibus inferioribus.*
28 *Manus appositio Principis secularis, vel Episcopi, aut Domini temporalis, causat auocationē.*
29 *Ordinarius, nec alius delegatus non potest se intromittere in causa beneficiali, quando Papa alicui commisit executionem litterarum.*
30 *Manus appositio Papæ aufert potestatem datam executoribus.*
31 *Manus appositio Papæ in signanda aliqua commissione, impedit signaturam Iustitiæ, ne super illa rescribere valeat, nisi in dependentibus. num. 32.*
33 *Papæ manus appositio facit, quòd causa semel effecta Curialis, semper remaneat Curialis.*
34 *Affectio causata ex manus appositione Papæ, est exprimenda in gratia beneficij.*
35 *Priuilegij interpretatio, principaliter & non incidenter facienda, pertinet ad Papam.*
36 *Concil. Trid. sess. 24. c. 20. de reform. non procedit in beneficijs reseruatis, & nu. 37.*
38 *Manus appositio quo ad vnum effectum, non operatur quo ad alium.*
39 *Manus appositio in committendo, vel diffiniendo, non operatur quo ad prouisionem.*
40 *Manus appositio in reseruatione pensionis, non afficit quo ad collationem, licet aliqui contradixerint. nu. 41.*
42 *Manus appositio Papæ in erigendo, non extenditur ad prouisionem.*
43 *Manus appositio in collatione, non ligat manus Ordinarij ne possit cognoscere de subreptione gratiæ, vel rescissione permutationis. num. 44. vbi quid de beneficio manuali commendato.*
45 *Manus appositio cum falsa narratiua reseruationis, non afficit beneficium.*
46 *Papa non intendit in dubio lædere Ordinarium, nec præuenire, & nu. 48.*
47 *Manus appositio, non operatur vltra intentionem Papæ.*

Manus

49 *Manus appositio quo ad prouisionem ex vna vacatione, non afficit quo ad prouisionem ex diuersa vacatione, & nu. 50 & 51.*
52 *Impetrantes calumniosi non possunt auferre collationes Ordinariorum.*
53 *Manus appositio ex falsa causa, non nocet ordinarijs collatoribus.*
54 *Manus appositio Papæ, non afficit quo ad beneficia iurispatronatus laicalis, vel mixti.*
55 *Manus appositio Papæ non lędit concordata, nec indulta Cardinalium.*
56 *Manus appositio Papæ, non afficit, quando Ordinarius prius præuenit, licet præuentio esset resoluta, & nu. 57.*
58 *Modus, & finis attenditur in agendis.*
59 *Affectus expirat, quando collatio Papæ fuit sortita effectum.*
60 *Manus appositio Papæ, an liget manus Ordinarij quo ad pœnitentiam, seu forum interiorem.*
61 *Manus appositio Papæ, non inficit possessionem in beneficio iam vacanti.*
62 *Manus appositio Papæ, quando non afficiat in commissionibus. remissiuè.*
63 *Confirmationis Papæ de validitate, quando possit inferior cognoscere.*

Vel affecta non fuerint. glos. 52.

Differentia affectionis, & reseruationis.

NON solum excipit regula nostra, beneficia aliàs reseruata, vt non includantur in concessione alternatiuæ, vt in glossa præcedēti scripsi; sed etiam excipit, ac excludit beneficia af-
1 fecta; † de quibus in hac glossa sermo noster erit.

Et scire oportet, aliud esse beneficium reseruatum, & aliud beneficium affectum. ideoque tanquam diuersa ponuntur in regula nostra, non solum in verbis thematis nostri; sed etiam iterum inferius. in illis verbis, *reseruatorum, vel affectorum*. ac etiam in constitutione 142. Pij IV. de qua dixi in §. 7. procemiali, præsertim nu. 114. & 115. Nam de natura illius dictionis,
3 *vel*, est quòd ponatur inter diuersa. † Bald. in l. filiæ, ante nu. 1. C. de collationibus. Card. in Clem. 2. num. 8. de ætate & qualit.

4 Differentia autem reseruationis, & affectionis est hæc, quia reseruatio respicit actum † verbalem, & expressum, veluti si Papa per constitutionē, aut solo verbo dicit, reseruamus, nam dicitur reseruatio. Affectio verò respicit actū realem, & factū, ex quo tacita reseruatio oritur. veluti quando Papa apponit manum super dispositione alicuius beneficij. Nam tunc dicitur affectio, ita vt omnes inferiores amplius se intromittere non valeant, vt explicitè declarant Æneas de Falconibus de reseruatio. prælud. 3. per totum. Gomez. in decis. 1. de cōcess. præben. in manuscript. Burs. cons. 126. nu. 62. lib. 2. Mandos. in procemio regularum Cancellariæ. quæst. 5. num. 1. & per totam. in noua impressione. Simonet. de reseru. q. 64. per tot. & præsertim nu. 9. & 14. Vbi etiam addit, quòd inter affectionem, & reseruationem illa inter-
5 cedit differentia, † quæ inter causam, & causarum, & inter expressum, & tacitum. Mohedan. decis. 9. sub num 1. de præb.

Item quando Papa manus apponit, non est
6 necessaria † alia inhibitio, nec decretum. Secus tamen est in reseruatione, quæ per se sola sine inhibitione vel decreto, non ligat. Gaspar de Perusio in tract. de reseru. q. 10. per totam. Hieron. Gabr. cons. 166. incipit, *Dertusen. Ecclesia*, nu. 6. lib. 1.

Quæ affectio ex appositione manus Papæ
7 fundatur, † per text. in cap. vt nostrum 56. de appellationibus, vbi probatur, quòd postquam Papa ad se reuocat aliquod negotium, ligātur manus inferiorum vt nihil validè in eadem causa per illos fieri possit. & tradunt post Innoc. & alias ibidem Abbas num. 1. Franch. nu. 3. cum seqq. vsque ad finem. Dec. sub nu. 1. Et fundatur etiam per cap. 1. & 2. de confirmatione vtili, vel inutili. vbi si Papa manum apposuit confirmando iura alicuius, de illorum validitate nemo inferior cognoscere potest. & vide infra num. 62.

Et in terminis collationis beneficiorum est text. expressum in extrauaganti ad Roman. §. Romani, de præbend. inter communes. *Romani (inquit) Pontificis manus appositionem tanta efficacia, tantaq; virtutis existere, vt & si litteræ Apostolicæ super prouisionibus beneficiorum ex aliqua causa suum debitum non sortiantur effectum, facultatem tamen prouidendi de beneficijs taliter reseruatis, quibuscunque alijs fuisse ademptam, & remanere semper affecta, nullumque de illis præter Roman. Pont. ea vice disponere potuisse, nec posse, harum serie decernimus, & declaramus.* & tradunt Innoc. in cap. inter dilectos. num. 4. & ibi communiter omnes, de excess. prælatorum. Rota decis. 25. num. 1. & 4. ac per totam, de concess. præbend. in antiquis, & decis. 6. num. 2. eod. tit. in antiquior. Roman. cons. 325. incipit, *circa primum*. num. 5. Cassad. decis. 1. num. 8. de restitut. spoliat. & decis. 2. num. 10. de vnionibus. & decis. 37. num. 3. super regulis Cancellariæ. Anchar. cons. 58. incipit, *circumscriptis regulis*. & cons. 339. incipit, *intentio D. Constantiæ*. * Simonetta de reseruat. quæst. 58. & q. 54. * Rebuff. in praxi tit. de reseruatione, num. 30. cum seqq. Gaspar de Perus. in tract. de reseruat. q. 10. Aeneas de Falcon. in eodem tract. in prælud. 3. & in q. 4. princ. effectu. vbi adducit diuersas opiniones Doctorum, priusquam emanaret d. extrauagans ad Rom. Mandos. in regula 4. Cancellariæ. q. 4. num. 4. & in regula 5. quæst. 6. num. 6. & in regula de infirmis, q. 16. nu. 6. & de signatura gratiæ, verbo, proui-

prouiſiones. colum. 3. verſ. *affectum*. Petrus
Gregorius Tholoſan. in inſtitutionibus rei be-
neficiariæ. cap. 24. num. 17. D.Anaſtaſ. Ger-
mon. in tract. de Indultis. §. alioquin. ex nu.
21.cum ſequent.Hieron.Gabr. conſ.182. nu.6.
cum ſequent. lib. 2.

Et deſuper temporibus antiquis erat ex-
8 preſſa regula † Cancellariæ, quæ hodie non
inuenitur,cum neceſſaria non ſit. Ancharan.
dicto conſ.58. nu.4.verſ. *Item regula Gregorij*.
Felin. in cap.fin..nu.fin. de præſumpt. Vitalin.
in Clem.1. num.6. ad finem, vt lit. pendente,
Rota deciſ.12. in fin. de conceſſ. præbend. in
antiquis. facit tamen aliquid regula 10. Can-
cellariæ inter modernas.

Ita vt plus afficiat, & maioris ſic efficaciæ
9 † iſta manus appoſitio, quàm reſeruatio. Æ-
neas de Falconibus de reſeruationibus. q. 4.
principali, effectu 1.nu.4. poſt princ.& in effe-
ctu 6.nu.3. in fi. Rebuffus vbi ſupra.nu.34.Me
noch. conſ. 83. *reſpondebo*. num.31. lib.1.Lan
cellott. de attent. ſecunda parte. cap. 10. nu.
ſeptimo. Ac ideò iſta affectio dicitur reſerua-
tio clauſa in corpore iuris, vt aſſeruit Philip-
pus Probus in cap. præſenti. nu.41. verſ. octa
uam, de officio legat. in ſexto.

Sicque facilius tollitur reſeruatio,quam af-
10 fectio. † Simonetta de reſeruatione, quæſt.63.
num.3.& quæſt,64. num.8. Ac propterea cum
reſeruatio inficiat titulum, & poſſeſſionem, vt
dixi in gl.31. à fortiori, & affectio. Anton.Ga
briel. titul. de clauſulis. concl.3. nu.16.

Ex quo infertur primo,quòd ſi Papa dat
11 in commendam† aliquod bene-
ficium, vel in eo adminiſtratorem apponit,
quòd ex appoſitione manus Papæ in dicta
Commenda,remanet beneficium affectum, vt
ceſſante commenda, vel adminiſtratione,Papa
ſolus prouidere debeat. Caſſadorus deciſ.2.de
reſeruationib. nu.1.& 12. Creſcen. deciſ.2, de
Parochiis, Mohedanus deciſ. 9. de præbend.
Puteus deciſ.158. lib. 1. & latius ſcripſi in gl.
5. §. octaua de commendis.

Oriuntur 12 vtiles illationes ex d. concl.

12 Quod etiam procedit in vnione † facta de
aliquo beneficio ad vitam alicuius, vt tradit
Petrus Greg. Tholoſ. in nouis inſtitut. rei be-
neficiariæ, cap.20. ſub nu.3. ad medium, & te-
tigi in gl.5. §.7. ante fin. nu.112.

Secundo infertur quòd eo ipſo, quòd
Papa concedit alicui manda-
13 tum † de prouidendo de certo beneficio,etiam
ante vacationem, quòd quamuis aliàs benefi-
cium non ſi reſeruatum, nec vacauerit in men
ſe reſeruato, quòd ex dicta appoſitione ma-
nus, tale beneficium remanet affectum, vt in
d. extrauag. finali. §. Romani, de præbendis,
inter communes. Rota, iuncta additione Pa-
paz. in deciſ. 10, ſub littera B. ante fi. de præ-
bend. in nouis. Simonett. de reſeru. quæſt.60.
num.1. Rebuff. in praxi tit. de reſeruat. nu.
33. Flamin. Pariſius de reſignat. benefic. lib.
12. quæſt. 10. numero 9.

14 Tertio infertur,quòd ex decreto,† appo
ſito per Papam alicui, de dimit-
tendo beneficium in manibus eius,remanet af-
fectum, vt ſolus ille poſſit conferre pro illa vi-
* ce, etiam ſi non dimitteret. Rota deciſ. * 13.
& * 14. de rerum permutatione in antiq. Si-
monett. de reſeru. q.26. nu. 3. & fuit deciſum
in vna Compoſtellana Canonicatus 10. Maij.
1600. coram R.P.D. meo Lancellotto.& vide
quæ ſcripſi in gl.15. in princ.caſu. 46.

Quarto infertur,quòd ſi Papa iure præ-
15 uentionis,† ac præuenire inten
dens, contulit alicui beneficium, & collatio
non teneat ex aliquo defectu impetrantis, vel
aliàs ſit inutilis: quòd minime poterit am-
plius Ordinarius ſe intromittere in diſpoſitio-
ne illius vacationis, quamuis contigerit in
ſuo menſe ordinario. Nam ex quo Papa ap-
poſuit manuum, Ordinarij manus ligatæ re-
manſerunt. Anchar. conſ.58. incipit, *circum-
ſcriptis*. num. 4. & ferè per totum. Vital. in
Clem. 1. ſub num.6. vt lite pendente. Dec. in
cap. vt noſtrum.nu.1. de appell. & in c.1. nu.
8. de confir. vtili, vel inutili. Ioann. Gutier-
rez in alleg.1. nu.27. Phil. Probus in addit. ad
Monachum in c. ſtatutum. nu. 17. de præben.
in 6. de quo vide infra limit.2.

* *Idemq. eſſet ſi Papa contuliſſet abſenti
aliquod beneficium,& ante acceptationem
decederet abſens. Aeneas de falconibus de re-
ſeruu. q.5. princip.verſ.ſecundo.quæro nu.1.*

Quinto infertur, quòd ſi vnus renun-
16 ciat ſuo beneficio in manibus†
Pontificis Max. in menſe ordinario, quòd (ſe-
cluſa reſeruatione ratione vacationis in Cu-
ria)beneficium remanet affectum ex dicta ma-
nus appoſitione; ita vt nullus Ordinarius
poſſit de illo prouidere, quamuis à Papa non-
dum collatum exiſtat. Roman. conſ. 342. nu.
2. Ludou. Gomez. in regula de infirmis re-
ſignan. quæſt.33. num.1. verſ. *& tenendo iſtam
partem*. Rebuffus ſuper eadem regula, in pra-
xi, gl.14. num.4.

Sexto infertur, quòd quamuis non dica-
tur vacare in Curia beneficium
17 per obitum electi, & non confirmati, † in ea-
dem Curia decedentis, cum non habeat ius
in re, ſed ſolum ad rem, vt dixi in gl. 15. §. 2.
num.31. Tamen ſi electus de aliquo beneficio
renunciet iuri ad rem,quod ex dicta electione
habet,in manibus Papæ, & Papa admittat re-
nunciationem, tale beneficium remanet af-
18 fectum ex † dicta admiſſione, & manus appo
ſitione, vt benè tradit Aeneas de Falconibus
de reſeruat.q.4. princ. effectu.46.

Septimo infertur,quòd ſi Papa mandat
electoribus alicuius beneficij,
ne ad electionem procedant,quòd ex tali man
19 dato, & manus appoſitione † remanebit bene
ficium affectum. c. ſi eo tempore.45. de elect.
lib.6.

lib. 6. Æneas de Falcon. de reseruat. prælud. 3. sub nu. 4. Rebuff. in praxi tit. de reseruationib. num. 32.

Octauo infertur, quòd si Papa post factam electionem à Capitulo, & ante confirmationem illius, manum apponit

20 in aliquo actu concernenti † validitatem ipsius electionis, quòd talis manus appositio facit, quod confirmatio postea ab Ordinario facta, non teneat, quia soli Papæ fuit affecta confirmatio. Gaspar de Perus. de reseruat. q. 6. in fin. & facit. decis. 17. de præben. in nou. & ea quæ scribit Æneas de Falconib. in d. q. 4. princ. effectu 46.

Nono infertur, quòd si Papa, per suum rescriptum, mandat quòd Titius

21 priuetur † beneficio quod obtinet, & fuerit priuatus: quòd dispositio illius remanet affecta Papæ, ratione manus appositionis. Æneas de Falconib. in prælud. 3. sub nu. 4. vers. *vel aliquando mandat aliquem priuari suo beneficio*. & vide quæ dixi in gloss. 13. vers. *Item quando aliquis præsens*.

Decimo infertur, quòd si habens collationem à Papa, indigeat aliqua

22 dispensatione, † non potest Episcopus cum eo, quo ad tale beneficium, dispensare, licet alias posset. Abb. in cap. postulasti. nu. 10. de clerico ordinato ministrante. Simonet. de reseruat. q. 64. nu. 6.

Vndecimo infertur, quòd si quis prius obtinuerit collationem de aliquo beneficio a Papa, & postmodum obti-

23 nuerit collationem de eodem † beneficio ab Ordinario, caderet a iure sibi quæsito per collationem Papæ tanquam ingratus, & collatio facta ab Ordinario illi suffragari non potest stante d. manus appositione, vt docuit Abb. benè declarans in cap. cum olim. n. 18. de sent. & re iud. * Felin. in cap. in nostra. num. 2. vers. *intellige hoc dupliciter*. de rescript. & fuit decisum in Cæsaraugustana benefic. 5. Nouembris 1597. coram R. P. D. Pegna & 9. Martij 1601. coram Corduba. Selua de benef. 3. p. q. 19. nu. 2. vers. *& istud intelligitur*, Mandos. in tract. de ingratitudine. q. 54.*

Duodecimo infertur, quòd manus appositio Papæ in ordinibus,

24 velut, quòd initiauit aliquem in minoribus † ordinibus, impedit quòd nullus alius à Papa, etsi sit alius Ordinarius, possit illi maiores ordines conferre. cap. cum in distribuendis de temporibus ordinationum, & etiam habetur in l. 15. post medium, titulo 3. Partita 6. ut dixi in §. 3. proœmiali. num. 117. vbi à num. 113. & seq. alia notaui de prærogatiua prouisi à Papa.

Decimo tertio infertur, quòd ordinatus

25 à Papa, licet ex eo non † sit exemptus à iurisdictione Ordinarij, vt in c. per tuas, de maioritate, & obedientia; tamen non potest Ordinarius, propter delictum ordinari degradationem requirentis, illum ab ordine deponere, ratione dictæ manus appositionis. gl. 1. in d. cap. per tuas, vers. *sed nunquid potest Episcopus*. quæ glossa est communiter ab omnibus recepta, vt post antiquiores Butr. ibi n. 9. Abb. nu. 2. Imo. n. 5. in fin. Vbi etiam tradunt,

26 An procedat in priuatione beneficij à Papa collati, & Felin. ante n. 4. & nu. 5. decisio Cappellæ Tholos. 293. incipit, *item fuit quæsitum, an possit quis priuari beneficio*. & ibi illius additionator, & tetigi in gloss. 51. præcedenti sub casu 10. ad fin. vbi conclusi affirmatiuè.

* In pluribus namque sunt præferendi prouisi auctoritate Apostolica, vt per Abbatem & Felin. in d. cap. per tuas. de maiorit. & obed. Boer. in tract. de auctor. magn. concil. nu. 81. & 92.

Vnde prouisus auctoritate Apostolica de canonicatu, licet posterior, est præferendus prouiso ab Ordinario anteriori, in assecutione præbendæ. cap. hi qui. 12. de præben. in 6. Paris. consl. 83. nu. 2. lib. 4.

Addo tamen quòd beneficia sedi Apostolicæ reseruata, comprehenduntur sub indulto concesso ad percipiendum fructus primi anni, de omnibus beneficijs vbicumque vacaturis. iuxta tex. in cap. si propter. de rescrip. in 6. Cùm hoc non repugnet collationi Apostolicæ, & etiam beneficia exempta cadent sub d. indulto. Gemin. in d. cap. si propter. nu. 6. Franch. nu. 8. & tenet Rota decis. 2. de priuileg. in antiq. Æneas de Falcon. de reseruat. q. 4. princip. effectu 12. per totum. & fuit decisum in Burgen. fructuum 19. Iunij 1570. coram Binario. & 8. Nouembris 1600. coram Illustrissimo Mellino. in alia simili Burgen. fructuum.*

Decimo quarto infertur, quòd eo ipso

27 quòd Papa cœpit † cognoscere de aliqua causa, & desuper manum apponit, quòd tacite auocat illam à quibuscunque Iudicibus inferioribus: ita vt omnia postmodum gesta, sint nullius roboris, & momenti. Innoc. in cap. cum M. in fin. de constitut. per tex. in cap. licet. de off. deleg. quem omnes communiter sequuntur in d. cap. fi. vbi plenè per Ripam ex nu. 194. vsque ad 198. Steph. Aufred. in addit. ad decis. 480. Cappellæ Tholos. vers. *& ideo sicut Papa per simplicem cognitionem*. cum alijs adductis per Lancell. de attentat. 2. par. cap. 10. de attentatis post auocationem causæ nu. 13. & ferè per totum illud cap. vbi multipliciter ampliat limitat, & declarat.

Quod etiam locum habet respectu alio-

28 rum inferiorum † à Papa, qui causas auocare possunt à suis Vicarijs, seu locum tenentibus, vt in Episcopis respectu Vicariorum, & in alijs principibus Dominis temporalibus, respectu illorum Iudicum, quibus ipsi liberè iurisdictionem concesserunt. Abb. in d. cap. vt nostrum. sub nu. 2. in fin. Dec. nu. 1. ante fin. de appell. Dominic. Geminian. in cap. fin. de

officio

officio ordinarij, in 6. Steph. Aufredius, vbi su pra, vers. *& ideo etiam quilibet potest.* Auedanus de exeq. mandatis, p. 1. c. 5. n. 12. Couarr. in pract. quæstionib. c. 9. n. 1. vers. *primo hinc adducitur.* & nu. 4. vers. *quod si Dux, & Marchio.*

Decimo sexto infertur, quòd si Papa cõmisit alicui executionem lit
29 terarum Apostolicarum † prouisionis alicuius beneficij, vt passim fieri solet, quòd tunc Ordinarius, neque etiam Legatus Apostolicæ Se-
* dis, se intromittere non possunt * c. 2. de offic. legati. * Felinus post Bald. in c. fin. nu. 18. de præsump. Hieron. Gigans de pensionib. q. 69. n. 1. vbi hoc declarat. Couarr. in pract. quæstion. c. 9. sub n. 4. ante finem. vers. *quandoque tacitè fit auocatio.* & vide inferius casu 22. à nu. 16.

* * Vnde dubitando, videtur de consilio Nauarri. I. de officio delegat. dum dicit, quod si Papa committat alicui causam, non censetur illam auocare ab Ordinario. & quod si te integra expirat commissio, possit Ordinarius cognoscere. & adde Bartol. in l præcipit. num. 5. C. de canon. largition. lib. 10. vbi tenet quod si Princeps eligit aliquem specialiter ad vnum officiũ, ex hoc videtur sublata omnis potestas ab aliis officialibus super illa specialitate.*

Decimo septimo infertur, quòd potestas executorum † datorum a Sede Apostolica, cessat cum primum Papa manum super eadem executione apponere cœpit. c. studuisti, de officio delegati. Rota decis. 10. sub nu. 2. vers. *sed dic. quod non potuit.* vt lite pendente, in nouis, Gigans de pensionibus. q. 69. num. 4. vers. *vnum tamen non omitto.*

Decimo octauo infertur, quòd si Papa manum apposuit in aliqua com
31 missione signanda, † tunc propter reuerentiam appositionis manus Papæ, debet signatura Iustitiæ se abstinere, ne aliqua, maximè in contrarium, rescribat. Nam per talem signaturam Papa voluit totum negocium ad se auocare, & inferiorum manus ligare. vt per tex. in d. c. vt nostrum. de appellationibus, & Rotam decis. 33. de appell. in antiquis, & decis. 6. n. 2. de concess. præbend. in antiqu. tradit R. P. D. Marchesanus vtriusque signaturæ Referendarius in suo tract. de commissio. 2. par. de commissione appellationũ. c. 6. nu. 37. & passim seruari videmus. Nisi sint commissiones depen-
32 dentes. † vt puta prorogationis fatalium, derogationis feriarum, & similes coadiuuantes commissionem Papæ signatam, quæ diriguntur eidem Iudici, cui commissio manu Sanctissimi signata, fuit præsentata. Nam tales commissiones non sunt contra gratiam, nec peruertunt signaturam Papæ, sed iurisdictionem coadiuuant, & ideò in his, & similibus rescribit signatura iustitiæ. Quia decens non videtur, vt pro qualibet minima re Summi Pontificis Maiestas (alijs grauissimis negotijs occupata,) tædio affici debeat.

Decimo nono infertur, quòd manus appositio Papæ, facit quòd causa
33 semel effecta Curialis, † semper remaneat Cu-
* rialis * Bald. in l. si vt proponis. la 1. num. 15. C. quomodo & quando Iudex * Mohedanus decis. 12. n. 1. & 2. de sent. & re iudicata. alias est decisio 310. Rota decis. 2. ad mediũ, & decis. 43. de appell. in nouis, & decis. 23. n. 5. de rescriptis, in nouis, & decis. 8. de re iudic. in antiquis, & decis. 13. n. 2. de rescriptis in antiquioribus. Put. decis. 140. n. 2. lib. 2. Dec. cons. 6, 9. *accepi reuerenter.* n. 13. & de omnibus plenius Couarr. in practicis. quæstion. c. 9. n. 5. per totum, vbi radicitus materiam declarat.

Vigesimo infertur, quòd pariformiter est facienda mentio de affe-
34 ctione, † ratione manus appositionis Papæ causata, sicut de expressa reseruatione, aliâs gratia erit nulla. Mohedan. decis. 9. nu. 3. & 4. de præbendis. Simonet. de reseru. q 64. nu. 2.

Vigesimo primo infertur, super declaratione, & interpretatione priuilegij à Sede Apostolica concessi, non ac-
35 cessoriè, sed principaliter † facienda, recurrendum fore ad ipsum Papam, qui dictum priuilegium concessit, vt firmat Henric. n. 2. Butr. nu. 2. post medium. Imol. ante nu. 4. Abb. n. 3. post princ. vers. *& distinguendo.* Dec. n. 1. Felin. ante nu. 1. in c. cum venissent de iudicijs. Rota decis. 83. num. 5. & per totam par. 2. diuers. vbi benè declarat.

Vigesimo secundo infertur ad Concil. Trid. sess. 24. c. 20. de refor-
36 mat. disponens, † quòd omnes causæ sint in prima instantia coram Ordinarijs cognoscendæ:
37 quod minimè locum habeat † in beneficijs reseruatis, ratione manus appositionis Papæ in reseruatione, seu affectione. Et quia agitur de interesse Ordinariorum, de causis prædictorũ beneficiorum potest in prima instantia cognosci in Curia, vt trita prax. obseruat, & fuit declaratũ per Sac. Cõcil. Trid. Congregationem. De quo etiam vide Hieron. Gabr. cons. 182. num. 3. cum seq. lib. 2. ac expressam constitut. Greg. XIII. quæ est in Bullario 24. sub 10. Iulij 1574. quæ hoc bene declarat, & loquitur de executione breuium de capienda possessione nomine Cameræ. & ad fauorem litterarum. de qua constitut. mentionem feci in gl. 34. nu. 113. & 117.

Limita tamen, & declara nunc supra dictam conclusionem, videlicet, quod appositio manus Papæ, liget manus omnium inferiorum nonnullis modis.

Primo limita, quando Papa manum apposuit ad diuersum effectũ, quàm
38 † conferendi. Nam tunc minimè remanent ligatę manus Ordinarij, quia ratione respectus consideratur effectus. Bald. in l. ad probationē 8. C. de locato. Et limitata manus appositio, limitatum debet effectum habere. l. age cum

Decem limitationes appo nũ ur, cũ alijs pluribus limitationibus.

* Geminiano. C. de transact. * Geminian. conf.
136. num. 3. in fine, & fuit decisum in vna Lenę
ten. parochialis 4. Decembris 1606. coram R.
P.D. Marcamõte * Nec actus factus ad vnũ effe
ctum, debet alium diuersum effectum operari,
contra intentionem agentis. c. quia intentio-
nis. de priuilegiis, Rota decis. 14. nu. 3. & decis.
15. n. 2. de conces. præben. in nouis.

Ideo dixit Vitalinus in clem. 1. nu. 6. vt lite
pendente, quòd affectio introducta per apposi
tionem manus Papæ in committendo, † vel
diffiniendo, quis litigantium esset iure potior,
non extenditur ad prouisionem fiendam tem-
pore vacationis: licet secus esset si manus ap-
poneretur super prouisione. & quòd sic loque-
batur regula Cancellariæ, quæ de illo tempore
aderat.

Hinc etiam sequitur, quòd si Papa propter
bonum pacis & concordiæ, de consensu duo-
rum, ad resignationem alterius, reseruet super
beneficio, de quo sit concordia, & resignatio,
40 aliquam pensionem † ad fauorem resignan-
tis, vel aliter; non propterea vacatio postmo-
dum in mense ordinario de eodem beneficio
contingens, erit affecta ex dicta appositione
manus ad diuersum effectum, scilicet reserua-
tionis pensionis præcedentis, & ita seruari vi
41 deo. Quamuis dubitauerint. † Ludouicus Go
mez. in regula de triennali. quæst. 31. num. 6. &
Simonetta de reserua. q. 8. in fi. & per totam, &
Probus in c. præsenti. num. 41. post principium,
de offi. legat. lib. 6. citantes Guilier. de Mon-
ferr. in Commentariis Prag. Sanctionis, con-
trarium dicenté. scilicet ex dicta reseruatione
pensionis affectum remanere, cuius opinio ex
supradictis reiicitur. Nihil enim habet commu
ne reseruatio pensionis, cum collatione in futu
ra vacatione fienda. Et post hæc scripta firma-
uit Rota in Romana clericatus S. Petri 27. No-
uembris 1602. coram Illustriss. D. meo Card.
Pamphilio.

Vnde fuit resolutũ in vna Vallisoletana De
canatus 11. Decembris 1600. corã R.P.D. meo
Mellino, quòd per appositionem manus Papæ
42 in erectione † dicti Decanatus in primam di-
gnitatem post pontificalem, non remansit affe
ctus; cum effectus dictæ erectionis fuerit dila-
tus vsque ad obitum Prioris dictæ Ecclesiæ, ac
eius coadiutoris, & Decanatus vacauerit in
mense ordinario ante dictum obitum. Nam
manus appositio limitata ad certum effectum,
& in certum tempus, nõ potuit inducere affe-
ctionem d. Decanatus vacantis antę sequu-
tum adimplementum.

Sicut etiam per cõtrariũ, si Papa apposuit
43 manus super † collatione alicuius beneficij, nõ
impeditur Ordinarius, quominus (si aliàs ei iu
risdictio nõ auferatur) possit esse Iudex super
subreptione d. gratiæ beneficialis, vt cõclusit
Hier. Gabr. cons. 182. n. 15. lib. 2.

Prout etiam fuit decisum in vna Cõchen.
Archipresby. 16. Decemb. 1588. corã Illustriss.
Plato, quòd Ordinarius habet iurisdictionem
44 ad cognoscendum super rescisione † permuta-
tionis factæ in manibus Papæ, quando permu-
tatio ex parte alterius, erat dolosa, aut fraudu
lenta. Quibus accedat, quod scripsi in glos. 5. §.
6. n. 22. nu. 22. quòd beneficium manuale, quã-
uis sit à Papa cõmendatum, non remanet affe-
ctum cessante commenda.

* * Hinc appositio manus Papæ in coadiuto-
ria cum futura successione, non inducit affe-
ctionem, vt si prius decedat, coadiutor & po-
stea coadiutus in mense ordinario, non possit
Ordinarius cõferre tale beneficium. Puteus de
cis. 226. nu. 14. lib. 3.

Prout etiam si in resignatione reseruatur re
gressus vel accessus in fauorem resignantis,
& per obitum resignantis ante resignatarium
non potuit esse locus regressui, nec accessui,
nulla resultabit affectio ex tali manus apposi-
tum Papæ. Et si resignatarius cedit vel dece-
dit in mense ordinario, poterit Ordinarius li-
bere conferre. vt plene fuit resolutum in vna
Ceneten. Parochialis 4. Decembris 1609. co-
ram R.P.D. Marcamonte. *

Limita secundo dictam cõclusionem,
quando Papa apposuit manum
super collatione beneficij, quod fuit narratum
45 esse reseruatum, & † re vera nõ erat: quia tunc
stante dicta falsa causa narrata, cessat manus
appositionis effectus. Nam cum in dubio Papa
46 non intendat lædere Ordinarios, † nec illos
præuenire in suis ordinarijs collationibus, vt
scripsi in §. 4. procemiali: sic appositio manus
47 non operatur vltra intentionem Papæ, † de re
seruato duntaxat beneficio prouidere volen-
tis. Ita cõsuluit in terminis Romanus cõs. 335.
incipit, *circa primum*. nu. 11. cum sequentibus,
vsq; ad finem. vbi pro cõfirmatione plura addu
cit. Aeneas de Falc. in tractatu de reseruatio-
ne, quæst. quarta principali, effectu 16. num.
2. in fin. & effectu 19. num. 2. qui alios allegat,
& faciunt tradita à Felino in cap. fin. numer. fi.
de præsump.

Ex quo sequitur, quòd si vacante beneficio
48 in mense ordinario, † cuius collatio ad Ordinã
riũ spectat, aliquis illud impetraret à Papa, an
tequã Ordinarius prouideat, narrando esse re
seruatũ, quia vacauit in mense Apostolico, sic-
que impetratio sit subreptitia, & nulla; quòd
nõ propterea Ordinarius erit impeditus po-
stea prouidere. quia nulla fuit causata affectio
ex d. appositione manus. Licet secus esset, si nõ
narraret reseruationẽ, sed vacationẽ in mense
ordinario, & Papa voluisset prænenire, ac pro
uidisset, prouisio tamen nõ teneret ex alio defe
ctu, veluti ob malã expressionẽ valoris, vel ob-
tentorũ, vel incapacitaté impetrantis, vel simi
lem. & ita debet intelligi, quòd dixi super in il
lat. 4. pro pro quo benè facit decis. facta in Ro
mana Clericatus S. Petri. 27. Nouẽb. 1602. corã
Illustriss.

Illustriss. D. Cardin. Pamphilio, & ea quæ dixi in §. 4. procemiali à nu. 80.

Tertio limita, quando Papa apposuit manũ in prouisione ex vna vacatio-
49 ne †principaliter narrata, vt pote ex causa per mutationis. & deinde diuersa vacatio cõtingat per obitũ, vel alio diuerso modo ab illo, su per quo Papa manũ apposuit. Nã tunc manus appositio Papæ nõ obstabit, quo ad aliã diuersam vacationẽ. Ita consuluit Dominicus Geminianus cons. 136. incipit *super primo dubio*. nu.
1. & 3. ac per totũ, & tradit Aeneas de Falconibus de reseruatione, q. 4. princip. effectu. 55. nu. 2. in prin. & allegat ad hoc Rotã decis. 4. de rerum permut. in antiquis, quę aliàs est decis. 292. nec non decisionem antepenultimam, in nouis incipientem, *Titius* vers. *sed secus*.

Quo fit, vt si Petrus resignat suum beneficium in fauorem Ioannis, cui fuit à Papa facta collatio, quæ nõ tenuit ob malam expressionem valoris, & sic beneficium remansit penes resignantem. quòd si postea beneficium vacat per obitum Petri in mense ordinario dece-
50 dentis, quòd tale beneficium † non erit affectum, sed Ordinarius poterit prouidere, quia appositio manus Papæ ad effectum prouidendi ex vacatione per resignationem, non debet extendi ad diuersam vacationem per obitũ, vt fuit decisum, teste Acchile de Grassis decis. 14. de restitutione spoliat. Rota decis. 419. num. 2. par. 1. diuers. Lancellotus de attentat. 2. p. cap. 10. num. 9.

* Pariq. ratione idem dicendum est, quando resignãs decessit extra Curiam infra 20. dies. Ita quod beneficium vacauerit per obitum, nõ autem per resignationem iuxta regul. de infirmis resign. Nam tunc, si obitus contingat in mense ordinario, collatio spectat ad ordinarium, nec intrat affectio ratione manus appositionis in vacatione per resignationem. vt concludit Ludouicus Gomezius in regula de infirmis, quæstio. 33. numer. 2. 3. & 5. Flamin. Parisius de resignatio. lib. 12. quæst. 10. ex numer. 11. vsq. in finem. Boerius, decisione. 348. sub numer. 3. Rebuffus in praxi super dicta regula. de infirm. glossa 14. numer. 5. & in consilio 86. num. 48. *

Sequitur etiam, quòd si quis impetrauerit
51 beneficium alterius certo modo, † veluti ex delicto, vel ob non publicationem, vel ex alio simile capite, & post factam impetrationem, (nondum tamẽ lite introducta) decesserit ille, cuius beneficium fuit impetratum in mense ordinario, quòd Episcopus rectè poterit prouidere, non obstante dicta manus appositione.
52 Nam aliter sequeretur absurdum, †quòd esset in potestate calumniosorum impetrantium prorsus impedire omnes collationes Ordinariorum in suis mensibus vacaturas, quòd longe abest ab intentione Pontificis Maximi ex supradictis. Pro quo etiam facit Rota decis. 12. de concessione præbendę, in antiquis, vbi probatur quòd manus appositio ex falsa causa
53 †non impedit, nec nocet, sicut nec decretum. Si igitur interpretatio fuit iniqua, & ex falsa causa, Ordinario nocere non debet: si vero est bona, & beneficium non vacauit per obitum, collatio Ordinarij non nocebit impetranti, sed interim dum declaratur, Orninarius impediri non debet in sua prouisione. quibus accedant, quæ dixi in 2. limitatione, & quæ dicam in 6. limitatione.

54 Quarto limita in beneficiis iurispatronatus † laicalis, vel mixti. Nam sicut illis non intrat expressa reseruatio, vt plene declaraui in gloss. 18. sic etiam non intrat tacita reseruatio ex manus Pontificiæ appositione, vt fuit resolutum in vna Firmana beneficij 13. Maij. 1596. coram Illustriss. Domino Pãphilio, & aliàs sæpe. Quod intellige, & declara, nisi aliud constasset de mẽte Papæ, veluti quia expresse, & sufficienter tali iurispatronatus derogasset pro illa vice.

Quinto limita, quando ex tali appositione manus Papæ, resultaret
55 præiudicium concordatorum. †Nam tunc nulla inducitur affectio. Puteus decis. 226. in vna Germana. nu. 14. & 15. libro 3. Rebuffus in concordata Franciæ, titulo de mandatis Apostolici. § declarantes in gloss. verbo, *iure præuentionis*. in vers. *item per collationem nullam*, qui allegat ad hoc Romanum cons. 412. nn. 5. & 6. dicentem, quòd ex citatione illegitima inducitur præuentio iurisdictionis, & tetigi in §. 3. procemiali, ante finem, ex num. 144. cum sequentibus. Quod etiam intellige, vt in limitatione præcedenti. *Nisi aliud ex Papæ intentione constaret.*

Sexto limita pari ratione, quando ex tali manus appositione resultaret derogatio indulti concessi alicui Cardinali, nisi expressa fieret de illo mentio ac derogatio. Parisius cons. 79. num. 20. libro 4. Caputaquen. decis. 82. num. 1. & 2. part. 2. Puteus decis. 141. nu. 2. lib. 2. Anastas. Germon. in tracta. de indultis. §. alioquin. nu. 27. Ad quod addunt, quòd eo minus operatur dicta manus appositio, cum sit nulla, stante decreto irritanti in ipso indulto contento, vt dicam in glossa. fin. nu. mero 27.

56 Septimo limita, quãdo prius esset per Ordinariũ præuẽtũ † licet præuentio fuerit resoluta, veluti si Episc. cõferat Titio absenti beneficiũ in suo mẽse ordinario vacãs, & ante acceptationẽ, vel repudiationẽ, Papa similiter contulit illud alteri personæ, cum solita clausula, *dummodo tempore data non sit alteri ius quæsitum*. Demum Titius recusauit acceptare, & dissensit, & sic fuit resoluta prouisio ab Ordinario facta. Vult iterũ prouidere. videbatur quòd nõ possit, quia iã Papa in prouisione eiusdẽ beneficij manus apposuerat. Et aut va-

let collatio Papæ,& ceſſare debet prouiſio Or-
dinarij, cũ beneficiũ ſit iam plenũ, & adſit va-
catio: Aut non tenet, ex eo quòd tempore datę
fuerat iam Titio acquiſitum ius ad rem: &
tunc intrat affectio ex d. manus appoſitione.
57 Sed nihilominus contrarium reſpondit † Ab-
bas Lapus in cap. ſi tibi abſenti. nu. 12. & 13.
cum ſeqq. de præbend. lib. 6. ea nempe ratio-
ne, quia rectè intuentibus patet, quòd in agen-
58 dis attenditur cauſa, † modus, & finis agen-
dorum, & vltra quod agitur extendi non de-
bet. cap. 1. in fine 15. quæſt. 6. cap. occidit 23.
quæſt. 8. Sed cauſa, modus, & finis in colla-
tione Papali, fuit, vt ſi alteri non ſit ius quæſi-
tum in beneficio, vel ad illud, valeret de illo
per Papam facta collatio; Hic autem erat al-
teri ius quæſitum, ſaltim ad rem per Ordina-
rij collationem: quod ius excludit collationem
Papæ, Ergo gratia ſpecialis de illo beneficio eſt
ſubreptitia, & nulla, & non valitura impetran-
ti, nec impeditura collationem fiendam per
Ordinarium, poſtmodum in eadem vacatione.
Et dictum Lapum ſequuntur ibidem Philippus
Franchus nu. 14. Geminian. ex nu. 9. & ſeqq. &
cæteri. pro quo etiam conducunt ea, quę dixi in
prima, & ſecunda limitatione huius gl. ac con-
ferunt quæ ſcripſi in gl. 15. in princip. nu. 133.

Octauo limita, quando affectio ex appo-
ſitione manus Papæ ſemel fuit
59 ſortita † effectum per prouiſionem ſubſequu-
tam. Nam tunc expirat, & non obſtabit quo
ad futuras vacationes. Caſſador. deciſ. 4. nu. 4.
de cauſa poſſeſſ. & deciſ. 9. nu. 13. de præbend.
in antiq. Simonet. de reſeruat. quæſt. 55. & 56.
✠ per totas.* Put. qui loquitur in regreſſu deciſ.
146. lib. 2.* Ludouicus Gomezius latè in re-
gula de triennali, quæſt. 30. nu. 2. & 3. & dixi in
gloſſ. 15. §. 2. quæſt. 9. Vbi etiam dico, an ſit ne-
ceſſaria expeditio litterarum, vel ſufficiat, quòd
ſupplicatio ſit ſignata, & regiſtrata.

Nono limita, quo ad illa quæ concer-
nunt forum interiorem, ſeu pœ-
60 nitentiam † ſalutarem. (extra prouiſiones
tamen beneficiales.) Nam ſi pro commuta-
tione alicuius voti, Papa imponit certam pœ-
nitentiam alicui, poterit Ordinarius illam pę-
nitentiam alterare, ſeu diminuere. de quo eſt
gloſſa ſingularis, in cap. tempora plenitudinis,
verbo *tuo iudicio*. 26. q. 7. quam gloſſam exaltat
Romanus. dicens, quòd ſic reſpondendo cum
illa, lucratus fuit duo birretria, in ſuo ſing. 454.
incipit. *Papa imponit pœnitentiam*.

Decimo limita, quia quamuis manus ap-
poſitio Papæ inficiat etiam poſ-
ſeſſionem ex dictis in nu. 10. Hoc tamen proce-
dit quo ad beneficium vacaturum. ſecus ta-
61 men quo ad iam † vacans. Put. deciſ. 27. lib. 2.
& deciſ. 180. nu. 3. lib. 3. & latius dicam in gloſſ.
final. nu. 45.

✠ * Vndecimo limita, quando Papa appo-
ſuit manum in commen-
dando beneficium manuale. vt dixi in gloſſ. 5. in
§. 6. nu. 22. & vide ſupra nu. 44. in hac gloſſ. *

Has igitur illationes, declarationes, & li-
mitationes non ſine ingenti labore collectas
dilectus lector libenter accipiat, quia forſan
non alibi ita ordinatas, & digeſtas reperiet.
Et aliás limitationes, ac declarationes circa
auocationem, reſultantem ex appoſitione
62 manus Pontificalis in commiſſionibus † cau-
ſarum, legere poterit apud Lancellottum de
attentatis 2. par. cap. 10. ex num. 22. vſque ad
finem. & Hieronymum Gabrielem conſ. 182.
nu. 11. cum pluribus ſeqq. lib. 2. Vbi plene agit,
quando inferior poſſit ſe intromittere ad co-
63 gnoſcendum de validitate † confirmationum,
& aliorum reſcriptorum, ac litterarum Apo-
ſtolicarum, & optime diſtinguit. ac Rotam de-
ciſ. 83. per totam. par. 2. diuerſ. Nam ea, quæ ab
alijs Doctoribus commode capi poſſunt, nun-
quam mei muneris fuit tranſplantare, ac inu-
tiliter membranas occupare.

Summaria Gloſſæ 53.

1 *Alternatiua gaudentes, poſſunt libere diſponere in ſex anni menſibus.*

2 *Dictio,* libere. *multis modis accipitur, id eſt ſine aliqua requiſitione. nu. 3. ſine alicuius contradictione.*

5 Libere, *id eſt ex mera voluntate, & de iure communi, nu. 6. & ſine ſententia, num. 7. & non petita licentia, num. 8. & ſine diſpenſatione, num. 9.*

10 *Libere, id eſt ſine pacto, vel illicita conditione.*

11 *Libere, id eſt, non obſtante præſcriptione, vel appellatione.*

12 *Libere, id eſt gratis, & ſine metu. nu. 13. vel ſine qualificatione. nu. 14.*

15 *Libere, id eſt ſine conſilio, conſenſu, vel interuentu, aut actoritate ſuperioris. & nu. 16.*

17 *Libere, id eſt ſine aliqua iuris ſubtilitate, vel impedimento. & nu. 18.*

19 *Libere, id eſt vltra ius commune, vel ipſo iure. nu. 20. vel ſine aliqua diminutione. nu. 21.*

22 *Libere, id eſt ſine aliquo extrinſeco, vel manu propria, vel ſine aliqua mora. & nu. 23.*

24 Libere, *dictio, interpretatur à ſubiecta materia.*

25 *Libere, id eſt ſine aliquo reſeruationis obſtaculo. vel quando poteſtas prouidendi reſtringitur ad certum genus perſonarum.*

26 *Libere diſponendi facultas data per regulam noſtram, an tollat in totum reſeruationem, vel ſolum aperiat viam de reſeruatis. & num. 27. & 28. vbi concluditur pro non reſeruatione. & nu. 36.*

29 *Alternatiua eſt remotio obſtaculi reſeruationis. vt in exemplo de ligato, & diſſoluto. & num. 30.*

31 *Deuolutio intrat, quo ad inferiores à Papa in bene-*

Libere disponendi facultatem concessit. gl. 53.

1 EPISCOPIS acceptantibus alternatiuam, & illa gaudentibus, Papa concedit facultatem liberè † disponendi in sex anni mensibus, videlicet Februarij, Aprilis, Iunij, Augusti, Octobris, & Decembris. Nam ex reseruatione contenta in prima parte nostræ regulæ, menses Februarij, Aprilis, Augusti, & Octobris essent reseruati, & manus Episcoporum quo ad collationem beneficiorum in istis quatuor mensibus vacantium ligatæ; ac propterea necessarium erat, quòd Episcopis Papa concederet liberè disponendi facultatem.

Et quatenus dicit *liberè* sciri oportet, quòd hæc dictio, *liberè*, Dictio libere capitur 15. modis.
2 multis modis † accipitur. Nam primo, liberè dicitur, idest non vocato aduersario. cap. 1. ante finem, & ibi glo. verbo, *liberè*. & Doctores, de homicidio. lib. 6.

Secundo, liberè accipitur, idest sine aliqua
3 † requisitione, seu vocatione. cap. de multa, & ibi Abbas nu. 3. de præbend. cap. cum plures, & ibi glossa, verbo, *liberè*. de offic. deleg. in 6.

4 Tertio, liberè dicitur, idest sine alicuius † contradictione. cap. irrefragabili, post principium, ibi, *liberè valeant exercere*. de offic. Ordinarij. Alexan. cons. 140. *viso, & considerato*. nu. 13. lib. 2.

Quarto, dicitur liberè, idest ex mera volun-
5 tate † Clementina, vt hi, qui, ibi, *etiam si hoc sibi ab alijs liberè concedatur*. de ætate, & qualitate.

6 Quinto, dicitur liberè, idest de iure † communi. cap. lator, & ibi glossa, verbo, *liberè*. de homicidio. cap. 1. & ibi gl. verbo, *liberè*. de rescriptis.

7 Sexto, dicitur liberè, idest sine sententia. † c. de illis, de sponsalibus. Barbat. in addition. ad Abbatem. in cap. fin. de adulterijs, sub nu. 9. littera C. Dominic. Geminian. in cap. dicit Dominus 22. quæst. 1.

8 Septimo, dicitur liberè, idest non petita † licentia. Clemen. dudum. §. si vero idem Prælati, vbi glossa, verbo, *liberè*, de sepulturis. cap. 1. de censibus eodem lib. 6. cap. 2. de locato. cap. statuimus, de regularibus. cap. quia nos, de testamentis.

9 Octauo, dicitur liberè, idest sine dispensatione. Clemen. final. & ibi glossa, verbo, *liberè*. de ætate, & qualitate. cap. à multis, in fine, & ibi glossa, verbo, *liberè*. eodem titulo, de ætate, & qualitate.

10 Nono, accipitur liberè, idest sine pacto, † promissione, seu conditione illicita, vel transactione. cap. vnico. vbi glossa, verbo, *liberè*. de rer. permutat. in 6. glossa, verbo, *liberè*. in cap. dudum, de præbend. lib. 6. glossa, verbo, *liberè*, in clementina vnica, de renunciatione.

Decimo, dicitur liberè, idest præscriptione,
11 vel appellatione non obstante. cap. 1. in princ. & ibi glossa, verbo, *liberè*. de censibus, in 6.

12 Vndecimo, dicitur liberè, idest gratis. cap. ad Apostolicam 42. ibi, *liberè conferantur*. de simonia.

Duodecimo, accipitur liberè, idest sine me-
13 tu, † exponit Decius in cons. 131. incipit, *reuocatur*. nu. 1. post principium.

Decimotertio, accipitur liberè, idest sine ali-
14 qua qualificatione, † videlicet, quòd possit fieri collatio personis non qualificatis, & à Rege non nominatis. Rebuff. in concordata Franciæ, in rubrica de Regia ad prælaturas nominatione facienda. §. 1. in verbo, *liberè*.

Decimoquarto accipitur libere, idest sine
15 consensu, † consilio, interuentu, vel aliis, vt in regula nostra optimè Tiraquel. in l. si vnquam, in verbo, *reuertatur*. num. 139. & plene dixi in gloss. 45. post princ. à nu. 10. & in gloss. 46. in princip. Et adde Bal. in cap. 1. nu. 6. de rescript. dicentem, quòd verbum, *libero*. importat voluntatem absolutam.

Decimoquinto, libere, idest sine superioris
16 auctoritate, & etiam ante vacationem. glos. verbo, *libere*, per tex. in clementina plures, de iurepatronatus.

Decimosexto, libere, idest sine aliqua iuris
17 † solemnitate. cap. final. vbi Barbatia, & alij notant, de feudis. Bald. in cap. 1. num. 6. de rescript.

18 Decimoseptimo, libere, idest, sine aliquo † impedimento, vel contradictione. cap. ordinarij, iuncta glossa, verbo, *libere*. de officio Ordinarij, lib. 6. Barbat. in tractat. de præstantia Cardinalium. par. 1. q. 3. nu. 24.

Decimooctauo, libere, idest vltra ius com-
19 mune, † quando hæc dictio apponitur in priuilegijs. Francisc. Aretin. in cons. 76. incipit, *diligenter*. nu. 3. Ias. in l. 1. nu. 14. de sacrosanct. Eccles.

20 Decimonono, libere, idest ipso † iure. Abb. in cap. eum vero. notab. vltimo, de elect. late Andr. Tiraq. in l. si vnquam, verbo, *reuertatur*. nu. 134. C. de reuocand. donat. Corn. cons. 165. nu. 2. lib. 2.

21 Vigesimo, libere, idest sine aliqua † diminutione. cap. 1. vbi notant Ioann. Andr. & Gemin. super verbo, *libere*, de regularib. lib. 6.

22 Vigesimo primo, libere, idest sine aliquo † extrinseco, vt post Philosophum, & Diuum Thomam, tradit Corn. cons. 165. incipit, *circa primum*. nu. 23.

23 Vigesimo primo, libere, idest ex motu † propria. Tiraquell. post Bartol. & alios in d. l. si vnquam, verbo, *reuertatur*. nu. 136. C. de reuocan. donation.

Vigesimo secundo, libere, idest sine aliqua mora. Oldrad. cons. 226. *Grauamina*. sub nu. 12. vers. *præterea verbum libere*.

Vigesimo tertio, hæc dictio, *libere*. interpre-
24 tatur à subiecta materia, † de qua agitur, & eo respectu quo profertur. Francisc. Aretin. cons. 76. *diligenter*. sub num. 3. vers. *licet aliqui secundum subiectam materiam*. Alexan. cons. 80. vers. *visis & opportune*. nu. 12. lib. 1. Decius in cap. reprehensibilis, sub n. 5. post principium, de appellationibus. Vbi propterea dicit, quòd ista dictio, *libere*. restringitur secundum alia iura, per glossam in cap. cum nobis olim 19. de elect. in verbo, *liberam*. Alexan. d. cons. 80. nu. 12. lib. 1.

* Hinc, liber dicitur ille, qui nullo nexu obligationis astringitur. l. liberari. C. de solutionibus. Et liber Populus, ac libera gens est, quæ nullius potestati subijcitur. l. non dubito. §. Populus liber. ff. de captiuis & postlimin. Paris. cons. 45. Ruit. nu. 14. & 17. lib. 4.

Vigesimo quarto, libere, idest sine aliquo
25 reseruationis † obstaculo. cap. si Apostolica 35. ibi, *per eos, ad quos pertinet, possit libere ordinari, &c.* de præb. lib. 6. & hoc modo intelligitur in regula nostra, ratione subiectæ materiæ, de qua agitur, vt proxime dixi, nec non latius in gl. 45. & 46.

Denique vigesimo quinto, libere, idest vt facultas prouidendi non restringatur ad certum genus personarum. Immo si vna persona prouideri, aut eligi, non possit, non dicitur libera prouisio, seu electio, l. hoc solum, & l. immo ff. de optione legata. Bald. in tractat. de schismaticis, quem posuit post titulum. C. si quis aliquem testari prohibuerit. num. 12. vers. *est, & tertium*. & in l. fin. §. sed & si quis. nu. 26. C. comm. de legat. & fuit decisum in vna Vallisoletana præeminentiarum, 24. Nouembris 1603. coram Illustrissimo D. meo Pamphilio.

Vnde opportune quæro, an ista facultas data per regulam nostram Episcopis alternatiuam acceptantibus, vt libere possint prouidere in dictis mensibus in prima parte regulæ reseruatis, intelligatur,
26 perinde ac si nulla † esset facta reseruatio, ita quòd prorsus sit ad hunc effectum sublata. vel solummodo detur illis facultas prouidendi talia beneficia, tanquam reseruata, sine reseruationis extinctione.

Pro vltima parte, videlicet quòd reserua-
27 tio non sit extincta, † sed quòd aperiatur facultas de reseruatis, valde vrget decisio Cassadori 8. nu. 1. & 10. ac per totam, de præbendis, vbi fuit conclusum, quòd indultum concessum Cardd. ad libere conferendum beneficia reseruata, non tollit reseruationem, quia beneficium semel affectum, semper remanet affectum, nec fingit esse sublatum vinculum, sed aperit facultatem de reseruatis.

28 Cæterum conclude contrarium. † Nempe quòd in totum sit sublata reseruatio, & quòd Episcopus gaudens alternatiua conferat beneficia in dictis mensibus vacantia, tanquam libera ab omni reseruatione, vt ostendit illa dictio, *libere*. ex supradictis.

Alternatiua absorbet reseruationem & non aperit viam ad reseruata.

Item, quia alternatiua est remotio obstaculi
29 reseruationis, & Episcopus, qui gaudet alternatiua innititur iure communi, vt dixi in §. 6. procemiali. nu. 42. & Crescent. decis. 11. de priuileg. Put. decis. 215. nu. 5. lib. 1. Caputaquen. decis. 88. nu. 6. & 7. par. 2. Mandos. in regula 11. quæst. 11. per totam, & dixi etiam in gl. 42. num. 9. Ac locum habet exemplum de ligato
30 manibus, † qui scribere nequit, & si dissoluitur scribit ministerio proprio, non autem ministerio dissoluentis, vt etiam dixi in §. 5. procem. nu. 124.

Rursus,

Rursus, quia ex eo, quòd reseruatio prorsus
cessat, data negligentia conferendi, intrat de-
uolutio in huiusmodi beneficijs, & possunt
31 conferre † iure deuolutionis, Capitulum & Ar-
chiepiscopus, & alij inferiores à Papa, ad quos
de iure communi collatio deuoluitur. Rota de-
cis. 774. incipit, *Tullen. parochialis.* per totam,
lib. 3. par. 3. diuersorum, & dixi in glossa 22. q.
4. ex nu. 78. vbi latius.

Insuper, in hoc casu dici potest, quòd nulla
vnquam intrauit reseruatio, quia est eadem
32 regula, quæ reseruat, † & modificat, ac vnico
contextu conficitur; ita vt non detur aliquid
prius, nec posterius, vt in simili dixit Bart. in
l. contractus, num. 4. Fulgós. num. 5. Castren, nu.
7. C. de pactis. Rota decis. 756. num. 7. & 8. par.
1. diuersorum. Et propterea in casibus, in qui-
bus intrat alternatiua, non possumus dicere
33 quòd extinguatur reseruatio. † Nam extinctio
præsupponit reseruationem, & existentiam;
34 † & relaxatio præsupponit vinculum. cap. ad
dissoluendum, de sponsalibus. Sicut & priuatio
præsupponit habitum. l. decem 106. ff. de verb.
obligatione. Caputaquen. decis. 108. num. 10.
parte 2.

* *Et diuortium præsupponit matrimonium, l.
mulier. ff. de diuortijs. l. si concubina. ff. rerum
amotarũ. ac dismembratio præsupponit vnio-
nem. Oldrad, cons. 297. de iure. nu. 4. Caputaq.
decis. 344. num. 4. & 5. parte 3. & vide supra
glos. 22. num. 7.*

Sed est dicendum, quòd nulla intrauit reser-
uatio; Nam ad effectum reseruationis regulæ
35 nostræ, tempus vacationis † inspicitur. Cassado-
rus decis. 8. num. 9. de præbendis. Rota decis.
774. num. 10. in fine, libro 3. par. 3. diuersorum,
& indicat ipsa regula nostra. ac faciunt, quæ
scripsi in §. 5. procem. num. 90. cum seqq.

Vnde, illa verba thematis nostri, *libere dispo-
36 nendi facultatem concessit.* sunt intelligenda, † nõ
quòd concedatur facultas prouidendi de re-
seruatis, ne quòd relaxetur vinculum reserua-
tionis iam radicatæ; sed quòd eodem modo
sicut primi quatuor menses sunt ordinarij, sint
etiam ordinarij isti sex menses Episcopis al-
ternatiua gaudentibus.

37 Superest respondere ad decisionem † Cassa-
dori octauam, de præbendis supra allegatam,
dum num. 10. dicit fuisse conclusum, quòd in-
dultum non tollit reseruationes inductas, sed
aperiat facultatem de reseruatis.

Ad quam respondeo, quòd aut dicta decisio
in hoc non subsistat; cum ipsemet Cassadorus
postmodum in decis. 3. num. 2. & 4. & decis. 4.
num. 2. de priuilegijs, firmet quod indultum
38 Cardinalis tollit impedimentum † reseruatio-
num, & præuentionum; & ordinariam iurisdi-
ctionem conseruet, ac obstacula remoueat, &
ad ius commune reducat. Prout etiam de hoc
sunt aliæ quamplures decisiones, quas citaui
in gloss. 24. post principium, vers. *quæ indulta
nihil de nouo concedunt*: num. 24. & 25. & pas-
sim aliàs dixit Rota. Ac nouissime in terminis
dicti indulti Cardinalis, quòd per illud sit om-
nino remotum obstaculum reseruationis, fuit
decisum in vna Hispalen. beneficij de Xerez
12. Maij huius anni 1603, coram R. P. D. meo
Litta.

Vel si dictam decisionem octauam volumus
sustinere in hac parte, dicendum erit, quòd for
san intelligatur, & locum habeat, dumtaxat
39 ad effectum deuolutionis, † de qua ipsa decisio
loquitur. Nempe, vt data negligentia Cardi-
nalis in disponendo de beneficio aliàs reser-
uato, vigore indulti, collatio ad nullum alium,
nisi ad solum Papam ratione reseruationis de-
uoluatur.

SED si istam vltimam intelligentiam te-
nemus, videtur confestim repugnare his, quæ
nuper diximus de deuolutione ad Capitulum,
& Archiepiscopum, aliosq. inferiores à Papa,
necnon illis, quæ scripsimus in glossa 24. q. 4.
ex num. 89. vsque ad 97.

Verum adhuc possumus respondere, quòd
nulla adsit repugnantia. Nam illa procedunt
quando nulla orta fuit reseruatio, vt est in re-
40 seruatione † nostræ regulæ, quæ quo ad Car-
dinales nullam inducit reseruationem, vel quo
ad menses ordinarios, vigore alternatiuæ.

QVIA beneficia vacantia in talibus men-
sibus, vacant libera, & semper libera remanẽt,
vt scribit ipse Cassadorus d. decis. 8. sub nu. 8.
ante fi. de præbendis.

At vero longe diuersum est, quo ad alias re-
seruationes diuersas à reseruatione regulæ no-
stræ, vt in primis dignitatibus post Pontifica-
lem in Cathedralibus, & principalibus in Col-
legiatis, & in alijs casibus cumulatis in glossa
51. contra quas reseruationes conceditur in-
dultum Cardd. & in quibus non attenditur tẽ-
41 pus vacationis, † vt reseruatio suum effectum
sortiatur, sed attenditur tempus reseruatio-
nis. Cassad. d. decis. 8. nu. 12. de præben. ac teti-
gi in d. glossa 24. num. 97. & 98. & videas quæ
scripsi in gloss. 5. vacatione 46.

In his namque casibus, cum reseruatio se-
42 mel radices † egerit, non vtique mirum erit,
si etiam post indultum concessum, remaneat
aliquod vestigium pristinæ & primordialis
reseruationis, vt ad nullum alium detur deuo-
lutio, nisi ad solum Papam. argum. text. in l.
cum filius 76. §. hæres meus. ff. de legat. 2. Cas-
sadorus decis. 2. sub num. 2. vers. *secundo potest
pro hac parte dici*. de reseruationibus super
regulis.

Coadiuuatur ex eadem decis. 8. num. 4. & 7.
quatenus dicit, quòd cum Cardinalis sit exẽ-
ptus in hoc, vt ipse solus conferat vigore in-
dulti beneficia reseruata (data illius negligen-
tia conferendi) potestas solummodo deuolui-
tur, & reuoluitur ad Papam, cum non superior
nequeat supplere defectum alterius. Abbas in
cap. 2.

cap. 3. num. 7. in fine, de concess. præbend. ac
dixi in gloss. 51. sub 10. casu reseruationis.
num. 41.

Secundo quæro, regula nostra concedit Episcopis gaudentibus alter-
natiua, sex menses. Vnus Episcopus, qui ac-
ceptauit alternatiuam obtinuit postmodum
43 indultum† à Sede Apostolica, vt posset confer-
re in omnibus mensibus anni. Vtrum per tale
indultum fuit visus renunciare alternatiuę cô-
modo? Quæstio ista potest esse non modici ef-
fectus, quia si renunciauit alternatiuæ, & po-
stea ex aliqua causa cecidit à priuilegio, colla-
tio facta in aliquo ex mensibus per alternati-
uam concessis, non tenebit, aliàs sic.

Conclude, quòd per dictum indultum non
44 fuit visus renunciare † alternatiuæ, vt est in
terminis decisio Caputaq. 309. par. 1. & decis.
88. num. 1. & per totam, & decisio 377. num. 3.
par. 2. Anastas. Germon. de indultis. §. volumus.
à nu. 11.

Licet ipse minus ante hoc applicet ad Car-
dinalium indultum, in quo non potest intrare
quæstio ista. Nam sicut reseruatio nostræ re-
gulæ non capit Cardinales; sic nec alternatiuæ
concessio, ac tetigi in gl. 24. nu. 71.

Nunquam namque primum priuilegium tol-
45 litur † per secundum. l. hac saluberrima. C. de
propositis agentibus. lib. 12. l. si Ruffinus,
vbi omnes notant maxime Alexan. nu. 3. & 4.
Ias. ex nu. 4. cum seqq. C. de testam. milit. cap. 1.
de rescript. vbi Abb. ex nu. 6. & reliqui. Decius
in cap. cum accessissent, sub nu. 17. vers. *quinto
intelligitur*. de constitutionib. & cons. 197. nu. 3.
Bernard. Diaz de Lugo in regula 1596. incipit,
priuilegium alicui concessum.

46 Sicut nec vna gratia tollit † alteram gra-
tiam super eadem re concessam, & ideo con-
sumpta vna, poterit vti alia. Rota decis. 59. &
decis. 63. de rescript. in antiq.

47 Nec vnum remedium † excludit aliud re-
medium, sed potius insimul concurrunt, ac
48 interest nostra plura habere remedia, † ex
quibus, quod magis expediat quilibet elige-
re possit. l. non est nouum 10. ff. de action. em-
pti. Salicet. in l. si ex cautione, sub num. 29.
ad medium, vers. *ego puto*. C. de non numera-
ta pecunia, & dixi in §. 7. procemiali, ad finem.
num. 144.

49 Hinc, per gratiam subrogationis, † non ex-
tinguitur expectatiua obtenta de eodem bene-
ficio. Mohedan. decis. 7. nu. 1. & per totam. de
præbend.

* Sic etiam admittitur multiplicatio diuer-
sorum titulorum. *

Hinc, Doctor pauper habens expectatiuam
in forma pauperum, si postea assequatur aliam
gratiam vti Doctor, & graduatus, non censetur
50 renunciare † primæ gratiæ in forma pauperum,
sed potest vti vtraque. Crescent. decis. 15. alias
219. de priuil.

Hinc, si scholari datur priuilegium Ciuis, non
51 propterea perdit priuilegium scholaris, † sed
priuilegium secundum, est intelligendum quo
ad commodum, & non quo ad damnum. Bart.
in l. 3. §. si emancipatus. il primo. n. 4. C. de bon.
poss. contra tabulas. Alex. nu. 3. & Ias. nu. 5. in
d. l. si Ruffinus. C. de testam. militis, vbi idem
Ias. sex modis limitat, & declarat. & adde ea,
quæ dixi in gl. 5. §. 8. de coadiutorijs, ex nu. 53.
cum multis seqq.

52 Sicut nec priuilegium vnius † tollit priuile-
gium alterius. Verall. Caputaq. decis. 109. nu.
2. par. 2.

Hinc, si post completam præscriptionem
de aliqua re, vel iure, quis impetrauit priui-
legium de eadem re, vel iure, præfatæ præ-
53 scriptioni conforme, † non ideo censetur re-
nunciare præscriptioni, sed omnia insimul con-
current. Licet secus esset si priuilegium repu-
54 gnaret præscriptioni, vel præscriptio impleta
non esset. gl. per tex. ibi (quæ sic debet intel-
ligi) in cap. veniens 19. verbo, *renunciasse*, &
Abbas ibi nu. 18. & 19. Imola nu. 8. Butr. ex nu.
15. Felin. num. 4. de præscript. Balb. de præscri-
ption. in 5. p. 5. partis principalis. q. 2. num. 4. &
per totam.

Sic modificatio per Conc. Trid. de priuilegio
fori, nisi in certis casibus: non nocet, nec dero-
55 gat in aliquo priuilegio canonis, † vt dixi in
gl. 5. §. 5. de pensione. nu. 7. & 8.

Quæ omnia procedunt, quamuis in secundo
priuilegio mihi concesso, non facerem mentio-
nem de primo, prout facere non teneor, cum
56 nullibi cautum reperiatur † nisi sit gratia be-
neficialis. Abbas post Innoc. & alios in d. cap.
veniens, ex nu. 13. de præscription. Butr. ibidem
nu. 10. & seqq. Felin. nu. 2.

Declara tamen supradicta, nisi secundum
priuilegium repugnaret, ac esset contrarium,
57 † & incompatibile primo. Nam tunc simul
stare non possent, quia ingressus vnius, alte-
rius operatur egressum. Et per obtentionem
secundi, renunciatur primo, glossa per plura iu-
ra, quæ allegat in dicto cap. veniens 19. de
præscriptionibus, in verbo, *renunciasse*. & Imola
ibidem nu. 6. & Abbas nu. 18. Anton. de Butr.
nu. 15. Bartol. in l. pacta nouissima. nu. 1. C. de
pactis, quem omnes ibidem sequuntur. Capu-
taquen. decis. 309. nu. 2. par. 1.

Quo fit vt cum alternatiua per regulam
58 nostram concessa, non sit incompatibilis † cum
indulto conferendi in omnibus mensibus. Ca-
putaquen. decis. 88. num. 1. & decis. 377. num.
3. part. 2. Tenendum sit, quòd per assecu-
tionem indulti non censetur renunciata alter-
natiua.

Accedit etiam, quòd alternatiua per regu-
lam nostram concessa, nunquam censetur de-
59 rogata † nisi declaretur expresse. Put. decis. 215.
nu. 3. & decis. 222. num. 3. lib. 1. & dixi in §. 5.
procemiali, nu. 50. & 51.

Vnde

60 Vnde sequitur, quòd dicta alternatiua † non est sublata, per regulam 14. reuocatoriam omnium facultatum conferendi. Crescentius decis. 11. de priuilegijs. Mandos. in reg. 11. q. 11. num. 1. & per totam. Puteus decis. 215. nu. 4. lib. 1. ac tetigi in gl. 24. sub quæst. 7. vers. *sicut & regula*. num. 145.

Summaria Glossæ 54.

1 *Alternatiua concedit sex menses pares Episcopis, & reseruat alios sex dispares.*
2 *Alternatiuę concessio, aufert potestatem conferendi in mensibus Martij, & Septembris.*
3 *Papę de mente, non erat concedere Episcopis octo menses, & sibi solos quatuor reseruare, & num. 4.*
5 *Papa quando reseruat octo menses, concedit quatuor Episcopis, & quando concedit sex, reseruat sibi alios sex, & nu. 6.*
7 *Concessio vnius, est reseruatio alterius.*
8 *Reseruatio vsusfructus, causat translationem possessionis.*
9 *Concessio in certis rebus, includit denegationem quo ad alias.*
10 *Concesso vsu, prohibetur abusus.*
11 *Concessa administratione, prohibetur dissipatio.*
12 *Inclusio vnius, est exclusio alterius.*
13 *Prohibitio in aliquibus, est in alijs permissio.*
14 *Cancellatio vnius, est reliquorum approbatio.*
15 *Correctio in quibusdam, est confirmatio in reliquis.*
16 *Clausula, anteferri, præseruat iura aliarum personarum.*
17 *Ingressus vnius, est egressio alterius.*
18 *Interrogatus de pluribus, vnum affirmando, reliqua negat.*
19 *Exceptio aliquorum casuum, firmat regulam in contrarium.*
20 *Mandatum habens speciale ad certam causam, censetur reuocatus quo ad alias causas.*
21 *Concessio expendendi vsque ad certam summam, denegat vltra illam.*
22 *Tempus quod ad certum permittitur, prohibetur post illud.*
23 *Prouisio hominis, facit cessare prouisionem legis.*
24 *Remotio vnius contrariorum, est positio alterius.*
25 *Episcopus, & Capitulum non possunt habere nisi quatuor menses sine alternatiua, & sex cum illa.*
26 *Mensium diuisio, fieri debet proportionabiliter pro modo prærogatiuæ cuiuslibet.*
27 *Casus l. si ita scriptum. ff. de lib. & posthum. expenditur.*

Ac etiam voluit, vt si ipsi in collatione, vel alia dispositione beneficiorum, in alijs sex mensibus, videlicet Ianuarij, Martij, Maij, Iulij, Septembris, et Nouembris, quæ etiam dispositioni suæ, (vt præfertur) reseruauit. glossa 54.

1 MAXIMVS Pontifex cum concedat per alternatiuæ beneficiũ Ordinarijs sex menses † Februarij, Aprilis, Iunij, Augusti, Octobris, & Decembris, sibi reseruat alios sex menses, videlicet Ianuarium, Martium, Maium, Iulium, Septembrem, & Nouembrem. Vnde cessat hodie antiqua difficultas; An per concessionem sex mensium, vigore alternatiuæ, esset Episcopis subla-
2 ta potestas † conferendi in mensibus Martij, & Septembris, qui sine alternatiua sunt Ordinarij. vt per Puteum decis. 492. incipit, *in vna Corduben.* & decis. 507. lib. 2. Ex quibus decisionibus apparet, quòd Domini de Rota erant varij circa hunc articulum. licet tandem præualuerit sententia tenentium, quod per concessionem sex mensium alternatiuorum, Papa in mente sibi reseruabat reliquos sex menses, & sic menses Martij, & Septembris, ne vide-
3 retur † duplices mẽses, & maiorem potestatem Episcopis concedere, quam sibi reseruare. Quod etiam postea sæpius firmauit Rota, vt patet in decis. 4. lib. 1. par. 3. diuersorum. & decis. 21. lib. 2. par. 3. diuersorum. Flamin. de resignatione. lib. 7. q. 14. num. 14.

Hæc tamen opinio forsan præualuit ex eo, quia in litteris alternatiuę solebat apponi clau-
4 sula, † quod Ordinarius renunciaret mensibus Martij, & Septembris, vt dixit Put. decis. 387. sub num. 2. lib. 3.

Sicut enim, quando in prima parte nostræ regulæ, Papa reseruat octo menses, reliquos
5 quatuor tacite Ordinarijs concedit. † Puteus decis. 53. num. 4. lib. 2. Sic etiam per concessionem sex mensium alternatiuorum, reliquos sex menses sibi Papa reseruauit, quamuis expressum non esset, prout in regula nostra maiori pro cautela exprimitur.

Hinc sunt apposita illa verba, *vt præfertur reseruauit.* præsupponentia anteriorem reseruationem istorum sex mensium, quæ expressa
6 non fuerat, † sed dumtaxat tacita, eo ipso, quòd alij sex menses fuerunt Ordinarijs concessi.

SEMPER enim quando aliquid conceditur,
7 censentur † reliqua omnia reseruari. & e conuerso.

uerso.l. nam quòd liquide. §. finali. ff.de pœn. legata. l.quæsitum. §.denique. ff. de fundo instructo, vt loquendo etiam de iurisdictione. consuluit Parisius cons. 1. nu. 11. lib. 1. & cons. 84. num. 8. lib. 4.

Prout etiam per reseruationem vsufructus, 8 eo ipso trasfertur possessio rei, cuius vsusfructus reseruatur. l. quisquis. C. de donationibus. l. 9. titulo 30. Partita 3. Antonius Gomezius in l. 45. Tauri ex nu. 63. Couarruu. lib. 3. variar. c. 12. per totum. Put. decis. 216. nu. 3. & 8. lib. 3. vbi post alios dicit, quòd casus d. l. quisquis, continet vnum de mirabilibus mundi.

9 Item, concessio facta scriptoribus † Apostolicis, vt eorum prærogatiua circa beneficia duret etiam post dimissum officium, includit tacitam negationem in alijs casibus non comprehensis, vt dixit Rota decis. 7. nu. 6. pat. 1. diuersorum.

10 Sic etiam concesso vsu, † abusus prohibitus censetur. l. sed & si. §. 1. & 2. ff. de vsufruct. l. plenum. §. 1. ff. de vsu, & habitatione. Stephanus de Federicis in tracta. de interpreta. iuris 2. p. nu. 108. & vide plura, quæ de abusu dicam in glossa 56.

11 Nec non concessa administratione † videtur prohibita dissipatio. l. si cum dotem. §. si non. ff. solut. matrim. l. filius. ff. de donat.

12 Hinc, inclusio vnius † est exclusio alterius. c. non ne, de præsumptionibus. cap. qualis 25. distinct. Parisius cons. 35. num. 9. cum sequentibus. libro 1.

13 Et quòd aliquibus prohibetur, alijs concessum videtur, & e contra. l. cum prætor. ff. de iudicijs l. vnica. §. fin autem. C. de caducis tollendis. c. ad audientiam, de decim. Decius cõs. 99. sub nu. 4. vers. *tertio non obstat.*

14 Nec non, cancellario vnius † est reliquorum approbatio. l. tribunus. §. fi. ff. de militari testamento, vbi notat Baldus. Rota decis. 50. de rescript. in antiquis. Caputaq. decis. 75. nu. 7. & 8. par. 3. Iason in l. maritus. sub num. 10. C. de procurator.

15 Ac correctio † in quibusdam, est in reliquis confirmatio. Baldus in l. fin. nu. 14. in principio. C. de edicto Diui Adriani tollen. tex. in cap. fin. in principio, de clandestina disponsatione.

* * Hinc si iudex appellationis infirmat sententiam in vno articulo, in alijs confirmare censetur. Rota decis. 22. de appell. in antiq. & decis. 11. nu. 3. eod. titulo in antiquioribus. Felin. in cap. cum inter. num. 13. in 7. fallentia de re iudic.

Sic etiam, si Ordinarius noluit admittere præsentationem patroni ex causa incapacitatis præsentati, prout ipse declarauit, eo ipso fateri videtur quod præsentatio fuerit in tempore facta, cum id Ordinarius non expresserit. Lambert. de iure patron. lib. 2. par. 2. quæst. 1. artic. 25. nu. 7. ante finem. Mascardus de probat. conclus. 1223. nu. 8.

Et concessa facultate alienandi in vita, excluditur alienatio in morte. & e contra. Roman. cons. 476. ex num. 1. Alexand. cons. 13. nu. 17. vers. & per hoc. lib. 3. cum aliis adductis a me. in priuilegiis Curialium notab. 14. quæst. 3. ex num. . . . *

Item, clausula, *antefirri.* operatur præser-
16 uationem iurium † aliarum personarum. Rota decis. 11. num. 12. de concess. præb. in antiquiorib. Besigneti.

17 Nec non, ingressus vnius, est egressus † alterius. cap. renunciamur 32. quæst. 1. gloss. verbo, *renunciasse*. in cap. penultimo de præscriptionibus.

18 Rursus, interrogatus de pluribus † qualitatibus, vnam affirmando, alias negare videtur, vt cum pluribus. Puteus decis. 312. num. 3. & per totam. lib. 2. vbi agit de veritate communis opinionis circa hoc adductæ per Iason in l. si cui. 52. §. si a filio. nu. 9. & 14. ff. de legat. 1.

Et concessum sub vna conditione, censetur sub contraria conditione denegatum. l. pecuniam. ff. si cert. petatur, cum aliis adductis in gl. 43. num. 122.

19 Itidem, exceptio aliquorum casuum † firmat regulam in contrarium, quo ad casus non exceptos. Authen. de non alienand. §. vt autem, collatione 1. l. 1. vbi Decius num. 21. & 27. de regul. iuris. Alexander in cons. 35. *viso processu*. num. 10. lib. 4. & cons. 145. num. 2. volum. 7. Couarruu. lib. 2. variar. cap. 5. nu. 6. plenè Felin. multipliciter declarans, & limitans in cap. quoniam frequenter. nu. 1. cum sequentibus, vt lite non contestata.

20 Item habens mandatum speciale † ad certam causam, censetur prohibitus agere in aliis causis. l. maritus. §. fin autem. C. de procuratoribus, vbi post alios plenè docet Iason num. 9. & 10.

21 Præterea, quando emphiteutæ conceditur expendere in re data in emphiteusim vsque ad certam summam, vltra illam censetur prohibitum fuisse. Ruinus cons. 157. *consideratis*. nu. 6. & 19. vol. 1.

* * Item, descriptio personarum contribuentium facta in libro æstimi, inducit immunitatem & exclusionem, quo ad personas non descriptas. Aimon. cons. 111. ex nu. 13. Grammat. decis. 69. nu. 16. Decius cons. 213. nu. 6. Herculan. tract. de negatiua. nu. 171. Curtius Iun. cons. 166. nu. 4. & 5. Menoch. cons. 21. nu. 25. & cons. 32. nu. 46. lib. 1. Bursat. cons. 186. controuersiam. num. 18.

Nec non, permittens facere in futurum, declarat nolle facere de præsenti. Decian. consil. seu respons. 36. num. 7. vol. 2.

Et prohibitus capere ex vltima voluntate, permittitur capere inter viuos. l. seruum meũ ff. de hæred. instituend. & prohibitus disponere in vltima

in vltima voluntate permittitur disponere inter viuos, & è contra. Alexan. cons. 13. circa primum sub nu. 17. volum. 3. & cons. 54. in casu num. 5. lib. 3. & late Baeza de dote cap. 20. num. 7. cum seqq.*

22 Et quòd ad certum tempus permittitur, † post illud censetur prohibitum, & è conuerso, vt dixi in §. 5. prooemiali, num. 3. & 4.

* *Et procurator cōstitutus sub vna forma sub diuersa forma est prohibitus. Bald. in rubrica de procuratoribus nu. 18. in decretal.

Ita & procurator constitutus ad tempus, illo finito nihil agere potest, quāuis fuerit dominus litis effectus, & alterius partis cōcurrat consensus. Bartol. in l. 1. §. fin. nu. 4. ff. de procurator. Tiraquell. de retractu conuentionali §. 1. gloss. 2. sub num. 47.*

Vnde etiam dicimus, quòd prouisio homi-

23 nis † facit cessare prouisionem legis l. fin. C. de pactis conuentis. l. & habet 15. §. cum quis, & ibi gl. verbo, *non competit*. & notat Bartol. ff. de precario, & latè tradit Anton. Gabriel in titulo de reg. iur. conclus. 8. vbi vnam ampliationem, cum vndecim limitationibus collocat, Ioann. Gutierr. in repetit. §. sui. à n. 60. institut. de hæred. qualit. & differentia, & in cons. 12. nu. 12. Vincen. de Franch. decis. 155. n. 9. par. 1. Iul. Clar. in pra xi. §. fin. q. 85. num. 5. cum seqq. Rota decis. 346. nu. 44. cum seqq. & decis. 385. ex nu. 4. & ferè per totam, & decis. 609. num. 3. par. 1. diuersor. & decis. 49. nu. 47. & decis. 179. nu. 7. & 8. & decis. 71. nu. 2. p. 2. diuersor.

24 Accedit, quòd ad remotionem vnius † contrariorum, sequitur positio alterius. l. illud. ff. de acquirend. hæredit. l. sed si pupillus. §. si institorla. ff. de institor. action. l. hæc verba ille. ff. de verbor. significat. l. 1. C. de furtis. c. cum teneatur 32. q. 1. cap. quicumque ab origine, de pœniten. distinct. 2.

Ex quibus, cum essem consultus in vna causa Casalen. Canonicatus, respondi, vanam esse prætensionem Episcopi intendentis gaudere beneficio alternatiuę, in omnibus sex mensibus per regulam nostram concessis: quo ad prouisiones præbendarum illius Ecclesiæ: ex quo esse dicebat in possessione illas conferendi solus, sine consilio, consensu, aut interuentu Capituli, vel aliàs. Nec non esse vanam intentionem Capituli asserentis ipsum posse libere, & absque Episcopo conferre dictas præbendas vacantes in quatuor mensibus ordinarijs, talique possessione gaudere. Quia quomodocunque sit, neque Episcopus, nec Capitulum

25 possunt habere nisi ad summum † sex menses, quando Episcopus gaudet alternatiua. Nam reliqui sex menses remanent Sedi Apostolicæ reseruati. Consului tamen, quòd inter Episcopum, & Capitulum se componerent. Ita quòd in duobus mensibus Martij, & Septembris solus Episcopus libere conferat, & Capitulum in alijs duobus mensibus ordinarijs Iunij, & Decembris, similiter sine Episcopo libere prouidere posset. Et huius concordiæ confirmationem Apostolicam obtinere curarent. Nam illa obtenta, ac Episcopo alternatiuam acceptante, & gaudente: prout posse videtur ex his, quæ scripsi in gl. 45. §. 1. quæst. 3. Papa habebit suos sex menses Ianuarij, Martij, Maij, Iulij, Septembris, ac Nouembris. Et Episcopus vigore alternatiuæ habebit quatuor menses Februarij, Aprilis, Augusti, & Octobris. Ac Capitulum potietur suis duobus mensibus Iunij, & Decembris. Et sic erunt diuisi menses

26 † pro modo prærogatiuæ cuiuslibet, seruato

27 fere modo, & diuisione † pulchri textus in l. si ita scriptum 13. ff. de liberis, & posthumis, dicentis, quòd si testator, qui vxorem prægnantem reliquit, disponat, quòd si filius nascatur, ex besse, hoc est ex duabus tertijs partibus hęres sit, & in reliqua tertia parte vxor succedat: si vero filia nata fuerit, ex triente, idest ex tertia parte hæres fit, vxorque duas tertias partes percipiat. Si postea filius, & filia nati essent, quòd tali casu hæreditas sit diuidenda in septem partes, & filius quatuor, vxor duas, & filia vnam, secundum testantis voluntatem, & prærogatiuam cuilibet assignatam habebunt.

* *Similiter consului in quadam causa Nouarien. Canonicatus, quòd Episcopus non poterat gaudere alternatiua, etiam si diceret quod esset in antiquissima quasi possessione conferendi libere in quatuor mensibus Februarij, Aprilis, Augusti, & Octobris; & Capitulum in quasi possessione conferendi libere in quatuor mensibus ordinarijs Martij, Iunij Septembris, & Decembris. Quia cum stante d. quasi possessione Capituli Episcopus non posset dimittere nec permutare cum Papa illos duos menses Martij, & Septembris, iuxta ea, quæ dixi in gl. 43. nu. 106. & 107. & in glos. 41. §. 1. n. 37. & 38. & fuit decisum in eadem causa Nouarien. Canonicatus 1. Decembris 1608. coram R.P.D. Iusto.

Summaria Glossæ 55.

1 *Episcopi perdunt alternatiuam prouidendo in mensibus reseruatis.*

2 *Paria sunt, ad effectum perdendi alternatiuam, conferre beneficia reseruata, vel prouisionibus Papa obuiare.*

3 *Paria sunt impedire, libere fieri electionem, vel electorum consanguineos molestare.*

4 *Paria sunt non habere possessionem anteriorem, vel impedimentum alteri præstare.*

5 *Paria sunt fieri in tempore publicationem resignationis, vel esse impeditum ab aduersario. Idemque est quo ad regulam de annali, & quo ad prosequendam appellationem. nu. 6. & solutionem. nu. 7.*

Paria

8 *Paria ſunt quòd debitor ſit a creditore liberatus, vel quòd teneatur illum liberare.*
9 *Paria ſunt punire innocentem, vel nocentem, qui condemnari non poteſt, & confiteri in tormentis, vel metu tormentorum. & nu.10.*
11 *Modus non curatur, ſed effectus attenditur.*
12 *Effectus ſemper principaliter attenditur. & num.15.*
13 *Effectus operum ſemper perbibet teſtimonium veritati.*
14 *Effectus operis, & non nomen conſideratur.*
16 *Effectus ex efficacia arguitur potentia cauſæ, & exitus acta probat, &c.*
17 *Probatio ab effectu eſt optima, & ſenſitiua.*
18 *Effectualiter poteſt appellari beſtia, homo irrationabiliter viuens.*
19 *Effectum ſecundum ſuum, qualibet res debet eſtimari, & conſiderari.*
20 *Effectualiter ſunt intelligenda, verba cuiuſlibet conſtitutionis.*
21 *Paria ſunt prouiſionem Apoſtolicam non habere, vel illam ſine effectu habere.*
22 *Paria ſunt actum eſſe nullum, vel non effectuatum. & nu.24.*
23 *Gratia ſtat in lingua Papę, in litteris teſtimonium, & in effectu, ac exequutione commodū.*
25 *Collatio beneficij ſine effectu, eſt ſicut corpus ſine anima.*
26 *Beneficium propriè non dicitur, quando fructus non percipiuntur, quia ſeruit de ſolo vento nu.27. & 28.*
29 *Beneficia litigioſa, ſunt parum in conſideratione.*
30 *Aliud eſt Ordinarium conferre beneficium reſeruatum, & aliud prouiſo Apoſtolico impedimentum facere, ac plures effectus reſultant, vt in nu 31.32. & 33.*
34 *Nomen Papę, eſt nomen Sanctitatis.*
35 *Papa appellatur Sanctiſſimus, quia talis præſumitur.*
36 *Papa debet eſſe Apoſtolica Sanctitatis, quia gerit vices Dei. & nu.37.*
38 *Oſculum, & adoratio, datur Papa in pede.*

Seu etiam aliorum, diſpoſitioni ſuæ, & dictæ ſedis, aliàs quomodocumque reſeruatorum, vel affectorum, ſe ſe intromiſerint. Aut quominus prouiſiones gratiæ Sanctitatis ſuæ, de illis debitum effectum conſequantur, impedimentum quoquomodo præſtiterint. gl.55.

DISPONITVR per regulam noſtram, quòd ſi Epiſcopi a cceptantes alternati-
1 uam, ſe intromiſerint † in collatione beneficiorum vacantium in ſex menſibus Apoſtolicis Ianuarij, Martij, Maij, Iulij, Septembris, aut Nouembris. Vel in collatione aliorum quorumcumque beneficiorum reſeruatorum, vel affectorum extra reſeruationem ratione menſis, impedimentum quoquomodo præſtiterint, quominus gratiæ ſuæ Sanctitatis debitum effectum conſequantur; ſint ipſo iure priuati vſu, & beneficio dictæ alternatiuæ. & collationes per illos factæ, nullius ſint roboris, vel momenti.

De dicta pœna priuationis, vſu, & beneficio alternatiuæ, ac nullitatis priuationis ordinariæ, loquar (Deo dante) latè in duabus gloſſis ſeqq. vbi pro themate verba noſtræ regulæ dictam priuationem, & annullationem concernentia conſtituam.

Et quænam ſint beneficia aliàs diſpoſitioni Apoſtolicæ reſeruata, extra reſeruationem ratione menſis, ſcripſi plenè ſuperius in gloſſa 51. vbi loquutus fui de reſeruatis: & in gloſſa 52. vbi dixi de affectis, ad quæ loca lectorem reijcio.

Nunc collige ex verbis noſtræ regulæ,
2 quòd ad effectum † priuationis dictæ alternatiuæ, paria ſunt conferre Epiſcopos beneficia reſeruata, vel impedimentum præſtare quominus prouiſiones Apoſtolicæ debitum conſequantur effectum. cum vtrumque pari paſſu ambulet, & tendat in præiudicium Apoſtolicæ collationis. argum. text. in l.nulla differentia.ff.de auctor.tutor.text.in l.de ætate.§.nihil.ff.de interrogat.actionib.

Prout paria ſunt, impedire directe electionem liberè fieri, vel indirectè, electorum con-
3 ſanguineos † moleſtando. cap. ſciant cuncti, duodecimo, de elect.lib.6. Tiraquell de pœnis temperan.cauſa 51. ex n.67.vſque 75.Roland. conſ.2.nu.66.vol.1.

Sicut & paria ſunt, non habere poſſeſsionem anteriorem, vel iniuſte præſtare impedimentum, quominus aduerſarius, qui habet priorem
4 collationem, illam capiat. Afflict.deciſ.302.n.1. verſ.*quo caſu*.& dixi in §.procemiali ex nu.38. cum ſeqq.

Et paria ſunt, publicationem reſignationis
5 in tempore † facere, vel aduerſarij impedimento quominus faciat, impeditum eſſe. Flamin. Pariſ.de reſignat.lib.11.q.13.à nu.95.

Quod etiam procedit in terminis regulæ de annali poſſeſſore, quo ad eius ſecundam partem. Gomez. ibidem q.14. per totam, & ſæpe tenuit Rota.

Item paria ſunt, appellationem in tempore
6 proſequi, † vel ab aduerſario quominus eam proſequatur, impeditum eſſe. Decius in cap. ſi iuſtus metus.num.4. & 6. de appellationibus. Caſſad.deciſ.9. de appellation.l.fi.§.illud. verſ. *niſi ipſe appellans*.C.de temp.appell.
7 Rurſus paria ſunt, in tempore ſoluere, † vel ab aduerſario, quominus ſoluat, impediri. Bart. in l.

in l. amplius, num. 8. in fin. ff. rem ratam haberi.
Caputaq. decis. 108. nu. 6. par. 2.

Item, paria sunt, quòd debitor sit a credito-
8 re liberatus, † vel quod creditor sit obligatus
illum liberare. Carolus Ruin. cons. 12. num. 33.
volum. 3. & cons. 19. nu. 14. volum. 4.

9 Paria etiam sunt punire † innocentem, vel
punire nocentem, qui condemnari non potest.
Rolan. cons. 94. num. 10. volum. 4.

10 Et paria sunt confiteri † in tormentis, vel
metu tormentorũ. Bald. in l. nouissime. ff. quod
falso tutore. Hippol. de Marsil. cons. 124. nu.
9. & cons. 88. num. 18. & cons. 123. num. 9.

Quibus adde ea, quæ dixi in gl. 27.

Si enim prouisus Apostolicus impedi-
tur ne possessionem capiat, ni-
hil refert an impediatur collatione Ordinarij,
vel alio quocumque impedimento ab eodem
Ordinario illato. Quia de modo non curatur,
11 † sed solus effectus attenditur. l. si mater 3. vbi
notat Bald. ante num. 1. C. de institut. & sub-
stitut. & ibidem Decius, & cæteri scribentes.
Rom. cons. 295. incipit, *donatio*. sub num. 2. Hip
polyt. de Marsil. in praxi. §. secundo. nu. 22. Ro-
ta decis. 276. nu. 3. par. 2. diuers.

Effectus enim principaliter semper atten-
12 ditur. l. 2. C. de alim. pupil. præstan. l. cũ seruus.
ff. de verb. oblig. Put. decis. 100. num. 7. & decis.
252. num. 8. & 9. lib. 2.

* *Et ideo magis debet attendi effectus, quam
verba. Aimon. cons. 59. num. 1. vers. *nec attendi-
tur*. & cons. 244. nu. 2.*

13 Sic, operum effectus † testimonium perhi-
bent veritati. cap. quod Dei, in princip. de sta-
tu monachorum.

14 Et effectus veritatis, † non autem nomen
consideratur. Sicut pietas non consistit in no-
mine pietatis, sed in substantia veritatis. Lap.
allegat. 95. num. 4.

Ideo dixit Rebuff. in compendio alienation.
rerum Ecclesiæ, nu. 34. in fine, quòd iura nolunt
15 nisi † effectum ad finem, & allegat l. 1. §. vnde.
ff. de noui operis nunciat.

16 Item, ex efficacia † effectus, arguitur potẽtia
causæ efficientis. l. generali. C. de Episc. & cler.
Ac exitus acta probat, & effectus denotat cau
sam. l. rem non nouam, circa fin. C. de iudicijs.
Rota decis. 701. nu. 1. par. 1. diuersorum.

Hinc dixit Bald. in rubr. ff. de rerum diuis.
17 sub num. 32. ad medium, quòd probatio † ab
effectu est optima, & sensitiua probatio: nam
quærere rationem vbi habemus effectum, &
sensum, est infirmitas intellectus.

Similiter dixit gl. in authentico de mona-
chis collat 1. in principio, super verbo, *decen-
18 tem*. quòd homo, qui irrationabiliter † viuit, &
contra decentiam ciuilem, ab effectu potest ap
pellari bestia.

19 Item, qualibet res debet æstimari † & con-
siderari secundum suum effectum. Rota decis.
33. num. 14. de præbend. in antiquis. cap. 2.
de commodato. cap. cum dilectus, de causa
possession.

Rursus, verba, *cuiuslibet dispositi.* sunt cum ef-
20 fectu † intelligenda. l. 1. §. hæc autem verba. ff.
quod quisque iuris. cap. relatum, de clericis nõ
residentibus. cap. 1. de eo, qui mittitur in pos-
sessionem. Rota Besigneti decis. 11. num. 15. de
concess. præben. Cassad. decis. 10. num. 1. de con
cess. præben.

Et paria sunt prouisionem Apostolicam
21 non habere, vel illam sine effectu † habere.
Ias. plura adducens in l. fin. num. 3. ff. de officio
eius, cui est mandat. iurisdictio. Marcouius
cons. 16. nu. 41. Surdus cons. 3. nu. 29. volum. 1.
cumulat plura in proposito. Ias. in l. quoties.
num. 3. & 4. ff. qui satisdare cogan.

22 Idemq. est, actum esse nullum, † vel non effe-
ctuatum. Aimon consil. 10. numero 5. Achil-
les de Grassis decisione 5. de præscript.

Quia in lingua Papæ stat gratia, & in litte-
ris testimonium, & in effectu, ac executione
23 † commodum. Acebedus post alios in l. 2.
tit. 7. lib. 5. recopilationis, num. 13.

* Prout etiam considerari debet in quem ef-
fectus dirigatur; non autem cum quo quis lo-
quatur. l. miles 75. l. cum pater 77. §. dona-
tionis. ff. de legat. 2. Ancharan. consil. 155.
optimis, num. 4. & faciunt quæ scripsi in glos.
36. a nu. 115.*

Parum namque interest collationem
24 Apostolicam habere † nisi illa
suum debitum sortiatur effectum, ac execu-
tioni demandetur. glos. in rubrica. C. de exce-
ption. rei iudicatæ. l. 2. §. post originem. ff. de
origine iuris. cap. 3. §. præterea, de elect. lib. 6.
cap. vnico. §. & quoniam, de statu regularium.
eod. lib. 6.

Nam sicut corpus sine anima, non dicitur
homo, sed cadauer, sic prouisio de benefi-
25 cio sine effectuatione, † prouisio dici non
potest. text. in cap. si quis obiecerit, 1. quæ-
stione 3.

Vnde, quando ex beneficio nõ percipiuntur
26 fructus, non dicitur proprie beneficium: † Sed
27 beneficium sine effectu est ventosum, ac † fi-
ctum, inutile, ac nullius momenti, & cui no-
men beneficij non quadrat, vt plenè tradit Lu-
douicus Gomezius in regula de annali. q. 47.
ex num. 2. vsque ad num. 5. vbi alia plura in
proposito adducit, & tetigi in glossa 34. num.
112. plura dicit Euerardus in loco ab effectu
per totum, & vide quæ scripsi de effectuatione
collationum in glossa 45. §. 3.

Beneficium etenim sine fructibus esse non
28 potest. † Ripa in responso 5. de constitutio-
nibus. num. 24. Puteus decisione 374. num. fin.
libro 1.

Ac propterea, beneficia litigiosa sunt pa-
29 rum in consideratione. † Puteus decis. 131. sub
num. 1. lib. 3. Achilles decis. 17. num. 1. de præ-
bendis.

Quamuis autem sit verum, quòd ad effectum cadendi à beneficio
alternatiuæ, paria sint, prouidere Episcopum
de beneficio reseruato, vel impedire quominus Apostolica collatio debitum sortiatur ef-
30 fectum; tamen ad alios effectus † multum distat vnum ab alio.

Nam quãdo non adest prouisus ordinarius,
31 minor probatio † sufficit pro verificatione reseruationis, vt scripsi in glossa 11. ad finẽ, vers. *limita secundo quando non esset*. ex num. 104.

Item, quia si non adest intrusus, sed possessio est vacans, facilius Apostolicus prouisus illam
32 assequi † poterit, ex traditis per Couarruuiam lib. 3. variar. cap. 16. num. 7. vers. *quod si quis*. Caputaq. decis. 333. & 334. par. 2. Rota decis. 363. num. 1. & per totam par. 1. diuersorum.

Item, quia cessante contradictore, ac intru-
33 so, cessauit lis, † & alia damna, & inconuenientia, quæ dixi in §. 7. proœm. in princ.

Immo, quãdo Episcopus non contulit, raro, aut numquam impedimẽtum aliquod præstat.

Quatenus dicit regula nostra, *sanctitatis suæ*. nota, quòd nomen Pa-
34 pæ, est nomen Sanctitatis. † Nam Papa Sanctissimus appellatur, quia Sanctissimus præsumi-
35 tur, † cap. 2. 40. distinct. ibi, *quis enim sanctum dubitat esse, quem apex tantæ dignitatis attollit, in quo si desint bona acquisita per meritum, sufficiunt quæ à loci prædecessore præstantur*. Ideo Papa debet esse vir Apostolicæ Sanctitatis.
36 Bald. in proœm. decretalium in verbo, *Gregorius*. num. 3. Et est maior omnibus sanctis (excepto Petro) vt dixi in glos. 1. num. 35. Nec mi-
37 rum, cum Papa gerat vices Dei in terris. † clemen. 1. ibi, *domino disponente præsidemus*. vbi notat Cardinalis num. 7. de senten. excommunic. glos. in verbo, *quod Deo*. in cap. pœnis, de pœnit. distinct. 2. clemen. 1. de magistris, vbi notat Card. nu. 3. & dixi in glos. 1. nu. 20.

Ac propterea Papam adoramus, & osculamur in pede. † glo. verbo, *osculandi*. in l. 1. C. de domesticis, & protectoribus, vbi Io. de Platea, & omnes tradunt. Greg. Lopez in l. 5. tit. 25. partita 4. super glos. verbo, *la mano*. Restaurus Castaldus in tract. de Imperator. q. 64. num. 3. & per totam, vbi plura de hoc Nauar. in cap. humanæ aures. 22. q. 5. quæst. 1. num. 7. glossa, verbo, *oscula*. in extrauag. 1. de verb. signific. Ioan. 22.

Summaria Glossæ 56.

1 *Alternatiuam perdit Episcopus abutens illa, & num. 27. pro regula ponitur.*
2 *Priuilegium amittere meretur, qui abutitur illo.*
3 *Seruanda non sunt sua iura illi, qui ius alienum violare non metuit.*
4 *Priuilegijs alienis qui derogat, est priuandus proprijs.*
5 *Reipubl. interest, ne quis sua re malè vtatur.*
6 *Abusorum nonnullorum Ordinariorum ratione solent fieri reseruationes.*
7 *Priuilegium amittit, qui in illud committit, vt in exemptione à solutione gabellarum, & in Iudæis. num. 8. in Religiosis. nu. 9. & in Clericis. num. 10. & 15. & in iure ducendi aquam. nu. 11. & Hospitalarijs. nu. 12.*
13 *Dignitate non iuuatur, qui male eam seruat.*
14 *Priuilegium fori perdunt scholares inhonestè viuentes, vel aliquid contra scholasticam disciplinam committentes.*
16 *Abusus ratione, conceditur exemptio ab ordinarijs.*
17 *Abusus maiores, an faciant Ordinarij ratione suæ iurisdictionis, quam exempti ratione exemptionis.*
18 *Exemptionem solet concedere signatura, litigantibus cum Ordinarijs.*
19 *Priuilegiati cauere debent, ne ex vsu suorum priuilegiorum scandala oriantur.*
20 *Auxilium legis frustra inuocat, qui committit in illam.*
21 *Priuilegium, quod incipit esse nociuum, reuocari debet.*
22 *Dominus abutens seruis suis, illos vendere compellitur.*
23 *Princeps potest priuare iurisdictione magnates, & Barones, asperius & seuerius subditos suos tractantes, idemq. procedit in feudo. num. 24. & 26.*
25 *Domini temporales semper sunt subditis suis infesti, & auaritia pleni, quã de die cogitant, & de nocte sommant, eosq. deglutire intendunt.*
28 *Alternatiuam perdit, qui se intromittit in prouisione quorumcunque beneficiorum reseruatorum, aut impedimentum præstat.*
29 *Alternatiua perditur ipso iure, propter abusum illius.*
30 *Verba*, eo ipso, *important priuationem ipso iure, & substitutionem directam. nu. 31.*
32 *Verba*, hoc ipso. *important priuationem ipso iure, necnon*, priuati existant. *& num. 33. & 34.*
35 *Priuatio ipso iure, per quæ verba inducatur, & remissiuè casus 76. adducuntur.*
36 *Dictiones plures latæ sententiæ solent coniungi, ad maiorem declarationem.*
37 *Vsu priuatur, etiam Episcopus male vtens alternatiua.*
38 *Vsus, & quasi possessio idem sunt.*
39 *Vsus est causa, & consuetudo causatum.*
40 *Vsu priuilegij priuandus non est, lite pendente super subreptione illius.*
41 *Vsus plus continet, quam possessio.*
42 *Collatio dicitur fructus.*
43 *Priuatus ipso iure non facit fructus suos.*
44 *Alternatiua sublata, intrat reseruatio in mensibus alternatiuæ.*
45 *Quasi possessio inficitur in casu. cap. 9. sess. 25. Concil. Trident.*

Vsus

46 *Usus privatio multum importat, quia possessio non amittitur, quamvis dominium ipso iure publicetur.*

47 *Intimatio non requiritur, quando lex ipsa, privat ipso iure.*

48 *Alternativa perditur per non usum, Papa volente, & declarante, & non alias. nu. 49.*

50 *Emphyteuta non solvens canonem, cadit à iure suo; intelligitur tamen domino volente, & num. 51.*

52 *Invito creditori, nunquam applicatur pœna.*

53 *Hæres non potest declarare pœnam incursam in vita defuncti, quam ipse non declaravit.*

54 *Pensionem non solvens, non est excommunicatus, nisi pensionario volente, & declarante, idemq. est in privatione, & ad talem declarationem requiritur speciale mandatum.*

55 *Feudatarius non perdit feudum ob felloniam, nisi domino volente, nec dicitur novum feudum sed antiquum, & 56.*

57 *Testamentum est nullum ex causa præteritionis, filio præterito volente, & non aliter, & nu. 58. idem est in supplemento legitimæ, nu. 61.*

59 *Venditio annullatur per statutum, si fiat alteri quam vicino, intelligitur vicino volente, & 60. Idem est in transactione, nu. 62.*

63 *Attentata licet sint ipso iure nulla; tamen intelligitur parte volente, & petente. & nu. 64.*

65 *Decretum irritans, ita demum annullat, si pars petat.*

66 Compensatio *fit ipso iure: parte tamen opponente, idemque est in processu ordinario, statuto contradicente, & in executione trium conformium. nu. 67.*

68 Falcidia *resecat legata ipso iure, si hæres petat, & nu. 69. Idemque est in actionibus fideicommissarij. nu. 70. & 71.*

72 *Appellatio informiter facta, tunc non devolvit causam, quando appellatus opponit, & nu. 73.*

74 *Frigiditas dirimit matrimonium (alio tamen non frigido volente.) Et triennium concessum ad faciēdā experientiam, & pœnitentiā, quando petitur desolutio matrimonij ob frigiditatem, non incipit currere à die cohabitationis: sed ab assignatione per Iudicem facta, & ibi agitur de restitutione, de qua in c. 1. de sepult. in 6.*

75 *Dolus dans causam contractus, reddit illum ipso iure nullum, si pars petat, & 76. idem est in obligatione dandi fideiussores. nu. 77.*

78 Collatio *facta de beneficio iurispatronatus tenet, nisi patronus opponat, & nu. 79. ubi idem dicitur de electione facta contemptis absentibus.*

80 *Donatio revocatur nativitate filiorum, dummodo ipsi petant, idem est in commissione, nu. 81. & in expectativa, nu. 82.*

83 *Regula de triennali tunc obstat, quando pars opponit, & id etiam procedit in statuto excludente fœminas. nu. 84.*

84 *Lex disponens, quòd post triennium peti non possint salaria famulorum, advocatorum, &c. est intelligenda, parte opponente.*

85 *Melioratio facta contra pactum de non meliorando filium, tunc est nulla, quando ille filius ob cuius favorem fuit factum pactum, opponit, secus si alius, & nu. 86.*

87 Cautionem *dandi obligatio, intelligitur parte petente, & supra. nu. 77.*

88 Collationem *qualificatis personis faciendi obligatio, intelligitur ipsis petentibus, quia collator non debet requirere qualificatos, nu. 89.*

88 *Privilegium concessum Cardinalibus, intelligitur ipsis volentibus.*

90 Contractus *factus cum pupillo, vel Ecclesia sine tutoris, vel Prælati authoritate, tunc demum est nullus, si ipsi petant, & nu. 91. 94. 95. & 96.*

92 *Pupillus, vel Ecclesia dans de nullitate contractus, potest pœnitere, etiam post sententiam, & datur cautela. nu. 93.*

93 *Lex, vel statutum denegans actionem alicui in civilibus, intelligitur parte opponente.*

97 Census *impositio est alienatio.*

98 Census *si imponatur super bonis Eccl. sine debita sollemnitate, quamdiu non datur de nullitate, emptor facit suos redditus solutos, ratione impliciti status validitatis, nu. 99.*

100 *Procurator post litem contestatam revocari non potest, parte tamen opponente, & nu. 101.*

102 *Papa licet non intendat gravare eundem collatorem duplici onere, intelligitur tamen ipso opponente, & nu. 103. & 150.*

103 *Instrumentum non recognitum, non probat: parte tamen opponente.*

104 *Transactionem impugnans audiri non debet, nisi prius restituat illud quod accepit: parte tamen opponente, & nu. 105.*

106 Clausula sublata *licet annullet. intelligitur tamen parte opponente, & nu. 107.*

108 *Opponente parte, est intelligendus quilibet actus regulariter, & in excussione idem locum habet. Item omnis concessio ad favorem alicuius emanata, intelligitur si ille, ea uti velit.*

109 *Sententia lata nemine instante, est ipso iure nulla.*

110 *Alternativa de privatione opponere non potest provisus ab Ordinario de beneficio vacante in mense Martij, aut Septembris cum sit tertius.*

111 *Tertius minimè potest opponere de incursu pœnæ nostræ regulæ.*

112 *Tertius non potest opponere de iure tertij, nisi sit prorsus exclusibile, & nu. 113.*

114 *Alternativam se amisisse, propter abusum, nequit allegare Episcopus, nisi Papa volente, & numero 115.*

116 *Nostrum quod est, sine facto nostro auferri non potest.*

117 *Occasio illudendi Papam danda non est, nec Episcopus debet ex sua culpa commodum reportare, & nu. 118.*

119 *Declaratum quod est semel, amplius declaratione non indiget.*

120 *Veritas, ostenditur ex praxi, & observantia.*

121 *Grauari non debet Papa, intimare in specie cuilibet Episcopo, quod omnibus per legem generalem notificauit & ipsi acceptarunt.nu.122.*

123 *Nullus est actus, gestus lege resistente, & annullante, quamuis pars non petat, quando annullatio non inducitur ob solum fauorem partis, sed ob alium effectum.*

124 *Papa quando concedit beneficium vti reseruatũ ratione abusus alternatiua, satis declarat velle Episcopum abutentem, esse priuatum illa. Et collatio interim facta ab Episcopo non tenet.*

125 *Fructus etiam bona fide consumpti, debentur à tempore commissi, seu contrauentionis, etiam ante declarationem.*

226 *Declaratio, quòd Episcopus amiserit alternatiuã propter abusum, formiter facta requiritur quando contrauentio non est notoria.*

127 *Declaratoria sententia, præuia causa cognitione, est necessaria, quamuis inducatur ipso iure priuatio.*

128 *Alternatiuam non perdit Episcopus propter contrauentionem, quando habuit iustam ignorantiæ causam, veluti quia prætendebat Sedẽ Apostolicam vacare, vt nu.129. vel quia articulus erat dubius. nu.130. vel ignorabat factum, ex quo oritur reseruatio, & nu.131.*

132 *Ignorantia facti excusat a pœna nostrę regulę.*

133 *Causa quęlibet sufficit ad excusandum a pœna.*

134 *Alternatiuam non perderet Episcopus propter contrauentionem, nisi esset in nostra regula expressum, & num.138.*

135 *Priuilegiũ tunc perditur propter abusum, quando est propriè priuilegium, aliàs non, & num. 136. vbi etiam habetur, quòd non amittitur, quando competit ex consuetudine, vel statuto.*

137 *Alternatiuę concessio, non est propriè priuilegiũ, sed gratia, seu beneficium obstaculum remouens, & nu.138.*

139 *Alternatiua nihil concedit, quo ad beneficia alias reseruata, vel affecta.*

140 *Abusus priuilegij ratione, non amittitur priuilegium quando delinquitur circa alias res non contentas in priuilegijs.*

141 *Causa iusta ignorantię non releuat Episcopo, si postquam fuerit de reseruatione certioratus insistit in contrauentione, & nu.142.*

143 *Possessionem liberè non dimittens, postquàm malam fidem habere cœpit, perdit ius, si quod hebebat.*

144 *Obtenta beneficia sunt narranda, alias gratia est nulla, nisi sit impetrata nomine absentis, dummodo postquam litteras videre potuit, obtineat reformationem. nu.145.*

146 *Regressum habens ad suum beneficium vigore. c. si beneficia, de prębend. in 6. vtitur remedijs possessorijs.*

147 *Episcopus amittens alternatiuam ratione contrauentionis, redit ad quatuor menses ordinarios.*

148 *Rescissorum natura est, vt antiquum ius vtrique parti restituatur.*

149 *Rescissorum vno posito, alterum necessario ponitur, & vno remoto alterum remouetur.*

150 *Rescindere transactionem volens, non auditur, nisi prius restituto illo quod vigore illius accepit, vide supra num.104.*

151 *Datum ob causam, repetitur causa non secuta.*

Vsu, & beneficio prædictæ facultatis, eo ipso, priuati existant. gl.56.

OTA ex regula nostra in supradictis verbis, quòd Episcopus, qui acceptauit alternati-
1 uam, perdit † eam, eo ipso quòd abutitur illa, conferendo beneficia in mensibus Apostolicis vacantia. Nam meretur amittere priuilegium, *Priuilegiũ amittit, qui abutitur illo plura cumulantur.*
2 qui permissa sibi abutitur † potestate. c.priuilegium.11.quæst.3.cap.fin. de rescriptis. l. qui sine 38.ff.de negotijs gestis. l.libera 48.vbi gl. 1.ff.de peculio. l.rogasti 11.§.fin. ff.si cert.pet. l.42. tit. 18. partita 3. Menoch. de arbitrarijs centuria 6.casu 511.num.4. & in terminis regulæ nostræ dixit Crescen. decisione 13. num. 3. de priuilegijs. Mandosius consil.21. incipit, *scripsi* num. 2. Fuscus in tract. de visitationę lib.2. cap. 28. num. 31.ad fin. & aliàs sæpè dixit Rota.

3 Nec sunt sua iura seruanda † ei, qui ius alienum violare non metuit, cap.vbi. 74. distinct. c.si decet.25.q.2.glo.verbo, *decertauimus*. in c. dilecti 4.de priuilegijs.

4 Sed potius est suis priuilegiis priuandus, † qui alienis derogat. text.in d.cap. dilecti, vbi Abbas num. 1. & Socin. eodem num. 1. de priuilegijs.

5 Expedit enim Reipublicæ ne sua re quis † malè vtatur. §.fi.vers.*expedit*. instit. de his, qui sunt sui, vel alieni iuris.

6 Ideò propter magnos abusus nonnullorũ † Ordinariorum in conferendis beneficijs, solẽt fieri reseruationes. Simonetta de reseruationibus q. 3.nu.10.& dixi in glos.4.num.187.

7 Et priuilegium amittit, qui in illud † committit. l.sed si ex parte. §. quamquam. ff. quod cum eo. l.relegatorum, in fin. ff.de interdictis, & relegatis. Menoch.de arbitrar. centuria 2. casu 182.nu.47.

Vnde, qui habent immunitatem à solutione gabellarum, si sub prætextu immunitatis prædictæ, personas, vel res aliorum à tali solutione excusare nituntur, suum priuilegium, quo abutuntur, merentur amittere. tex. in l.fin. C. de annonis, & tribut. vbi notat Ioan.de Platea lib.10.Greg.Lopez in d.l.42.in gl.verbo, *vsare del mal*.tit.18.par.3.

8 Hinc, priuilegium concessum Iudæis, † vt possint solemnia celebrare, amittere merentur,

tur, si abutuntur illo, immiscendo cum suis ritibus aliquid in contemptum nostræ Christianæ Religionis. l. Iudæos, & ibi gloss. fin. & omnes. C. de Iudæis.

9 Hinc dixit text. in c. recolentes, de statu monachorum, quòd Religiosi abutentes † regulis suæ religionis, amittere debent priuilegia, vti talibus religiosis concessa, & notat ibi glo. in verbo, *censeri*. ac Abbas num. 1. l. 27. tit. 7. partita 1.

10 Prout etiam clerici abutentes † statu clericatus, & negociationibus se immiscentes, amittunt priuilegium illis côcessum, vt ex bonis proprijs gabellas soluere non tenerentur. tex. in cap. fin. de vita, & honestat. clericorum. l. 49. tit. 6. partita 1. vbi notat Greg. Lopez, & declarat Salcedus in additione ad praxim Bernardi c. 54. sub littera A. Lasarte in tract. de gabellis, cap. 19. nu. 79. & fere per tot. Solis in tract. de censib. lib. 2. cap. fin. num. fin.

* *Necnon nobilis, aut clericus, qui occultat aliqua bona, aut illa non manifestat, veram listam bonorum dando, vel alias dolosè se gerit in fraudem creditorum, tanquam abutens priuilegio suo, amittit priuilegium quod habet, ne conueniatur vltra quam facere possit. ex l. miles. & ibi glos. 2. ff. de re iudic. c. Odoardus. de solution. c. peruenit, de fideiussor. vt plene concludunt Ioan. Gutier. de iuram. confir. 1. par. cap. 16. ex num. 14. vsque 29. Acebed. in l. fin. tit. 21. ex num. 70. lib. 4. recopil. Baheza de inope debitore, cap. 16. a nu. 19. Puteus decis. 56. nu. 10. & 11. ac per totam. & decis. 221. nu. 3. & 4. lib. 1. Mohedan. decis. 2. num. 2. & 3. de solution. Caputaq. decis. 278. par. 1. Marchesi. de cômission. 1. par. cap. 8. de commiss. adnot. ss. ad cap. Odoardus, num. 64. 69. & 81. Praxis Archiepisc. Neapolit. cap. 3. ex num. 4. & per tot. Prout etiam eadem ratione non competit beneficium cessionis bonorum, debitori qui ludis meretricibus, aut tabernis in fraudem dissipauit bona sua. l. fin. ff. quæ in fraudem credit. Salicet. in l. 1. num. 4. in 2. oppositione. C. qui bonis cedere possunt. Rota decis. 22. a num. 1. de restit. spoliat. in antiquis.*

Dicit etiâ tex. in l. cos. C. de aquæductu. lib. 11. quod habentes priuilegium ducendi aquâ, 11 † debent illam ducere per aliquod paruum foramen, ne matrices fistulæ corrûpantur, aliter amittere debent, quod prius iure beneficij fuerant consequuti, & not. ibi gloss. fin. & Doct.

Item, dicit tex. in c. tuarum 11. §. verum, de priuilegijs, quòd Hospitalarij, qui mittût pro 12 eleemosynis † cruce falsa signatos, debêt amittere priuilegium exemptionis illis concessum, ex quo abutuntur illo, notat ibi glos. verbo, *amittere*, & verbo, *priuilegy beneficio*. & communiter omnes.

Rursus, inquit tex. in l. per id tempus, iuncta glos. verbo, *statuenda*. C. de curiosis, & stationarijs lib. 12. quòd non iuuatur officio, vel di-13 gnitate, † qui male eam seruat, Vbi Io. de Platea. nu. 1. infert contra scholares inhoneste viuentes, vel aliquid contra scholasticam disci-14 plinâ committentes, † quòd perdunt priuilegium fori, & tradit Greg. Lopez in l. 42. glossa fin. ad medium, tit. 18. partita 3.

Cauetur etiam per text. in cap. côtingit 45. de sent. excomm. quòd clericus incedens si-15 ne habitu, & tonsura, † post trinam monitionem, potest sine vlla excômunicationis pœna, per iudices seculares carcerari, & corrigi, quia factis paulo ante negauerant clericatû: & quia priuilegiû meretur amittere, qui permissa sibi abutitur potestate, ac frustra legis auxilium inuocat, qui committit in legem, & ibi notat glos. 1. 2. & 3. Abbas nu. 1. & 2. Socin. num. 6. & reliqui.

16 Deinde, ratione abusus iurisdictionis Ordinariorum † est concedenda subditis exemptio. Io. Faber in §. fin. num. 7. instit. de his, qui sunt sui, vel alien. iur. Boer. decis. 104 nu. 5. Cassad. decis. 6. num. 1. de priuileg. Caputaquen. decis. 62. num. 4 par. 2. Achilles de Grass. decis. 16. de priuilegijs, Staphilæus de litteris iustitiæ. §. indultum, nu. 10. vers. *datur breue*. vbi praxim de hoc assignant. Ant. Gabr. in tit. de iudicijs. conclus. 4. num. 31. Lancellot. de attent. 2. par. cap. 4. declarat. 3. & declarat. 4. nu. 49.

17 Ideò dixit Bald. in suo tractatu de exemptionibus. num. 24. quòd maiores abusus faciunt Ordinarij, † respectu suæ iurisdictionis, quam exempti prætextu suæ exemptionis, & dixi in gl. 4. num. 188.

18 Ac propterea, subditis litigantibus cû proprio Episcopo, solet signatura † (lite durante) concedere vniuersalem exemptionem à iurisdictione illius, per Cassad. decis. 6. nu. 1. cum seqq. de priuilegijs. Staphilæus, Gabriel, & * Lancellot. vbi supra. *Mandos. latius in tract. de inhibition. q. 103. & 104.*

19 Vnde Innocentius IV. in cap. vt Apostolicæ 6. de priuilegijs lib. 6. consuluit priuilegiatis, quòd caueant ne ex vsu suorum priuilegiorum scandala † oriantur, ac eorundem priuilegiorum frustrentur effectu.

20 Ac frustra legis auxilium inuocat, qui committit in legem. † l. auxilium 37. in fine. ff. de minoribus. cap. bonæ memoriæ, il 1. & ibi glos. verbo, *exceptione*. de electione. cap. pastoralis. de iureparr.

21 Ex quo prouenit, quòd reuocatur priuilegium, quando incipit esse † nociuum. c. suggestum 9. de decimis. l. 4. & 5. tit. 20. partita 1. & l. 43. tit. 18. partita 3. de cuius reuocationis praxi, & requisitis ad eam necessarijs, vide Rot. decis. 87. per totam par. 2. diuers.

22 Necnon, dominus malè abutens † seruis suis, & seuerè eos tractans, illos vendere compellitur. l. si dominus. §. dominorum. ff. de his, qui sunt sui, vel alieni iuris. §. sed & maior asperitas, instit. de his qui sunt sui, vel alieni iuris.

iuris.l.6.titul.21.Partita 4. Menoch.de arbitr.
lib.2.casu 230.

Sic Rex,& Princeps supremus potest priua-
23 re iurisdictione † Magnates,& Barones sua iu-
risdictione abutentes, & subditos suos aspe-
rius, & seuerius tractantes, dictamque iuris-
dictionē ad se auocare, vt plene tradunt Boer.
decis.304.num.7. Gregor.Lopez in l.22.tit.13.
Partita 2.in gloss. verbo, *de sa forasien.* & in d.
l.6. in gloss. verbo, *vender.* tit.21. Partita 4.
Parlador.lib.1.rerum quotidian.cap.3.in prin-
cip.nu.6.Roland.à Valle cons.18.lib.3.vbi n.4.
pluribus comprobat, quòd vassallus male tra-
ctans subditos suos, potest feudo priuari, post
24 infinitos,quos† allegat.Grammatic.decis.104.
nu.11.vsque ad fin.

Nam isti Domini semper sunt hominibus
25 suis infesti, † & pleni auaritia, quam de die
cogitant,& de nocte somniant,eosque degluti-
re intendunt. Thom. Grammatic.d.decis.104.
nu.12.& 18.Roland.vbi supra nu.24. cum alijs
per ipsos citatis.

Indignum enim iurisdictione, & domina-
26 tione,se facit dominus † male vtens substan-
tia sua,ac male tractās vassallos suos, Bald. in
l dominus.§.1.n.1.& 2.ff.de his,qui sunt sui,vel
alien. iur. & in cap.1. qualiter dom. proprie
feud.priuet.nu.8. in fine,in vsibus feud. Gram-
maticus post alios d.decis.104.nu.21.

Priuatur etiam beneficio,aut feudo, vel alia
liberalitate Principis, qui male vtitur illis, &
male versatur. Modern. Paris. in Consuetud.
Parisien. §.30.nu.166. Iul.Clar.in §.feudum,
quæst.56. Corbulus in tractatu de iure em-
phyteu. titulo de causa priuationis ob rei de-
teriorationem. Menoch.de arbitrar. centur.6.
casu 51.nu.5.

* * Similiter Pius V.per suam constitutionem
53. incipientem, cupientes malitijs, sub die 8.
Ianuar.1568. editam, imposuit quam plures
censuras, & priuationis iuris conferendi pœ-
nas, contra prouidentes quæcumque beneficia
reseruata Regni Neapolitani. *

Sic etiam in proposito,dicendum est de Epi-
scopo, male alternatiua vtente.

Regula igitur sit, quòd Episcopus, qui
acceptauit alternatiuam,si abu-
titur illa, prouidendo de beneficijs in alijs sex
mensibus Apostolicis vacantibus, vel aliàs,
27 perdit † eam. Quam regulam amplia,limita,
& declara sequentibus modis.

Amplia primo,vt dicta regula procedat,
non solum quando Episcopus
abusus fuit alternatiua, conferendo beneficia
vacantia in mensibus reseruatis; verum etiam
si se intromiserit in prouisione quorumcumque
beneficiorum, aliàs quam ex regula nostra re-
seruatorum, vel affectorum. aut quominus
prouisiones Apostolicæ debitum consequan-
28 tur effectum, impedimentum † quoquomo-
do præstiterit, vt regula prædicta d.cla-
rat, & dixi in glos. præcedenti.

Amplia secundo, vt nulla sit necessaria
priuationis sententia, sed ipso
29 iure, † statim post contrauentionem, induci-
tur priuatio dictæ alternatiuæ.vt patet ex illis
verbis, *eo ipso priuati existant.* Crescent.decis.
30.aliàs decis.13.de priuileg.

30 Nam illa verba,*eo ipso*, † important priua-
tionem à lege,ipso iure, & latæ sententiæ abs-
que alio ministerio. glos.in cap. quam sit 6. in
verbo,*eo ipso.* de elect. lib.6. vbi Geminian.su-
per §.electus,eiusdem tex. nu.3. Franch.nu.4.
super §.cæterum, eiusdem tex.glos.per textum
ibi in cap. cupientes 16.in §. cæterum,verbo,
suspensos, gl. etiam in cap. indemnitatibus 43.
§.postremò,in verbo, *subiacere.* de elect.lib.6.
Roman.cons.427.incipit,*in proposito casu.*nu.9.
Abb.in cap.si diligenti,sub nu.8. ante finem,de
for.compet. Corn.cons. 165.sub num.22.vol.1.
cum alijs pluribus per Tiraq. in l.si vnquam,in
verbo,*reuertatur.* num.142. C.de reuocau.do-
nationib.

Ideò dixit Bald. in l.fin nu.17. vers.*item est
verbum commune.*C.de sacrosanct.Eccles.quòd
31 ista verba,*eo ipso*,faciunt substitutionem † di-
rectam, absque aliquo hæredis obstaculo, vel
adminiculo.Ias.post alios in l. centurio.nu.64.
ff.de vulgar.& pupillar.substitut.

Prout etiam de verbis,*hoc ipso*.quòd impor-
32 tent priuationem ipso iure, † est gloss. per tex.
ibi,in Clemen. fin. verbo, *hoc ipso*,de præbend.
Tiraq.d.num.142.in fine.

Rursus, quando deficerent prædicta verba,
eo ipso, sufficerent alia verba,*priuati existant*,
33 † quæ in regula nostra cōtinentur, vt ipso iu-
re absque alia priuationis sententia, contra-
uenicns Episcopus remanear priuatus. gloss.
verbo,*priuatus*.in l.si quis maior.C.transactio-
nibus, vbi post Bart. & alios,tradit Menses de
Padilla.nu.21.glos.etiam in verbo, *priuatum*,
in cap. extirpandæ.§.cum verbo,vbi Innocen.
Hostiensis,& alij de præbendis.glo.in cap.cum
in cunctis. §. vltimo, verbo, *priuatos.* de elect.
gloss.in cap.grauem,in verbo,*priuatos.* de sen-
ten.excommunic. & in cap.administratores,in
verbo,*priuatos*.23.q.5.Acebed.in l.1.tit.17.nu.
77.lib.8.recopilation.

Quoniam participium præteriti temporis
34 regulariter pœnam † ipso iure inducit. Ab-
bas in cap. si diligenti,sub nu.8.ad medium de
foro compet.gl.in cap.quoniam verbo,*mucro-
ne percussum*.de officio Ordinarij,& in cap.fin.
verbo, *suspensum*. de tempor. ordinat. in 6.
Corn. cons. 246. *videtur*. num. 1. lib. 3. plene
Tiraquel.in d. l. si vnquam, verbo, *reuertatur.*
nu.32. & 33. cum seqq. vbi à nu. 21. vsque ad
35 nu.243.congerit 76. casus,in † quibus induci-
tur priuatio ipso iure, ex vi effectus diuersa-
rum dictionum.

In casu itaque regulæ nostræ, minus potest
dubitari,cum adsint ad maiorem, certioremque,
ac dilu-

ac dilucidiorem, latæ illius sententiæ, declara-
tionem, binæ dictiones: quarum quælibet satis
esset, vt ipso iure priuatio induceretur. ex su-
pradictis. Nec propterea est regula nostra
arguenda de superfluitate, cum clarius expri-
36 mat. Cum & aliàs videamus † plures dictio-
nes † latæ sententiæ coniungi ad maiorem de-
clarationem, vt in cap. excommunicamus. §.
credentes, de hæreticis, ibi, *ex tunc ipso iure sit
factus infamis.* & in cap. cum ex eo, in fine, de
elect. lib. 6. ibi, *ex tunc ipso iure pœnam se no-
uerit incursurum.* & in specie docuit Tiraquel.
vbi supra num. 26. & 27. Ac plura diximus de
euitanda superfluitate in verbis multiplicatis,
in gloss. 6. nu. 26. cum seqq.

Amplia tertio, vt non solum sit priuatus
ipso facto Episcopus, statim
quòd contrauenit, iure conferendi in sex men-
sibus sibi vigore alternatiuæ assignatis; sed
etiam sit ità pariter priuatus vsu, siue quasi
37 † possessione conferendi, vt amplius dicta
quasi possessione vti non valeat, prout decla-
rat regula nostra, *vsu, & beneficio, &c.* Nam
(vt arbitror) illa dictio, *vsus.* nihil aliud signi-
38 ficat, † nisi quasi possessionem. Bartol. in l. de
quibus. n. 10. ff. de legib. Anton. de Butr. in cap.
cum consuetudinis. num. 2. de consuetudine.
Rocch. de Curt. de consuetud. section. 1. nu. 28.
Corn. cons. 89. incipit, *visi*, nu. 8. vol. 1. dicentes,
quòd vsus differt à consuetudine, vt causa, &
39 causatum. Nam vsus † est factum, possessio,
seu materia, ex qua insurgit causatum, idest
consuetudo quæ est ius. & sine causa possessio-
nis consuetudo procedere non potest reg. sine
possessione. de regul. iur. in 6. cap. causam quæ
cap. si diligenti. de præscriptionib.

Et ideò dicimus, quòd lite pendente super
subreptione, aut reuocatione priuilegij, non est
40 quis priuandus vsu, † & quasi possessione pri-
legij. Abbas in cap. 1. num. 4. vt lite pendente.
Put. decis. 183. lib. 2. Lancellott. de attent. 2. par.
cap. 17. nu. 162.

41 Imò, vsus plus continet, quam possessio.
Rota decis. 221. nu. 2. par. 2. diuers.

Nec mirum, quòd Episcopus contraueniens
sit ipso iure priuatus, non solum iure confe-
rendi in mensibus alternatiuis, sed etiam vsu
42 conferendi; quia collatio dicitur † fructus. glos.
in c. cum olim. verbo, *Capitulo*, de maiorit. &
obed. Cassador. decis. 3. nu. 6. de pension. & dixi
in §. 4. procemiali. nu. 61.

Quando verò aliquis priuatur ipso iure per
legem, vel constitutionem, inter alios effectus
vnus est, quòd ex tempore delicti, & incursus
in dictam priuationem, etiam ante aliquam
declarationem, sic priuatus, non facit fructus
43 † suos. glos. fin. in cap. fraternitatis. 12. quæst. 2.
Tiraquell. in l. si vnquam verbo, *reuertatur.* ex
nu. 268. vsque 290. C. de reuocand donationib.
Anton. Gabriel lib. 6. de delictis, concl. 12. n. 10.
cum alijs allegatis in gl. 5. ad finem principij,
* in vers. *quintus effectus est.** & inferius. n. 125.*

Rursus, quia sublato iure per alternatiuam,
44 quæsito, intrat reseruatio, † quæ non solum
inficit titulum; sed etiam inficit possessionem,
vt plene scripsi in glossa 31. super verbo, *reser-
uauit.* & dicam in gl. finali.

Et eodem modo, sicut est infecta quasi pos-
45 sessio in terminis Concilij Tridentini sess. 25.
de reformat. cap. 9. loquentis de iurepatrona-
tus, vt nullatenus suffragetur, nisi sit acquisi-
tum ex fundatione, constructione, aut dotatio-
ne: & derogantur reliqua iurepatronatus, cum
quasi possessione inde sequuta, & scripsi latè in
glos. 18. verbo, *ad præsentationem.* Sic etiam in
casu nostro, non solum inducitur priuatio ipso
facto de beneficio alternatiuæ, verum etiam
de vsu, seu quasi possessione: & omnes colla-
tiones post d. contrauentionem ab Episcopo
contrauenientе factæ, sunt ipso iure nullæ.

Quæ priuatio prædicti vsus, seu quasi pos-
sessionis, non fuit apposita in regula nostra,
46 sine magna consideratione. † Nam regulari-
ter in casibus in quibus ipso iure, dominium
amittitur, aut publicatur; non amittitur pos-
47 sessio, † nisi exprimatur, vt docuit Bald. in l. si
quis in tantam. nu. 33 C. vnde vi: & in additio-
ne ad Speculatorem, titulo de locato. §. nunc
aliqua, in 46. quæstione. pro quo est tex. in cap.
licet Episcopus, de præbendis lib. 6. & tex. in
cap. cum secundum, ante finem, de hæreticis,
lib. 6. & cum pluribus tradit Tiraquell. in d. l. si
vnquam verbo, *reuertatur.* num. 338. & seqq.
Ias. in l. 2. nu. 9. in fine. C. de iure emphyteutico.

* * Et facit additio Rotæ decis. 3. num. 7. de
restit. spoliat. in nouis. Et Couarr. in 4. decre-
tal. 2. par. cap. 6. §. 8. num. 8. vbi cum alijs tenet
quod non solum sit necessaria declaratio, sed
etiam executio.

Amplia quarto, vt neque sit necessaria
aliqua intimatio priuationis,
seu reuocationis, cum ipsa lex, & regula nostra
priuet ipso iure, vt in terminis tradit Crescen.
decis. 13. num. 3. de priuilegijs. Felin. in cap. ex
parte Decani, nu. 21. in fine, vers. *fallit vndeci-
mo.* & in cap. 2. nu. 1. de sponsalibus. Tiraquell.
in l. si vnquam, verbo, *reuertatur.* n. 367. & 450.
C. de reuoc. donat.

NVNC vero ad ad limitationes descensum
faciamus.

Prima limitatio d. conclusionis sit, vt in-
48 telligatur, Papa volente, † & de- Incipiũt limitationes.
clarante. Nam quamdiu Papa (de cuius in-
teresse agitur) non declarauerit velle, quòd
Episcopus contraueniens alternatiuæ, ratione
dictæ contrauentionis, priuatus existat; non
intrat prædicta priuatio. Imò taciturnitas Pa-
pæ, conseruare videtur Episcopum in suo vsu,
& quasi possessione conferendi vigore alterna-
tiuæ. Quia posset forsan in damnum Papæ re-
49 dundare, † quòd Episcopus caderet ab alter-
natiua. ex his quæ diximus in gl. 43. ex nu. 116.
& 179.

& 179. Ac propterea ad hoc, vt Episcopus
contraueniens cadat ab alternatiua, forsan
præcedere debet dicta voluntas, & declaratio
Papæ. prout in simili dicimus de emphyteuta
cessante à solutione canonis per triennium
priuatæ personæ, vel per biennium, Ecclesiæ,
50 quòd ipso iure † cadit à iure emphyteutico. l.
2. C. de iure emphyteutico. cap. potuit, de lo-
51 cato. Tamen intelligitur, si dominus † volue-
rit, vt probat text. in d. l. 2. ibi, *volenti, ei licere
eum à prædictis emphyteuticarijs repellere*, vbi
notat glo. verbo, *volenti.* & post Bart. & alios,
tradit ibidem Ias. ex nu. 6. vsque ad 11. C. de
iure emphyteutico. Cassador. decis. 2. & 3. per
totas, de locato. Tiraquel. in l. si vnquam. ver-
bo, *reuertatur.* num. 10. de reuocan. donat. Iul.
Clar. in verbo *emphyteusis*. q. 9. nu. 1. Roland. à
Vall. cons. 81. nu. 7. vol. 3. Paris cons. 108. nu. 33.
lib. 1.

Pœna nō incurritur nisi parte petente, & de hoc quà plura cumulantur vsque ad nu. 109.

Nunquam enim applicatur pœna creditori
52 inuito, † cui forsan non expediret rem habe-
re per se, nec de facili reperiret qui tantum
responderet, ac proinde taciturnitas domini
arguit remissionem pœnæ. Ias. in d. l. 2. nu. 7.
Cassador. dicta decis. 2. sub num. 4. & 9. de
locato.

Ita vt si dominus in vita sua † non decla-
53 rauerit † velle vti dicta pœna, hæres decla-
rare non valet, nec ad hæredem, nec contra
hæredem transeat ius declarandi. Cassador.
decis. 2. num. 6. 7. & 9. & decis. 3. num. 2. &
3. de locato, Caputaquen. decis. 155. nu. 3. &
4. par. 1.

Idem etiam est in prouiso de beneficio, con-
sentiente reseruationi pensionis soluendæ in
quolibet semestri, sub pœna excommunica-
tionis latæ sententiæ, ac priuationis beneficij,
54 & regressus, † seu accessus. Nam dicta pœna
intelligitur, pensionario, vel illo, cui regressus,
aut accessus competat volente, & declarante.
Cassador. decis. 4. nu. 1. & per totam de locato,
& decis. 2. nu. 4. & decis. 3. num. 4. eodem titulo
de locato, & decis. 4. num. 2. de pensionib. Sta-
phil. de litteris Iustitiæ. §. verum. nu. 6. Gigans
de pensionib. quæst. 73. nu. 4. & per totam. Put.
decis. 34. incipit, *Gratianus* lib. 2. Acchill. de-
cis. 5. num. 4. & 11. de pensionib. Caputaq. decis.
155. par. 1.

Adeo vt ad talem declarationem facien-
dam, sit necessaria declaratio, & speciale man-
datum, sine quo procurator generalis talem
declarationem facere nequit. Caputaq. decis.
301. num. 2. part. 1. & decis. 8. part. 3. Idem Ca-
putaquen. decis. 265. part. 2. Vbi fuit resolu-
tum, sententiam latam ad instantiam procura-
toris generalis super canonizatione regressus,
esse nullam.

55 Item, si feudatarius † committit felloniam,
& dominus non conqueritur, non intrat pœ-
na felloniæ, quæ dumtaxat locum habet, si do-
minus velit, & petat, aliàs secus. Bald. in cap.
quæ in Ecclesiarum. num. 36. de constitution.
Guglielm. Benedict. in cap. Rainutius, in ver-
bo, *in eodem testamento relinquens.* num. 88. &
seqq. de testamentis. Cassador. d. decis. 2. nu. 6.
& 7. de locato. Iul. Clar. in §. feudum. quæst. 49.
nu. 10. cum alijs per Tiraquell. in l. si vnquam
in verbo, *reuertatur.* num. 11. C. de reuocan.
donation.

Vbi numero duodecimo post plures con-
cludit, quòd tali casu, si dominus tacuerit, &
noluerit ad pœnam deuenire, quòd non dici-
56 tur feudum nouum, † seu de nouo concessum,
quàmuis iam eo ipso iure ceciderat, sed ma-
net, vt erat antiquum, idem Tiraquell. de re-
tract. lignag. titul. 1. §. 32. glos. 1. nu. 26. Ias. in l.
si mihi, & Titio 110. in principio. nu. fin. circa
fin. vers. *Item adde ad præallegatam glossam.* ff.
de verb. oblig.

Similiter, quamuis testamentum sit nullum
57 ex causa præteritionis † filij. l. inter cætera. ff.
de liberis & posthumis. l. 10. titul. 7. Partita 6.
Put. decis. 234. lib. 2. tamen intelligitur, si filius
58 præteritus dicat, ac petat, † & non alias. tex.
in l. filio præterito 17. & ibi glossa, & omnes. ff.
de iniusto rupto. l. maximum vitium. §. sanci-
mus. C. de liberis præteritis. Roman. cons. 24.
postmodum. nu. 1. Guglielm. Benedict. in cap.
Rainutius, in verbo, *in eodem testamento relin-
quens.* num. 84. cum multis seqq. Put. decis. 14.
num. 12. lib. 2. Gregor. Lopez. in d. l. 10. in gloss.
verbo, *non valdria.* vers. quid autem si filius
præteritus. tit. 7. Partita 6.

Rursus, si ex dispositione alicuius statuti, vel
59 constitutionis, annullatur venditio facta † al-
teri quam vicino, veluti in venditione do-
morum Vrbis, de qua loquuntur Constitutio-
nes de iure congrui, scilicet Bulla 11. Sixti IV.
& Bulla 2. Alexandri VI. & Bulla 25. Gregorij
* XIII.* late Paris. cons. 123. volum. 4.* Attamen
60 ita demum venditio erit nulla, † si vicinus vo-
luerit. Put. decis. 8. nu. 1. lib. 2. vbi allegat Ias. in
d. l. 2. C. de iure emphyteutico à nu. 6.

Insuper idem quoque dicimus de supple-
61 mento † legitimæ, quæ debet intelligi si peta-
tur à filio. l. scimus, & ibi gloss. verbo, *ipso iure.*
C. de inofficioso testamento. Ias. in d. l. de pu-
pillo. §. qui opus nouum. notab. 3. ff. de noui
operis nunciatione. Corn. cons. 264. incipit,
in hac consultatione. num. 1. & cons. seq. num. 1.
volum. 1.

Nec non in transactione, in qua si apponā-
tur clausula, quòd in euentum contrauentionis
transactio sit ipso iure nulla, quamuis sit
contrauentum, nihilominus tenet transactio
62 † quamdiù implens non dicit de nullitate.
Quia intelligi debet, volente eo, qui pro parte
impleuerat. Put. post alios decis. 340. incipit,
fuerit concordatum. lib. 1.

Præterea, licet attentata sint ipso iure nul-
63 la, † cap. non solum de appellation. lib. 6. Ca-
putaq. decis. 137. par. 3. Rota decis. 6. n. 4. 2. par.
diuer-

diuersorum,& decis. 406.nu.2. par.1.diuersor.
Hoc tamen intelligitur parte volente, & pe-
64 tente, † & non aliàs. vt plene per Lancellot-
tum de attentat.3.par.cap.fin.ex nu.100.vsque
* 105. Caputaq.decis.60. nu.1. par.1. * Hieron.
de monte in tract. de finibus. cap.108. num.5.
& 7. *

Hinc prouenit, quòd effectus decreti irri-
65 tantis † nihil operatur, nisi parte volente, &
petente, vt late per Antonium Gabrielem in
titulo de clausulis,conclus.3.nu.25.Gomezium
in regula de triennali. quæst.49. Caputaquen.
decis.249.par.1. Put.decis.340. num.4.lib.1.&
decis.8.nu.2. lib.2. Mandos.in reg.7.q.4.nu.6.
&(Deo dante)dicam in glos. finali,& vide in-
ferius.nu.106.& 107.

Ad hæc,quamuis compensatio fiat ipso iure,
66 † intelligitur tamen,*si petatur*.l.fin.C.de com-
pensation.§.in bonæ fidei.instit.de actionib.
& ibi glo. verbo. *eo compensato*. & omnes scri-
bentes.gloss.verbo,*ipso iure*. in l. si constat,de
compensatio. Tindarus in tract.de compensa-
tionib.artic.6.nu.4.cum seqq.

Consuluit etiam Paul. Castren. cons.224.in-
cipit,*statuta*. nu.1.part.1. quòd si statutum di-
sponit, quòd de possessione turbata agatur
67 summarie, alias processus † sit nullus: quòd si
Iudex procedit via ordinaria, & pars non op-
ponat,valet iudicium.

Sicut etiam, quamuis post tres sententias
conformes fieri debet executio,non obstante
quacunque nullitatis exceptione,vt in Clem.1.
de senten. & re iudic. & late per Couarr. in
pract.quæst.cap.25.a n.1.Menoch.de arbitrar.
centur.1.casu 9. ex nu.1. Id tamen intelligitur
parte opponente de dictis tribus côformibus.
Nam illa non opponente valebit processus;
Ruin. cons.214.incipit,*visa facti*. nu.17.vol.5.
late Anton. Gabriel. titulo de executione rei
iudicatæ,concl.1.limit.6.nu.24.vbi benè exor-
nat.d.clement.1. cum 9. ampliat.& 19.limita-
tionibus.

Huc pertinet, quòd quamuis falcidia rese-
68 cat ipso iure.l. lineam margaritarum 26.ff.ad
legem falcidiam. Ita demum intelligi debet,si
69 hæres velit, & petat. † Bald. in l. 1.sub num.1.
C. ad legem falcidiam. Tiraquell. in l. si vn-
quam,in verbo. *reuertatur*. nu.16. C.de reuo-
can.donation.

70 Pariter,licet actiones ipso iure transeant † in
fideicommissarium. l. penult. §.1. in fine. C.ad
Trebellianam: id tamen intelligitur si velit, &
71 petat fideicommissarius, † vt patet, ex l.1. §.
sed & quoties, & l.cogi.§.Metianus.ff.eodem
titulo ad legem falcidiam, quos text.ad id ex-
pendit Ias. in l.1.§. de illo. num.12.& 13.ff.eo-
dem titulo. Socinus in d.§.sed & quoties.
num.5.

Accedit,quòd licet appellatio extraiudicia-
lis informiter facta, non deuoluat causam ad
72 Curiam, † in Clemen.causam, de electione. Id
tamen intelligitur appellato volente, & oppo-
73 nente. † Bonifac.Vital.in d.Clemen.causam
§.intimatio.nu.18.Put.decis.517.incipit,*in vna
Salmantina*.nu.2.& per totam.

* * Prout etiam dispositio tex. in cap. oblatæ
57. de appell. dicens quod appellatus non po-
test præuenire appellantem in committendo
causam cum quo côcordat l.37.tit.18. partita
3.Rota decis.16.& 32.de appell. in nou. Intel-
ligitur parte opponente & non aliter.Crescen.
decis.4.de rescript.Put.decis.241.lib.2.

Item,iuris dispositio quod continentia cau-
sæ diuidi non debeat.l.nulli.C.de iudicijs.l.or-
dinarij. C. de rei vendic.l.1.ff.de quibus rebus
apud eûdem iudicem eatur. cap. dispendia. de
rescrip. in 6. Afflict. decis.354. Menoch.de ar-
bitrar.casu 371.per totum. vbi bene hanc ma-
teriam declarat post Ias. in d.l. nulli. Intelligi
tamen debet parte opponente, & non aliter.
Nam si non opponitur, bene diuidi potest. Af-
flict.d.decis.nu.1.& 3.Ias.in d.l.nulli,n.6.Felin.
in cap.fin.nu.8.de rescript. Aimon.cons.60.nu.
5.& cons.258.nu.7.Menoch.d.casu 371.nu.20.
Idemque est.l.vbi ceptum est iudicium. ff.de
iudicijs.vt post Abbatem & alios tradit Afflict.
d.decis.354.nu.2. *

His congruit, quòd licet frigiditas vnius
ex matrimonium contrahentibus,sit causa suf-
ficiens ad illud dirimendum, vt per totum
tit. de frigidis, & maleficiatis. Hoc tamen
74 intelligitur alio non frigido † volente. gl. no-
tabilis,in cap.si quis acceperit.gl.1. in fine 33.
quæst. 1.Staphil.de litteris gratiæ,titulo de vi,
& effectu clausularum,in §. successiuè. num.5.
Menoch.de arbitrar. centur.6. casu 519.nu.14.
vbi per totum illum casum agit de hac mate-
ria separationis ob frigiditatem, & impoten-
tiam.Et dum dicit in nu.14.& 15. quòd trien-
nium de quo in cap. fin. de frigidis, & malefi-
ciatis, incipit currere à die cohabitationis se-
cundum opinion. Vinc.& Abbatis,& aliorum
ibidem. Eius opinio vti minus vera admit- Notat.
tenda non est; sed potius contraria. videlicet,
quòd currere incipiat à tempore assignationis
per Iudicem factæ. Licet prius per longum
tempus cohabitauerint, secundum opinionem
Hostien. Ioann. Andr. Butrij, & aliorum,in d.
cap.fin. & in rubrica ipsius tituli de frigidis,&
maleficiatis, & Capellæ Tholosanæ decis.381.
nu.6. quam amplexa fuit Rota in vna Neapo-
litana dissolutionis matrimonij 5. Maij 1591.
coram Orano. Et me obtinente in vna Cala-
gurritana dissolutionis matrimonij 18.Martij,
& 17.Nouembris 1596.coram Illustrissimo D.
meo Seraphino.

Quibus adfine est, quòd traditur de dolo
75 dante causam † contractui, qui licet reddat
contractum ipso iure nullum. l. eleganter. ff.
de dolo. l.57. titul.5. Partita 5. Intelligendum
76 verò est, dolum passo volente, & petente, † &
non aliter. Paul. Castren. cons.295. incipit,
si dicta

& 179. Ac propterea ad hoc, vt Episcopus contraueniens cadat ab alternatiua, forsan præcedere debet dicta voluntas, & declaratio Papæ, prout in simili dicimus de emphyteuta cessante à solutione canonis per triennium priuatæ personæ, vel per biennium, Ecclesiæ,
50 quòd ipso iure † cadit à iure emphyteutico. l. 2. C. de iure emphyteutico. cap. potuit, de lo-
51 cato. Tamen intelligitur, si dominus † voluerit, vt probat text. in d. l. 2. ibi, *volenti, ei licere eum à prædictis emphyteuticarijs repellere*, vbi notat glo. verbo, *volenti*. & post Bart. & alios, tradit ibidem Ias. ex nu. 6. vsque ad 11. C. de iure emphyteutico. Cassador. decis. 2. & 3. per totas, de locato. Tiraquell. in l. si vnquam. verbo, *reuertatur*. num. 10. de reuocan. donat. Iul. Clar. in verbo *emphyteusis*. q. 9. nu. 1. Roland. à Vall. cons. 81. nu. 7. vol. 3. Paris. cons. 108. nu. 33. lib. 1.

Pœna nō incurritur nisi parte petente, & de hoc quā plura cumulantur vsque ad nu. 109.

Nunquam enim applicatur pœna creditori
52 inuito, † cui forsan non expediret rem habere per se, nec de facili reperiret qui tantum responderet, ac proinde taciturnitas domini arguit remissionem pœnæ. Ias. in d. l. 2. nu. 7. Cassador. dicta decis. 2. sub num. 4. & 9. de locato.

Ita vt si dominus in vita sua † non decla-
53 rauerit † velle vti dicta pœna, hæres declarare non valet, nec ad hæredem, nec contra hæredem transeat ius declarandi. Cassador. decis. 2. num. 6. 7. & 9. & decis. 3. num. 2. & 3. de locato, Caputaquen. decis. 155. nu. 3. & 4. par. 1.

Idem etiam est in prouiso de beneficio, consentiente reseruationi pensionis soluendæ in quolibet semestri, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, ac priuationis beneficij,
54 & regressus, † seu accessus. Nam dicta pœna intelligitur, pensionario, vel illo, cui regressus, aut accessus competat volente, & declarante. Cassador. decis. 4. nu. 1. & per totam de locato, & decis. 2. nu. 4. & decis. 3. num. 4. eodem titulo de locato, & decis. 4. num. 2. de pensionib. Staphil. de litteris Institiæ. §. verum. nu. 6. Gigans de pensionib. quæst. 73. nu. 4. & per totam. Put. decis. 34. incipit, *Gratianus* lib. 1. Acchill. decis. 5. num. 4. & 11. de pensionib. Caputaq. decis. 255. par. 1.

Adeo vt ad talem declarationem faciendam, sit necessaria declaratio, & speciale mandatum, sine quo procurator generalis talem declarationem facere nequit. Caputaq. decis. 301. num. 2. part. 1. & decis. 8. part. 3. Idem Caputaquen. decis. 265. part. 2. Vbi fuit resolutum sententiam latam ad instantiam procuratoris generalis super canonizatione regressus, esse nullam.
55 Item, si feudatarius † committit feloniam, & dominus non conquæritur, non intrat pœna felloniæ, quæ dumtaxat locum habet, si dominus velit, & petat, alias secus. Bald. in cap. quæ in Ecclesiarum. num. 36. de constitution. Guglielm. Benedict. in cap. Rainutius, in verbo, *in eodem testamento relinquens*. num. 88. & seqq. de testamentis. Cassador. d. decis. 2. nu. 6. & 7. de locato. Iul. Clar. in §. feudum. quæst. 49. nu. 10. cum alijs per Tiraquell. in l. si vnquam, in verbo, *reuertatur*. num. 11. C. de reuocan. donation.

Vbi numero duodecimo post plures concludit, quòd tali casu, si dominus tacuerit, & noluerit ad pœnam deuenire, quòd non dici-
56 tur feudum nouum, † seu de nouo concessum, quamnis iam eo ipso iure ceciderat, sed manet, vt erat antiquum, idem Tiraquell. de retract. lignag. titul. 1. §. 32. glos. 1. nu. 26. Ias. in l. si mihi, & Titio 110. in principio. nu. fin. circa fin. vers. *Item adde ad preallegatam glossam*. ff. de verb. oblig.

Similiter, quamuis testamentum sit nullum
57 ex causa præteritionis † filij. l. inter cætera. ff. de liberis & posthumis. l. 10. titul. 7. Partita 6. Put. decis. 234. lib. 2. tamen intelligitur, si filius
58 præteritus dicat, ac petat, † & non alias. tex. in l. filio præterito 17. & ibi glossa, & omnes. ff. de iniusto rupto. l. maximum vitium. §. sancimus. C. de liberis præteritis. Roman. cons. 14. *postmodum*. nu. 1. Guglielm. Benedict. in cap. Rainutius, in verbo, *in eodem testamento relinquens*. num. 84. cum multis seqq. Put. decis. 14. num. 12. lib. 2. Gregor. Lopez. in d. l. 10. in gloss. verbo, *non valdria*. vers. quid autem si filius præteritus. tit. 7. Partita 6.

Rursus, si ex dispositione alicuius statuti, vel
59 constitutionis, annullatur venditio facta † alteri quam vicino, veluti in venditione domorum Vrbis, de qua loquuntur Constitutiones de iure congrui, scilicet Bulla 11. Sixti IV. & Bulla 2. Alexandri VI. & Bulla 25. Gregorij
* XIII.* late Paris. cons. 123. volum. 4.* Attamen
60 ita demum venditio erit nulla, † si vicinus voluerit. Put. decis. 8. nu. 1. lib. 2. vbi allegat Ias. in d. l. 2. C. de iure emphyteutico à nu. 6.

Insuper idem quoque dicimus de supple-
61 mento † legitimæ, quæ debet intelligi si petatur à filio. l. scimus, & ibi gloss. verbo, *ipso iure*. C. de inofficioso testamento. Ias. in d. l. de pupillo. §. qui opus nonum. notab. 3. ff. de noui operis nunciatione. Corn. cons. 264. incipit, *in hac consultatione*. num. 1. & cons. seq. num. 1. volum. 1.

Nec non in transactione, in qua si apponatur clausula, quòd in euentum contrauentionis transactio sit ipso iure nulla, quamuis sit contrauentum, nihilominus tenet transactio
62 † quamdiu implens non dicit de nullitate. Quia intelligi debet, volente eo, qui pro parte impleuerat. Put. post alios decis. 340. incipit, *fuerit concordatum*. lib. 1.

Præterea, licet attentata sint ipso iure nul-
63 la, † cap. non solum de appellation. lib. 6. Caputaq. decis. 137. par. 3. Rota decis. 6. n. 4. 2. par. diuer-

diuersorum, & decis. 406. nu. 2. par. 1. diuersor.
Hoc tamen intelligitur parte volente, & pe-
64 tente, † & non aliàs. vt plene per Lancellot-
tum de attentat. 3. par. cap. fin. ex nu. 100. vsque
* 105. Caputaq. decis. 60. nu. 1. par. 1. * Hieron.
de monte in tract. de finibus. cap. 108. num. 5.
& 7. *

Hinc pronenit, quòd effectus decreti irri-
65 tantis † nihil operatur, nisi parte volente, &
petente, vt late per Antonium Gabrielem in
titulo de clausulis. conclus. 3. nu. 25. Gomezium
in regula de triennali. quæst. 49. Caputaquem.
decis. 249. par. 1. Put. decis. 340. num. 4. lib. 1. &
decis. 8. nu. 2. lib. 2. Mandos. in reg. 7. q. 4. nu. 6.
& (Deo dante) dicam in glos. finali, & vide in-
ferius. nu. 106. & 107.

Ad hæc, quamuis compensatio fiat ipso iure,
66 † intelligitur tamen, *si petatur*. l. fin. C. de com-
pensation. §. in bonæ fidei. institut. de actionib.
& ibi glo. verbo. *eo compensato*. & omnes scri-
bentes. gloss. verbo, *ipso iure*. in l. si constat, de
compensatio. Tindarus in tract. de compensa-
tionib. artic. 6. nu. 4. cum seqq.

Consuluit etiam Paul. Castren. cons. 224. in-
cipit, *statuta*. nu. 1. part. 1. quòd si statutum di-
sponit, quòd de possessione turbata agatur
67 summarie, alias processus † fit nullus: quòd si
Iudex procedit via ordinaria, & pars non op-
ponat, valet iudicium.

Sicut etiam, quamuis post tres sententias
conformes fieri debet executio, non obstante
quacunque nullitatis exceptione, vt in Clem. 1.
de senten. & re indic. & latè per Couarr. in
pract. quæst. cap. 25. a n. 1. Menoch. de arbitrar.
centur. 1. casu 9. ex nu. 1. Id tamen intelligitur
parte opponente de dictis tribus cōformibus.
Nam illa non opponente valebit processus;
Ruin. cons. 224. incipit, *visa facti*. nu. 17. vol. 5.
late Anton. Gabriel. titulo de executione rei
iudicatæ, concl. 1. limit. 6. nu. 24. vbi benè exor-
nat. d. clement. 1. cum 9. ampliat. & 19. limita-
tionibus.

Huc pertinet, quòd quamuis falcidia rese-
68 cat ipso iure, l. lineam margaritarum 26. ff. ad
legem falcidiam. Ita demum intelligi debet, si
69 hæres velit, & petat. † Bald. in l. 1. sub num. 1.
C. ad legem falcidiam. Tiraquell. in l. si vn-
quam, in verbo. *reuertatur*. nu. 16. C. de reuo-
can. donation.

70 Pariter, licet actiones ipso iure transeant † in
fideicommissarium. l. penult. §. 1. in fine. C. ad
Trebellianum: id tamen intelligitur si velit, &
71 petat fideicommissarius, † vt patet, ex l. 1. §.
sed & quoties, & l. cogi. §. Metianus. ff. eodem
titulo ad legem falcidiam, quos text. ad id ex-
pendit Ias. in l. 1. §. de illo. num. 12. & 13. ff. eo-
dem titulo. Socinus in d. §. sed & quoties.
num. 5.

Accedit, quòd licet appellatio extraiudicia-
lis informiter facta, non deuoluat causam ad
72 Curiam, † in Clemen. causam, de electione. Id
tamen intelligitur appellato volente, & oppo-
73 nente. † Bonifac. Vital. in d. Clemen. causam.
§. intimatio. nu. 18. Put. decis. 517. incipit, *in vna
Salmantina*. nu. 2. & per totam.

* * Prout etiam dispositio tex. in cap. oblatæ
57. de appell. dicens quod appellatus non po-
test præuenire appellantem in committendo
causam cum quo cōcordat l. 37. tit. 18. partita
3. Rota decis. 16. & 32. de appell. in nou. Intel-
ligitur parte opponente & non aliter. Crescen.
decis. 4. de rescript. Put. decis. 241. lib. 2.

Item, iuris dispositio quod continentia cau-
sæ diuidi non debeat. l. nulli. C. de iudicijs. l. or-
dinarij. C. de rei vendic. l. 1. ff. de quibus rebus
apud eūdem iudicem eatur. cap. dispendia. de
rescrip. in 6. Afflict. decis. 354. Menoch. de ar-
bitrar. casu 371. per totum. vbi bene hanc ma-
teriam declarat post Ias. in d. l. nulli. Intelligi
tamen debet parte opponente, & non aliter.
Nam si non opponitur, bene diuidi potest. Af-
flict. d. decis. nu. 1. & 3. Ias. in d. l. nulli, n. 6. Felin.
in cap. fin. nu. 8. de rescript. Aimon. cons. 60. nu.
5. & cons. 258. nu. 7. Menoch. d. casu 371. nu. 20.
Idemque est l. vbi ceptum est iudicium. ff. de
iudicijs. vt post Abbatem & alios tradit Afflict.
d. decis. 354. nu. 2. *

His congruit, quòd licet frigiditas vnius
ex matrimonium contrahentibus, sit causa suf-
ficiens ad illud dirimendum, vt per totum
tit. de frigidis, & maleficiatis. Hoc tamen
74 intelligitur alio non frigido † volente. gl. no-
tabilis, in cap. si quis acceperit. gl. 1. in fine 33.
quæst. 1. Staphil. de litteris gratiæ, titulo de vi,
& effectu clausularum, in §. successiuè. num. 5.
Menoch. de arbitrar. centur. 6. casu 519. nu. 14.
vbi per totum illum casum agit de hac mate-
ria separationis ob frigiditatem, & impoten-
tiam. Et dum dicit in nu. 14. & 15. quòd trien-
nium de quo in cap. fin. de frigidis, & malefi-
ciatis, incipit currere à die cohabitationis se-
cundum opinion. Vinc. & Abbatis, & aliorum
ibidem. Eius opinio vti minus vera admit- Notat.
tenda non est; sed potius contraria. videlicet,
quòd currere incipiat à tempore assignationis
per Iudicem factæ. Licet prius per longum
tempus cohabitauerint, secundum opinionem
Hostien. Ioann. Andr. Butrij, & aliorum, in d.
cap. fin. & in rubrica ipsius tituli de frigidis, &
maleficiatis, & Capellæ Tholosanæ decis. 381.
nu. 6. quam amplexa fuit Rota in vna Neapo-
litana dissolutionis matrimonij 5. Maij 1591.
coram Orano. Et me obtinente in vna Cala-
gurritana dissolutionis matrimonij 18. Martij,
& 17. Nouembris 1596. coram Illustrissimo D.
meo Seraphino.

Quibus adfine est, quòd traditur de dolo
75 dante causam † contractui, qui licet reddat
contractum ipso iure nullum. l. eleganter. ff.
de dolo. l. 57. titul. 5. Partita 5. Intelligendum
76 verò est, dolum passo volente, & petente, † &
non aliter. Paul. Castren. cons. 295. incipit,
si dicta

si dicta pignora. num. 2. post principium, lib. 2. Ludouicus Gomezius in §. actionum. nu. 13. in medio, institut. de actionib. vbi alios allegat, * Iaf. ibidem n. 43. * Anton. Gomez. lib. 2. variar. cap. 3. nu. 21. ante finem. *

Amplius, obligatio dandi fideiussores ad certum diem sub pœna nullitatis contractus, 77 vel alia, intelligitur parte volente, † & petente. Rota decis. 113. n. 6. par. 1. diuersor. gloss. fin. & doctores, in l. vniuersa. C. de precib. Impera. offerend.

* * Rursus, quando lex aut statutum imponit pœnam Iudici non inquirenti de delicto, vel aliquid non facienti, procedit si fuerit à parte requisitus, & non alias l. 1. §. magistratibus. ff. de magistra. conuen. Iaf. in l. admonendi. nu. 15. cum seqq. ff. de iureiuran. Marsil. in rubrica de fideiussor. ex nu. 144. Anton. Gomez. 3. to. de delict. cap. 9. nu. 9. Acebed. in l. 1. num. 2. 3. & 4. tit. 17. lib. 4. recopil. vbi ad alia infert. *

Sicut etiam, promittens præsentare aliquem in carcere infra mensem sub certa pœna, intelligitur si requisitus fuerit, aliàs non incurret pœnam. Marsil. post Castren. & alios in d. rubrica de fideiusso. nu. 144. Iaf. in d. l. admonendi nu. 16. Gigans de pensionib. quæst. 77. nu. 7. qui omnes adducunt quam plures casus similes, in quibus actus intelligatur parte petente, & requirente. & Felin. in cap. si autem. nu. 3. 4. & 5. de rescript. qui plenius loquitur. *

Vlterius licet collatio facta de beneficio iurispatronatus laicalis, sine præsentatione vel 78 consensu patroni, sit ipso iure nulla, † cap. cum dilectus. de iurepatron. & in regula 41. Cancellariæ, ac dixi in glos. 18. Verumtamen, intelligitur patrono volente, & contradicente.

79 Nam ipso tacente, & † tolerante firma remanebit talis collatio. Cassador. decis. 2. nu. 4. de locato. Rota decis. 5. de rer. permut. in nou. Abbas in cap. cum Ecclesia. nu. 12. de elect. Felin. in cap. cum ex officij. nu. 36. & 37. de præscript. Mandos. in regul. 32. quæst. 14. Put. decis. 412. lib. 1. Caputaq. decis. 133. nu. 1. part. 1. Mohed. decis. 27. nu. 2. de causa possess. Paris. cons. 141. à nu. 1. lib. 4. Rota decis. 77. ex num. 4. par. 1. diuersorum.

* b * Prout etiam, licet sit retractanda electio facta contemptis absentibus, intelligitur tamen si absentes non vocati, opponant de contemptu. nam illis tacentibus electio tenet. cap. quod sicut. 28. §. quod si cos. & ibi gl. verbo, *consentire.* de elect. & Abb. nu. 9. ac cæteri cap. bonę 36. eodem titulo l. 10. in fine titul. 14. Partita 2. vbi Greg. Lopez in gl. finali.

Idem quoque in consensu præstando à Capitulo ad validitatē vnionis. iuxta clem. 2. de reb. Eccles. vt tradit Oldrad. cons. 162. in fine. Rot. decis. 137. nu. 10. par. 2. diuers. *

Æque dicendum idem est de reuocatione 80 donationis ob natiuitatem liberorum, † quæ sit ipso iure nulla, iuxta tex. in l. si vnquam. C. de reuocand. donation. vbi tradit Alberic. nu. 2. post medium. Tiraquell. ibidem in verbo, *reuertatur.* nu. 16. & in verbo, *susceperit liberos.* num. 211.

Supradictis annecto, quòd si statutum mandat Iudici, quod causam appellationis committere alteri debeat sub certa pœna ipso facto incurrenda: procedit, & intelligi debet si 81 † petatur. Ripa in l. 4. §. hoc autem iudicium, nu. 7. iuncto nu. 8. ff. de damn. infect.

Ex hac officina procedit, quòd si quis habet expectatiuam ad certum beneficium vacaturum, cum annullatione prouisionis ordinariæ ipso iure; attamen si Ordinarius contingente vacatione dictum beneficium contulit; tenet 82 collatio si expectans noluerit vti † sua gratia, & opponere de nullitate. Quia collatio interim ab Ordinario facta, non est simpliciter & absolutè nulla; sed ita demum, si ipse expectans velit. Staphilæus de litteris gratiæ in titulo de vi, & effectu clausularum. §. successiue. num. 4. Felin. late, in cap. cum ex officij. num. 36. de præscription. & per Seluam de benef. 3. part. quæst. 9.

Vbi nu. 6. ipse Staphilæus, idem dicit in terminis regulæ de triennali, dicentis quòd impetrationes factæ de beneficio pacifice per triennium possesso, inanes, & irritæ cen- 83 seantur. quòd intelligi debeat ita † demum, si ipse possessor opponat, aliàs minime. de quo in gl. 66. nu. 16.

* * Idemque est in regula de annali, quia nisi opponatur de illa, & in actis legitime producatur, non obstat. Sarnen. super eadem reg. q. 4. Mandos. in ead. q. 4. *

Nec omitto, quòd quamuis in Hispania non possint peti salaria famulorum, aduocatorum, & procuratorum &c. post triennium elapsum, iuxta l. 9. tit. 15. lib. 4. recopilationis: tamen intelligi debet, dominis, seu debitoribus opponentibus de dicta lege, aliàs non, vt tradit Petrus Dueñas regula 106. incipienti, *famulus* limit. 10. Sic restitutio facienda, de qua in cap. 1. de sepultur. in 6. intelligitur, si petatur, vt declarat idem tex. ibi *si petantur.*

* * Idemque dicendum est in terminis constitut. 43. Pauli III. & constit. 33. Pij V. disponentium quod salarium non petatur à familiaribus quorumcumque Prælatorum, nisi post biennium. & intra annum a morte talis Prælati. & tradit decisio Marchæ. 53. numer. 6. & 7. *

Subiungo, quòd statutum excludens fœmi- 84 nam † propter masculum, est intelligendum non solum masculo existente, sed etiam petente, succedere volente. Nam aliter succedere poterit fœmina, vt late Anton. Gabriel lib. 6. communium opinionum, tit. de clausulis, conclus. 4. limit. 2. num. 22. & dixi in gl. 24. num. 83.

A quibus non multum distat, quòd pactum à patre

à patre ad fauorem alicuius filij, de non melio
rando alterum filium, aliàs melioratio sit ipso
iure nulla : intelligi debet, ipso filio volente.
85 † Nam si ipse toleraret, melioratio tenet,
quàmuis reliqui filij, ad quorum fauorem pa-
ctum celebratum non fuit, talem meliorátio-
86 nem impugnent. † Didacus Castellus. in l. 22.
Tauri, colum. 12. vers. *sed quæro pater.* Anton.
Gomez. in eadem l. 22. num. 14. Ioann. Gutierr.
in cap. quamuis pactum, in princ. nu. 26. de
pact. lib. 6. Acebed. in l. 6. tit. 6. lib. 5. recopil.
num. 20.

Nec prætermitto quod dicit Paul. Castren.
in l. vniuersa. nu. 6. C. de precibus imperatori
offerendis, quòd statutum Ciuitatis Patauinæ,
quo cauetur, quòd si forensis conueniat ciuem,
debeat præstare cautionem idoneam de sol-
uendis expensis, aliàs processus sit nullus, de-
87 beat intelligi, si cautio petatur, † aliàs pro-
cessus erit validus, & ita dicit se consuluisse, &
obtinuisse, & Ias. ibidem. nu. 2.

Huius farinæ est, quòd si per statutum, vel
aliam dispositionem, constituatur quòd bene-
ficium sit conferendum certo generi persona-
rum, vt puta graduatis, nominatis, personis de
gremio Capituli, filijs patrimonialibus, vel alio
modo qualificatis, aliàs collatio sit nulla : in-
88 telligi debet, ipsis volentibus, † vel aliquo qua-
lificato petente sibi fieri collationem, & prose-
quente: cum ordinarius collator non teneatur
89 quærere, & requirere qualificatos, † an velint
sibi fieri collationem, vt tradit Rebuff. super
concordata in rub. de collat. §. si quis vero, gl.
verbo, *ipso iure nulla*, ver. *& ipso iure sunt nul-*
læ collationes factæ alijs, si nominatus velit, &
prosequatur, & in §. vltimo eiusdem rubricæ
de collationibus, in glos. verbo, *prosequentibus.*
Idem Rebuff. plenius in tractatu de nomina-
tionib. quæst. 17. dubitat. 10. nu. 14. per totum.
Quam doctrinam approbauit Rota in vna
Tarraconen. Sacristiæ. 19. Martij 1601. coram
R. P. D. meo Iusto. Licet dixerit non applicari
* ad casum dictæ decisionis, * quia ibi adderat
reclamatio & contradictio. * tradit etiam Io.
de Selua, in tractatu de benef. 3. par. quæst. 48.
num. 2. post glo. pragmaticæ sanctionis, quam
allegat.

Dicit etiam Acchill. de Grass. decis. 1. nu. 1.
& 2. de priuilegijs, & decis. 2. nu. 2. super regula
modificat. indultor. Cardin. quòd priuilegium
concessum Cardinalibus, intelligitur, illis vo-
lentibus vti, & non inuitis.

* *Consuluit quoque Felin. in suo cons. 1. ex
nu. 14. & per totum, quod stante statuto quod
ille debeat prius admitti ad Collegium qui
prius gradum assumpsit; si alius postmodum
graduatus admittatur, primo graduato non
opponente, teneat admissio; neque sit retra-
ctanda quamuis postea opponat. Vbi idem
dicit nu. 18. & 19. in materia optionis legatæ
ex tex. in l. si cum optio. ff. de optione legata &
optionis ad maiorem præbendam. per cap. fin.
de consuet. in 6. cum adductis in gl. 34. *

In hanc sententiam confert, quòd quam-
quàm contractus gestus cum pupillo, seu mi-
nore, sine tutoris vel curatoris auctoritate, sit
90 ipso iure nullus. † l. obligari. ff. de auctor. tutor.
& curator. §. 1. institut. eodem titulo, lex 17.
tit. 16. Partita 6. intelligi tamen debet, pupillo,
91 seu tutore volente. † Nam ipso nolente rema-
net firmus. l. Iulianus 13. §. si quis à pupillo. ff.
de action. empti, & in dicto §. 1. institut. de au-
ctorit. tutor.

Ita quòd, quamuis semel dederit de nullita-
te, & per sententiam, contractus nullus decla-
retur, potest postea pœnitere, ac dicere quòd
92 vult stare † contractui, l. si iudex 41. ff. de mi-
noribus.

93 Et propterea datur cautela, † quando con-
tractus sic claudicat, quòd potest ex altera
tantum parte nullus declarari: ne altera pars
sit in suspenso, agat quòd pars priuilegiata, in
cuius fauorem actus irritatur, declaret effe-
ctualiter statim, an velit stare conuentioni, vel
ab ea recedere, & ita securus erit de iure suo,
vt post alios tradit Ias. in §. action. n. 42. instit.
de actionib. Bald. in l. dolum. nu. 2. Salicet. nu. 1.
C. de peric. & comm. rei venditæ. Pinell. in l. 1.
* 3. par. n. 34. C. de bon. matern. * Anton. Gomez.
in lib. 2. variar. cap. 2. nu. 21. in fine. *

Hinc est, vt quotiescunque lex, vel statutum
denegat alicui actionem, non intelligitur ipso
iure, sed ope exceptionis, & parte opponente.
l. 1. §. sublata, vbi Bartol. nu. 1. Alexan. nu. 1. & 2.
Ias. nu. 1. Socin. eod. nu. 1. & cæteri scribentes. ff.
ad Trebellian. l. 2. §. 1. ff. ad Velleianum. l. 1. in
principio. ff. ad Macedonianum. Bartol. in l. 1.
in princip. nu. 1. ff. de iureiuran. & in l. cum lex.
ff. de fideiussoribus. quem cæteri sequuntur ibi-
dem, dicentes hoc procedere in ciuilibus, secus
vero esse in criminalibus. & cumulat plura in
proposito. Ias. vbi supra. nu. 2. 3. & 4. scilicet. in
d. l. 1. §. sublata.

Suffragatur, quia quàmuis alienatio rerum
Ecclesiæ, facta sine debita iuris solemnitate, sit
94 ipso iure nulla, † cap. sine exceptione. 12. q. 2.
cap. 2. de reb. Eccles. lib. 6. & in extrauagan. am-
bitiosæ, eodem titulo inter communes, Rodoan.
in tract. de reb. Eccles. non alienand. quæst. 22.
An contractus male factæ alienationis sit nullus
ipso iure. ex nu. 4. vsque ad finem. Verumtamen
95 intelligi debet, ipsa Ecclesia volente. † Nam si
nolit dicere de nullitate, contractus sustinebi-
tur. cap. si qua de rebus. 12. quæst. 2. Imola in
cap. si quis presbyterorum. n. 29. de reb. Eccles.
non alien. Innocen. in cap. 1. in princip. Butr.
nu. 5. Imol. sub nu. 2. Abb. nu. 6. de his, quæ fiunt
à Prælato sine consen. Rebuff. in concordata, in
Rubrica de collationibus, §. si quis vero, in
glo. verbo, *ipso iure*, vers. *sicut dicitur de alie-*
* *natione rerum Ecclesiæ.* * Rot. decis. 261. ex n. 7.
lib. 3. par. 3. diuersor. Rota decis. 137. num. 11.
par. 2.

par. 1. diuersor. * Cæsar de Graff. decis. 3. nu. 2. & 3. de sentent. excomm. Rodoan. d. quæst. 22. §. sed licet alienatio. nu. 3. & 4. Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. glos. 2. num. 12. Put. decis. 310. lib. 1. Crescent. decis. 1. de locato. & fuit late resolutum, in vna Romana Domus 4. Decembris 1592. coram Cardinali Mantica. & in alia Romana Palatij Sanctæ Matiæ Maioris 15. Martij huius anni 1604. coram Illustriss. D. Card. Pamphilio.

Non vtique est inconueniens, quòd vbi actus
96 est nullus in fauorem certæ personæ, † quòd possit per illam ratificari. l. filio. ff. de iniusto rupto. Rebuff. in loco proxime citato.

Quapropter notabiliter fuit resolutum in Rota, in vna Romana census Sancti Celsi prius coram R. P. D. meo Pegna, & postea in eadem causa coram R. P. D. meo Mellino sub 23. Iunij anni 1600. Quòd cum Capitulum Ecclesiæ Collegiatæ Sancti Celsi de Vrbe venderet quendam censum, & obligaret bona Ecclesiæ, sine debita solemnitate requisita in alienatione rerum Ecclesiæ. Nam census im-
97 posito dicitur † alienatio. l. fin. C. de reb. alien. non alienan. Caputaquen. decis. 17. par. 1. Rota decis. 480. num. 1. part. 1. diuersor. Ac dictum Capitulum per tempus longum viginti annorum, & amplius, non daret de nullitate dictæ alienationis: sed taceret, & terminos decursos, & maturos solueret. Lapso vero dicto tēpore, opponeret de nullitate dicti census, ob non seruatam debitam solemnitatem, & peteret prætensos redditus solutos compensari debere cum sorte principali, & quatenus sortem præfatam excederent restitui. Rota declarauit censum præfatum esse nullum ob defectum requisitæ solemnitatis in impositione illius: red-
98 ditus † vero solutos antequam daretur de dicta nullitate, minime fore compensandos, nec restituendos tenuit, ex sępe dicta ratione. Quia licet alienatio esset ipso iure nulla à principio, intelligitur tamen, Ecclesia, seu Capitulo volente: ideoque cum in prædicto tempore noluerit dare de dicta nullitate census; sed habere pro valido dictum contractum, & sustinere onus solutionis redditū: habebat tunc im-
99 plicitum † statum validitatis: ac dominus illius, iuste dictos redditus & fructus percepit, ac suos fecit. Ita vt licet de nullitate postea dicantur, & contractus sit declaratus inualidus, talis declaratio ad hunc effectum retrotrahi non possit.

Conducit, quia licet procurator post litem
100 contestatam, † tamquam dominus litis effectus, reuocari non possit. l. mutari 24. ff. de procurat. Felin. in cap. ex parte Decani. nu. 16. de rescript. Mohedan. decis. 4. de procurator. Ta-
101 men intelligendum est, parte † non opponente. Puteus decisione quinquagesima, numer. 2. & 3. decisione 303. numero primo, & 2. lib. 2.

Consonat etiam, quia quamuis Papa nun-
102 quam intendat grauare eundem † collatorem super prouisione duorum beneficiorum: ita quòd acceptatio secundi beneficij sit ipso iure nulla. cap. mandatum 38. de rescript. Cassador. decis. 1. & 2. de concess. præben. Mohedan. decis. 9. eodem titulo. Hoc tamen locum habet
103 Ordinario contradicente. † secus verò non contradicente. Put. decis. 425. incipit, *fuit tentum*. in princip. & per totam. lib. 1.

Deinde, quia licet instrumento, à publico Notario confecto, in actis producto regulariter non sit standum, nisi manus Notarij recognoscatur; hoc tamen procedit parte opponente non esse à publico Notario confectum. aliàs verò si non opponatur, datur illi plena fides. Ægid. decis. 539. aliàs 540. Caputaq. decis. 99. par. 2. & decis. 117. nu. 4. par. 3. Mascar. conclus. 1097. nu. 5. & dicam in gloss. 64.

Addo, quòd quamuis veniens contra transactionem, audiri non debeat, nisi prius resti-
104 tuto † illo, quod vigore transactionis accepit. l. si certa. C. de transactionib. Afflict. decis. 220. nu. 4. cum aliis allegandis in 4. limitatione huius gloss. cæterum intelligitur parte opponente, & non aliàs. Afflict. d. nu. 4. ibi: *nisi id offerat*
105 *parte opponente*: & † plene dixit, & fundauit Rota, singulis difficultatibus respondendo, in decis. 810. incipit, *dubitaui*. in principio, & per totam par. 1. diuersorum. & fuit resolutum in Tirasonen. decimarum 8. Octobris 1576. coram Roberio. & vide inferius in hac gloss. num. 150.

Superaddo, quòd quamuis clausula *sublata*
106 † annullat omnia acta in contrarium gesta, quandiu os à Principe apertum non sit. Ruini cons. 76. sub nu. 9. lib. 5. Mandos. in tractatu de monitorijs. quæst. 66. nu. 4. Tamen intelligen-
107 dum est parte petente, † & postulante. Bart. nu. 2. Ias. num. 2. Socin. nu. 1. in l. 1. §. sublata. ff. ad Trebellianum. & latius dicam in gl. 66. nu. 14. & 15. & 45. vbi declartur. & vide supra num. 65.

* * Item, statutum de soluenda certa pecunia in adeptione possessionis beneficij, intelligitur si petatur. Rota decis. 21. num. 9. part. 1. diuersorum.

Denique quia esset in infinitū procedere, regulariter. qualibet actus tendens ad fauorem alterius, est intelligen-
108 dus parte petente, vt voluit glossa verbo, *præbeatur*. in l. vniuersa rescripta. C. de precibus imperat. offerend. vbi Ias. post alios ex nu. 2. Francisc. Aretin. cons. 136. *clarissimè*. num. 1. Decius cons. 275. aliàs 276. incipit, *in causa*. nu. 3. Archiaconus in cap. 1. nu. 2. de decimis. lib. 6. Rota decis. 1. in principio eodem titulo in antiq. Achill. de Graff. decis. 2. nu. 4. de iureiurando, cumulat quam plura in propositum, quorum nihil hic transcribere volui. Menoch. de præsumpt. lib. 2. præsumpt. 46. per totam. ad quem

quem effectum lectorem reijcio, & ad Bart. Paul. Alex. Iaf. & Socin. omnes nu. 1. & seqq. per text. ibi in l. 1. §. sublata. ff. ad Trebellian. Et generalis regula est, quòd actiones competentes non tollantur ipso iure, sed ope exceptionis, nisi in casibus à iure expressis. l. obligationum ferè. §. placet. ff. de action. & oblig. cum alijs, per Iasonem in d. §. sublata. nu. 2. 3. & 4. cum seqq. Anton. Gabr. in titulo de fideiussor. conclus. 1. nu. 56. vbi post alios concludit, quòd remedium excussionis procedit parte opponente, & non aliter. Et omnis concessio facta ad fauorem alicuius, habet tacitam conditionē, si is in cuius fauorem facta est concessio ea vti vellet. Puteus decis. 353. nu. 3. lib. 2. Rota decis. 21. num. 4. de concess. præbend. in antiquis.

Ac proinde sententia lata, nulla parte pe-
109 tente, seu instante, † est ipso iure nulla, gloss. in l. properandum. §. & si quid verbo, *triennij*. in ver. *Item nota*. C. de iudicijs. vbi Iaf. à nu. 5. Ripa in l. 4. §. hoc autem iudicium. nu. 75. ff. de damn. infect. Vantius de nullitate ex defectu iurisdictionis ordinariæ. nu. 121. & de defectu processus sine ordin. n. 31. & 32. Cęsar de Grass. decis. 9. nu. 4. de causa possessionis, & fuit resolutum in vna Comen. Capellaniæ 28. Ianuarij 1581. & in Pampilonen. parochialis 13. Iulij 1600 coram R. P. D. meo Pegna, & vide Rotam decis. 516. nu. 2. par. 1. diuersor. ac Menoch. de præsumption. lib. 2. præsumpt. 73. per totam. Ac dixi in gloss. 9. in annot. contr. nullit. & attent. nu. 147.

* Quod intellige, nisi iuris dictio esset cum tempore peritura. Marsil. in praxi §. 1. num. 7. Acebed. in l. 1. nu. 4. tit. 17. lib. 4. recopil. vbi ex hoc infert ad intellectum l. 7. eodem tit. imponentis certam pœnam decurionibus non determinantibus causas infra decem dies, vt intelligatur petente. *

Ex quibus igitur apparet dicendum in hoc casu, quòd Episcopus contrauenīens minimè intelligatur priuatus, nisi Papa volente, & declarante.

VNDE infertur, quòd prouisus ab Ordinario de aliquo beneficio vacante in vno ex mēsibus Martij, aut Septembris, nequiuit allegare
110 pro iustificanda † sua prouisione, quòd ante dictam collationem Ordinarius à quo prouideri obtinuit, cecideret a iure alternatiuæ ipso iure, per contrauentionem illius, nisi Papa prius voluisset, ac declarasset.

Ratio est, quia cum iste prouisus, sit tertius respectu Papæ, & vt dixi in glo. 43. §. 2. in prin-
111 cipio, tertius † minimè potest opponere de incursu dictæ pœnæ, vt probat textus in l. si is consequenter 18. §. sed an in familiæ. ff. familiæ erciscun. vbi habetur, quòd tertius non potest obijcere indigno, quòd hæreditas ab eo, vti indigno, veniat auferenda. & tradit Speculat. in titulo de locato. §. nunc aliqua numero octuagesimotertio, vers. *sexagesimosexto*. Iaf. post Bald. Salicet. & alios, in l. secunda, num. 7. & 9. C. de iure emphyteut. Cassadorus decisione secunda, numero septimo, octauo, & nono, de locato. Caputaq. decis. 155. nu. 3. par. 1.

Regulariter namque tertius non potest dare
112 de iure tertij, † l. vti frui. ff. si vsusfruct. petatur Bartol. in l. qui cum hærede. num. 1. ff. de exception. rei iudic. Oldrad. consil. 39. numero septimo. Socin. consil decimotertio, numero vigesimoquarto, volum. 1. Cæsar de Grass. decisione tertia, numero primo, de constitut. Rota decis. 482. num. 3. & decis. 809. num. fin. par. 1. diuersor.

Nisi ius tertij sit clarum, ac prorsus exclusi-
113 bile, siue tertius ipse velit, siue nolit. Bar. d. num. 1. Abbas in d. cap. veniens, nu. 25. de except. Mandos. in regula 25. quæst. 13. num. 3. & in cons. 32. num. 14. Puteus decis. 316. num. 8. & 366. lib. 1. & 263. lib. 3. Caputaquen. decis. 254. & 256. & 257. part. 3. Crescen. decis. 1. de exception. Cæsar de Grass. decis. 1. nu. 7. & seq. eod. tit. apud quos plura de hac re inuenire poteris.

Secundo infertur, quòd neque ipse Episcopus, qui contrauentionem fecit, potest, nisi Papa volente, & declarante, dicere quòd cecidit ab vsu, & beneficio alternatiuæ, ratione
114 dictæ † contrauentionis, & quòd in posterum non intendit vti alternatiua, sed in solis quatuor mensibus ordinarijs prouidere. Quia cum ex acceptatione alternatiuæ fuerit ius quæsitum Papæ, vt sæpe dixi, & maximè in gloss. 43. à nu. 127. & d. priuatio sit inducta in fauorem Pontificis Maximi alternatiuam concedentis, clarum est, quòd Episcopus non potest recedere ab ista conuentione, & quasi contractu inter ipsum, & Papam inito, nisi ipso
115 Papa volente. † Put. decis. 88. n. 1. lib. 3. Achill. decis. 2. num. 3. super regula modificat. indult. Nam quòd nostrum est, sine facto nostro aufer-
116 ri non potest. l. id quod nostrum 11. cum simil. lib. ff. de regul. iur. Et aliter quando Episcopus vellet recedere ab alternatiua, & ad menses ordinarios redire, ac se ab onere residendi ex-
117 cusare, de facili posset eludere Papam † prouidendo de beneficijs reseruatis, ex sua cul-
118 pa & delicto commodum consequendo, † quòd dici non debet. cap. sedes 15. in fin. cap. ex tenore 16. in fin. de rescript.

In oppositum tamen, nempe, quòd pœna imposita per regulam nostram, non sit intelligenda, Papa de nouo petente, & declarante, sed simpliciter & absolute à principio, absque alia declaratione ipsius Pontificis Maximi, vrgent sequentia.

Primo, quia Papa per regulam nostram satis declarat intentionem, & voluntatem suam,
119 vt Episcopus eo ipso † quòd abusus fuerit al-

ternatiuâ, illa priuatus existat. Vnde cùm habeamus iam claram, expressam, & indubitatam declarationem, frustra est exigenda noua declaratio. l. 1. §. 1. ff. de action. empt. cap. si dubius, de appellat. c. eum qui. de reg. iuris in 6. Caputaq. decis. 100. num. 2. par. 1.

Secundo, quia numquam vidimus, nec audiuimus talem denunciationem, seu declara-
120 tionem † aliter factam fuisse, quam per regulam nostram fit, & sic est maximum argumentum veritatis, quòd necessaria non sit. Bald. in c. nihil, sub nu. 15. vers. *item quod lege.* de elect. Ludou. Gomez. in regula de annali q. 2. nu. 2. vers. *nam vt inquit Bald.*

Tertio, quia esset absurdum, imponere Papę
121 hoc maximum onus declarandi de nouo † in specie, cuilibet Episcopo contrauenienti, quod per legem generalem, & expressam iam omnibus declarauit, per ea quæ dixi in gloss. 36. num. 24.

Maximè, cum eo ipso quòd Episcopus acceptauit alternatiuam cum cōditionibus & gra
122 uaminibus † in regula nostra contentis, iam habuerit plenissimam notitiam de intentione, & declaratione Papæ: ac se ipsum subdidit pœnæ, absque alia noua declaratione. l. Imperatores 34. ibi, *ipse te huic pœnæ subdidisti*. ff. de iure fisci.

Quarto, quia omnia supradicta ex num. 48. vsque 109. videlicet, quòd omnis actus, & pœna, intelligitur parte petente, & declarante, videntur esse extranea à casu nostro. Nam illa
123 procedunt, quando nullitas, aut † pœna adiecta tendit dumtaxat ad fauorem partis, aut inferioris, absque alia legis resistentia. Secus vero est in casu nostro, in quo regula nostra expressa resistit, ac prorsus destruit, & annullat, absque aliqua de nouo declaratione facienda, omnes collationes post contrauentionem factas. Et non agitur de interesse alicuius personæ, seu partis particularis, aut inferioris, sed de interesse ipsius supremi Principis, & de fauore publico. Paul. Castren. consil. 259. incipit, * *circa primum*. num. 1. lib. 2.* & consil. 365. *super primo*. num. 1. lib. 1.* Dec. in l. in ambiguis. 85. §. non est nouum. num. 11. & 12. ff. de reg. iuris. Menoch. de præsumpt. lib. 2. præsump. 46. num. 30. cum alijs inferius adducendis, in glos. 66. num. 50.

Ex quibus in hanc posteriorem sententiam magis adducor. Esto
124 tamen, quòd prima sententia † verior esset, ita vt esset necessaria Papæ declaratio; satis constaret de huiusmodi declaratione, statim quòd Papa concederet gratiam alicuius beneficij vacantis in aliquo ex mensibus Februarij, Aprilis, Augusti, aut Octobris, non obstante acceptatione alternatiuæ per Episcopum facta: ex eo quòd illa abusus fuisset, & regulæ nostræ contrauenisset. Et tunc omnes collationes post dictam contrauentionem ab Episcopo, medio tempore, factæ non tenerent. Sicut dicimus de emphyteuta, qui post resolutam emphyteusim (sequuta voluntate, & declaratione domini, & non alias, vt supra num. 51. cum sequentibus) nihilominus tenetur ad restitutionem fructuum, etiam bona fide consumptorum à tem-
125 pore † commissi, & contrauentionis, ante subsequutā declarationem, & sic medio tempore. Nam talis declaratio retrotrahitur, vt tradunt Speculat. in tit. de emphyteusi. num. 19. q. 10. Socin. consil. 167. *non inutilis*. num. 12. lib. 2. Ias. in l. fin. num. 7. post Alberi. & cæteros. C. de iure emphyt. idem Ias. consil. 29. incipit, *numquam putaui*. num. 3. volum. 1. Felin. in cap. de quarta. num. 33. de præscript. plenè Tiraq. in d. l. si vnquam, verbo, *reuertatur*. num. 270. & 271. cum seqq. vbi plures similes casus ad-
* ducit. *Quibus accedant quæ superius dixi in hac glos. a nu. 42. vsque 47.*

Limita secundo, quòd quando contrauentio Episcopi non est ita notoria, & clara, quòd nulla possit tergiuersatione celari, aut controuerti: esset necessaria iu-
126 dicialis declaratio, citato, & audito † Episcopo. Quia licet priuatio inducatur ipso iure, per regulam nostram; nihilominus sententia
127 declaratoria † requiritur, præuia summaria causæ cognitione super contrauentione, vel non contrauentione. text. in cap. cum secundum leges. in §. confiscationis, de hæreticis, lib. 6. gloss. in cap. quam sit, verbo, *eo ipso*. de elect. lib. 6. Bart. in l. eius qui. num. 3. ff. de iure fisci. Felin. in cap. Rodulphus. numero 37. cum sequentibus, de rescript. & in cap. 2. numero 1. de sponsalibus. Couarr. in cap. cum esses. num. 6. de testamen. & in regula peccatum. 2. par. §. 8. num. 8. Et quatuor modis limitat, & declarat Bernardus Diaz in regula 543. vbi additio Salcedi. Anton. Gabriel, qui decem limitationes ponit in lib. 7. de crimina-
* libus, conclus. 12. per totam, * & in tit. de citationibus, conclus. 1. num. 164.* Tiraquel. in l. si vnquam. verbo, *reuertatur*. ex numero 398. vsque ad 404. C. de reuocandis donationibus, vbi à num. 401. ponit plures declarationes. Quæ declaratio similiter retrotrahitur ad tempus contrauentionis, vt supra dixi, numero 125.

Et est aduertendum, quòd ista declaratio est diuersa ab alia declaratione, de qua in limitatione præcedenti. Nam in illa præsupponitur adesse contrauentionem, & solummodo fit ad effectum manifestandi voluntatem, quòd intendat vti pœnæ executione: In declaratione vero huius secundæ limitationis, solummodo agitur, si incidit vel non incidit in pœnam priuationis, ratione dictæ contrauentionis.

Limita tertio, nisi Episcopus contrauenies habuerit iustam, seu colo-
128 ratam † causam, ad prouidendum beneficia reser-

reseruata, veluti si is, per cuius obitum vaca-
uit beneficium, decederet in partibus longin-
quis, & Ordinarius verisimiliter crederet,
quòd decessit in suo mense, quia fama de hoc
aderat, cum re vera vacatio non contigerit,
nisi in mense Apostolico, & reseruato.

Aut quia verisimiliter putabat Sedem Apo-
129 stolicam † vacare, & consequenter regulã no-
stram cessare de tempore, quo vacatio contin-
gat, iuxta ea quæ scripsi in §. 5. proœmiali, ex
nu. 45. cum sequentibus, & numer. 120. Vel,
an fuerint recognitæ, vel non, litteræ patentes
acceptionis transmissæ, vt dicam in glossa
65. illatione 9. nu. 22.

130 Vel quia erat articulus intricatus, † & val-
dè dubius, verum tale beneficium esset liberæ
collationis, vel non. Nam si beneficium est libe
ræ collationis, Episcopus potest prouidere in
mensibus Februarij, Aprilis, Augusti, & Octo-
bris; non autem in mensibus Martij, & Sep-
tembris; secus vero est, quando beneficium
liberæ collationis non est, ex his quæ dexi in
gl. 45. vbi plenè, & magis in specie in §. 2. eius-
dem glossæ 45.

Siue quia ille per cuius obitum vacauit
beneficium, erat officialis Cancellariæ, aut fa-
miliaris Papæ, vel Cardinalis, vel habuit aliud
officium, ex quo inducatur reseruatio, secun-
dum ea quæ dixi in glossa 51. vacatione 46.
Nam tali casu Episcopus habet iustam causam
131 ignorantiæ, † & excusationis à pœna regulæ
nostræ, quamuis prouideat de beneficio verè
reseruato. Puteus decisio. 111. & decis. 361.
libro 2. ac tetigi in gloss. 15. in prin. in 46. ca-
su vacationis ipso iure. vers. *item in casu decre-
ti contenti*.

In his etiam, & alijs similibus casibus, Epi-
132 scopus conferens beneficium reseruatum † iu-
stam causam excusationis à pœna nostræ re-
gulæ habebit. Nam semper ignorantia facti
excusat à culpa, & consequenter à pœna. glos.
verbo, *si culpa*. vbi Geminianus numer. 4. &
cæteri, in cap. si beneficia, de præbend. lib. 6. vbi
loquuntur in terminis collationis, de beneficio
reseruato.

133 A qua pœna qualibet † causa excusare valet,
gl. 1. in c. cum venerabilis, de cõsuetudine. l. igi
tur. §. potest. ff. de liberali causa. Mohedanus de
cis. 4. de transactionibus.

Et eo magis Episcopus excusari debet à di-
cta pœna, quia licet sit verum, quòd abutens
priuilegio, illud meretur amittere, vt latè dixi
in principio huius glossæ. Hoc tamen minime
134 locum haberet in casu nostro, † nisi expressum
fuisset in regula nostra. Ratio est quia tunc
amittitur priuilegium propter abusum illius,
135 quando est verè, & propriè † priuilegium, ve
luti quia esset contra ius commune. Secus au-
136 tem est, quando concessio est secundum ius †
commune, vt bene declarat Ioannes de Platea
in l. eos. C. de aquæductu. libro 11. & Grego
rius Lopez in l. 42. glossa finali ad finem. titul.
18. Partita 3.

Sicut etiam non perditur per abusum iuris
competentis non ex priuilegio, sed ex consuetu
dine, vel statuto. Vt post Innocen. concludit Fe
linus in cap. ad Apostolicam. nu. fin. in fine, de
simonia.

Quo fit, vt cum concessio alternatiuæ non
137 sit propriè † priuilegium, nec contra ius com-
mune, sed remotio obstaculi, ac reductio ad ter
minos iuris communis. Cassadorus decis. 8. nu.
6. de præbendis. Puteus decis. 488. n. 5. lib. 2. Ro
ta decis. 306. lib. 3. par. 3. diuersorum, cum alijs
adductis in §. 6. proœmiali. numer. 42. Pro quo
est ponderandum, quòd regula nostra non ap-
pellat alternatiuam, priuilegium, sed benefi-
cium, seu facultatem, vt in verbis thematis hu
ius glos. & paulò inferius, semel & iterum alter
natiua appellatur gratia, & non priuilegium,
vt etiam dicam in glos. 58. n. 128. Licet Episco
pus abuteretur alternatiua, nõ propterea per-
138 deret illam, nisi talis pœna per regulam † no-
stram esset sancita. Quæ pœna tanquam odiosa,
est restringenda, & benignè interpretanda. l. in
terpretatione 42. ff. de pœnis. regula in pœnis
41. de regul. iur. lib. 6.

Maximè circa contrauentionẽ respectu pro
uisionis beneficiorum alias quàm per regulam
nostrã raseruatorum, aut affectorum. ex quo
respectu illorum nihil cõceditur Episcopis per
139 alternatiuam, † vt post Butrium, Bartolum, &
Socinum, tradit Gregorius Lopea vbi supra di
cta glos. fin vers. *& limita, & intellige*, vbi dicit,
140 quòd quando delinquitur circa alias res † non
contentas in priuilegijs, cessat pœna priuatio-
nis ratione abusus.

Benè tamen arbitror, quòd si a principio
Episcopus habuerit iustam causam ignoran-
tiæ, vel excusationis in casibus supradictis; ta-
141 men si postquam certificatus fuerit † de reser-
natione, & qualiter nullatenus prouidere
poterat: Vel ipse Episcopus prosequatur ad
vlteriorem effectum suæ prouisionis, veluti
immittendo in possessionem ab eo de facto
prouisum: Vel si fuerat ante scientiam immis-
sus, non curauerit quantum in se fuerit, intru-
sum à tali possessione remouere, vt possessio
vacua remaneat, quominus Apostolicus pro-
uisus in illa capienda, impedimentum habeat.
Quòd tali casu facilius intret alternatiuæ pri-
uatio, cum Episcopus à culpa, seu dolo ex-
142 cusari † non valeat. per text. in cap. si bene-
ficia. 20. de præbendis lib. 6. dicit enim sic. *Ne
talis gnorantia eis, cum sint sine culpa, præiudicia
lis existat; statuimus, vt si ipsi de reseruatione præ-
dicta postea certiores effecti, sublata difficultate
quacumq. omnino dimiserint beneficia, sic sibi de
facto collata, ad beneficia sua priora libere reuertã
tur. Alioquin ad ea, si difficultatem adhibuerint in
alijs dimittendis, sit ipsis penitus interdicta faculta*
& tradunt ibi omnes scribentes. & pondera-

uit Rota in simili casu in vna Dertusen.
Parochialis 12. Februarij 1593. coram R.
P. D. meo Pegna. Vbi fuit dictum, quòd
dato, quod ex concursu, & approbatione, & e-
lectione Ordinarij ad Parochialem reseruatã,
(de qua reseruatione iusta adesset ignoran-
tia) aliquod ius considerabile cuidam Fran-
143 cisco competere potuisset, illud amiserat. †
ex quo habita notitia reseruationis non dimi-
serat liberè possessionem dictæ Parochialis re-
seruatæ. per tex. in dict. cap. si beneficia, de præ
bendis. lib. 6.

Facit etiam, quia licet quis teneatur in gra
144 tia beneficiali narrare prius obtenta † bene-
ficia, alias gratia erit nulla. cap. ad audien-
tiam. il 2. cap. in nostra. cap. ad aures, de re-
scriptis. Menochius de arbitrarijs, casu 201.
ex numer. 41. vsque ad 60. Tamen si obtenta be
neficia absentis, in impetratione eius nomine
145 facta, non narrentur: † non propterea vitia-
tur gratia, cum iusta ignorantiæ causa adsit. Ro
ta decis. 74. & decis. 85. de rescriptis, in anti-
quis. Felinus in cap. super litteris. numer. 7.
de rescript.

Cæterum, si absens postquam litteras suæ
gratiæ recepit, ac sciuit, vel scire debuit,
quòd sua beneficia obtenta narrata non fuere;
nolit curare supplementum d. defectus, & gra-
tiam perinde valere obtinere: sed potius vta-
tur dicta prima gratia. tunc talis gratia mini
146 me illi suffragari † debet, per tex. in dict. cap. si
beneficia, de præbend. lib. 6. & audio ita dixisse
Rotam. Et ad dict. cap. si beneficia, adde, quòd
quando quis potest regredi ad primum benefi-
cium vigore dicti cap. quòd potest vti reme-
diis retinendæ, seu recuperandæ, ex quo nun-
quam primam possessionem amisit, sed semper
illam in animo conseruauit. Ita vt contra il-
lum non concedatur alteri dictũ remedium
possessorium. Rota decis. 7. numer. 1. & per to-
tam, de restitut. spoliat. in antiquis. Rebuffus
de pacificis possessor. num. 143. & num. 290.
Nauarrus in cap. accepta, in solutione ad 7. op
positionem. num. 38. & 50. de restitu. spoliat. Et
vide quæ dixi in materia optionis in gloss. 34.
ex num. 84.

Quarto limita, seu declara, quòd quam-
uis Episcopus priuetur alterna-
tiua ratione dictæ contrauentionis, non pro-
147 pterea priuatur suis quatuor mensibus † ordi-
nariis, videlicet Martij, Iunij, Septembris, &
Decembris, ad quos statim Episcopus restitui-
tur, & Papa ad reliquos octo menses, prout
prius, ante acceptationẽ alternatiuæ, vt tradit
in terminis Antoni. Augustinus in suo reperto
rio. verbo, *alternatiua*. Mandosius consi. 21. inci
pit, *scripsi alias*. num. 2.

De natura namque rescissorũ est, quòd quan-
do facto legis, vel iudicis, ius quæsitum rescin-
ditur, semper ad antiquum ius, quisque ipso iu
148 re reuertitur. † textus in l. 1. & 2. C. si aduersus
transactionem. tex. in cap. si beneficia, de præ-
bendis, libro 6. cap. cum dilectus. cap. cum cau-
sam, de emptione, & venditione. l. ex empto. §. si
quis virginem. ff. de action. empti. Ancharanus
consilio 404. incipit, *tres dubia*. num. 9. vbi plu-
ra dicit. Philippus Probus in dicto cap. si bene-
149 ficia, num. 8. Et rescissorum vno posito, † alte-
rum necessario ponitur, & vno remoto, alte-
rum necessario remouetur. l. si iudex. ff. de mi-
noribus. l. fin. ff. de acceptilationibus. Bald. in d.
l. 2. n. 2. C. si aduersus transactionem. Natt. cõs.
361. nu. 1. vol. 1.

Hinc, concordiam, seu transactionem rescin
dere volens, non auditur nisi prius acceptum
150 restituat. † l. si certa. l. si diuersa. C. de transa-
ctionibus, ibi, *refusa pecunia*. l. cum te fundum.
C. de pactis inter emptorem, & venditorem.
Thomas Grammaticus decis. 66. numero 22.
Afflictis decisione 220. numer. 4. Molina de Hi-
spanorum primogeniis. lib. 4. cap. 9. numer. 43.
Rolandus à Vallo consilio 59. *retectis*. numer. 7.
lib. 1. Aimon. cons. 7. numer. 14. Puteus decisio.
353. numer. 6. libro. 1. & decisione 140. libro 2.
Caputaquen. decisione. 316. parte 3. Rota deci
sione 810. numer. 1. & per totam, parte prima
diuersorum, & tetigi, in glossa 27. versicul. *addo
quod*. num. 22. congerit plura Tiraquell. de re-
tract. lignag. §. 1. glossa 18. numero 1. cum se-
quentibus.

151 Et datum ob causam, repetitur causa † non
sequuta, vel ad non causam reducta, vt ff. de
condict. causa data. quasi per totum titulum.
l. si fullo. ff. de condict. sine causa. Corn. cons.
188. incipit, *in præsenti consultatione*. numer. 17.
* volum. 2. * Aliaque in proposito plura cumu-
lat Cardas de Pereira in repet. l. si curatorem
sub verbo, per quod pristinum ius recuperãt,
num. 1. cum sequentibus.

Pro quo etiam bene facit Concil. Tridenti.
sessio. 25. de reformatione, c. 9. in fine. dum di-
cit quod Ordinarij tanquam Sedis Apostolicæ
delegati reuocẽt patronatus acquisitos a 40.
annis, in Ecclesiis, vel beneficijs antea liberis
ex augmento dotis, vel noua cõstructione, quã
do non sint facta in euidentem necessitatem,
restituto patronis eo quod ab eis idcirco da-
tum est. *

Si igitur Episcopus ex causa contrauentio-
nis alternatiuæ, reliquerit Papæ menses ordina
rios, vigore illius alternatiua cessante, ad suum
pristinum statum reuertetur

Summaria Glossæ 57.

1 *Collatio facta vigore alternatiuæ ab Episcopo, qui perdidit illam, nullius est momenti.*
2 *Dictio*, prætextu, *quid significet.*
3 *Verba*, deinceps faciendæ, *qualiter intelligantur.*

Alterna-

4 *Alternatiua ſublata, intrat reſeruatio in menſibus Februarij, Aprilis, Auguſti, & Octobris.*
5 *Egreſſus vnius, eſt ingreſſus alterius.*
6 *Contrarij vnius ad remotionem, ſequitur poſitio alterius.*
7 *Clauſula,* nullius momenti. *inducit nullitatem ipſo iure.*
8 *Clauſula,* nullius roboris. *annullat ipſo iure collationem de ſolo facto factam, & nu. 9.*
10 *Inteſtatus dicitur, qui de facto, & non de iure teſtamentum fecit, veluti ſi ſit pubes doli capax, & nu. 11.*
11 *Clauſula,* ſublata quacumque difficultate. *intelligitur de difficultate facti, non iuris.*
12 *Actus omnis intelligi debet de valido de iure, non vero de ſolo facto.*
13 *Nullum de iure quod eſt, factum non dicitur, & plura de hoc remiſſiue.*
14 *Decima ſoluenda de executione, non debetur quando executio eſt nulla*
15 *Gabella non debetur ex contractu nullo.*
16 *Derogationes gratia nullæ, nihil operantur.*
17 *Nulliter data petitio, data non dicitur.*
18 *Acceptatio nulla, non impedit aliam acceptationem.*
19 *Clauſula,* citra reuocationem primi mandati. *intelligitur de conſtitutione procuratoris valida.*
20 *Commiſſio data ad exequendum tres conformes ſententias, intelligitur de validis, necnon conſtitutio loquens de litteris, aut reſignatione, & num. 21.*
22 *Nulla de gratia, vel reſcripto nullo, non eſt opus facere mentionem, nec de ſententia nulla, & num. 23.*
24 *Facto de ſolo geſta tenent., quando Princeps illa ſeruari mandat, & nu. 25.*
26 *Nullus actus eſt de facto annullandus, & reuocandus, quatenus de facto fuit geſtus, & n. 27.*
28 *Libellus, aut ſententia dicens actum eſſe nullum, caſſandum, & annullandum ſuſtinetur.*
29 *Pœna impoſita à ſtatuto propter aliquod factum, an locum habeat, ſi actus ſit de ſolo facto, & non de iure geſtus.*
30 *Impedimentum non præſtat, quod de iure non ſortitur effectum, & nu. 31.*
32 *Non entis nullæ ſunt qualitates, & non entia non habent materiam, neque formam, & nu. 33.*
34 *Fruſtratorium factum, pœnam efficaciter non committit.*
35 *Nullus quando eſt contractus alienationis rei emphyteuticæ, ceſſat pœna.*
36 *Pœna ſtatuti locum habet in facto, quod nullatenus de iure ſuſtineri poterat, ne ſtatutum ſeruiat de ſolo vento, & num. 37.*
38 *Pœna impoſita contra contrahentes matrimonium, intra gradum prohibitum, vel cum moniali, vel religioſo, procedit in matrimonio de facto.*
39 *Alternatiuam perdit Epiſcopus, contra illam conferens, licet collatio ſit nulla.*
40 *Pœna non intrat, quando actus non tenet de iure, & lex reſpicit effectum validum, & numero 41.*
42 *Pœna legis 49. Tauri, non habet locum hodie poſt Concil. Trid. cum matrimonium clandeſtinum ſit nullum.*
43 *Pœna committitur ex actu de ſolo facto geſto, quando ſtatutum conſiderat potius ipſum factum, quam effectum.*
44 *Matrimonium de ſolo facto contrahens clericus, perdit ipſo iure beneficia, vel per aſſecutionem iniuſtam, & nu. 46.*
45 *Falſificans litteras aliàs nullas, puniri debet, ac ſi eſſent validæ.*
47 *Cautionis Mutianæ pœna locum habet in contrauentione de ſolo facto.*
48 *Decimarum impoſitio facta religioſis habentibus prædia, procedit, licet de ſolo facto habeant.*
49 *Impetrans reſcriptum nullum, & ſubreptitium pariformiter punitur pœnis temerè litigantis ac ſi eſſet validum.*
50 *Notarius faciens inſtrumentum falſum, aliàs nullum, punitur ac ſi validum eſſet.*
51 *Teſtis falſum deponens in iudicio nullo, puniri debet ac ſi iudicium eſſet validum.*
52 *Pœna ex ſolo effectu & conatu, quando locum habeat.*
53 *Mater eodem modo perdit tutelam filij per tranſitum ad matrimonium nullum, ac ſi validum eſſet.*
54 *Luxuria non debet eſſe potioris conditionis caſtitate.*
55 *Legatum relictum fœminæ ſub conditione, quòd non nubat plebeio, eſt validum, & an perdatur ſi non nupſerit, ſed cum eo inhoneſtè vixerit, & nu. 56. & 57.*

Ac collationes, & aliæ diſpoſitiones, de beneficijs, illius prætextu deinceps faciendæ, nullius eſſent roboris, vel momenti. gl. 57.

DECLARAT regula noſtra, quòd omnes collationes, & aliæ diſpoſitiones beneficiorum faciendæ prætextu alternatiuæ. poſtquam Epiſcopus contrauenit, ſint nullæ,
1 † ac nullius roboris & momenti. quod intellige ſecundum ea, quę dixi in gloſſ. præcedenti.

Et dum dicit, *de collationibus.* vide gloſſ. 16. in verbo, *ad collationem.* & per totam.

Dum dicit, *& aliæ diſpoſitiones.* intellige de præſẽtatione, ſeu electione, nominatione, prouiſione, vel alia qualibet diſpoſitione, de quibus regula noſtra loquuta fuit poſt principiũ: & plenè ſcripſi in gloſ. 17. 18. 19. & 20.

Dum dicit, *de beneficijs.* intellige de quibuscũ
que beneficijs, in quibus intrat reseruatio no-
stræ regulæ, & non aliàs, vt abunde dixi in gl.
5. cum suis vndecim §§. & alibi sæpè.
2 Quatenus dicit, *illius prętextu.* † declara
idest, sub velamine, vel colore alternatiuæ, quę
iam perdita fuit, ideo suffragari non potest.
text. in l. sub prætextu 19. & in l. sub prætextu
29. C. de transaction. l. sub prætextu. C. de hæ-
redit. action. cap. inter monasterium 30. ibi
sub prętextu nouorum instrumentorum. cap. su
borta, ad finem, ibi, *prętextu priuilegij.* de
sent. & re iudic.
3 Et dum dicit, *deinceps † faciendę* declara, idest
post priuationem incursam ratione dictæ con
trauentionis, prouidendo de beneficijs reserua
tis, aut prouisiones Apostolicas impediendo,
vt plenè scripsi in gloss. 56. præcedẽti, limitat.
1. & 2. ex nu. 49. & ex nu. 104.

Demum dum dicit nullius essent robo-
ris, & momenti, ratio de se pa-
4 tet, quia sublata alternatiua, † intrat reserua-
tio quo ad menses Februarij, Aprilis, Augusti,
& Octobris, qui semper sunt Apostolici, alter-
natina cessante, vt regula nostra declarat, & e-
5 gressus † vnius, est ingressus alterius. c. cum re
nunciatur. 32. quæst. 1. l. 1. §. illud sciendum. ff.
6 de separationibus. & a remotione † vnius con
trarij, sequitur positio alterius. l. sed si pupillus.
§. si institoria. ff. de institor. actione, cum alijs
adductis in gl. 54.
7 Clausula ista, *nullius sit momenti.* † inducit
nullitatem collationis ipsò iure, vt in authen.
Sacramenta puberum, in fine. C. si aduersus vẽ-
ditionem. l. non dubium, in fine. C. de legibus. l.
filius familias 104. §. Diui, vbi Iason. num. 2. ff.
de legat. 1. l. de pupillo. §. si quis fortè: vbi etiã
Iason. num. 3. & 4. ff. de noui operis nunciatio-
ne. cap. 2. in fine, vbi gloss. verbo. *momenti.* de
filijs presbyter. lib. 6. gl. in l. Fulcinius. §. si quis
bona, in verbo. *momenti.* ff. de quibus ex causis
in possess. eatur. Ripa in l. 1. nu. 2. ff. de re iudi-
cata. & plenè. Tiraquell. in l. si vnquam. verbo,
reuertatur ex nu. 97. vsque ad num. 102. C. de
reuoc. donation.
8 Nec non clausula, *nullius roboris † sit.* vel,
roboris firmitatem non obtineat. importat annul
lationem actus *ipso iure*, tex in c. cęterum, alias
3. ibi, *nec secundę litterę obtineant alicuius robo
ris firmitatem.* de concess. præbendæ. lib. 6. Felin.
ic c. Rodulphus. nu. 30. de rescriptis.
Ac propterea talis collatio prætextu alter-
natiuæ quæ iam perdita fuerit, licet de facto
facta fuerit; tamen de iure non tenet. Nam ad
hoc, vt collatio subsistat non sufficit si solum
9 de facto fiat, tex. in c. si beneficia 20. ibi *de facto
conferri.* & postmodum, ibi, *sic sibi de facto col-
lata.* de præbend. lib. 6. cum alijs adductis, in
gloss. 15. §. 1.
10 Sicut dicitur intestatus, † non solum qui
omninò testamentum non fecit, sed etiam qui
de facto: non verò de iure fecit. §. 1. instit. de
hæredit. quæ ab intestat. deferuntur. & ideò
cõsuluit Romanus. cons. 199. incipit *præsens sta
tuti particula.* num. 1. & per totum, quòd statu
tum disponens, quòd ille dicatur intestatus de
cessisse, qui nullum fecit testamentum, intelligi
debet, etiam si de facto testatus sit. puta pubes
11 † doli capax, Iason in l. vbi pactum. numer. 19.
C. de transactionibus, Dec. in c. ex tenore 6. in
fine de rescriptis.
Nec non clausula, *sublata quacumque diffi-
12 cultate*, intelligitur de difficultate facti, & non
iuris. cap. si beneficia, de præbendis, in 6. Aegi-
dius decis. 597. incipit. *verba ista.* Selua de bene
ficio 3. par. q. 13. nu. 10.

Et omnis actus intelligi debet de vali-
do de iure, non vero de solo
facto, quia paria sunt non facere, vel de solo
facto facere. l. 4. §. condemnatum. ff. de re iudi-
cat. vbi notant omnes, maximè Iason. nu. 2. &
3. Felin. in c. ex tenore, ex num. 2. vsque ad nu.
13 12. de rescriptis, vbi † de hoc 47. illationes fa
cit, & Decius ibidem. nu. 6. Gigas de pensio-
nibus. quæstione 29. ex n. 6. Cassadorus decis.
2. num. 2. & 3. de reseruatione super regulis.
Vantius de nullitatibus, titul. quoties, & intra
quæ tempora, à num. 26. vsque ad num. 52. Ti-
raquell. de retract. lignag. §. 1. glos. 2. u. 5. cum
multis sequentibus.
Quibus adde, quòd si ex executione facta,
14 est soluenda † decima executori. si executio
de iure non tenet, nulla decima debetur. l. 17.
tit. 21. lib. 4. recopilation. & ibi Acebedus. nu.
4. plene Ioann. Gutierrez. in quæstione practi-
ca 130. lib. 1.
15 Sicut nec debetur gabella ex contractu †
nullo. Didacus Perez in l. 6. titulo primo, lib.
3. ordinam. colum. 994. ad finem. Acebedus,
& Gutierrez vbi supra. Ripa in dicta l. quar-
ta, §. condemnatum. numer. 6. ff de re iudica
ta, plene Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. glos.
2. num. 7.
Nec releuant, nec aliquid operantur, deroga
16 tiones † appositæ in gratia nulla. Put. decis. 91.
lib. 2. nu. 3. & 4.
17 Nec dicitur data petitio, † si fuit data ta-
mẽ nulla. Rot. decis. 7. n. 5. de rescrip. in nouis.
18 Nec acceptatio nulla impedit aliam † acce-
ptationem. Achill. de Grass. decis. 7. nu. 3. & 4. de
concess. pręben.
Et clausula, *circa reuocationem primi procu-
ratoris.* intelligitur de constitutione procurato
ris valida de iure: non autem de constitutione
19 nulla † & de solo facto facta. Puteus decis. 138.
incipit die 8. nu. 2. lib. 3.
Sic, commissio data ad exequendum tres
20 sententias † conformes, intelligitur de tribus
conformibus validis, secus si aliqua esset nul-
la. Crescent. decisione 1. num. 1. & per totam
de sent. & re iudic. Marchesan. de commiss. 2.
par. de commissione super nullitatibus. cap. 2.
nu. 7.

nu.7. & fuit late resolutum in vna Cæsaraugustana Campanilarum,coram Illustriss.D.Card. Seraphino.

Ac constitutio loquens de litteris, vel resi-
21 gnatione, † intelligitur de validis de iure, vt
late Flam.Paris. de resignat.benefic.lib.11.q.7.
ex nu.82.cum seqq.

22 Nec de gratia, vel rescripto nullis, † est
opus facere mentionem. Rota decis.25. de rescriptis in nouis, num.8. & 9. decis. 58. de appellat. in nouis, & decis.69. num.1. de rescript. in antiq. Caputaquen. decis.217. nu.2. par.2.

23 Nec de sententia, & re iudicata nulla † est
mentio facienda. Felin. in cap. super litteris. num.15.de rescript.Rota decis.807.nu.7.par.1. diuers.

* * Sic, constitutiones Pij V. & Greg.XIII. de
publican. resignation. & eius pœnæ de quibus in gl.15. in princip. ex nu.87. procedit in resignationibus validis. secus vero si alias resignatio non tenet, vt fuit decisum coram Illustrissimo Blanchetto, in vna Calagurritana beneficij, & in Iacen.pensionis 14.Maij 1593.coram Litta, vt fol.1227. *

Aduertendum tamen est, quòd licet ea, quæ
solo facto fiunt, nullius sint considerationis:
tamen si, quamuis aliquid de iure non valeat,
24 Princeps faciat quòd de facto seruetur, † est
perinde quo ad subditos, ac si de iure valeret,
vt singulariter docuit Albericus in l. cunctos
populos, sub nu.32.vers. *ego hanc quæstionem*.
C. de Summa Trinit. & fide catholica. vbi per
25 hoc determinat, quòd si statutũ disponit, † quòd
debitores, & fideiussores conuenti ad vsuras, non possint opponere exceptionem, quòd vsuræ non debeantur: & fideiussor vigore illius statuti, coactus fuit soluere vsuras: si eas repetit à debitore principali, non poterit debitor opponere, quòd male fecerit soluendo vsuras, quas de iure soluere non tenebatur. Quia postquam de facto seruatur de mandato Principis: statutum est ac si fideiussor fuisset de iure exactus. Ias. post Alexan. & alios, in l. vbi pactum. nu.27.C.de transact. Decius in cap.ex tenore. nu.7.notab.vltimo.de rescrip.

Nec est omittendum, quòd quamuis collatio, seu quælibet alius actus, de solo facto, non
autem de iure gestus, sit nullus; nihilominus
26 est annullandus, & reuocandus, † & talis cas-
satio, & annullatio, refertur ad solum factum,
27 vt cassetur quatenus de facto † processit. vt
per tex.& ibi tradit Abb.in cap.si quis presbyterorum. nu.5. notabili 6. de reb.Eccles. non alien. Rodoan. de reb.Eccles. quæst.22. *an contractus malè facta alienationis sit nullus ipso iure*. in princip.nu.17. vbi etiam addunt, quòd
propterea saluatur à contrarietate libellus, &
28 sententia, dicens contractum † esse nullum,
cassandum, reuocandum, & annullandum. Et ita quotidie seruamus in praxi, in his, & alijs similibus actibus, ipso iure nullis.

Sed est quæstionis, an ad hoc, vt sit locus
pœnæ statutæ contra aliquid fa-
29 cientem, sufficiat fecisse de solo † facto; quam-
uis de iure non teneat, vel potius sit necessaria validitas actus, de iure.

Et quidem videtur, quòd non sufficiat actus
de solo facto gestus, quia non præstat impedi-
30 mentum, † quòd de iure non sortitur effectũ:
regula non præstat, de regulis iuris, in 6. &
31 quòd † nullum est, nullum producit effectum.
l.nuda 55. ff. de contrahen. emption.cum alijs
32 superius adductis. Et non entis nullæ † sunt
qualitates. l.eius qui in prouincia, ante finem.
ff. si cert. pet. cum alijs, per Anton. Gomez.1.
33 tom. variar. cap.1.nu. 9. Et non entia † non
habent materiam, neque formam. l.actor.C.de probationib. Bald.in l.de quibus. num.21.ff.de legibus. Item quia ex nihilo nihil fit.l.fin. ff.de const.pecun. Acebed. in l.1.nu.91.tit.21.lib.4. recopilat.Mexia in lege Toleti, 2.p.fundamen. 7.per totum.

Vnde Baldus notauit per tex.ibi in l.ea quidem.C.si mancip. ita fuerit alien.num.1.quòd
factum frustratorium, pœnam efficaciter non
34 committit, † quia secundum philosophum, ex
nihilo nihil sequitur.

Ideoque alienans rem emphyteuticam, absque consensu domini, si contractus aliàs est
35 nullus, non incidit † in pœnam priuationis,
sicut incideret si contractus aliàs esset validus. Baldus in l.2. num.3. C. de Episcop. audien. Ias. in l.fin. C. de iure emphyt.num.139. Tiraquell.de retract.lignag.§.1.gloss.2.num.6. vbi plenè.

Breuiter est distinguendum: Aut pœna
legalis, vel statutaria imponi-
36 tur propter aliquod factum, † quod nullatenus
potest de iure fieri, nec verificari: & tunc necessario dicendum erit, quòd sit locus dictæ pœnæ, quamuis sit de solo facto gestum. Ratio est, quia legislator, qui imponit pœnam pro tali facto, quod non potest de iure sortiri effectum, solummodò considerauit nudum factum.
Nam alias lex, vel statutum essent illusoria,
37 & solum seruirent † de vento; ita probat tex.
in l. quid ergo 13. §. cum autem. ff.de his, qui notan. infamia. vbi probatur, quòd quando lex punit factum, quod de iure verificari non potest, non curatur de iuris effectu.l.1. ff.de sepulcro violato.l.iubemus. C. de Sacrosan.Eccles.l.eum qui duas.C.de adulterijs.cap.nuper, de bigamis.clement.1.de consanguinit.& affi-
nit. Vbi imponitur pœna excommunicationis
38 contra scienter contrahentes † matrimonium
in gradu consanguinitatis, vel affinitatis prohibito, vel cum moniali professa, & contra religiosum, vel clericum in sacris contrahentes. Et clarum est, quòd talis contractus non potest verificari de iure, sed de solo facto, ac propterea est locus dictæ pœnæ, vt Cardinalis ibi nu.1.

ibi nu. 1. in fin, in 8. opposition. Vitalin. n. 6. cum seqq. Bart. in l. vbi pactum. num. 14. post principium. C. de transaction. Ias. ibid. nu. 21. ante fin. nu. 22. & cæteri.

Ac propterea in casu nostræ regulæ, est locus pœnæ assignatæ contra Episcopum prouidentem
39 de solo facto, † beneficia reseruata ratione mensis, vel alias. Quia cum actus prouisionis non possit verificari de iure, sed de solo facto, stante reseruatione, vt sæpè dixi, necessarium est dicere, quòd ad incursum dictæ pœnæ, solum factum consideratur.

Aut actus gestus, & prohibitus potest verificari de iure, & de facto: & tali casu est maior difficultas: Ac ideò similiter est distinguendum sic. Quòd aut lex, vel statutum, prohibens seu pœnam imponens, potius considerat & respicit effectum validum;
40 non † autem nudum factum de iure inualidum, & tunc data nullitate actus pœna non committitur. Felin. in cap. ex tenore. n. 9. post principium, vers. *aliquando lex considerat factum*. de rescriptis. Cassaneus in consuetudinibus Burgundiæ rubrica 3. §. 8. vers. *dic quod de hoc est decisio*.

Et patet in exemplo superius adducto, de re emphyteutica nulliter alienata. Nec non ex doctrina Bartoli, in l. filium, §. si quis contra, n. 1. ff. de legat. præstand. dum tenet, quòd stan-
41 te statuto, quòd si popularis † cedat actiones suas nobili, puniatur pœna priuationis; si cessio non valuit, quia cedens cedere non poterat, non habet locum pœna d. statuti.

Similiter, lex Hispana 49. Tauri, quæ hodie est lex 1. tit. 1. lib. 5. recopilation. imponens graues pœnas clandestina matrimonia con-
42 trahentibus, † & testibus interuenientibus, ex eo quia quando dicta lex condita fuit, matrimonia clandestina tenebant, vt per totum titulum de clandestina disponsatione, erat intelligenda de matrimonio valido. Ac propterea cum hodie ex Concil. Trid. sess. 24. de reform. matrim. cap. 1. annullentur quo ad effectum omnia matrimonia clandestina, & præfata lex nunc non possit verificari in matrimonio valido: cessare debet rigor dictæ legis, saltim quo ad pœnam ordinariam. ex quo ipsa lex 47. Tauri effectum considerat, vt tradit super eadem lege Matienzus in gl. 7. nu. fin. & Acebed. nu. 46. contra Ludouicum Molinam, qui contrarium tenuit in suo tractat. de Hispanorum primogen. lib. 2. cap. 16. nu. 18. Vltra quod esset videndum de validitate d. legis.

Aut lex, vel dispositio considerauit po-
43 tius ipsum † factum, quam effectum, & tali casu pœna committitur ex solo facto, quamuis de iure non subsistat. Bartol. in l. quid ergo. §. cum autem. num. 1. ff. de his, qui notant infam.

Hinc, clericus beneficiatus, in minoribus ordinibus constitutus, si contrahat matrimo-
44 nium, † licet nulliter, ex aliquo defectu: perdit ipso iure beneficium. Quia ex quo non stetit per eum, videtur habuisse animum perdendi beneficium, & magis consideratur affectus. Rota decis. 1. & 2. de clericis coniugatis, in antiq. Roman. post Ioan. Andr. in cons. 483. incipit. *vbi atur primo*. nu. 5. & 6. Francisc. Pauin. in tract. de offic. & potest. Capituli, in vltimo prælud. col. 2. vers. *septimo per matrimonium*. cum alijs adductis in gloss. 15. in princip. in 4. modo vacationis. nu. 44.

45 Item, falsificans litteras, † quæ alias erant nullæ, puniri debet. Abbas per tex. ibi in cap. olim num. 6. de rescript. vbi Anton. de Butr. & cæteri. Ias. in l. vbi pactum. sub n. 25. vers. *quarto facit*. C. de transact.

Rursus, eodem modo vacat primum benefi-
46 cium † per assecutionem iniustam, & de solo facto, secundi beneficij: ac si assequutio de iure teneret, cap. cum qui 18. de præbend. in 6. Rota decis. 3. de præbend. in nou. & decis. 3. de rer.
* permutat. in antiquior. Besigneti. * Alphons. Hojeda de incompatibilitate par. 1. cap. 13. ex num. 20.

Præterea, sufficit contrafacere de facto, vt
47 locum habeat pœna cautionis Mutianæ, † de qua in l. Mucianæ cautionis 7. ff. de condition. & demonstrat. vt post Petrum, Cinum, Bald. & Imolam ibidem, contra Bartolum, tenet Ias. in d. l. vbi pactum. nu. 28. C. de transact.

Sic consuluit Ancharan. cons. 104. incipit, *contra fratres minores*. quòd impositio decimarum, facta pro prædijs religiosorum, com-
48 prehendit etiam religiosos habentes † prædia de solo facto, vt tradit etiam post alios Felinus, in cap. ex tenore. num. 10. de rescriptis.

Similiter, impetrans rescriptum nullum, & subreptitium, pariformiter puniri debet, in
49 pœnis † temere litigantis, per Iudicem procedentem vigore dicti rescripti, sicut si rescriptum teneret. cap. dispendia, de rescript. lib. 6. clement. 1. eodem titulo.

50 Et Notarius, faciens instrumentum † falsum, aliàs nullum ex defectu solemnitatis, puniendus erit, ac si validum esset. Bartol. in l. si quis legatum, nu. 2. ff. ad leg. Cornel. de falsis, & post alios adducunt Felin. in c. ex tenore, sub nu. 9. de rescript. & Ias. in d. l. vbi pactum. C. de tran-
51 saction. nu. 26. Vbi idem dicunt de teste † deponente falsum in iudicio nullo, ac alia quamplura tradunt, ac multipliciter declarant. Ac vide Menochium de arbitrarijs casu 360. ex nu. 19. vbi plenissimè per totum illum casum
52 tractat, quando ex affectu, & conatu † fit aliquis puniendus. & Iulium Clarum, in praxi. §. fin. quæst. 102. per totam, cum eius additionatoribus.

Dixit etiam Bald. in cap. ex parte, M. nu. 20. de appellationibus, quòd eodem modo, mater perdit tutelam filij per transitum ad secundas nuptias

53 nuptiam de solo facto, ac si matrimonium te-
54 neret; ne habeat plus luxuria † castitate, vt in authen. de restit. & ea quæ parit. §. fin. vers. *non enim collatione* 4.

3. Vnde fui semel consultus de hac quæstione, videlicet, Titius reliquit legatum cuidam nepti suæ sub conditione, quòd non contraheret matrimonium cum plebeio, sed cum viro nobili, aliàs perderet ipso iure legatum: de cuius conditionis validitate, non est dubitandum,
55 † vt per Felin. in cap. 1. nu. 23. de sponsalibus. Couar. in 4. lib. decretal. 2. par. cap. 3. §. 3. à nu. 6. Molin. de Hispanor. primogen. lib. 2. cap. 13. num. 3.

Postmodum dicta neptis legataria non nupsit plebeio, sed cum eo pudicitiam amisit, carnaliter se committendo: Dubitabatur an
56 ex eo amitteret † legatum. Et ego (licet quodammodo dubius, respondi quòd sic, ne luxuria plus habeat castitate in d. §. finali. Et quia si in matrimonio hoc voluit testator, à fortiori in hoc casu, vbi maior contrahitur ignominia, ac contumelia. Item quia omnis pœna
57 statuta contra fœminam nubentem † habet locum contra inhonestè viuentem. Bartol. in l. his solis. nu. 1. C. de reuocan. donationib. quem ibidem sequuntur Bald. & Salic. ac cæteri omnes. idem Bald. in l. 1. in fin. ff. de his qui notantur infamia. Ioann. Garro in rubrica. C. de secundis nuptijs, par. 1. nu. 63. Nicolaus Vbaldis tractat. de success. ab intestat. 2. par. nu. 12. Caputaq. decis. 25. n. 3. & decis. 154. nu. 3. & decis. 267. par. 2. & vide tradita per Pinellum, in l. fi. nu. 19. C. de bon. matern.

* * De qua materia vide Nauarr. cons. 15. de testament. & in manuali cap. 25. sub n. 65. vers. *secundo qua vidua*. Boer. decis. 338. nu. 12. vers. & perquam rationem. Tiraquel. de nobilitate. cap. 18. nu. 13. Anton. Bernard. in sua summa cap. 18. nu. 94. & quamplura hinc inde cumulat Sanchez da matrim. lib. 7. disput. 91. ex nu. 41. vsque ad 46. *

Summaria Glossæ 58.

1 *Acceptatio alternatiua est voluntaria.*
2 *Inuito beneficium non datur, nec in inuitum potest liberalitas exerceri, & num. 3. declara num. 12.*
4 *Inuitus nemo crescere cogitur, nec minor vti remedio restitutionis, & nu. 5.*
6 *Inuito vsuario, non potest proprietarius vsum in meliorem statum commutare.*
7 *Inuitus aliquis emancipari non potest.*
8 *Inuitus filius non potest legitimari, nisi in casu speciali, & nu. 9.*
10 *Inuitus nemo præsentatur, nec eligitur, nec ad nobilitatem vocatur, & nu. 11.*
13 *Alternatiua omnibus conceditur, sed illam acceptare, nemo inuitus compellitur.*
14 *Acceptata si semel sit alternatiua, non erit postea locus pœnitentiæ, cum sit quasi contractus.*
15 *Variatio omnis reprobatur.*
16 *Contractus à principio est voluntarius, sed ex post facto necessarius.*
17 *Alternatiua semel acceptata, durat vsque ad obitum Papæ, vel Episcopi, vel vsque ad promotionem, & nu. 18. & 19.*
20 *Alternatiua concessio, & acceptatio est personalis.*
21 *Acceptatio alternatiuæ, quo ad vnam diœcesim, cessat per translationem ad aliam.*
22 *Alternatiua vti in vna diœcesi, potest esse vtile Episcopo, & in alia diœcesi damnosum.*
23 *Alternatiuam sæpè acceptantes supplicant Papæ pro dissolutione, & restitutione ad quatuor menses ordinarios, & praxis de hoc.*
24 *Acceptatio alternatiuæ nihil aliud est, nisi mentis, & animi declaratio.*
25 *Excommunicato collatio facta, valida non est, acceptare tamen beneficium collatum potest excommunicatus. nu. 26.*
27 *Alternatiua dicitur gratia; non tamen priuilegium propriè, nu. 28.*
29 *Alternatiua deriuatur à verbo alternare.*
30 *Alternare dicitur, quando actus collatio, aut alius quilibet actus, vicissim, & per turnes diuiditur.*
31 *Alternatiua annorum dicitur, quando diuisio fit per annos, nec non mensium, quando fit per menses, vt num. sequenti.*
32 *Alternatiua datur per hebdomadas, & dies. n. 33. & horas. nu. 34. & vices. num. 35. & choros. num. 36.*
37 *Alter, a, um, pronomen, non solum est distributiuum duorum, sed etiam plurium; sed proprius verificatur in duobus. nu. 39.*
38 *Accusatio proposita contra tres, in qua dicitur alterum alteri auxilium præstitisse, tanquam incerta non tenet.*
40 *Alternatiua regulæ nostræ non verificatur, nisi in duobus, scilicet Papa, & Episcopo.*
41 *Alternatiua electionis de materia plura remissiuè.*

Illi vero, qui gratiam alternatiuæ prædictæ, acceptare voluerint. gl. 58.

HIC incipit vltima pars regulæ nostræ, quæ dat formam, & modum acceptandi alternatiuam, ac dicit, quod ille qui eandem alternatiuam acceptare voluerit, &c. Ex quo nota, quòd ac-
1 ceptatio alternatiuæ est voluntaria, † & ideò nemo inuitus illam acceptare tenetur. Nam alternatiua est gratia, & beneficium, vt regula

nostra

nostra declarat, ibi, *gratiam*, & paulò prius, ibi,
beneficio.

2 Inuito autem beneficium † non datur. l. in-
uito 69. ff. de regulis iuris. lex 14. titulo fin.
Partita 5.

3 Et liberalitas non potest in nolentem † exer-
ceri. l. hoc iure. §. non potest. ff. de donation.

4 Nemo etiam inuitus crescere † cogitur. cap.
gesta, ante finem, cap. vbi, cap. consuluit 74. di-
stinctione.

5 Nec minor inuitus compellitur † vti reme-
dio restitutionis in integrum. l. si iudex 41. ff.
de minor.

6 Sicut nec inuito vsuario † potest proprie-
tarius, vsum in meliorem statum commutare.
l. fin. ff. de vsu, & habitatione. Alex. cons. 55 in-
cipit, *viso tenelo*. nu. 12. vol. 2. vbi plura.

7 Prout inuitus aliquis emancipari † non po-
test, vt in authentico quibus modis naturales
efficiantur sui. §. generaliter, collat. 6. gloss. 2. in
l. fin. ff. de his qui sunt sui, vel alie. iuris.

8 Ita nec filius inuitus † potest legitimari, vt
in dicto §. generaliter, nuper citato. Nec etiam
per matrimonium, iuxta formam. cap. tanta,
qui filij sint legitimi. Bald. & Doctores, in l. be-
nignius. ff. de legibus. Tiraquell. nobilitate. c. 7.
nu. 41. vbi multos citat. Couarr. in 4. decretal.
2. par. cap 8. §. 2. nu. 13. Nisi in casu speciali, &
singulari, videlicet, quando ipse filius naturalis
9 occultat † matrem, quam pater vult in vxo-
rem ducere, vt in authent. quibus modis na-
tural. efficiantur legitimi. §. sit igitur, in vers. *&*
neque fraudare posse patrem. iuncta glos. verbo,
adytere. Roman. in singulari 227. alias 229. in-
cipit, *tu habes* §. generaliter, Tiraquell. d. nu. 48.
in fine.

10 Rursus, nemo inuitus præsentatur, † nec
eligitur, neque in Episcopum promouetur, vt
plene per Lambertinum de iurepatronatus.
lib. 2. par. 1. quæst. 7. principali, art. 18. num. 1. &
per totum.

11 Similiter, nec nobilitas inuito concedi † po-
terit, vt late Tiraquell. de nobilitate. cap. 6. nu.
36. & nu. 40. cum seqq. qui plura de hac mate-
ria cumulat, vltra Doctores in dictis locis, præ-
sertim Lambertin. vbi proxime, ac Decius, &
Cagnolus in d. l. inuito, istam materiam bene
declarantes, ad quos lectorem reijcio, & vi-
deat, quæ dixi, in gloss. 8. ex num. 43. cum
sequentib.

Et in terminis nostris ita tradit Acchill. de
Grassis decis. 1. nu. 1. & 2. de priuilegijs, & de-
cis. 2. super regula modificat. indultorum Car-
dinal. nu. 1.

Vnum tamen omittere nolo, quòd supra-
dicta traditio, videlicet inuito be-
neficium non dari, est intelligenda effectuali-
12 ter, † ex parte recipientis; non verò ex parte
dantis. Nam Princeps, & quilibet alius potest
concedere quibuslibet, etiam inuitis gratiam,
& beneficium. Dictam tamen concessionem
minime compelluntur acceptare nolentes, vt
bene docet Tiraquell. in d. tract. de nobilitate.
cap. 7. nu. 42. post glossam primam in l. seruus
vetante domino 62. ff. de verbor. obligat. vbi
Ias. post Bart. & alios tradit. nu. 2. Nam dicit
tex. in d. l. seruus, quod acquirit domino in-
uito, & gloss. declarat, quòd dominus inuitus
non retinet.

Quòd bene applicatur regulæ nostræ. Nam
Pontifex Maximus concedit alternatiuam
13 † omnibus Patriarchis, Archiepiscopis, & Epi-
scopis indifferenter, siue volentibus, siue inui-
tis. Acceptatio tamen dictæ alternatiuæ so-
lis volentibus per regulam nostram relin-
quitur.

Si verò semel acceptauerint alternatiuam,
14 non poterunt postea † pœnitere, & ab acce-
ptatione recedere, quia acceptatio est men-
sium commutatio, seu permutatio. Mohedan.
decis. 3. sub nu. 1. de rescript. & quidam quasi
contractus inter Papam & Episcopum; vt do-
cent Puteus, in indiuiduo loquens. decis. 88.
incipit, *iniunxi Tirasonen*. nu. 1. lib. 3. Achill. de-
cis. 2. nu. 3. super regula modificatoria indulto-
rum Cardinalium. Mandos. cons. 18. num. 8. ad
finem, & n. 9. & 10. & sæpè aliàs Rota tenuit, ac
tetigi in gl. 43. sub q. 2. vers. *tamen sine vlla diffi-*
cultate. ex nu. 116.

Quia variatio, præsertim in alicuius præiu-
15 dicium † reprobatur. l. serui electione. ff. de le-
gat. 1. cap. publicato de elect. cap. nemo muta-
re. cap. quod semel placuit. de regul. iur. in 6.
Mandos. in d. cons. 18. nu. 9. Rebuff. in tract. no-
minat. q. 5. num. 6. Lambertin. de iurepatronat.
lib. 2. p. 2. q. 7. art. 1. nu. 8. & per totum. Achill.
de Grass. decis. 13. & 14. de pensionib. Put. decis.
114. & 192. lib. 3.

Item, quia cum per dictam acceptationem
alternatiuæ, quasi contrahatur, vt dictum est,
16 licet à principio contractus † sit voluntarius,
ex post facto est necessarius. l. sicut. C. de action.
& obligat. Rota decis. 33. nu. 17. de præbend. in
antiq.

Quo fit, vt post semel acceptatam alterna-
tiuam, durare & permanere debeat, vsque ad
17 obitum † Papæ illam concedentis, vel Episco-
pi illam acceptantis. Nauarr. cons. 31. nu. 2. de
præbend. & dixi in gl. 50. post principium, vers.
sed quod tempus.

18 Vel donec Episcopus acceptans † transfe-
ratur ad aliam Ecclesiam, vel alio quouis mo-
do remoueatur, cum talis translatio, seu remo-
tio dicatur mors ciuilis, quæ quo ad hunc effe-
19 ctum æquiparatur † morti naturali, vt plenè
scripsi in §. 5. procem. ex nu. 2. & 16. cum seqq. &
ita seruatur in praxi.

Tam etenim concessio alternatiuæ, quàm
20 acceptatio est personalis, † quæ extinguitur
cum persona concedentis, vel acceptantis. l.
quia personale. ff. solut. matrim. c. priuilegium
de reg. iur. in 6.

Hinc

Hinc est, quòd si vnus Episcopus acceptauit
alternatiuam, & postmodum ipsemet Episco-
21 pus transferatur, † vel promoueatur ad alium
Episcopatum, Archiepiscopatum, vel Patriar-
chatum, quòd talis acceptatio cesset, & extin-
guitur per huiusmodi translationem. Et si vult
vti alternatiua in nouo Episcopatu de nouo
eam acceptare debet. Nam ex natura rei, ac
ratione materiæ subiectæ, prima acceptatio
fuit limitata quo ad illum Episcopatum, &
quandiu in illo durauerit. Et ideo per transla-
tionem, vel promotionem, cessat acceptatio. l.
in agris. ff. de acquirend.rer.domin.l.age cum
Geminiano. C. de transaction. Ac ratione re-
spectus consideratur effectus. Bald. in l. ad pro-
bationem. nu.8. C.locati, cum alijs similibus in
glos.48. ante fin.

Potest namque contingere, quòd vtile sit
22 Episcopo vti alternatiua, quo ad † vnam
diœcesim, & quo ad aliam sit illi consultius
quatuor mensibus ordinarijs vti, ex varijs
causis, & occasionibus, quæ contingere solent,
vt experientia docuit, & docet. & conducunt
ea quæ scripsi in gloss.43. quæst.5. ad finem
num.179.

Vnde non rarò quàplures Episcopi post-
quam acceptarunt dictam alter-
23 natiuam, supplicant Papæ, † quòd ligamen ac-
ceptationis dissoluere dignetur, vt Papa ad
suos octo menses, & Episcopus, ad suos qua-
tuor ordinarios menses (prout quilibet ante
acceptationem erat) reponatur. Et Pontifex
Maxim. vel D. Datarius nomine illius, conce-
dere, aut reijcere solet, prout sibi benè visum
est, ex causis, quæ ad id proponuntur. Stante
enim consensu Papæ indubitatum est, quòd
Episcopus ab acceptatione recedere potest. l.
sicut. C.de action. & obligat. l. nihil est tam na-
turale. ff. de reg. iur. Et tunc nihil aliud agitur,
nisi acceptationem semel factam cancellare, &
cassare de libro ad id in Dataria deputato, vbi
Episcopi, qui alternatiuam acceptarunt de-
scripti reperiuntur. Et in margine cassatio ac-
ceptationis, cum die, anno, & mense adno-
tatur, ad instar cassationis instrumenti obli-
gatorij, & manu propria ipsius D. Datarij di-
citur, qualiter talis Episcopus alternatiuæ re-
nunciauit.

Acceptatio dictę alternatiuę nihil aliud
est, nisi mentis, & volunta-
24 tis declaratio. † Rota decis.151 nu.4. de con-
cess.præben.in nou.& decis.19.nu.2. eodem ti-
tulo in antiq. Couarr.lib.3. variar. cap.16.sub
nu.4.ad medium vers. *quorum opinio ex eo cor-
ruit.* cum alijs per ipsum citatis, quod etiam
ostendit regula nostra, ibi, *declarare.*

Ac propterea, cum acceptatio nihil habeat
iuris, sed nudum factum, hoc est voluntatis, &
mentis expressionem; quamuis collatio bene-
ficij, vel alterius iuris spiritualis excommuni-
25 cato facta, non teneat, † nec præsentatio, nec
electio, etiam si excommunicatio sit minor.
cap. postulasti de clerico excommunicato mi-
nistrante, vbi plenissimè Rebuff. in repetitione,
quam de eodem text. facit. Cassad. decis.1. de
præbend. Selua de benef.2.par.q.4. per totam,
Caputaq. decis.405. par.2.

Cæterum acceptatio facta ab excommuni-
26 cato † de beneficio ante excommunicationem
collato, electo, seu præsentato, benè tenet. Rota
decis.5.nu.1.& per totam, & decis.10.nu.1. de
concess. præbend. in non. & decis.8. de senten.
excommunic. in antiq. nu.1. cum seqq. Ludouic.
Gomez. in tract. de expectat. nu.60. Rebuff. in
concordat. titul. de excommunic. non vitandis,
vers. *tertio fallit in acceptatione.* sub gloss.1. Li-
cet Couar. lib.3. variar. cap.16. sub num.4. vers.
mihi profectò. dicat, quòd non omnino placeat
talis sententia.

Vnde quàmuis Episcopus esset excommuni-
catus de tempore, quo alternatiuam acceptat,
proculdubio teneret acceptatio (excommuni-
catione non obstante) ex supradictis.

Reliqua acceptationis materiam concer-
nentia, vide in gl.26. vbi latius.

Et circa illam dictionem, *gratiam* in the-
mate nostro contentam, necnon paulò infe-
rius, ibi, *gratia supradicta.* collige, quòd al-
27 ternatiua ista, de qua agimus dicitur † gra-
tia. Nam cum Episcopi non habeant nisi so-
los quatuor menses, stante reseruatione regulæ
nostræ, Papa ex gratia, & liberalitate conce-
dit illis sex menses, ac æqualiter inter ipsum,
& Episcopos omnes menses anni alternatim
diuidit, vt dixi in §.1. procemiali. nu.56.

Prout etiam dicta alternatiua dicitur, *bene-
ficium.* vt declarat regula nostra in §. præce-
denti, ibi, *vsu, & beneficio.* vt notaui, in glos.56.
sub 3. limit. in ver. *quo fit.* nu.137.

Non tamen regula nostra vocat priuilegium
dictam concessionem alternatiuæ, cum re vera
28 non sit propriè † priuilegium, sed solummodò
obstaculi remotio, & iurisdictionis ordinariæ
præseruatio. Cassad. decis.8. nu.5. de præbend.
& decis.3. de priuilegijs. num.2. cum seqq. Put.
decis.215. n.4.& 5. lib.1.& decis.222. nu.3.& 4.
eodem lib.1. & decis.488. num.5.& decis.492.
nu.1.& 2. lib.2.& decis.93. sub n.2.& decis.140.
in fine, & decis.163.& decis.190. num.3.& decis.
226. num.2. lib.3. Crescent. decis.11. de priuil.
Mandos. in regul.11. q.11. ex num.3. cum seqq.
Vbi etiam dicit, quòd nec sit mera gratia di-
cta concessio alternatiuæ, & in §.5. proœ-
miali. nu.123.& 124.& in gloss.35. nu.13.& 14.
cum seqq.& in gl.42. nu.13.

Lata tamen modo loquendo, alternatiua di-
citur priuilegium, & gratia. Mohed. decis.3. sub
num.1. de rescript. & decis.1. num.3. de concess.
præbend.

Circa illam verò dictionem, *alternatiuæ.*
aduertè, quòd hoc nomen alter-
29 natiuæ deriuatur † à verbo alternare, idest vi-
cissim

cissim diuidere, quia Papa, & Episcopi per anni menses alternant in collatione beneficioru̅. Nam Papa incipit in mense Ianuarij, & Episcopus in mense Februarij, & postea Papa in mense Martij, & deinde Episcopus in mense Aprilis, & sic successiuè. Ita quòd omnes menses dispares sunt Papæ, & pares sunt Episcopi. Geminian. conf. 89. in principio, & notaui in gl. quinquagesima, n principio.

30 Alternare enim dicitur, † quotiescunque collatio, electio, præsentatio, iurisdictio, vsusfructus, vsus, seruitus, vel alia qualibet res vicissim, ac per turnos diuiditur, siue per annos, & tunc dicetur alternatiua annoru̅. l. quoties 34. ff. de vsufructu, ibi, *per alternatos annos diuidendus*.

31 Siuè per menses, † vt in regula nostra, & ideò dicitur alternatiua mensium, tradit etiam gl. verbo, *statuto*, in cap. fin. de præbendis, libro sexto, vbi Geminian. numero septimo. Franchus. num. 3.

32 Siue per hebdomadas, † & tunc dicetur alternatiua hebdomadarum. Rota decis. 4. de co̅stitutionibus, & decisione 4. de concess. præbendæ. in antiq.

33 Siue per dies, † & tunc dicetur alternatiua dierum. l. via 5. in fi. *vt alternis diebus vtatur*. ff. de seruitutibus.

34 Siue per horas, & tunc dicetur alternatiua horarum. tex. in d. l. via, ibi, *vt quis post horam tertiam, vsque ad horam decimam, vtatur*. ff. de seruitutibus.

35 Siue per vices, † & tunc dicetur alternatiua vicium, tex. in Clemen. 2. ibi, *de Rectore alternis vicibus præsentando*. vbi gloss. verb. *alternis vicibus*. de iure patronatus, de quo etiam vide quæ scripsi in gloss. 45. §. 1. q. 5.

36 Siue per choros, † vt scripsi in gloss. quadragesimaquinta, in §. 1. quæst. 2. Siue alio quocunque modo, prout inter interesse habentes, conuentum fuerit.

* * Ita vt paritas, & æqualitas sit seruanda, na̅ quod alternis vicibus fieri debet, paritatem significat. Milis verbo alternatiuis vicibus in suo repertorio. *

37 Adde etiam, quòd hoc pronomen, alter † am, non solum est distributiuum duorum, sed etiam trium, & plurium. & sic in tribus, & pluribus potest verificari. gloss. verbo, *altera*, per tex. ibi in l. ancillæ. C. de furtis, vbi notat Bart. num. 5. Bald. num. 3. notabili 4. & cæteri, text. in l. cum ex filio. §. quidem, vbi post Cinum, & Baldum notat Alexan. num. 2. ff. de vulgari, & pupillari substitution. Geminia. & eius additionator in capitulo si pro te. numero tertio, de rescrip. in 6.

38 Ac propterea infert Bald. in d. l. ancillæ. num. 3. quòd si proponatur accusatio † trium, pluriumue, in qua dicatur alterum alteri auxilium præstitisse, quod debet irritari talis accusatio, & inquisitio tanquam incerta, quod etiam dixit idem Bal. in l. .C. de donation. causa mortis. nu. 1. Alexan. vbi supra nu. 3.

Proprius tamen, & grammaticorum more loquendo, hæc dictio. *alter*. non verificatur nisi

39 † in duobus. l. si duobus, in principio. ff. de bonor. possess. contra tabulas. l. 1. §. quòd in sententijs. ff. quando appellandum sit, vbi hoc notat Bart. l. sed interpellatur. §. si ab altera. ff. de arbitris. Bart. in d. l. ancillæ. num. 5. C. de furtis. Alexand. in d. l. cum ex filio. §. quidam. num. 2. & 3 ff. de vulgari.

40 Et hoc modo sumitur in regula nostra, in qua alternatiua non verificatur † nisi inter solos duos, videlicet inter Papam, & Episcopum gaudentem illa.

41 Reliqua quę concernunt materiam alternatiuæ † electionis, vel implementi, & similium, de qua in c. in alternatiuis. de regul. iur. in 6. l. plerumque. §. fi. de iure dotium, cum aliis vulgaribus: quia non sunt instituti nostri, & ideò sub silentio transeo: & videri possunt de his Euerardus in loco à natura alternatiuæ. num. 1. & per totum. Iason in l. cum quidam. C. de verbor. significatione, Abbas, Felinus, & reliqui in c. inter cæteras. de rescriptis. Cæsar de Grassis decis. 2. num. 2. de electione. Menochius de præsumption. lib. 3. præsump. 37. ex num. 35. & præsumpt. 45. nu. 24. & præsump. 90. nu. 5. & lib. 4. præsump. 186. à nu. 11.

Summaria Glossæ 59.

1 *Patentes per litteras, fieri debet acceptatio alternatiuę, non per secretas. nam patentes maiorem fidem faciunt.*
2 *Patentibus litteris Abbatis creditur, no̅ verò clausis. num.* 10.
3 *Patentes, & aperta concedu̅tur omnes Bullę Apostolicę, & concessiones Principum, & prælatorum.*
4 *Patenter & palam quæ fiunt, puriora præsumuntur.*
5 *Testes non publicati, non probant.*
6 *Litteris Apostolicis, an detur maior fides, quam breuibus, & nu.* 16.
7 *Littera clausa habent inconueniens, quia de facili tempore aperitionis frangitur sigillum.*
8 *Testamentum clausum annullatur, quando sigilla, & corda rumpuntur.*
9 *Littera clausa sunt ad instar epistola missiua.*
11 *Clausæ litteræ, quando probant, & de litteris Vrsa. nu.* 12. *&* 13.
14 *Clausa littera minus suspecta sunt, quàm patentes.*
15 *Breuia Apostolica expediuntur clausa.*
17 *Patens est idem, quod apertum.*
18 *Patentes littera differunt ab instrumentis.*
19 *Patentium litterarum, & instrumentorum probatio, æquiparatur.*

Paten-

20 *Patentes litteræ, quando esse dicantur.*
21 *Litterarum clausurum trahens; non tamen aperiens, nec legens, an incidat in excommunicationem contra aperientem litteras, impositam.*

Acceptationem huiusmodi per patentes litteras. gl. 59.

Lternatiuæ acceptatio fieri debet, vt regula nostra disponit,
1 per patentes † litteras, non autē
per clausas, & secretas. Ratio
est, quia patentes litteræ maiorem fidem faciunt, quam clausæ, tex. in cap. patentibus litteris 10. vbi notat
Hostien. nu. 1. de priuilegijs, & Ant. de But. ibid.
num. 7. tex. in cap. 1. ibi, *per eius patentes litteras.* de temp. ordin. in 6. tex. in cap. 2. post principium, ibi, *instrumentis publicis, vel patentibus litteris.* de officio ordin. in 6. text. in Clemen. 1.
§. nos itaque, ibi, *sub testimonio suarum patentium litterarum.* de iureiur. & ibi Vitalin. nu. 8.
Rota referens se ad Hostiensem, vbi supra decis. 20. de probat. in antiquis. facit etiam Caputaquen. decis. 360. sub num. 6. ibi, *insertis litteris patentibus.* parte 2.

Ideo dicit Speculat. in tit. de probationibus. §. fin. incipit, *videndum.* sub num. 17. vers.
hoc autem certum est, quòd creditur litteris pa-
2 tentibus † Abbatis dicentis se aliquem recepisse, & tradit Franciscus Marcus quæst. 993.
num. 1. par. 2.

Sic videmus, quòd omnes bullæ Apostolicæ
3 conceduntur patentes, & † apertæ, non verò
clausæ. Necnon omnia ferè priuilegia, & concessiones Principum, etiam secularium, & omnes Ordinariorum litteræ testimoniales, & cōmendatitiæ, & approbationes, vel aliæ quæcunque, relaxantur, & expediuntur per litteras patentes, & non clausas. Imò communis est modus loquendi, vt quotiescunque emanauit aliquod mandatum, seu decretum Principis, aut alterius superioris, præsertim regularis, dici soleat, venit quædam patens ad hoc, absque alia expressione, seù nominatione litterarum.

4 Ea enim quæ patenter, & palam † fiunt, puriora, ac ab omni sinistra præsumptione aliena præsumuntur, l. cum ipse tutor. C. de cōtrahen. empt. l. palam. ff. de ritu nuptiarum. l. non existimo. ff. de administrat. tut. & dixi in glos. 48.
ex num. 24. vbi latius.

5 Item, testes, qui publicati † non sunt, nihil probant. Bart. in l. gesta. num. 3. C. de re iudic.
Rota decisione 1. de re iudicata in antiquis.
Ripa in responso 1. num. 7. de constitutionibus. Felinus in cap. causam quæ, il 1. num. 13.
de testibus, & Decius ibid. num. 4. Bernardus
Diaz in regula 708. incipit, *testes non publicati.* & ibi additionator.

Ideo dicit Gomezius in tract. de breuibus,
sub num. 4. post alios quos allegat, quòd lit-
6 teris † Apostolicis sub plumbo, datur maior fides, quàm breuibus. Litteræ autem sunt pa-
* tentes, breuia verò, *vt plurimum, *expediuntur clausa.

Rursus, litteræ clausæ (experientia docente)
7 habent inconueniens, † quòd sigillum de facili rumpitur, remouetur, seu frangitur tempore aperitionis, vt insinuant Hostien. & Anton. de But. in d. cap. patentibus litteris, de priuileg. in numeris superius citatis. Ratio est, quia in litteris clausis, sigillum solet apponi in parte exteriori; & sic tempore aperitionis, imminet periculum fractionis: quòd secus est in litteris patentibus, in quibus sigillum apponitur intus penes subscriptionem.

Vnde si sigilla, vel chordæ, aut fila clausi te-
8 stamenti rumpuntur, rumpitur † etiam, & annullatur ipsum testamentum. l. ad testium 22.
§. si signa. ff. de testamen. l. nostram. C. eod. l. 24.
titulo 1. partita 1. Et benè declarant Rodericus Suarez in l. quoniam in prioribus. quæst.
9. ex num. 9. Tellus Ferdinandez in l. 3. Tauri
5. par. num. 15. Et Burgos de Paz ibidem num.
1125. Acebedus in l. 2. num. 17. tit. 4. libro 5.
recopilat. Ioan. Gutierrez. quæstione practica
46. supra d. l. 2. libro 3. practicarum quæstionum.

9 Præterea, litteræ clausæ † censentur priuatæ, ad instar epistolæ missiuæ. Litteræ verò patentes sunt authenticæ, & publicæ, prout ad negotium graue de quo agitur, conuenire videtur.

10 Quapropter litteræ patentes faciunt † fidem in iudicijs; clausæ verò non, vt notat Io. Andr. post Hostiens. in d. cap. patentibus litteris. nu. 1. notab. 1.

Vbi hoc declarant esse verum, quando litteræ clausæ non apparent authenticæ, vt quia remotum, vel fractum est sigillum, vt superius dixi. Si verò litteræ clausæ iudici
11 dirigantur, qui illas clausas recepit, & † aperuit, ac in actis inseri, & scribi fecerit; tunc enim plenam faciūt probationem, & illis, sicut & alijs actis credendum est, argum. cap. inter dilectos. §. præterea, de excessibus prælat. cap. cum ad sedem. §. fin. de restitut. spoliat. cap. cum olim. il 2. de offic. deleg. Vbi est bonus tex. loquens de litteris clausis ad Papam missis, &
12 per portatorem litteras Vriæ † portare credentem, & quòd suspicatus fuerat, inuenientem apertis.

Similiter etiam dicunt Hostiens. & Io. Andr. vterque num. 1. & Ant. de Butr. num. 7. in dicto cap. patentibus: quòd si litteræ clausæ sic aperirentur, quòd sigillum integrum appenderet, vel remaneret, & tàm intus, quàm extra apparerent non vitiatæ, non cancellatæ, nec abo-
13 litæ: quòd tunc non minorem † fidem faciunt, quàm litteræ patentes, nisi ratione personarū, vel causarum, aliud esset dicendum, ad text. in l. fin. C. de edicto Diui Adriani tollendo.

14 Imò minus suspectæ videntur clausæ † litte-
ræ, quàm patētes: & ideò testamentum solem-
ne clauditur, & signatur, vt ei magis credatur,
& minus suspectum habeatur, vt in §. sed &
his omnibus, institut. de testamen. ordinan. l. si
vnus. l. hac consultissima. C. de testam. l. fin. C.
de fideicommiss. Rota d. decis. 20. de proba-
tionibus, in antiquis. Mandos. in glossa facul-
tatum Auditoris Cameræ. §. & proprium, in
vers. *scripturis*.

Prout etiam videmus, quòd omnia breuia
Apostolica, saltim quæ iustitiam concernunt,
15 solent expediri † clausa, & non aperiuntur do-
nec persona, cui diriguntur, illa solemniter ape
riri faciat: & tali modo conficitur clausura,
quòd ex aperitione nulla sequatur læsio sigilli,
sub annulo piscatoris in parte exteriori appo-
siti. Et nihilominus talia breuia non sunt mi-
16 noris ponderis, † quàm litteræ sub plumbo ex-
peditæ, ex traditis per Staphilæum in tract. de
litteris Apostolicis in forma breuis, nu. 3. vers.
& habent eandem vim. Rebuff. in praxi, tit. de
breuibus, ex num. 15. cum sequentibus. & ita
praxis seruat, non obstantibus his, quæ supe-
rius dixi num. 6.

* *Vnde, quando expeditio gratiæ fit per bre-
ue, non requiritur à tergo consensus formalis,
de quo in regula Cancellariæ de consensu in
ordine 44. quia minuta subscribitur à Cardi-
dinali, & sigillatur in præsentia Papæ annulo
Piscatorio. Vt fuit resolutum in Eleboren. pen-
sionis 8. Martij 1596. coram Corduba.*

Quicquid sit, ad tollendas omnes difficulta-
tes, regula nostra pro forma requirit, quòd ac-
ceptatio alternatiuæ fieri debeat per litteras
patentes, & sic est illius forma seruanda: cap.
cum dilecta, cum alijs, de rescript.

17 Et quòd patens, sit idem quod † apertum
probatur ex Psalmo 51. ibi, *Sepulchrum patens
est guttur eorum.* Et ex Cicerone pro Quintio,
*Non habere domum clausam pudori, & sancti-
monia patentem, atque expositam cupiditati, &
voluptatibus.* Idem Cicero de Diuin. *Cælū pa-
tens, atque apertum.* Virgilius Æneid. *patet atri
ianua Ditis.* & lib. 9. *& portas iubet esse patētes.*

Quòd autem istæ litteræ patentes differant
18 ab instrumentis, † probatur per text. in d. c. 2.
de officio Ordinarij in 6. dum dicit, *instru-
mento publico, vel patentibus litteris, sigillorum
suorum, aut alterius authentici munimine robo-
ratis*. vbi notant Gemin. num. 3. Franch. nu. 1.
19 & cæteri, quòd æquiparatur † probationi instru
menti, & litterarum patentium, sigillo publico
sigillatarum. Speculat. in tit. de citatione. §. di-
cto de citationibus. num. 3. in fine, dicens sic.
*& quicquid inde feceritis, nobis per patentes lit-
teras harum seriem continentes, aut per publi-
cum instrumentum, fideliter rescribatis.* quæ
verba, etiam habes apud Marianum Socinum,
in tract. de citationibus. artic. 20. quæst. 40.
ante num. 8. vers. *diem autem.*

* *In quo autem differāt istæ litteræ patentes
ab instrumentis publicis, videas inferius in
gl. 61. num. 24. & 25.*

20 Tunc denique, dicentur † litteræ patentes,
quando non continent sigillum, clausuram, seu
ligaturam talem, sine cuius læsione aperiri, aut
legi possunt: licet aliàs sint plicatæ, vel nodatæ.
l. hac consultissima, cum ibi notatis. C. de te-
stam. l. 1. & per totū tit. ff. quemadm. test. aper.
l. 2. & 24. tit. 1. l. 1. & per totum tit. 2. partita 6.
Hostien. num. 1. Butrius num. 7. in d. cap. pa-
tentibus, de priuilegijs. Quod est notandum
pro statuto imponente certam pœnam contra
aperientes litteras alterius. & vide text. in l. si
quis in graui. §. aperire. ff. ad Sillanianum, vbi
Bart. in §. si quis tabulas, eiusdem l. per text.
21 ibi, tradit, quòd si Episcopus † fecit constitu-
tionem, quòd quicunque litteras alterius ape-
rit, sit excommunicatus: & vnus detraxit il-
lam cartam, quæ claudit litteram, non tamen
aperuit, nec legit litteram, nō erit excōicatus.

Summaria Glossæ 60.

1 *Subscribendæ sunt manu propria Episcopi, litte-
ræ patentes acceptationis alternatiuæ.*
2 *Subscriptio est vox, & testimonium subscribentis.*
3 *Subscribens approbat omnia in scriptura cōtenta.*
4 *Subscribens censetur propriè, & virtualiter scri-
bere.*
5 *Dispositio loquens de scribente, habet locum in
subscribente, & nu. 6. & 34.*
7 *Constitutio loquens de negante scripturam, pro-
cedit in negante subscriptionem.*
8 *Subscriptio sola Principis, idem importat, ac si to-
tam epistolam scripsisset, idemq. est in nota-
rio. num. 9.*
10 *Subscribens se alienationi, dicitur alienare.*
11 *Subscribens præsumitur habere notitiam de scri-
ptura subscripta.*
12 *Subscriptio, an etiam includat sequentia.*
13 *Testamentum inter liberos, habens datam post
subscriptionem, validum est.*
14 *Decretum Iudicis potest apponi in quacunque
parte actus, siue in principio, siue in fine.
Subscribere est subtus scribere.*
15 *Subscriptio dat fidem cunctis instrumentis.*
16 *Subscriptio generalis, an sufficiat.*
17 *Subscribens se in schedula vacua non remanet
obligatus, & num. 18. Idemq. est in chartis
albis subscriptis. nu. 19. & ad tyrannū trans-
missis, num. 20.*
21 *Subscribens se scriptura non lecta, non approbat
illam.*
22 *Subscribentes se Doctores consilijs aliorum non
lectis, acriter reprehenduntur.*
23 *Subscriptio discrepans non approbat.*
24 *Subscribens se alieno nomine, non præiudicat sibi,
& num. 25. & 26.*
27 *Subscribens se tanquam testis, non obligatur, nec
nota-*

notarius, num. 28. nec Iudex, nu. 29. nec authoritatem interponens, num. 30.

31 *Scribere an sufficiat propria manu litteras acceptationis, licet subscripta non sint.*

32 *Scribere aliud est, & aliud subscribere, maximè quando subscriptio, pro forma requiritur, & num. 33.*

34 *Subscriptio non est necessaria, vbi adest descriptio manu propria, etiam si requiratur pro forma. num. 37.*

35 *Epistola, vel alia scriptura scripta propria manu, obligat, licet subscripta non sit.*

36 *Subscriptio in pluribus casibus non est necessaria.*

38 *Consensus sic elicitur ex sola descriptione, sicut ex subscriptione.*

39 *Notarius debet subscribere instrumentũ, quamuis scripserit manu propria, & nu. 40. & 52.*

41 *Doctor consulens, an teneatur se subscribere.*

42 *Subscriptio sape fit manu aliena.*

43 *Subscribere potest Episcopus, patentes litteras manu propria, adiutus cum manu aliena.*

44 *Subscribere an possit Episcopus manu aliena litteras acceptationis, quando est impeditus, & resoluitur quòd sic, & nu. 46.*

45 *Necessitatis ex causa mutatur forma assignata, & nu. 47.*

48 *Sententia lata à Iudice non sedente, est ipso iure nulla, nisi sit impeditus sedere, & nu. 49.*

50 *Scriptum à me dicitur, quamuis propria manu non scribam.*

51 *Subscriptionem instrumenti, an possit Notarius alteri committere, & num. 52.*

53 *Subsignare, est idem quod subscribere, præsertim de iure canonico, nu. 56.*

54 *Signatura gratiæ, & signatura iustitia sunt duo potissima tribunalia Papæ.*

55 *Signatura ideò dicitur, quia ibidem signantur, idest subscribũtur rescripta gratiæ, & iustitiæ.*

56 *Subsignare, & subscribere sunt aequiuoca, tàm de iure canonico, quàm ciuili, & nu. 57.*

58 *Signum appellatur illud, quod notarius imponit in fine instrumenti.*

59 *Signum semel assumptum à tabellione mutare non potest.*

60 *Signum solet sigillum appellari.*

61 *Signum dicitur illud marcum, quod imprimitur animalibus, vt cognoscatur dominus illorum.*

62 *Signa impressa animalibus, quam probationem domino faciant.*

63 *Signum dicitur illa stigmata, quæ artifices suis rebus imprimunt.*

64 *Signo vnius, officialis, vel tabellionis non potest alius vti, & nu. 65.*

66 *Signis diuersis, res cognoscuntur in 60. casibus remissiuè.*

67 *Subscriptio Episcopi qualis debeat esse, & numero 69.*

68 *Subscriptio in quo loco scripturæ esse debeat, non exprimitur de iure communi.*

70 *Subscriptio tenet, siue contineat solum nomen proprium, vel dignitatis, &c. siue per litteras extensas, siue per abbreuiaturas.*

71 *Litteræ abbreuiatæ, quando noceant in scripturis.*

72 *Notarij vtuntur diuersis modis subscriptionis in Italia, & Hispania. num. 73. ac Francia. num. 74.*

75 *Notarius in subscriptione, an dicere debeat, quòd fuit rogatus.*

76 *Sententia pronunciata ab vno Auditore Rotæ, potest subscribi ab alio, illo defuncto, vel impedito.*

77 *Subscriptio sententiæ pronunciatæ ab vno Cardinali, potest illo defuncto vel impedito, committi alteri, nec erit ad subscribendum, necessaria citatio partis. num. sequenti.*

78 *Curiæ Romanæ praxim addiscentes, licet aliàs sint valde periti, putant nihil se scire, & nouum mundum inuenire.*

79 *Sententia prius debet scribi, & subscribi, & postea pronunciari.*

80 *Sententiam promulgare, quid sit.*

81 *Appellandi tempus elabitur in Curia ante subscriptionem sententiæ, & ratio ponitur. num. 92. & 94.*

82 *Sententias pronunciandi in Romana Curia, stylus declaratur.*

83 *Subscriptio retrotrahitur ad diẽ pronunciationis.*

84 *Subscriptio cedulæ sententiæ, intra quod tempus fieri debet in tribunalibus Curiæ.*

85 *Sententia an sit valida, si pronunciatur, prout continebitur in consilio talis sapientis, & datur cautela, in terminis l. 7. tit. 18. lib. 4. recopilat. num. 86.*

87 *Stylus Curiæ pronunciandi, prout in Cedula continebitur, an sit antiquus.*

88 *Sententia pronunciata, prout in Cedula, &c. est ipso iure nulla, cessante stylo.*

89 *Subscriptio est declaratio, nudum factũ continens.*

90 *Subscriptio potius pertinet ad probationem.*

91 *Subscriptio Iudicis non habet vim sententiæ.*

93 *Appellari debet quatenus contra, statim quòd pronunciatur, prout in Cedula, aliàs transiuit in rem iudicatam. num. 94. licet soleat ex causa concedi restitutio. nu. 95.*

96 *Subscriptio Cedulæ sententiæ nõ fit semper quòd terminus seruatur, & quare.*

97 *Sententiæ pronunciatio remanet circumducta, si subscriptio Cedulę nõ fiat in præsentia notarij.*

98 *Pronunciatio, prout in Cedula, excusat à desertione.*

Manu propria subsignatas. glos. 60.

1 D hoc vt alternatiuæ acceptatio teneat, est instrumẽtum acceptationis manu propria † Episcopi acceptantis subsignandum, & subscribendum. Nam subsignatio siue subscriptio, di-
2 citur † vox, & testimoniũ ipsius subscribentis.

l. si

l. si procuratorem. ff. de procuratoribus. §. 1. in-
stit. de emption. & vendition. vers. *vel manu
propria*. Bald. in l. fin. num. 2. C. si cert. pet. Ma-
scard. de probation. concl. 283. nu. 26.

Ideo, subscribens approbat omnia in scri-
3 ptura † contenta. l. si ita stipulatus. 126. §. Chry-
sognus. ff. de verbor. obligation. vbi post om-
nes late tract. Ias. num. 2. cum seqq. l. emptor.
§. Lucius. ff. de pactis. l. fideiussor. §. 1. ff. de pi-
gnoribus. l. 1. in vers. *& subscriptionem*. ff. de
constituta pecunia. l. si per epistolam, in vers.
subscriptam. ff. de acquirend. hæredit. cap. si
presbyterorum, & ibi glos. in verbo, *subscri-
psit*. de rebus Ecclesiæ non alienan. Felin. in
cap. quoniam contra. num. 43. de probation.
Natt. consil. 287. num. 8. volum. 2. Roland. à
Valle cons. 44. num. 30. volum. 2. Afflict. decis.
104. num. 3. Tyberius Decianus. responso 29.
num. 30. vol. 2. Anton. Gabriel in titul. de præ-
sumption. conclus. 3. num. 1. cum seqq Mascard.
de probation. conclus. 1347. num. 2. Azebed. in
l. 3 nu. 55. & 56. titul. 4. lib. 5. recopilat. Put. de-
cis. 226. num. 3. lib. 1. Caputaq. decis. 360. nu. 7.
par. 2. Menoch. de præsumption. lib. 3. præsump.
66. nu. 7.

Ratio est, quia subscribens, censetur proprie
4 & virtualiter scribere, † & perinde habetur
ac si totam scripturam conscripsisset, tex. in
d. §. 1. instit. de emption. & vendition. ibi, *con-
scripta, vel manu propria contrahentium, vel ab
alio quidem scripta, à contrahentibus autem
subscripta*. l. emptor. §. Lucius. ff. de pact. l. sicut.
§. non videtur. ff. quibus modis pignus, vel hy-
po. soluitur. Ias. in d. §. Chrysogonus. nu. 3. & 4.
Felin. in d. cap. quoniam contra. num. 43. vers.
habes ergo. de probation. Decius cons. 115. nu. 4.
vers. *comprobatur*. Rebuff. in tract. de chirogra.
& litterar. & recognit. tom. 1. constitut. in præ-
fat. nu. 50. decis. Pedemontana 36. nu. 3. cum
alijs modernis superius citatis. Put. decis. 235.
num. fin. lib. 1.

Vnde dispositio loquens de scribente,
habet locum in subscribente,
5 † Decius dicto consil. 115. sub num. 4. & in
authen. si quis in aliquo documento. num. 18.
vers. *sed tamen dictum*. C. de edendo, & in di-
cto cap. quoniam contra, num. 48. Anton. Ga-
briel vbi supra. nu. 7. Mascard. d. conclus. 1347.
num. 6. & 8. Menoch d præsumpt. 66. num. 12.
lib. 3. dicentes, quòd stante statuto, quòd con-
tra scribentem detur executio ad instantiam
6 creditoris, similiter † dabitur contra debito-
rem qui non scripsit, sed subscripsit. & vide in-
ferius à nu. 34.

Prout etiam, constitutio loquens de negante
scripturam propriam, habet locum in negante
7 † subscriptionem. Natt. in authen. quod sine,
num. 48. C. de testamen. Anton. Gabriel titul. de
præsumption. concl. 3. nu. 2. Menoch. vbi supra.
nu. 9. qui nu. 8. concludit, etiam hoc procedere
in pœnalibus.

8 Quo fit, vt sola subscriptio Principis † in
epistola sua, idem operetur ac si totam episto-
lam scripsisset. tex. in l. 1. in verbo, *& subscri-
ptionem*. ff. de constitution. Principum. Ias. in l. si
ita stipulatus. §. Chrysogonus, n. 3. ff. de verbor.
obligat.

Sicut etiam, paria sunt si notarius scribat
totum instrumentum, & subscribat: vel tan-
9 tum subscriberet instrumentum † ab alio de-
scriptum. Ias. vbi supra, num. 4. Roland. à Valle
cons. 44. nu. 30. volum. 1. Anton. Gabriel vbi su-
pra, nu. 35.

Item, subscribens se alienationi rei Eccle-
10 siasticæ, est perinde ac si ipsam † rem alienas-
set. Rodoan. de rebus Ecclesiæ non alienan.
cap. 26. de subscriptione. Mascard. d. conclus.
1347. nu. 10.

Hinc prouenit, quòd subscribens, regu-
lariter præsumitur habere scientiã,
11 & notitiam † contentorum in scriptura cui
se subscripsit. Bart. in l. 1. §. si quis neget. nu. 11.
ff. quemadmodum testam. aperiantur. Alexan.
consil. 147. incipit, *ponderatis*, num. 8. lib. 2. Ias.
in dicto §. Chrysogonus. num. 14. Felin. in cap.
inter dilectos. num. 27. de fide instrum. Natt. in
d. authentica quod sine. num. 59. C. de te-
stamen. Ruinus consilio 193. num. 1. volumi-
ne secundo, quod optimè declarat, plures
allegans, Anton. Gabriel dicta conclusione
tertia, sub titulo de præsumptionibus: num.
29. & 30. Menochius de præsumption. lib. 3.
numero vigesimotertio vsque ad fin. dicta præ-
sumpt. 66.

Quod etiam procedit, vt subscriptio, seu
subsignatio, non solum censeatur comprehen-
dere, & approbare præcendentia; sed etiam
12 sequentia, † quando non sunt extranea, sed
accessoria aut declaratoria præcedentium.
vt fuit resolutum in Rota, teste Puteo decis.
226. num. 4. cum seqq. lib. 1. vbi fuit decisum,
quòd testamentum inter liberos, prius subscri-
13 ptum, & post subscriptionem, datum, †
erat validum, quamuis opponeretur de nulli-
tate, ex eo quòd testamentum inter liberos,
carens die, esset nullum, vt in l. hac con-
sultissima. C. de testamentis. & quòd illud
testamentum erat nullum, quia carebat die,
eo ipso quòd subscriptio præcedebat datam,
& sic non includebat illã. Nam subscribere, est
14 subtus † scribere, iuxta glossam in verbo, *sub
hoc titulo*. in l. 2. §. recuperandæ. ff. de interdict.
vt latius in d. decis. Putei, & in decis. 235. eod.
lib. 1. ipsius Putei.

Sicut etiam dicimus, quòd decretum iudicis
potest interponi in quacunque parte actus, si-
ue in principio, siue in fine. Put. post Ias. &
alios, decis. 363. nu. 1. lib. 1.

Hinc dicit Bartolus, in l. si quis ex argen-
tarijs. §. si initium. numer. 35. ff. de edendo,
quòd si notarius apposuit suam subscriptio-
nem, siue titulum, in principio protocolli, seu
libri

libri instrumentorum; vt puta si dicat hic est liber instrumentorum, &c. Quòd talis supra-
15 scriptio dat fidem † cunctis instrumentis dicti libri. Alexand.cons. 147.incipit, *ponderatu*.nu. 10.vers. *si igitur*. lib.2. Ant.Gabriel vbi supra n.16.Menoch.de præsumption.lib.1.præsumpt. 66.nu.32. Acebed.in l.12.nu.12. titul.25.lib.4. recopilatio. Quamuis Natt.in d.authent.quod sine, nu.52. & 53. per plura quæ adducit contrarium tenet, ac dicit, quòd talis supra scriptio sit contra vsitatum stylum.

Præterea, ad hoc vt suprascriptio approbet omnia anterius scripta, non requiritur, quòd sit specialis quo ad vnumquodque ca-
16 put,sed sufficit sit generalis, quo ad omnia capita contenta in scriptura, cui apponitur subscriptio. ita concludit post alios Ias. in d. l. si ita stipulatus.126.§. Chrysogonus.num.8.cum seqq.Felin.in cap.quoniam contra.nu.48.vers. *limita 6*. de probationib. & in cap. inter dilectos. nu.27. de fide instrumentor. Tiraquell.in l. si vnquam. num. 117. C. de reuocand. donation. vbi agunt de opinione Bartoli in l. Diuus,l.a 1.§ item Senatus.ff.ad l.Corneliam de falsis, contrarium tenentis. & plures concordias adducit Mascard. de probation. conclus. 1347. num. 12. & 13. Acebed. in l. 13. num. 1. titulo 25.lib.4. recopilat. Menoch. vbi supra num.10.

Multoties tamen subscribens non censetur approbare,nec consentire, & sic limitatur in casibus sequentibus.

Primo limita, si quis se subscripserit in sche-
17 dula vacua, † vt tradunt Baldus,& Paulus Castrensis,in d.l. si ita stipulatus.§.Chrysogonus. num.2. Ias.num.13.ff.de verbor.obligation.Felin. in cap. quoniam contra. num.48. de probationib. Rodericus Suarez in l. post rem iudicatam.ampliatione 2. in fine. Acebedus in l.5.num.8. titulo 21. lib.4.recopilationis. Rebuffus in titul. de chirograph. & schedul. recognitione, in præfatione. numer. 101. cum duobus sequentibus. Vbi propterea notant, quòd Domini, & Principes subscribentes se
18 schedulis vacuis,† aut eorum sigilla apponentes, nullatenus sibi nocent, nisi primo fuerint præuisi de his, quæ postea scribentur, ex quo eorum notitiam non habuerunt. Ac etiam Felinus in d. num.47. post Bald. notat pro Ciuitatibus mittentibus chartam albam
19 † alicui Domino, quia non censentur approbare ea, quæ postea scribuntur, cum eorum notitiam non habeant. Tradit etiam Bertachinus in tractatu de Episcopo, part. 1. lib.3. sub num.19.vbi loquitur de charta alba populi obsessi ab eo subscripta, & transmissa ad ty-
20 rannum † obsidentem,vt scribat pacta,quæ velit: quia non tenet.

Secundo limita, quando subscribens non
21 legit † scripturam, cui se subscripsit, quia non censetur illam approbare. tex. in l.fin. C. plus valere quod agitur, vbi notant Bald. & Salicetus, glos. verbo, *subscripserit*. in cap. si quis presbyterorum.de rebus Ecclesiæ non alienandis, Felinus,in cap. quoniam contra. num.48. de probationibus, cum alijs adductis per Anton.Gabrielem in titulo de præsumption.conclus.3.num.28. Menoch.de præsumption.lib.3. præsumpt.66.nu.2.

Proinde Bald. in d.l.fin. C.plus valere quod agitur.nu.1.in fin.acriter reprehendit Docto-
22 res se subscribentes consilijs † aliorum,sine lectione scriptorum.

Tertio limita, quando subscriptio discreparet. Nam respectu eius, in quo discrepat; non solum non censetur approbare, sed etiam
23 de contradictione † constaret. Rota decis.28. iuncta additione Papazon. de rescript. in nou. Anton.Gabriel in tit. de præsumption.conclus. 4.num.42.

Quarto limita in eo, qui alieno nomine se
24 † subscriberet, quia tunc nullum sibi præiudicium faceret. l. Lucius. ff.de institor.actione. l. Titius.ff de rescinden.venditione. Felinus.in dicto cap.quoniam contra,n.45.de probation. Anton Gabriel vbi supra.n.18. Paris.cons.101. num.6. volum.1.quia subscriptio non operatur
25 † vltra intentionem agentis. l. non omnis.ff.si cert.pet.

Debet tamen in isto casu subscribens dice-
26 re,cuius nomine id faciat. † Rebuff.in tract.de nomin.q.16.nu.31.

Quinto limita, quando quis se subscribit, tanquàm testis. Nam talis subscriptio non fa-
27 ceret † sibi præiudicium. l. Caius.ff.de pignor. action.gloss.1. in cap.si quis præsbyterorum de rebus Ecclesiæ non alienandis. Felin. vbi supra. nu.47. Anton. Gabriel in dicta conclus.3. num.23. Negusan. de pignorib.3. par. princip.
* membro 1.nu.6. * Tiraq.de retract.lignag.§.1. gl.9.nu.142.*

28 Sexto limita pariformiter † in notario. Romanus,in l.quæ dotis.nu.49.vers. *dum autem quæritur*. ff.solut.matrim.Bart.in l.sicut.§.non videtur,in 1.notab.ff.quibus modis pignus,vel hypothec. soluitur. Ias. in l.emptor.§.Lucius. nu.4.ff.de pact.Menoch.vbi supra nu.18.

Septimo limita, quando quis ratione offi-
29 cii † sui subscriberet se scripturæ alterius, veluti si Iudex se subscriberet, quando ex officio tenetur. gloss.1. in dicto cap. si quis presbyterorum,& ibi Imola. num. 14. & cæteri. Paris.d. cons.101. nu.74. volum.1. Anton. Gabriel vbi
* supra.nu.20. vbi declarat,& nu.34. * Tiraq.in d.§.1.gl.9.nu.141.*

Potest etiam afferri exemplum, in actu in quo ex dispositione statuti debet aliquis au-
30 ctoritatem suam † interponere. Alciat.in l. si ita stipulatus.§.Chrysogonus.n.8.ff.de verbor. oblig. Menoch.d.præsumpt.66. nu.19. lib.3.de præsumption.

Aliàs etiam tres limitationes vide per Ant.
Gabriel. vbi ſupra nu. 32. & 34. & 35. qui alia
plura in propoſito cumulat.

Sed quæro nunc primò, an ſufficiat ſi lit-
teræ acceptationis ſint ſcriptæ ma-
nu propria Epiſcopi, quamuis non ſint ſub-
31 ſignatæ, † ſeu ſubſcriptæ?

Et quidem videtur quod non, quia aliud eſt
32 ſcribere, & aliud † ſubſcribere, vt ex ſupradi-
ctis apparet. Et ideò cum regula noſtra requi-
33 rat pro forma ſubſcriptionem, ſi illa † omitta-
tur dicendū erit, quòd acceptatio non valeat,
vt tradit Aretinus in l. ſi ita ſtipulatus. §. Chri
ſogonus, num. 11. verſ. *ſed ad illum.* ff. de verb.
oblig. vbi concludit, quòd ſi pro forma requi-
ritur deſcriptio, non ſufficit ſubſcriptio. Brun.
& alij relati per Anton. Gabrielem vbi ſupra
num. 32.

Contraria tamen ſententia vti verior de-
fendi poteſt, quando in ſcriptura litterarum
patentium, ſeu inſtrumenti continetur, quòd
manu propria fuerint ſcripta, licet ſubſcriptio
deficiat.

Quoniam ſcriptio manu propria habet eū-
34 dem † effectum, quē habet ſubſcriptio: Et nulla
requiritur ſubſcriptio, quando conſtat de de-
ſcriptione manu propria. text. eſt expreſſus in
l. cum antiquitas. §. cum autem. C. de teſtamen.
vbi notat Bald. nu. 6. Paul. Caſtr. num. 7. & Iaſ.
num. 12. & cæteri. text. in l. cum tabernam. §.
fin. ff. de pignor. & ibi Bart. ſub nu. 1. verſ. *item
fortè.* & Angel. in 2. notab. Salicet. in verſ. *item
nota.* ac reliqui. Baldus in procemio ff. in 10.
quæſt. num. 19. verſ. *ſed ſi eſſet nomen ſcribentis,
licet non eſſet ſubſcriptio.* Anton. Gabr. in tit. de
præſumptionibus, concluſ. 3. num. 11. & dixi
ſuperius num. 5. & 6.

Ac propterea epiſtola, vel alia apocha pri-
35 uata eodem modo obligat, † quando eſt pro-
pria manu ſcripta, non verò ſubſcripta: ac ſi
ſubſcriptionem haberet. Paulus Caſtr. in d. l.
cum antiquitas, num. 7. C. de teſtam. & Alexan.
ibidem, ſub num. 8. verſ. *& è contra.* Rom. conſ.
303. incipit, *hæc ſcriptura,* num. 1. Ant. de Bu-
trio in cap. 2. ſub num. 4. verſ. *vtrum autem,*
poſt principium, de fide inſtrum. Bertach. in
tract. de Epiſcopo. libro 3. parte 1. ſub num.
19. verſ. *prædictum ſubdendum eſt.* Purpuratus
in d. l. admonendi, nu. 166. ff. de iureiur. Barth.
Socin. conſil. 15. num. 49. volum. 1. Auendanus
de exequen. mandatis 2. par. cap. 16. num. 12.
36 vbi ponit plures caſus, † in quibus non eſt ne-
ceſſaria partis ſubſcriptio, & conferunt, quæ
dixi ſuperius, verſ. *vnde diſpoſitio,* à nu. 5.

Neque obſtat dicere, quòd quando requiri-
tur ſubſcriptio pro forma, quòd non ſufficit
ſola deſcriptio. Quoniam verior eſt opinio
37 † contraria, vt per tex. in d. l. cum antiquitas.
§. fin. C. de teſtamentis, concluſit ibidem Iaſ.
num. 12. Decius in l. hac conſultiſſima. nu. 26.
C. eodem titulo, de teſtamentis. Anton. Gabr.
in d. concluſ. 3. num. 32. verſ. *contrarium vide-
tur eſſe verum.* Menoch. de præſumpt. libro 3.
præſumpt. 66. num. 14. quam ſententiam etiam
tenuit Rota teſte Puteo deciſ. 225. num. 2. & 3.
libro 1.

Ea nempe ratione, quia ita conſenſus eli-
38 citur † ex ſola deſcriptione, ſicut ex ſubſcri-
ptione. Et ſic, cum conſtet de conſenſu, &
mente Epiſcopi acceptantis alternatiuam ex
dicta deſcriptione; & littera ſcripturæ totius
inſtrumenti acceptationis, minus poſſit falſi-
ficari, quam ſolius ſubſcriptionis: ac facilius
poteſt cognoſci, & recognoſci. & pari paſſu
ambulent ſcriptio, & ſubſcriptio: tenendum
apparet, quòd in caſu noſtro ſufficeret ſola de-
ſcriptio cum reliquis requiſitis, quamuis ſub-
ſcriptio deficeret.

39 Licet quo ad Notarium † conficientem in-
ſtrumentum, & Doctorem conſulentem, non
ſufficere deſcriptionem ſine ſubſcriptione ma-
nu propria, tradunt Paulus Caſtren. in d. l. cum
antiquitas, nu. 7. in fine. C. de teſtam. Bertach.
in d. tract. de Epiſcopo, lib. 3. parte 1. ſub num.
19. verſ. *quod eſt verum niſi in Doctore.*

40 Quod ego quo ad Notarium † libenter ad-
mitto, quia vltra quòd ſubſcriptio requiritur
pro forma, vt in authent. de tabellionibus, in
principio, ibi, *ſubſcriptionem eius.* collat. 4. l. 5.
tit. 19. partita 3. agitur etiam de intereſſe, &
præiudicio tertij: ac vt magis falſitatis occa-
ſio euitetur. Et contrarium eſſet contra vni-
uerſalem ſtylum totius orbis, prout etiam fir-
mant Alex. in d. l. cum antiquitas. num. 8. C. de
teſtam. Acebedus in l. 13. tit. 25. num. 2. & 3. lib.
4. recopilationis, poſt alios plures allegatos
per Horatium Mandoſium in addit. ad conſil.
303. Romani ſub littera B.

41 At verò quo ad Doctorem † conſulentem,
licet ſit iuſtum, & bonum quòd manu propria
ſubſcribat. non tamen eſt eſſentiale, quando
ipſe manu propria deſcripſit. Imò etiam ſi non
deſcribat, nec tale reperitur conſtitutum.

Quæro ſecundo, quare dicit regula no-
ſtra *manu propria*? Reſpondeo,
42 quòd ad diſtinctionem † eorum, qui ſe manu
aliena ſubſcribunt, & committunt alteri, quòd
pro illis ſubſcriptionem apponat, text. & ibi
Doctores in d. l. cum antiquitas. §. fin. C. de te-
ſtamen. Felin. in cap. quoniam contra, num. 45.
de probat. Put. deciſ. 225. nu. 2. lib. 1. & dixi ſu-
pra in limitat. 4. num. 24. & ſeqq.

Tertio quæro, num Epiſcopus propter
infirmitatem, vel trementem ma
num, poterit ſubſcribere litteras patentes ac-
ceptationis alternatiuæ, adiutus cum manu
43 † aliena? Conclude quòd ſic, vt loquens de
Notario, in terminis ſcripſit Peralta in rubr.
ff. de legatis 2. num. 17. Acebed. in l. 13. tit. 25.
num. 5. in fine lib. 4. recopil.

Quarto quæro, quid ſi Epiſcopus eſt
omninò impeditus infirmitate,
vel

vel alia occaſione; ita vt neque cum adiutorio
alterius ſubſcribere valeat, & minus ſcribere;
An ſufficiat in hoc caſu, quòd ſtante tali impe
44 dimēto, alius † ſubſcribat pro ipſo? Dico, quòd
ſic. l. diuus. ff. de integrum reſtitutione, ibi, *& ſi
mili facilè mutandum eſt ex ſolemnitatibus, ta-
men vbi æquitas euidens poſcit ſubueniendum eſt.*
l. in ambiguis 85. §. quoties. ff. de regul. iuris. c.
ſcias. 7. quæſt. 1. cap. quod non, de regul. iuris. c.
quanto de conſuetudine. cap. 2. in fine, de ob-
ſeruatio. ieiunior. Ripa in l. admonendi. nu. 50.
ff. de iure iur.

45 Et ex neceſsitatis cauſa, poteſt mutari † ali
quid de forma aſsignata. Decius poſt Alexan-
drum, & alios, in l. hac conſultiſsima. num. 21.
C. qui teſtamen. facere poſſunt. Felinus in c. cū
dilecta. num. 13. de reſcriptis, & in c. 1. num. 49.
& 50. de conſtitu. Petrus Dueñas in regul. 248.
Tiraquell. de retractu lignag. §. 26. gloſſ. 1. nu.
26. cum ſequentibus. Cæſar de Graſsis deciſ. 6.
numer. 8. de præbendis, pleniſsimè Menoch. de
arbitrar. centuria 2. caſu 82. per totum, & dixi
in gloſſ. 8. nu. 43. cum ſequentib.

Vnde quando requiritur pro forma, ſubſcri-
ptio cum propria manu, imminente neceſſita-
46 te † tenet ſubſcriptio manu aliena facta. Bald.
in rubrica. C. de fide inſtrumentorum. num. 23.
& cum pluribus firmat in caſu inſtrumenti no
minationis Rebuff. in tract. de nomination. q.
10. nu. 13. cum ſequentib.

Neque eſt dicendum, quòd regula noſtra o-
bliget Epiſcopum ad ſubſcriptionem impoſsi-
47 bilem, † quam facere nequit. l. impoſsibilium
cum ſimilibus. ff. de reg. iur.

Ideò quamuis ſententia lata à Iudice non ſe
48 dente pro tribunali, ſit ipſo iure nulla. † cap.
finali, in fin. de ſenten. & re iudicat. libro 6. Ta-
men ſi Iudex habeat in illis partibus, tale impe
dimentum, aut dolorem, quòd ſedere non
49 poſsit, rectè tenet, † quamuis non ſedeat, gl.
ibidem, verbo, *ſedendo*, prope finem, verſic. *vnde
quid ſi*. Bart. in l. 1. nu. 5. C. de ſenten. ex breuil.
recitand.

Facit etiam tex. in c. ſi pro te 13. de reſcrip.
in 6. vbi notat Gemin. n. 1. quòd ſatis ſcriptū
50 à me dicitur, quamuis non ſcribam propria †
manu, ſed ſcribat alius de mandato meo.

An autem Notarius impeditus poſsit ſub-
51 ſcriptionem inſtrumenti alteri † committere,
vide Iaſon. in l. quædam. §. nihil inter eſt. poſt
Angelum, Paulum, & Alexand. ibidem nu. 9. ff.
de edendo, & l. 5. titulo 19. Partita 3. Burgos de
Paz, in l. 5. Tauri. nu. 1276. vide etiam poſt Men
chacam, Matienzum, & alios. Ioan. Gutierrez
in quæſtione practica 139. libro 1. Vbi etiam
52 tradunt. An ſit de ſubſtantia ſubſcriptio † ta-
bellionis, vulgari Hiſpano, *firma*, appellata. Re
buff. de nominationibus, quæſt. 10. nu. 12. & vi-
de ſupra. num. 39.

Quinto quæro, quid ſignificet illa dictio,
ſubſignatas? Reſpondeo, quòd eſt
53 idem, ac ſi diceret ſubſcriptas, † quia ſubſigna-
re, & ſubſcribere eſt idem, tex. in l. ſubſignatū
39. ff. de verbor. ſignificatione, *ſubſignatum*, in-
quit, *dicitur quod ad aliquo ſubſcriptum eſt. Nā
veteres ſubſignationis verbo, pro adſcriptione vti
ſolebant.* vti tradunt Accurſius, Alciatus, & Re
buff. tex. etiam, in l. ſi non ſubſcripſiſti 15. C. de
adminiſtra. tutor. vbi Imperator primo vtitur
verbo, *ſubſcripſiſti*. & poſtea verbo, *ſignaſti*, pro
eadem re.

54 INDE dicuntur Signatura gratiæ, † & Si
natura iuſtitiæ, duo tribunalia potiſsima Pa-
pæ. Vnū ideſt Signatura gratiæ vbi ipſemet Pō
tifex Max. præſidet, in quo proponūtur vt plu
rimum res gratiam concernentes: Et alterum
hoc eſt Signatura Iuſtitiæ, vbi non ipſe Papa,
ſed vnus Cardinalis, tanquàm Præfectus præſi
det, & in illo expediuntur Commiſsiones, & re
ſcripta Inſtitiam concernentia. vt per Staphi-
læum, in tract. de ſignatura Iuſtitiæ, & Gomez.
in Compendio vtriuſque Signaturæ, quod col-
locauit ſub regula de non iudicando iuxta for-
mam ſupplicationis, poſt quæſtionē 15. Et ideò
appellatur ſignatura gratiæ, & ſignatura Iuſti-
tiæ, quia ibidem ſignantur, ideſt ſubſcribuntur
55 reſcripta gratiæ, & Iuſtitiæ, vt palam eſt, & ſcri
pſit Rebuff. in praxi, tit. de ſignaturæ gratiæ. n.
11. 12. & 17.

Vbi ſubdit, quòd hoc verbum, *ſignare*. de Iu-
re Canonico, in quo verſamur, potiſsimè ſumi
56 tur † pro ſubſcribere, licet de Iure Ciuili, ali-
ter plerumque accipiatur: Nam quandoque ſu
mitur verbum, *ſubſignare* pro obligare. l. ſem-
per. §. cōductores, ibi, *quæ ſubſignatæ ſint fiſco*.
vbi gloſſ. verbo. *ſubſignatæ*. ff. de iure immuni-
tatis, text. etiam, in l. fin. §. defenſionem. C. de
adminiſtra. tutor.

Et vt plurimum de Iure Ciuili ſubſignare ſi-
57 gnificat ſigillare, † ſeu ſignum imprimere,
tex. in l. ad teſtium. 22. §. conditionem, & §. ſi
ab ipſo teſtatore. ff. de teſtamentis. l. cum taber
nam 34. §. idem quærit, in fine, vbi Bart. nu. 2.
ff. de pignoribus. Accurſius, in gl. 1. in d. l. ſubſi-
gnatum 39. ff. de verbor. ſignif. vbi poſt alios
ſcribit Rebuffus.

58 PROVT etiam, *ſignum*. † communiter
appellatur illud, quòd Notarius ſolet appone-
re ad finem inſtrumenti, poſt ſubſcriptionem, ſi
ne quo inſtrumentum non teneret, vt per Bar-
tol. in l. ſi quis ex argentariis, in repetitione. §.
ſi initium. nu. 32. ff. de edendo, & ibidem com-
muniter omnes. l. 54. & 55. titulo 18. & l. 10. ti-
tulo 19. Partita 3. & Gregor. Lopez, ibidem in
verbo, *ſu ſigno*. Couarru. in practicis quæſtioni
bus. cap. 20. numer. 5. lex. 13. titulo 25. libro
4. recopilation. vbi Acebedus. numer. 44. cum
ſequentib.

Quod ſignum, poſtquàm tabellio ſemel aſ-
59 ſumpſit † amplius mutare non poteſt, vt falſi-
tatis occaſio non detur, alias teneretur de fal-
ſo. Bald. in procemio. C. num. 4. Caſtillo in l. 3.
Tauri,

Tauri, in verbo, *del escriuano*. Auendanus de exeq. mandatis 2. par. c. 21. casu 30. Acebedus, in l. 12. num. 14. & 15. titulo 25. libro 4. recopillation. Rebuffus in tractatu de nominationibus. q. 10. nu. 18. vbi etiam addit aliam rationē scilicet, vt postmodum ex istis instrumētis alia fiat faciliora comparatio.

60 Et hoc signum solet etiam sigillum † vocari, vt late per Mascard. de probation. conclus. 921. nu. 1. & per totam.

61 Rursus dicitur signum † illud marcum, quod imprimitur animalibus, puta equis, bobus, ouibus, capris, porcis, & similibus per dominos illorū, vt cognoscatur quis dominus sit. Ex quo signo, seu marco probatur dominium, vel saltim secundum varias opinio-
62 nes, maximum probationis argumentum † inducitur, vt notat Bartol. in l. stigmata per tex. ibi num. 1. & Lucas de Penna in princ. Ioan. de Platea, num. 1. C. de fabr. lib. 11. Antonius Gomezius in l. 45. Tauri. nu. 77. per totum, & plene traditur per Mascardum de probation. conclus. 1052. incipit, *Marcus*, nu. 1. & per totam, Menochium de præsump. lib. 3. præsump. 64. nu. 5. per totam.

63 Nec non dicuntur signa illa stigmata, † quæ artifices imprimunt suis rebus, veluti armis, vel pannis, aut aliis similibus rebus, per eos ad vendendum factis, vt artificis peritia, & bonitas dignoscatur, vt probat tex in d. l. stigmata, C. de fabricensibus, lib. 11.

Ita, quod vnus artifex, seu officialis minime
64 potest signo alterius vti, † & potest prohiberi per illum qui prius illud assumpsit: quia interest eius propter sui operis bonitatem, ne alius imperitus in arte, vtatur tali signo, ac operis inducatur confusio, vt docet Bartol. in tractat. de Insigniis, & armis, nu. 9. & Ioan. de Platea in dicta l. stigmata, numer. 2. Ancharan in cap. vt Apostolicæ. nu. 3. de priuileg. in 6. Auendanus de exequen. mand. par. 1. c. 19. ver. *Item ne carias*, Anton. Gomezius in d. l. 45. Tauri, nu. 77. in fine.

* * Hinc personę idētitas, probatur signis, & stigmatibus. vt notat Bartol. in d. l. stigmata, C. de fabricensibus. lib. 11. Beroius, quæst. 154. num. 2, vbi dicunt, quod si quis venit ex remotis regionibus cum instrumento, in quo nominetur cū aliquo signo sui corporis, is talis probatur esse idem nominatus, eo ipso quod ostendat signum ipsum. Menoch. de præsumptio. lib. 6. præsumptione 15. num. 46. Vbi subdit quod si occisus, de facie cognosci non possit, quippe quia amputatum fuit illi caput, probari potest eum esse talem, ex signis quæ sunt in corpore. Felin. in c. auditis, num. 26. vers. adde Bartol. de præsumption. Iason, cons. 170. lib. 2. n. 3. *

Idemque est in tabellionibus, quia vnus ta-
65 bellio non potest vti signo † alterius, vt post Bartol. & alios tradit Orozcus in l. si quis ex argentarijs §. initium. colum. 743. in fine, Acebedus in l. 13. numer. 46. titulo 25. lib. 4. recopilation.

66 Et sexaginta casus, in quibus per signa, † diuersæ res dignoscuntur, congerit Auendanus de exequen. mand. 2. part. c. 21. nu. 1. cum seqq. & quamplur. cumulat Anchar. in d. c. vt Apostolicæ. nu. 2. & 3. de priuilegijs in 6.

Sexto quæro qualis debet esse subsignatio,
67 vel subscriptio † Episcopi acceptantis alternatiuam? Respondeo, quod circa modū subscriptionis, non reperio datam certam formam, nec de iure communi, nec per regulam nostram. prout etiam dicit Baldus in l. non aliter, num. 5. post principium, ff. de adoptionibus non esse determinatum à iure locum, in quo de-
68 beat apponi subscriptio, † Rebuff. in tractatu de nominationibus quæst. 10. num. 16. & vide supra num. 13. & 24. & propterea puto, quod quocūque modo subscriptio fiat, vel quibusuis verbis concipiatur, dummodo de illa constet,
69 sufficiet. † argum. tex. in l. si in nomine. C. de testamentis. §. si quis in nomine. Instit. de legatis. Ac proinde siue Episcopus in subscriptione, po-
70 nat solum nomen, & cognomen proprium, † veluti si dicat, Don Hieronymus Manrrique: siue ponat solum nomen dicens; Don Hieronymus; siue non ponat nomen, nec cognomen, sed solum nomen dignitatis, veluti, Episcopus Salmātinus: siue ponat nomen proprium, ac insimul nomen dignitatis, veluti, Hieronymus Episcopus Salmanticinus; siue subscriptio fiat per litteras abbreuiatas, vt I. pro Ioanne, H. pro Hieronymo, vt facit Papa in sua signatura, licet hoc
71 interdum reprobetur † vt in l. 1. 9. legi. tit. de his, quæ in testamen. delentur. l. 7. titul. 19. Partita 3. vbi late Gregor. Lopez. Abbas in c. cum P. tabellio. nu. 5. de fide instrumen Potius namque dicuntur illæ notæ, quam litteræ. l. sed cum patronos. §. fin. ff. de bonor. poss. & ibi glos. verbo, *notis*, Rebuffus in tractatu de nomination.
* quæst. 10. nu. 19. * Et dixit Rota in Butinorien. Commendæ 3. Maij. 1589. vbi propterea cōclusit, quod non probabatur simonia per scripturam continentem tales litteras cifratas. * siue formaliter extendantur: siue simpliciter nomē apponat, aut addat huiusmodi verba ante subscriptionē, Ita est ego talis, siue, approbo, aut, declaro, siue, in fidem præmissorum subscribo: siue, propria manu: vel alio quocunque modo fiat, regulę nostrę dispositioni satisfactum erit, ex his, quæ superius diximus.

72 Pro vt etiam in simili, videmus varietates † subscriptionum tabellionum, ac notariorum in instrumentis, secundū diuersos Prouinciarū mores. Nam in Curia, & in aliis partibus Italiæ regulariter notariorum subscriptio est huiusmodi: *Et ego N. tali authoritate approbatus, qui de premissis rogatus fui ad hoc, præsens publicū instrumentum subscripsi, & publicaui, requisitus.* Et ante huiusmodi verba, manu propria notarij subscipta, imprimit signum, & nulla alia sub

scriptio

scriptio fit, nec alia verba dicuntur. Qui mo
dus subscribēdi cōsonat cū tradito per Specu
latorē in titul de sententia. §. vt autem nu. 11.
73 In Hispania, † saltim in Regnis Castellæ vl-
tra dictam subscriptionem, notarij dicere so-
lent, *& in fidem prędictorum signaui pro testimo
nio veritatis*. Et postea apponunt signum, ac de
inde circa medium paginæ, faciunt aliam sub-
scriptionem, in qua duntaxat nomen, & cogno
men proprium apponunt. ac sic duplex subscri
ptio dici potest. & vide Ioan. Gutierrez dicta
* q. practica. 139. lib. 3.
*Et sic in Regnis Castellę bene verificatur id,
quod dicit Rodericus Suarez. in l. post rem iu-
dicatā. in 2. ampliatione, ad leg. regiā. nu. 8. scili
cet, quod subscriptio notarij debet esse copio
sa, & talis ne forte propter subscriptionē breuis
simā, corruat negotiū, prout semel se corruere
vidisse dicit. tradit etiā Acebed. in l. 13. n. 2. tit.
25. lib. 4. recopil. vide etiā Burgos de Paz, in l.
3. Tauri, nu. 1080. cum seqq. & Matienzū in l. 2.
tit. 4. gl. 5 lib. 5. recopil. dicētes. An firma Hispa
niæ, hoc est robur, sit idem quod subscriptio. &
multa adducant, non tamen est dubitandum,
quod idem sit, quod clare probat l. 13. tit. 25. li-
bro 5. recopila.*
74 In Francia † verò, nihil aliud fieri solet, nisi
post datam, aut testium nominationem, nota-
rius apponit signum, ac postea pro subscriptio
ne, solummodo ponit nomen, & cognomen ip-
sius. Et hos omnes subscribēdi modos, sæpe Ro
ta approbauit.
75 Ac in subscriptione dicere debet notarius,
quòd fuerit rogatus. Quia aliter instrumentū
non probat. Puteus decis. 440. incipit, *in causa
Britonoriēsi*. nu. 1. & 2. lib. 2. & vide eundē Put.
decis. 384. lib. 3. lege tamē latè de hoc Menoch.
de præsump. lib. 2. præsum. 81. per totam.

Rursus adde, quòd sententia ab vno Au-
ditore Rotæ pronunciata, illo de
76 functo, vel impedito, potest subscribi † ab alio
Auditore. Put. decis. 348. n. 1. lib. 1. Rota, iuncta
addit. Papazon. decis. 11. nu. 4. de rescrip. in no-
uis. Mand. in regul. de annali, q. 75. n. 2.
Nec nō, si vnus Cardinalis pronunciauit sen
tentiam, & ante subscriptionē decedat, potest
77 committi † alteri subscriptio eiusdem senten-
tiæ. Puteus decis. 249. n. 1. & 2. lib. 2.
Ita vt in neutro istorum casum, sit necessa-
78 ria partis † citatio ad vidēdū fieri subscriptio
nē sentētiæ, quando præcessit citatio ad sentē
tiā. Put. decis. 348. n. 1. lib. 1. & d. decis. 249 li. 2.
Et vt termini istarum decisionū intelligātur,
per eos qui in Curia nō versantur, obiter de-
clarabo: ne illis videatur absurdū, primum pro
nunciari sententiā non subscriptā per vnū indi
cē. & postmodum subscribi per alium: prout
etiā mihi dū essem nouus in Curia, contigit. Ita
vt in hoc. & alijs similibus euenit mihi ad lit-
terā, quòd dixit Felin. in c. super litteris. nu. 13.
in fi. de rescrip. scilicet, quòd qui de nouo ad
discunt praxim, & negotia Curiæ, putant se ni
hil in scholis, & in alijs tribunalibus fecisse, &
nouum mundum inuenire. Quoniam senten-
tia prius debet scribi, & subscribi, & postea
79 pronunciari, † alias erit ipso iure nulla l. 1. 2.
& 3. C. de senten. ex breui. recitād. c. in primis.
2. q. 1. c. fin. de sentent. & re iudic. & ibi notat
Franchus, in num. 1. Vbi ideo dicit, quòd non
tenet sententia, quam iudex pronunciat men-
te, seu verbo tantum, & postea facit eam in
actis scribi. Vant. de nullitatibus. cap. penulti-
mo de nullitate ex defectu processus. nu. 69. &
* 70. *Rota decis. 705. nu. 2. lib. 3. par. 3. diuers.*
80 Nam promulgare sententiam † est, eam le-
gere ex scripti recitatione. Bart. in l. fin. nu.
fin. C. de senten. ex breui recit. vbi propterea
tenet in nu. 5. quòd sit nulla sententia in cuius
pronunciatione non dicitur, quòd fuit lecta.
Franchus vbi supra. nu. 11.
Ac propterea talis modus pronunciandi,
prout seruatur in Curia videtur exorbitans.
Præsertim quia in Curia tempus decendij ad
appellandum dati, currit à die pronunciatio-
81 nis, & sæpissimè labitur in totum † ante sub-
scriptionem talis sententiæ. Ac proinde pars
tenetur appellare priusquam sententiæ tenorē
videre valeat, aliàs sententia, quæ nondum est
in scriptis redacta, nec minus subscripta, in rē
trāsitum faciet iudicatam, vt passim videmus,
& dixit Rota decis. 381. nu. 3. libro 3. part. 3. di
uersorum. Vestrius, in praxi Rom. Curiæ lib. 7.
c. 1. num. 12. Vbi subdit, quòd saltim deberent
tales sententiæ subscribi, & publicari infra de-
cem dies ad appellandum, ne diu litigatores in
suspenso detinerentur, nec iudicibus mali occa
sio daretur. In Hispania verò, tempus appellan
di non currit, nisi à die intimationis sententiæ
iam subscriptæ, & pronunciatæ. iux. l. 1. tit. 18.
lib. 4. recopil.
* *Prout nunquam regulariter currit termi-
nus nisi a die intimationis. l. 2. vbi Bald. col. 1.
C. vbi in rem actio. Alexan. cons 34. num. fi. in
fine, vol. 1. Hieron. Gabriel cons. 43. nu. 40. lib.
2. Puteus decis. 174. & decis. 175. lib. 1.
Quocirca declaro. quòd Curiæ stylus habet,
vt postquam iudex de causa cognouit, ac ter-
mini substantiales seruati fuere, illa pars, pro
qua iudex de iure suo bene sentit, citare
facit aduersarium ad sententiam, & iste ter-
minus citationis ad sententiam, seruatur per
iudicem pro tribunali sedentem, quando no-
tarius dictā citationem legit. tuncque iudex di
cit, pro seruato, quòd est, ac si diceret: *Ita pro-*
82 *nuncio prout in cedula* † *subscrienda*. Deinde
de iudex cum sua commoditate, si opus est, au
dit de nouo extraiudicialiter partes, ac acta
processus videt, & reuidet, & cedulam senten-
tiæ per illam partem, quæ citauit ad senten-
tiam ordinatam, recipit, legit, ac iterum legit.
Et quandoque etiam legēdi litigatori aduersa
rio facultatem facit, cumque etiam in modo
forman-

formandi tenorem ſententiæ audit, delet, addit, corrigit, & eam denique ſæpius reuiſam, atque mature conſideratam manu propria ſubſcribit ſub hac forma, *ita pronunciaui N. Rotæ Auditor, aut talis Iudex*. Poſtmodum ſubſcriptam ſententiam notario actuario in actis cuſtodiendam tradit, in cuius tergo notarius adnotat, & conſcribit, non diem ſubſcriptionis, & traditionis, ſed pronunciationis,
83 † & termini ſeruati, ac dicit tunc fuiſſe ſententiam lectam. Nam ſubſcriptio cedulæ retrotrahitur ad tempus ſeruati termini, hoc eſt pronunciationis. Veſtr. vbi ſupra d. nu. 12. Rota decis. 705. nu. 4. verſ. *ſecundo ſtylus noſter*. lib. 3. par. 3. diuerſ.

Quæ ſubſcriptio, & publicatio fieri debet in tribunali Rotæ, intra quindecim dies, & in vltima anni audientia, infra menſem à die termini ſeruati, & ſententiæ prout in cedula, vt moris eſt, datæ. alioquin in pronunciationes circunductæ remanent, vt ſancitur in Conſtitut. 83. Pij IIII. incipit *in throno Iuſtitiæ*. §. item ſententiæ latæ. In alijs verò tribunalibus Vrbis, iſte terminus ſemper eſt decem dierum, vt in Conſtitutione 85. eiuſdem Pij IIII. in §. idem quoque Iudices, tam in criminalibus, quam in ciuilibus, qui ſententiás prout in cedula ferre.

Neque talis ſtylus omnino deuiat à iuris communis regulis, ex quo ſecundum plurium Doctorum calculum, eſt valida ſententia † Iu-
84 dicis, † prout continebitur in conſilio talis iuris periti, vel ſapientis, etiam in actis non producto. Felin. poſt alios plures, quos refert in cap. cum venerabilis. nu. 47. de except. Alciat. communem referens, in l. 1. §. ſi quis ita. nu. 14. ff. de verbor. obligat. Aſin. in praxi. §. 20. cap. 12. qui multos citat, de quo etiam per Vantium de nullitat. d. cap. penult. num. 104. Licet ipſe contrarium teneat, quando conſilium in
* actis productum non eſt. * Rota poſt Bartol. & alios, decis. 705. nu. 3. par. 3. lib. 3. diuerſ. *

Vnde in terminis l. 7. tit. 18. lib. 4. recopilat. dicentis, quòd inſtantia appellationis in cauſis citca decem millium marapetinorũ ſummam, terminetur infra quadraginta dies à lapſo termino appellandi, datur iſta cautela, quòd ſi la-
85 bitur dictus terminus † quadraginta † dierũ, Iudex appellationis poteſt pronũciare in actis, ſecundum quòd in conſilio talis ſapientis, ad quem conſulendum pro ferenda ſententia, proceſſum miſit, & nondum venit, continebitur, vt poſt Paulum Caſtren. & Baldum, tradit Auileſius in cap. 49. ſyndicatus, in gl. verbo, *condemnari*. num. 10. Acebed. in d. l. 7. titul. 18. lib. 4. recopilat. num. 91. & 92. Boer. decis. 3. num. 19.

Si enim poteſt ſuſtineri ſententia in iſto caſu
86 ſecundum † conſilium per alium ferendum, ſtante temporis anguſtia; à fortiori præfatus ſtylus iuſtificatur, quando Iudex pronunciat, prout continebitur in cedula propria ſuæ ſententiæ poſtmodum ſubſcribenda.

Qui ſtylus Curiæ non eſt admodum vetus,
87 † cum neque Felinus, qui fuit Rotæ Auditor, neque alius Doctor antiquus de eo meminerit. & ſic dicit Veſtrius, vbi ſupra, num. 12. in principio, quòd iſte ſtylus à certis annis inualuit, nec ſatis placet.

Ceſſante tamen prædicto ſtylo, ſententia
88 ſic prolata eſſet ipſo iure † nulla, vt concluſit Rota in vna Pharen. Archidiacon. coram Paleotto, quæ eſt in impreſſis decis. 705. incipit, *Iudex*. num. 1. & per totam lib. 3. part. 3. diuerſor.

Quibus ſic ſe habentibus, prædictæ deciſiones ſuperius citatæ à num. 76. ad probandum quòd alius Iudex poſſit ſubſcribere ſententiam prolatam à Iudice mortuo, vel impedito, nec ſit neceſſaria citatio ad videndum ſubſcribi ſententiam: facile intelligi poſſunt. Nam cum ſententia ſit iam pronunciata, & ad pronunciationem illius præceſſit citatio ad ſententiam, nulla alia eſt neceſſaria citatio ad ſubſcriptionem. Quia
89 ſubſcriptio eſt declaratio † nudum factum continens, quæ citatione nõn indiget. Mandoſius in regula de annali. quæſt. 73. num. 3. in fine, & num. 4. Et videtur ſubſcriptio potius
90 pertinere ad probationem, † quæ facile induci poteſt, etiam poſt mortem, vt docuit Rota decis. 392. nu. 5. poſt principium, lib. 1. par. 3. diuerſ.

Hinc dixit Iaſ. in l. ſi ita ſtipulatus 126. §. Chryſog. num. 15. ff. de verbor. obligat. poſt Bal. quem allegat, quòd ſubſcriptio Iudicis non ha-
91 bet † vim ſententiæ.
* * Pro quo etiam facit, quia Rotæ Auditor non poteſt ſuam ſententiam diffinitiuã emendare, corrigere, nec reuocare, cum ſit delegatus in pronunciando. Rota decis. 17. num. 1. & per totam. de ſent. & re iudic. in nou. Et ſic ſtante d. ſtylo ante ſubſcriptionem poſt pronũciationem poterit magis deliberare, de tenore & modo d. ſententiæ. Ac propterea Franciſcus Pauinus Rotæ Auditor in tract. de offic. & poteſt Capituli ſede vacante, part. 2. quæſt. 4. ſub num. 3. ſcriptum reliquit, quòd Rotæ Auditores de ſtylo tenent per per plures dies ſententiás in ſcarſella antequam ſubſcribant vt interim corrigant. *

Quo fit vt cum ſententia pronuncietur tunc, quando terminus ſeruatur, vt ſuperius dixi, num. 82. quòd ex illo die currit tempus appel-
92 landi, † & non à die ſubſcriptionis, & publicationis, & ita ſe habet tritus Curiæ ſtylus, vt fuit reſolutum in vna cauſa Mediolanen. 26. Maij, & 9. Iulij anni 1557. & in alia Romana fideicommiſſi decimo Ianuarij coram Paleotto, quæ eſt in impreſſis decis. 391. num. 2. lib. 3. part. 3. diuerſor. Vbi num. 3. ſubdit, quòd hinc videmus ſemper appellari ab huiuſmodi pronuncia-

nunciationibus infra decennium, quatenus
93 contra, † idque ad cautelam. Licet pars nondum certo sciat, se grauatam fuisse, quia debet cogitare eundem casum posse euenire. l. si quis domum. §. idem quærit. ff. locati. l. verum. §. Marcellus, vbi glo. de minorib.

Si verò non appellant infra decennium à termino ad sententiam seruato, sententia transiret in rem iudicatam quamuis nondum esset
94 subscripta † ex supradictis.

Prout etiam currunt fatalia, quamuis sententia subscripta non fuerit, vt fuit resolutum in vna Calagurritana admissionis 29. Ianuarij 1565. coram Robusterio, & tradit Lancellott. de attent. 2. par. cap. 12. in princip. n. 32.

95 Solet tamen aliquando signatura † concedere commissionem restitutionis in integrum, quando non appellans in tempore, sed postea, dum vidit tenorem cedulæ subscriptæ, docet de aliqua colorata causa, vt potè quòd cedula sententiæ postmodum subscripta, & publicata, aliud contineat quam fuerat in decisione declaratum, vel aliàs doceretur de aliquo grauamine, aut re in verisimili: & ita practicaui, & seruari vidi.

Præterea, non semper, quòd terminus ad sententiam seruatur, iudex sententiam postea,
96 subscribit: † velnti si post seruatum terminum ante subscriptionem sententiæ, nonnulla iura de nouo producerentur: seu iudex de aliquo articulo dubitaret: vel si est Auditor Rotæ, ordinem Rotæ ad causam expediendam, prout moris est, non haberet: vel alia iusta causa occurreret. Put. decis. 398. incipit, *in vna Oueten.* lib. 3. & tota die experimentis consequimur; Sed tunc remanet pronunciatio circumducta, & alia pars auditur: & iudex de artic. dubio certificatur, & ordinem Rotæ ad expeditionem obtinet: & de nouo pars ad sententiam citatur, & terminus seruatur, ac cedula intra constitutum tempus, & subscribitur, & publicatur.

Sicut etiam remaneret pronunciatio circun-
97 ducta, † si infra dictum tempus subscriberetur cedula sententiæ per iudicem, non tamen in præsentia notarij actuarij, nec illi consignetur, vt eam publicaret. Rota decis. 347. num. 1. & 2. lib. 3. p. 3. diuers.

Addo etiam Capntaq. decis. 30. nu. 1. part. 1. vbi fuit decisum, quòd appellatio non erat de-
98 serta, † si appellans intra biennium obtinuit per Auditorem pronunciari, prout in cedula, quæ non fuit subscripta, sed resoluta in interlocutoriam, tẽpore quo iam erat lapsum biennium, ad appellationem prosequẽdam datum.

Summaria Glossæ 61.

1 *Sigillo munita esse debent litteræ acceptationis alternatiuæ.*
2 *Sigillum comprobat, confirmat, supplet, & robur adijcit.*
3 *Sigillum quale esse, & quid continere debeat, & nu. 4. dicitur de imagine, & nu. 25. de nomine, & nu. 6. & 7.*
8 *Sigillari non potest cum re non habente characterem, nec litteras, & nu. 9.*
10 *Sigillum imprimendum in litteris acceptationis debet esse solitum.*
11 *Sigillum quotuplex sit, & num. 12. & 13. vbi plura.*
14 *Sigillum priuatum qualibet persona ad libitum suum eligere potest.*
15 *Sigillum vocatur à iure ciuili, sæpè signum & annulus. nu. 16. & 20. & 21.*
17 *Sigillum authenticum, solet annulus vocari.*
18 *Sigillum litterarum Papæ, sunt imagines Apostolorum, & nomen illius, cum certis characteribus.*
19 *Sigillum breuium Papæ, est annulus Piscatoris.*
22 *Sigillum, quam probationem facit remissiuè.*
23 *Sigillum authenticum Episcopi cum subscriptione coniunctum, plenè probat.*
24 *Testium appositio, an sit necessaria in litteris patentibus acceptationis.*
25 *Notarij subscriptio, aut interuentus, an requiratur in litteris patentibus.*
26 *Sigillum Auditoris Rotæ, appositum litteris citatorijs, & inhibitorijs, habet vim decreti.*
27 *Sigillo probatur delegatio.*
28 *Sigillari an debeant litteræ acceptationis sigillo magno, vel sufficiat paruum, & nu. 34.*
29 *Sigillo alieno an possint muniri litteræ acceptationis alternatiuæ, & nu. 32. & 33.*
30 *Sigillo alieno quis vti potest, & quid si non exprimatur. nu. 31.*
35 *Sigillum proprium, nõ alienum adhiberi debet in grauibus negotijs.*
36 *Sigillo alieno, nemo vti potest, nisi careat proprio.*
37 *Periculum non est, in modica mora acceptationis alternatiuæ.*
38 *Sigillum, & subscriptio pari passu ambulant.*
39 *Sigilli impressio non nocet in casibus, in quibus nec subscriptio.*
40 *Sigillum, sine scriptura, nihil probat.*
41 *Sigillum præsumitur impressum de voluntate domini.*
42 *Sigilli ad ostensionem, non debet custos tradere Arcem.*
43 *Sigillum denotat perfectionem.*

Suoque sigillo munitas. gl. 61.

NON solum debent esse litteræ patentes acceptationis alternatiuæ Episcopi acceptantis manu subscriptæ, sed etiam suo sigil-
1 lo munitæ. Nam sigillum † facit scripturam authenticam, & maximam illi auctoritatem præstat. cap. 2. de fid.

fid.instrumen. Vbi Abbas notab.3. ante nu.1. & num.14. Felinus sub num.17. & cæteri, tradit gloss. verbo, *litteras*. & omnes, in cap. post cessionem, de probation. Petr. Andr. Gambar. in tractat. de legat. lib.8. in princip. num.224. & 225. Rota decis.1. num.1. de probation. in nou. & decis.535. nu.1. par.1. diuers. Couarr. in pract. q. cap.22. num. fin.

Item, sigillum comprobat, confirmat, sup-
2 plet, & † robur adijcit, aliosque plures effectus operatur. Bald. in l. bonæ fidei, ante nu.6. C. de rebus creditis. Ias. in l. pacta nouissima. nu.9. C. de pactis. Roman. cons.305. *has scripturas*. num.2. Marsilijs in rubrica. C. de probationibus. num.300. Vestrius in praxi, lib.6. cap.1. num.9. Rota decis.535. num.2. part.1. diuers.

Primo quæro, quale debeat esse sigillum, & quid continere debeat? Re-
3 spondeo, † quòd sigillum ad hoc, vt dicatur authenticum, debet in primis continere quandam impressionem. l.1. §. sin autem socius, ibi, *sigillo impresso*. C. de communi seruo manumisso, vbi notat Bal. in qua impressione debet
4 esse imago † Principis, seu Episcopi: vel loco imaginis, debent esse arma illius, cuius est sigillum, sicut & in moneta. l. fin. C. de veter. numisma potestat. lib.11. Bald. cons.376. incipit casus talis. nu.1. lib.3.

Item debet continere characterem, seu lit-
5 teras circum, proprium nomen, † declarantes, vel alias litteras aptas, & conuenientes sigillo, vt facile cognoscatur cuius sit sigillum. cap. significauit 48. de appellation. cap. inter dilectos, vbi Abbas num.4. de fid. instrumen. l. decernimus. C. de aquæduct. lib.10. Ioannes Bertachi. in tractat. de Episcopo lib.3. part.1. num.43. Restaurus Castaldus, in tractat. de Imp. quæst.47. num.5. Rebuff. in tract. de nomin. quæst.10. num.25. Menoch. de arbitr. casu 113. num.4.

Sufficeret tamen alterum prædictorum,
6 dummodò constet † cuius sit sigillum. Felin. in cap.2. num.37. vers. *Item quod sigillum debet*. ad finem, de fide instrumen. post Innocen. & alios, Alm. de antiquitat. temp. in 5. particula primæ partis. num.46. in fine. Menochius de præsumptionibus lib.2. præsumpt.57. num.6.

Hinc in Religionibus, maximè in Franciscana, adest in quolibet monasterio quidam liber in quo continentur impressa sigilla om-
7 nium † Prouinciarum mundi dictæ Religionis: vt quando occurrat aliquis Religiosus de longinquo, dignoscatur, an sigillum impressum in suis litteris dimissorijs, quas ipse portat, consonet cum impressione sigilli in libro contenta: & sic liqueat an litteræ veræ sint, aut falsæ.

Vnde, si quis vellet sigillare cum re non habente characteres, vel litteras non legibiles, puta cum corrigia, aut ferro, vel alia re non
8 sculpta ad signandum, nihil ageret † l. ad testium. §. signum. ff. de testamen. §. possunt. & ibi Ioannes Faber num.1. institut. de testamen. Innocentius, in cap. num.3. vers. *cum corrigia autem*. quem sequitur ibi Bald. num.5. & cæteri de fide instrum. Rebuff. vbi supra dicto nu. 25. Vbi num.26. infert ex hoc, quòd propter defectum formæ impressionis, seu characteris, impeditur rei essentia. Ita quòd actus factus
9 sine illis † non valeat. Imò actus ex illo defectu vitiatur, vt pote, si figura, vel litteræ amplius non appareant. Nam vbi litteræ sigilli non sunt legibiles, vel leguntur ita paucæ, quòd necessario non concludant sigillum esse illius cui adscribitur: sed oritur æquiuocatio, & dubium cuius sit: non potest verè dici sigillum alicuius, nec ex consequenti aliquam probationem faceret. Abbas in dicto cap. inter dilectos. num.4. vers. *secundum est*. & ibi Felin. num.5. vers. *Item corruptio sigilli*. de fide instrumen. Speculator in tit. de instrument. editione. §. instrumentum, post num.10. vers. *Item quod imago*. & in titulo de procuratoribus. §. ratione autem formæ, sub num.1. vers. *Item quod non sunt sigillo*. Aimon. Crauett. cons.56. num.6. Franciscus Marcus quæst.990. num.23. Menoch. de arbitrar. casu 113. nu.12. & de præsumption. lib.2. præsumpt.57. num.3. cum seqq.

10 Nec non, sigillum debet esse solitum † Principis, vel Episcopi, aut Magistratus, ad illa negocia destinatum, & materiæ cui imprimitur deputatum. cap. significauit, de appellation. Bal. in cap. post cessionem. num.1. & Felin. sub num.17. vers. *secundo requiritur*. de probat. Roman. in l. admonendi. num.55. ff. de iureiur. Petr. Andr. Gambar. in tract. de legat. lib.8. in principio. num.222.

Secundo quæro, quotuplex † sit sigillum? Huic quæstioni respondent, Innocen. in cap.2. num.3. de fid. instrum. quem
11 † cæteri sequuntur, & Bal. in Margarita decretalium, verbo, *sigillum appellat*. Rebuff. in tractat. de nominat. quæst.10. num.24. dicentes multiplex esse, vnum auctoritatis, vt sigillum Papæ, Regis, Episcopi, & Dominorum temporalium, vt in d. cap.2. de fid. instrum.

Aliud testimoniale, vt in l. si qua per calumniam. C. de Episcopis, & clericis. l. Caius. ff. de pignor. action.

Aliud ratificatiuum. l.2. C. de reb. alien. non alien.

Aliud in signum consensus. cap.1. de procuratoribus.

Aliud sigillum confirmationis. cap. inter dilectos. §.1. de fid. instrum.

Aliud est sigillum ad citationes destinatum. cap. significauit. de appellat.

Et de alijs etiam sigillis scripsit ipse Rebuffus in tractat. de litteris obligatorijs, in gl.6. in ordin.

in ordi. regu. in 1. tomo. Mascard. de proba-
tionibus. conclusione 1308. num. 51. cum alijs
per eum citatis.

Cæterum, hæ sigilli differentiæ potius con-
cernunt destinationem quandam, seu effectus
diuersos, ad quos sigillum imponitur, quam
sigillorum differentiam, & numerum deno-
tent. Siquidem vnicum tantum sigillum pu-
blicum potest omnes dictos effectus operari,
& aliàs sequeretur, quòd tot deberent esse si-
gilla, quot negocia diuersa.

Ideò dici potest, quòd sigillum est duplex
12 publicum, & priuatum. † Publicum sigillum
est Papæ, Imperatoris, Regis, Principis, Epi-
scopi, Vniuersitatis, aut Magistratus, de quo
superius dixi, & de singulis omniũ tractat Man
dosius, plura iura, & authoritates adducẽs, in
glossa ad facultates Auditoris Cameræ. §. &
proprium, in verbo. *sigillum*. ad quem lecto-
rem reijcio. & Imola, in c. 2. num. 22. & ibi re-
liqui omnes, de fide instrum. Speculator in titu
lo de rescripti præsentatione §. 1. nu. 2. & 3.

Et hoc sigillum, solet esse multiplex, ma-
13 gnum, medium, † & paruum, aut maximum,
& quodlibet ad diuersa negocia, maiora, vel
minora destinatur. c. significauit. c. ad nostram.
c. suggestum. de appell. Bertach. in tracta. de
Episcopo lib. 3. par. 1. nu. 33. Rebuff. in tract.
de nominationibus. q. 10. n. 27.

Priuatum sigillum est illud, quòd quælibet
14 persona † priuata eligit ad libitum suum. de
quibus sigillis loquuntur. tex. in l. videamus.
11. §. qui vinum. ff. locati. l. æquissimum. §. sed
si ædium. ff. de vsufructu. l. cætera. §. item hoc
prohibetur. ff. de legat. 1.

Et hoc sigillum sæpè de Iure Ciuili vocatur
15 signum. † l. ad testium. §. 1. & §. si signa. ff. de
testamen. l. 1. §. si dolium signatum. ff. de pe-
riculo, & commodo rei venditæ. l. in rem actio.
§. 2. ff. de rei vindicatione. late Mandos. vbi
supra post medium.

16 Quod sigillum, etiam anulus † appellatur,
l. ad testium. §. si ab ipso testatore anulum.
ff. de testamentis. §. non possunt. Institut. de
testamen. l. signationis anulus 74. ff. de verb.
signif. Bald. in margarita verb. *sigillum*. Innoc.
in c. 2. sub nu. 3. de fide instr. vbi Bal. Abb. Fe-
lin. & cæteri. Ant. Gabr. tit. de præsumption.
conclus. 5. nu. 23.

Prout etiam sigillum authenticum, & pu-
17 blicum † anullus vocari solet, vt Hester c. 8.
ibi, *signantes literas anulo meo*. & iterum, *hæc
enim consuetudo erat, vt epistolæ, quæ Regis no-
mine mittebantur, illius anulo signatæ erant*. c.
in nomine, in fine, ibi, *anulo nostræ Ecclesiæ
firmare censuimus*. 74. distinctione.

Ac propterea Papa in litteris plumbatis
vtitur sigillo continente imagines Beatissimo-
18 rum † Apostolorum Petri, & Pauli ex vno la-
tere, & ex alio nomen ipsius Papæ. glos. verb.
Pontificatus. post regulam fin. de reg. iur. in 6.
& in Clem. 1. verb. *aurea*. de iureiur. Bertach.
in tract. de Episc. lib. 3. par. 1. nu. 43. Vbi sin-
gulos characteres, & puncta secreta huius si-
gilli, benè declarat, docuit etiam Speculator in
tit. de rescr. præsentat. §. primo igitur nu. 2.

In breuibus autem, & alijs litteris non plum-
19 batis, vtitur anulo † piscatoris, prout notum
est, ac tradit Mandos. in gl. ad facultates Audi
toris Cameræ. §. & proprium, verbo, *sigillum*.
post princ. vers. *vel etiã vtitur sigillo in breuib.*

20 Hinc est, quòd ius Ciuile anullum † vocat
id, quod ius Canonicum, sigillum appellat. Inn.
in d. c. 2. sub n. 3. post medium vers. *Item nota,
quod ius Ciuile*. de fide instrum. Bal. in marga
rita decretalium verbo, *sigillum appellat ius ca
nonicum*. Mascar. d. concl. 1308. nu. 25.

Veritas tamen est, quòd ius Ciuile vtitur
etiam hoc nomine sigilli, vt patet in d. l. videa-
mus 11. §. qui vinum. ff. depositi, cũ alijs allega
tis superius, in vers. *priuatum sigillum*. nu. 14.
tex. etiã in l. tribunus. ff. de militar. testam. Si-
21 cut etiam ius Canonicum † vtitur nomine
anuli, vt in c. in nomine, in fine 74. distinct.

Tertio quæro, quam probationem fa-
ciat sigilli impressio? Dico quòd
22 responsio † huius quæstionis est lata plusquam
institutũ nostrum patitur. Nam opiniones sunt
diuersæ, & quælibet opinio continet suas decla
rationes, ac limitationes. Ideò vide de hoc vl-
tra Doct. in locis superius citatos, Bertach. in
tract. de Episc. lib. 3. par. 1. ex n. 21. vsq. 45. Gam
barum de officio legati. lib. 8. in princ. n. 222.
vsque ad fi. Io. Fabrum, in §. possunt, per totum
instit. de test. Ant. Gabr. in suis commun. opin.
tit. de præsum. concl. 4. per totam. Mascard. de
probat. concl. 1308. per totam illam. Menoch.
de arbitr. casu 103. ac plenius de præsum. lib.
2. præsump. 57. & præsumpt. 58. apud quos istã
sigilli materiam ad satietatem reperies.

Vnum tamen concernens materiam gl. no-
stræ, omittere nolo, quòd sigillum authenticum
Episcopi, coniunctum cum subscriiprione pro-
23 pria manu facta, plenè † probat in concernen
tibus ad illius officium, etiam si agatur de re
graui. tex. in l. si qua per calumniam 21. vbi
notat Bart. nu. 1. Salic. nu. 5. & 6. C. de Episc. &
cler. tex. in c. post cessionem, vbi omnes tra-
dunt, de probat. Rota decis. 10. vers. *contra pri
mam conclusionem*. de probat. Dec. in c. 2. n. 65.
vers. *& conclusio*. de fide instr. Ias. post alios in
l. quæ dotis. n. 49. vers. *similiter sigillãs*. ff. solut.
matr. Couarr. in pract. quæst. c. 22. nu. fi. vers.
nam alioquin præter sigillũ. Ant. Gabr. d. concl.
4. n. 4. & 52. Masc de prob. concl. 1308. n. 5. 6.
& 7. Menoch. de arbitr. lib. 2. cent. 2. casu 113.
ex n. 8. & de præsumpt. lib. 2. præsumpt. 54. n.
44. Rota decis. 535. nu. 1. & 4. par. 1. diuers.

Ac propterea, regula nostra contentatur
cum dicta probatione, resultante ex subsci-
ptione Episcopi acceptantis alternatiuam,
cum impressione sigilli.

Hoc tamen declara, non procedere quo ad effectum collationum, propter timorem antidatæ in fraudem prouisorum Apostolicorum, vt plenè scripsi.in 3.§.prooemiali à nu.147. vsque ad nu.172. vbi regulam firmaui cum septem ampliationibus,& quinque limitationibus.

Adde etiam Bal.in l.falsus sub n.33.C.de furtis.dicentem, quòd sigillum solum per se nihil probat,nec loquitur,vt cifra,vel chimera.

Quarto quæro, verum in istis litteris sigillatis,& patentibus, requira-
24 tur adhibitio,& appositio † testium? Conclude
quòd non,cum absque tali appositione litteræ
subscriptæ, & sigillatæ per Episcopum plenam
probationem faciant. ex supradictis in quæstione præcedenti.Er quia regula nostra talem adhibitionem,& appositionem non postulat,& si voluisset expressisset.c.ad audientiam 12.in fine,de decimis;ideoque quòd non sit necessaria appositio testium tradit Castren.in l. admonendi.nu.42.vers.*circa tertium*, & Purpuratus ibidē n.166. ff.de iureiuran. Menoch.d.casu 113. nu.6.Rota decis.1.in prin.de probat.in nouis. Anton.Gabriel.d. concl. 4. sub tit.de præsum. ac statim dicam num.sequenti.

Quinto quæro,an in prędictis litteris,sit necessarius interuentus, & sub-
25 scriptio notarij?Respōdeo,quòd nō,ex eisdē ra
tionibus contentis in q.pręced.Rota. d. decis. 1.in prin.de probat.in nouis,& decis. 10. eodē tit.& decis.7. de officio delegati in antiq. Menoch.de præsum.li.2.præsum.57.nu. 14.Caput. decis.161.par.3.Vbi loquitur in litteris legati. Put.decis. 146.nu.5.lib. 3. Vbi etiam dicit credendum esse exemplo instrumenti, sigillato in quo Iudex attestatur se vidisse originale.

Comprobatur,quia istę litteræ patentes distant à publicis instrumentis.c.2.de officio Ordinarij in 6.& dixi in gl.59.nu.18. Differentia autem in eo consistit,quòd instrumentum publicum conficitur ex notario,& testibus,vt latè per Felin.in c.1.nu.13.& 14. de fide instr. l. 54.tit.18. Partit. 3. Si ergo in litteris patentibus essent necessarij notarius,& testes,nulla vtique esset differentia;& litteræ patentes in instrumentum publicum conuerterentur.

Dicit etiam idem Put. decis.355.nu.4.lib. 3.
quòd sigillū Auditoris Rntæ, quod apponitur
litteris citatorijs,inhibitorijs,& similibus, ha-
26 bet vim decreti. † quamuis nulla adsit eiusdē
Auditoris subscriptio,latè.Anton.Gabr. d. tit.
de præsum.concl.4.nu.26.vbi nu.25.concludit,
27 quòd per sigillum probatur † delegatio, & nu.
27.firmat cum multis,quòd appositio sigill ha
bet vim clausulæ, ex certa scientia.Mascard.d.
concl.1308.nu.24.& 25.

Sexto quæro, an dd. litteræ sint sigillandæ
cum sigillo magno Episcopi accep-
tantis,vel sufficiat si cū paruo sigillentur?Con
28 clude quòd sufficiet quodlibet Episcopi sigillū,
siue magnum, siue paruum, cum regula nostra
non distinguat,& vtrumq.dicatur proprium sigillum Episcopi.l.de prætio.ff.de Publicana in rem actione.Vide inferius.n.34.

Septimo quæro,an sufficiat si litteræ, de
quibus agitur, sint subscriptæ
propria manu Episcopi,& sigillatæ cum alieno
29 † sigillo?

Videtur,quòd sic, quia quilibet potest vti si
gillo alieno.tex.in l.ad testium.§.si quis ex te-
stib.ff.qui test. facere possunt.§.possunt, Instit.
de testam. Et non solum probat scriptura mu-
30 nita sigillo proprio:sed etiam alieno,† dummo
dò exprimatur, quòd de voluntate sigillantis
fuit adiectum sigillum alienum,glo. verb. *dilectæ*.in c.inter dilectos,vers.*tertio quia falsum sigillum*. de fide instrum.Innoc.in c.2.n.3.vers. *si autem nullum sigillum*.vbi Bal.n.13.vers.*quæro an quis*.Felin.n.54.vers. *prima conclusio*.de fide instr.Speculator in tit.de probat.§.videndū
restat n.16.vers.*& nota quod habent*. Alexand.
cons.8?.nu.9. vers.*tertio quia*. vol.1. Philippus
Franchus post alios,in c.si canonici, sub nu.2.
in fi.vers.*in eadem glossa*.de officio ordin.lib.6.
Anton.Gabr.tit.de præsum.concl.4.nu.15.Vbi
ad fin. in vers.*contrarium*. allegat plures tenen
tes,non esse necesse exprimere, quòd sigillum
31 alienum fuerit impressum de sigillantis volun-
tate,& hanc partem sibi veriorem videri testa
tur Boer.decis.240.n.3.

In oppnsitum facit regula nostra, dum di-
cit,*suoq. sigillo munitas*.Si ergo suo sigil
lo litteræ debent esse munitæ, sequitur, quòd
32 alieno † sigillo muniri non sufficit,maximè cum
regula nostra certam formam constituat, quæ
ad vnguem est seruanda. cap. cum dilecta cum
aliis de rescrip.

Hinc concludit Rebuff. in tract.de nominat.
q.10.nu.28. quòd dum tex. tractans de nomi-
nationibus, dicit quòd debeant sigillari sigillo
Vniuersitatis. est intelligēdus de sigillo magno
ipsius Vniuersitatis:ita quòd esset nulla sigilla
33 tio facta cum sigillo † facultatis legalis,vel Ca
nonicæ,vel Theologiæ, vel Rectoris ipsius Vni
uersitatis.

Immò dicit in n.27.ibid.quòd si nominatio-
nes erant cōsuetæ sigillari cum sigillo magno
34 Vniuersitatis,non sufficeret sigillatio † cum
paruo sigillo eiusdem Vniuersitatis, nec cum
alio sigillo,nisi ad id deputato.

Rursus,in magnis & grauibus negotijs,pro-
35 prium sigillum adhiberi debet. † Nam alienū
non sufficit,nec probabit;vt censuit dicta glos.
verbo.*dilectæ*. in dicto cap.inter dilectos de fide Instr.& ibi Bald.n.15.vers.*sed oppono*.Felin. id d.cap.2.nu.35.vers. *secundo intellige*. eodem tit.de fid.istr.

Item,quia non aliter licet vti sigillo alieno,
nisi quando aut aliquis proprium non habet,
vel saltim de tempore, quo sigillare vellet, il-
36 lo careat, † quia præ manibus illud non ha-
beat.Abbas in d.c.2.nu. 16.vers.*si autem nul-*

lum

lum sigillum habet. de fide instrum. quod dicit
fuisse prius de mente Innocentij.

Quapropter in casu nostro cum nullus Episcopus desinat habere sigillum, quia illud ex necessitate sui muneris habere tenetur: & raro, aut nunquam possit dari casus, in quo illud præ manibus non habeat; concludendum est, quòd non sufficeret sigillum alienum.

Si verò talis casus accidisset, quòd Episcopus, de tempore quo acceptare alternatiuam prætendit, sigillo careat, seu illud præ manibus non habeat, veluti quia esset absens à Ciuitate in alijs partibus remotis suæ diœcesis, & familiaris illius curam habens de sigillo illud in itinere perdidisset. Tunc quidem fortasse litteræ sustinerentur, quamuis Episcopus sigillo alieno litteras acceptationis muniret. Dum tamen causam, & rationem quare id fecerit declararet, ac de eadem causa in ipsis litteris aliquis notarius fidem faceret. cum satis constet de voluntate Episcopi ex supradictis. & faciunt, quæ dixi de subscriptione, in gloss. præcedenti, quæst. 1. & q. 4.

Sed neque in isto casu de iuris rigore vale-
37 re † debent tales litteræ, cum forma per regulam nostram assignata sit seruanda: & talis defectus potest de facili suppleri expectando, donec aliud sigillum transportetur, vel de nouo fiat. Ex quo in acceptatione non adest periculum in mora, nec militat ratio, quæ adest in eo, qui non potest subscribere, de qua in gl. præcedenti à nu. 44.

Vlterius, in hac materia sigilli adde, quòd sigillum de voluntate domini impressum, &
38 subscriptio, pari passu ambulant, † eandemque probationē faciunt, vt expressim respondet. Rom. cons. 303. in fin. Aimon. Crauet. de antiq. temp. in 5. particula 1. par. num. 49. Menoch. de præsumption. lib. 2. præsumpt. 57. nu. 33. Anton. Gabriel tit. de præsumpt. conclus. 4. num. 7.

* * Hinc videmus, quod dum Concil. Triden. sess. 24. de reform. cap. 20. disponit, quod causæ non auocentur in prima instantia ab Ordinarijs, nec committantur alijs, nisi quando Papa iustis ex causis per speciale rescriptum manu propria subscriptum, contrarium iudicauerit, intelligi debet quod satis sit si anulo piscatorio semper penes Papam existente, tale rescriptum sit sigillatum, quamuis ab eodem Papa subscriptum non sit manu propria. quia idem importat sigillatio, quod subscriptio. & tradit in terminis Marchesan. de commiss. 2. part. cap. 4. num. 78. & 79. & 80. in vltima impressione. & tunc apponitur data sub anulo piscatoris.

Sic etiam disponit l. 44. titul. 18. Partita 3. quod vbi adest subscriptio Regis non est necessaria in priuilegiis impressio sigilli. Burgos de Paz cons. 46. nu. 4.*

Quo fit, vt in casibus in quibus subscriptio
39 apposita non noceret subscribenti, † veluti quia subscripsit in charta vacua, vel non lecta, aut per errorem, & in alijs casibus, de quibus diximus in gloss. 60. præcedenti post principium, vers. *multoties.* ex nu. 17.

In eisdem etiam casibus; & alijs similibus aut si sit per fraudem appositum, sigilli proprij impressio non nocet, vt post Innocen. in dicto cap. 2. num. 3 de fide instrumen. & cæteros Doctores ibidem, ac alios plures, tradit Anton. Gabr. in d. conclus. 4. ex num. 42. vsque ad num. 53. vbi septem limitationes assignat. Mascard. de probation. conclus. 1308. num. 49. Menoch. de præsumptionib. lib. 2. præsumpt. 57. num. 39.
* vsque ad finem. *de quo est text. in l. 2. C. de rebus alien. non alienan.*

Vbi etiam tradunt, quòd sigillum sine scri-
40 ptura † nihil probat, vt Gabriel vbi supra nu. 44. Menochius num. 41. & num. 23. qui multipliciter declarant.

Item, sigillum in dubio præsumitur impres-
41 sum † de voluntate domini: Butrius in cap. tertio loco, notab. 2. & Decius ibid. num. 2. de probation. Anton. Gabr. in tit. de præsumption. conclus. 4. num. 12. & 13. Menoch. de præsumpt. libro 2. præsumpt. 54. per totam, quibus in locis multipliciter hoc declarant, ampliant, & limitant.

* *Octauo quæro, an Episcopus possit sigillare litteras patentes acceptationis alternatiuæ, cum sigillo Ecclesiæ. Innocen. in cap. 2. num. 3. post medium. vers. *Episcopus autem.* de fide instrument. tenet quod sic, quoniam Episcopus vtens sigillo suæ Ecclesiæ, non dicitur vti alieno sigillo. Abbas tamen ibid. num. 16. in fine, intelligit si Episcopus est solitus sigillare cum illo: secus tamen si Capitulum tantùm vtitur illo, quod mihi placet.*

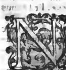
Nec est omittendum, quod Arcis custos, seu Castellanus, non debet arcem
42 restituere ei, qui venit † cum sigillo domini, cum sigillum non sit ordinatum ad actum illū. Bald. in cap. significauit. nu. 3. de appell. quem ibidem sequuntur Butrius, Abbas, & Franch. Bertachin. in tract. de Episcopo libro 3. par. 1. num. 35. Menoch. de præsumption. lib. 2. præsumpt. 57. num. 8.

Rursus, adde quod sigillum denotat perfe-
43 ctionem, † & consummationem, & finem contractus, & cuiuslibet alterius actus. Bald. in l. contractus. num. 5. de fide instrum. Dec. in c. 2. num. 27. vers. *in secunda quæstione.* Et Felinus ibid. sub nu. 37. vers. *item sciàs, quòd appositio sigilli denotat conclusionem.* Quocirca & nos huic glossæ sigillum imponamus. Nam reliqua materiam sigilli concernentia, apud Doctores superius relatos; præsertim apud Bertachinum, Gambarum, Gabrielem, Mascardum, & Menochium, de facili inueniri possunt.

Summaria Glossæ 62.

1 *Acceptatio alternatiua fieri debet in propria diœcesi.*
2 *Diœcesim extra propriam, exercet Episcopus iurisdictionem voluntariam, ac eius Vicarius. n. 3. & legatus nu. 4. nisi nu. 5.*
6 *Præsentatio potest fieri coram Episcopo existente extra propriam diœcesim, ac insinuatio. nu. 7. & confirmatio. nu. 8.*
9 *Sacerdos extra suum territorium potest absoluere suum parochianum.*
10 *Episcopus potest extra territorium causas delegare.*
11 *Doctores, & milites creari possunt extra territorium concedentis facultatem.*
12 *Episcopus an possit excommunicare, & absoluere subditum suum, extra territorium.*
13 *Electio potest fieri in quocunque loco, & quid in electione Papæ. nu. 14.*
15 *Proconsul potest extra prouinciam manumittere.*
16 *Absenti extra diœcesim potest fieri collatio.*
17 *Absens, potest hæreditatem acceptare.*
18 *Absens, potest extra diœcesim contrahere, & testari. num. 19.*
20 *Residentia Episcopi incipere debet à tempore acceptationis alternatiuæ.*
21 *Principium est potissima pars, & alia plura huius farinæ. nu. 22.*
23 *Locus loci an sit apponendus in litteris acceptationis alternatiuæ, & nu. 25.*
24 *Locus loci est apponendus in omnibus instrumentis, in Hispania tamen non seruatur. numero 26.*
27 *Litteræ patentes acceptationis alternatiuæ, an possint dari in loco exempto diœcesis.*
28 *Acceptatio alternatiuæ, an præsumatur. Et quomodo probetur.*
29 *Acceptatio alternatiuæ, an requirat expeditionem litterarum, & nu. 30. & concluditur quòd hodie non. nu. 31. & 32.*
33 *Formula litterarum patentium acceptationis alternatiuæ, qualis esse debeat, & nu. 34.*

Et in sua quisque Ciuitate, vel Diœcesi datas, declarare. gloss. 62.

1 OTA casum singularem, in quo non tenet acceptatio alternatiuæ, nec valent litteræ patêtes, ratione d. acceptationis confectæ, nisi fiant in propria Ciuitate, † vel diœcesi. Nam de iure communi secus est, quoniam Episcopus potest extra pro-
2 priam diœcesim exercere † iurisdictionem voluntariã, & beneficij collationẽ facere, text. in c. post electionem. de conceſſ. præbendæ. c. qua fronte, de appellation. gl. verb. *terminos*. ad fi. in c. nouit. de officio legati l. 9. & ibi Greg. Lopez tit. 9. Partita 1. Gomez. in reg. de non iudic. q. 3. in princ. Couar. lib. 3. var. c. 20. n. 8. Selua de benef. 3. p. q. 40. & q. 63. per totas, & dixi in gl. 9. in ann. cont. null. & atten. n. 35.
3 Quod etiam procedit in Vicario † Episcopi habente potestatem conferendi, gl. verb. *per se ipsos*, in c. statutum de præb. lib. 6. Rota decis. 5. de officio Vicarij, in antiq. Besigneti, Selua de benef. 2. par. q. 14. n. 12. Boer. decis. 30. Rebuff.
* in tract. de nomi. q. 14. n. 65. Couar. d. n. 8. * late post alios Modernus Sbrozzius de offic. Vicarij lib. 2. quæst. 101. per totam.*
4 Sicut etiam legatus potest beneficia † conferre extra suam prouinciam, gl. in d. c. nouit, verbo *terminos*. in fi. vbi omnes notant. de officio legati. Rebuff. in d. tract. de nomin. n. 271. Licet Nuncijs solet expreſsè mandari in suis fa-
5 cultatib. quòd beneficia sint conferenda † ab eisdem Nuncijs intra propriam prouinciã existentibus. Puteus decis. 477. lib. 2. Vbi propterea fuit declarata nulla quædam collatio facta à Nuncio, extra suam prouinciam existente.
Item, præsentatio facta a patrono corã Præ-
6 lato existẽte extra propriam † diœcesim, tenet & est valida. Rocchus de Curte de iurepatr. in princ. nu. 7. Rebuff. in tract. de nomin. q. 14. n. 79. Lambertin. de iurepatr. lib. 2. par. 2. q. 2. princip. art. 6. nu. 1. & per totum.
7 Rursus, insinuationes † nominationum Franciæ possunt fieri per collatores, seu eorum Vicarios extra diœcesim consistentes, ac etiam extra Regnum. Rebuff. vbi supra. n. 25. de quo vide Lambertin. in loco proxime citato. n. 2.
Potest etiam Episcopus extra propriam
8 diœcesim instituere. † & electiones confirmare, & infirmare, contradictore non apparente, vt post Archid. & Castr. tradit Ias. in l. fi. n. 7. ff. de iuris. om. iud. & ita intelligẽdus est Abbas, in c. nouit. n. 5. de officio legati. Lamb. de iure patr. lib. 2. p. 3. q. 2. art. 11. nu. 2. & 4. & lib. 2. par. 2. q. 6. principali, art. 7. nu. 2. cum seqq. Franchus, in cap. fin. nu. 9. de elect. in 6.
Ac proprius Sacerdos, & Parrochus, existẽs
9 extra territorium suum, potest absoluere † parrochianum suum confiteri volentem. Hostien. in summa tit. de pœniten. & remiſſ. §. cui confitendum, vers. *& nunquid extra territorium*. Ludouic. Gomez. in cap. 2. §. statuto. num. 58. de constit. in 6. Iason. in d. l. fin. num. 6.
Præterea, potest Episcopus extra territo-
10 rium suum causas † delegare, glos. verb. *terminos*. in fin. in cap. nouit, de officio legati. Ias. n. 8. Dec. sub num. 6. Hippol. num. 32. in d. l. fi. ff. de iuris. om. iud.
Vbi propterea dicunt, quòd habens potestatem à Papa, vel alio Principe ad creandum doctores, vel milites, quòd potest illos creare, †

11 re, † etiam extra territorium Papæ, vel principis concedentis.

Prout etiam potest Episcopus extra suam dicecesim, iurisdictionem contentiosam exercere, quando causæ cognitio non vertitur, & effectus confertur in suam dicecesim. l.fin. ff.de officio Præfecti Vrbis.l.17. ad medium.titul.4. Partita 3. Vitalin.in clem.1. in princ. nu.4. de for.compet.

Deinde, Episcopus extra territorium existens potest excommunicare, & absoluere

12 † subditum suum, quia excommunicatio ligat animam, quæ non circunscribitur loco. Abb. in cap.nouit. sub num.3. de offic. legat. Hipp. post alios,in d.l.fin.nu.22.ff.de iurisd.omn.iud. Iaf. ibid. nu.11.& 17. Vbi distinguunt,an fuerit excommunicatio prolata sine causæ cognitione,vel cum illa:quos vide,& Ludouic.Gomez. vbi supra nu.60. & 61. & l.9. in principio,vbi Greg.Lopez,verbo,*que estubiere*.tit.9.Partit.1.

Insuper,electio potest fieri in quocunque lo-

13 co. † cap. quod sicut 28. vbi notat Abb. nu.2. & cæteri,de elect. Hostien.& Ioann.Andr. in cap.cum terra.nu.6.eod.tit.& Anan.ibi nu.2.

14 Et an procedat etiam in electione † Papæ, in terminis Clem 2.§.sanè.de elect.vide Cardinalem ibidem,sub nu.1.vers.*secundo opponitur*, & Vital.n.44.& 45.De quo tamen nihil firmo, quia variæ sunt opiniones.& vide Petrum de Blasio,in tract.de elect.3. par. cap.12. per totum,ac Lambert.de iurepatronat.lib.2.part.2. quæst.2.principali,art.7.per totum.

Deinde,proconsul extra prouinciam suam

15 potest manumittere, † & alios quoslibet actus voluntariæ iurisdictionis exercere,tex.in l.2.ff. de officio proconsulis.

16 Sic absenti à dicecesi † potest fieri collatio, & donatio,& absens beneficium potest sibi collatum,& donationem,acceptare,cap.si tibi absenti,de præbend.lib.6.l.absenti.ff.de donat.

17 Nec non,absens potest hæreditatem † acceptare,& repudiare. l. per procuratorem.ff.de acquir.hæred.l.recusare 6.ff.ad Trebellian.

Ac etiam quilibet, vbique existens extra

18 dicecesim, potest contrahere, † ac alios quoscunque actus facere. cap. Romana. §.contrahentes verò aliarum dicecesum,de for.compet. l.contraxisse.ff.de action.& oblig.l.3.ff.de bon. auctor.ind.possiden.

19 Idem quoque est in testamento, † & alijs vltimis voluntatibus. Angel. conf.233. incipit, *quædam Domina Margarita*. n.2.Iaf.in l.fi.n.5. in fi.ff.de iurisd.omn.iud.cum alijs adductis per Rol.à Valle, conf.33.nu.1.& per totum lib.3.

Alia etiam plura, quæ extra territorium exerceri possunt,videre poteris per Iaf.Dec.& Hippol.in d.l.fin.de iurisd.omn.iud.

Cum igitur omnes actus fieri possint extra propriam Ciuitatem, & dicecesim, quomodo ergo regula nostra adstringit Episcopos, vt in propria Ciuitate,vel dicecesi debeant suas litteras patentes acceptationis alternatiuæ conficere?

Respondeo, quòd cum potissimum fundamentum concessionis alternatiuæ, sit vt Episcopi inuitentur ad residendum in suis Ciuitatibus, & dicecesibus respectiue, vt regula nostra declarat,& satis dixi, in gl.41. & 43. Ideò Papa vult, quod huiusmodi residentia incipiat

20 ab acceptatione † alternatiuæ, & quòd litteræ acceptationis dentur in propria Ciuitate, vel dicecesi, aliàs nihil fiat. Principium namque

21 cuiuslibet † actus potissima pars est.l.1. ff.de origin.iuris. Rota decis.12.nu.2.de iurepatr.in antiq. Et ea, quæ bono inchoata sunt princi-

22 pio † bono peraguntur exitu.cap. principatus 1.q.1.Dixit etiam Bald.in l.fi.nu.4.C.de verb. signif. quòd qui malè incipit,malè finit. Ac secundum Philosophi sententiam, error paruus in princ.est maximus in fine. tradit Molina de Hisp.primog.lib.1.c.2.à nu.8. Et qui ponit initium,debet supplere vsq; ad finè. c.nullus Episcopus.de consecr.dist.1.c.1.de donat.Sic etiam in casu nostro,Episcopi ab acceptatione alternatiuæ,debent incipere cum animo, & effectu residendi,vt benè prosequatur vsque in finem, in ipsius residentiæ continuatione, & ex illo principio,animum perseuerandi insinuent.

Sed quæro primo. An in ipsis litteris acceptationis alternatiuæ, sit apponen-

23 dus locus † loci, veluti in tali domo, seu loco talis Ciuitatis, vel Castri, aliàs non valeant?

Pro parte affirmatiua, quòd sit apponendus

24 † locus loci, est decisio Rotæ 6. de fide instrumen. in antiquis, dicens,quòd in instrumentis sit apponendus locus loci. plenè Bart. in l.de pupillo.§. qui nunciat.nu.2.& 3. & ibi additio quamplures allegans. ff. de nou. oper.nunciat. Abb.in cap.1.sub num.3.& ibidem additionator,in verbo,*locus*. de fid.instrumen.& tradunt omnes in eodem cap.1. Roland. à Valle,conf. 38.n.7.lib.1. Rebuff.in 1.tom.Constit.Franciæ, tit.de litt.oblig.art.4.gl.2.n.5. Caputaq.decis. 98.par.2. Rota decis.1156.nu.2.lib.3.par.3.diuers. Cæsar de Graff. alias plures Rotæ decis. referens,decis.1.nu.9. de dolo,& contumacia, & facit lex 13. ibi,*el lugar, ò casa*. tit.25. lib.4. recopil. Menoch.de præsumpt.lib.2.præsumpt. 84,nu.2. cum seqq. vbi plenè,dicens ita seruari,& practicari.

Facit etiam tex.in Clem. 1. §. nos itaque.de iureiur. vbi probatur; quòd in consecr. Imp. apponitur locus loci,& notat ibi Vital. nn.16.

Sed nihilominus ego contrarium verius esse puto, quia regula nostra, quæ certam formam conficiendi huiusmodi litteras,constituit,de tali insertione loci,nihil dicit

25 † ad tex.in l.item apud, §. ait prætor.ff.de iniurijs.cap.ad audientiam,de decimis.

Item, quia istæ litteræ patentes, ab instrumentis differunt,vt scripsi in gl.59.nu.18.& gl. 61.nu.25.

Item quia vidi seruari, quòd quãuis huiusmodi litteræ non contineant locum loci, nihilominus admittuntur per Dominũ Datarium, si aliàs habent alia requisita regulæ nostræ, & sic ista praxis, & obseruantia est optima interpres. l. cum de interpretatione. ff. de legib.

Et hoc à fortiori locum habebit in litteris patentibus ab Episcopis Hispaniæ transmissis, quia in Hispania, de vniuersali & antiqua con
26 suetudine, seruatur † quòd sola appositio loci sufficiat, nec sit necessarius locus loci. Caputaquen. decis. 98. nu. 1. par. 2. Cæsar de Grassis decis. 1. num. 7. & 8. de dolo, & contuma. Orosius, in l. si quis, §. tabularum. ff. de edendo. n. 51. Acebed. in l. 13. tit. 25. lib. 4. recopila. & faciunt tradita à Couarr. in practicis qq. c. 20. nu. 3. Consultiua tamen erit, quòd pro maiori cautela, in istis litteris patentibus apponatur etiam locus loci.

Secundo quæro, quid, si sint datæ huiusmodi litteræ patentes in loco
27 exempto † diœcesis? Respondeo, quòd validæ erunt, vt conclusi, in gl. 43. q. 7. per totam ex nu. 180. cum sequentib. & in q. 8. dixi, quando Ciuitas veniat diœcesis appellatione.

Terto quæro, vtrum præsumatur, quòd alternatiua sit acceptata? Conclude,
28 quòd non, † cũ acceptatio sit facti, & requirãtur omnes solemnitates per reg. nostram assignatæ. Factum autem non præsumitur, nisi probetur. l. in bello. §. facti. ff. de capti. & postlim. reuersis. l. quæcunque. §. fin. ff. de public. l. adseueratio. C. de non nu. pecunia. Caputaq. decis. 11. numer. 5. par. 1. late Mascar. de proba. conclus. 332. nu. 3. cum seqq. Menoch. de præsum. lib. 6. præsum. 14. num. 1. & per totã, vbi plene, & est expressa decisio Mohedani in terminis 18. ante nu. 1. & nu. 1. de præben. Vbi fuit resolutum, quòd non præsumatur acceptata alternatiua, nisi constet de notabili expensa facta ratione acceptationis.

Vnde fundas se, in alternatiua, illius acceptationem probare tenetur. Quæ probatio fieri debet, aut per ipsum librum Datariæ, vbi tales acceptationes describuntur. Et si forsan talis liber inueniri non posset, probatio acceptationis fieri posset per testes deponentea, de quasi possessione conferendi in mensibus, alternatiuę vigore concessis, aut alijs legitimis modis, vt fuit decisum in Astoricen. Archidiaconatus. 3. Decẽb. 1571. coram illustriss. D. Seraphino, & tradie R. P. D. Germonius, in tract. de indultis. §. volumus. nu. 27. 32. & 33. & vide quæ scripsi in gl. 45. §. 2. ex. nu. 49.

Quarto quæro. An sit necessaria expeditio litterarum dictæ alternatiuę
29 acceptatæ?

Videtur quòd sic, quia ita firmant Puteus decis. 387. lib. 3. & decis. 488. nu. 6. lib. 2. Mohedanus decis. 3. de rescrip. Simonetta iuncta additione, in suo tract. de reserua. quæst. 71. nu. 6. Flamin. Paris. de resignat. benef. lib. 10. cap. 1. nu. 25.

30 Ita vt ante expeditionem litterarum † minimè suffragaretur acceptatio dictæ alternatiuę, quãuis iam esset signata supplicatio. Mohed. d. decis. 3. de rescript. Puteus decis. 387. lib. 3. Licet nonnullæ aliæ decisiones reperiantur in contrarium, vt patet in decis. 251. lib. 2. p. 3. diuers. & decis. 306. lib. 3. eadem par. 3. diuersor. & Flaminius Parisius sibi contrarins de resign.
* benefic. lib. 7. cap. 21. num. 23. * Mandos. in regul. de non iudicand. quæst. 16. per totam.*

31 Nihilominus hodie † tenendum est, quòd nulla sit necessaria expeditio litterarum, sed quòd dumtaxat seruetur forma regulæ nostræ, & ita notissima praxis obseruat.

Ratio est, quia de tempore antiquo, quando
32 † factæ fuerunt dictæ decisiones, non concedebatur alternatiua per regulam nostram, nec per legem generalem, vt tunc: sed per gratias particulares, & Episcoporum supplicationes, vt dixi in declaratione litteræ nostræ regulæ. numer. 3. & 4. & in gl. 31. num. 15. Et ideò mirũ non erat, si esset necessaria litterarum expeditio, obstante reg. de non iudicando iuxta formam supplicationis.

Cæterum, cum hodie per regulam nostram concedatur gratia alternatiuæ, & certa forma illam acceptandi constituatur: nec sit necessaria vlla supplicatio, nec alia concessio, nec dicatur quòd fieri debeat aliqua litterarum expeditio, cessat prorsus dubitandi occasio, ac tãgam in glos. 65. nu. 19.

Quinto quæro, quænam sit formula istarum litterarum patentium? Di-
33 co † quòd Paulus Fuscus in suo tractatu de visitatione lib. 2. c. 28. nu. 33. formam constituit huiusmodi.

Formula litterarum acceptionis Alternatiuæ.

N. B. T. beneficium, & gratiam alternatiua per regulam nouissimè editam Cancellariæ Apostolicæ à Sanctissimo D. N. Domino Gregor. XIII. Pontif. Max. nuper concessam, & promulgatam Romæ in eadem Cancellaria Apost. anno Incarn. Domini 1572. die verò Iouis 26. mensis Iunij Pontificatus sui anno primo, debita qua decet reuerentia, & gratiarum actione, acceptare volentes, & intendentes: harum serie, animum, & voluntatem nostram declarantes, præfatam gratiam alternatiuæ acceptamus, &c. In quorum fidem, & testimonium præmissorum præsentes nostras (iuxta præfatæ regulæ dispositionem) patentes litteras manu nostra propria subscripsimus, & nostro in similibus solito sigillo imprimi, ac per infrascriptum secretarium nostrum scribi iussimus, & ad R. D. Datarium Sanctitatis suæ trasmitti curauimus. Datum, &c. cum subscriptione, & si-

& sigillo, anno, mense,& die, & subscriptione eiusdem Secretarij.

Potior tamen videtur formula sequens.

Nos N. Archiepiscopus, &c. Intendentes, & volentes obseruare regulam reseruatoriam mensium Apostolicorum Sanctiss. D. N. Clementis Diuina prouidentia Papae VIII. necnon frui gratia, & beneficio alternatiuae, Episcopis apud Ecclesias, aut diœceses suas, verè & personaliter residentibus, per eandem regulam concessa. Propterea humiliter, & debita cum reuerentia, ac omni meliori modo, quo possumus, & debemus, libenter praefatam alternatiuae gratiam acceptamus, ac ea vti velle declaramus, in cuius voluntatis, acceptationis, & declarationis fidem, praesentes patentes litteras per nostrum secretarium, & Apostolicum notarium scriptas, nostra manu propria subsignamus, sigilliq. nostri soliti impressione muniri facimus. & eas ad Illustriss. & Reuerendiss. Dominum eiusdem D. N. Papae Clementis VIII. Datarium trāsmittere curabimus, iuxta formam,& ad effectum, de quibus praedicta regula. Dat. in aedibus nostris, vel in tali loco huius nostrae Ciuitatis, vel Diœcesis, sub tali anno, die,& mense, testibus ad praemissa vocatis, & praesentibus N. N.

Deinde apponatur subscriptio ipsius Episcopi, necnon solitum sigillum imprimatur.

Postmodum dictus Secretarius, & Notarius hanc fidem faciet.

Et quia ego N. authoritate Apost. Not. &c. ac Secretarius praed. Reuerendiss. Domini mei Archiep. dictas patentes litteras manu propria scripsi, & omnibus supradictis, vnà cum dictis testibus interfui. Ideò hoc praesens publicum fidei, ac testimonij instrumentum signaui, & subscripsi meis solitis, & consuetis signo, & subscriptione in praemissorum fidem.

Quamuis enim plura ex supradictis necessaria non sint, veluti descriptio,& subscriptio, ac fides Notarij, & Secretarij: nec testium appositio, aut interuentio, ex his quae diximus in glossis praecedentibus. praesertim in gl.61. ex num. 24. cum seqq. Nihilominus potiori pro cautela, & vt facilior sit recognitio per Dominum Datarium facienda, vt in gl. 64. dicemus: ita fieri opportunum erit, & de fide recognitionis per dominum Datarium danda, vide in d.gl.64. in fine.

Summaria Glossae 63.

1 *Litterae patentes acceptationis alternatiuae, sunt transmittendae huc ad Datarium.*

2 *Litterarum patentium transmissio, an fieri debeat cum nuncio proprio, et nu.6.*

3 *Nuncius proprius, et specialis est mittendus, in re graui.*

4 *Nuncius persona priuata, an possit esse generalis.*

5 *Nuncius specialis, an requiratur in contractibus inter absentes.*

7 *Nuncij missio, non est de substantia actus.*

8 *Patentium litterarum transmissio, si fit, non curatur de modo.*

9 *Obseruantia quamplures effectus parit.*

10 *Acceptatio alternatiua, non fit per nuncium, sed ab eodem Episcopo.*

11 *Mandatum expressum, an requiratur ad praesentandum coram Datario litteras acceptationis.*

11 *Lex si non dicit, nec nos dicere debemus.*

12 *Procurator praesumitur Episcopi, qui praesentat litteras patentes acceptationis coram domino Datario.*

13 *Scripturas portans de longinquis partibus, praesumitur contentus in illis.*

14 *Mandatum tacite datur, quando Episcopus scribit ad aliquem, quòd litteras suae acceptationis praesentet.*

15 *Mandatum praesumptum ex pluribus inducitur, et num.19.*

16 *Mandatum non requiritur ad impetrandum rescripta gratiae, nec iustitiae nomine absentium.*

17 *Rescripta iustitiae de iure communi impetrari non possunt, absque speciali mandato, et quid sit hodie. num.18.*

20 *Mandatum datur per litteras missiuas. Necnon reuocatur.*

21 *Mandati de defectu ad praesentandum litteras opponere nequit Episcopus, nec prouisus ab illo.*

22 *Poenitere an possit Episcopus, postquam transmisit litteras patentes acceptationis.*

23 *Poenitentiae semper est locus in contractibus, quando non est actus conclusus.*

24 *Factum nihil esse dicitur, dum aliquid addendum superest.*

25 *Perfectus non dicitur actus, quando aliquid deficit, et num.26.*

27 *Plenitudo non indiget repletione, et nu.28.*

29 *Soluisse nihil videtur, qui totum non soluit.*

30 *Purgatum non est attentatum, nec spolium, nisi sint purgata vsque ad obolum.*

31 *Contractus perfectio consistit in vltimo puncto, & instanti conclusionis.*

32 *Testamenti conclusio consistit in vno puncto indiuisibili.*

33 *Tractantur plura, quae non concluduntur.*

34 *Conclusio, non autem tractatus attenditur.*

35 *Acceptata non dicitur alternatiua, quamdiu litterae acceptationis non sunt recognitae à Datario.*

36 *Intimatio reuocationis an sit necessaria, vt sit locus poenitentiae, & nu.48.*

37 *Intimatio non requiritur, quādo reuocatur procurator constitutus ad contrahendum matrimonium, vel ad leuandum de baptismo, n.38.*

vel

vel acceptandum beneficium, num. 39. & 40. vbi idem dicitur de reuocatione mandati ad præsentandum dati.
41 *Intimatio reuocationis non est necessaria, quando solum agitur de damno constituentis procuratorem.*
42 *Reuocationis nuncij intimatio non est necessaria, nec epistolarum transmissarum, nu. 43.*
44 *Nuncius, seu epistola sunt vox propria, & organum domini, & illum repræsentant, num. sequenti.*
45 *Nuncius dicitur cornu, seu tuba domini, per quod, seu quem sonum vocis producitur.*
46 *Consensu deficiente, nulla obligatio contrahitur.*
47 *Nuncius longe distat à procuratore, & differentia assignantur.*
49 *Illusio, & variatio reprobatur, maximè in personis Ecclesiasticis.*
50 *Reuocationis intimatio, si non fieret in hoc casu, plura inconuenientia resultarent.*
51 *Reuocatio procuratoris non intimata, regulariter non prodest.*
52 *Reuocationis nuncij, & epistolæ, requiritur intimatio, quando non agitur de lucro captando, aut ex parte reuocantis adest dolus, vel culpa, & nu. 53. & 54.*
55 *Datarium ad suæ Sanctitatis, quare litteræ patentes acceptationis sint transmittendæ.*
56 *Datarius repræsentat personam Papæ.*
57 *Datarij per manus, omnia quæ sunt gratiæ transeunt, sine quo nihil fit.*
58 *Datarius non concedit gratias, sed Papa.*
59 *Datarij ad motum, & intentionem, moueri solet Papa.*
60 *Datarius dicitur organum mētis, & vocis Papæ.*
61 *Datarij munus, & officium excelsius omnibus est, licet Papa morte expiret.*
62 *Bernardinus Paulinus Datarius laudatur.*

Et litteras ipsas, huc ad Datarium Sanctitatis suæ transmittere teneantur. glos. 63.

ON solum Episcopus volens frui alternatiuæ beneficio, debet illam acceptare, per litteras patentes propria manu subscriptas, & suo sigillo munitas, & in propria Ciuitate, vel Diœcesi datas, vt in quatuor præcedentibus glossis scripsi; sed etiam tenetur illas huc ad Datarium
1 † suæ Sanctitatis transmittere, vt in themate huius glossæ continetur.

Quæro primo, an ista transmissio debeat fieri cum proprio nuncio
2 specialiter ad id misso, vel sufficiat transmittere illas cum communi, & ordinario tabellario, seu cursore, vel cum alia persona, aliàs ad Curiam ad diuersa negotia, veniente.

Et quidem videtur, quòd debeat esse proprius, & specialis nuncius. Nàm agitur de negotio graui, ex his quæ dixi in §. 4. prœmiali nu. 21. & ex nu. 25. vsque ad nu. 66.

In negotio autem graui est mittendus nun-
3 cius specialis, † & solemnis, vt tradit Cardinalis per tex. ibi in Clemen. 1. §. nos itaquè. notab. 5. nu. 2. dn iureiuran.

Item, quia nuncius saltim personæ priuatæ,
4 non potest esse generalis, † sed debet esse specialis, Bar. in l. quòd autem. §. constituere. num. 4. ff. de constit. pecun. & in l. 1. §. quamuis. ff. de procuratoribus, Gundisaluus Villadiego in tractatu de legato part. 3. quæst. 1. num. 27.

5 Rursus, quia nuncius specialis † requiritur, quando contractus inter absentes consensu partium perficitur, gloss. fin. in l. 1. ff. de contrahen. empt. Alexand. in addit. ad Bar. in l. consensu, verbo, *quod oriuntur.* sub nu. 2. ff. de act. & obligat.

Hæc autem acceptatio alternatiuæ, est quidam quasi contractus. Put. decis. 88. num. 1. lib. 3. Achilles decis. 2. num. 3. super regula de modifican. indultis, & dixi in gl. 41. quæst. 2. & in gl. 50. num. 5. & gl. 58. igitur nuncius debet esse specialis.

Nihilominus veritas est in contrarium, videlicet quòd sufficiat transmittere litteras, siue cum nuncio,
6 & cursore ordinario, & communi. † siuè cum alia quacunque persona, aliàs ad Curiam veniente. Tum quia regula nostra nihil aliud dicit, nisi quòd litteræ patentes transmittantur ad Datarium Sanctitatis suæ, & ideò quomodocunque transmissio fiat, satis erit. Nam si aliud regula nostra voluisset, expressisset, vt in alijs requisitis fecit. l. ab hostib. §. sed quòd simpliciter. ff. ex quibus causis maiores. l. 3. ff. de inoff. testam. cap. ad audientiam. 12. in fin. de decimis.

7 Tum quia nuncij missio † non est de substantia actus. Bald. in l. falsus num. 22. C. de furtis.

Tum quia si transmissio fit, non est curan-
8 dum † de modo, cum habeamus effectum l. si mater 3. vbi notat Bald. ante nu. 1. C. de instit. & substit. Roman. cons. 295. sub nu. 2. & dixi in gl. 55. nn. 11. cum seqq.

9 Tum deniquè, quia ita obseruari † videmus l. quædam, in fine. ff. de reb. dub. l. cum de interpretatione. ff. de legib. l. sed & Iulian. §. perinde, ff. ad Macedon. cum alijs adductis per Mascar. de probation. conclus. 1300. num. 19. cum quatuor seqq.

Neque obstant in contrarium adducta. Quia
10 acceptatio † non fit per ipsum nuncium, sed ab eodem Episcopo, & ideò litterarum transmissio potest fieri cum quacunque persona. Posset etiam alijs modis responderi, sed consulto omitto, quia necessarium non est.

Quæro

Quæro secundo, num agens de Curia,
ac deferens præfatas litteras
patentes ad illustriss. Datarium, debeat habe-
11 re ad hoc expressum, ac speciale † mandatum,
ac de tali mandato docere? Breuiter concludo,
quòd non, quia lex nostra hoc non dicit, & sic
nec nos dicere debemus, text. in authentico
de non eligen. secundo nuben. in §. optime. ibi,
Nec qualibet est lex aliquid tale dicens. collat.
1. l. at si quis, §. Diuus Marcus. ff. de relig. &
sumpt. funer.

Item, quia eo ipso quod aliquis de Curia
defert ad illustriss. Datarium litteras patentes
acceptationis alternatiuæ, præsumitur quòd
12 sit procurator † Episcopi acceptantis. Bart. in
l. 3. §. causæ, num. 2. ff. de Carboniano edicto,
* *Bald. in l. 1. 2. lect. §. fin. sub num. 1. ff. de procu
ratorib.* Iason. in l. 1. num. 13. C. de procura-
toribus. Cassador. decis. 3. num. 5. eodem tit.
Rota decis. 2. num. 5. lib. 1. parte 3. diuersorum,
Alciatus de præsumptionibus, regula 1. præ-
sumpt. 33. num. 3.

13 Sicut & retinens, vel portans † scripturas,
etiam de longinquis partibus, censetur esse
contentus, & nominatus in illis: nec potest illi
opponi, quod non probat esse contentum in il-
lis, Bald. in l. si qua per calumniam, num. fin.
ver. *vltimo inducitur hæc lex*. C. de Episcop. &
cler. Abbas in cap. coram 34. num. 11. de offic.
delegati. Felin. in cap. 2. num. 27. de testibus.
Imol. in Clemen. 1. num. 14. de procuratoribus.
Boer. cum pluribus decis. 154. num. 1. & seqq.
Gregorius Lopez in l. 21. glos. 1. titulo 5. parti-
ta 3. Antonius Gomezius in l. 45. Tauri. num.
144. ad finem. Acebedus in l. 3 num. 9. tit. 13.
libro 4. recopilat. Alciatus d. præsumpt. 33.
num. 2. reg. 3. Menochius in eodem tractatu
* lib. 2. præsumpt. 35. per totam. *Lambertin. de
iurepatron. lib. 2. parte 2. quæst. 10. artic. 4. nu.
12. vbi cum alijs concludit præsumi descen-
dentem à fundatore, & verum successorem il-
lum apud quem scripturæ fundationis, seu do-
tationis patronatus inueniuntur, & dixi supra
gl. 18. sub num. 110.*

Rursus, quia statim quòd Episcopus mittit
litteras patentes acceptationis, ad aliquem
de Curia, vt illas ad D. Datarium deferat, sa-
14 tis eum ad hunc effectum procuratorem † con
stituit, Ias. in d. l. 1. num. 13. vers. *Ita per con-
cessionem instrumentorum*. C. de procuratori-
bus, & post Ioan. Andr. & Baldum, tradit Bu-
trius in d. cap. coram, num. 2. in fine. & Felinus
num. 9. vers. *limita primo*. de officio delegati,
Marsil. in l. qui falsam, num. 120. ff. de falsis.
Roman. consil. 446. incipit, *primus*, num. 10. &
in singulari 637. Alciatus de præsumptionibus
regul. 1. præsumpt. 33. nu. 4. Menoch. in eodem
tract. de præsumptionibus, libro 2. præsumpt.
34. ex num. 3. Rebuffus in tractatu nominatio-
num, quæst. 14. num. 130. Caputaquen. decisio-
ne 183. nu. 3. & decis. 185. num. 6. par. 2.

Sicut etiam ex pluribus actibus, ex quibus
appareat de scientia, & tollerantia domini,
15 inducitur mandatum præsumptum, † quod
sufficit, licet de expresso non appareat, vt tra-
dunt plenè Vantius de nullitatibus, cap. finali,
num. 47. & num. 100. cum sequentib. Mascardus
de probationibus, conclus. 1171. incipit, *pensio-
nem soluens*, num. 1. & per totam. Menochius
de præsumptionibus libro 2. conclus. 33. per
per totam, Rota decisione 2. de causa possess.
in antiquis, Puteus decis. 27. num. 4. libro 1. &
decisione 277. ac decisione 358. eodem lib. 1.
& decisione 214. libro 2. & decisione 299. per
totam libro 3. Achilles decisione 17. de pro-
curatoribus, & decisione 3. num. 2. & 3. de in
integrum restitut. & decisione 7. num. 2. & 18.
num. 2. de dolo, & contum. Cæsar de Grassis
decisione 2. & 3. de procuratoribus, & deci-
sione 6. num. 6. de probationibus. Caputaq.
decisione 190. num. 4. parte 1. Rota decisione
8. ex num. 8. & decisione 32. num. 2. par. 2. di-
uers. & decis. 586. num. fin. par. 3. diuers.

Hinc prouenit, quòd ad impetrandum no-
16 mine absentium quæcumque rescripta, † tam
gratiæ, quam iustitiæ, inualuit stylus Curiæ,
quòd nullum ad id mandatum exigatur. Rota
iuncta additione, decisione 34. num. 3. de re-
scriptis in nouis. Cassadorus decisione 1. nu. 4.
de procuratoribus. Vantius de nullitatibus,
tit. de nullitate ex defectu iurisdictionis num.
87. Rebuffus in praxi titulo de differen. inter
rescripta gratiæ, & iustitiæ ex nu. 18.

Licet quo ad rescripta iustitiæ, sit necessa-
17 rium mandatum speciale de iure communi, †
vt in c. nonnulli, & ibi glossa verbo, *sine speciali
mandato*, & Felinus, ac omnes, de rescriptis.

Quod etiam hodie admittetur in nonnullis
18 † casibus, de quibus per Crescen. decis. 10. de
procurat. Puteum decisione 87. lib. 1. Caputa-
quen. decis. 6. nu. 2. par. 2.

Ratio tamen dicti styli, & praxis Curiæ, ex
eo potest procedere, quòd eo ipso quòd quis
pro alio impetrat aliquod rescriptum gratiæ,
aut iustitiæ, ac in tali impetratione pecunias
19 expendit, ac laborem ponit, resultat † man-
datum præsumptum, quia creditur ordinem, &
mandatum illius habere. Nam aliter non ia-
ctaret tempus, pecuniam, & laborem. Achilles
decisione 3. num. 2. Cassadorus decis. 1. num. 3.
vers. *quod videtur declarari*, de procuratorib.
Rota decisione 8. num. 8. par. 2. diuersorum,
Puteus decis. 17. & decis. 171. lib. 1.

Ad quod sufficiunt litteræ missiuæ, seu epi-
20 stolæ, per quas rectè datur † mandatum, l. 1.
§. si procuratorem. ff. de procuratoribus, Cle-
men. 1. eodem titulo. Achilles decis. 17. num. 2.
de procuratoribus. Caputaq. decisione 183.
num. 1. & decis. 185. num. 8. par. 2. Prout etiam
per litteras missiuas reuocatur mandatum, vt
plene per Flaminium Parisium de resignatione
lib. 9. q. 28. nu. 1. & per totum.

Quo fit,vt cum Episcopus,qui acceptauit alternatiuam, semper mittat litteras patentes acceptationis ad agentem de Curia, cum ordine vt eas coram Illustriss. Datario præsentet,quòd ex tali transmissione,& ordine,resultet præsumptum mandatum; ita vt non sit necesse docere de alio mandato expresso, nec speciali,nec generali.

Ex quibus,cum quidam Episcopus memoratas litteras patêtes transmisisset ad certam personam de Curia,absq. alio mandato procuratorio; & illa persona easdem litteras præsentasset coram D.Datario: qui illas recognouit,ac approbauit ad finem mensi Augusti 1 & deinde in principio mensis Septembris vacasset vnum beneficium, quod d. Episcopus contulit vni;& Papa contulit alteri, tanquam reseruatum,ratione mensis Septem.vigore alternatiuæ,acceptatæ. Dum prouisus ab Ordi-
31 nario opponeret, † quòd acceptatio alternatiuæ non habuerat effectum, ex eo quòd dicta persona de Curia,quæ litteras patentes coram D.Datario præsentauit,sufficienti mandato carebat. Consultus ego de hoc respondi, huiusmodi exceptionem non releuare, quia quatenus ad hoc esset necessarium mandatum, satis de mandato præsumpto, ex supradictis constabat.

Quæro tertio,vtrum Episcopus postquã transmisit litteras patentes,ante tamen receptionem,& approbationem Datarij,possit pœnitere, ac dicere, quòd non vult acceptare dictam alternatiuam? Respondeo,
32 quòd sic,quoniam in contractibus,& quasi cõtractibus, prout est ista acceptatio alternatiuæ,vt dixi in principio huius glossæ nu.5. sem-
33 per est locus pœnitentię,† quandiu acceptatio nõ est perfecta,& cõtractus omnino cõclusus. l.qui absenti ff.de acquir.poss.l.absenti. ff. de donation.c. si tibi absenti.de præben. lib. 6. & plenè scripsi super gl.16.n.6.cum multis sequẽ. & in gl. 12.ex nu.84.

At verò in nostro casu, ista acceptatio alternatiuæ,nondum est conclusa,ex quo Dominus Datarius litteras nõ recepit,examinauit, ac recognouit, nec Episcopus gaudere potest alternatiuæ beneficio,ante dictam recognitionem, vt regula nostra declarat: igitur pœnitentiæ locus erit.

Comprobatur, quia nihil factũ esse dicitur,
34 dum aliquid addendum superest.l.cum Sillaniã num in fine C.de his quibus,vt indig. vbi Bal. n.2.l.soluendo ff.de verbo.signif.c.1.de baptismo.c.nihil.7. q.1.

35 Nec dicitur actus perfectus, † quando est partim factus,& partim non, vt ad sensum rationis clarissimè patet,& probat tex.in l.2.ibi, *quia ipsi animaduertunt aliquid deesse*, ff.de origine Iuris.

36 Quia rei perfectæ nihil potest † superaddi, l.2.& ibi notat Bald.C.de vindicta,libertate, Bal.in l.vnica. §.his ita.nu.3. C.de caduc.tollend. Negusa. consil.72. nu.10.

37 Sicut plenitudo repletione † non indiget. c. si omnia 6.q.1. Rota decis. 32. n.5.de concess. præbend. in antiq. & plura tradit Tiraquel.de vtroq.retract.§.4.gl.1.nu.16.& in l.si vnquam §.fin. nu. 10. C.de reuocand. donation.& dixi in gloss.13. nu.69.

38 Ac plenum dicitur, cui nihil † addi potest, cuiq. nihil deest, l.Iulianus,la 1. §.fin. ff.de rei vendica. l.huius §. ædes ff. de legat. 1. Tiraq. de retractu conuentionali gl.1. & vnica n. 40.

39 Hinc,nihil videtur soluisse,† qui totum non soluit l.hæredes.§.in illa. ff.famil.herciscundæ. Nec videtur edisse, qui totum non edidit l. si defensor.ff.de interrogat.actionibus.l.ex clausula. ff. iudicatum solui, Speculator in 2. par. tituli de instrument.editione §.dicto de impugnatione, nu.6.

Nec dicitur purgatum spolium, aut atten-
30 tatum, † nisi sint purgata vsq.ad vltimum nummum, quadrantem, aut obulum, Achilles de Grassis decis.1. nu.7.ad fin.de locato, & decis. 17. de restit. spoliato. Cæsar de Grassis decis. 150. n.4.& 8. par.1. & decis.270. n.5.par.2.& decis.171. & decis. 176. & 184. par. 3. Puteus decis.56. n.12. lib.1.& decis.298. lib.2.Pontanus de spolio lib.4. cap.14.n.61. cum aliis per Lancellot. de attent.3.par. cap.fin. num.78. & 85.& 176. & 191.

Rursus.quia validitas,perfectio,& consummatio cuiuscunq. contractus, consistit in illo
31 vltimo† puncto,& instanti conclusionis,a quo contractus,& quilibet actus vim capit,& vtraque pars obligata remanet.l. contractus, ibi, *& postremo a partibus absoluta sint*, vbi notat Bartol. nu.4.& 5. & ibi Salicet. q. 5. ad finem vers. *item dicit*, Fulgos. n.5. Castrensis. n.7. C. de fide instrum. l.fin.C.plus valere, quod agitur, Bal. in l. item quæritur. §. qui completo, notabili 6. ff.locati,Cagnolus in l.lecta.nu.129. & 157.ff. si cert. petat. & in l.fin.nu.166.C.de pactis. Rota decis. 756. nu.6.7.& 8.par.1. diuers. Antonius Gomezius in l.3.Tauri nu.107. ad finem.

32 Sicut & conclusio testamenti † stat in vno puncto indiuisibili, ad quod quando testator non deuenerit, nihil dicitur actum, l. si is qui. ff.de testam.l.hac consultissima. §.ex imperfecto.C.de testamentis,l.ex testamento. C. de fideicom. libert. Oldradus consil. 119. incipit, *Titius facit testamentum*, num. 1. & 2. Parisius consil.67. num.35. lib.3. Socinus consil.92.nu.10.lib.3. Antonius Gomezius in l.3.Tauri, nu. 105. 106. & 107. & 112. Tellus Ferdinandez ibid. 2 par.num.19. ad fin. Acebedus in l. 1. nu. 64.& in l.2.nu.58.59. & 63. tit.4.lib.5.recopilat. Ias.in l.1.num.30. & Ruinus ibidem nu.4. ff.de legat.1.Crescen.decisione 3. de testamen. per totam, Ayora in tract.de partitionibus 3. par.q.23.Rota decis.173.num.6. par.2. diuersorum,

ſorum, plenè Decius conſ. 48. incipit, *in cauſa, & lite*, ſub num. 9. 10. 11. & 12. & ſequentibus.
* *& plene tradit & declarat Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 5. per totam.*

Quam plura, enim incipiuntur, & tractan-
33 tur, † quæ tamen non concluduntur. l. ſi ex cauſa. §. nunc videndum, in fine. ff. de minoribus. l. ſciendum. ff. de ædilitio edicto, cap. dudum, de rebus Eccleſiæ non alienan. Bald. in l. multum intereſt, ante num. 3. C. ſi quis alteri, vel ſibi, Decius in cap. finali, in fin. de præbend. Rebuff. ad concordata Franciæ in rubr. de conſtitutionibus, in gloſ. verbo, *tractatus*, in principio. Decius conſil. 119. num. 1. poſt principium, & conſil. 488. num. 10. cum ſequentibus. Aimon conſil. 202. num. 9. Pariſius conſil. 15. num. 15. lib. 4. Rota deciſ. 104. num. 6. par. 1. diuerſorum. Menoch. de præſumpt. lib. 1. quæſt. 23. à num. 1.

* *Sic dicens, volo teſtari, & concedere, non teſtatur, nec concedit. Bald. in cap. 1. §. notandum, ante fin. verſ. *extra quero*. nu. 2. qui feud. dare poſſ. nec conſideratur voluntas, quę non tranſit in diſpoſitionẽ. l. quidam cum filiũ. vbi Bald. & Imol. ff. de hæred. inſtit. Molina de primogen. lib. 1. c. 4. nu. 6. Sic voluntas imperfecta voluntas nõ eſt. l. cum Sillanianũ. C. de his quibus vt indign. l. ſi quis cum teſtamentum. ff. de teſtam. plene tradit & declarat Mantica de coniecturis lib. 3. artic. 20. num. 1. & per totum.

Aliquando tamen verbum, volo facere, ſeu præſentare, denotat actum perfectum, vt per Lambertin. de iurepatron. 2. par. lib. 2. q. 3. art. 2. per totum.*

34 Ac propterea ſola concluſio † attenditur, ac obligationem inducit, & non quod tractatur, & dicitur. l. ſi voluntate. C. de reſcind. vendit. cap. tua, de his quæ fiunt à prælato. Alexander conſil. 13. num. 6. in fine. & conſil. 18. num. 2. &
* conſil. 28. num. 3. lib. 1. *Decius per text. ibi in cap. fin. vltimo notab. ſub nu. 1. de probation.* Puteus deciſ. 39. lib. 2. Rebuff. vbi ſupra, verſ. *nec aliquod ius ex tractatu quaritur*. Caputaq. deciſ. 16. num. 2. & deciſ. 92. num. 1. par. 3. Puteus deciſ. 39. lib. 2. & faciunt tradita in gl. 45. §. 2. num. 31.

Vnde, cum dicta acceptatio facta per Epiſcopum ante litterarum patentium recognitionem, & approbationem, ac deſcriptionem in libro ad id deputato per D. Datariũ facien-
35 dam, non dicatur vera † acceptatio, ſed quodam initium acceptationis, ſeu præambulum, aut tractatus. & effectus acceptationis, ac cõcluſio conſiſtat in illo puncto, & inſtanti recognitionis, approbationis, & deſcriptionis. ſequitur, quòd interim erit locus pęnitentiæ, & quod Epiſcopus acceptans recedere poterit.

Quarto quæro, an ad hoc vt ſit locus pęnitentiæ, & acceptatio alternatiuæ non teneat, vt diximus in quæſt. præcedenti, ſit neceſſaria intimatio pęnitentiæ,
36 † & reuocationis, facienda, vel perſonæ de Curia, ad quam fuerunt tranſmiſſæ litteræ patentes, vt deferret ad D. Datarium, vel ipſimet D. Datario, ante recognitionem dictarum litterarum.

Iſta quæſtio, profectò talis eſt, quæ meritò quamplures deberet implere columnas. Ego verò, quia tempus mihi deficit, breuiter illam expediam.

Pro parte negatiua, quòd non ſit neceſſaria intimatio, inſurgit primo diſpoſitio text. in cap. fin. de procuratoribus in 6. vbi probatur, quòd tenet reuocatio procuratoris conſtituti
37 ad matrimonium † contrahendum, quamuis intimata non ſit, & ideo contractus matrimonij ſit nullus, licet tam procurator, quam ea, cum qua contraxerit, reuocationem huiuſmodi penitus ignorent, vbi omnes tradunt, & concordat. l. 5. in fin. tit. 2. partita 4. Burgos de Paz conſ. 5. a num. 6.

Et d. textus diſpoſitio ampliatur, vt proce-
38 dat in cognatione ſpirituali, † & emancipatione, & in alijs caſibus, de quibus late per Felinum in cap. ex parte Decani. num. 9. 10. & 11. ac 13. de reſcript.

Secundo, quia non eſt neceſſaria intimatio reuocationis mandati, conceſſi ad acceptan-
39 dum † pro me aliquod beneficium mihi abſenti collatum, & reuocatio non intimata impedit actum acceptationis gerendum. Lap. in c. fin. de procurat. in 6. num. 3. Geminian. ibid. in §. fin. num. fin. in fine. Franchus nu. 8. in fin. Imol. in Clemen. 1. ſub num. 8. verſ. *aduerte tamen*. de renunciatione. Pro quo etiam eſt Rota deciſ. 11. de procuratoribus, in antiquis. vbi dicitur, quòd ſi aliquis fecit procuratorem ad acceptandum beneficium, ſi ſecũdo facit alios
40 procuratores, videtur † reuocare primum, poſito quod non ſit certioratus.

Sicut etiam non eſt neceſſaria intimatio reuocationis mandati dati ad præſentandum,
* vt poſt Caſtr. *conſil. 361. incipit, *venerabilis*. num. 5. & 6. volum. 1. *& alios, concludit Lambert. de iurepatron lib. 2. par. 1. q. 4. principali.
* art. 14. num. 1. & per totum. *& fuit deciſum in Miranden. parochialis ſub die . . . . . . 1603. coram Pegna, per deciſionem Put. 110. lib. 2. licet Couarru. in pract. cap. 9. nu. 8. contrarium teneat.*

Tertio, quia quando ſolum agitur de damno, aut pręiudicio conſtituentis, non eſt neceſ-
41 ſaria intimatio † reuocationis, aut pœnitentiæ. Rota d. deciſ. 11. de procuratoribus in antiquis, ibi, *quia ex quo agitur de praiudicio conſtituentis, non inſpicitur ſi procurator reuocatus ſit certificatus*. Felin. in d. cap. ex parte Decani, num. 18. de reſcriptis. vbi alios plures allegat. Caſſador. deciſ. 2. num. 14. de appellat. At verò iſta acceptatio alternatiuæ, dumtaxat reſpicit commodum, & fauorem Epiſcopi, cum per illam amplietur ſua conferendi facultas, & Apo

ſtolica

ftolica diminuatur, vt notum est, ac dixi in gl. 45.§.1.num.66.ergo.

Quarto, quia reuocatio nuncij tenet ante
42 † intimationem factam de reuocatione, text. in l.si pater, in principio, ibi, *sin autem ignorante filio, vetuisset pater per nuncium, & antequam certior fieret, seruum manumisisset, liber non fit.* ff.de manumiss. vindicta, vbi in casu adeò fauorabili, prout est libertas, probatur quòd si pater permiserit filio, quod seruum manumitteret, & postmodum tale mandatum reuocauit, & filius ante reuocationem sibi intimatam (ignorans de illa) seruum manumisit, quòd manumissio non tenet. Imola in cap. mandato. num.7. post princip. de procurator. facit etiam glos.fin.in Clemen.1.vers.quare di cunt alij, de renunciatione. Bald. in cap. audita, sub num.3.vers. *quaero. quid in nuncio.* de restit.spoliat. Geminian.in d.cap.fin.sub num.2. de procurat.in 6.Felin.in d.c.ex parte Decani, sub num.28. vers. *fallit 6.*

Prout etiam, litteræ seu epistolæ obligato-
43 riæ transmissæ, possunt reuocari † ante receptionem, quamuis reuocatio prius intimata non fuerit, vt scripsi in glos.26. num. 17. cum sequentibus.

Ratio est, quia nuncius, seu epistola sunt nudum ministerium, & vox, pica, & organum,
44 † domini.tex.in l.& licet 15. & ibi glos. verbo, *ministerium.* ff.de constitut.pecun.vbi Bald. & cæteri notant, gl.verbo, *potes.* in l.multum interest.C.si quis alteri, vel sibi. Imola in d. cap. mandato, sub num. 7. post principium, vers. *& ratio est.*

45 Repræsentant vtique litteræ missiuæ, † & nuncij, personam mittentis.l.nuda, vbi Bart.num. 1.ff.de donationibus.

Et nuncius nihil proprio animo facit, sed domini, cuius verbum portat in ore suo. Bald. in d.cap. audita, sub num. 3. vers. *quaero quid in nuncio.*

Sic etiam nuncius dicitur cornu, seu tuba domini, per quod, seu quam, sonum vocis ipsius domini producitur, vt argum.l.Labeo, ibi, *in sono quodam.* ff. de suppellect. legata, docet Felinus in dicto cap. ex parte Decani, ante num.19. vers. *intellige secundo.*

Deficiente igitur consensu domini per pœnitentiam, vel reuocationem, etiam non inti-
46 matam, abest intellectus, † vox, & organum domini, sine quibus nulla obligatio contrahitur. l. non figura litterarum 38. vbi tradunt omnes. ff. de actionibus, & obligationibus. l. Diuus 24.ff.de milit.testam.Ioan.Andr.in cap. finali, post principium, in verbo, *procurator,* ante num.1. de procurator.in sexto. & Geminianus ibid. §. finali. num.2. vers. *& ratio est, quia nuncius, vel epistola.* Felin.in d.cap.ex par te Decani, sub nu.8. vers. *fallit sexto.* de rescrip. Gundisalus Villadiego in tract. de legato 3. par. q.1. num.19.& 20.

47 Vnde nuncius longe distat † à procuratore, quia nuncius nihil facit animo proprio, sed domini: nec concipit verba, in personam suam, sed in personam domini: & loquitur non à se, sed vt organum, tuba, & vox domini. Nec consideratur consensus eius, sed solius domini: & stante nuncio acquiritur domino immediate per se ipsum, & non per nuncium. Quæ omnia aliter se habent in procuratore, quia in actu gerendo, procurator concipit verba in personam propriam, nominando tamen dominum. Item, habet vocem, & organum, ac animum, & consensum proprium, & ex persona sua acquirit domino, mediate tamen, l.1. & ibi glos. verbo, *sed verius.* Bart.& omnes. ff.de procuratoribus. glos. in verbo, *potes.* in d.l.multum interest. C. si quis alteri, vel sibi.Bald.Imola, Gemin.Felin. & Villadiego in locis nuper citatis. num.præced.

Prædictis tamen non obstantibus, affirmatiua sententia, scilicet vt sit necessaria notitia, seu intimatio in casu de
48 quo agitur, verior, † & tenenda mihi videtur, per text. in Clem. 1. de renunciatione. Dicit enim, *cum illusio, & variatio in personis Eccle-*
49 *siasticis † maxime sint vitanda: præsenti constitutione sancimus, vt si quis ad cedendum cuilibet beneficio procuratorem, sponte ac libere constituerit, & ipsum ignorantem postmodum duxerit quomodolibet reuocandum, teneat cessio facta per eum antequam ad ipsius, vel illius, in cuius manibus cessio fuerit facienda notitiam, reuocatio huiusmodi sit deducta.* de cuius text. interpretatione vltra ordinariòs, vide plene Flamin.Paris.de resignat.lib.9.q.25. ex nu.12. vsque ad num.55.

Cum igitur in nostro casu militet ratio proœmialis d.tex.videlicet, quòd illusio, & variatio in personis Ecclesiasticis maxime sit vitanda, quia minime est tolerãdum, quod Pont. Max. illudatur per Episcopos sub colore præ-
50 tensæ reuocationis, & inde maxima † inconuenientia oriantur, quia Papa prouidebit in mẽsibus Martij, & Septembris, credens esse reseruatos, & desinet prouidere in mẽsibus Februarij, Aprilis, & Augusti, & Octobris, putans esse ordinarios. Ac Episcopi hac via infinitas fraudes committere possent, modò dicendo quod gaudent alternatiua, quia illam acceptarunt, modo negando gaudere, quia acceptatio non tenuit, ex eo quòd reuocata fuerit in tempore, & sic infinitæ lites inter prouisos Apostolicos, & Ordinarios suscitarentur. Meritò dicendum est, quòd nisi præcedat dicta intimatio, pœnitentia, seu reuocatio nõ teneat, vt tradit Mandos.cons.18.nu.18.in fin. & num.19. & faciunt quæ scripta relinquo in glos.43.a nu.43.

Rursus, quia regula generalis est, quod re-
51 uocatio † procuratoris, vel actoris, non intimata, non releuat, vt probat text. in l. si mandasset.ff.mandati, & in c.mandato, de procur. & in

& in d. cap. ex parte Decani de rescriptis, & in d. Clem. vnica, de renunciat. Felin. in d. cap. ex parte Decani. nu. 7. & 8. Cassad. decis. 2. nu. 13. de appell. Caputaq. decis. 124. par. 1. & decis. 110. part. 2. Vantius de nullitatibus ex defectu mandati, ex nu. 159. cum seqq. ac dixi in gloss. 56. nu. 124.

Vnde, cum sit regula generalis, quod requiratur dicta intimatio reuocationis, & mutationis voluntatis: & inter vndecim limitationes, quæ à dicta regula excipiuntur, de quibus per Felinum, in dicto cap. ex parte Decani ex num. 10. vsque ad num. 22. talis exceptio, sicut ista de qua agitur, non inueniatur, concludendum est, necessariam fore memoratam intimationem.

Neque obstant pro contraria parte adducta. Nam ad primum, & secundum fundamentum, respondeo, quòd non versamur in casu matrimonij carnalis, vel spiritualis.

Ad tertium fundamentum respondeo, quòd in hoc casu agitur etiam de præiudicio, irrisione, & illusione Pontificis Maximi, & D. Datarij, ac personarum à Sede Apostolica sub præsupposito dictæ alternatiuæ, prouisarum, seu prouidendarum.

Ad quartum respondeo primo, quòd non sumus in casu, in quo per nuncium contrahitur ex rationibus allegatis ibidem num. 10. Nec etiam versamur in casu, in quo per epistolam contrahatur. Nam Papa per regulam nostram concedit alternatiuam, & Episcopus in propria diœcesi eam acceptat. Esto tamen, quòd essemus in casu nuncij, seu epistolæ, nihilominus reuocatio non intimata non teneret.

Tum quia quando is, ad quem fuit missus
52 nuncius aut epistola, non agit ✝ de lucro captando, † reuocatio non intimata, non impedit actum gerendum. Bald. in l si procuratorem 65. in 1. lectura. nu. 5. in fine, vers. *vltimo notabiliter*. ff. de procur. ita intelligens. gloss. fin. in l. 1. ff. de contrahen. emptione, tenentem, quòd reuocatio nuncij debeat intimari, sicut & reuocatio procuratoris. videlicet, quòd dicta gloss. sit intelligenda, quando agitur de lucro captando, non vero si de damno vitando. tenet etiam Felinus in dicto cap. ex parte Decani, sub num. 18. vers. *hanc fallentiam intellige*.

* * Pro quo etiam est viden. Paul. Castren. in cons. 361. incipit *venerabilis*. num. 6. lib. 2. vbi concludit quod ad hoc vt suffragetur reuocatio non intimata, debent cócurre insimul quatuor requisita. primum quod procurator sit constitutus ad actus extraiudiciales; secundum quod actus sit talis quod non possit geri sine expressa voluntate domini; tertium quod reuocatio non redundet in damnum pecuniarium tertij, vel ipsius procuratoris; quartum quod sit talis actus quem dominus non habebat de necessitate facere, de quo consilio est videndus Couarr. alios plures referens, in practic. quæstion. cap. 9. num. 8. *

Prout etiam, ad hoc vt reuocatio non intimata prosit, requiritur quòd in ea non con-
53 currat dolus, nec culpa, † hoc est quòd non sit facta in fraudem, nec clanculum, nec ita tarde quòd si voluisset deducere in notitiam absentis non potuisset, vt post Bal. & Salicet. in l. mandatum. C. mandat. firmat Felinus vbi supra, vers. *oportet tamen, ad hoc vt reuocatio nuncij* de quo erit cogitandum.

At verò in casu nostro, Papa non agit de lucro captando, sed de damno vitando. ex supradictis in num. 50. & Episcopus talem reuocationem faciens, aut est imputandus de
54 dolo, aut culpa. ✝ Igitur sua reuocatio, aut pœnitentia, non intimata in tempore, non releuat.

Quinto quæro, circa illa verba, *huc ad Datarium suæ Sanctitatis*. quare debent dictæ litteræ patentes acceptationis
55 transmitti, magis ad † Datarium suæ Sanctitatis, quam ad alium? Respondeo quia Da-
56 tarius ✝ repræsentat personam ipsius Papæ, vt per Flamin. Paris. de resignat. lib. 11. quæst. 13. num. 18.

Item, quia huiusmodi acceptatio alternatiuæ, est acceptatio beneficij, & gratiæ, vt regula nostra declarat, ibi, *vsu & beneficio*. & ibi, *qui gratiã alternatiuæ prædictæ acceptare voluerit*. Omnia autem quæ sunt gratiæ, concernunt munus, & officium Datarij, per cuius manus
57 † omnia transeunt, & sine quo factum est nihil, vt notissimum est. & faciunt tradita per Caputaq. decis. 139. par. 1. Lancellott. de attent. 2. par. cap. 4. limit. 19. nu. fin. & limit. 29. nu. 3.
58 Nam quamuis Papa concedat gratias, † & non Datarius, vt palàm est, ac dixit Rota decis. 458. nu. 5. lib. 3. par. 3. diuersor. Nihilominus ad illas concedendum, vel denegandum moue-
59 ri solet Papa, † secundum intentionem Datarij, cui desuper rem totam commisit, quique tam ante signatas, quam post signatas supplicationes, in illis, & de illis, prout ratio suadet ponit, & tollit. Rota decis. 575. n. 5. & decis. 624. nu. 5. & decis. 685. nu. fin. lib. 3. par. 3. diuers. ita
60 vt meritò dicatur Datarius organum † mentis, & vocis Papæ, sicut etiam dicimus de Cancellaria. Cassad. decis. 2. num. 7. de vnionibus, & decis. 3. num. 3. ante medium de reseruat.

* * Cæsar de Grass. decis. 1. num. 8. de probation. Vitalin. in Clemen. ad compescendas, num. 48. de sequestrat. poss. & fruct. Felin. in cap. in nostra, corollario 20. de rescript. Mandos. in reg. de annali, quæst. 45. num. 2. pro quo est bonus tex. in cap. porrecta, ibi, *cum igitur à Cancellaria nostra &c.* de confirmat. vtili, vel inutili. *

Quapropter hoc Datarij munus, excelsius
61 ✝ subliminsque cunctis omnibus censetur. Licet per obitum Pontificis omninò expiret, vt in constitut. 81. Pij IIII. sancitur.

Sed quantumcunque excelsum, & sublime officium sit, adhuc hodie magis illustratur, ac decoratur cum admodū venerab. persona Ill. & Reuerendiss. Domini Bernardini Paulini
62 † idem munus, & officiū meritissime agentis, propter maximam illius sapientiam, ac in distribuendis gratijs, & beneficijs erga litteratas, benemeritas, ac pauperes personas, rectitudinem, curam, iustitiam, & prouidentiam.

Circa illa verba, *Sua Sanctitatis*. vide quæ dixi in gl. 55. ad finem.

Summaria Glossæ 64.

1 *Patentes litteræ acceptationis alternatiuæ, sunt à Datario recognoscendæ, & qualiter. nu. 2.*
3 *Instrumentum productum, nullum vitium apparens, continens, parte citata non opponente, plenè probat, absque recognitione.*
4 *Instrumentum publicum, dicitur probatio probata, & probat illud quod cantat.*
5 *Instrumentum publicum, facit rem, clarā, promptam, manifestam, realem, liquidam, patentem, notoriam, indubitatam, ac diffinitam.*
6 *Recognitio instrumenti requiritur, quando pars opponit, non esse à publico notario confectum.*
7 *Instrumenta quando producuntur in Rota, citatur pars ad dicendum contra iura, & videndum iurare testes super illorum recognitione, & si nihil opponit, approbare censetur.*
8 *Recognitio iurium exigitur in Curia, quando proceditur ex officio, & non est pars quæ debeat citari.*
9 *Recognosci solent summariè litteræ patentes acceptationis.*
10 *Instrumentum allatum de longinquis partibus, si à parte aduersa negetur, an sit recognoscendum, quando recognitio sit valde difficilis, & num. 11. adducuntur opiniones contrariæ, & concordantur. num. 13.*
12 *Recognitio præcedere debet compulsationem iurium: vt compulsatio teneat.*
14. *Recognitio iurium non est necessaria, in multis casibus, etiam parte opponente.*
15 *Recognitio non requiritur, vbi adsunt litteræ testimoniales Ordinarij loci, vel fides aliorum notariorum de legalitate notarij actuarij, & num. 16.*
17 *Instrumenta sunt tanto cautiora, quanto plura signa tabellionum continent, cum minor fraudis præsumptio cadat, & n. 18.*
19 *Recognitio manus tabellionis non est necessaria, quando tabellio est persona nota, nec quando instrumentum est antiquum. nu. 20. nec quando agitur de modico præiudicio, num. 21. aut pars nihil opponit, nu. 22.*
23 *Citatus ad dicendū contra iura producta, semper solet opponere, dicens generalia, contra, &c.*
24 *Exceptiones sunt opponendæ in specie, & non in genere.*
25 *Clausula, generalia contra, &c. non operatur oppositionem exceptionum, sed præseruationē iuris ad opponendum, quocunque tempore.*
26 *Recognitionis instrumentorum materia, remissiue.*
27 *Recognitio litteræ, seu epistolæ missiuæ, non debet esse exacta, cum non soleant scribi in præsentia testium, & idem est in recognitione librorum. nu. 28.*
29 *Recognitionis, ac examinationis per Datarium factæ, solet dari fides ab eodem.*
30 *Formula fidei dandæ per D. Datarium de acceptatione alternatiuæ, & recognitione.*

Quibus ab eo receptis, & recognitis. gl. 64.

CONSTITVIT regula nostra, quòd ad hoc, vt acceptatio alternatiuæ per Episcopos facta, valeat debent litteræ patentes, per Episcopos acceptantes transmissæ, recipi, ac recognosci à D. Datario.
1 Nam ad hoc, † vt sit plena adhibenda fides huiusmodi patentibus, & authenticis litteris,
2 seū publicis instrumentis, necessarium est, † quòd legantur, circumspiciantur, ac recognoscantur: vtrum in illis seruata fuerit forma acceptationis per regulam nostram assignata, & an sint integra, solida, & omnique parte perfecta, non cancellata, non abolita, non vitiata. & absque aliqua vituperatione, rasura, aut falsi suspicione, vel primæ figuræ immutatione: vt in authentico de instrumētorum cautela, & fide. §. si verò moriantur, collatione 6. l. fi. C. de edicto Diui Adriani tollendo, c. 2. c. ex litteris. c. inter dilectos, de fide instrum. Speculator in tit. de instru. editione. §. restat. nu. 1. & 2. & Doctores in dictis locis.

Quando enim nullum vitiū dictorum apparet, & omnes requisitas solemnitates continet, nec aduersa pars citata aliquid opponit, standum erit, & credendum dictis patentibus litteris, ac publicis instrumentis à publico no-
3 tario confectis, absque † alio adminiculo. Abbas in c. 1. n. 3. ante fi. vers. *vnum tamen nota hic*. & Dec. ibid. (licet varius.) n. 19. de fi. instr. Speculator, vbi sup. d. n. 1. Aimon cons. 160. n. 2. Menoch. de præsump. lib. 2. præsum. 66. nu. 10. Rota decis. 480. nu. 2. par. 1. diuers. Ægidius concl. 539. incipit, *si pars opponit*, alias conclus. 540. Mascardus. de probat. conclus. 1097. num. 5.

* Nec mirum quod instrumentum publicum apparens probet parte citata non opponente. Quia etiam instrumentum priuatum in iudicio productum, plene probat, quando pars citata non opponit de falsitate illius. nam approbare censetur. Alexand. consilio 185. in in causa, numero finali in fine libro sexto.

Aimon.

Aimon. Crauetta de antiquita. tēpo p. t. §. quę-
ritur. n. 22. & 23. cum sequentib. Petrus Surdus
decis. Mantuana. 199. ex. n. 8. *

Et tunc tale instrumentum dicitur proba-
4 tio probata, & probat illud, quòd cātat. ✝ Bal.
in l. interest. nu. 2. C. de solutionib. & ibid. Ang.
notabili vltimo, Roland. cons. 76. numer.
8. & cons. 79. nu. 47. & cons. 85. nu. 38. vol. 1. &
cons. 40. nu. 8. vol. 2. Caputaq. decis. 421. nu. 1.
par. 2. & 156. nu. 5. par. 3.

5 Nec non, facit rem clarā, promptam, ✝ mani
festam, realē, liquidā, patentē, notoriam, & in-
dubitatam, ac diffinitam. Decius cons. 488. nu.
1. Abbas in c. cū dilecti. nu. 2. de dona. Marsilis
in l. si quis. n. 140. ff. de quæstionib. Rol. cons. 4.
n. 23. & cons. 75. nu. 19. vol. 2. & cons. 79. nu. 87.
& 88. vol. 3. plenissimè Tiraq de vtroq. retract.
§. 2. gl. 1. n. 20. 21. 22. & 23.

Si verò altera pars opponeret contra tale
instrumentum, non esse verum, nec à notario
publico confectum, & signatum; tunc regularī
ter, quamuis nullum vitium visibile contineat,
6 erit recognoscendum, ✝ & comprobandum;
scilicet; quòd fuerit confectum, & signatum
à publico tabellione, seu notario pro tali repu
tato; vel quòd saltim testes desuper examinati
recognoscant manum ipsius notarij; quia est si
bi valde nota; vel per litterarum comparatio-
nem, cum aliis similibus instrumentis ab eodē
notario confectis. Et sic, onus istius comproba-
tionis incumbit parti producenti dictum in-
strumentum. Ita probat expressa lex Hispana
115. tit. 18. Parti. 3. vbi Grego. Lopez in gl. *no es
escriuano publico*. optime declarat. tradit etiam
Bald. in authen. sed nouo iure. nu. 5. C. si. certū
petatur, vbi etiam declarat modum, & quali-
tates talis probationis, & recognitionis. Alex.
in addit. ad Bar. in l. Herennius. ff. de decurio-
nibus. Alciat. de pręsump lib. 3. præsum. 13. nu-
mer. 17. Boer decis. 36. numer. 8. Rodericus
Suarez in l. post rem iudicatam. in declaratio-
ne legis Regni. §. sed pro euidentia. num. 34.
& 36. Auēdan. in titul. de exceptio. n. 26. vers.
Ideoque. Rebuff. in tit. de litterarum obligatio-
nib. art. 1. gl. 8. in fi. Viuius lib. 2. comm. opinio.
opinione 195 Parlador. lib. 2. rerum quotidia-
narum. c. fi. parte. §. 11. num. 15. Caputaq. decis.
117. par. 2. [illegible]

Hinc emanauit inueteratus huius Romanæ
Curiæ stylus. ✝ vt quotiescunque producuntur
aliqua instrumenta, nō solū citetur pars ad di
cendum contra iura producta, & videndum il-
la admitti; sed etiam ad videndum iurare te-
stēs super illorum recognitione, &c. Et si
pars citata opponit aliquid in termino cita-
7 tionis contra fidem dictorum instrumentorum,
examinantur testes super recognitione manus
notarij, à quo sunt instrumenta producta si-
gnata. Sin autē nihil opponit, non examinātur,
quia postquam instrumentum in sui facie ostē
dit omnes solemnitates requisitas non est alia
recognitio necessaria, vt per practicum Octa-
uium Vestrium in praxi Romanæ Curiæ. lib. 6.
c. 1. nu. 7. & 8.

Quando autem non adest pars, quæ debeat
8 citari, ✝ veluti super recognitione litterarum
testimonialium, vel approbationis ab Ordina
rio factæ, aut similium. Tunc vtique in Curia
semper adducuntur testes a parte instante, &
examinantur super recognitione manus, & si-
gillij Episcopi, seu Ordinarij, saltim per similitu
dinē. Et propterea, cum in casu acceptationis
alternatiuę, de qua agitur, non adsit pars quæ
citari debeat, semper solet ex officio D. Data-
rius, aut illius substitutus, summarie examina-
9 re duos testes ✝ super recognitione subscriptio
nis & sigilli, litterarum patentium acceptatio-
nis dictæ alternatiuæ.

Est tamen controuersia inter Doctores, an
quando instrumenta producta afferuntur de
longinquis partibus, si à parte aduersa negen-
tur esse vera, & à publico notario signata, sint
10 comprobanda, ✝ quamuis ex illorum facie ap-
pareat esse perfecta, nec sint in aliquo suspacta?
In quæstione hanc firmant plures, non esse ne-
cessariam comprobationem, quando compro-
batio esset impossibilis, aut admodum diffici-
lis, si persona producens est legalis, pro qua
præsumitur quòd non sit immemor salutis ęter
næ. Ratio est, quia tale præsumitur instrumen
tum, quale apparet in sui figura, & quia ali-
ter aperiretur via fraudibus: & sic oppositio,
seu negatio censetur calumniosa. ita Specula-
tor in titulo de instrumentorum editione. § re
stat. num. 6. Azo in sum. de fide instrumen. in
principio, Angelus in authentico de hęredibus,
& falcidia. §. hinc nobis. collatione 1. Paulus
Castren. in authentica, at si contractus. num. 5.
C. de fide instr. Alc. de præsump. reg. 1. præsum.
13. num. 17. & ibi eius additio, Autr. in add. ad
Cappellam Tolos. quæst. 330. Cor. cons. 17. *vide
tur in hac*, n. 9. vol. 1. & hanc opin. sibi placere
dicit Hippol. de Marsil. in l. si quis. num. 138. &
139. ff. de quæstion. cum aliis per Masc. de pro-
bationibus concl. 1097. nu. 12. ac faciunt tradi
* ta per Men. de præs. lib. 2. præs. 68. & 69. * Hie-
rony. de Monte in tract. de finibus, cap. 106,
numer. 3. *

11 Ex aduerso vero, quòd sit necessaria ✝ di-
cta recognitio, seu comprobatio, de duo
bus; primo de legalitate notarij, secundo de re-
cognitione manus, & signi, seu sigilli illius,
quando notarius est incognitus, concludunt
Bald. in l. còmparationes, numer. 12. C. de fide
instrument. & ibid. Cinus, & Saliicet. Lanfran.
in cap. quoniam contra. §. instrum. productio.
n. 12. de probationibus, Ant. de Butr. in cap. 1.
n. 5. de fid. instrum. Felinus ibid. sub nu. 18. ante
finem, ver. *& adde quod si opponeretur*, & Deci.
nu. 19. Card. in Clemen. 1. nu. 8. de procurato-
ribus, Afflictis decisione Neapolitana. 251. nu.
1. & per totam, Parlador. libro 2. rerum quoti-

dianarum. c.fin. §. 11.nu.16. Viuius lib.2.opi-
nione. 148. decis. Capellæ Tholosanæ 330.
Emanuel Suarez in thesauro receptarum sen-
tentiarum verbo, *Instrumentorum*, Mascardus
de probationibus conclusione. 1097. num. 13.
& 14. & pro hac opinione vrget d.lex 115. tit.
18. Partitâ 3. quæ generaliter loquitur. quam
etiam opinionem tenet Rota teste Achille de
Grassis decis. 5. de fide instrument. & Vestrio
in d.praxi lib.6. cap.1.n.8. Caputaquen.decis.
4. n.2.par.3. Puteo decis.359. lib.2.

12 Prout etiam non est valida compulsatio †
scripturarum, nisi præcedat illarum recognitio
formiter, & citata parte facta, si compulsatio
fiat ab alio notario, quàm actuario, vel illius
successore, aut subrogato, Rota decis. 1. nu. 1.
& per totam, & decis. 2. de fide instrum. in no-
uis, & decis 4. eodem titulo in antiquis. Felin.
in c.cum P. Tabellio. n.3. de fid. instrum. Capu-
taquen. dicta decis. 4. & decis. 5. par. 3. Puteus
decis. 151. lib. 1. & decis. 440. lib. 2. & alias pas-
sim seruat Rota.

Dictæ tamen oppositæ sententię possent cō-
13 cordari: † quòd prima opinio procedat, quan
do non agitur de graui, & magno præiudicio.
& persona producentis est integra, & legalis.
Secunda vero opinio locū habeat, quando age
retur de negotio arduo, & graui. per tradita à
Felino in dicto cap. 1. n. 18. de fide instrum. Ste
phanus Aufredius in addit. ad Capellam To-
losanā q. 330. ante finem. Praxis Papiensis de
formula opponendi contra instrum. vers. *sed
quid si producitur*: Super quo multū valebit iu-
dicantis arbitrium, viso instrumenti tenore, ac
pensatis, & cōsideratis circunstantiis. argumen
to. l. 3. §. tu magis scire potes. ff. de testibus.

14 Plures tamen casus sunt, † in quibus quam-
uis pars aduersa, opponat instrum. non esse à
publico notario confectum; sit illi plena ad-
hibenda fides, licet non fuerit recognitum, nec
comprobatum.

Primus est quando ipsum instrumen. portat
secum post signum tabellionis, litteras testi-
moniales legalitatis notarii, à quo est confe-
15 ctum, & signatum ab Ordinario † loci domici-
lij notarij concessas, ac sua subscriptione, &
sigillo munitas. Nam tunc, etiam parte oppo-
nente, non erit necessaria aliqua recognitio,
quando nullum vitium visibile ex ipsius instru
menti facie apparet. Bald. in l. comparationes.
n. 14. C. de fi. instr. Cepoll. cautela 54. Hip. de
Mars. in l. si quis ne. quæstio n. 144. ff. de quæst.
dicens hunc modum per totam Italiam, imò
quasi per totum orbem practicari. Boerius
decis. 154. n. 4. Steph. Aufr. in addit. ad Ca-
pellam Tolosanam decis. 330. Mascar. de pro-
bationibus concl. 1098. n.5. & 6. Vestr. in pra-
xi. lib. 6. cap. 1. nu. 8. in fine, Parlad. lib. 2. re-
rum quotidianarum. cap. fi. pat. 1. §. 11. nu. 171
vers. *tantundem quoque*, Rebuff. in tractatu de
litteris obligatorijs art. 1. gl. 7. nu. 8.

Secundus casus est, quando tale instrumen
tum haberet fidem, & testimonium aliorum
16 † duorum, aut trium notariorum, asserentium
illum notarium, seu tabellionem, à quo est si-
gnatum, esse talem notarium fidelem, & lega-
lem, suisque scripturis, ac signis plenam sem-
per adhibitam fuisse fidem: ratio est, quia quò
17 signa sunt plura in chartis, tanto † cautiora
sunt instrumenta, glossa singularis in authen-
tico de tabellionibus. §. nos autem, verbo, *ipsis*,
in fine, vbi Angelus colūna 3. vers. *nota instru
mentum*. collatione 4. Cepolla d. cautela 54.
alias 88. incipit, *si aliquis habet*. Lanfrancus in
c. quoniam contra. §. de fide instrumen. n. 5. de
proba. Parlador. vbi supra. n. 17. in princ. Ace-
bedus, in l. 1. n. 138. tit. 21. lib. 4. recopil. Boer.
decis. 154. n. 5. & hoc iure vtimur: Licet Mars.
in d. l. si quis ne quæstio, n. 141. ff. de quæstioni-
nibus, hoc remediū impugnet. ea ratione, quòd
negans signum notarij, pariter poterit negare
signa aliorum notariorum, de illius legalitate
attestantium. quem sequi videtur Mascar. d.
cocl. 1098. n. 32. & 33. Sed profecto ratione ca
rent, quia minor fraudis præsumptio cadit in
18 pluribus † signis, quam in vno, vt supra dixi,
& tradit Felin. in c. post cessionem. nu. 16. vers.
fallit nono. de probationibus. Et faciunt. quæ
dixi in §. 3. procemiali. nu. 163. Et quia si talis
negatio releuaret, pariter etiam possent nega-
ri litteræ testimoniales iudicis ordinarij, de
quibus in casu præcedenti diximus.

Tertius casus est, quando persona tabellio-
19 nis esset nota, † vt scripsit Azo in summa in
authentico de instrumen. cautela. col. 2. vers.
sed qui si proferatur charta publica. Rodericus
Suarez in l. post rem iudicatam, in §. pro eui-
dentia, super declaratione legis Regni. nu. 34.
in fine, vers. *idem si persona tabellionis, & eius
scriptura esset nota in loco*. Gregor. Lopez in l.
115. in glos. verbo, *auerigue*. tit. 18. partita 3.

Quartus casus, in quo nulla requiritur co-
gnitio, est quando tale instrumentum est anti-
20 quum † vltra annos. 60. Bal. in l. comparatio-
nus. num. 14. de fide instr. Socin. cons. 187. nu.
10. lib. 2. Dec. cons. 42. n. 2. Corn. cons. 35. n. 7.
lib. 1. Guido Papa decis. 359. nu. 2. Affl. decis.
251. n. 6. Aimon de antiq. temp. 3. par. nu. 19.
Couarr. in pract. quæstionibus, c. 21. n. 6. vers.
secundus casus. Caputaq. decis. 5. nu. 1. cū seqq.
par. 3. Put. decis. 151. lib. 1. & decis. 359. n. 6.
lib. 2. Rota decis. 52. n. 1. & decis. 54. n. 1. par.
1. diuersor. Menoch. de præsump. lib. 2. præ-
sump. 78. nu. 11.

Quintus casus est, quando agitur de modi-
21 co † præiudicio, & ipsius iudicis motus, cum
ipso instrumento concurrit. Innocen. in cap.
1. nu. 1. Ioann. Andr. n. 4. & cæteri scribentes,
de clericis peregrinis. idem Ioann. Andr. &
Ant. de Butr. in c. 1. n. 5. de fide instr. Pas. in l.
admonendi. n. 208. ff. de iureiur. Greg. Lopez
in l. 115. in gl. verb. *probando*. tit. 18. Partita 3.
vbi

vbi alios allegat, & dixi supra nu. 13.
Sextus casus est, quando pars aduersa tem-
pore citationis, non opponit contra huiusmo-
di instrumentum non esse legale, nec probare:
nec negat esse a publico notario signatū. Quia
22 tunc tacendo † illud approbare videtur. Et præ
sumitur, quod nihil releuans habeat, eo ipso
quòd non se opponit, & sic recognitio non est
necessaria. Ita vt si postmodum opponere ve-
lit, audiri non debeat. Felin. in cap. quoniam
contra. num. 51. de probation. & in c. 2. nu. 31.
in fi. de testibus. Caputaq. decis. 238. numer. 4.
par. 1. & decis. 117. num. 4. par. 3. Put. decis. 159.
nu. 2. lib. 1. & decis. 99. nu. 2. & decis. 486. n. 1. in
prin. lib. 2. Rota decis. 151. lib. 3. par. 3. diuers. &
alias passim tenet Rota, A. faciunt, quæ supe-
rius dixi post princip. nu. 6. & tradita per Ma-
scar. de prob. concl. 1300. incipit, *scripturam pri
uatam.* n. 18.
23 Vnde inoleuit praxis, † vt quando producū
tur instrumēta, vel alia iura, & pars citatur ad
dicēdum contra iura producta, quòd pars cita
ta, in termino citationis cōpareat in actis, & di
cat, *generalia contra, &c.* quæ verba licet nō ha
beant vim oppositionis exceptionū contra ta-
lia iura producta; nā exceptiones sunt opponē
24 dæ † in specie, & nominatim, non autem in ge
nere. c. vt circa, 4. de electione in Clemen. con
stitutionem. eodem titulo. Rota decisione 1. de
libelli oblatione, & decis. 70. de appellation. in
antiquis. Cæsar de Grassis decis. 1. à num. 3. de
accusation. Vantius de nullita. c. fi. nu. 29.
Tamen operantur, vt semper remaneat ius
saluum, & reseruatum ad excipiendum, & op-
25 ponendum † quocunque tempore, etiam post
terminum citationis, quod aliter fieri non pos-
set. Octauius Vestrius in praxi lib. 5. c fi. nu. 10.
Caputaq. decis. 323. nu. 1. & per totam, & decis.
330. numer. 4. par. 1. & decis. 278. & 279. part. 2.
* *Rota decis. 254. num. 6. parte 1. * Et est sic in
telligenda decis. Putei 119. lib. 2. dū dicit, quòd
potest opponi semper, ante sententiam, in eadē
instantia. Sicut etiam d. protestatio non suffra-
gatur post rem iudicatam; Licet obtenta fue-
rit restit. in integr. vt fuit decisum in Bracarē.
iurispatron. de Padronello 1. Martij 1602. Co-
ram R. P. D. meo Sacrato Rotæ Auditore sa-
pientissimo.
Reliqua concernentia materiam recogni-
26 tionis, † tam instrumentorum publicorum,
quàm priuatarum scripturarum, tam per te-
stes, quam per propriam partis confessionem,
vltra Doct. in l. admonendi. ff. de iureiur. & in
l. comparationes. C. de fide instr. & in c. 2. eodē
titu. Vide plenè per Rebuff. in constitut. Fran-
ciæ, tit. de chirographorum, & schedularum re
cognitione per totū. Couarr. in practicis quę-
stionibus, cap. 22. per totum. Acebedum cum
alijs, in l. 5. tit. 21. lib. 4. recopilation. Mascard.
de probat. conclus. 1300. num. 28. cum sequen-
* tibus. * Paulus Granutius plures Rotæ decisio
nes adducens, thoremate 15. per totum.*
Illud tamen non omittere libuit, quòd in re-
27 cognitione litteræ † missiuæ non debet esse
ita exacta recognitio, vt probet, sicut aliarum
scripturarum, cum non soleant huiusmodi lit-
teræ missiuæ scribi in præsentia testium. Cęsar
de Grassis decis. 2. numer. 7. de præbendis. Ro-
ta decis. 560. num. 2. par. 1. diuersorum, vbi alij
plures citantur.
Idemque est pari ratione in recognitione
28 partitarum descriptarum † in libris, & cedulis
mercatorum. Puteus decis. 1. de fide instrum. in
manuscriptis. Rota decis. 306. nu. 1. par. 2. diuer
sorum, & in dicta decis. 570. numer. 2. par. 1. di-
uers. & faciunt tradita per Bartolum, in l. nuda
num. 10. ff. de donationibus.
Denique, postquā litteræ patentes accepta-
tionis alternatiuæ sunt receptæ, & recognitę
per D. Datarium, nō solum per inspectionē illa
rum, sed etiam præuio summario examine te-
29 stium, vt superius dixi n. 9. solet dari fides † ab
eodem D. Datario de prędicta recognitione,
quę fides est tenoris huiusmodi.
30 *Nos Bernardinus † Paulinus Sanctiss. D. N.
Clementis Diuina prouidentia Papa VIII. Data
rius, & vtriusq. Signaturæ Referendarius, notū
facimus, omnibus, & singulis, ad quos spectat, quòd
die prima mensis Octobris anni 1603. pro parte
Reuerendiss. D. Maximiliani ab Austria Archie
piscopi Compostellani, præsentatæ, & recognitæ
fuerunt litteræ acceptationis gratiæ alternatiuæ
mensium, Præsulibus, apud Ecclesias, aut Diœce-
ses suas verè, & personaliter residentibus, ab eodē
Sanctiss. D. N. Papa concessæ. In quorum fidem
pręsentes litteras manu nostra propria subscripsi-
mus, & sigillo nostro muniri fecimus. Datum Ro
mę die, & anno supradictis.*

B. DATARIVS.

Locus † sigilli.

Summaria Glossæ 65.

1 *Alternatiua acceptata, tunc incipiunt gaudere Episcopi, quando litteræ patentes acceptationis recognitæ fuerint.*
2 *Dictio*, tunc, *denotat temporis extremitatem, & est demonstratiua temporis, cui adijcitur. n. 3.*
4 *Dictio*, tunc, *facit includi eandem diem recognitionis; ita vt ab illo momento incipiat gratia alternatiua. nu. 5.*
6 *Dictio*, demum, *est taxatiua, & exclusiua.*
7 *Dictiones*, & non antea, *operantur effectum, statim postea.*
8 *Tempus ad certum prohibitum, post illud concessum censetur.*
9 *Alternatiua si acceptatur in principio Martij, ille mensis erit Apostolicus; & econuerso, si acceptatur in principio Aprilis, erit ordinarius. numer. 10.*

11 *Alternatiua acceptata ingresso mense Februarij, Aprilis, Augusti, aut Octobris, facit quòd pars vlterior mensis, sit Ordinarij, sicut è conuerso, & nu. 12.*

12 *Mensis idem potest esse partim reseruatus, & partim ordinarius: Imo, & eadem dies. nu. 14. & 15. ac eadem hora. nu. 16.*

17 *Concurrentibus, in eadem die vel hora, acceptatione alternatiuæ, & prouisione ordinaria, quanam præsumetur anterior. & nu. 18.*

19 *Acceptatio alternatiuæ non requirit vllam supplicationem, nec expeditionem.*

20 *Alternatiua gaudet Episcopus acceptans, ante scientiam recognitionis.*

21 *Scientia vacationis sedis Apostolicæ non est necessaria, vt teneat collatio Ordinarij.*

21 *Appellatio interposita à procuratore verisimiliter ignorante mandatum sibi concessum, an sustineatur.*

22 *Ignorantia recognitionis litterarum patentium, excusat à pœna priuationis alternatiuæ.*

23 *Alternatiua si renunciatur, à quo tempore sit mensis, Apostolicus vel ordinarius.*

Tunc demum, & non antea, vti incipiant gratia supradicta. glos. 65.

DECLARAT regula nostra,
quòd tunc incipit Episcopus,
qui acceptauit alternatiuam,
vti illa, quando litteræ patentes
acceptationis fuerunt receptæ,
1 & recognitæ † à D. Datario, &
2 non antea. Nam illa dictio, † *tunc.* denotat
temporis extremitatem, l. Gallus, in princ. &
ibi gloss. verbo, *tunc.* vbi omnes notant. ff. de
liberis, & posthumis. l. 4. §. fin. ff. de conditionib.
& demonstrat. vbi Bar. & cæteri. l. vxori vsumfructum
villæ. ff. de vsufruct. legat. l. in substit. ff.
de vulgari, & pupillari. vbi notat Alex. num. 3.
l. penult. ff. de testam. tutela. Clem. 1. vbi notat
Vital. num. 24. de iurepatr. Bald. cons. 57. nu. 2.
vol. 1. Rota decis. 19. sub nu. 1. & ibi additio sub
littera B. de appellation. in nou. Ancharan.
cons. 156. sub nu. 2. vers. *tertio hoc.* Dec. cons. 63.
& pro tenui. num. 2. & 3. & cons. 89. *viso puncto.*
num. 3. Mandos. in reg. 4. Cancellariæ. q. 5. nu. 5.
& in reg. 11. q. 2. nu. 2. & in reg. 34. q. 72. num. 2.
Roman. cons. 19. nu. 2. & cons. 204. nu. 8. in fine.
Guido Papa decis. 720. *supra q.* nu. 1. Soc. cons.
6. nu. 7. lib. 3. Corn. cons. 204. n. 10. lib. 1. & cons.
269. sub nu. 2. lib. 3. Paris. cons. 31. *omissa.* num. 2.
lib. 1. & cons. 62. nu. 9. lib. 3. Rota decis. 360. nu.
2. par. 1. diuers. Quibus in locis Doctores, quamplures
quæstiones resoluunt ex natura dictæ
dictionis, *tunc.*

Nec non, est declaratiua, & demonstratiua
3 † temporis cui adijcitur, vt in d. l. 4. §. fin. ff. de
condition. & demonstr. Dec. cons. 314. num. 4.
Cassador. decis. 1. nu. 3. de testamen. Rota decis.
140. nu. 5. par. 2. diuers.

Ita vt dicta dictio, *tunc* faciat includi eam-
4 dem † diem recognitionis ab eodem momento,
quo litteræ patentes acceptationis recognitæ
fuerunt, vt ex illo momento Episcopus
5 acceptans incipiat † vti alternatiua. l. huiusmodi.
64. ff. de verbor. oblig. Vital. in Clem. 1. §.
si verò. nu. 18. de sepult. Gomez. in §. rursus. nu.
16. instit. de act. plenè tradit Tiraq. de retract.
lignag. §. 1. gl. 11. nu. 30.

Accedant etiam, ea quæ scripsi, fere in terminis,
in §. 5. procemiali. nu. 56. cum seq.

Præsertim stante illa dictione, *demum*. quæ
6 est taxatiua, † & conclusiua, idest ab ipso tempore
recognitionis. l. ex duobus 34. in principio.
vbi notat Aretin. notab. 2. ff. de vulgari, &
pupillari substitutione.

Et eo magis, stantibus illis verbis, & *non an-*
7 *tea.* † Nam eo ipso quòd concludunt, quòd
ante recognitionem litterarum patentium, Episcopus
non potest vti gratia alternatiuæ, ostẽdunt
præcise, quòd ab eodem momento recognitionis,
incipere debeat vsus gratiæ dictæ
alternatiuæ. Nam quod vsque ad certum tem-
8 pus prohibetur, † statim post illud conceditur.
l. in tempus 62. ff. de hæredib. instituendis. l.
fin. C. de legatis. Dec. cons. 597. num. 4. & 5. Simonet.
de reseruat. q. 58. nu. 13. & 14. Paris. cons.
18. num. 7. cum seqq. lib. 4. & conferunt ea, quæ
late dixi in gl. 54. nu. 12. cum seqq.

* * De qua dictione, & non antea. vide plene
per Decium in l. 2. §. certum. num. 6. & iterum
in repetit. num. 15. post Bart. & alios. ff. si certi.
petat. Bartol. & omnes. in l. qui ante calendas.
ff. de verbor. oblig. *

VNDE infertur primo, quòd si Episcopus
acceptauerit alternatiuam effectualiter cum
9 recognitione, de principio mensis † Martij,
quòd quamuis non potuerit prouidere in mensibus
Ianuarij, & Februarij ratione reseruationis
regulæ nostræ; adhuc etiam erit impeditus
prouidere in ipso mense Martij. Nam
stante dicta acceptatione, dictus mensis remanet
Papæ reseruatus. Et sic in isto casu Papa
habebit tres menses continuos, & immediatos,
Ianuarij, Februarij, & Martij, sed mensis
Aprilis erit ordinarius.

Secundo infertur, quòd versa vice, si Episcopus
acceptauerit alternatiuam de principio
mensis Aprilis, aut Octobris, quòd quamuis
menses præcedentes Martij, & Septembris, fuerint
ordinarij; nihilominus gaudere debet
10 alternatiua in ipso mense † Aprilis, vel Octobris.
Et sic fruitur duobus mensibus continuatis,
Martij, & Aprilis, aut Septembris, & Octobris.
Nam menses Martij, & Septembris, sunt
Ordinarij sine alternatiua, & menses Aprilis,
& Octobris sunt ordinarij cum illa.

Tertio infertur, quòd si Episcopus acce-

ptat

ptat alternatiuam post iam cœptum mensem
Februarij,aut Aprilis, aut Augusti,aut Octo-
bris: quòd quamuis in principio cuiuslibet ex
dictis mensibus, ante acceptationem, non po-
tuerit Episcopus prouidere, quia obstabat re-
11 seruatio: tamen in reliquis † diebus eiusdem
mensis, intrauit alternatiua, & illi dies rema-
nentes erunt Ordinarij, ac poterit Episcopus
prouidere de beneficio tunc vacante.

Prout etiam econuerso, si acceptatio con-
tingat fieri, intrante iam mense Martij,aut Se
12 ptembris: vsque ad diem † acceptationis ille
mensis erit ordinarius sine alternatiua,& post
illam diem, erit reseruatus, vigore dictæ acce
ptationis alternatiuæ.

Quartò infertur comprobatio illius opinio-
nis,quam tenui in gl.43.q.5.ex num.136.vsque
160. videlicet, quod vnus & idem mensis,po-
test esse partim reseruatus, & partim ordina-
rius. & quod mensis non sit semper consideran
13 dus,†vt vnum totum integrale, sed sint atten-
dendæ singulæ eius partes, suam causam,& na
turam diuersam continentes, ex iuribus, &
rationibus ibidem adductis.

Quintò infertur, quòd in casu nostro non
solum vnus & idem mensis, potest esse partim
reseruatus,& partim non reseruatus;sed etiam
14 vna,& eadem dies. Nam si conclusio accepta-
tionis fit in vna die mensis Februarij, Aprilis,
Augusti,aut Octobris,tempus illius diei,vsque
ad punctum recognitionis,erit reseruatum, &
ex illo puncto in posterum erit ordinarium, ac
cessabit reseruatio.

15 Et per contrarium,†si acceptatio concludi-
tur in aliquo ex mensibus Martij,aut Septem-
bris, dies illa acceptationis, erit partim ordi-
naria vsque ad illum punctum recognitionis:
& partim reseruata ex illo puncto, & in futu-
rum.vt in terminis tradit Mandos.cons.18. in
principio,& sub nu.8.ad finem. & faciunt ea,
quæ docent Æneas de Falconibus in tractatu
de reseruationibus. quæst.4. principali,effectu
33. Ægidius Bellamera decis. 235. num. 1. Si-
monetta de reseruationibus. q.29.ex num.4.
Glossator antiquus regularum in proœmio,
vers. *ex hoc soluo.* ac scripsi in §.3.proœmiali,
num.128. cum duobus sequentibus. & in §.5.
proœmiali,nu.57.& 58. Et conferunt quæ dixi
in gl.63.ex nu.31.& 35.

16 Imò eadem ratione, vna & eadem hora †
poterit amplecti tempus reseruatum, & non
reseruatum: & poterit esse valida, & non va-
lida collatio Ordinarij. per ea quæ scripta re-
liqui in §.3.proœmiali, nu.47.& 48.& in glos.
63.num.31.& 32.cum seqq.

Sexto infertur,quòd si in ipsamet die,& ho-
ra acceptationis recognitæ, contingeret vaca-
tio alicuius beneficij: (nam vacationis tem-
17 pus est momentaneum,& indiuisibile,† & in
eodem instanti vacat beneficium,& nõ vacat.
Probus in additionibus ad Ioan. Monachum,
in cap.fin.num.29.de consuetud.lib.6. & dixi
in gl.11. nu.27.) quod tali casu, si non posset
bene constare, an vacatio contigerit durante
tempore ordinario,seu potius reseruato. quæ-
18 stio huiusmodi sit regulanda, † & terminanda
in omnibus, & per omnia, secundum regulas
traditas super concurrentia collationum, &
reseruationum in §.3. proœmiali, per totum,
vbi satis plene,& vtiliter scripsi.

Septimo infertur, ad ea quæ dixi in glos.62.
num.31.& 32. quod hodie ad effectum gauden
di gratia alternatiuæ, nulla sit necessaria sup-
19 plicatio, † nec minus litterarum expeditio,si-
cut antiquis temporibus. sed eo ipso, quod
litteræ patentes acceptationis,sunt per D.Da-
tariũ recognitæ, ex tunc Episcopus acceptans
incipit vti alternatiua nostræ regulæ,

Octauo infertur,quod ad hoc vt Episcopus
acceptans alternatiuam, effectualiter incipiat
20 gaudere illa, non est necessaria scientia †dictæ
recognitionis,nec quod lapsum sit tantum tẽ-
pus, vt verisimiliter de illa notitiam habere
possit; sed statim quod recognitio litterarum
patentium est effectuata, incipit vti fructu ip-
* sius alternatiuæ. * & ita sensit Rota in causa
Salmãtina beneficij de Almenar.20.Iunij 1605.
coram R.P.D.Manzanedo.quicquid alias obi-
ter fuerit actum nihil allegando, nec verba
nostræ regulæ ponderando,in vna Seguntina
præstimonij 14.Decembris 1592. corã Orano.
Nam cum in d.causa Salmantina inter alia al-
legaretur, Episcopum non gaudere alternati-
ua,quia non poterat habere verisimilem noti-
tiam acceptationis, & recognitionis, cum be-
neficium vacauerit die sequenti post factam
recognitionem; Rota considerans quod alter-
natiua nõ sit priuilegiũ, vt dixi in §.5.proœm.
nu.123.& in gl.56.nu.137. talem allegationẽ
non admisit,sed reiecit.licet ex alio capite di-
xit,beneficiũ esse reseruatum,vt inferius dicã.

Maxime,quia eo ipso quod Episcopus misit
mandatum ad Curiam pro acceptatione al-
ternatiuæ, non omnino carere dicetur, igno-
rantia, cum lapso tempore opportuno possit
habere quandam verisimilem notitiam.

Ac consequenter,confirmatur ex dispositio-
ne regulæ nostræ, illa tertia quæstio,quam di-
sputaui in §.5.proœmiali,ex num.95.vsque ad
21 num.124. In qua concludo,quòd tenet †colla-
tio facta ab Episcopo de beneficio, cuius va-
catio contigit sede Apostolica vacante: quod
esset reseruatum, si non vacaret quamuis de
morte Papæ nondum notitiam habuerit, nec
verisimiliter habere poterat: Et ibid. tractaui
de regula de verisimili notitia. Pro quo etiam
facit, quod fuit decisum in vna Gerundien.pa
rochialis de Blades,coram Robusterio. videli-
cet,quòd appellatio interposita à procuratore
die 1. Maij, eo tempore quo verisimiliter non
potuit habere notitiam mandati sibi concessi
26.Aprilis,sustineri deberet. & tradit Lancell.
de

de attent. 2.par.c.12.limit.50.num.36. Et plenius Flamin. Parif. de resignatione lib. 9. q. 8. nu. 2. & seqq. Licet in casu resignationis contrarium concludat, quod adde ad ea quæ dixi in d.§.5. procemiali, nu.102. & late Gozadin. cons. 63. incipit, *præsupponitur*. nu.2.& 11. & per totum lib.1.

Nono infertur, quod si post transmissionem litterarum patentium acceptationis ad Curiã, vacat beneficium in tali mense, cuius collatio spectat ad Episcopum, si gaudet alternatiua, & ad Papam si non gaudet, vel è conuerso; ita vt Episcopus verisimiliter poterit ignorare, an dictæ litteræ patentes fuerint iam recognitæ, vel non: quod tali casu quamuis prouideat de beneficio, quod reuera erat reseruatum, tamen causa reseruationis, hoc est, si facta sit recognitio, vel non, poterat verisimiliter dubitari, & ignorari: non propterea priuabitur vsu, †
22 & beneficio alternatiuæ, si iam acceptata fuerit. per ea, quæ scripsi in 56. glos. limitat. 3. ex num. 128.

Decimo infertur, quòd ea omnia, quæ superius dicta sunt de acceptatione alternatiuę, ad considerandum quando, & à quo tempore incipiat mẽsis Apostolicus, vel ordinarius; idem etiam per eandem contrariam rationem sit
23 seruandum in renunciatione, † & resolutione ipsius alternatiuæ, iuxta ea quæ scripsi in glo. 58. num. 23. Siquidem distractus & destructio sunt eiusdem naturæ, cuius sunt contractus, & constructio, vt dixi in glos. 6. num. 170. & in glos. 50. num. 11.

* *Hic adde ea quæ habes ex decisione Salmãtina beneficij 20. Iun. 1605. coram Manzanedo. & adduces quæ opportuna sint.*

Summaria Glossæ 66.

1 *Regula nostra 8. cõtinet clausulam*, sublata, &c.
2 *Clausula*, sublata, &c. *qualis sit, & cuius effectus. num. 3.*
4 *Superior potest auferre ab inferiore iudicandi potestatem.*
5 *Clausula*, sublata, &c. *claudit os iudicibus, & partibus, quamdiu à Papa non aperitur.*
6 *Paria sunt narrata esse vera, vel de illorum falsitate dici non posse.*
7 *Iudices qui stante clausula*, sublata, &c. *de causa cognoscunt absque oris aperitione, sunt grauiter puniendi.*
8 *Clausula*, sublata &c. *ligat ignorantes.*
9 Sublata, &c. *clausula stante, non potest opponi de regulis Cancellariæ, nec per viam replicationis. num. 10.*
11 Sublata, &c. *clausula, ligat etiam futuros iudices.*
12 Sublata, &c. *clausula, obstat etiam in possessorio summarissimo.*
13 *Opponi potest de clausula*, sublata, &c. *quocumque tempore, & in qualibet instantia.*
14 Sublata, &c. *clausula, operatur nullitatem ante oppositionem, etiam si nunquam opponatur. num. 15. & 16. vbi idem dicitur in terminis regulæ de non iudicando, & de annali, sed contra. num. 45.*
17 *Clausula*, sublata, &c. *operatur, vt minus præsumatur derogata prima gratia, in qua continetur, per secundam, & nu. 35. nisi in secunda similiter adsit. num. 36.*
18 *Clausula*, sublata, &c. *operatur eundem effectũ, licet non sit formata per eadem verba, sed per alia æquipollentia.*
19 *Clausula*, sublata, &c. *stante, non potest Signatura iustitiæ concedere oris aperitionem, quia inferior nequit eneruare actum superioris. ibidem.*
20 Sublata, &c. *clausula obstante, si concedatur oris aperitio, an dicatur tolli ius quæsitum.*
21 *Clausula*, sublata, &c. *aufert etiam facultatem, contrarium interpretandi de solo facto.*
22 *Clausula*, sublata, &c. *absque clausula*, quod non possit dari de subreptione. *parum prodest, quia intelligitur veris existentibus prænarratis, num. 23. & num. 25. & ideo hodie semper apponitur. nu. 27.*
24 *Clausula*, si ita est, si preces veritate nitantur. *tacite inest in omnibus concessionibus.*
26 *Clausula*, sublata, &c. *operatur suum effectũ, absque clausula*, quod non possit dari de subreptione, &c. *quando adest constitutio per viam legis, aut gratia ex motu proprio.*
28 Sublata, &c. *clausula, nihil operatur in gratia conditionali, ante conditionis euentũ, & n. 29.*
30 Sublata, &c. *clausula, tanquam accessoria non ampliat.*
31 *Clausula accessoria sequuntur naturam actus principalis.*
32 *Clausula*, sublata, &c. *non obstat, quando concessio, in qua adest, est derogata per legem generalem, vel dispositionem specialem, cum clausula*, quorum tenores, &c. *nu. 33.*
34 *Derogata quando censetur prima concessio per secundam continentem clausulam*: quorum tenores.
37 *Par causa affectionis tollit suspitionem, & à pari nulla fit victoria.*
38 *Clausula*, sublata, &c. *non suffragatur, quando pars committit voluntarie causam, secus si coacta. nu. 43. & 44.*
39 *Committens causam post rem iudicatam, censetur illi renunciare.*
40 *Triennalis possessor committens causam super beneficio, renũciat exceptionem regulæ de trienn.*
41 *Renunciare censetur laudo acceptato, qui patitur examinari testes super iniustitia illius.*
42 *Committens causam contra Religiosum, approbat illius personam.*
45 *Clausula*, sublata, &c. *non operatur, parte non opponente.*

Statu-

46 *Statutum dicens, quod certo casu audientia denegatur alicui, intelligitur ope exceptionis. & num. 47.*

48 *Iudex non potest ex officio repellere agentem, quando pars non opponit, & oppositio requiritur. & nu. 49.*

50 *Clausula* sublata &c. *contenta in lege generali concernente vtilitatem publicam, operatur sine oppositione de illa, secus si concernat vtilitatem priuatam. & nu. 51.*

52 *Clausula* sublata, &c. *non adest, quando solum dicitur*, sic in præmissis per quoscunque iudices iudicari debere, &c.

53 *Oris aperitione stante, non obstat clausula* sublata, &c. *& constituitur praxis de oris aperitione aduersus clausulam* sublata, &c.

54 *Clausula* sublata, &c. *contenta in regula 8. capit etiam illa, quæ sunt ad fauorem Episcoporum.*

Decernentes in prædictis omnibus, per quoscunque, &c. iudicari debere. gl. 66.

1 REGVLA nostra apponit, quo
ad omnia in illa contenta, clau-
2 sulam *sublata, &c.* † hoc est,
(quod sic per quoscunque † iu-
dices, quauis auctoritate fun-
gentes, etiam Sanctæ Romanæ
Ecclesiæ Cardinales, & causarum Palatij Apo-
stolici Auditores, in prædictis omnibus iudice-
tur, sublata aliter iudicandi, & interpretandi,
& diffiniendi facultate. Quæ clausula est ma-
3 ximæ potentiæ, & ligat, ac claudit os † iudici-
cibus, ne aliter decidere possint, & adimit par-
tibus in totum facultatem opponendi, vel di-
cendi contra talem constitutioné gratiam, vel
concessionem, nisi prius aperiatur os à Papa,
Bartolus in l. fin. sub num. 1. C. de canone fru-
mentario. Vrbis Romæ lib. 11. nam cum tex-
tus ibidem disponat, quòd nullus possit impe-
trare canonis mutationem, & impetrata pri-
uilegia à iudicibus non admittantur: dicit
Bart. quòd privilegium in contrarium impe-
trandum debet continere, non obstante tali
lege, quæ prohibet impetrati, vel concedi pri-
uilegia. nam aliter rectè iudex diceret, fateor
priuilegium tuum valere, & te esse excusatum,
sed ego non possum illud admittere, nec audire.
quem sequitur Felinus in cap. nonnulli sub nu.
22. vers. *septima conclusio* de rescriptis. tradit
etiam Anchar. consil. 224. incipit *discutiendum est*, sub num. 2. vbi loquitur in terminis
statuti claudentis os parti, ne possit impugna-
re laudum de iniquitate, vel nullitate, vel ali-
ter quomodocunque, & qualitercunque redar-
guendo. firmant etiam Cardinalis Zabarella
in cap. quia diligentia quæst. 3. & Imola num. 6.
de electione. Et rationem adducunt, quia su-
4 perior † potest tollere potestatem Magistra-
tibus sibi subditis, ne ius super hoc reddant,
cum potestas Magistratum pendeat à superio-
re, Alexand. per tex. ibi in l. 1. §. sublata, nu. 2.
ff. ad Trebellianum, idem Alexan. in l. Gallus §.
& quid si tantum. nu. 20. vers. *secundo limita*. Af-
flict. decis. 361. nu. 18.

* *Prout etiam est valida, & seruanda conuentio apposita in contractu denegandæ audientiæ, donec adimpleatur, vel depositum actuale fiat. Nam d. clausula est inuenta ad præcidendas lites, & nihil turpe aut iuri contrarium continet, & sic est seruant l. 1. §. si conueniat ff. depositi. l. pacta quæ contra. C. de pactis & in terminis tradit Albarus Valascus consultat. 85. num. 7. subdens non consueuisse principes aduersus illam nisi ex magna causa dispensare.*

Et magis in indiuiduo huiusmodi clausulæ
contentæ in constitutionibus, & concessioni-
5 bus Papæ, firmant † Cassador. in decis. 10. nu. 3.
super reg. Carol. Ruin. cons. 76. sub nu. 9. vol. 5.
& cons. 21. sub num. 15. ante finem lib. 1. Gun-
disaluus Villadiego in tractat. de legat. part. 1.
quæst. 7. num. 32. Put. decis. 50. nu. 5. lib. 1. & de-
cis. 377. in fine lib. 3. Caputaq. decis. 134. num. 4.
& decis. 218. part. 3. Rebuff. super concordata
Franciæ titulo de forma, & irreuocabili con-
cordatorum stabilitate, post principium vers.
octauo vult iudices quoscunque, Mandos. in tra-
ctat. de monitorijs quæst. 60. nu. 44. super ver-
bo *sicque per quoscunque iudices*, idem Mandos.
* in cons. 57. num. 3. cons. 63. nu. 1. * Caualcanus
decis. 17. ex num. 72. Paris. cons. 38. nu. 7. vol. 4.
Pontan. de spolio lib. 3. sub nu. 160. Paris. cons.
99. num. fin. lib. 4. * & aliàs sæpissime tenuit
Rota.

6 Paria namque sunt † omnia narrata esse ve-
ra, vel de eorum falsitate dici non posse. gl. fin.
in fine in l. qui habebat 54. ff. de manumissis
testamento, glos. in cap. in nomine verbo *au-
dientia* 23. distinctione. Ias. in l. vbi pactũ. n. 27.
in fine. C. de transaction. Decius cons. 557. n. 3.
& fuit dictum in vna Oscen. Canonicatus pœ-
nitentiariæ sub die 5. Nouembris anni 1597.
coram Illustriss. D. meo Cardin. Pamphilio, &
coram eodem in alia Pampilonen. Prioratus
de Artaiona die 10. Ianuarij 1600.

AMPLIA primo conclusionem supradictam
7 quod graui pœna venirent † afficiendi iudices,
qui sine oris aperitione, de tali causa cogno-
scerent, nam cum sit illis sublata potestas,
talem iurisdictionem vsurparent, & tan-
quam falsarij, & inobedientes, ac indigna-
tionem Dei, & Apostolorum Petri, & Pauli in-
currentes, & temerariè iudicantes, puniri de-
berent, Rebuffus in dicta concordata Franciæ
titulo de firma, & irreuocabili concordator.
stabilitate, vers. *octauo vult*. Mandos. in tract. de
monit. q. 60. n. 44. Ruin. cons. 76. post n. 9. vol. 5.

Amplia

Amplia secundo, vt dicta clausula *sublata,*
8 *&c.* liget etiam † ignorantes, decisio Pedemontana 5.num.2. & 11. Marchesanus in tractatu de commissionibus 1. parte tit. de commissione appellationis cap.6.n.2.& in sequenti glos. latius dicemus, circa decretum irritans, sub q.1.nu.18.

Amplia tertio, vt stante dicta clausula *sublata &c.* neque possit opponi de regulis Can-
9 cellariæ, † quamuis sint fauorabiles, vt fuit decisum in vna Aretin. Commendæ de anno 1587. coram Illustrissimo Domino Cardinali Seraphino, & in Anconitana fructuum 2. Dec. anni 1591. coram Illustrissimo Cardinali Pamphilio.

10 Amplia quarto, vt neque per viam † replicationis aliquid dici, & opponi possit contra dispositionem continentem clausulam *sublata,* Puteus decis.377. incipit, *in vna Hispalen.* sub nu.1.lib.3.

11 Amplia quinto, vt etiam dicta clausula liget futuros iudices, † Mandos. in tractat. de monitorijs quæst.60. sub num.4. vbi reprobat Afflict. decis.361. contrarium, vt ipse Mandosius asserit, tenentem. sed Afflictis licet loquatur de hac clausula in dicta decis.361.num.18. & num.41.non tamen dicit quòd non liget futuros iudices, sed in dicto num.41. dicit, quod Princeps non potest tollere iurisdictionem futuris iudicibus constitutis à suo successore, nec ligare manus illorum, & ego latius dixi in glos.36.

12 Amplia sexto, vt etiam in iudicio † possessorio summarijssimo manutentionis, obstet dicta clausula, vt fuit resolutum in vna Cæsar. dismemb.13. Martij 1596. & in eadem causa 23. Maij eiusdem anni 1596. coram R.P.D. meo Iusto. vbi propterea fuit denegata manutentio, licet dubitauerit Put. decis.50. sub num.5. lib.1.

Amplia septimo, quòd de hac clausula *sublata &c.* potest quandocunque, & in qualibet
13 instantia † opponi, cum sit impedimentum reale, adimens inferiori iurisdictionem, & reddens ipsum ad iudicandum, & procedendum inhabilem, vt fuit decisum in vna Calagurritana Canonicatus, seu confidentiæ 9. Iunij, & 1. Iulij anni 1592. coram R.P.D. meo Pegna Rotæ meritissimo Decano, decis. Ianuen. 190. incipit *nomen debitoris* nu.8.

Amplia octauo, vt non solum sint ipso iure nulla omnia acta gesta post oppositionem dictæ clausulæ, sed etiam illa quæ gesta fuere
14 ante oppositionem illius, † vt similiter fuit decisum in dicta causa Calagurritana Canonicatus, seu confidentiæ sub 1. Iunij 1592. coram eodem R. P. D. meo Pegna, Rota Ianuen. in præd. decis.190.nu.8.

Imo dicunt prædictæ decisiones, quòd etiam si nunquam opponatur, sit processus ipso iure
15 nullus, † per doctrinam Ioan. Andreæ in additione ad Speculatorem titulo de sententia. §. iuxta, sub num.5. in glos. verbo, *& est.* Alexander plenè cum multis in l. prima. §. sublata, num.2.& 3.ff. ad Trebellianum, Decius consil. 275. aliàs 276. incipit *in causa, quæ Lucæ agitatur,* sub nu.3. vers. *sed prædictis minime obstantibus.* vbi concludunt, quòd stante statuto, vt bannitus, aut alia certa persona non audia-
16 tur, alias processus sit † nullus, quòd licet non opponatur de deneganda audientia vigore statuti, processus erit ipso iure nullus. De hoc tamen vide inferius in limitat.7. num.45. tradit etiam Marchesan. de commiss. part.1. cap.8. de commiss. aperitionis oris, nu.14.15.& 16. in vltima impressione.

Quibus accedit, quòd possessor annalis potest opponere de regula de annali, in secunda instantia, & in causa restitutionis in integrum post rem iudicatam, & relaxatas litteras executoriales, & omnia prius gesta erunt ipso iure nulla, vt latè concludit post Rotam Ludouicus Gomez. in d.reg. de annali quæst.5. nu.3. & per totam, vbi num.4. idem firmat tenuisse Rotam in terminis regulæ 26. de non iudicando iuxta formam supplicat. & vide supra in gloss.56. num.83.

Amplia nono, vt stante hac clausula *sublata &c.* posita in prima concessione, minus præ-
17 sumatur in dubio † derogata talis concessio, per secundam dispositionem contrariam, continentem clausulas derogatorias quarumcunque concessionum, carentem tamen clausula, *sublata &c.* Gundisaluus de Villadiego Rotæ Auditor in tract. de legat. par.1.q.7.n.31. Andr. Gambar. in tract. de offic. & potestat. legati lib.8.tit. de potestate legati, in legibus & statutis condendis, sub nu.14. vers. *quintus casus,* & tetigi in glos.36.nu.29.

Prout etiam pari ratione, si prima dispositio careat ista clausula *sublata &c.* & secunda dispositio contraria, illam contineat, in dubio magis præsumetur pro derogatione primæ dispositionis. ex supradictis, & vide quæ dicam inferius in limitatione 5. huius gl. num.33.

Amplia decimo, vt etiam procedant supradicta, quando adsunt alia verba, quæ æqui-
18 polleant † clausulæ *sublata &c.* veluti si esset decretum prohibitiuum, ne scilicet iudex in contrarium pronunciaret, aut declararet. nam tunc, cum d. verba sunt æquipollentia, ac paris conditionis, eundem etiam debet effectum operari, vt fuit decisum in vna Hispalen. beneficij de Xerez, sub die 6. Nouembr. 1602. per doctrinam Card. in cap. quia diligentia 5. sub num 5. vers. *tertio quaero.* de electione, vbi dixit, quòd illa verba contenta in restitutione Principis, *quod confiscatio non possit allegari, nec aliquid inde secutum, nec aliquis iudex possit ex ea aliquid pronunciare, & quod contra factum esset nullum.* causant nullitatem actus contrarij, &

rij, & auferunt omnem iudicandi potestatem,
* saltim de facto. *quem sequitur ibidem Imola num.6.& reliqui.*

Amplia vndecimo, vt neque etiam Signatu-
19 ra Iustitiæ † possit aperire os ad impugnandam talem concessionem, obstante dicta clausula, *sublata, &c.* cum nullus alius, nisi solus Papa oris aperitionem concedere valeat. Marchesi.de commiss.2.par.c.6.de commissione appellationis. num.1. cum seqq. Et ratio patet, quia inferior à Papa non potest actum superioris eneruare, aut destruere, c. cum inferior, cum similibus. de maior.& obed.

Amplia duodecimo, vt ex oris aperitione contra dictam clausulam, *sublata, &c.* dicatur
20 tolli ius quæsitum, †& obstet reg. de nō tollen. iure quæsito si derogata nō sit. Cæs.de Grassis decis.1.n.8.9.& 10.de verb.sign. cum alijs adductis in gl.7.nu.31.32.& 33.cum seqq. & in glos.36.nu.46.& ex num.54.cum seqq. vbi respondetur ad decis.Caputaq.128. nu.5. par.1. & decis.31.nu.1. & per tot. par.3. contrarium dicentes. Non tamen est necessaria expressa derogatio regulæ de non tollendo, quando conceditur per Papam oris aperitio, vt quotidiana docet experientia, quia tacite illi derogatur, vt dixi in gl.36.à nu.47.

Amplia decimotertio, vt etiam sit sublata
21 facultas declarandi de solo facto, † vt dixi in gl.57.nu.11.

* Amplia decimoquarto, vt neque possit opponi, quod d.gratia non sit verificata, vt latè fuit decisum in Placentina pensionis 21. Iunij 1593. coram R.P.D.meo Pegna. & faciunt tradita supra nu.6.& etiam fuit decisum in vna Messanen. studij . . . . coram Seraphino. nec mirum cum concurrat cum clausula, *sublata,* semper alia clausa, quod nullo vnquā tempore possit dari de subreptionis, vel obreptionis, vel alio intentionis defectu, vt fuit decisum in vna Pampilonen. Archidiaconatus 19. Martij 1593. coram Pamphilio.

Amplia decimoquinto, ex additis supra sub num.4.

Limita modo effectum, & potestatem d. clausulæ, *sublata, &c.* vt intelli-
22 gatur, si insimul cum illa adest alia † clausula, quod non possit gratia impugnari, nec aduersus illam de subreptione, aut obreptione, vel alio intentionis defectu dari. Nam stante hac clausula coniuncta cum clausula, *sublata, &c.* operatur dictum effectum. At vero si clausula, *sublata, &c.* esset sola absq; dicta clausula, *quod non possit dari de subreptione, &c.* tunc quidem non esset clausum os, quo minus dari posset de subreptione. & constito de illa, tota concessio, & gratia corrueret, vt fuit resolutū in vna Calagurritana iurisdictionis 30. Maij 1580, corā Rubeis.& in Nauarren. canonicatus 12. Febr. 1590. coram Illustriss. Card. Pamphilio. & in Pampilonen. Archidiaconatus 19. Maij 1593. coram eodē. & in Elnen. Prioratus 28. Aprilis 1586. coram Orano. & nouissime in alia Ispalen. beneficij de Xerez 6. Nouemb. 1602. corā R.P.D.meo Litta. ac etiam tradit Marchesi.de commiss.par.1.c.8.ex nu.22.cum seqq.in noua impresione.

Ratio est, quia dicta clausula, *sublata, &c.*
23 intelligitur (veris existentibus prænarratis.) Put. decis.213. incipit, *fuit resolutum.* libro 2. Io.Paulus decis.170.Mand.in tract.de monitorijs.q.60.n.44.ad fin. Omnisq. concessio intel-
24 ligitur sub† tacita conditione (si ita est) vel (si preces veritate nitantur) l. vniuersa. C. de diuer.resc.c.2.de rescrip.Bernar.Diaz in reg.98. Couar.in rubr.de testam. 2.par.nu.14.

Si igitur potest opponi de subreptione, & doceri de illa, consequenter sequitur, quòd gratia, seu cōcessio, erit nulla. Necnon, quòd clau
25 sula, *sublata, &c.* tamquā accessoria, † nihil operabitur, cum sequatur naturam principalis. & annullata gratia principali, remanent nullæ omnes clausulæ accessoriæ. gl.fin.in c.significātibus, de off. deleg. Ant.Gabr.in tit.de clausulis, concl.10.per totam. & concl.3. nu.82. Put. decis.91.nu.3.& 4.lib.2.Mohed.dec.11.nu.1.de concess.præb. Put.dec.400.nu.2.lib.1. & decis. 213.lib.2.Rota decis.128.n.3.p.1.diuers. & fuit resolutū in d.causa Ispalen. beneficij de Xerez 6.Nouemb.1602. coram R.P.D.meo Litta.

Si vero constitutio sit generalis per viam
26 legis, aut specialis, ex motu proprio, † non vero ad partis supplicationem, ita vt non sit locus subreptioni, iuxta tex.in cap.si motu proprio, de præb.lib.6.Clem.si Romanus.& ibi gl. fin.eodem tit.cum adductis in gl.32.nu.4. Tunc quidē quamuis deficiat clausula, quod nō possit opponi de subreptione: nihilominus clausula, *sublata, &c.* suum debitum effectū habebit.

Hodie tamen ad obuiandum huic limitationi, raro reperietur aliqua gratia, in qua adsit
27 clausula, *sublata, &c.* quæ similiter † non contineat clausulam, quod non possit dari de subreptionis, aut obreptionis vitio, siue intentionis defectu: de qua clausula vide Caputaq. decis. 128.nu.3.par.1. & decis.228.p.3. Paris.cons.1. nu.75.vol.4.

Limita secundo, quando gratia, aut conces-sio, vbi adest clausula, *sublata, &c.* est cōditio-
28 nalis. † Nam sicut gratia principalis ante cō-
29 ditionis euentum, nihil operatur. † l.si quis sub conditione 8. ff.si quis omissa causa testamēti. l.cedere diem.ff.de verb.significat.Rota decis.10. de concess.præb.in nouis.& decis.323.par.2.diuersorum, cum adductis per Flamin.Paris.de resign.lib.1.q.3.ex nu.20. Pariter etiam clausula, *sublata, &c.* tāquam accessoria, nihil potest operari, vt tradit in terminis Cassad. decis.10. nu.4. super regulis Cancellariæ. & fuit resolutum in vna Vrgelen.Canonic.28.Octob.1592. corā Illustriss.D.Blanchetto.& in Oriolen. decimarum 19.Iunij de an.1592. coram Gypsio, & alias

& alias sæpius, ac dieam in gl. sequenti, circa materiam decreti irritantis, nu. 51.

Limita, seu declara tertio, vt dicta clausula
30 *sublata, &c.* tanquam accessoria non ampliet † concessionem, seu dispositionem principalem, nec se extendat vltra limites gratiæ, seu dispositionis principalis, vt fuit decisum in vna Calagurritana Motus proprij de Victoria 15. Iunij 1592. coram Illustriss. D. meo Card. Pamphilio, & in Valentina decimarũ sub 9. Iunij 1597. coram eodem. Rota etiam decis. 300. nu. 6. lib. 3. p. 3. diuers. Marchesf de commiss. p. 2. c. 8. sub nu. 11. in vltima impress.

Semper namque clausulæ accessoriæ opposi-
31 tæ ad actum, sequuntur naturam illius, † nec illũ ampliant. l. fi. C. de non num. pecunia. Aim. Craueta in tract. de indemnit. mulier. ex num. 3. cum sequentib. Puteus decis. 255. nu. 4. lib. 1. & decisione 91. libro 2. Antonius Gabriel in titulo de clausulis, conclus. 10. nu. 1. & per totam vbi plene.

Limita quarto, nisi postea talis dispositio in qua continetur clausula *sublata, &c.* sit deroga
32 ta † per aliam legẽ generalem, in contrarium factam, quia tunc tollitur clausula *sublata, &c.* & illius effectus, vt fuit resolutum in vna Romana pecuniaria 23. Ian. 1594. coram R. P. D. meo Litta, & in vna Burgen. de Ecclinas 28. Octob. 1587. coram Orano.

Limita quinto, quãdo in secunda dispositione contraria, aliter quam per viam legis generalis facta, adsit clausula, *quorum tenores pro ex-*
33 *pressis, &c.* † Nam tunc si mediante dicta clausula, *quorum tenores, &c.* remanet derogata prima dispositio, pariter & clausula, *sublata, &c.* accessorie ad illam posita, derogata remanebit. Cassad. decis. 10. nu. 4. in prin. & fuit decisum coram Illustriss. Blãchetto 29. April. 1592. in vna Vrgelen. Canonicatus.

Quando autem prima dispositio sit derogata,
34 vel non, per secundam, † continentem clausulam *quorum tenores, &c.* late declaraui in glos. 36. ex nu. 13. vsq. ad nu. 74.

Si vero sit dubium, an sit prima concessio cõtinens clausulam *sublata, &c.* derogata per secundam dispositionem contrariam, illa carentem, propter rationes quę hinc inde possent adduci, ex his quæ scripsi in glossa 36. a num. 63. vsque ad 74. Tunc quidem in dubio, erit inter
35 pretandum † pro non derogatione, propter virtutem & effectum clausulæ *sublata, &c.* & è contra; vt dixi supra in 9. ampliatione huius glossæ nu. 17.

Sin autem vtraque dispositio, prima, & secũda, contineat dictam clausulam *sublata, &c.* tunc quidem neque prima clausula, neque se-
36 cunda aliquid † operabitur, cum ad inuicem se impediant, argumento tex. in l. non solum. 67. §. vno. ff. de ritu nuptiarum. Iason in l. qui iurisdictioni. num. 9. vers. *septimo fallit.* ff. de iurisdict. omn. iudic. Felin. in c. cum oporteat, nu.
37 3. de accusat. vbi habetur, quod a pari nulla † fit victoria, & quod par causa affectionis, tollit suspitionem.

Limita sexto, nisi pars, quæ obtinuit gratiã continentem dictam clausulam *sublata, &c.* cõ
38 misisset † causam super validitate, & canonizatione illius. Nam tunc committendo causam renunciare videtur dictæ clausulæ *sublata, &c.* ex quo aliter non posset discuti de viribus d. gratiæ, vt in terminis fuit decisum in vna Elnen. mineriorum 28. Apr. 1588. coram Orano, & faciunt tradita per Lancellot. de atten. 2. p. c. 4. in præf. nu. 484. & seqq.

Sicut etiam committens causam post rem
39 iudicatam, † censetur rei iudicatæ renunciare. Mohedan. decis. 4. de re iudicata. Caputaq. decis. 323. n. 4. p. 1. & decis. 278. & 279. p. 2. Achil. de Graff. decis. 12. n. 6. de re iud. Rota decis. 55. lib. 2. p. 3. diuer.

Ac triennalis possessor, committens causam
40 super beneficio, lapso triennio, censetur renunciare exceptioni regulæ de triennali. Achil. de Grassis, decis. 1. super regula de triennali in impressis.

Et lando acceptato renunciat, qui patitur
41 † examinari testes super iniustitia illius. Put. dec. 202. incipit. *patientia*, lib. 2.

* Ac conferunt ea quæ late, tradunt Ripa in l. naturaliter. §. nihil commune, num. 27. ff. de acquiren. possessione, & in responsor. primo de exceptionibus. Gallesius de obligatione Camerali, particula 4. quæst. 4. num. 1. & per totam, Lancellot. de attentat. 3. parte, cap. 24. q. 31. nu. 1. ac per totam. *

Committens etiam causam contra Religiosum inhabilem ad comparendum in iudicio,
42 approbat illum, † & non potest contra eum de inhabilitate opponere. Achil. de Graff. decis. 1 de regularibus.

Sublimita hanc sextam limitationem, quando pars commisit causam in Rota, non volun-
43 tarie, sed compulsa † ad fugiendas molestationes aduersarij, in statu, & terminis, in quibus coram iudice inferiore reperiebatur, vt fuit decisum in vna Pampilonen. Prioratus de Artaxona 20. Ianuarij 1600. coram Illustriss. Cardi. Pamphilio, vbi cum vnus Prioratus esset vnitus cuidam Capitulo, cum clausula *sublata, &c.* & postmodum fuisset impetratus ab alio, prætendens vnionem esse nullam, cuius impetrationis vigore impetrans agitabat contra Capitulum coram Auditore Cameræ; Capitulum ad fugiẽdas molestias, obtinuit committi causam in Rota in eisdem statu, & terminis, &c. & deinde cepit opponere de clausula *sublata, &c.* contenta in dicta vnione. Et quamuis pro parte impetrantis inter alia respondebatur, quod per dictam commissionem fuerat dictæ clausulæ *sublata, &c.* renunciatum; nihilominus Rota te-
44 nuit † obstare clausulam supradictam, quia non voluntarie, sed coacte, & in eisdem statu, & ter-

& terminis fuerat commissa causa in Rota, absque intentione renunciandi iuri sibi per clausulam *sublata, &c.* quæsito.

Limita septimo, quando pars non opponit
45 † de dicta clausula, *sublata, &c.* quia tunc nihil operatur, nec audientia denegatur, per doctrinam Bart. in l. 1. §. sublata sub nu. 2. ff. ad Trebellianum, tenentis quòd quotiescunque statutum dicit, actionem non dari, non audiri debere, audientiã denegari, & similia: quòd sit opus
46 exceptione, ac oppositione, in ciuilibus. Iason post Angelum, & alios ibid. nu. 2. & 3. cum sequentibus. Socinus nu. 1. & cæteri omnes. ac conferunt ea, quæ latissime de hoc scripsi in gl. 56. limitatione 1. ex nu. 48, vsque ad nu. 109. maximè nu. 65. & 107. & in gl. sequenti nu. 52. vbi similiter dico, quòd quandiù non oppони-
47 tur de decreto † irritanti, non afficit.

Vnde, quamuis iudici constet de clausula, *sublata, &c.* dum pars non opponit de illa, po-
48 test rectè † procedere, & acta medio tempore gesta erunt interim valida: & non potest ex officio repellere partem. Licet secus esset, si ipso iure, absque oppositione, clausulæ, *sublata, &c.*
49 † suum haberet effectum. vt docet Castrensis in d. l. 1. in principio nu. 6. ff. ad Trebellianum. & notat. gl. in l. vbi pactum, verbo, *pœna*. post medium. C. de transact. cum alijs adductis per Tiraquel. in l. si vnquam verbo, *reuertatur*. n. 345. & sequenti. C. de renocand donation.

Neque obstat dicere, quòd clausula, *sublata, &c.* operetur ipso iure, absque partis oppositione, iuxta ea quæ diximus in 8. ampliatione huius gl. nu. 15. Quoniam ista videtur verior opinio, vt requiratur oppositio, licet possit quãdocunque fieri, ex supradictis. Acta tamen interim gesta, non erunt ipso iure nulla.

50 Possunt tamen concordari † istæ opiniones sic, quòd aut clausula *sublata, &c.* continetur in lege, seu dispositione generali, non ad fauorem alicuius particularis personæ, aut partis, sed ad fauorem publicũ emanata: & tunc dicta clausula claudat os, & deneget audientiam ipso iure, absq. aliqua oppositione. Aut continetur in aliqua gratia, seu priuilegio ad fauorem certæ personæ particularis emanato; & tunc sit necessaria oppositio, ex quo ipsa pars potest renuntiare dictæ clausulæ, & non vult vti illa, quandiù non opponit de illa. Ita in simili distinguit gl. singularis in c. statutum, in principio in verf. *commuttantur*. de rescriptis lib. 6. quæ gl. est communiter approbata, vt per Geminianum ibid. sub n. 12. Francum n. 15. & reliquos omnes. Felin. in c. cum accessissent, n. 4. de constit. Anton. Gabriel titulo de clausulis, concl. 3. nu. 31. 33. & 35. Caputaq. decis. 249. par. 1. & est optimus tex. in cap. si diligenti de foro competenti, in fine. l. ius publicum 38. ff. de pactis. & faciunt tradita in gl. 56. nu. 123.

Et ad dicta per Ioannem Andream, Alexandrum, & Decium, sub d. ampliatione. 8. dicto n. 15. potest etiam responderi, quòd procedant. quando impedimentum audientię, procedit ex
51 inhabilitate, † & incapacitate personæ. Secus vero si procedit, aliunde, vt ipsimet Doctores declarant, & Iason in d. l. 1. §. sublata n. 1. & 6. Socin. n. 2. & 3. in eodem §. sublata. Et in hoc etiã casu loquitur allegata decisio Ianuen 190. nu. 7. & 8. nempè in personis forestatis, vt illis tanquam inhabilibus audientia denegetur.

Cogita tamen, quia est difficilis casus istius 7. limitationis, ex adductis pro contraria parte.

Octauo limita, quando non adest integra
52 clausula, *sublata, &c.* sed dumtaxat dicitur, † *quod non possit dari de subreptione, vel obreptione, &c. Sicq. in præmissis iudicari debere per quoscunq. iudices, &c.* Nam tunc cum deficiant illa verba, *sublata aliter iudicandi, & interpretandi facultate.* nec adsint alia verba æquipollentia, non clauditur os, nec operatur d. effectum, vt fuit decisum in vna causa Ispalen. beneficij de Xerez. 6. Nouembris 1602. coram R. P. D. meo Litta. Et quamuis clausula regulæ nostræ non sit explicitè extensa, tamen, ratione illius dictionis. (&c.) habentur omnia alia verba pro expressis, vt dicam, in gl. sequenti ex nu. 2. vsq. ad 10.

* * Nono limita, quãdo adest clausula, *vocatis vocandis*. quia tunc clausula, sublata &c. vti accessoria non impedit audientiam. Rota decis. 102. nu. fin. verf. non obstat. par. 1. diuersor. ac conferunt que dixi de clausula, vocatis vocandis, in gl. 9. in annotationibus nu. 226. *

53 Decimo limita, nisi aperiatur os † à Papa. Nam aliquando solet hanc oris aperitionem concedere, committendo causam, præuia oris aperitione in Rota super negotio principali cognoscendam, & terminandam. Et ad prædictam concessionem obtinendam, solet proponi talis cõmissio in plena signatura gratię, coram Sanctissimo, citata parte. & si pars petens signari dictam commissionem, allegat causas releuantes, & iustas, signatur talis commissio, sin minus, reijcitur. Et interdum solet Papa ordinare Rotæ, quòd desuper detur, & disputetur dubium, an sit concedenda, vel deneganda cõmissio huiusmodi. ac secundũ Rotæ resolutionem, aut conceditur, aut denegatur. Interdum quoq. Papa hoc negocium aliquibus ex Dominis Card. videndũ, & sibi referẽdum committit prout sibi magis placet. Et ideo laudabilis stylus seruatur in Curia, vt cum primum de dicta clausula innotuerit, non prius prudentes iudices procedant, quam per signaturam Papæ os aperiatur. De qua praxi etiam vide Marchesanum. de commissione aperitionis oris.
* c. 8. nu. 33. vsque 43. * & Aluarum Balascum ponentem praxim apud Principes seculares consultat. 85. nu. 7.*

Dum dicit regula nostra illa verba, *in prædictis omnibus*. nota quòd ista clausula, *sublata, &c.*

ta, &c. non solum respicit ea quæ tendunt ad fauorem reseruationis, sed etiam illa, quæ con-
54 cernunt præseruationem † mensium ordinariorum, prout in regula nostra disponitur, vt tetigi in §.4. proœmiali, nu.20. & latius dicam (Deo dante) in gl. sequen. nu.27.

Summaria Glossæ 67. & vltimæ.

1 *Decretum irritans continet regula nostra* 8.
2 *Dictio*, &c. *includit reliqua verba decreti irritantis, & illud quod solitum est apponi, & quæ sunt de natura actus, & nu.* 3.
4 *Dictio*, &c. *includit virtualiter omnia, quæ sunt de natura subiectæ materiæ, stylo, aut consuetudine.*
5 *Dictio*, &c. *quid operatur in contractibus, vltimis voluntatibus, & rescriptis, et alijs actibus, & nu.*6.7.*&* 8.
9 *Dictio*, &c. *siue sit abbreuiata, siue extensa, idem importat.*
10 *Dictio*, &c. *à quo differat à dictione*, & infra. *Et ibi dicitur, an dictio*, &c. *extendatur ad clausulas substantiales.*
11 *Decretum irritans vnde originem trahat.*
12 *Decretum irritans inficit, & annullat omnia, quæ in contrarium fiunt, ac omnes iuris effectus tollit.*
13 *Decretum irritans habet oculos retro.*
14 *Decretum irritans, est tam malignæ, & pestiferæ naturæ, quòd quidquid in oppositum inueniat, destruat vt fulgur.*
15 *Decretum irritans est penetrabilius gladio ancipiti, & omnia interiora afficit.*
16 *Decretum irritans habet inhibitionem in ventre, ac vim priuatiuam, & anoratiuam, & est potentius reseruatione, & nu.* 17.
18 *Decretum irritans ligat ignorantes, quo ad nullitatem actus, non verò quo ad pœnam, & num.*19.
20 *Decretum irritans potest apponere, legatus, sed non ligat ignorantes, & nu.*21.
22 *Decretum irritans Papæ, an liget ipsum Papam, & nu.*23.*dicitur quod sic, contra num.*24.*concordatur, nu.*25.*&* 26.
27 *Decretum irritans contentum in regula nostra, ligat ipsum Papam.*
28 *Decretum irritans istius regulæ coarctat Papam, ad non conferendum in mensibus ordinarus.*
29 *Decretum irritans regulæ nostræ inficit possessionem, necnon in qualibet reseruatione, num.* 30.*et* 31.*siue sit de certo, vel incerto corpore. num.*32.
33 *Certum dicitur, non solum id quod est de per se certum, sed etiam per relationem ad aliud.*
34 *Reseruationes omnes, hodie sunt generales, et inficiunt possessionem, perinde ac si essent super certo corpore, et nu.*35.
36 *Reseruatio an sit generalis, vel specialis stante decreto irritanti, parum curatur.*
33 *Decretum irritans contentum in cap. fin. vt lite pendente in 6. inficit possessionem, et declaratur. num.*38.
39 *Decretum irritans contentum in reseruatione, vel affectione, tunc inficit possessionem, quando constat de tali reseruatione, affectione, aut lite, et alijs modis declaratur remissiue. nu.* 40.
41 *Decretum irritans an inficiat possessionem in alijs casibus vltra reseruationem, aut litem, et pro parte affirmatiua plura adducitur, necnon pro negatiua nu.*42.43.44.*et* 45.*vbi habetur quid sit in collatione facta a Papa iure præuentionis, et concluditur, vt receptior negatiua. nu.*46.
47 *Decretum irritans posuit regula nostra specifice quo ad possessionem, necnon Concil. Trident. et num.*48.
49 *Decretum irritans regulæ nostræ, non inficit possessionem prouisi Apostolici, de beneficio vacante in mense ordinario, tanquã de reseruato.*
50 *Decretum irritans habet plures alios effectus.*
51 *Decretum irritans gratiæ conditionalis, non ligat ante conditionis euentum.*
52 *Decretum irritans non afficit, nisi parte opponente, & declaratur nu.*53.*&* 54.
55 *Decretum irritans non ampliat dispositionem.*
56 *Decreto irritante in collatione Papæ concurrente sub eadem die cum collatione ordinaria, & possessione, nihil operatur, reiecta opinione Socini, & Rebuffi. nu.*57.
58 *Decretum irritans non infirmat actum perfectũ.*
59 *Decretum irritans ex falsa causa interpositum, nihil prodest, sicut nec decretum iudicis. n.*60.
61 *Decretum irritans adiectum ad fauorem vnius, non operatur ad fauorem alterius.*
62 *Decretum irritans appositum in gratia obtenta, tanquam de reseruato, cum non sit, non afficit, nec quo ad diuersum modum vacationis. n.*63. *nec si gratia sit subreptitia. nu.*64.
65 *Decretum irritans, facit vt possit procedi in petitorio, quamuis suspendatur possessorium.*
66 *Decretum irritans importat verbum*, nullatenus, *& verbum*, alioquin, *num.*67. *& alia multa verba remissiue.*
68 *Decreti iuxta formam vacatio, quando, & quomodo contingat, & an inficiat possessionem.*
69 *Conclusio operis, & protestatio auctoris.*
70 *Scribens nullus, sine reprehensione remansit.*

Ac irritum &c.
Glossa 67. & vltima.

ONCLVDIT regula nostra, apponendo decretum irritans, omnibus supradictis in eadem regula contentis, videlicet (irritum, † nullum,
1 inualidum, & inane, ac nullius roboris, firmitatis, & momenti esse, quicquid secus in omnibus supradictis, per quoscunque, scienter, vel ignoranter, contigerit

generis attentari, nam sub illa dictione abbreuia
2 ta, &c. includuntur reliqua omnia † verba,
& partes decreti irritantis. tex. in l. Gallus. §.
idem credendum. & in §. nunc de lege Velleia.
ff. de liber. & posthum. l. magis puto. §. si pater. ff.
de rebus eorũ. & in l. si ita quis. ff. de euictioni-
bus. l. periculi. ff. de nautico fœnore. c. fi. de libel
li oblatione. c. 2. de regul. iur. vbi notat Abb. n.
4. c. nam concupiscentia. & ib Decius n. 2. & 3.
in secunda lectura, de constitutionib. Bart. in d.
§ idem credendum nu. 2. Alberic. n. 13. Castrẽ.
n. 3. Imol. n. 28. & 31. Alexan. nu. 2. cum sequent.
Ias. nu. 7. & sequentib. Tiraquel. de iure consti-
tuti 3. par. limitatione finali. n. 1. Roland. cons.
44. num. 47. vol. 3. Cephalus cons. 88. nu. 1. cum
sequentib. vol. 1.

3 De natura namque d. dictionis subreuiatæ,
&c. est vt semper includat illud, quod solitum
est apponi, ac quæ sunt de natura actus, vel rei
super qua interponitur. l. si duo patroni, §. si
quis iurauerit. ff. de iureiurãdo, d. l. si ita quis,
cum lege sequenti. ff. de euictionibus. Abbas in
d. cap. 2. nu. 4. ff. de regul. iuris. Bol. Imola. & Ia
son in dict. l. Gallus. §. idem credendum. nu. 8.
ff. de liber. & posthumis, Corneus cons. 8. nu. 8.
lib. 1. & cons. 299. nu. 8. lib. 3. Aimon cons. 34. n.
2. Ruin. cons. 54. n. 8. & 13. vol. 3. Frisius cons.
76. num. 7. lib. 1.

4 Nec non comprehenduntur † virtualiter
omnia quæ sunt de natura subiectæ mate-
riæ, & de stylo, seu cõsuetudine. Imola per tex.
ibi in c. significante. nu. 3. de rescriptis. Alexan.
in d. §. idẽ credẽdũ. n. 9. vbi in numeris sequen.
plura cumulat, tam circa materiam contra-
ctuum, & vltimarum voluntatũ, quam etiam
commissionum, & rescriptorum. De quibus cõ
5 missionibus † vide Rotam decisione 9. & decis.
28. sub nu. 2. de rescript. in nouis. & decis. 1. &
decis. 23. sub num. 1. & decis. 82. de rescrip. in
antiquis, & Iason super eodem. §. idem creden
dum. n. 8. 10. & 11. cum sequentibus, vbi plures
quæstiones in proposito cumulat, & late tra-
6 ctat, quando, & per quem; † & quomodo sit di
cta dictio abbreuiata extendenda, ad quem le-
ctorem remitto. Et nonnullis modis limitat, &
declarat Decius in c. nam concupiscentia. nu.
3. de constit. Felin. in c. cum P. Tabellio. nu. 10.
& 11. de fide instrum.

Quibus etiam addo, quòd quando in instru-
mento dicit notarius, præsentibus talibus &c.
tunc est intelligenda, & extendenda illa di-
7 ctio, &c. scilicet, quòd testes † fuerint rogati
Bald. & Salicet. num. 2. in l. hac consultissima in
prin. C. de testam. Alexan. cons. 14. nu. 16. vol. 6.
Iason in l. sciendum. num. 36. de verbo. obliga.
Mascard. de probationibus concl. 1360. incipit,
testes in testamento. nu. 16. Mantica de coniectu
ris, lib. 2. tit. 11. nu. 15.

Passim etiam nos vtimur hac dictione, &c.
8 in clausulis † commissionum, & in informatio-
nibus, & aliis actibus.

Et procedit siue hæc dictio sit abbreuiata, vt
9 in regula nostra; siue per litteras formatas †
scripta, veluti, *& cætera*, quia in hoc nulla est
differentia. Decius in dicto c. nam. concupiscen
tia. n. 4. vbi impugnat Abbatem contrarium di
centem in c. 2. n. 2. ff. de reg. iur.

10 Ac de differentia † dictionis *&c.* & dictionis,
& infra. vide Bart. in d. §. idem credendum. nu.
5. & Alexan. n. 13. ibidem, & omnes.
Adde tamen, quod d. dictio, *&c.* non extenditur
ad clausulas substantiales non solitas apponi,
Rota decis. 1. de verbor. significat. in antiquis.

Quero primo circa materiam decreti ir
11 ritantis, vnde originem † trahat?
Respondeo quòd plures sunt textus de hoc di
sponentes. l. 1. ibi, *nullius momenti.* ff. de feriis. l.
filiusfamilias. 104. §. diui. ff. de legat. 1. l. nõ du
bium, in fin. C. de legibus, c. ad petitionẽ, de ac-
cusationibus, c. vltimo in fi. 4. distin. bonus tex.
in c. si eo tempore. 55. de elect. lib. 6. c. 2. in fine,
cap. quodam 40. ibi. *cum interpositione decreti.*
de præbend. lib. 6. cap. 1. vers. *adijciebatur insu-
per.* cap. dudum, vers. *& quod decretum nostrum.*
de concess. præb. eod. lib. gloss. verbo, *pro infe-
ctis.* in Clementina 1. de immun. Ecclesiarum,
& vbiq. omnes.

Ex quibus iuribus apparet, quod decretum
irritans sit tantæ potentiæ, & tantæ efficaciæ
12 quod inficit, & irritat omnia quæ in contrariũ
fiunt, ac omnes iuris effectus tollit; ita vt nec
aliquod iuris fomentum habeant; vt in dicto
capitulo si eo tempore, de electione lib. 6. cum
ibi notat. Cassadorus decisio. 1. sub numer. 7.
de restitut. spoliat. Gomezius in regula de trien
nali, quæst. 49. numer. 3. Puteus decis. 50. num.
4. & decis. 396. lib. 1. Anton. Gabriel. lib. 6. tit.
de clausulis, conc. 3. ex num. 56. Rebuff. ad con-
cordata in rubrica de firma, & irreuocabili cõ
cordatorum stabilitate ver. *vltimo notanda est
clausula decreti.* Rota decis. 24. num. 5. & decis.
149. nu. 2. par. 2. diuers.

Adeò, quod dictum decretum irritans habet
13 oculos † retro, & operatur nullitatem ab initio.
Cassador. decis. 11. nu. 4. 5. & 6. super regul. Can
cel. Gomezius in regula de annali q. 5. prope fi
nem. Ioan. Paulus decis. 14. Achilles de Grassis
decis. 83. Rota decis. 24. nu. 5. post principium
par. 2. diuers.

Est etiam dictum decretum, tam pestiferum,
14 & malignæ † naturæ, vt sicut fulgur quicquid
inuenit in oppositum destruit, & secum ducit.
Gomezius in dicta regula de annali, q. 23. nu.
4. Menoch. de recuperanda possessione. rem.
16, num. 444.

Nec non, est ita forte, & potens, vt sit pene-
15 trabilius † gladio ancipite, ac omnia interio-
ra inficiat, & destruat. Aeneas de Falconibus in
tract. de reseruatio. quæst. 4. principali, effectu
1. sub num. 1. Gomezius sub d. nu. Ægidius Bel-
lamera decis. 535.

Habet enim decretum irritans, inhibitio-

16 nem † implicitam in ventre. Cassador. decis.
2. nu.6. de restitu.spoliat. Ac etiam vim pri-
uatiuam, & auocatiuam potestatis concessæ.
Ferret. cons.314. nu.10. lib.2.
Item, decretum est potentius reseruatione,
17 † & inhibitione glos.verb. *prouisionem* in cap.
si eo tempore 45.de electione lib.6. Cassador.
decis.3.nu.7.de decretis in reseruat.
Ligat etiam dictum decretum, quando est
impositum à Papa, nõ solum scientes,sed etiã
18 ignorantes, † quamuis non essent addita illa
verba, *scienter,vel ignoranter*.c.si eo tempore.
45.& ibi gl.verbo, *ignoranter*. & omnes de ele
ctione lib.6. c.quodam 40. de præbend.in 6.c.
dudum.c.penult. de præbend.in 6. Cassadorus
decis. 1. nu.1. de præbend. Antonius Gabriel
tit.de clausulis concl.3. n.1.cum sequent. Co-
uarr. in practicis quæst.cap.9.nu.7.Lancell.de
attentat.2.par.c.4.limit.27. à nu.13. Simonet-
ta de reseruatione. q.96. n.7. Romanus cons.
330.n.12. Puteus decis.175.n.3.lib.1.Caputaq.
decis.249. nu.3. par.1. & decis.1. nu.2. par.2.
Rota decis.578. nu.3. par.1.diuersor.
Qui omnes hoc intelligunt quo ad nullita-
tem actus in contrarium gesti: secus vero quo
19 ad alias † pœnas, quia tunc non incidunt in
eas, ignorantes Anton. Gabriel vbi supra n.8.
& sequentib.Simonetta de reseruationib.q.96.
sub nu.7. cum alijs prox.adductis.
Si vero decretum irritans non esset ipsius
Papæ,sed Legati, aut Nuntij Apostolici: tunc
20 quamuis possit apponere † tale decretum. c.
præsenti de off. legati; tamen huiusmodi decre
21 tum non ligaret ignorantes, † neque quo ad
nullitatem actus. Castad.decis.3. nu.2.3. & 4.
super decretis in reseruationibus. Gabriel vbi
supra n.11. Simonetta de reseruat.q.96.n.5.&
6. Andreas Gambarus in tractatu de legato.
lib.3.n.592. Caputaquen.decis.1.nu.fin.par.2.
Mand.in addit. ad Lapũ allegatione.14. *concl.*
sub littera D.vers. *decretum*. Sarn.decis.6. Si-
monet. decis.9. in manuscript.

Quæro secundo, an decretum irritans
à Papa appositum, liget ipsum
22 † Papam, vel illius successorem; Ita vt quan-
diù non constet de derogatione talis decreti
ex certa scientia,actus gestus per Papam con-
tra d. decretum sit nullus?
In hac quæstione inuenio, quòd Geminian.
post Lapum in c. quodam nu.10. de præbend.
in 6. dicit, quòd decretum irritans afficit etiã
23 manus Papæ,† & executorum ipsius,nisi aliud
exprimatur, & hoc dicit probari per illũ text.
& per Clemen. cum ei quem, in primo respon
so, de concess.præbendæ.eandem etiam senten
tiam tenet Archidiac. ibidem, notab.3. Fran-
chus. num. 2. Glossator antiquus regularum
Cancellariæ in reg. 27. post principium vers.
ex quo sequitur. vbi firmat,quòd decretum ir-
ritans positum in iure, vel aliàs, quo ad ordi-
nariam potestatem, compræhendit Papam.
Anton.Gabriel in tit.de clausulis concl.3. n.4.
& 5. & 74. Vbi extendit quamuis non adsit
clausula. *etiam si per nos &c.* Philipp. Probus
in c.tibi qui n.5.de rescrip.in 6. Paris.cons.37.
n.2.& 3.vol.4. & cons.52. n.13.eodem volum.
Anast.Germ. in tract. de indult.Card. §.alio-
quin,ex n.15.Cassad.decis.2.n.2.de decretis in
reseruat. Mohed decis.21.n.1.de præbend.Put.
decis.141.lib.2. Caputaq. decis.82.n.1. par.2.

Incontrarium vero, quòd decretum
irritans non liget ma-
24 nus Papæ nisi exprimatur, † est decisio Rotæ
106. nu.2. & 3. par. 1. diuers. Aimon cons. 3.
nu. 17. & 26. Puteus decis.31. incipit, *in vna
Calagurritana*. lib.3.& decis.418.lib.2. In qui-
bus decisionibus Putei fuit resolutum, quòd
quamuis decretum appositum in expectatiua,
afficiat Ordinarios, & inferiores pẽdente tem
pore ad acceptandum dato; non tamen affi-
cit ipsum Papam.prout etiam tradit,cum alijs
Anton Gabriel.d.concl.3. nu.62.
Concordari possunt istæ opiniones, quòd
prima procedat, quando decretum apponitur
25 in lege generali, † aut in concessione speciali,
dummodò addantur in tali concessione spe-
ciali illa verba, *etiam si per nos, aut successores
nostros contigerit attentare &c.* prout sæpissi-
mè ponuntur. Secunda vero opinio procedat,
26 † quando decretũ irritans,nec est positum in
lege generali,neq.in speciali gratia adest clau
sula, *etiam si per per nos, vel per sedẽ Apostoli-
cam,aut successores nostros &c.* vel etiam quan
do adhuc pendet tempus ad acceptandum da
tum. Ità colligo ex tex.in dicto cap.quodam,
de præb.lib.6.& ex doctrinis Doctorum.& de-
cisionum pro vtraque parte citatis. & condu-
cunt ea, quæ scripsi in gl.9. §.1. nu.51. & 52.
& §.2. eiusdem gl.9. nu.8.& 22.
Ex quo infertur, quòd cum decretum irri-
tans positum in regula nostra, sit appositum
27 in lege generali, † quòd ligat etiam ipsum Pa-
pam,quo ad prouisiones contingentes in men
sibus ordinarijs, maximè stantibus illis verbis
in prædictis omnibus &c. Nam qui omnia dicit
nihil excludit. l.testatorem. 68. ff. de legatis.
3.l.Gallus.§.in omnibus.ff.de liberis,& posth.
cum similib.
Vnde, dixerunt Felinus in cap. cum ex offi-
cij. n.36. in fine,vers. *quid autem*. de præscrip
tionibus. Mohed.decis.1.nu.4.de concess.præ-
bendæ. Puteus decis.492. nu.2. in fine lib.2.&
decis. 387. sub nu. 1. lib. 3. quòd per alterna-
28 tiuæ concessionem † coarctatur Papa ad con-
ferendum in mensibus ordinarijs,obstante de-
creto irritanti. & dixi in §.4. procemiali, nu-
mero 20.vbi ad longum declaraui,quando te-
neat, vel non,collatio Papæ iure præuentiuo,
de beneficijs vacantibus in mensibus ordina-
rijs, & vide inferius n.62.

Tertio quæro, An decretum contentum
in regula nostra, non solum in-

ficiat

29 ficiat titulum,sed etiam possessionem† illorum,
qui prouidentur de beneficijs vacantibus in
mensibus reseruatis, ab alijs quam à Papa?
Concludc, quod sic, ita vt talis possessor non
possit vti aliquo ex remedijs possessorijs, nec
etiam summarijssimo manutentionis, in quo
nullæ exceptiones admittuntur, Cassador. de-
cis.1. num.1. & per totam, de restit. spol. Put.
decis.197. num.3.lib.3. Rota decis.510. num.5.
lib.3. par.3. diuersor. Mandos.cum multis in
reg.1.Cancell.q.3. per totam: & latius firmaui
in gl.31.nu.8.

Quod amplia primo, vt procedat etiam in
beneficijs vacantibus in mensibus Martij, &
30 Septembris, † Episcopo gaudente alternati-
ua,vt in d.glos.31.ex nu.9.vsque ad 16.vbi re-
spondi ad decisionem Cassad.2.de rest.spol.quæ
contrarium insinuare videtur.

31 Amplia secundo, quo ad omnes † alias re-
seruationes, & affectiones, quas cumulaui in
gl.51.& 52. Nam etiam illæ reseruationes infi-
ciunt possessionem, ita vt prætenso possessori
nullum remedium possessorium competere va-
leat, quia talis possessio caret omni iuris ad-
miniculo, & fomento. Rot. decis. 3. de resti-
tutione spoliator. in nou. & decis. 2. eodem
tit. in antiq: & decis.11. & 12. de caus.possess.
in antiq. Felin.in cap.in nostra.num.12.de re-
script. Æneas de Falconib.in tract.de reseruat.
quæst.4.principali effectu 11.& effectu 41.Mo-
hedan. decis.15.num.1.de caus.possess.& decis.
13. nu.2. de restit. spoliat. Franciscus Marcus
quæst.1256. par.1. cum alijs pluribus allegatis
in gl.31.nu.7.& in gl.52.nu.10.& 61. dixi qua-
liter procedat in affectione, ac inferius videas
in nu.45.huius gl.

Et hoc procedit, nulla habita distinctione si
32 reseruatio sit de certo, † vel de incerto cor-
pore beneficij, prout tenuit Rota pro maiori
parte,teste Cassad.decis.1.num.3.de restit.spo-
liator. ac tradit R.P.D.Anastasius Germonius
in suo tractatu de indultis Cardin. §.volentes.
nu.30. & 51. Præsertim quia satis dicitur cer-
tum corpus,eo ipso, quòd probetur reseruatio
qualibet de beneficio, de quo agatur. Nam
non solum dicitur certum, quod est de per se
33 certum, sed etiam si certificetur † per relatio-
nem ad alium. l. certum 6. ff. si cert. pet. & ibi
late Dec.post alios.& plene Tiraquel.de legib.
connubial.gl.5.num.186. Menoch.de arbitrar.
lib.1.q.68. nu.52. & 53.Put.decis.111. lib.1.&
decis.378.nu.2.lib.1.& faciunt quæ scripsi in d.
gl.31.nu.9.10.& 14.

34 Item,quia hodie omnes reseruationes† sunt
generales, ac per viam legis, & ex motu pro-
prio factæ, vt dixi in §.1. procemiali ex nu.57.
& sic inficiunt possessionem, perinde ac si es-
35 sent † super certo corpore expresso, Lancel-
lott.de attent.3 par.cap.14.q.9.nu.4.& 5.cum
alijs per eum allegatis. Ac cessat hic ratio
tex.in cap.dudum.§.nos igitur,circa finem,ibi
cum super incerto non esset aditum, iuncta glos.
verbo.*incerto*.de præben. Et pariter cessant ea,
quæ tradit Anton.Gabriel cum alijs dicta con-
clus.3.nu.15.

Amplia tertio. siue reseruatio esset genera-
36 lis, † siue specialis,qua stante,de decreto nihil
curatur, Cassador.decis.1 num.1. de caus.pos-
sess. Mandos. in proœm. regul.quæst.4. num.2.
& in allegat. Lapi 127.sub littera B.in fin.

Amplia quarto, vt decretum irritans con-
tentum in cap.fin.vers.*quòd si secus actum fue-
rit, eo ipso irritum habeatur*, vt lite pendente
lib.6.contra prouidentes beneficia litigiosa,in-
37 ficiat quoque possessionē.†Rota decis.17.nu.1.
& 2.de restit.spoliat. in antiq & decis.4. eod.
tit. in antiquior. Cassad. decis 9.nu.4.de caus.
possess. & propriet.Rota decis.472.nu.3.lib.3.
part.3.diuersor.& additio ad Rotam sub litte-
ra B.in decis.3.de restit.spoliator. in nouis sub
nu.4.Lancellott.de attent.par.1.cap.3.nu.111.
vers. *quinto amplia*, vbi latè à nu.97. vsque ad
38 finem,declarat† dictum cap.fin.sex ampliatio-
nes, & sexdecim limitationes, ac alias plures
declarationes,constituens.

Intellige tamen omnia supradicta, quando
39 constat de tali reseruatione, affectione. † seu
lite,secus verò si non benè probaretur,quia in-
terim possessor posset vti remedijs possessorijs
Caputaq.decis.326.ex num.7.par.1. Crescent.
decis.6. de restit.spoliat.& dixi in gl.31.nu.14.
& 20. Anton.Gabriel lib.5.tit.de restitut.spo-
liator. conclus.5.nu.37. Rota decis.3.sub nu.1.
de restitut.spoliator.in nouis.Mandos.in reg.1.
quæst.3. sub nu.5. Menoch. de recuperan.rem.
40 15.nu.453. vsque 457. vbi alijs quinque † mo-
dis declarat.& vide quæ dixi. in gl.11.ad finē.

Quæro quarto,an decretum irritans in-
ficiat possessionem, etiam in
41 alijs casibus,† præterquàm in beneficijs reser-
uatis, & litigiosis? In hac quæstione reperio
plures Doctores,& Rotales decisiones contra-
rias,ità vt confusionem pariant.

Nàm Antonius Gabriel in tit. de claus.con-
clus.3. nu.50. post Probum,& Bertran.& alios
quos allegat remissiuè,ad tit.de restit.spoliat.
conclus.5.ex nu.43. indistinctè tenet, quòd de-
cretum inficiat titulum,& possessionem.

Idem etiam dicit Cassador. decis.11.num.5.
super regulis,vbi loquitur de eo,qui verum va-
lorem non expressit.

Nec non Gomez. in reg.de annali q.14. sub
nu.5.vers.*postremò*,qui loquitur de eo,qui lit-
teras iuxta decretum non expediuit.

Puteus quoque decis.142. incipit *decimasex-
ta*, num.1. lib.2. idem dicit, dum loquitur in
materia regressus, & Caputaquen. decis.15.
nu.1. par.3. facit etiam d. Put.decis.183.nu.2.
& 3.lib.2.

Item,Crescentius decis.4. nu.fin. de priuile-
gijs dicit, quòd decretum irritans contentum
in priuilegio cōcesso vniuersitati, quod benefi-
cia non

tia non possint conferri nisi ciuibus origina-
rijs, afficit etiam possessionem; fuit etiam re-
solutum in Siracusana quartæ 20. Iunij 1586.
coram Robusterio.

Rursus, idem dixit Rota decis. 189. num. 4.
par. 1. diuersorum, in terminis constitutionis
de publicandis.

Fuit etiam dictum in vna Conchen. iurisdict.
4. Decemb. 1592. coram Illustriss. Mantica, quòd
Decreta Concil. Trident. cap. 6. sess. 25. de re-
formatione, circa correctionem Capitulariũ,
inficerent possessionem, nisi esset in contrarium
concordia à sede Apostolica ex certa scientia
confirmata.

IN oppositum tamen, quòd Decretum irri-
42 tans, regulariter non inficiat † possessionem,
nisi in beneficijs reseruatis, affectis, & litigio-
sis; est decisio 8. Achil. de Grassis num. 4. sub
tit. de restitut. spoliat. vbi fuit dictum, quod
Rota nunquam voluit resoluere, quod Decre-
tum irritans, etiam in regulis contentum, in-
ficiat possessionem.

Rursus, Puteus decis. 99. num. 11. lib. 1. dicit,
quòd Decretum irritans, appositum in reuo-
datorijs expectatiuarum, non inficit possessio-
nem captam vigore expectatiuæ reuocatæ.

Præterea, quando Decretum irritans non
apponitur super certo corpore, non solum non
43 inficit possessionem, sed neque titulũ. Puteus
decis. 27. lib. 2. & decis. 180. nu. 2. lib. 3. & faciunt
tradita per Cassad. dec. 2. nu. 3. & 4. de rest. spo.

Sicut etiam non omne Decretum irritans,
inficit possessionem etiam in beneficialibus,
nisi sit notorium. Puteus decis. 50. num. 2. lib. 1.
& fuit dictum in vna Romana Canonicatus die
7. Decemb. anno 1584. coram sanctissimo D.
N. Clemente VIII. tunc Rotæ Auditore.

Conferunt pariter quæ dicunt Rota decis.
72. lib. 1. & decis. 56. lib. 2. par. 3. diuers. & Ruin.
cons. 27. nu. 12. lib. 5. necnon ea quæ scripsi in
gl. 56. num. 45.

Insuper, firmat Cassadorus decis. 1. num. 4. de
restit. spoliat. quod Decretum cum inhibitio-
44 ne contentum in expectatiuis † nõ inficit pos-
sessionem, quin expectans teneatur ad restitu-
tionem prouiso ordinario expoliato, vt indies
practicatur. Et idem Cassad. ibidem sub nu. 7.
scribit, quòd Decretum cap. si eo tempore 45.
de elect. in 6. quum dicit, quod inficit omnia
quæ sequuntur post ipsum, vt effectu careant,
& iuris fomentum non habeant: quod aut ille
text. loquitur respectu solius tituli, non vero
respectu possessionis, quæ potest haberi sine
titulo, aut vllo iure, cap. in litteris, de rest. spol.
aut d. text. non sit generaliter intelligendus.

Addo etiam singulariter, quòd Decretum
irritans appositum in litteris collationis factæ
per Papam, iure præuentionis de beneficio va
cante in mense ordinario, non inficit posses-
45 sionem † prouisi postmodum ab Ordinario.
Cassad. decis. 2. nu. 7. de restit. spoliat. Put. decis.
27. lib. 2. Et fuit decisum in vna Romana Ca-
nonicatus 7. Decemb. 1584. coram S. D. N. Cle-
mente VIII. & nouissime in Ispalen. beneficij
de Villanueua, de mense Ianuarij huius anni
1604. coram R. P. D. meo Iusto. Ac Puteus d.
decis. 27. dicit, Cassad. laborasse in quærenda
ratione, quare Decretum irritans nunc inst-
ciat possessionem in vacanti, quàm in vacatu-
ro, cum patens sit ratio, videlicet, quia si nul-
ceret in iam vacante, omnes fecundæ gratię de
vacanti essent nullæ, vt superius dixi in q. 2.
huius glos. à num. 22. Ego etiam aliam ratio-
nem assigno, quia gratia de beneficio vacanti
in mense ordinario, est magis nociua, & præ-
iudicialis Ordinario collatori, ac prouiso ab
illo, ex his quæ scripsi in §. 4. proœmij & in
prine. & hoc tetigi in gl. 52. num. 16.

EX QVIBVS patet, quàm difficilis sit
huiusmodi quæstio.

46 In praxi tamen, magis recepta videtur po-
sterior, & negatiua sententia, quando de pos-
sessione mentio in ipso Decreto non fit, aut
Decretũ non est super certo corpore apposi-
tum, vt ex d. decis. Achil. 8. nu. 4. de restit. spol.
& alijs supra allegatis colligo, ac quantũ ex-
perimento consequor, frequentius seruari video.

Hinc non immeritò regula nostra, dum po-
nit pœnam Episcopis absentibus alternatiua
acceptata, non solum voluit priuare ipso iure,
illos dicto beneficio alternatiuæ cum Decreto
irritanti; verum etiam inficit vsum & posses-
47 sionem, vt patet ex illis verbis, *vsu, & benefi-
cio, &c.* ac dixi in glos. 56. ex num. 37. cum se-
quentibus.

Prout etiam cum Concil. Trid. dum voluit
auferre possessionem iurispatronatus, alter
quàm ex fundatione, dotatione, & constructio-
ne competentis, post Decretum irritans, quo
48 titul. expresse loquutum † fuit de ipsa posses-
sione, vt sess. 25. c. 9. ibi, *& irrita, cum quasi pos-
sessione inde sequuta intelligatur*, ac dixi in
gl. 18. nu. 23.

Vnde arbitror, quod quamuis Decretũ ap-
positum in regula nostra, recipiat, ac cõprehen
dat etiam contenta in illa quo ad fauorem
Ordinariorum, vt nuper dixi in quæst. 2. nu. 27.
tamen quod non inficeret possessionem pro-
49 uisi † Apostol. de beneficio vacante in mense
ordinario tanquam de reseruato: ex quo tali
casu non est decretum appositum super reser-
uatione, sed super ordinariæ iurisdictionis con
seruatione.

50 Quinto quæro, quos alios effectus † ha-
beat decretum irritans præter
supradictos? In hac quæstione me remitto ad
Anton. Gabriel. in tit. de clausulis, conclus. 3.
vbi optime constituit duodecim effectus. quo-
rũ principales sunt, præter supradictos, quod
impedit consuetudinem, vt num. 4. & præscri-
ptionem, vt nu. 44. Ac tollit vires sententiæ, &
iuris executionem impedit, vt nu. 51. & Rota
decis.

decis.14.num.5.& decis.149. num.2. par.2. diuersorum. Item operatur ante præsentationē litterarum. Gabr. vbi supra nu.51. & formam inducit, & ipso iure annullat, vt nu. 70. Mandos.in regula 31.quæst.9.nu. 10.quos omnes,& alios effectus ampliat,limitat, & declarat ipse Gabriel sub eadem conclus.3.

Quando verò decretum apponitur gratiæ conditionali, non ligat, nec operatur ante im-
51 pletam † conditionem, etiam subintellectam. Clemen.1.§.secus,de concess.preb. Rota decis. 2. per totam. & decis. 10. in fine. & decis.12. num.3.de concess.præben.in nouis.& decis.47. eodem tit. in antiquis. Ant. Gabriel in tit. de clausulis conclus.3.nu.46. cum seqq. Caputaq. decis.261. parte 1. Puteus decis.1. num.1.& 3. & decis.236.à nu.3. & decis.149. & decis.181. num.3. lib.1. Mohedan. decis. 10. & decis.11. per totas, de concess. præbend. Mandos. in regula 7. Cancell.q.4.nu.4. Rom.cons.330.num. 13. & ibi additio sub littera M.

Neque etiam aliquid operatur, nisi is pro
52 quo fuit appositum, eo vti † velit, ac de illo opponat, tex.in Clemen.1. de præbendis, vers. *quia decretum huiusmodi*. Rota decis.21. nu.3. de concess. præben. in antiq. Roman.cons.330. incipit,*circa primum*.nu.13.& ibi Horat.Mandos.in addit. sub littera M. Cassador.decis.10. nu.3.& 4.super regulis,& decis.2.& 3.de locato. Couarr. in practic. quæst.cap.9.sub num.7. vers.*quod si is*. Put.decis.8.nu.2.lib.2.Mandos. in reg.7.quæst.4.nu.5.& 6.Caputaq.decis.249. par.1. Anton. Gabriel lib.6.titulo de clausulis concl.3. nu.25. cum seqq. Crescent.decis.4.sub num.3. de priuilegijs. Gomez.in reg.de triennali quæst.49. num.11. & 12. & scriptum relinquo in glos.56.à num.48. vsque 110.& præcipue nu.65.

Et quamuis plures sint, qui contrarium voluerint, vt per Anton. Gabrielem vbi supra num.18. cum seqq. Horat. Mandos.in d.additione ad Romanum cons.330. sub littera M. eorum tamen opinio sustineri potest, quando decretum irritans continetur in dispositione
53 generali ad fauorem publicum emanata. † argum.cap.si diligenti.de for.compet. secus vero si in speciali concessione,gratia,aut dispositione,ac in merum alicuius fauorem,& priuatam vtilitatem, contineatur. Anton. Gabriel vbi supra nu.33. & 35. & dixi in gl.præcedenti sub limit.7.nu.45.& 46.

Sunt etiam hoc modo intelligenda ea, quæ
54 traduntur, An possit priuilegiatus renunciare suo priuilegio: vel statuentes possint reuocare statutum a sede Apostolica confirmatum: val veniens contra illud sibi præiudicauerit, stante decreto irritanti,vt per Rotam decis.3. d priuilegijs in antiq. Felin.in cap.cum accessissent. num.4.7. & 30. de constit.Crescentium decis.4.num.3. de priuilegijs. Rebuff. in concordatis tit.de firma, & irreuocabili concordatorum stabilitate. gl.2.in fine sub notab.vltimo.

55 Rursus,decretum irritans non ampliat † dispositionem principalem, sed tanquam accessorium,illius naturam sequitur. gl.fin. in cap. significantibus.de offic. delegat. Bald. in l.eam quam, num.2. C. de fideicommiss. Tiraquel.in tractat. de constit.in 3.par.limit.7.nu.15.Ant. Gabriel.lib.6.tit. de clausulis.concl. 10.nu.1.& seqq.& concl 3.nu.54. vers.*contrarium*.& n.82. Bertrand.cons.224.nu.21.par.3.Put.decis.232. & 255.n.4.lib.1.& decis.213.lib.2.& decis.268. lib.3. Rota decis.532. num.7. part.1. diuers.& dixi de clausula, *sublata,&c.* in gl.præcedenti. num.30.

Vnde infertur, quòd decretum irritans appositum in gratia Papæ, concurrente cum collatione Ordinarij sub eadem die, nihil operatur quando prouisus ab ordinario habet pos-
56 sessionem † in terminis, cap. si à sede de præbend.lib.6.Nam decretum irritans vti accessorium non causat anterioritatem in data, vt nouissimè fuit resolutum in vna Hispalen. beneficij de Villanueua 2. Maij huius anni 1603. coram R.P.D. meo Iusto;ac iterum coram eodem in eadem causa, de mense Ianuarij, ann. 1604. vbi etiam fuit consideratum, quòd decretum erat appositum in gratia de beneficio vacanti, vt superius dixi,in nu.45. Et habetur in decis.8. Mohedani sub titulo de præbendis, licet tunc nihil fuerit firmatum. Et in dicta
57 decisione Hispalen. fuit reiecta opinio † Socini cons.67.nu.3.lib.3.& Rebuff.in tractat. de pacific.possess. sub num.299.vers. *contrarium videtur*, volentium, quòd quando in gratia Pontificis Maximi adest clausula *motus proprij &c.* aut *decreti irritantis, &c.* quòd præsumeretur anterior, ac vinceret possessionis effectum.

Secundo infertur, quòd decretum irritans
58 non infirmat actum perfectum † ante decreti interpositionem.cap.si eo tempore 45.vbi Gemin.notab.3. Franch.notab.2.de elect.lib.6.& cæteri.

Tertio infertur,quòd decretum irritans non
59 operatur, quando est ex falsa causa interpositum.Rota decis.12.nu.1. de concess.præben.in antiq.Roman.cons.335.nu.11.Prob.in cap.tibi qui,nu.20.descript.in 6.

Sicut etiam dicimus,quòd decretum iudicis
60 † ex falsa causa interpositum,est ipso iure nullum.l.1.§.1.l.magis puto.§.fin.ff.de reb.eorum l. cum vero. §. subuentum. ff.de fideicomm.libertat. Alexan.cons.207.n.7.lib.7.Felin.in c.1. nu.16.ff.de iudic.Curt.Iun.cons.118.n.10.p.2. Molina de primogen. Hisp.lib.4.cap.4.a n.48. Ioann.Gutierr.cons.18.n.66.& seqq.Put.decis. 220.lib.3. Rota decis.519. num.1.& 624.nu.4. par.1.diuers.

Quarto infertur,quòd decretū irritās adie-
61 ctum in fauorem vnius, † non operatur in fauorem

uorem alterius. Carol. Ruin. cons. 70. incipit, *quid*. nu. 17. vol. 5. Ant. Gabr. d. concl. 3. nu. 81.

Quinto infertur, vt decretum irritans appositum in gratia de aliquo beneficio, obtenta tanquam de reseruato, non afficiat manus Or-
62 dinarij, si beneficium non est alias † reseruarum, & vacauit in mense Ordinarij, vt scripsi in gl. 52. limit. 2. à nu. 45.

Sexto infertur, vt decretum irritans nihil operetur ad hoc, vt expresso vno modo vacan-
63 di, † veniat alius modus non expressus. Anton. de Butr. cons. 43. *nec obstat quod decretum*. Ant. Gabriel in d. conclus. 3. n. 80. Aneas de Falcon. de reseruat. q. 1. principali nu. 3. & conferunt, quæ scripsi in gl. 52 nu. 49.

Septimo infertur, quòd decretum irritans
64 appositum in gratia subreptitia, † & nulla, fit pariter subreptitium, & nullum, tanquam dependens ab illa. Cassad. decis. 50. sub nu. 4. super regul. Mohed. decis. 11. n. 1. de concess. præben. & dixi in gl. præcedenti circa clausulam, *sublata, &c.* sub limitat. 1. nu. 25.

Octauo infertur, quòd quamuis suspendatur petitorium, vt agatur de possessorio dumtaxat; tamen stante decreto irritante, potest pronuntiari in petitorio, dimisso possessorio, vt fuit resolutum in vna Siracusana quartæ 24. Maij 1585. coram Illustriss. D. Blanchetto, & in eadem 20. Iunij 1586. coram Robusterio.

Adde etiam, quòd decretum irritans, non solum apponitur iuxta formam traditam in principio huius glossæ: sed etiam quotiescun-
65 que adest verbum, † *nullatenus*. vel aliud simile, ex quo indicatur ipso iure nullitas actus, gl. verbo, *nullatenus*. in clem. 1. de sequest. poss. & fructuum, & ibi Imola. num. 20. Gemin. in cap. Romana. §. sententias. nu. 4. de appell. in 6. Felin. in cap. cum accessissent. nu. 8. de constitut. & in c. ex parte. nu. 8. in 5. casu, & in cap. Rodulph. nu. 27. de rescript. Mandos. in reg. 7. q. 4. sub n. 2. ac dixi in gl. 57. nu. 7. cum seqq.

Ideo dixit Crescent. post Felin. & alios decis.
66 18. n. 3. de præb. quòd verbum, *alioquin*. † habet vim decreti, quòd annullat actum ipso iure.

67 De alijs etiam multis modis, & verbis † per quæ inducitur decretum annullatoriũ ipso iure, dixi in gl. 58. ex n. 29. vbi n. 35. citaui. Tiraq. in l. si vnquam. verbo, *reuertatur*. ex n. 21. vsque ad nu. 243. cumulantem 76. casus, in quibus ratione effectus diuersarum dictionum, causatur annullatio ipso iure.

68 Et de vacatione iuxta formam decreti, † scripsi late in glos. 15. in 46. casu vacationis, ex nu. 111. cum seqq.

Et hoc decretum non dicitur irritans, saltim ad effectum inficiendi possessionem prouisi ab Ordinario de tali beneficio, quod in manibus Papæ erat dimittendum, iuxta formam huiusmodi decreti, vt fuit resolutum in vna Romana canonicatus die 7. Decemb. an. 1584. corã S. D. N. Clemente VIII. per decisionem putei. 99. nu. 13. lib. 1. dicentem, quòd licet adsint talia verba, & seneriora in extrauaganti, execrabilis, de præbendis: nihilominus d. extrauagãs non continet tale decretum irritans, quod inficiat possessionem, ac restitutionem spoliati impediat.

Cum quibus ad laudem D. N. IESV CHRISTI, cuius gloriosa natiuitas hodierna die celebratur, ac beatissimæ Virginis MARIÆ, & Diui HIERON. tutelarium meorum, sit ab-
69 solutum, hoc opus. † Et si quid in eo fuerit dictum, quòd lectoribus aliquid afferre valeat vtilitatis, sanctissimæ & indiuiduæ Trinitati gratias agant, quia calamum currentem ità direxit. At contra, si qua, quod facile est futurum, minus vtiliter dicta, & minus aptè collocata reperiantur, propriam imbecilitatis, ac tenuitatis meæ, culpam agnoscere non erubesco. Nec repræhensiones aut morsus, excusare intendo. cum nullus vnquam iureconsultus
70 scripserit, qui sine † repræhensione, transierit, vt post Angelum, tradit Socin. cons. 150. *vt in quæstione*. nu. 15. post principium. vol. 1. Præsensque opus, & me ipsum sanctę Romanæ Ecclesiæ correctioni ex nunc subijcio, & submitto. præmissa protestatione, de qua in cap. hæc est fides. 24. q. 1. In hac alma Vrbe Romana sub die 25. Decembris fine anni 1603.

F I N I S.

COPIOSISSIMVS INDEX
eorum quæ in hoc opere continentur.

Numeri in fine linearum, vel qui ab alijs distant, paginam notant.

 refer-

B

Bene-

CA-

C

Capi-

Cardi-

Clau-

Colla-

CON-

Consti-

Crea-

D

Decre-

Dero-

Diuites

E

Fundator

G

Gratia

H

I

M

N

ta citra

O

Officijs

P

Parochia

Possel-

Præſti-

Q

R

instar

Regu-

Reser-

Residen-

Semel

TERTIVS

V

Vacatio

Volun-

F I N I S.

REGESTVM.

† A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Sf Tt Vu Xx Yy Zz.

Aaa Bbb Ccc Ddd Eee Fff Ggg Hhh Iii Kkk Lll.

a b c d e f g.

Omnes sunt terniones, præter † quaternio, & Lll duernio.

ROMÆ, Ex Typographia Iacobi Mascardi. M.DCXI.
SVPERIORVM PERMISSV.

IHS